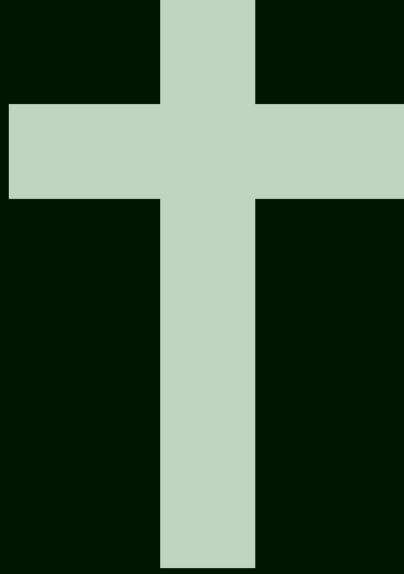

Kisin Kiraan Kitabuna

The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.

Kisin Kiraan Kitabuna

The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.

La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la

Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012 Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de la Bible. Cette création est mise à disposition selon le Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas de Modification 3.0 Unported disponible en ligne <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou par courrier postal à Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78

Contents

Dunuḡa Fəlon Sora	1	Galati Kaane Sora	1311
Xərcəyaan Sora	63	Efəsi Kaane Sora	1319
Saraxaraline Sora	112	Filipi Kaane Sora	1326
Yatəne Sora	146	Kələsi Kaane Sora	1331
Sariyane Sora	195	Tesaloniki Singen Sora	1336
Yosuwe Sora	236	Tesaloniki Firinden Sora	1340
Kitisane Sora	265	Timəte Singen Sora	1343
Ruti Sora	294	Timəte Firinden Sora	1349
Samuyəli Singen Sora	299	Tito Sora	1353
Samuyəli Firinden Sora	335	Filemən Sora	1356
Mangane Singen Sora	368	Heburune Sora	1358
Mangane Firinden Sora	407	Yaki Sora	1373
Taruxune Singen Sora	444	Piyəri Singen Sora	1378
Taruxune Firinden Sora	481	Piyəri Firinden Sora	1384
Esirasi Sora	524	Yoni Singen Sora	1387
Neyemi Sora	537	Yoni Firinden Sora	1392
Esita Sora	556	Yoni Saxanden Sora	1393
Yuba Sora	565	Yudi Sora	1394
Yaburin Sora	601	Lankənəməyaan Sora	1396
Sandane Sora	689		
Karaməxən Sora	725		
Marafanna Falane Sora	735		
Nabi Esayi Sora	742		
Nabi Yereimi Sora	819		
Mawuga Xuine Sora	895		
Nabi Esekiyəli Sora	903		
Nabi Daniyəli Sora	968		
Nabi Hose Sora	987		
Nabi Yowəli Sora	998		
Nabi Amosi Sora	1003		
Nabi Abadi Sora	1012		
Nabi Yunusa Sora	1014		
Nabi Mike Sora	1017		
Nabi Nahun Sora	1024		
Nabi Xabakuki Sora	1028		
Nabi Sofoni Sora	1032		
Nabi Xage Sora	1036		
Nabi Sakari Sora	1039		
Nabi Malaki Sora	1050		
NT			
Matiyu Sora	1054		
Maraka Sora	1101		
Luka Sora	1130		
Yoni Sora	1179		
Kəwanle Sora	1215		
Romi Kaane Sora	1259		
Kərənti Singen Sora	1279		
Kərənti Firinden Sora	1298		

Dunuja Fɔlɔna Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sɛbɛ

Tawureta Musaa Kitabun yire singen naxan sɛbɛ, na xili “Dunuja Fɔlɔna.” Sora tonge suulun nan na ra. Ne yitaxunxi nɛn dɔxɔde naanin:

Keli sora 1 ma han 11: Dunuja daan nun N Benba Adama nun Nmahawaa fe taruxun nun Nabi Nuhan ma fe taruxuna

Keli sora 12 ma han 25: Nabi Ibrahimaa fe taruxuna

Keli sora 26 ma han 36: Nabi Isiyaga nun Nabi Yaxubaa fe taruxuna

Keli sora 37 ma han 50: Nabi Yusufu a fe taruxuna

En nɔɛ xaxili gbeen sɔtɛ nɛn Kitabun yireni ito barakani. Ala a yetɛ kɛɲaan nan makɛnɛnxi taruxuni itoe kui. A waxi a xɔn ma adamadiine xa tinxin nɛn. Koni adamadiine to yulubin nun haken liga, Ala yi dunuja raxɔdɔxɔ e ma alogo e xa e sɔnne lu na. Fe ɲaxin mi rafan a ma feu! A mi muxu yo tima fe ɲaxin na. Muxun birin a yetɛ dentɛgɛma nɛn Ala xa lan a kɛwanle ma. Ala mɔn yulubi kanne yalagima nɛn. Koni Ala mi wama a xɔn adamadiine xa halagi. A waxi e mali feni alogo e xa tubi, e yi kisi a hinanna barakani.

Dunuja Fɔlɔna

¹ A fɔlɔni, Ala yi kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna da.

² Dunuja mi yi yitɔnxi nun. A magenla nan yi a ra. Dimin nan yi na fufaan xun ma, koni Alaa Nii Sarijanxin yi a masigama igen xun ma.

³ Ala yi a fala, a naxa, “Kɛnɛnna xa mini.” Kɛnɛnna yi mini.

⁴ Ala yi a mato, na kɛnɛnna fanxi. Ala yi kɛnɛnna nun dimini taxun.

⁵ Ala yi kɛnɛnna xili sa “yanyina.” A yi dimin xili sa “kɛna.” Kɛɛ yi so, kuye yi yiba, lɔxɔ singen nan na ra.

⁶ Ala yi a fala, a naxa, “Kore walaxan xa lu bɔxɔ igen nun kore igen tagi.”

⁷ Na yi findi naninna ra bɔxɔ igen nun kore igen tagi. A liga na kii nin.

⁸ Ala yi naninni ito xili sa “kore xɔnna.” Kɛɛ yi so, kuye yi yiba, lɔxɔ firinden nan na ra.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “Bɔxɔ igen xa a malan yire kedenni. Xaren xa maba.” A liga na kii nin.

¹⁰ Ala yi na xaren xili sa “baana.” Ala yi a mato, na fanxi.

¹¹ Ala yi a fala, a naxa, “Soli seene xa mini bɔxɔn ma. Sansiin birin xa soli, naxan yo naxan, bɔnsɔn kedenni. Sansi xɔnna naxan na sansi bogin kui, a solima nɛn birin nun a bɔnsɔnna.” A liga na kii nin.

¹² Ala yi sansiin birin nasoli bɔxɔn fari. Sansi xɔnna naxan na sansi bogin kui, a yi soli e nun a bɔnsɔnna. Ala yi a mato, na fanxi.

¹³ Kɛɛ yi so, kuye yi yiba, lɔxɔ saxanden nan na ra.

¹⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Yanban seene xa lu koren ma, yanyin nun kɛɛn taxun feen na. Waxatin birin kolonma yanban seene sabun nan na. Xii yo xii, ɲɛɛ yo ɲɛɛ a kolonma yanban seene sabun nan na.

¹⁵ E xa dɛgɛ koren ma, e bɔxɔni yalan.” A liga na kii nin.

¹⁶ Ala yi nayiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo han, na xa yanyin yamarin naba. Naxan xurun, na xa kɛɛn yamarin naba. A yi sarene fan nafala.

¹⁷ Ala yi yanban seene sa koren ma alogo e xa bɔxɔni yalan,

¹⁸ e yi yanyin nun kɛɛn yamarin naba, e yi dimin nun kɛnɛnni taxun. Ala yi a mato, a fanxi.

¹⁹ Kɛɛ yi so, kuye yi yiba, lɔxɔ naaninden nan na ra.

²⁰ Ala yi a fala, a naxa, “Igen xa yimaxa niimaseene ra. Xɔline xa tukan kore.”

²¹ Ala yi yɛxɛ xungbene da e nun niimaseen birin igeni, naxan yo naxan bɔnsɔn kedenni. A yi xɔline fan da, naxan yo naxan bɔnsɔn keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²² Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “ɛ xa wuya, ɛ yi yiriwa

alogo yexene xa baan nafe. Xəline fan xa gbo bəxən ma.”

²³ Kəe yi so, kuye yi yiba, ləxə suulunden nan na ra.

²⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Niimaseene xa lu bəxən ma. Birin xa lu e nun a bənsənna. Xuruseene nun bubuseene nun burunna subene, e birin xa lu e nun e bənsənna.” A liga na kii nin.

²⁵ Ala yi burunna subene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi xuruseene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi bubuseene da naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²⁶ Ala yi a fala, a naxa, “En xa adaman da en yete misaala ra en maligan na. A xa senben sətə yexene nun xəline nun xuruseene nun bəxən nun bubuseene xun na.”

²⁷ Ala yi adaman da a yete misaala ra. A e daxi Ala misaala nan na, a e da xemen nun naxanla.

²⁸ Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E wuya ayi, e yi yiriwa alogo bəxən xa rafe. E senben sətə bəxən nun yexene nun xəline nun bubuseene xun na.”

²⁹ Ala yi a fala, a naxa, “N bata sansiin birin nun sansi bogin birin fi e ma balon na.

³⁰ N bata sansiin birin fi subene ma naxanye bəxən ma, e nun xəline nun bubuseene nun niimaseene, naxan yo yengima. Sansiin birin bata findi e balon na.” A liga na kii nin.

³¹ Ala yi a daliseene birin mato, a fanxi han! Kəe yi so, kuye yi yiba, ləxə senninden nan na ra.

2

¹ Kore xənnə nun bəxə xənnə daxi na kiini e nun e kui seen birin.

² Ləxə soloferedeni Ala wanla yi kamali. A yi a matabu.

³ Ala yi barakan sa na ləxə soloferedena fe yi, a xa findi ləxə sarijanxin na bayo a matabuxi na ləxən nin. A wanla kamalixi na ləxən nin.

N Benba Adama nun Nmahawa fe

⁴ Kore xənnə nun bəxə xənnə taruxun ni i ra, e daxi waxatin naxan yi.

Marigina Alatala bəxən nun koren nafala waxatin naxan yi,

⁵ soli se yo mi yi na. Sansi yo mi yi na naxan solixi bəxən ma bayo Marigina Alatala munma yi tule igen nagodo singen. Adaman fan mi yi na naxan bəxən nawalima.

⁶ Koni xuyexuyenna yi minima bəxən fari, a bəxəni kun.

⁷ Marigina Alatala yi adaman nafala bəndən na. Na xanbi ra, a yi niin fe a nənəni, adaman yi findi dənəxən na.

⁸ Na xanbi Marigina Alatala yi nakə fəjin nafala sogeteden mabinni. Na yiren xili Eden. A yi adaman dəxə mənəni.

⁹ Marigina Alatala yi wudin siyaan birin nasoli mənəni, wudin naxan tofan, wudin naxan bogi donma a fəjin na. Na yiren tagi, wudi firin yi na yi. Kedenna xili siimaya wudina. A firinden xili fe fəjin nun fe naxin kolon wudina.

¹⁰ Xuden yi mini Eden nakəni soli seene xa, a yi taxun, a findi xude naaninna ra.

¹¹ Na xude singen xili Pison. A danguma Xawila bəxən birin ma, xəmaan dənaxan yi.

¹² Na xəmaan fan. Wudi igen xiri naxumən fan na, e nun gəmə tofəjin naxan xili onixin.

¹³ Na xude firinden xili Gihon. A danguma Kusi bəxən birin ma.

¹⁴ Na xude saxanden xili Tigiri. A danguma Asuri bəxən ma a sogeteden binna ra. Na xude naaninden xili Efirati.

¹⁵ Marigina Alatala yi adaman dəxə Eden nakəni nən alogo a xa na yiren nawali, a yi a kantan.

¹⁶ Marigina Alatala yi yamarin so Adama yii, a naxa, “I nəe wudini itoe bogin birin donjə naxan Eden nakəni,

¹⁷ koni i nama fe fəjin nun fe naxin kolon wudin bogin don, bayo i na a don, i faxama nən.”

¹⁸ Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “A mi lan xəmen xa lu be a kedenna. Na a mali muxu fəjin dama nən a xa.”

19 Burunna subene birin e nun xəline birin Marigina Alatala naxanye rafalaxi bəndən na, a yi e xali adaman fəma a xa e xili sa. Adaman e xili sa kii naxan yi, na yi findi e xinle ra.

20 A yi xuruseene birin nun xəline birin nun burunna subene birin xili sa. Koni na waxatini Adaman munma yi a mali muxu fajin sətə singen.

21 Marigina Alatala yi xixənla radangu a ma. A yi a raxi ki fajni. A to xi, Marigina Alatala yi a jənsən xəri keden ba. A yi na ragali.

22 Na xanbi, na jənsən xənnə naxan kelixi adaman yi, Marigina Alatala yi na findi jaxanla ra, a yi fa a ra adama xən.

23 Adama yi a fala, a naxa, “Iki, ito fataxi n xənnə nan na. A mən fataxi n fatin nin. A xinla falama nən ‘jaxanla,’ bayo a minixi xəməni nən.”*

24 Nanara, xəməna a nga nun a fafe bejinma, a yi a maso a jaxanla ra, e findi fati bəndə kedenna ra.

25 Xəməni nun a jaxanla magenla nan yi a ra nun, koni e mi yi yagima na ra.

3

Yulubi singena

1 Şajin nan yi kəta Marigina Alatala daliseene birin xa. A yi jaxanla maxədin, a naxa, “Nəndin na a ra ba, Ala bata a fala, fa fala wudi binla naxanye birin Eden nakəni, e nama e bogin don?”

2 Naxanla yi a yabi, a naxa, “Wudin naxanye Eden nakəni, nxu nəe e bogin donjə nən,

3 koni wudin naxan Eden nakəni tagiyani, nxu mi nəe na bogin donjə, nxu mi nəe nxu yiin dinjə a ra. Xa na liga nxu faxama nən.”

4 Şajin yi a fala jaxanla xa, a naxa, “Ən-ən de! I mi faxama.

5 Ala a kolon, i na a don, i yəen nabima nən. I fama fe fajin nun fe jaxin kolondeni nən alo Ala yətəna.”

6 Naxanla to wudi bogin mato, a tofan, a fan donseen na, a fan xaxili sətə seen na, a yi a tongo. A yi a don. A yi nde tongo, a sa a so a xəməni yii, naxan yi a fəma. A fan yi a don.

7 Na waxatini e yəen yi rabi. E yi a kolon, a e magenla nan yi a ra. E yi xəde dəene gira, e yi e dəge dugin na.

8 Na xanbi ra, xəməni nun a jaxanla yi Marigina Alatala sigati xuiin mə nakəni jınbaridən foye fajini. E yi e luxun wudine tagi.

9 Marigina Alatala yi a xili, a naxa, “Adama, i minən yi?”

10 Adaman yi a ratin, a naxa, “N bata i xuiin mə Eden nakəni, koni n bata gaxu, bayo n magenla na a ra. Awa, n bata n luxun.”

11 Ala yi a maxədin, a naxa, “Nde a yitaxi i ra a i magenla na a ra? I bata na wudi bogin don ba, n na i yamarixi naxan ma fe ra a i nama a don?”

12 Adaman yi a yabi, a naxa, “Na jaxanla i naxan soxi n yii, na bata na wudi bogin so n yii, n yi a don.”

13 Na xanbi, Marigina Alatala yi jaxanla maxədin, a naxa, “I nanse ligaxi?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Şajin nan n mayendenxi han n na a don.”

14 Awa, Marigina Alatala yi a fala şajin xa, a naxa, “I to bata ito liga, awa, n fan bata i danga xuruseene nun burunna subene birin tagi. I findima bubuseen nan na i kuiin xun na. I gbangbanna nan donma i ya dunuja yi gidini.

15 N bata yaxuyaən naso i tan nun jaxanla tagi. N bata a raso i ya diine nun a diine fan tagi. Na jaxanla diina i xunni wuruma nən, i fan yi a sanna maxələ.”

16 Ala yi a fala jaxanla xa, a naxa, “I fan, i tərəma nən i ya dii barideni. Na tərən gboma ayi nən. I birama nən i ya xəməni fəxə ra. A i yamarima nən.”

17 Ala yi a fala Adama xa, a naxa, “I bata bira i ya jaxanla fəxə ra. I bata na wudin bogin don, n na i yamarixi wudin naxan ma fe ra, a i nama na don. Iki n bata bəxən danga i ya fe ra.

* 2:23: Heburu xuiin naxan bunna nən “xəməna” na maso *jaxanla* xinla ra Heburu xuiini.

I tərəma nən balo sətədeni i ya dunuja yi gidini.

¹⁸ N ɲanle nun tansinne raminima nən bəxən ma, koni i baloma siseene nan xən xeen ma.

¹⁹ I balon sətəma i kuye wolonna nin han i xetema bəxəni waxatin naxan yi, bayo i kelixi na bəxən nin. Benden ni i ra, i mən xetema na benden nin.”

²⁰ Adaman yi a ɲaxanla xili sa Nmahawa bayo a findima muxun birin nga nan na.

²¹ Marigina Alatala yi dugin kidi daxina nde dege Adama nun a ɲaxanla xa. A yi na ragodo e ma.

²² Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman bata findi alo en tan, bayo a bata fe faɲin nun fe ɲaxin kolon. A mi daxa a xa siimaya wudi bogin don, xa na mi a ra a mi faxama nun.”

²³ Marigina Alatala yi e ramini Eden nakəni, a e xa sa bəxən nawali e fataxi naxan na.

²⁴ A to Adama kedi, Ala yi maleka gubugubu kanne ti Eden sogeteden binna ra. A mən yi silanfanna* tɛɛ dixin lu mənni naxan a firifirima na longonni kiraan kantan xinla ma siga siimaya wudin yireni.

4

Kayini nun Habila fe

¹ Adama yi Nmahawa kolon ɲaxanla ra. Nmahawa yi fudikan. E yi diin sətə naxan xili Kayini. Nmahawa yi a fala, a naxa, “Alatala bata n mali dii xəmən sətə feen na.”*

² Na xanbi, Nmahawa yi Kayini raburunna sətə dii xəmənə, naxan yi xili Habila. Habila, xuruse rabaan nan yi a ra. Kayini, xɛɛ biin nan yi a ra.

³ Na waxatin to dangu, Kayini yi fa sansi bogina ndee ra, a ne ba saraxan na Alatala xa.

⁴ Koni Habila yi fa xuruse dii singen na e nun a turena. Alatala yi Habila nun a saraxan nasuxu,

⁵ koni a mi Kayini nun a saraxan nasuxu.

* **3:24: Silanfanna:** Sofane yengeso dege mana. naxan bunna nən “Sətəna.”

Awa, Kayini yi xələ. A yetagin yi masara.

⁶ Na xanbi, Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “Nanfera i xələxi? Nanfera i yetagin masaraxi?”

⁷ Xa i fe faɲin liga, n na rasuxuma nən, koni xa i fe ɲaxin liga, yulubina i ya deen na, a i maməlenma. I kata, i yi a nə.”

⁸ Kayini yi a fala a xunyən xa, a naxa, “En siga xeen ma.” E to so xeen ma, Kayini yi a xunyən Habila suxu. A yi a faxa.

⁹ Na xanbi Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “I xunyən Habila minən yi?” A yi a yabi, a naxa, “N mi a kolon. N tan nan n xunyən kantan muxun na ba?”

¹⁰ Ala yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi? I tuli mati. I xunyən wunla n gbelegbelema bəxəni.

¹¹ N bata i danga bayo i bata i xunyən faxa. N na i kedima nən bəxəni ito ma i xunyən wunla denaxan yi.

¹² I na bəxən nawali, i mi balon sətəma. I findima sigatiin nan na.”

¹³ Kayini yi a fala Alatala xa, a naxa, “Na həkən goronna gbo n tan xun ma.

¹⁴ Xa i bata n kedi to, n mi i toma sənən. N findima sigatiin nan na. Muxun naxan sa n toma, a n faxama nən.”

¹⁵ Alatala yi a yabi, a naxa, “Enən, xa muxu yo i faxa, n na i gbeen ɲəxəma nən dəxəna ma solofere.” Alatala yi taxamasenna sa Kayini ma alogo xa naxan sa a to, a nama a faxa.

¹⁶ Awa, Kayini yi a makuya Alatala ra. A sa dəxə Nodi bəxəni Eden nakəən sogetede binna ra.

¹⁷ Kayini yi a ɲaxanla kolon ɲaxanla ra. A ɲaxanla yi fudikan. A yi diin sətə naxan xili Xanəki. Kayini yi taan ti na yi. A yi a diin xili sa na taan xun ma.

¹⁸ Xanəki nan Yiradi sətə. Yiradi yi Mehuyayəli sətə. Mehuyayəli yi Metusayəli sətə. Metusayəli yi Lameki sətə.

¹⁹ Lameki yi ɲaxalan firin tongo. Kedenna xili Ada. Boden xili Sila.

* **4:1: Kayini** maso xuina nde ra Heburu xuini

20 Ada yi Yabali sətə. Yabali, xuruse rabane nun bubu kanne baba nan yi a ra.

21 Yabali xunyən xili Yubali. Yubali, kondən maxane nun xulen fene baba nan yi a ra.

22 Sila fan yi diin sətə. A xili Tubali-Kayini. A tan, xabun nan yi a ra. A yi waliseen sifan birin nafalama sulan na, e nun wurena. Tubali-Kayini xunyən naxalanmaan yi xili Nama.

23 Lameki yi a fala a naxanle xa, a naxa, “Ada nun Sila, ε tuli mati. Lameki a naxanle, ε ε tuli mati n ma falan na. N bata xəmənə nde fəxa n gbeen naxən na. N bata na banxulanna fəxa bayo a bata n maxələ.

24 Xa Kayini daxa a gbeen naxə dəxəna ma solofere, Lameki a gbeen naxəma nən dəxəna ma tonge solofere e nun solofere.”

25 Adama yi a naxanla kolon naxanla ra. A yi diin sətə naxan yi xili Seti. A na xili sa bayo Ala bata a diin Habila naxə so a yii Kayini naxan fəxa.†

26 Seti fan yi diin sətə naxan xili Enosi. Na waxatini, muxune yi Alatala xinla binya fələ.

5

Adama han Nuhan Taruxune Singen 1.1-4

1 Adama bənsənnə taruxun ni ito ra. Ala to Adama da, a a findi a yete maligan na,

2 a e da xəmən nun naxanla. A e baraka. A e xili sa “Adamana.”

3 Adama to fori naxə kəmən naxə tonge saxan, a yi diin sətə a yete maligan na naxan maso a ra. A yi a xili sa Seti.

4 Seti bari xanbini, Adama yi bu naxə kəmən solomasəxə. A mən yi dii xəmən nun dii təmən gbeteye sətə.

5 Adama a siimayaan yi siga naxə kəmən solomanaanin naxə tonge saxan. Na xanbi ra, a yi fəxa.

6 Seti to bu naxə kəmən naxə suulun, a yi Enosi bari.

7 Enosi bari xanbini, Seti yi bu naxə kəmən solomasəxə naxə solofere. A mən yi dii xəmən nun dii təmən gbeteye sətə.

8 Seti a siimayaan yi siga naxə kəmən solomanaanin naxə fu nun firin. Na xanbi ra, a yi fəxa.

9 Enosi to bu naxə tonge solomanaanin, a yi Kenan bari.

10 Kenan bari xanbini, Enosi yi bu naxə kəmən solomasəxə naxə fu nun suulun. A mən yi dii xəmən nun dii təmən gbeteye sətə.

11 Enosi a siimayaan yi siga naxə kəmən solomanaanin naxə suulun. Na xanbi ra, a yi fəxa.

12 Kenan to bu naxə tonge solofere, a yi Mahalaleli bari.

13 Mahalaleli bari xanbini, Kenan yi bu naxə kəmən solomasəxə naxə tonge naanin. A mən yi dii xəmən nun dii təmən gbeteye sətə.

14 Kenan ma siimayaan yi siga naxə kəmən solomanaanin naxə fu. Na xanbi ra, a yi fəxa.

15 Mahalaleli to bu naxə tonge sennin e nun suulun, a yi Yarədi bari.

16 Yarədi bari xanbini, Mahalaleli yi bu naxə kəmən solomasəxə naxə tonge saxan. A mən yi dii xəmən nun dii təmən gbeteye sətə.

17 Mahalaleli a siimayaan yi siga naxə kəmən solomasəxə naxə tonge solomanaanin naxə suulun. Na xanbi ra, a yi fəxa.

18 Yarədi to bu naxə kəmən naxə tonge sennin e nun firin, a yi Xenəki bari.

19 Xenəki bari xanbini, Yarədi yi bu naxə kəmən solomasəxə. A mən yi dii xəmən nun dii təmən gbeteye sətə.

20 Yarədi a siimayaan yi siga naxə kəmən solomanaanin naxə tonge sennin e nun firin. Na xanbi ra, a yi fəxa.

21 Xenəki to bu naxə tonge sennin naxə suulun, a yi Matusela bari.

22 Matusela bari xanbini, Xenəki yi bira Ala fəxə ra naxə kəmən saxan. A mən yi dii xəmən nun dii təmən gbeteye sətə.

23 Xenəki a siimayaan yi siga naxə kəmən saxan naxə tonge sennin e nun suulun.

† 4:25: **Seti** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna naxə “A bata a fi.”

²⁴ Xenəki yi sigan tima e nun Ala. Na xanbi ra, a mi lu na sənən, bayo Ala bata a xali, a mi faxa.

²⁵ Matusela to bu jεε kεmε jεε tonge solomasεxε jεε solofere, a yi Lameki bari.

²⁶ Lameki bari xanbini, Matusela yi bu jεε kεmε solofere jεε tonge solomasεxε e nun firin. A mən yi dii xεmεn nun dii tεmε gbεtεye sətə.

²⁷ Matusela a siimayaan yi siga jεε kεmε solomanaanin jεε tonge sennin e nun solomanaanin. Na xanbi ra, a yi faxa.

²⁸ Lameki to bu jεε kεmε jεε tonge solomasεxε e nun firin, a yi diin sətə.

²⁹ A yi a xili sa Nuhan. A yi a fala, a naxa, “A tan nan a ligama en jinan en ma tərən nun en ma wanla ra, bayo Alatala bata bəxən danga.”*

³⁰ Nuhan bari xanbini, Lameki yi bu jεε kεmε suulun jεε tonge solomanaanin jεε suulun. A mən yi dii xεmεn nun dii tεmε gbεtεye sətə.

³¹ Lameki a siimayaan yi siga jεε kεmε solofere jεε tonge solofere e nun solofere. Na xanbi ra, a yi faxa.

³² Nuhan to bu jεε kεmε suulun, a yi Semi nun Xami nun Yepeti sətə.

6

Dunuḡa kala kiina

¹ Muxune wuya fəlo bəxən fari waxatin naxan yi, e yi dii tεmεne bari.

² Dəjəxən naxanye fata Ala konna ra, na ndee yi yabu dii tεmεne ra, bayo e tofan. E yi ndee yε matongo, e yi e findi e jaxanle ra.

³ Na xanbi ra, Alatala yi a fala, a naxa, “N mi tinjε n ma Niin xa bu adaman fatini habadan, bayo daliseen na a ra. A mi danguma jεε kεmε jεε məxəjən na.”

⁴ Na waxatini, e nun waxatin naxan fa na xanbi ra, Nefilimi muxu magaxuxine nan yi na dunuḡa yi. Na dəjəxəne nun na dii tεmεne nan ne barixi. E findi sofa magaxuxine nan na na waxatine yi e nun xili kanne.

⁵ Alatala yi a to adamadina jaxuyaan bata gbo ayi bəxən fari. A miriyane findixi fe kobin nan na waxatin birin.

⁶ Na yi Alatala tərə han a yi nimisa adaman da feen na. Na yi a bəjən tərə.

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman birin n naxan daxi, n na birin jənma nən dunuḡa yi. Muxu ba, sube ba, bubuse ba, xəliin naxan tujanma kore ba, n na birin naxərima nən dunuḡa yi, bayo n bata nimisa adaman da feen na.”

⁸ Koni, Nuhan yi rafan Alatala ma.

⁹ Nuhan bənsənna taruxun ni ito ra. Muxu tinxinxin nan yi Nuhan na na waxatini. Fε yo mi yi a ra. A yi biraxi Ala fəxə ra.

¹⁰ Nuhan dii saxan nan sətə: Semi nun Xami nun Yepeti.

Nuhan yi kunki nafala

¹¹ Dunuḡa bata yi kala Ala yεε ra yi. A bata yi rafe fe jaxin na.

¹² Ala yi dunuḡa to, a kalaxi, muxun birin fe jaxin fəxə ra.

¹³ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “N waxi adaman birin naxəri feni dunuḡa yi, bayo dunuḡa bata rafe fe kobin na. N waxi adaman birin nun bəxən birin kala feni.

¹⁴ Awa, i xa Goferi wudin nafala kunkin na. Konkone xa lu a kui. I dolen sa a kuiin nun a fanna ma.

¹⁵ I xa a rafala i kiini: A kuyan xa findi nəngənna yε kεmε saxan na, a yigbona tonge suulun, a yitena tonge saxan.

¹⁶ I a xunna soon nafala. A xa dangu nəngənna yεna ma keden na. I a dεεn ti a dεxən ma. I xa kunkin kuini taxun dəxəna ma saxan.”

¹⁷ “N tan igen nadinma nən dunuḡa yi. A muxun birin halagi. Niimaseen birin faxama nən.

¹⁸ Koni n bata layirin tongo i xa. I so kunkini ito kui, i tan nun i ya diine nun i ya jaxanla, e nun i ya diine jaxanle.

¹⁹ I xa fa daliseen sifan birin firin firinna ra, a xεmεn nun a gilena alogo e xa kisi.

* **5:29: Nuhan** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nεεn “madendenna.”

20 Xəliin bənsənnə birin firin firin, suben bənsənnə birin firin firin, bubuseen bənsənnə birin firin firin, e fama i xən, i yi e rakisi.

21 I xa donseen sifan birin xali kunkin kui. I xa sa a mara i tan xa e nun e fan xa.”

22 Nuhan yi a birin liga alo Ala a yamarixi kii naxan yi.

7

Fufa gbeena fe

1 Alatala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “So kunkin kui, i tan nun i ya denbayaan birin, bayo tinxin muxun nan i ra waxatini ito yi.

2 Sube radaxaxi yo sube radaxaxi, i xa na solofere raso kunkin kui, a xəmən nun a giləna. Sube raharamuxi yo sube raharamuxi i xa na firin naso, a xəmən nun a giləna.

3 Xəliin fan sifan birin, solofere tongo, a xəmən nun a giləna, alogo daliseen sifan birin xa lu dunuğa yi.

4 Xi solofere na dangu, n tulen nagodoma bəxən ma nən, soqe tonge naanin, kəe tonge naanin. N niimaseen naxan birin daxi, na birin halagima nən.”

5 Nuhan yi na birin liga Alatala a yamari naxan na.

6 Fufaan mini waxatin naxan yi, Nuhan ma siimayaan jεε kεmε sennin nan yi a ra.

7 Nuhan nun a diine nun a naxanla nun a diine naxanle yi keli igen yεε ra, e yi so kunkin kui.

8 Sube radaxaxine nun sube raharamuxine, xəline nun bubuseene,

9 a xəmən nun a giləna, e yi siga Nuhan fəma firin firin. E yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi.

10 Xii solofere dangu xanbini, na fufaan yi din dunuğa ra.

11 Nuhan ma siimayaan yi jεε kεmε sennin, kike firin, xi fu nun solofere. Igen naxan bəxəni, na yi te fələ, e nun igen naxan kore, na fan yi godo fələ.

12 Tulen yi fa bəxən ma soqe tonge naanin, kəe tonge naanin.

13 Na bəxə yetəni, Nuhan nun a diine, Semi nun Xami nun Yepeti e nun a naxanla nun a dii saxanne naxanle, ne birin yi so kunkin kui.

14 Burunna suben bənsənnə birin nun xuruseen bənsənnə birin nun bubuseen bənsənnə birin nun xəliin bənsənnə birin, e yi so kunkin kui.

15 Daliseen birin naxan yengima, a firin firin, e yi fa Nuhan fəma. E yi so kunkin kui.

16 Niimaseen birin, a xəmən nun a giləna, e yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi. Na xanbi ra, Alatala yi dεen balan.

17 Xi tonge naanin fufaan yi mini. A yi kunkini te.

18 Igen to gbo bəxən ma, kunkin yi dəxə igen fari.

19 Igen yi te han a yi sa geyaan birin xun ma dunuğa yi.

20 Igen yi sa geyane xun ma han nəngənnə yε fu nun naanin.

21 Niimaseen naxanye birin yi dunuğa yi, ne birin yi halagi: xəli yo, xuruse yo, burunna sube yo, bubuse yo, e nun adamadiin birin.

22 Niimaseen naxanye birin yi xaren na, naxanye yengima, ne birin yi halagi.

23 Niimaseen naxanye yi bəxə xənnə ma, na birin yi raxəri: adamadiine nun subene nun bubuseene e nun xəline, fə Nuhan kedenna, e nun naxanye yi a fəma kunkin kui.

24 Fufaan yi din dunuğa ra xii kεmε xii tonge suulun.

8

Fufaan nan fena

1 Koni Ala yi a xaxili lu Nuhan xən ma, e nun burunna subene, e nun xuruseen naxanye yi a fəma kunkin kui. Ala yi foyen nafa dunuğa yi. Igen yi godo fələ.

2 Igen naxan yi kelima bəxən bun ma, na yi dan. Igen naxan yi kelima kore, na fan yi dan.

3 Ləxə yo ləxə fə nde ba igen na. Xii kεmε xii tongo suulunna bun ma, igen yi yelin godε.

⁴ Kike soloferen xii fu nun solofere-deni, kunkin yi dəxə geyaan fari, naxan xili Ararati.

⁵ Igen yi lu gode han kike fudeni. Kike fuden xii singe ləxəni, geyane xunne yi mini kənenni.

⁶ Xii tonge naanin dangu xanbini, Nuhan yi kunkin foye soden nabi, a bata yi naxan nafala a ma.

⁷ A yi xaxaan bejin. Na yi a firifiri, han igen yi yelin gode.

⁸ Nuhan mən yi ganban bejin, a xa sa igen mato xa a bata godo.

⁹ Koni na ganban mi san tide to, bayo igen yi dinxi dunuja birin na. A yi xete Nuhan ma kunkin kui. Nuhan yi ganban suxu a yiin na, a a raso kunkin kui.

¹⁰ A yi a mame han xii solofere. A mən yi ganban bejin a firinden.

¹¹ Ninbanna ra ganban yi xete Nuhan ma, oliwi wudi binla jəxənde xinden suxi a de ra. Awa, Nuhan yi a kolon a igen bata ba dunuja xun ma.

¹² A mən yi a mame xi solofere. A mən yi ganban bejin, koni ganban mi xete a ma.

¹³ Nuhan ma siimayaan to siga jee kemε sennin jee keden, kike keden, xi keden, fufaan yi jan dunuja yi. Nuhan to kunkin xunna ba, a yi a to bəxən maxaraxi.

¹⁴ Kike firin xi məxəjen nun solofere to dangu, bəxən yi xara gben!

¹⁵ Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa,

¹⁶ “E mini kunkin kui, i tan nun i ya jaxanla nun i ya diine, e nun i ya diine jaxanle.

¹⁷ I xa niimaseen birin namini kunkin kui: xəline nun subene e nun bubuseene, alogo e xa wuya, e xa yiriwa dunuja yi.”

¹⁸ Awa, Nuhan yi mini, e nun a diine nun a jaxanla nun a diine jaxanle.

¹⁹ Subene fan yi mini e nun bubuseene nun xəline. Niimaseen birin, bənsən yo bənsən, e mini e danna.

²⁰ Na xanbi ra, Nuhan yi saraxa ganden nafala Alatala xinli. A yi sube radaxaxina ndee tongo e nun xəli

radaxaxina ndee. A yi ne ba saraxan na, ne yi sa tenni.

²¹ Tutun to te, Alatala yi na gan xirin me. A yi rafan a ma. A yi a fala a bəjeni, a naxa, “N mi bəxən dangama sənən adamana fe ra, bayo n na a kolon adama bəjen mi fan xabu a dii jəreya waxatini. N mi niimaseen birin halagima sənən alo n na singen liga kii naxan yi.

²² Fanni bəxən daxi, xee bi waxatin nun se xaba waxatina, xunbenla nun kuye wolonna, soqe furen nun jemena, yanyin nun kəena, ne waxatine mi fa bama e kiini sənən.”

9

Ala yi a layiri tongo Nuhan xa

¹ Na xanbi ra, Ala yi barakan sa Nuhan nun a diine fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “E xa diin bari, e xa wuya, e xa bəxən nafe.

² Suben birin gaxuma e yee ra nen naxanye bəxən ma, xəliin naxanye birin kore, bubuseen birin, yexen naxan birin baani, e luma nen ne birin xun na.

³ Niimaseen naxan birin yengima e findima nen e balon na. N sansine so e yii kii naxan yi a singeni, iki n bata niimaseen birin fan so e yii na kiini.”

⁴ “Koni e nama sube yifaxin don bayo a niin wunla a yi.

⁵ E dentegen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Suben fan dentegen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Adaman dentegen sama n xa nen a adaman boden niin wunla a fe ra.

⁶ Muxun naxan muxun niin bama, muxun nan a fan niin bama, bayo Ala bata adaman da a misaala ra.

⁷ E xa diin bari, e xa wuya, e xa bəxən nafe e yi yiriwa ayi.”

⁸ Na xanbi ra, Ala yi a fala Nuhan xa e nun a diine,

⁹ a naxa, “N yeteen bata layirin tongo e xa e nun e mamandenne,

¹⁰ e nun niimaseen naxan birin yi e fema kunkin kui: xəline nun xuruseene nun burunna subene e nun niimaseen naxan birin dunuja yi.

11 N bata layirin tongo ε xa: fufaan mi niin birin bama sənən. Fufaan mi dunuja birin kalama sənən.”

12 Ala yi a fala, a naxa, “N bata layirin tongo ε nun ε mamandenne xa e nun niimaseen birin xa.

13 N sengunna yitama nən koren ma, naxan findima layirin taxamasenna ra n tan nun bəxən tagi.

14 N na tulen sa koren ma, sengunna minima nən.

15 Na waxatini na layirina fe rabirama n ma nən, n layirin naxan tongoxi ε xa e nun niimaseen birin xa. N mi niin birin bama dunuja yi fufaan na sənən.

16 Sengunna na mini koren ma, n na a to, na layirina fe rabirama n ma nən, layirin naxan luma habadan, n layirin naxan tongoxi ε xa e nun niimaseen birin xa naxanye dunuja yi.”

17 Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “Sengunni ito findixi layiri taxamasenna nan na, n nun niimaseen birin tagi dunuja yi.”

18 Nuhan ma diin naxanye mini kunkin kui, e xili Semi nun Xami nun Yepeti. Kanan kaane baba nan yi Xami ra.

19 Muxun naxan birin wuyaxi dunuja yi, a kelixi Nuhan ma dii saxanne nin.

Nuhan yi dangan ti

20 Nuhan xεε rawanla nan yi a ra. A yi manpa binla sansiin si langan kui.*

21 Na sansiin to bogi, Nuhan yi manpaan nafala, a yi a min, a xunna yi keli. A yi a sa bubun kui a magenla ra.

22 Xami, Kanan kaane baba yi a baba magenla to. A yi na fala a tadane xa.

* **9:20:** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini. † **9:25:** Nuhan a mamandenna **Kanan** nan danga. A mi a dii yo danga. Semi yixetena nde Yaxuba yixetene nan Kanan yixetene raxəri Isirayila bəxəni, na yi findi dangan bunna ra. Na yengenə fe sebəxi Yosuwe kitabu yiren kui. A mi sebəxi yire yo yi fa fala Kanan yixetene siga nən fati fəre bəxəni. A yixete dando naxanye luxi e nii ra yengen xanbi ra, ne yi basan Yaxuba yixetene ra han Kanan muxu yo mi lu. Yanyina nde fati fərene fe sebəxi Dunuja Fəlon 10.6 kui. * **10:6:** Muxune laxi a ra a **Kusi** yixetena nde siga nən fati fərene bəxəni. Yanyina nde fati fərene benban finde a yixetena nde ra. A fe mən sebəxi Yatene 12.1 nun Esayi 20 nun Sofoni 3.10 kui e nun yire wuyaxi gbete. Nuhan Kusi xunye **Kanan** nan danga. Na feen sebəxi Dunuja Fəlon 9.25 kui.

23 Semi nun Yepeti yi dugin tongo, e yi siga e xanbiramaan na. E yi dugin sa e baba fari, koni e mi e baba magenla to.

24 Nuhan xunna to dəxə, a keli, a yi a kolon a bolokada naxan ligaxi a ra.

25 Nuhan yi a fala, a naxa, “N bata Kanan† danga. A findima konyi dənxeən nan na a tadane xa.”

26 A mən yi a fala, a naxa, “N bata barikan bira Alatala xa, Semi a Ala. Kanan xa findi Semi a konyin na.

27 Ala xa Yepeti a bəxən gbo ayi. Yepeti xa lu Semi a bubun kui. Kanan xa findi Yepeti a konyin na.”

28 Fufaan nən xanbini, Nuhan yi jεε kεmε saxan jεε tonge suulun sətə.

29 Nuhan ma siimayaan yi siga jεε kεmε solomanaanin jεε tonge suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

Nuhan ma diine, Semi nun Xami nun Yepeti a taruxun nan na ra.

10

Semi nun Xami nun Yepeti yixetene Taruxune Singen 1.5-23

1 Nuhan ma diine bənsənne taruxun ni i ra, Semi nun Xami nun Yepeti naxanye diine bari fufaan dangu xanbini.

2 Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomεε nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meseki e nun Tirasi.

3 Gomεε a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

4 Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

5 Muxuni itoe diine yi dəxə fəxə igen dε. E na siga dənaxan yi, e xabilayaan fələ mənni. Na xabilane yi findi siya gbətene ra, birin nun e kon xuina.

⁶ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi* nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁷ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Səba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka.

Raama a diine xinle ni itoe ra: Saba e nun Dedan.

⁸ Kusi fan diin sətə nən naxan xili Nimirodi. Na findi yengəso gbeen nan na dunuja yi.

⁹ Nimirodi fan, donso gbeen nan yi a ra Alatala yεε ra yi. Nanara, muxune a falama, e naxa, “I luxi alo Nimirodi, donso gbeen nan yi a ra Alatala yεε ra yi.”

¹⁰ A mangayaan liga nən taani itoe ma singen: Babilən nun Ereki nun Akadi nun Kalene taan naxan Sinari bəxəni.

¹¹ A yi keli Sinari yi, a yi siga Asiriya bəxəni. Mənni, a yi taane ti naxanye xili Niniwa nun Rehoboti nun Iri nun Kala

¹² e nun Resen, taa gbeen naxan Niniwa nun Kala tagi.

¹³ Misiran yi findi muxuni itoe benban na: Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane

¹⁴ nun Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane, Filisitine keli dənaxan yi, e nun Kafatoro kaane.

¹⁵ Kanan yi findi muxuni itoe baba ra: Sidən, a dii singena, e nun Xitine

¹⁶ nun Yebusune nun Amorine nun Girigasane

¹⁷ nun Xiwine nun Arakane nun Sini kaane

¹⁸ nun Arawada kaane nun Semara kaane nun Xamata kaane.

Na xanbi ra, Kanan bənsənnə birin yi xuya ayi.

¹⁹ Kanan bəxən naninna yi kelixi Sidən han sa dəxə Gerari taan na, a yi siga han Gasa, a yi dangu Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi yi, han sa dəxə Lasa ra.

²⁰ Xami a muxune ni itoe ra, fata e bənsənnə nun e xuiin na e nun e bəxəne, e nun e siyane.

²¹ Semi, Yepeti tada fan yi diine sətə. Semi findi Eberi a diine benban nan na.

²² Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

²³ Arami a diine xinle ni itoe ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Mesəki.

²⁴ Arapaxadi yi Selaxa sətə. Selaxa yi Eberi sətə.

²⁵ Eberi yi dii firin sətə. Keden xili Pələgi† bayo dunuja yitaxun a waxatin nin. A xunyen xili Yokatan.

²⁶ Yokatan ma diine xinle ni itoe ra: Alomodadi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera

²⁷ nun Hadoran nun Yusali nun Dikila

²⁸ nun Obala nun Abimayeleye nun Saba

²⁹ nun Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Ne birin baba nan yi Yokatan na.

³⁰ E bəxən yi kelixi Mesa sa dəxə han Sefare, naxan geyaan sogeteden binni.

³¹ Semi a diine ni i ra, fata e bənsənnə nun e xuine nun e bəxəne nun e siyane ra.

³² Nuhan ma diine bənsənnə nan ne ra e siyane yεen ma. Fufaan dangu xanbini, bənsənni itoe yi findi siyane birin na dunuja yi.

11

Xuine yitaxun fena

¹ Na waxatini, dunuja birin yi xui keden nan falama.

² Muxuna ndee to siga sogeteden binni, e yi dəxə Sinari lanbanni.

³ E yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga, en xa bitikidin bənbə, en xa a gan.” E yi bitikidine dəxə gəmene jəxəni. E yi dolen findi bitikidi* dəxə seen na.

⁴ Na xanbi ra, e yi a fala, e naxa, “En siga, en xa taan ti en yetε xa, e nun sanganso gbeen naxan tema han kore, alogo en xinla xa gbo ayi. Nanara, en nama xuya ayi dunuja xun xən.”

⁵ Koni Alatala yi godo na taan nun sanganso gbeen matodeni muxune naxan ti.

⁶ Alatala yi a fala, a naxa, “Muxuni itoe, naxanye siya keden, xui keden

† **10:25: Pələgi** bunna nēn fa fala “Mayitaxunna.” fala “**Birikidina.**”

* **11:3: Bitikidin** mən falama yirena nde yi fa

a ra, xa ne bata wanli ito fəlb, wanla birin e waxi naxan kə feni sənən, e na ligama nən.

⁷En siga, en godo e xuiin basandeni alogo e nama e bode xuiin mə.”

⁸Alatala yi e raxuya ayi. Na taan ti feen yi dan.

⁹Na yiren yi xili Babeli,† bayo Alatala bata dunuja xuine basan e bode ra na yi. Fəlb mənni, Alatala yi e raxuya ayi dunuja birin ma.

Semi han Tera Taruxune Singen 1.24-27

¹⁰Semi bənsənna taruxun ni i ra.

Fufaan dangu jəen firinna, Semi a siimayaan yi jəe kəmə sətə. A yi a diin sətə naxan xili Arapaxadi.

¹¹Arapaxadi bari xanbini, Semi mən yi jəe kəmə suulun sətə. A yi dii xəmənə nun dii təmə gbetene sətə.

¹²Arapaxadi to jəe tonge suulun nun suulun sətə, a yi Selaxa bari.

¹³A to Selaxa sətə, Arapaxadi yi bu jəe kəmə naanin jəe saxan. A yi dii xəmənə nun dii təmə gbetene sətə.

¹⁴Selaxa to jəe tonge saxan sətə, a yi Eberi bari.

¹⁵A to Eberi sətə, Selaxa yi bu jəe kəmə naanin jəe saxan. A yi dii xəmənə nun dii təmə gbetene sətə.

¹⁶Eberi to jəe tonge saxan e nun naanin sətə, a yi Pələgi bari.

¹⁷A to Pələgi sətə, Eberi yi bu jəe kəmə naanin jəe tonge saxan. A yi dii xəmənə nun dii təmə gbetene sətə.

¹⁸Pələgi to jəe tonge saxan sətə, a yi Rewu bari.

¹⁹A to Rewu sətə, Pələgi yi bu jəe kəmə firin jəe solomanaanin. A yi dii xəmənə nun dii təmə gbetene sətə.

²⁰Rewu to jəe tonge saxan nun firin sətə, a yi Serugu bari.

²¹A to Serugu sətə, Rewu yi bu jəe kəmə firin jəe solofere. A yi dii xəmənə nun dii təmə gbetene sətə.

²²Serugu to jəe tonge saxan sətə, a yi Nahori bari.

²³A to Nahori sətə, Serugu yi bu jəe kəmə firin. A yi dii xəmənə nun dii təmə gbetene sətə.

²⁴Nahori to jəe məxəjən nun solomanaanin sətə, a yi Tera bari.

²⁵A to Tera sətə, Nahori yi bu jəe kəmə jəe fu nun solomanaanin. A yi dii xəmənə nun dii təmə gbetene sətə.

²⁶Tera to jəe tonge solofere sətə, a yi Iburama nun Nahori nun Haran bari.

Tera a denbayana

²⁷Tera bənsənna taruxun ni i ra.

Tera yi Iburama nun Nahori nun Haran bari. Haran yi Loti bari.

²⁸Benun Tera xa faxa, a diin Haran yi faxa Yuru taani Babilən bəxəni, a barixi dənaxan yi.

²⁹Iburama nun Nahori yi jaxanle futu. Iburama jaxanla yi xili Sarayi. Nahori a jaxanla xili Milika. Milika baba nan yi Haran na. Haran dii firin nan sətə, Milika nun Isika.

³⁰Gbantən nan yi Sarayi ra. Dii yo mi yi a yii.

³¹Tera yi a denbayaan xali, a dii Iburama, e nun a mamandenna Loti, Haran ma diina, e nun a mamandenna Sarayi, Iburamaa jaxanla. E birin yi keli Yuru taani Babilən bəxəni alogo e xa siga Kanan bəxəni. Koni e to Xarani taan li, e yi dəxə mənni.

³²Tera yi bu jəe kəmə firin jəe suulun. A yi faxa Xarani yi.

12

Ala yi Iburama xili

¹Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, “Keli i ya yamanan nun i xabilan nun i babaa genli. I siga na yamanani n naxan yitama i ra.

²N ni i findima siya gbeen na nən. N na i barakama nən, n ni i findi xili kanna ra. Muxune fan duban sətəma nən i tan barakani.

³Naxan na duba i xa, n fan na kanna barakama nən. Naxan na i danga, n fan dangan nagidima na kanna ma nən. Dunuja xabilane birin duban sətəma nən i tan barakani.”

⁴Awa, a siin jəe tonge solofere e nun suulunna sətə waxatin naxan yi, Iburama yi keli Xarani yi alo Alatala

† 11:9: **Babeli** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən fa fala “Mayibasanna.”

a yitaxi a ra kii naxan yi. Loti fan yi siga Iburama fəxə ra.

⁵ A yi a paxanla Sarayi nun a xunyena dii Loti nun a sətə seen birin, e nun muxune a naxanye sətəxi Xarani yi, a yi ne birin xali. E yi siga Kanan bəxəni.

⁶ Iburama yi dangu bəxən na han a sa wudi bili gbeen li denaxan yi xili Morə, Siken bəxəni. Na waxatini, Kanan kaane yi dəxi mənni nun.

⁷ Koni Alatala yi a yete yita Iburama ra. A yi a fala, a naxa, “N bəxəni ito nan fima i yixetene ma.” Awa, Iburama yi saraxa ganden nafala Alatala xa naxan a yete yitaxi a ra.

⁸ A yi keli mənni, a siga geyaan ma, geyaan naxan Betəli sogeteden binni. A yi bubun ti mənni. Betəli taan yi lu a sogegododeni. Ayi taan yi lu a sogetedeni. A yi saraxa ganden nafala Alatala xa mənni. A yi Alatala maxandi a xinla ra.

⁹ Na xanbi ra, a yi siga Negewi tonbonna binni.

Iburama yi siga Misiran yi

¹⁰ Na waxatini, fitina kamən yi so bəxəni. Awa, Iburama yi siga Misiran bəxəni bayo donse yo mi yi na.

¹¹ Benun e xa so Misiran bəxəni, Iburama yi a fala a paxanla Sarayi xa, a naxa, “A kolon, paxalan tofajin nan i tan na.

¹² Misiran kaane na i to waxatin naxan yi, e a falama nən a n ma paxanla nan i ra. Na xanbi ra, e n faxama nən, koni e mi i tan faxə.

¹³ I xa a fala e xa a n xunyen nan i tan na, alogo e xa kininkinin n ma i sabun na. Nayi, e mi n faxama i tan ma fe ra.”

¹⁴ Iburama to Misiran li, Misiran kaane yi a to, a Sarayi paxalan tofajin nan a ra.

¹⁵ Misiran Mangana kuntigine yi paxanla ito matəxə Misiran Mangan xa. Misiran Mangan yi a xali a konni.

¹⁶ A yi hinan Iburama ra a paxanla fe ra. Iburama yi xuruse xunxurine nun pingene nun sofanle nun konyine nun pəgəməne sətə.

¹⁷ Koni Alatala yi fure paxin sa Misiran Mangan nun a denbayaan ma Sarayi a fe ra, Iburama paxanla.

¹⁸ Nanara, Misiran Mangan yi Iburama xili. A yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi n na? Nanfera i mi a falaxi n xa i ya paxanla nan a ra.

¹⁹ Nanfera i ya falaxi a i xunyen nan a ra han n tan bata a findi n ma paxanla ra? Awa, hən, i ya paxanla ni i ra. E siga!”

²⁰ Na xanbi, Misiran Mangan yi yamarin fi a sofane ma lan Iburama a fe ma. E yi a ragbengben e nun a paxanla, e nun a yii seen birin.

13

Iburama nun Loti

¹ Awa, Iburama yi keli Misiran yamanani. A yi siga Negewi tonbonna mabinni e nun a paxanla nun a seen birin, e nun Loti.

² Iburama bata yi findi nafulu kannu ra nun. Xuruseene nun gbetin nun xəmaan yi a yii.

³ A keli Negewi yi, a yi a masiga han Betəli taani. Yirena nde yi Betəli taan nun Ayi taan longonna ra, Iburama bubun yi tixi mənna nan singe yi.

⁴ A saraxa gande singen fan yi mənna nin nun. Iburama yi Alatala maxandi a xinla ra mənni.

⁵ Loti yi biraxi Iburama fəxə ra, xuruseene nun bubune yi a fan yii nun.

⁶ Iburama a xuruse ganla nun Loti a xuruse ganla yi gbo na bəxən xa. E mi yi nə luyə yire kedenni sənən.

⁷ Sənxə sənən yi mini Iburama xuruse rabane nun Loti a xuruse rabane tagi. Kanan kaane nun Perisi kaane fan yi mənni na waxatini.

⁸ Nanara, Iburama yi a fala Loti xa, a naxa, “Sənxə sənən nama bira en tagi e nun en ma xuruse rabane tagi, bayo en tan ngaxakedenmane nan en na.

⁹ Bəxəni ito birin i yee ra. Awa, en xa fata. Xa i siga kəməna ma, n tan yi siga yiifanna ma. Xa i siga yiifanna ma, n tan yi siga kəməna ma.”

¹⁰ Loti yi a yeen nasiga, a yi sa Yurudən məren to. Igen yi na nun a fajin

na. Benun Alatala xa Sodoma nun Gomora halagi, na bəxəne yi fan han Soyari binni, alo Misiran bəxəna, alo Alatala a nakə rafalaxina.*

¹¹ Awa, Loti yi Yuruden mēren sugandi a yete xa. A yi siga sogeteden mabinni. E yi fata.

¹² Iburama yi lu Kanan bəxəni. Loti yi lu Yuruden mēren taane tagini. A yi bubun ti Sodoma fəma.

¹³ Sodoma kaane bata yi kobi ayi a gbege, e bata yi findi yulubi kan belebelen na Alatala yete ra yi.

¹⁴ Iburama nun Loti to fata, Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, “I yete ti sogeteden na, e nun sogegododen na, e nun yiifanna nun kəmenna ma.

¹⁵ I bəxən naxan birin toxi, n na a fima i ma nen e nun i bənsəna ma han habadan.

¹⁶ N ni i bənsəna rawuyama ayi nen alo gbangbanna naxan bəxən ma. Xa muxun nəe mērensinna tenge, awa, a nəe nen i bənsəna yaten kolonje.

¹⁷ Keli, i bəxəni siga, a kuye yete nun a yigbo yete, i xa a birin mato bayo n na a fima i tan nan ma.”

¹⁸ Awa, Iburama yi bubun yiren masara. A yi dəxə wudi belebelena nde mabinna ra Mamire nun Xebiron fəma. A yi saraxa ganden nafala mēni Alatala xa.

14

Iburama Loti ratanga fena

¹ Na waxatini, Manga Amirofeli naxan Babilən bəxən ma yo, Manga Ariyoki naxan Elasari bəxən ma yo, Manga Kədolama naxan Elan bəxən ma yo, Manga Tidali naxan Goyin bəxən ma yo, manga naaninni itoe yi layirin tongo e bode xa manga suulun ni itoe yenge feen na.

² Na manga suulunne nan itoe ra: Bera Sodoma mangan nun Birisa Gomora mangan nun Sinabu Adamaha mangan nun Səməberi Seboyimi mangana e nun Bela mangana. Bela mən xili Soyari.

³ Manga suulunni itoe yi e malan Sidimi lanbanni, Fəxə Daraan denaxan yi.

⁴ Xabu jee fu nun firin manga suulunni itoe yi Manga Kədolama bun ma, koni a jee fu nun saxanden na, e yi murute.

⁵ A jee fu nun naanindena, Manga Kədolama nun mangan naxanye yi a fəma, e yi siga yenge sodeni. E yi siyani itoe birin nə yengeni: Refa kaan naxanye yi Asatarəti-Karinayin yi, Susi kaan naxanye yi Xami yi, Emi kaan naxanye yi Sihawe-Kiriyatayimi yi,

⁶ e nun Xori kaan naxanye yi geyaan ma Seyiri binni han Eli-Paran tonbonna fəma.

⁷ Na xanbi e yi xete, e yi siga En-Misapati, naxan xili Kadesi. E yi Amalekine nə e nun Amarin naxanye yi dəxi Xasasən-Tamari yi.

⁸ Na waxatini, Sodoma mangan nun Gomora mangan nun Adamaha mangan nun Seboyimi mangan nun Bela mangan denaxan mən xili Soyari, na mangane yi e malan Sidimi lanbanni manga naaninni itoe yengedeni:

⁹ Kədolama Elan mangan nun Tidali Goyin mangan nun Amirofeli Babilən mangan nun Ariyoki Elasari mangana. Na manga naaninna yi manga suulunna yenge.

¹⁰ Awa, yinle yi Sidimi lanbanni, dolena e kui. Sodoma mangan nun Gomora mangan yi e gi. Yengesona ndee yi bira yinle ra. Ndee yi e gi siga geyaan fari.

¹¹ Na manga naanin naxanye nəən sətəxi, ne yi nafunla nun donseene birin tongo Sodoma taan nun Gomora taani. E yi siga.

¹² E yi Iburama xuyena dii Loti fan suxu e nun a herisigen birin, bayo a yi dəxi Sodoma taan kui.

¹³ Muxuna nde yi a gi, a sa na feen birin yeba Iburama Heburu kaan xa. Na waxatini, Iburama yi dəxi wudi bili belebelen bun ma Mamire

* **13:10:** Na feen mən səbexi Dunuja Fəlon 2.8-10 kui.

Amorin konni. Mamire nun a ngaxakedenne, Esikoli nun Aneri, ne bata yi layirin tongo Iburama xa.

¹⁴ Iburama to a mε, muxune bata a xunyena dii xεmε Loti suxu, a yi yengεsone tongo, muxu kεmε saxan muxu fu nun solomasεxε naxanye barixi a sariyan kui, naxanye fatan yengε sodeni. E yi siga na mangane fəxə ra han taan naxan xili Dan.

¹⁵ Kəεen na, Iburama yi a yengεsone yitaxun, e yi na mangane ratεrena yengen na. E nun a yengεsone yi nə na mangane matuntunɲε han Xoba, Damasi taan kəmenna ma.

¹⁶ A yi fa e hεrisigen birin na, a yi fa a xunyena diin Loti fan na, e nun a sətə seen birin, sa ɲaxanle fari e nun yamaan birin.

Iburama nun Melikisedeki

¹⁷ Iburama to xεtε xunna kenla kui, keli Manga Kədolama yengedeni e nun mangan naxanye yi a fεma, Sodoma mangan yi siga Iburama ralandeni Sihawe lanbanni. Menna xili “Mangana Lanbanna.”

¹⁸ Na xanbi, Melikisedeki,* Salemi mangan yi fa burun nun wudi bogi igen na Iburama xa alo manpana. Kore Xonna Ala a saraxaraliin nan yi Melikisedeki ra.

¹⁹ A yi duba Iburama xa, a naxa, “Kore Xonna Ala naxan koren nun bəxən daxi, na xa Iburama barayi.

²⁰ Tantunna Kore Xonna Ala xa, naxan i yaxune rayarabixi i xa.” Na waxatini, Iburama yi a se tongoxine birin yaganna fi Melikisedeki ma.

²¹ Sodoma mangan yi a fala Iburama xa, a naxa, “N ma muxune raxεtε n ma, koni nafunla xa lu i tan xa.”

²² Koni Iburama yi a fala Sodoma mangan xa, a naxa, “N bata n kəlo Alatala yi, Kore Xonna Ala naxan koren nun bəxən daxi,

²³ n mi sese tongε naxan findixi i gbeen na, hali lutidina, xa na mi a ra sankidi lutina, alogo i nama a fala sənən fa fala ‘N tan nan Iburama findi nafulu kannna ra.’

²⁴ N mi sese tongε, fə n ma yengεsone naxan donxi e nun naxan findixi e gbeen na. Aneri nun Esikoli nun Mamire e gbeen tongoma nεn.”

15

Ala yi layirin tongo Iburama xa

¹ Na xanbi, Iburama yi fe toon ti alo xiyena, Alatala yi fa a ma, a yi a fala a xa, a naxa, “Iburama i nama gaxu, n tan nan i kantanma. I saran gbeen sətəma nεn.”

² Iburama yi a yabi, a naxa, “Marigina Alatala, i nanse ɲenigexi i naxan soma n yii? Bayo dii yo mi n yii. N mi dii sətəxi naxan n kεen tongoma fə n ma walikεna, Eliyeseri Damasi kaana.

³ I mi dii yo fixi n tan ma. Nanara, n ma walikεen naxan barixi n konni, na nan findima n kεε tongon na.”

⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, “En-εn, i ya walikεen mi findima i kεε tongon na de! I bari diin yatin nan fama findideni i kεε tongon na.”

⁵ Ala yi Iburama ramini a bubun bun ma, a yi a fala a xa, a naxa, “I yεen nate kore. I sarene tεngε xa i nəε a yatεn kolonɲε.” A mən yi a fala a xa, a naxa, “I ne toxi kii naxan yi kuyen ma, i bənsənna fan wuyama ayi na kiini nεn, i mi nəε a yatεn kolonɲε.”

⁶ Iburama yi denkeleya Alatala ma, Ala fan yi na yatε tinxinna ra a xa.

⁷ Ala yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra naxan i raminixi Yuru taani Babilən bəxəni. N na i xali bəxən ma n denaxan fima i ma.”

⁸ Iburama yi a maxədin, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolonma di, fa fala n fama na bəxən sətədeni nεn.”

Alatala layirin xidi fena

⁹ Ala yi a fala a xa, a naxa, “Fa ɲinge gilən nun sii gilən na, e nun yεxεε kon-tonna naxanye bata ɲεε saxan saxan ti, e nun ganba gilən nun kolokonde diina. I yi e fi n ma.”

¹⁰ Iburama yi fa na subene ra. A yi ɲingen nun sii gilən nun yεxεε kon-tonni sensen a tagi. A yi na sube

* **14:18: Melikisedeki** bunna nεen fa fala “Manga tinxinxina.”

dungine sa e dan na, koni a mi xəline tan yixaba.

¹¹ Səge ne yi fa, e godo na sube faxaxine ma. Iburama yi e birin kedi.

¹² Sogen godomatəna, xixənlə yi Iburama suxu kati! Kuyen yi yidimi, dimi magaxuxin yi so.

¹³ Ala yi a fala a xa, a naxa, “A kolon yati, i bənsəna dəxəma nən yamana gbete yi, e konna mi dənaxan na. E findima nən konyin na na bəxəni. E fe xəlen siyaan birin sətəma nən jee keme naaninna bun ma muxu yiini.

¹⁴ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nən. Na xanbi ra, e neen minima na yamanani, e se fajin gbege xalima nən.

¹⁵ I tan fama nən bəje xunbenlə sətədeni, i mən siimaya xunkuyen sətəma nən, han i sa laxiraya waxatin naxan yi.

¹⁶ I yixeten naaninden xetema nən na bəxəni, bayo fə Amoline e haken na gbo ayi waxatin naxan yi.”

¹⁷ Sogen to godo, dimin yi so. Na waxatini tee kə seen naxan yi tutin naminima e nun tee degena, a yi dangu sube dungine saden tagi.

¹⁸ Taxamasenna nan na ra, Alatala yi layirin naxan tongoxi a tan nun Iburama tagi na ləxə yeteni. A yi a fala a xa, a naxa, “N bata yamanani ito fi i bənsəna ma, keli Misiran baan ma han sa dəxə Efirati baa belebelen na.”

¹⁹ Siya dəxə wuyaxin nan yi na: Kenine nun Kenisine nun Kadimonne

²⁰ nun Xitine nun Perisine nun Refane

²¹ nun Amoline nun Kanan kaane nun Girigasane e nun Yebusu kaane.

16

Sumayila bari ləxəna

¹ Sarayi, Iburama a jaxanla munma yi dii yo bari a xa. Konyi gile Misiran kaana nde yi walima a yii naxan yi xili Hagara.

² Sarayi yi a fala a xemen xa, a naxa, “I bata a to, Alatala mi dii bari feen nagidixi n tan ma. Koni yanyina nde

n nəe diin sətə i xa nən n ma konyi gilen sabun na. E birin nan lan e xa xi to.” Iburama yi tin Sarayi a falan ma a naxan falaxi a xa.

³ Sarayi yi a konyi gilen Hagara Misiran kaan tongo, a yi a so a xemena Iburama yii, a xa findi a jaxanla ra. Iburama bata yi jee fu ti Kanan bəxəni ma.

⁴ Iburama nun Hagara yi xi yire kedenni, Hagara yi fudikan. Hagara to la a ra fa fala a bata fudikan, a yi yo a kanna ma, a yi a mato a kobin na.

⁵ Sarayi yi a fala Iburama xa, a naxa, “Konbini ito, n na raxetema i tan nan ma Hagara naxan saxi n fari! Bayo, n tan nan n ma konyi gilen fixi i ma a xa findi i ya jaxanla ra. Xabu a la a ra a fudikanna na a ra, a fa fe kobin nan tun yilanma n na. Alatala xa en tan firinna makiti.”

⁶ Iburama yi a jaxanla yabi, a naxa, “I ya konyi gilen nan a ra. A walima i tan nan yii. I waxi feen naxan birin xən ma, a birin liga a ra.” Na waxatini, Sarayi fe kobin birin naxan nafan a ma, a yi a liga Hagara ra. Hagara yi a gi a bun.

⁷ Alatalaa malekan yi naralan Hagara ra xude xunna fema Suru kiraan xən ma tonbon yireni.

⁸ Malekan yi Hagara maxədin, a naxa, “Sarayi a konyi gilen Hagara, i kelixi minen yi? I sigama minen yi?” Hagara yi malekan yabi, a naxa, “N nan n gixi n kanna nan bun ma.”

⁹ Alatalaa malekan yi a fala Hagara xa, a naxa, “I mən xa xete i kelixi dənaxan yi. I mən xa i xuru a ma.”

¹⁰ Alatala a malekan yi a fala a xa, a naxa, “N fama bənsən wuyaxi fideni nən i ma, i mi nəe naxan yatən kolonje.”

¹¹ Alatalaa malekan mən yi a fala a xa, a naxa, “I fudikanna na a ra iki. I fama diin sətədeni. I na diin xili sama nən Sumayila.* Bayo Ala bata i ya tərə xuiin me marayarabin naxan sama i fari.

¹² I ya diin luma nən alo burunna sofanla. A birin yengema nən, birin

* **16:11: Sumayila** bunna nən fa fala “Ala fe mema.”

a fan yengema nen. E nun a xunyene birin luma nen fataxi.”

¹³ Hagara yi xili sa Alatala xən, naxan falan tixi a xa, a naxa, “Ala Naxan N Toma.” A yi a fala, a naxa, “N bata na kanna to, naxan n toma.”

¹⁴ Na nan a toxi e na xəjinna xinla falama, e naxa, “Niin Kanna Naxan N Toxi.” Na xəjinna Kadesi nun Bereda nan tagi.

¹⁵ Hagara yi diin sətə Iburama xa. Iburama yi a xili sa Sumayila.

¹⁶ Iburama bata yi jee tonge solomasexe e nun jee sennin ti siimayaan na, Hagara yi fa na diin sətə a xa.

17

Iburama xinla maxete fena

¹ Iburama to jee tonge solomanaanin jee solomanaanin ti siimayaan na, Alatala yi mini a xa, a fa ito fala a xa, a naxa, “Ala Senbe Kanna nan n tan na. I sigati kiin xa kamali n yee ra yi.

² N fama layirin tongodeni i tan nun n tan tagi. N mən fama nen bənsən gbeen fideni i ma.”

³ Iburama yi bira, a a yetagin lan bəxən ma.

⁴ Ala yi a fala a xa, a naxa, “N ma layirin ni i ra n naxan tongoxi i tan nun n tan tagi. I findima nen siya wuyaxine benban na.

⁵ I xinla mi falama sənən Iburama,* i xinla falama nen fa fala Iburahima, bayo n na i findima nen siya wuyaxine benban na.

⁶ N na i findima nen yama gbeen benban na. I diine sətəma nen naxanye findima siya wuyaxine ra. Mangane fan minima nen i ya diine tagi.

⁷ N nan n ma layirin nakamalima nen i tan nun n tan tagi, hali i dangu xanbini, e nun i bənsənne fan yixeten fan bənsən bənsən. A findima habadan layirin nan na. Nayi, n tan nan i ya Ala ra, e nun i bənsənna hali i dangu xanbini.

⁸ I tan nun i bənsənna, n fama nen bəxən fideni e ma, i findixi xəjen na

dənaxan yi iki. Kanan bəxən birin findima nen e gbeen na habadan! N tan nan e Ala ra.”

⁹ Ala mən yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I tan nun i bənsənna fan yixeten bənsən bənsənna, e lan nen e xa n ma layirin nakamali.

¹⁰ En ma layirin ni i ra, n naxan saxi e ma, e lan e xa naxan nakamali, i tan nun i bənsənne: Naxan birin findixi xemen na e tagi, e birin lan nen e xa banxulan.

¹¹ E xa na banxulanna findi layiri taxamasenna ra e tan nun n tan tagi.

¹² Keli e tan ma, sa dəxə e bənsən bənsənna ra, a birin lan nen, naxan yo barin nema fa xii solomasexe ti, a xa banxulan. Na sariyan lan nen a xa sa e konyine fan ma naxanye e yii, naxanye barixi e konni, e nun konyin naxanye saraxi bəxə gbətəni, hali a mi fa i bənsənni.

¹³ Na kui, konyin naxanye barixi i konni e nun i naxan fan saraxi, e birin lan nen e xa banxulan, alogo n ma layirin taxamasenna xa lu e fatin ma habadan!

¹⁴ Xemen naxan na lu a fatin mi banxulanxi, a fama nen naminideni e bənsənni, bayo a mi layirin nakamalixi.”

¹⁵ Na xanbi, Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama i ya jaxanla xinla fala sənən de, ‘Sarayi,’ a fa xili nen ‘Saran.’

¹⁶ N na a barakama nen, a fama dii xemen barideni nen i xa. N na a barakama nen, a fama findideni nen siya gbeen benban na. Yamana wuyaxin mangane fama minideni nen a diine yi.”

¹⁷ Iburahima yi bira, a yi a yetagin lan bəxən ma, a yi gele. A yi a fala a bəjen, a naxa, “N tan naxan bata jee keme ti siimayaan na, n mən nəe diin sətə ba? Saran naxan fan bata jee tonge solomanaanin ti siimayaan na, a fa nəe diin bare ba?”

¹⁸ A yi a fala Ala xa, a naxa, “I jəxə lu Sumayila xən ma tun!”

¹⁹ Ala yi a fala, a naxa, “En-en! I ya jaxanla Saran fama dii xemen

* **17:5: Iburama** bunna neen fa fala “Fafa binyena.” **Iburahima** bunna neen fa fala “Yama gbeen fafe.”

barideni nən i xa, i naxan xili sama Isiyaga.† N nan n ma layirin naka-malima nən n tan nun a tan tagi e nun a bənsənna hali a faxa xanbini. Layirin naxan mi kalama habadan!

²⁰ Na xanbi, n bata i ya maxandin nasuxu Sumayila fe ra. N na barakama nən, n mən dii gbegbe bari feen nagidima a ma nən, n bənsən wuyaxin fima nən a ma. A findima nən manga dii fu nun firinne baba ra, e nun siya xungbe kanna ra.

²¹ Koni, naxan findixi n ma layirin na, n fama na rakamalideni n tan nun Isiyaga nan tagi. Saran fama nən dii xəmən barideni i xa i jəxən waxati faraxi.”

²² Ala to yelin na falə, a yi keli Iburahima xun ma.

²³ Iburahima yi a diin Sumayila tongo e nun a konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye saraxi. Xəmən naxanye birin a banxini, a yi e birin banxulan na ləxəni alo Ala a yamari kii naxan yi.

²⁴ Iburahima siin jəe tonge solomanaanin jəe solomanaanin nan yi a ra,

²⁵ a dii Sumayila tan bata yi jəe fu nun saxan ti, e banxulanxi waxatin naxan yi.

²⁶ E yi e birin banxulan ləxə keden

²⁷ e nun xəmən naxanye birin yi Iburahimaa banxini, konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye fan saraxi keli yamana gbete yi.

18

Xəne saxanna fe

¹ Alatala yi mini Iburahima xa Mamire wudi bili gbeen dənaxan yi. Na waxatini, Iburahima yi dəxi a bubun so dəen na, kuye wolon waxatini yanyin na.

² A yi xəme saxan to tixi a yetagi. A yi keli bubun so dəen na, a siga mafuren, a sa na xəme saxanna ralan. A yi a xinbi sin.

³ A yi a fala muxu keden xa e tagi, a naxa, “N kanna, yandi ε nama dangu sinqe, ε xa ε madigan n konni.

⁴ N xa fa igen na ε xa alogo ε xa ε sanne maxa. E mən xa ε matabu wudini ito bun ma.

⁵ N xa fa donseen na ε xa alogo ε xa fangan sətə. Na xanbi, ε fa siga ε sigatini. Amasətə, ε danguma ε walikəen konna nin.” Na xəne yi a yabi, e naxa, “Awa, i naxan falaxi, a raba.”

⁶ Nanara, Iburahima yi xete a mafuraxin na a bubun kui. A yi a fala a jaxanla Saran xa, a naxa, “I xədxə. I murutu fuji fajin debedin ye saxan nafala burun na.”

⁷ Na xanbi, a yi a gi, a siga jinge sansanni, a sa jinge dii turaxi keden tongo. A yi na jinge diin so a walikəen yii alogo a xa a faxa, a xa a rafala donseen na.

⁸ Na suben to yelin jinje, Iburahima yi a tongo, a a so xəne yii, e nun nənə kəndəna sa nənə xixin fari. E na donseen donma, Iburahima yi ti e fema wudin bun ma.

⁹ Na xəne yi Iburahima maxədin, e naxa, “I ya jaxanla Saran minən yi?” A yi e yabi, a naxa, “A na yi bubun bun ma.”

¹⁰ Na xəne muxu keden yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mən xetəma be i jəxən waxati faraxi. Na waxatini i ya jaxanla dii xəmən barima nən i xa.” Saran yi tixi Iburahima xanbi ra bubun so dəen na, a tuli matixi e falan ti xuiin na.

¹¹ Iburahima nun Saran bata yi yelin forideni nun. Saran mi yi nəe diin barə.

¹² A yi gele a yetə ma, a naxa, “N tan na sətə, n bata yelin forə? N kanna fan bata findi xəme fonna ra. N fan səwama nən dii sətədeni ba?”

¹³ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Nanfera Saran gelexi? Nanfera a a falaxi, a tan mi nəe diin barə sənən, bayo a bata fori?”

¹⁴ Nanse na Alatala mi nəe naxan ligə? N fama nən waxati saxini faraxi, Saran yi dii xəmən bari.”

¹⁵ Saran yi gaxu, a yi wulen fala, a naxa, “N mi gelexi de!” A yi a fala a xa, a naxa, “Di! I gelexi nən.”

† 17:19: *Isiyaga* bunna nən fa fala “A gelema.”

¹⁶ Na xəjəne yi ti kiraan xən ma, e yi e xun sa Sodoma taan ma. Iburahima yi siga e tideni kira yi.

¹⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N naxan ligama, n nama na luxun Iburahima ma.

¹⁸ A fama nən findideni siya belebele sənbəmaan na. Dunuja siyane birin duban sətəma nən a tan barakani.

¹⁹ N na a sugandixi nən, alogo a xa a diine nun a bənsənna muxune birin yamari a e xa kiti kəndən sa tinx-inni. Na waxatini, n tan Alatala, n fama nən n ma layirin nakamalideni n naxan tongoxi Iburahima xa.”

²⁰ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Feen naxan falaxi Sodoma kaane nun Gomora kaane xun ma, fe magaxuxin na a ra. E yulubin bata gbo ayi han,

²¹ n fama gododeni nən, n sa a mato feen naxanye birin falaxi e xun ma, xa a na kiini. Xa e birin na feene fari, n fama a kolondeni nən na waxatini.”

²² Xəjə firin yi keli e yi dənaxan yi, e yi siga Sodoma taani. Koni Alatala nun Iburahima yi lu yire kedenni.

²³ Iburahima yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I muxu paxine nun tinxin muxune halagə e bode xən ba?

²⁴ Yanyina nde tinxin muxu tonge suulun Sodoma kaane tagi. I na taan kalama nən? I mi diɲama Sodoma yamaan ma na tinxin muxu tonge suulunna fe ra ba?

²⁵ Ən-ən, a mi lanma i xa na liga! A mi lan i xa muxu paxin nun tinxin muxun faxa kii kedenni. A mi lan kiti kedenna xa sa muxu paxin nun tinxin muxun ma. A mi lan i xa na liga. Naxan dunuja birin makitima, a mi a ligama tinxinna kiraan xən ma ba?”

²⁶ Alatala yi yabin ti, a naxa, “Xa n tinxin muxu tonge suulun li Sodoma taan kui, n diɲama nən Sodoma kaane birin ma na muxu tonge suulunna fe ra.”

²⁷ Iburahima mən yi falan tongo, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi i xa diɲa n xa, n xa falani ito ti i xa, bayo n tan kelixi gbangbanna nun bəndən nin.

²⁸ Xa i sa a li, tinxin muxu tonge suulun mi na yi, yanyina nde fə muxu tonge naanin e nun suulun nan na. I na taan kalə bayo muxu suulun bata dasa a ra?” Ala yi a fala, a naxa, “N mi a kalama xa n tinxin muxu tonge naanin e nun suulun li na.”

²⁹ Iburahima mən yi a fala a xa, a naxa, “Yanyina nde, i muxu tonge naanin nan lima na yi.” A yi a fala, a naxa, “N mi na kalama na muxu tonge naaninna fe ra.”

³⁰ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi, i nama xələ xa n mən falana nde ti i xa. Yanyina nde, i muxu tonge saxan nan lima na yi.” Ala yi a fala a xa, a naxa, “N mi na kalama xa n tinxin muxu tonge saxan li na yi.”

³¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, i hake lu n xa. Yanyina nde, i muxu məxəjə nan lima na.” Ala yi a fala, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu məxəjəna fe ra.”

³² Iburahima mən yi a fala, a naxa, “Marigina, yandi, i nama xələ. N ma maxədin dənɲən ni ito ra. Yanyina nde, i muxu fu nan lima na.” Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu fuuna fe ra.”

³³ A to yelin falan tiyε e nun Iburahima, Alatala yi siga, Iburahima fan yi xəte a konni.

19

Sodoma nun Gomora halagi fena

¹ Nınbari waxatini, maleka firin yi so Sodoma taani. Na waxatini, Loti yi dəxi na taan so dəen na. A to malekane to fε, a yi keli, a sa e ralan kiraan xən ma. A yi a xinbi sin, a yεtagin yi lan bəxən ma.

² Loti yi a fala e xa, a naxa, “N kanne, yandi, ε xa so n konni. ε xa ε sanne maxa, ε mən xa xi be to. Na xanbi, tila xətənni ε nəε sigε ε sigatini.” Malekane yi a fala, e naxa, “Ən-ən! Fə nxu xa xi taan tagini to kəen na.”

³ Koni Loti yi a yixədxə han e yi siga a konni. A yi donse fəɲin nafala e xa, a yi buru ratetaren gan e xa. E yi e dεge.

⁴ Sa waxatin mi yi a lixi nun, Sodoma kaane yi Loti a banxin nabilin. Keli banxulanne ma, sa dɔxɔ xɛmɛ fonne ra, e birin yi na nun.

⁵ E yi Loti xili, e a maxɔdin, e naxa, “Na muxune minɛn yi, naxanye soxi i konni to jɪnbanna ra. E ramini nxu ma, nxu xa nxu makoon naba e ra alo jaxanla.”

⁶ Loti yi mini a banxin kui a ti dɛɛn na, a yi na dɛɛn nagali.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “ɛn-ɛn! Ngaxakedenne, ɛ nama fe jaxin liga.

⁸ N ma dii tɛmɛ firin be naxanye mi xɛmɛ feen kolon. N bata tin a ma, n xa ne sa ɛ sagoni, ɛ xa feen birin liga e ra ɛ waxi naxan xɔn ma, alogo ɛ nama sese liga n ma xɔjɛne ra, bayo n tan bata findi e yatigin na.”

⁹ Na muxune yi a fala Loti xa, e naxa, “Mini i ya xɔjɛne nan na nxu yɛtagi. I mi nɔɛ kitin sɛ nxu konni. Xa i mi i kata, nxu fama fe xɔlɛn dɔxɔdeni i ra nɛn dangu e tan na.” E yi sɔnsɔn Loti ra, alogo e xa dɛɛn kala.

¹⁰ Na maleka firinna yi Loti suxu, e yi a raso banxin kui, e dɛɛn balan e xun ma.

¹¹ Malekan yi ganla xunna kala, naxanye yi tixi dɛɛn na, e birin yi findi danxutɔne ra, keli banxulanne ma sa dɔxɔ xɛmɛ fonne ra han e mi yi sese toma fa. Kiraan yi yifu e ma.

¹² Na maleka firinna yi Loti maxɔdin, e naxa, “Muxuna nde i xa be? Hali a findixi i bitanna nan na, i ya dii xɛmɛne nun i ya dii tɛmɛne, e nun i ya muxune birin, i xa e birin namini taani ito kui

¹³ bayo nxu fama a halagideni. Alatala bata maxandi xui gbege me taa yi kaani itoe wali kobine fe ra. Alatala yi nxu rafa, a nxu xa fa taani ito halagi.”

¹⁴ Loti yi siga, a a fala a bitanne xa, a naxa, “ɛ keli be mafuren! Alatala fama be kaladeni iki sa.” E yi a miri a sabaan nan na.

¹⁵ Na subaxan ma, malekane yi digi Loti ra, e yi a fala a xa, e naxa, “Keli! I ya jaxanla tongo, e nun i ya dii tɛmɛ

firinna naxanye be. ɛ xa keli be alogo ɛ nama halagi ɛ nun taani ito hake kanne.”

¹⁶ A to wa a madigan feni nun, malekan yi Loti suxu a yiin ma, e nun a jaxanla, sa a dii tɛmɛ firinna fari. E yi e ramini taan kui, bayo Alatala bata yi kininkinin e ma.

¹⁷ Malekan to e ramini, keden yi a fala Loti xa, a naxa, “I gi, alogo i niin xa ratanga. I nama i xanbi rato de! I nama i mati taani ito rabilinna yire yo yi. Xa i mi waxi a xɔn i xa halagi, siga na geyane yireni.”

¹⁸ Loti yi a fala, a naxa, “ɛn-ɛn, n Marigina, n bata i maxandi, n mi nɔɛ na ligɛ.

¹⁹ N na a kolon, i bata hinar n tan i ya walikɛɛn na. I bata kininkinin n ma han! I bata n niin natanga. Koni, n tan mi nɔɛ n giyɛ han geyaan ma, xa na mi a ra n faxama nɛn.

²⁰ Yandi, i bata taa xurudini ito to? Na nan masoxi n na. Tin, n xa siga, n xa sa lu na. A lu, n xa siga mɛnni, taa xurudidin na a ra! N niin xa ratanga!”

²¹ Malekan yi a fala, a naxa, “N bata tin na birin ma. N mi na taan kale.

²² Siga mafuren, bayo han i sa soma waxatin naxan yi, n mi nɔɛ fefe ligɛ.” Na nan a toxi, na taan xili saxi Soyari.*

²³ Sogen yi tema waxatin naxan yi, Loti yi so Soyari taan kui.

²⁴ Na waxatini, Alatala yi dole tɛɛn nagodo Sodoma taan nun Gomora taan ma.

²⁵ A yi na taane halagi e nun na lanbanna birin, fɔlɔ sansine ma, sa dɔxɔ muxune ra naxanye birin dɔxi na taane kui.

²⁶ Loti a jaxanla yi a yɛɛn naxɛtɛ a xanbi ra, a yi findi fɔxɔ gɛmɛ tixin na.

²⁷ Na subaxan ma, Iburahima yi keli, a a xunsa na yiren ma e nun Alatala e bode to denaxan yi.

²⁸ A to a yɛɛn nasiga Sodoma taan nun Gomora taan ma, e nun na taane rabilinna birin, a yi tuti gbeen to, a tema na yi alo sulun tɛɛn† tutina.

* **19:22: Soyari** bunna nɛɛn fa fala “A xurina.” fala “**Furu tɛɛna.**”

† **19:28: Sulun tɛɛn** mɔn falama yirena nde yi fa

²⁹ Ala to yi na taane kalama nun, a yi mirixi Iburahimaa fe ma. Na nan a toxi, Ala yi Loti ratanga na gbalon ma, a yi na taane kalama waxatin naxan yi, Loti yi dɔxi dɛnaxan yi.

Loti nun a dii tɛmɛ firinna

³⁰ Loti bata yi gaxu lu feen na Soyari taan kui. A yi keli na, a siga geyaan fari a sa dɔxɔ mɛnni e nun a dii tɛmɛ firinna faran yinla kui.

³¹ Lɔxɔna nde, a dii tɛmɛ singen yi a fala a xunyɛn xa, a naxa, “En baba bata fori. En dɛnaxan yi, xɛmɛ yo mi be en dɔxɔma naxan xɔn ma alo adaman darixi kii naxan yi.

³² Fa be, en xa dɔlɔn so en baba yii han a xunna yi keli alogo en xa xi a xɔn ma, alogo en xa diin sɔtɔ. Na xa findi a bɔnsɔnna ra.”

³³ Na kɔɛɛn na, e yi dɔlɔn fi e baba ma, a dii tɛmɛ singen yi xi a baba xɔn ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina hanma a keli waxatina.

³⁴ Kuye to yiba, a dii tɛmɛ singen yi a fala a xunyɛn xa, a naxa, “A bata jan, n tan nun n baba bata xi yire kedenni to. To kɔɛɛn na, i tan nan nun n baba xima yire kedenni. Na yanyini en nɔɛ bɔnsɔnna fiyɛ a ma.”

³⁵ Na kɔɛɛn mɔn na, e yi dɔlɔn fi e baba ma, a xunyɛn fan yi xi a baba xɔn ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina, e nun a keli waxatina.

³⁶ Loti a dii tɛmɛ firinna yi fudikan e baba a diin na.

³⁷ Na dii tɛmɛ singen to diin bari, a a xili sa “Moyaba.” Na nan findi Moyaba kaane birin benban na. Han iki e na yi.

³⁸ A dii tɛmɛ firinden fan yi diin bari, a a xili sa “Bɛn-Ami.” Na nan findi Amonine birin benban na. Han iki e na yi.

20

Iburahima nun Abimeleki

¹ Iburahima yi siga Negewi yamanani. A yi dɔxɔ Kadesi nun Suru tagi. Na xanbi ra, a yi siga Gerari taani, a yi waxati ti mɛnni.

² Iburahima yi a jaxanla Saran ma fe fala, a naxa, “N xunyɛn jaxalanmaan nan a ra.” Abimeleki, Gerari mangan yi Saran tongo.

³ Kɔɛɛn to so, Abimeleki xima, Ala yi a yɛtɛ yita a ra xiyeni, a naxa, “I faxama nɛn jaxanli ito a fe ra, i naxan tongoxi, bayo xɛmɛ taa ra dɔxɔn na a ra.”

⁴ Na waxatini, Abimeleki munma yi a maso a ra. A yi a yabi, a naxa, “N Marigina, i bɔnsɔn tinxinxin kalama nɛn?”

⁵ Iburahima a fala nɛn n xa, fa fala jaxanli ito a xunyɛn jaxalanmaan nan a ra. Naxanla fan yi a fala n xa, a tada nan Iburahima ra. N naxan ligaxi, n na ligaxi n bɔjɛ fixɛn nan na.”

⁶ Na xiyeni Ala mɔn yi a fala a xa, a naxa, “N tan yati, n na a kolon i feen naxan ligaxi, fe kobi xa mi a ra. N tan nan a ligaxi, i mi nɔxi yulubi ligɛ n na. Na nan a toxi n mi a luxi i xa a findi i ya jaxanla ra.

⁷ Iki, jaxanli ito raxɛtɛ a xɛmɛn ma. Nabiin nan a ra. A Ala maxandima i xa nɛn alogo i niin xa ratanga. Koni xa i mi a raxɛtɛ a xɛmɛn ma, a kolon, i faxama nɛn i tan nun i ya muxune birin.”

⁸ Abimeleki yi keli sinma, a yi a kuntigine birin malan. Feen naxan birin danguxi, a yi a yɛba e xa. E yi gaxu han a dangu ayi.

⁹ Abimeleki yi Iburahima xili a konni. A yi a maxɔdin, a naxa, “N haken mundun ligaxi i ra, i xa n tan nun n ma yamaan findi yulubi kanne ra? I bata fe liga n na, feen naxan mi lan a xa liga.

¹⁰ Nanfe a ligaxi i xa na raba?”

¹¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “N na falaxi nɛn, a be kaane mi gaxuxi Ala yɛɛ ra. E n faxama nɛn n ma jaxanla fe ra.

¹² Nɔndin nan a ra, n xunyɛn na a ra. Nxu birin baba keden, koni nxu nga keden mi a ra. A mɔn findixi n ma jaxanla ra.

¹³ Ala to n namini n baba konni, n yi a fala n ma jaxanla xa, n naxa, ‘I hinanna yitama n na ikiini: En na

sigə dəde, i xa a fala a n xunyən nan i tan na.' ”

¹⁴ Abimeleki yi yexεene nun siine nun ɲingene nun konyi xεmεne nun konyi gilene tongo, a yi e birin so Iburahima yii. A mən yi a ɲaxanla Saran naxεte a ma.

¹⁵ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N ma bəxən dəen bata rabi i xa. I na wa lu feni dəde bəxəni ito ma, lu mənni.”

¹⁶ A yi a fala Saran xa, a naxa, “N bata gbeti gbanan wuli keden so i tada yii i solona seen na i tan nun i sigati boden birin yee xəri alogo i xa xunna kenla sətə.”

¹⁷ Iburahima yi Ala maxandi, na waxatini Ala yi Abimeleki rakendeya alogo a ɲaxanla nun a konyi gilene xa nə diin barideni.

¹⁸ Alatala bata yi dii baritareyaan nagidi nun Abimeleki a muxune ma Iburahima a ɲaxanla Saran ma fe ra.

21

Isiyaga bari ləxəna

¹ Alatala yi hinan Saran na, a a falan nakamali.

² Saran yi fudikan. A yi diin bari Iburahima xa a foriyani Ala waxatin naxan fala a xa.

³ Iburahima yi a diin xili sa Isiyaga, Saran naxan sətəxi a xa.

⁴ A yi a dii Isiyaga banxulan a xii solomasεxede ləxəni alo Ala a yamari kii naxan yi.

⁵ Iburahima bata yi ɲee keme sətə siimayaan na, Isiyaga bari waxatin naxan yi.

⁶ Saran yi a fala, a naxa, “Ala bata n nagele sεwani. Muxun naxanye na n ma dii Isiyaga bari feen mε, en birin sεwama nən.”*

⁷ A mən yi a fala, a naxa, “Nde yi nəe a falε Iburahima xa a ləxəna nde fama a lideni, Saran findima dii ngan na nən? Koni n tan bata diin bari a xa a xεmε foriyani.”

Iburahima yi Hagara kedi

⁸ Diin to gbo, e yi a dəen ba xiɲən na. Iburahima yi sεwa sumunna bele-bele yitən, a dii Isiyaga dəe ba ləxəni.

⁹ Misiran kaan Hagara diin naxan barixi Iburahima xa, Saran yi na diin to gele.

¹⁰ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Konyi ɲaxanli ito nun a diin kedi. E nun n ma dii Isiyaga nama lu keε kedenni.”

¹¹ Na falan mi rafan Iburahima ma a diina fe ra.

¹² Koni Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama xələ i ya diina fe ra e nun i ya konyi ɲaxanla. Saran na feen naxan birin maxədin i ma, a birin liga a xa, bayo naxanye yatema i bənsənna ra, ne minima Isiyaga bənsənna nin.

¹³ N siyana nde fan naminima nən i ya konyi ɲaxanla diini, bayo i ya diin nan a fan na.”

¹⁴ Iburahima yi keli subaxan ma. A yi burun nun kidi sagbaan tongo igen yi naxan kui. A yi na birin nate Hagara xun ma, a yi diin so a yii, a yi e birin kedi. Hagara yi a xun ti tonbon yiren na dənaxan xili “Beriseba.”

¹⁵ Igen to ɲan a kidi sagbaan kui, a yi a diin sa wudidin bun ma.

¹⁶ A yi siga, a sa dəxə a danna xalimakuli wolide keden ɲəxəndən yi. A yi a fala, a naxa, “N mi nəe n yeen tiye n ma diin faxamatəən na.” A yi siga, a sa dəxə a danna, a yi lu te a ma, a wuga.

¹⁷ Ala yi diin wuga xuiin mε kore. Alaa malekan yi Hagara xili, a yi a maxədin, a naxa, “Hagara nanse i sətəxi? I nama gaxu bayo Ala bata diin wuga xuiin mε kore.

¹⁸ Keli i ti! I ya diin tongo i yii firinna ra, i xa a suxu, bayo n na a findima siya gbee kanna nan na.”

¹⁹ Ala yi Hagara yeen nabi, a yi xəɲinna to, igena a kui. A yi na kidi sagbaan tongo, a sa igen sa a kui. A yi igen fi a diin ma.

²⁰ Ala yi a yengi lu diin xən ma han a yi gbo. A yi siga a sa dəxə tonbonni. A yi findi xalimakuli wonla ra.

²¹ A yi dəxə Paran tonbonni. A nga yi Misiran kaa ɲaxalan keden fen a xa.

* 21:6: *Isiyaga* bunna nεen fa fala “A gelema.”

Ibrahimaya layirin naxan xidi e nun Abimeleki tagi

²² Na waxatini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, ne yi fa Ibrahimaya li, e a fala a xa, e naxa, “Ala luxi i xən ma i ya feen birin yi.”

²³ I kəlo n xa Ala xinli, fa fala i mi n yanfε, i mi n ma diine yanfε, i mi n mamandenne fan yanfε. I xa hinan n na e nun bəxəni ito muxune, i dənaxan yi, alo n na a liga i xa kii naxan yi.”

²⁴ Ibrahimaya yi a yabi, a naxa, “N bata n kəlo Ala yi.”

²⁵ Ibrahimaya yi a mawuga Abimeleki xa, a walikene bata a xəjinnə ba a yii.

²⁶ Abimeleki yi a yabi, a naxa, “N ma kolon naxan na feen ligaxi i ra. I mi dentegeeni ito saxi n xa, fə to n tan yi fa a kolon.”

²⁷ Ibrahimaya yi yexεene nun sine nun jingene tongo, a yi e so Abimeleki yii. E yi layirin tongo e bode xa.

²⁸ Ibrahimaya yi yexεε dii solofere tongo, a yi e sa e danna.

²⁹ Abimeleki yi a maxədin, a naxa, “Nanfera, i na yexεε dii soloferene saxi e danna?”

³⁰ Ibrahimaya yi a yabi, a naxa, “N ne soma nən i yii, alogo i xa a kolon, a n tan nan xəjinni ito gexi.”

³¹ Nanara, mənna xili saxi Beriseba, bayo e firinna birin e kəlo mənna nin.†

³² E yi layirin tongo e bode xa Beriseba. Na dangu xanbini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, e yi ti kiraan xən ma xεε Filisiti bəxəni.

³³ Ibrahimaya yi tamaro wudi bili keden si Beriseba bəxən ma. A yi Alatala maxandi a xinla ra, Habadan Ala.

³⁴ Ibrahimaya jεε wuyaxi ti nən Filisiti bəxəni.

22

Ibrahimaya saraxana

¹ Na feene dangu xanbini, Ala yi Ibrahimaya kəjnaan fεsefεse. A yi a xili,

a naxa, “Ibrahimaya.” Ibrahimaya yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Ala yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin tongo, Isiyaga, i ya dii keden peena, naxan nafan i ma, i xa a xali Moriya yamanani geyaan fari, n na dənaxan yita i ra. I xa a ba n xa saraxa gan daxin na.”

³ Subaxan ma, Ibrahimaya yi keli, a yi dəxə seni tən a sofanla fari. A yi a walikε firin tongo e nun Isiyaga, a diina. Ibrahimaya yi yegeni bə naxan findima tεε yitən seen na saraxa badeni. A yi siga yireni Ala dənaxan yitaxi a ra.

⁴ Na xii saxande bəxəni, Ibrahimaya yεen yi ti na yire makuyen na, a sigama dənaxan yi.

⁵ A yi a fala a walikε firinna xa, a naxa, “E tan nun sofanla xa lu be. Nxu nun n ma diin sigama geyaan fari Ala batudeni. Na waxatini nxu mən xεtεma han be.”

⁶ Ibrahimaya yi na yegen dəxə Isiyaga xun ma, a diina. A mən yi tεε wolonna nun filen xali. E sigan tima e firinna.

⁷ Isiyaga yi a baba Ibrahimaya xili, a naxa, “N baba.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n ma diina.” Isiyaga yi a baba maxədin, a naxa, “N bata a to yegen nun tεε wolonna en yii, koni yexεε diin minen yi en naxan bama saraxan na?”

⁸ Ibrahimaya yi a yabi, a naxa, “N ma diina, Ala yatin nan yexεε diin fima en ma, en naxan bama saraxa gan daxin na.” E sigan tima e firinna.

⁹ E to e soden li, Ala dənaxan yitaxi a ra, Ibrahimaya yi saraxa ganden nafala mənni, a yi yegen sa na. A yi a diin xidi, Isiyaga. A yi a rate na saraxa ganden fari, a yi a dəxə yegen fari.

¹⁰ Na xanbi ra, a yi filen tongo, a yi a yiini bandun, a xa a diin kəε raxaba,

¹¹ koni Alatalaa malekan yi a xili kore, a naxa, “Ibrahimaya hε, Ibrahimaya hε!” Ibrahimaya yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

† 21:31: *Beriseba* bunna nən fa fala “Marakəlo xəjinnə.”

¹² Malekan yi a fala, a naxa, “Banx-ulanni ito lu na. I nama fe ɲaxi yo liga a ra. N bata a kolon i gaxuxi Ala yεε ra. N mən bata la a ra, i mi tondixi i ya dii kedenna fideni n ma saraxan na.”

¹³ Iburahima yi a yεεn naxete a xanbi ra, a yi yεxεε kontonna to fətənnə yii ra, a feri firinna kankanxi ɲansanni. A yi sa na yεxεε kontonna tongo, a fa a ra. A yi na ba saraxan na a diin ɲəxən na.

¹⁴ Iburahima yi na yiren xili sa “Alatala nan fama a ra.” Nanara, han iki a falama “Alatala nan fama a ra a geyaan fari.”

¹⁵ Alatalaa malekan mən yi Iburahima xili kore.

¹⁶ A yi a fala a xa, a naxa, “N bata n kəɓ n yεtəni, Alatalaa falan ni ito ra. Bayo i bata ito liga, i mi tondi i ya dii kedenna ma n xa,

¹⁷ n na i barakama nən han! I bənsənnə wuyama ayi nən alo saren naxanye koren ma, xa na mi a ra e wuyama ayi nən alo mεɲənsinna naxan malanxi baa dεən na. I bənsənnə e yaxune nəma nən.

¹⁸ Dunuja siyane birin duban sətəma nən i tan bənsənnə barakani, bayo i bata n xuiin suxu.”

¹⁹ Iburahima yi xete a walikene yireni. E birin yi siga Bεriseba, bayo Iburahima yi dəxi menna nin.

²⁰ Na feene birin to dangu, Iburahima yi a mε, a Milika bata diini itoe bari a xunyen Nahori xa:

²¹ A dii singena Yusu nun na xanbiratəna Busi nun Arami baba Kεmuyeli

²² nun Kesede nun Xaso nun Pili-dasi nun Yidilafi e nun Betuyeli.

²³ Betuyeli Rebeka nan sətə. Milika nan na dii solomasεxen bari Iburahima xunye Nahori xa.

²⁴ Nahori a konyi ɲaxanla, na yi xili nən Reyuma. A yi diine bari. Na diine yi xili nən: Teba nun Gaxami nun Tahaka e nun Maka.

23

Iburahimaa muxu maluxundena

¹ Saran ɲεε kεmε ɲεε məxəɲən nun solofere nan sətə siimayaan na.

² A yi faxa Kiriya-Aruba yi, naxan mən xili “Xebiron,” Kanan bəxəni. Iburahima yi a ɲaxanla saya feen liga, a yi a wuga.

³ Iburahima yi keli, a ɲaxalan binbin saxi dənaxan yi, a yi siga Xitine fεma. A yi sa falani ito ti e xa, a naxa,

⁴ “Xəɲən nan n tan na ε tagi be. N bata ε maxandi, ε gaburu yiren fi n ma, n nəε n ma ɲaxanla maluxunɲε dənaxan yi.”

⁵ Xitine yi a yabi,

⁶ e naxa, “Nxu kannə, i tuli mati nxu ra a faɲin na! Alaa muxu gbeen nan i ra nxu tagi. I na wa i ya ɲaxanla maluxun feni nxə gaburu yire yo yi, i sagoon na a ra. Nxu tan tagi be, muxu yo mi na naxan nəε tondε i xa, i ya ɲaxanla maluxundeni a gaburu yireni.”

⁷ Iburahima yi keli. A yi a xinbi sin mən kaane xa, Xiti bənsənnə.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε bata tin, n xa nə n ma ɲaxanla maluxundeni ε gaburu yireni, n fan bata ε maxandi ε xa nə n ma maxandin nadangudeni, Soxara a dii Eferon ma

⁹ alogo a xa Makipela faranna so n yii. Bayo, n na a kolon a tan nan gbee menna ra, na mən a xεεn nan dεxən. A xa na sara n ma ε yεε xəri, alogo birin xa a kolon, na bəxən bata findi n ma muxu maluxunden na.”

¹⁰ Eferon Xiti kaan yi tixi a yamaan tagi. A yi Iburahima yabi a xuini texin na alogo Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dεən na, e xa nə a falan namεdeni.

¹¹ “Nba, n bata i maxandi, n kannə, i tuli mati n na. En-εn, n bata xεεn nun faranni ito fi i ma n bənsənnə yεε xəri. I ya ɲaxanla maluxun menni.”

¹² Iburahima mən yi a xinbi sin, yamaan birin yεε xəri.

¹³ A yi falan ti Eferon xa, a naxa, “I fan xa i tuli mati n na. N ni i ya xεεn saren fima nən. A rasuxu, yandi, n gbetin naxan soma i yii alogo n xa nə n ma ɲaxanla maluxundeni menni.”

¹⁴ Eferon mən yi falan tongo,

¹⁵ a naxa, “Nba, i tuli mati n na a faɲin na. Bəxən naxan saren lanma

gbeti gbanan keme naanin ma, sese mi na ra, i tan nun n tan tagi. I ya jaxanla maluxun na.”

¹⁶ Iburahima yi tin Eferon ma falan ma. A yi gbetin tengε, a naxan ma fe fala a bodene yεε xori, Xitine, na gbeti gbanan keme naanin yi maliga alo yulane yi darixi a ligε kii naxan yi na waxatini.

¹⁷ Eferon ma xεen naxan yi Makipela yi, Mamire sogetede binna e nun faranna naxan na, e nun wudi binla naxanye birin sixi xεen danne ra,

¹⁸ ne birin yi findi Iburahima gbeen na. Na Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dεen na, e birin yi findi na fe serene ra.

¹⁹ Na birin dangu xanbini, Iburahima yi a jaxanla Saran maluxun na faranna ra Makipela xεen ma, naxan Mamire yεtagi, Xebiron yi, Kanan bəxəni.

²⁰ Na xεen nun na faranna yi ba Xitine gbeeyani, a findi Iburahima gbeen na alogo a xa nə a muxu faxaxine maluxundeni menni.

24

Isiyaga nun Rebeka futu xidina

¹ Iburahima bata yi fori. Alatala yi Iburahima baraka kirayaan sifan birin xən ma.

² A walikεen naxan fori dangu a walikεen birin na, naxan yengi luxi a yii seen birin xən ma, Iburahima yi a fala na xa, a naxa, “I yiin naso n danban bun ma.*

³ N fama i rakəldeni Alatala yi, kore xənna nun bəxə xənna Ala, alogo i nama jaxanla fen n ma diin xa naxan findε Kanan kaan na n dəxi dənaxan yi.

⁴ I sigama n bari bəxən nan ma, n bənsənni, i menna jaxalan keden fen Isiyaga xa, n ma diina.”

⁵ A walikεen yi a yabi, a naxa, “Yanyina nde, na jaxanla mi birε n fəxə ra fa bəxəni ito yi. Fə n xa i ya diin xali menni, i ya bəxəni, i kelixi dənaxan yi ba?”

⁶ Iburahima yi a yabi, a naxa, “I nama n ma diin naxεε n kelideni de!

⁷ Alatala, Ala Naxan Kore, naxan n tongoxi n bari muxune tagi e nun n bənsənni, naxan falan tixi n xa, naxan a kəlxəni a bəxəni ito soma nən n bənsənni yii, a tan yatina a malekan nasigama i yε ra nən alogo i xa nə jaxanla sətədeni n ma diin xa menni.

⁸ Xa jaxanla mi fa sa tin birε i fəxə ra, i fama nən natangadeni n ma kəlxən ma, i naxan tongoxi n xa. Koni i nama xεε n ma diin na menni.”

⁹ Walikεen yi a yiin naso a kanna Iburahima danban bun ma, a yi a kəlxə na ma.

¹⁰ Walikεen yi jəgəme fu tongo Iburahima a jəgəme tagi e nun se fəni gbege. A yi keli, a yi siga Nahori a taani, Mesopotamiya yamanan kəmen fəxəni.

¹¹ Ninbari waxatini, a yi xəjinna li naxan gexi taan fari ma. A yi jəgəme rafelen menni. Naxanle yi fama ige badeni na xəjinna nan na.

¹² A yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, n bata i maxandi alogo n ma sigatiin xa findi xunna kenla ra n xa to. I xa hinan n kanna Iburahima ra.

¹³ I bata n to xəjinna dεxən ma, taan sungutunne fama ige badeni dənaxan yi.

¹⁴ N sungutunna nde maxədinma nən, a xa a ige ba seen so n yii, n yi igen min. Xa a li, a n yabi iki, a naxa, ‘I xa igen min, n mən xa igen so i ya jəgəme fan yii,’ n na a kolonma nən na waxatini, i ya jaxalan sugandixin yatin nan na ra Isiyaga xa, i ya walikεna. Na waxatini n na a kolonma nən, a i bata hinan n kanna ra.”

¹⁵ Benun a xa yelin na falan tiyε, Rebeka yi fa, Betuyeli a dii tεmena, Nahori nun Milika mamandenna. Nahori, Iburahima xunyən nan a ra. A fεnən yi dəxi a tungunna fari.

¹⁶ Sungutun tofənin nan yi a ra, naxan mi yi xεme feen kolon. A yi godo xəjin dεen na, a yi a fεnən nafe igen na, a mən yi te.

* 24:2: Mən kaane yi na nan ligama e na muxun nakəlxə waxatin naxan yi.

17 Iburahimaa walikεen yi a gi, a sa a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “Yandi, a lu n xa igena nde min, naxan i ya fεjen kui.”

18 A yi a yabi, a naxa, “Nba, igen min.” A yi a fεjen nagodo a tungunna fari, a yi igen so a yii.

19 A to yelin igen soε a yii, a yi a fala a xa, a naxa, “N ni igen bama nen i ya jɔgɔmεne fan xa alogo e birin xa wasa igen na.”

20 A yi igen sa xuruse mindeni, a mɔn yi siga a giyε a sa ige gbete sege. Nɔgɔmεne birin yi wasa igen na.

21 Xεmεni ito yi a dundu, a yi a miri, yanyina nde, Alatala bata n ma sigatiin nasɔnɔya n xa.

22 Nɔgɔmεne to yelin igen minje, xεmεni ito yi xεma wuredin so sungutunna yii naxan sama jɔεεn na, na garamu sennin liyε, e nun xεma yikεeraso firin, naxan garamu kεmε liyε.

23 A yi a maxɔdin, a naxa, “Nde a dii i tan na? Yandi, a fala n xa, xa yigiyana nde i baba konni, nxu xa xi na to kεεn na?”

24 A yi a fala a xa, a naxa, “Betuyeli a diin nan n na, Milika nun Nahori mamandenna nan n na.”

25 Naxanli ito mɔn yi a fala, a naxa, “Nxu konni sεxen nun jɔxɔndede gbegbeen na, yigiyaden fan na ε luma denaxan yi.”

26 Xεmεni ito yi a xinbi sin Alatala yetagi.

27 A yi a fala, a naxa, “Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, n bata i tantun. I hinanma n kanna Iburahima ra waxatin birin. I ya lannayaan mi kale. N ma sigatini, Alatala, n xunna tixi yiren nan na, denaxan findixi n kanna Iburahima xunyεn konna ra.”

28 Sungutunni ito yi a gi siga a konni, a sa xɔjɔni ito a fe fala a nga xa.

29 Rebeka tadana nde yi na naxan xili Laban. A yi mini mafuren, a yi siga xɔjin dεen na xεmεn tixi denaxan yi.

30 A bata yi jɔerasoon nun yikεerasoon to a xunyεn jaxalanmaan

yii. A mɔn bata yi a xunyεn dentεge xuiin mε xεmεna falana fe ra. A yi siga xεmεni ito yireni a tixi xɔjinna fεma e nun jɔgɔmεne.

31 A yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, Alatala barakan fixi naxan ma. Nan-fera i tixi tandeni? N bata banxini tɔn i yigiyadena e nun jɔgɔmεne lan e xa lu denaxan yi.”

32 Xεmεni ito yi so Laban konni. Laban yi goronna ragodo jɔgɔmεne fari. A sεxen so e yii e nun jɔxɔndedεna e naxan donma. A yi igen fan so xεmεni ito yii, e nun muxun naxanye birin biraxi a fɔxɔ ra, alogo e xa e sanne maxa.

33 A yi fa donseen na e xa, koni a yi a fala, a naxa, “N mi n dεgema singe, fɔ n xa falan ti ε xa, n lanma n xa naxan yita ε ra.” Laban yi a fala a xa, a naxa, “Falan ti xε.”

34 Xεmεni ito yi a fala, a naxa, “N tan Iburahimaa walikεen nan n na.

35 Alatala bata baraka gbegbeen nagidi n kanna Iburahima ma. A bata findi nafulu kanna ra, bayo Ala bata xuruseen sifan birin fi a ma e nun gbetin nun xεmaan nun walikε xεmεne nun walikε jaxanle nun jɔgɔmεne nun sofanle. Ala bata na birin fi a ma.

36 N kanna Iburahima a jaxanla Saran, hali a to yi forixi, a yi diin bari a ma. A kεen birin soxi diini ito nan yii.”

37 “Iburahima n nakɔlɔxi nen, a naxa, ‘I nama jaxanla tongo n ma diin xa naxan finde Kanan kaan na n dɔxi denaxan yi.

38 I xa siga n baba denbayani n bɔnsɔnni alogo i xa jaxanla fen n ma diin xa menni.’

39 Na waxatini, n yi n kanna maxɔdin, n naxa, ‘Xa na jaxanla fa tondi biradeni n fɔxɔ ra go?’

40 A yi n yabi, a naxa, ‘N sigan tima Alatala naxan yetagi, na fama nen a malekan biradeni i fɔxɔ ra alogo i ya sigatiin xa sɔnɔya. I fama nen jaxanla tongodeni n ma diin xa n bɔnsɔnni, n baba denbayani.

41 Na waxatini i na siga n bɔnsɔnna tagi, xa e mi fa sa sungutunna so i yii,

i bata ratanga n ma marakəlon ma.' ”

42 “N to xəjinnə yiren li, n yi maxandin ti, n naxa, ‘Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, xa i bata a jənige n xa, i xa n ma sigatiin nasənyə,

43 i yeen ti n na xəjinnə dəxən ma. N fama nən sungutunna nde maxəndideni naxan fama ige badeni, a a xa igen so n yii naxan a fəjən kui alogo n xa n min.

44 Xa a n yabi, a naxa, “Igen min, n na igen bama nən i ya jəgəməne fan xa, e min,” n na a kolonma nən na waxatini, Alatalaa sungutun sugandixin yatin nan na ra n kanna Iburahima a diin xa.’ ”

45 “Benun n xa yelin na falan tiyə n yete ma, Rebeka yi fa, fəjən dəxi a tungunna fari. A yi godə xəjin dəen na, a yi igen ba. N yi a maxədin, n naxa, ‘Yandi igen so n yii, n xa n min.’

46 A yi a fəjən nagodə mafuren a tungunna fari, a yi a fala n xa, a naxa, ‘Igen min, i na yelin igen minjə, n na igen soma nən i ya jəgəməne fan yii.’ N yi n min, a mən yi igen so jəgəməne yii.

47 N yi a maxədin, n naxa, ‘Nde a dii i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Betuyeli a diin nan n na, Nahori nun Milika mamandenna nan n na.’ N yi xema wuredin so a jəeen na, n mən yi xema yiirasone so a yii kəeen na.

48 N yi n xinbi sin Alatala yetəgi. N yi Alatala tantun, n kanna Iburahimaa Ala, bayo a bata n ti kira fəjin xən ma alogo n xa n kanna xunyəna dii jaxalanmaan tongo a diin xa.

49 Iki, a fala n xa, xa i hinanma n kanna ra lannayani. Xa na mi a ra, n sigama nən yire gbete yi.”

50 Laban nun Betuyeli yi a yabi, a naxa, “Alatala nan feni itoe ragidixi. Nxu mi na matandə.

51 Rebeka nan tixi i yetəgi ito ra. A xali i yii, alogo a xa findi i kanna diina jaxanla ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.”

52 Iburahimaa walikəen to na fala xuine mə, a yi a xinbi sin Alatala yetəgi.

53 Na xanbi ra, a yi muran gbeti daxin nun xema daxin nun dugine ramini a goronne yə, a e so Rebeka yii. A yi Rebeka nga nun a tada fan ki.

54 Iburahima a walikəen nun a fəxərabirane, e birin yi e dəge, e igen min, e yi so e sadeni.

E to keli xətənni, Iburahimaa walikəen yi a fala Rebeka nga nun a tada xa, a naxa, “E a lu fa n xa xete n kanna konni.”

55 E yi a fala, e naxa, “Sungutunni ito xa lu be singen, a xa xii fu jəxən liga be waxatini ito yi, na xanbi ra, i siga.”

56 Walikəen mən yi e yabi, a naxa, “E nama n makankan be. Alatala bata n ma sigatiin findi n ma xunna kenla ra. E a lu fa n xa xete n kanna konni.”

57 E yi a fala, e naxa, “En sungutunni ito xili ba, en na a maxədin, en xa a jənigen kolon.”

58 E yi Rebeka xili, e yi a maxədin, e naxa, “I waxi siga feni ba, e nun xəmən i to?” Rebeka yi a yabi, a naxa, “Ŋn, n waxi siga feni.”

59 E yi e xunyən Rebeka so e yii e nun jaxanla naxan yi a maxuruma. E nun Iburahima walikəen nun a muxune yi siga.

60 E yi duba Rebeka xa, e naxa, “I tan nxu xunyəna. Ala xa i yixetene rawuya ayi han wuli wuli wuyaxi, e nəən sətə e yaxune xun na.”

61 Rebeka nun a walikə jaxanle yi dəxə jəgəməne fari, e yi bira Iburahima a walikəen fəxə ra, e birin yi siga.

62 Isiyaga bata yi keli Lahayi Royi xəjinnə yireni. A yi siga Negewi bəxəni, a sa dəxə na.

63 Ninbanna nde ra, a minixi a masigadeni, a yi jəgəməne to fə.

64 Rebeka to Isiyaga to, a yi tугan jəgəməne fari, a godə bəxəni.

65 A yi walikəen maxədin, a naxa, “Muxun mundun ito ra naxan fama en nalandeni xeen ma?”

66 Iburahima a walikəen yi a yabi, a naxa, “N kanna nan na ra.” Nayi, a yi dugin so a yetəgin xun na.

Walikəni ito yi a fala Isiyaga xa, a feen naxanye birin ligaxi.

⁶⁷ Na xanbi ra, Isiyaga yi Rebeka tongo, a yi a xali bubuna nde kui, a nga Saran yi dɔxi dɛnaxan yi nun. Rebeka yi findi a ɲaxanla ra. A yi a xanu. Isiyaga nga faxa sunun yi ba a ma Rebekaa fe ra.

25

Ibrahimaxa fəna

Taruxune Singen 1.32,33

¹ Ibrahimaxa mən yi ɲaxalan gbɛtɛn tongo naxan xili Keturaxa.

² Na ɲaxanla yi diine bari a xa. Na diine yi xili: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki e nun Suwa.

³ Yokan yi Saba nun Dedan bari. Dedan yixɛtɛne findixi Asuri kaane nan na, e nun Letusin kaane nun Leyumin kaane.

⁴ Midiyan ma diine nan Efa nun Eferɛ nun Xanɔki nun Abida nun Elida ra. Keturaxa diine nan e birin na.

⁵ Seen naxan birin findi Ibrahimaxa gbeen na, a yi a birin so Isiyaga yii.

⁶ Naxanye findi a konyi ɲaxanle diine ra, a yi e ki a siimayani. A yi e rasiga yireni, dɛnaxan makuya a dii Isiyaga ra sogetede mabinni.

⁷ Ibrahimaxa a siimayaan yi sigahan ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ tonge solofere e nun suulun.

⁸ A to siimaya xunkuyen sɔtɔ, a fori ki fani, a yi faxa, a yi sigaxira yi.

⁹ A diine Isiyaga nun Sumayila yi a maluxun faranna ra, Makipela, dɛnaxan yi Eferon ma xɛɛn ma, Soxara a diina, Xiti kaana, Mamire fɛma.

¹⁰ Ibrahimaxa na xɛɛn sara Xitine bənsənna nan ma. E nun a ɲaxanla Saran, e birin maluxunxi mɛnna nin.

¹¹ Ibrahimaxa to faxa, Ala yi a dii Isiyaga baraka naxan dɔxɔ Lahayi Royi xɔɲinna fɛma.

Sumayilaa taruxuna

Taruxune Singen 1.28-31

¹² Sumayila bənsənne xinle nan itoe ra. Saran bata yi a konyi ɲaxanla Misiran kaa Hagara fi Ibrahimaxa ma. Hagara yi Sumayila sɔtɔ.

¹³ Sumayilaa diine xinle ni itoe ra: Nebayoti Sumayilaa dii singen nun Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

¹⁴ Misema nun Duma nun Masa nun

¹⁵ Xadada nun Tema nun Yeturi nun Nafisi e nun Kedema. Na dii fu nun firinna findi Sumayilaa diine nan na.

¹⁶ Na muxu keden kedenna, ne findi bɔxɔ mangane nan na. E yi e xinle sa e taane xun ma e nun e muxune.

¹⁷ Sumayilaa siimayaan yi dan ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ tonge saxan nun solofere nin. A yi faxa, a sigaxira yi.

¹⁸ Sumayila bənsənna yi dɔxɔ na bɔxɔni dɛnaxan yi Xawila nun Suru tagi. Suru yɛɛn nafindixi Misiran nan ma Asuri kiraan na. E yi dɔxi e ngaxakedenne nan dɛxɔn ma.

Esayu nun Yaxuba

¹⁹ Isiyaga bənsənne taruxun ni i ra. Isiyaga findi Ibrahimaxa a diin nan na.

²⁰ Isiyaga to ɲɛɛ tonge naanin sɔtɔ siimayaan na, a yi Rebeka dɔxɔ, Laban xunye ɲaxalanmana, Betuyeli a dii tɛmɛna. Arami kaane nan e ra, e kelixi Padan-Arami nɛn.

²¹ Koni Rebeka mi nɔ diin barɛ a xa. Isiyaga yi Alatala maxandi a ɲaxanla fe ra a xa nɔ dii barideni. Alatala yi a maxandin nasuxu, Rebeka yi fudikan.

²² Na diine yi lu yɛngɛ e nga kui. A yi a fala, a naxa, “Nanfera n kuina n tɔrɔma?” A yi Alatala maxɔdin.

²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “Siya dɔxɔde firin nan i kuini. Kedenna sɛnbɛn gboma nɛn boden xa. Tadan luma nɛn a xunye na nɔn bun ma.”

²⁴ A diin bari waxatin to a li, e yi a to a gulunne nan yi Rebeka kui.

²⁵ Diin naxan singe bari muxu gbeela nan yi a ra. Fati ma xabe gbege kanna nan yi a ra. E yi a xili sa Esayu.

²⁶ Na xanbi ra, a xunye fan yi bari. A yiin naxutuxi a tada Esayu santinban ma. E yi a xili sa Yaxuba.* Rebeka na diine barima waxatin naxan

* 25:26: Heburu xuini, **Yaxuba** xinla maliga xuina nde ra naxan bunna nɛn fa fala “Santinbana.”

yi, Isiyaga $\mu\epsilon\epsilon$ tonge sennin nan yi a ra.

²⁷ Na dii $\chi\epsilon\mu\epsilon$ firinna yi gbo. Esayu yi findi donso faɲin na naxan yi wulani sigama. Yaxuba findi muxu maxunbelixin nan na, a tan yi luma bubun nan bun ma.

²⁸ Esayu nan yi rafan Isiyaga ma, a sube faxaxine fe ra, koni Yaxuba nan yi rafan Rebeka ma.

²⁹ Ləxəna nde Yaxuba yi pərin nafala. Esayu to so, a xadanxi keli donsoyani.

³⁰ A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N mi nəε fefe ra iki. A lu n xa pəri gbeeli ito nde kən.” Na nan toxi a yi xili sa, Edən.[†]

³¹ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I ya foriyaan tiden fi n ma singen.”

³² Esayu yi a fala, a naxa, “N faxa feni kamən nan ma iki. Na foriya tiden nanse fanma n ma?”

³³ Yaxuba mən yi a fala, a naxa, “Fə i xa i kəlb.” Esayu yi a kəlb, a bata a foriya tiden fi a ma.

³⁴ Yaxuba yi burun nun pərin toge daxi so a yii. Esayu yi ne don, a yi a min. A yi siga. Nanara, Esayu mi a foriya tiden yatε sese ra.

26

Isiyaga nun Abimeleki

¹ Kamən yi so bəxəni, ba a singen na naxan so Iburahima waxatini. Isiyaga yi siga Gerari yi, Filisiti manga Abimeleki konni.

² Alatala yi mini Isiyaga xa. A yi a fala a xa, a naxa, “I nama siga Misiran bəxəni de! Lu na bəxəni n na dənaxan yita i ra.

³ I lu na. En birin na a ra. N ni i barakama nən, bayo n fama bəxəni ito fideni i tan nun i bənsənnə nan ma. N layirin naxan tongo i baba Iburahima xa, n na rakamalima nən.

⁴ N na i bənsənnə rawuyama ayi nən alo saren naxanye kore. N bəxəni ito fima nən i bənsənnə ma. Dunuja siyane birin duban sətəma nən i tan bənsənnə barakan nin,

⁵ bayo Iburahima n xuiin name nən, a yi n gelene nun n ma yamarine nun n ma tənne nun n ma sariyane suxu.”

⁶ Isiyaga yi dəxə Gerari yi.

⁷ Muxun naxanye dəxi mənni, ne yi a maxədin a ɲaxanla fe ma. A yi e yabi, a xunyən ɲaxalanmaan nan a ra. A mi yi susuε a falε e xa, a ɲaxanla nan Rebeka ra alogo mən kaane nama a faxa. A gaxu a falε a ɲaxanla na a ra bayo Rebeka ɲaxalan tofaɲin nan yi a ra.

⁸ Isiyaga to bu na, ləxəna nde Abimeleki, Filisitine mangana, na yi a yəən namini banxin foye soden na. A yi a to Isiyaga Rebeka masugusuguma.

⁹ Abimeleki yi a xili a konni. A yi a fala a xa, a naxa, “I ya ɲaxanla yatin nan ito ra! Nanfera i a falaxi nxu xa, a i xunyε ɲaxalanmaan nan a ra?” Isiyaga yi a yabi, a naxa, “N yi gaxuxi nən alogo ε nama n faxa. Na nan a to, n yi na fala.”

¹⁰ Abimeleki mən yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi nxu ra? Xa muxuna nde fa mini n ma yamaan tagi go, a yi i ya ɲaxanla kolon ɲaxanla ra? Na waxatini i bata nxu findi yulubi tongone ra.”

¹¹ Abimeleki yi yamarin fi a yamaan birin ma, a naxa, “Muxu yo na maxa xəmən i to nun ɲaxanla ito ra, n na kanna faxama nən.”

¹² Na $\mu\epsilon\epsilon$ na, Isiyaga yi xəən bi bəxəni ito ma. A to na xəən xaba, a yi na ɲəxəndən kəmə sətə, bayo Alatala bata a baraka.

¹³ A hərin yi lu xun mase, a yi findi nafulu kanna ra.

¹⁴ A yi findi yəxεε gbege kanna ra e nun siine nun ɲingene nun konyi wuyaxi kanna. Filisitine yi Isiyaga maxəxələn.

Isiyaga layirina e nun Abimeleki

¹⁵ Filisitine yi xəɲinne birin nafe bəndən na, Isiyaga baba Iburahimaa konyine naxanye ge Iburahima waxatini.

[†] 25:30: Heburu xuini, *Edən* bunna nəən fa fala “A gbeeli.”

16 Abimeleki yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “I bata sənben sətə be dangu nxu tan na. Fə i xa keli be.”

17 Isiyaga yi keli na, a siga Gerari lanbanni. A sa dəxə mənni.

18 Isiyaga yi xəjinnə yiba, naxanye yi gexi a baba waxatini. Filisitine na xəjinnə dutun nən Iburahima faxa xanbini. A baba yi na xəjinnə xinle falama kii naxan yi, Isiyaga mən yi ne xinle fala e xun ma na kiini.

19 Isiyagaa konyine mən yi xəjin gbətə ge na lanbanni. E yi tigin li a kui.

20 Xuruse rabaan naxanye yi Gerari lanbanni, ne nun Isiyagaa xuruse rabane yi sənəxə na xəjinna fe ra. E birin yi a fala, e naxa, “Nxu tan nan gbeen xəjinna ra.” Isiyaga yi xəjinni ito xili sa Eseki, bayo sənəxən bata bira a fe yi.*

21 A konyine mən yi xəjin gbətə ge, sənəxən mən yi bira na fan ma fe yi. E yi a xili sa Sitina.†

22 A yi keli na, a sa xəjinna ge yire gbətə yi. Na xəjinna to ge, sənəxən mi bira na tan ma fe yi. E yi na xəjinna xili sa, Rehoboti,‡ bayo e naxa, “Alatala bata dəxəde gbeen fi en ma. En ma feen bata fan bəxəni ito ma.”

23 E yi keli mənni, e siga Bəriseba.

24 Alatala yi mini a xa kəəən na. A yi a fala a xa, a naxa, “I fafe Iburahimaa Ala nan n tan na. I nama gaxu fefe ra, en tan na a ra yiren birin yi. N mən i barakama nən. N ni i bənsənna rawuyama ayi nən Iburahima fe ra, n ma walikəna.”

25 Isiyaga yi saraxa ganden nafala mənni, a yi fa Alatala maxandi a xinla ra. A yi a bubuni tən mənni. A konyine mən yi xəjinna ge na.

26 Abimeleki yi keli Gerari yi, a yi fa, a e xa e bode to. Axusati yi biraxi a fəxə ra, a maxadi tina, e nun Pikoli, a sofa mangana.

27 Isiyaga yi a maxədin, a naxa, “E faxi n todeni nanfera? E bata n naɾaxu han e bata n kedi e konni.”

28 E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon yati a Alatala luxi i xən. Nxu mən bata a miri, fə en xa layirin tongo en bode xa marakələni.

29 I kələ nxu xa, a i mi fama fe xələn ligadeni nxu ra, bayo nxu fan mi fe kobi yo ligaxi i ra. Fə nxu to fe faɾin nan tun ligaxi i xa. Nxu mən yi i lu, i xa siga bəjə xunbenli. Waxatini ito yi, Alatala bata i baraka.”

30 Isiyaga yi donse gbegebeen nafala e xa. E birin yi e dəge, e yi e min.

31 Kuye to yiba, e yi e kələ e bode xa. Isiyaga yi a ɾungu e ma, e yi fata lanni.

32 Na ləxəni, Isiyagaa konyine yi fa xəjinni ito a fe dənətəgen sadeni a xa e naxan gexi, e naxa, “Nxu bata igen li xəjinni ito ra.”

33 Isiyaga yi na xəjinna xili sa Siba.§ Nanara, han to taani ito xinla falama Bəriseba.*

Esayu a ɾaxanla dəxəna

34 Esayu to ɾəə tonge naanin sətə, a yi Yudita dəxə, Beerı a dii təmənə, e nun Basamati, Elon ma dii təmənə. Ne firinna Xiti kaan nan e ra.

35 E yi Isiyaga nun Rebeka nii yɾıaxu e ma.

27

Isiyaga yi duba Yaxuba xa

1 Isiyaga bata yi fori, a yəəne bata yi rafəwə. A mi yi fa nəə sese toə. A yi a dii forimana, Esayu, xili, a naxa, “N ma diina.” Esayu yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

2 Isiyaga yi a fala, a naxa, “I bata a to, n bata fori. N mi a kolon, n faxama waxatin naxan yi.

3 I ya sube faxa seene tongo e nun i ya sagbaan nun i ya xanla. I siga donsoyaan na. I sa fa burunna suben na n xa.

4 I xa na suben ɾin n xa a faɾin na alo a rafan n ma kii naxan yi, i fa a ra n xən alogo n xa duba i xa benun n xa faxa.”

* 26:20: **Eseki** bunna nəən fa fala “Fe matandina.” † 26:21: **Sitina** bunna nəən fa fala “Təjəgenə.”

‡ 26:22: **Rehoboti** bunna nəən fa fala “Yire yigbeena.” § 26:33: **Siba** bunna nəən “Marakələna.”

* 26:33: **Bəriseba** bunna nəən “Marakələ xəjinna.”

⁵ Na waxatini, Rebeka yi tuli matixi Isiyaga ra, a falatini Esayu xa. Esayu yi siga burunna ra sube faxadeni a baba xa.

⁶ Rebeka yi a fala a diin Yaxuba xa, a naxa, “N bata i baba xuiin mε a falani ito tima Esayu xa,

⁷ a naxa, ‘Sa suben bun n xa, i fa a ra, i yi a jin n xa, n xa a don. N na na suben don, n dubama i xa nεn Alatala yεtagi benun n xa faxa.’

⁸ Iki, n ma diina, i tuli mati n na ki fajni. N ni i yamarima naxan na, i xa na liga.

⁹ Siga xuruseene dεnaxan yi, i sa fa sii dii fajin firin na n xa. N xa na rafala a fajin na alo i baba waxi a xɔn ma kii naxan yi.

¹⁰ I xa a xali i baba xa alogo a xa duba i tan nan xa benun a xa faxa.”

¹¹ Yaxuba yi a nga Rebeka yabi, a naxa, “Koni, fati ma xaben kanna nan Esayu ra. N tan fati ma xaben mi n ma.

¹² N baba na n masuxu, a kolonma nεn Esayu xa mi a ra. N findima wule falan nan na a tan yi. Benun n xa duban sɔtɔ, n fama dangan nan sɔtɔdeyi na waxatini.”

¹³ A nga yi a fala, a naxa, “En-εn, na dangan fama xεtɛdeni n tan nan ma n ma diina. I naxan ligama, i tuli mati n na. Siga i sa fa na sii dii firinne ra n xa.”

¹⁴ Yaxuba yi siga, a sa fa sii dii firinne ra a nga fεma. A nga yi na donseen nafala alo a rafan Isiyaga ma kii naxan yi.

¹⁵ Na xanbi ra, Rebeka yi Esayu, a dii singena domain tongo, domain naxan fan a dugine ye. A yi na ragodo Yaxuba ma, a dii firindena.

¹⁶ A yi sii kidine tongo, a yi a diin yiine maxidi e ra e nun a kɔena bayo fati ma xabe mi yi a ma.

¹⁷ A yi na donseen so a diin Yaxuba yii, e nun buruna a naxan nafalaxi.

¹⁸ A yi siga a baba fεma, a yi a fala a xa, a naxa, “N baba, n tan ni i ra.” A yi a maxɔdin, a naxa, “Nde i tan na, n ma diina?”

¹⁹ Yaxuba yi a baba yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana.

I naxan maxɔdinxi n na, n bata fa a ra. Yandi, keli, i dɔxɔ, i n ma sube rafalaxin don, alogo i xa duba n xa.”

²⁰ Isiyaga yi a fala a diin xa, a naxa, “I subeni ito toxi minen yi xulen, n ma diina?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Alatala i ya Ala nan a fixi n ma.”

²¹ Isiyaga yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I maso n na, n xa i masuxu, n ma diina alogo n xa la a ra a Esayu nan yati i ra, n ma diina.”

²² Yaxuba yi a maso a baba ra. Isiyaga yi a fatin masuxu. A yi a fala, a naxa, “I xuiin maliga Yaxuba xuiin na, koni i yiine tan Esayu yiine nan e ra.”

²³ A mi yi nɔε Yaxuba kolonje bayo a yiine xaben yi e ma, alo a tada Esayu yi kii naxan yi. A yi duba a xa.

²⁴ A mɔn yi a maxɔdin, a naxa, “N ma diina Esayu yatin nan i ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “ɔn.”

²⁵ Isiyaga yi a fala, a naxa, “Fa donseen na, i naxan nafalaxi, n xa a don. N yi duba i xa.” Yaxuba yi donseen so a baba yii. Isiyaga yi a don. A yi wudi bogi igen fan so a yii alo manpana, a yi na fan min.

²⁶ Na xanbi ra, a baba Isiyaga yi a fala a xa, a naxa, “I maso n na, i n sunbu, n ma diina.”

²⁷ Yaxuba yi a maso a ra, a yi a sunbu. Isiyaga yi a dugine xirin mε. Awa, na xanbi ra, a yi duba a xa, a naxa,

“Yɔ! N ma diin xirin luxi nεn alo xεena Alatala barakan saxi naxan yi.

²⁸ Ala xa xiila fi i ma naxan kelima kore. Ala xa dahamu bɔxɔn fi i ma. Ala xa barakan sa i ya xεeni.

Ala xa wudi bogi igen fi i ma.

²⁹ Ala xa i dɔxɔ siyane xun na.

Ala xa siyane magodo i xa.

I xa findi i ngaxakedenne yεratiin na.

E birin xa e magodo i bun ma.

Muxu yo na i danga, na dangan xa xεtε a kanna ma.

Muxu yo na duba i xa, na kanna fan xa duban sɔtɔ.”

³⁰ Isiyaga to yelin dubadeni Yaxuba xa, a yi mini. A mi bu, Yaxuba tada Esayu fan yi so, sa keli sube bundeni.

³¹ A fan yi na suben nafala ki fajni alo a baba waxi a xən ma kii naxan yi. A yi fa a ra a baba xa. A yi a fala a baba xa, a naxa, “N baba, keli, i dəxə, i suben don n naxan nafalaxi i xa alogo i xa duba n xa.”

³² A baba Isiyaga yi a maxədin, a naxa, “Nde i tan na?” Esayu yi a yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana.”

³³ Na feen yi Isiyaga yifu ki fajni. A fatin birin yi xuruxurun a ma. A yi maxədinna ti, a naxa, “Koni nde tan faxi suben nafalaxin na n xa, n naxan donxi iki benun i tan xa fa? N bata duba na kanna xa. A tan nan fama duba sətədeni.”

³⁴ Esayu to a baba falan mə, a bəjən yi mini, a yi sənəxə gbebeen nate. A yi a baba mafan, a naxa, “Duba n fan xa, n baba.”

³⁵ Isiyaga yi a yabi, a naxa, “I xunyən bata n mayenden. A tan bata i ya duban sətə.”

³⁶ Esayu yi a fala, a naxa, “A xinla yatina a xun ma, Yaxuba.* A sanja yi firinden ni i ra a n yanfama. A bata n ma foriya tiden tongo. Iki a bata n ma duban fan tongo.” Esayu mən yi a fala, a naxa, “Duba yo mi fa i yii sənən, i lan i xa naxan ti n tan xa?”

³⁷ Isiyaga yi Esayu yabi, a naxa, “N bata a tan findi i xunna ra, n mən bata a ngaxakedenne fan birin so a yii e xa lu a bun ma. N bata baraka gbebeen fi a ma, e nun wudi bogi ige fajina. N nə nanfe ligə i tan xa, n ma diina?”

³⁸ Esayu yi a fala a baba xa, a naxa, “N ba, duba keden peen nan i yii ba? N baba, duba n fan xa.” A yi wuga a xuini texin na.

³⁹ A baba Isiyaga yi a yabi, a naxa, “A kolon, i mi fama bəxə fajni sətədeni, hanma xiila naxan kelima kore.

⁴⁰ I ya silanfanna nan fama i balo-deni.

I fama walideni i xunyən nan bun ma, koni i fama nən i yetə sətədeni.

A nəon naxan sama i ma, i murutəma nən na bun.”

Yaxuba a giina

⁴¹ Esayu yi a xunyən Yaxuba rafən yəngən na a duban sətə feen na e baba ra. Esayu yi a fala a bəjəni, a naxa, “N baba na faxa waxatin naxan yi, n Yaxuba faxama nən.”

⁴² Rebeka to a dii singen Esayu a natan kolon, a yi a dii firinden Yaxuba xili. A yi a fala a xa, a naxa, “I bata a to, i tada Esayu waxi a gbeen jəxə feni i ma, a i faxa.

⁴³ Iki i tuli mati n na ki fajni, n ma diina. Keli be, i siga Xarani yi, n tada Laban konni.

⁴⁴ I sa lu a konni waxatini ito yi han i tada bəjən yi godo.

⁴⁵ I tada bəjən na godo i ya fe ra waxatin naxan yi, a na jinan i liga fəxən na, n na n jəngue, i fa. N mi waxi fula feni ε firinna birin na ləxə kedenni.”

⁴⁶ Rebeka yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “N niin bata yijaxu n ma Xiti kaa jaxanle fe ra. Xa a sa a li, Yaxuba fan jaxanla tongo bəxəni ito ma, na waxatini n ma siimayaan tənən nanse ra?”

28

¹ Isiyaga yi Yaxuba xili. A yi duba a xa. A yi yamarini ito so a yii, a naxa, “I nama jaxanla dəxə naxan findixi Kanan kaan na de!

² Keli, i siga Padan-Arami yi, i nga baba Betuyeli konni. I sa mənna jaxanla nde dəxə naxan fində Laban ma dii təmən na, i nga tada xəməmana.

³ Ala Sənbe Kanna xa i baraka, Ala xa dii gbebe fi i ma, alogo i xa findi siya gbebeen benban na.

⁴ Ala xa Iburahima a duban yabi i ma e nun i bənsənna, alogo bəxəni ito xa findi i gbeen na i waxati rabe dənaxan yi, Ala bəxən naxan fi Iburahima ma.”

⁵ Isiyaga yi Yaxuba rasiga Padan-Arami yi, Laban konni, Betuyeli a diina Arami kaana. Laban, Rebeka

* 27:36: *Yaxuba* bunna nən, “A muxun santinban suxuma” hanma “yanfantenna.”

tada xeməmaan nan yi a ra. Yaxuba nun Esayu nga nan yi Rebeka ra.

⁶ Esayu yi a kolon a baba bata duba Yaxuba xa, a a rasiga Padan-Arami yi, a xa sa mənna naxanla dəxə. A mən yi a mε, a baba Isiyaga bata a yamari, a nama naxanla dəxə naxan findε Kanan kaan na.

⁷ Yaxuba yi a baba nun a nga xuiin binya. A yi siga Padan-Arami yi.

⁸ Esayu yi a kolon na waxatini Kanan kaa naxanle mi rafan a baba Isiyaga ma.

⁹ Awa, Esayu yi siga Sumayila konni, Iburahima diina. A yi Sumayilaa dii tēmən Mahalati dəxə, Nebayoti xunye naxalanmana.

Yaxubaa xiyena

¹⁰ Yaxuba to keli Beriseba yi, siga Xarani yi,

¹¹ kəna a li dənaxan yi, a yi xi mənni. A yi gēmε keden tongo, a yi a raso a xunna bun ma. A yi a sa mənni.

¹² A yi xiye sa, sangalanna tixi bəxən fari a xunna texi han kore. Alaa malekane yi teen nun godoni sangalanna ma.

¹³ Alatala yi tixi e xun ma. A yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra, i tənə Iburahima nun Isiyagaa Ala. I saxi bəxən naxan fari ito ra, n ni ito fima i ma nən ε nun i bənsənna.

¹⁴ I bənsənna fama wuyadeni nən alo gbangbanna. ε bəxən fama nən gbodeni ayi keli sogeteden ma han sa dəxə sogegododen na, keli kəmənna ma sa dəxə yiifanna ra. Dunuja siyane birin duban sətəma i tan nun i bənsənna sabun nan na.

¹⁵ En birin na a ra i na siga dədə. N ni i kantanma nən i na siga dənaxan yi, n ni i raxetema nən bəxəni ito ma. N mi i rabəninjε. N feen naxan birin layiri tongoxi i xa, n na a birin ligama nən.”

¹⁶ Yaxuba yi xulun xixənli, a yi a fala, a naxa, “N bata yelin a kolonjε yati, Alatala be yi, koni n mi yi a kolon.”

¹⁷ A yi gaxu, a yi a fala, a naxa, “Yire magaxuxin nan be ra. Sese mi a ra

fə Alaa banxina, e nun kore xənna so dεna.”

¹⁸ A yi keli xətən xətən, a gēmən tongo naxan yi rasoxi a xunna bun ma. A yi a ti taxamasenna ra, a yi turen maso gēmən xunna ma.

¹⁹ A yi na yiren xili sa Beteli.* Benun na xa liga, na yiren yi xili nən Lusi.

²⁰ Yaxuba yi a dε ti Ala xa, a naxa, “Xa nxu nun Ala na a ra, a tan nan mən n kantanma kiraan xən ma n sigama dənaxan yi, a yi donseen so n yii n naxan donma, a mən yi maxidi seen so n yii n naxan soma n ma,

²¹ xa n xetε bəjε xunbenli n baba konni, nayi Alatala findima nən n ma Ala ra.

²² Gēməni ito, n naxan tixi taxamasenna ra, a findima Alaa banxin nan na. I seen naxan birin fima n ma, n na a yaganna bama nən, n na fi i ma.”

29

Yaxuba nun Rakeli

¹ Yaxuba to ti kiraan xən ma siga sogeteden bəxən mabinni,

² a yi xəjinna to burunna ra. Yεxεen nun sii kuru saxan yi saxi na xəjinna fεma e igen minma dənaxan yi. Gēmε xungbeen nan yi saxi xəjinna dε ra.

³ Na waxatini, e yi darixi xuruseene malanjε na yiren nin. E malanxina, xuruse rabane yi gēmən makutukutu naxan yi saxi xəjinna dε ra. Xuruseene to yelin ige mindeni, e mən yi gēmən naxetε xəjinna dε ra.

⁴ Yaxuba yi xuruse rabane maxədin, a naxa, “Ngaxakedenne, ε kelixi minən yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Xarani taan nin.”

⁵ A mən yi e maxədin, a naxa, “ε Laban kolon, Nahori a dii xēməna?” E yi a yabi, e naxa, “ɔn, nxu a kolon.”

⁶ A yi e maxədin, a naxa, “A di na?” E yi a yabi, e naxa, “Sese mi a toxı. A dii tēməna Rakeli nan fama na ra e nun xuruseene.”

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “En yanyin nin iki. Xuruseene malan waxatin xa mi a ra iki ba? ε igen fi xuruseene

* 28:19: *Beteli* bunna nən fa fala “Alaa banxina.”

ma mafuren, ε mɔn yi xεte e ra e rabadeni.”

⁸ E yi a fala, e naxa, “Nxu mi nɔe fefe ligε iki, fɔ xuruseene birin na malan. Na waxatini, nxu fa gεmen ba xɔɔinna dε ra a dεen yi balanxi naxan na, nxu fa igen fi xuruseene birin ma.”

⁹ Yaxuba to yi na falama e xa, Rakeli fan yi fa a babaa xuruseene ra, bayo xuruse rabaan nan yi a ra.

¹⁰ Yaxuba to Rakeli to fε, Yaxuba nga tada dii tεmena, e nun Laban ma xuruseene, a yi a maso xɔɔinna dεxɔn. A yi gεmen ba xɔɔinna dε ra, a yi igen fi Laban ma xuruseene ma.

¹¹ Yaxuba yi Rakeli sunbu, a yi wuga, a gbelegbele.

¹² A yi a fala Rakeli xa, a a baba bari boden nan a ra, Rebekaa dii xεmena. Rakeli yi giin nakɔ ayi, a sa na yεba a baba xa.

¹³ Laban to Yaxuba fe mε a xunyεn ɔaxalanmana diina, a yi siga, a sa a ralan. A yi a sunbu, a a xali banxini. Feen naxan birin Yaxuba sɔtɔ, a yi na yεba Laban xa.

¹⁴ Laban yi a fala a xa, a naxa, “En birin wuli keden fasa keden.” Yaxuba yi kike keden naba Laban konni.

¹⁵ Lɔxɔna nde, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N bari boden nan i ra, koni sariya yo mi a falaxi i xa wali n xa, a fa lu n mi i saren fi. A fala n xa, a lan n xa i saren fi naxan na.”

¹⁶ Awa, dii tεme firin nan yi Laban yii. A dii tεme singen xili nεn Leya, a firindena Rakeli.

¹⁷ Leya yεene mi yi rayabu, koni Rakeli tan ɔaxalan tofapin nan yi a ra.

¹⁸ Rakeli nan yi rafan Yaxuba ma ki faji. A yi a fala Laban xa, a naxa, “N ɔεε solofere nan walima i xa, alogo i xa i ya dii tεmen firinden Rakeli fi n ma.”

¹⁹ Laban yi a fala, a naxa, “Benun n xa n ma diin fi muxu gbεten ma, n lan n xa a fi i tan nan ma. Lu n konni be.”

²⁰ Yaxuba yi ɔεε solofere wanla kε Laban yii Rakeli a fe ra. Koni na ɔεε

soloferen lu nεn a xa alo xii dando gbansan, bayo a bata yi a xanu.

²¹ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “N ma waxatin bata ɔan. N ma ɔaxanla so n yii fa, n xa a findi n yetε gbeen na.”

²² Laban yi mεn kaane birin xili, a e xa fa e dεgedeni, e sεwa sumunna raba.

²³ Ninbanna ra, a yi Leya tongo, a dii tεme singena, a yi a so Yaxuba yii. Yaxuba yi a findi a yetε gbeen na.

²⁴ Laban yi Silipa so a diin Leya yii, a xa findi a konyin na.

²⁵ Kuye to yiba, Yaxuba yi a to Leya na a ra. A yi a fala Laban xa, a naxa, “I nanse ligaxi n na ito ra? N mi walixi i xa Rakeli xan ma fe ra ba? Nanfera i n mayendenxi?”

²⁶ Laban yi a yabi, a naxa, “Nxu tan ma namunna mi tinjε dii tεme firinden xa dɔxɔ xεme taa ra, a singen mi xεme sɔtɔxi.

²⁷ Xunsagini ito liga singen ε nun Leya. Xa i tin i mɔn xa ɔεε solofere wanla kε n xa, n nan n ma dii tεme firinden fan fima nεn i ma, a findi i ya ɔaxanla ra.”

²⁸ Yaxuba yi na liga. E nun Leya to xunsagin naba yire kedenni, Laban yi Rakeli fan fi a ma.

²⁹ A yi Bila tongo a a so Rakeli yii a xa findi a konyin na.

³⁰ Yaxuba mɔn yi Rakeli findi a gbeen na, a yi Rakeli xanu dangu Leya ra. A mɔn yi ɔεε solofere wanla kε Laban yii.

Yaxubaa diine

³¹ Alatala to a to Leya mi rafanxi Yaxuba ma alo Rakeli, a yi a findi dii barin na. Na waxatini Rakeli tan yi findi gbantan na.

³² Leya to fudikan, a yi diin bari. Na diin yi xili sa Ruben. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n ma marayara-bin to. Iki n fa rafanma nεn n ma xεmen ma.”*

³³ A mɔn yi fudikan dii firinden na. A to na diin bari, a yi a fala, a naxa, “Alatala fan yatina a kolon, a n mi

* **29:32: Ruben** masoxi xuina nde nan na Heburu xuini naxan bunna nεn “A bata n ma tɔrɔyaan to.”

rafan n ma xemən ma. Na nan a toxi a dii firinden i to fan fixi n ma.” A yi na diin xili sa Simeyən.†

³⁴ A mən yi fudikan dii saxanden na. A to a bari, a mən yi a fala, a naxa, “Awa, iki, fə n ma xemən xa kankan nən n ma sənən, bayo n bata dii saxan sətə a xa.” Na na a to, e yi a xili sa Lewi.‡

³⁵ A yi fudikan dii naaninden na. A to na fan bari, a yi a fala, a naxa, “Awa, iki n na Alatala tantunma nən.” A yi na diin xili sa Yuda.§ A dii barin yi dan na dii muxu naaninna ma.

30

Rakeli a dii bari fena

¹ Rakeli to a to, a mi dii barima, a yi a tada maxəxələn. A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Diin fi n fan ma, xa na mi a ra n faxama nən.”

² Yaxuba yi xələ a falan na. A yi a fala, a naxa, “I a mirixi nən a Ala nan n tan na? Ala nan a ligaxi i mi dii barima!”

³ Rakeli yi a yabi, a naxa, “N ma konyi naxanla Bila tongo alogo a xa diine bari n xa. Na waxatini na tan fində n xa sabun na n diin sətə i xa.”

⁴ A yi a konyi naxanla Bila tongo, a a so a xemən Yaxuba yii. Yaxuba yi na kolon naxanla ra.

⁵ Bila yi fudikan, a yi dii xemən bari Yaxuba xa.

⁶ Rakeli yi a fala, a naxa, “Ala bata n ma kitin sa. A bata n ma falan mə. Na nan a toxi a diin fixi n ma.” A yi na diin xili sa Dan.*

⁷ Rakeli a konyi naxanla Bila mən yi fudikan. A yi dii xemə firinden bari Yaxuba xa.

⁸ Rakeli yi a fala, a naxa, “N bata n tada yengə n səbən birin na, n yi nən sətə.” A yi a diin xili sa Nafatali.†

⁹ Leya to a kolon a mi fa dii barima, a yi a konyi naxanla Silipa tongo, a yi

a so Yaxuba yii, a xa findi a naxanla ra.

¹⁰ Leyaa konyin Silipa yi dii xemən bari Yaxuba xa.

¹¹ Leya yi a fala, a naxa, “Herin bata fa n ma.” A yi na diin xili sa Gadi.‡

¹² Leyaa konyin Silipa yi dii firinden sətə Yaxuba xa.

¹³ Leya yi a fala, a naxa, “N bata səwa. Iki, naxanle birin a falama nən a n bata səwa.” A yi a xili sa Aseri.§

¹⁴ Murutu xaba waxatin to a li, Rubən yi siga xəen ma. A yi bogisena nde li na, naxan xili marafanna bogisena. A yi fa a ra a nga xa. Nanara, Rakeli yi a fala Leya xa, a naxa, “N bata i maxandi, i ya diina marafan bogisena nde so n yii.”

¹⁵ Leya yi a yabi, a naxa, “I bata n ma xemən ba n yii. Na mi i wasaxi? I mən waxi n ma diina marafan bogiseen nan tongo fe yi?” Rakeli yi a fala, a naxa, “To kəen na, ε nun Yaxuba nan fama xideni i ya diina marafan bogiseen naxən na.”

¹⁶ Yaxuba to so jinbanna, sa keli xəen ma, Leya yi a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “I xima n tan nan xən ma to kəen na. N bata to kəen saren fi n ma diina marafan bogiseen na.” Yaxuba mən yi Leya kolon naxanla ra na kəen na.

¹⁷ Ala yi tin Leyaa maxandin ma, a yi fudikan. Na yi findi a dii suulunden na Yaxuba xa.

¹⁸ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n saren fi n ma konyi naxanla so feen na n ma xemən yii.” A yi a diin xili sa Isakari.*

¹⁹ Leya mən yi fudikan dii senninden na. A yi na diin bari Yaxuba xa.

²⁰ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n ki. Awa, iki n ma xeməna n binyama nən, bayo n bata dii sennin bari a xa.” A yi na diin xili sa Sabulon.†

† 29:33: **Simeyən** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “Naxan fe mema.” ‡ 29:34:

Lewi maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “A kankanxi a ma.” § 29:35: **Yuda** maso

xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “Tantunna.” * 30:6: **Dan** bunna nən fa fala, “A bata a xun mayengə kitin sa.” † 30:8: **Nafatali** bunna nən fa fala, “N ma yengəna.” ‡ 30:11: **Gadi**

bunna nən fa fala, “Herina.” § 30:13: **Aseri** bunna nən fa fala, “Səwana.” * 30:18: **Isakari**

maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən fa fala, “Saranna.” † 30:20: **Sabulon** bunna nən fa fala “Binyena.”

21 Na xanbi ra, a mən yi dii tēmen bari. A yi a xili sa Dina.

22 Ala yi a yengin nasiga Rakeli ma. A yi a maxandi xuiin namε, a yi a findi dii barin na.

23 A yi fudikan, a yi diin bari. A yi a fala, a naxa, “Ala bata n namini yagini ito yi.”

24 A yi na diin xili sa Yusufu.‡ A yi falani ito ti, a naxa, “Alatala mən xa dii xεmε gbεtε fan fi n ma.”

Yaxubaa nafunle fe

25 Yusufu to bari, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “A lu n xa xεtε n kon bəxən ma.”

26 A lu n xa n ma naxanle xali e nun n ma diine, n walixi i xa naxanye fe ra. I a kolon n wanla naxan yatən ligaxi i xa.”

27 Laban yi a fala a xa, a naxa, “Dina. N bata a kolon yimatoon xən, Alatala barakan saxi n ma fe yi i tan nan sabu ra.”

28 A fala n xa n lan n xa i saren fi naxan na. N na a soma i yii nən.”

29 Yaxuba yi a fala a xa, a naxa, “I tan yatina a kolon n walixi i xa kii naxan yi han i ya xuruseene bata wuya ayi n tan barakani.”

30 Ndedi nan yi i yii nun benun n xa fa, koni iki, a gbege bata sa na fari. Alatala bata barakan sa i ya fe yi xabu n so i konni. N fa wanla nde kεma n ma denbayaan fan xa waxatin mundun yi?”

31 Laban yi a fala, a naxa, “A lan n xa yoli fi i ma?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I nama sese fi n ma. Xa i bata tin n feen naxan falaxi i xa, na liga, n fan bata tin n yengi sε i ya xuruseene xən ma.”

32 N sigama nən to, n sa i ya xuruseene birin mato. Yεxεεn nun sii makatunxin birin ti e danna e nun naxanye birin fəɔ makεnənxi. N saren findima ne nan na.

33 N ma tinxinna fama makεnəndeni nən i na fa xuruse matodeni waxatin naxan yi. Siin naxanye birin mi makatunxi e nun yεxεε diin birin fəɔ makεnənxi mi naxanye ma, na bata findi muɲan na n mabinni.”

34 Laban yi a fala, a naxa, “N bata tin na ma. I naxan falaxi, en bata lan na ma.”

35 Na ləxən yεtəni Laban yi sii kəɔ maɲingixine nun a makatunxine yεba. Sii gilene fəɔ fəɔdine naxanye ma e nun fəɔ xungbene yi naxanye ma e nun yεxεε fixε makadanxine, a mən yi ne birin yεba. A yi na xuruseene birin taxu a diine ra.

36 Na xanbi ra, a yi ne xali yirena nde yi xii saxan sigatiin tiyε dənaxan yi e nun Yaxuba tagi. Yaxuba yi fa Laban ma xuruse dənxe raba.

37 Yaxuba yi wudi bili sifa saxan yii xindene gira. A yi e lutine ba e ma alogo maɲingi fixεn xa makεnən.

38 A yi wudi yiine sa xuruseene mindeni xuruseene yεtagi bayo e tema e bode ra nən e na fa ige mindeni.

39 Xuruseene yi te e bode ma wudi yiine yireni, e yi diine xali maɲingi fixεn nun fəɔ fəɔdine nun fəɔ xungbene saxi e ma.

40 Yaxuba yi xuruse diine yitaxun alogo e xa ti Laban ma xuruseene yεtagi maɲingin nun ɲingin makεnənxin naxanye ma. Nayi, a yi xuruseene malan a yεtε xa a mi naxanye basan Laban gbeene ra.

41 Waxatin birin xuruse sənbe mane nεma tε a gilene ra, Yaxuba yi wudi yiine sama nən xuruse mindeni alogo e xa te a gilene ra wudi yiine yireni.

42 Yaxuba mi yi na ligama xuruse xunxurine ra. Na nan a liga xuruse xurine yi findi Laban gbeen na, a sənbe mane yi findi Yaxuba gbeen na.

43 Yaxuba yi findi nafulu kan gbeen na. A yi xuruse gbege səɔ. Konyi xεmεne nun konyi gilene nun ɲəɔmεne nun sofanle yi lu a yii.

31

Yaxuba yi siga Kanan yamanani

1 Na waxatini Yaxuba bata yi Laban ma diine xuiin mε e yi naxan falama, e naxa, “Seen naxan birin findixi en baba gbeen na, Yaxuba bata e birin

‡ 30:24: Yusufu bunna nən fa fala “A xa a fari sa.”

tongo. Na nan a toxi a bata findi nafulu kanna ra.”

² Yaxuba yatin yi a kolon, a a marafanna mi fa Laban yi sənən alo a fəloni.

³ Alatala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Xεtε i baba nun i bari bodene bəxəni i kelixi dənaxan yi. N luma nən i xən.”

⁴ Yaxuba yi Rakeli nun Leya xili. E yi a xuruseene rabama.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon n ma marafanna mi fa ε baba yi sənən alo a fəloni, koni n babaa Ala bata lu n xən.

⁶ E a kolon yati, n bata wali ε baba xa n fangan birin na.

⁷ A bata n mayenden a n saranna maxεtε sanja yi fu, koni Ala mi tin a fe paxin liga n na.

⁸ Xa ε baba fa a fala, a naxa, ‘Fəre fərene xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi diin xalima nən fəre fərene naxanye ma. Xa ε baba fa a fala, a naxa, ‘Maɲingın xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi dii maɲingixin nan xalima.

⁹ Ala bata ε babaa xuruseene ba a yii, a yi e fi n tan ma.”

¹⁰ “Xuruseene yi tema e bode ra waxatin naxan yi, n bata a to xiyeni, xuruse xεmən naxanye texi xuruse gilene ra, ne maɲingixi, e mafəro fəroxi e nun e makatun katunxi.

¹¹ N ma xiyeni, Ala a malekan yi n xili, a naxa, ‘Yaxuba.’ N yi a ratin, n naxa, ‘N tan ni i ra.’

¹² A yi a fala, a naxa, ‘I xunna rakeli, a mato. Xuruse xεmən naxanye birin texi xuruse gilene ra, ne maɲingixi, e mafəro fəroxi e nun e makatun katunxi, bayo Laban naxan birin ligaxi i ra, n na toxi.

¹³ N tan nan Ala ra naxan fa i ma Beteli yi, i gεmən tixi taxamasenna ra dənaxan yi i layirin tongoxi n xa dənaxan yi. Iki, keli bəxəni ito ma. I siga na bəxəni i barixi dənaxan yi.”

¹⁴ Rakeli nun Leya yi Yaxuba yabi, e naxa, “Nxu baba mi kεε yo luxi nxu tan xa!

¹⁵ Xəpən xa mi nxu ra nxu baba konni? A bata nxu mati, a mən bata nxə gbetin fan don.

¹⁶ Ala hεrisigən naxan birin baxi nxu baba yii, a xεtεma nən nxu ma e nun nxə diine. Iki Ala feen naxan birin falaxi i xa, na birin liga.”

¹⁷ Yaxuba yi a paxanle nun a diine rate pəgəmene fari.

¹⁸ A xuruseen nun hεrisigən naxan birin sətə Padan-Arami yi, a yi keli, a yi e birin xali a baba Isiyaga konni Kanan bəxəni.

¹⁹ Laban yi a xuruseene xabene maxabama e ma waxatin naxan yi, Rakeli yi a babaa suxurene muja.

²⁰ Yaxuba yi Arami kaan Laban mayenden. A siga a mi sese fala a xa.

²¹ A yi a gi, e nun seen naxan birin findi a gbeen na. A yi Efirati baani gidi. Na xanbi ra, a yi siga Galadi geyaan mabinni.

²² A xii saxande bəxəni, muxuna nde yi a fala Laban xa fa fala Yaxuba bata a gi.

²³ Laban yi a ngaxakedenne tongo, e yi mini Yaxuba fendeni xii solofere bun ma. E yi e li Galadi geyane binna ra.

²⁴ Koni kəεn na, Ala yi a yetε yita Arami kaan Laban na xiyeni. A yi a fala a xa, a naxa, “I yetε ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.”

²⁵ Laban yi Yaxuba li. A bubun tix geyaan fari. Laban nun a ngaxakedenne fan yi e gbeen ti Galadi geyaan fari.

²⁶ Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I nanse ligaxi ito ra? Nanfera i n mayendenxi? I bata n ma diine xali alo muxu suxine yεngeni.

²⁷ Nanfera i gixi luxunni? I bata yanfantanyaan liga n na. I mi sese falaxi n xa. Xa i yi n nakolon nun, n yi i matima nən sεwa sigine yi, tanbanna nun konden xuiin na.

²⁸ Koni i mi a lu yati n xa n ma diine nun n mamandenne sunbu, n yi n pəngu e ma. I bata feen liga alo xaxilitarena.

²⁹ N yi nəε fe kobin ligε ε ra nən, koni i babaa Ala bata a fala n xa to kəεn

na, a naxa, ‘I yete ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.’

³⁰ Na bata lan, i sigaxi nen bayo i yi kunfaxi siga feen na i baba konni, koni nanfera i n ma suxurene mujaxi n ma?”

³¹ Yaxuba yi Laban yabi, a naxa, “N gaxu nen n miriyani alogo i nama i ya diine rasuxu n na.

³² Koni i na i ya suxurene to n ma muxu yo yii, n na kanna faxama nen. Ngaxakedenne birin yee xori, n ma goronna birin mato. Naxan birin findixi i gbeen na, i xa a xali.” Na waxatini Yaxuba mi yi a kolon xa Rakeli a babaa suxurene tongoxi.

³³ Laban yi Yaxubaa bubune kui to e nun Leya konni e nun konyi firinne konni, koni a mi sese to. A to mini Leyaa bubuni, a yi so Rakeli fan konni.

³⁴ Rakeli nan yati suxureni itoe tongoxi. A yi e luxun kirixan bun ma naxan sama jəgəmənen fari, a fa dəxə a fari. Laban yi bubun kui to, a mi sese to na kui.

³⁵ Rakeli yi a fala a baba xa, a naxa, “N baba i nama xələ n ma xa n mi fa keli i yetagi. N kike wanla nin.” Laban fenna sifan birin ti nen, koni a mi suxurene to.

³⁶ Yaxuba yi xələ, a yi fala xələn ti Laban ma. A yi a fala, a naxa, “N gbalon mundun ligaxi, n haken mundun ligaxi naxan a ligama i xa mini n fendeni kiini ito yi?”

³⁷ I bata n ma goronna birin kui to. I gbee seen mundun toxi e kui? A yita n na ngaxakedenne yee xori e nun i fan ngaxakedenne yee xori alogo e xa kitin sa en tagi.

³⁸ N jee məxəje nan tixi i konni, koni i ya yexeen nun sii dii keden mi diin xalixi a faxa n yii. N mən mi i ya xuruse yo donxi.

³⁹ N mi faxi xuruse ra i fema burrunna subene naxan faxaxi. Naxanye yi mujama kəeen nun yanyin na, ne bənon yi luma n tan nan xa bayo i yi e jəxən maxilima n na.

⁴⁰ Ləxə yo ləxə kuye wolonna yi n tərəma nen yanyin na, xunbenla yi n tərə kəeen na, n yeteen mi yi nəe xiyə.

⁴¹ N bata jee məxəje ti i yii. N jee fu nun naanin wanla kəxi nen alogo n xa i ya dii temə firinne dəxə. N mən yi jee sennin fan sa a fari i ya xuruseene kantandeni. Koni i bata n saranna maxete dəxəna ma fu.

⁴² Xa n taje Iburahimaa Ala, n baba Isiyaga gaxun naxan yee ra, xa na mi yi a ra nun, n yi kelima nen be n yii genla. Koni Ala bata n ma marayarabin to, e nun n yi wali xədəxən naxanye ligama, kəe danguxini ito yi, a bata n ma kitin sa.”

⁴³ Laban yi Yaxuba yabi, a naxa, “I ya naxanle, n ma diine nan ne ra. E diine, n gbeen nan ne ra. Xuruseni itoe n gbeen nan e ra, n naxan birin toma ito ra, n tan nan gbee e ra. Koni to xanbi ra, n nəe nanse lige n ma diine nun n mamandenne xa?”

⁴⁴ Iki, en xa layiri tongo. Sereyaan xa lu en tagi.”

⁴⁵ Yaxuba yi gemən tongo, a yi a ti taxamasenna ra.

⁴⁶ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala a ngaxakedenne xa, a e xa geməne matongo. E yi e matongo, e e malan yire kedenni. E yi e dege na gemə malanxine fari.

⁴⁷ Laban yi na mənna xili sa Yegara-Sahaduta. Yaxuba yi mən xili sa Galadi.*

⁴⁸ Laban yi a fala, a naxa, “Gemə malanxini itoe findixi seren nan na i tan nun n tan tagi.” Na nan a toxi mənna xili saxi Galadi.

⁴⁹ Mən mən xili nen “Misipa.”† Laban mən yi a fala, a naxa, “Alatala xa a yengi dəxə en tan firinna a fe xən ma, hali en fata xanbini.

⁵⁰ Xa i n ma diine tərə, xa na mi a ra i naxalan gbete dəxə, i lanma i xa xaxinla sətə, bayo muxun xa mi en tagi seren na. Ala nan yati en firinna seren na.”

⁵¹ Na xanbi ra, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I yeen ti gemə

* **31:47: Yegara Sahaduta** nun **Galadi** bunna nən fa fala “Sere Se Malanxine.” † **31:49: Misipa** bunna nən fa fala “Gbengbena.”

malanxini itoe ra. Taxamaseri gəmēni ito mato n naxan tixi en tagi.

⁵² Gēmē malanxini itoe nun taxamaseri gəmēni ito findixi serene nan na. N mi lan n xa dangu be ra i ya fe jaxina n kui. I fan mi lan i xa dangu gēmē malanxini itoe nun taxamaseri gəmēni ito ra n ma fe jaxina i kui.

⁵³ Iburahimaa Ala nun Nahori a Ala xa findi en tan firinna makitimaan na.” Na waxatini Yaxuba yi a kəlx Ala yi a baba Isiyaga gaxun naxan yee ra.

⁵⁴ Yaxuba yi saraxan ba geyaan fari. A yi a ngaxakedenne birin xili, e xa sa e dεge. E to yelin e dεge, e yi xi geyaan fari.

32

Yaxuba yi siga Esayu fema

¹ Laban to keli subaxan ma, a yi a jungu a diine ma, e nun a mamandenne. A yi duba e xa. Na xanbi, Laban yi xete a konni.

² Yaxuba yi sigama kiraan xon waxatin naxan yi, Alaa malekane yi fa a ma.

³ Yaxuba to e to, a naxa, “Alaa ganla daaxaden nan ito ra.” A yi na yiren xili sa Maxanayin.*

⁴ Yaxuba yi xerane rasiga a tada Esayu ma Edon banxidēen na, Seyiri bəxəni.

⁵ A yi yamarin fi e ma, a naxa, “E ito nan falama n kanna Esayu xa, ε naxa, ‘I ya konyi Yaxuba naxa, n bata lu Laban konni. N bata bu gbeen ti na yi.

⁶ Ninge gbege nan n yii e nun sofanle nun yexēene nun siine. Konyi xēmene nun konyi gilene n yii. Iki, n xerane rasigama i ma alogo i xa marasene fajin fi n ma.’ ”

⁷ Xerane yi xete, e yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “Nxu bata siga. Nxu sa i tada Esayu li na. A fama i ralandeni e nun a banxulan muxu keme naanin.”

⁸ Gaxu gbeen yi Yaxuba suxu, a kuisan. Yamaan naxan yi a fəxə ra, a yi e taxun dəxəde firin. A yi yexēene nun siine yitaxun dəxə firin, e nun jingene, e nun jəgəməne.

⁹ A yi a fala, a naxa, “Xa Esayu yama keden yenge, yamaan boden xa a gi.”

¹⁰ Na xanbi Yaxuba yi Ala maxandi, a naxa, “N taje Iburahimaa Ala nun n baba Isiyagaa Ala, i bata a fala n xa, i tan Alatala, i naxa ‘Xete i ya bəxəni, i kon kaane denaxan yi. I na siga, n fe fajin ligama nen i xa.’

¹¹ N tan xurun. N mi daxa n hinanna nun lannayaan birin sətə, i naxan nagidixi n ma, i ya walikena. N ma dunganna gbansanna nan yi suxi n yii n Yuruden baani gidi waxatin naxan yi, koni iki nxu nun yama firin nan xetema.

¹² N natanga n tada Esayu ma, bayo n bata gaxu a yee ra. N sikexi, a nama fa n faxa, e nun jaxanle nun diine.

¹³ I bata a fala n xa, i naxa, ‘N fe fajin ligama nen i xa. N ni i bənsənna rawuyama ayi nen alo fəxə igen mejensinna naxan mi yate.’ ”

¹⁴ Yaxuba yi kəeen nadangu na. Seen naxan birin yi a yii, a yi sanba seen ye mato a naxan soma a tada Esayu yii:

¹⁵ Sii keme firin nun kətə məxəne e nun yexēe keme firin nun konton məxəne e nun

¹⁶ jəgəmə gile tonge saxan nun e diine nun jinge tonge naanin nun tura fu nun sofali gile məxəne e nun sofali xeme fu.

¹⁷ A yi xuruseni itoe yitaxun kuru keden keden yeen ma, a nde so a konyine yii. A yi a fala e xa, a naxa, “E dangu yeen na. E xa sagaran lu kurune tagi.”

¹⁸ A yi a konyi singen yamari, a naxa, “E nun n tada Esayu na naralan, a fama i maxəndideni nen, a naxa, ‘E nun nde a ra? I sigan minen yi? Nde gbee xuruseni itoe ra naxanye tixi i yee ra?’

¹⁹ I ya a yabima nen, i naxa, ‘I ya konyin Yaxuba nan gbee e ra. A i sanbaxi itoe nan na, n kanna Esayu. A fan nxu fəxə ra.’ ”

²⁰ A yi na yamarin fi a firinde fan ma, e nun a saxandena, e nun muxun naxanye biraxi xuruseene fəxə ra, a

* **32:3: Maxanayin** bunna nen fa fala “Daaxade firinne.”

naxa, “Xa ε nun Esayu naralan wax-atin naxan yi, ε na nan falama a xa.

²¹ Ε ito nan sama a fari, ε naxa, ‘I ya konyina Yaxuba fama nxu xanbi ra.’ ” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Iki n na a bəɲen magodoma seni itoe nan na. Na xanbi n na fa a ma, yanyina nde a n nasenema nen a fəɲin na.”

²² Yaxubaa sanba seene yi ti a yeε ra, a tan yi kəεen nadangu daaxadeni.

Yaxuba nun Alaa malekana

²³ Kəεen na, Yaxuba yi keli. A yi a ɲaxalan firinne tongo e nun e konyi firinne nun a dii fu nun kedenna. E yi Yaboko xuden gidi.

²⁴ A yi e ragidi Yaboko xuden na e nun a yii seen birin.

²⁵ A keden peen yi lu. Na waxatini, xεmena nde yi mini a ma, e yi gerenna so han kuye yiba waxatini.

²⁶ A to a to a mi nə sətəma Yaxuba ma e gerenni, a yi a garin a wotegelen ma. A wotegelen yi te a kui.

²⁷ Xεmen yi a fala, a naxa, “A lu n xa siga, bayo kuye bata yiba.” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N mi i beɲinma, fə i duba n xa.”

²⁸ Xεmen yi a maxədin, a naxa, “I xili di?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Yaxuba.”

²⁹ Xεmen yi a fala, a naxa, “I xili mi falama sənən Yaxuba. A fa falama nen Isirayila, bayo ε nun Ala nan gerenna soxi, e nun muxune, i yi nən sətə.”†

³⁰ Yaxuba yi maxədinna ti, a naxa, “I xili di?” Boden yi a fala, a naxa, “Nanfera i n maxədinma n xinla ma?” Na xanbi, a yi duba Yaxuba xa.

³¹ Yaxuba yi na yiren xili sa Penuyeli,‡ bayo Yaxuba a fala nen, a naxa, “N bata Ala to yeε nun yeε, a tin n niin yi kisi.”

³² Sogen tema waxatin naxan yi, Yaxuba bata yi dangu Penuyeli ra. A godoma a wotegelen ma.

³³ Na nan a toxi han iki Isirayila kaane mi fasan donma naxan wotegelen ma, bayo Ala Yaxuba masətəxi a wotegelen fasan nan ma.

33

Yaxuba nun Esayu a layirina

¹ Yaxuba yi Esayu to fε e nun banxulanna muxu kεmε naanin. A yi diine yitaxun Leya nun Rakeli ra e nun konyi gilε firinne.

² A yi konyi gilε firinne ti yeεn na, e nun e diine. Leya fan yi ti ne xanbi ra e nun a diine. Rakeli nun Yusufu yi lu dənxeen na.

³ A tan yi dangu ne yeε ra, a xinbi sin sanɲa ma solofere benun a xa a tada li.

⁴ Koni Esayu yi a gi a sa Yaxuba ralan. A yi dutun a ma, a fa a sunbu. E birin yi wuga.

⁵ Esayu to ɲaxanle nun diine to, a yi maxədinna ti, a naxa, “Nde ne ra naxanye biraxi i fəxə ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Ala diin naxanye fixi i ya konyin ma a nεmaan xən ma.”

⁶ Konyi gilene yi e maso e nun e diine, e yi e xinbi sin.

⁷ Leya fan nun a diine yi e maso, e fan yi e xinbi sin. Na xanbi Yusufu fan nun Rakeli yi na liga.

⁸ Esayu yi maxədinna ti, a naxa, “I nanse ligama xuruseni ito birin na, n naralanxi naxanye ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N waxi nen, n kanna xa n nafan.”

⁹ Esayu yi a fala, a naxa, “N xunyena, hεrisigε gbege n fan yii. I gbeen mara.”

¹⁰ Yaxuba yi a fala, a naxa, “En-εn, n bata i maxandi, xa i bata n nafan, n na i sanbaxi seen naxanye birin yi, i xa ne rasuxu. N bata i yetagin to. Na luxi nen n yi alo n na Ala yetagi nan toma, bayo i bata n nasεε ki fəɲi.

¹¹ N seen naxanye sanbaxi i ma, e rasuxu. Ala bata hinan n na, a n makoon birin fan.” Yaxuba yi a yixədəxə han Esayu yi tin.

¹² Esayu yi a fala, a naxa, “En siga kiraan xən ma, n xa sa i mati.”

¹³ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N kanna, a kolon diine fe xədəxə. Yeεεε gilene nun ɲinge gilene xipen fima e

† 32:29: *Isirayila* bunna nεen fa fala “E nun Ala gerenna soma.” ‡ 32:31: *Penuyeli* bunna nεen fa fala “Ala yetagina.”

diine ma. Xa en gbeten e ra ləxə ke-denni, ne birin faxama nən.

¹⁴ N kanna, i tan xa ti yeen na. N tan xa bira n ma xuruseene fəxə ra ndedi ndedi. N xa siga n yeren ma, nxu nun n ma diine han nxu soma i konni waxatin naxan yi Seyiri bəxəni.”

¹⁵ Esayu yi a fala, a naxa, “N xa n ma muxuna nde lu i yii be.” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Nanfera? N kanna, n tan waxi naxan xən, n xa rafan i ma gbansan.”

¹⁶ Na ləxəni, Esayu yi ti Seyiri kiraan xən ma.

¹⁷ Yaxuba tan yi siga Sukəti yi. A yi banxi keden ti a yete xa, a kulane ti a xuruseene xa. Nanara na yiren xili nən Sukəti.*

¹⁸ Yaxuba to keli Padan-Arami yi, a yi so kəndeyani Siken taani Kanan bəxəni. A yi daaxadeni tən taan xanbi ra.

¹⁹ A bubun yi tixi dənaxan yi, a yi bəxən sara Xamori a diine ma, Siken Baba, naxanye singe dəxə Siken yi. A yi na sara gbeti gbanan keme ra.

²⁰ A yi saraxa ganden nafala menni. A yi na xili sa “Isirayilaa Ala.”

34

Dinaa marayagina

¹ Yaxubaa dii tēmen Dina, Leya naxan barixi Yaxuba xa, na yi siga Siken naxanle xəntəndeni.

² Xamori a dii xēmen Siken, Xiwin naxan findixi na yamanan mangan na, na to Dina to, a yi fu a ma a yi a rayagi.

³ Yaxubaa dii tēmen Dinaa xanun-tenyaan yi lu Siken fatini. A yi fala naxumene ti a xa.

⁴ A yi a fala a baba Xamori xa, a naxa, “Dii tēmeni ito maxandi n xa alogo n xa a dəxə.”

⁵ Yaxuba yi a mē, a bata a dii tēmen Dina rayagi. Na waxatini, a diine yi sa xēen ma xuruseene fəxə ra. A mi sese fala han ne so waxatini.

⁶ Siken baba Xamori yi siga Yaxuba konni a xa sa falan ti a xa.

⁷ Yaxuba a diine to keli xēen ma, e yi na feen mē naxan danguxi. E yi

e yomayaan to, e bənen yi te ki fajni bayo Siken bata yi fu Yaxuba a dii tēmen ma, a mi lan a xa naxan liga Isirayila bəxəni.

⁸ Xamori yi a fala e xa, a naxa, “Dii tēmeni ito rafanxi n ma dii xēmen Siken nan ma a səndəmen birin na. Yandi, ε xa a fi a ma, a xa findi a naxanla ra.

⁹ En findi bitanmane ra. E xa ε dii tēmene fi nxu ma alogo nxu xa e dəxə. Nayi, ε fan nəe nən nxu gbeene dəxe.

¹⁰ E fama nən ludeni nxu dəxən ma, bəxəni ito yi rabi ε xa. E nəe dəxe nən be, ε yulayaan liga alogo ε xa hērisigen sətə.”

¹¹ Siken yi a fala Dina baba nun a tada xa, a naxa, “E dija n ma, ε nēnige fajin ti n xa. E wama seen naxan xən, ε xa na fala n xa, n xa a so ε yii.

¹² E nəe futu se gbegbe maxədinjē nən n ma e nun kiseene. E na seen naxan birin maxədin n ma, n nəe a birin soε ε yii nən alogo n xa dii tēmeni ito dəxə.”

¹³ Yaxubaa diine yi yanfa falan ti Siken nun a baba Xamori xa, bayo Siken bata yi e xunyen Dina rayagi.

¹⁴ E yi a fala e xa, e naxa, “Nxu mi nəe nxu xunye naxalanmaan fiye muxun ma naxan mi banxulanxi. A findima yagin nan na nxu xa.

¹⁵ Xa nxu fa nxu xuiin soma ε yii, fə en lan ito ma. Xēmen naxan birin ε konni, e lan nən e xa banxulan alo nxu tan.

¹⁶ Na waxatini nxu nəe nxə dii tēmene fiye ε ma nən, ε yi e dəxə. Nxu fan ε gbeene dəxəma nən, nxu luma ε dəxən ma na waxatini, en birin yi findi yama kedenna ra.

¹⁷ Koni xa ε mi fa sa tin ε banxulan- deni, nxu nxu xunye naxalanmaan nasuxuma nən, nxu fa keli be.”

¹⁸ Xamori nun a dii Siken yi tin falani ito ma.

¹⁹ Na xēmen mi bu a na feen liga, bayo Yaxuba a dii tēmen bata rafan a ma. A tan nan yi binyaxi dangu a ngaxakedenne birin na.

²⁰ Xamori nun Siken yi siga ya- maan malandeni taan so dēen na. E yi a fala e yamaan xa, e naxa,

* 33:17: *Sukəti* bunna nēen fa fala “Bubune.”

21 “Muxuni itoe, en ma fe fajina e kui. E xa lu bəxəni ito ma, e yulayaan liga, bayo en ma bəxən gbo. En nəe nən e dii tɛmɛne dəxe, en fan en ma dii tɛmɛne fima e ma nən.

22 Muxuni itoe mi dəxəma be, en xa findi yama kedenna ra, fə xɛmɛn naxan birin en konni be yi, ne xa banxulan alo e kiinde.

23 Xa en bata tin e falan ma, na waxatini e dəxəma en konni nən. E xuruseene nun e yii seen birin findima en birin gbeen na nən.”

24 Muxun naxan birin yi na taan so dɛen na na ləxəni, e birin yi tin Xamori nun a dii Siken ma falan ma. Xɛmɛn naxan birin yi na taan kui, e birin yi banxulan.

25 A xii saxande ləxəni, xɛmɛne fətime to yi e xələma, Yaxubaa dii xɛmɛ firinna Simeyən nun Lewi, Dina tada xɛmɛmane, e yi e dɛgɛmane tongo. E yi fu taan ma muxu yo mi sogin e ma, e yi xɛmɛn birin faxa.

26 E yi Xamori nun a dii Siken fan faxa. E yi Dina tongo Siken konni, e yi fa a ra.

27 Yaxubaa diine yi seen birin tongo faxa muxune xun ma, bayo e bata yi e xunye naxalanmaan nayagi.

28 E yi e yɛxɛne tongo e nun e siine nun e jingene nun e sofanle, naxanye yi taan kui e nun xɛen ma.

29 Nafunla naxan birin yi na, e yi a birin xali. E yi dii tɛmɛne nun naxanle xali. E banxin birin kui geli.

30 Yaxuba yi a fala Simeyən nun Lewi xa, a naxa, “E bata lanbaranna ti n ma. E bata en naxaxu Kanan kaane nun Perisi kaane ma alo se kuxin xirina. Muxu wuyaxi mi n yii. E e malanma nən n xili ma, e n yɛngɛ, n xabilan birin yi halagi.”

31 E yi a yabi, e naxa, “A mi lan a xa en xunye naxalanmaan findi yalunden na.”

35

Yaxuba yi siga Beteli yi

1 Ala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Keli, i sa dəxə Beteli yi. I saraxa ganden nafala n xa mənni, n bata yi n yɛtɛ yita i ra dɛnaxan yi, i yi i gima

i tada Esayu bun ma waxatin naxan yi.”

2 Yaxuba yi a fala a denbayaan xa e nun muxun naxanye yi a fɛma, a naxa, “E xəjɛne suxurene yiba, e e yɛtɛ sarijan, e e dugine fan masara e ma.

3 E fa, en siga Beteli yi. N xa saraxa ganden nafala Ala xa, naxan n malixi n yi lanbaranni waxatin naxan yi. A yi a yengi lu n xən ma n ma sigatini.”

4 Na waxatini e yi e suxurene birin so Yaxuba yii e nun e tunla soone. Yaxuba yi e birin bitin kondan bun ma naxan Siken dɛxən ma.

5 Yaxuba nun a diine to keli sigadeni, Ala yi gaxun lu e rabilin taane birin muxune bəjɛni, muxu yo mi susu bire e fəxə ra.

6 Yaxuba nun a fəxərabirane yi siga Lusi yi, naxan mən xili Beteli, Kanan bəxəni.

7 A yi saraxa ganden nafala mənni. A yi na saraxa ganden xili sa “Beteli a Ala,” bayo Ala a yɛtɛ yita a ra mənni nən, a yi a gima a tada bun waxatin naxan yi.

8 Rebeka a dii masuxun Debora to faxa, e yi a maluxun Beteli mabinni wariin dɛnaxan yi. Na wariin xili nən “wugadena.”

9 Ala mən yi mini Yaxuba xa, a xɛtɛ xanbini Padan-Arami yi. A yi barakan nagidi a ma.

10 Ala yi a fala a xa, a naxa, “I xili nən Yaxuba, koni a mi falama na kiini sənən. To xanbi ra, i xinla fa falama nən Isirayila.” Awa, Ala yi a xili sa Isirayila.

11 A mən yi a fala a xa, a naxa, “Ala Sənɛ Kanna nan n na. I xa wuya, i yiriwa alogo i xa findi siyana nde benban na. I mən findima nən siya wuyaxine benban na. Mangane minima nən i bənsənni.

12 N bəxən naxan fi Iburahima nun Isiyaga ma, n na a fi i fan ma. Na dangu xanbini, n na a fima i bənsənni fan ma nən.”

13 Ala yi keli na, a falan ti Yaxuba xa dɛnaxan yi.

14 Yaxuba yi gɛmɛ taxamasenna ti na, a yi turen nun min seen bəxən a ma saraxan na.

¹⁵ A yi yireni ito xili sa Beteli, Ala falan ti a xa denaxan yi.*

Rakeli faxa fena

¹⁶ Yaxuba nun a denbayaan to keli Beteli yi, e mən makuya Efarata ra, Rakeli yi diin sətə. Na dii bari feen yi xədxə ayi.

¹⁷ Rakeli yi diin barima waxatin naxan yi xələni, dii rasuxun yi a fala a xa, a naxa, “Hali i mi gaxu, i mən xəmən nan barixi.”

¹⁸ Rakeli bata yi lu alo faxa muxuna. A yi a niin makakama waxatin naxan yi, a yi a diin xili sa Benoni.† Koni a baba tan yi a xili sa Bunyamin.‡

¹⁹ Rakeli to faxa, e yi a maluxun Efarata kiraan dəxən ma. Na yiren xili nən iki Beteləmi.

²⁰ Yaxuba yi gəmən sa taxamasenna ra a gaburun fari. Han to na gəmən na Rakeli gaburun taxamasenna ra.

Taruxune Singena 2.1-2

²¹ Isirayila yi sa a bubun ti Migidali-Ederi xanbi ra.

²² Isirayila to yi dəxi na taani, Rubən nun Bila yi sa e sa, a baba konyi naxanla. Isirayila yi a kolon.

Isirayila dii xəmən fu nun firinna naxanye sətə:

²³ Leya yi Rubən bari dii saran na, na xanbi ra Simeyən nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon.

²⁴ Rakeli yi Yusufu nun Bunyamin bari.

²⁵ Rakeli a konyin Bila yi Nafatali nun Dan bari.

²⁶ Leyaa konyin Silipa yi Gadi nun Aseri bari. Ne birin findixi Yaxubaa diine nan na, a naxanye sətə Padan-Arami yi.

²⁷ Yaxuba yi siga a baba Isiyaga konni Mamire, Kiriayati-Aruba mabinni. Mən xili nən Xebiron, Ibrahima nun Isiyaga dəxəde fonna.

²⁸ Isiyaga a siimayaan yi siga nē kəmə nē tonge solomasəxə.

²⁹ A to faxa, a bata yi siimaya xunkuye sətə, a yi faxa, a siga laxira

yi. A dii Esayu nun Yaxuba yi a maluxun.

36

Esayu bənsənna

Taruxune Singena 1.34-37

¹ Esayu, naxan mən xili Edən, a bənsənna taruxun ni i ra.

² Esayu Kanan naxanle dəxə nən: Ada findi Elon ma diin nan na, Xiti kaana, e nun Yoholibama, Anaa dii təmənə, Sibeyon Xiwin mamananna nan a ra.

³ A yi Sumayila a dii təmən Basamati fan dəxə, Nebayoti xunye naxalanmana.

⁴ Ada nan Elifasi sətə Esayu xa. Reyuli findi Basamati a diin nan na.

⁵ Yoholibama dii xəmə saxan nan bari: Yewusi nun Yalami e nun Kora. Ne birin findi Esayu a diine nan na naxanye barixi Kanan bəxəni.

⁶ Esayu yi a naxanle nun a dii təmənə nun a dii xəmənə nun a muxune birin tongo, e nun a xuruseene birin e nun a hərisigən naxan birin sətə Kanan bəxəni. A yi a birin xali bəxə gbetən ma denaxan makuya a xunye Yaxuba ra,

⁷ bayo e hərisigən bata yi gbo ayi. E mi yi nə luyə e bode dəxən ma. E yi denaxan yi e xuruseene birin mi yi nə balo sətə mənni.

⁸ Na nan a to Esayu, naxan mən xili Edən, na yi siga a sa dəxə Seyiri geya yireni.

⁹ Edən kaane benba Esayu bənsənna xinle ni itoe ra naxanye yi dəxi Seyiri geya yireni:

¹⁰ Esayu a diine ni i ra:

Elifasi, Ada a dii xəmənə, Reyuli, Basamati a dii xəmənə.

¹¹ Elifasi a diine ni ito ra: Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami e nun Kenasi.

¹² Timina nan yi Elifasi a konyi naxanla ra. Na Amaleki bari nən Elifasi xa.

Esayu nun a naxanla Ada mamananne ni ito ra.

¹³ Reyuli a diine ni i ra:

* **35:15: Beteli** bunna nən fa fala “Alaa banxina.” † **35:18: Benoni** bunna nən fa fala “Nimisa diina.” ‡ **35:18: Bunyamin** bunna nən fa fala “N yiifanna diina.”

Naxati nun Sera nun Sama e nun Misa.

Ne findi Esayu nun a paxanla Basamati mamandenne nan na.

¹⁴ Esayu a paxanla Yoholibama a diine ni i ra:

Yewusi nun Yalami e nun Kora. Yoholibama findi Anaa dii tɛmɛn nan na.

Ana findi Sibeyon ma dii tɛmɛn nan na.

¹⁵ Mangan naxanye keli Esayu bənsənni, ne ni i ra:

Elifasi, Esayu a dii singena, na diine ni itoe ra:

Manga Teman nun Manga Omaru nun Manga Sefo nun Manga Kenasi

¹⁶ nun Manga Kora nun Manga Gatami nun Manga Amaleki.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Elifasi ra Edən yamanani,

Ada mamandenne nan e ra.

¹⁷ Reyuli, Esayu a diina, a diine ni i ra:

Manga Naxati nun Manga Sera nun Manga Sama e nun Manga Misa.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Reyuli ra Edən yamanani,

Basamati mamandenne nan e ra.

¹⁸ Yoholibama, Esayu a paxanla, a diine ni itoe ra:

Manga Yewusi nun Manga Yalami nun Manga Kora.

Mangane ni itoe ra naxanye fataxi Yoholibama ra, Esayu a paxanla:

Yoholibama findi Anaa diin nan na.

¹⁹ Esayu, naxan mən xili Edən, na a diine nan ne ra.

Mangan naxanye keli Esayu bənsənni, ne nan ne ra.

Taruxune Singen 1.38-42

²⁰ Seyiri Xori kaana diine ni itoe ra naxanye yi dəxi na yamanani:

Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana

²¹ nun Dison nun Eseri e nun Disan. Seyiri a diine yi findi Xori mangane ra Edən yamanani.

²² Lotan ma dii xɛmɛne ni itoe ra: Xori nun Heman.

Timina findi Lotan xunye dii tɛmɛn nan na.

²³ Sobali a dii xɛmɛne ni itoe ra:

Aliban nun Manaxati nun Ebali nun Sefo e nun Onan.

²⁴ Sibeyon ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Aya nun Ana,

Ana nan tigi wolonxine to tonbon yireni

a to yi Sibeyon ma sofanle rabama.

²⁵ Ana a diine ni itoe ra:

Dison nun Yoholibama,

Ana a dii tɛmɛna.

²⁶ Dison ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Xemadan nun Eseban nun Itiran e nun Keran.

²⁷ Eseri a dii xɛmɛne ni itoe ra:

Bilihan nun Saawan e nun Akan.

²⁸ Disan ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Yusu nun Aran.

²⁹ Xori kaane mangane ni i ra:

Manga Lotan nun Manga Sobali

nun Manga Sibeyon nun Manga Ana

³⁰ nun Manga Dison nun Manga Eseri e nun Manga Disan.

Xori kaane Mangane findi ne nan na e bənsən yɛn ma Seyiri bəxəni.

Edən Mangane

Taruxune Singen 1.43-54

³¹ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edən yamanan xun na benun Isirayila kaane xa mangan dəxə waxatin naxan yi:

³² Beyori a diin Bela yi findi Edən manga singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

³³ Bela to faxa, Seraa diin Yobabo, Bosara kaan yi findi mangan na.

³⁴ Yobabo to faxa, Xusama, naxan yi kelixi Teman yamanani, na yi findi mangan na.

³⁵ Xusama to faxa, Bedadaa diin Xadada yi findi mangan na. A tan nan Midiyan kaane nə Moyaba bəxəni. A taan yi xili nən Abiti.

³⁶ Xadada to faxa, Samala Masareka kaan yi findi mangan na.

³⁷ Samala to faxa, Sayuli naxan yi kelixi Rehoboti taani baan dɛ, na yi findi mangan na.

³⁸ Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-Xanan yi findi mangan na.

³⁹ Baali-Xanan, Akibori a diin to faxa, Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili nən Pawu. A paxanla yi xili nən Mehetabeli, Matirɛdi a dii tɛmɛna, Mesahabi mamandenna.

40 Mangane ni i ra naxanye kelixi Esayu bənsənni, e bənsənnə nun e yamanan yəen ma.

Manga Timina nun Manga Aliwa nun Manga Yeteti

41 nun Manga Yoholibama nun Manga Ela nun Manga Pinon

42 nun Manga Kenasi nun Manga Teman nun Manga Mibisari

43 nun Manga Magadiyəli nun Manga Irami.

Ne nan yi Edən mangane ra e nun e bəxəna e yi dəxi dənaxan yi.

Esayu a feen nan na ra naxan findixi Edən kaane benban na.

37

Yusufu a xiyena

1 Yaxuba dəxə nən Kanan yamanani, a baba yi dənaxan yi.

2 Yaxuba bənsənnə taruxun ni ito ra. Yusufu a dii jərəyaan jəe fu nun solofere nan yi a ra. A tan nun a tadane yi xuruseene nan kantanma, naxanye nga yi Bila nun Silipa ra, a babaa jaxanle. A yi e fe jaxine dəntəgen sama a baba xa.

3 Yusufu nan yi rafan Isirayila ma dangu a diine birin na, bayo a tan nan sətə a xəmə foriyani. A yi doma kuye tofajin so a yii.

4 Yusufu tadane to na feen to, a a tan nan nafan e baba ma dangu e birin na, e yi a rapaxu. Fala fajni yo mi yi e tagi sənən.

5 Yusufu yi xiye sa, a yi a yəba a tadane xa. E yi a rapaxu dangu a fəlon na.

6 A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n ma xiyen na, n naxan saxi.

7 En birin yi xəen ma malo raxidideni. Nanunna, n ma malo xidin yi keli, a ti. E gbee malo xidine yi lu bilinxi n gbee xidin na, e birin yi e xinbi sin n ma malo xidin bun.”

8 A tadane yi a maxədin, e naxa, “Ee! I waxi findi feni nxə mangan nan na alogo i xa nxu yamari?” E yi a rapaxu dangu a fəlon na a xiyena fe ra e nun a falana.

9 Yusufu mən yi xiye gbətə sa, a yi na fan yəba a tadane xa. A yi a fala, a naxa, “E e tuli mati, n mən bata xiye

sa. Sogen nun kiken nun sare fu nun keden yi e xinbi sinma n bun ma.”

10 A yi xiyeni ito yəba a baba nun a tadane xa. A baba yi a kənkə a ma, a fa a fala a xa, a naxa, “I xiyen naxan saxi iki, nanse na ra? I nga nun i tadane nun n tan, nxu birin fama nxu xinbi sindeni i yətagi?”

11 A tadane yi lu a maxəxələnjə, koni a baba yi a yengi lu a xiyen xən ma.

Yusufu tadane yi a mati

12 Yusufu tadane yi siga Siken yi e babaa xurusene rabadeni.

13 Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I tadane bata siga xuruse rabadeni Siken yi. Fa be, n xa i xə e ma.” A yi a yabi, a naxa, “Awa.”

14 Isirayila yi a fala a xa, a naxa, “Siga mafuren, i sa a mato xa i tadane kəndə, xa se mi xuruseene fan toxi, i yi fa na dəntəgen sa n xa.” A yi a xə keli Xebiron lanbanni siga Siken yi.

15 Xəməna nde yi a to xəene xun xən. Xəməni yi a maxədin, a naxa, “I nanse fenma?”

16 A yi a yabi, a naxa, “N na n tadane nan fenma. A fala n xa, yandi, e xurusene rabama dənaxan yi.”

17 Xəməni yi a fala a xa, a naxa, “E bata keli be, bayo n na e xuiin mə nən, e yi a falama, a e xa siga Dotan yi.” Yusufu yi bira a tadane funfu xən han a sa a tadane li Dotan yi.

18 E to a to wulani, benun a xa maso e ra, e lan a ma, a e xa a faxa.

19 E yi a fala e bode xa, e naxa, “Na xiye saan nan fama iki.

20 E fa be, en na a faxa, en na a woli xəjinna ra. Nayi, en na keli, en na a falama nən, a sube jaxin bata a don. Na waxatini en fama a kolondeni nən a xiyen findima a xa feen naxan na.”

21 Rubən yi na feen mə. A yi kata a xa a xunba, a naxa, “En nama a faxa.”

22 Rubən mən yi a fala, a naxa, “E nama a wunla ramini de! E a woli xəjinni ito ra naxan tonbon yireni ito yi. Muxu yo nama a yiin din a ra.” A yi wama a xunba feni alogo a xa nə a xalideni a baba fəma.

23 Yusufu to so a tadane yireni, a doma kuye tofənin naxan yi ragodoxi a ma, e yi na rate a ma.

24 E yi Yusufu tongo, e a woli xəjinna ra, ige mi naxan kui.

25 Na xanbi, e yi dəxə donse dondeni. E to e yεen nakeli, e yi Sumayila bənsəna yulane to fε. E yi kelixi Galadi yi, wusulanna nun senna nun latikənnəna yi e jəgəməne fari siga Misiran yi.

26 Yuda yi a fala a xunyεne xa, a naxa, “Xa en na en xunyεn faxa, en yi a wunla luxun, na tənən mundun en tan ma?”

27 E fa, en na a mati Sumayila bənsəna muxune ma, koni en nama en yiin din a ra de! Bayo en xunyεn na a ra, en wuli keden fasa keden.” A xunyεne birin yi tin a falan ma.

28 Na xanbi, Midiyan yulane danguma, e yi Yusufu rate xəjinna ra. E yi Yusufu mati gbeti gbanan məxəpε ra Sumayila bənsəna muxune ma. E yi a xali Misiran yi.

29 Rubεn to xεtε xəjinna yireni, a mi Yusufu li na sənən. A yi a domain birin yibə sununi.

30 A yi xεtε a xunyεne fεma, a yi a fala, a naxa, “Diidin mi fa na! N tan fa nanse ligama sənən?”

31 E yi kətə keden faxa, e yi Yusufu a doma kuye tofənin maturuxun na sube wunli.

32 Na xanbi, e yi na doma kuye tofənin xali e baba fεma. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata ito to. Domani ito mato ba, xa i ya diin gbeen na a ra.”

33 Yaxuba yi domain kolon. A yi a fala, a naxa, “N ma diina domain na a ra! Sube xəpεna nde bata a faxa! A bata Yusufu yibə!”

34 Yaxuba yi a dugine yibə sununi, a mən yi kasa dugin nagodo a ma. A yi a diin jan feen liga xii wuyaxi.

35 A dii xεməne nun dii tεməne yi siga a madεndεndeni, koni a mi tin na ma. A yi a fala, a naxa, “N nan n ma diin saya feen ligama nən han n sa a li laxira yi.” A yi lu wugε a diina fe ra.

36 Midiyan kaane yi Yusufu mati Potifari ma Misiran yi, Misiran Mangana kuntigina nde naxan a kantan tiine xunna.

38

Yuda nun Tamari

1 Na waxatini, Yuda yi keli a ngaxakedenne xun ma, a siga Adulan kaana nde konni naxan xili Xira.

2 Yuda yi Suya Kanan kaana dii tεmən to mənni. A yi a findi a jaxanla ra. E yi lu e bode xən.

3 A yi fudikan, a yi dii xεməni bari. E yi na diin xili sa Eri.

4 A mən yi fudikan dii firinden na, a yi dii xεməni bari. E yi na diin xili sa Onan.

5 Na xanbi, a mən yi dii xεmε gbεtε bari, a yi na xili sa Selaxa. Yuda yi Kesibe taan nin a jaxanla yi diin barima waxatin naxan yi.

6 Yuda yi jaxanla fen, a a so a dii singen Eri yii. Na jaxanla xili Tamari.

7 Muxu jaxin nan yi Yuda dii singen Eri ra Alatala yεε ra yi. Alatala yi a faxa.

8 Na xanbi Yuda yi a fala Onan xa, a naxa, “I tadaa jaxanla tongo, a xa findi i ya jaxanla ra. I a xεmε xuriya wanla liga alogo i xa diin fi i tada faxa muxun ma.”

9 Koni Onan yi a kolon, a na diin mi yi findε a gbeen na. Na nan a liga, a to yi a tada jaxanla kolonma jaxanla ra, igen naxan minima a fatini, a yi na makala bəxən ma alogo a nama diin bari a tada xa.

10 A yi naxan ligama, na mi yi rafan Alatala ma. Nanara, a yi a faxa.

11 Awa, Yuda yi a fala a mamuxun Tamari xa, a naxa, “Lu kapayani i baba konni benun n ma dii Selaxa xa gbo waxatin naxan yi.” A yi mirixi nən yanyina nde Selaxa fan faxama nən alo a tadane faxaxi kii naxan yi. Tamari yi siga a sa lu a baba konni.

12 A mi bu Suya a dii tεməna, Yuda jaxanla yi faxa. Nan feen to ba a ra, Yuda yi siga Timana yi e nun a lanfaan Xira Adulan kaana. E yi siga Yuda xuruse yireni, e yi e xabene maxabama dεnaxan yi.

13 Muxuna nde yi a fala Tamari xa, a naxa, “I taje sigama Timana taani a xurusene xabene maxabadeni.”

14 A yi a kaja dugine ba a ma, a yi dugin so a yetagin xun na, a sa dɔxɔ Enayin taan so dɛɛn na Timana kiraan xɔn. A bata yi a to Selaxa bata findi banxulanna ra, koni e mi a fi a ma a xa findi a jaxanla ra.

15 Yuda to a to a dugin soxi a yetagin xun na, a yi a miri a yalunden na a ra.

16 A yi a fala a xa kiraan na, a naxa, “En siga, en sa kafu.” A mi yi a kolon a mamuxun na a ra. Koni, Tamari yi Yuda maxɔdin, a naxa, “I nanse fima n ma en na kafu?”

17 A yi a yabi, a naxa, “N sii keden nan tongoma n ma xuruseene tagi, n fa a ra i yɛɛ ra.” A yi a yabi, a naxa, “Awa, tolimana nde lu n yii be singe benun i xa fa siin na waxatin naxan yi.”

18 A yi a maxɔdin, a naxa, “I wama n xa nanse so i yii tolimaan na?” Tamari yi a yabi, a naxa, “I ya taxamasenna nun a lutin nun i ya dunganna so n yii.” A yi na seene so a yii, e fa kafu. Tamari yi fudikan a diin na.

19 A yi xɛtɛ a konni. A yi dugin ba a yetagin xun na, a mɔn yi a kaja domaan nagodo a ma.

20 Yuda yi a lanfa Adulan kaan xɛ sii diin tideni jaxanla ma alogo a xa fa seene ra a naxanye so jaxanla yii tolimaan na. Koni a mi jaxanla to.

21 A yi mɛn kaane maxɔdin, a naxa, “Yalunde jaxanla naxan yi kiraan dɛ Enayin taani, na minɛn yi?” E yi a yabi, e naxa, “Yalunde yo mi be.”

22 A yi xɛtɛ Yuda yireni, a fa a fala, a naxa, “N mi a lixi na. Mɛn kaane mɔn bata a fala n xa a yalunde yo mi na e tan konni.”

23 Yuda yi a fala, a naxa, “A xa na seene mara. En fan nama en yetɛ rayagi. N bata sii diin nasamba a ma, koni i mi a lixi na.”

24 Kike saxan dangu xanbi, muxuna nde yi a fala Yuda xa, a naxa, “I mamuxun Tamari bata findi yalunden na, a bata fudikan a yalunyani.”

Yuda yi a fala, a naxa, “E a ramini, a gan.”

25 E yi fama a ra waxatin naxan yi, a yi xɛraan nasiga a taje ma, a naxa, “Seni itoe mato naxanye n yii. Taxamasenni ito nun a lutin nun dunganni ito na findi muxun naxan gbee ra na nan n nafudikanxi. I lan nɛn i xa a kanna kolon.”

26 Yuda yi na feene kolon. A yi a fala, a naxa, “A tinxin dangu n tan na bayo n mi a fixi n ma dii Selaxa ma.” Na xanbi ra, e mi fa kafu.

27 A yi diin barima waxatin naxan yi, e yi a kolon a gulunne nan a kui.

28 Diin bari waxatini, keden yi a yiin namini. Dii rasuxun yi a yiin suxu, a gari gbeela xidi a yiin na. A fa a fala, a naxa, “Ito nan singe barixi.”

29 Koni na diin yi a yiin naso, a xunyɛn yi bari. Dii rasuxun yi a fala, a naxa, “I yetɛ raminixi fangan mundun na iki?” A yi a xili sa Peresi.*

30 Na xanbi boden fan yi bari gari gbeela xidixi a yiin na. Yuda yi a xili sa Sera.

39

Yusufu Potifari konni

1 Sumayila bɔnsɔnna muxune yi siga Yusufu ra Misiran yamanani. Potifari, Misiran Mangan kantan tine xunna yi a sara.

2 Alatala yi Yusufu xɔn. A yi feen naxanye birin suxuma, ayi birin gasama. A yi lu a kanna Misiran kaan konni.

3 A kanna yi a kolon, a Alatala yi Yusufu xɔn, bayo Alatala bata yi a feen birin nasɔnɔya.

4 Yusufu yi rafan a kanna ma, a yi a findi a banxi xunna ra. A yi a herisigen birin taxu a ra.

5 Na xanbi Yusufu to findi a banxi xunna ra e nun a yii seene birin, Alatala yi barakan sa Misiran kaana denbayani Yusufu a fe ra. Alatala yi barakan sa a yii seene birin yi, e nun a banxin nun a xɛɛne.

6 Nanara, seen naxanye birin yi Potifari yii, a yi a birin nabɛnin Yusufu

* 38:29: *Peresi* bunna nɛɛn fa fala “A rabi fena.”

yii. A tan mi yi fa a yengi saxi fefe xən ma fə a yi donseen naxan donma.

Yusufu yi tofan han.

⁷ Na feene danguxina, a kanna naxanla yi a yeen ti Yusufu ra. A yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, en fa kafu.”

⁸ Yusufu yi tondi, a a fala a kanna naxanla xa, a naxa, “Xabu n fa n kanna konni a mi a yengi luxi fefe xən ma sənən a banxini. A bata a yii seene birin taxu n na.

⁹ A banxin kui be, n tan nan dangu muxun birin na. A mi sese rafisaxi n xa, fə i kedenna, bayo i tan bata findi a naxanla ra. Iki, n fe naxi gbee sifani ito ligama nanfera naxan finde yulubi feen na Ala yii?”

¹⁰ Na naxanla yi na falama Yusufu xa ləxə yo ləxə. Koni hali na, Yusufu mi yi a tuli matima e kafu feen miriyaan na.

¹¹ Ləxəna nde, Yusufu yi so banxini wali kədeni. Banxi kui konyi yo mi yi na na waxatini.

¹² Na naxanla yi dutun a domaan ma. A yi a fala a xa, a naxa, “En kafu!” Yusufu yi a ba a domani, a yi a lu naxanla yii. A yi mini a giyε tandeni.

¹³ Naxanla to a to a bata a gi, a a domaan lu a yii, a mini tanden ma,

¹⁴ a yi a banxi kui konyine xili, a fa a fala e xa, a naxa, “E ito mato, n ma xemən faxi Heburu nan na a xa fa sabaan so en na. A faxi nən n fema a nxu xa kafu, koni n yi sənən nate.

¹⁵ A to n sənən xuiin mε, a yi a gi, a a domaan lu n dənən ma. A yi mini a giyε tandeni.”

¹⁶ A yi Yusufu a domaan namara han a kanna fa waxatin naxan yi.

¹⁷ A yi feni ito yeba a xa, a naxa, “I faxi Heburu konyi xemən naxan na, a faxi nən a xa sabaan so n na.

¹⁸ Koni n to sənən nate, a yi a domaan lu n yii, a yi mini a giyε tandeni.”

¹⁹ Yusufu kanna to a naxanla falan mε, a yi naxan falama a xa iki, a naxa, “A mato, i ya konyin naxan nabaxi n na,”

²⁰ a bənen yi te, a xələ. A yi Yusufu balan mangana kasorasane yi dənaxan yi.

Koni kasoon na,

²¹ Alatala yi lu Yusufu xən ma, a hinan a ra. A yi a ragidi Yusufu ma e nun kaso mangan yi dε fan.

²² Kaso mangan yi kasorasaan birin taxu Yusufu ra. Feen naxan birin yi ligama a yi danguma a tan nan yii.

²³ Kaso mangan mi yi Yusufu a wanla xun matoma a ra, bayo Alatala yi Yusufu xən ma. A bata yi a feen birin nasənəya.

40

Yusufu kasoon na

¹ Na xanbi, Misiran Mangana muxun naxan yengi dəxi a minseen xən ma, na nun a buru ganna yi e kanna Misiran Mangan hakən tongo.

² Misiran Mangan yi xələ a banxi kui konyin firinne ma, naxan yengi saxi a minseen xən ma e nun naxan a burun ganma.

³ A yi e suxu, a e balan sofane mangana kaso banxini, Yusufu yi dənaxan yi.

⁴ Sofane mangan yi e taxu Yusufu ra, naxan yi walima e yii.

E to waxati ti kasoon na,

⁵ naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun naxan burun ganma Misiran mangan xa, e yi xiye sa kasoni kəena nde ra. Na xiye firinna birin nun a bun.

⁶ Yusufu yi fa e matodeni xətənni, a yi e li kuisanxi.

⁷ A yi Misiran Mangana banxi kui konyini itoe maxədin naxanye fan yi kasoni, a naxa, “Nanfera ε kuisanxi to?”

⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata xiyena nde nan sa, koni muxu yo mi be naxan nəe na yebε.” Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “E mi a kolon Ala nan xiyene bunne kanna ra? E ε xiyene fala n xa.”

⁹ Naxan yengi yi saxi mangana minseen xən ma, na yi a xiyen fala Yusufu xa, a naxa, “N tan ma xiyeni,

n manpa binla* nan to, a tixi n yetagi alo naxundan binla,

¹⁰ a yii saxan tixi a ma. A to fuga, a fugen yi bogi məxine ramini alo naxundan tənsənnə.

¹¹ Misiran Mangana igelengenna suxi n yii. N yi manpa bogi məxine ba, n yi e bundu Misiran Mangana igelengenna kui, n fa a so a yii.”

¹² Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “A bunna ni ito ra: Na yii saxanna naxanye na kiini a xii saxan nan yitaxi.

¹³ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunnakelima nən, a mən yi i raxetə i ya walide fonni. I mən fama nən igelengenna sodeni Misiran Mangan yii alo i darixi a ra kii naxan yi.

¹⁴ Koni i naxə lu n xən ma i na hərin sətə waxatin naxan yi. I xa hinan n na, i xa n ma fe fala Misiran Mangan xa alogo n xa mini kasoni.

¹⁵ Bayo e n tongoxi fangan nan na Heburu bəxəni. Be fan, n mi fefe ligaxi naxan a ligə n xa kason sətə.”

¹⁶ Naxan burun ganma mangan xa, a to a to fa fala xiyen bunna fan, a yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan fan xiye saxi nən. Debe saxan dəxi n xun ma buru fixəna e kui.

¹⁷ Deben naxan dəxi a fari, buru ganna donseen naxan birin nafalama Misiran Mangan xa, ne a kui. Koni xəline yi fa na donseen donjə naxan dəxi n xun ma.”

¹⁸ Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “Xiyen bunna ni ito ra: Na debe saxanna naxan na kiini, e xii saxan nan yitaxi.

¹⁹ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunna səgəma nən i də. A i singanma nən wudin na, xəline yi i suben don.”

²⁰ Xii saxande ləxəni, Misiran Mangan bari ləxəni, a yi sumun belebele yitən a kuntigine xa. Naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun a buru ganna, Misiran Mangan yi e ramini kason na, a fa e ra kuntigine yetagi.

²¹ Naxan yengi saxi minseen xən ma, a yi na raxetə a walide fonni alogo a mən xa minseen so a yii.

²² Koni a yi a buru ganna singan wudin na alo Yusufu bata yi a yəba kii naxan yi.

²³ Naxan yengi saxi minse feen xən ma, Yusufu a fe mi rabira na ma. A yi jinan a xən ma.

41

Misiran Mangan yi xiye sa

¹ Nəə firin dangu xanbi, Misiran Mangan yi xiye sa. A tixi xude dəni.

² A yi jinge to fəni tuyanxi solofere to kelə xuden kui, e e dəgema mərəni.

³ Na xanbi, jinge solofere gbətə, naxanye to naxu, e doyenxi, ne fan yi keli xuden kui jingen bonne dəxən ma.

⁴ Jinge to naxi doyenxi solofereni itoe yi jinge to fəni tuyanxi solofereni itoe don. Nayi, Misiran Mangan yi xulun.

⁵ A mən yi xi, a xiye gbətə sa.

⁶ Tənsən solofere fəni rafəxine tixi bili kedenna ma.

⁷ Na xanbi, tənsən solofere gbətə, naxanye xurun, foyen bata e rafəfo ayi, ne tixi tənsənna bodene dəxən ma. Tənsən xurunni itoe yi tənsən nafəxi fəjine gerun. Nayi, Misiran Mangan yi xulun. Xiyen nan yi a ra.

⁸ Xətənni Misiran Mangan bəjən yi mini. A yi woyiməne nun fekolonne birin xili naxanye Misiran yi. A yi xiyeni itoe fala e xa, koni muxu yo mi nə xiyene yəbə a xa.

⁹ Na waxatini, naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, na yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N ma kala fonne bata rabira n ma to.

¹⁰ Misiran Mangan xələ nən a konyine ma waxatina nde yi. A yi n suxu, a n balan sofa mangana kason na, nxu nun naxan yi burun ganma mangan xa.

¹¹ A tan nun n tan, nxu birin xiye sa nən kəə kedenna ra, xiye firinna birin nun a bun.

* **40:9:** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

12 Kasoni, nxu nun sofa mangana konyina, Heburu banxulanna nan yi na yi. Nxu yi xiyeni itoe fala a xa, a yi e birin bunna fala nxu xa. Nxu xiyen naxanye saxi, a yi e bunne fala nxu xa.

13 A xiyen yeba nxu xa kii naxan yi, a mən birin ligaxi na kiini nən. Misiran Mangan bata n naxete n walide fonni. A yi boden fan singan wudin na.”

14 Misiran Mangan yi Yusufu xili. E yi a ramini kasoni mafuren! A yi a xunna bi, a maraberi baane yi masara a ma. A fa siga Misiran Mangan fəma.

15 Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N bata xiye sa. Muxu yo mi naxi a yebadeni, koni n bata a me a i tan nax xiyen bunna fale, naxan na fala i xa.”

16 Yusufu yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N tan mi a ra, Ala nan Misiran Mangana a xiyen bun fajin fima a ma.”

17 Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N xiyeni, n yi tixi xude deen nin.

18 N yi jinge to fajni tuyanxi solofere to kele xuden kui, e e degema mereni.

19 Nayi, jinge solofere gbete ye yi te e xanbi ra, e doyenxi, e to jaxu, e xasixi. Han to n munma yi na jinge to jaxi sifan to Misiran bəxən birin ma singen.

20 Ninge xasixi to jaxine yi jinge tuyanxi solofere singene don.

21 Koni na xanbi, muxu yo mi nax a kolonje xa e bata e don, masoto e doyen kiin ma mən. Nayi, n yi xulun.”

22 “N mən yi xiye gbete sa. Tənsən nafexi fajni solofere tixi bili kedenna ma.

23 Na xanbi tənsən solofere gbete ye naxanye xurun, foyen naxanye rafofoxi ayi, ne yi te bodene dexən ma.

24 Tənsən fofone yi tənsən fajni solofere gerun. N bata a fala woyimene xa, koni muxu yo mi naxi a yebadeni n xa.”

25 Yusufu yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “I ya xiye firinna birin fe kedenna nan yitaxi. Ala bata i

rakolon feen ma a fama naxan ligadeni.

26 Na jinge to fajni solofere nun tənsən fajni solofere, ne jee solofere nan yitaxi na kiini. Xiye keden nan a ra.

27 Ninge xasixi to jaxi solofere nun tənsən fofu solofere foyen naxanye rafofoxi ayi, ne fan jee solofere fitina kamən nan yitaxi.

28 N na a falaxi i xa kii naxan yi, Ala bata na feene yita Misiran Mangan na a fama naxanye ligadeni.

29 Jee soloferen naxanye fama iki, a findima lugo jee ne nan na Misiran bəxən xa.

30 Na xanbi, jee solofere kamən fama nən, en jinanma nən na lagon birin na. Kamən Misiran bəxən halagima nən.

31 Fitina kamən findima fe magaxuxin nan na, han muxune birin yi jinan lugo jee xən bəxəni ito yi.”

32 “I xiyeni ito saxi nən dəxəna yi firin bayo Ala bata a feen nagidi, a mən mi buma a ligadeni.

33 Iki mangana, xaxilimaan fen, fe kolonna, i yi a dəxə Misiran bəxən xun na.

34 Mangana, i xa muxune sugandi naxanye dəxəma na wanla xun na lugo jee soloferen bun ma. Se xaba waxatin na a li, naxan yo na maala xidi naanin xaba, a suulundena, a xa fa na ra, a ramara.

35 E xa donseene birin malan lugo jee solofere famatən bun, e xa a ramara taane kui, Misiran Mangana nən bun ma.

36 Donse maraxini ito fama Misiran bəxən natangadeni kamən ma nən naxan fama jee soloferen bun ma.”

37 Falani ito yi rafan Misiran Mangan nun a kuntigine birin ma.

38 Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, “En nax muxuna nde sote naxan ligaxi alo ito, Alaa Nii Sarijanxin naxan yi?”

39 Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Bayo Ala bata na feen birin yita i ra, muxu yo mi na naxan xaxili fan alo i tan, naxan fe kolon dangu i ra.

40 I tan nan fama findideni n ma banxi xunna ra. N ma yamaan fama biradeni i ya yamarin nan fəxə ra. N ma manga gbədən nan tun luma i xun na.”

41 Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A mato, n bata nəən so i yii Misiran bəxən birin xunna.”

42 A yi a gbeti wuredin ba a yiin na, a yi a so Yusufu yiin na. A yi a maraberi ba taa dugi fajin na. A yi xema jeren bira a kəe ra.

43 A yi a rate sofa wontoron kui, naxan Misiran Mangan wontoron xanbi ra. E yi lu sarinjəe a yee ra, e naxa, “E xinbi sin!” Misiran mangana a mangayaan taxu a ra na kii nin.

44 Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan nan mangana. Xa i mi yamarin fi naxan ma, fefe mi lige Misiran bəxə yo ma.”

45 Misiran Mangan yi Yusufu xili sa Safanati-Paniya. A yi Potifari a dii təmənə Asenati fi a ma a jaxanla ra. Hon taana saraxaraliin nan yi Potifari ra. Yusufu yi xun matoon fəlo Misiran bəxən ma.

46 Yusufu barin bata yi jee tonge saxan ti nun a fa Misiran Mangan yetaği waxatin naxan yi, Misiran mangana. A yi keli Misiran Mangan fəma, a yi bəxən birin yisiga.

47 Lugo jee soloferen bun ma, bəxən birin yi rawali ki fajni.

48 Yusufu yi donseen birin malan naxan sətəxi jee solofereni ito bun ma Misiran bəxən ma. Donseen naxanye sətəxi banxidəne yi, a yi ne ramara taa gbeene kui.

49 Yusufu yi donse xəri gbege malan alo baa xən məjənsinna. A yi gbo ayi, han e fata a tənən ma bayo a mi yi gase.

50 Benun kəmen jee singen xa a li, Yusufu a jaxanla Asenati, Hon taana saraxaraliin Potifari a dii təmənə, na yi dii firin bari.

51 Yusufu yi dii singen xili sa Manase, a naxa, “Bayo Ala bata a liga n

jinan n ma tərəyaan birin xən, e nun n baba a denbayana.”*

52 A yi dii firinden xili sa Efirami, a naxa, “Bayo Ala bata n findi wuyalaan na n nayarabi bəxən ma.”†

53 Lugo jee soloferen yi dangu Misiran bəxən ma.

54 Kəme jee soloferen yi a li fəlo alo Yusufu a yeba kii naxan yi. Kəmen yi so bəxəne birin yi, koni burun yi na Misiran bəxən birin ma.

55 Kəmen to Misiran bəxən birin suxu, yamaan yi sənənə nate Misiran Mangan ma donse feen na. Misiran Mangan yi a fala Misiran kaane birin xa, a naxa, “E sa a fala Yusufu xa, a na feen naxan fala e xa, e na liga.”

56 Kəmen yi din bəxən birin na. Yusufu yi donse ramadene rabi, a yi donseen sara Misiran kaane ma. Kəmen yi sənənə sətə Misiran bəxən birin ma.

57 Muxune yi fa, sa keli yamanane birin yi, e fa donseen sara Yusufu ma Misiran bəxəni, bayo kəmen bata yi sənənə sətə yamanane birin yi.

42

Yaxubaa diine yi siga Misiran yi

1 Yaxuba to a mə a murutun Misiran yi, a yi a fala a diine xa, a naxa, “Nanfera e dəxi tun?”

2 N bata a mə a murutun Misiran yi. E siga, e sa murutun sara en xa alogo en xa balo, en nama fəxa.”

3 Yusufu tadan muxu fu yi siga donse xəri saradeni Misiran yi.

4 Yaxuba mi tin Bunyamin xa bira e fəxə ra, Yusufu xunyəna. A yi a fala, a naxa, “N bata gaxu fe jaxin nama fa a sətə.”

5 Isirayilaa diine yi siga murutu saradeni, e nun muxu gbətən naxanye yi waxi murutun xən, bayo kəmen bata yi din Kanan bəxən birin na.

6 Yusufu nan yi yamana kanna ra bəxən xun na. A tan nan yi murutun matima yamaan birin ma yamanani. Yusufu tadane yi fa e xinbi sin a bun, e e yetağine lan bəxən ma.

* 41:51: *Manase* bunna nəən “A bata jinan.” † 41:52: *Efirami* bunna nəən “A bata n findi wuyalaan na.”

⁷ Yusufu to a tadane to, a yi e kolon, koni a yi a yεε rasan e ma. A yi falan ti e xa a xədəxən na, a fala e xa, a naxa, “E kelixi minən yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Kanan bəxən nan ma fa donse saradeni.”

⁸ Yusufu yi a tadane kolon, koni e tan mi a kolon.

⁹ Yusufu a xiyene fe yi rabira a ma a naxanye sa e fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “Yaxune nan ε ra. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹⁰ E yi a yabi, e naxa, “En-ən, nxu kannna, nxu tan i ya konyine faxi donse saraden nin.

¹¹ Xεmε kedenna diine nan nxu ra. Nxu tinxin. Nxu tan i ya konyine, yire mato mi nxu ra.”

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E wule. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “Nxu tan, i ya konyine, xεmε kedenna dii muxu fu nun firin nan nxu ra Kanan bəxəni. Iki nxu birin ma bolokada nxu baba dəxən. Keden mi fa na.”

¹⁴ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “N yi na nan falama ε xa, a yire matone nan ε ra.

¹⁵ N na ε kənaan fεsεfεsεma ito nan na. N bata n kəlb Misiran Mangan siini, ε mi minima be xa ε bolokadaan mi fa.

¹⁶ E muxu keden nasiga ε yε, a xa sa fa ε bolokadaan na. E tan dənxe ne sigama kasoon nin. E falane matoma nən, n na a kolonje xa ε jəndin falama, xanamu n bata n kəlb Misiran Mangan siini, yire matone nan ε ra.”

¹⁷ A yi e birin suxu han xii saxan.

¹⁸ Xii saxande ləxəni, Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “E ito liga alogo ε xa kisi. N gaxuma Ala yεε ra.

¹⁹ Xa tinxin muxun nan ε ra, ε muxu keden lu kasoon na. Bodene xa donseen xali ε denbaya kamətəne xa.

²⁰ E sa fa ε bolokadaan na n xən alogo n xa a kolon xa jəndi falan nan ε ra, alogo ε nama faxa.”

²¹ E yi tin na falan ma, koni e bode tagi e naxa, “En tan nan yati findixi sənmaan na en xunyen a fe ra, bayo

en bata a niina a tərəyaan to, a to yi en mafanma kininkininni koni en mi en tuli mati a ra. Na nan a toxi tərəyani ito en lixi.”

²² Rubən yi ito sa a fari, a naxa, “N mi yi a fala ε xa, ε nama fe jaxin naba diidini ito ra. Koni ε mi ε tuli ti. Iki en fa a faxan saren nan fima.”

²³ E mi yi a kolon xa Yusufu a mema, bayo xui maxətən yi e tagi.

²⁴ Yusufu yi a makuya e ra, a wuga. Na xanbi, a yi fa falan tiyε e xa. A yi Simeyən tongo e tagi, a yi a sa kasoon na e yεε xəri.

²⁵ Yusufu yi yamarin fi, a muxune xa a tadane bənbenle rafe donse xənnna ra, e mən xa e keden kedenna birin ma gbeti sa a bənbenla kui sa fandana ndee fari e naxanye donje kira yi. Na yi liga e xa.

²⁶ E yi e murutu goronne sa e sofanle fari, e yi siga.

²⁷ E kəen nadangu dənaxan yi, keden yi a bənbenla rabi alogo a xa balon so a sofanla yii. A yi a gbetin to a bənbenla dεε ra.

²⁸ A yi a fala a ngaxakedenne xa, a naxa, “N ma gbetin bata xεtε n ma. I mi a to n ma bənbenla kui mən?” E bəne ne yi mini. Birin yi a kuisan feen fala a boden xa e naxa, “Ala nanfe ligaxi en na?”

²⁹ E to so e baba Yaxuba konni Kanan bəxəni, feen naxanye birin e li, e yi a birin yəba a xa.

³⁰ E yi a fala, e naxa, “Xεmən naxan na yamana kannna ra, a falan tixi nxu xa a xədəxən nan na, a nxu kansun a yire mato nan nxu ra.

³¹ Nxu yi a fala a xa, nxu naxa, ‘Nxu tinxin, yire matone mi nxu ra.

³² Nxu dii fu nun firin na a ra, nxu birin baba keden. Keden mi fa na, nxə bolokadana nxu baba fεma Kanan bəxəni.’

³³ Xεmēni ito naxan yamana kannna ra, na yi a fala nxu xa, a naxa, ‘E mi a to, a kolonma kii naxan yi a ε tinxin. E muxu keden lu n fεma. Naxan daxa ε denbaya kamətəən xa, ε na xali.

³⁴ E siga, ε sa fa ε bolokada ra n xa. N na a kolonma nən nayi fa fala yire mato mi ε ra, ε tinxin. Na waxatini, n

na ε xunyeŋ soma ε yii nən, ε yulayaan liga bəxəni ito ma.’ ”

³⁵ E to yi e bənbenle yixələma, birin ma sare so gbetin yi a bənbenla kui. E tan nun e baba yi gbetine to, e birin yi gaxu.

³⁶ E baba Yaxuba yi a fala e xa, a naxa, “E bata n nafula n ma diine ra. Yusufu mi fa na, Simeyən fan mi na. E mən waxi Bunyamin nan fan tongo fe yi iki. Na goronna ngaan sama n tan nan xun ma.”

³⁷ Rubən yi a fala a baba xa, a naxa, “Xa n mi fa Bunyamin na, i xa n ma dii firinne faxa. A so n yii, n fama a ra nən i xa.”

³⁸ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N ma diin mi sigama ε fəxə ra, bayo a tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi. Xa fena nde fa a sətə ε sigatini, ε n nagodoma nən səxələni laxira yi, nxu nun n fuge fixene.”

43

Yaxubaa diine sigatiin firindena

¹ Kamən yi fa gbo ayi bəxəni.

² E to yelin na murutun birin donjə e fa naxan na sa keli Misiran yi, Yaxuba yi a fala a diine xa, a naxa, “E mən xa siga ε sa donsena nde sara en xa.”

³ Yuda yi a yabi, a naxa, “Na xəmənə nxu rakolonxi nən a fajin na, a naxa, ‘E mi fa n yetagin toma nən sənən fə ε bolokadaan na taran ε ye.’ ”

⁴ Xa i bata tin nxu nun Bunyamin birin xa siga, nxu sigε, nxu sa donseen sara i xa.

⁵ Koni xa i mi tin na ma, nxu mi sigε, bayo na xəmənə a fala nən nxu xa, a naxa, ‘E mi fa n yetagin toma fə ε bolokadaan taran ε ye.’ ”

⁶ Na waxatini Isirayila yi a fala, a naxa, “Nanfera ε fe jaxini ito ligaxi n na, ε a fala na xəmən xa a ε ngaxakendenna nde mən na yi?”

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Xəmənə ito nxu maxədinxi nən a gbengbenna ra e nun nxu bari kiin ma. A yi fa a fala, a naxa, ‘E baba mən barixi? E xunyeŋa nde na?’ Nxu fan yi a maxədinna birin yabi. Nxu yi a kolonjə ba, a a fale, a naxa, ‘E fa ε xunyeŋ na?’ ”

⁸ Yuda yi a fala a baba Isirayila xa, a naxa, “A lu nxu nun diin xa siga. Nxu kelima nən, nxu siga, nayi en balon sətəma nən en mi faxε, i tan nun nxə diine, e nun nxu tan.

⁹ N tan nan findixi tolimaan na a funfuni. I fama a maxədindeni n tan nan na. Xa n mi fa a ra, n fa a ti i yetagi, n bata findi sənmaan na i mabinni.

¹⁰ Anu, xa en mi yi buxi, nxu bata yi siga nun dəxəja yi firin.”

¹¹ E baba Isirayila yi a fala e xa, a naxa, “Bayo na kiin na a ra, ε ito liga: E yamanan wali xənna nde sa ε bənbenle kui sanban na xəmənə ito xa, wudi dōle senna nde nun kumin nun ture xiri jaxuməne nun latikənənne nun wudi kəsene nun a tinna nde.

¹² E xa gbetin dəxəde firin tongo. E siga na gbetin na e naxan sa ε bənbenle dε ra. Yanyina nde tantanna na a ra.

¹³ E ε xunyeŋ tongo, ε xεtε xəmənə ito fəma.

¹⁴ Ala Sənbe Kanna xa a liga, xəmənə ito yi kininkinin ε ma, a ε xunyeŋ so ε yii e nun Bunyamin. N tan fan, xa n fulama n ma diine ra nən, n xa fula.”

¹⁵ Xəmənə itoe yi sanbane yitən, e yi gbetin dəxəde firin tongo e nun Bunyamin. E yi keli e siga Misiran yi, e sa e yetε yita Yusufu ra.

¹⁶ Yusufu to e to e nun Bunyamin, a yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Xəmənə itoe raso banxini. Suben faxa, i yi a yitən bayo nxu nun xəmənə itoe nan nxu dεgema to yanyin na.”

¹⁷ Yusufu feen naxanye fala a banxi xunna xa, a ne liga. A yi xəmənə itoe mati Yusufu a banxini.

¹⁸ Gaxun yi e suxu e sa e mati Yusufu a banxini waxatin naxan yi. E yi fa a fala, e naxa, “E faxi en na gbetin nan ma fe ra e naxan sa en ma bənbenle kui a fəloni. E fama sodeni en xunna, e fa en suxu, e yi en findi konyine ra en nun en ma sofanle.”

¹⁹ E yi e maso Yusufu a banxi xunna ra, e yi falan ti a xa banxin so dεen na.

²⁰ E yi a fala, e naxa, “Yandi n kanna, nxu bata yi siga a singeni donse saradeni.

21 Na xanbi, nxu to ti kəeen na, nxu yi bənbenle rafulun. Nxu keden kedenna ngaan yi gbetin to nxə bənbenle kui, nxə balon saraxi gbetin naxanye yete ra. Iki nxu mən bata fa na ra.

22 Nxu mən bata fa gbeti gbete ra alogo nxu xa donse gbete sara. Nxu mi a kolon naxan gbetin sa nxə bənbenle kui.”

23 A yi e yabi, a naxa, “E bənen xa xunbeli, ε nama gaxu. E Ala na a ra, ε babaa Ala nan hērisigen fixi ε ma e bənbenle kui. E gbetin soxi n yii nən.” A yi Simeyən namini e ma.

24 Xəmeni ito yi e raso Yusufu a banxin kui. A yi igen so e yii, e yi e sanne maxa, a yi balon so e sofanle yii.

25 E yi sanba seni tən benun Yusufu xa so waxatin naxan yi yanyi tagini, bayo e bata yi a mə e e dəgema mənna nin.

26 Yusufu to so banxini, e yi sanba seene so a yii, e e xinbi sin a yetagi.

27 Yusufu yi e maxədin e kəndəyaan ma. A yi a fala, a naxa, “E ε baba forixin naxan ma fe fala, tana mi a ma? A mən barixi?”

28 E yi a yabi, e naxa, “I ya konyina, nxu baba, tana yo mi a ma. A mən barixi.” E mən yi e xinbi sin a bun.

29 Yusufu yi a yeen nakeli, a yi a xunyən Bunyamin to, a nga a diina. A yi a fala, a naxa, “Ito nan ε xunyən na ε naxan ma fe fala n xa?” A mən yi a fala, a naxa, “Ala xa hinan i ra, n ma diina.”

30 A xunyən hinanna yi so Yusufu yi, a yi wa wuga feni. A yi keli, a so a xideni, a wuga.

31 A to a yeen naxa, a yi mini. A yi a yixədxə alogo a xa a yete nə. A yi a fala, a naxa, “E donseni taxun.”

32 E yi a gbeen sa a danna, a tadane fan yi dxə e danna. Misiran kaan naxanye yi e dəgema a xən ma ne fan yi lu e danna, bayo Misiran kaane nun Heburu muxune mi yi e dəge yire kedenni. Misiran kaane e namunna mi yi tinje na ma feu.

33 Yusufu tadane yi radəxə a yetagi e bari yeen ma, fəlo saran ma han

bolokadana. E lu e bode matoe xam-inxin na.

34 Yusufu yi e donseene so e yii. Bunyamin ma donseen yi dangu a tadane gbeen na dxəna ma suulun. E birin yi e dege, e e min, han e yi wasa.

44

Yusufu yi a tadane mato

1 Yusufu yi yamarini ito so a banxi xunna yii, a naxa, “Muxuni itoe e bənbenle rafe donseen na han e nəe yatən naxan xalə. I mən xa e gbetin sa e bənbenle də ra.

2 I n ma igelengenna gbeti daxin fan sa e bolokadana bənbenla də ra, e nun a murutu sara gbetina.” Yusufu feen naxan birin fala a banxi xunna xa, a yi na birin liga.

3 Kuye to yiba e yi muxuni itoe yiba. E yi siga e nun e sofanle.

4 E yi mini taani. Koni e mi yi makuyaxi, Yusufu yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Keli, i siga muxuni itoe fəxə ra, i yi e suxu, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Nanfera ε fe fajin jəxəxi fe kobin na?’

5 Nanfera ε n kanna igelengenna mujaxi a a minma naxan yi, a yimato sena? E bata fe jaxin liga na yil’ ”

6 Banxi xunna to e yiren li, a yi xete falani ito ma e xa.

7 E yi a yabi, e naxa, “Nanfera nxu kanna fala sifani itoe tima? Nxu tan, i ya konyine mi nəe na fe sifan lige.

8 Nxu gbetin naxan to bənbenle kui Kanan yi, nxu bata fa a ra. Nayi, nxu gbetin nun xəmaan mujama i kanna banxini di?

9 I na se keden peen to i ya konyi kedenna naxan yii, a xa faxa. Nxu tan fan yi findi mangana konyine ra.”

10 Mangana a banxi xunna yi a fala, a naxa, “Na bata fan, ε naxan falaxi na ra, n fan bata tin na ma. N na se keden peen to muxun naxan yii, na tan bata findi n ma konyin na, ε tan dənxe ne yi yiiba.”

11 E birin yi e bənbenle ragodo mafuren, e yi e rafulun.

12 Banxi xunna yi e kui to, fəlo dii saran ma sa dxə bolokadaan

na. Igelengenna yi to Bunyamin ma benbenla kui.

¹³ E yi e domane yibə. E birin yi e goronne rate sofanle fari, e mən yi xətə taani.

¹⁴ Yuda nun a xunyene yi xətə Yusufu a banxini, a mən yi dənaxan yi. E bira bəxəni a yətagi, e yətagin yi lan bəxən ma.

¹⁵ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera ε ito ligaxi? E mi a kolon, a n tan muxu sifan nəe feene kolonjə nən yiimatoon xən?”

¹⁶ Yuda yi a yabi, a naxa, “N nanse falama n kanna xa? N lan n xa nanse fala? Nxu nəe fixə di? Ala bata nxu tan i ya konyine to haken xun ma. Nxu bata findi n kanna konyine ra, nxu nun igelengenna toxi muxun naxan yii.”

¹⁷ Yusufu yi a fala, a naxa, “N mi nəe na fe sifan ligə! Igelengenna toxi muxun naxan yii, na nan n ma konyin na, koni ε tan, ε xətə bəjə xunbenli ε baba fəma.”

¹⁸ Na xanbi ra, Yuda yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan n kanna, a lu n tan i ya konyin xa falan ti n kanna xa. I bəjən nama te i ya konyin xili ma, bayo i luxi nən alo Misiran Mangana.

¹⁹ N kanna bata yi nxu tan i ya konyine maxədin, a a fala, a naxa, ‘E baba na yi, xanamu ε xunyəna?’

²⁰ Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, ‘Nxu baba forixin na yi, e nun nxu xunyəna, a naxan sətəxi xeme foriyani. A tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi a nga a diin na, a rafan a baba ma.’ ”

²¹ “I bata a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘E fa a ra n fəma alogo n xa a to n yəen na.’

²² Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, ‘Dii jərəni ito mi kele a baba dəxən ma, xa a keli na, a baba faxama nən.’

²³ Koni, i yi a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘Xa ε nun ε xunyən birin mi fa, ε mi n yətagin toε sənən.’

²⁴ Nxu to siga n baba konni, i ya konyina, nxu yi i tan n kanna dentəgen sa a xa.”

²⁵ “Nxu baba yi a fala, a naxa, ‘E siga ε sa donsena nde sara en xa.’

²⁶ Nxu yi a yabi, nxu naxa, ‘Nxu mi nəe sigə xa nxu nun nxu xunyən birin mi a ra. Nxu sigə nən xa nxu birin na a ra. Xa na mi a ra nxu mi nəe xəmən i to yətagin toε.’

²⁷ I ya konyina, nxu baba a fala nən nxu xa, a naxa, ‘E a kolon n ma jaxanla dii xeme firin nan barixi n xa.

²⁸ Kedenna kelixi nən n xun ma, n mirixi a ma yanyina nde suben bata a yibə, bayo han iki n munma a to.

²⁹ Xa ε ito fan tongo n xun ma, fe jaxina nde yi a sətə, ε n nagodoma sətəleni nən laxira yi nxu nun n ma fuge fixəne.’ ”

³⁰ “Iki xa n xətə n baba yireni, i ya konyina, xa nxu nun diidini ito mi a ra,

³¹ n baba faxama nən bayo a nii lutin nan a diin na, Bunyamin. A na a to diidini ito mi faxi, i ya konyine bata e baba ragodo nayi sətəleni laxira yi e nun a fuge fixəne.

³² Bayo, n tan, i ya konyina a yətə dəxi nən tolimani diidini ito a fe ra. N bata yi a fala n baba xa, n naxa, ‘Xa n mi xətə a ra i yireni, n findima sənmaan nan na n baba mabinni habadan.’ ”

³³ “Iki n bata i mafan, i ya konyin xa lu diidini ito jəxəni alo n kanna a konyina, alogo diidini ito nun a tadane birin xa siga.

³⁴ N nəe sigə n baba yireni di, xa nxu nun diidini ito birin mi a ra? N mi nəe n yəen tiyə na sunun na naxan n baba suxə.”

45

Yusufu yi a yətə yita

¹ Yusufu mi yi nəe a yətə yisuxə a walikene yətagi. A yi sənxa, a naxa, “E birin xa mini n xun ma!” Yusufu a yətə yitama a tadane ra waxatin naxan yi, muxu yo mi yi a fəma.

² A yi wuga səbəen na. Misiran kaane yi a xuiin mε, Misiran Mangana banxin muxune yi a feen mε.

³ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N tan nan Yusufu ra! N baba mən na?” Koni a tadane mi

nə a yabideni bayo e bata de xara, e yigitεε a yεε ra.

⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N bata ε maxandi, ε ε maso n na.” E yi e maso a ra. A yi a fala, a naxa, “N tan nan Yusufu ra, ε xunyεna, ε naxan mati Misiran kaane ma konyin na.

⁵ Iki, ε bəjən nama mini, ε mən nama gaxu n mati feen ma, bayo Ala n xexi nən ε yεε ra alogo n xa ε nii ratanga.

⁶ E bata a to, xabu jεε firin kamən waraxi bəxəni, jεε suulun mən luxi, bəxən mi nəε rawale, sansiin mi nəε xabe.

⁷ Ala n nasanbaxi nən ε yεε ra alogo ε nun ε yixetene xa kisi dunuja yi, maratanga gbeen barakani.

⁸ Nayi, ε tan xa mi faxi n na be, koni Ala na a ra. A yi n findi Misiran Mangan baba ra, a banxi mangana, e nun Misiran bəxən birin yamana kannna.”

⁹ “E xulun, ε siga n baba yireni. E a fala a xa, ε naxa, ‘I ya diin Yusufu ito nan falaxi, Ala bata n findi Misiran bəxən birin mangan na. Fa n fεma, i nama bu.

¹⁰ I luma Gosen bəxən nan ma. I luma n fεma nən, i tan nun i ya diine nun i mamandenne nun i ya xuruse kurun birin, e nun i yii seen birin.

¹¹ Menni n ni i makoon birin fanma nən, bayo jεε suulun kamən mən luxi. Xa na mi a ra i fama nən halagideni ε nun i ya denbayana, e nun i yii seen birin.’ ”

¹² “E bata a to ε yεεn na, n xunyεn Bunyamin fan bata a to a yεεn na, a n tan nan falan tixi ε xa.

¹³ E xa n ma mangaya nərən yεba n baba xa n naxan yi Misiran bəxəni, e nun ε feen naxan birin toxi. E xulun, ε fa n baba ra han be.”

¹⁴ A yi dutun a xunyεn Bunyamin ma, a yi wuga. Bunyamin fan yi wuga.

¹⁵ A yi a tadane birin sunbu, a wugama. Na birin to jən, e nun a tadane yi batu.

¹⁶ Na feen xibarun yi Misiran Mangana banxin li, a Yusufu tadane bata

fa. Na yi rafan Misiran Mangan ma e nun a kuntigine birin.

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A fala i tadane xa, i naxa, ‘E goronne rate ε sofanle fari. E keli, ε siga Kanan bəxəni.

¹⁸ E sa ε baba tongo e nun ε denbayane, ε fa n fεma. Se fajin naxan birin Misiran bəxəni, n na a soε ε yii, ε mən yi bəxən donse fajine don.’

¹⁹ N bata i yamari, a fala i tadane xa, i naxa, ‘E wontorone tongo Misiran bəxəni, ε diine nun ε jaxanle xa. E ε baba fan nate, ε birin yi fa.

²⁰ Hali ε nama mənε ε yii seene fe ra, bayo se fajin naxanye birin Misiran bəxəni, a findima nən ε gbeen na.’ ”

²¹ Isirayila a diine yi na liga. Yusufu yi wontorone so e yii alo Misiran Mangana a fala a xa kii naxan yi. E yi fandan so e yii e naxan donma kira yi.

²² A yi domane so e birin yii. A gbeti gbananna kεmε saxan fan so Bunyamin yii e nun doma suulun.

²³ Se fajin naxan birin Misiran bəxəni, a na ndee rate sofali fu fari, a e sanba a baba ma e nun donse xənna nun burun nun fandan birin a baba naxan donjε kira yi, na yi rate sofali gilε fu fari.

²⁴ Na xanbi ra, a yi a tadane yiiba, e yi siga. A yi a fala e xa, a naxa, “E nama sənxcə kira yi de!”

²⁵ E yi keli Misiran yi, e te Kanan bəxən ma e baba Yaxuba yireni.

²⁶ E yi a fala a xa, e naxa, “Yusufu mən barixi, a tan nan Misiran bəxən birin yamarima.” Koni Yaxuba bəjən mi sεwa, bayo a mi laxi e ra.

²⁷ Yusufu falan naxanye birin ti e xa, e yi na birin yεba a xa. Yaxuba yi wontorone to Yusufu naxanye rasanbaxi a ma a xali feen na. Na yi a liga e baba Yaxuba niin yi sεwa.

²⁸ Isirayila yi a fala, a naxa, “N bata sεwa, n ma diin Yusufu mən na. Be-nun n xa faxa, n sa a toma nən.”

46

Yaxuba yi siga Misiran yi

¹ Seen naxan birin yi findixi Isirayila gbeen na, a yi na birin xali a yii. A to Beriseba li, a yi saraxan ba a baba Isiyagaa Ala xa.

² Isirayila yi fe toon ti kəeen na alo xiyena, Ala yi a fala a xa, a naxa, “Yaxuba, Yaxuba!” Isirayila yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra!”

³ Ala yi a fala, a naxa, “N tan nan Ala ra, i babaa Ala. Hali i nama gaxu siga feen na Misiran yi, bayo n ni i findima siya gbeen nan na mənni.

⁴ En birin nan sigama Misiran yi, n tan nan mən fama i raxetədeni. Yusufu nan i yəene raxima, i na faxa waxatin naxan yi.”

⁵ Yaxuba yi keli Beriseba yi. Isirayilaa diine yi e baba Yaxuba nun e diine nun e paxanle xali wontorone kui Misiran Mangan naxanye rasanba e ma.

⁶ E yi e xuruseene tongo e nun e seen naxanye birin sətə Kanan bəxən ma. Yaxuba yi siga Misiran yi e nun a bənsənna birin.

⁷ A yi a dii xəmene xali a yii Misiran yamanani e nun a mamanden xəmene nun a dii təmene nun a mamanden paxalanmane, e nun a bənsənna birin.

Yaxubaa denbayana

⁸ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra naxanye siga Misiran yi Yaxuba nun a dii xəmene: Yaxuba a dii singen nan Rubən na.

⁹ Rubən ma diine: Xanəki nun Palu nun Xesirən e nun Karimi.

¹⁰ Simeyən ma diine: Yemuyeli nun Yamin nun Ohadi nun Yakin nun Soxara, e nun Sayuli. Sayuli findi Kanan paxanla diin nan na.

¹¹ Lewi a diine: Gərisən nun Kehati e nun Merari.

¹² Yudaa diine: Eri nun Onan nun Selaxa nun Peresi e nun Sera. Koni Eri nun Onan faxa Kanan bəxən nin. Peresi a diine findi Xesirən nun Xamuli nan na.

¹³ Isakari a diine: Tola nun Puwa nun Yobo e nun Simiron.

¹⁴ Sabulon ma diine: Seredi nun Elon e nun Yalele.

¹⁵ Diine nan ne ra, Leya naxanye bari Yaxuba xa Padan-Arami yi, e nun a dii təmən Dina. A dii xəmene

nun dii təmene yatən birin malanxina, muxu tonge saxan muxu saxan.

¹⁶ Gadi a diine: Sifiyən nun Xagi nun Suni nun Esibon nun Eriya nun Arodi e nun Areli.

¹⁷ Aseri a diine: Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya e nun e magilən Sera. Beriya a diine findi Xeberi nun Malikili nan na.

¹⁸ Silipa, Laban naxan so a dii təmən Leya yii, na diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxi muxu fu nun sennin.

¹⁹ Rakeli a diine, Yaxuba a paxanla: Yusufu nun Bunyamin.

²⁰ Asenati yi dii firin sətə Yusufu xa Misiran bəxəni: Manase nun Efirami. Asenati findi Hon taan saraxaralina dii təmən nan na, naxan xili Potifari.

²¹ Bunyamin ma diine: Bela nun Bekeri nun Asibeli nun Gera nun Naman nun Exi nun Roxi nun Mupin nun Xupimi e nun Arade.

²² Rakeli diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxina, muxu fu nun naanin.

²³ Dan ma diina: Xusimi.

²⁴ Nafatali a diine: Yaseli nun Guni nun Yeseri e nun Silen.

²⁵ Bila, Laban naxan so a dii təmən Rakeli yii, a diin naxanye bari Yaxuba xa ne ni itoe ra. E birin malanxina, muxu solofere.

²⁶ Yaxuba nun muxun naxanye birin siga Misiran yi, a bənsənna birin malanxina, muxu tonge sennin e nun sennin, ba a diine e paxanle ra.

²⁷ Yusufu dii xəmə firin nan bari Misiran yi. Yaxuba xabilan muxune yatən birin malanxina, naxanye siga Misiran bəxən ma, e muxu tonge solofere nan yi a ra.

²⁸ Yaxuba yi Yuda xə a yəe ra Yusufu fəma alogo e birin xa siga Gosen yi. E yi so Gosen bəxən ma.

²⁹ Yusufu yi a yəngəso wontoron tongo, a yi siga Gosen yi a baba Isirayila ralandeni. A to a li, a yi filinfilin a ma, a yi bu wugə a kəeen xən.

³⁰ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Hali n faxa fa, bayo n bata i yetagin to, i mən yengima!”

³¹ Yusufu yi a fala a tadane xa, e nun a babaa denbayana, a naxa, “N xa siga, n xa sa a fala Misiran Mangan xa, n naxa, ‘N tadane nun n babaa denbayaan naxanye yi dəxi Kanan bəxəni, e birin bata fa n fəma.

³² Muxuni itoe xuruse kantanne nan ne ra. E xuruseene rabama. E bata fa e xuruse kurune ra, siine nun yexəene nun jingene e nun e yii seen birin.’

³³ Misiran Mangan na ε xili waxatin naxan yi, a ε maxədinma nən a ε wanla nanse a ra.

³⁴ E a yabima nən, ε naxa, ‘Nxu tan i ya konyine xuruse rabaan nan nxu ra, xabu nxu dii jərene han iki, alo nxu baba yi a ma kii naxan yi.’ Na kiini, ε fama ludeni Gosen bəxən nan ma, bayo xuruse rabane rəjaxu Misiran kaane ma.”

47

¹ Yusufu yi siga, a sa a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N baba nun n fafaxakedenne bata fa sa keli Kanan bəxən ma, e nun e xuruseene birin nun e yii seene birin. E na yi iki Gosen bəxəni.”

² A yi a tada suulun yita Misiran Mangan na.

³ Misiran Mangan yi Yusufu tadane maxədin, a naxa, “E wanla mundun maxaranxi?” E yi Misiran Mangan yabi, e naxa, “Nxu tan i ya konyine xuruse rabane nan nxu ra alo nxu benbane yi a ma kii naxan yi.”

⁴ E mən yi a fala Misiran Mangan xa, e naxa, “Nxu faxi nən nxu xa lu bəxəni ito ma singen, bayo xuruseene rabade mi i ya konyine yii sənən. Kamən bata gbo ayi Kanan bəxən ma. I ya konyine sago sa e xa lu Gosen bəxəni.”

⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I baba nun i tadane bata fa i fəxo ra.

⁶ Misiran bəxəna i sagoni. Yire fajin fen bəxəni ito ma, i baba nun i fafaxakedenne luyə dənaxan yi. E xa lu Gosen bəxəni. Xa i muxu fajine

kolon e yε, e findi n ma xuruse kantanne ra.”

⁷ Yusufu yi fa a baba ra, a yi a yita Misiran Mangan na. Yaxuba yi duba Misiran Mangan xa.

⁸ Misiran Mangan yi Yaxuba maxədin, a naxa, “I ya siimayaan jεε yoli a ra iki?”

⁹ Yaxuba yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N ma siimayaan jεε kεmε jεε tonge saxan na a ra iki. N siimaya dungi naxasixin nan sətəxi. A yetε mi masoxi n benbane siimayaan yatən na.”

¹⁰ Yaxuba mən yi duba Misiran Mangan xa, a fa siga.

¹¹ Yusufu yi bəxo fajin fi a baba nun a tadane ma alo Misiran Mangana a yamari kii naxan yi. E bəxən naxan sətə, na fan Misiran bəxən birin xa. A xili Ramisesi.

¹² A yi ti a baba nun a tadane nun a babaa denbayaan birin bun ma.

Yusufu a mangayana

¹³ Kamən yi jaxu ayi, donseen mi yi toma bəxo yo yi, keli Misiran ma dəxo Kanan na. Yamaan yi doyen kamən ma.

¹⁴ Gbetin naxan birin yi na Misiran nun Kanan bəxəni, e yi a birin sara murutun na. Yusufu yi na gbetin namara Misiran Mangana banxini.

¹⁵ Misiran bəxən gbetin nun Kanan bəxən gbetin to jan, Misiran kaane yi fa Yusufu fəma, e yi a fala, e naxa, “Burun so nxu yii! Fə nxu faxa i yεε xəri bayo gbeti mi fa nxu yii sənən?”

¹⁶ Yusufu yi a fala, a naxa, “E fa ε xuruseene ra, en ja a masara burun na bayo gbeti mi fa ε yii.”

¹⁷ E yi fa e xuruseene ra Yusufu ma. A fan yi donseen so e yii e soone nun siine nun yexəene nun jingene nun sofanle jəxən na. A yi burun taxun e ra e xuruseene masaran na.

¹⁸ Na jεen to dangu, e yi fa a fəma. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi nəe a luxunje nxə mangan ma. Gbeti yo mi nxu yii. Nxə xuruseen fan birin nxə mangan yii. Nxu gbindine nun nxə bəxəne gbansanna nan luxi nxə mangan xa.

19 Fə nxu xa faxa i yee xəri, nxu tan nun nxə bəxəne? Nxu tan nun nxə bəxəne masara burun na, nxu xa findi Misiran Mangana konyine ra, nxu nun nxə bəxəne. Sansiin so nxu yii, nxu xa a rawali, nxu xa balo alogo nxu nama faxa, bəxən nama rabəjin.”

20 Yusufu yi Misiran bəxən birin sara Misiran Mangan xa, bayo Misiran kaane birin e bəxəne mati nən. Kamən bata yi dəxə e yi. Bəxən yi findi Misiran Mangan gbeen na.

21 A yi yamaan findi konyine ra, keli Misiran yamanan bode fəxən ma sa dəxə a naninna boden na.

22 Hali na birin to liga, a mi saraxaraline bəxən sara bayo Misiran Mangan bata yi sariya fəjin tongo e fe ra. E mi e bəxəne mati bayo Misiran Mangan yi burun taxunma e ra.

23 Yusufu yi a fala yamaan xa, a naxa, “N bata e sara to. E nun e bəxəne luma nən Misiran Mangan xa. E sansine ni itoe ra, e xa bəxəne rawali.

24 Se xaba waxatini, naxan yo na maala xaba xidi naanin, a suulunden nan soma Misiran Mangan yii. Xidi naaninna, na xa findi sansiin na e nun e balona, e tan nun e diine nun muxun naxanye birin e yii banxine kui.”

25 E yi a fala, e naxa, “I bata nxu ratanga! Nxu bata nxə mangana a fe fəjin to a naxan ligaxi nxu xa. Nxu findima Misiran Mangana konyine nan na.”

26 Yusufu yi na findi sariyan na, na nan nakamalixi han to. Misiran bəxəni, se xabaxine xidi suulunden findin Misiran Mangan nan gbee ra, fə saraxaraline bəxəne. Ne mi findixi Misiran Mangan gbeen na.

Yaxuba waxən fe dənxe

27 Isirayila yi dəxə Misiran bəxəni Gosen binni. Na bəxən yi findi e gbeen na. E yi findi dii barine ra, e yi wuya ayi.

28 Yaxuba jee fu nun solofere nan liga Misiran bəxəni. Yaxuba a si-

imayaan jee keme jee tonge naanin e nun solofere nan sətə.

29 Isirayilaa siimayaan fa jən feni, a yi a dii Yusufu xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Xa i wama n nafan feen liga feni, n bata i mafan i yiin naso n danban bun ma,* i xa i kələ n xa. I xa hinan n na lannayani. N bata i maxandi i nama n maluxun Misiran bəxəni.

30 N na laxiraya waxatin naxan yi, i n naminima nən Misiran yi, i sa n maluxun n baba gaburun yireni.” Yusufu yi a yabi, a naxa, “I naxan falaxi n xa, n na a ligama nən.”

31 Isirayila yi a fala, a naxa, “I kələ n xa.” Yusufu yi a kələ a xa. Na xanbi, Isirayila yi a xinbi sin Ala yetagi a saden xunsaden na.

48

Manase nun Eframi

1 Na feen birin to dangu, e yi a fala Yusufu xa, e naxa, “I bata a to, i baba mi yalan.” A yi siga e nun a dii xeme firinna, Manase nun Eframi.

2 E yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “I ya diin Yusufu fama i fəma.” Isirayila yi fangan sətə, a keli, a dəxə a saden ma.

3 Yaxuba yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Ala Senbe Kanna fa nən n ma Lusi yi, Kanan bəxəni. A yi barakan nagidi n ma.

4 A yi a fala n xa, a naxa, ‘N tan ni i ra. I findima dii barin na nən. N na i rawuyama ayi nən, siya wuyaxi yi mini i yi. N bəxəni ito fima nən i bənsənna ma, hali i dangu xanbini. A findi e gbeen na habadan.’ ”

5 “Dii firinni itoe i naxanye barixi Misiran yi benun n tan xa fa, n bata e findi n ma diine ra. Eframi nun Manase findima n tan nan gbee ra, alo Rubən nun Simeyən.

6 Koni i diin naxanye barixi ne xanbi ra, i gbeen nan ne ra. E fama nən ludeni e tadane bun ma e keena a fe ra.

7 N to keli Padan yi, Rakeli yi faxa n yii kira yi Kanan bəxəni. Na mi yi makuya Efarata ra. N yi a maluxun

* 47:29: Mən kaane yi na nan ligama e na muxun nakələ waxatin naxan yi.

menni Efarata kiraan na, denaxan xili Beteləmi.”

⁸ Isirayila yi Yusufu a diine mato, a a fala, a naxa, “Nde ne ra?”

⁹ Yusufu yi a baba yabi, a naxa, “N ma dii xəmene nan e ra Ala naxanye fixi n ma be.” Isirayila naxa, “N bata i mafan, e maso n na alogo n xa duba e xa.”

¹⁰ Yaxuba bata yi yelin forε, a yeεne mi yi seni gbema. A mi yi seen toma ki fani. Yusufu yi a diine maso a ra. Isirayila yi a yiin filinfilin e ma, a e sunbu.

¹¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N mi yi laxi a ra xa n ni i yetagin toε sənən, koni Ala bata a ragidi n bata i ya diine fan to.”

¹² Yusufu yi a diine tongo a baba sanna fari, a a xinbi sin a bun ma, a yetagin yi lan bəxən ma.

¹³ Na xanbi ra, Yusufu yi a dii firinna suxu e yiine ma. A yi Efirami suxu a yiifanna ra, Isirayila kəmenna mabinni. A yi Manase suxu a kəmenna ra, Isirayila yiifanna mabinni. A yi e maso a ra.

¹⁴ Koni Yaxuba yi a yiifanna sa Efirami xunna fari naxan yi dii jərən na. A yi a kəmenna sa Manase xunna fari naxan yi dii singen na. A a yiine gindingalan.

¹⁵ A yi duba Yusufu xa, a naxa, “Ala, n fafane Iburahima nun Isiyaga sigan ti naxan yeε xəri, Ala naxan n kantanma xabu n bari ləxəni han to,

¹⁶ malekan naxan n natangaxi fe xədəxən ma, na xa dii jərəni itoe baraka.

N xinla xa fala e xun ma, e nun n baba Iburahima nun Isiyaga. E xa wuya ayi bəxəni.”

¹⁷ Yusufu yi a to a baba bata a yiifanna sa Efirami xun ma. Na feen yi rapaxu a ma. A yi a baba yiin suxu, a a ba Efirami xun ma a yi a sa Manase xun ma.

¹⁸ Yusufu yi a fala a baba xa, a naxa, “Na kiin xa mi a ra, baba, bayo ito nan fonna ra. I yiifanna sa ito nan xun ma.”

¹⁹ A baba yi tondi, a a fala, a naxa, “N na a kolon, n ma diina, n na a kolon. A fan findima nən siya gbeen na, koni a xunyeən nan fama wuyadeni dangu a ra. A xunyeən bənsənna findima nən siya wuyaxin na.”

²⁰ A yi duba e xa na ləxəni, a a fala, a naxa, “Isirayila kaane Ala maxandin ligama ε xinle ra nən. E fama a faladeni nən, e naxa, ‘Ala xa i lu alo Efirami nun Manase.’ ” Na kiini, a yi Efirami rafisa Manase xa.

²¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I bata a to, n fa faxama nən, koni Ala luma nən ε xən, a fama i raxətədeni nən i benbane bəxən ma.

²² N kεε keden fima nən i ma dangu i tadane ra, n Siken yamanan nan fima i ma n naxan tongo Amorine yii n ma silanfanna nun n ma xanla ra.”

49

Yaxuba a dubana

¹ Yaxuba yi a diine xili, a yi a fala e xa, a naxa, “E malan, n xa feene fala naxanye fama ligadeni ε xa waxati famatəne yi.

² E maso, ε tuli mati n na Yaxubaa diine. E tuli mati ε baba Isirayila ra.”

³ “Rubən, i tan, n ma dii singena, i tan nan n fangan na, naxan singe n sənben mayitaxi. I xunnayeren dangu bodene ra i sənben gbo.

⁴ I ye yifuxi alo fufana, i mi fisamantenyaaan sətəma bayo i bata i sa i baba a saden ma, i yi a xəsi.”

⁵ “Simeyən nun Lewi ngaxakedenmaan nan e ra. E silanfanna nan e yeŋgešo seen na.

⁶ N xaxinla nama lu e maxadini, n miriyaan nama lu e malanni, bayo e bata muxune faxa e bəjε teeni, e bata turane fasane bolon e jaxuni.

⁷ N bata e xələn danga, bayo e yeŋgeŋ gidima. N bata e fitinaxin danga, bayo e yeεne yixara.

N na e raxuyama ayi nən Yaxuba
bənsəne ye,
n mən yi e rayensen Isirayila yi.”

8 “Yuda, i xunyene i tan nan tan-
tunma.

I nəon sətəma nən i yaxune xun na.
I babaa dii xəməne e xinbi sinma nən
i xa.

9 Yuda, yata sənbəmaan nan i ra.
N ma diina, i baloma suben nan na.
I xinbine yidəxəma nən, i sa alo
yatana,

alo yata giləna, nde susuə i rakele?

10 Manga dunganna mi bama Yuda
yii.

Muxu yo mi manga taxamasenna
bama a yii.

Han taxamaseri kanna fa waxatin
naxan yi,

siyane yi xuru a xa.

11 A a sofanla xidima manpa binla*
nan na,

a a sofali diin xidima manpa bili fajin
yiin nan na.

A a domaan xama wudi bogi igen nan
na alo manpana,

a a doma gbeen fan xama bogi se ige
gbeela nan na alo wunla.

12 A yeəne fəwə wudi bogi ige gbeela
xa,

A jinna fixa nənən xa.”

13 “Sabulon fama dəxədeni baan nan
de.

A bəxən findima kunki yigiyaden nan
na.

A naninna Sidən dəxənna nan na.”

14 “Isakari sənben luxi nən alo so-
fanla,

naxan a sama a goron bənbeli firinna
tagi.

15 A saxi bəxən naxan ma,
a na yire fajiyaan to,

a tungunni godoma nən goronna bun
ma,

a xuru konyiya wanla bun.”

16 “Dan, a a yamaan makitima nən,
alo Isirayila bənsənna bonne.

17 Dan luma nən alo sajinna kiraan xən
ma,

alo kosona san ma kiraan de.

A yi soon santinban xin,

soo ragiin yi bira a fari.

18 Alatala, n xaxili tixi i ya kisin na!”

19 “Gadi, yengesone a yengema nən,
koni a tan nan e rabodonma ayi e san
xanbi ra.”

20 “Aseri findima donse xəri kanna
nan na
naxan kamalixi mangan dege seen
na.”

21 “Nafatali luma nən
alo xəli gilən naxan a gima,
a fala fajine tima.”

22 “Yusufu luma nən
alo wudi bogilana
naxan tixi xuden de.
A yiine yibandunxi taan nabilinna
yinna nan xun ma.

23 Xalimakuli wonle yi yengen gidi a
ma xəleni,
e xalimakunle woli a ma xənnantenyani.

24 Koni a fan yi a xanla suxu ken,
a yii rafan
Yaxubaa Ala Sənbəmaan barakani,
Isirayila kantanmana, a kantan
fanyena,

25 naxan findixi i fafe a Ala ra,
naxan i ratangama, Ala Sənbe Kanna,
naxan i barakama,
naxan koren dubane fima i ma,
naxan bəxən dubane fima i ma,
naxan dii bari dubane ragidima i ma.

26 I babaa dubane baraka dangu
baraka feene ra
naxanye sətəma geya fonne xəene
ma,

e dangu habadan geyane se fajine ra.
Ala xa na birin lu Yusufu xun ma,
naxan findima a fafaxakedenne
yeəratin na.”

27 “Bunjamin luma nən alo kankona.
Xətən yo xətən fə a subena nde suxu,
a a don,
jinbanna ra a a se suxine yitaxun.”

28 Isirayila bənsən fu nun firinne
nan ne ra. E babaa duban nan na ra a

* 49:11: Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

naxan fala e xa. A duba birin xa, birin nun a duba.

Yaxubaa sayana

²⁹ Na xanbi, a yi a ɲungu a diine ma, a naxa, “N fa sigama nən laxira yi. N na faxa, ε n maluxun n baba yireni, gaburun naxan Eferon Xiti kaana xεen ma,

³⁰ Makipelaa xεen faranna ra, Mamire fεma, Kanan bəxəni. Iburahima na xεen saraxi Eferon Xiti kaan nan ma alogo na xa findi a muxu maluxunden na.

³¹ Iburahima maluxunxi menna nin, e nun a ɲaxanla Saran. Isiyaga fan maluxunxi menni e nun a ɲaxanla Rebeka. N tan fan Leya maluxunxi menni.

³² Na xεen nun na faran yinla naxan na yi, e saraxi Xitine nan ma.”

³³ Yaxuba to yelin yamarine fiyε a diine ma, a yi a sa saden ma. A yi faxa, a siga laxira yi.

50

Yaxubaa sayana

¹ Yusufu yi a yiin bira a baba kəε, a a sunbu, a wuga.

² Na xanbi Yusufu yi yamarin fi seribane ma a e xa senna raso a baba fatini alogo a nama kun. E yi na liga Isirayila ra

³ xii tonge naanin e namunna kiini. Misiran kaane yi a saya feen liga xii tonge solofere bun.

⁴ Saya feen to ba a ra, Yusufu yi a fala Misiran Mangana yamaan xa, a naxa, “Xa n nəε maxandini ito sətədeni ε sabun na, n bata ε maxandi ε n ma falan nadangu Misiran Mangan ma.

⁵ N baba n nakəlb nən, a yi a fala, a naxa, ‘N fa faxama nən. I n maluxunma gaburun nan na n naxan gexi Kanan bəxəni.’ N waxi siga feni n xa sa n baba maluxun. Na waxatini n fama.”

⁶ Misiran Mangan yi a yabi, a naxa, “Siga, i sa i baba maluxun alo a i rakəlxixi kii naxan yi.”

⁷ Yusufu yi siga a baba maluxundeni e nun Misiran Mangan bundəxəne nun Misiran kuntigine

⁸ nun Yusufu a denbayaan nun a fafaxakedenne nun a babaa denbayana. Dii ɲəre ne nun xuruseene gbansan yi lu Gosen bəxəni.

⁹ Yusufu nun wontorone nun e ragi muxune birin yi siga. Na yamaan yi gbo han!

¹⁰ E to Atadi lonna yiren li, Yurudən xuden kidi ma, e yi wuga gbeen ti e yi saya feene raba səxələni. Yusufu yi sunu a baba ɲan feen na han xii solofere.

¹¹ Kanan kaane yi na saya feen to naxan ligaxi Atadi lonna ma. E yi a fala, e naxa, “Misiran kaane saya fe gbeen nan ligama.” Nanara, e yi na yiren xili sa “Misiran Saya Fena” Yurudən baan kidi ma.

¹² Yaxuba feen naxan yamari a diine ma, e yi na liga.

¹³ A diine yi a xali Kanan bəxəni, e sa a maluxun Makipelaa xεen faran yinla ra, Iburahima xεen naxan sara Eferon Xiti kaan ma alogo na xa findi muxu maluxunden na Mamire dεxən ma.

¹⁴ E to yelin a baba maluxunɲε, Yusufu nun a tadane nun muxun naxanye birin siga a matideni a baba maluxundeni, ne yi xεtε Misiran bəxən ma.

¹⁵ Yusufu tadane to a to e baba bata faxa, e yi a fala, e naxa, “Xa Yusufu fa keli en xili ma, en fe ɲaxin naxan birin ligaxi a ra, a a gbeen ɲəxəma nən en na.”

¹⁶ Na waxatini e yi siga a faladeni Yusufu xa, e naxa, “I baba yamarini ito nan fi nxu ma benun a xa faxa,

¹⁷ a naxa, ‘E ito fala Yusufu xa: N bata i maxandi, diɲa i tadane gballo feen ma e nun e hakəna, bayo e bata fe ɲaxin liga i ra. N bata i maxandi, iki nxu tan i fafe a Ala a walikəne hakəne mafelu.’ ” E to na falane ti Yusufu xa, a yi wuga.

¹⁸ A tadane yi bira a bun ma, e a fala, e naxa, “Nxu tan ni i ra i ya konyine.”

¹⁹ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Hali ε nama gaxu. N tan xa mi Ala ra.

²⁰ E lanxi a ma nən ε xa fe ɲaxin liga n na, koni Ala yi a maxεtε fe faɲin na

alogo feene xa rakamali, nii wuyaxin yi ratanga.

²¹ Iki hali ε mi gaxu. N na ε makoon birin fanma nen e nun ε diine.” A fala kendene yi e bəjen sa.

Yusufu faxa fena

²² Yusufu yi dəxə Misiran yi, a tan nun a denbayana. A yi jεε kεmε jεε fu sətə siimayaan na.

²³ Yusufu Efirami a diine to nen. A yi a yixetən naaninden to. Manase a dii Makiri a diine, ne birin yi sa a sanna fari e bari waxatin naxan yi.

²⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N fan fa faxama nen, koni Ala ε malima nen yati! A fama nen ε tongodeni Misiran yi, a ε xali na bəxəni a denaxan layirin tongo Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.”

²⁵ Yusufu yi Isirayila a diine rakələ, a a fala, a naxa, “Ala ε malima nen yati! Na waxatini, ε nεma keε be, ε n xəne xali.”

²⁶ Yusufu faxa a jεε kεmε jεε fuun nan ma. E yi a senna raso a fatini alogo a nama kun, e yi a binbin sa gεmε kankiraan kui Misiran yamanani.

Xoroyana Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebε

Tawureta Musa yire firinden ni i ra. A Isirayila kaane konyiyaan nun e xoroyaan nan ma fe yebama Misiran yamanani. Ala nan e xoroya alogo e xa mini Misiran yamanani. A tan nan e xunba, nanara, e findi a gbeen na, a yi a sariyane fi e ma. Ala naxan Isirayila yamaan xunba a xanuntenyani, na nan a falaxi yamaan xa a e xa e gbee xanuntenyaan yita a ra a sariyane suxun xon.

Isirayila kaane yelin xanbini daxon den sote Misiran yi, jee wuyaxi danguxina, e yi findi yama gbeen na. Koni e findi nen Misiran mangana konyine ra. Ala mi a xun xanbi so Isirayila kaane konyiyaan toroni, a yi muxuna nde sugandi e ye naxan yi xili Musa alogo a xa ti e yee ra. Ala yi Misiran kaane karahan a senben xon ma alogo e xa xoroyaan fi Isirayila kaane ma, e yi e bejin e siga. Musa yi ti e yee ra, a siga e ra Sinayi geyaan ma tonbonni. Ala yi Isirayila findi a yamaan na, a yi layirin xidi e tagi Sinayi geyaan fari. A yi a sariyane fala e xa. Musa yi geyaan fari sariyane ramedeni waxatin naxan yi, lan yire sarijanxin ti feen ma. Kitabun yireni ito rapanxi yire sarijanxin ti feen nan ma, Ala fa a yete makenenma denaxan yi.

Isirayilaa torona

¹ Isirayilaa diin naxanye fa Yaxuba foxo ra Misiran yi, ne xinle ni itoe ra e nun e denbayane:

² Ruben nun Simeyon nun Lewi nun Yuda

³ nun Isakari nun Sabulon nun Bunyamin

⁴ nun Dan nun Nafatali nun Gadi e nun Aseri.

⁵ Muxu tonge solofere nan mini Yaxuba yi. Yusufu tan yi Misiran yi nun.

⁶ Yusufu yi faxa, e nun a ngaxakendenne nun na waxatin muxune birin.

⁷ Isirayilaa diine yi diine bari, e wuya ayi, e yi yamanan nafe.

⁸ Manga nenena nde yi daxon Misiran yi, naxan mi yi Yusufu a fe kolon.

⁹ A yi a fala a yamaan xa, a naxa, "E a mato, Isirayila yamaan wuyama ayi, e senben gboma ayi en xa.

¹⁰ En xa a liga xaxinla ra, alogo e nama wuya jaxi ra, alogo xa yengen keli, e nama sa en yaxune fari, e yi en yenge, e e gi yamanani."

¹¹ Nayi, e yi walike kuntigine daxon e xunna, e xa e xunna kala wanla toron bun ma. E Pitomi nun Ramisesi taane ti, alogo e xa findi se ramaradene ra Misiran mangan xa.

¹² Koni e nema e jaxankatama, e wuyama ayi, e gbo ayi. Nayi, Misiran kaane yi gaxu Isirayila bonsonne yee ra,

¹³ e yi e jaxankata wanle yi.

¹⁴ E yi e xunna kala konyiya wanle ra boro yibodonna nun bitikidi bonbona.*

¹⁵ Misiran Mangan yi falan ti Sifira nun Puwa xa, Heburune dii rasuxune,

¹⁶ a naxa, "E na Heburu jaxanle mali dii barideni, xa xemnen nan a ra, e xa a faxa. Xa jaxanla nan a ra, e yi a lu a nii ra."

¹⁷ Koni dii rasuxune yi gaxu Ala yee ra. Misiran Mangan naxan falaxi e xa, e mi tin na lige, e yi dii xemene lu e nii ra.

¹⁸ Misiran Mangan yi dii rasuxune xili, a yi a fala e xa, a naxa, "Nanfera e ito ligaxi, e yi dii xemene lu e nii ra?"

¹⁹ Dii rasuxune yi Misiran mangan yabi, e naxa, "Heburu jaxanle mi liga alo Misiran kaane, e yixodaxon, e diin barima nen benun dii rasuxune xa fa."

²⁰ Ala yi hinan dii rasuxune ra, yamaan yi wuya ayi, a gbo ayi.

²¹ Amasoto dii rasuxune gaxu nen Ala yee ra, Ala yi e denbayane rawuya ayi.

²² Nayi, Misiran mangan yi yamarini ito fi a yamaan birin ma:

* **1:14: Bitikidin** mon falama yirena nde yi fa fala "**Birikidina**."

Xeɓeɓ naxan birin barima, e e woli Nila baani. E naxanle lu e nii ra.

2

Nabi Musa bari fena

¹ Xeɓeɓa nde yi Lewi bɔnsɔnni, na yi Lewi bɔnsɔnna nde tongo a naxanla ra.

² Na yi fudikan, a yi dii xeɓeɓ bari. A to a to, a diin tofan, a yi a luxun kike saxan.

³ A mi yi fa nɔe a luxunɓe, a yi tanbin deben tongo, a dolen so a ma, a yi a diin sa a kui, a yi sa a dɔxɔ Nila baa igen xun ma gbalan xɔre ra.

⁴ Diin tadan naxalanmaan yi sa ti wulani, a lu diin matoe alogo a xa a kolon feen naxan a sɔtɔma.

⁵ Misiran mangana dii tɛɓeɓ yi godo baani a maxadeni, a fɔxɔrabirane yi e masiga tima Nila baan de. A yi deben to gbalan xɔre ra, a yi a konyi gilɛn nasiga a tongodeni.

⁶ Misiran mangana dii tɛɓeɓ yi a rabi, a yi a to a dii xeɓeɓ nan yi a ra. A wugama. A yi kininkinin a ma. A yi a fala, a naxa, “Heburu kaane diina nde ni ito ra!”

⁷ Nayi, diin tadan naxalanmaan yi a fala Misiran mangana dii tɛɓeɓ xa, a naxa, “I waxi n xa sa dii ngana nde fen i xa Heburu naxanle ye, alogo a xa xijɛn fi diini ito ma?”

⁸ Misiran mangana dii tɛɓeɓ yi a yabi, a naxa, “Awa, siga.” Diin tada yi sa diina nga yeteɛn xili.

⁹ Misiran mangana dii tɛɓeɓ yi a fala a xa, a naxa, “Diini ito xali, i xijɛn fi a ma n xa, n ni i saranna fiye.” Naxanla yi diin tongo, a xijɛn fi a ma.

¹⁰ Diin to gbo, a yi a xali Misiran mangana dii tɛɓeɓ xɔn, a yi findi a diin na. A yi a xili sa, “Musa” bayo a naxa, “N na a tongoxi igen nan xun ma.”

Nabi Musa yi a gi

¹¹ Lɔxɔna nde, Musa bata yi kɔxɔ, a siga a ngaxakedenne fema, a yi e wali xɔdexɛn to. A yi Misiran kaana nde to Heburu kaana nde bɔnbɛ a ngaxakedenne ye.

¹² A yi a yeɛ rakɔnin a rabilinni. A to a to muxu yo mi yi na, a yi Misiran kaan faxa. A yi a maluxun nɛmɛnsinni.

¹³ Na xɔtɔn bode, a yi mini, a yi Heburu kaa firin to yenge. Yoo mi yi naxan xa, a a fala na xa, a naxa, “Nanfera i i lanfaan yengeɓa?”

¹⁴ Na yi a yabi, a naxa, “Nde i findixi mangan nun kitisaan na nxu xun na? I mirixi n faxa feen nan ma, alo i Misiran kaan faxaxi kii naxan yi ba?” Musa yi gaxu, a naxa, “Muxune bata n ma faxa ti feen kolon!”

¹⁵ Misiran mangan to na feen me, a yi kata Musa faxa feen na. Koni Musa yi a gi mangan bun, a siga Midiyan yamanani, a sa a matabu xɔjinna dexɔn.

¹⁶ Dii tɛɓeɓ solofere yi Midiyan saraxaraliin yii. Ne yi fa ige badeni, e yi goronne rafe alogo e xa sa e babaa xuruse kurune ramɛn.

¹⁷ Xuruse raba gbeteɓe yi fa, ne yi e kedi. Nayi, Musa yi keli, a e xun mayenge, a yi igen fi e xuruseene ma.

¹⁸ E to xete e baba Reyuli konni, a yi e maxɔdin, a naxa, “Nanfera e xeteɓi sinma to?”

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, “Misiran kaana nde nan nxu ratangaxi xuruse rabane ma, a yeteɛn yi igen ba nxu xa, a xuruseene ramɛn.”

²⁰ A yi a fala a dii tɛɓeɓe xa, a naxa, “A sa minɛn yi? Nanfera e xeɓeɓ na luxi na yi? E sa a xili alogo a xa fa a dege.”

²¹ Musa yi tin, a xa lu na xeɓeɓ konni. Na yi a dii Sefora fi Musa ma a naxanla ra.

²² A dii tɛɓeɓ keden bari a xa, a yi a xili sa Gerisɔmi, bayo a naxa, “N bata findi xɔjɛn na yamana gbeteɓi.”

²³ Waxati xunkuye to dangu, Misiran Mangan yi faxa. Isirayila bɔnsɔnne mɔn yi wugama konyiyaan bun ma, e yi gbelegbelema malina fe ra. E mawuga xuiin yi Ala li.

²⁴ Ala yi e wuga xuiin me, a yi a xaxili ti a layirin na a naxan xidi Ibu-rahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.

²⁵ Ala yi Isirayila kaane mato, a a ɲɔxɔ lu e xɔn.

3

Ala yi Nabi Musa xili

¹ Musa yi findi a bitanna Midiyan saraxarali Yetiro a xuruse rabaan na. A yi xuruseene xali tonbon yiren xanbi ra, a fa Alaa geyaan ma, Horebe yi.

² Alatala malekan yi mini a xa tɛɛn yiyani, fɔtɔndin tagi. Musa yi a mato, tɛɛn yi fɔtɔnni yiren birin yi, koni a mi yi a ganma mumɛ!

³ Musa yi a fala, a naxa, “N xa siga mɛnni alogo n xa kabanako feen mato, feen naxan a ligama fɔtɔndin mi ganma.”

⁴ Alatala to a to, a a sigama a yigbɛdeni, Ala yi a xili fɔtɔnni, a naxa, “Musa! Musa!” Musa yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra!”

⁵ Ala yi a fala, a naxa, “I nama i maso be ra, i ya sankidine ba i sanni, amasɔtɔ i tixi dɛnaxan yi, bɔxɔ sariɲanxin na a ra.”

⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, “I benbane Ala nan n na, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.” Musa yi a yɛtagin luxun, bayo a yi gaxuxi Ala to feen na.

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N bata n ma yamana tɔrɔn to naxan Misiran yi. N bata e wuga xuiin mɛ, e nun muxune e ɲaxankatama kii naxan yi, amasɔtɔ n na e sɔxɔlɛne kolon.

⁸ Nayi, n bata godo alogo n xa e ba Misiran kaane yii. N yi e ba na yamanani, n yi e xali bɔxɔ faɲina nde yi naxan gbo, nɔnɔn nun kumin gbo bɔxɔn naxan yi, Kanan kaane dɔxi dɛnaxan yi, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune.

⁹ Iki Isirayila wuga xuiin bata n li, n bata a to Misiran kaane e tɔrɔn kii naxan yi.

¹⁰ Nanara, iki, siga! N bata i xɛ Firawona ma alogo i xa Isirayila bɔnsɔnne ramini Misiran yi, n ma yamana.”*

¹¹ Koni, Musa yi a fala Ala xa, a naxa, “Nde n tan na? N xa siga Firawona fɛma di, alogo n xa Isirayila bɔnsɔnne ramini Misiran yi?”

¹² Ala yi a fala, a naxa, “N luma nɛn i xɔn. Ito findima nɛn taxamasenna ra alogo i xa a kolon, a n tan nan i rasi-gaxi. I na yamaan namini Misiran yi, ɛ fama n batudeni geyani ito nan fari.”

¹³ Musa yi a fala Ala xa, a naxa, “Awa, n sigɛ Isirayila kaane fɛma, koni n na a falɛ e xa, n naxa, ‘ɛ benbane Ala nan n nafaxi ɛ fɛma,’ xa e n maxɔdin fa fala, ‘A xili di?’ n na e yabima di na yi?”

¹⁴ Ala yi a fala Musa xa, a naxa, “N tan na a ra, Ala naxan na yi. I xa Isirayila kaane yabi na kii nin, i naxa, ‘Naxan xili “N Na Yi,” na nan n nafaxi ɛ fɛma.’ ”

¹⁵ Ala mɔn yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Isirayila kaane xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, e nun Iburahimaa Ala, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala, n nan i rafaxi e fɛma. N xinla ni ito ra habadan! E n xili bama ikii nin waxati famatɔne birin yi.

¹⁶ Siga, i sa Isirayila fonne malan, i yi a fala e xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala, n tan bata mini i xa. N naxa, ‘N bata n ɲɔxɔ lu ɛ xɔn yati! N bata a to e naxan ligaxi ɛ ra Misiran yi.

¹⁷ N bata a ragidi, n na ɛ raminima nɛn Misiran yi, ɛ tɔrɔma dɛnaxan yi. N yi ɛ xali Kanan kaane bɔxɔni, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune. Bɔxɔn nan na ra nɔnɔn nun kumin gbo dɛnaxan yi.’

¹⁸ E i xuiin namɛma nɛn. Nayi, ɛ nun Isirayila fonne sigama nɛn Misiran Mangan fɛma, ɛ yi a fala a xa, ɛ naxa, ‘Alatala, Heburu kaane Ala, na bata mini nxu xa. Tin, nxu xa xii saxan siga ti tonbonni, alogo nxu xa saraxane ba Alatala xa, nxɔ Ala.’

¹⁹ N na a kolon Misiran Mangan

* **3:10:** Muxune yi a falama Misiran mangane birin ma fa fala “**Firawona**” hali ba muxuni ito ra bayo “**Firawona**” bunna nɛn fa fala “**Misiran Mangana**.”

mi tinɔε ε yi siga, fɔ sɛnbɛmaan na a karahan.

²⁰ Nanara, n na n yiini bandunma nɛn, n Misiran yamanan tɔrɔ kabanakone ra n naxanye ligama e ra. Na xanbi ra, a tinma nɛn ε yi siga.

²¹ N na a ligama nɛn ε yi rafan Misiran kaane ma alogo ε yii genla nama siga.

²² Isirayila ɲaxanle birin e dɔxɔ bode Misiran kaane maxɔdinma nɛn e nun Misiran ɲaxanla naxanye banxin kui a e xa gbeti nun xɛma muranne so e yii, e nun dugine, ε naxanye ragodoma ε diine ma. Nayi, ε Misiran kaane yii gelima nɛn.”

4

Nabi Musaa matandina

¹ Musa yi a yabi, a naxa, “Waxatina nde, e mi lama n na, e mi n xuiin suxuma. E a falama n xa nɛn, e naxa, ‘Alatala mi minixi i xa.’”

² Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Nanse i yii?” A yi a yabi, a naxa, “Dunganna.”

³ Ala yi a fala, a naxa, “A bira bɔxɔni.” A yi a bira bɔxɔni, a yi findi saɲin na. Musa yi a gi a bun.

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun, i yi a suxu a xunla ma.” A yi a yiini bandun, a yi a suxu a xunla ma. A mɔn yi findi dunganna ra a yii.

⁵ Alatala yi a fala, a naxa, “I na nan ligama, alogo e xa la a ra a Alatala e benbane Ala bata mini i xa Ibu-rahimaa Ala nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala.”

⁶ Alatala mɔn yi a fala, a naxa, “I yiin naso i ya doamaan bun.” A yi a yiin naso a doamaan bun, a mɔn yi a ba na. A to a ba, a yi a to fure ɲaxin bata mini a yiin ma, a yi fixaxi alo balanbalan keɛɛna.

⁷ Ala yi a fala, a naxa, “I mɔn xa i yiin naso i ya doamaan bun.” A yi a yiin naso a doamaan bun. A to a ba, a yiin mɔn yi xɛtɛ a kiini.

⁸ Ala yi a fala, a naxa, “Xa e mi la i ra, e mi i xuiin name taxamaseri singena fe ra, e lama nɛn taxamaseri firinden na.

⁹ Xa e mi la taxamaseri firinne ra, e mi i xuiin name, i igen sɛgɛ Nila baani, i yi a bɔxɔn. I igen naxan tongoma Nila baani, na findima wunla nan na bɔxɔn ma.”

¹⁰ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “Marigina, n mi dɛ bolon. N mi yi dɛ bolon benun i xa falan ti n xa, hali iki n dɛɛn mi falan tima ki faɲi. N mi dɛ mafura falan tiyɛ muxune xa.”

¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Nde muxun dɛɛn nafalaxi? Nde muxun findima bobon na, hanma tuli xɔrina? Nde a findima yɛɛ kanna ra, hanma danxutɔna? N tan Alatala mi a ra ba?”

¹² Nayi, siga, n na i malima nɛn fala tideni. I naxan falama, n ni xaran na ma.”

¹³ Musa yi a fala, a naxa, “Marigina, i muxu gbetɛ rasiga.”

¹⁴ Nayi, Alatala yi xɔlɔ Musa ma han! A yi a fala, a naxa, “I tada mi na ba, Haruna, Lewi bɔnsɔnna muxuna? N na a kolon, a fatan falan tiyɛ. A tan yetɛɛn kira yi, a fama i ralandeni. A na i to, a sɛwama nɛn.

¹⁵ I falan tima nɛn a xa, a fan yi a rali yamaan ma. N tan ε firinna birin malima nɛn falatideni. E lan ε xa naxan liga, n yi ε xaran na ma.

¹⁶ A i ya falan nalima nɛn yamaan ma. A tan yi findi i dɛɛn na, i tan yi lu Ala funfuni a tan xa.

¹⁷ Koni dunganni ito suxu i yii, alogo i xa kabanako feene liga a xɔn.”

Nabi Musa yi xɛtɛ Misiran yi

¹⁸ Musa yi xɛtɛ Yetiro fɛma, a bitanna, a yi a fala a xa, a naxa, “A lu n xa siga ngaxakedenne fɛma naxanye Misiran yi, alogo n xa a to xa e mɔn e nii ra.” Yetiro yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga bɔɲɛ xunbenli.”

¹⁹ Alatala yi a fala Musa xa Midiyan yi, a naxa, “Siga, xɛtɛ Misiran yi, amasɔtɔ naxanye birin yi wama i faxa feni, e bata faxa.”

²⁰ Musa yi a ɲaxanla nun a diine rate sofanle fari, a xɛtɛ Misiran yamanani. Alaa dunganna yi suxi a yii.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I na xɛtɛ Misiran yi, n kabanako feen

naxanye birin soxi i yii, i xa e liga Firawona yɛtagi. Koni, n tan Firawona bɔɲɛni xɔdɔxɔma nɛn, a mi tinma yamaan yi siga mumɛ!

²² I yi a fala Firawona xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N ma diin nan Isirayila bɔnsɔnna ra, n ma dii singena.

²³ N na a falama i xa, n ma diine yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu. Xa i tondi, n na i ya dii singen faxama nɛn.’ ”

²⁴ E yi sigatini, e yi yigiya yirena nde yi. Alatala yi fa Musa ralan. A yi wama a faxesa feni.

²⁵ Sefora yi gɛmɛ xɛnɛn tongo, a yi a diin banxulan, a yi a kidin din Musa sanna ra, a naxa, “Wunla ito bata i makantan, n ma xɛmɛna!”

²⁶ Nayi, Ala yi a lu na. A a fala na banxulan feen nan ma, fa fala “Wunla ito bata i makantan, n ma xɛmɛna.”

²⁷ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “Siga tonbonni Musa ralandeni.” Haruna yi siga, a yi naralan Musa ra Alaa geyaan ma, a yi a sunbu.

²⁸ Alatala Musa xɛxi falan naxan birin nalideni, a na birin ma fe fala Haruna xa, e nun kabanako feen naxanye yi yamarixi.

²⁹ Musa nun Haruna yi siga, e yi Isirayila fonne birin malan.

³⁰ Alatala falan naxan ti Musa xa Haruna yi na birin yɛba, a yi kabanakone liga yamaan yɛtagi.

³¹ Yamaan yi la a ra. E to a mɛ a Alatala bata a ɲɔxɔ lu Isirayila kaane xɔn, a bata yi e tɔrɔn to, e yi e xinbi sin, e Ala batu.

5

Firawonaa tondina

¹ Na xanbi ra, Musa nun Haruna yi siga Firawona fɛma, e a fala a xa, e naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa sanla raba n batu xinla ma tonbonni.’ ”

² Firawona yi e yabi, a naxa, “Nde Alatala ra, n naxan xui suxuma, n

yi Isirayila yamaan lu e siga? N mi Alatala kolon. N mi Isirayila yamaan yiibe e siga mumɛ!”

³ E yi a fala, e naxa, “Heburune Ala bata mini nxu xa. Tin nxu xa xii saxan siga ti tonbonni. Nxu xa saraxane ba Alatala nxɔ Ala xa, alogo a nama nxu faxesa furen na hanma silanfanna ra.”*

⁴ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, “Musa nun Haruna, nanfera ɛ yamaan bama e wanla ra? ɛ siga ɛ wanle ra!”

⁵ Iki yamani ito bata gbo ayi yamanani, ɛ a wanli kalama a ma!”

⁶ Na lɔxɔn yɛtɛni Firawona yi yamarini ito fi konyi rawanle nun kuntigine ma, a naxa,

⁷ “ɛ nama fa sɛxɛn so yamaan yii alo a fɔlɔni e yi bitikidin bɔnbɔ, koni e tan yɛtɛn xa siga sɛxɛ fendeni.†

⁸ E mɔn yi bitikidin xasabin naxan bɔnbɔma a fɔlɔni, ɛ nama tin e nde ba na ra. Bayo salantenne nan e ra, nanara e sɔnxɔma, e naxa, ‘Tin, nxu xa sa saraxane ba nxɔ Ala xa!’

⁹ Wanla xa fari sa muxuni itoe yii, alogo e xa lu wale. Nayi, e mi fa wule falani itoe xuiin namɛma.”

¹⁰ Konyi rawanle nun kuntigine yi a fala yamaan xa, e naxa, “Firawona naxa, ‘Nxu mi fa sɛxɛ soma ɛ yii.’ ”

¹¹ ɛ yɛtɛn xa sa sɛxɛn fen ɛ a toɛ dɛnaxan yi, koni sese mi bama ɛ wanla ra.’ ”

¹² Yamaan yi xuya ayi Misiran yamanani birin yi se gbaxa fendeni naxan sɛ sɛxɛn ɲɔxɔni.

¹³ Konyi rawanle yi gbɛtɛnxi e ra, e naxa, “ɛ xa ɛ soge keden wanla ranan, alo ɛ yi a ligama kii naxan yi nxu yi fama sɛxɛn na waxatin naxan yi.”

¹⁴ Firawona konyi rawanle yi Isirayila kuntigine bɔnbɔ, e naxanye dɔxi, e naxa, “Nanfera ɛ mi bitikidin xasabin bɔnbɔxi xoro nun to yi, alo a fɔlɔni?”

¹⁵ Isirayila kuntigine yi sa e mawuga Firawona xa, e a fala a xa, e naxa, “Nanfera i ya walikɛne suxuma iki?”

* **5:3: Silanfanna:** Sofane yengɛso dɛgɛmana. **“Birikidina.”**

† **5:7: Bitikidin** mɔn falama yirena nde yi fa fala

16 E mi fa sɛxɛn soma i ya walikɛne yii, koni e a falama nxu xa, e naxa, ‘E bitikidine bɔnbɔ!’ Muxune nxu tan bulanma i ya walikɛne, anu ε muxune nan kalan tima.”

17 Firawona yi e yabi, a naxa, “Salayana! Salantenne nan ε ra! Nanara, ε a falama, ‘Tin, nxu xa sa saraxane ba Alatala xa!’”

18 Awa iki, ε sa wali, e mi fa sɛxɛ soma ε yii, anu se mi bama bitikidi xasabi falaxin na.”

19 Isirayila kuntigine yi a kolon nayi, a e tɔrɔma nɛn, e to a mɛ fa fala, “E mi sese bama ε soge keden bitikidin xasabin na.”

20 E minimatɔɔn Firawona konni, e yi naralan Musa nun Haruna ra naxanye yi e mamɛma.

21 E yi a fala e xa, e naxa, “Alatala xa ε kɛwanle mato, a ε makiti! E bata nxu rapaxu Firawona ma e nun a kuntigine alo se kunxin xirina. E bata silanfanna so e yii e xa nxu faxa.”

22 Musa yi xɛtɛ Alatala fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nanfera i fe naxin ligaxi yamani ito ra? Nanfera i n nafaxi?”

23 Xabu n siga Firawona fɛma fala tideni i xinla ra, a yamani ito tɔrɔma. I munma i ya yamaan xunba, han to!”

6

Ala yi Nabi Musa sɛnbɛ so

1 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I ya a toma nɛn sɔnɔn n naxan ligama Firawona ra. N na a karahan, a e yiibama nɛn alogo e xa siga. N na a karahan, a e kedima nɛn a yamanani.”

2 Ala mɔn yi falan ti Musa xa, a naxa, “Alatala nan n tan na.

3 N mini nɛn Iburahima nun Yaxuba nun Isiyaga xa, n yi n xinla falama e xa nɛn, n naxa, ‘Ala Sɛnbɛ Kanna,’ koni n mi yi n xinla falama e xa, a ‘Alatala.’”

4 N mɔn yi layirin xidi nxu tagi, alogo n xa Kanan yamanan so e yii, e yi xɔpɛyani dɛnaxan yi.

5 N bata Isirayila kaane wuga xuiin mɛ, Misiran kaane naxanye suxi

konyiyani, n bata n xaxili lu n ma layirin xɔn ma.

6 Nanara, a fala Isirayila kaane xa, fa fala, ‘Alatala nan n tan na, n na ε raminima nɛn Misiran kaane yamarin bun. N na ε xɔrɔyama nɛn e konyiyaan ma, n yi ε xunba n sɛnbɛ gbeenɛ naxankata magaxuxine xɔn Misiran kaane xili ma.

7 N na ε findima nɛn n ma yamaan na. N findi ε Ala ra, ε yi a kolon a Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε raminima Misiran kaane yamarin bun ma.

8 N na ε xalima nɛn na bɔxɔni, n yi a so ε yii ε gbeen na, n na n kɔlɔ bɔxɔn naxan ma fe ra, a n na a soma nɛn Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii, n tan Alatala.’ ”

9 Musa yi na falan nali Isirayila kaane ma, koni tɔrɔn nun konyiya xɔdɛxɛn mi tin e Musa xuiin name.

10 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

11 “Siga, i sa falan ti Firawona xa, Misiran mangana, alogo a xa Isirayila kaane bejin, e mini a yamanani.”

12 Musa yi Alatala yabi, a naxa, “Xa Isirayila kaane mi n xuiin namɛxi, Firawona n xuiin namɛma di, n tan naxan mi dɛ bolon?”

13 Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a yi yamarine so e yii Isirayila kaane fe yi e nun Firawona fe yi, Misiran mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yamanani.

Nabi Musa benbane fe

14 Isirayila denbaya kanne xinle ni itoe ra:

Isirayilaa dii singena Rubɛn, a tan ma diine ni i ra: Xanɔki, Palu, Xesirɔn e nun Karimi. Ne findixi Rubɛn xabila naaninne benbane nan na.

15 Simeyɔn ma diine ni i ra: Yemuyeli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, e nun Kanan kaa gilɛna dii xɛmɛ Sayuli. Ne findixi Simeyɔn xabila senninne benbane nan na.

16 Lewi a diine xinle ni itoe ra e nun e yixɛtɛne: Gɛrisɔn, Kehati e nun Merari. Lewi nɛɛ kɛmɛ tonge saxan e nun solofere sɔtɔ nɛn siimayaan na.

17 Gɛrisɔn ma diine yi findi xabila firin benbane ra: Libini nun Simeyi.

¹⁸ Kehati a diine ni i ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiyeli. Kehati jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge saxan e nun saxan sɔtɔ nɛn siimayaan na.

¹⁹ Merari a diine ni i ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane benbane nan ne ra mayixɛtɛ yɛɛn ma.

²⁰ Amirama yi a baba magilɛ Yokebedi tongo a jaxanla ra, a yi Haruna nun Musa bari a xa. Amirama yi jɛɛ kɛmɛ tonge saxan e nun saxan sɔtɔ siimayaan na.

²¹ Yisehari a diine ni i ra: Kora, Nefegi e nun Sikiri.

²² Yusiyeli a diine ni i ra: Mikayeli, Elisafan e nun Sitiri.

²³ Haruna yi Aminadabo a dii tɛmɛ Eliseba tongo a jaxanla ra. Naxason magilɛn nan yi Eliseba ra. A yi Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara bari a xa.

²⁴ Kora diine ni i ra: Asiri, Elikana e nun Abiyasafa. Kora xabila saxanne benbane nan ne ra.

²⁵ Harunaa dii Eleyasari yi Putiyeli a dii tɛmɛn tongo a jaxanla ra, a yi Finexasi bari a xa. Lewi bɔnsɔnna denbaya xunne nan ne ra, e xabila yɛɛn ma.

²⁶ E tan ni i ra Haruna nun Musa, Alatala a fala ne nan xa, a naxa, “ɛ Isirayila kaane ganle ramini Misiran yi.”

²⁷ E tan nan falan ti Firawona xa, Misiran Mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yi. Na Musa nun Haruna nan itoe ra.

²⁸ Alatala falan ti nɛn Musa xa Misiran yamanani,

²⁹ a naxa, “N tan nan Alatala ra. A fala Firawona xa, Misiran Mangana, n naxan birin falama i xa.”

³⁰ Koni Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “Bayo n dɛɛn mi fatan fala fajine tiyɛ a xa, Firawona n xuiin namɛma di?”

7

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A mato, n ni i findima nɛn Ala ra Firawona xa, i tada Haruna luma nɛn alo i ya nabina.

² N na i yamari naxan na, i na fala, i tada Haruna yi falan ti Firawona xa,

alogo a xa tin Isirayila kaane yi mini a yamanani.

³ Koni, n tan Firawona bɔjɛni xɔdɔxɔma nɛn, n yi n ma taxam- asenne nun kabanakone rawuya ayi Misiran yamanani.

⁴ Firawona mi ɛ xuiin namɛma mumɛ! N na n senbɛn yitama nɛn Misiran na jaxankata magaxuxine yi, n yi n ma ganla ramini Misiran yamanani, Isirayila, n ma yamana.

⁵ Misiran kaane a kolonma nɛn a n tan nan Alatala ra, n na n yiini bandun Misiran kaane xili ma, n yi Isirayila kaane ramini na yi.”

⁶ Alatala naxan yamari, Musa nun Haruna yi na birin liga.

⁷ Musa siimayaan yi jɛɛ tonge solomasɛxɛ, Haruna siimayaan yi jɛɛ tonge solomasɛxɛ e nun saxan, e falan ti Firawona xa waxatin naxan yi.

Dunganna yi maxɛtɛ sajin na

⁸ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

⁹ “Xa Firawona a fala ɛ xa, a naxa, ‘ɛ kabanako fena nde liga!’ Nayi, i yi a fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganna tongo, i yi a bira Firawona yɛtagi.’ A findima nɛn sajin na.”

¹⁰ Musa nun Haruna yi siga Firawona fɛma, Alatala yamarin naxan soxi e yii, e na liga. Haruna yi a dunganna bira Firawona nun a kuntigine yɛtagi, a findi sajin na.

¹¹ Koni Firawona fan yi fekolonne nun seri kanne nun Misiran woyimɛne xili, ne fan yi na fe sifan liga e dalili feene xɔn.

¹² E birin yi e dunganne bira, e findi sajinɛ ra. Koni Harunaa dunganna yi e dunganne gerun.

¹³ Firawona bɔjɛn yi xɔdɔxɔ, a mi Musa nun Harunaa falan namɛ alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Fitina fe singena: Igen yi maxɛtɛ wunla ra

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Firawona bɔjɛni xɔdɔxɔxi, a tondixi yamaan bejindeni e siga.

¹⁵ Siga Firawona fɛma xɔtɔnni. A na siga Nila baan dɛ, i siga a ralandeni.

Dunganna naxan maxete sajin na i na suxu i yii.

¹⁶ I xa a fala Firawona xa, i naxa, ‘Alatala, Heburune Ala, na bata n nafa i fema a n xa a fala, a i xa a yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa a batu tonbonni koni han to i munma i tuli mati.

¹⁷ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “I fama a kolondeni n ma wanla nan xɔn a Alatala nan n tan na.” Dunganna naxan n yii, n Nila baa igen garinma nen na ra, a maxete wunla ra.

¹⁸ Yexen naxanye Nila baani, ne faxama nen. Igeni lɔxɔma nen. Misiran kaane mi fa nɔe a igen minje.’ ”

¹⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa: i ya dunganna tongo, i yi i yiini bandun Misiran igene xun ma: Baane, xudene, darane, e nun ticine birin. E findima nen wunla ra. Wunla luma nen Misiran yamanan yiren birin yi, hali ige sase wudi daxine nun fejene kui.”

²⁰ Alatala yamarin naxan fi Musa nun Haruna ma, e yi na liga. Haruna yi a dunganni te Nila baan xun ma, a yi igen garin Firawona nun a kuntigine yetagi. Igen birin yi maxete wunla ra.

²¹ Yexen naxanye yi Nila baani, ne yi faxa. Igen yi lɔxɔ han Misiran kaane mi yi fa nɔe baa igen minje. Wunla yi lu Misiran yamanan yiren birin yi.

²² Koni Misiran woyimene fan yi na fe sifane liga e dalili feene xɔn. Firawona bɔjen yi xɔdɔxɔ, a mi Musa nun Haruna xuiin name alo Alatala a fala kii naxan yi.

²³ Firawona yi xete, a siga a banxini, a mi a yengi lu na feene xɔn.

²⁴ Misiran kaane birin yi yinle ge Nila baan dexɔnni alogo e xa e min, amasɔtɔ e mi yi nɔe baa igen minje.

²⁵ Alatala yelin Nila baan finde wunla ra waxatin naxan yi, xii solofere yi dangu na xanbi ra.

Fitina fe firindena: Xunjene

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fema, i yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala falani ito nan tixi, a naxa: N ma yamaan yiiba, a xa siga alogo e xa sa n batu.

²⁷ Xa i tondi e bejinje, n na i ya yamanan birin jaxankatama nen, n xunjene radin a ma.

²⁸ Nila baan nafema nen xunjene ra. E tema nen, e so i ya manga banxin kui, i xideni, i ya sadeni, i ya kuntigine banxine kui, i ya yamana banxine kui, i ya buru gandene yi, e nun i ya buru bɔnbɔdene kui.

²⁹ Xunjene tema nen i tan nun i ya yamaan nun i ya kuntigine ma.’ ”

8

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganni bandun baane nun xudene nun darane xun ma, i yi xunjene rate Misiran yamanani.’ ”

² Haruna yi a yiini bandun Misiran igene xun ma, xunjene yi te Misiran yamanan birin yi.

³ Koni Misiran woyimene fan yi na fe sifane liga e dalili feene xɔn. E fan yi xunjene rate Misiran yamanani.

⁴ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “E Alatala maxandi n xa alogo a xa xunjene masiga n na, e nun n ma yamaan na. N na i ya yamaan bejinje, e siga, alogo e xa sa saraxane ba Alatala xa.”

⁵ Musa yi a fala Firawona xa, a naxa, “Na binyen xa lu i tan xa, i yi a fala, n lan n xa maxandin ti e nun i ya kuntigine xa waxatin naxan yi, e nun i ya yamaan xa, alogo Ala xa xunjene masiga e nun e banxine ra. E yi siga Nila baa igeni.”

⁶ A yi yabin ti, a naxa, “Tila.” Musa yi a fala, a naxa, “A ligama nen na kiini alogo i xa a kolon a muxu yo mi maliga Alatala ra, nxɔ Ala.

⁷ Xunjene e masigama nen i ra e nun i ya banxine nun i ya kuntigine nun i ya yamana. E yi lu Nila baani.”

⁸ Musa nun Haruna yi mini Firawona fema. Musa yi a xuiini te Alatala

ma xunɛene fe ra, Ala naxanye rafa Firawona ma.

⁹ Musa yi naxan maxɔdinma, Alatala yi na liga. Xunɛene yi faxa banxine kui e nun tandene nun xεene ma.

¹⁰ E yi e makɔ, e e sa e bode fari, yamanan xirin yi mini e fe ra.

¹¹ Firawona to a to a feene bata mafisa, a bɔɛn mɔn yi xɔdɔxɔ. A mi Musa nun Haruna xuiin name, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Fitina fe saxandena: Sosone

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganni bandun, i bɔxɔni garin. Gbangbanna maxetema nɛn sosone ra Misiran yamanan birin yi.’ ”

¹³ E yi na liga. Haruna yi a dunganni bandun a yii, a bɔxɔn gbangbanni garin, sosone yi fa muxune nun subene xili ma. Bɔxɔn gbangbanna birin yi maxetεe sosone ra Misiran yamanan birin yi.

¹⁴ Koni, woyimεene to kata e xa sosone ramini e dalili feene xɔn, e mi nɔ. Sosone yi muxune nun subene ma.

¹⁵ Woyimεene yi a fala Firawona xa, e naxa, “Ala sɛnbɛn nan ito ra!” Koni Firawona bɔɛn yi xɔdɔxɔ, a mi a tuli mati Musa nun Haruna ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.

Fitina fe naanindena: Xenne

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Keli xɔtɔn, i siga Firawona ralan-deni. A sigama nɛn xude dɛni. I yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala falani ito nan tixi, a naxa: N ma yamaan bejin, e xa siga alogo e xa sa n batu.’ ”

¹⁷ Xa i mi tin n ma yamaan yiibe e siga, n xenne rafama nɛn i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan xili ma, e nun i ya banxine kui. Misiran kaane banxine rafama nɛn xenne ra, bɔxɔn yi rafe.

¹⁸ Koni na lɔxɔni, n Gosen yamanan luma nɛn a danna n ma yamaan dɛnaxan yi. Xenne mi fama mɛnni, alogo i xa a kolon a n tan Alatala walima yamanani ito yi.

¹⁹ N tagi rabaan luma nɛn n ma yamaan nun i ya yamaan tagi. Na kabanako fe taxamasenna ligama nɛn tila.’ ”

²⁰ Alatala yi na liga. Xeri wuyaxi yi so Firawona banxine e nun a kuntigine banxine yi. Misiran yamanan birin yi kala xenne ra.

²¹ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “E siga, ε sa saraxane ba ε Ala xa yamanani ito yi.”

²² Musa yi a yabi, a naxa, “A mi lan a xa liga na ki. Amasɔtɔ nxu saraxan naxanye bama Alatala xa, nxɔ Ala, ne findε fe haramuxin na Misiran kaane yεε ra yi. Xa nxu saraxa haramuxin ba Misiran kaane yεε xɔri, e mi nxu magɔlɔɛ ba?”

²³ Nxu xii saxan sigan nan tima tonbonni, nxu yi saraxane ba Alatala xa, nxɔ Ala, alo a nxu yamari kii naxan yi.”

²⁴ Firawona yi a fala, a naxa, “N na ε yibama nɛn alogo ε xa siga, ε yi saraxane ba Alatala xa, ε Ala, tonbonni. Koni ε nama ε makuya. Awa, ε xa Ala maxandi n xa.”

²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, “N kelima nɛn i fɛma, n na Alatala maxandi. Tila, xenne masigama nɛn Firawona nun a kuntigine nun a yamaan na. Koni Firawona nama fa yanfan ti, a tondi yamaan yiibe siga saraxane badeni Alatala xa.”

²⁶ Musa yi keli Firawona fɛma, a yi Alatala maxandi.

²⁷ Musa naxan maxɔdin, Alatala yi na liga. Xenne yi e masiga Firawona ra e nun a kuntigine nun a yamaan na. Keden mi lu.

²⁸ Koni Firawona mɔn yi a bɔɛni xɔdɔxɔ, a mi tin yamaan yiibe.

9

Fitina feen suulundena: Xuruseene faxa fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fɛma, i yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala, Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, “N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu.’ ”

² Xa i tondi e bejinɛ e xa siga, xa i lu tondε,

³ Alatala fitina furen nafama nɛn i ya xuruseene ma naxanye xɛɛne ma, soone, sofanle, ɲɔgɔmɛne, ɲingene, yɛxɛɛne e nun siine.

⁴ Koni Alatala Isirayila xuruseene nun Misiran xuruseene tagi rabama nɛn, alogo Isirayila kaane gbeene sese nama faxa.’ ”

⁵ Alatala bata yi waxatin sa, a naxa, “N na ligama nɛn yamanani ito yi tila.”

⁶ Na xɔtɔn bode Alatala yi na liga. Misiran kaane xuruseene birin yi faxa. Koni, Isirayila kaane xuruse keden mi faxa.

⁷ Firawona yi xɛrane rasiga, e fa a to a Isirayila xuruse yo mi faxaxi. Koni Firawona bɔɲɛn yi siga xɔdɔxɛ, a mi yamaan yiiba mumɛ, e siga.

Fitina fe sennindena: Sete Furena

⁸ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “E yiine rafe sulun tɛɛn* xubeni, Musa xa a woli kore Firawona yɛtagi.

⁹ A xuyama ayi nɛn Misiran yamanan birin xun ma, a findi sete furen na Misiran yamanan muxune nun a subene birin ma.”

¹⁰ E yi sulun tɛɛn xuben tongo, e siga Firawona fɛma. Musa yi a woli kore, sete furen yi fa yamanan muxune nun a subene birin ma.

¹¹ Koni woyimɛne mi yi nɔɛ tiyɛ Musa yɛtagi, bayo setene yi e ma alo Misiran kaane birin.

¹² Koni, Alatala yi Firawona bɔɲɛni xɔdɔxɔ, a mi Musa nun Haruna xuiin name mumɛ, alo Alatala naxan fala Musa xa.

Fitina fe soloferedena: Balabalan kɛɛna

¹³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Keli xɔtɔn, i siga Firawona fɛma. I yi a fala a xa fa fala Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ma yamaan yiiba, e xa siga alogo e xa sa n batu.

¹⁴ Xanamu, n nan n ma fitina feene senbe soma nɛn i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan xili ma, alogo i xa a kolon a n ɲɔxɔn mi na bɔxɔn fari.

¹⁵ Xa n yi n yiini bandun i ma nun, n yi fitina furen nasigama nɛn i ma nun, i tan nun i ya yamaan birin yi raxɔrima nɛn bɔxɔ xɔnna fari.

¹⁶ Koni n bata i lu i nii ra, alogo i xa n senben to, n xinla yi rali dunuɲa yiren birin yi.

¹⁷ Xa i mɔn n ma yamaan makankan, i mi tin e siga,

¹⁸ i yanyi tila n balabalan kɛɛn nagodoma nɛn, naxan ɲɔxɔn munma fa Misiran yi xabu a masege lɔxɔni han to.

¹⁹ Nayi, i ya xuruseene nun i yii seene birin naxanye xɛɛn ma, i xa ne ramara. Bayo balabalan kɛɛn fama nɛn muxune nun subene birin ma naxanye xɛɛn ma. Naxanye mi rasoxi banxine yi, ne faxama nɛn.’ ”

²⁰ Firawona kuntigin naxanye gaxu Alatalaa falan yɛɛ ra, ne yi e konyine nun e xuruseene raso banxine kui.

²¹ Koni naxanye mi e yengi lu Alatalaa falan xɔn, ne yi e walikene nun e xuruseene lu xɛɛne ma.

²² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini te kore, balabalan kɛɛn xa godo Misiran yamanan yiren birin yi muxune nun subene ma, e nun siseene birin ma Misiran xɛɛne birin yi.”

²³ Musa yi a dunganni te kore, Alatala yi galanna nun balabalan kɛɛn nafa, kuye sarinna yi bɔxɔn li. Awa, Alatala yi balabalan kɛɛn nafa Misiran yamanani.

²⁴ Balabalan kɛɛn yi fa, kuyen yi sarin, a senben yi gbo ayi, a ɲɔxɔn munma yi fa Misiran yi xabu a findi yamanan na.

²⁵ Balabalan kɛɛne yi muxune nun subene birin magɔlɔn xɛɛne ma, a yi siseene birin kala, a wudine birin yi gira Misiran yamanan birin yi.

²⁶ Gosen yamanani, Isirayila kaane yi denaxan yi, balabalan kɛɛ mi fa mɛnni.

²⁷ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “Iki, n bata yulubin liga,

* **9:8: Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”**

Alatala nan tinxin, n tan nun n ma yamaan sɔnna na a ra.

²⁸ E Alatala maxandi, nxu bata wasa galanna nun balabalan keɛɛn na. N na e yiibe e siga. E mi fa makankanma mumɛ!”

²⁹ Musa yi a fala a xa, a naxa, “N na mini taani, n nan n yiine tiye Alatala xa, galanna nun balabalan keɛɛn yi dan, alogo i xa a kolon a Alatala nan gbee bɔxɔn na.

³⁰ Koni n na a kolon i tan nun i ya kuntigine, e mɔn mi gaxuma Marigina Alatala yeɛ ra.”

³¹ Geɛɛn nun fundenna nan kala, bayo fundenna yi sabatixi, geɛɛn yi fugaxi.

³² Maala nun murutun mi kala bayo e mi a liin sinma.

³³ Musa yi keli Firawona fɛma, a mini taani, a a yiine ti Alatala xa. Galanna nun balabalan keɛɛn yi dan, tulen mi fa fa bɔxɔn fari.

³⁴ Firawona to a to a tulen nun balabalan keɛɛn nun galanna bata dan, a mɔn yi yulubin liga. A yi a bɔɔɛni xɔdɔxɔ, e nun a kuntigine.

³⁵ Firawona bɔɔɛn yi xɔdɔxɔ, a mi tin Isirayila kaane yi siga, alo Alatala a fala yamaan xa kii naxan yi fata Musa ra.

10

Fitina fe solomasɛxedena: Tuguminne

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fɛma, amasɔtɔ n na a bɔɔɛn xɔdɔxɔma e nun a kuntigine, alogo n xa n ma kabanako feene liga e tagi,

² alogo i xa a fala i ya diine nun mamandenne xa n Misiran kaane ɲaxankata kii naxan yi, n kabanako feene liga e tagi. E yi a kolon a Alatala nan n tan na.”

³ Musa nun Haruna yi siga Firawona fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, “Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘I tondɛ i magodɛ n yetagi han waxatin mundun yi? N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu.

⁴ Xa i tondi n ma yamaan beɲinɲe e xa siga, tila n tuguminne rafama nɛn i ya yamanan yiren birin yi.

⁵ E dɔxɔma nɛn bɔxɔn birin fari, bɔxɔn mi fa nɔɛ toɛ. Balabalan keɛɛn naxan luxi e yii, e na nan donma hali wudin naxanye birin xɛene ma.

⁶ E i ya banxine rafama nɛn, e nun i ya kuntigine banxine, e nun Misiran kaane birin ma banxine. I fafane nun ne benbane munma a ɲɔxɔn to xabu e dɔxɔ yamanani ito yi han to.’ ” Musa yi siga, a keli Firawona fɛma.

⁷ Firawona kuntigine yi a fala a xa, e naxa, “Xɛmɛni ito luyɛ alo luti ratixina en yeɛ ra han waxatin mundun yi? Muxuni itoe yiiba, e xa siga, e xa sa Alatala batu, e Ala. I mɔn mi a to Misiran kala feni?”

⁸ E yi Musa nun Haruna xili Firawona fɛma. A yi a fala, a naxa, “E siga Alatala batudeni, e Ala. Koni, nde sigama?”

⁹ Musa yi a yabi, a naxa, “Nxu nun nxɔ diine nun nxɔ fonne nan sigama, dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne, xuruse xunxurine nun a xungbene, amasɔtɔ nxu sa sanla nan nabama Alatalaa binyeni.”

¹⁰ Firawona yi a fala e xa, a naxa, “Xa n tin, e nun e diine yi siga, fɔ n xa n ɲungu e ma ɲɛ? Bayo e mi fa fama. E fe ɲaxin nan fɔxɔ ra yati!

¹¹ Eɛn-ɛn de! E tan xɛmɛne gbansanna xa siga, e Alatala batu, bayo e na nan maxɔdinxi.” E yi e kedi Firawona yetagi.

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun Misiran yamanan xun ma alogo tuguminne xa te Misiran yamanani, e yi siseene birin don xɛene ma, balabalan keɛɛn naxanye birin luxi.”

¹³ Musa yi a dunganni bandun Misiran yamanan xun ma. Alatala yi foyen nafa na yanyin nun kɔɛɛn birin na keli sogeteden binni. Benun xɔtɔnni, foyen bata fa tuguminne ra.

¹⁴ Tuguminne yi te Misiran yamanan birin yi, e wara ayi yiren birin yi. A ɲɔxɔn munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔnɔn!

¹⁵ E yi lu bɔxɔn birin ma han e na yifɔrɔ. E siseene nun se bogine birin don xεene ma, balabalan kεsen naxanye lu. Ningi yo mi lu wudine nun siseene ma Misiran yamanan birin yi.

¹⁶ Firawona yi Musa nun Haruna xili mafuren! A yi a fala e xa, a naxa, “N bata yulubin liga Alatala ra, ε Ala, e nun ε tan.

¹⁷ Iki, ε mɔn xa n mafelu yulubini ito a fe ra, ε Alatala maxandi, ε Ala alogo a xa naxankata faxa tiini ito masiga n na.”

¹⁸ Musa yi mini Firawona konni, a Alatala maxandi.

¹⁹ Alatala yi foye gbeen nafa keli sogegododen binni, naxan tuguminne xali, a e woli Gbala Baani, hali tugumin keden mi lu Misiran bɔxɔn ma.

²⁰ Alatala yi Firawona bɔɓen xɔdɔxɔ, a mi tin Isirayila kaane beɓinɓe.

Fitina fe solomanaanindena: Dimin Misiran yi

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini te kore, dimi gbeen xa sin Misiran yamanan birin yi, han muxune yeene yi rafɔrɔ ayi.”

²² Musa yi a yiini te kore, dimi gbeen yi so Misiran yamanan birin yi, xii saxan.

²³ Muxu yo mi yi fa a bode toma, muxu yo mi yi kelima a konni na xii saxanna bun ma. Koni kenenna yi Isirayila kaane konne yi.

²⁴ Firawona yi Musa xili, a yi a fala a xa, a naxa, “E siga ε Alatala batu. E diine xa siga ε fɔxɔ ra. Xuruseene nan tun luma be.”

²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, “Na mi a ra! Nxu naxan bama saraxan nun saraxa gan daxin na Alatala xa, nxɔ Ala, fɔ i xa na xuruseene so nxu yii.

²⁶ Nxɔ xuruseene fan sigama nen, keden mi luun be, amasɔtɔ nxu makoon ne nan ma nxu nεma Alatala batuε, nxɔ Ala. Benun nxu xa so, nxu mi a kolon nxu naxan nawalima Alatala batudeni.”

²⁷ Alatala yi Firawona bɔɓen xɔdɔxɔ, a mi tin e beɓinɓe e yi siga.

²⁸ Firawona yi a fala Musa xa, a naxa, “Mini n konni! I yeε ratanga i fa feen ma n yetagi sɔnɔn! I na fa n yetagi lɔxɔn naxan yi, i faxama nen.”

²⁹ Musa yi a yabi, a naxa, “I bata a fala! N mi fa fama i yetagi sɔnɔn!”

11

Fitina fe dɔnxena fe

¹ Awa, Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, “N mɔn fitina fe keden nafama nen Firawona ma e nun Misiran yamanan. Na xanbi ra, a ε yibama nen alogo ε xa keli be. A na tin fa, a yeεna ε kedima nen be.

² Falan ti yamaan xa alogo xεmene nun naxanle birin xa e dɔxɔ bodene xandi gbeti nun xεma muranne yi.”

³ Alatala bata yi a liga a Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma. Firawona kuntigine nun a yamaan bata yi Musa yeεen binya Misiran yamanani.

⁴ Musa yi a fala Firawona xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Kɔε tagini, n danguma nen Misiran birin yi.

⁵ Dii singene birin faxama nen Misiran yamanani, keli Firawona dii singen ma naxan dɔxi mangayani, han konyi gilena dii singen naxan seen dinma, e nun subene birin ma dii singene.

⁶ Wuga xui gbeen tema nen Misiran yamanan birin yi, a nɔxɔn munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔnɔn.

⁷ Koni Isirayila kaane ye, hali baren mi wonwonɓe muxun ma hanma suben ma.’ Nayi, ε a kolonma nen a Alatala Misiran nun Isirayila tagi rabaxi.

⁸ Nayi, i ya kuntigini itoe birin fama nen n fεma, e xinbi sin n yetagi, e yi a fala, e naxa, ‘Siga, i tan nun yamaan naxan biraxi i fɔxɔ ra!’ Na xanbi ra, n sigama nen.” Musa xɔlɔxi gbeen yi keli Firawona fεma.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Firawona mi i xuiin namεma, alogo n ma kabanako feene xa wuya ayi Misiran yamanani.”

¹⁰ Musa nun Haruna yi kabanakoni itoe birin liga Firawona yɛtagi, koni Alatala yi Firawona bɔɲɛn xɔdɔxɔ a mi tin Isirayila kaane beɲinɲe e xa mini a yamanani.

12

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla Saraxaraline 23.4-8 nun Yatene 28.16-25 nun Sariyane 16.1-8

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa Misiran yamanani, a naxa,

² “Kikeni ito findima ε xa ɲɛɛn kike singen nan na.

³ Ε xa a fala Isirayila yamaan xa, a kikeni ito xii fude lɔxɔni, denbaya kanna birin xa yɛxɛɛ dii keden tongo a denbayaan xa, denbaya yo denbaya yɛxɛɛ dii keden.

⁴ Denbayaan naxan muxuye mi wuya, e mi nɔɛ yɛxɛɛ dii kedenna ɲanɲe, e nun e dɔxɔ boden xa yɛxɛɛ diina nde yitaxun alogo yamaan naxan donɲe, birin ma denbayaan xa na sɔtɔ.

⁵ Ε xa kontonna ɲɛɛ kedenna sugandi fɛ mi naxan na hanma kɔtɔna.

⁶ Ε xa a ramara han kikeni ito xii fu nun naaninde lɔxɔni, Isirayila kaan birin xa a gbee xuruseen kɔɛ raxaba ɲinbanna ra.

⁷ E yi a wunla tongo, e yi a susan banxine dɛɛne xun ma wudin ma e nun dɛɛn wudi firinne ma e a donma banxin naxan kui.

⁸ Na kɔɛ yɛtɛɛn na, e xa a suben gan, e yi a don e nun ɲɔxɔnde dɛ xɔlɛne nun burun natetarena.

⁹ Ε nama a suben don a xinden na hanma a ɲinxina, koni a xa gan e nun a xunna nun a sanne nun a kui seene.

¹⁰ Ε nama sese lu han xɔtɔnni. Xa nde lu, xɔtɔnni ε xa a dɔnxɛn sa tɛɛni.

¹¹ Ε xa a don ikiini: ε xa ε maxidi, ε yi ε sankidine so ε sanni, ε dunganna suxu ε yii, ε yi a don mafuren! Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla na a ra Alatala xa.

¹² Na kɔɛɛn na, n danguma nɛn Misiran yamanani, n dii singene birin faxama nɛn, muxun nun

subena. N Misiran kaane gbee alane birin ɲaxankatama nɛn. Alatala nan n tan na.

¹³ Wunla naxan banxin ma, na findima taxamasenna nan na ε xa. N na wunla to, n danguma nɛn ε xun ma. Fitina fe mi ε liyɛ, n na Misiran yamanan ɲaxankata waxatin naxan yi.”

¹⁴ “Nɛɛ yo ɲɛɛ sanli ito na feene rabirama ε ma nɛn waxati famatɔne yi. Ε na sanla rabama nɛn Alatala xa alo habadan sariyana.

¹⁵ Xii soloferen bun ma, ε buru ratetaren donma nɛn. Xii singen na a li, ε buru rate seen* bama nɛn ε banxine kui. Amasɔtɔ naxan na seen don burun nate seen naxan yi, keli xii singen ma han xii soloferede lɔxɔni, n na a kedima nɛn Isirayila yamaan yɛ.

¹⁶ Lɔxɔ singeni, ε malan sariɲanxin tima nɛn. Ε nde fan tima nɛn a xii soloferede lɔxɔni. Ε nama wali yo ke lɔxɔni itoe ma fɔ kudi soona yamaan xa, alogo ε xa ε dɛge. Ε nɔɛ na nan tun ligɛ.

¹⁷ Ε xa Buru Ratetaren Sanla raba, amasɔtɔ n na ε ganle raminixi Misiran yi na lɔxɔn yɛtɛni. Ε xa na lɔxɔn sanla raba alo habadan sariyana ε yixɛtɛne birin xa waxati famatɔne yi.

¹⁸ Nɛɛn kike singeni, ε burun natetaren donma nɛn kiken xii fu nun naaninde lɔxɔn ɲinbanna ra, han xii mɔxɔɲɛn nun kedende lɔxɔn ɲinbanna ra.

¹⁹ Buru rate seen mi luma ε banxine kui xii solofere bun ma. Naxan na seen don buru rate seen naxan yi, na kedima nɛn Isirayila yamaan yɛ, xa a findi xɔɲɛn na hanma Isirayila kaana.

²⁰ Ε nama sese don buru rate seen naxan yi. Ε banxine yi, ε buru ratetaren nan donma.”

²¹ Musa yi Isirayila fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, “Ε siga, ε yɛxɛɛn hanma siin tongo ε denbayane xa, ε a faxa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

²² Na xanbi ra, ε hisopi wudi yiin tongo, ε a sin wunli, ε a susan dɛɛn

* **12:15: burun nate sena:** Leɓenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

xun ma wudin nun dɛɛn wudi firinne ma. Ɛ sese nama mini ɛ banxine kui han xɔtɔnni.

²³ Alatala na dangu yamanani Misiran kaane faxadeni, xa a wunla to dɛɛn xun ma nun a dɛxɔnne ma, Alatala danguma nɛn na banxin xun ma. A mi tinma halagi tiin yi so ɛ banxini ɛ faxadeni.”

²⁴ “Ɛ yamarini itoe suxuma nɛn alo habadan sariyana ɛ yetɛ xa e nun ɛ yixɛtɛne.

²⁵ Alatala bɔxɔn naxan soma ɛ yii, a naxan falaxi, ɛ na so mɛnni, ɛ sanli ito raba.

²⁶ Ɛ diine na ɛ maxɔdin, e naxa, ‘Sariyani ito bunna nanse ra ɛ tan xa?’

²⁷ Ɛ xa e yabi, ɛ naxa, ‘Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan na a ra Alatala xa, naxan dangu Isirayila kaane banxine xun ma Misiran yi. A to yi Misiran kaane faxama, a yi nxɔ banxine ratanga.’ ” Na xanbi ra, yamaan yi e xinbi sin, e Ala batu.

²⁸ Isirayila kaane yi a liga alo Alatala Musa nun Haruna yamari kii naxan yi.

Fitina feen fudena: Misiran dii singene yi faxa

²⁹ Kɔɛ tagini, Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yi, keli Firawona dii singen ma naxan dɔxi mangayani han kasorasane dii singene kaso banxini, e nun subene dii singene.

³⁰ Firawona nun a kuntigine birin yi keli kɔɛɛn na, e nun Misiran kaane birin. Wuga xui gbeen yi te Misiran yi, bayo faxan bata yi ti banxin birin yi.

³¹ Na kɔɛɛn yetɛɛn na, Firawona yi Musa nun Haruna xili, a fala e xa, a naxa, “Ɛ keli, ɛ mini n ma yamanani, ɛ tan nun Isirayila kaane! Ɛ siga, ɛ Alatala batu, alo ɛ a falaxi kii naxan yi.

³² Ɛ xuruse xunxurine nun a xungbene tongo, alo ɛ a falaxi kii naxan yi. Ɛ siga. Ɛ duba n fan xa.”

³³ Misiran kaane yi Isirayila yamaan nagbɛngbɛn, e yi e kedi ya-

manani mafurɛn, bayo e yi a falama nɛn, e naxa, “Nxu birin faxama.”

³⁴ Isirayila yamaan yi e burun xali benun a xa gan, benun a rate seen xa sa. E buru bɔnbɔ seene mafilin e dugine yi, e e sa e kɔɛ ma, e siga a xalɛ.

³⁵ Musa naxan fala, Isirayila kaane yi na liga, e yi Misiran kaane xandi gbetin nun xɛma muranne yi e nun dugine.

³⁶ Alatala yi a liga Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma, e naxan maxɔdin e na so e yii. E yi Misiran kaane yii geli.

Isirayila kaane yi keli Misiran yi

³⁷ Isirayila xɛmɛ wuli kɛmɛ sennin yi keli e sanna ma Ramisesi taani, siga Sukɔti taani, ba ɲaxanle nun didine ra.

³⁸ Siya gbɛtɛ wuyaxi fan yi siga e fɔxɔ ra. Xuruse kuru gbeen yi e yii a xunxurin nun a xungbene.

³⁹ E yi burudine gan buru ratese mi yi naxanye yi, e keli naxan na Misiran yi, bayo e kedi nɛn Misiran yi. E mi fɛrɛn sɔtɔ, e fandane tongo e yetɛ xa.

⁴⁰ Isirayila kaane ɲɛɛ kɛmɛ naanin ɲɛɛ tonge saxan nan ti Misiran yi.

⁴¹ Ɔɛɛ kɛmɛ naanin ɲɛɛ tonge saxanden to a li, na lɔxɔ yetɛni, Alatala yamaan birin yi mini Misiran yamanani.

⁴² Kɔɛni ito ra waxati famatɔne yi, Isirayila kaane birin xa xi Alatala batuɛ, bayo a e ramixi Misiran yamanani kɔɛɛn nan na.

⁴³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “Tɔnne ni i ra Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe yi: Xɔɲɛ yo nama a don.

⁴⁴ Konyin naxan saraxi, i na na banxulan, ɛ nun na a donɲɛ nɛn.

⁴⁵ I ya walikɛɛn naxan sare fixi hanma xɔɲɛna, ne nama a don.

⁴⁶ A donma banxi kedenna nan kui. Ɛ nama a subɛn namini banxini. Ɛ nama a xɔri yo gira.

⁴⁷ Isirayila yamaan birin xa sanli ito liga.

⁴⁸ Xa xɔɲɛna nde i konni naxan wama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba feni Alatala xa, a denbayaan

xemene birin xa banxulan. Nayi, a nɔɛ a ligɛ nɛn alo Isirayila kaana. Koni banxulantare yo nama a don.

⁴⁹ A tan sariya kedenna na a ra Isirayila kaan nun xɔɲɛn xa ɛ tagi.”

⁵⁰ Alatala naxan yamari Musa nun Haruna ma, Isirayila kaane birin yi na liga na kiini.

⁵¹ Na lɔxɔn yɛtɛni Alatala yi Isirayila ganla ramini Misiran yamanani e bɔnsɔn yɛɛn ma.

13

Dii singene rasariɲan fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Dii xɛmɛ singene birin nasariɲan n xa. N gbeen nan dii singene birin na Isirayila kaane yɛ, muxune nun subene.”

³ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Lɔxɔni ito xa rabira ɛ ma, ɛ mini lɔxɔni Misiran yi konyiyani! Amasɔtɔ Alatala ɛ ramini a sɛnbɛn nan na. ɛ nama buru ratexin don.

⁴ ɛ minima nɛn to, Abiba kiken na.

⁵ Alatala na ɛ rafa Kanan kaane bɔxɔn ma, Xitine nun Amorine nun Xiwine e nun Yebusune yamanana, a bata yi a kɔlɔ bɔxɔn naxan ma fe ra ɛ benbane xa, a xa a so ɛ yii, kumin nun nɔnɔn gbo bɔxɔn naxan yi, ɛ na so mɛnni, ɛ sanli ito rabama nɛn Alatala xa kiken ito ra.

⁶ Buru ratetaren donma nɛn xii solofere bun ma, xii soloferede lɔxɔni, sanla yi raba Alatala xa.

⁷ ɛ buru ratetaren donma nɛn xii solofere bun ma, donse nama taran ɛ yii buru rate seen* naxan yi. Buru rate se yo nama taran ɛ yamanani mumɛ!”

⁸ “ɛ na yɛbama nɛn ɛ diine xa na lɔxɔni, ɛ naxa, ‘Alatala naxan ligaxi en xa, a en namini Misiran yamanani, na nan ma fe a ra.’

⁹ Sanli ito na nan ma fe rabirama ɛ ma, alo ɛ na taxamasenna xidi ɛ yiin na hanma ɛ sa ɛ tigi ra, alogo Alatalaa sariyan xa lu ɛ dɛ. Bayo Alatala nan ɛ ramini Misiran yi a sɛnbɛni.

¹⁰ ɛ xa yamarini ito suxu a waxatini ɲɛɛ yo ɲɛɛ.”

¹¹ “Alatala na ɛ raso Kanan bɔxɔni, a a so ɛ yii alo a kɔlɔ ɛ xa kii naxan yi e nun ɛ benbane,

¹² ɛ xa dii singene birin nasariɲan Alatala xa saraxana nde ra. Xuruseene dii xɛmɛ singene birin, Alatala nan gbeen ne ra.

¹³ Xa sofanla dii xɛmɛ singen na a ra, ɛ xa a xunba yɛxɛɛ diin na hanma sii diina. Koni, xa ɛ mi a xunba, ɛ xa a kɔɛɛn gira, ɛ a faxa. ɛ mɔn xa ɛ dii xɛmɛ singene birin xunba saraxana nde ra.

¹⁴ ɛ diine na ɛ maxɔdin waxati famatɔne yi, e naxa, ‘Ito bunna nanse ra?’ ɛ xa e yabi, ɛ naxa, ‘Alatala sɛnbɛn nan en naminixi Misiran yi konyiyani.

¹⁵ Bayo Firawona yi tondixi en beɲɲɛ en siga, koni Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yamanani, muxun nun subena. Nanara, en xuruse dii xɛmɛ singene birin bama saraxan na Alatala xa, en yi en ma dii xɛmɛ singene birin xunba.’

¹⁶ A luma nɛn alo i na taxamasenna xidi i yiin na hanma i tigi ra, amasɔtɔ Alatala sɛnbɛn nan en naminixi Misiran yi.”

Sigatiin dɛ suxuna

¹⁷ Firawona to tin yamaan xa siga, Ala mi e ramini Filisitine yamanan kira yisoxin xɔn, bayo Ala a fala nɛn, a naxa, “E na yɛngɛn to, e nɔɛ e miriyane maxɛtɛ nɛn, e xɛtɛ Misiran yi.”

¹⁸ Koni Ala yi ti yamaan yɛɛ ra tonbon yi kiraan xɔn, Gbala Baan binni. Isirayila kaane yi keli Misiran yi, e yitɔnxi yɛngɛ so xinla ma.

¹⁹ Musa yi Yusufu xɔnne tongo, bayo Yusufu bata yi Isirayila kaane rakɔlɔ, a naxa, “Ala a ɲɔxɔ luma ɛ xɔn nɛn yati! ɛ na keli be, ɛ n xɔnne xali.”

²⁰ E yi keli Sukɔti taani, e yi sa daaxadeni tɔn Etama yi tonbonna danna ra.

²¹ Alatala yi tima nɛn e yɛɛ ra yanyin na kunda yiyani naxan yi kiraan yitama e ra. Kɔɛɛn na, a ti e yɛɛ ra

* **13:7: buru rate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

tɛɛ dɛgɛn yiyani a e kirani yalan, alogo e xa sigan ti kɔɛɛn nun yanyin na.

²² Kundana, xanamu, tɛɛ dɛgɛn mi yi kelima yamaan yɛɛ ra yanyin nun kɔɛɛn na.

14

Baani gidi fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa, e xa xɛtɛ, e daaxadeni tɔn Pihahiroti dɛxɔn, Migidoli nun baan tagi. E xa daaxadeni tɔn baan dɛ Baali-Sefɔn yɛtagi.

³ Nayi, Firawona a falama nɛn lan Isirayila kaane ma, a naxa, ‘E bata lɔ ayi yamanani, tonbonna e rabilinxi.’

⁴ N Firawona bɔɾɛni xɔdɔxɔma nɛn, a bira ɛ fɔxɔ ra. Koni n binyen sɔtɔma Firawona nun a ganla birin xɔn ma nɛn, Misiran kaane yi a kolon a n tan nan Alatala ra.” Isirayila kaane yi na liga.

⁵ Misiran Mangan to a mɛ a yamaan bata a gi. Nayi, Firawona nun a bundɔxɔne miriyaan yi maxɛtɛ. E yi a fala, e naxa, “En nanse ligaxi? En bata Isirayila kaane bɛɾin e xa siga, e mi fa walima en xa sɔnɔn!”

⁶ Firawona yi a yɛngɛ so wontoroni tɔn, a ganla yi bira a fɔxɔ ra.

⁷ A yi a yɛngɛ so wontoro yɛbaxi kɛmɛ sennin tongo, e nun Misiran wontorone birin. Sofa kuntigine yi ne birin kui.

⁸ Alatala yi Firawona bɔɾɛni xɔdɔxɔ, Misiran Mangana. A yi Isirayila kaane sagatan naxanye yi minima xunna kenli.

⁹ Misiran kaane yi e sagatan, Firawona soone birin nun yɛngɛ so wontorone nun soo ragine, e nun a ganla, e yi Isirayila kaane li malanxi baan dɛ, Pihahiroti binni, Baali-Sefɔn yɛtagi.

¹⁰ Firawona yi a masoma, Isirayila kaane yi e yɛɛn nasiga, e Misiran kaane to fɛ e fɔxɔ ra. E yi gaxu han! E e xuini te Alatala ma.

¹¹ E a fala Musa xa, e naxa, “Nan-fera i faxi nxu ra tonbonni, nxu xa fa faxa be? Gaburu mi yi Misiran yi

ba? I nanse dɔxi nxu ra i to nxu baxi Misiran yi?

¹² Nxu mi ito xan falaxi i xa Misiran yi, ‘A lu nxu xa wali Misiran kaane xa?’ A yi fisa nun nxu xa wali Misiran kaane xa benun nxu xa fa faxa tonbonni.”

¹³ Musa yi yamaan yabi, a naxa, “ɛ nama gaxu. ɛ ɛ raxara, ɛ yi a to Alatala ɛ xunbama kii naxan yi to. Amasɔtɔ ɛ Misiran kaan naxanye toma to, ɛ mi fa ne toma sɔnɔn!”

¹⁴ Alatala yɛngɛn soma nɛn ɛ xa, ɛ ɛ raxara tun!”

¹⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “ɛ mɔn n maxandima be nanfera? A fala Isirayila kaane xa, a e xa siga.

¹⁶ I tan xa i ya dunganni te, i yiini bandun baan xun ma, a xa yitaxun firinna ra, alogo Isirayila kaane xa baani gidi a yixaraxina.

¹⁷ N tan Misiran kaane bɔɾɛni xɔdɔxɔma nɛn, alogo e xa godo ɛ fɔxɔ ra. N binyen sɔtɔma nɛn Firawona nun a ganla birin xɔn ma, e nun a wontorone nun a soo ragine.

¹⁸ Misiran kaane a kolonma nɛn a n tan nan Alatala ra. N na nɔ Firawona nun a wontorone nun a soo ragine ra, n binyen sɔtɔma nɛn.”

¹⁹ Ala malekan naxan yi tixi Isirayila ganla yɛɛ ra, na yi siga e xanbi ra. Kundaan naxan yi tixi e yɛɛ ra, na yi sa ti e xanbi ra.

²⁰ A yi ti Misiran nun Isirayila ganle tagi. Kundaan fɔxɔ kedenna yi dimixi, a fɔxɔ kedenna yi kɔɛni yalanma. Nanara, gali firinne mi yi masoma e bode ra kɔɛɛn birin kui.

²¹ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Na kɔɛɛn birin na, Alatala yi baa igen naxɛtɛ foye gbeen na keli sogetedeni, a yi baani xara. Igen yi bolon.

²² Isirayila kaane yi gidi baani xare yireni. Igen yi malanxi alo banxi tunbulunna e yiifanna nun e kɔmɛnna ma.

²³ Misiran kaane yi e sagatan. Firawona soone birin nun a yɛngɛ so wontorone nun a soo ragine yi bira e fɔxɔ ra baani.

²⁴ Subaxa, Alatala yi Misiran ganla mato keli kundaan nun tɛɛ dɛgɛn xun ma, a yi e yifu han!

²⁵ A yi e wontorone sanne ba e bun ma, a yi e sigati raxɔɔ ayi. Nayi, Misiran kaane yi a fala, e naxa, “En na en gi Isirayila kaane yɛɛ ra, amasɔɔ Alatala Misiran yɛngɛma e xa.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun baan xun ma alogo igen xa sa Misiran kaane xun ma, e nun e wontorone nun e soo ragine.”

²⁷ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Kuye yibani, baan mɔn yi xɛtɛ a kiini. Misiran kaane yi e gima a famatɔn yɛɛ ra, koni Alatala yi e radin baani.

²⁸ Igen yi xɛtɛ, a sa wontorone nun soo ragine nun Firawona ganla birin xun ma, naxanye godo baani Isirayila kaane fɔxɔ ra. Hali keden mi lu.

²⁹ Koni Isirayila kaane sigan ti nɛn igen xare yireni, igen yi malanxi e yiifanna nun e kɔmɛnna ma.

³⁰ Na lɔxɔni, Alatala yi Isirayila xunba Misiran kaane yii. Isirayila yi Misiran kaane binbine to baan dɛ.

³¹ Isirayila kaane to Alatala sɛnbɛ gbeen to Misiran kaane xili ma, yamaan yi gaxu Alatala yɛɛ ra, e la a ra, e nun Musa a walikɛna.

15

Nabi Musaa bɛtina

¹ Nayi, Musa nun Isirayila kaane yi bɛtini ito ba Alatala xa. E naxa: N bɛtin bama Alatala xa, amasɔɔ a gbo mumɛ! A bata soone nun soo ragine radin baani.

² Alatala nan n fangan na, n bɛtin bama naxan xa, a mɔn bata findi n nakisimaan na. N ma Ala nan a ra, n na a tantunma nɛn, n fafe a Ala nan a ra, n na a matɔxɔma nɛn.

³ Yɛngɛ soon nan Alatala ra, a xili nɛn “Alatala.”

⁴ A bata Firawona wontorone nun a ganla woli baani, Firawona sofa yɛbaxine bata e mamin Gbala Baani.

⁵ E bata godo tilinna ma alo gɛmɛne. Fufaan yi sa e xun ma.

⁶ Alatala! I bata i sɛnbɛn yita! Alatala! I yiifanna bata yaxune faxa.

⁷ I bata yaxune rabira i ya gboon nun nɔrɔni.

I bata i ya xɔɔ gbeen nagodo alo tɛɛna a yi e gan alo sɛxɛ xarena.

⁸ I jɔɛ foyen bata igene malan, walanne yi raxara alo banxi kankena.

Igene yi raxara baan tilinna xɔnna ma.

⁹ Yaxune yi a falama, e naxa, “N sagatanna tima nɛn, n yi e suxu.

N se tongoxine yitaxun, han n wasa e ra, han a dangu ayi.

N silanfanna botinma nɛn ayi, n yiin yi e halagi.”

¹⁰ Koni, i bata i dɛ foyen nafa baa igen bata sa e xun ma.

E bata godo ige gbeen bun ma alo wure binyena.

¹¹ Alane yɛ, nde luxi alo i tan, Alatala? Nde luxi alo i tan?

I gbee nɔrɔn sarijan!

I magaxu!

Tantunna i tan nan xa!

I kabanakone ligama!

¹² I bata i yiini bandun,

bɔxɔn yi nxu yaxune gerun.

¹³ I bata ti i ya yama xunbaxin yɛɛ ra i ya hinanni.

I e rasigama nɛn

i dɔxɔde sarijanxini i sɛnbɛni.

¹⁴ Siyane a mɛma nɛn, e xuruxurun.

Kuisanna Filisitine suxuma nɛn.

¹⁵ Edɔn kuntigine gaxuma nɛn.

Gaxun Moyaba muxu gbeene suxuma nɛn.

Kanan kaane birin sɛnbɛn bata jan.

¹⁶ Gaxun nun kuisanna e suxuma nɛn,

e e raxara alo gɛmɛna i sɛnbɛn bun,

han i ya yamaan yi dangu, Alatala!

Han i ya muxune yi dangu.

¹⁷ I e xalima nɛn,

i yi e dɔxɔ geyaan fari

i naxan findima e kɛɛn na,

i tan Alatala luma dɛnaxan yi,

i tan Marigin denaxan nafalaxi yire sarijanxin na.

18 Alatala luma nen mangayani habadan han habadan!

Mariyama betina

19 Firawona soone nun a won-torone nun a soo ragine to godo baani, Alatala baa igen naxete nen e xun ma, koni Isirayila kaane yi sigan ti, e baani gidi a yixarena.

20 Nayi, Haruna xunyɛn Mariyama, nabi jaxalanmana, na yi tanbanna suxu a yii. Naxanle birin yi bira a foxo ra, tanbanne e yii, e bodonma.

21 Mariyama yi betini ito bama Isirayila jaxanle xa, E betin ba Alatala xa, amasoto a gbo han! A bata soone nun soo ragine woli baani!

Isirayila kaane tonbonni

22 Musa yi ti Isirayila kaane yee ra keli Gbala Baani siga Suru tonbonni. Xii saxanna bun ma, e sigan tima tonbonni, e mi ige to.

23 E yi so Mara yi, koni e mi no Mara igen minje, amasoto a yi xolo. Nanara, na yiren yi xili sa "Mara."*

24 Yamaan yi lu Musa mafale, e naxa, "Nxu xa nanse min?"

25 Musa yi Alatala maxandi, Alatala yi wudina nde yita a ra, a naxan woli igeni. Igen yi jaxunje ayi. Alatala tonna nun sariyan soxi yamaan yii menna nin, a e kejaan feselese.

26 A yi a fala, a naxa, "Xa e Alatala xuiin name ki faji, e Ala, e yi tinxinna liga a yee ra yi, xa e a yamarine nun tonne birin suxu, n mi fitina fe yo rafe e ma, n Misiran kaane jaxankataxi naxanye ra, amasoto Alatala nan n tan na, naxan e rakendeyama."

27 E yi so Elimi yi, tigi fu nun firin yi denaxan yi e nun tugu bili tonge solofere. E yi daaxadeni ton menni, igen dexon.

16

Donseen yi keli kore

* 15:23: *Mara* bunna neen fa fala "Xolena."

1 Isirayila yamaan birin yi keli Elimi yi, e minin kike firinden xii fu nun suulunde loxoni Misiran yamanani, e fa Sin tonbonni, denaxan Elimi nun Sinayi tagi.

2 Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafale tonbonni.

3 Isirayila kaane yi a fala e xa, e naxa, "Hali Alatala yi nxu faxa Misiran yi nun! Nxu yi doxoma sube tundene fema nxu yi donseene don han nxu lugo! Koni e bata fa nxu ra tonbonni be alogo nxu birin xa faxa kamen ma."

4 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Awa, n na a ligama nen donseen yi godo e ma keli kore. Yamaan yi mini loxo yo loxo. E naxan donje loxon kui, e na yatɛn matongo. N na e kejaan feselesema na kii nin, n xa a to xa e n ma sariyane suxe.

5 Xii senninde loxoni, e xa a matongo e naxan donje xii firinna kui, e na rafala burun na."

6 Musa nun Haruna yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e naxa, "To jinbanna ra, e a kolonma nen a Alatala nan e raminixi Misiran yamanani.

7 Xotanni, e Alatala binyen toma nen, amasoto a bata e xuiin me, e Alatala nan mafalama. Nanse nxu tan na e to nxu mafalama?"

8 Musa yi a fala, a naxa, "Alatala suben don dixin soma e yii nen to jinbanna ra. Xotanni, a burun so e yii han e lugo. Amasoto Alatala bata a mafala xuiin me e xon ma. Nanse nxu tan na? E mi nxu tan gbansanna mafalama, fo Alatala."

9 Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, "A fala Isirayila yamaan birin xa, i naxa, 'E fa Alatala yetagi, amasoto a bata a mafala xuiin me e xon ma.' "

10 Haruna to yi falan tima Isirayila yamaan birin xa, e yi e firifiri tonbonna binni, Alatalaa noron yi mini kenenni kundani.

11 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

12 "N bata Isirayila kaane xuiin me. E n mafalama. A fala e xa, i naxa, 'Ninbanna ra, e suben donma nen.

Xɔtɔnni ε lugo burun na. Nayi, ε a kolonɲe a Alatala nan n tan na, ε Ala.’”

13 Ninbanna ra, dɔmɛne yi fa e dɔxɔ yamaan daaxaden yiren birin yi. Xɔtɔnni, xiila yi saxi yamaan daaxaden nabilinna birin yi.

14 Xiila to yolon, sena nde yi lu malanxi bɔxɔn fari alo bogi seen xɔnna.

15 Isirayila kaane to a mato, e a fala e bode xa, e naxa, “Nanse ito ra?” Bayo, e mi yi a kolon naxan a ra. Musa yi a fala e xa, a naxa, “Donseen na a ra Alatala naxan soxi ε yii ε xa a don.”

16 Alatala ito nan yamarixi, a naxa, “Birin nɔɛ naxan donɲe a xa na nan matongo. E xa ligase yε keden keden matongo muxune xa naxanye ε konne yi.”

17 Isirayila kaane yi a liga na kini, nde yi a gbege matongo, nde yi ndedi matongo.

18 E yi a maliga liga seen kui. Naxanye a gbege matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma. Birin yi a matongoma a makoon naxan ma.

19 Musa yi a fala e xa, a naxa, “Muxu yo nama a dɔnxɛn namara han xɔtɔnni.”

20 Koni, ndee mi e tuli mati Musa ra. Ne yi a ramara han xɔtɔnni. Koni kunle yi bira a birin yi, a xirin yi mini fɔlɔ. Nanara, Musa yi xɔlɔ ne ma.

21 Xɔtɔn yo xɔtɔn birin yi a matongoma naxan e makoon liyε. Sogen na xɔlɔ, donseen yi xulunɲe ayi.

22 Xii senninde lɔxɔni, e yi lɔxɔ firin daxi matongo, birin liga seen yε firin. Yamaan kuntigine birin yi na feendεtεge Musa xa.

23 Musa yi a fala e xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi. Matabu Lɔxɔn nan tila ra. Matabu sariɲanxin na a ra Alatala xa. Nanara, ε lan ε xa donseen naxan gan, ε na gan. E lan ε xa naxan ɲin, ε na ɲin. Naxanye na lu ε ne ramara han xɔtɔnni.”

24 E yi a ramara han xɔtɔnni, alo Musa a yamari kii naxan yi. A xirin mi mini, kuli mi bira a yi.

25 Musa yi a fala, a naxa, “E ito don to, amasɔtɔ Alatalaa Matabu Lɔxɔn nan to ra. To ε mi se toma a matongo daxin na.

26 E a matongoma nɛn xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔni, naxan findin Matabu Lɔxɔn na, se mi taranma na mumε!”

27 Xii soloferede lɔxɔni, yamaan muxuna ndee yi mini a matongodeni, e mi sese to.

28 Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “E tondima n ma yamarine nun sariyane suxε han waxatin mundun yi?”

29 E a kolon a Alatala bata Matabu Lɔxɔn so ε yii. Nanara, xii senninde lɔxɔni, a donse lɔxɔ firin daxin soma ε yii. Birin xa a raxara xii soloferede lɔxɔna fe ra. Muxu yo nama mini a konni.”

30 Yamaan yi a matabu xii soloferede lɔxɔni.

31 Isirayila kaane yi na donseen xili sa “Manna donsena.”* A yi luxi alo se xɔri fixεna. A yi ɲaxun alo kumina.

32 Musa yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi. Manna donseen ligase yε keden xa ramara ε yixεtεne xa, alogo e xa a to n na ε baloxi burun naxan na tonbonni, n na ε ramini xanbini Misiran yamanani.”

33 Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Goron keden tongo, i yi a rafe Manna donseen ligase keden na, i yi a sa Alatala yεtagi, alogo a xa ramara ε yixεtεne xa.”

34 Haruna yi na Manna donseen sa Layiri Kankiraan† yεtagi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi, alogo a xa ramara.

35 Isirayila kaane yi Manna donseen donɲεε tonge naanin, han e yi so yamanani muxune yi dɔxi dɛnaxan yi. E yi Manna donseen don han e yi Kanan yamanan danna li.

* 16:31: **Manna** bunna nɛn fa fala “Nanse a ra?” Xorɔyaan 25.10-22 kui.

† 16:34: **16.34 Layiri Kankirana** fe mɔn sɛbɛxi

³⁶ Na waxatin liga seen ye fu yi lanxi Efa liga seen ye kedenna nan ma.

17

Igen yi mini Horebe fanyeni Yatene 20.1-13

¹ Isirayila kaane yamaan birin yi keli Sin tonbonni, e sigan ti yirene yi alo Alatala e yamari kii naxan yi. E yi daaxadeni tɔn Refidimi yi, koni yamaan mi ige min daxi to na yi.

² Nanara, yamaan yi yengen fen Musa ra. E yi a fala, e naxa, "Ige min daxin so nxu yii!" Musa yi e yabi, a naxa, "Nanfera e n nafenma yengen na? Nanfera e Alatala matoma bunbani?"

³ Min xɔnla nan yi yamaan na menni, e yi lu Musa mafale. E naxa, "Nanfera i nxu ramixi Misiran yi, alogo nxu nun nxɔ diine nun nxɔ xuruseene xa fa faxa be min xɔnla ra?"

⁴ Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, "N nanse ligama yamani ito xa? A luxi ndedi, e xa n magɔlɔn."

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Dangu yamaan yee ra. E nun Isirayila fonna ndee xa siga. I xa dunganna suxu i yii i Nila baan garin naxan na.

⁶ N tima nen i yee ra Horebe fanyen ma. I xa fanyen garin, igen minima nen, yamaan yi a min." Musa yi na liga, Isirayila fonne yee xori.

⁷ A yi men xili sa "Masa" e nun "Meriba."* Amasɔtɔ Isirayila kaane bata yi matandina ti, e bata yi Alatala mato bunbani, e naxa, "Alatala en ye ba? Xa a mi en ye?"

Isirayila yi Amaleki nɔ

⁸ Amalekine yi fa Isirayila yengedeni Refidimi yi.

⁹ Nayi, Musa yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "Xemena ndee sugandi, i sa Amalekine yenge. Tila, n tima nen geyaan xuntagi, Alaa dunganna n yii."

¹⁰ Yosuwe yi Amalekine yenge alo Musa a fala kii naxan yi. Musa,

Haruna, e nun Xuru yi te geyaan xuntagi.

¹¹ Musa nɛma a yiini tema, Isirayila yi nɔɔn tima. Koni xa a a yiini godo, Amalekine yi nɔɔn ti.

¹² Musa yiine bata yi xadan. E yi gemen tongo, e na dɔxɔ. Musa yi dɔxɔ a fari. Haruna nun Xuru yi a yiine bun tima, boden fɔxɔ kedenni, boden bode fɔxɔni. A yiine yi kore han kɔe yi so.

¹³ Yosuwe yi Amalekine ganla nɔ silanfanna ra.

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Ito sebe kedɔn kui, alogo ninan nama ti a xɔn. I yi a ye ba Yosuwe xa, bayo n Amalekine bama nen dunuɲa yi fefe! Ninan yi ti e xɔn."

¹⁵ Musa yi saraxa ganden nafala, a yi a xili sa, "Alatala nan n ma yenge so taxamaseri dugin na."

¹⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, "Amasɔtɔ muxune kelixi nen Alatala manga gbɛden xili ma, Alatala luma Amalekine yenge nen, han mayixeten nun mayixetene."

18

Nabi Musa bitanna

¹ Musa bitanna Yetiro, Midiyan saraxaralina, na yi a me Ala naxan birin ligaxi Musa nun Isirayila xa, a yamana. A a me a Alatala bata yi Isirayila ramini Misiran yi.

² Musa bitanna Yetiro yi fa Musaa paxanla Sefora ra, a bata yi naxan lu a yii

³ e nun a dii firinne. Kedenna xili Gerisɔmi, bayo Musa bata yi a fala, a naxa, "N bata findi xɔɲen na yamana gbete yi."

⁴ Boden yi xili Eliyeseri,* bayo a bata yi a fala, a naxa, "N babaa Ala bata n mali, a n natanga Firawonaa silanfanna ma."

⁵ Musa bitanna Yetiro nun Musaa diine nun a paxanla yi fa Musa fema tonbonni, a yi dɔxi denaxan yi Alaa geyaan dɔxɔn ma.

* **17:7: Masa** bunna neen fa fala "bunbana." **Meriba** bunna neen fa fala "Fe matandina." * **18:4: Eliyeseri** bunna neen fa fala "Ala nan n mali tiin na."

⁶ A bata yi a fe xibarun nasiga Musa ma, a naxa, “N tan, i bitanna Yetiro, n fama i fema, nxu nun i ya ɲaxanla nun a dii firinne.”

⁷ Musa yi mini a bitanna ralandeni, a yi a xinbi sin, a yi a sunbu. E yi e bode xɔntɔn, e so Musaa bubun kui.

⁸ Musa yi a yeɓa a bitanna xa Alatala naxan ligaxi Firawona nun Misiran kaane ra Isirayila fe ra, e nun tɔrɔn naxan birin e sɔtɔ kira yi, e nun Alatala e xunba kii naxan yi.

⁹ Alatala naxan birin ligaxi Isirayila xa a to a xunba Misiran kaane yii, Yetiro yi seɓa ne ra.

¹⁰ Yetiro yi a fala, a naxa, “N bata barika bira Alatala xa, naxan ε xunbaxi Misiran kaane nun Firawona yii, naxan yamaan baxi Misiran kaane senben bun!

¹¹ Iki, n bata a kolon a Alatala senben gbo alane birin xa, amasɔtɔ a bata ito liga ne ra naxanye yi wasoxi Isirayila xili ma.”

¹² Musa bitanna Yetiro yi saraxa gan daxin nun saraxa gbetene ba Ala xa. Haruna nun Isirayila fonne birin yi fa buru dondeni Musa bitanna fema, Ala yetagi.

Sariyane 1.9-18

¹³ Na xɔtɔn bode, Musa yi dɔxɔ yamaan makitideni. Yamaan yi ti a yetagi keli xɔtɔnna ma han ɲinbanna ra.

¹⁴ Musa yi naxan birin ligama yamaan xa, a bitanna to na to, a yi a fala, a naxa, “Nanfe ito ra, i naxan ligama yamaan xa? Nanfera i kedenna kitin sama, yamaan birin yi ti i yetagi, keli xɔtɔnni han ɲinbanna ra?”

¹⁵ Musa yi a bitanna yabi, a naxa, “Bayo yamaan fama n fema Ala sa- goon nan maxɔdinde yi.

¹⁶ Xa fena nde e tagi, e fama nen n fema, n yi kitin sa, n Alaa tɔnne nun a sariyane yeɓa e xa.”

¹⁷ Musa bitanna yi a fala a xa, a naxa, “I naxan ligama, na mi fan.

¹⁸ ε nun yamani ito ε bode raxadanma nen, bayo goronni ito gbo i senben xa, i kedenna mi a gase.

¹⁹ Iki, i tuli mati n xuiin na, n xa i kawandi. Ala xa lu i xɔn! A lan i xa

ti Ala yetagi yamaan funfuni, i yi Ala maxɔdin e bode matandine fe ra.

²⁰ I xa e xaran tɔnne nun sariyane ma. I kiraan yita e ra e biran naxan fɔxɔ ra, e nun wanle e naxan ke.

²¹ Koni i xa muxu kendene sugandi yamaan ye, naxanye gaxuma Ala yeɓe ra, lannaya muxune, mayifu mi naxanye yi. I yi e findi muxu wuli keden kuntigine ra, hanma muxu kemε kuntigine, e nun muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine.

²² E xa yamaan makiti waxatin birin, e yi fa fe xɔdexene ra i fema. Koni feen naxanye mi xɔdɔxɔ, e tan xa ne makiti. Na nde bama nen i ya goronna ra, bayo e fan nde tongoma nen.

²³ Xa i na liga, Alaa tinni, i nɔɛ a gase nen. Yamani ito birin sigama nen e konne yi bɔɲe xunbenli.”

²⁴ Musa yi a bitanna xuiin name, a naxan fala, a na liga.

²⁵ A muxu kendene sugandi Isirayila yi, a yi e findi yama xunne ra, muxu wuli keden kuntigine, muxu kemε kuntigine, muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine.

²⁶ E yi yamaan makitima waxatin birin. E yi fama fe xɔdexene ra Musa fema, koni naxanye mi yi xɔdɔxɔ, e tan yeteen yi ne makitima nen.

²⁷ Musa yi tin, a bitanna yi siga a konni.

19

Layiri xidin Sinayi geyaan fari

¹ Kike saxan to dangu, xabu e mini Misiran yi, na lɔxɔ yeteni, Isirayila kaane yi Sinayi tonbonna li.

² E to keli Refidimi yi, e yi fa Sinayi tonbonni. Isirayila kaane yi daaxadeni tɔn tonbonni, geyaan san bun.

³ Musa yi te Ala fema. Alatala yi Musa xili geyaan xuntagi, a naxa, “Ito fala Yaxuba bɔnsɔnne xa, Isirayila kaane,

⁴ ‘E yeteen bata a to n naxan ligaxi Misiran na, n yi ε xali n fema alo singbinna soma a diine bun kii naxan yi.

⁵ Iki, xa ε n xuiin suxu ki fajni, xa ε n ma layirin suxu, ε findima nen n ma yamaan na siyane birin ye. N gbeen nan bɔxɔn birin na,

⁶ koni ε findima n xa saraxarali yamaan nan na e nun siya sariɲanxina.' I falani itoe nan tima Isirayila kaane xa."

⁷ Musa yi xeεε, a fonne birin xili, a falani itoe birin yeɓa e xa, alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁸ Yamaan birin yi a fala, e naxa, "Alatala naxan birin falaxi nxu na ligama nen." Musa yi sa e falane rali Alatala ma.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "N fama nen i ma kunda yiyani, alogo n nema falan naxan tiye i xa, yamaan xa a mε. Nanara, e le i ra waxatin birin yi." Musa yi yamana falane radangu Alatala ma.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Siga yamaan fema, e rasariɲan to nun tila yi. E xa e dugine xa.

¹¹ E xa e yitɔn xii saxandena fe ra, bayo na lɔxɔni Alatala godoma nen Sinayi geyaana fari, yamaan birin yeε xɔri.

¹² I xa danne sa yamaan xa geyaana nabilinni, i yi a fala, i naxa, 'E yeεε masuxu te feen na geyaana fari, ε nama maso a san bunna ra. Naxan yo na a sanna ti geyaana ma, ε xa na kanna faha.

¹³ E nama ε yiin din a ra, koni ε a magɔɓnma nen, hanma ε a bun xalimakunle ra. Muxu ba, sube ba, a mi kisima.' Xɔtaan xuiin na mini, muxune yi te geyaana fari."

¹⁴ Musa yi godo yamaan fema keli geyaana fari, a yi yamaan nasariɲan, e yi e dugine xa.

¹⁵ A yi a fala yamaan xa, a naxa, "E yitɔn xii saxandena fe ra. E nama ε maso ɲaxalan yo ra."

¹⁶ Xii saxande lɔxɔn xɔtɔnni, kuye sarinne yi mini, galanne yi godo, kundaan yi sa geyaana xun ma. Xɔtaan xuiin yi mini han! Yamaan birin yi gaxu.

¹⁷ Musa yi yamaan namini e daaxadeni Ala ralandeni, e yi e malan geyaana san bun ma.

¹⁸ Tutun yi Sinayi geyaana birin xun ma, amasɔtɔ Alatala bata yi godo a ma tee degeeni. Na tutin yi tema alo sulun teen* tutina, geyaana birin yi xuruxurunma a ɲaxin na.

¹⁹ Xɔtaan xuiin yi gboma ayi tun! Musa yi falan ti, Ala yi a yabi a xuini texin na.

²⁰ Alatala yi godo Sinayi geyaana fari, a yi Musa xili geyaana xuntagi. Musa yi te.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Godo, a fala yamaan xa e nama kata fa feen na n matodeni, xa na mi a ra e wuyaxi faxama nen.

²² Hali saraxaraliin naxanye e masoma Alatala ra, ne xa e yeεε rasariɲan, alogo Alatala nama e faha."

²³ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, "Yamaan mi nɔε te Sinayi geyaana fari. Amasɔtɔ i bata nxu rakolon, i yi a fala, i naxa, 'E danne sa geyaana nabilinni, ε xa a rasariɲan.' "

²⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Godo, i mɔn yi te ε nun Haruna. Koni saraxaraline nun yamaan nama kata te feen na Alatala fema, alogo n nama e faha."

²⁵ Musa yi godo yamaan fema, a feni itoe fala e xa.

20

Yamari fune fe Sariyane 5.6-21

¹ Ala yi falani itoe birin ti, a naxa,

² "Alatala nan n tan na, i ya Ala, naxan i raminixi konyiyani Misiran yi."

Yamari Singena

³ "I nama ala gbete batu fo n tan."

Yamari Firindena

⁴ "I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan bɔxɔn ma hanma naxan igeni.

⁵ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu. Amasɔtɔ n tan, Alatala, i ya Ala,

* **19:18: Sulun teen** mɔn falama yirena nde yi fa fala "**Furu teen**."

n xɔxɔlɔn.* Naxanye na n naɲaxu, n ne haƙen saranma e diine ra nɛn han mayixete saxan hanma naanin.

⁶ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nɛn han mayixete wuli keden.”

Yamari Saxandena

⁷ “I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasɔtɔ Alatala na kannan ɲaxankatama nɛn.”

Yamari Naanindena

⁸ “I xa Matabu Lɔxɔn binya, i yi a rasariɲan.

⁹ I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin ke.

¹⁰ Koni xii soloferede lɔxɔni, Alatala i ya Alaa Matabu Lɔxɔn nan na ra. I nama wali yo ke, i tan ba, i ya dii xɛmɛn ba, i ya dii tɛmɛn ba, i ya konyin ba, i ya xuruse ba, hanma hali xɔɲɛn naxan i konni.

¹¹ Amasɔtɔ Alatala koren nun bɔxɔn nun igen daxi xii sennin nan bun, e nun naxan birin e yi. Koni a a matabu nɛn xii soloferedeni. Nanara, Alatala yi barakan sa Matabu Lɔxɔna fe yi, a yi a rasariɲan.”

Yamari Suulundena

¹² “I baba nun i nga binya, alogo i xa siimaya xunkuyen sɔtɔ bɔxɔni, Alatala i ya Ala naxan fima i ma.”

Yamari Sennindena

¹³ “I nama faxan ti.”

Yamari Soloferedena

¹⁴ “I nama yalunyaan liga.”

Yamari Solomasexɛdena

¹⁵ “I nama muɲan ti.”

Yamari Solomanaanindena

¹⁶ “I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma.”

Yamari Fudena

¹⁷ “I nama mila i bodena banxin xɔn hanma i bodena ɲaxanla, hanma a konyina, a ɲingena, a sofanla, hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na.”

Sariyane 5.22-33

* **20:5:** Ala xɔxɔlɔn, bayo e nun a yamaan layirin nan xidima alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xɛmena a ɲaxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fɔxɔ ra a batu xinla ma.

¹⁸ Yamaan birin yi galanna nun xɔtaan xuiin mɛma, e yi tutin toma tɛ. Yamaan yi gaxu e xuruxurun, e yi e makuya.

¹⁹ E yi a fala Musa xa, e naxa, “I tan yetɛɛn xa falan ti nxu xa, nxu nxu tuli matima nɛn i ra, koni Ala nama falan ti nxu xa alogo nxu nama faxa.”

²⁰ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “E nama gaxu. Ala bata fa ε keɲaan fɛsɛfɛsɛdeni, alogo ε xa gaxu a yeɛ ra, alogo ε nama yulubin liga.”

²¹ Yamaan yi lu tixi yire makuyeni, koni Musa yi a maso kundaan na Ala yi denaxan yi.

Sariyane saraxa gandene fe yi

²² Alatala yi a fala Musa xa, a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E bata a to a n bata falan ti ε xa keli kore.

²³ E nama suxurene rafala, ε yi nxu nun ne batu nxu bode xɔn. E nama gbetin nun xɛma suxurene rafala.

²⁴ I xa saraxa gande bɛndɛ daxini tɔn n xa, i yi saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane nun xuruse xunxurine nun a xungbene ba a fari. N na denaxan findi n xinla binyaden na, n fama nɛn i ma mɛnni, n yi i baraka.

²⁵ Xa i saraxa gande gɛmɛ daxini tɔn n xa, i nama a yitɔn gɛmɛ masolixin na. Amasɔtɔ i ya a masolima waliseen naxan na, na saraxa ganden naxɔsima nɛn.

²⁶ I nama saraxa gande matexin nafala n xa, i yi te te seene ma, alogo i ragenla nama to.”

21

Sariyane konyine fe yi

Sariyane 15.12-18 nun Saraxaraline 25.39-55

¹ “I sariyani itoe nan yeɓama e xa.

² Xa i Heburu konyina nde sara, a walima nɛn ɲɛɛ sennin. Koni ɲɛɛ soloferedeni, a xɔɔyama nɛn, a mi sese fima.

³ Xa a kedenna nan soxi i konni, a kedenna nan sigama. Xa ɲaxanla yi a

yii a so waxatini, e nun a ɲaxanla yi siga.

⁴ Xa a kanna nan ɲaxanla so a yii, xa a bata dii xεmεne bari hanma dii tεmεne, a kanna nan gbee a ɲaxanla nun a diine ra. A kedenna yi siga.

⁵ Xa konyina a fala, a naxa, ‘N kanna rafan n ma, e nun n ma ɲaxanla nun n ma diine, n mi waxi xɔɔya feni,’

⁶ nayi a kanna xa a xali Alaa kitisane yεtagi. A yi a maso dεen na hanma sεnbεtεnna. A kanna yi a tunla sɔxɔn wuren na. Konyin yi lu a wanla ra tolon!”

⁷ “Xa muxuna nde a dii tεmεn mati alo konyina, a mi xɔɔyama alo konyi xεmεne.

⁸ Xa a rapaxu a kanna ma, naxan yi waxi a tongo feni a ɲaxanla ra, a kanna xa tin a baba xa a xunba. A kanna nama a yanfa, a a mati xɔɔene ma.

⁹ Xa a fixi a dii xεmεn nan ma a ɲaxanla ra, a kanna a suxuma nεn alo a gbee dii tεmεne.

¹⁰ Xa a ɲaxalan gbεte tongo, a nama sese ba a singe ra xiina donseen na, hanma a dugin na, hanma xεmε taa sariyana.

¹¹ Xa a mi na fe saxanne liga a xa, a nɔε sigε nεn, a mi gbeti yo fi.”

Sariyane lan masibo feene ma

¹² “Naxan na muxuna nde bɔnbɔ, a a faxa, ε xa na kanna faxa.

¹³ Xa a mi yi kataxi a faxa feen na, koni Ala yi a ragidi na kiini, a xa a gi han n yiren naxan yite i ra a nɔε luyε dεnaxan yi.

¹⁴ Koni xa muxuna nde a boden faxa feni tɔn a yi a faxa, hali a sa a singan n ma saraxa ganden na, ε xa a ba na, ε yi a faxa.”

¹⁵ “Naxan na a baba bɔnbɔ hanma a nga, ε xa na kanna faxa.”

¹⁶ “Naxan na muxuna nde suxu, a sa a mati hanma muxune yi a to a yii, ε xa na kanna faxa.”

¹⁷ “Naxan na a baba danga hanma a nga, ε xa na kanna faxa.”

¹⁸ “Xa muxune yεngε, keden yi gεmεn sin a boden ma hanma

walisena nde, a mi a faxa, koni a yi a rasa,

¹⁹ nayi naxan bɔnbɔn tixi, na mi ɲaxankatama xa boden keli, a yi a masiga ti dunganna ra. Koni a xa a walitareya yikalan saren fi. A yi a dandan han a yi yalan.”

²⁰ “Xa muxuna nde a konyi xεmεn hanma a konyi gilεn bɔnbɔ wudin na, konyin yi faxa a yii, a kanna hakεn saranma a ra nεn.

²¹ Koni xa a konyin bata keli xii keden hanma firin na xanbi ra, a kanna hakεn mi fa saranma a ra. A bata a yεte nan bɔnbɔ.”

²² “Xa muxune yεngε, e ɲaxalan fudikanna li, a diin bari benun a waxatin xa a li, koni fe ɲaxi gbεte mi bira ayi, nayi na ɲaxanla xεmεn na seen naxan maxɔdin, kitisane na tin naxan ma, fe kalan xa na fi.

²³ Koni xa ɲaxanla maxɔlɔxi, niin ɲɔxɔn xa fi niin na,

²⁴ yεen yi ɲɔxɔ yεen na, ɲinna yi ɲɔxɔ ɲinna ra, yiin yi ɲɔxɔ yiin na, sanna yi ɲɔxɔ sanna ra,

²⁵ ganna yi ɲɔxɔ ganna ra, maxɔlɔn yi ɲɔxɔ maxɔlɔn na, bɔnbɔn yi ɲɔxɔ bɔnbɔn na.”

²⁶ “Xa muxuna nde a konyi xεmεn hanma a konyi gilεn yεen garin, a yi a kala, a xɔɔyama nεn a yεen saren na.

²⁷ Xa a konyi xεmεna hanma a konyi gilεn ɲin keden gira, a xɔɔyama nεn a ɲinna saren na.”

²⁸ “Xa ɲingena nde xεmεna hanma ɲaxanla sɔxɔn a fenna ra, a yi faxa, ɲingen magɔlɔnma nεn han a faxa, a suben nama don. Koni ɲinge kanna hakεn mi saranma a ra.

²⁹ Koni xa ɲingen dari feen nan yi a ra, a kanna bata yi rakolon, koni a mi a xidi, ɲingen yi xεmεn hanma ɲaxanla faxa, nayi ɲingen magɔlɔnma nεn, ε yi a kanna fan faxa.

³⁰ Koni, xa muxune tinxi a ma, ɲinge kanna xa a niin xunbaan fi, e na naxan yo maxɔdin.

³¹ Sariya keden mɔn sama xa ɲingen bata banxulanna hanma sungutunna faxa.

³² Koni xa ɲingen bata konyi xεmεn hanma konyi gilεn faxa, ɲinge kanna

xa gbeti gbanan tonge saxan nan so konyi kanna yii, jingen yi magɔlɔn.”

³³ “Xa muxuna nde xɔjinna dɛ raba, hanma a nde ge, a mi a dɛ ragali, xa jingena nde bira na ra hanma sofanla,

³⁴ xɔjin kanna xa jingen saren fi, a jinge faxaxin tongo.”

³⁵ “Xa muxu jingen jinge gbete sɔxɔn, a yi faxa, e xa jinge jɛjɛn mati e a saren taxun, e jinge faxaxin fan taxun.

³⁶ Koni xa a kolonxi a a jingen dari feen nan yi a ra, a kanna mi a xidi, na kanna xa jingen jɔxɔn fi jingen na, a jinge faxaxin tongo a gbeen na.”

Sariyana lan kala feene ma

³⁷ “Xa muxuna nde jingen muja hanma yɛxɛɛna, a a kɔɛ raxaba hanma a a mati, a jinge suulun nan fima jingen jɔxɔn na, a yɛxɛɛ naanin fi yɛxɛɛn jɔxɔn na.”

22

¹ “Xa mujadɛn natɛɛna muja tideni, e yi a bɔnbɔ, a yi faxa, na mi yatɛma faxa tiin na.

² Koni xa kuyen bata yiba, na yatɛma faxa tiin nan na.”

“Mujadɛn xa a se mujaxine jɔxɔ, xa sese mi a yii, a yɛtɛɛn xa mati konyin na.

³ A naxan mujaxi, jingena, yɛxɛɛna, hanma sofanla, xa muxune na li a yii, a xa a jɔxɔn naxɛtɛ dɔxɔde firin.”

⁴ “Xa muxuna nde a xuruseene lu e kalan ti xɛɛna nde ma hanma manpa bili nakɔna nde kui, a xa se kalaxine jɔxɔ a gbee se xabaxi fajine ra.”

⁵ “Xa tɛɛn keli, a sɛxɛn li, a sa malo xidine hanma a tixin gan, hanma xɛɛn birin yi gan, naxan tɛɛn soxi a xa se kalaxine jɔxɔn fi.”

⁶ “Xa muxuna nde gbetina hanma a yii sena nde taxu a lanfaan na a xa ramara, e yi a muja na kanna ma, mujadɛn xa a jɔxɔn naxɛtɛ dɔxɔ firin, xa a to.

⁷ Xa mujade mi to, banxi kanna xa siga Ala batu yireni, a a kɔlɔ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi.”

⁸ “Matandin naxan keli jinge feen ma, sofali fena, yɛxɛɛ fena, dugi fena, hanma seen naxan lɔxi ayi, muxune a falama naxan ma fe yi, e naxa, ‘N gbeen na a ra!’ Se kari dɔxɔ firinne xa siga han Ala batudena. Ala na naxan yalagi, na xa a lanfaan gbeen jɔxɔn naxɛtɛ dɔxɔ firin.”

⁹ “Xa muxuna nde sofanla, jingena, yɛxɛɛna, hanma suben siya gbete taxu a lanfaan na, na suben yi faxa, hanma a maxɔlɔ, hanma a muja, muxu yo mi a to,

¹⁰ marakɔlɔn xa ti Alatala yi na muxu firinne tagi. Naxan suben namaraxi, na xa a kɔlɔ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi. Sube kanna xa tin na kɔlɔn ma, hali boden mi a jɔxɔn fi.

¹¹ Koni xa suben mujaxi a konna nin, a lanma nɛn a yi a kanna gbeen jɔxɔn naxɛtɛ a ma.

¹² Xa burunna subene bata a subeni bɔ, a xa fa a dɔnxɛn na seren na, naxan faxaxi na jɔxɔn nama raxɛtɛ.

¹³ Xa muxuna nde suben xandi a lanfaan ma, suben yi maxɔlɔ hanma a faxa a kanna xanbi, a jɔxɔn naxɛtɛma nɛn.

¹⁴ Xa a kanna yi a dɛxɔn na waxa-tini, a mi a jɔxɔ raxɛtɛma. Xa a a yii toliman nin, naxan a xun yi, a saren nan na ra.”

Sariyane

¹⁵ “Xa muxuna nde sungutun nasɔlɔnxin nakunfa naxan mi futuxi, a yi a kolon jaxanla ra, a xa a futu seen fi a yi a tongo a jaxanla ra.

¹⁶ Xa a baba tondi a soɛ a yii, a xa sungutun nasɔlɔnxine futu seen xasabin fi gbetin na a baba ma.”

¹⁷ “I nama yiimatoon lu a nii ra.”

¹⁸ “Naxan yo nun suben na kafu i xa a faxa.”

¹⁹ “Naxan yo na saraxan ba ala gbɛtɛne xa, ba Alatala kedenna ra, i xa a faxa.”

²⁰ “I nama xɔjɛn tɔrɔ, i nama jaxu a ra, amasɔtɔ xɔjɛn nan yi ɛ ra Misiran yamanani.”

²¹ “I nama jaxu kaɲa gilɛn na, hanma kiridina.

22 Xa i ɲaxu e ra, e yi e xuini te n ma, n na e xuiin namɛma nɛn yati!

23 N xɔlɔma nɛn, n yi i faxa silanfanna ra, i ya ɲaxanle yi findi kaɲa gilene ra, ε diine yi findi kiridine ra.”

24 “Xa i gbetin doli yiigelitɔna nde ma n ma yamani, i nama findi doli maxinla ra, i nama tɔnɔ yo fen a ra.

25 Xa i i bodena domaan suxu toli-mani, i xa a raxete a ma benun sogen xa bira.

26 Amasɔtɔ xa a sa li, a domaan nan a bitinganna ra, a naxan felenma a ma xunbenli, a xa a sa nanse ma? Xa a n maxandi, n na a xuiin namɛma nɛn. Amasɔtɔ n tan kininkinin.”

27 “I nama Ala rayelefu, i nama i ya yamaan mangan danga.”

28 “N gbee naxan i ya se xabaxine nun i ya turen fari i nama bu na fideni n ma. I xa i ya dii xɛmɛ singen so n yii.

29 I mɔn yi i ya ɲingen dii singen so n yii e nun i ya yɛxɛɛna. A xa lu a nga bun xii sennin, a xii soloferedeni, i yi a so n yii.”

30 “N ma muxu sariɲanxine nan ε tan na. Nanara, ε nama sube yo don burunna subene naxan faxaxi. ε xa a woli barene bun.”

23

1 “I nama wule falane rali muxune ma. I nama kafu fe ɲaxi rabane ma wule seren badeni.

2 I nama bira yamaan fɔxɔ ra fe ɲaxi rabadeni. I nama sa yamaan fari, i wule seren ba alogo kitin nama sa tinxinni.

3 I nama yiigelitɔn nafisa bonne xa kitini.”

4 “Xa i naralan i yaxuna ɲinge tununxin na hanma a sofanla, i xa fa a ra a yɛ ra.

5 Xa i i yaxuna sofanla to, a biraxi a goronna bun, i nama a lu na kiini. I xa a mali.”

6 “I nama tondi kiti kɛnden sɛ tɔrɔ muxun xa a kitini.

7 I xa fata wulen birin ma. I nama sɔntaren hanma tinxin muxun yalagi, a yi faxa. Amasɔtɔ n muxu ɲaxine yalagima nɛn.

8 I nama dimi yi seene rasuxu mayifuni, amasɔtɔ finmase sifani itoe muxune yɛɛne raxima, e tinxin muxune falane maxete.”

9 “I nama ɲaxu xɔɲene ra, bayo i ya a kolon xɔɲene tɔrɔyaan naxan yi, amasɔtɔ i findi nɛn xɔɲɛn na Misiran yamanani.”

Yamanan sanle

10 “I ya xɛɛne bi ɲɛɛ sennin bun ma, i yi sii seene xaba.

11 Koni i nama xɛɛn bi i ya bɔxɔni ɲɛɛ solofereden ma. A xa lu a yɛɛ ma. Tɔrɔ muxune yi seen sɔtɔ a xɔnni nayi, naxan na lu burunna subene yi na don. I xa na fan liga i ya manpa bili nakone nun Oliwi binle ra.”

12 “I ya wanla kɛ xii sennin bun. Koni i xa i matabu xii soloferedeni, alogo i ya ɲingen nun i ya sofanla xa e matabu, alogo i ya konyin nun i ya xɔɲɛn xa e matabu.”

13 “N naxan birin falaxi, i xa ne suxu ki faji! I nama ala gbetene xinla fala. A nama mini i dɛ mumɛ!”

Xorɔyaan 34.18-26 nun Sariyane 16.1-17

14 “Dɔxɔ saxan ɲɛɛn bun, i xa sanle liga n xa.

15 I xa Buru Tetaren Sanla raba. I xa burun tetaren don xii solofere bun, alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na, amasɔtɔ i minixi Misiran yi na kiken nan na. Muxu yo nama fa n yɛtagi n kise mi a yii.”

16 “I xa Se Xaba Singen sanla raba, i na i ya se bixine xaban fɔlɔ xɛɛn ma waxatin naxan yi. I mɔn xa Se Xaba Dɔnxɛn sanla raba ɲɛɛ rapanni, i ya bogiseene malanma waxatin naxan yi keli xɛɛn ma.

17 Muxune birin fama nɛn Marigina Alatala yɛtagi dɔxɔɲa ma saxan ɲɛɛn bun.”

18 “I na saraxan wunla rali n ma, i nama donse gbete sa a fari burun nate seen* naxan yi. I nama n ma sanla saraxa subene turen namara han xɔtɔnni.

* 23:18: *burun nate sena*: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

19 I xa fa i ya xεεn bogise singe fajine ra Alatalaa banxini, i ya Ala.”

“I nama sii diin jin a nga xijne igen na.”

Yamarine Kanan bɔxɔna fe yi

20 “N malekan xεma nen i yεε ra, a i kantan kira yi, a i rafa na yireni n denaxan yitɔnxi.

21 A liga i yeren ma, i yi a xuiin suxu. I nama murute a ma, amasɔtɔ a mi dijama i ya matandine ma, bayo n na a xexi n xinla nin.

22 Koni xa i ya a xuiin name, n naxan birin falama i xa i na liga, n findima nen i yaxune yaxun na, e nun i yengefane yengefana.

23 N ma malekan tima nen i yεε ra, a i xali Amorine nun Xitine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xiwine nun Yebusune bɔxɔn ma, n yi e raxɔri.”

24 “I nama i xinbi sin e alane bun ma, i nama e batu, i nama bira e namunne fɔxɔ ra. Koni i xa e kala, i yi e kide gemene yibɔ.

25 E xa Alatala batu, ε Ala. A barakan sama ε donseene nun ε igene yi nen. N furen masiga ε ra.

26 Naxalan yo kui mi kalama i ya yamanani, naxalan yo mi finde gbantan na. N ni i ya siimayaan xɔnkuyama ayi nen.”

27 “N na n ma yεεragaxun nasigama nen ε yεε ra. I na so yamanan naxan yi, n na muxune yifuma nen. N na ε yaxune birin xun xanbi soma nen ε yetagi, e yi e gi ε bun.

28 N jurune rasigama nen, e yi Xiwine, Kanan kaane, nun Xitine kedi i yεε ra pon!

29 N mi e birin kedima ε yεε ra jεε kedenni, xanamu, yamanani gelima nen, burunna subene yi wuya ε xa.

30 N na e kedima nen ε yetagi ndedi ndedi, han ε wuya ayi, yamanan yi findi ε gbeen na.”

31 “N na ε yamanan danne sama nen keli Gbala Baani han Filisistine baani, keli tonbonni han Efirati baani. Amasɔtɔ n yamanan muxune sama nen i sagoni alogo i xa e kedi i yε ra.

32 E nun ne nama layirin xidi, e nun e alane fan.

33 E nama dɔxɔ i ya bɔxɔni, alogo e nama i ti yulubin ma. Amasɔtɔ i ye e suxurene batuma nen, e suxurene yi lu alo luti ratixina i yεε ra.”

24

Layiri xidina Sinayi geyaan fari

1 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te n fema, i tan nun Haruna, Nadaba, Abihu nun Isirayila fonna tonge solofere, ε yi ε xinbi sin wulani.

2 Musa kedenna nan a masoma Alatala ra, bonne nama e maso, yamaan nama te a fɔxɔ ra.”

3 Musa yi Alatalaa falane birin yεba yamaan xa e nun a sariyane birin. Yamaan birin yi a yabi fala kedenna xɔn, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a lige.”

4 Musa yi Alatalaa falane birin sεβε. Na xanbi ra, a keli xɔtɔn, a yi saraxa gandena nde rafala geyaan san bun, a yi gεmε fu nun firin dɔxɔ Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne taxamasenna ra.

5 A yi Isirayila banxulanna ndee rasiga, e xa saraxa gan daxine ba, e yi tura bulanne ba bɔne xunbeli saraxan na Alatala xa.

6 Musa yi wunla fɔxɔ kedenna sa goronne kui, a fɔxɔ kedenna xuya saraxa ganden ma.

7 A yi Layiri Kedin tongo, a a xaran Isirayila birin yεε xɔri. E yi a fala, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a lige, nxu yi a suxu.”

8 Musa yi wunla tongo, a a xuya yamaan ma, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Alatala to yamarini itoe fi.”

9 Musa nun Haruna nun Nadaba nun Abihu nun Isirayila fori tonge soloferene yi te.

10 E yi Isirayilaa Ala to tixi gεmε walaxan fari, naxan yi rafalaxi safiri gεmεne ra, naxan yi sarijan alo kore xɔnna.

11 Koni, Ala mi fe liga Isirayila yεeratini itoe ra. E yi Ala mato, e yi e dεge, e yi e min.

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te geyaana fari, i lu n fɛma. N gɛmɛ walaxane soma i yii nɛn, n sariyane nun yamarine seβe e ma yamaan xaran feen na.”

¹³ Musa yi keli, e nun a mali muxun Yosuwe, e yi te Alaa geyaana fari.

¹⁴ A yi a fala fonne xa, a naxa, “E nxu mamɛ be han nxu yi fa ε fɛma. Haruna nun Xuru luma nɛn ε fɛma. Xa fena nde sa bira ayi, ε a fala e xa.”

¹⁵ Musa yi te geyaana fari, kundaan yi so geyaana xun na.

¹⁶ Alaa nɔrɔn yi godo Sinayi geyaana ma. Kundaan yi so geyaana xun na xii sennin. Xi soloferede lɔxɔni, Alatala yi Musa xili kundani.

¹⁷ Alatalaa nɔrɔn yi lu Isirayila kaane yɛɛ ra yi alo halagi ti tɛɛn nan dɛgɛma geyaana fari.

¹⁸ Musa yi so kundani, a te geyaana fari. Musa yi lu geyaana fari xii tonge naanin kɔɛ tonge naanin.

25

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xorɔyaan 35.4-9

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa a e xa fa yii malan seene ra n xɔn. Muxune birin xa fa a ra e ɲɛnige fajin nan na, i yi a rasuxu n xa.

³ I kiseni itoe nan nasuxuma e ra: Xɛmana, gbetina, sulana,

⁴ gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajin nun sii xabe dugine,

⁵ konton kidi magbelixine, sube kidine, kasiya wudina,

⁶ lɛnpu turena, e nun se xiri ɲaxumɛn naxanye sama se masusan tureni, e nun wusulanna,

⁷ onixin gɛmɛ tofajine nun gɛmɛ tofaji gbeteye saraxarali domain nun a kanke masaan nayabuxi naxanye ra.

⁸ E xa yire sariɲanxin nafala n xa, n luma nɛn e tagi.

⁹ E xa Ala Batu Bubun nafala e nun a waliseene birin alo n na a yitama i ra kii naxan yi.”

Layiri Kankirana fe Xorɔyaan 37.1-9

¹⁰ “E xa kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹¹ I xɛma fajin sa a ma. I xa a sa a kuiin nun a fanna ma. I xa a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

¹² I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na a san naaninne ma, firin fɔxɔ kedenni, firin bode fɔxɔni.

¹³ I xa kasiya tamine rafala, i xɛmaan sa e ma.

¹⁴ I tamine raso xɛma yinle ra kankiraan dɛxɔnne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na.

¹⁵ Tamine xa lu kankiraan so yinle ra, e nama ba na.

¹⁶ I xa Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, n naxan soma i yii.

¹⁷ I xa xɛma dɛrganla rafala kankiraan ma n solonaden na, a kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹⁸ I xa maleka gubugubu kan sawura firin nafala xɛma bɔnbɔxin na, e xa ti kankiraan dɛrganla fɔxɔ firinne ma.

¹⁹ I xa maleka sawura keden ti fɔxɔ kedenni, i yi a firinden ti bode fɔxɔni. Maleka sawurane nun kankiraan dɛrganla xa findi se kedenna ra.

²⁰ Maleka sawurane xa e gubugubune yibandun e xun ma, e yi e felen kankiraan dɛrganla ma. Maleka sawurane xa e yɛɛ rafindi e bode ma e xun sinxina kankiraan dɛrganla ma.

²¹ I na Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, i xa a dɛrganla sa a dɛ ra.

²² N na n yitama i ra mɛnna nin, Layiri Sereya Kankiraan dɛrganla xun ma, maleka gubugubu kan firinne sawurane longonna ra. N na n ma yamarine birin soma i yii mɛnna nin Isirayila kaane xa.”

Buru Rali Tabanla Xorɔyaan 37.10-16

²³ “I xa kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nɔngɔnna yɛ firin, a

yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

²⁴ I xa xɛma fajin sa a ma, i yi a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

²⁵ I xa farinna sa tabanla ɲinginna ma a rabilinni. Farinni gboon xa lan muxun yii kuiin ma. I yi xɛmaan sa farinna dɛ kinkine ra.

²⁶ I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na tabanla tongon naaninne ma a sanne ma.

²⁷ Tamine so yinle luma a dɛ kinkine nan ma, tamine soon naxanye ra tabanla maxali seen na.

²⁸ I xa kasiya tamine rafala, i yi xɛmaan sa e ma, e findi tabanla xali seen na.

²⁹ I xa a goronne nun muranne rafala xɛma fajin na, e nun a igelengenne, saraxa ige rabɔxɔn goronne.

³⁰ Buru Ralixine xa lu tabanli ito fari n yɛtagi waxatin birin.”

Lenpune dɔxɔ sena
Xorɔyaan 37.17-24

³¹ “I xa lenpu dɔxɔ seen nafala xɛma bɔnbɔxi fajin na. A sanna nun a yiine xa rayabu se fuge sawurane ra e birin yi findi se kedenna ra.

³² Yii sennin xa ti a fɔxɔ firinne ma, lenpu dɔxɔden yire saxan yi lu a fɔxɔ kedenni, a yire saxan a fɔxɔ bodeni.

³³ Amandi wudi fuge sawura saxan saxan xa lu a yii senninna birin ma a rayabu seen na.

³⁴ Se fuge sawura naanin xa lu a binla fan ma.

³⁵ Keden xa lu a tangbaxi singen bun ma. Keden yi lu a firinden bun ma, keden yi lu a saxanden bun ma.

³⁶ A fugene, a yiine, nun a binla birin xa findi se kedenna ra. A birin xa rafala xɛma bɔnbɔxi fajin na.

³⁷ I xa lenpu solofere rafala, i yi ne dɔxɔ e dɔxɔdene yi alogo e xa a yɛtagini yalan.

³⁸ A waliseene nun xube kɔ seene fan xa rafala xɛma fajin na.

³⁹ I xa lenpu dɔxɔ seen nun a waliseene rafala xɛma fajin kilo tonge saxan na.”

⁴⁰ “A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi.”

26

Ala Batu Bubuna fe
Xorɔyaan 36.8-38

¹ “I xa Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye fajin fu ra, dugi mamiloxin nun a gbeela. E yi rayabu Maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

² Dugine birin kuyan nun a yigboon xa lan: a kuyana nɔngɔnna yɛ mɔxɔɲɛn nun solomasɛxɛ, a yigbona nɔngɔnna yɛ naanin.

³ I xa dugi suulun dɛgɛ e bode ra, dugi suulunna bonne fan dɛgɛ e bode ra.

⁴ I xa luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkin na. I mɔn yi na liga a ratugunxin dɔnxɛ ra xiin na.

⁵ I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin na, i mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne dɔnxɛ ra xiin fan na. Lutine xa lan e bode ma.

⁶ I xa suxu se xɛma daxin tonge suulun nafala i yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Nayi, Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra.”

⁷ “I xa dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na.

⁸ Dugi fu nun kedenne birin xa lan: e kuyan xa findi nɔngɔnna yɛ tonge saxan na, e yigbona nɔngɔnna yɛ naanin.

⁹ I xa dugi suulun dɛgɛ e bode ra e danna, i senninna bonne fan dɛgɛ e bode ra. I xa a sennindenin sa firinna ra bubun yɛtagi.

¹⁰ I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkine ra, i mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dɔnxɛ ra xiin dɛ kinkine ra.

¹¹ I xa suxu se sula daxi tonge suulun nafala, i yi lutine ti suxu seene ra. Nayi, i yi bubun findi kedenna ra.

¹² Na dugin tagin naxan minixi bonne xa, na xa singan Ala Batu Bubun xanbi ra.

¹³ Dugi nɔngɔnna yɛ keden naxan minixi Ala Batu Bubun dɛxɔnne yi, na xa singan a dɛxɔnne ra a xunna soon na.”

14 “I xa konton kidi magbelixine dεge e bode ra, i yi e sa bubun birin fari. I mɔn yi sube kidi fari gbeteye fan sa na fari.”

15 “I xa bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudine ra.

16 Bun tiine xa kuya ayi nɔngɔnna ye fu, e yi gbo ayi nɔngɔnna ye keden e nun a tagi.

17 Bun ti kedenna kui, a xa ti farin firinna ra e bode yetagi. I xa bubun bun tiine birin ti na kiini.

18 I xa bun ti mɔxɔje rafala bubun yiifari fɔxɔn ma.

19 I xa bundɔxɔ gbeti daxi tonge naanin nafala. Bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin. Farin firinne xa sɔti bundɔxɔne kui.

20 I xa bun ti mɔxɔje ti bubun kɔmɛn fɔxɔni,

21 e nun bundɔxɔ gbeti daxi tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin.

22 I xa bun ti sennin ti bubun xanbi binni, sogegododen binni.

23 I xa bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma.

24 Bun ti firin xa ti e bode xɔn mɛnni. E xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Bubun tongon firinne birin xa ti na kiini.

25 E birin malanxina, bun ti solo-masεε e nun bundɔxɔ fu nun sennin. Bun dɔxɔ firin bun tiine birin bun.

26 I xa kasiya wudi gaalane* rafala. Suulun xa lu bubun fɔxɔ kedenna bun tiine suxu seen na,

27 suulun xa lu bode fɔxɔn ma, suulun xa lu bubun xanbi binna ra, sogegododen binni.

28 Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na xa keli bubun fɔxɔ kedenni siga han bubun bode fɔxɔna.

29 I xa xεmaan sa bun tiine ma. I xa gaalane so yinle rafala xεmaan na. I xεmaan sa gaalane ma.”

30 “I xa Ala Batu Bubun ti alo a yitaxi i ra kii naxan yi geyaan fari.”

31 “I xa kankiraan ye masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, a xa rayabu maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

32 I xa a singan kasiya sɛnbɛtɛn naanin na xεma yilɛnlɛnxine saxi naxanye ma, singan se xεma daxi naxanye ma. E xa ti bundɔxɔ gbeti daxi naanin kui.

33 I xa ye masansan dugin singan, i Layiri Sereya Kankiraan nasoon mɛnna nin. Ye masansan dugin findima tagi saan nan na yire sarijanxin nun yire sarijanxi fisamantenna tagi.”

34 “I xa dεraganla sa Layiri Sereya Kankiraan dε ra n solonaden na yire sarijanxi fisamantenna kui.

35 I xa tabanla ti ye masansan dugin yetagi, bubun kɔmɛn fɔxɔni. Lɛnpu dɔxɔ seen xa ti tabanla yetagi, bubun yiifari fɔxɔn ma.”

36 “Dugi sɔxɔnna xa taa dugi mamiloxin nun a gbeela sɔxɔn, i yi a singan Ala batu bubun dε ra.

37 I xa singan se xεma daxin nafala dugini ito xa e nun kasiya sɛnbɛtɛn suulun, i xεma yilɛnlɛnxine sa e ma, i yi bundɔxɔ sula daxin suulun naxulun e xa.”

27

Saraxa gan daxin badena Xorɔyaan 38.1-7

1 “I xa saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyan xa lan nɔngɔnna ye suulun ma, a yigbona nɔngɔnna ye suulun, a yitena nɔngɔnna ye saxan.

2 I xa feri keden keden nafala a tongon naaninne ma, e nun a fenne xa findi se kedenna ra i yi sulan sa e ma.

3 I xa a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube kɔ seene nun wuli xuya goronne nun sube tongo seene e nun tεε kɔ seene.

4 I xa wure masɔxɔnxin nafala, xuben minin naxan na. I yi tamin so yili naanin nafala sulan na wure masɔxɔnxin tongon naaninne ma.

5 I xa wure masɔxɔnxin sa saraxa ganden dε kinkine bun ma a yiteen tagini.

6 I xa kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, i yi sulan sa e ma.

* 26:26: Nde a falama a “galalenne.”

⁷ I xa tamine raso sula yinle ra alogo tamine xa lu saraxa ganden fɔxɔ firinne ma, a xali seen na.

⁸ I xa saraxa ganden nafala farinne ra, a kui genla yi lu. A xa rafala alo n na a yitaxi i ra kii naxan yi geyaan fari.”

Dugi sansanna fe
Xorɔyaan 38.9-20

⁹ “I xa Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari fɔxɔn xa kuya han nɔngɔnna ye kemε, a ti taa dugi fajine ra.

¹⁰ Sula senbeten mɔxɔɔɛ xa ti sula bundɔxɔ mɔxɔɔɛ kui, e nun dugi singan se gbeti daxine xa singan gbeti gaalane* ra senbetenne longonne ra.

¹¹ Kɔmεn fɔxɔn sansanna fan xa kuya ayi han nɔngɔnna ye kemε, a fan yi ti taa dugi fajine ra e nun sula senbeten mɔxɔɔɛ, sula bundɔxɔ mɔxɔɔɛ e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane senbetenne longonne ra.

¹² Sogegododen binni, sansanna xa kuya ayi han nɔngɔnna ye tonge suulun, a xa ti dugine ra e nun senbeten fu, e nun bundɔxɔ fu.

¹³ A sogeteden binni, soden denaxan yi, sansanna mɔn xa kuya ayi han nɔngɔnna ye tonge suulun.

¹⁴ Koni dugine xa singan soden fɔxɔ kedenni, e nun senbeten saxan nun bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna ye fu nun suulun.

¹⁵ Dugine xa singan soden fɔxɔ bodeni, e nun senbeten saxan e nun e bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna fu nun suulun.

¹⁶ I xa dε raxidi dugin singan sansanna so dεen na, naxan kuya han nɔngɔnna ye mɔxɔɔɛ. Dugi sɔxɔnne xa a rafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina. Senbeten naanin nun bundɔxɔ naanin fan xa ti mɛnni.

¹⁷ Sansanna senbetenne birin xa ti sula bundɔxɔnne kui, e xa tugun e bode ra gaalan gbeti daxine ra dugi singan se gbeti daxine yi singan ne ra.

¹⁸ Sansanna kuyan xa findi nɔngɔnna ye kemε, a yigbona nɔngɔnna ye tonge suulun, a taa dugi fajine yitena nɔngɔnna ye suulun. Sansanna bundɔxɔnne findima sulan nan na.”

¹⁹ “Se yo naxan nawalima Ala Batu Bubun wanle yi, e nun tamin naxanye gbangbanma bɔxɔni bubun bun tiine xidi seen na, hanma sansanna xidi seen na, ne birin xa rafala sulan na.”

Lenpu turena

Saraxaraline 24.1-3

²⁰ “I xa Isirayila kaane yamari e xa fa oliwi ture fajin na i xɔn, alogo lenpune xa dεε waxatin birin.

²¹ Haruna nun a diine xa lenpune dɔxɔ Layiri Kankiraan ye masansan dugin yetagi Naralan Bubun kui. A xa dεε jinbanna ra han xɔtɔnni Alatala yetagi. Habadan sariyan nan na ra Isirayila yixeten muxune birin xa.”

28

Saraxaraline dugine

Xorɔyaan 39.1-7

¹ “I xa i tada Haruna xili e nun a diine Nadaba nun Abihu nun Eleyasari e nun Itamara, e xa wali n xa Isirayila kaane tagi alo saraxaraline.

² I xa dugi sarijanxine dεε i tada Haruna xa alogo a xa binyen nun xunnayerenna sɔtɔ.

³ I xa falan ti walikεen birin xa naxanye fatan, n bata xaxili fajin fi naxanye ma fe sifani itoe fe ra. E xa Harunaa dugine dεε, alogo a xa sarijan, a yi saraxarali wanle kε n xa.

⁴ E xa maraberiba sifani itoe nan dεε: Kanke masaan nun saraxarali domaan nun gubaan nun a doma bun bira fajin nun namuna e nun tagixidina. E xa maraberiba sarijanxini itoe dεε i tada Haruna nun a diine xa, alogo e xa saraxarali wanle kε n xa.

⁵ Dugi sɔxɔnne xa xεmaan nawali, e nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajina.”

* **27:10:** Nde a falama a “galalenne.”

Saraxarali domana
Xorɔyaan 39.2-7

⁶ “E xa saraxarali domaan xema daxin dege gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina, a findi wali fajin na.

⁷ E xa a tungunne dege, e lutine ti e xun firinne ma a xidi seen na.

⁸ A tagixidi fajin fan dege ma na kii nin: E nun saraxarali domaan xa findi kedenna ra. A rafalama xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin nan na.

⁹ I xa onixi geme firin tongo, i yi Isirayilaa diine xinle kerenden e ma.

¹⁰ Xili sennin xa lu geme kedenna ma, xili sennin yi lu gemen boden ma, fata e bari yeen ma.

¹¹ I xa Isirayila kaane xinle kerenden geme firinne ma, alo taxamasenna kerendenma kii naxan yi, i yi e sa geme suxu se xema daxine kui.

¹² I xa na geme firinne ti saraxarali domaan tungunne ma, alo joxo lu gemene Isirayilaa diine xon. Haruna e xinle xalima nen a tungunne ma Alatala fema joxo lu feen na e xon.

¹³ I xa gemene suxu seene rafala xemaan na,

¹⁴ i yi xema fajin yoloxondi firin singan e ra, naxanye denbexi alo luti firin.”

Kanke masana
Xorɔyaan 39.8-21

¹⁵ “I xa kanke masaan dege, kitisa sena. A xa findi wali fajin na. I xa a rafala alo saraxarali domana. A rafala xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin na.

¹⁶ A xa rafala tongon naaninna ra. A xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona nongonna tagi.

¹⁷ I xa a rayabu geme fajin kira naanin na. I xa gemeni itoe nan sa a kira singen ma: saridon gemen nun topasi gemen nun emerodi gemena.

¹⁸ A kira firindena: esikaribukili gemen nun safiri gemen nun dayimu gemena.

¹⁹ Kira saxandena: opali gemen nun agati gemen nun ametisi gemena.

²⁰ Kira naanindena: kirisoliti gemen nun onixi gemen nun yasipi

gemena. Gemeni itoe xa sa geme suxu se xema daxine kui.

²¹ Geme fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Geme yo geme, i xa Isirayila bonsan keden xinla kerenden a ma taxamasenna ra.

²² I xa xema yoloxondine rafala kanke masaan xa, naxanye denbexi alo lutina.

²³ I xa wuredi digilinxi xema daxin firin nafala i yi e so kanke masaan xunne ra.

²⁴ I xa yoloxondine xidi wuredine ra kanke masaan xunne ma,

²⁵ i yi e so suxu se xema daxine ra, e yi singan saraxarali domaan tungun firinne ra a kanke ra.

²⁶ I mon xa xema wuredi digilinxi firin nafala i naxanye singanma kanke masaan sanna bun ma a kui.

²⁷ I mon xa xema wuredi digilinxi firin nafala i yi e singan saraxarali domaan tungun firinne laben na, a tagixidin faxa ra.

²⁸ I xa kanke masaan wuredine nun saraxarali domaan wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masaan nama saraxarali domaan bejin.

²⁹ Haruna na so yire sarihanxini waxatin naxan yi, a Isirayila diine xinle xalima nen a kanke ra kitisa seen ma, kanke masana. Joxo lu feen nan na ra Alatala yetagi Isirayila diine xon waxatin birin.

³⁰ I xa masensen ti seene, Yurima nun Tumin sa kanke masaan yibaan kui. E xa lu Haruna kanke ra a na fa Alatala yetagi waxatin naxan yi. Nayi, Haruna Ala sagoon kolon seene xalima nen a kanke ra Isirayila kaane xa waxatin birin Alatala yetagi.”

Saraxarali dugi gbete
Xorɔyaan 39.22-31

³¹ “I xa dugi mamiloxin dege gubaan na naxan soma saraxarali domaan fari.

³² A kosen xa lu a tagini, i yi dugina nde dege a rabilinni alogo a nama bo.

³³ I xa girenada wudi bogi sawurane dege gari mamiloxin nun a gbeela ra a lenbene ma, i yi xema talandine singan e longori ra.

34 Xema talanne xa singan gire-nada wudi bogi sawurane longori ra gubaan lenben nabilinna birin yi.

35 Haruna xa gubaan so a nɛma walɛ waxatin naxan yi alogo a nama faxes. Talanne xuiin minima nɛn a na so yire sariɲanxini waxatin naxan yi Alatala yɛtagi hanma a na mini.”

36 “I xa xema walaxadin nafala, i yi taxamasenni ito kɛrɛndɛn a ma fafala, ‘Muxu Sariɲanxina Alatala Xa.’

37 I yi a xidi luti mamiloxin na namun ma a tigi ra.

38 Aluma nɛn Haruna tigi ra, Isirayila kaane hakɛ goronne yi lu Haruna xun ma e naxanye tongoxi saraxa sariɲanxine badeni. Aluma nɛn a tigi ra waxatin birin yi alogo e xa rafan Alatala ma.”

39 “I xa taa dugi faɲi dɛgɛ doma bun biran na. I yi taa dugi faɲin nafala namun na. Dugi sɔxɔnna xa tagixidin nafala.”

40 “I xa dugine dɛgɛ Harunaa diine xa, i yi tagixidine rafala e xa, i yi xun tagixidine rafala e xa alogo e xa binyen nun xunnayerenna sɔtɔ.

41 I xa i tada Haruna maxidi e nun a diine. I xa e xunne masusan turen na, i yi e findi saraxaraline ra, i yi e rasariɲan alogo e xa saraxarali wanla kɛ n xa.

42 I xa wantanne dɛgɛ e xa, e ragenla nama lu, keli e tagiin ma han e danbane.

43 Haruna nun a diine xa e so be-nun e xa siga Naralan Bubun kui, hanma e nɛma maso saraxa ganden na walideni yire sariɲanxini. Nayi, e mi yulubin tongoma e faxes. Habadan sariyan na a ra Haruna xa e nun a yixɛtɛne birin.”

29

Saraxaraline rasariɲan fena *Saraxaraline 8.1-36*

1 “I xa saraxaraline rasariɲan ikii nin alogo e xa wanla kɛ n xa: Tura bulan keden tongo e nun konton firin fɛ mi naxanye ra.

2 I xa burun gan murutu fuɲi faɲin na, buru rate se* mi naxan yi, i mɔn yi nde gan turen naxan yi e nun buru yilɛnɛnxine turen saxi naxanye ma.

3 I xa e sa deben kui i yi e rali n ma, e nun turaan nun kontonne.

4 I xa Haruna nun a diine ti Naralan Bubun dɛ ra, i yi e maxa.

5 I xa dugine tongo, i yi doma bun biran nun gubaan nun saraxarali domain nun kanke masaan nagodo Haruna ma. Saraxarali domain xidi a tagi, a tagixidi faɲin na.

6 I xa namun so a xun na, i yi taxamaseri sariɲanxin xidi namun na.

7 I xa masusan turen tongo, i yi a sa Haruna xunni, a sugandi feen na.

8 I yi a diine fan nafa, i yi dugine ragodo e ma.

9 I xa e tagi xidi tagixidin na, i yi e xun tagixidine xidi. Habadan sariyan na a ra, saraxaraliyaan bata findi e gbeen na. Na kiini, i xa Haruna nun a diine dɔxɔ saraxaraliyani.”

10 “I xa turaan ti Naralan Bubun yɛtagi, Haruna nun a diine xa e yiine sa turaan xunna fari.

11 I xa turaan kɔɛ raxaba Alatala yɛtagi Naralan Bubun so dɛɛn na.

12 I xa turaan wunla tongo, i yi a sa saraxa ganden tongonne fenne ma i yii sonla ra. I xa wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma.

13 Ningen turen naxan birin a fatini e nun farafaran naxan a bɔɲɛn ma e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turen, i yi ne sa tɛɛni saraxa ganden fari.”

14 “Koni i xa turaan suben nun a kidin nun a gbiin woli tɛɛni yamaan daaxaden fari ma. Yulubi xafari saraxan na a ra.

15 I xa konton keden tongo. Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma.

16 I xa a kɔɛ raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

17 I xa kontonni bolon dungi dungi na, i yi a kui seene nun a sanne maxa, i ne sa a sube dugine nun a xunna fari.

* 29:2: **burun nate sena:** Lɛbenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

18 I xa kontonna birin sa tɛɛni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra Alatala xa, naxan xiri rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.”

19 “I xa kontonna firinden tongo, Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma.

20 I xa a kɛɛ raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a sa Haruna nun a diine yiifari ma tunle ra, e nun e yiifari ma yii konkribane ra e nun e yiifari ma san konkribane ra. I yi wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

21 I xa wunla nde tongo saraxa ganden fari, e nun masusan turena, i yi a xuya Haruna nun a dugine ma, e nun a diine nun e dugine ma. Nayi, Haruna nun a diine nun e dugine sarijanma nɛn.

22 I xa kontonna turen tongo, e nun a xunla nun turen naxan a kui seene ma e nun farafaran naxan a bɔɲɛn ma e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turena, e nun a yiifari ma danbana. Amasɔɔ saraxaraliin dɔxɔ kontonna na a ra.

23 I mɔn xa burun natetarena ndee tongo deben kui naxan Alatala yɛtagi: buru xun keden, buru keden naxan nafalaxi turen na e nun burudi keden.

24 I xa ne birin so Haruna nun a diine yii, e yi e mayita Alatala ra kise ralixin na.

25 Na xanbi ra, i yi e ba e yii, i yi e sa tɛɛni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan daxina. A xirin yi rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.

26 I xa na kontonna firinden kanken tongo i yi a mayita Alatala ra kise ralixin na. Na yi findi i gbeen na.

27 I xa kontonna kanken nun a danban nasarijan Haruna nun a diine xa, i naxanye ralixi n ma.

28 Nanara, Isirayila kaane sube dungini itoe nan soma Haruna nun a yixɛtɛne yii, e na bɔɲɛ xunbeli saraxan ba waxatin naxan yi. Na nan luma Alatala xa.”

29 “Haruna na faxa, a dugi rasarijanxine findima a diine nan gbee ra, alogo ne fan xa e so, e fan yi masusan, e dɔxɔ saraxaraliyani.

30 Saraxaraliin naxan fama Haruna dangu xanbini, na a dugine soma nɛn xii solofere, benun a xa so Naralan Bubun kui walideni yire sarijanxini.”

31 “I xa saraxaraliin dɔxɔ kontonna tongo, i yi a suben ɲin yire sarijanxina nde yi.

32 Haruna nun a diine yi a don Naralan Bubun so dɛɛn na, e nun burun naxan deben kui.

33 E tan nan se ralixini itoe donma naxanye bata rawali Ala solona feen nun e dɔxɔ feen nun e rasarijan feen na. Muxu gbɛtɛ nama e don, amasɔɔ e sarijan.

34 Xa sube dɔnxɛn lu hanma buruna han xɔtɔnni, i xa a woli tɛɛni. A mi donma, amasɔɔ a sarijan.

35 I xa a liga Haruna nun a diine xa alo n ni i yamarixi kii naxan yi. I xa xii solofere ti e dɔxɔ feen na.

36 I xa tura keden ba Ala solona seen na lɔxɔ yo lɔxɔ. Na nan saraxa ganden nasarijanma, i mɔn yi a masusan turen na alogo i xa a rasarijan.

37 I xa Ala solona xii solofere bun ma. Na xanbi ra, saraxa ganden sarijanma nɛn fefe! Naxan yo nɛma a yiin diɲɲɛ saraxa ganden na fɔ na xa sarijan.”

Lɔxɔ yo lɔxɔ saraxana fe

Yatɛne 28.1-8

38 “Ito nan bama saraxa ganden fari lɔxɔ yo lɔxɔ waxatin birin: yɛxɛɛ dii firin, ɲɛɛ keden kedenna.

39 Kedenna xa ba xɔtɔnni, bonna ɲinbanna ra.

40 Yɛxɛɛ singen xa ba e nun murutu fuɲi faɲin kilo saxan naxan basanxi oliwi ture faɲi litiri keden nun a tagi ra. Wudi bogi igena alo manpana, na litiri keden nun a tagi fan xa bɔxɔn saraxan na.

41 Yɛxɛɛn firinden xa ba ɲinbanna ra e nun bogise saraxan nun minse saraxana alo a bama xɔtɔnni kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.

42 Mayixɛtɛ famatɔne xa saraxa gan daxini ito ba waxatin birin Naralan Bubun so dɛɛn na Alatala yɛtagi. N naralanma ɛ ra mɛnna nin n yi falan ti ɛ xa.

43 N naralanma Isirayila kaane ra menna nin, na yiren yi sarijan n ma nɔɔn xɔn.

44 N Naralan Bubun nasarijanma nen e nun saraxa gandena. N yi Haruna nun a diine rasarijan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa.

45 N luma nen Isirayila kaane tagi, n findi e tan ma Ala ra.

46 E a kolonma nen a Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e raminixi Misiran yi, alogo n xa lu e tagi. Alatala nan n tan na, e Ala.”

30

Wusulan gandena fe Xorɔyaan 37.25-28

1 “I xa wusulan ganden nafala kasiya wudin na.

2 A xa kuya yi nɔngɔnna ye keden, a yigbona nɔngɔnna ye keden, a yitena nɔngɔnna ye firin. I xa feri keden nafala a tongon naaninne ma, e nun wusulan ganden yi findi se kedenna ra.

3 I xa xema faɔin sa a fanna nun a dexɔnne nun a fenne ma, i yi xemaan sa a rabilinni a ɔinginne ma.

4 I xa tami raso yinla xema daxin firin nafala wusulan ganden ɔinginne bun ma alogo a tongo tamine xa raso a fɔxɔ firinne ra.

5 I xa kasiya wudin nafala tamine ra, i yi xemaan sa e ma.

6 I xa wusulan ganden ti dugin yetagi Layiri Sereya Kankiraan ye masansanxi naxan na, n solonama denaxan yi, n naralanma i ra denaxan yi.

7 Haruna xa wusulanna gan xɔtɔn yo xɔtɔn, a nema lenpune yitɔnɔe waxatin naxan yi.

8 A mɔn xa a gan ɔinbari yo ɔinbari, a nema lenpune radεge waxatin naxan yi. Nayi, wusulanna ganma nen Alatala yetagi waxati famatɔne birin yi.

9 E nama wusulanna radaxataren gan saraxa ganden fari, hanma ε saraxa gan daxin ba, hanma bogise saraxana, hanma ε minse saraxan nabɔxɔn a fari.

10 Sanɔa yi keden ɔeen bun ma, Haruna xa yulubi xafari saraxan wunla xuya a fenne ma. Nayi, a a rasarijan ɔee yo ɔee waxati famatɔne yi. A sarijan Alatala yeε ra yi han!”

Yamaan yatɛn nun niin xunbana

11 Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa,

12 “I na Isirayila kaane matenge waxatin naxan yi, birin xa a niin xunba saren fi Alatala ma, a nema tenge waxatin naxan yi. Nayi, fitina furen mi yamaan suxe.

13 Naxan yo na tenge, na xa gbeti gbanan keden fi naxan lanxi sekεε tagiin ma, wure gbeti fixeni ligaseen naxan nawalima yire sarijanxini, naxan lanxi garamu suulun ma. Gbeti gbananni itoe luma Alatala nan xa.

14 Isirayila kaan naxanye bata ɔee mɔxɔɔe sɔtɔ, ne birin xa ito fi Alatala ma.

15 Se kanna nama nde sa a fari, yiigelitɔn nama nde ba gbeti gbanan kedenna ra, bayo ε niin xunba saren nan fima Alatala ma.

16 I xa xunba gbetini itoe rasuxu Isirayila kaane yii, i yi a rawali Naralan Bubun wanli. Na findima ɔɔxɔ lu seen nan na Isirayila kaane xɔn Alatala yetagi, a yi e niin xunba.”

Ige ramara sena

17 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

18 “Ige ramara se sula daxin nafala maxaden na e nun a bundɔxɔn sula daxin naxan tima a bun. I xa a ti Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, i yi igen sa a kui.

19 Haruna nun a diine e yiine nun e sanne maxama na igen nan na.

20 E na so Naralan Bubun kui waxatin naxan yi, e xa e maxa, alogo e nama faxa. E na e maso saraxa ganden na saraxa ralideni Alatala ma teen na,

21 e xa e yiine nun e sanne maxa, alogo e nama faxa. Habadan sariyan na a ra Haruna nun a yixetene xa waxati famatɔne yi.”

Ture sarijanxina

22 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

23 “Wudi se xiri ɲaxumɛni itoe tongo: mirihi latikɔnɔnna kilo suulun, sinamon wudi xiri ɲaxumɛn kilo firin e nun a tagi, xaye xiri ɲaxumɛn kilo firin e nun a tagi,

24 sinamon fuge xaren kilo suulun, e nun oliwi turen litiri sennin. Ɛ xa ne maliga liga seene ra naxanye rawalima yire sariɲanxini.

25 Ɛ itoe birin basan latikɔnɔnna rafala fena, e findi masusan ture sariɲanxin na naxan xirin ɲaxun.”

26 “I xa Naralan Bubun nun Layiri Sereya Kankiraan masusan na ra,

27 e nun tabanla nun a waliseene, e nun lenpu dɔxɔ seen nun a waliseene e nun wusulan gandena,

28 e nun saraxa gan daxin baden nun a waliseene, e nun ige ramara seen nun a bundɔxɔna.

29 I xa ne rasariɲan alogo e xa sariɲan fefe! Naxan yo nɛma a yiin diɲɛ e ra, fɔ a xa sariɲan nɛn.

30 I xa Haruna nun a diine masusan, i yi e rasariɲan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa.”

31 I xa a fala Isirayila kaane xa, i naxa, “A findima n ma masusan ture sariɲanxin nan na waxati famatɔne birin yi.

32 Muxu yo nama a sugusugu a fatin ma. Muxu yo nama a sifan nafala. A sariɲan, ɛ xa a yate se sariɲanxin na.

33 Naxan yo na a sifan nafala hanma a a sa muxu gbete ma ba saraxaraline ra, a kedima nɛn yamaan tagi.”

Wusulanna

34 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Se xiri ɲaxumɛne tongo: mirihi latikɔnɔn xaraxin nun onixi gɛmɛ fujina e nun galibanun salenna. I mɔn yi wusulan fajin sa a fari.

35 Latikɔnɔn nafalan xa e basan, a findi wusulan xiri ɲaxumɛn na. Fɔxɔn xa sa ayi alogo a xa ramara, a lu sariɲanxi.

36 I xa na nde findi a fujin na, i yi a sa Layiri Kankiraan yetagi Naralan Bubuni, n naralanma i ra denaxan yi.

A findima ɛ xa se sariɲanxin nan na naxan sariɲan han!

37 Ɛ nama wusulanni ito ɲaxɔn nafala ɛ yete xa. Ɛ xa a yate se sariɲanxin na Alatala xa.

38 Xa muxuna nde wusulan sifani ito rafala alogo a xa a xirin mɛ, a kedima nɛn yamaan tagi.”

31

Batu bubun walikene fe

Xorɔyaan 35.30-35

1 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

2 “A mato, n bata Yuri a diin Besaleli sugandi, Xuru mamandenna Yuda bɔnsɔnni.

3 N bata a ralugo Alaa Nii Sariɲanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra alogo a xa fatan wali wuyaxi ke,

4 alogo a xa nɔ wali gbeene rakamalideni, a xɛmaan nawali, e nun gbetin nun sulana,

5 a gɛmɛ fajine masoli a yi e suxu seene yitɔn, a wudin nawali, alogo a xa wali tofajine ke.

6 N mɔn bata Dan bɔnsɔnna Axisamaki a dii Oholiyabi so a yii a mali muxun na. N mɔn bata a ragidi walikene birin xa fatan wanle ra n bata ɛ yamari naxan ma:

7 Naralan Bubuna, Layiri Sereya Kankirana Ala solonama denaxan yi, e nun bubun kui seene birin,

8 tabanla nun a waliseene, lenpu dɔxɔ se xɛma daxin nun a waliseene birin, wusulan gandena,

9 saraxa gan daxin baden nun a waliseene birin, ige ramara seen nun a bundɔxɔna,

10 taa dugine, dugi rasariɲanxine saraxarali Haruna xa, e nun dugine a diine xa saraxarali wanli,

11 masusan turena, e nun wusulan xiri ɲaxumɛna yire sariɲanxin xa. E xa ne birin nafala alo n na e yamarixi i ma kii naxan yi.”

Matabu Lɔxɔna fe

12 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

13 “A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Ɛ Matabu Lɔxɔne suxu. E findima nɛn taxamasenna ra n tan nun ɛ tan

tagi waxati famatɔne muxune xa, al-
ogo e xa a kolon a n tan Alatala nan ε
rasarijanma.

¹⁴ Ε xa Matabu Lɔxɔn suxu, amasɔtɔ
a sarijan ε tan yii. Xa naxan mi a
suxu, a wali na lɔxɔni, a kedima nɛn
a yamani, ε yi a faxa.

¹⁵ I walima nɛn xii sennin, koni
xii soloferede lɔxɔn findima Matabu
Lɔxɔn nan na, naxan sarijan Alatala
yɛtagi. Muxu yo na wali Matabu
Lɔxɔni ε xa a faxa.

¹⁶ Isirayila kaane xa Matabu Lɔxɔn
suxu, e yixɛtɛne birin xa Matabu
Lɔxɔn sanla raba. Habadan layirin na
a ra.

¹⁷ A findima taxamasenna nan na
n tan nun Isirayila tagi habadan!
Amasɔtɔ Alatala bɔxɔn nun koren
daxi xii senninna bun, xii soloferede
lɔxɔni a yi wanla dan, a yi a matabu.”

Sariya walaxana fe

¹⁸ Ala to yelin falan tiyɛ Musa
xa Sinayi geyaan fari, a yi Layirin
Sereya walaxa firinne so a yii, gɛmɛ
walaxane Ala naxanye kɛrɛndɛnxi a
yiin na.

32

Ninge dii sawurana Sariyane 9.6-29

¹ Yamaan to a to a Musa yi buma
gododeni geyaan fari, e yi e malan
Haruna fɛma. E yi a fala a xa, e naxa,
“Keli! I yi ala gbɛtɛne rafala en xa
naxanye tima en yɛɛ ra! Musa ito,
xɛmɛn naxan en naminixi Misiran
yamanani, en mi a kolon naxan a
sɔtɔxi.”

² Haruna yi a fala e xa, a naxa, “Ε
xɛmaan tunla soone ba ε tunle ra, e
nun ε naxanle tunle ra, e nun ε dii
xɛmɛne nun ε dii tɛmɛne, ε fa e ra n
fɛma.”

³ E yi e xɛmaan tunla soone birin
ba, e fa e ra Haruna fɛma.

⁴ A yi e rasuxu e ra, a xɛmane raxu-
lun, a yi e igen nafala ninge dii sawu-
ran na kulunden na. E yi a fala, e
naxa, “Isirayila! Ε gbee alane ni i ra,
naxan i raminixi Misiran yamanani!”

⁵ Haruna to na to, a yi saraxa gan-
den nafala ninge dii sawuran yɛtagi.
A a rali e ma, a naxa, “Tila, sanla
rabama nɛn Alatala xa!”

⁶ Na xɔtɔn bode, e keli sinma, e
yi saraxa gan daxine nun bɔnɛ xun-
beli saraxane ba. Yamaan yi dɔxɔ e
dɛgeden nun e mindeni, e lu kelɛ, e
sabaan so.

⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,
“Siga! Godo! Amasɔtɔ i ya yamana, i
naxan naminixi Misiran yamanani, e
bata kala.

⁸ E bata kiraan fata xulɛn, n na e
yamarixi naxan ma! E bata xɛma
raxulunxin nafala ninge dii sawura
suxuren na, e yi e xinbi sin a bun.
E bata saraxane ba a xa, e yi a fala,
e naxa, ‘Isirayila! Ε gbee alane ni
i ra, naxanye i raminixi Misiran ya-
manani.’ ”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,
“N bata yamani ito to, yama mu-
rutɛxin na a ra.

¹⁰ Iki i xa i masiga n na. N ma xɔlɔn
xa keli e xili ma, n xa e raxɔri. N ni
i tan nan bɔnsɔn findima siya gbeen
na.”

¹¹ Musa yi Alatala mafan, a Ala, a
naxa, “Ee! Alatala! I ya xɔlɔn kelima i
ya yamaan xili ma nanfera, i naxan
naminixi Misiran yamanani i sɛnbɛ
gbeen nun i yii barakaxin na?

¹² Xa i ito liga, Misiran kaane a fale
nɛn, e naxa, ‘A e raminixi Misiran yi
miriya naxin nan ma, alogo a xa sa
e faxa geyane ma, a yi e naxan bɔxɔn
fari.’ I ya xɔlɔ gbeen lu! I dija! I nama
yihadin nagodo i ya yamaan ma!

¹³ Iburahima fe xa rabira i ma, e
nun Isiyaga nun Isirayila, i ya wa-
likene. I kɔlɔ nɛn i yɛtɛ yi, i naxa,
‘N na ε bɔnsɔnna rawuyama ayi nɛn
alo saren naxanye kore. N bɔxɔni ito
birin soma i bɔnsɔnna yii nɛn n ni i
tuli saxi naxan na, a findi e kɛn na
habadan!’ ”

¹⁴ Alatala yi dija, a mi yihadin
nagodo a yamaan ma, a feen naxan
falaxi.

¹⁵ Musa yi xɛtɛ keli geyaan fari,
Layirin Sereya walaxa firinne suxi a

yii. Walaxane fɔxɔ firinne birin yi seβexi.

¹⁶ Ala nan na walaxane rafala. Ala nan yi seβenla ne tixi, naxanye yi keɾendenxi walaxane ma.

¹⁷ Yosuwe to yamaan sɔnxɔ xuiin mɛ, a yi a fala Musa xa, a naxa, “Yenge so sɔnxɔn tema yamaan daaxadeni!”

¹⁸ Musa yi a yabi,
“Nɔ tiine sɔnxɔ xui mi ito ra.

Muxu bɔnbɔxine sɔnxɔ xui mi ito ra.
N tan sigi sa xuiin nan mɛma.”

¹⁹ E to maso yamaan daaxaden na, e yi jinge dii sawuran to e nun bodonlane. Musa yi xɔlɔ han! Walaxan naxanye yi a yii, a yi ne woli ayi, a yi e yibɔ geyaan san bun.

²⁰ E jinge diin naxan nafala, a na tongo, a yi a gan. A yi a findi a fujin na, a yi a xuya igen xun ma, a yi Isirayila kaane karahan, e yi a min.

²¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Yamani ito nanse ligaxi i ra, alogo i xa ti e yeɛ ra yulubi gbeeni ito ligadeni?”

²² Haruna yi a yabi, a naxa, “N kanna nama xɔlɔ! I tan yetɛna a kolon, yamani ito jaxu.

²³ E a falaxi n xa nɛn, e naxa, ‘Alane rafala en xa naxanye tima en yeɛ ra. Musa ito, xɛmɛn naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔtɔxi.’

²⁴ N yi a fala e xa, n naxa, ‘Maxidi se xɛmaan naxanye yii, ne xa e ba!’ E yi e so n yii, n yi e woli tɛɛni, jinge diini ito yi mini!”

²⁵ Musa yi a to a yamaan mi yi yagima, a Haruna bata yi tin yamana yetɛ suxutareyaan ma, e yi findi magele seen na e yaxune xa.

²⁶ Musa yi ti yamaan daaxaden so dɛɛn na, a naxa, “Naxanye Alatala xa, ne xa fa n fɛma!” Lewi bɔnsɔnna birin yi e malan a fɛma.

²⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Birin xa a silanfanna xidi a tagi. E yamaan daaxadeni siga, keli fɔxɔ boden ma han bodena, birin xa a ngaxakedenna faxa e nun a lanfaan nun a dɔxɔ bodena.’”

²⁸ Lewi bɔnsɔnna yi Musaa yamarin suxu, na lɔxɔni muxu wuli saxan yi faxa yamaan na.

²⁹ Musa yi a fala, a naxa, “E bata rasarijan Alatala xa to, bayo e kelixi e diine nun e ngaxakedenne nan xili ma. A bata e baraka to.”

³⁰ Na xɔtɔn bode, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata yulubi gbeen liga. Iki n xa te Alatala fɛma. Waxatina nde n na solonama e xa nɛn e yulubine fe ra.”

³¹ Musa yi xɛtɛ Alatala fɛma, a naxa, “Yamani ito bata yulubi gbeen liga! E bata xɛmaan nafala suxurene ra.

³² Dija e yulubine ma! Xa na mi a ra, i xa n tan fan xinla ba i ya kitabu seβexin kui.”

³³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Naxan yulubin ligaxi n na, n na nan xili bama n ma kitabun kui.

³⁴ Iki siga, i yamaan xali mɛnni n dɛnaxan falaxi. N ma malekan tima nɛn i yeɛ ra. Koni a waxatin na a li, n na e jaxankatama nɛn e yulubine fe ra.”

³⁵ Alatala yi yamaan jaxankata fitina furen na, amasɔtɔ e bata yi jinge dii sawuran nafala, Haruna naxan nafala.

33

Ala mi fa a yamaan matima

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga, keli be, i tan nun yamani ito, i naxan naminixi Misiran yamanani. E te na bɔxɔni n na n dɛ ti naxan ma fe ra, a n na a soma nɛn Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii. N naxa, ‘N na a soma nɛn i bɔnsɔnna yii.’

² N malekan nasigama nɛn i yeɛ ra, alogo a xa Kanan kaane nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedi i yeɛ ra.

³ E xa te na bɔxɔni kumin nun nɔnɔn gbo dɛnaxan yi. Koni n mi sigama e fɔxɔ ra alogo n nama e faxa kira yi. Amasɔtɔ yama murutɛxin nan e ra.”

⁴ Yamaan to fala xɔdɛxeni itoe mɛ, e yi sunu, muxu yo mi a maxidi seene so.

⁵ Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Isirayila yamaan xa, i

naxa, ‘Yama murutɛxin nan ɛ ra! Xa en birin siga waxatidi tun, n na ɛ raxɔrima nɛn. Iki, ɛ ɛ maxidi seene ba, n xa a ragidi n naxan ligama ɛ ra.’ ”

⁶ Isirayila kaane to yi kelima Horebe geyaan ma, e yi e maxidi seene ba.

Naralan Bubu singena

⁷ Musa yi darixi bubun tiyɛ yamaan daaxaden nan fari ma wulani, a yi a xili sa “Naralan Bubuna.” Naxanye birin yi wama Alatala maxɔdin feni, ne yi sigama Naralan bubun nin, naxan yi yamaan daaxaden fari ma.

⁸ Musa nɛma yi sigɛ bubuni, yamaan birin yi kelima nɛn, e ti e bubune dɛ ra, e yɛɛn bira Musa fɔxɔ ra han a so bubuni.

⁹ Musa nɛma yi soɛ bubuni, kundaan yi godoma nɛn, a ti bubun so dɛɛn na Ala nɛma yi falan tiyɛ Musa xa waxatin naxan yi.

¹⁰ Yamaan na yi kundaan to bubun so dɛɛn na, e yi kelima nɛn, e Ala batu e bubune so dɛɛn na.

¹¹ Alatala yi falan tima Musa xa nɛn yɛɛ nun yɛɛ, alo muxun falan tima a lanfaan xa kii naxan yi. Na xanbi ra, Musa yi xɛtɛma nɛn yamaan daaxadeni, koni Nunu a dii banxulanna naxan yi Musa malima, Yosuwe, na mi yi kelima bubun kui.

Nabi Musa yi Alatala mafan

¹² Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “I a falama n xa, i naxa, ‘Ti yamani ito yɛɛ ra!’ Koni i munma a yita n na i naxan nasigama n fɔxɔ ra. I bata a fala, i naxa, ‘N ni i xinla kolon, i bata n kɛnɛn.’ ”

¹³ Iki, xa n bata i kɛnɛn, i xa n xaran i ya kirane ma. Nayi, n ni i kolonɲɛ, n yi lu i kɛnɛnɲɛ. A mato, i gbee siyaan nan yamani ito ra.”

¹⁴ Ala yi a yabi, a naxa, “N tan yɛtɛɛn nan i matima, n yi bɔɲɛ xunbenla fi i ma.”

¹⁵ Musa yi a fala a xa, a naxa, “Xa en birin mi sigama, i nama nxu rakeli be.

¹⁶ A kolonma di nayi, a nxu nun i ya yamaan bata i kɛnɛn, xa en birin mi sigama? I ya yamaan nun bonne

tagi rabama di, naxanye birin bɔxɔn fari?”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I naxan maxɔdinxɛ n ma, n na a ligama nɛn, amasɔtɔ i bata n kɛnɛn, e nun n ni i xinla kolon.”

¹⁸ Musa yi a fala, a naxa, “Awa, i ya nɔrɔn yita n na!”

¹⁹ Alatala yi a yabi, a naxa, “N na n ma nɛmaan birin nadanguma nɛn i yɛtagi, n yi n xinla fala, ‘Alatala.’ N hinanɲɛ naxan na, n hinanma nɛn na ra, n kininkinɲɛ naxan ma, n kininkininma nɛn na ma.

²⁰ Koni, i mi nɔɛ n yɛtagin toɛ, amasɔtɔ muxun mi nɔɛ a toɛ, a lu a nii ra.”

²¹ Alatala yi a fala, a naxa, “I tima nɛn gɛmɛn fari yirena nde yi be.

²² N nɔrɔn nɛma dangue, n na i rasoma nɛn gɛmɛ yinla ra, n yi n yiin sansan i ma han n dangu.

²³ N na n yiin ba na, i n xanbin toma nɛn, koni n yɛtagin mi nɔɛ toɛ.”

34

Alatala xinla Sariyane 10.1-5

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Gɛmɛ walaxa firin masoli alo a singene, i naxanye yibɔxi. N falane seɓɛma e ma nɛn naxanye yi bonne ma.

² I xa i yitɔn xɔtɔnni. I te Sinayi geyaan fari. I fa n nalan mɛnni geyaan xuntagi.

³ Muxu yo nama bira i fɔxɔ ra. Muxu yo nama lu geyaan mumɛɛn fari. Hali xuruse kurune nama dangu geyaan san bun.”

⁴ Musa yi gɛmɛ walaxa firin masoli alo a singene, a kurun tɛ Sinayi geyaan fari, alo Alatala a yamari kii naxan yi. Gɛmɛ walaxa firinne yi suxi a yii.

⁵ Alatala yi godo kunda yiyani, a ti mɛnni a fɛma, a yi a xinla fala, Alatala.

⁶ A yi dangu Musa yɛtagi, a naxa, “Alatala! Alatala! Ala naxan kininkinin, a mɔn diɲa. A mi xɔlɔn xulɛn, a hinanna nun a tinxinna gbo.

⁷ A hinanma nɛn han mayixɛtɛ wuli keden, a diɲa haɓɛn nun matandin nun yulubin ma. Koni, a mi yulubi kannu yatɛma tinxinden na mumɛ! A fafane haɓɛn saranma nɛn e diine ra han mayixɛtɛ saxan hanma naanin.”

⁸ Musa yi a xinbi sin bɔxɔni mafuren! A Ala batu.

⁹ A yi a fala, a naxa, “Marigina, xa n bata i kɛnɛn, en birin xa siga. Hali yama murutɛxin na a ra, i xa nxu mafelu nxɔ haɓɛne nun yulubine ra, i nxu findi i gbeen na.”

Xorɔyaan 23.14-19 nun Sariyane 7.1-5 nun 16.1-17

¹⁰ Alatala yi a yabi, a naxa, “N layirin xidima nɛn en tagi. N kabanakone ligama nɛn Isirayila yamaan birin yɛɛ xɔri naxanye munma liga yamana yo yi dunuɲa yi. Siyaan naxanye birin i rabilinxi, ne n ma kabanako wanla toma nɛn n naxan ligama ɛ xa.”

¹¹ “N na i yamarima naxan ma to, i xa na suxu. N Amarine nun Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedima nɛn i yɛɛ ra.

¹² Ɛ soma yamanan naxan yi, ɛ nun mɛn kaane nama layiri yo xidi alogo e nama ɛ raso tantanni.

¹³ Ɛ xa e saraxa gandene nun e kide gemene birin kala. Ɛ yi e Asera kide gbindonne sege, ɛ yi e suxurene birin gan.”

¹⁴ Ɛ nama ala gbɛtɛ batu, amasɔtɔ Alatala xɔxɔlɔn, a xili nɛn “Ala xɔxɔlɔnxina.”

¹⁵ Ɛ nun yamanani ito muxune nama layiri yo xidi, alogo e nɛma e yetɛ xɔsima e alane fɛma, e saraxane ba e xa, e nama ɛ xili. Ɛ nama e saraxane don.

¹⁶ Ɛ nama e dii tɛmɛne tongo ɛ dii xɛmɛne xa e ɲaxanle ra, alogo e dii tɛmɛne nɛma e yetɛ raxɔsima e alane fɛma, e nama ɛ diine maxaran e yi bira e fɔxɔ ra.

¹⁷ I nama suxurene rafala wure raxulunxin na.

¹⁸ I xa Buru Tetaren Sanla raba. Xii solofere bun ma, i xa buru ratetaren don alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na,

amasɔtɔ i minixi Misiran yi na kiken nan na.

¹⁹ N gbeen nan dii singene birin na e nun xuruseene dii xɛmɛ singene birin, yɛxɛɛne nun siine nun ɲingene.

²⁰ Xa sofali dii xɛmɛ singen na a ra, i xa a xunba yɛxɛɛ diin na hanma sii diina. Koni, xa i mi a xunba, i xa a kɔɛɛn gira, i yi a faxa. I mɔn xa i ya dii xɛmɛ singene birin xunba. Muxu yo nama fa n yetagi n kise mi a yii.

²¹ I walima nɛn xii sennin, i yi i matabu xii soloferede lɔxɔni. I xa i matabu, hali xɛɛ bi waxatin nun se xaba waxatini.

²² I xa Xunsagine Sanla raba, i na se xaban fɔlɔ waxatin naxan yi. I xa Se Xaba Dɔnxɛn sanla raba ɲɛɛ raɲanni.

²³ Yamaan birin xa fa Marigina Alatala yetagi dɔxɔ saxan ɲɛɛn bun ma, Isirayilaa Ala.

²⁴ Amasɔtɔ n siyane kedima nɛn i yɛɛ ra, n yi i ya bɔxɔn nagbo ayi alogo muxu yo nama i ya yamanan yengɛ, i nɛma sigɛ Alatala i ya Ala yetagi waxatin naxan yi, han dɔxɔ saxan ɲɛɛn bun ma.

²⁵ I nama buru ratexin sa saraxa yo fari i naxan bama n xa. I mɔn nama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan namara han xɔtɔnni.

²⁶ I xa fa i ya xɛɛn bogise singe fajine ra Alatalaa banxini, i ya Ala.

I nama sii diin ɲin a nga xiɲɛ igen na.

²⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Falani itoe seɓɛ, amasɔtɔ n layirin xidima en tagi falani itoe nan xɔn e nun Isirayila kaane.”

²⁸ Musa yi lu Alatala fɛma soge tonge naanin nun kɔɛ tonge naanin. A mi donse don, a mi ige min. Alatala yi layirin falane seɓɛ walaxane ma, Yamari Fu.

Nabi Musa yetagin nɔrɔna

²⁹ Musa to godo Sinayi गयाan fari, Layirin Sereya walaxa firinne suxi a yii, a mi yi a kolon xa a yetagin mayilenma, amasɔtɔ a bata yi falan ti Ala xa.

³⁰ Haruna nun Isirayila kaane birin yi Musa toma, a yetagin yi mayilenma. E yi gaxu e masoɛ a ra.

³¹ Musa yi e xili. Nanara, Haruna nun yamaan kuntigine birin yi fa a fɛma, a falan ti e xa.

³² Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi e maso Musa ra, a yamarine birin so e yii Alatala naxanye fixi a ma Sinayi geyaan fari.

³³ Musa to yelin falan tiyɛ e xa, a yi dugi yalanxin so a yɛtagin xun na.

³⁴ Musa nɛma yi fɛ Alatala yɛtagi falatideni a xa, a yi dugin bama nɛn han a yi mini. A to yi minima, a yi a falama nɛn Isirayila kaane xa naxan yi yamarixi.

³⁵ Isirayila kaane yi a toma a a yɛtagin mayilenma. Musa yi dugi yalanxin sama nɛn a yɛtagin ma han a yi so falatideni Ala xa.

35

Matabu Lɔxɔna

¹ Musa yi Isirayila yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, “Alatala yamarine nan itoe ra:

² Xii sennin bun ma, ε xa wanla kɛ, koni xii soloferede lɔxɔn sarijan. Matabu Lɔxɔn na a ra naxan nasarijanxi Alatala xa. Muxu yo na wali na lɔxɔni ε xa a faxa.

³ Ε nama tɛɛn nadεgε ε konne yi Matabu Lɔxɔni.”

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xorɔyaan 25.1-7 nun 39.32-41

⁴ Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi:

⁵ Ε xa fa yii malan seene ra Alatala xa ε jɛnige fajin na: xɛmana, gbetina, sulana,

⁶ gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajina, e nun sii xabe dugine,

⁷ konton kidi magbelixine, sube kidine, kasiya wudina,

⁸ lɛnpu turena, se xiri jaxumɛne naxan sama se masusan tureni, e nun wusulan xiri jaxumɛna,

⁹ onixi gɛmɛ tofajine, e nun gɛmɛ tofajin gbɛtɛne saraxarali domain nun a kanke masaan nayabu seen na.”

Xorɔyaan 39.32-43

¹⁰ “Naxanye birin fatan walideni ε ye, ne xa fa seni itoe rafaladeni Alatala naxanye yamarixi:

¹¹ Ala Batu Bubun nun a xunna sona, a suxu seene, a bun tiine, a gaalane,* a sɛnbɛtɛne, e nun a bundɔxɔne;

¹² Layiri Kankirana, a tongo tamine, a dɛraganla, e nun a ye masansan dugina;

¹³ tabanla nun a tongo tamine, a waliseene birin, e nun buru ralixina;

¹⁴ lɛnpu dɔxɔ seen nun a waliseene, a lɛnpune, e nun a turen naxan bubuni yalanma;

¹⁵ wusulan ganden nun a tongo tamine, masusan turena, wusulan xiri jaxumɛna, dugin naxan singanxi Ala Batu bubun so dɛɛn na;

¹⁶ saraxa gan daxi baden nun a wure masɔxɔnxina, a tongo tamine, e nun a waliseene birin; ige sa se sula daxin nun a bundɔxɔna;

¹⁷ sansan dugine, a sɛnbɛtɛne, e bundɔxɔne, e nun dugin naxan singanxi sansanna so dɛɛn na;

¹⁸ tamin naxanye gbangbanma bɔxɔni Ala Batu Bubun xidi seen na, e nun sansanna gbeene nun e lutine;

¹⁹ taa dugi naxan soma walideni yire sarijanxini, dugi rasarijanxine saraxarali Haruna xa, e nun a dine gbeen naxanye soma saraxa ralideni.”

²⁰ Isirayila yamaan birin yi keli Musa fɛma.

²¹ Naxanye birin a jɛnige, ne yi fa kiseene ra Alatala xa, Naralan Bubun wanla fe ra, e nun dugi rasarijanxine rafala fena.

²² Xɛmɛn nun jaxanla, naxanye jɛnigen yi fan, ne yi fa xɛma maxidi seen sifan birin na, tunla soone, wuredine, jɛrɛne, e yi e fi Alatala ma kise ralixin na.

²³ Gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajina, sii xabe dugine, konton kidi magbelixine e nun sube kidine yi naxanye yii, e yi fa ne ra.

²⁴ Naxanye yi fama gbetin nun sulan na, ne yi na findi kiseen na

* **35:11:** Nde a falama a “galalenne.”

Alatala xa. Kasiya wudin yi naxanye yii, ne yi fa ne ra walideni.

²⁵ Naxalan walikene birin yi garini tɔn e fa a ra, a mamiloxin nun a gbeela, hanma taa dugina, e naxanye wurundun.

²⁶ Naxalan walikε gbeteye yi sii xabe dugin wurundun naxanye yi wama a liga feni e nun naxanye fatan.

²⁷ Yamaan kuntigine yi fa onixi gemene ra e nun gemε tofani gbeteye saraxarali doamaan nun kanke masaan nayabu seene ra.

²⁸ E yi fa se xiri naxumene nun oliwi turen na lenpun nun masusan turena fe ra e nun wusulan xiri naxumena.

²⁹ Isirayila kaa nenige fajine birin, xemεn nun naxanla, e birin yi fa e kiseen na Alatala xɔn wanle kε feen na Alatala naxanye yamarixi e ma fata Musa ra.

*Batu bubun walikene
Xorɔyaan 31.2-6*

³⁰ Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E a mato, Alatala bata Yuri a dii Besaleli sugandi, Xuru mamandenna, Yuda bɔnsɔnni.

³¹ A bata a ralugo Alaa Nii Sarijanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra, alogo a xa fatan wali wuyaxi kε,

³² alogo a xa nɔ wali gbeene rakamalideni, a xemεan nawali, e nun gbetin nun sulana,

³³ a gemε fajine masoli, a yi e suxu seene yitɔn, a wudin nawali, alogo a xa wali tofajine kε.

³⁴ Ala mɔn bata tin a xa fatan xaranna tiyε, e nun Axisamaki a dii Oholiyabi, Dan bɔnsɔnni.

³⁵ Ala bata tin e fatan wanla sifan birin na, e gemene masoli, e wanle yeɓa, e dugine sɔxɔn, a mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi fajina. E fatan wanla sifan birin yeɓadeni.”

36

¹ “Besaleli nun Oholiyabi, e nun walikene birin, Alatala xaxilimayaan nun kolonna fi naxanye ma alogo e xa nɔ yire sarijanxin wanle birin kedeni, e xa wanla fɔlɔ alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

² Musa yi Besaleli nun Oholiyabi xili, e nun walikene birin Alatala xaxilimayaan fi naxanye ma, e nun naxanye yi waxi wanle kε feni.

³ Isirayila kaane fa kiseen naxanye ra yire sarijanxin ti feen na, Musa yi ne birin taxu walikene ra. Muxune mɔn yi fama kiseene ra Musa fema xɔtɔn yo xɔtɔn.

⁴ Nayi, muxun naxanye birin yi yire sarijanxin wanla kεma, ne birin yi e wanle bejin e siga,

⁵ e fa a fala Musa xa, e naxa, “Yamaan fama se wuyaxi ra. E bata a radangu ayi. Alatala naxan yamarixi wanla kε feen na, a bata gbo na xa.”

⁶ Musa yi yamarin fi mafuren, a xa fala yamaan daaxaden birin yi, a naxa, “Xemεn nun naxanla, muxu yo nama fa kiseene ra yire sarijanxin wali feen na.” Nayi, e yi ba fε kiseene ra.

⁷ Amasɔto kiseen naxanye bata yi sɔto ne yi wanla rajanɓe nen.

*Ala Batu Bubun ti fena
Xorɔyaan 26.1-37*

⁸ Walikε xaxilimane yi Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye fajini fu ra, a mamiloxin nun a gbeela. E yi a rayabu maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

⁹ Dugine birin yi lan: a kuyan nɔngɔnna ye mɔxɔnɔn nun solo-masεε, a yigbona nɔngɔnna ye naanin.

¹⁰ E yi dugi suulun dεε e bode ra, dugi suulunna bonne fan yi dεε e bode ra.

¹¹ E yi luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin dε kinkin na. E mɔn yi na liga a ratugunxin bonne dɔnxε ra xiin na.

¹² E yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine singe ra xiin na, e mɔn yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine firinden dɔnxε ra xiin na, lutine yi lanxi e bode ma.

¹³ E yi a suxu seen xemεa daxin tonge suulun nafala, e yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra.

14 E yi dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na.

15 Dugi fu nun kedenne birin yi lan. Keden kuya yi nɔngɔnna yɛ tonge saxan. Keden yi gbo nɔngɔnna yɛ naanin.

16 E yi dugi suulun dɛgɛ e bode ra e danna, e dugi senninna bonne fan dɛgɛ e bode ra.

17 E yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkine ra, e mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dɔnxɛ ra xiin dɛ kinkine ra.

18 E yi suxu se sula daxin tonge suulun nafala alogo e xa bubun xidi, a findi kedenna ra.

19 E yi konton kidi magbelixine dɛgɛ e bode ra, e yi e sa bubun birin fari. E mɔn yi sube kidi faji gbɛtɛye fan sa na fari.

20 E yi bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudin na.

21 Bun tiine yi kuya nɔngɔnna yɛ fu, e yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

22 Bun tiin yi findi farin firinna ra e bode yetagi. E yi bubun bun tiine birin ti na kiini.

23 E yi bun ti mɔxɔɲɛ rafala bubun yiifari fɔxɔn ma.

24 E yi bundɔxɔ gbeti daxin tonge naanin nafala bun tiine xa. Bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin. Farin firinne yi sɔti bundɔxɔne kui.

25 E yi bun ti mɔxɔɲɛ ti Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxɔni,

26 e nun bundɔxɔ gbeti daxin tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin.

27 E yi bun ti sennin ti bubun xanbin na sogegododen binni.

28 E mɔn yi bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma.

29 Bun ti firin yi ti e bode xɔn mɛnni. E yi xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Tongon firinne birin yi ti na kiini.

30 Nayi, bun ti solomasɛxɛ yi ti na e nun bundɔxɔ fu nun sennin. Bun dɔxɔ firin yi lu bun tiine birin bun.

31 E yi kasiya wudi gaalane* rafala: suulun yi lu bubun fɔxɔ kedenna bun tiine suxu seen na,

32 suulun yi lu bode fɔxɔn ma, suulun yi lu bubun xanbi binna ma sogegododen binni.

33 Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na yi rafala gaalan kedenna ra alogo a xa keli bubun fɔxɔ kedenni siga han bubun bode fɔxɔna.

34 E yi xɛma yilɛnlɛnxine sa bun tiine ma. E yi gaalane so yinle rafala xɛmaan na. E yi xɛma yilɛnlɛnxine sa gaalane ma.

35 E yi kankiraan yɛ masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e yi a rayabu maleka sawura sɔxɔnxine ra.

36 E yi a singan kasiya sɛnbɛtɛn naanin na xɛma yilɛnlɛnxine yi saxi naxanye ma. E yi xɛma singan seene ti e ma. E yi sɛnbɛtɛnne ti bundɔxɔ gbeti daxi naanin kui.

37 Dugi sɔxɔnne yi dɛ raxidi taa dugin nafala bubun so dɛɛn na gari mamiloxin nun a gbeela ra.

38 E yi sɛnbɛtɛn suulun gbɛtɛye rafala dugin xa e nun a singan seene. E yi xɛma yilɛnlɛnxine sa sɛnbɛtɛnne xuntagine ma, e bundɔxɔ sula daxi suulun nafala e xa.

37

Layiri Kankirana fe Xorɔyaan 25.10-20

1 Besalɛli yi kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

2 A yi xɛma faji yilɛnlɛnxine sa a fanna nun a kuiin ma, a yi a dɛ kinkin fan nabilin xɛmaan na.

3 A yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na a san naaninne ma, firin fɔxɔ kedenni, firin bode fɔxɔni.

4 A yi kasiya tami firin nafala, a yi xɛma yilɛnlɛnxine sa e ma.

* 36:31: Nde a falama a "galalenne."

⁵ A yi tamine raso xɛma yinle ra kankiraan dɛxɔnne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na.

⁶ A yi xɛma dɛraganla rafala kankiraan ma, Ala solonadena. A yi kuya nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yi gbo nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

⁷ A yi maleka gubugubu kan sawura firin nafala xɛma bɔnbɔxin na, e ti kankiraan dɛraganla fɔxɔ firinne ma.

⁸ A maleka sawura keden ti fɔxɔ kedenni, a yi a firinden ti bode fɔxɔni. Maleka sawurane nun kankiraan dɛraganla yi findi se kedenna ra.

⁹ Maleka sawurane gubugubune yi bandunxi e xun ma, e yi felenxi kankiraan dɛraganla ma. Maleka sawurane yɛɛ rafindixi e bode ma, e xun sinxi kankiraan dɛraganla ma.

Buru Rali Tabanla fe Xorɔyaan 25.23-29

¹⁰ E yi kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nɔngɔnna yɛ firin, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹¹ E yi xɛma faɲi yilɛnlɛnxine sa a ma, e a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

¹² E yi farinna sa tabanla ɲinginna ma a rabilinni. Farinni gboon yi lanxi muxun yii kuiin nan ma. E yi xɛmaan sa farinna dɛ kinkine ma.

¹³ E yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na tabanla tongon naaninne ma a sanne ma.

¹⁴ Tamine so yinle yi lu a dɛ kinkine ra, tamine soon naxanye ra tabanla xali seen na.

¹⁵ E yi kasiya tamine rafala, e yi xɛma yilɛnlɛnxine sa e ma, e findi tabanla xali seen na.

¹⁶ E yi a goronne nun waliseene rafala xɛma faɲin na, e nun a igelengenne minse saraxane rabɔxɔnma naxanye ra.

Lɛnpune dɔxɔ sena Xorɔyaan 25.31-39

¹⁷ E yi lɛnpun dɔxɔ seen nafala xɛma bɔnbɔxi faɲin na. A sanna nun a yiine yi rayabu se fuge sawurane ra. Se kedenna nan yi e birin na.

¹⁸ Yii sennin nan yi tixi a fɔxɔ firinne ma: lɛnpu dɔxɔde yire saxan yi lu a fɔxɔ kedenni, yire saxan a fɔxɔ bodeni.

¹⁹ Amandi wudi fuge sawura saxan yi rafala a yii senninna birin ma a rayabu seen na.

²⁰ Amandi wudi fuge sawura naanin yi rafala a binla fan ma.

²¹ Keden yi rafala a tangbaxi singen bun ma, keden a firinden fan bun ma, e nun keden a saxanden bun. E birin malanxina yii sennin.

²² Se kedenna nan yi a se fuge sawurane nun a yiine ra, e birin yi rafalaxi xɛma faɲi bɔnbɔxin nan na.

²³ E yi lɛnpu solofere rafala xɛma faɲin na, e nun e waliseene nun xube kɔ seene.

²⁴ E lɛnpun dɔxɔ seen nun a waliseene rafala xɛma faɲin kilo tonge saxan nan na.

Wusulan gandena Xorɔyaan 30.1-5

²⁵ E yi wusulan ganden nafala kasiya wudin na. A kuyana nɔngɔnna yɛ keden, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ firin. E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. E yi findi se kedenna ra.

²⁶ E yi xɛma faɲi yilɛnlɛnxine sa a fanna nun a dɛxɔnne nun a fenne ma. E yi xɛmaan sa a rabilinni a ɲinginne ma.

²⁷ E yi tami raso yinla xɛma daxin firin firin nafala wusulan ganden ɲinginne bun ma alogo a tongo tamine xa raso a fɔxɔ firinne ra.

²⁸ E yi kasiya wudin nafala tamine ra, e yi xɛma yilɛnlɛnxine sa e ma.

Xorɔyaan 30.22-38

²⁹ Wusulan nafalane yi masusan ture sariɲanxin nun wusulan xiri ɲaxumɛn nafala.

38

Saraxa gan daxin badena Xorɔyaan 27.1-8

¹ E yi saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyana nɔngɔnna yɛ suulun, a yigbona nɔngɔnna yɛ suulun, a yitena nɔngɔnna yɛ saxan.

2 E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. Saraxa ganden nun a fenne yi findi se kedenna ra, e sula yilɛnlɛnxine sa e ma.

3 E yi a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube kɔ seene nun wuli xuya goronne nun sube tongo seene, e nun tɛɛ kɔ seene.

4 E yi wure masɔxɔnxin nafala xuben minin naxan na. A yi lu saraxa ganden dɛ kinkine bun ma saraxa gandeni teen tagini.

5 E yi tamin so yili naanin nafala sulan na a wure masɔxɔnxin tongon naaninne ma.

6 E yi kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, e sula yilɛnlɛnxine sa e ma.

7 E yi tamine raso sula yinle ra al-ogo tamine xa lu saraxa ganden fɔxɔ firinne ma a xali seen na. E yi a rafala farinne ra, a kui genla yi lu.

Ige ramara sena

8 Walikɛ naxanla naxanye yi Naralan Bubun so dɛɛn na, ne yi e mato kikene so e yii, e yi ige ramara seen nun a bundɔxɔn nafala ne sulan na.

Dugi sansanna Xorɔyaan 27.9-19

9 E yi Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari fɔxɔn yi kuya ayi han nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a ti taa dugi fajine ra.

10 Sula sɛnbɛtɛn mɔxɔɲɛ yi ti sula bundɔxɔ mɔxɔɲɛ kui. Dugi singan se gbeti daxine yi singan gbeti gaalane* ra sɛnbɛtɛnne longonne ra.

11 Kɔmɛn fɔxɔn sansanna fan yi kuya ayi han nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a fan yi ti sula sɛnbɛtɛn mɔxɔɲɛ ra e nun sula bundɔxɔ mɔxɔɲɛn e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane sɛnbɛtɛnne longonne ra.

12 Sansanna yi kuya ayi sogegodo-den binni han nɔngɔnna yɛ tonge suulun. A yi ti dugine ra e nun sɛnbɛtɛn fu nun bundɔxɔ fu nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane.

13 Sansanna yi kuya ayi a sogeteden binni soden dɛnaxan yi, han nɔngɔnna yɛ tonge suulun.

14 Dugine yi singan soden fɔxɔ kedenni, e nun sɛnbɛtɛn saxan nun e bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna yɛ fu nun suulun.

15 Dugine yi singan soden bode fɔxɔni, e nun sɛnbɛtɛn saxan e nun bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna yɛ fu nun suulun.

16 Bubun sansanna dugine birin yi rafalaxi taa dugi fajin nan na.

17 Sɛnbɛtɛnne bundɔxɔne birin yi rafalaxi sulan nan na. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilɛnlɛnxine yi saxi sɛnbɛtɛnne fan xuntagine ma. Sansanna sɛnbɛtɛnne birin yi tugunxi e bode ra gbeti gaalane nan na.

18 Dugi sɔxɔnne yi so dɛɛn dɛ raxidi dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina. A yi kuya han nɔngɔnna yɛ mɔxɔɲɛ. A yi mate han nɔngɔnna yɛ suulun alo sansanna dugin bonne.

19 Sɛnbɛtɛn naanin nun bundɔxɔ naanin fan yi ti mɛnni. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilɛnlɛnxine yi saxi e xuntagine ma.

20 Tami dungin naxanye yi gbangbanma bɔxɔni bubun bun tiine nun sansanna sɛnbɛtɛnne xidi seene ra, ne birin yi rafalaxi sulan nan na.

21 Waliseene yatɛne nan itoe ra naxanye rawali Ala Bubun tideni, Layirin Sereyaan bubun naxan kui. Musa nan Lewi bɔnsɔnna muxune yamari, e yi e sɛbɛ saraxarali Harunaa dii Itamara xun matoon bun ma.

22 Yuri a dii Bɛsalɛli, Xuru mamandenna Yuda bɔnsɔnni, na yi seen birin nafala Alatala Musa yamari naxanye ma.

23 E nun Oholiyabi nan yi a ra, Axisamaki a diina, Dan bɔnsɔnni. Walikɛɛn nan yi a ra naxan fatan wanle yɛbadeni. Dugi sɔxɔnna nan mɔn yi a ra naxan yi gari mamiloxin nun

* 38:10: Nde a falama a "galalenne."

a gbeela rawalima e nun taa dugi fajina.

²⁴ Xɛma kise ralixin naxanye birin yi rawalima yire sarijanxin tideni, ne yi lanxi kilo kɛmɛ solomasɛxɛ kilo tonge solofere kilo solofere garamu kɛmɛ saxan nan ma. A maliga yire sarijanxin ligaseen nan na.

²⁵ Yamaan fa gbetin naxan na, na to tɛngɛ, na lan kilo wuli saxan kilo fu nun solofere garamu kɛmɛ solofere nun tonge suulun nan ma. A maliga yire sarijanxin ligaseen nan na.

²⁶ Xɛmɛn naxanye barin bata yi jɛɛ mɔxɔjɛ ti, ne to tɛngɛ, e birin gbeti gbanan keden keden nan fi gbeti gbanan naxan lan garamu suulun ma. A maliga yire sarijanxin ligaseen nan na. Xɛmɛ wuli kɛmɛ sennin wuli saxan kɛmɛ suulun tonge suulun nan tɛngɛ.

²⁷ E gbetin kilo wuli saxan nan naxulun gbeti bundɔxɔ kɛmɛne rafala seen na yire sarijanxin nun a yɛ masansan dugin xa, kilo tonge saxan saxan.

²⁸ Na gbeti kilo fu nun solofere garamu kɛmɛ solofere tonge suulunna naxan lu, e dugi singan seene nun gaalane rafala na ra, e mɔn yi gbetin sa sɛnbɛtɛnne xuntagine ma.

²⁹ Sula kise ralixine lan kilo wuli firin kɛmɛ mɔxɔjɛn nun naanin nan ma.

³⁰ E yi bundɔxɔne rafala na ra Naralan Bubun soden xa e nun sula saraxa ganden nun a wure masɔxɔnxin nun a goronne birin,

³¹ sansanna bundɔxɔne, a soden fan gbeene, e nun bubun nun sansanna xidi seen gbangban daxine.

39

Saraxaraline dugine

¹ E gari mamiloxin nun a gbeela naxanye sɔtɔ, e dugine rafala ne nan na wali kɛ seen na yire sarijanxini. E mɔn yi doma rasarijanxine rafala Haruna xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali domana Xorɔyaan 28.6-14

² E yi saraxarali doma xɛma daxin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina.

³ E yi xɛmaan bɔnbɔ han a dɛnfɛtɛn. E yi a yibolon luti xunxurine ra alogo a xa basan gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina, a findi wali tofajin na.

⁴ E yi a tungunne dɛgɛ, e lutine ti e xun firinne ra a xidi seen na.

⁵ A tagixidi fajin fan yi dɛgɛ na kini. E nun saraxarali doamaan yi findi se kedenna ra. A rafala xɛmaan na, e nun gari mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi fajina alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁶ E yi onixi gɛmɛne ti gɛmɛ suxu seen xɛma daxine ra, e Isirayilaa diine xinle kɛrɛndɛn onixi gɛmɛne ma a fajin na.

⁷ E yi na gɛmɛne ti saraxarali doamaan tungunne ma jɔxɔ lu feen na Isirayilaa diine xɔn alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kanke masana Xorɔyaan 28.15-28

⁸ E yi kanke masaan dɛgɛ, kitisa sena. A yi findi wali fajin na. E yi a dɛgɛ alo saraxarali domana, e a rafala xɛmaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin na.

⁹ A rafalaxi tongon naaninna ra, alogo a xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona nɔngɔnna tagi.

¹⁰ E yi a rayabu gɛmɛ fajin kira naanin na. E gɛmɛni itoe nan sa a kira singen ma: saridon gɛmɛn nun topasi gɛmɛn nun emerodi gɛmɛna.

¹¹ A kiraan firindena: esikaribukili gɛmɛn nun safiri gɛmɛn nun dayimu gɛmɛna.

¹² Kiraan saxandena: opali gɛmɛn nun agati gɛmɛn nun ametisi gɛmɛna.

¹³ Kiraan naanindena: kirisoliti gɛmɛn nun onixi gɛmɛn nun yasipi gɛmɛna. Gɛmɛni itoe xa sa suxu se xɛma daxine kui.

¹⁴ Na gɛmɛ fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Gɛmɛ yo gɛmɛ, Isirayila bɔnsɔn keden xinla yi kɛrɛndɛn a ma taxamasenna ra.

15 E yi xema yɔlɔnxɔndine rafala kanke masaan na, naxanye denbexi alo lutina.

16 E yi xidi se xema daxi firin nun xema wuredi digilinxi firin nafala, e yi wuredine so kanke masaan xunne ra.

17 E yi yɔlɔnxɔndine xidi wuredine ra kanke masaan tungunne ma,

18 yɔlɔnxɔndine yi ti xidi se firinne ra alogo e xa tugun saraxarali domaan tungunne ra a kanke ra.

19 E mɔn yi xema wuredi digilinxi firin nafala e naxanye singan kanke masaan san bun ma, kanke masaan de kinkin kui.

20 E yi xema wuredi firin nafala, e yi e xidi saraxarali domaan tungun firinne laben na, a tagixidin faxa ra.

21 E yi kanke masaan wuredine nun saraxarali domaan wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masaan nama saraxarali domaan bejin alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali dugi gbete
Xorɔyaan 28.31-43

22 Dugi sɔxɔnna nde yi saraxarali domaan gubaan dege dugi mamiloxin na.

23 A kɔɛɛn yi lu a tagi, e yi dugina nde dege a kɔɛɛn nabilinni alogo a nama bɔ.

24 E yi girenada wudi bogi sawurane dege a lenbene ma gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina.

25 E yi xema talandine rafala, e yi e xidi a lenbene ma girenada wudi bogine longori ra.

26 Xema talanne yi xidi girenada bogi sawurane longori ra gubaan lenben nabilinni. A yi na nan soma a nɛma yi walɛ waxatin naxan yi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

27 Dugi sɔxɔnna nde yi doma bunbirane dege taa dugi fajin na Haruna nun a diine xa,

28 e nun taa dugi namu fajin nun taa dugi xuntagi xidine nun taa dugi wantan fajine.

29 Dugi sɔxɔnna nde yi taa dugi fajin nafala tagi xidin na e nun gari mamiloxin nun a gbeela alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

30 E yi xema walaxa xurudin nafala taxamaseri rasarijanxin na, e yi a sebe a fari alo taxamasenna fa fala, "Muxu Sarijanxina Alatala Xa."

31 E yi a xidi luti mamiloxin na namun tigi ra alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Nabi Musa yi Batu Bubun mato
Xorɔyaan 35.10-19

32 Naralan Bubuna Ala batuma denaxan yi, na wanla birin yi kamali. Isirayila kaane yi a birin ke alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

33 E yi fa bubun na Musa fema: bubun nun a waliseene birin, a dugi singan seene nun a bun tiine nun a gaalane nun a senbetenne nun a bundɔxɔne

34 nun a xunna soon naxan nafala konton sube kidi magbelixine ra, e nun na fan xunna soon naxan nafala kidi fajine ra nun a ye masansan dugin

35 nun Layiri Sereya Kankiraan nun a tongo tamine nun a deraganla Ala solonama denaxan yi

36 nun tabanla nun a goronne birin nun Buru Ralixin

37 nun xema lenpu dɔxɔ seen nun a lenpune nun a waliseene nun turen naxan sama a kui

38 nun saraxa gande xema daxin nun masusan turen nun wusulan xiri jaxumen nun bubun soden de raxidi dugin

39 nun saraxa gande sula daxin nun a wure masɔxɔnxin nun a tongo tamine nun a goronne nun ige ramraden nun a bundɔxɔn

40 nun sansan dugine nun a senbetenne nun bundɔxɔne nun a soden de raxidi dugin nun sansanna lutine nun xidi seen gbangban tamine nun Naralan Bubuna waliseene birin Ala batuma denaxan yi

41 e nun taa dugi domane saraxaraline xa e nɛma walɛ yire sarijanxini waxatin naxan yi, saraxarali

Harunaa doma rasarijanxine, e nun a diine gbeene e naxanye soma e nɛma walɛ waxatin naxan yi.

⁴² Isirayila kaane bata yi wanla birin kɛ alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁴³ Musa yi na wanla mato, a yi a to fa fala e a kɛxi nɛn alo Alatala a yamari kii naxan yi. Nanara, Musa yi duba e xa.

40

Eyi Ala Batu Bubun ti

¹ Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa,

² “Kike singen xii singena, i xa Ala Batu Bubun ti, Naralan Bubuna.

³ I xa Layiri Sereya Kankiraan dɔxɔ a kui, ɛ yi a yɛ masansan dugin na.

⁴ I xa tabanla xali i yi a dɔxɔ. I xa lenpu dɔxɔ seen xali, i yi a lenpune yitɔn.

⁵ I xa wusulan saraxa gande xɛma daxin dɔxɔ Layiri Sereya Kankiraan yɛtagi, i yi dugin singan Ala Batu Bubun soden dɛ ra.

⁶ I xa saraxa gan daxin baden lu Ala Batu Bubun soden yɛtagi, Naralan Bubuna.

⁷ I xa ige ramaraden dɔxɔ saraxa ganden nun Naralan Bubun tagi, i yi igen sa a kui.

⁸ I xa bubun nabilin sansanna ra, i yi dugin singan sansanna soden dɛn na.

⁹ I xa masusan turen tongo, i yi Ala Batu Bubun masusan e nun a yi seen birin. I xa a rasarijan e nun a waliseene birin, nayi a sarijanma nɛn.

¹⁰ I xa saraxa gan daxin baden masusan e nun a waliseene birin. I xa saraxa ganden nasarijan, nayi a sarijanma nɛn fefe!

¹¹ I xa ige ramaraden masusan e nun a bundɔxɔna, i yi a rasarijan.

¹² I xa fa Haruna nun a dii xɛmɛne ra Naralan Bubun dɛn na, i yi e maxa.

¹³ I dugi rasarijanxine ragodo Haruna ma, i yi a masusan, i yi a rasarijan, alogo a xa saraxarali wanla kɛ.

¹⁴ I yi fa a dii xɛmɛne ra, i yi e maxidi dugine yi.

¹⁵ I yi e masusan alo i e baba masusan kii naxan yi, alogo e xa saraxarali wanla kɛ n xa. Ne masusanma e so feen nan na saraxaraliyani naxan luma e yixɛtɛne birin xa habadan.”

¹⁶ Musa yi Alatalaa yamarine birin liga.

¹⁷ Nɛɛ firinden kike singena, kiken xii singena, Ala Batu Bubun yi ti.

¹⁸ Musa to Ala Batu Bubun ti, a yi a bundɔxɔne dɔxɔ, a yi a buntine ti e kui, a yi gaalane so e yinle ra, a yi a sɛnbɛtɛnne ti.

¹⁹ A yi kidine sa bubun fari a xunna soon na. A na fan xunna soon so a xun na alo Alatala Musa yamari kii naxan yi.

²⁰ A yi Layiri Sereya gɛmɛ walaxane tongo a e sa Layiri Kankiraan kui. A yi a tongo tamine so yinle ra Layiri Kankiraan ma. A yi kankiraan dɛrganla sa a dɛ ra Ala solonama dɛnaxan yi.

²¹ A yi Layiri Sereya Kankiraan xali Ala Batu Bubun kui, a yi a yɛ masansan dugin singan, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²² A yi tabanla ti Naralan Bubun kui, Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxɔni, kankiraan yɛ masansan dugin fari ma.

²³ A yi burune sa tabanla fari Alatala yɛtagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁴ A yi lenpu dɔxɔ seen dɔxɔ Naralan Bubun kui tabanla yɛtagi Ala Batu Bubun yiifari fɔxɔn ma.

²⁵ A yi lenpune yitɔn Alatala yɛtagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁶ A yi wusulan gande xɛma daxin dɔxɔ Naralan Bubun kui, dugin yɛtagi.

²⁷ A yi wusulan xiri jaxumɛn gan a fari alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁸ A yi dugin singan Ala Batu Bubun dɛn na.

²⁹ A yi saraxa gan daxin baden dɔxɔ Ala Batu Bubun soden dɛxɔn, Naralan Bubuna. A saraxa gan daxine ba na fari, e nun bogise saraxane, alo

Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ A yi ige sa seen dɔxɔ Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, a yi maxa igen sa a kui.

³¹ Musa nun Haruna nun a dii xemene yi e yiine nun e sanne maxama na igen nan na.

³² E nɛma yi soɛ Naralan Bubun kui, hanma e nɛma e masoɛ saraxa ganden na, e yi e maxama nɛn, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³³ A yi sansanna ti Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, a yi dugin singan sansanna dɛɛn na. Musa yi wanla raɗan na kiini.

Ala nɔrɔna
Yatene 9.15-23

³⁴ Nayi, kundaan yi so Naralan Bubun xun na, Alatalaa nɔrɔn yi Ala Batu Bubun nafe.

³⁵ Musa mi yi nɔɛ soɛ Naralan Bubuni, bayo kundaan yi a fari, e nun Alatalaa nɔrɔn yi Ala Batu Bubun nafexi.

³⁶ Na kundaan nɛma yi keɛ Ala Batu Bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane birin yi sigama nɛn a fɔxɔ ra.

³⁷ Koni xa kundaan mi yi bama na, e fan mi yi sigama han a yi ba lɔxɔn naxan yi.

³⁸ Alatalaa kundaan nan yi Ala Batu Bubun xun ma yanyin na, tɛɛn nan yi basanxi a ra kɔɛɛn na. Isirayila yamaan birin yi a to e sigatiin birin yi.

Saraxaraline Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sɛbɛ

Tawureta Musa yire saxanden ni i ra. Ala a falama Kitabun yireni ito kui, Isirayila kaane yulubi xafarin sɔtɔma kii naxan yi saraxane xɔn.

Kitabun yireni ito fala tide singeni, Ala nan Musa xilima Naralan Bubun kui yire sariɲanxini alogo a xa falan ti a xa. Kitabun yireni ito birin, Ala sariyane nan falama Musa xa lan Isirayila kaane ma, a yi e tuli sa, a naxa, “Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sɔtɔma nɛn e xɔn.” (Saraxaraline 18.5) A yisoxina, Ala a yɛbama Isirayila kaane xa e lan e xa fe ɲaxin naxanye ba e tagi alogo e nun Ala yi lan. A a yɛba e xa, e lan e xa naxan liga alogo e yire sariɲanxin xa findi e nun Ala naralanden na. Nayi, naxanye saraxan bama, fɔ ne xa a liga nɛn alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Saraxaraline lan e xa binya, e yi e yɛtɛ suxu binyeni. Yamanan muxune birin lan e yi fati bɛndɛn fe xɔsixine matanga e nun yulubi feene.

Ala sariɲanxina, xanuntenyana Ala, na wama a yamaan xa lu a sariɲanni alogo xanuntenyaan xa lu en fan yi. Nanara, a habadan sariyan soxi Isirayila kaane yii, naxan makenɛnxi Marigi Yesu xɔn, a naxa, “I adamadi boden xanu alo i yɛtɛna.” (Saraxaraline 19.18, na mɔn sɛbɛxi Matiyu 22.39 kui).

Ala bata saraxan naxanye birin yɛba Kitabun yireni ito kui, ne en malima nɛn, en yi a famu Marigi Yesu nɔɛ muxune yulubin xafarɛ kii naxan yi. Ala a fala nɛn Nabi Musa xa Kitabun yireni ito kui, a naxa, “N tan bata wunla findi n solona seen na ɛ niine xa, naxan sama saraxa ganden ma. Amasɔtɔ wunla nan n solonama bayo niina a yi.” (Saraxaraline 17.11-12) Na nan findixi Marigi Yesu fan faxa feen na. A tinxi faxan ma nɛn alogo a wunla xa findi Ala solona seen na yamaan xa. Naxan na yulubin liga, na bata findi muxu halagi

daxin na Ala yɛɛ ra yi, na lan a xa a niin fi na yulubina fe ra. Na nan a ligaxi, muxune e yiin sama suben xunna ma, e nɛma a bɛ saraxan na. Na bunna nɛɛn fa fala, “Naxan yi lan nun a xa liga n tan yulubi kanna ra, na xa liga subeni ito ra.” Marigi Yesu findixi na saraxa kamalixin nan na yamaan xa. Naxan yi lan nun a xa liga adamadi yulubi kanne ra, na liga Yesu nan na naxan mi yulubi ligaxi.

Saraxan naxanye fe sɛbɛxi Kitabun yireni ito kui, ne keden kedenna birin findixi Marigi Yesu a fena nde misaala nan na. En nɔɛ Marigi Yesu a dunuɲa yi gidin bunna kolonɲe nɛn en na saraxani itoe bunne fɛsɛfɛsɛ.

Sariyane nun Saraxane

¹ Alatala yi Musa xili Naralan Bubuni, a yi a fala a xa

² a a xa falani ito rali Isirayila kaane ma, a naxa,

“Xa ɛ tan nde fama saraxan na Alatala xa, a xa findi ɲingen na hanma yɛxɛɛna hanma siina.”

³ “Xa a ɲingen nan bama saraxa gan daxin na, a xa turaan nan ba fɛ mi naxan na. Na kanna xa fa a ra Naralan Bubun so dɛɛn na alogo Alatala xa a rasuxu.

⁴ A xa a yiin sa saraxa ɲingen xunna ma. Ala a rasuxuma nɛn, a findi a solona seen na na kanna xa.

⁵ A xa tura bulanna kɔɛ raxaba Alatala yɛtagi. Saraxaraline xa fa a wunla ra, Harunaa diine. Ne yi a so saraxa ganden dɛxɔnne ma Naralan Bubun so dɛɛn na.

⁶ Na kanna xa ɲingen budo, a yi a yisɛgɛ dungi dungi na.

⁷ Saraxarali Harunaa diine xa tɛɛn sa saraxa ganden fari, e yegen sa tɛɛn na.

⁸ Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a dungere nun a xunna nun a turene sa yegene fari tɛɛni saraxa ganden fari.

⁹ Na kanna xa ɲingen kui seene nun a sanne yixa, saraxaraliin yi e birin sa tɛɛni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima tɛɛn na. A xirin nagan Alatala ma.”

10 “Xa na kanna saraxan findixi yεxεen nan na hanma siina, a xa kontonna ba fe mi naxan na hanma kɔtɔna.

11 A xa a kɔe raxaba saraxa ganden kɔmen fɔxɔni Alatala yetagi. Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a wunla so saraxa ganden dexɔnne ma.

12 Na kanna xa a yisege a dungi dungin na. Saraxaraliin xa a dunge nun a xunna nun a turene sa yegene fari tɛeni, saraxa ganden fari.

13 Na kanna xa a kui seene nun a sanne maxa, saraxaraliin yi a birin xali, a e sa tɛeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma.”

14 “Xa na kanna saraxan findixi xɔliin nan na naxan bama saraxa gan daxin na Alatala xa, a xa ganban nan ba hanma kolokonde diina.

15 Saraxaraliin xa xɔliin xali saraxa ganden fari, a xa a xunna bolonje a ra, a yi a sa tɛeni saraxa ganden fari. A yi a wunla rabɔxɔn saraxa ganden dexɔnna ma.

16 A xa a xɔsɔn ba e nun a yi seene, a yi e woli saraxa ganden dexɔn, sogeteden binni, xube bɔxɔndeni.

17 A xa a yibɔ a gabutene tagi, hali a mi e ba e bode ra. Saraxaraliin yi a sa yegene fari tɛeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma.”

2

Bogise fi daxine Ala ma

1 “Xa muxuna nde waxi bogise saraxan fi feni Alatala ma, a xa fa murutu fujin nan na. A yi turen sa a yi, a wusulanna sa a fari.

2 A xa a xali saraxaraline fema, Harunaa diine. A yi a yiin ye keden tongo murutu fujini, turen saxi naxan yi e nun wusulanna birin. Saraxaraliin xa na sa tɛeni saraxa ganden fari jɔxɔ lu seen na Ala xɔn. Bogise saraxan nan na ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma.

3 Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan dɔnxɛn na. A sarijan

han! Amasɔtɔ a baxi saraxane nan na naxanye ralixi tɛen na Alatala ma.”

4 “Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi buru gandeni, a xa findi murutu fujini nan na, a rafala buru xunne ra naxanye bɔnbɔxi turen na hanma buru yilenlɛnxine turen saxi naxanye ma. Buru rate seen* nama sa ne yi.”

5 “Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi tunde dutunna ma, a lan a xa findi murutu fujini nan na naxan bɔnbɔxi turen na. Buru rate seen nama sa a yi.

6 I xa a yibolon, i turen sa a yi. Bogise saraxan na a ra.”

7 “Xa i ya bogise saraxan gilinxin na a ra, a xa findi murutu fujini nan na naxan bɔnbɔxi turen na.”

8 “Bogise saraxan naxan nafalaxi na seene ra, i xa fa na ra Alatala fema, i yi a so saraxaraliin yii, a yi a xali saraxa ganden dexɔn.

9 A nde bama bogise saraxan na nen jɔxɔ lu seen na Ala xɔn, a na sa tɛeni saraxa ganden fari. Saraxan na a ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma.

10 Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan dɔnxɛn na. A sarijan han! Amasɔtɔ a baxi saraxane nan na naxanye ralixi tɛen na Alatala ma.”

11 “E bogise saraxan naxanye fima Alatala ma, ne sese nama rafala buru rate seen na. E nama sese gan buru rate seen na hanma kumin naxan yi xa bogise saraxan na a ra naxan nalima tɛen na Alatala ma.

12 E nɔe ne fiye nen Alatala ma alo bɔxɔn bogise singene saraxana, koni e nama ne gan saraxa ganden fari alo bogise saraxan naxan xiri rafan Ala ma.

13 I xa fɔxɔn sa i ya bogise saraxane birin yi. I nama jinan a sa feen na, amasɔtɔ fɔxɔn findixi Alaa Layirin taxamasenna nan na. A xa sa bogise saraxane birin yi.”

14 “Xa i fa i ya bɔxɔn bogise singene ra Alatala xa bogise saraxan na, i xa se xɔri kendene nan fi a ma naxanye dinxi, e ganxi.

* 2:4: *burun nate sena*: Leβenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

15 I xa turen nun wusulanna sa a fari. Bogise saraxan na a ra.

16 Saraxaraliin xa nde ba se xori dinxine nun turen na, a a sa tɛɛni ɲɔxɔ lu seen na Ala xɔn e nun wusulanna birin. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma tɛɛn na.”

3

Bɔɲɛ xunbeli saraxane

1 “Xa muxuna nde a ɲingen bama bɔɲɛ xunbeli saraxan na, a xɛmɛna hanma a gilɛna, a xa fa ɲingen na Alatala yɛtagi fɛ mi naxan na.

2 A xa a yiin sa ɲingen xunna ma, a yi a kɔɛ raxaba Naralan Bubun so dɛɛn na. Saraxaraline, Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

3 A xa a subeni itoe ba a ra, a ne rali Alatala ma tɛɛn na: turen naxanye buru subene ma, e nun naxanye singanxi e ra,

4 a gbingi ra xɛɛ firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan nun gbingi ra xɛɛne bama.

5 Harunaa diine xa ne sa tɛɛni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan daxin naxanye yegene fari tɛɛni. Saraxan nan na ra naxan nalima tɛɛn na. A xirin nafan Alatala ma.”

6 “Xa a xuruse xunxurin nan bama bɔɲɛ xunbeli saraxan na Alatala xa, a xa a xɛmɛn hanma a gilɛn ba fɛ mi naxan na.

7 Xa a yɛxɛɛn ba, a xa a xali Alatala yɛtagi.

8 A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kɔɛ raxaba Naralan Bubun so dɛɛn na. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

9 A xa a subeni itoe tongo bɔɲɛ xunbeli saraxan na, a ne rali Alatala ma tɛɛn na: a turena, a xunla nun a turene birin, naxan baxi a gbingi xɔnna ma, a turen naxanye birin a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra,

10 a gbingi ra xɛɛ firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xɛɛne.

11 Saraxaraliin ne sama nɛn tɛɛni saraxa ganden fari. Donseen nan na ra naxan nalixi Alatala ma tɛɛn na.”

12 “Xa a siin nan bama, a xa a xali Alatala yɛtagi.

13 A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kɔɛ raxaba Naralan Bubun yɛtagi. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

14 A xa a subeni itoe tongo, a ne rali Alatala ma tɛɛn na: a turen birin naxanye a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra,

15 a gbingi ra xɛɛ firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xɛɛne.

16 Saraxaraliin xa ne birin sa tɛɛni saraxa ganden fari. Donseen na a ra naxan nalima tɛɛn na. A xirin nafan Alatala ma. Alatala nan gbee a turen birin na.”

17 “Habadan sariyan na a ra waxati famatɔne birin yi, ɛ na dɔxɔ dɛdɛ yi: ɛ nama suben turen don, ɛ nama suben wunla don.”

4

Yulubi xafari saraxana

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na tantan a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a xa ito liga:

3 Xa saraxaraliin nan yulubin ligaxi naxan masusanxi turen na a findi saraxarali kuntigin na, a yamaan findi yulubi tongon na, a xa fa tura bulanna ra fɛ mi naxan na, a na ba a yulubi xafari saraxan na Alatala xa.

4 A xa turaan xali Naralan Bubun dɛɛn na Alatala yɛtagi. A xa a yiin sa turaan xunna fari, a yi turaan kɔɛ raxaba Alatala yɛtagi.

5 A yi a wunla nde tongo, a a xali Naralan Bubun kui.

6 A xa a yii sonla sin wunli, a a xuya Alatala yɛtagi dɔxɔɲa ma solofere yire sariɲanxin yɛ masansan dugin yɛtagi.

7 Saraxaraliin xa wunla nde sa wusulan ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala yɛtagi Naralan Bubun kui alogo na wunla xa rali Ala ma.

A xa turaan wuli d̄onx̄en nab̄ox̄on saraxa gan daxin baden san bunna d̄ex̄on ma Naralan Bubun d̄een f̄ema.

⁸ A xa turani ito turen birin ba, turen naxanye a buru subene ma hanma naxanye singanxi e ra,

⁹ a gbingi ra x̄el̄e firinne nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan b̄ɔ̄ɛn ma naxan bama e nun gbingi ra x̄el̄ene.

¹⁰ A turen bama n̄en alo turen naxanye bama b̄ɔ̄ɛ xunbeli saraxana turani. Saraxaraliin xa e sa t̄eeni saraxa ganden fari.

¹¹ Koni turaan kidin nun a suben nun a xunna nun a sanne nun a kui seene nun a gbiine,

¹² e nun a gbindin d̄onx̄en birin, a xa ne xali yamaan daaxaden fari ma xube b̄ox̄onden̄i d̄enaxan sarijan. A yi e sa yegene fari t̄eeni, a e gan xube malanxin fari.”

¹³ “Xa Isirayila yamaan birin nan Alatalaa yamarina nde kala tantanni, e mi a kolon, e bata findi yulubi tongone ra na yi.

¹⁴ E na a kolon a e bata yulubin liga, yamaan xa fa tura bulanna ra, e na ba yulubi xafari saraxan na. E na xalima n̄en Naralan Bubun ȳetagi.

¹⁵ Yamaan fonne xa e yiine sa turaan xunna ma Alatala ȳetagi, e turaan k̄ɛ raxaba.

¹⁶ Saraxarali gbeen xa a wunla nde xali Naralan Bubun kui.

¹⁷ A xa a yii sonla sin wunli a a xuya Alatala ȳetagi d̄ox̄ɔ̄na ma solofere yire sarijanxin ȳe masansan dugin ȳetagi.

¹⁸ Saraxaraliin xa a wunla nde sa saraxa ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala ȳetagi Naralan Bubun kui. A xa a wuli d̄onx̄en nab̄ox̄on saraxa gan daxi baden d̄ex̄on ma Naralan Bubun d̄een f̄ema.

¹⁹ A xa a turene birin ba, a a sa t̄eeni saraxa ganden fari.

²⁰ A xa na turaan liga alo turaan naxan ba a ȳet̄een yulubi xafari saraxan na. Saraxaraliin xa Ala solona e xa na kiini, Ala yi e mafelu.

²¹ A xa turaan xali yamaan daaxaden fari ma, a yi a sa t̄eeni alo a tura singen liga kii naxan yi. Yamaan yulubi xafari saraxan na ra.”

²² “Mangan na yulubin liga tantanni, a Alatalaa yamarin kala, a Ala. A bata findi yulubi tongon na.

²³ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa k̄ɔ̄t̄on na saraxan na, f̄e mi naxan na.

²⁴ A xa a yiin sa k̄ɔ̄t̄on xunna ma, a yi a k̄ɛ raxaba, saraxa gan daxine k̄ɛ raxaban d̄enaxan yi Alatala ȳetagi. Yulubi xafari saraxan na a ra.

²⁵ Saraxaraliin xa a yii sonla sin na wunli, a yi nde sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli d̄onx̄en nab̄ox̄on saraxa ganden d̄ex̄on ma.

²⁶ A xa a turen birin sa t̄eeni saraxa ganden fari, alo b̄ɔ̄ɛ xunbeli saraxan turen liga kiinde. Saraxaraliin xa Ala solona mangan yulubina fe ra na kiini, Ala yi a mafelu.”

²⁷ “Xa muxuna nde tantan yamaan ȳe, a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a bata findi yulubi tongon na.

²⁸ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa sii gil̄en na saraxan na f̄e mi naxan na a yulubina fe ra.

²⁹ A xa a yiin sa siin xunna fari naxan bama yulubi xafari saraxan na. A xa a k̄ɛ raxaba saraxa gan daxine bama d̄enaxan yi.

³⁰ Saraxaraliin xa na wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli d̄onx̄en nab̄ox̄on saraxa ganden d̄ex̄on.

³¹ A xa a turene birin ba, alo b̄ɔ̄ɛ xunbeli saraxan turen ba kii naxan yi. A yi a sa t̄eeni saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini, Ala yi na kanna mafelu.”

³² “Xa a fa ȳex̄ēē diin nan na a yulubi xafari saraxan na, a lan a xa a gil̄een nan ba, f̄e mi naxan na.

³³ A xa a yiin sa a xunna fari. A xa a k̄ɛ raxaba yulubi xafari saraxan na saraxa gan daxine k̄ɛ raxaban d̄enaxan yi.

³⁴ Saraxaraliin xa a wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan daxin baden tongonna fenne ma,

a yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma.

³⁵ A xa a turene birin ba, alo yɛxɛɛn naxan ba bɔɲɛ xunbeli saraxan na. Saraxaraliin yi a sa saraxan bonne fari naxanye ralima Alatala ma tɛɛni saraxa ganden fari. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna xa a yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu.”

5

Yulubin misaale

¹ “Xa yamaan xilixi sereya badeni e yi e rakɔɔ, xa muxuna nde feen naxan toxi hanma a a kolon, xa a mi sereyaan ba na ma, a bata yulubin liga. A na hakɛn goronna tongoma nɛn.

² Xa muxuna nde a din se haramuxina nde ra, xa a findi sube haramuxi faxaxin na, hanma xuruse haramuxina nde, hanma bubuse haramuxina nde, hali a mi a kolon, a fan mi fa sariɲanxi, a bata yulubin tongo.

³ Xa muxuna nde a din se xɔsixinina nde ra naxan fataxi adamadiine ra, hali a mi yi a kolon, a na a kolon, a bata findi yulubi tongon na.

⁴ Xa muxuna nde mi a miri, a a kɔɔ wulen fari, fa fala a fena nde rabama nɛn. Xa a mi a raba, a bata findi yulubi tongon na.”

⁵ “Naxan na findi yulubi tongon na na feene yi, na xa a ti a yulubi ligaxin na.

⁶ Na xanbi ra, a xa fa yɛxɛɛ gilen na hanma sii gilɛna, a a ba saraxan na Alatala xa a yanginna ra. Nayi, saraxaraliin xa Ala solona a yulubina fe ra.”

⁷ “Xa fɛrɛ mi a xa a xuruseen sɔtɔ, a xa fa ganba firin hanma kolokonde firin na, a ne ba saraxan na a yanginna ra Alatala xa, keden yulubi xafarin na, keden saraxa gan daxin na.

⁸ A xa e xali saraxaraliin fɛma. A xa yulubi xafari saraxan nan singe ba. A xa a kɔɛɛn gira, koni a nama a xunna bolonɲɛ a ra.

⁹ A xa a wunla nde xuya saraxa ganden dɛxɔnna ma, a wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹⁰ A xa xɔliin boden ba saraxa gan daxin na alo sariyana a falaxi kii naxan yi, a yi Ala solona na kanna yulubina fe ra. Ala a mafeluma nɛn.”

¹¹ “Xa fɛrɛ mi a xa a ganba firin hanma kolokonde firin sɔtɔ, a nɔɛ fɛ murutu fuɲin kilo naanin na nɛn yulubi xafari saraxan na. Koni a nama turen hanma wusulanna sa a yi, bayo yulubi xafari saraxan na a ra.

¹² A xa a xali saraxaraliin fɛma, na yi a yiin yɛ keden ba a ra ɲɔxɔ lu seen na Ala xɔn, a yi a sa saraxane fari naxanye ralima Alatala ma tɛɛni saraxa ganden fari. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹³ Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu. Saraxaraliin nan gbee saraxan dɔnxɛn na alo a ligan bogise saraxan na kii naxan yi.”

Yangin saraxana

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁵ “Xa muxuna nde tinxintareyaan liga, a yulubin liga tantanni a mi Alatala gbee se sariɲanxine fi a ma. A xa fa kontonna ra e nun naxan yelan a yanginna ra Alatala xa, fɛ mi naxan na, naxan saren lanxi kala tixin ma, fata yire sariɲanxin gbeti liga seen na. Yangin saraxan nan na ra.

¹⁶ A mi se sariɲanxin naxan fixi, a xa a ɲɔxɔn fi, a yi a saren yaganna dɔxɔɲa ma firin sa a fari, a yi a birin so saraxaraliin yii. Saraxaralina Ala solonama nɛn na kanna xa kontonna ra, a naxan bama yangin saraxan na, Ala yi a mafelu.”

¹⁷ “Xa muxuna nde yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, hali a mi a kolon, a bata findi yulubi tongon na. A a hakɛn goronna tongoma nɛn.

¹⁸ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fɛma fɛ mi naxan na yangin saraxan na. A saren xa lan a kala tixin saren ma fata sariyan na saraxaraliin miriyani. Nayi, saraxaralina Ala solonama nɛn a tantanna fe ra, Ala yi a mafelu.

¹⁹ Yangin saraxan na a ra, bayo na kanna findixi yulubi tongon nan na Alatala mabinni.”

Sariyana lan yangin saraxan ma

²⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²¹ “Xa muxuna nde yulubin liga, a yi tinxintareyaan liga Alatala ra, a wulen fala a boden xa a yii sena nde a fe ra, naxan taxuxi a ra hanma a a muɲa, hanma a a kansun,

²² hanma a a de yixalan sena nde a fe ra naxan lɔxi ayi, a yi a to, hanma a a kɔlɔ wuleni, hanma a yulubina nde liga alo adaman dari fena,

²³ a na na sifan liga, a bata findi yulubi tongon na. A xa na se muɲaxin naxete, hanma a naxan kansunxi, hanma naxan yi taxuxi a ra, hanma a seen naxan toxi naxan yi lɔxi ayi,

²⁴ hanma a wulen falaxi seen naxan ma fe ra. A xa na ɲɔxɔn fi, a yi yaganna dɔxɔɲa ma firin sa a fari, a yi a so a kanna yii na lɔxɔn yeteni a na yangin saraxan ba lɔxɔn naxan yi.

²⁵ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fema fe mi naxan na yangin saraxan na Alatala xa. Na kontonna saren nun kala tixin saren xa lan.

²⁶ Saraxaralina Alatala solonama nen, a yi a mafelu na feen na, naxan a findixi yulubi tongon na.”

6*Sariyan saraxa gan daxine fe yi*

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa yamarini ito fi Haruna nun a diine ma, a naxa, “Sariyan ni i ra saraxa gan daxine fe ra. Saraxa gan daxin xa lu ganɲe saraxa ganden fari kɛɛn birin na han xɔtɔnni. Tɛɛn nama tu saraxa ganden fari.

³ Na xanbi ra, saraxaraliin xa a maxidi taa dugi gubani e nun a taa dugi bunbirana, a saraxan xuben ba saraxa ganden fari tɛɛn naxanye ganxi, a yi e sa saraxa ganden dexɔn.

⁴ Na xanbi ra, a a dugine masara, a xuben xali yamaan daaxaden fari ma yirena nde yi naxan sarijan.

⁵ Tɛɛn naxan deɣema saraxa ganden fari, na nama tu. Xɔtɔn yo xɔtɔn, saraxaraliin xa yegene fari sa, a yi saraxa gan daxini tɔn tɛɛni, a bɔɲe xunbeli saraxane turen sa a fari.

⁶ Tɛɛn xa lu deɣe saraxa ganden fari waxatin birin. A nama tu.”

Sariyan bogise saraxane fe yi

⁷ “Sariyan ni i ra bogise saraxana fe ra: Harunaa diine xa fa a ra Alatala yetagi, saraxa ganden yetagi.

⁸ Saraxaraliin xa murutu fuɲin nun turen yiin yeɲayi keden tongo, e nun wusulanna birin naxan saxi bogise saraxan fari. A yi na sa tɛɛni ɲɔxɔ lu seen na Ala xɔn saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma.

⁹ Haruna nun a diine xa na bogise saraxan dɔnxɛn don. E xa a don yirena nde yi naxan sarijan Naralan Bubun sansanna kui. Buru rate se* nama sa a yi.

¹⁰ A mi ganma buru rate seen na. N na nan soxi e yii e gbeen na fata ne saraxane ra naxanye ralima n ma tɛɛn na. A sarijan han! A sarijan alo yulubi xafari saraxan nun yangin saraxan sarijan kii naxan yi.

¹¹ Haruna bɔnsɔnna xemene birin daxa e xa a don. E gbeen na a ra fata saraxane ra naxanye ralima Alatala ma tɛɛn na waxati famatone birin yi. Naxan yo nɛma a yiin dinɲe a ra fɔ a xa sarijan.”

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹³ “Haruna nun a diine na masusan lɔxɔn naxan yi e yi findi saraxaraline ra, e xa murutu fuɲin kilo saxan ba bogise saraxan na Alatala xa, a tagina xɔtɔnni, a tagiin bonna ɲinbanna ra.

¹⁴ Murutu fuɲin lan a bɔnbɔ turen na, na yi gan tunde dutunna ma. Na xanbi ra, na burudin xa yigira dungi dungi na, a rali bogise saraxan na naxan xiri rafan Alatala ma.

¹⁵ Haruna bɔnsɔnna naxan findima saraxarali kuntigin na, na xa saraxani ito ba. Habadan sariyan na a ra Alatala yetagi, a ganma nen fefe!

¹⁶ Saraxaraliin na fa bogise saraxan naxan na, a ganma nen fefe, a nama don.”

Yulubi xafari saraxan sariyana

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

* **6:9: burun nate sena:** Leɓenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

18 a a xa a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, “Sariyan ni i ra yulubi xafari saraxana fe ra. Yulubi xafari saraxan xa faxa Alatala yetagi saraxa gan daxin kɔɛ raxaban denaxan yi. A sarijan han!

19 Saraxaraliin naxan a ralima, na nan a donma. A xa a don Naralan Bubun sansanna kui yirena nde yi naxan sarijan.

20 Naxan yo nɛma a yiin dinjɛ a suben na fɔ a xa sarijan nɛn. Xa a wunla xuya dugina nde ma, i xa na dugin xa yire sarijanxina nde yi.

21 A na jin fejen naxan kui, i xa na kala. Koni xa a jin sula goronna nan kui, a xa maxa, a malinsaxun.

22 Xɛmɛn naxanye saraxaralina denbayani, ne nan daxa, e a don. A sarijan han!

23 Koni yulubi xafari saraxan naxan wunla bata xali Naralan Bubun yire sarijanxin kui Ala solona seen na, na nama don. Na xa sa tɛɛni.”

7

Yangin saraxan sariyana

1 “Sariyan ni i ra yangin saraxana fe ra. A sarijan han!

2 Yangin saraxan xa faxa saraxa gan daxin kɔɛ raxaban denaxan yi. A wunla yi so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

3 A turen birin xa ba saraxan na, a xuli turen nun a turen naxanye a buru subene ma,

4 a gbingi ra xɛɛ firinne nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔjɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xɛɛne.

5 Saraxaraliin xa ne rali Alatala ma tɛɛni saraxa ganden fari. Yangin saraxan na a ra.

6 Xɛmɛn naxanye saraxaralina denbayani, ne nan daxa, e a don, koni fɔ a xa don yire sarijanxina nde yi, bayo a sarijan han!

7 Yangin saraxan nun yulubi xafari saraxan lanxi sariya kedenni ito nan ma: saraxaraliin naxan Ala solonama, a tan nan gbee suben na.”

8 “Saraxaraliin naxan saraxa gan daxin bama muxuna nde xa, a tan nan gbee na kidin na.”

9 “Bogise saraxan naxan birin ganxi buru gandeni, naxan nafalaxi tunde dutunna ma hanma naxan gilixi, saraxaraliin nan gbee ne ra, naxan saraxan nalixi.

10 Bogise saraxan birin naxan basanxi turen na hanma a xarena, Haruna bɔnsɔnne birin nan gbee ne ra.”

Bɔjɛ xunbeli saraxan sariyana

11 “Sariyan ni i ra bɔjɛ xunbeli saraxana fe ra naxan bama Alatala xa.

12 Xa muxuna nde xuruseen bama barika bira seen na, a xa a ba e nun buru xunne buru rate se mi naxanye yi naxanye bɔnbɔxi turen na e nun burudine turen saxi naxanye ma buru rate se mi naxanye yi, e nun buru yilɛnlɛnxin naxanye rafalaxi murutu fujin fajin na naxanye bɔnbɔxi turen na.

13 Buru rate seen buru xunna naxanye yi, na ndee xa sa bɔjɛ xunbeli saraxan fari naxan bama barika bira seen na.

14 A xa nde ba ne keden kedenna ra, a na fi Alatala ma. Na findima saraxaraliin nan gbee ra naxan bɔjɛ xunbeli saraxan wunla xuyaxi.

15 Bɔjɛ xunbeli saraxan naxan bama barika bira seen na, na suben xa don a ba lɔxɔn nin. Na sese nama ramara han xɔtɔnni.”

16 “Koni, xa muxuna nde bɔjɛ xunbeli saraxan bama alogo a xa a dɛ xuiin nakamali hanma a a ba jɛnige ma saraxan na, saraxa suben xa don a ba lɔxɔn nin, koni naxan na lu, a nɔɛ na donjɛ nɛn na xɔtɔn bode.

17 Saraxan suben dɔnxɛn naxan na lu a xii saxandeni na xa sa tɛɛni.

18 Xa muxuna nde susu a bɔjɛ xunbeli saraxan suben don a xii saxande lɔxɔni, saraxan mi rasuxuma. Ala mi a yatɛma sese ra, a ba muxun xa bayo a haramuxi. Naxan na a don, a na haken goronna tongoma nɛn.

19 Suben naxan na din se hara-muxin na, na nama don, a xa sa tɛɛni. Muxun naxan sarijan, na kanna daxa a saraxa suben don,

²⁰ koni naxan mi sarijanxi, a yi bɔɲɛ xunbeli saraxa subena nde don Alatala gbeen naxan na, na kedima nɛn a yamani.

²¹ Naxan na a din se haramuxina nde ra, fata adaman na hanma sube haramuxina, hanma xɔsi se haramuxina nde, a yi bɔɲɛ xunbeli saraxa suben don Alatala gbeen naxan na, na kanna kedima nɛn a yamani.”

²² Alatala yi a fala Musa xa,

²³ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Ɛ nama ɲingen turen don, hanma yɛxɛɛna, hanma siina.

²⁴ I na suben to, a faxaxi hanma burunna subene a yibɔxi, ne turen nɛ rawalɛ nɛn se gbɛtɛ ra, koni i nama a don.

²⁵ Naxan na na sube sifane turen don naxanye nɛ raliyɛ Alatala ma tɛɛn na, na kedima nɛn a yamani.

²⁶ Ɛ nama xɔliin wunla don hanma suben wunla, ɛ nɛma dɔxi dɛdɛ yi.

²⁷ Naxan na wunla nde don, na kedima nɛn a yamani.”

²⁸ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁹ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na bɔɲɛ xunbeli saraxan ba, a xa fa a fɔxɔ kedenna ra, a na ba saraxan na Alatala xa.

³⁰ A yɛtɛɛn xa fa na kiseen na naxan nalima Alatala ma tɛɛn na. A xa fa suben turen nun a kanken na. A xa a kanken yita Alatala ra alo se ralixina.

³¹ Saraxaraliin xa turen sa tɛɛni saraxa ganden fari, koni a kanken xa lu Haruna nun a diine xa.

³² I xa bɔɲɛ xunbeli saraxan yiifari ma danban fi saraxaraliin ma kiseen na.

³³ Haruna bɔnsɔnna naxan bɔɲɛ xunbeli saraxan wunla nun turen nalixi, na nan gbee a yiifari ma danban na.

³⁴ Amasɔtɔ Isirayila kaane bɔɲɛ xunbeli saraxan naxanye bama, a kanke ralixin nun a danban naxan fixi, n bata ne so Haruna nun a diine yii, saraxaraline. Isirayila kaane na subene nan soma e yii habadan.”

³⁵ “Ito nan findi Haruna nun a diine gbeen na e Alatala saraxarali wanla fɔlɔ lɔxɔn naxan yi. A bama ne saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma tɛɛn na.

³⁶ Alatala na nan yamarixi Isirayila kaane ma, e to masusan lɔxɔn naxan yi. Habadan sariyan na a ra e yixɛtɛne birin xa.

³⁷ Sariyane nan ne ra saraxani itoe fe ra: saraxa gan daxina, bogise saraxana, yulubi xafari saraxana, yangin saraxana, saraxaraliin dɔxɔ saraxana e nun bɔɲɛ xunbeli saraxana.

³⁸ Alatala na sariyan so Musa yii Sinayi geyaan nan fari, a Isirayila kaane yamari lɔxɔn naxan yi Sinayi tonbonni, a e xa fa e saraxane ra Alatala xa.”

8

Saraxaraline dɔxɔ feen saraxana Xɔɔyaan 29.1-37

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Haruna nun a diine xili Naralan Bubun so dɛɛn na. I xa fa e dugine nun masusan turen na, e nun turaan naxan bama yulubi xafari saraxan na, e nun konton firin e nun debena buru ratetarene naxan kui.

³ I xa Isirayila yamaan birin malan Naralan Bubun so dɛɛn na.”

⁴ Alatala yamarin naxan fi, Musa yi na liga, yamaan yi e malan Naralan Bubun so dɛɛn na.

⁵ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi.”

⁶ Musa yi Haruna nun a diine maso, a yi e maxa.

⁷ A yi dugin nagodo Haruna ma, a yi a tagi xidi tagixidin na, a gubaan nagodo a ma, a saraxarali domaan nagodo a ma, a saraxarali domaan tagi xidi tagixidi faɲin na.

⁸ A yi kanke masaan bira a kɔɛ, a masɛnsɛn ti seene, Yurima nun Tumin sa na kui.

⁹ A yi namun so Haruna xun na, a yi xɛma walaxadin sa a tigi yɛɛ ra taxamaseri sarijanxin na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹⁰ Musa yi masusan turen tongo, a Ala batu bubun masusan e nun a yi seen birin. A ne birin nasarijan.

¹¹ A yi na turena nde xuya saraxa ganden ma dɔxɔna ma solofere, a saraxa ganden masusan e nun a

goronne birin, e nun ige sa seen nun a dɔxɔ sena, alogo a xa ne rasarijan.

¹² A mɔn yi turen sa Haruna xunni, a a masusan, alogo a xa a rasarijan.

¹³ A yi Harunaa diine maso. A yi e dugine ragodo e ma, e nun tagi xidine nun xun tagi xidine, alo Alatala yamarin naxan so Musa yii.

¹⁴ A yi fa turaan na yulubi xafari saraxan na, Haruna nun a diine yi e yiine sa turaan xunna fari.

¹⁵ Musa yi a kɛ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma a yii sonla ra, alogo a xa saraxa ganden nasarijan. A yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma. A saraxa ganden nasarijan na kiini alogo a xa Ala solona mɛnni.

¹⁶ Musa mɔn yi turen tongo naxanye yi jingen buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan yi bɔjɛn fari, e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turene. A yi na birin sa tɛɛni saraxa ganden fari.

¹⁷ Koni a yi jingen gbindin nun a kidin nun a suben nun a gbiine woli tɛɛni yamaan daaxaden fari ma, alo Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi.

¹⁸ Na xanbi ra, a yi fa kontonna ra saraxa gan daxin na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma.

¹⁹ Musa yi a kɛ raxaba, a a wunla nde so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

²⁰ A yi a yixaba dungi dungi na, a a xunna sa tɛɛni, e nun a dungine nun a turena.

²¹ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi kontonna gbindin birin sa tɛɛni saraxa ganden fari saraxa gan daxin na, naxan nalixi Alatala ma tɛɛn na alo a yamari Musa ma kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma.

²² Na xanbi ra, a yi fa kontonna firinden na saraxarali dɔxɔ saraxan na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma.

²³ Musa yi a kɛ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa Haruna yiifari ma tunla ma. A nde sa a yiifari ma yii konkoriibaan nun a san konkoriibaan ma.

²⁴ A yi Harunaa diine fan maso, a a wunla nde sa e yiifari ma tunle ma e nun e yiifari ma yii konkoriibaan nun san konkoriibane. A yi a wunla nde so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

²⁵ A a turen tongo, e nun a xuli turena, e nun turen naxanye a buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan a bɔjɛn fari, e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turene, e nun a yiifari ma danbana.

²⁶ A deben tongo buru ratetaren naxan kui, naxan yi Alatala yɛtagi. A yi buru xun keden tongo, e nun buru keden naxan nafalaxi turen na e nun burudi keden. A yi e sa suben turene nun yiifari ma danban fari.

²⁷ A yi e birin so Haruna nun a diine yii, a yi e yite Alatala yɛtagi se ralixin na.

²⁸ Na xanbi ra, Musa yi e rasuxu e ra, a yi e sa tɛɛni saraxa ganden fari saraxa gan daxine fari. Saraxarali dɔxɔ saraxan na a ra, naxan xiri rafan Ala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.

²⁹ Musa yi kontonna kanken tongo a yi a yite Alatala yɛtagi se ralixin na. Na yi findi Musa gbeen na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ Musa yi masusan turena nde tongo e nun wunla nde naxan yi saraxa ganden fari, a yi a xuya Haruna nun a dugine ma, e nun a diine nun e dugine. Nayi, a yi Haruna nun a dugine rasarijan, e nun a diine nun e dugine.

³¹ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, “E suben jin Naralan Bubun dɛ ra, ε yi a don na, e nun burun naxan deben kui saraxarali dɔxɔ saraxan na, alo n na a yamari kii naxan yi. N naxa, ‘Haruna nun a diine xa a don.’

³² E xa burun nun sube dɔnxɛn woli tɛɛni.

³³ E nama keli Naralan Bubun dɛ ra xii solofere, han ε dɔxɔ fe lɔxɔne yi jan bayo ε dɔxɔ feene buma nɛn xii solofere.

³⁴ Alatala to feene yamarixi nɛn alogo a xa solona ε xa.

³⁵ Nanara, ε xa lu Naralan Bubun dɛɛn na xii solofere, kɛɛn nun yanyin

na, ε yi Alatalaa yamarin suxu, alogo ε nama faxa, amasotō na nan yamarixi n ma.”

³⁶ Alatalaa yamarin naxanye birin fi e ma fata Musa ra, Haruna nun a diine yi ne birin liga.

9

Haruna nun a diine yi wanla fəlb

¹ Xii solomasεxεde ləxəni, Musa yi Haruna nun a diine xili, e nun Isirayila fonne.

² A yi a fala Haruna xa, a naxa, “Turaan dii keden tongo i yulubi xafari saraxan na e nun konton keden saraxa gan daxin na, fε mi naxanye ra, i fa e ra Alatala yεtagi.

³ I yi a fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘E xa kətən tongo yulubi xafari saraxan na, e nun turaan diin nun yεxεε diina jεε keden kedenne, fε mi naxanye ra saraxa gan daxin na,

⁴ e nun turana e nun kontonna bəjε xunbeli saraxan na, alogo e xa ba saraxan na Alatala yεtagi, e nun bogise saraxan naxan basanxi turen na. Amasotō Alatala a nərən yitama ε ra nεn to.’ ”

⁵ Musa naxan yamari, e na xali Naralan Bubun yεtagi. Yamaan birin yi e maso, e ti Alatala yεtagi.

⁶ Musa yi a fala, a naxa, “Alatalaa yamarin ni i ra ε naxan ligama alogo ε xa a nərən to.”

⁷ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “I maso saraxa ganden na. I yi i yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin ba, i Ala solona i yetεen nun yamaan xa. I xa saraxan ba yamaan fan xa alogo i xa Ala solona e xa, alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

⁸ Haruna yi a maso saraxa ganden na, a yi turaan diin kəε raxaba a yetε yulubi xafari saraxan na.

⁹ A diine yi fa a wunla ra a xən, a yi a yii sonla sin wunli, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma. A yi wuli dənχen nabəχən saraxa ganden dεχən ma.

¹⁰ A yi a turen sa tεeni saraxa ganden fari, e nun a gbingi ra xεlene nun farafaran naxan a bəjεn fari, e naxanye baxi yulubi xafari saraxani, alo

Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹¹ Koni a yi a suben nun a kidin sa tεeni yamaan daaxaden fari ma.

¹² A yi saraxa gan daxin kəε raxaba. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dεχənne ma.

¹³ E yi saraxan dungu keden keden so a yii e nun a xunna, a yi e sa tεeni saraxa ganden fari.

¹⁴ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi e sa saraxa gan daxin fari tεeni saraxa ganden fari.

¹⁵ Na xanbi ra, Haruna yi fa yamana saraxan na. A yi yamana yulubi xafari saraxa kətən tongo, a yi a kəε raxaba. A na ba yulubi xafari saraxan na alo a singen ba kii naxan yi.

¹⁶ A yi fa saraxa gan daxin na, a na ba alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

¹⁷ A yi fa bogise saraxan na, a yi a yiin yε keden ba a ra, a yi na sa tεeni saraxa ganden fari, sa xətən ma saraxan gan daxin fari.

¹⁸ A yi turaan nun kontonna kəε raxaba yamana bəjε xunbeli saraxan na. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dεχənne ma.

¹⁹ E yi turaan nun kontonna turen tongo, e nun a xuli turena, a ture yirene, a gbingi ra xεlene, e nun farafaran naxan a bəjεn fari,

²⁰ e yi ne sa subene kankene fari. Haruna yi turene sa tεeni saraxa ganden fari.

²¹ Haruna yi subene kankene nun e yiifari ma danbane yite Alatala yεtagi, se ralixin na alo Musa a yamari kii naxan yi.

²² Haruna yi a yiine yite yamaan binni, a duba e xa. A to yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin nun bəjε xunbeli saraxan ba, a yi godo.

²³ Musa nun Haruna yi so Naralan Bubun kui. E to mini, e duba yamaan xa. Alatalaa nərən yi godo saraxa gandeni yamaan yεtagi.

²⁴ Tεen yi mini Alatala yεtagi, a saraxan nun turen gan saraxa ganden fari. Yamaan to na to, e sənχə

sewani, e yi e xinbi sin, e yetagin lan bəxən ma.

10

Haruna dii frin yi gan

¹ Haruna dii firinne, Nadaba nun Abihu, ne yi e wusulan gan seene tongo, e tēn sa e kui, e wusulanna sa a fari. E yi fa tēn na Alatala yetagi, naxan mi yi lan, a mi yi naxan yamarixi.

² Nayi, tēn yi mini Alatala yetagi, a yi e gan, e faxa Alatala yetagi.

³ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Alatala ε rakolonxi nēn ito ra, a to a fala, a naxa, ‘N na n ma sarijanna mayitama nēn n batu muxune tagi. N binyama nēn yamaan yetagi.’ ”

Haruna yi lu dunduxi.

⁴ Musa yi Mikayeli nun Elisafan xili, Haruna səxə Yusiyeli a diine, a yi a fala e xa, a naxa, “E xa ε ngaxakedenne binbine xali yamaan daaxaden fari ma, keli yire sarijanxin yetagi.”

⁵ E yi fa, e yi e xali yamaan daaxaden fari ma, alo Musa e yamari kii naxan yi. Dugine mən yi e binbine ma.

⁶ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, Eleyasari nun Itamara, a naxa, “E nama ε xunna lu a yitəntaren na, ε to sunuxi. E nama ε dugine yibə, alogo ε nama faxa, ε yi Alatalaa xələn nafa yamaan birin ma. Alatala ε kon kaan naxanye faxaxi tēn na, Isirayila yamaan birin nan ne wugama.

⁷ E nama keli Naralan Bubun so dēn na, alogo ε nama faxa, amasətə Alatalaa masusan turen nan ε ma.” Musa naxan fala, e na liga.

⁸ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa,

⁹ “I na so Naralan Bubun kui, i nama manpaan min, i nama na minse sifan min, i tan nun i ya diine, alogo ε nama faxa. A findima habadan sariyan nan na i yixetene xa waxati famatəne yi.

¹⁰ E xa se sarijanxin nun a hara-muxin tagi raba, naxan mi daxa e nun naxan daxa.

¹¹ E xa Isirayila kaane xaran tənne ma Alatala naxanye fixi e ma fata Musa ra.”

¹² Musa yi a fala Haruna nun a diine xa naxanye yi fa luxi, Eleyasari nun Itamara, a naxa, “Bogise saraxan naxan luxi, naxan mi ralixi Alatala ma tēn na, ε xa na tongo, ε yi a don saraxa ganden fəma. A nama basan buru rate seen* na. A sarijan fefe!

¹³ E xa a don yirena nde yi naxan sarijan, amasətə i gbeen na a ra ε nun i ya diine, fata na saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma tēn na, bayo na nan yamarixin n ma.

¹⁴ Koni suben kanken naxan nalixi e nun danban naxan yitexi Ala xa, ε nun i ya dii xemene nun i ya dii tēmene xa ne don yirena nde yi naxan sarijan. Amasətə e bata so ε yii ε gbeen na, naxanye baxi Isirayila kaane bəjə xunbeli saraxane ra.

¹⁵ Isirayila kaane lan e xa fa danban na naxan yitexi e nun kanken naxan nalixi Ala ma, sa turene fari naxanye sama tēni, alogo e xa yite Alatala yetagi se ralixin na. Habadan sariyan na a ra: I gbeen nan e ra, ε nun i ya diine alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

¹⁶ Musa yi kətəna fe maxədin, naxan baxi yulubi xafari saraxan na. A yi a mε a e bata yi a birin sa tēni. Nayi, a yi xələ Eleyasari nun Itamara ma, Harunaa dii naxanye lu, a naxa,

¹⁷ “Nanfera ε mi saraxani ito suben donxi yire sarijanxini? A sarijan han! Alatala subeni ito soxi ε yii nēn alogo Isirayila yamana haken xa ba a ma, ε yi Alatala solona e xa.

¹⁸ Amasətə subeni ito wunla to mi soxi yire sarijanxin kui, nayi ε lan nēn ε kətən suben don yire sarijanxini, alo n na a yamari kii naxan yi.”

¹⁹ Haruna yi a fala Musa xa, a naxa, “I tuli mati. E bata yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin ba

* **10:12: burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

Alatala yetagi to ləxəni, na kui, i mi a to fe sifan naxan n masətəxi. Na yi Alatala kənənɲe ba, xa n fa yulubi xafari saraxa suben don to?”

²⁰ Musa to na mε, na yi a kənən.

11

Sube radaxaxine nun a haramuxine

Sariyane 14.3-21

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa,

² a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, “Bəxən subene birin ye, ε lan ε xa itoe nan don:

³ Sube toro kanna naxanye mən donseen laxunma, ε nəε ne birin donɲe nən fə naxanye toro mi bəxi ɲaxi ra.”

⁴ “Koni ndee na naxanye donseen laxunma tun, hanma naxanye toro bəxi tun, ne haramuxin na a ra ε tan xa. Nəgəmənə, na haramuxi bayo a donseen laxunma, koni a toro mi bəxi ɲaxi ra.

⁵ Fanyerasiin donseen laxunma, koni a toro mi bəxi ɲaxi ra. A haramuxin na a ra ε tan xa.

⁶ Neren donseen laxunma, koni a toro mi bəxi ɲaxi ra, a haramuxin na a ra ε tan xa.

⁷ Xəsən toron bəxi, koni a mi donsee laxunma, a haramuxin na a ra ε tan xa.

⁸ ε nama e suben don, ε nama ε yiin din e faxaxin na. E haramuxin na a ra ε tan xa.”

⁹ “Niimaseen naxanye igeni, ε lan ε xa xali yeχene don naxanye e bama, fəxə igeni hanma baani.

¹⁰ Koni niimase xunxuri naxanye fəxə igeni hanma baani, e mi e bama, e xali mi e ma, ε nama ne don. E xəsixin na a ra ε tan xa.

¹¹ Se xəsixin nan ne ra ε tan xa, ε nama e suben don. E xa e faxaxin yate alo xəsina.

¹² Naxanye birin igeni, e mi e bama, e xali mi e ma, se xəsixin nan ne ra ε tan xa.”

¹³ “ε xa xəliini itoe yate alo se xəsixina, ε nama ne don: singbinna nun dugan nun xəlimgan

¹⁴ nun bangaan nun segen siyaan birin

¹⁵ e nun xaxaan siyaan birin

¹⁶ nun dangaranfulen nun kutunxunban nun fəxə ige ma xəliin nun təxedi tongon siyaan birin,

¹⁷ e nun kunkutunna nun ɲinɲaxan nun fətənbunsamuran

¹⁸ nun toxoroon nun yeχε suxu kankon nun kankanna,

¹⁹ e nun yaya xənla nun saɲi xənla siyaan birin, e nun sarasima xənla nun tuyəna.”

²⁰ “Gabutεen nun sanne niimase xunxurin naxanye ma, ba xəline ra, ne xəsixin na a ra ε tan xa.

²¹ Koni, xa na niimase xunxurin sifana nde sanna a lige a tungan, ε nəε na donɲe nən.

²² ε nəε itoe nan donɲe ne ye: suɲen siyaan birin nun xoxorone nun songolonbalane e nun tuguminne.

²³ Koni, gabutεen nun sanne niimase xunxuri gbete naxanye ma, ε xa ne yate se xəsixine ra.

²⁴ Ne ε raxəsima nən. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sariɲanxi han ɲinbanna ra.

²⁵ Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dugine xa. A mi fa sariɲanxi han ɲinbanna ra.”

²⁶ “Suben naxan birin toro mi bəxi ɲaxi ra hanma a mi donseen laxunma, ne haramuxin na ra ε tan xa. Naxan na a yiin din e faxaxin na, na mi fa sariɲanxi.

²⁷ Sube san naaninna naxanye birin sanna xunduxi, e haramuxin na a ra ε tan xa. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sariɲanxi han ɲinbanna ra.

²⁸ Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dugine xa, a mi fa sariɲanxi han ɲinbanna ra. E haramuxin na a ra ε tan xa.”

²⁹ “Yili ra seen naxanye bəxən ma, itoe nan haramuxi ε tan xa: sulumən nun yeɛn nun dangen siyaan birin,

³⁰ e nun lənnakənsaan nun sagadin nun kendemelexaan nun mululuna e nun kolona.

³¹ Ne nan haramuxi ε xa yili ra seene ye bəxən ma. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sariɲanxi han ɲinbanna ra.

³² E faxaxin na bira se yo ma, na x̄sima n̄n, xa a findi wudi daxin na, hanma dugina, hanma kidina, hanma benbenla. Goron yo naxan nawalɛ wali yo yi, a sama n̄n igeni. A mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Na xanbi ra, a yi sarijan.

³³ Xa na niimasena nde keden bira fɛɲɛna nde kui, a x̄sima n̄n. Ɛ xa na fɛɲɛn kala.

³⁴ Donseen naxan lan a xa don, koni xa na fɛɲɛ kui igen sa a ma, a x̄sima n̄n. Minse yo na min na fɛɲɛn kui, a x̄sixin na a ra.

³⁵ E faxaxin na bira se yo ma, na x̄sima n̄n. Xa buru ganden na a ra hanma tɛɛ yinla fɔ ɛ xa a kala, bayo a x̄sixi. Ɛ xa a yatɛ alo se haramuxina.

³⁶ Koni xa a faxaxin bira tigini hanma ige ramaradeni, ne mi x̄sixi. Koni naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi.

³⁷ Xa a faxaxin bira sansiin ma naxan lan a si, a mi x̄sixi.

³⁸ Koni xa igen bata sa sansiin ma, a faxaxin yi bira a yi, na sansiin bata haramu ɛ xa.”

³⁹ “Suben naxan lan a xa don, xa na faxa a yetɛ ma, naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

⁴⁰ Naxan na a suben don, na lan a yi a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Naxan yo na e faxaxin maxali na lan a xa a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

⁴¹ Ɛ nama niimase xunxuridine don, naxanye b̄x̄ɔn ma. Ne x̄sixin na a ra.

⁴² Niimase xunxurin naxanye birin e bubuma b̄x̄ɔn ma, ɛ nama ne sese don. Xa a bubuma a kuiin ma hanma a sigan tima a san naaninne ra hanma a san wuyaxi, a x̄sixin na a ra.

⁴³ Nayi, ɛ nama ɛ yetɛ rax̄ɔsi na niimase xunxurine x̄ɔn. Ɛ nama ɛ yetɛ rax̄ɔsi e x̄ɔn de!

⁴⁴ Alatala nan n tan na, ɛ Ala. Ɛ xa ɛ yetɛ suxu sarijanma kui, alogo ɛ xa sarijan, bayo n tan sarijan. Ɛ nama ɛ yetɛ rax̄ɔsi niimase xunxuri yo x̄ɔn naxanye e bubun b̄x̄ɔn ma.”

⁴⁵ “N tan nan Alatala ra naxan ɛ raminixi Misiran yi alogo n xa findi ɛ Ala ra. Nanara, ɛ xa sarijan, amas̄ɔtɔ n tan sarijan.

⁴⁶ Sariyan nan na ra naxan lanxi subene ma, e nun x̄ɔline, e nun niimaseen naxanye birin igeni e nun naxanye b̄x̄ɔn ma.

⁴⁷ Ɛ xa sube haramuxine nun sube daxaxine tagi raba, naxanye lan e don e nun naxanye mi lan e don.”

12

Naxanla rasarijanma diin bari xan-bini

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa jaxanla nde fudikan, a dii x̄mɛn bari, a mi fa sarijanxi na feen ma han xii solofere, alo a n̄ma a kike wanli.

³ Xii solofereden l̄x̄ɔni, diin yi banxulan.

⁴ A m̄ɔn mi sarijanxi xii tonge saxan nun saxan benun a xa sarijan wunla ma naxan minixi a ma dii bari waxatini. A nama a yiin din se sarijanxi yo ra, a nama siga yire sarijanxini, han a marasarijan l̄x̄ɔne yi kamali.

⁵ Xa a dii t̄mɛn bari, a mi fa sarijanxi xunsagi firin, alo a n̄ma a kike wanli bayo wunla bata mini a ma. A xa a marasarijanma legeden xii tonge sennin nun sennin.

⁶ A marasarijan l̄x̄ɔne na kamali a dii x̄mɛn xa hanma a dii t̄mɛna, a xa yɛxɛɛ diin jɛɛ kedenna saraxa gan daxin xali saraxaraliin fɛma Naralan Bubun dɛɛn na, e nun kolokonde diina hanma ganbana, yulubi xafari saraxan na.

⁷ Saraxaraliin xa na saraxane ba Alatala xa, a yi Ala solona na jaxanla xa. A sarijanma n̄n a wunla ma. Sariyan nan na ra jaxanla xa naxan na dii x̄mɛn bari hanma dii t̄mɛna.

⁸ Xa a mi n̄ɔ yɛxɛɛn s̄ɔtɛ, a n̄ɛ ganba firin hanma kolokonde dii firin xalɛ n̄n, kedenna xa ba saraxa gan daxin na, bonna yulubi xafari saraxana. Saraxaraliin xa Ala solona a xa, a sarijanma n̄n.”

13

Furene muxune fatine ma

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

² “Xa muxun fatin yirena nde kus-inxi, hanma kafanla a ma hanma fure dɛna nde a fatin ma naxan nɔɛ findɛ fure ɲaxin na dangu muxu gbɛtɛ ma, na xa xali saraxarali Haruna fɛma hanma a diina nde.

³ Furen naxan a fatin ma, saraxaraliin xa na mato. Xa furen yiren xabene bata fixa, a dɛɛn yi tilinɲɛ ayi, fure ɲaxin nan na ra. A na yelin a matoɛ, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sariɲan.

⁴ Xa fure dɛ fixɛna a fatin ma, koni a mi tilin, a fati ma xabe mi fixaxi, saraxaraliin xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

⁵ A xii soloferede lɔxɔni, a yi a mato. Xa a to furen dɛɛn mi masaraxi, a mi gboxi ayi a fatin ma, a mɔn xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

⁶ Saraxaraliin xa a mato a xunsagi firinden xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata fisa a mi gboxi ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala, a na kanna bata sariɲan. Kafanla nan tun na a ra. A xa a dugine xa, a sariɲanma nɛn.

⁷ Koni saraxaraliin yelin xanbini a fale a sariɲanxi, xa kafanla fa gbo ayi a fatin ma, na kanna mɔn xa xɛtɛ saraxaraliin fɛma.

⁸ Saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to kafanla bata gbo ayi a fatin ma, a xa a fala, a na kanna mi sariɲanxi, fure ɲaxin na a ra.”

⁹ “Xa fure ɲaxin bata lu muxuna nde fatin ma, e xa a xali saraxaraliin fɛma.

¹⁰ A xa a mato. Xa kusindena nde a ma naxan dɛ bata fixa, xa na kusinden bata fati ma xaben fixa, a suben minixi kɛnɛnni,

¹¹ nayi fure ɲaxi kɔxɔxin nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sariɲanxi. A nama lu a danna matoni, bayo a bata a kolon a mi sariɲanxi.

¹² Xa saraxaraliin bata a to a na fure ɲaxin bata gasin namini a fatin birin ma, keli a sanne ma han a xunna,

¹³ a xa a mato ki fajɪ, bayo xa na furena a fatin birin ma, a xa a fala furemaan ma, a sariɲan bayo furen bata yelin xarɛ.

¹⁴ Koni furen dɛɛn na mini a ma lɔxɔn naxan yi, a mi sariɲanxi.

¹⁵ Saraxaraliin na furen dɛɛn to a ma, a xa a fala a ma, a mi sariɲanxi. Fure ɲaxin nan na ra.

¹⁶ Xa furen dɛɛn xara, na kanna xa siga saraxaraliin fɛma.

¹⁷ A xa a mato. Xa furen bata xara, saraxaraliin xa a fala furemaan ma, a bata sariɲan.

¹⁸ Xa seteen te muxuna nde ma, a yalan,

¹⁹ a funfun yi kusin, a fixa hanma a gbeeli, na muxun xa siga saraxaraliin fɛma.

²⁰ Saraxaraliin xa a mato. Xa furen funfun tilin, a fati ma xabe bata fixa, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sariɲanxi. Fure ɲaxin na a ra, naxan minixi seteen funfuni.

²¹ Koni saraxaraliin na a mato, xa a mi fati ma xabe fixɛ to, xa furen funfun mi tilin, a xaraxi, a xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

²² Xa furen bata gbo ayi fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sariɲanxi. Fure ɲaxina nde na a ra.

²³ Koni xa furen funfun mi masaraxi a mi gboxi ayi, nayi larun nan tun a ra. Saraxaraliin xa a fala na kanna ma a sariɲanxi.”

²⁴ “Xa muxuna nde fatin ganxi, xa furen dɛɛn fixa hanma a gbeeli,

²⁵ saraxaraliin xa a mato. Xa a fati ma xabene fixa, furen dɛɛn tilin, fure ɲaxina nde nan na ra, naxan bata mini ganden ma. Nayi, saraxaraliin xa a fala na kanna ma a mi sariɲanxi bayo fure ɲaxin na a ra.

²⁶ Koni a na a mato, xa saraxaraliin mi fati ma xabe fixɛ to furen yɛ, a dɛɛn mi tilin, a bata xara, saraxaraliin xa na kanna lu a danna xunsagi keden.

²⁷ Saraxaraliin xa a mato xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata gbo ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sariɲanxi. Fure ɲaxin na a ra.

²⁸ Koni xa furen mi masaraxi, a mi gboxi ayi, a bata xara, gande funfun nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna sarijanxi. Gande larun nan na ra.”

²⁹ “Xa furen lu xεmena nde hanma naxanla nde xunna ma hanma a kenkenna ma,

³⁰ saraxaraliin xa furen mato. Xa a tilin, a xunsexe hanma a de xaben gbeeli, a xunxurun, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarijanxi. Fure naxin na a ra, daxana, naxan a suxi a xunna ma hanma a kenkenna ma.

³¹ Xa saraxaralina a to furen mi tilin, koni a xunsexe fεre munma mini, furemaan xa lu a danna xii solofere.

³² Saraxaraliin xa a furen mato xii soloferede lɔxɔni. Xa daxaan mi gboxi ayi, a mi tilin, a xunsexe mi gbeeli,

³³ na kanna xa a xunna bi, fɔ furen denaxan ma. Saraxaraliin mɔn xa a lu a danna xunsagi keden.

³⁴ Saraxaraliin xa daxaan mato xii soloferede lɔxɔni. Xa a mi gboxi ayi, a mi tilin, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a a sarijanxi. A xa a dugine xa, a sarijanma nen.

³⁵ Koni xa daxaan gbo ayi fatin ma, saraxaraliin yelin xanbini a fale a a sarijanxi,

³⁶ saraxaraliin xa a mato. Xa daxaan bata gbo ayi, hali saraxaraliin mi fa a xunsexe mato, a mi sarijanxi.

³⁷ Koni xa a mi gboxi ayi, xa fati ma xabe fεrene bata mini, daxaan bata yalan. A bata sarijan. Saraxaraliin xa a fala, a sarijanxi.”

³⁸ “Xεmena hanma naxanla, xa fixe fixe a fatin ma,

³⁹ saraxaraliin xa a mato. Xa e mi mɔxi, gasin nan tun na ra. A sarijan.”

⁴⁰ “Xa muxuna nde xun sexe mi na, teeli kanna na a ra, a sarijan.

⁴¹ Xa xunsexe mi a tigi ra, teeli kanna na a ra, a sarijan.

⁴² Koni xa furena a teeli hanma a tigi ra naxan fixa hanma a gbeeli, fure naxin nan minixi a ma.

⁴³ Saraxaraliin xa a mato. Xa a kusinden to teeli hanma a tigi ra

naxan fixa hanma a gbeeli alo fure naxin kii naxan yi,

⁴⁴ furemaan nan na kanna ra, a mi sarijanxi. Saraxaraliin xa a fala, a mi sarijanxi bayo furena a xunna ma.”

⁴⁵ “Awa, xa fure naxin naxan ma, na kanna xa dugi yibɔxine ragodo a ma, a xunni tantaren yi lu, a a deen ye maluxun, a yi gbelegbele. Sarijantarena! Sarijantarena!

⁴⁶ Furen nema a ma, a mi sarijanxi. Nayi, a lan a lu a danna, a xa lu yamaan daaxaden fari ma.”

Dugi funduxine

⁴⁷ “Xa dugina nde bata fundu, xuruse xabe dugina hanma taa dugina,

⁴⁸ a na findi dugi sɔxɔnxin sifa yo ra hanma xuruse xabe dugine hanma se kidine,

⁴⁹ xa funduden fεrɔ hanma a gbeeli dugin ma hanma kidin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma hanma se kidina nde ma, fune naxin na a ra naxan seen kalama. Saraxaraliin xa a mato.

⁵⁰ Funen seen naxan ma, saraxaraliin xa na ramara matoni xii solofere.

⁵¹ Xii soloferede lɔxɔni saraxaraliin xa a mato. Xa funen bata gbo ayi na dugin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma, hanma se kidin ma, a na rawali kii yo yi, fune naxin nan na ra naxan seen kalama, na seen xɔsixi.

⁵² Nayi, saraxaraliin xa na dugin gan, hanma dugi sɔxɔnxina hanma xuruse xabe dugina hanma se kidina, fune funfun naxan ma. Amasɔɔ fune naxin na a ra naxan seen kalama. Na seen xa gan.

⁵³ Koni xa saraxaralina a mato, xa funen mi gboxi ayi na seen ma,

⁵⁴ funen naxan ma, a xa yamarin fi e ma, a e xa na dugin xa. A mɔn yi a ramara xii solofere.

⁵⁵ E na a xa, saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to funen mi maxetexi, a mi gboxi ayi, na seen xɔsixi. Xa funen bata dugin suxu a ye fajin ma hanma a ye naxin ma, a gan daxin na a ra.

⁵⁶ Xa saraxaralina a to funen bata ba fɔlɔ, dugin xa xanbini, a xa na fune yiren bɔ dugin na, hanma kidina, hanma dugi sɔxɔnxina.

⁵⁷ Koni, xa a mən sa dugi sɔxɔnxin suxu hanma se kidina, funɛn nan na ra naxan seen kalama. Nayi, funɛn seen naxan ma, na xa gan.

⁵⁸ Funɛn seen naxan suxi, dugina, hanma dugi sɔxɔnxina, hanma se kidina, koni funɛn funfun bata lɔ ayi, na mən xa xa alogo a xa sarijan.”

⁵⁹ Funɛn bata xuruse xabe dugin naxan suxu hanma taa dugina, hanma dugi gbɛtɛ, hanma se kidina, sariyan nan na ra ne fe yi naxan a yitama a e sarijan hanma e mi sarijanxi.

14

Furetɔn nasarijan sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Fure jaxin muxun naxan ma, na rasarijanma ikiini: A xa a yita saraxaraliin na.

³ Nayi, saraxaraliin xa mini yamaan daaxaden fari ma na kanna matodeni. Xa furemaan bata yiyalan,

⁴ saraxaraliin xa yamarin fi, e xa fa xɔli jɛjɛ radaxaxi firin na, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde.

⁵ Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa xɔliin keden kɔɛ raxaba fɛjɛna nde xun ma, tigi igen naxan kui.

⁶ A xa xɔli jɛjɛn tongo, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina, a yi e rafu xɔliin kɔɛ raxabaxin wunli.

⁷ A yi a xuya na kanna ma sanja ma solofere naxan nasarijanma fure jaxin ma. A yi a fala na kanna ma a a bata sarijan. A yi xɔli jɛjɛn bejin burunna ra.”

⁸ “Naxan nasarijanma, na kanna xa a dugine xa, a a fati ma xabene bi, a yi a maxa. Na xanbi ra, a sarijanma nɛn. Nayi, a nɔɛ soɛ nɛn yamaan daaxadeni, koni a luma nɛn a bubun fari ma xii solofere.

⁹ Xii soloferede lɔxɔni, a mən yi a xunɛxɛne bi, e nun a dɛ xabene, a yɛ gilingilinna xabene, e nun a fati ma xabene birin. A mən yi a dugine xa, a a fatin maxa. Na xanbi ra, a sarijanma nɛn.

¹⁰ Xii solomasɛxɛdeni, a xa konton firin tongo e nun yɛxɛɛ gilɛna, jɛɛ keden kedenne, fɛ mi naxanye ra. A mən xa murutu fuji fajin kilo solomanaanin tongo bogise saraxan na turen naxan yi, a turen litiri tagin sa a fari.

¹¹ Saraxaraliin naxan na kanna rasarijanma, na xa e nun a kiseene ti Alatala yɛtagi Naralan Bubun dɛ ra.

¹² A xa konton keden tongo, a a ba yangin saraxan na, e nun turen litiri tagi. A xa ne yita Alatala ra saraxaralixin na.

¹³ A xa a kontonna kɔɛ raxaba na yire sarijanxini muxune yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine kɔɛ raxabama dɛnaxan yi. Saraxaraliin nan gbee yangin saraxan na alo yulubi xafari saraxana. A sarijan han!

¹⁴ Saraxaraliin xa yangin saraxan wunla nde tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoriwaan nun a yiifari ma san konkoriwana.

¹⁵ Na xanbi ra, a mən xa saraxa turena nde tongo, a yi a sa a yɛtɛn kɔmɛn ma yiini.

¹⁶ A xa a yiifari ma yii soli keden sin turen, a yi a xuya Alatala yɛtagi dɔxɔna ma solofere.

¹⁷ A mən yi ndedi sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoriwaan nun a yiifari ma san konkoriwana. A yangin saraxan wunla saxi dɛnaxan yi.

¹⁸ Ture dɔnxɛn naxan luxi saraxaraliin yii, a xa na sa na kanna xunni, saraxaraliin yi Alatala solona a xa.

¹⁹ Saraxaraliin xa yulubi xafari saraxan ba, a Ala solona na kanna xa naxan nasarijanma. Na xanbi ra, a yi saraxa gan daxin kɔɛ raxaba.

²⁰ A yi saraxa gan daxin nun bogise saraxan nali saraxa ganden fari. A yi Ala solona na kanna xa, a yi sarijan.”

²¹ “Xa yiigelitɔn nan na kanna ra, a mi nɔɛ saraxane sɔtɛ, a xa konton keden tongo yangin saraxan na, naxan yitama Ala ra solona seen na a xa, e nun murutu fuji fajin bogise

saraxan kilo saxan, turen naxan yi, e nun turen litiri tagi,

²² e nun ganba firin hanma kolokonde dii firin, a nɔɛ naxan sɔtɛ. Keden xa findi yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina.

²³ Xii solomasɛxɛde lɔxɔni, a xa fa e ra saraxaraliin fema Naralan Bubun dɛɛn na Alatala yɛtagi alogo a xa rasarijan.

²⁴ Saraxaraliin xa yangin saraxa yɛxɛɛn nun turen litiri tagin tongo, a yi e yita Alatala ra saraxa ralixin na.

²⁵ A xa yɛxɛɛn kɔɛ raxaba yangin saraxan na. A yi a wunla nde tongo, a a sa na kanna yiifari ma tunla nun a yiifari ma yiin konkoriwaan nun a yiifari ma san konkoriwaan ma.

²⁶ A yi turena nde sa a yɛtɛɛn kɔmɛn ma yiini.

²⁷ A xa na turena nde xuya Alatala yɛtagi a yiifari ma yii sonla ra sanja ma solofere.

²⁸ Turen naxan a yiin kui, a xa na ndedi tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoriwaan nun a yiifari ma san konkoriwaan. A bata yi yangin saraxan wunla sa dɛnaxan yi.

²⁹ Turen naxan luxi a yiin kui, a xa na sa na kanna xunni, a yi Alatala solona a xa.

³⁰ Saraxaraliin xa ganba keden tongo hanma kolokonde diina, na kanna naxan sɔtɔxi,

³¹ a yi a ba yulubi xafari saraxan na, a yi xɔliin boden ba saraxa gan daxin na, e nun bogise saraxana. Nayi, a yi Alatala solona na kanna xa.”

³² Sariyan nan na ra na kanna xa, fure naxin naxan fatin ma, naxan mi nɔɛ saraxa kamalixin sɔtɛ.

Banxi ma funɛna

³³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

³⁴ “ɛ na so Kanan yamanani, n naxan soma ɛyii ɛkɛɛn na, xa n funɛn sa banxina nde ma na yamanani,

³⁵ banxi kanna xa sa a fala saraxaraliin xa, a naxa, ‘N bata funɛn to n ma banxin ma.’

³⁶ Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa seene ramini banxini benun a xa siga funɛn matodeni, alogo sese nama lu banxini a yi yatɛ se xɔsixin na. Na xanbi ra, saraxaraliin xa so banxini a matodeni.”

³⁷ “A xa funɛn mato. Xa funɛn fɔrɔ hanma a gbeeli, xa yilidine banxin ma,

³⁸ saraxaraliin xa mini banxini, a banxin dɛɛn balan xunsagi keden.

³⁹ Xii soloferede lɔxɔni, saraxaraliin mɔn xa fa a mato. Xa funɛn bata gbo ayi banxi ma,

⁴⁰ saraxaraliin xa yamarin fi, a funɛn gɛmɛn naxanye ma, e xa ne ba na, e yi e woli yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarijan.

⁴¹ A xa banxin kuiin birin maxɔlin, e yi a lɔxɔn woli ayi yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarijan.

⁴² Na xanbi ra, e xa gɛmɛ gbɛtɛye tongo. E yi na gɛmɛne masara. E maso se gbɛtɛ tongo, e mɔn yi banxin maso.”

⁴³ “E na a gɛmɛ kalaxine ba na, e banxin maxɔlin, a kankene mɔn yi maso, xa funɛn mɔn mini banxin ma,

⁴⁴ saraxaraliin xa sa a mato. Xa a to funɛn bata gbo ayi banxini, na nan na ra funɛ naxin na a ra naxan seen kalama. Banxin mi sarijanxi.

⁴⁵ Banxin xa rabira, a gɛmɛne nun a wudine nun a maso bɛndɛne yi maxali taan fari ma yirena nde yi naxan mi sarijanxi.

⁴⁶ Naxan yo na so banxini a balanxi lɔxɔn naxanye yi, na mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

⁴⁷ Naxan na a sa hanma a a dɛge na banxini, a xa a dugine xa.”

⁴⁸ “Xa saraxaralina a mato, funɛn mi gboxi ayi banxin ma a maso xanbini, a xa a fala a banxin bata sarijan, amasɔtɔ funɛn bata jan na.”

⁴⁹ “Na kanna xa xɔli firin tongo e nun suman wudina nde nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde.

⁵⁰ A xa xɔliin keden kɔɛ raxaba fɛnɛna nde xun ma tigi igen naxan kui.

⁵¹ A yi suman wudin tongo, e nun hisopi wudi yiin nun gari gbeela e

nun xɔli ɲɛɲɛna, a ne sin xɔli kɔɛ rax-abaxin wunla nun tigi igeni. A yi a xuya banxin ma sarɲa ma solofere.

⁵² A yi banxin nasariɲan xɔliin wunla ra, e nun tigi igen nun xɔli ɲɛɲɛn nun suman wudin nun hisopi wudina e nun gari gbeela.

⁵³ A xa xɔli ɲɛɲɛn beɲin taan fari ma burunna ra. Nayi, na banxina fe ɲaxin bata ɲan, a yi sariɲan.”

⁵⁴ Sariyane nan ne ra fure ɲaxine fe yi hanma daxana naxanye minin muxun fatin ma,

⁵⁵ e nun funɛn naxan minin dugin ma hanma banxin ma,

⁵⁶ kusindene, gasine, e nun larune,

⁵⁷ alogo a xa kolon xa sena nde sariɲan hanma xa a mi sariɲanxi. Sariyan na a ra fure ɲaxin nun funɛ ɲaxina fe yi.

15

Muxun xɔsima kiinde a bari boden xɔn

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa,

² a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, “Xa furen xɛmɛna nde bari boden ma, faxunna naxan minima xɔsin nan na ra.

³ Xa a minima hanma a mi tin mine, na faxunna bata na kanna xɔsi.

⁴ Nayi, xɛmɛn na a sa saden naxan ma, na xɔsixi. A na dɔxɔ gbɛɛn naxan ma, na xɔsixi.

⁵ Naxan na a yiin din a saden na, na kanna xa a duginɛ xa, a yi a maxa. A mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

⁶ Furemaan bata dɔxɔ gbɛɛn naxan ma, naxan yo dɔxɔ na ma, na kanna lan a a duginɛ xa, a yi a maxa, a mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

⁷ Naxan na a yiin din furemaan na, na kanna lan a xa a duginɛ xa, a yi a maxa. A mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

⁸ Xa furemaan dɛ igen namini muxu sariɲanxina nde ma, na kanna lan a a duginɛ xa, a yi a maxa. A mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

⁹ Furemaan na dɔxɔ sese fari a siga sigatini, na mi fa sariɲanxi.

¹⁰ Furemaan bata dɔxɔ sese ma, naxan yo na a yiin din na ra, na kanna mi fa sariɲanxi han ɲinbanna. Naxan yo na se sifan tongo, na kanna lan a a duginɛ xa, a yi a maxa, a mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

¹¹ Xa furemaan mi a yiin naxa, a na a yiin din muxu yo ra, na kanna lan a a duginɛ xa, a yi a maxa. A mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

¹² Furemaan na a yiin din feɲɛ yo ra, na lan a kala. Xa goronna wudi dixin na a ra, a lan a maxa.”

¹³ “Furemaan na yiyalan, na kanna lan a legedenna ti xunsagi keden be-nun a xa rasariɲan. A xa a duginɛ xa, a yi a maxa tigi igen na. A sariɲanma nɛn na yi.

¹⁴ Xii solomasɛxɛde lɔxɔni, a xa ganba firin tongo hanma kolokonde dii firin, a sa e so saraxaraliin yii Alatala yɛtagi Naralan Bubun dɛɛn na.

¹⁵ Saraxaraliin xa xɔli keden ba yu-lubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Nayi, a yi na kanna rasariɲan Alatala yɛtagi faxunna ma naxan minixi a ma.

¹⁶ Xa xɛmɛn bari bodeni igen mini, na kanna lan a a gbɛɛn birin maxa, a mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

¹⁷ Xa na ige sifan sa dugin ma hanma se kidin ma, na lan a maxa. A mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

¹⁸ Xa xɛmɛn nun ɲaxanla kafu, e firinna birin lan e e maxa, e mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.”

¹⁹ “Xa ɲaxanla a kike wanli, wunla minima a ma, a mi fa sariɲanxi xun-sagi keden. Naxan na a yiin din a ra, a mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

²⁰ A nɛma a kike wanli, xa a a sa saden ma hanma a dɔxɔ gbɛɛn ma, na mi fa sariɲanxi.

²¹ Naxan na a yiin din a saden na, na kanna lan a a duginɛ xa, a yi a maxa, a mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

²² A na dɔxɔ gbɛɛn naxan ma, naxan na a yiin din na ra, na kanna lan a a duginɛ xa, a yi a maxa, a mi fa sariɲanxi han ɲinbanna.

²³ Xa sena nde saxi na saden ma hanma gbɛdɛn ma, a yi dɔxi naxan ma, naxan yo na a yiin din na seen na, a mi fa sarijanxi han jinbanna.

²⁴ Xa e nun xɛmɛna nde kafu, a wunla yi sa xɛmɛn ma, a fan mi sarijanxi xunsagi keden. A na a sa sade yo ma na xɔsisi.”

²⁵ “Xa wunla lu minɛ jaxanla ma, naxan mi findixi a kike wanla ra, hanma a kike wali waxatin yi xɔnkuya ayi, a mi fa sarijanxi han wunla yi jan alo a nɛma a kike wanli.

²⁶ A na a sa saden naxan ma hanma a dɔxɔ gbɛdɛn naxan ma, na mi sarijanxi, alo a nɛma a kike wanli.

²⁷ Naxan na a yiin din na saden na hanma a dɔxɔ na gbɛdɛn ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi sarijanxi han jinbanna.

²⁸ Wuli minin na jan, na jaxanla lan a legedenna ti xunsagi keden, a sarijanma nɛn na yi.

²⁹ Xii soloferede lɔxɔni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin tongo, a e xali saraxaraliin fema Naralan Bubun dɛɛn na.

³⁰ Saraxaraliin xa xɔliin boden ba yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Na xanbi ra, jaxanla wuli minin xɔsin janma nɛn Alatala yɛɛ ra yi.”

³¹ “Ɛ xa Isirayila kaane ratanga na feene ma naxanye e xɔsima, alogo e nama n batu bubun naxɔsi naxan e tagi, e yi faxa e xɔsina fe ra.”

³² Sariyane nan ne ra feni itoe ma: faxunna na mini xɛmɛn bari boden ma, igen na mini xɛmɛn xɛmɛyani a yi a xɔsi,

³³ jaxanla nɛma a kike wanli, igena nde na mini xɛmɛn hanma jaxanla bari bodeni, e nun xɛmɛn naxan kafuma jaxanla ma a kike wali waxatini.

16

Ala solona lɔxɔna

¹ Harunaa dii firinna naxanye siga Alatala yɛtagi, ne faxa xanbini, Alatala yi falan ti Musa xa.

² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala i tada Haruna xa, a a nama so yire sarijanxi fisamantenni yɛ yo yɛ, yɛ masansan dugin xanbi ra Layiri Kankiraan yɛtagi, Ala solonama dɛnaxan yi. Xa a na liga, n minima a ma nɛn kundaan yiyani Layiri Kankiraan dɛraganla xun ma, a yi faxa.”*

³ “Haruna xa feni itoe nan liga alogo a xa so yire sarijanxi fisamantenni: A lan a tura bulanna ba yulubi xafari saraxan na, e nun kontonna saraxa gan daxin na.

⁴ A lan a yi taa dugi guba sarijanxin nagodo a ma, a yi a taa dugi wantanna so. A xa a tagi xidi taa dugi tagixidin na, a yi taa dugi namun so. Na dugine sarijan, nanara a lan a yi a maxa benun a xa e so.

⁵ Isirayila yamaan lan e kɔtɔ firin so a yii yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden saraxa gan daxin na.

⁶ Haruna xa turaan ba a yɛtɛna yulubi xafari saraxan na alogo a xa Ala solona a yɛtɛ xa e nun a denbayana.

⁷ Na xanbi ra, a yi kɔtɔ firinne xali Alatala yɛtagi, Naralan Bubun dɛɛn na.

⁸ A xa kɔtɔne masɛnsɛn alogo a xa a kolon naxan lan a findi Alatala gbeen na e nun naxan sigan yire jaxini.

⁹ Masɛnsɛnna na kɔtɔn naxan suxu Alatala gbeen na, Haruna xa fa na ra, a a ba yulubi xafari saraxan na.

¹⁰ Masɛnsɛnna na kɔtɔn naxan suxu yire jaxin gbeen na, a jɛjɛn nan nalima Alatala ma a solona seen na, e sa a bɛjin yire jaxini burunna ra.

¹¹ Haruna xa fa turaan na, a a ba a yɛtɛna yulubi xafari saraxan na, a Ala solona a yɛtɛ xa e nun a denbayana. A xa na turaan kɔɛ raxaba a yɛtɛna yulubi xafari saraxan na.

¹² A xa tɛɛ kɔ seen nafe tɛɛ wolonna ra naxan tongoxi saraxa ganden fari Alatala yɛtagi. A yi wusulan fujin yiin yɛ firin tongo, a yi e xali yɛ masansan dugin xanbi ra, yire sarijanxi fisamantenni.

¹³ A xa wusulanna sa tɛɛn na

* **16:2: 16.2Layiri Kankirana** fe mɔn seɓɛxi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

Alatala yetagi, alogo tutin naxan tema, na xa Layiri Kankiraan deraganla luxun alogo a nama faxa.

¹⁴ A xa turaan wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a xuya Layiri Kankiraan deraganla yetagin ma. A mən yi a xuya Layiri Kankiraan yetagi dəxəna ma solofere.

¹⁵ Na xanbi ra, a xa kətən kəe raxaba yamaan yulubi xafari saraxan na, a yi a wunla xali ye masansan dugin xanbi ra, a yi a liga alo turaan wunla, a a xuya Layiri Kankiraan ma e nun a yetagi.”

¹⁶ “Na kiini, a xa Ala solona yire sarijanxi fisamantenna xa alogo a xa rasarijan Isirayila kaane xəsi feene nun e murute feene nun e yulubine birin ma. A mən xa a liga na kiini Naralan Bubun xa, naxan tixi Isirayila kaa xəsixine tagi.

¹⁷ Muxu yo nama lu Naralan Bubun kui a na so Ala solonadeni yire sarijanxi fisamantenni, han a yi mini. A xa Ala solona a yeteen xa e nun a denbayaan nun Isirayila yamaan birin.”

¹⁸ “Na xanbi ra, a yi mini, siga saraxa ganden yireni denaxan Alatala yetagi. A yi na fan nasarijan, a turaan nun kətən wunla sa saraxa ganden tongonna fenne birin ma.

¹⁹ A xa wunla xuya a yii sonla ra dəxə solofere saraxa ganden ma, alogo a xa a rasarijan Isirayila kaane xəsine ma.”

²⁰ “Haruna na yelin xəsine be yire sarijanxi fisamantenna ma, e nun Naralan Bubuna, e nun saraxa ganden, a xa kətə jəjən fan maso.

²¹ Haruna xa a yii firinne sa kətə jəjən xunna fari, a yi Isirayila kaane hakene nun murute feene nun yulubine birin fala a ma, a yi e sa kətən xunna fari. A yi muxuna nde xe, alogo a xa sa kətən bejin burunna ra,

²² a yi e hakene birin xali wulani. A xa kətən kedi, a siga burunna ra.”

²³ “Na xanbi ra, Haruna xa so Naralan Bubun kui, a yi taa dugine ba a ma, a naxanye so benun a xa so yire sarijanxini. A xa ne lu na.

²⁴ A xa a maxa yire sarijanxina nde yi, a yi a dugin bonne ragodo a ma. Na xanbi ra, a xa sa saraxa gan daxi firinna bonne ba a yete xa e nun yamaan xa, a Ala solona a yete xa e nun yamaan xa.

²⁵ A mən xa yulubi xafari saraxan turene sa tēni saraxa ganden fari.”

²⁶ “Naxan kətən bejinxi yire jaxini, na lan a yi a dugine xa, a yi a maxa, a fa fa yamaan daaxadeni.

²⁷ Turaan nun kətən naxanye baxi yulubi xafari saraxan na, naxanye wuli rawalixi yire sarijanxini Ala solona seen na, ne lan e xali yamaan daaxaden fari ma, e kidine nun e suben nun e gbiine yi sa tēni.

²⁸ Naxan na e gan, na lan a yi a dugine xa, a yi a maxa. Na xanbi ra, a yi so yamaan daaxadeni.”

²⁹ “Habadan sariyan na a ra e xa. Kike solofereden xii fuden ləxəni, e xa sunna suxu, e tan Isirayila kaane ba, xəjən naxanye dəxi e konni ba, e xa wanla birin bejin.

³⁰ Aməsətə Ala solonama e xa na ləxən nin, alogo e xa sarijan. Nayi, e sarijanma nən e yulubine birin ma Alatala yee ra yi.

³¹ A xa findi Matabu Ləxən nun sanla ra. E xa sunna suxu na ləxəni. Habadan sariyan na a ra.”

³² “Saraxaraliin naxan bata masusan a sugandi feen na, a dəxə saraxaraliyani a baba funfuni, na nan Ala solonama. A tan nan taa dugi doma rasarijanxine soma,

³³ a Ala solona yire sarijanxin nun Naralan Bubun nun saraxa ganden nun saraxaraline nun Isirayila yamaan birin xa.

³⁴ Habadan sariyan na a ra e xa. Ala solonama Isirayila kaane yulubine birin ma fe ra ləxə kedenni jəjən bun ma.”

E yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

17

Isirayila kaane xa sarijan

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a a xa a fala Haruna xa, e nun a diine nun Isirayila kaane birin, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi.

³ Isirayila kaan naxan na a pingen ba saraxan na, hanma yeXeena hanma siina, yamaan daaxadeni hanma a fari ma,

⁴ a mi a xali Naralan Bubun so dēen na alogo a xa a rali Alatala ma kiseen na Alatala Batu Bubun yeTagi, na kanna yatema nen alo faxa tiina. A bata wunla ramini, na kanna kedima nen a yamani.

⁵ Na ma, Isirayila kaane bama nen saraxan be burunna ra, e fa e saraxane ra saraxaraliin fema Alatala yeTagi Naralan Bubun dēen na, a yi e ba bōje xunbeli saraxan na Alatala xa.

⁶ Saraxaraliin xa a wunla xuya Alatalaa saraxa ganden dexonna ma Naralan Bubun dēen na, a yi a turene sa tēeni, a xirin yi rafan Alatala ma.

⁷ Nayi, Isirayila kaane nama fa suxure kōtone ki, e tinxintareyaan liga Ala ra naxanye xon. Habadan sariyan na a ra e tan xa e nun e yixetene birin.”

⁸ A mōn xa a fala, a naxa, “Isirayila kaan hanma xōjen naxan dōxi e tagi, a na saraxa gan daxin ba hanma saraxa gbete,

⁹ xa a mi a xali Naralan Bubun dēen na alogo a xa ba Alatala xa, a kedima nen a yamaan ye.”

Wunla nama don

¹⁰ “Isirayila kaan hanma xōjen naxan dōxi e tagi, naxan na wunla don, n kelima nen na kanna xili ma, n yi a kedi a yamaan ye.

¹¹ Amasōto fati benden niina a wunla nin. N tan bata wunla findi n solona seen na ε niine xa, naxan sama saraxa ganden fari. Amasōto wunla nan n solonama bayo niina a yi.

¹² Nanara, n na falama ε tan Isirayila kaane xa, ε tan sese nama wunla don. Xōje yo naxan dōxi ε tagi, e nama wunla don.

¹³ Isirayila kaan hanma xōjen naxan ε tagi, naxan na suben hanma xōliin faxa donsoyani naxan daxa a

don, a xa a wunla dindin bōxoni a benden sa a ye ma.

¹⁴ Amasōto suben birin niina a wunla nin. Nanara, n bata a fala Isirayila kaane xa, n naxa, ‘E nama sube yo wunla don, amasōto suben birin niina a wunla nin. Naxan yo a don, na kedima nen Isirayila yamani.’”

¹⁵ “Naxan na suben don naxan faxaxi a yete ma hanma sube gbete naxan faxaxi, a na findi Isirayila bari diin na hanma xōjena, na kanna lan a yi a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han pinbanna, na xanbi ra a yi sarijan.

¹⁶ Xa a mi a dugine xa, xa a mi a maxa, a na haken goronna tongoma nen.”

18

Kafu feen sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa ito nan fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala nan n tan na, ε Ala.

³ E nama Misiran kaane namunne liga, ε yi dōxi denaxan yi, hanma Kanan yamanan namunne, n na ε xalima denaxan yi. E nama e namunne suxu de!

⁴ E xa n ma sariyane nun n ma tōnne suxu bayo Alatala nan n tan na, ε Ala.”

⁵ “E xa n ma tōnne nun n ma sariyane suxu bayo naxan na e suxu, na kanna nii rakisın sōtōma nen e xon. Alatala nan n tan na.”

⁶ “Muxu yo nun a bari boden nama kafu. Alatala nan n tan na.”

⁷ “I nama i baba rayagi, ε nun i nga yi kafu. I nga na a ra. E nama kafu.”

⁸ “E nun i baba jaxalan gbete nama kafu, na i baba rayage nen.”

⁹ “E nun i magilen nama kafu, i baba dii temena hanma i nga dii temena, hali ε mi maxuruxi tande kedenna ma.”

¹⁰ “E nun i mamandenna nama kafu i ya dii xemena dii temena hanma i ya dii temena dii temena. Amasōto na i tan yage nen.”

11 “E nun i baba naxalan gbete a dii temen nama kafu, a naxan barixi i baba ma. I magilen na a ra.”

12 “E nun i baba magilen nama kafu. I baba bari boden na a ra.”

13 “E nun i nga ngaxakeden naxalanmaan nama kafu. I nga bari boden na a ra.”

14 “I nama i baba ngaxakedenna rayagi. E nun a naxanla yi kafu. I nga xurin na a ra.”

15 “E nun i mamuxun nama kafu. I ya diina naxanla na a ra. E nama kafu.”

16 “E nun i ngaxakedenna naxanla nama kafu. Na i ngaxakedenna rayage nen.”

17 “E nun naxanla nde nama kafu, e nun a dii temen fan yi kafu. E nun a mamandenna nama kafu, a dii xemena dii temena hanma a dii temena dii temena. I bari boden nan ne ra. Na mi daxa.”

18 “I nama i ya naxanla bari boden tongo i ya naxanla ra, i ya naxanla mon ne ne, alogo i nama yengen naso e tagi.”

19 “E nun naxanla nama kafu a nema a kike wanli, amasoto a mi sarijanxi.”

20 “E nun i lanfana naxanla nama kafu, i yi i yete xosi a xon.”

21 “I nama i ya dii yo ba saraxan na Molo ko suxure kideni, i yi i ya Ala xili kala. Alatala nan n tan na.”

22 “E nun xemmen nama kafu alo naxanla. Xosi feen nan na ra.”

23 “E nun suben nama kafu, i yi i yete xosi a xon. Naxanla nama a maso suben na e kafu. Fe haramuxin nan na ra.”

24 “E nama e xosi na kewali yo xon. Amasoto n siyaan naxanye kedima e yete ra, ne e yete xosi na feene nan xon.”

25 E kewanle baxo yeteen xosi nen. Nanara, n yi e hakene saran e ra, baxon yi a me e ra.

26 Nayi, e tan Isirayila kaane nun xonen naxanye e tagi, e xa n ma tonne nun sariyane suxu. E nama xosi feni itoe liga de!

27 Amasoto naxanye yi dxi baxoni ito yi benun e tan, ne yi feni itoe birin ligama, e baxon naxosi.

28 Na baxon nama a me e fan na e xosina fe ra, alo siyaan naxanye yi na benun e tan.

29 Nanara, naxan yo na xosi feni ito nde liga, na kedima nen a yamani.

30 E xa n ma yamarine suxu, e nama namun xosixi yo liga naxanye yi ligama menni benun e tan. E nama e yete xosi e xon. Alatala nan n tan na, e Ala.”

19

Yamaan nasarijan fena

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E xa sarijan, amasoto n tan sarijan, n tan, Alatala, e Ala.”

3 Birin xa a nga nun a baba binya, a yi Matabu Loxone suxu. Alatala nan n tan na, e Ala.”

4 “E nama suxurene batu, e nama wure raxulunxin nafala ala maligane ra. Alatala nan n tan na, e Ala.”

5 “E na baje xunbeli saraxan ba Alatala xa, e xa a ba a fapin na alogo a xa a rasuxu.”

6 Saraxan suben xa don a faja loxoni hanma na xoton bode. Naxan na lu han a xii saxande loxoni, e xa na sa teeni.

7 Xa e nde don xii saxande loxoni, na haramuxi, na mi rasuxuma.

8 Naxan na a don, na a haken goronna tongoma nen. Amasoto a bata Alatalaa se rasarijanxin naharamu. Na kanna kedima nen a yamani.”

9 “E na malo xaban folo, e nama maala xaba han xeen xedeen xon. E nama tonsonne makentun naxanye na lu a xori ma.

10 I nama sansi bogi donxene bolon langani, i nama xonne makon naxanye yolonxi. I xa ne lu yigelitone nun xone xa. Alatala nan n tan na, e Ala.”

11 “E nama mujan ti. E nama wulen fala. E nama e bode yanfa.

12 E nama e kalo n xinli wulen fari, amasoto i ya Ala nan xili kalama. Alatala nan n tan na.”

13 “I nama i muxun boden yii seene tongo yanfan xon, i yi a naxankata. I nama walikēen saranna ramara i konni han na xoton bode.”

14 “I nama tuli xərin konbi, i nama sese sa danxutəən yee ra naxan a rabire, koni i xa gaxu Ala yee ra. Alatala nan n tan na.”

15 “E nama tinxintareya liga kiti sadeni. I nama yiigelitəən nafisa, i nama nafulu kanna rafisa, koni i xa i adamadi boden makiti tinxinni.

16 I nama i adamadi boden mafala yamaan tagi. I nama i adamadi boden tənege alogo a xa faxa. Alatala nan n tan na.

17 I nama i ngaxakedenna rapaxu, koni i xa i adamadi boden maxadi, alogo i nama yulubin tongo a fe ra.

18 I nama i gbeen jəxə. I nama yamaan muxuna nde fe xənantenyaan namara i kui. I adamadi boden xanu alo i yetena. Alatala nan n tan na.”

19 “E xa n ma tənne suxu. I nama sube siya firinne rakafu. I nama sansi siya firinna si xeen ma. I nama gese siya firinna dugi səxənxin so.”

20 “Xa xemena nde nun konyi gilena nde kafu, muxu gbete naxan masuxi a jaxanla ra, naxan munma xunba hanma a xərya, e kala tixin saranma e ra nen. Koni e mi faxama, amasəto a munma yi xunba nen.

21 Xemen lan a kontonna xali Alatala yetagi Naralan Bubun deen na a yangin saraxan na.

22 Saraxaraliin xa yangin saraxa kontonna findi Alatala solona seen na a yulubi ligaxina fe ra, a yulubin yi xafari.”

23 “E na so na yamanani, n na e xalima denaxan yi, e yi bogiseen siyaan birin si, e xa tənna dəxə e bogine ra. E haramuxi nen e tan xa jee saxan, e nama e don.

24 Neen naanindeni, bəxən bogine birin nasarijanma nen Alatala tantun seen na.

25 Neen suulundeni, e nəe e bogine donje nen. Nayi, e bogi se sətəxine sigan gbo ayi nen. Alatala nan n tan na, e Ala.”

26 “E nama sese don wunla naxan yi. E nama e yiimato, e nama kəerayaan liga.

27 E nama e xunna de bi a radigilinixin na. I nama i de xaben dəxəne bi.

28 E nama e fatin mabə faxa feen sunun taxamasenna ra. E nama taxaraan te e fatin ma. Alatala nan n tan na.”

29 “I nama i ya dii temen nayagi i a findi yalunden na, alogo yamanan nama bira yalunyaan fəxə ra, a yi rafe fe jaxin na.

30 E xa Matabu Ləxəne suxu, e yi n ma yire sarijanxin binya. Alatala nan n tan na.”

31 “E nama siga koron bənbəne nun yiimatone fema, alogo e nama e raxəsi. Alatala nan n tan na, e Ala.”

32 “I xa keli fonna bun binyeni. I xa fonne binya, i yi gaxu i ya Ala yee ra. Alatala nan n tan na.”

33 “Xa xəjen fa dəxə e yamanani, e nama jaxu a ra,

34 koni e xa a yisuxu alo yamanan bari diina e tagi. I xa a xanu alo i yetena, amasəto e findi xəjen na nen Misiran yamanani. Alatala nan n tan na, e Ala.”

35 “E nama tinxintareya liga kiti sadeni, hanma se maligadeni, hanma se binyeni ligadeni, hanma se yiligadeni.

36 E sikeela xa tinxin. E nema sese malige, e xa ligase kamalixin nawali. Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e ramini Misiran yamanani.”

37 “E xa n ma tənne nun sariyane birin suxu. Alatala nan n tan na.”

20

Sariya kalane saranna fe

1 Alatala yi a fala Musa xa

2 a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa,

“Isirayila kaan hanma xəjen naxan dəxi Isirayila bəxəni, xa na nde a diin ba saraxan na Mələkə suxure kideni, yamaan xa a magəlon a faxa.

3 N tan yeteen kelima nen a xili ma, n yi a kedi Isirayila yamani. Amasəto a to a diin ba saraxan na Mələkə suxuren xa, a bata n ma yire sarijanxin naxəsi, a yi n xili sarijanxin kala.

4 Xa yamaan bata e yee ne raxi na feen ma, e tondi na kanna faxe,

naxan a diin baxi saraxan na Mələkə xa,

⁵ n tan yeteen kelima nen a xili ma e nun a denbayana. N na a kedima nen Isirayila yamani e nun naxanye birin biraxi a fəxə ra e n yanfa Mələkə suxure kideni.”

⁶ “Xa muxuna nde n yanfa, a bira koron bənbəne nun yiimatone fəxə ra, n kelima nen a xili ma, n yi a kedi a yamani.

⁷ E xa e yete suxu sarijanni, alogo e xa sarijan amasətə Alatala nan n tan na, e Ala.”

⁸ “E xa n ma tənne suxu, e yi e liga. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.”

⁹ “Naxan yo na a baba danga hanma a nga, e na kanna faxa. A tan nan a faxa feen nagidixi, bayo a bata a baba danga hanma a nga.”

¹⁰ “Xa xemena nde yalunya liga e nun xeme gbete a jaxanla, a lanfana jaxanla, e xa xeme yalunxin nun jaxalan yalunxin firinne birin faxa.”

¹¹ “Xa xemena nde nun a baba jaxanla kafu, a bata a baba rayagi. E xa xemen nun jaxanla firinne birin faxa. E tan yeteen nan e faxa feen nagidixi.

¹² Xa xemena nde nun a mamuxun kafu, e xa e firinne birin faxa. Amasətə e bata fe jaxin liga. E tan nan e faxa feen nagidixi.”

¹³ “Xa xemena nde kafu xemen ma alo muxun kafun jaxanla ma kii naxan yi, e firinna birin bata xəsi feen liga. E xa e firinna birin faxa. E tan nan e faxa feen nagidixi.”

¹⁴ “Xa xemena nde dii teme nun a nga fen a jaxanla ra, fe jaxin nan na ra. Xemen nun jaxanle birin xa gan, alogo na fe jaxin nama lu e tagi.”

¹⁵ “Xa xemena nde kafu suben ma, e xa a faxa, e yi suben faxa.”

¹⁶ “Xa jaxanla nde a maso suben na e yi kafu, e xa jaxanla nun suben faxa. E xa faxa, e tan nan e faxa feen nagidixi.”

¹⁷ “Xa muxuna nde a magilen tongo a jaxanla ra, a baba a dii temena hanma a nga a dii temena, e yi kafu, yagin nan na ra. E xa kedi yamaan ye.

Xemen bata kafu a magilen ma, a tan nan a haken goronna tongoma.”

¹⁸ “Xa xemena nde kafu jaxanla ma a nema a kike wanli, e firinne birin xa kedi yamani bayo e lanxi e yagi feen ma nen.”

¹⁹ “E nun i nga ngaxakedenna hanma i tenen nama kafu, bayo na i bari boden nayagima nen. E firinna birin e haken goronna tongoma nen.”

²⁰ “Xa xemena nde nun a səxə jaxanla kafu, a bata a səxə rayagi. E firinna nan e haken goronna tongoma, e faxama nen e mi dii bari.”

²¹ “Xa xemena nde a ngaxakedenna jaxanla tongo a jaxanla ra, xəsin nan na ra. A bata a ngaxakedenna rayagi. E mi dii barima.”

²² “E xa n ma tənne nun n ma sariyane birin suxu, e yi e liga, alogo na bəxən nama a me e ra, n na e xalima bəxən naxan yi dəxədeni.

²³ N siyaan naxanye kedima e yee ra, e nama bira ne namunne fəxə ra. Amasətə e feni itoe birin ligaxi nen e yi rapaxu n ma.

²⁴ Koni n na a fala nen e xa, n naxa, ‘E bəxən soma e tan nan yii. N na bəxən fima e ma nen e keen na, kumin nun nənən gbo denaxan yi.’ Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e sugandixi siyane tagi.

²⁵ Nanara, e xa sube haramuxine nun sube daxaxine tagi raba, e nun xəli haramuxine nun a daxaxine. E nama e yete xəsi subeni itoe xən, hanma xəline xən, hanma niimaseen naxanye e masigama bəxən ma, n tənna saxi naxanye ra a e haramuxi.”

²⁶ “Nayi, e findima n ma yama sarijanxin na nen, amasətə n tan Alatala sarijan. N bata e sugandi siyane tagi, alogo e xa findi n gbeen na.”

²⁷ “Xemen hanma jaxanla naxan e tagi, xa a findi koron bənbən na hanma yiimatoon na, e xa a magələn a faxa. A tan nan a faxa feen nagidixi.”

21

Saraxaraline sarijanna

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a a xa a fala saraxaraline xa, Harunaa diine,

a naxa, “Saraxaraliin nama a yete xosi a muxuna nde jandeni, a a maso a binbin na.

² E a muxu kendene alo itoe: a nga, a baba, a diina, a dii temena, a tada hanma a xunyena,

³ hanma a magilen naxan munma futu, naxan dōxi a konni bayo xemēn mi a yii. A nōe a yete xose nen e jandeni.

⁴ Koni, saraxaraliin naxan tixi yamaan yee ra, na nama a yete xosi, a yete rayagi.

⁵ Xa sayaan ti, saraxaraline mi lan e e xunne bi, hanma e e de xabene dexan bi, hanma e e fatin mabo.

⁶ E xa sarijan e Ala yetagi, e nama e Ala xili kala, amasoto e tan nan saraxane ralima Alatala ma teen na, naxanye luxi alo e Ala donsena. Nayi, e xa sarijan.

⁷ E nama yalunden futu hanma jaxanla naxan xeme feen kolon hanma jaxanla naxan ma xeme a mexi a ra. Amasoto e rasarijanxin na a ra Ala xa.

⁸ I xa a yate muxu sarijanxina, amasoto a tan nan saraxane fima Ala ma naxanye luxi alo a donsena. Nana, e xa a kolon a sarijan, amasoto n tan Alatala sarijan, n tan nan e rasarijanma.

⁹ Xa saraxaralina diina nde a yete rayagi a findi yalunden na, a a baba nan nayagixi. A xa gan.”

¹⁰ “Saraxarali kuntigin naxan bata masusan, a sugandi a ngaxakedenne tagi alogo a xa no dugi rasarijanxine sodeni, na nama a xunsexen lu a yitontaren na hanma a yi a dugine yibo jandeni.

¹¹ A nama so binbin xun ma. A nama a yete xosi hali a baba na a ra hanma a nga.

¹² A nama mini yire sarijanxin kui, hanma a yete xosi, amasoto a rasarijanxi Alaa masusan turen nan na. Alatala nan n tan na.

¹³ A xa sungutun nasolonxin tongo a jaxanla ra.

¹⁴ A nama kaja gilen tongo, hanma jaxanla bejinxina hanma

yalunde xosixina, koni a xa sungutun nasolonxin tongo a yamani,

¹⁵ alogo a nama a yixetene rayagi a yamaan tagi. Alatala nan n tan na naxan a rasarijanma.”

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁷ a xa a fala Haruna xa, a naxa, “I yixeten muxu madonxi yo nama wali saraxa rabadeni, a Ala donseen nali a ma.

¹⁸ Madonto yo mi daxa a a maso: danxutona, lebutenna, naxan yetagi madonxi, hanma naxan salen se madonxi,

¹⁹ sankalatona hanma yiikalatona,

²⁰ dantona hanma tongona, teeli kannu, hanma kafanla muxun naxan ma, hanma naxan tēgenxi.

²¹ Saraxarali Haruna yixeten madonxi yo nama a maso, a yi saraxane rali Alatala ma teen na. Madontoon na a ra, a mi lan a a maso, a Ala donseen nali a ma.

²² A nōe Alaa donse sarijanxin sifan birin donje nen, hali naxanye sarijan han.

²³ Koni a madontoyana fe ra, a mi lan a yi a maso yire sarijanxin ye masansan dugin na hanma saraxa gandena. A nama n ma yire sarijanxina fe kala. Alatala nan n tan na, naxan saraxaraline rasarijanma.”

²⁴ Musa yi na falane rali Haruna nun a diine ma, e nun Isirayila kaane birin.

22

Saraxane sarijanna

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Haruna nun a diine xa, a Isirayila kaane na saraxa sarijanxin naxanye fi n ma, e xa ne suxu ki fani e don kiin ma alogo e nama n xili sarijanxin kala. Alatala nan n tan na.

³ A fala e xa, i naxa, “Xa e yixete yo mi sarijan waxati famatone yi, a a maso Isirayila kaane saraxane ra e naxanye ralima Alatala ma, na kannu kedima nen n yetagi. Alatala nan n tan na.”

4 “Xa fure jaxin bata mini Haruna yixetena nde fatin ma, hanma furen yi a bari boden suxu, na mi lan a saraxa sarijanxine don benun a xa rasarijan. A mon mi sarijanxi xa a bata a yiin din sena nde ra naxan bata din muxun binbin na, hanma igen sifana nde naxan minixi muxun xemeyani,

5 hanma a na a yiin din bubu seen na hanma muxun naxan mi sarijan, hanma a findi se xosixi yo ra.

6 Naxan na a yiin din na se sifan na, na mi fa sarijanxi han jinbanna. A nama saraxa sarijanxine don, han a yi a fatin birin maxa.

7 Sogen na godo, a bata sarijan. Na xanbi ra, a nae saraxa sarijanxine donje sanon, amasoto a balon na a ra.

8 A nama suben don naxan faxaxi a yete ma hanma burunna subene naxan yiboxi, alogo a nama a yete xosi a xon. Alatala nan n tan na.”

9 “Saraxaraline xa n ma yamarine suxu alogo e nama yulubin tongo, e faxa e kalane fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.

10 Muxu yo nama saraxa sarijanxin don xa a mi saraxaralina denbayani. Hali saraxaralina muxu xilixina hanma a walikenen mi daxa a a don.

11 Koni xa saraxaraliin bata konyina nde sara, hanma naxan barixi a konni, na nae a donje nen.

12 Xa muxuna nde saraxaralina dii temen dexo a jaxanla ra, saraxarali mi a tan na, dii temen nama fa saraxa sarijanxine don.

13 Koni xa saraxaralina dii temen findi kapa gilen na hanma a futun yi kala, dii mi a yii, a xete a baba konni alo a to yi dii joreyani, a nae a baba donseen donje nen. Koni naxan mi saraxaralina denbayani, na nama a don.

14 Xa muxuna nde a saraxa sarijanxin don tantanni, a lan a yi a joxon fi, a mon yi yaganna dexoja ma firin sa a fari a yanginna ra.

15 Saraxaraline nama Isirayila kaane saraxa sarijanxine kala e naxan bama Alatala xa.

16 Xa e tin yamaan yi saraxa

sarijanxine don, e bata e findi yulubi tongone ra, yanginna fima naxan ma fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.”

17 Alatala yi a fala Musa xa,

18 a xa a fala Haruna nun a diine nun Isirayila kaane birin xa, a naxa, “Isirayila kaan birin hanma xorene Isirayila yi, naxan saraxa gan daxin bama Alatala xa, de tiin nakamalina fe ra, hanma jenige ma saraxana,

19 a lan a yi fa turaan na hanma kontonna, hanma kotona fe mi naxan na.

20 Fenen xuruseen naxan na, a mi lan e yi fa na ra, amasoto a mi rasuxuma e xa.

21 Xa muxuna nde fa xuruse gbeen na hanma a xunxurina, bore xunbeli saraxan na Alatala xa, hanma de tiin nakamali saraxana hanma jenige ma saraxana, fe yo nama lu a ra alogo a xa rasuxu.

22 Nayi, e nama fa xuruse yetaren na, e a rali Alatala ma teen na n ma saraxa ganden fari, hanma naxan madonxi, hanma a maxoloxi, hanma furen naxan fatin ma hanma kaban naxan ma.

23 Ningena hanma yexena naxan salen se kuya hanma a dungi, i nae na be nen jenige ma saraxan na, koni a mi rasuxe de tiin nakamali saraxan na.

24 E nama fa xuruseen na Alatala xon naxan tegenxi, a delane kalaxi, hanma e baxi na. E nama na ba saraxan na e yamanani.

25 E nama na xuruse sifan nasuxu xorene yii, e a ba donse saraxan na e Ala xa. Amasoto e tegenxi. Fena e ra. E mi rasuxe e xa.”

26 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

27 “Ningena, yexena hanma siin na bari, a xa lu a nga bun xii solofere. Xii solomasexede loxoni e nun na xanbi ra, a rasuxe nen saraxan na, naxan nalima Alatala ma teen na.

28 Ningena hanma yexena, e nama e nun a diin koe raxaba loxo kedenni.

29 Xa e barika bira saraxan ba Alatala xa, e xa a ba ki faji alogo a xa rasuxu.

30 A donma na loxon yeteen nin. E nama sese lu han xotanni. Alatala

nan n tan na.”

³¹ “E n ma yamarine suxu ε yi e liga. Alatala nan n tan na.”

³² “E nama n xili sarijanxin kala, alogo n xa lu sarijanni ε tagi, ε tan Isirayila kaane. Alatala nan n tan na, naxan ε rasarijanma.

³³ N tan nan ε ramini Misiran yamanani, n yi findi ε Ala ra. Alatala nan n tan na.”

23

Isirayila yamana sali lɔxɔne

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Sali lɔxɔne ni itoe ra Alatala xa, ε yamaan xilima malan sarijanxini waxatin naxan yi. Sali lɔxɔne ni itoe ra n xa.

³ E xa wali xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔn findixi Matabu Lɔxɔn nan na, malan sarijanxin tima lɔxɔn naxan ma. E nama wali yo ke. E xa Matabu Lɔxɔn findi Alatala gbeen na ε nεma dɔxi dεde yi.”

Yatene 28.16-25

⁴ “Sali lɔxɔn bonne ni i ra Alatala xa, E xa yamaan xili malan sarijanxini waxatini itoe yi:

⁵ Kike singen xii fu nun naaninna, fitirin ma, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla nan na ra Alatala xa.

⁶ Na kiken xii fu nun suulundena, Buru Tetaren Sanla nan na ra Alatala xa. E xa buru ratetarene don xii solofere.

⁷ Xii singeni, ε xa malan sarijanxin maxili. Na lɔxɔni, ε nama ε wanle ke.

⁸ E xa saraxane rali Alatala ma tεen na xii solofere. Xii soloferede lɔxɔni, ε mɔn yi malan sarijanxin maxili. Na lɔxɔni, ε nama ε wanle ke.”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “N bɔxɔn naxan soma ε yii, ε na so mεnni, ε se xaban fɔlɔ, ε xa fa ε bogise singen xidin na saraxaraliin fεma.

¹¹ Saraxaraliin xa a yita Alatala ra Matabu Lɔxɔn xɔtɔn bode, alogo a xa a rasuxu ε yii.

¹² E se xidin yitama Ala ra lɔxɔ naxan yi, ε xa yεxεen jεε kedenna ba

saraxa gan daxin na Alatala xa, fε mi naxan na,

¹³ e nun bogise saraxana, murutu fujin kilo sennin naxan basanxi turen na. Na xa rali Alatala ma tεen na, naxan xiri rafan a ma, e nun minse saraxan wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi.

¹⁴ Burun ba, tɔnsɔn ganxine ba, a xindene ba, ε nama se xabaxi yo don benun ε xa fa na saraxane ra ε Ala xa. Habadan sariyan nan na ra ε yixεtene birin xa, ε na dɔxɔ dεde yi.”

Yatene 28.26-31

¹⁵ “Keli Matabu Lɔxɔn xɔtɔn bode, ε malo xidin yitama Ala ra lɔxɔn naxan yi, xunsagi solofere xa dangu.

¹⁶ Xii tonge suulundeni, Matabu Lɔxɔ solofereden xɔtɔn bode, ε mɔn xa bogise xaba nεnεn fi Alatala ma bogise saraxan na.

¹⁷ E xa murutu fujin kilo saxan nafala buru ratexin na, ε fa na buru xun firin na bogise singe saraxa ralixin na Alatala xa.

¹⁸ Yamaan mɔn xa kontondi solofere ba saraxan na jεε keden kedenne fε mi naxanye ra, e nun tura bulan keden nun konton firin, sa bogise saraxa burune fari e nun bogise saraxane nun minse saraxan naxanye daxa. Saraxa gan daxin nan ne ra, naxanye ralima Alatala ma tεen na, e xirin yi rafan a ma.

¹⁹ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, e nun yεxεen jεε keden kedenna firin bɔjε xunbeli saraxan na.

²⁰ Saraxaraliin xa yεxεε firin nun bogise singen burun yita n na se ralixin na. E rasarijanma Alatala xa nεn, e yi so saraxaraliin yii.

²¹ Na lɔxɔn yeteni, ε xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama ε wanle ke na lɔxɔni. Habadan sariyan na a ra ε yixεtene birin xa, ε na dɔxɔ dεde yi.

²² E na malo xaban fɔlɔ, ε nama maala xaba han xεen xεdεen xɔn, ε nama tɔnsɔnne makentun naxanye na lu a xɔri ma. I xa ne lu yiigelitɔne xa e nun xɔjεne. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

Yatene 29.1-6

²³ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁴ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii singeni, ε xa ε matabu na lɔxɔni ε yi a binya, ε xɔtaan fe, ε yamaan xili malan sarijanxini.

²⁵ Ε nama ε wanle ke na lɔxɔni, ε xa saraxane rali Alatala ma tɛɛn na.”

Ala Solona lɔxɔna
Yatene 29.7-11

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁷ “Kike solofereden xii fuden xa findi Ala Solona Lɔxɔn na. Ε xa malan sarijanxin ti, ε yi sunna suxu, ε yi saraxane rali Alatala ma tɛɛn na.

²⁸ Ε nama ε wali yo ke na lɔxɔni, amasɔtɔ Ala Solona Lɔxɔn na a ra. Alatala solonama ε xa na lɔxɔn nin, ε Ala.

²⁹ Xa naxan yo mi sunna suxu na lɔxɔni, na kedima nen a yamani.

³⁰ Xa naxan yo wali na lɔxɔni, n na a raxɔrima nen a yamaan ye.

³¹ Ε nama wali yo ke. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa, ε na dɔxɔ dɛdɛ yi.

³² Matabu Lɔxɔn na a ra ε xa e nun sali lɔxɔna. Ε xa sunna suxu. Ε xa matabu sanla raba keli kiken xii solomanaaninden jinbanna ma han na xɔtɔn bode jinbanna.”

Bubu Kui Sanla
Yatene 29.12-40

³³ Alatala yi a fala Musa xa,

³⁴ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii fu nun suulundeni, Bubu Kui Sanla na ra Alatala xinli, han xii solofere.

³⁵ Sanla xii singeni, malan sarijanxin tima nen, ε nama ε wali yo ke.

³⁶ Xii solofere, ε xa saraxane rali Alatala ma tɛɛn na. Xii solomasexede lɔxɔni, ε mɔn xa malan sarijanxin ti, ε mɔn yi saraxane rali Alatala ma tɛɛn na. Malan sarijanxin na a ra, ε nama ε wali yo ke.

³⁷ Sali lɔxɔne nan ne ra Alatala xa, ε yamaan xilima malan sarijanxini lɔxɔn naxanye yi, alogo ε xa saraxane rali Alatala ma tɛɛn na, saraxagan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbeteeye, e nun minse saraxane, naxanye daxa sali lɔxɔne yi.

³⁸ Saraxani itoe sama Alatalaa Matabu Lɔxɔne saraxane fari nen, e nun ε kiseene nun ε dɛ tiin nakamali saraxane, e nun ε nenige ma saraxane ε naxanye birin fima Alatala ma.”

³⁹ “Kike solofereden xii fu nun suulunde lɔxɔni, ε na yelin bogi seene malandeni xɛɛn ma, ε xa sanla raba Alatala xa xii solofere. Xii singen nun xii solomasexeden findin Matabu Lɔxɔne nan na.

⁴⁰ Xii singe lɔxɔni, ε xa bogise fajine ba wudine kɔɛ ra, e nun tugu yiine, e nun jɔxɔndene, e nun wudi yii gbeteeye, ε yi sɛwa Alatala yetagi ε Ala han xii solofere.

⁴¹ Ε xa sanli ito raba Alatala xa jɛɛ yo jɛɛ, xii solofere. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa. Ε sanla raba jɛɛn kike soloferedeni.

⁴² Ε xa dɔxɔ bubune kui xii solofere. Isirayila bari diine birin xa lu bubune kui,

⁴³ alogo ε yixetene xa a kolon fa fala n na e benbane radɔxɔ nen bubune kui, n to ε ramini Misiran bɔxɔni. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

⁴⁴ Musa Alatalaa sali lɔxɔne fala na kii nin Isirayila kaane xa.

24

Yire sarijanxin lenpu dɔxɔ sena
Xɔrɔyaan 27.20,21

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A yamari Isirayila kaane ma a e xa fa oliwi ture fajin na i xɔn, alogo lenpune xa dɛge waxatin birin.

³ Haruna xa a yengi lu lenpune xɔn Layiri Kankiraan ye masansan dugin fari ma Naralan Bubun kui, alogo e xa dɛge Alatala yetagi keli jinbanna ma han xɔtɔnni waxatin birin. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa.

⁴ Haruna xa a yengi lu lenpune xɔn kɔɛɛn birin na naxanye dɔxi lenpu dɔxɔ se xema daxin fari Alatala yetagi.”

⁵ “Murutu fujin tongo i yi buru fu nun firin nafala. Burune keden kedenna birin binyen xa kilo sennin li.

⁶ I xa e dɔxɔ yelan firin nin xema tabanla fari Alatala yetagi, sennin sennin ye ma.

⁷ I xa wusulan fajin sa burune birin fari, naxan nalima Alatala ma tɛɛn na burun jɔxɔn na jɔxɔ lu seen na Ala xɔn.

⁸ Buruni itoe xa dɔxɔ Alatala yetagi Matabu Lɔxɔn birin yi. Habadan layirin na a ra Isirayila kaane xa.

⁹ Burune xa raxɛɛ Haruna nun a diine ma, e yi e don yire sarijanxini. Amasɔɔ se sarijanxin na a ra na saraxane ye, naxanye ralima Alatala ma tɛɛn na, naxanye so saraxaraline yii. Habadan sariyan na a ra.”

Ala rayelefun nun gbalona

¹⁰ Lɔxɔna nde muxuna nde yi mini Isirayila kaane ye, a nga Isirayila kaa, a baba Misiran kaa. Na kanna nun Isirayila kaana nde yi yɛngɛ yamaan daaxadeni.

¹¹ Isirayila jaxanla diin yi Ala xinla rayelefu, a yi a konbi. A nga yi xili nɛn Selomiti, Dibiri a dii tɛmɛna Dan bɔnsɔnni. Mafuren e yi a xali Musa fɛma.

¹² E yi a ramara a fajin na han Alatala yetɛɛn yi a fe yeɓa e xa.

¹³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁴ “Naxan konbin tixi, na ramini yamaan daaxaden fari ma. Naxanye birin a xuiin mɛxi, ne birin xa e yiine ti a xunna ma, yamaan birin yi a magɔlɔn han a faxesa.

¹⁵ I xa a fala Isirayila kaane xa iki, i naxa, ‘Naxan na Ala konbi, a lan a yi a yulubin goronna tongo.

¹⁶ Naxan na Alatala xinla rayelefu, na xa faxesa, yamaan birin xa a magɔlɔn. Xa a findi xɔjɛn na hanma Isirayila kaana, a na Alatala xinla rayelefu, a faxama nɛn.

¹⁷ Naxan na muxuna nde faxesa, e xa na kanna faxesa.

¹⁸ Naxan na muxuna nde a suben faxesa, a lan a yi a jɔxɔn so a yii. Niin jɔxɔn xa fi niin na.

¹⁹ Naxan na a boden maxɔlɔ, a fan xa maxɔlɔ na kiini.

²⁰ Maxɔlɔn jɔxɔn nan maxɔlɔn na, yeɛn jɔxɔn nan yeɛn na, jinna jɔxɔn

nan jinna ra. A xa maxɔlɔ alo a a ligaxi boden na kii naxan yi.

²¹ Naxan na suben faxesa a lan a yi a jɔxɔn fi, koni naxan na muxun faxesa a lan a yi faxesa.

²² Sariya kedenna na a ra e birin xa, xɔjɛna hanma Isirayila kaana. Alatala nan n tan na, e Ala.’ ”

²³ Musa yi falan ti Isirayila kaane xa. Xɛmɛn naxan konbin tixi, e yi na xali yamaan daaxaden fari ma, e yi a magɔlɔn, a faxesa. Isirayila kaane yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

25

Matabu jɛɛna

Sariyane 15.1-11

¹ Alatala yi a fala Musa xa Sinayi geyaan fari,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na so na bɔxɔni n naxan soma e yii, bɔxɔn yetɛɛn xa a matabu Alatala xinli.

³ E nɔɛ e xɛɛne biye nɛn jɛɛ sennin, e manpa bili nakɔne wali, e yi e bogine malan.

⁴ Koni jɛɛ solofereden findin matabu jɛɛn nan na Alatala xinli. E nama e xɛɛne bi hanma e yi e manpa bili nakɔne wali.

⁵ Sansi bogin naxanye na soli e yetɛ ma, i tan nama e malan i yetɛ xa. I tan nama manpa tɔnsɔn mɔxine malan naxanye bogixi e yetɛ ma. Amasɔɔ matabu jɛɛn na ra bɔxɔn xa.

⁶ Koni bɔxɔn na naxan namini matabu jɛɛn kui, e birin xa na don, i tan, i ya konyi xɛmɛna, i ya konyi gilɛna, i ya walikɛna, xɔjɛn naxan luma i konni,

⁷ e nun i ya xuruseene, e nun hali burunna suben naxanye i ya bɔxɔni. Bɔxɔn na naxan namini, na birin nɔɛ donjɛ nɛn.”

Xɔɔya jɛɛna

⁸ “E xa matabu jɛɛ solofere tɛngɛ, jɛɛ solofere dɔxɔ solofere, alogo matabu jɛɛ soloferene xa lan jɛɛ tonge naanin e nun solomanaaninna ma.

9 Kike solofereden xii fudeni, Ala Solona Lɔxɔna, ε xa xɔtane fe yamanan birin yi.

10 Εηεε tonge suulunden nasarijanman nɛn, ε yi a rali yiren birin yi a yamanan muxune birin bata xɔɔya. Xɔɔya ηεεn na a ra ε xa, ε birin yi xεte ε denbayana bɔxɔn ma ε bɔnsɔnne yi.

11 ηεε tonge suulunden findima Xɔɔya ηεεn nan na ε xa. Ε nama ε xεene bi, ε nama sansi bogine malan naxanye solima e yete ma. Ε nama manpa bogi tɔnsɔnne malan naxanye bogima e yete ma.

12 Amasɔtɔ Xɔɔya ηεεn nan na ra. A sarijan ε xa. Ε na donseen naxan to xεene ma, ε xa na don.”

13 “Na Xɔɔya ηεεna, birin xa xεte a gbee bɔxɔn ma.

14 Xa ε bɔxɔna nde mati hanma ε a sara muxuna nde ma, ε nama ηaxu ε bode ra.

15 I a saren naxan soma i kon kaan yii, na xa lan na ηεene yatɛn ma naxan luxi benun Xɔɔya ηεεn xa a li. A xa a saren nasuxu i yii naxan lanηe se xaba waxatine yatɛn ma naxanye luxi.

16 Xa ηεε wuyaxi luxi, a saren xa mate na kiini. Xa ηεε dando nan luxi a xa a saren magodo. Amasɔtɔ a mi bɔxɔn matima, fɔ se xaba waxatine.

17 Ε nama ηaxu ε bode ra, koni ε xa gaxu ε Ala yεε ra. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

18 “Ε xa n ma tɔnne nun sariyane suxu. Nayi, ε luma nɛn yamanani bɔηe xunbenli.

19 Bɔxɔn yi bogi seene fi, ε yi ε dεge han ε lugo, ε lu bɔηe xunbenli.

20 Waxatina nde ε a falama nɛn, ε naxa, ‘En nanse donma ηεε soloferedeni, xa en mi xεen bi, en mi seen xaba?’

21 N barakan sama nɛn ε feene yi ηεε senninden, alogo ε se xabaxin xa ε makone birin fan han ηεε saxan.

22 ηεε solomasεxɛdeni, ε nεma ε xεene bima, ε donse ramaraxin nan donma. Ε luma a donηe nɛn han ηεεn solomanaaninden se xaba waxatini.”

23 “Ε nama bɔxɔn mati habadanni mumε, amasɔtɔ n tan nan gbee bɔxɔn

na. Ε tan luxi nɛn alo xɔηen naxanye yigiyaxi n konni.

24 Nanara, ε na yamanan sɔtɔ, ε xa sariyan dɔxɔ alogo bɔxɔ matixin xa xunba.”

25 “Xa i ngaxakedenna findi yigelitɔn na, a yi a bɔxɔna nde mati, a bari bodena nde xa fa a bɔxɔ matixin xunba.

26 Xa a bari bode mi na naxan daxa a a xunba, xa a tan yetεen bata a xunba fεren sɔtɔ,

27 a xa ηεene yate keli a saran ma, a yi na ηɔxɔn naxete a sara muxun ma. Na xanbi, a nɔe xεte nɛn a bɔxɔni.

28 Koni, xa a mi a ηɔxɔ raxete se sɔtɔ, bɔxɔn xa lu a sara muxun yii han Xɔɔya ηεεna. Na waxatini a kari singen mɔn xa xεte a bɔxɔni.

29 Xa muxuna nde a banxin mati taa gbeeni yinna soxi naxan ma, a nɔe a xunbe nɛn han ηεε keden a sara xanbini.

30 Koni xa banxin mi xunba benun ηεε keden, a luma nɛn a sara muxun gbeeyani sɔnɔn e nun a yixetene. A mi a raxetema Xɔɔya ηεεni.

31 Koni banxin naxanye taa xunxurine yi naxanye mi rabilinxi yinna ra, ne luma nɛn alo bɔxɔna. Ε nɔe xunbe nɛn, e mɔn yi raxete e kari singen ma Xɔɔya ηεεni.”

32 “Lewi bɔnsɔnna taane kui, Lewine nɔe e banxine xunbe nɛn waxatin birin.

33 Naxan na Lewi kaana nde a banxin sara, a minima nɛn banxi saraxin nun na taani Xɔɔya ηεεni. Amasɔtɔ banxin naxanye Lewi taane yi, ne findixi Lewine nan gbansan gbee ra Isirayila yamanani.

34 Koni xεen naxanye e taane rabilinni, ne mi lan e mati, amasɔtɔ Lewine nan gbee e ra habadan!”

Donla feen sariyane

35 “Xa i ngaxakedenna findi yigelitɔn na, naxan dɔxi i fεma, fεren mi fa a yii a balo, i lan i yi a maso i ra alo xɔηena alogo a xa lu i fεma.

36 I nama tɔnɔ yo maxɔdin a ma koni i xa gaxu i ya Ala yεε ra, i ngaxakedenna yi lu i fεma.

37 Xa i a doli gbetini, i nama tɔnɔ sa a fari. Xa i donseen mati a ma, i nama tɔnɔn sɔtɔ a xɔn.”

38 “Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε ramini Misiran bɔxɔni alogo n xa Kanan bɔxɔn so ε yii, n yi findi ε Ala ra.”

Muxun xunba sariyana fe

39 “Xa muxuna nde findi yiigelitɔɔn na i dɛxɔn, a yi a yete mati i ma, i nama a ti konyi wanla ra.

40 A xa masuxu i konni alo walikena hanma xɔɲena. A xa lu i ya wanla ra han Xɔɔya Nɛɛna.

41 Na waxatini, e nun a diine yi xɔɔya, a yi xete a xabilani, e nun a benbane bɔxɔni.

42 Amasɔtɔ n ma walikene nan Isirayila kaane ra, n naxanye ramini Misiran yamanani. E nama mati konyiyani.

43 I nama e naxankata, fɔ i xa gaxu i ya Ala yee ra.”

44 “Xa ε konyi xemen hanma konyi gilen sara, a xa keli siya gbete ne ye naxanye ε rabilinxi.

45 E mɔn nɔe xɔɲena ndee sare nen naxanye dɔxi ε ye, e nun e xabilan muxuna nde naxanye barixi ε yamanani. E yi findi ε gbeen na.

46 E mɔn nɔe e luyε ε diine yii nen ε keen na, alogo e xa lu konyiyani habadan. Koni ε ngaxakedenne, Isirayila kaane, ε tan sese nama nɔɔn sɔtɔ a ngaxakedenna xun na, a a naxankata.”

47 “Xa xɔɲen findi nafulu kanna ra naxan dɔxi ε konni, ε ngaxakedenna nde yi findi yiigelitɔɔn na, a a yete mati xɔɲen ma, hanma xɔɲen xabila muxu gbete ma,

48 a nɔe xunbe nen a mati xanbini. A ngaxakedenna nde nɔe a xunbe nen,

49 hanma a sɔxɔna, hanma a dunbode, hanma a bari bodena nde a xabilani, na nɔe a lige nen. A tan yeteen nɔe a yete xunbe nen, xa a feren sɔtɔ.

50 Nayi, e nun a sara muxun xa nɛene yate keli a sara nɛen ma han Xɔɔya Nɛɛna. A xa a nɔxɔn fi alo walikenen nɔe saranna yatɛn naxan sɔte na nɛene bun.

51 Nɛen dɔnxɛn naxanye luxi, xa ne mɔn gbo, a xa ne xasabin gbetin naxete nafulu kanna ma a xunba saren na.

52 Nɛen naxanye luxi benun Xɔɔya Nɛen yi a li, xa ne mi fa gbo, a xa na fan xasabin gbetin naxete a xunba saren na.

53 A yisuxuma nen a kanna konni alo walikenen naxan sare fixi, a nama a naxankata.

54 Xa a mi xunba na kii yo yi, e nun a diine xa xɔɔya Xɔɔya Nɛeni.

55 Amasɔtɔ n ma walikene nan Isirayila kaane ra. N gbee walikene nan e ra, n naxanye ramini Misiran bɔxɔni. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

26

Barakan nun dangana

Sariyane 7.12-24 nun 28.1-14

1 “E nama suxurene rafala. E nama alana nde sawuran nafala. E nama gemen dɔxɔ, ε yi a batu. E nama geme masolixin ti ε yamanani ε yi a batu. Amasɔtɔ Alatala nan n tan na, ε Ala.”

2 “E xa n ma Matabu Lɔxɔne suxu, ε yi n ma yire sarinixin binya. Alatala nan n tan na.”

3 “Xa ε n ma tɔnne nun yamarine suxu,

4 n tulen nafama nen ε ma a waxatini, bɔxɔn yi balon fi, wudine yi bogi xee ne ma.

5 Se bɔnbɔ waxatin buma nen han bogise bolon waxatina. Bogi seene yi lu bolonɲe han xee bi waxatina. E degema nen han ε lugo, ε yi lu ε bɔxɔni bɔɲe xunbenli.

6 N tinma nen yamanan yi lu herini. E na ε sa, sese mi ε tɔre. N burunna sube xɔɲene bama nen ε yamanani, yengen mi soe ε konni.

7 E ε yaxune kedima nen, e yi bira ε bun yengeni.

8 E tan muxu suulun fama nen ε yaxun muxu kemε kedideni. E tan muxu kemε yi ε yaxun wuli fu kedi. E yaxune birama nen ε bun yengeni.

9 N fanma nen ε ra. N yi dii wuyaxi fi ε ma, ε wuya ayi. N na n ma layirin nakamalima nen en tagi.

10 E yala malo ramaraxine donma nen han malo xaba waxatin mɔn yi a

li, ε yi a fonna dɔnxɛn woli ayi alogo a nɛnɛn xa ramara.

¹¹ N luma nɛn ε yɛ, n mi n mɛ ε ra mumɛ!

¹² N na n masiga tima nɛn ε tagi, n findi ε Ala ra. E yi findi n ma yamaan na.

¹³ Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε ramini Misiran bɔxɔni alogo ε xa ba Misiran kaane yii. N Misiran konyiyaan goronna ba nɛn ε ma, alogo ε xa nɔ sigan tiyɛ xunna kenli.”

Sariyane 28.15-68

¹⁴ “Koni, xa ε mi n xuiin namɛ, ε yamarini itoe birin suxu,

¹⁵ xa ε n ma tɔnne kala, ε yi ε mɛ n ma sariyane ra, ε mi n ma yamarine birin liga, ε n ma layirin kala,

¹⁶ nayi, n ni ito nan ligama ε ra: N yihadin nagodoma nɛn ε ma, e nun fitina furene nun fati mawolonna, naxanye ε yɛɛne kalama, e yi ε niin ba. E sansine sima fuuni bayo ε yaxune nan e donma.

¹⁷ N kelima nɛn ε xili ma, alogo ε yaxune xa ε nɔ. Naxanye ε rajaxuxi, ne yi nɔɔn sɔtɔ ε xun na. E ε giyɛ hali muxu yo mi ε fɔxɔ ra.”

¹⁸ “Na birin xanbi ra, xa ε mi n xuiin namɛ, n na ε yulubine saranma ε ra nɛn dɔxɔna ma solofere.

¹⁹ N yi ε wason kala, n yi kuyeni xara alo wurena, e nun bɔxɔna alo sulana.

²⁰ E sɛnben yi jan fuuni, bayo ε bɔxɔn mi bogi seene fiyɛ, yamanan wudine mi bogima.”

²¹ “Xa ε murutɛ n ma, ε tondi n xuiin namɛ, n na ε tɔrɔne rawuyama ayi nɛn dɔxɔ solofere naxan lanxi ε yulubine ma.

²² N burunna subene rafama nɛn ε xili ma naxanye ε diine faxama, e yi ε xuruseene raxɔri. E yi ε xurunɲɛ ayi han ε kirane yi yigeli.”

²³ “Xa hali na birin ε mi xuru n ma, ε lu murutɛxi n ma,

²⁴ n yɛtɛɛn kelima nɛn ε xili ma, n mɔn yi ε tɔrɔne rawuya ayi dɔxɔ solofere.

²⁵ N yɛngɛn nakelima nɛn ε tan xili ma, n yi ε yulubine saran ε ra n ma

layirin kala feen na. E na ε luxun ε taa ratangaxine yi, n fitina furen nafama nɛn, ε yi lu ε yaxune yiini.

²⁶ N yi ε kuma donseen na, naxalan fu yamaan birin ma burun ganma nɛn buru gande kedenni, e yi ε buruni taxun ligase xurudin na, ε yi a don koni ε mi lugo.”

²⁷ “Xa hali na birin, ε mi n xuiin namɛ, ε yi lu murutɛxi n ma,

²⁸ nayi, n kelima nɛn ε xili ma, n yi ε yulubine saran ε ra dɔxɔna ma solofere.

²⁹ E ε diine suben donma nɛn.

³⁰ N yi ε taan kidene kala, n yi ε wusulan gandene rabira.

³¹ N yi ε taane findi xɔrinxɔrinna ra, ε yire sarijanxine yi raxɔri. Nayi, ε saraxane mi fa rafanma n ma.

³² N na ε yamanan kalama nɛn. E yaxune na fa dɔxɔdeni ε konne yi, e kabɛma nɛn a kalaxin ma.

³³ N na ε raxuyama ayi nɛn yamanane yi, n yi bira ε fɔxɔ ra silanfanna ra, n yi ε sagatan.* E yamanani gelima nɛn, a yi findi taa xɔnne ra.”

³⁴ “Nayi, ε nɛma ε yaxune yii e konni waxatin naxan yi, ε yamanani genla yi lu, ε bɔxɔn luma nɛn matabuni, matabu waxatine nɔxɔn na ε mi naxanye suxu.

³⁵ A nɛma rabejinxi, a matabun sɔtɔma nɛn, ε mi tin naxanye ma ε yi dɔxi a yi waxatin naxan yi.

³⁶ Naxanye na lu e nii ra ε yɛ, n na e tunnaxɔlɔma e ma nɛn e yaxune yamanani, han e yi e gi nɔxɔnden gbansanna bira xuiin bun alo silanfanna, e bira hali muxɛ mi e fɔxɔ ra.

³⁷ E birama nɛn e bode fari alo e nɛma e giyɛ silanfanna bun, anu muxu yo mi e fɔxɔ ra. E mi nɔɛ tiyɛ ε yaxune yɛɛ ra.

³⁸ E faxama nɛn siya gbɛtɛne tagi, ε yaxune yamanan yi ε don.

³⁹ Naxanye na lu ε tan yɛ, ne doyenma nɛn han e faxa e yaxune yamanane yi e tan nun e benbane hakɛne fe ra.”

⁴⁰ “Koni e na e ti e hakɛne ra e nun e benbane gbeene nun e tinxintareyaan nun e murutɛna,

* **26:33: Silanfanna:** Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

⁴¹ feen naxanye a ligaxi, n yi keli e xili ma, n yi e rasiga e yaxune yamanani, nayi e Ala kolontare bəɲene na xuru, e yi e hakene yanginna fi,

⁴² n na n mirima nən layirina feen ma nxu nun Yaxuba tagi, e nun nxu nun Isiyaga, e nun nxu nun Ibu-rahima, n yi n miri yamanana fe ma.

⁴³ Koni, fə yamanan nabəɲinxin xa lu singe, a yi a matabu e mi na wax-atin naxan yi. E e hakene yanginna fima nən amasotə e bata e mɛ n ma sariyane nun tənne ra.

⁴⁴ Koni, hali e lu e yaxune yamanani, n mi e rabəɲinɲe han e yi raxəri, n yi n ma layirin kala. Amasotə Alatala nan n tan na, e Ala.

⁴⁵ N na n mirima nən n ma layirin ma, naxan nxu nun e benbane tagi, n naxanye ramini Misiran bəxəni siyane yətagi, alogo n xa findi e Ala. Alatala nan n tan na.”

⁴⁶ Alatala tənne nun yamarine nun sariyane nan ne ra, a naxanye falaxi Isirayila kaane xa fata Musa ra Sinayi geyaan fari.

27

Muxun naxanye fixi Ala ma

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa muxuna nde bata a de ti, a muxuna nde fi Alatala ma, a xunbama gbetin nan na naxan lanxi a yatən ma.

³ Xa xəmən na a ra naxan barin bata ɲeɛ məxəɲe ti han ɲeɛ tonge sennin, i xa a saren yatə gbeti gbanan tonge suulun na, gbeti gbananna naxanye rawalima yire sariɲanxini.

⁴ Xa ɲaxanla na a ra, gbeti gbanan tonge saxan.

⁵ Dii xəmən naxan barin bata ɲeɛ suulun ti han ɲeɛ məxəɲe, na lanma gbeti gbanan məxəɲe nan ma. Dii tɛmɛna, gbeti gbanan fu.

⁶ Dii xəmən naxan barin bata kike kedenna ti han ɲeɛ suulun, na lanma gbeti gbanan suulun nan ma. Dii tɛmɛna, gbeti gbanan saxan.

⁷ Xəmən naxan bata dangu ɲeɛ tonge senninna ra, na lanma gbeti

gbanan fu nun suulun ma. ɲaxanla, gbeti gbanan fu.

⁸ Naxan bata a de ti, xa yiigelitəən na a ra, a mi nəe na gbetin yatən fiyɛ, a lan a yi na muxun xali saraxaraliin fɛma. Na nəe gbetin xasabina nde fale nən a nəe naxan fiyɛ.”

⁹ “Xa muxuna nde bata a de ti xurusena fe ra naxan nəe bɛ saraxan na Alatala xa, na xuruse sifan na fi Alatala ma, a bata rasariɲan.

¹⁰ A mi masarɛ gbetɛ ra. A faɲin mi masarɛ a kobin na, a kobin mi masarɛ a faɲin na. Xa a kanna xuruseen masara gbetɛ ra, e firinna birin bata rasariɲan.

¹¹ Xa suben na a ra naxan hara-muxi, naxan mi bɛ saraxan na Alatala xa, a xa xali saraxaraliin fɛma.

¹² Saraxaraliin xa a saren fala, xa suben fan, hanma a mi fan. A na saren naxan fala, a bata lu na ma.

¹³ Xa a kanna waxi suben xunba feni, a xa a ɲəxən fi a yi yaganna dəxəɲa ma firin sa a fari.”

¹⁴ “Xa muxuna nde a banxin fi Alatala ma, saraxaraliin xa a saren fala, xa a fan hanma a mi fan. A na naxan fala, a bata lu na ma.

¹⁵ Xa a kanna waxi a xunba feni, a xa a ɲəxən fi a yi yaganna dəxəɲa ma firin sa a fari. Banxin yi xetɛ a kanna ma.”

¹⁶ “Xa muxuna nde a xɛɛn fi Alatala ma, a saren xa fala fata sansiin yatən na naxan xuyɛ a ma. Malo bənbeli gbee saxan xuyɛ bəxən naxan ma, na lanma gbeti gbanan tonge suulun nan ma.

¹⁷ Xa xɛɛn fixi Xəɾəya ɲɛɛn nin, a saren luma na kii nin.

¹⁸ Xa xɛɛn fixi Xəɾəya ɲɛɛn xanbin nin, saraxaraliin xa ɲeɛne yatə naxan luxi benun Xəɾəya ɲɛɛ famatəna, a yi nde ba xɛɛn saren na.

¹⁹ Xa xɛɛ kanna waxi a xunba feni, a xa a ɲəxən fi, a yi yaganna dəxəɲa ma firin sa a fari, xɛɛn yi xetɛ a kanna ma.

²⁰ Xa a mi xɛɛn xunba, a yi a mati muxu gbetɛ ma, a mi fa nəe a xunbɛ.

²¹ Xɛɛn na yɛba Xəɾəya ɲɛɛni, a bata rasariɲan, a so Alatala yii kiseen na habadan! A findima saraxaraline gbeen nan na.

²² Xa muxuna nde xεen fi Alatala ma a naxan saraxi, naxan mi yi a keeni,

²³ saraxaraliin xa a saren fala fata neene yatεn na naxanye luxi benun Xoroya Neena. Na kanna xa a saren fi na lɔxɔ yeteni. A sarijan Alatala yetagi.

²⁴ Xεen naxεtεma a kari singen ma nen Xoroya Neeni, a sara naxan ma, naxan gbee yi a ra nun.

²⁵ Na sarene birin falama nen fata yire sarijanxin gbeti gbananna ra, naxan lanxi garamu fu ma.”

²⁶ “Muxu yo nama a xuruse dii singen fi Alatala ma na kiini, amasɔɔ Alatala nan gbee dii singene birin na hali ba na feen na. Ninge ba, yεxεε ba, Alatala nan gbee e birin na.

²⁷ Xa a findi sube haramuxin dii singen na, a kanna nɔε a xunbe nen. A xa a ɲɔxɔn fi, a yi yaganna dɔxɔɲa ma firin sa a fari. Xa a mi a xunba, a xa a mati a sare falaxin na.”

²⁸ “Koni, muxun na sese fi Alatala ma habadanni, muxu ba, xuruse ba, a keε xεen ba, na sese mi sare, a mi xunbe. Naxan yo na fi a ma habadanni, na bata sarijan a xa fefe.

²⁹ Hali a findi muxun na naxan fixi Ala ma habadanni, a mi nɔε xunbe, ε xa a faxa.”

³⁰ “Alatala nan gbee bɔxɔn bogiseene birin yaganna ra. A na keli xεen ma hanma langan kui, a sarijan Alatala yetagi.

³¹ Xa muxuna nde waxi a yaganna yirena nde xunba feni, fɔ a xa a ɲɔxɔn fi, a yi na yiren yaganna dɔxɔɲa ma firin sa a fari.

³² Alatala nan gbee xuruseene birin yaganna ra, a xurin nun a xungbena. Xuruseene na yate, Alatala nan gbee e fudene ra.

³³ Xuruseene mi yebama a fajin nun a kobin na. Xuruseen nama masara gbεε ra. Xa a na liga e firinna birin nasarijanma nen, e mi nɔε xunbe.”

³⁴ Alatala na yamarine nan so Musa yii Isirayila kaane xa Sinayi geyaan fari.

Yatene Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebε

Tawureta Musa yire naaninden ni i ra. Isirayila kaane to keli Misiran yamanani, siga Kanan bəxəni, e feen naxanye liga kira yi, ne nan sebexi Kitabun yireni ito kui. A xili saxi na kiini nən bayo Isirayila kaane yatən nan sebexi a kui naxan findixi dəxəde wuyaxi ra.

Isirayila kaane yelin xanbini sariyane birin sətε Musa ra Ala naxanye fala a xa Sinayi geyaan fari e mini xanbini Misiran yamanani, e yi e yitən siga na yamanani Ala naxan nagidixi e ma. E yi siga singen han Kadesi-Barineya yi, Isirayila yamanan so dεna. Koni e yi gaxu soε. Nayi, e yi lu tonbonni jεε tonge naanin. Dənxən na, e yi tərə wuyaxi sətə, e yi siga yiifanna ma alogo e xa Moyaba yamanan masətə Fəxə Daraan sogeteden binni. Kitabun yireni ito sora dənxene fe wuyaxi gbətεye nan falama naxan liga Moyaba yamanani. Isirayila kaane lu mən nin han e yi so Kanan yamanani.

Kitabun yireni ito Alaa yamana muxuyaana nan yitama en na. Waxatina nde e lannayaan liga, waxatina nde sikεna. Waxatina nde e xaxili ragidixi, waxati gbətε, e yigitεgεxi. Koni, hali Alaa yamaan mi tinxin waxatin birin, Alaa tinxinna mi jən jε.

Isirayila kaane xili sebεna

¹ Alatala yi falan ti Musa xa Naralan Bubun kui, Sinayi tonbonni, kike firinden ləxə singeni, e minin jεε firinden Misiran bəxəni. A yi a fala, a naxa,

² “E nun Haruna xa Isirayila yamaan birin tεngε, ε xεmεne birin xinle sebε xabila yεen nun denbaya yεen ma.

³ E xa Isirayila xεmεne birin tεngε fata e ganle ra naxanye barin bata

dangu jεε məxəjən na, naxanye nəε sofa wanla kε.

⁴ Bənsən yo bənsən, xabila manga keden xa ε mali.”

⁵ Na mali muxune xinle ni itoe ra:

Keli Rubən bənsənni, Sedewuri a dii Elisuri.

⁶ Keli Simeyən bənsənni, Surisadayi a dii Selumiyeli.

⁷ Keli Yuda bənsənni, Aminadabo a dii Naxason.

⁸ Keli Isakari bənsənni, Suwari a dii Nataneli.

⁹ Keli Sabulon bənsənni, Xelən ma dii Eliyabi.

¹⁰ Yusufu a diine bənsənne: Keli Efirami bənsənni, Amixudi a dii Elisama.

Keli Manase bənsənni, Pedasuri a dii Gamaliyeli.

¹¹ Keli Bunyamin bənsənni, Gidewoni a dii Abidan.

¹² Keli Dan bənsənni, Amisadayi a dii Axiyeseri.

¹³ Keli Aseri bənsənni, Okiran ma dii Pagiyeli.

¹⁴ Keli Gadi bənsənni, Dewuyeli a dii Eliyasafi.

¹⁵ Keli Nafatali bənsənni, Enan ma dii Axira.

¹⁶ Bənsən mangani itoe nan yi xilixi yamaan yε. Ne yi findixi Isirayila gali kuntigine nan na.

¹⁷ Musa nun Haruna yi muxuni itoe tongo naxanye xinle yεbaxi.

¹⁸ E yi yamaan birin malan kike firinden xii singen ma. Xεmən naxanye birin barin bata yi dangu jεε məxəjən na, e yi ne birin xinle sebε keden keden yε ma kedin ma, xabila yεen nun denbaya yεen ma,

¹⁹ alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. A yi e tεngε Sinayi tonbonni.

²⁰ E yi xεmεne birin xinle sebε keden keden yε ma Isirayila a dii singe Rubən bənsənni xabila yεen nun denbaya yεen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jεε məxəjən na, naxanye yi nəε sofa wanla kε.

²¹ E muxu wuli tonge naanin wuli sennin kεmε suulun tεngε Rubən bənsənni.

22 E yi Simeyɔn bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe keden keden ye ma, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

23 E muxu wuli tonge suulun wuli solomanaanin kemε saxan tenge Simeyɔn bɔnsɔnni.

24 E yi Gadi bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

25 E muxu wuli tonge naanin wuli suulun kemε sennin tonge suulun tenge Gadi bɔnsɔnni.

26 E yi Yuda bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

27 E muxu wuli tonge solofere wuli naanin kemε sennin tenge Yuda bɔnsɔnni.

28 E yi Isakari bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

29 E muxu wuli tonge suulun wuli naanin kemε naanin tenge Isakari bɔnsɔnni.

30 E yi Sabulon bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

31 E yi muxu wuli tonge suulun wuli solofere kemε naanin tenge Sabulon bɔnsɔnni.

32 Yusufu a diine bɔnsɔnne ye: E yi Efirami bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

33 E muxu wuli tonge naanin kemε suulun tenge Efirami bɔnsɔnni.

34 E yi Manase bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin

bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

35 E muxu wuli tonge saxan wuli firin kemε firin tenge Manase bɔnsɔnni.

36 E yi Bunyamin bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

37 E muxu wuli tonge saxan wuli suulun kemε naanin tenge Bunyamin bɔnsɔnni.

38 E yi Dan bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

39 E muxu wuli tonge sennin wuli firin kemε solofere tenge Dan bɔnsɔnni.

40 E yi Aseri bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

41 E muxu wuli tonge naanin e nun keden kemε suulun tenge Aseri bɔnsɔnni.

42 E yi Nafatali bɔnsɔnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

43 E yi muxu wuli tonge suulun wuli saxan kemε naanin tenge Nafatali bɔnsɔnni.

44 Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan manga fu nun firinna ne xabin nan yatε, bɔnsɔn keden manga keden.

45 Isirayila kaane birin yatεxin denbaya yeen ma, naxanye birin bata yi dangu jee mɔxɔɔɔn na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke,

46 ne birin malanxina, muxu wuli kemε sennin wuli saxan kemε suulun tonge suulun nan yi a ra.

Lewi bɔnsɔnna a wanla

47 Lewi bɔnsɔnna denbayane tan mi yi tengeri alo bonne.

48 Alatala a fala nen Musa xa, a naxa,

49 “I nama Lewi bənsənnə nun Isirayila kaan bonne tənɣe e bode xən.

50 I xa layiri sereyaan Bubun taxu Lewi bənsənnə muxune ra e nun a muranne nun a seene birin. E xa batu bubun nun a muranne xali. E yi e ɲəxə lu e xən, e yi e yamaan daaxadeni tən a rabilinni.

51 E na keli sigatini, Lewi bənsənnə muxune nan Ala Batu Bubun wayanma, e mən yi a yitən e na dəxə daaxaden naxan yi. Xa muxu gbete a maso a ra, e xa a faxa.

52 Isirayila kaane birin xa e malan e daaxadeni, birin yi dəxə gali yeen ma a taxamasenna bun.

53 Lewi bənsənnə muxune tan xa e bubune ti layiri sereyaan bubun nabilinni, e yi e ɲəxə lu a xən alogo n ma xələn nama godo Isirayila yamaan ma.”

54 Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi, Isirayila kaane yi na birin liga.

2

Bənsənnə dəxə kiina yamaan daaxadeni

1 Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a naxa,

2 “Isirayila kaane birin xa yamaan daaxadeni tən Naralan Bubun nabilinni, koni e nama a yigbeten. E xa dəxə e bənsənnə nun e denbayaan taxamasenne bun.”

3 “Yuda bənsənnə nun a ganle xa e daaxadeni tən sogeteden binni e taxamasenna bun ma. Aminadabo a dii Naxason nan Yuda mangan na.

4 Muxu wuli tonge solofere wuli naanin keme sennin nan a ganli.

5 Isakari bənsənnə xa e daaxadeni tən e dəxən ma. Suwari a dii Nataneli nan Isakari bənsənnə mangan na.

6 Muxu wuli tonge suulun wuli naanin keme naanin nan a ganli.

7 Sabulon bənsənnə xa daaxa e fan dəxən ma. Xələn ma dii Eliyabi nan Sabulon bənsənnə mangan na.

8 Muxu wuli tonge suulun wuli solofere keme naanin nan a ganli.

9 Nayi, xemen naxanye Yuda yamaan daaxaden ganli, ne birin malanxina, muxu wuli keme wuli

tonge solomasexe e nun sennin keme naanin. Yamaan na keli, e singen nan sigama.”

10 “Ruben bənsənnə nun a ganle xa e daaxadeni tən yiifari fəxəni e taxamasenna bun ma. Sedewuri a dii Elisuri nan Ruben bənsənnə mangan na.

11 Muxu wuli tonge naanin wuli sennin keme suulun nan a ganli.

12 Simeyən bənsənnə xa e daaxadeni tən a dəxən ma. Surisadayi a dii Selumiyeli nan Simeyən bənsənnə mangan na.

13 Muxu wuli tonge suulun wuli solomanaanin keme saxan nan a ganli.

14 Gadi bənsənnə xa daaxa na fan dəxən ma. Reyuli a dii Eliyasafi nan Gadi bənsənnə mangan na.

15 Muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin tonge suulun nan a ganli.

16 Nayi, xemen naxanye Ruben yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli keme wuli tonge suulun e nun keden keme naanin tonge suulun. Ne nan sigama a firindenin.”

17 “Na xanbi ra, Lewi bənsənnə muxune yi siga ganla bonne tagi, e nun Naralan Bubuna. E birin sigama e daaxa yeen nan ma, muxun birin nun a tidena, a bənsənnə taxamasenna bun ma.”

18 “Eframi bənsənnə nun a ganle xa e daaxadeni tən sogegododeni e taxamasenna bun ma. Amixudi a dii Elisama nan Eframi bənsənnə mangan na.

19 Muxu wuli tonge naanin keme suulun nan a ganli.

20 Manase bənsənnə xa daaxa a dəxən ma. Pidasuri a dii Gamaliyeli nan Manase bənsənnə mangan na.

21 Muxu wuli tonge saxan wuli firin keme firin nan a ganli.

22 Bunyamin bənsənnə xa daaxa na fan dəxən ma. Gidewoni a dii Abidan nan Bunyamin bənsənnə mangan na.

23 Muxu wuli tonge saxan wuli suulun keme naanin nan a ganli.

24 Nayi, xemen naxanye Eframi yamaan daaxaden ganli, ne malanx-

ina, muxu wuli keme wuli solomasexe muxu keme. E tan nan sigama a saxandeni.”

²⁵ “Dan bənsənnə nun a ganle xa e daaxadeni tən kəmen fəxəni e taxamasenna bun ma. Amisadayi a dii Axiyeseri nan Dan bənsənnə mangan na.

²⁶ Muxu wuli tonge sennin wuli firin keme solofere nan a ganli.

²⁷ Aseri bənsənnə xa e daaxadeni tən a dəxən ma. Okiran ma dii Pagiyei nan Aseri bənsənnə mangan na.

²⁸ Muxu wuli tonge naanin e nun keden keme suulun nan a ganli.

²⁹ Nafatali bənsənnə xa daaxa na fan dəxən ma. Enan ma dii Axira nan Nafatali bənsənnə mangan na.

³⁰ Muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin nan a ganli.

³¹ Nayi, xəmen naxanye Dan ma yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli keme wuli tonge suulun e nun solofere keme sennin. Ne nan sigan dənxe na, e taxamasenna bun ma.”

³² Isirayila kaane nan ne ra naxanye tənge denbaya yeen ma. Gali daaxadene birin malanxina, muxu wuli keme sennin wuli saxan keme suulun tonge suulun.

³³ Lewi bənsənnə muxune mi tənge Isirayila kaan bonne ye, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁴ Alatala yamarin naxanye birin fi Musa ma Isirayila kaane yi ne birin liga. E yi e daaxaden yeba e taxamasenne bun ma na kiini, e mən yi sigama na kii nin, xabila yeen nun denbaya yeen ma.

3

Lewi bənsənnə wanle

¹ Haruna nun Musaa denbayaan muxune ni i ra, Alatala falan ti Musa xa waxatin naxan yi Sinayi geyaan fari.

² Harunaa diine xinle ni itoe ra: a dii singena Nadaba, Abihu, Eleyasari nun Itamara.

³ Ne nan yi Harunaa diine ra naxanye masusan alogo e xa dəxə saraxaraliyani, e yi na wanla ke.

⁴ Koni Nadaba nun Abihu faxa nən Alatala yetagi Sinayi tonbonni, e to fa tē daxataren na a xa. Dii mi yi e yii, nanara, Eleyasari nun Itamara nan lu saraxarali wanla ke e baba Haruna bun ma.

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁶ “Lewi bənsənnə maso, i yi e lu saraxarali Haruna sagoni, e lu a wanla ra.

⁷ E xa Haruna nun yamana wanla ke Naralan Bubuni, e Ala Batu bubun wanle ke.

⁸ E yengi dəxəma nən Naralan Bubun muranne xən, e yi Ala Batu Bubun wanle rakamali Isirayila kaane xa.

⁹ I xa Lewi bənsənnə muxune lu Haruna nun a diine sagoni. E tan nan fima n ma Isirayila kaane ye habadan!

¹⁰ I xa Haruna nun a diine dəxə saraxaraliyani. Muxu gbete na a maso yire sarijanxin na, e xa a faxa.”

¹¹ Alatala mən yi a fala Musa xa, a naxa,

¹² “N tan yeteen bata Lewi bənsənnə muxune sugandi Isirayila kaane ye, e findi n gbeen na Isirayila dii singene jəxən na.

¹³ Amasəto n gbeen nan dii singene birin na. N Misiran dii singene birin faxa ləxəni, n yi dii singene birin nasarijan n yete xa Isirayila yi. Muxu ba, xuruse ba, n gbeen nan e ra. Alatala nan n tan na.”

Lewi bənsənnə xili sebe singena

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa Sinayi tonbonni, a naxa,

¹⁵ “I xa Lewi bənsənnə muxune tənge, denbaya yeen nun xabila yeen ma. I xa xəmene birin tənge naxanye barin bata dangu kike kedenna ra.”

¹⁶ Musa yi e tənge alo Alatala a yamari kii naxan yi.

¹⁷ Lewi a diine xinle ni itoe ra: Gerisən, Kehati e nun Merari.

¹⁸ Gerisən ma diine findixi xabilani itoe nan benbaye ra: Libini nun Simeyi.

¹⁹ Kehati a diine findixi xabilani itoe nan benbaye ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiyeli.

20 Merari a diine findixi xabilani itoe nan benbaye ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane nan ne ra e nun e denbayane benbane.

21 Ḡeris̄on findixi Libini nun Simayi xabilane benban nan na. Ne nan Ḡeris̄on xabilane ra.

22 E x̄em̄en naxanye t̄enge naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solofere k̄em̄e suulun.

23 Ḡeris̄on xabilane yi e daaxadeni t̄onma Ala Batu Bubun nan xanbi ra, sogegodode binni.

24 Eliyasafi nan yi Ḡeris̄on xabilane mangan na, Layeli a diina.

25 Ḡeris̄on xabilane yi e yengi lu Naralan Bubun yireni itoe x̄on: bubun nun a xunna soon kuiin nun a fanna, a so d̄een ȳe masansan dugina,

26 sansanna taa dugine naxan Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi sansanna d̄een na, e nun lutine nun e ti seene birin.

27 Kehati findixi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeli xabilane benban nan na. Ne nan Kehati xabilane ra.

28 E x̄em̄en naxanye t̄enge naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solomas̄ex̄e k̄em̄e sennin. E tan nan e yengi lu yire sarijanxin x̄on.

29 Kehati xabilane yi e daaxadeni t̄onma Ala Batu Bubun yiifari f̄ox̄on nan ma.

30 Elisafan nan yi Kehati xabilane mangan na, Yusiyeli a diina.

31 Kehati xabilane yi e yengi lu muranni itoe x̄on, Layiri Kankirana,* tabanla, lenpu d̄ox̄o sena, saraxa gandene, goronna naxanye rawalima yire sarijanxini, ȳe masansan dugina, e nun e rawali seene birin.

32 Saraxarali Harunaa dii Eleyasari nan yi Lewi b̄ons̄onna muxune birin mangan na. A tan nan yi d̄oxi ne xun na naxanye yi e yengi luxi yire sarijanxin x̄on ma.

33 Merari findixi Maxali nun Musi xabilane benban nan na. Ne nan Merari xabilane ra.

34 E x̄em̄en naxanye t̄enge naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli sennin k̄em̄e firin.

35 Suriyeli nan yi Merari xabilane mangan na, Abixali a diina. E yi e daaxadeni t̄onma Ala Batu Bubun k̄om̄en f̄ox̄on nan ma.

36 Merari xabilane yi e yengi lu Ala Batu Bubun buntine nun gaalanē† nun senbetenne nun bund̄ox̄one nun muranne x̄on e nun e ti seene birin,

37 e nun a sansanna senbetenna naxanye a rabilinni nun e bund̄ox̄one nun e gbangban seene nun e lutine.

38 Musa nun Haruna nun a diine yi e daaxadeni t̄onma Naralan Bubun so d̄een nan ȳetagi, sogeteden binni. E yi yire sarijanxin wanle xun matoma a ra Isirayila kaane xa. Xa muxu gbete yi a maso yire sarijanxin na, a yi faxama nen.

39 Lewi b̄ons̄onna muxune birin Musa nun Haruna naxanye t̄enge xabila ȳeen ma fata Alatalaa yamarin na, x̄em̄en naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e malanxina, muxu wuli m̄ox̄on̄en nun firin.

40 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Dii x̄em̄e singene birin t̄enge Isirayila kaane ȳe, naxanye barin bata dangu kike kedenna ra, i yi e xinle s̄ebe k̄edin ma.

41 Lewi b̄ons̄onna muxune so n yii e j̄ox̄on na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene j̄ox̄on na. Alatala nan n tan na.”

42 Musa yi Isirayila kaane dii singene birin t̄enge, alo Alatala a yamari kii naxan yi.

43 Dii x̄em̄e singen naxanye birin barin bata yi dangu kike kedenna ra, ne xinle s̄eb̄exin lan muxu wuli m̄ox̄on̄en nun firin k̄em̄e firin tonge solofere e nun saxan nan ma.

44 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

45 “Lewi b̄ons̄onna muxune tongo Isirayila kaane dii singene j̄ox̄on na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene j̄ox̄on na. Lewi b̄ons̄onna muxune xa findi n gbeen na. Alatala nan n tan na.

* 3:31: 3.31Layiri Kankirana fe m̄an s̄eb̄exi X̄or̄yaan 25.10-22 kui. † 3:36: Nde a falama a “galalenne.”

⁴⁶ Bayo Isirayila dii singene wuya Lewi bənsənnə muxune xa han muxu keme firin tonge solofere e nun saxan, ne xunba dixin na a ra.

⁴⁷ Muxu kedenna xunba gbeti gbanan suulun na, gbeti gbananna naxan nawalima yire sarijanxini, naxan lanxi garamu fu ma.

⁴⁸ I xa na gbetin so Haruna nun a diine yii dii singene xunba seen na naxanye yi wuyaxi ayi.”

⁴⁹ Naxanye mi yi jəxə yibiraxi Lewi bənsənnə muxune ra, Musa yi ne xunba gbetin tongo.

⁵⁰ A yi Isirayila dii singene gbetin tongo han gbeti gbanan wuli keden keme saxan tonge sennin e nun suulun, gbeti gbananna naxan nawalima yire sarijanxini.

⁵¹ Nayi, Musa yi xunba gbetin so Haruna nun a diine yii, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

4

Lewi bənsənnə wanle

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

² “E Kehati xabilan muxune tenge Lewi yixetene ye xabila yeen nun denbaya yeen ma.

³ E xemene tenge keli jee tonge saxanna ma han jee tonge suulun, naxanye birin nəe wanla ke Naralan Bubuni.”

⁴ “Kehati xabilan muxune xa wanli ito nan ke Naralan Bubuni: E xa e yengi lu se sarijanxi fisamantenne xən.

⁵ Yamaan na keli sigadeni, Haruna nun a diine xa ye masansan dugin ba, e yi a sa Layiri Sereya Kankiraan fari.

⁶ E yi sube kidi fajine sa a fari, e mən yi dugi mamiloxxini bandun ne fan fari. E yi Kankiraan tongo tamine yitən.

⁷ E xa dugi mamiloxxi gbetε sa Buru Rali Tabanla fari, e yi a goronne nun igelengenne nun minse saraxa saseene dəxə na. Buru Ralixin naxanye na waxatin birin, ne xa lu tabanla fari.

⁸ E xa dugi gbeela so seene birin xunna, e yi sube kidi fajine so e

birin xunna, e mən yi tabanla tongo tamine yitən.

⁹ E xa dugi mamiloxxin so lenpu dəxə seen nun lenpune nun e rawali seene nun tee kə seene nun e radεε turen xun na.

¹⁰ E xa ne birin mafilin sube kidi fajni bitinganni, e mən yi e sa e xali wudin fari.

¹¹ E xa dugi mamiloxxin so saraxa gande xema dixin xun na, e yi sube kidi fajni bitinganna so na fan xun na. E mən yi a tongo tamine yitən.

¹² Muranna naxanye birin nawalima yire sarijanxini e xa ne malan, e yi e raxidi dugi mamiloxxini, e yi kidi fajni bitinganna so e xun na, e yi e sa e xali wudin fari.

¹³ E xa xuben ba saraxa gande sula dixin fari, e yi dugi mamiloxxin so a xun na.

¹⁴ E xa a saraxa waliseene birin dəxə na fari: xube sa seene, suben tongo seene, xube kə seene, e nun wuli xuya goronne. E xa sube kidi fajni bitinganna so e xun na, e mən yi saraxa ganden tongo tamine yitən.

¹⁵ Haruna nun a diine na yelin muranne nun goron sarijanxine xunna soε, yamaan na keli sigadeni, Kehati xabilan muxune xa fa, e yi e xali. Koni e nama e yiin din se sarijanxine ra, alogo e nama faxa. Kehati xabilan muxune xa na seene xali naxanye Naralan Bubun kui.

¹⁶ Saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa a yengi lu lenpu turen nun wusulanna nun bogise saraxane nun masusan turen xən ma. A yi a yengi lu Ala Batu Bubun yiren birin xən ma e nun a kui seene nun muran sarijanxine nun a goronne birin.”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

¹⁸ “E Kehati xabilan muxune ratanga alogo e nama raxəri Lewi bənsənnə ye.

¹⁹ E ito nan liga e xa alogo e nama faxa e na e maso se sarijanxi fisamantenne ra waxatin naxan yi: Haruna nun a diine singe xa so yire sarijanxini, e yi birin ti a wali ra, e nun a lan a xa naxan xali.

20 Koni Kehati xabilan muxune nama so yire sarijanxini, e se sarijanxi fisamantenne to, hali ndedi, alogo e nama faxa.”

21 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

22 “Gerison yixetene fan tengε, xabila yεen nun denbaya yεen ma.

23 I xa xεmene tengε keli jεε tonge saxanna ma han jεε tonge suulun, naxanye nεε wanla ke Naralan Bubuni.

24 Gerison yixetene xabilane wanle ni i ra e nun e lan e xa goronna naxanye xali:

25 E xa Ala Batu Bubun dugine maxali, e nun Naralan Bubuna, a xunna soona, a kidi fajin naxanye sama a fari, dugin naxanye singanma Naralan Bubun so dεen na,

26 a sansanna dugin naxanye Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi a so dεen na, e nun e lutine nun e singan seene birin.

27 Gerison xabilan muxune xa wali Haruna nun a diine yamarin bun. E tan nan a falama e xa e lan e xa naxan xali.

28 Gerison xabilan muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni. E xa wali saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

29 “I xa Merari bεnsanna muxune tengε xabila yεen nun denbaya yεen ma.

30 I xεmene birin tengε keli jεε tonge saxanna ma han jεε tonge suulunna, naxanye nεε wanla ke Naralan Bubuni.”

31 “E wanla ni i ra Naralan Bubuni: E xa Ala Batu Bubun bun tiine xali, a gaalane,* a senbetenne, a bundoxone,

32 sansanna senbetenne naxan bubun nabilinni, e bundoxone, e gbangban wudine nun e lutine, e nun waliseene birin. E xa xεmen birin goronna so a yii a naxan xalima.

33 Merari bεnsanna muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni, saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

34 Musa nun Haruna nun yamaan mangane yi Kehati xabilan muxune

tengε xabila yεen nun denbaya yεen ma.

35 Xεmen naxanye birin bata yi jεε tonge saxanna soto han jεε tonge suulunna, naxanye birin yi nεε wanla ke Naralan Bubuni,

36 ne yi tengε xabila yεen ma, e lan muxu wuli firin kεme solofere tonge suulun nan ma.

37 Kehati xabila xεmene yatεn nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tengε alo Alatala a yamari e ma fata Musa ra kii naxan yi.

38 Gerison yixetene fan yi tengε xabila yεen nun denbaya yεen ma.

39 Xεmen naxanye birin bata yi jεε tonge saxanna soto han jεε tonge suulun, naxanye birin yi nεε wanla ke Naralan Bubuni,

40 ne yi tengε xabila yεen ma, e lan muxu wuli firin kεme sennin tonge saxan nan ma.

41 Gerison yixetene yatεn nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tengε alo Alatala a yamari kii naxan yi.

42 Merari yixetene fan yi tengε xabila yεen nun denbaya yεen ma.

43 Xεmen naxanye birin bata yi jεε tonge saxanna soto han jεε tonge suulunna, naxanye birin yi nεε wanla ke Naralan Bubuni,

44 ne yi tengε xabila yεen ma, e lan muxu wuli saxan kεme firin nan ma.

45 Merari yixetene yatεn nan na ra. Musa nun Haruna yi e birin tengε alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra.

46 Musa nun Haruna nun Isirayila mangane yi Lewi bεnsanna muxune birin tengε xabila yεen nun denbaya yεen ma.

47 Xεmen naxanye birin bata yi jεε tonge saxanna soto han jεε tonge suulun, naxanye birin yi Naralan Bubun wanla kεma, e mεn yi a xali,

48 e malaxin lan muxu wuli solomasεε kεme suulun tonge solomasεε nan ma.

49 E yi e tengε alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra. Birin yi ti

* 4:31: Nde a falama a “galalenne.”

a wanla ra, e nun a lan a xa goronna naxan maxali, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

5

Muxu sarijantarene fe

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Isirayila kaane yamari a e xa na kanna ramini yamaan daaxaden fari ma fure jaxin naxan fatin ma hanma faxunna minima muxun naxan bari boden ma hanma naxanye xɔsɔxi binbin xɔn.

³ Xa xɛmɛn na a ra hanma jaxanla, ɛ xa e ramini yamaan daaxaden fari ma, alogo e nama daaxaden naxɔsi, n luma ɛ tagi dɛnaxan yi.”

⁴ Isirayila kaane yi na liga, e yi e ramini yamaan daaxaden fari ma, e yi a liga alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi.

Kala tixine xa yitɔn

⁵ Alatala yi a fala Musa xa,

⁶ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xɛmɛna nde hanma jaxanla nde hake yo liga muxu gbete ra, a bata tinxintareyaan liga Alatala ra. Na kanna bata findi yulubi tongon na.

⁷ Fɔ a xa a ti a haken na nen, a yi a se kalaxin jɔxɔn naxete a kanna ma, a yi a se kalaxin saren yaganna dɔxɔde firin sa a fari.

⁸ Xa se kanna faxa, a bari bode mi na naxan na gbetin nasuxe, na seen lan a xete Alatala ma, a so saraxaraliin yii, sa kontonna fari Ala solona seen na a xa.

⁹ Isirayila kaane fama saraxa sarijanxin naxanye ra, saraxaraliin nan gbee ne ra.

¹⁰ Muxun na naxan nasarijan, a na ligaxi a yete nan xa. Muxun na naxan so saraxaraliin yii, na luma a tan nan yii.”

Sariyana lan xɔxɔlɔnna ma

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹² a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xɛmɛna nde a jaxanla mi tinxin, a a xɛmɛn yanfa,

¹³ e nun xɛmɛ gbete yi kafu, xa a xɛmɛn mi a to, jaxanla yi a yete raxɔsi

wundoni, koni xa a li sere mi na, a mi suxu na feen xun na,

¹⁴ xa xɔxɔlɔn xaxinla so na xɛmɛni, a sike a jaxanla ma, xa a li a xɔsɔxi hanma a mi a ligaxi,

¹⁵ nayi, na xɛmɛn xa a jaxanla xali saraxaraliin fema. A xa murutu fujin kilo saxan xali bogise saraxan na. A nama ture sa na murutuni, a nama wusulan sa a fari, amasɔtɔ xɔxɔlɔnna bogise saraxan na a ra. Marabira seen na a ra hake tongoxin ma.

¹⁶ Saraxaraliin xa jaxanla maso, alogo a xa ti Alatala yetagi.

¹⁷ A xa ige rasarijanxin tongo fejenena nde kui, a yi Ala Batu Bubun burunburunna sa a yi.

¹⁸ Jaxanla naxan tima Alatala yetagi, a xa na labaranna ba, a yi bogise saraxan so a yii jɔxɔ lu seen na a haken xɔn xɔxɔlɔnna bogise saraxan na. Saraxaraliin xa na ige lɔxɔn suxu a yii, naxan fama dangan na.

¹⁹ A xa jaxanla rakɔlɔ, a naxa, ‘Xa ɛ nun xɛmɛ gbete mi kafuxi, i mi i ya xɛmɛn yanfaxi, i mi xɔsi fe rabaxi xabu i dɔxɔ xɛmɛ taa ra, i xa ratanga dangani ito ma ige lɔxɔni ito fama naxan na.

²⁰ Koni xa i bata i ya xɛmɛn yanfa, i yi i yete raxɔsi, xa ɛ nun xɛmɛ gbete bata kafu xabu i dɔxɔ xɛmɛ taa ra,’

²¹ nayi, saraxaraliin xa jaxanla rakɔlɔ dangani ito ra, ‘Alatala xa a liga, i doyen, i kuiin yi mate i ra, yamaan yi i danga, e yi i mafala.

²² Igeni ito naxan fama dangan na, na xa so i fatini, a yi i kuiin mate i ra, i yi doyen.’ Jaxanla xa a ratin, a naxa, ‘Amina, amina!’ ”

²³ “Saraxaraliin xa dangani itoe sebe walaxana nde ma, a yi e xa ige yilɔxin na.

²⁴ A xa ige xɔlɛn so jaxanla yii naxan fama dangan na, a a min, alogo a xa so a fatin xɔn, a xɔlɔ ayi.

²⁵ Saraxaraliin xa xɔxɔlɔnna bogise saraxan tongo jaxanla yii, a a yita Alatala ra a yii, a yi a xali saraxa ganden dɛxɔn.

²⁶ A xa a yiin ye keden ba a ra, jɔxɔ lu seen na Ala xɔn, a yi a sa

tɛɛni saraxa ganden fari. Na xanbi ra, naxanla yi igen min.

²⁷ Xa a bata a yete xɔsi, a a xɛmɛn yanfa, a na igen min naxan fama dangan na, na a tɔrɔma nɛn, a a kuiin mate a ra, a yi doyen. Na naxanla findima nɛn danga muxun na ya-maan tagi.

²⁸ Koni, xa na naxanla mi a yete xɔsɔxi, a sarijan, fefe mi a sɔtɔma, a mɔn nɔɛ diine barɛ nɛn.

²⁹ Xɔxɔlɔnna sariyan nan na ra naxanla xa naxan bata a xɛmɛn yanfa, a a yete xɔsi,

³⁰ hanma xɔxɔlɔn xaxinla na so xɛmɛn naxan yi, a na sogin a naxanla ma. A xa ti Alatala yetagi, saraxaraliin yi sariya sɛbɛxini itoe birin nakamali a ma.

³¹ Xɛmɛn mi hake yo tongoxi, koni naxanla a haken goronna tongoma nɛn.”

6

Nasiri de ti fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xɛmɛna nde hanma naxanla nde a de ti, a a xa lu Alatalaa wanla ra Nasiri muxun na,

³ na kanna xa a mɛ dɔlɔn na e nun na minse sifane, hali manpa mulux-unxina. A nama minse yo min naxan nafalaxi manpa bogin na, a nama manpa bogi xinden hanma a xaraxin don.

⁴ A nɛma a Nasiri de tiin nakamalima, a nama sese don naxan kelixi manpa binle* yi, hali a xɔnne hanma a dagina.

⁵ A nɛma a Nasiri de tiin nakamalima, biden nama a xunna li. A xa lu Alatalaa wanla ra han na waxati falaxin yi kamali. A xa sarijan, a xa a xunxɛn lu kuyɛ ayi.

⁶ A nɛma Alatalaa wanla ra, a nama a maso binbin na.

⁷ Hali a baba hanma a nga hanma a ngaxakedenna nde faxesa, a nama a yete xɔsi, a so binbin xun ma. Amasɔtɔ

a xunxɛn findixi taxamasenna nan na, a a tan bata lu Alaa wanla ra.

⁸ A nɛma Alaa wanla ra waxatin naxan birin yi, a sarijan Alatala yetagi.”

⁹ “Xa muxuna nde faxesa a fɛma, a xunxɛn ralixin bata raharamu. A xa a xunna bi a rasarijan lɔxɔni, xii soloferede lɔxɔni.

¹⁰ Xii solomasɛxɛde lɔxɔni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin xali saraxaraliin fɛma Naralan Bubun so deen na.

¹¹ Saraxaraliin xa keden faxesa yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxin na, a Ala solona a xa. Amasɔtɔ a bata lu binbin fɛma. Na lɔxɔni, a mɔn xa a xunna rasarijan.

¹² Nayi, na kanna mɔn xa a de ti waxatin de suxu, a yi kontonna jɛɛ kedenna ba yangin saraxan na Alatala xa. Waxatin naxan bata yi dangu, na mi a kui, amasɔtɔ a xɔsi nɛn benun a de tiin xa kamali.”

¹³ “Sariyan ni ito ra Nasiri de tiin ma. A waxati saxin na kamali, e xa fa a ra Naralan Bubun so deen na.

¹⁴ A xa fa kiseni itoe ra Alatala yetagi: kontonna jɛɛ kedenna fɛ mi naxan na saraxa gan daxin na, yɛxɛɛ gilɛn jɛɛ kedenna fɛ mi naxan na yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden fɛ mi naxan na bɔjɛ xunbeli saraxan na.

¹⁵ A mɔn yi fa na saraxane bogise nun minse saraxane ra e nun burun sangatanna yɛ keden buru rate seen† mi naxan yi, e nun buru xunne naxan nafalaxi murutu fupɛ fapɛn na naxan basanxi turen na, e nun buru yilɛnɛnxine turen saxi naxanye ma.

¹⁶ Saraxaraliin xa ne yita Alatala ra, a yi yulubi xafari saraxan ba e nun saraxa gan daxina.

¹⁷ A mɔn xa kontonna ba bɔjɛ xunbeli saraxan na Alatala xa, e nun buru ratetaren naxanye sangatanna kui e nun bogise saraxane nun minse saraxane.

¹⁸ Na waxatini, Nasiri muxun xa a xunna bi Naralan Bubun so deen na bayo a bata yi a xunna fi Ala ma. A

* **6:4:** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini. † **6:15: burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

yi a xun seɣene sa tɛni naxan bɔɲe xunbeli saraxan bun.

¹⁹ Nasiri muxun na a xunna bi, saraxaraliin xa kontonna balaxa ɲinxin so a yii, e nun buru xun keden nun burudi keden keli sangatanna kui, buru rate se mi naxanye yi.

²⁰ Saraxaraliin xa e yita Alatala ra se ralixin na. E sarijan. Saraxaraliin nan gbee e ra, sa danban nun a kanken fari naxanye daxa e yita Alara. Na xanbi ra, Nasiri muxun nɔe manpaan minɲe nɛn.”

²¹ “Sariyan nan na ra lan Nasiri muxuna kiseen ma bayo a bata a de ti a a xa lu Alatalaa wanla ra. Xa fɛɛna a xa, a mɔn nɔe nde se a fari. A xa a de tiin nakamali alo Nasiri muxuna sariyana a falaxi kii naxan yi.”

Saraxaraliin dubana

²² Alatala yi a fala Musa xa,

²³ a a xa a fala Haruna nun a diine xa, a e xa duba Isirayila kaane xa ikimaan na:

²⁴ Alatala xa i baraka, a i kantan!

²⁵ Alatala nɔrɔn xa godo i ma, a kininkinin i ma!

²⁶ Alatala xa a yengi dɔxɔ i xɔn, a bɔɲe xunbenla fi i ma!

²⁷ E na duba Isirayila kaane xa n xinli, n tan e barakama nɛn.

7

Isirayila mangane kiseene fe

¹ Musa yelin Ala Batu Bubun tiye lɔxɔn naxan yi, a yi a masusan turen na a rasarijan xinla ma e nun a muranne birin. A mɔn yi saraxa ganden nun a goronne masusan, a e rasarijan.

² Nayi, Isirayila mangane yi fa kiseene ra. Denbaya xunne nan yi ne ra naxanye yamaan tɛnge, bɔnsɔn mangane.

³ E yi fa e kiseene ra Alatala yetagi: Wontoro xunna soxin sennin e nun ɲinge fu nun firin. Manga firin, wontoro keden, manga keden ɲinge keden. E yi fa ne ra Ala Batu Bubun yetagi.

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁵ “Kiseene rasuxu e yii alogo e xa Naralan Bubun wanla ke. E xa yitaxun Lewi bɔnsɔnna ra, naxan lanɲe e wanle ma.”

⁶ Nayi, Musa yi wontorone nun ɲingene rasuxu, a yi e yitaxun Lewi bɔnsɔnna ra.

⁷ A yi ɲinge naanin nun wontoro firin so Gerison xabilan yii, alogo e wanla xa sɔnɔya.

⁸ A yi ɲinge solomasɛɛ nun wontoro naanin so Merari xabilan yii, alogo e wanla xa sɔnɔya. E birin yi walima Itamaraa yamarin bun, saraxarali Harunaa diina.

⁹ Koni, a mi se so Kehati xabilan yii, amasɔtɔ e yi tixi se sarijanxi fisamentenne maxanla nan na, naxanye tongoma tungunna ma.

¹⁰ Saraxa ganden masusan lɔxɔn naxan yi turen na alogo a wanla xa fɔlɔ, mangane yi e kiseene xali saraxa ganden yetagi.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Lɔxɔ yo lɔxɔ manga keden xa fa a kiseene ra, alogo wanla xa fɔlɔ saraxa ganden yetagi.”

¹² Aminadabo a dii Naxason yi fa Yuda bɔnsɔnna kiseene ra xii singe lɔxɔni.

¹³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan binyen yi lanxi garamu wuli keden kemɛ saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin keden naxan binyen lanxi garamu kemɛ solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

¹⁴ xɛma goronna naxan lanxi garamu kemɛ ma, a rafexi wusulanna ra,

¹⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna ɲɛɛ kedenna saraxa gan daxin na,

¹⁶ kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

¹⁷ ɲinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yɛɛɛn ɲɛɛ keden kedenna suulun, bɔɲe xunbeli saraxan na. Ne nan findi Aminadabo a dii Naxason ma kiseene ra.

18 Suwari a dii Nataneli, Isakari bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii firinde lɔxɔni.

19 A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden kɛmɛ saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu kɛmɛ solofere ma naxan nun yire sariɲanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

20 xɛma goronna naxan lanxi garamu kɛmɛ ma, a rafexi wusulanna ra,

21 tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jɛɛ kedenna saraxa gan daxin na,

22 kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

23 jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yɛxɛɛn jɛɛ keden kedenna suulun, bɔɲɛ xunbeli saraxan na. Ne nan findi Suwari a dii Nataneli a kiseene ra.

24 Xelɔn ma dii Eliyabi, Sabulon bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii saxande lɔxɔni.

25 A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden kɛmɛ saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu kɛmɛ solofere ma naxan nun yire sariɲanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

26 xɛma goronna naxan lanxi garamu kɛmɛ ma, a rafexi wusulanna ra,

27 tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jɛɛ kedenna saraxa gan daxin na,

28 kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

29 jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yɛxɛɛn jɛɛ keden kedenna suulun, bɔɲɛ xunbeli saraxan na. Ne nan findi Xelɔn ma dii Eliyabi a kiseene ra.

30 Sedewuri a dii Elisuri, Ruben bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii naaninde lɔxɔni.

31 A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden kɛmɛ saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu kɛmɛ solofere ma naxan nun yire sariɲanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

32 xɛma goronna naxan lanxi garamu kɛmɛ ma, a rafexi wusulanna ra,

33 tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jɛɛ kedenna saraxa gan daxin na,

34 kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

35 jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yɛxɛɛn jɛɛ keden kedenna suulun, bɔɲɛ xunbeli saraxan na. Ne nan findi Sedewuri a dii Elisuri a kiseene ra.

36 Surisadayi a dii Selumiyeli, Simeyɔn bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii suulunde lɔxɔni.

37 A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden kɛmɛ saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu kɛmɛ solofere ma naxan nun yire sariɲanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

38 xɛma goronna naxan lanxi garamu kɛmɛ ma, a rafexi wusulanna ra,

39 tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jɛɛ kedenna saraxa gan daxin na,

40 kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

41 jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yɛxɛɛn jɛɛ keden kedenna suulun, bɔɲɛ xunbeli saraxan na. Ne nan findi Surisadayi a dii Selumiyeli a kiseene ra.

42 Dewuyeli a dii Eliyasafi, Gadi bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii senninde lɔxɔni.

43 A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden kɛmɛ saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan

lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁴⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁴⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁴⁶ kotō keden yulubi xafari saraxan na,

⁴⁷ jinge firin e nun konton suulun nun kotō suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Dewuyeli a dii Eliyasafi a kiseene ra.

⁴⁸ Amixudi a dii Elisama, Eframi bōnsōna mangana, na yi fa a kiseene ra xii soloferede lōxōni.

⁴⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁵⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁵¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁵² kotō keden yulubi xafari saraxan na,

⁵³ jinge firin e nun konton suulun nun kotō suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Amixudi a dii Elisama kiseene ra.

⁵⁴ Pedasuri a dii Gamaliyeli, Manase bōnsōna mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomasexede lōxōni.

⁵⁵ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu

fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁵⁶ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁵⁷ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁵⁸ kotō keden yulubi xafari saraxan na,

⁵⁹ jinge firin e nun konton suulun nun kotō suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Pedasuri a dii Gamaliyeli a kiseene ra.

⁶⁰ Gidewoni a dii Abidan, Bunyamin bōnsōna mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomanaaninde lōxōni.

⁶¹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁶² xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁶³ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁶⁴ kotō keden yulubi xafari saraxan na,

⁶⁵ jinge firin e nun konton suulun nun kotō suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Gidewoni a dii Abidan ma kiseene ra.

⁶⁶ Amisadayi a dii Axiyeseri, Dan bōnsōna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fude lōxōni.

⁶⁷ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁶⁸ xεma goronna naxan lanxi garamu kεmε ma, a rafexi wusulanna ra,

⁶⁹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jεε kedenna saraxa gan daxin na,

⁷⁰ kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

⁷¹ jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yεxεen jεε keden kedenna suulun, bɔjε xunbeli saraxan na. Ne nan findi Amisadayi a dii Axiyeleri a kiseene ra.

⁷² Okiran ma dii Pagiyeli, Aseri bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun kedende lɔxɔni.

⁷³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden kεmε saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu kεmε solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁷⁴ xεma goronna naxan lanxi garamu kεmε ma, a rafexi wusulanna ra,

⁷⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jεε kedenna saraxa gan daxin na,

⁷⁶ kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

⁷⁷ jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yεxεen jεε keden kedenna suulun, bɔjε xunbeli saraxan na. Ne nan findi Okiran ma dii Pagiyeli a kiseene ra.

⁷⁸ Enan ma dii Axira, Nafatali bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun firinde lɔxɔni.

⁷⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden kεmε saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu kεmε solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁸⁰ xεma goronna naxan lanxi garamu kεmε ma, a rafexi wusulanna ra,

⁸¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jεε kedenna saraxa gan daxin na,

⁸² kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

⁸³ jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yεxεen jεε keden kedenna suulun, bɔjε xunbeli saraxan na. Ne nan findi Enan ma dii Axira a kiseene ra.

⁸⁴ Isirayila denbaya xunne birin ma kiseene ni i ra, e naxanye fi saraxa ganden masusan lɔxɔni alogo a wanla xa fɔlɔ: goronna gbeti daxin fu nun firin, wuli xuya goronna gbeti daxin fu nun firin, xεma goronna fu nun firin.

⁸⁵ Goronna gbeti daxin keden kedenne birin yi lanxi garamu wuli keden kεmε saxan ma, wuli xuya goronne fan, garamu kεmε solofere. Na seene birin malanxin lanxi gbeti kilo mɔxɔjεn nun naanin nan ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan.

⁸⁶ Goronna xεma daxin keden kedenne birin yi lanxi garamu kεmε nan ma. E fu nun firinne malanxina, garamu wuli keden kεmε firin. E yi rafexi wusulanna ra.

⁸⁷ E fa xuruseen naxanye ra saraxa gan daxin na: tura bulan fu nun firin, konton fu nun firin, yεxεen jεε kedenna fu nun firin, e nun e bogise saraxane. E yi fa kɔtɔ fu nun firin na yulubi xafari saraxan na.

⁸⁸ E fa xuruseen naxanye ra bɔjε xunbeli saraxan na: tura mɔxɔjεn nun naanin, konton tonge sennin, kɔtɔ tonge sennin e nun yεxεen jεε keden kedenna tonge sennin. Ne nan findi kiseene ra alogo saraxa ganden wanla xa fɔlɔ a masusan xanbini.

⁸⁹ Musa nεma yi soε Naralan Bubuni falatideni Ala xa, a yi Ala xuiin mεma maleka gubugubu kan sawura firinne nan longori ra Layiri Sereya Kankiraan dεraganla xun ma, Ala solonadena. A yi falan tima a xa.

8

Lenpune dɔxɔsena fe

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Haruna xa, a naxa, “I na lenpu soloferene dɔxɔ waxatin naxan yi, e lan e yi lenpu dɔxɔ seen yetagini yalan.”

³ Haruna yi na liga. A lenpune dɔxɔ alogo e xa e dɔxɔ seen yetagini yalan alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁴ Lenpune dɔxɔ seen yi rafalaxi xema bɔnbɔxin nan na, keli a sanna ma han a fuge sawurane, alo Alatala a yita Musa ra kii naxan yi.

Lewi bɔnsɔnna muxune rasarijan

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁶ “Lewi bɔnsɔnna muxune ba Isirayila kaan bonne ye, i yi e rasarijan.

⁷ I xa e rasarijan ikiini: I xa marasarijan igen xuya e ma, na xanbi ra e xa e fati ma xabene birin bi, e yi e dugine xa, alogo e xa sarijan.

⁸ E xa tura bulan keden tongo, e nun murutu fupin naxan namulanxi turen na a bogise saraxan na, i yi tura bulan gbete tongo yulubi xafari saraxan na.

⁹ I yi Isirayila yamaan birin malan, i yi Lewi bɔnsɔnna muxune xili Naralan Bubun yetagi.

¹⁰ I xa Lewi bɔnsɔnna muxune maso Alatala yetagi, Isirayila kaane yi e yiine sa e fari.

¹¹ Haruna xa Lewi bɔnsɔnna muxune yita Alatala ra se ralixin na Isirayila kaane tagi alogo e xa Alatala wanla folo.

¹² Na xanbi ra, Lewi bɔnsɔnna muxune xa e yiine sa tura firinna xunne fari. Na keden xa ba Alatala xa yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxin na, Ala solona seen na Lewi bɔnsɔnna muxune xa.

¹³ I xa Lewi bɔnsɔnna muxune ti Haruna nun a diine yetagi, e yi e yita Alatala ra se ralixin na.

¹⁴ Na kiini, i xa Lewi bɔnsɔnna muxune ba Isirayila kaan bonne tagi, Lewi bɔnsɔnna muxune yi findi n gbeen na.

¹⁵ I na Lewi bɔnsɔnna muxune rasarijan i yi e yita n na se ralixin na, e xa fa e wanle ke Naralan Bubuni.

¹⁶ Amasoto e bata findi n gbeen na mumε! N bata e tongo n gbeen na

Isirayila dii xeme singene birin joxon na.

¹⁷ Amasoto n gbeen nan Isirayila dii xeme singene birin na, a muxune nun a subene. Xabu n Misiran yamanan dii singene faxa lɔxoni, n bata Isirayila dii singene ramara n yete xa.

¹⁸ Koni n Lewi bɔnsɔnna muxune nan tongoxi alogo e xa Isirayila dii xeme singene joxo yibira.

¹⁹ N ne nan soma Haruna nun a diine yii Isirayila kaane tagi, alogo e xa Naralan Bubun wanle ke Isirayila kaane xa, e yi Ala solona e xa. Nayi, fitina fe mi Isirayila kaane soto ma, e na e maso yire sarijanxin na.”

²⁰ Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan birin yi na liga Lewi bɔnsɔnna muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²¹ Lewi bɔnsɔnna muxune yi e yete rasarijan, e e dugine xa. Haruna yi e yita Alatala ra se ralixin na, a yi Ala solona e xa alogo e xa sarijan.

²² Na xanbi ra, Lewi bɔnsɔnna muxune yi fa e wanla folo Naralan Bubuni, Haruna nun a diine yamarin bun. E yi a liga Lewi bɔnsɔnna muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁴ “Lewi bɔnsɔnna muxune luma ikiini: Xemen naxanye barin bata dangu jee mɔxɔnen nun suulunna ra, ne xa fa walideni Naralan Bubuni.

²⁵ Koni, e na jee tonge suulunna soto siimayaan na, e xa wanla dan.

²⁶ E noe e ngaxakedenne maliye nen walideni Naralan Bubuni, koni e yeteen nama a wanla ke. I xa wanle taxu Lewi bɔnsɔnna muxune ra na kiini.”

9

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

¹ Alatala yi falan ti Musa xa Sinayi tonbonni, e minin jeen firinden kike singeni Misiran yamanani. A yi a fala, a naxa,

² “Isirayila kaane xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba a waxatini.

³ E xa a liga kiken i to xii fu nun naaninde lɔxɔn jinbanna ra, alo a fe

yamarine nun a sariyane kii naxan yi.”

⁴ Musa yi na rali Isirayila kaane ma, a e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba.

⁵ E yi na liga kike singen xii fu nun naaninde jinbanna ra, Sinayi tonbonni. E yi a birin liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁶ Koni, muxuna nde yi na naxanye bata yi e yiin din binbin na. E yi xɔsixi na lɔxɔni, e mi yi nɔɛ Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla rabe. E yi siga Musa nun Haruna fɛma,

⁷ e yi a fala Musa xa, e naxa, “Nxu bata xɔsi binbin xɔn. Koni, nanfera nxu mi nɔɛ nxɔ saraxane bɛ Alatala xa alo Isirayila kaan bonne a waxatini?”

⁸ Musa yi e yabi, a naxa, “Ɛ dija han n xa a kolon Alatala naxan yamarima ɛ fe yi.”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa ɛ tan nde hanma ɛ yixɛtɛna nde xɔsixi binbin xɔn, hanma xa e sa sigatini, a mɔn nɔɛ Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla rabe nɛn Alatala xa.

¹¹ E xa sanla raba kike firinden xii fu nun naaninde lɔxɔn jinbanna ra. E yɛxɛɛ diin don e nun buru ratetarene nun jɔxɔnde xɔlɛne.

¹² E nama sese lu han xɔtɔnni, e nama a xɔnne yigira. E na Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba, e xa a yamarine birin suxu.

¹³ Koni xa muxuna nde tondi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla rabe a waxatini, anu a mi xɔsixi, a mi sigatini, a kedima nɛn Isirayila yamani, a to mi saraxan baxi Alatala xa a waxatini. Na kanna a yulubin goronna tongoma nɛn.

¹⁴ Xɔjɛn naxanye dɔxi ɛ tagi, xa ne wa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba feni Alatala xa, e lan e yi a sariyane nun a yamarine suxu. Sariyane lan birin xa, Isirayila kaan nun xɔjɛna.”

Alatala nɔrɔna Xɔrɔyaan 40.34-38

¹⁵ Ala Batu Bubun ti lɔxɔn naxan yi, Layiri Sereya Bubuna, kundaan yi so a xun na. Keli jinbanna ma han

xɔtɔnni, na kundaan yi dɛgɛma nɛn alo tɛɛna.

¹⁶ Kundaan yi lu a xun ma, koni kɔɛɛn na, a yi lu alo tɛɛna.

¹⁷ Na kundaan na yi ba bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane yi kelima nɛn sigadeni. Kundaan na ti dɛnaxan yi, Isirayila kaane yi e daaxadeni tɔn mɛnni.

¹⁸ Isirayila kaane yi sigama Alatala yamarin nan ma, e mɔn yi e daaxadeni tɔnma Alatala yamarin nan ma. Fanni kundaan yi Ala Batu Bubun xun ma, e yi luma daaxadeni nɛn.

¹⁹ Xa kundaan yi lu Ala Batu Bubun xun ma waxati xunkuye, Isirayila kaane yi Alatala yamarin suxuma nɛn. E mi yi sigama.

²⁰ Waxatina nde, kundaan yi luma nɛn Ala Batu Bubun xun ma xii dando. E yi luma daaxadeni Alatala yamarin nan ma, e yi sigama a yamarin nan ma.

²¹ Waxatina nde kundaan yi luma nɛn yire kedenni keli jinbanna ma han na xɔtɔn bode, koni a na yi ba xɔtɔnni tun, e yi sigama nɛn. Kɔɛɛn nun yanyina, kundaan na yi ba, e fan yi kelima nɛn.

²² Xa a lu Ala batu bubun xun ma xii firin hanma kike keden, hanma jɛɛ keden, Isirayila kaane yi luma nɛn daaxadeni. E mi sigɛ mume, fɔ a na ba waxatin naxan yi.

²³ Isirayila kaane yi daaxama hanma e yi kelima daaxadeni Alatala yamarin nan ma. E yi Alatala yamarine suxuma, a naxanye fi e ma fata Musa ra.

10

Gbeti Xɔtane

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Xɔta firin nafala gbeti bɔnbɔxin na yamaan xili sena malanni e nun yamaan nakeli sena sigadeni.

³ Na xɔta firinne na fe waxatin naxan yi, yamaan birin xa e malan i fɛma Naralan Bubun so dɛɛn na.

⁴ Xa xɔta keden nan fe, mangane nan gbansan xa e malan i fɛma, Isirayila xabila xunne.

⁵ Xa xōtaan bata fe, bōnsōnna naxanye dōxi Naralan Bubun sogetedeni, ne xa keli sigadeni.

⁶ Xōtaan na fe a firindeni, naxanye dōxi yamaan daaxaden yiifari fōxōni, ne xa keli sigadeni. Xōta xuiin nan yamaan nakelima sigadeni.

⁷ Xōtaan xa fe kii gbete yi alogo yamaan xa e malan.”

⁸ “Saraxarali Harunaa diine nan lan e xōtaan fe. Habadan sariyan nan na ra ε yixetene birin xa.”

⁹ “E na keli ε yaxune yengedeni naxanye ε naxankatama ε yamanani, ε xa xōtane fe. Alatala a yengi luma nen ε xōn ma, ε Ala, a yi ε rakisi ε yaxune ma.

¹⁰ E xa xōtaan fe naxanaxa waxatine nun sali lōxōne nun kike nene sanle birin yi, ε nema saraxa gan daxine nun bōne xunbeli saraxane be waxatin naxan yi. N yi n yengi lu ε xōn. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

E yi keli Sinayi tonbonni

¹¹ Kike firinden xii mōxōnedeni, e minin nεε firindeni Misiran bōxōni, kundaan yi ba Layiri Sereya Bubun xun ma.

¹² Isirayila kaane yi kiraan suxu, e keli Sinayi tonbonni. Kundaan yi siga han a sa ti Paran tonbonni.

¹³ E keli singen nan yi na ra Alatalaa yamarin ma fata Musa ra.

¹⁴ Yuda bōnsōnna ganle nan singe kiraan suxu, e taxamasenna bun. E ganle yi Aminadabo a dii Naxason ma yamarin nan bun.

¹⁵ Isakari bōnsōnna ganla yi Suwari a dii Nataneli a yamarin nan bun.

¹⁶ Sabulon bōnsōnna ganla yi Xelōn ma dii Eliyabi a yamarin nan bun.

¹⁷ Ala Batu Bubun yi wayan, Gerisōn yixetene nun Merari yixetene yi a xali e yii.

¹⁸ Ruben bōnsōnna ganle yi siga e taxamasenna bun Sedewuri a dii Elisuri a yamarin bun.

¹⁹ Simeyōn bōnsōnna ganla yi Surisadayi a dii Selumiyeli a yamarin nan bun.

²⁰ Gadi bōnsōnna ganla yi Dewuyeli a dii Eliyasafi a yamarin nan bun.

²¹ Kehati xabilan muxune yi siga se sarijanxine xale Lewi bōnsōnna muxun bonne fōxō ra alogo e xa Ala Batu Bubun ti benun se sarijanxine xa yamaan daaxaden li.

²² Efirami bōnsōnna ganle yi siga e taxamasenna bun Amixudi a dii Elisama yamarin nan bun.

²³ Manase bōnsōnna ganla yi Pedasuri a dii Gamaliyeli a yamarin nan bun.

²⁴ Bunyamin bōnsōnna ganla yi Gidewoni a dii Abidan ma yamarin nan bun.

²⁵ Dōnxen na, Dan bōnsōnna ganle yi siga ganla bonne fōxō rakantanne e taxamasenna bun, Amisadayi a dii Axiyeseri a yamarin bun.

²⁶ Aseri bōnsōnna ganle yi Okiran ma dii Pagiyeli a yamarin nan bun.

²⁷ Nafatali bōnsōnna ganla yi Enan ma dii Axira yamarin nan bun.

²⁸ Isirayila ganle yi yebama na kii nin sigatini.

²⁹ Musa yi a fala Reyuli a dii Xobabi xa, Midiyan kaana, Musa bitanna, a naxa, “Nxu sigan yireni Alatala naxan fixi nxu ma. Fa nxu fōxō ra, nxu fe fajin lige i xa, amasōtō Alatala bata fe fajine ragidi Isirayila ma.”

³⁰ Hobabi yi a yabi, a naxa, “En-εn. N xetema n konna nin n ma yamaan denaxan yi.”

³¹ Musa mōn yi a fala, a naxa, “Yandi, i nama keli nxu fema. I daaxade fajine kolon tonbonni. I luyε alo nxu yεna.

³² Xa i nxu mati, en birin nan Alatalaa se fajine sōtōma.”

³³ Isirayila kaane yi keli Alatalaa geyani, e sigan ti xii saxan. Alatalaa Layiri Kankiraan yi tixi e yεε ra alogo a xa matabu yirena nde fen e xa.

³⁴ Alatalaa kundaan yi e xun ma yanyin na, e to yi kelima daaxadeni.

³⁵ Layiri Kankiraan na yi keli sigadeni waxati yo yi, Musa yi a falama nen, a naxa, “Alatala, keli, i xa i yaxune raxuya ayi, i ranaxu muxune yi e gi i yεε ra!”

³⁶ Layiri Kankiraan yi tima waxatin naxan yi, Musa yi a falama nen,

a naxa, “Alatala, fa Isirayila kaa wuli wuli wuyaxine tagi!”

11

Alatalaa tɛna

¹ Lɔxɔna nde yamaan yi lu e mawugɛ e tɔrɔne fe ra. Alatala to na mɛ, a yi xɔlɔ, a yi tɛn nafa e tagi naxan yamaan daaxaden dɛ kinkina ndee gan.

² Yamaan yi sɔnxɔ Musa ra. Musa yi Alatala maxandi, tɛn yi tu.

³ E yi mɛnna xili sa Tabɛra,* amasɔtɔ Alatalaa tɛn nagodo nɛn mɛnni.

Xɔɔyin yi yamaan suxu

⁴ Lɔxɔna nde xɔɔyin yi muxu kobine suxu yamaan yɛ. Isirayila kaane yɛtɛn yi lu wugɛ, e naxa, “En suben don daxin sɔtɛ di?”

⁵ Nxu nxu mirima yɛxɛne ma nxu naxanye don Misiran yi naxanye sare mi yi fima e nun kɔkunbane nun janle nun sabi dɛene nun yabane nun sabi gbɛtɛne.

⁶ Iki nxu niin bata yijaxu nxu ma, donse yo mi toma fɔ Manna donsɛni ito!”†

⁷ Manna donseen yi luxi alo se xɔri xunxurin naxanye yɛɛ rafixa alo wudi igena.

⁸ Yamaan yi minima na nan makɔdeyi, e yi a kunba gɛmɛn ma hanma e a din wunla kui. Na xanbi ra, e mɔn yi nɔɛ a jinɔɛ nɛn hanma e yi a gan burudine ra. A yi jaxun alo burun naxan gilixi turen na.

⁹ Manna donseen yi godoma kɔɛn nan na xiila godo waxatini.

¹⁰ Musa yi Isirayila kaane mawuga xuiin mɛ, e yi malanxi denbaya yɛn ma e bubune so dɛene ra. Alatala yi xɔlɔ han! Musa fan yi kɔntɔfili,

¹¹ a yi a fala Alatala xa, a naxa, “I n tɔrɔma nanfera? Nanfera n mi fa rafan i ma? Nanfera i yamani ito goronna dɔxi n tan xun ma?”

¹² N tan nan fudi tongoxi yamani ito ra ba? N tan nan e barixi ba? Nanfera i naxa a n xa itoe banba alo

dii ngana, han na yamanani i bata e benbane tuli sa naxan na?

¹³ N suben sɔtɔn minɛn yi yamani ito birin xa? E wugama n fɔxɔ ra, e naxa, ‘Suben so nxu yii!’

¹⁴ N kedenna mi nɔɛ yamani ito goronna tongɛ. A gbo n ma.

¹⁵ Benun i xa ito liga n na, n faxa keden na! Xa n nafan i ma, i nama tin n xa n ma tɔrɔn to.”

¹⁶ Alatala yi Musa yabi, a naxa, “Isirayila fonna muxu tonge solofere malan, i naxanye kolon Isirayila yamaan fonne nun kuntigine ra. I fa e ra Naralan Bubuni, alogo e xa ti i dɛxɔn mɛnni.

¹⁷ N godoma nɛn i fɛma mɛnni n falan ti i xa. N na n ma Nii Sarijanxina ndedi bama nɛn i yi, n yi a sa e yi. Nayi, e nɔɛ i maliyɛ nɛn yamani ito goronna tongodeni alogo i kedenna nama fa a tongo.

¹⁸ I xa a fala yamaan xa, i naxa, ‘E e yɛtɛ rasarijan tilaa fe ra e suben donma waxatin naxan yi. Alatala bata e mawuga xuine mɛ e to a fala, e naxa, “En suben sɔtɔma di? Misiran yamanan nan fisa!” Iki, Alatala suben soma nɛn e yii. E fan a donma nɛn.

¹⁹ E mi lɔxɔ keden hanma firin daxin sɔtɛ, hali xi suulun, xii fu, hanma xii mɔxɔɔɛ,

²⁰ koni e suben donma nɛn kike keden, han a mini e jɔɛni, a rajaxu e ma. Amasɔtɔ e bata e mɛ Alatala ra naxan e tagi, e to wuga a yetagi, e naxa: Nanfera nxu minixi Misiran yi?”

²¹ Musa yi a fala, a naxa, “N tan be xɛmɛ wuli kɛmɛ sennin tagi naxanye sigatini e sanni, anu, i a falama, a i suben soma e yii nɛn kike keden!

²² Xa nxu yɛxɛn nun siin nun jinge kurune birin faxa, ne a liyɛ ba? Xa nxu baan yɛxɛne birin suxu, ne a liyɛ ba?”

²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “N sɛnben go, na mi a liyɛ? I fama a todeni n naxan falaxi xa a ligɛ.”

Alaa Nii Sarijanxin nun fonne

* **11:3: Tabɛra** bunna nɛn fa fala “Tɛna.” † **11:6: Manna donsɛna** a fe mato Xɔrɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

²⁴ Musa yi mini, a yi a fala yamaan xa Alatala naxan falaxi. A yi Isirayila fonna muxu tonge solofere malan Naralan Bubun nabilinni.

²⁵ Alatala yi godo kundaan yiyani, e nun Musa yi falan ti. A yi a Nii Sarijanxina ndedi ba Musa yi, a yi a ragodo fori tonge soloferene ma. Alaa Nii Sarijanxin to godo e ma, e yi waliyiya falane ti fə́lɔ́, koni e mi yanfan.

²⁶ Muxu firin, Elidadi nun Medadi, ne yi daaxadeni. E yi yatexi fonne ra, koni e mi siga Ala Batu Bubuni. Koni, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e fan ma, e yi waliyiya falane ti fə́lɔ́ daaxadeni.

²⁷ Banxulanna nde yi siga, a a fala Musa xa, a naxa, “Elidadi nun Medadi nabiya falane tima daaxadeni!”

²⁸ Nunu a dii Yosuwe naxan yi Musa malima xabu a dii jə́rɛyani, na yi a xuini te, a naxa, “Musa, n kannna, e rati!”

²⁹ Musa yi a yabi, a naxa, “I e maxə́xəlɔ́nma n xa nɛn ba? Alatala xa yamaan birin findi nabine ra! Ala xa a Nii Sarijanxin nagodo e birin ma!”

³⁰ Nayi, Musa nun Isirayila fonne yi siga daaxadeni.

Də́mɛne fe

³¹ Alatala yi foyen nafa keli baani, naxan fa də́mɛne ra daaxadeni. E yi godo e sa e bode fari e mate ayi han nɔ́ngɔ́nna yɛ firin, e siga sɛ daaxaden nabilinni han yanyi keden sigati.

³² Yamaan yi fɛriɲɛn e suxɛ, e xi e suxɛ. Na xətɔ́n bode e mɔ́n yi fɛriɲɛn də́mɛne suxɛ han birin yi e suxu han kilo wuli keden. E yi e sa daaxaden nabilinni alogo e xa xara.

³³ Koni suben mɔ́n yi Isirayila kaane dɛ, benun e xa a ragerun, Alatala yi xəlɔ́ e ma, a yi fitina furen nagodo e ma.

³⁴ Nanara, e yi mɛnna xili sa Kibiroti-Hatawa.‡ Amasɔ́tə́ xə́yidene maluxun mɛnna nin.

³⁵ Isirayila kaane yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e yi siga Xaserɔ́ti yi.

12

Mariyama nun Harunaa mawugana

¹ Musa bata yi Kusi jaxanla dɔ́xɔ́. Mariyama nun Haruna yi Musa mafala fə́lɔ́ a jaxanla fe ra.

² E yi a fala, e naxa, “Alatala falan tiin Musa nan gbansan xɔ́n ba? A mi falan tima en fan xɔ́n ba?” Alatala yi e xuiin mɛ.

³ Anu Musa yi findixi muxu yetɛ magodoxin nan na, a yetɛ magodoxi dangu birin na bɔ́xɔ́ xɔ́nna fari.

⁴ Alatala yi a fala Musa nun Haruna nun Mariyama xa, a naxa, “E saxanna birin xa siga Naralan Bubuni!” E birin yi siga.

⁵ Alatala yi godo kundaan yiyani, a yi ti Naralan Bubun so dɛɛn na, a yi Haruna nun Mariyama xili. E birin yi fa.

⁶ Alatala yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n xuiin na. Xa n ma nabina nde ɛ tagi, n na n yetɛ yitama a ra nɛn fe toone yi alo xiye. N yi falan ti a xa xiyene yi.

⁷ Koni na kii mi a ra n ma walikɛɛn Musa xɔ́n. A tan nan tɔ́gɔ́ndiyaxi n ma yamaan birin tagi.

⁸ N falan fixɛn tima a xa nɛn kɛnɛn nun kɛnɛn! Sandan mi a ra! A tan bata Alatala misaala to. Nayi, nanfera ɛ mi gaxuma n ma walikɛɛn Musa mafalɛ?”

⁹ Alatala xəlɔ́xin yi siga.

¹⁰ Kundaan bama Naralan Bubun xun ma waxatin naxan yi, Mariyama bata yi mafixa gasi fure jaxine ra. Haruna yi a mato, furen jaxin bata mini a fatin ma.

¹¹ A yi a fala Musa xa, a naxa, “N kannna, yandi, diɲa nxu hakɛn ma nxu naxan ligaxi xaxilitareyani!

¹² Mariyama nama lu alo diin naxan faxaxi barixi, naxan fatin bata kun fə́lɔ́ a nga fatini.”

¹³ Nayi, Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, “E Ala! Yandi, a rakɛndɛya!”

¹⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, “Xa a baba yi a dɛ igen xuya a yetagi nun,

‡ 11:34: *Kibiroti-Hatawa* bunna nɛɛn fa fala “Xə́yidene gaburuna.”

a mi yi yage xunsagi keden ba? A xa ramini daaxaden fari ma xii solofere. Na xanbi ra, a mən nœ xete nen.”

¹⁵ Nayi, e yi Mariyama ramini daaxaden fari ma xunsagi keden. Isirayila kaane mi siga han a mən yi rasuxu.

¹⁶ Na xanbi ra, e yi keli Xaseroti yi, e yi daaxa Paran tonbonni.

13

Fe rakərasi fu nun firinne fe

Sariyane 1.19-33

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Fe rakərāsine rasiga Kanan yamanan matodeni n naxan soma Isirayila kaane yii. Bənsən yo bənsən, manga keden xa siga.”

³ Musa yi e rasiga Alatala yamarin ma, keli Paran tonbonni. Isirayila yəeratine nan yi e birin na.

⁴ E xinle ni itoe ra,

Rubən bənsənna: Sakuru a diin Samuwa.

⁵ Simeyən bənsənna: Xori a diin Safati.

⁶ Yuda bənsənna: Yefune a diin Kalebi.

⁷ Isakari bənsənna: Yusufu a diin Yigali.

⁸ Eframi bənsənna: Nunu a diin Hoseya.

⁹ Bunyamin bənsənna: Rafu a diin Paliti.

¹⁰ Sabulon bənsənna: Sodi a diin Gadiyeli.

¹¹ Yusufu a dii Manase bənsənna: Susi a diin Gadi.

¹² Dan bənsənna: Gemali a diina Amiyeli.

¹³ Aseri bənsənna: Mikeli a diin Seturi.

¹⁴ Nafatali bənsənna: Fofisi a diin Naxabi.

¹⁵ Gadi bənsənna: Make a diin Geweli.

¹⁶ Muxune xinle nan ne ra, Musa naxanye xə Kanan yamanan matodeni. Musa yi Nunu a dii Hoseya xili sa “Yosuwe.”

¹⁷ Musa to yi e rasigama Kanan yamanan matodeni, a yi a fala e xa, a naxa, “E mini Negewi nin, siga geya yireni.

¹⁸ E xa yamanan mato. E a mato xa muxune sənben gbo, xa a mi gbo, xa e wuya, xa e mi wuya.

¹⁹ E a mato xa e yamanan fan hanma xa a mi fan, xa e taane findixi banxidene nan na hanma xa yinne soxi e ma.

²⁰ E a mato xa bəxən fan, xa a mi fan, xa wudine na, xa e mi na. E yixədxə, e fa yamanan wudi bogine ra.” Manpa bili bogi singene waxatin nan yi a ra.

²¹ Nayi, e yi siga yamanan matodeni, keli Sini tonbonni siga han Rexobo yi, Lebo-Xamata dəxən.

²² E yi so Negewi yi, e siga han Xebiron yi, Anaki bənsənna muxune yi dəxi dənaxan yi, Aximan, Səsayi, e nun Talamayi. Xebiron bata yi ti jəe solofere benun Soyan xa ti Misiran yamanani.

²³ E yi siga han Esikoli lanbanni, e manpa bili yiin səge tənsən keden yi singanxi naxan na. E na singan tami kuyen na alogo muxu firin xa a xali e nun girenada nun xədə bogina ndee.

²⁴ E yi mənna xili sa “Esikoli lanbanna”* tənsənna fe ra Isirayila kaane naxan səge.

²⁵ Xii tonge naanin to dangu, e yi e xun xete, sa keli yamana matoni.

²⁶ E yi xete Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan fema Kadesi yi, Paran tonbonni. E yi e dentege yaamaan xa, e mən yi yamanan wudi bogine yita e ra.

²⁷ E dentege ni ito nan sa Musa xa, e naxa, “Nxu bata siga yamanani i nxu rasiga dənaxan yi. Nəndi na a ra, nənən nun kumin gbo mənni! A bogina ndee ni i ra.

²⁸ Koni mən kaane sənben gbo! Yinne soxi e taane ma, e gbo mumə! Nxu yetena Anaki bənsənna muxune toxi nen.

²⁹ Amaləkine dəxi Negewi yi. Xitine nun Yebusune nun Amorine dəxi geya yireni. Kanan kaane dəxi fəxə igen də e nun Yurudən baan xən.”

³⁰ Kalebi yi yamaan masabari Musa xa. A yi a fala, a naxa, “En siga

* **13:24: Esikoli** bunna nən fa fala “Tənsənna.”

yamanan suxudeni, amasɔtɔ en nɔɛ nɛn yati!”

³¹ Koni fe rakɔrɔsi bonne yi a fala, e naxa, “En mi nɔɛ siyani itoe yɛngɛ, amasɔtɔ e sɛnbɛn gbo en xa.”

³² E yamanan naxan mato e na mafala fɔlɔ Isirayila kaane yɛ, e naxa, “Nxu fitina yamanan nan toxi! Mɛn kaane gbo mumɛ!

³³ Nxu Nefilimi muxu magaxuxine nan toxi na! Nxu yi luxi nxu yetɛ yɛɛ ra yi alo suɲɛne. E fan nxu toxi na kii nin!” E na falaxi nɛn bayo Anaki bɔnsɔnna fataxi Nefilimi nan na.

14

Yamaan yi tondi sigɛ

¹ Isirayila kaane yi gbelegbele, e xi wugɛ.

² E birin yi Musa nun Haruna mafala, yamaan birin yi a fala e xa, e naxa, “A fisa nxu yi faxa Misiran yi hanma tonbonni ito yi!

³ Nanfera Alatala faxi nxu ra yamanani ito yi alogo nxu xa faxa yɛngɛni? Nxɔ ɲaxanle nun nxɔ diine fama nɛn suxudeni yɛngɛni. A mi fisa en xa xɛtɛ Misiran yamanani ba?”

⁴ E yi lu a fale e bode xa, e naxa, “En yɛɛrati gbɛtɛ sugandi, en yi xɛtɛ Misiran yi!”

⁵ Musa nun Haruna yi e yetagin lan bɔxɔn ma Isirayila yamaan birin yetagi.

⁶ Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii Kalebi, naxanye yi xɛxi fe rakɔrɔsine yɛ, ne yi e dugine yibɔ e ma sununi.

⁷ E yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e naxa, “Nxu yamanan naxan matoxi, a fan han!

⁸ Xa Alatala sa tin, a tiyɛ nɛn en yɛɛ ra siga na yamanani kumin nun nɔnɔn gbo dɛnaxan yi, a yi a so en yii!

⁹ Koni ɛ nama murutɛ Alatala xili ma tun! ɛ nama gaxu mɛn kaane yɛɛ ra, amasɔtɔ en fama e nɔdeni nɛn fefe! E kantan seen bata e rabɛɲin, anu Alatala en tan xɔn. Nayi, ɛ nama gaxu e yɛɛ ra.”

¹⁰ Koni, yamaan birin yi a falama a e xa e magɔlɔn e yi e faxa. Nanunna, Alatala nɔrɔn yi godo Naralan Bubuni Isirayila kaane birin yetagi.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Yamani ito luma n ɲaɲaxuɛ han waxatin mundun? E tondima dɛnkɛlɛyɛ n ma han waxatin mundun yi, hali n to bata kabanako fe wuyaxi liga e tagi?

¹² N fitina furen nafama nɛn e ma, n yi e raxɔri. Koni n ni i tan findima nɛn siya gbeen na, naxan sɛnbɛn gbo e xa.”

¹³ Musa yi Alatala yabi, a naxa, “Koni Misiran kaane a fe mɛma nɛn, bayo i yamani ito ramixi e tagi i sɛnbɛn nan xɔn.

¹⁴ E fama nɛn na faladeni be kaane xa. E bata yi a mɛ nun, a i tan, Alatala, i yamani ito xɔn. E bata a kolon a yamani ito i toma yɛɛ nun yɛɛ bayo i nɔrɔn luma e xun ma alo kundaan yiyana. Yanyin na, i ti e yɛɛ ra kundani. Kɔɛn na, i ti alo tɛɛna.

¹⁵ Xa i yamani ito raxɔri sanɲa yi kedenni, siya gbɛtɛn naxanye birin a fe mɛma, ne a falama nɛn, e naxa,

¹⁶ ‘Alatala e tuli sa bɔxɔn naxan na, a mi nɔxi e xalɛ mɛnni, na nan a ligaxi a e faxaxi burunna ra.’

¹⁷ Nayi, Marigina, i sɛnbɛ gbeen mayita alo i bata naxan fala nxu xa, i naxa,

¹⁸ fa fala Alatala mi xɔlɔn xulɛn, a hinanna gbo, a diɲan haken nun matandin bun. Koni, a mi yulubi kanna yatɛma tinxinden na mumɛ! A fafane haken saranma nɛn e diine ra han mayixɛtɛ saxan hanma naanin.

¹⁹ Ala, bayo i ya hinanna gbo, i mɔn xa diɲa i ya yamaan haken ma, alo i e mafeluxi kii naxan yi xabu e sa mini Misiran yamanani han iki.”

²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, “N bata e mafelu alo i a falaxi kii naxan yi.

²¹ Koni, habadan Alatala nan n na, n nɔrɔn bɔxɔn birin nafexi, nayi, n bata n kɔlɔ n yetɛni:

²² Naxanye birin bata n tan nɔrɔn nun n ma kabanako feene to Misiran yi e nun tonbonni, naxanye birin bata n mato bunbani sanɲa yi fu, e

tondi n xuiin mε,

²³ ne sese mi na bɔxɔn toma n na e benbane tuli saxi naxan na. Ne sese mi a toε naxanye bata n naɲaxu.

²⁴ Koni bayo xaxili gbete luxi nen n ma walikεen Kalebi yi, a n fɔxɔ ra waxatin birin, n na a xalima nen na yamanani, a sigaxi naxan matodeni, n yi a so a yixetene yii e keen na.

²⁵ Bayo Amalekine nun Kanan kaane dɔxi lanbanne yi, nayi tila ε xete, ε siga Gbala Baan kiraan xɔn tonbonna binni.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

²⁷ “Yama ɲaxini ito luma n mafalan waxatin mundun yi? N bata Isirayila kaane mawuga xuiin mε, e n mafala.

²⁸ A fala e xa, i naxa, ‘Alatalaa falan ni ito ra. Habadan Ala nan n tan na. N bata n kɔbɔ n yeteni, n na a rabama ε ra nen alo n na a mexi ε ra kii naxan yi.

²⁹ Naxanye birin barin bata dangu ɲεε mɔxɔɲen na, naxanye tenge, naxanye birin bata n mafala, ε faxama nen tonbonni ito yi.

³⁰ E sese mi soma yamanani, n bata yi ε tuli sa naxan na nun, a ε dɔxɔma nen na, fɔ Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe.

³¹ E diine tan, ε a falaxi naxanye ma, a e suxuma nen yengeni, n ne nan xalima na yamanani ε ε mexi naxan na, e yi dɔxɔ na.

³² Koni ε tan faxama nen tonbonni ito yi.

³³ E diine e xuruseene rabama nen ɲεε tonge naanin tonbonni, e yi ε tinxintareyaan goronna tongo, han ε birin yi findi binbine ra tonbonni.

³⁴ E xii tonge naanin nan tixi yamanani ito matodeni. Nayi, ε ɲεε tonge naanin nan tima ε yulubine goronna bun, lɔxɔ keden, ɲεε keden. Nayi, ε a kolonma nen a n bata keli ε xili ma.’

³⁵ N bata falan ti, n tan Alatala. N fama na nan ligadeni yama ɲaxini ito ra, naxan murutεxi n xili ma. E birin ɲanma nen tonbonni ito yi, e faxa.”

³⁶ Musa muxun naxanye rasiga yamanan matodeni, naxanye yamanan

mafala ɲaxi ra, e yamaan nadin a xili ma,

³⁷ ne yi faxa. Alatala nan e faxa furen na, bayo e fala ɲaxin ti lan yamanana fe ma.

³⁸ Naxanye siga yamanan matodeni, Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii Kalebi nan tun lu e nii ra.

Yamaan mɔn yi matandin ti Sariyane 1.41-46

³⁹ Musa to Alaa falane birin nali Isirayila kaane ma, e yi nimisa sɔxɔleni.

⁴⁰ Nanara, na xɔtɔn bode, subaxa, e yi kiraan suxu siga geya yireni, e yi a fale, e naxa, “En bata keli. En siga na yireni Alatala naxan ma fe falaxi. En bata yulubin liga!”

⁴¹ Musa yi e maxɔdin, a naxa, “Nan-fera ε Alatalaa yamarin matandima? Feni ito mi sɔnɔyama!

⁴² Alatala mi luma ε xɔn, nayi ε nama siga. E yaxune nama ε nɔ.

⁴³ Amasɔtɔ Amalekine nun Kanan kaane ε yee ra, e fama nen ε faxadeni yengeni. E bata ε xun xanbi so Alatala yi, a mi luyε ε xɔn.”

⁴⁴ E yi kankan na ma, e yi te geya yireni, koni Alatalaa Layiri Kankiraan nun Musa lu nen daaxadeni.

⁴⁵ Na xanbi ra, Amalekine nun Kanan kaane yi godo geyane fari e yi dɔxi denaxanye yi. E yi Isirayila kaane nɔ, e siga e faxε han Xoroma yi.

15

Saraxa gbete sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “N yamanan naxan soxi ε yii, ε na dɔxɔ mɛnni,

³ ε yi ɲingene hanma siine hanma yεxεene rali Alatala ma tεen na, saraxa gan daxin na hanma naxan dε tiin nakamalima hanma ɲenige ma saraxane, hanma sali lɔxɔne gbeene, a xirin nafanma nen Alatala ma.

⁴ Naxan na fa a saraxan na Alatala yetagi, a xa fa bogise saraxan fan na: murutu fupɪ kilo saxan naxan namulanxi turen litiri keden nun a tagi ra.

⁵ Xa i fa yεxεε diin na saraxa gan daxin na hanma saraxa gbete, i xa

wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi ba minse saraxan na.

⁶ Xa kontonna na a ra, murutu fujin kilo sennin naxan namulanxi ture litiri firinna ra, na nan bogise saraxan na,

⁷ e nun wudi bogi igen litiri firin minse saraxan na. A ba alogo a xirin xa rafan n tan Alatala ma.

⁸ Xa tura bulanna nan bama n xa saraxa gan daxin na hanma saraxan naxan de tiin nakamalima, hanma boje xunbeli saraxana Alatala xa,

⁹ murutu fujin kilo solomanaanin namulanxin turen litiri saxanna, na nan bogise saraxan na.

¹⁰ I mon xa fa wudi bogi igen litiri saxan na minse saraxan na. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma teen na, a xirin nafan a ma.”

¹¹ “Ningene hanma kontonne hanma yexene hanma sii diine, e bama na kii nin.

¹² Xuruseene na wuya kiki, e keden kedenna birin lan nen e ba e nun bogise saraxane.

¹³ Isirayila bari diine birin xa a liga na kii nin, e nema saraxane raliye teen na, naxanye xirin nafan Alatala ma.

¹⁴ Xojen naxanye dxi yamanani hanma naxanye danguma e konni hanma naxanye denbaya bata bu na, ne fan na keli saraxa ralideni Alatala ma teen na naxan xiri rafan a ma, e xa a liga na kii kedenni.

¹⁵ Sariyane lan yamaan muxune birin xa, e tan Isirayila bari diine alo xojene. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa. E nun xojene birin keden Alatala yee ra yi.

¹⁶ Sariyane nun yamarine birin lan e nun xojene birin xa, naxanye dxi e tagi.”

Se xaba singene nun tantanne

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁸ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na so yamanani, n na e xalin denaxan yi,

¹⁹ e nema na yamanan donseen donje, e xa saraxan ba a ra Alatala xa.

²⁰ E na e murutu singene din, e yi burudi singen nafala, e na rali n ma saraxan na keli lonna ma.

²¹ Nayi, e xa burudi singen nali Alatala ma saraxan na waxati famatone birin yi.”

²² “Xa e tantan, e mi yamarini ito nde liga, Alatala naxan falaxi Musa xa,

²³ a na findi Alatala yamari yo ra a naxan fixi e ma fata Musa ra, folo na loxon ma a fixi naxan yi han waxati famatone yi,

²⁴ xa e a ligaxi tantanna nin, yamaan mi a kolon, nayi yamaan birin xa tura bulanna ba saraxa gan daxin na, naxan xiri rafan n tan Alatala ma, e nun bogise saraxan nun minse saraxan naxan lanje sariyan ma, e nun kotu keden yulubi xafari saraxan na.

²⁵ Saraxaraliin xa Ala solona Isirayila yamaan birin xa, e yi mafelu. Amasoto tantanna nan yi a ra, e mon bata saraxan nali Alatala ma teen na, e nun yulubi xafari saraxan na e tantanna fe ra.

²⁶ Isirayila yamaan nun xojen naxanye e tagi, e birin mafeluma nen, amasoto e birin yi na tantanna kui.”

²⁷ “Xa muxu kedenna nan yulubin ligaxi tantanni, a xa sii gilen je kedenna ba yulubi xafari saraxan na.

²⁸ Saraxaraliin xa Alatala solona na kanna xa naxan yulubin ligaxi tantanni, a mafeluma nen.

²⁹ Isirayila bari diine nun xojen naxanye e tagi, naxan na yulubin liga tantanni, na sariya kedenna lan ne birin xa.

³⁰ Koni xa Isirayila bari diin hanma xojena a rakeli a ma, a yulubin liga, na bata Alatala rayelefu, a kedima nen yamani.

³¹ A bata Alatalaa falan najaxu, a a yamarine kala. A xa kedi yamani, a yulubin goronna luma a tan nan ma.”

Matabu Loxon kalana

³² Isirayila kaane yi tonbonni waxatin naxan yi, e muxuna nde to yege fenni Matabu Loxoni.

³³ E yi a xali Musa nun Haruna fema, e nun yamaan birin.

³⁴ E yi a ramara ki faji, alogo sariyan xa sa a yulubin saran feen na a ra.

³⁵ Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Muxuni ito xa faxa. Yamaan birin xa a magɔɔn gɛmɛn na daaxaden fari ma.”

³⁶ E yi na kanna xali daaxaden fari ma, e yi a magɔɔn han a faxa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Luti dɛnbɛxine nun dugine

³⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

³⁸ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E e domane rayabu luti dɛnbɛxine ra, e yi e singan e domane dɛ kinkine ra gari mamiloxine ra waxati famatɔne birin yi.

³⁹ E na luti dɛnbɛxine to, Alatala yamarine birin nabirama e ma nɛn, e yi e liga. Nayi, e mi birɛ e bɔnɛn nun e yɛɛne kunfa feene fɔxɔ ra, naxanye tinxintareyaan liga Ala ra.

⁴⁰ Nayi, e xaxili luma nɛn n ma yamarine birin xɔn, e yi e suxu, e yi sarijan e Ala yɛtagi.

⁴¹ Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e raminixi Misiran yamanani alogo n xa findi e Ala ra. Alatala nan n tan na, e Ala.”

16

Murute gbete mɔn

¹ Xɛmɛna nde yi keli naxan yi xili Kora, Yisehari a diina. Lewi a dii Kehati mamandenna. E nun Rubɛn bɔnsɔnna muxuna ndee nan yi a ra naxanye yi xili Datan nun Abirami, Eliyabi a diine, e nun Hon, Pɛleti a diina.

² E nun Isirayila kaan muxu kɛmɛ firin tonge suulun yi keli Musa xili ma, e birin xili kan yamaan fonne tagi.

³ E yi e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi a fala e xa, e naxa, “E bata a radangu ayi! Yamaan muxune birin sarijan. Alatala e birin tagi. Nanfera e yɛtɛ yitema Alatala yamaan ma?”

⁴ Musa to na falane mɛ, a yi a yɛtagin lan bɔxɔn ma.

⁵ A yi a fala Kora nun a muxune xa, a naxa, “Tila xɔtɔnni, Alatala a yitama nɛn, a gbeen naxan na e nun naxan

sarijan, naxan lan a siga a fɛma. A naxan sugandixi, a na kanna luma nɛn, a yi a maso a ra.

⁶ Nayi, Kora, e nun i ya muxune birin xa ito liga: e wusulan gan seene tongo.

⁷ Tila e tɛɛn sa e kui, e wusulanna sa a fari Alatala yɛtagi. Alatala na naxan sugandi, na nan sarijan. E tan Lewi bɔnsɔnna muxune bata a radangu ayi!”

⁸ Musa mɔn yi a fala Kora xa, a naxa, “E tuli mati, e tan Lewi bɔnsɔnna muxune!”

⁹ Na mi e wasɛ a Isirayilaa Ala bata e sugandi Isirayila kaan bonne tagi, a yi e maso a ra, alogo e xa wali a xa Alatala batu bubuni, e yi ti Isirayila yamaan yɛɛ ra e yi e mali Ala batu feen na?

¹⁰ A bata e maso a ra, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune birin. Koni, e mɔn kataxi, a xa e findi saraxaraline ra!

¹¹ E nun i ya muxune bata e malan Alatala xili ma. Nde Haruna ra feni ito yi e to a mafalama?”

¹² Na xanbi ra, Musa yi muxuna nde rasiga Datan nun Abirami xilideni, Eliyabi a diine, koni e yi a yabi, e naxa, “Nxu mi fama!”

¹³ Na mi i wasaxi ba, i to bata nxu ramini Misiran yamanani kumin nun nɔnɔn gbo dɛnaxan yi alogo i xa nxu faxa tonbonni? I mɔn waxi nxu naxankata feen nin ba?

¹⁴ I mi faxi nxu ra bɔxɔ faji yi, kumin nun nɔnɔn gbo dɛnaxan yi! I mi xɛɛne nun manpa bili nakɔne soxi nxu yii nxu kɛɛn na mumɛ! I yengi a ma a i nxu mayendenma nɛn alo danxutɔne ba? Nxu mi fama!”

¹⁵ Na yabin yi Musa xɔɔ kati, a yi a fala Alatala xa, a naxa, “I nama tin e saraxane ra! Hali sofanla n mi a tongoxi e yii, n munma muxu yo hake tongo e yɛ.”

¹⁶ Musa yi a fala Kora xa, a naxa, “E nun i ya muxune birin xa fa Alatala yɛtagi tila e nun Haruna.

¹⁷ E birin xa wusulan gan seene tongo, e yi wusulanna sa e kui, e yi a yita Alatala ra. E birin malanxina, wusulan gan seen kɛmɛ firin tonge

suulun. I tan nun Haruna fan xa ε wusulan gan seen yita Ala ra.”

¹⁸ E birin yi e wusulan gan seene tongo, e tεen nun wusulanna sa e kui, e ti Naralan Bubun so dεen na, Musa nun Haruna fema.

¹⁹ Kora to a fɔxɔrabirane birin malan e xili ma Naralan Bubun so dεen na, Alatala nɔrɔn yi godo yamaan birin yεtagi.

²⁰ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

²¹ “E masiga yamani ito ra, alogo n xa e halagi iki sa!”

²² Musa nun Haruna yi bira, e yi e yεtagin lan bɔxɔn ma, e yi a fala, e naxa, “Ala, i tan nan niin saxi muxune birin yi, i xɔlɔma nɛn yamaan birin ma ba, anu muxu keden peen nan yulubin ligaxi?”

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁴ “A fala yamaan xa, a e xa e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra.”

²⁵ Musa yi keli, a siga Datan nun Abirami binni, Isirayila fonne biraxi a fɔxɔ ra.

²⁶ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E masiga yulubi kanni itoe bubune ra! E nama ε yiin din e yii se yo ra, alogo ε fan nama raxɔri e yulubine fe ra.”

²⁷ Nayi, yamaan yi e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra. Datan nun Abirami yi mini e bubune kui, e ti e dε ra, e nun e naxanle nun e diine birin.

²⁸ Musa yi a fala, a naxa, “E fama a kolondeni a Alatala nan n nafaxi feni itoe birin ligadeni. N tan mi a ra.

²⁹ Xa muxuni itoe faxa alo muxune birin faxan kii naxan yi, xa e dunuɔa yi gidin lu alo adamane dari fena, nayi Alatala xa mi n nafaxi.

³⁰ Koni xa Alatala kabanako feen liga, xa bɔxɔni bɔ, a yi e nun e yii seene birin gerun, xa e nɛnɛn siga laxira yi, ε a kolonma nɛn nayi fa fala muxuni itoe bata Alatala rapaxu.”

³¹ Musa to yelin falan tiyε tun, bɔxɔn yi rabi e bun.

³² A yi a raxutu e ma e nun e denbayane, e nun muxun naxanye birin yi Kora fɔxɔ ra e nun e yii seene birin.

³³ E nɛnɛne yi siga laxira yi e nun e yii seene birin. Bɔxɔn yi e ye maluxun, e lɔ ayi Isirayila yamaan ma.

³⁴ E to e gbelegbele xuiin mε, Isirayila kaan naxanye birin yi e rabilinni, ne yi e gi, e naxa, “Bɔxɔn nama en fan gerun de!”

³⁵ Alatala yi tεen nagodo, a yi na muxu kεmε firin tonge suulunne birin gan, naxanye fa wusulanna ra.

17

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa, a a xa wusulan gan seene matongo tεε wolonni, a yi tεε wolonne woli ayi yire makuyeni. Amasɔtɔ na wusulan gan seene bata rasariɔan.

³ Ne yulubitɔ faxaxine gbee wusulan gan wurene xa findi wure denfetenxine ra e sa saraxa ganden ma bayo e bata rali Alatala ma e yi findi se rasariɔanxin na. E findima taxamasenna nan na Isirayila kaane xa.”

⁴ Muxun naxanye faxa tεeni, saraxaralina Eleyasari yi ne gbee sulan wurene malan, a yi e bɔnbɔ han e denfeten, a e sa saraxa ganden ma.

⁵ Na taxamasenna yi na feen nabirama nɛn Isirayila kaane ma alogo muxu yo nama wusulanna gan Alatala yεtagi fɔ Haruna yixetena nde alogo e nama liga alo Kora nun a muxune. A yi liga alo Alatala a fala e xa fata Musa ra kii naxan yi.

⁶ Na xɔtɔn bode, Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafale, e naxa, “E bata Alatala yamaan faxa.”

⁷ Koni, Isirayila kaane to e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi Naralan Bubun binna mato, nanunna, kundaan yi godo a ma, Alatala nɔrɔn yi mini kenenni.

⁸ Musa nun Haruna yi fa Naralan Bubun yεtagi.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁰ “E masiga yamani ito ra alogo n xa e raxɔri keden na.” Musa nun Haruna yi bira, e yi e yεtagin lan bɔxɔn ma.

¹¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “I ya wusulan gan seen tongo, i wusulanna sa a kui e nun tεε wolonna keli saraxa ganden ma. I i mafura, i siga Ala solonadeni yamaan xa. Alatala xəlɔn bata yihadin nafa. Fitina furen bata fɔlɔ.”

¹² Musa naxan fala Haruna yi na liga, a yi a gi yamaan tagi, fitina furen bata yi fɔlɔ dɛnaxan yi. A yi wusulanna gan, a Ala solona e xa.

¹³ A yi ti faxa muxune nun a ɲɛɲɛne tagi. Nayi, fitina furen yi dan.

¹⁴ Muxu wuli fu nun naanin kɛmɛ solofere yi faxa, e sa Kora a muxu faxaxine yatɛn fari.

¹⁵ Yihadin to ɲan, Haruna yi xɛtɛ Musa fɛma Naralan Bubun so dɛɛn na.

Harunaa dunganna fe

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “Falan ti Isirayila kaane birin xa, bɔnsɔnne mangane birin xa dungan keden so i yii. I dungan fu nun firin nan tongoma. Birin xinla xa sɛbɛ a dunganna ma.

¹⁸ Fɔ Lewi bɔnsɔnna, i xa Haruna xinla sɛbɛ na ma. Nayi, dungan keden bɔnsɔn manga keden.

¹⁹ I xa na dunganne sa Naralan Bubuni, Layiri Kankiraan yɛtagi n naralanma ε ra dɛnaxan yi.

²⁰ N naxan sugandixi, na dunganna ɲingine minima a ma nɛn. Nayi, Isirayila kaane mafalan naxan tima ε xili ma, n yi na dan.”

²¹ Musa yi falan ti Isirayila kaane xa, bɔnsɔn mangane birin yi dungan keden keden so a yii, dungan fu nun firin. Haruna gbeen yi na yɛ.

²² Musa yi e sa Alatala yɛtagi Layiri Sereya Bubun kui.

²³ Na xɔtɔn bode, Musa to siga Layiri Sereya Bubuni, e yi a to a Haruna dunganna nan ɲingiye minixi, Lewi bɔnsɔnna gbeena, a mɔn fugaxi, a yi Amandi bogi mɔxine ramini!

²⁴ Musa yi dunganne birin tongo Alatala fɛma bubuni a e yita Isirayila kaane ra. Birin yi e to, birin yi a gbeen tongo.

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Harunaa dunganna xali Layiri Kankiraan yɛtagi. A xa lu mɛnni taxamasenna ra muxu murutɛxine xa alogo e mafalane xa dan n yɛtagi alogo e nama faxa.”

²⁶ Musa yi a liga alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

²⁷ Isirayila kaane yi a fala Musa xa, e naxa, “I mi a to, nxu faxamatɔn na a ra! Nxu halagima nɛn! Nxu birin halagima nɛn!

²⁸ Naxan yo na a maso Alatala Batu Bubun na, na kanna faxama nɛn! Nxu birin faxama nɛn ba?”

18

Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna wanle

¹ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “Xa yire sariɲanxin wanla kala, i tan nun i ya diine nun Lewi bɔnsɔnna muxune, ε tan nan a yulubin goronna tongoma. Koni xa saraxarali wanla nan kala, ε nun i ya diine nan gbansanna na yulubin goronna tongoma.

² I ngaxakedenne maso i ra, Lewi bɔnsɔnna muxune, alogo e xa sa ε fari, e ε mali, ε nun i ya diine nɛma ε saraxarali wanla kɛma Layiri Sereya Bubun yɛtagi waxatin naxan yi.

³ E xa ε yamarine suxu, e yi e yengi lu bubun wanle birin xɔn. Koni e nama e maso yire sariɲanxin muranne ra hanma saraxa gandena, alogo ε birin nama faxa ε bode xɔn.

⁴ E sama ε fari nɛn walideni, e yi e yengi lu Naralan Bubun xɔn e nun a wanle birin. Muxu gbɛtɛ yo nama sa ε fari.

⁵ E tan yɛtɛɛn nan ε yengi dɔxɔma yire sariɲanxin nun saraxa ganden xɔn alogo Isirayila kaane xa ratanga n ma xəlɔn ma.

⁶ E mato, n bata ε ngaxakeden Lewi bɔnsɔnna muxune sugandi Isirayila kaan bonne yɛn tan Alatala gbeen na. N bata e taxu ε ra alogo e xa Naralan Bubun wanle kɛ.

⁷ Koni i tan Haruna nun i yixɛtɛne, ε tan nan gbansan na saraxarali wanla kɛma saraxa ganden yɛtagi e nun yire

sarijanxini ye masansan dugin xanbi ra. N tan nan na wanla soxi ε yii. Xa muxu gbete a maso yire sarijanxin na, ε xa a faxa.”

Saraxaraline gbeen naxanye ra

⁸ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “N bata Isirayila kaane saraxane fi ε ma, e naxanye ralima n ma. N bata e so i yii i gbeen na e nun i yixetene birin han habadan.

⁹ Naxan yo mi sama tēni saraxa sarijanxi fisamantenne ye, ε gbeen nan ne ra. Isirayila kaane fama naxan birin na, ε nun i ya diine gbeen nan ne ra: bogise saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane.

¹⁰ E e don alo se sarijanxi fisamantenne. Xemene nan e donma. E xa e yatε se sarijanxine ra.”

¹¹ “Naxanye bama Isirayila kaane se ralixine ra ε xa, ε gbeen nan ne fan na. N bata na so ε nun i ya dii xemene nun i ya dii temene yii habadan! E denbayaan muxun naxanye mi xosixi sena nde xon, ne nε a donje nen.

¹² N mōn bata bōxōn bogise singene so ε yii: oliwi ture fajin nun manpa fajin nenene nun bogise gbete ye, Isirayila kaane naxanye fima n tan Alatala ma.

¹³ E fama bōxōn bogise singen naxanye ra Alatala xa, ne findima nen ε gbeene ra. E denbayaan muxun naxanye mi xosixi sena nde xon, e nε a donje nen.

¹⁴ Isirayila kaane na naxanye birin nali Ala ma kiseen na, ne yi findi ε gbeen na.

¹⁵ Dii singen naxanye birin fixi Alatala ma, muxune nun subene, ε gbeen nan ne ra. Koni ε xa tin muxune nun sube haramuxine dii singene birin xa xunba gbetin na.

¹⁶ Dii xemēn kike kedenna xunba saren lanma gbeti gbanan suulun nan ma, naxan lanje yire sarijanxin gbananna ma, naxan binya garamu fu.

¹⁷ Koni, jingena, yexena, hanma siin dii singen mi xunbama bayo e

sarijan. E xa e wunla xuya saraxa ganden fari, ε yi e ture yirene rali Alatala ma tēn na, naxan xiri rafan a ma.

¹⁸ Na xanbi ra, ε gbeen nan e subene ra, alo se ralixine kankene nun e yiifari ma danbane findixi ε gbeen na kii naxan yi bōje xunbeli saraxani.

¹⁹ Nayi, Isirayila kaane saraxa sarijanxin naxanye ralixi Alatala ma, n bata ne birin so ε nun i ya dii xemene nun dii temene yii ε gbeen na waxatin birin. Habadan layirin na a ra Alatala yetagi, ε nun ε yixetene birin xa.”

²⁰ Alatala mōn yi a fala Haruna xa, a naxa, “N yamanan naxan soxi Isirayila kaane yii, i mi bōxō sōtōma na yi. N tan nan findima i gbeen na nafunla funfuni.”

²¹ Ala mōn yi a fala, a naxa, “N bata Isirayila birin yaganne so Lewi bōnsōnna muxune yii e kēen na, e wali saranna ra, e naxan kema Naralan Bubuni.

²² Isirayila kaan bonne nama fa e maso Naralan Bubun na, alogo e nama findi yulubi tongon na, e yi faxa.

²³ Lewi bōnsōnna muxune nan tun wanle kema Naralan Bubuni. Xa wanla kala, e tan nan a yulubin goronna tongoma. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa. Lewi bōnsōnna muxune mi bōxō sōtōma alo Isirayila bōnsōnna bonne.

²⁴ Koni Isirayila kaane na yaganna naxanye fi Alatala ma, n na soma nen Lewi bōnsōnna muxune yii. Nanara, n na falaxi a e mi bōxō sōtōma alo bōnsōnna bonne.”

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁶ a xa a fala Lewi bōnsōnna muxune xa, a naxa, “Isirayila kaane na fa yaganne ra ε xon, n naxan soxi ε yii ε kēen na, ε fan xa na seene yaganna ba, ε yi a fi Alatala ma ε yaganna ra.

²⁷ Na luxi nen ε yii alo xee biin naxan bama a se xabaxine ra hanma a manpa nenene.

²⁸ Nayi, ε fan bata saraxan ba Alatala xa fata Isirayila kaane yaganne ra. E xa Alatala gbeen ba ya-

ganne ra, ε yi a so saraxarali Haruna yii.

²⁹ Yagan sətəxin naxan fan dangu a birin na, ε na nan fima Alatala ma a gbeen na.

³⁰ Ε na a faɲi yiren fi, na yatema ε xa nən alo bonne naxan fima fata e se xabaxine ra hanma e manpa nənene.

³¹ Ε nun ε denbayane nɔε a dənɔene donɲε nən dənaxan na ε kənən. Amasotə ε saranna na ra Naralan Bubun wanla kedeni.

³² Ε a faɲi yiren fi, alogo ε nama Isirayila kaane saraxa sarijanxine raxəsi n yeε ra yi, alogo ε nama faxa.”

19

Marasarijan igena fe

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

² “Ito nan daxa sariyan xən Alatala naxan yamarixi: A fala Isirayila kaane xa, a e xa faɲinge gilε gbeela ra i fema fε mi naxan na, xun xidi yegen munma xidi naxan xunna ma.

³ I xa a so saraxarali Eleyasari yii. A xa a xali daaxaden fari ma, e yi a kɔε raxaba a yeε xəri.

⁴ Eleyasari xa a wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a xuya Naralan Bubun yeɲagi bəxəni dəxəna ma solofere.

⁵ E xa ɲinge gilən gbindin birin sa tɛeni a yeε xəri e nun a kidin nun a suben nun a wunla e nun a gbiine.

⁶ Saraxaraliin xa suman wudin nun hisopi wudin nun yeɲεε xabe gari gbeela woli tɛeni ɲinge gilən fari.

⁷ Na xanbi ra, saraxaraliin xa a dugine xa, a yi a maxa benun a xa siga daaxadeni, koni a luma nən xəsixi han ɲinbanna.

⁸ Naxan ɲinge gilən sama tɛeni na fan lan a yi a dugine xa, a yi a maxa, a luma nən xəsixi han ɲinbanna.

⁹ Muxun naxan mi xəsixi, na xa ɲinge gilən xuben malan, a yi a sa yire sarijanxina nde yi daaxaden fari ma. Isirayila yamaan xa a xuben namara marasarijan igen nafala seen na. Yulubi xafari seen na a ra.

¹⁰ Naxan na ɲinge gilən xuben makə, na fan lan a yi a dugine xa, a luma nən xəsixi han ɲinbanna. A findima habadan sariyan nan na Isirayila kaane xa e nun xəɲən naxanye dəxi e tagi.”

¹¹ “Naxan yo na a yiin din faxa muxun na, a xəsixi han xunsagi keden.

¹² Xii saxanden nun xii soloferedeni, a xa a yetε rasarijan na igen nan na, a yi sarijan. Koni xa a mi a yetε rasarijan xii saxanden nun xii soloferedeni, a mi sarijanma.

¹³ Naxan na a yiin din faxa muxun na, a tondi a yetε rasarijanɲε, a bata Alatala Batu Bubun naxəsi. Na kanna kedima nən Isirayila yi. Bayo marasarijan igen mi xuyaxi a ma. A xəsina a ma.”

¹⁴ “Sariyan ni i ra xa muxun faxa bubuna nde kui: Naxan na so na bubuni e nun naxanye yi na, ne xəsixi xunsagi keden.

¹⁵ Xa goronna nde na naxan dε mi ragalixi a faɲin na, a kui seene hara-muxi.

¹⁶ Naxan yo a yiin din muxu binbin na burunna ra, naxan faxaxi silanfanna ra* hanma a faxa a yetε ma, hanma naxan yo a yiin din muxun xənne ra hanma gaburuna, na kanna luma nən xəsixi han xii solofere.

¹⁷ Muxu xəsixin xa rasarijan ikiini: ɲinge gilən naxan baxi yulubi xafarin na, na xubena nde nan tongoma, a yi sa igeni goronna kui.

¹⁸ Muxu sarijanxina nde xa hisopi wudi yiin tongo, a yi a sin igeni, a yi a xuya bubun ma muxun faxa dənaxan yi, e nun a kuiin birin e nun muxun naxanye yi a kui. A mən xa xuya na kanna ma naxan a yiin dinxi muxun xənne ra, hanma e muxun naxan faxaxi hanma naxan faxaxi a yetε ma hanma gaburuna.

¹⁹ Muxun naxan sarijan, na xa na igen xuya muxu xəsixin ma xii saxande ləxən nun xii soloferede ləxəni. A yi a rasarijan xii soloferede ləxəni. A xa a dugine xa, a yi a maxa,

* **19:16: Silanfanna:** Sofane yeŋeso deŋemana.

jinbanna ra, a yi sarijan.

²⁰ Koni xa muxun naxan xosixi, xa na tondi a sarijanɲɛ, a kedima nen Isirayila yamaan ye. Amasoto a bata Alatala yire sarijanxin naxosi. Amasoto marasarijan igen mi xuyaxi a ma, a luma nen xosixi.

²¹ Habadan sariyan nan na ra e xa. Naxan na marasarijan igen xuya gbetɛ ma, na kanna lan a yi a dugine xa. Naxan na a yiin din marasarijan igen na a xosixi han jinbanna.

²² Muxu xosixin na a yiin din sese ra, na haramuma nen. Naxan yo na a yiin din na se haramuxin na, na fan yetɛɛn xosixi han jinbanna.”

20

Meriba igena Xorɔyaan 17.1-7

¹ Isirayila yamaan birin yi fa Sini tonbonni kike singen na, e dɔxɔ Kadesi yi. Mariyama faxa menna nin, e yi a maluxun.

² Bayo igen bata yi jan yamaan yii, e yi e malan Musa nun Haruna xili ma.

³ E yi yengɛn fen Musa ra e naxa, “A yi fisa nun Alatala xa nxu fan faxa alo nxu lanfane!”

⁴ Nanfera i faxi nxu ra tonbonni alogo nxu nun nxɔ xuruseene xa fa faxa be, nxu tan Alatalaa yamana?

⁵ Nanfera i nxu ramixi Misiran yi, i fa nxu ra yire xɔdɛxeni ito yi? Malo ba, xɔdɛ bili ba, manpa bili ba, girenada bogi ba, sese mi be. Hali igen min daxin yatigina, a mi be!”

⁶ Musa nun Haruna yi keli yamaan fema, e yi siga Naralan Bubun so deen na, e bira, e yi e yetagin lan bɔxɔn ma. Alatala nɔrɔn yi godo e fema.

⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁸ “I ya dunganna tongo. E nun i tada Haruna xa yamaan malan. E xa falan ti fanyeni ito xa e yeɛ xori, a igen naminima nen. I igen naminima nen yamaan xa fanyeni ito yi alogo e nun e xuruseene xa e min.”

⁹ Musa yi dunganna tongo Alatalaa yire sarijanxini, alo Ala a yamari kii naxan yi.

¹⁰ E nun Haruna yi yamaan malan fanyen dexɔn, Musa yi a fala e xa, a naxa, “E tan murutɛdene, e tuli mati! Fɔ nxu xa igen namini e xa fanyeni ito yi ba?”

¹¹ Musa yi a yiini te, a fanyen garin a dunganna ra sanpa ma firin. Ige gbeen yi mini mafuren! Yamaan yi e min e nun e xuruseene.

¹² Koni Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “Bayo e mi laxi n na, e mi n binyaxi n ma sarijanni Isirayila kaane yetagi, nanara, e tan xa mi yamani ito xalima yamanani n naxan soxi e yii.”

¹³ Meriba igene yi denaxan yi, Isirayila kaane Alatala matandi nen menni, e yi a kolon fa fala a sarijan.

Edɔn mangan yi tondi a Isirayila kaane xa dangu

¹⁴ Musa yi xerane rasiga Edɔn yi keli Kadesi yi, e naxa, “I ngaxakedenne, Isirayila kaane naxa, ‘E bata a kolon tɔrɔn naxanye birin nxu lixi.

¹⁵ Nxu benbane godo nen Misiran yi, nxu yi dɔxɔ na waxati xunkuye. Misiran kaane yi nxu tɔrɔ e nun nxu benbane.

¹⁶ Koni nxu to Alatala maxandi, a yi nxu xuiin name. A yi malekan nafa, a yi nxu ramini Misiran yi. Nxu bata fa Kadesi yi, taan naxan i ya bɔxɔn dexɔn.

¹⁷ Tin nxu xa i ya yamanani gidi. Nxu mi danguma xee bixine yi hanma manpa bili nakone yi. Nxu mi xɔjin ige minɲɛ. Nxu birama kira gbeen nan fɔxɔ ra, nxu mi a fatama nxu yi-ifanna ma hanma nxu kɔmenna ma, han nxu yi i ya yamanan birin yigidi.’”

¹⁸ Edɔn kaane yi a yabi, e naxa, “E nama dangu nxu konni. Xa e a liga, nxu e yengema nen.”

¹⁹ Isirayila kaane mɔn yi a yabi, e naxa, “Nxu tema kira gbeen nan xɔn! Xa nxu nun nxɔ xuruseene igena nde min e konni, nxu a saren fiye. Nxu waxi a xɔn ma nen, a nxu xa dangu nxu sanni e konni gbansan!”

20 E mən yi a fala, e naxa, “E mi danguma!” Edən kaane yi mini e ralandeni e nun gali gbee sənβemana.

21 Nayi, Edən kaane mi tin a Isirayila kaane xa dangu e yamanani. Isirayila kaane yi kira gbetε suxu.

Haruna faxa fena

22 Isirayila yamaan birin yi keli Kadesi yi, siga Horo geyaan ma.

23 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa Horo geyaan ma Edən yamanan danna ra, a naxa,

24 “Haruna sigamatəən na a ra laxira yi. N yamanan naxan soxi Isirayila kaane yii, a mi soma na, amasətə ε murutε nən n ma yamarin ma Meriba igene yi.

25 Nayi, Musa, i xa fa Haruna nun a dii Eleyasari ra Horo geyaan xuntagi.

26 I xa Harunaa saraxarali dugine ba a ma, i yi e ragodo a dii Eleyasari ma, bayo Haruna laxirayama mənna nin.”

27 Musa yi Alatalaa yamarin suxu. E saxanna birin yi te Horo geyaan fari yamaan yεtagi.

28 Musa yi Harunaa dugine tongo, a yi e ragodo Eleyasari ma. Haruna yi faxa mənni, geyaan xuntagi. Na xanbi ra, Musa nun Eleyasari yi godo geyaan ma.

29 Isirayila yamaan to a kolon a Haruna bata yi faxa, e birin yi Haruna wuga xii tonge saxan.

21

Isirayila yi Kanan kaane nə

1 Kanan Manga Aradi naxan yi dəxi Negewi yi, na yi a mε a Isirayila fama Atarimi kiraan xən. A yi Isirayila yengε, a yi muxuna ndee suxu.

2 Nayi, Isirayila kaane yi dε xuini ito tongo Alatala xa, e naxa, “Xa i nəən fi nxu ma siyani ito xun na, nxu e taan birin naxərima nən fefe!”

3 Alatala yi Isirayila kaane xuiin namε, a yi Kanan kaane lu e nəən bun ma. Isirayila kaane yi e faxa, e yi e taane kala. E yi mənna xili sa Xoroma.*

4 Isirayila kaane yi keli Horo geyaan ma, e yi siga Gbala Baan kiraan xən alogo e xa Edən yamanan mabilin. Koni yamaan yi tondi kira yi.

5 E yi lu Ala nun Musa mafalε e naxa, “Nanfera i nxu ramini Misiran yamanani alogo nxu xa fa faxa tonbonni ito yi? Donse mi be! Ige mi be! Nxu mi fa tərə donseni ito xən!”

6 Nayi, Alatala yi saji xələne rasiga e xili ma, e Isirayila kaa wuyaxi xin, e faxa.

7 Yamaan yi siga Musa fεma, e yi a fala, e naxa, “Nxu bata yulubin liga nxu to ε mafala, i tan nun Alatala! Nayi, i xa Alatala maxandi a xa saji xələni itoe masiga nxu ra.” Musa yi Alatala maxandi yamaan xa.

8 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Saji sawurana nde rafala, i yi a singan tami kuyena nde ra. Naxan yo xinxi, xa a na mato, a kisima nən.”

9 Nayi, Musa yi sulan sajin nafala, a yi a singan tami kuyen na. Nayi, sajin muxun naxan xinxi, xa na kanna yi sulan sajin mato, a kisima nən.

Isirayila Moyaba yamanani

10 Isirayila kaane yi siga, e sa dəxə Oboti yi.

11 E yi keli Oboti yi, e sa dəxə Ye-Abarimi taa xənni tonbonni naxan Moyaba yεtagi, a sogeteden binni.

12 E yi keli mənni, e sa dəxə Serede lanbanni.

13 E yi keli mənni, e sa dəxə Arinon baan dε, naxan danguma tonbonni Amorine konni. Arinon baan findixi Moyaba danna nan na, Moyaba nun Amorine tagi.

14 Nanara, a seβexi Alatalaa Yengene Bukun kui, a naxa, “Wahebi taan naxan Sufa yamanani, e nun xudene, Arinon baana,

15 e nun a xudedine naxan tema Ari binni, na findixi Moyaba danna nan na.”

16 E yi keli mənni, e siga xərin yireni. Alatala yi a fala Musa xa

* 21:3: *Horoma* bunna nən fa fala “Kalana.”

menni, a naxa, “Yamaan malan n xa igen so e yii.”

¹⁷ Awa, Isirayila kaane sigini ito sa menna nin:

Xəjinnə, igen namini.

En na a sigin nasuxu!

¹⁸ Mangane bata xəjinnə ge, yamaan yəeratine bata a raba e sənben nun e mangaya dunganna ra!

E yi keli tonbonni, e siga Matana yi,

¹⁹ E yi keli mənni, e siga Naxaliyəli yi. E mən yi keli mənni, e siga Bamoti yi.

²⁰ E yi keli Bamoti yi, e siga Pisiga geyaan lanbanni Moyaba yamanani tonbonna binni.

Manga Sixən nun Manga Ogo Sariyane 2.26-3.11

²¹ Isirayila kaane yi xerane rasiga a faladeni Sixən xa, Amorine Mangana, e naxa,

²² “Nxu waxi yamanani gidi feni. Nxu mi kiraan fatama, nxu siga xee ne yi hanma manpa bili nakəne. Nxu mi xəjin ige minje. Nxu luun kira gbeen nan xən han nxu yi i ya yamanan birin yigidi.”

²³ Koni, Sixən mi tin e xa dangu a yamanani. A yi a sofane birin malan, e fa Isirayila kaane ralandeni tonbonni. E yi Isirayila yenge Yahasi yi.

²⁴ Isirayila kaane yi e nə, e yi e yamanan tongo, keli Arinon baani han Yaboko xudena siga han Amonine yamanan danna bayo Amonine yamanan danna yi makantanxi ki fəni.

²⁵ Isirayila yi Amorine taane birin tongo, e dəxə e yi, e nun Xesibən taan nun a banxidəne.

²⁶ Amasətə Xesibən yi findixi Amorine manga Sixən ma taan nan na, xabu a Moyaba manga fonna yenge, a yi a bəxən birin tongo a yii han Arinon baana.

²⁷ Nanara, yenle naxa, E fa Xesibən yi! A mən xa ti. Sixən taan mən xa yitən!

²⁸ Amasətə tēen bata mini Xesibən yi, Sixən taan bata tēe dəgen nafa, a yi Ari taan gan Moyaba yi,

e nun mangane Arinon baan faxan na.

²⁹ Gbalona i xa Moyaba bəxəna!

E bata halagi,

Kemosi suxure batune!

E banxulanne bata e gi,

e dii tēmene bata findi suxu muxune ra,

Amorine Manga Sixən yi.

³⁰ Koni en tan bata e bənbə.

Xesibən bata kala siga han Dibon yi.

En bata halagin ti siga han Nofa yi, siga han Medeba yi.

³¹ Isirayila kaane yi dəxə Amorine yamanani.

³² Musa yi xerane rasiga Yaasəri taan nakərsideni wundoni. Isirayila kaane yi na taan suxu e nun a banxidəne, e yi Amorine kedi na.

³³ Na xanbi ra, e yi e firifiri, e siga Basan kiraan xən. Basan manga Ogo nun a sofa ganla birin yi mini e ralandeni alogo e xa e yenge Edere yi.

³⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I nama gaxu a yee ra! N na a soma nən i yii, e nun a sofa ganla birin nun a yamanana. I xa a liga alo i Sixən liga kii naxan yi, Amorine mangan naxan yi dəxi Xesibən yi.”

³⁵ Isirayila kaane yi Ogo faxa, e nun a diine nun a sofa ganla birin. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi dəxə a yamanani.

22

Moyaba mangan yi Balami xili

¹ Isirayila kaane yi siga, e sa dəxə Moyaba mēemēene yi, Yurudən baan kidi ma Yeriko yetaği.

² Siporo a dii Balaki yi a to Isirayila kaane naxan birin ligaxi Amorine ra.

³ Moyaba kaane yi gaxu Isirayila ganla yee ra, e yigitəge bayo e yi wuya han!

⁴ Moyaba kaane yi a fala Midiyan fonne xa, e naxa, “Yamani ito fama en nabilinna yamanane birin halagideni nən alo jingen sexen janma kii naxan yi.” Siporo a dii Balaki nan yi Moyaba mangan na na waxatini.

⁵ A yi xerane rasiga Beyori a dii Balami xilideni Petori yi, Baa Gbeen

dεxɔn, a konna yi dεnaxan na. E xa sa a fala a xa iki, e naxa, “Siyana nde bata mini Misiran yi, e bata wuya han e bɔxɔn nafe. E bata dɔxɔ n dεxɔn.

⁶ Yandi, fa, i fa siyani ito danga n xa, amasɔtɔ e sɛnben gbo n xa. Nayi, waxatina nde n nɔe e yenge nen, n yi e kedi n ma yamanani. Amasɔtɔ n na a kolon, i na duba naxan xa, na duban sɔtɔma nen. I na naxan danga, na dangan sɔtɔma nen.”

⁷ Moyaba fonne nun Midiyan fonne yi siga e yi yiimatoo saranna xali e yii. E sa Balami feman li, e yi Balaki a falane yɛba a xa.

⁸ A yi e yabi, a naxa, “E xi be kɛni ito ra, n yi ε yabi xɔtɔnni alo Alatala na a fala n xa kii naxan yi.” Moyaba kuntigine yi lu Balami konni.

⁹ Ala yi fa Balami fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Nde muxuni itoe ra naxanye i konni?”

¹⁰ Balami yi Ala yabi, a naxa, “Siporo a dii Balaki Moyaba mangan nan e rafaxi a faladeni n xa, a naxa,

¹¹ ‘Siyana nde bata keli Misiran yi, e bata wuya han e bɔxɔn nafe. Nayi, yandi, fa n mali, i yi e danga n xa. Waxatina nde n nɔe e yenge nen, n yi e kedi.’ ”

¹² Ala yi a fala Balami xa, a naxa, “I nama siga e fɔxɔ ra. I nama siyani ito danga, amasɔtɔ n bata barakan sa e fe yi.”

¹³ Balami to keli xɔtɔnni, a yi a fala Balaki a kuntigine xa, a naxa, “E xɛtε ε konni, amasɔtɔ Alatala mi tinxi n xa siga ε fɔxɔ ra.”

¹⁴ Moyaba kuntigine yi keli, e xɛtε Balaki fema, e yi a fala, e naxa, “Balami mi tinxi fε nxu fɔxɔ ra.”

¹⁵ Balaki mɔn yi kuntigi gbɛtɛye rasiga naxanye yi wuya bonne xa, e binyen mɔn yi gbo e xa.

¹⁶ E yi sa Balami feman li. E yi a fala a xa, e naxa, “Siporo a dii Balaki naxa iki: ‘I nama tondi fε n konni de!

¹⁷ Amasɔtɔ n ni i binyama nen han! I na naxan fala n na ligama nen. Yandi fa, i yi fa siyani ito danga n xa.’ ”

¹⁸ Balami yi Balaki a kuntigine yabi, a naxa, “Hali Balaki a banxin

fi n ma naxan nafexi gbetin nun xɛmaan na, n mi nɔe Alatalaa yamarin matandε fefe ma, n ma Ala.

¹⁹ Iki yandi, ε fan xa xi be to kɛni ito ra, n na a kolonɲε Alatala mɔn naxan falama n xa.”

²⁰ Ala yi fa Balami fema kɛɛn na. A yi a fala a xa, a naxa, “Bayo muxuni itoe faxi i xiliden nin, keli, i yi siga e fɔxɔ ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan liga de!”

²¹ Xɔtɔnni Balami yi keli, a yi a so-fali gilɛni tɔn, e nun Moyaba kuntigine birin yi siga.

²² Koni, Alaa xɔlɔn yi gbo ayi, amasɔtɔ a bata siga. Alatalaa malekan yi ti kiraan na alogo a xa a rati. Balami yi dɔxi a sofali gilɛn fari, a walikε firinne yi a fɔxɔ ra.

²³ Sofanla yi Alatalaa malekan to tixi kiraan xɔn, a silanfanna suxi a yii. Sofanla yi kiraan fata a so burunna ra. Balami yi sofanla bɔnbɔ alogo a xa fa kiraan xɔn.

²⁴ Alatalaa malekan mɔn yi sa ti kiradin xɔn manpa bili nakɔ firinne longonna ra. Sansanna yi kiraan fɔxɔ firinne birin yi.

²⁵ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a dɛnden sansanna ra, a yi Balami sanna gbɛrɛxɛn sansanna ma. Balami mɔn yi a bɔnbɔ.

²⁶ Alatalaa malekan mɔn yi siga yɛɛn na pon! A sa ti yire yigbɛtɛnxini, dangude mi yi dɛnaxan kɔmɛnna ma, a mi yi yiifanna ma.

²⁷ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a yigodo Balami bun ma. Balami yi xɔlɔ, a yi sofanla bɔnbɔ a dunganna ra.

²⁸ Alatala yi sofanla dɛɛn fulun, sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, “N nanse ligaxi i ra, alogo i xa n bɔnbɔ han sanɲa ma saxan?”

²⁹ Balami yi sofanla yabi, a naxa, “Amasɔtɔ i bata n matandi! Xa silanfanna yi n yii nun, n yi i faxama nen iki sa!”

³⁰ Sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, “I ya sofanla xa mi n tan na ba, i darixi dɔxɛ naxan fari han to? N darixi ito ligε i ra ba?” A yi a yabi, a naxa, “E n-ɛn.”

³¹ Alatala yi Balami yeene rabi, a yi Alatalaa malekan to tixi kiraan na, a silanfanna a yii. Balami yi a xinbi sin, a yi a yetagin lan bəxən ma.

³² Alatalaa malekan yi a maxədin, a naxa, “Nanfera i i ya sofanla bənbəxi sanja ma saxan? N bata fa, n xa i rati, amasəto kirani ito i xalin gbalon nin.

³³ Sofanla bata n to, a yi n de masara sanja ma saxan. Xa na mi yi a ra nun, n bata yi i faxa nun, koni n yi a tan luma nen a nii ra.”

³⁴ Balami yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, “N bata yulubin liga! N mi yi a kolon a i tixi n ye ra kiraan na. Iki, xa sigatini ito mi rafan i ma, n xa xete.”

³⁵ Alatalaa malekan yi a fala Balami xa, a naxa, “Siga muxuni itoe foxo ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan fala tun!” Balami nun Balaki a kuntigine yi siga.

³⁶ Balaki to a me a Balami bata fa, a yi siga a ralandeni Moyaba taana nde yi naxan Arinon baan de, a yamanan danna ra.

³⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “N mi yi i xilima ba? Nanfera i mi fa n fema? I yi mirixi nen a n mi noe i binye ba?”

³⁸ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “I mi n to? N bata fa. Koni n noe nanse fale i xa? Ala na naxan fala n xa, fo n xa na nan fala.”

³⁹ Balami nun Balaki yi siga Kiriya-Husoti yi.

⁴⁰ Balaki yi jingene nun yexene ba saraxan na, a yi a subena nde so Balami nun kuntigine yii naxanye yi a foxo ra.

⁴¹ Xətonni, Balaki yi Balami tongo a yi te a ra Bamoti-Baali geyaan fari, a yamaan foxo kedenna toe denaxan yi.

23

¹ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi tura solofere nun konton solofere yiton n xa.”

² Balami naxan fala, Balaki yi na liga. Balaki nun Balami yi tura keden nun konton keden ba saraxan na saraxa gandene birin fari.

³ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Ti i ya saraxa gan daxine fema be. N tan xa n masiga i ra. Waxatina nde Alatala fama nen n fema. A na naxan yita n na, n na a ralima i ma nen.” A yi siga geyana nde xuntagi.

⁴ Ala yi fa Balami ralan. Balami yi a fala a xa, a naxa, “N bata saraxa gande solofere rafala, n bata tura keden nun konton keden ba saraxan na e birin fari.”

⁵ Alatala yi falan so Balami de, a naxa, “Xete Balaki fema, i yi ito fala a xa.”

⁶ A yi xete a fema. A yi tixi a saraxa gan daxine dexən e nun Moyaba kuntigine birin.

⁷ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa, Balaki bata n nafa sa keli Arami yi, Moyaba mangan bata n nafa sa keli sogeteden geyane ma.

A yi a fala, a naxa, “Fa, i fa Yaxuba bənsənna danga n xa! I fa gballo falane ti Isirayila bənsənna xili ma!”

⁸ Koni, n tan xa ne danga di, Ala mi naxanye dangaxi? N tan xa gballo falane ti ne xili ma di, Alatala mi gbalon nagidixi naxanye ma?

⁹ N tixi gemene xuntagi, n na e toma.

N tixi geyane fari, n na e matoma. Yamani ito a danna, a mi siyaan bonne ye.

¹⁰ Yaxuba bənsənna gbo alo gbangbanna, nde noe Isirayila kaane foxo kedenna naaninden yate?

N fan xa faxa tinxin muxune ye, N nananna xa liga alo e gbeena!

¹¹ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “I nanse ligaxi n na? N faxi i ra nen alogo i xa n yaxune danga, koni i dubama e xa nen tun!”

¹² A yi a yabi, a naxa, “Alatala naxan soxi n de, n mi lan n na fala ba?”

¹³ Balaki yi a fala a xa, a naxa, “En siga yire gbete yi, i mon sa e toe denaxan yi. I e foxo kedenna toma

nɛn. I mi a birin toɛ. I yi e danga n xa mɛnni.”

¹⁴ A yi a xali Sofimi a xɛɛn ma Pisiga geyaan xuntagi. A yi saraxa gande solofere rafala mɛnni, a yi tura keden nun konton keden ba saraxa gandene birin fari.

¹⁵ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Ti i ya saraxa gan daxine dɛxɔn be, n tan xa siga Ala ralandeni mɛnni.”

¹⁶ Alatala yi fa Balami yetagi, a yi falan so a dɛ, a naxa, “Xɛtɛ Balaki fɛma, i yi ito fala a xa.”

¹⁷ A yi xɛtɛ a fɛma, a yi tixi a saraxa gan daxine dɛxɔn e nun Moyaba kuntigine. Balaki yi a maxɔdin, a naxa, “Alatala nanse falaxi?”

¹⁸ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa, Balaki keli, i n xuiin mɛ!

I tuli mati n na Siporo a dii xɛmɛna!

¹⁹ Muxu mi Ala ra, a wulen fala, Adamadi mi a ra, a nimisa. A naxan falaxi, a mi na ligɛ ba?

A na falan naxan ti, a mi na rakamalɛ ba?

²⁰ A duban nan soxi n yii lan e ma.

A barakan sa e yi.

N mi nɔɛ na maxɛtɛ.

²¹ A mi fe ɲaxin toma Yaxuba bɔnsɔnni.

A mi fe xɔlɛn toma Isirayila yi.

Alatala, e Ala e tagi.

E fan a mangayaan matɔxɔma.

²² Ala nan faxi e ra sa keli Misiran yi,

a nɔɔn tima e xa alo burunna ɲingena.

²³ Kɔɛrayaan mi sese nɔɛ Yaxuba bɔnsɔnna xili ma.

Serikariyaan mi nɔɛ sese ra Isirayila xili ma.

A falama nɛn e ma na waxatini, “A mato, Ala naxan ligama!”

²⁴ Siyani ito kelima nɛn alo yatana.

E bata e yitɔn alo yatana

naxan mi a sama

fɔ a na xɔɔyi seen don,

fɔ a na sube suxine wunla min.

²⁵ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “Xa i mi a dangama, hali i nama duba a xa de!”

²⁶ Balami yi Balaki yabi, a naxa, “N mi yi a fala i xa ba, n naxa, ‘Alatala na naxan fala, n na nan ligama?’ ”

²⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “En siga yire gbɛtɛ yi. Yanyina nde Ala tinma nɛn i xa e danga n xa mɛnni.”

²⁸ Balaki yi Balami xali Peyori geyaan xuntagi, dɛnaxan yɛɛ rafindixi tonbonna ma.

²⁹ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi tura keden nun konton keden yitɔn n xa.”

³⁰ Balami naxan fala, Balaki yi na liga. A yi turaan nun kontonna ba saraxan na saraxa gandene birin fari.

24

¹ Balami yi a to fa fala a yi rafan Alatala ma a xa duba Isirayila xa. Nayi, a mi kɔɛraya feene rawali alo waxatin danguxine yi. Koni a yi a yɛɛ rafindi tonbonna binni.

² Balami to a yɛɛne rakeli, a yi Isirayila kaane to malanxi bɔnsɔn yɛɛn ma. Nayi, Alaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma.

³ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa,

N tan Balami, Beyori a dii xɛmɛna,

n tan naxan feene fixɛn toma,

n ma falan ni i ra:

⁴ N ni ito nan falama,

n tan naxan Alaa falane mɛma,

naxan fe toon tima alo xiyene

fata Ala Sɛnbɛ Kanna ra,

naxan a xinbi sinma,

a yɛɛne yi rabi.

⁵ Yaxuba bɔnsɔnna,

ɛ tan Isirayila kaane!

ɛ dɔxɔdene tofan!

⁶ E wuya bɔxɔn fari alo baane,

alo nakɔne baan dɛ,

alo Alatala sansi xiri fajin naxanye sixi,

alo suman wudine igene dɛ.

⁷ E ige ramaradene rafema nɛn ken!

E sansine ige sa a fajin na!

E mangan gboma nɛn Manga Agaga xa,

a mangayaan sɛnbɛn gboma ayi nɛn.

⁸ Ala nan faxi e ra

sa keli Misiran yi,
a nɔɔn tima e xa
alo burunna ɲingena.
E siyane nɔma nɛn
naxanye e yɛngɛma,
e yi e bun e xalimakunle ra,
e yi e xɔnne yigira.

⁹ E e sama nɛn alo yatane.

Nde susu e rakele?
Naxan na duba i xa,
Ala xa na kanna baraka!
Naxan na i danga,
Ala xa na kanna danga!

¹⁰ Balaki yi xɔlɔ Balami ma han! A yi a yiine bɔnbɔ, a yi a fala Balami xa, a naxa, “N ni i xilixi nɛn alogo i xa n yaxune danga, koni i tan bata duba e xa sanɲa ma saxan.

¹¹ Iki keli be, siga i konni. N yi a ragidixi nɛn n xa i saren fi han, koni Alatala bata i kuma!”

¹² Balami yi Balaki yabi, a naxa, “Anu, n na a fala nɛn i ya xerane xa, n naxa,

¹³ ‘Hali Balaki a banxin so n yii naxan nafexi gbetin nun xɛmaan na, n mi nɔɛ Alatalaa yamarin matande fefe ma. Alatala na naxan fala, fɔ n xa na nan fala.’

¹⁴ Awa iki, n bata siga n kon kaane fɛma. Koni ε tuli mati. N xa i rakolon siyani ito naxan ligama i ya yamaan na waxati famatɔni.”

¹⁵ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa:

N tan Balami, Beyori a dii xɛmɛna,
n tan naxan feene fixɛn toma,
n ma falan ni i ra:

¹⁶ N ni ito nan falama,
n tan naxan Alaa falane mɛma,
naxan Kore Xɔnna Ala wundo feene
kolon,

naxan fe toon tima alo xiyena
fata Ala Sɛnbɛ Kanna ra,
naxan a xinbi sinma,
a yɛɛne yi rabi.

¹⁷ N na a toma,
koni iki mi a ra.

N na a toma,
koni a mɔn makuya.
Sarena nde minima nɛn Yaxuba
bɔnsɔnni,
mangan kelima nɛn Isirayila ya-
manani.

A Moyaba yamanan mangane
yɛngɛma nɛn,

a Seti bɔnsɔnna nɔ.

¹⁸ A Edɔn yamanan tongoma nɛn,
e nun Seyiri yamananana, a yaxuna.

Koni Isirayila sɛnbɛn gboma ayi nɛn.

¹⁹ Nɔ tiin minima nɛn Yaxuba
bɔnsɔnni,

a yi e taane muxu dɔnxɛne raxɔri.

²⁰ Balami yi Amalɛkine to. A yi
waliyiya falan ti, a naxa:

Amalɛki nan yi yamana singen na
dunuɲa yi,

koni dɔnxɛn na,

a tununma nɛn habadan!

²¹ A mɔn yi Keni kaane to. A yi
waliyiya falan ti, a naxa:

I dɔxɔden natangaxi,

alo xɔliin naxan a tɛɛn saxi faranna
ra.

²² Koni Asuri na ε suxu konyiyani,
Kenine ɲanma nɛn.

²³ A mɔn yi waliyiya falan ti, a naxa:
Ee! Ala na ito liga,

nde luyɛ a nii ra?

²⁴ Kunkine kelima nɛn Sipiri yi,
e yi Asuri rayarabi, e nun Eberi.

Koni e fan faxama nɛn.

²⁵ Balami yi keli, a xɛtɛ a konni.
Balaki fan yi siga.

25

Isirayila kaane yi suxurene batu

¹ Isirayila kaane yi dɔxi Sitimi yi
waxatin naxan yi, xɛmɛne yi lu yalun-
yaan ligɛ e nun Moyaba ɲaxanle.

² E yi xɛmɛne xilima e suxure ki-
deni. Yamaan yi e dɛge, e yi e xinbi
sin e suxurene bun ma.

³ Nayi, Isirayila kaane yi Baali-
Peyori batu. Nanara, Alatala yi xɔlɔ e
ma han!

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,
“Yamaan yɛɛratine birin suxu, i yi e
faxa, i yi e singan Alatala yɛtagi soge
na, alogo Alatala xa ba xɔlɔxi Isirayila
ma.”

⁵ Musa yi a fala Isirayila kitisane
xa, a naxa, “E birin xa muxune faxa
naxanye Baali-Peyori batuxi.”

⁶ Isirayila xɛmɛna nde yi fa Midiyan
ɲaxanla nde ra a konni, Musa
nun Isirayila yamaan birin yɛtagi.

Yamaan birin yi wugama Naralan Bubun so deen na.

⁷ Na ma, Finexasi, Eleyasari a dii xemena, saraxarali Harunaa dii xemena, na yi keli yamaan ye, a yi tanban tongo.

⁸ A yi siga Isirayila kaan foxo ra a bubuni. A yi e firinna saxon tanban na sanja ma kedenni e kuini. Fitina furen naxan yi Isirayila yi, na yi dan.

⁹ Muxu wuli maxajen nun naanin nan faxa na furen ma.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹¹ “Finexasi, Eleyasari a dii xemena, saraxarali Harunaa dii xemena, na bata n ma xolon ba Isirayila ma. Amasoto n ma xoxolonna nan soxi a yi. Na ma, n mi Isirayila kaane raxarima xoxolnni.

¹² Nanara, i xa a fala a xa, n bata tin baje xunbenla layirin tonge a xa.

¹³ Na layirin luma a tan xa nen e nun a yixetene, n yi e findi saraxaraline ra habadan. Amasoto a kunfa nen a Ala xon, a yi n solona Isirayila xa.”

¹⁴ Isirayila xemen naxan nun Midiyan jaxanla faxa, a yi xili nen Simiri, Salu a dii xemena. Simeyon bansonna denbayana nde kuntigin nan yi a ra.

¹⁵ Midiyan jaxanla naxan faxa, a yi xili nen Kosibi, Suru a dii temena. Midiyan xabilana ndee mangan nan yi a ra.

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “E xa Midiyan kaane yate e yaxune ra, e yi e yenge.

¹⁸ Amasoto e bata findi e yaxune ra e to e yanfa Peyori yi, Kosibi a fe yi, e xabila mangana nde a dii temena, e naxan faxa, na feen to fitina furen nafa.”

¹⁹ Na fitina furen yi dangu.

26

¹ A to dangu, Alatala yi a fala Musa nun Haruna dii Eleyasari xa, a naxa,

² “E Isirayila yamaan tenge naxanye barin bata dangu jee maxajen na, e denbaya yeen ma, naxanye birin nae yengen soe.”

³ Musa nun saraxarali Eleyasari yi falan ti e xa Moyaba meremereni Yuruden baan de Yeriko taan yetagi. E naxa,

⁴ “Xemene xa tenge naxanye barin bata dangu jee maxajen na, alo Alatala a yamarixi Musa ma kii naxan yi.”

Isirayila kaan naxanye minixi Misiran yamanani, ne ni itoe ra:

⁵ Isirayila dii singe Ruben yixetene ni i ra: Xanoki xabilana, Xanoki yixetene; Palu xabilana, Palu yixetene;

⁶ Xesiron xabilana, Xesiron yixetene; e nun Karimi xabilana, Karimi yixetene.

⁷ Ruben xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin e nun saxan keme solofere tonge saxan.

⁸ Eliyabi nan yi Palu a dii xemen na.

⁹ Eliyabi a dii xemene nan itoe ra: Nemuweli, Datan e nun Abirami. Datan nun Abirami yi findixi yamaan kuntigine nan na naxanye murute Musa nun Haruna xili ma, e sa Kora muxune fari, e to murute Alatala xili ma.

¹⁰ Baxon yi rabi, a yi e nun Kora gerun e bode xon. Teen yi a foxo ra birane muxu keme firin tonge suulungan. Na yi findi misaala ra yamaan xa.

¹¹ Koni, Kora yixetene birin mi faxa.

¹² Simeyon yixetene ni i ra xabila yeen ma: Nemuweli xabilana, Nemuweli yixetene; Yamin xabilana, Yamin yixetene; Yakin xabilana, Yakin yixetene;

¹³ Sera xabilana, Sera yixetene; e nun Sayuli xabilana, Sayuli yixetene.

¹⁴ Simeyon xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli maxajen nun firin keme firin.

¹⁵ Gadi yixetene ni i ra xabila yeen ma: Sefon xabilana, Sefon yixetene; Xagi xabilana, Xagi yixetene; Suni xabilana, Suni yixetene;

¹⁶ Osini xabilana, Osini yixetene; Eriya xabilana, Eriya yixetene;

¹⁷ Arodi xabilana, Arodi yixetene; e nun Areli xabilana, Areli yixetene.

18 Gadi xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin keme suulun.

19 Eri nun Onan nan yi Yuda a dii xemene ra, koni Eri nun Onan bata yi faxa Kanan yamanani.

20 Yuda yixetene ni i ra xabila yeen ma: Selaxa xabilana, Selaxa yixetene; Peresi xabilana, Peresi yixetene; e nun Sera xabilana, Sera yixetene.

21 Peresi yixetene ni i ra xabila yeen ma: Xesiron xabilana, Xesiron yixetene; e nun Xamuli xabilana, Xamuli yixetene.

22 Yuda xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge solofere wuli sennin keme suulun.

23 Isakari yixetene ni i ra xabila yeen ma: Tola xabilana, Tola yixetene; Puwa xabilana, Puwa yixetene;

24 Yasubu xabilana, Yasubu yixetene; e nun Simiron xabilana, Simiron yixetene.

25 Isakari xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme saxan.

26 Sabulon yixetene ni i ra xabila yeen ma: Seredi xabilana, Seredi yixetene; Elon xabilana, Elon yixetene; e nun Yalele xabilana, Yalele yixetene.

27 Sabulon xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin keme suulun.

28 Yusufu yixetene ni i ra xabila yeen ma: Manase nun Efirami.

29 Manase yixetene ni i ra: Makiri xabilana, Makiri yixetene. Makiri nan Galadi soto. E nun Galadi xabilana, Galadi yixetene.

30 Galadi yixetene ni i ra: Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; Xeleki xabilana, Xeleki yixetene;

31 Asireli xabilana, Asireli yixetene; Siken xabilana, Siken yixetene;

32 Semida xabilana, Semida yixetene; e nun Xeferi xabilana, Xeferi yixetene.

33 Selofexadi, Xeferi a dii xemen mi dii xeme soto, koni a dii temene soto nen. Selofexadi a dii temene xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xogala, Milika e nun Tirisa.

34 Manase xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli firin keme solofere.

35 Efirami yixetene ni i ra xabila yeen ma: Sutela xabilana, Sutela yixetene; Bekeri xabilana, Bekeri yixetene; e nun Taxani xabilana, Taxani yixetene.

36 Sutela yixetene ni i ra: Eran xabilana, Eran yixetene.

37 Efirami xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge saxan wuli firin keme suulun. Yusufu yixetene nan ne ra xabila yeen ma.

38 Bunyamin yixetene ni i ra xabila yeen ma: Bela xabilana, Bela yixetene; Asibeli xabilana, Asibeli yixetene; Axirami xabilana, Axirami yixetene;

39 Sufami xabilana, Sufami yixetene; e nun Xufami xabilana, Xufami yixetene.

40 Bela yixetene ni i ra: Arade nun Naman. Arade xabilana, Arade yixetene; e nun Naman xabilana, Naman yixetene.

41 Bunyamin xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin.

42 Dan yixetene ni i ra xabila yeen ma: Suxami xabilana, Suxami yixetene. Dan xabila keden nan yi na ra.

43 Suxami xabilan nan na ra, e malanxina muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme naanin.

44 Aseri yixetene ni i ra xabila yeen ma: Yimina xabilana, Yimina yixetene; Yisiwi xabilana, Yisiwi yixetene; e nun Beriya xabilana, Beriya yixetene.

45 Beriya yixetene ni i ra: Xeberi xabilana, Xeberi yixetene; e nun Malikili xabilana, Malikili yixetene.

46 Aseri a dii temen yi xili nen Sera.

47 Aseri xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin.

48 Nafatali yixetene ni i ra xabila yeen ma: Yaseli xabilana, Yaseli yixetene; Guni xabilana, Guni yixetene;

49 Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; e nun Silen xabilana, Silen yixetene.

50 Nafatali xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun kemε naanin.

51 Isirayila xemεn naxanye yate, muxu wuli kemε sennin e nun keden kemε solofere tonge saxan.

52 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

53 Yamanani taxunma nen e tagi e keεn na, fata muxune yatεn na.

54 Naxanye wuya, i xa keε gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya, i xa keε xurin so ne yii. Birin keεn xa lan muxune yatεn ma.

55 Koni yamanan xa yitaxun masensenna nan xon. E a sotoma nen e keεn na fata e benbane bōnsōne xinle ra.

56 Birin keε bōxōni taxunma masensenna nan xon, bōnsōn gbeene nun bōnsōn xurine ye.

57 Lewi bōnsōnna muxuni itoe nan tengε e xabila yeεn ma: Gerisōn xabilana, Gerisōn yixetene; Kehati xabilana, Kehati yixetene; e nun Merari xabilana, Merari yixetene.

58 Lewi bōnsōnna xabila gbεten ni i ra: Libini xabilana, Xebiron xabilana, Maxali xabilana, Musi xabilana, e nun Kora xabilana. Kehati nan Amirama sotō.

59 Amirama a paxanla yi xili nen “Yokebedi,” Lewi a dii temεna, naxan bari Misiran yi. E nun Amirama nan Haruna nun Musa sotō, e nun Mariyama, e magilεna.

60 Haruna nan Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara sotō.

61 Koni Nadaba nun Abihu faxa nen, e to tεε daxataren xali Alatala yetagi.

62 E Lewi xemεn naxanye tengε, naxanye barin bata yi dangu kike keddenna ra, ne lan muxu wuli mōxōnen nun saxan nan ma. E mi tengε Isirayila kaan bonne ye, amasotō e mi yi lan e xa keε bōxōn sotō e ye.

63 Musa nun saraxarali Eleyasari ne nan tengε Moyaba mεrεmεrene yi Yurudεn baan dε Yeriko taan yetagi.

64 Musa nun saraxarali Haruna Isirayila kaan naxanye tengε Sinayi tonbonni, na sese mi yi itoe ye.

65 Amasotō Alatala bata yi a fala ne ma, a e faxama nen tonbonni. Keden mi lu fō Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe.

27

Keε fena sariyan dii temεne xa

1 Awa, Selofexadi a dii temεne yi fa, Xeferi a dii xemεna, Galadi mamandenna. Manase a dii Makiri nan Galadi sotō Manase bōnsōnni, Yusufu a dii xemεna. E xinle ni itoe ra: Maxala nun Noha nun Xogala nun Milika e nun Tirisa.

2 E yi fa Naralan Bubun so dεεn na Musa nun saraxarali Eleyasari nun mangane nun yamaan birin yetagi. E naxa,

3 “Nxu baba bata faxa tonbonni. A mi yi Kora ganla ye naxanye yi murutεxi Alatala xili ma, koni a faxaxi a yetεεn yulubin nan ma, dii xemε mi yi a yii.

4 Nanfera nxu baba xinla lōye ayi a xabilani, bayo dii xemε to mi a yii ba? E keεna nde so nxu yii nxu baba ngaxakedenne tagi.”

5 Musa yi siga e kiti feen maxōdinna tideni Alatala ma.

6 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

7 “Selofexadi a dii temεne jōndi. Keε bōxōna nde so e yii e baba ngaxakedenne tagi. I lan i yi e baba keεn so e yii.

8 A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Xa muxuna nde faxa a mi dii xemε lu, ε xa a keεn so a dii temεn yii.

9 Xa dii temε mi a yii, ε xa a keεn so a ngaxakeden xemεmane yii.

10 Xa a ngaxakeden mi na, ε xa a keεn so a baba ngaxakeden xemεmane yii.

11 Xa a baba ngaxakeden mi na, ε xa a keεn so a bari bodena nde yii a xabilani, a yi findi a gbeen na. A findima kiti sa sariyan nan na Isirayila kaane xa, Alatala naxan yamarixi Musa ma.’ ”

Yosuwe yi sugandi yamaan yeeratiin na

Sariyane 31.1-8

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te Abarimi geyani ito fari, i yi bəxən mato n naxan so Isirayila yii.

¹³ I na a mato, i laxirayama nən, alo i tada Haruna.

¹⁴ Amasəto ε bata n ma yamarin matandi, yamaan murute waxatin naxan yi Sini tonbonni igen de. I mi n ma sarijanna binya e yetagi, e to yi igen maxədinma.” Meriba igene nan yi ne ra Kadesi yi Sini tonbonni.

¹⁵ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa,

¹⁶ “Alatala, Ala naxan niin biraxi adamadiine birin yi, i xa muxuna nde ti yamani ito xun na

¹⁷ naxan nəe tiye a yeε ra a feen birin yi. Alatalaa yamaan nama lu alo xuruseene xuruse raba mi naxanye xun na.”

¹⁸ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Nunu a dii Yosuwe tongo, n ma Nii Sarijanxin naxan yi, i yi i yii sa a fari.

¹⁹ I yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yetagi, i yi a findi yeeratiin na e yeε xəri.

²⁰ I yi i sənβena nde so a yii, alogo Isirayila yamaan birin xa a xuiin suxu.

²¹ A ti saraxarali Eleyasari yetagi, alogo a xa kiti sa feen maxədinne ti a xa, Yurima masensən ti seen na Alatala yetagi.* Yosuwe nun Isirayila yamaan birin Eleyasari a yamarine suxuma nən e feene birin yi.”

²² Musa yi a liga alo Alatala a yamari kii naxan yi. A yi Yosuwe tongo, a yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yetagi.

²³ A yi a yiine sa a fari, a yi a findi yeeratiin na, alo Alatala a fala e xa kii naxan yi fata Musa ra.

28

Sanle nun waxatine saraxane Xəryaan 29.38-46

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Yamarini ito fi Isirayila kaane ma, i naxa, ‘E fa n kise donseene ra e waxati saxine yi, naxanye ralima

n ma tēen na naxanye xirin nafan n ma.’

³ Ito fala e xa, i naxa, ‘Ləxə yo ləxə, ε fa yeXεen jεε kedenna firin na Alatala xən, fe mi naxanye ra saraxa gan daxin na naxan nalima a ma tēen na waxatin birin.

⁴ YeXεε keden xa ba xətənni, a firindena fitirin ma.

⁵ A bama nən e nun a bogise saraxana, murutu fujin kilo saxan naxan namulanxi oliwi bogi dinxine turen litiri keden nun a tagiin na.

⁶ Saraxa gan daxini ito bama nən waxatin birin alo a liga Sinayi geyaan fari kii naxan yi. A ralima Alatala ma tēen nan na, a xirin yi rafan a ma.

⁷ YeXεen bama nən e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi. I xa minse saraxan bəxən Alatala xa yire sarijanxini.

⁸ YeXεen firinden bama fitirin nan ma, e nun a bogise saraxana e nun a minse saraxana alo i naxan bama xətənni. A ralima Alatala ma tēen nan na, a xirin yi rafan a ma.’ ”

⁹ “ ‘Matabu Ləxəni, yeXεen jεε kedenna firin xa ba saraxan na, fe mi naxanye ra, e nun e bogise saraxane, murutu fujin kilo sennin naxan namulanxi turen na e nun e minse saraxana.

¹⁰ Na saraxa gan daxine xa ba Matabu Ləxəne birin yi, sa ləxə yo ləxə saraxa gan daxine fari e nun a minse saraxana.’ ”

¹¹ “ ‘Kike nənən fələna, ε xa tura bulan firin ba saraxa gan daxin na Alatala xa, e nun konton keden nun yeXεen jεε keden kedenna solofere, fe mi naxanye ra.

¹² Xuruseene birin bama nən e nun murutu fujina naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

¹³ Konton bulanna, kilo saxan naxan namulanxi turen na bogise saraxan na. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima Alatala ma tēen na, a xirin yi rafan a ma.

* **27:21: Yurima nun Tumin** masensən ti seene fe səβxi Xəryaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

14 Ninge keden bama nen e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri saxan. Kontonna gbeena, litiri firin. Yexee diina, litiri keden nun a tagi. Saraxa gan daxin na a ra naxan bama kike nenene birin na jeeen bun.

15 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Alatala xa, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine fari e nun e minse saraxane.’ ”

Saraxaraline 23.5-14

16 “ ‘Neeen kike singen xii fu nun naaninna, e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba Alatala xa.’ ”

17 “ ‘Kikeni ito xii fu nun suulunde lɔxɔni, sanla yi fɔlɔ. E xa buru ratetaren don xii solofere.

18 Sanla xii singe lɔxɔni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke na lɔxɔni.

19 E xa tura bulan firin nun konton keden nun yexeen jee keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na fe mi naxanye ra. E rali Alatala ma teeen nan na.

20 Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

21 Yexee soloferene, kilo saxan saxan.

22 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na e xa.

23 Na birin sama lɔxɔ yo lɔxɔ saraxan nan fari naxan bama xɔtɔnni.

24 Sanla xii soloferene birin yi, e xa na kise donseene nan nali teeen na, e xirin yi rafan Alatala ma, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxane nun minse saraxane fari.

25 Xii soloferede lɔxɔni, e mon yi yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke na lɔxɔni.’ ”

Saraxaraline 23.15-22

26 “ ‘Se Xaba Singen sali lɔxɔni, e na fa bogise singene saraxane ra Alatala xɔn Xunsagine Sanla waxatini, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke.

27 E xa tura bulan firin nun konton keden nun yexeen jee keden kedenna

solofere ba saraxa gan daxin na, a xirin yi rafan Alatala ma.

28 Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

29 Yexee soloferene, kilo saxan saxan.

30 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na e xa.

31 Na saraxane bama nen e nun e minse saraxane. E sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine nun e bogise saraxane fari. E xa xuruseene ba fe mi naxanye ra e nun e minse saraxane.’ ”

29

*Saraxane Xɔtane Sanli
Saraxaraline 23.23-25*

1 “ ‘Kike solofereden xi singe lɔxɔni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke, koni e xa xɔtane fe na lɔxɔni.

2 E xa tura bulan keden nun konton keden nun yexeen jee keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na, fe mi naxanye ra. A xirin yi rafan Alatala ma.

3 Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

4 Yexee soloferene, kilo saxan saxan.

5 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na e xa.

6 Saraxan ne sama kike nenene saraxane nun lɔxɔ yo lɔxɔ saraxane nan fari e nun e bogise saraxane nun minse saraxane naxan falaxi sariyani. Saraxane nan ne ra naxanye nalima Alatala ma teeen na, e xirin yi rafan a ma.’ ”

*Ala solona lɔxɔn saraxane
Saraxaraline 23.26-32*

7 “ ‘Kike solofereden xii fude lɔxɔni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E yi sun. E nama wali yo ke.

8 E xa tura bulan keden nun konton keden nun yexeen jee keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na Alatala xa fe mi naxanye ra, a xirin yi rafan a ma.

9 Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

10 Yexee soloferene, kilo saxan saxan.

11 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa Ala solona saraxan fari e nun loxo yo loxo saraxa gan daxine nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

*Bubu Kui Sanla
Saraxaraline 23.33-44*

12 “ Kike solofereden xii fu nun suulunde loxoni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke. E xa sanla raba Alatala xa xii solofere.

13 Xii singe loxoni, e xa tura bulan fu nun saxan nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba saraxa gan daxin na Alatala xa, fe mi naxanye ra. A ralima a ma teen nan na, a xirin yi rafan a ma.

14 E bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na bogise saraxana. Ninge keden kilo solomanaanin, kontonna kilo sennin.

15 Yexee fu nun naaninne, kilo saxan saxan.

16 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa loxo yo loxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

17 “ Xii firinde loxoni, e xa tura bulan fu nun firin nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

18 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

19 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa loxo yo loxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

20 “ Xii saxande loxoni, e xa tura bulan fu nun keden nun konton firin

nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

21 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

22 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa loxo yo loxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

23 “ Xii naaninde loxoni, e xa tura bulan fu nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

24 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

25 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa loxo yo loxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

26 “ Xii suulunde loxoni, e xa tura bulan solomanaanin nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

27 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

28 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa loxo yo loxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

29 “ Xii senninde loxoni, e xa tura bulan solomasexe nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

30 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

31 E mon xa kotɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa loxo yo loxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

32 “ Xii soloferede loxoni, e xa tura bulan solofere nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

33 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

³⁴ Ε μὲν καὶ κῶλο κεδεν βα yulubi xafari saraxan na, sa lōxō yo lōxō saraxagan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

³⁵ “ ‘Xii solomasexede lōxōni, ε κα ε malan. Ε nama ε wanla κε.

³⁶ Ε κα tura keden nun konton keden nun yexeen ηεε keden kedenna solofere ba saraxagan daxin na fe mi naxanye ra. E xa rali Alatala ma teen na, naxan xiri rafan a ma.

³⁷ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanηε turane nun kontonne nun yexeeene yatēn ma.

³⁸ Ε μὲν καὶ κῶλο κεδεν βα yulubi xafari saraxan na, sa lōxō yo lōxō saraxagan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

³⁹ “ ‘Saraxane nan ne ra ε lan ε xa naxanye ba Alatala xa sali lōxōne yi. E sama nen ε saraxagan daxine fari, e nun ε bogise saraxane nun ε minse saraxane nun ε bōηε xunbeli saraxane, ε naxanye ba δε tiina fe ra hanma ε ηενige ma saraxane.’ ”

30

De tiine sariyana

¹ Alatala Musa yamari naxanye birin ma, a yi ne birin fala Isirayila kaane xa.

² Musa yi falan ti Isirayila bōnsōnne mangane xa, a naxa, “Alatalaa yamarini ito nan fixi:

³ Xa xēmēna nde a kōlo hanma a a δε ti a xa saraxan ba Alatala xa hanma a xa fena nde raba, a nama a falan kala. A naxan birin falaxi, a xa na raba.”

⁴ “Xa sungutunna nde a kōlo hanma a a δε ti a a saraxan bama Alatala xa, hanma a fena nde rabama nen, a mōn a baba konni,

⁵ a baba na a με waxatin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kōlōne nun a δε ti xuine birin nakamali.

⁶ Koni a baba na a με waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kōlōne nun a δε ti xuine rakamali. Alatala dijama nen a ma, bayo a baba mi tinxi.”

⁷ “Xa sungutunna nde a kōlo hanma a a δε ti xaxilitareyani, na xanbi ra a yi futu,

⁸ a xēmēn na a με waxatin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kōlōne nun a δε ti xuine rakamali.

⁹ A xēmēn na a με waxatin naxan yi, xa a mi tin, a xa a kōlōne nun a xaxilitareya δε xuine yikala. Alatala dijama nen ηaxanla ma.”

¹⁰ “Kapηa gilēen hanma ηaxanla naxan xēmēn bata a με a ra, xa na nde a kōlo hanma a a δε ti a fena nde rabama nen, a lan a yi na birin nakamali.”

¹¹ “Xa ηaxanla bata dōxō xēme taa ra, a a kōlo hanma a a δε ti a fena nde rabama nen,

¹² a xēmēn na a με, xa a mi sese fala a mi tondi, a lan a yi a kōlōne nun δε ti xuine birin nakamali.

¹³ Koni a xēmēn na a με waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kōlōne nun δε ti xuine rakamali. Alatala dijama nen a ma, amasōtō a xēmēn bata a kala.

¹⁴ Nayi, a xēmēn nōe tinηε nen hanma a tondi a kōlōne nun a δε ti xuine ma.

¹⁵ A na a με, xa a xēmēn mi sese fala a ηaxanla xa, a bata tin a kōlōne nun δε ti xuine birin ma a dunduni.

¹⁶ Koni xa lōxōn bata dangu a xēmēna a fe mexi naxan yi, a yi fa a ηaxanla δε ti xuine kala, xēmēna a ηaxanla haken goronna tongoma nen.”

¹⁷ Alatala na sariyane nan falaxi Musa xa δε tiina fe yi ηaxalan futuxina fe yi hanma dii temēn naxan a baba konni.

31

Midiyan kaane yi ηaxankata

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Midiyan kaane fe ηaxin saran e ra, e naxan ligaxi Isirayila kaane ra. Na xanbi ra, i laxirayama nen.”

³ Nayi, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Muxuna ndee xa e yitōn yenge so xinla ma ε ye. E sigama Midiyan kaane nan yengēdeyi, alogo Alatala xa e fe ηaxine saran e ra.

⁴ Nayi, ε xa yengε soon muxu wuli keden keden tongo Isirayila bənsəne birin yi.”

⁵ E yi muxu wuli fu nun firin tongo Isirayila ganle ye yengε so xinla ma. Bənsən keden, wuli keden.

⁶ Musa yi e rasiga yengeni, bənsən yo bənsən muxu wuli keden, e nun Finexasi, saraxarali Eleyasari a dii xemena, naxan se rasarijanxina ndee xali e nun xətaan naxanye fema yengeni.

⁷ E yi siga Midiyan yamanan yengedeni alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. E yi xemene birin faxa.

⁸ E Midiyan manga suulun fan faxa, Efi nun Rekemi nun Suru nun Xuru nun Reba. E Beyori a dii Balami fan faxa silanfanna ra.

⁹ E yi Midiyan jaxanle nun e diine tongo, e nun e xuruseene nun e yii seene birin.

¹⁰ E yi e taane nun e dəxədəne birin gan.

¹¹ E yi se tongoxine birin xali e nun muxune nun xuruseene.

¹² E yi fa suxu muxune nun se tongoxine ra Musa nun saraxarali Eleyasari nun Isirayila yamaan fema daaxadeni Moyaba mərəmərəni Yuruden baan dəxən Yeriko yetagi.

¹³ Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan mangane yi siga e ralandeni daaxaden fari ma.

¹⁴ Musa yi xələ gali kuntigine ma naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu keme xun na naxanye yi kelima na yengeni.

¹⁵ Musa yi e maxədin, a naxa, “Nan-fera ε jaxanle luxi e nii ra?”

¹⁶ E tan nan Balami a kawandin namε, e Isirayila kaane bira tinx-intareyani Alatala ra Peyori yi, fitina furen yi so Alatala yamani.

¹⁷ Iki ε dii xemene birin faxa, e nun jaxanla naxanye xeme feen kolon.

¹⁸ Koni ε nəε sungutun nasələnxine ramare nen ε yetε xa.

¹⁹ Naxanye birin faxan tixi ε ye hanma e yiin din muxu faxaxin na, ne xa lu daaxaden fari ma xii solofere. E lan ε yi ε rasarijan xii

saxanden nun xii soloferede ləxəni e nun ε suxu muxune.

²⁰ E mən xa dugine rasarijan, e nun seen naxanye rafalaxi kidin na hanma sii xaben na hanma wudin na.”

²¹ Sofaan naxanye keli yengeni, saraxarali Eleyasari yi a fala ne xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi Musa ma a sariyani:

²² Xəmaan nun gbetin nun sulan nun wuren nun yəxəna,

²³ e nun tēen mi naxanye birin ganma, ε xa ne rasarijan tēen nan na. Na xanbi ra, ε yi e rasin marasarijan igeni. Naxanye ganma, ε ne rasin marasarijan igeni gbansan.

²⁴ E na ε dugine xa xii soloferede ləxəni, ε sarijanma nen. Nayi, ε nəε soε nen daaxadeni.”

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁶ “I tan nun saraxarali Eleyasari nun yamaan xabila mangane, ε muxune nun xuruseene birin tēngε naxanye tongoxi yengeni.

²⁷ Na xanbi ra, i xa e yitaxun firinna ra, fəxə kedenna sofane nan gbeen na ra naxanye siga yengeni, fəxə kedenna yamaan dənxeen nan gbeen na ra.

²⁸ I xa ndedi ba sofane gbeen na mudun na Alatala xa: i muxu keden ba muxu keme suulunna ra hanma xuruse keme suulun e nun jingene nun sofanle nun yexεene nun siine birin.

²⁹ I xa muduni ito ba e gbeen na, i yi a so saraxarali Eleyasari yii Alatala gbeen na.

³⁰ Isirayila yamaan dənxeen gbeen tan, i xa muxu keden ba muxu tonge suulunna ra, hanma xuruse tonge suulun e nun jingene nun sofanle nun yexεene nun siine birin. I yi e so Lewi bənsəna muxune yii, Alatala Batu Bubun taxuxi naxanye ra.”

³¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³² Sofane seen naxanye tongo yengeni, itoe nan lu yengen xanbini: xuruse xunxuri wuli keme sennin wuli tonge solofere wuli suulun,

³³ ɲinge wuli tonge solofere wuli firin,

³⁴ sofali wuli tonge sennin wuli keden,

³⁵ e nun sungutun nasəlɔnxi wuli tonge saxan wuli firin.

³⁶ Naxan yitaxun yɛngɛsone ra na ni i ra: xuruse xunxuri wuli kɛmɛ saxan wuli tonge saxan e nun solofere kɛmɛ suulun,

³⁷ xuruse xunxurin kɛmɛ sennin tonge solofere e nun suulun yi ba a ra mudun na Alatala xa,

³⁸ e nun ɲinge wuli tonge saxan wuli senninne, ɲinge tonge solofere e nun firin yi ba a ra mudun na Alatala xa,

³⁹ e nun sofali wuli tonge saxan kɛmɛ suulunna, sofali tonge sennin e nun keden yi ba a ra mudun na Alatala xa,

⁴⁰ e nun muxu wuli fu nun senninna, muxu tonge saxan e nun firin yi ba a ra mudun na Alatala xa.

⁴¹ Musa yi na mudun so saraxarali Eleyasari yii Alatala gbeen na, alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

⁴² Isirayila yamaan gbeen ni i ra Musa naxan dɔxɔ a danna.

⁴³ Yamaan gbeena: xuruse xunxuri wuli kɛmɛ saxan wuli tonge saxan wuli solofere kɛmɛ suulun,

⁴⁴ e nun ɲinge wuli tonge saxan wuli sennin,

⁴⁵ e nun sofali wuli tonge saxan kɛmɛ suulun,

⁴⁶ e nun muxu wuli fu nun sennin.

⁴⁷ Naxan soxi Isirayila kaane yii, Musa yi muxu keden ba muxu tonge suulunna ra, a xuruse keden ba xuruse tonge suulunna ra, alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi. A yi e so Lewi bɔnsɔnna muxune yii, Ala Batu Bubun yi taxuxi naxanye ra.

⁴⁸ Ganla kuntigine yi siga Musa fɛma naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu kɛmɛ xun na.

⁴⁹ E yi a fala a xa, e naxa, “Sofaan naxanye nxɔ yamarine bun, nxu bata ne tɛngɛ. Hali keden mi baxi nxu ra.

⁵⁰ Nanara, nxu xɛma seen naxanye sɔtɔxi, nxu bata fa ne ra Alatala xɔn a kiseen na nxu niin xunba saranna

ra: kɔɛ birane, yii kɔɛ rasone, yii soli rasone, tunla sone, e nun ɲɛrɛne.”

⁵¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi na xɛma muranne birin nasuxu e ra.

⁵² Kuntigin naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu kɛmɛ xun na, ne xɛma seene binyan yi sigɛ han kilo kɛmɛ tonge solofere, e naxanye fi Alatala ma.

⁵³ Sofane tan yi e se tongoxine ramarara e yii.

⁵⁴ Musa nun saraxarali Eleyasari yi kuntigine xɛmaan tongo, e yi a xali Naralan Bubuni, alogo Alatala xa a ɲɔxɔ lu Isirayila kaane xɔn.

32

Isirayila kaana ndee yi dɔxɔ Yurudɛn sogeteden binni

Sariyane 3.12-22

¹ Xuruse wuyaxi yi Rubɛn nun Gadi bɔnsɔnne yii. E yi a to a Yaasɛri nun Galadi bɔxɔn yi fan e xuruseene xa.

² Nayi, Gadi kaane nun Rubɛn kaane yi fa Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan mangane fɛma, e yi a fala, e naxa,

³ “Alatala yamanan naxanye nɔxi Isirayila yamaan xa, Ataroti nun Dibon nun Yaasɛri nun Nimira nun Xɛsibɔn nun Eleyale nun Sebami nun Nebo nun Bewoni,

⁴ na yamanane fan xuruseene xa, anu xuruseene nxu tan yii han, nxu tan ɛ walikɛne.”

⁵ E yi a fala, e naxa, “Xa ɛ tinɲɛ nxɔ falan ma, na bɔxɔn xa so nxu yii, ɛ nama nxu xali Yurudɛn baan kidi ma.”

⁶ Musa yi a fala e xa, a naxa, “E tan dɔxɔn nɛn be ba, ɛ ngaxakedenne yi siga yɛngɛ sodeni?”

⁷ Nanfera ɛ Isirayila kaane tunnaxɔlɔma sigadeni yamanani Alatala naxan soxi e yii?

⁸ E fafane fan na nan liga bonni, n to e rasiga yamanan matodeni keli Kadesi-Barineya yi.

⁹ E te nɛn han Esikoli mɛrɛmɛrɛni. E to yelin yamanan matɔɛ, e yi Isirayila kaane tunnaxɔlɔ e ma alogo e nama

sigā yamanani Alatala naxan soxi e yii.

¹⁰ Na ləxəni Alatala yi xələ, a yi a kələ, a naxa,

¹¹ ‘Muxuni itoe naxan minixi Misiran yi, naxanye barin bata dangu jεε məxəjεn na, ne mi bəxən toma n na n kələxi naxan so fe ra Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii, amasətə e mi luxi n fəxə ra ki fajni.

¹² Fə Yefune a dii Kalebi, Kenisi kaana, e nun Nunu a dii Yosuwe, bayo e lu nən Alatala fəxə ra ki fajni.’

¹³ Alatalaa xələ gbeen keli nən Isirayila kaane xili ma, a yi e rasiga tonbonna xun xən jεε tonge naanin, han na waxatin muxune birin yi jan naxanye fe jaxin liga Alatala yetagi.

¹⁴ Iki ε tan yulubi kanne, ε faxi ε fafane nan ma. ε Alatala raxələma nən Isirayila xili ma dangu e ra.

¹⁵ Anu, xa ε xεtε a fəxə ra, a mən yamani ito birin luma nən tonbonni, ε yi findi yamaan birin halagi xunna ra.”

¹⁶ Na muxune mən yi e maso Musa ra e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu waxi sansanne sa feni be nxə xuruseene xa nxu yi taane ti nxə denbayane xa.

¹⁷ Na xanbi ra, nxu yenge so seene tonge, nxu yi ti Isirayila kaan bonne yeε ra, nxu yi e xali e yirene yi. Nayi, nxə denbayane luma nən taa makantanxine kui, e ratanga yamanani ito muxune ma.

¹⁸ Nxu mi xεtε nxu konne yi, fə Isirayila kaane birin na dəxə e bəxəne yi.

¹⁹ Nxu mi bəxən sətəma Yurudən baan fəxə kedenni alo e tan, bayo nxu bata nxə bəxən sətə be binni baan sogeteden binni.”

²⁰ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε falani ito liga, xa ε yenge so seene tongo Alatala xa,

²¹ xa ε sofane birin Yurudən baan gidi Alatala yetagi han a yi a yaxune birin kedi,

²² xa yamanan lu Alatala nən bun, nayi Alatala nun Isirayila tinma nən ε yi xεtε be. Nayi, yamanani ito findima nən ε gbeen na Alatala yetagi.

²³ Koni xa ε mi na liga, ε bata yulubin liga Alatala ra. ε xa a kolon, fa

fala ε yulubin saranna ε lima nən.

²⁴ Awa, ε xa taane ti ε denbayane xa, e nun sansanne ε xuruse kurune xa, koni ε xa ε dε ti xuine rakamali de!”

²⁵ Gadi kaane nun Rubən kaane yi a fala Musa xa, e naxa, “Nxu tan, i ya walikene a ligama nən alo i a yamarixi kii naxan yi.

²⁶ Nxə diine nun nxə jaxanle nun nxə xuruseene birin luma nən Galadi taane yi.

²⁷ Koni nxu tan i ya walikene birin yenge so seene tongoma nən, nxu sigā yenge sodeni Alatala yetagi, alo nxu kannā a falaxi kii naxan yi.”

²⁸ Musa yi yamarin fi saraxarali Eleyasari ma e nun Nunu a dii Yosuwe ma, e nun Isirayila bənsən mangane ma e fe ra.

²⁹ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Xa Gadi kaane nun Rubən kaane Yurudən baan gidi ε fəxə ra, e birin yi yenge so seene tongo Alatala xa, nayi yamanan na lu ε nən bun, ε Galadi yamanan so e yii e gbeen na.

³⁰ Koni xa e birin mi gidi ε fəxə ra yenge so seene ra e yii, e xa dəxə ε tagi Kanan bəxəni.”

³¹ Gadi kaane nun Rubən kaane yi a fala, e naxa, “Alatala bata naxan fala, nxu tan i ya walikene na ligama nən.

³² Nxu gidima nən Kanan yamanani Alatala xa yenge so seene ra nxu yii, koni nxu keε bəxən sətəma nən Yurudən baan be binni.”

³³ Musa yi Amorine manga Sixən ma yamanan nun Basan manga Ogo a yamanan so Gadi kaane nun Rubən kaane nun Yusufu a dii Manase bənsənna fəxə kedenna yii, e nun e taane nun bəxən naxanye e rabilinni.

³⁴ Gadi kaane yi Dibon nun Ataroti nun Aroyeri nun

³⁵ Atiroti-Sofani nun Yaaseri nun Yogboha nun

³⁶ Beti-Nimira nun Beti-Haran ti taa makantanxine ra, e yi xuruse sansanne sa.

³⁷ Rubən kaane yi Xesibən ti, e nun Eleyale nun Kiriyatayimi nun

³⁸ Nebo nun Baali-Meyən, e naxanye xiliye masara, e nun Sibima. E taan naxanye ti e yi ne xili sa.

³⁹ Manase a dii Makiri yixetene yi siga Galadi yi, e yi a suxu, e yi Amordine kedi naxanye yi dɔxi na.

⁴⁰ Nayi, Musa yi Galadi so e yii alogo e xa dɔxɔ na.

⁴¹ Yayiri, Manase yixetena nde yi siga, a yi taadina ndee suxu, a yi e xili sa “Yayiriya.”

⁴² Noba yi siga, a yi Kenata suxu e nun a banxidene, a yi a xili sa “Nobaya.”

33

Isirayila kaane sigatina

¹ Isirayila kaane sigadene ni i ra e to mini Misiran yi e gali yeen ma, Musa nun Haruna yamarin bun.

² Musa yi tidene sebema Alatalaa yamarin nan ma. E sigadene ni i ra, e tide yeen ma.

³ E keli Ramisesi yi kike singen xii fu nun suulundeni Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla kuye baani. Isirayila kaane xɔɔyaxin yi mini Misiran kaane birin yetagi,

⁴ Misiran kaane yi e dii singene binbine maluxunma waxatin naxan yi Alatala naxanye faxes e ye. Amasoto Alatala e alane yalagi nen.

⁵ Isirayila kaane yi keli Ramisesi yi, e sa daaxa Sukoti yi.

⁶ E yi keli Sukoti yi, e sa daaxa Etama yi tonbonna danna ra.

⁷ E yi keli Etama yi, e yi xete han Pihahiroti yi, Baali-Sefon yetagi, e yi sa daaxa Migidoli dexɔn.

⁸ E yi keli Pihahiroti yi, e yi baan gidi tonbonna binni, e yi xii saxan siga ti Etama tonbonni, e yi sa daaxa Mara yi.

⁹ E yi keli Mara yi, e siga Elimi yi, tigi fu nun firin e nun tugu bili tonge solofere yi denaxan yi. E yi daaxa menni.

¹⁰ E yi keli Elimi yi, e sa daaxa Gbala Baan dexɔn.

¹¹ E yi keli Gbala Baani, e sa daaxa Sin tonbonni.

¹² E yi keli Sin tonbonni, e sa daaxa Dofika yi.

¹³ E yi keli Dofika yi, e sa daaxa Alusi yi.

¹⁴ E yi keli Alusi yi, e sa daaxa Refidimi yi, yamaan mi min igen soto denaxan yi.

¹⁵ E yi keli Refidimi yi, e sa daaxa Sinayi tonbonni.

¹⁶ E yi keli Sinayi tonbonni, e sa daaxa Kibiroti-Hatawa yi.

¹⁷ E yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e sa daaxa Xaseroti yi.

¹⁸ E yi keli Xaseroti yi, e sa daaxa Ritima yi.

¹⁹ E yi keli Ritima yi, e sa daaxa Rimɔn-Peresi yi.

²⁰ E yi keli Rimɔn-Peresi yi, e sa daaxa Libina yi.

²¹ E yi keli Libina yi, e sa daaxa Risa yi.

²² E yi keli Risa yi, e sa daaxa Kehelata yi.

²³ E yi keli Kehelata yi, e sa daaxa Saferi geyaan ma.

²⁴ E yi keli Saferi geyaan ma, e sa daaxa Harada yi.

²⁵ E yi keli Harada yi, e sa daaxa Makeloti yi.

²⁶ E yi keli Makeloti yi, e sa daaxa Taxati yi.

²⁷ E yi keli Taxati yi, e sa daaxa Tera yi.

²⁸ E yi keli Tera yi, e sa daaxa Mitika yi.

²⁹ E yi keli Mitika yi, e sa daaxa Hasimona yi.

³⁰ E yi keli Hasimona yi, e sa daaxa Moseroti yi.

³¹ E yi keli Moseroti yi, e sa daaxa Bene-Yakani yi.

³² E yi keli Bene-Yakani yi, e sa daaxa Horo-Gidigadi yi.

³³ E yi keli Horo-Gidigadi yi, e sa daaxa Yotobata yi.

³⁴ E yi keli Yotobata yi, e sa daaxa Abirona yi.

³⁵ E yi keli Abirona yi, e sa daaxa Esiyon-Gebere yi.

³⁶ E yi keli Esiyon-Gebere yi, e sa daaxa Kadesi yi Sini tonbonni.

³⁷ E yi keli Kadesi yi, e sa daaxa Horo geyaan ma, Edɔn yamanan danna.

38 Saraxarali Haruna yi te Horo geyaan ma, Alatalaa yamarin ma. A sa faxa mɛnni, Isirayila kaane minin jɛɛ tonge naaninden Misiran yi a kike suulunden xii singeni.

39 Haruna bata yi jɛɛ kɛmɛ mɔxɔɲɛn nun saxan sɔtɔ siimayaan na a faxa waxatin naxan yi Horo geyaan fari.

40 Kanan Manga Aradi naxan yi dɔxi Negewi yi Kanan yamanani, na yi Isirayila kaane fa feen mɛ.

41 E yi keli Horo geyaan ma, e sa daaxa Salimona yi.

42 E yi keli Salimona yi, e sa daaxa Punon yi.

43 E yi keli Punon yi, e sa daaxa Oboti yi.

44 E yi keli Oboti yi, e sa daaxa Ye-Abarimi yi Moyaba danna ra.

45 E yi keli Iyimi yi, e sa daaxa Dibon-Gadi yi.

46 E yi keli Dibon-Gadi yi, e sa daaxa Alamɔn-Dibilatayimi yi.

47 E yi keli Alamɔn-Dibilatayimi yi, e sa daaxa Abarimi geyane yi Nebo yɛtagi.

48 E yi keli Abarimi geyane yi, e sa daaxa Moyaba mɛrɛmɛrɛne yi, Yurudɛn baan dɛxɔn, Yeriko yɛtagi.

49 E yi daaxa Yurudɛn baan dɛxɔn Moyaba mɛrɛmɛrɛne yi, keli Beti-Yɛsimoti yi han Abeli-Sitimi.

50 Alatala yi a fala Musa xa Moyaba mɛrɛmɛrɛne yi Yurudɛn baan dɛxɔn Yeriko yɛtagi,

51 a Musa xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na Yurudɛn baan gidi, e so Kanan yamanani,

52 e xa yamanan muxune birin kedi. E e suxure gɛmɛne nun suxure wurene kala, e nun e taane kidene.

53 E e yamanan tongo e yi dɔxɔ na, amasɔtɔ n bata a so e yii e gbeen na.

54 E masɛnsenna ti, e yamanani taxun bɔnsɔnne ra. Naxanye wuya, e kɛɛ bɔxɔ gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya e xa a xurin so ne yii. E na naxan sɔtɔ masɛnsenna xɔn, e gbeen nan na ra. Kɛɛ bɔxɔne yitaxunma e fafane bɔnsɔn yɛɛn nan ma.

55 Koni xa e mi yamanan muxune birin kedi, e na naxanye lu na, ne e tɔrɔma nɛn alo tansinna e yɛɛne xɔn hanma janla naxanye e fatin masɔxɔnma. E e tɔrɔma nɛn yamanani e dɔxɔma dɛnaxan yi.

56 Nayi, n naxan nagidixi e ma, na ligama e tan nan na.”

34

Kanan bɔxɔn danna

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a a xa a yamari Isirayila kaane ma, a naxa, “E na so Kanan yamanani, n bɔxɔn naxan soma e yii e kɛɛn na, na danne ni i ra:

3 E yamanan yiifari fɔxɔn danna findima Sini tonbonna nan na, Edɔn yamanan danna ra. Na danna fɔlɔma Fɔxɔ Daraan yiifari fɔxɔn nin sogeteden binni.

4 A bilinma nɛn Akaribimi geyaan yiifari fɔxɔni, siga Sini binni, dangu Kadesi-Barineya yiifari fɔxɔn ma han Xasari-Adari han Asimon.

5 Keli Asimon yi, danna mɔn danguma nɛn sa dɔxɔ Misiran xuden na, a sa dɔxɔ fɔxɔ igen na.

6 Sogegodode binni, danna findima fɔxɔ ige gbeen nan na.

7 Kɔmɛnna ma, e xa danna sa fɔxɔ ige gbeen nun Horo geyaan tagi.

8 Keli Horo geyaan ma, e yi a radangu Lebo-Xamata han Sedadi yi.

9 A yi siga han Sifiron, sa dɔxɔ Xasari-Enan na. E kɔmɛn ma danna nan na ra.

10 Sogeteden binni, e xa danna sa keli Xasari-Enan yi siga Sefami binni.

11 Keli mɛnni, a yi siga Ribila binni, Ayin sogeteden binni, sa dɔxɔ tintin yiren na Kinɛrɛti Daraan sogetedeni.

12 Danna yi sa dɔxɔ Yurudɛn Baan na siga Fɔxɔ Darani. E yamanan danne findin ne nan na.”

13 Musa yi na yamarine rali Isirayila kaane ma. A mɔn yi a fala e xa, a naxa, “Alatala yamanani ito nan yitaxunma bɔnsɔn solomanaanin nun a tagiin na masɛnsenna xɔn.

14 Amasɔtɔ Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase

bənsənnə fəxə kedenna bata yi e kee bəxən sətə.

¹⁵ Bənsən firin nun a tagini ito bata e kee bəxən sətə Yurudən Baan sogeteden binni, Yeriko yetagi.”

Yeeratine xa bəxəni taxun

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe xa yamanani taxun.

¹⁸ I mən xa bənsən manga keden keden sa e fari e malideni.”

¹⁹ E xinle ni itoe ra: Yefune a dii Kalebi Yuda bənsənni,

²⁰ Amixudi a dii Semuyeli Simeyən bənsənni,

²¹ Kisilon ma dii Elidadi Bunyamin bənsənni,

²² Yogili a dii Buki, Dan bənsən mangana,

²³ Efodi a dii Xaniyeli, Yusufu a dii Manase bənsən mangana,

²⁴ Sifitan ma dii Kemuyeli, Yusufu a dii Efirami bənsən mangana,

²⁵ Parinaki a dii Elisafan, Sabulon bənsən mangana,

²⁶ Asan ma dii Palitiyeli, Isakari bənsən mangana,

²⁷ Selomi a dii Axixudi, Aseri bənsən mangana,

²⁸ e nun Amixudi a dii Pedaheli Nafatali bənsən mangana.

²⁹ Alatala ne nan yamarixi e xa Kanan yamani taxun Isirayila kaane ra.

35

Lewi a taane

¹ Alatala yi a fala Musa xa Moyaba meremerene yi Yurudən Baan dəxən Yeriko yetagi, a naxa,

² “Isirayila kaane yamari a e xa taane ba e kee bəxəne ra e yi e fi Lewi bənsənnə muxune ma, alogo e xa dəxə na. E mən yi na taane rabilin xεene so e yii.

³ Nayi, Lewi bənsənnə muxune taane sətəma nən e dəxədene ra, e yi bəxəne sətə e rabilinni e ɲingene nun e seene nun e xuruseene xa.

⁴ E bəxən naxanye soma Lewi bənsənnə muxune yii, ne danne nun taane yinne xa makuya e bode ra han nəngənnə ye wuli keden.

⁵ Taan fəxə naaninne kuyan xa lan, nəngənnə ye wuli firin sogeteden binni, nəngənnə ye wuli firin yiifari fəxəni, nəngənnə ye wuli firin sogegododen binni, e nun nəngənnə ye wuli firin kəmenna ma. Taan xa lu a tagini. E xεene danne sama na kii nin.

⁶ E taan naxanye soma Lewi bənsənnə muxune yii, e xa sennin sugandi ne ye marakisi taane ra alogo muxun naxan na faxan ti, a xa a gi, a siga menna nde yi. E mən xa taa tonge naanin nun firin gbətaye so e yii.

⁷ A malanxina, e taa tonge naanin nun solomasεεε nan soma Lewi bənsənnə muxune yii e nun e rabilinne xεene.

⁸ Isirayila bənsənnə birin xa taana ndee so e yii naxan nun a bənsənnə lan. Taa gbegbe xa ba bənsən gbeene bəxəne ra, ndedi yi ba bənsən xurine bəxəne ra.”

Marakisi taane

Sariyane 4.40-43 nun 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na Yurudən baan gidi e so Kanan yamanani,

¹¹ e xa taana ndee sugandi marakisi taane ra. Naxan na faxan ti a mi a rakelixa a ma, a a gima nən a siga menna nde yi.

¹² A yi ratanga faxa muxun gbeɲəxə muxun ma menni, alogo a nama faxa benun yamaan yi a makiti.

¹³ E taan naxanye soma e yii, taa sennin nan findima marakisi taane ra ne ye.

¹⁴ Marakisi taa saxan xa lu Yurudən baan sogeteden binni, saxan Kanan yamanani.

¹⁵ Muxune ratangama nən taa senninni itoe yi, Isirayila kaana hanma xəɲən naxan dəxi Isirayila kaane ye. Naxan na faxan ti, a mi a rakeli a ma, fə xa a gi, a siga menna nde yi.”

¹⁶ “Xa muxuna nde faxan ti wure ma seen na, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁷ Xa a gəmən tongo naxan muxun faxe, a muxuna nde gələn a ra, a yi a

faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁸ Xa a wudin tongo naxan muxun faxe, a yi muxuna nde bɔnbɔ a ra, a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁹ Faxe muxun gbeerɔxɔ muxun nan faxa tiin faxama. A na a to, a xa a faxa.

²⁰ Xa muxuna nde a boden nabira, a bata yi a yitɔn xɔnnantenyani, hanma a a rakeli a ma, a yi a gɔlɔn, a yi a faxa,

²¹ hanma a yi a bɔnbɔ xɔnnantenyani, a yi a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa. Faxe muxun gbeerɔxɔ muxun na a to, a xa a faxa.”

²² “Koni xa muxuna nde a boden nabira tantanni, xɔnnantenyaa mi a ra, hanma a a gɔlɔn, a mi a rakeli a ma,

²³ hanma a mi a toxi, a yi gɛmɛn nabira a ma naxan a faxe, a yi faxa, nayi bayo a yaxu mi a ra, a mi yi waxi fe ɲaxin liga feni a ra,

²⁴ yamaan xa faxa tiin nun faxa muxun gbeerɔxɔ muxun makiti na sariyane xɔn.

²⁵ Yamaan xa faxa tiin xun mafala faxa muxun gbeerɔxɔ muxun xɔn, e mɔn yi a xali marakisi taani a yi denaxan yi. Faxe tiin xa lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxa, naxan masusan ture sariɲanxin na.

²⁶ Koni xa faxa tiin mini marakisi taan danna ra, a yi denaxan yi

²⁷ faxa muxun gbeerɔxɔ muxun yi a to marakisi taan bɔxɔn fari ma, faxa muxun gbeerɔxɔ muxun nɔe nɛn a faxadeni, a mi yatema faxa tiin na.

²⁸ Amasɔtɔ faxa tiin lan nɛn a lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxa. Fɔ na na faxa a yi nɔ xɛtɛ a bɔxɔne yi.”

²⁹ “E sariyane nan ne ra waxati famatɔne birin yi, e nɛma dɔxi dɛdɛ yi.

³⁰ Naxan na muxun faxa, e xa a faxa xa sereyane sereyaan ba a a funfun na a ra. Koni e nama muxu yo faxa sereya kedenna fala xuiin ma.”

³¹ “E nama gbetin nasuxu faxa tiin xunba saren na naxan lan a faxa. E xa a faxa.

³² E nama gbetin nasuxu muxun yii naxan bata a gi, a siga marakisi taani, alogo a mɔn xa xɛtɛ, a dɔxɔ a bɔxɔni benun saraxarali kuntigin xa faxa.

³³ E nama yamanan naxɔsi e dɔxi denaxan yi. Anu, muxu faxan yamanan xɔsima nɛn. Bɔxɔn mi rasariɲanma faxa tixin ma fɔ faxa tiin na faxa.

³⁴ E nama yamanan naxɔsi e dɔxi denaxan yi, e nun n tan fan dɔxi denaxan yi. Amasɔtɔ Alatala nan n tan na, naxan dɔxi Isirayila kaane tagi.”

36

Kɛɛna fe sariyan dii tɛmɛne xa

¹ Denbaya xunna ndee yi fa fala tideni Musa nun Isirayila bɔnsɔnne yɛɛratine xa keli Makiri a dii Galadi bɔnsɔnni, Manase mamandenna, Yusufu yixɛtɛne xabilane.

² E yi a fala, e naxa, “Alatala to a yamari nxu kanna Musa ma a a xa kɛɛ bɔxɔne yitaxun Isirayila kaane ra masɛnsenna xɔn, a mɔn a yamarixi a ma nɛn a a xa nxu ngaxakedenna Selofexadi kɛɛn so a dii tɛmɛne yii.

³ Iki xa Isirayila bɔnsɔn gbɛtɛ xɛmɛna e futu, e kɛɛ bɔxɔn bama nɛn nxu bɔnsɔnna gbeen na, a sa e bɔnsɔn nɛnɛna bɔxɔn fari. Nayi, kɛɛ bɔxɔn naxan soxi nxu bɔnsɔnna yii masɛnsenna xɔn, na nde bama a ra nɛn.

⁴ Nayi, Isirayila Xɔrɔya ɲɛɛn na a li, e kɛɛ bɔxɔn bama nɛn nxɔ bɔnsɔnna gbeen na, a sa e bɔnsɔn nɛnɛn gbeen fari.”

⁵ Musa yi Alatalaa yamarine rali Isirayila kaane ma, a naxa, “Yusufu a diine bɔnsɔnna muxune ɲɔndi.

⁶ Alatalaa yamarin ni i ra Selofexadi a dii tɛmɛne fe yi: Xɛmɛn naxan na e kɛɛn e xa dɔxɔ na xɔn, koni a xa findi e baba bɔnsɔnna xabilan muxuna nde nan na,

⁷ alogo Isirayila kɛɛ bɔxɔne nama keli bɔnsɔn gbɛtɛ yi siga bɔnsɔn gbɛtɛ yi. Isirayila kaane birin xa e benbane bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔn nan sɔtɔ.

⁸ Xa ɲaxalan yo bɔxɔn sɔtɔ kɛɛn na Isirayila bɔnsɔnna nde yi, a xa dɔxɔ a

baba bənsənnə xabilan muxuna nde xən, alogo Isirayila kaane birin xa e benbane kee bəxən sətə.

⁹ Isirayila kee bəxəne nama keli bənsən gbete yi siga bənsən gbete yi, Isirayila bənsənnə birin kee bəxəne xalu e yii.”

¹⁰ Selofexadi a dii tēmene yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹¹ Maxala nun Tirisa nun Xəgala nun Milika nun Noha nan Selofexadi a dii tēmene ra. E yi dəxə e baba ngaxakedenne dii xēmene xən.

¹² E dəxə nən e baba Yusufu a dii Manase bənsənnə xabilane muxuna ndee xən. Na ma, e kee bəxəne yi lu e baba bənsənnə xabilani.

¹³ Yamarine nun sariyane nan ne ra Alatala naxanye fala Isirayila kaane xa fata Musa ra Moyaba mēremērene yi Yurudən baan dēxən Yeriko yətagi.

Sariyane Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebε

Tawureta Musa yire suulunden ni i ra. Isirayila kaane bata yi findi konyine ra Misiran yamanani. Na konyiyaan bata yi bu han Ala Nabi Musa xε waxatin naxan yi. Ala yi a mali a xa Isirayila kaane raxɔɔya. E yi mini Misiran yamanani Ala senben barakani. Na xanbi ra, Ala yi e xun ti Kanan yamanan na, a denaxan fixi e ma. E yi kira yi, Ala yi mini e xa Sinayi geyaan fari. A yi a sariyan fi Nabi Musa ma alogo yamaan xa lu e Marigin sagoon lige. Koni yamaan yi Ala matandi sanja yi wuyaxi tonbonni. Na taruxun birin sebexi Tawureta Musa yiren bonne kui.

Benun e xa Kanan bɔxɔn sɔtɔ, Nabi Musa yi Isirayila kaane malan. A yi taruxuni ito birin nabira e ma. A mɔn yi xεtε Alaa sariyan birin ma alogo e nama jinan a xɔn Kanan bɔxɔni. Na kawandin nan sebexi Kitabun yireni ito kui.

Isirayila kaane somatɔna Kanan bɔxɔni, Musa yi kawandi saxan ba Isirayila kaane xa. A singen sebexi keli Sariyane sora 1 ma han a sora 4.43. A firinden sebexi keli Sariyane 4.44 ma han a sora 28.68. A saxanden sebexi keli Sariyane 28.69 ma han a sora 30.20.

Musa Ala kεwanle nan ma fe rabi-rama en ma, a naxanye rakamalixi a xanuntenya gbeeni a yamaan xa: a bata yi layirin xidi e tagi, a yi ti e yεε ra jεε tonge naanin bun ma tonbonni, a yi e ratanga e yaxune ma, a yi a sariyane nun yamarine fala e xa e nun a dε xuine. Koni Kitabun yireni ito mi findixi kawandin xan gbansan na, hanma sariyan naxanye bata yi kolon nun Kitabun yire singene xɔn. Musa falan tima nεn be alo kawandi ba kendena, naxan a ramε muxune xilima senben na alogo e xa e xaxili lu Alaa tinxinyaan xɔn ma. Nayi, e yi kisi feen lanna raso e nun a tan Ala keden peen tagi. Musa yi a fala,

a naxa, “Isirayila kaane, ε tuli mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra. I xa Alatala i ya Ala xanu i bɔjɛn birin na e nun i niin birin na e nun i senben birin na.” (Sariyane 6.4-5) Falani ito findixi Isirayila kaane tubi xuiin nan na e naxan falama lɔxɔ yo lɔxɔ e denkelɛyana fe ra.

A sora naanin dɔnxεne, ne findixi fala jaxumε firin nun taruxu firin nan na: a singen feene nan falama naxanye a yitama Yosuwe sugandi kii naxan yi Musa jɔxɔni alogo a xa ti Isirayila yamaan yεε ra, siga na yamanani Ala yi naxan fima e ma (Sariyane 31). A mɔn bεtin yitama naxan xili “Musaa bεtina” (Sariyane 32). A mɔn Musaa dubana fe yebama Isirayila kaane xa (Sariyane 33), a yi Musa faxa feen fala (Sariyane 34).

E sariya kedin naxan to Yerusalɛn taani Ala Batu Banxini Manga Yosiya waxatini, na nɔε findε Kitabun yireni ito nan na (A mato Mangane Firinden sora 22 kui). Kitabun yireni ito a feene mɔn falama kitabu gbεtε yire wuyaxi kui alo Mangane nun Nabi Yeremi a Kitabun yirena han sa dɔxɔ Yesu waxatin na. Misaala ra, Matiyu 4.4 hanma Matiyu 10 e nun Maraka 12.32.

Nabi Musaa kawandi baana

¹ Falane ni itoe ra, Nabi Musa naxanye fala Isirayila kaane birin xa. Na waxatini, a yi Yurudɛn sogetede mabinna nin, Araba tonbonni Sufi yεtagi, Paran, Tofeli, Laban, Xaserɔti, nun Disahabi longonne ra.

² Keli Horebe geyaan ma siga Kadesi-Barineya, xii fu nun keden sigatiin na a ra kiraan xɔn ma naxan danguma Seyiri geyane binni.

³ E minin jεε tonge naaninden kike fu nun kedenden xii singe lɔxɔni Misiran bɔxɔni, Nabi Musa yi Alatalaa yamarine birin nali Isirayila kaane ma.

⁴ Na waxatini, Musa bata yi Amorine manga Sixɔn nɔ yengeni naxan yi dɔxi Xεsibɔn yi, e nun Manga Ogo,

Basan mangana, naxan yi d̄oxi Asa-
tar̄oti nun Edere yi.

⁵ Yurud̄en sogeteden mabinni,
Moyaba b̄ox̄oni, Nabi Musa yi Alaa
sariyan ȳeba e xa, a naxa:

⁶ Alatala en ma Ala ito nan falaxi
en xa, Horebe geyaan ma, a naxa, “E
bata bu geyani ito ma.

⁷ E keli, e siga geyane ma Amorine
d̄enaxan yi, m̄enna longonna birin,
Araba b̄ox̄oni, geyane fari, Sefela nun
Negewi binni, f̄ox̄o ige d̄een na, han
Kanan b̄ox̄oni, han Liban yi, sa d̄ox̄o
Efirati baa gbeen na.

⁸ E xa na b̄ox̄on mato, n naxan fixi e
ma. E siga, e xa na tongo, bayo n tan
Alatala yati nan n k̄ol̄o e benbane xa,
Ibrahim nun Isiyaga nun Yaxuba,
e nun e b̄ons̄onna birin hali e dangu
xanbini, a n na b̄ox̄on nan soma e yii.”

*Nabi Musa yi kitisane d̄ox̄o
X̄or̄yaan 18.13-27*

⁹ Na waxatini, n ni ito nan fala e
xa, n naxa, “N tan kedenna mi n̄oe e
goronna tonge.

¹⁰ Alatala e Ala bata e rawuya ayi.
Iki e bata wuya ayi alo sarene kore.

¹¹ Alatala e benbane Ala xa e
rawuya ayi han wuli wuli. A xa e
baraka alo a a falaxi kii naxan yi.

¹² Koni, n tan kedenna n̄oe e birin
goronna tonge di, n yi e kitine birin
sa?

¹³ E xa x̄eme sugandi e b̄ons̄onne
yi, naxanye xaxili fan, e feene ȳee
toma, e binyaxi. N ne nan tima ya-
maan xun na.”

¹⁴ E yi n yabi, a n ma falan lanxi.

¹⁵ Nayi, n yi e ȳeratine tongo,
x̄eme xaxilimaan naxanye binyaxi e
b̄ons̄onne ye. N yi e d̄ox̄o muxu wuli
xun na hanma muxu k̄eme hanma
muxu tonge suulun hanma muxu fu.
E findi kuntigine ra e b̄ons̄onne tagi.

¹⁶ Na waxatini, n yi yamarini ito so
e kitisane yii. N naxa, “E xa e tuli mati
e bari bodene ra. E yi e birin makiti
tinxinni, e ngaxakedenne tagi e nun
e tan nun x̄one tagi.

¹⁷ E nama muxu yo rafisa bonne xa
kiti sadeni. E e tuli mati s̄enbe kannu
nun s̄enbetaren fan na. E nama gaxu

muxu yo ȳee ra, bayo Ala nan kitisaan
na. Xa kitin x̄od̄ox̄o e yii, e xa a fala n
xa, n tan yi kitin sa.”

¹⁸ Na kiini n bata yamarine birin
ȳeba e xa, a lan e xa naxan liga.

*Murut̄en Kadesi yi
Yat̄ene 13.1-33*

¹⁹ Na to dangu, en bata keli Horebe
geyaan ma, en yi dangu tonbon ma-
gaxuxin na e d̄enaxan toxi. En yi ti
kiraan x̄on siga Amori geyane ma, alo
Alatala en ma Ala a yamari en ma kii
naxan yi. En yi so Kadesi-Barineya yi.

²⁰ N yi a fala e xa, n naxa, “E bata
Amori geyane li, Alatala en ma Ala
d̄enaxan fixi en ma.

²¹ A mato, Alatala e Ala bata b̄ox̄oni
ito d̄ox̄o en ȳee ra. E siga, e xa na tongo
alo Alatala e benbane Ala a falaxi e xa
kii naxan yi. E nama gaxu, e nama
kuisan.”

²² Na waxatini, e birin yi fa n f̄ema,
e yi a fala n xa, e naxa, “En xa
x̄erane rasiga, e xa sa b̄ox̄oni ito feene
rak̄or̄osi. E fa d̄ent̄egen sa en xa, en lan
en xa sigan ti kiraan naxan x̄on e nun
en sigama taan naxanye yi.”

²³ E miriyaan yi rafan n ma. Na-
nara, n yi x̄eme fu nun firin ȳeba e
b̄ons̄on keden kedenne tagi.

²⁴ E yi siga geyane yi han e sa
Esikoli lanbanna li. E yi na yirene
rak̄or̄osi.

²⁵ E yi na b̄ox̄on bogi seene ba, e yi
fa e yita en na. E yi d̄ent̄egen sa en xa,
e naxa, “Alatala en ma Ala b̄ox̄o f̄aj̄in
nan fixi en ma.”

²⁶ Koni e mi tinxi siḡe, e murut̄e n̄en
Alatala e Alaa yamarin bun ma.

²⁷ E yi lu tondi falane tiye e bubune
kui. E naxa, “Alatala en nar̄axuxi, na-
nara a en naminixi Misiran yi alogo a
xa en so Amorine yii e yi en halagi.

²⁸ En sigan min̄en? En ngaxake-
denne bata en tunnax̄ol̄o, e naxa,
‘M̄en kaane fangan gbo en xa! E m̄on
kuya en xa. Na taane gbo. Yinna
naxanye e rabilinni, ne texi han kore.
Nxu bata Anakine yati to na yi.’ ”

²⁹ N yi a fala e xa, n naxa, “E nama
kuisan. E nama gaxu e ȳee ra de!

³⁰ Alatala ε Ala naxan tima ε yεε ra, a tan nan yengen soma ε xa alo a a liga ε yεε xōri kii naxan yi Misiran yi han tonbonni.

³¹ Ε bata a to nayi, Alatala ε Ala faxi ε ra nen alo muxuna a diin xalima kii naxan yi ε sigatiin birin yi han ε yi fa be li.”

³² Koni na birin yi, ε mi yi laxi Alatala ε Ala ra.

³³ A tan nan yi tima ε yεε ra kiraan xōn, a daaxadene fen ε xa ε luma denaxanye yi. Kōεεn na, a kirani yalan tεεn na. Yanyin fan na, kundaan yi ti ε yεε ra.

Yatene 14.20-45

³⁴ Alatala to ε falan mε, a xōlō, a yi a kōlō,

³⁵ “Muxu kobini ito yo mi soε bōxō fajini ito yi, n naxan layirin tongo ε benbane xa

³⁶ fō Yefune a dii Kalebi, na nan a toma. N na bōxōn soma a yii nen a naxan yisigaxi e nun a bōnsōnna, bayo a lu nen Alatalaa kiraan xōn ken!”

³⁷ Alatala bata xōlō n fan ma ε tan ma fe ra. A yi a fala, a naxa, “I tan yetεεn mi soma bōxōni ito yi.

³⁸ Nunu a dii Yosuwe, i mali muxun nan fama sodeni. I xa a senbe so, bayo a tan nan tima Isirayila yεε ra, e bōxōni ito sōtō e kεεn na.

³⁹ Ε diine, ε a falaxi naxanye ma a e findima nen muxu suxine ra, e tan naxanye munma fe kobi nun fe fajin tagi rabaan kolon, e tan nan soma na bōxōni. N na fima e tan nan ma. E tan nan a sōtōma e kεεn na.

⁴⁰ Koni ε tan, ε mōn xa xετε, ε siga tonbonni, siga Gbala Baan kiraan xōn.”

⁴¹ Ε yi a yabi, ε naxa, “Nxu bata findi yulubi kanne ra Alatala yεε ra yi, koni iki nxu xa siga yenge sodeni, alo Alatala en ma Ala a yamarixi nxu ma kii naxan yi.” Ε birin yi ε yengeso seene tongo, bayo ε a mirixi nen a geya bōxōni ito masōtōn mi xōdōxō.

⁴² Koni Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A fala e xa, i naxa, ‘E nama siga yenge sodeni de! N mi luma ε xōn. Ε yaxune ε nōma nen.’ ”

⁴³ N yi ε maxadi na kiini, koni ε mi ε tuli mati n na. Ε yi murute Alatalaa yamarin ma, ε yi siga geya yireni wasoni.

⁴⁴ Amarin naxanye yi dōxi geyane yi, ne yi mini ε yengedeni alo kumi jεjεne dinma muxun na kii naxan yi. E yi ε kedi, e yi ε bōnbō keli Seyiri han Xoroma.

⁴⁵ Ε to xετε, ε yi wuga Alatala yetagi han! Koni Alatala mi ε xuiin name, a mi a tuli mati ε xuiin na.

⁴⁶ Ε mōn yi lu Kadesi yi alo ε bu na kii naxan yi a singeni.

2

¹ Na xanbi ra, nxu yi xετε tonbonni nxu kiraan suxu naxan danguma Gbala Baani, alo Alatala a fala n xa kii naxan yi. Nxu yi Seyiri geyane mabilin xii wuyaxi bun.

Isirayila kaane siga tiina

² Alatala yi a fala n xa, a naxa,

³ “Ε bata bu geyani ito rabilinni. Ε firifiri kōmenna ma.”

⁴ A yi a fala n xa a n xa yamarini ito fi ε ma. Ε danguma nen Seyiri bōxōni, ε ngaxakedenne denaxan yi, Esayu bōnsōnna. E gaxuma nen ε yεε ra, koni ε xa a liga ε yeren ma,

⁵ ε nama yengen gidi e ma, bayo n mi sese soma ε yii fata e bōxōn na, hali san tidena. N bata Seyiri geyane fi Esayu ma.

⁶ Ε na donseen nun igen naxan tongo fō ε xa a saren fi nen gbetin na.

⁷ Alatala ε Ala bata barakan sa ε kewanli. A yi a jōxō lu ε sigatiin xōn ma ε yi tonbonni ito yi waxatin naxan yi. Nεε tonge naaninni ito bun ma, Alatala ε Ala nan yi ε xōn. Sese mi dasaxi ε ma.

⁸ Nanara, en yi dangu en ngaxakedenne bōxōn dεxōn Esayu bōnsōnna naxanye dōxi Seyiri bōxōni. En mōn yi Araba kiraan suxu, naxan kelima Elati nun Esiyon-Gebere yi. Na xanbi ra, en yi en maxετε, en yi dangu Moyaba tonbon kiraan xōn.

⁹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Ε nama yengen gidi Moyaba kaane ma de! Ε nama e fen yengen na de, bayo

n mi e bəxə yo soma ε yii e konni. N bata Ari bəxən fi Loti bənsənna ma.

¹⁰ Emi kaane nan yi Ari bəxəni nun. Siya sənbeemaan nan yi ne ra. E yi wuya, e kuya alo Anaki bənsənna muxune.

¹¹ Muxuna nde yi e yatema Refa kaane nan na, alo Anaki bənsənna muxune, koni Moyaba kaane yi a falama e ma nən a 'Emi kaane.'

¹² Xori kaane nan yi dəxi Seyiri bəxəni a singeni. Koni Esayu bənsənna muxune yi e kedi, e yi e raxəri. E tan yi dəxə na yi, alo Isirayila kaane fan naxan liga na bəxəni Alatala dənaxan fi e ma.

¹³ Iki, ε keli, ε yi Serede xuden gidi." Nayi, en yi na gidi.

¹⁴ Nεε tonge saxan nun solomasεxe nan dangu xabu en keli Kadesi-Barineya yi, han en Serede xuden gidi waxatin naxan yi. Na lixi, yengesoona naxanye birin yi na na waxati danguxini nun, ne birin bata yi faxa alo Alatala a kəb e xa kii naxan yi.

¹⁵ Alatala yi keli e xili ma han e birin yi nan daaxadeni.

¹⁶ Na yengesoone to nan yamaan ye, e faxa,

¹⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

¹⁸ "To, ε danguma nən Moyaba danna ra, siga Ari bəxəni.

¹⁹ E Amonine lima nən na. E nama yengen gidi e ma de! E nama e fen yengen na, bayo n mi e bəxə yo soma ε yii. N na fixi Loti bənsənna nan ma."

²⁰ Na bəxən fan yi yatexi Refa kaane gbeen nan na, bayo Refa kaane yi dəxi na nun. Amonine yi a falama e ma nən a "Samisumi kaane."

²¹ Siya sənbeemaan nan yi e ra, e yi wuya, e kuya alo Anaki bənsənna muxune. Koni Alatala yi e halagi Amoni kaane xən. Amoni kaane yi e kedi, e yi dəxə e bəxəni.

²² Ala bata yi na fe sifan liga Esayu a diine xa naxanye yi dəxi Seyiri bəxəni, a to yi Xori kaane halagima e xən. E e kedi nən e yi dəxə e funfuni. E dəxi mənni han iki.

²³ Awi kaane tan, naxanye yi dəxi taane kui han Gasa, Kafatoro kaane

nan ne halagi e to fa keli Kafatoro yi. E yi dəxə e funfuni.

²⁴ Ala yi a fala en xa, a naxa, "E ti kiraan xən, ε xa Arinon xuden gidi. A mato, n bata Xesibən manga Sixən, Amarin so ε yii, e nun a bəxəna. Iki, ε xa na tongo. E xa na yengen nakeli.

²⁵ To, n na ε yεragaxun luma nən dunuḡa siyane birin yi. E na ε xinla mε, e xuruxurunma nən gaxuni gbirigbiri!"

E yi Manga Sixən nə

Yatene 21.21-30

²⁶ N yi xerane rasiga bəne xunbeli falane tideni Xesibən manga Sixən xa, keli Kedemoti tonbonni. N naxa,

²⁷ "Nxu wama i ya bəxəni gidi feni. Nxu sigama kira gbeen nan tun xən. Nxu mi sigε kəmenna ma, nxu mi sigε yiifanna ma.

²⁸ Nxu na donseen nun igen naxan tongo, nxu a birin saren fima nən gbetin na. A lu nxu xa dangu nxu sanni i ya bəxəni.

²⁹ Esayu bənsənna naxanye dəxi Seyiri bəxəni e nun Moyaba kaan naxanye dəxi Ari bəxəni, ne bata yi nxu sago sa a nxu xa dangu e bəxəne yi. I fan xa n sago sa alogo nxu xa Yuruden baan gidi, nxu yi so bəxəni Alatala nxə Ala dənaxan fixi nxu ma."

³⁰ Koni Xesibən manga Sixən yi tondi nxu dangu feen ma a bəxəni, bayo Alatala ε Ala bata yi a xaxinla xədxə ayi. A yi a bənen balan alogo a xa a so ε yii alo a kii naxan yi to.

³¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "A mato, n bata Sixən nun a bəxən so ε yii. E xa sa na tongo ε gbeen na."

³² Sixən nun a yamaan birin yi fa en yengedeni Yahasi yi.

³³ Alatala en ma Ala yi Sixən so en yii, en yi a nə, e nun a diine nun a yamaan birin.

³⁴ En yi na taane birin suxu, en yi e birin kala. En mən yi xemene nun naxanle nun diine birin faxa. En mi muxu yo lu a nii ra.

³⁵ En mi sese tongo fə xuruseene nun se kenden naxanye yi na taane kui.

³⁶ Keli Aroyeri Arinon xuden dε, e nun taan naxan na mεrεmεrεni, siga han Galadi, taa yo mi nɔ sɔtɔ en ma. Alatala en ma Ala e birin so nεn en yii.

³⁷ Koni ε mi ε masoxi Amonine bɔxɔn na, hanma Yaboko xuden dε, hanma taan naxanye na geyane ma alo Alatala a yamari ε ma kii naxan yi.

3

Eyi Basan yamanan masɔtɔ

Yatene 21.31-35

¹ En yi en maxεtε, en yi te Basan kiraan xɔn. Basan manga Ogo yi mini en yεngɛdeni Edere yi, e nun a ganla birin.

² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I nama gaxu a yεε ra, bayo n na soma i yii nεn e nun a ganla birin e nun a bɔxɔna. I bata naxan liga Sixɔn na, Amorigine mangana, naxan yi dɔxi Xεsibɔn, i na nan ligama a fan na.”

³ Alatala en ma Ala yi Basan manga Ogo so en yii, e nun a ganla birin. En yi e birin faxa, muxu nεnε yo mi lu.

⁴ Na waxatini, en yi a taane birin suxu. Na taa yo mi lu en mi dεnaxan suxu. Taa tonge sennin nan yi e ra naxanye yi Arigobi rabilinni Basan manga Ogo a mangayaan bun.

⁵ Na taane birin yi rabilinxi yin matexine nan na. E yi balanxi dε wure daxine nan na. Banxidε wuyaxi fan yi na naxanye mi yi rabilinxi yinne ra.

⁶ En yi na taane birin kala fefe, alo en na a liga Xεsibɔn manga Sixɔn ma bɔxɔn na kii naxan yi. En yi xεmεne nun naxanle nun diine birin faxa taane birin yi.

⁷ En yi seene birin kala fɔ xuruseene nun se kεndεne, en naxanye tongo.

⁸ Na waxatini, en yi bɔxɔne birin tongo Yurudεn sogeteden binni, e ba Amorigine manga firinne yii, keli Arinon xudeni han Xerimon geyana.

⁹ Sidɔn kaane a falama na geyaan ma nεn a “Siriyon.” Amorigine tan naxa a “Seniri.”

¹⁰ En yi na taane birin tongo na fili yireni e nun Galadi bɔxɔna e nun Basan bɔxɔn birin, sa dɔxɔ Salaka nun

Edere ra. Na taane birin yi Ogo a mangayaan nan bun Basan bɔxɔni.

¹¹ Basan manga Ogo nan keden mi faxa Refa kaane yε. A wure saden mɔn Rabaha yi, Amonine manga taana. A kuyana, nɔngɔnna yε solomanaanin, a yigbona nɔngɔnna yε naanin.

Galadi nun Basan bɔxɔ yitaxunna

Yatene 32.1-42

¹² Na waxatini, en yi na bɔxɔn tongo. Keli Aroyeri yi, sa dɔxɔ Arinon xude dεen na e nun Galadi geyaan fɔxɔ kedenna e nun na taane, n yi na birin so Rubεn nun Gadi bɔnsɔnna yii.

¹³ N yi Galadi fɔxɔ boden nun Basan manga Ogo bɔxɔn so Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yii. Arigobi rabilinna bɔxɔn nun Basan bɔxɔn yi yatεxi Refa kaane bɔxɔn nan na.

¹⁴ Manase a dii Yayiri yi Arigobi bɔxɔn findi a gbeen na han Gesuri kaane nun Maka kaane bɔxɔne danne. E yi Yayiri xili sa Basan bɔxɔn xun ma. Han iki e a falama Basan bɔxɔn ma nεn a “Yayiri taana.”

¹⁵ N yi Galadi so Makiri yii.

¹⁶ N yi Galadi fɔxɔ kedenna so Rubεn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yii han Arinon xudena. Xude wunla nan na danna ra, sa dɔxɔ Yaboko xuden na, Amonine bɔxɔn danna.

¹⁷ N mɔn yi Araba bɔxɔn fan so e yii naxan danna lanxi Yurudεn baan ma keli Kinεrεti Darani, sa dɔxɔ Araba Fɔxɔ Ige Daraan na, Pisiga geyaan lanbanni, sogeteden binni.

¹⁸ Na waxatini n yi yamarini ito fi ε ma. N naxa, “Alatala ε Ala bata bɔxɔni ito fi ε ma alogo a xa findi ε gbeen na. Koni ε xεmε kεndεne birin xa e yitɔn e siga e ngaxakedenne Isirayila kaane yεε ra yεngε sodeni.

¹⁹ ε naxanle nun ε diine nun ε xuruseene nan tun luma taane kui n naxan soxi ε yii. N na a kolon xuruse wuyaxi ε yii.

²⁰ ε luma nεn sofoyani han Alatala ε Ala yi matabun fi ε ngaxakedenne fan ma. Alatala ε Ala bɔxɔn fima e ma nεn Yurudεn kidi ma. Na waxatini,

ε birin nαε xετε nen ε gbee bαxαni n naxan soxi ε yii.”

²¹ Na waxatini, n yi yamarin so Yosuwe yii. N yi a fala a xa, n naxa, “I bata feene birin to i yεen na Alatala ε Ala naxan ligaxi manga firinni itoe ra. Alatala na ligama nen yamanan birin na, i na dangu denaxan yi.

²² I nama gaxu e yεε ra, bayo Alatala ε Ala nan e yεngεma ε xa.”

Nabi Musa mi soma Kanan bαxαni

²³ Na waxatini, n yi Alatala maxandi, n naxa,

²⁴ “Marigina Alatala, i bata i ya fisamantenyaa nun i senben yita i ya walikεen na. Ala gbete yo mi kore xαna ma hanma bαxαn ma naxan nαε i ya wanle nun i ya kabanakone lige.

²⁵ Yandi, tin n xa Yuruden baan gidi alogo n xa na bαxα fajin to naxan a kidi ma, e nun a geya yire fajina, e nun Liban bαxαna.”

²⁶ Koni Alatala bata yi xαlα n ma ε tan ma fe ra. A mi n xuiin namεxi. Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A lu na ki, i nama fa feni ito fala n xa sαnαn.

²⁷ Te Pisiga geyaan xuntagi, i yi so-gegododen binna mato e nun kαmen fαxαn binni, e nun yiifari fαxαn binni, e nun sogeteden binni. I xa a mato i yεte yεen na. Koni i xa a kolon a fajin na, i mi Yuruden baan gidima.

²⁸ Yamarin fi Yosuwe ma, i limaniyaan nun senben fi a ma, bayo a tan nan tima yamaan yεε ra Yuruden baan gidideni. I bαxαn naxan toma, a tan nan a ligama Isirayila yi na bαxαn sαtα e kεε bαxαn na.”

²⁹ Nayi, en yi lu lanbanni Beti-Peyori yεtagi.

4

Alaa sariyan suxu fena

¹ Iki, Isirayila, ε tuli mati. ε xa tαnne nun sariyane suxu, n na ε xaranma naxanye ma iki, alogo ε xa siimayaan sαtα, ε mαn xa bαxαn sαtα Alatala ε benbane Ala naxan fixi ε ma.

² ε nama sese sa n ma yamarin fari, n naxan falaxi ε xa. ε mαn nama sese ba a ra. ε xa Alatala ε Ala yamarine

suxu alo n na falama ε xa kii naxan yi.

³ ε bata a to ε yεene ra Alatala naxan ligaxi Baali-Peyori yi. Alatala ε Ala bata muxun birin faxa naxanye Baali suxuren batuxi Peyori yi.

⁴ Koni ε tan naxanye biraxi Alatala ε Ala fαxα ra, ε birin mαn ε nii ra han to.

⁵ ε a kolon, n bata ε xaran tαnne nun sariyane ma alo Alatala n ma Ala a yamarixi n ma kii naxan yi, alogo ε xa e suxu na bαxαni denaxan findima ε gbeen na.

⁶ ε xa e suxu ki fajni, alogo a xa findi lαnnin na ε xa, e nun xaxili fajin na siya gbetene yεε ra yi. Siya gbetene na sariyani itoe e fe mε, e a falama nen, e naxa, “Siya gbeeni ito lαnnixi, e xaxinla fan.”

⁷ Siyaan mundun ma ala masoxi a ra alo Alatala en ma Ala masoxi en na kii naxan yi, en na a maxandi waxatin naxan yi?

⁸ Siya gbeen mundun na alo en tan tαnne nun sariya tinxinxine naxan yii alo n sariyan naxan soma ε yii to?

⁹ ε a liga ε yeren ma ε siimayaan birin yi, ε yi ε yεte ratanga alogo ε nama jinan na feene xαn ε naxanye toxi. Ne nama ba ε bαjεni. ε xa ε diine xaran ne ma e nun e fan yixεtene.

¹⁰ ε miri na lαxαn ma ε ti Alatala ε Ala yεtagi waxatin naxan yi Horebe geyaan ma. Na lαxαni Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Yamaan birin xa malan n yεtagi. N xa n ma sariyan fala e xa alogo e xa gaxu n yεε ra e dunuαa yi gidini. E mαn xa e diine fan xaran ne ma.”

¹¹ ε yi ε maso ε ti geyaan san bun. Tεen bata yi geyaan birin suxu, te han kore. Dimin nun tutin nun kundaan yi godo.

¹² Alatala yi falan ti ε xa tεen tagi. ε yi a xuiin mε falan tiyε, koni ε mi a gbindin to. ε yi a xuiin nan tun mεma.

¹³ A yi a layirin nali ε ma, yamari fune, a naxanye yamarixi ε ma a ε xa e suxu. A yi ne seβε gεmε walaxa firinne ma.

¹⁴ Na waxatini, Alatala yi n yamari, a n xa ε xaran tαnne nun sariyane

ma, alogo ε xa e suxu bəxəni naxan findima ε gbeen na, ε na Yurudən baan gidi.

15 Alatala falan ti ε xa waxatin naxan yi Horebe geyaan fari, tēen tagi, ε mi a gbindin to. Nayi, ε xa ε yete rafanga,

16 ε nama findi fe kalane ra, ε suxuren nafala sena nde sawuran na naxan nun xemena hanma naxanla maliga,

17 hanma subena naxan bəxən ma, hanma xəliin naxan kore,

18 hanma bubusena hanma yetxene igeni.

19 ε nama ε yete rate kore ε sopen batu, hanma kikenā, hanma sarene. Seen naxanye birin kore, ε nama ε yigodo ne xa, ε nama e batu. Alatala ε Ala nan ne soxi siyane birin yii naxanye dunuŋa yi.

20 Koni ε tan, Alatala bata ε ramini Misiran yamanani alo wuren bama sulun tēeni* kii naxan yi, alogo ε xa findi a gbee yamaan na, alo ε kii naxan yi to.

21 Alatala yi xələ n ma ε fe ra. A yi a kələ, a n mi Yurudən baan gidima, n so bəxə fajini ito yi Alatala ε Ala naxan fi ε ma ε kēen na.

22 N tan, n faxama bəxəni ito nin. N mi Yurudən baan gidima. Koni ε tan a gidima nēn, ε yi na bəxə fajin tongo ε gbeen na.

23 ε a liga ε yeren ma alogo ε nama jinan Alatala ε Alaa layirin xən a naxan tongoxi ε xa. ε nama se maliga suxure yo rafala Alatala ε Ala tənna saxi naxan na,

24 bayo Alatala ε Ala xəxələn, a luxi nēn alo tēen naxan halagin tima.

25 ε na diine nun mamandenne sətə waxatin naxan yi, ε na bu na bəxəni, xa ε kalan ti, ε suxuren nafala sena nde maligan na, ε fe naxin liga Alatala ε Ala yetagi naxan a raxələma,

26 koren nun bəxən nan en serene ra to, ε janma nēn bəxəni mafuren naxan findima ε gbeen na Yurudən kidima. ε mi siimaya sətəma. ε halagima nēn.

27 Alatala ε raxuyama ayi nēn siya gbətene tagi. ε xurunŋe ayi ne ye Alatala na ε xali dənaxan yi.

28 ε suxurene batuma nēn mēni, muxune naxanye rafalama wudin na, hanma gemen na, suxuren naxanye mi nəe seen toε, e mi fe mēma, e mi e dεgema, e mi se xirin mēma.

29 ε fama nēn Alatala ε Ala fendeni mēni. ε mən a toma nēn, xa ε a fen ε bəŋen birin na e nun ε niin birin yi.

30 ε tərəma waxatin naxan yi, na feene birin ε lima nēn. Na waxatini ε xətəma nēn Alatala ε Ala ma, ε yi a xuiin name.

31 Bayo Alatala ε Ala, Ala na a ra naxan kininkinin, naxan mi ε rabejinma, naxan mi ε halagima. A mi jinanŋe layirin xən, a a kələ naxan ma ε benbane xa.

32 ε miri fe fonne ma naxanye bata dangū, e nun naxanye bata liga xabu Ala Adama daxi bəxən fari waxatin naxan yi. ε miri bəxən yiren birin ma. Fe gbətε bata liga naxan gbo ito xa ba? ε bata na jəxənnā mε ba?

33 Siya gbətən na ba naxan bata Ala fala xuiin mε tēen tagi, a mən yi lu a nii ra alo ε tan?

34 Ala mundun bata siyana nde ba siya gbətən yii misaale nun taxamasenne nun kabanakone nun yengene nun senbε gbeen nun nən nun fe magaxuxine xən, alo Alatala ε Ala feen naxanye birin liga ε xa Misiran yamanani ε yete xəri?

35 Na bata fixa ε xa alogo ε xa la a ra, a Alatala keden peen nan Ala ra, gbətε mi na fə a tan.

36 ε bata a xuiin name keli kore alogo a xa ε maxuru. A tēe gbeen yita ε ra bəxən ma, ε mən yi a xuiin name tēen tagi.

37 A ε benbane xanu nēn, a yi e bənsənna fan sugandi hali e dangū xanbini. Na nan a toxi a yi ε ramini senben na Misiran yamanani.

38 A yi siyane kedi ε xa naxanye senben yi gbo ε tan xa. A yi e bəxən so ε yii ε kēen na alo a kii naxan yi to.

39 ε xa a kolon ε bəŋeni to, a Alatala keden peen nan Ala ra kore xənna ma

* 4:20: *Sulun tēen mən falama yirena nde yi fa fala "Furu tēena."*

e nun bəxən ma. Gbetε mi na.

⁴⁰ ε xa a tənne nun a yamarine suxu, n naxanye soma ε yii to, alogo ε xa herin sətə ε tan nun ε yixetene hali ε dangu xanbini, alogo ε xa siimaya xunkuyen sətə bəxəni Alatala ε Ala denaxan fima ε ma han habadan.

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

⁴¹ Nabi Musa yi taa saxan sugandi Yurudən sogeteden binni.

⁴² Ne yi findi marakisi taane ra faxa tiine xa naxanye e boden faxama koni e mi a rakelixi a ma, e mi a yitənxi xənnantenyani. Na kanna nəma ludeni taani itoe nde keden yi nən alogo a niin xa ratanga gbeepəxəyaan ma.

⁴³ Na taane ni i ra: Bεsəri taan naxan tonbonni fiili yireni Rubən bənsənna konni, Ramoti taan naxan Galadi bəxəni, Gadi bənsənna konni, e nun Golan taan naxan Basan bəxəni Manase bənsənna konni.

Musaa kawandi baan firindena

⁴⁴ Alaa sariyan ni i ra, Nabi Musa naxan nali Isirayila kaane ma.

⁴⁵ Maxadi xuine nun tənne nun sariyane ni i ra, Nabi Musa naxan fala Isirayila kaane xa e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi.

⁴⁶ E yi Yurudən kidima mεrεmεrεne yi Beti-Peyori yεtagi, Manga Sixən ma bəxən ma, Amorine mangana, naxan yi dəxi Xεsibən yi. Nabi Musa nun Isirayila kaane yi a nə e yi minima Misiran bəxəni waxatin naxan yi.

⁴⁷ E yi a bəxən tongo, e nun Ogo a bəxəna, Basan mangana. Amorine manga firinne nan yi ne ra Yurudən kidima, a sogeteden binni.

⁴⁸ Na bəxən danne ni i ra: Keli Aroyeri yi han Arinon xuden dε sa dəxə Xerimon geyaan na, naxan xili Siyon,

⁴⁹ e nun Araba bəxən birin Yurudən kidima a sogeteden binni, a sa dəxə Fəxə Ige Daraan na Pisiga geyaan san bun.

5

Yamari fune fe

Xəyəyaan 20.1-17

¹ Nabi Musa yi Isirayila yamaan maxili, a yi a fala e xa, a naxa, “Isirayila kaane, ε tuli mati tənne nun sariyane ra, n naxanye falama ε xa to. ε xa e xaran, ε yi e suxu ki faji.

² Alatala en ma Ala bata layirin tongo en xa Horebe geyaan ma.

³ Alatala nun en benbane xa mi layirini ito xidixi. A xidixi en tan nan birin tagi en tan naxan mən en nii ra to.

⁴ Alatala falan ti nən ε xa keli tεen tagi geyaan ma yεε nun yεε.

⁵ Na waxatini n tan nan yi tima ε nun Alatala tagi alogo n xa Alatalaa falane rali ε ma, bayo ε yi gaxuxi tεen yεε ra. ε mi te geyaan fari.” A yi a fala, a naxa,

⁶ “Alatala nan n tan na i ya Ala naxan i raminixi konyiyani Misiran yi.”

Yamari singena

⁷ “I nama ala gbetε batu fə n tan.”

Yamari firindena

⁸ “I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan bəxən ma hanma naxan igeni.

⁹ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu. Amasətə n tan, Alatala, i ya Ala, n xəxələn. Naxanye na n naxaxu, n ne hakεne saranma e diine ra nən han mayixεte saxan hanma naanin.

¹⁰ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nən han mayixεte wuli keden.”

Yamari saxandena

¹¹ “I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasətə Alatala na kanna naxankatama nən.”

Yamari naanindena

¹² “I xa Matabu Ləxən binya, i yi a rasarijan alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi.

¹³ I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin kε.

¹⁴ Koni xii soloferede ləxəni, Alatala i ya Alaa Matabu Ləxən nan na ra. I nama wali yo kε, i tan ba, i ya dii xεmən ba, i ya dii tεmən ba, i ya konyin ba, i ya ningen ba, i ya sofanla ba, i ya xuruseen birin ba hanma

hali xɔɲen naxan i konni, alogo i ya walikene fan xa e matabu alo i tan.

¹⁵ I nama ɲinan a konyin nan yi i ra Misiran yi. Alatala i ya Ala yi i ramini konyiyani a senben nun nɔɔn na. Na nan a toxi n na falaxi i xa, i xa Matabu Lɔxɔn binya.”

Yamari suulundena

¹⁶ “I baba nun i nga binya alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi, alogo i xa siimaya xunkuyen nun herin sɔtɔ bɔxɔni Alatala i ya Ala naxan fima i ma.”

Yamari sennindena

¹⁷ “I nama faxan ti.”

Yamari soloferedena

¹⁸ “I nama yalunyaan liga.”

Yamari solomasexɛdena

¹⁹ “I nama muɲan ti.”

Yamari solomanaanindena

²⁰ “I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma.”

Yamari fudena

²¹ “I nama mila i bodena ɲaxanla xɔn hanma a banxina hanma a xɛɛna hanma a konyina hanma a ɲingena hanma a sofanla hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na.”

²² Alatala na feene nan falaxi ɛ birin malanxin yɛɛ xɔri, a xui yitexin na, geyaan fari, keli tɛɛn nun dimin nun kundani. A mi sese sa a fari. A yi e seɓe walaxa gɛmɛ daxi firin ma, a yi e so n yii.

Xɔɔyaan 20.18-21

²³ ɛ xuini ito mɛxi waxatin naxan yi keli dimini tɛɛn tagi geyaan fari, ɛ nun ɛ mangane nun fonne yi fa n fɛma.

²⁴ ɛ yi a fala n xa, ɛ naxa, “Alatala en ma Ala bata a nɔrɔn yita en na e nun a gbona. En bata a xuiin name falan tiye tɛɛn tagi. Nxu bata a kolon to, a Ala nɔɛ falan tiye nɛn muxun na, na kanna mɔn yi lu a nii ra.

²⁵ Iki, nanfera en na en masoma faxan na? Tɛɛni ito en faxama nɛn. Xa en mɔn en tuli mati Alatala en ma Ala xuiin na, en faxama nɛn.

²⁶ Adamadiin mundun luxi alo en tan naxan bata habadan Ala xuiin mɛ falan tiye tɛɛn tagi, a mɔn yi lu a nii ra?

²⁷ I tan Musa, i maso Alatala en ma Ala ra, i yi i tuli mati a ra. A naxan falama, i xa na radangu nxu ma. Nxu nxu tuli matima i ra nɛn. Nxu mɔn yi a liga.”

²⁸ Alatala yi ɛ falan mɛ, ɛ naxan falaxi n xa. A yi a fala n xa, a naxa, “N bata yamaan xuiin mɛ, e naxan falaxi i xa. Nɔndin na a ra.

²⁹ A yi lan nun n yɛɛragaxun xa lu e bɔɲeni waxatin birin, e yi n ma yamarine suxu, alogo e tan nun e bɔnsɔnna xa herin sɔtɔ habadan!

³⁰ Siga, i xa sa a fala e xa, a e xa so e bubune kui.

³¹ Koni i tan xa lu n fɛma be. N xa n ma yamarine nun tɔnne nun sariyane birin fala i xa, i lan i xa e xaran naxanye ma, alogo e xa ne suxu e na so bɔxɔni n denaxan fima e ma.”

³² Alatala ɛ Ala naxan yamarixi ɛ ma, ɛ xa na liga ki faɲi. ɛ nama siga kɔmɛn ma, ɛ nama siga yiifanna ma.

³³ ɛ xa bira kirani ito nan fɔxɔ ra Alatala en ma Ala naxan yamarixi, alogo ɛ xa lu ɛ nii ra, ɛ sabati, ɛ siimaya xunkuyen sɔtɔ bɔxɔni ɛ denaxan sɔtɔma.

6

I xa Ala xanu

¹ Yamarine nun tɔnne nun sariyane ni i ra, Alatala ɛ Ala naxan yamarixi n ma alogo n xa ɛ xaran e ma, alogo ɛ xa e suxu bɔxɔni ɛ Yuruden gidima naxan sɔtɔdeni.

² ɛ xa gaxu Alatala en ma Ala yɛɛ ra. ɛ xa tɔnne nun yamarine birin suxu ɛ siimayaan birin yi, n naxanye soxi ɛ yii, ɛ tan, ɛ diine, e nun ɛ mamananne, alogo ɛ xa siimaya xunkuyen sɔtɔ.

³ Isirayila kaane, ɛ xa ɛ tuli mati falani itoe ra ɛ yi e suxu ki faɲi, alogo ɛ xa herin sɔtɔ, ɛ yi wuya ayi na bɔxɔni nɔnɔn nun kumin gbo denaxan yi, alo Alatala ɛ benbane Ala a falaxi ɛ xa kii naxan yi.

⁴ Isirayila kaane, ɛ tuli mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra.

⁵ I xa Alatala i ya Ala xanu i bɔɲen birin na e nun i niin birin na e nun i senben birin na.

⁶ N yamarini itoe naxan fixi i ma iki, e xa lu i bəɲɛni.

⁷ I xa i ya diine xaran ne ma waxatin birin. I xa e fe fala i nɛma banxini, i nɛma sigatini, i nɛma i sɛ e nun i nɛma kele.

⁸ I xa na falane xidi i yiin na, e nun i tigi ra alogo i nama ɲinan e xɔn.

⁹ I xa e sɛbɛ i ya banxin sɛnbɛtɛnne ma e nun dɛɛne ma.

¹⁰ Alatala ε Ala na ε xali bəxɔni a dɛnaxan soma ε yii, alo a a kɔlɔ ε benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi, taa belebele tofajine dɛnaxan yi ε mi naxanye tixi,

¹¹ e nun banxi rafexine hɛrisigen sifan birin na ε mi naxanye fenxi, e nun xəɲinne ε mi naxanye gexi, e nun manpa bili langane nun oliwi bili langane ε mi naxanye sixi,

¹² ε na ε dɛge han ε yi wasa, ε nama ɲinan Alatala ε Ala xɔn de, naxan ε raminixi konyiyani Misiran yi.

¹³ E xa Alatala binya ε Ala, ε yi a keden peen batu. E xa ε kɔlɔ a tan nin.

¹⁴ E nama ala gbɛtɛye batu de, ε rabilinna muxune naxanye batuma,

¹⁵ bayo Alatala ε Ala naxan ε tagi, na xəxɔlɔn. Xa na mi a ra a xɔlɔma nɛn ε ma, a mɔn yi ε faxa.

¹⁶ E nama Alatala ε Ala mato bunbani de, alo ε naxan liga Masa yi.

¹⁷ Koni ε xa Alatala ε Alaa yamarine suxu ki fajɪ, e nun a maxadi xuine e nun a tɔnne a naxanye yamarixi ε ma.

¹⁸ E xa tinxinyaan nun fe fajine liga Alatala yɛɛ ra yi, alogo ε xa hɛrin sɔtɔ, ε yi bəxɔ fajin sɔtɔ Alatala a kɔlɔ naxan na ε benbane xa.

¹⁹ E ε yaxune kedima nɛn alo Alatala a fala kii naxan yi.

²⁰ E diine na ε maxɔdin waxatin naxan yi, e naxa, “Maxadi xuine nun tɔnne nun yamarini itoe bunna nanse ra, Alatala en ma Ala naxan yamarixi en ma?”

²¹ E e yabima nɛn, ε naxa, “Nxu yi findixi Firawonaa konyine nan na Misiran yamanani, koni Alatala yi nxu ramini Misiran yi a sɛnbɛn xɔn.

²² Alatala yi taxamasenne nun kabanako belebele magaxuxine liga

nxu yɛɛ xɔri Misiran kaane ra, e nun Firawona nun a dɛnbayaan birin.

²³ A yi nxu ramini Misiran yi alogo a xa nxu xali bəxɔni, a a kɔlɔ dɛnaxan ma fe ra en benbane xa, a a soma en yii.

²⁴ Alatala yi nxu yamari, a nxu xa sariyani itoe birin suxu nxu yi gaxu Alatala en ma Ala yɛɛ ra alogo nxu xa hɛrin sɔtɔ waxatin birin, nxu yi siimaya fajin sɔtɔ alo en kii naxan yi iki.

²⁵ Xa en yamarini itoe birin suxu ki fajɪ Alatala en ma Ala naxanye yamarixi en ma, na findima en ma tinxinyaan nan na.”

7

Isirayila nun Kanan kaane fe Xəɲayaan 34.11-16

¹ Alatala ε Ala na ε xali bəxɔni waxatin naxan yi, a dɛnaxan fima ε ma, a siya solofere kedima nɛn: Xitine nun Girigasane nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine, e nun Yebusune, siya solofere naxanye wuya ε xa, e sɛnbɛn mɔn gbo ε xa.

² Alatala ε Ala na e lu ε sagoni waxatin naxan yi, ε yi e nɔ, ε xa e halagi fefe! E nama layiri yo xidi, ε mɔn nama kininkinin e ma.

³ Futun nama so ε tagi. E nama ε dii tɛmɛne fi e dii xɛmɛne ma. E nama ɲaxanle fen e yɛ ε dii xɛmɛne ɲaxanle ra.

⁴ Xa na mi a ra xəɲɛni itoe ε diine ratantanma nɛn, e yi se gbɛtɛye batu, Alatala yi xɔlɔ ε ma, a yi ε halagi mafurɛn!

⁵ E xa ito nan liga e ra: E xa e saraxa gandene nun e kide gɛmɛne birin kala. E yi e Asera kide gbindonne sege, ε yi e suxurene birin gan.

⁶ Bayo ε bata findi yama rasariɲanxin na Alatala ε Ala xa. Alatala ε Ala bata ε tan nan sugandi bəxɔn siyane birin yɛ alogo ε xa findi a gbee yamaan na.

⁷ Alatala mi biraxi ε fɔxɔ ra, a yi ε sugandi, bayo ε tan gbo yamaan birin xa. E tan yi xurun yamaan birin xa.

⁸ Koni Alatala ε tan nan xanuxi. A yi a layirin nakamali a naxan tongo, a a

kələ naxan ma ε benbane xa. Na nan a toxi a ε ramini a senben na konyiyani. A yi ε xunba Firawona yii, Misiran mangana.

⁹ Nanara, ε xa a kolon, a Alatala ε Ala, a tan keden peen nan Ala ra. A tinxin. Naxanye na a xanu, e a yamarin suxu, a a layirin nakamalima ne xa nen a hinanni han mayixete wuli keden.

¹⁰ Naxanye na a xənnantenyaa, a ne fan saranna fima nen, a yi e halagi. Ala na xənnantenyaa saranma nen keden na.

¹¹ Nayi, i xa n ma yamarine nun tənne nun sariyane suxu ki fəni, n ni yamarixi naxan na to.

Sariyane 28.1-14

¹² Xa i yamarini itoe ramε, i yi e suxu ki fəni, Alatala i ya Alaa layirin nakamalima i xa nen a hinanni, alo a a kələ i benbane xa kii naxan yi.

¹³ A i xanuma nen, a barakan sa i ya fe yi, a mən yi i wuya ayi. A barakan sama nen i ya dii barini e nun i ya xεene bogiseene, maala nun manpa nenen nun turena, e nun i ya jinge diin nun yεxεε diin naxanye xalin kuruni, na bəxəni, a a kələ naxan ma ε benbane xa, a a soma ε yii.

¹⁴ A ε barakama nen dangu siyane birin na. Dii baritaren mi luyε ε tagi, xεmen ba, jaxanla ba, hali xuruseene.

¹⁵ Alatala ε ratangama nen furen sifan birin ma. A mi fitina fure yo ragide ε ma alo ε naxanye toxi Misiran yi. Koni a ne rasanbama muxune ma nen naxanye na ε xən.

¹⁶ E lan nen ε xa muxune birin faxa, Alatala ε Ala naxanye soma ε yii. E nama kininkinin e ma, ε mən nama e gbee alane batu, alogo e nama ε ratantan.

¹⁷ E a mirima nen ε bəneni, “Siyani itoe gbo en tan xa. Nxu tan e nəon di?”

¹⁸ Koni, ε nama gaxu e yεε ra. Alatala ε Ala naxan ligaxi Firawona nun Misiran bəxən birin na, na xa rabira ε ma.

¹⁹ E bata fe xədəxene to naxanye dəxi e ra, e nun taxamasenne nun

kabanakoon naxanye ligaxi. E bata Alatala ε Ala senben nun nəon to a ε ramini naxan na Misiran bəxəni. Alatala ε Ala na fe sifan ligama nen yamanane birin na ε gaxuxi naxanye yεε ra.

²⁰ Alatala ε Ala ε luma nen alo jurun naxanye ε yaxune kedima han hali naxanye e luxunxi ε ma, ne fan yi halagi.

²¹ E nama gaxu e yεε ra, bayo Alatala ε Ala nan ε tagi, a gbo, a magaxu.

²² Alatala ε Ala siyani itoe kedima nen ε yεε ra xunxuri yεen ma, ε mi nəe e birin faxε sanja yi kedenni, alogo burunna subene nama wuya ayi, e ε tərə.

²³ Alatala ε Ala e soma nen ε yii. A yi e yifu han, e halagi.

²⁴ A e mangane soma nen ε yii, ε yi e xinle ralə ayi dunuja yi. Muxu yo mi nəe tiyε ε kanke. E e birin halagima nen.

²⁵ E xa e ala sawurane gan. E nama mila xεmaan nun gbetin xən naxan na suxurene ma. E nama ne tongo ε gbeen na alogo a nama findi luti ratixin na ε fan yεε ra. Amasətə se xəsixin nan na ra Alatala ε Ala yεε ra yi.

²⁶ E nama na suxure sifan naso ε banxine yi de, alogo ε fan nama halagi alo e tan. E xa ne rajaxu bayo e haramuxi.

8

E nama jinan Alatala xən

¹ E xa yamarini itoe birin suxu n naxanye yamarima ε ma to alogo ε xa siimaya fənin sətə, ε yi wuya ayi. E yi na bəxən sətə Alatala a kələxi naxan ma fe ra, a a soma nen ε benbane yii.

² E ε miri sigati xunkuyen ma Alatala ε Ala naxan nagidi ε ma tonbonni jεε tonge naanin bun alogo a xa ε findi muxu yetε magodoxine ra. A mən xa ε kejaan fεsεfεε, alogo a xa a kolon feen naxan ε səndəmēni, xa ε a yamarine suxε, hanma xa ε mi e suxε.

³ A ε findi muxu yetε magodoxine ra nen, a yi ε rakamε. A mən yi Manna

* **8:3: Manna donsena** a fe mato Xəryaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

donseen* so ε yii, ε nun ε benbane mi yi donseen naxan kolon. Na birin alogo a xa a yita ε ra, a muxun mi balon donseen xan gbansan na, fɔ Alatala falan naxanye birin tima.

⁴ Nεε tonge naaninni itoe bun, ε domane mi kalaxi, ε sanne mi kusinxi.

⁵ E xa a kolon a Alatala ε Ala ε maxuruma nεn alo diin fafe a maxuruma kii naxan yi.

⁶ E xa Alatala ε Alaa yamarine birin suxu, ε bira a kirane fɔxɔ ra, ε mɔn yi gaxu a yεε ra.

⁷ Alatala ε Ala ε xalima nεn bɔxɔ fajini xudene nun darane denaxan yi. Tigi ige gbeen minima na bɔxɔn lanbanne nun a geyane yi.

⁸ Murutun nun fundenna nun manpa binle† nun xɔde binle nun girenada binle nun oliwi turene nun kumin gbo na bɔxɔni.

⁹ Burun mi janma na bɔxɔni, sese mi fa dasama ε ma. E nɔε wuren be nεn gemeni, wure gbeela fan yi sɔtɔ geyane yi.

¹⁰ E na ε dεge han ε yi lugo, ε xa barika bira Alatala ε Ala xa bɔxɔ fajini ito a fe ra.

¹¹ E a liga ε yeren ma de! E nama jinan Alatala ε Ala xɔn, ε yi tondi a yamarine nun sariyane nun tɔnne suxe, n naxanye yamarima ε ma to.

¹² E na ε dεge han ε yi lugo, ε na banxi fajine ti, ε yi dɔxɔ mɛnni,

¹³ E jingene nun siine nun yεxεene na wuya ayi, ε gbetin nun ε xεmaan na gbo ayi, ε herisigen birin na gbo,

¹⁴ E xa a liga ε yeren ma alogo ε nama waso han ε yi jinan Alatala ε Ala xɔn, naxan ε ramini konyiyani Misiran bɔxɔni.

¹⁵ A bata ε radangu tonbon gbee magaxuxin na, saji xɔlene nun tanle denaxan yi, igen mi bɔxɔn naxan yi. A yi igen namini fanyeni ε xa.

¹⁶ A yi Manna donseen so ε yii tonbonni ε benbane mi yi donseen naxan kolon, alogo a xa ε findi muxu yεte magodoxine ra, a yi ε keɲaan fεsefεse, a yi nɔ fe fajni ligadeni ε xa.

¹⁷ E nama a miri, a ε herisigeni ito sɔtɔxi ε senben nun ε fangan nan xɔn.

¹⁸ E xaxili lu Alatala ε Ala xɔn, bayo a tan nan senbeni ito fima ε ma alogo ε xa na herisigen birin sɔtɔ. A a layirin nakamalima iki alo a a kɔlɔ ε benbane xa kii naxan yi.

¹⁹ Xa ε jinan Alatala ε Ala xɔn, xa ε bira ala gbeteɣe fɔxɔ ra, xa ε ε xinbi sin e xa, ε yi e batu, n xa a fala ε xa to, ε halagima nεn.

²⁰ E halagima nεn alo Alatala siya gbeteɣe halagima ε yεε ra kii naxan yi iki, bayo ε mi ε tuli matixi Alatala ε Ala a xuiin na.

9

Isirayila kaane Ala matandina

¹ Isirayila kaane, ε tuli mati. Iki, ε Yuruden baan gidima nεn. E siyane kedima nεn naxanye gbo ε xa, e senben dangu ε ra. E yi e taane tongo naxanye yinne mate han kore.

² Mεn kaane gbo, e kuya. Anaki bɔnsɔnna muxune nan ne ra, ε naxanye fe kolon. E bata a mε, muxune naxa, “Nde nɔε tiye Anaki bɔnsɔnna kanke?”

³ E xa a kolon iki, a Alatala ε Ala nan tima ε yεε ra, alo tεen naxan seen birin ganma. A tan nan e halagima, a e yarabima nεn ε xa. E yi e kedi, ε yi e jan mafuren alo Alatala ε Ala a fala ε xa kii naxan yi.

⁴ Alatala ε Ala na e kedi ε yεε ra waxatin naxan yi, ε nama ε yεte matɔxɔ fa fala, “Alatala n nafaxi be bɔxɔni ito masɔtɔden ni bayo n tinxin.” Na mi a ra. Alatala siya gbeteɣe kedima ε yεε ra e keɣwali jaxine nan ma fe ra.

⁵ E nama a miri, a ε fama e bɔxɔn sɔtɔdeni ε tinxinna nun ε lannayaan nan ma. Alatala siyani itoe kedima ε yεε ra e keɣwali jaxine nan ma, alogo a xa a kɔlɔ xuiin nakamali, a naxan fala ε benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.

⁶ E xa a kolon, a Alatala ε Ala mi bɔxɔ fajini ito soxi ε yii ε gbeen na ε tinxinna xan ma fe ra. Amasɔtɔ yama murutεxin nan ε ra.

† 8:8: Wudi binla nde na yi, mεn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnna alo manpana e gbee kiini.

⁷ Na feen xa rabira ε ma ε Alatala ε Ala raxɔɔ kii naxan yi tonbonni. E nama jinan na xɔn de! Xabu ε keli Misiran yi, han ε so be, ε yi murutεma Alatala ε Ala xili ma.

⁸ E Alatala raxɔɔ nen Horebe geyaan fari han a yi wa ε faxa feni.

⁹ N to te geyaan fari alogo n xa walaxa gεmε daxine tongo naxan findixi layirin na en nun Alatala tagi, n yi yanyi tonge naanin nun kɔε tonge naanin ti geyaan fari, n mi donseen don, n mi igen fan min.

¹⁰ Alatala yi walaxa gεmε daxi firin so n yii, a naxan sεbe a yetε yiin na. Alatala yamarin naxanye fala ε xa tεen tagi ε yi malanxi waxatin naxan yi geyaan fari, ne birin yi sεbexi walaxane ma.

¹¹ Yanyi tonge naanin nun kɔε tonge naanin to dεfe, Alatala yi walaxa gεmε daxi firinne so n yii a layirin na.

¹² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i xa godo mafuren bayo i yamaan naxan naminixi Misiran yi, e bata findi fe kalane ra. E bata kiraan fata, n na e yamarixi naxan na, e wure raxulunxin nafala suxuren na.”

¹³ Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa, “N bata a to, a yama murutεxini ito ra.

¹⁴ I masiga n na alogo n xa e halagi, n xa e xinla ralɔ ayi dunuɔa yi. N ni i tan nan bɔnsɔnna muxune findima siya gbeen na naxan senben gbo, e mɔn wuya dangu siyani ito ra.”

¹⁵ N yi godo geyaan ma, tεen yi naxan ma. Na layiri walaxa gεmε daxi firinne yi suxi n yii.

¹⁶ Na waxatini, n yi a to, a ε bata yulubin liga Alatala ε Ala ra. E bata wure raxulunxin nafala jinge sawuran na. E bata kiraan fata Alatala naxan yamari ε ma.

¹⁷ N yi walaxa gεmε daxi firinne tongo, n yi e woli ayi, e yi yibɔ ε yeε xɔri.

¹⁸ N mɔn yi bira bɔxɔni Alatala yetagi, n lu na yanyi tonge naanin nun kɔε tonge naanin. N mi donseen don, n mi igen fan min. N na birin liga ε yulubine nan ma fe ra, ε fe jaxin naxan nabaxi Alatala yeε ra yi, a xɔɔ.

¹⁹ N yi gaxu Alatalaa xɔɔn na bayo a xɔɔxi ε ma han a yi wa ε halagi feni. Koni Alatala mɔn yi n ma maxandin name.

²⁰ Alatala bɔjnen yi texi Haruna ma han a yi wa a halagi feni, koni n mɔn yi Ala maxandi Haruna fan xa.

²¹ N mɔn yi jinge sawuran tongo ε naxan nafalaxi ε yulubine yi, n yi a woli tεeni, n yi a yiwuru han a findi a fujin na. N yi na fujin woli xudeni naxan kelima geyaan fari.

²² E mɔn Alatala raxɔɔ nen Tabera taan nun Masa nun Kibiroti-Hatawa yi.

²³ Alatala to ε xe keli Kadesi-Barineya yi, a yi a fala ε xa, a naxa, “E siga, ε xa bɔxɔn tongo n naxan soxi ε yii.” Koni ε yi Alatala ε Alaa yamarin matandi. E mi la a ra, ε mɔn mi a xuiin name.

²⁴ Xabu n na ε kolon waxatin naxan yi, ε murutεxin na a ra Alatala xili ma.

²⁵ Alatala to wa ε faxa feni, n yi bira bɔxɔni a yetagi, n yi lu na yanyi tonge naanin nun kɔε tonge naanin.

²⁶ N yi Alatala maxandi, n naxa, “Marigina Alatala, i nama i ya yamaan halagi i gbeen naxan na, i yamaan naxan xunba i fangan na, i naxan naminixi Misiran bɔxɔni i senben na.

²⁷ I jɔxɔ lu i ya walikene xɔn ma, Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba. I xa diɔa yamani ito a xaxili xɔdεxen nun a fe jaxin nun a yulubin ma,

²⁸ alogo Misiran kaane nama a fala, e naxa, ‘Alatala mi nɔxi e xalideni bɔxɔni a naxan ma fe falaxi e xa. A e rajaxuxi nen. A bata e ramini alogo a xa sa e faxa tonbonni.’

²⁹ Koni Ala, i ya yamaan nan e ra, i gbee yamana, i naxan namini i senben nun i ya nɔɔn xɔn.”

10

Alaa diɔana *Xɔɔyaan 34.1-10*

¹ Na xanbi, Alatala yi yamarin fi n ma, a naxa, “Walaxa gεmεn daxi firin nafala alo a singene. I mɔn xa wudi kankiraan nafala. I yi te n fema geyaan fari.

2 N mən xa yamarine seβε naxanye yi walaxan bonne ma i naxanye kalaxi. I xa e sa na kankiraan nan kui.”

3 N yi kankiraan nafala kasiya wudin na. N yi walaxa γεμε daxi firin fan nafala alo bonne. N yi te e ra geyaan fari.

4 Alatala yi seβenla ti walaxa neneni itoe ma, alo naxan yi seβexi bonne ma, yamari fune, a naxan falaxi ε xa geyaan ma tεen tagi ε yi malanxi waxatin naxan yi. Alatala yi e so n yii.

5 N yi godo geyaan fari, n yi walaxane sa kankiraan kui, n naxan nafalaxi. E yi lu na alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi.

6 Isirayila kaane yi keli Yakani a diine xəpinne yireni, siga Mosera yi. Haruna faxa menna nin, a yi maluxun na. A dii Eleyasari yi findi saraxaraliin na a funfuni.

7 Na xanbi ra, Isirayila kaane yi siga Gudugoda yi. E to keli Gudugoda yi, e yi siga Yotobata yi, xude wuyaxi yi bəxən naxan yi.

8 Na waxatini, Alatala yi wanla taxu Lewi bənsənnə ra, a e xa findi Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune ra.* E mən xa ti Alatala ye tagi e a wanle ke. E yi duba yamaan xa Alatala xinli. Na nan ligama han to.

9 Nanara, Lewi bənsənnə muxune mi keen sətəxi e ngaxakedenne ye. Alatala nan luxi e xa alo e keena alo a a fala e xa kii naxan yi.

10 N lu nen geyaan fari yanyi tonge naanin nun kəe tonge naanin alo n naxan liga a fəloni. Alatala mən yi n ma maxandin name, bayo a mi ε faxa feen nagidixi.

11 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i ti yamaan yeε ra. E xa so bəxəni n na n kəlxəxi naxan ma fe ra e benbane xa, a n na soma nen e yii.”

Alaa xanuntenyana

12 Iki, Isirayila kaane, Alatala ε Ala wama ε xa nanse liga? A wama nen ε xa gaxu Alatala ε Ala yeε ra alogo ε xa sigan ti a kiraan xən, ε yi a xanu, ε yi

wali Alatala ε Ala xa ε bəjen birin na e nun ε niin birin na.

13 E mən xa Alatalaa yamarine nun tənne suxu ε Ala, n naxan soxi ε yii to alogo ε siimayaan xa fan.

14 Alatala ε Ala nan gbee kore xənnə birin na. E nun bəxə xənnə nun a yi seene birin.

15 Koni Alatala ε benbane nan xanu. Iki ε tan nan e bənsənnə ra, a ε tan nan sugandixi siyaan bonne ye, alo ε kii naxan yi to.

16 Nayi, ε xa ε bəjene rasarijan, ε nama fa murute sənən.

17 Bayo Alatala ε Ala nan alane Ala ra e nun mangane mangana, Ala naxan senben gbo, a magaxu. A mi muxune rafisama e bode xa, a mi dimi yi seene rasuxuma kiti sadeni.

18 A tan nan kiridine nun kaḡa gilene xun mayengen na. Xəjen nafan a ma, a donseen nun maraberi baan soma e yii.

19 E fan xa xəjene rafan naxanye ε tagi bayo xəjene nan yi ε tan fan na Misiran yi.

20 E xa gaxu Alatala ε Ala yeε ra, ε yi a batu. E xa kankan a ma, ε mən xa ε kəlxə a tan nan xili yi.

21 E xa a tan nan tantun. A tan nan ε Ala ra, naxan kabanakone nun fe magaxuxine ligaxi ε yeε xəri.

22 E benbane yi soma Misiran yi waxatin naxan yi, e mi yi danguxi muxu tonge solofere ra. Iki Alatala ε Ala bata ε rawuya ayi dangu sarene ra kore.

11

Alaa wanle Isirayila xa

1 E xa Alatala ε Ala xanu, ε yi a gelene nun tənne nun sariyane nun yamarine suxu waxatin birin.

2 E xa a kolon to, a ε diine mi a toxi, Alatala ε Ala ε maxuru kii naxan yi a gboon nun a senben nun a nəən nun

3 a kabanakone nun a wanle xən, a naxanye ligaxi Misiran bəxəni Firawona ra e nun a bəxən birin na.

4 E mən mi a toxi a naxan ligaxi Misiran sofa ganla ra, e nun e soone

* 10:3: 10.8 Layiri Kankirana fe mən seβexi Xəryaan 25.10-22 kui.

nun e yenge so wontorone. E mi a kolon Ala Gbala Baa igen sa sofane xun ma kii naxan yi, e yi e sagatanma waxatin naxan yi. Alatala yi e birin nalɔ ayi habadan!

⁵ E diine mɔn mi a toxi a naxan ligaxi tonbonni benun e xa be li.

⁶ E nun a naxan liga Datan nun Abirami ra, Eliyabi a dii xemene, Ruben bɔnsɔnna. Bɔxɔn yi yibɔ Isirayila kaane birin yee xɔri, a yi a raxutu e nun e denbayane nun e bubune nun e fɔxɔrabirane birin ma.

⁷ E tan nan fe gbeeni itoe to e yeen na Alatala naxanye ligaxi.

⁸ Nanara, e xa yamarini itoe birin suxu, n naxanye yamarima e ma to, alogo e xa senben sɔtɔ e yi bɔxɔni ito masɔtɔ Yuruden baan kidi ma, e sigama denaxan yi.

⁹ E xa e suxu alogo e xa siimaya xunkuyen sɔtɔ bɔxɔni Alatala a kolɔxi naxan ma fe ra e benbane xa e nun e bɔnsɔnna, nɔnɔn nun kumin gbo denaxan yi.

¹⁰ E bɔxɔn naxan sɔtɔma a mi luxi alo Misiran bɔxɔna, e kelixi denaxan yi. Menni, xee biin na jan, fɔ e xa igen maxali a ma nen e sanni alo nakɔna.

¹¹ E bɔxɔn naxan sɔtɔma Yuruden baan kidi ma, geya yiren nun lanban yiren na a ra. Tule igen nan sama a ma.

¹² Bɔxɔn na a ra Alatala e Ala a jɔxɔ luxi denaxan xɔn. A tan nan a xun matoma a ra, keli jeeen folɔn na han a rajanna.

Alaa layirina

¹³ Xa e yamarini itoe suxu a fajin na n naxanye yamarima e ma to, xa e Alatala e Ala xanu, e yi a batu e bɔjɔn birin na e nun e niin birin na,

¹⁴ n tulen nafama nen e bɔxɔn ma a waxatini, jemɛn nun sogefuren na, alogo e xa herisigen sɔtɔ, murutuna, manpa nenɛna, e nun turena.

¹⁵ N mɔn sexɛn fan nasabatima nen e bɔxɔni e xuruseene balon na. E e degema nen han e wasa.

¹⁶ E a liga e yeren ma alogo sese nama e rakunfa, e yi e xun xete, e yi e xinbi sin ala gbeteɛye bun, e e batu.

¹⁷ Xa e na liga, Alatala xɔlɔma nen e ma han! A yi tulen dan alogo sansi yo

nama fa sabati bɔxɔni sɔnɔn, e yi jan bɔxɔni ito yi mafuren Alatala naxan soma e yii.

¹⁸ E xa falani itoe lu e niini e nun e bɔjɛni. E e xidi e yiin na e nun e tigi ra alogo e nama jinan e xɔn.

¹⁹ E xa e diine xaran ne ma, e xa e fe fala e nɛma dɔxi banxini, e nɛma sigatini, e nɛma saxi, e nɛma kelima.

²⁰ E xa e sebe e banxine senbetenne nun e deene ma,

²¹ alogo Alatala a kolɔ bɔxɔn naxan ma fe ra, a a soma e benbane yii nen, e nun e yixetene xa lu mɛnni, fanni kuyen mɔn bɔxɔn xun ma.

²² Xa e yamarini itoe suxu ki fajin, n na e yamarima naxanye ra, xa e Alatala e Ala xanu, xa e sigan ti a kirane xɔn, xa e kankan a ma,

²³ nayi Alatala siyani itoe birin kedima nen e yee ra. E yi siyani itoe bɔxɔn findi e gbeen na, hali e maxɔdɔxɔ e xa, e senben gbo e xa.

²⁴ E na e sanna ti denaxan birin yi, na findima e gbeen nan na. E bɔxɔn danna kelima nen tonbonni sa dɔxɔ Liban bɔxɔn na, keli Efirati baan na sa dɔxɔ fɔxɔ igen na sogegododen binni.

²⁵ Muxu yo mi tiye e yee ra. E na siga dede yi, Alatala e Ala e yee ragaxun sama nen men kaane yi e kuisan, alo a a fala e xa kii naxan yi.

²⁶ E a mato, n bata barakan nun dangan sa e yetagi to.

²⁷ Xa e Alatala e Alaa yamarine suxu, n na e yamarima naxanye ra to, e barakan sɔtɔma nen.

²⁸ Koni xa e mi Alatala e Alaa yamarine suxu, xa e kiraan fata n na e yamarima naxan na to, e bira ala gbeteɛne fɔxɔ ra e mi naxanye kolon, e dangan nan sɔtɔma.

²⁹ Alatala e Ala na e xali bɔxɔni waxatin naxan yi a denaxan soma e yii, e xa duba falani itoe ti Garisimi geyaan fari, e yi danga falane ti Ewali geyaan fari.

³⁰ Na geyane nayi Yuruden kidi ma, sogegododen kiraan xanbi ra, Kanan kaane bɔxɔni, Araba yi, Giligali yetagi, More wudi gbeene denaxan yi.

³¹ E Yuruden baan gidima iki, siga na bɔxɔni Alatala e Ala denaxan soma

ε yii, a findi ε gbeen na, ε mən yi dɔxɔ na.

³² Nanara, ε xa tɔnne nun yamarine birin suxu ki fajɪ, n naxanye soma ε yii to.

12

Ala batu yire kedenna fe yi

¹ Ε xa tɔnɪ itoe nun yamarine suxu ki fajɪ na bɔxɔni, Alatala ε benbane Ala dɛnaxan soma ε yii.

² Ε siyaan naxanye kedima, ε xa ne suxure batudene birin kala, geyane fari e nun fɔtɔnne bun.

³ Ε xa e saraxa gandene kala, ε yi e kide gɛmɛne yibɔ, ε yi e Asera kide gbɪndonne gan, ε yi e ala sawurane rabira, ε yi e xinle jɪan na yirene yi.

⁴ Ε nama Alatala ε Ala batu na kiini.

⁵ Koni ε xa Alatala fen yire kedenni, a na dɛnaxan sugandi ε bɔnsɔnne tagi, alogo a xa lu mɛnni, a xinla matɔxɔma dɛnaxan yi. Ε xa siga mɛnna nin,

⁶ ε yi ε saraxa gan daxine ba e nun ε saraxane nun ε yaganne nun ε kiseene nun ε dɛ tiin nakamali saraxane nun ε jɛnige ma saraxane, e nun ε xuruseene dii singene.

⁷ Ε xa ε saraxane don mɛnni Alatala ε Ala yɛtagi, ε tan nun ε denbayane. Ε xa sɛwa hɛrin na Alatala ε Ala naxan fixi ε ma.

⁸ Na bɔxɔni, ε nama Ala batu alo en naxan nabama iki, birin nun a rafan fe.

⁹ En na rabama bayo ε munma so ε matabu yireni singen, Alatala ε Ala dɛnaxan fima ε ma.

¹⁰ Koni ε Yurudɛn baan gidima nɛn, ε yi dɔxɔ na bɔxɔni Alatala dɛnaxan soma ε yii. A ε ratangama nɛn ε yaxune birin ma naxanye ε rabilinni alogo ε xa dɔxɔ bɔjɛ xunbenli.

¹¹ Alatala ε Ala yirena nde sugandima nɛn mɛnni, a xinla matɔxɔn dɛnaxan yi. Ε xa fa ε kiseene ra mɛnni n naxanye yamarixi ε ma: ε saraxa gan daxine, ε saraxane, ε yaganne, ε kiseene, e nun ε se fajɪn naxanye fima Ala ma dɛ tiini.

¹² Ε sɛwama nɛn mɛnni Alatala ε Ala yɛtagi, ε tan, ε diine, ε konyine, e

nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye ε konni bayo bɔxɔn mi soma e yii e kɛɛ bɔxɔn na.

¹³ Ε nama ε saraxa gan daxine ba ε waxɔn yirene yi de!

¹⁴ Ε xa e ba Alatala ε Alaa yire sugandixin nin Isirayila bɔnsɔn kɛden konni. N naxan birin yamarixi ε ma, ε xa na birin liga mɛnni.

¹⁵ Koni i nɔɛ nɛn suben don daxin faxɛ yiren birin yi, Alatala naxan fixi i ma, i na dɔxɔ dɛnaxan yi. Muxu sarijɪanxin nun a sarijɪantaren nɔɛ a donjɛ nɛn, alo xɛnla hanma bolena.

¹⁶ Koni ε nama suben don e nun a wunla, ε xa a wunla bɔxɔn alo igena.

¹⁷ Ε mi lan ε murutun hanma manpa nɛnɛn hanma turen don ε konni naxan findɛ yaganna ra, hanma ε xuruseene dii singene hanma ε saraxan naxanye bama dɛ tiin ma, hanma ε jɛnige ma saraxane hanma ε kiseene.

¹⁸ Ε xa ne don Alatala ε Ala yɛtagi, a dɛnaxan sugandima, ε tan nun ε diine nun ε konyine, e nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye ε konni. Ε xa sɛwa hɛrin na Alatala ε Ala yɛtagi, a naxan fixi ε ma.

¹⁹ Ε a liga ε yeren ma, ε nama jɪnan Lewine xɔn ε nɛma na bɔxɔni.

²⁰ Alatala ε Ala na ε bɔxɔn nagbo ayi waxatin naxan yi, alo a falaxi ε xa kii naxan yi, xa suben xɔnla ε suxu, ε xa na don alo ε wama a xɔn kii naxan yi.

²¹ Xa ε dɔxɔden makuya Alatala ε Alaa yire sugandixin na, ε nɔɛ xuruseene faxɛ nɛn Alatala naxanye fixi ε ma alo n na a yamarixi ε ma kii naxan yi. Ε nɔɛ na subene donjɛ nɛn ε taane yi alo ε wama a xɔn kii naxan yi.

²² Muxu sarijɪanxin nun a sarijɪantaren nɔɛ a donjɛ nɛn alo xɛnla hanma bolena.

²³ Koni ε nama suben don e nun a wunla, bayo wunla luxi nɛn alo a niina. A mi lan ε xa suben nun a niin don.

²⁴ Ε nama suben don e nun a wunla, ε xa a bɔxɔn alo igena.

²⁵ Ε nama a don alogo ε xa hɛrin sɔtɔ, ε tan, e nun ε diine hali ε dangu

xanbini. Amasotɔ ε fe tinxinxine ligama Alatala yεε ra yi.

²⁶ Koni naxan yo rasariɲanxi Ala xa hanma i de ti naxan ma fe ra, a i a soma Ala yii nɛn, i xa ne xali Alatalaa yire sugandixini.

²⁷ E xa ε saraxa gan daxine ba Alatala ε Alaa saraxa ganden fari, suben nun a wunla. E xa saraxa gbɛtɛne wunla bɔxɔn Alatala ε Ala a saraxa ganden fari, ε yi a suben don.

²⁸ E xa feni itoe birin name ε yi e liga n naxanye yamarima ε ma, alogo ε xa herin sɔtɔ, ε tan nun ε diine hali ε dangu xanbini, han habadan. Amasotɔ fe fajin na a ra naxan nafan Alatala ε Ala ma.

²⁹ Alatala ε Ala na siyane halagi ε yεε ra, ε naxanye bɔxɔn masɔtɔma, ε na dɔxɔ e bɔxɔni,

³⁰ E xa ε yete ratanga e fe ɲaxi ligan ma e halagi xanbini. E nama e alane feen maxɔdin, ε naxa, “Siyani itoe yi e alane batuma di? En fan xa na nan liga.”

³¹ E nama na fe sifan liga Alatala ε Ala ra, bayo e yi fe xɔsixin sifan birin ligama e alane xa naxanye ɲaxu Alatala ma. E yi e dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne nan ganma e suxurene kideni.

13

Suxure batuna

¹ E xa feni itoe birin liga n naxanye yamarima ε ma. E nama sese ba a ra, ε mɔn nama sese sa a fari.

² Xa nabina nde hanma sayibana nde keli ε tagi, a yi taxamasenna hanma kabanako fe famatɔɔn fala ε xa,

³ na yi rakamali, a mɔn yi a fala ε xa, a naxa, “En bira suxurene batu feen fɔxɔ ra,” ε tan mi alan naxanye kolon,

⁴ E nama ε tuli mati na nabiin na hanma na sayibana. Alatala ε Ala nan e keɲaan fεsɛfεsɛma alogo a xa a kolon xa ε a xanuxi ε bɔɲɛn birin na e nun ε niin birin yi.

⁵ E xa bira Alatala ε Ala nan keden fɔxɔ ra, ε yi gaxu a yεε ra. E yi a

yamarine nun a falane suxu, ε yi a keden peen batu, ε yi kankan a ma.

⁶ Koni ε xa nabiin hanma sayiban tan faxa, bayo a yi wama ε ramurutε feni Alatala ε Ala xili ma naxan ε raminixi Misiran yi a ε xunba konyiyani. A bata kata a xa ε ba kiraan xɔn Alatala ε yamarixi naxan na. Fɔ ε xa fe ɲaxin birin ba ε tagi.

⁷ I ngaxakedenna hanma i ya diina hanma i ya ɲaxanla i naxan xanuxi hanma i lanfaan naxan nafan i ma alo i yetɛna, xa na nde i rakunfa wundoni alogo ε xa alana nde batu, i mi naxan kolon, ε benbane fan mi yi naxan kolon,

⁸ E rabilinna siyana ndee suxurena, naxanye makuya ε ra hanma naxanye maso, keli bɔxɔn danna boden ma sa ti boden na,

⁹ i nama tin a falan ma. I nama i tuli mati a ra. I nama kininkinin a ma. I nama a ratanga. I nama a luxun.

¹⁰ I xa na kanna faxa, i tan nan singe xa a gɔlɔn gɛmɛn na, yamaan fan yi a magɔlɔn.

¹¹ E xa a magɔlɔn han a yi faxa, bayo a bata kata a xa i raxɛɛ Alatala i ya Ala fɔxɔ ra naxan i raminixi konyiyani Misiran bɔxɔni.

¹² Isirayila kaane birin na feen mɛma nɛn, e yi gaxu. Nayi, na fe ɲaxi sifan mi fa ligama ε tagi sɔnɔn.

¹³ Xa ε falana nde mɛ taana nde a fe ra, Alatala ε Ala denaxan soma ε yii,

¹⁴ fa fala muxu ɲaxina nde bata keli mɛnni naxan a falama bonne xa, a naxa, “En xa suxurena ndee batu, ε mi naxanye kolon,”

¹⁵ nayi ε xa na feen xɔnfen ki fajɪ ε yi ɲɔndin fen. E xa a kolon xa na fe ɲaxin ligaxi ε tagi.

¹⁶ E xa na taa kaane birin faxa silanfanna ra.* E xa na taan nun a muxune nun a xuruseene birin naxɔri.

¹⁷ E xa e herisigen birin malan taa tagini, ε tɛɛn sa a ra, ε taan birin gan Alatala ε Ala yetagi. Na findima bɔxɔ rabɛɲinxin nan na habadan. A mi fa tima sɔnɔn.

* **13:16: Silanfanna:** Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

18 E nama na sena ndee findi e gbeen na e naxanye ganma alogo Alatala nama xolo e ma. A kininkin-inma e ma nen, a yi e rawuya ayi alo a a kolo kii naxan yi e benbane xa.

19 Na ma, e xa Alatala e Ala xuiin name, e yi a yamarine suxu, n naxanye yamarima e ma to, e yi fe tinxinin liga Alatala e Ala yee ra yi.

14

Namun natonxine

1 Alatala e Alaa diine nan e tan na. Xa sayaan ti, e nama e yete maxaba. E nama e xunna de bi.

2 Yama rasarihanxin nan e tan na Alatala e Ala xa. A e tan nan sugandixi baxan siyane birin tagi, a e xa findi a gbeen na.

Sube radaxaxine

Saraxaraline 11.1-23

3 E nama se xosixi yo don.

4 Subene ni i ra, e naxe naxanye donje: jingen nun yexeen nun siin

5 nun xenla nun taken nun bolen nun geya ma siin nun wonden nun yaleen e nun burunna yexena.

6 Sube toro kanna naxan toro baxi jaxi ra, a man donseen laxunma, e naxe ne donje nen.

7 Koni na subene tagi, naxanye toro baxi jaxi ra, hanma naxanye donseen laxunma, ndee e ye e nama ne don alo jagomena hanma jerenana hanma fanyerasina. E findixi sube haramuxine nan na e xa, bayo e donseen laxunma, koni e toro mi baxi jaxi ra.

8 Xosen toron baxi, koni a mi donse laxunma, a haramuxin na a ra e tan xa. E nama na suben don, e man nama e yiin din a faxaxin na.

9 Niimaseen naxanye igeni, e lan e xa xali yexene don naxanye e bama.

10 Koni naxanye mi e bama, e xali mi e ma, e nama ne don. E mi sarihan e xa.

11 E naxe xali radaxaxine birin donje nen.

12 Koni e nama itoe don: singbinna nun dugana e nun xolimangan

13 nun bangaan nun segen siyaan birin,

14 e nun xaxaan siyaan birin

15 nun dangaranfulen nun kutunx-unban nun foxo ige ma xolina, e nun toxedi tongon siyaan birin,

16 e nun kunkutunna nun fotanbunsamuran nun toxoroon

17 nun yexe suxu kankon nun kankanna nun jinjaxan

18 nun yaya xonla nun sani xonla siyaan birin, e nun sarasima xonla nun tuyena.

19 Niimase xunxuri gabute kanna birin haramuxin na a ra e xa. E nama e don.

20 Koni e naxe niimase xunxuri gabute kanna ndee donje nen naxanye radaxaxi.

21 E nama suben don naxan faxaxi a yete ma. E naxe a soe xojen yii nen naxan daxi e konni, a yi a don, hanma e a sara xaje gbetene ma. Koni yama rasarihanxin nan e tan na Alatala e Ala xa.

I nama sii diin jin a nga xije igen na.

Yaganna fe

22 E na naxan birin soto xeen ma, e xa na yaganna ba a ra jee yo jee.

23 E xa e murutun nun e manpanenen nun e turen yaganna don Alatala e Ala yetagi a na denaxan sugandi a xinla mataxoden na alogo e xa gaxu Alatala e Ala yee ra waxatin birin.

24 Xa na yiren makuya i ra jaxi ra, xa Ala bata i baraka han i mi naxe na yaganna maxale bayo Alatala a yire sugandixi makuya i ra a xinla mataxoma denaxan yi,

25 nayi i xa i ya yaganna masara gbetin na. I na gbetin xali Alatala i ya Ala yire sugandixini.

26 Menni i xa na gbetin masara sena ndee ra naxan na i kenen, jingene hanma yexene hanma manpana, naxanye birin nafan i ma. E nun i ya denbayaan yi e dege Alatala e Ala yetagi, e yi sewa.

27 E nama jinan Lewi bomsanna muxune xon naxanye daxi e konne yi, bayo e mi kee baxan sotaxi e gbeen na.

28 Jee saxan yo jee saxan e xa e yaganna birin namara e taane yi.

²⁹ Lewi bənsənnə muxune kēen mi na naxanye xa e nun xəjəne nun kiridine nun kaɲa gilən naxanye ε tagi, ne birin xa fa e dɛgedeni han e yi lugo. Nayi, Alatala ε Ala barakan sama nən ε kewanle birin ligama.

15

Xəɽəya jεεna

Saraxaraline 25.8-38

¹ Nεε solofere yo jεε solofere ε xa diɲa donle ma.

² A xa liga ikiini: muxun naxanye birin bata e ngaxakedenna Isirayila kaana nde doli, e xa diɲa na donla ma. E nama ε ngaxakedenna Isirayila kaane karahan doli fi feen na bayo Alatalaa waxati saxin na a ra alogo yamaan yi diɲa donle ma.

³ E nɔε xəjən tan karahanjε nən, a yi ε donla fi, koni ε naxan dolixi ε ngaxakedenna ma, ε xa diɲa na ma.

⁴ Anu, tɔɔ muxun mi luma ε ye, bayo Alatala baraka gbeen sama nən ε fe yi na bəxəni Alatala ε Ala dənaxan soma ε yii ε kēen na.

⁵ A na ligama nən xa ε Alatala ε Ala xuiin namε ε yi a yamarine birin suxu ki fajɲi, n naxan falama ε xa to.

⁶ Alatala, ε Ala barakan sama nən ε fe yi alo a a fala ε xa kii naxan yi. Siya wuyaxine fama nən ε dolideni, koni ε tan mi donla tongoma. E nɔɔn sətəma nən siya wuyaxine xun na, koni muxe mi nɔɔn sətəma ε tan xun na.

⁷ Xa tɔɔ muxuna nde i ngaxakedenne ye i konni Alatala i ya Ala dənaxan fima i ma, i nama jənige jaxiyaan liga a ra, i tondi a dolε.

⁸ A makoon naxan ma, i xa na doli a ma fonisireyani.

⁹ I xa i yetε ratanga miriya jaxini ito ma, i naxa, “A gbee mi luxi jεε soloferen xa a li, yamaan diɲama donle ma jεεn naxan na.” I nama ye xəɔxə ayi i ngaxakeden tɔɔ muxune ma i tondi seen soε e yii. Nayi, a a mawugama nən Alatala xa i xili ma, i yi findi yulubi tongon na.

¹⁰ I xa a ki fonisireyani hali i mi nimisa i bəjəni. Nayi, Alatala ε Ala barakan sama nən ε kewanle birin yi.

¹¹ Yiigelitəɔn mi jənma ε yamanani habadan, nanara, n na a yamarixi ε ma ε xa hinan ε ngaxakedenne ra, tɔɔ muxun nun yiigelitəɔn naxanye ε konni.

Konyine xəɽəya fena

Xəɽəyaan 21.2-6 nun Saraxaraline 25.38-55

¹² Xa ε ngaxakedenna Heburu xεmεna nde hanma jaxanla a yetε mati ε ma konyin na, a walima nən ε xa jεε sennin. A jεε soloferedeni ε xa a xəɽəya.

¹³ Koni ε nama a yii genla yiba.

¹⁴ Alatala, ε Ala seen naxanye birin fixi ε ma barakani alo ye xεεn nun siin nun murutuna, e nun manpana, ε xa a ki na nde yi.

¹⁵ E nama jinan a konyine nan yi ε ra Misiran yi. Alatala ε Ala nan ε xunbaxi. Nanara, n yamarini ito soma ε yii to.

¹⁶ Xa i ya konyina a fala i xa, a a mi kelima i konni bayo ε nun i ya denbayaan nafan a ma, a a lan i konni,

¹⁷ nayi, i xa səxən seen tongo, i yi a tunla maso banxin dεε wudin na, i yi a tunla səxən. Nayi, a findima nən i ya konyin na a siin birin yi. I na nan ligama i ya konyi gilən fan na.

¹⁸ E nama sunu konyin xəɽəya feen na. Amasətə a jεε sennin wanla tənən gbo dangu walikεεn gbeen na dəxə firin. Na ma, Alatala, ε Ala barakan sama nən ε kewanle birin yi.

Xuruseene dii singene fe

¹⁹ E jingen nun ye xεεn nun siin dii xεmε singene birin naxanye xalima, ne birin findima Alatala ε Ala nan gbee ra. E mi lan ε turaan nawali xa dii singen na a ra, hanma ε ye xεε diin xaben maxaba a ma xa dii singen na a ra.

²⁰ Nεε yo jεε ε tan nun ε denbayaan xa ne don Alatala ε Ala yetagi a yire sugandixini.

²¹ Xa fεεn xuruseen na, xa a yeεn kalaxi hanma a sanna, hanma fε

gbete, ε nama na ba saraxan na Alatala ε Ala xa.

²² Ε a donma ε konni nen, ε nun muxu sarijanxin nun muxu sarijantarene. E birin lan nen e xa a don alo ε xenla nun bolen donma kii naxan yi.

²³ Koni ε nama suben wunla don de! Ε xa a raboxon alo igena.

16

Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla Xorayaan 12.14-20 nun Saraxaraline 23.4-8 nun Yatene 28.16-25

¹ Abiba kiken na, ε xa Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla raba Alatala ε Ala binya feen na, bayo Alatala, ε Ala ε ramini na kiken nan na Misiran yi koxen na.

² Ε xa yexeen hanma siin hanma jingen ba saraxan na Alatala ε Ala xa Halagi Tiin Dangu Loxon Sali loxoni. Ε na saraxan bama Alatalaa yire sugandixini a xinla binyama denaxan yi.

³ Sali loxoni, ε nama burun don buru rate seen* saxi naxan yi. Ε xa buru ratetaren don xii solofere naxan findixi sunun taxamaseri burun na. Na nan a rabirama ε ma a ε mafuraxin nan keli Misiran yi. Na ma, ε mi jinanjne ε mini loxon xon ε siin birin yi Misiran baxoni.

⁴ Na xii soloferen bun, a mi lan buru ratese yo xa to ε konne yi, ε baxon birin yi. Ε saraxan naxan bama xii singe loxon jinbanna ra, na sese nama lu han xotanni.

⁵ Na Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla saraxan mi lan a xa ba yiren birin yi, Alatala ε Ala naxan fima ε ma.

⁶ Ε a bama yire keden peen nin, Alatala ε Ala na denaxan sugandi a xinla binyama denaxan yi. Na saraxan bama jinbanna nan na sogen godo waxatini, ε mini waxatin naxan yi Misiran yi.

⁷ Ε suben jinma nen, ε yi a don na yireni Alatala ε Ala denaxan sugandima. Na kuye yibani, ε yi siga ε konne yi.

⁸ Ε xa buru ratetaren don xii sennin. A xii soloferede loxoni, ε malanna ti Alatala ε Ala xa. Ε nama wali yo ke na loxoni.

Xunsagine sanla

Saraxaraline 23.15-22 nun Yatene 28.26-31

⁹ Ε na murutu xaban folo, ε xa xunsagi solofere tengε,

¹⁰ Ε yi Xunsagine Sanla raba Alatala ε Ala xa. Ε yi jenige ma saraxan ba naxan na lan herisigen yatεn ma Alatala ε Ala naxan fixi ε ma.

¹¹ Ε sewama nen Alatala ε Ala ra na yireni a denaxan sugandima a xinla binyan denaxan yi, ε tan nun ε diine nun ε konyine, e nun Lewi bomsanna muxun naxanye ε konni e nun xojene nun kiridine nun kaja gilene.

¹² Ε nama jinan a konyine nan yi ε ra Misiran yi. Ε xa yamarini itoe suxu ki faji.

Bubu Kui Sanla

Saraxaraline 23.33-43 nun Yatene 29.12-39

¹³ Ε na yelin ε sansine bonbodeni lonne ma ε yi e malan, ε yi ε wudi bogi igene fan ba, ε xa Bubu Kui Sanla raba xii solofere.

¹⁴ Ε xa sewa na sanli, ε tan nun ε diine nun ε konyine nun Lewi bomsanna muxune nun xojene nun kiridine nun kaja gilen naxanye ε konni.

¹⁵ Ε sanli ito rabama nen xii solofere Alatala ε Ala xa, a na denaxan sugandi. Amasoto Alatala ε Ala barakan sama nen ε se xaban nun ε wanla birin yi. Ε yi sewa han!

¹⁶ Neε yo jee, Isirayila xemene birin xa ti Alatala ε Ala yetagi sanja ma saxan a na denaxan sugandi: Buru Tetaren Sanla nun Xunsagine sanla nun Bubu Kui Sanla. Ε mi lan ε xa siga Alatala yetagi ε yii genla ra.

¹⁷ Ε birin xa fa a kiseen na ε noε naxan na, naxan na lan herisigen ma Alatala ε Ala naxan fixi ε ma.

Sariyan sa kiina

¹⁸ Taane birin kui, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma, bomsan yo bomsan,

* **16:3: burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

ε xa kitisane sugandi, e yamaan mak-iti tinxinni.

¹⁹ Ε nama kitin sa tɔɲegɛni de! Ε mɔn nama muxune rafisa e bode xa. Ε nama dimi yi seene rasuxu may-ifuni, bayo kiseene nɔe fe kolonna yeene raxiyε nɛn, a tinxin muxuna falane yifu.

²⁰ Ε lu tinxinna fɔxɔ ra, alogo ε xa siimaya fajin sɔtɔ, ε mɔn yi nɔ bɔxɔn sɔte Alatala ε Ala denaxan fima ε ma.

Suxure batuna fe

²¹ Ε nama Asera kide gbindonna ti saraxa ganden dɛxɔn ma, ε naxan nafala Alatala ε Ala xa.

²² Ε nama suxure gɛmɛn ti, bayo Alatala ε Ala na fe sifan naɲaxuxi.

17

Sariyana saraxana fe yi

¹ Ε nama ɲingen hanma yeχɛɛn ba saraxan na Alatala ε Ala xa, fe naxan na, hanma naxan madɔnxi, bayo Alatala ε Ala na fe sifan naɲaxuxi.

² Xa xɛmɛna nde hanma ɲaxanla nde dɔxi ε taana nde yi Alatala ε Ala naxan fima ε ma, a fa fe ɲaxin liga naxan mi rafan Alatala ε Ala ma, nayi, a bata Alaa layirin matandi.

³ Xa a mi n ma yamarin suxu, a ala gbɛtɛne batu, hanma sogena hanma kiken a hanma sarene,

⁴ ε yi na mɛ, ε xa a feen xɔnfɛn ki fajɪ. Ε na a kolon na fe ɲaxin bata liga Isirayila yi,

⁵ a na findi xɛmɛn na hanma ɲaxanla, ε xa na kanna xali taan so dɛɛn na, ε yi a magɔlɔn han a faxes.

⁶ Muxun naxan lan a xa faxes, a mi faxɛ singen fɔ muxu firin hanma saxan na sereyaan ba. A mi lan a xa faxes sereya kedenna gbansanna xuiin ma.

⁷ Naxanye sereyaan baxi, ne nan singe xa gɛmɛn woli a ma a faxes feen na. Yama dɔnxɛn fan yi a magɔlɔn. Ε fe ɲaxin ɲanma ε tagi na kiini nɛn.

Kitine fe

⁸ Xa faxes kitin bata fa hanma matandina hanma maxɔlɔna naxan findixi kiti xɔdɛxɛn na ε taani, ε xa

sigana yireni Alatala ε Ala denaxan sugandima.

⁹ Ε sigama Lewi bɔnsɔnna muxune nan fema, saraxaraline, e nun kitisaan naxan dɔxi na waxatini, ε a yeɛba e xa. Nayi, e a falama nɛn ε xa, a lan kitin xa sa kii naxan yi.

¹⁰ Ε na naxan fala ε xa na yireni Alatala ε Ala denaxan sugandima, ε kitin bolonma na nan ma. Ε na naxan fala ε xa, ε xa na suxu ki fajɪ.

¹¹ Ε na sariyan naxan birin fala ε xa, ε xa na liga. Ε nama fata a ma yiifanna ma, hanma kɔmɛnna ma.

¹² Xa muxuna nde waso, a mi a tuli mati saraxaraliin na naxan bata dɔxɔ Alatala ε Alaa wanla xun na hanma kitisana, na kanna lanma nɛn a xa faxes. Ε fe ɲaxin ɲanma na kii nin Isirayila yi.

¹³ Yamaan na na feen mɛ, e gaxuma nɛn e wason yiba.

Mangayana

¹⁴ Ε na so bɔxɔni waxatin naxan yi, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma, ε na dɔxɔ na, yanyina nde ε a mirima nɛn, a ε fan xa ε gbee mangan sɔtɔ alo ε rabilinna siyane.

¹⁵ Alatala ε Ala na muxun naxan sugandi, na nan findima ε mangan na. Ε nama tin xɔɲɛn xa findi ε mangan na, naxan mi findixi ε ngaxakeden Isirayila kaana nde ra.

¹⁶ A mi lan ε mangan xa soo wuyaxi sɔtɔ. A mi lan a xa muxune rasiga Misiran yi soone saradeni, bayo Alatala a falaxi nɛn ε xa, a ε nama sigana bɔxɔni sɔnɔn.

¹⁷ A mi lan a yi ɲaxalan wuyaxi dɔxɔ. Na feene nan a bɔɲɛn naxɛtɛma Ala fɔxɔ ra. A mi lan a yi gbɛti gbeen nun xɛma wuyaxi sɔtɔ.

¹⁸ Mangan na dɔxɔ a manga gbɛdeni waxatin naxan yi, sariya kitabun naxan namaraxi Lewine yii, saraxaraline, a xa na seɛe a yeɛe xa.

¹⁹ Na kitabun luma nɛn a dɛxɔn. A xa a xaran bɔxɔn birin a siimayani, alogo a xa gaxu Alatala a Ala yeɛ ra, a mɔn yi nɔ a sariyan nun a tɔnne suxudeni naxanye seɛɛxi a kui.

20 Na nan a ligama, a mi a yete rafisama a ngaxakedenne xa, a fata sariyan ma yiifanna ma hanma kəmenna ma. Nayi, a mangaya xunkuyen sōtoma nən, a tan nun a diine Isirayila yamaan tagi.

18

Saraxaraline wanla

1 Saraxaraline, Lewi bənsənna muxune, ne mi bəxə yitaxun daxin sōtoma e kēen na alo Isirayila muxu gbətəye. E baloma saraxane nan na naxan nalima Alatala ma tēen na. Na nan findixi e kēen na.

2 E mi kēe sōtoma e ngaxakedenne tagi. Alatala nan findima e kēen na alo a a fala e xa kii naxan yi.

3 Isirayila kaane na fa jingen na hanma yexēna saraxa badeni, ito nan findima Lewi kaa saraxaraline gbeen na: suben balaxana, a gbəgbəna, e nun a buru subene.

4 E mən xa e bogise singe saraxane so e yii: murutuna, manpa nənəna, turena, e nun e yexēe xaben naxan singe maxabaxi.

5 Alatala e Ala Lewi bənsənna nan sugandixi bənsənna birin tagi alogo e tan nun e diine xa wali Alatala xinla binyadeni waxatin birin.

6 Xa Lewi bənsənna muxuna nde keli Isirayila taana nde yi a dəxi dənaxan yi, a siga na yireni Alatala dənaxan sugandima,

7 mēnni, a lanma a xa wali Alatala a Ala xinla a fe ra, a ngaxakeden Lewine dēxən naxanye walima Alatala yetagi.

8 A lan nən a yi balon sōtə alo saraxaraliin bonne, hali a to a yii seene matixi, a gbeti sōtə.

Yiimatone nun kəeramuxune fe

9 E na so bəxəni Alatala e Ala dənaxan fima e ma, e nama so kəwali xəsixine yi mən kaane naxanye ligama.

10 Muxun nama lu e ye naxan a diin ganma saraxan na hanma yiimatona hanma koron bənbəna hanma seri kanna hanma kəeramuxuna,

11 hanma tirin tiina hanma naxan barinne maxədinma hanma jinan kanne, hanma barin kiine.

12 Na muxu sifan mi rafan Alatala e Ala ma. Alatala e Ala siyani itoe kedima nən e ye ra na kəwali xəsixine fe ra.

13 E kəwanle xa kamali Alatala e Ala ye ra yi.

14 E siyaan naxanye kedima, ne biraxi yiimatoon nun koron bənbən xuiin nan fəxə ra, koni Alatala e Ala mi tinje e tan yi na liga.

Ala nabine rafama nən

15 Alatala e Ala nabina nde raminima nən e ye naxan luma alo n tan. E xa e tuli mati a ra.

16 E naxan maxədin Alatala e Ala ma, e yi malanxi ləxən naxan yi Horebe geyaan fari. E yi a fala, e naxa, “N mi waxi Alatala n ma Ala xuiin name feni sənən. N mi waxi tēe gbeeni ito fan to feni sənən alogo n nama faxa.”

17 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “E naxan falaxi, na fan.

18 N nabiin naminima nən e ye, naxan luxi alo i tan. N nan n ma falan nalima a ma nən, a yi na yeba e xa, n na a yamarin naxan na.

19 Xa muxu yo mi a tuli mati falan na nabiin naxan nalima n xinli, n tan yetēen na kanna makitima nən.

20 Koni xa nabina nde susu, a falan ti n xinli, n mi naxan yamarixi a ma, hanma a yi falan ti ala gbətəye xinli, e xa na kanna faxa.”

21 Yanyina nde, e ye maxədinma nən, e naxa, “En nəe a kolonje di, a Alatala a falan mi a ra?”

22 Xa nabiin falan ti Alatala xinli, a falan mi kamali, Alatala mi na falaxi. Nabiin nan na falaxi a wasoni. Hali e mi gaxu a ye ra.

19

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun Yosuwe 20.1-9

1 Alatala e Ala na siyane halagi, a naxanye bəxən soma e yii, e e kedima nən, e yi dəxə e taane nun e banxine kui.

2 Na na dangu, ε xa taa saxan sugandi bəxəni, Alatala ε Ala naxan fi ε ma.

3 Ε xa kirane rafala siga mənne yi, ε yi yamanani taxun dəxəde saxan, Alatala ε Ala naxan fima ε ma ε kəen na, alogo, faxa tiine birin xa siga na taane yi, e niin yi rakisi.

4 Naxan na faxan ti, a li, a mi a rakelixi a ma, a mi a yitənxi xənnantenyani, na kanna nəe sigε nən na taana nde yi, a niin yi ratanga. Misaala ra, muxun naxan siga fətənni wudi sεgεdeni e nun a lanfana,

5 a wudin sεgεma, bunbin yi koren, a yi a lanfaan li, na yi faxa. Na faxa tiin sifan nəe luyε nən na taana nde yi alogo a niin xa rakisi.

6 Xa kirani kuya, faxa muxun gbeeɲəxə muxun faxa tiin sagatanma nən a xələni han a yi a li, a yi a faxa, hali a mi yi lan a yi faxa bayo a mi a lanfaan faxa feni tənxi xənnantenyani.

7 N yamarini ito fixi ε ma na nan ma. Ε xa taa saxan sugandi marakisi taane ra.

8 Xa Alatala ε Ala ε bəxən nagbo ayi alo a a kəb ε benbane xa kii naxan yi, xa a bəxəni ito birin so ε yii a ε benbane tuli sa naxan na,

9 xa ε yamarini itoe birin suxu a faɲin na, n naxanye falama ε xa to, a ε xa Alatala ε Ala xanu, ε yi bira a kirane fəxə ra, nayi ε mən xa taa saxan sugandi, ε yi e sa taa saxanna bonne fari.

10 Nayi, Alatala ε Ala dənaxan fima ε ma ε kəen na, ε mi təɲεgεtəɲ faxε na bəxəni.

11 Koni xa muxuna nde a boden naɲaxuxi, a a mɛlən, a yi a faxa, xa na kanna siga na taana nde yi,

12 na taan fonne lan nən e xa a suxu, e yi a xali faxa muxun gbeeɲəxə muxun fεma alogo a xa a faxa.

13 Ε nama kininkinin na kanna ma de! Ε xa na faxa ti sifan ɲan Isirayila bəxəni, ε yi hεrin sətə.

Bəxəne danne nun wule sereyane

14 Ε na dəxə bəxəni Alatala ε Ala naxan fima ε ma ε kəen na, ε nama

ε lanfana bəxən danna taxamasenne masiga ε benbane naxanye dəxə.

15 Muxun naxan bata hakən liga hanma gbalona hanma yulubina, na kanna mi lan a xa kiti muxu kedenna sereya baxin xən. Na fe sifan makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan xən.

16 Xa sere ɲaxin sereyaan ba, a yi muxun təɲεgε gbalona nde a fe ma,

17 yεngε fa firinni itoe lan nən e xa siga Alatala batu yireni saraxaraline nun kitisane fεma naxanye walima na waxatini.

18 Kitisane a feen fεsεfεsεma nən. E na a kolon a seren bata wule sereyaan ba, a a ngaxakedenna təɲεgε,

19 nayi ε xa a liga na kanna ra alo a tan yi a ligama a ngaxakedenna ra kii naxan yi nun. Ε xa fe ɲaxin ɲan ε tagi.

20 Muxu gbətεne na feen mεma nən, e yi gaxu. Nayi, e mi fa susuε na fe ɲaxin sifan ligadeni sənən.

21 Ε nama kininkinin na muxu sifan ma: Niin ɲəxən xa fi niin na, yεen yi ɲəxə yεen na, ɲinna yi ɲəxə ɲinna ra, yiin yi ɲəxə yiin na, sanna yi ɲəxə sanna ra.

20

Yengen sariyana

1 Ε na siga ε yaxune yεngεdeni, ε na soo wuyaxi to e nun yεngεso seene nun sofa wuyaxi naxanye wuya dangu ε ra, hali ε mi gaxu. Alatala ε Ala naxan ε raminixi Misiran bəxəni, na luma nən ε xən.

2 Ε nεma ε yitənma waxatin naxan yi yεngε so xinla ma, saraxaraliin xa ti, a falan ti yamaan xa, a naxa,

3 “Isirayila kaane, ε tuli mati! To, ε sigama ε yaxune nan yεngεdeyi. Ε nama tunna xəb ε ma, ε nama gaxu, ε nama kuisan, ε bəɲen nama mini,

4 bayo Alatala ε Ala luma nən ε xən ε yaxune yεngεdeni. A e yεngεma nən ε xa, a yi ε rakisi.”

5 Na waxatini sofa kuntigine fan falan tima nən ganla xa. E naxa, “Muxuna nde ε yε be ba, naxan bata yelin banxi tideni koni a munma so a kui singen? Na kanna xa xεtε a konni,

xa na mi a ra waxatina nde a nɔɛ faxɛ nɛn, muxu gbɛtɛ yi so a banxini.

⁶ Muxuna nde ɛ yɛ be ba, naxan bata manpa binle si, koni a munma e bogine bolon singen? Na kanna xa xɛtɛ a konni, xa na mi a ra waxatina nde a nɔɛ faxɛ nɛn, muxu gbɛtɛ yi a tɔnɔn sɔtɔ.

⁷ Muxuna nde ɛ yɛ be ba, naxan bata ɲaxalandina nde masuxu, koni ɲaxanla munma siga a konni singen? Na kanna xa xɛtɛ a konni, xa na mi a ra waxatina nde a nɔɛ faxɛ nɛn yɛngɛni, muxu gbɛtɛ yi a ɲaxanla dɔxɔ.”

⁸ Sofa kuntigine mɔn sofane maxɔdinma nɛn, e naxa, “Muxuna nde ɛ yɛ be ba, naxan mi fa susuɛ, a gaxuxi? Na kanna xa xɛtɛ a konni alogo a lanfane fan nama tunnaxɔɓ e ma.”

⁹ Sofa kuntigini itoe na yelin falan tiyɛ yamaan xa, e yi sofana ndee findi gali mangane ra.

¹⁰ ɛ na siga taana nde yi yɛngɛ so-deni, ɛ xa mɛn kaane maxɔdin singen, a e xa e yetɛ raxɛtɛ ɛ ma.

¹¹ Xa e tin na ma, e yi taan nabilin yinna rabi ɛ xa, e birin luma nɛn ɛ yamarin bun, e yi mudun fi.

¹² Koni xa e mi tin na ma, e yi ɛ yɛngɛ, nayi ɛ xa na taan bilin.

¹³ Alatala ɛ Ala na taan soma nɛn ɛ yii, ɛ xɛmɛne birin faxa silanfanna ra.

¹⁴ Koni ɲaxanle nun diine nun xuruseene nun nafunla naxanye birin na taan kui, ne birin findima nɛn ɛ gbeen na. ɛ yi ɛ yaxune hɛrisigɛn birin don, Alatala ɛ Ala naxan fixi ɛ ma.

¹⁵ ɛ na nan ligama taane ra naxanye makuya, naxanye mi na taane yɛ ɛ dɔxɔma naxanye yi.

¹⁶ Koni a na findi taane ra Alatala ɛ Ala dɛnaxanye fima ɛ ma ɛ kɛɛn na, ɛ mi sese luma a nii ra mɛnni.

¹⁷ ɛ Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune birin halagima nɛn alo Alatala ɛ Ala a yamarixi ɛ ma kii naxan yi,

¹⁸ alogo e nama ɛ xaran na fe ɲaxine ma e naxanye ligama e suxure batudeni. ɛ yi Alatala ɛ Ala yulubin tongo.

¹⁹ Xa ɛ bata taana nde bilin mɛn kaane yɛngɛ xinla ma, ɛ mi lan ɛ yi na wudine sɛgɛ naxanye bogima. E bogine findima ɛ balon nan na. Na wudi sixine mi findixi ɛ yɛngɛfane ra.

²⁰ Koni wudi binla naxanye bogin mi donma, ɛ nɔɛ ne sɛgɛ nɛn alogo e xa findi yɛngɛso seene ra ɛ xa, ɛ ne rawali na taan yɛngɛdeni han ɛ yi a masɔtɔ.

21

Faxan naxan kari mi kolonxi

¹ ɛ na so bɔxɔni Alatala ɛ Ala dɛnaxan fima ɛ ma, xa ɛ muxu faxaxina nde to burunna ra, a a li a faxa muxun mi kolonxi,

² ɛ fonne nun ɛ kitisane sigama nɛn. Keli binbin yireni han taan naxanye mɛnna rabilinni, e ne yikuyene maliga.

³ E na a kolon taan naxan maso na ra, na taan fonne ɲinge gilɛn nan tongoma naxan munma wali, xun xidi yegen munma xidi naxan xunna ma.

⁴ Na taan fonne ɲinge gilɛn xalima nɛn xudeni naxan mi xɔrima, sansiin munma rawali dɛnaxan yi. E yi a kɔɛɛn gira mɛnni, a faxa.

⁵ Lewi yixɛtɛne, saraxaraline fan fama nɛn, bayo Alatala ɛ Ala ne nan sugandixi a e xa wali a xa, e mɔn yi dubane ti Alatala xinli, e mɔn yi matandi feene nun muxu maxɔlɔne makiti.

⁶ Taan naxan maso binbin yiren na, na fonne xa e yiine raxa ɲinge gilɛn xun ma, e naxan faxaxi xudeni.

⁷ E yi a fala, e naxa, “Nxu tan xa mi faxan tixi, nxu mi a toxi ligɛ.

⁸ Alatala, i xa ito rasuxu i solona seen na Isirayila yamaan xa, i naxan xunbaxi. Yandi, i nama i ya yamaan yatɛ sɔnmane ra na faxa tixina fe yi.” Nayi, Alatala na solona seen nasuxuma nɛn faxa tixina fe yi.

⁹ ɛ na yulubi tongoxin bama yamaan ma, bayo ɛ bata na feen liga naxan tinxin Alatala yɛɛ ra yi.

Muxu suxine yɛngɛni

¹⁰ ɛ na siga ɛ yaxune yɛngɛdeni, xa Alatala ɛ Ala e sa ɛ sagoni, ɛ yi e findi ɛ muxu suxine ra,

11 yanyina nde muxuna nde a yeen tima nen suxu muxu jaxalan tofajina nde ra. Xa na kanna wama a dɔxɔ feni a jaxanla ra,

12 nayi a nɔe a xale nen a konni. Na jaxanla a xunna bima nen, a yi a yii xanle fan maxaba,

13 a yi a doamaan fan masara. A luma nen banxin kui, a yi a fafe nun a nga jan feen liga kike keden. Na xanbi ra, xemɛn nɔe a findɛ a gbeen na nen, a findi a jaxanla ra.

14 Xa a fe rajaxu xemɛn ma, a nɔe a bejinɛ nen, a siga denaxan na a keenɛn. A mi lan sɔnɔn a xa a mati gbetin na, a mɔn mi nɔe a findɛ a konyin na sɔnɔn bayo a bata yi a kolon a jaxanla ra.

Dii forimaan tidena

15 Xa jaxalan firin xemɛna nde yii, keden yi rafan a ma dangu boden na, na jaxalan firinne yi dii xemɛn keden keden bari, koni dii singen yi findi jaxanla diin na naxan mi rafan xemɛn ma,

16 a na wa a keeni taxun feni a diine ra, diin forimaan lan a xa keen naxan sɔtɔ, a mi lan xemɛn xa na so a batena diin yii, a dii singen yi fula a tiden na.

17 A xa a kolon jaxanla naxan najaxuxi a ma, na nan ma dii findixi a dii singen na. A herisigen dɔxɔde firin nan soma dii forimaan yii, bayo na nan singen xemɛn senben yitaxi. A tan nan lan a dii forimaan tiden sɔtɔ.

Dii murutexina

18 Xa xemɛna nde dii xemɛ xalabanten murutexin sɔtɔ, a yi a li a mi a tuli matima a fafe nun a nga xuiin na, e bata kata e xa a xuru koni a mi e xuiin suxi,

19 a fafe nun a nga xa a suxu, e yi a xali taan fonne fema taan so deen na.

20 E yi a fala e xa, e naxa, "Nxɔ diini i ra, a xalabanten, a mɔn murutexi. A mi nxu xuiin suxuma. Sabaan nun dɔlɔn nan nafan a ma."

21 Nayi, taan xemɛne birin a magɔlɔnma nen han a faxes. E xa fe jaxin jan e tagi. Isirayila kaane na feen mema nen, e gaxu.

Muxu binbin singanxina

22 Xa e muxun faxes, naxan bata gbalo feen liga, a lan a xa faxes naxan ma, e mɔn yi a binbin singan wudin na,

23 a binbin mi lan a xa xi singanxi han xɔtɔnni. A lan nen a xa maluxun na lɔxɔni, bayo Ala bata na muxu singanxin danga. E nama na binbi singanxina dangan lu yamanani, Alatala e Ala denaxan fima e ma e keen na.

22

I muxu boden yii seene masuxu

1 E na e ngaxakedenna jingen hanma a yexɛɛn to, a sigama burunna xun xɔn, e nama e xun xanbi so a yi. E lan nen e xa a xali a kanna fema.

2 Xa e ngaxakedenna konna makuya, hanma e mi a yire kolon, e xa xuruseen xali e konni. E yi a ramara han e a kanna to waxatin naxan yi, e yi a so a yii.

3 E na nan ligama a sofanla fan na, a domana, e nun a seen naxan birin lɔxi ayi. E mi lan e xa e xun xanbi so ne yi.

4 Xa e ngaxakedenna sofanla hanma a jingen to biraxi kiraan xɔn, e nama e xun xanbi so a yi. E lan nen, e xa a mali a rakele.

Xemɛn nun jaxalan domane

5 Jaxanla mi lan a yi xemɛ doamaan nagodo a ma. Xemɛn fan mi lan a jaxalan doamaan nagodo a ma. Muxun naxanye na fe sifan ligama, na kanne mi rafan Alatala e Ala ma.

Daliseen masuxu kiina

6 E na a to kiraan xɔn ma, xɔliin bata a teen sa wudin kɔe ra, xa na mi a ra bɔxɔn ma, a nga felenxi a xelene ma, xa na mi a ra a diine ma, e mi lan e xa a nga nun a diine tongo e bode xɔn.

7 E xa a nga bejin, a xa siga. E yi a diine tan tongo. Nayi, e siimaya xunkuyen nun herin sɔtɔma nen.

Muxune xa ratanga

8 Xa i banxi nenen ti, i yi foye suxundeni tɔn banxin kɔe ra alo kore banxina, i xa a rabilin sansandin na alogo muxuna nde nama bira lɔxɔna nde, a faxes, fata i ya banxin ti kiin na.

Fe yibasanna fe

⁹ I nama sansi siya firinna si i ya manpa bili nakoni, xa na mi a ra a bogin findima se haramuxin nan na.

¹⁰ I nama xun xidi yegen xidi jingen nun sofanla xunne ma e bode xon i yi xeen bi.

¹¹ I nama domain nagodo i ma naxan soxonxi yexee xabe garin nun gese futu garin basanxin na.

Gubana

¹² I xa luti denbexine singan i ya gubaan tongon naaninne ra.

Kiti xodexene naxanla fe yi

¹³ Xa xemena nde naxanla dexo, e yi kafu, a feen yi ranaxu xemen ma,

¹⁴ a yi a xili kala folo, a naxa, "N bata naxanli ito dexo, koni nxu to kafu, n yi a li, a mi yi Alaa kiraan xon."

¹⁵ Na na liga, sungutunna fafe nun a nga sereya seen xalima nen taan fonne fema taan so deen na, naxan a yitama a sungutun nasolonxin nan yi a ra.

¹⁶ A fafe ito nan falama, a naxa, "N bata n ma dii temen fi xemeni ito ma, koni a mi rafaan a ma sonon.

¹⁷ A bata wulen sa a xun ma, a sungutun nasolonxin mi yi a ra." Sungutunna sot muxune xa na futun nasonyaya sereya dugin sa taan fonne yetagi.

¹⁸ Taan fonne na xemen suxuma nen, e yi a fe naxin saran a ra.

¹⁹ E na a makiti, e xa a yangin, a gbeti gbanan kemme so sungutunna fafe yii, bayo a bata Isirayila naxanla nde xili kala. Na xanbi a lanma nen naxanla mon xa xete xemen konni. A nema a siimayani, a mi noe a me na naxanla ra.

²⁰ Koni, xa jondin nan na feen na, sereya se yo mi na naxan a yitama a bata futun nasonyaya,

²¹ na naxanla xalima nen a fafe a banxin deen na. Taa yi kaane yi a magolon han a faxa, bayo a bata yagi feen liga, naxanla mi lan a xa naxan liga Isirayila bxonni. A bata kemme feen kolon a a fafe konni waxatin naxan yi. E xa fe naxin jan e tagi.

²² Xa e xemen nun naxanla suxu naxan findixi kemme gbete a naxanla ra, e saxi, na fe naxi raba firinne lan nen e xa faxa, naxanla nun xemena. E xa fe naxin jan Isirayila bxonni.

²³ Xa xemen naralan sungutunna nde ra taan kui, naxan bata masuxu, e yi kafu,

²⁴ e xa na muxu firinne xali taan so deen na, e yi e magolon han e faxa. Sungutunna faxama nen bayo a mi sonxon natexi taan kui. Xemen fan faxama nen bayo a bata naxalan masuxin futun kala. E xa fe naxin jan e tagi.

²⁵ Koni xa xemen naralan sungutunna ra burunna ra, naxan bata masuxu, a yi fu a ma, na kemme nan gbansan faxama.

²⁶ E nama fefe liga sungutunna ra bayo a mi fe naxi yo ligaxi a lan a xa faxa naxan ma. Na feen luxi nen alo xemen naxan fu a boden ma alogo a xa a faxa.

²⁷ Amasoto xemen naralanxi sungutunna ra burunna nan na. Hali sungutunna kemme kanni ito sonxon nate, muxu yo mi yi na naxan yi a ratange.

²⁸ Xa xemen naralan sungutunna ra naxan munma masuxu, a yi fu a ma, muxuna nde yi e to na feen xun na,

²⁹ na xemen xa gbeti gbanan tonge suulun so sungutunna fafe yii, a yi sungutunna dexo a naxanla ra, bayo a bata a futun kala. A nema a siimayani, a mi noe a me na naxanla ra.

23

¹ Xemen nun a fafe a naxanla nama kafu, alogo a nama a fafe rayagi.

Muxun naxanye mi lan Alaa yamaan malanni

² Muxun naxan tegexi, hanma a bari seen bolonxi, na kanna mi lan a siga Alatalaa yamaan malanni.

³ Naxanye na kafu sariyatareyani, e diin bari, na diin fan mi daxa a siga Alatalaa yamaan malanni han a yixete fudena.

⁴ Amonine nun Moyaba kaane mi sig Alatalaa yamaan malanni hali e yixete fudena.

⁵ A ligama na kiini habadan bayo siyani itoe mi faxi ε ralandeni burun nun igen na e yii, ε yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi. E Beyori a dii Balami saren fi nen ε xili ma keli Petori taani Mesopotamiya yamanani alogo a xa ε danga.

⁶ Koni Alatala ε Ala mi tin a tuli matiyε Balami ra. A bata dangan masara barakan na bayo ε rafan Alatala ε Ala ma.

⁷ E nama e mali bɔɲε xunbenla nun herin sɔtɔ feen na ε siin birin yi.

⁸ E nama Edɔn kaane rapaxu bayo ε ngaxakedenna nan e ra. E nama Misiran kaane rapaxu bayo ε waxatina nde ti nen e bɔxɔni.

⁹ E yixεte saxanden nɔε sɔε nen Alatalaa yamaan malanni.

Daaxaden sariyanna fe

¹⁰ E na siga ε yaxune yengɛdeni, ε yi daaxa yirena nde yi, ε lan nen ε xa ε ye te ratanga fe jaxin birin ma.

¹¹ Xa xεmena nde ε ye naxan mi sarijanxi, igen bata mini a xεmeyani kɔεen na, a xa mini daaxaden fari ma.

¹² Ninbanna ra, a xa a maxa. Sogen na godo waxatin naxan yi a nɔε sɔε nen daaxadeni.

¹³ E xa yirena nde sugandi daaxaden fari ma, na yi findi xandaan na.

¹⁴ Wali sena nde xa lu ε goronne ye, alogo ε na siga xandani, ε xa yinla ge, ε yi ε makoon naba, ε benden naxεte a ye ma.

¹⁵ E daaxaden lan nen a xa sarijan, bayo Alatala ε Ala masiga tiden na a ra ε kantan feen na, a yi ε yaxune sa ε sagoni. Xa a fe jaxin li daaxadeni, a a makuyama ε ra nen.

Konyi sariyana

¹⁶ Xa konyina nde a gi a kanna ma, a yi a yigiya ε konni, ε nama a xali a kanna fema de!

¹⁷ A lan nen a xa dɔxɔ ε dexɔn taani, a na wa lu feni denaxan yi. E nama jaxu a ra.

Yalunyana fe

¹⁸ Isirayila xεmena hanma jaxanla nama findi yalunden na.

¹⁹ Yalunde gilen sarena, hanma yalunde xεmen sarena, na mi lan a xa so Alatala ε Ala banxini ε de xui yo rakamali feen na, bayo Alatala ε Ala na fe sifan rapaxuxi.

Donla nun de xuina

²⁰ E na sena nde doli ε ngaxakedenna ma, gbetina, donsena, xa na mi a ra se gbete, ε nama tɔnɔ yo sa a fari.

²¹ E nɔε tɔnɔn fenje nen xɔɲen na, koni ε ngaxakedenna tan mi a ra de. E xa na sariyan suxu ε bɔxɔni, ε denaxan sɔtɔma, alogo Alatala ε Ala xa barakan sa ε kewanle birin yi.

²² I na de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i nama i madigan a rakamali feen na, xanamu Alatala i ya Ala a maxɔdinma nen i ma, i yi findi yulubi tongon na.

²³ Xa i mi de xui tongo, yulubi fe mi a ra.

²⁴ Koni xa i de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i lan nen i xa a rakamali ki fari alo i a jɛnige kii naxan yi.

²⁵ I nɔε manpa bogina nde be nen i gbeen mi naxan na, i yi a don, han i lugo, koni i nama nde sa i ya goronni.

²⁶ I na so murutu xεen na, i gbee mi naxan na, i nɔε tɔnsɔnna ndee bolonje nen i yiin na, koni i nama i ngaxakedenna a murutun xaba wɔlitɛn na.

24

Futu kalana fe

¹ Xa xεmena nde jaxanla dɔxɔ, a fe yi rapaxu a ma, nayi, a e futu kala kediri nan sebema, a a so a yii, a yi a rasiga a konni.

² Jaxanla to bata keli xεmen konni, a nɔε dɔxe nen xεme gbete xɔn.

³ Xa a fe sa rapaxu na xεmen fan ma, a e taxun kediri sebe, a yi a so a yii, a yi a rasiga a konni, hanma xa na xεmen sa faha,

⁴ xεme singen naxan a mexi a ra, na mi lan a yi a tongo sɔnɔn, a findi a jaxanla ra, bayo a bata haramuya a ma. Alatala na fe sifan rapaxuxi. E mi lan ε xa na yulubi sifan liga bɔxɔni

Alatala ε Ala denaxan soma ε yii ε keen na.

Muxu feen sariyana

⁵ Xemen naxan baxi naxanla dɔxɔdeni, a mi lan a xa so sofoyani. Kontɔfili gbete yo mi lan a xa lu a ma han ne keden alogo a xa a naxanla masuxu a naxan dɔxi, a a rasewa.

⁶ E mi lan ε xa wuli ngaan nun wuli diin dɔxɔ tolimani, xa na mi a ra wulin diin gbansanna, bayo na findima balotareyaan nan na.

⁷ Xa Isirayila kaana nde a ngaxakedenna suxu nɔni, a yi a findi konyin na, hanma a a mati, a lan nen na kanna xa faxa. E fe naxin naxanma ε tagi na kiini.

⁸ Xa fure naxin bata mini muxuna nde fatin ma ε xa a liga alo Lewi yixeten saraxaraline a fala ε xa kii naxan yi. N na e yamari naxan na, ε xa na birin suxu ki faji.

⁹ Alatala ε Ala naxan ligaxi Mariyama ra ε keli xanbini Misiran yi, ε xa ε miri na ma.

¹⁰ Xa ε ngaxakedenna nde sena nde dɔxɔ ε ma tolimani, ε nama so a banxini na tolima seen tongodeni.

¹¹ E xa lu tanden ma, na kanna xa mini na tolima seen na.

¹² Xa yiigelitɔn na a ra, a yi a gubaan so i yii tolimaan na, i nama a ramara han keen na.

¹³ I xa a raxete a ma sogen godo waxatini, alogo a xa xi a yi, a barikan bira i xa. Na yatema nen tinxinna ra Alatala i ya Ala yee ra yi.

¹⁴ I nama naxu yiigelitɔ walike tɔrxine ra, a na findi i ngaxakeden Isirayila kaan na hanma xɔnen na naxan dɔxi i konni.

¹⁵ I xa a wanla saranna so a yii lɔxɔ yo lɔxɔ benun sogen xa godo, bayo yiigelitɔn nan a ra, a xaxili tixi a saranna nan na. Xa a mawuga Alatala xa i ya fe yi, i findima nen yulubi tongon na.

¹⁶ Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra.

¹⁷ I nama kiti kobin sa xɔnen ma hanma kiridina. I nama kaja gilena a gubaan nasuxu tolimaan na.

¹⁸ I nama ninan, a i findi nen konyin na Misiran yi, Alatala i ya Ala nan i xunba. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

¹⁹ I na seen xaba xeen ma, tonsanna naxanye na lu e xari ma, i nama ne matongo. I xa e lu na xɔnene nun kiridine nun kaja gilene xa. Nanara, Alatala i ya Ala i barakama nen i ya wanle birin yi.

²⁰ I na i ya oliwi binle bogine malan, e bogin naxanye na lu e keera, i mi lan i xa xete ne badeni. I xa e lu na xɔnene nun kiridine nun kaja gilene xa.

²¹ I na i ya manpa bogine fan ba, e bogin naxanye na lu e ra, i mi lan i xa xete ne badeni. I xa e lu na xɔnene nun kiridine nun kaja gilene xa.

²² I nama ninan, a i findi nen konyin na Misiran yi. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

25

Bosa rabɔnbɔna

¹ Xa xeme firin yenge, e na siga kitisane fema alogo e xa e makiti, kitisane xa yoon fi nɔndi kanna ma, wule falana kala tixin yi saran a ra.

² Xa wule falan lanma a xa bɔnbɔ, kitisaan xa a rasa bɔxɔni, e yi a bɔnbɔ a yee xari bosaan ye yatɔn na a lan a xa naxan sɔtɔ fata sariyan na.

³ Na kui, ε mi lan ε xa dangu bosaan ye tonge naanin na. Xa ε nde sa na fari, ε bata ε ngaxakedenna rayagi.

Ningena wanla

⁴ I na ningen ti malo bodonna ra, i nama a deen xidi.

Kaja gile diitare kanna fe

⁵ Xa ngaxakeden ma xeme firinne dɔxi yire kedenni, keden yi faxa a mi dii bari, na naxanla mi lan a xa dɔxɔ xeme gbete xɔn ma denbayaan fari ma. A lan a xa dɔxɔ a xemena ngaxakedenna nde nan xɔn, a findi a naxanla ra.

⁶ A dii singen naxan barima, na lan a xili sa faxa muxun xun ma, alogo a xinla nama lo ayi Isirayila boxoɓɓi.

⁷ Xa xemen tondi a ngaxakedenna a naxanla doxe, kaja gilen xa siga taan so deen na taan fonne denaxan yi, a a yeba e xa, a naxa, “N ma xemena ngaxakedenna mi tinxi n ma fe ma. A bata tondi dii fideni a ngaxakedenna ma Isirayila bɔnsɔnne ye, naxan lan a xili sa a xun ma.”

⁸ Taan fonne xemen xilima nen, e yi a maxodin. Xa a tondi a ngaxakedenna a naxanla doxe,

⁹ kaja gilena a masoma nen a ra taan fonne ye xori, a sankidin ba a xemena ngaxakedenna sanni, a yi a de igen puru a yetagi. A yi a fala, a naxa, “Ito nan ligama xemen na naxan tondima mayixeten fideni a ngaxakedenna ma.”

¹⁰ Nayi, na xemena a denbayaan xili bama Isirayila yi ikiini, “Sankidi ba denbayana.”

Naxan mi daxa yengeni

¹¹ Xa xeme firin yengema, na nde keden ma naxanla yi siga a xemen badeni boden yii, xa a boden xemya yiren suxu,

¹² e nama kininkinin na naxanla ma. E xa a yiin bolon a ra.

Tinxinna yulayani

¹³ E nama kilo firin xali e sagbaan kui naxan mi kamalixi, keden binya, boden yelefu.

¹⁴ E nama liga se firin fan lu e konni naxan mi kamalixi, keden xungbo, boden xurun.

¹⁵ Kilo kamalixin nun liga se kamalixin nan lan a xa lu e yii. Nayi, e siimaya xunkuyen sotoma nen boxoɓɓi Alatala e Ala denaxan soma e yii.

¹⁶ Naxan yo na na liga, a mayifuun ti, na muxu sifan mi rafan Alatala e Ala ma.

Amalekine yaxuya fena

¹⁷ E nama jinan Amalekine naxan liga e ra e to yi keli Misiran yi.

¹⁸ E mini nen e ma kiraan xon, e yi xanbiralune ye rasa. Na waxatini, e

yi xadanxi han! Ala ye ragaxu yo mi yi e yi.

¹⁹ Iki, Alatala e Ala na e rasabati e rabilinna yaxune ye xori na boxoɓɓi a denaxan soma e yii, e xa Amalekine raxori han e xinla yi tunun dunuɓa yi. E nama jinan na xon!

26

Bogi se singene nun yaganna fe

¹ E na so boxoɓɓi Alatala e Ala naxan fima e ma e keen na, a yi findi e gbeen na, e na doxo menni waxatin naxan yi,

² e birin nde bama nen e boxon bogi se singene ra, na boxoɓɓi Alatala e Ala denaxan fima e ma. E xa a sa deben kui, e yi a xali na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima a xinla mataxon denaxan yi.

³ E sigan saraxaraline nan fema naxanye walima na waxatini. E yi a fala e xa, e naxa, “N na a falama to Alatala en ma Ala xa, a n bata so na boxoɓɓi, a a kolo naxan ma fe ra a a soma en benbane yii.”

⁴ Saraxaraliin deben nasuxuma nen e yii, a a doxo Alatala e Alaa saraxa ganden yetagi.

⁵ E falani ito nan tima Alatala e Ala xa, e naxa, “N benban findixi Arami kaan nan na, sigatiina. A siga nen Misiran yi, e nun a muxune. E yi doxo na. E yi findi siya gbee senbemaan na, muxu wuyaxi.

⁶ Koni Misiran kaane nxu naxankata nen, e nxu toro, e konyiya xodexen sa nxu ma.

⁷ Nxu yi Alatala maxandi, nxu benbane Ala. A yi nxo maxandi xuiin name, a mon yi nxo mantarone to, e yi fe naxine nun fe xodexen naxanye doxoma nxu ra.

⁸ Alatala yi nxu ramini a senben nun non nun fe magaxuxine nun taxamasenne nun kabanakone ra Misiran yi.

⁹ A yi fa nxu ra han be, a yi boxoɓɓi ito so nxu yii, nonon nun kumin gbo denaxan yi.

¹⁰ Na nan a toxi, iki, Alatala, n faxi boxon bogi se singeni itoe ra i tan fema, i naxanye fixi n ma.”

Ɛ deben dɔxɔma nɛn Alatala ɛ Ala yɛtagi, ɛ yi ɛ xinbi sin a xa.

¹¹ Ɛ tan nun Lewine nun xɔɓɛn naxanye ɛ tagi, ɛ birin yi sɛwa ɛ bode xɔn ma se fajine fe ra Alatala ɛ Ala naxan fixi ɛ ma e nun ɛ denbayana.

¹² Nɛɛ saxandene findixi yagan nɛɛne nan na. Ɛ na yelin yaganna malanɛ, ɛ xa a so Lewine nun xɔɓɛne nun kiridine nun kaɓa gilene nan yii naxanye ɛ taane yi. Ne fan yi e dege, e yi lugo.

¹³ Na waxatini, ɛ falani ito nan tima Alatala ɛ Ala xa, ɛ naxa, “Naxan findixi i gbeen na, n bata a birin namini n konni. N bata a so Lewine nun xɔɓɛne nun kiridine nun kaɓa gilene yii alo i a yamarixi kii naxan yi. N mi i ya yamari yo matandixi hanma n jinan a xɔn.

¹⁴ Hali sayaan to so n ma n mi i ya yaganna siyadin don, hanma n yi a xunnakala fe haramuxini, hanma n yi barinne ki nde ra. N bata i xuiin suxu, Alatala n ma Ala. I naxan yamarixi n ma, n bata na birin liga.

¹⁵ I xa i miri nxu ma ariyanna yi, i dɔxɔde sarijanxini. I yi Isirayila baraka, i ya yamana e nun i bɔxɔn naxan fixi nxu ma, i i kɔlɔ naxan ma fe ra nxu benbane xa, nɔnɔn nun kumin gbo dɛnaxan yi.”

Fala raɓanna sariyana fe yi

¹⁶ Alatala ɛ Ala bata ɛ yamari to, a ɛ xa a tɔnne nun a sariyane suxu ki fajii! Ɛ xa ɛ nɔxɔ lu e xɔn ma ɛ bɔɓɛn birin na e nun ɛ niin birin yi.

¹⁷ Ɛ bata ɛ dɛ ti Alatala xa to, a a tan nan ɛ Ala ra, a ɛ birama nɛn a kirane fɔxɔ ra, a ɛ a tɔnne nun a yamarine nun a sariyane suxuma nɛn.

¹⁸ Alatala fan bata a dɛ ti, a ɛ tan findima a gbee yamaan na, alo a a falaxi ɛ xa kii naxan yi. Ɛ xa a yamarine suxu,

¹⁹ alogo a xa ɛ rafisa a siya daxine birin xa. Ɛ nɔrɔn nun ɛ xinla nun ɛ sɛnɓɛn danguma nɛn e birin na. Ɛ mɔn yi findi yama rasarijanxin na Alatala ɛ Ala xa, alo a a fala kii naxan yi.

27

Duban nun dangana fe

¹ Nabi Musa yi yamarini ito fi Isirayila kaane ma fonne yɛɛ xɔri, a naxa, “Ɛ xa yamarini itoe birin suxu n naxanye fiin to.

² Ɛ nɛma Yurudɛn baan gidin waxatin naxan yi, siga na bɔxɔni Alatala ɛ Ala naxan soxi ɛ yii, ɛ xa gɛmɛ gbeene ti, ɛ e mafixa.

³ Ɛ yi sariya falani itoe birin sɛbɛ e ma, ɛ na gidi waxatin naxan yi, ɛ so na bɔxɔni Alatala ɛ Ala naxan soma ɛ yii, nɔnɔn nun kumin gbo dɛnaxan yi alo Alatala ɛ benbane Ala a fala ɛ xa kii naxan yi.

⁴ Ɛ na yelin Yurudɛn baan gidɛ, ɛ xa gɛmɛni itoe ti Ebali geyaan fari, ɛ yi e mafixa, alo n na yamarima ɛ ma kii naxan yi to.

⁵ Ɛ xa gɛmɛne malan Alatala ɛ Ala xa saraxa ganden na mɛnni, wure walise mi dinxi gɛmɛn naxanye ra.

⁶ Ɛ gɛmɛne nan matongoma, ɛ yi Alatala ɛ Alaa saraxa ganden nafala. Ɛ yi saraxa gan daxine ba Alatala ɛ Ala xa na fari.

⁷ Ɛ mɔn xa bɔɓɛ xunbeli saraxane fan ba mɛnni, ɛ e don, ɛ sɛwa Alatala ɛ Ala yɛtagi.

⁸ Ɛ gɛmɛn naxanye tixi, ɛ xa Alaa sariya falane sɛbɛ ne ma, ɛ yi e kɛrɛndɛn ki fajii.”

⁹ Musa nun saraxaraline, Lewine mɔn yi falan ti yamaan xa, e naxa, “Isirayila yamana, ɛ sabari. Ɛ yi ɛ tuli mati. Ɛ bata findi Alatala ɛ Alaa yamaan na to.

¹⁰ Ɛ xa Alatala ɛ Alaa falan namɛ. Ɛ xa a yamarine nun a tɔnne suxu, n naxanye yamarima ɛ ma to.”

¹¹ Na lɔxɔ kedenni, Musa mɔn yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa,

¹² “Ɛ na Yurudɛn baan gidi waxatin naxan yi, bɔnsɔnni itoe xa ti Garisimi geyaan fari, e duba yamaan xa: Simeyɔn nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Yusufu e nun Bunyamin.

¹³ Bɔnsɔnni itoe xa ti Ebali geyaan nan fari, e dangan ti: Rubɛn nun Gadi nun Aseri nun Sabulon nun Dan e nun Nafatali.

14 Lewine falan tima nen Isirayila birin xa e xui yitexin na.”

15 E naxa, “Ala xa na kanna danga naxan na suxuren nafala, hanma se gbetε rafalaxi wure raxulunxin na, a yi a batu wundoni. Na se sifan naxaxu Alatala ma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

16 “Ala xa na kanna danga naxan na a fafe nun a nga rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

17 “Ala xa na kanna danga naxan na a bodena bɔxɔn danne taxamasenne masiga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

18 “Ala xa na kanna danga naxan na danxutɔɔn ti kira jaxin xɔn.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

19 “Ala xa na kanna danga naxan na kiti jaxin sa xɔɔn ma hanma kiridina hanma kaja gilena.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

20 “Ala xa na kanna danga naxan nun a fafe a jaxanla kafuma, bayo a bata a fafe rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

21 “Ala xa na kanna danga naxan na yenyeyaan liga suben xɔn.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

22 “Ala xa na kanna danga naxan nun a magilen kafuma, a fafe a dii temena, hanma a nga a dii temena.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

23 “Ala xa na kanna danga naxan nun a bitan jaxanla kafuma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

24 “Ala xa na kanna danga naxan na a boden faxes wundoni.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

25 “Ala xa na kanna danga naxan na dimi yi seene rasuxu tɔɔɔɔden faxes feen na.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

26 “Naxan mi sariya falani itoe suxuma a yi e liga, Ala xa na kanna danga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

28

Dubane fe

Saraxaraline 26.3-13 nun Sariyane 7.12-24

1 Xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu ki faji, ε yi yamarini itoe suxu n naxanye soxi ε yii to, nayi Alatala ε rafisama nen bɔxɔn siyane birin xa.

2 E baraka feni itoe nan sɔtɔma, xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu:

3 A barakan sama nen ε fe yi taan kui e nun xεene ma.

4 A barakan sa ε dii barin nun ε bɔxɔn bogi seene nun ε xuruse kurune nun jingene nun yεxεene yi.

5 A yi barakan sa ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi.

6 A yi ε baraka ε somatɔɔn nun ε minimatɔɔn na.

7 E yaxune na keli ε yengedeni, Alatala e kedima nen ε yεε ra. Xa e so kira keden nan xɔn, e e gima nen ε yεε ra kira solofere xɔn.

8 Alatala ε Ala barakan sama nen ε gbengbene yi, e nun ε wanle birin yi. A barakan sama ε fe yi na bɔxɔni a denaxan fima ε ma.

9 Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, ε mɔn yi bira a kirane fɔxɔ ra, a ε findima a yamaan na nen alo a a kɔlɔ ε xa kii naxan yi.

10 Bɔxɔn siyane birin a kolonma nen nayi, a Alatala xinla bata fala ε xun ma, e gaxu ε yεε ra.

11 Alatala ε herisigen fari sama nen na bɔxɔni a a kɔlɔ ε benbane xa naxan ma fe ra a a soma ε yii. E dii wuyaxi barima nen, ε xuruseene dii wuyaxi xalima nen, a mɔn yi barikan sa ε bɔxɔn bogi seene yi.

12 Alatala koren nabima nen ε xa, a igen namaraxi denaxan yi, alogo a xa tulen nafa ε bɔxɔne ma a waxatini, a ε wanle birin nasɔɔya. Siya wuyaxine fama ε dolideni nen, koni ε tan mi donla tongoma.

13 Alatala ε tima nen yεen na. E mi luyε dɔnxen na mumε! Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, n naxanye falama ε xa to, a ε yitema nen bonne xa, ε mi luyε e bun mumε!

14 E nama yamarini itoe bejin n naxanye falaxi ε xa, ε siga yiifanna

ma hanma kəmenna ma, ε yi bira ala gbetene fɔxɔ ra, ε yi e batu.

Dangane fe

Saraxaraline 26.14-46

¹⁵ Xa ε tondi Alatala ε Ala xuiin suxe, xa ε tondi a yamarine nun a tɔnne suxe, n naxanye falama ε xa to, nayi dangani itoe nan fama ε ma, e yi ε suxu.

¹⁶ Ala ε dangama nen taani e nun xeene ma.

¹⁷ A dangan sama nen ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi.

¹⁸ A dangan sa ε dii barin nun ε bɔxɔn bogi seene nun ε xuruse kurune nun jingene nun yexεene yi.

¹⁹ A yi ε danga ε somatɔn nun ε minimatɔn na.

²⁰ Alatala dangan nun mayifuun nun fe magaxuxin nafama ε ma nen ε wanle birin yi han ε sa halagi, bayo ε bata fe jaxin liga, ε to xete a fɔxɔ ra.

²¹ Alatala fitina furen nadinma ε ma nen han ε birin yi jnan na bɔxɔni ε sigama denaxan masɔtɔdeni.

²² Alatala ε doyenma nen furen na, e nun fati mawolonna nun fati makusinna. A fama nen kuye wolonna ra, e nun furuna, sansine funduma nen hanma e kun. Feni itoe ε tɔrɔma nen han ε halagi.

²³ Kuyen xarama nen, bɔxɔn fan yi xɔdɔxɔ ayi alo wurena.

²⁴ Alatala yi ε tulen masara gbangbanna ra keli kore, godo xeene ma, han ε birin yi halagi.

²⁵ Alatala a ligama nen, ε yi halagi ε yaxune yetagi. Xa ε siga e yengɛdeni kira keden nan xɔn, ε gima nen e yee ra kira solofere xɔn. Dunuɔna muxune birin kabema nen ε kalana fe ra.

²⁶ Xɔline nun burunna subene ε binbine donma nen. Muxu yo mi e kedi.

²⁷ Alatala ε tɔrɔma nen setene ra alo a naxan liga Misiran kaane ra. A ε tɔrɔ bontenbandunna nun gasine ra, e nun maxεnxenna naxan mi danma.

²⁸ Alatala ε findima nen danxutɔne ra, a faan naso ε yi, ε yi findi fatɔne ra.

²⁹ Yanyin na ε sigati kiin yi ε yifu alo danxutɔne. E wali yo mi lanje. E lu tɔre, e yi ε yii geli. Muxu yo mi nɔe ε be e yii.

³⁰ E na jaxalandin masuxu, xeme gbetε fuma a ma nen. E na banxin ti, ε mi soε a kui. E na manpa binle si, ε mi nɔe e bogine donje.

³¹ E jingene kɔe raxabama nen ε yee xɔri, ε mi e suben donje. E ε sofanla bama nen ε yii, ε mi a masɔte. E yexεene soma nen ε yaxune yii, muxu yo mi ε maliye.

³² E dii xεmεne nun dii tεmεne soma nen siya gbeten yii alo konyine ε yee xɔri. E xadanma nen e yee ra kira yitodeni, koni fεre yo mi luyε ε xa, ε yi e mali.

³³ Xɔjεne baloma ε sansine nan na. E wanla naxan birin kema, a tɔnɔn findima e gbeen nan na. E ε rayarabima nen, e yi ε jaxankata ε siin birin yi.

³⁴ E na feni itoe birin to, ε luma nen alo fatɔne.

³⁵ Alatala sete jaxine ratema nen ε sanne nun ε xinbine ma naxan mi yalanje. E yi din ε fatin birin na, keli ε xunna ma han ε sanne.

³⁶ Alatala ε nun ε mangan kedima nen, ε na naxan dɔxɔ ε xun na, siga bɔxɔni ε tan nun ε benbane mi naxan kolon. Menni ε ala xɔjεne batura nen naxanye rafalaxi wudin na, hanma gemena.

³⁷ Alatala ε xalima siyaan naxanye konni, ne kabema nen ε fe ma, e yi ε magele, e yi ε rayelefu.

³⁸ E sansi gbegbe wolima nen ε xeene ma, koni ε ndedi nan tun xabama, bayo tuguminne dinma nen a birin na.

³⁹ E manpa binle sima nen, ε yi e masuxu ki faji, koni ε mi e igen minje, ε mi e bogine malanje bayo kunle soma e yi nen.

⁴⁰ Oliwi binle luma nen bɔxɔn birin yi, koni ε mi e turen soma ε ma, bayo oliwi bogine yolonma nen.

⁴¹ E diine barima nen, koni e mi luyε ε yii, bayo ε yaxune e xalima nen.

⁴² E wudine nun bɔxɔn bogi seene findima tuguminne nan gbee ra.

⁴³ Xɔjεn naxanye dɔxi ε ye, ne fe matema nen ε xa pon! Koni ε tan ma fe magodoma nen han!

44 E sigama nen e dolideni, koni e tan mi fe e dolo mumε! Ala e tima nen yeen na. E yi lu dɔnxɛn na.

45 Dangani itoe birin fama nen e fɔxɔ ra, e yi e sagatan, e yi e suxu han e birin yi halagi, bayo e bata tondi Alatala e Ala xuiin suxe. E mi a yamarine nun a tɔnne suxi a naxanye soxi e yii.

46 Na findima taxamasenna nun kabanakoon nan na e tan nun e yixetene xa habadan!

47 Bayo e mi tin wale Alatala e Ala xa sewan nun nenige fajini, e yi herini waxatin naxan yi,

48 nayi e walima nen e yaxune xa Alatala naxanye rafama e xili ma. Kamɛn nun min xɔnla e suxuma nen. E magenla luma nen tɔrɔni. E yi wuren xidi e kɔe xanbi ra e goronna tongo, han e yi halagi.

49 Alatala fama nen siyana nde ra, keli yire makuyeni bɔxɔn danna ra. A godoma nen e ma alo singbinna. E mi a xuiin mɛma.

50 E findima muxu ye xɔdexene nan na, naxanye mi xemε fonne binyama, e mɔn mi kininkininje diine ma.

51 E e xuruseene nun e bɔxɔn bogi seene tongoma nen, e yi halagi. E mi e murutun hanma manpana hanma turen naluma e yii. E e jinge diine nun yexεε diine nun siine xalima nen han e yi halagi.

52 E e taane birin nabilinma nen yengeni, na bɔxɔni Alatala e Ala denaxan soma e yii. E e yengema nen han e taan yinna naxanye mate, e laxi naxanye ra, ne yi bira.

53 Yengeni ito yi, e yaxune e rakamεma nen han e yi e diine don, Alatala e Ala naxanye fixi e ma.

54 Hali xemε fajni hinantɔna e tagi, a mi kininkininje a ngaxakedenne ma hanma a jaxanla hanma a dii jεjεne.

55 A mi tinje a diin subeni taxunje e ra, bayo na findixi a balo dɔnxɛn nan na. E yaxune e rayarabima na kii nin e taan birin yi.

56 Hali jaxalan fajni hinantɔna e tagi, naxan mi susue a sanna tiye

bɔxɔn ma, a tan fan mi kininkininje a rafan xemɛn ma hanma a diina.

57 A mi tinje a dii barixin subeni taxunje e ra e nun a diin xunyena, bayo a wama ne don feni wundoni. E yaxune na e rabilin yengeni e fama nen na tɔrɔ sifan na e konni.

58 Xa e mi sariya falani itoe suxu a fajin na naxanye sebexi kitabuni ito kui, xa e mi gaxu Alatala e Ala xili gbee magaxuxin yeε ra,

59 Alatala fitina furene nun fure jaxine dɔxɔma nen e tan nun e yixetene ma naxan magaxu, e mɔn mi yalanje xulen.

60 A fitina furene birin nafama nen e ma, e yi gaxuxi naxanye yeε ra Misiran bɔxɔni. Na furene yi e suxu, e yi e nɔ.

61 Alatala furen sifan birin sanbama e ma nen e nun yihadin birin hali ba naxanye sebexi kitabuni ito kui, han e birin yi halagi.

62 E tan naxanye yi wuya dangu sarene ra kore, e yaten xurunma ayi nen bayo e bata Alatala e Ala xuiin matandi.

63 Alatala fe fajin ligaxi e xa kii naxan yi, a e rawuya ayi kii naxan yi, a mɔn e halagima na kii nin, a yi e faxa. A e bama nen na bɔxɔni e fama naxan masɔtɔdeni.

64 Alatala yi e raxuya ayi siyane birin ye, keli dunuɔna fɔlɔn ma han a danna. E ala gbɛtɛne batuma nen, naxanye rafalaxi wudin nun gemɛn na, e tan nun e benbane mi naxanye kolon.

65 Na siyane tagi, e mi matabu yo sɔtɔma, e mi yire yo sɔtɔma e dɔxɔma denaxan yi. Alatala e bɔjεne wolonma nen, a e yeεne raxadan xi xɔnla ra, a e niine yijaxu e ma.

66 E siimayaan findima kɔntɔfinle nan na, gaxuna e raxuruxurunma nen kɔεen nun yanyin na. E sikema nen e niin yetena fe ra.

67 E na na feene to waxatin naxan yi naxanye ligama, gaxun soma nen e bɔjɛni. Xɔtɔnni, e yi a fala, e naxa, “Xa jinbanna nan yi a ra nun!” Ninbanna ra, e yi a fala, e naxa, “Xa xɔtɔnna nan yi a ra nun!”

⁶⁸ Alatala ε xalima nen kunkine kui Misiran yi, n na a fala denaxan ma, a ε mi menna toma sonon. Menni, xemene nun jaxanle, ε katama nen ε xa ε yete mati ε yaxune ma konyine ra, koni muxu yo mi ε sarama.

⁶⁹ Alatala falani itoe nan ti a layirin na a naxan yamari Musa ma, a xa a xidi e nun Isirayila kaane tagi, Moyaba baxoni, ba layirin na e naxan xidi Horebe geyaan fari.

29

Nabi Musaa kawandi dānxēna

¹ Nabi Musa yi Isirayila yamaan birin maxili, a yi a fala e xa, a naxa:

ε yi Misiran yi waxatin naxan yi, ε a to nen Alatala naxan liga Firawona nun a kuntigine nun a yamanan birin na.

² ε bata fe xdexene to, e nun taxamasenne nun kabanakone a naxanye liga e ra,

³ koni han to Alatala munma xaxinla fi ε ma naxan nœ feni itoe kolonpe. ε yeene mi a toma, ε tunle fan mi a mema.

⁴ N ti nen ε yee ra tonbonni jee tonge naanin. ε domane nun ε sankidine mi kala,

⁵ ε mi burun don, ε mi manpaan min. Alatala na liga nen alogo ε xa a kolon, a a tan nan ε Ala ra.

⁶ ε to so be, Sixon, Xesibon mangana, e nun Ogo, Basan mangana, ne yi fa en yengedeni, koni en yi e nœ.

⁷ ε yi e baxone tongo, ε e yitaxun Ruben bōnsōna nun Gadi bōnsōna muxune ra, e nun Manase bōnsōna fōxō kedenna.

⁸ Nanara, ε lanma ε xa layiri falani itoe suxu ki fani, alogo ε wanle birin xa sonya.

⁹ Isirayila kaane, ε malanxi to Alatala ε Ala yetagi. ε birin be, ε mangane nun ε yee ratine nun ε fonne nun ε kuntigine,

¹⁰ e nun ε jaxanle nun ε diine nun xōnen naxanye wudin segema e nun naxanye igen bama ε xa.

¹¹ ε be to alogo Alatala ε Ala xa layirin xidi e nun ε tan tagi, a yi a kolō.

¹² A ε tan nan a yamaan na, a a tan nan ε Ala ra, alo a a fala ε xa

kii naxan yi, e nun a mōn a kolō ε benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi.

¹³ N mi layirini ito xidima ε tan xan gbansan xa marakolon xon,

¹⁴ ε tan naxanye tixi be Alatala en ma Ala yetagi. N na a xidima ε nun ε yixetene nan fan xa naxanye munma bari singen.

¹⁵ ε a kolon en bu Misiran yi kii naxan yi, e nun en mōn dangu yamanane ra kii naxan yi kira yi be.

¹⁶ ε bata siyani itoe suxure jaxine to: a wudi daxine, a gemen daxine, a gbeti daxine, e nun a xema daxine.

¹⁷ Xeme ba, jaxalan ba, bōnsōn ba, xabila ba, ε sese nama xete Alatala ε Ala fōxō ra, ε siga na siyane alane batudeni. ε a liga ki fani alogo suxure batu yo nama lu ε ye alo sansi salen xolēna.

¹⁸ Na muxu sifan na koloni ito me, a dubama a yete xa nen a bōneni, a naxa, “N bōne xunbenla sōtōma nen hali n to kankanxi n kepaan ma.” Na yi yamana feen birin kala.

¹⁹ Alatala mi dije na kannna ma. Alaa xolon nun a kunfa sarijanxin kelima nen na kannna xili ma. A dangane birin sa a fari naxanye sebexi kitabuni ito kui. A xinla yi lo ayi dunya yi.

²⁰ Alatala na kannna luma nen a danna Isirayila yamaan ye alogo yihadin xa a li naxan findixi layirin dangane ra, naxanye sebexi sariya kitabuni ito kui.

²¹ ε yixeten naxanye fama ε xanbi ra, e nun xōnen naxanye kelima bōxō makuyene yi, ne fitina feene nun fe xdexene toma nen, Alatala naxanye dōxōma ε bōxon na.

²² Dolen nun fōxon luma nen bōxon fari. Sese mi nœ siye, sansi yo mi nœ sole, hali jōxōnde keden mi luye. Yamanan luma nen alo Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi, Alatala taan naxanye kala a xoloni.

²³ Nayi, siya gbetene maxōdinna tima nen, e naxa, “Nanfera Alatala ito rabaxi a bōxon na? A xoloxi nanfera na kiini?”

24 E yabima nen, e naxa, “Feni itoe ligaxi nen bayo yamani ito bata Alatala layirin kala, e benbane Ala naxan xidi e xa, a to e ramini Misiran yi.

25 E bata suxurene batu, e yi e xinbi sin e xa, e mi yi naxanye kolon, Ala mi tinxi naxanye ra.

26 Nanara, Alatala naxankatani ito birin dɔxi bɔxɔni ito ra a xɔlɔni alo a sebe kitabuni ito kui kii naxan yi.

27 Alatala bata a xɔlɔ gbeen dɔxɔ a yamaan na, a yi e ba e bɔxɔni, a yi e rasiga bɔxɔn gbeteni, e denaxan yi iki.”

28 Alatala en ma Ala nan gbee wundo feene ra. Koni feen naxanye makenxi en xa, en nun en ma diine nan gbee ne ra habadan! A lan nen en xa sariya falani itoe birin suxu.

30

Alaa layirina

1 N feen naxanye birin falaxi e xa, dubane nun dangane, ne birin kamalima nen. Alatala e Ala na e raxuya ayi waxatin naxan yi siya gbetene ye, e mirima nen feni itoe ma.

2 E yi xete Alatala e Ala ma, e mon yi a xuiin suxu e bɔnen birin na e nun e niin birin yi, e tan nun e diine alo n na yamarima e ma kii naxan yi to.

3 Nayi, Alatala e Ala kininkininma e ma nen, a e ba konyiyani, a yi e malan keli siyane ye a e raxuya ayi naxanye ye.

4 Hali e kedixin sa dɔxi han bɔxɔn danna ra, Alatala e Ala e tongoma nen menni, a mon yi e malan.

5 Alatala e Ala mon e xalima nen e benbane bɔxɔni alogo e xa na masɔɔ, a yi e rasabati, a e rawuya ayi dangu e benbane ra.

6 Alatala e Ala nan e nun e yixetene bɔnene rasarijanma alogo e xa Alatala e Ala xanu e bɔnen ma e nun e niin birin yi, e yi siimaya fɔnin sɔɔ.

7 N tan Alatala, e Ala danga sebexini itoe birin dɔxɔma nen e yaxune ra naxanye e rapaxuxi.

8 Nayi, e mon birama nen Alatala fɔxɔ ra, e a yamarine birin suxu n naxanye fima e ma to.

9 Alatala, e Ala baraka gbeen sama nen e wanle birin yi. E yi dii wuyaxi sɔɔ, e nun xuruseene nun herisige gbeena, xa e Alatala kenen alo e benbane

10 E yi Alatala e Ala xuiin suxu, e yi a yamarine nun tonne suxu naxanye sebexi sariya kitabuni ito kui, e yi xete a ma e bɔnen birin na e nun e niin birin yi.

Alaa sariyana

11 N yamarin naxan fima e ma to, fe xɔdexɔ mi a ra e tan xa.

12 A mi kore, alogo i xa a fala, i naxa, “Nde nɔe te kore, a xa sa fa a ra en xa, a a rali en ma alogo en xa a liga?”

13 A mi sa fɔxɔ igen fan kidima, alogo i xa a fala, i naxa, “Nde nɔe fɔxɔ igen gidɛ, a xa sa fa a ra en xa, a yi a rali en ma alogo en xa a liga?”

14 En-en-en, Alaa falana i dexɔn ma, a i deen kui, a i bɔneni alogo i xa a liga.

Nii rakisin sugandi fena

15 N bata fa siimayaan nun faxan na to e nun fe fɔnin nun a naxina. E a mato e keden sugandi.

16 N bata e yamari to, e xa Alatala e Ala xanu, e xa sigan ti a kirane xɔn, e xa a yamarine nun a tonne nun a sariyane suxu, alogo e xa siimaya fɔnin sɔɔ, e yi wuya ayi, Alatala e Ala yi e baraka na bɔxɔni e fama denaxan masɔɔdeyi.

17 Koni xa e xete a fɔxɔ ra, e a matandi, e bira suxure batu feen fɔxɔ ra,

18 n xa a fala e xa to, e halagima nen feu! E mi buma na bɔxɔni e denaxan sɔɔma Yuruden kidima.

19 Kore xonna nun bɔxɔ xonna nan n serene ra to, fa fala a n bata fa siimayaan nun faxan na e nun duban nun dangana. E xa siimayaan nan sugandi, e tan nun e yixetene.

20 E xa Alatala e Ala xanu, e yi a xuiin suxu, e yi lu a fɔxɔ ra. Amasɔɔ Alatala nan e nii rakisin na. A siimaya xunkuyen fima e ma nen na bɔxɔni, Alatala a kɔlɔ naxan ma fe ra, a a soma nen e benba Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii.

31

Yosuwe findi fena yεeratiin na

¹ Nabi Musa yi a fala Isirayila kaane birin xa,

² a naxa, “N bata jεε kεmε jεε mɔxɔjε sɔtɔ iki, n mi fa nɔε tiyε ε yεε ra. Alatala bata a fala n xa, a n mi Yurudεn baan gidima.

³ Alatala ε Ala nan tima ε yεε ra, a mεn kaane birin halagi alogo ε xa e bɔxɔne masɔtɔ. Yosuwe fan tima nεn ε yεε ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.

⁴ Alatala siyani itoe halagima nεn alo a Sixɔn nun Ogo, Amorigine mangane halagi kii naxan yi, e nun e yamanane.

⁵ Alatala yi e sa ε sagoni. E xa a liga e ra alo n bata a yamari ε ma kii naxan yi.

⁶ E sεnbε so, ε wεkile! E nama kuisan, ε nama gaxu e yεε ra, bayo ε nun Alatala ε Ala nan sigama. A mi keε i dεxɔn mumε, a mi ε rabεjinjε fefe ma.”

⁷ Nabi Musa yi Yosuwe xili, a yi falan ti a xa Isirayila kaane birin malanxin yεε xɔri, a naxa, “I sεnbε so, i wεkile, bayo i tan nan tima Isirayila kaane yεε ra siga na bɔxɔni Alatala a kɔlɔ naxan ma fe ra a a soma ε benbane yii nεn. I tan xa e keε bɔxɔne yitaxun e ra.

⁸ Alatala tima nεn i yεε ra, a lu i xɔn, a mi keε i dεxɔn, a mi i rabεjinjε fefe ma. I nama kuisan, i nama gaxu.”

⁹ Musa to sariyani ito seβε, a yi a taxu saraxaraline ra, Lewi yixεten naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima, e nun Isirayila fonne.

¹⁰ Musa yi yamarini ito fi e ma, a naxa, “Jεε solofere yo jεε solofere, yamaan dijama donle ma jεεn naxan na, Bubu Kui Sanla waxatini,

¹¹ ε xa sariyani ito xaran ε xui yitexin na Isirayila kaane birin xa, naxanye fama e malandeni Alatala ε Ala yetagi, a yire sugandixini.

¹² E yamaan birin malanma nεn mεnni, xεmεne nun jaxanle nun dine e nun xɔjεn naxanye dɔxi ε taane yi, alogo e xa a mε, e yi fatan Alatala ε

Ala binyadeni, e sariyani ito a falane birin suxu ki fajɔ.

¹³ E diin naxanye mi sariyan kolonxi singen, ne fan a mεma nεn. E yi fatan Alatala ε Ala binyadeni fanni ε dɔxi na bɔxɔni ε Yurudεn baan gidima naxan masɔtɔdeni.”

¹⁴ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, “I faxa waxatin bata maso, Yosuwe xili, ε birin yi siga Naralan Bubuni alogo n xa n ma yamarine fi a ma mεnni.” Nabi Musa nun Yosuwe yi siga Naralan Bubuni.

¹⁵ Alatala yi mini e xa kundani naxan yi tema bubun so dεεn xun ma.

¹⁶ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, “I faxamatɔn na a ra. I faxa xanbini, yamani ito xɔjεne suxurene batuma nεn na bɔxɔni e sigama dεnaxan yi. E e mεma n na nεn, e yi layirin kala n naxan xidixi e xa.

¹⁷ Na waxatini, n xɔlɔma nεn e ma han n yi n mε e ra. N na n yetagin luxunma nεn e ma. Siya gbεtεne e halagima nεn. Tɔrɔ wuyaxi nun fe xɔdεxεne yi so e xun na. E a kolonma nεn na waxatini, a tɔrɔni itoe e lixi nεn bayo n tan, e Ala, mi fa e yε sɔnɔn.

¹⁸ N na n yetagin luxunma nεn e ma na waxatini bayo e bata fe jaxin liga e suxurene batu.

¹⁹ Iki, i xa βetini ito seβε. Musa, i xa a xaran Isirayila kaane xa, e yi lu a bε, alogo a xa findi seren na n tan nun Isirayila kaane tagi.

²⁰ N yamani ito xalima nεn na bɔxɔni, nɔnɔn nun kumin gbo dεnaxan yi, alo n nan n kɔlɔ e benbane xa kii naxan yi. E na e dεge, e lugo han e gbo, e birama nεn ala gbεtεne fɔxɔ ra, e yi e batu, e n ma layirin kala.

²¹ Tɔrɔne nun fe xɔdεxεne na fa e ma, βetini ito findima seren nan na e xili ma. E yixεtene mi jinanjε a xɔn. N yamani ito kui feene kolon hali benun e xa so na bɔxɔni n na n kɔlɔ e xa naxan ma fe ra.”

²² Na lɔxɔni, Nabi Musa yi na βetin seβε, Ala naxan falaxi. A yi a xaran Isirayila kaane xa.

²³ Ala yi yamarini ito so Nunu a dii Yosuwe yii. A yi a fala a xa, a naxa, “I

senbe so, i wekile! I tan nan Isirayila kaane xalima na bəxəni n na n kəlo e xa naxan ma fe ra. N tan yeteen luma nen i xən.”

²⁴ Nabi Musa yi sariya falani itoe birin sebe Kitabun kui.

²⁵ A to yelin, a yi yamarini ito fi Lewine ma, naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima. A yi a fala e xa, a naxa,

²⁶ “E kitabuni ito tongo, Alaa sariyan sebe xi naxan kui, e xa a sa Alatala e Alaa Layiri Kankiraan dexən ma. A xa lu mənni seren na Isirayila kaane xili ma,

²⁷ bayo n na kolon a matandi tine nun yama murutəxin nan e ra. Xa e Alatala matandima n mən e ye waxatin naxan yi, n na faxa, e mən a matandima nen dangu na ra.

²⁸ Iki, e e malan n fema, e nun e fonne nun e bənsəne yee ratine, alogo n xa falani itoe ti e yetagi. Kore xənna nun bəxə xənna nan findima serene ra e xili ma.

²⁹ N na a kolon, a n na faxa, e kala gbeen tima nen, e yi xete kiraan fəxə ra n na e yamarixi naxan na. Waxati famatəne yi, e fe yaxin ligama nen Alatala yee ra yi, a yi xəlo e ma e kewanle fe ra, yihadin yi e li.”

³⁰ Nabi Musa yi betini ito birin xaran Isirayila yamaan xa.

32

Nabi Musaa betina

¹ Kore xənna, i tuli mati n ma falan na. Bəxə xənna, n fala xuiin name.

² N ma xaranna xa godo yamaan ma alo tule igena.

N ma falan xa lu alo xiila se xen na.

³ N na Alatala xinla nan nalima. E xa en ma Ala tantun, a gbo!

⁴ En kantan fanyen nan a ra, a wanle kamalixi.

A kirane birin tinxin.
Nəndina Ala na a ra,
naxan mi yifu.

A tan nan tinxin, a fan!

⁵ Koni yamaan bata kala a yee ra yi, a dii mi fa e ra!
Yagina e xa,

yama yifuxin naxan mi tinxin.

⁶ Yama daxu xaxilitarena,
e lan e xa na fe sifan liga Alatala ra ba?

E Fafe xa mi a tan na,
e da mangana,
naxan e findixi a yamaan na?

⁷ E miri bəxə danguxine ma.
E yi e xaxili lu waxati gbətene xən.
E e fafane maxədin e nun fonne.
E xa fe danguxine yeba e xa.

⁸ Kore Xənna Ala to yi bəxəni taxunma siyane ra,

a to yi adamadiine bama e bode ra,
a yi yamanane danne sa
fata Isirayila kaane yaten na.

⁹ Bayo Alatala gbeen findixi a yamaan nan na.

A gbeen nan Yaxuba bənsəna ra.

¹⁰ A Isirayila toxi tonbonna nin,
təxə bəxə xarena.

A yi a ratanga,
a yi a yaxə lu a xən
alo a yeteen yee na.

¹¹ A luxi alo singbinna
naxan a diine maxaranma tungan-
deni.

A a gubugubune dəxə e bun
alogo e nama bira,
a yi e yite a gubugubune ra.

¹² Alatala kedenna nan tixi a yamaan
yee ra.

Ala gbete yo mi a malixi.

¹³ A yi e rasabati geyane fari.
A yi e balo xee ne bogi seene ra.

A yi kumin ba e xa gemene yi
a turen ba fanyen ma.

¹⁴ Ningene nun yee xee ne yi nənən fi e
ma.

Yee xee dii turaxine nun kətəne,
e nun kontonna naxanye kelixi
Basan yi,

e yi ne suben don.
E yi murutu ke se fafine don,
E yi manpa hagigene min.

¹⁵ Isirayila tinxinxin yi gbo ayi,
a yi tondi,
turen yi gbo a fatini,
a fatin yi fanje ayi,
a yi xete Ala fəxə ra,
a da mangana,

a yi a mε Ala ra,
a kantan fanyena,
naxan a rakisima.
¹⁶ Isirayila yi Ala raxəxələnne ayi,
e bira ala gbətene fəxə ra,
e suxurene ki.
¹⁷ E yi jinanne ki,
Ala mi naxanye ra,
e mi yi naxanye kolon,
e benbane mi yi naxanye kolon.
¹⁸ E bata jinan Ala xən,
naxan ε ratanga alo fanyena
naxan ε ramini dunuɲa yi,
a siimayaan fi ε ma.

¹⁹ Alatala to a diine kɛɲaan to,
a yi xələ e ma, a yi a mε e ra.
²⁰ A yi a fala, a naxa,
“N xa n yetagi luxun e ma,
n yi a mato feen naxan e lima.
Amasəto yama xaxilitaren nan e ra.
Dii yanfantenne nan e ra.
²¹ E bata n raxəxələnne ayi wule alane
xən.
E bata n raxələ suxure fufafune fe ra.
N tan fan e raxəxələnma ayi nən mux-
une xən
yama fajin mi naxanye ra.
N yi e raxələ siya xaxilitaren xən.
²² Ɔn, n ma xələn bata gbo ayi,
a wolon han a barinne yimaxa laxira
yi.
A luma nən alo tɛɛn naxan bəxən
ganma.
A gan han a sa geyane bunne li.”

²³ “N fitina feene gboma ayi e ma,
n nan n ma xanle birin wolima nən.
²⁴ N fitina kamən nagodoma e xili ma
nən,
n fitina furen nafa e ma,
n burunna sube xajene rafa e ma,
e nun saɲi xələne.
²⁵ Naxanye tanden ma,
silanfanna nan e diine faxama.
Naxanye banxini,
gaxun yi ne faxa!
E birin faxama nən,
xəmən nun ɲaxanla,
dii ɲərən nun fonna.
²⁶ N yi wama nən e birin naxuya feni
ayi,
e xinle yi tunun dunuɲa yi.
²⁷ Koni n mi tin

yaxune yi n magele.
N mi wama a xən
a e xa e miri
a e tan nan e nəxi,
a Alatala funfun mi a ra.
²⁸ Siya xaxilima mi ne ra.
E mi lənnixi.
²⁹ Xa fe kolonna nan yi e ra nun,
e yi a kolonma nən
e sigan dɛnaxan yi.
³⁰ Yaxu keden nəɛ
Isirayila kaa wuli keden kedε di?
Yaxu firin nəɛ muxu wuli fu kedε di?
Na mi ligε
fə Alatala na e sa yaxune sagoni
a tan naxan luxi
alo e kantan fanyena.
³¹ Yaxune yati a kolon,
a e kantan se mi dangu en kantan
fanyen na, Ala.”

³² “E feene fələxi Sodoma nun
Gomora nin.
E luxi nən alo manpa binla
naxan salenne bitinxi bəxə ɲaxini,
a bogi xələne ramini,
³³ naxan igen luxi alo saɲin xələna.
³⁴ Na feene birin namaraxi n yii wun-
doni.
³⁵ N tan nan gbeɛɲəxə tiin na.
N feene saranma nən e ɲəxəne ra,
na muxune yi dagalanne ayi a waxa-
tini.
A gbee mi luxi,
yihadin yi e li,
e yigitεε ləxən bata maso.”

³⁶ Alatalaa yamaan makitima nən,
koni a mən kininkininma e ma nən,
bayo e sɛnbε yo mi fa na.
Muxu yo mi na naxan e maliyε.

³⁷ Ala e maxədinma nən, a naxa,
“E alane minən
naxanye yi ε kantanma,
³⁸ ε yi naxanye kima sube turenɪ,
naxanye yi ε manpaan minma?
E xa keli ε malideni,
e xa ε ratanga.
³⁹ Iki ε xa a kolon,
a n tan keden peen na a ra.
Ala gbətε mi na fə n tan.
N tan nan muxun faxama,
n mən yi a rakeli.
N tan nan muxun maxələma,

n mən yi a yiyalan.
 Nde gbete nœ muxuna nde be n yii?
⁴⁰ Habadan Ala nan n tan na,
 n bata n yiini te kore,
 n yi n kəlb n yeteni:
⁴¹ N na n ma silanfanna raxanxan,
 n yi a suxu n yii,
 n nan n gbeen ɲɔxɔma nən n yaxune
 ra,
 n na e saren fima nən,
 naxanye n naɲaxuxi.
⁴² N na n ma xanle sinma nən wunli,
 n ma silanfanna yi suben don.
 Yengəsone nun muxu suxine
 nun gali mangane birin faxama nən.”
⁴³ Siyane, ε nun Alaa yamaan xa sɛwa
 ε bode xən.
 Ala a walikene faxan ɲɔxɔma nən.
 A e gbeen ɲɔxɔma nən a yaxune ra.
 A yi a yamaan nun e yamanan yulu-
 bine xafari.
⁴⁴ Musa nun Nunu a dii Yosuwe yi
 betini ito birin xaran yamaan xa e
 xuini texin na.
⁴⁵ Musa to yelin falani itoe tideni
 Isirayila kaane xa,
⁴⁶ a yi a fala e xa, a naxa, “E xa falani
 itoe birin suxu ken n naxanye ralixi ε
 ma to. E xa e yamari ε diine ma alogo
 e xa sariya falani itoe birin suxu ki
 faji.
⁴⁷ Fufafu falan mi itoe ra. E niin
 nakisi feen yeteen nan e ra. E si-
 imaya xunkuyen sətɔma nən e xən,
 na bəxəni ε denaxan sətɔma Yuruden
 kidima.”

Nabi Musaa saya fena

⁴⁸ Na bəxəni, Alatala yi a fala Musa
 xa, a naxa,
⁴⁹ “Siga Abarimi bəxəni, Nebo
 geyaan fari, naxan Moyaba yi, Yeriko
 taan yetagi. I xa Kanan bəxən mato
 menni, n naxan fima Isirayila kaane
 ma e kɛn na.
⁵⁰ I na te geyaan fari, i faxama nən.
 I yi siga i benbane fəxɔ ra laxira yi alo
 i tada Haruna faxa Horo geyaan fari
 kii naxan yi, a yi siga a benbane fəxɔ
 ra laxira yi.
⁵¹ Na birin bayo, ε mi tinxinya lig-
 axi Isirayila kaane yetagi Kadesi yi,

Meriba igene denaxan yi, Sini ton-
 bonni. E mi n ma sariyanna binyaxi
 yamaan tagi.

⁵² Nanara, i bəxən toma nən wu-
 lani, n naxan fima Isirayila kaane
 ma, koni i tan gbindin mi soe na.”

33

Nabi Musa dubana Isirayila xa

¹ Benun Musa xa faxa, Alaa mux-
 una, a yi duba Isirayila kaane xa, a
 naxa:

² Alatala fa nən
 keli Sinayi geyaan fari alo sogena.
 A yi te Seyiri bəxəni
 Isirayila kaane yi denaxan yi.
 A nərən yi godo a yamaan ma
 keli Paran geyaan fari,
 maleka wuli wuyaxi yi biraxi a fəxɔ
 ra.

³ Ala Isirayila bənsənna xanuxi yati!
 A a muxu sariyanxine kantanma,
 naxanye e xinbi sinma a bun,
 e yi a xaranna rame.

⁴ Musa bata sariyan fi en ma,
 alo nafunla Yaxubaa yamaan xa.
⁵ Ala findi nən Isirayila Mangan na,
 yamaan yɛɛratine malanni,
 e nun Isirayila bənsənne birin.

⁶ Ala xa siin fi Ruben bənsənna ma,
 Ala xa siimayaan fi Ruben yixetene
 ma,
 a yamaan yi wuya ayi.

⁷ Musa falani ito nan ti Yuda
 bənsənna fe yi, a naxa,
 “Alatala xa Yuda xuiin name,
 alogo a xa fa a yamaan ma,
 Yuda yi a yete xun mayenge.
 Ala xa a mali a yaxune yengedeni.”

⁸ Musa falani ito nan ti Lewi
 bənsənna fe yi, a naxa,
 “Ala, i bata Yurima nun Tumin* so
 Lewi bənsənna yii i sagoon kolon feen
 na.

I rafan muxune nan e ra,
 i naxanye keɲaan fɛsɛfɛsɛ Masa yi,
 i naxanye makiti Meriba igene fe ra.

⁹ E mi bira e fafe nun e nga sagoon
 fəxɔ ra,
 xanamu e ngaxakedenne

* **33:8: Yurima nun Tumin** masensən ti seene fe sɛbɛxi Xəɔyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

hanma e diine,
koni e bira nen i ya fala gbansanna
foxo ra,
e yi i ya layirin kantan.

10 E tan nan Yaxuba bənsənnā
xaranma
i ya yamarine ma,
e yi Isirayila kaane xaran i ya sariyan
ma.
E wusulanna gan,
e saraxa gan daxine ba i ya saraxa
ganden fari.

11 Alatala xa e baraka.
Ala xa barakan sa e kewanle birin yi.
Ala xa e yengefane senben jan.
Ala xa e yaxune rabira
alogo e nama fa no kele sonon.”

12 Musa falani ito nan ti Bunyamin
bənsənnā fe yi, a naxa,
“Alatala xanuntenne nan ne ra.
E luma nen Ala fema boje xunbenli,
bayo a e ratangama nen waxatin
birin,
a mon yi lu e xon.”

13 Musa falani ito nan ti Yusufu
bənsənnā fe yi, a naxa,
“Alatala xa barakan sa e bəxəni.
Ala xa xiila ragodo a ma keli kore.
Ala xa tigi igen namini a ma keli
bəxəni.

14 Ala xa sogen xa fan e sansine ra,
kike yo kike e bogine yi mo.

15 Ala xa e xene rasabati
geya bəxo fajine ma.

16 Ala xa e bəxən bogi seene fan.
Ala naxan falan ti fətondini,
a xa hinan Yusufu ra,
a naxan sugandixi mangan na
a ngaxakedenne tagi.

17 Xunna kenla Yusufu xa.
A senben gbo
alo jingen dii tura singena,
a fenne nan a yengeso seene ra
alo burunna jingena.
A siyane birin noma nen
han bəxən danne.
Eframi bənsənnā wuli fu ganle nan
ne ra.
Manase bənsənnā wuli wuli ganle
nan ne ra.”

18 Musa falani ito nan ti Sabulon
bənsənnā fe yi, a naxa,
“Sabulon bənsənnā, e sewa yulayani.
Isakari bənsənnā, e sewa e bubune
kui.

19 E siyane xilima nen geyaan fari,
e saraxa tinxinxine ba.
Amasəto e e balon sətoma nen foxo
igen nafunli,

e nun herisigen naxan foxo igen de.”
20 Musa falani ito nan ti Gadi
bənsənnā a fe yi, a naxa,
“Ala xa na kanna baraka
naxan Gadi a bəxən nagboma ayi.
Gadi dəxi menni alo yatan
naxan suben suxu a a sanna nun a
xunni bo.

21 Gadi bata dahamu bəxən findi a
gbeen na
alo mangan naxan tixi yamaan yee ra.
A bata Alatala fe ragidixin nakamali,
a mon bata Alaa kitin sa Isirayila ma.”

22 Musa falani ito nan ti Dan
bənsənnā fe yi, a naxa,
“Dan luxi nen alo yata senbemaan
naxan kelima Basan bəxəni a
tugan.”

23 Musa falani ito nan ti Nafatali
bənsənnā fe yi, a naxa,
“Nafatali rafan Ala ma han!
Alatala barakan saxi a fe yi kati!
Ala xa a bəxən nagbo ayi sogegodo-
deni
e nun yiifanna ma.”

24 Musa falani ito nan ti Aseri
bənsənnā fe yi, a naxa,
“Ala xa Aseri baraka Yaxuba a diine
ye.

A ngaxakedenne xa hinan a ra.
A turen xa gbo ayi
han a yi a sanna maxa a ra.

25 Ala xa e taan so deen findi wuren
nun sulan na.
Ala xa kende yaan fi e ma e siimayaan
birin yi.”

26 Musa mon yi a fala,
“Isirayilaa Ala maliga yo mi na.
A kelima kore, a fa i mali.
A kundani gidima a nərəni.

27 Habadan Ala nan i yigiyaden na,
a habadan yiine nan nasoxi i bun.
A i yaxune kedima nen i yee ra,
a naxa, ‘E halagi!’

28 Isirayila dəxəma nen boje xunbenli.
Ala Yaxuba bənsənnā luma nen a
danna,
murutun nun manpa nenen yi gbo a
bəxəni,
xiila fan yi sa keli kore.

29 Sewana ε xa, Isirayila kaane.
 Ε maliga yo mi na siyane ye,
 Alatala naxan nakisima.
 A tan nan ε ye masansan wure lefaan
 na,
 ε mali tiina,
 a tan nan findixi ε no ti silanfanna ra.
 Ε yaxune e mafelenma nen ε yetagi,
 ε fan yi e taane kidene kala.”

34

Nabi Musa yi faxa

1 Nabi Musa yi te Nebo geyaan fari, Moyaba meremereni, han Pisiga geyana, naxan Yeriko taan yetagi. Alatala yi yamanan yiren birin yita a ra menni, keli Galadi ma han sa doxo Dan yamanan na,

2 e nun Nafatali a boxon birin, e nun Eframi nun Manase a boxona, e nun Yuda a boxona han foxo igen naxan sogegododeni,

3 e nun Negewi boxona, e nun Yuruden meremerena, e nun Yeriko taan lanbanna, tugu bili taana, han sa doxo Soyari ra.

4 Alatala yi a fala a xa, a naxa, “I yeen ti boxon na n na n kolon naxan ma fe ra Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa. N naxa, ‘N boxoni ito fima ε yixetene ma nen.’ N bata a yita i ra, koni i mi soon na.”

5 Musa, Alatalaa walikεen yi faxa menni, Moyaba boxoni, alo Alatala a fala kii naxan yi.

6 Ala yi a maluxun meremereni, Moyaba boxoni Beti-Peyori yetagi. Muxu yo mi a kolon a gaburun denaxan yi han to.

7 Nabi Musa faxaxi a jεε kεmε jεε moxone nan ma. Koni, a mon yi seen toma a fapin na, a senben fan mi yi panxi.

8 Isirayila kaane yi Musa wuga Moyaba meremereni xii tonge saxan han e yi yelin a jan feen lige.

9 Nunu a dii Yosuwe yi lugoxi fe kolonna niin na bayo Musa bata yi a yiin sa a ma. Isirayila kaane yi a xuiin suxu, e mon yi Musa yamarine suxu Alatala naxanye fixi a ma.

10 Nabi gbete yo munma mini Isirayila yamanani naxan maliga Nabi

Musa ra. A yi falan tima Alatala xa yeε nun yeε.

11 Alatala a xexi Misiran yamanani taxamasenne nun kabanakone nan ligadeyi Firawona nun a kuntigine nun a yamanan birin yeε xori.

12 Nabi Musa walixi senbe maga-xuxin nin Isirayila kaane birin yeε xori.

Yosuwe Yosuwe a Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito naxan xili Yosuwe, a Kanan yamanan yenge feen nan yebama en xa e nun Isirayila kaane dɔxɔ Kanan yamanani kii naxan yi Yosuwe a mangayaan waxatini. Yosuwe nan dɔxɔ mangayani Musa funfuni. A fe dɔxɔde saxan nan yebama en xa.

- Kanan yamanan yenge fena (keli Yosuwe 1 ma han 12)

- Yamanani taxun fena (keli Yosuwe 13 ma han 21)

- E nun Yosuwe a siimayaan danna (keli Yosuwe 22 ma han 23).

Ala layirin naxan tongo Isirayila benbane xa Kanan bɔxɔn so feen na e yii, a mɔn naxan ma fe fala Musa xa, na rakamalixi taruxuni ito kui, a yi bɔxɔn so Isirayila yamaan yii. Kanan yamanan yenge feen taruxun tiden gbo alo Isirayila mini fena Misiran yi. Taruxuni ito fan a yitaxi a Ala barakan sama a yamana fe yi nɛn, a nɔn nun xunna kenla fi e ma.

Kanan yamanan tongo feen nun a yitaxun feen nan toma taruxuni ito yi. Kitabun yireni ito Ala tinxinyaan nan yitama bayo Alaa tuli saan nakamalima nɛn. Ala to tinxin, a yamaan fan lan e xa e sɔbɛ so a fe ma. Ala a fala nɛn Isirayila kaane xa a e xa Kanan kaane birin faha alogo Kanan kaane nama e ti suxure batun ma. Nanara, Yosuwe mɔn yi sariya layirina fe rabira yamaan ma, e yi dɛ xuiin tongo kenɛnni, a yi e rawɛkile alogo e nama bira tantanni. Taruxun napanxi na nan ma a sora mɔxɔɔn nun naaninden. Yamaan yi bira Ala fɔxɔ ra.

Na kiini, Isirayila kaane taruxu xunkuyen yi fɔlɔ e bɔxɔni. A yi findi maxɔdinna ra yeyɛ, xa Ala tinɔɔ na bɔxɔn mɔn yi lu e yii. Fɔ e keden kedenna birin xa lu Ala fɔxɔ ra, bɔxɔn yi lu bɔɔɔ xunbenli.

Yosuwe yi findi yamaan yɛratiin na

¹ Alatalaa walikɛɛn Musa faha xanbini, Alatala yi a fala Nunu a dii Yosuwe xa, Musa mali muxuna, a naxa,

² “N ma walikɛɛn Musa bata faha. Iki, keli, i Yurudɛn baani gidi, i tan nun yamani ito birin. E siga na bɔxɔni n dɛnaxan soma Isirayila kaane yii.

³ E na e sanna ti dɛnaxan birin yi, n mɛnna soma nɛn e yii, alo n na a fala Musa xa kii naxan yi.

⁴ E bɔxɔn danne fɔlɔma tonbon yiren nin, sa dɔxɔ Liban geyane ra, siga Efirati baa belebelen ma, na bunna nɛn, Xitine bɔxɔn birin sa dɔxɔ Fɔxɔ Ige Gbeen na naxan sogegododen binni.

⁵ Muxu yo mi nɔɛ i yɛɛ ratiyɛ i ya siimayani. N luma nɛn i xɔn alo n yi Musa xɔn kii naxan yi. N mi i rabɛɔɔɔɔɔ, n mi n mɛ i ra.

⁶ I wɛkile, i sɛnbɛ so! Amasɔtɔ n na n kɔlɔxi yamanan naxan so fe ra e benbane yii, na findima yamani ito kɛɛn na i tan nan baraka yi.

⁷ I wɛkile, i sɛnbɛ so han! I yengi dɔxɔ sariyani ito birin xɔn ma. N ma walikɛɛn Musa sariyan naxan birin yamarixi i ma, i xa ne suxu. I nama a fata a ma yiifanna ma, hanma kɔmɛnna ma alogo i xa nɔn sɔtɔ i na siga dɛdɛ.

⁸ Sariya kitabuni ito fala xuiin nama ba i dɛ. I yengi dɔxɔ a xɔn ma kɔɛɛn nun yanyina alogo i xa a birin suxu. Naxan birin sɛbɛxi a kui, i xa na liga, alogo i ya feen birin xa sɔnɔya, i nɔn sɔtɔ.

⁹ I nama ɔinan n ma yamarin xɔn: I wɛkile, i sɛnbɛ so! I nama kuisan, i nama gaxu, bayo i na siga dɛdɛ, Alatala i ya Ala luma i xɔn nɛn.”

¹⁰ Yosuwe yi yamarini ito so yamaan xunne yii, a naxa,

¹¹ “E daaxaden birin yisiga, e sa yamarini ito rali yamaan ma, e naxa, ‘E fandane yitɔn bayo xii saxan na dangu e Yurudɛn baani gidima nɛn alogo e xa na bɔxɔn masɔtɔ Alatala e Ala dɛnaxan soma e yii.’ ”

¹² Yosuwe yi a fala Rubɛn bɔnsɔnna muxune nun Gadi bɔnsɔnna muxune

nun Manase bənsənnə fəxə kedenna xa, a naxa,

13 “Alatalaa walikēen Musa yamarin naxan so ε yii, na fe xa rabira ε ma, a to a fala, a naxa, ‘Alatala, ε Ala bata matabun fi ε ma. A bata bəxəni ito so ε yii.’

14 Ε jaxanle nun ε diine nun ε xuruseene luma nən na bəxəni Musa dənaxan soxi ε yii Yurudən baan kidi ma. Koni ε tan sofane tima nən ε ngaxakedenne yee ra ε nun ε yenge so seene, ε yi e mali yenge sodeni

15 han Alatala yi matabun fi ε ngaxakedenne fan ma alo ε tan, han e fan bəxən masətə waxatin naxan yi Alatala dənaxan soma e yii, ε Ala. Na xanbi ra, ε mən yi xete ε bəxəni dənaxan findixi ε konna ra Alatalaa walikēen Musa naxan soxi ε yii Yurudən kidi ma, sogeteden binni.”

16 E yi Yosuwe yabi, e naxa, “I nxu yamarixi feen naxan birin na, nxu a birin ligama nən. I na nxu xe dede yi, nxu sigε.

17 Nxu i xuiin suxuma nən feen birin yi alo nxu Musa xuiin suxu kii naxan yi. Alatala i ya Ala xa lu i xən alo a lu Musa xən kii naxan yi.

18 Muxu yo murute i xuiin ma, a mi i ya falan suxu, i feen naxan birin yamarima, na kanna faxama nən. I tan xa i wəkile tun, i yi i senbe so!”

2

Xera firinne fe Yeriko taani

1 Nunu a dii Yosuwe yi xera firin nasiga keli Sitimi siga Yeriko taani, a e xa sa taan nakərsi wundoni. A yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yeriko taan nun a rabilinna matodeni.” E yi siga, e sa so yalunde jaxanla nde konni naxan yi xili Raxabi. E yi yigiya na.

2 Muxune yi sa a fala Yeriko taan mangan xa, e naxa, “I bata a to, Isirayila kaana ndee bata fa kəeen na bəxəni ito rakərsideni.”

3 Nayi, Yeriko taan mangan yi xeraan nasiga a faladeni Raxabi xa, a naxa, “Xemen naxanye soxi i konni, ne ramini, bayo e faxi yamanan birin nan nakərsideyi.”

4 Koni jaxanla bata yi na xeme firinne luxun. A fa a fala mangana xerane xa, a naxa, “Nəndin nan a ra, na xemene fa nən n konni, koni n mi yi e keliden kolon.

5 E siga nən jinbanna ra, taan so deen balan waxatini. E sigaxi dede, n mi a kolon. E e sagatan xulen, ε e suxuma nən.”

6 Raxabi bata yi sa e luxun gese bili xarene bun kore banxin xuntagi.

7 Sagatan tiine yi siga e fəxə ra Yurudən baan kiraan xən han baan gidideni. Sagatan tiine mini nən tun, e yi taan so deen balan.

8 Benun xerane xa sa e sa, Raxabi yi te banxin fari e fema.

9 A yi a fala e xa, a naxa, “N na a kolon a Alatala bata nxə bəxən so ε yii. E yee ragaxu gbeen bata nxu suxu! Yamanan muxune birin bata yilanyilan ε yee ra,

10 bayo nxu bata a me a Alatala Gbala Baani xara nən ε yee ra, ε yi minima Misiran yi waxatin naxan yi. Nxu mən bata a me ε feen naxan liga Amorine manga firinne ra, naxanye yi Yurudən kidi ma, Sixən nun Ogo. E yi e raxəri.

11 Nxu to na feen me, nxu bəjen yi kala. Limaniyaan yi ba birin yii ε fe ra, bayo Alatala ε Ala nan Ala ra kore xənnə ma dənaxan yite, e nun bəxə xənnə ma dənaxan yigodo.

12 Iki, ε ε kələ n xa Alatala yi fa fala a ε n ma denbayani suxuma nən hinanni alo n na ε yisuxi kii naxan yi. E taxamasenna so n yii naxan mi kale

13 alogo ε xa n fafe nun n nga nun n xunyene nun n tadane lu e nii ra e nun e muxune birin, ε yi nxu ratanga faxan ma.”

14 Na xeme firinne yi a fala Raxabi xa, e naxa, “Nxu bata nxu kələ nxu nini i xa, koni i nama feni ito fala muxe xa de! Alatala na bəxəni ito so nxu yii waxatin naxan yi, nxu fan ε yisuxuma nən hinanna nun lannayani.”

15 Raxabi yi na xeme firinne ragodo lutin ma banxin foye soden na, bayo a banxin foye soden yi minixi taan nabilinna yinna fari ma.

¹⁶ Raxabi yi a fala e xa, a naxa, “E siga geyaan binni, ε sa ε luxun mɛnni han xii saxan han ε sagatan muxune yi xεtε, xanamu e ε toma nɛn. Na xanbi ra, ε yi ε kiraan suxu.”

¹⁷ Na xεmɛne yi a fala Raxabi xa, e naxa, “I nxu rakɔlɔxi naxan na, nxu fan bata tin na ma.

¹⁸ Koni, nxu na so ε yamanani, fɔ i xa luti gbeeli ito xidi banxin foye soden na, i nxu raminixi dɛnaxan na. E nun mɔn, fɔ i xa i ya denbayaan malan i fɛma i ya banxin kui, i fafe nuninga nun itadane nun i xunyene.

¹⁹ Xa naxan mini i ya banxin kui, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma, na mi nxu tan ma. Koni xa nxɔ muxuna nde a yiin din i ya muxuna nde ra i fɛma banxin kui, xa na kanna faxa, na goronna nxu tan nan xun ma.

²⁰ Koni xa i nxɔ fe fala muxuna nde xa, nayi, i nxu rakɔlɔxi feen naxan na, nxu mi na ligan de!”

²¹ Raxabi yi a fala, a naxa, “Ala xa ε falan nakamali.” A yi xεmɛne bejin, e yi siga. A yi luti gbeela xidi banxin foye soden na.

²² E yi siga, e sa geyaan li, e yi e luxun mɛnni xii saxan, han sagatan tiine yi xεtε. E sagatan muxune yi e fen kiraan xɔn han, koni e mi e to.

²³ Xεmɛ firinne yi fa goda geyaan fari, e yi baani gidi, e sa Nunu a dii Yosuwe li. Feen naxan birin e sɔtɔ, e yi ne yɛba a xa.

²⁴ E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “Alatala bata na bɔxɔn birin so en yii yati! Mɛn kaane birin yilanyilanxi en yεε ra.”

3

Yurudɛn baani gidi fena

¹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi kurun keε Sitimi yi, e sa Yurudɛn baan li. E yi xi mɛnni benun e xa gidi waxatin naxan yi.

² Xii saxande lɔxɔni, kuntigine yi yamaan daaxaden birin yisiga.

³ E yi yamarini ito rali yamaan ma, e naxa, “E na Alatala ε Alaa Layiri

Kankiraan* to waxatin naxan yi, e nun saraxaraliin naxanye a maxalima naxanye kelixi Lewi bɔnsɔnni, ε keli, ε yi bira a fɔxɔ ra.

⁴ Nayi, ε siga kiraan kolonma nɛn, bayo ε munma yi dangu na kiraan xɔn singen. Koni nɔngɔnna yε wuli firin ɲɔxɔn xa lu ε tan nun kankiraan tagi. E nama ε maso a ra.”

⁵ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E ε yεtε rasarijan, bayo tila Alatala kabanako feene ligama nɛn ε tagi.”

⁶ Yosuwe yi a fala saraxaraline xa, a naxa, “E Layiri Kankiraan tongo, ε dangu yamaan yεε ra.” E yi Layiri Kankiraan tongo, e ti yamaan yεε ra.

⁷ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “N na i findi fɔlɔma nɛn muxu gbeen na to Isirayila kaane birin yεtagi, alogo e xa a kolon a en birin na a ra alo nxu nun Musa yi a ra kii naxan yi.

⁸ I tan xa yamarini ito so saraxaraline yii naxanye Layiri Kankiraan xalima, i naxa, ‘E na Yurudɛn baa dɛɛn li, ε goda, ε ti a xɔrε ra.’ ”

⁹ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E maso be, ε yi ε tuli mati Alatalaa falan na, ε Ala.”

¹⁰ Yosuwe mɔn naxa, “Feni ito nan ligama alogo ε xa a kolon habadan Ala ε tagi. A tan nan Kanan kaane nun Xitine nun Xiwine nun Perisine nun Girigasane nun Amorine nun Yebusune kedima ε yεε ra.

¹¹ E bata a to, dunuɲa birin Marigina Layiri Kankiraan nan tixi ε yεε ra Yurudɛn baani gidideni.

¹² Iki ε xεmɛ fu nun firin sugandi Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne tagi. Bɔnsɔn keden, muxu keden.

¹³ Saraxaraliin naxanye dunuɲa birin Marigina Alatalaa Kankiraan xalima, ne nɛɛn fa e sanne ti Yurudɛn baa igeni tun, Yurudɛn igen bolonma nɛn a tagi. Igen naxan yi godoma, na yi lu malanɲε yire kedenni.”

¹⁴ Yamaan to mini e bubune kui alogo e xa Yurudɛn baani gidi, saraxar-

* **3:3: 3.3Layiri Kankirana** fe mɔn sebɛxi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

aliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi ti yamaan yεε ra.

¹⁵ Yurudɛn baan yi fema nɛn se xaba waxatine birin yi. Saraxaraliin naxanye yi kankiraan xalima, ne to Yurudɛn baan li, e sanne ti igeni,

¹⁶ igen naxan yi godoma, na yi dan, a lu malanɲε yire kedenni wulani Adama taani naxan Saratan fema. Igen naxan yi godoma Fɔxɔ Ige Darani, daraan naxan mɔn xili Araba Darana, na birin yi xara. Yamaan yi gidi Yeriko taan yɛtagi.

¹⁷ Saraxaraliin naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima, ne yi lu tixi baan xude wuli yi xareni Yurudɛn tagi. Isirayila birin yi gidi xaren na, han Isirayila bɔnsɔnna birin yi yelin baani gidε.

4

Gεmε fu nun firinne fe

¹ Yamaan birin to yelin Yurudɛn baan gidε, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

² “Ɛ xεmε fu nun firin tongo yamaan yε, bɔnsɔn keden, muxu keden.

³ Ɛ xa e yamari e xa gεmε fu nun firin tongo Yurudɛn baan xude wunla ra saraxaraline yi tixi dɛnaxan yi. Ɛ e xali, ε sa e sa ε to xideni.”

⁴ Yosuwe yi xεmε fu nun firin xili a bata yi naxanye sugandi Isirayila yamaan yε, bɔnsɔn keden, muxu keden.

⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ dangu Alatala ε Alaa Layiri Kankiraan yɛtagi, ε siga Yurudɛn baan tagini. Ɛ tan muxu keden kedenna birin xa gεmε keden keden tongo ε tungunna fari lan Isirayila kaane bɔnsɔnne xasabin ma,

⁶ alogo na xa findi taxamasenna ra ε tagi. Ɛ diine fama ε maxɔdindeni nɛn tila, e naxa, ‘Gεmɛni itoe findixi nanse ra ε tan xa?’

⁷ Ɛ a falama nɛn e xa, ε naxa, ‘Ito nan a yitaxi a Yurudɛn igen bolon nɛn Alatalaa Layiri Kankiraan yεε ra. A to Yurudɛn baan gidi, baa igen birin yi bolon. Gεmɛni itoe na feen nan nabirama Isirayila kaane ma han habadan.’ ”

⁸ Yosuwe naxan yamari Isirayila kaane ma, e yi na liga. E yi gεmε fu nun firinne tongo Yurudɛn baan tagi, alo Alatala a fala Yosuwe xa kii naxan yi, naxan yi lanxi Isirayila bɔnsɔnne xasabin ma. E yi e xali yamaan daaxadeni, e sa e sa mɛnni.

⁹ Yosuwe mɔn yi gεmε fu nun firin dɔxɔ Yurudɛn baan xude wunla ra Layiri Kankiraan maxali muxune yi tixi dɛnaxan yi. E mɔn na yi han to.

¹⁰ Saraxaraliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi lu tixi Yurudɛn baan xude wunla ra han yamaan yi yelin Alatalaa yamarine birin nakamalε Yosuwe bata yi naxanye fala e xa alo Musa fan Yosuwe yamari naxanye ra. Yamaan yi e mafura gidε.

¹¹ Yamaan birin to yelin dangue, Alatalaa Layiri Kankiraan nun saraxaraline yi dangu yamaan yɛtagi.

¹² Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi dangu Isirayila yamaan yεε ra e nun e yεngε so seene alo Musa a fala e xa kii naxan yi.

¹³ Fayida sofa wuli tonge naanin jɔxɔndɔn yi dangu Alatala yɛtagi yεngεso xinla ma, siga Yeriko mεrεmεrεne binni.

¹⁴ Na lɔxɔni, Alatala yi Yosuwe findi muxu gbeen na Isirayila kaane birin yɛtagi. E yi a binya a siimayaan birin yi alo e Musa binya kii naxan yi.

¹⁵ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

¹⁶ “Saraxaraliin naxanye Layiri Sereya Kankiraan xalima, ne yamari, e xa te Yurudɛn baani.”

¹⁷ Yosuwe yi saraxaraline yamari, a naxa, “Ɛ te Yurudɛn baani.”

¹⁸ Saraxaraliin naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima, ne to te Yurudɛn baani, e yi e sanna bama igeni waxatin naxan yi te xaren na, baa igen mɔn yi xεtε a kiini, a mɔn yi dangu fɔlɔ alo a singeni. Yurudɛn baan birin mɔn yi findi fufaan na.

¹⁹ Yamaan te Yurudɛn baani jɛɛn kike singen xii fuden nan ma. E yi sa

e daaxadeni tɔn Giligali taani, Yeriko sogeteden binni.

²⁰ E gɛmɛ fu nun firinna naxanye tongo Yurudɛn baani, Yosuwe yi ne dɔxɔ Giligali taani.

²¹ A yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa ɛ diine ɛ maxɔdin waxati famatɔni, e naxa, ‘Nanse gɛmɛni itoe ra?’

²² ɛ e xaranma ito nan ma, ɛ naxa, ‘Isirayila kaane Yurudɛn baani gidi nɛn a yixaraxin na.’

²³ Amasɔtɔ Alatala ɛ Ala Yurudɛn baani ito xɔri nɛn ɛ yɛɛ ra, han ɛ yi gidi alo Alatala ɛ Ala Gbala Baan liga kii naxan yi, a yi a xɔri en yɛɛ ra han en yi gidi.

²⁴ A na feen ligaxi nɛn alogo dunuɲa siyane birin xa a kolon a Alatala sɛnbɛn gbo. E nun mɔn ɛ xa gaxu Alatala ɛ Ala yɛɛ ra habadan.”

5

Gaan tiin nun Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe

¹ Amorine mangan naxanye yi Yurudɛn kidi ma sogegododen binni, e nun Kanan kaane mangan naxanye birin fɔxɔ igen dɛ, ne to a mɛ, Alatala bata Yurudɛn baani xara Isirayila kaane yɛɛ ra han e birin yi gidi, e bɔɲɛn yi kala, e yilanyilan Isirayila kaane yɛɛ ra.

² Na waxatini, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Gɛmɛn nafala filɛne ra, i Isirayila xɛmɛne banxulan.”

³ Yosuwe yi gɛmɛn nafala filɛne ra, a yi Isirayila xɛmɛne banxulan. E yi na geyaan xili sa banxulan tidena.

⁴ Yosuwe na liga feni ito nan ma. Xɛmɛn naxanye birin keli Misiran yamanani, sofane birin, ne faxa nɛn tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi.

⁵ Xɛmɛn naxanye birin keli Misiran yi, ne birin yi banxulanxi, koni naxanye birin bari tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi, ne sese mi yi banxulanxi.

⁶ Isirayila kaane lu nɛn tonbonni ɲɛɛ tonge naanin sigatini, han na xɛmɛne birin yi yelin faxɛ naxanye yi nɔɛ yɛngɛn soɛ e mini Misiran yamanani waxatin naxan yi, naxanye tondi Alatala xuiin namɛ. Alatala yi a kɔlɔ, a e mi fa na bɔxɔn tɔɛ Alatala bata yi a kɔlɔ e fafane xa naxan ma fe ra a xa a so en yii, kumin nun nɔnɔn gbo bɔxɔn naxan yi.

⁷ Ala yi e diine tongo e funfuni. Yosuwe ne nan banxulan, bayo e mi yi banxulanxi kira yi.

⁸ Yamaan xɛmɛne birin yelin xanbini banxulanɲɛ, e yi e raxara daaxadeni han e yi kɛndɛya.

⁹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “N bata Misiran kaane marayagin masiga ɛ ra.” Nanara, e yi mɛnna xili sa Giligali han to.

¹⁰ Isirayila kaane yi daaxa Giligali, e Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* raba mɛnni kiken xi fu nun naaninde lɔxɔn ɲinbanna ra Yeriko mɛrɛmɛrɛne ma.

¹¹ Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla kuyebaan yetɛni, e yi yamanan sansi bogine don, buru ratetaren nun sansi xɔri gilinxine.

¹² E to yamanan bogi seene don, na kuye bani, Isirayila kaane mi fa Manna donseen† don daxi yo sɔtɔ sɔnɔn. E yi Kanan bɔxɔn bogi seene don na ɲɛɛn na.

Malekan yi mini Yosuwe xa

¹³ Yosuwe to Yeriko taan li, a yi a yɛɛn nakeli, a yi xɛmɛna nde to tixi a yetagi, a silanfanna suxi a yii.‡ Yosuwe yi a ralan, a a maxɔdin, a naxa, “I nxu tan nan xa ba, hanma nxu yaxune?”

* **5:10: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui. † **5:12: Manna donsena** a fe mato Xɔrɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. ‡ **5:13: Silanfanna:** Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

¹⁴ A yi Yosuwe yabi, a naxa, “Muxu yo. Alatalaa gali xunna nan n na. N bata fa.” Yosuwe yi bira, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma a binya feen na, a fa a fala a xa, a naxa, “N kanna nanse falama a walikɛɛn xa?”

¹⁵ Alatalaa gali xunna yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “I ya sankidine ba i sannin, bayo i tixi yire sarijanxin nin.” Yosuwe yi na liga.

6

Yosuwe yi Yeriko taan suxu

¹ Yeriko taan sodene birin balanxin nan yi a ra Isirayila kaane fe ra. Muxe mi yi minima, muxe mi yi soma.

² Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “A mato, n bata Yeriko taan nun a mangan nun a sofa fangamane so i yii.

³ E nun i ya sofane xa taan nabilin sanja ma keden lɔxɔ keden. E xa na liga xii sennin bun ma.

⁴ Saraxaraliin muxu solofere xa konton feri solofere tongo xɔtane ra, e yi ti Layiri Kankiraan yɛɛ ra. A xii soloferede lɔxɔni, e taan nabilin sanja ma solofere, saraxaraline xa lu xɔtane fe.

⁵ E na xɔtane fe waxatin naxan yi, e yi a xuiin mɛ, yamaan birin xa sɔnxɔ gbeen nate. Nayi, yinna naxan taan nabilinxi, na birama nɛn a yete ra, yamaan birin yi e tinxin taan na e so keden na.”

⁶ Nunu a dii Yosuwe yi saraxaraline xili, a a fala e xa, a naxa, “E Layiri Kankiraan tongo. E saraxarali solofere ti Alatalaa Kankiraan yɛɛ ra konton feri solofere suxi naxanye yii xɔtane ra.”

⁷ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E siga, e sa sigan ti taan nabilinni. Kantan muxuna ndee xa dangu Alatalaa Kankiraan yɛɛ ra.”

⁸ Yosuwe a fala yamaan xa kii naxan yi, e yi a liga na kiini. Saraxarali solofere yi siga xɔta solofere fe Alatala yetagi. Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune yi bira e fɔxɔ ra.

⁹ Kantan muxun yɛɛ ra xiine yi sigan tima saraxaraline yɛɛ ra naxanye yi xɔtane fema. Kantan ti dɔnxene yi bira kankiraan maxali muxune fɔxɔ ra. E yi sigan tima xɔta xuiin nan ma.

¹⁰ Yosuwe bata yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa, “E nama sɔnxɔn nate, e nama e xuiin te, e nama fala yo ti fɔ n na a fala e xa lɔxɔn naxan yi. Na waxatini, e sɔnxɔn nate!”

¹¹ E yi taan nabilin Alatalaa Kankiraan na sanja ma keden. Na xanbi ra, e yi xete yamaan daaxadeni, e yi xi mɛnni.

¹² Yosuwe yi keli subaxa, saraxaraline yi Alatalaa Kankiraan tongo.

¹³ Saraxarali solofere yi siga xɔta solofere fe Alatalaa Kankiraan yɛɛ ra. Kantan muxun yɛɛ ra xiine yi tixi e yɛɛ ra. Kantan ti dɔnxene fan yi biraxi Alatalaa Kankiraan maxali muxune fɔxɔ ra. E yi sigan tima xɔta xuiin nan ma.

¹⁴ E yi taan nabilin dɔxɔna keden a xi firinde lɔxɔn fan yi. Na xanbi ra, e yi xete yamaan daaxadeni. E yi na liga xii sennin.

¹⁵ A xii soloferede lɔxɔni, e yi keli subaxani, e mɔn yi taan nabilin na kiini dɔxɔna ma solofere. E taan nabilin na lɔxɔ keden peen nin sanja ma solofere.

¹⁶ Nayi, e to a rabilin a dɔxɔde soloferedeni, saraxaraline yi xɔtane fe. Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E sɔnxɔn nate, bayo Alatala bata taan so e yii.

¹⁷ Alatala bata halagin nagidi taani ito nun a yi seene birin ma, fɔ Raxabi keden peena, yalunde jaxanla, na nan kisima e nun muxun naxanye birin sa luma a banxin kui, bayo a en ma xerane yigiya nɛn en naxanye xe.

¹⁸ Koni e a liga e yeren ma. E yete ratanga se halagi daxine ma alogo e nama na sese xali, xanamu, e halagin nun gbalon nafama Isirayila yamaan daaxadeni nɛn.

¹⁹ Gbetin nun xɛmaan nun muran sula daxine nun wure muranne birin nasarijanxi Alatala nan xa, fɔ e xa ramara a nafulu ramaraden nin.”

²⁰ Yamaan yi sɔnxɔn nate. Saraxar-aline yi xɔtane fe. Yamaan to xɔta xuiin mɛ, e yi sɔnxɔ gbeen nate, taan nabilinna yinna yi bira a yetɛ ra. Yamaan yi e tinxin taan na, e so keden na. E yi taan suxu.

²¹ E yi taan halagi Ala xa, e mɛn kaane birin faxa silanfanna ra, xɛmɛn nun ɲaxanla, dii ɲɔrɛn nun fonna, hali ɲingene nun yɛxɛene nun sofanle.

²² Xɛmɛ firinna naxanye siga yamanan nakɔrɔsideni, Yosuwe bata yi a fala ne xa, a naxa, “Ɛ siga na yalunde ɲaxanla banxini. Ɛ sa a ramini e nun a muxune birin, alo ɛ ɛ kɔlɔ a xa kii naxan yi.”

²³ Banxulan firinna naxanye yamanan nakɔrɔsi wundoni, ne yi siga, e sa Raxabi ramini banxini e nun a fafe nun a nga nun a tadane nun a xunyɛne nun a muxune birin e nun a xabilan birin, e yi e ramini, e e radɔxɔ Isirayila yamaan daaxaden dɛxɔn.

²⁴ Isirayila kaane yi taan gan e nun a yi seene birin, fɔ gbeti nun xɛmaan nun muran sula daxine nun wure muranne. Ne yi ramara Alatalaa banxin nafulu ramaradeni.

²⁵ Yosuwe yi yalunde ɲaxanla Raxabi ratanga, e nun a denbayaan nun a muxune birin amasɔtɔ Yosuwe xeraan naxanye rasiga Yeriko taan nakɔrɔsideni, a ne yigiya nɛn. A mɔn dɔxi Isirayila kaane tagi han iki.

²⁶ Na waxatini, Yosuwe yi a kɔlɔ falani ito ma, a naxa, “Dangan na kanna xa Alatala yetagi naxan na Yeriko taan ti. Na kanna na a ti fɔlɔ, a bɔnɔma a dii singeni nɛn. A na taan so dɛɛn ti, a bɔnɔ a bolokadani.”

²⁷ Alatala yi lu Yosuwe xɔn. A xinla yi yamanan birin suxu.

7

Akan yulubin naxan liga

¹ Isirayila kaane tinxintareyaan liga nɛn Ala ra, e yi se halagi daxine tongo. Karimi a dii xɛmɛ Akan nan na sena ndee tongo Ala tɔnna dɔxɔ naxanye tongo fe ra. Sabidi nan Karimi sɔtɔ. Sera nan Sabidi sɔtɔ.

Sera keli Yuda bɔnsɔnna nin. Alatala yi xɔlɔ Isirayila kaane ma han!

² Yosuwe yi xɛrane rasiga keli Yeriko siga Ayi taani, taan naxan Beti-Aweni dɛxɔn ma, Beteli taan sogeteden binni. A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ siga, ɛ sa yamanan nakɔrɔsi.” Na xɛmɛne yi siga Ayi taana fe rakɔrɔsideni.

³ E yi xɛtɛ Yosuwe fɛma, e yi a fala, e naxa, “Hali yamaan birin mi siga Ayi taan yɛngɛdeni, fɔ muxu wuli firin hanma muxu wuli saxan ɲɔxɔn gbansan. Ne Ayi kaane nɔɛ nɛn. Hali i mi yamaan birin naxadan, bayo en yaxune mi wuya.”

⁴ Nayi, muxu wuli saxan yatɛ yi siga, koni e yi sa e gi Ayi kaane bun yɛngɛni.

⁵ Ayi kaane yi muxu tonge saxan e nun sennin faxa e yɛ. Ayi kaane yi e kedi keli taan so dɛɛn na han Sebarimi. E yi siga e faxɛ geya godon na. Isirayila yamaan bɔɲɛn yi kala, e yigitɛgɛ.

⁶ Yosuwe yi a dugine yibɔ a ma, a bira, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma Alatalaa Kankiraan yetagi han ɲinbanna ra, e nun Isirayila fonne. E yi burunburunna sa e xunni sununi.

⁷ Yosuwe yi a fala, a naxa, “N Marigina Alatala, nanfera i a ragidixi yamani ito xa Yurudɛn baani gidi, i yi nxu so Amorigine yii alogo i xa nxu halagi? Hali nxu yi lu Yurudɛn baan mɛn binni nun!

⁸ N Marigina, n fa nanse falama iki, Isirayila kaane to bata e gi e yaxune yɛɛ ra?

⁹ Kanan kaane nun yamanan muxun bonne feni ito mɛma nɛn, e yi nxu rabilin, e nxu xinla ɲan bɔxɔ xɔnni ito ma. Nayi, i tan fa nanse ligama i xili binyena fe ra?”

¹⁰ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Keli, i yetagin lanxi bɔxɔn ma nanfera?”

¹¹ Isirayila bata yulubin liga. E bata layirin kala n na e yamari naxan na. E bata se halagi daxina ndee tongo. E bata muɲan ti, e a feen luxun, e seene luxun e goronne kui.

¹² Nanara, Isirayila kaane mi fa nɔɛ tiyɛ e yaxune yɛɛ ra. E e gima nɛn e yɛɛ ra, bayo e fan yɛtɛɛn bata findi muxu halagi daxine ra. N mi fa luyɛ ɛ xɔn, xa ɛ mi se halagi daxine raxɔri ɛ tagi.

¹³ Keli, i yamaan nasariɲan. I yi a fala, i naxa, ‘E yɛtɛ rasariɲan tila fe ra. Amasɔtɔ Alatala Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Se halagi daxine ɛ tagi. Isirayila kaane, ɛ mi nɔɛ tiyɛ ɛ yaxune yɛɛ ra, fanni ɛ mi na seene ba ɛ tagi.

¹⁴ Xɔtɔnni ɛ fa n yɛtagi bɔnsɔn yɛɛn ma. Alatala na bɔnsɔnna naxan yita, ne yi e maso xabila yɛɛn ma. Alatala na xabilan naxan yita, ne yi e maso denbaya yɛɛn ma. Alatala na denbaya naxan yita, ne yi e maso keden keden yɛɛn ma.

¹⁵ Naxan na suxu, a li se halagi daxine a yii, na kanna xa gan e nun a yii seene birin, bayo a bata Alatalaa layirin kala, a yi kalan ti Isirayila yamaan birin ma!’ ”

¹⁶ Xɔtɔn xɔtɔn, Yosuwe yi keli, a yi Isirayila kaane maso bɔnsɔn yɛɛn ma. Masɛnsɛnna yi Yuda bɔnsɔnna suxu.

¹⁷ A yi Yuda xabilane muxune maso, masɛnsɛnna yi Sera xabilan suxu. A yi Sera xabilan muxune maso denbaya yɛɛn ma, masɛnsɛnna yi Sabidi suxu.

¹⁸ A yi Sabidi a denbaya xunne maso, a yi Akan suxu, Karimi a dii xɛmɛna. Sabidi nan Karimi sɔtɔ. Sera yi Sabidi sɔtɔ keli Yuda bɔnsɔnni.

¹⁹ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “N ma diina, ɲɔndin fala Alatalaa binyena fe ra, Isirayilaa Ala. I yi a tantun. I naxan ligaxi, a fala n xa. I nama a luxun n ma.”

²⁰ Akan yi Yosuwe yabi, a naxa, “Nɔndin na a ra. N tan nan yulubin ligaxi Alatala ra, Isirayilaa Ala. N ni ito nan ligaxi:

²¹ N Sinari kaane doma gbeena nde to nɛn se suxine yɛ, naxan yi tofan han, e nun gbeti gbanan kɛmɛ firin, e nun xɛmaan kilo tagi. E xɔnla yi n suxu, n yi e tongo. E sa bitinxi n ma bubun kui. Gbetin saxi bonne bun ma.”

²² Yosuwe yi xɛrane rasiga e giyɛ bubun kui, e yi sa seene li luxunxi, gbetin yi saxi seen bonne bun ma.

²³ E yi a birin tongo bubuni, e siga e ra Yosuwe nun Isirayila kaane fɛma. E yi e sa Alatala yɛtagi.

²⁴ Yosuwe nun Isirayila birin yi Sera a dii Akan tongo e nun gbetin nun doma gbeen nun xɛmaan nun a dii xɛmɛne nun a dii tɛmɛne nun a ɲingene nun a sofanle nun a xuruseene nun a bubun nun a yii seen birin, e siga e ra Akori lanbanni.

²⁵ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “I bata ɲaxankatan nafa nxu ma, Alatala i fan ɲaxankatama nɛn to.” Isirayila kaane birin yi a magɔlɔn, e nun bonne, e yi e gan.

²⁶ E yi gɛmɛ gbegbe malan Akan fari. Han to na gɛmɛne malanxi na. Alatala yi xɛtɛ a xɔlɔn fɔxɔ ra. Nanara, mɛnna xili nɛn Akori lanbanna han to.*

8

Isirayila kaane yi Ayi taan tongo

¹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Hali i nama gaxu, i nama yigitɛgɛ. Ganla birin tongo, i sa Ayi taan yɛngɛ. A mato, n bata Ayi mangan so i yii e nun a yamaan birin nun a taan nun a bɔxɔna.

² I Ayi taan nun a mangana feen ligama nɛn alo Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. Koni iki, ɛ nɔɛ e yii seene nun e xuruseene tongɛ nɛn. Maraterɛna yɛngɛni tɔn taa xanbin na.”

³ Yosuwe nun ganla birin yi keli, e siga Ayi taan yɛngɛdeni. Yosuwe yi sofa yɛbaxin muxu wuli tonge saxan sugandi, a yi e rasiga kɔɛɛn na.

⁴ A yi yamarini ito so e yii, a naxa, “Nba, ɛ sa ɛ luxun taa xanbin na ɛ maraterɛna yɛngɛni tɔn. E nama ɛ makuya taan na. E yitɔnxin xa lu mɛnni.

⁵ Nxu nun ganla nxu masoma nɛn taan na. Taan muxune na mini waxatin naxan yi nxu yɛngɛdeni, nxu yi nxu gi e bun alo naxan liga a singeni.

* 7:26: **Akori** bunna nɛɛn fa fala “Kɔntɔfinla.”

⁶ E sigama nɛn nxu kedɛ han nxu makuya taan na. Nayi, e mirima nɛn, a nxu nxu gima e bun nɛn alo a fɔlɔni.

⁷ Nayi, ɛ yi mini ɛ luxundeni, ɛ yi din taan na. Alatala, ɛ Ala a soma nɛn ɛ yii.

⁸ ɛ na taan suxu, ɛ tɛɛn so a ra. ɛ na birin liga alo Alatala a falaxi kii naxan yi. N bata na yamari ɛ ma.”

⁹ Yosuwe yi e rasiga, e sa e luxun Ayi taan nun Betɛli taan longonna ra, Ayi taan sogegododen binni a yɛngɛ xinla ma. Yosuwe tan yi xi yamaan tagi.

¹⁰ Yosuwe yi keli subaxa, a yi a sofane mato. E nun Isirayila fonne birin yi ti yamaan yɛɛ ra, siga Ayi taani.

¹¹ A ganla birin yi siga, han e sa taan li. E yi daaxadeni tɔn Ayi kɔmɛn fɔxɔni, lanbanna yi lu e nun Ayi taan tagi.

¹² Yosuwe yi sofa wuli suulun ɲɔxɔn tongo, a yi e yamari a e xa sa e luxun Ayi taan nun Betɛli taan longonna ra, taan sogegododen binni yɛngɛ so xinla ma.

¹³ Yamaan yi e ti kiini tɔn, naxanye yi daaxadeni, ne yi lu taan kɔmɛn fɔxɔni, bonne yi lu taan sogegodode binni yɛngɛ so xinla ma. Na kɔɛɛn na, Yosuwe nun gali dɔnxɛn yi godo lanbanni.

¹⁴ Ayi taan mangan to na to, e nun taan xɛmɛne birin yi keli mafurɛn, e yi siga Isirayila kaane yɛngɛdeni Araba tonbonna dɛ. Koni e mi yi a kolon xa muxune luxunxi e xili ma taa xanbin na.

¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi tin Ayi muxune xa e kedi, e yi e gi e bun siga tonbon kiraan xɔn.

¹⁶ Ayi taan muxune birin yi keli e sagatan xinla ma. E yi bira Yosuwe fɔxɔ ra han e yi makuya taan na pon!

¹⁷ Xɛmɛ yo mi lu Ayi taan nun Betɛli taani. E birin yi siga Isirayila kaane sagatandeni. E yi taan so dɛɛn lu rabixi siga Isirayila kaane fɔxɔ ra.

¹⁸ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Tanban naxan suxi i yii, na ti Ayi taan xa, bayo n taan soma nɛn i yii.” Yosuwe yi a tanban ti taan xa.

¹⁹ Yosuwe a yiini bandun waxatin naxan yi, xɛmɛn naxanye yi luxunxi maraterɛna yɛngɛn xinla ma, ne yi mini e luxundene yi mafurɛn, e yi e gi so taani, e na suxu, e tɛɛn so a ra mafurɛn.

²⁰ Ayi xɛmɛne to e yɛɛ raxɛtɛ, e yi tɛɛ tutin to tɛ kore e taani. Kira yo mi yi fa e xa, bayo e yi naxanye sagatanma tonbonni, ne bata yi xɛtɛ e kanke.

²¹ Yosuwe nun Isirayila ganla birin yi a kolon, a sofaan naxanye yi luxunxi taan naterɛnadeni yɛngɛni, ne bata yi taan suxu, taan tutin yi tema. E yi e xun xɛtɛ Ayi kaane xili ma.

²² Isirayila kaan naxanye yi Ayi taani, ne fan yi mini taani e yɛngɛdeni. Na nan a liga sigade mi lu Ayi kaane xa, e to yi Isirayila ganle tagi. E yi e birin faxa. E sese mi lu e nii ra. Muxu yo mi nɔ a giyɛ.

²³ Koni e yi Ayi mangan tan suxu, e siga a ra Yosuwe fɛma.

²⁴ Isirayila kaane to yelin Ayi kaane birin faxɛ xɛɛne ma e nun burunna ra e siga e dinɲɛ e ra dɛnaxan yi, e yi so taan kui, e na kaane birin faxa silanfanna ra.

²⁵ Ayi kaan xɛmɛn nun ɲaxanla naxan faxa na lɔxɔni, e sigɛ han muxu wuli fu nun firin yatɛ.

²⁶ Yosuwe a tanban yi lu tixi Ayi taan xa han a muxune birin yi halagi.

²⁷ Isirayila kaane yi mɛn kaane yii seene tongo e gbeen na alo xuruseene nun se gbɛtɛye, alo Alatala a yamari Yosuwe ma kii naxan yi.

²⁸ Yosuwe yi Ayi taan gan, han to taa xɔri rabɛɲinxin na a ra.

²⁹ Ayi mangan tan, e na singan wudin kɔɛ ra han ɲinbanna ra. Sogen to godo, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa a binbin nagodo wudin kɔɛ ra. E yi a woli ayi taan so dɛɛn na, e yi gɛmɛ wuyaxi malan a fari. Han to, na mɔn na kiini.

Saraxa gandena Ebali geyaan fari

³⁰ Nayi, Yosuwe yi saraxa ganden nafala Alatala xa Ebali geyaan fari, Isirayilaa Ala,

³¹ alo Musa Alatalaa walikɛna a yamari Isirayila kaane ma kii naxan yi.

E yi saraxa ganden nafala gεmεne ra, naxanye mi yi solixi, wuren mi yi dinxi naxanye ra, alo a seβexi Musaa Sariya kitabun kui kii naxan yi. E yi saraxan gan daxine nun bɔɲε xunbeli saraxane ba Alatala xa.

³² Musa sariyan naxanye seβε, Yosuwe mɔn yi na ɲɔxɔn seβε gεmεne ma Isirayila kaane birin yεε xɔri mɛnni.

³³ Isirayila kaane birin, a fonne nun e kuntigine nun e kitisane birin xɔɲεn nun dugurenne, ne birin yi ti kankiraan fɔxɔ firinni e yεε rafindixi Lewi bɔnsɔnna saraxaraline ma, naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima. Yamaan fɔxɔ kedenna yi siga Garisimi geyaan fari, a bode fɔxɔn fan yi ti Ebali geyaan fari, alo Alatalaa walikεen Musa bata yi a yamari e ma kii naxan yi, fa fala e xa duba Isirayila yamaan xa.

³⁴ Na xanbi ra, Yosuwe yi sariyan falane birin xaran, a dubane nun a dangane, alo a seβexi Sariya Kitabun kui kii naxan yi.

³⁵ Musa naxan birin yamari, na fala keden mi lu Yosuwe mi naxan xaran Isirayila yamaan malanxin xa, hali ɲaxanle nun diidine, e nun xɔɲεn naxanye yi e ye.

9

Gabayon kaane layirina fe

¹ Mangan naxanye Yurudεn baan sogegododen binni, ne birin yi yεngeni ito a fe mε, naxanye geyane fari e nun Sefela geya yirene nun Fɔxɔ Ige dεen nun Liban dεxɔn ma, e nun Xitine nun Amarine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune.

² E yi e malan Yosuwe nun Isirayila yamaan yεngε xinla ma.

³ Gabayon kaane fan yi a mε Yosuwe Yeriko taan nun Ayi taan liga kii naxan yi.

⁴ E yi kata Isirayila kaane mayendendeni. E yi e yεtε findi xεrane ra keli yire makuyeni, e bεnbeli kobine nun manpa sase madεgεxine sa sofanle fari.

⁵ E yi sankidi fori madεgεxine so e sanni, e doma kobi ɲanxine ragodo e ma. E yi buru dungi xaraxine tongo e fandan na naxanye bata yi xunxurunɲε ayi.

⁶ E yi sa Yosuwe nun Isirayila kaane li Giligali taani yamaan daaxadeni. E yi a fala e xa, e naxa, “Nxu sa kelixi yamana makuyen nin, fa be yi alogo en xa layirin xidi en tagi.”

⁷ Isirayila kaane yi e yabi, e naxa, “Yanyina nde, ε dɔxi nxu dεxɔn ma nεn. Nxu tan nɔε layirin xidε en tagi di?”

⁸ E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “I ya walikεne nan nxu ra.” Yosuwe yi e maxɔdin, a naxa, “Nde ε tan na? ε kelixi minεn?”

⁹ E yi Yosuwe yabi, e naxa, “I ya walikεne kelixi yamana makuyen nin Alatala xinla a fe ra, i ya Ala. Amasɔtɔ nxu bata a xinla mε a naxan birin ligaxi Misiran yamanani,

¹⁰ e nun a naxan birin liga Amori manga firinne ra Yurudεn baan sogeteden binni, Xεsibɔn taan manga Sixɔn nun Basan yamanan manga Ogo, naxan yi dɔxi Asatarɔti taani.”

¹¹ “Nxɔ fonne nun nxu kon kaane birin a fala nεn nxu xa, e naxa, ‘ε fandane tongo ε naxan donma kira yi. ε siga Isirayila kaane ralandeni. ε yi a fala e xa, ε naxa, ε walikεne nan nxu ra.’ Iki, en xa layirin xidi en bode tagi.

¹² Nxɔ burune ni i ra. Nxu yi e tongoma nxu fandan na waxatin naxan yi nxu konni fa be yi, e mɔn yi wolonxi. Koni, iki e bata xara ayi, e xunxurunɲε ayi.

¹³ Nxu yi nxɔ manpa saseni itoe rafema waxatin naxan yi, e nεnεne nan yi a ra, koni iki e bata yibɔ. Nxɔ dugine nun nxɔ sankidine mato. E yεtεen bata kala fefe sigatini.”

¹⁴ Isirayila kaane yi e fandane mato, koni e mi Alatala maxɔdin.

¹⁵ Yosuwe yi lanna raso e tagi, a layirin xidi, a xa e lu e nii ra, yamaan yεeratine yi e kɔlɔ na fari.

¹⁶ E yelin xanbini layirin xidε e tagi, xii saxan danguxina, Isirayila kaane yi a mε a e dɔxɔ bodene nan yi ne ra.

17 Isirayila kaane yi keli, siga Gabayon kaane taani itoe yi, e sa so e kenla xii saxande lɔxɔni. Na taane ni i ra: Gabayon, Kefira, Beroti, e nun Kiriyati-Yeyarin.

18 Isirayila kaane mi e faxesa bayo yamaan yɛɛratine bata yi e kɔlɔ e xa Alatala yi, Isirayilaa Ala. Koni yamaan birin yi e yɛɛratine mafalama.

19 Yɛɛratine yi a fala yamaan xa, e naxa, “Nxu bata nxu kɔlɔ Alatala yi, Isirayilaa Ala. Iki, en mi fa nɔɛ en yiin dinjɛ e ra.

20 Nayi, en na e fe suxuma ikiini. En na e luma e nii ra nɛn bayo en bata en kɔlɔ e xa. Xanamu en Alaa xɔlɔn nafama nɛn en xili ma.”

21 Yɛɛratine yi a fala e xa, e naxa, “E xa lu e nii ra, koni e xa findi wudi sɛgɛne nun ige baane ra yamaan birin xa.” Yɛɛratine na nan fala.

22 Yosuwe yi Gabayon kaane xili, a falan ti e xa, a naxa, “Nanfera ε nxu mayendenxi, ε naxa, a ε sa kelixi yamana makuyen nin, anu ε dɔxi nxu dɛxɔn ma nɛn?”

23 Iki, ε bata danga. E tan birin luma nɛn konyiyani ε findi wudi sɛgɛne nun ige baane ra n ma Alaa banxin xa.”

24 E yi Yosuwe yabi, e naxa, “Muxune bata a yɛba nxu tan i ya walikɛne xa ki fajɛ Alatala i ya Ala a yamari a walikɛɛn Musa ma kii naxan yi, a xa bɔxɔni ito birin so ε yii, a be kaane raxɔri ε yɛɛ ra. Nanara, nxu gaxuxi nxu niin na, nxu yi na liga.

25 Iki nxu fa i tan nan yii. Naxan na i kenɛn, naxan nafan i ma, na liga nxu ra.”

26 Yosuwe na nan liga, a yi e ratanga Isirayila kaane ma alogo e nama e faxesa.

27 Yosuwe yi e findi wudi sɛgɛne nun ige baane ra yamaan xa na lɔxɔni, e nun Alatalaa saraxa ganden xa, a dɛnaxan sugandima. Han to e mɔn na wanli.

10

Yengɛna Gabayon kaane xili ma

1 Yerusalɛn mangana Adoni-Sedeki yi a mɛ a Yosuwe bata Ayi taan suxu, a yi na raxɔri, a mɔn yi Ayi taan nun a mangan liga alo a Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. A mɔn yi a mɛ a Gabayon kaane nun Isirayila kaane bata lanna raso e bode tagi e layirin xidi, a Gabayon kaane dɔxi e yɛ.

2 Na yi a gaxu ki fajɛ, bayo taa gbeen nan yi Gabayon na, alo manga taana nde. A yi gbo Ayi taan xa, a muxune birin sofa.

3 Yerusalɛn mangana Adoni-Sedeki yi xeraan nasiga a faladeni Xebiron manga Hohami nun Yaramuti manga Pirami nun Lakisi manga Yafiya nun Egilon manga Debiri xa, a naxa,

4 “E fa n fɛma, ε fa n mali Gabayon yɛngɛdeni, bayo e tan bata lanna raso e nun Yosuwe nun Isirayila kaane tagi.”

5 Amorine manga suulunne yi e malan: Yerusalɛn mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti mangan nun Lakisi mangana e nun Egilon mangana. Ne nun e ganle yi siga, e sa e daaxadene yitɔn Gabayon taan yetagi. E yi na yɛngɛ fɔlɔ.

6 Gabayon kaane yi xeraan nasiga a faladeni Yosuwe xa Giligali taani yamaan daaxadeni, a naxa, “I nama i ya konyine rabɛɛn. Fa nxu rakisi mafuren! Nxu mali, bayo Amorine mangan birin naxanye dɔxi geyane fari, ne bata e malan nxu xili ma!”

7 Yosuwe nun a ganla birin yi keli Giligali taani, e nun a sofa yɛbaxine.

8 Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “I nama gaxu e yɛɛ ra, bayo n bata e so i yii. E sese mi tiyɛ i yɛɛ ra.”

9 Yosuwe yi sigan ti kɔɛɛn birin na keli Giligali taani, a fa e ratɛɛna.

10 Alatala yi e kedi Isirayila yɛɛ ra, Isirayila kaane yi sa e nɔ Gabayon taani han! E yi siga e dinjɛ e ra Beti-Xoron kiraan xɔn, e siga e faxɛ han Aseka taan nun Makeda taani.

11 E yi e gima Isirayila kaane yɛɛ ra waxatin naxan yi, godo Beti-Xoron geyaan na, ito nan liga e ra: Alatala

yi siga balabalan keɛɛ xungbene rayolonɲe e fari han Aseka taani. E yi raxəri. Balabalan keɛɛn muxun naxanye faxa, ne yi wuya dangu na muxune ra Isirayila kaane naxanye faxa silanfanna ra.

¹² Alatala Amorine so Isirayila kaane yii lɔxɔn naxan yi, Yosuwe yi falan ti Alatala xa Isirayila kaane yetagi, a naxa,

“Sogena, i raxara Gabayon xun ma. I tan kiken fan xa i raxara Ayalɔn mɛɛmɛɛɛn xun ma.”

¹³ Sogen nun kiken yi e raxara han Isirayila yamaan yi e yaxune nɔ. Feni ito sɛbɛxi Yasari a kɛdin fan kui. Sogen yi a raxara kuyen tagiyani, a mi bira sinma, a lu raxaraxi mɛnni fayida fɛrijɛn keden ɲɔxɔn.

¹⁴ Xabu a fɔlɔni han to, lɔxɔ yo munma a liga alo na lɔxɔna, Alatala muxuna nde a maxandin nasuxu na kii nin amasɔtɔ Alatala nan yi yɛngɛn soma Isirayila xa.

¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi xɛtɛ Giligali taani yamaan daaxadeni.

¹⁶ Na manga suulunne yi e gi, e sa e luxun faranna ra Makeda taan dɛxɔn.

¹⁷ Muxune yi sa na fala Yosuwe xa manga suulunne yi dɛnaxan yi, a e luxunxi faranna ra Makeda taan dɛxɔn.

¹⁸ Yosuwe yi a fala, a naxa, “ɛ gɛmɛ gbeene makutukutu, ɛ sa e dɔxɔ faranna dɛ ra. ɛ kantan tiine dɔxɔ na.

¹⁹ Koni ɛ tan nama dan mɛnni de! ɛ en yaxune sagatan, ɛ kiraan bolon e ma. E nama so e taani de! Bayo Alatala ɛ Ala bata e so ɛ yii.”

²⁰ Yosuwe nun Isirayila kaane yi gbalɔ gbeen nagodo e ma, fayida e yi e raxəri fɔ muxu gixi keden kedenna naxanye sa so taa makantanxine yi.

²¹ Ganla birin yi xɛtɛ bɔɲɛ xunbenli Yosuwe fɛma Makeda dɛxɔn yamaan daaxadeni. Muxu yo mi susu falan tiyɛ Isirayila kaane xili ma.

²² Yosuwe yi a fala, a naxa, “ɛ gɛmɛne ba faranna dɛ ra, ɛ manga suulunne ramini na ra.”

²³ E yi manga suulunne ramini faranna ra, Yerusalɛn mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti

mangan nun Lakisi mangana, e nun Egilon mangana.

²⁴ E to fa mangane ra Yosuwe fɛma, Yosuwe yi Isirayila xɛmɛne birin xili. Sofa kuntigin naxanye siga yɛngɛni, a yi a fala ne xa, a naxa, “ɛ maso, ɛ yi ɛ sanne ti mangani itoe kɔɛɛn fari.” E yi e maso, e yi e sanne ti e kɔɛne fari.

²⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, “ɛ nama kuisan, ɛ nama gaxu, ɛ wɛkile, ɛ yi ɛ sɛnbɛ so! Amasɔtɔ ɛ yaxun naxanye birin yɛngɛma, Alatala ito nan ligama e ra ɛ xa.”

²⁶ Yosuwe yi e faxa. A yi e singan wudi suulun kɔɛ ra, e yi lu singanxi mɛnni han ɲinbanna ra.

²⁷ Sogen bira waxatini, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa e binbine ragodo wudin kɔɛ ra. E yi luxunxi faranna naxan na, e yi sa e bira mɛnni. E yi gɛmɛ gbeene dɔxɔ faranna dɛ ra. Han to e mɔn mɛnni.

²⁸ Yosuwe yi Makeda taan fan suxu na lɔxɔ yetɛni. E yi taan muxune nun e mangan faxa silanfanna ra. A yi na muxune birin halagi, muxu yo mi lu a nii ra. A yi Makeda taan mangan liga alo a Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

²⁹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Makeda taani e siga Libina taani. E yi na yɛngɛ fɔlɔ.

³⁰ Alatala yi na taan fan so e yii, e nun a mangana. Isirayila kaane yi taan muxune birin faxa silanfanna ra e nun muxun naxanye birin yi a kui. E mi muxu yo lu a nii ra mɛnni. E yi na mangan liga alo e Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

³¹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Libina taani, e siga Lakisi taani. E yi daaxadeni tɔn na yetagi, e na yɛngɛ fɔlɔ.

³² Alatala yi Lakisi taan so Isirayila kaane yii. Yɛngɛn xii firinde lɔxɔni, e yi taan nɔ, e taan muxune faxa silanfanna ra, e nun naxanye birin yi a kui, alo e Libina taan liga kii naxan yi.

³³ Nayi, Geseri taan mangana, Horami yi siga Lakisi taan malideni. Yosuwe yi e nun a ganla faxa, a mi muxu yo lu a nii ra.

³⁴Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Lakisi taani e siga Egilon taani. E yi e daaxadeni tən na yetagi, e yi na fan yenge fəlo.

³⁵E yi na nə na ləxə yeteni, e yi taan muxune birin faxa silanfanna ra, e nun muxun naxanye birin yi a kui. Yosuwe yi na raxəri na ləxə yeteni alo a Lakisi taan liga kii naxan yi.

³⁶Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Egilon taani, e siga Xebiron taani, e yi na yenge fəlo.

³⁷E yi na nə, e taan muxune nun e mangan faxa silanfanna ra, e nun a rabilinna taane nun muxun naxanye birin yi ne kui. E mi muxu yo lu a nii ra alo e naxan liga Egilon taani. Yosuwe yi na taan naxəri fefe, e nun naxanye yi a kui.

³⁸Yosuwe nun Isirayila kaane yi xete, e Debiri taan yenge fəlo.

³⁹E yi taan nun a mangan nə, e nun taan naxanye na rabilinni. E yi e faxa silanfanna ra. Muxun naxanye birin na taane yi, e yi ne raxəri, e mi muxu yo lu a nii ra. Yosuwe yi Debiri taan nun a mangan liga alo a Xebiron taan nun Libina taan nun a mangan liga kii naxan yi.

⁴⁰Yosuwe yi na yamanan birin nə, geya yirene nun Negewi tonbonna nun Sefela geya yiren nun e mangane birin. A yi muxune birin naxəri, naxanye birin yi yengima a mi muxu yo lu a nii ra alo Alatala Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi.

⁴¹Yosuwe yi e yenge keli Kadesi-Barineya taani han Gasa taana, e nun Gosen yamanan birin, sa dəxə Gabayon taan na.

⁴²Yosuwe yi na taane nun e mangane nə sanja ma kedenni, bayo Alatala Isirayilaa Ala nan yi yengen soma Isirayila xa.

⁴³Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi xete Giligali taani yamaan daaxadeni.

11

Yenge gbeen Meromi xuden de

¹Xasori taa mangan Yabin to na me, a yi xeraan nasiga Madon taa

mangan Yobabo nun Simiron taan mangan nun Akisafa taa mangan ma,

²e nun mangan naxanye yi dəxi geya yireni sogetede kəmen fəxəni, e nun naxanye yi Yuruden məməməne ma Kinereti Daraan yiifari fəxəni e nun naxanye yi Sefela geya yireni, e nun naxanye yi Dərə yamanan birin yi sogegododen binni,

³e nun Kanan kaane ma naxanye sogeteden nun sogegododen binni, e nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Yebusun naxanye geyaan fari, e nun Xiwin naxanye Xerimon geyaan lanbanni Misipa yamanani.

⁴E nun e ganle birin yi mini, e findi yama gbeen na, alo baa xən məməsinna. E soone nun yenge so wontorone fan yi wuya han!

⁵Mangani itoe birin yi fa e malan, e yi e yamaan daaxadeni tən Meromi xuden dəxən ma, Isirayila kaane yenge xinla ma.

⁶Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “I nama gaxu e yee ra de, bayo i yanyi tila, n ne birin soma nən i yii, e faxaxin yi lu Isirayila kaane yetagi. I yi e soone san fasane bolon. I yi e yengeso wontorone fan gan.”

⁷Yosuwe nun a ganla birin yi fa e ratereña Meromi xuden de, e yi e yenge.

⁸Alatala yi e so Isirayila kaane yii. E yi e nə, e yi siga e makede han Sidən taa gbeeni, han Misirefoti-Mayimi yi, han Misipe məməməni sogeteden binni. E yi e birin faxa, e mi muxu yo lu a nii ra.

⁹Yosuwe yi a liga alo Alatala a fala a xa kii naxan yi. A yi e soone san fasane bolon. A yi e yenge so wontorone fan gan.

¹⁰Na waxatini, Yosuwe xetematəni yi Xasori taan yenge, a yi a mangan faxa silanfanna ra. Xasori taan nan yi yamanani itoe birin manga taan na.

¹¹E yi taan muxune birin faxa silanfanna ra, e yi e raxəri fefe. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi Xasori taan gan.

¹²Yosuwe yi na manga taane birin yenge, a yi e mangane suxu. E yi e

birin faxa silanfanna ra, e rax̄ori, alo Alatala a walik̄een Musa a yamari e ma kii naxan yi.

¹³ Koni taan naxanye yi geyane fari, Isirayila kaane mi ne sese gan ba Xasori taan na Yosuwe naxan gan.

¹⁴ Seen naxan birin yi taane yi e nun e xuruseene, Isirayila kaane yi ne birin tongo. Koni e yi muxune birin faxa silanfanna ra, e rax̄ori, e mi muxu yo lu a nii ra.

¹⁵ Alatala naxan yamari a walik̄een Musa ma, Musa fan yi na yamari Yosuwe ma. Yosuwe fan yi na raka-mali. A mi jinan yamari yo x̄on Alatala naxan so Musa yii.

¹⁶ Yosuwe yi yamanani itoe birin tongo: geya yiren nun Negewi tonbonna nun Gosen yamanan birin nun Sefela geya yiren nun Yurud̄en baan m̄er̄em̄er̄ene nun Isirayila b̄ox̄on geyane han sa d̄ox̄o Sefela ra.

¹⁷ Keli Xalaka geya ma naxan tema Seyiri geyane binni, han Baali-Gadi yi Liban m̄er̄em̄er̄ene yi Xerimon geya lanbanni, a yi na mangane birin suxu. A yi e faxa.

¹⁸ Yosuwe bu n̄en mangani itoe yenḡe han!

¹⁹ Taa yo mi yi na naxan lanna raso e nun Isirayila kaane tagi, e layirin xidi, f̄o Xiwin naxanye yi d̄ox̄i Gabayon nabilinni. E taan bonne birin suxu n̄en yenḡeni.

²⁰ Amas̄ot̄o Alatala nan yi Kanan kaane b̄or̄ene yix̄od̄ox̄oma alogo e xa Isirayila kaane yenḡe, Ala yi e halagi. E mi kininkinin e ma, e yi e rax̄ori alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²¹ Na waxatini, Yosuwe yi siga. A yi Anakine yenḡe naxanye kelixi Xebiron geya yiren nun Debiri taan nun Anaba taan nun Yuda nun Isirayila geyane birin yi. Yosuwe yi e birin halagi e nun e taane.

²² Anaki b̄ons̄onna muxu yo mi fa lu Isirayila yamanani. E fa lu Gasa taan nun Gati taan nun Asadodi taane nin.

²³ Nayi, Yosuwe yi b̄ox̄on birin tongo alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi. Yosuwe yi na b̄ox̄on so

Isirayila kaane yii e k̄een na, a yitaxun Isirayila b̄ons̄onne ra. Na xanbi ra, b̄or̄e xunbenla yi lu yamanani, yenḡen yi jan.

12

E mangan naxanye n̄o

¹ Mangane ni i ra Isirayila kaane naxanye n̄o, e yi e yamanane tongo Yurud̄en baan sogeteden binni, keli Arinon xuden ma han sa d̄ox̄o Xerimon geya na, sa Yurud̄en m̄er̄em̄er̄ene fari sogeteden binni. E itoe nan n̄o:

² Amorine mangan Six̄on naxan yi d̄ox̄i X̄esib̄on yi. A tan nan ma mangaya yi kelima Arinon xude wunla ma, Aroyeri taan yi d̄enaxan yi siga han Yaboko xudena Amoni yamanan danna. Galadi yamanan f̄ox̄o kedenna fan yi na nan kui.

³ A tan nan m̄on yi Yurud̄en sogeteden binna m̄er̄em̄er̄ene xun na, keli Kin̄er̄eti Daraan ma han Araba Daraan naxan xili f̄ox̄o Ige Darana, sa d̄ox̄o Beti-Ȳesimoti taan na, han Pisiga geya san bun yifari f̄ox̄on binni.

⁴ E m̄on yi Ogo fan n̄o, Basan mangana, Refa b̄ons̄onna muxu d̄onx̄ena nde. A yi d̄ox̄i Asatar̄oti nun Edere taane nin.

⁵ A tan nan yi mangayani keli Xerimon geya nun Salaka nun Basan yamanan birin yi siga han Gesuri kaane nun Maka kaane yamanan danne nun Galadi yamanan bode f̄ox̄ona, siga han Manga Six̄on ma mangayaan f̄ol̄odena, X̄esib̄on taan mangana.

⁶ Musa Alatalaa walik̄een nun Isirayila kaane yi na mangane birin n̄o. Alatalaa walik̄een Musa yi e yamanan so Rub̄en b̄ons̄onna nun Gadi b̄ons̄onna nun Manase b̄ons̄onna f̄ox̄o kedenna yii, m̄enna yi findi e gbeen na.

⁷ Mangane ni i ra Yosuwe nun Isirayila kaane naxanye n̄o Yurud̄en baan sogegododen binni, keli Baali-Gadi taani Liban lanbanni han sa d̄ox̄o Xalaka geya na naxan tema Seyiri geyane binni. Yosuwe yi b̄ox̄oni itoe birin so Isirayila

bənsənnə yii, a bənsənnə birin yi e gbee kɛɛn sɔtɔ:

⁸ geya yamanan nun Sefela geya yiren nun Yurudɛn mɛrɛmɛrɛnɛ nun geyane lanban yirene nun tonbon yirene nun Negewi tonbonna. Siyani itoe nan yi dɔxi na yirene yi: Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune.

⁹ E taa mangan naxanye nɔ, ne xinle ni itoe ra:

Yeriko mangana,

Ayi taan mangan naxan yi Betɛli fɛma,

¹⁰ Yerusalɛn mangana,

Xebiron mangana,

¹¹ Yaramuti mangana, Lakisi mangana,

¹² Egilon mangana, Geseri mangana,

¹³ Debiri mangana, Gederi mangana,

¹⁴ Xoroma mangana, Aradi mangana,

¹⁵ Libina mangana, Adulan mangana,

¹⁶ Makeda mangana, Betɛli mangana,

¹⁷ Tapuwa mangana, Xeferi mangana,

¹⁸ Afeki mangana, Lasarɔn mangana,

¹⁹ Madon mangana, Xasori mangana,

²⁰ Simiron Meron mangana,

Akisafa mangana,

²¹ Taanaki mangana, Megido mangana,

²² Kedesi mangana,

Yokanayimi mangan naxan yi Karemele yi,

²³ Dɔrɔ mangan naxan yi Dɔrɔ yamanani,

Goyin mangan naxan yi Giligali yi,

²⁴ e nun Tirisa mangana.

Na taane birin taa keden manga keden. E malanxina, manga tonge saxan e nun keden.

13

Taan naxanye lu e tongo daxina

¹ Yosuwe bata yi fori ki faji. A siimayaan bata yi xɔnkuya, Alatala yi a fala a xa, a naxa, “I bata fori ki faji, anu yamanan dɛnaxan masɔtɔtare luxi, mɛnna mɔn gbo.

² Filisitine nun Gesuri kaane bɔxɔnɛ birin luxi,

³ keli Sixori xuden ma Misiran sogeteden binni, siga han Ekirɔn taana, sogetede kɔmɛnna ma. Na birin yatɛxi Kanan kaane gbeen nan na. Filisitine manga suulunne nan mangayani mɛnni Awi kaan naxanye Gasa taan nun Asadodi taan nun Asikalɔn taan nun Gati taan nun Ekirɔn taani.

⁴ Kanan kaane bɔxɔnɛ fan luxi, keli Meyara taan ma Sidɔn kaane dɛnaxan yi, han Afeki taani han Amorine danna.

⁵ Gebala kaane bɔxɔnɛ luxi e nun Liban bɔxɔn birin naxan sogeteden binni, keli Baali-Gadi taan ma, naxan Xerimon geyaan san binni, han Lebo-Xamata taana.

⁶ E nun Sidɔn kaan naxanye birin geyane fari, keli Liban yi han Misirefoti-Mayimi. N yetɛɛn na yamanane muxune kedima nɛn Isirayila kaane yɛɛ ra. I xa na birin yitaxun Isirayila kaane ra e kɛɛn na, alo n na i yamarixi kii naxan yi.

⁷ Yamanani ito yitaxun Isirayila bənsən solomanaaninne ra, e nun Manase bənsənnə fɔxɔ kedenna.”

Musa bɔxɔn naxanye yitaxun Yurudɛn sogeteden binni

⁸ Manase bənsənnə fɔxɔ kedenna nun Rubɛn bənsənnə nun Gadi bənsənnə, ne bata yi e gbee kɛɛn sɔtɔ, Alatalaa walikɛɛn Musa naxan fixi e ma Yurudɛn kidi ma sogeteden mabinni.

⁹ E bɔxɔn fɔlɔxi Aroyeri taan nan ma Arinon xuden dɛ, e nun taan naxan lanbanni, siga Medeba taan mabinna lanta yiren birin yi, han Dibon taana,

¹⁰ e nun Amori mangan Sixɔn ma taane birin naxan yi dɔxi Xɛsibɔn taani, siga han Amonine bɔxɔn danne,

¹¹ e nun Galadi taan nun Gesuri kaane nun Maka kaane yamanan nun Xerimon geyaan birin, e nun Basan yamanan birin siga han Salaka.

¹² E nun Basan manga Ogo a yamanan fan yi findi e gbeen na, naxan dɔxɔ Asatarɔti taan nun Edere taani, naxan findi Refa bənsənnə muxu

dɔnxɛna nde ra. Musa bata yi na mangane nɔ a e yamanane tongo.

¹³ Koni Isirayila kaane mi Gesuri kaane nun Maka kaane kedi. Han to e dɔxi Isirayila kaane tagi.

Lewi bɔnsɔnna kɛɛna

¹⁴ Musa mi bɔxɔ yo fi Lewi bɔnsɔnna ma, bayo saraxan naxanye ralima Alatala ma tɛɛn na, Isirayilaa Ala, ne nan findi e tan gbee kɛɛn na alo a fala e xa kii naxan yi.

Rubɛn bɔnsɔnna bɔxɔna

¹⁵ Musa bata yi bɔxɔni itoe fi Rubɛn bɔnsɔnna ma, e yi yitaxun e xabilane ra:

¹⁶ Fɔlɔ Aroyeri taan ma Arinon xuden dɛ, e nun taan naxan na lanbanni, siga han Medeba taan mabinna lanta yirene,

¹⁷ han Xɛsibɔn nun a rabilinna taan naxanye birin lanta yirene yi. Na taane xinle ni itoe ra: Dibon, Bamoti-Baali, Beti-Baali-Meyɔn,

¹⁸ Yahasi, Kedemoti, Mefaati,

¹⁹ Kiriyatayimi, Sibima, Sɛrɛti-Saxari geyaan fari mɛrɛmɛrɛne tagi,

²⁰ Beti-Peyori, Pisiga tintin yirene, Beti-Yɛsimoti,

²¹ taan naxanye birin lanta yireni e nun Amori Manga Sixɔn naxan yi dɔxi Xɛsibɔn, na yamanan birin. Musa bata yi na mangan nɔ, e nun Midiyan mangani itoe: Efi, Rekemi, Suru, Xuru, e nun Reba. E yi dɔxi Sixɔn ma yamanan nin a mangayaan bun.

²² E yi bonne faxama waxatin naxan yi, Isirayila kaane yi Beyori a dii xɛmɛ yimatoon Balami fan faxa silanfanna ra.

²³ Yurudɛn baan nan findixi Rubɛn bɔnsɔnna bɔxɔn danna ra sogegododen mabinni. Na taane nun banxidɛne nan findixi Rubɛn bɔnsɔnna kɛɛn na, e yi yitaxun e xabilane ra.

Gadi bɔnsɔnna bɔxɔna

²⁴ Musa bata yi bɔxɔni itoe fi Gadi bɔnsɔnna ma, e yi yitaxun e xabilane ra:

²⁵ Yaasɛri yamanan nun Galadi rabilinna taan birin nun Amoni yamanan fɔxɔ kedenna siga han Aroyeri taan Rabaha taan yɛtagi,

²⁶ keli Xɛsibɔn ma han Ramati Misipe taan nun Betonimi taana, e nun keli Maxanayin taan ma siga han Debiri danna,

²⁷ e nun Beti-Harama taan nun Beti-Nimira taan nun Sukɔti taana, e nun Safon taan Yurudɛn baan dɛ, e nun Xɛsibɔn manga Sixɔn ma yamanan dɔnxɛna, e nun yamanan naxan Yurudɛn baan sogeteden binni han Kinɛrɛti Daraan bode fɔxɔna.

²⁸ Na taane nun e rabilinna taa xurine yi findi Gadi bɔnsɔnna kɛɛn na, e yi e yitaxun e xabilane ra.

Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna

²⁹ Musa yi bɔxɔni itoe fi Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna ma, Manase a diine fɔxɔ kedenna, e yi e yitaxun e xabilane ra:

³⁰ Basan bɔxɔn naxan birin yi Basan manga Ogo a yamanani, fɔlɔ Maxanayin taan ma han Yayiri taan nabilinne, taa tonge sennin,

³¹ e nun Galadi yamanan fɔxɔ kedenna nun Asatarɔti taan nun Edere taan naxanye findi Basan manga Ogo a manga taane ra. Ne birin yi yitaxun Manase a dii Makiri a diine fɔxɔ kedenna ra xabila yɛɛn ma.

³² Musa bata yi na kɛɛ bɔxɔne fi Isirayila kaane ma a yi Moyaba mɛrɛmɛrɛne ma waxatin naxan yi, Yurudɛn baan kidi ma Yeriko taan sogeteden binni.

³³ Koni Musa mi bɔxɔ yo fi Lewi bɔnsɔnna ma. Alatala Isirayilaa Ala yi findi e kɛɛn na alo a fala kii naxan yi.

14

Isirayila bɔnsɔnna bonne bɔxɔne

¹ Nunu a dii Yosuwe nun saraxarali Eleyasari nun xabila xunne yi Kanan bɔxɔni taxun Isirayila kaane ra e kɛɛn na ikii nin.

² Bɔxɔn yi yitaxun Isirayila bɔnsɔn solomanaaninne nun bɔnsɔnna fuden fɔxɔ kedenna ra masɛnsɛnna xɔn,

alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³ Bəxən naxan tan yi Yurudən baan sogeteden mabinni, Musa bata yi na fi bənsən firin dənxe ne nun bənsən fuden fəxə kedenna ma, koni a mi bəxə yo fi Lewi bənsənna ma yamaan ye.

⁴ Yusufu bənsənna bata yi yitaxun a findi bənsən firinna ra, Manase nun Efirami. Lewi bənsənna mi kee yo sətə yamanani, fə taana ndee, e dəxə dənaxanye yi e nun e rabilinne xuruseene xa.

⁵ Isirayila kaane yi na yamanani taxun alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kalebi yi Xebiron bəxən sətə

⁶ Yuda bənsənna muxune yi siga Yosuwe fəma Giligali yi. Yefune Kenisi kaana dii Kalebi yi ne ye. Na yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Alatala naxan falaxi a muxu fəji Musa xa en firinna fe yi Kadesi-Barineya yi, i na kolon.

⁷ N bata yi jee tonge naanin sətə, Alatalaa walikēen Musa yi n xe keli Kadesi-Barineya yi siga Kanan yamanani, a n xa sa menna rakərəsi. N to yelin na ra, n yi dentəge tinxinxin sa a xa.

⁸ Koni ngaxakedenna naxanye siga n fəxə ra na, ne yi yamaan tunna xələ e ma, koni n tan lu Alatala nan tun fəxə ra, n ma Ala.

⁹ Na ləxəni, Musa yi a kələ ito ra, a naxa, ‘I sanna tixi dənaxanye birin yi, mēne findima nən i tan nun i ya diine kee na waxatin birin, bayo i luxi Alatala nan tun fəxə ra, n ma Ala.’

¹⁰ Awa, a jee tonge naanin nun sulunna ni i ra xabu Alatala sa na fala Musa xa, en yi sigatini tonbonni waxatin naxan yi. To, n tan ni i ra, Alatala bata n ma siimayaan nasiga han jee tonge solomasexe e nun suulun.

¹¹ Anu, to n mən kende ken alo Musa n xe ləxəni. Fangan mən n na iki, n yengen so alo na waxatini.

¹² Nayi, i xa geya yireni ito fi n ma alo Alatala a falaxi n xa kii naxan yi na ləxəni. I a me nən na ləxəni fa fala Anaki bənsənna nan mēni, e

taane mən gbo, e makantanxi a fəjin na. Alatala gbansan xa lu n xən, n na e kedima nən alo Alatala a fala kii naxan yi.”

¹³ Yosuwe yi duba Yefune a dii Kalebi xa, a Xebiron fi a ma a kee na.

¹⁴ Na taan mən a diine yii han to, bayo Yefune Kenisi kaana dii Kalebi bira Alatala nan fəxə ra, Isirayilaa Ala.

¹⁵ A fəloni nun, Xebiron yi xili nən “Kiriya-Aruba” bayo Araba nan yi xili kanna ra Anaki bənsənna muxune tagi. Na xanbi ra, bəje xunbenla yi lu yamanani, yengen yi jan.

15

Yuda bənsənna kee bəxəna

¹ E bəxən naxan yitaxun Yuda bənsənna ra e xabila ye ma, na yi sigə han Edən yamanan naninna binna Sini tonbonni, yamanan yiifanna binni pon!

² Yuda bənsənna bəxən yiifanna naninna fəlxə Fəxə Ige Daraan yiifanna deen nan na naxan yee rafindixi Negewi tonbonna ma,

³ dangu Tali Geyaan yiifanna ma, dangu Sini tonbonni, te Kadesi-Barineya yiifanna ma, dangu Xesirən yi, te Adari yi, siga Karaka binni,

⁴ dangu Asimon yi, siga Misiran xuden ma a sa dan fəxə igen de. E bəxən naninna nan na ra a yiifanna mabinni.

⁵ Sogeteden binni, Yuda bəxən naninna findixi Fəxə Igen Daraan deen nan na, siga han Yurudən baan sa birama darani dənaxan yi.

A kəmenna ma, a naninna fələma Yurudən baan biraden nan ma Fəxə Ige Daraan ma,

⁶ te Beti-Xogala mabinni, dangu Beti-Araba kəmenna ma, te han Rubən a dii Bohan ma gemə yirena.

⁷ Na naninna yi sigaxi han Debiri taana, dangu Akori lanbanni, siga kəmenna ma Giligali binni, dənaxan Adumimi geya teden yetagi, xuden yiifanna ma. A dangu En-Seməsi igene dəxən ma sa mini En-Rogeli ma.

⁸ Na naninna yi texi han Ben-Hinən lanbanna, Yebusune taan yiifanna ma. Na taan findixi Yerusalən nan na. A mən yi texi han geyaan xuntagi, naxan Hinən lanbanna yetagi a sogegododen binni Refa lanbanna xunna ra a kəmenna binni.

⁹ Keli na geyaan fari, na naninna yi sigaxi han Nefetowa ige xunna ra, siga han taan naxanye Eferon geyaan fari, dangu Baala taan binni, denaxan xili Kiriyati-Yeyarin.

¹⁰ Keli mənni siga sogegododen binni han Seyiri geyane binna, dangu Yeyarin geya dɛxən ma a kəmən fəxəni, denaxan xili Kesalən, godo Beti-Seməsi yi, dangu Timana yi.

¹¹ Na naninna yi sigaxi han Ekirən taan geyaan kəmən fəxəna, siga Sikirən taan binni, dangu Baala geyaan ma, sa dəxə Yabaneeli ra, sa mini baan ma.

¹² Sogegododen binna, Fəxə Ige Gbeen nan findixi na naninna ra. Yuda bənsənna bəxən danne nan na ra naxan yitaxun xabila yeən ma.

Kalebi a bəxəna Kitisane 1.11-15

¹³ Yosuwe yi Yuda bənsənna bəxəna nde fi Yefune a dii Kalebi ma, alo Alatala a yamari kii naxan yi. A taa singen findi Kiriyati-Aruba taan na, naxan xili Xebiron. Araba yi findixi Anaki muxune benban nan na.

¹⁴ Kalebi yi Anaki bənsənna muxu saxanne kedi. E yi xili Səsayi nun Aximan e nun Talamayi.

¹⁵ Na xanbi ra, Kalebi yi te Debiri taan xili ma, denaxan yi xili a singeni, Kiriyati-Seferi.

¹⁶ Kalebi yi a fala, a naxa, “Naxan na Kiriyati-Seferi taan yeŋge, a a nə, n nan n ma dii tɛmɛ Akasa fima nɛn na kanna ma.”

¹⁷ Kalebi xunye Kenasi a dii xɛmɛ Otiniyəli yi Seferi taan yeŋge, a yi a nə. Kalebi yi a dii tɛmɛ Akasa fi a ma a naxanla ra.

¹⁸ Akasa to dəxə xɛmɛ taa ra Otiniyəli konni, a yi a radin a xa xɛɛ gbɛtɛ maxədin a fafe ma. Akasa to godo a sofanla fari, Kalebi yi a maxədin, a naxa, “Nanfe ligaxi?”

¹⁹ A yi a yabi, a naxa, “Tin fe keden ma n xa, amasətə i bata bəxən fi n ma naxan yamanan yiifanna mabinni. Iki i mən xa tigi yiren fi n ma.” Awa, a fafe yi geya fari ticine nun lanban yi ticine fi a ma.

Yuda bəxəna

²⁰ Yuda bənsənna kɛɛ bəxəne ni i ra, e xabila yeən ma:

²¹ Taan naxanye yi Yuda bəxən yifari fəxəni Negewi tonbonni, Edən yamanan danna dɛxən, ne xinle ni itoe ra: Kabaseeli, Ederi, Yaguru,

²² Kina, Dimona, Adada,

²³ Kedesi, Xasori, Yitinan,

²⁴ Sifi, Telemi, Beyaloti,

²⁵ Xasori-Xadata, Kəriyoti-Xesirən, naxan findixi Xasori ra,

²⁶ Amama, Sema, Molada,

²⁷ Xasari-Gada, Xesimon, Beti-Pɛleti,

²⁸ Xasari-Suwali, Bəriseba, Bisiyoteya

²⁹ Baala, Iyimi, Esemi,

³⁰ Elitoladi, Kesili, Xoroma,

³¹ Sikilaga, Madamanna, Sansanna,

³² Lebayoti, Siliximi, Ayin, e nun Rimən. E birin malanxina, taa məxəpən nun solomanaanin, sa e banxidəne fari.

³³ Taan naxanye yi Sefela geya yireni, ne xinle ni itoe ra: Esetayoli, Sora, Asena,

³⁴ Sanowa, En-Ganimi, Tapuwa, Enama,

³⁵ Yaramuti, Adulan, Soko, Aseka,

³⁶ Saarayimi, Aditayimi, Gedera, e nun Gederotayimi. E birin malanxina taa fu nun naanin, e nun e banxidəne.

³⁷ Senan, Xadasa, Migidali-Gadi,

³⁸ Dileyan, Misipe, Yokatili,

³⁹ Lakisi, Bəsikati, Egilon,

⁴⁰ Kabən, Laxamasi, Kitilisi,

⁴¹ Gədirəti, Beti-Dagən, Nama, e nun Makeda. E birin malanxina, taa fu nun sennin, e nun e banxidəne.

⁴² Libina, Eteri, Asan,

⁴³ Yifita, Asena, Nesibi,

⁴⁴ Keyila, Akisibu, e nun Maresa. E birin malanxina taa solomanaanin, e nun e banxidəne.

⁴⁵ Ekirɔn e nun a rabilinna taane nun banxidene,

⁴⁶ keli Ekirɔn taan nun a sogeteden binna ma han taan naxanye Asadodi dɛxɔn ma e nun e rabilinna taadine,

⁴⁷ Asadodi taan nun a rabilinna taane nun banxidene, Gasa taan nun a rabilinna taane nun banxidene, han na yirena Misiran xuden nun Fɔxɔ Ige Gbeen birama e bode ma dɛnaxan yi.

⁴⁸ Taan naxanye yi geya yireni, ne xinle ni itoe ra: Samiri, Yatiri, Soko,

⁴⁹ Danna, Kiriya-ti-Sanna naxan mɔn xili Debiri,

⁵⁰ Anaba, Esitemowa, Anima,

⁵¹ Gosen, Xolon, e nun Giloha. E birin malanxina taa fu nun keden, e nun e banxidene.

⁵² Arabu, Ruma, Eseyan,

⁵³ Yanimi, Beti-Tapuwa, Afeka,

⁵⁴ Xumeta, Kiriya-ti-Aruba naxan mɔn xili Xebiron, e nun Siyoro. E birin malanxina taa solomanaanin, e nun e banxidene.

⁵⁵ Mayon, Karemele, Sifi, Yuta,

⁵⁶ Yɛsɛreli, Yokodeyan, Sanowa,

⁵⁷ Kayin, Gibeya, e nun Timana. E birin malanxina, taa fu, e nun e banxidene.

⁵⁸ Xalixuli, Beti-Suru, Gedori,

⁵⁹ Maarati, Beti-Anoti, e nun Elitekon. E birin malanxina, taa sennin, e nun e banxidene.

⁶⁰ Kiriya-ti-Baali naxan mɔn xili Kiriya-ti-Yeyarin, e nun Rabaha. E birin malanxina, taa firin, e nun e banxidene.

⁶¹ Taan naxanye yi tonbonni, e xinle ni itoe ra: Beti-Araba, Midin, Sekaka,

⁶² Nibisan, Fɔxɔ taana, e nun En-Gedi. E birin malanxina taa sennin, e nun e banxidene.

⁶³ Yuda bɔnsɔnna mi nɔ Yebusune kedɛ naxanye yi dɔxi Yerusalɛn taani. Han to Yebusune dɔxi nayi Yuda bɔnsɔnna tagi.

16

Efirami nun Manase bɔnsɔnna keɛ bɔxɔna

¹ E bɔxɔn naxan yitaxun Yusufu bɔnsɔnna ra, na danna yi fɔlɔxi Yurudɛn baan nan ma Yeriko taan sogeteden binni, Yeriko tigine dɛnaxan yi. Na naninna yi danguxi tonbonni naxan Yeriko taan faxan na, siga Betɛli geya yireni.

² A yi keli Betɛli yi, siga Lusi, dangu Ataroti taani, Arakane yamanan dɛnaxan yi.

³ Godo sogegodode binna ra Yefeletine yamanan danna ra siga han Beti-Xoron taan lanbanna rabilinna bɔxɔna, siga han Geseri yi, sa mini fɔxɔ igen ma.

⁴ Yusufu a diine Manase nun Efirami bɔnsɔnna nan na bɔxɔn sɔtɔ e keɛn na.

⁵ Efirami a bɔxɔn ni i ra e naxan yitaxun xabila yeɛn ma: E keɛ bɔxɔn danna yi sigaxi han Ataroti-Adari sogeteden binna, siga han Beti-Xoron taan faha binna,

⁶ siga han fɔxɔ igena, siga Mikimetati binna ra kɔmɛnna ma, siga sogeteden binni Taanati-Silo yi, dangu Yanowa yi.

⁷ Keli mɛnni goda han Ataroti nun Nara yi sa dɔxɔ Yeriko ra, sa mini Yurudɛn baan ma.

⁸ Keli Tapuwa, siga sogegododen binni han Kanna xudena, sa mini fɔxɔ igen ma. Efirami bɔnsɔn keɛ bɔxɔn nan na ra e xabila yeɛn ma.

⁹ Efirami bɔnsɔnna yi taana ndee fan sɔtɔ Manase bɔnsɔnna bɔxɔni e nun e banxidene.

¹⁰ Efirami bɔnsɔnna mi Kanan kaane kedi Geseri yi. Han to ne fan dɔxi Efirami bɔnsɔnna tagi, koni e findixi konyine nan na.

17

Manase bɔnsɔnna keɛ bɔxɔna

¹ E bɔxɔn naxan yitaxun Yusufu a dii xɛmɛ singen Manase bɔnsɔnna muxune ra e keɛn na na ni ito ra. Anu, Manase a dii xɛmɛ singen Makiri naxan findi Galadi kaane benban na, na bata yi Galadi nun Basan bɔxɔn sɔtɔ nun bayo sofa faɲin nan yi a ra.

² Manase bɔnsɔnna muxu dɔnxene fan yi keɛn sɔtɔ xabila yeɛn ma. Ne xinle ni itoe ra: Abiyeseri, Xeleki,

Asireli, Siken, Xeferi, e nun Semida. Yusufu a dii xemen Manase a diine nan ne ra xabila yeen ma.

³ Galadi a dii xemen Xeferi a dii xemen Selofexadi mi dii xeme yo soto, koni a dii temene soto nen. Manase a dii xeme Makiri nan Galadi soto. Selofexadi a dii temene xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xogala, Milika, e nun Tirisa.

⁴ E yi siga saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun kuntigine fema, e yi a fala e xa, e naxa, "Alatala a yamari nen Musa ma, a xa keen fi nxu ma nxu kon kaane ye." Awa, e yi e keen fi e ma alo a liga e fafe ngaxakedenne xa kii naxan yi alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁵ Nayi, Manase bansonna yi yire fu soto, ba Galadi nun Basan na, naxan yi Yuruden baan kidi ma.

⁶ Manase a dii temene keen soto na kii nin alo a dii xemene. Galadi yamanan yi findi Manase a dii xemen bonne gbeen na.

⁷ Manase a boxon yi folo Aseri boxon danna ma siga han Mikimetati taana Siken taan sogeteden binni, siga han Yamin, En-Tapuwa kaane daxodene binni.

⁸ Manase bansonna nan gbee yi En-Tapuwa boxon na, koni Tapuwa taan yi findixi Manase bansonna danna nan na. Efirami bansonna nan gbee yi na ra.

⁹ Na danna yi sigaxi yiifanna mabinni han Kanna xudena. Manase a boxon danna yi findixi Kanna xuden komen foxon nan na han sa mini foxo igen ma, koni Efirami a taana ndee yi luxi Manase a taane tagi.

¹⁰ Efirami a boxon yi Kanna xuden yiifanna nan ma. Manase gbeen yi komena ma. Manase a boxon yi danxi foxo igen ma, Aseri a boxon yi lu a komena ma, Isakari a boxon yi lu a sogeteden binni.

¹¹ Manase bansonna yi taana ndee soto Isakari nun Aseri a boxone ye. E xinle ni itoe ra: Beti-Seyan, Yibeleyami, Doru, En-Dori, Taanaki, e nun Megido nun e rabilinna

banxidene. Yamana saxan nan na ra. ¹² Koni, Manase bansonna mi no na taane tonge bayo Kanan kaane yi a ragidixi e xa lu doxi na yamanani.

¹³ Koni Isirayila kaane to senben soto, e yi Kanan kaane ti konyi wanle ra, koni e mi no e kedideni.

¹⁴ Yusufu bansonna muxune yi Yosuwe maxodin, e naxa, "Nanfera i yamanan yire kedenni ito yitaxunxi nxu ra nxu keen na? Nxo muxune wuya, bayo Alatala bata barakan sa nxo fe yi han iki."

¹⁵ Yosuwe yi e yabi, a naxa, "Xa e wuya Efirami geya yiren xa, e sa foton yirena nde masege e yete xa Perisine nun Refa kaane yamanani."

¹⁶ Yusufu bansonna muxune yi a fala a xa, e naxa, "Geya yireni ito xurun nxu ma. Anu, yenge so wontoro wure daxine Kanan kaane birin yii, naxanye doxi lanbanni e nun naxanye doxi Beti-Seyan nun a banxidene, e nun naxanye Yeserele lanbanni."

¹⁷ Yosuwe yi Yusufu bansonna yabi, a naxa, "Efirami kaane nun Manase kaane, yama gbeen nan e ra, e senben fan gbo. E mi kee boxo yire keden xan tun sotoma,

¹⁸ koni e fotonna fan sotoma nen geya yireni. E na masege, e yi na tonon soto. E noe Kanan kaane kede nen hali yengeso wontoro wure daxine to e yii e senben fan gbo."

18

Banson soloferen bonne boxone

¹ Isirayila yamaan yi e malan Silo taani. E yi Naralan Bubun ti menni. Yamanan yi lu e senben bun ma.

² Na waxatini, Isirayila banson soloferi yi na, naxanye munma yi e kee boxon soto singen.

³ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Alatala, e fafane Ala boxon naxan soxi e yii, e na tongo feen botte rabama han waxatin mundun yi?"

⁴ E muxu saxan saxan sugandi banson yeen ma. N xa e rasiga yamanan matodeni. E xa e bansonne

kεε bəxəne kiin seβε, e yi fa na dentεge n xa.

⁵ E xa yamanani taxun dəxəde soloferen na. Yuda bənsəna xa lu a bəxəni yiifanna ma, Yusufu bənsəna yi lu a bəxəni kəmən fəxəni.

⁶ E na yelin na yamanani taxun_{ye} soloferen na, a seβε, ε fa na yita n na, n yi masensenna ti Alatala en ma Ala yetagi, ne yi yitaxun ε ra.

⁷ Koni Lewi bənsəna mi bəxə yo sətəma ε tagi, bayo e gbee kεen findixi Alatalaa saraxa rali wanla nan na. Gadi bənsəna nun Ruben bənsəna nun Manase bənsəna fəxə kedenna, ne fan bata yi e gbeen sətə Yuruden baan sogeteden binni alo Alatalaa walikεen Musa a fi e ma kii naxan yi.”

⁸ Na muxune yi keli, e siga. Yosuwe bata yi e yamari, a naxa, “E siga, ε yamanan mato, ε yi a kiin seβε. Na xanbi ra, ε fa be Silo yi, n xa masensenna ti Alatala yetagi na yamanani taxun feen na.”

⁹ Na muxune yi keli, e yi yamanani siga. E yi na yamanan taane kiin seβε, e yi ne yitaxun yire soloferen na, e yi xεte Yosuwe fεma Silo daaxadeni.

¹⁰ Yosuwe yi masensenna ti Silo yi Alatala yetagi. A yi na yamanan birin yitaxun Isirayila bənsəne ra.

Bunyamin bənsəna kεe bəxəna

¹¹ Bunyamin nan singe bəxə sətə masensenna xən e naxan yitaxun xabila yεen ma. E bəxə yi lu Yuda bənsəna gbeen nun Yusufu a diine bənsəne gbeene longonna ra.

¹² Kəmən fəxəni, e bəxə danna yi fəlxə Yuruden baan nan ma, dangu Yeriko ra kəmən fəxəni, te geyaana ma sogegododen binni, sa mini Beti-Aweni tonbonna ma.

¹³ Danna yi kelixi menna nin, sa dangu Lusi ra yiifari fəxə binni, dεnaxan xili Beteli, godo Ataroti-Adari yi, te geyaana fari, naxan Beti-Xoron taan lanban yiren yiifanna ma.

¹⁴ E bəxə sogegododen danna ni ito ra, keli geyaana ma Beti-Xoron yetagi, siga yiifanna binni sa mini Kiriyaati-Baali ma, dεnaxan mən xili Kiriyaati-Yeyarin. Na taan findi Yuda

bənsəne nan gbee ra. E bəxə danna nan na ra a sogegododen binni.

¹⁵ E bəxə yiifari fəxə danna yi fəlxə Kiriyaati-Yeyarin nin, siga sogegododen binni sa mini tigi yiren ma Nefetowa ige xunna.

¹⁶ Na danna yi danguxi geyaana san binni Ben-Hinən lanbanna yetagi, Refa kaane lanbanna kəmenna ma. Godo Ben-Hinən lanbanni Yebusune fεma yiifanna ma, godo En-Rogeli yi.

¹⁷ Na danna yi sigaxi han kəmenna binni, dangu En-Seməsi yi, dangu Geliloti yi, Adumimi tintin yiren yetagi, godo han gəmən naxan xili Bohan, Ruben a dii xεmεna nde nan xili yi na ra.

¹⁸ A mən yi danguxi na geyaana kəmən fəxəni Araba yetagi, godo Araba kui,

¹⁹ dangu Beti-Xogala ra kəmenna binni, sa mini Yuruden baan biraden ma Fəxə Igen Daraan ma. Na bəxə yiifanna danna nan na ra.

²⁰ Yuruden baan findixi Bunyamin xabilane bəxə danna nan na sogeteden binni. Bunyamin bənsəna bəxə danne birin nan na ra.

²¹ Taan naxanye fi Bunyamin bənsəna xabilane ma, ne ni i ra: Yeriko, Beti-Xogala, Emeki-Kesisi,

²² Beti-Araba, Semarayin, Beteli,

²³ Awi, Para, Ofara,

²⁴ Kefara-Hamoni, Ofini, e nun Geba. Ne birin malanxina, taa fu nun firin e nun e banxidene.

²⁵ Gabayon, Rama, Beroti,

²⁶ Misipe, Kefira, Mosa,

²⁷ Rekemi, Yiripeeli, Tarala,

²⁸ Sela, Elefi, Yebusu taan naxan mən xili Yerusalen, Gibeya, e nun Kiriyaati. Ne birin malanxina, taa fu nun naanin e nun e banxidene. Bunyamin bənsəna xabilane kεe nan na ra.

19

Simeyən bənsəna kεe bəxəna

Taruxune Singen 4.28-33

¹ Bəxə firindenit ito yi findi Simeyən bənsəna gbeen na masensenna xən, a yitaxun xabila

yɛɛn ma. E kɛɛ bɔxɔn yi Yuda bɔnsɔnna bɔxɔn nan tagi.

² Taan naxanye fixi Simeyɔn bɔnsɔnna ma, ne ni i ra: Bɛriseba, Seeba, Molada,

³ Xasari-Suwali, Bala, Esemi,

⁴ Elitoladi, Betuli, Xoroma,

⁵ Sikilaga, Beti-Marakaboti, Xasari-Susa,

⁶ Beti-Lebayoti, e nun Saruxɛn. Ne birin malanxina, taa fu nun saxan, e nun e banxidɛne.

⁷ Ayin, Rimɔn, Eteri, e nun Asan, ne birin malanxina taa naanin, e nun e banxidɛne,

⁸ sa e rabilinna taane fari siga han Baalati-Beeri, dɛnaxan mɔn xili Rama-Negewi. Simeyɔn bɔnsɔnna xabilane kɛɛ bɔxɔn nan na ra.

⁹ Simeyɔn kɛɛ bɔxɔn ba Yuda bɔnsɔnna bɔxɔn nan na, bayo Yuda bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔn yi gbo a xa. Na nan a liga, Simeyɔn bɔnsɔnna yi kɛɛ bɔxɔn sɔtɔ Yuda bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔni.

Sabulon bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

¹⁰ Bɔxɔn saxandeni ito yi findi Sabulon bɔnsɔnna gbeen na masɛnsɛnna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma. E kɛɛ bɔxɔn danna yi sigaxi han Saridi yi,

¹¹ dangu Marala yi sogegodode binni, sa dɔxɔ Dabeseti ra, siga xude dɛni Yokanayimi yɛtagi.

¹² Keli Saridi yi, siga sogeteden binni siga han Kisiloti-Taboro bɔxɔna, sa dɔxɔ Daberati ra, siga Yafiya yi.

¹³ Keli mɛnni, dangu sogeteden binni, siga Gati-Xeferi yi e nun Eta-Kasin yi, sa mini Rimɔn ma, bilin Neyama.

¹⁴ Na danna mɔn yi sigaxi han Xanatɔn kɔmɛn fɔxɔna, sa mini Yifita-Eli xuden ma.

¹⁵ E mɔn yi Katati nun Nahalali nun Simiron nun Yidala nun Betɛlemi sɔtɔ. Ne birin malanxina taa fu nun firin, e nun e banxidɛne.

¹⁶ Sabulon bɔnsɔnna xabilane kɛɛn nan na ra, e taane nun e banxidɛne.

Isakari bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

¹⁷ Bɔxɔn naanindeni ito yi findi Isakari bɔnsɔnna gbeen na

masɛnsɛnna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

¹⁸ E bɔxɔn danna yi sigaxi han taani itoe birin: Yɛsɛreli, Kesuloti, Sunemi,

¹⁹ Xafarayimi, Siyɔn, Anaxarati,

²⁰ Rabiti, Kisiyon, Abɛsi,

²¹ Remeti, En-Ganimi, En-Xada, e nun Beti-Pasɛsi.

²² Sa dɔxɔ Taboro nun Saxasima nun Beti-Semɛsi ra, sa mini Yurudɛn baan ma. Ne birin malanxina, taa fu nun sennin, e nun e banxidɛne.

²³ Isakari bɔnsɔnna xabilane kɛɛ nan na ra, e taane nun e banxidɛne.

Aseri bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

²⁴ Bɔxɔn suulundeni ito yi findi Aseri bɔnsɔnna gbeen na masɛnsɛnna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

²⁵ E danne yi sigaxi han taani itoe: Xɛlɛkati, Xali, Beten, Akisafa,

²⁶ Alameleki, Amada, Misala, sa dɔxɔ Karemele geyaan nun Sixori-Libanati xuden na sogegododen binni.

²⁷ Danna yi sigaxi sogeteden binni, Beti-Dagɔn yi, sa dɔxɔ Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔn nun Yifita-Eli lanbanna ra, siga kɔmɛn fɔxɔni sa dɔxɔ Beti-Emeki nun Neyeli ra, dangu Kabulu yi kɔmɛn fɔxɔni,

²⁸ siga han taani itoe: Abadon nun Rexobo nun Xamɔn e nun Kanna, siga han Sidɔn taa gbeena.

²⁹ Keli mɛnni, danna mɔn yi sigaxi han Rama nun Tire, taa makantanxina, siga Xosa binni, sa mini Fɔxɔ Igen ma Akisibu yamanani,

³⁰ sa Yuma nun Afeki nun Rexobo fari. Ne birin malanxina, taa mɔxɔɲɛn nun firin, e nun e banxidɛne.

³¹ Taani itoe nun e banxidɛne birin findixi Aseri bɔnsɔnna xabilane kɛɛ bɔxɔn nan na.

Nafatali bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

³² Bɔxɔn sennindeni ito yi findi Nafatali bɔnsɔnna gbeen na masɛnsɛnna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

³³ Na bɔxɔn danna yi fɔlɔxi Xelefa taani, siga Saananimi taani wudi gbeen binni, dangu Adami-Nekebi

nun Yabaneeli yi, siga Lakuma yi, sa mini Yurudɛn baan ma.

³⁴ Na danna yi sigaxi sogegodo-den binni han Asanoti-Taboro, sa mini Xukɔku taan ma, sa dɔxɔ Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔn na yiifanna ma, e nun Aseri bɔnsɔnna bɔxɔna sogegododen binni e nun Yuda bɔnsɔnna bɔxɔna, Yurudɛn baan yi lu a sogeteden binni.

³⁵ E taa makantanxine xinle ni itoe ra: Sidima, Sere, Xamati, Rakati, Kinerɛti,

³⁶ Adama, Rama, Xasori,

³⁷ Kedesi, Edere, En-Xasori,

³⁸ Yirɔn, Migidali-Eli, Xoremi, Beti-Anata, Beti-Semɛsi. Ne birin malanxina, taa fu nun solomanaanin, e nun e banxidɛne.

³⁹ Nafatali bɔnsɔnna xabilane kɛɛn nan na ra, e taane nun e banxidɛne.

Dan bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

⁴⁰ Bɔxɔn soloferedeni ito yi findi Dan bɔnsɔnna gbeen na masɛnsɛnna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

⁴¹ E kɛɛ bɔxɔn danne yi sigaxi han taane itoe: Sora, Esetayoli, Iri-Semɛsi,

⁴² Saalabin, Ayalɔn, Yitila,

⁴³ Elon, Timana, Ekirɔn,

⁴⁴ Eliteke, Gibɛtɔn, Baalati,

⁴⁵ Yehudu, Bene-Beraki, Gati-Rimɔn,

⁴⁶ Yarakɔn tigrine, Rakɔn e nun bɔxɔn naxan Yafa yɛtagi.

⁴⁷ Koni Dan bɔnsɔnna muxune mi nɔ e bɔxɔn masɔtɔdeni. Nayi, Dan bɔnsɔnna yi siga Lesemi yi, e sa mɛn kaane yɛngɛ, e yi e faxesa. E yi dɔxɔ na, e na taan xili sa Dan, e benban xinla.

⁴⁸ Na taane nun e banxidɛne birin yi findi Dan bɔnsɔnna xabilane kɛɛ bɔxɔn na.

Yosuwe kɛɛ bɔxɔna

⁴⁹ E to yelin yamanani taxunɲɛ e kɛɛn na, Isirayila kaane yi Nunu a dii Yosuwe kɛɛn so a yi e tagi,

⁵⁰ alo Alatala a yamari kii naxan yi. Yosuwe taan naxan maxɔdin e ma, Timanati-Sera, e yi na so a yii Efirami geya yireni. Yosuwe mɔn yi taan ti, a dɔxɔ na.

⁵¹ Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun Isirayila bɔnsɔnne

xabila kuntigine yi yamanan yireni itoe yitaxun masɛnsɛnna xɔn Alatala yɛtagi, Naralan Bubun so dɛɛn na, Silo yi. E yi yelin yamanani taxunɲɛ.

20

Marakisi taane

Yatɛne 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun 19.1-14

¹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa, e xa taana ndee sugandi marakisi taane ra, alo n na a fala i xa kii naxan yi fata Musa ra.

³ Xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, a mi yi waxi faxesa ti feni, na kanna nɔɛ a giyɛ nɛn, a siga mɛnna nde yi, a ratangɛ faxesa muxun gbeɛɲɔxɔ muxun ma dɛnaxan yi.

⁴ A na a gi, a na taana nde li, a xa sa ti taan so dɛɛn na, a yi a sɔnna dɛntɛgɛ taan fonne xa. E yi a rasuxu taani, e a yigiya.

⁵ Xa faxesa muxun gbeɛɲɔxɔ muxun siga faxesa tiin fɔxɔ ra, e mi a soma a yii, bayo a mi a rakelixa ma, a mi a faxesa feni tɔnxi xɔnnantenyani.

⁶ A xa lu na taani han a yi makiti yamaan yɛtagi, e nun han saraxarali kuntigin naxan walima na waxatini, na yi faxesa. Na xanbi ra, faxesa tiin nɔɛ xɛtɛ nɛn a banxini a konni, a kelixa dɛnaxan yi.”

⁷ E yi taani itoe sugandi: Kedesi taan Galile yamanani Nafatali geya yireni, e nun Siken taana Efirami geya yireni, e nun Kiriyati-Aruba taan dɛnaxan mɔn xili Xebiron, Yuda geya yireni.

⁸ E yi taa gbɛtɛne sugandi Yurudɛn baan kidi ma Yeriko sogeteden binni: Bɛsɛri taan naxan Rubɛn tonbonna lanta yireni, Ramoti taan naxan Galadi bɔxɔni, Gadi bɔnsɔnna dɛnaxan yi, e nun Golan taan naxan Basan bɔxɔni, Manase bɔnsɔnna dɛnaxan yi.

⁹ Na taane nan sugandi Isirayila kaane nun xɔɲɛne xa, alogo xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, na xa a gi, siga mɛnni, a ratanga faxesa muxun gbeɛɲɔxɔ muxun ma. Na kui, faxesa

muxun gbeepoxo muxun mi a faxe
benun yamaan xa a makiti.

21

Lewi bənsəna taane Taruxune Singen 6.54-80

¹ Lewi bənsəna denbaya xunne yi
siga saraxarali Eleyasari nun Nunu
a dii Yosuwe nun Isirayila bənsəna
xabilane kuntigine fəma

² Silo yi Kanan yamanani, e yi a
fala e xa, e naxa, “Alatala bata yi
yamarin fi nun fata Musa ra, a nxu
xa taane soto nxu doxoma denaxanye
yi, e nun e rabilinna bəxone nxu xu-
ruseene xa.”

³ Nayi, Isirayila kaane yi taani itoe
ba e gbee kee bəxən na. Taan ne nun e
rabilinna bəxone yi fi Lewi bənsəna
ma alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁴ E to masensenna ti, a yi Ke-
hati yixetene xabilane singe suxu.
Saraxarali Haruna yixetene yi taa fu
nun saxan soto Yuda bənsəna nun
Simeyən bənsəna nun Bunyamin
bənsəna bəxone tagi.

⁵ Kehati yixeten bonne yi taa fu soto
Efirami bənsəna nun Dan bənsəna
nun Manase bənsəna foxo kedenna
bəxone tagi.

⁶ Gerison yixetene xabilane yi taa
fu nun saxan soto Isakari bənsəna
nun Aseri bənsəna nun Nafatali
bənsəna bəxone tagi e nun Man-
ase bənsəna foxo kedenna bəxən tagi
Basan yamanani.

⁷ Merari yixetene xabilane yi taa
fu nun firin soto Ruben bənsəna
nun Gadi bənsəna nun Sabulon
bənsəna bəxone tagi.

⁸ Nayi, Isirayila kaane yi taani
itoe nun e rabilinne bəxone fi Lewi
bənsəna ma alo Alatala a yamari kii
naxan yi fata Musa ra.

⁹ Taan naxanye fi e ma Yuda
bənsəna nun Simeyən bənsəna
bəxone tagi, ne xinle ni itoe ra:

¹⁰ Kehati xabilani, Lewine ye,
Haruna yixetene yi taani itoe soto
bayo masensenna e tan nan singe
suxi:

¹¹ Kiriya-Aruba, denaxan mən xili
Xebiron, e nun a rabilinna bəxone

Yuda geya yireni. Araba yi findixi
Anaki benban nan na.

¹² Koni xene nun banxidēn nax-
anye taan nabilinni, ne bata yi so
Yefune a dii Kalebi yii a keēn na.

¹³ E taan naxanye fi saraxarali
Haruna yixetene ma, ne ni i ra: Xe-
biron, naxan findixi marakisi taana
nde ra muxun xa naxan nagixi faxa
ti feen na, Libina,

¹⁴ Yatiri, Esitemowa,

¹⁵ Xolon, Debiri,

¹⁶ Ayin, Yuta, e nun Beti-Semēsi, e
nun e rabilinne. Ne birin malanxina,
taa solomanaanin fata bənsən firinni
itoe bəxone ra.

¹⁷ E yi taani itoe soto Bunyamin
bənsəna bəxoni: Gabayon, Geba,

¹⁸ Anatoti, Alamən, e nun e ra-
biline. Ne birin malanxina taa
naanin.

¹⁹ Haruna yixetene, saraxaraline
taan naxanye soto, ne malanxina taa
fu nun saxan nan yi e ra e nun e
rabilinne.

²⁰ Lewi bənsəna muxun naxanye
yi kelixi Kehati yixetene xabilan
bonne yi, ne yi taane soto Efirami
bənsəna bəxoni.

²¹ Ne ni i ra: Siken taana Efirami
geya yireni, naxan findixi marakisi
taana nde ra muxun xa naxan nagixi
faxes ti feen na, Geseri,

²² Kibisayimi, Beti-Xoron, e nun e
rabilinne. Ne birin malanxina, taa
naanin.

²³ E naxanye soto Dan bənsəna
bəxoni, ne ni i ra: Eliteke, Gibetən,

²⁴ Ayalən, Gati-Rimən, e nun e ra-
biline. Ne birin malanxina taa
naanin.

²⁵ E naxanye soto Manase bənsəna
bəxoni, ne ni i ra: Taanaki, Gati-
Rimən, e nun e rabilinne. Ne malanx-
ina, taa firin.

²⁶ Na taa fune nun e rabilinne yi
findi Kehati yixetene xabilan bonne
gbeen na.

²⁷ Lewine ye, Gerison yixetene
xabilane yi taani itoe soto Manase
bənsəna foxo kedenna bəxoni: e
Golan soto Basan yamanani, naxan
findixi marakisi taana nde ra muxun
xa naxan nagixi faxa ti feen na, e

nun Beseṭera, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa firin.

²⁸ E naxanye sōṭo Isakari bōnsōnna bōxōni, ne ni i ra: Kisiyon, Daberati,

²⁹ Yaramuti, En-Ganimi, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³⁰ E naxanye sōṭo Aseri bōnsōnna bōxōni, ne ni i ra: Misala, Abadon,

³¹ Xelekati, Rexobo, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³² E naxanye sōṭo Nafatali bōnsōnna bōxōni, ne ni i ra: Kedesi Galile yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxes ti feen na, Xamōti-Dōrō, Karatan, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa saxan.

³³ Gerisōn yixetene xabilane taa fu nun saxan sōṭo nen e nun e rabilinne.

³⁴ Lewin naxanye luxi, Merari yixetene xabilane, ne naxanye sōṭo Sabulon bōnsōnna bōxōn tagi, ne ni i ra: Yokanayimi, Karata,

³⁵ Dimina, Nahalali, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³⁶ E naxanye sōṭo Ruben bōnsōnna bōxōni, ne ni i ra: Beseṭeri, Yahasi,

³⁷ Kedemoti, Mefaati, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin.

³⁸ E naxanye sōṭo Gadi bōnsōnna bōxōni, ne ni i ra: Ramoti naxan Galadi yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan magixi faxes ti feen na, Maxanayin,

³⁹ Xesibōn, Yaaseri, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin.

⁴⁰ Taan naxanye birin fi Lewi bōnsōnna muxu dōnxene ma, Merari yixetene xabilane yi, ne findi taa fu nun firin nan na.

⁴¹ Taan naxanye birin fi Lewi bōnsōnna muxune ma Isirayila kaane bōxōni, ne birin malanxina taa tonge naanin e nun solomasexē, e nun e rabilinne.

⁴² E taani itoe nun e rabilinne bōxōne nan sōṭo.

⁴³ Alatala a kōlō yamanan naxan so feen na e benbane yii, a yi na birin fi Isirayila kaane ma. E yi na findi e gbeen na, e yi dōxō na.

⁴⁴ Alatala yi bōjē xunbenla fi e ma e rabilinna birin yi, alo a a kōlō e benbane xa kii naxan yi. Hali e yaxu

yo mi nō tiyē e yēē ra, Alatala yi e yaxune birin lu e sagoni.

⁴⁵ Alatala bata yi fala fajin naxanye birin ti Isirayila yamaan xa, na birin yi kamali, sese mi lu a ligataren na.

22

Saraxa ganden nafala fena Yuruden kidi ma

¹ Nayi, Yosuwe yi Ruben bōnsōnna nun Gadi bōnsōnna nun Manase bōnsōnna fōxō kedenna xili.

² A yi a fala e xa, a naxa, “Alatalaa walikēen Musa feen naxan birin yamari ē ma, ē bata na birin naba. E bata n fan ma yamarine birin suxu.

³ E mi ē ngaxakedenne rabējinxī waxati xunkuyeni ito yi han to. Alatala ē Ala yamarin naxan so ē yii, ē bata na rakamali.

⁴ Iki Alatala ē Ala bata bōjē xunbenla fi ē ngaxakedenne ma, alo a fala e xa kii naxan yi. Iki ē siga ē konni, ē sa lu na yamanani Alatalaa walikēen Musa naxan soxi ē yii Yuruden kidi ma.

⁵ Nayi, ē a liga ē yeren ma, ē yamarin nun sariyan suxu, Alatalaa walikēen Musa naxanye soxi ē yii, ē yi Alatala ē Ala xanu, ē sigan ti a kirane birin xōn, ē yi a yamarine suxu, ē yi bira a fōxō ra, ē a batu ē bōjēn nun ē niin birin yi.”

⁶ Yosuwe yi duba e xa, a yi a lu e siga e konne yi.

⁷ Musa bata yi kēē bōxōn so Manase bōnsōnna fōxō kedenna yii Basan yamanani. Yosuwe fan yi kēē bōxō gβete so Manase bōnsōnna bode fōxōn yii Isirayila kaan bonne fēma Yuruden sogegododen binni. Yosuwe to duba e xa, a yi e rasiga e konne yi.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E xete ē konne yi ē nun nafulu gbeena, e nun xuruse wuyaxin nun gbeti gbege nun xēmaan nun sulan nun wurena e nun dugine. E nun ē ngaxakedenne xa sa ē yaxune se tongoxine yitaxun.”

⁹ Ruben bōnsōnna nun Gadi bōnsōnna nun Manase bōnsōnna fōxō kedenna yi xete, e keli Isirayila kaane fēma Silo yi, Kanan yamanani, e

yi siga Galadi yamanani, Alatala yamanan naxan nagidi e ma fata Musa ra.

¹⁰ E to maso Yurudɛn baan na Kanan yamanani, Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi saraxa ganden nafala Yurudɛn baan de. Na saraxa ganden yi gbo han!

¹¹ Isirayila kaane to na feen me, e yi a fala, e naxa, “E mi a to, Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bata saraxa ganden nafala Kanan bɔxɔn danna ra, Yurudɛn baan dexɔn Isirayila kaane binni.”

¹² Isirayila kaane to na me, e birin yi e malan Silo yi e yenge xinla ma.

¹³ Isirayila kaane yi saraxarali Eleyasari a dii Finexasi xe Galadi yamanani Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna fema.

¹⁴ Manga fu yi biraxi a fɔxɔ ra, Isirayila bɔnsɔn yo bɔnsɔn manga keden. Denbaya xunne nan yi ne birin na Isirayila kaane xabilane yi.

¹⁵ E yi siga Galadi yamanani Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fema. E yi a fala e xa, e naxa,

¹⁶ “Alatalaa yamaan birin ito nan falaxi, ‘Nanfera ε tinxintareyaan ligaxi Isirayilaa Ala ra? Nanfera ε bata xete Alatala fɔxɔ ra to? Nanfera ε bata saraxa ganden nafala, ε murute Alatala xili ma to?’

¹⁷ En bata yi kalan naxan ti Peyori yi, na xurun ba? Anu, han to en munma yelin tɔre na yulubin xafari feen ma hali Alatala to fitina furen sa a yamaan birin fari.

¹⁸ Anu, ε bata xete Alatala fɔxɔ ra to, ε Ala! Xa ε murute Alatala xili ma to, tila a xɔlɔma nen Isirayila yamaan birin ma.

¹⁹ Nayi, xa ε yamanan mi sarijanxi, ε xete Alatala yamanani, Alatala batuden tixi denaxan yi, ε yi bɔxɔ gbete tongo nxu tagi. Koni ε nama murute Alatala xili ma hanma nxu tan xili ma, ε yi saraxa gande gbete rafala, ba Alatalaa saraxa ganden na, en ma Ala.

²⁰ Sera a dii Akan to tinxintareyaan liga, a seene tongo tɔnna yi dɔxi naxanye tongo fe ma, Alaa xɔlɔn godo Isirayila yamaan birin nan ma. A keden xa mi halagi a fe kalaxina fe ra.’”

²¹ Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi Isirayila xabilane mangane yabi, e naxa,

²² “Marigina Ala, Alatala nan keden a kolon! Marigina Ala, Alatala! Isirayila yamaan birin fan fama nen a kolondeni! Xa nxu feni ito ligaxi muruten nin hanma tinxintareyani Alatala xili ma, nxu nama kisi to lɔxɔni.

²³ Xa nxu saraxa ganden nafalaxi nen alogo nxu xa xete Alatala fɔxɔ ra, nxu yi saraxa gan daxine ba a fari hanma bogise saraxane hanma bɔje xunbeli saraxane, Alatala yeteen xa nxu makiti!

²⁴ Koni na mi a ra de! Nxu ito ligaxi nen bayo nxu yi xaminxi alogo tila ε diine nama a fala nxɔ diine ma, e naxa, ‘Nanse ε tan nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala?’

²⁵ Alatala bata Yurudɛn baan findi en tagi danna ra. Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna muxune, sese mi fa ε tan xa Alatala yii!’ E diine a lige nen nayi a nxɔ diine yi ba Alatala yeeragaxuni.

²⁶ Nanara, nxu yi a fala, nxu naxa, ‘En keli, en xa saraxa ganden nafala. Koni saraxa gan daxine nun saraxa gbete fe mi a ra.’

²⁷ Na xa findi sereyaan nan na ε tan nun nxu tan tagi, e nun en yixetene hali en tan xanbi, fa fala nxu Alatala batuma nen nxɔ saraxa gan daxine nun nxɔ saraxane nun nxɔ bɔje xunbeli saraxane ra a batuden yeteni. Nayi, ε diine mi fa a fale nxɔ diine ma, e naxa, ‘Sese mi fa ε tan xa Alatala yii.’

²⁸ Nxu yi a fala, nxu naxa, xa e falani ito ti nxu xa tila, hanma nxɔ diine xa, nxu e yabima nen, nxu naxa, ‘E Alatalaa saraxa ganden maligan mato. Nxu fafane mi a rafalaxi saraxa gan daxine nun saraxa gbete xan ma fe ra, koni alo

sereyana ε tan nun nxu tan tagi.’

²⁹ Nxu tan mi murute Alatala xili ma mumε! Nxu mi xete a fɔxɔ ra to, nxu yi saraxa gande gbete rafala saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbeteye fe ra, ba Alatalaa saraxa ganden na, naxan nafalaxi en ma Ala batu bubun yetagi.”

³⁰ Saraxarali Finexasi nun yamaan mangane nun Isirayila xabila xunne to falani ito me, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna saraxa ganden naxan nafalaxi, na yi rafan e ma kati!

³¹ Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi yi a fala Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna xa, a naxa, “Nxu bata a kolon to a Alatala en tagi, bayo ε mi tinxintareyaan ligaxi Alatala ra. ε bata Isirayila kaane ratanga Alatalaa xɔlɔn ma.”

³² Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi nun mangane yi keli Galadi yi, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi denaxan yi, e xete Kanan yamanani, e yi dentegen sa Isirayila kaane xa.

³³ Dentegeni ito yi rafan Isirayila kaane ma, e yi barikan bira Ala xa. Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yenge feen naxan yi e xunni, e yi e yamanan kala, e mi fa na fe fala sɔnɔn.

³⁴ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi saraxa ganden xili sa, e naxa, Sereyana En Tagi Fa Fala A Alatala Nan Ala Ra.

23

Yosuwe a kawandi dɔnxena

¹ Alatala bata yi bɔne xunbenla fi Isirayila yamaan ma a e xunba e yaxune ma e rabilinni, waxati xunkuye yi dangu na xanbi ra. Yosuwe yi fori, a siimayaan yi xunkuya ayi han!

² Na waxatini, Yosuwe yi Isirayila kaane birin maxili, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine. A yi a fala e xa, a naxa, “N bata fori. N ma siimayaan bata xunkuya ayi han!

³ ε yeteen bata a to Alatala ε Ala feen naxanye birin ligaxi siyani itoe ra ε fe ra. Alatala ε Ala nan ε yengen soxi.”

⁴ “ε a mato, n yamanan naxanye yengexi, n yi e nɔ, e nun siyaan naxanye mɔn luxi yamanani, n bata ne bɔxɔne birin yitaxun ε bɔnsɔnne ra ε keen na masensenna xɔn keli Yuruden baani han Fɔxɔ Ige Gbeena sogegododen binni.

⁵ Alatala ε Ala e kedima nen ε yee ra, a e ramini yamanani, ε yi dɔxɔ e yamanani alo Alatala ε Ala a fala ε xa kii naxan yi.”

⁶ “ε senbe so han! Feen naxan birin sebexi Musaa sariya kitabun kui ε xa ne birin suxu. ε nama na kiraan fata yiifanna ma hanma kɔmenna ma.

⁷ ε nama basan na siyane ra, naxanye luxi ε tagi. ε nama e alane xinle maxandi, ε nama ε kɔlɔ e yi. ε nama e batu, ε nama ε xinbi sin e xa.

⁸ Koni ε tan xa lu Alatala ε Alaa fe yi ken, alo ε bata a liga kii naxan yi han to.”

⁹ “Alatala bata siya gbeene nun senbemanee kedi ε yee ra. Anu, han to muxu yo mi nɔxi tiye ε yee ra.

¹⁰ ε tan muxu keden yi muxu wuli nan kedima, bayo Alatala ε Ala nan yi yengen soma ε xa alo a fala ε xa kii naxan yi.

¹¹ Nayi, ε a liga ε yeren ma, ε yi Alatala xanu ε Ala.”

¹² “Koni xa ε ε xun xanbin so Ala yi, ε yi bira siyani itoe fɔxɔ ra naxanye luxi ε tagi, ε nun ne yi ε bode a dii temene futu, ε yi basan e ra,

¹³ ε xa a kolon Alatala ε Ala bama nen siyani itoe ragiye ε bun. Koni e findima nen luti ratixine nun wosone ra ε bun, e nun bosana ε fari, e nun janle naxanye ε yeen sɔxɔnma ayi, han ε yi halagi bɔxɔ fajini itoe yi Alatala ε Ala naxanye soxi ε yii.”

¹⁴ “Dunuɲa muxune birin sigama denaxan yi, n sigamaan ni i ra menni. ε a kolon ε bɔnen nun ε niin birin yi, fa fala Alatala ε Alaa fala fajin naxanye tixi ε xa, na sese mi luxi a kamalitaren na. A falan birin bata kamali, keden mi kalaxi.

¹⁵ Koni Alatala ε Alaa fala fajine rakamalixi kii naxan yi, a mən fama nən a falane rakamalideni naxankatane ra, a ε rakolonxi naxanye ra, han a yi ε halagi bəxə fajini ito yi, a dənaxan fixi ε ma.

¹⁶ Xa ε layirin kala Alatala ε Ala naxan yamarixi ε ma, ε yi siga ala gbətene batudeni, ε yi ε xinbi sin e xa, Alatala xələma nən ε ma, ε yi halagi sinma bəxə fajini ito yi, a dənaxan fixi ε ma.”

24

Yosuwe yi yamaan kawandi

¹ Yosuwe yi Isirayila bənsəne birin maxili a e xa malan Siken yi, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine, e birin yi fa Ala yətagi.

² Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘A fələni nun, ε benbane Tera nun a diine Iburahima nun Nahori, ne yi dəxi Efirati Baan bode fəxən nan na, e yi ala gbətene nan batuma.

³ N yi ε fafe Iburahima tongo baan bode fəxən na, n yi ti a yεε ra siga Kanan yamanan birin yi. N yi a yixətene rawuya ayi, n Isiyaga fi a ma.

⁴ N yi Yaxuba nun Esayu fi Isiyaga ma. N yi Seyiri geya yiren fi Esayu ma, koni Yaxuba nun a diine tan yi godo Misiran yamanani.

⁵ N yi Musa nun Haruna rasiga, n yi naxankata wuyaxi dəxə Misiran kaane ma. Na xanbi ra, n yi ε ramini Misiran yamanani.

⁶ N to ε benbane ramini Misiran yamanani, Misiran kaane yi ε benbane sagatan wontorone nun soone fari han Gbala Baani.

⁷ ε benbane yi e xui ramini Alatala ma, a yi dimin naso ε nun Misiran kaane tagi. A yi baa igen nadin Misiran kaane xun ma. N naxan liga Misiran kaane ra, ε bata na to ε yεen na. ε mən yi waxati xunkuye ti tonbonni.’ ”

⁸ “N yi ε xali Amorine yamanani Yurudən sogeteden binni. E yi ε yεnge, koni n yi e lu ε sagoni. ε yi e yamanan tongo, n yi e halagi ε yεε ra.

⁹ Siporo a dii Balaki, Moyaba mangangan fan yi keli, a yi Isirayila yεnge. E yi Balami xili, Beyori a dii xεmεna, alogo a xa fa ε danga.

¹⁰ Koni n mi tin Balami xuiin name, a falan yi findi duban na ε xa. N yi ε ba Balaki yii.

¹¹ ε yi Yurudən baani gidi, ε fa Yeriko taani. Yeriko kaane yi ε yεnge. Amorine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xitine nun Girigasane nun Xiwine nun Yebusune fan yi ε yεnge, koni n yi e sa ε sagoni.

¹² A luxi alo n yi jurine nan nadinma e ma naxanye yi e kedima ε yεε ra e nun Amorine manga firinne. ε silanfanne nun ε xanle xa mi na ligaxi.

¹³ N yi yamanan so ε yii ε mi naxan masegexi, e nun taane ε mi naxanye tixi, ε dəxi dənaxan yi iki. Manpa bogi binle nun oliwi binle, ε mi naxanye sixi, ε ne nan donma iki.”

¹⁴ “Nayi, iki ε gaxu Alatala yεε ra, ε yi a batu fetareyaan nun lannayani. ε benbane yi alan naxanye batuma Baa Gbeen kidi ma e nun Misiran yamanani, ε mε ne ra, ε yi Alatala batu.

¹⁵ Koni xa a mi rafanpe ε ma ε Alatala batu, ε waxi naxan batu feni, ε xa na sugandi to: ε benbane alan naxanye batuxi Baa Gbeen bode fəxən na ba, hanma Amorine alane ε dəxi naxanye yamana yi ba. Koni nxu nun n ma denbayana, nxu tan Alatala nan batuma.”

¹⁶ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu mi nxu mε Alatala ra mumε, nxu yi ala gbətene batu!

¹⁷ Amasətə Alatala nan en ma Ala ra. A tan nan en naminixi Misiran yamanani konyiyani, en tan nun en benbane. A tan nan kabanako fe gbeene liga en yεε xəri, a yi en kantan en ma sigatiin birin yi, e nun siyane yε en yi danguma naxanye yamanaye yi.

¹⁸ Alatala bata siyane birin kedi en yεε ra, hali Amarin naxanye yi dəxi yamanani. Nxu fan Alatala nan batuma, bayo a tan nan en ma Ala ra.”

¹⁹ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E mi nɔɛ Alatala batuɛ, bayo Ala sariɲanxin na a ra, Ala xɔxɔlɔnxin na a ra. A mi diɲɛ ɛ matandine nun ɛ yulubine ma.

²⁰ Xa ɛ mɛ Alatala ra waxatin naxan yi, ɛ yi ala gbɛtɛne batu, a kelima nɛn ɛ xili ma, a yi gbalon nafa ɛ ma, a yi ɛ birin naxɔri, hali a to fe fajin ligaxi ɛ xa.”

²¹ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “En-en de! Nxu Alatala nan batuma.”

²² Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata findi ɛ yetɛ sereyaan na fa fala ɛ tan nan Alatala sugandixi alogo ɛ xa a batu.” E yi Yosuwe yabi, e naxa, “Nxu bata findi nxu serene ra.”

²³ Yosuwe mɔn yi a fala e xa, a naxa, “Iki ɛ ala gbɛtɛne ba ɛ tagi. E yi ɛ bɔɲɛne lu Alatala xa, Isirayilaa Ala.”

²⁴ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “Nxu Alatala nan batuma en ma Ala, nxu yi a xuiin suxu.”

²⁵ Na lɔxɔni, Yosuwe nun yamaan yi layirin xidi. A yi tɔnne nun sariyane so e yii Siken yi.

²⁶ Yosuwe yi na feene birin sɛbɛ Ala Sariya Kitabun kui. A yi gɛmɛ gbeen tongo, a yi a dɔxɔ wariin bun ma Alatala yire sariɲanxin dɛnaxan yi.

²⁷ Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “E bata gɛmɛni ito to? A findima sereyaan nan na en xili ma, bayo a luxi alo a bata falan birin mɛ, Alatala naxan falaxi en xa. A findima sereyaan na ɛ xili ma, alogo ɛ nama ɛ mɛ ɛ Ala ra.”

²⁸ Na xanbi ra, Yosuwe yi yamaan beɲin, birin yi siga e kɛɛ bɔxɔne yi.

Yosuwe a sayana

Kitisane 2.6-9

²⁹ Na to dangu, Nunu a dii Yosuwe, Alatalaa walikɛɛn yi faxa a ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ fuun ma.

³⁰ E yi a maluxun a kɛɛ bɔxɔni Timanati-Sera yi Efirami geya yireni, Gaasa geya kɔmɛn fɔxɔni.

³¹ Isirayila yamaan yi Alatala batuma Yosuwe a siimayaan waxatin birin yi, e nun fonne siimayaan

waxatin birin, naxanye luxi Yosuwe faxan xanbini, naxanye bata yi na wanle birin kolon Alatala naxan liga Isirayila kaane xa.

³² Isirayila kaane bata yi Yusufu xɔnna naxanye xali keli Misiran yi, e yi sa ne maluxun Siken yi Yaxuba dɛnaxan sara Xamori a diine ma, Siken fafe, gbeti gbanan kɛmɛ ra. Na yi findi Yusufu bɔnsɔnna kɛɛn na.

³³ Harunaa dii Eleyasari yi faxa. E yi a maluxun Gibeya yi a dii xɛmɛn Finexasi a geya fari dɛnaxan so a yii Efirami geya yireni.

Kitisane Kitisane Fe Taruxuna

Benun manga singen xa dɔxɔ Isirayila kaane xun na, kitisane nan yi tima Isirayila kaane yεε ra. Na waxatini, yaxune na yi e yigbeten, Ala yi muxu kendena nde rakelima nen alogo a xa Alaa yamaan nakisi. Na kanna mɔn yi mangayaan ligama nen Alaa yamaan xun na han waxati. Kitisani itoe taruxune nan yebaxi Kitabun yireni ito kui.

Kitabun yireni ito yitaxunxi nen dɔxɔde saxan: A singen feene nan falama lan Isirayila kaane dɔxɔ feen ma Kanan yamanani han Yosuwe faxes waxatina (Keli Kitisane sora 1.1 ma han 2.10). A firinden kui, Alaa yamaan luma tinxintareyaan nan lige Ala ra han Ala yi e so e yaxune yii. Na xanbi ra, e yi Ala maxandi malina fe ra, a yi muxuna nde sugandi, naxan finde e xunba muxun na. Na yεeratine yi xili nen fa fala a kitisane. (Keli Kitisane sora 2.11 ma han 16.31). A saxanden taruxu firin nan yebama naxan a yitama fa fala Isirayila kaane bata e makuya Alaa sariyan na pon! (Keli Kitisane 17 ma han 21). Na yire saxandena a yitama a Alaa yamaan yi waxi lu feni mangana nde bun benun e xa lu e yete ma, e lu makuye Ala ra.

Isirayila kaane yi dɔxɔ Kanan yi

¹ Yosuwe faxes xanbini, Isirayila kaane yi Alatala maxɔdin, e naxa, “Nde singe kelima nxu ye be, siga Kanan kaane yengedeni?”

² Alatala yi e yabi, a naxa, “Yuda bɔnsɔnna muxune lan e siga, n bata yamanan so e yii.”

³ Yuda bɔnsɔnna muxune yi a fala e ngaxakedenne, Simeyɔn bɔnsɔnna muxune xa, e naxa, “Denaxan soxi nxu yii, en birin xa siga mɛnni, en sa Kanan kaane yenge. Na xanbi ra, en birin mɔn sigε ε konni denaxan soxi

ε yii.” Nayi, e nun Simeyɔn bɔnsɔnna muxune yi siga.

⁴ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga yenge sodeni, Alatala yi Kanan kaane nun Perisine sa e sagoni, e yi muxu wuli fu faxes Beseki taani.

⁵ E sa Adoni-Beseki li Beseki taani, e yi a yenge. Nayi, e yi Kanan kaane nun Perisine nɔ.

⁶ Adoni-Beseki yi a gi, koni e yi a sagatan, e sa a suxu, e yi a yii konkoriibaan nun a san konkoriibaan sege a ra.

⁷ Adoni-Beseki yi a fala, a naxa, “Manga yii konkoriibaan bolonxin nun san konkoriibaan bolonxi tonge solofere nan yi n ma donse dɔnxen donma n ma tabanla bun nun, koni iki Ala bata n saren fi n kewanla ra.” E yi siga a ra Yerusalen yi, a sa faxes mɛnni.

⁸ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Yerusalen taan xili ma, e yi na tongo, e yi a muxune faxes silanfanna ra, e ten so taan na.*

⁹ Yuda bɔnsɔnna muxune mɔn yi siga Kanan kaane fan yengedeni naxanye yi dɔxi geya yiren nun Negewi tonbon yiren nun geyadi yireni sogododen binni.

¹⁰ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Kanan kaane xili ma naxanye yi dɔxi Xebiron taani, denaxan yi xili nun Kiriyati-Aruba. E yi Sesayi nun Aximan nun Talamayi bɔnsɔnne muxune nɔ.

¹¹ E yi keli mɛnni, e yi siga Debiri kaane fan xili ma. Debiri taan yi xili nen nun Kiriyati-Seferi.

¹² Kalebi yi a fala, a naxa, “Naxan na Kiriyati-Seferi taan yenge, a yi a nɔ, n nan n ma dii temena Akasa fima nen na kanna ma.”

¹³ Kalebi xunyen Kenasi a dii xemena Otiniyeli yi taan yenge, a yi a nɔ. Kalebi yi a dii temena Akasa fi a ma a naxanla ra.

¹⁴ Akasa to dɔxɔ Otiniyeli xɔn, a yi Otiniyeli radin alogo a xa a fala Akasaa fafe xa a xa xεε bɔxɔna nde so a yii. Akasa to godo a sofanla fari,

* **1:8: Silanfanna:** Sofane yengesɔ dege mana.

Kalebi yi a maxədin, a naxa, “Nanse xəli i ma?”

¹⁵ A yi a yabi, a naxa, “Tin fe keden ma n xa, amasətə i bata bəxə xaren fi n ma naxan yamanan yi-ifanna mabinni. Iki, i mən xa tigi fi n ma.” Kalebi yi tigi yirene so a yii, ndee laben na ndee faxan na.

¹⁶ Musa bitanna Keni bənsəna muxune yi keli Tugu Taani, e nun Yuda bənsəna muxune. E birin yi sa dəxə Yuda tonbonni Aradi taan yifari fəxəni yama gbətəye tagi.

¹⁷ Yuda bənsəna muxune nun e ngaxakedenne Simeyən bənsəna muxune yi siga Kanan kaane yengədeni Sefata taani. E yi na taan naxəri, e yi mənna xili sa Xoroma.†

¹⁸ Yuda bənsəna muxune mən yi Gasa taan nun a rabilinne nə, e nun Asikalən taan nun a rabilinne nun Ekirən taan nun a rabilinne.

¹⁹ Alatala yi Yuda bənsəna muxune mali, e yi na geya yiren findi e gbeen na, koni e mi muxune nə naxanye yi dəxi lanbanni, bayo yenge so wontoron wure daxine nan yi ne yii.

²⁰ E yi Xebiron taan so Kalebi yii alo Musa a fala kii naxan yi. A yi Anaki a dii saxanne taane ba e yii.

²¹ Yebusu kaan naxanye yi dəxi Yerusalən yi, Bunyamin bənsəna muxune mi bəxən ba ne yii. Yebusu kaane dəxi Yerusalən yi Bunyamin bənsəna muxune tagi han to.

²² Yusufu bənsəna muxune fan yi siga Beteli taan yengədeni, Alatala yi lu e xən.

²³ E xərane nan nasiga Beteli taan nakərəsideni singen. Beteli taan yi xili nən nun Lusi.

²⁴ Xərane yi xəmənə nde to kele taani, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu nəe soe taani kii naxan yi, na yita nxu ra. Nxu hinanma i ra nən.”

²⁵ A yi na yita e ra. Nayi, Yusufu bənsəna muxune yi sa taan muxune birin faxa silanfanna ra, koni e yi na xəmən nun a denbayaan lu e nii ra.

²⁶ Na xanbi ra, na xəmən yi siga Xiti kaane yamanani. A sa taana nde ti

menni, a yi na xili sa Lusi, na xinla mən mənna xun ma han to.

²⁷ Manase bənsəna muxune mi Beti-Seyan kaane nun e rabilinna muxune kedi, e nun Taanaki kaane nun Dərə kaane nun Yibeleyami kaane nun Megido kaane nun e rabilinne. Kanan kaane yi lu yamananani.

²⁸ Isirayila kaane to sənbe sətə, e Kanan kaane findi e konyine ra, koni e mi e kedi mumə.

²⁹ Efirami bənsəna muxune mi Kanan kaane kedi naxanye yi dəxi Geseri taani. Kanan kaane mən dəxi Efirami bənsəna muxune tagi Geseri taani.

³⁰ Sabulon bənsəna muxune mi Kitiron kaane kedi, e nun Nahaloli kaane. Kanan kaane yi lu Sabulon bənsəna muxune tagi, koni e yi lu konyiyani.

³¹ Aseri bənsəna muxune mi Ako kaane kedi, e nun Sidən muxune nun Axalaba kaane nun Akisibu kaane nun Xeleba kaane nun Afiki kaane nun Rexobo kaane.

³² Nanara, Aseri bənsəna muxune yi dəxə Kanan kaane tagi yamananani.

³³ Nafatali bənsəna muxune mi Beti-Seməsi kaane kedi, e mi Beti-Anata kaane kedi, e lu dəxi Kanan yamanan muxune ye, koni Beti-Seməsi kaane nun Beti-Anata kaane yi lu konyiyani.

³⁴ Amorine yi Dan bənsəna muxune lu geya yirene yi, e mi tin e xa godo lanbanni.

³⁵ Amorine yi wa lu feni Xeresi geyaan fari e nun Ayalən taan nun Salabimi taani. Koni na xanbi ra, Yusufu bənsəna muxune yi sənben sətə, e yi e nə, e findi e konyine ra.

³⁶ Amorine yamanan danna yi fəlxə Tali Geyaan nan ma siga han Sela taan xanbi ra.

2

Yama tinxintarena fe

¹ Alatalaa malekan yi keli Giligali yi, siga Bokin yi, a yi a fala, a naxa, “N bata ε ramini Misiran yi. N yi siga ε ra yamanani n na ε benbane tuli sa

† 1:17: *Xoroma*, e kon xuini, na bunna nən fa fala “Halagina.”

naxan na, n naxa, ‘N mi n ma layirin kale en tagi mumε.

² Koni, ε tan nama layirin xidi ε nun yamanani ito muxune tagi, ε yi e saraxa gandene kala.’ Koni, ε mi ε tuli mati n na. Nanfera ε ito ligaxi?

³ Nayi, n xa a fala ε xa, a n mi fa e kedima ε bun. E luma nen ε fema, e alane yi lu alo luti ratixine ε yεε ra.”

⁴ Alatalaa malekan to yelin falani itoe tiyε Isirayila kaane xa, yamaan yi gbelegbele fɔɔ sununi.

⁵ E yi menna xili sa “Bokin,”* e yi saraxane ba Alatala xa menni.

Yosuwe a saya fena

⁶ Yosuwe yi yamaan naxete, Isirayila bɔnsɔnne muxune birin yi sa e ke bɔxɔn tongo.

⁷ Yamaan wali nen Alatala xa Yosuwe a siimayaan birin yi, e nun fonne siimayane yi naxanye luxi Yosuwe xanbini, naxanye Alatala wali xɔnne to Isirayila bɔnsɔnne muxune xa.

⁸ Nunu a dii xemen Yosuwe, Alatalaa walikεen faxa a jεε kemε jεε mɔxɔnen nan ma.

⁹ E yi a maluxun a ke bɔxɔni Timanati-Xeresi yi, Efirami geya yireni, Gaasa geyaan kɔmenna ma.

¹⁰ A waxatin muxune birin yi faxa, mayixete gbete ye yi mini naxanye mi yi Alatala kolon, e nun a feen naxanye liga Isirayila bɔnsɔnne muxune xa.

¹¹ Nayi, Isirayila bɔnsɔnne muxune yi fe jaxin liga Alatala yεε ra yi, e yi Baali sawurane batu.

¹² E yi e mε Alatala ra, e benbane Ala naxan e ramini Misiran yi, e bira e rabilinna muxune alane fɔxɔ ra, e yi e xinbi sin ne bun, e yi Alatala raxɔɔ.

¹³ E yi e mε Alatala ra, e yi Baali batu e nun Asitarate suxurene.

¹⁴ Alatala yi xɔɔ Isirayila bɔnsɔnne muxune ma. A yi e sa kala tiine sagoni, a yi e so e yaxune yii naxanye yi e rabilinxi, e mi fa e yaxune nɔ sɔnɔn.

¹⁵ E na yi siga yengeni waxati yo yi, Alatala mi yi nɔ fima e ma, alo Alatala a kɔɔ e xa kii naxan yi. E yi lu sununi.

¹⁶ Nayi, Alatala yi kitisane rasiga e ma, naxanye e ba kala tiine yii.

¹⁷ Koni, e mi e tuli mati e kitisane ra, e lu Ala yanfe ala gbete ne batun xɔn naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi,† e yi e xinbi sin e bun. E yi xete e benbane kiraan fɔxɔ ra mafuren naxanye yi Alatalaa yamarine suxi.

¹⁸ Alatala na yi kitisana nde rasiga e ma waxati yo yi, Alatala yi luma nen na kitisaan xɔn. Ala yi e ba e yaxune sagoni na kitisana siimayaan birin yi, bayo e kininkininna yi Alatala suxuma nen e yaxune fe ra, naxanye yi e jaxankataxi.

¹⁹ Koni, kitisaan to faxa, yamaan mɔn yi tantan dangu e benbane ra, e yi bira ala gbete ne fɔxɔ ra, e yi ne batu, e yi e xinbi sin e bun, e mi tin xete e fe jaxine nun bɔne xɔdεxen fɔxɔ ra.

²⁰ Nayi, Alatala yi xɔɔ Isirayila bɔnsɔnne muxune ma, a naxa, “Bayo siyani ito bata n ma layirin kala, n naxan tongo e benbane xa, bayo e mi n xuiin suxi,

²¹ n fan mi fa siya yo kedima e yεε ra sɔnɔn Yosuwe naxanye lu benun a xa faxa.

²² N na Isirayila bɔnsɔnne muxune keɔaan fεsefεsema na kii nin, alogo n xa a kolon xa e n tan Alatala sagoon ligε, alo e benbane a liga kii naxan yi.”

²³ Nayi, Alatala yi siyane lu yamanani Yosuwe naxanye lu na benun a xa faxa, a mi ne kedi sasani.

3

¹ Alatala siyani itoe nan lu dɔxi yamanani alogo Ala xa Isirayila bɔnsɔnne muxune keɔaan fεsefεse naxanye mi yi na Isirayila kaane Kanan kaane yengε waxatin naxan yi.

² Ala yi waxi nen, mayixete nen naxanye munma yi yengen so singen, ne xa e maxaran yengε sodeni.

* **2:5: Bokin**, e kon xuini, na bunna nen fa fala “Wugalane.” † **2:17:** Na **yanfan** luxi nen alo yalunyana Ala yεε ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo jaxanla lan a xa tinxin a xemen xa kii naxan yi.

3 Siyani itoe nan lu yamanani: Kuntigi suulunna naxanye yi Filisistine xun na nun Kanan kaane nun Sidon kaane nun Xiwin naxanye yi dɔxi Liban geya yireni, keli Baali-Xerimon geya yiren ma siga han Lebo-Xamata taana.

4 Alatala Isirayila bɔnsɔnne muxune fɛsɛfɛsɛ ne nan xɔn, alogo a xa a kolon xa e Alatalaa yamarine suxɛ, a naxanye yamari e benbane ma fata Musa ra.

5 Isirayila bɔnsɔnne muxune yi lu dɔxi Kanan kaane nun Xiti kaane nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusu kaane tagi.

6 E yi e dii tɛmɛne tongo e ɲaxanle ra, e yi e dii tɛmɛne fi e ma, e yi e alane batu.

Isirayila kitisana, Otiniyeli

7 Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, Isirayila kaane yi na liga, e yi ɲinan Alatala xɔn, e Ala, e yi Baali nun Asera batu.

8 Alatala yi xɔlɔ Isirayila kaane ma, a yi e lu Mesopotamiya kaane mangan Kusan-Risatayin sagoni. E yi lu Kusan-Risatayin bun ma ɲɛɛ solomasɛxɛ.

9 Isirayila kaane yi e xuiin namini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde fi Isirayila kaane ma naxan e rakisi, Kenasi a dii xɛmɛna Otiniyeli, Kalebi xunyɛna.

10 Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma. A yi findi Isirayila kitisaan na. A yi siga yɛngɛni. Alatala yi Mesopotamiya mangan Kusan-Risatayin sa Otiniyeli sagoni, a yi Kusan-Risatayin nɔ.

11 Nɛɛ tonge naanin, bɔɲɛ xunbenla yi lu yamanani han Kenasi a dii xɛmɛna Otiniyeli yi faxa.

Isirayila kitisana, Ehudu

12 Isirayila kaane mɔn yi fe ɲaxin liga Alatala yɛɛ ra yi. Nanara, Alatala yi Moyaba mangana Egilon sɛnbɛ so Isirayila kaane xili ma.

13 Egilon nun Amonine nun Amalɛkine yi e malan siga Isirayila kaane yɛngɛdeni, e sa Tugu Taan suxu.

14 Nɛɛ fu nun solomasɛxɛ, Isirayila kaane dɔxi Moyaba mangana Egilon ma nɔn bun.

15 Isirayila kaane mɔn yi e xui ramini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde so e yii, Geraa dii xɛmɛna Ehudu, Bunyamin bɔnsɔnni. Kɔmɛnmaan nan yi a ra. Isirayila kaane yi finma sena ndee so a yii alogo a xa sa a so Moyaba mangana Egilon yii.

16 Ehudu yi silanfanna dɛ firin kanna nde rafala a yɛtɛ xa, a kuyana nɔngɔnna yɛ keden, a yi a xidi a yiifari ma danban ma wantanna bun ma.

17 A sa na finma seene so Moyaba mangana Egilon yii. Egilon yi findixi muxu fati bɛndɛ gbeen nan na.

18 Na finma seene yi muxun naxanye xun ma, Ehudu to yelin na soɛ mangan yii, a yi ne raxɛtɛ.

19 Koni, e to suxurene yiren li Giligali yi, a tan yi xɛtɛ, a naxa, “Mangana! Wundo xɛrayana nde n yii i xa.” Mangan yi a fala a muxune xa, a naxa, “Ɛ dundu!” Muxun naxanye birin yi a fɛma, ne birin yi mini.

20 Nayi, Ehudu yi a maso mangan na, a dɔxi kore banxin kui, foye faɲin yi dɛnaxan yi a kedenna xili yi. Ehudu yi a fala, a naxa, “Alaa falana n xɔn lan i ma.” Egilon yi keli a dɔxɔdeni.

21 Nayi, Ehudu yi silanfanna botin a kɔmɛnna ra a yiifari ma danban ma, a yi Egilon kuiin sɔxɔn.

22 Silanfanna fɛɛn yɛtɛɛn yi so, Egilon fatin turen yi so silanfanna ma, bayo a mi silanfanna botin a kuini.

23 Nayi, Ehudu yi dɛɛn sɔxɔn a xun ma, a yi mini xanbi binni.

24 A siga xanbini, mangana walikene yi fa Egilon matodeni, e yi a to a kore banxin dɛɛne yi sɔxɔnxi. E yengi yi a ma a mangan yi a yɛtɛ nan suturama banxini.

25 E yi bu han, bayo mangan mi yi dɛɛn nabima, e yi dɛɲinna tongo, e na rabi. E yi e mangan faxaxin li saxi bɔxɔni.

²⁶ E yi tixi waxatin naxan yi, Ehudu tan yi yanfanma tun, a dangu suxurene yiren na, a siga a giye Seyira taani.

²⁷ A to so menni, a xotaan fe Eframi geyane yi. Isirayila kaane yi e malan a fema geyane ma, a yi findi e xunna ra.

²⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E bira n foxo ra, bayo Alatala bata Moyaba kaane sa e sagoni, e yaxune.” Na ma, e yi bira a foxo ra, e yi Yuruden baan kirane suxu siga Moyaba binni, e mi fa tin muxu yo xa dangu.

²⁹ Na laxonni, e yi Moyaba senbemaan muxu wuli fu faxa. Muxu yo mi a yimini.

³⁰ Moyaba kaane lu folo Isirayila kaane non bun ma na laxon nin. Na xanbi ra, yamanan yi lu boje xunbenli ne tonge solomasexe.

Isirayila kitisana, Samagara

³¹ Ehudu danguxina, Anataa dii xemen Samagara nan fa. A yi Filisitine muxu keme sennin faxa jinge gbengben wuren na. Na fan yi Isirayila rakisi.

4

Kitisa naxanla Debora fe

¹ Ehudu faxa xanbini, Isirayila kaane man yi fe naxin liga Alatala yee ra yi.

² Alatala yi e sa Kanan mangan Yabin sagoni, naxan yi mangayani Xasori taani. A sofa kuntigin yi xili nen Sisera. A yi dxi Xaroseti-Hagoyin taan nin.

³ Isirayila kaane yi e xui ramini Alatala ma, amasoto yenge so wontoron wure dixin keme solomanaanin nan yi Yabin yii. Xabu ne moxoje, a Isirayila kaane naxankatama.

⁴ Na waxatini, Lapidoto a naxanla Debora, nabi naxanla nan yi kitin sama Isirayila yamanani.

⁵ A yi dxi tugu binla nde nan bun Rama taan nun Beteli taan tagi Eframi geya yireni. E yi na yiren xili sa a Deboraa Tuguna. Isirayila kaane yi sigama nen a fema kitisadeni.

⁶ Loxona nde, a yi Abinowan ma dii xemen Baraka xili, naxan yi kelixi Kedesi taani Nafatali yamanani. A yi a fala a xa, a naxa, “Alatala yamarini ito nan fixi i ma, Isirayilaa Ala, a naxa, ‘Siga Taboro geya yireni, e nun muxu wuli fu Nafatali bnsenni e nun Sabulon bnsenni.

⁷ N Yabin ma sofa kuntigin Sisera radinma nen i ma Kison baan de e nun a wontorone nun a ganla, n yi e sa i sagoni.’ ”

⁸ Baraka yi a fala Debora xa, a naxa, “Xa en birin na a ra, n sigae. Koni, xa en birin mi a ra, n mi sigama.”

⁹ A yi a yabi, a naxa, “En birin sigae, koni i mi binye sotoma na yengeni, amasoto Alatala fama Sisera sadeni naxanla nan sago yi.” Debora yi keli, e nun Baraka yi siga Kedesi taani.

¹⁰ Baraka yi Sabulon bnsenna muxune nun Nafatali bnsenna muxune maxili Kedesi yi, muxu wuli fu yi bira a foxo ra. Debora fan yeteen yi siga a foxo ra.

¹¹ Nba, Keni kaan Xeberi bata yi keli Keni kaan bonne fema, Musa bittanna Xobabi bnsenna, a bata yi sa a bubun ti wudi gbeen bun Saananimi yi Kedesi taan fema.

¹² Abinowan ma dii xemen Sisera yi a me a Baraka bata fa Taboro geyaan ma.

¹³ Sisera yi yenge so wontoron wure dixin keme solomanaanin nun a sofane birin malan Xaroseti-Hagoyin yi, e yi siga Kison baan de.

¹⁴ Nayi, Debora yi a fala Baraka xa, a naxa, “Keli, bayo Alatala Sisera sama nen i sagoni to. Alatala tixi i yee ra.” Baraka yi godo Taboro geyaan ma, muxu wuli fu biraxi a foxo ra.

¹⁵ A yi sa Sisera yenge, Alatala yi Sisera ragi Baraka yee ra, a yi a wontorone nun a ganla birin halagi silanfanna ra. Sisera yi godo a wontoron kui, a yi a gi a sanni.

¹⁶ Baraka yi wontorone nun ganla kedi han Xaroseti-Hagoyin yi. Siseraa ganla birin yi faxa silanfanna ra, hali muxu kedenna a mi lu.

¹⁷ Koni, Sisera yi a gi a sanni, a siga Keni kaan Xeberi a naxanla Yayeli a

bubuni, bayo βῶνε xunbenla yi Xasori mangan Yabin nun Keni kaan Xeberi a denbayaan tagi.

¹⁸ Yayeli yi mini Sisera γεε ra, a yi a fala a xa, a naxa, “N kanna, so be, so n konni, hali i mi gaxu.” A yi so a bubuni, Yayeli yi a luxun bitinganna bun.

¹⁹ A yi a fala naxanla xa, a naxa, “Yandi, n ki igeni, min xῶnla n na.” A yi nῶnῶ kundin nabi, a yi a ki nῶnῶni, a mῶn yi a xunna so.

²⁰ Sisera mῶn yi a fala naxanla xa, a naxa, “Siga i ya bubun δε ra. Xa muxuna nde fa i maxῶdin, a naxa, ‘Muxuna nde be ba?’ I xa na kanna yabi, i naxa, ‘En-εn.’”

²¹ Koni, Xeberi a naxanla Yayeli yi bubun wudi ralemunxina* nde tongo e nun δεεramana, a yi a maso a ra, a yi wudin gbangban a xunni, a sa mini βῶxῶni. Sisera xadanxin yi saxi, a xima, a yi a faxa.

²² Bayo Baraka yi Sisera sagatanma, Yayeli yi mini a ralandeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, i xεμεν naxan fenma, n xa fa a yita i ra.” A yi so a konni, a sa Sisera faxaxin li saxi na, wudin sῶtixi a xunni.

²³ Na λῶxῶni, Ala yi Kanan mangan Yabin nayarabi Isirayila kaane γεε ra.

²⁴ Isirayila kaane yi senben sῶtῶ Kanan mangan Yabin fari han e yi a raxῶri.

5

Deboraa betina

¹ Na λῶxῶni, Debora nun Baraka, Abinowan ma dii xεμεν yi betin ba e bode xῶn, e naxa,

² “Sofane yitῶnxi yεγγε so xinla ma Isirayila yi,

yamaan tinxi e xa siga yεγγeni, tantunna xa fi Alatala ma!

³ ε tan mangane! ε tan kuntigine, ε tuli mati!

N betin bama nen,

n betin bama nen Alatala xa.

N na Alatala tantunma nen betini, Isirayilaa Ala.

⁴ Alatala, i to keli Seyiri yi,

i to keli Edῶn yamanani, βῶxῶn yi xuruxurun, kundaan yi findi igen na, tule gbeen yi fa.

⁵ Geyane yi xuruxurun Alatala yeῦtagi, Sinayi geyana Alatala yeῦtagi, Isirayilaa Ala.

⁶ Anataa dii xεμεν Samagara waxa-tini,

Yayeli waxatini,

kira gbeene bata yi rabεjin, sigatine yi sigama kiradine nan xῶn.

⁷ Taane bata yi rabεjin Isirayila yi.

E yi kalaxi

han n tan Debora fa waxatin naxan yi,

n yi fa findi Isirayila kaane nga ra.

⁸ E bata yi ala gbεtεne sugandi.

Nayi, yεγγεn yi keli e taane yi,

koni, γε masansan wure lefana

hanma tanban mi yi tῶε muxu ke-denna yii

muxu wuli tonge naaninna γε Isirayila yi.”

⁹ “N βῶνεna Isirayila sofa kuntigine fῶxῶ ra,

e nun muxun naxanye tinxi e xa siga yεγγeni.

Tantunna Alatala xa!

¹⁰ ε tan naxanye ε masiga tima sofali fixεne fari,

ε tan naxanye dῶxi dagine ma,

ε tan naxanye sigan tima kirane xῶn, ε tuli mati

¹¹ ige maxanle xuiin na

ige ramaradene yi.

E Alatalaa tinxinyana fe falama,

a wali fajine Isirayila kuntigine xa!

Nayi, Alatalaa yamaan bata sa dῶxῶ taane so δεεne ra.

¹² E yi a fala, e naxa,

‘Xulun, xulun!

Debora, xulun!

Xulun, xulun! I betin ba!

Xulun! Baraka, xulun!

Abinowan ma dii xεμεna,

i sa fa i ya kasorasane ra!

¹³ Nayi, naxanye lu e nii ra,

ne yi siga kuntigine fῶxῶ ra,

Alatalaa yamaan yi e malan n fεma,

* **4:21: Bubun wudi ralemunxin** sifani ito findixi tami dungin nan na naxan yi gbangbanma βῶxῶni bubun bun tiine xidi seene ra.

sigā sofa kēndēne xili ma.

14 Efirami bōnsōnna muxuna ndee yi
fa

naxanye Amalēkine nō.

Bunyamin bōnsōnna muxune fan yi
biraxi i fōxō ra.

Kuntigine yi keli Makiri yi sigā
yēngēni.

Sofa kuntigine yi fa sa keli Sabulon
bōnsōnni.

15 Isakari kuntigine yi bira Debora
fōxō ra,

Isakari bōnsōnna muxune yi biraxi
Baraka nan fōxō ra,

e godo lanbanni mafurēn!

Koni, matandi gbeen yi lu Rubēn
bōnsōnni.

16 Nanfera i luxi sansanne kui
i lu xuruseene wuga xuiin name?

Matandi gbeen yi lu Rubēn bōnsōnni.

17 Galadi kaane yi lu Yurudēn baan
kidi ma!

Nanfera Dan kaane luxi kunkine
dēxōn?

Aseri kaane yi lu dōxi baan dē,

e lu dōxi kunki tideni so dēene ra.

18 Sabulon bōnsōnna muxune tan yi
tin sayaan ma yēngēni,

Nafatali bōnsōnna muxune fan na ki-
ini xēene ma.”

19 “Mangane fa nēn,

e yi yēngēn so.

Nayi, Kanan mangane yi yēngēn so
Taanaki yi,

Megido tigine dēxōn,

koni, e mi gbeti yo tongo,

e mi sese sōto yēngēni.

20 Sarene yi yēngēn so kore xōnna ma,
e yi Sisera yēngē e funfuni.

21 Kison baa igen yi en yaxune xali,

Kison baa igen naxan yi minima
xabu a fōlōni.

I wēkile! En sigā yēngēni!

22 Nayi, soone torone xuiin yi mini,

e danguma e giye,

e tuganma alo soo sēnbēmane.

23 Alatalaa malekana nde yi a fala, a
naxa,

‘Dangan Meroso taan xa,

ε a muxune danga,

bayo e mi fa walixi Alatalaa fe ra,

e mi fa Alatalaa sofa kēndēne malixi.’

24 Duban Yayeli xa dangu jaxanle
birin na

Xeberi a jaxanla, Keni kaana!

Dubana a xa jaxanle tagi

naxanye dōxi bubune kui!

25 Sisera bata igen maxōdin,

a yi nōnōn so a yii!

A yi fēnēn so a yii igelengen fajin kui.

26 A yi wudi ralemunxin suxu a
kōmēnna ra,

a yi a gbangban dēeramaan na a yi-
ifanna ra,

a yi Sisera garin,

a yi a xunna sōxōn,

a yi a xunni koren,

a yi a yibō.

27 A yi bira a san bun,

a yi bira, a lu saxi a bun,

a yi bira a san bun,

a salaxun dēnaxan yi a bira,

a lu mēnna nin a faxa.”

28 “Sisera nga yi a yēnēn namini banxin
foye soden na,

a yi a fala, a naxa,

‘Nanfera, a yēngē so wontoron bata
bu,

a mi fama?

Nanfera a wontorone bata madi-
ganje ayi?’

29 A kuntigi jaxalan xaxilimane yi a
yabi ito ra

hali a tan fan yetēn yi naxan mirixi,
e naxa,

30 ‘Sofane seene nan tongoxi yēngēni,
yanyina nde e ne nan taxunma,

sofa keden, sungutun keden hanma
firin.

E dugi kēndēne nan tongoxi Sisera xa,
dugi fajin sōxōnxine,

kōε mafilin fajin sōxōnxine Sisera xa.’
”

31 “Alatala, a yi lan nun,

i yaxune birin xa faxa

alo Sisera faxaxi kii naxan yi.

Koni, i rafan naxanye ma

ne xa lu alo sogen na te sēnbēni.”

Yamanan yi lu bōje xunbenli jēε
tonge naanin.

6

¹ Isirayila kaane mən yi fe ɲaxin liga Alatala yεε ra yi. Nayi, Alatala yi e sa Midiyan kaane sagoni ɲεε solofere.

² Midiyan kaane yi Isirayila kaane ɲaxankata. Na yi a liga Isirayila kaane yi sa dɔxɔ geya longonne nun faranne ra.

³ Isirayila kaane na yi sansine si waxati yo yi, Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden binna xuruse rabane yi sa e yengema nən.

⁴ E yi fa dɔxɔ Isirayila yamanani, e yi e bɔxɔn sansine birin kala siga han Gasa taani, donseen nun yεxεεne nun ɲingene nun sofanle, e mi sese luyε Isirayila yi.

⁵ E nɛma yi e xuruseene nun e bubune xalε Isirayila yi, e yi wuyama ayi nən alo tuguminne, e ɲɔgɔmɛne yi wuya han e yatən mi kolon, e yi fama nən yamanani, e kalan ti.

⁶ Midiyan kaane yi Isirayila findi yūigelitɔne ra, Isirayila kaane yi e xui ramini Alatala ma.

⁷ E to e xui ramini Alatala ma lan Midiyan kaane ma,

⁸ Alatala yi nabina nde rasiga e ma. A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N tan nan ε ramixi Misiran yi, n yi ε ba konyiyani.

⁹ N tan nan ε baxi Misiran kaane nɔɔn bun, e nun naxanye birin yi ε ɲaxankatama, n yi e kedi ε yεε ra, n yi e yamanan so e yii.

¹⁰ N yi a fala ε xa, n naxa, ‘N tan nan Alatala ra, ε Ala. E nama Amorine alane batu yamanani ε dɔxi dɛnaxan yi.’ Koni, ε mi ε tuli mati n na.”

¹¹ Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi fa, a yi dɔxɔ konden bun Ofara taani, Yosa gbeen yi dɛnaxan na, Abiyeseri xabilan muxuna. A dii xɛmɛn Gedeyɔn yi murutun bɔnbɔma manpa ige baden yinla ra, alogo Midiyan kaane nama a to.

¹² Alatalaa malekan yi mini a xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala i tan sofa kɛndɛn xɔn!”

¹³ Gedeyɔn yi a yabi, a naxa, “N kann, xa Alatala n xɔn, nanfera ito ligama nxu ra? A wanle minen nxu

benbane naxanye fe fala nxu xa, e to yi a falama, e naxa, ‘Alatala xa mi nxu ramixi Misiran yi ba?’ Iki, Alatala bata nxu rabɛɲin, a nxu sa Midiyan kaane sagoni!”

¹⁴ Alatala yi a yεε rafindi a ma, a naxa, “Sɛnbɛn naxan i ra, ε nun na xa siga, i sa Isirayila kaane ba Midiyan kaane yii, n tan xa mi i rasigama ba?”

¹⁵ A yi a yabi, a naxa, “N Marigina, n na Isirayila rakisima di? N xabilan naxan yi, na xurun Manase bɔnsɔnna yε, n tan nan mɔn dii dɔnxɛn na n baba a denbayani.”

¹⁶ Alatala yi a yabi, a naxa, “N luma nɛn i fɔxɔ ra, i yi Midiyan kaane birin faxa alo muxu kedenna.”

¹⁷ Gedeyɔn yi a yabi, a naxa, “Taxamasenna yita n na naxan a yitama a i tan nan falan tixi n xa.

¹⁸ N bata i mafan, i nama i masiga be ra han n mɔn yi fa i fɛma, n fa n ma saraxan sa i yɛtagi.” Ala yi a fala, a naxa, “N luma nɛn han i yi fa.”

¹⁹ Gedeyɔn yi sa sii diina nde faxa, a yi murutun kilo tonge saxan gan buru tetaren na. A yi suben sa sangatanna kui, a yi sube igen sa igelengenna kui, a fa e yita malekan na konden bun ma.

²⁰ Alaa malekan yi a fala a xa, a naxa, “Suben nun buru tetaren sa gɛmɛn fari, i sube igen bɔxɔn e fari.” Gedeyɔn yi na liga.

²¹ Alatalaa malekan yi dunganna xunna sin suben nun buru tetarene yi gɛmɛn fari. Tɛɛn yi mini gɛmɛni a yi suben nun buru tetaren gan. Alatalaa malekan yi tunun a ma.

²² Gedeyɔn yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra. Gedeyɔn yi gbelegbele, a naxa, “Marigina, Alatala! N bata Alatalaa malekan to n yɛtagi!”

²³ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Lu bɔɲε xunbenli, i nama gaxu, i mi fa faxama.”

²⁴ Gedeyɔn yi saraxa ganden nafala Alatala xa mɛnni, a yi na xili sa a “Alatala Nan Bɔɲε Xunbenla Ra.” Na mɔn Ofara yi han to, Abiyeseri xabilan muxune taana.

²⁵ Na kɔɛɛn yɛtɛɛn na, Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “I fafe a turaan firinden tongo naxan jɛɛ solofere a ra. I yi Baali suxure saraxa ganden kala, i fafe gbeen dɛnaxan na. Asera gbindonna naxan a fɛma, i yi na rabira.

²⁶ I yi saraxa gande fajin ti Alatala xa geyani ito xuntagi, i ya Ala. I yi turaan tongo, i tɛɛn so Asera gbindonna ra, i naxan nabiraxi, i yi turaan suben sa tɛɛni, a ba saraxan na.”

²⁷ Gedeyɔn yi muxu fu tongo walikene yɛ, Alatala naxan falaxi, a yi na liga. Koni, bayo a yi gaxuxi a fafe a denbayaan yɛɛ ra e nun taan muxune, a mi tin a ligɛ yanyin na, fɔ kɔɛɛn na.

²⁸ Taan muxune to keli xɔtɔnni, e yi a to Baali suxure saraxa ganden kalaxi, Asera gbindonna mi na naxan yi tixi a fɛma, turaan firinden fan bata yi ba saraxa gan daxin na saraxa ganden fari, dɛnaxan ti.

²⁹ E yi a fala e bode xa, e naxa, “Nde ito ligaxi?” E yi maxɔdinna ti, e fe xɔnfenna ti. E yi a fala e xa, e naxa, “Yosaa dii xɛmɛn Gedeyɔn nan a ligaxi.”

³⁰ Nayi, taan muxune yi a fala Yosa xa, e naxa, “I ya dii xɛmɛn namini, nxu xa a faxa, bayo a bata Baali suxure kiden nabira, a yi Asera gbindonna rabira naxan yi tixi a fɛma.”

³¹ Muxun naxanye yi tixi Yosa fɛma, a yi ne yabi, a naxa, “E tan nan Baali malima ba? Naxan yo na Baali mali, na kanna faxama nɛn benun xɔtɔnni. Xa ala nan Baali ra, a xa a yɛtɛ mali, bayo a batuden bata rabira.”

³² Na lɔxɔni, e yi Gedeyɔn xili sa a Yerubali, e naxa, “Baali yɛtɛɛn xa a yɛngɛ.” E na fala nɛn bayo a bata Baali kiden nabira.*

Gedeyɔn yi Ala maxandi

³³ Midiyan kaane nun Amalɛkine nun sogeteden binna xuruse rabane birin yi e malan, e gidi Yurudɛn baan

kidi ma, e sa e malan Yɛsɛreli lanbanni.

³⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Gedeyɔn ma, a yi xɔtaan fe, Abiyeseri xabilan yi fa, e bira a fɔxɔ ra.

³⁵ A yi xɛrane rasiga Manase yamanan birin yi, alogo na muxune fan xa fa a fɔxɔ ra. A mɔn yi xɛrane rasiga Aseri nun Sabulon nun Nafatali yamanane yi, ne fan muxune yi siga e ralandeni.

³⁶ Gedeyɔn yi a fala Ala xa, a naxa, “I waxi Isirayila rakisi feni n tan nan xɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.

³⁷ Awa, n xa yɛxɛɛ kidi xabe daxina nde sa lonna ma. Xa xiila sa kidin nan tun na, bɔxɔn yi lu xaraxi, nayi n na a kolonma nɛn a i Isirayila rakisima nɛn n xɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.”

³⁸ A yi na liga. Na xɔtɔn bode, a yi keli xɔtɔn, a yi kidini bundu, xiila naxan mini kidini, igelengenna yɛ keden.

³⁹ Gedeyɔn yi a fala Ala xa, a naxa, “I nama xɔlɔ n ma, koni n mɔn waxi a kolon feni kidin nan xɔn. Iki, kidin xa lu yixaraxi, xiila yi bɔxɔni kun.”

⁴⁰ Ala mɔn yi na liga na kɔɛɛn na. Kidin gbansanna yi lu yixaraxi, bɔxɔn yi yikun.

7

Gedeyɔn yi Midiyan kaane nɔ

¹ Gedeyɔn naxan mɔn yi xili Yerubali, na nun yamaan naxan birin yi a fɔxɔ ra, e birin yi keli xɔtɔn xɔtɔn, e sa e malan Harodi tigin yireni. Midiyan kaane yi malanxi kɔmɛnna ma lanbanni Morɛ geyaan dɛxɔn.

² Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “I ya muxune wuya. Na ma, n mi waxi Midiyan kaane sa feni i sagoni, xanamu Isirayila kaane e yɛtɛ matɔxɔma nɛn, e naxa, ‘Nxu tan nan nxu yɛtɛ rakisixi.’

³ Nayi, sa ito fala i ya yamaan xa, i naxa, ‘Xa naxan gaxuxi, a xuruxurunma, na kanna xa xɛtɛ, a keli Galadi geyani keden na.’ ” Muxu

* **6:32: Yerubali**, e kon xuini, na bunna nɛn fa fala, “Baali xa a yɛngɛ.”

wuli mǎxǒŋen nun firin yi xετε, a yi lu muxu wuli fu ma.

⁴ Alatala yi a fala Gedeyǒn xa, a naxa, “Yamaan mǎn gbo. E xali igen dε, n xa sa muxune sugandi i xa mǎnni, n na naxanye yita i ra, ε nun ne yi siga. N na a fala naxan yo ma a nama siga, hali na kannu mi siga i fǒxǒ ra.”

⁵ Nayi, Gedeyǒn yi yamaan xali baan dε. Alatala yi a fala Gedeyǒn xa mǎnni, a naxa, “Naxanye birin e felenna igen ma, e yi e min alo barena, ne lu e danna, naxanye birin e xinbi sinma e yi e min, i yi ne fan lu e danna.”

⁶ Muxu kεmε saxan yi e min e yiine ra, yamaan dǎnxεn yi e xinbi sin, e yi e min.

⁷ Alatala yi a fala Gedeyǒn xa, a naxa, “N na ε rakisima na muxu kεmε saxanne nan xǎn naxanye e minxi e yiine ra, n yi Midiyan kaane sa i sagoni. Muxu dǎnxεne xa siga e konne yi.”

⁸ Gedeyǒn yi Isirayila muxu dǎnxεne fandane nun e xǒtane ba e yi, a yi e rasiga e konne yi. Koni, a yi na muxu kεmε saxanne lu a fεma.

Midiyan kaane yi malanxi e labe ra nεn.

⁹ Alatala yi a fala Gedeyǒn xa na kǒεen na, a naxa, “Keli, i godo gali malandeni, bayo n na a sama nεn i sagoni.

¹⁰ Xa i gaxu gode, ε nun i ya walikεen Pura xa siga gali malandeni.

¹¹ I yi i tuli mati e ra. Na xanbi ra, i wεkilεma nεn, i sa e yεngε.” Nayi, e nun a walikεen Pura yi siga han daaxaden so dεen na.

¹² Midiyan kaane nun Amalεkine nun sogeteden binna xuruse rabane bata yi e malan lanbanni, e wuya alo tuguminne, e ŋǒgǒmεne yi wuya alo ŋεmεnsinna fǒxǒ igen dε.

¹³ Gedeyǒn yi fa, a yi xεmεna nde xuiin mε xiye yεbe a lanfaan xa, a naxa, “N funde burun nan toxi a firifirε Midiyan kaane daaxaden tagi xiye, a yi fa han a fa din bubun na, bubun yi maxετε, a bira.”

¹⁴ A lanfaan yi a yabi, a naxa, “Gedeyǒn ma yεngεn nan na ra, Yosaa dii xεmεna, Isirayila kaana. Ala bata Midiyan kaane sa a sagoni e nun gali malanden birin.”

¹⁵ Gedeyǒn to na xiye nun a bunna ramε, a yi Ala batu, a yi xετε Isirayila kaane gali daaxadeni, a naxa, “E keli, bayo Alatala bata Midiyan kaane gali daaxaden sa en sagoni.”

¹⁶ A yi na muxu kεmε saxanne yitaxun dǎxǒde saxanna ra, a yi xǒtane so e birin yii e nun fεŋε yigenle nun xayε xidi dεgεne, fεŋεn sa soma naxanye xun na.

¹⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “E yεεn tima n na nεn, n na naxan liga, ε fan yi na liga. N nεεn fa ganla daaxaden li tun, n na naxan liga, ε na liga.

¹⁸ N na xǒtaan fe waxatin naxan yi, muxun naxanye birin n fǒxǒ ra, ne birin yi xǒtaan fe ganla daaxaden nabilinni, ε sǎnxǒ, ε naxa, ‘Nxu yεngεn soma Alatala nun Gedeyǒn nan xa!’ ”

¹⁹ Muxu kεmεn naxanye lu Gedeyǒn fεma, e nun ne yi maso gali daaxaden na kǒε tagini, kantan tiine masara waxatini. E yi xǒtane fe, fεŋεn naxanye yi e yii, e yi ne yibǒ.

²⁰ Muxu kεmε saxanne birin yi xǒtane fe daaxaden nabilinni, e yi fεŋεne yibǒ, e yi xayε xidi dεgεne suxu e kǒmεnne ra, xǒtane e yiifanne yi alogo e xa e fe, e yi sǎnxǒ, e naxa, “Nxu yεngεn soma Alatala nun Gedeyǒn nan xa!”

²¹ E birin yi lu e funfuni gali malanden nabilinni, gali malanden muxune birin yi e gi fǒlǒ, e gbelegbele, e yi e gi.

²² Nayi, muxu kεmε saxanne birin yi xǒtane fe, Alatala yi muxune radin e bode ma gali daaxadeni, e yi e bode yεngε. Midiyan kaane yi e gi Beti-Sita taani, Serera taan binni, siga han Abeli-Mehola taani, Tabata taan dεxǎn.

²³ Isirayila kaane yi e malan, Nafatali kaane nun Aseri kaane nun Manase kaane birin yi Midiyan kaane sagatan.

²⁴ Gedeyǒn yi xεrane rasiga Eframi geya yiren birin yi a faladeni, a naxa,

“E godo Midiyan kaane ralandeni, e yi kiraan suxu Midiyan kaane yeε ra keli baan de siga han Beti-Bara.” Efirami kaane yi e malan e yi Yuruden baan xonna birin suxu siga han Beti-Bara.

²⁵ E yi Midiyan kaane kuntigi firinne suxu, Orebi nun Sebi, e yi Orebi faxa Orebi Gemen fari, e yi Sebi faxa Sebi a Manpa Ige Badeni. E mon yi lu Midiyan kaane sagatanne. E yi siga Orebi nun Sebi xunne ra Gedeyon xon Yuruden baan kidi ma.

8

Efirami kaane yi xolo

¹ Efirami kaane yi a fala Gedeyon xa, e naxa, “Nanfera i ito ligaxi nxu ra? Nanfera i mi nxu xilixi Midiyan kaane yengedeni?” E yi a mafala.

² A yi e yabi, a naxa, “N nanse ligaxi naxan maliga e kewanle ra? Bogi seen naxanye luxi boxone yi Efirami bansonna muxune xa, na mi gbo dangu Abiyeseri xabilan muxune se xabane birin na ba?”

³ Ala bata yi Midiyan kaane kuntigine Orebi nun Sebi sa e sagoni. N nne nanse lige nayi naxan dangu e gbeen na?” Gedeyon to na fala Efirami kaane xa, nde yi ba e xolon na.

Gedeyon Yuruden baan kidi ma

⁴ Gedeyon nun a foxorabira muxu kemε saxanne to Yuruden baan li, e yi baani gidi, e bata yi xadan, koni e mon yi lu sagatanna tiye.

⁵ A yi a fala Sukoti kaane xa, a naxa, “N bata e mafan e donseen so yamaan yii naxan biraxi n foxo ra, amasoto e xadanxi, anu n mon Midiyan mangane sagatanna Sebaxa nun Salamuna.”

⁶ Sukoti kuntigine yi a yabi, e naxa, “Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya ganla yii nanfera?”

⁷ Nayi, Gedeyon yi e yabi, a naxa, “Nba, Alatala na Sebaxa nun Salamuna sa n sagoni waxatin naxan yi, n na e paxankatama nen tonbonna wudi yii pali kanne ra.”

⁸ A keli menni, a siga Penuyeli taani, a sa na maxandi kedenna ti Penuyeli kaane fan ma. Penuyeli kaane yi a yabi alo Sukoti kaane a yabi kii naxan yi.

⁹ A fan yi a fala Penuyeli kaane xa, a naxa, “N na non soto yengeni, n xete, n na e taan sanganso makantanxin nabirama nen.”

¹⁰ Sebaxa nun Salamuna nun e ganla yi Karakoro taani, fo muxu wuli fu nun suulun boxon. Ne nan tun yi fa luxi sogeteden binna xuruse rabane sofa ganla ra. Bayo, muxu wuli kemε moxone bata yi faxa e ra yengeni.

¹¹ Gedeyon yi siga xuruse rabane kiraan xon, Nobaya taan nun Yoboha taan sogeteden binni, a yi na sofa ganla ratere, a yi e yenge.

¹² Sebaxa nun Salamuna yi e gi. Gedeyon yi e sagatan, a Midiyan kaane manga firinne suxu, sofa ganla birin yi xuya ayi.

¹³ Yosaa dii xemen Gedeyon yi fa sa keli yengeni mini Xeresi geya ma kiraan xon.

¹⁴ A Sukoti banxulanna nde suxu, a yi a maxodin, na yi Sukoti kuntigine nun fonne xinle sebe, muxu tonge solofere muxu solofere.

¹⁵ Na xanbi ra, a fa Sukoti kaane fema, a naxa, “E n konbi naxanye fe ra, e naxa, ‘Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya muxu xadanxine yii nanfera?’ Nba, iki, Sebaxa nun Salamuna ni i ra.”

¹⁶ Nayi, a yi Sukoti taan fonne suxu, a siga e ra tonbonni. A sa e bonbo wudi yii majalixine ra, a Sukoti kaane kewanla saran e ra.

¹⁷ A mon yi Penuyeli taan sanganso makantanxin nabira, a yi taan muxune faxa.

¹⁸ Na xanbi ra, Gedeyon yi a fala Sebaxa nun Salamuna xa, a naxa, “E muxun naxanye faxa Taboro yi, ne yi di?” E yi a yabi, e naxa, “E yi luxi nen alo i tan, e birin yi maligaxi manga diine nan na.”

¹⁹ A yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne nan yi e ra, ngaa diine. N bata

n kəɓo habadan Alatala yi. Xa ε yi e lu e nii ra nun, n mi yi ε faxama nun.”

²⁰ A yi a fala a dii singen Yeteri xa, a naxa, “Keli, i yi itoe faxa!” Koni Yeteri mi a silanfanna botin, amasəto a yi gaxuxi, bayo banxulanna nan mən yi a ra.

²¹ Sebaxa nun Salamuna yi a fala Gedeyən xa, e naxa, “I tan yetεen xa keli, i yi nxu faxa! Bayo ‘xεmən nan tun na ligε.’ ” Nayi, Gedeyən yi keli, a yi Sebaxa nun Salamuna faxa. Se fajin naxanye yi e jəgəmene fari, a yi ne fan tongo.

Gedeyən faxa fena

²² Isirayila kaane yi a fala Gedeyən xa, e naxa, “Lu nxu xun na ε nun i ya diin nun i mamandenna, bayo i bata nxu rakisi Midiyan kaane ma.”

²³ Gedeyən yi a fala e xa, a naxa, “N mi luyε ε xun na, n mi n ma diin luyε ε xun na. Alatala nan luma ε xun na.”

²⁴ Gedeyən mən yi a fala e xa, a naxa, “N waxi sena nde maxədin feni ε ra. E birin xa tunlaso keden keden so n yii ε se tongoxine yi yengeni.” Tunlaso xema daxine nan yi Midiyan kaane tunle ra, bayo Sumayila bənsənna muxune nan yi e ra.

²⁵ E yi a yabi, e naxa, “Nxu e fiyε i ma nən.” E yi dugini sa bəxəni, e birin yi tunlaso keden keden woli dugin fari e naxan tongo yengeni.

²⁶ Tunlaso xema daxine binyen yi sigε han kilo məxəne, Gedeyən naxan maxədin. A mən yi jεrεne nun se fajine sətə e nun Midiyan kaane mangane dugi fajine nun kəε filin fajin naxanye yi e jəgəmene kəε.

²⁷ Gedeyən yi na xεmaan nafala saraxarali domana nde ra, a yi a lu Ofara taani. Isirayila kaane birin yi fama mənna nin na batudeni naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi,* na yi findi maratantan seen na Gedeyən nun a denbayaan xa.

²⁸ Midiyan kaane yi yarabi Isirayila kaane yεε ra, e mi fa e xunna

rakeli sənən. Yamanan yi lu bəne xunbenli jεε tonge naanin Gedeyən ma siimayaan birin yi.

²⁹ Yosaa dii xεmən Yerubali yi xεε, a dəxə a konni.

³⁰ Gedeyən dii tonge solofere nan sətə, bayo jaxalan wuyaxi nan yi a yii.

³¹ A konyi jaxanla† naxan yi Siken taani, na fan yi dii keden sətə a xa, a yi na diin xili sa Abimeleki.

³² Yosaa dii xεmən Gedeyən faxa foriya fajin nin, e yi a maluxun a fafe Yowasa gaburun na Ofara taani, dənaxan yi findixi Abiyeseri xabilan gbeen na.

³³ Gedeyən to faxa, Isirayila kaane mən yi Ala yanfa Baali suxurene xən naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi, e yi Baali-Beriti findi e ala ra.

³⁴ Isirayila kaane mi bira Alatala fəxə ra, e Ala naxan e ba e yaxune yii naxanye yi e rabilinxi.

³⁵ E mi hinanna yita Gedeyən ma denbayaan na naxan mən xili Yerubali, hali a to fe fajni wuyaxi raba Isirayila xa.

9

Abimeleki yi findi mangan na

¹ Yerubali a dii xεmənna Abimeleki yi siga Siken taani a nga xunyən nun a xabilan muxune birin fεma, a yi a fala e xa, a naxa,

² “N bata ε mafan, ε sa a fala Siken taan fonne birin xa, ε naxa, ‘E waxi nən Yerubali a dii tonge soloferene birin xa findi mangan na ε xunna ba, hanma muxu keden?’ E xa a kolon a ε xabilan muxuna nde nan n na.”

³ A nga xunyεne yi a falane birin nali Siken fonne ma, e yi tin birε Abimeleki fəxə ra, bayo e xabilan muxuna nde nan yi a ra.

⁴ E Baali-Beriti batu banxin gbeti gbanan tonge solofere so a yii. Abimeleki yi fuyantenne nun mafu tiine saran na gbetin na, e bira a fəxə ra.

* **8:27:** Na luxi nən alo yalunyana Ala yεε ra yi bayo Ala waxi nən a yamaan xa tinxin a xa alo jaxanla lan a xa tinxin a xεmən xa kii naxan yi. † **8:31: Konyi jaxanle** sariyan sebexi Xəroyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra naxan sətəxi a jaxanla ra.

⁵ A yi siga a fafe a banxini Ofara taani, a yi a tadane nun a xunyene faxes, Yerubali a dii tonge soloferene birin gemε kedenna fari. Yerubali a dii dɔnxɛn Yotami nan tun lu, amasɔtɔ na bata yi a luxun.

⁶ Siken kaane nun Beti-Milo kaane birin yi e malan wudi gbeen dɛxɔn gemɛn dɛxɔn naxan dɔxi Siken yi. E yi sa Abimeleki dɔxɔ mangan na mɛnni.

Yotami a sandana

⁷ Yotami yi na mε. A yi sa ti Garisimi geyaan xuntagi, a gbelegbele, a naxa, “Siken fonne, ε tuli mati n na, xa ε waxi Ala xa ε ramε.

⁸ Lɔxɔna nde, wudine siga nɛn a e xa sa e mangan dɔxɔ. E yi a fala Oliwi bili gbeen xa, e naxa, ‘Findi nxɔ mangan na.’

⁹ Koni, Oliwi bili gbeen yi e yabi, a naxa, ‘N xa n mε n turen na ba, naxan nafan Ala nun muxune ma, n sa dɔxɔ wudin bonne xun na?’

¹⁰ Nayi, wudine yi a fala xɔdɛ binla xa, e naxa, ‘Fa, i fa dɔxɔ nxu xun na.’

¹¹ Koni, xɔdɛ binla yi e yabi, a naxa, ‘N xa n mε n naxunna nun n bogi fajin na, n sa dɔxɔ wudin bonne xun na?’

¹² Nayi, wudine yi a fala manpa binla xa,* e naxa, ‘Fa, i fa dɔxɔ nxu xun na.’

¹³ Koni, manpa binla yi e yabi, a naxa, ‘N xa n mε n igen na naxan findixi Ala nun muxune rasewa seen na, n sa dɔxɔ wudin bonne xun na?’

¹⁴ Nayi, wudine birin yi a fala kɔɔnɔn xa, e naxa, ‘Fa, i fa dɔxɔ nxu xun na.’

¹⁵ Kɔɔnɔn yi wudine yabi, a naxa, ‘Xa ε waxi n dɔxɔ feni mangan na ε xun na, ε fa girindin n nininna ra. Xanamu, tɛɛn minima nɛn kɔɔnɔni a yi Liban warine gan.’ ”

¹⁶ “Nba, ε Abimeleki dɔxi mangan na lannayaan nun fetareyaan nin ba? ε fan nɛn Yerubali nun a denbayaan na ba? ε a wali fajin kolonxi ba?

¹⁷ N fafe yɛngɛn so nɛn ε xa, a yi lu sayaan dɛ, a yi ε ba Midiyan kaane yii.

¹⁸ ε tan bata keli n fafe a denbayaan xili ma to, ε yi a dii tonge soloferene faxes gemε kedenna fari, ε yi a konyi gilɛna dii xɛmɛna Abimeleki dɔxɔ mangan na Siken kaane xun na, bayo ε ngaxakedenna nan a ra.

¹⁹ Xa ε lannayaan nan ligan Yerubali nun a denbayaan na to fetareyani, Abimeleki xa findi ε sɛwan na, ε fan yi findi a sɛwan na.

²⁰ Xanamu, tɛɛn xa mini Abimeleki yi, a yi Siken kaane gan e nun Beti-Milo kaane, tɛɛn yi mini Siken nun Beti-Milo kaane yi, a yi Abimeleki gan!”

²¹ Na xanbi ra, Yotami yi a gi, a siga Beri taani, a sa lu denaxan yi, a yi a masiga a tada Abimeleki ra.

Siken kaane yi murutε

²² Abimeleki yi lu mangayani Isir-ayila xun na nɛɛ saxan.

²³ Nayi, Ala yi xaxili naxin naso Abimeleki nun Siken kaane tagi, Siken kaane yi Abimeleki yanfa.

²⁴ E fe naxin naxan liga Yerubali a dii tonge soloferene ra, na yi xɛtɛ e ma, e faxes feen goronna yi lu e ngaxakedenna Abimeleki xun ma naxan e faxes, e nun Siken kaane, naxanye a mali a tadane nun a xunyene faxes.

²⁵ Siken kaane yi muxune ti geyane fari a xili ma, na muxune yi sigatine goronne birin bama nɛn e yii kira yi. Abimeleki yi na mε.

²⁶ Lɔxɔna nde, Ebedi a dii xɛmɛn Gaala nun a tadane yi fa Siken taani. Siken kaane yi e lannayaan sa a yi.

²⁷ E yi siga e manpa bili nakɔne yi, e yi sa e manpa bogine bolon, e yi naxanaxan naba. E yi so e gbee ala batu banxin kui, e yi donseen don, e yi e min, e yi lu Abimeleki dangε.

²⁸ Ebedi a dii xɛmɛn Gaala yi a fala, a naxa, “Nde Abimeleki ra, nde Siken kaane ra naxan a ligε en xa wali Abimeleki xa? Yerubali a dii xɛmɛn xa mi a ra ba? A yamana kanna xa mi Sebulu ra ba? ε bira Xamori

* **9:12:** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

xabilan muxune fɔxɔ ra, bayo Xamori nan Siken masegexi. En walima Abimeleki xa nanfera?

²⁹ Xa n tan nan yi Siken kaane xun na nun, n yi Abimeleki kedima nen. N yi a falama nen Abimeleki xa, n naxa, 'I ya ganla fari sa, en yenge.'

³⁰ Ebedi a dii xemɛn Gaala naxan falaxi, yamana kanna Sebulu yi na mɛ, a yi xɔlɔ.

³¹ A yi xerane rasiga wundoni Abimeleki ma a faladeni a xa, a naxa, "Ebedi a dii xemɛn Gaala nun a ngaxakedenne bata fa Siken yi, e taan muxune radinma i xili ma.

³² Nayi, keli kɔɛɛn na, e nun yamaan naxan i fɔxɔ ra, ɛ sa ɛ luxun burunna ra.

³³ Xɔtɔnni, sogen na te, i fan yi keli, i yi taan yenge. Gaala nun a muxune na mini ɛ xili ma, naxan na i kenɛn, i na liga e ra."

³⁴ Abimeleki yi keli kɔɛɛn na e nun yamaan naxan birin yi a fɔxɔ ra, e sa e luxun Siken dɛxɔn, e yitaxunxi dɔxɔde naanin.

³⁵ Ebedi a dii xemɛn Gaala yi mini, a ti taan so dɛɛn na. Nayi, Abimeleki nun a yamaan yi mini e luxundene yi.

³⁶ Gaala to yamaan to, a yi a fala Sebulu xa, a naxa, "Yamaan godoma keli geyane ma." Sebulu yi a yabi, a naxa, "Geyane nininne na a ra, muxune mi a ra."

³⁷ Gaala mɔn yi falan tongo, a naxa, "Yamana nde yati godomatɔn na a ra geyane ma, ganla bonna fama sa keli yiimato wudi gbeen kiraan binni."

³⁸ Sebulu yi a yabi, a naxa, "I ya fala naxumɛne minɛn, i tan naxan yi a falama, i naxa, 'Nde Abimeleki ra, alogo en xa wali a xa?' I mi muxuni itoe xan naxaxu ba? Nba, siga, i sa yengen so!"

³⁹ Gaala yi ti Siken kaane yɛɛ ra, a siga Abimeleki yengɛdeni.

⁴⁰ Abimeleki yi a kedi, muxu wuyaxi maxɔlɔxin yi lu taan so dɛɛn na.

⁴¹ Abimeleki yi sa ti Aruma taani. Sebulu yi Gaala nun a ngaxakedenne kedi Siken taani.

⁴² Na xɔtɔn bode, Siken kaane yi mini, e siga e xɛɛne ma. Abimeleki yi na mɛ.

⁴³ Nayi, a yi a ganla tongo, a yi a yitaxun dɔxɔde saxanna ra, e yi e luxun burunna ra. A to muxune to minɛ taani, a yi e yenge.

⁴⁴ Abimeleki nun ganla dɔxɔde keden yi keli e yi e malan taan so dɛɛn na, ganla dɔxɔde firin yi xɛɛ ma kaane yenge, e yi e birin faxa.

⁴⁵ Yanyin birin na, Abimeleki taan yengɛma han a yi a nɔ, a yi taan muxune faxa. A yi taan kala, a yi fɔxɔn xuya na yiren birin yi.

⁴⁶ Na xibarun to sa Siken sanganso makantanxin muxune li, e yi sa e malan Beriti ala batu banxin yire makantanxini.

⁴⁷ Abimeleki to na mɛ a ne birin bata e malan,

⁴⁸ a yi te Salamɔn geyaan fari, e nun yamaan naxan birin yi a fɔxɔ ra. Abimeleki yi bunbin tongo, a yi wudi yiina nde sege, a yi a sa a kɔɛɛn ma. Na xanbi ra, yamaan naxan yi a fɔxɔ ra, a yi a fala ne xa, a naxa, "N naxan ligaxi ɛ bata na to, ɛ fan xa na liga mafuren!"

⁴⁹ Yamaan birin yi wudi yiine sege, e bira Abimeleki fɔxɔ ra. E sa wudi yiine malan yire makantanxin xɔn, e yi a gan, e nun seen naxanye birin yi a kui. E yi Siken sanganso makantanxin muxune birin faxa, muxu wuli keden, xemɛne nun naxanle.

Abimeleki faxa fena

⁵⁰ Abimeleki yi siga Tebesi taan xili ma. A yi Tebesi kaane yenge, a yi e nɔ.

⁵¹ Sanganso makantanxina nde yi taa tagini, xemɛne nun naxanle e gi, e sa e malan dɛnaxan yi, e nun taan muxune birin, e yi na balan e xun ma, e te a xuntagi.

⁵² Abimeleki yi fa na yire makantanxin yengɛdeni, a yi a maso dɛɛn na, alogo a xa tɛɛn so banxin na.

⁵³ Nayi, naxanla nde yi se din gɛmɛ gbeen sin Abimeleki xunni, a yi a xunni bɔ.

⁵⁴ Banxulanna naxan yi a yenge so seene maxalima, Abimeleki yi a fala

na xa mafuren, a naxa, “I ya silanfanna botin, i yi n faxa, alogo muxune nama a fala, e naxa, ‘Naxanla nan a faxaxi.’ ” Banxulanna yi a saxan, a yi faxa.

⁵⁵ Isirayila kaane to a to a Abimeleki bata faxa, e birin yi xete e konne yi.

⁵⁶ Nayi, Ala yi Abimeleki saran a fe jaxine ra, a naxan liga a fafe ra, a yi a dii tonge soloferene faxa.

⁵⁷ Ala yi Siken kaane saran e fe xosixine birin na. Yerubali a dii xemēn Yotami a dangan yi e suxu.

10

Kitisaan Tola

¹ Abimeleki faxa xanbini, Isakari bōnsōna muxuna nde Puwaa dii xemēn Tola, Dodo mamandenna yi keli a xa Isirayila rakisi. A yi dōxi Samiri taani Efirami geya yireni.

² A yi findi Isirayila kitisaan na jee mōxōjēn nun saxan. A yi faxa, e yi a maluxun Samiri yi.

Kitisaan Yayiri

³ Tola dangu xanbini, Galadi kaan Yayiri yi ti a jōxōni. A yi findi Isirayila kitisaan na jee mōxōjēn nun firin.

⁴ Dii xemē tonge saxan nan yi a yii, naxanye yi e masiga tima sofali tonge saxan fari, e yi dōxi taa tonge saxan nin Galadi yamanani, denaxanye mōn xili Yayiri taane han to.

⁵ Yayiri yi faxa, e yi a maluxun Kamon yi.

Kitisaan Yefeta

⁶ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, Isirayila kaane mōn yi na liga. E yi Baali sawurane nun Asitarate suxurene batu, e nun Arami kaane nun Sidōn kaane nun Moyaba kaane nun Amonine nun Filisitine alane. E yi e me Alatala ra, e mi fa a batu sōnōn.

⁷ Alatala yi xōlō Isirayila kaane ma, a yi e sa Filisitine nun Amonine sagoni.

⁸ E yi fōlō Isirayila kaane jaxankate na jee n han jee fu nun solomasexe,

e yi Isirayila kaane birin tōrō naxanye yi dōxi Yurudēn meremerēn sogeteden binni Galadi yi Amorine yamanani.

⁹ Amonine fan yi Yurudēn baan gidi Yuda bōnsōna muxune nun Bunyamin bōnsōna muxune nun Efirami bōnsōna muxune xili ma. Isirayila kaane birin yi jaxankata han.

¹⁰ Nayi, Isirayila kaane yi Alatala maxandi, e naxa, “Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata nxu me nxō Ala ra, nxu yi Baali sawurane batu.”

¹¹ Alatala yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Misiran kaane nun Amorine nun Amonine nun Filisitine ¹² nun Sidōn kaane nun Amalekine nun Mayon kaane to e jaxankata, e to n mafan, n mi yi e rakisi ba?”

¹³ Koni, e yi e me n na, e yi ala gbete batu. Na ma, n mi e rakise mumē!

¹⁴ E siga, e bata seen naxanye yate e alane ra, e sa ne mafan, ne xa e rakisi e jaxankatani.”

¹⁵ Isirayila kaane yi Alatala yabi, e naxa, “Nxu bata yulubin tongo. Naxan na i kenēn, na liga nxu ra, koni, yandi, tin, i xa nxu rakisi to!”

¹⁶ E yi ala xōjēne ba e tagi, e yi Alatala batu. Na ma, Ala yi kininkinin Isirayila kaa jaxankataxine ma.

¹⁷ Amonine yi sa e malan daaxadeni Galadi yi, Isirayila kaane yi sa e malan daaxadeni Misipa yi.

¹⁸ Nayi, yamaan nun Galadi kungine yi a fala e bode xa, e naxa, “Nde singe Amonine yenge fōle? Naxan na na liga, na kanna findima nen Galadi kaane mangan na.”

11

Kitisaan Yefeta

¹ Sofa kēnden nan yi Galadi kaan Yefeta ra. Yalunden nan yi a nga ra, a fafe yi xili nen Galadi.

² Galadi a jaxanla dii xemēne bari a xa nen. Na jaxanla diine to gbo, e yi Yefeta kedi, e naxa, “I mi nxu fafe kēen se sōtōma, bayo jaxalan gbete nan ma dii i tan na.”

³ Nayi, Yefeta yi a gi a ngaxakendenne bun, a yi siga Tobo yamanani. Fuyantenna ndee yi e malan Yefeta fema, e yi bira a fəxə ra.

⁴ Waxatidi to dangu, Amonine yi Isirayila kaane yenge.

⁵ Na ma, Galadi fonne yi siga Yefeta fendeni Tobo yamanani.

⁶ E yi a fala Yefeta xa, e naxa, “Fa, i fa findi nxə mangan na, en yi Amonine yenge.”

⁷ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, “E tan xa mi n naxaxu ba, e yi n kedi n fafe konni? Nanfera e fama n fəxə ra iki a e kontəfilixi?”

⁸ Galadi fonne yi a fala Yefeta xa, e naxa, “Nxu faxi i fema na nan yatigi ra, alogo en birin xa siga, i sa Amonine yenge, i findi nxə mangan na, e nun Galadi kaane birin.”

⁹ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, “Xa en birin siga Amonine yengedeni, Alatala yi sa e sa n sagoni, n tan nan findima e mangan na na yi.”

¹⁰ Galadi fonne yi Yefeta yabi, e naxa, “Alatala nan en seren na! Nxu na ligama nen.”

¹¹ Yefeta yi bira Galadi fonne fəxə ra, e yi siga. Yamaan yi a findi sofa kuntigin na. Yefeta mən yi xete falane birin ma Alatala yetagi Misipa yi.

Yefeta yi xerane rasiga

¹² Yefeta yi xerane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa, “Nanse xəli i ma nxu xa, i to fama nxə yamanan yengedeni?”

¹³ Amonine mangan yi Yefeta yabi, a naxa, “Isirayila kaane to mini Misiran yi konyiyani, e yi n ma bəxən tongo, keli Arinon baan ma siga Yaboko xuden ma han Yuruden baana. Iki, e ne raxete nxu ma bəne xunbenli.”

¹⁴ Yefeta mən yi xerane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa,

¹⁵ “Isirayila kaane mi Moyaba bəxən tongoxi, e mi Amonine yamanan tongoxi.

¹⁶ E to yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi, e mini tonbon yiren nin siga han Gbala Baana siga Kadesi yi.

¹⁷ Nayi, Isirayila kaane yi xerane rasiga a faladeni Edən mangan xa, e naxa, ‘Tin nxu xa dangu i ya yamanani.’ Koni, Edən mangan mi tin. A fan yi xerane rasiga Moyaba mangan ma, na fan yi tondi, Isirayila kaane yi lu Kadesi yi.

¹⁸ Na xanbi ra, e yi siga tonbon kiraan xən. E yi Edən nun Moyaba yamanane mabilin, e sa lu Arinon baan dexən, e mi so Moyaba yamanani, bayo Arinon yi findixi Moyaba danna nan na.

¹⁹ Isirayila kaane yi xerane rasiga Amorine mangan Sixən ma naxan yi mangayani Xesibən taani. Isirayila kaane yi a fala a xa, e naxa, ‘A lu nxu xa dangu i ya yamanani siga nxə yamanani.’

²⁰ Koni, Sixən mi tin, a yi a ganla birin malan yenge so xinla ma, e yi sa e malan Yahasi yi, e sa Isirayila kaane yenge.

²¹ Alatala, Isirayilaa Ala yi Sixən nun a ganla birin sa Isirayila kaane sagoni, e yi e nə. Amorine yi dəxi bəxən naxanye birin yi, Isirayila kaane yi ne birin tongo,

²² keli Arinon baan ma siga han Yaboko xudena, keli tonbonni siga han Yuruden baana.

²³ Alatala, Isirayilaa Ala bata Amorine bəxən so Isirayila kaane yii, a yamana, i tan waxi na nan ba fe yi nxu yii ba?

²⁴ I ya ala Kemosi bəxən naxan soxi i yii, na i yii. Nayi, Alatala, nxə Ala bəxən naxan soxi nxu yii, na luma nen nxu yii.

²⁵ I mirixi a ma a i senben gbo Balaki xa ba, Siporo a dii xemena, Moyaba mangana? Anu, a tan mi yenge gidixi Isirayila kaane ma!

²⁶ Xabu ne kemε saxan, Isirayila kaane dəxi Xesibən nun a rabilinna taane yi, e nun Aroyeri nun a rabilinna taane, e nun taan naxanye birin Arinon baan de. Nanfera nayi han to e mi ne xunba?

²⁷ N tan xa mi haken ligaxi i ra, i tan nan fe naxin ligaxi n tan na, i yi n yenge. Alatala xa kitin sa Isirayila kaane nun Amonine tagi.”

²⁸ Amonine mangan mi a tuli mati Yefeta a falane ra.

Yefeta a kə̀lɔna

²⁹ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Yefeta ma, a yi Galadi nun Manase yamanane yisiga, dangu Misipe taani Galadi yamanani, siga Amonine xili ma.

³⁰ Yefeta yi de xuiin tongo Alatala xa, a naxa, “Xa i Amonine sa n sagoni,

³¹ naxan yo mini n ma banxini a fa n nalandeni, n na xete n konni xunna kenli sa keli Amonine yengedeni, n na fima nen Alatala ma, n yi a gan saraxan na.”

³² Yefeta yi siga Amonine yengedeni, Alatala yi e sa a sagoni.

³³ A yi taa mɔxɔɲe kala, fə̀lɔ Aroyeri taan ma siga han Miniti taana, siga Abeli-Keramin ma. Ala yi Amonine rayarabi Isirayila kaane xa.

Yefetaa dii tɛmɛna fe

³⁴ Yefeta yi so a konni Misipa yi. A dii tɛmɛn yi mini a bodonɲe a ralandeni tanban xuiin ma. Na dii kedenna nan tun yi a yii, ba na ra, dii tɛmɛ gbete mi yi na, dii xeme yo mi yi na.

³⁵ A to a to, a yi a domani bɔ, a naxa, “N bata yigitɛɛ! I tan nan n tixi tɔrɔn ma. N bata de xuiin tongo Alatala xa, n mi na kale mumɛ.”

³⁶ A diin yi a fala a xa, a naxa, “Baba, i bata de xuiin tongo Alatala xa, a yi i yaxune Amonine sa i sagoni, na ma, a liga n na alo i de xuiin naxan tongoxi.”

³⁷ A mɔn yi a fala a fafe xa, a naxa, “Kike firin fi n ma alogo nxu nun n lanfane xa siga geyane fari, nxu sa wuga mɛnni bayo n faxama nen, n mi dɔxɔ xeme taa ra.”

³⁸ A yi a yabi, a naxa, “Siga!” A yi kike firin fi a ma. E nun a lanfane yi sa wuga a fe ra geyane fari bayo a faxama nen a mi dɔxɔ xeme taa ra.

³⁹ Na kike firinne janxin na, a mɔn yi fa a fafe fema, a yi a de xuiin nakamali a fari. A munma yi xemen kolon.

Xabu na lɔxɔni, ito yi findi namunna ra Isirayila yi:

⁴⁰ Nɛɛ yo ɲɛɛ, Isirayila sungutunne sa Yefeta, Galadi kaana dii tɛmɛn wugama nen xi naanin.

12

Yefeta nun Eframi kaane fe

¹ Eframi kaane yi e malan e siga Sefon taani a faladeni Yefeta xa, e naxa, “Nanfera i danguxi, i siga Amonine yengedeni i mi a fala nxu xa en birin yi siga? Nxu waxi e nun i ya banxin gan feni.”

² Yefeta yi e yabi, a naxa, “Yenge gbeen so nen nxu nun n ma yamaan nun Amonine tagi, koni n to e xili, e mi n mali.

³ N to a to e mi fama n malideni, n yi tin sayaan ma, n sa Amonine yenge. Alatala yi e sa n sagoni. Nanfera nayi e fa fama n xili ma to?”

⁴ Yefeta yi Galadi kaane birin malan Eframi kaane yenge xinla ma. Galadi kaane yi Eframi kaane faxe yengeni, ne naxanye yi a falama, e naxa, “E tan Galadi kaane, e findixi muxu gixine nan na Eframi bɔnsɔnni siga Manase bɔnsɔnni!”

⁵ Na xanbi ra, Galadi kaane yi Yuruden baan kirane birin suxu Eframi kaane yee ra. Xa Eframi muxu gixina nde yi wa dangu feni, Galadi kaane yi a falama nen, e naxa, “Eframi kaan nan i tan na ba?” Na kanna yi e yabima nen, a naxa, “En-en.”

⁶ Nayi, e yi a falama a xa nen, e naxa, “Xuini ito fala: Xiboleti.” Koni, na kanna fan yi a falama nen, a naxa, “Siboleti” bayo a mi yi nɔe a fale a kiini. Nayi, Galadi kaane yi a suxuma nen, e yi a kɔe raxaba Yuruden baan de. Na waxatini, e yi muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin naxɔri Eframi yi.

⁷ Yefeta lu nen kitisani Isirayila yi ɲɛɛ sennin. Na xanbi ra, Yefeta Galadi kaan yi faxe, e yi a maluxun Galadi taana nde yi.

Ibisan nun Elon nun Abadon

⁸ Yefeta dangu xanbini, Betelɛmi kaana Ibisan yi findi kitisaan na Isirayila yi.

⁹ A dii xeme tonge saxan e nun dii teme tonge saxan nan soto, a yi a dii teme tonge saxan fi banson gbete ye yi, a yi naxalan tonge saxan fen a dii xemene xa banson gbete ye yi. A lu nen kitisani Isirayila yi jee solofere.

¹⁰ Ibisani yi faxa, e yi a maluxun Betele mi yi.

¹¹ A tan danguxina, Elon Sabulon kaan yi findi kitisaan na Isirayila yi. A lu nen kitisani jee fu.

¹² Sabulon kaana Elon yi faxa, e yi a maluxun Ayalon taani Sabulon yamanani.

¹³ Na danguxina, Piraton kaan Hileli a dii xemena Abadon yi findi kitisaan na Isirayila yi.

¹⁴ A yi dii xeme tonge naanin nun mamanden tonge saxan soto naxanye yi e masiga tima sofali tonge solofere fari. A lu nen kitisani Isirayila yi jee solomasexe.

¹⁵ Hileli a diina Abadon yi faxa, e yi a maluxun Piraton yi Efirami yamanani Amalekine geya yireni.

13

Samison bari fena

¹ Isirayila kaane mon yi fe naxin liga Alatala yee ra yi. Alatala yi e sa Filisitine sagoni jee tonge naanin.

² Xemena nde yi Sora taani Dan bansonni, a yi xili Manowa. Gbantan nan yi a naxanla ra, dii yo mi yi a yii.

³ Alatalaa malekan yi mini a naxanla xa, a yi a fala a xa, a naxa, "Gbantan nan i ra, dii mi i yii, koni, i fudikanma nen, i yi dii xemen bari.

⁴ Falo iki ma, i yete suxu, i nama dolon min, i nama manpaan min, i nama se haramuxi yo don,

⁵ bayo i fudikanma nen, i dii xemen bari. A xunna mi bima, bayo i diin naxan barima, na rasarijanma nen Ala xa benun a xa bari waxatin naxan yi, a tan nan Isirayila xunbama Filisitine yii."

⁶ Naxanla yi sa na fala a xemen xa, a naxa, "Alaa muxuna nde bata fa n fema, a yi luxi alo Alaa malekana nde, a yi magaxu han. N mi a maxodin a keliden ma, a mi a xinla fan fala n xa.

⁷ Koni, a fala n xa nen, a naxa, 'I fudikanma nen, i dii xemen bari. Nayi, falo iki ma, i nama dolon min, i nama manpaan min, i nama se haramuxi yo don, bayo i diin naxan barima, na rasarijanma nen Ala xa, benun a xa bari waxatin naxan yi han a faxa lona.' "

⁸ Nayi, Manowa yi Alatala maxandi, a naxa, "Marigina, i Alaa muxun naxan nafaxi, i mon xa a rafa n ma alogo a xa a yita nxu ra nxu lan nxu xa naxan liga diin xa naxan fama barideni."

⁹ Ala yi Manowa xuiin name, Alaa malekan mon yi fa naxanla fema, a yi sa a li xeen ma, a xemen Manowa mi yi a fema.

¹⁰ A yi a gi mafuren, a sa a fala a xemen xa, a naxa, "Xemen naxan fa n fema na lona, a mon bata fa!"

¹¹ Manowa yi keli, a bira a naxanla foxo ra, e siga xemen fema, a yi a fala a xa, a naxa, "I tan nan falan ti naxanli ito xa ba?" Malekan yi a yabi, a naxa, "On, n tan nan yi a ra."

¹² Manowa yi a fala a xa, a naxa, "I ya falane na kamali waxatin naxan yi, nxu lan nxu xa bira sariyan mundun foxo ra lan diin ma?"

¹³ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, "N naxan birin falaxi i ya naxanla xa, a xa na liga.

¹⁴ A nama manpa bogi yo don, a nama dolon min, a nama manpaan min, a nama donse haramuxi yo don, a xa n ma yamarine suxu ki fani."

¹⁵ Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, "Tin, nxu xa sii dii suben jin i xa."

¹⁶ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, "Xa i kankan n ma, n mi i ya donseen donma, koni xa i wa saraxa gan daxin ba feni Alatala xa, i na lige nen!" Manowa mi yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

¹⁷ Nayi, Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, "I xili di, alogo nxu xa i binya, i ya falan na kamali waxatin naxan yi?"

¹⁸ Alatalaa malekan yi a yabi, a naxa, "Nanfera i n xinla maxodinma?"

Wundon nan na ra.”

¹⁹ Nayi, Manowa yi sii diin nun bogise saraxan tongo, a yi saraxa gan daxin ba Alatala xa gemena nde fari. Kabanako fena nde yi liga Manowa nun a jaxanla yetagi.

²⁰ Tee degen yi tema waxatin naxan yi, Alatalaa malekan yi te tee degeni. Nayi, Manowa nun a jaxanla yi bira, e yi e yetagin lan boxon ma.

²¹ Alatalaa malekan mi fa a yete makenen Manowa nun a jaxanla xa. Nayi, Manowa yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

²² Manowa yi a fala a jaxanla xa, a naxa, “En faxama nen! En bata Alato!”

²³ A jaxanla yi a yabi, a naxa, “Xa Alatala yi waxi en faxa feni, a mi yi en ma saraxa gan daxin nun en ma bogise saraxan nasuxuma nun, a mon mi yi feni itoe birin yitama en na nun, a mon mi yi tinje en yi fe sifani itoe me.”

²⁴ Jaxanla yi a dii xemen bari, a yi a xili sa Samison. Diin yi gbo, Alatala yi barakan sa a fe yi.

²⁵ A to dexo daaxadeni Dan yamanani Sora taan nun Esetayoli taan tagini, Alatalaa Nii Sarijanxin yi a wanla ke folo a dunuwa yi gidini.

14

Samison yi Filisiti jaxanla dexo

¹ Samison yi siga Timana taani, a yi sa jaxanla nde to Filisiti sungutunne ye.

² A to xete, a yi a fala a fafe nun a nga xa, a naxa, “N bata jaxanla nde to Timana yi Filisiti sungutunne ye, e a fen n xa n ma jaxanla ra.”

³ A fafe nun a nga yi a yabi, e naxa, “Naxalan yo mi i ngaxakedenne dii temene ye en ma yamani ba, fo i siga han Filisitine konni, Ala kolontarene, i sa jaxanla tongo menni?” Samison yi a fala a fafe xa, a naxa, “A fen n xa n ma jaxanla ra, bayo a tan nan nafan n ma.”

⁴ A fafe nun a nga mi yi a kolon a na yi kelixi Alatala nan ma. Bayo

Samison yi yengen nan fenma Filisitine ra. Na waxatini, Filisitine yi Isirayila kaane xun na.

⁵ Samison nun a fafe nun a nga yi siga Timana yi. E to sa Timana manpa bili nakon li, yata senbemana nde yi mini Samison ma, a wurundunma.

⁶ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Samison ma, a yiigenla yi yatani bo alo sii diin nan yi a ra. Koni, a mi na fala a fafe nun a nga xa.

⁷ Nayi, a siga, e nun jaxanla yi sa falan ti, a yi rafan a ma.

⁸ Waxatidi to dangu, Samison mon yi keli, a xa siga Timana yi a jaxanla tongodeni, a yi dangu yatan binbin matoe kira yi, a yi kumi jeyene li soe yatan binbini, e bata yi e turen sa.

⁹ A yi nde tongo, a siga a donje kira yi. Na xanbi ra, a to a fafe nun a nga feman li, a yi nde so e yii, e yi a don. Koni, a mi a fala e xa a na kumin baxi yatan binbini.

¹⁰ Samison fafe yi siga jaxanla konni. Samison yi sewa bandena nde yiton menni, bayo banxulanne yi na nan ligama.

¹¹ Filisitine to a to, e yi muxu tonge saxan sugandi siga a matideni.

¹² Samison yi a fala e xa, a naxa, “N xa sandana nde sa e xa. Xa e a bunna fala n xa xi solofere sewa bande donni ito bun, n doma faji tonge saxan soe e yii, e nun tonge saxan gbete ye.

¹³ Koni, xa e mi no a bunna fale, e tan nan doma faji tonge saxan soma n yii, e nun tonge saxan gbete ye.” E yi a yabi, e naxa, “I ya sandan sa, nxu tuli matixi i ra.”

¹⁴ A yi a fala e xa, a naxa,

“Naxan seen donma,
donseen minixi na nin,
naxan senbe gbo,
jaxunna yi mini na yi.
Nanse na ra?”

Xi saxan, e mi no a bunna fale.

¹⁵ Xi soloferede laxonni, e yi a fala Samison ma jaxanla xa, e naxa, “I ya xemen nadin, a xa sandan bunna fala nxu xa. Xanamu, nxu i ganma nen, e

nun i fafe a denbayaan birin. E nxu xilixi nen alogo e xa fa nxu yii geli?”

¹⁶ Samisən ma ɲaxanla yi siga wuge, a sa a fala a xa, a naxa, “N mi rafan i ma, i mi n xanuxi, i bata sandan sa n kon kaane bun, koni i mi a bunna falaxi n tan xa.” A yi a yabi, a naxa, “N mi a bunna falaxi n fafe xa, n mi a falaxi nga xa, n xa na fala i tan nan xa ba?”

¹⁷ A yi lu wuge na xi solofere donse donna bun. Xi soloferede ləxəni, Samisən yi a bunna fala a xa, bayo a bata yi a xaxinla ye so, a sa a fala a kon kaane xa.

¹⁸ Taan muxune yi a fala Samisən xa xi soloferede ləxəni benun sogen xa bira, e naxa,

“Nanse ɲaxun kumin xa, nanse senbe gbo yatan xa?”

A yi a fala e xa, a naxa, “Xa e mi yi xeen bi n ma ɲinge sungutunna ra nun, e mi yi sandan bunna kolonma nun.”

¹⁹ Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma, a yi siga Asikalən taani. A sa muxu tonge saxan faxa menni, a yi e dugine tongo, a yi e so muxune yii naxanye sandan bunna fala. A xələxin yi xete a fafe konni.

²⁰ E yi Samisən ma ɲaxanla so banxulanna yii naxan bata yi Samisən mati.

15

Samisən yi a gbeen ɲəxə

¹ Waxatidi to dangu, murutu xaba waxatini, Samisən yi siga a ɲaxanla xən, yexee diina a yii. A yi a fala, a naxa, “N xa so n ma ɲaxanla banxini.” Koni, a ɲaxanla fafe mi tin a so.

² A yi a fala Samisən xa, a naxa, “N yengi yi a ma a mi rafan i ma, n bata a so i lanfaan yii. Koni, a xunyen be, xa i na xən, i na tongo a ɲəxən na.”

³ Samisən yi a fala, a naxa, “Muxu yo mi n yate kala tiin na iki, xa n fe ɲaxin liga Filisitine ra.”

⁴ Samisən yi siga. A yi sa xulumase kemε saxan suxu, a yi e xunle xidi e bode ra, a yi xaye xidin xidi e xunle ra.

⁵ A yi e radεε, a yi xulumaseene beɲin Filisitine murutu xεene yi, e yi murutu tənsəne birin gan e nun e manpa bili nakəne siga han oliwi bili xεene.

⁶ Filisitine yi muxune maxədin, e naxa, “Nde ito ligaxi?” E yi e yabi, e naxa, “Samisən, Timana kaan bitanna, bayo a bata a ɲaxanla ba a yii, a yi a so a lanfaan yii.” Filisitine yi siga e sa na ɲaxanla nun a fafe gan.

⁷ Samisən yi a fala e xa, a naxa, “Bayo e tan a ligama i kii nin, n mi diɲe fə n nan n gbeen ɲəxə.”

⁸ A yi e yεnge ki faɲi, a yi muxu wuyaxi faxa. Na xanbi ra, a sa dəxə Etami faranna ra.

Samisən yi muxu wuli keden faxa

⁹ Nayi, Filisitine yi sa e malan Yuda kaane xili ma, e yi e sofa ganla ti Lehi rabilinni.

¹⁰ Yuda kaane yi e maxədin, e naxa, “Nanfera e faxi nxu xili ma?” E yi e yabi, e naxa, “Nxu faxi Samisən nan xidideyi, alogo a naxan ligaxi nxu ra, nxu fan xa na liga a ra.”

¹¹ Nayi, Yuda kaan muxu wuli saxan yi siga Etami faran dεen na, e sa a fala Samisən xa, e naxa, “I mi a kolon a Filisitine fangan gbo en xa? I nanse ligaxi en na ito ra?” A yi e yabi, a naxa, “E naxan ligaxi n na, n fan na nan ligaxi e ra.”

¹² E a fala a xa, e naxa, “Nxu faxi i xididen nin, alogo nxu xa i so Filisitine yii.” Samisən yi a fala e xa, a naxa, “E kələ n xa a e mi n faxama.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “Nxu mi i faxama, nxu waxi i xidi feen nan tun yi, nxu yi i so e yii.” E yi a xidi luti nεne firin na, e yi a ramini faranna ra.

¹⁴ Samisən to so Lehi yi, Filisitine yi gbelegbele a xili ma. Nayi, Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma. Lutin naxanye yi a yiine ma, ne yi lu alo e ganxin nan yi a ra, e yolon a yiine ra.

¹⁵ A yi sofanla nde faxaxin gbεgbε xəri xinden to biraxi, a yi a tongo, a yi muxu wuli keden faxa na ra.

¹⁶ Samisən yi a fala, a naxa, “N na e faxa alo sofanle sofanla gbεgbε xənnə ra.

N bata muxu wuli keden faxa sofanla gbεgbε xonna ra.”

¹⁷ A to yelin falan tiye, a yi na gbεgbε xonna rawoli ayi. E yi menna xili sa gbεgbε xori geyana.

¹⁸ Min xonla yi Samison suxu, a yi Alatala maxandi, a naxa, “I tan nan kisi gbeeni ito fixi i ya walikεen ma. Iki, n fa faxama ige xonla nan ma, n faxε Ala kolontarene yii ba?”

¹⁹ Nayi, fanyen naxan yi Lehi yi, Ala yi na bo, igen yi mini. Samison yi a min, a niin mon yi yifan a ma. E yi menna xili sa, a En-Hakore*, menna mon Lehi yi han to.

²⁰ Samison yi kitin sa Isirayila yi Filisitine waxatini jεε moxoje.

16

Samison Gasa taani

¹ Samison yi siga Gasa taani, a sa jaxalan yalunxina nde to menni, a so a konni.

² Gasa kaane yi a me a Samison bata fa na yi. E yi na rabilin, e yi doxo a yeε ra koena ngaan na taan nabilinna yinna so deen na. E lu a fale e bode xa, e naxa, “Subaxani, en yi a faxa.”

³ Koni, Samison yi lu saxi han koε tagin yi maso. Koε tagin to a li, a yi keli, a yi taan so de balanxin suxu e nun a senbetenne, a yi e nun e balan wurene tala boxoni, a yi e sa a koε ma, a siga e ra Xebiron geyaan xuntagi.

Dalilaa yanfantenyana

⁴ Na danguxina, jaxanla nde yi rafan Samison ma Soreki lanbanni, na jaxanla yi xili nen Dalila.

⁵ Filisitine kuntigi suulunne yi siga na jaxanla fema, e sa a fala a xa, e naxa, “A rakunfa i ma, alogo i xa a kolon naxan a senben nagboxi ayi, alogo nxu xa no a suxe kii naxan yi, nxu yi a xidi, nxu yi a senben ba a yi, nxu keden kedenna birin gbeti gbanan wuli keden kemε soε i yii.”

⁶ Dalila yi a fala Samison xa, a naxa, “N bata i mafan, a fala n xa i senbe gbeen fataxi nanse ra e nun mon i xide naxan na, i senben yi jan.”

⁷ Samison yi a yabi, a naxa, “Xa muxune n xidi luti nenεn kidi daxi solofere ra, naxanye munma xara singen, n senben janma nen, n lu alo muxun bonne.”

⁸ Nayi, Filisitine kuntigine yi fa luti nenεn kidi daxi solofere ra Dalila xon, naxanye munma yi xara singen. Dalila yi a xidi ne ra.

⁹ Anu, muxune yi malanxi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samison! Filisitine bata fa i xili ma!” A yi lutine bolon, alo teen lutin bolonma kii naxan yi. Nayi, a senben binla mi kolon.

¹⁰ Dalila yi a fala Samison xa, a naxa, “I bata n mayenden, i bata wulen fala n xa. Iki, n bata i mafan a fala n xa i xide kii naxan yi.”

¹¹ A yi a fala a xa, a naxa, “Xa muxune n xidi luti nenεne ra naxanye munma rawali singen, n senben janma nen nayi, n yi lu alo muxun bonne.”

¹² Dalila yi luti nenεne tongo, a yi a xidi ne ra. Muxune mon yi tixi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samison! Filisitine bata fa i xili ma!” A yi lutine bolon alo garin nan yi a yiine ma.

¹³ Dalila yi a fala Samison xa, a naxa, “Han to i n mayendenma, i wulen falama n xa. A fala i xide kii naxan yi.” A yi a fala a xa, a naxa, “I xa n xun sexen denbexin kira soloferene dege geεε soxon wudin na.”

¹⁴ Nayi, Dalila yi na liga, a yi e xidi wudin na. Na xanbi ra, a yi gbelegbele, a naxa, “Samison! Filisitine bata fa i xili ma!” Samison yi xulun, a yi geεε soxon wudin tala.

¹⁵ Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i a falaxi, i naxa, ‘I rafan n ma!’ Anu, i mi laxi n na? I bata n mayenden sanja ma saxan, i mi tin i senbe gbeen binla fale n xa.”

¹⁶ Dalila yi lu a tōre na fala kedenna ra loxo yo loxo, a mi yi a danma han Samison niin yi rajaxu a ma.

¹⁷ Nayi, Samison yi a wundon fala a xa, a naxa, “Han to n xunna mi bi, bayo n tan nasarijanxin na a ra Ala

* **15:19: En-Hakore:** a bunna neen fa fala “Tigin muxun xa naxan Ala maxandi.”

xa benun n xa bari waxatin naxan yi. Xa n xunna bi, n senben janma nen, n lu alo muxun bonne.”

¹⁸ Dalila to a kolon a Samisən bata a wundon fala a xa, a yi sa na fala Filisitine kuntigine xa, a naxa, “Iki, ε fa, bayo Samisən bata a wundon fala n xa.” E yi siga gbetin na e yii a konni e naxan ma fe fala a xa.

¹⁹ Dalila yi Samisən naxi a sanne fari, a yi muxune xili, e yi a xun sexen denbexin kira soloferene bi, e yi a senben ba folo a yi.

²⁰ Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisən! Filisitine bata fa i xili ma!” A to xulun, a mirixi a ma, a naxa, “N na n sotoma nen ito ra alo n darixi a ra kii naxan yi.” Koni, a mi yi a kolon a Alatala bata yi a masiga a ra.

²¹ Filisitine yi Samisən suxu, e yi a yeene rate a kui, e yi siga a ra Gasa taani, e yi a xidi sula yolonxonna ra. E yi Samisən karahan a xa lu se din gemen firifire kaso banxini.

Samisən faxa fena

²² Na waxatini, xabu a xunna bi, a xun sexene bata yi mini folo.

²³ Loxona nde, Filisitine kuntigine yi e malan alogo e xa e no soton sewan naba, e yi saraxa gbeen ba Dagon xa, e ala. E sigin sama, e naxa, “Nxo ala bata Samisən fi nxu ma Filisitine yaxuna.”

²⁴ Yamaan to na to, e lu e ala matoxe, e naxa, “Nxo ala bata nxu yaxun sa nxu sagoni, naxan yi nxo yamanan toroma, a yi nxu faxa.”

²⁵ Bayo e yi sewaxi e lu a fale, e naxa, “En Samisən xili, a xa fa en yee ramaxa ayi!” E Samisən namini kason na, a lu sabaan soe e yetagi alogo e xa gele a ma. E sa a dexo senbeten firinne longonna ra.

²⁶ Banxulanna naxan yi Samisən yii rasuxuma, Samisən yi a fala na xa, a naxa, “N xali senbeten firinne dexon banxini ito tixi naxanye xunna, alogo n xa n digan e yi.”

²⁷ Banxin yi rafexi xemene nun paxanle ra, Filisitine kuntigine birin yi na. Muxu wuli saxan joxon mon yi banxin xuntagi, xemnen nun paxanla,

naxanye yi Samisən matoma a sabaan soma waxatin naxan yi.

²⁸ Nayi, Samisən yi Alatala mafan, a naxa, “N Marigina Alatala! N bata i mafan, i miri n ma. Ala! Senben fi n ma ito keden peeni, n xa n yee firinne joxon fi Filisitine ra!”

²⁹ Banxin yi tixi senbeten firinna naxanye xunna, Samisən yi a komenna deten keden fari, a yi a yiifanna deten keden fari.

³⁰ Samisən yi a fala, a naxa, “Nxu nun Filisitine xa faxa!” A yi senbetenne tuntun a senben birin na, banxin yi bira kuntigine nun muxune fari naxanye yi na. E nun naxanye faxa e bode xon, ne yi wuya muxune xa dangu a bata yi naxanye faxa nun.

³¹ A ngaxakedenne nun a fafe a denbayaan birin yi siga a binbin tongodeni. E to siga a ra, e sa a maluxun Sora nun Esetayoli tagi Manowa gaburun na, a fafe. A findi nen kitisaan na Isirayila yi jee moxaje.

17

Mike a suxure sawurane

¹ Xemena nde yi Efirami geya yireni nun, a yi xili nen Mike.

² Loxona nde, a yi a fala a nga xa, a naxa, “Muxuna nde i ya gbeti gbanan wuli keden kemnen tongo nen, i yi na kanna danga n yee xori, n tan nan a tongo, a n yii.” A nga yi a fala a xa, a naxa, “Alatala xa barakan sa n ma dii xemena fe yi.”

³ A yi na gbetin naxete a nga ma. A nga yi a fala a xa, a naxa, “N waxi gbetini ito dentegge feni Alatala xa, alogo sawurana nde xa rafala i xa gbeti raxulunxi igen na. Iki, n bata a so i yii.”

⁴ A gbetin so a nga yii, a nga yi gbetin gbanan kemne firin tongo, a yi gbetin so wure raxulunna yii. Na yi sawurana nde rafala gbeti raxulunxin na. A yi sa a ti Mike a banxini.

⁵ Kidena nde yi Mike konni. A bata yi batu sena nde rafala e nun suxure

gbeteye, a yi a dii xeme keden findi e ki muxun na.

⁶ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi, birin yi a ken feen nan ligama.

⁷ Lewi bənsəna banxulanna nde yi Betelēmi taani Yuda yamanani.

⁸ Na xemen yi keli Betelēmi yi Yuda yamanani, alogo a xa sa dɔxɔ yire gbetē yi. A to yi sigama, a yi sa Eframi geya yiren li, siga han Mike a banxina.

⁹ Mike yi a fala a xa, a naxa, “I kelixi minen?” A yi a yabi, a naxa, “Lewi bənsəna muxun nan n na, keli Betelēmi taani Yuda yi, n dɔxɔde fenna nin.”

¹⁰ Mike yi a fala a xa, a naxa, “Lu n konni, i findi n ma denbayana saraxaraliin na, n na i saren fiye gbeti gbanan fu ra jɛen ma, e nun dugina ndee nun donsena.” Lewi bənsəna muxun na yi so a konni.

¹¹ A yi tin luyɛ Mike konni, naxan a yengi dɔxɔ a xɔn alo a diina.

¹² Na banxulanna yi yigiya Mike konni, a findi a saraxaraliin na.

¹³ Mike yi a fala, a naxa, “Waxatina nde Alatala fa hinanma nen n na bayo Lewi bənsəna muxuna nde n konni saraxaraliyani.”

18

Dan bənsəna muxune Layisi yi

¹ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi nun. Na waxatini mən, Dan bənsəna muxune yi ke bɔxɔ fenni e dɔxe dɛnaxan yi, bayo han na waxatini, ke bɔxɔ mi yi e tan yii alo bənsəna bonne Isirayila yi.

² Dan bənsəna muxune yi xeme kendɛ suulun sugandi e ye, e yi e rasiga Sora nun Esetayoli yi yamanane matodeni, alogo e xa e rakɔrɔsi. Na muxune yi sa Eframi geya yiren li siga han Mike konni, e yi xi mɛnni.

³ E to maso Mike a banxin na, e yi Lewi bənsəna banxulanna xuiin mɛ, e xɛtɛ e sa a fala a xa, e naxa, “Nde faxi

i ra be? I nanse ligan be? I nanse yi be?”

⁴ A yi e yabi, a naxa, “Mike bata ito nun ito raba n xa, a n saren fima, n mən bata findi a saraxaraliin na.”

⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “Ala maxɔdin, alogo nxu xa a kolon nxu sigatiin naxan yi, xa na sənɔyama nen.”

⁶ Saraxaraliin yi e yabi, a naxa, “E siga bɔjɛ xunbenli, Alatala e fɔxɔ ra e sigatini.”

⁷ Na xeme suulunne yi siga, e sa Layisi taan li. E sa muxune li mɛnni naxanye yi bɔjɛ xunbenla nun makantanni, alo Sidɔn kaane yi kii naxan yi. Muxu yo mi yi kuntigin mafalama e yamanani. Na muxune yi makuya Sidɔn kaane ra, e hayu mi yi muxu yo ma.

⁸ Na muxu suulunne yi siga e ngaxakedenne fema Sora nun Esetayoli yi, e ngaxakedenne yi e maxɔdin, e naxa, “E nanse toxi?”

⁹ E yi e yabi, e naxa, “E fa be! En sa Layisi kaane yengɛ. Nxu bata a to, e yamanan fan. E nama lu be e mi sese ligama, e mafura sigɛ na yamanan yengɛdeni!”

¹⁰ E na na li, e yama fajin toma nen na, e dɔxi bɔxɔ fajini. Ala na bɔxɔn soma e yii nen, sese mi dasama dɛnaxan yi bɔxɔ xɔnna fari.”

¹¹ Nayi, Dan bənsəna muxu keme sennin yi keli Sora nun Esetayoli yi, e siga e yengɛ so seene ra e yii.

¹² E yi sa e malan Kiriyati-Yeyarin yi Yuda yi. Nanara, dɛnaxan Kiriyati-Yeyarin xanbi ra, e mɛnna xili sa, a Mahane-Dan* han to.

¹³ E to keli mɛnni, e yi siga Eframi geya yireni, siga han Mike a banxina.

¹⁴ Nayi, na xeme suulunna naxanye siga Layisi yamanan matodeni, ne yi a fala e ngaxakedenne xa, e naxa, “E xa a kolon fa fala batu sena nde banxini ito kui, e nun sawurane nun suxure gbetɛ naxan nafalaxi wure raxulunxin na. Iki, e tan nan a kolon e naxan ligama.”

* 18:12: *Mahane-Dan*, e kon xuini, na bunna nen fa fala “Dan dɔxɔdena.”

15 E mən yi xετε menni, e so Lewi bənsəna banxulanna banxini, Mike konni, e yi a xəntən.

16 Dan bənsəna muxu keme seninne yi tixi banxin so deen na, e yenge so seene suxi e yii.

17 Xeme suulunna naxanye siga yamanan matodeni, ne yi so. E yi sawuran tongo, e nun batu seen nun suxure gbete ye nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin nun muxu keme senninne yi tixi deen na.

18 A to bodene to soε Mike a banxini, a yi e to sawuran tonge, e nun batu seen nun suxure gbete ye nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin yi e maxədin, a naxa, “E nanse ligan be?”

19 E yi a yabi, e naxa, “Dundu! I nama fala ti, i bira nxu fəxə ra, i findi nxə xabilan saraxaraliin na. Nanse rafan i ma, i findi saraxaraliin na muxu kedenna xa hanma Isirayila bənsəna nde xa?”

20 Saraxaraliin yi sewa, a yi batu seen nun suxure ne nun sawurane rasuxu, a bira yamaan fəxə ra.

21 Dan bənsəna muxune yi kiraan suxu, e diidine nun e xuruseene nun e goronne tixi e yeε ra.

22 E bata yi makuya Mike a banxin na, Mike nun a dəxə bodene yi e malan, e yi e sagatan.

23 E yi gbelegbelema Dan bənsəna muxune fəxə ra, ne yi xετε, e yi Mike maxədin, e naxa, “Nanse ligaxi? Ganli ito be nanfera?”

24 A yi e yabi, a naxa, “N tan alan naxanye rafalaxi, ε bata ne nun n ma saraxaraliin tongo, ε yi fa e ra ε yii. Nanse fa luma n yii? Nanfera nayi ε n maxədinma, ε naxa, ‘Nanse ligaxi?’”

25 Dan bənsəna muxune yi a fala a xa, e naxa, “I nama nxu tərə, xanamu muxuna ndee nxu ye, ne xələma nən i ma, e yi i yenge. Nayi, ε nun i ya denbayaan yi faxa.”

26 Na xanbi ra, Dan bənsəna muxune mən yi e sigatiin fələ. Mike to a to a e senben yi gbo, a yi xετε a konni.

Dan nun a yire sarijanxina fe

27 Nayi, Dan bənsəna muxune yi siga Mike a seene ra, a naxanye rafala, e nun saraxaraliin naxan yi a yii. E yi sa Layisi yenge, e yi na yama bəne xunbelixin yenge, e yi e taan gan.

28 Layisi taan yi Beti-Rexobo lanbanna nin, a yi makuya Sidən na, fefe mi yi e nun muxu yo tagi. Nanara, muxu yo mi fa e malideni. Dan bənsəna muxune mən yi taan ti, e dəxə na.

29 E yi taan xili sa, a Dan taana, alo Dan xinla yi kii naxan yi, e benban naxan bari Isirayila yi. Koni taan yi xili nən a singeni Layisi.

30 Dan bənsəna muxune yi Mike a suxure sawurane ti e yete xa. Yonatan, Gerisəmi a dii xemena, Musa mamandenna nun Yonatan ma dii xemene yi findi saraxaraline ra Dan bənsəna xa han yaxune yamanan suxu waxatin naxan yi.

31 Mike sawuran naxanye rafala, e yi ne ti e yete xa, e lu e batuε Ala Batu Banxin waxatin naxan birin naba Silo yi.

19

Bunyamin kaane yulubina

1 Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi. Lewi bənsəna muxuna nde yi dəxə Efirami geya yiren danna ra, na yi naxanla nde tongo a konyi naxanla ra* naxan yi kelixi Betelēmi taani Yuda yamanani.

2 Koni, na konyi naxanla yi tinxintareyaan liga, a yi keli a xən, a siga a fafe konni Betelēmi taani Yuda yamanani. A sa lu menni kike naanin,

3 a xemen yi keli a siga a fəxə ra alogo e xa sa lan a xετε a ra. A walike banxulanna nun sofali firin yi biraxi a fəxə ra. Naxanla yi a rasene a fafe a banxini, a fafe to a to, a yi a rasene sewani.

4 A bitanna, sungutunna fafe yi a makankan, a yi lu a konni xi saxan. E yi e dege, e yi e min, e yi xi dando ti na.

* 19:1: *Konyi naxanle* sariyan sebexi Xəroyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sətə a naxanla ra.

⁵ Xi naaninde ləxəni, e yi keli xətən, Lewi bənsəna muxun yi wa siga feni. Koni, sungutunna fafe yi a fala a bitanna xa, a naxa, “I dəba buru dungina nde ra, na xanbi ra, i yi siga.”

⁶ E yi dəxə, e yi e dəge, e birin yi e min. Na xanbi ra, sungutunna fafe yi a fala xəmen xa, a naxa, “Tin, i xi be, i səwa.”

⁷ Xəmen yi keli a xa siga, koni bayo a bitanna yi kankanxi a ma, a mən yi xi na.

⁸ Xi suulunde ləxəni, xəmen yi keli xətən a xa siga. Nayi, sungutunna fafe yi a fala a xa, a naxa, “Yandi, i dəba, i yi jinbanna mamε.” E birin yi e dəge.

⁹ Xəmen yi keli a xa siga e nun a konyi paxanla nun a walikε banxulanna. Sungutunna fafe yi a fala a xa, a naxa, “Kəe bata so, xi be, i səwa. Tila xətənni ε siga, i sa so i konni.”

¹⁰ Koni, xəmen mi wa xi feni, a keli, a siga. A yi sa Yebusu taan li dənaxan mən xili Yerusalən, e nun a sofali firinne nun a goronne nun a konyi paxanla.

¹¹ E masoε Yebusu taan na, yanyin bata yi yanfan, banxulanna yi a fala a kanna xa, a naxa, “En so Yebusu kaane taani, en sa xi na.”

¹² A kanna yi a yabi, a naxa, “En mi soma taa gbεε yi, Isirayila kaane mi dənaxan yi, en sa xima Gibeya nin.”

¹³ A mən yi a fala a walikε banxulanna xa, a naxa, “En maso yirena nde ra, Gibeya hanma Rama en sa xi menni.”

¹⁴ E mən yi lu sigε, soge birε, e bata yi maso Gibeya taan na, Bunyamin bənsəna muxune yamanana.

¹⁵ Nayi, e yi siga menni alogo e xa sa xi Gibeya yi. E yi so taani, e yi sa ti taan yama malandeni. Koni, muxu yo mi e rasεε a banxini alogo e xa xi na.

¹⁶ Xəme fonna nde yi fama sa keli a xəen ma. Efirami geya yiren muxuna nde nan yi na ra, a yi dəxi Gibeya nin, anu Bunyamin kaan nan menna muxune ra.

¹⁷ Na yi xəpən to tixi taan yama malandeni. Xəme fonna yi a fala a

xa, a naxa, “I sigan minen, i kelixi minen?”

¹⁸ A yi a yabi, a naxa, “Nxu sa kelixi Betəlemi taan nin Yuda yamanani. Nxu sigama fə Efirami geya yiren danna ra, n konna dənaxan yi. N kelixi Betəlemi taan nin Yuda yamanani, iki n sigama Alatala Batu Banxini. Koni muxu yo mi n nasεnεxi a konni.

¹⁹ Anu, nxə sofanle balo səxən nun murutuna nxu yii, burun nun minseen fan nxu yii, n tan nun n ma paxanla nun n ma walikε banxulanna xa. Sese mi dasaxi nxu ma.”

²⁰ Xəme fonna yi a fala, a naxa, “Bəpε xunbenla xa taran i xən! Naxan na dasa i ma, n na soε i yii, i mi xima taan yama malandeni be.”

²¹ A yi e raso a banxini, a yi donseen sa sofanle bun. Sigatine yi e sanne maxa, na xanbi ra, e yi e dəge, e yi e min.

²² E yi paxapaxani waxatin naxan yi, taan muxuna ndee, fe paxi rabane yi banxin nabilin, e lu dεen makənkən han! E yi a fala xəme fonna xa, e naxa, “Banxi kanna! Xəmen naxan soxi be, a ramini alogo nxu xa nxu makoon naba a ra alo paxanla.”

²³ Banxi kanna yi mini e fεma, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, na mi lanpε! Yandi ε nama fe xəsixin liga, bayo xəmeni ito bata so n ma banxini, ε nama fe paxini ito liga.

²⁴ N ma sungutun nasəlxin be, e nun xəmena konyi paxanla, n xa ne ramini ε ma. Naxan na ε kεnεn, ε yi na liga ne ra. Koni, ε nama sese paxi liga xəmen na.”

²⁵ Koni, na muxune mi wa e tuli mati feni a ra. Nayi, Lewi bənsəna muxun yi a konyi paxanla suxu, a yi a ramini e ma tandeni. Na yi lu e yii kəna ngaan na, e yi na karahan e kafu a xən han subaxani. Xətənni, e yi a raxεε.

²⁶ Xətəna to maso, paxanla a xəmen yi yigiyaxi xəme fonna naxan kon yi, paxanla yi sa bira na dεen na, han kuye yi ba.

²⁷ Xətənni, a kanna yi keli, a banxin dεen nabi, alogo a xa siga. A yi a konyi

ɲaxanla to biraxi dɛɛn na, a yiine saxi dɛɛn binni.

²⁸ A yi a fala a xa, a naxa, “Keli, en siga.” Koni, a mi a yabi. Nayi, xɛmɛn yi a binbin sa a sofanla fari, a siga a konni.

²⁹ A to so a konni, a filɛn tongo, a yi a konyi ɲaxanli bolon dungu dungin na dɔxɔ fu nun firin, a yi a rasiga Isirayila bɔxɔn birin yi.

³⁰ Naxanye birin na to, ne yi a fala, e naxa, “Han to ito ɲɔxɔnna munma liga singen xabu Isirayila kaane keli Misiran yamanani. En na en miri feni ito ma, en falan ti en bode xa.”

20

Yɛngɛn Bunyamin kaane xili ma

¹ Isirayila kaane birin yi e malan, keli Dan ma siga han Bɛriseba han Galadi yamanani, yamaan yi e malan alo muxu kedenna Alatala yɛtagi Misipa yi.

² Yama kuntigine Isirayila bɔnsɔnne birin yi, ne yi ti Alaa yamaan yɛtagi, sofaan muxu wuli kɛmɛ naanin fan yi na naxanye yi e sanni, silanfanne yi naxanye yii.

³ Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi a mɛ a Isirayila kaane bata siga Misipa yi. Nayi, Isirayila kaane yi a fala, e naxa, “E a fala, gbaloni ito ɛ sɔtɔxi di?”

⁴ Nayi, Lewi bɔnsɔnna muxun naxan ma ɲaxanla faxa, na xɛmɛn yi falan tongo, a naxa, “Nxu nun n ma konyi ɲaxanla nan fa Gibeya taani Bunyamin yamanani, alogo nxu xa xi na.

⁵ Gibeya kaane yi keli n xili ma, n yi banxin naxan kui, e yi na rabilin kɔɛɛn na. E yi waxi n tan nan faxa fe yi, koni e sa dutunxi n ma konyi ɲaxanla nan ma, e yi a faxa.

⁶ Nayi, n yi n ma konyi ɲaxanla tongo, n yi a yisɛgɛ dungu dungin na, n yi a rasiga Isirayila bɔnsɔnne birin yi, bayo e bata fe xɔsixin liga Isirayila yi.

⁷ Iki, Isirayila kaane birin xa e bode to, ɛ yi fena nde ragidi.”

⁸ Yamaan birin yi keli alo muxu kedenna, e naxa, “En tan sese mi sigama a konni.

⁹ En na ito nan ligama Gibeya taan na: En kelima nɛn a xili ma, en masɛnsɛnna ti.

¹⁰ Bɔnsɔn yo bɔnsɔn, xa muxu kɛmɛ na, en muxu fu tongoma nɛn, xa wuli keden na, en yi kɛmɛ tongo, xa wuli fu na, en wuli keden tongoma nɛn, e sa fandane fen sofane xa naxanye sa Gibeya taan yɛngɛma Bunyamin yamanani alogo na taan xa raxɔri alo a lan e kɛwali ɲaxin ma kii naxan yi, e naxan liga Isirayila yi.”

¹¹ Nayi, Isirayila kaane birin yi e malan alo muxu kedenna siga Gibeya xili ma.

¹² Isirayila bɔnsɔnne yi xɛrane rasiga a faladeni Bunyamin bɔnsɔnna muxune birin xa, e naxa, “Gbaloni ito faxi ɛ tagi di?”

¹³ Fe ɲaxi rabaan naxanye Gibeya yi, ɛ ne so nxu yii, nxu xa e faxa alogo gbalon naxan Isirayila yamani, na xa ɲan.” Koni, Bunyamin bɔnsɔnna muxune mi e ngaxakedenne xuiin suxu.

¹⁴ Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi mini e taani, e sa e malan Gibeya yi alogo e xa Isirayila kaane yɛngɛ.

¹⁵ Bunyamin bɔnsɔnna muxun naxanye tɛngɛ na lɔxɔni, naxanye mini e taane yi, muxu wuli mɔxɔɲɛn nun sennin, silanfanna yi naxanye yii, Gibeya muxune mi yi ne yɛ, naxanye yatɛn yi sigɛ han sofa kɛmɛ solofere.

¹⁶ Na ganla yɛ, sofa yɛbaxi kɛmɛ solofere yi e yɛ kɔmɛnmaan yi naxanye ra, ne birin yi nɔɛ lantanna wole nɛn hali xun sɛxɛ kedenna ma, e mi fula a ra.

¹⁷ E mɔn yi Isirayila bɔnsɔnna bonne yatɛ, ba Bunyamin bɔnsɔnna muxune ra, e yatɛna: Muxu wuli kɛmɛ naanin, silanfanna yi naxanye yii, e birin sofa.

¹⁸ Isirayila kaane yi keli, e siga Betɛli yi, e sa Ala maxɔdin, e naxa, “Nxu nde singe rasigɛ a xa sa Bunyamin bɔnsɔnna muxune yɛngɛ?”

Alatala yi e yabi, a naxa, “Yuda kaane nan singe sigama.”

¹⁹ Na xətən bode, Isirayila kaane yi sa e malan e daaxadeni Gibeya binni.

²⁰ Na xanbi ra, e mən yi siga Bunyamin kaane yengedeni, e yi sa ti yenge so xinla ma Gibeya yetagi.

²¹ Bunyamin kaane yi mini Gibeya taani. Na ləxəni, e yi Isirayila kaan muxu wuli məxəjən nun firin faxa.

²² Isirayila yamaan mən yi e wəkile, e sa ti yenge so xinla ma na yireni e yi sa tixi denaxan yi ləxə singeni.

²³ Isirayila kaane yi siga, e sa wuga Alatala yetagi han jınbanna. E yi Alatala maxədin, e naxa, “Nxu mən lan nxu sa Bunyamin kaane yenge ba, nxu ngaxakedenne?” Alatala yi e yabi, a naxa, “E sa e yenge.”

²⁴ Isirayila kaane mən yi siga Bunyamin kaane yengedeni ləxə firindeni.

²⁵ Na ləxə firindeni, Bunyamin kaane yi mini Gibeya yi, e yi muxu wuli fu nun solomasexə faxa Isirayila kaane ra, silanfanna yi naxanye yii.

²⁶ Nayi, Isirayila yamaan birin yi siga Beteli yi. E sa wuga menni, e lu Alatala yetagi, e sun na ləxəni han jınbanna, e saraxa gan daxine nun bəje xunbeli saraxane ba Alatala yetagi.

²⁷ Isirayila kaane yi Alatala maxədin. Na waxatini, Alaa Layiri Kankiraan yi menna nin,

²⁸ Haruna mamandenna, Eleyasari a dii xəmen Finexasi nan yi tixi Alatala yetagi. E yi a fala, e naxa, “Nxu mən nəe Bunyamin kaane, nxu ngaxakedenne yenge ba, hanma nxu xa a lu na kiini?” Alatala yi e yabi, a naxa, “E siga, bayo n na e sama nən e sagoni tila.”

²⁹ Nayi, Isirayila kaane yi sofane luxun Gibeya rabilinni.

³⁰ Isirayila kaane yi siga Bunyamin kaane xili ma xi saxande ləxəni, e sa ti yenge so xinla ma Gibeya yi alo e yi darixi a ra kii naxan yi.

³¹ Bunyamin kaane yi mini yamaan yengedeni, e yi e masiga taan na, alo e darixi a ra kii naxan yi, e

yi Isirayila sofane faxa fəlb, e muxu tonge saxan faxa burunna ra Beteli nun Gibeya kiraan xən.

³² E yengi yi a ma a e bata Isirayila kaane nə alo e darixi a ra kii naxan yi. Koni Isirayila kaane yi a falama nən, e naxa, “En na en gi, en yi Bunyamin kaane mabandun burunna binni, en yi e makuya Gibeya ra.”

³³ Isirayila sofane birin yi keli e tidene yi, e sa ti Baali-Tamara yi. Isirayila kaan naxanye yi luxunxi Geba binni, ne yi mini Bunyamin kaane xanbi ra e yengedeni Gibeya lanbanni.

³⁴ Isirayila sofa kənden wuli fuun yi siga Gibeya taan xili ma. Yengen yi jaxu ayi, koni Bunyamin kaane mi yi a kolon a na gbalona e sətə.

³⁵ Alatala yi Bunyamin kaane raryabi Isirayila kaane xa, e yi sofa wuli məxəjən nun suulun sofa kəmə faxa na ləxəni.

³⁶ Bunyamin kaane yi a kolon a e bata nə. Anu, Isirayila kaane e gi nən Bunyamin kaane yəe ra, bayo e yi laxi e sofa luxunxine ra Gibeya taan xili ma.

³⁷ Muxun naxanye yi luxunxi, ne yi so Gibeya taani mafuren, e taan yiren birin suxu, e yi taan muxune birin faxa silanfanna ra.

³⁸ E nun Isirayila sofaan bonne yi lanxi taxamasenna nde nan ma. Muxun naxanye yi luxunxi, ne yi lanma e xa tutin nate taan xun ma.

³⁹ Isirayila sofane to xətə e xanbi ra yengeni, Bunyamin kaane yi e muxu tonge saxan faxa, e yengi yi a ma, a e bata e nə alo e darixi a ra kii naxan yi.

⁴⁰ Koni na waxatini, tutin naxan yi findixi taxamasenna ra, na yi te fəlb Gibeya taan xun ma. Bunyamin kaane yi e yəe raxətə, e tutin to tə taan xun ma.

⁴¹ Isirayila kaane yi xətə Bunyamin kaane xili ma. Bunyamin kaane yi gaxu, bayo e bata yi gbalon to fə e ma.

⁴² E yi e gi Isirayila kaane bun, e siga tonbonna binni, koni e mi tanga yengen ma. Bunyamin kaan naxanye yi fama taane binni, Isirayila kaan naxanye yi taane yi, ne yi ne faxa.

43 Isirayila kaane yi Bunyamin kaane rabilin, e lu e kedε, e lu e faxε kira yi, e mi tin e yi e matabu han Gibeya sogeteden binni.

44 Bunyamin sofa wuli fu nun solo-masεxε yi faxa.

45 Bunyamin kaan bonne yi e gi siga tonbonna binni, siga Rimōn fanyen binni. Ne muxu wuli suulun yi faxa kira yi, e yi a dōnxene kedi han Gidomi yi, e mōn yi muxu wuli firin faxa e ra.

46 Bunyamin kaan naxanye faxa na lōxōni, sofa wuli mōxōjēn nun suulun, sofa kēnden gbansanna.

47 Koni muxun naxanye e gi siga tonbonne binni, muxu kēme sennin kisi nēn ne yε e sa so Rimōn fanye yireni, e lu mēni han kike naanin.

48 Isirayila kaane yi xεtε Bunyamin yamanani, e yi e muxune faxa silanfanna ra e nun xuruseen naxanye birin yi na. E yi tēen so taane birin na.

21

Naxanle Bunyamin bōnsōnna xa

1 Isirayila kaane e malanjε Misipa yi, e bata yi e kōlō nun, e naxa, “Isirayila kaa yo nama a dii tēmēn fi Bunyamin bōnsōnna muxuna nde ma.”

2 Yamaan yi fa Beteli yi e lu Ala yεtagi han jīnbanna. E wuga, e yi e xuini te,

3 e naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala, nanfera ito ligama Isirayila yi to, Isirayila bōnsōnna nde yi tunun?”

4 Na xōtōn bode, yamaan yi keli xōtōn, e yi saraxa gandena nde yitōn mēni, e yi saraxa gan daxine nun bōjε xunbeli saraxane ba.

5 Isirayila kaane yi a fala, e naxa, “Isirayila bōnsōnne muxun mundun mi faxi Alatala yεtagi be Isirayila bōnsōnne birin yε?” E bata yi e kōlō fa fala, naxan yo mi fa Alatala yεtagi Misipa yi, e na kanna faxama nēn.

6 Bunyamin kaane kininkininna yi Isirayila kaane suxu, e ngaxakēdenne, e yi a fala, e naxa, “Bōnsōnna nde bata ba Isirayila ra to.

7 En nanse ligama Bunyamin kaane xa naxanye luxi, bayo en bata

en kōlō Alatala yi a en nama en ma dii tēmēne fi e ma e jaxanla ra?”

8 Nayi, e yi maxōdinna ti, e naxa, “Muxuna ndee Isirayila bōnsōnne muxune yε ba naxan mi faxi Alatala yεtagi Misipa yi?” E yi a kolon a Yabēsi-Galadi kaan muxu yo mi yi faxi yamaan daaxadeni.

9 E yi yamaan yatε, e yi a to Yabēsi-Galadi muxu yo mi yi na.

10 Nayi, yamaan yi xεmε kēndε wuli fu nun firin nasiga, e yi yamarini ito so e yii, e naxa, “E siga ε sa Yabēsi kaane birin faxa silanfanna ra Galadi yi, xεmēne nun jaxanle nun diidine.

11 E xεmēne birin faxa, e nun jaxanla naxanye bata dōxō xēmēn xōn.”

12 E yi sa sungutun nasōlōnxin muxu kēme naanin li Yabēsi-Galadi yi naxanye munma yi xēmēn kolon singen, e yi siga e ra daaxadeni Silo yi Kanan yamanani.

13 Yamaan birin yi xεrane rasiga lanna fe faladeni Bunyamin bōnsōnna muxune xa naxanye yi dōxi Rimōn fanye yireni.

14 Na waxatini, Bunyamin bōnsōnna muxune yi xεtε, Isirayila kaane yi jaxanle so e yii e naxanye lu e nii ra Yabēsi-Galadi yi. Koni, e birin mi jaxanla sōtō.

15 Isirayila kaane yi kininkinin Bunyamin bōnsōnna muxune ma, bayo Alatala bata yi gbalon nagodo Isirayila bōnsōnne muxune ma.

16 Yamaan kuntigine yi a fala, e naxa, “Naxalan mi fa Bunyamin bōnsōnni. En nanse ligama, alogo xēmēn naxanye mi faxaxi ne xa jaxanle sōtō?”

17 Bunyamin bōnsōnna muxu dōnxene xa yiwuya alogo bōnsōnna nde nama raxōri Isirayila yi.

18 Koni, en mi nōε en ma dii tēmēn soε e yii e jaxanle ra, bayo Isirayila kaane bata yi e kōlō, e naxa, ‘Dangan na kanna xa naxan na a dii tēmēn fi Bunyamin kaana nde ma!’ ”

19 Nayi, e yi a fala, e naxa, “Sanla nde Alatala xa Silo taani jεε yo jεε

Beteli taan kəmenna binni, kiraan sogeteden binni naxan Beteli nun Siken tagi, Lebona taan yiifanna ma.”

²⁰ Na xanbi ra, e yi yamarini ito fi Bunyamin kaane ma, e naxa, “E sa ε luxun manpa bili nakone yi.

²¹ E yi lu ε yεε rakoninε, nayi, Silo sungutunne na mini, siga e bodondeni, ε mini manpa binle bun, ε keden kedenna birin yi Silo sungutunna nde tongo, ε yi e findi ε naxanle ra, ε siga Bunyamin yamanani.

²² Xa e fafane hanma e ngaxakedenne fa e mawuga nxu fema, nxu a fale e xa, nxu naxa, ‘E kininkinin e ma, bayo nxu mi naxalan fenxi e xa yengeni. E tan xa mi e soxi e yii. Nayi, ε mi findixi fe kalane ra.’ ”

²³ Bunyamin kaane yi na kawandi xuiin suxu, e yi naxalan wuyaxi soto sungutunne ye naxanye yi sigama e bodondeni Silo yi. Na xanbi ra, e yi xεε e yamanani, e mən yi sa e taane ti, e dɔxɔ na.

²⁴ Na waxatini, Isirayila kaan bonne yi keli yamani, e xεε e bənsənnə nun e xabilane yi, e sa dɔxɔ e bəxəne yi.

²⁵ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi, birin yi a kənən feen nan ligama.

Ruti Ruti a Fe Taruxuna

Ruti Moyaba kaana a fe taruxun nan ito ra. Ruti a fe taruxu ligaxi waxatin naxan yi, kitisane nan yi Isirayila yɛɛratine ra. Ruti yi a mame Nowemi fɛma. A siga nɛn Nowemi fɔxɔ ra a konni Isirayila yamanani. Ruti nun a mame Nowemi yi na waxatin naxan yi, a dɔxɔ nɛn a xɛmɛ singen xabilan muxuna nde xɔn ma. Ala yi a baraka, a dii xɛmɛna nde sɔtɔ naxan yi xili Obedi. Taruxuni ito bata a yita en na fa fala Ala hinanma siyane birin muxune ra naxan na fa a ma, a findi a muxun na. Ruti findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbana nde sɔtɔ muxun nan na. Amasɔtɔ Obedi nan Yese sɔtɔ. Yese yi Manga Dawuda sɔtɔ. Yesu nga kelixi Manga Dawuda bɔnsɔnna nin (Matiyu 1.5).

Elimɛlɛki Moyaba yamanani

¹ Kitisane yi Isirayila yamanani waxatin naxan yi, kamɛ gbeen yi so yamanani. Nayi, xɛmɛna nde yi keli Betɛlɛmi taani, Yuda yamanani e nun a naxanla nun a dii xɛmɛ firinne, e yi sa dɔxɔ Moyaba yamanani.

² Na xɛmɛn yi xili nɛn Elimɛlɛki. A naxanla fan yi xili nɛn Nowemi. A dii xɛmɛ firinne fan xinle nan itoe ra, Malɔn nun Kiliyon. Efarata bɔnsɔnna nan yi e ra, Betɛlɛmi kaane Yuda yamanani. Elimɛlɛki nun a denbayaan yi siga Moyaba yamanani. E yi dɔxi Moyaba yamanani waxatin naxan yi,

³ Elimɛlɛki yi faxesa. Nowemi yi findi kapa gilen na e nun a dii xɛmɛ firinne yi lu.

⁴ Nowemi a dii xɛmɛne yi Moyaba naxanle futu. Naxanla boden yi xili Oropa, boden fan yi xili Ruti. Nba, e yi lu mɛnni han jɛɛ fu jɔxɔn.

⁵ Na xanbi ra, a dii xɛmɛ firinne, Malɔn nun Kiliyon fan yi faxesa. Nowemi keden peen yi lu amasɔtɔ a xɛmɛn nun a dii xɛmɛne bata yi faxesa.

Ruti yi bira Nowemi fɔxɔ ra

⁶ Nowemi yi a mɛ fa fala a Alatala bata a yamaan baraka Isirayila yamanani. Marigin bata balon so Isirayila kaane yii ki fajin. Nanara, Nowemi yi a yiton a keli Moyaba e nun a mamuxune.

⁷ Nowemi yi dɔxi denaxan yi a keli mɛnni, a mamuxu firinne biraxi a fɔxɔ ra, e yi kiraan suxu xɛtɛ Yuda yamanani. Koni e kira yi,

⁸ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, “E xɛtɛ, birin xa siga a nga konni. Alatala xa hinan e fan na alo e bata hinan n tan nun n ma diine ra kii naxan yi naxanye faxaxi.

⁹ Alatala xa xɛmɛ fajin fi e ma e nun bɔjɛ xunbenla e banxine kui.”

Awa, Nowemi yi a jɔngu a mamuxune ma, koni e lu wugɛ e mame a fe ra.

¹⁰ E yi a fala e mame xa, e naxa, “En-en, en birin xa siga i kon kaane fɛma.”

¹¹ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, “N mamuxune, a lan e xa xɛtɛ e konni. Nanfera e waxi a xɔn ma en birin xa siga? E yengi a ma fa fala a n mɔn nɔɛ dii xɛmɛna nde barɛ nɛn naxanye e fute ba?

¹² E xɛtɛ e konni amasɔtɔ n tan bata fori xɛmɛ taa ra dɔxɔn ma. Hali n na a fala n naxa n xɛmɛ gbɛtɛ sɔtɛ to kɔɛɛn na, n dii xɛmɛne bari,

¹³ E nɔɛ dɔxɛ han ne yi gbo ba? En-en, n mamuxune, e a kolon a na mi ligɛ. Alatala bata n tan, Nowemi a dunuɔa ragidin xɔdɔxɔ ayi dangu e gbeen na.”

¹⁴ Nba, Oropa nun Ruti mɔn yi wuga fɔlɔ. Awa, Oropa yi a jɔngu a mame ma, a xɛtɛ a konni, koni Ruti tan mi tin xɛtɛ.

¹⁵ Nanara, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “Ruti, Oropa bata siga a muxune fɛma e nun a gbee alane. I fan xa siga a fɔxɔ ra e konni.”

¹⁶ Koni Ruti yi Nowemi yabi, a naxa, “I nama a fala a n xa xɛtɛ i fɔxɔ ra. N mame, en birin xa siga. I na siga yire yo yi, en birin nan sigama na yi. I dɔxɔ yire yo yi, n fan dɔxɔn na nin. I ya muxune yi findi n ma muxune ra, i ya Ala yi findi n ma Ala ra.

¹⁷ I na faxesa yire yo yi, n fan faxan mɛnna nin, n maluxun mɛnni. Xa

sese en tan firinna fata, xa sayaan mi a ra, Alatala a tərən naxan jaxu dangu tərən birin na, na xa n li.”

¹⁸ Nba, Nowemi to a to a Ruti bata kankan a ma, a fə e firinna birin xa siga, Nowemi mi fa fala yo ti sənən.

¹⁹ E firinna birin yi siga han Betelemi taani. E soxina, taan birin yi kabε e fe ra, jaxanle yi lu a falε, e naxa, “Nowemi nan yati ito ra ba?”

²⁰ Nowemi yi e yabi, a naxa, “E nama n xili Nowemi, koni ε n xili ba ‘Səxələtəna’ amasətə Ala Sənbe Kanna bata tərən nafa n tan ma.”

²¹ Nba, n tan Nowemi kelima be waxatin naxan yi, se wuyaxi yi n yii nun. Koni Alatala bata n naxetε be yi sese mi fa n yii sənən. Nanfera ε tan jaxanle n xilima a Nowemi?* Alatala bata yelin n yalagε, Ala Sənbe Kanna bata tərən nafa n ma.”

²² Nba, Nowemi nun a mamuxun Ruti fa kii nan na ra sa keli Moyaba yamanani fa Betelemi yi malo xaba waxatini.

2

Ruti yi siga Boosu a xeen ma

¹ Xemenəna nde yi Nowemi a xemen xabilani a xili Boosu. Muxu kenden nan yi a ra e nun nafulu kanna. E nun Elimelēki yi xabila kedenna nin.

² Ləxəna nde, Ruti Moyaba kaan yi a fala a mame Nowemi xa, a naxa, “N xa siga malo xəri yikentundeni. Waxatina nde, muxuna nde tinma nən n yi na liga.” Nowemi yi a yabi, a naxa, “N mamuxuna, awa siga.”

³ Nayi, Ruti yi siga xēna nde ma malo xəri makentundeni walikene fəxə ra. Boosu nan ma xee yi na ra Elimelēki xabila yi muxuna nde.

⁴ Ndedi ligaxina, Boosu fan yetēen yi fa keli Betelemi yi, a yi a fala walikene xa, a naxa, “Alatala xa lu ε xən.” E yi a yabi, e naxa, “Alatala xa i fan baraka.”

⁵ Boosu yi a walikε kuntingin maxədin, a naxa, “Naxalan sungutunna mundun ito ra?”

⁶ Kuntigin yi Boosu yabi, a naxa, “Naxalan xəjən nan a ra naxan kelixi

Moyaba yamanani, a faxi Nowemi nan fəxə ra.

⁷ A n maxədin nən a xa bira n ma walikene fəxə ra, alogo a xa e xəri makentun. A wanla fəlxə nən xabu xətənni, a baxi sigadeni nən iki a matabudeni gageni.”

⁸ Awa, Boosu yi siga Ruti fəma, a naxa, “N xa a fala i xa, i nama fa siga malo xəri yikentundeni dεdε yi sənən fə n ma xēn ma be. E nun jaxanli itoe xa lu walε be.”

⁹ Bira walikene fəxə ra, e nēma yire yo xabε, i siga e fəxə ra mēnni. N bata yamarin fi n ma muxune ma a e nama i tərə. Awa, min xənla na i suxu waxati yo yi, i siga, i sa i min walikene min seen na.”

¹⁰ Ruti yi a xinbi sin Boosu bun ma, a yi a yetagin lan bəxən ma, a yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i xaminxi n ma fe ra? Nanfera i hinanxi n tan xəjən na?”

¹¹ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, “N bata na feene birin mε i naxan nabaxi i mame xa xabu i ya xemen faxa. N bata a kolon fa fala i bata i nga nun i fafe nun i ya yamanan bejin, i fa be yi, i fa so n ma muxune ye, i mi yi naxanye kolon a fəlxəni.”

¹² Ruti, i bata naxan liga, Alatala xa i barayi. I yi duba kamalixin sətə keli Alatala Isirayilaa Ala yii i faxi naxan fəma i ratanga feen na.”

¹³ Ruti yi Boosu yabi, a naxa, “Mangana, i fan n tan xa, i bata n bəjən xunbeli fala fajin na i naxan tixi n xa, amasətə hali i ya walikε keden peena a fisa n tan xa.”

¹⁴ Awa, dεge waxatina a lixina, Boosu yi Ruti xili, a naxa, “Fa be, en birin xa fa en dεge. Buruna nde tongo i yi a sin sabini.” Nba, Ruti nun walikene yi sa dəxə e nun Boosu. Boosu mən yi donse ganxina nde radangu Ruti ma. Ruti yi a dεge han a lugo, a donse dənxe mən yi lu a yii.

¹⁵ Nba, Ruti mən sigaxi na malo xəri makentundeni, Boosu yi yamarin fi a walikene ma, a naxa, “Ruti xa a xaba han xidine saxi dənaxan yi. E nama a rayagi fe yo raba.”

* **1:21: Nowemi** bunna nēn fa fala “Sewa muxuna.”

¹⁶ Na na dangu, ε mɔn xa maala nde ba xidine ra, ε yi e rabejin bɔxɔn ma, a yi e tongo. Ε nama fala yo ti a xili ma.”

¹⁷ Awa, Ruti yi ferijen maala malanɲe han jinbanna ra. A yi a maala bɔnbɔ, a yi a liga fayida barama xungbeen ye firin jɔxɔn.

¹⁸ Ruti yi maali ito tongo, a siga a ra taani. A bata naxan birin malan, a sa na yita a mame ra. Ruti mɔn yi a donse dɔnxene so a mame yii.

¹⁹ Nowemi yi Ruti maxɔdin, a naxa, “I sa maala nun donseni itoe birin malanxi minen yi? I yi walima nde a xee ma nun? Muxun naxan yi yengi dɔxi i xɔn ma, Ala xa na kanna baraka!”

Awa, Ruti yi a fala a mame Nowemi xa, a naxa, “N yi sa walima na xemɛn nan ma xee ma naxan xili Boosu.”

²⁰ Nowemi yi kabɛ, a naxa, “Alatala naxan ma hinan mi janɲe faxa muxune nun niiramane xa, na xa Boosu baraka.” Nowemi mɔn yi a fala Ruti xa, a naxa, “Na xemena, nxu bari boden na ra naxan en goronna tonge, a yi a yengi dɔxɔ en xɔn ma.”

²¹ Nanara, Ruti Moyaba kaan yi a fala Nowemi xa, a naxa, “Naxan dangu a birin na, Boosu mɔn yi a fala n xa a nxu nun a walikene xa lu maala nde xabɛ han e yelin waxatin naxan yi.”

²² Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “N mamuxuna, a lan ε nun jaxanle xa lu wale Boosu a xeen ma. Xa i sa wali muxu gbetene xeen ma, waxatina nde i tɔrɔma nen.”

²³ Awa, Ruti yi siga xeen ma, a lu wale Boosu walike jaxanle fɔxɔ ra han e yelin maala nun murutun birin malanɲe. Ruti mɔn yi lu a mame fema.

3

Ruti a xemε sɔtɔ fena

¹ Lɔxɔna nde, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “N mamuxuna, n xa xemɛn fen i xa alogo i xa sɛwa.

² I a kolon, na Boosu naxan tinxi ε nun a walike jaxanle yi wali, en nun

na barixi nen. To jinbanna ra, Boosu sa a maala bɔnbɔma nen.

³ Awa, Ruti, sa i maxa, i latikɔnɔnna nde so i ma. I yi i ya dugi fajine tongo, i yi i yitɔn. Na na dangu, i siga Boosu a malo bɔnbɔdeni. Koni a nama a kolon de a i na yi han a yelin a degedeni.

⁴ Awa, a sa xima denaxan yi, i xaxili lu menna xɔn ma. Boosu na xi waxatin naxan yi, i siga, i sa a mafelenni te, i yi i sa a san laben na. I lan i xa naxan liga, a tan yetɛen na falama i xa nen.”

⁵ Awa, Ruti yi Nowemi yabi, a naxa, “I naxan yo fala n xa, n na nan ligama.”

⁶ Nba, Ruti yi siga malo bɔnbɔdeni, a yi a liga alo a mame a yamarixi kii naxan yi.

⁷ Boosu yelinxina a degedeni, a niin yi fan a ma. A sa a sa maala dɛxɔn, a xi. Ruti yi siga na yi dɔjin, a yi Boosu a mafelenni te, a yi a sa a san laben na.

⁸ Kɔɛ tagini, Boosu yi matugan, a xulun, a yi a maxete, a yi a tɛrena jaxanla saxin na a san laben na.

⁹ Boosu yi a maxɔdin, a naxa, “Nde i tan na?”

Ruti yi Boosu yabi, a naxa, “Mangana, n tan na a ra. I yengi dɔxɔ n xɔn ma, i yi n goronna tongo, bayo ε nun Nowemi barixi nen. Nayi, yandi, n futu.”

¹⁰ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, “Alatala xa i baraka. I naxan ligaxi iki, na bata a yita n na fa fala i bata nxɔ xabilan binya. Na binyen gbo dangu i mame gbeen na i bata naxan liga a xa. I nɔɛ banxulan jɔrena nde fenɲe hali a findi se kanna ra hanma yiigelitɔna, koni i mi tinxi na ma.

¹¹ Awa Ruti iki, i nama xamin, i na wa sese xɔn ma a fala n xa, n na a lige i xa amasɔtɔ muxun birin i ya jaxalan fajiyaan kolon taan kui.

¹² Nɔndin na a ra, fa fala nxu nun Nowemi barixin na a ra, koni xemε keden na, na nun Nowemi tagi so dangu n tan na.

¹³ Xi be to han tila xɔtɔnni, en na a matoɛ xa a tinɲe i goronna tonge. Xa a tin, na lan. Koni xa a mi tin, n bata n

kəɓ habadan Alatala yi fa fala n tan, Boosu, i goronna birin tonge. Ruti, i sa han xətənni.”

¹⁴ Nanara, a yi a sa Boosu san laben na han xətənni. Koni a yi keli subaxani amasətə Boosu mi yi waxi a xən ma a muxe xa a kolon fa fala a yi na yi nun.

¹⁵ Benun Ruti xa siga, Boosu yi a fala a xa, a naxa, “I ya xunbeli domaan ba i ma, i yi a yifulun be yi.” Ruti yi a xunbeli domani sa. Boosu yi maala ligaseen ye tonge naanin e nun naanin jəxən sa Ruti a xunbeli domani. Boosu yi Ruti rate a ma. A yi siga a ra taani.

¹⁶ Ruti a konna lixina, a mame yi a maxədin, a naxa, “N mamuxuna, nanse danguxi na?”

Ruti yi na feene birin yeɓa a xa Boosu naxan ligaxi a xa.

¹⁷ Ruti mən yi a fala a mame xa, a naxa, “Boosu maali ito soxi n yii nən, a n yii genla nama fa i fəma.”

¹⁸ Awa, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “Iki, dija han i yi a to a rapanma kii naxan yi. Boosu mi dəxe fə a feni itoe birin yitən.”

4

Boosu yi Ruti futu

¹ Boosu yi siga taan so dēen na, a sa dəxə na. A yi na waxatin naxan yi, Eliməleki bari boden yeteen yi fa, Boosu bata yi naxan ma fe fala Ruti xa nun. Boosu yi xəmən xili, a naxa, “N xəyina, fa, i fa dəxə be.” A yi siga na yi a sa dəxə.

² Awa, Boosu yi taan fori muxu fu xili alogo e fan xa fa dəxə a fəma. E to fa dəxi na,

³ Boosu yi a fala a bari boden xa, a naxa, “Iki, Nowemi mən bata fa sa keli Moyaba yamanani, a waxi Eliməleki a bəxən mati feni, en bari bodena.

⁴ A lan i xa feni ito kolon. Awa, xa i waxi a sara feni, a sara fonni itoe ye xəri. Koni xa i mi waxi a xən ma, i na fala n tan Boosu xa amasətə xa i mi a sarama, a lan n tan yi a sara.” Na xəmən yi Boosu yabi, a naxa, “N tan a sarama nən.”

⁵ Boosu yi xəmən yabi, a naxa, “Nba, na lanxi. Koni xa i bəxəni ito sara Nowemi ma, i Moyaba jaxanla Ruti fan dəxəma nən i ya jaxanla ra alogo bəxən xa lu a xəmən kēeni naxan faxaxi.”

⁶ Xəmən yi Boosu yabi, a naxa, “N tinma nən nayi, i yi na xēen sara amasətə xa n na tongo, a mi nəe finde n kēen na n ma diine xa. I tan xa a sara amasətə a mi lan n tan yi a sara.”

⁷ Nba, na waxatini benun muxune xa yelin sare sodeni hanma benun e xa e yii seene masara e bode yi, keden yi a sankidin bama nən a sanni yamaan tagi, a yi a so boden yii naxan a seen sarama a ma. Na waxatini Isirayila kaane yi a yitama nən nayi fa fala feen birin bata jan e tagi.

⁸ Nanara xəmēni ito yi a fala Boosu xa, a naxa, “I tan xa bəxən sara.” Xəmən yi a sankidin ba a sanni, a yi a so Boosu yii.

⁹ Awa, Boosu yi a fala yamaan fonne birin xa e nun muxun naxanye yi na yi, a naxa, “E birin bata findi seren na to fa fala a n bata Eliməleki nun Kiliyon nun Malən ma seene birin sara naxanye Nowemi yii.

¹⁰ Naxan saxi na fari, Ruti Moyaba kaana, Malən ma kaja gilən bata findi n ma jaxanla ra. Nayi, faxa muxun kon kaane mi fulama a kēen na. A xabilana fe sigama nən yeen na a muxun bonne ye e taani. E tan fonne bata findi seren na feni itoe yi.”

¹¹ Awa, kuntigine nun muxun bonne yi Boosu yabi, e naxa, “Awa, nxu bata findi seren na. Alatala xa i ya jaxanla liga alo Rakeli nun Leya naxanye dii wuyaxine bari, ne yi findi Isirayila yamaan na. Ala xa i findi se kanna ra Efarata bənsənnə ye. I mən yi findi xili kan gbeen na Betelemi taani.

¹² Alatala xa dii wuyaxi fi i ma fata na sungutunna Ruti ra, i xabilan yi gbo ayi alo Peresi mamandenne kii naxan yi Tamari naxan bari Yuda ma.”

Boosu nun a mamandenne

¹³ Awa, Boosu yi Ruti tongo, a findi a naxanla ra. Alatala yi Ruti baraka, a yi fudikan, a yi dii xemen soto.

¹⁴ Nayi, naxanle yi a fala Nowemi xa, e naxa, “En xa Alatala tantun amasoto a bata mamandenna fi i ma to naxan a yengi dɔxoma i xon ma. Ala xa diidini ito findi xili kan gbeen na Isirayila yamanani.

¹⁵ I rafan i mamuxun ma. Ruti mon bata fe fanin liga i xa hali dangu dii xeme solofere ra. Iki, Ruti bata mamandenna nde so i yii naxan i nii yifanma i ma, a yi i mali i ya foriyani.”

¹⁶ Awa, Nowemi yi diin tongo, a yi a maso a ra, a yi a yengi dɔxo a xon ma.

¹⁷ E dɔxo bode naxanle yi Ruti a dii xemen xili sa Obedi. E yi a fala muxun birin xa, e naxa, “Nowemi bata mamandenna soto, dii xemen na a ra.” Awa, Obedi yi Yese soto. Yese fan yi Manga Dawuda soto.

¹⁸ E bɔnsanna muxune xinle ni itoe ra, keli Peresi ma han sa dɔxo Manga Dawuda ra.

Peresi nan Xesiron soto.

¹⁹ Xesiron yi Rami soto.

Rami yi Aminadabo soto.

²⁰ Aminadabo yi Naxason soto.

Naxason yi Salimon soto.

²¹ Salimon yi Boosu soto.

Boosu yi Obedi soto.

²² Obedi yi Yese soto.

Yese yi Dawuda soto.

Samuyeli Singena Nabi Samuyeli nun Sɔli nun Manga Dawudaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito xili saxi Nabi Samuyeli nan xun ma, naxan findi kitisa dɔnxɛn na benun mangane xa dɔxɔ Isirayila yi. Ala a findi nɛn a yamaan xunbaan na waxati xɔdɛxɛne yi. A findi nɛn nabiin na, a mɔn yi mangayaan naba Isirayila yi. Isirayila kaane mi yi fa e wasa soma kitisane yi, e yi wa a Ala xa manga keden dɔxɔ Isirayila yi kitisane funfuni. Hali Samuyeli to yi tondima, a yi yamaan waxɔn feen liga fata Alaa yamarin na, a mangan dɔxɔ naxan yi findixi Sɔli ra. Anu mafuren, Sɔli yi fe yaxine liga fɔlɔ lan Ala ma han Ala yi ba a maliye. Nayi, Ala yi foningen Dawuda sugandi, naxan tima Sɔli funfuni. Dawuda yi findi Sɔli a walikɛn na, na yi a xaran mangayaan wanle ma benun a xa findi mangan na. Koni, a yi a gi Sɔli bun ma naxan yi wama a faxa feni. Keli Samuyeli Singen sora 16 ma han a sora 30, Sɔli senben yi janma, koni Dawuda tan yi senben sɔtɔma. Kitabun yireni ito rajanma Sɔli faxa feen falan nan ma e nun a dii xɛmɛne.

Kitabun yireni ito a yitama en na nɛn fa fala a Ala nan keden a yamaan mangan na. Yamanani, muxu yo mi nɔɛ mangaya tinxinxin lige xa a mi a magodo Senben Birin Kanna Alaa mangayaan bun a kiin yeteni.

Xanaa Ala Maxandina

¹ Xɛmɛna nde yi na naxan yi kelixi Ramatayin-Sofimi yi, Efirami yamanan geya yirena. A yi xili nɛn Elikana, Yeroxamaa diina. Elihu nan Yeroxama sɔtɔ. Toxu nan Elihu sɔtɔ. Sufi Efirami kaan nan Toxu sɔtɔ.

² Naxalan firin yi Elikana yii, boden xili Xana, a firinden xili Peninna. Peninna bata yi diine bari, koni dii yo mi yi Xana yii.

³ Nɛɛ yo nɛɛ Elikana yi kelima nɛn a konni, a siga Alatala Senben Birin Kanna batudeni Silo taani, a mɔn yi saraxan bama a xa. Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi yi mɛnna nin, Alatalaa saraxaraline nan yi e ra.

⁴ Elikana na yi saraxan ba lɔxɔn naxan yi, a yi nde fima a yaxanla Peninna ma nɛn e nun a dii xɛmɛne nun a dii tɛmɛne birin.

⁵ Koni a yi dɔxɔde firin nan soma Xana yii, bayo a yi rafan a ma, hali Alatala to a findi gbantan na.

⁶ Naxanla boden yi yɛngɛn gidima a ma nɛn waxatin birin, alogo a xa xɔlɔ bayo Alatala bata a findi gbantan na.

⁷ Nɛɛ yo nɛɛ Xana na yi siga Alatalaa banxini, na fe kedenna yi ligama nɛn. A yɛngɛn gidi Xana ma han a wuga, a mɔn mi yi sese donma.

⁸ Elikana a xɛmɛn yi a maxɔdin, a naxa, “Xana, nanfera i wugama, i mɔn mi i dɛgema? Nanfera i xɔlɔxi? N tan mi fisa dii fu xa i tan yii ba?”

⁹ Lɔxɔna nde e yi Silo yi, donse donna to ba a ra, Xana yi siga Alatala Batu Banxin dɛɛn na Saraxarali Heli yi dɔxi dɛnaxan yi.

¹⁰ A bɔnɛn yi xɔlɔxi, a Alatala maxandi, a wuga han!

¹¹ A a dɛ ti, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, xa i yɛɛn ti i ya walikɛna marayarabin na, xa n ma fe rabira i ma, i yi kininkinin n ma, i dii keden fi n ma, n na a fima i ma nɛn i ya walikɛn na a siin birin yi, a xunna mi biye mumɛ!”

¹² Xana yi Alatala maxandi waxati xunkuye, Heli yi a dɛɛn matoma.

¹³ Xana yi falan tima a bɔnɛni, a dɛɛn yi ramaxama koni sese mi yi mɛma. Heli yi a miri a dɔlɔn nan a xunni.

¹⁴ A yi a fala a xa, a naxa, “I luma nɛn dɔlɔ minni han waxatin mundun? Siga, i ba dɔlɔn minɛ.”

¹⁵ Xana yi a yabi, a naxa, “ɛn-ɛn n kanna, yaxalan tɔrɔxin nan n na. N mi dɔlɔ minxi. N be yi n ma kɔntɔfinla nan taxudeyi Alatala ra.

¹⁶ I nama n miri yaxalan yaxin na. N bata bu Ala maxandɛ, bayo n tɔrɔn

nun sunun nin.”

¹⁷ Nayi, Heli yi a fala, a naxa, “Siga bəɲe xunbenli, Isirayilaa Ala xa na so i yii i naxan maxədinxi.”

¹⁸ Xana yi a fala, a naxa, “I ya konyin xa i ya fanna sətə.” Xana yi siga, a a dege. Xələn yi ɲan a yetagi.

¹⁹ Xətən xətən, Elikana nun a denbayaan yi keli, e e xinbi sin Alatala yetagi, e mən yi xete e konni Rama yi.

Samuyeli a dii ɲəɣyana

Elikana yi a ɲaxanla Xana kolon ɲaxanla ra, Alatala yi a maxandin yabi.

²⁰ Na waxatini, Xana yi fudikan, a diin bari, a yi a xili sa Samuyeli, bayo a tan naxa, “N na a maxədinxi Alatala nan na.”

²¹ Na xanbi ra, Elikana mən yi siga Silo yi e nun a denbayana alogo e xa sa ɲeen saraxan ba Alatala xa e nun a xa a de tiin nakamali.

²² Koni Xana mi siga, bayo a a fala nən a xemen xa, a naxa, “Diin na de ba waxatin naxan yi, n yi a xali alogo n xa a yita Alatala ra, a yi lu na yi waxatin birin.”

²³ A xemena Elikana yi a yabi, a naxa, “A liga alo a rafan i ma kii naxan yi. Lu be han a yi de ba. Alatala xa a falan nakamali.” Nayi, Xana yi lu Rama yi a diin namindeni.

²⁴ A to a de ba, hali a to yi xurun, a siga a ra Alatalaa banxini Silo yi e nun tura ɲee saxan nun murutu fujin benbeli keden nun minse kundi keden.

²⁵ E turaan kəe raxaba, e diin xali Heli fema.

²⁶ Xana yi a fala Heli xa, a naxa, “Naxanli ito fe rabiraxi i ma ba naxan yi tixi be bəxəna nde Alatala maxandideni? Nəndin na a ra yati, n tan nan yi a ra.

²⁷ N yi diin naxan maxədinma Alatala ma, a tan ni i ra.

²⁸ N fan wama a fi feni Alatala ma a siin birin yi, Alatala nan gbee a ra.” E yi e xinbi sin Alatala bun ma.

2

Xana yi barikan bira Ala xa

¹ Xana yi Alatala maxandi, a naxa,

Səwana n bəɲeni Alatalaa fe ra.
Alatala nan n xunnakelixi,
n nəe geɛ n yaxune ma nən,
bayo n səwaxi i ya kisina fe yi.

² Muxu yo mi sariɲan alo Alatala.
En ma Ala keden peen nan en kantan fanyen na.

Ala gbete mi na, ba i tan na.

³ E nama waso falane ti.
E nama konbin ti,
bayo Alatala, Ala na a ra
naxan feen birin kolon,
a muxune kewanle birin makitima nən.

⁴ Sofa senbemane xanle bata kala,
koni naxanye fanga mi gbo
ne bata senben sətə.

⁵ Naxanye yi lugoxi nun
ne donseen fenma,
koni kamən yi naxanye ma nun
ne mako mi fa wanla ma.
Naxalan gbantan bata dii solofere
bari,
koni naxan bata yi dii xeme wuyaxi
bari,
na bata a kui ɲan.

⁶ Alatala faxan tima,
a kisin tima,
a muxun nasige laxira yi,
a a be na.

⁷ Alatala muxun fuxare, a a bannə,
a nde ragode, a nde yite.

⁸ A fangatarene rakeɛ nən burunbu-
runni,

a tərə muxun nakeli xubeni.

A e nun kuntigine radəxə
yire kedenni manga gbədəne ma.

Alatala nan bəxə xənnə beten saxi,
a tan nan a dəxə a funfuni.

⁹ A muxu təgəndiyaxine yisuxuma
nən

koni ɲaxudene ləma ayi nən dimini,
bayo muxun mi nəən sətəma fangani.

¹⁰ Alatala na galanna xuiin namini
a yaxune raxuyama ayi nən.

A tan nan kitisa gbeen na
han bəxən danna.

A a yamaan mangan senben gboma
ayi nən,

a a manga sugandixin fangan xun masama nen.

¹¹ Na xanbi ra, Elikana yi xete a konni Rama yi, koni Samuyeli yi lu walideni Alatala xa, saraxarali Heli bun ma.

Heli a diine

¹² Fuyantenna nan yi Heli a diine ra, e mi yi Alatala kolon.

¹³ Saraxaraline namunna nan yi ito ra lan yamaan ma: Xa muxuna nde saraxan ba, saraxaralina walikεen yi a masoma nen suben jinmatōn na, wure binga de saxanna a yii.

¹⁴ A yi a rasin goronna kui hanma tundena hanma gbete. Wure bingaan na yi naxan birin sōxōn, na yi findima saraxaraliin nan gbee ra. Isirayila kaan naxanye birin yi fama Silo batu banxini, na nan yi ligama.

¹⁵ Koni, waxatina nde, benun e xa turen gan, saraxaralina walikεen yi fama nen a a fala saraxa baan xa, a naxa, “Fa suben gilin dixin na saraxaraliin xa. A mi tinje i ya sube jinxin na, fo sube xindena.”

¹⁶ Xa na kanna a fala a xa, a naxa, “Sube turen xa gan singen, na xanbi ra, naxan na i kenεn, i na tongo,” walikεen yi a yabima nen, a naxa, “En-εn, a so n yii iki, hanma n xa a tongo fangan na.”

¹⁷ Nayi, Heli a diine yi yulubi jaxin nan tongoma Alatala mabinni, bayo saraxan naxan yi bama Alatala xa e mi yi binye yo saxi na ma.

¹⁸ Koni Samuyeli tan yi walima Alatala yetagi a banxulan joreyani, a maxidixi taa dugi saraxarali domani.

Samuyeli a denbayana fe

¹⁹ Neε yo jeε, Samuyeli nga yi domadina nde degema nen, a a xali a diin yeε ra, e nun a xemen na yi siga Silo yi jeen saraxan badeni waxatin naxan yi.

²⁰ Heli yi dubama Elikana nun a jaxanla xa iki, a naxa, “Alatala xa mamandenne fi i ma fata jaxanli ito ra, naxan luye na diin joxōni a naxan maxōdin, a yi a fi Alatala ma.” Na xanbi ra, e yi xete e konni.

²¹ Alatala yi Xana ki, a yi dii xeme saxan bari e nun dii teme firin. Banxulan joren Samuyeli yi gboma Alatala yetagi.

²² Heli naxan bata yi fori, na yi a kolon, a diine yi naxan ligama Isirayila kaane ra, a mōn yi a kolon fa fala e nun jaxanle yi kafuma naxanye yi walima Naralan Bubun deen na.

²³ A yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera ε fe sifani itoe ligama? Bayo n na ε kewali jaxina fe mema yamaan birin na.

²⁴ ε lu n ma diine. N naxan mema ε xun ma Alatala a yamaan xōn, na magaxu.

²⁵ Xa muxuna nde a boden haken tongo, Ala nε na kitin se nen, koni xa muxun yulubin liga Alatala ra, nde fa kitima?” Koni e mi e baba maxadi xuiin name bayo Alatala yi wama e faxa feni.

²⁶ Banxulan joren Samuyeli yi gboma nen tun, a yi rafan Alatala nun muxune ma.

²⁷ Sayibana nde yi fa Heli fema a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I benbane to yi konyiyani Misiran yi Firawona yii, n na n yete makenen nen e xa.

²⁸ Isirayila bōnsōnne birin tagi, n na i benba Haruna nan tongo alogo a xa findi saraxaraliin na, a wanla ke n ma saraxa ganden dexōn, a wusulanna gan, a yi saraxarali domaan so n yetagi. Saraxane Isirayila kaane naxanye ralima n ma teen na, n ne birin so nen i benbana denbayaan yii.

²⁹ Awa, nanfera ε yoxi n ma saraxane nun kiseene ma n naxanye yamarixi n ma banxini? Nanfera i bata i ya diine binya dangu n tan na, ε yi ε yete ratura sube dungi fajine ra Isirayila kaane fama naxan na n xōn, n ma yamana?”

³⁰ Bayo a na kii nin, n tan Alatalaa falan ni ito ra, Isirayilaa Ala, n naxa, ‘N bata yi a fala i ya denbayaan xa, i bōnsōnna xa, han habadan ε findima nen n ma saraxaraline ra. Koni iki n na falama kenenni, na fe mi fa a ra. N ne binyama nen naxanye na n binya, koni naxanye na n najaxu, n

ne rajaxuma nen. Alatalaa falan nan na ra.

³¹ A mi fa buma, n yi i ya denbayaan kala, e nun i bənsənnə birin alogo fori nama lu.

³² I tərən toma nen n ma banxini, feen birin yi liga ki fəni Isirayila yamaan xa, koni fori yo mi luyε i ya denbayani.

³³ Xa n mi naxan ba n batuden dεxən ma ε tan tagi, na luma nen alogo a xa xadan wugadeni e nun səxələn, koni i yixεtεne birin faxama nen benun e xa fori.

³⁴ I taxamasenna toma nen naxan ligama i ya dii firinne ra, Xofini nun Finexasi. E firinna birin faxama nen ləxə kedenni.

³⁵ Na xanbi ra, n saraxarali təgəndiyaxin fənɲε, naxan n waxənnə ligε. N yi a denbayaan nasabati. A ti n ma muxu sugandixin yεε ra waxatin birin yi.

³⁶ Muxu yo na lu i ya denbayani na fama nen a xinbin sindeni a bun ma alogo a xa gbetina nde sətə e nun buru dungina. A mən yi a fala, a naxa, Yandi, i xa tidena nde so n yii saraxaraline fəma alogo n xa nə balon sətədeni.’ ”

3

Alatala yi makənən Samuyeli xa

¹ Foningen Samuyeli yi walima Alatala xa Heli fəma, Alatala yi falan tima nen na waxatini keden keden, fe toone alo xiye, ne mi yi wuya.

² Na waxatini Heli yi saxi a konni, a yεεne bata yi suxu fələ a ra, a mi yi nəε se tōε.

³ Samuyeli fan yi xima, a yi saxi Alatala Batu Banxini Alaa Kankiraan fəma. Benun subaxani, yire sarijanxin lənpun mən yi dεgεma waxatin naxan yi,

⁴ Alatala yi Samuyeli xili. A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

⁵ A a gi, a siga Heli fəma, a naxa, “N tan ni i ra, bayo i bata n xili.” Heli yi a yabi, a naxa, “N mi i xilixi, xεtε i si i sa.” Samuyeli mən yi sa a sa.

⁶ Alatala mən yi Samuyeli xili, a naxa, “Samuyeli!” Samuyeli mən yi keli a siga Heli fəma a yi a fala, a naxa,

“N tan ni i ra, bayo i bata n xili.” Heli yi a yabi, a naxa, “N mi i xilixi n ma diina, si i sa.”

⁷ Samuyeli yεtεen mi yi Alatala kolon, bayo a munma yi falan ti a xahan to.

⁸ Alatala mən yi Samuyeli xili a saxandeni, a mən yi keli a siga Heli fəma, a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra, bayo i bata n xili.” Heli yi a kolon a Alatala nan yi foningen xilima.

⁹ Heli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “Siga, i si i sa. Xa i xili xuiin mε sənən, i xa a fala iki, i naxa, ‘Alatala, falan ti bayo i ya walikεen tuli matixi.’ ” Samuyeli yi sa a sa a funfuni.

¹⁰ Alatala yi fa, a ti na yi, a mən yi xinla ti, a naxa, “Samuyeli, Samuyeli!” Samuyeli yi a ratin, a naxa, “Falan ti, i ya walikεen tuli matixi.”

¹¹ Nayi, Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “A mato, n feen ligama nen Isirayila yi, naxan yo na a mε a tuli madəxəma ayi nen.

¹² Na ləxəni n feene birin nakamalima nen Heli fari n naxan falaxi a xili ma e nun a denbayana. N mi sese luyε.

¹³ N bata yi a fala a xa, n naxa, n na a denbayaan makitima nen habadan! Amasətə a diine hakən liga nen, a tan naxan yi na kolon, a mi e yikala na liga feen ma.

¹⁴ Nanara, n bata n kələ Heli a denbayaan xa, n naxa, ‘Saraxa ba, kise ba, sese mi a denbayaan hakən janɲε.’ ”

¹⁵ Samuyeli yi lu saxi han xətənni. A yi Alatala a banxin dεene rabi. Samuyeli yi gaxuma a fe toxin yεbe Heli xa.

¹⁶ Koni Heli yi Samuyeli xili, a naxa, “Samuyeli, n ma diina.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

¹⁷ Heli yi a maxədin, a naxa, “A falan mundun tixi i xa? Xa i Alaa fala keden peen luxun n ma, n wama nen tərən naxan xədəxə a birin xa, a xa na sa i fari.”

¹⁸ Nayi, Samuyeli yi a birin yεba a xa, a mi sese luxun a ma. Heli yi a

fala, a naxa, “Alatala na a ra. Naxan naxan a ma a xa na liga.”

¹⁹ Samuyeli yi gboma waxatin naxan yi, Alatala yi a xɔn ma. A yi tin Samuyeli a falan birin xa kamali.

²⁰ Na nan a liga Isirayila yamanan birin yi a kolon keli Dan han Beriseba, a Alatalaa nabiin nan yi Samuyeli ra.

²¹ Alatala yi lu a yete makenenye Silo yi, a mini Samuyeli xa, a falan ti.

4

Alaa Kankiraan yi suxu yengeni

¹ Samuyeli a falan yi rali Isirayila birin ma.

Isirayila kaane yi mini Filisitine yengedeni. E yi e malan Ebeni-Eseri dexɔn ma, Filisitine yi malanxi Afeki yi.

² Filisitine yi e ganla ti yenge sodeni Isirayila kaane yetagi, yengen yi fɔlɔ. Filisitine yi Isirayila kaane nɔ, e yi muxu wuli naanin faxa na yengeni.

³ Muxu jɛjɛne so waxatin naxan yi gali malandeni, Isirayila fonne yi a fala, e naxa, “Nanfera Alatala bata a lu to Filisitine xa en nɔ? Awa, en siga! En sa Alatalaa Layiri Kankiraan* tongo Silo yi. En nun na xa mini, a yi en nakisi en yaxune fangan ma.”

⁴ Nayi, e yi muxune rasiga Silo yi, ne yi fa Alatalaa Layiri Kankiraan na, Senben Birin Kanna naxan dɔxi maleka gubugubu kanne xun na. Saraxarali Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi yi Alaa Layiri Kankiraan xali.

⁵ Alatalaa Layiri Kankiraan so gali malandeni waxatin naxan yi, Isirayila birin yi sɔnxɔ gbeeni te, bɔxɔn yi xuruxurun.

⁶ Filisitine yi na me e yi maxɔdinna ti, e naxa, “Nanse sɔnxɔ sɔnxɔ xui ito ra Heburu kaane malandeni?” E to a kolon a Alatalaa Kankiraan bata so,

⁷ Filisitine yi gaxu. E naxa, “Alana nde bata so e gali malandeni! Gbalo feen bata en li naxan munma yi liga en na nun!

⁸ Gbalona en xa! Nde en nakise alani itoe ma naxanye Misiran kaane

jaxankataxi kiin birin yi tonbon yireni?

⁹ E sɔbe so, e findi xemene ra Filisitine! Xa na mi a ra, e findima nen Heburu kaane konyine ra alo e yi e konyiyani kii naxan yi. E tan xemene xa yengen so sɔbeen na!”

¹⁰ Nayi, Filisitine yi yengen nakeli, e yi Isirayila kaane nɔ, birin yi a gi a konni. Na yi findi kala gbeen na. Isirayila sofaan muxu wuli tonge saxan yi faxa.

¹¹ Alaa Kankiraan yi xali, Heli a dii firinne yi faxa, Xofini nun Finexasi.

Heli sayana fena

¹² Na lɔxɔn yeteni, xemena nde yi a gi yengen ma Bunyamin bɔnsɔnni Silo yi. A a dugine yibɔ sununi, a burunburunna sa a xunni.

¹³ A fe, Heli yi dɔxi gbedeni kiraan dexɔn. A a yee rakoninma bayo a bɔjɛn yi dinma Alaa Kankirana fe ra. Xemɛn somatɔn taani, a yi na feen xibarun nali, taan birin yi gbelegbele.

¹⁴ Heli to na sɔnxɔ sɔnxɔ xuiin me, a yi maxɔdinna ti, a naxa, “Nanse sɔnxɔ xui ito ra?” Xemɛn yi fa Heli fema mafuren.

¹⁵ Heli bata yi jee tonge solomanaanin jee solomasexe sɔtɔ, a yene bata yi danxu fefe.

¹⁶ Xemɛn yi a fala Heli xa, a naxa, “N baxi kelideni yengen nin, n nan n gixi to yeteen nin.” Heli yi a maxɔdin, a naxa, “Nanse ligaxi n ma diina?”

¹⁷ Xeraan yi yabin ti, a naxa, “Isirayila kaane bata e gi Filisitine yee ra, na findixi kala gbeen nan na en ma ganla ma. Mɔn, i ya dii firinne, Xofini nun Finexasi bata faxa. Filisitine bata Alaa Kankiraan tongo.”

¹⁸ Xerana Alaa Kankirana fe fala waxatin naxan yi, Heli yi bira a xanbiramaan na taan so deen dexɔn. A kɔeen yi gira, a faxa, bayo a yi belebele, a mɔn bata yi fori. A bata yi kitin sa Isirayila yi jee tonge naanin.

¹⁹ A mamuxuna, Finexasi a jaxanla fudikanna nan yi a ra. A yi wama a bari feni. A yi Alaa

* **4:3: 4.3Layiri Kankirana** fe mɔn sebexi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

Kankiraan tongo feen me, e nun a taje nun a xemen faja fena, a yi a felen, a diin bari. Dii barin tarone yi a no.

²⁰ A yi faxama waxatin naxan yi, naxanla naxanye yi a dexon ma, ne yi a fala a xa, e naxa, "I nama gaxu amasoto i bata dii xemen bari." Koni a mi a me, a mi sese fala.

²¹ A yi a diin xili sa Ikabodi, a naxa, "Binyen bata nan Isirayila yi."† A na falaxi Alaa Kankiraan tongo feen nan ma e nun a taje nun a xemen nan fena.

²² A yi a fala, a naxa, "Binyen bata nan Isirayila yi bayo Alaa Kankiraan bata tongo."

5

Layiri Kankiraan Filisitine konni

¹ Filisitine yi Alaa Kankiraan xali keli Ebeni-Eseri yi han Asadodi yi.

² E yi Alaa Kankiraan naso e gbee ala Dagon batu banxini, e a dexo Dagon sawuran fema.

³ Na xoton bode, Asadodi kaane to keli, e Dagon sawuran li biraxi a yetagin ma boxoni. A yi saxi Alatalaa Kankiraan fema. E mon yi a ti a funfuni.

⁴ Na xoton bode, e keli sinma, e a to a Dagon sawuran mon bata bira boxoni Alatalaa Kankiraan yetagi. A gbindin nan gbansan yi fa luxi bayo a xunna nun a yiine bata yi gira a ma. Ne yi saxi so deen na.

⁵ Nanara, han to Dagon ma saraxaraline nun naxanye birin yi soma Dagon batu banxini Asadodi yi, e mi tima so deen yeteen na.

⁶ Alatala yi a yiin nagodo Asadodi kaane xili ma e nun a rabilinna. A yi e taro a xexen nagodo e ra.

⁷ Asadodi kaane to na to, e yi a fala, e naxa, "Isirayilaa Alaa Kankiraan nama lu en konni, bayo a yiin bata godo en xili ma e nun en ma ala, Dagon."

⁸ E yi Filisitine kuntigine maxili e konni e yi e maxodin, e naxa, "En

nanse ligama Isirayilaa Alaa Kankiraan na?" E yi e yabi, e naxa, "Isirayilaa Alaa Kankiraan xa xali Gati taani." A yi xali Gati yi.

⁹ Koni a so nen tun Alatala yi a yiin nagodo na taan muxune xili ma. Magaxu fe gbeen yi liga. Muxune birin, keli fonna ma han dii jorena, xexen yi godo e ra.

¹⁰ Nayi, e yi Alaa Kankiraan xali Ekiron yi. Koni e so nen tun, Ekiron kaane yi sonxo gbeeni te, e naxa, "E bata fa Isirayilaa Alaa Kankiraan na en konni, alogo en xa faja."

¹¹ E yi Filisiti kuntigine birin malan, e naxa, "E Isirayilaa Alaa Kankiraan naxete a yamanani. A nama en faja, en nun en ma yamana." Bayo taana ngaani, faja naxin nun gaxun nan yi a ra, Ala yiin yi jaxu e ra.

¹² Muxun naxanye mi faja, xexen yi godo ne ra. Taa muxune mawuga xuiin yi te han kore xonna ma.

6

Layiri Kankiraan yi raxete

¹ Alatalaa Kankiraan to kike solofere ti Filisitine yamanani,

² Filisitine yi e suxure ki muxune xili e nun e yiimatone, e naxa, "En nanse ligama Alatalaa Kankiraan na? E a fala nxu xa en na ito raxetema kii naxan yi a funfuni."

³ E yi yabin ti, e naxa, "Xa e Isirayilaa Alaa Kankiraan naxete, e nama a kedenna raxete tun! E yangin saraxana nde fi Isirayilaa Ala ma. Nayi, e yi yalanje nen, e yi a kolon Ala e taroma naxan ma."

⁴ Filisitine yi maxodinna ti, e naxa, "Nxu yangin saraxan mundun nasigama a ma?" E yi e yabi, e naxa, "Xexe sawuran xema daxin suulun, e nun yele sawuran xema daxi suulun lan Filisiti kuntigine xasabin ma. Bayo fure siya kedenna nan e suxu, e nun e kuntigine.

⁵ E xexe sawuran nun yelene sawuran nafala naxanye e yamanan kalama, e yi binyen fi Isirayilaa Ala

† 4:21: *Ikabodi* bunna nen fa fala "Binyetareyana."

ma. Waxatina nde a a xɔlɔn ɲanɲe nɛn ε tan nun ε alane nun ε yamanan ma.

⁶ Nanfera ε bɔɲɛni xɔdɔxɔma, alo Misiran kaane nun Firawona e bɔɲɛni xɔdɔxɔ kii naxan yi? Ala to e ɲaxankata, e mi yi Isirayila kaane beɲin ba, e siga?

⁷ Awa iki, ε wontoro nɛnε keden nafala, ε ɲinge nga firin tongo naxanye bunduma, xun xidi wudin munma xidi naxanye xunna ma. E ɲinge ngane xidi wontoron na, ε yi e diine xidi sansanna kui.

⁸ E Alatalaa Kankiraan tongo, ε a dɔxɔ wontoron kui, ε yi se xɛma daxine sa a fɛma kankirana nde kui, ε naxanye bama yangin saraxan na a xa. Na xanbi ra, ε yi wontoron beɲin a siga.

⁹ E lu a matoε. Xa ɲinge gilene Isirayila kiraan suxu, Beti-Semɛsi binni, na bunna nɛn a Ala nan gbaloni ito ragidixi, xanamu en na kolonɲe, a a yiin xa mi fureni ito ragidixi en ma, koni a en sɔtɔxi na kii nin tun.”

¹⁰ E yi na liga. E yi ɲinge bundulaan firin tongo, e yi e xidi wontorone ra, e yi e diine raso sansanna kui.

¹¹ E yi Alatalaa Kankiraan dɔxɔ a kui e nun yeε sawuran nun xɛxɛ sawura xɛma daxine yi naxan kui.

¹² Ninge bundulane yi siga e tinxinni Beti-Semɛsi kiraan xɔn ma. E yi bira kira kedenna fɔxɔ ra e lu wugε. E mi siga e kɔmɛnna ma, e mi siga e yiifanna ma. Filisiti kuntigine yi bira wontoron fɔxɔ ra han Beti-Semɛsi danna ra.

¹³ Beti-Semɛsi kaane yi lanbanni murutu xabadeni. E to kankiraan to, e ɲaxan.

¹⁴ Wontoron yi Yosuwe Beti-Semɛsi kaana a xɛn li, a yi ti gɛmɛ belebelen fɛma. Yamaan yi wontoro wudine yibɔ, e ɲinge bundulane ba saraxa gan daxin na Alatala xa.

¹⁵ Lewi bɔnsɔnna muxune yi Alatalaa Kankiraan nagodo e nun xɛma seene yi kankiraan naxan kui, e yi e sa gɛmɛ gbeen fari. Na lɔxɔni, Beti-Semɛsi kaane yi saraxa gan daxine nun saraxa gbɛtɛye ba Alatala xa.

¹⁶ Filisiti kuntigi suulunne to ne birin to, e xɛtɛ Ekirɔn yi na lɔxɔn yeteni.

¹⁷ A tan ni i ra Filisitine xɛxɛ sawura xɛma daxin naxanye ba yangin saraxan na Alatala xa: Asadodi taan keden, Gasa keden, Asikalɔn keden, Gati keden, e nun Ekirɔn keden.

¹⁸ Yeε sawura xɛma daxine fan xasabin yi na kii nin, taa keden keden, Filisitine kuntigine dɔxi naxanye xun na, taa makantanxine nun e banxidene. Na gɛmɛ xungbena, e Alatalaa Kankiraan dɔxɔ naxan fari, a mɔn na yi han to Yosuwe Beti-Semɛsi kaana a xɛn ma.

¹⁹ Koni Marigin yi Beti-Semɛsi kaana ndee faxa han muxu tonge solofere, bayo e Alatalaa Kankiraan kui to nɛn. Yamaan yi sunu, bayo Alatala bata yi e tɔrɔ ki faɲi.

²⁰ Na xanbi ra, Beti-Semɛsi kaane yi a fala, e naxa, “Nde nɔε tiyε Alatala yetagi, Ala sariɲanxina? En xa a kankiraan xali minɛn, a xa ba be?”

²¹ E xɛrane rasiga Kiriyati-Yeyarin yi, e naxa, “Filisitine bata fa Alatalaa Kankiraan na, ε fa a tongo, ε a xali ε konni.”

7

¹ Kiriyati-Yeyarin kaane yi fa, e fa Alatalaa Kankiraan tongo, e a xali Abinadabo a banxini, naxan yi geyaan fari. Na xanbi ra, e yi Abinadabo a dii Eleyasari findi kantan muxuna.

Isirayila yi Filisitine nɔ

² Alatalaa Layiri Kankiraan dɔxɔ xanbini Kiriyati-Yeyarin yi, waxati xunkuye yi dangu, ɲɛɛ mɔxɔɲɛ. Isirayila kaane yi e mawuga xuini te Alatala ma.

³ Nayi, Samuyeli yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, “Xa ε xɛtɛxi ε bɔɲɛn birin nan na Alatala fɛma, ε ba ala xɔɲɛne nun Asitarate suxurene batuε, ε fa Alatala ma, ε a tan kedenna batu. Nayi, a ε bɛ Filisitine sɛnben bun.”

⁴ Isirayila kaane yi Baali nun Asitarate suxurene ba e tagi, e yi Alatala batu.

⁵ Samuyeli yi a fala, a naxa, “E Isirayila birin malan Misipa yi, n na Alatala maxandε ε xa.”

⁶ E yi e malan Misipa yi, e igen ba, e yi a raboxon Alatala xa saraxan na. E sunna suxu na loxon. E yi e ti a ra, e naxa, “Nxu bata Alatala yulubin tongo.” Samuyeli yi findi Isirayila kaane kitisaan na Misipa yi.

⁷ Filisitine to a me a Isirayila kaane malanxi Misipa yi, e kuntigi suulun yi a ragidi a e xa sa e yenge. Isirayila kaane yi na me e gaxu Filisitine yeε ra.

⁸ Isirayila kaane yi a fala Samuyeli xa, e naxa, “I nama nxu rabejin. Lu Alatala maxandε, en ma Ala, alogo a xa en nakisi Filisitine ma.”

⁹ Samuyeli yi yeεε diin ba saraxan gan daxin na Alatala xa. A yi Alatala maxandi Isirayila xa, Alatala yi a yabi.

¹⁰ Samuyeli yi saraxa bani waxatin naxan yi, Filisitine yi fa Isirayila yengedeni. Na loxon Alatala yi galan xuiin namini Filisitine xili ma, a e ti kiraan xon, Isirayila kaane yi e no.

¹¹ Isirayila ganla yi keli Misipa yi, e Filisitine no, e yi e kedi han Beti-Kari xun ma.

¹² Samuyeli yi gemen tongo, a a doxo Misipa nun Seni tagi, a a xili sa “Mali Gεme Na.” A yi a fala, a naxa, “Alatala bata en mali han be.”

¹³ Nayi, Filisitine yi yagi na, e mi fa xete Isirayila boxon ma mumε! Alatala yi Filisitine yenge Samuyeli a siimayaan birin yi.

¹⁴ Filisitine bata yi taan naxanye rasuxu Isirayila kaane yii, ne yi xete Isirayila ma e nun e rabilinne, keli Ekiron han Gati yi. Bone xunbenla yi lu Amorine nun Isirayila kaane tagi.

¹⁵ Samuyeli yi findi Isirayila kitisaan na a siimayaan birin yi.

¹⁶ Neε yo neε, a yi danguma Beteli yi nen siga Giligali nun Misipa yi, a yi Isirayila makitima menne birin yi.

¹⁷ A mon yi xete a konni Rama yi, a yi kitin sama denaxan yi Isirayila xa. A bata yi saraxa ganden nafala Alatala xa denaxan yi.

8

Isirayila yi wa mangan doxo feni

¹ Samuyeli fori waxatin naxan yi, a diine doxo Isirayila kitisane ra.

² A diin forimaan yi xili nen Yoweli, a firinden xili Abiya. E yi kitisani Beriseba nin.

³ Koni e kewanle mi yi ligaxi alo e baba. E yi biraxi gbetin nan foxo ra soto kii jaxini. E yi dimi yi seene rasuxuma mayifuni, e yi kiti jaxin sama.

⁴ Nanara, Isirayila fonne birin yi e malan e siga Samuyeli konni Rama yi.

⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “A mato, Samuyeli i tan bata fori, i ya diine mi luxi alo i tan. Nayi, mangan doxo nxu xun na alo a ligama yamanan bonne yi kii naxan yi.”

⁶ Samuyeli yi xolo ki fapi e to a falaxi, e naxa, “Mangan so nxu yii a xa nxu kiti.” Samuyeli yi Alatala maxandi.

⁷ Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “Yamaan xuiin name e naxan birin falama i xa, bayo e mi e mexi i tan na. E e mexi n tan nan na alo e mangana.

⁸ Xabu n fa e ra sa keli Misiran yi, e xete nen n foxo ra e ala gbetene batu. To, e mon na ligama i fan na.

⁹ Nanara, tin e mawuga xuiin ma koni i e rakolon sobeen na, i yi a fala e xa naxan findima mangana sariyan na e fari.”

¹⁰ Samuyeli yi Alatala falan birin ti yamaan xa naxanye yi a maxadinma mangan ma,

¹¹ a naxa, “Mangana sariyane findima itoe nan na ε fari: A ε dii xemene tongoma nen e findi sofane ra, e a yenge so wontorone ragi, e te soone fari xanamu e yi e gi a wontorone yeε ra.

¹² Ndee findima nen kuntigin na sofa wuli keden xun na xanamu sofa tonge suulun xun na. Ndee gbeteye a xeen bima nen, ndee yi a xeen xaba. Ndee yi yenge so seene rafala e nun wontoro wali seene.

¹³ A ε dii temene tongoma nen latikonon nafalane ra e nun kudi soone xanamu buru ganne.

14 A ε xεε senseenne rasuxuma nen, ε manpa bili nakone nun ε oliwi bili xεεne, a e so a walikene yii.

15 A ε siseene nun ε bogi seene yaganna tongoma nen, a yi e so a kuntigine nun a walikene yii.

16 A ε walike xεmεne nun jaxanle nun ε jinge senseenne nun sofanle tongoma nen, e wanla ke a tan xa.

17 A ε xuruse kurune yaganna tongoma nen, ε tan yeteen yi findi a konyine ra.

18 Na lɔxɔni ε sɔnxɔma nen ε mangan xili ma ε naxan sugandixi, koni na lɔxɔni Alatala mi ε yabima.”

19 Isirayila kaane yi tondi Samuyeli a falan name. E naxa, “En-en! Nxu wama mangana nde xa lu nxu xun na.”

20 Nxu fan yi lu alo yamanan bonne, nxɔ mangan yi sariyan sa, a ti nxu yee ra nxɔ yengene yi.”

21 Samuyeli yi Isirayila kaane falan birin name, a yi a fala Alatala xa.

22 Alatala yi Samuyeli yabi, a naxa, “E xuiin name, i yi mangan dɔxɔ e xun na.” Samuyeli yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E siga ε konne yi.”

9

Sɔli yi Samuyeli kolon

1 Muxu kendena nde yi Bunyamin bɔnsɔnni, a xili Kisu, Abiyeli a diina. Serori nan Abiyeli sɔtɔ. Bekorati nan Serori sɔtɔ. Bunyamin bɔnsɔnna nde Afiya nan Bekorati sɔtɔ.

2 Diina nde yi Kisu yii naxan yi xili Sɔli. Dii xεmε tofajin nan yi a ra. A jɔxɔ yo mi yi Isirayila yi. A xunna yi yite bonne birin xa.

3 Lɔxɔna nde Kisu a sofali gilene yi lɔ ayi. Kisu yi a fala a dii Sɔli xa, a naxa, “Walike keden tongo ε sa sofanle fen.”

4 A yi Efirami geyane yisiga, a Salisa yamanani siga, e mi e to. E dangu Saalimi mabinni, koni e mi sofanla to. A mɔn yi dangu Bunyamin ma yamanani e mi sese to.

5 E Sufi yamanan li waxatin naxan yi, Sɔli yi a fala a walikεen xa, a naxa, “En xεte banxini, xanamu n

baba jinanma nen sofanle e fe ra, a kontɔfili fɔlɔ en ma fe ra.”

6 Walikεen yi a yabi, a naxa, “A mato, sayibana nde taani ito yi en yee ra, muxu kendεn na a ra. A na naxan fala, a kamalima nen. En siga mɛnni iki. Waxatina nde a kiraan yite en na nen en sigε naxan xɔn.”

7 Sɔli yi a fala a walikεen xa, a naxa, “Koni xa en siga, en nanse xalima na sayiban yee ra? Bayo donse yo mi fa en ma sagbane kui, sese mi en yii en naxan fiye sayiban ma. Nanse en yii?”

8 Walikεen yi a fala Sɔli xa, a naxa, “Wure gbeti fixεn garamu saxan n yii, en na so a yii alogo a xa kiraan yita en na.”

9 Waxati danguxini Isirayila yi, xεmεn naxan yi sigama Ala maxɔdinden i a yi a falama nen, a naxa, “E fa, en siga fe toon konni.” Bayo en naxan ma to a “Nabina” a fɔlɔni e yi a falama nen na ma a “Fe toona.”

10 Sɔli yi a fala a walikεen xa, a naxa, “Na lanxi. En siga.” E yi siga taani sayiban yi denaxan yi.

11 E to yi tema taani, e sungutunne li mɛnni siga ige badeni. E yi e maxɔdin, e naxa, “Fe toon be ba?”

12 E yi e yabi, e naxa, “ɔn, a i yee ra, koni siga iki sa bayo a bata fa taani to amasɔtɔ saraxa ba daxin na to yamaan xa geyaan ma saraxa badeni.

13 E na so taani waxatin naxan yi, ε a toε benun a xa te geyaan ma a dεgedeni saraxa badeni. Yamaan mi e dεge fɔ a na fa bayo a tan nan saraxan dubama. Na xanbi ra, muxu xilixine yi e dεge. E te iki sa! E a lima nen na.”

14 E yi te taani. E to yi soma taani, Samuyeli yi mini e ralandeni, a tematɔn geyaan ma saraxa badeni.

15 Benun na lɔxɔni, Alatala bata yi Samuyeli rakolon nun,

16 a naxa, “Waxatini ito yi tila, n Bunyamin kaana nde yitama i ra nen. A masusan a sugandi feen na alogo a xa findi n ma yamana Isirayila yeeratiin na. A n ma yamaan

nakisima nɛn Filisitine fangan ma. N bata n ma yamana tərən to bayo, e wuga xuiin bata n li.”

¹⁷ Samuyeli to Səli to, Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Xɛmɛn ni i ra, n naxan ma fe fala i xa. A tan nan tima n ma yamaan xun na.”

¹⁸ Səli yi a maso Samuyeli ra taan dɛɛn na, a naxa, “A fala n xa yandi, fe toona banxin minɛn yi?”

¹⁹ Samuyeli yi Səli yabi, a naxa, “N tan nan fe toon na. Ɛ siga n yɛɛ ra geyaan ma saraxa badeni, bayo ɛ ɛ dɛgema nɛn n xən to. Tila xətənni n na yelin i ya maxədinna ngaan yabɛ, n na a luyɛ i siga.

²⁰ I nama kəntəfili i ya sofali gilɛne fe ra naxanye ləxi ayi a xii saxanna nan to. E bata to. Koni Isirayila kaane birin waxi nde xən ma, ba i tan nun i babaa denbayaan na?”

²¹ Səli yi yabin ti, a naxa, “Bunyamin bənsənnna xa mi n tan na, Isirayila bənsən xuridina? Bunyamin xabilan birin mi dangue n ma xabilan na ba? Nayi, nanfera i fe sifani ito falama n ma?”

²² Samuyeli yi Səli nun a walikɛɛn tongo, a e xali donse dondeni, a yi e dəxə dəxəde xungbeni muxu tonge saxan jəxən yi dɛnaxan yi.

²³ Samuyeli yi a fala kudi soon xa, a naxa, “Fa suben na n naxan soxi i yii alogo i xa a dəxə muxuna nde yɛɛ ra.”

²⁴ Kudi soon yi sa danban nun sube gbɛtɛ tongo a yi e sa Səli yɛtagi. Samuyeli yi a fala, a naxa, “Na nan namaraxi i xa. A don bayo a yi dəxi i tan nan yɛɛ ra. N na a falaxi e xa nɛn, n naxa, ‘Xəjɛna nde fama nɛn n xən.’” Nayi, Səli yi a dɛge na ləxəni e nun Samuyeli.

²⁵ E yi godo taani keli geyaan ma saraxa badeni. Samuyeli nun Səli yi falan ti a banxin kəɛ ra.

²⁶ Na xətən bode e keli subaxa. Samuyeli yi Səli xili, a naxa, “Ɛ xa ɛ yitən, n xa sa ɛ ti kira yi.” Səli to keli, e nun Samuyeli yi mini.

²⁷ E to taan danna li, Samuyeli yi a fala Səli xa, a naxa, “I ya walikɛɛn yamari a xa siga yɛɛn na.” Na yi siga

yɛɛn na. Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “Ti be singen, n xa Alaa falan nali i ma.”

10

¹ Samuyeli yi ture saseen tongo a turen susan Səli xunni, a yi a sunbu, a naxa, “Alatala yɛtɛɛn bata i masusan, a i findi a yamaan yɛɛratiin na.

² I na keli n fɛma to, i xɛmɛ firin lima nɛn Rakeli bilinganna yireni, Selisa taani Bunyamin yamanan danna ra. E ito falama nɛn i xa, e naxa, ‘I sigaxi sofanla naxanye fendeni, e bata to. I baba mi fa a mirima e ma, koni a kəntəfilixi ɛ tan nan ma fe ra. A naxa: N xa nanse liga n ma diina fe ra?’

³ I na keli mɛnni, i sigama nɛn han Taboro wudi gbeena. Mɛnni i lanma nɛn xɛmɛ saxan na, e sigama Ala batudeni Beteli yi. Na nde keden sii saxan xalima nɛn, buru saxan taranma nɛn a firinden yii, manpa kundi keden yi taran a saxanden yii.

⁴ E i xəntənma nɛn e buru firin so i yii, i yi a rasuxu.

⁵ Na xanbi ra, i soma nɛn Gibeya-Elohimi taani, Filisitine ganla malanxi dɛnaxan yi. I nɛma soma taani, i lanma nɛn nabi ganla ra keli geyaan ma saraxa badeni. Konden maxane nun tanban maxane nun xulen fene nun bələn maxane sigama e yɛɛ ra, nabine yi nabiya falane ti.

⁶ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin godoma i ma nɛn sɛnbɛni, i yi nabiya falane ti e xən. I maxɛtɛma nɛn, i findi muxu gbɛtɛ ra.

⁷ Na taxamasenne birin na liga, i na naxan to a liga daxin na, i xa na liga bayo Ala i xən.

⁸ I sigama nɛn n yɛɛ ra Giligali yi, n ni i lima na alogo saraxa gan daxine xa ba e nun bəjɛ xunbeli saraxane. Koni, fə i xa n mame xii solofere, n na fa, n na falɛ i xa i lan i xa naxan liga.”

⁹ Səli keli nɛn Samuyeli fɛma tun, Ala yi xaxili gbɛtɛ so a yii, taxamasenne itoe birin yi liga na ləxən yɛtɛni.

¹⁰ Səli nun a walikɛɛn Gibeya li waxatin naxan yi, e yi nabi ganla li

na. Alaa Nii Sarijanxin yi godo Söli ma, a yi sa e fari e nabiya falane yi.

¹¹ Naxanye birin yi a kolon a fəloni, ne to a to nabine ye, a nabiya falane tima, e yi a fala e bode tagi, e naxa, “Nanse ligaxi Kisu a diin na? Söli fan bata findi nabiin na ba?”

¹² Menna muxuna nde yi yabin ti, a naxa, “Nde nabine baba ra?” Sandan minixi menna nin: “Söli fan nabine ye ba?”

¹³ A to yelin nabiya falane tiye, a siga गयाan ma saraxa badeni.

¹⁴ Söli səxə yi a fala Söli xa e nun a walikena, a naxa, “E yi sigaxi minen yi?” Söli yi a yabi, a naxa, “Sofali gilene fendeni. Koni nxu mi sese to, nxu yi siga Samuyeli fema.”

¹⁵ Söli səxə yi a fala, a naxa, “A ye ba n xa Samuyeli naxan falaxi e xa.”

¹⁶ Söli yi a yabi, a naxa, “A fala nxu xa nen a sofali gilene bata to.” Koni a mi sese fala a xa a mangayana a fe yi Samuyeli naxan fala.

¹⁷ Samuyeli yi Isirayila yamaan xili Alatala yetagi Misipa yi.

¹⁸ A yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N tan nan Isirayila ramixi Misiran yi. N tan nan e xunbaxi Misiran kaane yii e nun yamanan bonna naxanye yi e jaxankataxi.’

¹⁹ To e bata e me e Ala ra naxan e rakisi e tərone nun e gbalone birin ma. E naxa, ‘Mangan dəxə nxu xun na.’ Awa, e fa e yete yita Alatala ra bənsən ye en nun xabila ye en ma.”

²⁰ Samuyeli yi Isirayila bənsəne birin xili, Bunyamin bənsəna yi sugandi.

²¹ Awa, a yi Bunyamin bənsəna birin xili xabila ye en ma, Matiri a xabilan yi sugandi. Dənxen na, Kisu a dii xemen Söli yi sugandi. E yi a fen, koni e mi a to.

²² E mən yi Alatala maxədin, e naxa, “Xemeni ito bata fa be yi ba?” Alatala yi e yabi, a naxa, “A luxunxi goronne ye.”

²³ E yi e gi, e sa a ba na yi, a yi ti yamaan ye. A xunna yi yite bonne

birin xa.

²⁴ Samuyeli yi a fala yamaan xa, a naxa, “E a mato, Alatala naxan sugandixi! A jəxən mi yamaan muməen ye.” Yamaan birin yi sənxə, e naxa, “Ala xa sii xunkuye fi a ma!”

²⁵ Samuyeli yi mangaya sariyan ye ba yamaan xa, a a se be ke din kui, a naxan sa Alatala fema. Dənxen na, a Isirayila kaane birin nasiga e konne yi.

²⁶ Söli fan yi siga a konni Gibeya yi. Muxu kəndəna ndee yi sa a mati Ala bəne fajin sa naxanye yi.

²⁷ Koni fuyantenna ndee yi a fala, e naxa, “Xemeni ito nxu rakisima di?” E yi a rapaxu e mi sese fi a ma. Koni Söli yi a dundu.

11

Söli yi Yabəsi taan xunba

¹ Nba, Amonine mangan Naxasi yi fa Yabəsi-Galadi taan nabilin. Yabəsi taan xemene birin yi a fala a xa, e naxa, “Layirin xa xidi en tagi, nxu findi i ya konyine ra.”

² Amonin mangan Naxasi yi e yabi, a naxa, “Na bata fan, n bata tin lanna xa so en tagi, koni fə ito xa liga: N xa e birin yiifari ma ye ene səxənjə ayi, n yi Isirayila birin nayagi.”

³ Yabəsi taan fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xii solofere fi nxu ma, alogo nxu xa xerane rasiga Isirayila bəxən birin yi. Xa muxe mi fa nxu rakisideni, nxu nxu yete so i yii.”

⁴ Xerane to siga Gibeya yi, Söli a taani, e feni itoe dentəge yamaan xa, birin yi a wuga xuini te.

⁵ Söli yi kelima xeen ma e nun a jingene, a maxədinna ti, a naxa, “Nanfera yamaan birin wugama?” E yi Yabəsi kaane falan ye ba a xa.

⁶ Söli to falani ito me, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma senbeni, a yi xələ kati!

⁷ A yi jinge firin tongo, a yi e yisege a dungin dungin na, a xerane rasiga, a e xa ne xali Isirayila bəxən birin yi. E naxa, “Naxan yo mi bira Söli nun Samuyeli fəxə ra na kanna jingene ligama ikiini.” Yamaan yi

gaxu Alatala yeε ra, e yi e malan alo muxu kedenna.

⁸ Sōli yi e tēnge Beseki yi, Isirayila xemene muxu wuli kemε saxan, Yuda xemene muxu wuli tonge saxan.

⁹ Xeraan naxanye fa, e yi a fala ne xa, e naxa, “E sa ito fala Yabesi-Galadi muxune xa, ε naxa, ‘Benun sogen xa xōlō tila ε kisin sōtōma nen.’ ” Xerane to fa na fala Yabesi muxune xa, e yi jaxan.

¹⁰ E yi a fala Amoni kaane xa, e naxa, “Nxu nxu yetε soma nen ε yii tila, ε yi nxu raba ε waxōn kiini.”

¹¹ Na xōtōn bode, Sōli yi a ganli taxun dōxōde saxan. E so Amoni gali malandeni kōε dōnxen na. E yi Amoline faxa han sogen yi xōlō. Muxu jεjεne yi xuya ayi hali muxu firin mi lu e bode fari.

¹² Yamaan yi a fala Samuyeli xa, e naxa, “Nde yi a falama a Sōli nama lu en xun na? Fa na muxune ra, nxu xa e faxa!”

¹³ Koni Sōli yi a fala yamaan xa, a naxa, “Muxu yo mi faxama to lōxōni, bayo Alatala bata Isirayila rakisi to.”

Sōli a mangayana fe

¹⁴ Na xanbi ra, Samuyeli yi a fala yamaan xa, a naxa, “E fa be, en siga Giligali yi alogo en mōn xa Sōli a mangayana fe fala.”

¹⁵ Yamaan birin yi siga Giligali yi. E yi Sōli findi mangan na Giligali yi Alatala yetagi. E bōjε xunbeli saraxane ba Alatala yetagi mēnni. Sōli nun Isirayila yamaan birin yi jaxajaxan gbeen naba.

12

¹ Samuyeli yi a fala Isirayila birin xa, a naxa, “N bata ε xuiin name ε naxan birin falaxi. N bata mangan dōxō ε xun na.

² Iki mangan ni i ra naxan tima ε yeε ra. N tan bata fori n xunseχen bata fuga. N ma diine fan be ε tagi. N bata ti ε yeε ra keli n dii jōren ma han to.

³ N tan ni i ra, n tixi ε yetagi. E n yabi Alatala yetagi e nun a muxu sugandixina. N na nde a jinge tongo? N na nde a sofali tongo? N na nde jaxankata? N na nde tōrō? N dimi

yi seen nasuxu nde ra alogo n xa n yeεn naxi a fe jaxin ma? Xa n na nde keden peen tongo nen, n na raxetema nen.”

⁴ E yi a yabi, e naxa, “I mi nxu jaxankataxi. I mi nxu tōrōxi. I mi se rasuxi muxu yo yii.”

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala nan ε seren na, a muxu sugandixin nan ε seren na to lōxōni, a ε mi sese to n yii.” E naxa, “Seren nan a tan na.”

⁶ Samuyeli mōn yi a fala yamaan xa, a naxa, “Alatala nan Musa nun Haruna tongo alogo ε benbane xa mini Misiran yi.

⁷ Awa iki, ε ti kitisadeni Alatala yetagi. Alatala fe fajin naxanye ligaxi ε nun ε benbane xa, n ne rabirama nen ε ma.

⁸ Yaxuba fa xanbini Misiran yi, ε benbane yi Alatala maxandi e mali feen na. Alatala yi Musa nun Haruna rafa, e ε benbane ramini Misiran yi, e yi e radōxō be.

⁹ Koni e yi jinan Alatala xōn, e Ala. Nanara, a yi tin e yi so Sisera yamarin bun, Xasori gali mangana. A mōn yi e so Filisitine yii e nun Moyaba mangan yii, naxanye yi e yengema.

¹⁰ E mōn yi Alatala maxandi, e naxa, ‘Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata Alatala rabejin nxu yi Baali nun Asitarate suxurene batu. Koni iki, nxu xunba nxu yaxune yii fa, nxu i batu.’

¹¹ Awa, Alatala yi Yerubali rafa e nun Bedani nun Yefeta, dōnxen na n tan Samuyeli, alogo ε xa xunba ε yaxune yii naxanye ε rabilinxi. E yi lu kantanna kui.

¹² Koni ε to Amonine manga Naxasi to fε ε xili ma, ε yi a fala n xa, ε naxa, ‘Nxu wama mangan xōn, a xa nxu yamari.’ A yi luxi alo Alatala mi yi ε mangan na.

¹³ Awa, ε bata a sōtō ε mangan naxan sugandixi, ε bata naxan maxōdin. Alatala bata mangan dōxō ε xun na.

¹⁴ Xa ε gaxu Alatala yeε ra, ε yi a batu, xa ε a xuiin name, xa ε mi murutε Alatalaa yamarine ma, nayi ε nun ε mangan xa bira Alatala fōxō ra,

ε Ala.

¹⁵ Koni xa ε mi Alatala xuiin name, xa ε murute Alatalaa yamarine bun, nayi Alatala ε yengema nen, alo a liga ε benbane ra kii naxan yi.

¹⁶ Iki, ε yitən ε yi fe gbeen mato Alatala naxan ligama ε yetagi.

¹⁷ To xa mi murutu xaba waxatin na ba? N na Alatala maxandima nen, a yi galanna nun tulen nagodo. Nayi, ε ε kala fe gbeen kolonma nen Alatala yeε ra yi, ε to mangan dɔxɔ feen maxɔdinxi.”

¹⁸ Samuyeli yi Alatala maxandi. Na bɔxɔn yeteni, Alatala yi galanna nun tulen nafa. Yamaan birin yi gaxu Alatala yeε ra e nun Samuyeli.

¹⁹ Yamaan birin yi a fala Samuyeli xa, e naxa, “Alatala maxandi, i ya Ala, i ya walikene xa, alogo nxu nama faxa, bayo nxu bata mangan maxɔdin feen sa nxɔ yulubine birin fari.”

²⁰ Samuyeli naxa, “E nama gaxu. E bata fe naxini ito birin liga, koni ε nama xete Alatala fɔxɔ ra, ε Alatala batu ε bɔnen ma feu!

²¹ E nama bira suxurene fɔxɔ ra fuyan! Naxanye mi nɔε maliin tiye, e mi marakisin tiye, bayo ala fuune nan e tan na.

²² Alatala mi a yamaan nabepinje a xili gbeena fe ra, bayo a tan yeteen nan tinxi ε findi a yamaan na.

²³ Alatala xa n fan natanga yulubi tongon ma, n tondi a maxande ε xa! N na ε xaranma nen kira fajin nun tinxinna ma.

²⁴ E gaxu Alatala yeε ra tun! E a batu lannayani ε bɔnen ma feu! A mato, a fe gbeen naxanye ligaxi ε xa.

²⁵ Koni xa ε lu fe naxin lige, ε raxɔrima nen, ε tan nun ε mangan na.”

13

Isirayila yi murute Filisitine ma

¹ Sɔli findi mangan na a jee tonge saxanden nan ma, a yi jee tonge naanin nun firin ti mangayani Isirayila yi.

² Sɔli yi xeme wuli saxan sugandi Isirayila kaane ye. Wuli firin yi a

fema Mikimasi yi e nun Beteli geyane fari. Wuli keden yi lu Yonatan fema Gibeya yi Bunyamin bɔxɔni. A yi yama dɔnxene rasiga e konne yi.

³ Lɔxɔna nde Yonatan yi fu Filisitine gali malanden ma naxan yi Geba yi. Filisitine yi na me. Sɔli yi xɔtaan fe bɔxɔn yiren birin yi. A yi a fala, a naxa, “Heburune xa a me!”

⁴ Isirayila birin yi a me a Sɔli bata fu Filisitine gali malanden ma, a yi rapaxu Filisitine ma alo se kunxin xirina. Nayi, muxune birin yi maxili, e yi malan Sɔli fema Giligali yi.

⁵ Filisitine fan yi e malan Isirayila yenge xinla ma. Yenge so wontoro wuli saxan yi e yii e nun soo rahi wuli sennin, e nun sofaan naxanye yi wuya alo mepensinna naxan baan de. E fa e malan Mikimasi yi, Beti-Aweni sogeteden binni.

⁶ Isirayila xemene to a to a e bata yigbeten, e nun feene bata xɔdɔxɔ e ganla ma, muxune yi siga e luxunje faranne ra, e nun fɔtɔne yi, e nun gemε longonne nun yinle ra, e nun ige ramaradene yi.

⁷ Heburuna ndee fan yi Yuruden baani gidima siga Gadi nun Galadi yamanani. Sɔli mɔn yi Giligali yi, sofaan naxanye birin yi a fɔxɔ ra ne yi xuruxurunma gaxuni.

⁸ A yi Samuyeli mamε xii solofere, han a waxatin naxan falaxi. Koni Samuyeli mi fa Giligali yi. Yamaan yi e makuya fɔlɔ a ra, e xuya ayi.

Sɔli a kalana

⁹ Nayi, Sɔli yi a fala, a naxa, “E fa saraxa gan daxin na e nun bɔne xunbeli saraxane.” A yi saraxa gan daxin ba.

¹⁰ A yi yelinma na saraxan be waxatin naxan yi, Samuyeli yi fa. Sɔli yi siga a ralandeni alogo a xa a xɔntɔn.

¹¹ Samuyeli yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi?” Sɔli yi a yabi, a naxa, “N na a toxi nen a yamana e masigama n na, e nun i fan mi faxi en lanma waxatin ma, Filisitine fan bata yi malan Mikimasi yi,

¹² nanara n yi mirixi, n naxa, ‘Filisitine fama nen n xili ma Giligali

yi, n mən munma Alatala maxandi singen,' na yi n karahan, n yeteen yi saraxan gan."

¹³ Samuyeli yi a fala, a naxa, "I bata a liga alo xaxilitarena, i mi Alatalaa yamarin suxu, i ya Ala. Alatala yi a ligama nen nun i ya mangayaan yi lu Isirayila xun na habadan!

¹⁴ Koni iki, i ya mangayaan mi luma a ra. Alatala bata xemena nde fen naxan bəne luxi alo a bəne, a yi a sugandi a yamaan yeratiin na, bayo i mi Alatalaa yamarin suxi."

¹⁵ Samuyeli yi keli Giligali yi a te Gibeya yi, Bunyamin yamanani. Yamaan naxan yi Səli fəxə ra a ne tenge. Xemε keme sennin jəxən yi na.

¹⁶ Səli a dii xemən Yonatan nun yamaan naxan yi a fəxə ra, ne yi dəxə Geba yi, Bunyamin bəxən ma. Filisistine yi malanxi Mikimasi yi.

¹⁷ Ganla dəxə saxan yi mini Filisistine sofane malandeni alogo e xa yengen so. Gali keden yi siga Ofara binni Suwali yamanani.

¹⁸ Ganla boden yi siga Beti-Xoron binni. A saxanden yi siga yamanan danna binna ra Seboyin lanbanna xunna ra, tonbon yiren dəxən.

¹⁹ Na waxatini, xabun mi yi toma Isirayila bəxə yo ma, bayo Filisistine bata yi a fala, e naxa, "Heburu kaane nama silanfanna nun tanban nafala."*

²⁰ Isirayila kaan birin yi sigama Filisiti xabun nan fema a jinge kenna deni təndeni hanma kenna hanma bunbina, hanma bundena.

²¹ E yi gbeti gbanan keden nan fima jinge kenna deni tən feen na, e nun kenna. Koni a tagiin nan yi fima jama malan sena fe ra hanma bunbina hanma jinge gbəngbən wurena.

²² Nanara, yenge so ləxəni, silanfanna nun tanban mi yi Səli nun Yonatan ma sofane yii. Fə mangan nun a diina.

²³ Filisiti gali keden yi sa Mikimasi kiraan suxu geya longonna ra.

14

Yonatan yi Filisistine yenge

¹ Ləxəna nde, Səli a diin Yonatan yi a fala a yengeso seene maxali banxulanna xa, a naxa, "Fa en gidi han Filisistine gali malandeni bode fəxəni." Koni Yonatan mi a baba rakolon.

² Səli yi Gibeya danna ra girenada wudin bun ma Migiron yi. Sofa keme sennin yi a fema.

³ Saraxarali domain yi Axiya nan yii na yi, Ikabodi tada Axituba a dii xemena. Finexasi nan Axituba sətə. Heli, Alatalaa saraxaralina Silo yi, na nan Finexasi sətə. Muxu yo mi yi a kolon a Yonatan bata mini.

⁴ Yonatan yi minima geya longonna nan na alogo a xa Filisistine gali malanden masətə. Na kiraan yi minixi geya tintinxi firinne nan longori ra, na kedenna yi xili Bosesi, boden xili Senne.

⁵ Geya keden kəmen fəxəni Mikimasi binni, boden yiifari fəxəni Geba binni.

⁶ Yonatan yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, "Fa, en siga han Filisiti Ala kolontarene gali malandeni. Waxatina nde Alatala en malima nen. Sese mi nəe Alatalaa marakisin yee rase, hali yama xurudin na a ra, hanma a gbeena."

⁷ Yenge so se maxanla yi a yabi, a naxa, "I mirixi naxan ma, na liga. Siga! N ni i fəxə ra. En birin xaxili keden."

⁸ Yonatan naxa, "Awa, fa en siga han xemeni itoe denaxan yi, e yi en to.

⁹ Xa e a fala en xa, e naxa, 'E ti menni han nxu yi e ralan,' en tima nen menni. En mi tema e fema na yi.

¹⁰ Koni, xa e a fala en xa, e naxa, 'E te nxu fema,' en tema nen, bayo na findima taxamasenna nan na a Alatala bata e so en yii."

¹¹ E yi e yita Filisistine ra. Filisistine yi a fala, e naxa, "I yeten ti! Heburune bata mini fələ yinle ra e luxunxi denaxanye yi."

¹² E yi Yonatan nun a walikēn xili, e naxa, "E te nxu fema, nxu xa fena nde yita e ra." Yonatan yi a fala a yengeso so se maxanla xa, a naxa, "Te n

* **13:19: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

fɔxɔ ra, bayo Alatala bata e so Isirayila yii.”

¹³ Yonatan yi te a yiine kafue a sanne ma, a yenge so se maxanla biraxi a fɔxɔ ra. Yonatan yi lu Filisitine rabire a bun ma, a yenge so se maxanla yi e faxa.

¹⁴ Na yenge singeni Yonatan nun a yenge so se maxanla yi Filisiti muxu mɔxɔɲe ɲɔxɔndɔn faxa yire kedenni.

¹⁵ Gaxun yi so ganli. Naxan yo yi xεene ma e nun ganla birin, naxan yo yi gali malande gbete yi, e nun naxanye yi minixi yengesodeni, gaxun yi ne birin suxu. Bɔxɔn yi xuruxurun. Na yi findi gaxun na fata Ala ra.

¹⁶ Sɔli a kantan muxun naxanye yi Gibeya yi, Bunyamin bɔxɔni, ne yi ganla to xuyε ayi yiren birin yi.

¹⁷ Sɔli yi a fala a sofane xa, a naxa, “E sofane maxili, a xa kolon naxan kelixi en ye.” E yi a kolon a Yonatan nun a yenge so se maxanla nan mi yi e ye.

¹⁸ Sɔli yi a fala Axiya xa, a naxa, “Alaa Kankiraan nafa.” Bayo na waxatini a yi Isirayila kaane nan yii.

¹⁹ Sɔli yi falan tima saraxaraliin xa waxatin naxan yi, sɔnxɔ sɔnxɔn mɔn yi gboma ayi Filisitine malandeni. Sɔli yi a fala saraxaraliin xa, a naxa, “A lu na.”

²⁰ Nayi, ganla naxan birin yi Sɔli fɔxɔ ra, ne yi malan e mini yenge sodeni. E yi a li Filisitine yi e bode yengema sɔnxɔ sɔnxɔ gbeeni.

²¹ Heburu naxanye yi Filisitine bun ma a singeni, naxanye yi basanxi e ra e gali malandeni, ne yi sa Isirayila fari Sɔli nun Yonatan mabinni.

²² Isirayila kaan naxanye birin yi luxunxi Efirami geyane yi, ne yi a me a Filisitine e gima, e fan yi lu e kede, e yi e yenge.

²³ Alatala yi Isirayila rakisi na lɔxɔni, yengen yi siga han Beti-Aweni.

Sɔli a xaxilitareya kɔlɔna

²⁴ Isirayila kaane tɔrɔ nɛn na lɔxɔni bayo Sɔli bata yi tɔnni ito fala yamaan xa, a naxa, “Dangan na kanna xa xεmɛn naxan na donseen don benun ɲinbanna, benun n yi n gbeen

ɲɔxɔ n yaxune ra.” Nanara, muxu yo munma yi donseen don ganli.

²⁵ E birin yi fɔtɔnna li, kumin yi bɔxɔnma dɛnaxan yi.

²⁶ E soxin fɔtɔnni, sofane yi kumin to mine, koni muxu yo mi se raso a de, bayo e birin yi gaxuxi dangan yeε ra.

²⁷ Yonatan mi yi a kolon a baba bata yi a kɔlɔ yamaan xa. Nanara, dunganna naxan yi a yii, a na xunna rasiga, a yi a dɛten kumi dengbeni, a a don. Nayi, a yeεn yi xɔn sege.

²⁸ Sofana nde yi a fala a xa, a naxa, “I baba ganla rakɔlɔxi nɛn ki faji, a naxa, ‘Xa muxuna nde donseen don to, dangan na kanna xa.’ Nanara, sofane birin xadanxi.”

²⁹ Yonatan naxa, “N baba yamaan tɔrɔma. A mato n fangan sɔtɔxi kii naxan yi xabu n kumini ito don.

³⁰ Xa sofane birin yi donseen donma to, e naxan tongoxi e yaxune konni, en yi Filisitine nɔma nɛn dangu ito ra!”

³¹ E Filisitine nɔ na lɔxɔni keli Miki-masi siga han Ayalɔn yi. Yamaan yi xadanxi han!

³² E yi e yaxune yii seene tongo, e xuruseene tongo e nun ɲingene nun ɲinge diine. E e faxa bɔxɔni, yamaan yi e nun wunla don.

³³ E yi a rali Sɔli ma e naxa, “A mato yamana Alatala yulubin tongoma, e suben nun a wunla don.” Sɔli naxa, “E bata yanfan ti! E gɛme gbeen makututu n mabinni iki sa!”

³⁴ A mɔn yi a fala, a naxa, “E xuya ayi yamani, ε a fala e xa, a birin xa fa a ɲingen na xanamu a yeεεna, a yi a faxa be. Na xanbi ra, ε yi e don alogo ε nama Alatala yulubin tonge, ε suben nun a wunla don.” Kɔεen na, birin yi fa a ɲingen na alogo a xa a faxa mɛnni.

³⁵ Sɔli yi saraxa ganden nafala Alatala xa. Na findi saraxa gande singen nan na a naxan nafala Alatala xa.

³⁶ Sɔli yi a fala, a naxa, “En godo Filisitine fɔxɔ ra to kɔεen na, en sa e yenge han xɔtɔnni. Keden nama lu a nii ra.” E yi a yabi, e naxa, “Naxan

nafan i ma, na liga.” Koni, saraxar-aliin naxa, “En na Ala maxədin be.”

³⁷ Səli yi Ala maxədin, a naxa, “N xa godo Filisitine fəxə ra ba? I e soma Isirayila yii ba?” Koni na ləxəni a mi a yabi.

³⁸ Nanara, Səli naxa, “E fa be, ganla yεεratine birin. En xa a kolon yulubin naxan ligaxi to.

³⁹ N bata n kələ habadan Alatala yi, Isirayila Rakisimana, hali xa n ma diin Yonatan nan a xunna ra, a faxama nən.” Muxu yo mi a yabi yamaan ye.

⁴⁰ A yi a fala Isirayila birin xa, a naxa, “E dangu fəxə kedenni, n tan nun n ma dii Yonatan xa lu fəxə kedenni.” Yamaan yi a fala Səli xa, e naxa, “Naxan nafan i ma, na liga.”

⁴¹ Səli yi a fala Alatala xa, Isirayilaa Ala, a naxa, “Nəndin yita n na.” Masensenna yi Yonatan nun Səli suxu, yamaan yi ba a ye.*

⁴² Səli naxa, “E masensenna ti nxu nun ma diin tagi.” Yonatan yi suxu.

⁴³ Səli yi a fala Yonatan xa, a naxa, “A fala n xa i naxan ligaxi.” Yonatan yi a yabi, a naxa, “N kumi siyadi nan tongoxi n ma dunganna jəεen na, n na don. Fə n xa faxa?”

⁴⁴ Səli naxa, “Ala xa tərə jaxin sa n ma xa i mi faxa, Yonatan.”

⁴⁵ Koni sofane yi a fala Səli xa, e naxa, “Yonatan lan a xa faxa ba? A tan xa mi a ra, naxan Isirayila rakisi gbeen ti? A mi faxe mumε! Nxu bata nxu kələ habadan Alatala yi, hali a xunsexe kedenna, a mi bire bəxəni, bayo Ala nan a mali a xa nəən sətə to!” Nayi, sofane yi Yonatan xunba, a mi faxa.

⁴⁶ Səli yi xεte Filisitine fəxə ra, ne yi xεte e konni.

⁴⁷ Səli to mangayaan tongo Isirayila yi, a yi e yaxune yenge a rabilinni, Moyaba nun Amonine nun Edən nun Soba mangane, e nun Filisitine. A na yi a yeε rafindi denaxan ma, a yi nəən sətəma nən na ma.

⁴⁸ Ləxəna nde, a yi keli a senbe gbeeni, a yi Amalekine nə, a Isirayila

xunba ne yii, naxanye yi a kalama.

⁴⁹ Səli a dii xεmεne nan itoe ra: Yonatan nun Yisiwi nun Maliki-Suwa. A dii tεmε singen xili Merabi, a bolokadaan xili Mikali.

⁵⁰ Səli a jaxanla yi xili nən Axinowami, Aximaasi a dii tεmεna. A sofa kuntigin yi xili nən Abineri, Səli səxə Neri a dii xεmεna.

⁵¹ Kisu, Səli baba, e nun Neri, Abineri baba, Abiyeli a diin nan yi ne ra.

⁵² Yenge jaxin keli nən Filisitine xili ma Səli a mangayaan jεene birin yi. Nanara, a nεma fa senbemaan to hanma wεkilədena, a bata a raso a ganli.

15

Isirayila yi Amalekine yenge

¹ Samuyeli yi a fala Səli xa, a naxa, “Alatala n tan nan xεxi i xunna masusandeni i sugandi xinla ma alo mangana Isirayila xun na, a yamana. Awa, i tuli mati Alatalaa falan na.

² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Amalekine to kiraan bolon Isirayila kaane yeε ra e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi, n mi jinanxi na feen xən ma mumε!’

³ Awa iki, sa Amalekine yenge, e gbeen seen naxanye birin na, i yi ne kala fefe! I nama kininkinin, niimaseene birin faxa, xεmεne nun jaxanle, dii jəεene nun dii futene, jingene nun yeεεene, jəgəməne nun sofanle.’ ”

⁴ Səli yi ganla maxili, a e tenge Telayimi yi. Sofaan san masiga tiin muxu wuli kεmε firin yi na e nun Yuda xεmε wuli fu.

⁵ Səli yi siga han Amaleki taani, a yi yengeni tən lanbanni.

⁶ A yi a fala Kenine xa, a naxa, “E ε masiga, ε keli Amalekine ye, alogo n nama ε raxəri e xən. Bayo ε hinan nən Isirayila kaane ra, e to yi minima Misiran yamanani.” Kenine yi e masiga Amalekine ra.

* **14:41: Yurima nun Tumin masensən** ti seene fe seβexi Xəryaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

⁷ Söli yi Amalekine yenge keli Xaw-ila yi han Suru, Misiran sogeteden binna.

⁸ A yi Agaga Amalekine mangan jenen suxu, a yi a yamaan birin faxa silanfanna ra fefe!

⁹ Söli nun a ganla yi Agaga lu a nii ra e nun a xuruse sensenne nun jingene nun yexene nun jinge diine nun yex diine nun sube fajine birin. E mi tin ne faxe. Koni, naxanye mi yi fan, ton mi yi naxanye ra, e ne faxa.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti Samuyeli xa, a naxa,

¹¹ “N nimisaxi Söli dexo feen na mangayani, bayo a bata a xun xanbi so n tan yi, a mi n ma falane ligama.” Samuyeli yi xolo, a xi Alatala maxande kena ngan na.

¹² Samuyeli yi keli xoton! A siga Söli ralandeni. E yi a fala a xa a Söli bata yi siga Karemele yi, alogo a xa sa xunnayeren gemen dexo a yete xa. A mon bata yi kiraan suxu a godo Giligali yi.

¹³ Samuyeli yi sa a li na yi. Söli naxa, “Alatala xa i baraka. N bata Alatalaa falane suxu.”

¹⁴ Samuyeli yi a fala, a naxa, “Nayi, yex wuga xuiin mundun mema ito ra? Ningen mundun wuga xui ito ra?”

¹⁵ Söli yi yabin ti, a naxa, “Sofane nan faxi e ra sa keli Amalekine konni. E bata yexen nun jinge sensenne ba a ye alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala. Koni nxu a donxene birin faxa nen.”

¹⁶ Samuyeli yi a fala Söli xa, a naxa, “A lu na kiini! N xa a fala i xa Alatala naxan falaxi n xa to kenen na.” Söli yi a fala, a naxa, “A fala n xa.”

¹⁷ Samuyeli yi a fala, a naxa, “A singeni i yi i yete mirixi muxu xurin nan na, iki i bata findi Isirayila bansonne mangan na. Alatala nan i masusanxi, i findi mangan na Isirayila xun na.

¹⁸ Anu, Alatala bata yi i xe fena nde ra, a naxa, ‘Sa Amalekine, yulubi kanne raxori fefe! Sa e yenge han i yi e nan fefe!’

¹⁹ Nanfera i mi i tuli mati Alatalaa falan na? Nanfera i yenge yi seene tongo, i fe naxin liga Alatala yetagi?”

²⁰ Söli yi Samuyeli yabi, a naxa, “N na Alatala xuiin name nen ki faji! N bira nen a kiraan foxo ra a naxan yita n na, n yi Amalekine raxori fefe! Fo Agaga, e mangana, n yi fa a ra be.

²¹ Koni, sofane bata yexene nun jinge sensenne ba yenge yi seene ye, naxanye fan e ne ba se kala daxine ye, alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala, Giligali yi be.”

²² Samuyeli yi a fala, a naxa, “Saraxa ganxine nun saraxane Alatala kenenye dangu a xuiin suxun na ba? En-en. Fala suxun dangu saraxane ra, yete magodon dangu konton turene ra.

²³ Awa, muruten fan findixi yulubin nan na alo yiimatona, matandin fan naxu alo suxure batuna. Bayo i bata i me Alatalaa falan na, a fan fa a mema i ra nen alo mangana.”

²⁴ Nayi, Söli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “N bata yulubin liga! N bata Alatalaa falane matandi, e nun i ya falane. N gaxu nen yamaan ye ra, n yi a xuiin name.

²⁵ Iki n bata i mayandi, dija n yulubin ma, en birin xa xete alogo n xa Alatala batu.”

²⁶ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “N mi fa fama i foxo ra, bayo i bata i me Alatalaa falan na, Alatala yi a me i ra alo Isirayila mangana.”

²⁷ Samuyeli yi a firifiri alogo a xa siga, koni Söli yi a suxu a domain lenben ma, a bo.

²⁸ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “Alatala Isirayilaa mangayaan bama i yii na kiini to, a yi a so i ya muxuna nde yii, naxan dangu i tan na.

²⁹ Ala, Isirayila binyen naxan yi, a mi wule, a mi a miriyane maxetema, bayo adamadi mi a ra.”

³⁰ Söli mon yi a yabi, a naxa, “N bata yulubin liga! Koni yandi, binyen sa n ma, fonne nun Isirayila yamaan yetagi, en birin xa xete n yi Alatala batu i ya Ala.”

³¹ Samuyeli nun Söli yi xete e bode xon, Söli yi Alatala batu.

³² Samuyeli yi a fala, a naxa, “E fa Agaga ra n xa, Amalekine mangana.”

Agaga yi a maso a binni sɛwani, a yi a falama a yɛtɛ ma, “Saya xɔlɛn bata nan yati!”

³³ Koni Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “I ya silanfanna bata yi diine ba naxanle yii. Na kiini i nga a diin bama nɛn a yii.” Samuyeli yi Agaga yisɛgɛ sɛgɛ Alatala yɛtagi Giligali yi.

³⁴ Samuyeli yi xɛtɛ Rama yi, Sɔli yi xɛtɛ a konni Gibeya yi.

³⁵ Samuyeli mi fa Sɔli to han a faxesa, bayo a yi sunuxi a fe ra. Alatala yi nimisa Sɔli sugandi feen na mangan na Isirayila xun na.

16

Ala yi Dawuda sugandi

¹ Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “Han waxatin mundun yi i luyɛ sunuxi Sɔli a fe ra? N tan yɛtɛn bata n mɛ a ra alo mangana Isirayila xun na. I ya ture sa fenna rafe, n bata i rasiga Yese konni, Betɛlemi kaana. N bata mangana nde sugandi a dii xɛmɛne yɛ.”

² Samuyeli yi a fala, a naxa, “N sigama di? Sɔli a feen mɛma nɛn, a yi n faxesa.” Alatala yi a fala, a naxa, “Ninge gilɛna nde xali i yii, i yi a fala, i naxa, ‘N faxesa saraxa baden nin Alatala xa.’”

³ Yese xili saraxa bani, n na a yitɛ i ra i lan i xa naxan liga. N na naxan yita i ra, i yi na kanna masusan a sugandi feen na mangan na.”

⁴ Alatala naxan fala, Samuyeli yi na liga a siga Betɛlemi yi. Taan fonne birin yi fa a ralandeni e xuruxurunma gaxuni. E a maxɔdin, e naxa, “I faxesa fe fapin nan na ba?”

⁵ A yi a fala, a naxa, “Ɔn, hɛrin na a ra. N faxesa saraxa baden nin Alatala xa. E e rasarijan, e fa n fɛma saraxa badeni. A yi Yese fan nun a diine rasarijan a e xili saraxa bani.”

⁶ Ne fa waxatin naxan yi, Samuyeli to Eliyabi to, a yi a miri, a naxa, “Alatala a tan nan sugandixi yati!”

⁷ Koni Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “I nama i miri a tofanna ma hanma a kuyana, bayo n mi a tan sugandixi. Alatala mi

feene yatɛma adamadiine naxanye yatɛxi. Adamadiine a yɛtagin nan matoma, koni Alatala muxun bɔnɛn nan matoma.”

⁸ Yese yi Abinadabo xili a a radangu Samuyeli yɛtagi. Samuyeli yi a fala, a naxa, “Alatala mi ito sugandixi.”

⁹ Yese yi Sama radangu. Samuyeli yi a fala, a naxa, “Alatala mi ito fan sugandixi.”

¹⁰ Yese a dii soloferene radangu Samuyeli yɛtagi, koni Samuyeli naxa, “Alatala mi itoe sese sugandixi.”

¹¹ Samuyeli mɔn yi Yese maxɔdin, a naxa, “Banxulanna se mi fa be?” Yese yi a yabi, a naxa, “Xurimaan nan luxi, koni a sa xuruse rabadeni.” Nayi, Samuyeli yi a fala Sɔli xa, a naxa, “A xa sa fen, en mi donse donna fɔlɔma a xanbi.”

¹² Yese yi muxuna nde xɛ, a sa fa a ra. A fatin yi gbeeli, a yɛtagin yi rayabu, a ti kiin yi fan. Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “Keli, i yi a masusan a sugandi feen na, bayo a tan na a ra.”

¹³ Samuyeli yi ture sa fenna tongo a Dawuda xunna masusan a tadane tagi. Fɔlɔ na lɔxɔni, Alatala Nii Sarijanxin yi godo Dawuda ma sɛnbɛni. Samuyeli yi keli, a siga Rama yi.

Dawuda yi wali Sɔli xa

¹⁴ Alatala Nii Sarijanxin bata yi mini Sɔli yi, yinna naxin yi lu a tɔrɛ fata Alatala ra.

¹⁵ Sɔli a walikɛne yi a fala a xa, e naxa, “Ninan naxin nan i tɔrɔma keli Ala ma.”

¹⁶ Nxu kanna xa falan ti. I ya walikɛne i sagoni. Nxu xɛmɛna nde fenjɛ naxan fatan kondenna maxɛ. Ninan naxin na so i yi keli Ala ma, maxaseen yi maxa, na yi i bɔnɛn nafan i ma.”

¹⁷ Sɔli yi yabin ti, a naxa, “Awa, e maxase maxa fapina nde fen n xa, e yi fa a ra.”

¹⁸ Walikɛ keden yi a fala, a naxa, “N bata Yese Betɛlemi kaana dii xɛmɛ keden to naxan fatan kondenna maxɛ. Sofa kɛnden na a ra, a wɛkilɛ han!

A falan tima ki faji, a mən tofan. Alatala a xən.”

¹⁹ Səli yi xərane rasiga a faladeni Yese xa, a naxa, “I ya dii xəmən Dawuda rafa n ma naxan xuruseene fəxə ra.”

²⁰ Yese yi sofali keden tongo, a bu-run nate a fari, e nun manpa kundi keden nun sii keden, a yi e birin so Dawuda yii Səli xa.

²¹ Dawuda yi fa a ti Səli yətagi, a rafan a ma han a findi a yengε so se maxanla nde ra.

²² Səli yi xəraan nasiga Yese ma, a naxa, “Tin, i xa Dawuda lu n yii, bayo a rafan n ma.”

²³ Nayi, yinnan na yi so Səli yi keli Ala ma waxatin naxan yi, Dawuda yi kondenna tongoma nən a a maxa. Na yi Səli mafisama nən, a dundu, yinna naxin yi mini ayi.

17

Filisitine yi keli Isirayila xili ma

¹ Filisitine yi e ganle malan yengε so xinla ma. E yi e malan Soko yi, naxan Yuda bəxən ma. E yi e ganla malan Soko nun Aseka tagi, Efesi-Damimi yi.

² Səli nun Isirayila muxune fan yi e ganla malan Ela lanbanni. E yi e ganla ti Filisitine yengε xinla ma.

³ Filisitine yi tixi geyaan fari fəxə kedenni, Isirayila kaane fan geyaan fari fəxə kedenni. Lanbanna yi e tagi.

⁴ Fala ralina nde yi mini Filisitine yε, a a maso gali firinne tagi. A yi xili Goliyati, Gati kaan nan yi a ra. A yi kuya fə nəngənna yε sennin nun yiin yε keden.

⁵ Sula kəmətın yi soxi a xun na, sula domaan xali daxin yi a fatin kantanna naxan kilo tonge sennin liyε.

⁶ A sanne yi yε masansanxi sulan nan na. Sula silanfanna yi sətixi a fari.

⁷ A tanban fεn yi gbo alo gbindonna. Wuren naxan yi na nɔε ra, a kilo solofere liyε. A yε masansan wure lefaan suxu muxun yi sigan tima a yεε ra.

⁸ A a xuini te, a falan nasiga Isirayila ganla ma, a naxa, “Nanfera ε tixi yengε so xinla ma? Filisitina nde xa mi n tan na ba? E tan, Səli a konyine xa mi ε ra ba? E muxu keden yita naxan godε n yengεdeni.

⁹ Xa a nɔ n bənbe a n faxa, nxu findi ε konyine ra. Xa n na a nɔ, n yi a faxa, ε findi nxə konyine ra, ε wali nxu xa.”

¹⁰ Filisiti xəmən mən yi a fala, a naxa, “N bata na xinla rasiga Isirayila ganle ma. Xεmε keden xa mini, alogo nxu xa nxu bode yengε.”

¹¹ Səli nun Isirayila kaane birin yi Filisiti xəmənna falane mε, gaxu gbeen yi e suxu.

Dawuda yi Goliyati faxa

¹² Yese Efarata bənsənna dii xəmən nan yi Dawuda ra, naxan yi kelixi Betelemi taani Yuda bəxən ma. Dii xεmε solomasεε yi Yese yii. Səli waxatini, Yese bata yi findi fonna ra yamaan yε.

¹³ Yese a dii xεmε singe saxanne bata yi siga Səli fəxə ra yengeni. A singen yi xili Eliyabi, a firinden xili Abinadabo, a saxanden xili Sama.

¹⁴ Dawuda nan yi xurimaan na. Fori saxanne yi Səli fəxə ra.

¹⁵ Dawuda yi sigama Səli konni a mən yi xεtεma a babaa xuruseene rabadeni Betelemi yi.

¹⁶ Xii tonge naanin, xətənna nun nınbanna, Goliyati Filisiti xəmən yi tima nən e yətagi.

¹⁷ Yese yi a fala a diin Dawuda xa, a naxa, “Donse xəri bənbenla nun buru xun funi itoe tongo, i yi e xali i tadane xən gali malandeni.

¹⁸ I mən yi fεnε kundi funi itoe sanba e sofa kuntigin ma. I mən yi a mato xa i tadane kende, i yi fa taxamasenna nde ra keli e ma.

¹⁹ E Səli fεma Ela lanbanni e nun Isirayila xəmənne birin Filisitine yengεdeni.”

²⁰ Dawuda yi keli xətən xətən. A xuruseene taxu xuruse kantanna nde ra, a a goronne tongo, a siga, alo Yese a yamari kii naxan yi. A so gali malandeni waxatin naxan yi, a yi

ganla li tixi yenge so xinla ma, e yenge sɔnxɔni tema.

²¹ Isirayila nun Filisitine yi e ganle ti yenge so xinla ma, kenenni

²² Dawuda yi a goronne taxu goron kantanna ra, ganla yi tixi denaxan yi a siga a giye menni. A to so, a a tadane xɔntɔn.

²³ A yi fala tiini e ra waxatin naxan yi, Filisiti sofaan Goliyati Gati kaan yi a mafa a ganla ye ra. A mɔn yi a xuini te, a xete a dari fe xinli ito ma. Dawuda yi a me.

²⁴ Isirayila kaane birin yi e masiga e to Goliyati to, bayo e yi gaxuxi a ye ra ki fani.

²⁵ Birin yi a falama, e naxa, “E bata xemeni ito to gode? A godoma Isirayila xili feen nan ma. Naxan na a faxes, mangan nafulu gbeen fiye a ma nen. A a dii temen fi a ma futun na, a mudu fiin ba a denbayaan xun ma Isirayila yi.”

²⁶ Xemnen naxanye yi Dawuda fema, a a fala ne xa, a naxa, “Nanfe lige na kanna xa naxan na Filisitini ito faxes, a yagin ba Isirayila ma? Nde Filisiti Ala kolontareni ito ra naxan susuxi habadan Alaa ganle makonbe?”

²⁷ Yamaan yi xete falane ma, e naxa, “Ito nan ligama na kanna xa naxan na a faxes.”

²⁸ Eliyabi, a tadan forimaan to e nun sofane to batu, a xolo Dawuda ma han! A yi a fala, a naxa, “Nanfera i faxi be? I ya xuruse kurudin taxuxi nde ra burunna ra? N ni i ya yete yigboon kolon, e nun i ya boje naxiyana. I faxi yengeni gbeden nin.”

²⁹ Dawuda yi maxodinna ti, a naxa, “N nanse ligaxi a naxin na? N fala tiin nin gbansan!”

³⁰ A a xun xanbi so a tada yi a sofa gbete maxodin na kii kedenni. Yamaan yi a yabi alo a singena.

³¹ E na falane me Dawuda ra waxatin naxan yi e sa ne dentege Sɔli xa. Sɔli yi a xili.

³² Dawuda yi a fala Sɔli xa, a naxa, “Muxu yo nama yigitege Filisitini ito a fe ra. N tan, i ya walikenen sigama nen a yengedeni.”

³³ Sɔli yi Dawuda yabi, a naxa, “I mi nɔe Filisitini ito yenge, bayo banxulan nɔren ni i ra, koni a tan, yenge soon na a ra xabu a dii nɔrena.”

³⁴ Dawuda yi a fala Sɔli xa, a naxa, “N tan, i ya walikenen yi n baba xuruseene nan nabama. Xa yatana hanma narina nde yi fa, a yexee keden suxu,

³⁵ n yi n gima a foxo ra nen, n yi a bonbo, n yexeen ba a de ra. Xa a fa n xili ma, n yi a suxuma nen a xabene ma, n na a bonbo, a faxes.

³⁶ I ya walikenen yi yatan nun narin faxama na kii nin, awa n Filisiti Ala kolontareni ito ligama na kiini nen. Amasoto, a bata habadan Alaa ganle makonbi.

³⁷ Alatala naxan n natangaxi yatan nun narin yii xanle ma, na mɔn n be Filisitini ito yii nen.” Nayi, Sɔli yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Siga, Alatala xa lu i xon.”

³⁸ Sɔli yi Dawuda maxidi a yetena a dugine yi, a a maxidi a makantan domani, a sula komotin so a xun na.

³⁹ Dawuda yi Sɔli a silanfanna singan a tagi xidin na a dugine fari. A yi keli a xa siga. Koni a mi yi darixi e ra. A yi a fala, a naxa, “N mi nɔe ito birin nasiga tiye, n munma fatan singe.” Dawuda yi e ba a ma.

⁴⁰ A dunganna suxu a yii, a geme malaxunxin suulun sugandi xuden de. A e sa a yexee raba sagbaan kui. A lantanna a yii, a siga Filisiti sofaan xili ma.

⁴¹ Filisiti sofaan yi a maso Dawuda ra ndedi ndedi, a ye masansan wure lefana maxanla fan yi sigama a ye ra.

⁴² A Dawuda mato, a yi a kolon a banxulan nɔren nan mɔn yi Dawuda ra, a fatin yi gbeeli, a yetagin yi tofan. Goliyati yi a rapaxu.

⁴³ Filisiti sofaan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Baredin nan n na ba? I to fama n xili ma e nun dunganna?” A yi a danga a suxurene yi.

⁴⁴ A yi a fala, a naxa, “Fa be! N ni i suben soma nen xoline nun subene yii!”

⁴⁵ Dawuda yi a fala Filisiti sofaan xa, a naxa, “I fama n xili ma silan-

fanna nun tanban nun xanla nan na i yii, koni n tan fama i xili ma Alatala Senben Birin Kanna nan xili yi, Isirayila ganle Ala, i naxan konbixi.

⁴⁶ To, Alatala i soma nen n yii, n yi i nɔ, n ni i xunna bolonɲe a dɛ. To, n Filisitine ganla muxune binbine soma nen xoline nun subene yii, dunuɲa muxune birin yi a kolon a Ala Isirayila yii.

⁴⁷ Yamani ito birin yi a kolon a Alatala mi marakisin tima silanfanna nun tanban barakani. Amasɔtɔ, Alatala nan gbee yengen na, a ε tan birin soma nen nxu yii.”

⁴⁸ Goliyati yi lu fɛ Dawuda binni, Dawuda yi a mafura, a a gi siga Filisiti sofaan nalandeni.

⁴⁹ Dawuda yi a yiin nagodo a sagbani, a gemen tongo, a a woli lantanna ra, a Filisiti sofaan gɔlɔn a tigi ra. Gemen yi so Filisiti sofaan tigini, a bira a yetagin ma bɔxɔni.

⁵⁰ Na kiini, Dawuda yi Filisiti sofaan nɔ lantanna nun gemen na, a a faxes, silanfan mi yi a yii.

⁵¹ Dawuda yi a gi han Filisiti sofaan dexɔn, a ti na. A Filisiti sofana silanfanna botin a tɛeni, a yi a faxes, a yi a xunna bolon a dɛ.

Filisitine to a to, a e yenge so kuntingin bata faxes, e yi e gi.

⁵² Isirayila nun Yuda sofane yi sɔnxɔni te, e bira e fɔxɔ ra, e e kedi han Gati nun Ekirɔn so dɛen na. Filisiti sofane binbine yi biraxi Saarayimi kiraan xɔn han Gati nun Ekirɔn.

⁵³ Isirayila kaane to xete Filisitine fɔxɔ ra, e e gali malanden seene tongo.

⁵⁴ Dawuda yi Filisiti sofaan xunna tongo, a yi a xali Yerusalɛn taani. A sa Filisiti sofana yenge so seene sa a bubuni.

⁵⁵ Sɔli Dawuda to sigɛ waxatin naxan yi Filisiti sofaan nalandeni, a yi Abineri a gali xunna maxɔdin, a naxa, “Abineri, nde a dii banxulan ɲɔrɛn ni ito ra?” Abineri yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ i niini, mangana, n mi a kolon.”

⁵⁶ Mangan yi a fala, a naxa, “A yɛ fen, naxan ma dii banxulanni ito ra.”

⁵⁷ Dawuda keli xanbini Filisiti sofaan faxadeni, Abineri yi a tongo a siga a ra Sɔli yetagi. Filisiti sofaan xunna yi suxi Dawuda yii.

⁵⁸ Sɔli yi a fala a xa, a naxa, “Nde a dii i ra, banxulan ɲɔrɛna?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “I ya walikɛen Yese a diin nan n na, Betɛlemi kaana.”

18

Yonatan nun Dawuda xɔyiyana

¹ Sɔli yelin falan tiyɛ Dawuda xa waxatin naxan yi, Yonatan nun Dawuda yi findi xɔyimane ra. Yonatan yi Dawuda xanu alo a yetɛna.

² Na lɔxɔn yetɛni Sɔli yi Dawuda makankan a fɛma, a mi tin a siga a babaa banxini.

³ Yonatan yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, bayo a bata yi a xanu alo a yetɛna.

⁴ Doma gbeen naxan yi a ma, a na ba, a a so Dawuda yii e nun a yenge so domana, e nun a silanfanna nun a xanla nun a tagi xidina.

⁵ Sɔli na yi Dawuda rasiga dɛdɛ, a feen sɔnɔyama nen. Sɔli yi tide matexin fi a ma yengesone xun na. Na yi rafan yamaan birin ma, hali Sɔli a kuntingine.

⁶ Ganla xɛtɛmatɔna, Dawuda to bata yelin Filisiti sofaan faxɛ, Isirayila taane birin ɲaxanle yi mini Manga Sɔli ralandeni, e sigin sama, e e bodonma tanban xuiin nun maxase gbɛtɛne xuiin na, e sɔnxɔma sɛwani.

⁷ ɲaxanle yi e bode yabima ɲaxanni, e naxa, “Sɔli bata muxu wuli keden faxes, Dawuda tan wuli fu.”

⁸ Sɔli yi na feen famu kii ɲaxini a xɔlɔ kati! A yi a fala, a naxa, “E wuli fu nan soxi Dawuda yii, n tan wuli keden. A mi fa dasaxi sese ra fɔ mangayana.”

⁹ Sɔli yi Dawuda rapaxu, fɔlɔ na lɔxɔn ma.

¹⁰ Na xɔtɔn bode, yinna ɲaxin yi so Sɔli yi keli Ala ma. A yi waliyiya falane ti a banxin tagini. Dawuda yi kondenna maxama a xa alo a dari fena, Sɔli a tanban yi a yii.

11 Səli yi a tanban woli, a naxa, “N Dawuda səxənma nən n na a səxənxin lu banxin kanke.” Koni Dawuda yi keli a bun ma dəxəna ma firin.

12 Səli yi gaxu Dawuda yεε ra, bayo Alatala bata yi a rabənin a lu Dawuda xən.

13 Nanara, a yi Dawuda masiga a ra, a a findi sofa wuli fu kuntigin na. Dawuda yi lu sigε yengeni gali xunna ra.

14 Dawuda a feene birin yi sənəyama, bayo Alatala yi a xən.

15 Səli to a to a yi nəən sətəma tun, a gaxu a yεε ra.

16 Koni Dawuda yi rafan Isirayila nun Yuda birin ma, bayo a tan nan yi tima e yεε ra e yengene yi.

17 Səli yi a fala Dawuda xa, a naxa, “N ma dii tεmε singen ni i ra, Merabi. N na a fima nən i ma futun na. Koni i wəkile han! I yi Alatala a yengene so.” Səli yi a miri, a naxa, “N mi n yiini tema a xili ma. Filisitine xa na liga!”

18 Dawuda yi Səli yabi, a naxa, “Sese mi n tan na, sese mi n baba a bənsənna nun a denbayaan na Isirayila yi. Mangan xa findi n bitanna ra di?”

19 Səli a dii tεmε Merabi fi waxatin to a li Dawuda ma, a yi fi Adiriyeli ma, Mehola kaana.

20 Awa, Mikali, Səli a dii tεmεna, Dawuda yi rafan a ma. E to na fala Səli xa, na yi a kənən.

21 Səli yi a fala, a naxa, “N na a fima a ma nən, alogo a xa findi a suxu feren na, alogo Filisitine xa a faxa.” Səli mən yi a fala Dawuda xa a firinden, a naxa, “I findima nən n bitanna ra to.”

22 Səli yi yamarini ito fi a walikene ma, a naxa, “E falan ti Dawuda xa luxunni. E a fala a xa, ε naxa, ‘A mato i rafan mangan nun a kuntigine birin ma. Tin, i xa findi mangan bitanna ra.’ ”

23 E yi na fala Dawuda xa. Koni Dawuda yi yabin ti, a naxa, “E tan yεε ra yi fe xurin na a ra ba? N findi mangan bitanna ra? Setaren nan n tan na, tənə mi n na.”

24 Səli a walikene yi sa a yeba a xa Dawuda naxan falaxi.

25 Səli yi e yabi, a naxa, “E falan ti Dawuda xa, ε naxa, ‘Mangan mako mi futu se ma, koni a xa sa Filisiti muxu kεmε banxulan a fa e kidin na, alogo a xa a gbeen nəxə a yaxune ra.’ ” Səli a kətəni, Dawuda yi faxama Filisitine barakan nin.

26 Səli a walikene yi sa na falane ti Dawuda xa. Dawuda yi wa a xən a xa findi mangan bitanna ra. Benun waxatin naxan falaxi,

27 Dawuda yi keli e nun a fəxərabirane, a sa Filisiti xεmε kεmε firin faxa. Dawuda yi fa e banxulan kidine ra, a yi a bεryaan dεfexin so mangan yii, alogo a xa findi mangan bitanna ra. Nayi, Səli yi a dii tεmε Mikali fi a ma a naxanla ra.

28 Səli to a to a Alatala Dawuda xən, Dawuda mən yi rafan a dii Mikali ma,

29 Səli yi gaxu Dawuda yεε ra dangu a fələn na. A yi findi a yaxun na a siin dənxeen birin yi.

30 Na waxatini Filisitine kuntigine yi sigama yengeni Isirayila kaane xili ma. Yε yo yε, Dawuda yi nəən sətəma yengeni dangu Səli a kuntigin bonne ra. A xinla yi te.

19

Yonatan yi Dawuda xun mayengε

1 Səli yi a fala a dii Yonatan nun a kuntigine birin xa a Dawuda xa faxa. Koni Dawuda yi rafan Yonatan ma han!

2 A yi a rakolon, a naxa, “N baba Səli wama i faxa feni. A liga i yeren ma tila xətənni. I luxunden fen, i yi lu na yi.

3 N minima nən nxu nun n baba. Nxu tima nən xεen ma i luxunma dənaxan yi. N ni i ya fe falama nən a xa. N na a kui feene kolon, n na a fala i xa.”

4 Yonatan yi Dawuda a fanna fala a baba Səli xa, a naxa, “I tan mangan na, i nama i ya walikεen Dawuda haken tongo, bayo a munma i hake tongo. A yetena a fajin nan ligaxi i xa han!

5 Fayida a niin nan fi Filisiti sofaan Goliyati faxa feni. Na ləxəni, Alatala yi nə gbeen fi Isirayila birin ma, i yi

a to, i sɛwa. Nanfera i haken lige, i sɔntaren wunla ramini tɔɲegɛni, i Dawuda faxa fufafu?”

⁶ Sɔli yi Yonatan xuiin name, a kɔlɔ, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Dawuda mi faxama!”

⁷ Yonatan yi Dawuda xili, a na falane yɛba a xa. A Dawuda xali Sɔli fɛma, Dawuda mɔn yi lu a fɛma alo a fɔlɔni.

⁸ Yɛngɛn mɔn yi fɔlɔ. Dawuda yi siga Filisitine yɛngɛdeni. A e nɔ fanga gbeen na, e e gi a yɛɛ ra.

⁹ Awa, yinna ɲaxin yi so Sɔli yi keli Alatala ma. A yi a konni, a tanban suxi a yii. Dawuda yi kondɛn maxani.

¹⁰ Sɔli yi kata Dawuda sɔxɔn feen na a tanban na, alogo a xa a sɔxɔnxin lu banxin kanke, koni Dawuda yi a masiga, tanban yi sɔti banxin kanke. Dawuda yi a gi na kɔɛɛn na.

¹¹ Sɔli yi sofane rasiga Dawuda a banxin nabilinden alogo a xa faxa xɔtɔnni. Koni Dawuda a ɲaxanla Mikali yi a rakolon a a fala a xa, a naxa, “Xa i mi i yɛtɛ rakisi kɔɛni ito ra, xɔtɔnni i faxama nɛn.”

¹² A yi a ramini banxin foye soden na. Dawuda yi a gi. A a sɔlon na kii nin.

¹³ Na xanbi ra, Mikali yi suxurena nde tongo a a sa Dawuda a saden ma. A sii kidin sa a xun sade ra, a a sade dugin sa a ma.

¹⁴ Sɔli a xɛrane fa waxatin naxan yi Dawuda suxudeni, Mikali yi a fala e xa, a naxa, “A mi yalan.”

¹⁵ Sɔli mɔn yi e rasiga a firinden. A a fala e xa, a naxa, “ɛ fa a ra n xɔn a furema saden ma, alogo n xa a faxa.”

¹⁶ Xɛrane mɔn yi xɛtɛ, e fa suxuren to saden ma, siin kidin nan yi saden xunna ra.

¹⁷ Sɔli yi a fala Mikali xa, a naxa, “Nanfera i n yanfaxi na kiini, i yi n yaxun lu a siga?” Mikali yi Sɔli yabi, a naxa, “A a fala n xa nɛn, a naxa, ‘Tin n xa siga, hanma n ni i faxa.’ ”

¹⁸ Dawuda yi nɔ a giyɛ, a siga Samuyeli konni Rama yi. Sɔli naxan birin liga a ra a na yɛba a xa. Nayi, e birin yi siga e sa dɔxɔ Nayoti yi.

¹⁹ E yi a dɛntɛgɛ Sɔli xa a Dawuda Nayoti yi Rama dɛxɔn.

²⁰ Sɔli yi sofane rasiga a suxudeni. Koni, ne to nabi ganla nde li nabiya fala tiini, Samuyeli yi tixi e yɛɛ ra, Alaa Nii Sariɲanxin yi godo Sɔli a xɛrane ma, e fan yi nabiya falane ti fɔlɔ.

²¹ Na yi fala Sɔli xa, a sofa gbɛtɛye rasiga. Ne fan yi waliyiyaan fɔlɔ. A mɔn yi sofane xɛ a saxandeni, ne fan yi waliyiyaan fɔlɔ.

²² Dɔnxɛn na, Sɔli yɛtɛɛn yi siga Rama yi. A Seku ige ramaraden li, a maxɔdinna ti, a naxa, “Samuyeli nun Dawuda minɛn yi?” E a yabi, e naxa, “E Nayoti yi Rama dɛxɔn.”

²³ Sɔli yi siga Nayoti binni Rama yi. Koni, Alaa Nii Sariɲanxin yi fa a fan ma, Sɔli yi siga nabiya falane tiyɛ han a so Nayoti yi.

²⁴ A yi a dugine ba, a nabiya falane ti Samuyeli yɛtagi. A ragenla yi lu saxi yanyin nun kɔɛna ngaan na. Nanara, yamaan naxa, “Sɔli fan bata findi nabiin na ba?”

20

Yonatan nun Dawuda

¹ Dawuda yi keli Nayoti yi Rama dɛxɔn a sa Yonatan li. A a maxɔdin, a naxa, “N nanfe ligaxi hanma n haken mundun ligaxi, hanma n yulubin mundun tongoxi i baba ma? Nanfera a wama n faxa feni?”

² Yonatan yi a yabi, a naxa, “A makuya na ra! I mi faxama! N baba mi fefe ligama a mi naxan falama n xa singen. Nanfera a ito luxunɲɛ n ma? Na mi a ra!”

³ Dawuda yi a kɔlɔ, a naxa, “I baba a kolon ki faɲi, a n bata rafan i ma. A a mirima iki, a naxa, ‘Yonatan nama ito kolon, a a tɔrɔma nɛn.’ Koni n bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan yi, a luxi ndedi n faxa.”

⁴ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Naxan xɔli i ma n na lige i xa.”

⁵ Dawuda yi a yabi, a naxa, “Tila, Kike Nɛnɛn ɲaxaɲaxan na a ra. A yi daxa n xa dɔxɔ mangan fɛma nxu yi nxu dɛge nxu bode xɔn. Koni, a lu n

xa siga, n yi n luxun xεεn ma han tila buda jinbanna ra.

⁶ Xa i baba a kolon a n mi be, i yi a fala, i naxa, 'Dawuda n mayandixi nen a n xa tin a xa siga a taani Betεlemi yi, bayo jεεn saraxan nan sa bama a xabilan birin xa na yi.'

⁷ Xa a a fala, a naxa, 'Na lanxi,' nayi i ya walikεεn natangaxi. Koni xa a mone, i xa a kolon a a waxi n tɔrɔ feen nin.

⁸ I ya hinanna yita i ya walikεεn na, bayo i bata layiri xidi n xa Alatala yetagi. Xa n bata findi hake kanna ra, i tan yetεen xa n faxa. Nanfera i n xalima han i baba fema?"

⁹ Yonatan yi a yabi, a naxa, "Na mi lige mumε! Xa n yi la a ra a n baba bata a jεnige a xa i faxa, n na a falama nen i xa."

¹⁰ Dawuda yi a fala Yonatan xa, a naxa, "Nde n nakolonma xa i baba yabi jaxin so i yii?"

¹¹ Yonatan yi a fala, a naxa, "Fa be. En siga xεεn ma." E mini, e siga e bode xon.

¹² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N bata Alatala, Isirayilaa Ala findi n seren na, waxatini ito yi, tila buda n nan n baba kui feene kolonma nen. Xa i mon nafan a ma, n tan nan na falama i xa.

¹³ Koni xa n baba wama i tɔrɔ feni, Alatala xa tɔrɔya jaxin sa n ma xa n mi a fala i xa, n yi i rasiga bɔjε xunbenli. Alatala xa lu i xon alo a lu n baba xon kii naxan yi.

¹⁴ Koni i tan xa Alatalaa hinanna yita n na n siin birin yi, alogo n nama faxa.

¹⁵ I ya hinanna nama dan n bɔnsonna xa habadan, hali Alatala na i yaxune birin jan bɔxɔ xonna fari."

¹⁶ Nayi, Dawuda nun Yonatan yi layirin xidi, a naxa, "Alatala xa Dawuda gbeen jɔxɔ a yaxune ra."

¹⁷ Yonatan mon yi Dawuda rakɔb a xanuntenyana fe ra bayo a yi a xanuxi alo a yetεen niina.

¹⁸ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Tila, Kike Nenεn jaxaxaxan na a ra. E a kolonma nen a i mi be, bayo i dɔxɔdeni gelima nen.

¹⁹ Tila buda jinbanna ra, i sigama nen han i sa i luxun denaxan yi bode lɔxoni i yi n legeden Eseli gemεn fema.

²⁰ N xalimakuli saxan wolima nen gemεn dεxɔn alo n seen nan matinxinma.

²¹ N banxulanna nde rasigama nen, n yi a fala a xa, n naxa, 'Sa xalimakunle tongo.' Xa n na a fala a xa, n naxa, 'Xalimakunle i bun ma be binni, e tongo!' Nayi, i fa, amasɔtɔ bɔjε xunbenla i xa, fefe mi ligama i ra, n bata n kɔlɔ habadan Alatala yi.

²² Koni xa n na a fala banxulanna xa, n naxa, 'A mato, xalimakunle makuya pon,' nayi siga, bayo Alatala bata i rasiga.

²³ I nama jinan na feen xon de en naxan falaxi, Alatala nan seren na i tan nun n tan tagi han habadan!"

²⁴ Nayi, Dawuda yi siga a luxundeni burunna ra. Kike Nenεn jaxaxaxan yi a li, mangan yi dɔxɔ a dεgedeni

²⁵ alo mangan dari fena, a yi dɔxɔ gbɛden ma naxan xun xanbi soxi banxini, Yonatan yetagi. Abineri yi dɔxɔ a dεxɔn, koni Dawuda dɔxɔden yi gelixi.

²⁶ Na lɔxoni Sɔli mi sese fala, bayo a yi a miri, a naxa, "Dawuda mi nɔxi fe fata saripantareya fena nde ra. Saripantareyaan nan findε a ra."

²⁷ Koni na xɔtɔn bode, kiken xii firinden na, Dawuda dɔxɔden mon yi gelixi. Sɔli yi Yonatan maxɔdin, a naxa, "Nanfera Dawuda mi faxi a dεgedeni to nun xoro yi, Yese a dina?"

²⁸ Yonatan yi Sɔli yabi, a naxa, "Dawuda n mayandixi nen a xa siga Betεlemi yi.

²⁹ A a falaxi nen, a naxa, 'Yandi, a lu n xa siga, bayo n xabilan saraxa baani taani. N tada bata n xili na yi. Xa dε fanna nan en tagi, a lu n xa sa n tadane to.' Nanara, a mi faxi mangana a donse dondeni."

³⁰ Nayi, Sɔli bɔjεn yi te Yonatan xili ma. A yi a fala a xa, a naxa, "Dii kalaxi murutεxina! N na a kolon a i xɔyin nan Yese a dii xεmεn na! I yagima nen, i nga fan yi yagi naxan i barixi.

³¹ Amasotō fanni Yese a dii xemēni ito a nii ra, i ya fe mi sabate, i mōn mi nōe finde mangan na! Awa iki, i xa muxune xe, e xa sa fa a ra n xōn, amasotō a faxa daxin na a ra!”

³² Yonatan yi Sōli yabi, a naxa, “A xa faxa nanfera? A nanfe ligaxi?”

³³ Sōli yi a tanban woli a xili ma alogo a xa a faxa. Nayi, Yonatan yi a kolon, fa fala a baba yi wama Dawuda faxa feni.

³⁴ A xōlōxi gbeen yi keli tabanla ra, a mi donse don na kiken xii firindeni, bayo a yi sunuxi Dawudaa fe ra, a baba naxan nayarabi.

³⁵ Na xōtōn bode, Yonatan yi siga xēen ma e nun Dawuda lanxi denaxan ma. Banxulanna nde yi biraxi a fōxō ra.

³⁶ A yi a fala a xa, a naxa, “I i gi yēen na i xalimakunle malan n naxanye wolima.” Banxulanna yi siga a giye, Yonatan yi xalimakuli keden woli alogo a xa dangu banxulanna ra.

³⁷ Banxulanna to Yonatan ma xalimakunla biraden li, Yonatan yi sōnxō a xanbi ra, a naxa, “Xalimakunla mi makuya i ra ba?”

³⁸ A mōn yi sōnxō, a naxa, “I mafura! Siga, iki sa! I nama i yiti de!” Banxulanna yi xalimakunla tongo, a fa a kannā fēma.

³⁹ Banxulanna mi yi sese famuma, Yonatan nun Dawuda nan tun yi na famuma.

⁴⁰ Yonatan yi a yēngē so seene so banxulanna yii, a naxa, “Siga, e xali taani.”

⁴¹ Banxulanna keli xanbini na, Dawuda yi mini a luxundeni gēmen yiifari fōxōn ma. A yi a xinbi sin Yonatan yetagi dōxōna ma saxan, a yetagin yi lan bōxōn ma. E yi e bode sunbu, e wuga, katarabi Dawuda ma.

⁴² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Siga bōne xunbenli. A kolon, en bata en ma xōyiyaan nakōlō Alatala xinli, en yi a fala, ‘Alatala nan serin na, i tan nun n tan tagi e nun n bōnsōnna nun i bōnsōnna tagi habadan!’ ”

21

¹ Dawuda yi keli a siga, Yonatan yi

xete taani.

Dawudayi a gi

² Dawuda yi siga Nobi yi saraxarali Aximeleki konni. Aximeleki yi fa xuruxurunne gaxuni a ralandeni, a naxa, “Nanfera i keden na a ra? Nanfera muxē mi faxi i matideni?”

³ Dawuda yi saraxarali Aximeleki yabi, a naxa, “Mangan yamarin fixi n ma nen, a naxa, ‘Muxu yo nama feni ito kolon e nun n xeraan naxan soxi i yii.’ Nanara, n yi a fala n sigati bonne xa, a e xa naralan n na yire gbete yi.

⁴ Awa, nanse i yii be? Buru suulun so n yii hanma i nōe naxan gbete sote.”

⁵ Saraxaraliin yi Dawuda yabi, a naxa, “Buru gbete mi n yii, koni buru ralixin be. Anu a mi nōe donne xa i ya muxune mi e yete suxi waxati danguxini ito yi, e mi e maso naxanle ra.”

⁶ Dawuda yi a yabi, a naxa, “Ōn yati, nxu danxin na a ra naxanle ma alo n darixi a ligē kii naxan yi n na siga yēngēni. N fōxōrabirane yēngē so seene rasarihanxin na a ra, hali nxu mi Alaa wanla ra. To daxin sarihan dangu na ra pon!”

⁷ Nayi, saraxaraliin yi buru ralixine so Dawuda yii. Amasotō gbete mi yi na fō Buru Rasarihanxin naxan bata yi ferihen Alatala yetagi a batu banxini, a yi masara buru nenēn na.

⁸ Na lōxōni, Sōli a yēxēē kantanne kuntigin naxan yi xili Dowegi Edōn kaana, na yi na yi Alatalaa wanla ra.

⁹ Dawuda mōn yi a fala Aximeleki xa, a naxa, “Tanba mi i yii be hanma silanfanna? Bayo mangana xerayaan yi mafuraxi han, n mi nōxi waxati sote n yi n ma silanfanna tongo hanma yēngē so se gbete.”

¹⁰ Saraxaraliin yi a yabi, a naxa, “Goliyati a silanfanna be, i Filisiti sofaan naxan faxa Ela lanbanni. A saxi saraxarali domain xanbi ra, a mafilinxi dugina nde yi. A tongo xa i wama a xōn, na kedenna nan nxu yii be.” Dawuda yi a yabi, a naxa, “A nōxōn mi na. A so n yii.”

Dawuda Gati taani

¹¹ Na lɔxɔni, Dawuda yi a gi Sɔli ma. A siga Akisi konni, Gati mangana.

¹² Koni Akisi a walikene yi a fala a xa, e naxa, “Yamanan mangan Dawuda xa mi ito ra ba? Naxanle mi yi sigin sama ito xan xili xunna ba, e yi e bodon? E naxa, ‘Sɔli bata muxu wuli keden faxa, Dawuda tan wuli fu?’ ”

¹³ Dawuda yi falan ne sa a bɔɲeni, a gaxu gbeen ti Akisi yee ra Gati mangana.

¹⁴ A yi a yete findi fatɔɔn na e yetagi. A yi e taani waxatin naxan yi, a yi fatɔyaan nan maligama, a sebenle ti deene ma, a a de igen namini a de xabene yi.

¹⁵ Akisi yi a fala a walikene xa, a naxa, “E a mato! Xemeni ito xunna mi dɔxi! Nanfera e faxi a ra n fema?”

¹⁶ Daxune nan dasaxi n ma ba, e to faxi ito ra n fema, a yi n findi a daxuya sereyaan na? A mi soma n konni de!”

22

Dawuda yi so Adulan faranna ra

¹ Dawuda yi keli Gati yi, a sa a luxun Adulan faranna ra. A tadane nun a babaa denbayaan to na me, e siga a fɔxɔ ra na yi.

² Muxun naxanye tɔrɔxi, hanma donla naxanye ma, hanma naxanye murutɔxi, ne birin yi e malan a fema a findi e yeratiin na. Na ma, xeme keme naanin ɲɔxɔndɔn yi lu a fɔxɔ ra.

³ Dawuda yi keli, a siga Misipe taani, Moyaba yi. A yi a fala Moyaba mangan xa, a naxa, “Tin n baba nun nga xa fa dɔxɔ i konni, han n yi a kolon Ala naxan ligama n na.”

⁴ Dawuda yi e xali Moyaba mangan konni, e lu na fanni Dawuda yi faran makantanxin na waxatin naxan yi.

⁵ Lɔxɔna nde Nabi Gadi yi a fala Dawuda xa, a naxa, “I nama lu faran makantanxin na. Siga Yuda yamanani.” Nayi, Dawuda yi keli, a siga Xereti fɔtɔnni.

Sɔli yi Nobi saraxaraline faxa

⁶ Sɔli yi Dawuda nun a fɔxɔrabirane fe xibarun me. Sɔli yi dɔxi tamaro wudi binla bun ma, Gibeya yi geyaan

fari. A tanban yi suxi a yii, a kuntigine birin yi tixi a fema.

⁷ Sɔli yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati, e tan Bunyamin kaane! Yese a dii xemen xene nun manpa bili nakone soe e yii ba? A e birin finde muxu wuli keden kuntigin na hanma muxu keme kuntigin na ba?”

⁸ Awa, nanfera e birin n mayanfama? Muxu yo mi n nakolonma a n ma dii nun Dawuda bata layiri xidi, Yese a diina. E tan sese mi kontɔfilixi n ma fera? E mi n nakolonɲe fa fala n ma diin bata n ma walikenen nadin n xili ma, a xa n legeden yanfani, alo a ligama kii naxan yi to?”

⁹ Koni, Dowegi Edon kaan naxan yi Sɔli a kuntigine ye, na yi a fala, a naxa, “N Yese a dii xemen to nen fe Nobi yi, Aximeleki fema, Axituba a dii xemena.”

¹⁰ Aximeleki Alatala maxɔdin a xa nen, a fandane so a yii e nun sofaan Goliyati Filisiti kaana silanfanna.”

¹¹ Mangan yi muxune rasiga saraxaralina Aximeleki tongodeni Axitubaa diina, e nun a fafe xabilan birin. Ne nan yi saraxaraline ra Nobi yi. E birin yi fa mangan fema.

¹² Sɔli yi a fala, a naxa, “I tuli mati, Axitubaa dii xemena.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n kannna.”

¹³ Sɔli yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera e yanfan soxi n ma, e nun Yese a dii xemena? I donseen so nen a yii e nun silanfanna, i yi Ala maxɔdin a xa, alogo a xa keli n xili ma, a n legeden yanfani alo a ligama kii naxan yi to.”

¹⁴ Aximeleki yi mangan yabi, a naxa, “Koni, nde i ya walikene ye naxan lannayaan nabama alo Dawuda, mangan bitanna, mangan kantan tiine kuntigina, e nun muxu binyena mangana a banxini?”

¹⁵ A singen mi yi na ra n xa Ala maxɔdin a xa. A makuya na ra! Mangan nama n tan i ya walikenen kansun hanma n baba xabilan muxuna nde, bayo n tan i ya walikenen mi fefe kolon feni ito kui mume!”

¹⁶ Mangan yi a fala, a naxa, “I faxama nen yati, Aximeleki, e nun e fafe xabilan birin.”

¹⁷ Mangan yi a kantan tiine yamari, naxanye yi tixi a fema, a naxa, “E Alatalaa saraxaraline faxa, bayo ne fan Dawuda nan malima. E a kolon nen a Dawuda bata a gi, koni e mi n nakolon.” Koni Səli a walike yo mi tin a yiin dinne Alatalaa saraxaraline ra, a e faxa.

¹⁸ Nayi, mangan yi Dowegi Edon kaan yamari, a naxa, “I tan xa sa saraxaralini itoe faxa.” Dowegi yi a maso, a yi e faxa. Na ləxəni, a yi muxu tonge solomasexe e nun suulun faxa naxanye lan e xa saraxarali domaan so.

¹⁹ Səli mən yi fu saraxaraline taan ma, Nobi. A yi yihadin sa xemene nun jaxanle nun diidine nun dii jərene fari e nun jingene nun sofanle nun yexene birin.

²⁰ Abiyatari, Aximeleki a dii xemena, Axituba mamandenna, na yi mini. A a gi siga Dawuda fema.

²¹ A yi a fala Dawuda xa a Səli bata Alatalaa saraxaraline faxa.

²² Dawuda yi a fala Abiyatari xa, a naxa, “Na ləxəni, n to Dowegi Edon kaan to na yi, n yi a kolon a a mi yi taganne Səli rakolonne a i fafe n malixi. Nayi, n tan nan findixi i baba xabilan birin faxan sabun na!

²³ Lu n fema be, i nama gaxu sese ra, bayo naxan wama i niin xən, na n fan gbeen xən. I rakantanma nen n fema.”

23

Dawuda yi Keyila taan nakisi

¹ Muxune yi a fala Dawuda xa, e naxa, “Filisitine bata Keyila taan yenge, e maale muɲama lonne ma.”

² Dawuda yi Alatala maxədin, a naxa, “N xa siga Filisitini itoe yengedeni ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, i Filisitine noma nen, i yi Keyila rakisi.”

³ Dawuda fəxərabirane yi a fala a xa, e naxa, “A mato, gaxuna nxu yi be Yuda yi. Xa en siga Keyila yi Filisitine ganle yengedeni, a jaxuma ayi nen!”

⁴ Dawuda mən yi Alatala maxədin. Alatala yi a yabi, a naxa, “Keli, i siga

Keyila yi, bayo n Filisitine soma nen i yii.”

⁵ Nayi, Dawuda nun a fəxərabirane yi siga Keyila yi, e sa Filisitine yenge. E yi e xuruseene tongo, a kala gbeen sa Filisitine fari. Na kiini, Dawuda yi Keyila kaane rakisi.

⁶ Abiyatari Aximeleki a dii xemən fa waxatini Dawuda fema Keyila yi, a fa nen saraxarali domaan na Ala maxədin sena.

Səli yi bira Dawuda fəxə ra

⁷ Səli yi rakolon Dawuda fa feen ma Keyila yi, a yi a fala, a naxa, “Ala bata a so n yii, bayo a bata fa so taana nde yi yinna soxi naxan ma, naxan so deene balanxi wuren na.”

⁸ Səli yi ganla birin xili yengeni alogo e xa siga Keyila yi, e Dawuda nun a fəxərabirane rabilin.

⁹ Dawuda to a kolon a Səli bata kəte jaxini tən a xili ma, a yi yamarin fi saraxarali Abiyatari ma, a a xa fa saraxarali domaan na alogo Ala xa maxədin.

¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala, n bata a me a Səli a yitənma, a xa fa Keyila taan kaladeni n tan ma fe ra.

¹¹ Keyila muxune n soe Səli yii ba? Səli fama nen taan kaladeni alo n na a mexi kii naxan yi ba? Alatala, Isirayilaa Ala, yandi, n yabi.” Alatala yi a yabi, a naxa, “A fama nen.”

¹² Dawuda mən yi a fala, a naxa, “Keyila muxune nxu nun n fəxərabirane soma nen Səli yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “On, e a ligama nen.”

¹³ Nayi, Dawuda nun a fəxərabirane yi keli Keyila yi, muxu keme sennin jəxəndən. E yi siga e xun xən. Səli to a me a Dawuda bata a gi taani, a mi fa siga.

¹⁴ Dawuda yi sa dəxə Sifi tonbonna geyaan yire makantanxine yi. Ye yo ye, Səli yi a fenma nen tun, koni Ala mi tin a soe a yii.

¹⁵ Dawuda yi a toxi yati a Səli yi sigama yengeni alogo a xa a faxa, koni a lu Xoresa, Sifi tonbonni.

16 Nayi, Yonatan Səli a dii xemen yi siga Dawuda fəma Xoresa yi a a mali a xa fangan sətə Ala yi.

17 A yi a fala, a naxa, "I nama gaxu sese ra, n baba Səli mi nə sətəma i suxu feen ma. I tan nan findima mangan na Isirayila yi, n tan yi findi i bundəxən na. N baba yetəna a kolon."

18 E birin yi layirin xidi Alatala yetagi. Dawuda yi lu Xoresa yi, Yonatan yi xete a konni.

19 Sifi kaane yi keli, e sa Səli li Gibeya yi, e yi a fala a xa, e naxa, "I mi a kolon a Dawuda luxunxi nxu konni yire makantanxine yi, Xoresa yi, Xakila geyaan fari, Yesimon yiifari fəxəni?"

20 Nayi, fa nxu konni mangana, amasətə i rafanna nan na ra. Nxu a soe mangan yii."

21 Səli yi a fala, a naxa, "Alatala xa e baraka, e to kininkininxi n ma.

22 Iki e mən xa siga fe yitəndeni, e a fe xibarune kolon. E yi a kolon a darixi sigə kiraan naxanye xən e nun muxun naxanye a toxi na yi. Bayo n bata a mē fa fala a kəta.

23 E a luxundene birin nakərəsi a darixi sigə dənaxan yi. E mən yi fa xibaru kənden na n xən. En birin sigə. Xa a yamanani, n na a feɲe Yuda xabilane birin yi."

24 Sifi muxune yi keli e xete e konni Səli ye ra. Na waxatini Dawuda nun a fəxərabirane yi Mayon tonbonni, Araba yamanani, Yesimon yiifari fəxəni.

25 Səli nun a sofane yi siga Dawuda fendeni. Dawuda to a mē, a yi siga gəme yireni, a sa dəxə Mayon tonbonni. Səli to na mē, a bira Dawuda fəxə ra Mayon tonbonni.

26 Səli yi sigama geyaan fəxə kedenni, Dawuda nun a fəxərabirane yi fəxə kedenni. Dawuda yi a gima a xa keli Səli bun ma. Səli nun a sofane yi kataxi Dawuda nun a fəxərabirane rabilinden alogo e xa e suxu.

27 Koni xera keden yi fa a fala Səli xa, a naxa, "Fa mafuren! Filisitine bata so bəxəni."

28 Səli yi xete Dawuda fəxə ra, a siga Filisitine ralandeni. Nanara, menna

yi xili sa, "Mayitaxun Gəmena."

24

Dawuda yi tondi Səli faxe

1 Dawuda yi keli na yamanani, a sa dəxə marakantan yirene yi En-Gedi yamanani.

2 Səli xete waxatin naxan yi sa keli Filisitine fəxə ra, e yi a fala a xa, e naxa, "Dawuda En-Gedi tonbonni."

3 Səli yi sofa yəbaxin wuli saxan tongo Isirayila ganla ye, a siga Dawuda nun a fəxərabirane fendeni, Sii Kətə Gəmene dəxən.

4 A yi danguma ye xee kulana ndee dəxən ma, a yi faranna nde to na yi. Səli yi so taa fanna ma menni. Koni Dawuda nun a fəxərabirane yi luxunxi na faranna kui pon!

5 Dawudaa muxune yi a fala, e naxa, "Waxati falaxin ni ito ra Alatala xən, a to a fala i xa, a naxa, 'N ni i yaxun soma nən i yii, i yi i waxən feen liga a ra.' " Nayi, Dawuda yi a maso Səli ra dəjin! A yi a domain lenben xaba a ra.

6 Koni a to na liga, a yi nimisa han! Amasətə, a bata yi Səli a doma lenben xaba a ra.

7 A yi a fala a fəxərabirane xa, a naxa, "Alatala xa n natanga na fe sifan ligadeni n kanna ra, Alatalaa muxu sugandixina. N mi n yiin dinje a ra amasətə Alatala nan a sugandixi mangan na."

8 Nayi, Dawuda yi a fəxərabirane maxadi alogo e nama Səli suxu. Səli yi mini faranna ra, a kiraan suxu.

9 Na xanbi ra, Dawuda yi keli a mini faranna ra. A yi lu sən xəe Səli fəxə ra, a naxa, "Mangana, n kanna!" Səli to a xanbi rato, Dawuda yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan bəxən ma.

10 Dawuda yi a fala Səli xa, a naxa, "Nanfera i tuli matima muxune ra naxanye a falama a n wama i tərə feni?"

11 I bata a to i ye ene ra a Alatala bata yi i so n yii to faranna ra. Ndee a fala nən a n xa i faxa, koni n yi dija i ma, n yi a fala, n naxa, 'N mi n yiini tema

n kanna xili ma, amasotō Alatala nan a sugandixi.’

¹² I yeen ti, baba, i ya doma lenben mato n yii. N bata i ya doma lenben xaba, koni n mi i faxaxi. A kolon, i la a ra, n sōnna mi a ra, murute mi n yi. N mi hake ligaxi i ra. Koni i tan n niin fōxō ra, alogo i xa n faxa.

¹³ Alatala xa kitin sa en tagi, Alatala xa n gbeen pōxō i ra, koni n tan mi n yiin dinma i ra.

¹⁴ Sandan naxa, ‘Naxun kelima paxulane nan ma.’ Nanara, n tan mi fe paxin ligama i tan na.

¹⁵ Isirayila mangan kelixi nde xili ma? I biraxi nde fōxō ra? Bare faxaxin ba? N tan luxi i tan ye ra yi nen alo dowena.

¹⁶ Alatala xa findi en ma kitin saan na, a kitin bolon i tan nun n tan tagi. A xa n mato, a yi n xun mayenge, a findi n ma kitisaan na, a n ba i yii.”

¹⁷ Dawuda yelin falan tiye waxatin naxan yi, Sōli yi maxōdinna ti, “I tan nan yati xui ito ra ba, n ma dii Dawuda?” Sōli yi a xuini te a wuga.

¹⁸ A yi a fala Dawuda xa, a naxa, “I tinxin dangu n na, amasotō i bata fe fajin liga n xa, n tan bata i tōrō.

¹⁹ I bata fanna yita n na to, i naxan ligaxi n xa. Bayo Alatala bata yi n so i yii koni i mi n faxa.

²⁰ Xa muxuna nde a yaxun li, a tinje a yi siga bōje xunbenli ba? Alatala xa i saren fi i naxan ligaxi n xa to.

²¹ Iki, n na a kolon i mangayaan sōtōma nen, Isirayila bōxōn birin yi lu i yii.

²² Awa, i kōlō n xa Alatala yi fa fala n na faxa, i mi n yixetene faxe. I nama n xinla ba n xabilan muxune ye.”

²³ Dawuda yi a kōlō Sōli xa. Sōli mōn yi xete a konni, koni Dawuda nun a fōxōrabirane yi te marakantan yireni.

25

Nabali yi tondi Dawuda maliye

¹ Samuyeli yi faxa, Isirayila birin yi e malan a wugadeni. E a maluxun a dōxōdeni Rama yi. Na xanbi ra, Dawuda yi siga Paran tonbonni.

² Nafulu kan gbeena nde yi Mayon taani naxan yi walima Karemele yi. Yexee wuli keden e nun sii wuli keden yi a yii, a yi ne nan xabene maxabama Karemele yi.

³ Na xemen yi xili Nabali, a paxanla xili Abigayili. Na paxanla xaxinla yi fan, a yi tofan, koni a xemen yi ye xōdōxō, a paxu. A yi Kalebi bōnsōnna nin.

⁴ Dawuda yi a me tonbonni a Nabali a yexee xaben maxabama.

⁵ A yi banxulan fu rasiga a ma, a a fala ne xa, a naxa, “E siga Nabali fema Karemele yi. E a xōntōn n xa,

⁶ ε yi ito fala a xa, ε naxa, ‘Ala xa herin fi i ma. Ala xa herin fi i ya denbayaan ma. Ala xa herin lu i yii seene birin yi!

⁷ Dawuda bata a me a yexee xabe maxabane i konni. E nun i ya xuruse rabane waxatin naxan birin tixi Karemele yi nxu fema, nxu mi sese paxi liga e ra, e sese mi lōxi ayi.

⁸ I nōe i ya walikene maxōdinje, e a fale i xa. Nanara, Dawuda i maxandima, a naxa, “I ya fanna yita n ma banxulanne ra, amasotō nxu faxi sali lōxōn nan ma fe ra.” Nayi, n bata i maxandi, nxu tan, i ya walikene ki e nun i ya dii Dawuda, i nōe naxan sōte.’ ”

⁹ Dawuda fōxōrabirane to so, e yi na falane yeba Nabali xa Dawuda xili xunna. Na xanbi ra, e yi e dundu.

¹⁰ Koni Nabali yi Dawuda a walikene yabi, a naxa, “Nde Dawuda ra? Nde Yese a diin na? Konyi wuyaxi na to naxanye e gima e kanne konna ma.

¹¹ Nanfera n tan n ma burun nun n ma igen nun suben tonge, n naxan nafalaxi n ma yexee xabe maxabane xa, n yi a so muxune yii n yeteen mi naxanye kelide kolon?”

¹² Dawuda fōxōrabirane yi xete. E to so, e fa Nabali a falane birin dentege.

¹³ Nayi, Dawuda yi a fala a fōxōrabirane xa, a naxa, “Birin xa a silanfanna singan a tagi xidin na.” E birin yi silanfanna xidi e tagi. Dawuda fan yi a gbeen tongo. Xeme

keme naanin joxon yi te a foxo ra. Keme firin yi lu goronne fema.

14 Nabali a walike keden yi fa a fala Abigayili xa, a kannna a jaxanla, a naxa, “Dawuda bata xerane rasiga nxu kannna xontondeni sa keli tonbonni koni a e makonbixi nen ki faji!

15 Anu, muxuni itoe fan nen nxu ra ki faji, e mi fe jaxi yo liga nxu ra. Nxu waxatin naxan birin naba e dexon ma burunna ra, nxo sese mi lo ayi.

16 Nxu waxatin naxan birin naba e fema xuruse rabadeni, e nxu kantan nen alo sansanna koe nun yanyin na.

17 Awa iki, i miri ki faji i lan i xa naxan liga, bayo toron nan nagidixi en kannna ma e nun a denbayana ngaan ma. Fuyantenna na a ra, falan mi fa noe tiye a xa.”

18 Abigayili yi a mafura, a buru keme firin tongo e nun manpa kundi firin, yexee yitoxin suulun, se kese gilinxi ligaseen ye suulun, bogise xare xonna ligaseen ye keme e nun xode bogi xaren ligaseen ye keme firin. A yi e rate sofanle fari.

19 A yi a fala a walikene xa, a naxa, “E dangu n yee ra, n xa bira e foxo ra.” Koni, a mi sese fala a xemen Nabali xa.

20 A yi dxi a sofanla fari, a godoma geyana nde lanbanni, Dawuda nun a foxorabirane yi fa a mabinni, a yi naralan e ra.

21 Dawuda bata yi a fala, a naxa, “N bata xemeni ito yii seene kantan tonbonni fufafu! Sese mi lxi ayi, koni a bata n ma wali fajin saren fi a jaxin na.

22 Nayi, benun tila xotanni xa n Nabali a banxulanna nde lu a konni, Ala xa toro gbeen nagidi n ma!”

23 Abigayili to Dawuda to, a godo a sofanla fari mafuren, a a xinbi sin Dawuda yetagi, a yetagin yi lan boxon ma.

24 A yi lu a san bun ma, a naxa, “Hakeni ito goronna xa lu n tan nan xun ma n kannna, n keden pe! Yandi tin, n xa falan ti i xa! A rame n naxan falama.

25 N kannna, i nama Nabali fuyantenna rame. A luxi alo a xinla, a xili

bunna neen ‘Komona,’ seen nan soxi ayi. Koni, n tan i ya walikena, n mi banxulanne to n kannna naxanye rafa.

26 Iki, n kannna, n bata n klo habadan Alatala yi e nun i fan niini, Alatala nan i ratangaxi gbalon ma, alogo i nama faxan ti, i yi i yete gbeen joxo. Ala xa i yaxune birin liga alo Nabali e nun muxun naxanye birin waxi i toro feni, n kannna.

27 Tin n ma finmaseene ra n faxi naxanye ra n kannna xa, e xa yitaxun i foxorabirane ra.

28 N bata i mayandi, dija n ma fe kalaxine ma. N na a kolon a Alatala mangayaan fima nen i ya denbayaan ma, bayo n kannna Alatala a yengene soma. Jaxun nama taran i tan yi i siin birin yi.

29 Adamadina nde bata keli i sagatandeni, a xa i faxa, koni Alatala, i ya Ala i kantanma nen, a i lu kende muxune ye. Koni a yaxune niin nawolima ayi nen pon, alo a na a woli lantanna ra.

30 Alatala na a fala fajine birin nakamali a naxanye tixi n kannna xa, a i findima nen Isirayila yeeratiin na.

31 Na waxatini n kannna nama nimisa, a toro a boroni, bayo a bata faxan ti fuyanni, a a yete gbeen joxo. Alatala na a fanna yita n kannna ra, a walike jaxanla a fe xa rabira a ma.”

32 Dawuda yi a fala Abigayili xa, a naxa, “N barikan birama Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan i rafaxi to n nalandeni.

33 N bata i fan ma xaxilimayaan matoxo, n duba i xa. Bayo i tan nan n natanga faxa tiin ma, n mi n yete gbeen joxo.

34 Koni, n bata n klo habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan n natangaxi fe jaxin liga feen ma, xa i mi yi fa n nalandeni nun, benun tila xotanni Nabali a banxulanna keden mi yi luyee a nii ra.”

35 Abigayili fa naxanye ra Dawuda yi tin ne ra, a a fala a xa, a naxa, “Xete i konni bore xunbenli. A mato, n bata i xuiin name, n yi i ya falan nasuxu.”

36 Abigayili Nabali feman li waxatin naxan yi, a yi jaxajaxan

nabama a banxini alo mangane a rabama kii naxan yi. Nabali yi sɛwaxi, a xunna kelixi dɔlɔn na han! Nanara, a mi sese fala a xa han xɔtɔnni.

³⁷ Koni xɔtɔnni, Nabali xunna to dɔxɔ, a ɲaxanla yi a fala a xa naxan danguxi. Nabali bɔɲɛn yi din a fatin yi faxa a ma.

³⁸ Xii fu ɲɔxɔn to dangu, Alatala yi Nabali bɔnbɔ a yi faxa.

³⁹ Dawuda yi a mɛ a Nabali bata faxa, a yi a fala, a naxa, “N barikan birama Alatala xa naxan n xun mayengɛxi marayarabini Nabali naxan sa n fari. A bata a walikɛɛn natanga ɲaxun ma, a Nabali a ɲaxun naxɛtɛ a yɛtɛ ma.” Dawuda yi xɛraan nasiga Abigayili ma, a a xa findi a ɲaxanla ra.

⁴⁰ Dawudaa walikɛne to Karemele li, e a fala Abigayili xa, e naxa, “Dawuda nan nxu rafaxi i fendeni alogo i xa findi a ɲaxanla ra.”

⁴¹ Abigayili yi a xinbi sin e yɛtagi, a yɛtagin yi lan bɔxɔn ma, a naxa, “N tan ni i ra i ya konyi ɲaxanla, n yitɔnxi findideni i ya walikɛɛn na, n yi i ya walikɛne sanna maxa.”

⁴² Abigayili yi keli mafurɛn, a te sofanla nde fari, sungutun suulun yi biraxi a fɔxɔ ra, e nun Dawudaa xɛrane yi siga, a findi a ɲaxanla ra.

⁴³ Dawuda bata yi Axinowami, Yɛsɛreli kaan fan tongo e birin yi findi a ɲaxanle ra.

⁴⁴ Koni, Dawudaa ɲaxalan singen tan, Mikali, Sɔli a dii tɛmɛna, a baba bata yi a fi futun na Paliti ma, Layisi Galin kaana a dii xɛmɛna.

26

Dawuda mɔn yi Sɔli niin natanga

¹ Sifi kaane yi siga Sɔli fɛma Gibeya yi, e a fala a xa, e naxa, “Dawuda luxunxi Xakila geyaan fari, Yesimon yɛtagi.”

² Sɔli yi kiraan suxu siga Sifi tonbonni alogo a xa Dawuda fen e nun Isirayila sofa yɛbaxi wuli saxan.

³ A yi a gali malandeni tɔn kiraan dɛxɔn Xakila geyaan fari, Yesimon

yɛtagi. Dawuda yi dɔxi tonbonni. A to a kolon a Sɔli bata fa a fɔxɔ ra,

⁴ a yi tegerenne rasiga alogo e xa Sɔli a feene rakɔrɔsi. Ne yi a kolon a Sɔli bata so.

⁵ Nayi, Dawuda yi keli, a siga Sɔli a gali malandeni. A yi a to Sɔli yi saxi dɛnaxan yi, e nun Abineri, Neri a dii xɛmɛna, a gali xunna. Sɔli yi xima gali malanden tagini, ganla yi a rabilinni.

⁶ Dawuda yi maxɔdinna ti, a a fala Xiti kaana Aximeleki nun Abisayi, Seruyaa dii xɛmɛna, Yowaba tada xa, a naxa, “Nde fɛ n fɔxɔ ra han Sɔli a gali malandeni?” Abisayi yi a yabi, a naxa, “N tan fɛ i fɔxɔ ra.”

⁷ Kɔɛɛn na, Dawuda nun Abisayi yi siga gali malandeni. E yi Sɔli li saxi, a xima, a tanban sɔtixi bɔxɔni a xun sade ra. Abineri nun sofane yi xima a rabilinni.

⁸ Abisayi yi a fala Dawuda xa, a naxa, “To, Ala bata i yaxun so i yii. A lu n xa a sɔxɔn, n na a rakankan bɔxɔni n ma tanban yɛ keden peen na. N mi sinɲɛ firin.”

⁹ Koni Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, “I nama a faxa. Nde nɔɛ Alatalaa muxu sugandixin faxɛ, a mi yulubi tongo?”

¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi. Alatala yɛtɛɛn nan a faxama, a siimayaan yi dan, a faxa na kiini hanma a a faxa yengɛni.

¹¹ Koni Alatala xa n natanga a muxu sugandixin faxa feen ma. A tanban gbansanna tongo a xun sade ra e nun min ige sa sena. En siga.”

¹² Dawuda yi tanban nun ige sa seen tongo Sɔli xun sade ra, e siga. Muxu yo mi a to, hanma a fena nde kolon. Muxu yo mi xulun, birin yi xima, bayo Alatala bata yi xixɔli gbeen nagodo e ma.

¹³ Dawuda yi dangu bode fɔxɔn na, a ti geya xuntagi yire makuyeni, e tagi kuya ki fajɲi.

¹⁴ Dawuda yi ganla nun Abineri xili, Neri a diina, a naxa, “Abineri, i mi n yabɛ ba?” Abineri yi yabin ti,

a naxa, “Nde i tan na, i tan naxan sɔnxɔma mangan xilideni?”

¹⁵ Dawuda yi a fala Abineri xa, a naxa, “Xεmε mi i ra ba? I ɲɔxɔn mi na Isirayila yi. Nayi, nanfera i mi mangan kantanma, i kanna? Muxuna nde bata fa mangan faxadeni, i kanna.

¹⁶ I naxan ligaxi ito ra a mi fan. N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, i lan i xa faxes, ε to mi ε kanna kantanxi, Alatalaa muxu sugandixina. A mato iki, mangana a tanban nun a ige sa seen minen yi, naxanye yi a xun sade ra?”

¹⁷ Sɔli yi Dawuda xuiin kolon, a yi a fala, a naxa, “Dawuda, n ma diina, n ni i tan nan xui mεma ba?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “N tan nan yati a ra mangana, n kanna.

¹⁸ Nanfera n kanna biraxi a walikεεn fɔxɔ ra? N nanse ligaxi, fe ɲaxin mundun n kεwanle yi?

¹⁹ Mangana, n kanna, yandi i ya walikεna a falane ramε. Xa Alatala nan i radinma n xili ma, a xa tin saraxan na. Koni xa muxune na a ra, e xa danga Alatala yetagi, bayo e n kedima to, e n masiga Alatalaa bɔxɔn na, e naxa, ‘Sa ala xɔɲene batu.’

²⁰ Koni n tan, n mi waxi faxes feni yireni naxan makuya Alatala batuden na. Isirayila mangan bata siga yengeni bɔxɔ yi kunla dɔrɔnna a fe ra, alo ganban fenɲe kii naxan yi burrunna ra.”

²¹ Sɔli yi a fala, a naxa, “N bata yulubin tongo. N ma dii Dawuda, i mɔn xa xεtε. N mi fa fe ɲaxin ligama i ra, bayo i n niin natanga to. N bata a liga alo xaxilitarena yati! N bata tantan gbeen ti.”

²² Dawuda yi yabin ti, a naxa, “Mangana a tanban ni i ra. I ya banxulanna keden xa fa a tongo.

²³ Alatala muxun birin ma tinxinyaan nun tɔgɔndiyaan saren fima. To, Alatala i so nεn n yii, koni n mi tin Alatalaa muxu sugandixin faxes feen ma.

²⁴ Bayo to, n bata i niin yate, Alatala xa n niin yate, a n xunba tɔrɔn birin ma.”

²⁵ Sɔli yi a fala Dawuda xa, a naxa,

“Ala xa i baraka, n ma dii Dawuda. I fe gbeene ligama nεn, i nɔɔn sɔtɔma nεn yati!” Dawuda yi siga a danna, Sɔli fan yi xεtε a konni.

27

Dawuda yi dɔxɔ Filisitine konni

¹ Dawuda yi a miri, a naxa, “Lɔxɔna nde Sɔli n faxama nεn. A lan n xa n gi, n siga Filisitine yamanani. Nayi, Sɔli mi n sagatanɲε Isirayila bɔxɔn birin yi, n mɔn yi n ba a yii.”

² Dawuda yi keli, e nun a fɔxɔrabira kεmε senninna, a siga Akisi konni, Mawoki a dii xεmεna, Gati mangana.

³ E birin yi dɔxɔ Gati yi, Akisi fεma. Birin nun a denbayaan nan yi a ra. Dawudaa ɲaxalan firinne fan yi a fεma, Axinowami Yesεreli kaana, e nun Abigayili, Karemele kaana, Nabali a kaɲa gilεna.

⁴ Sɔli to a mε a Dawuda bata sa a gi Gati yi, a yi ba fenɲε.

⁵ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, “Xa n nafan i ma, yirena nde xa so n yii banxidεna nde ra, n dɔxε denaxan yi. Amasɔtɔ nanfera i ya walikεεn dɔxε i fεma manga taani?”

⁶ Na bɔxɔn yeteni, Akisi yi Sikilaga so a yii. Nanara, han to Sikilaga findixi Yuda mangane gbeen na.

⁷ Dawuda yi lu Filisitine yamanani ɲεε keden kike naanin.

⁸ Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi yengen nakeli Gesuri kaane xili ma, e nun Giriisi kaane nun Amalεkine. Amasɔtɔ, ne siyane yi dɔxi na bɔxɔni Suru binni siga han Misiran yi xabu waxati xunkuye.

⁹ Dawuda yi fuma na yamanana nde ma nεn, ɲaxanla nun xεmεna, a mi sese lu a nii ra. A yi yεxεεne nun ɲingene nun sofanle nun ɲɔgɔmεne nun dugine tongoma, a mɔn yi xεtε Akisi fεma.

¹⁰ Akisi yi a maxɔdinma, a naxa, “E yengen nakelixi nde xili ma to?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “Yuda bɔxɔn yiifari fɔxɔn xili ma” hanma “Yerameeline bɔxɔn yiifari fɔxɔn xili ma,” hanma “Kenine bɔxɔn yiifari fɔxɔn xili ma.”

11 Xεμεν nun naxanla, Dawuda mi yi sese luma a nii ra, naxan nœ fe Gati yi, bayo a yi a mirixi, a naxa, “E nœ feene fale nxu xili ma nen, e a fale, ‘Dawuda a liga ikiini.’ ” A yi a ligama na kii nin a waxatin naxan birin ti Filisitine yamanani.

12 Nanara, Akisi yi laxi Dawuda ra han! Bayo a yi a mirixi nen, a naxa, “Dawuda bata Isirayila kaane raxɔb han! Nayi, a findima nen n ma walikεen na habadan!”

28

Sɔli nun yiimatona

1 Na waxatini, Filisitine yi e sofane malan a findi gali kedenna ra siga Isirayila yengedeni. Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, “A kolon ki fajni a ε nun i fɔxɔrabirane luma nen n ma ganla ye.”

2 Dawuda yi Akisi yabi, a naxa, “Nayi, i yetena a toma nen i ya walike naxan ligama.” Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Nayi, n na i tongoma nen n yetεen kantan muxun na n siin birin yi.”

3 Samuyeli bata yi faxa, Isirayila birin bata yi a saya feene liga, e yi a maluxun a taani Rama yi. Sɔli bata yi koron bɔnbɔne nun yiimatone kedi yamanani.

4 Filisitine yi e malan e fa kuru Sunemi yi. Sɔli yi Isirayila birin malan Gilibowa yi.

5 Sɔli Filisitine ganla to waxatin naxan yi, a gaxu, a bɔnen yi mini.

6 Sɔli yi Alatala maxodin, koni Alatala mi a yabi xiye, a mi a yabi saraxaraline masensεn ti seene yi,* a mi a yabi nabine xɔn.

7 Sɔli yi a fala a walikεen xa, a naxa, “E naxanla nde fen n xa naxan falan tima barinne ra, alogo n xa sa a maxodin.” A walikεene yi a fala a xa, e naxa, “Na nde sa En-Dɔri.”

8 Sɔli yi a maxidi alo muxu gbete, a doma gbete so. E nun a fɔxɔrabira firin yi so naxanla konni kɔεen na.

A yi a fala a xa, a naxa, “N wama nen i xa barinna nde maxodin n xa. N na naxan mataxamaseri i xa, i na ramini.”

9 Koni naxanla yi a yabi, a naxa, “I a kolon ki fajni Sɔli naxan ligaxi. A bata koron bɔnbɔne nun yiimatone naxan yamanani. I katama n mayenden feen nan na alogo n fan xa faxa ba?”

10 Sɔli yi a kɔb Alatala yi, a naxa, “N bata n kɔb i xa habadan Alatala yi, fefe mi i sɔte feni ito yi.”

11 Naxanla yi a fala, a naxa, “I waxi n xa nde yita i ra?” A yi a yabi, a naxa, “Samuyeli yita n na.”

12 Naxanla Samuyeli to waxatin naxan, a yi gbelegbele, a yi a fala Sɔli xa, a naxa, “Nanfera i n yanfaxi? I tan nan Sɔli ra!”

13 Mangan yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu, koni i nanse toma?” Naxanla yi a fala Sɔli xa, a naxa, “N barinna nde nan toma mine bɔxɔn bun.”

14 A yi a fala a xa, a naxa, “A yetagin di?” A yi a yabi, a naxa, “Xεme fonna nan tema a mafilinxi dugini.” Sɔli yi a kolon a Samuyeli nan yi a ra, a xinbi sin, a yetagin yi lan bɔxɔn ma.

15 Samuyeli yi a fala Sɔli xa, a naxa, “Nanfera i n ma matabuni kalaxi n ma? Nanfera i n xilixi, n te?” Sɔli yi a yabi, a naxa, “N tɔrɔxi han! Filisitine n yengema, Ala bata n nabɔnin. A mi fa n yabima nabi yi, a mi n yabima xiye yi. N na i xilixi na nan ma alogo i xa fa a fala, n lan n xa naxan liga.”

16 Samuyeli yi a fala, a naxa, “Nanfera i n maxodinma? Bayo Alatala bata i rabɔnin, a findi i yaxun na.

17 Alatala bata n ma falan nakamali i ma. A bata mangayaan ba i yii, a a so Dawuda yii.

18 Bayo i mi Alatala xuiin name, i tondi Amalekine raxɔre, nanara Alatala ito ligaxi i ra to.

19 Alatala i tan nun Isirayila soma nen Filisitine yii. Tila, i tan nun i ya dii xεmene fama nen be n denaxan yi, Alatala yi Isirayila ganla so Filisitine

* 28:6: *Yurima nun Tumin masensεn ti seene* fe sebexi Xɔrɔyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

yii.”

²⁰ Səli yi bira, a a yibandun bəxəni, gaxu gbeen yi a suxu Samuyeli a falane fe ra. Fangan yi jnan a yi, bayo a mi yi donse yo donma yanyin nun kəeen na.

²¹ Naxanla yi fa Səli fema, a a to fa fala a gaxuxi han! A yi a fala a xa, a naxa, “A mato, i ya walikēen bata i xuiin namε. Fayida, n na n niin fi nēn i ya falane suxudeni.

²² Iki, i fan xa i tuli mati n na. N xa fa donseen na i xən, i yi a don alogo i fangan sətə benun i xa kiraan suxu.”

²³ Koni a tondi, a yi a fala, a naxa, “N mi sese donma.” A fəxərabirane nun jaxanla yi kankan a ma, a yi e xuiin namε. A keli bəxəni a dəxə saden ma.

²⁴ Naxanla yi jinge dii raturaxin faxa mafuren naxan yi ramaraxi a yii. A murutu fujin tongo, a a bənbə, a burun gan a rate setareyani.

²⁵ A yi ne so Səli nun a fəxərabirane yii, e yi e dege. E yi keli na kəeen na, e siga.

29

Filisitine yi Dawuda raxete

¹ Filisitine yi e ganla birin malan Afeki yi. Isirayila kaane tan yi e malan tigin dəxən Yēserele yi.

² Filisitine mangane yi e ganla yeba sofa kεmε kεmε nun sofa wuli wuli yēen ma, siga yengedeni. Dawuda nun a fəxərabirane yi Manga Akisi matima, ne yi sigan ti xanbin na.

³ Filisitine kuntigine yi a fala, e naxa, “Nde Heburuni itoe ra?” Akisi yi Filisitine mangane yabi, a naxa, “Dawuda na a ra, Səli a kuntigina nde, Isirayila mangana. A n fema xabu to mi a ra. N mi fe yo toxi a ra sa keli a fa ləxən ma han to.”

⁴ Filisitine kuntigine yi xəlb Akisi ma e yi a fala a xa, e naxa, “E xεmēni ito raxete, a xa xete taani i tinxi a xa dəxə denaxan yi. A nama siga en ma yengeni, bayo a nəe maxete nēn en xili ma yengeni. Xεmēni ito a kanna dijan sətəma di, xa a mi en ma sofane xunne so a yii?”

⁵ En nama jinan a jaxanle yi Dawuda ito nan xili sama sigini e bodon waxatin naxan yi, e naxa, ‘Səli bata muxu wuli keden faxa, Dawuda tan wuli fu.’ ”

⁶ Akisi yi Dawuda xili a a fala a xa, a naxa, “N bata n kəlb habadan Alatala yi, xεmε fajin nan i tan na, a yi rafanje n ma xa i lu n ma ganla ye. Bayo n mi fe yo toxi i ra keli i fa ləxən ma han to. Koni i rajaxu mangane ma.

⁷ Nayi, xete i konni bəje xunbenli, alogo i nama fefe liga naxan najaxu mangane ma.”

⁸ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, “Koni n nanse ligaxi? I fēen mundun toxi i ya walikēen na keli n fa ləxən ma han to, alogo n nama siga mangana, n kanna yaxune yengedeni?”

⁹ Akisi yi Dawuda yabi, a naxa, “N na a kolon, a i rafan n ma alo Alaa malekana, koni Filisitine kuntigine bata a fala iki, a naxa, ‘A nama te nxu fəxə ra yengeni.’

¹⁰ Keli sinma tila e nun naxanye faxi i fəxə ra. E siga xətənni kuye nεma yiba.”

¹¹ Na xətən bode, Dawuda nun a fəxərabirane yi keli sinma alogo e xa xete Filisitine yamanani. Filisitine tan yi siga Yēserele yi.

30

Dawuda yi Amalekine sagatan

¹ Xi saxande ləxəni, Dawuda nun a fəxərabirane yi sa Sikilaga li. A yi a li Amalekine bata yi yengən nakeli Yuda yiifari fəxəni e nun Sikilaga xili ma. E bata yi Sikilaga taan kala, e a gan.

² E bata yi jaxanle suxu e nun naxanye birin yi taani, muxudin nun muxu gbeena. E mi muxu yo faxa, koni e bata yi e birin xali, e kiraan suxu.

³ Dawuda nun a fəxərabirane to Sikilaga taan li, e yi a ganxin to. E jaxanle nun e dii xεmēne nun e dii tεmēne bata yi suxu.

⁴ Nayi, Dawuda nun a fəxərabirane birin yi lu wuge xui yitexin na han fanga mi lu e ra sənən e wuga.

⁵ Dawudaa jaxalan firinne bata yi xali, Axinowami Yεsereli kaana e nun Abigayili Karemele kaana, Nabali a kana gilena.

⁶ Dawuda yi lu sɔxɔleni, bayo a fɔxɔrabirane yi a magɔlɔn feen falama. Xɔlɔn yi birin niini, birin ma dii jaxanle nun e dii xεmεne e fe ra. Koni Dawuda yi fangan sɔtɔ Alatala yi, a Ala.

⁷ Dawuda yi a fala saraxarali Abiyatari xa, Aximeleki a dii xεmεna, a naxa, "Fa saraxarali domaan na n xɔn ma. Ala xa maxɔdin." Abiyatari yi fa a ra.

⁸ Dawuda yi Alatala maxɔdin, a naxa, "N birε ganli ito fɔxɔ ra ba? N na a suxε ba?" Alatala yi a yabi, a naxa, "Bira a fɔxɔ ra, i e suxuma nεn yati, i yi muxu suxine xunba."

⁹ Dawuda nun a fɔxɔrabira kεmεn sennin yi kiraan suxu. E Besori Baan li waxatin naxan yi, nde yi lu xanbin na mεnni.

¹⁰ Bayo muxu kεmε firin yi taganxi naxanye mi yi nɔε Besori xudeni gidε. Dawuda nun muxu kεmε naaninna yi sagatanna ti.

¹¹ E Misiran kaana nde li xεεn ma, e a xali Dawuda fεma. E donseen so a yii e nun igena.

¹² E yi xɔdε xarena nde so a yii e nun jaxundan xaren tɔnsɔn firin. A to yelin ne donjε, a xaxili sɔtɔ, bayo a bata yi yanyi saxan kɔε saxan ti a mi ige min a mi donse don.

¹³ Dawuda yi a maxɔdin, a naxa, "I kanna nde ra, i kelixi minεn yi?" A yi a yabi, a naxa, "Misiran kaan nan n na, Amalekina nde a konyina. N kanna bata n furaxin nabεjin a xii saxanna nan to.

¹⁴ Nxu bata yi fu Keretine bɔxɔn yiifari fɔxɔn ma, e nun Yuda bɔxɔna, e nun Kalebi bɔxɔn yiifari fɔxɔna. Nxu yi Sikilaga taan gan."

¹⁵ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, "I nɔε n xalε ganla yireni?" A yi a yabi, a naxa, "I na i kɔlɔ n xa Ala yi a i mi n faxε e nun i mi n soε n kanna yii, n na e yiren yitε i ra nεn."

¹⁶ Nayi, xεmεn yi Dawuda xali han Amalekine dεnaxan yi. E yi e li xuyaxi

ayi bɔxɔn birin yi, e e dεgema, e e minma, e jaxanxi, na yεngε yi se tongoxine fe ra e naxanye tongo Filistinun Yuda yamanani.

¹⁷ Dawuda yi e yεngε keli subaxan ma han na xɔtɔn bode jɔnbanna, e sese mi a yimini, fɔ banxulan kεmε naaninna naxanye nɔ e giyε jɔgɔmεne fari.

¹⁸ Amalekine naxanye birin suxu Dawuda yi ne xɔrɔya, katarabi a jaxalan firinne ma.

¹⁹ Muxu yo mi yi luxi, a xurin nun a xungbena, dii xεmεn nun dii tεmεna, e nun yii seene, e naxanye birin tongo, na sese mi lu. Dawuda yi fa e birin na.

²⁰ A mɔn yi Amalekine yεxεεne nun e jingene tongo. Naxanye yi na xuruseene xalima ne yi a falama, e naxa, "Dawuda yii se suxine ni i ra."

²¹ Dawuda yi fa mεnni kεmε kεmε firinne yi dεnaxan yi naxanye yi taganxi, e lu xanbin na Besori Baan dε. E siga Dawuda nun yamaan nalandeni naxanye yi a fɔxɔ ra. Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi maso e ra, a yi e xɔntɔn.

²² Naxuden nun fuyantenna naxanye yi yamaan yε Dawuda fɔxɔ ra, ne yi falan tongo, e naxa, "Bayo e mi faxi en fɔxɔ ra, yεngε yi seen naxanye xunbaxi sese mi yitaxunma e ra. Koni birin ma jaxanla nun a diine yi so a yii, e e xali, e siga."

²³ Koni Dawuda yi a fala, a naxa, "Ngaxakedenne ε nama a liga na kiini Alatala kiseene ra, a naxan fi en ma. Bayo a bata en kantan, a ganla so nxu yii naxan fa en xili ma.

²⁴ Nayi, nde ε xuiin namεma feni ito yi? Naxan godoxi yεngεni e nun naxan dɔxi goronne dεxɔn, e birin gbeen yelanma nεn."

²⁵ Na lɔxɔni Dawuda yi na findi sariyan na Isirayila xa. Na sariyan mɔn na han to.

²⁶ A to Sikilaga li, Dawuda yi yεngε yi seen fɔxɔ kedenna rasiga Yuda fonne ma, a xɔyine. A falani ito ti e xa, a naxa, "E gbeen ni i ra, seen naxanye tongoxi Alatala yaxune yii."

27 A a rasiga fonni itoe birin ma:
 naxanye Beteli nun Ramoti-Negewi
 nun Yatiri yi,
 28 naxanye Aroyeri nun Sifimoti
 nun Esitemowa yi,
 29 naxanye Rakali yi
 e nun Yerameeli taa kaane
 nun Keni taa kaane,
 30 naxanye Xoroma nun Bori-Asan
 nun Ataki yi,
 31 naxanye Xebiron yi,
 e nun Dawuda nun a fɔxɔrabirane
 bata yi siga denaxan birin yi.

31

Sɔli faxana

Taruxune Singen 10.1-12

1 Filisitine yi Isirayila yenge. Isirayila kaane yi e gi, a gbegbe yi faxa Gilibowa geyaan fari.

2 Filisitine yi xape ayi Sɔli nun a diine xili ma. E yi Sɔli a dii xeme faxa, Yonatan nun Abinadabo nun Maliki-Suwa.

3 Yengen yi wolon Sɔli rabilinni, xali wonle yi a li, a yi gaxu e yee ra han!

4 Sɔli yi a fala yenge so se maxanla xa, a naxa, "I ya silanfanna tongo i n faxa, bayo n mi waxi Ala kolontareni itoe xa n masɔxɔn, e yi n tɔrɔ." Koni a yenge so se maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi han! Nayi, Sɔli yi a silanfanna tongo a sɔnsɔn a de.

5 Sɔli a yenge so se maxanla to a to faxaxi, a fan yi sɔnsɔn a silanfanna de e birin yi faxa.

6 Sɔli nun a dii xeme saxanne nun a yenge so se maxanla nun a fɔxɔrabirane birin yi faxa e bode xɔn lɔxɔ kedenni na kii nin.

7 Isirayila kaan naxanye yi lanbanna fɔxɔ kedenni, e nun Yuruden baan fɔxɔ boden na, ne yi a to a Isirayila ganla yi a gima. E mɔn yi a to a Sɔli nun a diine bata yi faxa. E yi e taane rabɛnin, e e gi. Filisitine yi fa dɔxɔ na.

8 Na xɔtɔn bode, Filisitine yi fa binbine yii seene tongodeni, e yi Sɔli nun a diine binbine to biraxi Gilibowa geyaan fari.

9 E Sɔli xunna bolon a de, e a yenge so seene tongo. E yi na fe xibarun

nasiga Filisiti yamanan birin yi e nun e suxure banxine yi e nun e yamaan tagi.

10 E yi Sɔli a yenge so seene sa Asitarate suxure banxin kui, e a binbin singan Beti-San taan yinna xɔn.

11 Yabesi Galadi kaane to a me Filisitine naxan ligaxi Sɔli ra,

12 e banxulan senbɛmane yi keli, e sigan ti kɔɛɛn birin na siga han Beti-San. E Sɔli nun a diine binbine tongo Beti-San yinna kanke. E yi xete Yabesi yi, e yi e gan mɛnni.

13 E yi e xɔnne tongo, e e maluxun tamaro wudi binla bun ma Yabesi yi. E yi sunna suxu xii solofere.

Samuyeli Firindena Manga Dawudaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito, Samuyeli Firinden Dawudaa mangayaan nan ma fe falama, naxan findixi Isirayila bəxən manga firinden na, naxan yi gbo e mangane birin xa. A feene rabaxi nən jεε wuli keden benun Marigi Yesu xa bari. A fəloma Dawudaa wugan nan ma, a to Səli nun a dii xəmən Yonatan faxa feen mε, a mən a yitama nən Dawuda findi mangan na kii naxan yi keli Yuda bənsənni. Səli a dii xəmən yi mangayaan liga kəmən fəxən bənsənne xunna waxati dando yi. A to faxa, na bənsənne yi bira Dawuda fəxə ra, e yi a sugandi mangan na. Nayi, Dawuda yi dəxə Isirayila bənsən fu nun firinne xunna. Samuyeli Firinden sora dənxe, ne fe dənxe nan falama lan Dawudaa mangayaan ma.

Kitabun yireni ito yi, Manga Dawuda yitaxi en na nən luxun mi naxan yi. A a gboon nun a sənben nan yitama en na, koni a kala xənne fan mi luxunxi en ma, e nun gballo feen naxanye a denbayaan sətə. Dawudaa taruxuna a yitama en na nən muxun sənben sətəma kii naxan yi, a na a ti a kala xənne ra, a yi yulubi xafarin xandi Ala ma.

Dənxe na, a gbengbenna, Dawuda findi misali fəjin nan na Isirayila yamaan xa waxati xədəxene yi, Ala naxan nafaxi a yamaan ma. Nayi, Ala yi dε xuiin tongo Dawuda xa, fa fala “I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nən n yetagi habadan, bayo i ya mangayaan sənben luma nən habadan.” (Samuyeli Firindena 7.16) Ala Yesu nan nafa na falan nakamali-deni, Yesu yi yatε Dawudaa dii xəmən na layiri nənən kui (Na feen sεbexi Matiyu 20.29-34 kui e nun 21.9).

Dawuda yi Səli faxa feen mε

¹ Səli faxa xanbini, Dawuda Amalekine nəxina, Dawuda yi fa lu Sikilaga taani xi firin.

² Xi saxande ləxəni, banxulanna nde yi fa, sa keli Səli a gali malandeni. A dugine yibəxi, burunburunna a xunni sununa fe ra. A to Dawuda fəman li, a yi a xinbi sin bəxən ma.

³ Dawuda yi a maxədin, a naxa, “I kelixi minən?” A yi a yabi, a naxa, “N nan n gixi Isirayila ganla nan ma.”

⁴ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “A yεba n xa naxan danguxi.” Xəmən yi a yabi, a naxa, “Isirayila sofa ganla bata a gi yengeni, sofa wuyaxi bata faxa. Hali, Səli nun a diin Yonatan bata faxa.”

⁵ Banxulanna naxan faxi xεrayaan na, Dawuda mən yi na maxədin, a naxa, “I a kolonxi di, a Səli nun a dii xəmən Yonatan bata faxa?”

⁶ Banxulanna yi a yabi, a naxa, “N yi Gilibowa geyaan nan fari, n yi Səli to, a tanban tixi a bun, a yi gbətənxi yaxune wontorone nun soo ragine xən.

⁷ A to a firifiri, a yi n to, a yi n xili. N yi a yabi, n naxa, ‘N tan ni i ra.’

⁸ A yi n maxədin a nde n tan na. N yi a fala a xa a Amalekin nan n tan na.

⁹ Nayi, a yi n yamari a n xa fa a faxa, bayo a yi səxələxi, hali a mən to yi jεjε.

¹⁰ Nayi, n yi n maso a ra, n yi a faxa, bayo n yi a kolon a a mi yi kisima a biradeni. Na xanbi ra, mangana, n yi a mangaya taxamasenna ba a xun na. N yi a yiirasoon ba a yiin na. N bata fa e ra i xən.”

¹¹ Dawuda yi a dugine yibə a ma. Naxanye birin yi a fəma, ne fan yi na liga.

¹² E yi saya feene liga, e wuga, e sun han jinbanna Səli nun a diin Yonatan ma fe ra e nun Alatala sofane nun Isirayila kaan naxanye faxaxi yengeni.

¹³ Na xanbi ra, Dawuda yi a fala banxulanna xa naxan faxi xεraan na, a naxa, “Nde i tan na?” A yi a yabi, a naxa, “Amalekin naxan dəxi yamanani ito yi, na nan ma diin n tan na.”

14 Dawuda yi a fala, a naxa, “I mi gaxu mangan faxe Alatala bata yi naxan sugandi?”

15 Dawuda yi a sofa keden xili, a yi a fala, a naxa, “Siga, i yi sa a faxa.” Sofaan yi Amaleki kaan garin, a yi a faxa.

16 Dawuda yi a fala Amaleki kaan ma, a naxa, “I tan nan i faxa feen nagidixi, i yi i yete yalagi, i naxa, ‘N tan nan Alatalaa manga sugandixin faxaxi.’ ”

Dawuda yi e wuga

17 Dawuda yi saya sigini ito sa Söli nun a diin Yonatan xa.

18 A yi yamarin fi a Yuda kaane xa e maxaran na sigin ma naxan xili “Xalimakuli Sigina.” A sebexi kedin kui naxan yi xili Tinxin Muxuna kedina.

19 Isirayila sofa kendene bata faxa a geyane fari.

A mato sofane faxaxi kii naxan yi!

20 A nama fala Gati taani, na xibarun nama fala Asikalon kiranane xon, alogo Filisitine sungutunne nama sewa, alogo Ala kolontarene sungutunne nama jaxan.

21 Xiila nun tulen nama fa fa Gilibowa geyane fari,

xee sabatila nama fa lu e ma, bayo sofane ye masansan wure lefane e rayagi menna nin, Söli ye masansan wure lefana, turen yi ba soe a ma.

22 Yonatan ma xalimakunla mi yi xetema

yaxu faxa daxin yetagi, yaxun senben yetagi. Söli a silanfanna yi a wanla rakamalima.*

23 Söli nun Yonatan yi rafan yamaan ma ki fajı

e siimayaan birin yi, hali e sayani, e mi fate. E yi xulun singbinna xa, e senben yi gbo yatan xa.

24 Isirayila jaxanle, e Söli wuga. A yi e maxidima nen dugi fajini, a xemaan sa e dugine ra.

25 A mato,

sofa senbemane bata faxa yengeni! Yonatan bata faxa geyane fari!

26 N ben sunuxi i ya fe ra, Yonatan, n tada, n xoyi kendena. I ya xanuntenyaan yi rafan n ma, dangu jaxanle gbeen na.

27 A mato, sofa senbemane bata faxa! Sofa fangamane bata raxeri!

2

Dawuda yi findi Yuda mangan na

1 Na feene dangu xanbini, Dawuda yi Alatala maxodin, a naxa, “N lan n xa siga Yuda taana nde yi ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “On.” Dawuda yi a maxodin, a naxa, “N sigan minen?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Xebiron yi.”

2 Dawuda yi siga e nun a jaxalan firinne, Axinowami, Yesereli kaana e nun Abigayili, Nabali Karemele kaana kana gilena.

3 A yi a foxorabirane fan nun e denbayane xali, e sa dexo Xebiron nabilinni.

4 Nayi, Yuda bensonna muxune yi fa Xebiron yi alogo e xa Dawuda findi Yuda mangan na.

E to a fala Dawuda xa a Yabesi-Galadi kaane bata yi Söli maluxun,

5 a yi xerane rasiga a faladeni e xa, a naxa, “Alatala xa e baraka e to Söli maluxunxi e kanna, e hinanna mayita a mabinni.

6 Ala xa Alatala fan e suxu hinanna nun lannayani. N tan fan fanma e ra nen, bayo e na nan ligaxi.

7 Iki, e sobe so, e wekile. E kanna Söli bata faxa, Yuda kaane n tan nan sugandixi mangan na e xun na.”

Yiseboseti yi findi Isirayila mangan na

8 Abineri, Neri a dii xemena, Söli a sofa kuntigin bata yi Yiseboseti suxu. Yiseboseti, Söli a dii xemnen nan yi a ra. Abineri yi a xali Maxanayin taani.

9 A yi a dexo mangan na Galadi xun na e nun Asuri nun Yesereli nun Eframi nun Bunyamin nun Isirayila birin xun na.

* 1:22: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

¹⁰ Yiseboseti, Söli a dii xemēn finde Isirayila mangan na, a bata yi jee tonge solomasexe soto. A jee firin nan ti mangayani. Koni Yuda bōnsōnna bata yi bira Dawudaa mangayaan fōxo ra.

¹¹ Dawuda jee solofere e nun kike sennin nan ti mangayani Xebiron yi Yuda bōnsōnna xun na.

Yengen Yuda nun Isirayila tagi

¹² Neri a dii xemēna Abineri nun Söli a dii xemēn Yiseboseti a walikene yi keli Maxanayin taani, e siga Gabayon taani.

¹³ Seruyaa dii xemēn Yowaba nun Dawudaa walikene fan yi kiraan suxu. E yi naralan Gabayon ige dōxōdeni. Ndee yi lu ige dōxōden fōxo kedenni, ndee fan yi lu fōxo kedenni.

¹⁴ Abineri yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Banxulanna ndee xa keli, e yengen so en yetagi.” Yowaba yi a yabi, a naxa, “E xa keli.”

¹⁵ Sofane yi keli, e yi tenge muxu fu nun firin yi Bunyamin bōnsōnni, Söli a dii xemēn Yiseboseti xa, muxu fu nun firin yi Dawudaa walikene ye. E e maso e bode ra.

¹⁶ Birin yi a yenge so boden suxu a xunna ma, a yi a sōxon a jensenni silanfanna ra, e birin yi bira e bode xōn. E na yiren xili sa, “Fanye Xēna” Gabayon yamanani.

¹⁷ Na lōxōni, yenge gbeen yi keli. Dawudaa walikene yi Abineri nun Isirayila kaane nō na yengeni.

¹⁸ Seruyaa dii saxanne Yowaba nun Abisayi nun Asaheli nan yi mēnni. Asaheli yi xulun alo bolena,

¹⁹ a yi Abineri sagatanma, a mi yi xetema a fōxo ra, a mi siga a yiifanna ma hanma a kōmēna ma.

²⁰ Abineri yi a xanbi rato, a yi a fala, a naxa, “I tan Asaheli nan a ra ba?” A yi a yabi, a naxa, “N tan na a ra.”

²¹ Abineri yi a fala a xa, a naxa, “Siga yiifanna ma hanma kōmēna ma, i sa banxulanna nde yenge, i yi a yenge yi se tongoxine ba a yii.” Koni Asaheli mi yi waxi xete feni Abineri fōxo ra.

²² Abineri mōn yi a fala Asaheli xa, a naxa, “Xete n fōxo ra. Nanfe a lige n xa i bōnbō, n yi i faxa? Na xanbi ra, n mi fa nōe i tada Yowaba yetagi toe.”

²³ Koni Asaheli mi tin kiraan masare. Nayi, Abineri yi a sōxon a kuini tanban xunna boden na, tanban yi sa mini Asaheli fari. A bira, a faxa. Naxanye birin yi fama Asaheli faxaxin biradeni, ne yi ti mēnni.

²⁴ Yowaba nun Abisayi yi bira Abineri fōxo ra. Sogen bira waxatin naxan yi, e yi fa Ama geyaan fari, Giyahi yetagi, Gabayon tonbonna kiraan xōn.

²⁵ Bunyamin sofane yi e malan Abineri xanbi ra, e findi ganla ra e ti geyaan xun tagi.

²⁶ Abineri yi Yowaba xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Silanfanna luyē faxan tiyē tun ba? I mi a kolon a na rapanna jaxuma ayi nēn? I luma han waxatin mundun, i mi a fala yamaan xa a e xa xete en ngaxakedenne fōxo ra?”

²⁷ Yowaba yi yabin ti, a naxa, “N bata n kōlō habadan Ala yi, xa i mi yi falan ti nun, n ma muxune mi yi xetema e fōxo ra han tila xōtōnni.”

²⁸ Yowaba yi xōtaan fe. A sofane yi xete Isirayila kaane fōxo ra, e yi yengen dan.

²⁹ Abineri nun a sofane yi sigan ti kōena ngaan na Araba yamanani. E Yuruden baani gidi, e Bitiron birin yigidi e sa Maxanayin taan li.

³⁰ Yowaba xetexina Abineri fōxo ra, a yi yamaan birin malan, Dawudaa walikēen muxu fu nun solomanaanin yi dasaxi e nun Asaheli.

³¹ Koni Dawudaa muxune bata yi muxu kemē saxan e nun tonge sennin faxa Bunyamin bōnsōnna muxune nun Abineri a muxune ra.

³² E fa Asaheli ra, e yi a maluxun a fafe gaburun na Betēlemi yi. Na xanbi ra, Yowaba nun a muxune yi sigan ti kōena ngaan na, e sa so Xebiron yi xōtōn dēni.

3

*Dawuda diin naxanye bari
Taruxune Singen 3.1-4*

¹ Yengen bu nen Söli a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi han! Dawuda senben yi gboma ayi nen tun, Söli a denbayaan tan senben yi lu nanje.

² Dawuda yi dii xemene soto Xebiron taani. A dii singen yi xili nen Aminon, naxan nga yi Yeserele kaana Axinowami ra.

³ A diin firindena, Kileyabi, naxan nga yi Abigayili ra, Karemele kaan Nabali a kana gilena. A diin saxandena, Abisalomi, naxan nga findi Gesuri taan Manga Talamayi a dii temen Maka ra.

⁴ A diin naanindena, Adoniya, naxan nga findi Xagiti ra, a diin suulundena, Sefati, naxan nga yi Abitali ra.

⁵ A dii sennindena, Yitireyami, Dawudaa naxanla Egelaa dii xemena. Diini itoe nan soto Dawuda xa Xebiron yi.

Abineri yi a me Yiseboseti ra

⁶ Yengen waxatini Söli a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi, Abineri senben yi gbo ayi Söli a muxune xun na.

⁷ Konyi naxanla* nde yi Söli yii naxan yi xili Risipa, Ayaa dii temena. Yiseboseti yi a fala Abineri xa, a naxa, "Nanfera e nun n baba konyi naxanla sigaxi e sa kafu?"

⁸ Yiseboseti a falan yi Abineri xolo kati, a yi a yabi, a naxa, "I n mirixi Yuda bənsənnə baren nan na ba? To, n walima tinxinna nin i baba Söli a denbayaan xa, e nun a ngaxakedenne nun a xoyine, n mi i so Dawuda yii. I fa n mafalama naxanli ito nan ma fe ra to?"

⁹ Alatala xa toro naxin sa n fari xa n mi a liga Dawuda xa alo Alatala layirin tongoxi a xa kii naxan yi,

¹⁰ a to a fala, a a mangayaan bama nen Söli a denbayaan yii, a yi Dawuda dɔxɔ mangan na Isirayila xun na e nun Yuda, keli Dan ma han sa dɔxɔ Beriseba ra."

¹¹ Bayo Yiseboseti yi gaxuxi Abineri yee ra, a mi no a fala keden peen yabe.

¹² Abineri yi xerane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, "Nde gbee yamanan na? En layirin xidi en tagi, n na i maliye nen Isirayila birin yi lu i foxo ra."

¹³ Dawuda yi a yabi, a naxa, "N tinxi, n layirin xidi en tagi, koni n fe keden nan maxədinxi i ma, i mi fa n yetagin toma, fo i na fa Mikali ra, Söli a dii temena, i nema fe n fema."

¹⁴ Dawuda yi xerane rasiga a faladeni Söli a dii xemen Yiseboseti xa, a naxa, "N ma naxanla Mikali so n yii, n Filisiti xeme keme banxulan naxan futu se ra."

¹⁵ Nayi, Yiseboseti yi sa Mikali ba a xemen Palitiyeli yii, Layisi a dii xemena.

¹⁶ A xemen wugamatəon yi bira a foxo ra han Baxurin taani. Nayi, Abineri yi a fala a xa, a naxa, "Xete i konni." A yi xete.

¹⁷ Abineri nun Isirayila fonne yi falan ti, a yi a fala e xa, a naxa, "E waxi nen Dawuda xon mangayani xabu to mi a ra,

¹⁸ awa, a liga waxatin ni i ra, amasoto Alatala bata falan ti Dawudaa fe yi, a naxa, 'N nan n ma yamaan xoroyama, Isirayila, n ma walikeen Dawuda nan xon Filisitine yii e nun yaxun bonne.' "

¹⁹ Abineri mon yi falan ti Bunyamin kaane fan xa. Na xanbi ra, a sa rali Dawuda ma Xebiron yi, naxan birin nafan Isirayila kaane ma e nun Bunyamin bənsənnə muxune ma.

²⁰ A yi fa Dawuda fema Xebiron yi, muxu moxone biraxi a foxo ra, Dawuda yi donse donna naxanaxani ton Abineri xa e nun muxun naxanye yi a foxo ra.

²¹ Abineri yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N kelima nen, n siga, n sa Isirayila birin malan n kannə senben bun ma, mangana. E layirin fenma nen e nun ne tagi, i mangayaan liga yiren birin yi alo i waxi a xon kii naxan yi." Dawuda yi tin Abineri yi siga bone xunbenli.

* **3:7: Konyi naxanle** sariyan sebexi Xoroyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan soto a naxanla ra.

Yowaba yi Abineri faxa

22 Na dangu xanbini, Yowaba nun Dawudaa muxune yi fa sa keli yengeni, e yi fa yenge yi se tongoxi wuyaxi ra e yii. Abineri mi yi fa Dawuda fema Xebiron yi, bayo Dawuda tin nen a yi siga bɔɔɛ xunbenli.

23 Yowaba fa waxatin naxan yi e nun ganla naxan yi a fɔxɔ ra, e yi a fala a xa a Neri a dii xemena Abineri bata yi fa mangan fema, a yi a lu a siga bɔɔɛ xunbenli.

24 Yowaba yi siga mangan konni, a yi a fala mangan xa, a naxa, "I nanse ligaxi? Abineri yi fa i konni, i yi a lu a siga bɔɔɛ xunbenli?"

25 Anu, i a kolon a Neri a dii xemena Abineri faxi i yanfadeni alogo a xa i siga kiin nun i xete kiin kolon e nun i naxan ligama."

26 Yowaba keli xanbini Dawuda konni, a yi xerane rasiga Abineri ɲɛɲɛ xɔn, ne yi sa a li fɔ Sira ige dɔxɔdeni, e sa fa a ra. Dawuda mi yi a kolon.

27 Abineri xete waxatin naxan yi Xebiron yi, Yowaba yi a xili taan so dɛɛn dɛxɔn, alo a wundo falan nan tima a xa. A yi a sɔxɔn menni a kuini, alogo a xa a xunyena Asaheli gbee faxan ɲɔxɔ.

28 Dawuda to a me naxan danguxi, a yi a fala, a naxa, "Alatala a kolon n tan nun n ma mangayaan mi findixi Neri a dii xemena Abineri faxa feen sabun na mumɛ!"

29 Na goronna xa dɔxɔ Yowaba nun a denbayaan xun ma. Muxuna nde xa lu Yowabaa denbayani kɔrɔsilaan luyɛ naxan ma hanma dogonfonna, hanma naxan sigan tiyɛ dunganna ra, hanma e faxa silanfanna ra, hanma donse mi naxan yii."

30 Yowaba nun a tada Abisayi Abineri faxa na kii nin, amasɔɔ a bata yi e xunyena Asaheli faxa Gabayon yi yengeni.

31 Dawuda yi a fala Yowaba xa e nun yamaan naxan yi biraxi a fɔxɔ ra, a naxa, "E e dugine yibɔ, e kasa benbeli dugine ragodo e ma sununi,

e Abineri saya feen liga." Manga Dawuda yetɛɛn yi bira binbin fɔxɔ ra.

32 E yi Abineri maluxun Xebiron yi. Mangan yi a xuini te, a wuga, yamaan birin yi wuga.

33 Mangan yi saya sigin sa Abineri xa, a naxa,

"Abineri yi lan ba a faxa alo xaxilitarena?"

34 I yiine mi yi xidixi, i sanne mi yi xidixi.

Anu, i bata faxa

alo muxu faxane na muxun naterena."

Yamaan birin mɔn yi Abineri wuga.

35 Na xanbi ra, e yi e maso Dawuda ra alogo e xa donseen so a yii, sogen mɔn yi na, koni Dawuda yi a kɔlɔ, a naxa, "Ala xa tɔrɔya ɲaxin sa n fari xa n donseen don benun sogen bira waxatini."

36 Yamaan birin yi na kolon, na yi rafan birin ma.

37 Nayi, Yuda yamaan birin nun Isirayila kaane yi a kolon a mangan xa mi yamarin fixi alogo Neri a dii xemena Abineri xa faxa.

38 Dawuda mɔn yi a fala a walikene xa, a naxa, "E a kolon ba fa fala a Isirayila kuntigi gbeena nde bata faxa to?"

39 Hali mangan to n na, n senben ɲanxin na a ra iki. Muxune itoe, Seruyaa dii xemene dangu n tan na. Alatala yetɛɛn xa e tɔrɔ e to faxani ito tixi."

4*Yiseboseti faxa fena*

1 Sɔli a dii xemɛn Yiseboseti to a me a Abineri bata yi faxa Xebiron yi, a yii xudin yi tuyɛ ayi, gaxun yi Isirayila kaane birin suxu.

2 Gali kuntigi firin yi Sɔli a dii xemɛn yii, Banaha nun Rekabu. Rimɔn Beroti kaan nan ma dii xeme yi e ra, Bunyamin bɔnsɔnni.

3 Amasɔɔ Beroti kaane yi yatɛxi nen alo Bunyamin bɔnsɔnna, Beroti kaane bata yi fa, e dɔxɔ Gitayin taani, e dɔxi denaxan yi han to.

4 Sɔli a dii xemɛn Yonatan ma dii xemena nde yi na naxan yi lebutenxi.

A ꞑEE suulun nan yi a ra Söli nun Yonatan faxa feen xibarun yi fama waxatin naxan yi, sa keli YEserele taani. Na nan a liga, dii ngana nde yi a tongo mafuren, a yi bira, a yi findi sanmadontöon na, a tan diin yi xili nen Mefiboseti.

⁵ Beroti kaan Rimön ma dii xemene, Rekabu nun Banaha yi siga Yiseboseti konni soge xöleni, e yi a li xiyε yanyin na.

⁶ E so han banxin tagini alo e yi murutun nan tongoma, e yi Yiseboseti söxön a kuini. Na xanbi ra, Rekabu nun a xunyen Banaha yi e gi.

⁷ E soε banxini, mangana a matabun saden ma, e yi a söxön, e a faxa. E a xunna xaba a de, e yi a xunna suxu e yii, e siga yire xunkuyeni Araba kiraan xön ma.

⁸ E yi Yiseboseti xunna xali Manga Dawuda fema Xebiron yi, e yi a fala a xa, e naxa, “Yiseboseti xunna nan ito ra, Söli a dii xemena, i yaxuna, naxan yi wama i faxa feni. To, Alatala bata i gbeen ꞑöxö Söli nun a xanbin na.”

⁹ Dawuda yi a fala Beroti kaan Rimön ma dii xemene xa, Rekabu nun a xunyen Banaha, a naxa, “N bata n kölö habadan Alatala yi, a tan naxan n ba tön birin yi.

¹⁰ Naxan a fala n xa, a naxa, ‘Söli bata faxa,’ naxan yi laxi a ra a a bata xibaru fajin nali n ma, n na a suxu nen, n yi a faxa Sikilaga yi, alogo a xa na xibaru fajin saranna sätö.

¹¹ Naxudene muxu tinxinxin faxa waxatin naxan yi banxini a saden ma, iki n mi a wunla maxödinꞑε ε ra ba, n yi ε ꞑan böxön fari?”

¹² Dawuda yi yamarin fi a sofa banxulanne ma e xa Rekabu nun a xunyen Banaha faxa. Na xanbi ra, e yi e yiine nun e sanne bolonꞑε a ra, e yi e singan Xebiron ige ramaradeni. E yi Yiseboseti xunna maluxun Neri a diina Abineri gaburun na Xebiron yi.

5

*Dawuda yi findi mangan na Isirayila xun na
Taruxune Singen 11.1-9*

¹ Isirayila bönsönne birin yi fa Dawuda fema Xebiron yi. E yi a fala, e naxa, “En wuli keden fasa keden.

² A fölöni, Söli yi nxö mangan na waxatin naxan yi, i tan nan yi tixi Isirayila ganla yεε ra. Alatala bata yi a fala i xa, a naxa, ‘I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantan muxun na, i findi e yεeratiin na.’ ”

³ Nayi, Isirayila fonne birin yi fa mangan fema Xebiron yi, Manga Dawuda yi layirin tongo e xa Xebiron yi Alatala yεtagi. E yi turen sa a xunni a döxö feen na Isirayila mangan na.

⁴ Dawuda findi mangan na a ꞑEE tonge saxanden nan ma, a yi ꞑEE tonge naanin ti mangayani.

⁵ A yi mangayaan liga Yuda xun na Xebiron yi ꞑEE solofere kike sennin, a yi ꞑEE tonge saxan nun saxan ti mangayani Yuda nun Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

Dawuda yi Yerusalen taan nö

⁶ Manga Dawuda nun a föxörabirane yi siga Yerusalen xili ma. Yebusu kaan naxanye yi na yamanani, ne yi a fala Dawuda xa, e naxa, “I mi soε be, bayo hali danxutöne nun sankalatöne nöε i kedε nen.” Nanara, e mirixi a ma, e naxa, “Dawuda mi nöε soε be.”

⁷ Koni, Dawuda yi Siyon yinna suxu a senbeni, a naxan xili sa Dawudaa Taana.

⁸ Na löxöni, Dawuda yi a fala, a naxa, “Naxan yo waxi Yebusu kaane nö feni, fö na kanna xa siga kiraan nan xön naxan gixi sa lan igen ma alogo a yi e masötö, Dawuda yi na ‘sankalatöne nun danxutöne’ rapaxu.” Nanara, a falama a “Danxutöne nun sankalatöne” mi soma Ala Batu Banxini.

⁹ Dawuda yi döxö taan yire makan-tanxini, a yi men xili sa a Dawudaa Taana. Na xanbi ra, Dawuda yi menna nun na rabilinna ti keli Milo gbingbinna ma siga han taa tagini.

¹⁰ Nayi, Dawuda senben yi lu gbo ayi tun, bayo Alatala yi a xön, Ala Senben Birin Kanna.

*Dawudaa mangayaan yi baraka
Taruxune Singen 14.1-2*

11 Tire taan mangan Xurami yi xerane rasiga Dawuda ma, e yi suman wudin xali na e nun wudi rawanle nun gεmε masonle naxanye manga banxin ti Dawuda xa.

12 Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na, a yi a mangayaan sεnbε so masɔtɔ a yamana Isirayila fe ra.

13 A keli xanbini Xebiron yi, Dawuda mɔn yi konyi naxanla* ndee nun naxanla ndee fen Yerusalɛn yi, a mɔn yi dii xεmεne nun dii tεmεne sɔtɔ.

14 Naxanye sɔtɔ a xa Yerusalɛn yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani

15 nun Yibixari nun Elisuwa nun Nefegi nun Yafiya

16 nun Elisama nun Eliyada nun Elifeleti.

*Dawuda yi Filisitine nɔ
Taruxune Singen 14.8-16*

17 Filisitine yi a mε a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mε, a yi so yire makantaxini.

18 Filisitine yi fa, e xuya ayi Refa lanbanna birin yi.

19 Dawuda yi Alatala maxɔdin, a naxa, “N xa siga Filisitine xili ma ba? I e soε n yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, bayo n Filisitine soma nεn i yii.”

20 Nayi, Dawuda yi siga Baali-Perasimi yi, a Filisitine nɔ dεnaxan yi. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n yaxune raxuya ayi n yεε ra, alo fufaan gbiligbinla kalan kii naxan yi.” Nanara, e mεnna xili sa Baali-Perasimi.†

21 E yi e suxurene rabεnin mεnni, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi e xali.

22 Filisitine mɔn yi te, e dɔxɔ Refa lanbanna birin yi.

23 Dawuda mɔn yi Alatala maxɔdin. Alatala yi a fala a xa, a naxa, “I nama te, dangu e xanbi ra, i yi i maso e ra fɔtɔnna dε.

24 I na siga ti xuiin mε wudine kondene yi, i keli e yεngεdeni mafurεn, bayo Alatala nan tima i yεε ra, a Filisiti ganla nɔ i xa.”

25 Alatala naxan yamari Dawuda ma, a na liga, a Filisitine nɔ, a lu e faxε keli Geba han sa dɔxɔ Geseri taan na.

6

*Eyi Layiri Kankiraan xali
Taruxune Singen 13.1-14*

1 Dawuda mɔn yi Isirayila sofa sεnbεmane birin malan, muxu wuli tonge saxan.

2 Na ganla yi biraxi a fɔxɔ ra, a siga Baala taani Yuda yi, alogo a xa sa Alaa Kankiraan* tongo, Ala xinla nan na kankiraan ma, Alatala Sεnbεn Birin Kanna, naxan dɔxi maleka gubugubu kan sawurane tagi.

3 E yi Alaa Kankiraan sa wontoro nεnεn kui keli Abinadabo a banxini geyaan fari. Wusa nun Axiyo, Abinadabo a dii xεmεne nan yi wontoro nεnεn nagima.

4 E yi a tongo Abinadabo a banxini geyaan fari, Axiyo yi sigama a yεε ra.

5 Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi sεwan mayitama Alatala ra, e maxaseen sifan birin maxama, alo bɔlɔnna nun kondenna nun tanbanna nun kariɓanna nun maxase gbεtεye.

6 E to Nakon ma lonna li, Wusa yi a yiini bandun, a Alaa Kankiraan suxu, bayo ɓingene bata yi salaxun.

7 Nayi, Alatala yi xɔlɔ a ma han! A yi a faxa na xaxilitareya wanla fe ra. Wusa yi faxa mεnni, Alaa Kankiraan fεma.

8 Alatala to Wusa niin ba, a faxa. Nayi, Dawuda yi xɔlɔ han, e yi mεn xili sa “Wusa halagidena” han to.

9 Na lɔxɔni, Dawuda yi gaxu Alatala yεε ra, a yi a fala, a naxa, “Alatalaa Kankiraan soma di n konni?”

10 Nayi, a yi tondi Alatalaa Kankiraan xalε a konni, Dawudaa Taani.

* 5:13: *Konyi naxanle* sariyan sεbεxi Xɔrɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔtɔ a naxanla ra. † 5:20: *5.20Baali-Perasimi* bunna nεn fa fala, “Halagin Kanna.” * 6:2: *6.2Alaa Layiri Kankirana* fe mɔn sεbεxi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

A yi a xali Obedi-Edon Gati kaana banxini.

¹¹ Alatalaa Kankiraan yi lu Obedi-Edon Gati kaana banxini kike saxan, Alatala yi barakan sa Obedi-Edon nun a denbayaan birin ma fe yi.

*Layiri Kankiraan Yerusalen yi
Taruxune Singen 15.25-16.3*

¹² E sa na fala Manga Dawuda xa a Alatala bata barakan sa Obedi-Edon ma denbayaan birin ma fe yi e nun a gbeen seen naxanye birin na masoto Alaa Kankirana fe ra. Nayi, Dawuda yi Alaa Kankiraan tongo Obedi-Edon yi, a siga a ra Dawudaa Taani sewani.

¹³ Alatalaa Kankiraan xali muxune na yi e sanna ye sennin tongo, Dawuda yi jinge keden nun jinge dii raturaxi keden nan bama saraxan na.

¹⁴ Dawuda yi a bodon a senben birin na Alatala yetagi, a yi maxidixi saraxarali domain nan gbansan yi.

¹⁵ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi fa Alatalaa Kankiraan na Yerusalen yi, jaxanaxan nun xota xuine yi.

¹⁶ Alatalaa Kankiraan yi soma Dawudaa Taani waxatin naxan yi, Soli a dii temen Mikali yi a matoma banxin foye soden na, a yi Manga Dawuda to tunganje ayi, a bodonma Alatalaa Layiri Kankiraan yetagi. Na ma, Mikali yi Dawuda ranaxu a bɔɔni.

¹⁷ Na xanbi ra, e fa Alatalaa Kankiraan na, e yi a dɔxɔ bubuni, Dawuda naxan yelan a xili yi, Dawuda yi saraxa gan daxine nun bɔɔɛ xunbeli saraxane ba Alatala xa.

¹⁸ Dawuda yelin saraxa gan daxine nun bɔɔɛ xunbeli saraxane be waxatin naxan yi, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala Senben Birin Kanna xinli.

¹⁹ A mon yi donseene yitaxun Isirayila yamaan birin na, xemene nun jaxanla, birin yi burun soto e nun tamaro bogi xare rafalaxin nun jaxun danna rafalaxin xundi keden keden. Na xanbi ra, birin yi siga a konni.

²⁰ Dawuda yi xete a duba a denbayaan xa, Soli a dii temen Mikali yi menni a ralandeni. A yi a fala, a naxa, “Binyen mundun yi a ra to Isirayila mangan to yi a yete yitama a walike jaxanle nun a walike xemene ra, alo fuyantenna a lige kii naxan yi.”

²¹ Dawuda yi Mikali yabi, a naxa, “N na a ligaxi Alatala nan yetagi naxan n sugandixi i baba nun a denbayaan birin xa, a n findi Isirayila kuntigin na, a yamana, n nan n ma sewan yitaxi na nan na.

²² N wama nen n xa ranaxu dangu na ra, n yi n yete magodo n yete yetagi. Koni, walike jaxanle n binyama nen i naxanye fe falaxi.”

²³ Soli a dii temen Mikali mi dii soto han a faxa.

7

*Alaa layirin Dawuda xa
Taruxune Singen 17.1-15*

¹ Manga Dawuda yi so a manga banxin kui. Alatala yi a ratanga a yaxune birin ma naxanye yi a yamanan nabilinxi.

² Loxona nde, mangan yi a fala Nabi Natan xa, a naxa, “Banxin naxan nafalaxi suman wudin na, n na nan kui, koni Alaa Kankiraan mon bubun nan kui.”

³ Natan yi mangan yabi, a naxa, “Sa i rafan feene birin liga, bayo Alatala i xon.”

⁴ Koni na kosen na, Alatala yi falan ti Natan xa, a naxa,

⁵ “Sa a fala n ma walikenen Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan xa mi batuden tima n xa n luma denaxan yi.

⁶ N yeteen munma lu n batu banxin kui singen, xabu n na Isirayila kaane ramini loxoni Misiran fari ma han to, koni n bata lu Isirayila kaane foxo ra bubun kui yiren birin yi.

⁷ N siga denaxan birin yi nxu nun Isirayila kaane, n kuntigi wuyaxi dɔxɔ nen Isirayila xun na, n ma yamana, alogo e xa n ma yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin yi, n mi a fala muxu yo xa, n naxa, “Nanfera, i mi suman wudi banxin tixi n xa?” ’

⁸ Nanara, i mən xa a fala n ma walikεεn Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N tan nan i baxi xuruse rabayani alogo i xa findi Isirayila yεεratiin na, n ma yamana.

⁹ I sigan denaxan birin yi, n lu nen i xən, n yi i yaxune birin faxa i yetagi, n yi i findi xili gbee kanna ra alo muxu gbeen naxanye bəxə xənnə fari.

¹⁰ N yiren soma nen Isirayila yii, n ma yamana, e dəxəma denaxan yi. E luma nen na, gaxu yo mi e suxε. Muxu jaxi yo mən mi fa e jaxankatama alo a fəloni,

¹¹ n kitisane dəxə Isirayila xun na waxatin naxan yi, n ma yamana. N na i ratangama nen i yaxun birin ma, i lu bəje xunbenli. N tan, Alatala naxan fala tima i xa, Alatala nan banxin tima i xa naxan findima i yixetene ra mangayani.

¹² I na faxa waxatin naxan yi, i siga i benbane fəma, n yi i yetena diina nde sugandi, a ti i jəxəni mangayani, n yi a mangayaan senbe so.

¹³ Na nan n batu banxin tima n xa, n yi a mangayaan senbe so habadan.

¹⁴ N findi a fafe ra, a fan yi findi n ma dii xεmən na. Xa a fe jaxin liga, n na a fe jaxin saranma nen a ra alo dii fafan diin natəronma kii naxan yi.

¹⁵ Koni, n ma hinanna mi janma a xa, alo n na a ba Səli ma kii naxan yi, n naxan makuya n na.

¹⁶ I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nen n yetagi habadan, bayo i ya mangayaan senben luma nen habadan.’ ”

¹⁷ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo xiyena, a na birin yəba Dawuda xa.

*Dawuda Ala maxandina
Taruxune Singen 17.16-27*

¹⁸ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a sa dəxə Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolon a n tan nun n ma denbayaan mi lan nxu na birin sətə i naxan fixi nxu ma.

¹⁹ Koni, Marigina Alatala, i tan yεε ra yi, na xurun. I mən layirine tongoma n ma denbayana yεε ra sigana

fe yi. Marigina Alatala, na lan a raba n tan xa ba, n tan adamadi dərənna?”

²⁰ “Marigina Alatala, n nəε nanse sε a fari, bayo i tan yetena i ya walikεεn kolon?

²¹ I ya falana fe ra e nun fata i sagoon na, i bata fe gbeeni ito liga alogo i xa e yita i ya walikεεn na.”

²² “Marigina Alatala, i gbo. Muxu yo mi maliga i tan na. Ala gbete mi na ba i tan na, alo nxu bata yi a mε kii naxan yi ye yo ye.

²³ Siya gbeten mundun dunuɲa yi naxan luxi alo Isirayila i ya yamana, i tan Ala naxanye ramini konyiyani? I e xunba nen Misiran kaane nun e alane senben bun, i yi e findi i ya yamaan na, i siya gbetene kedi i ya yamaan yεε ra, i kabanako fe magaxuxine raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen.

²⁴ I yi Isirayila findi i ya yamaan na habadan. Alatala, i yi findi nxə Ala ra.”

²⁵ “Iki, Marigina Alatala, i dε xuiin naxan tongoxi n tan, i ya walikεεn nun n ma denbayaan xa, na xa raka-mali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁶ Nayi, i xinla binyama nen habadan. Muxune yi a fala, e naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna nan Isirayilaa Ala ra.’ Senben xa lu i ya walikεεn Dawudaa denbayani i yetagi.

²⁷ I tan, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nen mangane ra n jəxəni. Nanara, i ya walikεεn bata wεkilen sətə a maxandini ito ti i xən.”

²⁸ “Marigina Alatala, i tan nan Ala ra, i na naxan fala, na ligama nen. Iki, i bata fala fajini ito ti i ya walikεεn xa.

²⁹ Nayi, barakan sa n ma denbayana fe yi alogo n yixetene xa lu mangayani i yetagi habadan alo i bata layirin tongo kii naxan yi. Marigina Alatala, i ya barakan xa lu n ma denbayaan fəxə ra habadan.”

8

*Dawuda nɔ sɔtɔna yɛngɛni
Taruxune Singen 18.1-13*

¹ Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filisitine nɔ yɛngɛni, a yi e rararabi, a yi yamanan ba e yii.

² A mɔn yi Moyaba kaane nɔ. Na xanbi ra, a yi e karahan a e xa e sa bɔxɔni, a yi yamaan maliga lutin na. Lutin yɛ saxan yo saxan, a yi lutin yɛ singen nun a firinden muxune faxama nɛn. A yi a yɛ saxanden muxune lu e nii ra. Xabu na, Moyaba kaane yi lu Dawuda nɔn bun ma, e lu mudun fiyɛ.

³ Dawuda mɔn yi Rexobo a dii xɛmɛn Hadadeseri fan nɔ yɛngɛni, Soba mangana, Hadadeseri yi waxi Efirati baan tongo feni waxatin naxan yi.

⁴ Dawuda yi yɛngɛ so wontoro wuli keden kɛmɛ solofere suxu yɛngɛni e nun sofa wuli mɔxɔɲɛ. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fɔ soo kɛmɛ ɲɔxɔndɔn a naxanye ramara.

⁵ Arami kaane to keli Damasi taani fa Soba mangan Hadadeseri malideni, Dawuda yi ne sofa wuli mɔxɔɲɛn nun firin faxa.

⁶ A yi a yamana kanne dɔxɔ Damasi taani Arami yamanani, Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soe a yii. Dawuda na yi siga dɛdɛ, Alatala yi xunna kenla fima nɛn a ma.

⁷ Dawuda yi Hadadeseri a sofane yɛ masansan wure lefa xɛma daxine tongo, a siga e ra Yerusalɛn yi.

⁸ Manga Dawuda mɔn yi sula wuyaxi tongo Berotayi taani e nun Betaxa taani, Hadadeseri a taane.

⁹ Tohu, Xamata mangan yi a mɛ a Dawuda bata Hadadeseri a sofane birin nɔ yɛngɛni.

¹⁰ A yi a dii xɛmɛn Yorami rasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xɔntɔn a nɔ sɔtɔna fe ra Hadadeseri yɛngɛni, bayo Tohu nun Hadadeseri yi yɛngɛni. Yorami yi siga xɛma seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹ Manga Dawuda yi ne fi Alatala ma, alo a gbeti fixɛn nun xɛmaan fi

Ala ma kii naxan yi, a naxanye tongo siyane yii a naxanye nɔ:

¹² Arami nun Moyaba nun Amoine nun Filisitine nun Amalɛkine. A mɔn yi seene fi Ala ma, a naxanye tongo yɛngɛni Rexobo a dii xɛmɛn Hadadeseri yii, Soba mangana.

¹³ Dawuda xinla sɔtɔ na kii nin, a yelin xanbini Arami kaane nɔɛ Fɔxɔ Lanbanni. A muxu wuli fu nun solo-masɛxɛ faxa.

¹⁴ A yi yamana kanne lu Edɔn yi alogo na xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dɛdɛ, Alatala yi xunna kenla fima nɛn a ma.

*Dawudaa kuntigi gbeene fe
Taruxune Singen 18.14-17*

¹⁵ Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kɛndɛn sama tinxinna nin a yamaan birin yi.

¹⁶ Seruyaa dii xɛmɛn Yowaba nan yi sofa kuntigin na, Axiludu a dii xɛmɛn Yosafati nan yi mangana yenla ra.

¹⁷ Axitubaa dii xɛmɛn Sadɔki nun Abiyatari a dii xɛmɛna Aximeleki nan yi saraxaraline ra. Seraya nan yi sebeli tiin na.

¹⁸ Benaya, Yehoyadaa dii xɛmɛn nan yi Keretine nun Pɛɛtine fɔxɔ ra, saraxaraline nan yi Dawudaa dii xɛmɛne ra.

9

Dawuda yi fan Mefiboseti ra

¹ Lɔxɔna nde, Dawuda yi maxɔdinna ti, a naxa, “Sɔli a denbayaan muxuna nde mɔn luxi ba, alogo n xa hinan a ra Yonatan ma fe ra?”

² Walikɛna nde yi Sɔli a banxini nun, a xili Siba, e fa na ra Dawuda fɛma. Mangan yi a maxɔdin, a naxa, “Siba nan i tan na ba?” A yi a yabi, a naxa, “N tan i ya walikɛn na a ra.”

³ Mangan yi a fala, a naxa, “Muxe mi fa Sɔli a denbayani ba, n na Alaa hinanna yite naxan na?” Siba yi mangan yabi, a naxa, “Yonatan ma dii xɛmɛ keden mɔn na yi naxan sanne kalaxi.”

⁴ Mangan yi a fala, a naxa, “A minɛn?” Siba yi mangan yabi, a naxa, “A sa Amiyeli a dii xɛmɛn Makiri a banxini Lodebara yi.”

⁵ Dawuda yi muxuna nde rasiga a tongodeni Amiyeli a dii xemen Makiri a banxini Lodebara yi.

⁶ Söli mamandenna, Mefiboseti, Yonatan ma dii xemen fa waxatin naxan yi Dawuda konni, a bira bəxəni Dawuda yetagi, a yetagin yi lan bəxən ma. Dawuda yi a maxədin, a naxa, “Mefiboseti nan i tan na ba?” A yi a yabi, a naxa, “N tan nan yati a ra, mangana.”

⁷ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu. I baba Yonatan ma fe ra, n waxi hinan feni i ra. N na i taje Söli a bəxən birin soma nən i yii, i mən yi i dege n ma tabanla ra.”

⁸ Mefiboseti yi a xinbi sin, a naxa, “Mangana, nanse i ya walikēen na, alogo i xa i yeen ti bare faxaxin na alo n tan?”

⁹ Mangan yi Siba xili, Söli a walikēna, a yi a fala a xa, a naxa, “Söli nun a denbayaan gbeen seen naxan birin na, n ne soma nən i kanna Söli mamandenna yii, Mefiboseti.

¹⁰ I tan nun i ya dii xemene nun i ya walikene, ε bəxən walima nən a xa, alogo ε xa a denbayaan balo. Mefiboseti tan a degema nən n ma tabanla ra ləxə yo ləxə.” Dii xeme fu nun suulun yi Siba yii e nun walikē məxəje.

¹¹ Siba yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangan naxan birin yamarixi, n na ligama nən.” Dawuda bata yi a fala, a naxa, “Mefiboseti a degema nən n ma tabanla ra, alo manga diina.”

¹² Dii xeme keden yi Mefiboseti yii, a xili Mika. Naxanye birin yi Siba a banxini, Mefiboseti a walikēen nan yi ne ra.

¹³ Bayo a yi godoma a san firinne birin ma, a yi dəxə Yerusalen yi, alogo a xa nə sigə a degedeni mangan konni a tabanla ra ləxə yo ləxə.

10

Dawuda nun Amonine yengena Taruxune Singen 19.1-19

¹ Na dangu xanbini, Amonine mangan yi faxa, a dii xemen Xanun yi dəxə a jəxəni.

² Dawuda yi a miri, a naxa, “N hinanma nən Naxasi a dii xemen Xanun na, alo a fafe hinan n na kii naxan yi.” Dawuda yi xerane rasiga alogo e xa sa a fafe sayaan xəntən. Dawudaa xerane to sa so Amonine yamanani,

³ Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e kanna, e naxa, “I laxi a ra a Dawuda muxune rafaxi i fafe saya xəntənden nan tun yi ba? E mi faxi kəten xan na ba alogo e xa taan nakərsi, ləxəna nde e yi nə a suxe?”

⁴ Nayi, Xanun yi Dawudaa xerane suxu, a yi e de xabene fəxə kedenna bi, a yi e domane raxaba e xərene yilanni, a yi e raxete.

⁵ E fa xerane fe dentegen sa Dawuda xa, a xera gbeteeye rasiga e ralandeni, bayo e yi yagixi han! Mangan yi a fala e xa, a naxa, “E lu Yeriko yi han ε de xabene yi mini. Na xanbi ra, ε fa so be.”

⁶ Amonine yi a to a e bata rapaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina. Nayi, e yi sofa wuli məxəje tongo Arami kaan naxanye yi kelixi Beti-Rexobo nun Soba yi, e yi wuli keden tongo Maka mangana sofane ye, e nun wuli fu nun firin Tobo kaane ye.

⁷ Dawuda yi na me, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kəndene birin nasiga e yengedeni.

⁸ Amonine yi mini, e ti yenge so xinla ma e taan so deen na. Arami kaan naxanye yi kelixi Soba nun Rexobo yi e nun Tobo nun Maka sofane fan yi sa e malan fəxə kedenni burunna ra.

⁹ Yowaba to a kolon a yengen yi a yee ra, a yi a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kəndena ndee sugandi Arami kaane yenge xinla ma.

¹⁰ A yi sofa dənxe lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yenge xinla ma.

¹¹ Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, “Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali.

¹² I tunnafan, en na en wəkile, en yi en ma yamaan xun mayenge e nun en ma Alaa taane, naxan nafan Alatala ma, a xa na liga.”

¹³ Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengedeni, koni ne yi e gi e yee ra.

¹⁴ Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Nayi, Yowaba yi Amonine yenge feen dan, a xete Yerusalen yi.

¹⁵ Arami kaane to a to, a Isirayila bata e no, e yi e senben malan.

¹⁶ Arami kaan naxanye yi Efirati baan kidi ma, Hadadeseri yi xerane rasiga ne ma. E yi fa Xelama yi. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na.

¹⁷ Dawuda to na me, a yi Isirayila kaane birin malan, a Yuruden baan gidi, a siga Xelama yi. Arami kaane yi ti yenge so xinla ma Dawuda yee ra. E yenge.

¹⁸ Arami kaane yi e gi Isirayila kaane yee ra, Dawuda nun a ganla yi yenge so wontoro sofa muxu keme solofere faxa e nun soo ragi wuli tonge naanin, a mon yi sofa kuntigin Sofaki fan yenge, a yi a faxa menni.

¹⁹ Mangan naxanye birin yi Hadadeseri a non bun ma, ne to a to a Isirayila bata e no, e de fanna fen e ra. E yi lu Isirayila kaane non bun ma. Xabu na dangu, Arami kaane mi fa susu Amonine maliye.

11

Dawuda nun Batiseba fe

¹ Nee nenen folona, mangane yi darixi mine yenge sodeni waxatin naxan yi, Dawuda yi Yowaba nun a sofa wekilixine nun Isirayila ganla birin nasiga, alogo e xa sa Amonine yenge, e yi e manga taan Rabaha rabilin. Koni, Dawuda tan lu nen Yerusalen yi.

² Ninbanna nde ra, Dawuda yi keli a siga a masiga tideni a manga banxin xun tagi, a sa a kondeni, a yi naxanla nde to a maxe. A yi tofan han.

³ Dawuda yi xerane rasiga na naxanla xibarun fendeni. E yi a fala a xa, e naxa, "Batiseba na a ra, Eliyami a dii temena, Yuriya Xiti kaana naxanla."

⁴ Dawuda yi xerane rasiga a xilideni. A yi fa a konni, a yi a kolon naxanla ra. A yi baxi yelinden a kike wanla ra.

⁵ Na naxanla yi fudikan, a yi xeraan nasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, "N bata fudikan de."

⁶ Nayi, Dawuda yi xeraan nasiga Yowaba ma, a naxa, "Yuriya Xiti kaan nafa n ma." Yowaba yi Yuriya rafa Dawuda ma.

⁷ Yuriya yi siga Dawuda fema, a yi a maxodin Yowaba a fe ma, a yi a maxodin yamaan nun yengen kiin ma.

⁸ Na xanbi ra, a yi a fala a xa, a naxa, "Siga i konni, i sa i matabu." Yuriya yi mini manga banxini, mangan yi finmaseene rasiga a ma.

⁹ Koni Yuriya yi a sa manga banxin deen na e nun a kanna walikenen bonne, a mi siga a banxini.

¹⁰ E to na fala Dawuda xa, a yi Yuriya maxodin, a naxa, "I mi kelixi sigati xunkuyen xan yi iki? Nanfera i mi sigama i konni?"

¹¹ Yuriya yi Dawuda yabi, a naxa, "Alaa Kankiraan nun Isirayila ganla nun Yuda kaane birin bubune nan kui, n kanna Yowaba nun i ya walikene fan burunna ra. N tan sigen konni waxatini ito yi ba, n sa n dege, n yi n min, nxu nun n ma naxanla yi kafu? N bata n kolob i yi, n mi na fe sifan lige mumel!"

¹² Dawuda yi a fala Yuriya xa, a naxa, "I mon xa lu be to, tila n yi i rasiga." Na ma, Yuriya yi lu Yerusalen yi han na xoton bode.

¹³ Dawuda yi a xili a xa a dege, a yi a min a tabanla ra, a yi manpaan min han a xunna yi keli a ra. Koni jinbanna ra, Yuriya yi mini, a yi sa a sa sena nde fari a kanna walikenen bonne fema, a mi siga a banxini.

¹⁴ Na xoton bode xotonni, Dawuda yi bataxina nde sebe Yowaba ma, a yi a so Yuriya yii.

¹⁵ A yi a sebe na bataxin kui, a naxa, "Yengen denaxan na naxu, Yuriya ti menna yeen na, e yi e masiga a ra, alogo yaxune xa a faxa."

16 Nayi, Yowaba yi taan nabilin, a yi a kolon sofa senbemanen denaxan yi, a yi Yuriya ti menni.

17 Taan sofane yi mini e Yowaba yenge, e yi Dawudaa sofana ndee faxes. Yuriya Xiti kaan yi bira, a faxes.

18 Yowaba yi na feen nasiga Dawuda ma yengen danguxi kii naxan yi.

19 A yi xeraan ti yamarini itoe ra, a naxa, "I na yelin yengen kiin yebemangan xa waxatin naxan yi,

20 xa mangan xolo, a yi a fala, a naxa, 'Nanfera e masoxi taan na yenge sodeni? E mi a kolon a e bunna tima nen yinna xun tagi?

21 Nde Abimeleki faxaxi, Yerubese ti dii xemen Tebesi taani? Naxanla nde xa mi se din gemena nde ragodo a fari yinna xun tagi ba, a yi faxes?*' Nanfera e masoxi yinna ra?' Nayi, i yi a fala a xa, i naxa, 'I ya walikenen Yuriya Xiti kaan fan bata faxes.'

22 Xeraan yi siga. A sa na birin yeba Dawuda xa alo Yowaba a fala a xa kii naxan yi.

23 Xeraan yi a fala, a naxa, "Taan kantan tiine senben yi gbo nxu xa. E siga nen nxu xili ma burunna ra, nxu yi e kedi han taan so den na.

24 Xalimakuli kanne yi nxu mabun keli yinna xun tagi, nanara i ya sofana ndee yi faxes alo Yuriya, Xiti kaana."

25 Dawuda yi a fala xeraan xa, a naxa, "Siga, i sa Yowaba rawekile, i yi a fala a xa, i naxa, 'I nama feni itoe yate fe naxin na. Yenge yo yenge, faxan tima foxo firinna birin nin. Taan suxu ki fani, i yi a kala.'

26 Yuriyaa naxanla na me waxatin naxan yi, a a xemen bata faxes, a yi sunu.

27 Koni sunun waxatin to dangu a xun ma, Dawuda yi fa a ra a konni. A yi a findi a naxanla ra, a yi dii xeme keden bari a xa.

Dawuda feen naxan naba, na yi ranaxu Alatala ma.

12

Nabi Natan yi Alaa xolona fe fala

1 Alatala yi Natan nasiga Dawuda ma. Natan yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Xeme firin yi taa kedenni, nafulu kanna nan yi boden na, bodena, yiigelitona.

2 Xuruse xunxurin nun a xungbeen wuyaxi yi nafulu kanna yii.

3 Sese mi yi yiigelitona tan yii fo yexedi keden, a naxan sara, a yi a baloma, a yi gboma a konni e nun a dii xemene. E birin yi donse kedenna nan donma e nun nonona, a yi xima a dexon nen. A yi luxi nen alo a dii temena.

4 Loxona nde, xonen yi fa nafulu kanna konni, a mi tin a xuruse keden tonge, a yi a faxes, koni a yi sa yiigelitona yexedin tongo, a yi na faxes a xonen xa."

5 Dawuda yi xolo na xemen ma han, a yi a fala Natan xa, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi. Xemen naxan na ligaxi, a lan a faxes.

6 Bayo a bata na liga, a mi kininkinin, a yexe mupaxin noxoma nen yexe naanin gbete ye ra."

7 Nayi, Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "I tan nan na xemen na! Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N tan nan i sugandixi mangan na Isirayila xun na, n tan nan i baxi Sali yii!

8 N yi i kanna Sali a denbayaan lu i senben bun. N yi i kanna naxanle so i yii. N yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan so i yii. Xa na yi xurun nun, n mon yi nde se na fari nen.

9 Nanfera nayi, i n tan, Alatalaa falane rabeninxi, naxan mi rafan n ma, i yi na liga? I bata Xiti kaan Yuriya faxes yengeni, i yi a naxanla findi i gbeen na, i yi a faxes Amonine silanfanna ra.

10 Awa iki, silanfanna mi a masigama i ya banxin na, bayo i bata n naxu, e nun bayo i bata Yuriya Xiti kaana naxanla tongo, i yi a findi i yi naxanla ra.'

* 11:21: Na fe mon sebexi Kitisane 9.53 kui.

11 Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N tɔrɔyaan nafama nɛn i ya denbayaan xili ma. N yi i ya ɲaxanle tongo i yeɛ xɔri, n yi e so i ya muxuna ndee yii, e yi kafu yanyin na.’

12 Bayo i bata a liga wundoni, n tan a rakamalima Isirayila birin nan yetagi yanyin na.’ ”

13 Dawuda yi a fala Natan xa, a naxa, “N bata Alatala yulubin tongo.” Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Alatala bata i mafelu i yulubin na, i mi faxama.”

14 Koni bayo i bata a liga yaxune yi Alatala mafala fata feni ito ra, diin naxan barixi, na faxama nɛn.”

15 Na xanbi ra, Natan yi siga a konni.

Dawudaa diin yi faxa

Yuriyaa ɲaxanla diin naxan bari Dawuda ma, Alatala yi na rafura, a lu doyenɲɛ.

16 Dawuda yi Ala maxandi diin xa, a sun. A to so a konni, a xi saxi bɔxɔni.

17 A banxin muxune yi a karahan alogo e xa a rakeli bɔxɔni, koni a mi tin kele bɔxɔni, a mi donse don e xɔn.

18 Xi soloferede lɔxɔni, diin yi faxa. Dawudaa walikene yi gaxu a fale a xa fa fala diin bata faxa. Bayo e yi a falama nɛn, e naxa, “Diin to yi ɲɛɲɛ, en yi falan ti a xa, koni a mi a tuli mati en na, iki en susuma a fale a xa di fa fala diin bata faxa? A mi fe ɲaxina nde lige ba?”

19 Dawuda yi a walikene to kɔyɛkɔyɛɲɛ e bode tagi, a yi a kolon a diin bata faxa. A yi e maxɔdin, a naxa, “Diin bata faxa ba?” E yi a yabi, e naxa, “A bata faxa.”

20 Nayi, Dawuda yi keli bɔxɔni. A yi a maxa, a latikɔnɔnna sa a ma, a dugin masara, a mɔn yi siga Alatala batudeni, a yi a batu. Na xanbi ra, a yi siga a banxini, a yi a fala a e xa donseen so a yii, a yi a dɛge.

21 A walikene yi a fala a xa, e naxa, “I naxan ligaxi, na bunna nanse ra? Diin to yi ɲɛɲɛ, i sun, i wuga. Awa iki, diin bata faxa, i bata keli, i yi i dɛge.”

22 A yi e yabi, a naxa, “Diin yi ɲɛɲɛ waxatin naxan yi, n yi sunuxi, n wugama, bayo n yi mirixi a ma, n naxa, ‘Yanyina nde, Alatala kininkin-inma nɛn n ma, diin yi kisi.’

23 Iki, a bata faxa, n sunma nanfera nayi? N nɔɛ a rakele ba? N tan sigama nɛn a fɛma, koni a tan mi fa fɛ n fɛma sɔnɔn.”

Muluku Sulemani bari fena

24 Dawuda yi a ɲaxanla Batiseba madɛndɛn, a yi siga a fɛma, a yi a kolon ɲaxanla ra. A dii xɛmɛn bari, Dawuda yi a xili sa Sulemani. A yi rafan Alatala ma,

25 nanara Nabi Natan yi a xili sa Yedideya,* Alatalaa fe ra.

Rabaha taan suxu fena

Taruxune Singen 20.1-3

26 Na waxatini, sofa kuntigin Yowaba bata yi Rabaha suxu, Amo-nine manga taana.

27 A yi xɛrane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, “N bata Rabaha yeɲge, n yi e ige baden suxu.”

28 Nayi, iki, gali dɔnxɛn malan, i fa taan nabilin, i a tongo i yetɛ xa, n mi wama a tongo feni binyen birin yi lu n xa.”

29 Dawuda yi gali dɔnxɛn malan, a fa Rabaha yeɲge, a yi a tongo.

30 A yi mangaya taxamaseri kɔmɔtin tongo na mangan xun na. Na mangaya taxamaseri kɔmɔtin xɛmaan binyen yi kilo tonge saxan liye, a yi maxidixi gɛmɛ faji kɛndɛn nan na. E yi a so Dawuda xun na, mangan yi se wuyaxi tongo taani.

31 Dawuda yi muxune suxu, a yi e ti karahan wanle ra, wudi masonla nun gɛmɛ bɔɔn nun wudi sɛgen nun bitikidi bɔnbɔna.† A na liga Amonine taan bonne birin yi. Na xanbi ra, a so Yerusalɛn yi e nun a ganla birin.

13

Aminon nun Tamari a fe

1 Na xanbi ra, Dawudaa dii xɛmɛna Abisalomi xunye dii tɛmɛna nde yi na

* 12:25: *Yedideya* bunna nɛn fa fala “Naxan nafan Alatala ma.” † 12:31: *Bitikidin* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Birikidina*.”

naxan yi xili Tamari, a yi tofan han, na yi rafan Aminon ma, Dawudaa dii xεmεna.

² Aminon xaxinla bata yi keli han a fura Tamari a fe ra, a xunyεna. A yi xɔdɔxɔ Aminon ma a xa fena nde liga a ra, amasɔtɔ sungutun nasɔlɔnxin nan mɔn yi a ra.

³ Koni Aminon lanfana nde yi na, a xili Yonadabo, Simeyaa dii xεmεna, Dawuda ngaxakedenna, kɔtaden nan yi Yonadabo ra nun.

⁴ A yi a fala Aminon xa, a naxa, “Nanfera xɔtɔn yo xɔtɔn i sunuxi, i tan, manga diina? I mi waxi a fala feni n xa ba?” Aminon yi a yabi, a naxa, “Tamari rafan n ma, n fafaxakedenna Abisalomi xunyεna.”

⁵ Yonadabo yi a fala a xa, a naxa, “I yetε rafura i yi i sa saden ma. I baba na fa i fεma waxatin naxan yi, i yi a fala a xa, i naxa, “Tin, n xunyεn Tamari xa fa donsena nde rafala n xa, a xa a rafala n yetagi, a yetεen yi a so n yii, n yi a don.’ ”

⁶ A yi a yetε rafura, a yi a sa. Mangan yi fa a todeni, Aminon yi a fala mangan xa, a naxa, “Tin, n xunyεn Tamari xa fa buru firin nafala n yetagi, a yetεen yi e raso n dε, n yi e don.”

⁷ Dawuda yi xεraan nasiga na faladeni Tamari xa a konni, a naxa, “Siga i tada Aminon konni, i sa donseen nafala a xa.”

⁸ Tamari yi siga a tada Aminon ma banxini, a yi a li saxi. A yi se fujin tongo, a burun bɔnbɔ, a yi burun nafala a yetagi, a yi e gilin.

⁹ Na xanbi ra, a yi e ragodo alogo a xa e don, koni a mi tin. Aminon yi a fala, a naxa, “Muxune birin namini n ma banxini!” Muxune yi mini banxini.

¹⁰ Nayi, Aminon yi a fala Tamari xa, a naxa, “Fa donseen na n xi banxini, i yetεen xa a raso n dε, n yi a don.” Tamari burun naxanye rafala, a ne xali a tada Aminon xi banxini.

¹¹ A yi e soma a yii waxatin naxan yi alogo a xa e don, a yi Tamari suxu, a yi a fala a xa, a naxa, “Tamari, fa be, en fa kafu.”

¹² A yi a yabi, a naxa, “En-εn, n tada, i nama n nayagi, amasɔtɔ na mi ligama Isirayila yi. I nama na xaxilitareyaan sifan liga.

¹³ N sigan minen yi nxu nun n ma yagina? I luma nen nayi alo xaxilitarena Isirayila yi. Iki, n bata i mafan, a fala mangan xa, a mi tonde n soε i yii mumε.”

¹⁴ Koni a mi a tuli matixi na ra mumε, a yi a suxu sɛnbɛn na, e kafu.

¹⁵ Na xanbi ra, Aminon yi a rapaxu kati, dangu xanuntenyaan na naxan yi a bɔɲeni lan a ma. A yi a fala a xa, a naxa, “Keli be.”

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, “En-εn, bayo i na n kedi, na rapaxuma ayi nen dangu a singen na i naxan ligaxi n na.”

¹⁷ Koni a mi a tuli matixi na ra mumε! Banxulanna naxan yi walima a xa, a yi na xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Sungutunni ito masiga n konna ra. I yi banxin dεen balan a fɔxɔ ra ki faji.”

¹⁸ Aminon ma walikεen yi a ramini tandeni, a dεen balan a fɔxɔ ra.

Dugi yεε masunbuxin nan yi ragodoxi Tamari ma, bayo mangana sungutun nasɔlɔnxine yi na nan soma.

¹⁹ Tamari yi xuben so a ma, dugi yεε masunbuxin naxan yi a ma, a yi na yibɔ, a yi a yiin sa a xun ma, a siga wugε.

²⁰ A tada Abisalomi yi a maxɔdin, a naxa, “E nun i tada Aminon bata kafu ba? N magilena, iki i dundu, i tada nan a ra, i nama feni ito sa i bɔɲeni.” Tamari yagixin yi lu a tada Abisalomi a banxini, alo rapaxalan nabɛɲinxina.

²¹ Manga Dawuda na birin mε waxatin naxan yi, a xɔlɔ ki faji.

²² Abisalomi mi yi fa falan tima Aminon na, bayo a yi rapaxu a ma, amasɔtɔ a bata a magilen Tamari karahan, e kafu.

Abisalomi yi Aminon faxa

²³ Nεε firin dangu xanbini, bayo yεxεε xabe xabane yi Abisalomi yii Baali-Xasori yi, Efirami dεxɔn, a yi mangana diine birin xili.

²⁴ Abisalomi yi siga mangan fεma, a yi a fala a xa, a naxa, “Mangana, yεxεε

xabe xabane n konni. Tin, ε nun i ya walikene xa sa lan naxanaxani ito yi.”

²⁵ Mangan yi a fala Abisalomi xa, a naxa, “En-εn, n ma diina, nxu birin mi sigε, a findin goronna nan na i xun ma.” Abisalomi yi kankan na ma mangan xa, koni mangan mi wa siga feni, a yi sa duba a xa.

²⁶ Abisalomi yi a fala, a naxa, “Nba, tin, n tada Aminon tan xa fa n fəxə ra.” Mangan yi a yabi, a naxa, “Nanfera a sigama i konni?”

²⁷ Na xanbi ra, Abisalomi mən yi xidi a ma han, a ranan na, mangan yi a dii xεmεne nun Aminon bejin, e birin yi siga Abisalomi konni.

²⁸ Abisalomi yi yamarini ito fi a banxulanne ma, a naxa, “E liga ki fajni, manpaan na Aminon bəjən nasewa waxatin naxan yi, n yi a fala ε xa, n naxa, ‘E Aminon faxa.’ Nayi, ε yi a faxa. Hali ε mi gaxu, n tan xa mi ε yamarixi ba? E səbe so ki fajni.”

²⁹ Abisalomi a banxulanne yi Aminon suxu alo Abisalomi e yamari kii naxan yi. Mafuren, mangana diin bonne yi keli, e yi te e sofanle fari, e yi e gi.

³⁰ E mən yi kira yi, na xibarun yi sa Dawuda li, e naxa, “Abisalomi bata i ya diine faxa. Keden mi luxi a nii ra.”

³¹ Mangan yi keli, a yi a dugine yibə, a yi a sa bəxəni, a walikεen naxanye birin yi a dεxən ma, ne fan yi e dugine yibə.

³² Koni Yonadabo, Simeyaa dii xεmεna, Dawudaa ngaxakedenna, na yi falan tongo, a naxa, “N kannna, i nama a miri a e bata i ya diine birin faxa. Aminon nan keden faxaxi. Abisalomi bata yi a nata xabu Aminon kafu naxəyaan naba a xunyen naxalanmaan Tamari ra waxatin naxan yi.

³³ I nama a miri a i ya diine birin bata faxa. En-εn, Aminon nan keden faxaxi.”

³⁴ Abisalomi yi a gi. Banxulanna naxan yi tixi kantan tideni, na yi a yεen nakeli, a yi gali gbeen to fe a xanbi ra Xoronayin kiraan xən, geyaan kanke ra.

³⁵ Yonadabo yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangana diine fama. N naxan birin falaxi, na bata liga.”

³⁶ Yonadabo yi yelinma falan tiyε waxatin naxan yi, mangana diine yi fa. E wuga, mangan fan nun a walikene birin yi wuga.

³⁷ Abisalomi bata yi a gi, a siga Talamayi konni, Amixudi a dii xεmεna, Gesuri mangana. Dawuda tan yi sunuxi a dii xεmεna Aminon ma fe ra.

³⁸ Abisalomi yi a gi, a siga Gesuri yamanani, a lu na han nεε saxan.

³⁹ Manga Dawuda yi ba xəlxə Abisalomi ma, bayo a bata yi dija Aminon faxa feen ma.

14

Abisalomi mən yi so Yerusalen yi

¹ Yowaba, Seruyaa dii xεmεn bata yi a kolon a Abisalomi xənla bata yi mangan suxu.

² Nayi, Yowaba yi naxalan fe kolonna nde fen Tekowa taan kui. A yi a fala a xa, a naxa, “A liga alo i sunuxin na a ra. I saya dugine so, i nama latikənənna sa i ma, i yetε liga alo naxanla naxan faxa muxun wugama xabu a rakuya.

³ I siga mangan fema, i falani itoe ti a xa iki.” Nayi, Yowaba yi a fala a xa a lan a xa naxan fala.

⁴ Naxanla naxan kelixi Tekowa taani, na yi siga fala tideni mangan xa. A bira bəxəni, a yetagin yi lan bəxən ma, a sənχə, a naxa, “Mangana, n mali!”

⁵ Mangan yi a maxədin, a naxa, “I waxi nanse xən ma?” A yi a yabi, a naxa, “Kana gilən nan n na, n ma xεmεn bata faxa.

⁶ Dii xεmε firin n yii, e bata yenge xεen ma boden yi boden faxa, bayo muxu mi yi na yi, a yi e tagi ba.

⁷ Na ma, xabilan muxune birin bata keli n xili ma, e yi a fala n xa, e naxa, ‘Naxan faxan tixi, na so nxu yii. Nxu xa a faxa a ngaxakedenna fe ra a naxan faxaxi. Nxu waxi ke tongon nan faxa fe yi.’ Yigidi kedenna naxan luxi n xa, e na kalama nεn, e yi n ma

xemen xinla ralɔ ayi, sese mi lu bɔxɔ xɔnna fari.”

⁸ Mangan yi a fala naxanla xa, a naxa, “Siga banxini. N yamarin fima nen i ya fe yi.”

⁹ Naxanla naxan kelixi Tekowa taani na yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangana, n kanna, n tan nan kalan tixi e nun n babaa denbayana. Na yulubin nama lu mangan nun a mangayaan fari.”

¹⁰ Mangan yi a fala, a naxa, “Xa muxuna nde falan ti i ma, fa na kanna ra n fema. A mi fa na nɔxɔn lige sɔnɔn.”

¹¹ A yi a fala, a naxa, “Mangan xa de xuiin tongo n xa a Marigina Ala xinli, alogo gbepɔxɔ tiin nama kalan nadangu ayi, n ma dii xemen naxan luxi a yi na fan faxa.” A yi a fala, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, i ya diin xun sexe keden peen mi birɛ bɔxɔni.”

¹² Naxanla yi a fala, a naxa, “Tin, i ya walike naxanla xa fala keden peen ti i xa, i tan, n kanna, mangana.” A yi a fala, a naxa, “Falan ti.”

¹³ Naxanla yi a fala, a naxa, “Nan-fera i feene rabama kiini ito yi Alaa yamaan xili ma, i falan tima alo i baxi naxan ligade iki, i bata i yete findi yulubi kanna ra, bayo i mi faxi Abisalomi ra sa keli yamanani a luxunxi denaxan yi.

¹⁴ Lɔxɔna nde en birin faxan nen, en luxi nen alo igen na bɔxɔn, a mi fa makɔe. Anu, Ala mi mafura muxun niin be, a feene yitɔnma alogo naxan bata kedi, na mɔn xa a maso.

¹⁵ Iki, n fa ito birin falaxi mangan xa nen, bayo yamaan bata yi n magaxu. Nayi, n yi a fala, n naxa, ‘N na a falama nen mangan xa, nayi waxatina nde n naxan falama, a na ligama nen.

¹⁶ A tinma nen naxan waxi nxu raxɔri feni Alaa yamani, a yi nxu ba na yii, n tan nun n ma dii xemena.’

¹⁷ Iki, n tan, i ya walike naxanla naxa, ‘N kanna, mangana falan xa xaxilisaan fi n ma. Bayo n kanna, mangan luxi nen alo Alaa malekan naxan a faɔin nun a naxin kolon.

Alatala, i ya Ala xa lu n xɔn ma.’ ”

¹⁸ Mangan yi a fala naxanla xa, a naxa, “I nama sese luxun n ma n naxan maxɔdinma i ma.” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Mangana, n kanna, falan ti.”

¹⁹ Mangan yi a maxɔdin, a naxa, “Yowaba xa mi ito birin falaxi i xa ba?” A yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ mangan siini, mangana, n kanna, nɔndin na a ra. I ya walikɛɛn Yowaba nan n yamari, a falani itoe ti n xa n lan n xa naxanye fala i xa.

²⁰ I ya walikɛɛn Yowaba ito ligaxi nen alogo feene xa liga kii gbete yi. Koni n kanna xaxinla luxi nen alo Alaa malekana, a kolon naxan birin ligama bɔxɔ xɔnna ma.”

²¹ Mangan yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Nayi, n waxi na liga feni, siga, i sa fa banxulanna Abisalomi ra.”

²² Yowaba yi bira, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma, a duba mangan xa. A mɔn yi a fala, a naxa, “Mangana, n bata a kolon fa a i bata i ya fanna yita n na, amasɔtɔ i bata tin a ligadeni n naxan falaxi i xa.”

²³ Yowaba yi keli, a siga Gesuri yi. A sa fa Abisalomi ra Yerusalɛn yi.

²⁴ Koni mangan yi a fala, a naxa, “A xa xete a konni. A nama fa n yetagi.” Nayi, Abisalomi yi siga a banxini, a mi fa mangan yetagi.

²⁵ Isirayila birin yi, xeme tofaɔni mi yi na alo Abisalomi, keli a sansonle ma han a xun tagi, fe yo mi yi a ra.

²⁶ A yi a xunna maxabama jee rananne nin bayo a yi binyama ayi nen. A xun sexene binyen yi dangu kilo firin na.

²⁷ Abisalomi dii xeme saxan nan sɔtɔ e nun dii teme keden naxan yi xili Tamari, a yi tofan han.

²⁸ Abisalomi yi lu Yerusalɛn yi jee firin, a mi fa mangan yetagi.

²⁹ Lɔxɔna nde, a yi Yowaba xili, a xa siga a ra mangan fema, koni Yowaba yi tondi sigɛ a konni. Abisalomi mɔn yi a maxɔdin a firinden, koni Yowaba mi wa siga feni.

³⁰ Nayi, Abisalomi yi a fala a walikene xa, a naxa, “E bata Yowabaa funde xɛɛn to n gbeen dɛxɔn ma, e sa

tεεn so a ra.” Abisalomi a walikene yi sa tεεn so xεεn na.

³¹ Mafuren, Yowaba yi siga Abisalomi konni, a yi a maxadin, a naxa, “Nanfera i tεεn soxi n ma xεεn na?”

³² Abisalomi yi Yowaba yabi, a naxa, “Bayo n bata yi a fala i xa nun a i xa fa, koni i mi tinxi. N yi waxi i rasiga feni mangan nan ma xerayani ito ra, fa fala ‘Nanfera n kelixi Gesuri yamanani? A yi lan nun n lu na yi mɔn.’ N waxi mangan yetagin to feni fa, xa fena n na, a xa n faxa.”

³³ Yowaba yi siga Abisalomi a xerayaan nalideni mangan ma. Mangan yi Abisalomi xili, a fa a fema, a yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan bɔxɔn ma. Mangan yi Abisalomi sunbu.

15

Abisalomi a murutena

¹ Na xanbi ra, Abisalomi yi won-toro keden tongo, e nun soone nun muxu tonge suulun, naxanye yi e gima a yεε ra.

² A yi keli xɔtɔnni sinma, a ti taa yi kiraan dεεn na. Muxu yo nema yi dangue siga mangan konni kiti sadeni, Abisalomi yi na kanna xilima nen, a yi a maxadin, a naxa, “I kelixi taan mundun yi?” Na kanna yi a yabima nen, a naxa, “Manga diina, n kelixi Isirayila bɔnsɔnna nde nin.”

³ Abisalomi yi a falama nen na kanna xa, a naxa, “I ya fe fan, i tinxin, koni muxu yo mi mangan konni naxan a tuli matima i ra.”

⁴ Abisalomi yi a falama nen, a naxa, “Ee! Xa n yi nɔε findε kitisaan na nun yamanani ito yi! Yengen naxanye birin tagi hanma kiti sa daxina, ne yi fama nen n fema, n yi kiti kendɛn sa e tagi.”

⁵ Xa na kanna a maso a ra, a yi a xinbi sin a yetagi, Abisalomi yi a rakelima nen, a yi a sunbu.

⁶ Muxun naxanye birin yi sigama mangan fema kiti sadeni, Abisalomi yi na ligama nen, Abisalomi lu

rafanɲε Isirayila muxune ma na kii nin.

⁷ Nεε naanin dangu xanbini, Abisalomi yi a fala mangan xa, a naxa, “Tin, n xa siga Xebiron yi, alogo n layirin naxan tongoxi Alatala xa, n xa sa na rakamali.

⁸ N yi Gesuri taani Arami yamanani waxatin naxan yi, n na layirin tongo nen, xa a n nafa Yerusalen yi, n saraxan bama nen Alatala xa Xebiron yi.”

⁹ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Siga bɔɲε xunbenli.” Nayi, Abisalomi yi keli, a siga Xebiron yi.

¹⁰ Abisalomi yi xerane rasiga wundoni Isirayila bɔxɔn birin yi, e xa sa a fala, e naxa, “E na xɔtaan xuiin me waxatin naxan yi, ε xa a fala, ε naxa, ‘Abisalomi nan yamanan mangan na Xebiron taani.’ ”

¹¹ Muxu kεmε firin bata yi keli Yerusalen yi fa Abisalomi fɔxɔ ra, koni e yi biraxi a fɔxɔ ra xaxilitareyaan nin, e mi yi fefe kolon na feni.

¹² Abisalomi yi saraxan nalima waxatin naxan yi, a yi xeraan nasiga Giloha taani, Axitofeli Giloha kaan xilideni, Dawudaa maxadi tiina. Yanfan senben yi gbo ayi, muxune yi wuya ayi Abisalomi fɔxɔ ra.

Dawuda yi a gi Yerusalen yi

¹³ Dɔnxɛn na, fala ralina nde yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Isirayila kaane bata bira Abisalomi fɔxɔ ra.”

¹⁴ Nayi, Dawudaa walikεen naxanye yi a fema Yerusalen yi, a yi a fala ne xa, a naxa, “E keli, en na en gi, bayo fεε mi sa luma na en yi en ba Abisalomi yii. E siga mafuren, xanamu, a tan a mafurama nen a gbalon sa taan birin fari silanfanna ra.”

¹⁵ Mangana walikene yi a fala, e naxa, “Mangana, nxu kanna, nxu i sagoni.”

¹⁶ Mangana muxune birin yi bira a fɔxɔ ra, a yi a konyi ɲaxalan* fu lu manga banxin kantandeni.

* **15:16: Konyi ɲaxanle** sariyan sebexi Xɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔtɔ a ɲaxanla ra.

¹⁷ Mangan nun a fəxərabirane birin mini taani waxatin naxan yi, e sa ti banxina nde dəxən naxan makuya taan na ndedi.

¹⁸ Dawudaa walikene birin yi lu dangue a dəxən, e nun Keretine nun Peletine nun Gati taan muxu keme senninna naxanye bira a fəxə ra, ne birin yi lu dangue mangan yetagi.

¹⁹ Mangan yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, “Nanfera i fan fama n fəxə ra? Xete, i lu Manga Abisalomi fema amasəto xənen nan i tan na, muxu kedixin nan i tan na keli i ya yamanani.

²⁰ I faxi xoro nin, n xa i xali n yii to ba? Anu n tan yeteen mi a kolon n sigan denaxan yi. I ngaxakedenne tongo, i xete. Alaa hinanna nun a tinxinna xa lu i xən.”

²¹ Koni, Itayi yi mangan yabi, a naxa, “N bata n kəlo habadan Alatala yi e nun n ma mangan niini. Mangana, n kannna, n tan i ya walikēen luma nen i fəxə ra, i na siga dede, xa a findi sayaan na hanma kisina.”

²² Nayi, Dawuda yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, “En siga, dangu yeen na!” Na ma, Itayi nun a sofane nun a denbayane birin yi siga.

²³ Yamanan muxune birin yi wugama, e gbelegbele, ganla nema danguma Dawuda yetagi. Mangan yeteen yi Kedirən lanbanni gidi kiraan xən naxan sigama tonbonni.

²⁴ Sadəki fan yi na, e nun Lewi bənsənna muxun naxanye yi Alaa Layiri Kankiraan xalima.† E yi Alaa Kankiraan dəxə, saraxarali Abiyatari yi lu saraxan naliye han naxanye birin yi kelima taani, ne yi dangujan.

²⁵ Mangan yi a fala Sadəki xa, a naxa, “Alaa Kankiraan naxete taani. Xa n na Alatalaa hinanna sətə, a n naxete, a tinma nen n Layiri Kankiraan to e nun a dəxədena.

²⁶ Koni xa Ala a fala, a naxa, ‘I mi fa rafan n ma sənən,’ awa, n tan ni i ra naxan na rafan a ma a xa na liga n na.”

²⁷ Mangan mən yi a fala saraxarali Sadəki xa, a naxa, “Xete taani bəne

xunbenli, ε nun i ya dii xemena Aximaasi nun Abiyatari a dii xemen Yonatan.

²⁸ N tan mabinni, n luma nen tonbonni baan gidideni, han n yi i ya xibarun sətə i ya xerane ra.”

²⁹ Nayi, Abiyatari nun Sadəki yi Alaa Kankiraan xali Yerusalən yi, a sa lu na.

³⁰ Dawuda wugamatəən yi te Oliwi geyaan fari, a yetagin luxunxi, a sanni genla a ra. Naxanye birin yi tema a fəxə ra, ne fan bata yi e yetagine luxun, e yi wugama.

³¹ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, “Axitofeli biraxi Abisalomi fəxə ra yanfantenne ye.” Dawuda yi a fala, a naxa, “Alatala, a liga Axitofeli maxadine xa findi fufafuun na.”

³² Dawuda geyaan xun tagin li waxatin naxan yi, Ala batuma denaxan yi, a yi a maxadi muxun Xusayi, Araka bənsənna muxuna nde to fe a ralandeni, a dugine yibəxi, burunburunna a xunni.

³³ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “I nama fa n fəxə ra, i findima nen n goronna ra.

³⁴ Xete taani, i sa a fala Abisalomi xa, i naxa, ‘N bata findi i ya walikēen na. A singeni, n wali nen i baba xa, koni iki, n waxi wali feni i tan nan xa.’ Na ma, i nəe n maliye Axitofeli a maxadi xuine kale nen n xili ma.

³⁵ Saraxaraline, Sadəki nun Abiyatari luma nen i fema. I na naxan birin to manga banxini, i yi a fala saraxaraliin Sadəki nun Abiyatari xa.

³⁶ Sadəki a dii xemena Aximaasi nun Abiyatari a dii xemen Yonatan firinne birin e fema, i na xibarun naxanye me, i yi e rafa ne faladeni n xa.”

³⁷ Nayi, Dawuda xəyin Xusayi xete taani waxatin naxan yi, Abisalomi fan yi so Yerusalən yi.

16

Dawuda xəyine nun a yaxune

¹ Dawuda bata yi dangu geyaan xuntagin na ndedi, Mefiboseti a walikēen Siba yi fa a ralandeni. Sofali firin yi a fəxə ra, buru keme firin,

† 15:24: 15.24Layiri Kankirana fe mən sebexi Xəryaan 25.10-22 kui.

bogise xonna xaren ligaseen yεε kemε e nun xδε bogi xaren ligaseen yεε kemε e nun manpa kundi keden yi naxanye fari.

² Mangan yi a fala Siba xa, a naxa, “I ito ligan di?” Siba yi a yabi, a naxa, “Sofanle findin denbaya maxali seen nan na, burune nun wudi bogine findima i ya sofane balon nan na, naxanye na tagan tonbonni, manpaan yi findi ne min seen na.”

³ Mangan yi a fala, a naxa, “I kanna dii xεmεn minεn yi?” Siba yi a yabi, a naxa, “Mefiboseti bata lu Yerusalen yi, bayo a falaxi nen, a naxa, ‘Isirayila yamana n babaa mangayaan soma nen n yii to.’ ”

⁴ Mangan yi a fala, a naxa, “Mefiboseti gbeen naxan birin na, n bata na birin so i yii.” Nayi, Siba yi a xinbi sin baxani. A yi a fala, a naxa, “I nuwali Mangana, i bata hinan n na.”

⁵ Manga Dawuda to fa Baxurin taan fema, muxuna nde yi mini, e nun Sali birin yi bεnsεn kedenna nin, a xili Simeyi, Geraa dii xεmena. A mini, a lu dangan tiyε.

⁶ A lu gεmene wolε Dawuda ma e nun Manga Dawudaa walikene birin, hali yamaan nun sofa senbεmane to yi a yiifanna nun a kεmenna ma.

⁷ Simeyi yi a dangama, a gbelegbele, a naxa, “Siga, siga, fuyantenna, faxa tiina!”

⁸ I faxan naxanye tixi Sali a denbayani, Alatala i ratεrεnma nen ne birin na. I bata mangayaan ba Sali yii, nanara Alatala bata a so i ya dii xεmena Abisalomi yii. Iki, i tan tεrεni bayo faxa tiin nan i ra.”

⁹ Nayi, Seruyaa dii xεmena Abisayi yi a fala mangan xa, a naxa, “Nanfera bare faxaxini ito mangan dangama, n kanna? A lu n xa sa a xunna ba a dε.”

¹⁰ Koni mangan yi Abisayi yabi, a naxa, “I tan nun i tada Yowaba, ε gbee biran nanse yi? Xa a sa a li xεmeni ito n dangama bayo Alatala nan a yamarixi a xa n danga, muxu yo mi

nεε falan tiyε a ma.”

¹¹ Dawuda mεn yi a fala Abisayi nun a walikene xa, a naxa, “Xa n ma diin waxi n faxa feni, a mi findε tεrεna fe ra xa Bunyamin kaani ito fan na liga. ε a lu na, a xa n danga, xa Alatala bata a yamari.

¹² Waxatina nde, Alatala n ma tεrεn toma nen. Nayi, a n ma dangan masarama nen duban na.”

¹³ Dawuda nun a fεxεrabirane yi sigan waxatin naxan yi kiraan xεn, Simeyi yi sigama e yelanni geyaan kanke ra, a mεn yi lu e dangε, a yi lu gεmεn nun bendεn wolε e ma.

¹⁴ Dεnxεn na, mangan nun a fεxεrabirane yi Yurudεn baan li. E bata yi xadan, e yi e matabu mεnni.

Abisalomi Yerusalen yi

¹⁵ Abisalomi bata yi so Yerusalen yi e nun Isirayila yamaan birin, Axitofeli fan yi a fεxε ra.

¹⁶ Xusayi, Araka bεnsεnna muxuna nde, Dawuda maxadi muxun fa waxatin naxan yi Abisalomi fema, a gbelegbele, a naxa, “Tantunna mangan xa.”

¹⁷ Abisalomi yi Xusayi maxεdin, a naxa, “I ya tinxinna ngaan nan na ra i xεyin Dawuda xa ba? Nanfera i mi sa a mati?”

¹⁸ Xusayi yi Abisalomi yabi, a naxa, “N mi tinxi nen. Bayo Alatala nun Isirayila birin naxan sugandixi mangan na, n na nan fεxε ra. Nayi, n luma i tan nan fεxε ra.

¹⁹ N walima nde xa? A findε a dii xεmεn na ba? Bayo n bata yi wali i baba xa, n walima nen i fan xa.”

²⁰ Abisalomi yi a fala Axitofeli xa, a naxa, “ε a fala ε bode tagi en lan en xa naxan liga.”

²¹ Axitofeli yi Abisalomi yabi, a naxa, “Dawuda konyi paxanla* naxanye lu manga banxin kantandeni, ε nun ne xa sa kafu. Nayi, Isirayila birin a kolonjε a i bata rapaxu i baba ma alo se kunxin xirina, i fεxεrabirane yi senbε so.”

* **16:21: Konyi paxanla** sariyan sebεxi Xεrεyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye soto a paxanla ra.

22 Nayi, e bubun ti Abisalomi xa manga banxin xuntagi, Abisalomi nun a babaa konyi naxanle yi sa kafu menni Isirayila birin yetagi.

23 Na waxatini, Axitofeli a maxadin yi suxi alo Ala yetena a fala kii naxan yi. Dawuda nun Abisalomi fan yi a maxadine suxuma kii kedenna nin.

17

Xusayi yi Axitofeli matandi

1 Waxatidi to dangu, Axitofeli yi a fala Abisalomi xa, a naxa, “Tin, n xa muxu wuli fu nun firin sugandi, n siga Dawuda foxo ra to kosen yeteen na.

2 N sa a xadanxin lima nen, fanga mi fa a ra, n yi a suxu. Naxanye biraxi a foxo ra, ne yi e gi. Nayi, n yi mangan kedenna faxa.

3 N yi yamaan birin mabandun i ma. I xemen naxan fenma, na na faxa, yamaan birin fama nen i ma, e lu boje xunbenli.”

4 Na falan yi Abisalomi nun Isirayila fonne birin kenen.

5 Na waxatini, Abisalomi yi yamarin fi, a naxa, “E mon xa Xusayi, Araka bonsonna muxun fan xili alogo en xa a me a naxan falama.”

6 Xusayi yi fa Abisalomi fema, Abisalomi yi a fala a xa, a naxa, “Axitofeli ito nan falaxi, a naxan falaxi a lan en yi na liga ba hanma en-en? I fan xa falan ti.”

7 Xusayi yi Abisalomi yabi, a naxa, “Ito yi, Axitofeli mi maxadi faji tixi.

8 I yetena i baba nun a muxune kolon ki faji. Sofa kenden nan e ra, e magaxu alo yatan naxan ma diiye baxi a yii burunna ra. Yenge soon nan yi i baba ra, a mi luma yamaan fema kosen birin na.

9 Iki, a luxunxi yinla nde ra hanma yire gbete. Dawudaa ganla na en ma muxuna ndee faxa tun, na feen xibarun sigama ayi nen, e naxa a Abisalomi a ganla bata no.

10 Na na liga, hali senbemaan naxanye luxi alo yatane en ma ganla ye, ne tunnaxoloma e ma nen, bayo Isirayila kaane birin a kolon a

yenge so fapin nan i baba ra, anu a foxorabirane senben gbo.

11 Nayi, n miriyani, Isirayila so-fane birin xa e malan i fema, keli Dan ma han sa doxo Beriseba ra. Nayi, e wuyama ayi nen alo baan memensinna. Na xanbi ra, i yeteen yi siga e yengedeni.

12 A lu dede, en na a suxe, en so a xunna alo xiila godon boxon ma kii naxan yi. E nun a muxune sese mi a yimine.

13 Xa a luxun taana nde yi en ma, Isirayila kaane birin fe lutin na, en yi na taan halagi, hali a gemedina, a mi luye.”

14 Abisalomi nun Isirayila kaane yi a fala, e naxa, “Araka bonsonna muxu Xusayi a maxadi xuine dangu Axitofeli gbeene ra.” Alatala bata yi a ragidi nun a Axitofeli a maxadi xuiin xa kala alogo toron xa Abisalomi li.

15 Axitofeli naxan fala Abisalomi nun Isirayila fonne xa, Xusayi yi na rali saraxaralina Abiyatari nun Sadaki ma.

16 A yi a fala e xa, a naxa, “Iki, e mafura xeraan nasige Dawuda ma. E yi a fala a xa, a nama kosen nadangu baan meremereni. A lan a xa baan gidi alogo a nama e nun a foxorabirane raxori.”

17 Yonatan nun Aximaasi yi tixi En-Rogeli yi. Walike gilena nde yi fa a fala e xa, a e xa sa na fala Dawuda xa, bayo e mi yi suse soe taani e yi e yete mayita.

18 Koni, banxulanna nde yi e to, a sa a fala Abisalomi xa. Nayi, e firinna birin yi siga mafuren, e sa so xemena nde a banxini Baxurin taani xojinna yi naxan ma sansan kui, e sa e luxun menna ra.

19 Naxanla yi bitinganna tongo, a yi a sa xojinna de ra, a sansi xori dinxin tongo a na sa men fari alogo e nama sike sese ma.

20 Abisalomi a walikene to na naxanla banxin li, e yi a maxodin, e naxa, “Aximaasi nun Yonatan minen?” Naxanla yi e yabi, a naxa, “E bata dangu xuden na.” Walikene yi e fen, e mi e to, e yi xete Yerusalen yi.

²¹ E keli xanbini na, Aximaasi nun Yonatan yi te xəjɪnna ra, e sa Manga Dawuda rakolon. E yi a fala Manga Dawuda xa, e naxa, “E keli, ε mafura, ε baan gidi, bayo Axitofeli bata maxadin ti lan ε fe ma.”

²² Dawuda nun yamaan naxan yi a fəxə ra, e keli benun subaxani, e birin yi Yurudən baan gidi. Keden mi lu naxan mi Yurudən baan gidi.

²³ Axitofeli to a to, a a maxadi xuiin mi suxi, a yi a sofanla tongo, a siga a konni a taani. A yamarine fi a denbayaan ma. Na xanbi ra, a yi a yete singan, a yi faxa. E yi a maluxun a baba gaburun na.

Dawuda Maxanayin taani

²⁴ Dawuda yi siga Maxanayin taani, Abisalomi Yurudən baani gidi waxatin naxan yi e nun Isirayila ganla birin.

²⁵ Abisalomi bata yi Amasa findi sofa kuntigin na Yowaba funfuni. Amasa baba nan yi Yeteri ra, Isirayila kaan naxan Abigayili dəxə, Naxasi a dii tɛmɛna, Yowaba nga Seruya xunyɛna.

²⁶ Abisalomi nun Isirayila kaane yi e gali malanden nafala Galadi yamanani.

²⁷ Dawuda to fa Maxanayin taani, Naxasi a dii xɛmɛn Sobi naxan yi kelixi Rabaha yi, Amonine manga taana, na nun Amiyeli a dii xɛmɛn Makiri, Lodebara kaana, e nun Galadi kaan Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi yi,

²⁸ ne yi fa seni itoe ra Dawuda yɛɛ ra: sadene nun goronne nun fɛjɛne nun murutun nun fundenna nun murutu fujin nun sansi xəri gilinxine nun konso togen nun togen siya gbetɛye nun

²⁹ kumin nun nənən nun yɛxɛne nun fɛnɛna. E fa ne birin na Dawuda nun a yamaan xa naxanye yi a fəxə ra, alogo e xa e don, bayo e yi a falama nɛn, e naxa, “Kamɛn nun ige xənla bata yamani ito suxu tonbonni.”

18

Abisalomi faxa feen yɛngɛni

¹ Dawuda yi yamaan malan naxanye yi a fəxə ra, a yi sofa kuntigine dəxə naxanye muxu kɛmɛne nun muxu wuline xun na.

² Dawuda yi yamaan fəxə singen nasiga Yowaba ma a yamarin bun, a yi a fəxə firinden nasiga Abisayi ma a yamarin bun, Seruyaa dii xɛmɛn Yowaba tada. Dawuda yi a fəxə saxanden nasiga Itayi Gati kaan ma a yamarin bun. Mangan mən yi a fala yamaan xa, a naxa, “N fan wama siga feni ε fəxə ra.”

³ Koni, yamaan yi a fala a xa, e naxa, “I mi sigama. Bayo xa nxu nxu gi, yaxune mi nxu yatɛma, hali nxu fəxə kedenna faxa, e mi na yatɛma. Koni, i tan dangu nxu tan sofa muxu wuli fu ra. Nanara, a lan i lu taani, i nɔɛ nxu maliyɛ dɛnaxan yi.”

⁴ Mangan yi e yabi, a naxa, “Naxan nafan ε ma, n na nan ligama.” Sofane yi minima kɛmɛ kɛmɛ yɛɛn nun wuli wuli yɛɛn ma waxatin naxan yi, mangan yi ti taan so dɛɛn na.

⁵ Mangan mən yi a fala Yowaba nun Abisayi nun Itayi xa, a naxa, “N bata ε mafan, ε nama fe jaxi yo liga Abisalomi ra, n ma diina.” Sofane birin yi a xuiin name na yamarin fiyɛ kuntigine ma.

⁶ Dawudaa sofane yi mini siga Abisalomi a ganla yɛngɛdeni, yɛngɛn so Efirami fətɔnna nin.

⁷ Dawudaa ganla yi Abisalomi a ganla nɔ, e yi muxu wuli məxəjɛ faxa e ra na ləxəni.

⁸ Yɛngɛn yi so yamanan birin yi. Naxanye faxa fətɔnni, ne yi wuya dangu naxanye faxa yɛngɛni.

⁹ Na waxatini, Abisalomi yi mini Dawudaa walikene ma. Abisalomi bata yi te sofanla fari. Sofanla yi so wari bili gbeen yiine bun, Abisalomi xunna yi kankan wari yiine longonna ra. A lu bəxən nun kuyen tagi, sofanla yi mini a bun.

¹⁰ Xɛmɛna nde to na to, a fa na fala Yowaba xa, a naxa, “N bata Abisalomi to singanxi wariin bun.”

¹¹ Koni, Yowaba yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “I a to nɛn? Nanfera i mi a

faxa keden na? N yi gbeti gbanan fu soe nen i yii e nun tagixidina nde.”

12 Koni na xemen yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Hali i gbeti gbanan wuli keden so n yii, n mi tinje fe jaxin lige mangana dii xemen na, bayo nxu birin a me nen manga yamarini ito fima i tan nun Abisayi nun Itayi ma, a naxa, ‘E xaxili lu Abisalomi xon, muxu yo nama fe jaxin liga a ra.’

13 Xa n yi na liga alo n mi sese mexi, n yi bonoma n niini nen, mangan yi n ma wulen kolonma nen, bayo sese mi luxunje a ma. Nayi, i tan yeteen mi yi n xun mafale.”

14 Yowaba yi a yabi, a naxa, “N mi n ma waxatin kalama i tan xon.” A yi tanba saxan tongo, a sa e soti Abisalomi kankeni a jenen singanxin na.

15 Sofa banxulan fuun naxanye yi Yowabaa yenge so seene maxalima, ne yi Abisalomi rabilin, e yi a rajan.

16 Na xanbi ra, Yowaba yi xotaan fe alogo yengen xa dan. Nayi, Dawudaa sofane yi xete Abisalomi a ganla foxo ra.

17 E yi Abisalomi tongo, e yi a woli yili gbeen na fotanni, e geme gbege malan a fari. Na waxatini, Abisalomi a sofane yi e gi, birin yi siga a konni.

18 Abisalomi yi kende waxatin naxan yi, a bata yi banxi gbeen ti Manga lanbanni, bayo a yi a mirima nen, a naxa, “Dii xeme mi fa n yii, n xinla luye naxan yii.” Nanara, a yi na banxin xili sa a yete xun ma, naxan mon xili bama han to a Abisalomi a banxina.

19 Aximaasi, Sadoki a dii xemen yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Tin, n xa n gi n sa a fala mangan xa Alatala kitin naxan nagidixi a ma, a yi a so a yaxune yii.”

20 Yowaba yi a fala a xa, a naxa, “Xibaru faji rali mi i ra to, lxo gbete i sa xibaru faji naliye, koni to i mi a xale, bayo mangana dii xemen bata faxa.”

21 Yowaba yi a fala Kusi kaana nde xa, a naxa, “Siga, i naxan toxi, sa na fala mangan xa.” Kusi kaan yi a xinbi sin Yowaba bun ma, a yi a gi.

22 Aximaasi, Sadoki a dii xemen mon yi a fala, a naxa, “Sese liga, tin, n fan xa n gi Kusi kaan foxo ra.” Yowaba yi a fala, a naxa, “N ma diina, nanfera i waxi i gi feni? Na mi findima xibaru faji ra i tan xa.”

23 Aximaasi mon yi a fala, a naxa, “Hali fefe liga, n waxi n gi feni.” Yowaba yi a fala a xa, a naxa, “Awa, i gi!” Aximaasi yi a gi mini Yuruden mere yi kirani, a sa dangu Kusi kaan na.

24 Dawuda yi dxi de firinne tagi. Kantan muxun yi siga yinna xun tagi, a yi a yeen nasiga, a yi xemena nde kedenna to fe a giye.

25 Kantan muxun yi gbelegbele, a yi a fala mangan xa. Mangan yi a yabi, a naxa, “Xa a kedenna nan a ra, a fama xibaru faji nan na.” Na xeraan yi masoma,

26 kantan muxun mon yi muxu gbete fan to gixi. A gbelegbele de kantanna ra, a naxa, “Muxuna nde fan kedenna fama a giye.” Mangan yi a fala, a naxa, “Na fan faan xibaru faji nan na.”

27 Kantan muxun yi a fala, a naxa, “Muxu singen luxi alo Aximaasi na a ra, Sadoki a dii xemena.” Mangan yi a fala, a naxa, “Xeme faji nan a ra, a fama xibaru faji nan na.”

28 Aximaasi yi gbelegbele, a yi a fala mangan xa, a naxa, “I nuwali.” A yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan boxon ma, a yi a fala, a naxa, “Barikan bira Alatala xa, i ya Ala, naxan i yenge faane soxi i yii, mangana, n kannna.”

29 Mangan yi a maxodin, a naxa, “Abisalomi yiyalan?” Aximaasi yi a yabi, a naxa, “N tan i ya waliken mayimaxa gbeen to nen Yowaba nxu nun i ya walikena nde rafa waxatin naxan yi, koni n mi yi a kolon fefe yi a ra.”

30 Mangan yi a fala, a naxa, “I masiga, i ti be.” Aximaasi yi a masiga, a lu tixi.

31 Kusi kaan fan yi fa. A yi a fala, a naxa, “Mangana, n kannna, n baxi xibaru faji nan medeyi, bayo

Alatala bata i ya kitin sa to. Naxanye yi i yengema, a bata ne sa i sagoni.”

³² Mangan yi Kusi kaan maxodin, a naxa, “Sese mi Abisalomi sotaxi ba?” Kusi kaan yi a yabi, a naxa, “Naxan na banxulanna sotaxi, na xa i yaxune birin sotɔ, e nun naxanye birin muruxi i xili ma.”

19

Dawuda yi a dii xemen wuga

¹ Nayi, mangan yi kontofili, a yi te sangansoon kɛ ra taan yinna dɛɛn xun ma, a lu wugɛ. A yi lu sigamatini, a falama, a naxa, “N ma dii xemena Abisalomi! Hali n tan yi faxa i funfuni nun. N ma dii xemena Abisalomi, n ma dii xemena!”

² E yi na fala Yowaba xa, e naxa, “Mangan sunuxin luma Abisalomi wugɛ.”

³ Na lɔxɔn xunna kenla yi masara sunun na sofane birin xa. Bayo na lɔxɔni yamana a mɛ nɛn a mangan sunuxi a dii xemena fe ra.

⁴ Na lɔxɔn yeteni, sofane luxunxin yi so taani alo sofa yagixin naxanye e gixi yengeni.

⁵ Mangan bata yi a yetagin luxun, a gbelegbelema, a naxa, “N ma dii xemena Abisalomi! Abisalomi, n ma dii xemena, n ma dii xemena!”

⁶ Yowaba yi so mangan konni, a yi a fala a xa, a naxa, “I bata i ya walikene birin nayagi to, naxanye i niin nakisixi, ɛ nun i ya dii xemene nun i ya dii temene nun i ya jaxanle nun i ya konyi jaxanle birin.”

⁷ I rapaxu naxanye ma, i bata ne rafan, i rafan naxanye ma, i yi ne rapaxu. Bayo i bata a yita to, a i ya gali mangane nun i ya walikɛ tinxinxine, a ne bɔtɛ mi i xa. N bata a to iki xa Abisalomi yi lu a nii ra nun to, nxu tan birin yi faxa na, na yi rafan i ma nun.

⁸ Nayi, keli, i mini, i falan ti i ya walikene xa. Bayo n bata n kɔlɔ Alatala yi, xa i mi mini muxu keden mi luyɛ i fɔxɔ ra to kɛɛn na, na jaxuma ayi nɛn dangu tɔrɔn na naxan birin bata liga keli i foningeya waxatin ma han iki.”

⁹ Nayi, mangan yi keli, a dɔxɔ taan so dɛɛn na. E na fala yamaan xa, e naxa, “Mangan dɔxi taan so dɛɛn na.” Yamaan birin yi fa mangan yetagi. Na waxatini, Isirayila ganla tan bata yi a gi. Birin bata yi siga e konni.

Dawuda xetɛ fena Yerusalɛn yi

¹⁰ Isirayila bɔnsɔnne birin nun yamaan birin yi matandin tima, e naxa, “Mangan bata en ba en yaxune yii, a tan nan en nakisi Filisitine ma, iki a bata a gi yamanani Abisalomi a fe ra.

¹¹ Anu, en Abisalomi naxan sugandixi a xa findi en ma mangan na, na bata faxa. Nanfera nayi, ɛ mi Dawuda xilima, ɛ yi a dɔxɔ mangan na?”

¹² Manga Dawuda yi xerane rasiga a faladeni saraxaraliin Sadɔki nun Abiyatari xa, a naxa, “ɛ falan ti Yuda fonne xa, ɛ naxa, ‘Nanfera ɛ luun dɔnxɛn na mangan naxetɛdeni a manga banxini? Anu, n tan yetɛna Isirayila kaane miriyane kolon.”

¹³ Ngaxakedenmane nan ɛ ra, en wuli keden, fasa keden. Nayi, ɛ nama lu dɔnxɛn na xetɛdeni mangan ma.’

¹⁴ ɛ mɔn xa a fala Amasa xa, ɛ naxa, ‘I ngaxakedenma xa mi n na ba? Xa n mi i findi sofa kuntigin na habadan Yowaba jɔxɔni, Ala xa n xa tɔrɔ gbeen sotɔ.’ ”

¹⁵ Dawudaa falane yi Yuda muxune birin kenɛn, alo muxu kedenna nan yi e ra, e xeraan nasiga a faladeni mangan xa, e naxa, “ɛ nun i ya walikene birin xa xetɛ be.”

¹⁶ Mangan yi xetɛ han Yurudɛn baani, Yuda kaane yi siga Giligali yi alogo e xa sa mangan nalan, e yi a ragidi Yurudɛn baani.

¹⁷ Gera, Bunyamin kaan naxan keli Baxurin taani, na dii xemen Simeyi yi na, na yi a mafura e nun Yuda muxune yi godo Manga Dawuda ralandeni.

¹⁸ Bunyamin kaan muxu wuli keden yi biraxi a fɔxɔ ra, Siba fan naxan yi walima Sɔli a denbayaan xa, e nun a dii xeme fu nun suulunne nun a walikɛ mɔxɔjɛne. Ne yi fa Yurudɛn baan dɛ mangan yɛɛ ra.

19 Kunkibane yi fa alogo e xa mangana denbayaan xali e nun naxan na mangan kenen. Na to yelin Yuruden baan gidε, Geraa dii Simeyi yi bira mangan yetagi.

20 A yi a fala mangan xa, a naxa, "Mangan nama n suxu n haken na. N tan i ya walikεen haken naxan liga i ra i mini lɔxɔni Yerusalen yi, jinan na xɔn, i tan mangana.

21 Mangana, n kanna, n na a kolon a n bata yulubin liga, koni i bata a to to, n singe nan faxi i ralandeni Yusufu bɔnsɔnna muxune birin yεε ra."

22 Nayi, Abisayi, Seruyaa dii xεmεn yi falan tongo, a yi a fala, a naxa, "Simeyi mi lan a faxesa ba, a to Alatalaa muxu sugandixin dangaxi?"

23 Koni Dawuda yi a fala Abisayi nun a xunyεn Yowaba xa, a naxa, "Seruyaa dii xεmεne, ε gbee biran nanse yi? Nanfera iki, ε n matandima? N mi waxi Isirayila kaa yo xa faxesa to, n laxi a ra a n tan nan Isirayila mangan na to."

24 Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, "I mi faxama." Mangan yi a kɔlɔ a xa.

25 Mefiboseti, Sɔli a dii xεmεn fan fa nen mangan nalandeni. A munma yi a sanne maxa, a mi a dε xabene bi, a mi a dugine xa, xabu mangan siga lɔxɔni han a xεte lɔxɔni bɔne xunbenli.

26 A to siga mangan yetagi keli Yerusalen yi, na yi a maxɔdin, a naxa, "Mefiboseti nanfera i mi sigaxi n fɔxɔ ra?"

27 A yi a yabi, a naxa, "Mangana, n kanna, n ma walikεen nan n yanfaxi, bayo n tan i ya walikεna a fala nen, a naxa, 'N nan n ma sofanli tɔnma nen, n te a fari nxu nun mangan yi siga. Bayo sankalatɔn nan i ya walikεen na.'

28 Koni, a bata sa n tan i ya walikεen mafala n kanna xa. Nayi, mangana, i luxi nen alo Alaa malekana. Naxan nafa n i ma, na liga.

29 Bayo muxun naxanye birin n fafe a denbayani, mangan yi lan nun a ne faxesa, n kanna, hali na birin, i bata naxanye dεge tabanla ra i bata n tan i ya walikεen basan ne ra. N fe

tinxinxin mundun ligaxi n yi n kanna mafan?"

30 Mangan yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera i mɔn falan tima? N bata a ragidi a i tan nun Siba xa bɔxɔne yitaxun."

31 Nayi, Mefiboseti yi a fala mangan xa, a naxa, "A xa a birin tongo, amasɔtɔ n kanna, mangan bata so a banxini bɔne xunbenli."

32 Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi taani Galadi yamanani, na fan godo nen Yuruden baani, e nun mangan yi gidi, a fan xεte nen a fɔxɔ ra baan kidi ma.

33 Fonna nan yi a ra naxan bata yi jεε tonge solomasεε sɔtɔ, nafulu kan gbee nan yi a ra, a tan nan yi mangan baloma, a yi Maxanayin taani waxatin naxan yi.

34 Mangan yi a fala Barasilayi xa, a naxa, "Fa n fɔxɔ ra Yerusalen yi, n nan n yengi dɔxe i xɔn ma."

35 Koni, Barasilayi yi mangan yabi, a naxa, "N mɔn jεε yoli sɔte alogo nxu nun mangan xa te nxu bode xɔn Yerusalen yi?"

36 To n bata fori jεε tonge solomasεε. N nɔε a fajin nun a jaxin kolonje ba, n donseen naxan donma, n yi a min, n mi fa nɔε na jaxunna kolonje, hanma xεmεne nun jaxanle sigi sa xuina. Nanfera n finde goronna ra i xun ma?

37 I ya walikεen sigama nen i fɔxɔ ra ndedi Yuruden baan kidi ma. Koni nanfera mangana, i n saranna fima maani ito ra?

38 Nayi, a lu n xa xεte n ma taani, n sa faxesa n baba nun nna gaburun dεxɔn ma. Koni a mato, n ma dii xεmεn Kimihami ni i ra, a tan nan sigama i fɔxɔ ra, naxan na i kenεn, i yi na liga a ra."

39 Mangan yi a fala, a naxa, "Kimihami xa fa n fɔxɔ ra, naxan nafa n a ma, n na a lige a xa, i na wa naxan yo xɔn ma n tan yii, n na lige i xa."

40 Yamaan birin to Yuruden baani gidi, mangan fan yi gidi, mangan yi Barasilayi sunbu, a duba a xa, Barasilayi yi xεte a konni.

⁴¹ Mangan yi siga Giligali binni, Kimihami yi biraxi a fɔxɔ ra.

Yuda yamaan birin nun Isirayila yamaan fɔxɔ kedenna bata yi mangan nagidi Yurudɛn baani.

⁴² Koni Isirayila muxune yi fa mangan fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, “Nanfera nxu ngaxakedenne Yuda kaane i ragidixi Yurudɛn baani, ε nun i ya denbayana, anu i ya sofane birin yi i fɔxɔ ra?”

⁴³ Yuda muxune birin yi Isirayila muxune yabi, e naxa, “Bayo nxu barin maso mangan na ε xa. Nanfera ε xɔlɔn na ra? Mangan nan nxu dɛgema ba? Hanma a seen nan fixi nxu ma?”

⁴⁴ Isirayila muxune yi Yuda muxune yabi, e naxa, “Nxu gbeen nan mangan na sanɲa ma fu, nxu gbeen nan Dawuda ra dangu ε ra. Nanara, ε nxu raɲaxuxi? Nxu singe mi yi a fala a en ma mangan xa xɛtɛ ba?” Koni Yuda muxune yi falan ti a ɲaxin na dangu Isirayila muxune ra.

20

Seeba yi murutɛ Dawuda xili ma

¹ Xɛmɛ fuyantenna nde yi Giligali yi, a xili Seeba, Bikiri a dii xɛmɛna, Bunyamin kaana. Na yi xɔtaan fe, a gbelegbele, a naxa,

“Sese mi en nun Dawuda tagi.

En nun Yese a dii xɛmɛni ito mi malanxi sese ma.

Isirayila kaane,

birin xa siga a kon yi.”

² Nayi, Isirayila kaane yi xɛtɛ Dawuda fɔxɔ ra, e bira Seeba fɔxɔ ra, Bikiri a dii xɛmɛna. Koni, Yuda muxune yi lu e mangan fɔxɔ ra, e yi sa a mati keli Yurudɛn baani siga han Yerusalɛn yi.

³ Dawuda yi so a banxini Yerusalɛn yi. Mangan yi a konyi ɲaxalan fune tongo a naxanye lu banxin kantandeni. A yi e lu banxina nde kui naxan yi makantanxi ki faɲi, koni e mi fa kafu sɔnɔn, e yi lu ramaraxi han e sayaan lɔxɔni, e lu alo kaɲa gilɛne.

⁴ Mangan yi a fala Amasa xa, a naxa, “Yuda sofane maxili, ε birin xa fa be yi benun soge saxan.”

⁵ Amasa yi sa na yamarin liga, koni mangan lɔxɔn naxan saxi a xa, a yi na radangu.

⁶ Nayi, Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, “Seeba, Bikiri a dii xɛmɛn fe ɲaxin ligama en na nɛn dangu Abisalommi ra. I tan yetɛɛn xa i kanna walikɛne tongo, i yi Seeba sagatan, alogo a nama taa makantanxine li, a lɔ ayi e ma.”

⁷ Yowabaa muxune yi bira Abisayi fɔxɔ ra e nun Keretine nun Pɛletine, e nun sofane birin. E birin yi mini Yerusalɛn yi alogo e xa Seeba sagatan, Bikiri a dii xɛmɛna.

⁸ E to Gabayon gɛmɛ gbeen yiren li, Amasa yi fa e yɛɛ ra. Yowaba yi maxidixi a sofa dugine yi, e nun a tagixidina, silanfanna yi singanxi naxan na a tɛɛni. Yowaba yi masoma waxatin naxan yi, silanfanna yi ba fɔlɔ a tɛɛni.

⁹ Yowaba yi a fala Amasa xa, a naxa, “Ngaxakedenna, i yiyalan?” A yi Amasa dɛ xaben suxu a yiifanna ra alo a yi a sunbuma nɛn.

¹⁰ Silanfanna naxan yi sɔtɔxi Yowaba kɔmɛna ma, Amasa mi a yengilu na xɔn ma. Yowaba yi a sɔxɔn a kuini na ra. Amasa fudi lutine yi sa bɔxɔni, Yowaba mi fa a yɛɛ firinden sin a ma, a yi faxa. Yowaba nun a tada Abisayi yi keli Seeba xili ma, Bikiri a dii xɛmɛna.

¹¹ Yowabaa sofa keden yi lu tixi Amasa binbin dɛxɔn, a naxa, “Ndee Yowaba nun Dawuda a fe yi? Ne xa bira Yowaba fɔxɔ ra.”

¹² Na waxatini, Amasa bata yi a makutukutu a wunli kira tagini. Sofaan yi a rakɔrɔsi, a yi a to birin tixi na. Nayi, a yi Amasa binbin ba kiraan xɔn, a sa a sa xɛɛn ma, a dugin so a xun na.

¹³ A to a ba kiraan xɔn, birin yi bira Yowaba fɔxɔ ra, alogo e xa siga Bikiri a dii xɛmɛn Seeba xili ma.

Seeba raɲanna

¹⁴ Yowaba yi Isirayila bənsənnə yamanan birin yigidi a sa Abeli-Beti-Maka taan li. Berimi kaane birin yi e malan, e bira a fəxə ra.

¹⁵ Yowaba nun a ganla yi Abeli-Beti-Maka taan yenge, bayo Seeba yi na nin, e yi gbingbinna nde rate taan yinna xən. E yi lu yinna dinje alogo a xa bira.

¹⁶ Naxalan xaxilimana nde yi na taani, na yi gbelegbele, a naxa, “N bata ε mafan! E tuli mati! E tuli mati! E a fala Yowaba xa a xa fa han be, n waxi falan ti feni a xa.”

¹⁷ Yowaba yi a maso, naxanla yi a maxədin, a naxa, “Yowaba nan i tan na ba?” A yi a yabi, a naxa, “On, n tan nan yati a ra.” Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “Nba, i tuli mati n fala xuiin na.” Yowaba yi a yabi, a naxa, “N tuli matixi.”

¹⁸ Nayi, naxanla yi a fala, a naxa, “A fəloni, muxune yi darixi a fale nən, e naxa, ‘En maxədinna ti Abeli taani, en hayun fanma nən.’”

¹⁹ Nxə taan taa bəje xunbelixine nun taa tinxinxine nan ye Isirayila yi, koni i tan waxi na taan kala feen nin Isirayila yi, naxan findixi munanfan taa gbeen na Isirayila yi. Nanfera naxan Alatala gbeen na, i waxi na kala feni?”

²⁰ Yowaba yi a yabi, a naxa, “N ma miriyaan makuya na ra, sese kala fe mi n kui, hanma n yi sena nde raxəri.”

²¹ Na fe mi a ra mumə! Koni, xəmənə nde be, naxan sa kelixi Efirami geya yireni, a xili Seeba, Bikiri a dii xəmənə. Na bata murute Manga Dawuda xili ma. E a keden peen yiiba n xa. Nayi, n ganla bama nən taan de ra.” Naxanla yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Awa, nxu a xunna wolima i ma nən yinna fari ma.”

²² Naxanla yi sa falan ti taan muxune birin xa a xaxilimayani, e yi Bikiri a dii xəmən Seeba xunna bolon a de, e yi a woli Yowaba ma. Yowaba yi xətaan fe, sofane yi e masiga taan na, birin yi siga e konne yi. Nayi, Yowaba yi xete Yerusalən yi mangan fema.

Dawudaa kuntigine fe

²³ Yowaba yi Isirayila ganle birin yamarima nən Isirayila yi. Bənaya, Yehoyadaa dii xəmən nan yi Keretine nun Pəletine xun na.

²⁴ Adoran nan yi karahan wanle xunna ra, e nun Yosafati, Axiludu a dii xəmən nan yi mangana yenla ra.

²⁵ Sebeli tiin nan yi Sewa tan na. Saraxaraliin nan yi Sadəki nun Abiyatari ra.

²⁶ Dawudaa saraxaralina nde nan yi Ira fan na, naxan yi kelixi Yayiri xabilani.

21

Nee saxan kaməna fe

¹ Dawudaa mangayaan waxatini, nje saxan kamən yi so. Dawuda yi Alatala maxədin. Ala yi a yabi, a naxa, “Na ligaxi Səli nun a denbayaana muxu faxan nan ma fe ra, e to Gabayon kaane faxa.”

² Mangan yi Gabayon kaane xili alogo a xa falan ti e xa. Isirayila bənsənnə muxu mi yi Gabayon kaane ra, koni Amorine muxu dənxeene nan yi e ra. Isirayila kaane bata yi e niin nakisin layirin tongo e xa. Koni hali na, Səli yi kataxi e faxa feen na bayo Isirayila nun Yuda ye rasigan xənlə yi a ma.

³ Dawuda yi Gabayon kaane maxədin, a naxa, “N xa nanse liga ε xa? Kalan naxan tixi ε nəe na yitənje di alogo ε xa duba Alatalaa yamaan xa?”

⁴ Gabayon kaane yi a yabi, e naxa, “Yengen naxan nxu nun Səli nun a denbayaan tagi, gbetin xa mi na yitənma, hanma xəmana. Anu, a mi lan nxu yi muxun faxa Isirayila yi.” Nayi, mangan yi a fala, a naxa, “Naxan xəli ε ma, ε na fala n xa, n xa na liga ε xa.”

⁵ E yi mangan yabi, e naxa, “Bayo xəmənə ito yi waxi nxu halagi feni, a bata yi a nata nun, a xa nxu halagi, a yi nxu raxəri Isirayila bəxən ma.

⁶ Nayi, ε a bənsənnə muxu solofere so nxu yii, nxu xa e singan Alatala yetagi Gabayon taani, Səli yi dəxi taan naxan yi, Alatala mangan naxan

sugandixi.” Mangan yi a fala e xa, a naxa, “N na a soma ε yii nen.”

⁷ Mangan yi Mefiboseti ratanga, Yonatan ma dii xemena, Səli mamananna, bayo Dawuda bata yi layirin xidi e nun Yonatan tagi Alatala xinli.

⁸ Koni, mangan yi Ayaa dii temen Risipaa dii firinne, Aramoni nun Mefiboseti tongo, a naxanye bari Səli ma. A mən yi Səli a dii temen Mikali a dii xeme suulunne tongo, a naxanye bari Barasilayi a diina Adiriyeli ma, Abeli-Mehola kaana.

⁹ E yi e so Gabayon kaane yii, ne yi e singan geyaan fari Alatala yetagi. Na muxu soloferene birin yi faxa sanja ma kedenni. E e faxa funde xaba ləxə singen nin.

¹⁰ Risipa, Ayaa dii temen yi benbenla tongo, a yi a sa fanyen ma a yete xa. Keli se xaban fəlon ma han tule igen yi bira bəxəni, a xəline kedima yanyin na, a subene kedi kəeen na alogo e nama dəxə e binbine ma.

¹¹ Risipa, Ayaa dii temena, Səli a konyi naxanla naxan naba, e sa na fala Dawuda xa.

¹² Nayi, Dawuda yi sa Səli nun a dii xemen Yonatan xənnə maxili Yabəsi kaane ra Galadi yamanani, naxanye bata yi e ba e funfuni Beti-San yi, Filisitine e singan denaxan yi e Səli nə waxatin naxan yi Gilibowa yi.

¹³ Dawuda yi Səli nun Yonatan xənnə tongo Yabəsi yi. Muxu soloferen naxanye singan, e yi ne fan xənnə malan.

¹⁴ E sa Səli nun a dii xemen Yonatan xənnə maluxun Bunyamin yamanani Sela yi, Kisu gaburun na, Səli fafe. Mangan yamarin naxanye birin fi, e yi ne birin liga. Na xanbi ra, Ala yi hinan yamanan na.

Yengen Filisitine xili ma Taruxune Singen 20.4-8

¹⁵ Filisitine mən yi Isirayila yenge. Dawuda nun a walikene yi godo, e yi Filisitine yenge. Xadanna yi so Dawuda fatini.

¹⁶ Isebi-Benobi, Refa* yixetena nde yi a nata a xa Dawuda faxa. Silanfən nenən yi singanxi a tagi xidin na e nun sulan yi tanban naxan nəe ra naxan binyan yi dangue kilo saxan na.

¹⁷ Koni, Abisayi, Seruyaa dii xemen yi fa Manga Dawuda mali, a na Filisitin faxa. Nayi, Dawudaa muxune yi e kələ, e naxa, “I mi fa sigama nxu fəxə ra yengeni, alogo mangayaan nama ba Isirayila yi.”

¹⁸ Na xanbi ra, yengen mən yi keli Gobi yi Filisitine xili ma. Nayi, Xusa kaan Sibekayi yi Safi faxa, Refa yixetena nde nan yi na ra.

¹⁹ Yenge gbetə mən yi keli Gobi taani Filisitine xili ma. Betələmi kaan Yari a diina Elexanan yi Gati kaan Goliyati faxa, naxan ma tanba yi gbo alo gbindonna.

²⁰ Yenge gbetə mən yi keli Gati taani. Menni, xeme kuyena nde yi na, naxan yii soli sennin nun san soli sennin kan yi a ra, e birin malanxina məxənen nun naanin. Refa yixeten nan yi na fan na.

²¹ A yi Isirayila kaane konbi. Dawuda tada Simeyaa dii xemen Yonatan yi a faxa.

²² Na sofa naaninna naxanye yi keli Gati taani Refa bənsənni, Dawuda nun a sofane yi ne birin faxa.

22

¹ Dawuda betini ito ba Alatala nan xa, Ala to a ba a yaxune birin yii e nun Səli yii.

² A yi a fala, a naxa,
Alatala nan n ma fanyen na,
n ma yinna, n natanga muxuna.

³ N ma Ala nan n ma geme gbeen na,
n na n luxunma naxan kui.
A tan nan n ye masansan wure lefaan
na,

e nun marakisi tiina
naxan luxi
alo n ma faran makantanxina,
n nakisidena.

A tan nan n xunbama gbaloni.

⁴ Tantunna Alatala xa!
N na a xili,

* **21:16:** yi findixi muxu kuyene bənsənnə benban nan na.

a yi n nakisi n yaxune ma.

⁵ Sayaan bata yi a xunfanna radin n
xunna ma
alo fɔxɔ igena,
a yi n magaxuma
alo baan xarɛxina.

⁶ Sayaan bata yi n nabilin a
yɔlɔnxɔnne ra.
A a lutine rati n yɛɛ ra.

⁷ N ma tɔrɔni,
n na Alatala xili nɛn,
n yi n xui ramini n ma Ala ma.
A yi n xuiin mɛ a Batu Banxini,
a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.

⁸ Nanara, bɔxɔn yi maxa.
Kuyen bun tiine yi yigisan,
e xuruxurun Ala xɔlɔn bun.

⁹ Tutun yi mini a jɔɛni.
Halagi ti tɛɛ dɛɛn nun tɛɛ wolonne yi
mini a dɛ.

¹⁰ Ala yi kuyen nafulunɛ ayi
alo kɔlimɔna, a yi godo,
kunda yidimixina a sanne bun.

¹¹ A te maleka gubugubu kanna fari,
a tungan xulɛn,
a siga foyeni.

¹² A yi a luxun dimini,
naxan nabilinxi kunda gbeen na,
a yi yidimixi alo ige tilinxina.

¹³ Kɛnɛn gbeen yi minima a yɛɛ ra,
tɛɛ dɛɛn yi minima naxan yi.

¹⁴ Alatala yi a kuye sarinna xuiin
namini kore,
Kore Xɔnna Ala xuiin yi mɛ.

¹⁵ A yi a xalimakunle woli a yaxune
ma,
a yi e raxuya ayi.

A yi galanna ragodo e ma,
e birin yi e gi.

¹⁶ Alatala to a kɔnkɔ e ma,
a xɔlɔn to keli alo foye gbeena,
fɔxɔ igen xɔnna yi mini kɛnɛnni
bɔxɔn bunna yi to.

¹⁷ Ala yi a yiini bandun keli kore,
a n suxu,
a yi n ba igen tilinxi yireni.

¹⁸ A yi n xunba n yaxu sɛnbɛmane ma,
e nun n yɛngɛ faan naxanye yi
maxɔdɔxɔ n xa.

¹⁹ E n yɛngɛ nɛn,
n yi tɔrɔxi waxatin naxan yi,

koni Alatala yi n mali.

²⁰ A n ba nɛn gbaloni,
a yi n xɔrɔya,
a yi n nakisi
bayo n nafan a ma.

²¹ Alatala yi n kɔntɔnna fi n ma
bayo n bata tinxinɛ ayi a yɛɛ ra yi,
a n kɔntɔnna fi n ma
lan n yiine sariɲanna ma.

²² Bayo n bata lu Alatalaa kirane xɔn
ma,
n mi n makuyaxi n ma Ala ra
alo muxu jaxine.

²³ N bata a sariyane birin suxu,
n mi tondixi a tɔnne suxɛ.

²⁴ N bata n yɛtɛ ratanga hakɛn ma,
fɛ yo mi n na a yɛɛ ra yi.

²⁵ Nanara, Alatala yi n kɔntɔnna fi n
ma,
bayo n bata tinxinɛ ayi a yɛɛ ra yi,
n yiine sariɲanxi a yɛɛ ra yi.

²⁶ Naxan na tinxinɛ ayi,
i ya tinxinyaan yitama nɛn na ra.
Fɛ mi naxan na,
i ya fetareyaan yitama nɛn na ra.

²⁷ Naxan na sariɲanɛ ayi,
i ya sariɲanna yitama nɛn na ra.
Koni naxan yidɔxi,
i na suxu kiin kolon.

²⁸ Bayo i tan nan yiigelitɔne rakisima,
i mɔn yi wasodene fe ragodo.

²⁹ Alatala, i tan nan n ma kɛnɛnna ra.
I tan nan n ma dimini yalanma,
Alatala.

³⁰ En birin nɛma a ra,
n ganla yɛngɛma nɛn,
nxu nun n ma Ala nɛma a ra,
n tunganma nɛn yinna xun ma.

³¹ Alaa kirane kamalixi feu!
Alatalaa falane tinxin.
Naxanye na e luxun a yi,
a ne kantanma nɛn
alo yɛ masansan wure lefana e yɛɛ
ma.

³² Nde gbɛtɛ Ala ra,
ba Alatala ra?
Nde en ma fanyen xɔdɛxɛn na,
ba en ma Ala ra?

³³ Ala nan n makantanma fangani,
a tan nan kira kamalixin yitama n na.

34 A tan nan n naxulunma ayi ma-
 furɛn
 alo wondene,
 a n nate geyane fari.

35 A bata n maxaran yɛngɛn ma,
 nanara n nɔxi sultan xali xɔdɛxɛn ban-
 dunɲɛ.

36 I bata n nakisi
 alo wure lefa yɛ masansanna,
 i ya fanna n sɛnbɛn gboma ayi.

37 I bata kira gbeeni tɔn n xa
 alogo n nama bira.

38 N bata bira n yaxune fɔxɔ ra,
 n yi e halagi.

N mi tinxi xɛtɛ e fɔxɔ ra
 fɔ n na e raxɔri.

39 N na e raxɔri nɛn,
 n yi e yibutuxun,
 e mi fa kelima sɔnɔn,
 e yi bira n sanna bun ma.

40 I sɛnbɛn soma n yii yɛngɛ so feen
 nan na,
 i n yaxune xinbi sin n bun ma.

41 I n yaxune ragima n yɛɛ ra,
 naxanye yi n naxaxuxi,
 n ne halagi.

42 E gbelegbelema malina fe ra,
 koni e mi marakisima yo sɔtɔma,
 E Alatala xilima,
 koni a mi e yabima.

43 N na e yilunburunma nɛn
 alo gbangbanna,
 foyen sigama naxan na.
 N na e yibɔma nɛn,
 n yi e yibodon
 alo bɛndɛna kiraan xɔn.

44 I n natangama yama murutɛxin
 ma,
 i yi n findi siyane xunna ra.
 N mi muxun naxanye kolon,
 n nɔɔn sɔtɔma ne xun na.

45 Xɔɲɛne n matɔxɔma,
 n nɛɛn fa falan ti tun,
 e bata n xuiin suxu.

46 E yii xudi tuma ayi,
 e fa xuruxurunɲɛ,
 sa keli e yinne kui.

47 Alatala na!
 Tantunna xa fi n natangamaan ma!
 N nakisimana Ala xa batu!

48 Ala nan n gbeɛɲɔxɔ tiin na,

naxan siyane sama n ma nɔɔn bun
 ma.

49 A n natangama n yaxune ma.

I xunnayerenna fima n ma
 n yaxune xun na,
 i yi n ba gbalotɔne yii.

50 Nanara, n na i tantunma siyane
 tagi.

Alatala, n yi i xinla binya bɛtini.

51 A nɔ gbeene fima nɛn a mangan ma.
 A yi a hinanna yita a muxu
 sugandixin na,

Dawuda nun a yixɛtɛne han habadan.

23

Dawudaa fala dɔnxɛne

1 Dawudaa fala dɔnxɛne nan itoe
 ra.

Dawudaa falane ni itoe ra,

Yese a dii xɛmɛna,

xɛmɛ tide kan gbeena falane,

Yaxubaa Ala naxan masusanxi
 mangayaan xili yi,

e nun Isirayilaa bɛti ba fajina.

2 “Alatalaa Nii Sarijanxin falan tixi
 n tan nan xɔn,
 a falan soma n tan nan dɛ.

3 Isirayilaa Ala bata falan ti,

Ala, Isirayila kantan fanyen bata a
 fala n xa, a naxa,

‘Mangan naxan na lu muxune xun na
 tinxinni,

Ala yɛɛragaxuni,

4 na kanna luxi nɛn

alo xɔtɔnna kɛnɛnna,

sogen na te xɔtɔnni

kunda yo mi na,

fata a wuyenna ra,

sansine minima nɛn bɔxɔn ma tulen
 fa xanbini.’

5 A mato, Ala naxan nabaxi n ma
 denbayaan xa,

a bata habadan layirin xidi n xa,

a naxan xidixi sariyane xɔn

naxanye a makantanma.

Yɛyɛ a xunnayerenna fima n ma,

a yi n ma fe ragidixine rakamali.

6 Koni fuyantenne birin luxi nɛn,

alo wudi ɲali kanna

naxan nawolima ayi,

muxu yo mi e tongɛ a yiin na.

7 Muxun naxan nɛma a yiin dinɲɛ e ra,
na kanna wuren nan nawalima hanma tanba wudi daxina,
e birin yi gan, e halagi sa!”

*Dawudaa sofa wɛkilɛxine fe
Taruxune Singen 11.10-47*

8 Dawudaa sofa wɛkilɛxine xinle ni itoe ra: Yosebi-Basebeti Takemɔni kaana, a yi Dawuda kantan muxu sofa faɲine nan yɛ. A mɔn yi xili Adino Esini kaana, a tan nan muxu kemɛ solomasɛxɛ faxa tanban na yɛngɛ kedenni.

9 A firinden findi Axoxi xabilan muxuna nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi sofa wɛkilɛxi saxanne yɛ Dawuda fɔxɔ ra, naxanye e dɛ ɲaxu Filisitine ma naxanye yi malanxi yɛngɛ so xinla ma. Isirayila sofa ganla yi xɛtɛ xanbin na geyane fari,

10 koni Eleyasari a sɔbɛ so nɛn, a lu Filisitine faxɛ han xadanna yi xiin naso a yiini silanfanna fɛɛn ma. Na lɔxɔni, Alatala yi xunnayeren gbeen fi Isirayila ma. Sofaan bonne yi faxi faxa muxune seene nan tun tongodeyi Eleyasari fɔxɔ ra.

11 Harara kaana Xage a dii xɛmɛn Sama fan yi na. Filisitine bata yi e malan Lehi yi, toge xɛɛna nde ma. Isirayila sofa ganla yi e gi Filisitine bun ma.

12 Koni, Sama yi lu tixi xɛɛn tagi, a yi xɛtɛ a Filisitine yɛngɛ. Alatala yi xunnayeren gbeen fi Isirayila ma.

13 Lɔxɔna nde, murutu xaba waxatini, kuntigi tonge saxanne muxu saxan yi godo Dawuda fɛma Adulan faranna ra. Filisiti ganla yi malanxi Refa lanbanni waxatin naxan yi.

14 Dawuda yi a yire makantanxi faɲini waxatin naxan yi, Filisiti ganla nde yi Betɛlɛmi yi.

15 Dawuda yi a waxɔn feen fala, a naxa, “Ige ramara yinla naxan Betɛlɛmi so dɛɛn na, nde nɔɛ fɛ na igen na, a fa a so n yii, n yi n min?”

16 Nayi, na sofa wɛkilɛxi saxanne yi so fangani Filisitine daaxadeni. E sa igen ba ige ramara yinla ra Betɛlɛmi so dɛɛn na. E yi a xali Dawuda xɔn,

koni mangan yi tondi a minɲɛ, a yi a bɔxɔn saraxan na Alatala yɛtagi.

17 A yi a fala, a naxa, “Alatala, gbalon na a ra n xa, xa n igeni ito min. A luxi nɛn alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni ito badeni, e lu sayaan dɛ!” Nayi, a tondi a minɲɛ. Na sofa wɛkilɛxi gbee saxanne na nan liga.

18 Abisayi, Yowaba tada, Seruyaa dii xɛmɛn yi Dawuda makantan sofa kɛndɛne nan yɛ. A tan nan muxu kemɛ saxanna faxa a tanban na lɔxɔ kedenni. A fan yi xinla sɔtɔ alo na muxu saxanne.

19 A xunnayeren gbeen sɔtɔ nɛn dangu bonne ra. A yi findi muxu saxanne kuntigin na, koni a mi yi e yɛ.

20 Bɛnaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa dii xɛmɛna, sofa wɛkilɛxi gbee nan yi na ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi kɛ. A tan nan Moyaba sofa wɛkilɛxi firinne faxa. Lɔxɔna nde, xunbeli gbeen yi godon waxatin naxan yi, a tan nan mɔn godo ige ramara yinla ra, a yi yatan faxa.

21 A tan nan mɔn Misiran sofa gbee magaxuxina nde faxa, tanban yi naxan yii. Bɛnaya yi godo a fɔxɔ ra gbengbetenna ra a yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a faxa a ra.

22 Bɛnaya, Yehoyadaa dii xɛmɛn na nan liga. A yi xinla sɔtɔ alo sofa wɛkilɛxi saxan singene.

23 A yi binye gbeen sɔtɔ dangu sofa tonge saxanne ra, koni a mi yi sofa muxu saxan singene yɛ. Dawuda yi a findi a kantan muxu sofa tonge saxanne kuntigin na.

24 Muxuni itoe fan yi na muxu tonge saxan ganla yɛ:

Asaheli, Yowaba tada,
Elexanan, Dodo Betɛlɛmi kaana dii xɛmɛna,

25 Sama nun Elika, Harodi kaane,

26 Xɛlɛsi, Paliti kaana,

Ikɛsi a dii xɛmɛna Ira, Tekowa kaana,

27 Abiyeseri, Anatɔti kaana,

Mebunnayi, Xusa kaana,

28 Salamɔn, Axoxi xabilan muxuna,

Maharayi Netofa kaana,

29 Xɛlɛbi, Banaha Netofa kaana dii xɛmɛna,

Itayi, Bunyamin kaana keli Gibeya yi,
 Ribayi a dii xemena,
³⁰ Benaya, Piraton kaana,
 Hidayi, keli Gaasa baa yireni,
³¹ Abi-Alabon, Aruba kaana,
 Asamaweti, Baxurin kaana,
³² Eliyaba, Saalabon kaana,
 Yasen ma diina nde, Yonatan,
³³ Sama, Harara kaana,
 Axiyama, Sarari Harara kaana dii
 xemena,
³⁴ Elifeleti, Axasibayi a dii xemena,
 Maka taa kaana nde mamandenna,
 Eliyami, Giloha kaana Axitofeli a dii
 xemena,
³⁵ Xesirayi, Karemele kaana,
 Paarayi, Araba kaana,
³⁶ Yigali, Natan Soba kaana dii
 xemena,
 Bani, Gadi bənsəonna muxuna nde,
³⁷ Amonin Sələki nun
 Beroti kaan Naxarayi,
 naxan yi Seruyaa dii xemen Yowaba a
 yenge so seene maxalima nun
³⁸ Ira nun Garebi, Yitiri xabilan mux-
 une,
³⁹ e nun Yuriya, Xiti kaana.
 E birin malanxina muxu tonge
 saxan e nun solofere.

24

Dawuda yi Isirayila yamaan yate

¹ Alatala mən yi xələ Isirayila kaane
 ma. A yi Dawuda radin e xili ma, a
 yi a fala, a naxa, “Siga, Isirayila nun
 Yuda muxune yate.”

² Nayi, mangan yi a fala sofa kunti-
 gin Yowaba xa, naxan yi a fema, a
 naxa, “Sa Isirayila bəxən birin yisiga
 keli Dan ma han sa dəxə Beriseba ra.
 Yamaan xa yate, bayo n waxi muxune
 yaten kolon feni.”

³ Yowaba yi mangan yabi, a naxa,
 “Mangana, Alatala i ya Ala xa ya-
 maan nawuya ayi dəxəde keme, n
 kannayene yi a to. Koni nanfera, n
 kannay, i waxi na liga feni?”

⁴ Koni mangan yi kankan a ya-
 marin ma dangu Yowaba nun kuntigi
 gbeene gbeen na, e yi mini, e yi Isiray-
 ıla yamaan yate.

⁵ E yi Yurudən baan gidi, e sa a folə
 Aroyeri taan ma e nun taan naxan

baan də, dangu Gadi yi, siga Yaasəri
 binni.

⁶ E siga Galadi yamanan nun
 Kadesi yi Xiti yamanani. E siga Dan
 yi e nun Sidən nabilinne.

⁷ E siga Tire taa rakantanxini, e nun
 Xiwine nun Kanan kaane taane birin
 yi. E sa a rajan Yuda yiifari fəxən ma
 Beriseba yi.

⁸ E yi yamanan birin yisiga na kiini,
 kike solomanaanin xi məxəje, e sa
 Yerusalən li.

⁹ Yowaba yi yamaan yaten xasabin
 so mangan yii: Xeme wuli keme solo-
 masexe yi Isirayila yi naxanye yi nəe
 yengen soe, wuli keme suulun Yuda yi.

Dawudaa yulubin yi saran a ra

¹⁰ Dawuda bənen yi rajaxu a ma a
 yelin xanbini yamaan yate. Dawuda
 yi a fala Alatala xa, a naxa, “N yulubi
 gbeen nan ligaxi ito ra. Iki, n bata i
 mayandi, i xa dija n tan, i ya walikeen
 yulubin ma. N bata xaxilitareyaan
 liga.”

¹¹ Alatala yi falan ti Dawuda
 kawandi muxun Nabi Gadi xa, a
 naxa,

¹² “Siga Dawuda fema, i sa a fala
 a xa, i naxa, ‘Alatala naxa iki: N
 bata tərə saxan nagidi i ma, keden
 sugandi. I na naxan sugandi, n na
 nan ligama i ra.’ ”

¹³ Gadi yi fa Dawuda konni, a fa ito
 fala a xa, a naxa, “Nee solofere kamən
 xa so i ya yamanani ba, hanma i yi i
 gi i yaxune yee ra kike saxan, hanma
 xi saxan furen yi so i ya yamanani?
 I miri, i yi a fala n xa n lan n xa sa
 naxan fala Ala xa naxan n xexi.”

¹⁴ Dawuda yi a yabi, a naxa, “N
 səxələ gbeeni, koni n wəkilexi n lu
 Alatalaa sagoni, benun n xa lu mux-
 une sagoni, bayo Alatala kininkinin.”

¹⁵ Alatala yi furen nafa Isirayila yi
 keli na xətəonna ma han waxati fixina,
 keli Dan ma han sa dəxə Beriseba ra.
 Muxu wuli tonge solofere yi faxa ya-
 manani.

¹⁶ Malekan yi a yiini bandun
 Yerusalən xun ma alogo a xa a
 kala, Alatala yi sunu na tərəna a fe
 ra, maleka kala tiin naxan yi tixi

yamaan tagi, a yi a fala na xa, a naxa, “A bata radangu ayi. I yiin naxete fa.” Alatalaa malekan yi Arawuna Yebusu kaana xεεn lonna nan dεxɔn.

¹⁷ Malekan naxan yi yamaan naxɔrima, Dawuda na to waxatin naxan yi, a yi a fala Alatala xa, a naxa, “N tan nan yulubin ligaxi. N tan nan kalan tixi, koni yamani ito nanse ligaxi? Nayi, i yiin xa lu yitexi n tan nun n ma denbayaan nan xili ma.”

Dawuda yi saraxa ganden nafala

¹⁸ Na lɔxɔ kedenni, Gadi yi fa Dawuda fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Siga Yebusu kaana Arawunaa murutu lonna ma, i sa saraxa gandena nde rafala mɛnni Alatala xa.”

¹⁹ Gadi a falan ma, Dawuda yi siga mɛnni alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

²⁰ Arawuna yi mangan nun a walikeεn to fε a ma, nayi Arawuna yi mini, a yi a xinbi sin mangan bun ma, a yetagin yi lan bɔxɔn ma.

²¹ Arawuna yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfera, n kannu, mangan fama a walikeεn fema?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “N bata fa alogo n xa i ya xεεn lonna sara i ma, n yi saraxa ganden nafala Alatala xa alogo furen xa masiga yamaan na.”

²² Arawuna yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Naxan birin nafan i ma, na tongo, i yi a fi Ala ma. A mato, jingeni itoe findε nɛn saraxa gan daxine ra, jingen xεε ra bɔnbɔ seni itoe nun xun xidi wudin yi findi yegen na.

²³ Mangana, n bata a birin so i yii. Alatala, i ya Ala xa tin i ya saraxan na.”

²⁴ Koni, mangan yi a fala Arawuna xa, a naxa, “I nama sese fi n ma. N waxi nɛn i xa a mati n ma. N mi saraxa gan daxi fixine bama Alatala xa n ma Ala.” Dawuda yi xεεn lonna nun jingene sara gbeti gbanan tonge suulun na.

²⁵ Dawuda yi saraxa ganden nafala mɛnni Alatala xa, a saraxa gan daxine nun bɔjε xunbeli saraxane ba.

Nayi, Alatala yi dija yamaan ma, furen yi masiga Isirayila yamaan na.

Mangane Singena Sulemani a Fe Taruxuna

Kitabun yire firinna naxanye xili “Mangane,” ne Isirayila mangane nan ma fe falama. Mangane Singen Sulemani a mangayaan taruxun nan yɛbama, Dawudaa dii xɛmɛna, e nun manga singen naxanye fa a faxa xanbini.

Dawuda fori waxatin naxan yi, a mi yi fa mangayaan feene nɔɛ, a dii xɛmɛ firin yi keli alogo e xa ti a ɲɔxɔni. Dɔnxɛn na, Sulemani nan findi mangan na. A mangayaan wali kendɛn findi Ala Batu Banxin nun manga banxin ti feen nan na. Koni a fe findima sunun nan na dɔnxɛn na bayo, a a dunuɲa raɲanma tinxintareyaan nun suxure batun nin. Ala yi tin Isirayila yamanan xa yitaxun dɔxɔ firin. Yamanan sogeteden kɔmɛn fɔxɔn bɔnsɔnne mi tin Sulemani a dii xɛmɛna mangayaan ma, e yi manga gbɛtɛ dɔxɔ. Na feen xanbi ra, han ɲɛɛ kɛmɛ firin ɲɔxɔn, mangaya firin nan lu Isirayila bɔxɔni e naxanye xili sa Yuda nun Isirayila. Waxatina nde, e lanxi, waxatina nde e yɛngɛni.

Kitabun yireni ito a yitama en na nɛn mangan lan a xa tinxiɲɛ ayi Ala yɛɛ ra yi kii naxan yi. Na tinxiinna findixi hɛrin nan na yamaan xa, anu Ala xuiin suxutareyaan nun suxure batun tan yamanan kalama nɛn, a yi gbalon naso a yi. Kitabun yireni ito kui, nabi wuyaxi mangane rakolonma Alaa sariyane ma. Naxan sɛnbɛn gbo e birin xa, na findi Eli nan na.

Dawudaa foriyana

¹ Manga Dawuda bata yi fori, a mi yi fa nɔɛ a fatini wolonɲɛ hali dugin felenxi a ma.

² A walikɛne yi a fala a xa, e naxa, “Sungutun nasɔbɔnxina nde xa fen i tan xa, nxu kanna, mangana. A luma nɛn i fɛma, a yi a yengi dɔxɔ i xɔn, a yi a sa i fɛma. Nayi, i yi i fatini wolon!”

³ E yi e yɛɛ rakonin Isirayila yamanan birin yi, e dii tɛmɛ tofajina nde to, naxan yi xili Abisagi, Sunami kaana. E fa na ra mangan fɛma.

⁴ Na sungutunna yi tofan han, a yi mangan dandanma, a yi walima a xa, koni e nun mangan mi kafu mumɛ.

Adoniya yi wa mangayaan xɔn

⁵ Nayi, Adoniya, Xagiti a dii xɛmɛn naxan sɔtɔxi Dawuda xa, na yi falan ti fɔlɔ, a naxa, “N tan nan findima mangan na!” A yi wontorona nde nun soo ragine nun muxu tonge suulun fen naxanye yi e gima a yɛɛ ra.

⁶ Xabu a da han to a fafe munma yi a yɛ gidi na feen ma fa fala ito ligaxi nanfera? Adoniya fan yi tofan han, Abisalomi raburunna nan yi a ra nun.

⁷ Adoniya nun Seruyaa dii xɛmɛn Yowaba nun saraxaralina Abiyatari yi falan ti, e yi Adoniya mali.

⁸ Koni, saraxaraliin Sadoki nun Bɛnaya, Yehoyadaa dii xɛmɛn nun Nabi Natan nun Simeyi nun Reyi nun Dawudaa sofa wɛkilɛxine sese mi yi Adoniya fari.

⁹ Adoniya yi yɛxɛɛne nun ɲingene nun ɲinge dii raturaxine ba saraxan na gɛmɛ salaxunxin fɛma En-Rogeli dɛxɔn, a yi a tada nun a xunyɛne birin xili, mangana dii xɛmɛne, e nun Yuda xɛmɛn naxanye birin yi walima mangan xa.

¹⁰ Koni, a mi Nabi Natan nun Bɛnaya nun sofa wɛkilɛxine xili, e nun a xunyɛn Sulemani.

Natan nun Batiseba yi Dawuda mafan Sulemani a fe ra

¹¹ Nayi, Natan yi a fala Sulemani nga Batiseba xa, a naxa, “I mi a mɛxi ba, a Xagiti a dii xɛmɛna Adoniya bata findi mangan na, hali en kanna Dawuda mi a kolon?”

¹² Iki, n bata i mafan, tin n xa i kawandi, alogo i xa i yetɛ rakisi e nun i ya dii xɛmɛn Sulemani.

¹³ Siga, i sa so Dawuda konni. I yi a fala a xa, i naxa, ‘N kanna, mangana, i mi yi i kɔlɔ n xa ba, a i ya dii xɛmɛn Sulemani nan findima mangan na i

³⁷ Amasotɔ Alatala bata lu n kannu, mangan xɔn, a xa lu Sulemani xɔn, a yi a mangayaan nadangu n kannu Dawudaa mangayaan na.”

³⁸ Nayi, saraxaraliin Sadɔki yi siga Nabi Natan fɔxɔ ra, Yehoyadaa dii xɛmɛn Benaya nun Keretine nun Pɛletine yi Sulemani rate Manga Dawudaa sofanla fari, e yi siga a ra Gihon tigrini.

³⁹ Saraxaraliin Sadɔki yi ture sa fenna tongo bubu sarijanxini, a yi a susan Sulemani xunna ma. E yi xɔtaan fe, yamaan birin yi a fala, e naxa, “Binyen xa fi Manga Sulemani ma.”

⁴⁰ Yamaan birin yi bira a fɔxɔ ra, e xulenna fema, e lu sɛwani, bɔxɔn yi xuruxurunma e sɔnxɔ sɔnxɔn yi.

Sulemani yi yafɛ Adoniya ma

⁴¹ Adoniya nun a muxu xilixin naxanye birin bata yi yelin e dɛgɛ, ne yi e sɔnxɔ xuiin mɛ, Yowaba yi xɔtaan xui mɛ, a yi maxɔdinna ti, a naxa, “Nanse sɔnxɔ taani?”

⁴² A mɔn yi fala tiini saraxaralina Abiyatari a dii xɛmɛn Yonatan yi fa, Adoniya yi a fala a xa, a naxa, “I mafa, bayo xɛmɛ kɛndɛn nan i ra, i faxi xibaru fajine nan na.”

⁴³ Yonatan yi Adoniya yabi, a naxa, “En-en de! Manga Dawuda bata Sulemani findi mangan na.

⁴⁴ A yi saraxaraliin Sadɔki rasiga a fɔxɔ ra e nun Nabi Natan e nun Yehoyadaa dii xɛmɛn Benaya nun Keretine nun Pɛletine, e yi a dɔxɔ mangana sofanla fari.

⁴⁵ Saraxaraliin Sadɔki nun Nabi Natan bata a xunna masusan, e a findi mangan na Gihon tigrini. Na xanbi ra, birin yi te mɛnni sɛwani, taan yi yimaxa. E na sɔnxɔ sɔnxɔ xuiin nan mɛxi.

⁴⁶ Sulemani yetɛɛn bata dɔxɔ manga gbɛdɛni.

⁴⁷ Mangana walikɛne bata fa dubadeni nxu kannu Manga Dawuda xa, e naxa, ‘I ya Ala xa Sulemani xinla gbo ayi dangu i xinla ra, a yi

a mangayaan dangu i gbeen na! Mangan bata yi a xinbi sin a sadeni.

⁴⁸ Mangan mɔn yi a fala, a naxa, ‘N bata barikan bira Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan n jɔxɔ yibirani fixi n ma, a yi tin n yɛɛn yi a to.’ ”

⁴⁹ Adoniya muxu xilixine birin yi gaxu na falane fe ra, e birin yi keli, e yi siga e danna.

⁵⁰ Adoniya yi gaxu Sulemani yɛɛ ra, a fan yi keli, a siga, a sa saraxa ganden fenne suxu.

⁵¹ E fa a fala Sulemani xa, e naxa, “Adoniya bata gaxu Manga Sulemani yɛɛ ra, a sa saraxa ganden fenne suxu, a naxa, ‘Manga Sulemani xa a kɔlɔ n xa to fa fala a mi n tan, a walikɛɛn faxama silanfanna ra.’ ”*

⁵² Sulemani yi a fala, a naxa, “Xa a yetɛ findi muxu kɛndɛn na, hali a xunɛxɛ kɛndɛn mi bire bɔxɔni, koni xa fe jaxina nde to a feni, a faxama nɛn.”

⁵³ Manga Sulemani yi muxune rasiga a ragododeni saraxa ganden fari. Adoniya yi fa a xinbi sin Manga Sulemani yetagi, Sulemani yi a fala a xa, a naxa, “Siga i konni.”

2

Dawuda sago dɔnxɛne

¹ Dawuda to a kolon a a sayaan waxatin bata yi maso, a yi a yamarine fi a dii xɛmɛn Sulemani ma, a naxa,

² “N sigamatɔn ni i ra birin sigadeni. I wɛkilɛ, i findi muxu kɛndɛn na!

³ I yi Alatala, i ya Alaa tɔnne nun a yamarine suxu e nun a kiti saxine nun a maxadi xuine alo a sɛbɛxi Musaa sariya kɛdin kui kii naxan yi, alogo i xa nɔn sɔtɔ i ya feene birin yi e nun i nɛma dɛdɛ,

⁴ alogo Alatala xa a fala xuiin nakamali n xa, a naxan falaxi, a naxa, ‘Xa i ya diine sigan ti jɔxɔ luun nun lannayani n yetagi, e bɔjɛn nun e niin birin na, i jɔxɔn mi janjɛ Isirayila mangayani mumɛ!’

⁵ I yetɛna a kolon Seruyaa dii xɛmɛn Yowaba feen naxan liga n na, e nun a naxan liga sofa manga firinne ra

* **1:51: Silanfanna:** Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

naxanye yi Isirayila ganle xun na, Abineri, Neri a dii xemena nun Amasa, Yeteri a dii xemena. A yi e faxesa, a yi e yenge baje xunbenla waxatini, a dugine rafexi e wunla ra.

⁶ I a raba i ya xaxilimayani, i mi tinma a xunxexen yi fixa, a faxesa baje xunbenli.

⁷ Hinan Barasilayi Galadi kaana dine ra, e xa findi muxune ra naxanye e degema i ya tabanla ra, amasoto e fan na sifan liga nen n xa, n yi n gima i tada Abisalomi bun ma waxatin naxan yi.

⁸ I nama jinan Simeyi xon naxan i fema, Geraa dii xemena, Bunyamin kaan naxan kelixi Baxurin taani. N to n gi loxon naxan yi Maxanayin taani, a danga jaxine ti nen n xili ma. Koni n xetematona, a godo nen n nalandeni Yuruden baan de, n nan n kololo a xa Alatala yi, n naxa, 'N mi fa i faxama silanfanna ra.'

⁹ Koni, iki, i nama a ratarontaren lu bayo xeme xaxilimaan nan i ra, i a kolon i naxan ligama a ra. Hali a to bata fori, i a faxesa, i a halagi."

Dawuda yi faxesa

Taruxun Singen 29.26-30

¹⁰ Dawuda to faxesa, e yi a maluxun Dawudaa Taani Yerusalen yi.

¹¹ Dawuda jee tonge naanin nan ti mangayani Isirayila xun na, jee solofere Xebiron taani, jee tonge saxan e nun saxan Yerusalen taani.

¹² Dawudaa dii xemen Sulemani yi dexo a jaxoni mangayani. Xabu na waxatini, Sulemani a mangayaan yi senbe so.

Sulemani yi a soto Adoniya ra

¹³ Loxona nde, Adoniya, Xagiti dii xemen naxan sotoxi Dawuda xa, na yi siga Sulemani nga Batiseba fema. Batiseba yi a maxodin, a naxa, "I faxi n todeni fe fajin nan ma ba?" A yi a yabi, a naxa, "On."

¹⁴ Adoniya mon yi a fala a xa, a naxa, "N waxi falan ti feni i xa." A yi a yabi, a naxa, "A fala."

¹⁵ A yi a fala, a naxa, "I mi a kolon a mangayaan yi daxe n tan nan xa ba! Isirayila birin yeen yi tixi n tan nan

na, alogo n xa findi mangan na. Koni, mangayaan bata radangu n xunyen ma, amasoto Alatala nan a ragidixi a ma.

¹⁶ Iki, n fe keden nan maxodinma i ma, i nama tondi na ma n xa." A yi a yabi, a naxa, "A fala."

¹⁷ Adoniya yi a fala a xa, a naxa, "N bata i mafan, a fala Manga Sulemani xa bayo a mi tondima i yii. A xa Abisagi, Sunami kaan fi n ma, a findi n ma jaxanla ra."

¹⁸ Batiseba yi a yabi, a naxa, "Awa, na lanxi, n tan yetena a fale mangan xa i mabinna ra."

¹⁹ Batiseba yi siga Manga Sulemani fema Adoniya xa. Mangan yi keli a siga a ralandeni, a yi a xinbi sin a nga yetagi. A doxi na, a yi manga gbadena nde dexo a yiifanna ma a nga xa.

²⁰ Batiseba yi a fala a xa, a naxa, "Maxodinna nde n xon ma, i nama tondi a ma n xa de!" Mangan yi a yabi, a naxa, "Nna, n mi tonde a ma i xa mumel!"

²¹ A yi a fala a xa, a naxa, "Abisagi, Sunami kaan xa findi i tada Adoniyaa jaxanla ra."

²² Manga Sulemani yi a nga yabi, a naxa, "Nanfera i Abisagi Sunami kaan maxodinma n na Adoniya xa? Nayi, hali i mangayaan maxodin a xa, bayo n tada na a ra! Mangayaan maxodin a tan nun saraxaralina Abiyatari nun Seruyaa dii xemen Yowaba fan xa."

²³ Nayi, Manga Sulemani yi a kololo Alatala yi, a naxa, "Xa n mi Adoniya bono a niini maxodinni ito a fe ra, Alatala xa n natoron a xolon birin yi.

²⁴ Iki, n bata n kololo habadan Alatala yi, Alatala naxan n senbe soxi, a yi n dexo n fafe Dawudaa mangaya gbedeni, a mangayaan so n yii fata a layirin na: To Adoniya fama nen faxadeni."

²⁵ Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xemen Benaya rasiga, a sa Adoniya faxesa.

Sulemani yi Abiyatari kedi

²⁶ Mangan mon yi a fala saraxaralina Abiyatari xa, a naxa, "Siga i ya boxoni Anatoti yi, amasoto i lan nen i

xa faxa, koni n mi i faxan to, amasotɔ i bata Marigina Alatalaa Kankiraan xali n fafe Dawuda yεε ra, e nun amasotɔ ε nun n fafe nan a tɔrɔne birin xali.”

²⁷ Sulemani yi Abiyatari ba Alatalaa saraxaraliyani, alogo Ala naxan falaxi lan Heli a denbayana fe ma Silo taani, na xa kamali.*

Sulemani yi Yowaba faxa

²⁸ Naxan Adoniya nun Abiyatari sɔtɔxi, Yowaba to na mε, a sa a taxu Alatala batu bubuni, a saraxa ganden fenne suxu. Bayo, a bata yi sa nun Adoniya fari, koni a mi na raba a fɔlɔni Abisalomi xa.

²⁹ E sa a fala Manga Sulemani xa, e naxa, “Yowaba bata sa a gi Alatalaa batu bubun kui, a lu saraxa ganden dεxɔn.” Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xεmεn Bɛnaya rasiga, a naxa, “Sa a faxa.”

³⁰ Bɛnaya yi fa Alatala batu bubuni, a yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Mangan bata yamarin fi, a i xa mini.” Koni Yowaba yi a yabi, a naxa, “En-εn! N faxan be nin.”

Bɛnaya yi fa Yowabaa falan nali mangan ma.

³¹ Mangan yi a fala Bɛnaya xa, a naxa, “A liga alo a falaxi kii naxan yi, a faxa, i yi a maluxun. Nana, Yowaba faxan naxanye tixi, ne goronna mi luyε n xun ma e nun n fafe a denbaya xun ma.

³² Alatala a wunla haken luma a yetεen nan xun ma, amasotɔ a bata Abineri, Neri a dii xεmεna, Isirayila sofa kuntigin faxa e nun Amasa, Yeteri a dii xεmεna, Yuda sofa kuntigina. Ne firinne birin muxu tinxixi nan yi e ra dangu Yowaba ra. A ne birin faxaxi nεn n fafe Dawuda mi a kolon.

³³ E wunle goronna luma nεn Yowaba nun a yixetene xun ma han habadan. Koni fata Alatala ra bɔɲε xunbenla luma nεn Dawuda nun a yixetene nun a denbayaan nun a mangayaan ma han habadan.”

³⁴ Nayi, Yehoyadaa dii xεmεn Bɛnaya yi xεtε Yowaba fema, a yi sa

a faxa, a yi a maluxun Yowaba konni tonbonni.

³⁵ Mangan yi Yehoyadaa dii xεmεn Bɛnaya ti Yowaba ɲɔxɔni sofa kuntigin na. A yi Abiyatari ti Sadaki ɲɔxɔni saraxaraliin na.

Sulemani yi Simeyi faxa

³⁶ Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Banxina nde ti i yetε xa Yerusalen yi, i dɔxɔ be, i nama siga dεdε.

³⁷ Koni, a kolon, i na mini lɔxɔn naxan yi, i na Kedirɔn lanbanni gidi, i faxama nεn. Nayi, i wunla goronna luma i tan nan xun ma.”

³⁸ Simeyi yi mangan yabi, a naxa, “Na bata fan! N kanna naxan falaxi, n na ligama nεn.”

Simeyi yi lu Yerusalen yi waxati xunkuye.

³⁹ Koni ɲεε saxan bun ma, Simeyi a walikε firin yi e gi, e siga Akisi konni, Makaa dii xεmεna, Gati mangana. Muxuna nde yi a fala Simeyi xa, e naxa, “I ya walikene sa Gati taani.”

⁴⁰ Simeyi yi keli, a yi a sofana tongo, a siga Gati taani Akisi konni a walikene fendeni. Simeyi yi sa fa a walikene ra keli Gati taani.

⁴¹ E yi a fala Sulemani xa a Simeyi bata yi keli Yerusalen yi, a siga Gati taani, koni a mɔn bata xεtε.

⁴² Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata yi i rakɔlɔ Alatala yεε xɔri, a i nama mini taani. N mɔn i maxadi nεn, xa i mini lɔxɔ yo yi, i siga yirena nde yi, i faxama nεn. Na waxatini, i n yabi nεn, i naxa, ‘Na fan. N bata a mε.’

⁴³ Nanfera nayi, i bata i kɔlɔ feen naxan na Alatala yetagi, i mi na ratinmεxi. I mɔn mi n ma yamarin suxi, n naxan so i yii?”

⁴⁴ Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, “I a kolon i bɔɲeni i fe ɲaxin naxan birin liga n fafe Dawuda ra. Alatala i saranma nεn na fe ɲaxina fe ra.

⁴⁵ Koni Ala barakan sama nεn n tan Manga Sulemani a fe yi, Dawudaa

* 2:27: Na feen mɔn sebexi Samuyeli Singen 2.30-36 kui.

mangayaan yi senbe so han habadan Alatala yetagi.”

⁴⁶ Mangan yi a yamarin fi Yehoy-adaa dii xemen Benaya ma, a yi mini, a yi Simeyi faxesa.

Sulemani a mangayaan sabati na kii nin.

3

Sulemani yi Misiran mangana dii temen futu

¹ Sulemani nun Misiran mangan yi lan futun ma. A yi Misiran mangana dii temen dexo a naxanla ra. A yi siga a naxanla ra Dawudaa Taani Yerusalen yi han a yelin a banxin nun Alatala Batu Banxin nun Yerusalen rabilin yinna tiye.

² Na waxatini, yamaan yi saraxan bama taan kidene nin, bayo e munma yi banxi ti Alatala xinla binyama denaxan yi.

³ Alatala yi rafan Sulemani ma, a lu a fafe Dawudaa namun feene lige. Koni, a yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi.

Sulemani yi fekolonna soto Taruxune Firinden 1.2-13

⁴ Mangan yi siga Gabayon taani saraxa badeni, amasoto taan kide kenden nan yi mena dangu a birin na. Sulemani yi saraxa gan dahi wuli keden ba saraxa ganden fari Ala xa.

⁵ A to yi Gabayon taani, Alatala yi mini Sulemani xa xiyeni kosen na. Ala yi a fala a xa, a naxa, “Naxan xoli i ma, na maxodin, n na a soma i yin nen.”

⁶ Sulemani yi a yabi, a naxa, “I bata hinan n fafe Dawuda ra, i ya walikena, amasoto a yi sigan tima i yetagi lannayaan nun tinxinna nun baje fapiyaan nin. I bata dii xemen so a yin naxan dahi a mangaya gbedeni to, i yi lu a xon hinan gbeeni.

⁷ Iki, Alatala, n ma Ala, i bata i ya walikenen findi n fafe Dawuda joxon na, koni banxulan joren nan n tan na, xaxili mi n ma.

⁸ N na i ya yamaan tagi i naxan sugandixi. Yama gbeen nan na ra, naxan mi noe tenge, a mi noe yate a wuyaan ma.

⁹ Nayi, xaxili fajin fi n tan i ya walikenen ma, n xa no i ya yamaan makite, n no a fajin nun a jaxin tagi rabe! Amasoto nde noe yama gbeeni ito mare?”

¹⁰ Sulemani a maxodinni ito yi rafan Marigin ma.

¹¹ Ala yi a fala a xa, a naxa, “I mi siimaya xunkuyen maxodinxi i yete xa, i mi nafunla maxodinxi, i mi i yaxune faxesa feen maxodinxi, i xaxinla nan maxodinxi kiti sa feen na.

¹² Nanara, n na ligama nen alo i a falaxi kii naxan yi. N xaxilimayaan nun fekolonna fima nen i ma, muxu yo munma naxan soto dangu i tan na.

¹³ I mi naxan maxodinxi, n men na fan soma nen i yin, nafunla nun binyena i ya siimayaan birin yi. I maliga manga yo mi taranma na.

¹⁴ Xa i sigan ti n ma kiraan xon, i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo i fafe Dawuda a liga kii naxan yi, n na i ya loxone xunkuyama ayi nen.”

¹⁵ Sulemani to keli, a kolon Ala nan falan tixi a xa xiyeni. A yi xete Yerusalen yi, a sa ti Marigina Layiri Kankiraan yetagi.* A saraxa gan daxine fi Ala ma, e nun baje xunbeli saraxane, a yi donse donni ton a walikene birin xa.

Sulemani yi kitin sa xaxilimayani

¹⁶ Loxona nde, yalunde jaxalan firin yi fa mangan konni, e xinbi sin a yetagi.

¹⁷ Naxalan keden yi a fala a xa, a naxa, “Yandi! N kannu, nxu nun jaxanli ito yi banxi kedenna nin, n yi diin xali a fema banxini.

¹⁸ Xi saxan dangu xanbini, jaxanli ito fan yi diin bari. Nxu yire kedenna nin, xaje yo mi yi nxu fema banxini, nxu firinna nan yi a ra.

¹⁹ Kosen na, jaxanli ito a diin yi faxesa, bayo a saxi nen a fari.

* **3:15: 3.15Layiri Kankirana** fe men sebexi Xoroyaan 25.10-22 kui.

²⁰ Nayi, kəε tagini, n yi xiin waxatin naxan yi, a yi keli, a n ma diin tongo n fəma, a sa a sa a fəma. A diin naxan yi faxaxi, a na sa n fəma.

²¹ Xətənni, n yi keli alogo n xa xijən fi n ma diin ma, n yi a mato, a faxaxi. Koni, n na a mato ki fəni, n ma dii mi yi a ra n naxan barixi.”

²² Naxalan boden yi a fala, a naxa, “I wule! N ma diin nan jεjε, i ya diin nan faxaxi.” Koni, na singe naxa, “I wule! I ya diin nan faxaxi, n ma diin nan jεjε.” E falan ti na kiini mangan yεtagi.

²³ Mangan yi a fala, a naxa, “Kedenna a falama, ‘N ma diin nan jεjε, i ya diin nan faxaxi,’ bodena a falama, ‘En-εn, i ya diin nan faxaxi, n ma diin nan jεjε.’”

²⁴ Nayi, a mən yi a fala, a naxa, “E fa silanfanna ra n xa.” E fa silanfanna ra mangan xa.

²⁵ Mangan yi a fala e xa, a naxa, “Diin naxan jεjε, ε na yisεge a tagi, ε fəxə kedenna so a singen yii, fəxə kedenna fan boden yii.”

²⁶ Nayi, jaxanla naxan ma diin yi jεjε, na yi kininkinin a diin ma, a yi a fala mangan xa, a naxa, “N kannna, diin naxan jεjε, ε na so a yii, ε nama a faxa.” Koni boden yi a fala, a naxa, “A mi luma n xa, a mi luma i xa, ε a yisεge.”

²⁷ Mangan yi a fala, a naxa, “Diin naxan jεjε, ε na so a singen yii, ε nama a faxa. A tan nan ma dii a ra.”

²⁸ Isirayila birin yi mangana kiti saxin na mε. E gaxu mangan yεε ra, amasətə Alaa kolonna a yi, alogo a xa kiti kenden sa.

4

Manga Sulemani a kuntigine

¹ Manga Sulemani nan yi mangan na Isirayila birin xun na.

² Kuntigin naxanye yi a wanla ra, ne ni itoe ra:

Asari, Sadəki a dii xεmεna, saraxaraliin nan yi na ra.

³ Elixorefi nun Axiya, Sisaa diine, sεbεlitine nan yi ne ra, Yosafati, Axiludu a dii xεmεna,

mangana yenla nan yi na ra,

⁴ Benaya, Yehoyadaa diina, sofa kuntigin nan yi na ra, Sadəki nun Abiyatari,

saraxaraline nan yi ne ra,

⁵ Asari, Natan ma diina, yamana kanne kuntigin nan yi na ra, Sabudu, Natan ma diina, saraxaraliin nan yi na ra

e nun mangan kawandi muxuna,

⁶ Axisari, manga banxin walikεne kuntigin nan yi na ra,

Abadaa dii xεmεna Adoniran, karahan wanle kuntigin nan yi na ra.

⁷ Yamana kan fu nun firin nan yi Isirayila xunna, naxanye yi lan e balon fen manga Sulemani nun a denbayaan birin xa. E birin yi na ligama nεn kike keden jεεn bun ma.

⁸ E xinle ni itoe ra:

Xuru a diin nan yi Efirami geya yiren xun na.

⁹ Dekeri a diin nan yi Makasa nun Salabimi nun Beti-Semεsi nun Elon e nun Beti-Xanan taane xun na.

¹⁰ Xesede a diin nan yi Arubəti taan xun na, e nun Soko nun Xeferi yamanan birin.

¹¹ Abinadabo a diin nan yi Dəro geya yamanan birin xun na. Sulemani a dii tεmεn Tafata nan yi a jaxanla ra.

¹² Axiludu a diin Baana nan yi Taanaki nun Megido taane xun na, e nun Beti-Seyan birin dεnaxan Saratan fəma Yεsεreli bun ma, keli Beti-Seyan yi han Abeli-Mehola nun Yokemen.

¹³ Gebere a diin nan yi Ramoti taan xun na Galadi yamanani. Manase a diin Yayiri a taadine yi a yii Galadi yamanani, e nun Arigobi yamanani Basan geyaan fari mεnna bəxən fan mən yi a yii, taa tonge sennin nabilinxin yinne ra naxanye dε yi balanxi sulan na.

¹⁴ Axinadaba, Yido a dii xεmεn nan yi Maxanayin yamanan xun na.

¹⁵ Aximaasi nan yi Nafatali yamanan xun na. A tan fan Sulemani a dii tεmεna nde nan tongo a jaxanla ra naxan xili Basamati.

16 Baana, Xusayi a dii xεmεn nan yi Aseri yamanan xun na e nun Beyaloti taana.

17 Yosafati, Paruyaa dii xεmεn nan yi Isakari yamanan xun na.

18 Simeyi, Elaa dii xεmεn nan yi Bunyamin yamanan xun na.

19 Gebere, Yuri a dii xεmεn nan yi Galadi bɔxɔn xun na, e nun Amori manga Sixɔn nun Basan manga Ogo, ne yamananane.

Yamana kan keden nan yi Yuda yamanan xun na.

20 Yuda nun Isirayila muxune yi wuya han, e yi luxi alo baan jεmεnsinna. E e dεgema, e min, e sεwa.

5

1 Sulemani mɔn yi yamananane birin nɔxi keli Efirati baan ma han Filisitine yamanani, siga han Misiran danna ra, e yi lu fε mudun na, e lu Sulemani a nɔɔn bun ma a siin sogen birin yi.

2 Lɔxɔ yɔ lɔxɔ Sulemani mako yi donsensi itoe nan ma e nun a muxune xa: Murutu lunburunxin kilo wuli solomanaanin nun murutu fujin kilo wuli fu nun solomasεxε

3 nun jinge turaxi fu nun jingen mɔxɔjε gbεtε e naxanye raba sεxε yirene yi e nun xuruse xunxuri kεmε e nun sube gbεtεne alo xεnla nun bolen nun kulumεn nun tɔxε turaxine.

4 A mɔn yi Efirati baan sogegododena yamanan birin xun na, keli Tifisa taani han Gasa taana, mεnne mangane birin yi a nɔɔn nan bun. Bɔjε xunbenla yi a xa yiren birin yi.

5 Yuda nun Isirayila kaane, keli Dan ma han Bεriseba tonbonna, ne yi makantanna bun, birin yi dɔxi a manpa bogi nakɔɔn nun a xɔdε binle tagi bɔjε xunbenla nin Sulemani a mangayaan sogen birin yi.

6 Soo wuli fu nun firin yi Sulemani yii e nun soo sansanna wuli tonge naanin naxanye yi yεngε so wontorone bandunjε.

7 Yamana kanne yi Manga Sulemani balon nan fenma e nun naxan birin yi e dεgεma a konni, birin yi kike

keden nan tongoxi, e yi jɔxɔ sama na xɔn ma alogo sese nama dasa a ma.

8 E yi fama fundenna nun sεxεn na soo ragine soone nun yεngε so wontoro soone xa mangan konni alo yatεn naxan yamarixi e ma.

Sulemani a xaxilimayana fe

9 Ala yi fe kolonna nun xaxilimaya gbeen fi Sulemani ma, a fe kolonxine yi wuya alo baan jεmεnsinna.

10 Sulemani a fe kolonna yi gbo sogeteden muxune birin ma kolonna xa e nun Misiran kaane birin ma kolonna xa.

11 A fe kolonna yi gbo dangu muxune birin na, dangu Esira yixεtεna nde Etani ra, dangu Heman na e nun Kalikɔli nun Darada, Maxoli a diine. A xinla yi xuya ayi a dεxɔn yamananane birin yi.

12 A sanda wuli saxan nan sa, e nun bεti wuli keden e nun suulun.

13 A yi wudine kεjane fala, keli Liban suman wudine ma han hisopi wudi xuridin naxan minima banxi kanken ma. A mɔn yi subene fan kεjaan fala e nun xɔline nun bubuseene nun yεxεne.

14 Dunuɔa mangane birin yi muxune rafa sa keli siyane birin yi, alogo e xa Sulemani a fe kolonna rame a xinla ma, bayo e bata yi a xaxilimayana fe mε nun.

Alaa banxin ti feen yi yitɔn Taruxune Firinden 2.2-15

15 Xurami, Tire mangan yi a walikene rasiga Sulemani ma, bayo a bata yi a mε, a e bata yi a sugandi mangan na a fafe jɔxɔni, anu Dawuda yi rafan Xurami ma waxatin birin.

16 Sulemani yi xεraan nasiga, a xa sa a fala Xurami xa, a naxa,

17 "I a kolon n fafe Dawuda mi nɔxi banxin tiyε Alatala xa, a Ala xinla binyama denaxan yi. Na yi masɔtɔ yεngεne fe ra, a yaxune naxanye ti a xa han Alatala yi e sa a sanna bun ma.

18 Iki Alatala, n ma Ala bata matabun fi n ma yiren birin yi, yaxu mi fa n ma, yεgba mi fa n ma!

¹⁹ N waxi banxin ti feni Alatala xili yi, n ma Ala, alo Alatala a fala n fafe Dawuda xa kii naxan yi, a naxa, 'N na i ya diin naxan tima mangayani i ɲɔxɔni, na nan banxin tima n xinla ra.'

²⁰ Yamarin fi sɔnɔn muxune xa Liban suman wudine sege n xa. N ma walikene fama nen i gbeene fema, n yi i ya walikene saren fi alo i wama a xɔn kii naxan yi, amasɔtɔ i a kolon muxu yo mi en ye naxan nɛ wudine sege alo Sidɔn kaane."

²¹ A to Sulemani a falane me, Xurami yi sewa han, a yi a fala, a naxa, "Tantunna Alatala xa to, bayo a bata diin fi Dawuda ma naxan lugoxi xaxinla ra alogo a xa yama gbeeni ito mara!"

²² Xurami yi yabini ito rasiga Sulemani ma, a naxa, "N bata i ya xeraan me. Naxan birin nafa n i ma suman wudine nun fɔfɔne fe yi, n na lige i xa.

²³ N ma walikene e ragodoma nen sa keli Liban yamanani, e sa e xali fɔxɔ igen de, e yi e raxidi, n yi e rasiga igen xun ma han i denaxan yire bama n xa. Menni, n yi e rafulun, i yi e tongo. N waxi naxan ma i tan yii, i donseen nafa n ma banxi kui kaane ma."

²⁴ Xurami yi suman wudine nun fɔfɔne so Sulemani yii alo a yi waxi a xɔn kii naxan yi.

²⁵ Sulemani tan yi murutun kilo miliyɔn sennin nun oliwi turen litiri wuli solomasexɛ nan soma Xurami yii a muxune balon na ɲɛɛ yo ɲɛɛ.

²⁶ Alatala yi kolonna fi Sulemani ma alo a fala a xa kii naxan yi. Lanni so Sulemani nun Xurami tagi. Nayi, e firinna birin yi layirin xidi e bode tagi.

Sulemani yi karahan wanle yitɔn

Taruxune Firinden 2.1 nun 2.16-17

²⁷ Manga Sulemani yi karahan walikene ba Isirayila muxune birin ye, e sigɛ han muxu wuli tonge saxan.

²⁸ A yi e yitaxun dɔxɔde saxan, muxu wuli fu nan yi walima kike kedenna bun Liban yi. Na xanbi ra, ne yi fa e konni wali gbete ra, bodene fan yi siga Liban yi. Nayi, e dɔxɔ

yo dɔxɔ e walima kike keden Liban yi, kike firin e konni. Adoniran nan yi kuntigin na karahan walikene xun na.

²⁹ Goron maxanla muxu wuli tonge solofere nan yi Sulemani yii, e nun gemɛ masonla muxu wuli tonge solomasexɛ geya yireni.

³⁰ Na fari, yamana kanne kuntigin naxanye sugandixi karahan walikene yamari feene ra, ne sigama han wuli saxan kemɛ saxan.

³¹ Mangan yi yamarin fi e xa gemɛ masolixi xungbe fajine fen alogo e xa banxin betɛn sa.

³² Sulemani a walikene nun Xurami gbeene, e nun Gebala kaane yi gemɛne masoli, e wudine nun gemɛne yitɔn banxin ti feen na.

6

Ala Batu Banxin ti fena

Taruxune Firinden 3.1-14

¹ Isirayila kaane mini xanbini Misiran yamanani, na ɲɛɛ kemɛ naanin ɲɛɛ tonge solomasexɛden nan yi a ra, Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti fɔlɔ, a mangayaan ɲɛɛ naanindena Isirayila xun na Siwi kiken na, naxan findixi ɲɛɛn kike firinden na.

² Manga Sulemani banxin naxan ti Alatala xa, na kuyana nɔngɔnna ye tonge sennin, a yigbona nɔngɔnna ye mɔxɔɲɛ, a yitena a ye tonge saxan.

³ Ala Batu Banxin so deen palaan yi kuya nɔngɔnna ye mɔxɔɲɛ, naxan nun banxin yetagini gboon yi lan. A kuyana Ala Batu Banxin de ra nɔngɔnna ye fu.

⁴ Mangan yi foye sode fajine rafala banxin ma.

⁵ A yi kore banxi radigilinxine ti banxin kanken nabilinni, pala gbeen nun pala rajanna ma, a yi konkone ti a rabilinni.

⁶ Kore banxin laberaxini gbona nɔngɔnna ye suulun, a tagixina nɔngɔnna ye sennin, a saxandena nɔngɔnna ye solofere, amasɔtɔ banxin gboon mi yi lan a yiren birin yi, alogo xalanbene nama so banxin kankeni.

⁷ A to yi Ala Batu Banxin tima, e gεmε masolixine nan nawali naxanye yi rafalaxi e malanxi denaxan yi. Dεeramaan mi rawali, bunbi mi rawali, wuremase yo xui mi mini banxin tideni.

⁸ Kore banxin xurin konkone so dεen yi banxin yiifanna nan ma, e yi tema teden nan ma kore banxin tagixini, e nun kore banxi saxandeni.

⁹ Sulemani to yelin Ala Batu Banxin tiyε, a yi a xunna so suman farinne nun suman xalanbene ra.

¹⁰ Kore banxin naxanye birin yi Ala Batu Banxin nabilinxi, a yi nongonna ye suulun dɔxɔ ne birin dε, a yi e nun Ala Batu Banxin nabira e bode ma suman wudine ra.

¹¹ Alatala yi falan ti Sulemani xa, a naxa,

¹² "I Ala Batu Banxini ito tima, xa i sigan ti kiin lanxi n ma tɔnne ma, xa i n ma sariyane birin suxu, xa i n ma yamarine birin suxu, i yi bira e fɔxɔ ra, nayi, n layirin naxan tongoxi i fafe Dawuda xa, n na rakamalima nen i xa.

¹³ N luma nen Isirayila kaane tagi, n mi Isirayila raberinma, n ma yamana."

¹⁴ Sulemani yi yelin Ala Batu Banxin tiyε.

¹⁵ Walikene yi suman farinne sa banxin kanken kuixine ma, keli bɔxɔni han kore, a yi wudin sa a kuiin ma, a yi fɔfɔ farinne sa banxin lonna ma.

¹⁶ A yi banxin kuiin rapanni taxun suman farinne ra keli bɔxɔni han kore nongonna ye mɔxɔnε, a mεn findi pala rapanna ra Ala Batu Banxin kui naxan yi xili yire sarijanxi fisamantenna.

¹⁷ Nongonna ye tonge naanin nan yi Ala Batu Banxin pala gbeen pala rapanna yetagi.

¹⁸ Suman wudin naxan yi banxin kui, ne yi rafalaxi se fuge sawura fajine nun kundi sawurane nan na, sumanna nan yi a birin na, gεmε yo mi yi toma.

¹⁹ Sulemani yi pala rapanni tɔn Ala Batu Banxin kui alogo a xa Alatalaa Layiri Kankiraan dɔxɔ na.

²⁰ Pala rapanna yi kuya nongonna ye mɔxɔnε, a yigbona nongonna ye mɔxɔnε, a yitena nongonna ye mɔxɔnε. Sulemani yi xεma fajni yilenlɛnxine sa a ma, a mɔn yi xεma fajin sa saraxa ganden ma a denaxan nafala suman wudin na.

²¹ A xεma fajni yilenlɛnxine sa banxin kuiin ma, a yi xεma yɔlɔnxɔnne radangu pala rapanna yetagi, a xεma yilenlɛnxine sa a ma.

²² A yi xεma fajni yilenlɛnxine sa banxin birin ma, saraxa ganden naxan yi pala rapanna yetagi, a xεma yilenlɛnxine sa na ma.

²³ A yi maleka gubugubu kan sawura firin yitɔn yire sarijanxi fisamantenna kui Oliwi wudin na, e yitena nongonna ye fu.

²⁴ Maleka sawura singen gubugubu keden yi kuya nongonna ye suulun, boden fan yi kuya nongonna ye suulun, keli a gubugubun boden xunna ma sa ti boden xunna ra, nongonna ye fu.

²⁵ Nongonna ye fu nan yi maleka sawura firinden fan na. Maleka sawura firinne kuyan nun e kiin birin yi lan.

²⁶ Nongonna ye fu nan yi maleka gubugubu kan sawura firinne birin yiteen na.

²⁷ Sulemani yi maleka sawurane ti pala rapanna tagini. E gubugubune yi raminixi. A singen gubugubun yi sigaxi han banxin kanken fɔxɔ keddenna, sawura firinden gabutεen fan yi sigaxi han banxin kanken fɔxɔ keddenna bonna. E gubugubune xunne yi dɔxi e bode ra banxin tagini.

²⁸ Sulemani yi xεma yilenlɛnxine sa maleka sawurane ma.

²⁹ A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura fajine rafala Ala Batu Banxin kanken nabilinne birin yi, a fanna nun a kuina.

³⁰ A yi xεmaan sa banxin lonna ma pala firinne birin yi.

³¹ A yi dεen fɔxɔ firin kanna ti pala rapanna ma Oliwi wudine ra, a dεen ti wudine yitaxun dɔxɔ suulun nan na.

³² Oliwi wudin nan yi dɛɛn fɔxɔ firinne ra. A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun ɲɔxɔnde sawura fajine rafala dɛɛn ma, a yi xema yilenlɛnxine sa dɛɛn ma, a mɔn yi xemaan sa maleka sawurane nun tugu bili sawurane ma.

³³ A mɔn yi pala gbeen dɛ ti wudine liga na kiini Oliwi wudin na, koni dɛɛn ti wudine yi yitaxunxi dɔxɔ naanin nan na.

³⁴ Dɛɛn fɔxɔ firinne birin yi rafalaxi fɔfɔ farinne nan na naxanye yitaxunxi fɔxɔ firin firinna ra.

³⁵ A yi maleka gubugubu kan sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura fajine rafala dɛɛne ma, a yi xema bɔnbɔxin sa sawurane ma.

³⁶ A mɔn yi gɛmɛ sansanna bilin saxan nafala, a suman wudin bilin keden sa a fari.

³⁷ A mangayaan ɲɛɛ naanindeni, Siwi kiken na, e yi Alatala Batu Banxin bɛtɛn sa.

³⁸ A mangayaan ɲɛɛ fu nun kendeni, Bulu kiken na, naxan findixi ɲɛɛn kike solomasɛxɛden na, banxin wanle birin yi ɲan alo a yi lan kii naxan yi. Sulemani a ti ɲɛɛ solofere nan bun.

7

Sulemani a manga banxin tiina

¹ Sulemani mɔn yi a banxin ti, na bu nɛn ɲɛɛ fu nun saxan han a yi a rajan.

² A na banxi singen ti naxan xili Liban Fɔtɔnna Banxina, a kuyana nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a yigbona nɔngɔnna yɛ tonge suulun, a yitena nɔngɔnna yɛ tonge saxan, a na ti suman sɛnbɛtɛnna safa naanin fari. Suman xalanbene yi sɛnbɛtɛnne kɔɛ.

³ Banxin kuiin yi xunna soxi suman farinne nan na, e saxi xalanbene ma naxanye yi sɛnbɛtɛnne kɔɛ. Xalanbe tonge naanin e nun suulun nan yi a ra, fu nun suulun safa keden.

⁴ Banxin foye sodene safa saxan nan yi a ra, na foye sodene fan yi yɛɛ rafindixi nɛn e bode ma saxan saxan.

⁵ Tongon naanin nan yi dɛɛne birin nun e ti wudine ma, e yi yɛɛ rafindixi e bode ma saxan saxan.

⁶ Na xanbi ra, a palaan fɔlɔn ti sɛnbɛtɛnne ra naxan kuya yi nɔngɔnna yɛ tonge suulun, a yigbona nɔngɔnna yɛ tonge saxan. Na yɛɛ ra a so dɛɛn palaan fan ti sɛnbɛtɛnne ra, a yinbene rafala a ma.

⁷ A yi mangayaan gbɛdɛ banxin ti, a yi kitin sama dɛnaxan yi naxan xili Kiti Sa Banxina. A yi suman farinne sa banxin kuiin yirene ma, keli bɔxɔni han banxin kuiin xunna sone.

⁸ A gbee banxina, a yɛtɛɛn yi dɔxɔma dɛnaxan yi, na fan yi ti na kiini yin gbɛtɛ kui, banxin boden xanbi ra. Sulemani yi na banxi sifan fan ti Misiran mangana dii tɛmɛn xa a naxan tongo a ɲaxanla ra.

⁹ Banxine birin yi tixi gɛmɛ fajɪ yɛbaxine nan na keli a tanden ma han yin gbeena, gɛmɛn naxanye maligaxi, e bɔ sɛraan na, banxin kuiin nun a fanna, keli bɔxɔn ma han a xuntagi.

¹⁰ Banxin bɛtɛn saxi gɛmɛ xungbe fajine nan na, a gɛmɛna nde yigbona nɔngɔnna yɛ fu, ndee nɔngɔnna yɛ solomasɛxɛ.

¹¹ Banxin yi tixi gɛmɛ xungbe fajine ra naxanye maligaxi, e bɔ alogo e xa lan e dɔxɔdene ma, e nun suman xalanbene.

¹² Gɛmɛ gbeen bilin saxan nan findi yin gbeen sulunna ra, suman wudin bilin keden fan yi sa na fari alo Alatala Batu Banxini sansanna kui xiin tixi kii naxan yi, e nun a so dɛɛn palana.

Sulemani wanla naxanye so Xirami yii

Taruxune Firinden 2.10-13

¹³ Manga Sulemani yi xeraan nasiga Tire taani Xirami fɔxɔ ra.

¹⁴ Kaɲa gilɛn nan yi Xirami nga ra naxan kelixi Nafatali bɔnsɔnni. Tire kaan nan yi a fafe ra, a yi sulan nan nawalima. A yi lugoxi fekolonna nun xaxilimayaan nun lɔnnin na sulan nawali feen na. A yi fa Manga Sulemani fɛma, a a wanle birin kɛ.

Ala Batu Banxi Sɛnbɛtɛn Firinne Taruxune Firinden 3.15-17

15 Xirami yi sulan naxulun a senbeten xungbe firin nafala, e yitena nongonna ye fu nun solomasexe, e rabilinna nongonna ye fu nun firin.

16 A yi sulan kondan firin yelan, alogo a xa e so senbetenne xun na, konde singen yitena nongonna ye suulun, kondan firinden yitena nongonna ye suulun.

17 A mon yi sulan nafala yaladine ra e nun yolonxanne ra kondene maxidi seen na naxanye yi senbetenne xuntagi, solofere konde singen xa, e nun solofere kondan firinden xa.

18 A yi girenada wudi bogi sawurane rafala, safa firin nan yi yalane fari naxanye yi senbetenne kondene maxidixi.

19 Kondan naxanye yi senbetenne xuntagi so deen palaan kui, ne yi ligaxi alo gabala fugena, e yitena nongonna ye naanin.

20 Kondan naxanye yi senbeten firinne xuntagi, ne keden kedenna yi rabilinxi girenada wudi bogi sawura keme firin nan na, a xungbe yiren naxanye yi rafalaxi yalaan dexon.

21 A yi na senbetenne ti Ala Batu Banxin so de palaan fema. A yi yifari ma senbetenna ti, a xili sa Yakin, a mon yi komen ma senbetenna ti, a xili sa Boosu.

22 Ne kondene yi rafalaxi gabala fuge sawurane nan na. Na kiini Xirami yi yelin senbetenne rafale.

*Ige ramarade gbeena fe
Taruxune Firinden 4.2-5*

23 Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digilinxi gbeen nafala, a yigbona nongonna ye fu, a yitena nongonna ye suulun. Nongonna ye tonge saxan lutin nan yi a rabilinje.

24 Kundine sawurane yi a de kinkin bunna rabilinxi. Na sawura fu yi rafalaxi a ma a nongonna ye keden yo keden bun. Kundi sawurane yi rafalaxi safa firin nan na, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbindi keden nan na.

25 Ige ramaraden yi doxi turaan sawura sulan daxi fu nun firin nan fari, saxan yee rafindixi sogegododen

binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan komenna binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nen, e birin gbindin yi ige ramaraden nan bun ma.

26 Yii kuiin ye kedenna nan yi ige ramaraden nabinyen na, a de kinkin yi rafalaxi alo igelengenna dena, a luxi alo gabala fugena, litiri wuli tonge solomasexe joxon nan yi sama a kui.

Sulan wontorone

27 A yi ige maxali wontoro fu rafala sulan na. E birin kuya nongonna ye naanin, e yigbona nongonna ye naanin, e yitena nongonna ye saxan.

28 Ige maxali wontorone yi rafalaxi i kii nin: Sula falafalane nan yi findixi wontorone gbindin na. Na falafalane yi sotixi sula gbelemene yi naxanye tixi wontoron tongon naaninne ma.

29 Falafalan naxanye yi tixi sula gbelemene longonne ra, yatane nun turane nun maleka gubugubu kanne sawurane yi ne ma e nun gbelemene fan ma. Mesemesenne yi e rabilinxi.

30 Sulan nan nafalaxi wontorone birin sanne ra. Na naanin nan yi e bun ma. E soxi sula gbelemen xun na. Ige ramara kundi sula daxin yi rafalaxi e birin kui, e suxi bun ti naanin na, e rafalaxi sula raxulunxin na, e bun ti mesemesenxine labe ra.

31 Ige maxali wontoron kui yili digilinxi nan yi rafalaxi a kui naxan yite han nongonna ye keden. Na nan yi findixi ige kundin doxoden na. Kundin doxoden deen digilinna, na yi gbo nongonna ye keden e nun a tagi. Kundin doxoden naxan yi wontoron de kinkin faxes ra, mesemesenne yi rafalaxi ne ma. Na yirene mi yi digilinxi, tongon naanin nan yi ne ra.

32 Wontorone sanne yi a falafalane bun ma, e soxi sula gbelemene xun na naxanye yi sotixi a bun ma. E sanne yigbona, nongonna ye keden e nun a tagi.

33 E sanne yi rafalaxi alo yenge so wontorone sanne, e yi seene birin nafalaxi sula raxulunxin nan na.

34 Wontorone birin, a suxu se naanin yi rafalaxi a ma a tongon

naaninne yi. E nun wontorone yi rafalaxi e bode yi.

³⁵ Wure digilinxina nde yi rabilinxi ige kundi dɔxɔ yinla ma wontorone birin kui, a yikuyena nɔngɔnna ye keden. Ige ramara kundin nun a bun tiine nun wontoron kuiin birin yi rafalaxi kedenna nan na.

³⁶ Xirami yi maleka gubugubu kanne nun yatane nun tugu binle sawurane rafala a bun tiine nun a falafalane ma, e xanɲe denaxan birin yi e nun a yi e birin nabilin mɛsɛmɛsɛnne ra.

³⁷ Ige maxali wontorone yi rafalaxi na kii nin, e birin wure siya keden, e birin gbo kii keden, e birin keɲa keden.

Taruxune Firinden 4.6

³⁸ Xirami mɔn yi ige ramara kundin sula daxi fu rafala, e yigbona nɔngɔnna ye naanin, litiri wuli keden e nun kemɛ sennin yi se ne kui. A ige ramara kundi keden dɔxɔ wontorone birin kui.

³⁹ A yi ige maxali wontoron suulun lu Ala Batu Banxin yiifanna ma, a suulun lu a kɔmɛnna ma. A yi ige ramara se xungbeen ti Ala Batu Banxin yiifanna sogeteden binni a tongonna ma.

Taruxune Firinden 4.7-5.1

⁴⁰ Xirami to ige ramara seene nun tɛɛ kɔ seene nun goronne rafala, a yi yelin wanle birin na, a naxanye fɔlɔ Manga Sulemani xa Alatala Batu Banxini:

⁴¹ Senbetɛn xungbe firin, e nun e konde firinne e xuntagi alo barama,

e nun yɔlɔnxɔn yalaan naxanye senbetɛnne kondene maxidi seene ra,

⁴² e nun girenada wudi bogi sawura kemɛ naaninna naxanye yi na yɔlɔnxɔn yala firinne ma naxanye yi saxi safa firin, e singan e kondene rabilinni e maxidi seen na, kondene naxanye yi luxi alo barama,

⁴³ e nun ige maxali wontoro fune nun ige kundine e xun tagi,

⁴⁴ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra,

⁴⁵ e nun goronne nun tɛɛ kɔ seene nun wuli xuya goronne. Xirami muranna

naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na.

⁴⁶ Mangan sula raxulunxin nafala na seene ra bɔxɔ kui gexine nan kui, Yurudɛn baan mɛrɛmɛrɛni Sukɔti taan nun Saratan taan longonna ra.

⁴⁷ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yatɛn sulan xasabin kilon mi yi nɔɛ kolonɲɛ.

⁴⁸ Sulemani mɔn yi seni itoe birin nafala Alatala Batu Banxin xa, xɛma saraxa ganden nun buru ralixin xɛma tabanla

⁴⁹ nun xɛma kɛndɛ lɛnpu dɔxɔ seen naxanye yɛbaxi suulun fɔxɔ kedenni suulun bode fɔxɔni yire sariɲanxi fisamantenna yɛtagi e nun se fuge fajine sawurane e nun lɛnpune nun se tongo se xɛma daxine

⁵⁰ nun goronne nun lɛnpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane nun wusulan gan se xɛma daxine nun dɛɛn singan se xɛma daxine yire sariɲanxi fisamantenna xa banxin kui e nun Ala Batu Banxin so dɛɛn yɛtɛɛn xa.

⁵¹ Sulemani a wanle birin nakamali na kii nin Alatala Batu Banxini. Sulemani yi muranne birin sa banxini a fafe Dawuda naxanye rasariɲan, gbetin nun xɛmaan nun se gbeteye. A yi ne ramara Alatalaa banxin na funle ye.

8

Layiri Kankiraan fa fena Ala Batu Banxini

Taruxune Firinden 5.2-6.2

¹ Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bɔnsɔn kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan a fɛma Yerusalɛn yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, denaxan mɔn xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini.

² Isirayila xɛmɛne birin yi e malan Manga Sulemani fɛma, Etanimi kiken na, naxan findixi ɲɛɛn kike solofereden na, sali waxatina.

³ Isirayila fonne birin to fa, saraxaraline yi fa Layiri Kankiraan na.

⁴ E yi Alatalaa Kankiraan nun Naralan Bubun xali e nun se sarijanxin naxanye yi a kui. Saraxaraline nun Lewi bənsəna muxune yi e xali.

⁵ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan naxan birin yi malanxi a fəma, e ti Layiri Kankiraan yetagi, e yi yexεene nun jingene ba saraxan na, naxanye yi wuya han e xasabin mi yi nəe kolonje.

⁶ Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a funfuni, banxin yire sarijanxi fisamantenni, maleka sawurane gubugubune bun ma.

⁷ Amasəto maleka sawurane gubugubune yi bandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine xun ma.

⁸ A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarijanxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mən na han to.

⁹ Gεmε walaxa firinne nan tun yi kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe geyaan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi dənaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹⁰ Saraxaraline mini yire sarijanxini waxatin naxan yi, kundaan yi Alatalaa banxin nafe.

¹¹ Kundana fe ra, saraxaraline mi yi nəe e wanla rabε, amasəto Alatalaa nəron yi Alatalaa banxin nafexi.

¹² Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa, “Alatala bata a ragidi a xa dəxə kunda yidimixini!

¹³ N bata banxi fəjin ti naxan findima i dəxəden na, i luma dənaxan yi habadan.”

*Ala Batu Banxin nasarijan fena
Taruxune Firinden 6.3-11*

¹⁴ Mangan yi a yεε rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba ne xa.

¹⁵ A yi a fala, a naxa, “Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa,

¹⁶ ‘Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini ləxəni Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila

bənsəne xa, banxin tiyε n xinla binya feen na dənaxan yi, koni n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.’*

¹⁷ N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

¹⁸ Alatala bata yi a fala n fafe Dawuda xa, a naxa, ‘Amasəto i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan.

¹⁹ Koni, i tan xa mi banxin tima, fə i ya dii xεmεna, i yetεen naxan sətəxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na.’ ”

²⁰ “Alatalaa layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda jəxəni, n yi dəxə Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

²¹ N bata yirena nde yitən kankiraan xa, Alatala layirin dənaxan yi, a naxan yitən e nun en benbane tagi, a to e ramini Misiran yamanani.”

*Sulemani Ala maxandina
Taruxune Firinden 6.12-40*

²² Sulemani yi ti Alatalaa yire sarijanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore,

²³ a yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xəna nun bəxə xəna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma i ya walikεne xən naxanye sigan tima i yetagi e bəjen birin na.

²⁴ I bata i ya falan nakamali i ya walikεen xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i dεen na, i bata na rakamali i sənbeni to.

²⁵ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mən xa i ya falan nakamali, i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa, i bata yi a fala a xa, i naxa, ‘I jəxə yibirani mi jənyε n yetagi mumε Isirayilaa mangaya gbədeni, fanni i yixεtene n ma kiraan suxuma, e sigan ti n yetagi alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.’

²⁶ Iki, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikεen Dawuda xa, n fafe!”

* 8:16: Samuyeli Firinden 7.6

27 “Koni, Ala fa dɔxɛ dunuɲa yi ba? Hali kore xɔnna nun a gbona, i mi nɔɛ xanɲɛ a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra.

28 Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli mati i ya walikɛna maxandi xuine nun a mafanne ra. I tuli mati i ya walikɛna mafan xuine nun maxandi xuine ra a naxanye falama i xa to.

29 I yɛɛn ti banxini ito ra kɔɛɛn nun yanyin na, i a fala dɛnaxan ma, i naxa, ‘N xinla luma be nin!’ I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikɛɛn naxan tima yireni ito mabinni.

30 I ya walikɛɛn nun i ya Isirayila yamana maxandin nasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i dɔxɔdeni kore xɔnna ma, i mafeluun ti, i yabin ti.”

31 “Xa muxuna nde a boden haken tongo, muxune yi a karahan, a xa fa a kɔlɔ i ya yire sariɲanxin yetagi banxini ito kui.

32 Nayi, a xuiin name kore xɔnna ma, i yi fena nde liga, i yi kitin sa i ya walikɛne tagi. Naxan kalan tixi, i na yalagi, i na goronna dɔxɔ a xun ma, i yi tinxindena tinxinyaan yita, i yi a suxu a tinxinni.”

33 “A nɔɛ ligɛ nɛn yaxun yi i ya Isirayila yamaan nɔ, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xɛtɛ i ma, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i tan xɔn banxini ito kui,

34 nayi, i xa e xuiin name kore xɔnna ma, i diɲa i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra bɔxɔn ma i naxan so e benbane yii.”

35 “A nɔɛ ligɛ nɛn kore xɔnna yi balan, tulen mi fa fɛ mumɛ, e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e yɛɛ rafindi be ma, e i xandi, e yi i xinla binya, e xɛtɛ e yulubine fɔxɔ ra, bayo i bata e tɔrɔ,

36 nayi, i e xuiin namɛma nɛn kore xɔnna ma, i diɲama nɛn i ya walikɛne yulubine ma e nun i ya yamana Isirayila. I e xaran kira faɲin ma e daxa e xa bira naxan fɔxɔ ra. I tulen nafa bɔxɔn fari i naxan soxi i ya yamaan yii.”

37 “A nɔɛ ligɛ nɛn tɔrɔyana nde fan yi fa, alo fitina kamɛna hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara hanma e kun hanma tugu-minne yi mini hanma suɲɛne hanma yaxuna nde na Isirayila kaane taa makantanxine rabilin yɛngɛni, gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure ɲaxine.

38 Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e tɔrɔn nun e ɲaxankatan kolonma nɛn, e yi sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni.

39 Nayi, i yi e yabi i dɔxɔdeni kore xɔnna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kɛwanle ra, bayo i birin bɔɲɛ yi feen kolon, amasɔtɔ i tan nan keden pe adamadiine bɔɲɛ yi feene kolon.

40 Nayi, e gaxuma nɛn i yɛɛ ra waxatin birin yi e siin birin yi yamanani, i naxan soxi nxu benbane yii.”

41 “Xɔɲɛn naxan mi findixi Isirayila kaana nde ra, i ya yamana, na fama nɛn be sa keli yamana makuyeni, i xinla a fe ra,

42 bayo muxune a mɛma nɛn a i xinla nun i sɛnben gbo. A na fa salideni banxini ito mabinni,

43 i a yabi kore xɔnna ma, i dɔxɔdeni. Xɔɲɛn naxan birin maxɔdinma i ma, i xa na so a yii, alogo dunuɲa siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yɛɛ ra, alo i ya yamana Isirayila. E xa a kolon a banxini ito ratinmɛxi i tan nan xili yi n naxan tixi!”

44 “A nɔɛ ligɛ nɛn Isirayila kaane yi siga e yaxune yɛngɛdeni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yɛɛ rafindi i ya taa sugandixin ma e nun Alatala Batu Banxin naxan tixi i xa.

45 Nayi, i tuli mati kore xɔnna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali.”

46 “A nɔɛ ligɛ nɛn, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xɔlɔn yitama e ra nɛn, i yi e so e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso.

⁴⁷ E na tubi i ma na yamanani e konyiyani denaxan yi, e xun xεε i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, 'Nxu bata hakεn liga, nxu bata yulubin tongo, nxu bata fe ɲaxin liga,'

⁴⁸ e xεε i ma e bɔɲεn birin nun e niin birin yi e yaxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandi xuine rasiga i ma, e yeε rafindixi yamanan ma i naxan so e benbane yii, e yeε rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n Ala Batu Banxin naxan tixi i xinli.

⁴⁹ Nayi, e sanla nun mafanna yabi kore xɔnna ma i dɔxɔdeni, i fa e mali.

⁵⁰ I ya yamaan mafeluma nεn a yulubine ra e nun a fe ɲaxine birin i xili ma. Naxanye e suxi konyiyani, i yi e hinanna raso ne yi, alogo e xa kininkinin e ma.

⁵¹ Amasɔtɔ i ya yamaan nan e ra, i gbeena, i e ramini nεn Misiran yamanani naxan luxi alo sulun tεεn† naxan wuren naxulunma."

⁵² "I yeεn xa lu i ya walikεna maxandine ra, e nun i ya yamana Isirayilaa maxandine, alogo i xa nxu yabi nxɔ maxandine yi waxatin birin.

⁵³ Amasɔtɔ i bata nxu ba yamaan bonne birin ye bɔxɔn fari, alogo nxu xa findi i gbeen na, alo i a fala kii naxan yi fata Musa ra, i ya walikεna, i to nxu benbane ramini Misiran yi. I tan Marigina Alatala!"

Duban yamaan xa

⁵⁴ Sulemani yelin maxandine nun mafanne birin tiye waxatin naxan yi, a yi keli Alatalaa saraxa ganden yetagi, a yi xinbi sinxi denaxan yi, a yiine yitexi kore.

⁵⁵ A tixi, a yi duba Isirayila yamaan birin xa a xuini texin na, a naxa,

⁵⁶ "Tantunna xa fi Alatala ma, naxan matabun fi Isirayila ma, a yamana, alo a e tuli sa kii naxan yi. A fala fajin naxanye birin ti fata Musa ra, a walikεna, keden mi luxi a ligataren na.

⁵⁷ Alatala, nxɔ Ala xa lu en xɔn alo a lu en benbane xɔn kii naxan yi,

a nama ɲinan en xɔn mumε, a en nabepin.

⁵⁸ Koni, a xa en bɔɲεn bandun a binni, alogo en xa sigan ti a kiraan birin xɔn ma. En yi a yamarine nun a tɔnne nun a sariyane suxu, a naxanye yamari en benbane ma.

⁵⁹ N maxandin naxanye tixi Alatala ma, en ma Ala, ne xa rabira a ma kɔεεn nun yanyin na, alogo a xa en mali lɔxɔ yo lɔxɔ, ε tan nun n tan bayo a yamaan nan en na, Isirayila.

⁶⁰ Nanara, dunuɲa siyane birin xa a kolon a Alatala nan Ala ra, a gbεε yo mi na.

⁶¹ Alatala xa lu ε bɔɲεni, en ma Ala. E bira a sariyane fɔxɔ ra, ε yi a yamarine suxu, alo ε kii naxan yi to."

Saraxane yi ba Alatala xa

Taruxune Firinden 7.4-10

⁶² Isirayila kaane birin yi fa mang gan fεma, e yi saraxane ba Alatala xa.

⁶³ Ninge wuli mɔxɔɲεn nun firin e nun yeεε wuli kemε mɔxɔɲε, Sulemani yi ne kɔε raxaba Alatala xa bɔɲε xunbeli saraxan na. Mangan nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa banxin nabi na kii nin.

⁶⁴ Na lɔxɔni, mangan yi sansanna rasariɲan Ala Batu Banxin yetagi, a yi saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun bɔɲε xunbeli saraxa subene turene fi Alatala ma sansanna kui. A na raba mεnni nεn, bayo saraxa ganden naxan yi rafalaxi sulan na Ala Batu Banxin yetagi, na yi xurun. Saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa subene turene birin mi yi xanɲε mεnna fari.

⁶⁵ Sulemani yi sanla raba na waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han Misiran xudeni, e yi e malan Alatala yetagi, en ma Ala, xi solofere. Na xanbi ra, e mɔn yi xi solofere sa na fari, a birin malanxina, xi fu nun naanin.

⁶⁶ Xi solomasεxεde lɔxɔni, a yi yamaan beɲin. E yi duba mangan xa, e siga e konni, e sεwaxi e bɔɲεni fe fajin birin na Alatala naxan nabaxi

† 8:51: *Sulun tεεn* mɔn falama yirena nde yi fa fala "*Furu tεεna*."

Dawuda xa, a walikena, e nun Isirayila a yamana.

9

Ala mən yi mini Sulemani xa Taruxune Firinden 7.11-22

¹ Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiye waxatin naxan yi, e nun a manga banxina, e nun a wa naxan birin liga feni,

² Alatala mən yi mini Sulemani xa a firinden, alo a mini a xa kii naxan yi Gabayon taani.

³ Alatala yi a fala a xa, a naxa,

“N bata i ya mafanna nun i ya maxandi xuiin nasuxu i naxan nalixi n ma. N bata banxini ito rasarijan i naxan tixi n xili yi habadan. N yeen nun n bəjen luma nen tixi be ra habadan.

⁴ I tan xa sigan ti fetareyaan nun tinxinyani n yetagi alo i fafe Dawuda. I feni itoe birin liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tonne nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii.

⁵ Nayi, n na i ya mangayaan nasabatima nen habadan Isirayila xun na, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii naxan yi, n naxa, ‘I bənsənna mi janje i jəxəni Isirayila mangayani habadan.’

⁶ Koni, xa i tan hanma i ya diine ε xun xanbi so n yi, xa ε mi n ma sariyane nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi ε yii, xa ε siga ala gbete ye batudeni, ε xinbi sin e bun ma,

⁷ nayi, n na Isirayila kaane bama nen na bəxəni n naxan soxi e yii. N na n mema nen n batu banxin na, n naxan nasarijan n xinla binyaden na. Na ma, Isirayila findima nen yagi seen nun magele seen na yamanane birin tagi.

⁸ Hali banxini ito to rayabu iki, na waxatini, naxan yo na dangu a fema, ne kabema nen, e yi kəntəfli. E yi a fala, e naxa, ‘Nanfera Alatala yamanani ito nun banxini ito ligaxi iki?’

⁹ E yabima nen, e naxa, ‘Bayo e bata Alatala rabejin, e Ala, naxan e

benbane ramini Misiran yamanani, e yi ala gbete ne xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu, nanara Alatala bata tərəni itoe birin nafa e ma.’ ”

Sulemani a wali sifa wuyaxine Taruxune Firinden 8.1-18

¹⁰ Nεε məxəjen bun ma, Sulemani yi banxi firinni itoe ti, Alatala Batu Banxin nun a manga banxina.

¹¹ Tire manga Xurami bata yi suman wudin nun fəfə wudin nun xemaan so Sulemani yii, a yi wama naxan yo xən. Manga Sulemani yi taa məxəje so Xurami yii Galile yamanani.

¹² Xurami yi mini Tire taani taane matodeni Sulemani naxanye soxi a yii. Koni e mi rafan a ma.

¹³ Xurami yi a maxədin, a naxa, “Ngaxakedenna, i taan sifan mundunye soxi n yii be?” A yi e xili sa Kabulu yamanana, na xinla ne xun ma han to.*

¹⁴ Anu, Xurami bata yi xemaan kilo wuli saxan nasiga Sulemani ma.

¹⁵ Manga Sulemani bata yi karahan wanle yitən lan Alatala Batu Banxin ti feen nun a yetena banxin nun Milo gbingbinna nun Yerusalen yinna ma, e nun Xasori nun Megido nun Geseri taane.

¹⁶ Misiran mangan bata yi fa, a Geseri taan suxu yengeni, a yi a gan, Kanan kaan naxanye yi dəxi taani, a ne faxa. A mən yi taan sa a dii temen fari siga a xeme taa ra, Sulemani a jaxanla.

¹⁷ Sulemani mən yi Geseri taan ti, a mən yi Beti-Xoron taan laben ti,

¹⁸ e nun Baalati taan nun Tamari taan naxan yamanan tonbon yireni.

¹⁹ A mən yi taa gbete na ndee ti, a yi balone ramarama denaxanye yi, e nun yenge so wontorone nun soone yi luma taan naxanye yi. Sulemani wa naxan birin ti feni Yerusalen taani e nun Liban yamanan nun yire gbete, a yi yamanan naxanye birin xun na, a yi na birin ti.

²⁰ Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune muxu

* **9:13: Kabulu** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nen fa fala “alo sese.”

dənxən naxanye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi yamanani.

²¹ E yixetən naxanye lu e xanbi ra yamanani, Isirayila kaane mi nɔ naxanye faxe, Sulemani yi ne findi konyine ra, e na yi han to.

²² Koni, Sulemani mi fa Isirayila kaane ti konyiyaan na, bayo e yi findixi a sofane nan na, e nun a walikene nun a kuntigine nun a sofa kuntigine, e nun a wontoro ragine nun soo ragine kuntigine.

²³ Sulemani mən yi Isirayila kaan muxu keme suulun tonge suulun sugandi naxanye yi a walikene xun na.

²⁴ Misiran mangana dii temen yi keli Dawudaa Taani, a dɔxɔ manga banxini Sulemani naxan tixi a xa. Na xanbi ra, Sulemani mən yi gbingbinna rafala a banxin nabilinni, a na xili sa Milo.

²⁵ Sulemani yi saraxa gan daxin bama nen sanja ma saxan jenen bun ma e nun bəje xunbeli saraxane yire sarijanxini a naxan ti Alatala xa. A mən yi wusulanna ganma nen yire sarijanxin fari naxan yi Alatala yetagi. A yi Ala Batu Banxin nawalima na kii nin.

²⁶ Manga Sulemani yi kunkine yitən Esiyon-Gebere yi, Elati taan dexən, Gbala Baan de, Edən yamanani.

²⁷ Xurami a kunki ragiin naxanye yi baan kolon, a yi ne rasiga Sulemani a walikene fema kunkine kui.

²⁸ E siga Ofiri yamanani, e sa xemaan kilo wuli fu nun firin tongo, e fa e ra Manga Sulemani xən.

10

Saba Manga Naxanla yi fa Sulemani konni

Taruxune Firinden 9.1-12

¹ Saba manga naxanla yi Sulemani mankana me Alatalaa fe yi. Nayi a yi fa Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni, a yi maxədin xədəxene sa a bun ma.

² A yi fa Yerusalən yi e nun a fəxərabira gbeene, jəgəmən naxanye yi latikənne nun xema gbege

maxalima, e nun geme fəji kəndene. A yi siga Sulemani fema, naxan birin yi a bəjeni, a yi na fala a xa.

³ Sulemani yi a maxədinne birin yabi, sese mi lu mangan mi naxan yeba a xa.

⁴ Saba manga naxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi,

⁵ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra, e nun a rabilinna muxune ti kiine, e nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne maraberibane, e nun a saraxa gan daxine a yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kenen han a yengin yi dasa.

⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Nəndin nan yi a ra n naxan mexi n ma yamanani i kiin nun i ya fekolonna fe yi.

⁷ N mi yi laxi a ra benun n xa fa n yi a to n yeen na. E mi yi a tagiin yeteen falaxi n xa. N naxan birin mexi, i ya fekolonna nun i ya nafulu kanyaan dangu na ra.

⁸ Sewana i ya muxune xa, sewana i ya walikene xa naxanye i yetagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramema.

⁹ Tantunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i ti Isirayila mangan na. Bayo Isirayila rafan a ma habadan, nanara a i findixi mangan na alogo i xa kiti kenden sa tinxinni.”

¹⁰ A yi xemaan kilo wuli saxan so mangan yii, e nun latikənən gbege nun bəxɔ bun nafunle. Latikənən fəji mi fa na sənən alo Saba manga naxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹¹ Xurami a kunkin naxanye yi xemaan maxalima sa keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudi sifan gbege ra e nun bəxɔ bun nafunle keli Ofiri yi.

¹² Manga Sulemani yi santali wudine findi Alatala Batu Banxin bun tiine ra, e nun manga banxin bun tiine. A mən yi na wudina nde rafala maxaseene ra alo kondenne nun bələnne, maxase maxane xa. Han to, e mi

fa santali wudin to fe Isirayila yi na kiini.

¹³ Naxan birin yi rafan Saba manga naxanla ma, a ne maxodin, Manga Sulemani yi ne so a yii. A yeteen yi se gbeteeye fi a ma a mangayaan fanni. Na xanbi ra, manga naxanla nun a walikene yi xete a yamanani.

Sulemani a nafunle fe

Taruxune Firinden 9.13-28

¹⁴ Xemaan naxan yi fama Sulemani ma ne kedenna bun ma, na gboon yi sigen han kilo wuli mawone.

¹⁵ Yulaya seene mudun yi saxi na nan fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbeteene yi e nun Arabune mangane nun yamana kanne yi fama mudun naxanye ra.

¹⁶ Manga Sulemani yi ye masansan wure lefaan xema daxin xungbeen keme firin nafala, xemaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na.

¹⁷ A man yi ye masansan wure lefaan xema daxin xurin keme saxan nafala, xemaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili "Liban fatonna," a yi sa e sa menni.

¹⁸ Mangan yi sama pinna rafala manga gbede gbeen na, a xema igen sa a ma.

¹⁹ Tede sennin nan yi manga gbeden ma, a faha binna yi radigilixi a xanbi ra nen, a yiine yi a faxo firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fama.

²⁰ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yiifanna ma, sennin kamma ma. Na manna munma liga yamana yo yi.

²¹ Xemaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xemaan nan yi Liban faton banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalan gbetin na, bayo Manga Sulemani waxatini, gbetin mi yi yatexi sese ra.

²² Kunkin gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasiga baan xun ma Xurami a kunkine faxo ra. Ne saxan yo ne saxan kunkine yi xetema nen Isirayila yi, e rafexi

xemaan nun gbeti fixen nun sama pinne nun kudune nun gboxune ra.

²³ Manga Sulemani yi dangu baxon mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²⁴ Dunuja muxune birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a boneni, e xa na rame.

²⁵ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun xema daxine nun dugine nun yenge so seene nun latikonne nun soone nun gbaxalone,* a yi na kii nin ne yo ne.

Taruxune Firinden 1.14-17 nun 9.25-28

²⁶ Sulemani yi yenge so wontorone nun soone malan, wontoro wuli keden keme naanin yi a yii e nun soo wuli fu nun firin, a yi ne lu taane yi a wontorone yi denaxanye yi e nun Yerusalen yi mangan fama.

²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusalen yi alo gemene, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xode binla naxan yamanan lanbanni.

²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanane nin, yulane yi sa e sarama denaxanye yi mangan xa.

²⁹ Wontoron naxan yi kelima Misiran yamanani, na yi sarama gbeti gbanan keme sennin nan na. Soon tan yi sarama gbeti gbanan keme tonge suulun nan na. Na yula kedenne nan man yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

11

Sulemani a naxanle

¹ Manga Sulemani naxan Misiran mangana dii temen doko, a man naxalan xone wuyaxi doko nen, naxanye yi fataxi Moyaba kaane nun Amonine nun Edon kaane nun Sidon kaane nun Xiti kaane ra.

² Ne yi kelixi siya gbeteene nin Alatala a fala Isirayila kaane xa naxanye fe yi, a naxa, "E nama siga e konni mumu, e mi fe e konni mumu,

* **10:25: Gbaxaloni** itoe sota soon nun sofanla na diin soto waxatin naxan yi.

waxatina nde e ε bəjɛn firifirima nɛn e alane binni.”* Koni, Sulemani kankan ne nan ma marafanna xɔn.

³ A yi manga dii tɛmɛn kɛmɛ solofere sɔtɔ ɲaxanla ra, e nun konyi ɲaxalan kɛmɛ saxan a naxanye sɔtɔ ɲaxanla ra.† Na ɲaxanle yi a bəjɛn maxɛtɛ.

⁴ Sulemani fori waxatini, a ɲaxanle yi a bəjɛn xunsa ala gbɛtɛne ma, a bəjɛn birin mi lu Alatala, a Ala xa sɔnɔn, alo a fafe Dawuda bəjɛn yi kii naxan yi.

⁵ Sulemani yi Asitarate batu, Sidɔn kaane ala ɲaxalanmana, e nun Mɔlɔkɔ, Amonine ala ɲaxina.

⁶ Sulemani yi fe ɲaxin liga Alatala yɛɛ ra yi, a mi yi a xuiin suxi alo a fafe Dawuda.

⁷ Nayi, Sulemani yi taan kiden ti geyaan fari Kemosi xa dɛnaxan Yerusalɛn yɛtagi, Moyaba kaane ala, e nun Mɔlɔkɔ, Amonine ala ɲaxina.

⁸ A yi na liga a siya gbɛtɛ ɲaxanle birin xa, naxanye yi wusulanna nun saraxan fima e alane ma.

⁹ Nayi, Alatala yi xɔlɔ Sulemani ma. Bayo, a bata yi a xaxinla xun xanbi so Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan bata yi mini Sulemani xa sanja yi firin.

¹⁰ Alatala yi a yamarin fi a ma, a nama ala gbɛtɛne batu, koni Sulemani mi a xuiin suxu, a yi ala gbɛtɛne batu.

¹¹ Alatala yi a fala Sulemani xa, a naxa, “Bayo i bata a liga iki, bayo i mi n ma layirin mafaxaxi, e nun n yamarin naxanye soxi i yii, n mangayaan bama i yii nɛn, n na a so i ya walikɛna nde yii.”

¹² Koni i fafe Dawuda a fe ra, n mi tɔrɔyani ito rakamalima i ya simayani. N mangayaan bama i ya dii xɛmɛn nan yii.

¹³ A yɛtɛna, n mi yamanan birin bama a yii, koni n bɔnsɔn keden luma a yii nɛn, n ma walikɛn Dawudaa fe ra, e nun Yerusalɛn ma fe ra, n taan naxan sugandixi.”

Sulemani yaxune fe

¹⁴ Alatala yi Sulemani yaxun nadin a ma, naxan yi xili Xadada, Edɔn kaan naxan keli Edɔn mangan bɔnsɔnni.

¹⁵ Dawuda Edɔn yamanan nɔ waxatin naxan yi, sofa kuntigin Yowaba bata yi te muxu maluxundeni, xɛmɛn naxanye yi Edɔn yi, a ne birin faxa.

¹⁶ Yowaba nun a sofane lu nɛn Edɔn yi kike sennin, alogo e xa banxulanne nun xɛmɛne faxa.

¹⁷ Koni Xadada mɔn yi banxulan ɲɔrɛyani. A tan nun Edɔn kaan naxanye yi a fafe a wanle ra, e nun ne yi e luxun, e siga Misiran yi.

¹⁸ E keli Midiyan yamanani, e siga Paran tonbonni, e Paran muxuna ndee bira e fɔxɔ ra, e fa Misiran yi Misiran mangan fɛma. Misiran mangan yi banxin so Xadada yii, a yi a balo, a bɔxɔne so a yii.

¹⁹ Xadada yi Misiran mangan kɛnɛn, han mangan yi a ɲaxanla xunyɛn fi a ma, manga ɲaxanla Tapenesi xunyɛna.

²⁰ Tapenesi xunyɛn yi dii keden sɔtɔ Xadada xa, a yi a xili sa Genubati. Tapenesi yi a maxuru Misiran mangana banxini, Genubati yi lu Misiran mangana banxini, mangana diine tagi.

²¹ Xadada to a mɛ Misiran yi a Dawuda bata yi faxa, e nun sofa kuntigin Yowaba, a yi a fala Misiran mangan xa, a naxa, “A lu n xa xɛtɛ n ma yamanani.”

²² Misiran mangan yi a maxɔdin, a naxa, “I dasaxi nanse ra n fɛma be ba? Nanfera i kataxi xɛtɛ feen na i ya yamanani?” A yi a yabi, a naxa, “Sese mi dasaxi n ma, koni a lu n xa xɛtɛ.”

²³ Ala yi yaxu gbɛtɛ rakeli Sulemani xili ma, a xili Reson, Eliyadaa dii xɛmɛn naxan a gi a kanna Hadadeseri, Soba mangan bun.

²⁴ Dawuda Hadadeseri a ganla halagi waxatin naxan yi, Reson bata yi ganla nde malan a yɛtɛ xa, a yi naxan xun na. E yi siga Damasi taani, e sa dɔxɔ mɛnni, e yi Damasi mangayaan tongo.

* **11:2:** Na feen sɛbɛxi Xɔrɔyaan 34.12 kui. † **11:3:** *Konyi ɲaxanle* sariyan sɛbɛxi Xɔrɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔtɔ a ɲaxanla ra.

²⁵ A findi nɛn Isirayila yaxun na Sulemani a siimayaan birin yi, sa Xadada gbee fe jaxine fari. Reson ma mangayani Arami yamanani, a Isirayila rajaxu nɛn.

Yerobowan ma muruteɛna

²⁶ Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan fan yi muruteɛ mangan xili ma Sulemani a walikɛna. Efirami bɔnsɔnna nan yi a ra naxan keli Sereda taani. Kaɲa gilɛn nan yi a nga ra, a xili Seruya.

²⁷ A muruteɛ mangan xili ma i kii nin. Sulemani yi Milo gbingbinna tima e nun a yi a fafe Dawudaa Taan nabilinna yinna yinla nde yitɔnma.

²⁸ Na waxatini, foningen wɛkilɛxi fangamaan nan yi Yerobowan na. Sulemani to na banxulanna to wale, a yi a findi Yusufu bɔnsɔnna karahan walikɛne xunna dɔxɔn na.

²⁹ Lɔxɔna nde, Yerobowan bata yi mini Yerusalɛn yi, a yi naralan Nabi Axiya ra kira yi Silo kaana. E firinne yi e danna burunna ra. Doma nɛnɛn nagodoxi nabiin ma,

³⁰ Axiya yi na suxu a a yibɔ dungi fu nun firinna ra.

³¹ A yi a fala Yerobowan xa, a naxa, “Dungi fu tongo i yetɛ xa. Amasɔtɔ Alatala, Isirayilaa Ala naxa, ‘N yamanan bama nɛn Sulemani yii, n yi bɔnsɔn fu so i yii.

³² Koni, bɔnsɔn keden luma nɛn Sulemani yii n ma walikɛɛn Dawudaa fe ra, e nun Yerusalɛn ma fe ra, n taan naxan sugandixi Isirayila bɔnsɔnne birin ye.

³³ Amasɔtɔ e bata n nabɛnin, e yi Asitarate batu, Sidɔn kaane ala jaxalanmana e nun Kemosi, Moyaba kaane ala e nun Mɔlɔkɔ, Amonine ala. E mi sigan tixi n ma kiraan xɔn, e mi n nafan feene ligaxi, e mi n ma yamarine nun n ma sariyane suxi, alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi.

³⁴ N mi yamanan birin bama a yii, amasɔtɔ n na a luma nɛn mangayani a siin birin yi Dawudaa fe ra, n ma walikɛna, n naxan sugandixi, naxan n ma yamarine nun n ma sariyane suxu.

³⁵ Koni n sa mangayaan bama nɛn a dii xɛmɛn yii, n yi bɔnsɔn fu so i yii,

³⁶ n bɔnsɔn keden luma a dii xɛmɛn yii nɛn, alogo n ma walikɛɛn Dawudaa dii keden xa lu n yetagi mangayani Yerusalɛn yi, n taan naxan sugandixi alogo n xinla xa lu na.

³⁷ I tan, Yerobowan, n yamanan soma nɛn i yii alo i wama a xɔn kii naxan yi. I findima nɛn Isirayila mangan na.

³⁸ Xa i tuli mati n ma yamarin birin na, xa i bira kirane fɔxɔ ra n naxanye yitama i ra, xa i n nafan feene liga, xa i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo n ma walikɛɛn Dawuda a liga kii naxan yi, nayi n luma nɛn i xɔn. N bata i tuli sa, n na i bɔnsɔnne sabatima nɛn mangayani alo Dawuda gbeene. N na Isirayila bɔnsɔn fu soma i yii nɛn,

³⁹ alogo n xa Dawuda yixɛtene rayagi, koni n mi e rayagima habadan.’ ”

⁴⁰ Sulemani yi kata Yerobowan faxes feen na, koni Yerobowan yi a gi, a siga Misiran yi Sisaki fema, na yamanan mangana, a yi lu na han Sulemani yi faxes.

Sulemani yi faxes

Taruxune Firinden 9.29-31

⁴¹ Sulemani kɛwali dɔnxɛne nun a feen naxanye birin ligaxi e nun a xaxilimayana, ne birin seɓɛxi a kɛwali kɛdin kui.

⁴² Sulemani jɛɛ tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalɛn yi.

⁴³ A to faxes, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a diin Robowan nan ti a jɔxɔni mangayani.

12

Isirayila kaane yi muruteɛ Robowan ma

Taruxune Firinden 10.1-15

¹ Robowan yi siga Siken taani, amasɔtɔ Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangan na.

² Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan yi na xibarun mɛma waxatin naxan yi, a mɔn yi Misiran yi, a bata yi a gi

a siga denaxan yi a makuya Manga Sulemani ra, a yi dɔxi Misiran nin.

³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fema, e yi a fala a xa, e naxa,

⁴ “I fafe nxu suxi konyiyaan nan na. Iki, xa i tan goronni ito rayelefu nxu xun ma naxan binya nxu tungunna ma alo xun xidi wudin jingen xun ma, nxu tinxi nxu wali i xa.”

⁵ A yi e yabi, a naxa, “E siga, xi saxan na dangu ε fa n fema.” Yamaan yi siga.

⁶ Manga Robowan yi fonne maxadin naxanye yi a fafe Sulemani fema a siimayani, a yi e maxadin, a naxa, “E maxadin mundun fima n ma yamani ito yabin na?”

⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xa i a yita e ra to, a i tinxi walideni yamaan xa, xa i e yabi fala fapine ra, e findima nen i ya walikene ra habadan.”

⁸ Koni, Robowan yi fonne maxadi xuiin nabepin. A yi foningene maxadin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane.

⁹ A yi e maxadin, a naxa, “Muxuni itoe bata n maxadin a n xa goronna ndedi ba e xun ma, n fafe e jaxankataxi naxan na alo konyine. E n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?”

¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, “Muxuni itoe e mawuga nen a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxadinma a i xa na goronna ndedi ba e xun ma. Awa, i lan i xa e yabi i kiini, i naxa,

‘N yii kirin gbo dangu n fafe tagin na.

¹¹ N fafe bata ε konyiyaan naxɔdɔxɔ ayi.

N tan a raxɔdɔxɔma ayi ε ma nen dangu na ra.

N fafe ε jaxankata bosaan nan na, n tan ε jaxankatama tanle nan na.’ ”

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi fa Robowan fema xi saxande lɔxɔni alo mangana a fala kii naxan yi, a xi saxan na dangu, e fa a fema.

¹³ Mangan yi yamaan yabi a xɔdɔxɔn na. Fonne maxadi xuiin naxan fala a xa, a yi na lu na.

¹⁴ A yi falan ti e xa iki fata foningene maxadi xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa, “N fafe bata ε konyiyaan naxɔdɔxɔ ayi.

N tan a raxɔdɔxɔma ayi ε ma nen dangu na ra.

N fafe ε jaxankata bosaan nan na, n tan ε jaxankatama tanle nan na.”

¹⁵ Na kiini mangan mi tin yamana maxandin na. Alatala yi feene liga na kiini alogo a xa a tulisaan nakamali a naxan tongo Yerobowan xa, Nebati a dii xemena, fata Nabi Axiya ra, Silo kaana.

*Isirayila yamanani taxun fena
Taruxune Firinden 10.16-19*

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a manga mi tinxi e maxandin ma, e yi a fala, e naxa,

“Sese mi fa en nun Dawuda tagi, en nun Yese a dii xemeni ito mi fa malanxi sese ma.

Isirayila muxune, ε xete ε konni. I tan, Dawuda yixetena, iki i yee rafindi i ya yamanan ma.”

E birin yi keli menni, e siga e konne yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda taane yi, Robowan lu mangayani ne nan gbansan xun na.

¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Adoran nasiga naxan yi findixi karahan wanle kuntigin na. Koni Isirayila kaane birin yi a magɔɔn, e a faxa. Manga Robowan yi a mafura tedeni yenge so wontorona nde kui, a yi a gi, a siga Yerusalen yi.

¹⁹ Isirayila kaane murute Dawudaa denbayaan xili ma na kii nin han to.

²⁰ Isirayila kaane birin to Yerobowan xete feen me, e yi a xili yamani, e a findi mangan na Isirayila birin xun na. Yuda bɔnsɔnna keden peen nan lu Dawudaa denbayaan fɔxɔ ra.

Taruxune Firinden 11.1-4

²¹ Robowan to so Yerusalen yi, a yi Yuda denbayane birin malan e nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune. Sofa

wuli kemε tonge solomasεxε nan yi na Isirayila yamaan yεnge xinla ma al-ogo e xa fa e ra Sulemani a dii xεmen Robowan ma nɔn bun ma.

²² Koni Alaa falan yi fa sayiba Semaya li, a naxa,

²³ “Falan ti Robowan xa, Sulemani a dii xεmena, Yuda mangana, e nun Yuda denbayaan birin nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune nun yama dɔnxɛn birin, i naxa,

²⁴ ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: ε nama fa ε Isirayila kaane yεnge, naxanye ε ngaxakedenne ra. ε tan birin xa xεte ε konni, amasɔtɔ feni ito fataxi n tan nan na.’ ” E yi Alatalaa falan suxu, e yi xεte alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Yerobowan yulubina

²⁵ Yerobowan yi Siken taan ti Eframi geyaan fari, a yi dɔxɔ na. Na xanbi ra, a mɔn yi keli mɛnni, a yi sa Penuyeli taan ti.

²⁶ Yerobowan yi a fala a bɔpɛni, a naxa, “Iki, yamanan nɔe xεte nen Dawudaa denbayaan ma ki faji.

²⁷ Xa yamaan te Yerusalɛn yi saraxane badeni Alatala Batu Banxini, yamani ito bɔpɛ xun xεtema nen a kanna ma, Robowan ma, Yuda mangana. E n faxama nen e xεte Manga Robowan ma.”

²⁸ Nayi, mangan yi xaxili fen, a yi jinge dii sawura xεma daxin firin nafala, a yi a fala yamaan xa, a naxa, “ε bata bu te Yerusalɛn yi. Isirayila kaane, ε alane ni i ra, naxanye ε raminixi Misiran yamanani.”

²⁹ A na jinge dii sawura keden ti Beteli taani, a yi sa boden ti Dan yi.

³⁰ Na nan findi yulubin sabun na. Yamaan yi siga han Dan yi na jinge dii sawura keden yεtagi.

³¹ Yerobowan yi taan kide banxina ndee ti, a yi na kidene kii muxuna ndee sugandi naxanye mi yi kelixi Lewi bɔnsɔnni.

³² Yerobowan yi sanla nde yitɔn kike solomasεxεden xi fu nun suulunde lɔxɔni, sanla naxan maligaxi alo naxan yi ligama Yuda yi. A yεtɛn

yi saraxane rali saraxa ganden fari. A na nan liga Beteli yi, a saraxan ba jinge dii sawurane xa a naxanye rafala, a yi kide kiina ndee sugandi mɛnne xa a dɛnaxanye ti taan kidene ra.

³³ A yi saraxane rali saraxa ganden fari a naxan yitɔn Beteli yi, kike solomasεxεden xi fu nun suulunde lɔxɔni, a kiken naxan sugandi a rafanna ra. A yi sanli tɔn Isirayila kaane xa, a yi te saraxa gandeni, a sa wusulanne gan.

13

Sayibana nde yi fa Beteli taani

¹ Sayibana nde yi keli Yuda yi, a yi fa Beteli taani Alatalaa yamarin bun ma. Na waxatini, Yerobowan yi tixi saraxa ganden wusulan gandeni.

² Sayiban yi Alatalaa falani ito ti saraxa ganden xa, a naxa, “I tan, Saraxa Gandena! I tan, Saraxa Gandena! I xa a ramε Alatala naxan falaxi, a naxa, ‘Dii xεmena nde sɔtɔma nen Dawuda bɔnsɔnni, a xilima nen Yosiya. Yosiya taan kiden ki muxune ganma nen i fari naxanye wusulanna ganma i fari iki. A na muxune xɔnne ganma nen i fari.’ ”*

³ Na lɔxɔn yεtɛni, a yi taxamasenni ito ti, a naxa, “Alatalaa falan tixi taxamasenni ito nan xɔn: Saraxa gandeni ito yibɔma nen, xuben naxan a fari, na yi xuya ayi.”

⁴ Manga Yerobowan na sayibana falane mε waxatin naxan yi, a naxanye tixi Beteli saraxa ganden xili ma, a yi a yiini bandun saraxa ganden xun ma, a yi a fala, a naxa, “ε a suxu!” Yerobowan a yiin naxan yibandun saraxa ganden xun ma, na yi xara ayi, a mi fa nɔ a raxεte a ma.

⁵ Saraxa ganden yi bɔ, xuben naxan yi a fari, na yi xuya ayi, alo sayibana a fala kii naxan yi Alatalaa falan xɔn.

⁶ Nayi, mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, “Alatala mayandi, i ya Ala, i yi maxandin ti n xa, alogo n xa nɔ n yiin naxεte.” Sayiban yi Alatala maxandi, mangan yi a yiin naxεte, a lu alo a singeni.

* 13:2: Feni ito sa rakamalima Mangane Firinden 23.16 kui.

7 Mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, “En birin xa siga n ma banxini, i yi sa donsena nde don, n yi sena nde fi i ma.”

8 Sayiban yi a fala mangan xa, a naxa, “Hali i ya banxin fɔxɔ kedenna so n yii, n mi sigɛ. N mi burun donjɛ mumɛ, n mi igen minjɛ mumɛ yireni ito yi,

9 amasɔtɔ yamarini ito soxi n yii Alatalaa falan nan xɔn, a naxa, ‘I mi burun donjɛ mumɛ, i mi igen minjɛ mumɛ, e nun i xɛtɛmatɔn mi xɛtɛ kiraan xɔn i siga naxan xɔn ma.’ ”

10 A yi siga kira gbɛtɛ xɔn ma, a mi xɛtɛ a fa kiraan xɔn Betɛli yi.

Sayibana xurutareyana

11 Nabi xɛmɛ fonna nde yi na naxan yi dɔxi Betɛli yi. A diine yi fa a fala a xa sayiban naxan birin ligaxi Betɛli yi na lɔxɔni, e nun a falan naxanye ti mangan xa. E to na yɛba e baba xa,

12 e baba yi e maxɔdin, a naxa, “A siga kiraan mundun xɔn?” A diine a to nɛn sayiban naxan keli Yuda yi na sigaxi kiraan naxan xɔn.

13 Nayi, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, “E sofanli tɔn n xa.” E yi sofanli tɔn a xa, a yi te a fari.

14 A yi siga sayiban fɔxɔ ra, a yi sa a li dɔxi kondena nde nininna ra. A yi a maxɔdin, a naxa, “I tan nan sayiban na ba, naxan kelixi Yuda yi?” A yi a yabi, a naxa, “N tan na a ra.”

15 Nayi, nabiin yi a fala a xa, a naxa, “En siga n ma banxini, i yi donsena nde don.”

16 Koni sayiban yi a yabi, a naxa, “N mi nɔɛ xɛtɛ i fɛma, n mi soɛ i konni. N mi burun donjɛ mumɛ, n mi igen minjɛ i xɔn yireni ito yi.

17 Bayo Alatala bata yi a fala n xa, a naxa, ‘I mi burun donjɛ mumɛ, i mi igen minjɛ, i mi xɛtɛ kiraan xɔn i fa naxan xɔn.’ ”

18 Nabi fonna yi a yabi, a naxa, “Nabiin nan n fan na alo i tan, malekan bata falan ti n xa Alatala xinli, a naxa, ‘Fa a ra i fɛma i ya banxini, a xa donseen don, a yi igen min.’ ” Koni, na nabiin yi wulen nan falama.

19 Sayiban yi xɛtɛ a fɛma, a yi burun don, a yi igen mi a banxini.

Sayiban yi faxa

20 Nba, e yi dɔxi e dɛgedeni waxatin naxan yi, nabi fonna naxan fa a ra banxini, Alatalaa falan yi fa na ma.

21 Nabiin yi sɔnxɔ sayiban mabinni naxan kelixi Yuda yi, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I bata murutɛ Alatalaa falan ma, i mi Alatalaa yamarin suxi, i ya Ala, a naxan so i yii.

22 I bata xɛtɛ, i yi burun don, i yi igen min yireni ito yi, anu Ala na tɔnna sa i ra nɛn. Na ma, i faxama nɛn, i binbin mi maluxunma i benbane gaburun na.’ ”

23 E yelin e dɛgɛ waxatin naxan yi, e yi igen min, nabiin naxan fa a ra, na yi sofanli tɔn a xa.

24 Sayiban yi sigama e nun yatan yi naralan kira yi, na yi a faxa. A binbin yi lu saxi kiraan xɔn, sofanla yi lu a fɛma, yatan yi lu tixi a binbin xun ma.

25 Muxun naxanye yi danguma, ne yi a binbin to saxi kiraan xɔn ma, yatan tixi a binbin xun ma. Nabi fonna yi dɔxi taan naxan yi e to so mɛnni, e yi a yɛba mɛnni.

26 Nabiin naxan siga sayiban fɔxɔ ra kira tagi, na to a mɛ, a yi a fala, a naxa, “Sayiban naxan murutɛ Alatalaa yamarin ma, nanara, Alatala bata a so yatan yii, a yi a yibɔ, a faxa, alo Alatala a fala a xa kii naxan yi.”

27 Nayi, a yi a fala a diine xa, a naxa, “E sofanli tɔn n xa.” E yi a yitɔn a xa.

28 Nabiin yi siga. A yi binbin li saxi kiraan xɔn, sofanla nun yatan tixi binbin xun ma. Yatan mi binbin don, a mi sofanli bɔ.

29 Nabi fonna yi sayiban binbin tongo, a yi a sa sofanla fari, a yi a xali taani, a yi a wuga, a maluxun.

30 A yi a binbin sa a yɛtɛ gaburun na, e yi a wuga, e yi a fala, e naxa, “Ngaxakedenna!”

31 A maluxun xanbini, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, “N na faxa, sayiban maluxunxi gaburun naxan na, e yi n maluxun mɛnni, e yi n xɔnne sa a xɔnne dɛxɔn.

³² Amasotō a yi falan tima Alatala xinla nin naxan nakamalima Beteli saraxa ganden xili ma e nun taan kide banxine Samari taane yi.”

³³ Na feen dangu xanbini, Yerobowan mi xεε a fe naxi kiraan fōxō ra mumε. A mōn yi siga kide kine sugandε taan kidene xa, naxanye birin yi waxi a xōn e xa findi a ra.

³⁴ Na nan findi yulubin sabun na Yerobowan ma denbayaan xa, nanara e raxōri e naxan bōxō xōnna fari.

14

Yerobowan ma mangayaan naṇanna

¹ Na waxatini, Abiya, Yerobowan ma dii xεmεn yi fura.

² Yerobowan yi a fala a naxanla xa, a naxa, “Keli, i maxidi alo muxu gbεte alogo e nama a kolon a n ma naxanla nan i ra, i siga Silo taani. Nabi Axiya mēni, a tan nan a fala n xa a n findima nēn yamani ito mangan na.

³ I buru fu tongo, e nun donsena nde, e nun kumi kundi keden, i sa so a konni, naxan diin sōtōma, a na falama nēn i xa.”

⁴ Yerobowan ma naxanla yi na liga, a yi keli, a siga Silo yi, a so Axiyaa banxini.

Axiya mi yi fa nōε seen toε, amasotō a bata yi fori.

⁵ Alatala bata yi a fala Axiya xa a Yerobowan ma naxanla fama nēn a maxōdindeni a diina fe ra, amasotō a mi yalan.

⁶ Naxanla maso dēen na waxatin naxan yi, Axiya yi a san xuiin mε, a yi a fala, a naxa, “So, Yerobowan ma naxanla, nanfera i waxi i yetε findi feni muxu gbεten na? A na liga ki yo ki xibaru naxin nan n yii i xa.

⁷ Siga, i sa a fala Yerobowan xa a Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ni i tongoxi nēn yamani ito muxune tagi, n yi i dōxō n ma yamanana Isirayila xun na,

⁸ n yi mangayaan ba Dawudaa denbaya yii, n yi a so i yii. Koni, i mi lu alo n ma walikēen Dawuda. A tan n ma yamarine suxu nēn, a sigan ti n fōxō

ra a bōnēn birin na, naxan fan n yeε ra yi, a na liga.

⁹ I fe naxin ligama dangu naxanye birin fa i yeε ra, i bata n naxōlo amasotō i bata ala xōnēne rafala, i yi suxurene yelan wure raxulunxine ra, i yi n nawoli ayi i xanbi ra.

¹⁰ Nanara, n tōrōn nafama nēn Yerobowan ma denbayaan ma, Yerobowan gbeen naxan birin na, n na a raxōrima nēn bōxōn fari, konyi nun xōrōna Isirayila yi. N Yerobowan ma denbayaan makōma nēn alo naxan, han a yi naxan fefe.

¹¹ Yerobowan ma denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa burunna ra, xōline nan ne donma. Amasotō Alatala bata falan ti!’

¹² I tan, keli, i siga i ya banxini. I nēen fa i sanna ti i ya taani, i ya diin faxama nēn.

¹³ Isirayila kaane birin a wugama nēn, e yi a maluxun, amasotō a keden peen nan Yerobowan ma denbayaan muxun na naxan sama gaburun na, amasotō na kedenna nan Yerobowan ma denbayani Alatala fe fajin toxi naxan yi, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Alatala mangana nde dōxōma nēn Isirayila xun na naxan Yerobowan ma denbayaan naxōrima. Na lōxōn nan a lixi to!

¹⁵ Nayi, Alatala Isirayila muxune yihadima nēn, e yimaxama nēn alo gbalan naxanye xuden dε, a yamana fajini ito talama nēn Isirayila kaane yii a naxan so e benbane yii. Alatala yi e raxuya ayi han Efirati baan kidi ma, amasotō e bata gbindonna bitin Asera kiden na, e yi Alatala raxōlo.

¹⁶ A Isirayila rabēnma nēn Yerobowan ma yulubine fe ra e nun Yerobowan Isirayila tixi naxan liga ra.”

¹⁷ Yerobowan ma naxanla yi keli, a siga. A yi sa so Tirisa taani, a tima so dēen na, diin yi faxa.

¹⁸ E yi a maluxun, Isirayila birin yi a wuga, fata Alatalaa falan na a naxan ti Nabi Axiya xa, a walikēna.

¹⁹ Yerobowan kēwali dōnxene, a

yengen so kii naxan yi, a mangayaan liga kii naxan yi, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²⁰ A faxe, a bata yi jee moxone nun firin ti mangayani, a dii Nadaba nan ti a joxoni.

Robowan

Taruxune Firinden 12.13-14

²¹ Sulemani a dii xemen Robowan mangayaan liga nen Yuda yi. A findi mangan na a jee tonge naanin e nun kedenden nan ma. A yi mangayaan liga jee fu nun solofere Yerusalen yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila bomsenne birin xa alogo a xinla xa lu na. A nga yi xili Nama, Amonina.

²² Yuda kaane yi fe jaxin liga Alatala yee ra yi. Alatala yi xol lan e yulubine ma e benbane munma yi naxan joxondan liga singen.

²³ E fan yi taan kidene yelan, e kide gemene ti, e Asera kide gbindonne bitin geyane birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

²⁴ Kide ki xeme yalundene yi lu yamanani. Alatala siyaan naxanye birin kedi a yi e doxoden so Isirayila yii, Isirayila kaane yi ne raliga e kewali xosixine birin yi.

Taruxune Firinden 12.1-12

²⁵ Robowan ma mangayaan jee sulundeni, Misiran manga Sisaki yi keli Yerusalen xili ma.

²⁶ A yi Alatala Batu Banxin nafunle birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A na ye masansan wure lefa xema daxine birin tongo Sulemani naxanye rafala.

²⁷ Nayi, e joxo yibirana, Manga Robowan yi ye masansan wure lefa sula daxina ndee rafala, sofaan naxanye yi manga banxin देने kantanma, a yi a taxu ne kuntigine ra.

²⁸ Waxatin birin, xa mangan yi sigama Alatala Batu Banxini, sofane yi ye masansanne xalima nen, na xanbi ra, e mon yi xete e ra e kantan ti banxini.

Taruxune Firinden 12.15-16

²⁹ Robowan kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁰ Yengen lu nen Robowan nun Yerobowan tagi yeye.

³¹ Robowan to faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. Amonin nan yi a nga ra, a yi xili Nama. Robowan ma diina Abiyan nan ti a joxoni.

15

Abiyan, Yuda mangana

Taruxune Firinden 13.1-3

¹ Nebati a dii xemen Yerobowan ma mangayaan jee fu nun solomasexeden na, Abiyan yi findi mangan na Yuda xun na.

² A yi mangayaan liga Yerusalen yi jee saxan. A nga yi xili Maka, Abisalon ma dii temena.

³ Abiyan yi yulubin birin liga alo a fafe naxanye sifaye liga a yee ra, a mi Alatala xanu a boren ma feu, a Ala, alo a benba Dawuda boren yi kii naxan yi.

⁴ Alatala, a Ala yi dii xeme keden fi a ma naxan luma a joxoni alogo mangana denbayaan nama jan e nun mon Yerusalen xa lu yamanan manga taayani, koni a na liga Dawuda nan ma fe ra.

⁵ Bayo, naxan fan Alatala yee ra yi, Dawuda na liga nen, a mi a xun xanbi so a yamari yo yi a siimayaan birin yi, ba Xiti kaan Yuriya fe ra.

⁶ Yengen lu nen Robowan nun Yerobowan tagi, a siimayaan birin yi.

Taruxune Firinden 13.22-23

⁷ Abiyan kewali donxene, e nun a naxan birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. Yengen so nen Abiyan nun Yerobowan tagi.

⁸ Abiyan to faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani, a dii xemena Asa nan ti a joxoni.

Asa, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 14.1-2

⁹ Yerobowan ma mangayaan jee moxonedena Isirayila xun na, Asa yi findi mangan na Yuda yi.

¹⁰ A jee tonge naanin e nun keden nan ti mangayani Yerusalen yi. A mame yi xili Maka, Abisalon ma dii temena.

¹¹ Naxan fan Alatala yεε ra yi, Asa yi na liga, alo a benba Dawuda.

¹² A kide kii xεmε yalundene ba nεn yamanani, a benbane suxuren naxanye birin nafala, a yi ne birin nalō ayi.

Taruxune Firinden 15.16-18

¹³ Hali a mame Makaa naxalan mangaya tiden ba nεn a yii, amasoto a bata yi Asera kide gbindonna bitin. Asa yi a kiden kala, a yi a gan Kedirōn lanbanni.

¹⁴ Koni taan kidene mi raxōri mumε, hali Asa bōnεn birin to lu Alatala xa a siimayaan birin yi.

¹⁵ A fafe seen naxanye fi Ala ma, a yi ne nun a gbeene maxali Alatala Batu Banxini, gbeti fixεn nun xεmaan nun muranna sifa wuyaxi.

Taruxune Firinden 16.1-6

¹⁶ Yεngεn lu nεn Asa nun Isirayila manga Basa tagi e siimayaan birin yi.

¹⁷ Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan sεnbε so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi.

¹⁸ Gbeti fixεn nun xεmaan naxan birin yi luxi Alatalaa nafulu ramaraden nun mangana nafulu ramaradeni, Asa yi ne birin tongo, a yi ne so a walikεne yii, e yi ne xali Arami manga Ben-Hadada yεε ra, Tabirimon ma dii xεmεna, Xesiyon mamandenna, naxan yi dōxi Damasi taani. E xa a xεrani ito yiba a xa,

¹⁹ e naxa, “Layirin xa xidi i tan nun n tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nanara, n bata fa xεmaan nun gbeti fixεn na i xa. Nayi, sa layirin kala ε nun Isirayila manga Basa tagi, alogo a xa a makuya n na.”

²⁰ Ben-Hadada yi tin Manga Asa fala xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Iyon yεngε e nun Dan nun Abeli-Beti-Maka nun Kinεreti yamanan birin e nun Nafatali yamanan birin.

²¹ Basa to na mε, a yi ba Rama taan tiyε, a yi lu Tirisa taani.

²² Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, muxu yo gbee mi ba a yi, alogo e xa gεmεne nun wudine maxali

Manga Basa naxanye malan Rama taan sεnbε so feen na, Manga Asa yi ne rawali Geba taan tideni Bunyamin yi e nun Misipa taana.

Taruxune Firinden 16.11-17.1

²³ Asa kεwali dōnxεne, a wεkilεn birin e nun a naxan birin liga, a taan naxanye ti, ne sεbεxi Yuda mangane taruxu kεdine kui. A siimayaan napanna ra, furena nde yi a sanne suxu.

²⁴ Asa to faxa, e yi a maluxun a benbane fεma a benba Dawudaa Taani, a diin Yosafati nan ti a nōxōni.

Nadaba, Isirayila Mangana

²⁵ Yerobowan ma dii xεmεn Nadaba yi findi mangan na Isirayila yi, Manga Asaa mangayaan nεε firinden Yuda yi. Nadaba yi nεε firin nan ti mangayani Isirayila xun na.

²⁶ Naxan naxu Alatala yεε ra yi, a na liga nεn, a yi sigan ti alo a fafe naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, a fan yi na yulubi kedenna liga.

²⁷ Nayi, Axiyaa dii xεmεn Basa, keli Isakari bōnsōnni, na yi yanfan so mangan ma. Na waxatini, Nadaba nun Isirayila ganla dōxi Gibetōn taani, Filisitine dεnaxan yi, Basa yi Manga Nadaba faxa.

²⁸ Na liga Asaa mangayaan nεε saxanden nin Yuda yi. Basa yi mangayaan tongo.

²⁹ A to findi mangan na, a yi Yerobowan ma denbayaan birin faxa. Hali kedenna, a mi a lu a nii ra. E birin yi raxōri fata Alatalaa falan na a naxan ti a walikεna Axiya xōn, Silo kaana.

³⁰ Na birin liga nεn bayo Yerobowan bata yi yulubine liga e nun a mōn yi Isirayila kaane birin nadin yulubin ligan ma, nanara Alatala, Isirayilaa Ala yi xōlō han!

³¹ Nadaba kεwali dōnxεne, a naxanye birin liga, ne sεbεxi Isirayila mangane taruxu kεdine kui.

³² Yεngεn so nεn Yuda Manga Asa nun Isirayila Manga Basa tagi e siimayaan birin yi.

Basa, Isirayila Mangana

³³ Asaa mangayaan ꞑꞛꞛ saxanden Yuda xun na, Basa, Axiyaa dii xɛmɛn yi findi Isirayila birin mangan na Tirisa taani, a yi mangayaan liga ꞑꞛꞛ mɔxɔꞑɛn nun naanin.

³⁴ A yi fe ꞑaxin liga Alatala yɛɛ ra yi. A yi sigan ti a ꞑaxin na alo Yerobowan, naxan Isirayila yamaan ti yulubi ligan ma.

16

¹ Alatala yi falan ti Nabi Yehu xa, Xanani a dii xɛmɛna, alogo a xa falani ito ti Basa xili ma,

² a naxa, “N na i rakelixi burunburunna nin, n yi i findi n ma yamana Isirayila mangan na. Koni bayo i bata sigan ti Yerobowan ma kiraan xɔn, i yi n ma Isirayila yamaan ti yulubin ma, e yi n naxɔlɔ e yulubine fe ra,

³ nanara, n na ɛ raxɔrima nɛn, i tan nun i ya denbayana, n na ɛ ligama nɛn alo Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan ma denbayana.

⁴ I ya denbayaan muxu yo faxes taani barene nan na donma, naxanye na faxes burunna ra, xɔline yi ne don.”

⁵ Basa kɛwali dɔnxɛne, a naxan liga, a wɛkilɛna, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

⁶ A to faxes, e yi a maluxun Tirisa taani, a dii xɛmɛna Ela nan ti a ꞑɔxɔni.

⁷ Nba, Alatala a falan naxan ti Basa nun a denbayaan xa na kii nin fata Nabi Yehu ra, Xanani a dii xɛmɛna, na masɔtɔ bun firin nan xɔn. A singena, naxan mi rafan Alatala ma, Basa nun a denbayaan na liga nɛn, e a raxɔlɔ e hakɛne ra, alo Yerobowan nun a denbayana. A firindena, Basa Yerobowan ma denbayaan naxɔri nɛn.

Ela, Isirayila mangana

⁸ Asaa mangayaan ꞑꞛꞛ mɔxɔꞑɛn nun sennindena Yuda xun na, Basa dii xɛmɛna Ela yi findi mangan na Isirayila xun na, a yi mangayaan liga Tirisa taani ꞑꞛꞛ firin.

⁹ A walikɛɛn Simiri, yɛngɛ so won-torone fɔxɔ kedenna kuntigin yi yanfan so a ma. Na waxatini, Ela yi Tirisa taani, a yi a minma dɔlɔtɔyani,

a yi Arasaa banxini, manga banxin kuntigina Tirisa yi.

¹⁰ Simiri yi fa, a yi Ela faxes, na liga Asaa mangayaan ꞑꞛꞛ mɔxɔꞑɛn nun solofereden nin Yuda yi. Simiri yi mangayaan tongo.

¹¹ A to findi mangan na a dɔxɔ mangayaan gbɛdɛni, a yi Basa denbayaan birin naxɔri, a mi xɛmɛ yo lu a nii ra a ngaxakedenne nun a lanfane yɛ.

¹² Simiri yi Basa denbayaan birin halagi, fata Alatala ra a falan naxan ti Basa xili ma Nabi Yehu xɔn,

¹³ na masɔtɔ Basa nun a dii xɛmɛna Ela yulubine nan xɔn e naxanye liga e nun e Isirayila ti naxanye liga fe ra, e Alatala raxɔlɔ suxure fufafune ra, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Ela kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

Simiri, Isirayila Mangana

¹⁵ Asaa mangayaan ꞑꞛꞛ mɔxɔꞑɛn nun soloferedeni Yuda yi, Simiri yi findi mangan na Isirayila yi, a yi xi solofere ti mangayani Tirisa taani.

Isirayila ganla yi yitɔnxi Gibɛtɔn taan xili ma, Filisitine dɔxi dɛnaxan yi.

¹⁶ Sofane yi a mɛ a Simiri bata yi yanfan so mangan ma a yetɛɛn bata a faxes. Mafurɛn, Isirayila kaane birin yi lan a ma sofane daaxan kui, e yi kuntigina Omiri sugandi Isirayila mangan na.

¹⁷ Nayi, Omiri nun a ganla birin yi keli Gibɛtɔn taani, e yi sa Tirisa taan nabilin yɛngɛni.

¹⁸ Simiri to a to a taan bata yi suxu, a siga manga banxini, a manga banxin gan a xun ma. A faxes na kii nin

¹⁹ a yulubine fe ra a fe ꞑaxin naxanye liga Alatala yɛɛ ra yi, a fe ꞑaxin liga alo Yerobowan, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

²⁰ Simiri kɛwali dɔnxɛne, e nun a yanfan naxan so, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

²¹ Nayi, Isirayila yamaan yi taxun firinna ra. Yamaan fɔxɔ kedenna yi

waxi Tibini, Ginati a dii xεmεn nan findi fe yi mangan na, fɔxɔ kedenna boden yi waxi Omiri nan xɔn.

²² Naxanye yi Omiri fɔxɔ ra ne yi nɔɔn sɔtɔ Ginati a diin Tibini fɔxɔrabirane ma. Tibini yi faxa, Omiri yi lu mangayani.

Omiri, Isirayila mangana

²³ Yuda Manga Asaa mangayaan jεε tonge saxan e nun kedenna Yuda xun na, nayi Omiri yi findi Isirayila mangan na. A jεε fu nun firin nan ti mangayani Isirayila xun na. A jεε sennin singe liga Tirisa taani.

²⁴ Omiri yi Samari geyaan sara Semeri ma gbeti fixεn kilo tonge solofere ra, a taan ti na geyaan fari, a yi a xili sa Samari, fata Semeri xinla ra, geyaan kannna.

²⁵ Naxan jaxu Alatala yεε ra yi, Omiri yi na liga dangu naxanye birin bata yi dangu.

²⁶ A fe jaxin liga alo Nebati a dii xεmεn Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma. E yi Alatala, Isirayilaa Ala raxɔlɔ suxure fufafune fe ra.

²⁷ Omiri kewali dɔnxεne, a naxanye liga, a wεkilεna, ne sεbεxi Isirayila mangane taruxu kεdine kui.

²⁸ Omiri to faxa, e yi a maluxun Samari taani, a dii xεmεna Axabi nan ti a jɔxɔni.

Axabi, Isirayila mangana

²⁹ Manga Asaa mangayaan jεε tonge saxan e nun solomasεxεdena Yuda xun na, Axabi, Omiri a dii xεmεn yi findi Isirayila mangan na, a yi jεε mɔxɔjεn nun firin ti mangayani Isirayila xun na Samari taani.

³⁰ Koni naxan mi rafan Alatala ma, Omiri a diina Axabi yi na liga dangu manga singene birin na.

³¹ Axabi yi dangu Nebati a dii xεmεn Yerobowan na yulubini. A yi Yesabele tongo jaxanla ra, Etabaali a dii tεmεna, Sidɔn kaane mangana. Axabi yi tubi Baali suxuren ma, a yi a xinbi sin a yεtagi.

³² A yi saraxa gandena nde rafala Baali xa Baali batu banxin kui a naxan ti a xa Samari taani,

³³ Axabi mɔn yi Asera kide gbindonna bitin. Axabi mɔn yi a jaxin liga dangu Isirayila mangane birin na naxanye dangu a yεε ra, a yi Alatala raxɔlɔ, Isirayilaa Ala.

³⁴ Axabi waxatini, Beteli kaan Xiyele mɔn yi Yeriko taan ti. Koni Nunu a diin Yosuwe dangan naxan ti fata Alatala ra, na yi rakamali. Xiyele yi bɔnɔ a dii xεmε singena Abirami yi, a to taan ti fɔlɔ. A bɔnɔ a bolokadaan Segubu yi, e to taan so dεεne ti.*

17

Nabi Eli

¹ Xεmεna nde yi na naxan yi kelixi Tisibi taani Galadi yamanani, a xili Eli, na yi a fala Axabi xa, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan ma walikε n na, xiila mi sε jεε famatɔni itoe yi, tule mi fε, fɔ n na a yamari.”

² Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa,

³ “Keli be, i siga sogeteden binni, i luxun Keriti xuden dεxɔn, naxan Yurudεn baan sogeteden binni.

⁴ I luma nεn xude igen minjε, n yi xaxane yamari e xa fa donseen na i xa.”

⁵ Alatala naxan fala Eli xa, a na liga, a sa dɔxɔ Keriti xuden dε Yurudεn baan sogeteden binni.

⁶ Xaxane yi fama burun nun suben na xɔtɔnna nun jinbanna ra, a lu xude igen minjε.

⁷ Koni waxatidi to dangu, xuden yi xara, amasɔtɔ tule mi fa yamanani.

Eli Sarepata taani

⁸ Nayi, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa,

⁹ “Keli i siga Sarepata taani, Sidɔn dεxɔn, i sa dɔxɔ na. N bata kaɲa gilεna nde yamari a xa i balo.”

¹⁰ A yi keli, a siga Sarepata yi. A yi taan so dεεn lima, kaɲa gilεna nde yi mεnni yege fendeni. A yi a xili, a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, siga, i sa igedina nde ba n xa alogo n xa n min.”

* **16:34:** Na feen sεbεxi Yosuwe 6.26 kui.

11 Naxanla yi siga, a sa igen ba. Eli mən yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, fa buru dungina nde ra n xa i yiin kui.”

12 Naxanla yi a yabi, a naxa, “N bata n kəɓ habadan Alatala yi, i ya Ala. Buru mi n yii, murutu fupin ligaseen yε keden peen nan n yii goronni e nun turen siyadi fεpεn kui. N yegen fenma na nan ma, n sa na rafala nxu nun n ma dii xεmεn xa, nxu a don, na xanbi ra nxu faxa.”

13 Eli yi a fala naxanla xa, a naxa, “I nama gaxu sənən, sa, a liga alo i a falaxi kii naxan yi. Koni buru dungidi rafala n xa singen, i fa a ra n xən, na xanbi ra i yi nde rafala i yεε xa e nun i ya dii xεmεna.

14 Amasətɔ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Murutun naxan goronna kui na mi nənɲε mume e nun turen sa fεpεn mi kui gele mume, han Alatala tulen nafama bəxən fari ləxən naxan yi.’ ”

15 Naxanla yi siga. Eli naxan falaxi, a yi na liga. Nayi, donseen yi lu a yii waxati xunkuye, a tan nun a dii xεmεn xa, e nun Eli fan.

16 Murutun naxan yi goronna kui, na mi nən mume! Ture fεpεn fan mi kui geli na waxatini mume, fata Alatalaa falan na Eli naxan ti.

Eli yi diin nakeli sayani

17 Na feene dangu xanbini, kaɲa gilena, banxi kanna dii xεmεn yi fura, a furen senben yi gbo ayi han a faxa.

18 Nayi, naxanla na yi a fala Eli xa, a naxa, “Nanse fa i tan nun n tan tagi, Alaa muxuna? I faxi n konni Ala rakolondeni n yulubine nan ma ba alogo n ma diin xa faxa?”

19 Eli yi a yabi, a naxa, “I ya dii xεmεn so n yii.” A yi a tongo a nga yii, a te a ra sangansoon kəε ra, a yi yigiyaxi denaxan yi, a yi a rasa a saden ma.

20 A yi Alatala maxandi, a naxa, “Alatala, n ma Ala, i fe naxin nabe kaɲa gileni ito ra ba, n yigiyaxi naxan konni, i yi a dii xεmεn faxa? ”

21 Eli yi a sa diin fari sanɲa yi saxan, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa, “Alatala, n ma Ala, n bata i mafan diini ito niin bira ayi.”

22 Alatala yi Eli a maxandin yabi. A yi dii niin bira ayi, a yengi.

23 Eli yi diin tongo, a siga a ra labe ra banxini, a yi a so a nga yii, a naxa, “A mato, i ya dii nεpε.”

24 Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N bata a kolon sənən a Alaa muxun nan i tan na, e nun Alatalaa falan naxan i dε, nəndin na a ra.”

18

Eli nun Abadi

1 Waxati xunkuye to dangu, tule fatareyaan nεε saxandeni, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa, “Siga, i sa ti Manga Axabi yεtagi, amasətɔ n tulen nafama nən bəxə xaren fari.”

2 Eli yi siga alogo a xa sa ti Axabi yεtagi.

Fitina kamεn yi gbo Samari taani.

3 Axabi yi Abadi xili, a banxi kuntigina. Koni Abadi yi gaxu Alatala yεε ra han!

4 Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi, Abadi yi nabi kεmε tongo, a yi e luxun tonge suulun suulun yεen ma faran firin na, a yi e baloma igen nun burun na denaxan yi.

5 Axabi yi a fala Abadi xa, a naxa, “Siga yamanan ticine birin yi e nun xudene yi, yanyina nde sεxεna nde toma nən na yi, alogo en yi en ma soone nun gbaxalone* niin nakisi, en hayu mi fa luma sube faxa feen ma sənən.”

6 E yi yamanani taxun e ra, a yisiga xinla ma, Axabi kedenna yi siga kira keden xən, Abadi fan kedenna yi siga kiraan boden xən.

7 Abadi mən yi kira tagi singen, Eli yi fa a ralan. Abadi to a kolon, a xinbi sin a yεtagi, a yεtagi yi lan bəxən ma, a yi a fala a xa, a naxa, “I tan na a ra ba, n kanna Eli?”

* 18:5: *Gbaxaloni* itoe sətəma soon nun sofanla na diin sətə waxatin naxan yi.

⁸ A yi a yabi, a naxa, “N tan na a ra. Siga, i sa falan ti i kanna xa, i naxa, ‘Eli be.’”

⁹ Abadi yi a maxədin, a naxa, “N hakən mundun ligaxi, alogo i xa n tan, i ya walikεen so Axabi yii, a xa n faxa?”

¹⁰ N bata n kəɔ habadan Alatala yi, siya mi na, yamana mi na, n kanna mi xeraan nasigaxi denaxan yi i fendeni, e na a fala a xa, a i mi na yi, a yi yamanan nun siyaan nakəɔma nən xa e mi i toxi.

¹¹ Iki, i bata yamarin fi n ma a n xa sa a fala n kanna xa a Eli be.

¹² Nayi, n na keli i fεma, Alatalaa Nii Sarijanxina i xalima nən yire gbete yi, n mi denaxan kolon. N na sa Axabi rakolon, a mi i to, a n faxama nən. Anu Alatala batu muxu kenden nan n na xabu n ma dii nɔreyani.

¹³ E mi yi a fala i xa nun, n kanna, n naxan naba Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi? N nabi kεmε tongo nən n yi e luxun tonge suulun suulun yεen ma faran firin na, n yi e baloma igen nun burun na denaxan yi.

¹⁴ Awa, iki, i a falama n xa a n xa a fala n kanna xa a Eli be yi. A n faxama nən!”

¹⁵ Koni Eli yi a yabi, a naxa, “N bata n kəɔ habadan Alatala yi, Alatala Senben Birin Kanna, n naxan batuma, n bata i xaxili ragidi, to yeteni n tima nən Axabi yetagi.”

Eli nun Axabi

¹⁶ Abadi yi siga Axabi ralandeni, feen naxanye danguxi, a ne yeɔba a xa. Axabi yi siga Eli yetagi.

¹⁷ Axabi to Eli to tun, a yi a fala a xa, a naxa, “I tan na a ra ba, i tan naxan tɔɔyaan nafaxi Isirayila ma?”

¹⁸ Eli yi a yabi, a naxa, “N mi Isirayila tɔɔε mumε! I tan nun i ya denbayaan na a ra, amasɔtɔ ε bata tondi Alatalaa yamarine suxε, ε yi Baali suxurene batu.

¹⁹ Iki Isirayila kaane birin malan n fεma, Karemele geyaan fari, e nun Baali ki muxu kεmε naanin tonge suulunne, e nun Asera ki muxu

kεmε naaninna naxanye e degema Yesabele a tabanla ra.”

Eli Karemele geyaan fari

²⁰ Axabi yi xεrane rasiga Isirayila muxune birin ma, a yi suxure kiine malan Karemele geyaan fari.

²¹ Nayi, Eli yi a maso yamaan birin na, a fala e xa, a naxa, “E luma ε yetε yifuyε han waxatin mundun yi? Xa Alatala nan Ala ra, ε bira a fɔxɔ ra. Koni, xa Baali na a ra, ε bira na fan fɔxɔ ra.” Yamaan mi a yabi sese ra.

²² Eli yi a fala yamaan xa, a naxa, “N kedenna nan luxi Alatalaa nabine ra. Baali ki muxun kεmε naanin tonge suulun nan be.

²³ E xa tura firin so nxu yii, Baali ki muxune xa tura keden sugandi e yetε xa, e yi a yisεge, e a sa yegene fari, hali tεε mi sa, n fan yi turaan bonni sεge, n yi a sa yegene fari, hali tεε mi sa.

²⁴ E xa e ala maxandi a xinla ra, n fan yi Alatala maxandi a xinla ra. Ala sensenna maxandine rasuxε nən a tεen nadεge.” Yamaan birin yi a fala, e naxa, “Nxu tinxi.”

²⁵ Nayi, Eli yi a fala Baali ki muxune xa, a naxa, “E tura keden sugandi, ε singe yi a yitɔn, amasɔtɔ ε tan nan wuya. Na xanbi ra, ε yi ε ala maxandi a xinla ra, koni ε nama tεε sa ε yegene yi.”

²⁶ E turaan naxan so Baali ki muxune yii, e yi na tongo, e yi a yitɔn saraxan na, e yi Baali maxandi a xinla ra keli xɔtɔnni han yanyi tagini saraxan gan feen na. E yi sɔnxɔ, e naxa, “Baali nxu yabi!” E yi faren bodonma e kiden yetagi e naxan ti, koni e mi yabi xui sɔtɔ.

²⁷ Yanyi tagin masoni, Eli yi lu e magele, a naxa, “E gbelegbele naxi ra! Ala to a tan na, yanyina nde i ya lima, a a mirima fena nde ma, hanma a wali gbete ra, xa na mi a ra, a sa safarin na, hanma a xima, a xulunma nən.”

²⁸ Baali ki muxune yi gbelegbele e xuini texin na pore, e lu e maxɔle silanfanne nun tanbane ra han wunli mini e fatine ma alo e namunna kiina.

29 Yanyi tagin to dangu, e lu feene fale han jinbanna saraxa ba waxatini. Koni Baali xui mi me, e mi yabi sotō a ra, a taxamaseri mi to.

30 Nayi, Eli yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “E maso n na.” Yamaan birin yi e maso a ra. Eli yi Alatalaa saraxa ganden nafala, naxan bata yi kala.

31 A yi gemε fu nun firin tongo Yaxubaa dii xemene bōnsōn fu nun firinne yatena. Alatala bata yi falani ito ti Yaxuba naxan xa, a naxa, “I xili bama nen Isirayila.”

32 Eli yi saraxa ganden nafala Alatala xa na gemε fu nun firinne ra. A yi folon ge saraxa ganden nabilinni, igen litiri tonge saxan jōxōn nε se naxan kui.

33 A yi yegene yelan, a turani xaba a dungi dungin na, a yi a sa yegene fari.

34 A mōn yi a fala, a naxa, “E feje naanin nafe igen na, ε yi a bōxōn saraxan nun yegene fari.” A yi a fala, a naxa, “E mōn xa a liga keden.” E mōn yi a liga a firinden. A yi a fala, a naxa, “E mōn xa a liga a saxanden.” E mōn yi a liga a saxanden.

35 Igen yi dōxō yire sarijanxin nabilinni han a folon nafe.

36 Saraxan yi daxa a ba waxatin naxan yi, Nabi Eli yi a maso, a fala, a naxa, “Alatala, Iburahima nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala. Muxune xa a kolon to, a i tan nan Ala ra Isirayila yi, a i ya walikεen nan n na, a n feni ito ngaan ligaxi i ya falan xōn.

37 N yabi, Alatala, n yabi, alogo yamani ito xa a kolon a i tan, Alatala nan Ala ra. Na kiini, i yi a liga, e tubi i ma e bōjēni.”

38 Alatalaa tεen yi godo, saraxan nun yegene nun gemεne nun bōxōna, a yi e birin gan, igen naxan yi folon na, a na xōri.

39 Yamaan birin na to waxatin naxan yi, e xinbi sin, e yetagin yi lan bōxōn ma, e yi a fala, e naxa, “Alatala nan Ala ra! Alatala nan Ala ra!”

40 Eli yi a fala e xa, a naxa, “E Baali suxure ki muxune suxu, e sese nama siga.” E yi e suxu. Eli yi e ragodo

Kison xuden dε, a sa e kōε raxaba mēnni.

Tulen mōn yi fa

41 Eli yi a fala Axabi xa, a naxa, “Te, i dεge, i min, amasōtō n tulen xuiin mēma.”

42 Axabi yi te, a sa a dεge, a min. Koni, Eli tan yi te Karemele geyaan xuntagi, a sa a felen dēnaxan yi han bōxōn ma, a yi a yetagin lu a xinbine longonna ra,

43 a yi a fala a walikεen xa, a naxa, “Te, i yεε rasiga fōxō igen binni.” Walikεen yi te, a mato, a xεte, a naxa, “Sese mi na.” Sanja yi solofere Eli a rasigama a matodeni.

44 A sanja yi soloferedeni, walikεen yi a fala, a naxa, “Kundadin nan tema fōxō igen binni, a xurun alo yii kuina.” Nayi, Eli yi a fala a xa, a naxa, “Siga i sa a fala Axabi xa, a a xa a soone yitōn, a godo benun tulen xa a yεε rasa be.”

45 Waxatidi, tulen yi fōrō ayi, foyen yi fa, tule gbeen yi fa. Axabi yi te a wontoron kui, a siga Yεεreli taani.

46 Eli sigamatōn yi a tagixidin xidi, Alatala senben yi godo a ma, a siga a giye mafuren, a yi dangu Axabi a wontoron na han Yεεreli taan so dēna.

19

Eli yi a gi Horebe geyaan fari

1 Eli naxan birin liga, Axabi yi na fala Yesabele xa, Eli a suxuren ki muxune birin faxa silanfanna ra kii naxan yi.

2 Yesabele yi xeraan nasiga Eli ma a faladeni a xa, a naxa, “Alane xa n suxu e jaxun birin yi, xa n mi i niin liga alo i e birin niine ligaxi kii naxan yi benun waxatini ito xa a li tila.”

3 Eli to na me, a keli a siga alogo a xa a niin nakisi. A yi fa Beriseba taani Yuda yamanani, a yi a walikεen lu mēnni.

4 Na xanbi ra, a sigan ti yanyi keden tonbonni, a sa dōxō wudi bilidina nde bun ma, a yi a fala Ala xa, a naxa, “A bata radangu ayi! Iki Alatala, n niin

tongo, amasotō n mi dangun benbane ra.”

⁵ A sa wudi binla bun, a xi. Malekana nde yi a yiin din a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i dεge.”

⁶ A γεεν nabi a δεχον ma burun ganxin γεμε wolonna ma, na saxi a fema, e nun igelengenna γε keden. A to yelin a dεγε, a min, a mon yi a sa.

⁷ Koni Alatalaa malekan mon yi fa, a yiin din a ra, a fala a xa, a naxa, “Keli i dεge, amasotō i sigadeni kuya.”

⁸ Nayi, Eli yi keli, a dεge, a min, na donseen senben naxan fi a ma, a yi sigan ti xi tonge naanin kεe tonge naanin han Horebe geyaan fari, Alaa geyana.

Eli Horebe geyaan fari

⁹ A sa so faranna nde ra menni, a kεeen nadangu na. Nayi, Alatala yi falan ti a xa, a naxa, “Eli, nanfera i be?”

¹⁰ A yi a yabi, a naxa, “Alatala, Ala Senben Birin Kanna, i rafan n ma han! Isirayila kaane bata e με i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxa silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mon katama n fan faxa feen na.”

¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Mini, i ti geyaan fari Alatala yetagi. N tan danguma nen na yi.” Alatala γεε ra, foye gbeen yi mini, a geyane raxuya ayi, a γεmene yibō, koni Alatala mi yi foyeni. Foyen to dangu, bōxon yi xuruxurun, koni Alatala mi yi bōxō xuruxuruni.

¹² Bōxon xuruxurunna danguxina, tεen yi mini, koni Alatala mi yi tεeni. Tεen to dangu, nununjunun xui jaxumedin yi mini.

¹³ Eli to na με a yi a yetagin luxun a doma gbeen bun, a mini, a ti faranna so dεen na. A yi xuina nde με naxan a fala a xa, a naxa, “Nanfera i be Eli?”

¹⁴ A yi a yabi, a naxa, “Alatala, Ala Senben Birin Kanna, i rafan n ma han! Isirayila kaane bata e με i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxa silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mon katama n fan faxa feen na.”

¹⁵ Koni, Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i xεε keden na tonbonni, han Damasi taani, i na so, i turen susan Xasayele xunna ma alogo a xa findi Arami mangan na.

¹⁶ I turen susan Nimisi a dii xεμεν Yehu fan xunna ma alogo a xa findi Isirayila mangan na, i mon yi turen susan Elise fan xunna ma a xa findi nabiin na i jōxonni, Elise naxan findixi Safati a dii xεμεν na naxan kelixi Abeli-Mehola yi.

¹⁷ Nayi, Ala yaxun naxanye na e sotō Xasayele a silanfanna ra, Yehu yi ne faxa. Naxanye na e sotō Yehu a silanfanna ra, Elise yi ne faxa.

¹⁸ Koni, n muxu wuli solofere luma nen Isirayila yi, naxanye mi e xinbi sinxi Baali bun, e mi a suxuren sunbu.”

Eli yi Elise sugandi a jōxonni

¹⁹ Eli yi siga menni, a yi Safati a dii xεμεna Elise li xεε biini, e nun xεε bi jingen mōxōjen nun naanin naxanye yi xidixi firin firin γεεν ma. A tan nan yi a mōxōjen nun naanin firin dōnxene rawalima. Eli yi a maso a ra, a doma gbeen woli a ma.

²⁰ Nayi, Elise yi a jingene lu na, a yi a gi Eli fōxō ra, a naxa, “A lu yandi, n bata i mafan, n xa sa nga nun n fafe sunbu, n yi fa lu birε i fōxō ra.” Eli yi a yabi, a naxa, “Siga. N fena nde ligaxi i ra nen ba?”

²¹ Elise yi xεε a xεen ma, a yi fa a turaan firin tongo, a e ba saraxan na, a e suben jin jingene rawali wudin na, a na suben so muxune yii. Na xanbi ra, a keli, a bira Eli fōxō ra, a findi a walikεen na.

20

Ben-Hadada yi Samari yenge

¹ Ben-Hadada, Arami mangan yi a ganla birin malan a fema. Manga tonge saxan e nun firin nan yi a fōxō ra, e nun e soone, e nun e yenge so wontorone, e sa Samari taan nabilin, e a yenge.

² A yi xεrane rasiga taani Axabi ma, Isirayila mangana.

³ E yi a fala a xa, e naxa, “Ben-Hadada naxa iki, ‘I ya wure gbeti fixen nun i ya xemaan so n yii, e nun i ya naxalan fajine nun i ya dii fajine.’”

⁴ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, “N bata i ya yamarine suxu, mangana, n kanna. N bata n yete so i yii e nun n gbeen naxan birin na.”

⁵ Xerane mon yi xete, e yi a fala Axabi xa, e naxa, “Ben-Hadada naxa iki: ‘N bata a fala i xa, a i xa i ya wure gbeti fixen nun i ya xemaan so n yii, e nun i ya naxanle nun i ya diine.’”

⁶ Nayi, waxatini ito yi tila, n nan n ma walikene rasigama nen i konni, e yi sa i ya banxin yegetere e nun i ya walikene banxine, naxan birin i yii a kenden na e a tongoma nen, e a xali.’”

⁷ Isirayila mangan yi yamanan fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, “E a mato ki faji xemeni ito wama en ma toron nan xon, a bata yi xeraan nafa n ma naxanle nun n ma diine maxilideni n na e nun n ma wure gbeti fixen nun n ma xemana, n mi tondi a sese ma.”

⁸ Yamaan nun fonne birin yi a fala Axabi xa, e naxa, “I nama i tuli mati a ra, i nama tin.”

⁹ Mangan yi yabini ito ti Ben-Hadada a xerane xa, a naxa, “E a fala mangan xa, n kanna, e naxa, ‘I naxan birin maxilixi n na a foloni, n na ligama nen, koni i naxan birin maxilixi iki n mi nae na lige.’” Xerane yi siga, e na yabin fala Ben-Hadada xa.

¹⁰ Ben-Hadada mon yi xeraan nasiga a faladeni Axabi xa, a naxa, “Alane xa n natoron e naxun birin yi xa n burunburunna gbee lu Samari taani naxan n foxorabirane yiine rafe.”

¹¹ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, “E Ben-Hadada rakolon sandani ito ma, e naxa, ‘Naxan a yitonma yenge so xinla ma, na nama a kanba fo naxan bata yelin yengen soe.’”

¹² Ben-Hadada na yabin sotoma waxatin naxan yi, e nun a mangane, e yi minma bubun kui, a yi a fala a

walikene xa, a naxa, “E yiton.” E yi e yiton taan xili ma.

Axabi a xunna yeren folona

¹³ Koni nabina nde yi a maso Isirayila Manga Axabi ra, a yi fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I bata gali gbeeni ito to ba? To yeteni n na a soma nen i yii, alogo i xa a kolon a n tan nan Alatala ra.’”

¹⁴ Axabi yi a maxodin, a naxa, “Na fatama nde ra?” Nabiin yi a yabi, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Fata sofa foningene ra yamana kanne naxanye ye matongoxi.’” Axabi mon yi a maxodin, a naxa, “Nde yengen foloma?” Nabiin yi a yabi, a naxa, “I tan.”

¹⁵ Nayi, Axabi yi sofa foningene malan a yetagi yamana kanne naxanye ye matongoxi, naxanye yate yi kemefirin tonge saxan e nun firin na. A mon yi Isirayila ganla sofane fan malan a yetagi, naxanye yate yi wuli solofere ra.

¹⁶ E yi mini yanyi tagini. Ben-Hadada yi a dlotoyani bubune kui e nun a manga tonge saxan e nun firinna naxanye fa a malideni.

¹⁷ Sofa foningene singe yi mini. Ben-Hadada yi xibarun fenne rasiga, alogo a xa a kolon feen naxan danguma. E fa a fala a xa muxune bata mini Samari taani.

¹⁸ Ben-Hadada yi a fala, a naxa, “Xa e minixi bonne xunbenla nan xilima, e e jebene suxu, xa e minixi yenge so xinla nan ma, e e jebene suxu.”

¹⁹ Sofa foningene nun ganla naxan yi biraxi e foxo ra, ne yi mini taani.

²⁰ Birin yi a gbee yaxu faxesa, Arami kaane yi e gi. Isirayila yi bira e foxo ra. Arami manga Ben-Hadada yi a yete rakisi soon fari, e nun soo ragina ndee.

²¹ Isirayila mangan yi mini, a yi a soone faxesa, a wontorone kala, a yi bono gbeen sa Arami kaane ma.

²² Nayi, nabiin yi a maso Isirayila mangan na, a a fala a xa, a naxa, “I wekile, i miri ki faji, i lan i xa naxan liga, amasoto jee famatdon waxatini

ito yi, Arami mangan mən fama nən i yengedeni.”

Isirayila kaane mən yi Arami kaane nəyengeni

²³ Arami mangana walikene yi a fala a xa, e naxa, “E ala, geyane ala na a ra, nanara e senben gbo en xa. Koni en na e yenge lanbanni, waxatina nde en senben gboma nən e xa menni.

²⁴ Iki i mən xa ito liga. I xa i ya mangane ba ganla xun na, i yi yamana kanne dɔxɔ e jɔxɔni.

²⁵ I tan xa ganla nde malan naxan senben gbo alo i bɔnɔxi naxan yi, a soone yatene xa lan e nun a yenge so wontorone yatene xa lan. Na xanbi ra, en yi e yenge lanbanni, en na a toɛ xa en senben mi gboɛ ayi e xa.” A yi e xuiin name, a na liga.

²⁶ Nɛɛ nənən to a li, na waxati kedenni, Ben-Hadada yi Arami kaane malan a yetagi, a te Afeki taani Isirayila yengedeni.

²⁷ Axabi fan yi Isirayila kaane malan a yetagi, e donseene sɔtɔ, e siga Arami kaane yengedeni. Isirayila kaane yi e ganla daaxaden nafala Arami kaane yetagi. Isirayila kaane yi maligaxi sii kuru firinna nan na, koni Arami kaane tan yi yamanan nafexi.

²⁸ Nabiin mən yi a maso, a yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Arami kaane to yi a falama fa fala Alatala, geyane ala na a ra, lanbanna ala mi a ra, nanara n yama gbeeni ito birin sama nən i sagoni, e yi a kolon a Alatala nan n tan na.’ ”

²⁹ E lu malanxi e bode yetagi xi solofere. Xi soloferede lɔxɔni, yengen yi fɔlɔ, Arami sofaan naxanye yi e sanni, Isirayila kaane yi ne wuli kemɛ faxa lɔxɔ kedenni.

³⁰ A dɔnxene yi e gi Afeki taani, wuli mɔxɔnən nun soloferen naxan yi luxi, taan nabilinna yinna yi bira ne fari.

Na waxatini, Ben-Hadada yi a gi, a siga taani, a lu luxunxi banxin konkona nde kui.

³¹ A walikene yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata a mɛ a Isirayila yamaan

mangane hinan han! Nxu xa kasa benbenla ndee xidi nxu ra, nxu lutina ndee xidi nxu kɔɛ ra, nxu siga Isirayila mangan fɛma. Yanyina nde, nxu na a mafan i xa, a mi i faxama.”

³² E yi kasa benbenle xidi e ra, e lutine xidi e kɔɛ ra, e siga Isirayila mangan fɛma. E yi a fala a xa, e naxa, “I ya walikɛɛn Ben-Hadada bata i mafan, a naxa, ‘N bata i mafan, n niin nakisi.’ ” Axabi yi yabin ti, a naxa, “A mən a nii ra? Ngaxakedenna na a ra.”

³³ Ben-Hadada a xɛrane yi a to a fala fajin nan yi na ra, e mafura a faladeni, e naxa, “I ngaxakedenna nan Ben-Hadada ra.” Axabi yi a fala e xa, a naxa, “E siga, e sa fa a ra n fɛma.” Ben-Hadada yi fa a fɛma, Axabi yi a rate a wontoron kui.

³⁴ Ben-Hadada yi a fala a xa, a naxa, “N fafe taan naxanye tongo i fafe yii, n ne raxɛtɛma nən i ma. I nɔɛ yulayaan nabɛ Damasi taani alo n fafe yi a rabama kii naxan yi Samari taani.” Axabi yi a fala a xa, a naxa, “N tan i bejinma nən, i siga, koni fɔ en layirin xidi.” A yi layirin xidi e tagi, a yi a bejin, a siga.

Nabiin yi Axabi a tantanna fala

³⁵ Nabi ganla nabina nde yi a fala a lanfaan xa, a naxa, “Alatalaa yamarin xɔn ma, n bata i mafan, n bɔnbɔ.” Koni na xɛmɛn yi tondi a bɔnbɛ.

³⁶ Nabiin yi a fala, a naxa, “Bayo i mi Alatalaa yamarin suxi, i na keli n fɛma waxatin naxan yi, yatana i faxama nən.” Na xɛmɛn to keli a fɛma, yatana nde yi naralan a ra, a yi a faxa.

³⁷ Nabiin yi xɛmɛ gbɛtɛ li, a yi a fala, a naxa, “N bata i mafan, n bɔnbɔ.” Na xɛmɛn yi a bɔnbɔ, a yi a maxɔlɔ.

³⁸ Nabiin yi sa dɔxɔ mangana kiraan na, a yɛɛn maxidi dugi dungin na alogo a nama a kolon. Na xanbi ra, a sa ti kiraan na Manga Axabi danguma dɛnaxan yi.

³⁹ Mangan dangumatɔna, nabiin yi gbelegbele a fɔxɔ ra, a naxa, “N yi yengeni waxatin naxan yi, muxuna nde yi mini kuruni a fa kasorasa keden na n xɔn, a yi a fala n xa, a

naxa, 'Xemēni ito ramara n xa. Xa a gi, i tan nan findima a ɲɔxɔn na, xanamu, i gbeti fixen kilo tonge saxan nun naanin so n yii.'

⁴⁰ Koni n yi yee gbaxi ayi be binna nun be binni waxatin naxan yi, xemēn yi a gi." Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, "I ya kitin nan na ra, i yeteen bata a fala."

⁴¹ Mafuren, nabiin yi dugi dungin ba a yee ma, Isirayila mangan yi a kolon a nabina nde na a ra.

⁴² Nayi, a yi a fala mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo n xemēn naxan faxes fe ragidixi, i bata na bejin, i tan yeteen nan faxama a ɲɔxɔni, i ya yamaan yi faxes a yamaan funfuni.' "

⁴³ Isirayila mangan yi xete a konni Samari taani, a kontofilixi, a xaminxi.

21

Axabi yi tin Naboti faxan ma

¹ Na feene dangu xanbini, xemēna nde yi Yesereli yi, a xili Naboti, manpa bili nakɔn yi a yii Axabi a manga banxin dexɔn, Samari mangana.

² Lɔxɔna nde, Axabi yi a fala Naboti xa, a naxa, "I ya manpa xeen naxan n ma manga banxin fema, a so n yii, n xa a findi sabidi nakɔn na, n manpa xee fajin gbete soe i yii, hanma xa a i kenēn, n na sara gbeti fixen na."

³ Koni Naboti yi Axabi yabi, a naxa, "Alatala xa n natanga n benbane keen soon na i yii."

⁴ Axabi xɔlɔxin mɔnɔxin yi so banxini Naboti Yesereli kaana falana fe ra, a a mi a benbane keen soma a yii. A sa a sa, a yetagin luxun, a mi wa sese don fe xɔn.

⁵ A ɲaxanla Yesabele yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera i niini ɲaxuxi i ma, i mi i degema mumε?"

⁶ A yi a yabi, a naxa, "N falan tixi Naboti Yesereli kaan nan xa, n naxa, 'I ya manpa xeen sara n ma gbetin na, xa i nu wa, n manpa xee gbete so i yii a ɲɔxɔn na.' "

⁷ Nayi, a ɲaxanla Yesabele yi a fala a xa, a naxa, "Iki, i tan nan mangayani Isirayila yi ba? Keli i dege, i bɔɲen

yi sewa, n tan Naboti Yesereli kaana manpa xeen soma nen i yii."

⁸ A bataxine sebe Manga Axabi xinla ra a mangana taxamasenna sa e ma, Naboti taan naxan yi, a yi e rasiga na fonne nun a kuntigine ma.

⁹ A yi sebexi bataxine kui, a naxa, "E a fala yamaan xa soge keden sunna suxu, e Naboti dɔxɔ muxu gbee dɔxɔdeni yamaan tagi.

¹⁰ E xalabanten firin dɔxɔ a dexɔn naxanye a tɔɲegema, a a bata Ala nun mangan danga. Na xanbi ra, e a xali taa xanbin na, e a magɔlɔn gemen na han a faxes."

¹¹ Yesabele yamarin naxan fi bataxine kui, Naboti a taan fonne nun kuntigine yi na liga.

¹² E yi a fala a yamaan xa sun, e Naboti dɔxɔ na yamaan yee ra,

¹³ xalabanten firinne fan yi fa, e dɔxɔ Naboti dexɔn. Na xalabanten firinne yi seren ba Naboti xili ma yamaan yetagi, e naxa, "Naboti bata Ala nun mangan danga." Mafuren, e yi a xali taa xanbin na, e a magɔlɔn gemen na han a faxes.

¹⁴ Nayi, taan kuntigine yi xeraan nasiga Yesabele ma, a Naboti magɔlɔnxi gemen nan na han a faxes.

¹⁵ Yesabele na me waxatin naxan yi, a sa a fala Axabi xa, a naxa, "Naboti Yesereli kaan tondi manpa bili xeen naxan sare i ma gbeti na, na manpa bili xeen findi i gbeen na. A bata faxes."

¹⁶ Axabi a mexina, a Naboti bata faxes, a yi siga a manpa bili nakɔni, a findi a gbeen na.

Ala yi Axabi nun Yesabele yalagi

¹⁷ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Eli Tisibi kaan xa, a naxa,

¹⁸ "Siga Axabi fema, Isirayila mangan naxan dɔxi Samari taani. A sa Naboti a manpa bili nakɔni, a sigaxi naxan findideni a gbeen na.

¹⁹ Sa a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata xemēna nde faxes. I mɔn yi fa a yii seene tongo.' Na xanbi ra, i mɔn xa a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: Barene Naboti wunla makɔnxi denaxan yi,

barene i fan yeteen wunla makonma menna nin.’ ”

²⁰ Eli yi siga na xerani badeni Axabi xa. Axabi yi a fala a xa, a naxa, “I bata n to ba, i tan n yaxuna?” Eli yi a yabi, a naxa, “On, n bata i to. Amasoto naxan mi rafan Alatala ma, na rabaan bata i kenan.”

²¹ Ala naxa, ‘N toron nafama i ma nen. N na i raloma ayi nen, xemen naxan birin Axabi a denbayani, n ne raxori. Naxanye i mabinni, ne birin bama i yii nen, konyine nun xorone Isirayila yi.

²² N na i ya denbayaan suxuma nen alo n Nebati a dii xemen Yerobowan ma denbayaan suxu kii naxan yi, e nun Axiyaa dii xemen Basaa denbayana. N na ligama nen amasoto i bata n naxolo gbeen ti, i yi Isirayila kaane ti yulubin ma.’

²³ Alatala mon yi falan ti Yesabele fan xili ma, a naxa, ‘Barene Yesabele donma nen Yesereli taan nabilinna yinna sanna xon ma.

²⁴ Axabi a denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa xeen ma, xoline nan ne donma.’ ”

²⁵ Muxu yo mi na naxan a ragidi a xa Alatala rapaxu feen naba alo Axabi. A paxanla Yesabele nan a radin.

²⁶ A yi haramu feene ligama, a yi suxurene batuma alo Amorine yi a ligama kii naxan yi, Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra.

²⁷ Axabi to Eli a falane me, a yi a dugine yibo, a kasa benbenla so a ma sununi, a sun. E nun na kasa benbenla nan yi e sama, a yi sigan tima yete magodoni.

²⁸ Alatala yi falan ti Eli Tisibi kaan xa, a naxa,

²⁹ “I bata a to Axabi a yete xurunxin n yetagi kii naxan yi? Bayo a bata a yete xurun n xa, n mi toro yaan nafama a waxatini, a fama a diina waxatin nin, n toro yaan nafa a denbayaan ma.”

22

*Axabi yi wa Ramoti tongo feni
Taruxune Firinden 18.1-3*

¹ Nee firin yi dangu, yengen mi so Arami nun Isirayila tagi.

² Nee saxandena, Yuda manga Yosafati yi siga Isirayila mangan fema.

³ Isirayila mangan yi a fala a walikene xa, a naxa, “E a kolon Ramoti taan Galadi yamanani, en gbeen na a ra! Nanfera en sikema a tongo feen na Arami mangan yii?”

⁴ A yi a fala Yosafati xa, a naxa, “I sigen n foxo ra Ramoti taani Galadi yamanani yenge sodeni ba?” Yosafati yi Isirayila mangan yabi, a naxa, “I tan nun n tan keden na a ra, n ma yamaan nun i ya yamana, n ma soone nun i ya soone.”

*Waliyine yi xunnayerenna fe fala
Taruxune Firinden 18.4-11*

⁵ Na xanbi ra, Yosafati mon yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Alatala maxodin singen.”

⁶ Isirayila mangan yi waliyine malan, keme naanin joxon, a yi a fala e xa, a naxa, “En lan en sa yengen so Ramoti taani Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?” E yi a yabi, e naxa, “Marigina a soma nen mangan yii.”

⁷ Koni Yosafati yi a maxodin, a naxa, “Alatalaa nabi yo mi fa be yi ba, en noe Alatala maxodinje naxan xon ma?”

⁸ Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, “Keden mon na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasoto a fe paxin nan tun falama n xa, a fapin mi na mumu! A xili Mikahu, Yimilaa dii xemena.” Yosafati yi a fala a xa, a naxa, “Mangan nama falan ti na kiini.”

⁹ Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, “Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xemena.”

¹⁰ Isirayila mangan nun Yuda manga Yosafati birin yi dxi e mangaya gbene yi lonna ma Samari taan so deen na, e maxidixi e mangaya dugine yi. Waliyine birin yi waliyiyaan nabama e yetagi.

¹¹ Sedeki, Kenan ma dii xemen bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a

naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I Arami kaane bɔnbɔma fenni itoe nan na han i yi e raxəri.’ ”

¹² Waliyine birin yi feene fala, e naxa, “Siga Ramoti taani Galadi yamanani. I nɔɔn sɔtɔma nɛn, Alatala a soma nɛn mangan yii.”

*Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala
Taruxune Firinden 18.12-27*

¹³ Xɛraan naxan siga Mikahu xili-deni, na yi a fala a xa, a naxa, “Waliyine birin bata lan a ma, e fe fajine fala mangan xa, i yitɔn i siga alo e tan. I fan yi sa fe fajin fala!”

¹⁴ Koni, Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Alatala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa.”

¹⁵ Mikahu to fa mangan fɛma, mangan yi a maxɔdin, a naxa, “En lan en sa Ramoti taan yɛngɛ Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?” Mikahu yi a yabi, a naxa, “Siga, i nɔɔn sɔtɔma nɛn, Alatala a soma nɛn mangan yii.”

¹⁶ Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, “N na i rakɔlɛ Alatala yi sanja ma yoli fa fala i xa nɔndin nan gbansan fala n xa?”

¹⁷ Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata Isirayila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi na, Alatala mɔn yi fa a fala, a naxa, ‘Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xɛtɛ a konni bɔnɛsani!’ ”

¹⁸ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa? A mi fe fajin falama n xun ma mumɛ! A fe naxin nan tun falama.”

¹⁹ Nayi, Mikahu mɔn yi a fala, a naxa, “I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to dɔxi a mangaya gbɛdeni, maleka ganla tixi a fɛma, a yiifanna nun a kɔmɛna ma.

²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, ‘Nde Axabi mayendenma alogo a xa siga Ramoti taan yɛngɛdeni Galadi yamanani, a faxa?’ Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbɛtɛ fala.

²¹ Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yetagi, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N tan nɔɛ a mayendenɲɛ nɛn.’ Alatala

yi a fala a xa, a naxa, ‘Kiin mundun yi?’

²² A yi a yabi, a naxa, ‘N minima nɛn, n wulen naso a waliyine birin dɛ.’ Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I a mayendenma nɛn, i yi a nɔ. Siga, i sa na liga.’

²³ Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin dɛ. Alatala bata a ragidi a xa naxankatan nafa i ma.”

²⁴ Nayi, Kenan ma dii xɛmɛn Sedeki yi a maso, a yi Mikahu dɛɛn garin, a yi a magele, a naxa, “Alatalaa malekan sigaxi kiraan mundun xɔn, a to keli n fɛma, a wule falan ti i xa?”

²⁵ Mikahu yi a yabi, a naxa, “I na i luxun konkon kui i ya banxini lɔxɔn naxan yi, i a kolonma nɛn.”

²⁶ Isirayila mangan yi a fala, a naxa, “Mikahu suxu, i siga a ra Amɔn fɛma, Samari taan kuntigina, e nun Yowasa, mangana dii xɛmɛna.

²⁷ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Mangana ito nan falaxi, a naxa a ɛ xa xɛmɛni ito sa kasoon na, ɛ yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xɛtɛ kɛndɛyani.’ ”

²⁸ Mikahu yi a fala, a naxa, “Xa i xɛtɛ kɛndɛyani nun, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi.” A mɔn yi a fala, a naxa, “ɛ tan yamaan birin xa ɛ tuli mati.”

*Manga Axabi yi faxa yɛngɛni
Taruxune Firinden 18.28-34*

²⁹ Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani.

³⁰ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N xa n maxidi alo muxu gbɛtɛ, n siga yɛngɛni, koni i tan, i maxidi i ya mangaya dugine yi.” Nayi, Isirayila mangan yi a maxɛtɛ, a siga yɛngɛni.

³¹ Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yɛngɛ so wontoro kuntigi tonge saxan e nun firinna ma, a naxa, “ɛ nama muxu yo yɛngɛ fɔ Isirayila mangan tun.”

³² Yɛngɛ so wontoro kuntigine Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, “Isirayila mangan nan

ito ra.” E maso a ra, e xa a yenge. Koni, Yosafati yi sɔnxɔn nate.

³³ Yenge so wontoro kuntigine to a to Isirayila manga mi yi a ra, e yi e masiga a ra.

³⁴ Anu, xemena nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan li makantan se mi yi denaxan yi. Naxan yi mangana wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, “I firifiri, n namini yenge soden fari ma, amasɔtɔ n bata maxɔɔ.”

³⁵ Yengen yi jaxu ayi na lɔxɔni. Mangan tixin yi lu a yenge so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yetagi, a faxa jinbanna ra. A maxɔɔɔden wunla bata yi bɔxɔn a wontoron kuiin birin yi.

³⁶ Sogen bira waxatini, e sɔnxɔ sɔnxɔni te ganla daaxadeni, e naxa, “Birin xa siga a taani, a konni.”

³⁷ Nayi, mangan yi faxa, e fa a binbin na Samari taani, e yi a maluxun.

³⁸ E to wontoron maxa Samari ige dɔxɔdeni, barene yi Axabi wunla kɔn, yalundene yi e maxa na, fata Alatalaa falan na.*

³⁹ Axabi kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, a sama jin manga banxin naxan ti, e nun a taan naxanye birin ti, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

⁴⁰ Axabi to faxa, a dii xemena Axasiya nan ti a jɔxɔni.

Yosafati, Yuda mangana Taruxune Firinden 20.31-21.1

⁴¹ Asaa dii xemen Yosafati yi findi Yuda mangan na, Isirayila manga Axabi a mangayaan jee naanindeni.

⁴² Yosafati findi mangan na a jee tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusalɛn yi jee mɔxɔjɛn nun suulun. A nga yi xili nen Asuba, Silixi a dii temena.

⁴³ A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan bejin, a fe fajin liga Alatala yee ra yi.

⁴⁴ Koni, a mi taan kidene kala, muxune mɔn yi lu sigɛ saraxane badeni menne yi e nun wusulan gandeni.

⁴⁵ Bɔje xunbenla yi lu Yosafati nun Isirayila mangan tagi.

⁴⁶ Yosafati kewali dɔnxene, a wekilɛn nun a yengene, ne sɛbɛxi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁴⁷ A yi kide kii xeme yalundene ba a yamanani, naxanye mɔn yi na xabu a fafe Asaa waxatini.

⁴⁸ Manga mi yi fa Edɔn yamanani na waxatini, fɔ Yuda mangana muxu sugandixin gbansan.

⁴⁹ Yosafati yi kunkin gbeene rafala, alogo e xa siga Ofiri yamanani xema feen na, koni e mi fa siga, bayo kunkine kala nen Esiyon-Gebere yi.

⁵⁰ Nayi, Axabi a dii xemena Axasiya yi a fala Yosafati xa, a naxa, “I waxi nen n ma walikene xa siga i gbeene fɔxɔ ra kunkine kui?” Koni, Yosafati mi tin.

⁵¹ Yosafati to faxa, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a dii xemen Yehorami nan ti a jɔxɔni.

Axasiya, Isirayila mangana

⁵² Axabi a dii xemena Axasiya yi findi Isirayila mangan na Samari taani, Yuda manga Yosafati a mangayaan jee fu nun soloferedeni. Axasiyaa mangayaan naba nen jee firin Isirayila xun na.

⁵³ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen, a sigan ti a jaxin na alo a fafe nun a nga e nun alo Manga Yerobowan, Nebati a dii xemena, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

⁵⁴ A yi Baali suxuren batu, a yi a xinbi sin a bun ma, a yi Alatala raxɔɔ, Isirayilaa Ala, alo a fafe a liga kii naxan yi.

* 22:38: Na feen sɛbɛxi Mangane Singen 21.19 kui.

Mangane Firindena Yuda nun Isirayila Mangane Fe Taruxuna

Mangane Firinden kitabu yireni ito kui, na Yuda nun Isirayila manga dɔnxene nan ma fe falama. A yire singena (keli Mangane Firinden sora singen ma han sora 7), na Isirayila kala feen nan falama en xa. Mangane nan yi dɔxi a xun na naxanye mi yi tinxin Ala ye ra yi. Ala yi tin Asiriya mangan Salamanasari xa Samari taan tongo yengeni, Isirayila manga taana. Na ligaxi nen jee kemε solofere jee maxɔnen nun firin benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi. Asiriya mangan mɔn yi yamaan fɔxɔ kedenna suxu, a siga e ra konyiyani. Nabi Elise a fe taruxun yebaxi en xa sorani itoe yire wuyaxi kui, Eli a xarandiin naxan ti a jɔxɔni (Keli Mangane Firinden sora 2 ma han 13).

A yire firindena Isirayila yamanan yiifari fɔxɔn mangayaan nan ma fe yebama naxan xili Yuda, feen naxanye liga jee kemε jee tonge saxanna bun ma Yuda lu xanbini a yetε ma yamanan kɔmɛn fɔxɔn suxu xanbini yengeni. (Keli Mangane Firinden sora 18 ma han sora 25) Dɔnxen na, Babilɔn mangan Nebukadanesari yi fa Yerusalen tongo yengeni jee kemε suulun jee tonge solomasεε jee solofere benun Marigi Yesu xa bari, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi Yuda yamanan muxu fisamantenne xali Babilɔn taani. Ala nan Isirayila kaane yulubine saran e ra na feen kui.

Eli yi Axasiyaa tantanna fala

¹ Axabi faxa xanbini, Moyaba kaane yi murutε Isirayila kaane xili ma.

² Axasiya yi bira keli a kore banxin foye soden na Samari taani, a maxɔlɔ. Nayi, a xεrane rasiga Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn taan muxune ala, alogo a xa a kolon xa a yiyalanjε a maxɔlɔni.

³ Koni, Alatalaa malekan yi a fala Eli Tisibi kaan xa, a naxa, “Siga, i sa Samari mangana xεrane ralan kira yi, i a fala e xa, i naxa, ‘Ala mi Isirayila yi ba? Nanfera i sigama Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala?’”

⁴ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I naxan nabaxi, na feen ma, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi denaxan yi, i faxan menna nin.’” Eli yi sa na fala e xa.

⁵ Xεrane yi xεtε Axasiya fema, a yi e maxɔdin, a naxa, “Nanfera ε xεtεxi?”

⁶ E yi a yabi, e naxa, “Xεmena nde nan texi nxu ralandeni, a yi a fala nxu xa, a naxa, ‘E siga, ε xεtε mangan fema naxan ε rafaxi, ε sa a fala a xa, a Alatala ito nan falaxi, a naxa: Ala mi Isirayila yi ba? Nanfera nayi i xεrane rasigama Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala? Nanara, i mi fa kelima i ya saden ma, i saxi denaxan yi, i faxan menna nin.’”

⁷ Axasiya yi e maxɔdin, a naxa, “Xεmɛn yi kiin mundun yi naxan te ε ralandeni a falani itoe ti ε xa?”

⁸ E yi a yabi, e naxa, “Muxun nan yi a ra naxan yi maxidixi sube kidi xabe kannara e nun kidi tagixidina a tagi.” Axasiya yi a fala, a naxa, “Eli, Tisibi kaan nan na ra!”

Axasiya yi wa Eli suxu feni

⁹ Axasiya yi sofa tonge suulun nasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi te Eli fema geyaan xuntagi, a yi dɔxi denaxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, “Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo.”

¹⁰ Eli yi na kuntigin yabi, a naxa, “Xa sayiban nan n na, tεen xa godo keli kore, a yi ε nun i ya sofa tonge suulunne gan.” Tεen yi godo keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹¹ Axasiya mɔn yi sofa tonge suulun gbεtεye rasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi a fala Eli xa, a naxa, “Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo mafuren.”

¹² Eli yi a yabi, a naxa, “Xa sayiban nan n na, tεen xa godo keli kore, a yi

ε nun i ya sofa tonge suulunne gan.” Alaa tεen yi godu keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹³ Axasiya mɔn yi sofa tonge suulun e nun e kuntigin nasiga a saxandeni. Na kuntigin saxanden yi te, a to so, a xinbi sin Eli yεtagi, a mafan, a naxa, “Sayibana, nxu nun n ma sofa tonge suulunna niin natanga.

¹⁴ N na a kolon, tεen bata godu kore, a yi kuntigi firin fɔlɔne gan e nun e sofa tonge suulunne. Koni iki, n bata i mafan, n niin nakantan.”

¹⁵ Alatalaa malekan yi a fala Eli xa, a naxa, “Siga a fɔxɔ ra, i nama gaxu a yεε ra.” Eli yi keli, a godu a fɔxɔ ra mangan fεma.

¹⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, bayo i bata xεrane rasiga Baali-Seubi suxuren maxɔdinden, Ekirɔn kaane ala, alo Ala mi fa Isirayila yi naxan maxɔdinɲε falan na, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi dεende, amasɔtɔ i faxama nεn.”

¹⁷ Axasiya yi faxa, fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa. Yorami yi ti a ɲɔxɔni Yosafati a dii xεmεn Yehorami a mangayaan ɲεε firinden Yuda yi. Dii xεmε yo mi yi Axasiya yii.

¹⁸ Axasiya kεwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne sebεxi Isirayila mangane taruxu kεdine kui.

2

Eli yi te kore

¹ Lɔxɔna nde Alatala yi fa Eli rate kore wuluwulu gbeeni. Na waxatini Eli nun Elise yi kelima Giligali yi.

² Eli yi a fala Elise xa, a naxa, “Lu be, n bata i mafan, amasɔtɔ Alatala bata n xε han Beteli taani.” Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xεtεma i fɔxɔ ra.” E birin yi siga Beteli yi.

³ Beteli taan nabi ganla yi fa Elise fεma, e yi a fala a xa, e naxa, “I a kolon a Alatala i kanna ratema nεn kore to?” Elise yi yabin ti, a naxa, “N na a kolon, ε dundu.”

⁴ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, “Lu be, n bata i mafan, amasɔtɔ Alatala bata n

xε han Yeriko taani.” Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xεtεma i fɔxɔ ra.” E birin yi siga Yeriko yi.

⁵ Yeriko taan nabi ganla yi e maso Elise ra, e yi a fala a xa, e naxa, “I a kolon a Alatala i kanna ratema nεn kore to?” Elise yi yabin ti, a naxa, “N na a kolon, ε dundu.”

⁶ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, “Lu be, n bata i mafan, amasɔtɔ Alatala bata n xε han Yurudεn baani.” Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xεtεma i fɔxɔ ra.” E firinna birin yi siga kiraan xɔn.

⁷ Nabiin muxu tonge suulun nabi ganla yε, ne yi bira Eli nun Elise fɔxɔ ra, e sa ti, e yi e yεε rafindi e firinna mabinni, e e makuya e ra ndedi. E fan firinna yi ti Yurudεn baan dε.

⁸ Eli yi a doma gbeen tongo a mɔrɔmɔrɔ, a igen garin, a yitaxun be binna nun be binni, e firinna birin yi dangu yire yixareni.

⁹ E to dangu, Eli yi a fala Elise xa, a naxa, “I waxi a xɔn, n xa nanse liga i xa, benun n xa ba i fεma?” Elise yi a yabi, a naxa, “N bata i mafan, n waxi i ya nabiyaan xaxinla dɔxɔde firin nan sɔtɔ fe yi.”

¹⁰ Eli yi a fala a xa, a naxa, “I fe xɔdεxεn nan maxɔdinxi n na na ra. Koni n bama i fεma waxatin naxan yi, xa i n to, na ligama i xa nεn, koni xa i mi n to, na mi ligama i xa.”

¹¹ E yi sigatini, e fala tiini, nanunna, wontoro tεε kanna nun soo tεε kanne yi so e tagi, Eli yi te kore wuluwulu gbeeni.

¹² Elise yi a matoma a gbeleg-belema, a naxa, “N fafe, n fafe! I dangu Isirayilaa yεngε so wontorone birin na e nun a soone!” A mi fa a to sɔnɔn. Nayi, a yi a dugine suxu, a yi e yibɔ dungi firinna ra,

¹³ Elise yi doma gbeen tongo Eli naxan nabira. A xεtε, a ti Yurudεn baan dε,

¹⁴ Eli doma gbeen naxan nabira, Elise yi na tongo, a baa igen garin, Elise yi maxɔdinna ti, a naxa, “Alatala, Eli a Ala minεn yi iki?” A

mən yi baa igen garin, na xanbi ra, baan yi taxun, Elise yi dangu.

¹⁵ Yeriko taan nabine ganla to a to wulani, e yi a fala, e naxa, “Eli a xaxinla Elise yi.” E yi siga a ralan-deni, e xinbi sin a bun ma.

¹⁶ E yi a fala a xa, e naxa, “Xeme senbemaan muxu tonge suulun i ya walikene ye, i waxi e xa sa i kanna fen? Yanyina nde Alatalaa Nii Sarijanxin bata a xali a sa a woli geyana nde fari hanma lanbanna nde kui.” Elise yi e yabi, a naxa, “E nama e rasiga.”

¹⁷ Koni, e yi a karahan han! A yi a fala e xa, a naxa, “E e rasiga.” E yi muxu tonge suulun nasiga naxanye Eli fen xi saxan, koni e mi a to mumε!

¹⁸ E to xεte Elise fema Yeriko taani, a yi a fala e xa, a naxa, “N mi yi a fale ε xa, ‘E nama siga?’ ”

Elise Yeriko yi

¹⁹ Taan muxune yi a fala Elise xa, e naxa, “Nxu kanna, taan dɔxɔ kiin fan alo i a toxi kii naxan yi, koni igen kobi han a mi tinje sansine yi soli.”

²⁰ Elise yi a fala e xa, a naxa, “E fa fɔxɔn na goron nenεn kui, ε a so n yii.” E fa a ra.

²¹ Elise yi siga tigin xunna ra, a fɔxɔn woli igeni, a yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N bata igeni ito rasarijan, a mi fa muxune faxε, sansine fan nun fa solima nen.’ ”

²² Igen yi rasarijan, keli na lɔxɔni fata Elise a falan na.

²³ A kelimatɔɔn mɛnni siga Beteli yi, a yi tema kiraan xɔn, taa yi diidine yi fa, e yi a magele, e yi a fala a ma, e naxa, “Teli kanna siga! Teli kanna siga!”

²⁴ A yi xεte, a e mato, a yi e danga Alatala xinli, sube xaje magaxuxi firin yi mini fɔtɔnni, e diidine tonge naanin e nun firin yibɔ.

²⁵ Elise yi keli mɛnni, a siga Karemele geyaan fari. Na xanbi ra, a xεte Samari taani.

3

Yorami, Isirayila Mangana

¹ Yuda manga Yosafati a mangayaan jeε fu nun solomasεxedeni, Axabi a dii xεmen Yorami yi findi Isirayila mangan na Samari taani, a jeε fu nun firin mangayaan liga Isirayila xun na.

² Naxan jaxu Alatala yeε ra yi, a na liga nen, koni a mi dangu a fafe nun a nga fe jaxine ra. A fafe kide gεme Baali sawuran naxanye ti, a ne kala,

³ koni Nebati a dii xεmen Yerobowan yulubin naxanye liga, naxan Isirayila kaane ti yulubin ligan ma, a fan yi kankan ne ligan ma, a lu ne yi, a mi xεte e fɔxɔ ra mumε!

Yorami yi Moyaba yenge

⁴ Moyaba mangan Mesa, yeXεε kuru-rune nan yi a yii. Neε yo jeε, a yi lan a xa naxan so Isirayila mangan yii mudun na, na nan lanxi yeXεε diin wuli kεme ma e nun yeXεε xungbe wuli kεme e nun e xabena.

⁵ Axabi to faxa, Moyaba mangan yi murute Isirayila mangan xili ma.

⁶ Nayi, Yorami yi mini Samari taani, a Isirayila sofane birin malan.

⁷ A xεrane rasiga a faladeni Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, “Moyaba mangan bata murute n xili ma. I waxi fa feni n fɔxɔ ra Moyaba yengedeni ba?” Yosafati yi a yabi, a naxa, “N sigama nen i fɔxɔ ra, i tan nun n tan keden na a ra, n ma sofane i ya sofane nan e ra, n ma soone i ya soone nan e ra.”

⁸ Yosafati mən yi a maxɔdin, a naxa, “En teen kiraan mundun xɔn?” Yorami yi a yabi, a naxa, “Edɔn tonbonna kiraan xɔn.”

⁹ Isirayila mangan nun Yuda mangan nun Edɔn mangan yi siga, e xi solofere sigan tixina, igen yi jan ganla yii e nun xuruseen naxanye yi biraxi e fɔxɔ ra.

¹⁰ Nayi, Isirayila mangan yi a fala, a naxa, “Ee! Alatala en tan manga saxanne xilixi nen, alogo a xa en sa Moyaba yamanan sagoni!”

¹¹ Koni Yosafati yi a fala a xa, a naxa, “Alatalaa nabi yo mi na en nɔε Alatala maxɔdinje naxan yi?” Isirayila mangana walikεen yi a fala e xa,

a naxa, “Elise be, Safati a dii xεmεna, naxan yi igen sama Eli yiine ra.”

¹² Yosafati yi a fala, a naxa, “Alatala falana Elise yi.” Nayi, Isirayila mangan nun Yosafati nun Edon mangan yi godo a fema.

¹³ Elise yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Nanse i tan nun n tan tagi? Siga i fafe nun i ngaa nabine fema.” Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, “En-εn, amasoto Alatala nan nxu tan manga saxanne xilixi alogo a xa nxu so Moyaba yii.”

¹⁴ Elise yi a fala a xa, a naxa, “N bata n kolo habadan Alatala yi, Senben Birin Kanna, n walima naxan xa, xa n mi Yosafati binyaxi, Yuda mangana, i bote mi yi taranma n xa. N mi yi i matoma.

¹⁵ Iki, ε fa maxase maxana nde ra n xon.” Maxase maxan na maxaseen maxa waxatin naxan yi, Alatala senben yi godo Elise ma.

¹⁶ A yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E yili wuyaxi ge lanbanni.’

¹⁷ Amasoto Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E mi foyen toma, ε mi tulen toma mumε, koni lanbanni ito rafema nen igen na, ε yi ε min, ε tan nun ε xuruse xungbene nun ε xuruse xunxurine.’

¹⁸ Koni fe di xuri nan na ra Alatala yii. A Moyaba yamanan soma nen ε yii.

¹⁹ E taa fangamane birin kalama nen e nun taa rakantanxine, ε wudi fajine birin sege ma nen, ε yi tigne birin dutun, ε xεene rafe gemene ra.”

²⁰ Na xoton bode, saraxa ba waxatini, igen yi fa keli Edon yi, yamanan yi rafe igen na.

²¹ Moyaba kaane to a me a mangane fama e yengedeni, naxanye birin bata yi a li yenge so seen tongoden ma, e ne birin xili, e ti yamanan danna ra.

²² E to keli xotanni, sogen tixi igen na boxon fari ma, Moyaba kaane yi igen to wulani, a gbeeli alo wunla.

²³ E yi a fala, e naxa, “Wunla na a ra! Mangane bata e bode yenge, e nun

e sofane, e yi e bode faxa. Iki, Moyaba kaane, ε keli, en sa e yii seene tongo!”

²⁴ E yi fa Isirayila ganla daaxadeni. Koni, Isirayila ganla yi keli, a Moyaba kaane yenge, e yi e gi ganla yee ra. Isirayila ganla yi bira e foxo ra han e sa so e yamanani, e yi Moyaba kaane no.

²⁵ E taane kala, e birin yi gemε keden kedenna woli xεε fajine yi, e xεene rafe gemene ra, e yi tigne birin dutun, e yi wudi fajine birin sege. A rajanna, Kiri-Hareseti taan yinna nan tun yi fa a kiini, koni sofa lantan kanne fan yi fa na rabilin, e na fan yenge.

²⁶ Moyaba mangan to a to a a mi yengen noε, a yi silanfan kanna muxu kemε solofere tongo alogo a xa kirani ba han Edon mangan fema, koni e mi no.*

²⁷ Nayi, a yi a dii singen tongo naxan yi lanma a xa ti a boxoni, a yi a ba saraxan na taan yinna fari. Na xanbi ra, Moyaba kaane yi Isirayila kaane naxankata han Isirayila kaane yi keli na yi, e xete e konni.

4

Elise yi kaja gilena mali

¹ Loxona nde kaja gilena nde yi fa Elise li, nabi ganla nabina nde nan yi a xemen na. A yi Elise mafan, a naxa, “I ya walikena, n ma xemen bata faxa, i a kolon a i ya walikεen yi gaxuxi Alatala yee ra, koni doli kanna bata fa n ma dii xeme firin tongodeni, a xa e findi a konyine ra.”

² Elise yi a maxodin, a naxa, “N noε nanse lige i xa? A fala n xa nanse i yii banxini?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Sese mi i ya walikεen yii banxini fature kundi keden.”

³ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i sa goron yigenle maxodin i dexo bode ne ra, i nama ndedi maxodin de!”

⁴ I na so i konni, i deen balan ε nun i ya diine xun ma, i turen sa goronne birin kui, naxanye na rafe i ne dexo e dan na.”

* 3:26: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

⁵ Nayi, naxanla yi keli a fema. A dæen balan e nun a diine xun ma, e yi fa goronne ra, a yi e rafe.

⁶ Goronne birin to rafe, a yi a fala a dii xemen xa, a naxa, "Fa goron gbeteye ra." Koni a diin yi a yabi, a naxa, "Goron mi fa na." Turen yi ba minæ.

⁷ Naxanla yi sa a fala sayiban xa. Elise yi a fala a xa, a naxa, "Siga, turen mati, i yi i ya donla fi, naxan na lu i yii, na i tan nun i ya diine rakisima nen."

Sunemi kaana diin yi keli sayani

⁸ Lɔxɔna nde Elise yi danguma Sunemi taani, naxalan nafulu kannan de yi menni, na yi a karahan a xa a dæge. A nɛma yi dangue na waxati yo yi, a soma nen a konni a dæge.

⁹ A yi a fala a xemen xa, a naxa, "N laxi a ra xemen naxan danguma en konni waxati yo waxati, Alaa muxu sarɔnɔnɔn na a ra.

¹⁰ En lan en xa konkodina nde ti a xa en ma sangansoon kɔɛ ra, en saden nun tabanla nun gbɛden nun lenpun dɔxɔ a xa na. A nɔɛ yigiyɛ menni nen a na dangu en konni."

¹¹ Lɔxɔna nde Elise to fa Sunemi yi, a te konkoni koren na, a sa a sa na yi.

¹² A yi a fala a walikɛɛn Gexasi xa, a naxa, "Sunami kaan xili." Gexasi yi na naxanla xili, a fa a fema.

¹³ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, "A fala naxanla xa, i naxa, 'I bata fe wuyaxi raba nxu xa. Nxu nɔɛ nanse ligɛ i xa? Nxu xa falan ti mangan xa i ya fe yi hanma sofa kuntigina?' " Naxanla yi a yabi, a naxa, "N dɔxi n ma yamanan nan tagi, sese mi dasaxi n ma."

¹⁴ Elise yi Gexasi maxɔdin, a naxa, "Nanse xa liga a xa?" Gexasi yi a yabi, a naxa, "Dii mi a yii, a xemen bata fori."

¹⁵ Elise yi a fala, a naxa, "Naxanla xili." Gexasi yi a xili, a yi fa, a so dæen na.

¹⁶ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Nɛɛ famatɔni waxatini ito yi, i diin barima nen, i a tongo i yii." Naxanla yi a yabi, a naxa, "En-ɛn, n kannan,

sayibana, i nama wulen fala i ya walikɛɛn xa."

¹⁷ Naxanla na yi fudikan, nɛɛ famatɔni na waxati kedenni, a dii xemen bari, alo Elise a fala a xa kii naxan yi.

¹⁸ Diin yi gbo. Lɔxɔna nde, a yi siga a baba fema se xabane yireni,

¹⁹ diin yi a fala a baba xa, a naxa, "N xunna! N xunna!" A baba yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, "A xali a nga fema."

²⁰ Walikɛɛn yi a tongo, a a xali a nga fema. Diin yi lu a nga xinbine fari han yanyi tagini. Na xanbi ra, a faxa.

²¹ Naxanla yi te, a sa diin sa sayibana saden ma, a dæen balan a xun ma, a mini.

²² A yi a xemen xili, a naxa, "N bata i mafan i ya walikɛ keden nun sofanla keden nafa n ma, n waxi siga feni sayiban fema mafuren. N fama."

²³ A yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfera i waxi siga feni a fema to? Kike Nenɛn hanma Matabu Lɔxɔn mi a ra." A yi a yabi, a naxa, "Hali i mi kontɔfili."

²⁴ A yi sofanli tɔn, a fala a walikɛɛn xa, a naxa, "Ti sofanla yɛɛ ra. En siga, i nama ti, xa n mi i yamari."

²⁵ Nayi, e siga sayiban fema Karemele geyaan fari. Sayiban to a to fe wulani, a yi a fala a walikɛɛn Gexasi xa, a naxa, "Sunami kaan fama.

²⁶ Iki i gi i sa a ralan, i yi a fala a xa, i naxa, "Tana mi i ma? I ya xemen nun i ya diina, tana mi e ma?" " Naxanla yi a yabi, a naxa, "Tana yo mu."

²⁷ Koni, a sayiban feman li waxatin naxan yi geyaan fari, a yi a sanne suxu. Gexasi yi wa a radin feni ayi. Koni, sayiban yi a fala a xa, a naxa, "A lu na, amasɔto a bɔnɛn sunuxi, koni Alatala bata na feen luxun n ma, a mi a yitaxi n na."

²⁸ Nayi, naxanla yi a fala a xa, a naxa, "N kannan, n yi i maxɔdin diina nde ma nun? N mi yi a fala i xa, 'I nama n yanfa?' "

²⁹ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, "I tagi xidi, i n ma dunganna suxu i yii, i siga. Xa i naralan muxuna nde ra, i nama a xɔntɔn, xa muxuna nde

i xǎntǎn, i nama a ratin. I xa n ma dunganna sa diin yεtagi.”

³⁰ Naxanla yi a fala, a naxa, “N bata n kǎlǎ habadan Alatala yi, n mi sigama xa i tan mi a ra.” Nayi, Elise yi siga a fǎxǎ ra.

³¹ Gexasi bata yi siga e yεε ra, a bata yi dunganna sa diin yεtagi, koni diin mi xui ramini, a mi a ramaxa. A xεte Elise ralandeni, a na feen fala a xa, a naxa, “Diin mi xulunxi.”

³² Elise so banxini waxatin naxan yi, diin bata yi faxa, a saxi a saden ma.

³³ Elise yi so, a dεen balan e firinna ma, a yi Alatala maxandi.

³⁴ A te, a yi a sa diin fari, a dεen lan a dεen ma, a yεene lan a yεene ma, a yiine lan a yiine ma, a a yibandun a fari, diin fatin yi wolon.

³⁵ Elise mǎn yi so banxini, a so a masigani. Na xanbi ra, a te, a mǎn yi a yibandun a fari. Diin yi tison dǎxǎ solofere, a yεene yi rabi.

³⁶ Elise yi Gexasi xili, a naxa, “Sunami kaan xili.”

³⁷ Naxanla yi fa, a bira a bun ma, a xinbi sin bǎxǎni. A diin tongo, a mini.

Sabi dontarena

³⁸ Elise yi xεte Giligali taani, fitina kamεn yi yamanani. Nabi ganla yi dǎxi a rabilinni. Elise yi a fala a walikεen xa, a naxa, “Tunden dǎxǎ tεen ma, i donseen nafala nabi ganla xa.”

³⁹ E tan nde keden yi siga burunna ra sabi dε badeni, a yi sansina nde to burunna ra, a yi burunna jǎnla bolon, a dugin nafe. A to so, a yi e yixaba dungi dugin na tunden kui, koni muxe mi a kolon naxan yi a ra.

⁴⁰ A to na donseen so muxune yii, e a don, e lu gbelegbele, e naxa, “Sayibana, dabarin donseni!”

⁴¹ Elise yi yamarin fi, a naxa, “Fa murutu fujina nde ra n xa.” A to fa a ra, Elise yi a sa donseni. A yi a fala a walikεen xa, a naxa, “A so muxune yii, e xa a don.” Sese jǎxi mi fa luxi tunden kui.

Burun nawuyana ayi

⁴² Na waxati kedenni, xεmεna nde yi fa funde buru mǎxǎjε ra e nun

murutu kεε nεnεn benbεli keden sayiban xa, sa keli Baali-Salisa yi. Burun yi rafalaxi funde nεnεn nan na. Elise yi a fala a walikεen xa, a naxa, “Donseene yitaxun yamaan na.”

⁴³ A walikεen yi a yabi, a naxa, “N nǎe a soε muxu kεmε yii di?” Koni, Elise yi a fala a xa, a naxa, “A so muxuni itoe yii, e xa a don, amasǎtǎ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E e dεgema nεn, a dǎnxεn yi lu.’ ”

⁴⁴ Nayi, a yi burune sa muxu kεmε yεtagi, e e dεge, a dǎnxεn yi lu, alo Alatala a fala kii naxan yi.

5

Elise yi Naman nakendεya

¹ Arami mangana gali kuntigin Naman yi rafan a kanna ma, binye gbeen yi saxi a yi, amasǎtǎ Alatala nǎn fi Arami kaane ma a tan nan xǎn. Koni xεmε wεkilεxi gbeeni ito, dogonfontǎn nan yi a ra.

² Na waxatini, Arami sofane bata yi fa dii tεmεna nde ra konyiyani yεngεna nde xǎn sa keli Isirayila yamanani. Na nan yi Naman ma jǎxanla walikεen na.

³ Na dii tεmεn yi a fala a kanna jǎxanla xa, a naxa, “Nabiin naxan Samari taani, xa n kanna siga na fεma, a a yiyalanma nεn a dogonfonna ma.”

⁴ Isirayila dii tεmεn naxan fala, Naman yi sa na fala a kanna xa, mangana.

⁵ Arami mangan yi a fala a xa, a naxa, “Siga Samari taani, n bataxin nasigama nεn Isirayila mangan ma.” A yi siga, wure gbeti fixεn kilo kεmε saxan jǎxǎndǎnna a yii, e nun xεmaan kilo tongo sennin e nun dugi fajin fu.

⁶ A yi bataxin xali Isirayila mangan xǎn, a yi sεbεxi naxan kui, a naxa, “Iki, n bata n ma gali kuntigin Naman nasiga i ma naxan bataxini ito xalixi alogo i xa a dogonfonna dandan.”

⁷ Isirayila mangan to na bataxin xaran, a a duginε yibǎ a ma, a yi a fala, a naxa, “Ala nan n na ba? N xa nǎ faxan tiyε, hanma n maratangan

ti? Nanfera a xemēni ito rafaxi n ma alogo n xa a rakendeya dogonfonna ma? E a mato, a waxi yengen nan fen fe yi n na.”

⁸ Elise to a me a Isirayila mangan bata a dugine yibo a ma, a xeraan nasiga a faladeni mangan xa, a naxa, “Nanfera i ya dugine yibo xi i ma? A lu a xa fa n fema, a kolonje nayi a nabina nde Isirayila yi.”

⁹ Naman yi fa e nun a soone nun a wontorone, a ti Elise a banxin de ra.

¹⁰ Elise yi xeraan nasiga a faladeni a xa, a naxa, “Siga, i sa i maxa Yuruden baani sanja ma solofere, i yiyalanma nen, i sarijan.”

¹¹ Naman yi xolo, a siga a fale, a naxa, “N jaxo a ma, nabiin minima nen a konna kui, a ti n yetagi, a Alatala maxandi a xinla ra, a Ala, a yiin ti n yire xolene xun ma, a n ma dogonfonna dandan.”

¹² Abana baan nun Parapara baan naxanye Damasi taani, ne mi fisa Isirayila xudene birin xa ba? N mi yi nae n maxe ne yi n sarijan ba?” Naman yi xete, a xoloxin yi siga.

¹³ Koni, a walikene yi fa a fala a xa, e naxa, “N fafe, xa nabiin yi fe xodexen nan maxodinxi i ma nun, i mi yi na lige ba? Nanfera nayi, a naxan maxodinxi i ma, i mi na rabama? I boxon igeni gbansan, i sarijanma nen.”

¹⁴ Nayi, a yi godo, a yi a boxon Yuruden baani sanja ma solofere, lan sayibana falan ma, a fatin yi liga alo dii joren fatina, a sarijan.

¹⁵ Naman yi xete sayiban fema, e nun naxanye birin yi a foxo ra. E to fa, a yete yita sayiban na, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata a kolon iki fa fala, ala yo mi na boxo xonna fari fo Isirayilaa Ala. N bata i mafan, tin i kiseen nasuxu n naxan soma i yii.”

¹⁶ Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kolo habadan Alatala yi n naxan batuma, n mi tinje.” Naman yi a karahan. Koni a yi tondi.

¹⁷ Nayi, Naman yi a fala a xa, a naxa, “Bayo i tondixi, tin, sofali firin nae boxo fujin naxan xale, na xa so n

tan, i ya walikēen yii, amasoto n tan, i ya walikēen mi fa wama saraxa gan daxin nun saraxan ba feni ala gbete yo xa, fo Alatala keden peen xa.

¹⁸ N na Alatala maxande naxan na, a xa yafe n ma feni ito yi: N kannan na so a ala Rimon batu banxini a xinbi sindeni, nxu birin nan nxu xinbi sinma han boxoni Rimon suxuren bun ma bayo a suxi n tan nan xon. Alatala xa yafe n ma ito a fe ra.”

¹⁹ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga boje xunbenli.” Naman yi keli Elise fema.

Gexasi a tantanna

Naman to makuya ndedi,

²⁰ Gexasi, sayibana Elise a walikēen yi a fala a yete ma, a naxa, “Arami kaan Naman yi waxi naxan fi fe yi n kannan ma, a mi tinxi sese ra. N bata n kolo habadan Alatala yi, n nan n gima nen a foxo ra, n yi sa sena nde rasuxu a ra.”

²¹ Nayi, Gexasi yi a gi Naman foxo ra. Naman to a to, a gima a foxo ra, a godo a wontoron kui a siga a ralandeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Nanfe ligaxi?”

²² A yi a yabi, a naxa, “Fefe jaxi mi ligaxi. N kannan nan n nafaxi, a n xa fa a fala i xa a nabi ganla foninge firin baxi fadeni nen a konni iki sa keli Eframi geya yireni. N bata i mafan, i xa gbete fixen kilo tonge saxan so n yii e xa, e nun sali dugi firin.”

²³ Naman yi a yabi, a naxa, “Tin i xa gbete fixen kilo tonge sennin tongo e xa.” A yi a karahan, a yi gbete fixen tongo, a sa benbeli firin kui, a sali dugi firin so a yii, e nun a walike firinna naxanye a xalima Gexasi xa.

²⁴ E to geyaan fanna li, Gexasi yi e tongo walikene yii, a e raso banxini, a walikene raxete, ne yi siga.

²⁵ A mon yi siga a kannan fema. Elise yi a fala a xa, a naxa, “I kelixi minen, Gexasi?” A yi a yabi, a naxa, “N tan, i ya walikēen mi sigaxi dede.”

²⁶ Koni Elise yi a fala a xa, a naxa, “I jaxo a ma a n mi na xemen toxi n xaxinli a yi tunganma a wontoron

kui waxatin naxan yi, a fa i ralan-deni? Koni, dugi faɲin nun gbetin naxuxu waxati mi a ra iki, hanma oliwi binle nun manpa binle* e nun xuruse xunxurin nun a xungbene nun konyi xεmεne nun konyi ɲaxanle.

²⁷ Nayi, Naman ma dogonfonna xεtεma nεni ma e nun i ya denbayana habadan." Gexasi kelima Elise fεma waxatin naxan yi, a fatin mafixaxi dogonfonna ra alo balabalan kεsεna.

6

Bunbi mεlenna yi bira igeni

¹ Nabi ganla yi a fala Elise xa, e naxa, "A mato nxu tan nun i tan, en na en malanma denaxan yi menna xurun en ma.

² Xa i tin, nxu xa siga han Yuruden baan de, birin yi xalanbena nde fen menni, nxu yi malanden nafala menni en xa." Elise yi e yabi, a naxa, "E siga."

³ E tan nde yi a fala a xa, a naxa, "Tin i xa fa i ya walikεne fɔxɔ ra." A yi a yabi, a naxa, "N sigama nεn."

⁴ A yi siga e fɔxɔ ra. E to Yuruden baan li, e wudine sege.

⁵ E tan nde yi xalanbe segeɲi, a bunbi mεlenna yi bira igeni. A gbelegebele, a naxa, "N kanna, a xandixin na a ra!"

⁶ Sayiban yi a maxɔdin, a naxa, "A biraxi minen yi?" A yi a yita a ra. Nayi, Elise yi wudi yiina nde sege, a woli na yire kedenni, bunbi mεlenna yi te igen xun ma.

⁷ Elise mɔn yi a fala, a naxa, "A tongo." Na xεmen yi a yiin nasiga, a tongo.

Arami sofane yeεne yi danxu

⁸ Yeɲgeɲi Arami mangan nun Isirayila yamanan tagi, a yi sofa kuntigine malan, e xa e bode to. Na xanbi ra, a yi a ragidi a ganla xa daaxa denaxan yi.

⁹ Koni sayiban yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "I yeεε rakantan dangu feen na menni, amasɔto Arami kaane fama menni."

¹⁰ Isirayila mangan yi muxune rasiga menna kantandeni, sayiban denaxan mataxamaseri a xa.

Na yi raba sanpa ma wuyaxi, Elise yi Isirayila mangan nakolonma, na fan yi a ɲɔxɔ luma.

¹¹ Arami mangan yi yifu na feene fe ra, a a walikεne xili, a fala e xa, a naxa, "E mi a fale n xa, nde walima Isirayila mangan xa en ye?"

¹² A walikε keden yi a fala, a naxa, "Muxu yo, n kanna mangana. Koni, Nabi Elise naxan Isirayila yi, i falan naxanye tima i xi banxini, na nan ne falama Isirayila mangan xa."

¹³ Mangan yi a fala, a naxa, "E siga, a sa denaxan yi, ε sa menna to, n xa a suxu." E yi fa a fala a xa, e naxa, "A Dotan taan nin."

¹⁴ A yi soone nun yeɲge so wontorone rasiga e nun gali gbeena, e sa so kɔε tagini e taan nabilin.

¹⁵ Sayibana walikεen yi keli xɔtɔn, a mini, ganla nde yi taan nabilinxi soone nun wontorone ra. Sayibana walikεen yi a fala a xa, a naxa, "N kanna, en nanse ligama?"

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, "I nama gaxu, amasɔto naxanye en fɔxɔ ra, ne wuya dangu naxanye e fɔxɔ ra."

¹⁷ Elise yi Alatala maxandi, a naxa, "N bata i mafan, n ma walikεen yeεne rabi alogo a xa toon ti." Alatala yi walikεen yeεne rabi, a geyane to rafexi soone nun yeɲge so wontoro tεε kanne ra Elise rabilinni.

¹⁸ Arami kaane yi godo Elise fεma. A yi Alatala maxandi falani ito ra, a naxa, "Sofani itoe yeεne danxu." Alatala yi e yeεne danxu, fata Elise a falan na.

¹⁹ Elise yi a fala sofane xa, a naxa, "Be xa mi kiraan na, taani ito mi a ra, ε bira n fɔxɔ ra, ε xεmen naxan fenma, n xa ε xali na fεma." A yi e xali Samari taani.

²⁰ E to so Samari taani, Elise yi a fala, a naxa, "Alatala muxuni itoe yeεne rabi, e xa toon ti." Alatala yi e yeεne rabi, e a to, e Samari taan tagini.

* 5:26: Wudi binla nde na yi, mεn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitanma alo manpana e gbee kiini.

21 Isirayila mangan to e to, a fala Elise xa, a naxa, “N fafe, n xa e faxa?”

22 Elise yi a yabi, a naxa, “I mi e faxama. I darixi na muxune faxe nen ba, naxanye suxi yengeni? Burun nun igen so e yii, e xa e dege, e min, na xanbi ra, i e lu e siga e kanna fema.”

23 Isirayila mangan yi donse gbeen so e yii, e e dege, e e min, e siga e kanna fema. Arami ganle mi fa Isirayila baxan yenge na waxatini.

Fitina kamena Samari taani

24 Na dangu xanbini, Arami manga Ben-Hadada yi a ganla birin malan, e sa Samari taan nabilin yengeni.

25 Na marabilinna fe ra, fitina kame gbeen yi so Samari yi, e yi na raxodxo ayi han sofali xun kedenna yi sarama gbeti gbanan tonge solomasexe, e nun ganba gbiin kilo tagi yi sarama gbeti gbanan suulun nan na.

26 Isirayila Mangan yi danguma yinna fari, naxanla nde yi gbelegbele a ra, a naxa, “Mangana, n kanna, nxu rakisi!”

27 A yi a yabi, a naxa, “Xa Alatala mi i rakisi, n tan i rakise nanse ra? Murutu daxe mi fa na, minse daxe mi na.”

28 Mangan mon yi a maxodin, a naxa, “I waxi nanse xon?” A yi a yabi, a naxa, “Naxanla nde nan a falaxi n xa, a naxa, ‘I ya diin ba. En na a don to, tila en yi n fan ma diin don.’”

29 Nxu bata n ma diin jin, nxu yi a don. Na xaton bode, n yi a fala a xa, n naxa, ‘I ya diin ba, en na a don.’ Koni a bata a diin luxun.”

30 Mangan to naxanla falane me, a a dugine yibo, a dangumatona yinna fari, yamaan yi a to a kasa benbenla ragodoxi a ma sununi a doamaan bun.

31 Mangan yi a fala, a naxa, “Ala xa n taro a naxun birin yi xa Safati a dii xemena Elise xunna lu a de to.”

Elise yi kame naxanna fe fala

32 Anu Elise yi doxi a banxini, fonne yi doxi a fema. Mangan yi muxuna nde rasiga a fema. Koni benun xeraan xa so, Elise yi a fala fonne xa, a naxa, “E mato, faxa tiini ito muxun nafama n xunna segedeni n de! E tuli mati.

Xeraan na fa, e deen balan, e a radinjne ayi deen na. Yanla, en mi a kanna san xuiin mema a xanbi ra ba?”

33 Elise mon yi fala tiini singen, xeraan yeteen yi ti deen na, a yi mangan fala xuiin ti, a naxa, “Taroni ito birin kelixi Alatala nan ma, n mon fa noe n yigi tiye nanse gbeti mon na Ala yii?”

7

1 Elise yi a yabi, a naxa, “E tuli mati! E Alatala falan name! Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Waxatini ito yi tila, murutu fujin kilo fu nun firinna sotoma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo maxonen nun naaninna, gbeti gbanan keden Samari taan so deen na.’”

2 Sofa kuntigin naxan nun mangan na a ra waxatin birin, na yi sayiban yabi, a naxa, “Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamale ba?” Elise yi a fala a xa, a naxa, “I a toma nen i yene ra, koni i mi na donseen donma.”

Arami kaane yi keli e daaxadeni

3 Na waxatini, dogonfonto naanin yi doxi taan so deen dexon, naxanye a fala e bode xa, e naxa, “En luma be nanfera han en faxa?”

4 Xa en na a fala a en xa so taani ito kui, en faxama nen bayo fitina kame na yi. Xa en lu be fan yi, na fan en faxama nen. En siga, en sa en yete dentege Arami kaane ganla daaxadeni, xa e en lu en nii ra, en kisi, xa e en faxa, en faxa.”

5 Nayi, jinbanna ra e yi siga Arami kaane ganla daaxadeni. E to ganla daaxaden li, muxu yo mi yi na.

6 Arami kaane ganla daaxadeni, Marigin bata yi wontorone nun soone gali gbeen xuiin namini menni, Arami kaane bata yi a fala e bode xa, e naxa, “Isirayila mangan bata Xiti kaane mangan nun Misiran kaane mangan sare fi en xili ma, alogo e xa e ganle rafa en yengedeni.”

7 Ninbanna ra, e yi keli, e yi e gi, e yi bubune nun e soone nun e sofanle rabejin, e ganla daaxaden yi lu alo a

yi kii naxan yi, e yi e gi alogo e xa e niine rakantan.

⁸ Dogonfontone bata yi so ganla daaxaden danna ra, e so bubuna nde kui, e e dεge, e e min, e gbetin nun xεmaan nun dugine tongo, e sa e luxun. E mɔn yi fa so bubu gbεte kui, e seene tongo, e sa a luxun.

Samari taan yi xεrɔya

⁹ E mɔn yi a fala e bode xa, e naxa, “En mi a ligaxi alo a daxa kii naxan yi. Xibaru fajin lɔxɔn nan to, xa en dundu, en ti han xɔtɔnna kεnenna, tɔrɔna en lima nεn. En siga iki en sa manga banxin nakolon.”

¹⁰ E siga, e taan dεen kantan tiine xili, e a fala e xa, e naxa, “Nxu bata so Arami ganla daaxadeni, muxu yo mi na, muxu xui yo mi mεma na yi, soo xidixine nun sofali xidixine nan na, e nun bubu rabεjinxine alo e kanne e luxi kii naxan yi.”

¹¹ Dεε kantanne yi muxune xili, e yi e xε manga banxin kui.

¹² Mangan yi keli kɔεεn na, a yi a fala a walikεne xa, a naxa, “Arami kaane naxan liga fe yi en na, n waxi na yεba feni ε xa. Bayo e a kolon a kamεna en ma, e bata keli ganla daaxadeni e sa e luxun burunna ra, e mirixi a ma, e naxa, ‘E na mini taani, en na e jεjεne suxu, en so taani!’ ”

¹³ Mangana sofa kuntigi keden yi a yabi, a naxa, “Soon naxanye luxi taani en suulun tongo ne ye, en muxune rasiga ne fari Arami kaane daaxan matodeni. Yanyina nde e faxama nεn, koni e mɔn na lu be e tan nun Isirayila yamaan birin faxama nεn.”

¹⁴ E yi yεngε so wontoron firin nun soone tongo, mangan yi xεrane rasiga Arami ganla xɔn fendeni, a naxa, “E siga, ε a mato.”

¹⁵ E yi siga Arami kaane fɔxɔ ra han Yurudεn baani, kiraan birin yi rafexi dugine nun seene ra Arami kaane naxanye wolε ayi e xɔdɔxɔn kui. Xεrane yi xεte, e yi a fala mangan xa.

¹⁶ Yamaan yi mini, e seene birin tongo Arami kaane ganla daaxadeni. Na waxatini, yamaan yi murutu fujin kilo fu nun firin sɔtɔma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo mɔxɔjεn nun naanin gbeti gbanan kedenna ra fata Alatalaa falan na.

¹⁷ Sofa kuntigin naxan nun mangan yi a ra waxatin birin, mangan bata yi dεen kantan feen taxu na ra, koni yamaan yi na kuntigin yibodon dεen na, a faxa, alo sayibana a fala kii naxan yi mangan to siga a fεma.*

¹⁸ Sayiban bata yi a fala mangan xa, a naxa, “Waxatini ito yi tila, murutu fujin kilo fu nun firinna sɔtɔma nεn gbeti gbanan kedenna ra, e nun fundenna kilo mɔxɔjεn nun naanin, gbeti gbanan kedenna ra Samari dεen na.”

¹⁹ Anu, kuntigin sayiban yabi nεn, a naxa, “Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamalε ba?” Elise fan yi a yabi, a naxa, “I a toma nεn i yeεne ra, koni i mi na donseen donma.”

²⁰ Na feen nan a li, yamaan yi a yibodon dεen na, a faxa.

8

Sunami kaana taruxun najanna

¹ Elise jaxanla naxan ma dii nii bira ayi, Elise yi a fala na xa, a naxa, “Keli, i siga, i tan nun i ya denbayana, denaxan na i kεnεn, i sa dɔxɔ mεnni, amasɔtɔ Alatala fitina kamen nafama nεn yamanani jεε solofere.”

² Jaxanli ito yi keli, a sayiban fala xuiin suxu. A yi siga, e nun a denbayana, a sa dɔxɔ Filisiti kaane yamanani jεε solofere.

³ Jεε solofere danguxina, jaxanla yi fa keli Filisitine yamanani, a sa a banxin nun a xεene maxandi mangan na.

⁴ Mangan nun sayibana walikεen Gexasi yi fala tiini, mangan yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, Elise fe gbeen naxanye birin liga, ne ye ba na xa.”

* **7:17:** Na feen sεbεxi Mangane firinden 7.2 kui.

⁵ A yi ne yɛbama mangan xa waxatin naxan yi, Elise muxun nii bira ayi kii naxan yi, a ɲaxanla naxan ma dii rakeli, na yi fa mangan mafandeni a banxin nun a xɛɛna fe ra. Gexasi yi a fala, a naxa, “Mangana, n kanna, a tan ɲaxanla nan ito ra, e nun a diina, Elise naxan nakeli.”

⁶ Mangan yi ɲaxanla maxɔdin na feen na, ɲaxanla yi a yɛba a xa. Na xanbi ra, mangan yi a walikɛ gbeena nde yamari, a naxa, “N waxi nɛn sese ɲaxanli ito gbeen na, a birin xa raxɛtɛ a ma, e nun a xɛɛn munanfanna birin, fɔlɔ a keli lɔxɔn ma be han to.”

Elise nun Xasaye

⁷ Elise yi siga Damasi taani. Arami manga Ben-Hadada yi furaxi, e yi a fala a xa, e naxa, “Sayiban bata fa be.”

⁸ Mangan yi a fala Xasaye xa, a naxa, “Kisena nde tongo i siga sayiban fɛma, Alatala maxɔdin a tan yi, i yi a maxɔdin xa n yiyalanɲɛ n ma fureni ito ma.”

⁹ Xasaye yi siga Elise fɛma, a kisena nde xali a yii. Se faɲin naxan birin yi a yii Damasi taani, a yi na ndee sa ɲɔgɔmɛ tonge naanin xun ma. A to so, a yi a yita Elise ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin Ben-Hadada, Arami mangan nan n nafaxi a faladeni i xa, a naxa, ‘N yiyalanma nɛn fureni ito ma ba?’ ”

¹⁰ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I yiyalanma nɛn.’ Koni, Alatala bata a fala n xa a faxama nɛn.”

¹¹ Sayiban yi a yɛɛn kankan Xasaye ra. Na xanbi ra, sayiban yi wuga.

¹² Xasaye yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfera, n kanna, i wugama?” Elise yi a yabi, a naxa, “Bayo n na a kolon i fe ɲaxin ligama nɛn Isirayila kaane ra, i tɛɛn soma nɛn taa sɛnbɛmane ra, i banxulanne faxama nɛn silanfanna ra, i yi e dii futene yibutuxun, i yi e ɲaxalan fudi kanne kuine rabɔ ayi.”

¹³ Xasaye yi a fala, a naxa, “Koni sɛnbɛtaren nan n tan i ya walikɛɛn na alo barena, n nɔɛ na feene ra di?” Elise yi a fala a xa, a naxa, “Alatala

bata a fala n xa a i findima nɛn mangan na Arami yamanani.”

¹⁴ Xasaye yi keli Elise fɛma, a fa a kanna fɛma. Ben-Hadada yi a maxɔdin, a naxa, “Elise nanse falaxi i xa?” Xasaye yi a yabi, a naxa, “A n yabixi nɛn a i yiyalanma nɛn.”

¹⁵ Na xɔtɔn bode, Xasaye yi bitinganna tongo, a yi a sin igeni, a so mangan yɛtagin xun na alogo a xa a niiraxinli gbɛtɛn a ma, mangan yi faxa. Xasaye yi ti mangan ɲɔxɔni.

Yehorami, Yuda mangana Taruxune Firinden 21.5-20

¹⁶ Isirayila manga Yorami, Axabi a dii xɛmɛna mangayaan ɲɛɛ suulundeni, Yuda manga Yosafati a dii xɛmɛn Yehorami yi findi mangan na Yuda xun na,

¹⁷ a barin ɲɛɛ tonge saxan e nun firin ti waxatin naxan yi. A yi ɲɛɛ solomasɛxɛ ti mangayani Yerusalɛn yi.

¹⁸ A wali kiin yi ɲaxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasɔtɔ a bata yi Axabi a dii tɛmɛna nde dɔxɔ. Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, a na liga nɛn.

¹⁹ Koni Alatala mi wa Yuda yamanan kala feni Dawuda fe ra, a walikɛna, amasɔtɔ a layirin tongo nɛn Dawuda xa, a ɲɔxɔn mi ɲanɲɛ mangayani habadan, a tan nun a diine.

²⁰ Yehorami waxatini, Edɔn kaane yi murutɛ Yuda xili ma, e yi mangana nde dɔxɔ e yɛtɛ xa.

²¹ Yehorami yi siga Sayiri yi, e nun a yɛngɛ so wontorone birin. Kɛɛ tagini, mangan nun a wontoro kuntigine yi Edɔn kaane yɛngɛ naxanye bata yi e rabilin, e yi e nɔ. Koni, Yuda sofane yi e gi, e siga e konni.

²² Edɔn kaane yi lu murutɛxi Yuda nɔ sɔtɔn xili ma han to. Libina kaane fan murutɛ nɛn na waxatini.

²³ Yehorami kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin ligaxi, ne sɛbɛxi Yuda mangane taruxu kɛdine kui.

²⁴ Yehorami to faxa, e yi a maluxun a benbane fɛma Dawudaa Taani. A diina Axasiya yi ti a ɲɔxɔni.

*Axasiya, Yuda mangana
Taruxune Firinden 22.1-6*

²⁵ Isirayila manga Yorami, Axabi a dii xεmεna mangayaan ηεε suulundeni, Yehorami a dii xεmεna Axasiya yi findi mangan na Yuda xun na.

²⁶ Axasiya barin bata yi ηεε mαxαηε ti a findi mangan na waxatin naxan yi. A yi ηεε keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga xili Atali, Isirayila manga Omiri a mamandenna.

²⁷ A sigati kiin yi lu alo Axabi a denbayana, a yi fe ηaxin liga Alatala yεε ra yi alo Axabi a denbayana amasαtα e nun Axabi a denbayaan bata yi bira e bode yi lan futun ma.

²⁸ Axasiya yi siga Axabi a diin Yorami fαxα ra yεngεni Xasayeles Arami mangan xili ma Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxαλα.

²⁹ Manga Yorami yi xεtε a fure dεεne dandandeni Yεsεreli taani Arami kaane naxanye sa a ma Ramoti yi, a to yi Arami manga Xasayeles yεngεma. Yuda manga Yehorami a dii xεmεna Axasiya yi godo Yεsεreli yi Axabi a dii xεmεn Yorami matodeni, amasαtα a yi furaxi.

9

Yehu, Isirayila Mangana

¹ Nabi Elise yi nabi keden xili nabi ganla ye, a yi a fala a xa, a naxa, "I tagi xidi, i turen tongo. I siga Ramoti taani Galadi yi.

² I na so mεnni, i Yehu toma nεn, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna. I sa a tongo a lanfane tagi, i yi a xali a danna konko madunduxina nde kui.

³ I turen tongo, i yi a sa a xunni, i yi a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i sugandi Isirayila mangan na.' Na xanbi ra, i banxin dεεn nabi, i gi, i nama ti!"

⁴ Nabi foningen yi siga Ramoti taani Galadi yi.

⁵ A to so, gali kuntigine yi dαxi. A yi a fala, a naxa, "Kuntigina, falana n xαn ma i xa." Yehu yi a fala a xa, a

naxa, "I waxi fala ti feni nde xa nxu ye?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "I tan, kuntigina."

⁶ Yehu yi keli a so banxini, foningen yi turen sa a xunni, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N bata i sugandi Isirayila mangan na, Alatalaa yamana.

⁷ I Axabi a denbayaan faxama nεn, i kanna. N na n ma walikεne, n ma nabine wunla ηαxαma nεn Yesabele ra, e nun Alatalaa walikεne birin wunla.

⁸ Axabi a denbayaan birin faxama nεn. Axabi gbeen naxan na, n na a birin naxαrima nεn, konyin nun xαrαna Isirayila yi.

⁹ N na Axabi a denbayaan luma nεn alo Yerobowan ma denbayana, Nebati a diina, e nun Basaa denbayana, Axiyaa diina.

¹⁰ Barene Yesabele donma nεn Yεsεreli a bαxαni, muxu yo mi taranma na naxan a maluxunma.' " Na xanbi ra, foningen yi banxin dεεn nabi, a gi.

¹¹ Yehu to mini siga a kanna walikεne fεma, e yi a maxαdin, e naxa, "Nanse ligaxi? Nanfera daxuni ito faxi i fεma?" Yehu yi e yabi, a naxa, "E muxu sifani itoe kolon e nun a nεε naxan fale."

¹² Koni e yi kankanηε a ma, e naxa, "I wule! Nxu yabi." A yi a fala e xa, a naxa, "A falan tixi n xa iki nun ikimaan nan na, a naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i sugandi Isirayila mangan na.' "

¹³ E birin yi e domane ba e ma mafurεn, e yi e sa Yehu sanna bun ma tedene ma, e xαtaan fe, e sαnxα, e naxa, "Yehu nan mangan na!"

Yehu yi Manga Yorami faxa

¹⁴ Nayi, Yehu, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna, na yi yanfani tαn Yorami xili ma. Na lixi nεn Yorami nun Isirayila kaane birin yi Ramoti Galadi makantanma Xasayeles yεε ra, Arami mangana.

¹⁵ Manga Yorami bata yi xεtε a furene dandandeni Yεsεreli taani, Arami kaane a maxαlαn naxanye ti, a to yi Xasayeles yεngεma, Arami

mangana. Yehu yi a fala, a naxa, “Xa ε waxonna na a ra, ε nama tin muxu yo yi mini taani siga xibarun nalideni Yesereleli yi.”

16 Yehu yi te a wontoron kui, a yi siga Yesereleli yi, amasoto Yorami yi saxi menni e nun Yuda manga Axasiya bata yi godo a matodeni.

17 Kantan muxun naxan yi tixi Yesereleli yinna xuntagi, na yi Yehu a ganla to fe. A yi a fala, a naxa, “N ganla nde toon fe.” Yorami yi a yamari, a naxa, “Soo ragina nde tongo i yi a rasiga e yee ra e maxodindeni xa bɔnesaan na a ra.”

18 Soo rahiin yi siga Yehu yee ra, a fala Yehu xa, a naxa, “Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘Bɔnesaan na a ra ba?’ ” Yehu yi a yabi, a naxa, “Nanse bɔnesaan na i tan xa? Bira n foxo ra.” Kantan muxun yi a yeba Yorami xa, a naxa, “Xeraan bata siga e fema koni a mi fama.”

19 Yorami man yi soo rahi gbetɛ rasiga, na yi fa e fema, a yi a fala Yehu xa, a naxa, “Mangani ito nan falaxi, a naxa, ‘Bɔnesaan na a ra ba?’ ” Yehu yi a yabi, a naxa, “Nanse bɔnesaan na i tan xa? Bira n foxo ra.”

20 Kantan muxun yi a yeba Yorami xa, a naxa, “Xeraan bata siga e fema koni a fan mi fama. Muxuni ito wontoro rahi kiin ligaxi alo Yehu, Nimisi mamandenna, amasoto a ragima nen alo fatona.”

21 Nayi, Yorami yi a yamari a e xa a wontoroni ton. A to a yiton, Isirayila manga Yorami e nun Yuda manga Axasiya, e birin yi siga e wontorone kui Yehu ralandeni. E yi na ralan Naboti Yesereleli kaana a xeen ma.

22 Yorami to Yehu to, a yi a fala a xa, a naxa, “Bɔnesaan na a ra ba?” Yehu yi a yabi, a naxa, “Bɔnesana! I a kolon i nga Yesabele man ala gbetene batuma e nun a kɛerayaan nabama!”

23 Yorami yi soon firifiri, a gi, a fala Axasiya xa, a naxa, “Yanfana, Axasiya!”

24 Koni Yehu yi a xanla tongo a Yorami bun a tungun longonna ra a fari. Xali ma kunla yi sa mini a

sondonni, Yorami yi bira a wontoron kui, a faha.

25 Yehu yi a fala a sofa kuntigin Bidikari xa, a naxa, “A tongo, i sa a woli Naboti Yesereleli kaana xeen ma, i joxo na xon ma i tan nun n tan yi soon fari loxon naxan yi a fafe Axabi foxo ra, Alatala yi gbaloni ito fala a ma:

26 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N Naboti nun a diine wunla toxi nen xoro, n na i ligama na kii nin xeeni ito yi. Alatalaa falan nan na ra!’ Nayi, a tongo i yi a woli ayi xeen ma, fata Alatalaa falan na.”

Yehu yi Axasiya faha

Taruxune Firinden 22.7-9

27 Yuda manga Axasiya to na to, a yi a gi Beti-Gan kiraan xon. Yehu yi a sagatan, a fa a fala a xemene xa a e fan xa Axasiya faha. E yi a soxon a wontoron kui, a yi tema Guri geyaan kiraan xon waxatin naxan yi Yibeleyami taan dexon. Axasiya yi a gi han Megido taani, a sa faha na.

28 A walikene yi a xali wontoron kui Yerusalen yi, e a maluxun a bilingganna kui a benbane fema Dawudaa Taani.

29 Axasiya bata yi findi mangan na Yuda yi, Axabi a diin Yorami a mangayaan jee fu nun kedendeni.

Yesabele faha fena

30 Yehu yi so Yesereleli taani. Yesabele to na me, a kalen sa a yeen na, a xunsexeni ton, a ti foye soden na.

31 Yehu to yi danguma taan so deen na, Yesabele yi a fala a xa, a naxa, “I bata fa bɔne xunbenla ra ba, i tan naxan luxi alo Simiri naxan a kanna faha?”

32 Yehu yi a yee rafindi sangansoon foye soden ma, a yi a fala, a naxa, “Nde n tan xon? Nde?” Walike firin hanma saxan manga banxini, ne yi e yee ragodo a ma keli sangansoon koe ra.

33 Yehu yi a fala ne xa, a naxa, “E a woli boxoni!” E yi Yesabele woli boxoni, a wunla yi banxin nun soone kasi, Yehu yi a yibutuxun a yenge so wontoron na.

³⁴ Yehu yi so, a a dege, a a min, a yi a fala, a naxa, “Mangana dii temen nan yi naxalan dangatoni ito ra, ε a maluxun betε.”

³⁵ E siga a maluxundeni, koni e a xun xonna nun a sanne nun a yii kuine nan tun to.

³⁶ E xεtε a faladeni Yehu xa. Nayi, Yehu yi a fala, a naxa, “Alatala na nan fala fata Eli ra, a walikεna, Tisibi kaana, fa fala barene Yesabele suben donma nen Yeserele a xεen ma,*

³⁷ Yesabele binbin luma nen xεen ma alo kuruna, nayi muxu yo mi nεε a fale, fa fala ‘Yesabele na a ra.’ ”

10

Axabi a denbayaan halagi fena

¹ Axabi a diin muxu tonge solofere nan yi Samari taani. Yehu yi bataxine seβε a e rasiga taan sofa kuntigine ma e nun fonne Yeserele taani Samari yi, e nun muxun naxanye Axabi diine maxuruma. A yi a sebexi,

² “Iki, ε na kedini ito masotε, bayo ε kanna diine ε fema e nun yengε so wontorone nun soone ε fema e nun taa rakantanxina nde nun yengε so seene ε yii,

³ nayi, ε ε kanna diina nde sugandi mangan na ε kanna diine ye naxan fisa e birin xa e nun naxan lan a xa findi mangan na, ε na ti mangayani. Na xanbi ra, ε n yengε, ε yi ε kanna denbayaan xun mayengε.”

⁴ Koni, e yi gaxu han, e a fala e bode tagi, e naxa, “Xa manga firin mi a nε, en tan a nεon di?”

⁵ Manga banxin kuntigin nun taan kuntigin nun fonne nun muxun naxanye Axabi a diine maxuruma, ne yi xεraan nasiga a faladeni Yehu xa, e naxa, “I ya walikεne nan nxu ra, i na naxan yo fala nxu xa, nxu na nan ligama. Nxu mi muxu yo tima mangan na. Naxan nafaan i ma, na liga.”

⁶ Yehu mεn yi bataxin firinden seβε e ma, a yi sebexi naxan kui, a naxa, “Xa ε n tan nan xa, xa ε xuruxi n ma, ε kanna diine xunne sege e de, ε fa n

fema Yeserele taani tila xotanni waxati kedenni ito yi.” Anu mangana diine muxu tonge solofere yi taan muxu gbeene konne nin, naxanye yi e maxuruma.

⁷ Bataxin to so, e yi mangana dii tonge soloferene suxu, e yi e kεε raxaba, e yi e xunne sa benbenla kui, e yi e xali Yehu yeε ra Yeserele yi.

⁸ Xεraan yi fa Yehu rakolon, a yi a fala a xa, a naxa, “E bata fa mangana diine xunne ra.” Yehu yi a yamarin fi, a naxa, “E e sa kuru firinna ra taan so deen na han xotanni.”

⁹ Xotanni, Yehu yi mini, a yi a yita yamaan birin na, a yi a fala e xa, a naxa, “E tan nan tinxin. N tan bata yanfan so n kanna ma, n yi a faxa. Anu, nde itoe birin faxaxi?

¹⁰ Nayi, ε bata a kolon, fa fala Alatala falan naxan yo tixi Axabi a denbayaan xili ma, na sese mi luma a rabataren na. Alatala bata ne rakamali a falan naxanye ti fata a walikεna Eli ra.”

¹¹ Naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Yeserele yi, Yehu yi ne faxa, a kuntigine nun a xoyine nun a kide kiine, a mi keden peen lu.

Yehu yi Axasiyaa denbayaan xεmene faxa

¹² Na xanbi ra, Yehu yi keli a siga Samari taani. A to fa Beti-Ekedi yeεεε rabane malandena,

¹³ Yehu yi Yuda manga Axasiya kon kaane li na. A yi e maxodin, a naxa, “Nde ε tan na?” E yi a yabi, e naxa, “Axasiya kon kaane nan nxu ra, nxu sigan mangana denbayaan xontonden, e nun mangana ngaa denbayana.”

¹⁴ Yehu yi a fala a sofane xa, a naxa, “E e neεene suxu.” E yi muxu tonge naanin neεene suxu, e yi e kεε raxaba, e yi e woli Beti-Ekedi xojinna ra, Yehu mi muxu yo lu a nii ra.

Yehu nun Yehonadabu

¹⁵ Yehu to keli mεnni, a yi naralan Yehonadabu ra, Rekabu a diina, naxan fa a ralandeni. A yi a xontεn, a a fala a xa, a naxa, “I bεnen sarijan n

* 9:36: Na feen mεn sebexi Mangane Singen 21.23 kui.

ma fe yi ba, alo n gbeen sarijan i ya fe yi kii naxan yi?" Yehonadabu yi a yabi, a naxa, "A na kii nin." Yehu yi a fala a xa, a naxa, "Xa a na kii nin, i yiin so n yii." Yehu yi a rate a fema a wontoron kui,

¹⁶ a yi a fala a xa, a naxa, "Fa n fema, n ma xanuntenyaan naxan Alatala xa, i na toma nen." A yi a xali a yenge so wontoron kui.

¹⁷ Yehu to so Samari taani, naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Samari yi, a yi ne faxesa, a yi e jan fefe fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa.

Baali kii muxune faxesa fena

¹⁸ Na xanbi ra, Yehu yi yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, "Axabi walixi nen Baali xa ndedi, Yehu walima nen a xa han!

¹⁹ Iki, ε Baali kii muxune birin xili n fema, a walikene nun a saraxaraline birin, keden nama lu, amasoto n waxi saraxa gbeen ba feni Baali ma. Naxan yo na lu a fataren na, na mi kisima." Yehu yi wulen nan falama alogo a xa Baali a walikene faxesa.

²⁰ A yi a fala, a naxa, "E sanla nde yiton Baali xa." E a yiton.

²¹ Yehu yi xerane rasiga Isirayila birin yi, Baali a walikene birin yi fa, keden mi lu naxan mi fa, e so Baali a banxini, Baali a banxin yi rafe keli foxo kedenni han foxo kedenni.

²² Naxan yi dugi ramaraden kantanma, Yehu yi a fala na xa, a naxa, "Dugine ramini Baali a walikene birin xa." Na yi dugine ramini e xa.

²³ Nayi, Yehu yi fa Baali a banxini e nun Rekabu a diin Yehonadabu. Yehu yi a fala Baali a walikene xa, a naxa, "E yee rakopin ε rabilinni, ε a mato, alogo Alatalaa walikene se nama lu be, koni Baali a walikene nan tun xa lu be."

²⁴ E yi so saraxane nun saraxa gan daxine fideni Baali ma.

Yehu bata yi muxu tonge solo-masexe ti tandeni, a yi a falaxi naxanye xa, a naxa, "N muxun naxanye soma ε yii naxan na a gbeen lu a siga, ε tan nan faxama a noxonni."

²⁵ E to yelin saraxa gan daxine fideni, Yehu yi a fala sofane nun e kuntigine xa, a naxa, "E so, ε e faxesa, keden nama mini." E yi e faxesa silanfanna ra. Sofane nun e kuntigine yi e woli ayi menni, e siga han taani Baali a banxini.

²⁶ E yi gemε ki daxine ramini Baali a banxin kui, e yi e gan.

²⁷ E yi Baali gemε ki daxin kala, e mon yi Baali a banxin fan nabira, e yi suturadene rafala, naxanye na han to.

²⁸ Yehu Baali kiina fe raxori Isirayila yi na kii nin.

²⁹ Koni a mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine foxo ra, naxan Isirayila yamaan nadin jinge dii xema daxine batu feen ma Beteli nun Dan yi.

³⁰ Alatala yi a fala Yehu xa, a naxa, "Naxan fan n yee ra yi, i bata na liga. Naxan birin yi n sagoon na, i na liga Axabi a denbayaan na. Nanara, i ya diine luma nen mangayani Isirayila yi han i yixete naanindena."

³¹ Koni, Yehu mi sigan ti a xaxinla birin yi mumε Alatalaa sariyan xon, Isirayilaa Ala. Yerobowan Isirayila radin yulubin naxanye ma, a mi xete ne foxo ra mumε.

³² Na waxatini, Alatala yi nde ba folo Isirayilaa boxon na, Xasayele Arami kaane mangan yi e no Isirayila danna birin na.

³³ Keli Yuruden baani han sogeteden binni, a yi Galadi yamanan birin no, Gadi kaane nun Ruben kaane, e nun Manase kaane, keli Aroyeri taani Arinon xuden dexon han Basan.

³⁴ Yehu kewali donxene, a naxanye birin liga, a wexilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

³⁵ Yehu to faxesa, e yi a maluxun Samari taani. A dii xemen Yehowaxasi yi ti a noxonni.

³⁶ Yehu jee moxonen nun solo-masexe nan ti mangayani Samari taani Isirayila xun na.

11

*Atali, Yuda manga naxanla fe
Taruxune Firinden 22.10-12*

¹ Atali, Manga Axasiya nga to a to, a diin bata faxes, a keli a yi yamarin fi a mangan bɔnsɔnna birin xa faxes.

² Koni e to yi e faxes feni, Yehoseba, Manga Yehorami a dii tɛmɛna, Axasiya xunyɛn yi Axasiyaa dii xɛmɛn Yowasa tongo, a yi a ba mangana diine yɛ, benun e xa e faxes. A yi a luxun konkona nde kui sadene yi dɛnaxan yi e nun naxanla naxan diin masuxuma. A sa luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxes.

³ A yi lu luxunxi Yehoseba fɛma nɛɛ sennin Alatala Batu Banxini. Atali nan yi mangayani na yamanani.

*Yowasa, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 23.1-21*

⁴ Nɛɛ solofere dangu xanbini, Yehoyada yi xɛrane rasiga Kereti sofa kuntigine nun mangan makantan sofane xilideni, a yi fa e ra a fɛma Alatalaa banxini. A yi layirin xidi e tagi, a yi e rakɔɔ Alatalaa banxini, a yi mangana diin yita e ra.

⁵ Na xanbi ra, a yi yamarini itoe so e yii, a naxa, “Ɛ ito nan ligama. Naxanye lanma e xa wali Matabu Lɔxɔni ɛ yɛ, ndee sigama mangana banxin nan kantande yi,

⁶ ndee Suri dɛɛn na, ndee dɛɛn naxan kantan tiine xanbi ra. Ɛ birin luma ɛ masarɛ ikiini banxin kantandeni.

⁷ Ɛ gali bode firinna, naxanye mi walima Matabu Lɔxɔni, ne kantanna tima Alatala Batu Banxini mangan yireni.

⁸ Ɛ mangan nabilinma nɛn yiren birin yi, yɛngɛ so seene ɛ birin yii, naxan yo na a maso ɛ safan na, ɛ na faxama nɛn. Ɛ luma nɛn mangan yireni, a nɛma sigɛ yire yo yi.”

⁹ Saraxaraliin Yehoyadaa yamarin naxanye birin fi sofa kuntigine ma, e ne liga. E birin yi e sofane tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Lɔxɔni e nun naxanye yi a fɔlɔma Matabu Lɔxɔni, e siga saraxarali Yehoyada fɛma.

¹⁰ Saraxaraliin yi tanbane nun yɛ masansan wure lefane so sofa kuntigine yii naxanye yi kelixi

Manga Dawuda yii Alatala Batu Banxini.

¹¹ Sofane yi mangan nabilin yɛngɛ so seene e birin yii, e ti fɔlɔ banxin yi ifari fɔxɔni han a kɔmɛn fɔxɔni saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yɛtagi.

¹² Saraxaraliin Yehoyada yi mangana diin maso, a yi mangaya taxam-aseri kɔmɔtin nun sereya kɛdin so a yii. E yi a sugandi, e a findi mangan na, e yi e yiine bɔnbɔ, e naxa, “Ala xa sii xunkuyen fi mangan ma!”

¹³ Atali yi sofane nun yamaan xuiin mɛ, a yi fa yamaan fɛma Alatalaa banxini.

¹⁴ A yi mangan to tixi sɛnbɛtɛnna dɛxɔn so dɛɛn na, fata namunna ra. Sofa kuntigine nun xɔta fene yi tixi mangan fɛma, yamaan birin yi sɛwaxi, e yi xɔtaan fɛma. Koni, Atali yi a domani bɔ a ma, a gbelegbele, a naxa, “Yanfana! Yanfana!”

¹⁵ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kuntigine ma naxanye yi sofa ganla xunna ra, a naxa, “Ɛ a ramini yamaan fari ma, naxan na bira a fɔxɔ ra, ɛ na faxes silanfanna ra.” Amasɔtɔ saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, “Ɛ nama a faxes Alatala Batu Banxini.”

¹⁶ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni soone soon kiraan naxan xɔn, e sa a faxes mɛnni.

*Yehoyadaa kiine yi masara
Taruxune Firinden 23.16-21*

¹⁷ Yehoyada yi layirin xidi Alatala nun mangan nun yamaan tagi, alogo na yamaan xa findi Alatalaa yamaan na, a mɔn yi lanna raso mangan nun yamaan tagi.

¹⁸ Yamanan yamaan birin yi so Baali batu banxini, e a kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Matan faxes saraxa ganden yɛtagi, Baali kii muxuna. Saraxarali Yehoyada yi kantan tiine dɔxɔ Alatala Batu Banxini.

¹⁹ A yi Kereti sofa kuntigin e nun sofane tongo, e nun yamanan yamaan birin, e yi mangan nagodo Alatala Batu Banxini, e so manga banxini kantan tiine so dɛɛn kiraan

xən ma. Nayi, Yowasa yi dɔxɔ mangane gbɛdeni.

²⁰ Yamanan yamaan birin yi sɛwani. Taan yi xunbeli Atali faxa xanbini silanfanna ra manga banxini.

12

Yowasa, Yuda Mangana Taruxune Firinden 24.1-14

¹ Yowasa findi mangan na a jɛɛ solofereden nan ma.

² Yehu a mangayaan jɛɛ soloferedeni, Yowasa yi findi mangan na, a yi jɛɛ tonge naanin ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Sibiya, Bɛriseba kaana.

³ Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, Yowasa yi na liga saraxaraliin Yehoyada siimayaan waxatin birin yi, amasɔtɔ a bata yi a xuru a faɲin na.

⁴ Koni, a mi taan kidene kala mumɛ, yamaan mɔn yi saraxane bama, e wusulanne gan mɛnne yi.

⁵ Yowasa yi a fala saraxaraline xa, a naxa, “Gbetin naxan fama Alatala Batu Banxini, ɛ lan ɛ yi na malan, gbetin naxan findixi dɛ ti gbetin na, hanma naxan jɛnigexi a fi.

⁶ Saraxaraline xa e seene rasuxu, ɛ yi e findi Ala Batu Banxini tɔn seen na, dɛnaxan yo nɛma kalaxi.”

⁷ Anu, Manga Yowasaa mangayaan jɛɛ mɔxɔjɛn nun saxandena a liyɛ, banxin dɛnaxan yi lanma a xa yitɔn, saraxaraline munma yi na yitɔn singe.

⁸ Manga Yowasa yi saraxaraliin Yehoyada xili e nun saraxaraliin bonne, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera banxin dɛnaxan lan a xa yitɔn ɛ mi mɛnni tɔnxi? Sɔnɔn, ɛ mi fa gbeti rasuxuma ɛ gbeti malanne yii, koni ɛ fama a ra nɛn a findi Ala Batu Banxini tɔn seen na.”

⁹ Saraxaraline yi lan a ma a e nama gbeti rasuxu yamaan na, e nun e nama findi banxini tɔn muxune ra.

¹⁰ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi kankira keden tongo, a yi a dɛraganla sɔxɔn, a dɔxɔ saraxa ganden fɛma Ala Batu Banxin so dɛɛn yiifari fɔxɔni. Saraxaraliin naxanye yi dɛɛn

kantanma, muxune yi fama gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, ne yi na birin sama nɛn kankiraan kui.

¹¹ E na yi a to gbeti gbegbe bata sa kankiraan kui, mangana sɛbeli tiin nun saraxarali kuntigin yi gbetin yatɛma nɛn naxan bata yi so Alatala Batu Banxini, e yi a sa bɛnbɛnla kui.

¹² Na xanbi ra, e yi gbetin so wali kuntigine yii naxanye yi lanma e xa Alatala Batu Banxini tɔn. Na gbetin yi soma kamudɛɛne nun walikɛne nan yii naxanye yi walima Alatala Batu Banxini,

¹³ e nun banxi dɔxɔne nun gɛmɛ sonle. E mɔn yi wudin sara e nun gɛmɛ masolixine nun seen naxanye birin lan e xa findi Alatala Batu Banxini tɔn seen na.

¹⁴ Koni e fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, na mi findi gbeti fixɛ barama sara seen xan na, hanma filɛne hanma saraxarali igelengenne, hanma xɔtane, hanma goronna xɛma daxina hanma gbeti fixɛ daxina.

¹⁵ E yi na gbetin so walikɛne yii alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn.

¹⁶ Naxanye yi walikɛne saren fima, ne mi yi maxɔdinma sese ma, amasɔtɔ e yi walima tinxinna nin.

¹⁷ Yangin saraxa gbetin nun yulubi xafari saraxa gbetin mi yi xalima Alatala Batu Banxini. Saraxaraline nan gbee yi ne ra.

Yowasaa mangayaan nananna fe Taruxune Firinden 24.23-27

¹⁸ Nayi, Arami mangan Xasayeleyi siga Gati taan yɛngɛdeni, a dɛnaxan tongo. Xasayeleyi a miri Yerusalɛn fan yɛngɛ feen ma.

¹⁹ Koni, Yuda mangan Yowasa yi se sarixanxine birin tongo, a benbane bata yi naxanye rasarijan, Yosafati nun Yehorami nun Axasiya, Yuda mangane, e nun a tan yɛtɛɛn bata yi naxanye rasarijan. A mɔn yi xɛmaan tongo naxan birin yi Alatala Batu Banxini nafulu ramaraden nun manga banxin nafulu ramaradeni. A yi na birin xali Arami mangan Xasayeleye yɛɛ ra naxan mi siga Yerusalɛn yɛngɛdeni.

²⁰ Yowasa kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne seɓexi Yuda mangane kewali kedine kui.

²¹ A walikene yi yanfan so a ma, e Yowasa faxa Beti-Milo yi, kiraan naxan godon Sila yi.

²² A walikene yi a faxa, Simeyati a diin Yosabadi nun Someri a diin Yehosabadi. Yowasa yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema, Dawudaa Taani. A diina Amasiya yi dɔxɔ a jɔxɔni mangayani.

13

Yehowaxasi, Isirayila Mangana

¹ Yuda manga Axasiyaa diin Yowasaa mangayaan jɛɛ mɔxɔɗen nun saxandeni, Yehu a diin Yehowaxasi yi findi Isirayilaa mangan na Samari taani. A yi jɛɛ fu nun solofere ti mangayani.

² Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga. Nebati a diin Yerobowan yulubin naxanye liga, a fan yi ne liga, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligan ma, a mi xɛtɛ e fɔxɔ ra mumɛ.

³ Alatala yi xɔlɔ Isirayila kaane ma han! A yi e so Arami manga Xasayelee yii, e nun a diin Ben-Hadada. E yi lu Isirayila kaane xun na waxati wuyaxi.

⁴ Nayi, Yehowaxasi yi Alatala maxandi. Alatala yi a yabi, amasɔtɔ Arami mangan yi tɔrɔn naxan sama Isirayila fari a bata yi na to.

⁵ Alatala yi xunbana nde so Isirayila yii. Isirayila kaane yi ba Arami kaane yii, e lu e bubune kui alo a fɔlɔni.

⁶ Koni e mi xɛtɛ Yerobowan ma denbayaan yulubine fɔxɔ ra mumɛ, naxan Isirayila ti yulubin ma. E fan yi lu ne ligɛ. Hali Asera kide gbindonna lu nɛn bitinxi Samari taani.

⁷ Yehowaxasi a ganla bata yi kala fɔ soo ragiin muxu tonge suulun e nun yɛngɛ so wontoro fu e nun sofa wuli fuun naxanye yi sigan tima e sanni. Arami mangan bata yi a ganla muxune raxɔri, a e lu alo burunburunna.

⁸ Yehowaxasi kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, a wɛkilɛna, ne

seɓexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

⁹ Yehowaxasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani. A diin Yowasi yi ti a jɔxɔni.

Yowasi, Isirayila Mangana

¹⁰ Yuda mangan Yowasa jɛɛ tonge saxandeni, Yowasi Yehowaxasi a diin yi findi Isirayila mangan na Samari taani. A jɛɛ fu nun sennin ti mangayani.

¹¹ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga. A mi xɛtɛ Nebati a diin Yerobowan ma yulubi yo fɔxɔ ra, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligan ma, a yi lu a ligɛ.

¹² Yowasa kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, a wɛkilɛna, e nun Yuda manga Amasiya to yɛngɛ, ne birin seɓexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹³ Yowasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. Yerobowan yi dɔxɔ a jɔxɔni mangayani.

Nabi Elise kewali dɔnxene

¹⁴ Saya furen yi Elise suxu. Benun a xa faxa, Isirayila manga Yowasi yi fa a fema, a yi wuga a fe ra, a naxa, “N baba! N baba! I tan dangu Isirayila yɛngɛ so wontorone nun a soo ragine ra!”

¹⁵ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Xanla nun xalimakunle tongo.” A yi xali keden tongo e nun xalimakunle.

¹⁶ Elise mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Xanla bandun.” A to a bandun, Elise yi a yiine sa mangan yiine fari,

¹⁷ a yi a fala a xa, a naxa, “Banxin sogetede binna foye soden nabi.” A yi a rabi. Elise yi a fala a xa, a naxa, “A woli.” A yi a woli. Elise yi a fala a xa, a naxa, “Xunba xalimakunla ni ito ra Alatala mabinni, xunba xalimakunla na a ra Arami kaane xili ma, i Arami kaane nɔma nɛn Afeki yi han i yi e raxɔri.”

¹⁸ Elise mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Xalimakunle tongo.” A yi e tongo. Elise yi a fala a xa, a

naxa, “Bəxən garin.” A yi bəxən garin dəxə saxan, a yi a dan.

¹⁹ Sayiban yi xələ a xili ma, a naxa, “A yi lan nun i xa a garin suulun hanma sennin. Nayi, i yi nəe Arami kaane raxəre nən. Koni iki, i e nəma nən dəxə saxan tun.”

²⁰ Elise yi faxa, e yi a maluxun. Na jəen kuyebani, Moyaba kaane ganle yi so yamanani.

²¹ Ləxəna nde, Isirayila kaane yi muxuna nde maluxunma, nanunna e yi Moyaba ganla nde to, e yi binbin bira Elise gaburun na. Binbin yi sa Elise xənne li, a nii yi bira ayi, a ti a sanne xunna.

Isirayila yi Arami yenge

²² Xasayele, Arami mangan bata yi Isirayila tərə Yehowaxasi a simayaan birin yi.

²³ Koni Alatala yi kininkinin e ma, a yi e mafelu, a yi a yee rafindi e ma masətə a layirin xən e nun Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba tagi. A mi wa e halagi feni, han to a mi e rawoli ayi.

²⁴ Xasayele, Arami mangan yi faxa, a diin Ben-Hadada yi ti a jəxəni.

²⁵ Yehowaxasi a diin Yowasi yi taa tongoxine rasuxu Ben-Hadada ra, Xasayele a diina. Xasayele bata yi taani itoe tongo yengeni Yowasi fafe Yehowaxasi yii. Yowasi yi a nə sanja ma saxan, a Isirayila taa tongoxine suxu yengeni.

14

Amasiya, Yuda Mangana Taruxune Firinden 25.1-4 nun 25.11-12

¹ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi jəe firinden, Yowasaa diina Amasiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² A findi mangan na a jəe məxəjən nun suulunden nan ma, a jəe məxəjən nun solomanaanin ti mangayani Yerusalən yi. A nga yi xili Yehoyadan, Yerusalən kaana.

³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, koni a tinxinyaan mi liga alo a

benba Dawuda. A liga nən alo a fafe Yowasa a liga kii naxan yi.

⁴ A mi taan kidene kala mumε, yamaan mən yi saraxane bama mənne yi, e wusulanna gan na.

⁵ Amasiyaa mangayaan to sənbe sətə, a walikεen naxanye a fafe faxa, e yi ne faxa.

⁶ Koni, a mi faxa tiine diine faxa, lan Musaa sariya kedina falan ma, Alatala yamarini ito fi dənaxan yi, a naxa, “Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yetε yulubin nan ma fe ra.”*

⁷ A yi Edən kaan muxu wuli fu faxa Fəxə Lanbanni. Na yengeni, a yi Sela taan suxu, a yi a xili sa Yokatili, na xinla nan mən xun ma han to.

Taruxune Firinden 25.17-28

⁸ Nayi, Amasiya yi xerane rasiga Isirayila mangan Yowasi ma, Yehowaxasi a diina, Yehu mamandenna, a naxa, “Fa, en fa yenge.”

⁹ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, “Liban tansinna nde xeraan nasiga nən a faladeni Liban suman wudin xa, a naxa, ‘I ya dii tēmən fi n ma dii xēmən ma futun na!’ Liban burrunna subena nde yi dangu tansinni bodonjə.

¹⁰ I yetε matəxəma a i bata Edən kaane nə. I wasa so i ya binyeni, i lu i konni. Nanfera i mən fe jəxin fələma naxan sa rapanma kalan ma ε nun Yuda yamaan birin xa?”

¹¹ Koni, Amasiya mi a tuli mati a ra. Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Seməsi taani Yuda yamanani.

¹² Isirayila kaane yi Yuda kaane nə, e birin yi e gi, e siga e konne yi.

¹³ Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Seməsi taani, Yowasaa diina, Axasiya mamandenna. A yi fa Yerusalən taani, a yi taan nabilinna yinna nəngənna ye tonge naanin kala Yerusalən yinna

* 14:6: Sariyane 24.16

ra, keli Efirami dæen ma han Songen Ma dena.

¹⁴ Xemaan nun gbeti fixen nun se fajin naxanye birin yi Alatala Batu Banxin nun manga banxin nafulu ramadene yi, a yi ne tongo, a mæn yi muxuna ndee suxu, a xete Samari taani.

¹⁵ Yowasi kewali dænxene, a naxanye birin liga, a wækilena, a to Yuda mangana Amasiya yenge, ne birin sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹⁶ Yowasi yi faxesa, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. A diin Yerobowan yi ti a jæxæni.

¹⁷ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faxesa xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya mæn yi jæe fu nun suulun sætæ siimayaan na.

¹⁸ Amasiya kewali dænxene sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

¹⁹ E yanfan so a ma Yerusalæn yi, a yi a gi siga Lakisi taani, koni e siga a fæxæ ra Lakisi yi, e sa a faxesa mænni.

²⁰ E yi a xali soone fari, e yi a maluxun Yerusalæn yi a benbane fema Dawudaa Taani.

Taruxune Firinden 26.1-2

²¹ Yuda yamaan birin yi Asari tongo a jæe fu nun senninna ma, e yi a findi Yuda mangan na a fafe Amasiya jæxæni.

²² Asari yi Elati taan ti, a raso Yuda senben bun ma, Manga Amasiya faxesa xanbini.

Yerobowan firindena, Isirayila Mangana

²³ Yuda mangan Yowasaa diina Amasiyaa mangayaan jæe fu nun sulundeni, Isirayila mangan Yowasi a diin Yerobowan yi findi mangan na Samari taani. A yi jæe tonge naanin e nun keden ti mangayani.

²⁴ Naxan jaxu Alatala yæe ra yi, a yi na liga, a mi xete Yerobowan ma yulubi yo fæxæ ra, Nebati a diina, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

²⁵ Yamanan bonne bata yi bæxæn naxanye ba Isirayila bæxæne ra, a tan

nan ne suxu yængeni, a Isirayila yamanan danne sa keli Lebo-Xamata taan ma han sa dæxæ Fæxæ Ige Daraan na, fata Alatalaa falane ra Isirayilaa Ala, a naxanye ti Nabi Yunusa xa, Amitayi Gati-Xeferi kaana diina, a walikæna.

²⁶ Alatala bata yi Isirayilaa tæxæn to, konyin nun xæxæna. Muxu yo mi yi na naxan yi Isirayila maliyæ.

²⁷ Koni Alatala mi yi a ragidixi a yamanan naxæri, nanara a yi a xunba fata Yerobowan na, Yowasi a diina.

²⁸ Yerobowan kewali dænxene, a naxanye birin liga, a wækilena yængeni, e nun Damasi taan nun Xamata taan nasoo Isirayila senben bun kii naxan yi, naxanye bata yi findi Yuda gbeen na, ne birin sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²⁹ Yerobowan yi faxesa, e yi a maluxun a benbane fema, Isirayila mangane. A diin Sakari yi ti mangayani a jæxæni.

15

Asari, Yuda Mangana Taruxune Firinden 26.3-4

¹ Isirayila manga Yerobowan ma mangayaan jæe mæxæjæn nun soloferedeni, Manga Amasiyaa diina Asari yi findi mangan na Yuda yi.

² A findi mangan na a jæe fu nun senninden nan ma, a yi jæe tonge suulun e nun firin ti mangayani Yerusalæn yi. A nga yi xili Yækoliya, Yerusalæn kaana.

³ Naxan fan Alatala yæe ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi.

⁴ Koni a mi taan kidene kala mumæ, yamaan mæn yi saraxane bama, e wusulanna gan mænne yi.

⁵ Alatala yi dogonfonna ramini mangan ma, a lu a danna banxina nde kui han a faxesa waxatina. A dii xæmæn Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune xun matoe a ra.

⁶ Asari kewali dænxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁷ Asari yi faxes, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diin Yotami yi ti a jaxani.

Sakari, Isirayila Mangana

⁸ Asari a mangayaan jee tonge saxan e nun solomasexedeni Yuda yi, Yerobowan ma diin Sakari yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a yi a mangayaan liga kike senin.

⁹ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi. A mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine foxo ra mumε, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

¹⁰ Yabesi a diin Salun yi yanfan so a ma, a yi Sakari faxes, a ti a jaxani.

¹¹ Sakari kewali donxene sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹² Na feene rakamali na kii nin alo Alatala a fala kii naxan yi Yehu xa, a naxa, "I ya diine luma nen mangayani Isirayila xun na han i yixeten naanindena."

Salun, Isirayila Mangana

¹³ Yuda manga Yusiya jee tonge saxan e nun solomanaanindeni, Salun ma diin Yabesi yi findi mangan na Yuda yi. A yi kike keden ti mangayani Samari taani.

¹⁴ Gadi a diin Menahemi yi keli Tirisa taani siga Yabesi a diin Salun xili ma Samari taani, a yi a faxes, a findi mangan na a jaxani.

¹⁵ Salun kewali donxene, a yanfan naxan so, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹⁶ Na danguxina, Menahemi yi keli Tirisa taani, a sa Tifisa taan yenge, a yi na kaane birin faxes e nun a rabilinna muxune. A yi jaxalan fudi kanne birin kuiin nabo ayi. A na liga nen bayo e mi e taan deene rabixi a yee ra.

Menahemi, Isirayila mangana

¹⁷ Asari a mangayaan jee tonge saxan e nun solomanaanindeni Yuda yi, Gadi a diin Menahemi yi findi mangan na Isirayila yi. A yi jee fu ti mangayani Samari taani.

¹⁸ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mangayaan waxatin birin

yi, a mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine foxo ra mumε, naxan Isirayila ti yulubin ma.

¹⁹ Puli, Asiriya mangan yi fa Isirayila xili ma, Menahemi yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan so Puli yii, alogo a xa a mali a mangayaan senbe sodeni.

²⁰ Nafunla yi Isirayila kaan naxanye yii, Menahemi na gbetin ba ne nan yii, alogo a xa a so Asiriya mangan yii, e keden kedenna birin yi gbeti fixen kilo tagi nan bama mudun na. Nayi, Asiriya mangan yi xete, a mi lu yamanani.

²¹ Menahemi kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²² Menahemi yi faxes, a diin Pekaxiya yi ti a jaxani.

Pekaxiya, Isirayila mangana

²³ Yuda mangana Asari a mangayaan jee tonge suulundeni, Menahemi a diin Pekaxiya yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani. A yi jee firin ti mangayani.

²⁴ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mi a xun xanbi so Nebati a diin Yerobowan ma yulubini, naxan Isirayila ti yulubin ma.

²⁵ Mangana sofa kuntigina nde nan yi Remaliyaa diin Peka ra. A yi yanfan so Manga Pekaxiya ma. A yi Galadi sofaan muxu tonge suulun tongo, a yi Pekaxiya faxes manga banxin yinna kui Samari taani, a yi Aragobi nun Ariyi fan faxes. Peka manga Pekaxiya faxes na kii nin, a ti a jaxani.

²⁶ Pekaxiya kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Peka, Isirayila Mangana

²⁷ Yuda mangana Asari a mangayaan jee tonge suulun e nun firindeni, Remaliyaa diin Peka yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani. A yi jee maxaje ti mangayani.

²⁸ Naxan jaxu Alatala yεε ra yi, a yi na liga. A mi xεε Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fɔxɔ ra mumε, naxan Isirayila ti yulubin ma.

²⁹ Isirayila mangan Peka waxatini, Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa, a yi Iyon taan nun Abeli-Beti-Maka taan nun Yanowa taan nun Kedesi taan nun Xasori taan suxu yεngeni, e nun Galadi yamanan nun Galile yamanan nun Nafatali yamanan birin, a yi e muxune xali Asiriya yamanani konyiyani.

³⁰ Elaa diin Hoseya yi yanfan so Remaliyaa diin Peka ma, a yi a yεnge, a yi a faxa. Yusiyaa diin Yotami a mangayaan jεε mɔxɔjedeni, Hoseya yi ti Peka jɔxɔni.

³¹ Peka kɛwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

*Yotami, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 27.1-7*

³² Isirayila mangan Remaliyaa diin Peka mangayaan jεε firinden, Yuda mangan Yusiyaa diin Yotami yi findi manga na.

³³ A findi mangan na a jεε mɔxɔjen nun suulunden nan ma. A jεε fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yerusa, Sadaki a dii temena.

³⁴ Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga alo a fafe Yusiya.

³⁵ Koni, a mi taan kidene kala mumε, yamaan mɔn yi lu saraxane bε menne yi, e wusulanna gan. Yotami yi Alatala Batu Banxin So Dεen Faxaraxiin ti.*

³⁶ Yotami kɛwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁷ Na waxatini, Alatala yi Arami mangan Resin nun Remaliyaa diin Peka rasiga fɔlɔ Yuda xili ma.

³⁸ Yotami yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diina Axasi yi ti a jɔxɔni.

16

*Axasi, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 28.1-27*

¹ Remaliyaa diin Peka mangayaan jεε fu nun soloferedeni, Yuda mangan Yotami a diina Axasi yi findi mangan na.

² Axasi findi mangan na a jεε mɔxɔjeden nan ma. A yi jεε fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. Naxan fan Alatala yεε ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a fapin nan liga.

³ A bira Isirayila mangane fe jaxine fɔxɔ ra, a yi a yetena dii xemɛn ba saraxa gan daxin na, fata siyane fe xɔsixine ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yεε ra.

⁴ A yi saraxane ba, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nayi, Arami mangan Resin nun Isirayila mangan Peka, Remaliyaa diin yi te Yerusalen xili ma a yεngedeni. E yi Axasi yεnge, koni e mi a nɔ.

⁶ Na waxatin yeteni, Arami Mangan Resin yi Elati taan naso Arami kaane senben bun, a yi Yuda kaane kedi Elati yi. Edɔn kaane yi fa Elati yi, e mɔn dɔxi denaxan yi han to.

⁷ Axasi yi xerane rasiga a faladeni Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere xa, a naxa, "I ya walikεen nan n na, e nun i ya diina. Fa, i fa n ba Arami mangan nun Isirayila mangan yii, naxanye n yεngema."

⁸ Xεmaan nun gbeti fixen naxanye yi Alatala Batu Banxini, Axasi yi ne tongo, e nun nafunla naxanye yi manga banxini, a yi sa e fi Asiriya mangan ma.

⁹ Asiriya mangan yi a xuiin suxu, a te Damasi taan xili ma, a a suxu yεngeni. A yi na muxune suxu, a yi e xali Kiri yi, a yi Resin faxa.

¹⁰ Manga Axasi yi siga Damasi taani Asiriya Manga Tigilati-Pilesere fema. Saraxa ganden naxan yi Damasi taani, a to na to, a yi siga na ti kiin sawuran birin na saraxaraliin Yuriya xɔn.

¹¹ Manga Axasi fa saraxa ganden sawuran naxan na sa keli Damasi

* 15:35: So dεen naxan geyaan na.

taani, saraxaraliin Yuriya yi na sifan yεtεen ti. Saraxaraliin Yuriya yi a rafala benun Manga Axasi xa xεtε.

¹² Mangan to fa sa keli Damasi taani, a yi saraxa ganden to, a yi a maso a ra.

¹³ A yi a saraxa gan daxin gan, a yi bogise saraxane ba, a yi a minse saraxan bɔxɔn, a yi bɔɲε xunbeli saraxa subene wunle xuya saraxa ganden ma.

¹⁴ Saraxa gande sula daxin naxan yi tixi Alatala yεtagi, a yi na ba a funfuni naxan yi tixi saraxa gande nεnεn nun Ala Batu Banxin tagi. A yi a ti saraxa gande nεnεn dεxɔn sogeteden kɔmεn fɔxɔni.

¹⁵ Manga Axasi yi yamarini ito fi saraxaraliin Yuriya ma, a naxa, “Saraxa gan daxine ba saraxa gande nεnεn fari xɔtɔnni, e nun saraxane ɲinbanna ra e nun mangana saraxa gan daxin nun a bogise saraxan nun yamanan muxune birin ma saraxa gan daxine nun e saraxane nun e minse saraxane. Saraxa gan daxin nun saraxa subene birin wunle xuya saraxa gande nεnεn ma. Saraxa gande sula daxin tan, n tan nan na rawalima.”

¹⁶ Manga Axasi yamarin naxanye birin fi, saraxaraliin Yuriya yi ne birin liga.

¹⁷ Manga Axasi yi ige maxali won-torone kala, a yi e falafalane ba e ma e nun e kundine. A yi ige ramarade digilinxi gbeen nagodo naxan yi dɔxi sula tura sawurane fari. A yi a dɔxɔ gεmεn fari.

¹⁸ A yi Alatala Batu Banxin kuiin masara Asiriya mangana fe ra. Dεnaxan yi rafalaxi mangan dɔxɔden na Alatala Batu Banxini Matabu Lɔxɔni, a yi na kala, e nun mangan yi soma dεnaxan na.

¹⁹ Axasi kεwali dɔnxεne, a naxanye birin liga, ne sεbεxi Yuda mangane taruxu kεdine kui.

²⁰ Axasi yi faxa, e yi a maluxun a benbane fεma Dawudaa Taani. A diin Xesekiya yi ti a ɲɔxɔni.

17

Hoseya, Isirayila Manga dɔnxεna

¹ Yuda Manga Axasi a mangayaan ɲεε fu nun firindeni, Elaa diin Hoseya yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a ɲεε solomanaanin ti mangayani.

² Naxan ɲaxu Alatala yεε ra yi, a yi na liga, koni Isirayila mangan naxanye dangu a tan yεε ra, a mi lu alo ne.

³ Asiriya mangan Salamanasari yi te a xili ma. Hoseya bata yi lu nɔɔn bun, a lu mudun fiyε ɲεε yɔ ɲεε,

⁴ koni Asiriya mangan yi yanfantanyaan to Hoseya yi naxan xεrane rasiga Misiran mangan So ma, a a mi yi fa ɲεεn mudun fima Asiriya mangan ma. Nayi, Asiriya mangan yi yɔlɔnxɔnna sa a ma, a balan kasoon na.

⁵ Na waxatini, Asiriya mangan yi yamanan birin yisiga, a te Samari taan xili ma, a dεnaxan nabilin yεngeni ɲεε saxan.

⁶ Hoseya ɲεε solomanaanindeni, Asiriya mangan yi Samari taan suxu, a Isirayila kaane xali konyiyani Asiriya yamanani. A yi e radɔxɔ Xala taani Xabori baan dε Gosan yamanani e nun Mede taane yi.

Isirayila kala feen bunne

⁷ Na liga nεn amasɔtɔ Isirayila kaane bata yi Alatala yulubin tongo, e Ala, naxan e ramini Misiran yamanani, Misiran mangan bun, amasɔtɔ e bata yi ala gbεtεne batu.

⁸ E bata yi bira siyane namun feene fɔxɔ ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yεε ra, e nun Isirayila mangane namun feen naxanye yitɔn.

⁹ Isirayila kaane bata yi fe ɲaxine liga Alatala ra luxunni. E yi taan kidene ti e taan yiren birin yi, keli kantan ti gbengben ma han sa dɔxɔ taa makantanxin na.

¹⁰ E yi kide gεmεne ti, e yi Asera kide gbindonne bitin geyane birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

¹¹ E wusulanna gan taan kidene birin yi alo siyane a ligama kii naxan yi Alatala naxanye kedi Isirayila

kaane yeε ra. E yi fe ɲaxine liga, e Alatala raxɔɔ naxanye ra.

¹² E yi suxurene batu, hali Alatala to bata yi a fala e xa, a naxa, “E nama ito liga.”

¹³ Alatala yi Isirayila kaane nun Yuda kaane rakolon a nabine xɔn e nun muxun naxanye fe toone ti alo xiyena, a fala e xa, a naxa, “E xeε ε fe ɲaxine fɔxɔ ra, ε n ma yamarine nun n ma tɔnne suxu, ε sariyan birin suxu n naxanye soxi ε benbane yii, n yi a rasiga ε ma nabine xɔn, n ma walikene.”

¹⁴ Koni e mi e tuli mati mumε, e yi lu murutεxi alo e benbane, naxanye mi la Alatala ra, e Ala.

¹⁵ E yi e mε a tɔnne ra e nun a layirin naxan xidi e nun e benbane tagi, e nun a marakolonna naxan ti e ma. E bira e suxure fuune fɔxɔ ra, e tan yetεen yi lu fuu. E yi e rabilinna siyane raliga, Alatala e danna sa naxanye raligan ma.

¹⁶ E yi Alatalaa yamarine birin nabɛɲin, e Ala. E yi tura dii sawura firin nafala wure raxulunxin na, e yi Asera kide gbindonna bitin, e yi e xinbi sin sarene bun, e suxuren Baali batu.

¹⁷ E yi e dii xεmεne nun e dii tεmεne gan saraxane ra, e yi so yiimatooon nun kɔε ra feene yi. Naxan ɲaxu Alatala yeε ra yi, e lu na ligε, e yi a raxɔɔ.

¹⁸ Alatala yi xɔɔ Isirayila xili ma, a yi e ba a yetagi. Yuda bɔnsɔnna nan keden pe lu.

¹⁹ Koni, hali na Yuda kaane mi Alatalaa yamarine suxu, e Ala. E yi bira Isirayilaa namun yitɔnxine fɔxɔ ra.

²⁰ Alatala yi Isirayila bɔnsɔnne birin nawoli ayi, a yi e rayagi, a yi e so kala tiine yii. Dɔnxɛn na, a yi e kedi a yetagi pon!

²¹ Amasɔɔ Isirayila kaane bata yi e masiga Dawudaa denbayaan na, e yi Nebati a diin Yerobowan findi mangan na, naxan e xun xanbi so Alatala yi, a Isirayila ti yulubi gbeen ligan ma.

²² Yerobowan yulubin naxanye liga

Isirayila yi lu ne birin yi, e mi e xun xeε mumε!

²³ Alatala yi Isirayila kedi a yetagi, alo a fala kii naxan yi fata a walikene ra, nabine. Isirayila kaane yi makuya e yamanan na konyiyani Asiriya yamanani, e dɛnaxan yi han to.

Samariya kaane fe fɔɔdena

²⁴ Asiriya mangan yi fa muxune ra sa keli Babilɔn nun Kuta nun Awa nun Xamata taan nun Sefarawayimi taani, a yi e radɔxɔ Samari taane yi Isirayila kaane ɲɔxɔni. E yi Samari taane findi e gbeen na, e dɔxɔ e yi.

²⁵ E to dɔxɔ fɔɔ na, e mi yi gaxuma Alatala yeε ra, Alatala yi yatane rafa e xili ma, ne yi e muxuna ndee faxa.

²⁶ Muxune yi a fala Asiriya mangan xa, e naxa, “I faxi siyaan naxanye ra i fa e radɔxɔ Samari taane yi, e mi yamananana ala batu kiin kolon. A bata yatane rafa e xili ma naxanye e faxama, amasɔɔ e mi yamananana ala batu kiin kolon.”

²⁷ Asiriya mangan yi yamarini ito fi, a naxa, “E fa saraxarali keden na muxu suxine ye, a xa fa dɔxɔ Samari yamanani, a yi e xaran yamananana ala batu kiin ma.”

²⁸ Nayi, saraxaraliin naxanye suxu Samari taani, na keden yi siga Beteli yi, a sa e xaran Alatala batu kiin ma.

²⁹ Koni, siya xɔɲɛn naxanye dɔxɔ Samari yamanani, ne birin yi e gbee suxurene rafala e dɔxɔ taane yi, e yi e ti taan kidene yi Samariya kaane naxanye rafala.

³⁰ Babilɔn kaane yi e gbee ala Sukɔti-Benoti sawuran nafala. Kuta kaane yi e gbee ala Neragala sawuran nafala. Xamata kaane yi e gbee ala Asima sawuran nafala.

³¹ Awi kaane yi e gbee alane, Nibaxasa nun Tarataki sawurane rafala. Sefarawayimi kaane yi e diine gan saraxane ra e gbee alane xa, Adarameleki nun Anameleki.

³² E yi Alatala batuma, koni e mɔn yi suxure ki muxune dɔxɔ e muxune ye. Ne nan yi walima e xa kide banxine yi geyane fari.

³³ E yi Alatala batuma, koni e mən yi e alane fan batuma, fata siyane namunne ra e kelixi denaxanye yi.

³⁴ Han to e mən e namun fonne ligama. E mi gaxuma Alatala yεε ra mumε, e mi a gelene nun a yamarine nun a sariyane nun a tənne suxu Alatala naxanye so Yaxuba yixetene yii, a mən naxan xili sa a Isirayila.

³⁵ Alatala mən bata yi layirin xidi e tagi, a yamarini ito fi, a naxa, “E nama ala gbeteene batu mumε, ε nama ε xinbi sin e bun, ε nama wali e xa mumε, ε nama saraxan ba e xa mumε.

³⁶ Koni, ε Alatala batu, naxan ε ramini Misiran yamanani a senbe gbeeni. E lan ε xa ε xinbi sin a tan nan bun, ε saraxane ba a xa.

³⁷ E yi Ala gelene nun a tənne nun a sariyane nun a yamarine suxu, a naxanye sebexi ε xa, ε yi e liga, ε nama ala gbete yo batu.

³⁸ N layirin naxan xidixi en tagi, ε nama jinan na xən, ε nama ala gbete yo batu.

³⁹ Koni, ε Alatala batu, ε Ala. A tan nan ε bama ε yaxune birin yii.”

⁴⁰ Koni, e mi e tuli mati a ra, e yi lu e namun fonne yi.

⁴¹ Hali na muxune to yi Alatala batuma, e mən yi e suxurene fan batuma. Han to, e diine nun e mamananne mən na ligama alo e benbane.

18

Xesekiya, Yuda mangana Taruxune Firinden 29.1-2

¹ Elaa diin Hoseyaa mangayaan jεε saxandeni Isirayila yi, Axasi a diin Xesekiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² Xesekiya findi mangan na a jεε məxəjən nun suulunden nan ma, a yi jεε məxəjən nun solomanaanin ti mangayani Yerusalən yi. A nga yi xili Abiya, Sakari a dii temena.

³ Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga alo a benba Dawuda a liga kii naxan yi.

⁴ A yi kidene kala geyane fari, a kide gemene yibə, a Asera kide

gbindonne rabira. Musa saji sawura sula daxin naxan nafala,* a na fan kala, bayo Isirayila kaane yi wusulanna ganma na nan yetagi na waxatini. Na saji sawuran yi xili nən Nehusatan.

⁵ Xesekiya yi a yigi sa Alatala yi, Isirayilaa Ala. Yuda mangan naxanye dangu a yεε ra e nun naxanye bira a fəxə ra, a jəxən mi yi ne ye mumε!

⁶ A lu Alatala fəxə ra, a mi xete a fəxə ra mumε, Alatala yamarin naxanye sebe Musa ma a ne suxu.

⁷ Alatala lu nən Xesekiya xən, a nən sətə a wanla birin yi. A yi murute Asiriya mangan xili ma, a mi fa xuru a bun mumε.

⁸ A yi Filisitine nə siga han Gasa dexən, a kantan ti gbengbene nun taa makantanxine fan suxu.

⁹ Manga Xesekiya jεε naanindeni, Isirayila mangana Elaa diin Hoseya jεε soloferedeni, Asiriya mangan Salamanasari yi fa Samari taan xili ma.

¹⁰ A yi Samari taan suxu jεε saxanna yengen xanbini, Xesekiyaa jεε sennindeni, naxan findi Isirayila mangan Hoseya jεε solomanaaninden na.

¹¹ Asiriya mangan yi Isirayila kaane xali Asiriya yi konyiyani, a sa e radəxə Xala yamanan nun Xabori baan fema Gosan yamanani e nun Mede kaane taane yi.

¹² Na birin liga nən amasətə Isirayila kaane mi Alatala xuiin name, e Ala, e naxan ma layirin kala, bayo e mi a xuiin suxu. Alatalaa walikeen Musa yamarin naxanye birin fi e ma, e mi ne liga.

Senakeribi yi Yuda yenge

¹³ Xesekiyaa mangayaan jεε fu nun naanindeni, Asiriya mangan Senakeribi yi siga Yuda taa makantanxine xili ma, a yi ne birin suxu.

¹⁴ Yuda mangan Xesekiya yi xeraan nasiga Lakisi taani a faladeni Asiriya mangan xa, a naxa, “N bata kalan ti. I masiga n na. I na naxan

* 18:4: *Saji sawurana* fe mən sebexi Yatene 21.8-9 kui.

fala n xa, n na ligε.” Asiriya mangan yi gbeti fixεn kilo wuli solomanaanin e nun xεmaan kilo kεmε solomanaanin sa Yuda Mangan Xesekiya fari yanginna ra.

¹⁵ Gbeti fixεn naxan birin yi Alatala Batu Banxini e nun nafulu ramaradene manga banxini, Xesekiya yi ne fi a ma.

¹⁶ Na waxatini, xεmaan naxanye yi saxi Alatala Batu Banxin dεene nun dε ti wudine ma, Yuda mangan Xesekiya yi ne tongo, a sa e so Asiriya mangan yii.

Senakeribi yi a kɔnkɔ e ma
Esayi 36.2-22 nun Taruxune
Firinden 32.9-16

¹⁷ Asiriya mangan yi a kuntigine mangan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalen yi keli Lakisi taani, e nun a tande xunna nun a sofa kuntigina e nun gali gbeena. E yi fa Yerusalen yi, e sa ti ige ramarade faxaraxiin dεxɔn ma,† dugi xane xεε ma kiraan na.

¹⁸ E yi mangan xili. Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxin kuntigin yi siga e fεma, e nun seβeli tiin Sebena nun Asafi a dii xεmεn Yowa, mangana yenla.

¹⁹ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, “E a fala Xesekiya xa, ε naxa, ‘Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma?’

²⁰ I yengi a ma a fεrεn nun senβena i yii, i yεngεn so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murute n xili ma?

²¹ I ya lannayaan saxi Misiran yamanan nin, a mεn kaane xa ε mali. Na luxi nεn alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxɔlɔma nεn. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra.

²² Waxatina nde ε a falama nεn n xa, ε naxa, “Alatala, nxɔ Ala, nxu nxu taxuxi na nan na.” Anu, Xesekiya xa mi Ala batudene kala geyane fari ba? A tan nan a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, “E Ala

batuma saraxa badeni ito nan yetagi naxan Yerusalen taani.”

²³ Iki, ε nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soon wuli firin soε ε yii, xa ε nɔε soo ragine sɔtε.

²⁴ E mi n kanna kuntigi keden nɔε, hali naxan xurun e birin xa. E lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra.

²⁵ A yetεna, n faxi yireni ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yetεen nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yεngε, n yi a raxɔri.’ ”

²⁶ Nayi, Eliyakimi, Xiliki a dii xεmεn nun Sebena nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa Arami xuini, amasɔtɔ nxu a mεma. En nama falan ti Heburu xuini yamaan yi a mε naxanye taan nabilinna yinna xuntagi.”

²⁷ Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kanna n nafaxi ε tan nun ε kanna nan gbansan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye dɔxi yinna xuntagi, ne fan xa a mε nεn bayo ne fan e gbiin donma nεn, e yi e xɔnla min ε xɔn yεngeni.”

²⁸ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Heburu xuini, a naxa, “E manga gbeen xuiin name, Asiriya mangana!

²⁹ Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘E nama tin Xesekiya xa ε mayenden, a mi nɔε ε rakisε n ma mumε!

³⁰ Xesekiya nama a liga ε yi ε lannayaan sa Alatala yi, a yi a fala a Alatala ε ratangama nεn, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni.

³¹ E nama ε tuli mati Xesekiya xuiin na mumε, amasɔtɔ Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: E bɔɲε xunbenla fen n na, ε xεtε n ma, birin a yii seene nun a bogiseene donɲε, birin yi a ige ramaraden igen min,

³² han n yi fa, n yi ε xali yamana gbεtε yi alo ε gbeena, murutun nun manpa bili nakɔne yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi, turen nun kumin yamanan naxan yi. Benun ε xa faxa be, ε sa

† 18:17: Ige ramaraden naxan geyaan na.

siimayaan nan sɔtɔma mɛnni. Nayi, ε nama Xesekiya xuiin nameε mumε, amasɔtɔ Xesekiya ε mayendenma nɛn a na a fala a Alatala ε xunbama nɛn.

³³ Siya gbɛtɛne alane Asiriya mangani kala nɛn e yamanan suxu feen ma ba?

³⁴ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minɛn? Sefarawayimi nun Hena nun Iwa, ne alane minɛn? E Samari taan xunba nɛn n yii ba?

³⁵ Yamanane alane ye, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalɛn xunba n yii di? ”

³⁶ Yamaan yi dundu, e mi fala yo ti, amasɔtɔ mangan bata yi yamarini ito fi, a naxa, “ε nama a yabi.”

³⁷ Eliyakimi, Xiliki a dii xɛmɛna, mangana banxi kuntigin nun Sebena, sɛbɛli tiina, e nun Yowa, Asafi a dii xɛmɛna, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fɛma, e yi e dugine yibɔ e ma kɔntɔfinli, e sofa kuntigina falane ye ba a xa.

19

Xesekiya yi Nabi Esayi maxɔdin Esayi 37.1-9

¹ Manga Xesekiya to na mε, a yi a dugine yibɔ a ma, a kasa bɛnbɛli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini.

² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebena, sɛbɛli tiina e nun saraxarali fonne, kasa bɛnbɛli dugin nagodoxi e ma sununi, siga Nabi Esayi konni, Amɔsi a dii xɛmɛna.

³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki: Kɔntɔfinla nun tɔrɔn nun yagi lɔxɔn nan to nxu xa, alo a falan kii naxan yi, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari.

⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin nameε, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a jaxankatama nɛn a falane fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi a yamaan muxu dɔnxene fe ra naxanye luxi e nii ra.”

⁵ Manga Xesekiya xɛrane to siga Esayi fɛma,

⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, “ε ito nan falama ε kanna xa, ε naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye mɛxi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikene n nayelevu falan naxanye tixi.

⁷ N xaxinla nde rasoma a yi nɛn, a na xibarun mε waxatin naxan yi, a xɛtɛma nɛn a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra mɛnni.’ ”

Asiriya mangan mɔn yi a kɔnkɔ Yerusalɛn ma

Esayi 37.8-13, Taruxune Firinden 32.16-19

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a mε a a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina yɛngɛdeni, a fa a li mɛnna nin.

⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a mε a Misiran mangan Tirihaka, Kusi kaan fama a yɛngɛdeni. A to na xibarun mε, a yi xɛrane rasiga Xesekiya ma, a naxa,

¹⁰ “ε sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, ε naxa, ‘I laxi i ya Ala ra jaxi ra, i yengi a ma a a nɔɛ nɛn n tan Asiriya mangani kalɛ Yerusalɛn yɛngɛdeni. I nama tin Ala yi i mayenden.

¹¹ I bata a mε Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e raxɔrixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbɛ nɛn na ma ba?

¹² N benbane siyaan naxanye alane raxɔri, ne e xunba nɛn ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani?

¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minɛn yi? ”

Xesekiya yi Ala maxandi Esayi 37.14-20

¹⁴ Xesekiya yi kɛdi sɛbɛxin nasuxu xɛrane ra, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kɛdin sa Alatala yɛtagi.

¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala, naxan dɔxi maleka sawurane tagi! I tan

Ala keden peen nan bəxə xənnā man-
gayane birin xun na, i tan nan bəxən
nun kuyen daxi.

¹⁶ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin
namε. Alatala, i yeεne rabi, i n mato.
I Senakeribi a falane ramε, a sofa
kuntigin naxan nafaxi habadan Ala
konbideni.

¹⁷ Alatala, jəndin na a ra! Asiriya
Mangan bata siyane raxəri, a yi e
bəxəne kala.

¹⁸ E bata e alane woli tεeni, bayo Ala
mi yi e ra nun mumε! Muxune yii
funfune nan yi e ra, wudine nun gεme
masolixine nan tun yi e ra.

¹⁹ Iki, Alatala, nxə Ala! Nxu xunba
Senakeribi yii, alogo bəxə xənnā ya-
manane birin xa a kolon a i tan keden
peen nan Ala ra, Alatala!”

²⁰ Nayi, Esayi, Aməsi a dii xεmən yi
xeraan nasiga a faladeni Xesekiya xa,
a naxa, “Isirayilaa Ala, Alatala ito nan
falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi
xuiin mε i naxan tixi n ma Senakeribi
a fe yi, Asiriya mangana.

²¹ Alatala falani ito nan tixi
Senakeribi xili ma, a naxa,
‘Siyon taa fajin bata i rajaxu,
a i magelema.

Yerusalən kaane e xunna fitifitima i
xanbi ra.

²² I nde konbixi i a rayelefu?

I xuini texi nde xili ma?

I bata i yeεne rate kore Isirayilaa Ala
sarijanxin xili ma!

²³ Fata i ya xεrane ra,
i bata n tan Marigin konbi.

I yi a fala, i naxa,

“N ma wontoro wuyaxine xən,

n bata te geyane xuntagi,

Liban yamanan danne ra.

N na a suman wudi kuyene sege
nεn,

e nun a fəfə fajni fajine.

N sa a xuntagin najanna li

e nun a fətən fajina.

²⁴ N bata xəjinne ge yamana gbetene
yi,

n yi e ige min.

N Misiran baa igene birin xərma nεn
n na siga a xili ma waxatin naxan yi.”

²⁵ Koni, i tan Senakeribi,

i mi a kolon

a n feni itoe yelanxi nεn

to mi na ra?

N yi e yitən xabu waxati danguxine.

Iki, n bata yamarin fi,

a rakamali,

i xa taa makantanxine lu kalaxi

alo gεme malanxine.

²⁶ E muxune senbe mi na,

e gaxuxi, e yagixi.

E bata lu alo xεε ma seXεne

alo se sonle,

alo seXεn fanyen ma

naxan xarama benun a xa gbo.

²⁷ Koni, n na a kolon,

i na dəxə,

i na mini, i na so,

i na xələ n xili ma.

²⁸ I bata xələ n xili ma,

n yi i konbi ti xuiin mε.

Nanara, n nan n ma wuren birama
nεn i jəeni

n yi n ma karafen bira i de kidine yi.

I faxi kiraan naxan xən,

n yi i raxεε na xən.’ ”

*Taxamasenna yi so Xesekiya yii
Esayi 37.30-32*

²⁹ “Ala yi a fala Xesekiya xa, a naxa,

‘Ito xa findi taxamasenna ra i xa:

Bogiseen naxanye solixi e yetε ma,

ε bata ne don jεeni ito ra,

na nan mən ligama jεε famatəni,

koni jεε saxandeni,

ε seen sima nεn,

ε yi a xaba,

ε yi manpa binle si,*

ε yi e bogine don.

³⁰ Yuda bənsənnā muxu dənXεn nax-
anye na lu,

ne mən e salenne raminima nεn

alo wudina, e bogi.

³¹ A dənXεne minima nεn Yerusalən
yi,

a dənXεne luma nεn e nii ra Siyon
geyane yi.

Alatala na nan ligama a xanun-
tenyani.’ ”

Senakeribi rajanna

*Esayi 37.33-38 nun Taruxune
Firinden 32.21-22*

* **19:29:** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

32 “Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya Mangan ma iki, a naxa, ‘A mi soe taani ito yi mumε! A mi xalimakuli wole be yi. A mi makantan wure lefa tima a xa. A mi gbingbinna ratema a xili ma.’

33 Alatalaa falan ni ito ra.

‘A faxi kiraan naxan xon a xetema nen na xon.

A mi soe taani ito yi mumε.

34 N taani ito makantanma nen, n yi a rakisi n tan ma fe ra e nun Dawuda a fe ra, n ma walikena.’

35 Na kōeen na, Alatalaa malekan yi mini, a muxu wuli keme tonge solomasexe wuli suulun faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan to keli xotanni, e yi e binbine to.

36 Nayi, Asiriya mangan Senakeribi yi a ganla rakeli, a xete Niniwa taani.

37 Loxona nde, Senakeribi yi xinbi sinxi a ala Nisiroki batu banxini a batudeni, a dii xemene Adarameleki nun Sareseri yi a faxa silanfanna ra, e yi e gi siga Ararati yamanani. A dii Esaraxadon yi daxo a joxoni.

20

Xesekiya a furena fe

Esayi 38.1-8

1 Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. Nabi Esayi, Amosi a diin yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I ya feene yiton, amasoto i faxamaton ni i ra, i mi fa siimaya sotoma.’ ”

2 Xesekiya yi a yee rafindi banxi kanken ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

3 “Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala, n sigan ti nen i yetagi lannayaan nun boje faniyani, naxan fan i yee ra yi, n yi na liga!” Xesekiya yi wuga han!

4 Benun Esayi xa keli tanden ma, Alatala yi falan ti a xa iki, a naxa,

5 “Xete, i yi a fala n ma yamaan mangan Xesekiya xa, i naxa, ‘I fafe Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin me, n bata i yee gen to. N na i rakendeyama

nen, benun xi saxan, i siga Alatala Batu Banxini.

6 N mon yee fu nun suulun sama nen i ya siimayaan fari. N na i tan nun taani ito xunbama nen Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma nen, n ma fe ra, e nun Dawudaa fe ra, n ma walikena.’ ”

7 Na xanbi ra, Esayi yi a fala, a naxa, “E xode bogi yidinxina nde tongo.” E yi na tongo, e a sa a furen de, Xesekiya yi kendeya.

8 Xesekiya bata yi a fala Esayi xa, a naxa, “N na a kolonma taxamasenna mundun xon fa fala benun xi saxan a Alatala n rakendeyama nen, n siga Alatala Batu Banxini?”

9 Esayi yi a yabi, a naxa, “Alatala naxa, i a kolonma taxamasenna naxan xon a Alatalaa falan kamalima nen: I waxi nen ba, nininna xa a maso hanma a masiga sanna ye fu teden ma?”

10 Xesekiya yi a yabi, a naxa, “Na lige nen nininna yi siga yeen na sanna ye fu, koni n wama nen a xa xete xanbin na sanna ye fu.”

11 Nayi, Nabi Esayi yi Alatala maxandi, naxan nininna raxete xanbin na sanna ye fu Axasi a banxin teden ma, nininna bata yelin dangue denaxan na.

Babilon xerane fe

Esayi 39.1-8

12 Na waxatini, Babilon Manga Baladan ma dii xemene Merodaki-Baladan yi bataxin nun finma seen nasiga Xesekiya ma, amasoto a bata yi Xesekiya fura feen me.

13 Xesekiya yi xerane rasene, a yi a banxin kui seene birin yita ne ra: gbeti fixen nun xemana, wudi bogi ture fapine nun latikononna nun a yenge so seene ramaradena, e nun naxan birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi lu Xesekiyaa banxini a mi naxan yita e ra e nun a boxon birin.

14 Nabi Esayi mon yi fa Manga Xesekiya fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E kelixi minen?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “E kelixi yamana makuyen nin, Babilon.”

¹⁵ Esayi mən yi a maxədin, a naxa, “E i ya banxin to nən?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “Seen naxanye birin n ma banxin kui, e ne birin to nən. Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra.”

¹⁶ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, “Alatalaa falan name!”

¹⁷ Waxati fama, seen naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye fen han to, e ne birin xalima nən Babilən yi, sese mi luma. Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ E i ya dii xəmənəna ndee tongoma nən, i yetəen naxanye sətəma, alogo e xa findi Babilən mangana banxin xəmə teğenne ra.”

¹⁹ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, “I Alatalaa falan naxan tixi, a fan.” A mirixi a ma, a naxa, “En luma nən bəne xunbenla nun marakantanni n ma siimayani.”

Taruxune Firinden 32.32-33

²⁰ Xesekiya kəwali dənxe ne sebexi Yuda mangane taruxu kədine kui. A wəkiləna fe falama e nun a ige ramaraden naxan ge e nun a ige kiraan naxan ge siga igen na Yerusaleən yi.

²¹ Xesekiya yi faxa. A dii xəmən Manase yi ti a jəxəni mangayani.

21

Manase, Yuda Mangana

¹ Manase findi mangan na a jee fu nun firinden nan ma, a jee tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusaleən yi. A nga yi xili Xefisiba.

² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A yi fe xəsixine liga alo siyane Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra.

³ A mən yi kidene ti geyane fari a fafe Xesekiya dənaxanye kala, a yi saraxa ganden nafala Baali xa, a yi Asera kide gbindonna bitin, alo Isirayila manga Axabi a liga kii naxan yi, a yi a xinbi sin sarene bun, a yi e batu.

⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala a fala dənaxan ma, a naxa, “N xinla luma Yerusaleən nin.”

⁵ A yi sarene kiden ti Alatala Batu Banxini sansan firinne birin kui.

⁶ A yi a dii xəmən gan saraxan na, a yi kəerayaan liga, a yi so yiimatoni, a muxune dəxə naxanye yi jinanne maxədinma naxanye yi falan tima barinne ra. Naxan jaxu Alatala yetagi, a lu na lige tun, a yi Ala raxələ.

⁷ A yi Asera kide gbindonna rafala, a na bitin Alatala Batu Banxini, Alatala a fala dənaxan ma Dawuda nun a diin Sulemani xa, a naxa, “N bata banxini ito sugandi e nun Yerusaleən Isirayila bənsəne yirene birin ye, n waxi n xinla lu feni dənaxan yi habadan.

⁸ N mi Isirayila kaane masige yamanan na, n naxan soxi e benbane yii, koni fə e xa n ma yamarine birin suxu e nun n ma sariyan birin n ma walikəen Musa naxan sebexi.”

⁹ Koni, yamaan mi e suxu mumə, Manase yi findi sabun na e lə ayi, Isirayila kaane yi fe jaxin liga dangu siyane ra Alatala naxanye kedi e yee ra.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti a nabine xən, a naxa,

¹¹ “Yuda mangan Manase bata fe xəsixini itoe liga. A bata fe jaxin liga dangu Amorine ra waxati danguxine yi, a mən bata Yuda kaane ti yulubin ma a suxurene xən.

¹² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, ‘N tərən nafama nən Yerusaleən kaane nun Yuda kaane ma naxan yo na a mə, a tuli madəxəma ayi nən.

¹³ N Yerusaleən kalama nən alo n Samari taan nun Axabi a denbayaan kala kii naxan yi, n Yerusaleən muxune raxərima nən alo ləxən bama goronna ma kii naxan yi a na yifitan, a maxete.

¹⁴ N nan n ma yama dənxe n nabepinma nən e yaxune yii, e yi e yii seene birin tongo,

¹⁵ bayo naxan jaxu n yetagi, e bata na liga, e yi n naxələ keli e benbane ramini ləxən ma Misiran yamanani han to.’ ”

¹⁶ Manase yi səntare wuyaxi faxa, han Yerusaleən yi rafe binbine ra sa yulubin fari a Yuda kaane ti naxan ma naxan yi jaxu Alatala yee ra yi.

¹⁷ Manase ke wali donxene, a naxanye birin liga, a yulubin naxan liga, ne sebexi Yuda mangane taruxune kedine kui.

¹⁸ Manase yi faxesa, e yi a maluxun nakoni naxan a banxin dexon, Yusaa nakoni. A dii xemena Amon yi ti a jaxoni mangayani.

*Amon, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 33.21-25*

¹⁹ Amon findi mangan na a jee moxonon nun firinden nan ma, a jee firin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Mesulemeti, Xarusi a dii temena, naxan keli Yotoba taani.

²⁰ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen, alo a fafe Manase a liga kii naxan yi.

²¹ A yi sigan ti a jaxin na alo a fafe, a yi suxurene batu a fafe naxanye batu, a yi a xinbi sin e bun ma.

²² A yi Alatala rabenin, a benbane Ala, a mi sigan ti Alatalaa kiraan xon.

²³ Manga Amon ma walikene yi yanfan so a ma, e yi sa a faxesa a banxini.

²⁴ Koni, naxanye yanfan so Manga Amon ma yamanan muxune yi ne faxesa, yamanan muxune yi a dii xemena Yosiya ti a jaxoni.

²⁵ Amon ke wali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁶ E yi a maluxun a gaburun na, Yusaa nakoni. A dii xemena Yosiya yi ti a jaxoni mangayani.

22

*Yosiya, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 34.1-2*

¹ Yosiya findi mangan na a jee solo-masexeden nan ma, a jee tonge saxan e nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yedida, Adayaa dii temena, Bosikati kaana.

² Naxan fan Alatala yee ra yi, a Ala, a yi na liga, a sigan ti tinxinni alo a benba Dawuda, a mi kiraan fata siga yiifanni hanma komenni.

*Sariya kedina fe
Taruxune Firinden 34.8-28*

³ A mangayaan jee fu nun solo-masexedeni, Manga Yosiya yi sebali tiin Safan nasiga Alatala Batu Banxini, Asaliyaa dii xemena, Mesulan mamandenna. A yi a fala a xa, a naxa,

⁴ “Siga Xiliki fema, saraxarali kuntigina, a xa sa gbetin malan naxan soxi Alatala Batu Banxini e nun de kantanne naxan nasuxi yamaan yii.

⁵ Muxun naxanye Alatala Batu Banxin wanli kuntigine ra, a xa so ne yii. Ne yi a so Alatala Batu Banxini ton muxune yii:

⁶ yii ra walikene nun kamudere ne nun gememasonle, alogo e xa wudin nun gememasolixine sara, e banxini ton naxanye ra.

⁷ Koni, gbetin naxan soma e yi, muxu yo nama e maxodin na rawali kii ma, bayo e walima tinxinna nin.”

⁸ Nayi, Xiliki, saraxarali kuntigin yi a fala sebali tiin Safan xa, a naxa, “N bata sariya kedin to Alatala Batu Banxini.” Xiliki yi na kedin so Safan yii, Safan yi a xaran.

⁹ Na xanbi ra, sebali tiin Safan yi sa a fala mangan xa, a naxa, “Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, i ya walikene bata na so walike kuntigine yii alogo e xa Alatala Batu Banxini ton.”

¹⁰ Sebali tiin Safan yi a fala mangan xa, a naxa, “Saraxaraliin Xiliki kedina nde soxi nen n yii.” Safan yi a xaran mangan yetagi.

Eyi nabi jaxanla maxodin

¹¹ Naxan yi sebexi sariya kedin kui, mangan to na me, a yi a dugine yibo a ma.

¹² Mangan yi yamarini itoe so saraxaraliin Xiliki yii e nun Safan a diina Axikan e nun Mikahu a diina Akibori nun sebali tiin Safan nun Asaya, mangana walikena, a naxa,

¹³ “E sa Alatala maxodin nxu nun Yuda yamaan birin xa kedina fe ra naxan toxi. Alatala bata xolo gbeen ti en xili ma, amasoto yamarin naxanye sebexi kedini ito kui, en benbane mi ne suxi e yi e liga.”

¹⁴ Saraxarali Xiliki nun Axikan nun Akibori nun Safan nun Asaya yi siga

nabi jaxanla Xuluda fema. A yi dɔxi Yerusalɛn Taa Nenɛn nin. Dugi raman nan yi a xɛmɛn Salun na, Tikiwaa dii xɛmɛna, Xaraxasa mamandenna.

¹⁵ Xuluda yi a fala e xa, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Ɛ sa a fala ɛ xɛ muxun xa naxan ɛ rafaxi n fema,

¹⁶ ɛ naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tɔrɔn nafama nɛn yireni ito fari e nun a muxune, fata kɛdin xuine birin na Yuda mangan naxan xaranxi.

¹⁷ Bayo e bata n nabɛnin, e wusulanna gan ala gbɛtɛne xa, e yi n naxɔɔ e suxurene ra e naxanye rafalaxi, na ma, n ma xɔɔn bata gbo ayi yireni ito xili ma, a mi janjɛ mumɛ!'

¹⁸ Koni, ɛ sa a fala Yuda mangan xa, naxan ɛ rafaxi Alatala maxɔdindeni, ɛ naxa, 'Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi falane fe yi i naxanye mɛxi, a naxa:

¹⁹ I to falani itoe mɛxi n naxanye tixi yireni ito nun a muxune xili ma, naxanye findi jaxankatan nun dangan na, i yi sunu, i yi i magodo Alatala yɛtagi. Bayo i bata i ya dugine yibɔ i ma, i yi wuga n yɛtagi, n fan bata a mɛ. Alatalaa falan ni i ra.

²⁰ Nanara, n na i luma nɛn i faxa bɔjɛ xunbenli, i maluxun bɔjɛ xunbenli i ya gaburun na, n jaxankatan naxan nagodon yireni ito fari, i mi ne toma.' " E dɛntɛgeni ito sa mangan xa.

23

Yosiya yi lanna fen Ala ra Taruxune Firinden 34.29-32

¹ Manga Yosiya yi Yuda fonne nun Yerusalɛn fonne birin malan a fema.

² A yi siga Alatala Batu Banxini, e nun Yuda xɛmɛne nun Yerusalɛn kaane birin nun saraxaraline nun nabine. Yamaan birin yi siga keli muxudine ma han muxu gbeene. A layiri kɛdin naxan to Alatala Batu Banxini, a na fala xuine birin xaran e yɛtagi.

³ Mangan yi tixi sɛnbɛtɛnna xɔn Ala Batu Banxin so dɛɛn na, a lanna fen Alatala ra, a dɛ xuiin tongo a xa bira Alatala fɔxɔ ra, a yi a yamarine nun

a sariyane nun a tɔnne suxu a bɔjɛn nun a niin birin na. A na layirin fala xui sɛbɛxine rakamali na kii nin. Yamaan birin yi so layirini.

Dinan matinxin fena Yuda yi Taruxune Firinden 34.3-5

⁴ Mangan yi saraxarali kuntigin Xiliki yamari, e nun saraxaraliin bonne nun saraxaraliin naxanye yi dɛɛn kantanna, a e xa seene birin namini Alatala Batu Banxini naxanye rafalaxi Baali nun Asera nun sarene birin batu seene ra. Yosiya yi sa e gan Yerusalɛn fari ma xɛɛne ma Kadirɔn lanbanni, a siga e xuben na Bɛtɛli yi.

⁵ Yosiya yi kiden ki muxune kedi, Yuda mangan yi naxanye dɔxi alogo e xa wusulanna gan kidene yi geyane fari Yuda taane nun Yerusalɛn rabilinni. Kiden ki muxuni itoe yi wusulanna gan Baali nun sogen nun kiken xa e nun sare kurune nun sarene birin xa.

⁶ Yosiya yi Asera kide gbɛndonna ramini Alatala Batu Banxini, a yi a xali Yerusalɛn fari ma Kadirɔn lanbanni, a sa a gan mɛnni, a yi a findi xuben na, a sa a xuben woli yamanan muxune gaburune fari.

⁷ A mɔn yi kiden ki xɛmɛ yalundene banxine kala Alatala Batu Banxini, jaxanle yi domane dɛgɛma dɛnaxan yi Asera batu seen na.

⁸ Yosiya yi Yuda taane saraxaraline birin maxili, a yi taan kidene raxɔsi, saraxaraline yi wusulanna ganma dɛnaxanye yi, keli Geba ma han Bɛriseba, a yi taan kidene kala taan so dɛɛne ra, a gbɛngbenna, dɛnaxan yi taan kuntigin Yosuwe a dɛɛn na taan so dɛɛn kɔmɛnna ma.

⁹ Taan kiden ki muxune mi yi sigama Alatala Batu Banxini Yerusalɛn yi, koni e yi buru tetaren donma alo saraxaraline.

¹⁰ Mangan yi Tofeti raxɔsi Ben-Hinɔn lanbanni, alogo muxu yo nama fa a dii xɛmɛn hanma a dii tɛmɛn gan Mɔɔkɔ suxuren binya feen na.

¹¹ Yuda mangan soon naxanye findi sogen batu seene ra, Yosiya

yi ne ba Alatala Batu Banxini so dεen dεxɔn. E yi sansanna nde nan kui kuntigin Natan-Meleki a banxin dεxɔn. Na xanbi ra, Yosiya yi wontorone gan e yi sogen batun naxanye ra.

¹² Yuda mangane bata yi kiden ti Axasi a kore banxin xuntagi. Yosiya yi ne birin kala e nun Manase kiden naxanye ti Alatala Batu Banxini sansan firinne kui. A yi ne ba mɛnni, a yi e kala, a yi e dungi dungine woli Kedirɔn lanbanni.

¹³ Isirayila mangan Sulemani taan kiden naxanye ti Yerusalɛn sogeteden binni Maraxɔri Geyaan yiifanna ma, mangan yi ne raxɔri. Sulemani yi ne tixi Asitarate nan xa Sidɔn kaane ala e nun Kemosi, Moyaba kaane ala e nun Mɔlɔkɔ, Amonine ala.

¹⁴ Yosiya yi Asera kide gbindowne nun kide gɛmɛne kala, e yi dɛnaxan yi a mɛnna rafe muxu xɔnne ra.

Dinan matinxin fena Isirayila yi

¹⁵ Saraxa ganden nun taan kiden naxan yi Betɛli yi, a yi ne fan nabira. Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, na nan na kiden nafala. Yosiya yi kiden gan han a findi xuben na. A mɔn yi Asera kide gbindowna fan gan.

¹⁶ Nayi, Yosiya yi a yɛɛ rakɔɔn, a yi gaburune to geyaan ma mɛnni, a yi walikɛne rasiga muxu xɔnne tongodeni gaburune ra, a sa e gan saraxa ganden fari alogo a xa mɛn naxɔsi, fata Alatalaa falane ra sayiban naxanye fala lan feni itoe ma.*

¹⁷ Manga Yosiya yi a fala, a naxa, “N gɛmɛ gbeen mundun toma ito ra?” Taan muxune yi a yabi, e naxa, “Sayiban gaburun na a ra, naxan keli Yuda yi, naxan falane ti Betɛli saraxa ganden xili ma, i feen naxanye ligaxi iki.”

¹⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E a lu mɛnni, muxu yo nama a yiin din na sayiban xɔnne ra!” Nayi, e yi a xɔnne

ramara mɛnni e nun nabi bonna xɔnne naxan keli Samari taani.

Taruxune Firinden 34.6-7

¹⁹ Yosiya mɔn yi taan kide banxine birin kala naxanye yi Samari taane yi, Isirayila mangane naxanye ti, e yi Ala raxɔlɔ. Yosiya yi a liga alo a liga Betɛli yi kii naxan yi.

²⁰ Yosiya yi taan kiden ki muxune birin kɔɛ raxaba e saraxa gandene fari, a yi muxu xɔnne gan ne fari. Na xanbi ra, a yi xɛtɛ Yerusalɛn yi.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

Taruxune Firinden 35.1,18-19

²¹ Mangan yi yamarini ito fi yamaan birin ma, a naxa, “E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† raba Alatala binya feen na, ε Ala, alo a sɛbɛxi layiri kɛdin kui kii naxan yi.”

²² Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanli ito sifan munma yi liga singen, keli kitisane waxatin ma Isirayila yi e nun Isirayila mangane nun Yuda mangane lɔxɔne birin yi.

²³ Manga Yosiya jɛɛ fu nun solo-masɛxɛ nan yi a ra a Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanli ito rabɛ Yerusalɛn yi Alatala xa.

Yosiyaa mangayaan nananna fe

Taruxune Firinden 35.20-36.1

²⁴ Naxanye yi jɛnɔnne maxɔdinma e nun naxanye yi falan tima barinne ra, Yosiya yi ne birin faxa. A yi kɛ suxure nun suxure sawurane kala, e nun fe xɔsixin naxanye birin yi Yerusalɛn nun Yuda yamanani. A na liga nɛn alogo a xa sariyan nakamali naxanye kɛdin kui saraxaraliin Xiliki naxan to Alatala Batu Banxini.

²⁵ Yosiya jɔxɔn munma yi lu na singen mangane yɛ, a bira nɛn Alatala fɔxɔ ra a bɔɔn birin na, a niin birin yi, e nun a sɛnbɛn birin yi, fata Musaa sariyan birin na. A tan dangu xanbini, a maligan mi lu na mumɛ!

²⁶ Koni, Alatala mi xɛtɛ a xɔlɔ gbeen fɔxɔ ra Yuda xili ma Manase a fe ra naxan a Alatala raxɔlɔ.

* **23:16:** Na *sayibana* fe mɔn sɛbɛxi Mangane Singen 13.2 kui. † **23:21:** *Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:* Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

²⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N Yuda bama nen n yetagi alo n na Isirayila ba n yetagi kii naxan yi. N Yerusalen wolima ayi nen n taan naxan sugandi, e nun banxina n na a fala banxin naxan ma, n naxa, ‘N xinla luma be nin.’ ”

²⁸ Yosiya kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁹ A waxatini, Neko, Misiran mangan yi siga Asiriya Mangan xili ma Efirati baan binni. Manga Yosiya yi siga a ralandeni. Misiran mangan Neko to a to tun, a yi a faxa Megido taani.

³⁰ Yosiya walikene yi a binbin xali wontoron kui, e yi keli Megido taani siga Yerusalen yi, e sa a maluxun a gaburun na. Yamanan muxune yi a dii xemnen Yehowaxasi tongo, e turen sa a xunni, e yi a findi mangan na a fafe noxonni.

*Yehowaxasi, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 36.2-4*

³¹ Yehowaxasi findi mangan na a jee maxonen nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Xamutali, Yeremi a dii temena, Libina kaana.

³² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

³³ Misiran Mangan Neko yi yolonxonna sa a ma Ribila taani, Xamata yamanani, alogo a nama fa mangayaan liga Yerusalen yi mumε, a yi mudu gbeti fixen kilo wuli saxan kemε naanin nun xemaan kilo tonge saxan nun naanin sa yamanan fari.

³⁴ Misiran mangan Neko yi Yosiya dii xemena Eliyakimi doxo mangan na a fafe noxonni, a yi a xinla masara a Yehoyakimi. A yi Yehowaxasi suxu, a siga a ra Misiran yi, a sa faxa denaxan yi.

³⁵ Yehoyakimi yi gbetin nun xemaan so Misiran mangan yii, koni a yi mudu gbetin maxili yamanan na, fata Misiran mangana yamarin na, yamanan yamaan birin lan a xa gbetin nun xemaan naxan ba a na

fala, a lan a xa naxan so Misiran mangan Neko yii.

*Yehoyakimi, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 36.5-8*

³⁶ Yehoyakimi findi mangan na a jee maxonen nun suulunden nan ma, a yi jee fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Sebuda, Pedayaa dii temena, keli Ruma taani.

³⁷ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

24

¹ Babilon Mangan Nebukadanesari so yengeni Yehoyakimi waxatin nin. Yehoyakimi yi lu Nebukadanesari a non bun jee saxan, koni a mon murute nen Nebukadanesari xili ma.

² Nayi, Alatala yi Babilon kaane ganla rasiga a xili ma, e nun Arami kaane nun Moyaba kaane nun Amnine ganle, a yi ne birin nasiga Yuda xili ma a kaladeni, fata Alatalaa falan na a naxan ti a walikene xon, nabine.

³ Na fata Alatalaa yamarin nan tun na, naxan yi waxi Yuda ba feni a yetagi Manase a yulubine fe ra.

⁴ Manase bata yi sontare wuyaxi faxa, a yi Yerusalen rafe a fe jaxine ra. Alatala mi wa a mafelu feni mumε!

⁵ Yehoyakimi kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁶ Yehoyakimi yi faxa. A dii xemnen Yoyakin yi ti a noxonni mangayani.

⁷ Misiran mangan mi fa mini a yamanani, bayo Babilon mangan bata yi a baxon birin tongo keli Misiran baani han sa doxo Efirati baan na.

*Yoyakin, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 36.9-10*

⁸ Yoyakin findi mangan na a jee fu nun firinden nan ma, a kike saxan ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Nexusuta, Yerusalen kaana Elanatan ma dii temena.

⁹ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

10 Na waxatini, Babilɔn mangan Nebukadanesari a walikene yi siga Yerusalɛn xili ma, e yi taan nabilin yengeni.

11 Babilɔn mangan Nebukadanesari yetɛɛn yi fa taan yetagi, a walikene yi na yenge.

12 Nayi, Yuda mangan Yoyakin yi siga, a sa a yete dentɛge Babilɔn mangan xa, e nun a nga nun a walikene nun a mangane nun a kuntigine. Yoyakin a mangayaan jɛɛ solo-masɛxedeni, Babilɔn mangan yi a suxu.

13 Nebukadanesari yi nafunla birin ba Alatala Batu Banxini e nun manga banxin nafunle, Isirayila mangan Sulemani xɛma goronna naxanye birin nafala Alatala banxini, a ne kala, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

14 Nebukadanesari yi Yerusalɛn kaane birin xali suxuni, kuntigine nun sofane, e birin malanxina muxu wuli fu sa yiirawanle nun xabune birin fari. A yiigelitɔne nan tun lu yamanani.

15 Nebukadanesari yi Yoyakin xali Babilɔn yi, a yi mangana nga suxu Yerusalɛn yi siga Babilɔn yi e nun mangana jaxanle nun a kuntigine nun a yamanan muxu gbeene.

16 Babilɔn mangan mɔn yi sofa kendene birin xali konyiyani Babilɔn yi, muxu wuli solofere e nun yiirawanle nun xabune, muxu wuli keden.

17 Babilɔn mangan yi Yoyakin sɔxɔ Matani findi mangan na a jɔxɔni, a naxan xili masara a Sedeki.

Sedeki, Yuda Mangana

Yeremi 52.1-3 nun Taruxune Firinden 36.11-12

18 Sedeki findi mangan na a jɛɛ mɔxɔɔɛn nun kedenden nan ma, a yi jɛɛ fu nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili nen Xamutali, Yeremi a dii tɛmena, Libina kaana.

19 Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi.

20 Na liga Alatala xɔlɔn nan ma fe ra Yerusalɛn nun Yuda xili ma, a yi waxi naxanye ba feni a yetagi.

Sedeki fan yi murute Babilɔn mangan xili ma.

25

Yeremi 39.1-7 nun 52.4-11

1 Sedeki a mangayaan jɛɛ solo-manaaninden kike fuden xi fude lɔxɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalɛn xili ma, a yi daaxadeni tɔn a yetagi, e yi yire makantanxine ti a rabilinna birin yi.

2 E lu taan yenge han Manga Sedeki a mangayaan jɛɛ fu nun kedendena.

3 Na jɛɛn kike naaninden xi solo-manaaninde lɔxɔni, kamɛn yi gbo ayi taani, donse mi yi fa yamanan muxune yii.

4 Nayi, Babilɔn ganla yi taan yinna yirena nde rabira. Kɔɛɛn na, hali Babilɔn kaane to yi taan nabilinxi, Yuda sofane birin yi e gi, e dangu taa makantan yin firinne longonna ra, e sa mini taan so dɛɛn na mangana nakɔn dɛxɔn. Sofane yi e gi, e nun mangan yi siga Araba tonbonna lantaan mabinni.

5 Koni, Babilɔn sofa ganla yi mangan sagatan, e sa a li Yeriko mɛɛmɛɛne yi, a ganla birin yi xuya ayi, e yi e masiga a ra.

6 E yi mangan suxu, e siga a ra Babilɔn mangan fema Ribila taani, e yi sa a makiti mɛnni.

7 E Sedeki a diine kɔɛ raxaba a yetagi, e mɔn yi Sedeki yɛɛne sɔxɔnjɛ ayi, e yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra, e siga a ra Babilɔn yi.

Yerusalɛn kala fena

Yeremi 39.8-10 nun 52.12-27 e nun Taruxune Firinden 36.17-21

8 Kike suulunden xi soloferede lɔxɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ fu nun solo-manaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan, Babilɔn mangana kuntigina nde yi so Yerusalɛn yi.

9 A yi tɛɛn so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun

Yerusalen banxine birin. A yi banxi kendene birin gan.

¹⁰ Babilon sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna foxo ra, ne yi Yerusalen yinne kala.

¹¹ Muxu donxen naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, naxanye bata yi e yete sa Babilon mangan sagoni e nun yama donxena.

¹² Koni mangan kantan muxune xunna yi yigelitona ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xee biine.

¹³ Sula senbetenna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilon kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan na Babilon yi.

¹⁴ E yi tundene nun tee ko seene nun lenpu ratu seene nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini.

¹⁵ Mangan kantan muxune xunna man yi wusulan gan seene nun wuli xuya goronne tongo, xema daxine nun gbeti fixe daxine birin.

¹⁶ Senbeten firinna nun ige ramara se gbeen nun ige maxali wontorone Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi ne yate.

¹⁷ Senbeten kedenna yi mate nongonna ye fu nun solomasexe, kondon yi a xunna, naxan yi mate nongonna ye saxan, a kondon yi rayabuxi sula yolonxon yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Senbeten firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina.

¹⁸ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntigin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun deen kantan muxu saxanne.

¹⁹ A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xeme suulun mangana muxune ye naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sebeli tiina, naxan yi sofa nenene xinle sebema, e nun Yuda

kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

²⁰ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilon mangan fema Ribila taani.

²¹ Babilon Mangan yi yamarin fi, e yi e faxa Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

Gedali, Yuda yamana kann

Yeremi 40.7-41.18

²² Babilon mangan Nebukadanesari yi Yuda yamanan muxu donxene sa Gedali a yamarin bun ma, Axikan ma dii xemena, Safan mamandenna.

²³ Sofa kuntigine nun e sofane birin to na me, a Babilon mangan bata Gedali findi yamana kann ra, e yi siga Gedali fema Misipa taani, Netaniyaa dii xemen Yisimayeli nun Kareyaa dii xemen Yoxanan nun Tanxumeti a dii xemen Seraya Netofa kaan nun Maka kaana dii xemen Yaasaniya, e nun e ganle.

²⁴ Gedali yi a kol e nun e ganle xa, a naxa, "E nama gaxu sese ra Babilon kaane kuntigine fe ra, e lu yamanani, e wali Babilon mangan xa, e herin sotama nen."

²⁵ Koni, jeeen kike soloferedeni, Netaniyaa dii xemen Yisimayeli, Elisama mamandenna, mangan xabilan muxuna nde, na yi fa, muxu fu biraxi a foxo ra, e yi Gedali faxa, e nun Yuda kaane nun Babilon kaan naxanye yi a fema Misipa taani.

²⁶ Nayi, yamanan muxune birin, yigelitane nun nafulu kanne, e nun sofa kuntigine yi keli, e siga Misiran yi, bayo e yi gaxuxi Babilon kaane yee ra.

Yoyakin mini feen kasoon na

Yeremi 52.31-34

²⁷ Yuda mangan Yoyakin suxun jee tonge saxan e nun soloferedeni, Babilon mangana Ewili-Merodaki a mangayaan jee foloni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na jeeen kike fu nun firinden xi maxonen nun soloferede lonni.

²⁸ A yi fala fajin ti a xa. Mangan bonna naxanye yi a fema Babilon yi, a yi a tiden mate ne birin xa.

²⁹ A yi a kasorasa dagine masara, Yoyakin yi a dɛge mangana tabanla ra a siimayaan birin yi.

³⁰ A makoon yi seen naxanye ma loxo yo loxo, mangan yi lu ne soe a yii a siimayaan birin yi.

Taruxune Singena Yuda Mangane Fe Taruxune

Kitabun yire firinna naxanye xili “Taruxune,” ne Yuda bənsənna mangane nan ma fe falama. Taruxune Singena Isirayila kaane benbane bari feen nan falama keli N Benba Adama ma han sa dəxə Dawuda sayaan waxatin na. Manga Dawuda fe taruxun nan Kitabun yireni ito kui, yanyina nde ɲεε wuli keden ɲəxən benun Yesu xa bari. Taruxune Singen nun Samuyeli Firinden nun Mangane Singen kitabu yirene e maliga yire wuyaxi yi.

Isirayila kaane benbane

¹ Adama nan Seti sətə. Seti yi Enosi sətə. Enosi yi Kenan sətə.

² Kenan yi Mahalaleli sətə. Mahalaleli yi Yarədi sətə.

³ Yarədi yi Xenəki sətə. Xenəki yi Matusela sətə. Matusela yi Lameki sətə.

⁴ Lemeki yi Nuhan sətə. Nuhan yi Semi nun Xami nun Yepeti sətə.

Dunuɲa Fəɓn 10.2-20

⁵ Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomεε nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meseki nun Tirasi.

⁶ Gomεε a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

⁷ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

⁸ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁹ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Seba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka. Raama diini itoe nan sətə: Saba nun Dedan.

¹⁰ Kusi yi Nimirodi bari. Na findi yengεso belebelen nan na dunuɲa yi.

¹¹ Misiran yi diine sətə naxanye findixi Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane nun

¹² Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane nun Kafatoro kaane ra. Filisistine benbane nan Kafatoro kaane ra.

¹³ Kanan yi a dii singen Sidən sətə e nun gbεtεye naxanye findixi Xitine nun

¹⁴ Yebusu kaane nun Amorine nun Girigasane nun

¹⁵ Xiwine nun Arakane nun Sini kaane nun

¹⁶ Arawada kaane nun Σεmara kaane nun Xamata kaane ra.

Dunuɲa Fəɓn 10.21-31 nun 11.10-27

¹⁷ Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

Arami a diine ni i ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Meseki.

¹⁸ Arapaxadi yi Selaxa sətə. Selaxa yi Eberi sətə.

¹⁹ Eberi yi dii xεmε firin sətə. Keden xili Pεlegi* bayo dunuɲa yitaxun a waxatin nin. A xunyeɲ xili Yokatan.

²⁰ Yokatan ma diine ni i ra: Alomodadi nun Selefa nun Xasarawaweti nun Yera nun

²¹ Hadoran nun Yusali nun Dikila nun

²² Ebali nun Abimayeले nun Saba nun

²³ Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Yokatan ma diine nan ne ra.

²⁴ Semi yi Arapaxadi sətə. Arapaxadi yi Selaxa sətə.

²⁵ Selaxa yi Eberi sətə. Eberi yi Pεlegi sətə. Pεlegi yi Rewu sətə.

²⁶ Rewu yi Serugu sətə. Serugu yi Nahori sətə. Nahori yi Tera sətə.

²⁷ Tera yi Iburama sətə naxan findixi Iburahima ra.

Nabi Iburahimaa diine

Dunuɲa Fəɓn 25.12-16

²⁸ Iburahima yi Isiyaga nun Sumayila sətə.

²⁹ Sumayilaa dii singen yi xili nən Nebayoti. Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

³⁰ Misema nun Duma nun Masa nun Xadada nun Tema nun

³¹ Yeturi nun Nafisi nun Kedema, Sumayilaa diine nan yi ne fan na.

Dunuɲa Fəɓn 25.1-4

* **1:19: Pεlegi** bunna nεεn fa fala “Mayitaxunna.” † **1:32: Konyi** ɲaxanle sariyan seβexi Xəɓɓyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra a naxan sətə a ɲaxanla ra.

³² Iburahima a konyi naxanla† Keturaa dii xemene xinle ni itoe ra a naxanye bari Iburahima xa: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki nun Suwa. Yokan yi Saba nun Dedan soto.

³³ Midiyan yi Efa nun Efere nun Xanoki nun Abida nun Elida soto. Keturaa diine nan e birin na.

Dunuŋa Fəlon 36.10-14

³⁴ Iburahima yi Isiyaga soto. Isiyaga yi Esayu nun Isirayila soto.

³⁵ Esayu a diine xinle ni itoe ra: Elifasi nun Reyuli nun Yewusi nun Yalami nun Kora.

³⁶ Elifasi a diine xinle ni itoe ra: Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami nun Kenasi nun Timina nun Amaleki.

³⁷ Reyuli a diine xinle ni itoe ra: Naxati nun Sera nun Sama nun Misa.

Dunuŋa Fəlon 36.20-28

³⁸ Seyiri a diine xinle ni itoe ra: Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana nun Dison nun Eseri nun Disan.

³⁹ Lotan yi Xori nun Homami soto. Lotan magilen yi xili nen Timina.

⁴⁰ Sobali yi Aliyan nun Manaxati nun Ebali nun Sefi nun Onan soto. Sibeyon yi Aya nun Ana soto.

⁴¹ Ana yi Dison soto.

Dison yi Xamaran nun Eseban nun Itiran nun Keran soto.

⁴² Eseri yi Bilihan nun Saawan nun Yaakan soto.

Disan yi Yusu nun Aran soto.

Dunuŋa Fəlon 36.31-43

⁴³ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edon yamanan xun na benun Isirayila kaane xa mangan soto waxatin naxan yi. Beyori a diin Bela yi findi manga singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

⁴⁴ Bela to faxes, Seraa diin Yobabo, Bosara kaan yi findi mangan na.

⁴⁵ Yobabo to faxes, Xusama, naxan yi kelixi Teman yamanani, na yi findi mangan na.

⁴⁶ Xusama to faxes, Bedadaa diin Xadada yi findi mangan na. A tan nan Midiyan kaane no Moyaba bəxəni. A taan yi xili nen Abiti.

⁴⁷ Xadada to faxes, Masareka kaan Samala yi findi mangan na.

⁴⁸ Samala to faxes, Sayuli yi findi mangan na, naxan yi kelixi Rehoboti taani baan de.

⁴⁹ Sayuli to faxes, Akibori a diin Baali-Xanan yi findi mangan na.

⁵⁰ Baali-Xanan to faxes, Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili nen Pawu. A naxanla yi xili nen Mehetabeli, Matiredi a dii temena, Mesahabi mamandenna.

⁵¹ Xadada to faxes, muxuni itoe nan findi Edon mangane ra: Manga Timina nun Manga Aliwa nun Manga Yeteti nun

⁵² Manga Yoholibama nun Manga Ela nun Manga Pinon nun

⁵³ Manga Kenasi nun Manga Teman nun Manga Mibisari nun

⁵⁴ Manga Magadiyeli nun Manga Irami. Ne nan yi Edon mangane ra.

2

Isirayila yixetene

Dunuŋa Fəlon 35.23-26

¹ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra: Ruben nun Simeyon nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon nun

² Dan nun Yusufu nun Bunyamin nun Nafatali nun Gadi nun Aseri.

Ruti 4.18-22 Matiyu 1.3-6

³ Yuda a diine xinle ni itoe ra: Eri nun Onan nun Selaxa. Kanan kaa naxanla nde nan na dii saxanne bari a xa, Suyaa dii temena. Yudaa dii singena Eri yi fe naxin liga Alatala yee ra yi. A yi a faxes na ma.

⁴ Yuda mamuxun Tamari yi Peresi nun Sera bari a xa. Yuda dii suulun soto na kii nin.

⁵ Peresi yi Xesiron nun Xamuli soto.

⁶ Sera yi dii suulun soto: Simiri nun Etani nun Heman nun Kalikali nun Dara.

⁷ Karimi yi Akan soto, naxan tinxintareyaan liga Isirayila ra, a to se ratənxine tongo.

⁸ Etani yi Asari soto.

⁹ Xesiron yi Yerameeli nun Rami nun Kalebi* soto.

* **2:9: Kalebi** mən xili nen Kelubayi.

10 Rami yi Aminadabo sɔtɔ. Aminadabo yi Naxason sɔtɔ, naxan findi Yuda bɔnsɔnna kuntigin na.

11 Naxason yi Salimon sɔtɔ. Salimon yi Boosu sɔtɔ.

12 Boosu yi Obedi sɔtɔ. Obedi yi Yese sɔtɔ.

13 Yese a dii xɛmɛne xinle ni itoe ra: Eliyabi nan yi a dii singen na, a firindena Abinadabo, a saxandena Simeya,

14 a naanindena Natanɛli, a suulundena Radayi,

15 a sennindena Osemi, a soloferedena Dawuda.

16 Yese a dii tɛmɛne xinle ni itoe ra: Seruya nun Abigayili. Seruya yi dii xɛmɛ saxan sɔtɔ: Abisayi nun Yowaba nun Asahɛli.

17 Abigayili yi Amasa sɔtɔ Yeteri xa, naxan fataxi Sumayila bɔnsɔnna ra.

18 Xesirɔn ma diin Kalebi a naxanle Asuba nun Yeriyoti, ne yi diini itoe bari Kalebi xa: Yesere nun Sobaba nun Aradon.

19 Asuba to faxesa, Kalebi yi Efarata dɔxɔ, a yi Xuru bari a xa.

20 Xuru yi Yuri sɔtɔ. Yuri yi Besalɛli sɔtɔ.

21 Dɔnxɛn na, Xesirɔn to nɛɛ tonge sennin sɔtɔ, a yi Galadi benban Makiri a dii tɛmɛn dɔxɔ, a yi a kolon naxanla ra. E yi Segubu sɔtɔ.

22 Segubu yi Yayiri sɔtɔ, naxan findi taa mɔxɔnɛn nun saxan xun na Galadi yamanani.

23 Koni, Gesuri kaane nun Arami kaane yi Yayiri taane tongo e nun Kenata taan nun a rabilinne, e birin malanxina taa tonge sennin. Makiri yixɛtɛne nan ne birin na, naxan Galadi masɛgɛ.

24 Xesirɔn to faxesa Kalebi-Efarata taani, a naxanla Abiya yi Asexuri bari a xa, naxan Tekowa taan masɛgɛ.

25 Xesirɔn ma dii singen Yerameeli a diine ni i ra: a dii singen Rami nun Buna nun Oreni nun Osemi nun Axiya.

26 Yerameeli a naxalan bodena Atara yi Onan bari.

27 Yerameeli a dii singen Rami a diine xinle ni itoe ra: Masi nun Yamin nun Ekeri.

28 Onan yi Samayi nun Yada sɔtɔ. Samayi yi Nadaba nun Abisuri sɔtɔ.

29 Abisuri a naxanla Abixali yi Axaban nun Molidi sɔtɔ.

30 Nadaba yi Seleda nun Apayimi sɔtɔ. Seleda yi faxesa diitareyani.

31 Apayimi yi Yisi sɔtɔ. Yisi yi Sesan sɔtɔ. Sesan yi Axalayi sɔtɔ.

32 Samayi xunyen Yada yi Yeteri nun Yonatan sɔtɔ. Yeteri yi faxesa diitareyani.

33 Yonatan yi Pɛleti nun Sasa sɔtɔ. Yerameeli yixɛtɛne nan ne ra.

34 Sesan mi dii xɛmɛ yo sɔtɔ fɔ dii tɛmɛne. A konyi xɛmɛn Misiran kaan yi xili nɛn Yara.

35 Sesan yi a dii tɛmɛn fi a konyi xɛmɛn Yara ma. A yi Atayi bari a xa.

36 Atayi yi Natan sɔtɔ. Natan yi Sabadi sɔtɔ.

37 Sabadi yi Efilali sɔtɔ. Efilali yi Obedi sɔtɔ.

38 Obedi yi Yehu sɔtɔ. Yehu yi Asari sɔtɔ.

39 Asari yi Xɛlesi sɔtɔ. Xɛlesi yi Eleyasa sɔtɔ.

40 Eleyasa yi Sisimayi sɔtɔ. Sisimayi yi Salun sɔtɔ.

41 Salun yi Yekamiya sɔtɔ. Yekamiya yi Elisama sɔtɔ.

42 Yerameeli xunyen Kalebi a dii singen yi xili Mesa. Mesa yi Sifi nun Maresa sɔtɔ, naxan findixi Xebiron kaane benban na.

43 Xebiron yi Kora nun Tapuwa nun Rekemi nun Sema sɔtɔ.

44 Sema yi Raxami sɔtɔ. Raxami yi Yorekami sɔtɔ. Rekemi yi Samayi sɔtɔ.

45 Samayi yi Mayon sɔtɔ. Mayon yi Beti-Suru sɔtɔ.

46 Kalebi a konyi naxanla† Efa yi Xarani nun Mosa nun Gasesi bari a xa. Xarani yi Gasesi sɔtɔ.

47 Yadayi a diine xinle ni itoe ra: Regemi nun Yotami nun Gesana nun Pɛleti nun Efa nun Saafi.

48 Kalebi a konyi naxanla Maka yi Seberi nun Tirana bari a xa.

† 2:46: **Konyi naxanle** sariyan sebɛxi Xɔrɔyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sɔtɔ a naxanla ra.

49 Maka mən yi Madamanna fafe Saafi bari e nun Sewa, Makabena nun Gibeya fafe. Kalebi a dii tēmen yi xili Akasa.

50 Kalebi yixetε gbeteye nan itoe fan na. A naxanla Efarataa dii singen Xuru a diine ni i ra: Sobali naxan Kiriyati-Yeyarin taan masεε,

51 Salima naxan Betēlemi taan masεε e nun Xarefi naxan Beti-Gaderi taan masεε.

52 Sobali naxan Kiriyati-Yeyarin taan masεε, na yixetene ni i ra: Harowe nun Menuhoti kaane fəxə kedenna nun

53 Kiriyati-Yeyarin xabilan muxun naxanye findixi Yitirine nun Putine nun Sumane nun Miserayine ra. Ne nan findixi Sora taan muxune nun Esetayoli taan muxune ra.

54 Salima yixetene ni i ra: Betēlemi kaane nun Netofa kaane nun Atiroti-Beti-Yowaba kaane nun Manaxati kaane fəxə kedenna nun Sorine nun

55 sebelitine xabilan naxanye yi dəxi Yabesa taani e nun Tiratine nun Simeyatane nun Sukatine. Kenine nan ne ra, naxanye fataxi Xamati ra, Rekabu a denbayaan benbana.

3

Manga Dawudaa diine Samuyeli Firinden 3.2-5

1 Dawuda diin naxanye bari Xebiron taani, ne ni i ra. A dii singen yi xili nən Aminon, naxan nga yi findixi Yεsereli kaana Axinowami ra. A dii firinden yi xili Daniyeli, naxan nga yi Karemele kaana Abigayili ra.

2 A saxanden yi xili Abisalomi, naxan nga yi findixi Gesuri taan Manga Talamayi a dii tēmen Maka ra. A naaninden yi xili Adoniya, naxan nga yi findixi Xagiti ra.

3 A suulunden yi xili Sefati, naxan nga yi findixi Abitali ra. A senninden yi xili Yitireyami, naxan nga yi Egela ra.

4 Dii senninni itoe barixi Xebiron taan nin Dawudaa mangayaan naba denaxan yi nεε solofere kike sennin.

* **3:9: Konyi naxanle** sariyan seβexi Xəɾɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye sətə a naxanla ra.

A yi mangayaan naba Yerusalən taani nεε tonge saxan nεε saxan.

5 Amiyeli a dii tēmen Batiseba dii naaninni itoe nan sətə Dawuda xa Yerusalən yi: Simeya nun Sobaba nun Natan nun Sulemani.

6 Dawuda mən dii xεmε solo-manaanin gbeteye sətə nən: Yibixari nun Elisuwa nun Elifeleti nun

7 Noga nun Nefegi nun Yafiya nun

8 Elisama nun Eliyada nun Elifeleti.

9 Dawudaa dii xεmεne nan ne ra. Konyi naxanle* diin naxanye bari a xa, ne mi ne ye. Tamari nan yi e magilən na.

Yuda Mangane

10 Sulemani nan Robowan sətə. Robowan yi Abiya sətə. Abiya yi Asa sətə. Asa yi Yosafati sətə.

11 Yosafati yi Yehorami sətə. Yehorami yi Axasiya sətə. Axasiya yi Yowasa sətə.

12 Yowasa yi Amasiya sətə. Amasiya yi Asari sətə. Asari yi Yotami sətə.

13 Yotami yi Axasi sətə. Axasi yi Xesekiya sətə. Xesekiya yi Manase sətə.

14 Manase yi Amən sətə. Amən yi Yosiya sətə.

15 Yosiya a dii singen findi Yoxanan nan na, a dii firindena, Yehoyakimi, a saxandena, Sedeki, a naanindena, Salun.

16 Yehoyakimi yi Yoyakin nun Sedeki sətə.

17 Yoyakin naxan suxu konyiyani, na diine ni i ra: Selatili nun

18 Malakirami nun Pɛdaya nun Senasari nun Yekamiya nun Hosama nun Nedabiya.

19 Pɛdaya yi Sorobabeli nun Simeyi sətə. Sorobabeli yi Mesulan nun Xananiya sətə. Selomiti nan yi e magilən na.

20 Pɛdaya mən yi dii suulun gbeteye sətə: Xasuba nun Oheli nun Bereki nun Xasadiya nun Yusabi-Xeseda.

21 Xananiya yixetene ni i ra: Pelati nun Yesaya nun Rɛfayaa diine nun Aranan ma diine nun Abadi a diine nun Səkani a diine.

²² Sekani dii senninni itoe nan sɔtɔ: Semaya nun Xatusi nun Yigali nun Bariya nun Neyaraya nun Safati.

²³ Neyaraya dii saxanni itoe nan sɔtɔ: Eliyowenayi nun Xisikiya nun Asirikami.

²⁴ Eliyowenayi dii solofereni itoe nan sɔtɔ: Hodafiya nun Eliyasibi nun Pelaya nun Akubu nun Yoxanan nun Delaya nun Anani.

4

Yuda xabila gbeteeye

¹ Yuda yixetene ni i ra: Peresi nun Xesirɔn nun Karimi nun Xuru nun Sobali.

² Sobali a diin Reyaya yi Yaxati sɔtɔ. Yaxati yi Axumayi nun Lahadi sɔtɔ. Sorane xabilane fataxi ne nan na.

³ Yesereleli nun Yisema nun Yidibasi nan Etami taan masεε. E magilen yi xili Haseleliponi.

⁴ Penuyeli nan Gedori taan masεε. Xuru a diina Eseri nan Xusa taan masεε. Efarataa dii singen Xuru nan Beteleme taan masεε.

⁵ Asexuri yi Tekowa taan masεε, naxalan firin yi naxan yii, Xela nun Nara.

⁶ Nara yi Axusami nun Xeferi nun Temeni nun Axasetari bari a xa.

⁷ Xela yi Sereti nun Soxara nun Etenani

⁸ nun Kosi bari a xa. Kosi yi Anubi nun Sobeba sɔtɔ, e nun Harumi a dii Axaraxeli xabilane.

⁹ Yabesa yi binyen sɔtɔ dangu a ngaxakedenne ra. A nga a xili sa nen Yabesa bayo a naxa, “N bata a xali tɔrɔni.”*

¹⁰ Yabesa yi Isirayilaa Ala maxandi, a naxa, “Yandi, n baraka! I yi n ma bɔxɔn fari sa. I senben xa lu n xɔn, i n natanga tɔrɔn ma alogo fe xɔlen nama n sɔtɔ.” Ala yi a duban yabi.

¹¹ Suxa ngaxakedenna Kelubu yi Mexiri sɔtɔ. Mexiri yi Eseton sɔtɔ.

¹² Eseton yi Beti-Rafa nun Paseya nun Texinna sɔtɔ. Texinna nan Naxasa taan masεε. Ne findixi Reka kaane nan na.

¹³ Kenasi yi Otiniyeli nun Seraya sɔtɔ. Otiniyeli yi Xatati nun Meyonotayi sɔtɔ.

¹⁴ Meyonotayi yi Ofara sɔtɔ. Seraya yi Yowaba sɔtɔ, yiirawanle benbana, naxanye yi dɔxi Yiirawanle Lanbanni.

¹⁵ Yefune a diin Kalebi yi Iru nun Ela nun Nami sɔtɔ. Ela yi Kenasi sɔtɔ.

¹⁶ Yehaleleli a diine ni i ra: Sifi nun Sifa nun Tiriya nun Asareli.

¹⁷ Esiraa diine ni i ra: Yeteri nun Meredi nun Efere nun Yalon. Meredi a naxanla nde yi Mariyama nun Samayi nun Yiseba bari. Yiseba nan Esitemowa taan masεε.

¹⁸ Misiran mangana dii temen Biti naxan yi dɔxi Meredi xɔn ma, na nan na diine bari. Meredi mɔn yi Yahudiya naxanla nde dɔxɔ, na diine ni i ra: Yarɛdi naxan Gedori taan masεε e nun Xeberi naxan Soko taan masεε e nun Yekutiyeleli naxan Sanowa taan masεε.

¹⁹ Hodiya naxanla naxan findixi Naxami magilen na, na yixetene yi findi Garimi kaane ra naxanye yi dɔxi Keyila taani e nun Maka kaan naxanye yi dɔxi Esitemowa taani.

²⁰ Simon ma diine ni i ra: Aminon nun Rinna nun Ben-Xanan nun Tilon.

Yisi a diine ni i ra: Soxeti nun Ben-Soxeti.

²¹ Yudaa diin Selaxa yixetene ni i ra: Eri naxan Leka taan masεε, e nun Laada naxan Maresa taan masεε, e nun xabilan naxanye yi dugi sɔxɔnne ra Beti-Asibeya yi, e nun

²² Yokimi nun Koseba kaane nun Yowasa nun Sarafa naxan yi Moyaba nun Yasubi-Lexemi xun na. Fe fonne nan ne ra.

²³ Ne yixetene yi findi feɲε rafalane ra mangan xa Netayimi nun Gedera taane yi.

Simeyɔn yixetene

Yosuwe 19.2-10

²⁴ Simeyɔn yixetene ni i ra: Nemuweli nun Yamin nun Yaribi nun Sera nun Sayuli.

²⁵ Sayuli yi Salun sɔtɔ. Salun yi Mibisan sɔtɔ. Mibisan yi Misema sɔtɔ.

* **4:9: Yabesa** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen fa fala “Xɔlena.”

26 Misema yi Xamuweli soto. Xamuweli yi Sakuru soto. Sakuru yi Simeyi soto.

27 Simeyi yi dii xeme fu nun sennin soto e nun dii teme sennin. A ngaxakedenne mi dii wuyaxi soto. E xabilan muxune mi wuya ayi alo Yuda bõnsõnna muxune.

28 E yi dõxi taani itoe nin: Beriseba nun Molada nun Xasari-Suwali nun

29 Bila nun Esemi nun Toladi nun

30 Betuyeli nun Xoroma nun Siki-laga nun

31 Beti-Marakaboti nun Xasari-Susimi nun Beti-Biri nun Saarayimi. E yi lu na taane yi han Dawudaa mangayaan waxatini.

32 E mõn dõxõ nen taa suulun gbete ye yi: Etami nun Ayin nun Rimõn nun Token nun Asan

33 e nun e rabilinne siga han Baalati taani. E dõxõdene nun e benbane nan ne ra naxanye sebexi e bõnsõn kedin kui.

34 Simeyõn bõnsõnna xabilane kuntigine xinle ni itoe ra: Mesobabo nun Yameleki nun Amasiyaa diin Yosahi nun

35 Yoweli nun Yosibiya a diin Yehu, Seraya mamandenna, Asiyeli tolobitana, e nun

36 Eliyowenayi nun Yaakoba nun Yesohaya nun Asaya nun Adiyeli nun Yesimiyeli nun Benaya nun

37 Sifeyi a diin Sisa. Alon nan Sifeyi soto. Yedayana nan Alon soto. Simiri nan Yedayana soto. Semaya nan Simiri soto.

38 Xabilane kuntigine nan ne ra. E denbayane gbo ayi nen han!

39 E yi siga han Gedori taan labanna sogeteden binna balo yire fendeni e xuruseene xa.

40 E sa sexe yire fajine to menni xuruseene xa. Na bõxõne yi gbo, bõne xunbenla na. Xami bõnsõnna muxuna ndee yi na nun.

41 Muxun naxanye xinle sebe itoe ra, ne nan siga Yuda Manga Xesekiyaa waxatini, e sa Xami bõnsõnna muxune nun Meyunin bõnsõnna muxune banxine birin kala, e yi e raxõri alogo e xa dõxõ na, balo fajin yi denaxan yi e xuruseene xa.

42 Simeyõn bõnsõnna muxu keme suulun yi siga Seyiri geya yireni. E yeratine yi findixi Yisi a diine nan na: Põlati nun Neyaraya nun Refaya nun Yusiyeli.

43 E yi sa Amaleki dõnxene faxes, naxanye e gi yengen bun. E dõxi menni han to.

5

Rubẽn yixetene

1 Rubẽn nan findi Isirayila dii singen na, koni e nun a fafe a paxanla nde bata yi kafu, nanara dii singe tiden yi ba a yii, a so Isirayilaa diin Yusufu a diine yii. Na nan a liga, e a foriya tiden ba a yii bõnsõn kedin ma.

2 Yuda senben soto nen a ngaxakedenne tagi, a yixetena nde yi findi mangan na, koni dii singe tiden lu nen Yusufu yii.

3 Isirayilaa dii singen Rubẽn yi Xanõki nun Palu nun Xesirõn nun Karimi soto.

4 Yoweli yi Semaya soto. Semaya yi Gogo soto. Gogo yi Simeyi soto.

5 Simeyi yi Mike soto. Mike yi Reyaya soto. Reyaya yi Baali soto.

6 Baali yi Bera soto. Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere yi Rubẽn bõnsõn xunna Bera suxu konyiyani.

7 Bera ngaxakedenne ni i ra xabila yeen ma alo e xinle sebexi e bõnsõn kedin kui kii naxan yi: e kuntigin Yeyiyeli nun Sakari nun

8 Asasi a diin Bela, Sema mamandenna, Yoweli tolobitana. E yi dõxi Aroyeri nin siga han Nebo geyaan na sa dõxõ Baali-Meyõn na.

9 Sogeteden binni, e yi siga, e sa dõxõ tonbonna dexõn han Efirati xuden na. Bayo e xuruseene bata yi wuya ayi e yii Galadi yamanani.

10 Rubẽn bõnsõnna yi Hagarine yenge Manga Sõli waxatini, e yi e nõ, e yi dõxõ e banxine yi Galadi yamanan sogeteden binni.

Gadi yixetene

11 Gadi bõnsõnna muxune yi dõxi Rubẽn bõnsõnna muxune nan dexõn ma Basan yamanani siga han Salaka taana.

12 Yoweli nan yi e kuntigi singen na Basan yamanani, a firindena, Safami. Na xanbi ra, Yanayi nun Safati.

13 E ngaxakedenne muxu solofere ni i ra denbaya yεen ma: Mikeli nun Mesulan nun Seeba nun Yorayi nun Yakan nun Siya nun Eberi.

14 Abixali a diine nan ne ra. Xuri nan Abixali sɔtɔ. Yarowa nan Xuri sɔtɔ. Galadi nan Yarowa sɔtɔ. Mikeli nan Galadi sɔtɔ. Yesisayi nan Mikeli sɔtɔ. Yado nan Yesisayi sɔtɔ. Busi nan Yado sɔtɔ.

15 Abidiyeli a diina Axi, Guni mandenna yi findi e xabilane xunna ra.

16 Gadi bɔnsɔnna muxune yi dɔxi Galadi yamanan nun Basan yamanan nun e rabilinne nin siga han Sarɔn danna.

17 Muxuni itoe xinle yi sɛbɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui Yuda Manga Yotami nun Isirayila Manga Yerobowan waxatini.

18 Rubɛn bɔnsɔnna muxune nun Gadi bɔnsɔnna muxune nun Manase bɔnsɔnna muxune fɔxɔ kedenna, ne sofane xasabin lan muxu wuli tonge naanin wuli naanin kɛmɛ solofere tongo sennin nan ma. E birin yi fatan yɛngɛ sodeni. Yεε masansan wure lefaan nun silanfanna* nun xanla yi e birin yii.

19 E yi Hagarine nun Yeturine nun Nafisine nun Nodabone yɛngɛ.

20 E yi Ala maxandi yɛngɛni, a yi e mali, e yi Hagarine nun e xɔyine birin nɔ. Ala yi e xuiin namɛ bayo e yi e yigi saxi a tan nin.

21 E yi e yaxune xuruseene suxu, jɔgɔmɛ wuli tonge suulun nun yɛxɛɛn nun sii wuli kɛmɛ firin wuli tonge suulun, e nun sofali wuli firin. E yi muxu wuli kɛmɛ fan suxu.

22 E yi e yaxu wuyaxi faxa bayo na yɛngɛn yi kelixi Ala nan ma. E yi lu dɔxi na han Isirayila yamaan suxu konyiyani waxatin naxan yi.

Manase bɔnsɔnna yixɛtɛne

* 5:18: *Silanfanna*: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

23 Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi dɔxi yamanani keli Basan yamanan ma siga han Baali-Xerimon taana, Seniri geyaan san bun, dɛnaxan mɔn xili Xerimon geyana. E yi wuya han!

24 E denbayane xunne ni i ra: Efere nun Yisi nun Eliyeli nun Asiriyeli nun Yeremi nun Hodafiya nun Yaxadiyeli. Sofa kɛndɛne nan yi na denbaya xunne ra e nun xili kanne.

25 Koni, e yi tinxintareyaan liga e benbane Ala ra, e yi Ala yanfa mɛn kaane alane xɔn Ala bata yi muxun naxanye raxɔri e yεε ra, feen naxan yi luxi alo yalunyana Ala yɛtagi.

26 Nayi, Isirayilaa Ala yi Asiriya Manga Puli radin e ma naxan mɔn xili Tigilati-Pilesere. E yi fa Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna suxu konyiyani. A yi siga e ra Xala nun Xabori nun Hara yi Gosan baan dɛ, e mɔn dɛnaxanye yi han to.

Lewiyixɛtɛne

27 Lewi yi Gɛrisɔn nun Kehati nun Merari sɔtɔ.

28 Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeli sɔtɔ.

29 Amirama yi dii xɛmɛ firin sɔtɔ, Haruna nun Musa e nun dii tɛmɛ kɛden, Mariyama. Haruna yi Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamar sɔtɔ.

30 Eleyasari yi Finexasi sɔtɔ. Finexasi yi Abisuwa sɔtɔ.

31 Abisuwa yi Buki sɔtɔ. Buki yi Yusi sɔtɔ.

32 Yusi yi Sɛraxaya sɔtɔ. Sɛraxaya yi Merayoti sɔtɔ.

33 Merayoti yi Amari sɔtɔ. Amari yi Axituba sɔtɔ.

34 Axituba yi Sadɔki sɔtɔ. Sadɔki yi Aximaasi sɔtɔ.

35 Aximaasi yi Asari sɔtɔ. Asari yi Yoxanan sɔtɔ.

36 Yoxanan yi Asari sɔtɔ, naxan findi saraxaraliin na Ala Batu Banxini Yerusalɛn yi Sulemani naxan ti.

37 Asari yi Amari sɔtɔ. Amari yi Axituba sɔtɔ.

³⁸ Axituba yi Sadaki sato. Sadaki yi Salun sato.

³⁹ Salun yi Xiliki sato. Xiliki yi Asari sato.

⁴⁰ Asari yi Seraya sato. Seraya yi Yehosadaki sato.

⁴¹ Alatala to Yuda nun Yerusalen kaane rasiga konyiyani Nebukadane-sari xon, Yehosadaki fan yi suxu.

6

Lewi yixete gbete

¹ Lewi yi Gerison nun Kehati nun Merari sato.

² Gerison yi Libini nun Simeyi sato.

³ Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyele sato.

⁴ Merari yi Maxali nun Musi sato.

Lewi xabilane benbane ni i ra:

⁵ Gerison xabilani: Gerison yi Libini sato. Libini yi Yaxati sato. Yaxati yi Sima sato.

⁶ Sima yi Yowa sato. Yowa yi Yido sato. Yido yi Sera sato. Sera yi Yeyat-erayi sato.

⁷ Kehati xabilani: Kehati yi Aminadabo sato. Aminadabo yi Kora sato. Kora yi Asiri sato.

⁸ Asiri yi Elikana sato. Elikana yi Ebiyasafi sato. Ebiyasafi yi Asiri sato.

⁹ Asiri yi Taxati sato. Taxati yi Yuriyele sato. Yuriyele yi Yusiya sato. Yusiya yi Sayuli sato.

¹⁰ Elikana xabilani: Elikana yi Amasayi nun Aximoti

¹¹ nun Elikana sato. Elikana yi Sofayi sato. Sofayi yi Naxati sato.

¹² Naxati yi Eliyabi sato. Eliyabi yi Yeroxama sato. Yeroxama yi Elikana sato. Elikana yi Samuyele sato.

¹³ Samuyele a diine ni i ra: a dii singena Yowele e nun Abiya.

¹⁴ Merari xabilani: Merari yi Maxali sato. Maxali yi Libini sato. Libini yi Simeyi sato. Simeyi yi Wusa sato.

¹⁵ Wusaha yi Simeya sato. Simeya yi Xagiya sato. Xagiya yi Asaya sato.

Beti baane Ala Batu Banxini

¹⁶ Dawuda yi Lewi bomsanna mux-una ndee dexo beti ba kuntigine ra

Alatala Batu Banxini Layiri Kanki-raan* fa menni waxatin naxan yi.

¹⁷ Ne nan yi betine bama Ala Batu Bubun yetagi, Naralan Bubuna han Manga Sulemani Alatala Batu Banxin ti Yerusalen yi waxatin naxan yi. E yi e wanla kema alo e yi yamarixi e ma kii naxan yi.

¹⁸ Na beti baane nun e diine xinle ni itoe ra:

Kehati xabilani: Yowele nan beti baan Heman sato. Samuyele nan Yowele sato.

¹⁹ Elikana nan Samuyele sato. Yeroxama nan Elikana sato. Eliyeli nan Yeroxama sato. Towa nan Eliyeli sato.

²⁰ Sufi nan Towa sato. Elikana nan Sufi sato. Maxati nan Elikana sato. Amasayi nan Maxati sato.

²¹ Elikana nan Amasayi sato. Yowele nan Elikana sato. Asari nan Yowele sato. Sofoni nan Asari sato.

²² Taxati nan Sofoni sato. Asiri nan Taxati sato. Ebiyasafi nan Asiri sato. Kora nan Ebiyasafi sato.

²³ Yisehari nan Kora sato. Kehati nan Yisehari sato. Lewi nan Kehati sato. Isirayila nan Lewi sato.

²⁴ Heman mali muxun naxan yi tixi a yiifanna ma, na yi findixi Asafi nan na. Bereki nan Asafi sato. Simeya nan Bereki sato.

²⁵ Mikeli nan Simeya sato. Baaseya nan Mikeli sato. Malakiya nan Baaseya sato.

²⁶ Etini nan Malakiya sato. Sera nan Etini sato. Adaya nan Sera sato.

²⁷ Etani nan Adaya sato. Sima nan Etani sato. Simeyi nan Sima sato.

²⁸ Yaxati nan Simeyi sato. Gerison nan Yaxati sato. Lewi nan Gerison sato.

²⁹ Naxan kelixi Merari xabilan nin, na yi tixi a kemma nan ma. A yi xili Etani. Kisi nan Etani sato. Abidi nan Kisi sato. Maluku nan Abidi sato.

³⁰ Hasabi nan Maluku sato. Amasiya nan Hasabi sato. Xiliki nan Amasiya sato.

³¹ Amasi nan Xiliki sato. Bani nan Amasi sato. Semeri nan Bani sato.

* **6:16: 6.16Layiri Kankirana** fe man sebexi Xoroyaan 25.10-22 kui.

³² Maxali nan Semeri sɔtɔ. Musi nan Maxali sɔtɔ. Merari nan Musi sɔtɔ. Lewi nan Merari sɔtɔ.

³³ E ngaxakedenne Lewi bɔnsɔnna, ne yi Ala Batu Bubun wanla bonne nan kema Alaa banxini.

³⁴ Haruna nun a diine nan yi saraxa gan daxine bama saraxa ganden fari, e mɔn yi wusulanna fan ganma saraxan na wusulan saraxa ganden fari. E yi na wanle birin kema yire sariɲanxi fisamantenna nin Ala solona feen na Isirayila kaane xa, alo Alaa walikɛɛn Musa a yamari kii naxan yi.

³⁵ Haruna yixɛtɛne ni i ra: Haruna yi Eleyasari sɔtɔ. Eleyasari yi Finexasi sɔtɔ. Finexasi yi Abisuwa sɔtɔ.

³⁶ Abisuwa yi Buki sɔtɔ. Buki yi Yusi sɔtɔ. Yusi yi Seraxaya sɔtɔ.

³⁷ Seraxaya yi Merayoti sɔtɔ. Merayoti yi Amari sɔtɔ. Amari yi Axituba sɔtɔ.

³⁸ Axituba yi Sadɔki sɔtɔ. Sadɔki yi Aximaasi sɔtɔ.

*Lewi bɔnsɔnna taane
Yosuwe 21.4-39*

³⁹ E taane xinle ni itoe ra Haruna yixɛtɛn naxanye yi Kehati xabilani, ne dɔxɔ dɛnaxanye yi. E singe nan bɔxɔn sɔtɔ bayo masɛnsɛnna e tan nan singe suxu.

⁴⁰ Xebiron nun a xuruse rabadene yi findi e gbeen na Yuda bɔxɔn ma,

⁴¹ koni Xebiron xɛɛne nun a banxidɛne yi findi Yefune a diin Kalebi gbeen na.

⁴² Harunaa diine yi Xebiron sɔtɔ, naxan findi marakisi taana nde ra, e nun Libina nun a rabilinne nun Yatiri nun Esitemowa nun a rabilinne, e nun

⁴³ Xilen nun Debiri nun e rabilinne nun

⁴⁴ Asan nun Beti-Semɛsi nun e rabilinne.

⁴⁵ Lewi bɔnsɔnna taan naxanye sɔtɔ Bunyamin bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Gabayon nun Geba nun Alemeti nun Anatɔti nun e rabilinne. E yi taa fu nun saxanni itoe yitaxun e xabilane ra.

Yosuwe 21.5-8

⁴⁶ Kehati yixɛtɛn bonne yi taa fu sɔtɔ masɛnsɛnna xɔn Efirami bɔnsɔnna

bɔxɔn nun Dan bɔnsɔnna bɔxɔn nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔni.

⁴⁷ Gerisɔn yixɛtɛne yi taa fu nun saxan sɔtɔ e xabila yɛɛn ma Isakari bɔnsɔnna bɔxɔn nun Aseri bɔnsɔnna bɔxɔn nun Nafatali bɔnsɔnna bɔxɔn nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔni naxan yi Basan yamanani.

⁴⁸ Merari yixɛtɛne yi taa fu nun firin sɔtɔ masɛnsɛnna xɔn Rubɛn bɔnsɔnna bɔxɔn nun Gadi bɔnsɔnna bɔxɔn nun Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔni.

⁴⁹ Isirayila kaane taane nun e rabilinne fi Lewi bɔnsɔnna ma na kii nin.

⁵⁰ E na taane fi e ma masɛnsɛnna nan xɔn naxanye yi Yuda nun Simeyɔn nun Bunyamin bɔnsɔnne bɔxɔne yi.

⁵¹ Kehati xabilan bonne yi taane sɔtɔ Efirami bɔnsɔnna bɔxɔni.

⁵² E yi marakisi taan Siken fi e ma Efirami geya yireni, e nun Geseri nun

⁵³ Yokemen nun Beti-Xoron nun e rabilinne, e nun

⁵⁴ Ayalɔn nun Gati-Rimɔn nun e rabilinne.

⁵⁵ E yi Aneri nun Bileyami nun e rabilinne sɔtɔ Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔni. Kehati xabilan bonne taane nan ne ra.

⁵⁶ Gerisɔn yixɛtɛne taane ni i ra: Golan nun a rabilinna Basan yamanani, e nun Asatarɔti nun a rabilinna Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔni.

⁵⁷ E taan naxanye sɔtɔ Isakari bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Kedesi nun Daberati nun

⁵⁸ Ramoti nun Anemi nun e rabilinne.

⁵⁹ E taan naxanye sɔtɔ Aseri bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Masala nun Abadon nun

⁶⁰ Xukɔku nun Rexobo nun e rabilinne.

⁶¹ E taan naxanye sɔtɔ Nafatali bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Kedesi taan Galile bɔxɔni, e nun Xamɔn nun Kiriyaatayimi nun e rabilinne.

⁶² Lewi bɔnsɔn dɔnxɛne, Merari yixɛtɛne taane ni i ra: Rimono nun Taboro nun e rabilinne Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔni.

⁶³ E taan naxanye sɔtɔ Rubɛn bɔnsɔnna bɔxɔni Yurudɛn kidi ma

Yeriko sogeteden binni, ne ni i ra: Beſeri tonbonni e nun a rabilinne nun Yahasi nun

⁶⁴ Kedemoti nun Mefaati nun e rabilinne.

⁶⁵ E taan naxanye sɔtɔ Gadi bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Ramoti nun a rabilinne Galadi bɔxɔni e nun Maxanayin nun

⁶⁶ Xesibɔn nun Yaaseri nun e rabilinne.

7

Isakari yixetene

¹ Isakari dii naanin nan sɔtɔ: Tola nun Puwa nun Yasubu nun Simiron.

² Tolaa diine ni i ra: Yusi nun Refaya nun Yeriyele nun Yamayi nun Yibisami nun Samuyeli. Muxuni itoe nan findi e xabila xunne ra. Sofa kenden muxu wuli mɔxɔɲen nun firin kemε sennin nan xili yi seβexi e bɔnsɔn kedin ma Manga Dawudaa waxatini.

³ Yusi yi Yisiraxiya sɔtɔ. Yisiraxiyaa diine ni i ra: Mikeli nun Abadi nun Yoweli nun Yisiya. Muxu suulunni itoe findi xabila xunne nan na.

⁴ Sofa kenden muxu wuli tonge saxan muxu wuli sennin nan yi e xabilani e bɔnsɔn kedin kui, bayo e ɲaxanle nun e diine yi wuya han!

⁵ Isakari xabilane birin yi, sofa wuli tonge solomasεε wuli solofere nan xili yi seβexi e bɔnsɔn kedin ma.

Bunyamin yixetene

⁶ Bunyamin yi Bela nun Bekeri nun Yediyayeli sɔtɔ.

⁷ Belaa dii suulunne ni i ra: Esibon nun Yusi nun Yusiyeli nun Yerimoti nun Yiri. Xabila xunne nan yi e ra. Sofaan muxu wuli mɔxɔɲen nun firin tonge saxan e nun naanin nan xili yi seβexi e bɔnsɔn kedin ma.

⁸ Bekeri a diine ni i ra: Semira nun Yowasa nun Eliyeseri nun Eliyowenayi nun Omiri nun Yeremoti nun Abiya nun Anatɔti nun Alemeti. Bekeri a diine nan yi ne ra,

⁹ e denbayane xunne nan yi e birin na. Sofaan muxu wuli mɔxɔɲε muxu

kemε firin nan xili yi seβexi e bɔnsɔn kedin ma.

¹⁰ Yediyayeli yi Bilihan sɔtɔ. Bilihan ma diine ni i ra: Yewusi nun Bunyamin nun Ehudu nun Kenan nun Satan nun Tarasisi nun Axisaxari.

¹¹ Yediyayeli a diine birin findi e denbayane xunne nan na. Sofaan muxu wuli fu nun solofere muxu kemε firin nan xili yi seβexi e bɔnsɔn kedin ma.

¹² Yiri yi Supimi nun Xupimi sɔtɔ. Axeri yi Xusimi sɔtɔ.

Nafatali yixetene

¹³ Nafatali yi Yaxaseeli nun Guni nun Yeseri nun Salun sɔtɔ. Nafatali nga yi xili nen Bila.

Manase yixetene

¹⁴ Manase a diine ni i ra: Asireli nun Makiri. Manase a konyi ɲaxanla* Arami kaan nan ne bari a xa. Makiri yi Galadi sɔtɔ.

¹⁵ Makiri yi ɲaxanla fen Xupimi nun Supimi muxune ye. Makiri magilen yi xili nen Maka. Manase a diin boden yi xili nen Selofexadi, a dii temene nan tun sɔtɔ.

¹⁶ Makiri a ɲaxanla Maka yi diin bari, a yi a xili sa Peresa. A xunyen yi xili Seresi. Peresa yi Yulami nun Rekemi sɔtɔ.

¹⁷ Yulami yi Bedani sɔtɔ. Galadi a diine nan ne ra, Makiri a diina, Manase mamandenna.

¹⁸ Galadi magilen Hamoleketi yi Isihodi nun Abiyeseri nun Maxala bari.

¹⁹ Semida yi Axiyani nun Siken nun Likixi nun Aniyama sɔtɔ.

Eframi yixetene

²⁰ Eframi yixetene ni i ra: Eframi yi Sutela sɔtɔ. Sutela yi Bereda sɔtɔ. Bereda yi Taxati sɔtɔ. Taxati yi Eleyada sɔtɔ. Eleyada yi Taxati sɔtɔ.

²¹ Taxati yi Sabadi sɔtɔ. Sabadi yi Sutela sɔtɔ. Gati kaane yi Eframi a dii firin gbeteye faxa, Eseri nun Eleyadi, e to siga Gati kaane xuruseene muɲadeni.

* **7:14: Konyi ɲaxanle** sariyan seβexi Xɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sɔtɔ a ɲaxanla ra.

22 E fafe Efirami yi sunu e faxa feen na waxati xunkuye. A kon kaane yi fa a madænden.

23 Na xanbi ra, a yi a naxanla kolon naxanla ra, a naxanla yi fudikan. A to diin bari, a yi a xili sa Beriya bayo a denbayaan yi tərəxi.

24 Efirami yi dii tēmən sətə, a yi a xili sa Seera. Beti-Xoron taan naxan geyaan fari e nun naxan lanbanni, Seera yi ne ti e nun Yuseni-Seera taana.

25 Beriya yi Refa sətə. Refa yi Resefa sətə. Resefa yi Tela sətə. Tela yi Taxani sətə.

26 Taxani yi Ladana sətə. Ladana yi Amixudi sətə. Amixudi yi Elisama sətə.

27 Elisama yi Nunu sətə. Nunu yi Yosuwe sətə.

28 E yi dəxə Beteli yi e nun a banxidēn naxanye yi a rabilinxi, e nun Naran taan sogeteden binni nun Geseri nun a banxidēne sogegododen binni, e nun Siken nun a banxidēne siga han Aya nun a banxidēne.

29 Manase bənsənnə taane ni i ra: Beti-Seyan nun Taanaki nun Megido nun Dərə nun e banxidēne. Isirayilaa diin Yusufu yixetene dəxi na taane nin.

Aseri yixetene

30 Aseri yi Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya sətə. E magilən yi xili Sera.

31 Beriya yi Xeberi nun Malikili sətə. Malikili nan Birisayiti taan masəgə.

32 Xeberi yi Yefeleti nun Someri nun Xotami sətə. E magilən yi xili Suya.

33 Yefeleti yi Pasaki nun Bimali nun Asefati sətə. Yefeleti a diine nan ne ra.

34 Semeri yi Axi nun Roga nun Xuba nun Arami sətə.

35 Semeri xunyən Helemi a diine ni i ra: Sofaxa nun Yimena nun Selesi nun Amali.

36 Sofaxaa diine ni i ra: Suwa nun Xaraneferi nun Suwali nun Beri nun Yimira nun

37 Bəsəri nun Hodo nun Samima nun Silesa nun Itiran nun Beera.

38 Yeteri yi Yefune nun Pisepa nun Ara sətə.

39 Yula yi Ara nun Xaniyeli nun Risiya sətə.

40 Aseri a diine nan ne birin na, denbaya xunne, muxu gbeene, sofa kəndene, kuntigi fajine. Sofaan muxu wuli məxəpən nun sennin nan xili yi səbəxi e bənsən kədin kui.

8

Bunyamin yixetə gbətəye

1 Bunyamin ma diine ni i ra: a dii singena Bela, a firindena Asibeli, a saxandena Axara,

2 a naanindena Noxa, a suulundena Rafa.

3 Bela a diine ni i ra: Adari nun Gera nun Abihudi nun

4 Abisuwa nun Naman nun Axowa nun

5 Gera nun Sefufani e nun Xurami.

6 Denbaya xunne Ehudu yixetene yə Geba taani naxanye kedi, e siga Manaxati yi, ne xinle ni itoe ra:

7 Naman nun Axiya nun Gera. Gera nan ti e yəe ra, a yi Yusa nun Axixudi sətə.

8 Saxarayin yi a mə a naxalan firinne ra, Xusimi nun Baara. Na xanbi ra, a yi diine sətə Moyaba yamanani.

9 A naxanla Xodesi a diine ni i ra: Yobabo nun Sibiya nun Mesa nun Malakama

10 nun Yewusi nun Sakiya nun Mirima. A diine nan ne ra naxanye findi denbaya xunne ra.

11 A naxanla Xusimi yi Abitubu nun Elipaali bari a xa.

12 Elipaali a diine ni i ra: Eberi nun Misami nun Semedi, naxan Ono nun Lodi nun e banxidēne ti, e nun

13 Beriya nun Sema naxanye findi denbaya xunne ra Ayalən taani, e yi Gati kaane kedi.

14 Beriya a diine ni i ra: Axiyo nun Sasaki nun Yeremoti nun

15 Sebadiya nun Aradi nun Ederi nun

16 Mikeli nun Yisepa nun Yoxa.

17 Elipaali a diine ni i ra: Sebadiya nun Mesulan nun Xisiki nun Xeberi nun

18 Yisemerayi nun Yisiliya nun Yobabo.

¹⁹ Simeyi a diine ni i ra: Yakimi nun Sikiri nun Sabidi nun

²⁰ Eliyenayi nun Siletayi nun Eliyeli nun

²¹ Adaya nun Beraya nun Simirati.

²² Sasaki a diine ni i ra: Yisepan nun Eberi nun Eliyeli nun

²³ Abadon nun Sikiri nun Xanan nun

²⁴ Xananiya nun Elan nun Anatotiya nun

²⁵ Yifideya nun Penuyeli.

²⁶ Yeroxamaa diine ni i ra: Same-serayi nun Sexaraya nun Atali nun

²⁷ Yaaresiya nun Eli nun Sikiri.

²⁸ Denbaya xunne nan yi ne birin na naxanye xili yi sebexi e bənsən kədin kui. Ne yi dəxi Yerusalən taan nin.

Taruxune Singen 9.34-44

²⁹ Yeyiyeli yi dəxi Gabayon taan nin a dənaxan masege. A jaxanla yi xili nən Maka.

³⁰ A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun

³¹ Gedori nun Axiyo nun Sekeri nun

³² Mikiloti, naxan findi Simeya fafe ra. E fan yi dəxi Yerusalən taan nin e kon kaane tagi.

³³ Neri yi Kisu sətə. Kisu yi Səli sətə. Səli yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali sətə.

³⁴ Yonatan yi Meribaali sətə. Meribaali yi Mike sətə.

³⁵ Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi sətə.

³⁶ Axasi yi Yehowada sətə. Yehowada yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri sətə. Simiri yi Mosa sətə.

³⁷ Mosa yi Bineya sətə. Bineya yi Rafaha sətə. Rafaha yi Eleyasa sətə. Eleyasa yi Aseli sətə.

³⁸ Aseli a dii senninne xinle ni itoe ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisimayeli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a dii xəmene nan ne birin na.

³⁹ Aseli xunyena Esekaa diine ni i ra: a dii singena Yulami, a firindena Yewusi e nun a saxandena Elifeleti.

⁴⁰ Sofa kənden nan yi Yulami a diine ra. E yi fatan xalimakunla wolə. E

diine nun mamandenne yi wuya han muxu kəmε tonge suulun.

Bunyamin bənsənna muxune nan yi ne birin na.

9

¹ Isirayila kaane birin xinle yi sebexi e bənsən kədine ma Isirayila Mangane Kədin kui.

Yerusalən kaane Neyemi 11.3-19

Yuda bənsənna muxune bata yi xali konyiyani Babilən yamanani fata e tinxintareyaan na.

² Naxanye singe xεε e dəxədeni e konne yi, Isirayila kaana ndee nan yi ne ra, e nun saraxaraline nun Lewi bənsənna muxune nun Ala Batu Banxin walikene.

³ Muxuna ndee Yuda nun Bunyamin nun Eframi nun Manase bənsənne yi, ne yi fa dəxə Yerusalən taani.

⁴ Amixudi nan Yutayi sətə. Omiri nan Amixudi sətə. Yimiri nan Omiri sətə. Bani nan Yimiri sətə Peresi xabilani Yuda bənsənni.

⁵ Silo kaan naxanye yi dəxi Yerusalən yi, ne ni i ra: Asaya, dii singena, e nun a diine.

⁶ Sera xabilan muxun naxan dəxə na, na ni i ra: Yeweli. Yuda bənsənna muxu kəmε sennin tonge solomanaanin nan yi dəxi Yerusalən yi.

⁷ Bunyamin bənsənna muxun naxanye yi dəxi na, ne ni i ra: a singena Salu. Mesulan nan Salu sətə. Hodafiya nan Mesulan sətə. Hasənuwa nan Hodafiya sətə.

⁸ E nun Yibineya, Yeroxamaa diina. E nun Ela, Yusi a diina. Mikiri nan Yusi sətə.

E nun Mesulan. Səfati nan Mesulan sətə. Reyuli nan Səfati sətə. Yibiniya nan Reyuli sətə.

⁹ Bunyamin bənsənna muxune lan muxu kəmε solomanaanin tonge suulun e nun sennin nan ma naxanye yi sebexi e bənsən kədin kui. Denbaya xunne nan yi xəmēni itoe birin na.

10 Saraxaraliin naxanye yi d̄axi Yerusal̄en yi, ne ni i ra: Ȳedaya nun Yehoyaribu nun Yakin nun

11 Asari. Xiliki nan Asari s̄ot̄o. Mesulan nan Xiliki s̄ot̄o. Sad̄oki nan Mesulan s̄ot̄o. Merayoti nan Sad̄oki s̄ot̄o. Axituba nan Merayoti s̄ot̄o. Axituba nan yi Alaa banxin wanla xun na.

12 Adaya fan yi na. Yeroxama nan Adaya s̄ot̄o. Pasaxuri nan Yeroxama s̄ot̄o. Malakiya nan Pasaxuri s̄ot̄o. Masayi nan Malakiya s̄ot̄o. Adiyeli nan Masayi s̄ot̄o. Yasera nan Adiyeli s̄ot̄o. Mesulan nan Yasera s̄ot̄o. Mesilemiti nan Mesulan s̄ot̄o. Imeri nan Mesilemiti s̄ot̄o.

13 Saraxaraliin naxanye yi d̄axi Yerusal̄en yi, ne denbaya xunne lanxi muxu wuli keden k̄em̄e solofere tonge sennin nan ma. Alaa banxin walik̄e k̄enden nan yi e birin na.

14 Lewi b̄ons̄onna muxun naxanye yi d̄axi Yerusal̄en yi, ne ni i ra: Xasubu a diin Semaya, Asirikami mamandenna, Merari kaan Hasabi tolobitana,

15 e nun Bakibakari nun Xeresi nun Galali nun Mikaa diin Matani, Sikiri mamandenna, Asafi tolobitana,

16 e nun Semayaa diin Abadi, Galali mamandenna, Yedutun tolobitana, e nun Asaa diin Bereki, Elikana mamandenna, naxan yi Netofa banxid̄ene yi.

17 Ala Batu Banxin so d̄een kantan muxune ni i ra: Salun, naxan yi e xun na e nun Akubu nun Talam̄on nun Aximan nun e ngaxakedenne.

18 Salun yi Mangan So D̄een kantanma Ala Batu Banxini sogeteden mabinni han to. Lewi b̄ons̄onna daaxaden kantan muxune nan yi e benbane ra nun.

19 Kore a diin nan yi Salun na. Ebiyasafi nan Kore s̄ot̄o. Kora nan Ebiyasafi s̄ot̄o. Salun nun a ngaxakedenne nan yi Ala batu bubun d̄eene kantanma alo e benbane yi Alatalaa yamaan daaxaden kantanma kii naxan yi.

20 Eleyasari a diin Finexasi nan yi so d̄een kantan tiine xunna ra a singeni nun. Alatala yi a x̄on.

21 Naralan Bubun so d̄een kantan muxun nan yi Meselemiyaa diin Sakari ra nun.

22 Muxu k̄em̄e firin muxu fu nun firin nan sugandi kantan tiine ra. Ne nan xili s̄eb̄exi e b̄ons̄on k̄edin ma e taane yi. Dawuda nun fe toon Samuyeli nan na lannaya wanla so e benbane yii.

23 E tan nun e diine nan yi Alatala batuden so d̄eene kantanma naxan m̄on yi xili Ala Batu Bubuna.

24 A so d̄een kantan muxuna ndee yi tixi a sogeteden nun a sogegododen nun a k̄om̄enna nun a yiifanna ma.

25 E ngaxakedenna naxanye yi e taane yi, ne yi fama e malideni ȳeȳe xii solofere.

26 Anu, Lewi b̄ons̄onna muxu naaninna naxanye yi so d̄een kantan ti kuntigine ra, ne yi Alaa banxin nafunla ramaradene nan kantanma.

27 E yi xima Alaa banxin nabilinna nin alogo e xa m̄enna makantan, e yi a so d̄eene rabi x̄ot̄onni.

28 Saraxa raba seene kantan tiine nan yi ndee ra e ȳe Ala Batu Banxini, e tan nan yi e yat̄ema e n̄ema rasoe e nun e n̄ema e ramin̄e.

29 Ndee yi se d̄onx̄ene marama yire sariḡanxini, e nun murutu fuḡin nun manpaan nun turen nun wusulanna nun latik̄on̄onna.

30 Saraxaraline nan yi latik̄on̄onne basanma.

31 Salun ma dii singen Matitiya, Lewin naxan keli Kora xabilani, na nan yi burun ganma naxan yi bama saraxan na.

32 E ngaxakedenna ndee Kehati xabilani, ne nan yi burun d̄ax̄oma tabanla fari Matabu L̄ox̄one birin yi.

33 Lewi denbaya xunna naxanye yi b̄etin bama, ne yi d̄ax̄o Ala Batu Banxin kui. Wali gb̄et̄e yo mi yi e ma, bayo e yi walima waxatin birin k̄een nun yanyina.

34 Lewi denbaya xunne nan yi ne ra, naxanye xinle yi s̄eb̄exi e b̄ons̄on k̄edin kui. E yi d̄axi Yerusal̄en nin.

S̄oli xabilana

35 Yeyiyeli yi d̄axi Gabayon taan nin a d̄enaxan mas̄eḡe. A ḡaxanla yi xili n̄en Maka.

³⁶ A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun

³⁷ Gedori nun Axiyo nun Sakari nun Mikiloti.

³⁸ Mikiloti yi Simeyami sɔtɔ. E yi dɔxi e kon kaane nan dɛxɔn ma Yerusalɛn yi.

³⁹ Neri yi Kisu sɔtɔ. Kisu yi Sɔli sɔtɔ. Sɔli yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali sɔtɔ.

⁴⁰ Yonatan yi Meribaali sɔtɔ. Meribaali yi Mike sɔtɔ.

⁴¹ Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi sɔtɔ.

⁴² Axasi yi Yara sɔtɔ. Yara yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri sɔtɔ. Simiri yi Mosa sɔtɔ.

⁴³ Mosa yi Bineya sɔtɔ. Bineya yi Rɛfaya sɔtɔ. Rɛfaya yi Eleyasa sɔtɔ. Eleyasa yi Aseli sɔtɔ.

⁴⁴ Aseli a dii senninne ni i ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisi-mayɛli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a diine nan yi ne ra.

10

Manga Sɔli a sayana

Samuyɛli Singen 31.1-13 nun Samuyɛli Firinden 1.4-12

¹ Filisitine yi Isirayila yɛngɛ. Isirayila kaane yi e gi, e wuyaxi yi faxa Gilibowa geyaan fari.

² Filisitine yi xajɛ ayi Sɔli nun a diine xili ma. E yi Sɔli a dii xɛmɛne faxa, Yonatan nun Abinadabo nun Maliki-Suwa.

³ Yɛngɛn yi wolon Sɔli rabilinni, xali wonle yi a li, a yi gaxu e yɛɛ ra han!

⁴ Sɔli yi a fala a yɛngɛ so se maxanla xa, a naxa, "I ya silanfanna tongo, i yi n faxa, bayo n mi waxi Ala kolontareni itoe xa n tɔrɔ, e yi n faxa." Koni a yɛngɛ so se maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi han! Nayi, Sɔli yi a silanfanna tongo a sɔnsɔn a dɛ.

⁵ Sɔli a yɛngɛ so se maxanla to a to faxaxi, a fan yi sɔnsɔn a silanfanna dɛ, e birin yi faxa.

⁶ Sɔli nun a dii xɛmɛ saxanne nun a denbayaan birin faxa e bode xɔn ma na kii nin.

⁷ Isirayila kaan naxanye yi lanbanni, ne yi a to a Isirayila ganla yi a gima e nun Sɔli nun a diine bata yi faxa. E yi e taane rabejin, e yi e gi. Filisitine yi fa dɔxɔ na.

⁸ Na xɔtɔn bode, Filisitine yi fa binbine yii seene tongodeni, e yi Sɔli nun a diine binbine to biraxi Gilibowa geyaan fari.

⁹ E yi a yii seene birin tongo, e yi Sɔli xunna nun a yɛngɛ so seene xali. E yi na xibarun nasiga Filisitine yamanan birin yi, e suxure batudene nun e yamani.

¹⁰ E yi Sɔli a yɛngɛ so seene sa e alane batu banxin kui. E yi a xunna singan e ala Dagɔn batu banxin kui.

¹¹ Yabɛsi-Galadi kaane to a mɛ Filisitine feen naxanye birin ligaxi Sɔli ra,

¹² e xɛmɛ sɛnbɛmane birin yi keli, e Sɔli nun a diine binbine tongo. E yi xɛtɛ e ra, e sa e xɔnne maluxun kondan bun Yabɛsi yi. Yabɛsi kaane yi sunna suxu xii solofere.

¹³ Sɔli faxa a tinxintareyaan nan ma Alatala mabinni. A mi Alatala falan suxu, a sa muxuna nde maxɔdin naxan falan tima barinne ra.

¹⁴ A mi Alatala maxɔdin. Na ma, Alatala yi a faxa, a yi Sɔli a mangayaan fi Yese a diin Dawuda ma.

11

Dawuda yi findi mangan na Isirayila xun na

Samuyɛli Firinden 5.1-3

¹ Isirayila kaane birin yi fa Dawuda fɛma Xebiron taani, e yi a fala a xa, e naxa, "En wuli keden fasa keden.

² Waxati danguxine yi, hali Manga Sɔli a waxatini, i tan nan yi Isirayila sofa gali xunna ra. Alatala, i ya Ala yi a fala i xa, a naxa, "I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantani muxun na, i findi e yɛɛratiin na." "

³ Isirayila fonne birin yi fa mangan fɛma Xebiron yi. Dawuda yi layirin tongo e xa Alatala yɛtagi. E yi turen sa a xunni a dɔxɔ feen na Isirayila

mangan na, alo Alatala a fala Nabi Samuyeli xa kii naxan yi.

Samuyeli Firinden 5.6-10

⁴ Manga Dawuda nun Isirayila kaane yi siga Yerusalen taani, naxan mən yi xili Yebusu. Yebusune yi dəxi na nin.

⁵ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, “I mi soe be.” Koni, Dawuda yi Siyon taa makantanxin masotə, a naxan xili sa Dawudaa Taana.

⁶ Dawuda bata yi a fala, a naxa, “Naxan singen na Yebusune yenge, n na kanna findima nen sofa mangan na.” Seruyaa diin Yowaba nan singe yengen so, a yi findi sofa mangan na.

⁷ Dawuda yi dəxə taa makantanxini, nanara e yi mən xili sa a Dawudaa Taana.

⁸ Dawuda yi menna nun na rablinna ti keli Milo gbingbinna ma han sa dəxə yinna ra. Yowaba fan yi taan dənxi tən.

⁹ Dawuda senben yi gbo, bayo Alatala Senben Birin Kanna yi a xən.

Dawudaa sofa wəkilexine

Samuyeli Firinden 23.8-39 nun Taruxune Singen 27.2-15

¹⁰ Dawudaa sofa wəkilexine kuntigine ni i ra, naxanye yi a malima Isirayila birin mangayaan fendeni, alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi.

¹¹ Dawudaa sofa wəkilexine ni i ra: Xakimoni xabilan muxuna nde Yasobeyami, naxan findi e xunna ra. A bata yi muxu keme saxan faxa tanban na yenge kedenni.

¹² A firinden findi Axoxi xabilan muxuna nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi sofa wəkilexi saxanne ye.

¹³ A tan nan Dawuda mali Filisitine yengedeni Pasi-Damimi yi. Sofane bata yi e gi Filisitine bun nun. Funde xenna nde yi na,

¹⁴ Eleyasari nun a sofane Filisitine yenge menni. Alatala yi nə gbeen fi Isirayila yamaan ma.

¹⁵ Sofa wəkilexi tonge saxanne muxu saxan yi siga Dawuda fema Adulan faran yireni. Anu, Filisitine yi tixi Refa lanbanni.

¹⁶ Na waxatini, Dawuda yi dəxi yire makantanxini, Filisiti ganla nde fan yi dəxi Betelēmi yi.

¹⁷ Dawuda yi a waxən fena nde fala, a naxa, “Ige ramara yinla naxan Betelēmi so deen na, nde nə fe na igen na, a fa a so n yii, n yi n min?”

¹⁸ Na sofa wəkilexi saxanne yi dangu Filisitine naninna ra. E sa igen ba ige ramara yinla ra Betelēmi so deen na. E to fa na ra Dawuda xən, a yi tondi a minje. A yi a bəxən saraxan na Alatala xa.

¹⁹ A yi a fala, a naxa, “Ala xa n natanga igeni ito minna ma. A luxi nen alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni ito badeni, e lu sayaan de.” Na ma, a yi tondi ige minje. A sofa wəkilexi saxanne na nan liga.

²⁰ Yowaba tada Abisayi nan yi na senbema saxanne xunna ra. Na nan xeme keme saxan faxa a tanban na yengeni. Xili kanna nan yi a ra alo na sofa senbema saxanne.

²¹ A binyen sotə nen dangu ne ra, koni a mi e ye hali a to yi findixi e mangan na.

²² Benaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa dii xemena, sofa wəkilexi gbeen nan yi na ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi ke. A tan nan Moyaba sofa wəkilexi firinne faxa. Ləxəna nde, xunbeli gbeen yi godon waxatin naxan yi, a tan nan mən godo ige ramara yinla ra, a yi yatan faxa.

²³ Ləxəna nde, a yi Misiran kaa senbemana nde faxa naxan kuyan yi sige han kanke ye firin e nun nde. Tanban yi na Misiran kaan yii naxan yi gbo alo gbindonna. Benaya yi godo a fəxə ra gbengbetenna ra a yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a faxa a ra.

²⁴ Yehoyadaa diin Benaya na fe gbeene nan liga. A fan xili gbeen sotə na kii nin alo na sofa wəkilexi saxanne.

²⁵ A yi binyen sotə dangu sofa wəkilexi tonge saxanne ra, koni a mi yi na sofa senbema saxanne ye. Dawuda yi a findi a kantan sofane xunna ra.

²⁶ Sofa wəkilexi gbete ye ni i ra: Yowaba xunyena Asaheli nun Dodo a

diina Elexanan, Betεlemi kaan nun
²⁷ Harori kaan Samoti nun Pelon
 kaan Xelεsi nun
²⁸ Ikεsi a diina Ira, Tekowa kaan
 nun Anatoti kaana Abiyeseri nun
²⁹ Xusa kaan Sibekayi nun Axoxi
 xabilan muxuna nde Ilayi nun
³⁰ Netofa kaan Maharayi nun Bana-
 haa diin Xeleda Netofa kaan nun
³¹ Ribayi a diina Itayi, naxan keli
 Gibeya Bunyamin bɔnsɔn bɔxɔni nun
 Piraton kaan Benaya nun
³² Xurayi naxan keli Gaasa folo
 yireni e nun Aruba kaana Abiyeli nun
³³ Baxurin kaana Asamaweti nun
 Saalabon kaana Eliyaba nun
³⁴ Gison kaan Hasemi a diine nun
 Harara kaan Sage a diin Yonatan nun
³⁵ Harara kaan Sakaraa diina
 Axiyama nun Yuru a diina Elifala
 nun
³⁶ Mekera kaan Xeferi nun Pelon
 kaana Axiya nun
³⁷ Karemele kaan Xesero nun Esi-
 bayi a diin Narayi nun
³⁸ Natan ngaxakedenna Yoweli nun
 Hagari a diin Mibixari nun
³⁹ Amonin Seleki nun Beroti kaan
 Naxarayi, Seruyaa diin Yowabaa
 yenge so se maxanla nun
⁴⁰ Ira nun Garebi, Yitiri xabilan
 muxune nun
⁴¹ Xiti kaan Yuriya nun Axalayi a
 diin Sabadi nun
⁴² Siisaa diina Adina, Ruben
 bɔnsɔnna mangana, sofa tonge saxan
 yi naxan fɔxɔ ra e nun
⁴³ Makaa diin Xanan nun Mitini
 kaan Yosafati nun
⁴⁴ Asataroti kaan Wusiya nun Xo-
 tami a diine Saama nun Yeyiyeli,
 Aroyeri kaane nun
⁴⁵ Simiri a diine Yediyayeli nun a
 xunyɛn Yoxa Tisi kaana e nun
⁴⁶ Maxawi kaana Eliyeli nun Eli-
 nama a diine Yeribayi nun Yosawiya
 e nun Moyaba kaan Yitima nun
⁴⁷ Eliyeli nun Obedi nun Mesoba
 kaan Yaasiyeli.

12

Sofaan naxanye Dawuda fɔxɔ ra

¹ Dawuda yi luxunxi Kisu a diin Sɔli
 ma Sikilaga yi waxatin naxan yi, sofa

kendene yi fa a fɔxɔ ra a malideni
 yengεsodeni.

² Bunyamin bɔnsɔnna muxune nan
 yi ne ra, Sɔli ngaxakedenne. Ndee
 yi fatan xalimakunle wolε, ndee yi
 fatan lantanne wolε, e yiifanne nun e
 kɔmɛnne ra.

³ E kuntigin Axiyeseri nun a
 xunyɛn Yowasa Gibeya kaan Semaa
 diine nan yi ne ra. Yesiyeli nun Peleti,
 Asamaweti a diine, e nun Beraka nun
 Anatoti kaan Yehu yi sofani itoe yε e
 nun

⁴ Gabayon kaan Yisemaya naxan
 findi sofa gbeen na sofa wεkilεxi
 tonge saxanne yε, a fan yi findi kunti-
 gin na e tagi.

⁵ Yeremi nun Yaxasiyeli nun Yox-
 anan nun Gedera kaan Yosabadi nun

⁶ Elusayi nun Yerimoti nun
 Beyalaya nun Semaraya nun Xarufu
 kaan Sefati fan yi ne yε.

⁷ Kora xabilan muxune, Elikana
 nun Yisiya nun Asareli nun Yoweseri
 nun Yasobeyami fan yi e yε,

⁸ e nun Yeroxamaa diine Yowela
 nun Sebadiya keli Gedori yi.

⁹ Gadi bɔnsɔnna sofana ndee fan
 yi siga Dawuda fεma tonbonni a yire
 makantanxini. Sofa wεkilεxin nan yi
 ne ra, e fatan yengɛn soε, yε masansan
 wure lefane nun tanbane yi e yii. E
 senben yi gbo alo yatane, e yi xulun
 alo xenla naxanye e gima geyane fari.

¹⁰ E xinle ni itoe ra: e kuntigina
 Eseri, a firindena Abadi, a saxandena
 Eliyabi,

¹¹ a naanindena Misemanna, a su-
 ulundena Yeremi,

¹² a sennindena Atayi, a solofere-
 dena Eliyeli,

¹³ a solomasεxɛdena Yoxanan, a
 solomanaanindena Elesabada,

¹⁴ a fudena Yeremi, e nun a fu nun
 kedendena Makabanayi.

¹⁵ Gadi kaani itoe yi findixi sofa
 xunne nan na. Naxan yi xurun e
 yε, na senben yi gbo muxu kεmε xa.
 Naxan yi gbo e yε, na senben yi gbo
 muxu wuli keden xa.

¹⁶ Ne yi Yurudɛn xuden gidi a yi
 fexi waxatin naxan yi, kike singeni, e

fa lanbanna muxune kedi sogeteden nun sogegododen mabinni.

¹⁷ Bunyamin kaana ndee nun Yuda kaana ndee yi siga Dawuda fɛma a yire makantanxini.

¹⁸ Dawuda yi e ralan, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε faxi bɔɔɛ xunbenla nin alogo ε xa fa n mali, en luma nɛn xaxili kedenni. Koni, xa ε faxi n yan-faden nin n yaxune xa, n tan naxan mi fe ɲaxi yo ligaxi, en benbane Ala xa na to, a yi a kitin sa.”

¹⁹ Na waxatini, Alaa Nii Sariɲanxin yi godo Amasayi ma, naxan yi findixi sofa tonge saxanne xunna ra. A yi a fala, a naxa, “Nxu i sagoni, Dawuda! Nxu i sagoni, Yese a diina! Ala xa bɔɔɛ xunbenla fi Dawuda ma, Ala xa bɔɔɛ xunbenla fi i ma, e nun naxanye i malima. Bayo, i ya Ala nan i malima.”

Nayi, Dawuda yi e rasɛɛ, a yi tidene so e yii a sofa kuntigine yɛ.

²⁰ Manase bɔɔɛnna sofana ndee yi fa Dawuda fɛma, e nun Filisitine yi sigama Sɔli yɛngɛdeni waxatin naxan yi. Koni, Dawuda nun a muxune mi fa Filisitine mali yɛngɛsodeni na waxatini bayo Filisiti kuntigine e raxɛɛ nɛn, e yi a fala, e naxa, “Xa Dawuda mɔn kafu a kari fonna Sɔli ma, en birin faxama nɛn.”

²¹ E to na fala, Dawuda yi xɛɛ Siki-laga yi. Manase muxun naxanye bata yi bira a fɔxɔ ra, ne xinle ni itoe ra: Adena nun Yosabadi nun Yediyayeli nun Mikeli nun Yosabadi nun Elihu nun Siletayi. Kuntigin nan yi ne birin na sofa wuli keden xun na Manase bɔɔɛnna muxune yɛ.

²² Sofa kɛndɛne nan yi ne birin na, naxanye yi Dawuda malima yɛngɛ sodeni. E yi findixi sofa kuntigine nan na a ganli.

²³ Muxune yi fama nɛn Dawuda malideni lɔxɔ yo lɔxɔ. A sofa ganla gbo ayi na kii nin alo maleka ganla.

Sofaan naxanye fa Dawuda fɔxɔ ra

²⁴ Sofaan yatɛni ito nan fa Dawuda fɛma Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda

mali, a yi findi mangan na Sɔli ɲɔxɔni alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi:

²⁵ Yuda bɔɔɛnɛni, sofa wuli sennin kɛmɛ solomasɛxɛ. Yɛ masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yii.

²⁶ Simeyɔn bɔɔɛnɛni, sofa wuli solofere kɛmɛ. E birin sofa kɛndɛ.

²⁷ Lewi bɔɔɛnɛni, sofa wuli naanin kɛmɛ sennin,

²⁸ e nun Yehoyada naxan findi yɛɛratiin na Haruna ɲɔxɔni, na nun a sofa wuli saxan kɛmɛ solofere.

²⁹ Sadɔki, banxulan sofa kɛndɛn nun a xabila kuntigine, muxu mɔxɔɲɛn nun firin.

³⁰ Bunyamin bɔɔɛnɛni, Sɔli ngaxakedenne, sofa wuli saxan, naxanye bata yi lu Sɔli fɔxɔ ra han na waxatina.

³¹ Eframi bɔɔɛnɛni, sofa wuli mɔxɔɲɛ kɛmɛ solomasɛxɛ. Sofa kɛndɛ xili kanne nan yi e birin na.

³² Manase bɔɔɛnɛni, sofa wuli fu nun solomasɛxɛ naxanye yi sugandixi alogo e xa Dawuda dɔxɔ mangan na.

³³ Isakari bɔɔɛnɛni, kuntigi kɛmɛ firin e nun e ngaxakedenne birin e yamarin bun ma. E bata yi a kolon Isirayila yi lan a xa naxan liga na waxatini.

³⁴ Sabulon bɔɔɛnɛni, sofa wuli tonge suulun naxanye yi fatan yɛngɛ sodeni yɛngɛ so seene birin na. E yi Dawuda malima e bɔɔɛn birin na.

³⁵ Nafatali bɔɔɛnɛni, sofa kuntigin wuli keden, e nun sofa wuli tonge saxan e nun solofere. Yɛ masansan wure lefaan nun tanban yi ne birin yii.

³⁶ Dan bɔɔɛnɛni, sofa wuli mɔxɔɲɛn nun solomasɛxɛ kɛmɛ sennin. E yɛngɛ so seene yi e yii.

³⁷ Aseri bɔɔɛnɛni, sofa wuli tonge naanin. Sofa kɛndɛn nan yi e ra, yɛngɛ so seene yi e yii.

³⁸ Sofaan naxanye keli Yurudɛn kidima sogeteden binni, Rubɛn nun Gadi nun Manase bɔɔɛnɛni yi, ne lan muxu wuli kɛmɛ wuli mɔxɔɲɛn nan ma. Yɛngɛ so seen sifan birin yi e yii.

³⁹ Sofani itoe naxanye birin tin sigε yengeni, ne bata yi fa Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda dɔxɔ mangan na Isirayila xun na. Sike yo mi yi e yi. Isirayila kaane birin bata yi na ragidi.

⁴⁰ E yi lu mɛnni Dawuda fεma xi saxan, e yi e dεge, e yi e min. E ngaxakedenne bata yi donseen nafala e xa.

⁴¹ E dɔxɔ bodene fan yi fa donseen na keli Isakari nun Sabulon nun Nafatali bɔxɔne yi sofanle nun jɔgɔmεne nun gbaxalone* nun jingene fari. E yi fa goronna sifan birin na, donseen nun murutu fajin nun xɔdε xaraxine nun manpa bogin xaraxine nun manpaan nun turen nun xuruse xunxurin nun a xungbene. E yi fa a gbege ra bayo Isirayila kaane birin yi sεwaxi.

13

Layiri Kankiraan yi xali Samuyeli Firinden 6.1-11

¹ Dawuda yi falan ti sofa kuntigine xa naxanye yi sofa wuli nun sofa kemε xun na e nun a kuntigine birin.

² Na xanbi ra, Dawuda yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, "Xa na lan ε ma, xa na fataxi Alatala nan na, en ma Ala, en xεrane rasiga en ngaxakedenne ma Isirayila bɔxɔn birin yi. En yi saraxaraline nun Lewine fan xili, naxanye Isirayila taane nun a rabilinne yi alogo en birin xa lu yire kedenni.

³ En mɔn xa fa en ma Alaa Kankiraan na en dεxɔn, bayo Sɔli a mangayaan waxatini, en mi siga a fɔxɔ ra."

⁴ Na yi yamaan birin kenεn bayo e birin yi laxi a ra fe fajin nan na ra.

⁵ Dawuda yi Isirayila kaane birin malan, keli Sixori xuden ma Misiran yamanani sa dɔxɔ Lebo-Xamata ra alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo Kiriyati-Yeyarin yi.

⁶ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi siga Baala taani Yuda yi, denaxan mɔn xili Kiriyati-Yeyarin alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo.

Alatala gbeen nan yi na ra, Alatala naxan dɔxi maleka gubugubu kan sawurane tagi. A xinla nan na kankiraan ma.

⁷ E yi Alaa Kankiraan tongo Abinadabo konni, e yi a dɔxɔ goron maxali wontoro nenεn kui. Wusa nun Axiyo nan yi na wontoron nagima.

⁸ Dawuda nun Isirayila kaane yi sεwa ki fajin Ala yetagi, e yi betin ba bɔlɔnne nun kondenne nun tanbanne nun kariɔpanne nun xɔtane ra.

⁹ E to lonna li Kidon yi, Wusa yi kankiraan suxu a yiin na alogo a nama bira, bayo jingen naxanye yi wontoron bandunma, ne salaxun nen.

¹⁰ Alatala yi xɔlɔ Wusa ma, a yi a faxa keden na, bayo a mi yi lan a xa a yiin din na kankiraan na. Wusa faxa na kii nin Ala yetagi.

¹¹ Dawuda yi xɔlɔ bayo Alatala bata Wusa faxa. Nanara, a yi mεn xili sa "Wusa halagidena" han to.

¹² Na lɔxɔni, Dawuda yi gaxu Ala yeε ra, a yi a yetε maxɔdin, a naxa, "N na Alaa Kankiraan nasoma n konni di?"

¹³ Nayi, Dawuda mi fa kankiraan xali a konni Dawudaa Taani. A yi sa a raso Gati kaana Obedi-Edɔn ma banxini.

¹⁴ Alaa Kankiraan yi lu Obedi-Edɔn konni kike saxan. Na ma, Alatala yi barakan sa a seene birin yi.

14

Dawudaa denbayana Samuyeli Firinden 5.11-16 nun Taruxune Singen 3.5-8

¹ Tire taan mangan Xurami yi xεrane rasiga Dawuda ma, e nun suman wudin nun kamudεrene nun gemε masonle manga banxin tideni Dawuda xa.

² Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na. A a kolon, Ala luma a mangayaan yite a yamana Isirayila nan ma fe ra.

³ Dawuda yi jaxalan gbεteye dɔxɔ Yerusalen yi. A mɔn yi dii xεmεne nun dii tεmεne sɔtɔ.

* **12:41: Gbaxaloni** itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

⁴ Naxanye sɔtɔ a xa Yerusalɛn yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani

⁵ nun Yibixari nun Elisuwa nun Elipeleti nun

⁶ Noga nun Nefegi nun Yafiya nun

⁷ Elisama nun Beeliyada e nun Elifeleti.

*Dawuda yi Filisitine nɔ
Samuyeli Firinden 5.17-25*

⁸ Filisitine yi a mɛ a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila birin xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mɛ, a yi mini e yɛɛ ra.

⁹ Filisitine yi fa yɛngɛni Refa lanbanni.

¹⁰ Dawuda yi Ala maxɔdin, a naxa, “N xa siga Filisitine xili ma ba? I e soe n yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, n ne soma nɛn i yii.”

¹¹ Nayi, Dawuda nun a sofane yi siga Baali-Perasimi yi, e sa Filisitine nɔ yɛngɛni. Dawuda yi a fala, a naxa, “Ala bata n yaxune raxuya ayi n yɛɛ ra, alo fufaan gbiligbinla kalan kii naxan yi.” Nanara, e mɛnna xili sa Baali-Perasimi.*

¹² Filisitine yi e suxurene rabejin mɛnni, Dawuda yi yamarin fi a e xagan.

¹³ Filisitine mɔn yi fa yɛngɛ sodeni Refa lanbanni.

¹⁴ Dawuda mɔn yi Ala maxɔdin. Ala yi a yabi, a naxa, “I nama siga e yetagi, koni e mabilin, i siga han xɛjɛxɛjɛnne sa dɛnaxan yi. I sa dɔxɔ e yɛɛ ra mɛnni.

¹⁵ I na sigati xuiin mɛ wudine kondenne yi, i keli e yɛngɛdeni, bayo Ala nan tima i yɛɛ ra, a Filisiti ganla nɔ i xa.”

¹⁶ Dawuda yi a liga alo Ala a yamari kii naxan yi. E yi Filisitine yɛngɛ keli Gabayon yi sa dɔxɔ Geseri ra.

¹⁷ Nayi, Dawuda yi xinla sɔtɔ yamanane birin yi. Alatala yi a liga siyane birin yi gaxu Dawuda yɛɛ ra.

15

Alaa Layiri Kankiraan siga fena Yerusalɛn yi

¹ Dawuda yi banxine ti a yete xa Dawudaa Taani. A yi yirena nde yitɔn Alaa Kankiraan xa, a yi bubun ti a xa.*

² Dawuda yi yamarin fi a muxu yo nama Alaa Kankiraan maxali fɔ Lewi bɔnsɔnna muxune, bayo Alatala e tan nan sugandixi na ma. E tan nan yi lan e wali a yetagi habadan.

³ Dawuda yi Isirayila birin malan Yerusalɛn yi Alatalaa Kankiraan nasofeen na a yireni a dɛnaxan yitɔnxi a xa.

⁴ Dawuda yi Haruna yixetene nun Lewi bɔnsɔnna muxune malan:

⁵ Kehati yixetene ye, muxu kɛmɛ muxu mɔxɔjɛ. Yuriyeli nan yi e xunna ra.

⁶ Merari yixetene ye, muxu kɛmɛ firin muxu mɔxɔjɛ. Asaya nan yi e xunna ra.

⁷ Gerisɔn yixetene ye, muxu kɛmɛ muxu tonge saxan. Yoweli nan yi e xunna ra.

⁸ Elisafan yixetene ye, muxu kɛmɛ firin. Semaya nan yi e xunna ra.

⁹ Xebiron yixetene ye, muxu tonge solomasɛxe. Eliyeli nan yi e xunna ra.

¹⁰ Yusiyeli yixetene ye, muxu kɛmɛ muxu fu nun firin. Aminadabo nan yi e xunna ra.

¹¹ Dawuda yi saraxaraline Sadɔki nun Abiyatari xili, e nun Lewine Yuriyeli nun Asaya nun Yoweli nun Semaya nun Eliyeli nun Aminadabo.

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E tan nan Lewi bɔnsɔn muxune denbaya xunne ra. E yete rasarijan, e tan nun e muxune. E siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala. N dɛnaxan yitɔnxi a xa, e a xali mɛnni.

¹³ Bayo e mi yi na a singeni, na ma, Alatala, en ma Ala halagin nagodo nɛn en ma, amasɔtɔ en mi bira a sariyan fɔxɔ ra.”

¹⁴ Nayi, Saraxaraline nun Lewine yi e yete rasarijan benun e xa siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala.

¹⁵ Lewine yi Alaa Kankiraan suxu a tongo tamine ma, e a dɔxɔ e tungunne

* **14:11: 14.11Baali-Perasimi** bunna nɛn fa fala, “Halagin Kanna.”

* **15:1: 15.1Alaa Layiri**

Kankirana fe mɔn sɛbɛxi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

fari alo Musa a yamari kii naxan yi fata Alatalaa falan na.

¹⁶ Dawuda yi a fala Lewi kuntigine xa, a e xa beti baana ndee sugandi e muxune ye naxanye betin bama maxaseene ra sewani, e kondenne nun bolonne nun karijanne maxa.

¹⁷ Lewine yi Yoweli a diin Heman sugandi, e nun a ngaxakedenne Bereki a diina Asafi nun Kusayaa diina Etani, naxan yi Merari yixetene ye.

¹⁸ Lewi gbete ye nan yi de kantanne ra e tan ma yamarin bun: Sakari nun Ben nun Yasiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Benaya nun Maaseya nun Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edon e nun Yeyiyeli.

¹⁹ Heman nun Asafi nun Etani nan yi betin bama, e karijan sula daxine maxa.

²⁰ Sakari nun Asiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Maaseya nun Benaya nan yi kondenne maxama e xuini texin na.

²¹ Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edon nun Yeyiyeli nun Asasiya yi kondenna luti solomasexe daxine nan maxama.

²² Lewi bõnsõnna muxun Kenaniya yi findixi beti baane yeratiin nan na Alaa Kankiraan maxalideni. A yi na wanla kolon ki fani.

²³ Bereki nun Elikana nan yi kantan tiine ra Alaa Kankiraan dexon,

²⁴ e nun Obedi-Edon nun Yexiya. Saraxaraline Sebaniha nun Yosafati nun Nataneli nun Amasayi nun Sakari nun Benaya nun Eliyeseri nan yi xotane fema Alaa Kankiraan yetagi.

Layiri Kankiraan so fena taani Samuyeli Firinden 6.12-23

²⁵ Nayi, Dawuda nun Isirayilaa fonne nun sofa kuntigin naxanye yi dõxi sofa wuli xun na, ne birin yi ti kiraan xon alogo e xa sa Alatalaa Layiri Kankiraan mati sewani keli Obedi-Edon konni.

²⁶ Ala yi Lewi bõnsõnna muxune mali Alatalaa Layiri Kankiraan xalideni. E tura solofere nun yexee kon-tonna solofere ba saraxan na.

²⁷ Dawuda yi maxidixi taa dugi doma fajine nin, e nun Lewi bõnsõnna muxun naxanye yi Layiri Kankiraan maxalima e nun beti baane nun beti ba kuntigin Kenaniya. Dawuda mon yi saraxarali domana nde fan nagodo a ma.

²⁸ Isirayila kaane birin yi siga Alatalaa Layiri Kankiraan na sewani. Ndee yi fenne nun xotane fema, ndee yi karijanne maxama, ndee yi kondenne nun bolonne maxama.

²⁹ Sõli a dii temen Mikali yi tixi banxin foye soden na, a Isirayila kaane to fe Alatalaa Layiri Kankiraan na Dawudaa Taani. A to Manga Dawuda to a bodonje sewani, a yi a rapaxu a bõneni.

16

Dawuda Ala tantun fena

¹ Na xanbi ra, e yi fa Alaa Kankiraan na, e fa a dõxõ bubun kui, Dawuda naxan nafalaxi a dõxõden na. E yi saraxa gan daxine nun bõje xunbeli saraxane ba Ala xa.

² Dawuda to yelin na saraxane be, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala xinli.

³ Na xanbi ra, a yi burun nun tamaro bogi xare rafalaxin nun jaxun danna rafalaxin xundi keden keden so Isirayila kaane birin yii, xemmen nun jaxanla.

⁴ A yi Lewina ndee sugandi alogo e xa wali Alatalaa Kankiraan yetagi, e Alatala maxandi, e barikan bira Isirayilaa Ala xa, e a tantun. Ne xinle ni itoe ra:

⁵ Asafi, naxan findi e kuntigin na e nun Sakari, naxan findi kuntigi firinden na e nun Yeyiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Matitiya nun Eliyabi nun Benaya nun Obedi-Edon nun Yeyiyeli. Kondenne nun bolonne yi e yii. Karijanne yi Asafi yii.

⁶ Saraxaraline, Benaya nun Yaxasiyeli yi xotane fema Alaa Layiri Kankiraan yetagi.

7 Dawuda betini ito so Asafi nun a muxune yii na ləxən nin a singeni alogo e xa Alatala tantun.

Yaburin 105.1-15

8 Ɛ Alatala tantun.

Ɛ yi a maxandi.

A bata naxan liga,

Ɛ na fala siyane xa.

9 Ɛ betin ba a xa,

Ɛ yi a tantun betine yi,

Ɛ yi a kabanako feene birin fala.

10 Ɛ Ɛ kanba a xili sarijanxini.

Naxanye birin Alatala fenma,

ne xa sɛwa.

11 Ɛ Ɛ yɛɛ rafindi Alatala nun a sɛnbɛn ma,

Ɛ lu a fɛnɛ waxatin birin.

12 A wali faɲin naxanye ligaxi

e nun a kabanako feene

nun a kitin naxanye saxi,

ne fe xa rabira Ɛ ma,

13 Ɛ tan Isirayila bənsəna,

a walikene,

Ɛ tan Yaxubaa diine,

Ala naxanye sugandixi.

14 A tan nan Alatala ra,

en ma Ala.

A tan nan bəxən birin kitisaan na.

15 A ɲəxə luma a layirin xən ma nɛn han habadan,

e nun a falane fe han mayixete wuli keden,

16 e nun a layirin naxan xidi

e nun Iburahima tagi,

a yi a kələ Isiyaga xa.

17 A mən yi a ragidi Yaxuba ma sariyan xən,

a findi habadan layirin na Isirayila kaane xa.

18 A yi a fala, a naxa,

“N Kanan yamanan soma nɛn

Ɛ nun i yixetene yii Ɛ keɛn na.”

19 E mi yi wuya nun.

Xəɲe dando nan tun yi e ra na yamanani.

20 E yi kelima nɛn siyana nde ye

e siga nde gbete ye,

e keli yamanana nde yi

e siga nde gbete yi.

21 Koni, a mi tinɲe muxu yo xa e ɲaxankata.

A mangane rakolon nɛn e fe yi, a naxa,

22 “Ɛ nama fefe liga n ma muxu sugandixine ra.

Ɛ nama fefe ɲaxi liga n ma nabine ra.”

Yaburin 96

23 Dunuɲa muxune birin xa betin ba Alatala xa.

Ɛ yi lu a raliye waxatin birin yi

fa fala a bata en nakisi.

24 Ɛ a binyena fe fala siyane birin xa,

Ɛ yi a kabanako feene rali muxune birin ma.

25 Alatala gbo,

a lan a xa matəxə han!

A lan a xa binya dangu alane birin na.

26 Siyane alane birin findixi ala fuune nan na,

koni Alatala tan bata koren da.

27 A rabilinxi nərən nun gboon nan na.

A konna rafexi sɛnbɛn nun sɛwan nan na.

28 Ɛ tan dunuɲa siyane birin,

Ɛ fa Alatala tantun,

Ɛ yi a tantun a binyen nun a sɛnbɛna fe ra.

29 Ɛ fa Alatala tantun a xili binyena fe ra.

Ɛ fa kiseene ra a yetagi.

Ɛ Alatala batu a nərə sarijanxini.

30 Dunuɲa muxune,

Ɛ xuruxurun a yetagi.

Dunuɲa a kiini, a mi yigisanma.

31 Kore xənna nun bəxə xənna xa sɛwa han!

Ɛ yi a fala siyane xa,

a Alatala nan mangan na.

32 Fəxə igen xa a xuini te

e nun seen naxanye a xərə ra.

Burunna xa sɛwa

e nun a yi seene birin.

33 Fətəna wudine xa sənəxə sɛwani,

e sənəxə Alatala yetagi,

amasətə a fama nɛn.

A fama nɛn a kitin sa dunuɲa yi.

Yaburin 106.1, 47-48

34 Ɛ Alatala tantun amasətə a fan.

A hinanna luma nɛn habadan!

35 Ɛ a fala Ala xa, Ɛ naxa,

“Ala, nxu rakisi,

nxu ratanga siya gbete ma,

alogo nxu xa i xili sarijanxin tantun,

na yi findi nxu kanba xunna ra.”

³⁶ Barikan xa bira Alatala xa, Isirayila Ala

habadan han habadan!

Nayi, yamaan yi a fala, e naxa,

“Amina! Tantunna Alatala xa.”

³⁷ Dawuda yi Asafi nun a ngaxakedenne yamari a e xa wali Alatala Layiri Kankiraan yetagi waxatin birin.

³⁸ A yi Yedutun ma diina Obedi-Edon nun Xosa nun a muxu tonge sennin muxu solomasexe yamari a e xa so deen kantan.

³⁹ Saraxaraliin Sadaki nun a ngaxakedenne yi lu Alatala Batu Bubuni naxan yi tixi taan kideni Gabayon yi.

⁴⁰ E yi lu saraxa gan daxine be Alatala xa xotonna nun jinbanna alo a sebexi Alatala sariyani kii naxan yi, a naxan soxi Isirayila kaane yii.

⁴¹ Heman nun Yedutun nun muxun naxanye yi sugandixi, ne fan yi na alogo e xa Alatala tantun, bayo a hinanna luma nen habadan!

⁴² Heman nun Yedutun yi xotane fema, e yi karihanne maxama alogo e xa betin ba Ala xa. Yedutun ma diine nan yi na de kantanne ra.

⁴³ Na xanbi ra, yamaan birin yi siga e konni. Dawuda fan yi xete a konni dubadeni a denbayaan xa.

17

Alaa layirina Dawuda xa Samuyeli Firinden 7.1-17

¹ Dawuda to yelin soe a manga banxin kui, a yi a fala Nabi Natan xa, a naxa, “Banxin naxan nafalaxi suman wudin na, n na nan kui, koni Alatala Layiri Kankiraan mon bubun nan kui.”

² Natan yi Dawuda yabi, a naxa, “I rafan feene birin liga, bayo Ala i xon.”

³ Na koeen na, Ala yi a fala Natan xa, a naxa,

⁴ “Siga, a fala n ma walikéen Dawuda xa fa fala Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I tan mi batuden tima n xa n luma denaxan yi.

⁵ N yeteen munma lu n batu banxi kui singen, xabu n na Isirayila kaane ramini loxonni Misiran fari ma han to,

koni n yi bubun nan kui yiren birin yi.

⁶ N siga denaxan birin yi nxu nun Isirayila kaane, n yerati wuyaxi doxo nen n ma yamana Isirayila xun na alogo e xa n ma yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin yi, n mi a fala muxu yo xa, n naxa: Nanfera, i mi suman wudi banxin tixi n xa?”

⁷ “Nanara, i mon xa a fala n ma walikéen Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N tan nan i baxi xuruseene foxo ra kantan tideni alogo i xa findi n ma yamana Isirayila yeratiin na.

⁸ I siga yiren naxan birin yi n lu nen i xon, n yi i yaxune birin faxa i yetagi, n yi i findi xili gbee kanna ra alo muxu gbeen naxanye boxo xonna fari.

⁹ N yiren soma nen n ma yamana Isirayila yii e doxoma denaxan yi. E luma nen na, gaxu yo mi e suxe. Muxu naxi yo mon mi fa e naxankatama alo bodeni,

¹⁰ n kitisane doxo n ma yamana Isirayila xun na waxatin naxan yi. N ni i yaxune birin sa i sanna bun. N naxan falama i xa, Alatala nan banxin tima i xa naxan findima i yixetene ra mangayani.

¹¹ I na faxa waxatin naxan yi, i siga i benbane fema, n yi i yetena diina nde sugandi a ti i joxoni mangayani, n yi a senben xun masa.

¹² Na nan n batu banxin tima n xa, n yi a mangayaan nasabati habadan.

¹³ N findi a fafe ra, a fan yi findi n ma diin na. N mi n ma hinanna masigama a ra alo n naxan liga manga singen na.

¹⁴ N na a findima nen n ma yamana mangan na, a mangayaan mi kale habadan.’ ”

¹⁵ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo xiyena, a na birin yeba Dawuda xa.

Dawudaa Ala maxandina Samuyeli Firinden 7.18-29

¹⁶ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a sa doxo Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolon a n tan nun n ma denbayaan

mi lan nxu na birin soto i naxan fixi nxu ma.

¹⁷ Koni, Ala, i tan yee ra yi, sese mi na ra! I bata de xuine tongo lan i ya walikena denbayana tila ma. Marigina Alatala, i bata n yate alo muxu fisamantenna.

¹⁸ N tan Dawuda, n noe nanse fale i xa xunna kenli ito a fe ra i naxan fixi i ya walikenen ma? I tan yetena i ya walikenen kolon.

¹⁹ Alatala, i bata fe gbeeni ito ragidi i ya walikena fe ra fata i sagoon na alogo i xa i senbe gbeen mayita.

²⁰ Alatala, i noxon mi na, ala gbete mi na ba i tan na. Nxu bata na kolon.

²¹ Siya gbeten mundun dunuḡa yi naxan luxi alo i ya yamana Isirayila, Ala naxanye raminixi konyiyani? I e xunba nen Misiran kaane nun e alane senben bun, i yi e findi i ya yamaan na, i siya gbete kedi i ya yamaan yee ra, i kabanako fe magaxuxine raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen.

²² I yi Isirayila findi i ya yamaan na habadan. Alatala, i yi findi nxo Ala ra.”

²³ “Iki, Alatala, i de xuiin naxan tongoxi n tan, i ya walikenen nun n ma denbayaan xa, na xa rakamali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁴ Na rakamali alogo i xinla xa binya han habadan. Muxune a falama nen nayi, e naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna, Ala naxan Isirayila xun na, a findixi Isirayilaa Alanan na.’ Senben xa lu i ya walikenen Dawudaa denbayaan xa i yetagi.

²⁵ N ma Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nen mangane ra n noxoni. Nanara, i ya walikenen bata susu fe i yetagi i maxandeni.

²⁶ Alatala, i tan nan Ala ra. Iki, i bata fala fanini ito ti i ya walikenen xa.

²⁷ I bata a ragidi a i xa barakan san ma denbayani alogo n bonsonna xa lu mangayani i yetagi habadan. Bayo, i tan, Alatala nan barakan nagidixi n ma denbayaan ma, barakan luma nen a foxo ra habadan.”

18

Dawuda no sotona yengeni Samuyeli Firindena 8.1-14

¹ Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filisitine no yengeni, a yi e raryarabi, a yi Gati taan nun a rabilinne ba e yii.

² A yi Moyaba kaane fan no yengeni, e yi lu a yamarin bun ma, e lu mudun soe a yii.

³ Dawuda mon yi Soba mangan Hadadeseri fan no yengeni Xamata mabinni, Hadadeseri yi waxi Efirati baan tongo feni waxatin naxan yi.

⁴ Dawuda yi yenge so wontoro wuli keden nun soo ragi wuli solofere nun sofa wuli moxone ba a yii. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fo soo keme noxondan a naxanye ramara.

⁵ Arami kaane yi keli Damasi taani, e yi fa Soba mangan Hadadeseri malideni, koni Dawuda yi e sofa wuli moxonen nun firin faxes.

⁶ Dawuda yi a yamana kanne doxo Damasi taani Arami yamanani. Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soe a yii. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

⁷ Dawuda yi Hadadeseri a sofane ye masansan wure lefa xema daxine xali Yerusalen yi.

⁸ A yi sula gbege tongo keli Hadadeseri a taane yi, Tibati nun Kun. Sulemani yi na rawali a findi ige ramara se gbeen na e nun senbetenne nun saraxa ganden waliseene.

⁹ Xamata mangan Tohu yi a me a Dawuda bata Soba mangan Hadadeseri a sofane birin no yengeni,

¹⁰ a yi a dii xemnen Hadoran nasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xontan a no sotona fe ra Hadadeseri yengeni, bayo Manga Tohu nun Manga Hadadeseri yi yengeni. A mon yi siga xema seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹ Manga Dawuda yi na birin fi Alatala ma, e nun gbeti fixen nun xemana a naxan tongo siyani itoe birin yii: Edan kaane nun Moyaba

kaane nun Amonine nun Filisitine nun Amalekine.

¹² Seruyaa diina Abisayi yi Edon kaa wuli fu nun solomasεεε faxa Fαχo Lanbanni.

¹³ A yi yamana kanne lu Edon yi alogo na birin xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dεdε, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

Dawudaa kuntigine

Samuyeli Firinden 8.15-18

¹⁴ Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kendεn sama tinxinna nin a yamaan birin yi.

¹⁵ Seruyaa dii xεμεn Yowaba nan yi sofane kuntigin na. Axiludu a dii xεμεn Yosafati nan yi mangana yenlara.

¹⁶ Axitubaa dii xεμεn Sadaki nun Abiyatari a dii xεμεna Abimeleki nan yi saraxaraline ra. Sawesa nan yi sebeli tiin na.

¹⁷ Yehoyadaa dii xεμεn Benaya nan yi Keretine nun Peleti kaane xun na. Manga Dawudaa diine nan yi mangan bundαxone ra.

19

Dawuda nun Amonine yengena

Samuyeli Firinden 10.1-5

¹ Na dangu xanbini, Amonine mangan Naxasi yi faxa, a diin yi dαxα a nαxoni.

² Dawuda yi a miri, a naxa, “N hinanma nen Naxasi a dii xεμεn Xanun na, bayo a fafe hinan nen n na.” Dawuda yi xεrane rasiga Xanun ma a fafe sayaan xonton tideni. Dawudaa xεrane yi sa so Amonine yamanani Xanun fema saya xontonden.

³ Koni, Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e naxa, “I laxi a ra a Dawuda a muxune rafaxi i fafe saya xontonden nan tun yi ba? E mi faxi koten xan na ba alogo e xa taan nakorosi, lαxona nde e yi no a suxe?”

⁴ Nayi, Xanun yi Dawudaa xεrane suxu, a yi e dε xabene bi, a yi e domane raxaba e xεrene yilanni, a fa e raxεte Dawuda ma.

⁵ E fa xεrane fe dentεgen sa Dawuda xa, a yi muxune xε a xεrane fαxα ra, bayo e yi yagixi han, a yi a fala e xa, a

naxa, “E lu Yeriko yi han ε dε xabene yi mini. Na xanbi ra, ε fa so be.”

Samuyeli Firinden 10.6-19

⁶ Amonine to a kolon a e bata rapaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina, Xanun yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan e nun naanin fi Arami kaane ma, naxanye yi Mesopotamiya yamanani, e nun Maka nun Soba yamanani alogo e xa fa e yengε so wontorone nun e soo ragine ra.

⁷ Na ma, e yi fa yengε so wontoron wuli tonge saxan nun firin na. Maka mangan nun a yamaan fan yi fa, e fa e malan Medeba taan yetagi. Amonine fan yi mini e taane yi alogo e xa Dawuda yengε.

⁸ Dawuda yi na mε, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kendene birin nasiga e yengedeni.

⁹ Amonine yi mini, e ti yengε so xinla ma e taan so dεen na. Mangan naxanye fa e malideni, ne yi tixi e danna burunna ra.

¹⁰ Yowaba to a kolon a yengen yi a yεε ra e nun a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kendena ndee sugandi Arami kaane yengε xinla ma.

¹¹ A yi sofa donxene lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yengε xinla ma.

¹² Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, “Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali.

¹³ I tunnafan, en na en wekilε, en yi en ma yamaan xun mayengε e nun en ma Alaa taane. Alatala xa a rafan feen liga.”

¹⁴ Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengedeni, koni ne yi e gi a yεε ra.

¹⁵ Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Yowaba fan yi xεte Yerusalen yi.

¹⁶ Arami kaane to a kolon a Isirayila bata e no yengeni, e yi xεrane rasiga Arami kaane ma naxanye yi Efirati baan kidi ma. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na.

17 Dawuda to na mε, a yi Isirayila kaane birin malan, e yi fa Yuruden baan gidi, e siga Arami kaane yengedeni.

18 Arami kaane mɔn yi e gi Isirayila kaane bun. Dawuda yi e yenge so wontoro sofaan muxu wuli solofere faxes, e nun e sofaan muxu wuli tonge naanin naxanye yi sigama e sanni. A yi sofa kuntigin Sofaki fan faxes.

19 Hadadeseri a walikene to a kolon a Isirayila kaane bata e nɔ yengeni, e yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, e yi lu a yamarin bun. Xabu na, Arami kaane mi fa tin Amonine maliye sɔnɔn.

20

Dawuda Amonine nun Filisitine yenge fena

Samuyeli Firinden 11.1 nun 12.26-31

1 Neε nenεn fɔlɔn na, mangane yi darixi mine yenge sodeni waxatin naxan yi, Yowaba nun a sofa wekilixine yi sa Amonine yenge. Koni, Dawuda tan yi lu Yerusalen yi. Yowaba yi Rabaha taan suxu, a menna kala.

2 Nayi, Dawuda yi fa mangaya taxamaseri kɔmɔtin ba Amonine mangan xun na, naxan xemaan binyen yi dangue kilo tonge saxan na. Gεmε faji kenden fan yi a ma. Na mangaya taxamaseri kɔmɔtin yi so Dawuda xun na, a yi funma se wuyaxi tongo taani.

3 Yamaan naxan yi na, Dawuda yi ne xali, a yi sa e ti karahan wanle ra, wudi masonla nun gεmε bɔɔn nun wudi segena. A Amonine taane birin ma fe liga na kii nin. Na xanbi ra, Dawuda nun a sofane yi xete Yerusalen yi.

4 Na danguxina, Isirayila kaane nun Filisitine yi sa yenge Geseri yi. Na yengeni, Xusa kaan Sibekayi yi Sipayi faxes. Refa yixetena nde nan yi Sipayi ra. Na yi Filisitine yagi.

5 Isirayila kaane nun Filisitine mɔn yi yenge. Yayiri a diina Elexanan yi Gati kaan Goliyati xunyεn Laxami

faxes na waxatin nin. A senben yi gbohan, a tanban yi gbo alo gbindonna.

6 Yenge gbete yi keli Gati taani. Xεmε kuyena nde yi na, naxan yii soli sennin sennin yi a ra e nun san soli sennin sennin, e birin malanxina, mɔxɔɔn nun naanin. Refa yixetena nde nan yi na fan na.

7 A to Isirayila makonbi, Dawuda tada Simeyaa dii xεmεn Yonatan yi a faxes.

8 Xεmεni itoe birin yi fataxi Refa yixetene nan na Gati taani. Dawuda nun a sofane yi ne birin faxes.

21

Isirayila yamaan yatεn sebe fena Samuyeli Firinden 24.1-9

1 Setana yi keli Isirayila xili ma, a yi Dawuda radin a xa Isirayila kaane tenge.

2 Dawuda yi a fala Yowaba nun a sofa kuntigine xa, a naxa, “E siga, ε sa Isirayila kaane tenge, keli Beriseba ma, sa dɔxɔ Dan yamanan na. E fa na yatεn dentεge n xa.”

3 Yowaba yi a yabi, a naxa, “Alatala xa Isirayila yamaan nawuya ayi dɔxɔ kεmε. Mangana, n kanna, i ya walikene xa mi ne birin na ba? Nanfera i fe sifani ito mɔxɔdinxi? Nanfera i waxi a xɔn ma Isirayila yamaan xa yulubin tongo?”

4 Koni, mangan xuiin mi yi matandε. Nanara, Yowaba yi mini, a yi Isirayila bɔxɔn birin yisiga, a fa xete Yerusalen yi.

5 A yi yamaan yatεn fala Dawuda xa. Isirayila kaane yatεn ni i ra: xεmε silanfan kanna miliyɔn keden wuli kεmε. Yuda kaane yatεn ni i ra: xεmε silanfan kanna wuli kεmε naanin muxu wuli tonge solofere.

6 Koni, Yowaba mi Lewi nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune tenge, bayo mangana yamarin mi yi rafanxi a ma.

7 Yamarini ito yi rapaxu Ala ma. A yi Isirayila paxankata.

Ala yi Dawuda yulubin saran a ra Samuyeli Firinden 24.10-17

⁸ Dawuda yi a fala Ala xa, a naxa, “N yulubi gbeen nan ligaxi ito ra. Iki, n bata i mayandi, i xa dija n tan, i ya walikεen yulubin ma. N bata xaxilitareyaan liga.”

⁹ Alatala yi a fala Manga Dawudaa fetoon Gadi xa, a naxa,

¹⁰ “A fala Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Fe saxan ni i ra. Keden sugandi, n xa na liga i ra.’ ”

¹¹ Gadi yi siga Dawuda fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi i xa, a naxa,

¹² ‘Naxankatan mundun lan a xa sa i ma: ηεε saxan fitina kamεna, hanma yaxune yi ε halagi silanfanna ra kike saxan, hanma Alatala xa a halagi ti malekan nafa ε ma, naxan Isirayila yamaan naxεrima Alaa silanfanna nun fure ηaxin na xii saxan.’ Iki, a fala n xa n lan n xa sa naxan fala n kanna xa naxan n xεxi.”

¹³ Dawuda yi Gadi yabi, a naxa, “N bεηen sunuxi han! A lan n xa n yεε lu Alatala yii bayo a kininkininna gbo, na fisa benun n xa lu adamadiine sagoni.”

¹⁴ Alatala yi fure ηaxin nadin Isirayila yamaan ma han muxu wuli tonge solofere yi faxa Isirayila yamanani.

¹⁵ Ala yi malekan xε Yerusalen yi, a xa sa na kala. A yi na kalama waxatin naxan yi, Alatala yi a to, a yi nimisa na halagina fe ra. A yi a fala na malekan xa naxan yi a kalama, a naxa, “Na bata lan. E lu na fa.” Alatalaa malekan yi tixi Oronan, Yebusu kaana lonna nan ma.

¹⁶ Dawuda yi a yεε rakeli, a Alatalaa malekan to tixi kuyen nun bεxεn lan tagini, a silanfanna baxi a tεeni, a yεε rafindixi Yerusalen ma. Dawuda nun fonne yi kasa benbεli dugin nagodo e ma sununi, e yi bira, e yi e yεtagin lan bεxεn ma.

¹⁷ Dawuda yi a fala Ala xa, a naxa, “N tan xa mi yamarin fixi ba a Isirayila yamaan xa tεnge? N tan nan yulubin ligaxi, n tan nan fe kobini ito ligaxi. Yamaan tan nanse ligaxi? Alatala, n ma Ala, n tan nun n ma

denbayaan halagi, i ya yamaan lu na.”

Dawuda yi Oronan ma lonna sara Samuyeli Firindena 24.18-25

¹⁸ Alatalaa malekan yi a fala Gadi xa, a a xa a fala Dawuda xa, fa fala a xa sa saraxa gandena nde rafala Alatala xa Oronan Yebusu kaana lonna ma.

¹⁹ Dawuda yi siga mεnni alo Gadi a fala a xa kii naxan yi Alatala xinla ra.

²⁰ Oronan yi murutu bεnbεni lonna ma, a yi a firifiri, a yi malekan to. A dii naaninne yi e luxun.

²¹ Na waxatini, Dawuda fan yi a maso. Oronan to a to, a yi keli lonna ma, a sa a xinbi sin Dawuda bun ma, a yεtagin yi lan bεxεn ma.

²² Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, “Lonni ito so n yii alogo n xa saraxa ganden nafala Alatala xa. N na a saren dεfexin soε i yii alogo fure ηaxin xa ba yamaan ma.”

²³ Oronan yi Dawuda yabi, a naxa, “Mangana, a tongo. N kanna xa a rafan feen liga a ra. N bata ηingeni itoe fan so i yii, e xa findi saraxa gan daxin na. Ningena xεε ra bεnbε seene yi findi saraxan gan yegen na, murutuni ito fan xa findi bogise saraxan na. N bata ito birin fi i ma.”

²⁴ Koni, Manga Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, “En-εn, n waxi a sara feni a saren dεfexin nan na. N mi seen bama saraxan na Alatala xa n mi naxan saraxi. N mi nεε saraxa gan daxin bε n mi naxan sare fixi.”

²⁵ Nayi, Dawuda yi xεmaan kilo solofere so Oronan yii na lonna fe ra.

²⁶ Dawuda yi saraxa ganden nafala mεnni Alatala xa, a fa saraxa gan daxine nun bεηε xunbeli saraxane ba. A yi Alatala maxandi, Alatala yi a yabi tεen na naxan godo saraxa ganden ma keli kore.

²⁷ Nayi, Alatala yi falan ti malekan xa, a yi silanfanna raso a tεeni.

²⁸ Na waxatini, Dawuda yi saraxane bama Oronan Yebusu kaana lonna nan ma, bayo a bata yi a kolon a Alatala a yabima mεnna nin.

²⁹ Na waxatini, Musa Alatala Batu Bubun naxan nafala tonbonni, na yi

na taan kideni Gabayon yi, e nun saraxa gandena, saraxa gan daxine yi bama denaxan yi.

³⁰ Koni, Dawuda mi yi sigε mεnni Ala maxədindeni, bayo a yi gaxuxi Alatalaa malekana silanfanna yεε ra.

22

¹ Dawuda yi a fala, a naxa, “En Marigina Alatalaa banxin ti be, e nun saraxa gandena, Isirayila saraxa gan daxine bama a xa denaxan yi.”

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

² Dawuda yi yamarin fi a xɔɲεn naxanye dɔxi Isirayila yamanani, a ne xa malan. A yi ne findi gεmε masonle ra Ala Batu Banxin ti feen na.

³ Dawuda yi wure gbege fen, naxanye findima banxin gbangban seene nun dεεn singan seene ra. A yi sula gbege fan fen naxan yatε mi yi nɔε kolonɲε.

⁴ Sidɔn kaane nun Tire kaane yi Dawuda mali suman wudi fajin gbege fendeni.

⁵ Dawuda yi a fala, a naxa, “N ma diin Sulemani munma kɔxɔ singen, a mɔn mi wanla kolon. Banxin naxan tima Alatala xa, na lanma a xa tofanɲε ayi, a rayabu siyane birin yεtagi.” Na ma, Dawuda se gbege malan nεn na banxin ti feen na benun a xa faxa.

⁶ Dawuda yi a diin Sulemani xili, a yi a fala a xa fa fala a xa banxin ti Alatala xa, Isirayilaa Ala.

⁷ Dawuda yi a fala Sulemani xa, a naxa, “N ma diina, n bata yi a miri n bɔɲεni, n xa banxin ti Alatala xa, n ma Ala,

⁸ koni Alatala a fala nεn n xa, a naxa, ‘I bata muxu wuyaxi faxa yεngε wuyaxi yi, i nama banxin ti n xa. Yεngε soon nan i ra, i bata faxa gbege ti n yεtagi.

⁹ Koni, i diina nde sɔtɔma nεn, naxan findima bɔɲε xunbeli muxun na, n matabun fima naxan ma a yaxune fe ra. A xili bama nεn Sulemani. Isirayila yamaan luma nεn bɔɲε xunbenli tun a siimayaan birin yi.

¹⁰ A tan nan banxin tima n xa n xinla binyama denaxan yi, a yi findi n ma diin na, n fan yi findi a fafe ra. A mangayaan sabatima nεn Isirayila xun na habadan.’ ”

¹¹ “Iki, n ma diina, Alatala xa lu i xɔn alogo i xa nɔ Alatalaa banxin tiyε, i ya Ala, alo a a fala kii naxan yi lan i tan ma.

¹² Alatala xa fekolonna nun xaxili fajin fi i ma a na i findi mangan na waxatin naxan yi Isirayila yamanani alogo i xa Alatalaa sariyan suxu, i ya Ala.

¹³ Feen birin sɔnɔyama i xa nεn, xa i Alatalaa sariyan nun a yamarine suxu, a naxanye soxi Musa yii Isirayila xa. I wεkilε, i sεnbε so! I nama kuisan, i nama gaxu fefe yεε ra!

¹⁴ N bata wεkilε n yi xεmaan kilo miliyɔn saxan e nun kilo wuli kεmε naanin malan Alatala Batu Banxin ti feen na. N mɔn bata wure gbeti fixεn kilo miliyɔn tonge saxan e nun naanin malan. Sulan nun wuren bata gbo ayi han a yatεn mi nɔε kolonɲε. N bata wudin nun gεmεn fan fen. I mɔn xa nde sa e fari.

¹⁵ Walikε wuyaxi i yii naxanye fatan gεmεn masolε, e nun naxanye fatan sawurane rafalε gεmεn nun wudine ma, e nun yirawanla naxanye wanla sifan birin kolon.

¹⁶ Xεmaan nun wure gbeti fixεn nun sulan nun wurena i yii han a dangu ayi. Keli i ya wanla fɔlɔ keden na. Alatala xa i mali.”

¹⁷ Dawuda yi a fala Isirayila kuntigine birin xa, a e xa fa a diin Sulemani mali. A yi a fala e xa, a naxa,

¹⁸ “Alatala, ε Ala mi luxi ε xɔn ba? A mi bɔɲε xunbenla fixi ε ma yamanan birin yi ba? A bata be kaane sa n sagoni. Yamanan bata lu Alatala nun a yamaan bun ma.

¹⁹ ε Alatala, ε Ala fen ε bɔɲεn nun ε niin birin na. ε siga, ε sa yire sarijanxin ti Marigina Alatala xa, ε Ala, alogo ε xa fa Alatalaa Layiri Kankiraan nun a se sarijanxine raso Ala Batu Banxini, Alatala xinla binyama denaxan yi.”

23

Lewi bənsəna muxune

¹ Dawuda to yelin forε, a yi a diin Sulemani dəxə Isirayila mangan na.

² A yi Isirayila kuntigine nun saraxaraline nun Lewi bənsəna muxune malan.

³ E yi Lewi bənsəna muxune tεngε, naxanye bata yi ηεε tonge saxan sətə. E yatεn yi siga han muxu wuli tonge saxan e nun solomasεxε.

⁴ Dawuda yi a fala, a naxa, “N bata muxu wuli məxəjən nun naanin sugandi alogo e xa e yengi lu Alatala Batu Banxin wanle xən. Muxu wuli sennin xa findi kitisane ra. Muxu wuli naanin yi findi dε kantan muxune ra.

⁵ Muxu wuli naanin yi findi Alatala tantun muxune ra maxaseene ra, n naxanye rafalaxi a tantun seen na.”

⁶ Dawuda yi Lewi bənsəna muxune yitaxun Lewi a diine denbaya yεen ma. Lewi a diine nan itoe ra: Gεrisən nun Kehati nun Merari.

⁷ Gεrisən ma diine nan itoe ra: Ladana nun Simeyi.

⁸ Ladanaa diine nan itoe ra: Yexiyeli, a dii singen nun Setama nun Yoweli. E birin malanxina muxu saxan.

⁹ Simeyi a diine nan itoe ra: Selomiti nun Xasiyeli nun Haran. E birin malanxina muxu saxan. Ladanaa denbaya xunne nan ne ra.

¹⁰ Simeyi a diine nan itoe ra: Yaxati nun Sisa nun Yewusi nun Beriya. Simeyi a dii naaninne nan ne ra.

¹¹ Yaxati nan dii singen na. Sisa nan dii firinden na. Koni, Yewusi nun Beriya mi dii wuyaxi sətə. Na ma, e yi e diine yatε denbaya kedenna ra e bənsən kədin ma.

¹² Kehati a diine nan itoe ra: Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyei. E birin malanxina muxu naanin.

¹³ Amirama a diine nan itoe ra: Haruna nun Musa. Haruna yi rasarijan Ala xa alogo a xa lu wale yire sarijanxi fisamantenni, e nun a bənsəna muxune han habadan, alogo e xa wusulanna gan saraxan na Alatala xa, e yi wali a yεtagi, e mən

yi lu dubε muxune xa Ala xinli han habadan.

¹⁴ Musa tan findi Alaa muxun nan na. A diine yi lu Lewi bənsəna muxune yε.

¹⁵ Musaa diine nan itoe ra: Gεrisəmi nun Eliyeseri.

¹⁶ Gεrisəmi a diin nan ito ra: Sebuweli nan yi a dii singen na.

¹⁷ Eliyeseri a diine nan itoe ra: Rexabiya nan yi a dii singen na. Eliyeseri mi dii xεmε gbεtε sətə, koni Rexabiya dii wuyaxi sətə nən.

¹⁸ Yisehari a diine nan itoe ra: Selomiti nan yi a dii singen na.

¹⁹ Xebiron ma diine nan itoe ra: Yeriya nan yi a dii singen na, Amari a firindena, Yaxasiyeli a saxandena, e nun Yekameyami a naanindena.

²⁰ Yusiyei a diine nan itoe ra: Mike nan yi a dii singen na, Yisiya a firindena.

²¹ Merari a diine nan itoe ra: Maxali nun Musi. Maxali a diine nan itoe ra: Eleyasari nun Kisu.

²² Eleyasari faxa nən, a mi dii xεmε yo lu, koni a dii tεmεne tan lu nən. Kisu a diine yi e dəxə e ηaxanle ra.

²³ Musi a diine nan itoe ra: Maxali nun Ederi nun Yeremoti. E birin malanxina muxu saxan.

²⁴ Ne nan findi Lewi yixεtene ra naxanye findi bənsəna denbaya xunne ra, e keden kedenna birin xinle sεbεxi e bənsən kədin kui. E yi walima nən Alatala Batu Banxin kui e barin na yi ηεε məxəjən sətə.

²⁵ Dawuda bata yi a fala, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala bata bəjε xunbenla fi a yamaan ma. A bata fa dəxə Yerusalen yi habadan.

²⁶ Lewine mi fa Alaa Batu Bubun nun a muranne xalima yire gbεtε yi sənən.”

²⁷ Fata Dawudaa yamari dənxe ne ra, Lewi bənsəna muxune tεngε nən naxanye barin bata yi ηεε məxəjən sətə.

²⁸ Lewi bənsəna muxune nan yi Haruna yixεtene malima Alatala Batu Banxin wanle ra. E tan nan yi a sansanna kuiin nun a banxin kuiin masuxuma, e mən yi seene rasarijanma, e yi wali xunxurine ke Ala Batu Banxini.

²⁹ E yi burune rafalama naxanye ralima Ala ma, e murutu fujin din naxan findima bogise saraxane ra, e buru ratetaren nafala, e nun donseen sifan birin. E tan nan mən yengi yi dəxi ligaseene birin xən, sikenle nun ligaseen naxanye seen kuyen maligama.

³⁰ E yi lanma e xa siga Alatala tantundeni xətənnə nun jınbanna ləxə yo ləxə.

³¹ E mən yi saraxa gan daxine bama Alatala xa Matabu Ləxəne ma e nun Kike Nənən sanle yi, e nun sali gbətəye ma. E yi lanma e xa wali Alatala xa a sariyan xən.

³² E tan nan yi Naralan Bubun nun yire sarijanxin masuxuma. E yi Alatala batuden wanle birin kema e ngaxakedenna Haruna yixətene yamarin nan bun.

24

Saraxaraline yitaxun fena

¹ Haruna yixətene yi yitaxunxi a dii naaninne nan na. A diine nan itoe ra: Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara.

² Nadaba nun Abihu singen nan faxa benun e fafe xa faxa. E mi dii yo sətə. Eleyasari nun Itamara nan yi saraxaraline ra.

³ Eleyasari yixətəna nde Sadəki e nun Itamara yixətəna nde Aximeleki yi Dawuda mali Harunaa diine yitaxundeni alogo e xa ti wanle ra.

⁴ Kuntigi wuyaxi yi to Eleyasari yixətəne yə dangu Itamara yixətəne ra. Nanara, e yitaxun ikiini: Denbaya xunna muxu fu nun sennin Eleyasari yixətəne yə. Denbaya xunna muxu solomasəxə Itamara yixətəne yə.

⁵ E yi masənsəna ti alogo e xa e yitaxun, e yi e ti e wanle ra. Na ma, Eleyasari yixətəna ndee nun Itamara yixətəna ndee birin yi findi yire sarijanxin kuntigine ra e nun kuntigine Ala xa.

⁶ Nataneli a diin Semaya, Lewi bənsənnə muxun nan yi e xinle səbema mangan nun kuntigine nun saraxaraliin Sadəki nun Abiyatari

a diina Aximeleki nun saraxaraline denbaya xunne yətəgi e nun Lewi bənsənnə muxune birin. E yi denbaya keden sugandi Eleyasari yixətəne yə, e mən yi keden sugandi Itamara yixətəne yə.

⁷ Denbayane sugandi masənsəna xən ikiini: A singen Yehoyaribu nan suxu, a firindena Yədaya,

⁸ a saxandena Xarimi, a naanindena Seyorimi,

⁹ a suulundena Malakiya, a sennindena Miyamin,

¹⁰ a soloferedena Hakəsi, a solomasəxədəna Abiya,

¹¹ a solomanaanindena Yosuwe, a fudena Səkani,

¹² a fu nun kedendena Eliyasibi, a fu nun firindena Yakimi,

¹³ a fu nun saxandena Xupa, a fu nun naanindena Yesebeyabi,

¹⁴ a fu nun suulundena Biliga, a fu nun sennindena Imeri,

¹⁵ a fu nun soloferedena Xesiri, a fu nun solomasəxədəna Hapisesi,

¹⁶ a fu nun solomanaanindena Petaxi, a məxəjədəna Esekiyəli,

¹⁷ a məxəjənə nun kedendena Yakin, a məxəjənə nun firindena Gamulu,

¹⁸ a məxəjənə nun saxandena Dəlaya, a məxəjənə nun naanindena Maasiya.

¹⁹ A yi lan e xa Alatala Batu Banxin wanle suxu na kii nin alo e benba Haruna a yamari e ma kii naxan yi alo Alatala, Isirayilaa Ala bata yi a yamari a ma kii naxan yi.

Lewi bənsənnə muxu gbətəye fe

²⁰ Lewi bənsənnə muxu gbətən naxanye sugandi, ne nan itoe ra: Amiramaa diine yə: Subayeli. Subayeli a diine yə: Yexedeya.

²¹ Rexabiya a diine yə: Yisiya, a dii singena.

²² Yisehari a diine yə: Selomiti. Selomiti a diine yə: Yaxati.

²³ Xebiron ma diine: a dii singen Yeriya nun a dii firindena Amari nun a dii saxanden Yaxasiyeli nun a dii naaninden Yekameyami.

²⁴ Yusiyəli a diin Mike. Mike a diine yə: Samiri.

²⁵ Mike xunyεn Yisiya. Yisiyaa diine yε: Sakari.

²⁶ Merari a diine yε: Maxali nun Musi e nun a diin Yaasiyaa diine.

²⁷ Merari mamandenne, Yaasiyaa diine: Sohami nun Sakuru nun Ibiri.

²⁸ Maxali a diina Eleyasari. Eleyasari mi dii yo sɔtɔ.

²⁹ Kisu a diine yε: Yerameeli.

³⁰ Musi a diine yε: Maxali nun Ederi nun Yerimoti. Lewi bɔnsɔnna muxune nan yi ne ra denbaya yεen ma.

³¹ E fan sugandi masεnsenna nan xɔn alo e ngaxakedenne, Haruna yixetene. Na liga Manga Dawuda nun Sadɔki nun Aximeleki nun saraxaraline denbaya xunne nun Lewi bɔnsɔnna muxune nan yεtagi. Na ma, denbayaan muxune birin yi suxi ki kedenna nin keli dii singen ma han a raɲanna.

25

Beti baane

¹ Dawuda nun sofa kuntigine yi muxuna ndee sugandi Asafi nun Heman nun Yedutun ma diine yε alogo e xa nabiya falane ti βetini bɔlɔnna nun kondenna nun kariɲanne ra. Na muxune xinle ni itoe ra naxanye yi na wanla kεma.

² Asafi a diine yε: Sakuru nun Yusufu nun Netaniya nun Asarela. Ne yi Asafi a yamarin nan bun. Asafi fan yi nabiya falane tima βetini mangana yamarin bun.

³ Yedutun ma diine yε: Gedali nun Seri nun Esayi nun Simeyi nun Hasabi nun Matitiya. E birin malanxina muxu sennin. E yi lu e fafe Yedutun ma yamarin bun. Yedutun yi nabiya falane tima, a bɔlɔnna maxa, a Alatala matɔxɔ, a yi a tantun.

⁴ Heman a diine yε: Bukiya nun Matani nun Yusiyeli nun Sebuweli nun Yerimoti nun Xananiya nun Xanani nun Eliyata nun Gidaliti nun Romanti-Eseri nun Yosobekasa nun Maloti nun Hotiri e nun Maxasiyoti.

⁵ Muxuni itoe birin yi findixi Heman ma diine nan na naxan yi feeton tima mangan xa fata Ala ra alo

xiyena. Ala yi Heman sɛnbɛn gbo ayi, a yi dii xεmε fu nun naanin nun dii tεmε saxan fi a ma.

⁶ Ne birin yi e fafe a yamarin bun ma, e βetine ba kariɲanne nun kondenne nun bɔlɔnne ra Alatala Batu Banxin wanla ra. Asafi nun Yedutun nun Heman yi mangana yamarin nan bun ma.

⁷ Muxuni itoe nun e kon kaan naxanye xaranxi βeti ba feene ma Alatala xa naxanye yi fatan, ne birin malanxina, muxu kεmε firin muxu tonge solomasεxε e nun solomasεxε.

⁸ E birin yi masεnsenna tima alogo e xa ti wanle ra, dii ɲɔrɛn nun fonna, karamɔxɔn nun xarandiina.

⁹ Masεnsenna naxan ti, na yi Yusufu singe suxu Asafi xabilani.

A firindena, Gedali nun a ngaxakedenne nun a diine, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁰ A saxandena, Sakuru nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹¹ A naanindena, Yisiri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹² A suulundena, Netaniya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹³ A sennindena, Bukiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁴ A soloferedena, Yesarela nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁵ A solomasεxɛdena, Yesaya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁶ A solomanaanindena, Matani nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁷ A fudena, Simeyi nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁸ A fu nun kedendena, Asareli nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁹ A fu nun firindena, Hasabi nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁰ A fu nun saxandena, Subayeli nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

21 A fu nun naanindena, Matitiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

22 A fu nun suulundena, Yeremoti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

23 A fu nun sennindena, Xananiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

24 A fu nun soloferedena, Yosobekasa nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

25 A fu nun solomasexedena, Xanani nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

26 A fu nun solomanaanindena, Maloti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

27 A məxəjɛdena, Eliyata nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

28 A məxəjɛn nun kedendena, Hotiri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

29 A məxəjɛn nun firindena, Gidaliti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

30 A məxəjɛn nun saxandena, Maxasiyoti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

31 A məxəjɛn nun naanindena, Romanti-Eseri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

26

Ala Batu Banxin kantan tiine

1 Dɛ kantanne yitaxunxi ikiini: Keli Kore xabilani, Kore a diin Meselemiya Asafi a denbayani.

2 Meselemiya yi dii xɛmɛne sɔtɔ: Sakari nan yi a dii singen na, Yediyayeli a firindena, Sebadiya a saxandena,

3 Yataniyɛli a naanindena, Elan a suulundena, Yehoxanan a sennindena, e nun Eliyehowenayi a soloferedena.

4 Obedi-Edɔn fan yi dii xɛmɛne sɔtɔ: Semaya nan yi a dii singen na, Yehosabadi a firindena, Yowa a saxandena, Sakara a naanindena, Nataneli a suulundena,

5 Amiyɛli a sennindena, Isakari a soloferedena, e nun Pewuletayi a solomasexedena. Ala bata yi barakan sa Obedi-Edɔn ma fe yi.

6 A dii singen Semaya yi dii xɛmɛne sɔtɔ naxanye findixi yɛɛratine ra e denbayane xun na bayo e sɛnbɛn yi gbo.

7 Semayaa diine nan itoe ra: Otini nun Refayeli nun Obedi nun Elesabada. Xɛmɛ wɛkilɛxin nan yi e ngaxakedenne Elihu nun Semakiya ra.

8 Obedi-Edɔn yixɛtɛne nan yi na muxune ra. E tan nun e diine nun e ngaxakedenne birin yi findixi muxu kɛndɛne nan na, e sɛnbɛn yi gbo Alaa wanli. Obedi-Edɔn yixɛtɛne birin malanxina muxu tonge sennin e nun firin.

9 Muxu kɛndɛn nan yi Meselemiyaa diine nun a ngaxakedenne fan na. E birin malanxina muxu fu nun solomasexɛ.

10 Merari a diin Xosa yi dii xɛmɛni itoe bari: Simiri, naxan fafe a findi a ngaxakedenne xunna ra hali dii singen to mi yi a ra, e nun

11 Xiliki, a firindena e nun Tebaliya, a saxandena e nun Sakari, a naanindena. Xosaa diine nun a ngaxakedenne birin malanxina muxu fu nun saxan.

12 Dɛ kantanne yi yitaxunxi na kii nin. E kuntigine nun e ngaxakedenne birin yi Alatala Batu Banxin wanla ra.

13 E yi masɛnsɛnna tima nɛn alogo e xa a kolon naxan lan a xa dɛɛn naxan kantan. Muxu gbeene nun muxudine birin yi na kii nin denbayane birin yi.

14 Masɛnsɛnna yi Selemiya suxu lan banxin sogeteden binna dɛɛn ma. Kɔmɛn binna dɛɛn masɛnsɛnna yi a diin Sakari suxu, naxan findixi maxadi ti xaxilimaan na.

15 Masɛnsɛnna yi Obedi-Edɔn suxu lan yiifari fɔxɔn dɛɛn ma. Se ramara

banxin masensenna yi a diine fan suxu.

¹⁶ Banxin sogegododen binna deen masensenna yi Supimi nun Xosa suxu, e nun deen naxan xili Saaleketi naxan yi rabima kiraan binni naxan tema geyaan ma. Kantan muxune yi yeε rafindixi e bode ma.

¹⁷ Lewi muxu sennin yi sogeteden binni, muxu naanin komenna ma, muxu naanin yiifanna ma, muxu naanin se ramara banxini.

¹⁸ Sansanna binni, naxan sogegododen binni, muxu naanin yi ti na kiraan de, muxu firin mon yi ti sansanna so deen yeteen na.

¹⁹ De kantanne yi yebaxi na kii nin Kora nun Merari yixetene ye.

²⁰ Lewi bōnsōnna muxuna nde Axiya nan yi yengi dōxi nafunla nun se sarijanxine xōn ma naxanye yi ramaraxi Ala Batu Banxini.

²¹ Ladana yixetene Gerisōn xabilani, ne denbaya xunne nan itoe ra: Yexiyeli nun

²² Yexiyeli a diine Setama nun a xunyēn Yoweli. Ne nan yi yengi dōxi nafunle xōn naxanye yi ramaraxi Alatala Batu Banxini.

²³ Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeli xabilane yi, muxuni itoe nan ti wanle ra:

²⁴ Musaa diin Gerisōmi yixetena nde Sebuweli nan yi se ramara banxin feene xun na.

²⁵ A benba Gerisōmi xunyēna Eliyeseri yi Rexabiya sōto, Rexabiya yi Esayi sōto, Esayi yi Yorami sōto, Yorami yi Sikiri sōto, Sikiri yi Selomiti sōto.

²⁶ Selomiti nun a ngaxakedenne nan yi yengi dōxi nafulu sarijanxin xōn ma, Manga Dawuda nun xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na e nun sofa kuntigi gbeteeye seen naxanye fixi Ala ma.

²⁷ E seen naxanye birin tongoxi yengeni, e na ndee findi Alatala Batu Banxin masuxu seene ra.

²⁸ Selomiti nun a ngaxakedenne mon yi e yengi dōxo nafunla xōn ma, Nabi Samuyeli nun Kisu a diin Sali nun Neri a diina Abineri nun

Seruyaa diin Yowaba naxan fi Ala ma.

²⁹ Yisehari xabilan muxuni itoe nan ti wanla ra: Kenaniya nun a diine nan yi yengi dōxi kiti sa feene xōn ma Isirayila yamaan xun na.

³⁰ Xebiron xabilan muxun naxanye ti wanla ra: Hasabi nun a ngaxakedenne nan yi yengi dōxi Isirayila yamanan xōn ma Yuruden sogegododen binni. Xeme kenden muxu wuli keden muxu keme solofere nan yi e ra, naxanye yi walima Alatala nun mangan xa.

³¹ Yeriya nan yi Xebiron xabilane xunna ra, fata xinle sebe kiin na e bōnsōn kedin ma. Dawudaa mangayaan ne tonge naaninden, muxune yi bōnsōn kedine feselese, e fa a kolon a xeme kende gbeena ndee yi Xebiron xabilane muxune ye Yaaseri taani Galadi yamanani.

³² Yeriya nun a ngaxakedenne, xeme kenden muxu wuli firin muxu keme solofere nan yi e ra. Denbaya xunne nan yi a birin na. Manga Dawuda yi e findi Ruben nun Gadi nun Manase bōnsōn xunne ra Ala nun mangana feene birin yi.

27

Isirayilaa sofane fe

¹ Isirayila kaan naxanye wali mangana ganli, ne nan itoe ra, xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na e nun sofa kuntigi gbeteeye. E yitaxunxi muxu wuli mōxōnen nun naanin yeēn nan ma. Neēn kike yo kike gali keden yi fama nen walideni mangan xa.

² Sabadiyeli a diin Yasobeyami nan yi gali singen kuntigin na neēn kike singeni. Muxu wuli mōxōnen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

³ Sabadiyeli yi findixi Peresi yixetena nde nan na. A tan nan findi ganla birin kuntigin na neēn kike singeni.

⁴ Axoxi xabilan muxuna nde Dodayi yi findi gali kuntigin na neēn kike firinden. Mikiloti yi findi a sofa kuntigin na. Muxu wuli mōxōnen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁵ Saraxarali Yehoyadaa diin Benaya yi findi gali kuntigin na jεen kike saxandeni. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁶ Benaya nan yi Dawudaa sofa wεkilεxi tonge saxanne xunna ra. A diina Amisabadi yi a ganla nin.

⁷ Yowaba xunyεna Asaheli yi findi gali kuntigin na jεen kike naanin-deni. A diin Sebadiya nan ti a jǎxǎn na. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁸ Samehuti Yisira kaan yi findi gali kuntigin na jεen kike suulundeni. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁹ Ikesi a diina Ira Tekowa kaan yi findi gali kuntigin na jεen kike sen-ninden. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁰ Efirami bǎnsǎnna muxuna nde Xelεsi Pelon kaan nan yi findi gali kuntigin na jεen kike soloferedeni. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹¹ Sera xabilan muxuna nde Sibekayi Xusa kaan yi findi gali kuntigin na jεen kike solomasεxedeni. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹² Bunyamin bǎnsǎnna muxuna nde Abiyeseri Anatǎti kaan yi findi gali kuntigin na jεen kike solomanaaninden. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹³ Sera xabilan muxuna nde Maharayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na jεen kike fudeni. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁴ Efirami bǎnsǎnna muxuna nde Benaya Piraton kaan yi findi gali kuntigin na jεen kike fu nun kēdendeni. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁵ Otiniyeli xabilan muxuna nde Xelidayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na jεen kike fu nun firinden. Muxu wuli mǎxǎjεen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁶ Kuntigin naxanye yi Isirayila bǎnsǎnne xun na, ne ni i ra:

Ruben bǎnsǎnna xun na, Sikiri a diina Eliyeseri.

Simeyǎn bǎnsǎnna xun na, Makaa diin Sefati.

¹⁷ Lewi bǎnsǎnna xun na, Kemuyeli a diin Hasabi.

Haruna yixεtene xun na, Sadǎki.

¹⁸ Yuda bǎnsǎnna xun na, Dawuda tada Elihu.

Isakari bǎnsǎnna xun na, Mikeli a diina Omiri.

¹⁹ Sabulon bǎnsǎnna xun na, Abadi a diin Yisemaya.

Nafatali bǎnsǎnna xun na, Asiriyeli a diin Yerimoti.

²⁰ Efirami bǎnsǎnna xun na, Asasiyaa diin Hoseya.

Manase bǎnsǎnna fǎxǎ kedenna xun na, Pedayaa diin Yoweli.

²¹ Manase bǎnsǎnna fǎxǎ kedenna fan xun na Galadi yamanani, Sakari a diin Yido.

Bunyamin bǎnsǎnna xun na, Abineri a diin Yaasiyeli.

²² Dan bǎnsǎnna xun na, Yeroxamaa diina Asareli.

Isirayila bǎnsǎn kuntigine nan ne ra.

²³ Dawuda mi xεmene tengε, naxanye barin munma yi jεε mǎxǎjεen ti bayo Alatala bata yi a fala a Isirayila kaane wuyama ayi nεn alo sarene kore.

²⁴ Seruyaa diin Yowaba bata yi Isirayila kaane yatε fǎlǎ, koni a mi a ranan masǎtǎ Alaa xǎlǎn ma lan Isirayila yamaan ma. Na yatεn mi seβε Dawudaa taruxu kēdine kui.

Mangana kuntigi gbεtye fe

²⁵ Adiyeli a diina Asamawεti nan yi mangana nafulu kantanna ra.

Yusiyaa diin Yonatan nan yi nafulu kantanna ra banxidεne nun taa gbεtene nun kantan ti banxi matexine yi.

²⁶ Kelubu a diina Esiri nan yi xεε biine xunna ra.

²⁷ Ramati kaan Simeyi nan yi manpa bili nakǎ feene xun na. Sefami kaan Sabidi nan yi manpa bili bogine nun manpa feene xun na.

28 Gederi kaan Baali-Xanan nan yi oliwin nun burunna xɔdɛ binle fe xun na yamanan lanbanni.

Yowasa nan yi ture feen xunna ra.

29 Sitirayi Sarɔn kaan nan yi jingene fe xunna ra Sarɔn yamanani.

Adalayi a diin Safati nan yi jingene fe xunna ra lanban yirene yi.

30 Sumayila bɔnsɔnna muxuna nde Obili nan yi jɔgɔmɛne fe xunna ra.

Yexedeya Meronoti kaan nan yi sofanle fe xunna ra.

31 Yasisi nan yi siine nun yɛxɛɛne fe xunna ra, Hagari bɔnsɔnna muxuna. Na muxune nan yi yengi dɔxi Manga Dawuda sɔtɔ seene xɔn ma.

Dawuda bundɔxɔne

32 Manga Dawuda sɔxɔ Yonatan findi a kawandi muxun nun a sɛbɛli tiin nan na, a fekolonna yi gbo.

Xakimoni a diin Yɛxiyɛli nan yi mangana dii xɛmɛne masuxu muxun na.

33 Mangan kawandi muxun nan yi Axitofeli fan na.

Mangan xɔyin nan yi Xusayi ra, Araka bɔnsɔnna muxuna nde.

34 Bɛnayaa diin Yehoyada nun Abiyatari nan lu Axitofeli jɔxɔni. Yowaba nan yi mangana gali kuntigin na.

28

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

1 Dawuda yi Isirayila kuntigine birin malan Yerusalɛn yi. Bɔnsɔn xunne nun gali kuntigin naxanye yi walima mangan xa, ne yi fa, e nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kɛmɛ xun na. Kuntigine fan yi fa naxanye yi goronne nun xuruseene xun na, mangan nun a diine gbeen yi naxanye ra, e nun manga banxin kuntigine nun sofa wɛkilɛxine nun sofa kɛndɛne birin.

2 Manga Dawuda yi keli, a naxa, “Ngaxakedenne, n ma yamana, ɛ tuli mati n xuiin na! N yi waxi banxina nde ti feni Alatalaa Layiri Kankiraan dɔxɛ dɛnaxan yi, en ma Ala san tidena, n yi n yitɔn a ti feen na.

3 Koni, Ala bata yi a fala n xa, a naxa, ‘I mi banxin tima n xa, bayo sofaan ni i ra, i bata muxune faxa.’

4 Koni, Alatala, Isirayilaa Ala bata n sugandi n bɔnsɔnna birin tagi alogo n xa findi Isirayila mangan na habadan, bayo a bata Yuda bɔnsɔnna sugandi kuntigin na, a yi n fafe a denbayaan sugandi Yuda bɔnsɔnni, a yi n tan sugandi n fafe a denbayani, a yi n dɔxɔ mangan na Isirayila xun na.

5 Iki, a bata dii wuyaxin naxan fi n ma, a bata Sulemani sugandi ne ye alogo a xa a dɔxɔ n jɔxɔni mangan na Alatala xa Isirayila xun na.

6 A bata yi a fala n xa, a naxa, ‘I ya dii xɛmɛn Sulemani nan n batu banxin tima e nun n ma yinne, bayo n bata a tan nan sugandi, a findima nɛn n ma diin na, n yi findi a fafe ra.

7 N mangayani tɔnma a xa nɛn naxan luma habadan, xa a n ma yamarine nun n ma sariyane suxu alo to.’

8 Nayi, iki, Isirayila kaane birin yetagi, Alatalaa yamana, e nun en ma Ala yetagi naxan tuli tixi en na, ɛ sɔbɛ so Alatala en ma Alaa yamarine xaranna ma, ɛ yi e suxu. Nayi, ɛ luma nɛn yamana fajini ɛ dɛnaxan yi, ɛ mɔn yi a lu ɛ kɛɛn na ɛ yixɛtɛne xa.

9 I tan, n ma dii xɛmɛn Sulemani, kata Ala kolondeni n walixi naxan xa, a batu i bɔjɛn ma feu e nun i niin birin na. Alatala i bɔjɛn yi feene birin fɛsɛfɛsɛma, a muxune miriyane birin kolon. Xa i a fen, a tinma nɛn i yi a to. Koni xa i i mɛ a ra, a mɛma i ra nɛn habadan.

10 Iki, i nɔɛ a kolonjɛ nɛn a Alatala bata i sugandi alogo i xa a batu banxin ti a xa, dɛnaxan findima a yire sarijanxin na. Nayi, i sɔbɛ so, i wanla kɛ.”

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti kiin kɛdin so Sulemani yii

11 Dawuda yi yire sarijanxin ti kiin kɛdin so Sulemani yii, e nun banxin naxanye tima a rabilinni e nun gbeti ramaraden nun konkon naxan mate e birin xa hanma dɛnaxan a kui, e nun Layiri Kankiraan dɔxɔma dɛnaxan yi.

12 A mɔn yi wama dɛnaxanye birin ti feni, a yi ne fan ti kiin kɛdin so a

yii, Alatala Batu Banxin yinne nun banxin naxanye tima yinna xɔn a rabilinni, e nun nafulu ramaradene Ala Batu Banxini, e nun se sariɲanxine ramaradene.

¹³ A yi saraxaraline nun Lewine xinle seβen fan so a yii, e nun walikeen naxanye yi lanma e yi wanle rakamali Alatala Batu Banxini, e nun seen naxanye yi rawalima na kui.

¹⁴ A yi xema seene birin binyan xasabin yita a ra, e nun gbeti fixe seene binyana, birin nun a rawali kiina,

¹⁵ lenpu dɔxɔ se xema daxine nun lenpu xema daxine nun lenpu dɔxɔ se gbeti fixe daxine nun lenpu gbeti fixe daxine binyane, birin nun a rawali kiina,

¹⁶ e nun xema tabanle birin binya xasabina, burune yi sama naxanye fari Ala Batu Banxini, e nun gbeti fixe tabanle,

¹⁷ e nun sube tongo se xema daxine nun wuli xuya goron xema daxine nun igelengen xema daxine birin binyana e nun xema barama daxine nun barama gbeti fixe daxine birin binyana, birin nun a rawali kiina.

¹⁸ A mɔn yi wusulan ganden ti kiin kedindin so a yii, e nun a xema faɲin binyan xasabina. A mɔn yi wontoron nafala kiin kedindin fan so a yii, naxan yi tixi maleka gubugubu kan sawura xema daxine bun naxanye gabuteye yi bandunxi Alatalaa Layiri Kankiraan xun ma.

¹⁹ Nayi, Dawuda yi a fala, a naxa, "Itoe birin seβexi kedindin kui n naxan sɔtɔxi Alatala ra. Ala nan kolonna fi n ma n banxin ti kiini ito seβe kedini."

²⁰ A mɔn yi a fala Sulemani xa, a naxa, "N ma dii xemena, i wekile, i senbe so, i wanla ke. I nama kuisan, i nama gaxu! Amasɔtɔ Marigina Alatala, n ma Ala luma nen i xɔn. A mi i rabenɲe mumε! A i malima nen han i yelin wanli ito birin nakamale Alatala Batu Banxina fe yi.

²¹ Saraxaraline nun Lewine fan mɔn i fema Ala Batu Banxin tideni. Muxu ɲenige faɲine fama nen i malideni wanli ito ra, kuntigine nun yamaan birin luma nen i ya yamarin

bun."

29

Kiseene Ala Batu Banxin ti feni

¹ Manga Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a naxa, "N ma diin Sulemani, Ala naxan sugandixi, na munma kɔxɔ, a mi wanla kolon singen. Wanla naxan be, a gbo, bayo banxini ito mi tima muxune xan xa fo Marigina Alatala.

² N bata n senben birin nawali alogo n xa Ala Batu Banxin ti feni tɔn. N bata xemaan nun gbeti fixen nun sulan nun wuren nun wudin nun gemε tofaɲin nun dayimu dakin sifan birin nun gemε faɲi fixe gbegebe malan.

³ N naxan birin yitɔn yire sariɲanxin ti feen na, n bata n ma xemaan nun n ma gbeti fixen fan sa na fari n sɔtɔ seene ye bayo n na n sɔbe soxi Ala Batu Banxina fe ma.

⁴ Na yatene ni i ra: xemaan kilo wuli kemε wuli firin naxan keli Ofiri yi e nun gbeti fixe faɲin kilo wuli kemε firin wuli tonge saxan e nun solomasεε. Na sama banxi kankene nan ma.

⁵ Xemaan nun gbeti fixeni itoe sama seene nan ma a lan e xa sa naxanye ma e nun yiirawanle yii funfune birin. Iki, nde en tan ye naxan ɲenigen tonge Alatala xa to?"

⁶ Denbaya xunne nun Isirayila bɔnsɔn xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kemε xun na e nun mangana wali xunne, ne birin yi ɲenigen tongo wanli ito xili yi.

⁷ E yi fa finmaseni itoe ra Ala Batu Banxin ti feen na: xemaan kilo wuli kemε wuli tonge solofere kilo solomasεε e nun naanin, e nun gbeti fixen kilo wuli kemε saxan wuli tonge naanin e nun sulan kilo wuli kemε sennin wuli fu nun firin e nun wuren kilo miliyɔn saxan wuli kemε naanin.

⁸ Birin yi gemε tofaɲine so Gerisɔn yixetɔn Yexiyeli yii, Alatala Batu Banxin nafulu ramarana.

⁹ Yamaan yi sewa na ɲenige ma seene fe ra, bayo e bata na liga e bɔɲen

birin na Alatala xa. Manga Dawuda fan yi sewa na fe ra.

Dawuda Ala maxandina

¹⁰ Dawuda yi Alatala tantun yamaan birin yetagi. A yi a fala, a naxa, “Nxu benba Isirayilaa Ala, Alatala, tantunna i xa habadan han habadan.

¹¹ I tan, Alatala, gboon nun senben nun binyen nun mangayaan nun tantunna birin i xa.

Seen naxan birin kore xonna nun bɔxɔ xonna ma,

i tan nan gbee ne birin na.

I tan, Alatala nan mangan na.

I tan nan dunuɲa birin xun na.

¹² Bannayaan nun xunna kenla fataxi i tan nan na.

I tan nan feen birin xun na, senben nun fangan birin i tan nan yii. Senbena i tan nan na i muxune fe yite, i yi e senbe so.”

¹³ “Iki, nxɔ Ala, nxu i tantunma, nxu yi i xili magaxuxin binya.

¹⁴ Nanse n tan na?

Nanse n ma yamaan na naxan a ligɛ nxu yi nɔ finmaseen sifani itoe fiye?

A birin kelixi i tan nan yii.

Nxu naxan soma i yii,

na birin kelixi i tan nan singe yii.

¹⁵ Nxu findixi xɔɲene nan na i yeɛ ra yi,

alo nxu benbane yi kii naxan yi.

Nxɔ siimayaan luxi nen dunuɲa yi

alo nininna naxan danguma.

Yigi yo mi nxu xa.

¹⁶ Alatala, nxɔ Ala,

finmase fajini itoe birin kelixi i tan nan yii,

nxu naxan malanxi

alogo nxu xa banxin ti

i xili sariɲanxin binyama denaxan yi. I tan nan gbee na birin na.”

¹⁷ “N ma Ala,

n na a kolon a i muxune bɔɲe yi feene kolon,

tinxinyaan mɔn nafaan i ma.

N bata saraxani ito ɲenige i xa n bɔɲe tinxinxini.

N mɔn bata a to sewani i ya yamaan fan be

alogo e xa ɲenige ma saraxane ba i xa.

¹⁸ Alatala, nxu benbane Iburahima

nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala,

i xa xaxinli ito sa i ya yamaan bɔɲeni alogo e xa lu i fɔxɔ ra habadan.

¹⁹ I xa n ma diin Sulemani mali alogo a fan xa lu i ya yamarine nun i ya sariyane fɔxɔ ra,

a lu i ya tɔnne fɔxɔ ra a bɔɲen ma feu!

A mɔn yi banxini ito ti n naxan ti fe yitɔnxi.”

Sulemani yi ti Dawuda ɲɔxɔni

²⁰ Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “Tantunna Alatala xa, ɛ Ala.” Yamaan birin yi Alatala tantun, e benbane Ala, e fa e yigodo, e e xinbi sin Alatala nun mangan yetagi.

²¹ Na xɔtɔn bode, Isirayila kaane yi saraxane ba Alatala xa. E saraxa gan daxi gbegbe ba, tura wuli keden nun konton wuli keden e nun yeɛɛɛ dii wuli keden. E mɔn yi minse saraxane nun saraxa gbete wuyaxi ba Isirayila birin ma fe ra.

²² Na lɔxɔni, e yi e dege, e yi e min Alatala yetagi sewa gbeeni. E mɔn yi Dawudaa diin Sulemani dɔxɔ mangan na a firinden. E yi turen sa a xunni Alatala yetagi, a xa findi e yeɛratiin na. E yi Sadɔki fan dɔxɔ saraxaraliin na.

²³ Sulemani yi dɔxɔ Alatalaa manga gbedeni, a findi mangan na a fafe Dawuda ɲɔxɔni. A yi xunna kenla sɔtɔ, Isirayila birin yi a yamarin suxu.

²⁴ Kuntigine nun sofa wekilixine nun Manga Dawudaa dii xemene birin yi de xuiin tongo a e luma nen Manga Sulemani a yamarin bun ma.

²⁵ Alatala yi Sulemani a fe yite Isirayila muxune birin yetagi. A yi a mangayani te dangu Isirayila manga singene birin na.

Dawuda saya fena

Mangane Singen 2.10-12

²⁶ Yese a diin Dawuda yi mangayaan liga Isirayila birin xun na.

²⁷ A ɲee tonge naanin nan ti mangayani Isirayila xun na, ɲee solofere

Xebiron taani, ꞓεε tonge saxan e nun saxan Yerusalen taani.

²⁸ A siimaya xunkuyen soto nen, a laxiraya foriya faɲin nun sewani. Herisige kannan yi a ra, a binyen fan soto nen. A dii Sulemani yi findi mangan na a ꞓoxoni.

²⁹ Manga Dawuda kewanle, a folona han a rajanna, ne birin sebexi fetoon Samuyeli nun Nabi Natan nun fetoon Gadi e kedine kui.

³⁰ Kedini itoe a mangayaan nun a wekilen nan ma fe falama e nun feen naxanye liga a waxatini Isirayila yamanan nun yamana gbetene yi.

Taruxune Firindena Yuda Mangane Fe Taruxune

Kitabun yireni ito yitaxunxi nen dɔxɔ firin. Keli a sora singen ma han a sora solomanaaninna, na Dawudaa dii xemɛn Manga Sulemani a mangayaan nan ma fe falama. Keli a sora fuun ma han a sora tonge saxan e nun senninna, na Sulemani yixɛtɛne mangayane nan ma fe falama Yuda yamanani Isirayila yamanan yii-fari fɔxɔni, han Nebukadanesari Yerusalɛn suxu waxatin naxan yi. Yuda yamaan fɔxɔ kedenna yi siga Babilɔn taani konyiyani.

Sulemani a xaxilimayana fe Mangane Singen 3.1-15

¹ Dawudaa dii xemɛn Sulemani a mangayaan sabati nen han! Alatala, a Ala lu nen a xɔn, a yi a findi manga binyaxin na.

² Sulemani yi Isirayila yamaan birin maxili, gali kuntigin naxanye yi muxu wuli xun na e nun naxanye yi muxu kemɛ xun na, e nun Isirayila muxu gbeene nun denbaya xunne birin.

³ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin yi sa e malan taan kideni Gabayon taani, amasɔtɔ e nun Alaa Naralan Bubun yi tixi mɛnna nin, Musa, Alatalaa walikɛɛn bubun naxan ti tonbonni.

⁴ Koni, Dawuda bata yi siga Alaa Layiri Kankiraan* na Kiriya-ti-Yeyarin taani, a denaxan yitɔn a xili yi, amasɔtɔ a bata yi bubuna nde ti Yerusalɛn yi nun.

⁵ Besaleli, Yuri a dii xemɛna, Xuru mamandenna, na saraxa ganden naxan nafala sulan na, na fan yi tixi mɛnna nin Alatala Batu Bubun yetagi Gabayon taani. Sulemani nun yamaan yi e malan mɛnni Alatala maxɔdin xinla ma.

⁶ Sulemani siga saraxa gande sula daxin dɛxɔn mɛnna nin Alatala yetagi

a yi saraxa gan daxin wuli keden ba Ala xa Naralan Bubuni.

⁷ Na lɔxɔn yetɛɛn kɔɛɛn na, Ala yi mini Sulemani xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Naxan xɔli i ma, na maxɔdin, n na a soma i yii nen.”

⁸ Sulemani yi a yabi, a naxa, “I bata n fafe Dawuda, i ya walikɛɛn suxu hinanni, i yi n findi mangan na a jɔxɔni.

⁹ Iki, Marigina Alatala, i layirin naxan tongo n fafe xa, na rakamali, amasɔtɔ i bata n findi mangan na yama gbeen xun na naxan wuya alo burunburunna.

¹⁰ Yandi, xaxili fajin nun fe kolonna fi n ma, alogo n xa nɔ i ya yamaan makite. Xa na mi a ra, nde nɔɛ i ya yama gbeeni ito mare?”

¹¹ Ala yi a fala Sulemani xa, a naxa, “I mi nafunla maxɔdinxi, i mi binye maxɔdinxi, i mi a falaxi a i yaxune xa faxa, i mi siimaya xunkuyen maxɔdinxi. Koni i xaxilimayaan nun fekolonna nan maxɔdinxi alogo i xa nɔ n ma yamaan matinxinjɛ, n ni i findixi mangan na naxan xun na.

¹² Nanara, n xaxilimayaan nun fekolonna soma i yii nen. N mɔn yi nafunla nun binyen nun seen birin fi i ma, manga yo munma naxan sɔtɔ singen, gbɛtɛ mɔn mi naxan sɔtɔma ba i tan na.”

¹³ Sulemani yi keli taan kideni Gabayon yi Naralan Bubun yi denaxan yi, a xɛtɛ Yerusalɛn yi, a yi lu mangayani Isirayila yi.

Sulemani sɛnbɛna fe

Taruxune Firinden 9.25-28 nun Mangane Singen 10.26-29

¹⁴ Sulemani yi yengɛ so wontorone nun sofane malan, wontoro wuli keden kemɛ naanin e nun sofa wuli fu nun firin, a yi ndee lu a fema Yerusalɛn yi, a yi a dɔnxɛne rasiga taane yi a wontorone yi ramarama denaxanye yi.

¹⁵ Xɛmaan nun gbeti fixɛn yi gbo ayi Yerusalɛn yi alo gemɛne, suman wudine fan yi wuya alo burunna xɔdɛ

* **1:4: 1.4Layiri Kankirana** fe mɔn sebɛxi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

binla naxanye yi yamanan lanban yireni.

¹⁶ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanane nin, yulane yi sa e sarama denaxanye yi mangan xa.

¹⁷ Wontoron naxan yi kelixi Misiran yamanani, na yi sarama gbeti fixen kilo sennin nan na. Soon yi sarama gbeti fixen kilo keden e nun a tagiin nan na. Na yulane nan mon yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

Sulemani yi Ala Batu Banxin ti feni ton

¹⁸ Sulemani yi yamarin fi a e xa Alatala Batu Banxin ti a xinla binya feen na, e nun manga banxina a tan Sulemani xa.

2

¹ Manga Sulemani yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, gemε sonle muxu wuli tonge solomasεxe, muxu wuli saxan kemε sennin e kantan tiine ra.

² Sulemani yi xεraan nasiga Tire mangan Xurami ma, a naxa, "Inaxan liga n fafe Dawuda xa, na liga n fan xa, i fofone rasiga naxan ma alogo a xa banxin ti a yetε xa.

³ N waxi banxin ti feni Alatala xa, n ma Ala, a xinla binya feen na alogo nxu xa saraxane rali a ma, e nun wusulan xiri faji gan daxine a yetagi, e nun burun nalixina a yetagi, e nun saraxa gan daxine xotonna nun jinbanna ra, e nun Matabu Loxone yi, e nun kike nenεn sanle ma, e nun Alatala en ma Alaa sali loxone birin yi. Na nan daxa a liga Isirayila yamanani waxatin birin.

⁴ N waxi Ala Batu Banxin naxan ti fe yi, a lanma nen a findi banxi gbeen na, amasoto nxo Ala gbo alane birin xa.

⁵ Koni nde nεε banxin tiye a xa? Hali kore xonna nun a gbona, a mi nεε xanηε a yi. Nde n tan na naxan a lige n tan yi banxin ti a xa? N saraxa ganden nan tun tima a xa.

⁶ Nayi, yiirawanla nde rafa n ma, naxan fatan xεmaan nun gbeti fixen

nun wuren nafale. A mon fatan gεsen wurundunηε, a fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxine rafale. A xa fa sa n ma yiirawanle fari n fafe Dawuda naxanye sugandi Yerusalen taan nun Yuda yamanani.

⁷ I mon xa Liban sumanne rafa n ma e nun fofone nun xarinne, bayo n na a kolon a i ya walikene fatan Liban wudine sege. Nayi, n ma walikene nun i ya walikene nεε wale nen e bode yi,

⁸ e yi wudi wuyaxi yiton n xa, bayo n waxi banxi gbeen nan ti fe yi Ala Batu Banxin na.

⁹ I ya walikεen naxanye wudine sege ma e yi e yibolon, n murutu fujin kilo wuli sennin nan soma ne yii e nun fundenna kilo wuli sennin e nun manpaan litiri kemε solomasεxe e nun turen litiri kemε solomasεxe."

Mangane Singen 5.15-26 nun 7.13-14

¹⁰ Tire mangan Xurami yi Sulemani a falan yabin seβε kedini, a naxa, "Alatala to a yamaan xanuxi, a bata i findi mangan na e xun na."

¹¹ Xurami mon yi a fala a xa, a naxa, "Binyen xa fi Alatala ma, Isirayila Ala, naxan boxon nun kore xonna daxi, a yi dii xaxilimaan fi Manga Dawuda ma naxan Alatala Batu Banxin tima e nun manga banxina a yetε xa.

¹² Iki, n muxuna nde rasigama i ma naxan xaxili gbo, a fatan wale. Xirami-Abi nan na ra,

¹³ a nga kelixi Dan bεnsonna nin, Tire kaan nan a fafe ra. A fatan xεmaan nun gbeti fixen nun sulan nun wuren nun gemεn wale. A mon fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxin nafale. A mon fatan wanla sawuran sifan birin nafale, a nεε seene birin nafale nen muxune naxanye maxodinηε a ra. E nun i ya yii ra walikene xa sa wali e bode xon e nun i fafe Dawuda gbee muxu sugandixine.

¹⁴ Iki, n kannu, tin i xa murutun nun fundenna nun turen nun manpaan nasiga i ya walikene ma, i naxanye fe falaxi.

¹⁵ Nxu sa Liban wudine sege ma nen han i waxi xasabin naxan xon ma. Nxu yi e rasiga i ma igen xun ma han Yafa taani, i sa e tongo menni, i siga e ra Yerusalen yi.”

Mangane Singen 5.27-32

¹⁶ Xon naxanye birin yi Isirayila yamanani, Manga Sulemani yi ne birin yate alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi. Muxu wuli keme wuli tonge suulun wuli saxan keme sennin.

¹⁷ A yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, muxu wuli tonge solomasexe geme masonle ra geyaan ma, muxu wuli saxan keme sennin kantan tiine nun ya maan nawali muxune ra.

3

*Ala Batu Banxin ti fena
Mangane Singen 6.1-38*

¹ Manga Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti folo Yerusalen yi Moriya geyaan fari, denaxan yita a fafe Dawuda ra, a fafe Dawuda denaxan yiton Oronan Yebusu kaana lonna ma.

² A banxin ti folo a mangayaan jee naaninden kiken firinden nan ma.

³ Sulemani yi Ala Batu Banxin beten sa, a kuyana nongonna ye tonge suulun e nun naanin, a yigbona nongonna ye moxone.

⁴ Ala Batu Banxin so deen palaan yi kuya nongonna ye moxone, a kuyan nun banxini gboon yi lan, banxini teena nongonna ye moxone. Sulemani yi xema yilenlenixine sa na birin ma.

⁵ A yi farinne kankan banxin pala gbeen kankene birin ma, a yi xema fajin sa farinne ma, a yi tugu deen nun yoloxondi sawurane rafala xemani.

⁶ A yi banxin natofan geme fajine ra, xemaan tan yi kelima Parabayimi nin.

⁷ A yi xema yilenlenixine sa Ala Batu Banxin ma, e nun a xalanbene nun a de wudine nun a deene. A yi maleka sawurane soli banxi kankene ma.

⁸ Palaan naxan xili yire sarijanxi fisamantenna, a yi na ti Ala Batu Banxini, naxan nun banxini gboon yi

lan, a kuyana nongonna ye moxone. A yi xema faji yilenlenixine sa na palaan ma, kilo wuli moxonen nun keden.

⁹ Kilo tagiin nan yi a gbangban lantuman xema dixin keden kedenna birin binyan na. A mon yi xema yilenlenixine sa banxin faja binna birin ma.

¹⁰ A yi maleka sawuran firin ti banxin yire sarijanxi fisamantenni, a xema yilenlenixine sa ne fan ma.

¹¹ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nongonna ye moxone. Sawura singen gubugubu keden yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han Ala Batu Banxin kankena, a gubugubun boden fan yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna.

¹² Na sawura firinden gubugubu keden fan yi kuya nongonna ye suulun, a fan yi sigaxi han banxi kanken foxo kedenna bonna, a gubugubu boden fan yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna.

¹³ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nongonna ye moxone. E yi tixi e sanne xun na, e yee rafindixi palaan ma.

¹⁴ A yi gari makadanxin nun a gbeela nun a mamiloxin soxon e bode ra ye masansan dugin na, maleka sawurane yi rafalaxi ne ma.

*Saraxa gandena
Mangane Singen 7.15-22*

¹⁵ A yi senbeten firin ti banxin yetagi, naxanye yi kuya nongonna ye tonge saxan e nun suulun. E xunna so kondene yi kuya nongonna ye suulun.

¹⁶ A yi yoloxonne rafala, a yi e singan senbetenne ra. A girenada wudi bogi sawura keme rafala, a yi e singan yoloxonne ra.

¹⁷ A yi senbetenne ti Ala Batu Banxin tanden ma, keden yiifanna ma, keden kamma ma, yiifari ma xii yi xili Yakin, kamen ma xiina Boosu.

4

¹ A yi saraxa ganden nafala sulan na, a kuyana nɔngɔnna yε mɔxɔɲε, a yitena nɔngɔnna yε fu.

Ige ramarade gbeena Mangane Singen 7.23-26

² Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digilinxi gbeen nafala, a yigbona nɔngɔnna yε fu, a yitena nɔngɔnna yε suulun. Nɔngɔnna yε tonge saxan lutin nan yi a rabilinɲε.

³ Ninge sawurane yi a dε kinkin bunna rabilinxi. Na sawura fu yi rafalaxi a ma a nɔngɔnna yε keden yo keden bun. Ninge sawurane yi rafalaxi safa firin nan ma, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbindi keddenna nan na.

⁴ Ige ramaraden yi dɔxi tura sawura sula daxi fu nun firin nan fari, saxan yεε rafindixi sogegododen binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan kɔmɛnna binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nɛn, e birin gbindin yi ige ramaraden nan bun ma.

⁵ Yiin yε keden nan yi ige ramaraden nabinyen na, a dε kinkin yi rafalaxi nɛn alo igelengenna dɛna, a luxi alo gabala fugena, litiri wuli kɛmɛ wuli mɔxɔɲε ɲɔxɔn nan yi sama a kui.

Mangane Singen 7.38-39

⁶ A yi ige kundi fu rafala, a yi suulun dɔxɔ yiifanna ma, suulun kɔmɛnna ma maxaden na, e nun saraxa gan daxine rasariɲandena. Ige ramarade gbeen nafala saraxaraline nan ma fe ra e maxaden na.

⁷ A yi lɛnpu dɔxɔ seen xɛma daxin fu rafala alo a yi yitaxi kɛdini kii naxan yi, a yi e dɔxɔ Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kɔmɛnna ma.

⁸ A yi tabali fu rafala, a yi e ti Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kɔmɛnna ma. A mɔn yi wuli xuya goronna xɛma daxi kɛmɛ rafala.

⁹ A yi yinna nde rafala saraxaraline xa, a mɔn yi yin gbeena nde rafala e nun a so dɛene, a yi sulan sa dɛene ma.

¹⁰ A yi ige ramara se gbeen dɔxɔ Ala Batu Banxin yiifanna ma sogeteden binni.

¹¹ Xirami yi ige ramara seene nun tɛɛ kɔ seene nun goronne rafala.

Xirami yi yelin wanle birin na, a naxanye fɔlɔ Manga Sulemani xa Ala Batu Banxini:

¹² Sɛnbɛtɛn xungbeen firin, e nun e konde firinne e xuntagi alo barama, e nun yɔlɔnxɔn yalane sɛnbɛtɛnne kondene maxidi seene ra,

¹³ e nun girenada wudi bogi sawura kɛmɛ naaninna naxanye yi na yɔlɔnxɔn yala firinne ma naxanye yi saxi safa firinna ma e singan kondene rabilinni e maxidi seene ra, kondene naxanye yi luxi alo barama,

¹⁴ e nun ige maxali wontorone nun ige kundine e xun tagi,

¹⁵ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra,

¹⁶ e nun xube kɔ seene nun sube tongo seene.

Xirami-Abi muranna naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na.

¹⁷ Mangan na seene rafala sula raxulunxin na bɔxɔ kui gexine nan kui, Yurudɛn baan mɛrɛmɛrɛni Sukɔti taan nun Sereda taan longonna ra.

¹⁸ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yatɛn sulan xasabin kilon mi yi nɔɛ kolonɲε.

¹⁹ Sulemani mɔn yi seni itoe birin nafala Ala Batu Banxin xa, xɛma saraxa gandena e nun tabanle buru ralixin yi sama naxanye fari.

²⁰ Xɛma lɛnpu dɔxɔ seene nun xɛma lɛnpune, naxanye yi lanma e radεgɛ yire sariɲanxi fisamantenna yɛtagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi,

²¹ wudi fuge sawurane nun lɛnpune nun lɛnpu suxu se xɛma kɛndɛ daxine.

²² Filɛne nun wuli xuya goronne nun ige min seene nun dɛene yire sariɲanxin so dɛɛn nun Ala Batu Banxin so dɛɛn na, xɛmaan nan yi ne birin ma.

5

¹ Manga Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiye waxatin naxan yi, a fafe Dawuda bata yi seen naxanye birin dεntεεε Ala xa nun, a yi fa ne birin na Ala Batu Banxini, gbetin nun xεmaan nun seene birin. A yi e sa nafulu ramaradeni Ala Batu Banxini.

*Layiri Kankiraan fa fena
Mangane Singen 8.1-13*

² Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bεnsεn kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan Yerusalεn yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, dεnaxan mεn xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini.

³ Isirayila xεmεne birin yi e malan mangan fεma kike solofereden na, sali waxatini.

⁴ Isirayila fonne birin to fa, Lewi bεnsεnna muxuna ndee yi fa kankiraan na.

⁵ E yi kankiraan nun Naralan Bubun xali e nun se sarijanxin naxanye yi a kui. Saraxaraliin naxanye yi Lewi bεnsεnni, ne nan e xali.

⁶ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin malanxina a fεma, e ti Layiri Kankiraan yetagi. E yi yeεεene nun jingene ba saraxan na, e yi wuya han e xasabin mi yi nεε kolonje.

⁷ Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a yireni, banxin yire sarijanxi fisamantenni maleka sawurane gubugubune bun ma.

⁸ Amasεtε maleka sawurane gubugubune yi yibandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine nan xun ma.

⁹ A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarijanxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mεn na han to.

¹⁰ Walaxa firinne nan tun yi Layiri Kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe गयाan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi dεnaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹¹ Saraxaraline yi minima yire sarijanxini waxatin naxan yi,

saraxaraliin naxanye birin yi na, ne birin bata yi rasarijan hali e to mi yi yeεbaxi e yitaxun kii ma.

¹² Lewi bεnsεnna bεti bani itoe nan yi tixi Ala Batu Banxin saraxa ganden yiifanna ma, Asafi nun Heman nun Yedutun nun e diine nun e xabilane. E yi maxidixi taa dugi fajine nin. E karijanne nun kondenne nun bεlεnne suxi e yii, saraxaraliin muxu kεmε firin nan yi tixi e fεma naxanye yi xεtane fεma.

¹³ Xεta fene nun bεti baane to e malan Alatala batudeni, e yi a tantun, e yi xεtane fe, e karijanne maxa e nun maxase gbεtεye, e naxa, "Ala fan, a hinanna luma nεn habadan!" Na waxatin yeteni, Alatalaa banxin yi rafe kundaan na.

¹⁴ Saraxaraline mi yi nεε luyε na e wanla ra, bayo kundaan yi gbo, amasεtε Alatalaa nεrεn bata yi Alaa banxin nafe.

6

*Ala Batu Banxin nasarijan fena
Mangane Singen 8.12-21*

¹ Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa, "Alatala bata a ragidi a xa dεxε kunda yidimixini!"

² N bata banxi fajin ti naxan findima i dεxεden na, i tan Ala, i luma dεnaxan yi habadan."

³ Mangan yi a yeε rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba e xa.

⁴ A yi a fala, a naxa, "Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa,

⁵ 'Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini lεxεni Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila bεnsεnne xa, banxin tiye n xinla binya feen na dεnaxan yi, n mi mangan sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.

⁶ Koni iki, n bata Yerusalεn sugandi alogo n xinla xa lu na yi, n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.'

⁷ N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

⁸ Alatala bata yi a fala n fafe xa, a naxa, ‘Amasotō i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan.

⁹ Koni, i tan xa mi banxin tima, fō i ya diina, i naxan sotōxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na.’ ”

¹⁰ Sulemani mōn yi a fala, a naxa, “Alatala layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda jōxōni, n yi dōxō Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

¹¹ N bata sa Layiri Kankiraan dōxō mēnni. Alatala layirin naxan xidi e nun Isirayila kaane tagi, na taxam-asenna nan saxi a kui.”

*Manga Sulemani Ala maxandina
Mangane Singen 8.22-53*

¹² Sulemani yi ti Alatalaa yire sarijanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore.

¹³ Sulemani bata yi gbingbinna rafala wure gbeela ra tanden tagi, a yi kuya nōngōnna ye suulun, a yite nōngōnna ye saxan. A te na fari, a yi a xinbi sin Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore,

¹⁴ a yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xōnna ma hanma bōxō xōnna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma nēn i ya walikene xa naxanye sigan tima i yetagi e bōjēn birin na.

¹⁵ I bata i ya falan nakamali i ya walikēen xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i dēen na, i bata na rakamali i sēnbeni to.

¹⁶ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mōn xa a liga i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa, i bata yi a fala a xa, i naxa, ‘I jōxō yibirani mi jōnne n yetagi mumē Isirayilaa mangaya gbēdeni, xa i ya diine n ma kiraan suxu, e sigan ti n yetagi tinxinni, e n ma sariyan suxu alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.’

¹⁷ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikēen Dawuda xa!

¹⁸ Koni, Ala fa dōxē muxune tagi dunuja yi ba? Hali kore xōnna nun a gbona, i mi nōē xajē a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra.

¹⁹ Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli matima i ya walikēna maxandine nun a mafanne ra, i tuli mati i tantun xuine nun maxandi xuine ra i ya walikēen naxanye tima i xa to.

²⁰ I yēene ti banxini ito ra kōēen nun yanyin na. I a fala dēnaxan ma, i naxa, ‘N xinla luma be nēn!’ I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikēen naxan tima yireni ito mabinni.

²¹ I ya walikēen nun i ya Isirayila yamana maxandine rasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i dōxōdeni kore xōnna ma, i mafeluun ti, i yabin ti.”

²² “Xa muxuna nde a boden haken tongo, a yi nōōn sa a ma, a rakōlō, a xa fa a kōlō i ya yire sarijanxin yetagi banxini ito kui.

²³ I a xuiin name kore, i tin, i ya walikene kitin sa, i yi fe kalan yalagi, i yi a fe kalan goronna dōxō a xun ma, i yi tōjēgelana kitin sa, i yi a suxu a tōjēgeni.”

²⁴ “A nōē ligē nēn yaxun yi i ya Isirayila yamaan nō, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xētē, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i yetagi banxini ito kui,

²⁵ nayi, i xa e xuiin name kore, i dijā i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra bōxōn ma i naxan so e tan nun e benbane yii.”

²⁶ “A nōē ligē nēn kore xōnna yi balan, tulen mi fa fē mumē e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e yēē rafindi be ma, e yi i xandi, e yi i xinla binya, e xētē e yulubine fōxō ra, bayo i bata e jaxankata,

²⁷ nayi, i e xuiin namēma nēn kore, i dijāma nēn i ya walikene yulubine ma e nun i ya Isirayila yamana. I yi e xaran kira fajin ma e daxa e xa bira

naxan fəxə ra. I tulen nafa bəxən fari i naxan soxi i ya yamaan yii.”

²⁸ “A nəe ligε nən tərəyana nde fan yi fa, alo fitina kaməna hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara, e kun hanma tuguminne yi mini hanma supene hanma yaxune na Isirayila kaane tərə waxatin naxan yi han e taa makantanxine yi, gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure naxine.

²⁹ Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e tərən nun e naxankatan kolonma nən, e yi sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni.

³⁰ Nayi, i yi e yabi i dəxədeni kore xənna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kəwanle ra, bayo i birin bəne yi feen kolon, amasəto i tan nan keden pe adamadiine bəne yi feene kolon.

³¹ Nayi, e gaxuma nən i yeε ra, e lu i ya kiraan xən ma waxatin birin yi, e siin birin yi yamanani, i naxan soxi nxu benbane yii.”

³² “Xənen naxan mi findixi i ya Isirayila yamaan muxun na, na fama nən be sa keli yamana makuyeni, i xili gbeen nun i senbe gbeena fe ra. A na fa salideni banxini ito mabinni,

³³ i a yabi kore xənna ma, i dəxədeni. Xənen na naxan birin maxədin i ma, i xa na so a yii, alogo dunuᵗa siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yeε ra, alo Isirayila i ya yamana. E xa a kolon a banxi radaxaxin ni ito ra i tan xinli n naxan tixi!”

³⁴ “A nəe ligε nən Isirayila kaane yi siga e yaxune yengədeni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yeε rafindi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xa.

³⁵ Nayi, i tuli mati kore xənna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali.”

³⁶ “A nəe liga nən, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xələn yitama e ra nən, i yi e so e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso.

³⁷ Koni, e na tubi yamanani e konyiyani dənaxan yi, e xεε i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, ‘Nxu bata yulubin tongo, nxu bata hakən liga, nxu bata fe naxin liga,’

³⁸ e xεε i ma e bənen birin na, e niin birin yi e suxu muxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandine rasiga i ma, e yeε rafindixi yamanan ma i naxan so e benbane yii, e yeε rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xinli,

³⁹ nayi, e sanla nun mafanne yabi kore xənna ma i dəxədeni, i fa e mali, i yi i ya yamaan mafelu e yulubine ra.”

⁴⁰ “N ma Ala, i yeεn nakeli, i yi i tuli mati i maxandi xuiin na yireni ito yi, nxu na i xandi waxatin naxan yi.”

Yaburin 132.8-10

⁴¹ “Marigina Alatala, keli,

i fa i dəxədeni,

i tan nun i ya Layiri Kankirana,

i senben naxan yi.

Marigina Alatala,

i ya saraxaraline rabilin kisin na

alo domana,

i ya tinxin muxune xa səwan sətə,

bayo i tan fan.

⁴² Marigina Alatala,

i nama i ya manga sugandixin nabənin,

i miri i ya walikεen Dawudaa tinxinyaan ma.”

7

Saraxa baxine Alatala xa

¹ Sulemani yelin Ala maxandε waxatin naxan yi, tεen yi keli kore xənna ma, a godo, a yi saraxane gan, Alatalaa nərən yi Ala Batu Banxin nafe.

² Saraxaraline mi yi fa nəe soε Alatala Batu Banxini sənən, amasəto Alatalaa nərən bata yi a batu banxin nafe ken!

³ Isirayila kaane birin tεen to keke kore xənna ma waxatin naxan yi, a yi Alatala Batu Banxin nafe, e yi e xinbi sin, e yi e yetagin lan bəxən ma, e yi Alatala tantun, e naxa, “A fan, a hinanna luma nən habadan!”

Mangane Singen 8.62-66

4 Mangan nun yamaan birin yi saraxane ba Alatala xa.

5 Ninge wuli mɔxɔɲɛn nun firin e nun xuruse xunxuri wuli kɛmɛ wuli mɔxɔɲɛ, Manga Sulemani yi ne kɔɛ raxaba Ala xa. Na kiini mangan nun yamaan birin yi Ala Batu Banxin nabi.

6 Saraxaraline yi e wanla ra, Lewi bɔnsɔnna muxune fan ma maxas-eene yi e yii Manga Dawuda naxanye rafala Alatala tantun seene ra. E yi Alatala tantun Dawudaa bɛti xuine ra, e naxa, “A hinanna luma nɛn habadan!” Saraxaraline yi xɔtane fema nɛn e yɛtagi, yamaan birin tixi.

7 Nayi, Sulemani yi yinna rasariɲan Ala Batu Banxin yɛtagi, a yi saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane turene fi Alatala ma yinna kui. A na raba mɛnni nɛn, bayo a bata yi saraxa gande sula daxin naxan nafala, na yi xurun, saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun turene birin mi yi xanɲɛ mɛnna fari.

8 Sulemani yi sanla raba xi solofere na waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han Misiran xudeni.

9 Sanla xi solomasɛxɛde lɔxɔni, e yi malanna ti, bayo e bata yi saraxa ganden nasariɲan nun xi solofere, e mɔn yi sanla fan yɛtɛn naba xi solofere.

10 Kike solofereden xi mɔxɔɲɛn nun saxande lɔxɔni, Sulemani yi muxune raxɛtɛ e konni. Alatala bata yi naxan liga Dawuda nun Sulemani nun a yamana Isirayila birin xa, e yi sɛwaxi na fe ra han!

*Ala mɔn yi mini Sulemani xa
Mangane Singen 9.1-9*

11 Sulemani yi yelin Alatala Batu Banxin tiyɛ na kii nin e nun manga banxina. A naxan birin miri a xa a liga Alatala Batu Banxini e nun a yɛtɛna manga banxini, a yi nɔ ne birin ligɛ.

12 Alatala yi mini Sulemani xa kɔɛn na, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata i ya maxandi xuiin nasuxu, n bata yireni ito sugandi n yɛtɛ xa n batu banxin nun saraxa ganden na.

13 A nɔɛ ligɛ nɛn n kore xɔnna balan, tulen mi fa fɛ mumɛ, hanma n tuguminne yamari e siseene raxɔri bɔxɔn ma, hanma n fitina furen nasiga n ma yamaan ma.

14 Na waxatini, xa n xinla yamaan naxan yi, n ma yamana, xa ne e yɛtɛ magodo, xa e n maxandi, xa e n fen, e yi e xun xanbi so e fe ɲaxine yi, nayi n nan n tuli matima nɛn e ra kore xɔnna ma, n yi e yulubine xafari, n yi yamanan nakɛndɛya.

15 Fɔlɔ iki ma, n na n yɛɛn tima e ra nɛn, n yi n tuli mati e maxandi xuiin na e na naxan naba yireni ito yi.

16 N bata banxini ito sugandi, n na a rasariɲan, alogo n xinla xa lu a yi habadan. Nayi, n nan n yɛɛn nun n xaxinla tima nɛn na ra habadan.

17 I tan, xa i sigan ti n yɛtagi alo i fafe Dawuda a liga kii naxan yi, i feni itoe birin liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii,

18 nayi, n ni i ya mangayaan nasabatima nɛn, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii naxan yi, n to a fala a xa, n naxa, ‘I bɔnsɔnna mi ɲanɲɛ i ɲɔxɔni Isirayila xun na habadan.’

19 Koni, xa i xun xanbi so n yi, xa i i mɛ n ma sariyane nun n ma yamarine ra, n naxanye soxi i yii, xa i siga ala gbɛtɛye batudeni, i xinbi sin e bun ma,

20 nayi, n na Isirayila kaane bama nɛn n ma bɔxɔni n naxan soxi e yii, n yi n mɛ n batu banxin na, n naxan nasariɲan n xinla binyaden na, na yi findi yagi feen nun magele feen na yamanane birin tagi.

21 Hali banxini ito to rayabu iki, n na n mɛ a ra waxatin naxan yi, dangu muxune birin kabɛma a ma nɛn. E yi a fala, e naxa, ‘Nanfera Alatala yamanani ito nun banxini ito ligaxi iki?’

22 E yabima nɛn fa fala, ‘Bayo e bata Alatala rabɛɲin, e benbane Ala, naxan e ramini Misiran yamanani, e yi ala gbɛtɛne xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu, nanara Alatala bata tɔrɔni itoe birin nafa e ma.’ ”

8

*Sulemani a wali sifa wuyaxine
Mangane Singen 9.10-28*

¹ Nεε mαxαηε bun ma, Sulemani yi Alatala Batu Banxin nun a manga banxin ti.

² Xurami taan naxanye soxi a yii, Sulemani mαn yi xετε ne tiin ma, a yi Isirayila kaane dαxα e yi.

³ Na xanbi ra, Sulemani yi siga Xamata-Soba taan xili ma, a na tongo.

⁴ Tadamori taan naxan yamanan tonbon yireni, a mαn yi na ti e nun taan naxanye findi se ramaradene ra Xamata yamanani.

⁵ Beti-Xoron taan naxan geyaan fari e nun Beti-Xoron taan naxan lanbanni, a yi ne fan ti taa rakantanxine ra, a yinne rabilin naxanye ma, a dεεne ti e ma naxanye balanma.

⁶ A mαn yi Baalati taan ti e nun taa gbeteye a yi balone ramarama dεnaxanye yi, e nun yenge so wontorone nun soone yi taan naxanye yi. Sulemani wa naxanye birin ti feni Yerusalen taan nun Liban yamanani, e nun a yi dαxi yamanan naxanye birin xun na, a na birin liga.

⁷ Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusun naxanye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi dαxi Isirayila yamanani.

⁸ E diin naxanye lu e xanbi ra yamanani, Isirayila kaane mi naxanye raxαri, Sulemani yi ne findi konyi walikene ra, e na yi han to.

⁹ Koni Sulemani mi Isirayila kaane ti konyi wanle ra a xa, bayo e findixi sofane nun sofa kuntigine nun a wontorone nun a soone ragi muxune nan na.

¹⁰ Manga Sulemani mαn yi Isirayila kaan muxu kemε firin muxu tonge suulun sugandi naxanye yi a walikene xun na.

¹¹ Sulemani yi Misiran mangana dii tεmεn tongo Dawudaa Taani, a siga a ra manga banxini a naxan tixi a xa, bayo a bata yi a fala, a naxa, “N ma

naxanla mi luma Isirayila mangan Dawudaa banxini, amasαtα Alatalaa Layiri Kankiraan soxi dεnaxan yi, mεn findixi yire sarijanxin nan na.”

¹² Nayi, Sulemani yi saraxa gan daxine ba Alatala xa saraxa ganden fari a naxan nafala Alatala Batu Banxin so dεεn palaan yεtagi.

¹³ A yi saraxane bama lαxα yo lαxα alo Musa a yamari kii naxan yi a xa a liga waxatin birin, Matabu Lαxαne nun kike nεnεn sanle nun sali lαxα saxanne ηεε yo ηεε, Buru Tetaren Sanla* nun Xunsagine Sanla nun Bubu Kui Sanla.†

¹⁴ A yi saraxaraline dαxα kuru yεεn ma alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi, Lewi bαnsαnna xεmεne yi findixi bεti baane nan na Ala xa e nun e wali saraxaraliin xa alo a yi daxa kii naxan yi lαxα yo lαxα. Sulemani mαn yi muxune ti Ala Batu Banxin dεεne kantandeni, a ito birin liga nεn bayo Alaa muxun Dawuda bata yi a yamari na kiini.

¹⁵ E mi mangana yamarine matandi mumε lan saraxaraline nun Lewine ma, hanma feen naxanye yi lanxi Alaa nafulu ramaraden ma.

¹⁶ Sulemani wanle birin kε na kii nin, keli Alatala Batu Banxin ti fαlα lαxαn ma han a ηan. Alatala Batu Banxin wanle rapan na kii nin.

¹⁷ Nayi, Sulemani yi siga Esiyon-Gebere kunki tiden nun Elati taani naxanye yi fαxα igen dε, Edαn yamanani.

¹⁸ Xurami yi kunkine rasiga Sulemani ma, fata Xurami a kunki ragine ra naxanye yi fαxα igen kolon ki fαni. Ne nun Sulemani a walikene yi siga Ofiri yamanani, e sa xεmaan kilo wuli fu nun firin kilo kemε kilo mαxαηε tongo, e fa e ra Manga Sulemani xαn.

9

*Saba manga naxanla a xαηeyana
Mangane Singen 10.1-13*

* **8:13: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma lεbεn mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xαrαyaan 12.15 kui. † **8:13: Bubu Kui Sanla** fe sεbεxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

¹ Saba yamanan Manga jaxanla yi Sulemani mankanna me. Nayi, a yi fa Yerusalen yi Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni. Muxu wuyaxi yi biraxi a foxo ra e nun joxomen naxanye yi latikononne nun xemaan nun munanfan gemene maxalima. A yi siga Sulemani fema, naxan birin yi a bojeni a yi ne fala a xa.

² Sulemani yi a maxodinne birin yabi, sese mi lu a mi naxan yeba a xa.

³ Saba manga jaxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi,

⁴ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra e nun a rabilinna muxune ti kiine nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne maraberibane nun a saraxa gan daxine, a yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kenen han a yengin yi bolon.

⁵ A yi a fala mangan xa, a naxa, "Nondin nan yi a ra n naxan mexi n ma yamanani lan i ya falane nun i ya fekolonna ma.

⁶ N mi yi laxi a ra benun n xa fa, n fa a to n yeen na. E mi yi a tagiin yeteen falaxi n xa. N naxan birin mexi, i ya fekolonna dangu na ra.

⁷ Sewana i ya muxune xa, sewana i ya walikene xa naxanye i yetagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramema.

⁸ Tantunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i dexo a manga gbedeni alo mangana Alatala xa, i ya Ala. Bayo Isirayila rafan i ya Ala ma, a waxi a mali feni habadan, nanara a i findixi mangan na Isirayila xun na alogo i xa kiti kenden sa tinxinni."

⁹ Naxalan mangan yi xemaan kilo wuli saxan so mangan yii e nun latikononna gbegbe, e nun munanfan gemene. Latikonon fani munma yi to nun singen alo Saba manga jaxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹⁰ Xurami a walikene nun Sulemani a walikene yi xemaan maxalima keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudin sifa gbegbe ra e nun munanfan gemene sa keli Ofiri yi.

¹¹ Manga Sulemani santali wudine

findi te seene nan na Alatala Batu Banxini, e nun te seene mangana banxini, e nun maxaseene, alo kondenne nun bolonne maxa se maxane xa. Ne joxon munma yi to nun Yuda yi.

¹² Naxan birin yi rafan Saba manga jaxanla ma a ne maxodin, Manga Sulemani yi ne so a yii. Manga Sulemani yeteen seen naxanye so Saba manga jaxanla yii, ne yi gbo dangu a fa naxanye ra. Na xanbi ra, manga jaxanla nun a walikene yi xete a yamanani.

Sulemani a nafunle

Mangane Singena 10.14-29

¹³ Xemaan naxan yi fama Sulemani ma jee kedenna bun ma, na gboon yi sigen han kilo wuli moxone.

¹⁴ Yulaya seene mudun fan yi saxi ne fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbetene yi. Arabi mangane nun yamana kanne fan yi fama xemaan nun gbeti fixen na Sulemani xon.

¹⁵ Manga Sulemani yi ye masansan wure lefaan xema daxon xungbeen kemefirin nafala, xemaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na.

¹⁶ A mon yi ye masansan seen xema daxon xurin kemefirin saxan nafala, xemaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili "Liban fotonna," a yi sa e sa menni.

¹⁷ Mangan yi sama pinna rafala manga gbede gbeen na a xema igen sa a ma.

¹⁸ Tede sennin nan yi manga gbeden ma e nun san tiden xema daxon keden, a yiine yi a foxo firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fema.

¹⁹ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yiifanna ma, sennin yi komenna ma. Na joxonna mi yi yamana yo yi.

²⁰ Xemaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xemaan nan yi Liban foton banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalama wure gbeti fixen na, bayo Manga Sulemani

waxatini wure gbeti fixen mi yi yatexi munanfan se ra.

²¹ Kunki gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasigama baan xun ma Xurami a walikene yi naxanye ragima. Nεε saxan yo ηεε saxan kunkine yi xεtεma nen Isirayila yi, e rafexi xεmaan nun gbeti fixen nun sama ηinne nun kudune nun gboxune ra.

²² Manga Sulemani yi dangu bɔxɔn mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²³ Dunuja mangane birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a bɔηeni e xa na mε.

²⁴ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun xεma daxine nun dugine nun yεngε so seene nun latikɔnɔnne nun soone nun gbaxalone,* a yi na kii nin ηεε yo ηεε.

²⁵ Soo kula wuli naanin nan yi Sulemani yii soone nun yεngε so won-torone xa, e nun soo wuli fu nun firin, a yi ndee lu a fεma Yerusalen taani, a yi a dɔnxεne rasiga taane yi naxanye yi yitɔnxi e xili yi.

²⁶ Fɔlɔ Efirati baan ma, siga Filisitine yamanan ma han sa dɔxɔ Misiran danna ra, a tan nan yi mεnne mangane birin xun na.

²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusalen yi alo gεmεne, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xɔde binla naxan yamanan lanbanni.

²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun yamana gbεtεye nin.

Sulemani yi faxa

Mangane Singen 11.41-43

²⁹ Manga Sulemani kεwanle birin, keli a fɔlɔn ma han a rajanna, ne birin seβexi Nabi Natan kεwali kεdin kui e nun Silo kaana Axiya nabiya fala kεdin kui, e nun Yido fetona a fetone yi lan Nebati a dii Yerobowan ma fe ma.

³⁰ Sulemani ηεε tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

³¹ A to faxa, e yi a maluxun a benbane fεma a fafe Dawudaa Taani, a dii xεmεn Robowan yi ti a ηɔxɔni mangayani.

10

Isirayila kaane yi murute

Mangane Singen 12.1-15

¹ Robowan yi siga Siken taani, amasɔtɔ Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangan na.

² Nebati a dii xεmεn Yerobowan mɔn yi Misiran yamanan nin, a to a gi Manga Sulemani bun ma, a sa dɔxɔ dεnaxan yi. A na xibarune mε waxatin naxan yi, a mɔn yi xεtε sa keli Misiran yi.

³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fεma, e yi a fala a xa, e naxa,

⁴ "I fafe nxu suxi konyiyaan nan na. Iki, xa i tan nde ba na goronna ra nxu tungunna ma naxan binya alo xun xidi wudina ηingen ma, nxu tinxi nxu wali i xa."

⁵ Robowan yi e yabi, a naxa, "E siga, xi saxan na dangu ε fa n fεma." Yamaan yi siga.

⁶ Manga Robowan yi fonne maxɔdin naxanye yi a fafe Sulemani fεma a siimayani, a yi e maxɔdin, a naxa, "E maxadin mundun tiye yamani ito yabin na?"

⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, "Xa i fan e ra, xa i e yisuxu, xa i e yabi fala fajine ra, e findima nen i ya walikene ra habadan."

⁸ Koni Robowan mi fonne maxadi xuiin suxu. A yi foningene maxɔdin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane.

⁹ A yi e maxɔdin, a naxa, "Muxuni ito bata n maxɔdin a n xa ndedi ba goronna ra e xun ma n fafe e ηaxankataxi naxan na. E n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?"

¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, "Muxune e mawuga nen a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxɔdinxi nen a i xa ndedi ba

* **9:24: Gbaxaloni** itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

goronna ra e xun ma. Awa, i lan i xa
e yabi i kiini, i naxa,
'N yii kirin gbo n fafe tagin xa.

¹¹ N fafe bata ε konyiyaan naxɔdɔxɔ
ayi,
koni, n tan a raxɔdɔxɔma ayi ε ma nen
dangu na ra.

N fafe ε tɔrɔ bosaan nan na,
koni n tan ε tɔrɔma tanle nan na.' "

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi
fa Manga Robowan fɛma xi saxande
lɔxɔni alo mangana a fala kii naxan
yi, a naxa, "Xi saxan na dangu, ε fa n
fɛma."

¹³ Mangan yi ne yabi a xɔdɛxɛn na.
Fonne maxadi xuiin naxan ti a xa, a
yi na lu na.

¹⁴ A yi e yabi fata foningene maxadi
xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa,

"N fafe bata ε konyiyaan naxɔdɔxɔ
ayi,
koni, n tan a raxɔdɔxɔma ayi ε ma nen
dangu na ra.

N fafe ε tɔrɔ bosaan nan na,
koni, n tan ε tɔrɔma tanle nan na."

¹⁵ Na kiini, mangan mi tin yamana
maxandin ma. Marigina Alatala yi
feene liga na kiini alogo a xa a tuli
sa xuiin nakamali a naxan tongo Yer-
obowan xa, Nebati a dii xɛmɛna, fata
Nabi Axiya, Silo kaan na.

*Isirayila yamanani taxun fena
Mangane Singen 12.16-19*

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a man-
gan mi tinxi e maxandin ma, e yi a
fala, e naxa,

"Sese mi fa en nun Dawuda tagi,
nxu nun Yese a dii xɛmɛni ito mi fa
malanxi sese ma!
Isirayila muxune, ε xɛtɛ ε konne yi!
I tan, Dawuda bɔnsɔnna, iki i ya man-
gayaan naba i ya yamanani!"

Isirayila kaane birin yi keli mɛnni, e
siga e konne yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda
taane yi, Robowan lu mangayani ne
nan gbansan xun na.

¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Hado-
ran nasiga naxan yi findixi karahan
walikene kuntigin na. Koni Isiray-
ila kaane yi a magɔlɔn, e yi a faxesa.
Manga Robowan yi a mafura soe

yengɛ so wontorona nde kui, a yi a gi,
a siga Yerusalɛn yi.

¹⁹ Isirayila kaane murutɛ Dawuda
bɔnsɔnna xili ma na kii nin han to.

11

*Robowan, Yuda Mangana
Mangane Singen 12.21-24*

¹ Robowan to so Yerusalɛn yi, a yi
Yuda bɔnsɔnna muxune malan e nun
Bunyamin bɔnsɔnna muxune, sofa
wuli kɛmɛ wuli tonge solomasɛxɛ, al-
ogo e xa Isirayila bɔnsɔnne yengɛ, e
yamanan lu Robowan ma nɔɔn bun
ma.

² Koni Alatalaa falan yi fa sayiban
Semaya ma, a naxa,

³ "Falan ti Robowan xa, Sulemani
a dii xɛmɛna, Yuda mangana, e nun
Isirayila kaane birin Yuda nun Bun-
yamin yi, i yi a fala e xa, i naxa,

⁴ 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: ε
nama fa Isirayila kaane yengɛ, nax-
anye findixi ε ngaxakedenne ra. ε tan
birin xa xɛtɛ ε konne yi, amasɔtɔ feni
ito fataxi n tan nan na.' "

E yi Alatalaa falane suxu, e yi xɛtɛ Yerobowan
yengɛn fɔxɔ ra.

⁵ Robowan yi dɔxɔ Yerusalɛn yi. A
yi taa makantanxina ndee ti Yuda yi.

⁶ A yi Betɛlemi nun Etami nun
Tekowa taane ti,

⁷ e nun Beti-Suru nun Soko nun
Adulan,

⁸ e nun Gati nun Maresa nun Sifi,
⁹ e nun Adorayin nun Lakisi nun
Aseka,

¹⁰ e nun Sora nun Ayalɔn nun Xe-
biron taane Yuda nun Bunyamin ya-
manane yi. Ne nan findi taa rakan-
tanxine ra.

¹¹ Robowan yi na taane rabilin
yinne ra e nun donse ramaradene, e
nun turen nun manpana.

¹² Ye masansan wure lefane nun
tanbane yi na taane birin yi, a yi ne
findi taa sɛnbɛmane ra. A tan nan
gbee yi Yuda nun Bunyamin ra.

¹³ Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna
muxun naxanye yi Isirayila ya-
manani, ne fan yi fa kafu Robowan
ma.

¹⁴ Lewine yi e konna nun e seene
rabejin, e siga Yuda nun Yerusalɛn yi,

bayo Yerobowan nun a diine bata yi tondi e xa wali Alatala xa.

¹⁵ Yerobowan yi kide kiine sugandi alogo e xa saraxane ba taan kidene yi kɔɔ sawurane nun ɲinge dii sawurane xa, a naxanye rafala.

¹⁶ Bɔnsɔnna naxanye birin yi Isirayila yamanani, naxanye yi Alatala fenma, Isirayilaa Ala, ne yi bira Lewine fɔxɔ ra siga Yerusalɛn yi alogo e xa sa saraxane ba Alatala xa, e benbane Ala.

¹⁷ Na yi a liga Yuda yamanan yi sɛnbɛ sɔɔ, e yi Sulemani a dii xɛmɛn Robowan mali ɲɛɛ saxan, bayo e lu nɛn tinxinni Dawuda nun Sulemani a kiraan xɔn ɲɛɛ saxan.

Robowan ma denbayana fe

¹⁸ Robowan yi Mahalati futu. Mahalati fafe nan yi Dawudaa dii xɛmɛn Yerimoti ra, a nga yi xili Abixali, Eliyabi a dii tɛmɛna, Yese a mamanan-denna.

¹⁹ Mahalati yi dii xɛmɛne bari a xa, Yewusi nun Sɛmaraya nun Sahan.

²⁰ Ba na ra, a mɔn yi Abisalomi a dii tɛmɛn Maka futu. A yi Abiya nun Atayi nun Sisa nun Selomiti sɔɔ a xa.

²¹ Abisalomi a dii tɛmɛn Maka yi rafan Robowan ma dangu a ɲaxalan bonne nun a konyi ɲaxanle birin na.* ɲaxalan futuxin fu nun solomasɛɛ nan yi a yii e nun konyi ɲaxalan tonge sennin naxanye findi a ɲaxanle ra, a yi dii xɛmɛ mɔxɔɲɛn nun solomasɛɛ sɔɔ e nun dii tɛmɛ tonge sennin.

²² Robowan yi tide singen so Makaa dii xɛmɛna Abiya yii, a yi a findi kuntigin na a diine birin xun na, bayo a yi waxi a findi feni mangan nan na.

²³ Robowan yi xaxinla sɔɔ, a yi a dii xɛmɛne raxuya ayi Yuda nun Bunyamini yamanan xun xɔn taa rakan-tanxine birin yi. A yi donse gbege so e yii, a yii ɲaxalan wuyaxi futu e xa.

12

Misiran mangan Sisaki yi Yerusalɛn yengɛ Mangane Singen 14.25-28

¹ Robowan to yelin finde mangan na, a sɛnbɛn sɔɔ, e nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa sariyan nabɛɲin.

² Bayo e mi yi tinxixi Alatala yɛɛ ra yi, Misiran mangan Sisaki yi keli Yerusalɛn xili ma, Robowan ma mangayaan ɲɛɛ suulundeni.

³ Yengɛ so wontoron wuli keden kɛmɛ firin e nun soo ragiin muxu wuli tonge sennin nan yi a yii, e nun sofa wuyaxi, Libiya kaane nun Sudan kaane nun Suki kaane nun Kusi kaan naxanye bira a fɔxɔ ra keli Misiran yamanani.

⁴ A yi Yuda taa rakantanxine suxu siga han Yerusalɛn.

⁵ Nayi, Nabi Semaya yi fa Robowan nun Yuda kuntigine fɛma Yerusalɛn yi, e yi malanxi denaxan yi Sisaki yengɛdeni. A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Bayo ɛ bata ɛ mɛ n na, n fan bata n mɛ ɛ ra, n yi ɛ so Sisaki yii.’”

⁶ Isirayila kuntigine nun mangan yi e ti e yulubine ra, e yi a fala, e naxa, “Yoonaa Alatala xa.”

⁷ Alatala to a to a e bata e yɛɛ magodo, Alatala yi falan ti Semaya xa, a naxa, “Bayo e bata e yɛɛ magodo, n mi fa e halagima sɔnɔn, n na e ratanga fɛrɛn fima e ma nɛn benun waxati, n ma xɔlɔn mi fa Yerusalɛn lima sɔnɔn fata Sisaki ra.

⁸ Koni e luma nɛn Sisaki a nɔɔn bun, alogo e xa a kolon fa fala, wanla n tan xa e nun wanla dunuɲa mangane xa, ne keden mi a ra.”

⁹ Misiran mangan Sisaki yi siga Yerusalɛn xili ma. A yi Alatala Batu Banxini nafunle birin tongo, e nun manga banxin daxine. A yɛ masansan wure lefa xɛma daxine tongo Sulemani naxanye rafala.

¹⁰ Nayi, e ɲɔxɔ yibirana, Manga Robowan yi yɛ masansan wure lefaan sula daxina ndee rafala, sofaan naxanye yi manga banxin dɛɛne kantanma, a yi e taxu ne kuntigine ra.

* **11:21: Konyi ɲaxanle** sariyan sɛbɛxi Xɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔɔ a ɲaxanla ra.

¹¹ Waxatin birin mangan nɛma yi sigama Alatala Batu Banxini, sofane yi yɛ masansan wure lefane xalima nɛn mangan fɛma. Na xanbi ra, e mɔn yi xɛtɛ e ra e kantani ti banxini.

¹² Bayo Robowan bata yi a yetɛ magodo, Alatala mi fa lu xɔlɔxi a ma, alogo a nama a halagi. Fe fajina nde mɔn yi Yuda yi nun.

Mangane Singen 14.21-24

¹³ Robowan yi a mangayaan liga Yerusalɛn yi sɛnbɛmayani. Robowan findi mangan na a jɛɛ tonge naanin e nun kedenden nan ma, a yi jɛɛ fu nun solofere ti mangayani Yerusalɛn yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila bɔnsɔnne birin xa, alogo a xinla xa lu a yi. A nga yi xili nɛn Nama, Amonin nan yi a ra.

¹⁴ Robowan fe jaxin nan liga, bayo a mi a ragidi a bɔjɛni, a xa Alatala fen.

Mangane Singen 14.29-31

¹⁵ Robowan ma kɛwanle, keli a fɔlɔn ma han a rajanna, ne sɛbɛxi Nabi Semayaa kɛdine kui e nun fe-ton Yido a kɛdine kui. Yɛngɛn yi Robowan nun Yerobowan tagi yɛyɛ.

¹⁶ Robowan yi faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xɛmɛna Abiya yi ti a jɔxɔni mangayani.

13

*Abiya, Yuda Mangana
Mangane Singen 15.1-2*

¹ Yerobowan ma mangayaan jɛɛ fu nun solomasɛxɛden na, Abiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² A yi a mangayaan liga Yerusalɛn yi jɛɛ saxan. A nga yi xili nɛn Mikahu, Yuriyeli a dii tɛmɛna nde, naxan yi kelixi Gibeya taani.

Yɛngɛn so nɛn Abiya nun Yerobowan tagi.

³ Yɛngɛ so sɛnbɛmane nan yi Abiya yii, sofa wuli kɛmɛ naanin nan yi a yii. Yerobowan tan yi kata, a yi sofa kɛnden muxu wuli kɛmɛ solomasɛxɛ sɔtɔ.

⁴ Abiya yi te Sɛmarayin geyaan fari Efirami geya yireni. Abiya yi keli, a gbelegbele, a naxa, “E tuli mati n

na, Yerobowan nun Isirayila kaane birin!

⁵ E mi a kolon ba fa fala a Alatala, Isirayilaa Ala bata Isirayila mangayaan so Dawuda nun a diine yii layirin xɔn naxan mi kalɛ mumɛ?

⁶ Koni Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan, Dawudaa dii xɛmɛn Sulemani a kuntigina nde bata yi murutɛ a kanna xili ma.

⁷ Fuyantenna ndee bata yi e malan a fɛma. E yi murutɛ Robowan xili ma. Sulemani a dii xɛmɛn Robowan yi dii jɔrɛyani waxatin naxan yi, a munma yi xaxili sɔtɔ singen, a sɛnbɛn mi yi na a xa e yɛngɛ.

⁸ Iki, e waxi Alatalaa yamanan yɛngɛ feni, dɛnaxan Dawudaa diine yii. Sofa gali gbeen nan e ra, jinge dii sawura xɛma daxine e yii, Yerobowan naxanye rafalaxi e xa, e findi e alane ra.

⁹ Koni, e bata Alatalaa saraxaraline kedi, Harunaa dii xɛmɛne nun Lewi bɔnsɔnna muxune, e yi saraxaraline fen e yetɛ xa alo yamanan bonne. Naxan yo na fa jinge diin nun konton solofere ra alogo a xa findi kide kiin na, na nɔɛ findɛ kide kiin na e wule alane xa.

¹⁰ Koni Alatala nan nxu tan ma Ala ra, nxu nun mi nxu mɛxi a ra. Harunaa dii xɛmɛne nan Alatalaa saraxaraline ra, Lewine fan walima e fɛma.

¹¹ Xɔtɔnna nun jɛnbanna, lɔxɔ yo lɔxɔ, nxu saraxa gan daxine bama Alatala xa, nxu yi wusulanna gan a xa, nxu yi burun sa Alaa tabanla ra, nxu lɛnpu xɛma daxine radɛgɛ jɛnbari yo jɛnbari. Nxu Alatalaa yamarine suxi, nxɔ Ala. Koni, e tan bata e mɛ a ra.

¹² Ala, nxɔ Ala nun a saraxaraline nxu xɔn, e dɔxi nxu xun na. Ala saraxaraline yetɛɛn xɔtane fema nɛn alogo yamaan xa keli, siga yɛngɛni e xili ma. Isirayila kaane, e nama Alatala yɛngɛ, e benbane Ala, amasɔtɔ e mi a nɔɛ mumɛ!”

¹³ Abiya mɔn yi fala tiini, Yerobowan yi a sofa ganla nde rasiga Yuda sofa ganle xanbi ra alogo ndee xa lu e yɛɛ ra, ndee yi lu e xanbi ra.

14 Yuda sofane yi xετε e xanbi ra. Koni, e yi a to a yengen yi e yεε ra, a yi e xanbi ra, e yi Alatala maxandi, saraxaraline yi yenge so xɔtaan fe.

15 Yuda sofane yi gbelegbele. Na to liga, Ala yi Yerobowan nun Isirayila kaane birin kedi Abiya nun Yuda kaane yεε ra.

16 Isirayila sofane yi e gi Yuda sofane bun ma. Ala yi a liga Yuda sofane yi Isirayila sofane nɔ.

17 Abiya nun a muxune yi Isirayila kaane kasari, e yi muxu wuli kemε suulun faxa Isirayila sofane ye.

18 Yuda sofane yi Isirayila sofane nɔ na waxatini, amasɔtɔ e yi laxi Alatala nan na, e benbane Ala.

19 Abiya yi lu Yerobowan sagatanɲε, a yi a taana ndee tongo a yii, Beteli nun a rabilinna taane, Yesana nun a rabilinna taane nun Eferon nun a rabilinna taane.

20 Fanga mi fa lu Yerobowan na Abiya waxatini. Dɔnxεn na, Alatala mɔn yi a yenge, a yi a faxa.

21 Koni Abiya tan senben sɔtɔ nεn. A yi ɲaxalan fu nun naanin futu. A yi dii xεmε mɔxɔɲεn nun firin sɔtɔ e nun dii tεmε fu nun sennin.

Mangane Singen 15.7-8

22 Abiya kewali dɔnxεne, a naxanye birin liga e nun a falane, ne birin sεbεxi Nabi Yido a kedine kui.

23 Abiya yi faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xεmεna Asa yi ti a ɲɔxɔni mangayani. Yamanan yi lu bɔɲε xunbenli a waxatini ɲεε fu.

14

Asa, Yuda Mangana

Mangane Singen 15.11-12

1 Naxan yi fan, a tinxin Alatala yεε ra yi, a Ala, Asa yi na liga.

2 A yi ala gbεtεne saraxa gandene kala e nun taan kidene, a ne kala, a kide gεmεne yibɔ, a yi Asera kide gbindonne rabira.

3 A yi yamarin fi Yuda kaane xa a e xa lu Alatala fɔxɔ ra, e benbane Ala, e yi a sariyane nun a yamarine suxu.

4 A yi taan kidene nun wusulan gandene ba Yuda taane birin yi, yamanan yi lu bɔɲε xunbenli a waxatini.

5 A yi taa rakantanxine ti Yuda yi, yamanan yi lu bɔɲε xunbenli, muxu yo mi a yenge na waxatini, amasɔtɔ Alatala bɔɲε xunbenla fi nεn a ma.

6 A yi a fala Yuda kaane xa, a naxa, “En taani itoe ti, en yi e rabilin yinne ra, dε balan daxine naxanye ma. Yamanan mɔn en gbeeyani iki, amasɔtɔ en bata Alatala fen, en ma Ala, a yi bɔɲε xunbenla fi en ma yiren birin yi.” Nayi, e yi taane ti, e sabati.

7 Sofa wuli kemε saxan nan yi Asa yii Yuda yi. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yii. Sofa wuli kemε firin wuli tonge solo-masεxε nan keli Bunyamin bɔnsɔnni, ye masansan wure lefa xurudine nun xalimakunle yi e yii, sofa kenden nan yi e birin na.

8 Kusi kaan Sera nun a ganla muxu miliyɔn keden yi keli e xili ma, e nun yenge so wontoro kemε saxan, e yi siga han Maresa taani.

9 Asa yi mini a ralandeni, e nun a ganla yi ti yenge so kii ma Sefata lanbanni Maresa dεxɔn.

10 Asa yi Alatala maxandi, a Ala, a naxa, “Alatala, i nɔε senbetaren maliye nεn alo senβε kanna. Fa nxu mali, Alatala, nxɔ Ala. Amasɔtɔ nxu yengi i tan nan ma, anu nxu faxi i xinla nin gali gbeeni ito xili ma. Alatala, i tan nan nxɔ Ala ra. I nama tin muxu yo xa nxu nɔ.”

11 Alatala yi Kusi kaane nɔ Asa nun Yuda kaane xa, Kusi kaane yi e gi.

12 Asa nun a ganla yi e kedi han Gerari taani, Kusi kaa wuyaxi yi faxa, fayida muxε mi lu, amasɔtɔ e halagi nεn Alatala nun a ganla yetagi. Asa nun a yamaan yi se wuyaxi tongo.

13 E yi Gerari rabilinna taane birin halagi, bayo e muxune birin bata yi gaxu Alatala yεε ra, e yi se wuyaxi tongo.

14 E yi xuruse kulane fan kala, e yi xuruse xunxuri wuyaxi tongo e

nun jəgəməne. Na xanbi ra, e yi xete Yerusalen yi.

15

Asa

¹ Alaa Nii Sarijanxin yi godo Odedi a dii xemena Asari ma.

² A yi siga Asa fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Asa nun ε tan Yuda kaane nun Bunyamin bənsənnə muxune, ε tuli mati n na. Alatala ε xən xa ε lu a fəxə ra. Xa ε a fen, ε a toma nən, koni xa ε xun xanbi so a yi, a mema nən ε ra.

³ Xabu waxati xunkuye, Isirayila kaane lu nən, e mi bira Ala yeteen fəxə ra, saraxarali mi yi na naxan yi e xaranje, sariya fan mi yi na.

⁴ Koni, e xete nən Alatala ma, Isirayilaa Ala, e tərə waxatini, e yi a fen, a yi a yete yita e ra.

⁵ Na waxatini, muxune mi yi sigama sigatini bəje xunbenli, bayo kəntəfinle yi yamanan birin yi.

⁶ Siyane yi kelima siyane xili ma, taane yi keli taane xili ma, amasətə Ala bata yi jaxankatan sifan birin nagodo e ma.

⁷ Koni iki, ε tan xa ε səbe so, ε nama xadan, amasətə ε kəntənnə sətəma nən.”

⁸ Manga Asa to na nabiyə falane me, Nabi Asari naxan ti, Odedi a dii xemena, Asa yi a səbe so, a yi suxurene ba Yuda yamanan nun Bunyamin yamanan birin yi, e nun a taan naxanye tongo Efirami geya yireni. A yi Alatalaa saraxa ganden nafala, naxan yi Alatala Batu Banxin so deen palaan yetagi.

⁹ A yi Yuda kaane nun Bunyamin bənsənnə muxune birin malan e nun muxun naxanye sa kelixi Efirami bənsənnə nun Manase bənsənnə nun Simeyən bənsənnə ye, e fa dəxə Yuda yamanani, bayo Isirayila kaan wuyaxi bira nən Asa fəxə ra, e to a to a Alatala, a Ala yi a xən.

¹⁰ Asaa mangayaan jee fu nun suulunden kike saxandeni, e birin yi e malan Yerusalen yi.

¹¹ Na ləxəni, e fa xuruseen naxanye ra keli yengeni, e yi ne birin

ba saraxan na Alatala xa, jinge keme solofere e nun yexee wuli solofere.

¹² E yi layirin xidi a e xa Alatala fen, e benbane Ala, e bəjen nun e niin birin na.

¹³ Xa naxan yo mi Alatala fen, Isirayilaa Ala, muxudin nun muxu gbeena, xemen nun jaxanla, na kanna yi lan nən a faxa.

¹⁴ E yi e kələ Alatala xa e xuini texin na, e nun butu xuiin nun xətə xuini.

¹⁵ Yuda kaane birin yi sewa na kələna fe ra, bayo e layirin xidi e bəjen birin nan na, e yi Alatala fen sewani, a yi a yete yita e ra. Alatala yi bəje xunbenla fi e ma yamanan birin yi.

Mangane Singen 15.13-15

¹⁶ Manga Asa yi a mame Makaa jaxalan mangaya tiden ba a yii, amasətə a bata yi Asera kide gbindonna bitin. Asa yi na gbindonna rabira, a yi a gan Kedirən lanbanni.

¹⁷ Koni, Asa mi taan kidene kala Isirayila yi, hali a to yi Ala fəxə ra a bəjen ma feu, a siimayaan birin yi.

¹⁸ A fafe bata yi seen naxanye dentegε Ala xa e nun a tan yeteen bata yi naxanye dentegε Ala xa, a yi ne birin maxali Ala Batu Banxini, gbeti fixen nun xemaan nun se sifa wuyaxi.

¹⁹ Yenge mi so Yuda yi han Asaa mangayaan jee tonge saxan e nun suulundena.

16

Asa yi yengen nakeli Basa xili ma Mangane Singen 15.16-22

¹ Asaa mangayaan jee tonge saxan e nun sennindeni, Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan senbe so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi.

² Gbeti fixen nun xemaan naxan yi Alatalaa nafulu ramaraden nun mangana nafulu ramaradeni, Asa yi ne tongo, a yi e rasiga Damasi taani alogo e xa so Arami manga BenHadada yii.

³ A mən yi xeraan nasiga a faladeni, a naxa, “Layirin xa xidi i tan nun n

tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nanara, n bata xεmaan nun gbeti fixεn nasiga i ma. Nayi, sa layirin kala ε nun Isirayila mangan Basa tagi, alogo a xa a makuya n na.”

⁴ Ben-Hadada yi tin Manga Asa xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Iyon taan nε e nun Dan nun Abeli-Mayin, e nun Nafatali taane birin seene yi rama-rama dεnaxanye yi.

⁵ Basa to na mε, a yi ba Rama taan tiyε.

⁶ Nayi, Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, e yi gεmεne nun wudine maxali Manga Basa naxanye malan Rama taan sεnbε so feen na, Asa yi ne rawali Geba nun Misipa taane tideni.

Asa yi Xanani sa kasoon na

⁷ Na waxatini, Xanani yi siga Asa fεma, Yuda mangana. Fetoon nan yi Xanani ra. A yi a fala Asa xa, a naxa, “Bayo, i bata i yigi sa Arami mangani, i mi i yigi saxi Alatala yi, i ya Ala, i bata fula Arami mangana ganla ra.

⁸ Kusi kaane nun Libiya kaane gali gbeen to malan waxati danguxine yi, e nun wontorone nun soo ragi wuyaxine, Alatala ne so nεn i yii, bayo i yigi sa nεn a yi.

⁹ Alatala dunuƚa yiren birin yitoma, a xa na muxune fen naxanye bεnεn mumεεn luxi a xa, alogo a xa e sεnbε so. I bata xaxilitareyaan liga feni ito yi, bayo fεlε to ma, i soma nεn yεngene yi.”

¹⁰ Asa yi xεlε fetoon ma han, a yi a sa kasoon na, amasεtε a yi xεlεxi a ma lan na feen ma. Na waxatin yεtεni, Asa yi a yamaan muxuna ndee ƚaxankata fεlε.

Asaa mangayaan danna Mangane Singen 15.23-24

¹¹ Asa kεwanle, keli a fεlεn ma han a rapanna, ne sεbεxi Yuda nun Isirayila mangane kεdine kui.

¹² Manga Asaa mangayaan ƚεε tonge saxan e nun solomanaaninden na, fure ƚaxin yi Asa sanne suxu, koni hali a to yi furaxi, a mi Alatala fen, a lu seribane nan tun fenƚε.

¹³ Asa yi faxa a mangayaan ƚεε tonge naanin e nun kedenna ma.

¹⁴ E yi a maluxun a gaburu gexin na, a naxan ge Dawudaa Taani. E yi a sa sadena nde ma naxan yi maxidixi se fajine ra, e ture xiri ƚaxumεn so a ma alo a yi lan kii naxan yi, e yi wusulan gbegbe gan a binya feen na.

17

Yosafati, Yuda Mangana

¹ Asaa dii xεmεn Yosafati yi dεxε a ƚεxεni mangayani. A yi sεnbεn sεtε Isirayila xili ma.

² A yi sofane rasiga Yuda taa rakan-tanxine birin yi, a yi yamana kanne dεxε a yamanani, e nun a fafe Asa taan naxanye birin tongo Efirami kaane yii.

³ Alatala yi lu Yosafati xεn, bayo a lu nεn a benba Dawudaa kiraan xεn. A mi Baali suxuren batu,

⁴ a a fafe a Ala batu nεn, a yi a yamarine suxu. Isirayila kaane yi naxan ligama, a tan mi tin na ma.

⁵ Alatala yi a mangayaan sεnbε so, Yuda kaane birin yi fama nεn fin-maseene ra Yosafati xεn. A yi nafunla nun binye gbeen sεtε.

⁶ A yi lu Alatala batu dεxunni, na nan a liga, a yi taan kidene kala, a yi Asera kide gbindonne birin naxεri Yuda yi.

⁷ A mangayaan ƚεε saxanden ma, a yi a kuntigini itoe rasiga Yuda taane yi e muxune xarandeni: Ben-Xayili nun Abadi nun Sakari nun Natanεli e nun Mikahu.

⁸ A yi Lewi bεnsεnna muxuna ndee fan nasiga e fεxε ra: Semaya nun Netaniya nun Sebadiya nun Asahεli nun Semiramoti nun Yεhonatan nun Adoniya nun Tobiya e nun Tobadoniya. Saraxarali firin fan yi e fεxε ra: Elisama nun Yehorami.

⁹ E yi sa Yuda kaane xaran sariyane ma naxanye sεbεxi Alatalaa sariya kεdin kui. E yi Yuda birin yisiga yamaan xarandeni.

Yosafati sεnbεn naxan sεtε

¹⁰ Alatala yεεragaxun yi Yuda yamanan nabilinna taane birin suxu, e mi susu Yosafati yenge.

¹¹ Filisitine yi fa gbeti fixen nun se wuyaxi ra Yosafati xon, Arabune yi fa konton wuli kemε solofere kemε solofere ra e nun kotō wuli kemε solofere kemε solofere.

¹² Yosafati a mangayaan yi lu sabate kati. A yi taa makantanxine nun se ramaradene ti Yuda yamanani.

¹³ Se gbegbe yi ramaraxi a xon Yuda taane yi, e nun sofa kendene Yerusalen yi.

¹⁴ E yatene ni i ra bōnsōn yeen ma: Yuda bōnsōnni, Adena, gali kuntigin yi sofa wuli kemε saxan nan xun na.

¹⁵ Gali kuntigin Yehoxanan nan fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli kemε firin wuli tonge solomasεεε nan xun na.

¹⁶ Sikiri a dii xemena Amasiya fan yi tugunxi na ra, naxan a yete dentεεε Alatala xa, a yi sofa wuli kemε firin nan xun na.

¹⁷ Bunyamin bōnsōnni, Eliyada, sofa kendēn yi sofa wuli kemε firin nan xun na naxanye yi xalimakunla wolima.

¹⁸ Gali kuntigin Yehosabadi fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli kemε wuli tonge solomasεεε nan xun na.

¹⁹ Sofaan naxanye yi walima mangan xa ne nan itoe ra, mangan naxanye rasiga Yuda taa rakantanxine yi.

18

Yosafati nun Axabi

Mangane Singen 22.1-4

¹ Yuda mangan Yosafati yi binyen nun nafunla soto, e nun Manga Axabi yi findi bitanmane ra.

² Neε dando to dangu, a yi siga Axabi fema Samari taani, Axabi yi yεxεε wuyaxi nun jinge wuyaxi kōε raxaba Yosafati nun a fōxōrabirane donseen na. Na xanbi ra, a yi a fala Yosafati xa, a e birin xa siga Ramoti kaane yengedeni Galadi yamanani.

³ Axabi, Isirayila mangan yi a fala Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, “I sigε n fōxō ra Ramoti taani Galadi yamanani yenge sodeni ba?” Yosafati yi a yabi, a naxa, “I tan nun n tan birin keden, n ma yamaan nun i ya yamana, nxu birama nen i fōxō ra siga yengeni.”

Waliyine yi nō sōtōna fe fala

Mangane Singen 22.5-12

⁴ Koni, Yosafati mōn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Alatala maxōdin singen.”

⁵ Nayi, Isirayila mangan yi waliyine malan, kemε naanin jōxōn, a yi a fala e xa, a naxa, “En lan en sa yengen so Ramoti taani Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?” E yi a yabi, e naxa, “Ala a soma nen mangan yii.”

⁶ Koni, Yosafati yi a maxōdin, a naxa, “Alatalaa nabi yo mi fa be yi, en nōε Alatala maxōdinjε naxan xōn?”

⁷ Axabi, Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, “Keden mōn na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasoto a fe jaxin nan tun falama n xa, a fajin mi na mumε! A xili Mikahu, Yimilaa dii xemena.” Yosafati yi a fala a xa, a naxa, “Mangan nama falan ti na kiini.”

⁸ Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, “Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xemena.”

⁹ Isirayila mangan nun Yuda mangan Yosafati birin yi dōxi lonna ma Samari taan so deen na, e mangaya gbēdēne yi, e maxidixi e mangaya dugine yi. Waliyine birin yi waliyiyaan nabama e yetagi.

¹⁰ Sedeki, Kenan ma dii xemen bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I Arami kaane bōnbōma fenni itoe nan na han i yi e raxōri.’”

¹¹ Waliyine birin yi feene fala, e naxa, “Siga Ramoti taani Galadi yamanani. I nōōn sōtōma nen, Alatala a soma nen mangan yii.”

Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala

Mangane Singen 22.13-28

12 Xeraan naxan siga Mikahu xili-deni, na yi a fala a xa, a naxa, “Waliyine birin bata lan a ma, e fe fajine fala mangan xa, i yitɔn i siga alo e tan. I fan yi sa fe fajin fala!”

13 Koni Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, n ma Ala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa.”

14 Mikahu to fa mangan fɛma, mangan yi a maxɔdin, a naxa, “En lan en sa Ramoti taan yenge Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?” Mikahu yi a yabi, a naxa, “Siga, i nɔɔn sɔtɔma nɛn. Mɛn kaane soma nɛn i yii.”

15 Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, “N na i rakɔɛ Alatala yi sanja ma yoli fa fala i xa jɔndin nan gbansanna fala n xa?”

16 Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata Isirayila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi na. Alatala mɔn yi fa a fala, a naxa, ‘Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xete a konni bɔɲɛ sani!’ ”

17 Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa? A mi fe fajin falama n xun ma mumɛ! A fe jaxin nan tun falama.”

18 Nayi, Mikahu mɔn yi a fala, a naxa, “I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to dɔxi a mangaya gbɛdeni, maleka ganla tixi a yiifanna nun a kɔmɛna ma.

19 Alatala naxa, ‘Nde Isirayila mangan mayendenma, Axabi, alogo a xa siga Ramoti taan yengɛdeni Galadi yamanani, a faxes?’ Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbete fala.

20 Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yetagi, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N tan nɔɛ a mayendenɲɛ nɛn.’ Alatala yi a fala a xa, a naxa, ‘Kiin mundun yi?’

21 A yi a yabi, a naxa, ‘N minima nɛn, n wulen naso a waliyine birin dɛ.’ Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I a mayendenma nɛn, i yi a nɔ. Siga, i sa na liga.’

22 Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin dɛ. Alatala

bata a ragidi a xa jaxankatan nafa i ma.”

23 Nayi, Kenan ma dii xɛmɛn Sedeki yi a maso, a Mikahu dɛɛn garin, a yi a magele, a naxa, “Alatalaa malekan minixi kiraan mundun xɔn, keli n tan yi, a wule falan ti i xa?”

24 Mikahu yi a yabi, a naxa, “I na i luxun konkon kui i ya banxini lɔxɔn naxan yi, i a kolonma nɛn.”

25 Isirayila mangan yi a fala, a naxa, “Mikahu suxu, i siga a ra Amɔn fɛma, Samari taan kuntigina, e nun Yowasa, mangana dii xɛmɛna.

26 I yi a fala e xa, i naxa, ‘Mangana ito nan falaxi, a naxa a ɛ xa xɛmɛni ito sa kasoon na, ɛ yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xete kendeyani.’ ”

27 Mikahu yi a fala, a naxa, “Xa i xete kendeyani, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi.” A mɔn yi a fala, a naxa, “E tan yamaan birin xa ɛ tuli mati.”

Manga Axabi yi faxes yengɛni

Mangane Singen 22.29-35

28 Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani.

29 Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N xa n maxidi alo muxu gbete, n siga yengɛni, koni i tan xa, i maxidi i ya mangaya dugine yi.” Nayi, Isirayila mangan yi a maxete, a siga yengɛni.

30 Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yenge so wontoro kuntigine ma, a naxa, “E nama muxu yo yenge fo Isirayila mangan tun.”

31 Yenge so wontoro kuntigine Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, “Isirayila mangan nan ito ra.” E maso a ra, e xa a yenge. Koni, Yosafati yi xinla ti a mali feen na. Alatala yi a mali, a yi Yosafati ratanga ne ma.

32 Yenge so wontoro kuntigine to a to Isirayila mangan mi yi a ra, e yi e masiga a ra.

33 Anu, xɛmɛna nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan fatin mageli yirena nde li makantan se mi yi denaxan yi. Naxan yi mangana

wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, “I firifiri, i n namini yenge soden fari ma, amasoto n bata maxolo.”

³⁴Yengen yi naxu ayi na laxonni. Isirayila mangan tixin yi lu a yenge so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yetagi han jinbanna ra, a yi faxesoge gonon na.

19

Yosafati yi kitisane dexo Yuda yi

¹Yuda mangan Yosafati yi xete bonje xunbenli Yerusalen yi.

²Fe toon Yehu, Xanani a dii xemen yi mini a ralandeni. A yi a fala Yosafati xa, a naxa, “I muxu naxin maliin nanfera? Alatala yaxune rafan i tan ma ba? Na ma, Alatala bata xolo i ma.

³Koni hali na, fe fapina nde mon i yi, bayo, i bata Asera kide gbindonne raxori i ya yamanani, i yi Alaa falan suxu.”

⁴Manga Yosafati yi lu Yerusalen yi. Na waxatini, a yi lu yamanani sige, keli Beriseba taan ma siga han Efirami geya yirena, a falama Isirayila kaane xa, a e xa fa Alatala ma, e benbane Ala.

⁵A yi kitisane dexo Yuda yamanan taa rakantanxine birin yi.

⁶A yi a fala kitisane xa, a naxa, “E a liga e yeren ma, amasoto e mi kitin sama muxune xan xili yi, koni e a sama Alatala nan xili yi. A tan yeteen luma nen e xon e nema kitin bolonje waxatin naxan yi.

⁷Nayi, Alatala yeragaxun xa lu e yii, e a liga e yeren ma feene yi, bayo Alatala, en ma Ala mi tinje tinxintareyaan ma kitini, a mi tinje muxune xa rafisa e bode xa, a mi tinje e dimi yi seene rasuxu mayifuni.”

⁸Na kiini, Yosafati mon yi Lewi bonsonna muxune nun saraxaraline nun Isirayila bonson xunne dexo Yerusalen yi, alogo e xa kitin sa Alatala xinli, e yi yengene nan yamaan tagi.

⁹A yi e yamari, a naxa, “E kitin sa Alatala yeragaxun nun tinxinni.

¹⁰E ngaxakedenna naxanye taa gbetene yi, ne na fa kiti yo ra e xon, xa a findi faxes na, hanma yengena, hanma sariyana fe, hanma yamarina fe, e e rakolon alogo e nama bira Alatala ra, a yi xolo e nun e ngaxakedenne ma. E na nan ligama alogo e tan yeteen nama bira Alatala ra.

¹¹Saraxaraline kuntigina Amari e xun na Alatalaa feene yi. Yuda bonson kuntigin Sebadiya, Yisimayeli a dii xemena e xun na mangana feene birin yi. Lewine fan e fema sebeli tiine ra. E e yixodexo, e wali, Alatala xa lu na kanna xon naxan walima a fapin na.”

20

Yosafati a Ala maxandina

¹Na to dangu, Moyaba kaane nun Amonine nun Mayon kaana ndee yi fa Yosafati yengedeni.

²Xerane yi fa Yosafati fema, e fa a fala a xa, e naxa, “Gali gbeen fama i yengedeni sa keli Foxo Ige Daraan xanbi ra Arami yamanan binni, e bata fa han Xasason-Tamari taani,” denaxan mon xili En-Gedi.

³Yosafati yi gaxu han a yi Alatala maxandi, a mon yi yamarin fi a birin xa sunna suxu Yuda yamanani.

⁴Yuda kaane birin yi fa keli yamanan taan birin yi Alatalaa maxandideni, e yi e malan Alatala maxandideni.

⁵Yosafati yi keli, a ti Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin tagi Alatala Batu Banxin sansan nenen yetagi.

⁶A yi a fala, a naxa, “Alatala, nxu benbane Ala, i tan Ala kore xonna ma, i tan nan yamanan birin xun na. Muxu yo mi noe tiye i yee ra.

⁷I tan, nxo Ala xa mi yamanani ito muxune kedi Isirayila yamaan yee ra ba, i yi a so i ya yamaan yi, i xanuntenna Iburahima bonsonna muxune?

⁸E yi dexo a yi, e yi yire sarinanxin ti, e yi a fala, e naxa,

⁹‘Xa fe naxina nxu soto alo fe xolena hanma yengena hanma fitina furene hanma fitina kamena, nxu fama nen i

yɛtagi banxini ito yi, amasɔtɔ i xinla banxini ito nin. Nxu yi i xili nxɔ tɔrɔni, i yi nxu ramɛ, i yi nxu mali.’ ”

¹⁰ “Iki, Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geyaan muxune bata fa nxu yɛngɛdeni. Koni Isirayila kaane keli Misiran yamanani waxatin naxan yi, i mi tin Isirayila kaane xa yamanani itoe halagi. Nanara, nxu benbane yi kira gbɛtɛ tongo, e mi e halagi.

¹¹ A mato, e nxu saranma naxan na to, e fama e fa nxu kedi bɔxɔn ma i naxan soxi nxu yii.

¹² Nxɔ Ala, i mi i ya kitin yitɛ e ra ba? Amasɔtɔ fanga mi fa nxu ra yamani ito xili ma naxan fa nxu yɛngɛma, nxu nun mi a kolon nxu naxan ligama, koni nxu yɛɛn tixi i ra.”

Ala yi nɔ sɔtɔn nagidi Yuda ma

¹³ Yuda yamaan birin yi ti Alatala yɛtagi, hali e diidine nun e naxanle nun e mamandenne.

¹⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Yaxasiyeli ma yamaan tagi, Lewi bɔnsɔnna muxuna nde nan yi a ra Asafi xabilani, Sakari a dii xɛmɛna. Sakari fafe yi xili nɛn Benaya, na fan fafe yi xili Yeyiyɛli, na fan fafe yi xili Matani.

¹⁵ Yaxasiyeli yi a fala, a naxa, “Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane nun i tan Manga Yosafati, ɛ liga ɛ yeren ma! Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘ɛ nama gaxu, ɛ nama xuruxurun gali gbɛeni ito yɛɛ ra, bayo ɛ yɛngɛ mi yɛngɛni ito ra, koni Ala nan ma yɛngɛ a ra.

¹⁶ Tila, ɛ siga e xili ma. E na te Sisi geya yiren ma, ɛ sa e lima nɛn lanbanni Yeruyeli tonbonna yɛtagi.

¹⁷ ɛ hayu mi e yɛngɛ feen ma. ɛ fa, ɛ fa ti be, ɛ Alatalaa maliin sɔtɔma nɛn. Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane, ɛ nama gaxu, ɛ mini e yɛtagi tila, Alatala ɛ malima nɛn!’ ”

¹⁸ Yosafati yi a xinbi sin, a yɛtagin yi lan bɔxɔn ma, Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane birin yi e xinbi sin Alatala yɛtagi.

¹⁹ Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee Kehati nun Kora xabilane yi, ne yi keli,

e yi Alatala tantun e xuini texin na, Isirayilaa Ala.

²⁰ E yi keli xɔtɔn, e siga Tekowa tonbonni. E yi minima waxatin naxan yi, Yosafati yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, “Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane, ɛ tuli mati n na! ɛ la Alatala ra, ɛ Ala, ɛ sɛnbɛn sɔtɔma nɛn. ɛ sɔbɛ so, ɛ la Alaa nabine ra, ɛ nɔɔn sɔtɔma nɛn.”

²¹ Yosafati nun yamaan yi lan a ma, a yi bɛti baane sugandi Alatala xa alogo e xa lu bɛtin bɛ a nɔrɔ sarijanxin matɔxɔdeni ganla yɛɛ ra, e naxa,

“ɛ Alatala tantun,

bayo a hinanna luma nɛn habadan!”

²² E yi bɛtine nun tantunna fɔlɔma waxatin naxan yi, Alatala yi tantanna raso Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geya fari kaane tagi, naxanye yi faxi Yuda xili ma, ne yi e bode yɛngɛ.

²³ Amonine nun Moyaba kaane yi Seyiri geyaan muxune yɛngɛ, e yi e faxa han e yi e raxɔri. E to yelin Seyiri geyaan muxune faxɛ, e yi lu e bode faxɛ.

²⁴ Yuda kaane ganla to fa yire matexina nde yi tonbon yiren xun ma, e yi e yɛɛ rafindi e yaxune ganla ma, koni muxu faxaxine nan tun yi biraxi. Muxu yo mi mini ayi.

²⁵ Yosafati nun a sofane yi siga, e lu e seene kalɛ, e yi xuruse wuyaxi li na e nun nafunla nun dugine nun se fapine. E yi e tongo han e yi e dɔnxɛn lu na. E yi xi saxan ti e seene tongoma, bayo seene yi wuya han!

²⁶ Xi naaninde lɔxɔni, e yi e malan Beraka lanbanni, e yi barikan bira Alatala xa mɛnni, nanara, e yi mɛn xili sa a Beraka lanbanna han to.*

²⁷ Yosafati yi ti Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane yɛɛ ra, e xɛtɛ Yerusalɛn yi sɛwani, amasɔtɔ Alatala bata yi e ralugo sɛwan na e yaxune xun na.

²⁸ E yi so Yerusalɛn yi e xulenne nun xɔtane fema, e bɔlɔnne maxama, e siga han Alatala Batu Banxini.

* **20:26: Beraka** bunna nɛɛn fa fala “Barikana.”

29 Alatala yεεragaxun yi so yamanane muxune birin yi, e to a mε a Alatala bata Isirayila yaxune yenge.

30 Yosafati a yamanan yi lu bɔɲε xunbenli, a Ala yi bɔɲε xunbenla fi a ma yiren birin yi.

*Yosafati a mangayaan danna
Mangane Singen 22.41-50*

31 Yosafati yi findi mangan na Yuda xun na. A findi mangan na a ɲεε tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusalɛn yi ɲεε mɔxɔɲɛn nun suulun. A nga yi xili nɛn Asuba, Silixi a dii tɛmɛna.

32 A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan bejin, a fe faɲin liga Alatala yεε ra yi.

33 Koni, a mi taan kidene kala, yamaan munma yi bira Ala fɔxɔ ra singen, e benbane Ala.

34 Yosafati kɛwali dɔnxɛne, keli a fɔlɔn ma han a raɲan na, ne sɛbɛxi Xanani a dii xɛmɛn Yehu a kɛdin kui, naxan sɛbɛxi Isirayila mangane kɛdine kui.

35 Na xanbi ra, Yuda manga Yosafati nun Isirayila mangan yi lu fe kedenni, Axasiya naxan yi fe ɲaxine rabama.

36 E yi lan e kunki gbeene rafala, e kunkine rafala Esiyon-Gebere nin.

37 Koni Maresa kaan Dodafaa dii xɛmɛna Eliyeseri yi nabiya falane ti Yosafati xili ma, a naxa, "Bayo ε nun Axasiya bata kafu, Alatala i ya wanla kalama nɛn." Kunkine yi kala, e mi nɔ sigɛ yire makuyeni.

21

1 Yosafati yi faxes, e yi a maluxun a benbane fɛma Dawudaa Taani. A dii xɛmɛn Yehorami yi dɔxɔ a ɲɔxɔni mangayani.

*Yehorami, Yuda mangana
Mangane Firinden 8.17-24*

2 Yehorami xunyɛne ni i ra, Yosafati a dii xɛmɛne: Asari nun Yɛxiyɛli nun Sakari nun Asarayahu nun Mikeli e nun Sɛfati. Isirayila mangan Yosafati nan ma dii xɛmɛye yi e birin na.

3 E fafe Yosafati bata yi se faɲi wuyaxi so e yii gbeti fixɛ daxin nun xɛma daxin nun se faɲi gbɛtɛye, a mɔn yi Yuda taa rakantanxine sa ne fari, koni a yi Yehorami lu a ɲɔxɔni mangayani bayo na nan yi dii xɛmɛ singen na.

4 Yehorami yelin dɔxɛ mangan na a fafe a yamanani waxatin naxan yi, a sɛnbɛn sɔtɔ, a yi a xunyɛne birin faxes silanfanna ra e nun Isirayila kuntigina ndee.*

5 Yehorami findi mangan na a ɲεε tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi ɲεε solomasɛxɛ ti mangayani Yerusalɛn yi.

6 A wali kiin yi ɲaxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasɔtɔ a bata yi Axabi a dii tɛmɛna nde dɔxɔ. Naxan ɲaxu Alatala yεε ra yi, a na liga nɛn.

7 Koni hali na, Alatala mi tin Dawuda bɔnsɔnna raxɔrɛ, amasɔtɔ a layirin tongo nɛn Dawuda xa, a ɲɔxɔn mi ɲanɲε mangayani habadan, a tan nun a diine.

8 Yehorami waxatini, Edɔn kaane yi murutɛ Yuda xili ma, e yi mangana nde dɔxɔ e yɛtɛ xa.

9 Yehorami nun a sofa kuntigine nun a yenge so wontorone birin yi siga. Kɛ tagini, mangan nun a wontoro kuntigine yi Edɔn kaane yenge naxanye bata yi e rabilin, e yi e nɔ.

10 Edɔn kaane yi lu murutɛxi Yuda nɔ sɔtɔn xili ma han to. Libina kaane fan murutɛ nɛn na waxatini, amasɔtɔ Yehorami bata yi a mε Alatala ra, a benbane Ala.

11 Yehorami yi kidene rafala Yuda geyane fari, a yi Yerusalɛn kaane nun Yuda kaane ti tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xɔn alo ɲaxanla na a xɛmɛn yanfa yalunyaan kiraan xɔn.

12 Nabi Eli yi bataxin sɛbɛ Yehorami ma, a naxa, "Alatala, i benba Dawudaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'I mi luxi tinxinni alo i fafe Yosafati nun Yuda mangana Asa.

13 I yi bira Isirayila mangane fɔxɔ ra. I bata Yuda kaane nun Yerusalɛn

* 21:4: *Silanfanna*: Sofane yenge so dɛgɛmana.

kaane ti tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xɔn alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi. I bata i xunyε xεmεmane faxa i fafe a denbayani, naxanye yi fisa i tan xa.

¹⁴ Nanara, Alatala tɔrɔn nafama nɛn i ya muxune ma, i ya diine nun i ya naxanle nun i gbeen seen naxanye birin na,

¹⁵ a yi fure naxin nafa i ma, na furen naxuma ayi i ra nɛn han i fudi xunxurine yi mini kɛnɛnni.’ ”

¹⁶ Filisitine nun Arabun naxanye yi dɔxi Kusi kaane fεma, Alatala yi ne radin Yehorami xili ma.

¹⁷ E yi siga Yuda kaane xili ma, e yi so yamanani. Seen naxanye birin yi manga banxini, e yi ne birin tongo, e yi mangana diine nun a naxanle suxu, e siga e ra. A dii xεmε dɔnxɛna Axasiya nan keden lu na.

¹⁸ Na birin to dangu, Alatala yi kui fure yalantaren nafa a ma.

¹⁹ A furen yi siga gboε ayi, han a nɛε firinden dɔnxɛn na, Yehorami a furen sɛnbɛn yi gbo ayi, a fudi xunxurine yi mini kɛnɛnni. A yi faxa naxankata gbeeni. A muxune mi wusulan gan a binya feen na, alo e a liga a benbane xa kii naxan yi.

²⁰ Yehorami findi mangan na a nɛε tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi nɛε solomasεxε ti mangayani Yerusalɛn yi. A yi faxa. Muxu yo mi nimisa. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni a mi maluxun mangane gaburune ra.

22

Axasiya, Yuda Mangana Mangane Firinden 8.25-29

¹ Yerusalɛn kaane yi Yehorami a dii dɔnxɛna Axasiya dɔxɔ mangan na a fafe nɔxɔni. A tadane birin bata yi faxa Arabune xɔn naxanye so Yuda sofane gali daaxadeni. Nayi, Yehorami a dii xεmεna Axasiya yi findi mangan na Yuda yi.

² Axasiya findi mangan na a nɛε tonge naanin e nun firinden nan ma, a yi nɛε keden ti mangayani Yerusalɛn

yi. A nga yi xili nɛn Atali, Omiri mamandenna.

³ A fan wali kiin yi naxu ayi alo Axabi a denbayana, bayo a nga yi a tima fe naxin nan na.

⁴ Naxan naxu Alatala yεε ra yi, a na liga nɛn alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi, bayo ne findi a kawandi muxune nan na a fafe faxa xanbini, e yi a ti halagin ma.

⁵ E kawandi xuiin ma, Axasiya yi siga Isirayila mangana Axabi a dii xεmεn Yorami fɔxɔ ra Arami mangan Xasayeleye yεngɛdeni Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxɔɔ.

⁶ A yi xεtε a maxɔɔdene dandaneni Yεsεreli taani, Arami kaane a maxɔɔ denaxanye ma Ramoti yi, a to yi Arami mangan Xasayeleye yεngεma. Yuda mangan Yehorami a dii xεmεna Axasiya yi xεtε Yorami matodeni, Axabi a dii xεmεn Yεsεreli yi, bayo a mi yi yalan.

⁷ Ala yi a liga, Axasiya yi siga Yorami fεma a halagi feen ma. Axasiya to fa, e nun Yorami yi siga Nimisi a dii xεmεn Yehu fεma, Alatala Axabi a denbayaan naxɔri feen yamarin so naxan yii.

⁸ Yehu yi Axabi a denbayaan halagin waxatin naxan yi, a yi sa Yuda kuntigina ndee nun Axasiya ngaxakedenna ndee li na, naxanye yi walima Axasiya xa, a yi e birin faxa.

⁹ A yi Axasiya fan fen, e yi sa a li luxunxi Samari taani. E yi siga a ra Yehu fεma, e yi a faxa. E yi a maluxun, bayo e yi a falama nɛn, e naxa, “Yosafati a dii xεmεn nan a ra, naxan Alatala fen a bɔnɛn ma feu!” Muxu yo mi fa lu mangayani Axasiya xabilani.

Atali, Yuda mangana fe Mangane Firinden 11.1-3

¹⁰ Axasiya nga Atali to a to a dii xεmεn bata faxa, a yi Yuda manga bɔnsɔnna muxune birin faxa.

¹¹ Koni Manga Yehorami a dii tɛmɛn Yehoseba yi Axasiyaa dii xεmεn Yowasa tongo mangana diine yε wundoni naxanye yi lan e faxa. A

yi sa a luxun xi banxina nde kui e nun dii ngana nde. Saraxarali Yehoyadaa naxanla Yehoseba na liga nen, bayo Axasiya xunyεn nan yi a ra. A a luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxesa.

¹² Nεε sennin a luxunxi e fema Ala Batu Banxini. Atali nan yi yamanan xun na na waxatini.

23

Yowasa, Yuda Mangana Mangane Firinden 11.4-16

¹ Nεε solofere dangu xanbini, Yehoyada senben yi gbo ayi, a yi layirin xidi e nun gali kuntigini itoe tagi naxanye yi dɔxi sofa kemε xun na: Yeroxamaa dii xεmena Asari nun Yehoxanan ma dii xεmen Yisimayeli nun Obedi a dii xεmena Asari nun Adayaa dii xεmen Maaseya, e nun Sikiri a dii xεmena Elisafati.

² E yi Yuda yamanan birin yisiga, e yi Lewi bɔnsɔnna muxune malan naxanye yi Yuda yamanan taane yi e nun Isirayila xabila xunne. E yi fa Yerusalen yi,

³ yamaan birin yi layirin xidi e nun mangan tagi Ala Batu Banxini. Yehoyada yi a fala e xa, a naxa, “Mangana dii xεmen findima nen mangan na alo Alatala a falaxi kii naxan yi lan Dawudaa diine ma.

⁴ E ito nan ligama: Saraxaraline nun Lewin naxanye lanma e xa wali Matabu Lɔxɔni, ndee xa Ala Batu Banxin dεen kantan,

⁵ ndee yi lu manga banxini, ndee yi sa ti so dεen na denaxan xili Yεsodi. Yamaan birin xa fa Alatala Batu Banxin yinna kui.

⁶ Muxu yo nama so Alatala Batu Banxini, ba saraxaraline nun Lewine ra naxanye walima na lɔxɔni. Ne nan lanma e so, bayo e sarijan. Yamaan birin xa Alatalaa sariyani ito suxu.

⁷ Lewine xa mangan nabilin yεngε so seene suxi e yii, muxu yo so banxini, e xa na kanna faxesa. Mangan nεma soε, a nεma minε, ε xa lu a dεxɔn.”

⁸ Saraxaraliin Yehoyada yamarin naxanye fi, Lewine nun Yuda kaane birin yi ne suxu. E birin yi e muxune

tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Lɔxɔni e nun naxanye yi a fɔlɔma Matabu Lɔxɔni, bayo saraxaraliin Yehoyada mi matabu waxati fi e sese ma.

⁹ Manga Dawudaa tanbane nun a yε masansan wure lefaan naxanye yi ramaraxi Ala Batu Banxini, Yehoyada yi ne birin so sofa kuntigine yii.

¹⁰ A yi yamaan birin ti, e yεngε so seene suxi e yii, e ti fɔlɔ banxin yiifari fɔxɔni han a kɔmεn fɔxɔni saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yetagi alogo e xa mangan nabilin.

¹¹ E yi mangana dii xεmen maso, e yi manga kɔmɔtin so a xun na, e yi layiri kedɔn so a yii. E yi a dɔxɔ mangan na, Yehoyada nun a dii xεmene yi a ratinmε, e yi a fala, e naxa, “Ala xa sii xunkuye fi mangan ma!”

¹² Atali yi yamaan gi xuiin mε e mangan tantunma, a yi fa yamaan fema Alatala Batu Banxini,

¹³ a yi mangan to tixi senbetenna xɔn so dεen na. Sofa kuntigine nun xɔta fene yi tixi mangan fema, yamaan birin yi sewaxi, e xɔtaan fema, sigi saane nun maxase maxane sigi sani. Nayi, Atali yi a domani bɔ a ma, a gbelegbele, a naxa, “Yanfana! Yanfana!”

¹⁴ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kuntigine ma naxanye yi gali xunna ra, a naxa, “E a ramini yamaan fari ma! Naxan na bira a fɔxɔ ra, ε na faxesa silanfanna ra.” Amasɔtɔ saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, “E nama a faxesa Alatala Batu Banxini.”

¹⁵ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni dεen naxan yi xili Soona, e sa a faxesa menni.

Yamananan kiine yi masara Mangane Firinden 11.17-20

¹⁶ Yehoyada yi layirin xidi a tan mangan yetεen nun yamaan tagi alogo e xa findi Alatalaa yamaan na.

¹⁷ Muxune yi sa so Baali batu banxini, e yi a birin kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Baali ki muxun Matan fan faxesa saraxa ganden yetagi.

¹⁸ Yehoyada yi Alatala Batu Banxin kantan feen wanla lu Lewi bənsəna muxune ma, Manga Dawuda bata yi wanla taxun naxanye ra Alatala Batu Banxini alogo e xa saraxa gan daxine ba Alatala xa, alo a səbexi Musaa sariya kədini kii naxan yi, e nun Dawuda a falaxi kii naxan yi, a e xa a liga səwani beti xuine yi.

¹⁹ Yehoyada mən yi kantan tiine ti Alatala Batu Banxin dəene ra alogo sarijantare yo nama so.

²⁰ Yehoyada mən yi sofa kuntigine nun fonne nun yamana kanne malan e nun yamaan birin. A yi mangan tongo Alatala Batu Banxini, a siga a ra manga banxini mini So Dəen Faxaraxiin na,* e yi sa Yowasa dəxə manga gbədeni.

²¹ Yamanan muxune birin yi səwa, bəje xunbenla yi lu taani Atali faxa xanbini silanfanna ra.

24

Yowasa, Yuda Mangana Mangane Firinden 12.1-17

¹ Yowasa findi mangan na a jee solofereden nan ma, a yi jee tonge naanin e nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Sibiya, Beriseba kaana.

² Naxan fan Alatala yee ra yi, Yowasa yi na liga saraxarali Yehoyadaa siimayaan birin yi.

³ Yehoyada yi jaxalan firin futu Yowasa xa, a yi dii xemene nun dii temene sətə.

⁴ Na xanbi ra, Yowasa yi a ragidi a xa Alatala Batu Banxini tən.

⁵ A yi saraxaraline nun Lewi bənsəna muxune malan, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yuda taane birin yi, e sa gbetin nasuxu Isirayila kaane birin na jee yo jee alogo en xa Ala Batu Banxini tən. E na feni fura.” Koni Lewi bənsəna muxune mi na feene mafura.

⁶ Mangan yi saraxaraline kuntigin Yehoyada xili, a yi a maxədin, a naxa, “Nanfera i mi Lewine karahanxi a e xa mudun maxədin Yuda kaane

nun Yerusalen kaane ra Alatalaa walikəen Musa nun Isirayila yamaan naxan maxədinxi e ma Layiri Sereya Bubuna fe yi?”

⁷ Naxalan jaxina Atali fəxə ra birane bata yi Ala Batu Banxin dəen kala. Se sarijanxin naxanye yi Alatala Batu Banxini, e yi ne tongo, e yi e findi Baali batu seene ra.

⁸ Nayi, Manga Yowasa yi a fala, a e xa kankirana ndee rafala mudu sa seen na, e sa a dəxə Alatala Batu Banxin dəen na.

⁹ E yi xibaruna nde rali Yerusalen nun Yuda yamanan birin yi, naxan yi a falama, a birin xa fa mudun na Alatala xən alo Alatalaa walikəen Musa a yamari kii naxan yi Isirayila yi tonbonni.

¹⁰ Kuntigine nun yamaan yi lu fe mudune ra səwani gbeti ramara kankiraan kui han a yi rafe.

¹¹ Lewine yi gbeti kankiraan xalima waxatin naxan yi, alogo mangana walikene xa a kui to xa gbeti gbege a kui, mangana səbeli tiin nun saraxaraline kuntigina walikəen bundəxən yi fama nen, e fa gbeti kankiraan kui ba, e mən yi a tongo e xete a ra a funfuni. E yi ferijenma gbetin nasuxe na kii nin ləxə yo ləxə.

¹² Mangan nun Yehoyada yi na gbetin soma Alatala Batu Banxin wali muxune nan yii, naxanye yi muxune tima gemə sonla nun xalanbe wanla nun wure wanla nun sulan wanla ra alogo e xa Alatala Batu Banxini tən.

¹³ Walikene yi wanla raba alo a yi lan kii naxan yi. E yi Ala Batu Banxin liga alo a yi kii naxan yi a singeni. E yi a yitən ki fəni.

¹⁴ E to yelin banxini tənje, e yi gbeti dənxeen xali Manga Yowasa nun Yehoyada xən. E yi seni itoe sara Alatala Batu Banxin xa: sali seene nun saraxa gan seene nun igelengenne nun se gbeteje, a xema daxine nun gbeti fixe daxine. E lu nen saraxa gan daxin be Alatala Batu Banxini Yehoyadaa siimayaan birin yi.

Yowasaa tinxintareyana fe

* 23:20: So dəen naxan geyaan na.

15 Yehoyada yi fori, a faxa a jεε kεmε jεε tonge saxanna ma.

16 E yi a maluxun Dawudaa Taani mangane fεma, bayo a fe fajin naba nεn Isirayila yi Ala binya feen na e nun a batu banxina.

17 Yehoyada faxa xanbini, Yuda muxu gbeene yi fa Manga Yowasa fεma a tantundeni. Mangan yi a tuli mati e ra.

18 E yi Alatala Batu Banxin nabεjin, e benbane Ala, e yi Asera kide gbindowne nun suxurene batu. Alatala yi xεlε Yerusalen nun Yuda kaane ma.

19 Alatala yi nabine rasiga e ma al-ogo e xa sa e raxεε a ma. Nabine yi sa sereyaan ba e xa, koni e mi e tuli mati.

20 Na xanbi ra, Alaa Nii Sarijanxin yi godo saraxaraliin Yehoyadaa dii xεmεn Sakari ma, a yi ti yamaan yεtagi, a yi a fala e xa, a naxa, "Ala naxa iki: Nanfera ε mi Alatalaa yamarine suxuma? E mi sabatima, bayo ε bata ε mε Alatala ra. A fan a mεma ε ra nεn."

21 E yi yanfan so a ma, mangan yi e yamari, e yi a magεlεn Alatala Batu Banxin yinna kui.

22 Sakari fafe Yehoyada bata yi hinanna naxan birin yita Manga Yowasa ra, na sese mi yi fa a kui. A yi a dii xεmεn faxa. Sakari faxamatεn yi a fala, a naxa, "Alatala xa feni ito to, a yi i makiti a ra."

Yowasaa mangayaan danna Mangane Firinden 12.18-22

23 Jεεn dεnxεn na, Arami kaane sofane yi siga Yowasa yεngεdeni. E yi fa Yerusalen nun Yuda yamanani. E yi kuntigine birin faxa, e yi e seene birin tongo, e siga e ra Damasi mangan xεn.

24 Arami kaane sofane mi yi wuya, koni Alatala yi tin a e xa sofa gali sεnbεmaan naxεri, bayo Yuda kaane bata yi e mε Alatala ra, e benbane Ala. Alatala Yowasa makiti na kii nin.

25 Arami kaane to xεε, e yi Yowasa furaxin lu jaxankata gbeeni, a walikεne yi yanfan so a ma Yehoyadaa

diina fe ra, e yi sa a faxa a saden ma. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni e mi a maluxun mangane gaburune ra.

26 Itoe nan yanfan so a ma: Amoni jaxanla naxan yi xili Simeyati, na dii xεmεn Sabadi nun Moyaba kaa jaxanla naxan yi xili Simiriti, na dii xεmεn Yehosabadi.

27 A dii xεmεne xinle nun waliyiya falan naxanye ti a xili ma e nun Ala Batu Banxini tεn fena a xεn, ne birin sεbεxi mangane kεdine kui. A dii xεmεna Amasiya yi ti a jεxεni mangayani.

25

Amasiya, Yuda Mangana Mangane Singen 14.1-7

1 Amasiya findi mangan na a jεε mεxεjεn nun suulunden nan ma. Jεε mεxεjεn nun solomanaanin a mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nεn Yehoyadan, Yerusalen kaana.

2 Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga, koni a mi a sεbε so Alatala fe yi jaxi ra.

3 Amasiyaa mangayaan to sεnbε sεtε, a yi na kuntigine faxa naxanye a fafe faxa.

4 Koni a mi e diine faxa, lan Musaa sariya kεdin ma, Alatala yamarini ito fi dεnaxan yi, a naxa, "Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yεε yulubin nan ma fe ra."*

5 Amasiya yi a yamanan muxune malan denbaya yεεn ma, Yuda bεnsεnna muxune nun Bunyamin bεnsεnna muxune, a yi sofa kuntigine dεxε e xun na naxanye yi muxu wuli nun muxu kεmε xun na. A yi muxune yatε keli jεε mεxεjεn ma han e nun nde. E yatεna, muxu wuli kεmε saxan, naxanye yi nε sigε yεngεni, naxanye yi tanban nun yε masansan wure lefaan nεε.

6 A mεn yi sofa muxu wuli kεmε tongo Isirayila yi, naxanye yi sare fima gbeti fixεn kilo wuli saxan na.

* 25:4: Sariyane 24.16

⁷ Koni Alaa sayibana nde yi fa falan ti mangan xa, a naxa, “Mangana, Isirayila sofane mi lan e siga i fəxə ra, bayo Alatala mi Isirayila kaani itoe xən, Eframi bənsənna muxune.

⁸ Xa e siga i fəxə ra, hali i sənben sətə yengeni, Ala i rabejinma nən i yaxune yii, bayo mali sənbenə Ala nan keden pe ra, a tan nan mən nəe muxun nabire.”

⁹ Amasiya yi Alaa sayiban yabi, a naxa, “N gbeti fixen kilo wuli saxanna naxan soxi Isirayila sofane yii, n fa nanfe ligan na yi?” Alaa sayiban yi a yabi, a naxa, “Alatala nəe gbete soe i yii nən naxan dangu na ra.”

¹⁰ Amasiya yi sofane raxete naxanye sa kelixi Eframi yi, e yi xete e konne yi. Koni, e yi xələ Yuda kaane ma, e xələxi gbeen yi xete e konne yi.

¹¹ Amasiyaa mangayaan yi sənben sətə a yamanani. E nun a ganla yi siga Fəxə Lanbanni, a sa muxu wuli fu faxa naxanye yi kelixi Seyiri geya yireni.

¹² Yuda kaane yi muxu wuli fu suxu e ye, e siga e ra geya gbeen xuntagi. E yi e radinje ayi gemen xuntagi, e birin yi faxa.

¹³ Amasiya bata yi Isirayila sofaan naxanye raxete, alogo e nama lan yengeni, ne yi Yuda taane yenge keli Samari taani han Beti-Xoron, e yi muxu wuli saxan faxa, e yi se wuyaxi tongo.

¹⁴ Amasiya yi fama waxatin naxan yi sa keli yengeni, a sa Edən kaane nə yengen naxan yi, a yi fa Seyiri kaane suxurene ra a yii, a yi e ramara a yii, a lu e batue, a lu wusulanna ganje e xa.

¹⁵ Nayi, Alatalaa yi xələ Amasiya ma, a yi sayibana nde rasiga a faladeni a xa, a naxa, “Nanfera i yamani ito alane batuxi, naxanye mi nə e yamaan badeni i yii?”

¹⁶ Sayiban mən yi fala tiini, Amasiya yi a yabi, a naxa, “N tan nan i findixi n kawandi muxun na ba? A lu. I waxi nən n xa i bənbə ba?” Sayiban yi a dundu, koni a mən yi a fala, a naxa, “N na a kolon Ala bata yelin a

ragide a xa i halagi, bayo i bata ito liga, i mi n ma falan suxi.”

*Yuda kaane yi Isirayila yenge
Mangane Firinden 14.8-20*

¹⁷ Yuda mangana Amasiya yelin falan tiye a kawandi muxune xa waxatin naxan yi, a yi xerane rasiga a faladeni Yowasi xa, Yehowaxasi a dii xemena, Isirayila mangan Yehu mandenna, a naxa, “Fa, en xa yenge.”

¹⁸ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, “Tansinna nde yi Liban yamanani, a xeraan nasiga a faladeni suman wudina nde xa Liban yamanani, a naxa, ‘I ya dii temen fi n ma dii xemən ma futun na!’ Na xanbi ra, Liban burunna subena nde yi dangu tansinni bodonje.

¹⁹ I yete matəxəma, i wasoma, a i bata Edən kaane nə. Koni iki, lu i konni! Nanfera i mən fe jaxin fələma naxan sa rapanma kalan ma e nun Yuda yamaan birin xa?”

²⁰ Koni Amasiya mi a tuli mati a ra, fata Ala waxən feen na, alogo e nun a sofane xa sa e yaxune sagoni, amasətə a bata yi a ye rafindi Edən suxurene ma.

²¹ Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga, e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Seməsi taani Yuda yamanani.

²² Isirayila kaane yi Yuda kaane nə, e birin yi e gi, e siga e konne yi.

²³ Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Seməsi taani, Yowasaa diina, Axasiya mandenna. A yi siga a ra Yerusalen yi, a yi nəngənna ye tonge naanin kala Yerusalen yinna ra, keli Eframi deen ma han Songen ma dena.

²⁴ Xemaan nun gbeti fixen nun se fəpin naxanye birin yi Ala Batu Banxini, e nun naxanye yi Obedi-Edən ma nəən bun, a yi ne birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A mən yi muxuna ndee suxu, a xete Samari taani.

*Amasiyaa mangayaan danna
Mangane Firinden 14.17-20*

25 Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faxa xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya mən yi jεε fu nun suulun sətə siimayaan na.

26 Amasiya kεwali dənxe, keli a fəlon ma han a ranan na, ne birin sεbεxi Yuda mangane nun Isirayila mangane kεwali kεdine kui.

27 Na xanbi ra, Amasiya yi a masiga Alatala ra, e yi yanfan so a ma Yerusalen yi, a yi a gi, a siga Lakisi taani, koni e yi siga a fəxə ra Lakisi yi, e sa a faxa menni.

28 E yi a binbin xali soone fari, e sa a maluxun Yuda Taani a benbane fεma.

26

Yusiya, Yuda Mangana Mangane Firinden 14.21-22

1 Yuda kaane birin yi Yusiya dəxə mangayani a fafe Amasiya jəxəni. Yusiya barin jεε fu nun sennin nan yi a ra.

2 A fafe faxa xanbini, a mən yi Elati taan ti, a mən yi a raxεε Yuda yamanan fari.

Mangane Firinden 15.2-3

3 Yusiya findi mangan na a jεε fu nun senninden nan ma, a yi jεε tonge suulun e nun firin naba mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yekoliya, Yerusalen kaana.

4 Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi.

5 A yi lu Alaa kiraan xən Sakari a siimayaan birin yi, naxan yi feene toma fata Ala ra. Fanni a yi Alatala fenma, Ala nən fima a ma feen birin yi.

6 A yi mini Filisitine yengedeni, a yi Gati taan yinne birin nabira e nun Yaben taan nun Asadodi taana. Na xanbi ra, a yi taane ti Asadodi fεma e nun yire gbεtεye yi Filisitine tagi.

7 Ala yi a mali Filisitine yengedeni e nun Arabun naxanye yi dəxi Guri-Baali taani. Ala mən yi a mali Meyunin bənsənna muxune yengedeni.

8 Amonine yi mudun soma Yusiya nan yii, a xinla yi siga han Misiran yamana na, bayo a sənben yi gbo.

9 Yusiya yi makantan sangansona ndee ti Yerusalen yinna xən. A yi kedenna ti Songenna so dεen dεxən, keden Lanban ma dεen dεxən, keden yinna songenna nde dεxən. A yi e makantan.

10 Na xanbi ra, a mən yi makantan banxi matexina ndee ti tonbonni, a yi xənin wuyaxi ge, bayo xuruse wuyaxi yi a yii xuruse sansanna nun mεmεrεne yi. Xεε biine nun sansi siine fan yi a yii geya longonne ra, bayo xε biin yi rafan a ma.

11 Gali kenden yi Yusiya yii, e yi e yitaxun gali yεen ma fata xasabin na sεbeli tiin Yeyiyeli nun fe xunmatoon Maaseya naxanye yatε Xananiyaa yamarin bun, mangana kuntigina nde.

12 Sofa kuntigin naxanye yi denbaya xunne ra, ne yi lanxi muxu wuli firin muxu kεmε sennin nan ma.

13 Sofaan muxu wuli kεmε saxan wuli solofere kεmε suulun nan yi e yamarin bun naxanye yi mangan malima a yaxune yengedeni.

14 Yusiya yi yε masansan wure lefane nun tanbane nun wure kəmətine nun tagi xidine nun xalimakunle nun lantan gεmεne so sofane birin yii.

15 Yusiya yi yengε so sena ndee rafala Yerusalen yi fata fekolonna ndee ra naxanye yi nəε xalimakunle nun gεmε belebelene wolε. A yi e ti makantan sangansone fari taan yinna xuntagi e nun yinna songenne ma. Yusiya xinla yi siga ayi pon, bayo a mali kenden sətə nən han a mangayaan yi sabati.

16 Koni, Yusiya to sənben sətə a mangayani, a yi waso ayi. Na feen nan nanan kalan ma a xa. A yi tinxintareyaan liga Alatala, a Ala yεε ra yi. Ləxəna nde, a yi so Alatala Batu Banxini alogo a xa wusulanne gan wusulan saraxa ganden fari.

17 Saraxaralina Asari nun Alatalaa saraxarali gbεtεye muxu tonge solo-masεε yi so a fəxə ra wεkileni.

¹⁸ E yi a fala a xa, e naxa, “Yusiya, i tan xa mi lan i wusulanne gan Alatala xa, fə saraxaraline Haruna xabilani naxanye yi rasarijanxi lan na feen ma. Mini yire sarijanxini, bayo tinxintaren nan i ra, na mi findima binye ra i xa Marigina Alatala yεε ra yi.”

¹⁹ Yusiya yi tixi, wusulan gan daxin suxi a yii, a yi xəlb saraxaraline ma. Na sasani, dogonfonna yi mini a tigi ra saraxaraline yetagi Alatala Batu Banxin wusulan ganden dεxən.

²⁰ Saraxaraline kuntigina Asari nun na saraxarali gbetene birin yi a mato, e yi dogonfonna to a tigi ra. E yi a ramini tandeni mafuren, a tan yatigin yi a mafura minideni bayo Alatala bata yi a yulubin saran a ra.

²¹ Yusiya yi lu a danna banxini dogonfonna a ma han a yi faxa. A mi yi fa nəe soε Alatala Batu Banxini. A dii xεmεn Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune xun matoε a ra.

²² Yusiya kəwali dənxe, keli a fəln ma han a ranan na, Nabi Esayi, Aməsi a dii xεmεn ne birin sebe nen.

²³ Yusiya yi faxa, e yi a maluxun a danna xεna nde ma a benbane fεma, a mi yi makuya mangane gaburune ra, bayo e yi a falama nen, e naxa, “Dogonfontəən nan a ra.” A dii xεmεn Yotami yi dəxə a jəxəni mangayani.

27

Yotami, Yuda Mangana Mangane Firinden 15.32-38

¹ Yotami findi mangan na a jεε məxəjeden nun suulunna nan ma. A yi jεε fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Yerusa, Sadəki a dii tεmena.

² Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga, alo a fafe Yusiya a liga kii naxan yi. Koni, a mi so Alatala Batu Banxini. Yamaan mən mi yi tinxin.

³ A tan nan Alatala Batu Banxin So Dεen Faxaraxini tən,* a mən yi nde dəxə Ofeli yinna dε.

* **27:3:** So dεen naxan geyaan na.

⁴ A yi taane ti Yuda yamanan geya yirene yi e nun sanganso makan-tanxine fətən yirene yi.

⁵ A yi Amonine mangan yεngε, a yi e nə. Na jεen na, Amonine yi gbeti fixen kilo wuli saxan so a yii, e nun murutun kilo wuli saxan e nun fundenna kilo wuli saxan. E mən ne nan so a yii jεε firinden nun a saxandeni.

⁶ Yotami yi sənben sətə, amasətə a yi tinxin Alatala yεε ra yi, a Ala.

⁷ Yotami kəwali dənxe, a yεngen naxanye so e nun a feene birin, ne sebexi Isirayila mangane nun Yuda mangane kədine kui.

⁸ Yotami findi mangan na a jεε məxəjeden nun suulunna nan ma. A yi jεε fu nun suulun ti mangayani Yerusalen yi.

⁹ Yotami yi faxa, e yi a maluxun a benbane fεma Dawudaa Taani. A dii xεmena Axasi yi ti a jəxəni.

28

Axasi, Yuda Mangana Mangane Firinden 16.1-20

¹ Axasi findi mangan na a jεε məxəjeden nan ma, a yi jεε fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. Naxan fan Alatala yεε ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a fəjin nan liga.

² Axasi yi sigan ti a jaxin na alo Isirayila mangane a liga kii naxan yi, a yetεen yi suxure sawura wure daxine rafala Baali xa.

³ A yi saraxane ba Ben-Hinən lanbanni, a yi a dii xεmene gan saraxan na, a yi na siyane raliga e fe xəsixine yi, Alatala naxanye kedi yamanani, a e yamanan so Isirayila kaane yii.

⁴ Mangan yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nanara, Alatala, a Ala yi a ganla sa Arami mangan sagoni. Arami kaane yi e yεngε, e yi muxu wuyaxi suxu konyiyani, e siga e ra Damasi taani. A ganla mən yi sa Isirayila mangan fan sagoni, na yi bənə gbeen sa e ma.

⁶ Remaliyaa dii xεmεn Peka yi a liga sofaan muxu wuli kεmε wuli mɔxɔɲε yi faxa Yuda yamanani lɔxɔ kedenni. Amasɔtɔ e bata yi e mε Alatala ra, e benbane Ala.

⁷ Efirmi bɔnsɔnna sofa kɛnden Sikiri yi mangana dii xεmεn Maaseya faxa e nun Asirikami manga banxin kuntigina e nun Elikana mangan fe rafala bode singena.

⁸ Isirayila kaane yi muxu wuli kεmε firin suxu konyiyani Yuda kaane yε, naxanle nun dii xεmεne nun dii tεmεne. E mɔn yi se wuyaxi tongo, e siga na seene ra Samari taani.

⁹ Koni, Alatalaa nabina nde yi mɛnni naxan yi xili Odɛdi. Na yi mini sofane ralandeni sa keli Samari taani. A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, ε benbane Ala bata xɔlɔ Yuda kaane ma, a yi e sa ε sagoni, anu, ε tan bata halagin nagodo e ma han e gbelegbele xuiin yi te han kore xɔnna ma.

¹⁰ Iki, ε waxi ε xa na Yuda kaane nun Yerusalen kaane findi ε konyi xεmεne nun ε konyi gilene ra. Koni, ε fan mi findixi yulubitɔne ra Alatala yεε ra yi ba, ε Ala?

¹¹ Nayi, ε tuli mati n na, ε mɔn xa Yuda muxu suxini itoe raxεtε e konni, bayo Alatala xɔlɔxi ε ma ki fani.”

¹² Nayi, Efirmi muxu gbeena nde, alo Yehoxanan ma dii xεmεna Asari nun Mεsilimɔti a dii xεmεn Bereki nun Salun ma dii xεmεn Yεxisikayi nun Xadilayi a dii xεmεna Amasa, ne yi xɔlɔ sofane ma naxanye yi sa yengeni.

¹³ E yi a fala e xa, e naxa, “E nama fa konyini itoe ra be, bayo en findima nɛn yulubitɔne ra Alatala yεε ra yi. E waxi en yulubine nan fari sa fe yi ba? En yulubine bata gbo ayi, Ala bata xɔlɔ gbeen ti Isirayila kaane ma.”

¹⁴ Nayi, sofane yi muxu suxine nun se tongoxine birin naxεtε kuntigine nun yamaan birin yεtagi.

¹⁵ E muxun naxanye xili fala, ne yi keli, e yi dugine ragodo muxu suxi ragenle birin ma, e dugine nun sankidine so e yii, e donseene nun igen so e yii, e yi e furene dandan, naxanye

mi yi nɔε sigan tiyε, e yi ne dɔxɔ sofanle fari, e siga e ra e ngaxakedenne fεma Yeriko yi, Tugu Taana. Isirayila kaane mɔn yi xεtε Samari taani.

¹⁶ Na waxatini, Manga Axasi yi xεraan nasiga Asiriya mangan ma alogo a xa fa a mali.

¹⁷ Edɔn kaane mɔn yi Yuda kaane yengε, e yi muxuna ndee suxu.

¹⁸ Na waxatin yeteni, Filisitine yi yengɛn nakeli lanban yi taane nun Negewi taane ma Yuda yi. E yi Beti-Semεsi taan tongo, e nun Ayalɔn nun Gɛdirɔti taane nun Soko nun Timana nun Ginso taane nun e rabilinne taane, e yi dɔxɔ e yi.

¹⁹ Alatala Yuda yamanan nayarabi na kii nin Isirayila mangana Axasi a fe ra, naxan Alatalaa yamaan ti tantanna ma, e yi yulubin tongo.

²⁰ Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa Axasi fεma, koni benun a xa a mali, a yi a yengε.

²¹ Axasi bata yi Alatala Batu Banxin nafunle birin tongo, e nun manga banxin nun kuntigine nafunle, a yi e fi Asiriya mangan ma. Koni na tɔnɔ mi lu a ma.

²² Hali Axasi yi kɔntɔfilixi waxatin naxan yi, a mɔn lu nɛn tinxintareyani Alatala yεε ra yi.

²³ A yi saraxane ba Damasi alane xa, a na tɔrɔn masɔtɔxi naxanye xɔn, bayo a yi a mirima nɛn, a naxa, “Bayo, Arami mangana alane a malima, n fan xa saraxane ba e xa alogo e xa n mali.” Koni, na nan napan kala ma a ra, e nun Isirayila birin.

²⁴ Axasi yi Alatala Batu Banxin seene birin malan, a yi e kala. A yi Alatala Batu Banxin dεεne balan, a yi kidene rafala Yerusalen taan yiren birin yi.

²⁵ A yi taan kidene rafala Yuda taane birin yi alogo a xa saraxane ba ala gbεtεne xa. Na ma, Alatala, a benbane Ala yi xɔlɔ a ma kati!

²⁶ A kεwali dɔnxεne, a feene birin, keli a fɔlɔn ma han a rapanna, ne sεbεxi Yuda mangane nun Isirayila mangane kɛdine kui.

²⁷ Axasi yi faxa, e yi a maluxun Yerusalen taani, koni a tan mi maluxun Isirayila mangane gaburun na. A dii xεμεν Xesekiya yi ti a ηαχωνι.

29

Xesekiya, Yuda mangana Mangane Firinden 18.1-3

¹ Xesekiya findi mangan na a ηεε μαχωνεν nun suulunna nan ma, a yi ηεε μαχωνεν nun solomanaanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Abiya, Sakari a dii τεμενα.

² Naxan fan Alatala yeε ra yi, a yi na liga, alo a benba Dawuda a liga kii naxan yi.

³ A tan nan Alatala Batu Banxin nabi a mangayaan ηεε singen kike singen ma, a yi a δεεne yiton.

⁴ A yi saraxaraline nun Lewi bōnsōnna muxune malan yamaan malandeni sogeteden binni.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n na, ε tan Lewine. E yetε rasarijan, ε yi Alatala Batu Banxin nasarijan, ε benbane Ala, ε yi se xōsixine ramini yire sarijanxini ito kui.

⁶ Bayo en benbane fe xōsixine raba nen, naxanye rapaxu Alatala ma, en ma Ala, e yi na liga, e yi e με a ra, e yi e xun xanbi so Alatalaa yire sarijanxini.

⁷ E yetεen yi Ala Batu Banxin so δεεne balan, e yi lenpune ratu, e mi wusulan gan, e mi saraxa gan daxine ba Isirayilaa Ala xa yire sarijanxini.

⁸ Nayi, Alatala yi xōlō Yuda kaane nun Yerusalen kaane ma, a yi gbalon nun sunun nun yagin nagodo e ma alo ε a toma kii naxan yi.

⁹ Nanara, en benbane faxa yeηγεni, en ma dii xεμεne nun en ma dii τεμεne nun en ma ηαξανle yi lu konyiyani.

¹⁰ Iki, n waxi layirin xidi feni en nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala.

¹¹ Iki, ngaxakedenne, ε ba tun-naxōlōn ma, bayo Alatala ε tan nan sugandixi alogo ε xa ti a yetagi a wanla ra, ε findi a walikene ra, ε yi wusulanne gan a xa.”

¹² Nayi, Lewi bōnsōnna muxuni itoe yi fa:

Kehati xabilani:
Amasayi a diin Maxati nun Asari a diin Yoweli.

Merari xabilani:
Abidi a diin Kisu nun Yehaleleli a diina Asari.

Gerison xabilani:
Simaa diin Yowa nun Yowaa diina Eden.

¹³ Elisafan xabilani:
Simiri nun Yeyiyeli.

Asafi xabilani:
Sakari nun Matani.

¹⁴ Heman xabilani:
Yexiyeli nun Simeyi.

Yedutun xabilani:
Semaya nun Yusiyeli.

¹⁵ E yi e bōnsōnna muxune birin malan. E yelin xanbini e rasarijanηε, e fa Alatala Batu Banxin nasarijan alo mangana e yamarixi kii naxan yi, e nun Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹⁶ Saraxaraline yi so Alatalaa yire sarijanxini a rasarijandeni. E se xōsixin naxanye birin li Alatala Batu Banxini, e yi ne birin namini, Lewi bōnsōnna muxune yi se xōsixine tongo e sa e woli Kedirōn lanbanni.

¹⁷ E Alatala Batu Banxin nasarijan fōlō kike singen xi singe lōxōn nin. Xi solomasεxεde lōxōni, e yi so Alatala Batu Banxin so δεεn palaan ma, e mōn yi xi solomasεxε wali ke a rasarijandeni. E yi yelin kike singen xi fu nun senninden ma.

¹⁸ Na xanbi ra, e mōn yi siga Manga Xesekiya konni, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata Alatala Batu Banxin birin nasarijan e nun saraxa ganden nun a seene birin e nun buru rasarijanxin sama tabanla naxan fari e nun a seene birin.

¹⁹ Manga Axasi seen naxanye birin naxōsi a tinxintareyani a mangayaan waxatini, nxu bata ne birin nasarijan, nxu yi e sa Alatala yetagi.”

Xesekiya mōn yi saraxane ba

²⁰ Manga Xesekiya yi keli xōtōn, a yi taan kuntigine malan, e siga Alatala Batu Banxini.

²¹ E yi siga tura solofere nun konton solofere nun yeεε dii solofere nun

kəto solofere ra mangana denbayaan nun yire sarip̄anxin nun Yuda kaane yulubi xafarin na alogo e xa rasarijan. Mangan yi a fala saraxaraline xa, Haruna yixetene, a e xa e ba saraxan na Alatalaa saraxa ganden fari.

²² Saraxaraline yi jingene kəe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. E mən yi kontonne kəe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. Na xanbi ra, e yi yexee diine kəe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma.

²³ E mən yi siga kəto kəe raxaba daxine ra yulubi xafari seen na mangan nun yamaan birin yetagi, ne yi e yiine sa e ma.

²⁴ Nayi, saraxaraline yi kətəne kəe raxaba, e yi e wunla bəxən saraxa ganden ma alogo Isirayila kaane birin yulubine xa xafari. Mangan nan na saraxa sifa firinne yamarin fi alogo yamaan birin yulubin xa xafari.

²⁵ Mangan yi Lewi bənsənna muxune lu Alatala Batu Banxini, karijanne nun kondenne nun bəbənne yi suxi naxanye yii alo Dawuda nun mangana fetoon Gadi nun Nabi Natan a yamari kii naxan yi, bayo Alatalaa yamarin nan yi a ra, a nabine naxan nali muxune ma.

²⁶ Lewi bənsənna muxune yi ti, Dawudaa maxaseene suxi e yii. Saraxaraline fan yi na, xətane suxi e yii.

²⁷ Manga Xesekiya yi a fala, a e xa saraxa gan daxin ba saraxa ganden fari. E nema yi saraxan gan fəle waxatin naxan yi, e yi bətin ba Alatala xa xəta xuiin nun Isirayila manga Dawudaa maxaseene ra.

²⁸ Yamaan birin yi e xinbi sin, e lu bətin bε, e xətaan fema han saraxa gan daxin birin yi yelin ganje.

²⁹ E to yelin saraxa gan daxin bε, mangan nun a yamaan naxan birin yi a fəxə ra, e birin yi e xinbi sin, e yi

Ala tantun.

³⁰ Na xanbi ra, Manga Xesekiya nun a kuntigine yi Lewi bənsənna muxune yamari a e xa Alatala tantun Dawudaa bəti xuine nun fetona Asafi a bəti xuine ra. E yi bətin ba sɛwani, e yi e xinbi sin, e Alatala tantun.

³¹ Manga Xesekiya yi a fala, a naxa, “Bayo iki ε bata dɛntεgε Alatala xa, ε fa ε saraxane nun barika bira saraxane ra Alatala Batu Banxini.” Yamaan yi fa e saraxane nun barika bira saraxane ra, e nun muxu bəje fajine birin yi fa saraxa gan daxine ra.

³² Yamaan fa saraxa gan daxin naxanye ra, ne yatən yi siga han jinge tonge solofere e nun yexee dii keme firin e nun konton keme, ne birin saraxa gan daxine Alatala xa.

³³ E mən yi jinge keme sennin e nun kontonne nun kəto wuli saxan ba saraxa gbətene ra.

³⁴ Koni saraxaraline mi yi wuya, e mi yi nəe saraxa gan daxine birin budε. Nanara, e ngaxakedenne Lewi bənsənni, ne yi fa e mali han wanla yi jan, han saraxaraliin bonne yi rasarijan. E ngaxakedenne Lewi bənsənni, ne yi kataxi e rasarijan feen nan na dangu saraxaraline ra.

³⁵ Saraxa gan daxin yi wuya, sa bəje xunbeli saraxane turene fari, e nun minse saraxane nun saraxa gan daxine.

Alatala Batu Banxin nasarijan na kii nin.

³⁶ Ala bata yi naxan birin yitən yamana fe ra, Manga Xesekiya nun yamaan birin yi sɛwa na ra, amasəto na feene liga nən mafuren.

30

Xesekiya yi sanla raba

¹ Manga Xesekiya yi xerane rasiga Yuda yamanan yiren birin yi. A mən yi bataxine sɛbε Efirami nun Manase kaane ma, alogo e xa fa Alatala Batu

* **30:1: Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nən Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kəe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xəryaayan 12.1-13 kui.

Banxini Yerusalen yi, e fa Alatala tantun, Isirayilaa Ala, Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla* rabadeni.

² Mangan nun a kuntigine nun yamaan birin bata yi lan a ma Yerusalen yi a e xa Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla raba jeen kike firinden ma.

³ Bayo saraxarali wuyaxi mi yi sarijanxi na waxatini, yamaan mon munma yi malan Yerusalen yi singen, e mi yi noe na sanla rabe singen.

⁴ Bayo mangan nun yamaan lanma feen nan yi a ra,

⁵ e yi a ragidi, a xa rali Isirayila birin ma, keli Beriseba taan ma han Dan yamanani alogo muxune xa fa Yerusalen yi, e fa Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla raba menni Alatala xa, Isirayilaa Ala. Amasoto yamaan mi yi fa na sanla rabama e bode xon alo a yi sebexi kii naxan yi.

⁶ Xerane yi siga mangan nun a kuntigine bataxine ra Isirayila nun Yuda yamanan yiren birin yi, alo mangana a yamarixi kii naxan yi. E naxa, “E tan Isirayila kaane, e xete Alatala ma, Ibrahima Ala, Isiyagaa Ala, Isirayilaa Ala alogo a mon xa xete e ma, e tan yamaan muxu donxen naxanye luxi e nii ra, e tan naxanye tangaxi Asiriya mangane ma.

⁷ E nama lu alo e fafane, alo e ngaxakedenne, naxanye mi yi tinxinxin Alatala yee ra yi, e benbane Ala, naxan e ba gbalon de alo e a toma kii naxan yi.

⁸ Nayi, e nama tuli maxodoxo ayi alo e benbane. E fa Alatala ma, e fa a yire sarijanxini, a denaxan nasarijanxi han habadan, e wali Alatala xa, e Ala, alogo a xolo gbeen xa xete e foxo ra.

⁹ Xa e fa Alatala ma, muxun naxanye e ngaxakedenne suxu konyiyani, ne kininkininma nen e ma, e mon yi xete yamanani ito yi. Alatala hinan, e Ala, a fan, a mi a yetagin luxunma e ma, xa e xete a ma.”

¹⁰ Xerane yi siga taane yi Efirami yamanan nun Manase yamanani han Sabulon yamanani. Koni, mux-

une yi lu e magela.

¹¹ Koni, Aseri bansonna muxuna ndee nun Manase bansonna muxuna ndee nun Sabulon bansonna muxuna ndee yi e yete magodo Ala xa, e tin sige Yerusalen yi.

¹² Ala yi muxune bojen masara Yuda fan yi, e mangan nun a kuntigine yamarin suxu, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹³ Yama gbeen yi fa Yerusalen yi Buru Tetaren Sanla† rabadeni kike firinden. Yamaan yi gbo han!

¹⁴ Suxure batuden naxanye yi Yerusalen yi, e yi ne birin kala e nun e wusulan gandene, e yi ne woli Kediron lanbanni.

¹⁵ Jeen kike firinden xi fu nun naaninde loxoni, e yi xuruseene koe raxaba Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla fe ra. Nayi, Lewi bansonna muxune nun saraxaraline yi yagi han, e yi e yete dentege Ala xa, e yi saraxa gan daxine ba Alatala Batu Banxini.

¹⁶ Birin yi a wali suxu alo e yi lan kii naxan yi, fata Alaa walikenen Musaa sariyan na. Xuruseen naxanye ba saraxan na, Lewine yi lu ne wunla soe saraxaraline yii, e yi lu a xuye saraxa ganden ma.

¹⁷ Muxu wuyaxi mi yi sarijanxi yamaan ye, e mi noe saraxane be Alatala xa. Nayi, Lewine yi lu xuruseene koe raxabe e xa Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla fe ra.

¹⁸ Muxu wuyaxi yi na, Efirami kaane nun Manase kaane nun Isakari kaane nun Sabulon kaane ye naxanye mi yi sarijanxi. Anu, e Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla saraxa subene don nen, e sariyan kala na nan xon. Na ma, Xesekiya yi duba e xa, a naxa, “Alatala naxan fan, na xa dija e yulubin ma.

¹⁹ Ala xa dija muxune birin ma naxanye Alatala, e benbane Ala fenxi e bojen ma feu, hali e mi yi sarijanxi.”

²⁰ Alatala yi Xesekiya xuiin name, a yi dija yamaan ma.

† 30:13: **Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xoroyaan 12.15 kui.

²¹ Nayi, Isirayila kaan naxanye yi Yerusalen yi, ne yi Buru Tetaren Sanla raba sɛwa gbeeni xi solofere. Lewi bɔnsɔnna muxune nun saraxaraline yi lu Alatala tantunɲe e senben birin na e maxaseene ra.

²² Xesekiya yi Lewine wali faɲi xɔntɔnna ti, naxanye yi walima Alatala xa ki faɲi. E saraxa subene don xi solofere, naxanye yi baxi bɔɲe xunbeli saraxane ra, e yi Alatala tantun, e benbane Ala.

²³ Yamaan birin mɔn yi lan a ma, a e xa xi solofere sa sali lɔxɔne fari, e mɔn yi sanla raba sɛwani xi solofere,

²⁴ bayo Yuda mangan Xesekiya bata yi binye gbeen fi yamaan ma, a yi e fanda tura wuli keden na e nun xuruse wuli solofere. Kuntigine fan bata yi tura wuli keden nun xuruse wuli fu ba sa mangan gbeene fari. Saraxarali wuyaxi bata yi rasariɲan.

²⁵ Yuda kaane nun saraxaraline nun Lewine nun Isirayila kaan naxanye yi kelixi yire gbɛtɛye yi e nun xɔɲɛn naxanye yi dɔxi Isirayila kaane nun Yuda kaane ye, ne birin yi lu sɛwani e bode xɔn ma.

²⁶ Sɛwa gbeen yi lu Yerusalen kaane yi. Xabu Isirayila Manga Dawudaa dii xɛmɛn Sulemani waxatini, na ɲɔxɔn munma yi liga Yerusalen yi singen.

²⁷ Saraxaraline nun Lewine yi keli, e duba yamaan xa, e Ala maxandi, Ala yi e xuiin mɛ a konni ariyanna yi.

31

Xesekiya yi Ala Batu Banxin wanli tɔn

¹ Na danguxina, muxun naxanye birin yi Isirayila yi, ne birin yi siga Yuda taane yi, e yi kide gɛmɛne kala, e yi Asera kide gbindonne rabira. E yi taan kidene kala, e nun e suxure saraxa gandene Yuda yamanan birin yi e nun Bunyamin nun Efirami nun Manase bɔnsɔnne yamanane yi. Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi siga e konni.

² Xesekiya yi saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune yitaxun, a yi birin ti a wali ra. E tan nan yi

saraxa gan daxine nun bɔɲe xunbeli saraxane bama. E tan nan mɔn yi findixi Alatalaa walikene ra, e yi Alatala tantunma, e yi bɛtine ba Alatala xa a banxin so dɛɛn na.

³ Mangan yi a sɔtɔ sena ndee ba saraxa gan daxine ra, saraxan naxanye yi ganma xɔtɔnna nun ɲinbanna ra e nun Matabu Lɔxɔne nun kike nɛnɛn nun sali lɔxɔne ma, alo a sɛbɛxi kii naxan yi Alatalaa sariyani.

⁴ Xesekiya yi a fala Yerusalen kaane xa a e xa fa seene mudun na saraxaraline nun Lewine xa, alogo e xa Alatalaa sariyan nabatu a kiin ma.

⁵ Na falan mɛ yiren birin yi waxatin naxan yi, Isirayila kaane birin yi e murutu xabaxi singene nun manpa bogi singene nun ture baxi singene nun kumi ture singene nun sansi singene nun e yaganne birin so fɔlɔ saraxaraline nun Lewine yii.

⁶ Na kiini, Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi dɔxi Yuda taane yi, ne fan yi lu fɛ e xuruse xurin nun a xungbene yaganne ra e xɔn, e nun e se sariɲanxine yaganna naxanye yi dɛntɛgɛxi Alatala xa, e Ala, e yi se wuyaxi malan.

⁷ E yi se wuyaxi malan fɔlɔ ɲɛn kike saxandeni, e yi yelin ɲɛn kike solofereden ma.

⁸ Xesekiya nun a kuntigine yi fa na seene matodeni, e yi Alatala tantun, e yi duba a yamaan xa, Isirayila kaane.

⁹ Xesekiya yi saraxaraline nun Lewine maxɔdin na seene fe ra.

¹⁰ Nayi, saraxaraline kuntigina Asari, Sadɔki bɔnsɔnni, na yi a yabi, a naxa, “Xabu nxu fa fɔlɔ seene ra Alatala Batu Banxini, nxu donseen sɔtɔ nɛn nxu lugo, nxu yi a dɔnxɛn gbegbe lu, amasɔtɔ Alatala duba nɛn a yamaan xa, a dɔnxɛn naxanye luxi ne nan itoe ra.”

¹¹ Xesekiya yi yamarin fi a e xa donse ramaradene rafala Alatala Batu Banxini. Nayi, e yi donse ramaradene rafala.

¹² E yi fa na finmaseene nun yaganne nun se sariɲanxine birin na mɛnni. Lewi bɔnsɔnna muxuna nde

yi na naxan yi xili Konani, e yi fin-maseene taxu na ra, e yi a ngaxake-denna Simeyi fan findi a bundaxan na.

¹³ Xεmεn naxanye yi xili Yεxiyeli nun Asasiya nun Naxati nun Asaheli nun Yerimoti nun Yosabadi nun Eliyeli nun Yisimaki nun Maxati nun Benaya, ne nan yi yamaan xunmatone ra Konani nun a xunyεn Simeyi bun ma alo Manga Xesekiya nun saraxarali Asari a yamari kii naxan yi. Asari yi findi Ala Batu Banxin kuntigi gbeen na.

¹⁴ Yiminaa dii xεmεn Kore, Lewi bɔnsɔnna muxun naxan yi Sogeteden dεεn kantanma, a tan nan yi jεnige ma saraxane rasuxuma naxanye yi fima Ala ma. A mɔn yi yaganne yitaxunma Alatala Batu Banxini e nun se sarijanxi gbεtεye.

¹⁵ Saraxaralini itoe yi dɔxi saraxarali taan* naxanye yi, ne yi a mali: Eden nun Menayamin nun Yosuwe nun Semaya nun Amari nun Sekani. E yi seene yitaxun mεnne yi e ngaxakedenne ra, fonna nun dii jɔrεna alo a yi lan kii naxan yi,

¹⁶ fɔlɔ dii xεmεne ma naxanye xili sɛbɛxi e bɔnsɔn kedin ma fɔlɔ e jεε saxanna ma, e nun naxanye birin yi soma Alatala Batu Banxini lɔxɔ yo lɔxɔ e wanla ra alo a yi yamarixi kii naxan yi fata e yeɓa kiin na.

¹⁷ Saraxaraline xinle yi sɛbɛxi e bɔnsɔn kedin kui fata e denbayane ra, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune fɔlɔ e jεε mɔxɔjεn ma, alo e yi yamarixi wanla dε kii naxan yi fata e yeɓa kiin na,

¹⁸ e nun e denbayane birin xinle yi sɛbɛxi e bɔnsɔn kedin kui, e jaxanle nun e dii xεmεne nun e dii tεmεne nun e muxune birin, bayo e tan bata yi rasarajan Alaa wanla ra.

¹⁹ Haruna yixεtεne, saraxaralina ndee yi dɔxi banxidεne ra saraxarali taane rabilinne yi. Muxuna ndee yi sugandixi taane birin yi alogo e xa donseene xali e xa e nun Lewi bɔnsɔnna xεmεne birin naxanye

xinle yi sɛbɛxi e bɔnsɔn kedin kui.

²⁰ Xesekiya na nan liga Yuda taane birin yi, a fe faɓin liga tinxinna nun lannayani Alatala yεε ra yi, a Ala.

²¹ A wali wuyaxi kε nεn Ala Batu Banxina fe yi, a yi Alaa sariyan nun a yamarin suxu a faɓin na. A yi Ala fen a bɔjεn ma feu, a yi sabati.

32

Asiriya Mangan yi a kɔnkɔ e ma

¹ Xesekiya lannaya wanle dangu xanbini, Asiriya mangan Sɛnakeribi yi so Yuda yi, a yi taa makantanxine yεngε, a yi a ragidi a xa e findi a gbeen na.

² Manga Xesekiya to a to Sɛnakeribi bata fa Yerusalen yεngεdeni,

³ Xesekiya nun a kuntigine nun so-fane yi lan a ma a e xa taa xanbi ra tigine birin dutun.

⁴ Yamaan yi e malan, e yi tigine birin dutun taa xanbin na, e nun ige dangudena nde bɔxɔn bun ma. E yi a fala, e naxa, “Asiriya kaane nama ige yo li be.”

⁵ Xesekiya yi a wεkilε, a yi taan yinna yire kalaxine ti, a mɔn yi sangansone ti yinna xuntagi, a mɔn yi yin gbεtε ti a fari ma. A yi Milo gbingbinna rafala Dawudaa Taani. A yi yεngε so wuyaxi nun yε masansan wure lefa wuyaxi sɔtɔ a ganla xa.

⁶ A yi sofa kuntigine dɔxɔ yamaan xun na. A muxune birin malan taan yama malandeni taan so dεεn na. A yi a fala e xa, a naxa,

⁷ “E wεkilε, ε sɛnbε so! E nama kuisan, ε nama gaxu Asiriya kaane mangan yεε ra e nun yamaan naxan a fɔxɔ ra amasɔtɔ sɛnbεn naxan en tan na, na gbo a gbeen xa.

⁸ Adamadi sɛnbεn nan a tan na, anu Alatala nan en tan fɔxɔ ra, en ma Ala, naxan en malima en ma yεngεne yi.” Yamaan yi Yuda mangan Xesekiya a falane suxu.

⁹ Na danguxina, Asiriya mangan Sɛnakeribi nun a ganla birin yi siga Lakisi taan xili ma. Na waxatini, Sɛnakeribi yi sofa kuntigina ndee

* **31:15: Saraxaraline taane** fe sɛbɛxi Yosuwe 21.1-45 kui.

rasiga Yerusalen yi. A yi xeraan nasiga Yuda mangan Xesekiya ma, e nun Yuda kaane birin Yerusalen yi, a naxa,

¹⁰ “Asiriya mangan Senakeribi ito nan falaxi, a naxa, ‘E yigi saxi nanse yi, naxan a ligaxi e mon dæxi Yerusalen yi yengen tagi?”

¹¹ Xesekiya xa mi e radinma ba alogo kamen nun ige xonla xa e faxa, a nema a fale, a naxa, “Alatala, en ma Ala en natange Asiriya mangan ma ba?”

¹² Xesekiya nan i ya Alaa saraxa gandene nun a kidene kalaxi, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, “E xinbi sinma saraxa ganden keden peen nan yetagi, e yi saraxane gan menni.”

¹³ E mi a kolon ba, nxu naxan liga muxune nun yamanan bonne ra, n tan nun n benbane? Na siyane alane nonen e yamanan muxune xunbe ba?

¹⁴ Awa, n benbane yamanan naxanye kala, yamanan mundun ma ala a rakisi? Nayi, e Ala nœ e rakise ba?

¹⁵ Na ma, Manga Xesekiya nama e mayenden, a yi e radin na kiini. E nama e yigi sa a yi, bayo siya yo ala hanma yamana yo ala mi noxi a yamaan natange n benbane ma. Nayi, e alane fan mi nœ e be n fan yii mumel’ ”

*Senakeribi yi Ala rayelefu
Mangane Firinden 19.8-13 nun
Esayi 37.8-13*

¹⁶ Na xanbi ra, Asiriya mangan mon yi fala naxin ti Marigina Alatala ma, e nun a walikæn Xesekiya.

¹⁷ Asiriya mangan yetæn bata yi Alatala, Isirayilaa Ala konbi kedin sebe nun, a naxa, “Siyaan bonne alane mi noxi e yamanan muxune ratange n ma kii naxan yi, Xesekiyaa Ala fan mi nœ a yamaan natange n ma na kii nin.”

¹⁸ A yi falan ti a xuini texin na Heburu xuini, alogo Yerusalen yamaan naxan yi yinna xuntagi, a xa gaxun naso ne yi, a yi no taan finde a gbeen na.

¹⁹ E lu falan tiye Yerusalen Ala ma alo e yi falan tima siya gbetene ala rafalaxine nan ma boxo xonna fari.

*Ala yi Asiriya mangan no
Mangane Firinden 19.35-37 nun
Esayi 37.36-38*

²⁰ Nayi, Manga Xesekiya nun Nabi Esayi, Amosi a dii xemen yi e xuiin namini folo Ala ma lan feni ito ma.

²¹ Na ma, Alatala yi malekana nde xe naxan sa Asiriya mangana sofa kendene birin naxori a gali doxodeni, e nun mangane nun kuntigi gbeene. Nayi, mangan yagixin yi xete a yamanani. A sa so a gbee ala batu banxini, a dii xemene yi sa a faxa menni.

²² Alatala Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane rakisi na kii nin Asiriya manga Senakeribi senben ma, a mon yi e ratanga e rabilinna siyane birin ma.

²³ Muxu wuyaxi yi fa saraxane ra Alatala xon Yerusalen yi, e nun kise fajine Yuda mangan Xesekiya xa. Xabu na boxoni, siyane birin yi a binya.

Xesekiyaa mangayaan xunsona

²⁴ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. A yi Alatala maxandi, Ala yi a yabi, a yi kabanako feen liga alogo a xa a kolon a kendeayan sotama nen.

²⁵ Koni Xesekiya mi findi wali faji kolon na, a yi waso ayi a bojeni. Ala yi xolo a ma, e nun Yuda nun Yerusalen.

²⁶ Nayi, Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane birin yi e xun xete Alatala ma. Na ma, Alatalaa xolon mi fa e li Xesekiyaa siimayani.

²⁷ Manga Xesekiya yi nafunla nun binye gbeen soto. A yi gbeti fixen nun xemaan nun boxo bun nafunle nun latikononne nun ye masansan wure lefane nun se fajine birin namaradene rafala.

²⁸ A yi murutun nun manpaan nun ture ramaradene rafala, e nun xuruseen sifan birin namaradene.

²⁹ A yi taana ndee ti, Ala yi xuruse wuyaxi fi a ma e nun nafulu gbegbe.

³⁰ Manga Xesekiya nan Gihon tigi ige kiraan masara, a yi a xun ti Dawudaa Taan sogegododen binni. Xesekiya nɔ sɔtɔ nɛn a feene birin ma.

³¹ Koni, lɔxɔna nde Babilɔn mangane to xɛrane rasiga a ma xibaru fendeni lan kabanako feen ma naxan danguxi a yamanani, Ala yi a lu a yɛtɛ yii a mato xinla ma alogo a xa a bɔɲɛ yi feene birin kolon.

³² Manga Xesekiya kɛwali dɔnxene, a tinxinyaan naxan liga, ne sɛbɛxi Amɔsi a dii xɛmɛn Nabi Esayi a kɛdin kui lan a fe toxine ma alo xiyena, naxan sɛbɛxi Yuda mangane nun Isirayila mangane kɛdine kui.

³³ Manga Xesekiya yi faxa. Dawuda yixɛtɛne gaburun dɛnaxan yitɔnxi muxu gbeene xa, e yi sa a maluxun mɛnni. Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane birin yi fa a saya xɔntɔndeni. A dii xɛmɛn Manase yi findi mangan na a ɲɔxɔni.

33

Manase, Yuda Mangana Mangane Firinden 21.1-18

¹ Manase findi mangan na a ɲɛɛ fu nun firinna nan ma, a yi ɲɛɛ tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusalɛn yi.

² Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, Manase yi na liga. Alatala siyaan naxan kedi Isirayila yamaan yɛɛ ra, a yi so ne fe xɔsixinine yi.

³ A fafe Xesekiya taan kiden naxanye kala, a tan mɔn yi ne rafala. A yi saraxa ganden nafala Baali xa, a mɔn yi Asera kide gbindonne bitin, a yi a xinbi sin sarene birin xa, a yi e batu.

⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala bata a fala dɛnaxan ma, a naxa, “N xinla luma nɛn Yerusalɛn yi habadan.”

⁵ A yi sarene kidene ti Alatala Batu Banxin yin firinne kui.

⁶ A yi a diine ba saraxa gan daxin na Hinɔn lanbanni suxurene xa. A yi so yiimato feene nun woyimɛyaan nun kɔɛra feene yi. A yi muxune maxɔdin naxanye falan tima barinne ra. A yi

fe xɔsixi gbegebe liga Alatala yɛɛ ra yi, a yi a raxɔlɔ.

⁷ A yi sa a suxure rafalaxi sawurana nde dɔxɔ Ala Batu Banxini. Anu, Ala a fala nɛn Dawuda xa e nun a dii xɛmɛn Sulemani, a naxa, “N xinla luma n batu banxini ito nin habadan e nun Yerusalɛn, n dɛnaxan sugandixi Isirayila bɔnsɔnne birin yɛ.

⁸ Xa Isirayila kaane n ma yamarine birin suxu, n naxan soxi ɛ benbane yii fata Musa ra, n mi tinɲɛ mumɛ e yi kedi yamanani ito yi.”

⁹ Koni, Manase yi a liga Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane yi yulubin tongo. E yi fe xɔsixinine liga dangu siyane ra Alatala naxanye halagi Isirayila bun.

¹⁰ Alatala yi falan ti Manase nun a yamaan xa, koni e mi e tuli mati a ra.

¹¹ Nayi, Alatala yi Asiriya yamanan mangana gali kuntigine rafa e xili ma, e yi Manase suxu, e karafen bira a ma, e yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra, e siga a ra Babilɔn yi.

¹² A tɔrɔni, a yi Alatala maxandi, a Ala, a yi a yɛtɛ magodo a benbane Ala xa.

¹³ A yi a mafan, Alatala yi a maxandi xuiin nasuxu. A yi a maxandin yabi, a mɔn yi xɛtɛ a ra Yerusalɛn yi a mangayani. Nayi, Manase yi a kolon a Alatala nan Ala ra.

¹⁴ Na danguxina, Manga Manase mɔn yi Dawudaa Taan nabilin yinna yirena nde ti, a yi a mate ayi, keli Gihon tigin ma lanbanni, siga sogegododen binni han taan so dɛɛn naxan xili Yɛxɛ Dɛna, a yi Ofɛli geyaan nabilin. A mɔn yi sofa kuntigine dɔxɔ Yuda taa makantanxine birin yi.

¹⁵ A yi xɔɲɛ suxurene nun sawurane ba Alatala Batu Banxini, a yi ne birin kala. A bata yi suxure saraxa ganden naxanye rafala geyaan fari, Alatala Batu Banxin yi dɛnaxan yi e nun Yerusalɛn yi, a yi ne birin kala. A yi e woli taan fari ma.

¹⁶ A mɔn yi saraxa ganden nafala Alatala xa, a yi bɔɲɛ xunbeli saraxane nun barika bira saraxane ba. A yi a

fala Yuda kaane xa a e xa bira Alatala fəxə ra, Isirayilaa Ala.

¹⁷ Yamaan mən yi saraxane bama taan kidene yi, koni e yi e bama Alatala nan tun xa, e Ala.

¹⁸ Manase kəwali dənxe, a Ala maxandina, e nun nabiin naxanye yi falan tima a xa Alatala Isirayilaa Ala xinli, ne birin səbexi Isirayila man-gane kədine kui.

¹⁹ A Ala maxandina, e nun Ala a yabi kii naxan yi, a tinxintareyaan nun a yulubina, taan kidene a naxanye ti, e nun a Asera kide gbindonna naxanye bitin, e nun a suxure sawuran naxanye ti benun a xa a yete magodo, ne birin səbexi Hosayi a taruxu kədine kui.

²⁰ Manase yi faxa, e yi a maluxun a konni. A dii xəmənəna Amən yi findi mangan na a jəxəni.

*Amən, Yuda Mangana
Mangane Firinden 21.19-26*

²¹ Amən findi mangan na a jεε məxəjən nun firinden nan ma, a yi jεε firin ti mangayani Yerusalən yi.

²² Naxan jaxu Alatala yεε ra yi, a yi na liga alo a fafe Manase a liga kii naxan yi. Amən yi saraxane bama suxurene birin xa, a fafe naxanye rafala, a yi ne batu.

²³ Koni, a mi a yete magodo Alatala xa alo a fafe Manase a liga kii naxan yi, bayo Amən findi nən yulubi kan gbeen na.

²⁴ A walikene yi yanfan so a ma, e sa a faxa a banxini.

²⁵ Koni naxanye birin yanfan so Manga Amən ma, yamanan muxune yi ne birin faxa, yamanan muxune yi a dii xəmən Yosiyə dəxə a jəxəni mangayani.

34

*Yosiyə, Yuda Mangana
Mangane Firinden 22.1-2*

¹ Yosiyə findi mangan na a jεε solomasəxəden nan ma, a yi jεε tonge saxan e nun keden ti mangayani Yerusalən yi.

² Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga, a yi a benba Dawuda sənna tongo. A lu tinxinyaan kiraan xən.

³ A mangayaan jεε solomasəxədeni, hali a mən to yi xurun, a lu nən a benba Dawudaa Ala batuε. A jεε fu nun firinna, a yi taan kidene kala fəlo Yuda nun Yerusalən yi, e nun Asera kide gbindonne nun wure raxulunxi sawurane.

⁴ A yi Baali saraxa gandene kala. Wusulan ganden naxanye yi tixi e fari, a yi ne fan kala, a yi Asera kide gbindonne raxəri, e nun suxure sawurane. A ne birin findi dungi dungine ra, a ne raxuya ayi muxune gaburune fari naxanye saraxane ba e xa.

⁵ A yi kide ki muxune xənne gan e suxure saraxa ganden fari. A Yuda nun Yerusalən rasarijan na kii nin.

⁶ A mən yi siga Manase yamanani e nun Eframi bənsənna nun Simeyən bənsənna nun Nafatali bənsənna e nun bəxən naxanye yi e rabilixi.

⁷ A yi suxure saraxa gandene nun Asera kide gbindonne kala mənne yi, a yi suxurene findi burunburunna ra, a yi wusulan gandene birin kala Isirayila yi. Na xanbi ra, a mən yi xete Yerusalən yi.

*Saraxaraline yi sariya kədin to
Mangane Firinden 22.3-10*

⁸ Yosiyə mangayaan jεε fu nun solomasəxədeni, a yi muxuni itoe rasiga yamanan nun Ala Batu Banxin nasarijandeni: Asaliyaa dii xəmən Safan nun taa mangan Maaseya nun Yehowaxasi a dii xəmən Yowa, mangana yenla, e xa sa Alatala Batu Banxini tən, mangana Ala.

⁹ E sa saraxarali kuntigin Xiliki li a konni. Yamaan fa gbetin naxan na Ala Batu Banxini e nun Lewine kantantinne gbetin naxan malan Eframi nun Manase nun Isirayila yamaan muxu dənxe naxanye luxi e nii ra, e nun Yuda nun Bunyamin bənsənne, e yi ne so a yii. E yi xete Yerusalən yi.

¹⁰ Naxanye yi findixi Alatala Batu Banxini tən feen yεeratine ra, a na gbetin so ne yii. Ne yi a so walikene

yii e saranna ra, naxanye yi walima Alatala Batu Banxini.

¹¹ Ne yi na gbetin so gεmε ma-sonle nun kamuderεne yii alogo e xa gεmεne nun xalanbene sara banxine xa Yuda mangane naxanye rabejin, e kala.

¹² Na walikεne yi wanla ke tinxinni. Lewi bεnsεnna muxune Yaxati nun Abadi Kehati xabilani, ne yi e xun na e nun Merari nun Sakari Mesulan xabilani. Na Lewine birin yi fatan maxaseen maxε.

¹³ E tan nan yi goron maxanle xunna e nun walikεne xunmatone a ra walidene birin yi. Sebεli tiin nan yi Lewi muxuna ndee ra e nun taruxu sebεne nun kantan tiine.

¹⁴ Yamaan fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, e yi na tongoma waxatin naxan yi, saraxaraliin Xiliki yi Alatalaa sariya kedindin to a naxan so Musa yii.

¹⁵ Nayi, Xiliki yi a fala sebεli tiin Safan xa, a naxa, “N bata sariya kedindin to Alatala Batu Banxini.” Xiliki yi sariya kedindin so Safan yii.

¹⁶ Safan yi siga a ra Manga Yosiya konni, Safan yi a fala a xa, a naxa, “I nxu ti wanla naxan na, nxu bata na birin ke.

¹⁷ Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, e bata na tongo e yi a so wali kuntigine yii.”

¹⁸ Sebεli tiin Safan yi sa ne birin yεba mangan xa, a naxa, “Saraxaraliin Xiliki sariya kedindin so nen n yii.” Na xanbi ra, Safan yi a xaran mangan yεtagi.

¹⁹ Mangan to sariya falane mε na kedindin kui, a yi a domani bε a ma.

²⁰ Mangan yi yamarin so Xiliki yii e nun Safan ma dii xεmεna Axikan nun Mike a dii xεmεna Abadon nun sebεli tiin Safan nun mangana walikεna Asaya, a naxa,

²¹ “E sa Alatala maxεdin n xa, e nun muxun naxanye luxi Yuda nun Isirayila yi lan kedindin to a fe ma, bayo Alatalaa xεlεn gbo en xili ma, amasεtε en benbane mi Alatalaa falan suxu mεmε alo a sebεxi kii naxan yi kedindin to a kui.”

²² Xiliki nun mangana muxu sugandixine yi siga nabi naxanla Xuluda fεma. Xasara naxan yi dugine kantanma, na mamandenna Salun ma naxanla, Tokehata a dii xεmεna. Na naxanla yi dεxi Yerusalεn Taa Nenεni. E yi e lanma xuiin fala a xa.

²³ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: E sa a fala ε xε muxun xa,

²⁴ ε naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tεrεn nafama nen yireni ito nun a muxune xili ma, alo danga feene sebεxi kii naxan yi kedindin to a kui naxan xaranxi Yuda mangan yεtagi.

²⁵ Bayo, e bata e xun xanbi so n yi, e yi saraxane nun wusulanne gan suxurene xa alogo e xa n naxεlε e kεwanle xεn. Nayi, n ma xεlεn gbo taani ito xili ma, a mi naxan mεmε!’

²⁶ E mεn xa a fala Yuda mangan xa, naxan ε xεxi Alatala maxεdindeni, Isirayilaa Ala, a Alatala ito nan falaxi lan falane ma ε naxanye mεxi, a naxa,

²⁷ ‘Bayo i bata gaxu, i yi i yεtε magodo Ala xa, i to falani itoe mε naxanye ti yireni ito nun a muxune xili ma, i yi xεtε n ma, bayo i bata i ya dugine yibε i ma, i yi wuga n yεtagi, n bata a mε. Alatalaa falan ni i ra.

²⁸ N ni i rasuxuma nen i benbane fεma, i rasεnεma nen bεnε xunbenli i gaburun na, bayo i tan mi na tεrεne toma n naxanye rafama yamanani ito nun a muxune xili ma waxati famatone yi.’ ” E yi sa na yabin nali mangan ma.

*Ala batu ki faɲina Yosiya xεn
Mangane Firinden 23.1-3*

²⁹ Manga Yosiya yi Yuda nun Yerusalεn fonne birin malan.

³⁰ Na xanbi ra, mangan yi siga Alatala Batu Banxini, Yuda kaane nun Yerusalεn kaane nun saraxaraliin Lewi bεnsεnna muxune nun yamaan birin biraxi a fεxε ra, muxudin nun muxu gbeena. Alaa layirin kedindin naxan to Alatala Batu Banxini, a yi na kui feen xaran birin tuli matixin na.

³¹ Mangan yi ti a tidendi Alatala yεtagi, a yi layirin tongo Alatala xa, a xa a yamarine nun a sariyane nun a

tonne suxu a bəɲen nun a niin birin yi, alo a səbexi layiri kedin kui kii naxan yi.

³² A yi Bunyamin bənsəna muxune nun Yerusalen kaane birin naso na layirin bun. Yerusalen kaane yi na layirin suxu alo Ala a yamarixi kii naxan yi, e benbane Ala.

³³ Yosiya yi danna sa feɲaxine birin na naxanye sa kelixi yamana gbətene yi, naxanye yi findixi Isirayila kaane gbeene ra. A yi muxune birin karan Isirayila yi a e xa Alatala batu, e Ala. A lu nən Alatala, e benbane Ala fəxə ra a dunuɲa yi gidin birin yi.

35

Yosiya yi sanla raba Mangane Firinden 23.21-23

¹ Yosiya yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla* raba Alatala xa Yerusalen yi ɲeen kike singen xi fu nun naaninde ləxəni, e yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla saraxa subene kəe raxaba.

² Yosiya mən yi saraxaraline ti e wanla ra, a yi e səbɛ so Alatala Batu Banxin wanla dɛxunni.

³ A yi a fala Lewi bənsəna muxune xa, naxanye yi Isirayila birin naxaranma, naxanye yi rasariɲanxi Alatalaa wanla dɛxunni, a naxa, “E sa Layiri Kankiraan dəxə Alatala Batu Banxini Isirayila Manga Dawudaa dii xəmən Sulemani naxan tixi. E mi fa a maxalima ε tungunne ma iki. Nayi, ε wali Alatala ε Ala xa e nun Isirayila, a yamana.

⁴ E yi ε yitaxun denbaya yeen nun wali xundɛ yeen ma, alo Isirayila manga Dawuda a səbɛxi kii naxan yi, e nun a dii xəmən Sulemani.

⁵ E birin xa sa ti yire sariɲanxini, ε yɛba yamaan bənsəne yeen ma.

⁶ E Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla saraxa yexɛɛ diine faxa ε ngaxakedenne xa, ε yi a liga alo Alatala a fala kii naxan yi fata Musa ra.”

⁷ Yosiya yi ɲinge wuli saxan ba yamaan birin xa e nun xuruse xunxuri

wuli tonge saxan Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla saraxan na. Na birin ba mangana xuruseene nan na.

⁸ A kuntigine fan ɲenigen ma, ne fan yi xurusena nde ba yamaan nun saraxaraline nun Lewi bənsəna muxune xa. Ala Batu Banxin kuntigine Xiliki nun Sakari nun Yexiyeli, ne yi xuruse wuli firin kəmɛ sennin ba Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla fe ra e nun ɲinge kəmɛ saxan.

⁹ Konani nun Semaya nun Nataneli nun a ngaxakedenne nun Hasabi nun Yeyiyeli nun Yosabadi, ne yi xuruse wuli suulun e nun ɲinge kəmɛ suulun so Lewine yii Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla fe ra.

¹⁰ Sanla feene raba i kiini: saraxaraline nun Lewine yi lu tixi wali xundɛ yeen ma, alo mangana a yamari kii naxan yi.

¹¹ E Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla saraxa xuruseene kəe raxabɛ, saraxaraline yi lu marasariɲanna tiyɛ xuruseene wunla ra Lewine yi naxan soma e yii, Lewine nan yi na saraxa subene budoma.

¹² E yi saraxa gan daxine ba a ra, e naxanye soma muxune yii alogo e xa e yita Alatala ra, alo a səbɛxi Musaa kedine kui kii naxan yi, e ɲingene fan liga na kii nin.

¹³ E yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla saraxa subene sa tɛni, alo e darixi a ra kii naxan yi. Marasariɲan saraxa se gbətene, e yi ne ɲin tundene nun goronne kui, e yi e taxun yamaan na mafuren.

¹⁴ Na danguxina, e yi e nun saraxaraline gbeen nafala, bayo saraxaraline, Haruna yixɛtɛne lu nən walɛ han kəɛn na, e yi saraxa gan daxine ba e nun saraxa sube turene. Na nan a liga Lewine yi e donseen nafala e nun Haruna yixɛtɛne xa, saraxaraline.

¹⁵ Asafi yixɛtɛn naxanye yi bɛtin bama, ne yi e wanle kɛma nən alo Dawuda a yamari kii naxan yi, e

* **35:1: Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nən Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kəe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xəɲaya 12.1-13 kui.

nun Asafi nun Heman nun mangana fetoon Yedutun. Kantan muxune birin yi e wanla de. E mi keli e wali xundene yi mumε, bayo e ngaxakedenne Lewi bənsəna muxune yi donseen nafalama e xa.

¹⁶ Na ləxəni, wanle birin liga na kii nin alogo Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla xa raba Alatala xa, e yi saraxagan daxine ba Alatala xa saraxa gandeni, alo Yosiya a yamarixi kii naxan yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye yi na yi, ne yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba na waxatini. E mən yi Buru Tetaren Sanla† raba xi solofere bun ma.

¹⁸ Sa fələ Nabi Samuyeli waxatin ma, Halagi Tiin Dangu Ləxən Sali yo munma yi raba singen naxan yi luxi alo na. Yosiya nun saraxaraline nun Lewine nun Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi Yerusalən yi, ne birin yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba. Isirayila manga yo munma yi na sifan naba singen.

¹⁹ Na Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba Yosiya mangayaan jεε fu nun solomasexen nan ma.

*Yosiya mangayaan naqanna
Mangane Firinden 23.24-30*

²⁰ Na birin dangu xanbini, Yosiya yelin xanbini Ala Batu Banxini tənje, Misiran mangan Neko yi siga Karakemisi taan yengedeni Efirati baan dexən. Yosiya yi mini a ralandeni.

²¹ Neko yi xerane rasiga Yuda mangan ma, a naxa, “Nanse en tagi? N mi sigama i tan xan yengedeyi de, n sigan yama gbetε nan yengedeyi. Koni, Ala naxa a n xa siga mafuren. I nama Ala yengε de naxan n malima alogo a nama i halagi.”

²² Koni, Yosiya mi xete a fəxə ra, a yi a maxidi alo muxu gbetε alogo a xa siga a yengedeni. A mi a tuli mati Neko a falan na, naxan yi kelixi Ala ma. A fa a yengedeni Megido fixe yireni.

²³ Xalimakuli wonle yi a səxən, a yi a fala a walikene xa, a naxa, “E n xali, amasətə n maxələxi jaxi ra.”

²⁴ A walikene yi a ragodo a yengε so wontoron kui, e a rate a wontoron firinden kui, e siga a ra Yerusalən yi. A yi faxa, e yi a maluxun a benbane gaburun na. Yuda kaane nun Yerusalən kaane birin yi sunu Yosiya faxa feen na.

²⁵ Nabi Yeremi yi Yosiya saya feen sunu betini tən. Han to, jaxanle nun xemene birin Yosiya saya feen sunu betin bama, bayo a bata findi namun feen na Isirayila yamanani. Na betine seβexi Sunu kedine kui.

²⁶ Manga Yosiya kewali dənxe, a tinxinyana, fata Alatalaa sariya kedina,

²⁷ keli a fe taruxun fələn ma han a rapanna, ne seβexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kedine kui.

36

*Yehowaxasi, Yuda Mangana
Mangane Firinden 23.30-24.17*

¹ Yamanan muxune yi Yosiya dii xemən Yehowaxasi dəxə mangan na Yerusalən yi a fafe jəxəni.

² Yehowaxasi findi mangan na a jεε məxəjen nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalən yi.

³ Misiran mangan Neko yi fa a ba mangayani Yerusalən yi, a yeteen yi mudu fiin sa yamanan ma, gbeti fixen kilo wuli saxan e nun xemaan kilo tonge saxan.

⁴ Misiran mangan yi Yehowaxasi ngaxakedenna Eliyakimi dəxə mangayani Yuda xun na Yerusalən yi, a yi a xinla masara Yehoyakimi. Neko yi Yehowaxasi tongo, a siga a ra Misiran yamanani.

*Yehoyakimi, Yuda mangana
Mangane Firinden 23.36-24.7*

⁵ Yehoyakimi findi mangan na a jεε məxəjen nun saxanden nan ma, a yi jεε fu nun keden ti mangayani

† 35:17: **Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarjan kiina nde nan yi a ra. A mato Xəryaan 12.15 kui.

Yerusalen yi. A yi fe jaxin liga Alatala, a Ala yeε ra yi.

⁶ Babilon mangan Nebukadanesari yi sa a yenge, a yi a xidi yolonxonna ra, a siga a ra Babilon yamanani.

⁷ Nebukadanesari yi Alatala Batu Banxini seene birin tongo, a sa e sa a manga banxini Babilon yi.

⁸ Yehoyakimi kewali donxene mangayani, a fe xosixin naxanye raba e nun feen naxan liga a ra, ne birin seβexi Isirayila mangane nun Yuda mangane kedine kui. A dii xemēn Yoyakin yi ti mangayani a joxoni.

*Yoyakin, Yuda Mangana
Mangane Firinden 24.8-17*

⁹ Yoyakin findi mangan na a jee solomasexeden nan ma, a yi kike saxan xi solomasexe ti mangayani Yerusalen yi. Naxan jaxu Alatala yeε ra yi, a yi na liga.

¹⁰ Jee nenēn folon na, Manga Nebukadanesari yi siga a ra Babilon yi e nun Alatala Batu Banxin kui seene. A yi a ngaxakedenna Sedeki dōxō mangayani Yuda nun Yerusalen xun na.

*Sedeki, Yuda Mangana
Mangane Firinden 24.18-20*

¹¹ Sedeki findi mangan na a jee mōxōjēn nun kedenden nan ma, a yi jee fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi.

¹² Naxan jaxu Alatala yeε ra yi, a Ala, a yi na liga. A mi a yete magodo Nabi Yere mi xa, naxan yi falan tima Alatala xinli.

*Konyiyana Babilon yamanani
Mangane Firinden 25.1-21*

¹³ Manga Nebukadanesari Sedeki rakōlō nen Ala yi. Koni hali na, a murute nen Manga Nebukadanesari yetēn xili ma. Sedeki yi a tuli maxōdōxō, a yi a bōjēni xōdōxō benun a xa fa Alatala ma, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Saraxarali kuntigine nun yamaan birin yi so fe xosixi rabani, alo siyaan bonne a raba kii naxan yi. E yi

Alatala Batu Banxin naxōsi, a naxan nasarijan Yerusalen yi.

¹⁵ Alatala, e benbane Ala bata yi nabi wuyaxi rasiga e ma dōxō wuyaxi alogo e xa sa a fe fala e xa.

¹⁶ Koni fō e to Alaa xerane magele, e mi tin a falan suxe, e yi nabine magele han Alatala yi xōlō a yamaan ma, xōlōn naxan mi yi janje.

¹⁷ Nayi, Ala yi Babilon mangan nadin e ma, a yi e banxulanne faxa silanfanna ra yire sarijanxini. Banxulanna nun sungutunna nun xeme fonna nun jaxalan fonna hali naxanye bata yi fuga, Ala ne birin so nen Nebukadanesari yii.

¹⁸ Nebukadanesari yi Ala Batu Banxin seene birin tongo, a xurin nun a xungbena. Alatala Batu Banxin nafunle nun mangana nafunle nun a kuntigine nafunle, a siga ne ra Babilon yi.

¹⁹ E yi tēn so Ala Batu Banxin na, e yi Yerusalen taan yinna rabira. E tēn so banxi fajine birin na, e yi se fajine birin kala.

²⁰ Naxanye lu e nii ra, Nebukadanesari yi siga ne birin na Babilon yi, e findi a konyine ra e nun e diine han Perise yamanan senben sōtō waxatin naxan yi.

²¹ Alatalaa falan kamali na kii nin, a naxan fala Yere mi xa, a naxa, “Yamanan luma nen matabuni, a lu rabējinxī jee tonge solofere. Na findima waxatin jōxōn nan na a yi lan nun a xa matabun sōtō fata sariyan na naxan mi suxu.”*

*Ala Batu Banxin mōn yi ti
Esirasi 1.1-3*

²² Perise mangan Kirusi a mangayaan jee singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi alogo Alatalaa falan xa kamali a naxan fala Yere mi xōn. Perise mangan yi falan nali, a yi a seβe a yamanan yiren birin ma, a naxa,

²³ “Perise mangan Kirusi naxa iki, ‘Alatala, Ala Naxan Kore, na bata yamanane birin so n yii dunu ja yi,

* 36:21: Yere mi 25.11 nun Saraxaraline 26.34-35

a bata n yamari
a n xa a batu banxin ti Yerusalen yi
Yuda yi.
A yamaan muxun naxanye ra ε ye,
Alatala, e Ala xa lu ne xon,
ne xa siga.' ”

Esirasi Esirasi a Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito nun Neyemi nun Taruxune kitabun yirene birin waxati kedenna nan ma fe falama. E birin sebexi xaxili kedenna nun wali kedenna nin. Esirasi Kitabun yirena feene ligaxi Taruxune Firindena feene xanbi ra. Esirasi a taruxun folon waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin nun Yerusalen taan bata yi kala yengeni nun. Yamaan foxo kedenna bata yi suxu yengeni nun, e xali konyiyani Babilon taani.

Perisene to senben soto, e Manga Kirusi yamarin fi nen Yahudiyane ma, a e mon xa sa Ala Batu Banxin ti Yerusalen taani (Esirasi 1). A lixi, na yamarin bata Nabi Yeremi a nabiya falana ndee rakamali. Na feen sebexi Yeremi 25.1-14 kui. A feen mon sebexi Daniyeli 9.2 kui. Daniyeli mon Yesu fa waxatina fe falaxi nen nabiya falani. A waxati saxin foloxi Manga Kirusi a yamarini ito waxatin nan ma. Na feen sebexi Daniyeli 9.25 kui. Fata mangana yamarini ito ra, Isirayila kaa wuyaxi yi xete Yerusalen yi naxanye bata yi suxu yengeni (Esirasi 2). E wali singen Yerusalen yi, e yi saraxa ganden nafala, e yi Ala Batu feene folo menni (Esirasi 3). E yi e yitonma Ala Batu Banxin yeteen ti feen na waxatin naxan yi, yaxune yi e matandi folo, e kedine rasiga Perise mangane ma. A rajanna, Perise mangane mon yi na yamari kedenna fi, yamaan yi banxin ti. (Keli Esirasi 4 ma han 6)

A yire firindena a yebama Saraxaralina Esirasi Yahudiyane dina feene yiton kii naxan yi Yerusalen yi alogo e mon xa Ala Batu a kiini (Keli Esirasi 7 ma han 10).

*Kirusi yi Isirayila kaane mali
Taruxune Firinden 36.22-23*

¹ Perise yamanan manga Kirusi a mangayaan jee singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi alogo Alatalaa falan xa kamali a naxan fala Yeremi xa. Perise mangan yi falani ito rali, a

yi a sebe a yamanan yiren birin ma, a naxa,

² “Perise manga Kirusi naxa iki, ‘Alatala, Ala Naxan Kore, na bata yamanan birin so n yii dunuƴa yi, a bata n yamari a n xa a batu banxin ti Yerusalen taani Yuda yi.

³ A yamaan muxun naxanye ra e ye, e Ala xa lu ne xon, ne xa xete Yerusalen taani Yuda yi, e sa Alatala Batu Banxin ti na, Isirayilaa Ala. Ala nan a ra naxan Yerusalen yi.

⁴ Isirayila yamaan muxu donxen naxanye luxi e nii ra, ne nema doxi dede yi, men kaane xa e mali e yi seene fi e ma, gbeti fixen nun xemaan nun se gbeteƴe nun xuruseene, e yi jenige ma saraxane fi Ala Batu Banxina fe yi naxan Yerusalen yi.’ ”

⁵ Nayi, Yuda nun Bunyamin denbaya xunne nun saraxaraline nun Lewi bansonna muxune, e nun Ala xaxinla fi naxanye birin ma, ne yi e yiton, e xa siga Alatala Batu Banxin tideni Yerusalen yi.

⁶ Naxanye birin yi e rabilinni, ne birin yi fa mali seene ra, gbeti fixen nun xemaan nun se gbeteƴe nun xuruseene nun se fajine, e nun jenige ma saraxane.

⁷ Nebukadanesari seen naxanye tongo Alatala Batu Banxini Yerusalen yi, a sa ne sa a gbee ala batu banxini, Manga Kirusi yeteen yi ne raxete.

⁸ Perise yamanan manga Kirusi a yamarin bun, gbeti ramaran Mitiredati yi ne ramini. Mitiredati yi Ala Batu Banxin seene yate Sesebasari xa, Yuda mangana dii xemena, a yi e birin tengɛ.

⁹ E yatɛn nan ito ra: goronna xema daxin tonge saxan e nun goronna gbeti fixe daxin wuli keden e nun file moxɔɣen nun solomanaanin e nun

¹⁰ igelengenna xema daxin tonge saxan e nun a gbeti fixe daxin kemenaanin e nun fu, e nun se gbeteƴe, ne fan wuli keden.

¹¹ Se xema daxine nun a gbeti fixe daxine birin malanxina, wuli suulun kemenaanin. Muxu suxine yi tema waxatin naxan yi, Sesebasari fan yi te

e birin na na waxatini keli Babilon yi siga Yerusalen yi.

2

Muxu suxin naxanye xete Neyemi 7.6-72

¹ Babilon mangan Nebukadanesari bata yi Yuda yamanan muxun naxanye suxu, a siga ne ra Babilon yi, e mon yi xete e taane yi Yerusalen nun Yuda yi, ne nan itoe ra

² naxanye xete e nun Sorobabeli: Yosuwe nun Neyemi nun Seraya nun Relaya nun Marodoke nun Bilisan nun Misipari nun Bigiwayi nun Rexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan yatən nan itoe ra, xemene gbansan:

³ Parosi xabilana: Muxu wuli firin kemε tonge solofere e nun firin,

⁴ Sefati xabilana: Muxu kemε saxan tonge solofere e nun firin,

⁵ Ara xabilana: Muxu kemε solofere tonge solofere e nun suulun,

⁶ Yosuwe nun Yowaba yixetene Paxata-Moyaba xabilani: Muxu wuli firin kemε solomasεε fu nun firin,

⁷ Elan xabilana: Muxu wuli keden kemε firin tonge suulun e nun naanin,

⁸ Satu xabilana: Muxu kemε solomanaanin tonge naanin e nun suulun,

⁹ Sakayi xabilana: Muxu kemε solofere tonge sennin,

¹⁰ Bani xabilana: Muxu kemε sennin tonge naanin e nun firin,

¹¹ Bebayi xabilana: Muxu kemε sennin mαxαnen nun saxan

¹² Asagada xabilana: Muxu wuli keden kemε firin mαxαnen nun firin,

¹³ Adonikami xabilana: Muxu kemε sennin tonge sennin e nun sennin,

¹⁴ Bigiwayi xabilana: Muxu wuli firin tonge suulun e nun sennin,

¹⁵ Adin xabilana: Muxu kemε naanin tonge suulun e nun naanin,

¹⁶ Xesekiya yixetene Ateri xabilani: Muxu tonge solomanaanin e nun solomasεε,

¹⁷ Besayi xabilana: Muxu kemε saxan mαxαnen nun saxan,

¹⁸ Yora xabilana: Muxu kemε fu nun firin,

¹⁹ Xasun xabilana: Muxu kemε firin mαxαnen nun saxan,

²⁰ Gibari xabilana: Muxu tonge solomanaanin e nun suulun,

²¹ Beteleemi taan muxune: Muxu kemε mαxαnen nun saxan,

²² Netofa taan muxune: Muxu tonge suulun e nun sennin,

²³ Anatoti taan muxune: Muxu kemε mαxαnen nun saxan,

²⁴ Asamaweti taan muxune: Muxu tonge naanin e nun firin,

²⁵ Kiriya-Yeyarin taan muxune nun Kefira kaane nun Beroti kaane: Muxu kemε solofere tonge naanin e nun saxan,

²⁶ Rama nun Geba taane muxune: Muxu kemε sennin mαxαnen nun keden,

²⁷ Mikimasi taan muxune: Muxu kemε mαxαnen nun firin,

²⁸ Beteli nun Ayi taane muxune: Muxu kemε firin mαxαnen nun saxan,

²⁹ Nebo taan muxune: Muxu tonge suulun e nun firin,

³⁰ Magbiki taan muxune: Muxu kemε tonge suulun e nun sennin,

³¹ Elan bonna xabilana: Muxu wuli keden kemε firin tonge suulun e nun naanin,

³² Xarimi xabilana: Muxu kemε saxan mαxαne,

³³ Lodi nun Xadidi nun Ono taane muxune: Muxu kemε solofere mαxαnen nun suulun,

³⁴ Yeriko taan muxune: Muxu kemε saxan tonge naanin e nun suulun,

³⁵ Sena taan muxune: Muxu wuli saxan kemε sennin tonge saxan,

³⁶ Saraxaraline: Yosuwe yixetene Yedaya xabilani: Muxu kemε solomanaanin tonge solofere e nun saxan,

³⁷ Imeri xabilana: Muxu wuli keden tonge suulun e nun firin,

³⁸ Pasaxuri xabilana: Muxu wuli keden kemε firin tonge naanin e nun solofere,

³⁹ Xarimi xabilana: Muxu wuli keden fu nun solofere.

⁴⁰ Lewi bənsəna muxune: Yosuwe xabilan nun Hodafiya yixetene

Kadamile xabilani: Muxu tonge solofere e nun naanin.

⁴¹ Bēti baane: Asafi xabilani: Muxu kēme mōxōjēn nun solomasēxē.

⁴² Kantan muxune Ala Batu Banxini: Salun xabilan nun Ateri xabilan nun Talamōn xabilan nun Akubu xabilan nun Xatita xabilan nun Sobayi xabilana, e birin malanxina: Muxu kēme tonge saxan e nun solomanaanin.

⁴³ Ala Batu Banxin walikene xabila yēen ma: Sixa nun Xasufa nun Tabayoti nun

⁴⁴ Kerosi nun Siyaha nun Padon nun

⁴⁵ Lebana nun Xagaba nun Akubu nun

⁴⁶ Xagabi nun Sanlayi nun Xanan nun

⁴⁷ Gideli nun Gaxara nun Reyaya nun

⁴⁸ Resin nun Nekoda nun Gasami nun

⁴⁹ Yusa nun Paseya nun Besayi nun

⁵⁰ Asana nun Meyunin nun Nefusin nun

⁵¹ Bakabuku nun Xakufa nun Xaraxuru nun

⁵² Basaliti nun Mexida nun Xarasa nun

⁵³ Barakosi nun Sisera nun Tama nun

⁵⁴ Nesixa e nun Xatifa.

⁵⁵ Sulemani a walikene xabilane yi: Sotayi yixetene nun Sofereti yixetene nun Peruda yixetene nun

⁵⁶ Yaala yixetene nun Darakon yixetene nun Gideli yixetene nun

⁵⁷ Sefati yixetene nun Xatili yixetene nun Pokereti-Hasebayin yixetene nun Ami yixetene.

⁵⁸ Ala Batu Banxin walikene nun Sulemani a walikene yixetene malanxina: Muxu kēme saxan tonge solomanaanin e nun firin.

⁵⁹ Muxu suxine nan itoe ra naxanye fa sa keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi naxanye mi nōe a yite a e denbayane nun e xabilane kelixi Isirayila nin:

⁶⁰ Delaya xabilan nun Tobiya xabilan nun Nekoda xabilan yē: Muxu

kēme sennin muxu tonge suulun e nun firin.

⁶¹ Saraxaraline yē: Xobaya yixetene nun Hakōsi yixetene nun Barasilayi yixetene fan yi na kii nin. E yi xēmēni ito xili bama Barasilayi bayo a bata yi Galadi kaan Barasilayi a dii tēmēna nde futu.

⁶² E yi e benbane taruxu kēdin fen, koni e mi a to. E yi e ba saraxaraliyani, e yi e yate sarijantarene ra.

⁶³ Yamana kanna yi e yamari a e nama se sarijanxine don han saraxaralina nde yi sōtō naxan masensenna tiyē Yurima nun Tumin na.*

⁶⁴ Yamaan birin malanxina muxu wuli tonge naanin e nun firin kēme saxan tonge sennin,

⁶⁵ e walikē xēmēne nun e walikē jaxanle mi yi ne yē, naxanye xasabin yi lanxi muxu wuli solofere kēme saxan tonge saxan e nun solofere ma. Bēti ba xēmēne nun jaxanle muxu wuli firin fan mi yi ne yē.

⁶⁶ So kēme solofere tonge saxan e nun sennin nun gbaxalo† kēme firin tonge naanin e nun suulun fan yi e yii e nun

⁶⁷ jōgōmē kēme naanin tonge saxan e nun suulun nun sofali wuli sennin kēme solofere mōxōjē.

⁶⁸ Denbaya xunna muxu wuyaxi, e to Alatala Batu Banxin li Yerusalēn yi, e yi jēnige ma saraxane ba Ala Batu Banxin ti feen na alogo a mōn xa ti a tideni.

⁶⁹ E yi e nafunla ba wanla fe yi lan e fēren xasabin ma, e birin malanxina xēmaan gbanan wuli tonge sennin wuli keden e nun wure gbeti fixēn kilo wuli firin kēme suulun, e nun saraxarali domaan kēme.

⁷⁰ Saraxaraline nun Lewi bōnsōnna muxune nun yamanan muxune nun bēti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxin walikene yi dōxō e taane yi, Isirayila kaane birin fan yi e taane yi.

* **2:63: Yurima nun Tumin** masensēn ti seene fe sēbēxi Xōrōyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon. † **2:66: Gbaxaloni** itoe sōtōma soon nun sofanla na diin sōtō waxatin naxan yi.

3

Saraxa ganden ti fe na

¹ Nεεn kike soloferedena a liyε, Isirayila kaane birin bata yi dɔxɔ e taane yi. Nayi, yamaan yi e malan xaxili kedenni Yerusalɛn yi.

² Yosadaki a dii xεmɛn Yosuwe nun a ngaxakeden saraxaraline nun Selatili a dii xεmɛn Sorobabeli nun a xabilan muxune mɔn yi saraxa ganden nafala Isirayilaa Ala xa alogo e xa saraxa gan daxine ba, alo a sɛbɛxi Nabi Musaa sariya kedin kui kii naxan yi.

³ E yi gaxuxi e rabilinna siyane yεεra, koni e mɔn yi saraxa ganden bɛtɛn sa, e a rafala a yire fonni, e yi saraxa gan daxine ba Alatala xa, e nun xɔtɔn ma saraxa gan daxine nun jinbanna xiine.

⁴ E yi Bubu Kui Sanla* raba alo a sɛbɛxi kii naxan yi, e yi saraxa gan daxine yatɛne ba naxanye lan sali lɔxɔne ma alo a sɛbɛxi kii naxan yi.

⁵ Na danguxina, e lu saraxa gan daxine bε yεyε, kike nɛnɛn saraxa gan daxine nun sanla naxanye birin nabama Alatala xa, e nun naxanye birin yi jɛnige ma saraxane bama Alatala xa.

⁶ Kike solofereden xi singeni, e yi saraxa gan daxine ba fɔlɔ Alatala xa. Anu, na waxatini, Alatala Batu Banxin munma yi bɛtɛn sa singen.

⁷ E yi gbetin so gɛmɛ sonle nun kamudɛrɛne yii, e mɔn yi donseene nun minseene nun turen so Sidɔn kaane nun Tire kaane yii alogo e xa sa fa suman wudine ra igen xun ma sa keli Liban yi siga han Yafa, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamari kii naxan yi.

⁸ Nεε firinden kike firindeni e so xanbini Ala Batu Banxini Yerusalɛn yi, Selatili a dii xεmɛn Sorobabeli nun Yosadaki a dii xεmɛn Yosuwe nun e ngaxakedenna bonne yi wali fɔlɔ, saraxaraline nun Lewine e nun naxanye birin fa Yerusalɛn yi, sa keli konyiyani, e yi Lewine ti Alatala Batu

Banxin wanle xun na naxanye bata yi jɛε mɔxɔjɛ e nun nde sɔtɔ.

⁹ Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye a ragidi a e xa Ala Batu Banxin walikene xun mato a ra, ne ni i ra: Yosuwe nun a dii xεmɛne nun a ngaxakedenne nun Kadamile nun a dii xεmɛn naxanye yi findixi Yuda kaane ra Hodawiya xabilani, e nun muxune Xenadada xabilani, ne dii xεmɛne nun e xunyɛne.

¹⁰ Walikene to Alatala Batu Banxin bɛtɛn sa, e yi saraxaraline lu e danna, e maxidixi saraxaraliya dugine yi, xɔtane suxi e yii. E nun Lewine nan yi tixi na naxanye yi Asafi xabilani, kariɲanne suxi naxanye yii alogo e xa Alatala tantun alo Isirayila manga Dawuda a yita kii naxan yi.

¹¹ E yi e bode yabima Alatala batu xuiin nun a tantun xuiin nin falani itoe ra, e naxa,

“Amasɔtɔ a fan,

a hinanna luma nɛn Isirayila xa habadan!”

Yamaan birin yi gbelegbelema, e Alatala tantunma, bayo e bata yi Alatala Batu Banxin bɛtɛn sa.

¹² Koni, saraxarali wuyaxi yi na, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun denbaya xunna naxanye bata yi fori, naxanye banxi singen to, ne yi wugama e to yamaan to Ala Batu Banxi nɛnɛn bɛtɛn sɛ. Muxu wuyaxi fan yi gbelegbelema sɛwani.

¹³ Yamaan mi yi fa nɔε wuga xuiin nun sɛwa xuiin tagi rabε, bayo yamaan yi gbelegbelema, e gbelegbele xuiin yi siga pon!

4

Ala Batu Banxin ti fena

¹ Yuda bɔnsɔnna nun Bunyamin bɔnsɔnna yaxune yi a mε a muxun naxanye kelixi konyiyani, ne Alatala Batu Banxin tima, Isirayilaa Ala.

² E fa Sorobabeli nun denbaya xunne fɛma, e yi a fala e xa, e naxa, “En birin nan a tima, bayo, nxu fan en

* **3:4: Bubu Kui Sanla** fe sɛbɛxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

ma Ala batuma alo ε tan, nxu saraxane bama a xa xabu Asiriya mangana Esaraxadon waxatini, naxan faxi nxu ra be.”

³ Koni Sorobabeli nun Yosuwe nun Isirayila denbaya xunna bonne yi e yabi, e naxa, “En birin xa mi Ala Batu Banxin tima nxo Ala xa, nxu tan nan Alatala Batu Banxin tima a xa, Isirayilaa Ala, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamarixi nxu ma kii naxan yi.”

⁴ Nayi, yamanan muxune yi Yuda muxune tunnaɔɔ fɔɔ e ma, e lu e magaxue, alogo e xa e yikala Ala Batu Banxin tideni.

⁵ E yi gbetin so manga gbeen kawandi muxune yii alogo e xa na wanla raxete xanbin na. Na yi liga keli Perise yamanan mangan Kirusi a mangayaan yanyin birin ma han sa dɔxo Dariyusi a mangayaan waxatina, Perise mangana.

Yamanan muxune yi Yuda muxune magi

⁶ Asuyerusu a mangayaan fɔɔ waxatini, e yi kedine seɔe Yuda kaane nun Yerusalen kaane xili ma.

⁷ Arataserekesi a mangayaan waxatini, Bisilan nun Mitiredati nun Tabele nun e lanfa dɔnxene yi bataxin seɔe Perise yamanan mangana Arataserekesi ma. Bataxin yi maxete Arami xuini, a seɔe Arami kaane sebenla nin.

⁸ Yamana kanna Rexun nun seɔeli tiin Simisayi nan bataxin seɔe Manga Arataserekesi xa Yerusalen kaane xili ma, e ito nan seɔe singen, e naxa,

⁹ “Yamana kanna Rexun nun seɔeli tiin Simisayi nan bataxini ito seɔexi e nun e lanfa dɔnxene nun Din kaane nun Afarasataka nun Tarapele nun Afarasa nun Ereki nun Babilon kaane nun Suse kaane nun Deha kaane nun Elan kaane,

¹⁰ e nun yamanan bonne muxune, muxu gbeena Osinapari naxanye suxu a siga e ra Samari taane yi, e nun yiren naxanye Efirati baan sogegododen binni.”

¹¹ Na muxune nan bataxini ito seɔe, e a rasiga Manga Arataserekesi ma, e naxa, “Manga Arataserekesi, i ya

walikεen naxanye dɔxi Efirati baan sogegododen binni, ne i xɔntɔn.

¹² Mangana, a kolon a Yahudiyan naxanye kelixi i konni e fa nxu ye Yerusalen yi, ne taa murutεxi jaxin nan tima. E mɔn yinna soma taan ma. E mɔn taan banxine beten sama.

¹³ Mangan xa a kolon, xa e na taan ti, e yinna so a ma, e mi fa mudun fima sɔnɔn, e mi e xun saren fima, na mi fama fandeni mangan na.

¹⁴ Anu, bayo nxu nxu deɔgema i ya mangayani, nxu mi nɔe tinje muxune xa mangan najaxu, nanara, nxu faxi xibaruni itoe ra i xɔn

¹⁵ alogo i ya muxune xa feene feɔefεe i benbane kedine kui yamanan fe taruxune seɔexi denaxan yi. I a toε mangane kedine kui fa fala taani ito findixi taa murutεxin nan na, taan naxan muxune mangane nun yamananane tɔrɔma, naxanye murutεxi xabu waxati xɔnkuye. Taani ito kalaxi na nan ma fe ra.

¹⁶ Mangana, nxu a falama i xa nen, xa taani ito ti, yinna yi so a ma, na ma, i mi fa dede sɔte Efirati baan sogegododen binna yirene yi.”

¹⁷ Manga Arataserekesi yi yabini ito rasiga, a naxa, “Yamana kanna Rexun nun seɔeli tiin Simisayi nun e lanfa dɔnxen naxanye dɔxi Samari yamanan nun Efirati baan sogegododen binna yire gbetene yi, n bata ε xɔntɔn.

¹⁸ E bataxin naxan nafaxi nxu ma, a bata xaran n yeε xɔri.

¹⁹ N bata feene xɔnfen yamarin fi, n bata a kolon fa fala taani ito murutεma mangane xili ma xabu waxati xɔnkuye, muxu murutεxine nan e ra.

²⁰ Manga senbεmane lu nen Yerusalen yi, naxanye yi yamanan birin nɔxi Efirati baan sogegododen binni, mudun nun xun saren nun yamanani gidi saranna yi soma naxanye yii.

²¹ Na ma, ε yamarin fi muxuni itoe e wanla xa dan alogo taani ito mɔn nama ti xa n tan mi yamarin fi.

²² E nama feni ito xɔnbejin de, alogo tɔrɔn nama gbo ayi mangan ma.”

²³ Manga Arataserekesi a bataxin

xaran nɛn yamana kanna Rexun nun sɛbɛli tiin Simisayi nun e lanfaan dɔnxɛne yɛɛ xɔri tun, e yi siga Yahudiyane fɛma Yerusalɛn yi mafurɛn, e sa danna sa e wanla ra nɔɔn nun yɛngɛni.

²⁴ Nayi, Ala Batu Banxin wanla yi dan Yerusalɛn yi han Perise yamanan mangan Dariyusi a mangayaan jɛɛ firindena.

5

Alaa Banxin wanla mɔn yi fɔlɔ

¹ Nabi Xage nun Nabi Sakari, Yido yixɛtɛn yi nabiya falane ti Isirayilaa Ala xinli Yahudiyane xa naxanye yi Yuda nun Yerusalɛn yi.*

² Nayi, Selatili a dii xɛmɛn Sorobabeli nun Yosadaki a dii xɛmɛn Yosuwe yi keli, e Ala Batu Banxin ti fɔlɔ Yerusalɛn yi. Alaa nabine fan yi e malima.

³ Na waxatini, yamana kanna Tate-nayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Setara-Bosenayi nun e lanfane yi siga e fɛma, e yi e maxɔdin, e naxa, “Nde ɛ yamarixi a ɛ xa banxini ito ti e nun a yinna?”

⁴ E mɔn yi e maxɔdin, e naxa, “Muxun naxanye banxini ito tima, ne xili di?”

⁵ Koni, Ala yi a jɔxɔ luxi Yahudiyane fonne xɔn. E mi wanli kala e ma alogo e xa sa dɛntɛgɛna nde sa Dariyusi xa han e yi kɛdina nde sɔtɔ a ra lan wanla fe ma.

⁶ Baan binna yamana kanna Tate-nayi nun Setara-Bosenayi nan kɛdin nasiga e nun e lanfane, yamana kuntigin naxanye yi Efirati baan sogegododen binna xun na. E kɛdini ito nan nasiga Manga Dariyusi ma.

⁷ Ito nan yi sɛbɛxi, a naxa,

“Manga Dariyusi, Ala xa bɔjɛ xunbenla fi i ma!

⁸ Mangan xa a kolon fa fala nxu bata siga han Yuda yamanani, siga han Ala Batu Banxini, Ala naxan gbo. Muxune a tima gɛmɛ masolixine nan na, wudine yi sa yinne xuntagi.

Wanla rabama a fajin na, a mɔn mafuraxi e yii.

⁹ Nxu fonne maxɔdin nɛn, nxu naxa, ‘Nde ɛ yamarixi ɛ mɔn xa banxini ito ti?’

¹⁰ Nxu mɔn yi e maxɔdin e xinle ma, nxu yi e yɛɛratine singe xinle sɛbɛ alogo nxu xa e fala i xa.

¹¹ E nxu yabixi ito nan na, e naxa, ‘Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna Alaa walikene nan nxu ra. Ala Batu Banxini ito naxan ti bata bu, nxu mɔn na tima nɛn. Waxati danguxine yi, Isirayila manga gbeena nde a ti nɛn, a yi a rajan.’

¹² Koni nxu benbane to Ala raxɔlɔ, Ala Naxan Kore, Ala yi e sa Babilɔn mangan Nebukadanesari, Kalidi kaan sagoni. Na yi na banxin kala, a yi yamaan suxu, a siga e ra Babilɔn yi.

¹³ Koni, Kirusi a mangayaan jɛɛ singeni Babilɔn yi, Manga Kirusi mɔn yi Ala Batu Banxin ti feen yamarin fi.

¹⁴ Manga Kirusi mɔn yi seene birin tongo naxan yi Ala Batu Banxini nun a fɔlɔni, xɛmaan nun gbeti fixɛna. Nebukadanesari bata yi ne ba Ala Batu Banxini Yerusalɛn yi, a siga e ra a gbee ala batu banxini Babilɔn yi. Manga Kirusi nan e tongo, a yi e so Sɛsɛbasari yii, a naxan dɔxɔ yamana kanna ra Isirayila yamanani.

¹⁵ A yi a fala a xa, a naxa, “Seni itoe tongo, i sa e sa Ala Batu Banxini Yerusalɛn yi. Ala Batu Banxin mɔn xa ti a funfuni.”

¹⁶ Na Sɛsɛbasari yi fa Ala Batu Banxin bɛtɛn sa Yerusalɛn yi. Xabu na waxatini han to, banxin mɔn tima, a munma rajan.’”

¹⁷ “Iki, xa a rafan mangan ma, muxune xa fe xɔnfenna ti Babilɔn mangana kɛdi ramaradeni alogo a xa kolon xa Manga Kirusi yamarin fi nɛn fa fala Ala Batu Banxin mɔn xa ti Yerusalɛn yi. Mangan mɔn xa a waxɔn feene fala nxu xa lan feni ito ma.”

6

Manga Dariyusi a yamarina

* **5:1:** Na feen mɔn sɛbɛxi **Nabi Xage** 1.1 kui e nun **Nabi Sakari** 1.1 kui.

¹ Nayi, Manga Dariyusi yi fe xɔnfenna yamarin fi lan Babilɔn kɛdi ramaraden ma.

² E yi sa kɛdi mafilinxina nde to Ekabatana manga taani Mede yamanani, a yi seɓɛxi naxan ma fa fala:

³ Manga Kirusi a mangayaan ɲɛɛ singeni, a yi yamarin i to fi Ala Batu Banxina fe yi Yerusalɛn yi, a naxa, “Ala Batu Banxin xa ti alogo saraxane xa ba a xa mɛnni, a xa betɛn sa ki fajɪ. A xa mate ayi nɔngɔnna yɛ tonge sennin, a yigbona nɔngɔnna yɛ tonge sennin.

⁴ Gɛmɛ gbeen masolixin bilin saxan xa dɔxɔ e nun wudin sanɲa ma keden. Mangan nan wali saren fima.

⁵ Nebukadanesari xɛma seene nun gbeti fixɛ seen naxanye tongo Ala Batu Banxini Yerusalɛn yi, a siga e ra Babilɔn yi, ne mɔn naxɛtɛma nɛn e funfuni Ala Batu Banxini Yerusalɛn yi, e sa tongo dɛnaxan yi Alaa banxini.”

⁶ Nayi, Manga Dariyusi yi a seɓɛ, a naxa, “Baan binna yamana kanna Tatenayi nun Setara-Bosenayi nun ɛ tan, e lanfane, yamana kuntigin naxanye dɔxi Efirati baan sogegododen binni, feni i to mi ɛ matoxi.

⁷ Ɛ tin Ala Batu Banxin wanla xa siga yɛɛn na. Yahudiya yamana kanna nun Yahudiya fonne xa Ala Batu Banxin ti a funfuni.

⁸ N yamarin i to nan soma ɛ yii, ɛ sa Yahudiya fonne malima kii naxan yi Ala Batu Banxin tideni: Se saren naxanye bama mudun na sa keli Efirati baan sogegododen binni so mangan yii, ne xa so muxuni itoe yii, alogo wanla nama dan.

⁹ Naxan fan saraxa gan daxin na Ala yɛtagi, Ala Naxan Kore, tura bulanne nun kontonne nun yɛxɛɛ diine e nun murutun nun fɔxɔn nun manpaan nun turena alo a yitaxi kii naxan yi Yerusalɛn saraxaraline xɔn, ɛ xa ne so e yii na kiini lɔxɔ yo lɔxɔ,

¹⁰ alogo e xa saraxa xiri fajine ba Ala xa naxan kore, e yi Ala maxandi

mangan nun a diine xa.

¹¹ Awa, xa muxu yo falani i to kala, xalanbe keden xa botin a banxini, na kanna yi sɔti a dɛ, a banxin yi kala fefe.

¹² Ala naxan a xinla luxi Yerusalɛn yi, na Ala xa na kanna halagi naxan na n ma yamarin i to beɲin a banxini i to kala, xa a findi mangan na hanma muxu yo. N tan Dariyusi bata yamarin i to fi, a xa liga a kiini.”

¹³ Nayi, yamana kanna Tatenayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Setara-Bosenayi nun e lanfane birin yi na yamarin suxu Manga Dariyusi naxan nafaxi.

Ala Batu Banxin naɲan feen ɲaxaɲaxana

¹⁴ Yahudiya fonne yi nɔ sɔtɔ banxin tideni, alo Nabi Xage nun Yido mamandenna Nabi Sakari a fala kii naxan yi. E yi banxin ti, e yelin, alo Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi e nun Kirusi nun Dariyusi nun Aratasɛrɛkɛsi, Perise mangane.

¹⁵ Banxin yi raɲan Ada kiken xi saxande lɔxɔni, Manga Dariyusi a mangayaan ɲɛɛ senninden.

¹⁶ Isirayila kaane nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun muxu suxi dɔnxɛne yi Ala Batu Banxin nabi seɓwani.

¹⁷ E yi tura kɛmɛ nun konton kɛmɛ firin nun yɛxɛɛ dii kɛmɛ naanin ba banxin nasariɲan seen na, e nun kɔtɔ fu nun firin Isirayila kaane birin ma yulubi xafari saraxan na, lan Isirayila bɔnsɔnne yatɛn ma.

¹⁸ E yi saraxaraline fan dɔxɔ lan e yɛba kiin ma, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune fata e yitaxun kiin na Yerusalɛn yi Alaa wanla ra, alo a seɓɛxi Musaa kɛdin kui kii naxan yi.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

¹⁹ Muxun naxanye sa kelixi konyiyani, ne yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* raba kike singen xi fu nun naaninde lɔxɔni.

* **6:19: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɛɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangi e xun ma. Na feen sanla ni i to ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

²⁰ Saraxaraline nun Lewi bənsəna muxune bata yi e bode rasarijan sanla xili yi, e birin yi sarijan. Lewi bənsəna muxune yi yexεε diine kəε raxaba Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla fe ra muxu suxi fonne birin xa, e nun e ngaxakeden saraxaraline xa, e nun e tan yetεen xa.

²¹ Muxun naxanye birin bata yi xεtε siyane fe sarijantarene fəxə ra, e yi Alatala fen, Isirayilaa Ala, ne nun Isirayila kaan naxanye xεtε sa keli konyiyani, e birin yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseene don e bode xən.

²² E Buru Tetaren Sanla† raba sεwani xi solofere, bayo Alatala bata Manga Asiriya bənen masara a yi e mali Ala Batu Banxin wanli, Isirayilaa Ala.

7

Saraxaralina Esirasi

¹ Na feene dangu xanbini, Perise mangana Aratasεrεkesi waxatini, Esirasi fan yi fa, Serayaa dii xεmεna. Asari nan Seraya sətə. Xiliki nan Asari sətə.

² Salun nan Xiliki sətə. Sadəki nan Salun sətə. Axituba nan Sadəki sətə.

³ Amari nan Axituba sətə. Asari nan Amari sətə. Merayoti nan Asari sətə.

⁴ Sεraxaya nan Merayoti sətə. Yusi nan Sεraxaya sətə. Buki nan Yusi sətə.

⁵ Abisuwa nan Buki sətə. Finexasi nan Abisuwa sətə. Eleyasari nan Finexasi sətə. Saraxarali kuntigin Haruna nan Eleyasari sətə.

⁶ Na Esirasi yi siga Babilən yi. Sebēli tiin nan yi a ra, naxan yi xaranxi Musaa sariyana fe ma ki fəni, Alatala, Isirayilaa Ala naxan soxi Musa yii. Mangan yi a waxən feene birin naba a xa, bayo Alatala, Isirayilaa Ala yi a fəxə ra.

⁷ Isirayila kaana ndee nun Lewi bənsəna muxuna ndee nun bēti baane nun kantaniine nun walikene Ala Batu Banxini, ne fan birin yi siga Yerusalən yi Manga Aratasεrεkesi a mangayaan ηεε solofereden ma.

⁸ Esirasi yi fa Yerusalən yi mangana mangayaan ηεε solofereden kike suulunden ma.

⁹ A keli Babilən yi kike singen xi singe ləxəni, a sa so Yerusalən yi kike suulunden xi singe ləxəni, bayo a Ala yi a fəxə ra a fanni.

¹⁰ Esirasi bata yi Alatalaa sariyan xaran feen nun a suxu feen sa a bəneni, a yi Isirayila yamaan xaran tənne nun sariyane ma.

Manga Aratasεrεkesi a bataxina

¹¹ Manga Aratasεrεkesi bataxini ito nan so Esirasi yii, saraxaraliin nun sebēli tiin naxan yi yamarine nun tənne sebema, Alatala naxanye fala lan Isirayila fe ma. Mangan yi falani ito rasiga, a naxa,

¹² “Mangane mangana Aratasεrεkesi naxa saraxaralina Esirasi xa, naxan yi Alaa sariyan kolon naxan kore:

¹³ N bata yamarin so i yii, yamaan naxan birin Isirayila yi, saraxaraline nun Lewi bənsəna muxune nun naxanye birin n ma yamanani naxanye waxi siga feni Yerusalən yi, a lu e birin xa siga i fəxə ra.

¹⁴ Mangan nun a kawandi muxu solofere ne nan i rasigaxi Yuda nun Yerusalən yi alogo i xa siga i ya Alaa sariyan na i yii, i menna rakərəsi xa na sariyan suxi.

¹⁵ I siga gbetin nun xεmaan na mangan nun a kawandi muxune naxan ηenigexi e xa ba saraxan na Isirayilaa Ala xa, naxan dəxi Yerusalən yi.

¹⁶ I mən yi siga wure gbeti fixen nun xεmaan na i na naxan sətə Babilən yi, e nun ηenige ma saraxane yamaan nun saraxaraline naxanye bama e Ala Batu Banxin xa Yerusalən yi.

¹⁷ Na ma, i nəε turane nun kon-tonne nun yexεene sare nen na gbetin na, e nun seen naxanye birin lanma e findi bogise saraxane nun minse saraxane ra, i yi e ba ε Ala Batu Banxin saraxa ganden fari Yerusalən yi.

† 6:22: **Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma ləben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xərəyaan 12.15 kui.

¹⁸ E nun i ngaxakedenne na naxan nagidi lan gbetin nun xema dɔnxene fe ma, ε na liga, alo ε Ala wama a xɔn kii naxan yi.

¹⁹ Seen naxanye so i yii ε Ala Batu Banxin nawali feen na, i fa ne ra Ala Batu Banxini Yerusalɛn yi.

²⁰ I xa gbetin tongo mangana gbeti ramaradeni, i makoon naxan ma naxan lanɲε se gbetɛye saren ma, i naxanye rawalima ε Ala Batu Banxini.

²¹ N tan Manga Aratasεrekɛsi bata yamarini ito fi Efirati baan sogegododen binna gbeti ramarane birin ma. Saraxaralina Esirasi, sebeli tiin naxan Alaa sariyan xaranma, Ala Naxan Kore, na na naxan yo maxɔdin, ε xa a so a yii,

²² han gbeti fixɛn kilo wuli saxan, murutun kilo wuli tonge saxan, manpaan litiri wuli naanin, turen litiri wuli naanin e nun a na wa fɔxɔn xasabin naxan xɔn.

²³ Ala Naxan Kore, na naxan birin yamarixi, na birin xa liga a kiini kore xɔnna Ala Batu Banxina fe yi, alogo a xɔlɔn nama godo mangana yamanan nun a muxune ma.

²⁴ Nanara, nxu a falama ε xa a ε nama mudun nun muxu dangumatɔɔn saren nasuxu saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun bɛti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxi walikɛne nun Ala Batu Banxini ito muxu yo ra.

²⁵ I tan Esirasi, fata i ya Alaa fekolonna ra, a naxan fixi i ma, i xa kitisane dɔxɔ naxanye kitin sɛ yamaan birin ma Efirati baan sogegododen binni, naxanye birin Alaa sariyan kolon. Naxanye mi a kolon, i ne xaran a ma.

²⁶ Naxan yo mi i ya Alaa sariyan suxu e nun mangana sariyana, na kanna yalagima nɛn, a faxa, hanma a kedi yamanani, hanma a yiiseene yi ba a yii, hanma a yi sa kasoon na.”

²⁷ Tantunna Alatala xa, en benbane Ala, naxan xaxinla fixi mangan ma, a yi binye sifani ito fi Ala Batu Banxin ma Yerusalɛn yi,

²⁸ a yi a hinanna yita n na mangan nun a kawandi muxune nun

a kuntigi sɛnbɛmane birin yetagi! Alatala to yi n sɛnbɛ soma, n ma Ala, n yi Isirayila kuntigine malan alogo nxu birin xa siga.

8

Esirasi fɔxɔrabirane

¹ Denbaya xunne nun e fɔxɔrabirane xinle sɛbɛxin ni ito ra, naxanye bira n fɔxɔ ra keli Babilɔn yi Manga Aratasεrekɛsi waxatini.

² Gεrisɔmi, Finexasi yixɛtene ye, Daniyeli, Itamara yixɛtene ye, Xatusi, Dawuda yixɛtene ye,

³ Sekani a dii xɛmɛn Sakari, Parosi yixɛtene ye, e nun muxu kɛmɛ tonge suulun nan yi a ra naxanye xinle yi sɛbɛxi, xɛmɛne gbansan.

⁴ Paxata-Moyaba yixɛtene ye, Sɛraxayaa dii xɛmɛna Eliyehowenayi e nun muxu kɛmɛ firin, xɛmɛne gbansan.

⁵ Satu yixɛtene ye, Yaxasiyeli a dii xɛmɛn Sekani e nun muxu kɛmɛ saxan, xɛmɛne gbansan.

⁶ Adin yixɛtene ye, Yonatan ma dii xɛmɛna Ebedi e nun muxu tonge suulun, xɛmɛne gbansan.

⁷ Elan yixɛtene ye, Atali a dii xɛmɛn Yesaya e nun muxu tonge solofere, xɛmɛne gbansan.

⁸ Sɛfati yixɛtene ye, Mikeli a dii xɛmɛn Sebadiya e nun muxu tongo solomasɛxe, xɛmɛne gbansan.

⁹ Yowaba yixɛtene ye, Yexiyeli a dii xɛmɛna Abadi e nun muxu kɛmɛ firin muxu fu nun solomasɛxe, xɛmɛne gbansan.

¹⁰ Bani yixɛtene ye, Yosifi a dii xɛmɛn Selomiti e nun muxu kɛmɛ tongo sennin, xɛmɛne gbansan.

¹¹ Bebayi yixɛtene ye, Sakari, Bebayi a dii xɛmɛna e nun muxu mɔxɔɲɛn nun solomasɛxe, xɛmɛne gbansan.

¹² Asagada yixɛtene ye, Hakatan ma dii xɛmɛn Yoxanan e nun muxu kɛmɛ muxu fu, xɛmɛne gbansan.

¹³ Adonikami yixɛten muxu dɔnxene ye, Elifeleti nun Yeyiyeli nun Semaya, e nun muxu tonge sennin, xɛmɛne gbansan.

14 Bigiwayi yixetene ye, Yutayi nun Sakuru e nun muxu tonge solofere, xemene gbansan.

Xete fena Yerusalen yi

15 Baan naxan danguma Ahawa taan dexan, n yi muxuni itoe malan menni, nxu lu na xi saxan. N yi yamaan nun saraxaraline yee to, koni n mi Lewi bənsəna muxu yo to e ye.

16 Nayi, n yi yeeratini itoe xili, Eliyeleri nun Ariyele nun Semaya nun Elanatan nun Yaribi nun Elanatan boden nun Natan nun Sakari nun Mesulan, e nun xaran tiine Yoyaribi nun Elanatan.

17 N yi e rasiga Manga Yido konni, naxan dxi Kasifiya yi, n yi a fala e xa e lanma e xa naxan fala Yido nun a ngaxakedenne xa Ala Batu Banxin walikēn naxanye yi dxi Kasifiya yi alogo e xa fa nxu fəxə ra e nxu mali Ala Batu Banxini.

18 Bayo en ma Ala yi nxu malima, e yi fa Serebi ra nxu xa, xemē xaxilimana Maxali yixetene ye, Isirayilaa diin Lewi mamandenna nde, a tan nun a xunyene nun a dii xemene, e muxu fu nun solomasexe.

19 E mən yi fa Hasabi ra e nun Yesaya Merari yixetene ye, e nun a ngaxakedenne nun a dii xemene, muxu məxəje.

20 E mən yi fa Ala Batu Banxin walikēn bənsən muxuna ndee ra muxu kemē firin muxu məxəje. Dawuda nun a kuntigine bata yi na bənsəna muxune sugandi naxanye yi walima Lewi bənsəna muxune fəxə ra, ne birin xinle yi seβexi.

21 N yi a fala, a birin xa sunna suxu Ala yetagi Ahawa baan dexan, alogo a xa lu nxu xən sigatini nxu nun nxə diine nun nxə seene birin.

22 N yi yagima nən a faladeni mangan xa a xa sofane nun soo ragine bira nxu fəxə ra e yi nxu ratanga nxu yaxune ma kira yi, bayo nxu a fala nən mangan xa, nxu naxa, “Nxə Ala muxune birin malima naxanye a fenma, koni a xəlon luma nən muxune ma naxanye e mema a tan na.”

23 Nxu sunxi na nan ma, nxu yi Ala maxandi, a yi nxu yabi.

24 N yi saraxarali kuntigin muxu fu nun firin sugandi Serebi nun Hasabi e nun e ngaxakedenne, muxu fu.

25 N yi gbeti fixen yatē e yee xəri, e nun xemaaan nun seene, mangan naxanye ba e nun a kawandi muxune nun a kuntigine nun Isirayila kaan naxanye birin yi na lan en ma Ala Batu Banxina fe ma.

26 N yi gbeti fixen kilo wuli məxəje so e yii, e nun gbeti fixē seen naxanye yi lanje kilo wuli saxan ma e nun xemaaan kilo wuli saxan,

27 nun igelengenna xema daxin məxəje naxanye yi lanje kilo solomasexe ma e nun sula xuruxi goron firin naxanye yi fan alo xemana.

28 N yi a fala e xa, n naxa, “E bata findi Alatala gbeen na, seni itoe fan bata rasarijan Ala gbeen na. Gbeti fixeni ito nun xemaaan findixi jənige ma saraxan nan na Alatala xa, en benbane Ala.

29 E liga eyeren ma, eyengi dxi itoe xən ma han e sa e yiliga kuntigine nun Lewi bənsəna muxune yetagi, e nun Isirayila denbaya xunne Alatala Batu Banxini konkone kui Yerusalen yi.”

30 Saraxaraline nun Lewine yi gbeti fixen nun xemaaan nun seene rasuxu naxanye bata yi yiliga alogo e xa rasiga Yerusalen yi en ma Ala Batu Banxini.

31 Nxu yi keli Ahawa baan de siga Yerusalen yi kiken xi fu nun firinna ma. En ma Ala yi lu nxu xən, a yi nxu ratanga nxu yaxune nun fe jaxin sifan birin ma kira yi.

32 Nxu to so Yerusalen yi, nxu yi nxu matabu xi saxan.

33 Xi naaninde ləxəni, gbetin nun xemaaan nun seen naxanye yiliga nxə Ala Batu Banxini, ne yi so saraxaraliin Yuriyaa dii xemən Meremoti yii. Finexasi a dii xeməna Eleyasari yi a fema e nun Yosabadi a dii xemən Yosuwe e nun Binuwi a dii xemən Nowadi, Lewi bənsəna muxune.

34 E to e birin yatē, e yi e yiliga, e yi e birin malanxin binyen xasabin seβe.

35 Muxu suxi fonne, naxanye fa sa keli konyiyani, ne yi tura fu nun firin ba saraxa gan daxin na Isir-

ayilaa Ala xa Isirayila kaane birin ma fe ra, e nun konton tonge solo-manaanin e nun sennin, e nun $\gamma\epsilon\chi\epsilon\epsilon$ tonge solofere e nun solofere. E $\mu\alpha\eta$ yi $\kappa\alpha\tau\alpha$ fu nun firin ba yulubi xafari saraxan na. Ne birin saraxa gan daxin na Alatala xa.

³⁶ Na xanbi ra, e yi mangana yamarine rali mangan bundaxone ma, e nun Efirati baan sogegododen binna yamana kanne, ne yi yamaan mali lan Ala Batu Banxina feene ma.

9

Naxalan xajene futu fena

¹ Na jan xanbini, kuntigine yi fa n fema, e yi a fala, e naxa, “Isirayila yamaan nun saraxaraline nun Lewi bōnsōna muxune mi e makuyaxi siya gbete ne muxune ra. E fe xōsixin ligama alo Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Yebusune nun Amonine nun Moyaba kaane nun Misiran kaane e nun Amorine.

² Bayo, e bata ne dii tēmene futu e $\gamma\epsilon\tau\epsilon$ xa e nun e dii xēmene xa, e bōnsōn sarijanxin sunbu e rabilinna siyane muxune ra. Kuntigine nun kitisane nan singe na tinxintareyaan ligaxi.”

³ N to na mε, n yi n ma domani bō n ma, n yi n xunseχene nun n de xabene matala, n sunuxin yi dōxō.

⁴ Naxanye birin yi gaxuxi Isirayila Alaa falan $\gamma\epsilon\epsilon$ ra, ne birin yi dōxi n nabilinni lan na muxune tinxintareyaan ma naxanye sa kelixi konyiyani. N tan sunuxin yi lu dōxi han jinbanna saraxa ba waxatini.

⁵ Ninbanna saraxa ba waxatini, n yagixin yi keli, n ma dugini bōxi, n yi n xinbi sin, n yi n yiine ti Alatala, n ma Ala xa,

⁶ n yi Ala maxandi, n naxa, “N ma Ala, n yagixi, n mi nōε n xunna rakele i tan n ma Ala $\gamma\epsilon\tau\alpha\gamma\iota$, bayo nxō fe jaxin bata gbo ayi nxu xun ma. Nxu yulubine bata te han kore.

⁷ Xabu nxu benbane waxatini han to, nxu findixi yulubi rabane nan na, nxō yamaan yi haken liga. Nana, nxu tan nun nxō mangane nun nxō saraxaraline findixi konyine ra manga xajene bun, $\gamma\epsilon\eta\eta\epsilon\eta$ nun

suxun nun halagin nun yagini, alo a kii naxan yi to.

⁸ Koni, Alatala, nxō Ala, i baxi hinande nxu ra iki, i yi nxu tan ndee lu e nii ra, i yi luden so nxu yii yire sarijanxini, alogo nxō Ala xa nxu $\gamma\epsilon\epsilon$ ne rabi, a yi nxu nii yifan nxu ma nxō konyiyani.

⁹ Hali konyin to nxu ra, i tan nxō Ala mi nxu rabejinxi nxō konyiyani. I bata hinan nxu ra Perise mangan $\gamma\epsilon\tau\alpha\gamma\iota$, i nxu lu nxu nii ra, alogo nxu xa Ala Batu Banxin ti, denaxanye kalaxi nxu yi mēne yitōn, i yi matabuden fi nxu ma Yuda nun Yerusalēn yi.

¹⁰ Nxō Ala, nxu fa nanse fale i xa na xanbi ra? Nxu bata nxu mε i ya yamarine ra,

¹¹ i bata a fala nxu xa fata nabine ra, i ya walikene, i naxa, ‘E soma yamanan naxan yi, ε dōxō a yi, yamana xōsixin nan na ra na yamanane muxune kēwali xōsixine xōn, e bata yamanan birin nafe e fe xōsixine ra.

¹² Nayi, ε nama ε dii tēmene fi e dii xēmene ma, ε nama e dii tēmene fan fen ε dii xēmene xa. E nama lanna raso ε nun ne tagi, ε nama e mali e xa herin sōtō. Nayi, ε senben sōtōma nen, ε yamanan muxune yi donse fajine don, ε mōn yi yamanan lu ε diine xa e kēen na han habadan!’

¹³ Nxō Ala, na feene birin nxu sōtōxi nen amasōtō nxō fe xōsixine nun nxō yulubi jaxine xōn. Koni, i mi nxu saranxi nxō fe jaxine ra alo a yi lan kii naxan yi, i mōn bata tin nxu xa lu nxu nii ra.

¹⁴ Nxu lan nxu mōn xa lu i ya yamarine kale ba? Nxu lan nxu xa bira na yamanan muxune fōxō ra naxanye fe xōsixini? I ya xōlōn mi godε nxu ma ba, a yi nxu raxōri, muxu yo mi lu?

¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala, i tinxin, bayo nxu mōn nxu nii ra to. Nxu tan nan ito ra i $\gamma\epsilon\tau\alpha\gamma\iota$ nxu nun nxō yulubine, muxu yo mi yi nōε luyε a nii ra i $\gamma\epsilon\tau\alpha\gamma\iota$.”

10

Eyi e siya gbete jaxanle kedi

¹ Esirasi yi xinbi sinxi waxatin naxan yi Ala Batu Banxin yetagi, a wugama, a Ala maxandima a ti e yulubine ra, Isirayila kaane yi e malan a fema, xemene nun naxanle nun didine, yamaan birin yi lu wuge.

² Nayi, Yexiyeli a dii xemen Sekani Elan xabilani, na yi falan tongo, a yi a fala Esirasi xa, a naxa, “Nxu bata tinxintareyaan liga en ma Ala yee ra yi, nxu yi naxalan xone futu, naxanye yi findixi siya gbete muxune ra. Hali na, yigin mon Isirayila ma lan na feen ma.

³ En na naxanle nun e diine kedi, en layirin xidi en nun Ala tagi, alo n kanna a falaxi kii naxan yi en nun naxanye birin xuruxurunma en ma Alaa yamarine ra. En xa a liga alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

⁴ Keli, bayo feni ito i tan nan matoxi. Nxu birama nen i foxo ra. I wekile, i a liga.”

⁵ Nayi, Esirasi yi keli, a yi saraxarali kungigine nun Lewine nun Isirayila kaane birin nakolo, a baxi naxan falade, e birin xa na liga. E yi e kolo a xa.

⁶ Na xanbi ra, Esirasi yi mini Ala Batu Banxini, a yi siga Eliyasibi a dii xemen Yehoxanan ma banxini. A to yi menni, a mi donse don, a mi ige min, bayo a yi sunuxi muxu suxi fonne tinxintareyana fe ra.

⁷ E yi yamarin nawanga Yuda nun Yerusalen birin yi, naxan yi a falaxi a muxu suxine birin xa e malan Yerusalen yi.

⁸ Naxan yo mi fa benun xi saxan, a yiiseene birin nasuxuma nen a ra, a tan yeteen yi kedi yamaan ye alo kungigine nun fonne a falaxi kii naxan yi.

⁹ Yuda nun Bunyamin xemene yi e malan Yerusalen yi na xi saxanna bun ma. Kike solomasexeden xi moxonen nan yi a ra. Yamaan birin yi malanxi yama malandeni Ala Batu Banxin yetagi, e gaxuxin xuruxurunma lan na feen ma, e nun tulena fe ra.

¹⁰ Saraxaralina Esirasi yi keli, a naxa, “E bata tinxintareyaan naba e

to naxalan xone dxi, e mon yi Isirayila yamaan findi yulubi tongone ra.

¹¹ Iki, e ti e yulubine ra Alatala yetagi, e benbane Ala, e yi a sagoon liga! E masiga yamanan muxune nun naxalan xone ra.”

¹² Yamaan birin yi yabin ti e xuini texin na, e naxa, “On! Nxu lanma nen nxu a liga alo i a falaxi kii naxan yi.

¹³ Koni yamaan gbo, tule waxatin na a ra. Nxu mi nae luyetandeni be, bayo xi keden hanma xi firin wali xa mi ito ra, muxu wuyaxi bata yulubin liga feni ito yi.

¹⁴ Nxo kungigine xa lu be yamaan birin xinla ra. Naxanye birin naxalan xone dxi nxo taane yi, ne xa fa waxati saxine ma, e nun taan fonne nun taan kitisane, e yi na feen sa a kiini han Ala xolo gbeen yi nan, a makuya en na lan feni ito ma.”

¹⁵ Koni, Asaheli a dii xemen Yonatan nun Tikiwaa dii xemen Yaxasiya yi na feen yenge. Lewi bomsanna muxuna nde Sabetayi nun Mesulan yi ne mali.

¹⁶ Koni muxu suxi fonne yi tin Esirasi a falan ma. Saraxaralina Esirasi yi denbaya xunna ndee sugandi denbaya yeen ma, e yi e birin xinla fala. E yi dxi na kike fuden lxi singen ma alo e xa na feen mato.

¹⁷ Kike singen lxi singen ma, e yi yelin xemene kitin se naxanye birin naxalan xone dxi.

Yulubitone

¹⁸ Saraxaraline ye, naxanye naxalan xone dxi, ne nan itoe ra:

Yosadaki a dii xemen Yosuwe nun a xunyene xabilan muxune ye, Maaseya nun Eliyeseri nun Yaribi e nun Gedali.

¹⁹ E yi a ragidi a e xa e me e naxanle ra, e yi kontonna ba yangin saraxan na e yulubina fe ra.

²⁰ Imeri xabilani, Xanani nun Sebadiya.

²¹ Xarimi xabilani, Maaseya nun Eli nun Semaya nun Yexiyeli e nun Yusiya.

²² Pasaxuri xabilani, Eliyowenayi nun Maaseya nun Yisimayeli nun Nataneli nun Yosabadi e nun Elasa.

²³ Lewi bənsənnə muxune ye, Yosabadi nun Simeyi nun Kelaya naxan mən xili Kelita e nun Petaxi nun Yuda e nun Eliyeseri.

²⁴ Bəti baane ye Lewi bənsənni, Eliyasibi.

Də kantanne ye Lewi bənsənni, Salun nun Telemi e nun Yuri.

²⁵ Isirayila kaa gbətəye: Parosi xabilani, Ramiya nun Isiya nun Malakiya nun Miyamin nun Eleyasari nun Malakiya e nun Bənaya.

²⁶ Elan xabilani, Matani nun Sakari nun Yəxiyəli nun Abidi nun Yeremoti e nun Eli.

²⁷ Satu xabilani, Eliyowenayi nun Eliyasibi nun Matani nun Yeremoti nun Sabadi e nun Asisa.

²⁸ Bəbayi xabilani, Yəhoxanan nun Xananiya nun Sabayi e nun Atalayi.

²⁹ Bani xabilani, Mesulan nun Maluku nun Adaya nun Yasubu nun Seyala e nun Yeremoti.

³⁰ Paxata-Moyaba xabilani, Adana nun Kelala nun Bənaya nun Maaseya nun Matani nun Bəsələli nun Binuwi e nun Manase.

³¹ Xarimi xabilani, Eliyeseri nun Yisiya nun Malakiya nun Semaya nun Simeyən

³² nun Bunyamin nun Maluku e nun Səmaraya.

³³ Xasun xabilani, Matenayi nun Matata nun Sabadi nun Elifeleti nun Yeremayi nun Manase e nun Simeyi.

³⁴ Bani xabilani, Maadayi nun Amirama nun Yuweli

³⁵ nun Bənaya nun Bedeya nun Keluhi

³⁶ nun Waniya nun Meremoti nun Eliyasibi

³⁷ nun Matani nun Matenayi nun Yaasu

³⁸ nun Bani nun Binuwi nun Simeyi

³⁹ nun Selemiya nun Natan nun Adaya

⁴⁰ nun Məkanadəbayi nun Sasayi nun Sarayi

⁴¹ nun Asarəli nun Selemiya nun Səmaraya

⁴² nun Salun nun Amari e nun Yusufu.

⁴³ Nebo xabilani, Yeyiyəli nun Matitiya nun Sabadi nun Sebina nun Yadayi nun Yoweli e nun Bənaya.

⁴⁴ Ne birin bata yi jaxalan xəjəne dəxə nun, ndee bata yi diine bari.

Neyemi

Neyemi a Fe Taruxuna

Neyemi findi Yahudiyana nde nan na Esirasi a waxatini. Muxu dinaxin nan yi Neyemi ra. Perisene mangan naxan xili Arataserekesi, na kuntigi kendena nde nan yi Neyemi ra. Neyemi mangan mafan nen alogo a xa tin a siga Yerusalen taani alogo a xa sa feene yiton lan a konna siga feen ma yeen na. A to na li, hali yaxuna ndee to yi katama e xa a yee rati, a kon kaan muxu wuyaxi a mali nen. E yi Yerusalen taan nabilinna yinna ti. Neyemi man yi Esirasi mali dina sali gbeena nde yi, Esirasi Alaa sariya kitabun xaran naxan yi. Lewine yi lu a yebɛ yamaan xa alogo e xa a famu, nayi e yi e sɔbɛ so Alaa fe yi. Neyemi yi yamanan dɔxɔ kiina nde yɛba. A yi taan nabilinna yinna ti sewa sanla raba, a man yi yamaan nakɔta sariyan suxu kiin ma.

Neyemi Ala maxandina

¹ Hakaliyaa dii xemen Neyemi a falane.

Kisilewi kiken na, Arataserekesi a mangayaan jee mɔxɔjɛdeni, n yi Suse manga taani.

² Ngaxakedenna Xanani nun muxuna ndee yi fa sa keli Yuda yi. N yi e maxodin Yahudiyane fe ma, yaxune naxanye suxu, e siga e ra konyiyani, e jɛjɛne man yi xete Yerusalen yi, e nun lan Yerusalen ma fe ma.

³ E yi n yabi, e naxa, "Suxu muxun naxanye lu e nii ra, na ndee bata fa dɔxɔ Yuda yamanani, koni e yigitɛgɛxi, e yagixi. Yerusalen taan nabilinna yinne yirena ndee bata bira, teen yi taan so deene birin gan."

⁴ N to na falane me, n yi dɔxɔ, n wuga, n yi sunu xi wuyaxi, n yi sun, n yi Ala maxandi, Ala Naxan Kore,

⁵ n naxa, "Alatala, Ala Naxan Kore, naxan gbo, a magaxu, i tan naxan i ya

layirin nun i ya hinanna luma i xanuntenne xa naxanye i ya yamarine suxuma,

⁶ i tuli mati, i yi i yeen tin na, i yi i ya walikena maxandi xuiin name. N ni i maxandima waxatini ito yi i ya walikene xa, Isirayila kaane, kɔeen nun yanyin na, n yi n ti Isirayila kaane yulubine ra bayo nxu bata yulubin liga i ra nxu nun n ma denbayana, nxu bata yulubin liga.

⁷ Nxu bata fe jaxin liga i ra, nxu mi i ya yamarine nun i ya tonne nun i ya sariyane suxi i naxanye so i ya walikenen Musa yii.

⁸ I ya falana fe xa rabira i ma, i naxan so i ya walikenen Musa yii, i naxa, 'E na tinxintareyaan naba waxatin naxan yi, n na e raxuyama ayi nen siyane ye.

⁹ Koni, xa e xete n ma, xa e n ma yamarine suxu, e yi e liga, nayi, hali e sa bɔxɔ xonna danna ra, n sa fama e ra nen yireni n denaxan sugandixi alogo n xinla xa lu na.*

¹⁰ I ya walikene nun i ya yamaan nan e ra, i naxanye xunbaxi i senbe gbeeni.

¹¹ Marigina, i tuli mati n tan, i ya walikena maxandi xuiin na, e nun i ya walikenen naxanye sewaxi gaxuma i xinla yee ra! N ma feene rasɔnya to, n tan i ya walikena, i yi a liga xemeni ito xa kininkinin n ma n na siga a yetagi."

Na waxatini, n tan nan yi yengi saxi mangan minseene xon ma.

2

Neyemi Yerusalen yi

¹ Nisan kiken na, Arataserekesi a mangayaan jee mɔxɔjɛdeni, manpaan yi dɔxi mangan yetagi, n yi a tongo, n yi a so mangan yii. N yi sunuxi a yetagi, naxan jɔxɔn munma yi liga n na singen.

² Mangan yi a fala n xa, a naxa, "I yetagini forɔxi nanfera? Anu, i mi furaxi. Waxatina nde bɔje raforen ni ito ra." N yi gaxu han,

* 1:9: Na feen seɛxi Sariyane 30.1-5 kui.

³ koni n yi mangan yabi, n naxa, “Mangan xa lu a nii ra habadan! N yɛtagini fɔrɔxi nɛn bayo n benbane gaburune sa taan naxan yi, mɛnna birin bata halagi, tɛɛn yi na taan so dɛɛne birin gan.”

⁴ Mangan yi a fala n xa, a naxa, “Nanse xɔli i ma, n xa a liga i xa?” N yi Ala maxandi naxan kore,

⁵ n yi mangan yabi, n naxa, “Xa mangan tin, xa n tan i ya walikɛɛn nafan i ma, n nasiga Yuda yamanani. N benbane gaburune sa taan naxan yi, n mɔn xa sa na ti.”

⁶ Mangana naxanla yi dɔxi a fɛma, mangan yi n maxɔdin, a naxa, “I ya sigatiin buma han waxatin mundun yi, i xɛtɛn waxatin mundun yi?” Mangan yi tin n xa siga, nayi n yi n xɛtɛ waxatin fala a xa.

⁷ N mɔn yi a fala mangan xa, n naxa, “Xa mangan tinɲɛ, a xa kɛdine so n yii siga Efirati baan sogegododen binna yamana kanne ma, alogo e xa a lu n dangu siga han Yuda yi,

⁸ i mɔn yi kɛdi keden so n yii Asafi xa, naxan mangana fɔtɔnne kantanma, alogo a xa xalanbe wudine so n yii, n sa yire makantanxin dɛɛne ti Ala Batu Banxin dɛxɔn, e nun taan yinne nun n sa luma banxin naxan kui.” Mangan yi ne so n yii, bayo Ala yi n xɔn.

⁹ N yi siga yamana kanne fɛma naxanye yi Efirati baan sogegododen binni, n yi mangana kɛdin so e yii. Mangan bata yi sofa kuntigine nun soo ragine bira n fɔxɔ ra.

¹⁰ Sanbalata, Horoni kaan nun Amonina nde Tobiya, a walikɛɛn to na mɛ, e yi xɔlɔ kati a nanfera muxuna nde fama a fa Isirayila kaane mali.

Neyemi yi yinne mato

¹¹ N yi so Yerusalɛn yi, n yi xi saxan ti na.

¹² Nayi, nxu nun muxuna ndee yi keli kɔɛɛn na, n mi a fala muxe xa n ma Ala bata yi naxan yita n na a n xa a liga Yerusalɛn xa. N keden peen nan yi dɔxi sofanla fari.

¹³ N yi mini Lanbanna so dɛɛn na kɔɛ tagini siga Sube Magaxuxi Tigin nun Nɛɲɛ dɛɛn binna ra, n yi lu Yerusalɛn taan nabilinna yinne matoɛ. N yi taan yinna to kalaxi, a yire wuyaxi yi biraxi, tɛɛn bata yi dɛɛne gan nun.

¹⁴ N yi dangu Tigin so dɛɛn nun mangana ige ramaraden dɛxɔn, koni n ma soon mi a dangude sɔtɔ.

¹⁵ N yi te xuden xɔn kɔɛɛn na, n siga taan yinne matoɛ Kedirɔn lanbanna binni. Na xanbi ra, n mɔn yi so Lanbanna so dɛɛn na, n xɛtɛ na kii nin.

¹⁶ Taan kuntigine mi yi a kolon n yi sigaxi dɛnaxan yi e nun n yi naxan ligama. Han na waxatini, n munma yi sese fala Yahudiyane nun saraxaraline nun taa kanne nun kuntigine nun tide kan gbɛtɛye xa.

¹⁷ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, “ɛ bata a to en tɔrɔn naxan yi iki! Yerusalɛn bata kala, tɛɛn bata a so dɛɛne gan! ɛ fa, en fa Yerusalɛn taan nabilinna yinne ti. Nayi, en mi fa yagima sɔnɔn.”

¹⁸ N yi a yɛba e xa Ala n mali kii naxan yi, e nun mangan falan naxan ti n xa. E yi a fala, e naxa, “En siga, en sa taan ti!” Nayi, e yi e bode sɛnbɛ so na wali fajina fe yi.

¹⁹ Horoni kaan Sanbalata nun Amonin Tobiya a kuntigin nun Arabun Gesen to na mɛ, e yi nxu magele, e yi nxu rapaxu. E yi a fala, e naxa, “ɛ nanse ligama ito ra? ɛ murutɛma mangan nan xili ma ba?”

²⁰ N yi e yabi, n naxa, “Ala nɔɔn fima nɛn nxu ma, Ala Naxan Kore. Nxu tan, a walikɛne, nxu kelima nɛn, nxu yi a ti. Koni ɛ tan, ɛ mi kɛɛ sɔtɔn taani ito yi, ɛ mi sariya sɛ be, ɛ fe mi fa rabirama muxe ma Yerusalɛn taani!”

3

Yerusalɛn yinne yitɔnna

¹ Saraxarali kuntigina Eliyasibi nun a ngaxakeden saraxaraline yi keli walideni. E mɔn yi Yɛxɛɛne So Dɛni tɔn. E yi a rasariɲan, e yi a dɛɛne ti a ma. E yi taan yinna ti siga han sangansoon naxan yi xili Kɛmɛ, e yi

na rasarijan. E mɔn yi taan yinna ti siga han Xananɛli Sangansona.

² Yeriko kaane fan yi walima mɛnna dɛxɔn, e nun Sakuru, Yimiri a dii xɛmɛna.

³ Sena kaane yi taan so dɛni tɔn dɛnaxan xili Yɛxɛ So Dɛna. E dɛ wudine ti, e dɛene sa e ma e nun e balan wurene.

⁴ Yuriyaa dii xɛmɛn Meremoti fan yi walima na yiren dɛxɔn, Hakɔsi mamandenna. Bereki a dii xɛmɛn Mesulan fan yi walima na yiren dɛxɔn Mesesabele mamandenna, e nun Banahaa dii xɛmɛn Sadɔki.

⁵ Tekowa taan muxune fan yi walima na dɛxɔn ma. Anu, taan muxu gbeene tondi walɛ nɛn walikɛ kuntigine yamarin bun.

⁶ Yoyadaa dii xɛmɛn Paseya nun Besodiyaa dii xɛmɛn Mesulan yi Dɛ Fonni tɔn. E yi a dɛɛn wudine ti, e yi a balan wurene sa.

⁷ Gabayon kaan Melatiya fan yi yinna yirena nde yitɔnma na dɛxɔn ma, e nun Meronoti kaan Yadon nun Gabayon kaa gbɛtɛye nun Misipa kaane. E birin yi walima yamana kanna nan bun Efirati baan sogegododen binni.

⁸ Xarahaa dii xɛmɛn Yusiyɛli fan yi yinna yirena nde yitɔnma na dɛxɔn e nun Xananiya, latikɔnɔn nafalana nde.

E yi siga walɛ han Yerusalɛn yinna yigbo yirena.

⁹ Xuru a dii xɛmɛn Rɛfaya fan yi yirena nde yitɔnma na dɛxɔn, Yerusalɛn bɔxɔn fɔxɔ kedenna yirena nde kuntigina.

¹⁰ Xarumafaa dii xɛmɛn Yɛdaya fan yi walima a banxin yɛtagi, Xasabaneyaa dii xɛmɛn Xatusi fan yi yinna yirena nde yitɔnma na dɛxɔn.

¹¹ Xarimi a dii xɛmɛn Malakiya nun Paxata-Moyabaa dii xɛmɛn Xasubu fan yi walima yire gbɛtɛye yi siga han sangansoon naxan xili Buru Gandena.

¹² Haloxesi a dii xɛmɛn Salun nun a dii tɛmɛne fan yi yinna yirena nde yitɔnma na dɛxɔn, Yerusalɛn bɔxɔn fɔxɔ kedenna yirena nde kuntigina.

¹³ Xanun nun Sanowa kaane yi Lanbanna So Dɛni tɔn. E yi a dɛɛn wudine ti, e yi a balan wurene sa. E mɔn yi nɔngɔnna yɛ wuli keden fan yitɔn taan yinni, siga han Xuruse Nɛɛɛ Dɛna.

¹⁴ Rekabu a dii xɛmɛn Malakiya, Beti-Hakeremi kuntigin yi Xuruse Nɛɛɛ Dɛni tɔn. A yi a dɛɛn wudine ti, a yi a balan wurene sa.

¹⁵ Kola-Xose a dii xɛmɛn Salun, Misipa kuntigin yi Tigi Dɛni tɔn, a yi a ti, a yi a xunna soon so a xun na, a yi a dɛɛn wudine ti, a yi a balan wurene sa. A mɔn yi taan yinni tɔn Selaxa ige ramaraden dɛxɔn, dɛnaxan mangana nakɔn fɛma, siga han tedene, dɛnaxan sigama Dawudaa Taani.

¹⁶ Dɔnxɛn na, Asabuku a dii xɛmɛn Neyemi, Beti-Suru fɔxɔ kedenna kanna yi siga yinni tɔnɛ Dawudaa gaburun binni siga han ige malanden binna, siga han mangana sofane banxina.

¹⁷ A xanbi ra, Lewi bɔnsɔnna muxune yi walima Bani a dii xɛmɛn Rexun bun ma. Hasabi, Keyila fɔxɔ kedenna kuntigin fan yi taan yinni tɔnma a dingirani.

¹⁸ A ngaxakedenne fan yi walima a xanbi ra, Xenadadaa dii xɛmɛn Bawayi, Keyila fɔxɔ kedenna bonna kuntigin bun.

¹⁹ Misipa kuntigin Yosuwe a dii xɛmɛna Eseri fan yi yire gbɛtɛ yitɔn, keli yɛngɛ so seene malan banxin yɛtagi, siga han dɛnaxan xili Songenna.

²⁰ Sabayi a dii xɛmɛn Baruku fan yi yire gbɛtɛ yitɔn a xanbi ra, keli Songenna ma siga han saraxarali kuntigina Eliyasibi a banxin dɛ ra.

²¹ Yuriyaa dii xɛmɛn Meremoti, Hakɔsi mamandenna fan yi yire gbɛtɛ yitɔn a xanbi ra, keli Eliyasibi a banxin so dɛɛn ma siga han a danna.

²² Saraxaraliin naxanye sa keli Yerusalɛn rabilinne yi, ne fan yi walima mɛn xanbi ra.

²³ Ne fan xanbi ra, Bunyamin nun Xasubu yi walima mɛnni e banxine yɛtagi. Ananiyaa dii xɛmɛn Maaseyaa

dii xεmεna Asari fan yi walima mεnni ne xanbi ra a banxin dεxɔn ma.

²⁴ Xenadadaa dii xεmεn Binuwi fan yi yire gbεtε yitɔn na xanbi ra, keli Asari a banxin ma siga han yinna songenna nde.

²⁵ Yusayi a dii xεmεn Palala fan yi walima na yinna songenna yεtagi e nun sanganso kuyen manga banxin yεtagi kantan tiine sansanna dεxɔn. Parosi a dii xεmεn Pedayaya fan yi walima a xanbi ra.

²⁶ Ala Batu Banxin walikεen naxanye yi dɔxi Ofeli geyaan ma, ne fan yi siga yinni tɔnɔn han sangansoon songenna ma, dεen naxan xili Ige So Dεna sogegododen binni.

²⁷ Tekowa kaane fan yi yinna yire gbεtε yitɔn ne xanbi ra, keli sangansoon songenna ma siga han Ofeli yinna.

²⁸ Dεen naxan yi xili Soona, saraxaraline fan yi walima na faxan na e banxine yεtagi.

²⁹ Imeri a dii xεmεn Sadɔki yi walima e xanbi ra a banxin yεtagi. A xanbi ra, Sekani a dii xεmεn Semaya fan yi walima mεnni, naxan yi dεen kantanma naxan yi xili Sogeteden So Dεna.

³⁰ E xanbi ra, Selemiyaa dii xεmεn Xananiya nun Salafaa dii xεmεn seninden Xanun yi mεnni, ne fan yi yire gbεtε yitɔn yinna ma. Bereki a dii xεmεn Mesulan fan yi ne xanbi ra, a banxin yεtagi.

³¹ A xanbi ra, xεma wanla Malakiya fan yi walima mεnni, siga han Ala Batu Banxin walikεene nun yulane banxina Mifikadi dεen yεtagi, siga han sangansoon naxan sa yinna songenna ma.

³² Xεma wanla bonne nun yulane fan yi yinni tɔn keli sangansoon songenna ma siga han Yεxεene So Dεna.

Yaxune yi wa wanla kala feni

³³ Sanbalata to a mε a nxu mɔn yinna tima, a yi xɔlɔ han! A yi Yahudiyane magele.

³⁴ A yi a fala a ngaxakedenne nun Samari kaa sofane yεε xɔri, a naxa, “Yahudiya fangatareni itoe nanse ligama? En tinɔn e xa na liga ba? E nɔε saraxan bε ba? E a rananɔn to ba? E mɔn nɔε gεmε maluxunxine raminε ba naxanye benden nun se ganxine bun ma?”

³⁵ Amonina nde Tobiya yi a dεxɔn ma, na yi a fala, a naxa, “Hali e ti, xa xulumasena nde sigan ti a fari, e gεmε yinna birin kalama nεn!”

³⁶ Nayi, n yi Ala maxandi, n naxa, “Nxɔ Ala, i tuli mati nxu ra, amasɔtɔ nxu yaxune bata nxu ranaxu! I marayabin naxεtε e ma, i yi e rasiga konyiyani.

³⁷ I nama dija e hakεne ma, e yulubine nama ba i yεtagi, amasɔtɔ e bata yinna ti muxune makonbi.”

³⁸ Nxu yinni tɔn na kii nin han a yiteyaan tagi taan nabilinni. Yamaan yi na wanla suxu e sɔbεen na.

4

¹ Koni, Sanbalata nun Tobiya nun Arabune nun Amonine nun Asadodi kaane to a mε a Yerusalen rabilinna yinna ti feen sigama yεen na, e nun a muxune bata yi a yire biraxine yitɔn fɔlɔ, e yi xɔlɔ kati.

² E lan a ma a e birin xa sa Yerusalen yεngε, e na kala.

³ Nayi, nxu bata nxɔ Ala maxandi, nxu yi kantan tiine dɔxɔ kɔεen nun yanyin na alogo e xa nxu ratanga e ma.

⁴ Anu, Yuda kaane yi a falama nεn, e naxa, “Nxɔ walikεene senben bata jan, gεmε biraxine maxali daxin mɔn gbo, nxu mi nɔε yinna tiyε.”

⁵ Nxu yaxune yi a falama nεn, e naxa, “Yahudiyane mi a kolonɔn, e mi a famunɔn han en yi so e tagi, en yi e faxa, en yi e wanli kala.”

⁶ Anu, Yahudiyane naxanye yi dɔxi nxu yaxune rabilinni, ne fa nεn, e fa nxu rakolon na feen ma han dɔxɔna ma fu, e naxa, “E fa en yεngεma nεn sa keli yiren birin yi.”

⁷ Nanara, n yi muxuna ndee dɔxɔ yinna xanbirane yi denaxanye so

* **4:7: Silanfanna:** Sofane yεngεso dεgεmana.

ɲaxun, n yi yamanan muxune dɔxɔ bɔnsɔn yɛɛn ma, e silanfanne nun tanbane nun xanle ra e yii.*

⁸ N to e ti kiin mato, n yi falan ti taan fonne nun kitisane xa e nun yamaan naxan birin yi na, n naxa, “E nama gaxu en yaxune yɛɛ ra. A xa rabira ε ma fa fala Marigin sɛnbɛn gbo, a magaxu. E yɛngɛn so ε ngaxakedenne nun ε dii xɛmɛne nun ε dii tɛmɛne nun ε ɲaxanle nun ε dɔxɔdene xa.”

⁹ Nxu yaxune yi a mɛ fa fala nxu bata rakolon, a Ala bata e fe nataxin kala. Nxu birin yi xɛtɛ yinni, birin yi sa a wanla dɛ suxu.

¹⁰ Keli na lɔxɔn ma, n ma walikɛne fɔxɔ kedenna nan yi fa walima, fɔxɔ kedenna yi tanbane nun yɛ masansan wure lefane nun silanfanne nun xanle suxu e yii, e yi e tagi xidi. Kuntigine yi Yuda kaane birin makantanma,

¹¹ naxanye yi yinna tima. Naxanye yi goronne maxalima hanma, e yi goronne kui sa, ne yi walima e yii kedenne nan na, e yi yɛngɛ so seen suxu e yii kedenna ra.

¹² Naxanye yi a tima, ne birin ma silanfanne yi xidixi e tagi nɛn, e yi walima na kii nin. Xɛmɛn naxan yi xɔtaan fema, na yi biraxi n fɔxɔ ra.

¹³ N yi a fala fonne nun kitisane nun yamaan dɔnxɛn xa, n naxa, “Wanla gbo, wulani kuya, en bata xuya ayi yinna xuntagi, en bata masiga en bode ra.

¹⁴ E nɛma dɛdɛ, xa ε xɔtaan fe xuiin mɛ, ε malan nxu fɛma. En ma Ala yɛngɛn soma nɛn en xa.”

¹⁵ Nxu siga wanla ma na kii nin, tanban suxi yamaan fɔxɔ kedenna yii keli subaxan ma han sarene yi mini kore.

¹⁶ Na waxatini, n mɔn yi a fala yamaan xa, n naxa, “Xɛmɛne birin xa xi Yerusalɛn yi e nun a walikɛna, en kantanna ti kɔɛɛn na, en yi wali yanyin na.”

¹⁷ Nxu mi yi nxɔ dugine bama mumɛ, n tan ba, ngaxakedenne ba, n

ma walikɛne ba, muxun naxanye yi n kantanma ba, birin ma yɛngɛ so seen nun a min igen nan tun yi suxi a yii.

5

Neyemi yi yigelitɔne mali

¹ Lɔxɔna nde, yamanan xɛmɛna ndee nun e ɲaxanle yi e mawuga e ngaxakeden Yahudiyane fari,

² ndee naxa, “Nxu nun nxɔ dii xɛmɛne nun nxɔ dii tɛmɛne wuya. Nxu wama nɛn nxu xa balon sɔtɔ alogo nxu xa nxu dɛge, nxu lu nxu nii ra.”

³ Ndee fan yi a fala, e naxa, “Nxu bata nxɔ xɛɛne nun nxɔ manpa binle* nun nxɔ banxine dɔxɔ tolimani alogo nxu xa balon sɔtɔ fitina kamɛni.”

⁴ Gbɛtɛye fan naxa, “Nxu bata gbetin tongo donla ra nxɔ xɛɛne nun nxɔ manpa binle xun yi, alogo nxu xa mudun fi naxan lan a so mangan yii.

⁵ Anu, nxu nun nxu ngaxakedenne birin keden, nxɔ dii xɛmɛne luxi nɛn alo e gbeene, koni a mato nxu nxɔ dii xɛmɛne nun nxɔ dii tɛmɛne matima konyine ra, nxɔ dii tɛmɛ wuyaxiye bata findi konyine ra, nafulu mi nxu yii, nxɔ xɛɛne nun nxɔ manpa binle mɔn bata findi muxu gbɛtɛye gbeen na.”

⁶ N to e mawuga xuiin mɛ, n yi xɔlɔ han!

⁷ N yi a ragidi n xa taan muxu gbeene nun kitisane maxadi, n yi a fala e xa, n naxa, “E tɔnɔn fenma ε ngaxakedenne ra nanfera!” N yi malan gbeen maxili e fe ra.

⁸ N mɔn yi a fala e xa, n naxa, “En bata en ngaxakeden Yahudiyane xun ba, naxanye yi saraxi siya gbɛtɛne xɔn konyine ra. Iki, ε tan yɛtɛɛn nan fa ε ngaxakeden Yahudiyane matima e Yahudiya bodene ma.” E mi fala sɔtɔ e naxan tiyɛ, e yi e dundu.

⁹ N mɔn yi a fala, n naxa, “E naxan ligama, na mi fan. E mi nɔɛ sigan tiyɛ Ala yɛɛ ra yi gaxuni ba, alogo siya gbɛtɛye nama en nayelevu, en yaxune?”

* **5:3:** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

10 N tan fan nun ngaxakedenne nun n ma walikene, nxu fan muxune doli nen gbetin nun donseni. Nayi, e lanma e xa naxan naxete, en nama na maxili.

11 E sa e xene raxete e ma to yeteni, e nun e manpa binle nun e oliwi binle nun e banxine. E nama ton maxili e ra gbetin nun murutun nun minseen nun turen fari.”

12 E yi yabin ti, e naxa, “Nxu e raxetema e ma nen, nxu mi fa sese maxadinma e ma, i naxan falaxi nxu na liga.”

Nayi, n yi saraxaraline xili, alogo e xa e kolb e yee xori.

13 Na xanbi ra, n yi n ma doma gbeen lenbeni maxa, n yi a fala, n naxa, “Ala xa muxune birin yimaxa na kiini naxanye na e fala xuiin kala, a yi e bono e denbayane nun e seene yi, alogo e yiigenla xa lu!” Yamaan birin yi Alatala tantun, e yi sonxo, e naxa, “Ala xa na liga, amina!” Donxen na, yamaan yi a falan suxu.

14 Xabu n dxo lxoni yamana kanna ra Yahudiyane xun na Yuda yamanani, xabu Manga Arataserekesi a mangayaan jee mxoxedena han jee tonge saxan e nun firindena, n tan nun ngaxakedenne nxu mi sese ba mudun na naxan soma yamana kanna yii.

15 Yamana kanna naxanye dangu n tan yee ra, ne yi donseene nun manpane rasuxuma nen yamaan na e nun gbeti gbanan tonge naanin. Hali yamana kanne xoyine yi yamaan toroma. Koni, n tan to yi gaxuxi Ala yee ra, n mi na sifan liga.

16 Koni, n tan yeteen wali nen taan yinna tideni, n mi xee yo sara n yete xa, anu n ma walikene birin yi yinna tiin fari.

17 Anu, muxu keme tonge suulun nan yi e degema n konni Yahudiyane nun kuntigine ye, ba muxune ra naxanye yi fama sa keli yamanan nabilinna siya gbetene ye.

18 Ninge keden nun yexee yebaxi sennin nan yi faxama n xa lxo yo lxo e nun toxena ndee. Xi fu yo xi fu, manpa faji gbegbe yi rafalama n xa

nen. Koni, hali na, n mi mudun maxili n tan yamana kanna xa, bayo wanla yi xoxo yamaan ma.

19 N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na bayo n bata wali fajin ke yamaan xa.

6

Yaxune mon yi fa e xili ma

1 Sanbalata nun Tobiya nun Arabun Gesen nun nxu yaxun bonne yi a me a n mon bata taan yinna ti, a dede mi fa kalaxi. Na waxatini, n munma yi deene ti singen.

2 Sanbalata nun Gesen yi xerane rafa a faladeni n xa, e naxa, “Fa en fa en bode to Kefirimi yi Ono lanbanni.” E bata yi a ragidi a e xa fe jaxin liga n na.

3 Koni, n yi e yabi, n naxa, “Wanla n yii han! N mi noe sigi. Nanfera wanla xa rati be, n siga e fema?”

4 E na xeraan nafa n ma dxoxa ma naanin, n fan yi e yabi na kii kedenni.

5 Sanbalata mon yi a walikenen nasiga na fala kedenna ra a suulundeni, kedi rabixin yi suxi naxan yi.

6 Ito nan yi sebexi a kui, a naxa, “Siya gbetene ito nan falama, anu Gesen fan a falama, a jondin na a ra, e naxa a i tan nun i ngaxakeden Yahudiyane waxi murute feni. I taan yinna tima na nan ma. A luxi alo i waxi findi feni Yahudiyane mangan nan na.

7 I yeteen bata nabine dxo alogo e xa i ya fe fala Yerusalen yi fa fala a i bata findi mangan na Yuda yi. Perise mangan mi buma na medeni. Nayi, fa en fa batu.”

8 N yi a yabi, n naxa, “Muxe mi na falane tima. Jondi mi i ya falane ra! I tan nan tun ne mirixi, i yi e fala!”

9 Na muxune birin yi wama nxu ragaxu feen nin, e naxa, “E senben janma nen, e mi wanla rananma.” Koni, n yi Ala maxandi, n naxa, “Ala, iki, n senbe so.”

10 N yi siga Delayaa dii xemen Semaya konni, Mehetabeli mamananna, bayo a mi yi noe fe n konni. A yi a fala n xa, a naxa, “En birin xa siga Yire Sarijanxini Ala Batu Banxin

kui, en sa a dεene balan en xun ma, amasotɔ i yaxune fama nɛn i xili ma, e fama kɔεen nan na i faxadeni.”

¹¹ N yi a yabi, n naxa, “Na muxu mi n tan na naxan a gima! N tan muxu sifan nɔε soε Ala Batu Banxini ba, n lu n nii ra? N mi soma Ala Batu Banxini n luxundeni!”

¹² N yi a kolon fa fala a mi yi Alaa falan xan nalima n ma. Koni, a yi na falama n xa nɛn, amasotɔ Sanbalata nun Tobiya bata yi a saranna fi alogo a xa fa falan ti n xa na kiini.

¹³ A na liga nɛn alogo n xa gaxu a yεε ra, n yi a maxadi xuiin suxu, n yi yulubin tongo. Nayi, e yi nɔε n xili kalɛ nɛn, n yi yagi.

¹⁴ N ma Ala, Tobiya nun Sanbalata naxan ligama n na, na xa rabira i ma, e nun nabi jaxanla Nowadi nun nabiin bonna naxanye kata n magaxudeni.

¹⁵ Taan yinna yi rajan Elulu kiken xi mɔxɔjɛn nun suulunde lɔxɔni, xi tonge suulun e nun firinna bun.

¹⁶ Nxu yaxune to a mε, e nun siyaan naxanye birin yi nxu rabilinxi, ne yi gaxu, e yi yagi e to a to a wanla bata yi rajan alo nxɔ Ala sagoon kii naxan yi.

¹⁷ Na waxatine yi, Yuda muxu gbeene yi bataxine seβema Tobiya ma waxatin birin, Tobiya fan yi e yabima.

¹⁸ Yuda kaan wuyaxi bata yi e kolɔ a xa, amasotɔ Sɛkani bitanna nan yi a ra, Araa dii xεmena, e nun a dii xεmen Yehoxanan bata yi Mesulan ma dii tɛmen tongo, Bereki a dii xεmena.

¹⁹ E yetɛen yi a xili fajin fala n yεε xɔri, e yi n ma falane rali a ma. Tobiya fan yi kɛdine rasigama alogo a xa n magaxu.

7

Yerusalɛn makantan fena

¹ Taan yinna to yelin tiyε, n yi a dεene ti a ma, kantan tiine nun βeti baane nun Lewi bɔnsɔnna muxune yi ti e wanle ra.

² N yi Yerusalɛn kuntigiyaan taxu ngaxakedenna Xanani ra e nun

Xananiya, Yerusalɛn yire makan-tanxin kuntigina. Lannaya muxu gbeen nan yi Xananiya ra, e nun Ala yεεragaxu muxuna dangu bonne ra.

³ N yi a fala e xa, n naxa, “Yerusalɛn dεene mi rabima fɔ sogen na te, a mɔn balanma nɛn wurene ra jɛnbanna ra benun kantan tiine xa siga. Yerusalɛn kaane yi ti kantan tideni, ndee yi siga taan kantan tidene yi, bonne yi lu e konne kantanjɛ.”

⁴ Taan yi gbo, koni yamaan mi yi wuya, banxine fan munma yi jɔxɔ yiti singen.

⁵ N ma Ala yi a sa n bɔjɛni a n xa fonne malan e nun kitisane nun yamaan birin alogo n xa muxune yatε. N yi bɔnsɔn kɛdina nde to, muxun naxanye singe xεtε sa keli konyiyani, n yi ito to seβexi na ma:

Esirasi 2.1-70

⁶ Babilɔn mangan Nebukadanesari siga muxun naxanye ra konyiyani, ne wuyaxi yi xεtε Yerusalɛn nun Yuda yi, birin yi siga a taa yi.

⁷ E yi xεtε e nun Sorobabeli nun Yosuwe nun Neyemi nun Asari nun Raamiya nun Naxamani nun Marodoke nun Bilisan nun Misipereti nun Bigiwayi nun Nexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan xεmɛne yatɛn ni i ra:

⁸ Parosi xabilani, muxu wuli firin muxu kεmε muxu tonge solofere e nun firin.

⁹ Sɛfati xabilani, muxu kεmε saxan muxu tonge solofere muxu firin.

¹⁰ Ara xabilani, muxu kεmε sennin muxu tonge suulun e nun firin.

¹¹ Paxata-Moyaba xabilani, Yosuwe nun Yowaba yixɛtɛne yε, muxu wuli firin kεmε solomasεxε muxu fu nun solomasεxε.

¹² Elan xabilani, muxu wuli keden muxu kεmε firin muxu tonge suulun e nun naanin.

¹³ Satu xabilani, muxu kεmε solomasεxε muxu tonge naanin e nun suulun.

¹⁴ Sakayi xabilani, muxu kεmε solofere muxu tonge sennin.

15 Binuwi xabilani, muxu keme sen-
nin muxu tonge naanin e nun solo-
masexe.

16 Bebayi xabilani, muxu keme sen-
nin muxu mɔxɔɾɛn nun solomasexe.

17 Asagada xabilani, muxu wuli
firin muxu keme saxan muxu
mɔxɔɾɛn nun firin.

18 Adonikami xabilani, muxu keme
sennin muxu tonge sennin e nun
solofere.

19 Bigiwayi xabilani, muxu wuli
firin muxu tonge sennin e nun
solofere.

20 Adin xabilani, muxu keme sen-
nin muxu tonge suulun e nun suulun.

21 Ateri xabilani, Xesekiya yixetene
ye, muxu tonge solomanaanin muxu
solomasexe.

22 Xasun xabilani, muxu keme
saxan muxu mɔxɔɾɛn nun solo-
masexe.

23 Besayi xabilani, muxu keme
saxan muxu mɔxɔɾɛn nun naanin.

24 Xarifi xabilani, muxu keme
muxu fu nun firin.

25 Gabayon kaane ye, muxu tonge
solomanaanin muxu suulun.

26 Betelɛmi kaane nun Netofa kaane
ye, muxu keme muxu tonge solo-
masexe muxu solomasexe.

27 Anatoti kaane ye, muxu keme
muxu mɔxɔɾɛn nun solomasexe.

28 Beti-Asamaweti kaane ye, muxu
tonge naanin muxu firin.

29 Kiriya-Yeyarin kaane nun Ke-
fira kaane nun Beroti kaane ye, muxu
keme solofere muxu tonge naanin
muxu saxan.

30 Rama kaane nun Geba kaane ye,
muxu keme sennin muxu mɔxɔɾɛn
nun keden.

31 Mikimasi kaane ye, muxu keme
muxu mɔxɔɾɛn nun firin.

32 Beteli kaane nun Ayi kaane
ye, muxu keme muxu mɔxɔɾɛn nun
saxan.

33 Nebo bonna muxune ye, muxu
tonge suulun muxu firin.

34 Elan bonne xabilan muxune ye,
muxu wuli keden muxu keme firin
muxu tonge suulun e nun naanin.

35 Xarimi xabilani, muxu keme
saxan muxu mɔxɔɾɛ.

36 Yeriko kaane ye, muxu keme
saxan muxu tonge naanin e nun su-
ulun.

37 Lodi kaane nun Xadidi kaane
nun Ono kaane ye, muxu keme
solofere muxu mɔxɔɾɛn nun keden.

38 Sena kaane ye, muxu wuli saxan
muxu keme solomanaanin muxu
tonge saxan.

39 Saraxaraline ye:

Yedaya xabilani Yosuwe a den-
bayani, muxu keme solomanaanin
muxu tonge solofere muxu saxan.

40 Imeri xabilani, muxu wuli keden
muxu tonge suulun muxu firin.

41 Pasaxuri xabilani, muxu wuli
keden muxu keme firin muxu tonge
naanin e nun solofere.

42 Xarimi xabilani, muxu wuli ke-
den muxu fu nun solofere.

43 Lewi bənsəna muxune ye:

Yosuwe xabilani, Kadamile nun
Hodawi yixetene ye, muxu tonge
solofere e nun naanin.

44 Bəti baane:

Asafi xabilani, muxu keme muxu
tonge naanin e nun solomasexe.

45 Kantan muxune:

Salun nun Ateri nun Talamən
nun Akubu nun Xatita nun Sobayi
yixetene ye, muxu keme muxu tonge
saxan e nun solomasexe.

46 Ala Batu Banxin walikene:

E benbane nan itoe ra: Sixa nun
Xasufa nun Tabayoti nun

47 Kerosi nun Siya nun Padon nun

48 Lebana nun Xagaba nun Sala-
mayi nun

49 Xanan nun Gideli nun Gaxara
nun

50 Reyaya nun Resin nun Nekoda
nun

51 Gasami nun Yusa nun Paseya
nun

52 Besayi nun Meyunin nun Ne-
fusin nun

53 Bakabuku nun Xakufa nun
Xaraxuru nun

54 Basaliti nun Mexida nun Xarasa
nun

55 Barakosi nun Sisera nun Tama
nun

56 Nesixa e nun Xatifa.

57 Sulemani a walikene yixetene ye:
Sotayi nun Sofereti nun Perida nun

⁵⁸ Yaala nun Darakon nun Gideli nun

⁵⁹ Sefati nun Xatili nun Pokereti-Hasebayin nun Amən.

⁶⁰ Ala Batu Banxin walikene birin malanxina e nun Sulemani a walikene: muxu keme saxan muxu tonge solomanaanin muxu firin.

⁶¹ Muxuni itoe nan keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi, koni ne mi e xabilane kolon naxan a yite fa fala Isirayila kaan nan e ra:

⁶² Delaya nun Tobiya nun Nekoda yixetene ye, muxu keme sennin muxu tonge naanin e nun firin.

⁶³ Saraxaralina ndee yi na: Xobaya nun Hakosi nun Barasilayi yixetene. Barasilayi bata Galadi kaan Barasilayi a dii temen dɔxɔ, na nan xili te a xun ma.

⁶⁴ E yi kata e xabilane fendeni bənsən kedine kui, koni e mi e to. E yi e ba saraxarali wanla ra.

⁶⁵ Yamana kannu yi yamarin fi a muxu yo nama se sarihanxine don e ye han saraxaralina nde yi sɔtɔ naxan masensən ti seene rawale, Yurima nun Tumin.*

⁶⁶ Yamaan birin malanxina, muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin muxu keme saxan muxu tonge sennin.

⁶⁷ E walike xemene nun e walike naxanle mi yi ne ye, ne muxu wuli solofere muxu keme saxan tonge saxan e nun solofere nan yi a ra. Beti ba xemən nun a naxanle, muxu keme firin tonge naanin e nun suulun yi e ye.

⁶⁸ Nəgəmənen keme naanin tonge saxan e nun suulun, sofanla wuli sennin keme solofere e nun məxəje fan yi na.

⁶⁹ Denbaya xun wuyaxi seene fi nen wanla fe yi. Yamana kannu yi xemaan kilo solomasexe e nun a tagi nun igelengen tonge suulun e nun saraxarali domaan keme suulun tonge saxan fi wanla fe yi.

⁷⁰ Denbaya xunne yi xemaan kilo keme kilo tonge solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden kilo keme ba.

⁷¹ Isirayila yamaan muxu dənxe ne yi xemaan kilo keme tonge solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden ba e nun saraxarali domaan tonge sennin e nun solofere.

⁷² Saraxaraline nun Lewi bənsənna muxune nun kantan tiine nun beti baane nun Ala Batu Banxin walikene nun Isirayila yamaan birin yi dɔxɔ e taane yi.

Esirasi yi sariyan xaran yamani

Nəen kike soloferedena a liye, Isirayila kaane birin bata yi dɔxɔ e taane yi.

8

¹ Yamaan birin yi e malan yama malandeni Ige Deen na alo muxu kedenna. E yi a fala sebeli tiina Esirasi xa a xa fa Musaa sariya kedin na, Alatala sariyan naxan yamari Isirayila kaane ma.

² Saraxaralina Esirasi yi fa sariya kedin na yamaan birin yetagi, xemən nun naxanla, naxanye birin yi nəe falan famunje e naxan mema. Kike solofereden xi singen nan yi a ra.

³ Keli xətənni han yanyi tagini, Esirasi na sariya kedin xaranma yamaan yetagi Ige Deen na, xemene nun naxanle nun naxanye birin yi a famuma. Yamaan birin yi tuli matixi sariya kedin xaran xuiin na.

⁴ Sebeli tiina Esirasi yi tixi wudi gbingbinna nan fari, naxan yi rafalaxi na feen ma. Matitiya nun Sema nun Anaya nun Yuriya nun Xiliki nun Maaseya yi tixi a fema a yiifanna ma. Pədaya nun Mikayeli nun Malakiya nun Xasun nun Xasabadana nun Sakari nun Mesulan tixi a kəmənnu ma.

⁵ Esirasi yi kedin nabi yamaan birin yetagi, a tixi e birin xun ma, a to kedin nabi, yamaan birin yi keli.

⁶ Esirasi yi Alatala tantun, Ala naxan gbo, yamaan yi lu e yiine yite

* **7:65: Yurima nun Tumin** masensən ti seene fe sebexi Xəyəyan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

kore, e yi a yabi, e naxa, "Amina! Amina!" Nayi, e birin yi e xinbi sin, e yεtagine yi lan bɔxɔn ma, e yi Alatala batu.

⁷ Lewi bɔnsɔnna muxune, Yosuwe nun Bani nun Serebi nun Yamin nun Akubu nun Sabetayi nun Hodiya nun Maaseya nun Kelita nun Asari nun Yosabadi nun Xanan nun Pelaya, ne yi lu yamaan tixin xaranɲε sariyan ma.

⁸ Ne yi lu Alaa sariya kedin xaranɲε yamaan xa, e lu a yebe e xa alogo e birin xa nɔ a famunɲε.

⁹ Nayi, yamana kanna Neyemi nun Esirasi naxan yi saraxaraliyaan nun sebeli tiini, e nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yi yamaan xaranma, ne yi a fala yamaan xa, e naxa, "Lɔxɔni ito bata rasariɲan Alatala xa, ε Ala. E nama lu sunuxi, ε lu wugε." Bayo yamaan birin yi wugama nen, e nεma yi sariya kedin xaran xuiin namεma.

¹⁰ Neyemi yi a fala e xa, a naxa, "E sa donse fajin don, ε yi minse fajin min, ε siga ndee ra muxune xa se mi naxanye yii, amasɔtɔ to lɔxɔn bata findi lɔxɔ sariɲanxin na en Marigin xa. E nama ε yetε rasunu, bayo Alatala sewan nan findixi ε senben na."

¹¹ Lewi bɔnsɔnna muxune yi yamaan birin masabari, e naxa, "E sabari, amasɔtɔ to lɔxɔn sariɲan, ε nama ε yetε rasunu!"

¹² Yamaan birin yi siga e dεgeden nun e mindeni. Se mi yi naxanye yii, e yi ndee so ne yii. E lu sewa gbeeni, bayo e bata yi falane famu naxanye yeɓa e xa.

Bubu Kui Sanla

¹³ Na xɔtɔn bode, Isirayila denbaya xunne nun saraxaraline nun Lewine birin yi e malan sebeli tiina Esirasi fεma alogo e xa sariya falane ramε.

¹⁴ Alatala sariya kedin naxan so Musa yii, a yi seβexi na kui fa fala, Isirayila kaane yi lanma e lu bubune kui Bubu Kui Sanla waxatini ɲεen kike solofereden na.

¹⁵ E lan e yi na rali birin ma e taane yi e nun Yerusalen yi, e naxa, "E mini

geya yireni, ε fa Oliwi bili yii taa kui xiine nun burunna xiine nun miriti bili yiine nun tugu yiine nun wudi yii ɲingixine ra alogo ε xa fa Bubu Kui Sanla raba alo a seβexi kii naxan yi."*

¹⁶ Nayi, Isirayila yamaan yi mini, e siga ɲɔxɔnde fendeni, alogo e xa fa Bubu Kui Sanla raba e banxine dε ra hanma e sansanne kui, hanma Ala Batu Banxin sansanne kui, e nun yama malandene yi Ige Dεen nun Efirami Dεen na.

¹⁷ Muxun naxanye birin yi malanxi na, naxanye yi faxi sa keli konyiyani, ne birin yi bubune ti, e dɔxɔ e bubune yi. Keli Nunu a dii xεmen Yosuwe a waxatin ma han na waxatini, Isirayila kaane munma yi na fe sifan liga singen, sewa gbeen yi lu e tagi.

¹⁸ E lu Alaa sariya kedin xaranɲε lɔxɔ yo lɔxɔ keli xi singen ma han lɔxɔ dɔnxεna. E yi sanla raba xi solofere, yamaan yi e malan xi solomasεxedeni, alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

9

Eyi e ti e yulubin na

¹ Kiken xi mɔxɔɲede lɔxɔni, Isirayila kaane yi e malan, e sun, e kasa benbeli dugine ragodo e ma, e burunburunna sa e xunne yi sunu taxamassenne ra.

² Naxanye yi findixi Isirayila kaane ra, ne yi e masiga xɔɲene ra, e yi e ti e yulubine ra e nun e benbane gbeene.

³ E to keli, e ti, e yi Alatala, e Alaa sariya kedin xaran waxati xunkuye. Yanyin na, e yi e xinbi sin Alatala yetagi, e Ala, e mɔn yi e ti e yulubine ra han waxati xunkuye.

⁴ Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee yi keli, e te gbingbinna fari, Yosuwe nun Bani nun Kadamile nun Seβaniha nun Bunni nun Serebi nun Bani nun Kenani. Ne yi e xuini te Alatala ma, e Ala.

⁵ Lewi bɔnsɔnna muxune, Yosuwe nun Kadamile nun Bani nun Xasabaneya nun Serebi nun Hodiya nun Seβaniha nun Petaxi yi a fala, e naxa,

* **8:15: Bubu Kui Sanla** fe seβexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

“E keli, en Alatala, en ma Ala tantun habadan han habadan!”

E yi Ala maxandi, e naxa,
“Nxu i xili binyen tantunma,
tantunna naxan dangu binyen nun
tantunna birin na!

6 I tan nan keden pe Alatala ra,
i tan naxan ariyanna nun kore xonna
nun sarene birin daxi,
i baxo xonna nun a yi seene birin da,
e nun baane nun e yi seene birin.
I yi niin bira niimaseene birin yi,
malekane birin e xinbi sinma i tan
nan bun.

7 I tan Marigina Alatala,
i tan nan Iburama sugandi,
i yi a ramini Yuru taani Babilon ya-
manani,
i yi a xili sa, Iburahima.

8 I yi a to a denkelayaxi i ma a bɔɔɔni,
i yi layirin xidi ε tagi
a i xa Kanan kaane nun Xitine nun
Amorine
nun Perisine nun Yebusune
nun Girigasane yamanan so a
bɔnsɔnna yii.
I dε xuiin nakamali nɛn bayo i tinxin.”

9 “I nxu benbane ɲaxankatan to nɛn
Misiran yi,
i yi e gbelegbele xuiin mε Gbala Baan
dε.

10 I yi taxamasenne nun kabanako
feene yita Firawona
nun a walikene nun a yamanan mux-
une birin na.
Amasɔɔ i a kolon
e nxu benbane suxu kii naxan yi wa-
soni.

I yi xinla sɔɔɔ naxan gbo han to.

11 I yi baa igeni taxun e yεε ra,
e yi baani gidi a yixaren na,
koni i tilin igen nadin nɛn
e sagatan muxune xun ma
alo gɛmɛna igen xonna ma.

12 I yi kundaan ti e yεε ra yanyin na,
i yi tε dεgen ti e yεε ra kɔɔɔn na
naxan yi kirani yalanma e yεε ra.

13 I godo nɛn keli kore,
i falan ti e xa Sinayi geyaan fari.
I yi i gelene fala e xa naxanye tinxin,
e nun ɲɔndin sariyan nun tɔnne

nun yamarin naxanye fan.

14 Fata i ya walikεen Musa ra,
i yi i ya Matabu Lɔxɔ sariyanxin nun
i ya yamarine nun sariyane nun
tɔnne yita e ra.

15 Kamɛn to e suxu,
i yi donseen nagodo e ma keli kore.
Min xɔnla to e suxu,
i yi igen namini fanyeni,
i yi a fala e xa a e xa so yamanani
i kɔlɔ naxan so fe ra e benbane yii.

16 Koni nxu benbane murutε nɛn wa-
soni,
e mi i ya yamarine suxu.

17 E mi tin e suxε,
e ɲinan i ya kabanako feene xɔn
i naxanye liga e xa,
e yi e bɔɔɔni xɔdɔxɔ e murutɛni,
e yi a nata

a e xa yεɛrati gbɛtε sugandi,
e xɛtε e konyiyani Misiran yi.*
Koni i tan mi i mε e ra.
Ala nan i tan na
naxan muxune mafeluma e yulubine
ra.

I diɲa, i kininkinin,
i mi xɔlɔn xulɛn,
i ya hinanna gbo.

18 E yi ɲinge di sawura wure daxin
nafala e yɛtε xa,
e naxa, ‘En ma Ala nan ito ra,
naxan en naminixi Misiran yi.’
E yi fala ɲaxine ti i ma.

19 Koni i ya kininkinin gbeeni,
i mi e rabɛɲin tonbonni.
Kundaan lu nɛn e yεε ra kiraan xɔn
yanyin na,
tε dεgen yi lu e yεε ra kɔɔɔn na.

20 I yi i ya Nii faɲin naso e yi
alogo a xa e xaran,
i yi i ya Manna donseen† so e yii,
e nun igena,
min xɔnla to e suxu.

21 I yi i yengi dɔxɔ e xɔn ma
tonbonni ɲεε tonge naanin,
sese mi dasa e ma,
e dugine mi kala,
e sanne mi kusin.

22 I yamanane nun siyane so nɛn e yii,
i yi e rabilinna yamanane birin sa e
sagoni.

* 9:17: Yatene 14.4 † 9:20: *Manna donsena* a fe mato Xɔɔɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

E yi Xesibon mangan Sixon ma yamanan tongo e gbeen na, e nun Ogo a yamanana, Basan mangana.

23 I yi e diine rawuya ayi alo sarene kore xonna ma, i yi e raso yamanani, i kolob e benbane xa denaxan ma fe yi.

24 E yixetene yi so menni, e dɔxɔ na yamanani, i yi na yamanan muxune rayagi e yetagi, Kanan kaane, i yi e sa e sagoni, e mangane nun e yamanane muxune,

alogo e xa e raba e waxonna ra.

25 E yi taa makantanxine tongo e nun bɔxɔ fajina, e yi banxine tongo naxanye yi rafexi se fajin sifan birina, e nun xɔjinne nun manpa binle nun oliwi binle nun wudi bogila wuyaxine, e yi e don, e yi lugo, e yi gbo, e yi lu heri gbeeni.”

26 “Koni, e keli nen e yi murute i xili ma. E yi e xun xanbi so i ya sariyane yi, e yi nabine faxesa, naxanye yi e mabandunma i ma, e yi Ala rayelefu gbeene ti.

27 Nayi, i yi e sa e yaxune sagoni, ne yi e tɔrɔ. Koni e yaxankatan waxatini, e xui ramini nen i ma, i yi e xuiin name kore xonna ma, i yi e yabi i ya kininkinin gbeeni, i yi e xunba muxune fi e ma, naxanye e ba e yaxune yii.

28 Koni, e xɔrɔyaan sɔtɔ nen tun, e mɔn yi fe yaxine liga folob i yee ra. Nayi, i yi e rabenin e yaxune yii, e yi e nɔ.

Koni, e mɔn yi e xui ramini i ma, i yi e xuiin name kore xonna ma i ya kininkinin gbeeni, i mɔn yi e rakisi sanpa ma wuyaxi.

29 I yi e mabandun i ya sariyan ma, koni e yi findi wasodene ra, e mi e tuli mati i ya yamarine ra. E yi yulubin liga

e i ya kiti saxine kala, anu naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sɔtɔma nen e xon. E yi murute, e tondi e tuli matiyɛ i tan na.

30 I ti nen e bun ma jee wuyaxi, i yi e rakolon i ya Nii Sarijanxin na nabine xon, koni e mi e tuli mati. Nayi, i yi e sa e yamana gbeteeye sagoni.

31 I ya kininkinin gbeeni, i mi e raxori, i mi e rabenin, bayo Ala dijaxi kininkininxin nan i tan na.”

32 “Iki, nxɔ Ala, Ala gbeena, senbɛmana, i tan naxan magaxu, i tan naxan i ya layirin nakamalima i ya hinanni, fe xɔlen naxanye nxu sɔtɔxi, e nun nxɔ mangane nun nxɔ nabine nun nxɔ saraxaraline nun nxu benbane nun yamaan birin, i nama ne yatɛ fe fuune ra, sa folob Asiriya mangane waxatin ma han to.

33 Feen naxanye birin nxu sɔtɔxi, i tan tinxin ne birin yi, bayo i ya lannayaan yita nen, koni nxu tan fe yaxin nan liga.

34 Nxɔ mangane nun nxɔ kuntigine nun nxɔ saraxaraline nun nxu benbane mi i ya sariyane suxu, e mi i ya yamarine suxu, e nun i ya maxadi xuine, i yi naxanye falama e xa.

35 E yi e yamanani waxatin naxan yi heri gbeeni i naxan so e yii, yamana sabatixi gbeeni i naxan sa e sagoni, e mi i batu, e mi xete e kewali yaxine fɔxɔ ra.

36 To, nxu bata findi konyine ra yamanani i naxan so nxu benbane yii alogo e xa balo na bogiseene nun a se fajine ra.

37 A seene bata findi mangane gbeene ra i nxu saxi naxanye sagoni masɔtɔ nxu yulubine xon.

Nxu nun nxo xuruseene bata lu e sag-
oni,
nxu lu jaxankata gbeeni.”

10

Sariyan suxu fena yamaan xon

¹ “Amasoto na feene birin xon, nxu tan Isirayila kaane bata lan feni ito ma, nxu yi a sebe, nxo kuntigine nun Lewi bomsanna muxun naxanye nxu ye, e nun nxo saraxaraline yi e yii foxon sa a ma.”

² Muxun naxanye e yii foxon sa a ma, ne xinle ni itoe ra: Yamana kannu Neyemi, Xakaliyaa diina e nun Sedeki nun

³ Seraya nun Asari nun Yereji nun

⁴ Pasaxuri nun Amari nun Malakiya nun

⁵ Xatusi nun Sebaniha nun Maluku nun

⁶ Xarimi nun Meremoti nun Abadi nun

⁷ Daniyeli nun Gineton nun Baruku nun

⁸ Mesulan nun Abiya nun Miyamin nun

⁹ Maasiya nun Biligayi nun Semaya. Saraxaraline nan yi ne ra.

¹⁰ Lewine ye:

Asani a dii xemen Yosuwe nun Xenadadaa diine Binuwi nun Kadamile

¹¹ e nun e ngaxakedenne: Sebaniha nun Hodiya nun Kelita nun Pelaya nun Xanan

¹² nun Mika nun Rexobo nun Hasabi

¹³ nun Sakuru nun Serebi nun Sebaniha

¹⁴ nun Hodiya nun Bani nun Beninu.

¹⁵ Yamaan kuntigine ye: Parosi nun Paxata-Moyaba nun Elan nun Satu nun Bani nun

¹⁶ Bunni nun Asagada nun Bebayi nun

¹⁷ Adoniya nun Bigiwayi nun Adin nun

¹⁸ Ateri nun Xesekiya nun Asuru nun

¹⁹ Hodiya nun Xasun nun Besayi nun

²⁰ Xarifi nun Anatoti nun Nebayi nun

²¹ Magapiyasi nun Mesulan nun Xesiri nun

²² Mesesabele nun Sadaki nun Yaduwa nun

²³ Pelayi nun Xanan nun Anaya nun

²⁴ Hoseya nun Xananiya nun Xasubu nun

²⁵ Haloxesi nun Pilixa nun Sobeki nun

²⁶ Rexun nun Xasabana nun Maaseya nun

²⁷ Axiya nun Xanan nun Anan nun

²⁸ Maluku nun Xarimi nun Banaha.

²⁹ Yamaan donxen birin yi sa e fari, saraxaraline nun Lewine nun

taan de kantanne nun beti baane nun Ala Batu Banxin walikene nun

muxun naxanye birin xete nxu rabilinna siyane foxo ra, e bira Alaa sariyan foxo ra, e yi e mali, e jaxanle

nun e dii xemene nun e dii temen naxanye birin yi noe feen famunye.

³⁰ E birin yi sa e ngaxakedenne fari, e kuntigine. E yi e kalo a e xa Alaa sariyan suxu, a walikene Musa naxan

nalixi nxu ma, nxu yi nxu Marigina Alatalaa sariyane nun yamarine birin suxu.

³¹ Nxu bata yi de xuiin tongo a nxu nama nxo dii temene fi siya gbetene

ma naxanye doxi nxo yamanani, nxu mon mi e dii temene tongoma jaxanle

ra nxo dii xemene xa.

³² Na muxune yulane na fa Matabu Loxoni hanma loxo sarijanxine yi,

nxu nama yulaya se yo sara ne ma hanma donseene. Nxu yi boxon fan

lu a yi a matabu jee soloferedeni, nxu mi xeen bima na jeen na, nxu donle

fan nakala ayi.

³³ Nxu bata sariyan sa fa fala nxu xa gbeti fixen garamu naanin fi jee

yo jee, a findi nxo Ala Batu Banxin nawali seen na.

³⁴ A xa findi buru rasarijanxin saren na, e nun bogise saraxane

nun saraxa gan daxine nun saraxan naxanye bama Matabu Loxone ma e

nun kike nenen sanle hanma sali loxo gbeteye ma. A tan nan mon findi

ima saraxa gbeteye saren na saraxa sarijanxine nun yulubi xafari saraxane

ra Isirayila xa, e nun wanle birin en ma Ala Batu Banxini.

³⁵ Nxu tan saraxaraline nun Lewine nun yamaan bata masensenna

ti alogo a xa kolon muxune lanma e xa fa yegen na waxatin naxan yi Ala Batu Banxini denbaya yeen ma jee yo jee alogo a xa gan Alatalaa saraxa gandeni, en ma Ala, alo a sebexi kii naxan yi sariyani.

³⁶ Nxu bata de xuiin tongo a nxu xa fa nxo boxon bogise singene nun wudi bogi singene ra Alatala Batu Banxini,

³⁷ nxu yi fa nxo dii singene nun nxo xuruseene dii singene ra Ala yetagi, alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Nxu fa nxo jingene dii singene nun yexene nun siine dii singene ra Ala Batu Banxini. Nxu yi e so saraxaraline yii naxanye walima Ala Batu Banxini.

³⁸ Nxu man yi siga nxo sansi singene ra saraxaraline xon Ala Batu Banxin se ramaradeni, e nun bogise saraxane nun wudi bogine nun manpa nenun nun turena. Boxon bogiseene yaganna yi findi Lewine gbeen na. E tan nan yati e rasuxuma taane birin yi nxu denaxanye bima.

³⁹ Harunaa yixetena nde luma nen Lewine foxo ra e nema sigε yaganne tongodeni waxatin naxan yi. Lewine yi na yaganna doxode fuden xali Ala Batu Banxin gbeti ramaradeni.

⁴⁰ Isirayila kaane nun Lewine sigama nen e murutune nun manpa nenene nun turen yaganne ra Ala Batu Banxin se ramaradeni, yire sarijanxin goronne denaxan yi, Ala Batu Banxin saraxaraline nun de kantanne nun beti baane fan luma mena nin.

Na kiini, en mi en ma Ala Batu Banxin nabepinma.

11

Yuda kaan naxanye fa doxo Yerusalen yi

¹ Yamana kanne yi fa doxo Yerusalen yi. Yamaan donxen yi masensenna ti alogo muxu fu ye, muxu keden xa fa doxo Yerusalen yi, taa rasarijanxina. Muxu fu ye, muxu solomanaanin nae luyε nen e kon taane yi.

² Yamaan yi barika bira na muxune xa naxanye birin tin e xa fa doxo Yerusalen yi.

³ Yamana kanni itoe nan fa doxo Yerusalen yi, koni Isirayila kaana ndee nun saraxaraline nun Lewine nun Ala Batu Banxin walikene nun Sulemani a banxin walikene denbayane, ne yi lu e taani Yuda yi, birin yi lu a kon yi.

Taruxune Singen 9.3-17

⁴ Yuda kaana ndee nun Bunyamin kaana ndee fa doxo nen Yerusalen yi.

Yuda bomsonna muxune ye: Ataya. Yusiya nan Ataya soto. Sakari nan Yusiya soto. Amari nan Sakari soto. Sefati nan Amari soto. Mahalaleli nan Sefati soto Peresi xabilani.

⁵ Maaseya fan fata Yuda bomsonna nan na. Baruku nan Maaseya soto. Kola-Xose nan Baruku soto. Xasaya nan Kola-Xose soto. Adaya nan Xasaya soto. Yoyaribi nan Adaya soto. Sakari nan Yoyaribi soto Silo xabilani.

⁶ Peresi yixeten naxanye yi doxi Yerusalen yi, sofa kendene: muxu keme naanin muxu tonge sennin e nun solomasexe.

⁷ Bunyamin bomsonna muxune ye: Salu. Mesulan nan Salu soto. Yowedi nan Mesulan soto. Pedayaya nan Yowedi soto. Kolaya nan Pedayaya soto. Maaseya nan Kolaya soto. Itiyeli nan Maaseya soto. Yesaya nan Itiyeli soto.

⁸ Salu nun a foxorabirane nan yi a ra, Gabayi nun Salayi. Xemene gbansanna, muxu keme solomanaanin muxu moxonen nun solomasexe nan yi Yerusalen yi Bunyamin bomsonna muxune ra.

⁹ Sikiri a diin Yoweli nan yi e sofa kuntigin na, Hasenuwaa dii xemnen Yuda nan yi taan kuntigi firinden na.

¹⁰ Saraxaraline ye: Yoyaribi a dii xemnen Yedayaya nun Yakin nun

¹¹ Xiliki a diin Seraya. Mesulan nan Xiliki soto. Sadaki nan Mesulan soto. Merayoti nan Sadaki soto. Axituba nan Merayoti soto. Axituba yi findixi Ala Batu Banxin kuntigin nan na.

¹² Ne nun e walikene yi muxu keme solomasexe muxu moxonen nun

firin nan xun na naxanye yi walima Ala Batu Banxini. Yeroxamaa diina Adaya yi findixi denbaya xunna nan na. Pelaliya nan Yeroxama sɔɔ. Amasi nan Pelaliya sɔɔ. Sakari nan Amasi sɔɔ. Pasaxuri nan Sakari sɔɔ. Malakiya nan Pasaxuri sɔɔ.

¹³ Adaya nun a ngaxakedenne, muxu kɛmɛ firin muxu tonge naanin e nun firinna findi denbaya xunne nan na. Asareli a diina Amasasayi fan findi kuntigin nan na. Axasayi nan Asareli sɔɔ. Mesilimoti nan Axasayi sɔɔ. Imeri nan Mesilemoti sɔɔ.

¹⁴ Sofa kɛndɛn muxu kɛmɛ muxu mɔxɔɲɛn nun solomasɛɛɛ nan yi Amasasayi nun a ngaxakedenne yɛ. Hagedolimi a diin Sabadiyeli nan yi e yamaan xunna ra.

¹⁵ Lewi bɔnsɔnna muxune yɛ: Xasubu a diin Semaya. Asirikami nan Xasubu sɔɔ. Hasabi nan Asirikami sɔɔ. Bunni nan Hasabi sɔɔ.

¹⁶ Sabetayi nun Yosabadi Lewi kuntigine yɛ, ne nan yi wanle kɛma naxanye yi Ala Batu Banxin fari ma.

¹⁷ Mikaa diin Matani fan yi na. Sabidi nan Mika sɔɔ. Asafi nan Sabidi sɔɔ. Asafi nan yi barika bira bɛtin bama sali waxatini. Bakabukiya fan yi na naxan yi findixi kuntigi firinden na a ngaxakedenne yɛ, e nun Samuwaa diina Abada, Galali mamandenna, Yedutun tolobitana.

¹⁸ E birin malanxina, Lewi bɔnsɔnna muxune, muxu kɛmɛ firin muxu tonge solomasɛɛɛ e nun naanin nan yi taa sariɲanxini.

¹⁹ Dɛ kantanne yɛ: Akubu nun Talamɔn nun e ngaxakedenna naxanye yi dɛɛne kantanma, muxu kɛmɛ muxu tonge solofere e nun firin.

²⁰ Isirayila kaa dɔnxɛne, saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune, ne yi dɔxi Yuda taane nin e benbane bɔxɔne yi.

²¹ Ala Batu Banxin walikene yi dɔxi Ofeli geyaan nan fari. Sixa nun Gisipa nan yi e kuntigine ra.

²² Bani a diin Yusi nan yi Lewine xun na Yerusalɛn yi. Hasabi nan Bani sɔɔ. Matani nan Hasabi sɔɔ. Mika nan Matani sɔɔ Asafi bɔnsɔnni. Asafi

yixɛtɛne yi findixi Ala Batu Banxin bɛti baane nan na.

²³ Bɛti baane yi mangana yamarin nan bun e nun sariyana lan lɔxɔ yo lɔxɔ bɛtin ma.

²⁴ Mesesabele a diin Petaxi, Yudaa diin Sera yixɛtɛne yɛ, na nan yi Isirayila yamaan xunna ra Perise mangan dɛxɔn.

Yahudiyane Yerusalɛn fari ma

²⁵ Yuda bɔnsɔnna muxuna ndee yi sa dɔxɔ banxidɛne nun taadine yi: Kiriya-Aruba nun Dibon nun Yekabaseli nun e rabilinne taane yi,

²⁶ e nun Yosuwe nun Molada nun Bɛti-Pɛleti taane nun

²⁷ Xasari-Suwali nun Bɛriseba nun e rabilinne taane,

²⁸ e nun Sikilaga nun Mekona nun a rabilinna taane yi,

²⁹ e nun En-Rimɔn nun Sora nun Yaramuti taane nun

³⁰ Sanowa nun Adulan nun e rabilinne taane nun Lakisi nun a xɛne nun Aseka taan nun a banxidɛne. Nana, e yi dɔxi Bɛriseba yi siga han Hinɔn lanbanna.

³¹ Bunyamin bɔnsɔnna muxun naxanye sa keli Geba yi, ne yi dɔxi Mikimasi nun Aya nun Bɛteli taane nun e rabilinne nun

³² Anatoti nun Nobi nun Ananiya nun

³³ Xasori nun Rama nun Gitayin nun

³⁴ Xadidi nun Seboyin nun Nebalati nun

³⁵ Lodi nun Ono taane nun Yirawanle Lanbanna nin.

³⁶ Yuda yamanan Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee yi dɔxi Bunyamin yamanan nin.

12

Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna

¹ Saraxaralini itoe nun Lewi bɔnsɔnna muxuni itoe nun Selatili a diin Sorobabeli nun Yosuwe nan xɛtɛ sa keli konyiyani yamana gbɛtɛ yi: Seraya nun Yeremi nun Esirasi nun

² Amari nun Maluku nun Xatusi

³ nun Sekani nun Rexun nun Mere-moti

⁴ nun Yido nun Gineton nun Abiya

⁵ nun Miyamin nun Maadiya nun Biliga

6 nun Semaya nun Yoyaribi nun Yɛdaya

7 nun Salu nun Amoki nun Xiliki nun Yɛdaya. Xɛmɛni itoe nun e ngaxakedenne nan findi saraxarali kuntigine ra Yosuwe waxatini.

8 Lewi bɔnsɔnna muxune nan yi itoe ra: Yosuwe nun Binuwi nun Kadamile nun Serebi nun Yuda nun Matani. Matani nun a muxune nan yi barika bira bɛtine bama.

9 E ngaxakedenne Bakabukiya nun Yunni yi tixi e yɛtagi Ala batu waxatini.

Saraxarali kuntigine yixɛtɛne

10 Yosuwe yi Yoyakin sɔtɔ, Yoyakin yi Eliyasibi sɔtɔ, Eliyasibi yi Yoyada sɔtɔ.

11 Yoyada yi Yonatan sɔtɔ, Yonatan yi Yaduwa sɔtɔ.

12 Yoyakin yi saraxarali kuntigiyani waxatin naxan yi, muxuni itoe nan yi saraxaraline denbayane xunne ra:

Meraya, Serayaa denbaya xunna e nun Xananiya, Yerebi a denbaya xunna

13 Esirasi, Mesulan ma denbaya xunna

e nun Yehoxanan, Amari a denbaya xunna

14 e nun Yonatan, Maluku a denbaya xunna

e nun Yusufu, Sɛbanihaa denbaya xunna

15 e nun Xarimi, Adanaa denbaya xunna

e nun Xelekayi, Merayoti a denbaya xunna

16 e nun Sakari, Yido a denbaya xunna

e nun Mesulan, Gineton ma denbaya xunna

17 e nun Sikiri, Abiyaa denbaya xunna

e nun Mowadi, Miniyamin ma denbaya xunna

18 e nun Samuwa, Biligaa denbaya xunna

e nun Yehonatan, Semayaa denbaya xunna

19 e nun Matenayi, Yoyaribi a denbaya xunna

e nun Yusi, Yɛdayaa denbaya xunna

20 e nun Kalayi, Salayi a denbaya xunna

e nun Eberi, Amoki a denbaya xunna

21 e nun Hasabi, Xiliki a denbaya xunna

e nun Natanɛli, Yɛdayaa denbaya xunna.

22 Eliyasibi nun Yoyada nun Yoxanan nun Yaduwa waxatini, Lewi bɔnsɔnna muxune denbaya xunne nun saraxaraline xinle sɛbɛ nɛn Perise kaan Dariyusi a mangayaan waxatini.

23 Lewi bɔnsɔnna muxune denbaya xunne fan xinle sɛbɛ nɛn taruxu kɛdine kui han Eliyasibi a diin Yoxanan waxatina.

24 Hasabi nun Serebi nun Kadamile a diin Yosuwe nan yi Lewi bɔnsɔn xunne ra. Ala batu waxatini, e yi tima nɛn e ngaxakedenne yɛtagi, e Ala tantunma, e barikan bira Ala xa e ti yɛɛn ma alo Dawuda, Alaa muxuna a yamarixi kii naxan yi.

25 Matani nun Bakabukiya nun Abadi nun Mesulan nun Talamɔn nun Akubu nan yi Ala Batu Banxin se ramaraden dɛ kantanne ra.

26 E yi walima Yosuwe a dii xɛmɛn Yoyakin waxatin nin, Yosadaki mamandenna, e nun yamana kanna Neyemi waxatin nun saraxaraliin nun sɛbɛli tiina Esirasi waxatini.

Sɛwana Yerusalen yinna fe yi

27 Yerusalen yinna to yelin nafalɛ, e yi sa Lewine tongo alogo e mɔn xa fa dɔxɔ Yerusalen yi e lan naxanaxani bayo Yerusalen yinna bata yelin tiyɛ, e yi Ala tantun bɛti ba kariɲanne nun kondenne nun bɔlɔnne ra.

28 Bɛti baane yi e malan keli Netofa banxidɛne ra Yerusalen rabilinna nun

29 Bɛti-Giligali taan nun Geba nun Asamawɛti yamanane yi. Bɛti baane bata yi taane ti Yerusalen rabilinni.

30 Saraxaraline nun Lewine yi e yɛtɛ rasariɲan, e yamaan fan nasariɲan, e nun taan dɛɛne nun a yinna.

31 N yi yamarin fi a Yuda kuntigine xa te yinna xuntagi. N yi bɛti baane yitaxun firinna ra. A singen yi siga yiifanna ma yinna xuntagi Xuruse Nɛɲɛ Dɛɛn binni.

32 Hosaya nun Yuda kuntigine fɔxɔ kedenna biraxi e fɔxɔ ra,

³³ e nun Asari nun Esirasi nun Mesulan nun

³⁴ Yuda nun Bunyamin nun Semaya nun Yeremi

³⁵ e nun saraxaraline diine, xɔtaan yi naxanye yii e nun Yonatan ma diin Sakari. Semaya nan Yonatan sɔɔ. Matani nan Semaya sɔɔ. Mikahu nan Matani sɔɔ. Sakuru nan Mikahu sɔɔ. Asafi nan Sakuru sɔɔ.

³⁶ A ngaxakedenne fan yi a fɔxɔ ra: Semaya nun Asarɛli nun Milalayi nun Gilalayi nun Maayi nun Natanɛli nun Yuda nun Xanani. Dawuda, Alaa muxuna bɛti ba seene yi e yii. Sebɛli tiina Esirasi nan yi tixi e yɛɛ ra.

³⁷ E to Tigi Dɛɛn li, e yi te Dawudaa Taan kiraan xɔn, te yinna xuntagi, Dawudaa banxin xun ma, siga han Ige Dɛna sogeteden binni.

³⁸ Bɛti baane dɔxɔden firinden yi siga kɔmɛnna ma. Nxu nun yama dɔnxɛn yi bira e fɔxɔ ra yinna xuntagi. Nxu yi dangu Buru Ganden Sangansoon na siga han yinna yigbo yirena,

³⁹ han Efirami Dɛɛn xanbi ra, siga han Dɛ Fonna, dangu Yɛxɛ Dɛɛn na, han Xananeli Sangansona e nun sangansoon naxan xili Kɛmɛ han Yɛxɛnɛ So Dɛna. E yi ti Kantan Ti Dɛɛn na.

⁴⁰ Na xanbi ra, bɛti ba dɔxɔ firinne yi ti Ala Batu Banxini. Nxu nun kuntigine yi ti naxanye yi n fɔxɔ ra, e nun

⁴¹ saraxaraline: Eliyakimi nun Maaseya nun Miniyamin nun Mikahu nun Eliyowenayi nun Sakari nun Xananiya. E xɔtane suxi e yii.

⁴² Maaseya nun Semaya nun Eleyasari nun Yusi nun Yehoxanan nun Malakiya nun Elan nun Eseri fan yi na. Yesiraxiya nan yi bɛti baane yɛɛratiin na.

⁴³ Muxune yi saraxa wuyaxi ba na lɔxɔni, e sɛwa, bayo Ala bata yi sɛwa fe gbeen nagidi e ma. Naxanle nun diidine fan yi sɛwa, Yerusalɛn sɛwa xuiin yi mɛma yire makuyeni.

⁴⁴ Na lɔxɔni, e yi muxune dɔxɔ se ramadene xunna bogise singene nun yaganne yi ramarama dɛnaxanye yi.

E yi e ti ne malanna ra, yamanan taane birin yi, naxan lanma a so saraxaraline nun Lewine yii Ala kiseen na. Yuda kaane yi sɛwaxi bayo saraxaraline nun Lewine birin yi e wanla ra.

⁴⁵ E lu Alaa wanla kɛ, e nun marasarijan wanla, e nun bɛti baane nun kantan tiine alo Dawuda nun a dii xɛmɛn Sulemani a yamari kii naxan yi.

⁴⁶ Bayo waxati danguxini, Dawuda nun Asafi waxatini, bɛti ba kuntigine yi na e nun bɛtine Ala tantun xinla ma.

⁴⁷ Sorobabeli nun Neyemi waxatini, Isirayila kaane birin yi seene soma nɛn bɛti baane nun kantan tiine yii alo a yi lan kii naxan yi lɔxɔ yo lɔxɔ. E yi e yagan sarijanxine soma nɛn Lewine yii, Lewine fan yi nde so Haruna yixɛtɛne yii.

13

Neyemi kɛwali dɔnxɛne

¹ Na waxatini, e yi Musaa sariya kɛdin xaran yamaan xa, e yi a to sebɛxi fa fala, Amonine nun Moyaba kaane mi lan e so Alaa yamani mumɛ,*

² amasɔɔ waxati danguxini, e mi Isirayila kaane yisuxu, e mi donseen nun igen so e yii, e yɛtɛɛn yi Balami saren fi alogo a xa e danga. Koni, en ma Ala yi dangan maxɛtɛ duban na.†

³ Yamaan to sariya kɛdin xaran xuiin namɛ, e yi xɔɲɛne birin kedi Isirayila kaane yɛ.

⁴ Benun na xa liga, saraxaralina Eliyasibi naxan yi walima en ma Ala Batu Banxin se ramadene yi, naxan mɔn yi findixi Tobiya ngaxakedenna ra,

⁵ na bata yi banxin kuiin yire belebelena nde yitɔn Tobiya xa, bogise saraxane nun wusulanna nun goronne yi ramaraxi dɛnaxan yi nun, e nun murutun yaganna nun manpaan nun turena, naxan yi findixi Lewi bɔnsɔnna muxune gbeen na, e

* **13:1:** Na feen sebɛxi Sariyane 23.4-6 kui. † **13:2:** Na feen sebɛxi Yatene 22.1-6 kui.

nun beti baane nun kantan tiine nun saraxaraline.

⁶ N mi yi Yerusalen yi na waxatini na feene lige, amasoto n bata yi xete Babilon mangana Arataserekesi fema, a mangayaan jee tonge saxan e nun firinden ma. Na xanbi ra, n yi mangan maxadin, a yi tin n xa siga,

⁷ n yi xete Yerusalen yi. N yi fe jaxin to Eliyasibi naxan naba, a to palana nde so Tobiya yii Alaa banxin yinna kui.

⁸ Na yi n xolo ki fani. N yi Tobiya yiiseene birin namini palaan fari ma.

⁹ N yi yamarin fi a e xa palane rasarijan, n mon yi Ala Batu Banxin seene dexo e funfune yi, e nun bogise saraxane nun wusulanne.

¹⁰ N mon yi a me a Lewine mi e gbee saraxane sotoxi, n mon yi a me fa fala Lewine nun beti baan naxanye yi walima Ala Batu Banxini, ne bata xete e xene ma.

¹¹ N yi kuntigine maxadi, n naxa, "Nanfera Ala Batu Banxin bata rabepin?" N yi Lewine nun beti baane malan, n yi birin ti a funfuni.

¹² Nayi, Yuda kaane birin yi fa yaganna nun murutun nun turen na se ramaradeni.

¹³ N yi se ramaraden taxu saraxaraliin Selemiya nun sebeli tiin Sadaki nun Lewina nde ra naxan xili Pedayu. N yi Sakuru a diin Xanan findi e mali muxun na, Matani mamandenna, bayo birin yi laxi e ra. E tan nan yi solonni taxunma e ngaxakedenne ma.

¹⁴ N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, na ma, n naxan nabaxi lannayani n ma Alaa banxin xa alogo i xa batu. I nama i me n na.

¹⁵ N muxune to na waxatin nin sali lxonni Yuda yamanani, e manpa bogine yibutuxunma. Nde yi bogise xidine rasoma, e xidixi sofanle fari, e nun wudi bogi igen nun manpa bogine nun xodene nun goronna sifan birin, siga Yerusalen yi Matabu Lxonni. N yi a fala e xa a e nama fa donseene mati na lxonni.

¹⁶ Tire kaane fan yi doxi menni, naxanye fan yi fama yexen nun sare

seen sifan birin na, e yi e mati Yuda kaane ma Yerusalen yi sali lxonni.

¹⁷ N mon yi Yuda fonne maxadi, n naxa, "Fe jaxini ito bunna nanse ra, e yi Matabu Lxon naxosi?"

¹⁸ E benbane fan mi ito xan liga ba? Ala bata fe jaxini itoe birin nafa en nun taani ito ma. E tan mon a xolon fari sama Isirayila xili ma, e yi Matabu Lxon sarijanna kala."

¹⁹ Na xanbi ra, benun Matabu Lxon xa a li, dimin nema Yerusalen dene li tun, n yi yamarin fi, a dene xa ragali, e nama fa rabi fo Matabu Lxon na dangu. N yi n ma walikena ndee dexo dene ra, alogo muxune nama so goronne ra Matabu Lxonni.

²⁰ Na ma, sare matine nun sare soone yi kenen nadangu Yerusalen fari ma sanja ma keden hanma sanja ma firin.

²¹ N yi e rakolon, n naxa, "Nanfera e kenen nadanguma yinna fari ma? Xa e mon a liga, n na e suxuma nen." Xabu na lxonni, e mi fa fa Matabu Lxonni sonon.

²² N mon yi yamarin fi Lewine ma a e xa e rasarijan, e fa dene kantan alogo e xa Matabu Lxon findi lxo sarijanxin na.

Na feen ma, n ma fe xa rabira i ma, n ma Ala, i yi n kantan i ya hinan gbeeni.

²³ Na waxatini, Yuda kaana ndee bata yi jaxanle dexo naxanye yi kelixi Asadodi nun Amoni nun Moyaba siyane ye.

²⁴ E diine foxo kedenna yi Asadodi xuiin falama ba xui gbete ye ra, koni e mi yi noe Heburu xuiin fale.

²⁵ N yi e maxadi, n yi e danga, n yi ndee bonbo, n yi e xunxene matala, n yi e rakolo Ala yi, n naxa, "E nama e dii temene so siya gbete ye yii e jaxanle ra, e nama siya gbete ye dii temene tongo e nun e dii xemene xa.

²⁶ Isirayila mangan Sulemani mi yulubin liga na kiin xan yi ba? A joxon manga mi yi na siyane ye, a yi rafan a Ala ma. Ala bata yi a findi mangan na Isirayila birin xun na.

Koni hali na, siya gbete ne jaxanle a ti nen yulubin ma.

²⁷ N xu fa a me iki fa fala a e fe jaxi sifani ito ligama, fe jaxi gbeena en ma Ala ra, e yi siya gbete jaxanle daxo.”

²⁸ Yehoyadaa dii xemena nde, saraxarali kuntigina Eliyasibi mamandenna yi findixi Horoni kaan Sanbalata bitanna nan na. N yi a kedi n yetagi.

²⁹ E fe xa rabira i ma, n ma Ala, bayo e bata saraxarali wanla sarijanna kala, e nun saraxaraline nun Lewine layirina.

³⁰ N na e birin nasarijan nen xajene seene birin ma, n man yi saraxaraline nun Lewine ti e wanle ra.

³¹ N man na liga nen saraxa yegene ra waxati saxini, e nun bogise singene.

N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na.

Esita Esita a Fe Taruxuna

Yahudiya jaxalan dii tēmēna nde nan ma fe taruxu ito ra naxan yi xili Esita. A liga Perise yamanan nin jēē kēmē naanin jēē tonge solomasēxē benun Yesu xa bari. Na waxatini Yahudiyane yi Perise yamanani nun. Ala bata yi a ragidi a Isirayila kaane xa suxu yēngēni e yulubine fe ra, e yaxune yi siga e ra Perise yamanani. Esita nun a siyaan nan ma fe taruxu ito ra.

Yahudiyane yaxune yi kata e birin naxōri feen na bayo e mi yi tinma e xinbi sinjē e yētagi, koni Ala mi tin e xa e raxōri. Ala yi a liga Esita yi rafan Perise mangan ma, a findi Naxanle Mangan na.

Bayo a Yahudiya bodene rafan a ma, a kata, a yi maliin ti, a yi a muxune rakisi, e mi fa raxōri nayi sōnōn. Yahudiyane yi sanla nde yitōn naxan a rabirē e ma fa fala e kisi nēn e yaxune ma. E na sanla xili bama nēn Purimi.

Fasita yi tondi mangana xinla ma

¹ Mangana nde yi na nun naxan yi xili Asuyerusu. A tan nan yi mangayani keli Indiya yamanani han sa dōxō Kusi yamanan na. Yamana kēmē mōxōjēn nun solofere nan yi a ra.

² Na waxatini, Asuyerusu yi dōxi mangayani Suse taani dēnaxan yi findixi yamana kan taan na.

³ A mangayaan jēē saxandeni, a yi a kuntigine birin xili donse don malanni. Sofa mangan naxanye yi Perise nun Mede yi nun, e nun muxu gbeene nun yamana kanne, ne birin yi fa a yētagi.

⁴ A yi a fangan nun a binyen nun a nafulu kanyaan yita yamaan na kike sennin.

⁵ Na danguxina, xii solofere bun ma, mangan yi donse don malanni tōn muxun birin xa a manga banxin

tanden ma muxudine nun muxu gbeene xa naxanye Suse manga taani.

⁶ Tanden yi maxidi ki fajni. Tanden yi rabilinxi gēmē fixē sēnbētēne ra. Gbeti wurene singanxi na sēnbētēne ra. E yi taa dugi luti mamiloxin nun a fixēne xidi na ra. Tanden lonna yi rafalaxi gēmē fajni fixēne nun a gbeele nun a mamiloxine nun a fixē mayilēnxine nan na. Saden naxanye rafalaxi xēmaan nun gbetin na, e ne ti mēnni.

⁷ Dōlōn yi fima muxune ma xēma igelēngenne nan kui. Mangan yi dōlōn fima yamaan ma nii yifanna nin.

⁸ Birin yi a minma nēn alo a rafan a ma kii naxan yi. Mangan yi a walikēne yamari a e xa yamaan nafan feen naba.

⁹ Mangana jaxalan Batē Fasita fan bata yi donse donni tōn jaxanle xa Manga Asuyerusu a mangaya banxini.

¹⁰ Donse donna malanna xii soloferedeni, Manga Asuyerusu to sēwa dōlōn na, a yi a xēmē tēgēnxī* solofereni itoe xili: Mēhuman, Bisita, Harabona, Bigita, Abagita, Setara, e nun Karakasi.

¹¹ A yi a fala e xa a e xa sa fa Batēn Fasita ra a dēxōn ma a mangaya kōmōtin soxi a xunna. Mangan yi waxi a xōn ma nēn a xa a jaxanla tofanna mayita a mangane nun a yamaan na, bayo a yi tofan han.

¹² Koni mangana xērane sigaxi na Batēn Fasita fēma, e to mangana xērani ba a xa, a tondi fē. Na yi mangan xōlō ki fajni.

¹³ Awa, alo mangan dari fena, a yi a fekolonne maxōdin naxanye sariyan nun taan dōxō kiin kolon.

¹⁴ Mangana lannayaan yi Perise kaan nun Mede kaan kuntigi gbee solofere naxanye yi, naxanye yi a kawandima, ne nan itoe ra: Karasēna, Setara, Adamata, Tarasisi, Mēresi, Marasena, e nun Mēmukan.

* **1:10: Xēmē tēgēnna:** Na waxatini, mangane yi xēmēna ndee tēgēnma nēn alogo e xa e yengi dōxō mangana feene xōn, e mi bira mangana jaxanle fōxō ra.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “N tan Manga Asuyerusu bata n ma xerane rasiga Batēn Fasita ma, koni a mi n ma yamarin suxi. Sariyan nanse falaxi n lan n xa naxan liga Batēn Fasita ra?”

¹⁶ Mēmukan yi a fala mangan nun a kuntigine xa, a naxa, “Batēn Fasita mi fe naxin ligaxi mangan xan keden na koni mangana kuntigine nun a yamaan birin yamanani.

¹⁷ Naxanle na na mē a naxalan mangan bata a xēmēn bōtē raba, yamanan naxanle birin fan e yoma e xēmēne ma nēn. Naxanle luma a fale nēn, e naxa, ‘Manga Asuyerusu xeraan nasiga nēn Batēn Fasita ma alogo a xa fa a dēxōn koni a mi tin.’

¹⁸ Awa, Perise nun Mede kuntigine naxanle na na mē a Batēn Fasita na nan ligaxi, e mi fa e xēmēne binyama sōnōn. Na findima nēn xōlōn nun yagin na e xēmēne ma.

¹⁹ Xa a sa mangan kēnēnḡe, a xa yamarin fi fa fala Batēn Fasita nama fa ti a yētagi sōnōn. A tiden xa so naxalan gbētē yii naxan fisa a tan xa. Yamarin fi, a xa sēbē, a xa sa na tōnne fari naxanye Perise nun Mede yamanani alogo a nama fa maxētē mumē!

²⁰ Mangana, i na i ya fala xuini itoe rali i ya yamanan birin ma, naxanla birin fa a xēmēn binyama nēn nayi, keli a xungbeen ma han a xurina.”

²¹ Na yamarin yi rafan mangan ma, e nun a kuntigine birin, mangan yi a liga alo Mēmukan a fala kii naxan yi.

²² Mangan yi kēdin nasiga a taane birin yi e gbee sēbēnla nun e gbee xuine yi, alogo xēmēn birin xa findi a denbayaan kuntigin na e nun birin xa a kon xuiin fala.

2

Esita yi findi Mangana Batēn na

¹ Na danguxina, mangan bōḡen godo xanbini, a a miri fōlō na feen ma Batē Fasita naxan ligaxi a ra e nun a fan sariyan naxan saxi lan a ma.

² Awa, mangan bundōxōna ndee yi a fala a xa, e naxa, “Sungutunna nde xa fen i xa naxan tofan han!

³ Yamarin fi i ya bōxōn birin yi a kuntigine xa fa dii tēmē tofajine birin na i ya naxanle banxini. Suse manga taani. Na dii tēmēne birin xa lu na xēmē tēgenxin yii naxan xili Hege naxan naxanle xun na. Na xēmēn xa a yengi dōxō e xōn ma a yi maratofan seene so e yii.

⁴ Nayi, dii tēmēn naxan na rafan i ma ne yē, na yi findi batēn na Fasita funfuni.” Na falan yi Mangan kēnēn, a yi na liga.

⁵ Yahudiyana nde yi Suse manga taani nun naxan yi xili Marodoke, Yayiri a dii xēmēn nan yi a ra. Simeyi nan Yayiri sōtō. Kisu nan Simeyi sōtō. Kisu kelixi Bunyamin bōnsōnna nin.

⁶ Babilōn mangan Nebukadanesari Yuda manga Yoyakin nun muxun naxanye suxu Yerusalēn yi, a yi ne nan yē.

⁷ Marodoke nan yi Hadasa xuruma naxan mōn xili Esita. A sōxō a dii tēmēna. Esita fafe nun a nga bata yi faxes. Sungutunni ito yi tofan han! A nga nun a fafe to faxes, a yi lu alo Marodoke a diina.

⁸ Mangan yamarin fi xanbini, e fa dii tēmē wuyaxi ra Suse manga taani, Esita yi ne yē nun. A tan Esita fan yi lu mangan konni Hege bun ma naxan mangana naxanle xun na.

⁹ Esita a fe yi rafan Hege ma han! A yi hinan a ra. Nanara, a yi fati rayabu seene so fōlō a yii, e nun donse fajina. Hege yi Esita lu yire fajini naxanle tagi, a yi dii tēmē solofere yēba mangan konni naxanye luma wanla kē Esita xa.

¹⁰ Koni Esita mi tin muxu yo xa a kolon a kelixi siyaan nun xabilan naxan yi, amasōtō Marodoke bata yi yamarin fi a ma nun fa fala a nama na fala.

¹¹ Marodoke yi sigama nēn mangan konna dēxōn lōxō yo lōxō alogo a xa a kolon Esita yi kii naxan yi e nun e yi naxan ligama a ra.

¹² Sungutunni itoe birin yi lan e siga Manga Asuyerusu konni keden keden yē ma e na yelin e yitōḡḡe kike fu nun firinna bun. Kike sennin e ture fajin soma e ma. Na xanbi ra, e

latikɔnɔnna nun ɲaxanle rayabu seen sifan birin so e ma kike sennin mɔn.

¹³ Sungutunna naxan siga waxatin na a li mangan konni, a sese maxɔdin na nan yi soma a yii.

¹⁴ Naxan nɛma yi sigɛ mangan konni, a yi sigama ɲinbanna nan na. Na xɔtɔn bode, a siga ɲaxanle banxi gbetɛ yi, a gberijɛnne ye. Sasigasi yi a yengi dɔxɔma e xɔn denaxan yi. Naxan na keli mangan konni, a mi fa sigama na yi sɔnɔn fɔ xa a rafan mangan ma, a yi a xili a xinla ma.

¹⁵ Nba, Marodoke sɔxɔ Abixali a dii tɛmɛna Esita, Marodoke yi naxan xuruma, na gbee waxatina a lixina siga mangan konni, a mi sese xali fɔ Hege seen naxanye fe fala a xa. Muxu yo yi Esita to, a rafanɲɛ a ma.

¹⁶ Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan ɲɛɛ solofere kike fudeni, naxan xili Tebeti kikena, e fa Esita ra Manga Asuyerusu fɛma a konni.

¹⁷ Esita yi rafan mangan ma, dangu sungutunne birin na. A mangana fanna nun a hinanna sɔtɔ dangu sungutunna bonne birin na! Nanara, mangan yi mangaya taxamaseri kɔmɔtin so Esita xun na, a yi a findi batɛn na Fasita funfuni.

¹⁸ Awa, mangan yi donseen nafala a kuntigine nun a muxune birin xa Esita a fe ra. A yi na lɔxɔn findi Matabu Lɔxɔn na a yamanan birin yi. A yi yamaan ki mangayaan hinanni.

Marodoke yi mangan nakisi

¹⁹ Awa, sungutunne mɔn yi malan a firinden. Na waxatini, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so dɛɛn na.

²⁰ Han na waxatini, Esita munma yi a xabilan nun a siyana fe fala muxɛ xa alo Marodoke a yamari kii naxan yi. Esita yi a falan suxu alo a to yi a maxuruma waxatin naxan yi.

²¹ Lɔxɔna nde, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so dɛɛn na. Mangana kuntigi firinna naxanye yi xili Bigitana nun Tɛrɛsi, ne nan yi mangan konna kantanma. Ne yi xɔlɔ Manga Asuyerusu ma, e kata fɔlɔ a faxes feen na.

²² Marodoke yi a mɛ, a yi a fala Esita xa, mangana batɛna. Esita yi Marodoke a falan nali mangan ma.

²³ E fɔlɔ na feen ye fenɲɛ, e fa a to fa fala ɲɔndin na a ra. Nayi, e yi na xɛmɛ firinne singan wudin na, e faxes. Na birin yi seɓɛ yamanan fe fori taruxu kɛdin kui Mangan yeɛ xɔri.

3

Yahudiyane faxes feen yi yitɔn

¹ Na dangu xanbini, Manga Asuyerusu yi Hamɛdata Agaga kaana dii xɛmɛn Haman tiden mate dangu kuntigine birin na.

² Mangana walikɛɛn naxanye birin yi a banxini, ne birin yi e xinbi sinmanɛn Haman bun e yi a binya, alo mangan bata yi a yamari kii naxan yi. Koni, Marodoke tan mi tin na ligɛ.

³ Mangana Walikɛɛn bonne yi a maxɔdin, e naxa, “Nanfera i mi mangan fala xuiin suxuma?”

⁴ Lɔxɔ yo lɔxɔ kuntigine yi Marodoke maxɔdinma nɛn, koni a mi yi e xuiin danxunma. Nayi, e yi a fala Haman xa alogo e xa a kolon xa a kankanɲɛ a kɛɲaan ma bayo a bata a fala a Yahudiyannan a ra.

⁵ Haman a toxina fa fala a Marodoke mi tinma a xinbi sinɲɛ a tan bun ma, a yi xɔlɔ kati!

⁶ A mɔn a kolonxina fa fala Yahudiyannan Marodoke ra, a yi a miri a bɔɲɛni, a a nama Marodoke keden peen faxes. Nanara, Haman yi fɛrɛn fen fɔlɔ alogo a xa Yahudiyane birin halagi naxanye yi Asuyerusu yamanan birin yi.

⁷ Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan ɲɛɛ fu nun firinden kike singen naxan xili Nisan kikena, Haman yi yamarin fi fa fala masɛnsɛnna naxan xili Puri, a e xa na bira a xa, alogo e xa Yahudiyane faxes waxatin kolon, fe yitɔnxine lanma kiken naxan ma e nun a lɔxɔna. A kike fu nun firinden suxu naxan xili Ada kikena.

⁸ Haman yi a fala Manga Asuyerusu xa, a naxa, “Siyana ndee na, e xuyaxi ayi i ya yamanan yiren

birin yi, e namunna nun muxu yo a namun keden mi a ra. E mi yamanan yamarine suxuma. Awa, a mi lan i xa ne lu na.

⁹ Mangana, xa i sa tinɲɛ, i xa yamarin fi fa fala ne xa halagi. Xa i tin ne halagi feen ma, n tan gbetin gbananna wuli fu sɛ i ya gbeti ramadani ne xa naxanye na ligɛ.”

¹⁰ Mangan yi a wuren ba a yiin na, a taxamasenna, a yi a so Hamɛdata Agaga kaana dii Haman yii, Yahudiyane yaxuna.

¹¹ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nun na gbetin na, i tan nan gbee e ra. Nanara, i nɛɛn waxi feen naxan liga fe yi e ra, i na liga.”

¹² A kike singen xii fu nun saxande lɔxɔni, Haman yi mangana sɛbɛli tine malan alogo e xa a yamarine sɛbɛ yamana kanne nun taa mangane birin ma siyane birin yi e sɛbɛnle nun e xuine yi. Awa, na kɛdine yi sɛbɛ Manga Asuyerusu yɛtɛɛn xinla ra. E mɔn yi a mangayaan taxamasenna wuren funfun sa a ma.

¹³ Xɛrane yi siga kɛdini itoe ra mangana yamanan birin yi. E yamarin fi a yamaan xa Yahudiyane birin naxɔri lɔxɔ kedenni, kike fu nun firinden xii fu nun saxande lɔxɔni, naxan xili Ada kiken. E yi e faxes, dii jɔrɛn nun fonna nun jaxanle nun diidine birin, e yi e yii seene tongo.

¹⁴ Awa, na sariyan kɛdin yi rawuya, a xaran yamanan yamaan birin xa alogo e xa e yitɔn na lɔxɔn yɛɛ ra.

¹⁵ Mangana xɛrane yi siga e giyɛ, Suse manga taan yiren birin yi xɛra ralideni. Na xanbi, Mangan nun Haman yi dɔxɔ dɔlɔ mindeni, koni Suse taan muxune tan yi wugama.

4

Marodoke yi falan ti Esita xa

¹ Marodoke feni ito birin mɛ waxatin naxan yi, a yi a dugine yibɔ a ma, a yi kasa bɛnbɛli dugin nagodo a ma sununi. A mɔn yi xuben so a ma, a mini taa tagini, a sunuxin yi a wuga xuini te, a gbelegbele.

² A yi siga han mangana banxin dɛxɔn, a yi ti mɛnni. Muxu yo mi yi lan a so mɛnni a maxidixi kasa bɛnbɛli dugini.

³ Yamanan birin yi, mangana falan nun yamarin na yi so dɛnaxan yi, Yahudiyane yi sunuma nɛn mɛnni. E yi sunuma nɛn e wuga, muxu wuyaxi yi e maxidima bɛnbɛnla nin, e yi e sa xubeni.

⁴ Esita a walikɛ jaxanle nun xɛmɛ tɛgɛnne yi fa Marodoke a fe fala a xa, na yi Esita yigitɛgɛ kati! Esita yi dugine rasiga Marodoke ma alogo a xa kasa bɛnbɛli dugin ba a ma. Koni Marodoke mi tin.

⁵ Esita yi Hetaka xili, mangana xɛmɛ tɛgɛnna naxan yi findixi walikɛɛn na Esita fɛma, a yi na xɛ alogo a xa sa a kolon Marodoke sunuxi naxan na.

⁶ Hetaka yi sa Marodoke li tixi taan yama malandeni mangan konna dɛra.

⁷ Marodoke yi na feen birin fala Hetaka xa naxan ligaxi, a mɔn yi a fala a xa Haman mangan tuli saxi gbetin naxan na, alogo a xa Yahudiyane birin faxes.

⁸ Marodoke mɔn yi na kɛdin so Hetaka yii naxan xaranxi Suse yi, lan Yahudiyane faxes feen ma. Marodoke yi waxi a xɔn ma nɛn a xa a so Esita yii, a mɔn yi dɛntɛgɛn sa Esita xa alogo Esita xa sa mangan mafan, a dija a muxune ma.

⁹ Awa, Hetaka yi xɛtɛ, a sa Marodoke falane yɛba Esita xa.

¹⁰ Awa, Esita mɔn yi Hetaka xɛ Marodoke ma, a yi a fala a xa, a naxa,

¹¹ “Mangana walikɛne nun muxun naxanye birin mangana yamanani, ne birin a kolon a muxu yo muxu, xɛmɛn nun jaxanla, naxan na siga mangan fɛma a banxini xa a mi a xilixi, sariyan wama nɛn na kanna xa faxes. Koni naxan keden a ligɛ na kanna mi faxes, fɔ mangana a xɛma dunganna ti a xa. Koni a bata kiken ti mangan mi n tan xili.”

¹² Marodoke yi Esita a jɔngu xuiin mɛ.

¹³ A fan yi a yabi, a naxa, “I nama i miri fa fala i tan Esita keden peen kisima nɛn Yahudiyane tagi, bayo i mangan konni.

¹⁴ Xa i dundu i dɛɛn ma waxatini ito yi, waxatina nde Yahudiyane sabu gbɛtɛ sɔtɔn nɛn e kisi, koni i tan nun i babaa denbayaan naxɔrima nɛn. Nde a kolon? Waxatina nde, xa i mi findixi mangana batɛn na lɔxɔni ito xan ma fe ra?”

¹⁵ Awa, Esita fan yi Marodoke yabin nasiga a ma, a naxa,

¹⁶ “Siga, i sa Yahudiyane birin malan Suse yi, ɛ sunna suxu n xa. Ɛ nama ige min, ɛ nama ɛ dɛge kɔɛ saxan, yanyi saxan. N tan Esita nun n ma walikɛ ɲaxanle fan sunna suxuma nɛn. Na na dangu, n sigan mangan fɛma nɛn hali xa n tɔnna kala. Xa a lan a yi, n xa faxes, n xa faxes.”

¹⁷ Marodoke yi siga, a yi a liga alo Esita a yamari kii naxan yi.

5

Esita donse donna malanna

¹ Sunna xii saxande lɔxɔni, Esita yi a maxidi a ɲaxalan manga dugine yi, a sa ti tanden ma manga banxin dɛ ra. Mangan yi dɔxi manga gbɛdɛni, a yɛɛ rafindixi banxin so dɛɛn ma.

² Mangan to Esita to a tixi tandeni, a fe yi rafan a ma ki fani, na ma, mangan yi a xɛma dunganna ti a xa. Esita yi sa a yiin din mangana xɛma dunganna ra.

³ Mangan yi Esita maxɔdin, a naxa, “Nanfe ligaxi? I waxi nanse xɔn ma? N na soɛ i yii nɛn hali i waxi n ma yamanan fɔxɔn kedenna nan xɔn.”

⁴ Esita yi a yabi, a naxa, “Mangana, xa a sa i kɛnɛn, n waxi a xɔn ma ɛ nun Haman xa fa donse dondeni n konni to, n naxan nafalaxi ɛ xa.”

⁵ Mangan yi xɛraan nasiga Haman ma, a xa fa mafuren alogo e firinna xa sa Esita waxɔn feen liga.

⁶ Nayi, mangan nun Haman yi siga Esita donseen dondeni. E yi dɔɔ minni waxatin naxan yi, mangan yi Esita maxɔdin, a naxa, “Esita, i waxi naxan xɔn ma a fala n xa, n xa na liga

i xa. Nanse xɔli i ma? Hali i waxi n ma yamanan fɔxɔ kedenna nan xɔn, n na a soɛ i yii.”

⁷ Esita yi mangan yabi, a naxa, “N waxi naxan xɔn ma,

⁸ xa mangan tinɲɛ, a yi n ma maxandin yabi, Mangan nun Haman mɔn xa fa n konni donse dondeni tila n naxan nafalama, nayi n mangan yabɛ.”

Haman yi wa Marodoke faxes feni

⁹ Awa, Haman sɛwaxin yi keli na yi na lɔxɔni. Koni a to yi danguma mangana banxin dɛ ra, a yi Marodoke to. Marodoke mi keli, a mi xuruxurun a yɛɛ ra. Na yi Haman xɔɔ a xili ma kati!

¹⁰ Koni Haman yi a bɔɲɛn suxu, a siga a konni. Mɛnni, Haman yi a lanfane nun a ɲaxanla Sɛɛsi, xili.

¹¹ Haman yi a kanba fɔɔ a lanfane nun a ɲaxanla yetagi, a nafulu kannan a tan na, a dii wuyaxi a yii, a mangan bata a tiden mate, a tan dangu mangana kuntigine nun mangana muxu gbeene birin na.

¹² Haman yi lu a kanbɛ, a naxa, “Naxan dangu na birin na, Mangana Bate Esita bata n tan Haman xili, a nxu nun mangan xa sa nxu dɛge nxu bode xɔn ma. Nxu mɔn sigama na nan ma tila nxu nun mangana.

¹³ Koni fanni, n mɔn Marodoke toma dɔxi mangana banxin dɛ ra, Yahudiyana, sese mi na ra n tan Haman xa.”

¹⁴ A ɲaxanla Sɛɛsi nun a lanfane yi a fala Haman xa, e naxa, “Muxu singandena nde rafala naxan nɔngɔnna yɛ tonge suulun liyɛ. Nayi, tila xɔtɔnni i yi a fala mangan xa, a a xa Marodoke singan mɛnni, a xa faxes, alogo i sɛwaxin xa siga mangan matideni donse dondeni.” Awa, na falan yi Haman kɛnɛn, a muxu singanden nafala.

6

Haman yi Marodoke binya

¹ Na kɔɛɛn na, mangan mi nɔ xiyɛ. Nayi, a yi a fala a e xa fa yamanan taruxu kɛdin na, e yi a xaran a yetagi.

² E dɛnaxan xaran, e yi a to mɛnni fa fala Mangana kuntigi firinna naxanye yi a banxin dɛɛn kantanma, Bigitana nun Tɛrɛsi, ne manga Asuyerusu faxa feni tɔn nɛn, koni Marodoke yi na feen namini kɛnɛnni.

³ Awa, mangan yi maxɔdinna ti, a naxa, “En binyen mundun fi Marodoke ma e nun a kɔntɔnna?” Mangana walikɛne yi mangan yabi, e naxa, “Fefe munma raba a xa singen.”

⁴ Mangan mɔn yi maxɔdinna ti, a naxa, “Nde n ma banxini?”

Na yi a li, Haman yi baxi sode mangana genla kui. A bata yi fa a faladeni mangan xa, a xa Marodoke singan na singan tideni a naxan yitɔnxi Marodoke xili ma.

⁵ Nanara, mangana walikɛne yi mangan yabi, e naxa, “Haman nan be.” Mangan yi a fala e xa, a naxa, “A xa so.”

⁶ Haman yi so, mangan yi a maxɔdin, a naxa, “Nanse ligɛ muxun xa mangan waxi naxan binya feni ki fajɪ?” Haman yi a miri a yetɛ ma, a naxa, “Awa iki, mangan waxi a xɔn ma a xa muxun mundun binya ki fajɪ? Muxu gbɛtɛ mi na fɔ n tan.”

⁷ Haman yi mangan yabi, a naxa, “Mangan waxi muxun naxan binya feni,

⁸ a lan mangaya dugin xa so na kanna yii, i tan mangan yetɛɛn bata naxan nagodo i ma e nun soona i bata dɔxɔ naxan fari, a xunna soxi mangaya taxamaseri kɔmɔtin na.

⁹ Mangana, i ya kuntigi gbeena nde xa na dugine tongo a yi e ragodo na kanna ma mangan waxi naxan binya feni, a dɔxɔ soon fari, a yi a radangu taan yiren birin yi. Na muxu gbeen xa siga falani ito tiyɛ, a naxa, ‘E a mato mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni.’ ”

¹⁰ Nayi, mangan yi a fala Haman xa, a naxa, “I mafura, i sa dugine tongo e nun soona, i yi e ragodo Marodoke ma, na Yahudiyana. I naxan birin falaxi, i yi na birin liga Marodoke xa, naxan dɔxi manga banxin

so dɛɛn na. I nama jinan sese ma i naxan birin falaxi.”

¹¹ Na xanbi ra, Haman yi sa dugine tongo e nun soona. A yi mangana dugine ragodo Marodoke ma. Marodoke to te soon fari, Haman yi ti Marodoke yɛɛ ra siga taa tagini. A siga a falɛ yamaan xa, a naxa, “E a mato, mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni.”

¹² Marodoke yi xɛtɛ manga banxin so dɛɛn na. Koni Haman tan yi siga a konni mafurɛn, a yetagin luxunxi amasɔtɔ a yi sunuxi kati!

¹³ Feen naxanye liga a ra, a yi ne birin fala a jaxanla Sɛrɛsi nun a lanfane xa. Haman ma jaxanla nun a fekolonne yi a fala a xa, e naxa, “Marodoke, Yahudiyana nan a ra. Na nan a toxi, i mi nɔɛ a ra. I fama yagideni a yɛɛ ra, na yetɛɛn bata fɔfɔ!”

¹⁴ E mɔn yi fala tiini, mangana xɛrane yi fa, a Haman xa siga mafurɛn donse dondeni Mangana Batena Esita naxan nafalaxi.

7

¹ Mangan nun Haman yi siga Esita donse dondeni.

² Na lɔxɔ firindeni, e yi dɔlɔ minni, mangan yi Esita maxɔdin, a naxa, “Esita, i waxi naxan xɔn ma a fala n xa alogo n xa na liga. Nanse xɔli i ma? Hali, i wa n ma yamanan bode fɔxɔn nan xɔn ma, n na a soɛ i yii.”

³ Koni Esita yi a yabi, a naxa, “Mangana, xa i tin, xa a rafan i ma, n waxi feen naxan xɔn ma, na nan ito ra: N tan Esita nun n ma muxune xa kisi.

⁴ Bayo n tan nun n ma muxune bata sara alogo nxu xa halagi, nxu faxa, nxu mɔn yi raxɔri. Xa nxu yi sara nɛn konyiyaan gbansanna xili yi, n yi dunduma nɛn nun, bayo na mi yi findɛ fe ra nun, n yi mangan yɛ mɔ ayi.”

⁵ Manga Asuyerusu yi Esita maxɔdin, a naxa, “Nde a ra, naxan susuxi fe sifani ito mirɛ? Na kanna minɛn yi?”

⁶ Esita yi a yabi, a naxa, “Haman nan nxu tɔrɔ muxun nun nxu yaxun na, na muxu jaxina!”

Nayi, gaxu gbeen yi Haman suxu mangan nun Esita yɛtagi.

⁷ Mangan xɔlxɔn yi keli donse dondeni, a yi mini tandeni. Awa, Haman to a to fa fala mangan bata fe ɲaxin nagidi a fe yi, a yi lu xanbin na Esita mafandeni alogo a niin xa kisi.

⁸ Haman a mafelenxi waxatin naxan yi Esita dɔxɔ seen ma, mangan yi so, a sɔnxɔ, a naxa, “Wan! Xɛmɛni ito fa waxi n ma batɛn Esita nan mafu fe yi n yɛɛ xɔri n ma banxini?” Benun mangan xa yelin fala tiyɛ, e bata Haman xunna so.

⁹ Mangana kuntigina nde yi na naxan yi xili Harabona, na yi a fala mangan xa, a naxa, “Haman yɛtɛn bata singan tiden nafala a banxin dɛxɔn ma a Marodoke mangana muxu fajin singanɲɛ dɛnaxan yi. Na wudin mateen fɔ nɔngɔnna yɛ tonge suulun.” Awa, mangan yi yamarin fi, a naxa, “Haman xa sa singan na yi.”

¹⁰ Nayi, Haman yi singan na singan tideni a naxan nafala Marodoke faxes feen na. Awa, na ligaxina, mangan bɔɲɛn yi xunbeli.

8

Yahudiyane xunna kenla

¹ Na lɔxɔn yɛtɛni, Manga Asuyerusu yi Yahudiyane yaxu Haman yii seene birin so Esita yii. Marodoke yi siga mangan fɛma, bayo Esita bata yi a fala mangan xa fa fala a tan nun Marodoke barixi nɛn.

² Mangan yi a taxamaseri yiisolirason ba a yiin na, a naxan taxu Haman na, a yi a so Marodoke yii. Esita yi Marodoke lu Haman ma seene xun na.

³ Esita yi a sa mangan bun ma, a wugama, a yi a mafan alogo a xa Haman Agaga kaana fe ɲaxi yitɔnxin kala Yahudiyane xili ma.

⁴ Mangan yi a xɛma dunganna ti Esita xa. Nayi, Esita yi keli, a yi ti a yɛtagi.

⁵ Esita naxa, “Mangana, xa i bata tin, xa i ya fe n ma fe yi, xa a lanxi i ma, xa n nafan i ma, yandi, i xa kɛdin sɛbɛ naxan Haman ma

yamarine kalama. Hamɛdata a dii xɛmɛna Agaga kaan yamarin naxan fi Yahudiyane faxes feen na i ya yamanan birin yi, na nama liga.

⁶ N tan mi nɔɛ tinɲɛ n bɔnsɔnna yi tɔrɔ, a raxɔri.”

⁷ Awa, Manga Asuyerusu yi Esita nun Yahudiya Marodoke yabi, a naxa, “ɛ mato, n bata Haman faxes bayo a Yahudiyane faxes feni tɔn nɛn. N mɔn bata Haman ma seene so Esita yii.

⁸ Iki, ɛ xa sɛbɛnla ti lan Yahudiyane feen ma, naxan yo na ɛ kɛnɛn, n tan mangan xinli, ɛ yi n ma taxamasenna sa a ma. Bayo, kɛdin naxan sɛbɛxi mangan xinli mangaya taxamasenna yi sa a ma na mi kalɛ mumɛ.”

⁹ Na lɔxɔn yɛtɛni, e yi yamanan sɛbɛli tiine birin xili, kike saxanden xii mɔxɔɲɛn nun saxande lɔxɔn nin, kiken naxan xili Sifan kiken. Mangana sɛbɛli tiine yi Marodoke a yamarine sɛbɛ siga Yahudiyane nun yamana kanne nun kuntigine birin ma na yamana kan taa kɛmɛ mɔxɔɲɛn nun solofere birin yi, keli Indiya yamanani han sa dɔxɔ Kusi yamanani. Siyane birin yi kɛdin sɛbɛxin sɔtɔ e sɛbɛnla nun e xuiin nin, Yahudiyane fan yi a sɔtɔ e gbee sɛbɛnla nun e xuini.

¹⁰ Kɛdini itoe yi sɛbɛ mangan xinli, a yi a taxamasenna sa e ma. A yi xɛrane rasiga kɛdini itoe ra soo fajine fari naxanye ramaraxi e danna mangan xɔn ma.

¹¹ A yi sɛbɛxi nɛn Mangana kɛdini ito kui fa fala Yahudiyane xa e malan taan birin yi, e yi e yɛtɛ xun mayɛngɛ. Xa siya gbɛtɛ yo waxi e yɛngɛ feni, e tan Yahudiyane fan xa ne yɛngɛ, e yi e faxes e nun e ɲaxanle nun e diine. Yahudiyane xa ne birin faxes, e yi e yii seene tongo.

¹² Na yamarin yi lanxi xii keden nan ma Manga Asuyerusu a yamanan birin yi, Ada kiken xii fu nun saxande lɔxɔni, ɲɛn kiken fu nun firindena.

¹³ Na yamarin yi mini yamanan birin yi alogo siyane birin xa a kolon fa fala a bata findi sariyan na alogo

Yahudiyane fan e yitɔŋɛ e yaxune yengɛdeni kii naxan yi.

¹⁴ Awa, mangan to yamarin fi, xerane yi dɔxɔ soone fari, e yi siga e giye mafuren alogo yamarin xa xaran Suse manga taani.

¹⁵ Marodoke yi mini mangana banxini, manga dugin doma mamiloxin fixen nagodoxi a ma, mangaya xemaan taxamasenna fan soxi a xunna, doma xungbe mamiloxin fan a ma. Awa, muxun naxanye birin Suse yi, e sewa kati, e sɔnxɔ sɔnxɔ sewani.

¹⁶ Na lɔxɔn yi findi sewa lɔxɔn nun nɔ sɔtɔ lɔxɔn na Yahudiyane xa.

¹⁷ Mangana sariyan so yamanan nun taan naxanye birin yi Yahudiyane yi sewan sɔtɔ mɛne yi, e yi e malan naxanaxani. Nanara, muxu wuyaxi yi e yete findi Yahudiyane na yamanani amasɔtɔ e bata gaxu e ye ra.

9

Yahudiyane yaxune faxes fena

¹ Kike fu nun firinden naxan xili Ada, na xi fu nun saxande lɔxɔn to a li, mangana yamarin yi lan a xa fɔlɔ lɔxɔn naxan yete yi. Na lɔxɔni, Yahudiyane yaxune yi mirixi fa fala a Yahudiyane luma nen e senben bun ma. Koni, feene yi maxete, Yahudiyane yi nɔɔn sɔtɔ e yaxune ma.

² Yahudiyane yi e malan Manga Asuyerusu yamanan taan birin yi e yaxune yengɛdeni. Nayi, muxune birin yi gaxu Yahudiyane ye ra, muxu yo mi fa a ti e ye ra yenge sodeni.

³ Hali bɔxɔn mangane nun kuntigine nun yamanan kanne nun mangan nɔxɔn yibirane birin yi Yahudiyane mali amasɔtɔ e yi gaxuxi Marodoke ye ra.

⁴ Marodoke bata yi findi kuntigi gbeen na manga banxini, e nun a xili fajin bata yi lan yamanan birin na amasɔtɔ a senben yi gboma ayi nen tun!

⁵ Nanara, Yahudiyane yi e yaxune faxes silanfanna ra, e yi e nan.* E wa naxan liga fe yi e yaxune ra, e na liga.

⁶ Yahudiyane yi muxu kemε suulun faxes Suse manga taani.

⁷ E mɔn yi Pansandata nun Dalifon nun Asipata nun

⁸ Porota nun Adaliya nun Aridata nun

⁹ Paramasata nun Arisayi nun Aridayi nun Fayesata birin faxes.

¹⁰ Ne nan Hamεdataa dii Haman ma dii kemε fuune ra, Yahudiyane yaxuna. Koni, e mi ne yii seene tongo.

¹¹ Na lɔxɔ yeteni, e mangan nakolon muxun naxan berɛya faxes Suse manga taani.

¹² Mangan yi a fala Esita xa, a naxa, “Yahudiyane bata muxu kemε suulun faxes Suse manga taani sa Haman ma dii kemε fu fari. E nɔxi nanse lige yamanan bodene yi? Koni, xa i mɔn waxi fena nde xɔn ma, i a sɔtɔma nen. I waxi nanse xɔn? N na rabama i xa nen.”

¹³ Awa, Esita yi a yabi, a naxa, “Xa i bata tin, Yahudiyane naxanye Suse yi, ne mɔn xa to nɔxɔn liga tila. Haman ma dii kemεne binbine xa singan wudin na.”

¹⁴ Mangan yi yamarin fi a na xa liga alo Esita a falaxi a xa kii naxan yi. Na yamarin yi rawanga Suse taani. E Haman ma dii kemεne binbine singan.

¹⁵ Kiken naxan xili Ada, na xii fu nun naaninde lɔxɔni, Suse taan Yahudiyane mɔn yi e malan, e muxu kemε saxan faxes taani, koni e mi e sese tongo.

¹⁶ Yahudiyane bonna naxanye yi mangana a yamana gbete ne yi, ne fan yi e malan e yete xun mayengɛdeni. E yi e yete sɔtɔ e yaxune ra. Yahudiyane yi e yaxun muxu wuli tonge solofere e nun suulun faxes. Koni ne fan mi e sese tongo.

¹⁷ Na ligaxi Ada kiken xii fu nun saxande lɔxɔn nin. A xii fu nun naaninde lɔxɔni, e yi e matabu. Yahudiyane yi na findi sanla nun sewa lɔxɔn na.

* **9:5: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

¹⁸Yahudiyan naxanye yi Suse yi, ne yi yengen so a xii fu nun saxanden nun a naaninden, ne yi e matabu a xii fu nun suulunde ləxəni. Na ləxən yi findi sanla nun səwa ləxən na.

¹⁹Nanara, Yahudiyan naxanye yi banxidene ra, ne Ada kiken xii fu nun naaninden findixi səwa nun sali ləxən na. E mən yi kiseene so e bode yii.

Purimi Malanna bunnā

²⁰Awa, Marodoke yi na feene birin səbe a yi e rasiga Yahudiyane birin ma Manga Asuyerusu a yamanane yi naxanye maso e nun naxanye makuya.

²¹A yi a səbe, a yamaan xa Ada kiken xii fu nun naaninde nun a xii fu nun suulunde ləxən findi sanla ra jεε yO jεε

²²bayo Yahudiyane e yete sətəxi e yaxune ra ne ləxəne nan ma. E sunun nun e nimisan findi e ma səwan nun bəje xunbenla ra kiken i to nan na. Nanara, a falaxi a e xa sumunna ti səwani ne ləxəne ma, e yi e bode ki, e mən yi tərə muxune ki.

²³Yahudiyane yi Marodoke a yamarin suxu, a findi e namunna ra jεε yO jεε

²⁴bayo Yahudiyane yaxun Hamədata Agaga kaana dii xemen Haman e raxəri feni tən nen. A bata yi koronna bira, naxan xili Puri, alogo a xa e halagi a yi e raxəri.

²⁵Koni Esita bata yi siga mangan fema, mangan yi kedin səbe alogo Haman fe jaxin naxan yitən Yahudiyane xili ma, na xa xete a tan ma. Haman nun a dii xemene birin yi singan wudin ma.

²⁶Nanara, e ləxəni itoe xili bama Purimi naxan fataxi koronna xinla ra, "Purimine." Fata Marodoke a kedin xuiin na, e nun feen naxanye liga e tan yeten na, ne yi findi e seren na,

²⁷nanara Yahudiyane sogē firinni itoe findixi namunna ra e tan nun e bənsənna birin xa e nun muxun naxanye e yete findima Yahudiyane ra. E xa ləxəni itoe suxu jεε yO jεε alo Marodoke bata e yamari kii naxan yi.

²⁸Nanara, Yahudiyane yixeten denbayaan birin yi, e nun taan nun yamanan birin yi, e xa ləxəni itoe sumunna raba e ma naxan xili Purimi, alogo e fe danguxin nama jinan e mamandenne ra.

²⁹Awa, Abixali a dii temena Esita nun Yahudiyan Marodoke yi kedin firinden səbe e nə sətən birin xən Purimi sanla a fe ra.

³⁰E yi kedine rasiga Yahudiyane birin ma naxanye Manga Asuyerusu a yamana kan taa kemə məxəjen nun soloferen birin yi. E yi e xəntən bəje xunbenla nun e xaxili saana fe ra.

³¹Kedin mən yi a fala Yahudiyane xa, a e xa Purimi ləxəne suxu e ləxəne yeteni alo Marodoke nun Esita e yamarixi kii naxan yi. E yeten yi sun suxun nun maxandin ləxən nagidi e tan nun e bənsənna ma.

³²Esita yamarin naxanye fi lan Purimi Matabu Ləxəni itoe a fe ma, ne yi səbe kedin kui.

10

Marodoke a nə sətəna fe

¹Manga Asuyerusu yi wali xədexene sa muxune ma keli a yamanani han sa dəxə fəxə igen dəxənnā ra.

²Mangan kewanla naxanye birin a senben nun muxu gbeeyan mayitama, e nun a Marodoke tiden mate kii naxan yi, ne səbexi Perise nun Mede mangane kedine kui.

³Marodoke Yahudiyan yi findi Manga Asuyerusu a manga singen na. A findi muxu kendən na Yahudiyane xa, a mən yi rafan Yahudiyan bodene ma, bayo a yi walima a siyana bəje xunbenla nun a yete rasigan nan ma fe ra.

Yuba Nabi Yubaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito Yuba nan ma fe taruxun yebama. A a tinxinna nan ma fe singe falama. Yuba findi denkeleya muxun nan na e nun nafulu kanna a dunuƙa yi gidini. Koni Setana yi Ala maxɗin xa a tinxinyaan mi yi fataxi a nafulu kanyaana. Ala yi tin Setana xa Yuba mato xa a denkeleye yiigelitoyani. A yii seene nun a diine nun a kendeyaan birin yi ba a yii.

Nayi, Yuba nun a xoyine yi lu e bode matande fa fala a tɔrɔxi naxan na. A xoyine yi a fala a Yubaa yulubine nan a ligaxi a tɔrɔxi. Yuba xoyine dunuƙa muxune xaxinle nan falama hali Ala gbeene mi ne ra! Yuba xoyine mi yi laxi a ra xa tinxin muxun na tɔrɔ sifan sɔte. Yuba xoyi saxan yi kata alogo e xa a xaxili ragidi fa fala tɔrɔn naxan a fari, na fataxi yulubina nde nan na a naxan ligaxi. Nayi, fe matandi gbeen yi folɔ fala ƙaxume wuyaxi naxan yi. A xoyi saxanne yi lu muxune miriyane fale naxanye nun ƙɔndin maliga, koni Yuba tan yi e matandi Ala keƙana fe yi, a mɔn naxa a a tan mi sese ligaxi a ƙaxin na.

Yubaa falane yi, Marigi Yesu a fe falama benun a xa liga bayo Yuba a falama a xunbamana nde na yi naxan Ala solonama muxune xa. Na feen sebexi Yuba 9.33 nun 16.19-21 nun 19.25 kui e nun Yuba 17.3.

Muxu gbetɛ fan yi basan falan na naxan xili Elihu. Na fan Yuba matandi nen. A yi a fala a Ala tɔrɔn nafama muxun ma nen alogo a xa a sɔnna yita a ra, anu muxu yo mi lan a xa Ala maxɗin na ma.

Dɔnxɛn na, Ala yetɛɛn yi falan ti. Koni a mi tin maxɗinne yabe Yuba nun a xoyine maxɗinna naxanye ti. Benun na, Ala nan Yuba maxɗin dunuƙa da feene ma. Nayi, Yuba yi a Ala kolon dunuƙa da mangan na.

Nayi, muxun lan a xa lu denkeleyaan nun tinxinna fari hali a tɔrɔxi.

A rajanna ra, Ala naxa, a Yuba nan keden a fe falaxi a kiini. Yuba bɔnɔ seen naxanye birin yi, a yi ne ƙɔxɔn dɔxɔde firin so a yii. Na feen sebexi Yuba 42.7-17 kui.

Yuba nun a denbayana fe

¹ Xɛmena nde yi Yusu yamanani, a yi xili Yuba. Fe mi yi na xɛmen na, muxu faɗin nan yi a ra, a yi gaxuxi Ala yeɛ ra, a yi fe ƙaxin matangama.

² A dii xɛme solofere nun dii tɛme saxan nan sɔtɔ.

³ Yɛxɛɛn wuli solofere yi a yii, e nun ƙɔgɔmen wuli saxan nun tura kɛme suulun nun sofali gile kɛme suulun e nun walike wuyaxi. Muxu gbeen nan yi xɛmeni ito ra dangu sogeteden muxune birin na.

⁴ A dii xɛmene yi e malanma e bode kon yi donse dondeni waxatin birin, e yi xeraan nasigama e magile saxanne ma nen alogo e xa fa e dege, e min e bode xɔn.

⁵ Donse don lɔxɔne na yi dangu, Yuba yi a diine xilima nen alogo a xa e rasariɗan. A yi kelima nen xɔtɔn, a yi saraxa gan daxin ba e birin xa, amasɔtɔ Yuba yi mirixi a ma fa fala, “Waxatina nde, n ma diine bata yulubin tongo, e fala ƙaxin ti Ala ma e bɔɗeni.” Yuba yi na nan ligama waxatin birin.

⁶ Lɔxɔna nde, malekane yi fa e malan Alatala yetagi, Setana* fan yi fa e ye.

⁷ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I kelixi minɛn?” Setana yi Alatala yabi, a naxa, “N kelixi bɔxɔn xun xɔn, n masiga tideni.”

⁸ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I bata n ma walikɛɛn Yuba rakɔrɔsi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan bɔxɔn fari, sɔntaren nun muxu faɗin na a ra, naxan gaxuxi Ala yeɛ ra, a fe ƙaxin matangama.”

⁹ Setana yi Alatala yabi, a naxa, “Yuba gaxuxi Ala yeɛ ra nen tun ba?”

* **1:6: Setana** bunna nɛɛn fa fala “Muxu magina” hanma “Tɔɗegɛlana.”

¹⁰ I mi a makantanxi ba, e nun a denbayaan nun a seene birin? I bata barakan sa a feene yi, a xuruseene mən wuyama ayi yamanani.

¹¹ Koni, xa i i yiini bandun, i yi a din a seene ra, a i dangama nən.”

¹² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “N bata a yii seene birin sa i sagoni, koni i nama i yii din a gbindin na.” Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi.

¹³ Ləxəna nde, Yubaa dii xəmene nun a dii tēmene yi e dɛgema, e manpaan minma e tadaa banxini,

¹⁴ xərana nde yi fa Yuba li, a yi a fala a xa, a naxa, “Turane yi xεε biini, sofali gilene yi e dɛgema e dɛxən,

¹⁵ Sabe kaane bata e suxu, e siga e ra, e bata i ya walikene faxa. N keden peen nan minixi ayi, n faxi nən n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁶ A mən yi fala tiini, walikε gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “Alaa tɛn bata godo keli kore, a yi yεxεene nun walikene gan, e birin yi faxa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nən n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁷ A mən yi fala tiini, walikε gbete fan yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “Babilən kaane malanxin gali saxanna ra, e bata i ya jəgəmene suxu, e siga e ra, e yi i ya walikene faxa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nən n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁸ A mən yi fala tiini, walikε gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “I ya dii xəmene nun i ya dii tēmene yi e dɛgema, e yi manpaan minma e tadaa banxini.

¹⁹ Nanunna, foye gbeen yi fa keli tonbonni, a yi banxin fəxə naaninne birin tuntun, a yi bira e fari, e birin bata faxa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nən n xa fa na xibarun nali i ma.”

²⁰ Nayi, Yuba yi keli, a yi a domani bə, a yi a xunna bi. Na xanbi ra, a yi bira bəxəni, a xinbi sin Ala yetagi,

²¹ a naxa, “N magenla nan minixi nga kuini, n magenla nan mən sigama laxiraya yi.

Alatala nan e fixi n ma,

Alatala nan e tongoxi.

Alatala xinla xa tantun.”

²² Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo. A mi fala jaxi yo ti Ala ma.

2

Yubaa tərəyaan firindena

¹ Ləxəna nde, malekane mən yi fa e malan Alatala yetagi, Setana fan yi fa e yε Alatala yetagi.

² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I kelixi minən?” Setana yi a yabi, a naxa, “Bəxən xun xən, n masiga tideni.”

³ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I bata n ma walikεen Yuba rakərəsi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan bəxən fari, səntaren nun muxu fəjin na a ra, naxan gaxuxi Ala yεε ra, a fe jaxin matangama. A mən tinxinyani tun, anu i n nadinma a n xa a tərə a səntareyani.”

⁴ Setana yi a fala Alatala xa, a naxa, “Muxun yetεen nan a fatin na! Muxun naxan birin sətəma, a findima a dunuɲa yi gidin kəntəna nan na.

⁵ Koni, xa i yiini bandun, i yi a din a xənne nun a fati benden na, a fala jaxin tima nən i ma kənenni.”

⁶ Alatala yi Setana yabi, a naxa, “Awa, n bata a sa i sagoni, koni i nama a faxa de.”

⁷ Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi. Na xanbi ra, a yi sete jaxine ramini Yuba fatin birin ma, keli a sanne kui han a xun tagi.

⁸ Yuba yi fεne fεrenna tongo a xəlin seen na, a dəxə tεε xubeni.

⁹ A jaxanla yi a fala a xa, a naxa, “I luma nən i ya tinxinni ba? Fala jaxin ti Ala ma, i xa faxa!”

¹⁰ Koni, a yi a yabi, a naxa, “I falan tima alo jaxalan xaxilitarena! En herin nasuxuma Ala yii, nanfera en mi tərən nasuxε?” Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo a fala xuiin xən.

A xəyi saxanne fe

¹¹ Yuba xəyi saxanne yi a tərəne birin ma fe mε naxanye a sətə, e yi fa sa keli e yamanane yi, Teman kaana Elifasi nun Suxa kaan Bilidada nun Nama kaan Sofara. E yi lan a ma a e

xa sa e xoyiyaan yita Yuba ra, e yi a madɛndɛn.

¹² E to sa a to wulani, fayida e mi a kolon. E yi gbelegbele, e yi e dugine yibɔ, e burunburunna sa e xunne yi.

¹³ E yi lu dɔxi a fɛma bɔxɔni xi solofere, kɔɛ solofere. Muxu yo mi sese fala a xa, amasɔtɔ e bata yi a to, a yi tɔrɔxi kii naxan yi.

3

Yubaa falane

¹ Na xanbi ra, Yuba yi a dɛni bi, a yi a bari lɔxɔn danga.

² Yuba yi a fala, a naxa,

³ “N bari lɔxɔn xa raxɔri, e nun kɔɛna muxune a fala waxatin naxan yi, e naxa, ‘Dii xɛmɛn bata bari!’

⁴ Na lɔxɔn xa findi dimin na, Ala mako nama lu a ma kore, kɛnɛna nama fa mini a ma sɔnɔn.

⁵ Dimi gbeen xa a suxu, kunda fɔrɛn yi godo na lɔxɔn ma, han dimin yi sogen suxu.

⁶ Na kɔɛɛn xa findi dimi gbeen na, a nama fa yate jɛɛn lɔxɔne ye a nama fa lu kikene yi.

⁷ Na lɔxɔn xa findi gbantan na, sɛwa xui nama lu a yi.

⁸ Naxanye gbalo lɔxɔne fe falama, naxanye fatan ige yi sube jaxin naxulunɛ,

ne xa na lɔxɔn danga.

⁹ A subaxa ma sarene xa yidimi, a yengi xa lu kɛnɛna xɔn, koni a nama a to, a nama xɔtɔnna to.

¹⁰ Amasɔtɔ, a mi sese ligaxi alogo n nama sɔtɔ, a bata n lu, n yi sɔxɔlɛni ito sɔtɔ to.”

¹¹ “Nanfera n mi faxa n to bari? Nanfera n mi faxa n xali lɔxɔni?”

¹² Nanfera n bata xinbi firinna li n yeɛra n nasuxudeni, e nun xijɛne alogo n xa xijɛn min?

¹³ Xa n yi faxa nun, a lima nɛn nun n saxi n ma gaburun na bɔjɛ xunbenli, nayi, n yi xima nɛn xaxili sani nun

¹⁴ manga fonne fɛma, bɔxɔn kuntigine,

naxanye banxi fajine tixi naxanye kalaxin bata lu iki,

¹⁵ e nun kuntigi fonne fɛma,

xɛmaan yi naxanye yii,

naxanye e banxine rafe gbeti fixɛna.

¹⁶ Xanamu, a yi lan nun n mi balo, alo diin naxan faxaxi barixi,

a mi kɛnɛna to.

¹⁷ Bayo, muxu jaxine mi fa walima gaburun na,

muxu xadanxine e matabuma dɛnaxan yi.

¹⁸ Kasorasane fan birin yi bɔjɛ xunbenla sɔtɔ,

e mi fa jaxankata tiin xuiin mɛma sɔnɔn.

¹⁹ Sɛnbɛtaren nun sɛnbɛ kanna na, konyin yi xunba a kanna ma.

²⁰ Nanfera Ala, i kɛnɛna fima tɔrɔ muxune ma? Nanfera i siimayaan fima muxu nimisaxine ma,

²¹ naxanye faxan mamɛma, a mi fama,

naxanye sayaan fenma dangu na-funla ra?

²² Bayo e yi luma nɛn sɛwani

e na siga laxira yi,

e bɔjɛn yi xunbelima nɛn

e na maluxun waxatin naxan yi.

²³ Nanfera muxun luye a nii ra naxan mi kira yo toma a sigɛ naxan xɔn,

Ala yetɛɛn naxan saxi sansanna kui?

²⁴ N ma tɔrɔne bata findi n balon na, n gbelegbele xuiin minima alo igena.

²⁵ N gaxuxi naxan birin yeɛ ra, na nan n sɔtɔn be.

N yi gaxuxi tɔrɔn naxanye yeɛ ra, ne nan n fari be.

²⁶ N mi fa raxaraxi, n mi bɔjɛ xunbelixi, n mi n matabuma, n kɔntɔfilixi yeɛɛ.”

4

Elifasi a falan Yuba xa

¹ Nayi, Teman kaana Elifasi yi falan tongo, a naxa,

² “Xa n falan ti i xa,

i nɔɛ diɲɛ na ma ba?
Koni, nde nɔɛ a dundɛ?

³ A mato,
i bata muxu wuyaxi xaran,
i yi sɛnbɛtarene madɛndɛn,
⁴ naxanye yi birama,
i ya falan yi ne rakeli,
naxanye san yi xadanma,
i yi ne mali.

⁵ Iki, na bata i fan sɔtɔ,
anu i bata yigitɛgɛ.

A to i tan li, i yi kɔntɔfili.

⁶ I ya lannantenyaaan xa lu i ya Ala
yɛɛragaxuni,
i ya fɛtareyaan yi findi i yigin na.”

⁷ “Awa, i miri,
sɔntaren mundun bata halagi?
Muxu faɲin mundun bata raxɔri?

⁸ N naxan nakɔrɔsixi,
naxanye hakɛ feene ligama e nun
naxanye ɲaxankatan tima,
ne na saranna sɔtɔma nɛn.

⁹ Alaa foyen nan e halagima,
a xɔlɔn tɛɛn yi e gan.

¹⁰ Ala yatane wurundun xuiin
nadunduma,
a yi yata sɛnbɛmane ɲinne gira.

¹¹ Nayi, yatan faxama donsetareyaan
nan na,
yatana diine yi xuya ayi.”

¹² “Xibarun bata fa n ma
alo wundona,
n tunla bata ɲunɲunun xuiin mɛ.

¹³ Xiyene nɛma fɛ kɔɛɛn na,
xixɔnla nɛma muxune fari,

¹⁴ gaxu gbeen yi n suxu,
n xɔnne birin yi xuruxurun.

¹⁵ Yinnan yi dangu n yɛtagi,
n fati ma xaben yi ramaxa.

¹⁶ Sena nde yi tixi n yɛtagi,
n mi yi naxan kolon,
a nininna yi n yɛɛ ma.

Na yi madundu,
na xanbi ra n yi xuina nde mɛ, a naxa,

¹⁷ ‘Adamadiin tinxinɲɛ ayi dangu Ala
ra ba?

Muxun sariɲanɲɛ ayi
dangu a Dali Marigin na ba?

¹⁸ Xa Ala mi laxi a walikɛne ra,
xa a fe ɲaxin to a malekane yi,

¹⁹ a fa lɛ muxune ra nayi ba,

naxanye bɛndɛ banxine kui,
naxanye fatiye findixi bɛndɛn na,
naxanye yibutuxunɲɛ
alo laxaturane?

²⁰ E faxɛ nɛn lɔxɔ kedenni.

E halagɛ nɛn habadan,
muxɛ mi kɔntɔfili e fe ra.

²¹ E bubune xidi lutine bata bolon,
e faxama nɛn e fekolontareyani.’ ”

5

¹ “Iki, xinla ti i mali feen na!

Muxuna nde na ba naxan i yabɛ?

I falan tima maleka sariɲanxin
mundun xa?

² Fe matandin nan xaxilitaren
faxama.

Xɔxɔlɔnya gbeen yi kɔmɔn faxa.

³ N xaxilitaren to nɛn sabatɛ,
koni dangan so nɛn a banxini xulɛn.

⁴ Mali ti yo mi a diine xa,
e bata yalagi taan kitisadeni,
muxu yo mi e xunba!

⁵ Kamɛtɔne a sansi bogine donma.

Hali naxanye ɲanle tagi,
e yi ne birin tongo,

yiigelitɔne yi a yiiseene tongo.

⁶ Hakɛn mi kelima bɔxɔn xan yi,
sɔxɔlɛn mi solima bɔxɔni.

⁷ Muxun daxi sɔxɔlɛn nan xili yi,
alo tɛɛ budone to tunganma ayi.”

⁸ “Xa n tan na yi a ra nun,
n yi Ala nan maxandima,

n yi n ma kɔntɔfinla yita Ala ra.

⁹ A feen naxanye ligama ne gbo,
e mi yɛɛ tɔɛ,

a kabanako feene dan mi na.

¹⁰ A tulɛn nafama bɔxɔn fari,
a igen nafa xɛɛne ma.

¹¹ Muxun naxanye magodoxi,
a ne yite.

Naxanye sunuxi,
a kisin fi ne ma.

¹² A muxu kɔtaxine miriyane kalama,
e mi nɔ sɔtɔma e feene yi.

¹³ A xaxilimane suxuma
e yɛtɛna kɔtɛne nan xɔn,
kɔtadene fe yitɔnxine kalama nɛn
xulɛn.

¹⁴ E soma dimini yanyi tagin nin,
e tantanma yanyi tagini
alo kɔɛɛn na a ra.

15 Koni, a tan tərɔ muxun natangama
fala ɲaxin ma
naxan luxi alo silanfanna,*
a e rakisi sɛnbɛ kanna ma.
16 Nayi, yigin sɛnbɛtaren xa,
koni fala mi tinxintaren dɛ.”

17 “Nayi, sɛwan na kanna xa
Ala na ɲaxan natərɔn!
I nama i mɛ Ala Sɛnbɛ Kanna a xurun
na.
18 Amasɔtɔ a tan nan maxɔlɔn tima,
a yi dandanna ti.
A tan nan faxan tima,
a mɔn yi marakisin ti.
19 A i rakisɛ nɛn tərɔn ma
dɔxɔɲa ma sennin,
a i ratanga fe ɲaxin ma
dɔxɔɲa ma solofere.
20 A i rakisima nɛn
faxan ma fitina kamɛni,
a i rakisi silanfanna ma yɛngɛni.
21 A i ratangama nɛn fala ɲaxin ma,
i mi gaxuma halagin waxatini.
22 Halagin nun fitina kamɛn bɔtɛ mi
luma i xa,
i mi gaxuma burunna subene yɛɛ ra.
23 Gɛmɛ mi taranma i ya xɛɛn ma,
hali burunna subene,
yɛngɛ mi luma ɛ nun ne tagi.
24 Bɔɲɛ xunbenla luma nɛn i konni.
I na i ya xuruseene xun mato a ra,
i a lima nɛn sese mi dasaxi.
25 I ya diine wuyama ayi nɛn,
i yixɛtɛne yigboma ayi nɛn alo sɛxɛna.
26 I faxama foriyaan nin,
alo murutuna a xaba waxatini.”

27 “Nxɔ fe xɔnfenna xun soon nan na
ra.
I tuli mati na ra, i xaxili sɔtɔ.”

6

Yubaa yabina Elifasi xa

1 Yuba yi a yabi, a naxa,
2 “N yi wama nɛn
n ma sunun yatɛn xa kolon,
n ma tərɔn yi sa sikeela kanke ra.
3 A yi binyama ayi nɛn
dangu baan ɲɛmɛnsinna ra.
Nanara, n ma falan bata radangu ayi.
4 Nɔndin na a ra,

* 5:15: *Silanfanna*: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

Ala Sɛnbɛ Kanna bata n sɔxɔn
a xalimakunle ra,
e xɔlɛn yi so n niini,
n bata gaxu gbalone yɛɛ ra
Ala naxanye rafama n xili ma.
5 Burunna sofanla luyɛ wugɛ sɛxɛ
sabatixini ba?
Ningen wugɛ sɛxɛ xɔnla ma sɛxɛni ba?
6 Donseen naxan mi ɲaxun,
na donɲɛ ba xa fɔxɔ mi a yi?
Silon xinden ɲaxun muxun dɛ ba?
7 N mi yi waxi
n yiin din feni na donseene ra.
N ma tərɔn bata findi donseen na n xa
naxan mi ɲaxun!”

8 “N waxi nɛn
n ma maxɔdinna xa yabi,
Ala yi n waxɔn feen liga n xa.
9 A xa Ala kɛnɛn, a yi n faxa.
A xa a yiini bandun, a yi n naɲan.
10 Nayi, n bɔɲɛ xunbenla sɔtɔma nɛn,
n sɛwa n ma tərɔ ɲantareni,
bayo n mi n mɛma Ala sariɲanxina
falane ra.
11 N sɛnbɛn bata ɲan,
n yi yigitɛgɛ.
N naɲanna findima nanse ra,
n to luma n nii ra?
12 N sɛnbɛn luxi nɛn
alo gɛmɛ xɔdɛxɛn ba?
N fati bɛndɛn findixi sulan nan na ba?
13 N mali se yo mi fa n yii,
hali a xuridina, a mi fa n yii.”

14 “Muxun naxan yigitɛgɛni
na lan a hinanna sɔtɔ a xɔyine ra,
hali a na a mɛ Ala Sɛnbɛ Kanna
yɛɛragaxun na.
15 Anu, n xɔyine tan bata n yanfa
alo baa igen na xara tonbonni,
alo baa wunle na xara.
16 Xunbeli waxatin naɲanni,
e findima nɛn fufaan na,
e rafe ige xunbenla nun ige dundun
na.
17 Soge furen na, e xɔri,
sogen na te, e xara xulɛn.
18 Yulane kiraan beɲinma
siga na ige fendeni,
e siga tonbonni, e faxa.
19 Tema kaa yulane igen fenma,

Saba kaa sigatiine tan
ne laxi a ra a igen na yi.

²⁰ Koni, e yagima nen
bayo e bata e yigi sa na yi,
e na na li, e sunuma nen.

²¹ E luxi nen
alo na igen tonbonni n tan xa.
E na n ma tərən to, e gaxuma nen.

²² N bata e maxədin kisena nde ma
ba?

N bata e maxədin
a e xa finmase yifuxina nde fi mux-
una nde ma n xa ba?

²³ N bata e maxədin
a e xa n ba yaxun yii ba?

N bata e maxədin
a e xa n xunba n ɲaxankata muxune
yii ba?"

²⁴ "E n xaran, nayi, n xa n dundu.

N naxan kalaxi, e na fala n xa.

²⁵ Fala fajine mi muxun tərəma,
koni e mafalane tənən nanse ra?

²⁶ E waxi n ma falane nan matandi fe
yi

alo yigitarena fala fuune.

²⁷ E muxu sifan suse masensenna tiye
alogo e xa kiridin sətə e konyin na,
e yi sa e xəyi kenden mati konyiyani!"

²⁸ "Iki, e yee ra findi n ma,
n wulen fale e yetagi ba?

²⁹ E xete na falan fəxə ra,
n bata e mafan,
e nama findi tinxintarene ra.

E mən xa xete, e miri,
n ma tinxinyaan nan a bunna ra.

³⁰ Tinxintareya falana n de ba?
N mi nəe fe ɲaxin kolonje ba?"

7

Yuba yi a tərəna fe fala Ala xa

¹ "Adamadina dunuɲa yi gidin xədəxə
alo sofa wanla ganli,

a siimayana
alo karahan walikēen gbeena,

² alo konyina,
nininna xənla naxan ma,
alo walikēen naxan a saren mamema.

³ Na kiini, n kēen bata findi fuun na
n ma siimayani,
kəene yi rafe səxələne ra n tan xa.

⁴ N na n sa, n yi a fala, n naxa,
'N kelima waxatin mundun yi?'

Kəeen mi ɲanma,
n lu n maxete n ma saden ma
han xətənni.

⁵ Kunle nun bēndena n fatin ma
alo dugina,
setene səxənma n fatin birin ma,
a kun.

⁶ N ma siimayaan mafura dangue
dangu geese səxənna kinaan na,
a danguma yigitēgeni."

⁷ "Ala, a xa rabira i ma,
a n ma siimayaan mi buma,
n mi fa herin toma n yeen na sənən.

⁸ Yeen naxan n matoma,
na mi fa n toma sənən,
i n fenma nen, koni n mi fa na sənən.

⁹ Kundaan naxan danguma,
na ɲanma nen.

Na kiini, muxun naxan na siga laxira
yi,

na mi fa xetema sənən.

¹⁰ A mi fa xetema a banxini sənən,
a konna mi fa a kolonma sənən."

¹¹ "Nanara, n mi fa n dunduma sənən,
n falan tima nen n niin ɲaxankatani.
N nan n mawugama nen n niin xələni.

¹² Nanfera i kantan muxun dəxi n xili
ma?

N tan magaxu ba, alo fufana,
hanma ige yi sube xəɲena nde?

¹³ N na a falama, n naxa,
'N sadena n masabarima nen,
n xiden yi n mali n ma mawugani
suxe.'

¹⁴ Nayi, i n magaxuma xiyene yi,
i n xibaruma kuisan feene nan ma.

¹⁵ A yi rafanje n ma nun, n faxa.
Sayaan fisa n xa

benun n xa lu doyenje tun.

¹⁶ N ma siimayaan bata ɲaxu n ma,
n mi waxi a xən n xa lu n nii ra
habadan.

Nayi, xete n fəxə ra,
amasətə n ma siimayaan mi
xunkuya."

¹⁷ "Nanse adamadiin na
alogo i xa feni itoe birin liga a ra,
han i yi i yengi dəxə a xən ma iki,

¹⁸ han i yi lu fe a xən xətən yo xətən,
i yi lu a feseɬese waxatin birin?

¹⁹ I xun xanbi soma n yi
waxatin mundun yi?

I a luma waxatin mundun yi
 n yi n dɛgen nagerun?
 20 Hali n bata yulubin liga,
 n nɔɛ nanse ligɛ i ra,
 i tan naxan adamadiine rakɔɔsima?
 Nanfera i n yatɛxi se kala daxin na?
 N goronna i tan xun ma di?
 21 Nanfera i mi n ma matandine
 mafeluyɛ,
 i n hakɛne ba n ma?
 Iki, n na n sama nɛn burunburunni,
 i n fenma nɛn, n mi fa na.”

8

Bilidadaa fala singena Yuba xa

1 Suxa kaan Bilidada yi falan tongo,
 a naxa,
 2 “Han waxatin mundun yi,
 i luyɛ i fala xuini?
 Han waxatin mundun yi,
 i fala xuine findɛ foye ɲaxin na?
 3 Alaa sariyan kalɛ ba?
 Ala sɛnbɛ Kanna tinxinna kalɛ ba?
 4 I ya diine yulubin liga nɛn a ra,
 Ala yi e saran e murutɛ feene ra.
 5 Koni, xa i tan Ala fen,
 xa i Ala sɛnbɛ Kanna maxandi,
 6 xa i sariɲan, xa i fanɲɛ ayi,
 a i malima nɛn,
 a i raxɛtɛ i funfuni.
 7 I kii fonna mi yi sese ra,
 i kii nɛnɛn findima nɛn binye gbeen
 na.
 8 Nayi, mayixɛtɛ danguxine maxɔdin,
 i xaxili dɔxɔ e benbane xaxilimayaan
 xɔn.
 9 Amasɔtɔ, en barixi xoroni,
 en mi sese kolon,
 en ma siimayaan luxi nɛn
 alo nininna.
 10 Koni, e i xaranma,
 e falan tima i xa e xaxilimayani.”
 11 “Gbalan solɛ daraan xanbi ba?
 Gbalan sabatɛ igen xanbi ba?
 12 Hali a xindena,
 a mi sɛgɛxi,
 a xarɛ sinma sɛxɛn bonne yɛɛ ra
 xa a mi igeni.
 13 Na nan ligama muxune birin na
 naxanye ɲinanma Ala xɔn.
 Naxanye mi Ala kolon,
 ne yigin ɲanma nɛn,

14 e yigin kalama nɛn
 alo simisamana yalana.
 15 A yigi sama a banxin nin,
 koni a mi sensen,
 a kankanxi a yiiseene ma,
 koni e mi luma.
 16 A luxi nɛn
 alo wudi xinden sogen na,
 naxan a yiine yibandunma nakɔɔn
 xun ma.
 17 A salenne godoxi
 han e sa so gɛmɛni,
 a sa gɛmɛn kuiin li.
 18 Koni, xa a ba a tideni,
 mɛnna bɔxɔna a mɛma a ra nɛn,
 a naxa, ‘N tan munma i tan to.’
 19 E sɛwan ɲanma na kii nin
 naxanye ɲinanma Ala xɔn,
 gbɛtɛye fan yi mini e funfuni.
 20 A mato,
 Ala mi sɔntaren nawolima ayi,
 a mi fe ɲaxi rabane sɛnbɛ soma.
 21 Ala i ragelema nɛn,
 a yi sɛwan sa i yi.
 22 I yaxune yagima nɛn,
 ɲaxudene yi ɲan.”

9

Yubaa yabina

1 Yuba yi a yabi, a naxa,
 2 “Nɔndin na a ra,
 n na a kolon a na kii nin,
 anu adamadiin nɔɛ tinxinɲɛ ayi di
 Ala yɛɛ ra yi?
 3 Xa muxuna nde waxi Ala matandi
 feni,
 hali Ala a maxɔdin sanɲa ma wuli
 keden,
 a mi a yabɛ hali keden pe.
 4 Fekolonna nun sɛnbɛn birin a tan
 nan xa.
 Nde nɔɛ Ala matandɛ,
 na feen mi saran a ra?
 5 A geyane bama e funfuni,
 a mi e rasogin,
 a yi e raxuya ayi a xɔlɔni.
 6 A bɔxɔn naxuruxurunma a
 dɔxɔdeni,
 a yi bɔxɔn bunne raxuruxurun.
 7 A na falan ti sogen xa,
 sogen mi tema,
 a yi sarene ratagan dɛgɛ.

* **9:8: Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni.

8 A tan nan keden koren daxi,
a sigan ti fɔxɔ igen mɔrɔnne fari.*
9 A bata Kanko Gbee sare kurun
nun Donso sare kurun
nun Dii Tεmε Solofere sare kurun
nun yiifari fɔxɔn sarene da.†
10 A fe gbeene ligama
muxun mi naxan famunɲε,
a kabanako feene liga
naxanye mi nɔε yatε.
11 A danguma n dεxɔn ma,
n mi a toma.
A lɔma ayi, n mi a yigbεma.
12 A naxan xasunxi fangani,
nde nɔε na bε a yii?
Nde suse a maxɔdinɲε,
fa fala, 'I nanse ligama?'
13 Ala mi xεtεma a xɔlɔn fɔxɔ ra,
hali ige yi ninginangan Raxabi
nun a walikεne xinbi sinxi Ala bun
ma."
14 "Nayi, n tan nɔε a yabε nanse ra?
N falan mundun tiyε a yetagi?
15 Hali n tinxin, n mi a yabε,
n na n makiti muxun nan mafanma.
16 Hali n na a xili, a yi a ratin,
n mi lε a ra xa a tuli matiyε n xuiin na.
17 Amasɔtɔ a bata n halagi foye ɲaxin
na,
a yi n ma fure dεεne rawuya ayi,
bun mi naxan ma.
18 A mi tinma n yi yengi a fajin na,
koni a n nalugoma xɔlɔn nan na.
19 Nde sɛnbε gbo dangu birin na,
xa a tan mi a ra?
Nde n xilima kiti sadeni,
xa a tan mi a ra?
20 Hali n yi tinxin,
a n yalagima nɛn n ma falane xɔn.
Hali sɔntaren nan yi n na,
a yi n yitε sɔnmaan na.
21 Sɔntaren nan n na,
koni n mi fa n yetε yatεxi,
n bata n mε n niin na,
22 a birin keden,
nanara n na a falama fa fala
a Ala sɔntaren naxɔrima nɛn
alo muxu ɲaxina.
23 Xa gbalon fa, a faxan ti sa,
Ala sɔntarene tɔrɔyaan magelema
nɛn.

24 A dunuɲa sama muxu ɲaxine sag-
oni,
a yi kitisane yεεne raxi.
Xa a tan mi a ra,
nde fa a ligε?"
25 "N ma siimayaan mafura dangue
dangu gilaan na,
n ma lɔxɔne e gima,
n mi hεrin toma,
26 e mafura alo kunki gbala daxina
igeni,
alo singbinna naxan sinma suben
ma.
27 Xa n na a fala, n naxa,
'N xa ɲinan n ma mawugan xɔn,
n yi n ma sunun lu na, n yi n sɔbε so,'
28 n gaxuma nɛn n ma tɔrɔn birin yεε
ra,
bayo n na a kolon
a i mi n yatε sɔntaren na,
29 n kolonma tinxintaren nan na i yεε
ra yi.
Nanfera n na n yetε xadanma fuuni?
30 Xa n na n maxa safunna ra,
xa n na n yiine raxa libin na,
31 i n nasinma nɛn lɔxɔn xɔrε ra,
n yi ɲaxaxu n ma dugine yetεen ma.
32 Muxu mi a tan na alo n tan,
n mi nɔε a yabε,
hanma nxu siga kiti sadeni.
33 Tagi yitɔn muxu mi nxu tagi,
naxan nɔε a yiin sε nxu firinna birin
ma‡
34 naxan a dunganna bε n fari,
alogo a nɔrɔn nama fa n magaxu.
35 Nayi, n yi falan tima nɛn,
n mi gaxu a yεε ra.
Koni n bata a kolon a n kedenna na a
ra."

10

Yuba mɔn yi yabin ti

1 Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
"N ma siimayaan bata ɲaxaxu n ma,
n mi fa n ma mawugane danma
sɔnɔn,
n na n ma sɔxɔlɔn falama nɛn.
2 N na a falama nɛn Ala xa, n naxa:
I nama n yalagi,
a yita n na nanfera i xɔlɔxi n ma.

† 9:9: Mɛn kaane yi *sare kurune* yatεxi nɛn alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma. ‡ 9:33: *Tagi yitɔn muxuna* fe mɔn sebexi Yuba 16.19-21 nun Yuba 19.25 kui.

3 Naxankatan finde fe fapin na i tan xa
 ba?
 I yete wali xonna rawole ayi ba?
 I yi muxu naxine feene rasabati?
 4 I toon tima i muxu yeene nan na ba,
 i toon tima nen alo adamadiine ba?
 5 I ya siimayaan luxi nen
 alo adamadiine gbeen ba?
 I ya loxone luxi nen
 alo muxune gbeen ba?
 6 Nanfera i yi n hakene fenma,
 i yi n yulubine xonfen?
 7 Anu, i a kolon a muxu naxi mi n na,
 muxu yo mon mi nae n nakise i yii.

 8 I tan nan n daxi,
 i yiine yi n nafala,
 koni iki, i waxi n naxori feni.
 9 N ma fe xa rabira i ma,
 a i n nafalaxi nen
 alo bende yi sena,
 i mon waxi n naxete feen nin bendeni
 ba?
 10 I n nafala nen nga fatini,
 alo nonon naxan findin fenena.
 11 I yi fati benden nun fati kidin sa n
 ma,
 i yi n nafala xonne nun fasane ra.
 12 I mon yi siimayaan fi n ma,
 i hinan n na,
 i yi n niin nakantan.

 13 Koni, i yi wundo feni ito luxunxi i
 bojeni,
 n na i ya miriyani ito kolon,
 14 fa fala xa n yulubin liga,
 i nae n toe nen,
 i mon mi dije n haken ma.
 15 Xa muxu naxin nan n na nun,
 gbalona n xa!
 Hali n tinxin,
 n mi nae n xunna rakele,
 n tan naxan nafexi yagin nun toron
 na.
 16 Xa n nan n xunna rakeli,
 i n kedima nen alo yatana,
 i mon yi i ya kabanako feene ragodo
 n xili ma han!
 17 I mon i ya gbalone rakelima n xili
 ma,
 i ya xolon xun masama n xili ma,
 i ya ganle biraxi e bode foxo ra
 n yenge xinla ma.”

18 “Nanfera i naminixi nga kuini?
 Hali n yi faza nun, muxu yo mi n to,
 19 n lu alo n mi da,
 n ba nga kuini,
 n sa maluxun gaburun na.
 20 N ma loxone mi fa wuya sonon,
 nayi, a lu, n xa sewa ndedi,
 21 benun n xa siga yamanani
 xete mi denaxan yi,
 denaxan nafexi dimin nun sayaan
 nininna ra,
 22 yamana yiforena alo dimina,
 sayaan nininna nun kalan denaxan
 yi,
 kenenna luxi denaxan yi alo dimina.”

11

Sofara yi falan ti Yuba xa

1 Nama kaan Sofara yi falan tongo,
 a naxa,
 2 “Fala wuyaxini itoe yabi mi na ba?
 Falan nan tun yoon fima muxun ma
 ba?
 3 Muxune dunde i ya fala naxine bun
 ma ba?
 I magelen tiye ba, muxe mi i rayagi?
 4 I a falama, i naxa,
 ‘N ma fekolonna sarijan,
 fe yo mi n na Ala yetagi.’
 5 Koni, xa Ala yi waxi falan ti feni nun,
 xa a yi a deni biye a falan ti i xa nun,
 6 xa a yi a fekolonna wundone fala i
 xa,
 naxanye fan xaxinla xa,
 nayi, i yi a kolonma nen
 a Ala mi i hakene birin saranxi i ra.”

 7 “I nae Ala miriyane kolonje?
 I nae Ala senbe Kanna senben danna
 kolonje?
 8 A mate dangu kore xonna ra.
 I nanse lige? A tilin laxira xa.
 I nanse famuma?
 9 A kuya dangu boxon na,
 a gbo dangu foxo ige baan na.
 10 Xa Ala fa muxune suxe,
 xa a e xili kiti sadeni,
 nde nae a matande?
 11 Amasoto, Ala fuyantenne kolon,
 a na haken to,
 a mi a yeen naxiye a ma.
 12 Koni, komon mi nae finde xaxili-
 maan na,

alo sofali xuruxin to mi barε burunna ra.”

13 “I bɔɲɛn nafindi Ala ma,
i yiin ti a tan xa,
14 i mε i hakεne ra,
i nama tin tinxintareyaan yi so i konni.

15 Nayi, fε mi luma i ra,
i xunna kenla sɔtɔma nɛn,
i findi muxu kɛndɛn na,
i mi fa gaxuma sese ra.

16 I ɲinanma nɛn i ya sɔxɔlɛne ra,
i ɲinanma nɛn e xɔn
alo igen naxan danguma xude wunla ra.

17 I ya siimayaan makɛnɛnma nɛn
alo yanyi tagina,
a dimin yi lu alo xɔtɔnna.

18 I lannayaan sɔtɔma nɛn,
bayo i yigin sɔtɔma nɛn,
Ala i rakantanma nɛn
i lu bɔɲɛ xunbenli.

19 Muxu yo mi fa i raxulunɲɛ i ya
xixɔnli,

muxu wuyaxi fama nɛn i xandideni.

20 Koni, ɲaxudene yɛɛn danxuma nɛn,
e yigin kalama nɛn,
e yengi fa tixi sayaan nan na.”

12

Yuba yi Sofara yabi

1 Yuba yi a yabi, a naxa,
2 “Nɔndin na a ra,
muxuyaan kolonna birin ε yi,
fekolonna ɲanma nɛn ε faxa xanbini.

3 Koni, xaxilimayana nde n fan yi,
alo ε tan, ε mi dangu n na,
nayi nde mi nɔε feni itoe birin
kolonɲɛ?

4 N bata findi magele seen na n xɔyine
xa,
n tan naxan yi Ala maxandima, a yi n
yabi.

Muxu tinxinxi kamalixin bata findi
magele seen na.

5 ε tan, muxu hɛrixine tɔrɔ muxune
raɲaxuxi,
na luxi nɛn alo muxun na salaxun,
ε mɔn yi a radinɲɛ ayi.

6 Bɔɲɛ xunbenla mafu tiine konne yi,
naxanye Ala rafenma, ne makan-
tanni,

e e yɛtɛ sɛnbɛn nan yatɛxi e gbee ala
ra.”

7 “Koni, subene maxɔdin,
e i xaranɲɛ nɛn.
Xɔline maxɔdin kore xɔnna ma,
e a falɛ i xa nɛn.

8 Falan ti bɔxɔn na, a i xaranɲɛ nɛn,
yɛxɛne baani, e a falɛ i xa nɛn.

9 Ne birin yɛ, nde mi a kolon fa fala
naxan birin daxi,
a Alatala wanla nan na a ra?

10 Dali seene birin niine a tan nan yii,
e nun yengin naxan muxune birin yi.

11 Tunla falane tagi rabaan kolon,
alo dɛɛn donseen ɲaxunna kolonma
kii naxan yi.

12 Fekolonna fama foriyaan nan xɔn,
xaxilimayaan fama simaya xunkuyen
nan xɔn.”

13 “Koni Ala nan gbee fekolonna nun
sɛnbɛn na.
Maxadin nun xaxilimayana a tan
nan yii.

14 Ala na naxan kala,
muxu yo mi na yitɔnɲɛ,
a na naxan sa kasoon na,
muxu yo mi na xɔrɔyɛ.

15 Xa a mi tin tulen xa fa,
furun yi ti,
koni a na tulen beɲin,
bɔxɔn yi kala.

16 Sɛnbɛn nun kolonna a tan nan yi,
yanfantenne nun muxu yanfaxine
birin a tan nan bun.

17 A tan nan a ligama
yamaan kawandi muxune yi sigan ti
e san yigenla ra,
a yi kitisane findi daxune ra.

18 A tan nan mangane sɛnbɛn bama e
ra,
a yi kasorasa dugin nagodo e ma.

19 A tan nan saraxaraline fan
nasigama
e san yigenla ra,
a yi nɔya kɛndɛne kala.

20 A tan nan falan bama fala tiine yi,
a yi xaxilimayaan ba fonne yi.

21 A tan nan tɔrɔn nafama kuntigine
ma,
a yi sɛnbɛmane sɛnbɛn kala.

22 A tan nan dimi yi feene raminin
kɛnɛnni,

naxanye yi laxira yi, a yi ne makenen.

²³ A tan nan siyane rawuyama ayi,
a yi e raxori.

A siyane ragbo ayi,
a yi e raxuya ayi.

²⁴ A xaxinla ba yamaan kuntigine ma,
a yi e rabejin tonbonni kira mi
denaxan yi.

²⁵ E lu dimini kenen mi denaxan yi,
a yi e xun magi e ra alo dolo minna.”

13

Yuba yi wa falan ti feni Ala xa

¹ Yuba man yi a fala, a naxa,
“A mato, n yeen bata na birin to,
n tunla bata na birin me,
n yi a famu.

² E naxan kolon,
n fan na kolon,
e mi dangu n na.

³ Koni, n tan waxi
falan ti feni Ala Senbe Kanna nan xa,
n waxi n xa n mawuga Ala xa.

⁴ Koni e tan wulen nan tun sama
jondin ye ma,
e birin findixi dandan ti fuyanne nan
na.

⁵ Xa e yi e dunde nun,
na yi finde e fekolonna ra nen.

⁶ E n ma mawugan name,
e tuli mati n ma mawuga xuiin na.

⁷ Ala makoon luye e tinxintareyaan
ma ba,

e wulene fala Ala mali feen na?

⁸ E waxi e sa feni Ala nan fari n xili ma
ba?

E Ala nan xun mafalama ba?

⁹ A na e miriyane yate,
na fanje e ra ba?

E noe a yanfe ba alo muxuna?

¹⁰ Nondin naxan na,
e na kitin sa yetagin ma hali wundoni,
Ala falan tima nen e xili ma.

¹¹ E mi gaxuma a binyen yee ra ba?
A magaxun mi e suxe ba?

¹² E sandane luxi nen
alo xubena,
e xun mafala falane kalama nen
alo bendena.”

¹³ “E dundu, e n lu!
N xa falan ti
hali sese n soto.

¹⁴ Nanfera n nan n fati benden xinje
n jinne ra,

nanfera n tinje sayaan ma?

¹⁵ Xa Ala wa, a xa n faxa,
n yengi mi fa sese ma
koni n waxi n sigati kiin xonba feni
a tan nan yetagi.

¹⁶ Na yeteen findima n ma kisin nan
na,
bayo Ala kolontare yo mi tima a
yetagi.

¹⁷ E tuli mati n ma falan na a fanin na,
n ma fe ye xaranna xa so e tunla ma.

¹⁸ N bata n xun mafala feni ton,
n na a kolon a jondina n tan nan xa.

¹⁹ Nde waxi n xun maxidi feni?
Nayi, xa jondi mi n xa,
n tinxi n yi n dundu, n faxa.”

²⁰ “N ma Ala,
fe firin gbansan masiga n na,
nayi, n mi luxunje i ma:

²¹ I ya xolon masiga n na,
i ya magaxun nama fa n suxu sonon.

²² Na xanbi ra, falan ti n xa,
n ni i yabe,
hanma n yi falan ti, i yi n yabi.

²³ Yoli n hakene nun n yulubine yaten
na?

N ma murute feene nun n ma yulu-
bine yita n na.

²⁴ Nanfera i yetagin luxunma n ma,
i yi n yate i yaxun na?

²⁵ I n tan nan magaxuma ba,
n tan naxan luxi
alo joxondena foyen sigan naxan na?

I n tan nan sagatanma ba,
n tan naxan luxi
alo malo dagi xarena?

²⁶ I fe xolene sebema n xili ma,
i n ma dii joreyaan haken goronna
daxo n xun ma.

²⁷ I n sanne sama kutun na,
i yeen tixi n sigati kiin birin na,
hali n san funfune,
i e birin nakarosima.

²⁸ Koni, adamadiine kunma
alo wudi kalaxi,
alo xiine dugin kala kii naxan yi.”

14

Yuba man yi yabin ti

¹ Yuba man yi a fala, a naxa,

“Adamadiin minixi naxanla nin,
 a siimayaan mi xunkuya,
 a rafexi lanbaranna nan na,
² a luxi nɛn
 alo wudi fugen naxan minima,
 a xara, alo nininna, a mi buma.
³ N ma Ala,
 i yɛɛn tima n tan nan na ba
 naxan luxi alo adamadiin bodene?
 I kitin nasoma en tan nan tagi ba?
⁴ Nde nɔɛ se sarijanxin bɛ se hara-
 muxini?
 Muxu yo.
⁵ I bata muxuna siimayaan danna
 ragidi,
 i yi a siimayaan kikene yatɛ,
 a mi dangue naxanye ra
 i naxanye saxi.
⁶ Nanara, i yɛɛn ba muxun na,
 a xa a matabu,
 alogo a xa a waxatin najan bɔɲɛ xun-
 benli
 alo walikɛɛn yanyin najanma kii
 naxan yi.”
⁷ “Yigin wudin tan ma,
 bayo a na sɛgɛ, a mɔn yi mini,
 a nɔxɔn mi janma,
⁸ hali a salenna fori bɔxɔni,
 a xun dungin yi faxa bɔxɔni,
⁹ igen nɛɛn fa sa a ma tun,
 a mɔn bata a mabun,
 a yi a jingine ramini
 alo a yi kii naxan yi a fɔlɔni.
¹⁰ Koni, xa muxun faxa,
 a sɛnben bata jan.
 Muxun na faxa, a sigan minɛn?
¹¹ Igen janma nɛn baani,
 xudene yi xara.
¹² Muxun na faxa,
 a janma na kii nin,
 a mi fa kelima sɔnɔn,
 fanni kore xɔnna na,
 a mi xulunma,
 a mi kelima a xixɔnli.”
¹³ “Xa i yi tinɲɛ n luxunɲɛ laxira yi
 nun,
 n yi lu na han i ya xɔlɔn yi jan!
 I mɔn yi waxatin nagidi n ma,
 n ma fe rabirama i ma waxatin naxan
 yi.
¹⁴ Koni muxun naxan bata faxa,
 na mɔn keɛ ba?

N dijama nɛn n ma wali waxatin bun,
 han i fa n naxulunma waxatin naxan
 yi.
¹⁵ Nayi, n ni i yabɛ, i na n xili,
 i na wa n to feni,
 i tan naxan n daxi.
¹⁶ Anu iki, i n sigati kiin birin yatɛxi.
 Koni na waxatini,
 i mi fa n yulubine yatɛma,
¹⁷ i n ma murutɛ feene luxunma nɛn
 bɛnbenla kui,
 i yi n hakene mafelu.”
¹⁸ “Koni, hali geyane,
 nde luma bɛ e ra waxatin birin
 han e xuya ayi,
 hali fanyene,
 e bama e funfuni a xunxuri yɛɛn ma,
¹⁹ igen luma nde bɛ gɛmɛne ra,
 baa walanxine yi bɔxɔn tongo,
 i fan adamadiine yigin kalama na kii
 nin.
²⁰ I muxune yɛngɛma habadan,
 e yi faxa,
 i yi e yɛtagin masara, i yi e kedi.
²¹ Xa binyena e diine ma,
 e mi na kolon.
 Xa e rayarabi, e mi na yigbɛma.
²² A tan nan tun a tɔrɔn kolon,
 a sunuxi a yetɛ nan tun ma fe ra.”

15

*Elifasi a falan firindena: Ala
 naxudene saranma nɛn e kewanle ra*
¹ Teman kaana Elifasi mɔn yi falan
 tongo, a naxa,
² “Fekolonna lan a yi yabin ti
 naxan tɔnɔ mi na ba,
 naxan findixi fala fuun na?
³ I lan i yi i xun mafala fala buntarene
 ra ba,
 naxanye tɔnɔ mi na?
⁴ I Ala yɛɛragaxun kalama muxune yi,
 i e Ala maxandi feene xunna kalama.
⁵ I i hakene nan ma fe falama.
 Fala naxine nan i dɛ.
⁶ N tan mi a ra,
 i fala xuiin nan i yalagixi.
 I dɛɛn nan i seren na.
⁷ I singe nan barixi adamadiine birin
 yɛɛ ra ba?
 I singe nan daxi benun geyane xa da
 ba?

8 I Ala wundo falane ramε nen ba?
 I tan nan keden fe kolon ba?
 9 I nanse kolon,
 nxu mi naxan kolon?
 I nanse famuma,
 nxu mi naxan famuma?
 10 Xun seXe fixene na,
 fonne nxu ye,
 naxanye fori i fafe xa.
 11 Ala i ralimaniyama falan naxanye
 ra,
 i makoon mi ne ma ba,
 nxu fala faɲin naxanye tima?
 12 Nanfera i bɔɲen tema?
 Nanfera i yeεn xun sinma,
 13 i niin nafɔrɔ Ala xili ma,
 i na fala sifane ti?
 14 Nanse adamadiin na,
 a yi a yeε yate sariɲanden na?
 Naxan minixi ɲaxanli,
 na finde tinxinden na ba?
 15 Hali a malekane,
 Ala mi lannayaan saxi ne yi.
 Hali kore xanna,
 a mi sariɲan a yeε ra yi.
 16 A xa lannayaan sa muxun tan yi di
 nayi,
 naxan ɲaxu, naxan yanfan tima,
 tinxintareyaan nafan naxan ma
 alo igen min daxina?"
 17 "N xa a yeɓa i xa, i tuli mati.
 N xa a yeɓa n naxan toxi,
 18 fekolonne naxan falaxi,
 e nun e benbane,
 naxanye mi sese luxunxi e ma,
 19 Ala yamanan so naxanye gbansan
 yii,
 xɔɲe yo munma yi so naxanye ye."
 20 "Naxuden luma kɔntɔfinla nin a si-
 imayaan birin yi,
 ɲaxankata tiina waxatin yatexin na a
 ra.
 21 A wurundun xui magaxuxine
 mema,
 bɔɲe xunbeli waxatini,
 halagin yi fa a tan ma.
 22 A mi laxi a mini feen na sɔnɔn
 dimini,
 a faxama yengɛn nin.
 23 A donseen fenma,

koni a sɔte minɛn?
 A kolon a faxan lɔxɔna a mamεma.
 24 Kɔntɔfili feene nun kuisan feene a
 magaxuma nen,
 e wuyaxi yi fa a xili ma
 alo mangana ganla nan sigan
 yengɛni.
 25 Ne feene birin a sɔtɔma nen
 bayo a bata susu Ala ra,
 a murute Ala Senbe Kanna xili ma.
 26 A keli nen Ala xili ma a tengbe-
 senyani,
 a ye masansan wure lefa gbeen tixi a
 yeε ma.
 27 A yetagin tuyanxi,
 a gbingin gbo,
 28 koni a luma nen taa rabɛɲinxine yi,
 banxi kui genle yi,
 naxanye kalamatɔ a ra.
 29 Na kanna mi fa hɛrin sɔtɔma,
 a nafunla mi sabatima,
 a fɔxɔn mi fa luma bɔxɔn fari sɔnɔn.
 30 A mi tangama sayaan ma,
 a luma nen
 alo tɛɛn wudi dungin naxan ganma,
 Ala de foyen yi a xali wulani."
 31 "A yigin saxi fuyanten feene nin,
 koni a yeε nan yanfanma,
 bayo fuyantenyaa nan findima a
 saranna ra.
 32 Na kamalima nen benun a xa faxa,
 alo wudin naxan mi fa a maɲingima.
 33 A luxi nen alo manpa binla*
 naxan a bogine rayolonma e mɔn
 xinde,
 hanma alo oliwi binla
 naxan fugeye yolonma a ra."
 34 "Na ligama nen
 bayo dii mi barima Ala kolontarene
 denbayane yi,
 yanfan banxin naxanye kui,
 ne findima tɛɛn balon nan na.
 35 Sɔxɔle feene e yi,
 na yi findi fe ɲaxine ra,
 e yanfani tɔn e bɔɲeni."

16

*Yubaa yabina: Sereyana nde n xa
kore xanna ma*

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,

* **15:33:** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

2 “N bata fala sifani ito me dɔxɔ wuyaxi,
ε birin findixi madɛndɛn ti ɲaxine nan na.

3 Danna fuyanten falani itoe ma ba? Nanse ε tɔrɔma ε to n yabima na kiini?

4 N fan yi nɔɛ falan tiye nen alo ε tan, xa ε tan nan yi n tan na nun.

Nayi, n yi falane tima nen ε xili ma nun,

n yi n xunni maxa ε magele xinla ma,

5 n yi ε senbe soma nen n ma falane ra, n yi ε madɛndɛn ε tɔrɔni n ma fala fajine xɔn.”

6 “Koni, n ma falane mi nɔɛ n tan madɛndɛnɲɛ n ma tɔrɔni.

Xa n na n dundu, na fan mi se be n ma tɔrɔn na.

7 Iki, Ala bata n senben ɲan yati!

A bata n ma denbayaan birin halagi.

8 A bata n fatin mafasa, na yi findi sereyaan na n xili ma.

A to n naxɔsixi, na yi findi n magi xunna ra.

9 Ala n yibɔma a xɔlɔni, a n yenge,
a ɲinne raxinma n xili ma,
n yenge faan yi a yeɛ ɲaxin ti n na.

10 Muxune e deni bima n xili ma, e n konbi, e n deɛn bɔnbɔ,
e malan n xili ma.

11 Ala bata n so tinxintarene yii, a bata n so ɲaxudene yii.

12 N yi bɔɲɛ xunbenla nin, Ala bata fa n kaladeni.

A bata n suxu n xanbi ra, a n nabira bɔxɔni.

A bata n lu alo xalimakunla sa sɔtima seen naxan yi,

13 a xalimakuli wonle bata n nabilin. Ala n sɔxɔnma n gbingini,

a mi kininkininma, a n bɔɲɛn sa bɔxɔni.

14 A fama n xili ma alo sofana, a n ɲaxankata, a lu n maxɔɛ.”

15 “N bata kasa benbeli dugin nagodo n ma sununi,

n mi naxan bama, n lu xun sinxi burunburunni.

16 Wugan bata n yeɛn gbeeli, sayaan singanxi n yetagi.

17 Anu, n mi fe ɲaxi yo ligaxi, n ma Ala maxandin yi sariɲan.”

18 “I tan Bɔxɔna, n faxamatɔn ni i ra, i nama n wunla ye maluxun.

N wuga xuiin xa me han habadan.

19 Iki yeteni, serena nde n xa kore, naxan seren bama n xa menni.*

20 N xɔyine n magelema, koni n yeɛn tixi Ala nan na n ma wugani.

21 Na kanna Ala solonama muxun xa, alo adamadina a xɔyin xun mafalama kii naxan yi.

22 Koni, n ma siimayaan bata a danna li,
n sigama nen kiraan xɔn,
xete mi denaxan yi.”

17

Yuba yigin yi kala

1 Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
“N yengin dasama,
n ma siimayaan yi ɲan,
gaburun dɔxi n yeɛ ra.

2 Magele tiine n nabilinni yati,
e fa fuma n ma, n mi nɔɛ xiye.”

3 “Ala, i bata tolimaan naxan maxɔdin n ma,
i yetɛɛn xa na so n yii.

Xa i tan mi a ra,
nde gbete n ma donla goronna tonge?

4 Bayo i bata xaxinla birin ba n xɔyine yi,

na ma, i nama tin e xa nɔɔn sɔtɔ.

5 E luxi nen alo muxun naxan yanfan soma a xɔyine xili ma,
na yi findi tɔrɔn na a diine xa.”

6 “Muxune n magelema e sigine yi,
e degen namini n yetagi.

7 N yeɛne bata yidimi sununi,
n fati bendɛn bata yelefu ayi alo a nininna.

8 Muxu fajine na n to,
n kiin yi e ratɛɛna,
sɔntarene xɔlɔma n ma,

* 16:19: Na *serena* fe mɔn sebexi Yuba 19.25 nun Yuba 9.33 kui.

e yi n yate Ala kolontaren na.

⁹ Koni, tinxin muxune xa lu e kiraan xɔn,
naxanye sarijan, ne senben sɔtɔma nɛn.

¹⁰ Koni ε tan, ε xete, ε mɔn xa fa.
N mi fekolon toma ε ye.

¹¹ N ma siimayaan bata jan,
n ma wanle bata kala,
n waxɔn feene bata kala.

¹² N xɔyine a falama, e naxa,
a kɔɛɛn findima nɛn a yanyin na,
fitirin na so, e fala a subaxan na a ra.

¹³ N xa n yigi sa laxira yi tun ba,
n na n sama dimini denaxan yi?

¹⁴ N falan tima nɛn n gaburun xa
alo a tan nan n fafe ra.
N falan ti kunle xa
alo e tan nan nga nun n magilen na.

¹⁵ Nayi, n yigin minɛn?
Nde n yigin toε?

¹⁶ Yigin laxira yi ba,
nxu birin na siga nxu sa nxu sa bu-
runburunni?"

18

*Bilidadaa falan firindena: Fe naxi
rabane saranna*

¹ Suxa kaan Bilidada mɔn yi falan
ti, a naxa,

² "I falan danma waxatin mundun yi?
Xaxili fen, na xanbi ra, en falan tiye.

³ Nanfera i nxu yatexi xuruseene ra?
Nanfera i nxu mirixi xaxilitarene ra?

⁴ Yuba, i tan nan i yete maxɔlɔxi i ya
xɔlɔni.

I laxi a ra a muxune dunuɗa
rabɛninma

i tan ma fe ra ba?
Fanyen xa keli a dɔxɔdeni i ya fe ra
ba?"

⁵ "Naxudena tɛɛ dɛgen tuma nɛn,
a tanden yalanna yi jan.

⁶ Kenenna yi findi dimin na a konni,
a lenpun yi tu a xun ma."

⁷ "A madiganma nɛn a sigatiin
senbeni,
a feene a rabirama nɛn.

⁸ A sanne suxuma nɛn yalaan na,
a sin yinla ra.

⁹ A suxuma a san tinban nan ma,
gbatun yi a suxu.

¹⁰ Lutin natixi a yeε ra bɔxɔn nin,
wosona a kiraan xɔn.

¹¹ Gaxun luma ayi nɛn yiren birin yi,
a bira a san funfun fɔxɔ ra."

¹² "A tan naxan senbe yi gbo,
a senben bata jan,
gbalon bata maso a ra.

¹³ Furen bata a fati kidin kala,
saya furen bata a salen seene kun a
ma.

¹⁴ Sayaan bata a suxu a konni,
a yigi saxi denaxan yi,
a yi a xali manga magaxuxin fema.

¹⁵ Muxu gbete nɔε dɔxe nɛn a konni
sɔnɔn,
a gbee mi fa a ra,

seri fuɗin bata sa a konna birin ma.*

¹⁶ A bata lu
alo wudin salenne na xara a bun,
a dɛɛne yi xara a ma."

¹⁷ "A funfun birin bata jan bɔxɔn fari,
a xinla mi fa falama kiraan xɔn sɔnɔn.

¹⁸ A bata radin dimini keli kenenna
ma,

a yi jan dunuɗa yi.

¹⁹ Dii yo mi a yii,
mayixete yo mi a xanbi ra,
muxu yo mi fa a konni sɔnɔn.

²⁰ Muxun naxanye sogeteden binni,
ne kabɛma nɛn a rananna ma,
muxun naxanye sogegododen binni,
gaxun yi ne suxu.

²¹ Tinxintarena denbayaan luma na
kii nin,
Ala kolontaren nan kon na ra."

19

Yuba yi Bilidada yabi

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,

² "E luma n naxankate
han waxatin mundun yi,
ε n sɔxɔle ε falane ra?

³ E bata n konbi
han sanɗa ma fu,
ε mi yage n tɔre sɔnɔn ba?

⁴ Hali n bata tantan,
n ma tantanna goronna luma n tan
nan xun ma.

⁵ Xa ε ε yete yite n xili ma,

* **18:15:** Na *seri fuɗin* sama faxa muxun konna ma nɛn alogo na xa rasarijan.

ε yi n mafala n yagi feen na,
⁶ nayi, ε xa a kolon
 a Ala nan tərōni ito ragidixi n ma,
 a n mafilin a yalani.
⁷ Xa n gbelegbele tərōni ito bun,
 n mi yabi sətōma.
 N na xinla ti n mali feen na,
 kiti kēnden mi sε.
⁸ Ala bata kiraan suxu n yεε ra,
 n mi nōε dangue,
 a yi dimin naso n ma kiraan xōn.
⁹ A bata n ma binyen ba n yi,
 a yi n ma xunna kenla ba n yi
 naxan yi luxi
 alo manga kōmōtina n xa.
¹⁰ A bata n kala yiren birin yi,
 n naxōrima nēn.
 A bata n yigin kala
 alo wudin talaxina.
¹¹ A bata xōlō n xili ma han,
 a yi n yatε a yaxun na.
¹² A yēngesone bata e malan,
 e fa n xili ma,
 e yi n konna rabilin.”
¹³ “A bata ngaxakedenne masiga n
 na,
 naxanye n kolon,
 ne bata siga ayi pon.
¹⁴ N kon kaane bata n naberin,
 n lanfane yi jinan n xōn.
¹⁵ N ma muxune
 nun n ma walikε naxanle birin n
 yatεxi
 alo xōnena,
 n bata findi xōnen na e yεε ra yi.
¹⁶ N na n ma walikεn xilima,
 koni a mi n yabima,
 hali n na a mafan.
¹⁷ N ma naxanla mi fa tinjε n dεen
 xirin ma,
 n ma fe bata rapaxu n ma denbayaan
 ma.
¹⁸ Hali dii nōrεne,
 n napaxu e birin ma,
 n na keli, e n mafala.
¹⁹ N napaxu n xōyi kēdene birin ma,
 hali naxanye rafan n ma,
 ne bata e xun xanbi so n yii.
²⁰ N bata doyen,
 n kidin nun n xōnne nan gbansan fan
 n ma.

* **19:25:** Na *xunbamana* fe mōn seβexi Yuba 9.33 nun 16.19-21 kui.

²¹ N xōyine,
 ε kininkinin n ma,
 ε kininkinin n ma,
 bayo Ala sēnben bata n naxankata!
²² Nanfera ε n sagatanma alo Ala?
 Ε munma wasa n naxankatadeni ba?”
²³ “N yi waxi a xōn ma nun
 n ma falane yi seβε,
 e yi sa kēdini,
²⁴ e yi seβε yōxō lefaan ma wure nōε
 ralemunxin na,
 e yi kērenden fanyen ma han
 habadan!
²⁵ N na a kolon
 a n xunbamana a nii ra.
 Dōnxen na, a kelima nēn,
 a ti bōxō xōnna ma.*
²⁶ Hali n fati kidin birin na kun
 fureni,
 n gbindin sa Ala toma nēn.
²⁷ N na a toma nēn,
 n na a tan nan toma,
 gbete mi a ra.
 N kunfahi na waxatin xōn!
²⁸ Ε a falama, ε naxa,
 ‘En na a sagatanma di?
 En fa fεen mundun toma a ra
 a yalagi xunna ra?’
²⁹ Anu, ε yi lan nēn,
 ε gaxu silanfanna yεε ra,
 amasōtō Ala ε saranma nēn ε
 naxankatane ra sayaan na.
 Nayi, ε a kolonma nēn a Ala kitin na.”

20

*Sofaraa yabin firindena: Naxudene
 xunna kenla mi buma*

¹ Nama kaan Sofara mōn yi a fala, a
 naxa,
² “N xaminxi ε miriyane fe yi
 na nan n karahanma,
 n xa yabin ti,
 n mi fa nōε dijε.
³ N bata n konbi xuine mε,
 koni, n yabin tima nēn xaxilimayani.
⁴ I mi a kolon ba, waxatin birin,
 xabu adamadiine lu bōxōn fari,
⁵ a naxudene xunna kenla mi buma,
 a Ala kolontarene sēwan janma nēn
 mafuren?
⁶ Hali a te han kore,
 hali a xunna sa so kundani,

7 a loma ayi nen habadan
alo a gbiina.
Naxanye yi a toma,
ne a falama nen, e naxa,
'A minen?'
8 A danguma nen alo xiyena,
a funfun yi lo ayi,
a janma nen
alo xiyeen keenen na.
9 Muxun naxan yi a matoma,
na mi fa a matoma sonon,
hali a daxoden mi fa a toma sonon.
10 A diine karahanxin yi yiigelitone
yii raxete,
e tan yeteen yi a nafunle raxete na
muxune ma.
11 Hali a siimayaan to munma yi
xunkuya,
a yi sa a gaburun na.”

12 “Fe jaxin jaxun a de
alo sukana,
a naxan luxunma a lenna bun,
13 a naxan madunxunma a de,
a mi waxi naxan xa jan,
14 koni a donseen kunma nen a kui,
a findi fodogoon xalen na.
15 A bata nafunle magerun,
koni a e baxunma nen,
Ala e raminima nen a kui.
16 A yi fodogoon xalen nan madunx-
unma,
sajin xalen nan a faxama.
17 Kumin nun nonon gbo yamanani
alo baa igena,
koni a mi fa na toma sonon.
18 A tonon naxan sotoxi,
a na raxetema nen,
a mi a donma,
a mi fa a yulaya seene tonon sotoma
sonon.
19 Na birin ligama nen
bayo a yiigelitone jaxankata nen,
a yi e rabejin,
a yi banxina nde tongo
a mi naxan tixi.”

20 “A mi yi wasama a kunfani,
nanara, a nafunla sese mi yi luma.
21 Muxu yo mi tangama a kunfan ma,
koni a herin mi buma.
22 A kontofilima nen
hali a herini,
torayaan sifan birin yi fa a ma.
23 A na a kuiin nafe,

Ala a xolon nafama nen a xili ma,
a godoma nen a ma alo tulena,
a findi a balon na.
24 Xa a gi wure silanfanna bun,
xalimakuli sula daxin nan sa a
yisoxonma.
25 A xalimakunla botinma nen a fa-
tini,
naxan jae bata sa a bajeen soxon,
koni sayaan magaxuna a suxuma
nen.
26 A nafulu ramaraden nafema
dimi gbeen nan tun na.
Teen yi fa a halagideni
muxe mi naxan nadegexi,
muxun naxanye mon na lu a konni,
teen yi ne fan gan.
27 Kore xonna a hake ne raminima nen
kenenni,
boxo xonna yi keli a xili ma.
28 A nafunle yi makuyama a ra nen,
Ala na a xolon nagodo a xili ma loxon
naxan yi.
29 Ala fe jaxi rabane rapanma na kii
nin,
Ala na nan findixi a keenen na.”

21

*Yuba yi Sofara yabi: Nanfera
jaxudene herini?*

1 Yuba mon yi falan ti, a naxa,
2 “E tuli mati,
e tuli mati n ma falan na,
e n nalimaniyama na kiini.
3 E tin n xa falan ti,
n na falan ti,
nayi, e nae n magele nen.
4 N na n mawugama adamadiine nan
xon ba?
En-en de! Nanfera nayi,
e waxi a xon a n xa dija?
5 E na e miri n ma fe ma,
e kabema nen,
e yi e yiin sa e de ra,
e yi e dundu.
6 Feen naxan birin n sotoxi,
n na n miri ne ma,
n kuisanma nen,
n fatin yi xuruxurun n ma.”

7 “Nanfera jaxudene mon e nii ra?
Nanfera e siimayaan buma?
Nanfera e senben sotoma?
8 E yi e yixetene to sabate e dexon ma,

e yi e mamandenne to.
 9 Feene birin lanxi e yii,
 e mi gaxuma,
 Ala mi e ratərənma.
 10 E turane e ɲinge gilɛne rawuyama
 ayi waxatin birin,
 e ɲingene diine barima,
 e mi faxama.
 11 E diine e gima na xun xən
 alo xuruse diine, e yi e bodon.
 12 E sigin sama kondenna nun tanban
 xuini,
 xulen xuiin nafan e ma.
 13 E na e siimayani dangu a faɲin na,
 e siga laxira yi bəɲɛ xunbenli.”

14 “Anu, e a falama Ala xa,
 e naxa, ‘I masiga nxu ra,
 nxu mi waxi i ya kirane kolon feni.
 15 A lan nxu yi findi Ala Sɛnbɛ Kanna
 konyine ra ba?
 Ala mafanna tənən findɛ nanse ra
 nxu xa?’
 16 E laxi a ra a hɛrin kanna e tan nan
 na,
 koni, e fe yitənxine rapaxu n ma.”

17 “E bata ɲaxudene lɛnpun to tuyɛ
 sanɲa ma yoli?
 E bata e to gbaloni ba?
 E bata Ala to e ratərənɲɛ a xəlɔni ba?
 18 E luxi nɛn ba
 alo foyen sɛxɛn naxan xalima,
 alo wuluwunla xuben naxan yitema?
 19 E a falama, e naxa,
 ‘Ala ɲaxudene hakɛne saranna rama-
 raxi e diine nan xa.’
 Koni, e hakɛne yi lan a xa saran e
 yetɛɛn nan na,
 alogo e xa a kolon.
 20 A yi lan e yetɛɛn yi e halagin to,
 e yi Ala Sɛnbɛ Kanna xəlɛn min.
 21 A denbayaan bətɛ mundun fa a tan
 xa
 a faxa xanbini?
 22 Nde nɔɛ Ala xaranɲɛ fe kolonna ma,
 a tan naxan malekane makitima?
 23 Muxuna nde faxama hɛri gbeen
 nin,
 kəntɔfili yo mi a ma,
 a bəɲɛn xunbelixi,
 24 a tuyanxi,
 sɛnbɛn mən a ra.
 25 Muxu gbɛtɛ bəɲɛn sunuxin yi faxa,

a mi fe faɲi yo sətɔ hali keden pe.
 26 Koni, e firinna birin sama bɛndɛn
 nin,
 kunle yi e don.”

27 “N bata e miriyane kolon ki faɲi,
 e feen naxanye yitənxɪ n xili ma.
 28 E a falama nɛn,
 e naxa, ‘Muxu gbeeni ito,
 a banxin minɛn?
 Naxuden konna go?
 E mi fa na.’
 29 Koni, e mi dangu muxune
 maxɔdinxi ba?
 E mi laxi e sereyaan na ba?
 30 Gbalon na fa,
 fe ɲaxi rabane yi kisi,
 Alaa xəlɔn na fa,
 a mi sese ligama e tan na.
 31 Nde e raxɔlɛ e fe raba kiin ma?
 Nde e saren fiyɛ e kɛwanle ra?
 32 E na e maluxun,
 muxune yi e yengi dɔxɔ e gaburune
 xən,
 33 mɛrɛmɛrɛn bɛndɛ yelefuxine yi sa e
 fari.
 Dunuɲa muxune birin birama nɛn e
 fɔxɔ ra,
 gali gbeen yi siga e yɛɛ ra.
 34 Nanfera nayi e n masabarima fala
 fuune ra?
 Yanfa falane nan tun e yabine ra.”

22

*Elifasi a falan saxanden Yuba xa:
 Hake kanna nan Yuba ra yati!*

1 Teman kaana Elifasi mən yi falan
 ti, a naxa,
 2 “Adamadiin tənɔna Ala ma ba?
 Hali xaxilimana,
 a tənɔn luma a yetɛ nan tun ma.
 3 I na tinxinɲɛ ayi,
 na tənɔna Ala Sɛnbɛ Kanna nan ma
 ba?
 Xa fe mi i sigati kiin na,
 na munanfanna a ma ba?
 4 I mirixi a ma ba
 a Ala i ratərənma nɛn,
 a i xali kiti sadeni,
 i to gaxuxi a yɛɛ ra?
 5 I ya fe ɲaxine mi gbo ba?
 I hakɛne dan mi na.
 6 I yi tolimaan tongoma i ngaxake-
 denne yii fuun nin,

i yi e dugine ba e ma,
i yi e magenla lu.

⁷ I mi yi igen soma muxun yii
min xɔnla naxan ma,
i yi tondi donseen soε kamεtɔɔn yii.

⁸ Yamanan yi sɛnbɛmaan nan yii,
wasoden nan yi dɔxi yamanani.

⁹ I yi kaja gilene raxεtɛma nɛn e yii
genla ra,

i yi kiridine ɲaxankata.

¹⁰ Nanara, i rabilinxi luti ratixine ra,
gaxun yi i suxu xulɛn.

¹¹ Nayi, i mi dimini ito toma ba,
i mi fufani ito toma ba
naxan i rabilinxi?"

¹² "Ala mi kore xɔnna xan ma ba?
Sarene mato kore, e mate pon!

¹³ I a falama, i naxa,
'Ala nanse kolon?
A nɔε kitin sɛ kunda dimin xanbi ra
ba?

¹⁴ Kundana a yεε ma,
a mi sese toma,
a nɛma kore xɔnna rabilinɲε.'

¹⁵ I mɔn waxi lu feni kira fonni ito xɔn
ba,

muxu ɲaxine sigan tima naxan xɔn?

¹⁶ E faxan nɛn
benun e waxatin xa li,
alo fufa gbeen banxi kanken xalima
kii naxan yi.

¹⁷ E yi a falama nɛn Ala xa,
e naxa, 'I masiga nxu ra.
Ala Sɛnbɛ Kanna nan i tan na,
koni i nɔε nanse ligε nxu ra?'

¹⁸ Anu, Ala nan e banxine rafe na-
funla ra.

Ee! ɲaxudene fe yitɔnxine raɲaxu n
ma!

¹⁹ Tinxindene na e to gbaloni, e sɛwa.
Sɔntarene e magelema nɛn, e naxa,

²⁰ 'En yaxune bata raxɔri!
Tɛɛn yi e yiiseene halagi.' "

²¹ "Lanna xa lu ε nun Ala tagi,
nayi, i bɔɲε xunbenla sɔtɔma nɛn,
i hɛrin sɔtɔ.

²² Ala i xaranma naxan ma,
i na suxu,
i yi a falane sa i bɔɲɛni.

²³ Xa i mɔn fa Ala Sɛnbɛ Kanna ma,
a mɔn i sɛnbɛ soma nɛn.
I xa tinxintareyaan masiga i konna
ra,

²⁴ i xa i ya xɛma faɲin woli ayi bɔxɔni,
hanma i sa a bira xude yi gɛmɛne
longonna ra.

²⁵ Ala Sɛnbɛ Kanna nan xa findi i ya
nafunla ra,

alo xɛmaan nun gbeti fixε gbeena i xa.

²⁶ Nayi, i sɛwan sɔtɔma nɛn Ala Sɛnbɛ
Kanni,

i xunna kenla sɔtɔ Ala yɛtagi,

²⁷ i yi a maxandi, a yi i yabi,

i yi i dɛ ti xuine rakamali.

²⁸ Xa i fena nde ragidi,
Ala a rakamalima nɛn i xa,
kɛnɛnna luma nɛn i ya kiraan birin
xɔn.

²⁹ Ala na muxuna nde rayagi,
i a falama nɛn
a Ala na ligaxi nɛn

bayo wasoden nan na kanna ra,
koni, naxan na a yɛtɛ magodo,
Ala na rakisima nɛn.

³⁰ Ala nan sɔntarene xunbama,
nanara, xa i sarijan,
a i xunbama nɛn."

23

*Yubaayabina Elifasi xa: Yuba mi fa
Ala toma*

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² "N ma mawugan mɔn findixi mu-
rutɛn nan na to,

n yiin saxi n dɛ ra,
koni n wuga xuiin mɔn minima.

³ Xa n yi a kolon nun Ala dɛnaxan yi,
n yi sigama nɛn han a konni,

⁴ n yi n ma mawugan yita a ra,
n yi n xɔnba fala wuyaxi ti a xa.

⁵ Nayi, n yi a kolonma nɛn
a n yabima falan naxan na,

n yi a famu
a naxan falama n xa.

⁶ A yi kelε n xili ma a sɛnbɛ gbeeni ba?
ɛn-ɛn de, a yi a tuli matima nɛn n na.

⁷ A yi a kolonma nɛn
a muxu faɲin nan falan tima a xa.
Nayi, n yi tangama nɛn kitin ma
habadan."

⁸ "Koni, n na siga sogeteden binni,
a mi na,

n mi a toma sogegododen binni,

⁹ n na a fen n kɔmɛnna ma,
n mi a toma,

n na xɛtɛ n yiifanna mabinni,

n mi a toma.

¹⁰ Anu, a n ma kiraan kolon.

A na n fεsεfεsε tɔrɔni,
n sariɲanxin minima nɛn
alo xεmana.

¹¹ N biraxi a san funfun nan tun fɔxɔ
ra,

n lu a kiraan xɔn,
n mi keli a xɔn.

¹² N mi tondi a yamarine suxε,
n na a falane birin namara nɛn n
bɔɲɛni.

¹³ Koni, a na fena nde ragidi,
nde a ligε a na masara?

A na wa naxan xɔn, a na liga.

¹⁴ A naxan nagidixi n ma,
a na nan nakamalima,
anu a mɔn na fe sifa wuyaxin
nagidixi n ma yεεn na.

¹⁵ Nanara, n gaxuma Ala yεε ra.

N na n miri, n gaxu a fe yi.

¹⁶ Ala bata n tunnaxɔlɔ n ma,
Ala Sɛnbε Kanna bata n nafe gaxun
na.

¹⁷ Koni hali dimin to so n ma,
a yi n nabilin,
hali n mi fa sese toma,
n mi n dundu.”

24

*Yuba mɔn yi falan ti: Nanfera Ala
mi ɲaxudene makitima?*

¹ “Nanfera Ala Sɛnbε Kanna mi kiti
waxatine saxi?

Nanfera naxanye a kolon
ne mi a toma kelε muxu ɲaxine xili
ma?

² Muxu ɲaxine xε bɔxɔne danne fari
sama,
e xuruseene muɲama,
e yi e raba,

³ e kiridin nan ma sofali suxuma,
e kaɲa gilɛn nan ma ɲinge
makankanma tolimani,

⁴ e tɔrɔ muxune radinma ayi kiraan
xɔn,
yamanan yiigelitɔne birin e luxunma
e bun.”

⁵ “Yiigelitɔne sigama e wanla ra nɛn,
e sa e donseen fen burunna ra,
e sa e diine balon fen
alo burunna sofanle tonbonni.

⁶ E sa e xuruseene balon fen
muxu gbεtεye xεεne ma,

e lu ɲaxudene manpa bogi dɔnxεne
makentunɲε.

⁷ E ragenle nan xima kɔεεn na,
dugi mi e ma,
bitingan mi e yii xunbenla ra.

⁸ Tulen naxan fama geyane fari,
na e bɔnbɔma xunbenli,
banxi mi e yii,
e saxi fanyene nan ma.”

⁹ “Muxu ɲaxine yiigelitɔna diin ton-
goma a yii doli saranna ra,
hali kiridina,
e xasunma xiɲɛn na a nga yii.

¹⁰ Yiigelitɔne ragenla nan sigama,
dugi mi e ma,
hali e to malo xidine maxali,
kamɛna e ma,

¹¹ e oliwi turen bama muxu gbεtεne
sansanne kui,
e walima manpa rafaladeni,
koni e mi nɔε sese minɲε.

¹² Muxune faxamatɔɔn wugama
taani,
muxu maxɔlɔxine wugama e mali
feen na,
anu na fe mi findε tεrɛna fe ra Ala xa.”

¹³ “Kɛnɛnyaan naɲaxu muxu ɲaxine
ma,
kira yiyalanxin mi rafan e ma,
e mi sigama a xɔn.

¹⁴ Faxa tiin kelima sogen godo wax-
atin nin,
a yi yiigelitɔɔn nun tɔrɔ muxun faxa,
a muɲan ti kɔεεn na.

¹⁵ Yalunden ɲinbanna nan mamεma,
a a falama nɛn, a naxa,
‘Muxu yo mi n toma,’
a yi a yεtagin luxun.

¹⁶ Muɲaden banxin dεεn kalama
kɔεεn nan na,
yanyin na, a yεtε mabalan a konni,
a mi kɛnɛna kolon.

¹⁷ Na muxune yanyin fɔlɔma sogen
godo waxatin nin,
e bata dari kɔεεn magaxu feene ra.”

¹⁸ “Koni ε tan a falama, ε naxa,
‘Naxuden xalima nɛn
alo se yelefuxina igen xun ma,
a dɔxɔden yi findi yire dangaxin na
bɔxɔn fari,

a mən mi fa walima a manpa bili xεen ma.

19 Balabalan kεεne xuyama ayi kii naxan yi sogen na, yulubi kanne sigama na kii nin laxira yi.

20 Hali naxanye e barixi, ne jinanma nen e xən, e findi donseen na kunle xa, e fe falan mən yi dan. Nanara, tinxintareyaan kalama nen alo wudin na bira.’ ”

21 “ ‘Na muxune naxalan gbantane tərxi nen, e mi kaja gilene mali.

22 Koni Ala nεε senbεmane raxεε a senbeni nen, a na keli, a muxu naxine halagi.

23 Ala ne luma bεε xunbenla nun marakantanni, koni a yεen tima nen e sigati kiin na.

24 Na muxune sabatima nen waxati di, koni na xanbi ra, e lə ayi, e kənkərənma nen alo naxənde xarena, e xun sinma nen alo se tənənna xaba daxina.’ ”

25 “Xa a mi na kiini, nde n matandε, a n ma falan nakala ayi?”

25

Bilidadaa falan saxandena: Adamadiine mi tiye Ala yetagi

1 Suxa kaan Bilidada yi Yuba yabi, a naxa,

2 “Senben nun magaxuna Ala nan yi, a tan nan bεε xunbenla rafama han kore xənna ma.

3 Nde nεε a ganla yatε?

A sogen mi tema nde xun ma?

4 Adamadiin nεε tinxinεε di Ala yεε ra yi?

Naxan barixi naxanla xən, na rasarijanma di?

5 Hali kiken mi fixa Ala yεε ra yi, hali sarene mi sarijan.

6 Adamadiine tan di nayi, naxanye tide xurun alo kənene nun kunle?”

26

Yubaa yabin Bilidada xa: I n yabima fuun nin

1 Yuba mən yi falan ti, a naxa, 2 “I fatan senbetarene maliye yati! I bata fa fangatarene malideni!

3 I fatan fekolontaren kawandε, i yi a maxadi han!

4 Koni i ya falane tima nde xa? I falani itoe tongoxi nde yii?”

5 “Faxa muxune niine xuruxurunma Ala yεεragaxuni laxira yi, naxanye bəxə bun igene bun.

6 Ala yεen laxira yiren birin na, hali sayani muxe mi e luxunεε a tan ma.

7 Ala nan kore xənni fulunxi na yigenla xun ma, a bəxən singan na yigenli.

8 Ala tulen namarama kundani, koni kundane mi kalama igen binyen bun.

9 A yi a mangaya gbeden luxun, a yi a kundaan sa a yεε ma.

10 Ala yi digilinna sa fəxə igen xun ma, naxan dan findixi kənenna nun dimin naralanden na.

11 Kore xənna senbetenne xuruxurunma, e kabε Alaa xələn ma.

12 Ala bata fəxə igene nə a senbeni, a yi ige yi ninginangan Raxabi faxa a xaxilimayani.

13 A foyen bata kore xənna fixa, a bata ige yi sube naxin faxa a yiin na, sarijan naxan a gima.

14 A wali xurine nan itoe ra, nxu a jununjunun xuiin nan tun mεma.

Nayi, nde nεε a senben galan xuiin kolonεε?”

27

Yuba mən yi yabin ti: Səntaren nan n na

1 Yuba mən yi falan ti, a naxa,

2 “N bata n kələ habadan Ala yi, naxan tondixi n ma kitin se,

Ala Senbe Kanna naxan n niin nafexi xələn na,

3 xa n niin mən n yi, xa Alaa foyen mən soma n nεeni,

4 n bata n kələ

n dεen mi tinxintareya falan tiye,
wule yo mi minε n dε.

⁵ Na miriyaan makuya n na,
n xa nɔndin fi ε ma.

Han n yi faxa,
n mi n ma fetareya wanle kale,

⁶ n luma nεn tinxinni,
n mi a bejinne mumε,
n xaxinla mi n yalage n ma simayani
mumε!”

⁷ “N yaxun nan lan a yate naxuden na,
naxan kelima n xili ma,
na xa yate tinxintaren na!

⁸ Ala kolontarena a yigin sama nanse
yi,

Ala na a niin ba a yi?

⁹ Tɔrɔn na fa a ma,
Ala a gbelegbele xuiin name ba?

¹⁰ A sewan sɔte Ala Senbe Kanna yii
ba?

A Ala maxande waxatin birin ba?”

¹¹ “Iki, n na Ala senben yitama nεn ε
ra,

n mi Ala Senbe Kanna miriyane luxu-
nma ε ma.

¹² E birin bata a to ki faji,
nayi, nanfera ε yetε luma fe fuune yi?”

¹³ “Ala nan keeni ito ramaraxi
naxuden xa,
naxankata tiin naxan sɔtɔma Ala
Senbe Kanna yii fa fala:

¹⁴ Xa e diine wuya,
e faxama yengen nin,
donseen yi dasa e yixetene ma.

¹⁵ Naxanye na lu e xanbi ra,
furen yi ne faxa,
e kapa gilene mi e wugama.

¹⁶ Hali e gbeti fixen makɔ
alo burunburunna,
e nun dugina alo borona,

¹⁷ tinxin muxune nan e dugine
ragodoma e ma,
sɔntarene nan e gbeti fixeni taxunma
e ra.

¹⁸ E banxine kala naxun
alo dondoli xuyenna,
alo kantan muxuna bubuna.

¹⁹ E sama nεn nafulu kanyani,
koni a danna nan na ra,
e na xulun,
e lima nεn sese mi na.

²⁰ Gaxuna e ratεrenama nεn
alo fufana,
wuluwunla yi e xasun kɔεen na.

²¹ Sogeteden foyen yi e tongo,

a yi e xali wulani,
a yi e ba e dɔxɔdeni,

²² a yi e radinne ayi kininkin-
intareyani,

e yi e gi a senben bun ma.

²³ Yamaan yi e yii bɔnbɔ e magele feen
na,

muxune yi kolin e dɔxɔde fonne birin
kala kii ma.”

28

Fekolonna wundona

¹ “Nɔndin na a ra,
gbeti wure fixen geden na,
xεmaan fan nasariɔnden na,

² wuren bama benden nin,
wure gbeela fan bama gemen nin.

³ Wuren fen muxune kenenna ramin-
ima dimin nin bɔxɔn bun,
e godoma wuren fenne han a dan-
dena,

e wuren fen naxan luxunxi dimini
bɔxɔn bun.

⁴ Wuren fen muxune yili tilinxine
gema burunna ra,

muxu gbete yo mi sigε denaxan yi,
e makuya muxu gbete ne ra,

e singanxin nan walima e yinle ra
lutine ra.

⁵ Bɔxɔ xɔnna donseen fima en ma,
koni, a bunni maxaxi alo tεen nan a
ganxi.

⁶ Gεme mamiloxi fajine toma fanye
yirene nin,
xεma fujin toma benden nin.”

⁷ “Dugane mi na bɔxɔ bun kirane
kolon,

sεgen yεen mi ne toma,

⁸ burunna sube yo munma siga e xɔn,
yata yo munma dangu e xɔn.

⁹ Koni, muxun susuma fanyen gε,
a yi geyane ge han e danna,

¹⁰ a folon gema fanyene yi,
a yi se kendene birin to a yεen na,

¹¹ a yi xude xunne xɔri,
naxan luxunxi,
a yi na ramini kenenni.”

¹² “Koni, fekolonna minen yi?”

Xaxilimayaan dɔxi minen yi?

¹³ Adamadiine mi a saren kolon,
a mi niiramane ye bɔxɔ xɔnna fari.

¹⁴ Fɔxɔ ige gbeena a falama,
a naxa, 'A mi n tan yii.'

Baan fan a falama,
a naxa, 'A mi n tan yii.'

¹⁵ Fekolonna mi sɔte xɛmaan xɔn,
a mi sare gbeti fixen na,

¹⁶ xɛmaan naxan kelima Ofiri ya-
manani,

a mi sɔte na ra,
hanma onixi gɛmɛ tofajina,
hanma gɛmɛ mamiloxi fajina.

¹⁷ A mi se xɛmaan ma,
a mi se kilasi gɛmɛ fixe fajin ma,
a mi masare xema fajin goronna ra.

¹⁸ A dangu korala gɛmɛ tofajin
nun gɛmɛ gbete ra
naxan fixa alo dayimuna.

Fekolonna dangu bɔxɔ bun nafunla
birin na.

¹⁹ Topasi gɛmɛ fajin
naxan keli Kusi yamanani,
a mi se na ma,
a mi misale xema sensenna ma."

²⁰ "Nayi, fekolonna kelima minen yi?
Xaxilimayaan dɔxi minen yi?

²¹ A luxunxi niiramane birin ma,
hali xɔliin naxanye kore xɔnna ma,
ne mi a toma.

²² Sayaan nun laxira yi a fala,
e naxa, 'Nxu a xinla nan gbansan
mɛxi.' "

²³ "Koni, Ala a kiraan kolon,
a tan nan keden a dɔxɔden kolon,

²⁴ bayo a tan nan toon tima
han bɔxɔn danna,
a seen birin toma kore xɔnna bun.

²⁵ A tan foyen senben danna saxi,
a yi igene danna sa,

²⁶ a yi tulen danna sa,
a yi galanna kiraan sa.

²⁷ Nayi, Ala yi fekolonna to,
a yi a fɛsɛfɛsɛ, a yi a makɛnɛn.

²⁸ Na xanbi ra,
a yi a fala adamadiine xa, a naxa,
'Marigin yeeragaxun nan findixi
fekolonna ra!

Xaxilimayaan nan fe jaxin matan-
gan na!' "

29

Yubaa xun mafalana: Waxati danguxine yi jaxun

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,

² "Xa n yi luyɛ nun
alo waxati danguxine yi,
na yi lanje!

Na waxati danguxine yi,
Ala yi yengi dɔxi n xɔn nun,

³ a lenpun yi dɛgɛma n xun ma,
n yi sigan tima a kenenna nin
hali kɔɛɛn na.

⁴ N yi kɛnde,
Alaa xanuntenyaan yi n konni.

⁵ Na waxatini,
Ala senbe Kanna mɔn yi n xɔn,
n ma diine birin mɔn yi n dɛxɔn,

⁶ n yi n sanne maxama nɔnɔn fɛnɛn
nan na,
hali turen yi minima fanyeni n xa!

⁷ Na waxatini,
n na yi mini siga taan so dɛɛn na,
n sa n ma gbɛden dɔxɔ yamaan ma-
landeni,

⁸ banxulanne yi n to,
e yi xɛtɛma nɛn,

fonne yi keli,
e lu tixi n yetagi,

⁹ kuntigine yi e falan dan,
e dundu,

¹⁰ mangane yi e falane dan,
e lenne yi xidi e dɛ kankeni.

¹¹ Muxu yo na yi n ma falane mɛ,
na kanna yi a falama nɛn n ma a
dubadiina.

Muxu yo na yi n to,
a yi n matɔxɔ,

¹² amasɔtɔ n yi yiigelitɔne ratangama
naxanye yi e mawugama n xa,

n yi kiridine ratanga
muxu yo mi naxanye malima.

¹³ Saya furen yi muxun naxanye ma,
ne yi dubama n tan nan xa,
n yi kaja gilen nasɛwama.

¹⁴ Tinxinyaan yi ragodoxi n ma
alo n ma domana,
kiti kɛnden nan yi findixi n ma dugin
nun n ma kɔmɔtin na.

¹⁵ N tan nan yi findixi danxutɔɔn
yɛene ra,
n tan nan yi madɔntɔɔn sanne ra.

16 N yi findixi tərɔ muxune fafe ra,
n yi xəɲene xun mayenge kitini.

17 N tan nan yi tinxintarene senben
kalama,
n yi e se tongoxine ba e yii.

18 Nayi, n yi a fala n yete ma,
n naxa, 'N faxama nen sabatini,
n ma ləxone gboma ayi nen
alo ɲemensinna,

19 n luma nen alo wudina,
naxan salen sinxi igeni,
xiila sama naxan yii ra kəeen na.

20 N ma binyen gboma ayi nen,
n senben mi ɲanma mumε,
a lu alo xali bandunxina.' "

21 "Na waxatini,
muxune yi e tuli matima n na
sabarini.

N na yi e kawandi,
e yi e dundu.

22 N na yi falan ti,
e mi yi a matandima.
N ma falane yi luxi nen e xa
alo tulen naxan godoma bəxə xaren
ma.

23 E yi n mamεma nen
alo e tulen mamεma kii naxan yi,
e deene yi lu yibixi n bun
alo muxun naxanye tulen mamεma
soge furen na.

24 E na yi yigitεε,
n yi e ralimaniya,
e mi yi wama fula feni n ma fanna ra.

25 N tan nan yi dəxi e xun na,
n kiraan yita e ra,
alo mangana a ganla xun na,
alo muxun naxan tərɔ muxune
masabarima."

30

*Yubaa xun mafalana: Tərɔya wax-
atin bata fa*

1 "Koni iki,
n bata findi magele seen na diidine
xa,
naxanye babaye yi ɲaɲaxu n ma,
han n mi yi tinɲε
e lu n ma barene ye
n ma xuruseene kantandeni.

2 E babane yi nɔε nanse ligε n xa e
senbeni?
E senben birin bata yi ɲan.

3 Kamεn nun tərɔn bata yi e raxadan,
e yi donseen fenma tonbonna nin,

4 e yi donseen fenma fətɔnne nin bu-
runna ra,
budemaan nan tun yi e yii balon na.

5 E yi kedixi muxune ye,
muxune gbelegbele e fəxə ra
alo muɲadene nan yi e ra.

6 E yi e banxine tima geya kankene
nan na,
e nun yili yirene nun faran yinle ra.

7 E yi wugama fətɔndine nin
alo sofanle,
e yi sa e sa ɲanle yi.

8 Xaxilitarene nan ne ra,
xili mi e ra,
naxanye yi kedima gbelemεn na ya-
manani."

9 "Koni iki,
n bata findi magele seen na e sigine
yi,

e lu n konbe tun.

10 N naɲaxu e ma,
e masigama n na.

E mi sikεma degen naminε n yetagi.

11 Bayo Ala bata n senben kala,
a yi n nayarabi,
e mi fa yagima feen ligε n na.

12 Muxu kobine kelima n xili ma n
yiifanna ma,

e katama n nabiradeni e sanne ra,
e n yengεma
alogo e xa n halagi.

13 E bata n ma kirane kala.
Birin kataxi gbalon xa n sɔtə,
e mako mi muxu yo ma na feni.

14 E fa n yengεma
alo sofane na fu taan ma
e yinna rabira.

E mi sikεma fadeni n xili ma
n ɲaxankata waxatini.

15 Gaxun bata n nabilin,
n ma binyen bata siga
alo foyen nan a xalixi,
n ma herin waxatin bata dangu
alo kundana."

16 "Iki, n niin bama n yi.
Tərɔ ləxone bata n li.

17 Xələna n suxuma kəeen na
han n xɔnne,
naxan dan mi na.

18 Ala n suxuma a senben birin yi n
ma domaan ma,
a yi n yideten
alo doma kəen naxan muxune kəeni
detenna.

19 A bata n woli boroni.
N bata lu
alo xuben nun burunburunna.”

20 “N ma Ala, n na i xilima,
koni i mi n yabima.
N tima i yetagi,
koni i n matoma nen gbansan.

21 I bata i ye xədxə n ma,
i n yenge i senben birin na.

22 I bata n lu foyeni, a lu sigen na.
Wuluwunla n xalima na xun xən.

23 N na a kolon a i n xalima sayaan
nin,
niiramane birin sigama denaxan yi.”

24 “N mi yi tərə muxune mali ba,
naxanye n xili e naxankatani?

25 Naxanye yi tərəxi,
n mi wuga ne xən ba?
N bənen mi yi sunu yiigelitəne fe ra
ba?

26 N yengi yi fe fajine nan ma,
koni fe naxine bata fa.
N yi kenenna nan mamema,
koni dimin bata fa.

27 Xabu tərəna n sətə,
n kui seene jinma.

28 N sigan tiin dimin nan tun yi,
n mi sogen toma mumə!

N tima yamaan tagi,
n yi e mafan n mali feen na,
29 n wuga xuiin minima alo kankone,
alo dangaranfulene.

30 N fati kidin bata fərə n ma,
a yi koyen.

Fati mawolonna bata n xənne yili.

31 N ma kondenna bata findi sunu sigi
sa seen na,
n ma xulenna yi findi wuga seen na.”

31

Yubaa xun mafalan danna

1 “Nxu nun n yəene bata layirin xidi fa
fala

n nama sungutunna mato kunfani.

2 Xa n na liga,
Ala nanse rafə n ma keli kore?

Ala Senbe Kanna kəen mundun
nafama n ma keli kore?

3 Halagin mi fama tinxintareyaan
xan xən ba?

Gbalon mi fama hake kanne xan xa
ba?

4 Ala mi n sigati kiin toma ba?

A mi n san funfune birin yatən kolon
ba?”

5 “Na ma, n sigan ti nen fuyantenyani
ba?

N sanne yi birama yanfan nin ba?

6 Ala xa n sa sikeli tinxinxin fari,
a yi n ma fetareya wanle to.

7 Xa n keli nen a kiraan xən,
xa n bənen yi bira n yeen fəxə ra,
xa xəsi yo yi lu n yiine ra,

8 nayi, n naxan sixi,
gbete xa na don,
muxune yi n ma sansine matala na
bəxən ma.”

9 “Xa n bənen kunfa nen naxanla nde
xən,

xa n dəxə nen n dəxə bodena naxanla
yee ra,

10 nayi, n ma naxanla xa lu xeme gbete
bun,
e nun xeme gbete ye yi kafu.

11 Amasətə xa n yi na liga nun,
n ma yalunyaan yi findima fe hara-
muxin nan na,

na yi findi haken na kitisane naxan
natərənje.

12 N ma kalan yi findin teen na
naxan yi n ganma han a n halagi fefe,
a yi n herisigen birin kala.”

13 “N tondi nen kiti kenden se n ma
walikene xa ba,

e mawuga n fari waxatin naxan yi?

14 Xa n yi na liga nun,
n nanse ligə Ala na keli waxatin
naxan yi?

A na na feen fəsefese,
n na a yabima nanse ra?

15 Amasətə a tan Ala keden peen nan
nxu birin daxi,
e tan nun n tan nxu ngane kui.”

16 “N tondi nen tərə muxune
maxədinna yabe ba?

N kəpa gilene lu nen e yigitəgeni ba?

17 N kedenna donseen don nen ba,

n mi se so kiridine yii?

18 Anu, xabu n foninge waxatini,
n lu nɛn kiridine masuxɛ
alo e fafane.

Xabu n da,
n na n yengi dɔxi kaɲa gilene xɔn.

19 N yiiigelitɔɔn to nɛn ba,
dugi mi yi naxan yii,
hanma tɔrɔ muxuna marabɛnna yi
naxan ma,

20 n mi yi e marabɛri ba n ma yɛxɛɛ
xabe dugi binyene ra,

alogo e xa duba n xa?

21 Xa n na n yiini te nɛn kiridin xili
ma,

bayo n kitisane maliin sɔtɔma nɛn,

22 nayi, n tungunna xa ba n fanna ra,
n yii tɔnsɔnna yi bolon n tɔnxɔnna ra.

23 N mi yi na ligɛ bayo n gaxuxi Alaa
gbalon yɛɛ ra,

n mi nɔɛ tiyɛ a yetagi a nɔrɔni
xa n yi na liga nun.”

24 “N yi n yigin sa xɛmani ba?

N yi a fala, n naxa,

‘I tan nan n kantan seen na?’

ɛn-ɛn de!

25 N sɛwa nɛn n ma hɛrigɛ gbee
kanyaan na ba,

n nafunla naxanye sɔtɔ?

26 N to sɔgen to xɔlɛ,
hanma n to kiken nayabuxin to kore
xɔnna ma,

27 n bɔɲɛn mi kunfa wundoni.

N mi e batu mumɛ.

28 Xa n yi na liga nun,
na yi findima nɛn hakɛn na
kitisane naxan natɔrɔɲɛ,
nayi n bata yi Ala ramɛ nun
naxan kore xɔnna ma.”

29 “N sɛwa nɛn n yaxuna ɲaxankatan
na ba?

N na n bodon nɛn ba,
fe ɲaxine to a li?

30 N mi n yaxune danga
alogo Ala xa e faxa,
bayo n mi tinɲɛ yulubin tongɛ n fala
xuine xɔn.

31 Naxanye birin yi fama n konni,
ne yi a falama nɛn, e naxa,
‘Muxun birin lugoma suben na Yuba
konni.’

32 Xɔɲɛn mi yi xima tandeni mumɛ,

n yi n ma dɛɛn nabima nɛn dangu
muxune xa.

33 N na n ma murutɛ feene luxun nɛn
ba

alo adamadi gbɛtɛye?

N na n hakɛne luxun n yetɛ yi ba?

34 N yi gaxuxi yamana falan nan na
ba?

I laxi a ra

a n yi gaxuxi denbayane maraɲaxun
nan yɛɛ ra ba,

han n yi n dundu, n lu n konni?

35 A yi rafanɲɛ n ma

n ma mawuga xuiin yi rame!

N ma fala dɔnxɛne ni i ra,

n na n yii fɔxɔn sama naxan ma,

Ala Sɛnbɛ Kanna xa n yabi.

Xa n yaxun yi mawuga kɛdin sɛbɛ n
xili ma,

na yi rafanɲɛ n ma.

36 N yi a sama nɛn n tungunna ma,

n yi a so n xunna alo manga kɔmɔtina.

37 N nan n sigati kiin yɛbama nɛn a xa,
n yi fa a yetagi alo kuntigina.”

38 “N ma bɔxɔn yi gbelegbele n xili ma
ba?

N ma xɛɛne yi e mawuga n fari ba?

39 N yi muxune bogi seene don ba,

n mi e saren fi?

N yi e kanne tɔrɔ ba?

40 Xa n yi na liga nun,

nayi, ɲanle xa sabati n ma xɛɛne ma,

benun murutun xa sabati,

sɛxɛn yi sabati,

benun fundenna xa sabati.”

Yubaa falane danna ni ito ra.

32

Elihu a falana

1 Elifasi nun Bilidada nun Sofara yi
ba falan tiyɛ Yuba xa, bayo a yi a yetɛ
mirixi tinxinden nan na.

2 Nayi, Elihu yi xɔlɔ, Busi kaan
Barakeli a dii xɛmɛn naxan Rami xa-
bilani. A xɔlɔ Yuba xili ma, amasɔtɔ a
yi a falama nɛn a a tinxin Ala yetagi.

3 A mɔn yi xɔlɔ xɛmɛ saxanne ma,
bayo e mi yabi faɲin sɔtɔxi Yuba ra, na
feen yi lu alo Ala nan findixi fe kalan
na.

4 Bayo e yi fori a xa, Elihu yi a sabari, a munma yi falan ti Yuba xa.

5 Koni Elihu to a to yabi mi yi fa xεμεε saxanna ne δε, a yi xολο.

6 Nayi, Elihu, Busi kaan Barakeli a dii xεμεν yi falan ti, a naxa, “N tan nan mων foningeyani, fonna nan ε tan na, nanara n yi xuruxurunma, n gaxu n ma kolonna yite ε ra.

7 N yi a mirixi nen, n naxa, ‘Fonne nan lanma e falan ti, fonne nan lan e fekolonna xaranna ti.’

8 Koni jωνdin naxan na, naxan xaxinla fima muxun ma, niin nan na ra, naxan kelima Ala Senβε Kanna ni-iraxinli.

9 Siimayaan xa mi tun fama fekolonna ra, kiti kenden kolonna mi fama foriyaan xan xων tun.

10 Nanara, n na a falama, n naxa, ‘Yuba, i tuli mati n fan na. N fan xa n ma kolonna yita i ra.’ ”

11 “Han iki, n bata ε falane rameε, n yi waxi ε fe kolon falane nan nameε fe yi,

han ε yi ε falane yeβa.

12 N na n tuli matixi nen ε ra ki fajri, koni ε tan sese a fala mi Yuba kenεnxi, ε tan sese mi a falane yabixi a fajrin na.

13 E nama a fala, ε naxa, ‘Nxu bata yabin soto fekolonni fa fala Ala nan keden non sote Yuba ma, muxun mi a ra.’

14 Yuba mi a falane tixi n tan xan xili ma, n mi a yabima alo ε tan.”

15 “Yuba, i lanfane bata tunnaxολο e ma,

e mi fa i yabima, fala mi fa e xων.

16 N mων xa lu sabarixi ba, hali e to mi fa fala tima, bayo e bata e dundu, e mi fa yabi tima?

17 N fan waxi n ma yabin ti feni. N fan waxi n ma kolonna yita feni,

18 bayo fala gbegbe n kui, n xaxinla n nadinma n xa falan ti,

19 na bata n bωνen nate, alo manpa nenεn naxan wuyenna a sa seen balanxini boma.

20 N xa falan ti, nanara a gode, n xa n deni bi, n yi n ma yabin fi.

21 N mi muxu yo rafisama a bode xa. N mi muxu yo matoxoma.

22 A yetεna, n mi fatan muxu matoxε, xanamu, naxan n daxi na yi n faxama nen mafuren.”

33

Elihu a falane: Ala muxune maxadima tωrωyaan nan xων

1 Elihu mων yi a fala Yuba xa, a naxa,

“Yuba, iki i tuli mati n ma falane ra, i tuli mati n ma falane ra ki fajri.

2 N nan n deni bima, n falan ti i xa.

3 N ma falane n ma bωνε fajriyaan nan makenεnma, n na n ma kolonna jωνdin nan falama i xa.

4 Alaa Nii Sarijanxin nan n daxi, Ala Senβε Kanna niiraxinla nan niin biraxi n yi.

5 N yabi, xa i nδε, i yitων, i fa n yabi n yetagi.

6 En birin lan Ala yetagi, n fan baxi benden nin.

7 Nayi, i nama gaxu n tan yeε ra, n mi i jaxankatama.”

8 “Koni, i fala xuiin mων n tunla ma, n bata i ya falane me dωxω wuyaxi,

9 i naxa, ‘Fe yo mi n na, murutεde mi n na Ala ma.

N sarijan, hake mi n ma.

10 Anu, Ala mων feεn toma n na,

a n yatεxi a yaxun na.

11 A n sanne sama kutun na, a yeεn tixi n sigati kiin birin na.’ ”

12 “Koni, na feen ma, n xa a fala i xa, jωνdi mi i xa, amasoto Ala dangu adamadiin birin na.

13 Nanfera i a matandima, a to mi a dentεgεma i xa?

14 Anu, Ala falan tima muxune xa kii wuyaxi,

koni e mi e tuli matima a ra.

15 A falan tiin muxune xa xiyene

nun fe toni kœen na.
 Xixali gbeen na dangu muxune ma,
 e nɛma saxi e sadene ma,
 16 nayi, Ala yi feene yita muxune ra,
 a yi e rakolon,
 17 alogo a xa muxune ba e wali ɲaxine
 yi,
 a yi e ratanga wason ma.
 18 Nayi, Ala muxun niin natangama
 nɛn gaburun ma,
 a yi a rakisi laxira yi.”

19 “Ala mɔn muxun natɔrɔnma tɔrɔn
 na,
 naxan a rakankanma a sadeni,
 a xɔnne yi lu a xɔle.
 20 Nayi, donseen yi raɲaxu a ma,
 hali donse ɲaxumɛne.
 21 A yi doyen mafuren, a yi xɔsi,
 han a xɔnna naxanye mi yi toma,
 ne yi mini kenɛnni.
 22 A yi maso gaburun na,
 a niin yi so saya malekane yii.”

23 “Koni, na yi lan
 xa Alaa malekana nde fa a fɛma,
 naxan finde tagi yitɔn keden peen na
 wuli kedenna ye,
 a kira tinxinxin yita a ra.
 24 Malekan yi kininkinin a ma, a
 naxa,
 ‘Ala, i nama tin a xa godo gaburun na,
 n bata a xunbaan sɔtɔ.’
 25 Nayi, na muxun fatin mɔn yi a dii
 ɲɔre sɛnbɛn sɔtɔ,
 a mɔn yi sɛnbɛn sɔtɔ
 alo a foninge waxatina.
 26 Nayi, na muxun na falan ti Ala xa,
 a yi a yabi,
 a yi fa gbelegbele Ala yetagi sɛwani,
 amasɔtɔ Ala bata a tinxinyaan saren
 fi a ma.
 27 A luma sigin sɛ nɛn yamaan yetagi,
 a naxa, ‘N yulubin tongo nɛn,
 n yi sariyan kala,
 koni Ala mi na saranxi n na.
 28 Ala bata n niin natanga gaburun
 ma,
 n luma nɛn kenɛnna nin.’ ”

29 “Ala na birin ligama,
 a ligama nɛn sanɲa ma wuyaxi mux-
 une xa,

30 alogo a xa e niin natanga gaburun
 ma,
 alogo e xa lu e nii ra kenɛnni.”

31 “Yuba, i tuli mati n na ki faɲi!
 I dundu, n xa falan ti i xa.
 32 N yabi,
 xa falana nde i xɔn, falan ti,
 amasɔtɔ n waxi i ya tinxinyaan to
 feni.
 33 Xanamu, i tan nan lan
 i tuli mati n na,
 i dundu,
 n xa i xaran fekolonna ma.”

34

Tinxinna kanna nan Ala ra

1 Nayi, Elihu mɔn yi falan ti, a naxa,
 2 “Fekolonne, ɛ n ma falane rame,
 ɛ tan xaxilimane, ɛ tuli mati n na!
 3 Bayo, muxun tunla nœ falane
 fɛsɛfɛsɛ nɛn,
 alo a dɛen to nœ donse faɲin kolonɲɛ.
 4 En birin xa kiti kɛndɛn fen,
 en na a kolon en bode tagi naxan
 fan.”

5 “Yuba bata yi a fala,
 a naxa, ‘N tinxin,
 koni Ala mi tinxi kiti kɛndɛn sɛ n xa.
 6 Yoona n tan nan xa,
 koni n yatɛxi wuleden nan na.
 N ma furen mi yalanma,
 hali n to mi murutɛxi Ala ma.’ ”

7 “Muxun mundun na
 naxan luxi alo Yuba?
 A magelen tima
 alo a igen minma kii naxan yi,
 8 a birama fe ɲaxi rabane fɔxɔ ra,
 e nun ɲaxudene sigan tima,
 9 bayo Yuba bata yi a fala,
 a naxa, ‘Muxun mi sese sɔtɔma,
 a na kata e nun Ala xa lan.’ ”

10 “Nayi, xaxilimane,
 ɛ tuli mati n na!
 Ala mi ɲaxu mumɛ!
 Tinxintare mi Ala Sɛnbɛ Kanna ra
 mumɛ!
 11 Ala muxune saranma e kewanla
 nan na,
 a birin suxu a sigati kiin xɔn.
 12 Nɔndin nan na ra,
 Ala mi fe ɲaxin ligama!

Ala senbe Kanna mi kiti kenden
kalama!

13 Nde Ala dɔxi bɔxɔn xun na?

Nde dunuɲa birin taxuxi a ra?

14 Xa Ala yi mirixi a yete nan tun ma,
a yi a niin namara a yete xa,

15 nayi, daliseene birin yi faxama nen
sanɲa ma kedenni,
adamadiine mɔn yi xete bendeni.”

16 “Yuba, xa i xaxinla na,
ito rame,

i tuli mati n fala xuine ra.

17 Kiti kenden naɲaxu naxan ma,
na nɔe mangayaan lige ba?

I suse tinxinden yalage ba,

a tan naxan senbe kanna ra?

18 Ala nan keden pe nɔe suse a fale
mangan xa,

a naxa, ‘Fuyantenna!’

Ala nan tun a fale kuntigine xa,

a naxa, ‘Naxudene!’

19 Ala mi kuntigine rafisama e bode
xa,

a mi yiigelitɔɔn nun nafulu kanna
tagi rasaxi,

amasɔtɔ a tan nan e birin daxi.

20 E birin faxama nen.

Kɔe tagini, Ala na e yigisan,

e raxɔri, senbemanen fe yi godo.

Na mi fatama muxu yo ra.”

21 “Ala yeɛn tixi muxune sigati kiin
birin na,

a e san funfune birin yatema.

22 Dimi yo mi fa na,

feɲaxi rabane nɔe e luxunɲe naxan yi.

23 Ala mako mi fa muxune keɲaan
fesefesen ma,

benun a xa e xali kiti sadeni.

24 A hayu mi fa senbemanen fenna ma,
benun a xa e kala,

a mɔn yi muxu gbete dɔxɔ e funfuni.

25 Nɔndin nan na ra, a e kewanle
kolon.

Kɔe kedenna ra, a yi e ba, a yi e faxa.

26 A e ɲaxankatama nen yamaan
yetaɲi

alo fe ɲaxi rabane,

27 bayo e bata xete Ala fɔxɔ ra,
e yi a sariyane birin beɲin.

28 E yi yiigelitɔne ɲaxankata
han e yi e xuini te Ala ma.

Nayi, Ala yi tɔrɔ muxune wuga xuiin
name.”

29 “Koni, xa Ala lu dunduxi,
nde a yalage?

Xa a a yetagin luxun,

nde nɔe a tɔe?

Anu, a mɔn luma muxune nun siyane
birin xun na nen

30 alogo Ala kolontaren nama dɔxɔ
mangayani,
naxan findima kalan na yamaan xa.”

31 “A nɔe lige nen,

muxuna nde yi a fala Ala xa, a naxa,

‘N bata kalan ti,

koni n mi fa fe ɲaxin ligama sɔnɔn.

32 N mi naxan toma, na yita n na.

Xa n bata tinxintareyaan liga,

n mi fa a ligama sɔnɔn.’

33 Ala lan a xa na kanna ratɔrɔn

fata i miriyaan na ba?

I tan naxan Ala rasɔtɔma,

i tan naxan tondixi Ala ra.

I tan nan lan i yi a yeɓa,

n tan mi a ra,

i miriyaan fala.”

34 “Xaxilimane a falama nen n xa,

e nun fekolonna

naxanye n xuiin namema, e naxa,

35 ‘Yuba falan tima fekolontareyaan
nin,

xaxilimaya mi a falane ra.’

36 A lan Yuba yi lu kitin de

han a danna,

bayo a falan tima alo fe ɲaxi rabana.

37 A mɔn muruten sama a yulubin
fari,

a Ala magelema en yetagi,

a falane mi ɲanma Ala xili ma.”

35

*Elihu a falane: Fe fuun nan Yubaa
falane ra*

1 Nayi, Elihu mɔn yi falan ti, a naxa,

2 “I laxi a ra a ɲɔndina i xa ba?

I yi a fala, i naxa,

‘N tinxin Ala yeɛ ra yi.’

3 Koni, i mɔn a falama,

i naxa, ‘N to mi yulubi ligaxi,

na tɔnɔn nanse ra n tan xa?’ ”

4 “Awa, n tan nan i yabima,

e nun i xoyin naxanye i fema.
⁵ I yeɛn ti kore, i kundaan mato,
 e mate i xun ma pon!
⁶ Xa i yulubin liga,
 na sa Ala tɔrɛ mɛnni ba?
 I ya murutɛn na gbo ayi,
 na nanse ligɛ a ra?
⁷ Xa i tinxin, na nanse fima Ala ma?
 A nanse sɔtɔma i yii na ma?
⁸ I ya fe ɲaxine muxune nan tun
 tɔrɔma,
 i ya tinxinyaan munanfanna mux-
 une nan ma.”
⁹ “Naxankatan na gbo ayi yamaan ma,
 e mawugama nɛn.
 Sɛnbɛmaan na e tɔrɔ,
 e xui ramini malina fe ra.
¹⁰ Koni, muxu yo mi a falɛ, a naxa,
 ‘Ala minɛn, a tan naxan n daxi?
 A muxune rawɛkilɛma e bɛtin ba di-
 mini,
¹¹ a en xaranma burunna subene
 kɛɲane xɔn.
 A fekolonna fi en ma xɔline kiine xɔn.’
¹² Na muxune gbelegbelema malina
 fe ra,
 koni Ala mi e yabima,
 bayo e tan findixi fe ɲaxi rabane nun
 wasodene nan na.
¹³ E gbelegbelema fuyan,
 Ala mi e ramɛma,
 Ala Sɛnbɛ Kanna mi a tuli matima e
 xuiin na.
¹⁴ A i xuiin namɛma di nayi,
 i tan naxan a falama a i mi a toma?
 I yi a fala a i bata i ya kitin so a yii,
 i a tan nan mamɛma!
¹⁵ Iki, bayo Alaa xɔlɔn munma fa,
 e nun a mi a tuli matixi murutɛ falane
 ra,
¹⁶ nayi, Yuba luma a fala fuun nan
 tun tiyɛ,
 a yi fekolontare falane rawuya ayi.”

36

*Elihu a falane: Ala adamadiine
 xaranma kii naxan yi*

¹ Elihu mɔn yi siga falan ma, a naxa,
² “I mɔn xa tin ndedi, n xa i xaran,
 amasɔtɔ fala gbegebe mɔn n xɔn
 n naxan falɛ i xa Ala fe ra.
³ N nan n ma kolonna fenma yire
 makuyen nin,
 n yi yoon fi Ala ma naxan n daxi.

⁴ Wule mi n ma falane ra mumɛ.
 N tan naxan be i yetagi,
 n ma fekolonna kamalixi.”
⁵ “Ala sɛnbɛn gbo yati,
 a mi muxu yo rawolima ayi.
 A sɛnbɛn gbo a xaxilimayaan xɔn.
⁶ A mi ɲaxudene luma e nii ra.
 A kiti kɛndɛn sama yiigelitɔne xa.
⁷ A mi a xun xanbi soma tinxin mux-
 une yi,
 koni a e fe yitema nɛn,
 a yi e dɔxɔ manga gbɛdɛne yi
 habadan.
⁸ Xa e xidixi yɔlɔnxɔnne ra,
 xa e tɔrɔni,
⁹ Ala e kɛwanle nan makɛnɛnma e xa
 na kiini,
 e nun e murutɛ feene
 e naxanye ligaxi wasoni.
¹⁰ A yi e xaran,
 a e xa e tuli mati e xuru falane ra,
 a yi e yamari,
 a e xa xɛtɛ e hakɛn fɔxɔ ra.
¹¹ Xa e tuli mati,
 e yi a yamarin suxu,
 e siimayaan danguma hɛrin nin,
 e yi e dunuɲa yi gidin ɲan sɛwani.
¹² Xa e mi a ramɛ,
 e faxama nɛn yɛngɛni,
 e halagi e fe kolontareyani.”
¹³ “Ala kolontarene nan xɔlɔn nama-
 rama,
 e mi Ala maxandima malina fe ra
 hali a na e ratɔrɔn.
¹⁴ E faxama e foningeyaan nin,
 e siimayaan yi raɲan yagin ma yalun-
 dene tagi.
¹⁵ Koni, Ala tɔrɔ muxune rakisima
 e tɔrɔn nan xɔn,
 a yi e rakolon ɲaxankatan xɔn.
¹⁶ A i tan fan bama nɛn tɔrɔni,
 a yi dɔxɔde rafulunxin fi i ma,
 a yi i ya tabanla rafe donse fajine ra.”

¹⁷ “Koni iki,
 kitin naxan nagidixi fe ɲaxi rabane
 xili ma,
 na bata i sɔtɔ,
 Ala to a kiti kɛndɛn sa i xili ma,
 a yi i yalagi.
¹⁸ Nayi, xɔlɔn nama i radin
 i yi fe kobin liga,
 i nama xɛtɛ Ala fɔxɔ ra

bayo na saren gbo.

¹⁹ I ya nafunle i be tərəni ba?

Hali i sɛnbɛ gbeen mi nɔɛ i maliyɛ iki.

²⁰ A xɔli nama i suxu kɔɛɛn xa so,
alogo i xa muxune ba e konne yi.

²¹ A liga i yeren ma!

I nama fa hakɛn liga sɔnɔn,
i bata yi gbalon sɔtɔ na fe ra.

²² I xa a kolon

a Alaa binyen gbo a sɛnbɛni.

Nde nɔɛ xaranna tiyɛ alo a tan?

²³ Nde kiraan yitaxi a ra?

Nde nɔɛ a falɛ, a naxa,

‘I bata tinxintareyaan liga?’ ”

²⁴ “I nama jinan Alaa wanle matɔxɔn
ma,

muxune birin naxanye fe falama e
betine yi,

²⁵ adamadiine birin nɔɛ naxanye toɛ,
e yi e mato wulani.

²⁶ Ala gbo yati,

en mi a gboon danna kolon,
a siimayaan dan mi na.

²⁷ A na igen nate wuyenni kore,
a yi na findi tulen na mɛnni.

²⁸ Na tulen yi keli kundane yi,
a godo adamadiine ma.

²⁹ Nde nɔɛ kundaan nafala kiin
kolonjɛ,

e nun galanna godon kii naxan yi keli
kore?

³⁰ A mato, a kuyen jin masɔxɔnna
raminima a rabilinni,

a fɔxɔ igen nafema
han dimin yi so a tilinna ma.

³¹ A yamaan makitima na tulen nan
xɔn,

a donse gbege fi e ma.

³² A galanna tongoma a yii firinne
nan na,

a yi a ragodo a na wa dɛnaxan xɔn.

³³ A kuye sarinna a fa feen nan mayi-
tama,

hali xuruseene a fa feen kolon.”

37

¹ “Nanara, n bɔjɛn xuruxurunma,
a keli a sadeni.

² Ɛ tuli mati,

ɛ tuli mati kuye sarinna ra

naxan findixi Ala xuiin na,

a sɔnxɔ xuiin naxan minima a dɛ.

³ Ala a galanna ragodoma keli kore,

a yi a ragodo dunuɲa birin xun xɔn.

⁴ Na xanbi ra, a sɔnxɔ,

a yi a xui gbeen namini

alo kuye sarinna,

a mi fa galanni tima

a na a xui ramini.

⁵ A kabanako feene rabama a sɔnxɔ
xuiin xɔn,

en mi nɔɛ naxanye famunjɛ.”

⁶ “Ala yi balabalan kɛsɛne yamari,
a naxa, ‘Ɛ godo bɔxɔni,’

a yi tulen nagodo, tule gbeen yati.

⁷ A yi muxune wanle ratima na kii nin
alogo ne birin xa a wanla kolon.

⁸ Hali burunna subene soma nɛn
faranne kui,

e lu e yinle ra.

⁹ Kala ti foyen yi keli sogeteden yi-
ifanna ma,

xunbenla yi keli kɔmɛn fɔxɔni.

¹⁰ Ala niiraxinla nan ige xundin
naminima,

igen xunmaan yi xɔdɔxɔ alo wurena.

¹¹ A yi kundane rafe tule igen na,

e nun kuye jin masɔxɔnna,

a yi e raxuya ayi yiren birin yi.

¹² A tan nan e rasigama

alo a ragidixi kii naxan yi

alogo e xa a yamarin birin nakamali,
dunuɲa birin yi.

¹³ Nayi, Ala a waxɔnna nan ligama
bɔxɔn fari,

a yi muxune ratɔrɔn

hanma a yi hinan e ra.”

¹⁴ “Yuba, i tuli mati ito ra.

Ti, i maɲɔxɔn Alaa kabanako feene
ma!

¹⁵ I a kolon ba

Ala e yamarima kii naxan yi?

I a kolon ba

a galanna ragodoma kii naxan yi
kundani?

¹⁶ I a kolon ba

e singanxi kii naxan yi foyeni?

Kabanako feni itoe findixi fekolon
kamalixina wanla nan na.

¹⁷ Koni i tan,

i luma kuye wolonxini i ya dugine yi,

foyen nɛma bɔxɔn ganjɛ waxatin
naxan yi.

¹⁸ I nɔɛ Ala maliyɛ kuyen dadeni ba
naxan xɔdɔxɔ alo wure kikenan?

19 Yuba, a yita nxu ra
 nxu nɔɛ naxan falɛ Ala xa.
 Sese mi makɛnɛnxi nxu xa,
 nxu dimin nin.
 20 N mi waxi n xa falan ti Ala xa.
 Muxu mundun waxi Ala xa a raxɔri?
 21 Muxu yo mi nɔɛ a yɛɛn tiyɛ sogen
 na,
 a na te kore,
 foyen na kundaan ba a yɛɛ ma.
 22 Na ki kedenni,
 Alaa kɛnɛnna fama
 sa keli sogeteden kɔmɛn fɔxɔni
 naxan luxi alo xɛmana,
 nɔrɔn gbeen yi Ala rabilin.
 23 Ala Sɛnbɛ Kanna nan a ra,
 en mi nɔɛ en masoɛ naxan na,
 a sɛnbɛn gbo, a kiti kɛndɛne gbo,
 a mi muxu tinxinxine ɲaxankatama.
 24 Nanara, muxune gaxuma a yɛɛ ra,
 koni a tan yetɛɛn mi na muxune
 yatɛxi
 naxanye e yetɛ yatɛxi xaxilimane ra.”

38

Alaa yabin Yuba xa

1 Nayi, Alatala yi Yuba yabi wu-
 luwulu gbeeni, a naxa,
 2 “Nde i tan na
 naxan n ma fe ragidixine yidimima
 a xaxilitareya falane xɔn?
 3 Keli, i yitɔn alo xɛmɛ wɛkilɛxina,
 n xa i maxɔdin, i yi n yabi.”
 4 “I yi minɛn yi
 n to yi bɔxɔn bɛtɛn sama?
 A yɛba n xa, xa i ɲɔndin kolon.
 5 Nde dunuɲa danne sa,
 i na kolon ba?
 Nde lutini bandun a yi a maliga?
 6 Bɔxɔ xɔnna bɛtɛn saxi nanse fari?
 Nde a tongon gɛmɛn dɔxi,
 7 xɔtɔn ma sarene to yi bɛtine bama,
 Alaa malekane to yi gbelegbelema
 sɛwani?”
 8 “Nde fɔxɔ igen balanxi
 alogo a xa a raxara a dɔxɔdeni,
 a to yi minima a dadeni?
 9 N yi kundaan findi a dugin na,
 n yi kunda fɔrɛn findi a mafilin dugin
 na,
 10 n nan n ma sariyan sa a ma,

n yi a danne sa,
 n to yi dɛɛne nun balan seene sama a
 ma.
 11 N yi a fala fɔxɔ igen xa, n naxa,
 ‘I fama nɛn han be, i nama dangu be
 ra.
 I mɔrɔn gbeene danma be nin yati.’ ”*

12 “I bata yamarin fi xɔtɔnna ma
 i ya siimayani ba,
 hali sanɲa ma keden pe?
 I bata a miniden yita subaxan na ba,
 13 alogo a xa bɔxɔn suxu a danne ma,
 a yi a yimaxa, a yi ɲaxudene kedi?
 14 Sogen na te, a yi bɔxɔni yalan,
 a yigbɛ alo yii fɔxɔn bɛndɛni,
 a kɛnɛnna yi so dunuɲa xun na
 alo dugina.
 15 Koni, ɲaxudene kumama nɛn e
 waxatin na,
 e sɛnbɛn yi kala.”

16 “I bata siga ba
 han fɔxɔ igen xunna?
 I bata i masiga ti fɔxɔ igen tilinna ma?
 17 Laxira so dɛɛne yita nɛn i ra ba?
 I sayaan so dɛɛne to nɛn ba?”

18 “I bɔxɔna gboon yatɛn kolon ba?
 A fala n xa,
 xa i na feene birin kolon.
 19 I kɛnɛnna dɔxɔden kolon?
 I a kolon dimin konna dɛnaxan yi?
 20 I nɔɛ e bɛ e yirene yi?
 I e konna kiraan bayen kolon?
 21 I lan i yi a kolon,
 to mi i tan naxan da.”

22 “I bata siga
 han ige xundin namaran dɛnaxan yi
 ba?
 I bata balabalan kɛsɛne ramaradene
 to ba?
 23 N ne dɔxi gbalon waxatine nan yɛɛ
 ra,

e nun sɔnxɔ nun yɛngɛ lɔxɔne.
 24 I a kolon ba
 kɛnɛnna minin kiraan naxan xɔn?
 I a kolon ba
 sogetede foyen kelima dɛnaxan yi?”

25 “Nde kiraan nabaxi tule igen xa?
 Nde kiraan yitaxi kuye sarinna ra?”

* 38:11: *Igen mɔrɔnne*: alo foyen na so igeni.

26 Nde tulen nafama bəxən fari
muxu yo mi dənaxan yi,
e nun tonbonni
muxe mi dəxi dənaxan yi?

27 Nde igen nafama yire xarene ma,
alogo səxən xa sabati?"

28 "Tulen fafe na ba?
Nde xiila barixi?

29 Ige xundina nga na ba?

Nde xunbenla barixi?

30 Igen xədxəma alo gəməna,
ige xundin yi sa fufaan xun ma."

31 "Nde nəε sare kuru Dii Tεmε
Soloferene yəlxəxəna tu-
gunjε?

I tan nəε sare kuru Donsona lutin
fulunjε ba?†

32 I nəε sare kurune raminε e waxa-
tini ba,
i yi sare kuru Kanko Gbeen nun a
diine rasiga ti?

33 I a kolon ba
yanban seene koreni sigama sariyan
naxanye ma?

I tan nan yanban seene sənben
nawalima bəxən ma ba?"

34 "I xuiin tε han kundane ma kore
xəna ma ba,
i yi e yamari a tulen xa fa i ma?

35 I tan nan kuye sarinne rasigama
ba,
e yi a fala i xa,
e naxa, 'Nxu tan ni i ra?'

36 Nde fekolonna saxi muxun bəjəni?
Nde xaxilimayaan fixi a ma?

37 Nde nəε kundaan yate a xaxili-
mayaan xən?

Nde nəε ige sa seene xun sinjε kore,

38 gbangbanna yi findi boron na,
bəxən kobelene yi dəxə e bode ra?"

Ala nan subene birin kannara

39 "I tan nan donseen soma yata gilən
yii ba?

I tan nan kamən bama yata
sənβəmane ma ba,

40 e nεma sa e yinla kui,
hanma e nεma luxunxi subene yεε
ra?

41 Nde donseen soma xaxaan yii,

a diine na e xuini te Ala ma,
a na siga na xun xən donse fendeni?"

39

1 "I a kolon ba
bolen diin xalima waxatin naxan yi?
I xənle toma ba, e nεma diin xalε?

2 I e kuiin maxali waxatin yatεma ba?
I e dii xali waxatin kolon ba,

3 e na e felen e dii xalin tərəni,
e yi e diin xali?

4 E diine sənben sətəma,
e gbo xunnabani.
Na xanbi ra, e keli e ngane fεma,
e mi fa fama sənən."

5 "Nde burunna sofanla xunnabaxi?
Nde a fulunxi?

6 N bata tonbonna findi a dəxəden na,
fəxə bəxən yi findi a konna ra.

7 A na sənχə sənχə xuiin mε taane yi,
a gele,
a mi soo ragiin xuiin mε mumε!

8 A sigama a dεgədeni geyane nan
fari,
dənaxan xinde, a yi mən fen."

9 "Burunna jingen tinjε findε i ya
walikεen na ba?

A xiyε i ya xuruseene balon sa seen
dεxən ba?

10 I nəε a xidε
alogo a xa i ya xεen bi ba?

A xεε rabənbə seen bandunjε i fəxə ra
mεrεmεrεne yi ba?

11 I yigin sε a yi ba,
bayo a sənben gbo?
I ya wali xədεxεne luyε a ma ba?

12 I yengi sε a ma ba?

A fε i ya se xabaxine ra i xa,
a fa e sa i ya lonna ma?

13 Dangaranfulene gabutεne yitema
sεwani,

koni e mi nəε tujanjε
alo xəliin bodene.

14 A xεlεne luma biraxi bəxən nan ma,
a yi e lu burunburun wolonni.

15 A mi mirixi a ma
fa fala e nəε yibəε nən,
a burunna subena nde tiyε e yi nən.

16 A jaxu a diine ra
alo a tan xa mi e xalixi,

† 38:31: Men kaane yi **sare kurune** yatεxi nən alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

a mi gaxuma
fa fala a bata tərɔ fuuni e xalideni.
17 Ala bata a kuma fe kolonna ra,
a mi xaxili fixi a ma.
18 Koni, a na keli a gideni,
a gelema nən soon nun soo ragiin
ma.”

19 “I tan nan sɛnbɛn fima soon ma ba?
I tan nan a kɔɛ ma xabene saxi ba?

20 I nɔɛ a ratuganɲɛ alo suɲɛna?
A gbelegbele xuiin magaxun nan
tima.

21 A bɔxɔni sɔxɔnma a torone ra lan-
banni,
a sɛwaxi a fangan na,
a sigama ganla yɛɛ ra yɛngɛni.

22 Gaxun bɔtɛ mi a xa,
a mi kuisanna kolon,
a mi xɛtɛma a xanbi ra silanfanna yɛɛ
ra.

23 Xalimakuli sa seen nun tanban
gbeen nun a xurin naxan xi-
dixi a fari,
ne xuiin minima a nɛma a giyɛ.

24 A kunfaxin tunganma, a siga.

Xɔtaan na fe,
a mi fa nɔɛ tiyɛ yɛngɛni.

25 Xɔta xuiin na mini,
a gbelegbele sɛwani,
a yɛngɛn xirin mɛma
hali a nɛma sa wulani,
e nun kuntigine gbelegbele xuiin nun
yɛngɛ so xuina.”

26 “Sɛgɛn tunganma i ya xaxilimayaan
nan xɔn ba,
a yi a gabutɛne yibandun sogeteden
yiifanna binni?

27 Singbinna tunganma i ya yamarin
nan bun ba,
a yi a tɛɛn sa geya matexine fari?

28 A yigiyaxi gɛmɛ yirene nin,
a yire makantanxine nin geyane xun-
tagi.

29 A a donseen fenma mɛnna nin
a nɛma dɔxi,
a yi sa a to yire makuyeni.

30 Binbine dɛnaxan yi, a mɛnna nin,
a diine baloma wunla nan na.”

40

1 Alatala mɔn yi a fala Yuba xa, a
naxa,

2 “I tan naxan Ala sɛnbɛ Kanna yalag-
ima,
i mɔn luyɛ a matandɛ?
I tan naxan Ala mafalama,
i nɔɛ a yabɛ?”

Yuba yi Alayabi

3 Yuba yi Alatala yabi, a naxa,

4 “Sese mi n tan na.
N nɔɛ i yabɛ nanse ra?
Fɔ n na n yiin sa n dɛ ra,
n yi n dundu.

5 N bata falan ti,
n mi fa yabi tima.
N bata a radangu ayi,
n mi fa sese falama.”

Alaa yabina

6 Alatala yi Yuba yabi wuluwulu
gbeeni, a naxa,

7 “Keli, i yitɔn alo xɛmɛ wɛkilɛxina,
n xa i maxɔdin, i yi n yabi.

8 I waxi a fala feen nin ba
fa fala a n mi kiti kɛndɛn sama?
I waxi n yalagi feen nin ba,
i yi yoon fi i yetɛ ma?

9 I sɛnbɛn gbo alo Ala ba?
I xuiin findɛ kuye sarinna ra ba
alo Ala gbeena?”

10 “I yetɛ maxidi binyen nun gboon
na,
i yi i maxidi nɔrɔn nun xunnay-
erenna ra.

11 I ya xɔlɔn nasiga muxune ma,
i wasodene birin nagodo sanɲa yi ke-
denni.

12 I wasodene birin nagodo sanɲa yi
kedenni yati,
i ɲaxudene birin halagi
e dɛnaxanye yi,

13 i yi ne birin maluxun,
i yi e balan gaburun kui.

14 Nayi, xa i yi na liga nun,
n tan yetɛɛn yi i matɔxɔma nɛn,
bayo i yetɛ sɛnbɛn yi i rakisima nɛn.”

15 “Malinna mato, sube magaxuxina.
N tan nan a daxi
alo n ni i daxi kii naxan yi.
A sɛxɛn donma alo ɲingena.

16 A sɛnbɛna a tagin nin.

A sɛnbɛna a fudi ma fasane nin.
17 A xunla xɔdɔxɔ alo sumanna,

a danba subene fasane yibalanxi
ken!

18 A xonne fan luxi alo sulana,
a jensen xonne luxi alo wurena.”

19 “A findixi Alaa dalise fisamantenna
nan na.

N tan, a da mangan nan keden non
sotoma a ma silanfanna ra.

20 A balon sotoma geyane fari,
burunna subene birin denaxan yi.

21 A sama wudine nan bun,
a yi a luxun dara yi gbalane bun,

22 a matabuma wudine nininna nan
na,

wudin naxanye xuden de,
ne yi a rabilin.

23 Xa igen gbo ayi, a mi gaxuma,
hali Yuruden baa igen fa han a de,
a luma nen xaxili sani.

24 Xa a yene rabixi,
nde nae a suxe?

Nde nae a suxe,
a wuren bira a jeni?

Ige yi sube jaxina

25 Ige yi sube jaxin suxe konna ra ba?
I a suxe a lenna ma ba i ya lutin na?

26 I gbalan sote a jenen kui ba,
i yi a gbeben saxon wuren na?

27 I mirixi a ma
a kankanje i mafanna ma ba,
a fala fajine ti i xa?

28 A layirin xide e tagi ba,
a finde i ya konyin na habadan?

29 I sabaan soe a ra ba alo xolina?
I lutin xide a sanna ra ba,
i yi a so i ya dii temene yii?

30 Yexe suxune a matiyelaxoni ba,
e a yitaxunje yulane ra?

31 I nae a kidin kale xalimakunle ra
ba?

I nae a xunna saxonje kulundene ra
ba?

32 Nayi, hali i yiin din a ra a yenge
xinla ma
sanja ma keden pe,
i mi fa na jaxon ligama sonon.”

41

1 “Muxun naxan waxi a xa a na,
na a yete nan madaxuma.

Muxu yo na a to tun,
na birama nen a xanbiramaan na.

2 Muxu yo mi suse yengen bage a ma,

nayi nde suse tiye n yetagi?

3 Nde a doli n ma,
alogo n xa a fi?

N tan nan gbee dunuja seene birin
na!”

4 “N mon xa falan ti ige yi sube jaxin
salen seene ma,
e nun a senbe magaxuxin nun a fati
fajina.

5 Nde nae a kidin be a ma?
Nde nae a xanle saxonje
naxanye xodxo alo wurena?

6 Nde nae a gbebeni biye?
Muxune gaxuma a jinne nan yee ra.

7 A xali xodexene safa wuyaxi nan a
fari,

e dxi e bode ra a fari
alo ye masansan wure lefane.

8 E saxi e bode fari,
hali foyen mi nae dangue.

9 E tugunxi e bode ra,
e bode suxi,
e mi nae be e bode ra.”

10 “Ige yi sube jaxin na tison,
kenenna yi mini,
a yene luxi alo subaxana.

11 Tee degen minima a de,
tee wolonne tunganma.

12 A jone tutin tema,
alo tunde wolonna,
alo sexe tutina.

13 A jone foyen tigne radegema,
tee degen yi mini a de.

14 Senbena a kenen nin,
gaxun nan sigama a yee ra.

15 A fati kidin jixirijixirine wuya,
e bata xodxo ayi a ma,
sese mi bama a ma.

16 A boren xodxo alo gemena,
a xodxo alo se kunba gemena.”

17 “A na keli, alane yi gaxu,
e yigitexin yi xete.

18 Silanfanna mi sese ligama a ra,
hanma tanba xurin nun degemaan
nun tanba gbeena.

19 Wuren luxi nen a tan xa
alo sarena,
sulana alo wudi kunxina.

20 A mi a gima xalimakunla yee ra,
lantan gemene findixi se dagin nan
na a tan xa.

- 21 Gbelemen luxi nen a tan xa
alo seXena,
a gelen tanban woli xuiin ma nen.
22 A kui kidin luxi nen
alo gemε ralemunxine,
alo xεε rabonbo seen naxan bubuma
boroni.”
- 23 “A na sin foxo igen tilinna ma,
igen yi a ramini alo a teen nan ma.
A foxo igeni maxama nen
alo seri igen teen ma.
24 A funfuni yalanxin nan luma a
xanbi ra igeni,
a lu alo fonna xun seXen na mini fu-
faan fari.
25 A kanna mi muxu yo ra boxo xonna
fari.
Dali seen na a ra naxan mi gaxuma.
26 A yaxu senbema yo na keli,
a yeen yoma na kanna ma nen,
bayo a tan nan sube xarjene birin ma
mangan na.”

42

Yubaa yabi dānxena

- 1 Yuba yi Alatala yabi, a naxa,
2 “N na a kolon a i nε feen birin na,
i nε i waxon feene birin nakamale.
3 I yi n maxodin, i naxa,
‘Nde i tan na,
naxan n ma fe ragidixine yidimima
a xaxilitareya falane xon?’
Awa, n yi feene falama nen,
n mi yi naxanye famuma a fajin na.
4 I yi a fala n xa, i naxa,
‘I tuli mati, a lu n xa falan ti,
n xa i maxodin, i yi n yabi.’
5 Awa, n bata yi i ya fe me,
iki n yeen bata i to.
6 Nanara, n nan n yete yalagima,
n dōxo burunburunna nun xubeni
nimisani.”

Yubaa taruxun najanna

- 7 Alatala yelin xanbini falane tiye
Yuba xa, Alatala yi a fala Elifasi, Te-
man kaan xa, a naxa, “N ma xolon
bata keli i xili ma ε nun i lanfa firinne,
amasoto ε mi n ma fe falaxi tinxinni
alo n ma walikεen Yubaa ligaxi kii
naxan yi.
8 Iki, ε tura solofere nun konton
solofere tongo, ε siga n ma walikεen

Yuba fema, ε yi saraxa gan daxin ba
ε yete xa. N ma walikεen Yuba n
solonama nen ε xa, n yi a maxandi
xuiin nasuxu, n mi ε suxu ε xaxil-
itareyani. E mi n ma fe falaxi tinx-
inni, alo n ma walikεen Yubaa ligaxi
kii naxan yi.”

9 Teman kaana Elifasi nun Suxa
kaan Bilidada nun Nama kaan Sofara
yi siga, e yi a liga alo Alatala a fala kii
naxan yi, Alatala yi Yubaa maxandi
xuiin nasuxu.

10 Yuba yelin maxandin tiye a lan-
fane xa waxatin naxan yi, Alatala
mon yi a raxete a kii fonni. Seen
naxanye yi Yuba yii nun, Ala yi ne
dōxode firin so a yii.

11 Yuba tada xemεmane nun a
magilene birin yi fa a xonton e nun
muxun naxanye birin yi a kolon, e
yi sewa banden don a xon a konni,
e yi kininkinin falane ti a xa, e yi
a masabari lan gbalon ma Alatala
naxan birin saxi a fari. E birin yi a
ki gbetin nun xema yiisolirasone yi.

12 Alatala mon yi barakan sa Yuba
siimaya dōnxeni dangu a folon na, a yi
yεεε wuli fu nun naanin soto, jōgōme
wuli fu nun sennin, jinge wuli keden,
e nun sofali wuli keden.

13 A mon yi dii xeme solofere soto e
nun dii teme saxan.

14 A yi a singen xili sa Yemima, a
firindena Kesiya, a saxandena Keren-
Hapuku.

15 Naxalan tofajin mi yi toε ya-
manani alo Yubaa dii temene. E fafe
Yuba yi keen so e birin yii alo e tada
xemεmane.

16 Na xanbi ra, Yubaa siimayaan yi
siga han jee keme jee tonge naanin, a
yi a yixetene to han a dōxode naanin-
dena.

17 Na xanbi ra, Yuba yi faxa
foriyani, a wasaxina a siimayaan na.

Yaburina Nabi Dawudaa Betine

Isirayila manga Dawuda nan Kitabun yireni ito sebexi naxan xili “Nabi Dawudaa Yaburina.” Sora yo sora beti keden na a ra muxune yi naxan bama Ala batu waxatine yi. Yamaan yi salima waxatin naxan yi, e Ala batu, e yi betina ndee bama nen Ala Batu Banxin kui. Denkɛleya muxu kedenna fan yi nɔɛ nen betine be a konni a nɛma Ala maxandɛ waxatin naxan yi. Betini itoe findixi Ala matɔxɔn nun Ala maxandin nan na.

Beti kemɛ tonge suulun nan malanxi Kitabun yireni ito kui Isirayila fonne yi naxanye bama salideni. Dawuda mi na ndee sebexi, koni e malanxi a xinla bun bayo a tan nan a wuyaxi sebe, a mɔn yi muxune yamari e xa betine yitɔn a mangaya waxatini.

Iki a yitaxunxi dɔxɔde suulun nan na. Yaburin Yire Singena: Keli a sora 1 ma han 41. A Yire Firindena: Keli a sora 42 ma han 72. A Yire Saxandena: Keli a sora 73 ma han 89. A Yire Naanindena: Keli a sora 90 ma han 106. A Yire Suulundena: Keli a sora 107 ma han 150.

Yaburin sora kemɛ tonge suulunna ye, falana nde sebexi sora kemɛ nun nde xunna ra naxan e keliden yitama en na hanma e ba kiina hanma maxa seen naxanye lan e ma. Falan bun tina nde mɔn sebexi ndee tagini naxan e ba kiin yɛbama. Ne bunne mi fa kolon ki faɓi bayo e seben bata jɛɛ wuli saxan ti fayida.

Beti siya fu nun firin nan kolonxi Nabi Dawudaa Yaburin kui:

1) Tantun betin naxanye Alaa gboon nun a fanna fe falama. (Misaala: sora 8, 19, 33, 100, 103-105, 111, 113, 114, 117, 135, 136, 145-149)

2) Alaa mangayana fe betine, naxanye a falama e naxa, “Mangan nan Alatala ra.” (Misaala: 47, 93, 96 han 99)

3) Mangana betine, Ala maxandina mangan xa hanma mangana Ala

maxandina. (Misaala: 2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 101, 110, 144)

4) Ala Batu Banxini so betine. (Misaala: 15, 24)

5) Isirayila kaane yi Higi yisiga betini itoe nan bama e nɛma yi sige sanla nde rabadeni Yerusalɛn taani. (Misaala: 84, 91, 121, 122)

6) Siyon geyaan betini itoe findixi yiren matɔxɔn nan na denaxan sugandixi Ala Batu Banxin tiden na Yerusalɛn taani. (Misaala: 46, 48, 76, 87, 132)

7) Betini itoe findixi kawandin nan na tinxin muxune xa. (Misaala: 14, 50, 53, 75, 81, 95)

8) Betini itoe findixi xaranna nan na denkɛleya yamaan xa. (Misaala: 1, 37, 49, 73, 78, 112, 119, 127, 133)

9) Yamaan betini itoe bama tɔrɔ waxatin nin, naxanye findixi Ala maxandin na jaxankatani. (Misaala: 12, 44, 58, 60, 74, 79, 80, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137)

10) Tɔrɔn sifan birin nɔɛ a lige nen denkɛleya muxun yi fa Ala ma. Mawuga betini itoe nan wuya Yaburin kui. (Misaala: 5-7, 13, 17, 22, 25, 26, 28, 31, 35, 38, 39, 41-43, 51, 54, 57, 59, 61, 63, 64, 69-71, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140-143)

11) Denkɛleya muxuna Ala nuwali sama wali faɓin kolon betini itoe nan na, a na a xunba hanma a na a yulubin xafari. (Misaala: 9-10, 30, 32, 34, 40.1-12, 92, 107, 116, 118)

12) Denkɛleya muxun limaniya betini itoe nan bama, a yi a sewan nun a bɔɓɛ xunbenla mayita. (Misaala: 3, 4, 11, 16, 23, 62, 131, 139)

Marigi Yesu fan Yaburin tantun betine ba nen. (Maraka 14.26) A mɔn nde a fe fala nen a xaranna kui. (Maraka 12.10 nun 36) A mɔn yi nde fala a Ala maxandini. (Maraka 15.34, e nun Luka 23.46)

Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe sebexi Yaburin yire wuyaxi yi. Yesu a tɔrɔne sebexi yireni itoe yi: Yaburin 22 e nun Yaburin 69. Na feene fan sebexi Matiyu yire wuyaxi yi, alo Matiyu 27.34-48. Yesu keli fena sayani e nun a binyena fe sebexi yireni itoe yi: Yaburin 16, nun Yaburin 110 e nun Yaburin 118. Xɛra

Piyeri ne nan ma fe falaxi Kewanle sora 2 nun 4 kui. Yaburi Kitabun yirena fe falaxi Ningila Yesu kui dangu dɔxɔna ma kemɛ ra.

Kitabun yireni ito nɔɛ dɛnkɛɛya muxune maliyɛ nɛn ki faɟi. A fe firin yitama en na. A singena, a lanma en xa Ala matɔxɔ, bayo a xanuntenyaan nun a sɛnbɛn gbo. A ɲɔxɔn mi na. A firindena, a lanma adamadiin xa a tɔrɔn birin yita Ala ra alogo a xa en madɛndɛn. Ala waxi a xɔn en xa en kui feene yita a ra.

Dawudaa Yaburin findixi Isirayila kaane Ala maxandine nun Marigi Yesu Ala maxandine nun dɛnkɛɛya muxu singene Ala maxandine nan na. (Xɛrane 4.24-26) Yaburin mɔn nɔɛ findɛ nɛn en fan ma Ala maxandine ra en na e fala Ala xa waxatin naxan yi.

Yaburin Yire Singena: Keli Sora 1 ma han 41

1

Kira firinna

¹ Sɛwan na kannna xa,
naxan mi muxu ɲaxine maxadi xuine
suxuma,
naxan mi birama yulubitɔne kiraan
fɔxɔ ra,

naxan mi a sama magele tiine fari.

² Na kannna sɛwama nɛn
Alatalaa sariyan suxudeni,
a a xaxili lu Alaa sariyan xɔn kɔɛɛn
nun yanyin na.

³ A sabatima nɛn
alo wudi binla naxan xude dɛni,
a bogima nɛn a waxatini,
a dɛɛne mi xarɛ.
Na kannna na fefe suxu,
a sɔnɔyama nɛn a xa.

⁴ Koni muxu ɲaxine mi na kiini
mumɛ,

e luxi nɛn
alo foyen se dagin naxan xalima.

⁵ Nanara, muxu ɲaxine yalagima nɛn
kiti sa waxatini,
yulubitɔne mi tiyɛ tinxin muxune yɛ.

⁶ Alatala a ɲɔxɔ luma nɛn tinxin mux-
une xɔn,
koni muxu ɲaxine kiraan sigama
gbalon nin.

2

Alaa manga sugandixina

¹ Nanfera siyane murutɛma?
Nanfera yamanane muxune yanfa
fuune soma?

² Dunuɲa mangane bata tondi,
kuntigine bata e malan
Alatala nun a muxu sugandixin xili
ma.

³ E naxa, “En xa en yetɛ ba e nɔɔn bun,
en xa en xunna ba e yamarin bun.”

⁴ Marigin naxan ariyanna yi
na gelema e ma.

⁵ A fitinaxin yi falan ti e xili ma,
a e magaxu a xɔlɔni,

⁶ a naxa, “N bata n ma mangan dɔxɔ
n ma geya sariɲanxin fari Siyon yi.”

⁷ Mangan fan naxa,
“Alatala bata naxan nagidi,
n na a ralima nɛn:

a naxa n na,
‘N ma dii xɛmɛn nan i tan na.
N bata findi i fafe ra to.

⁸ N maxɔdin,
n siyane soma nɛn i yii i kɛɛn na,
bɔxɔn danne birin yi findi i gbeen na.

⁹ I e nɔma nɛn mangaya wure dun-
ganna ra,
i yi e rayensenɲɛ ayi alo feɲɛna.’ ”

¹⁰ Nayi, ɛ tan mangane,
ɛ xaxili fen.
ɛ tan dunuɲa kuntigine,
ɛ kawandin namɛ.

¹¹ ɛ Alatala batu, ɛ gaxu a yɛɛ ra,
ɛ sɛwa, ɛ xuruxurun.

¹² ɛ dii xɛmɛn mafan,
alogo a nama xɔlɔ, a yi ɛ raxɔri.
Bayo, a bɔɲɛn mafura tɛ.

Sɛwan ne xa, naxanye e yigiya a ma.

3

Ala nan marakisi tiin na

¹ Dawudaa betina, a to a gi a dii Abisa-
lomi bun.

² Alatala, n yɛngɛfane bata wuya ayi.
E gbegbe bata keli n xili ma!

³ E n ma fe falama,
e naxa, “Ala mi a malima.”

Beti xuini te.

⁴ Koni, Alatala,

i tan nan n ma ye masansan wure
lefaan na.

I binyen fima n ma,
e nun xunna kenla.

⁵ N na n xuini tema Alatala ma,
a yi n yabi keli a geya sariɗanxini.

Beti xuini te.

⁶ N na n sa, n yi xi, n yi xulun
bayo Alatala n kantanma.

⁷ N mi gaxuε yaxu wuli wuyaxin yeε
ra,

naxanye n nabilinxi yiren birin yi.

⁸ Alatala keli! N nakisi, n ma Ala.

N yaxune birin deεne bɔnbɔ,
i yi muxu ɗaxine ɗinne magira.

⁹ Marakisi Tiin nan Alatala ra!
Ala xa a yamaan baraka.

Beti xuini te.

4

Yigi sana Ala yi

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kunti-
gin xa. A xa ba maxase luti kanne ra.

² N ma Ala tinxinxina,
n na i xili, i xa n yabi.

N ma tɔrɔni, i xa n mali.

Kininkin n ma,
i yi n ma maxandin nameε.

³ ε tan adamadiine,
ε n ma binyen findima yagin na
han waxatin mundun yi?
ε fatama fe fuune nun wulene ma
waxatin mundun yi?

Beti xuini te.

⁴ ε xa a kolon,
a Alatala bata muxu tɔgɔndiyaxine
sugandi a yeε xa.

N na Alatala maxandi,
a n xuiin mema nen.

⁵ ε gaxu, ε fata yulubi ligan ma.

ε na ε sa, ε raxara,
ε bɔɗen namiri.

Beti xuini te.

⁶ ε saraxan ba Ala xa tinxinni.
ε yigin sa Alatala yi.

⁷ Muxu wuyaxi naxa,
“Nde herin yite en na?
Alatala, i nɔrɔn xa godo nxu ma!”

⁸ Koni i bata n bɔɗen nasεwa han,
dangu se xaba waxatin lugon sεwan
na.

⁹ N na n sa,

n xima bɔɗe xunbenla nin,
amasɔtɔ i tan Alatala nan tun n
makantanma.

5

Ala xa en natanga

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kunti-
gin xa. A xa ba xulenna ra.

² Alatala, i tuli mati n fala xuine ra,
i yi i tuli mati n kutun xuiin na.

³ N ma Ala nun n ma mangana,
i tuli mati n ma wuga xuiin na.
N ni i tan nan maxandima.

⁴ Alatala, xɔtɔnni i n xuiin nameεma.
Xɔtɔnni, n na n yitama i ra,
n yi i ya yabin mamε.

⁵ Ala mi i tan na
fe ɗaxin nafan naxan ma.
I mi tinɗe muxu ɗaxi yo ra i yeɗagi.

⁶ Wasodene mi tiye i yeɗagi.
I fe ɗaxi rabane birin naɗaxuma nen.

⁷ I wuledene halagima nen.
Alatala faxa tiine nun yanfantenne
raɗaxuma nen.

⁸ Koni n tan soma nen i konni
i ya hinan gbeen xɔn ma,
n ni i batuma nen i ya Banxi
Sariɗanxini.

⁹ Alatala, ti n yeε ra i ya tinxinni n
yaxune e fe ra.

I ya kiraan yita n na.
¹⁰ N mi le n yaxune fala xui yo ra,
e waxi fe kalan nan tun xɔn ma.
E kɔε yinle rabixi alo gaburuna,
yanfa falane nan e lenne ma.

¹¹ Ala, e yalagi,
e kɔtene xa findi e yeε bira xunna ra.
E kedi i yeɗagi e matandine fe ra,
bayo e bata murute i ma.

¹² Koni ne birin xa ɗaxan,
naxanye e luxunxi i yi.
E xa βetin ba sεwani habadan!
Na muxune ratanga
i xinla rafan naxanye ma,
e yi sεwa i ya fe ra!

¹³ Alatala, i tinxin muxune barakama
nen,
i yi e rabilin fanna ra
i yi e ratanga
alo ye masansan wure lefana.

6

Ala maxandin tərə waxatini

¹ Dawudaa bətina, bəti baane kunti-
gin xa. A xa ba maxase luti kanne ra e
nun kondenna luti solomasεεε kann
ra.

² Alatala, i nama n maxadi xəlōni!
I nama fitina n xili ma,
i n naxankata!

³ Alatala, kininkinin n ma,
n bata xadan!

Alatala, n nakendeya,
bayo fanga mi fa n na.

⁴ N niin tərəxi han!
Alatala, han waxatin mundun yi?

⁵ Alatala, fa n kantan.
N niin nakisi i ya hinanni.

⁶ Muxe mi e mirε i tan ma sayani.
Nde nεε i tantunne laxira yi?

⁷ N bata xadan kutundeni,
n ma sadeni kunxi yeεgen na kεε yo
kεε,

n wugama han n ma xunbunsaan yi
yikun.

⁸ Sunun bata n yeεni fərō.
Wugan bata n yeεne buturun n yax-
une fe ra.

⁹ E makuya n na,
ε tan fe naxi rabane!
Bayo Alatala n wuga xuiin mεma.

¹⁰ Alatala bata n ma mayandi xuiin
mε,
Alatala mən bata n ma maxandin
suxu.

¹¹ N yaxune birin yagima nən,
e yarabi.
E kuisanxin xεtεma nən mafuren!

7

Ala maxandin malina fe ra

¹ Dawudaa mawugan bətina, a naxan
baxi Alatala xa Kusi Bunyamin kaana
fe ra.

² Alatala n ma Ala,
n bata n luxun i yi.
N xunba, i yi n nakisi
ne birin ma naxanye n fəxə ra.

³ Yaxune nama n yibə alo yatana,
naxan ma se suxi mi xunbε.

⁴ Alatala n ma Ala,
e n kansunma naxan na,

xa n sənna na a ra,

⁵ xa n bata fe naxin dəxə muxun na,
nxu nun naxan dəxi bəne xunbenli,
xa n bata n yengefaan muja tərεgeni,

⁶ nayi, i xa tin n yaxune xa n kedi,
e yi n suxu,
e yi n mabodon,
e yi n fatin lu saxi gbangbanni.

Bəti xuini te.

⁷ Alatala keli i ya xəlōni,
keli n yaxu xəne xili ma.

Keli, n ma Ala,
i sariya kenden sa!

⁸ Siyane malanxin xa i rabilin,
i mangayaan liga e xunna.

⁹ Alatala xa siyane makiti.
Alatala, i xa n ma kitin sa n ma tinx-
inni,

bayo fe yo mi n na.

¹⁰ Danna sa muxu naxine gbalone ra!
I xa tinxin muxune ratanga,
i tan Ala tinxinxina,
i tan naxan muxun bəne nun
səndəməne rakərəsima.

¹¹ Ala nan n ye masansan wure lefaan
na.
A muxu səndəmə fəne rakisima
nən.

¹² Ala nan kitisa tinxinxin na.
Ala na a ra naxan xələma waxatin
birin.

¹³ Xa muxu naxin mi tubi Ala ma,
a silanfanna raxanxanma nən,*
a yi a xanla ba a woli xinla ma.

¹⁴ Ala bata a faxa ti seene tongo,
a a xalimakunle findi tēen na.

¹⁵ Naxan lugoxi tinxintareyaan na,
a mən nafexi gbalon na,
a rapanna nan wulen na.

¹⁶ A yinla gema a a ratilin,
a yetēen yi bira a kui.

¹⁷ A tərən nun gbalon nakeli,
ne yi xεtε a ma.

¹⁸ N na Alatala tantunma a tinxinna
fe ra.
N bətin bama nən Kore Xəna Alatala
xinli.

* **7:13: Silanfanna:** Sofane yengešo dεgεmana.

8

Alaa binyena adamadiin xa

1 Dawudaa betina, beti baane kuntingin xa. A xa ba Gati kaane kondenna ra.

2 Nxu Marigina Alatala,
i tan nan xili gbee kannna ra baxan birin yi!

I bata i ya naron nate
han kore xanna ma!

3 I bata diidine nun dii jorone yamari e yi i mataxo
alogo i yaxune xa e dundu,
e nun yengefane nun gbeerjoxo tiine.

4 N na koren mato
i naxan nafalaxi i yiin na,
kiken nun sarene
i naxanye dxi e yirene yi, n naxa,

5 “Nanse dajoxan na,
i to i yengi dxi a xan?
Nanfera i joxo luxi adamadiin xan?”

6 I a daxi nen,
a naron yi maso malekane ra.
I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

7 I bata yamarin so a yii
i ya dali seene birin xunna.
I bata seen birin lu a sanna bun:

8 alo xuruse kurune nun jinge kurune
nun burunna subene

9 nun xoline nun yexene
e nun niimaseen naxanye foxo igeni.

10 Nxu Marigina Alatala,
i tan nan xili gbee kannna ra baxan birin yi!

9

Barika birana Ala xa

1 Dawudaa betina, beti baane kuntingin xa. A xa ba alo “Dii Xeme Faxan” betina.

2 Alatala, n ni i tantunma nen n borjen ma feu!

N ni i ya kabanako feene yebama nen.

3 N jaxanma nen n sewa i ya fe ra.
Kore Xanna Ala,
n tantun betin bama i xa nen.

4 N yaxune xetema e giye nen i yee ra,
e dagalanje ayi, e jan.

5 Bayo i bata n xun mayenge kitin bolon,
i bata dxi i ya mangaya gbedeni,

i yi kitin sa tinxinni.

6 I bata falan ti siya gbetene xili ma,
i mon yi muxu jaxine raxori,
muxe mi fa e mirima e xinle ma sanon habadan!

7 Yaxune bata jan fefe,
i bata e taane kala.
Ninan bata ti e ma feu!

8 Koni Alatala nan mangan na habadan,
a mangaya gbeden dxi kiti sa xinla ma.

9 A dunuja makitima tinxinni.
A sariya kenden sama yamane xa.

10 Muxu yigbetenxine faran makan-tanxin nan Alatala ra,
e luxundena toro waxatine yi.

11 Naxanye i tan kolon,
ne e yigi sama i yi nen,
bayo naxan na i fen,
Alatala, i mi i me na ra mumε!

12 E Alatala tantun betin na,
naxan dxi Siyon yi, a manga taani!
E a wali fajine rali siyane ma!

13 Ala nan wuli baxanxin gbeerjoxo tiin na.
A mi jinanje a xan ma.
A yengi dxi yiigelitane wuga xuiin xan ma.

14 Alatala, kininkinin n ma!
A mato
n yaxune n nayarabima kii naxan yi,
i tan naxan n bama faxan de.

15 Nanara, n ni i tantunje Siyon kaane yetagi,
n yi sewa i ya marakisina fe ra.

16 Siyane bata yinla ge,
e bira a kui,
e bata e suxu e yete luti ratixine ra.

17 Alatala bata a yete yita a kiti kendene xan ma.
Muxu jaxin tan suxuma a kewanle nan na.

Maxase xuina. Beti xuini te.
18 Muxu jaxine sigama laxira yi,
e nun siyaan naxanye birin e mexi Ala ra.

19 Ala mi toro muxune raberinje mumε!
Yiigelitane mi yigitεema.

20 Alatala, keli!

Adamane nama nɔɔn sɔtɔ!
Siyane xa makiti i yɛɛ xɔri!
21 Alatala, gaxun nagodo e ma!
E xa a kolon fa fala daɲɔxɔn nan tun e
ra.

Bɛti xuini te.

10

Ala maxandina malina fe ra

1 Alatala, nanfera i makuyaxi nxu ra?
I luxunma nxu ma tɔrɔ waxatine yi
nanfera?

2 Muxu ɲaxine bata waso ayi,
e mɔn yiiigelitɔne bɛsɛnxɔnyama.

A e suxu a kɔtɛne ra.

3 A kanbama a nata ɲaxine yi.
Kumadena Alatala raɲaxuma,
a a mɛ a ra.

4 Muxu ɲaxina a falama dɛ ɲaxun na,
a naxa,
“Ala mi muxɛ yulubine saranma e ra!
Ala mi na!”

A a miriyaan birin nan na ra.

5 A feen birin nasɔnyama.

A mi i ya kitine suxuma,
a mɔn yoma a yaxune ma.

6 A a falama a yɛɛ ma, a naxa,
“N mi fulɛ mumɛ,
n mi luyɛ tɔrɔni mumɛ!”

7 A dɛɛn nafexi dangane nun wulene
nun fala xui xɔlɛne nan na.
A fe ɲaxin nun tɔrɔ feen nan tun
falama.

8 A a luxunma banxidɛne ra,
a sɔntarene legedenma e faxa feen
na.

A yɛɛ masama fangatarene ma wun-
doni.

9 A legedenna tima a luxundeni
alo yatana.

A saxi, a yiiigelitɔne legedenma,
a e suxu a lutin na,
a e bubu, a e xali.

10 Fangatarene e felenma e bira,
e lu a nɔɔn bun ma.

11 A yi a fala a yɛɛ ma, a naxa,
“Ala a fe mi a yi!

A bata a yɛɛne raxi. A mi n toɛ!”

12 Alatala, keli! I fangan mayita, Ala!
I nama ɲinan yiiigelitɔne ma!

13 Nanfera muxu ɲaxina Ala
raɲaxuma,
a yi a fala a yɛɛ ma, a naxa,
“Ala mi n ɲaxankatɛ?”

14 Koni i tan Ala,
i tɔrɔn nun sɔxɔlɛn toma yati!
I xaxili luma nɛn ne xɔn ma mali xinla
ma.

Fangatarene bata e yɛɛ taxu i tan na.
Kiridi mali tiin nan i tan na.

15 Muxu ɲaxin fangan kala,
i yi a ɲaxankata a fe ɲaxine fe ra
han i yi a raxɔri.

16 Alatala nan mangan na habadan.
Suxure batune raxɔrima nɛn a bɔxɔn
ma.

17 Alatala, i yiiigelitɔne maxandi xuiin
mɛma nɛn,
i yi e bɔɲɛn sɛnbɛ so.

I yi e wuga xuiin namɛ.

18 I xa sariya kɛndɛn sa kiridine xa
e nun muxu ɲaxankataxine.
Nanara, daɲɔxɔn mi fa magaxun tiyɛ
sɔnɔn.

11

Alatala en yigina

1 Dawudaa bɛtina bɛti baane kuntigin
xa.

N bata Alatala findi n luxunden na.
I mɔn a falama n xa nanfera
nayi fa fala, “Tugan alo xɔlina,
i siga geyaan ma,

2 amasɔtɔ a mato,
muxu ɲaxine bata e xanle ba,
e e xalimakunle ti muxu sɔndɔmɛ
fɔɲine ra

e bun xinla ma dimini.

3 Xa sariya mi fa na,
tinxin muxune nɔɛ nanse ligɛ?”

4 Alatala a Batu Banxi Sariɲanxini.
Alatala a manga gbɛdɛni ariyanna yi.
A adamadiine xun matoma a ra
a e rakɔrɔsima a yɛɛn na.

5 Alatala tinxin muxune nun muxu
ɲaxine rakɔrɔsima.

Gbalo feen nafanxi naxanye ma,
a ne raɲaxuma a niin birin yi nɛn.

6 A tɛɛ wolonna nun dole tɛɛn
nagodoma nɛn muxu ɲaxine
ma.

A e tɔrɔma foye wolonna ra nɛn.

7 Alatala tinxin,
tinxinyaan nafan a ma.

Muxu fɔɲine a yɛtagin toma nɛn.

12

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenna luti solo-masexen na.

² Alatala, nxu mali, bayo muxu tɔgɔndiyaxine bata jan. Denkeleya muxu yo mi fa adamadiine ye.

³ Birin wulen falama a boden xa. E e bode yanfa wule matɔxon xɔn.

⁴ Alatala, na muxune deen suxu naxanye wule matɔxon tima, e nun muxu de rapaxuxine,

⁵ naxanye a falama, e naxa, “Nxu nɔɔn sɔtɔma nxu fala xuine nan xɔn.

Nxu deen fatan han! Nde nxu nɔɔ?”

⁶ Awa, Alatala naxa, “Bayo yigelitɔne jaxankataxi, e nun tɔrɔ muxune wugama, nba iki, n bata keli, n na e ratangama nen naxanye rapaxuxi.”

⁷ Alatalaa falane, fala sarijanxin nan e ra alo gbeti fixena

naxan nasensɛnxi sulun tɛɛn* na han sanja ma solofere.

⁸ Alatala, i nxu kantanje, i nxu ratanga muxu sifani itoe ma habadan.

⁹ Na muxu jaxine e kanbama yiren birin yi bayo Adamadiine fe fuune yatexi.

13

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala, han waxatin mundun yi? I jinanje n xɔn han habadan? I yetagin luxunje n ma han waxatin mundun yi?

³ N niin xa tɔrɔ, n bɔnen yi ferijen sunuxi han waxatin mundun yi? N yaxuna n fari han waxatin mundun yi?

⁴ Alatala n ma Ala, n mato, i n yabi.

N fangan xun masa, xa na mi a ra, n faxama nen.

⁵ N yaxun yi a fala, a naxa, “N bata a nɔ.” N yaxune sewama nen n na bira waxatin naxan yi.

⁶ N tan n yigin saxi i ya hinanna nin, sewana n bɔneni i ya kisina fe ra. Alatala, n betin bama i xa nen amasɔtɔ i bata fe fajin liga n xa.

14

Muxuna jaxuyana Yaburin 53.1-6

¹ Dawudaa betina beti baane kuntigin xa.

Xaxilitarena a falama a bɔneni, a naxa, “Ala mi na.” E birin yifu, e haramu feene ligama. Muxu yo mi a fajin nabama.

² Alatala a yeɛn nagodoma adamadiine ma keli ariyanna yi, a xa a to, xa nde na naxan xaxili sɔte, a yi Ala fen.

³ Koni birin bata kiraan bejin, e jaxu ayi. Muxu yo mi a fajin nabama hali muxu keden pe!

⁴ Fe jaxi rabane mi fe kolon ba? E n ma yamaan tɔnɔn donma alo donsena, koni e mi Alatala xandima mumɛ!

⁵ Awa nayi, e gaxuma nen, e xuruxurun. Amasɔtɔ Ala tinxin muxune xɔn.

⁶ E tan fe jaxi rabane yigelitɔne fe yitɔnxine kalama koni Alatala nan e maratangaden na.

⁷ Nde keɛ Siyon yi a Isirayila rakisi? Alatala mɔn na a yamaan senbe so, Yaxuba bɔnsɔnna sewama nen, Isirayila yi jaxan!

15

Alaa muxuna

¹ Dawudaa betina.

* 12:7: *Sulun tɛɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Furu tɛɛna*.”

Alatala nde nɔɛ luyɛ i ya yire
sariɲanxini?

Nde luyɛ i ya geya sariɲanxin fari?

² Fɛ mi naxan kɛwanle ra,
a tinxin, a ɲɔndin falama
fata a sɔndɔmɛn na.

³ A mi bonne xili kalama,
a mi fe ɲaxi yo ligama a dɔxɔ boden
na,

a mɔn mi a rayagima.

⁴ Ala bata naxanye rapaxu,
a mɛma nɛn ne ra.

Koni a Alatala yɛragaxu muxune
binyama nɛn.

Hali a tɔrɔ,
a fala xuiin nakamalima nɛn.

⁵ A muxune dolima
koni e mi se sama a fari a raxɛtɛdeni.
A mi dimi yi seene rasuxuma
alogo a xa wulen sa sɔntaren xun ma.
Naxan na feni itoe liga,
na mi mamaxɛ mume.

16

Ala maxandina yigina fe ra

¹ Dawuda Ala maxandi fajina.

Ala, n kantan,
bayo n bata n luxun i yi.

² N bata a fala Alatala xa, n naxa,
“N Marigin nan i tan na.

Se fajni gbete mi n yii ba i tan na.”

³ N sɛwaxi
yamanan muxu sariɲanxi gbeene
nan ma fe ra.

⁴ Naxanye suxurene batuma,
ne tɔrɔyaan gboma ayi nɛn.

Koni n tan mi saraxan bɛ e xa,
n dɛ mi e xinle fale.

⁵ Alatala, i tan nan keden pe n yii,
i maragidi fajin fima n ma.

N ma dunuɲa yi gidina i tan nan yii.

⁶ Ala naxan soxi n yii,
na rafan n ma,

n bata sɛwa n ma kɛɛ sɔtɔxin na.

⁷ N barikan birama Alatala xa
naxan n kawandima.

Hali kɔɛɛn na, n xaxili sɔte.

⁸ N xaxili Alatala xɔn ma waxatin
birin,

bayo a n dɛxɔn ma,
sese mi n mamaxɛ.

⁹ Nanara, n bɔɲɛn sɛwaxi,
n niin yi yifan n ma,

n yi n matabu bɔɲɛ xunbenli.

¹⁰ Amasɔtɔ, i mi i mɛ n na,
n siga laxira yi.

I mi tinɲɛ

i ya muxu tɔgɔndiyaxin yi kun gabu-
run kui.

¹¹ I nii rakisi kiraan yitama n na nɛn,
nanara n sɛwama nɛn i yetagi han!

Nii fanna mi ɲanɲɛ i dɛxɔn ma
habadan!

17

Sɔntarene Ala maxandina

¹ Dawudaa Ala maxandina.

Alatala, n ma maxandin name
tinxinyana fe ra.

I tuli mati n wuga xuiin na!

I tuli mati n ma maxandi xuiin na,
wule mi naxan yi.

² I n xun mafala kitin bolon
amasɔtɔ naxan tinxin,
i na kolon.

³ I na n bɔɲɛni feene fɛsɛfɛsɛ,
i na n nakɔrɔsi kɔɛɛn na,

i na n kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ,
i mi fe yo toɛ n na.

N mi tinɲɛ

fala ɲaxin yi mini n dɛ

⁴ alo muxu gbeteɛne kɛwanle kii naxan
yi.

N bata i ya yamarin suxu.

N mɔn mi biraxi gbalotɔne kirane
fɔxɔ ra.

⁵ N sigan tima i ya kirane nan xɔn ma
tun,

han iki, n munma dagalanɲɛ ayi sin-
gen.

⁶ Ala, n na i maxandima

amasɔtɔ i n yabima nɛn,

nanara i firifiri n xɔn ma,

i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.

⁷ I ya kabanako hinanna yita nxu ra,
i tan naxan muxune rakisima e yax-

une ma

naxan na a luxun i yi.

⁸ N natanga alo i yɛɛne.

N luxun

alo tɔxɛ diin soma a nga gabutɛne bun
ma kii naxan yi.

⁹ Nanara, muxu ɲaxine mi n liyɛ,

n yaxu ɲaxin naxanye n nabilinni.

¹⁰ Kininkinin yo mi e yi,

e falan tima yandan na.

¹¹ E bata fa n fɔxɔ ra iki,

e n nabilinni.
 E yεene tixi n na e fεren fenma
 e n nabira bɔxɔni.
 12 E ligaxi alo yatana
 xɔɔyi se xɔnla naxan na,
 alo yata gbeen naxan n legedenma
 luxunni.

13 Keli Alatala!
 N yaxune yεngε, i yi e nɔ.
 N natanga muxu ɲaxine ma i ya silan-
 fanna ra.

14 Alatala, n natanga na dunuɲa
 muxu sifane ma
 naxanye e kɔntɔnna sɔtɔma e si-
 imayani.

E ralugo na kɔntɔnna ra ken
 i naxan namaraxi e xa,
 e diine fan xa wasa a ra,
 a dɔnxɛn mɔn yi lu e mamandenne
 xa!

15 Koni n na i yetagin toma nɛn tinx-
 inni,
 n na xulun, n wasa i yetagin na.

18

Barika birana nɔ sɔtɔna fe ra Samuyeli Firinden 22.1-51

1 Alatalaa walikεen Dawudaa βetin
 βeti baane kuntigin xa. A βetini ito
 baxi nɛn Alatala to a ba a yaxune
 birin yii e nun Sɔli yii.

2 Alatala n fangana, n bata i xanu!

3 Alatala nan n kantan fanyen na,
 n ma yinna, n xunba muxuna.

N ma Ala nan n kantan gεmε gbeen
 na,

n na n luxunma naxan yi.

A tan nan n yε masansan wure lefaan
 na,

e nun marakisi tiina

naxan luxi

alo n ma faran makantanxina.

4 Alatala xa tantun!

N na a xili,

a yi n nakisi n yaxune ma.

5 Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,
 halagin bata yi lu n xun ma nun
 alo ige xunfanna.

6 Laxira gbalon bata yi n nabilin nun.
 Bilinganna bata yi a lutin nati n yεε ra
 nun.

7 N na Alatala xili nɛn n ma tɔrɔni,
 n yi n xuini te n ma Ala ma malina fe
 ra.

A yi n xuiin mε a Batu Banxini,
 a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.

8 Nanara, bɔxɔn yi xuruxurun,
 a yimaxa, geyane bunne yi siga,
 e xεtε, e xuruxurun Ala xɔlɔn bun.

9 A liga alo tutin nan minima a ɲɔε
 yinla ra.

Halagi ti tεε dεgεn nun tεε wolonne yi
 mini a dε.

10 A yi kuyeni bɔ firinna ra, a godo
 a sanne tixi kunda fɔren fari.

11 A te maleka gubugubu kanna fari,
 a tugan xulɛn,
 a siga foyeni.

12 A a luxun dimini,
 kunda fɔren nun tule igen yi a rabilin
 kore.

13 Kundaan yi mini a nɔrɔni.
 Balabalan kεsεne nun galanna yi
 godo.

14 Alatala yi a galanna xuiin namini
 keli kore,

Kore Xɔnna Ala yi a xuiin namini.

15 A yi a xalimakunle woli a yaxune
 ma
 a e raxuya ayi.

A e birin nagi kuye sarinna ra.

16 Alatala to falan ti e xili ma,
 a sɔnxɔ e ma xɔlɔni,
 fɔxɔ igen xɔnna yi mini kenenni
 bɔxɔ xɔnne yi to.

17 Ala yi a yiini bandun keli kore,
 a n suxu, a yi n ba igen tilin yireni.

18 A n xunba n yaxu sɛnbε kanne yii,
 n yεngεfaan naxanye fangan yi gbo n
 xa nun.

19 E n yεngε nɛn,
 n yi gbaloni waxatin naxan yi,
 koni Alatala yi n natanga.

20 A n ba nɛn gbalo yireni,
 a n nakisi amasɔtɔ n tan a kenɛnxi.

21 Alatala bata n kɔntɔnna fi n ma
 tinxinyani,
 a n saren fi amasɔtɔ n kεwanle
 sariɲan.

22 N bata sigan ti Alatala a kirane xɔn,
 n mi n makuyaxi Ala ra.

23 N bata a kitine birin suxu,
 n mi tondixi a tɔnne suxε.

24 Fε yo mi n na a yεε ra yi,
 bayo n bata n yetε ratanga haken ma.

25 Nanara, Alatala bata n kɔntɔnna fi
n ma
amasɔtɔ n tinxin,
n kɛwanle sarijan a yɛɛ ra yi.

26 Naxan na tinxin i xa,
i tinxinma nɛn na kanna xa.
Fɛ yo mi naxanye ra,
i ya fɛtareyaan yitama nɛn ne ra.

27 I sarijanma nɛn ne xa
naxanye na sarijan,
koni i naxuma nɛn na muxune ra
naxanye naxu.

28 Bayo i tan nan yiigelitɔne rakisima,
i mɔn yi wasodene ragodo.

29 Alatala, i tan nan kɛnɛnna fima n
ma,
n ma Ala, i yi n ba dimini.

30 N ganla yɛngɛma nɛn i tan
barakani.
I tan yi, n tunganma yinna xun ma.

31 Alaa kirane kamalixi feu!
Alatalaa falane tinxin.
Naxanye na e luxun a yi,
a ne kantanma nɛn alo wure lefana.

32 Alatala nan keden Ala ra.
Nde en kantan fanyen na,
ba en ma Ala ra?

33 A tan nan Ala ra
naxan fangan fima n ma
naxan n kantanma kira yi.

34 A n sanne sɛnbɛ soma nɛn
alo xɛnla, a n nate geyane fari.

35 A bata n maxaran yɛngɛn ma,
nanara n nɔxi sulan xali xɔdɛxɛn ban-
dunɛ.

36 I bata n yɛ masansan wure lefaan
so n yii,
i yi n nakisi.

I bata i yengi sa n xɔn ma,
i ya maliin bata n nagbo.

37 I kirani tɔn n xa
alogo n nama bira.

38 Koni n biraxi n yaxune fɔxɔ ra,
n yi e suxu.
N mi xɛtɛ e fɔxɔ ra han e jan.

39 N na e rabirama nɛn
han e mi fa kelɛ sɔnɔn,
e yi bira n sanna bun ma.

40 I sɛnbɛn soma n yii yɛngɛ so feen
nan na,
i n yaxune sa n bun ma.

41 I a liga

n yaxune yi e gi n bun ma,
n bata ne kala naxanye yi n
naxuma.

42 E wugama nɛn malina fe ra,
koni muxu yo mi e rakisɛ.
E Alatala xilima nɛn
koni a mi e yabima.

43 N na e yilunburunma nɛn
alo gbangbanna
foyen sigama naxan na.
N mɔn yi ti e fari
alo bɛndɛna kiraan xɔn.

44 I bata n natanga yama murutɛxin
ma,
i yi n findi siyane xunna ra.

N mi yi muxun naxanye kolon,
n bata nɔn sɔtɔ ne xun na.

45 Xɔɲɛne e xinbi sinma n bun ma iki,
e na n fala xuiin mɛ,
e yi a suxu.

46 E yii xudin tuma ayi,
e fa xuruxurunɛ keli e yinne ra.

47 Alatala na yi!

Tantunna xa fi n natangamaan ma!
N nakisimana Ala xa batu!

48 A tan Ala nan n gbeen nɔxɔma,
naxan siyane luma n sɛnbɛn bun ma.

49 A n natangama n yaxune ma.
I tan nan n natexi n yaxune xun ma,
i mɔn yi n xunba gbalotɔne yii.

50 Nanara, n na i tantunma siyane
tagi.

Alatala, n na i xinla tantunma nɛn
bɛtini.

51 Ala nɔ sɔtɔn nagidima a mangan
ma han!

A a hinanna yita a muxu sugandixin
na,

Dawuda nun a yixɛtɛne habadan.

19

Alaa nɔrɔn nun a sariyana

1 Dawudaa bɛtina, bɛti baane kunti-
gin xa.

2 Kore xɔnna nan Ala a nɔrɔn mayi-
tama.

Koren nan Ala a wanla makɛnɛnma.

3 Yanyin kawandin bama lɔxɔ yo lɔxɔ.
Dimin xaxili fima kɔɛ yo kɔɛ.

4 Xui yati mi a ra,
falane fan mi a ra.
Tunla mi e xuiin mɛma.

⁵ Koni, hali na,
e fala xuiin bəxən birin lima,
e falane yi siga han dunuɲa danna.
Ala nan banxin nafalaxi sogen xa
kore.

⁶ Sogen minima nən
alo xəmən naxan minima a banxini
siga futu xidideni,
alo fangamaan naxan sigan tima a
yɛtɛna a kiraan xən.

⁷ A minima sogetedeni,
a sa ɲan sogegododeni.
Sese mi luxunɲe a xəlɲn ma.

Beti xuini te.

⁸ Alatalaa sariyan kamalixi,
a muxun nii yifanma a ma.
Nəndin nan Alatalaa maxadi xuine
ra.
E xaxilitarene findima xaxilimane
ra.

⁹ Alatala fe ragidixine tinxin.
A muxun bəɲɛn nasɛwama nən.
Alatalaa yamarine nərəxi.
A muxun xaxinla rabima nən.

¹⁰ Alatala a yɛragaxun sariɲan.
A buma habadan.
Nəndin nan Alatalaa kitine ra,
e tinxin feu!

¹¹ E fisa xɛmaan xa,
e fan xɛma faɲine birin xa.
E ɲaxun kumin xa,
dangu kumi xinden na.

Beti xuini te.

¹² I ya walikɛɛn xaxili sətəma nən e
xən.

A tənən gbege sətəma nən e xən.

¹³ Nde nɛɛ a yɛtɛna tantanne birin
kolonɲe?

I xa n ma hakɛ luxunxine mafelu.

¹⁴ N natanga tondin ma,
a nama n nɔ.

Nayi, n findima muxu dɛfexin na nən
naxan mi matandi ɲaxin tiyɛ.

¹⁵ Falan naxanye minima n dɛ,
e nun miriyaan naxanye n bəɲɛni,
Alatala xa ne rasuxu sɛwani,
n kantani fanyena
e nun n xunbamana.

20

Ala xa mangan baraka

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kunti-
gin xa.

² Alatala xa i yabi

i tərənɛ waxatin naxan yi.
Yaxubaa Ala xa i ratanga.

³ Ala xa a maliin nagodo i ma
keli a yire sariɲanxini,
a xa i mali keli Siyon Geyaan fari.

⁴ Ala xa i ya kiseene birin nasuxu,
a mən yi sɛwa i ya saraxa gan daxine
birin na.

Beti xuini te.

⁵ Ala xa i bəɲɛn waxən feene so i yii,
a mən yi i ya fe yitənɲine birin
nasabati.

⁶ Nanara, nxu sənɲɛ sɛwani i ya nɔ
sətəna fe ra.
Nxu yi en gbee taxamaseri dugine
rate Ala xinli.

Alatala xa tin i ya maxandin birin ma.

⁷ N na a kolon yati,
Alatalaa muxu sugandixin nakisima
nən.

A a yabima nən
keli a ariyanna sariɲanxini,
a yi a rakisi a sɛnbɛn na.

⁸ Ndee yigin sama e yɛngɛ so won-
toroni,
bonne yi e yigin sa e soone yi,
koni en tan yigin saxi Alatala xinla
nin,
en ma Ala.

⁹ Na kanne tantanma nən e bira,
koni en tan kelima nən, en ti ken!

¹⁰ Alatala xa mangan nakisi!

I xa nxu yabi,

nxu na i maxandi waxatin naxan yi!

21

Ala tantunna mangan xən

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kunti-
gin xa.

² Alatala, mangan bata sɛwa i fangan
na.

A sɛwan gbo bayo i bata a rakisi.

³ A waxi naxan xən, i tinxi na ma.
I bata a maxandin yabi.

Beti xuini te.

⁴ I bata a rasɛnɛ duba faɲine ra,
i mən yi xɛma mangaya taxamasenna
so a xun na.

⁵ A maxədinna ti nən a siimayana fe
ra,

i yi sii xunkuyen so a yii,
naxan luma habadan.

⁶ A binyen bata gbo ayi fata i ya
marakisin na.

I nɔrɔn nun xunnayerenna fixi nen a ma.

7 I a barakama habadan!
I a ralogoma sewan na i yetagi.

8 Bayo Mangan yigin saxi Alatala nin,
a kantaxi Kore Xɔnna Ala hinanna
nan baraka yi.

9 I tan i yaxune birin suxuma nen.
Naxanye i rapaxuxi,
i ne suxuma nen i fangan na.

10 I na mini kenenni waxatin naxan
yi,

i e janma nen alo sulun tɛɛna.*
Alatala xɔlxina e halagima nen
tɛɛn yi e gan.

11 I e yixetene raxɔrima nen dunuɗa
yi,

e nun e bɔnsɔnne adamadiine ye.

12 Hali e fe ɗaxini tɔn i xili ma,
e mɔn yi e miri kɔtɛ ɗaxine ma,
e fulama nen.

13 Bayo, i na i ya xalimakunle ti e ra,
e e xun xanbi soma nen, e yi e gi.

14 Alatala xa batu a senbɛ gbeenra fe
ra.

Nxu bɛtin bama nen,
nxu yi i tantun i fangana fe ra.

22

Wugan nun tantunna

1 Dawudaa betina, bɛti baane kunti-
gin xa. A xa ba alo betin naxan xili:
“Xɔtɔnna Xɛli Gilena.”

2 N ma Ala! N ma Ala!
I n nabɛɗinxi nanfera?

Nanfera i ya marakisin makuyaxi n
na?

Nanfera i mi n kutun xuiin namɛma?
3 N ma Ala, n ni i xilima yanyin na,
koni i mi n yabima.

Hali kɔɛɛn na, n mi n dundɛ.
4 Koni i tan sariɗan,

i ya mangaya gbɛɗɛn nabilinxi Isiray-
ilaa tantunna ra.

5 Nxu benbane yigin saxi i tan nan yi.
E e yigin sa i yi,
i yi e ratanga.

6 E to e xui ramini i ma,
i yi e xɔrɔya.

E yigin saxi i yi,
nanara, e mi yagixi.

7 Koni ɗaɗɗɔ mi fa n tan na sɔnɔn.
N ligaxi nen alo kunla

adamadiin naxan rapaxuxi
yamaan naxan bɔtɛ raba.

8 Naxanye na n to,
e yo n ma.

E yi e dɛɛn bɛtɛxun,
e e xunne yimaxa.

9 E naxa, “A tan naxan Alatalaa fe yi,
Alatala a ratangama ba?

Xa a rafan Alatala ma,
a xa a xunba.”

10 Koni i tan nan n naminixi nga
kuini,

i yi n sa nga kanken ma.

11 Xabu n bari lɔxɔni,
n taxuxi i ra.

N ma Ala nan i ra,
xabu n yi nga kuini waxatin naxan yi
han iki.

12 I nama i makuya n na.

Tɔrɔn bata maso n na,
muxu yo mi na yi

naxan n maliyɛ.

13 N yaxune n nabilinxi
alo turane,

alo Basan yamanan tura xarɛne.

14 E dɛɛne yibixi alo yatane,
e wurundunma n ma,
e xa n yibo.

15 N fangan bata ɗan
alo ige bɔxɔnxina.

N xɔnne birin bata ba e bode ra.
N bɔɗɛn bata liga
alo dolen na yilo.

16 N fangan bata ɗan feu!

N lenna xaraxin bata kankan n dɛ.
I bata n sa faxa bɛndɛni.

17 Muxu ɗaxi ganla bata n nabilin
alo barene.

E bata n yiine nun n sanne mabo.

18 N xɔnne birin kenenni.
E yeɛne kankanxi n na.

19 E bata masɛnsɛnna ti n ma dugine
fe ra,

e xa e yitaxun e bode tagi.

20 Alatala, i nama i makuya n na!

N ma senbɛmaan nan i tan na.
N mali iki sa!

21 N niin xunba silanfanna yii.

N natanga bareni itoe ma.

22 N nakisi yatani itoe ma.

* 21:10: *Sulun tɛɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Furu tɛɛna*.”

N nakisi burunna turaan fenne ma.
²³ N na i xinla ralima nen ngaxakedenne ma.
 N ni i mataxo nen yamaan ye.
²⁴ E tan naxanye gaxu Alatala yee ra,
 e a mataxo.
 E tan Yaxuba bנסanna,
 e a binya.
 E tan Isirayila kaane,
 e gaxu a yee ra.
²⁵ Bayo, a mi a mexi yiigelitone torone
 ra,
 a mi a raberinma.
 A mi a yetagin luxunma a ma.
 Fa a xandi xuiin name.
²⁶ N ni i tantunma yamaan malan
 gbeeni.
 N na n ma de ti xuine rakamalima nen
 i yee ragaxu muxune yee xori.
²⁷ Yiigelitone xa e dege,
 e lugo.
 Naxanye Alatala fenma,
 ne xa a mataxo.
 Ala xa siimayaan fi e ma habadan!
²⁸ Baxon danna muxun birin
 e xaxili luma nen Alatala xon,
 e yi e yee rafindi a ma.
 Siyane bנסanne birin a batuma nen.
²⁹ Bayo, Alatala nan mangan na
 siyane xun na.
³⁰ Nafulu kanne fan fama nen e
 degedeni,
 e a batu.
 Naxanye birin xetema bendeni,
 ne xinbi sinma nen a bun ma,
 naxanye mi ne e niin nakise.
³¹ Waxati famaton muxune walima
 a xa nen
 Marigina a fe falama nen mamandenne xa.
³² A tinxinyaan fama nen nalideni
 muxune ma
 naxanye munma bari,
 Ala bata na ragidi.

23

Alatala nan n kantanma

¹ Dawudaa betina.
 Alatala n masuxuma
 alo xuruse rabana a xuruseene kantanma
 kii naxan yi.
 Nanara, n mi dasese ra.
² A matabuden fi n ma

sese jingi fajin denaxan yi.
 A yi siga n na
 ige xunbenla dexon ma.
³ A bata n nii yifan n ma.
 A n xalima kira tinxinxin xon ma nen
 a xinla fe ra.
⁴ Hali n so sayaan tilinna dimin xore
 ra,
 n mi gaxuse sese yee ra
 amasoto i tan Ala n xon ma.
 I ya gbengbetenna n nakantanma
 i ya dunganna n gbengbenma.
⁵ I bata donseen nafala n xa
 n yaxune yee xori,
 i yi n masuxu
 alo xore binyena,
 i turen sa n xunni.
 I bata n ma igelengenna rafe
 han a baxonje a ma.
⁶ Yati, i ya fanna
 nun i ya hinanna birama n foxo ra nen
 n siin sogen birin yi.
 N luma nen Alatalaa banxin kui
 han n siin soge donxena.

24

Manga binyena

¹ Dawudaa betina.
 Alatala nan gbee baxon nun ayi seene
 birin na
 e nun dunuja nun muxun naxanye
 birin dxi a yi.
² Amasoto a tan nan baxon dxi igen
 tagi.
 A yi a dxi igene fari.
³ Nde lan a te Alatala geyaan fari?
 Nde tiye a yire sarijanxini?
⁴ Naxanye sarijan e kewanle nun e
 sondomene yi,
 naxanye mi suxurene batuma,
 xanamu naxanye mi e koloma wu-
 leni,
⁵ Alatala ne barakama nen.
 Marakisi Tiina Ala yoon fima e ma
 nen.
⁶ Muxu sifani itoe nan Ala fenma,
 naxanye Yaxubaa Ala yetagin fenma.
 Beti xuini te.
⁷ Yinna* deene xa rabi fefe,
 de fonne xa rabi mumu,

* **24:7:** Ala Batu Banxin nabilinna **yinna** nan na ra.

nanara Manga Binyen soe.
 8 Nde Manga Binyeni ito ra?
 Alatala na a ra
 fangamaan nun senbɛmana!
 Alatala na a ra
 naxan senben gbo yengeni.
 9 Yinna deene xa rabi fefe,
 de fonne xa rabi mumɛ,
 nanara Manga Binyen soe.
 10 Nde Manga Binyeni ito ra?
 Alatala Senben Birin Kanna,
 a tan nan manga binyen na.

Beti xuini te.

25

Maxandina maratanga fena

1 Dawuda gbeena.
 Alatala, n bata i maxandi n niin birin
 na.
 2 N ma Ala,
 n yigin saxi i tan nan yi.
 N nama yagi.
 I nama tin n yaxune yi n no,
 e sewa.
 3 Naxan na a xaxili ti i ra,
 na kanna mi yarabima mumɛ!
 Koni naxanye yanfan soma,
 ne yagin sɔtoma nen.
 4 Alatala, kiraan yita n na,
 i xa n xaran i ya kiraan ma.
 5 N xa sigan ti i ya jɔndini,
 n xaran.
 Amasɔtɔ n nakisima Ala nan i tan na.
 N xaxili tixi i ra ferijen gben!
 6 Alatala, i xaxili lu i ya kininkininna
 nun hinanna xɔn
 bayo e yi na xabu a fɔlɔni.
 7 I nama i miri n ma foningeya yulu-
 bine nun matandine ma!
 N suxu i ya hinanni,
 amasɔtɔ i fan, Alatala.
 8 Alatala fan, a mɔn tinxin,
 nanara a yulubi kanne xaranma a
 kirane ma.
 9 Naxan a yete magodoma,
 a a sariyan nabirama na ma.
 A mɔn a xaranma a sagoon na nen.
 10 Naxanye a layirin maxadine suxi,
 Alatala hinan,
 a mɔn lannayaan nabama
 ne nan xa kiin birin yi.
 11 Alatala, n hake ne mafelu i xinla a fe
 ra,

amasɔtɔ a gbo.

12 Nde gaxuma Alatala yee ra?
 A kiraan yitama na kanna ra
 a lan a xa sigan ti naxan xɔn.
 13 Na kanna sabatima nen a si-
 imayani,
 bɔxɔn yi findi a diine keen na.
 14 Alatala a wundone makenenma
 nen
 a yee ragaxu muxune xa.
 A a layirin yitama e ra nen.
 15 N yeen tixi Alatala ra waxatin birin,
 bayo a tan nan n natangama suxu
 yalaan ma.

16 Ala, yandi, kininkinin n ma
 amasɔtɔ n kedenna na a ra,
 n tɔrɔxi.
 17 Nii yiforen bata n yili,
 n namini na tɔrɔni.
 18 I miri n ma tɔrɔne
 nun n ma sɔxɔlene ma,
 i yi n ma yulubine xafari.
 19 A mato, n yaxune wuya,
 e n naxaxuxi kati!
 20 N niin nakantan,
 i yi n xunba.
 N nama yarabi,
 amasɔtɔ n bata n luxun i yi.
 21 N ma fetareyaan
 nun tinxinyaan xa n kantan
 amasɔtɔ n xaxili tixi i tan nan na.
 22 Ala, i xa Isirayila xunba a tɔrɔne
 birin yii!

26

Sɔntarena Ala maxandina

1 Dawuda gbeena.
 Alatala, n ma kitin sa
 amasɔtɔ fe yo mi n kewanle ra,
 n yigin mɔn i yi feu!
 2 Alatala, n fese fese,
 i yi n mato,
 n sɔndɔmen nun bɔjen nakɔrɔsi.
 3 I ya hinanna n yi waxatin birin yi,
 n sigan tima i ya lannayani!
 4 N tan mi n magode fuyantenne
 fema,
 nxu nun nafigine mi fe kedenni.
 5 Fe paxi raba yamaan mi rafan n ma.
 N mi dɔxe muxu paxine fema.

6 Alatala, n bata n yiin naxa
sɔntareyani,
n yi so i batudeni,
7 n barikan bira i xa n xui yitexin na,
n yi i ya kabanako feene fala.
8 Alatala, i ya banxin nafan n ma,
i nɔrɔn dɛnaxan yi.
9 I nama nxu nun hake kanne faxa
nxu bode xɔn,
i nama nxu nun faxa tiine rajanna
findi kedenna ra.
10 Na muxune fe jaxin ligama,
e dimi yi seene rasuxu mayifuni.
11 Koni, n tan, fe yo mi n kewanle ra.
N xunba, i dija n ma!
12 N tixi tinxinni ken!
N na Alatala tantunma nen a yama
gbeeni.

27

Marakisi Tiina Alatala

1 Dawuda gbeena.
Alatala nan n ma kenenna nun n ma
kisin na.
N xa gaxu mundun yee ra?
Alatala nan n ma dunuja yi gidin
xun mayenge muxun na.
Nde n magaxu?
2 Muxu jaxine na keli n xili ma
alogo e xa n halagi,
yaxune na n yenge,
e tan nan dagalanma ayi nen,
e bira.
3 Hali sofa ganla na n nabilin,
n bɔnen susuma nen.
Hali yenge gbeen na keli n xili ma
n yigin tixi.
4 N bata Alatala maxodin fe keden ma.
N fe keden peen nan fenma.
N lu Alatalaa banxin kui
han n siin soge danna.
N Alatala wali fajin kolon,
n yi lu a batu a banxini.
5 Amasoto a n namarɛ nen
a banxini taro waxatini.
A n luxunje nen a Batu Banxini.
A n natema nen geyaan xuntagi.
6 A xunna kenla fima n ma nen
n yaxune tagi.
N saraxane bama nen Ala Batu Banx-
ini,
n sɔnxo sewani.

N betin bama nen,
n na Alatala tantun.

7 Alatala, i tuli mati n xuiin na,
n na i xili waxatin naxan yi.
Kininkinin n ma, i yi n yabi!
8 N bɔnen waxi i fen feni.
Alatala, n ni i fenma,
9 i nama i yetagi luxun n ma!
I nama i ya walikɛɛn kedi xɔloni.
I bata findi n mali muxun na.
I nama n nabɛjin,
i nama i me n na,
n nakisimana Ala.
10 Hali nga nun n fafe n nabɛjin,
Alatala n yisuxuma nen.

11 Alatala, n xaran sigati kiin ma.
Ti n yee ra kira fajin xɔn ma,
amasoto n yaxune wuya.
12 I nama n so n yaxune yii,
amasoto wule serene bata keli n xili
ma,
e e kɔnkɔma n ma.
13 N mon laxi ito ra:
n na Alatalaa nɛmaan toma nen
dunuja yi.
14 I xaxili ti Alatala ra!
I sɛnbɛ so! I bɔnen xa limaniya!
I xaxili ti Alatala ra!

28

Ala maxandina malina fe ra

1 Dawuda gbeena.
Alatala n ma fanyena,
n bata i xili.
I tuli mati n na!
Xa i mi n yabi,
n sama laxira faxa muxune fari nen.
2 N ma mayandi xuiin me malina fe
ra,
n bata n yiini te
i Batu Banxin yire sarijanxin
mabinni.
3 I nama nxu nun muxu jaxine yalagi
nxu bode xɔn,
fe jaxi rabane naxanye fala fajine
tima
koni marajaxuna e bɔnene yi.
4 E kewanle saranna fi,
e nun e wali jaxine
e bata naxanye liga.
A liga e ra naxan lan e kewanle ma.
E lan e xa naxan soto, na so e yii!

⁵ E xaxili mi luxi Alatalaa wanle xɔn ma,
hanma a yiine bata naxan da.
Nanara, a e kalama nen
a e jan habadan.

⁶ Barikan bira Alatala xa,
a bata n ma mayandi xuiin me.

⁷ Alatala nan n senben na.
A n xun mayengema

alo wure lefana.
N yigin saxi a fari,
bayo a n malima.

Nanara, n bɔɓen bata rafe sewan na.
N na a tantunma nen betine yi.

⁸ Alatala nan a yamaan senben na,
e nun yigiya kantanxina a muxu
sugandixin xa.

⁹ I ya yamaan nakisi,
i mɔn yi e baraka.
Findi e gbengben muxun na,
i yi i yengi dɔxɔ e xɔn ma habadan!

29

Alatala Senben Birin Kanna

¹ Dawudaa betina.
E tan malekane,
e fa Alatala tantun,
e a tantun a binyen nun a senbena fe
ra.

² E binyen fi Alatala ma a xinla fe ra,
e Alatala batu a nɔrɔ sarijanxini.

³ Alatala xuiin mema fɔxɔ igene yi,
Ala binye kanna sarinma,
Alatala a xuiin nasigama ige gbeene
xun ma.

⁴ Alatala xuiin senben gbo,
Alatala xuiin nɔrɔxi.

⁵ Alatala xuiin suman binle yigirama,
hali sumunna naxanye Liban ya-
manani.

⁶ Ala Liban geyane ratuganma
alo pinge diina,
e nun Siriyon geyana
alo burunna jingena.

⁷ Alatala xuiin sigama ayi
alo kuye sarinna.

⁸ Alatala xuiin tonbon yirene yi-
maxama,
a Kadesi tonbonni maxa.

⁹ Xenle diin xalima Alatala xuiin ma,
a mɔn yi warine deene rayolon,

yamaan birin sɔnxɔma a Batu Banx-
ini,
e naxa, “Binyen xa fi a ma!”

¹⁰ Alatala dɔxi fufane xun na.
A mangayaan na habadan!

¹¹ Alatala nan senben fima a yamaan
ma,
a bɔɓe xunbeli barakan sa e yi.

30

Barika birana Ala xa

¹ Dawudaa betina. Sigi sarijanxina.
Batu Banxin nasarijan betina.

² Alatala, n ni i batuma,
amasɔtɔ i bata n yite.

I mi tin
n yaxune yi e xunnayeren n xun na.

³ Alatala n ma Ala,
n ni i mafan nen malina fe ra,
i yi n nakendeya.

⁴ Alatala i n niin masiga nen laxira ra,
i n faxamatɔn nakisi.

⁵ Alatalaa tɔgɔndiya muxune birin xa
betin ba a xa!
E a matɔxɔ a wali sarijanxine fe ra!

⁶ Bayo, a xɔlɔn mi xunkuya,
koni a marafanna luma nen muxun
siin sogen birin.

Wuga xuiin minima nen kɔeen na,
koni sewan fama nen xɔtɔnni.

⁷ N yi laxi n ma herin na waxatin
naxan yi
n naxa, “Sese mi n yimaxe!”

⁸ Alatala, n to yi i ya xanuntenyani,
i n lu nen fangani alo geyana.

Koni i to i yetagin luxun n ma,
na yi n kɔntɔfili.

⁹ N yi i tan Alatala xili,
n yi Marigin mafan,

¹⁰ n naxa, “N na faxesa,
i tɔnɔn mundun sɔtɔma nayi?”

N na sa gaburun kui,
tɔnɔn mundun na ra?

Faxesa muxune nɔe i tantunɓe ba?
E nɔe i ya lannayaan matɔxe ba?

¹¹ Alatala, i tuli mati n na,
i kininkinin n ma!

Alatala, n mali!”

¹² I bata n ma nimisan maxete sewan
na.

I n makininkininna ba n ma,
i yi n nabilin sewan na.

13 Nanara, n mi n dunde,
n betin bama i xa nen.
Alatala n ma Ala,
n barikan birama i xa nen habadan!

31

Yigi sa fena Ala fari *Yaburin 71.1-3*

1 Dawudaa betina, beti baane kunti-
gin xa.

2 Alatala, n bata n luxun i yi.
I nama tin n yi yarabi!
N natanga i ya tinxinyana fe ra.

3 I tuli mati n na,
i yi n xunba iki sa!
Findi n yigiya gemen na,
e nun n makantan yinna.

4 N ma geme gbeen nun
n ma yinna nan i tan na.
Ti n yee ra,
i yi n maxaran i xinla a fe ra.
5 N natanga na luti ratixin ma n yee ra,
bayo i tan nan n xun mayengema.

6 N bata n niin so i yii,
n xunba Alatala, lannaya Ala.

7 N bata ne ranaxu
naxanye suxure fufafune batuma,
koni n tan yigin saxi Alatala nan fari.

8 N sewama nen,
n naxan i ya hinanna fe ra,
bayo, i bata n ma tarone to,
i n sondamena saxolen kolon.

9 I mi n soxi n yaxune yii,
koni i n xarayaxi nen.

10 Alatala, kininkinin n ma,
amasoto n taroni.
N bata xadan wuge.
Sunun bata n niin nun n fatin nata-
gan.

11 Sunun bata n ma dununa yi gidin
nan,
wugan yi nde ba n siin na.
N fangan bata nan n yi n ma tarone fe
ra.

N xonne bata yelefu ayi.

12 N yaxune birin,
katarabi n daxo bodene ma,
ne n nayarabima.

N xayine bata gaxu n yee ra,
e na n to kiraan xon ma,
e e gi n yee ra.

13 E birin bata ninan n xon ma

alo n faxaxin na a ra.
N bata lu alo feje kalaxina.

14 N bata yaxu wuyaxi kayekayen
xuiin me,
gbalona n nabilinni.
E feene yitonma lan n faxes feen ma.

15 Alatala, n tan yigin saxi i tan nin,
n naxa, "I tan nan n ma Ala ra."

16 N ma waxatine i sagoni.

N natanga n yaxune ma
naxanye n besenxonyama.

17 I naron xa godo i ya walikenen ma,
n nakisi i ya hinanni.

18 Alatala, n bata n xui ramini i ma,
i nama tin n yi rayarabi.

Ala xa muxu naxine yarabi,
Ala xa e dunduxin nagodo laxira yi.

19 Na wule xelene radundu,
na wasode yandaxine birin
naxanye fala naxin tima tinxin mux-
une ma.

20 I ya nemaan makabe,
i bata naxan namara i yee ragaxu
muxune xa!

Muxun birin yetagi,
i ya fanna fima ne ma nen
naxanye luxunxi i yi.

21 I bata e yigiya i fema,
i e kantanma muxune fe yitonxine
ma.

I bata e ratanga wule xelene ma.

22 Barikan bira Alatala xa!
N yi rabilinxi yaxune ra waxatin
naxan yi

n yenge xinla ma,
a yi a hinanna yita n na.

23 N ma gaxuni, n yi a fala,
n naxa, "I bata n kedi i yetagi."

Koni n to n xuiin namini i ma
malina fe ra,
i yi n ma mayandi xuiin me.

24 E tan togondiya muxune birin xa
Alatala xanu!

Alatala denkelaya muxune ratangama
nen,

koni a yandadene sare fima nen
alo a lan kiinde.

25 E tan naxanye birin yigi saxi
Alatala fari,
e senben so, e baje ragidi.

32

Yulubi xafari fena

- ¹ Dawudaa fala naxumena.
 Sewan na kannu xa
 naxan ma matandine bata mafelu
 naxan yulubine bata xafari.
- ² Sewan na adaman xa
 Alatala bata diya naxan haken ma
 e nun mayifu mi naxan yi.
- ³ N to munma yi n ti n haken ra nun,
 ferijnen gben kutunne yi n naye-
 fuma.
- ⁴ I ya taron yi n fari kosen nun yanyin
 na.
 Fangan yi nan n na
 a liga alo n tonbon yiren nin.
 Betti xuini te.
- ⁵ Awa, n yi n ti n yulubine ra i xa.
 N mi n ma hake yo luxun i ma.
 N naxa, "N na n tima nen
 n ma matandine ra Alatala xa."
 Awa, i yi n haken nun yulubine birin
 ba n ma.
 Betti xuini te.
- ⁶ Nanara, muxu tagondiyaxine birin
 xa i mafan a waxatini,
 alogo fufaan na fa,
 a nama e li.
- ⁷ N luxunden nan i tan na.
 I tan nan n natangama taron ma,
 yamaan birin yi xaroya betine ba.
 Betti xuini te.
- ⁸ Nanara, n na e xaranma kiraan ma
 e biru naxan foxo ra.
 N na e kawandima,
 n yi n yengi sa e xon.
- ⁹ I nama findi daxun na
 alo soona hanma sofanla
 naxanye mi sigu
 fo karafen na bira e ma.
- ¹⁰ Muxu naxine taron gbo.
 Koni naxanye e yigi saxi Alatala yi,
 a ne rabilinma nen hinanna ra.
- ¹¹ E tan tinxin muxune xa naxan
 Alatala a fe ra,
 e sewa, e betin ba,
 e tan muxu sendome fagine.

33

Tantun betina

- ¹ E betin ba sewani Alatala xa,

- e tan naxanye tinxin!
 Muxu fagine lan e xa a tantun.
- ² E barikan bira Alatala xa bolonna ra,
 e barikan bira a xa kondenna ra.
- ³ E beti nen ba a xa.
 E maxa seene maxa ki faji,
 e yi e xuini te a ma.
- ⁴ Nondin nan Alatalaa falan na.
 A kewanle birin kamalima tinxinna
 nin.
- ⁵ Tinxinyaan nun sariya suxun nafan
 Alatala ma,
 dunuwa birin wasaxi a hinanna ra.
- ⁶ Alatala kore xonna daxi a fala xuiin
 barakan nin,
 e nun yanban seene a de xuiin na.
- ⁷ A foxo igene birin malanma yire ke-
 denni,
 a fufane ramara.
- ⁸ Boxon birin xa gaxu Alatala yee ra!
 Dunuwa muxune birin xa a binya!
- ⁹ A falan nan tixi,
 dunuwa yi da.
 A yamarin fi,
 seen birin yi taran na.
- ¹⁰ Alatala siyane natane kalama nen.
 A mi tinje siyane yi e miriyane
 rawali.
- ¹¹ Koni Alatalaa fe ragidixine luma
 nen habadan!
 A miriyane yi lu habadan!
- ¹² Sewan na siyaan xa
 naxan ma Ala findixi Alatala ra.
 Sewan na muxune xa
 Alatala bata naxanye sugandi!
- ¹³ Alatala a yee ragodoma keli
 ariyanna yi,
 a muxune birin mato.
- ¹⁴ Keli a mangaya yireni,
 a dunuwa muxune birin xun mato a
 ra.
- ¹⁵ A e sendomene rafixa,
 a a xaxili lu e kewanle birin xon.
- ¹⁶ Manga yo mi kise a ganla senben
 ma.
 Sofa yo mi ratange a fangan xon.
- ¹⁷ Xunba se mi soon na yengeni,
 a fangan na gbo ki yo ki,
 a mi marakisin tiye.
- ¹⁸ Koni Alatala yeen tixi a yee ragaxu
 muxune ra,

naxanye e xaxili tixi a hinanna ra.

19 A ne rakisima sayaan ma nen,
a mən yi e niine rakisi fitina kamən
ma.

20 En xaxili tixi Alatala nan na.
A tan nan en mali muxun na
e nun en ye masansan wure lefana.

21 En bəne sewaxi a tan nan ma fe
ra,
bayo en bata en yigi sa a xili
sarijanxini.

22 Alatala, i ya hinanna xa lu nxu xən
bayo nxu nxu yigi saxi i tan nin.

34

Ala fan

1 Dawuda gbeena. A to a yete findi
fatəon na Abimeleki fema, naxan a
kedi.

2 N barikan birama Alatala xa wax-
atin birin,
n lu a tantunə!

3 N na Alatala matəoma n səndəmeni.
Təro muxune yi a me, e jaxan.

4 En xa Alatala gbona fe fala!
En na a xinli te en bode xən!

5 N bata Alatala xandi,
a yi n yabi,
a gaxun birin ba n yi.

6 Naxanye yeen tixi a tan na,
ne sewama nen,
e mi yarabe mumə!

7 N tan yiigelitəna n xui ramini nen
Alatala ma,
a yi n xuiin me,
a yi n nakisi gbalon ma.

8 Alatalaa malekana a yeeragaxu
muxune rabilinma nen,
a yi e kantan.

9 A mato,
i a kolonə a Alatala fan.
Səwan na kanna xa
naxan na a luxun i tan yi.

10 E gaxu Alatala ye ra,
e tan a yama sarijanxina,
bayo naxan na gaxu a ye ra,
na makoon fanma nen.

11 Hali yatane,
kaməna e suxuma nen,
koni naxanye Alatala fenma,
ne mi dasə se fəpi yo ra.

12 N ma diidine, e fa,
e fa e tuli mati n na.
N xa e xaran Alatala yeeragaxun ma.

13 Ndee waxi siimayaan xən?
Ndee waxi siimaya xunkuyen nun
sewan xən?

14 Nayi, e fala jaxine yiba,
e nun wulena.

15 E e xun xanbi so fe jaxini,
e fe fənin liga.
E bəne xunbenla fen,
e lu a fəxo ra.

16 Alatala yeen muxu tinxinxine ra,
a tuli matixi e xuiin na.

17 Alatala xun xanbi soxi fe jaxi ra-
bane yi.

E na fəxa,
jinan tima e xən nen sinma!

18 Tinxin muxune na e mawuga
Alatala xa,

a tuli matima e ra nen,
a e xunba e tərone birin yi.

19 Alatala luma nen ne xən
naxanye bənen kalaxi.
A yigitəgətəne rakisi.

20 Təro wuyaxi tinxin muxun lima
nen,
koni Alatala a bama nen e birin yi.

21 Ala a xəonne birin kantanma nen,
hali keden, a mi girə.

22 Fe jaxin nan muxu jaxin faxama.
Tinxin muxune yaxune yalagima
nen.

23 Alatala a walikəne niin xunbama
nen.
Naxan na a luxun a yi,
na mi yalagə mumə!

35

Ala maxandina malina fe ra

1 Dawuda gbeena.
Alatala, n kiti muxun makiti.
I n yengəfaan yengə.

2 Keli, i ya wure lefane tongo
i fa n mali.

3 I ya tanban nun bunbini te ne xili
ma
naxanye n fəxo ra.

A fala n xa,
a i tan nan n nakisima.

4 Ala xa ne rayagi a e rayarabi,
naxanye katama n fəxa feen na!
Naxanye fe jaxine yitənma n xili ma,

Ala xa ne ye yifu a e raxete!
⁵ E xa liga
 alo foyen sigama se dagin naxan na.
 Alatalaa malekan xa e kedi.
⁶ Ala xa e kirani fɔrɔ,
 a salaxunɛ ayi,
 Alatalaa malekan yi e sagatan.
⁷ E lutin natixi nen n yeε ra fuu!
 E yili ratilinxin ge n suxu feen na.
⁸ Nanara, e xa e tεrena halagin na,
 e suxu e luti ratixin na,
 e bira, e faxa.
⁹ Nayi, n niin sεwama nen Alatala ra.
 N jaxan a marakisina fe ra.
¹⁰ N na fale n bɔɲen ma feu!
 N naxa, “Muxu yo mi luxi
 alo i tan Alatala.
 I yiigelitɔne ratangama fanga kanne
 ma.
 I tɔrɔ muxune ratanga ne ma
 naxanye e yigbetenxi.”

¹¹ Muxu jaxine n kansunma.
 E sɔnne sama n na,
 n mi naxanye fe kolon mumε!
¹² E n ma fanna jɔxɔ a jaxin na.
 N yifuxin yi lu.
¹³ Koni e yi furaxi waxatin naxan yi,
 n yi n maxidima sunun nin.
 N yi n yeε magodo sun suxuni.
 N ma maxandi xuiin to mi yabi,
¹⁴ n sunuxin yi lu e fe ra
 alo n xɔyina hanma
 alo ngaxakedenna nan yi e ra nun.
 N xun sinxin yi lu nimisani
 alo n nga nan yi a ra.
¹⁵ Koni tɔrɔn to n tan li,
 e birin yi jaxan.
 E e malan n xili ma.
 N yengefane,
 n mi yi naxanye kolon,
 ne yi lu n tɔrɔ tun!
¹⁶ E n najaxu, e n magele.
 E e jinne raxinma n xili ma.
¹⁷ Marigina, i yeεn sama e xɔn
 han waxatin mundun yi?
 N niin natanga e yengenɛni,
 i n nakisi yatani itoe ma!
¹⁸ Nayi, n barikan birama nen i xa
 yamani.
 N ni i matɔxɔ e birin yetagi.
¹⁹ I nama tin

n yaxu wuledene yi jaxan n ma fe ra.
 Naxanye n najaxuxi fuuni,
 ne nama gele n ma.
²⁰ E mi ngaxakedenya fala tima,
 fɔ e yi bɔɲε xunbelitɔne kansun wulen
 na.
²¹ E feene falama n xun ma,
 e sɔnxɔ, e naxa,
 “Yɔ! I naxan ligaxi nxu bata a to!”
²² Alatala, i tan bata ne to,
 nayi, i nama i dundu.
 Marigina, i nama i makuya n na!
²³ Marigina, keli, i yi n xun mayenge.
 N ma Ala, n ma yeεngεn so.
²⁴ Alatala n ma Ala,
 yoon fi n ma bayo i tinxin.
 I nama tin
 n yaxune yi jaxan n ma fe ra.
²⁵ I nama tin e yi a fala, e naxa,
 “Yɔ! Nxu bata a manɔ!
 Nxu yi waxi na nan tun xɔn ma!”
²⁶ Muxun naxanye sεwama n tɔrɔ
 feen na,
 Ala xa ne rayagi, a e yifu.
 Ala xa ne rayagi, a yi e rayarabi
 naxanye e yeε yitema n ma.
²⁷ Naxanye waxi n xɔrɔyaxin to feni,
 ne xa sɔnxɔ sεwani,
 e naxa, “Alatala gbo!
 A bata sεwa a walikεna yeε ra sigan
 na.”
²⁸ Nayi, n ni i ya tinxinyana fe falama
 nen,
 n yi i tantun ferɛɲen gben!

36

Muxu jaxina

¹ Alatalaa walikεεn Dawudaa betina,
 beti baane kuntigin xa.
² Yulubin falan tima muxu jaxin xa a
 bɔɲeni.
 A mi gaxuma Ala yeε ra mumε!
³ Bayo a lugoxi a yeε ra
 a mi nɔε a yulubine kolonɛ,
 a a mε e ra.
⁴ A falane jaxu,
 wulen nan gbansan e ra.
 A mi fa xaxilimaya feeye rabama.
 A mi fe fajɛ ligama.
⁵ A nεma saxi a saden ma,
 a fe jaxine mirima,
 a kira kobine natama,
 a mi a mεma fe jaxi yo ra.

6 Alatala, i ya hinanna gbo
han ariyanna,
i ya lannayaan gbo han kore.
7 I ya tinxinna gbo alo geyane.
I ya kiti sa kiin tilin alo fɔxɔ igena.
Dajɔxɔne nun subene i tan nan yii,
Alatala.
8 Ala, i ya hinanna kɛndɛ han!
Adamadiine birin luxunden sɔtɔma
nɛn i yi
alo tɔxɛ diine e nga gabutɛne bun kii
naxan yi.
9 E lugoma i ya donse gbeen nan na.
E e min i ya fanni alo xudena.
10 Niin binla i tan nan yi.
Nxu bata kɛnɛnna to i ya kɛnɛnna xɔn.
11 I xa hinan ne ra
naxanye i kolon.
I ya tinxinyaan yita sɔndɔmɛ fajɪ
kanne ra.
12 I nama tin yandadene yi n yɛngɛ,
hanma muxu ɲaxine yi n kedi.
13 A mato,
fe ɲaxi rabane bata bira.
E saxi, e mi nɔɛ kelɛ.

37

*Muxu ɲaxin nun muxu fajɪn
kɔntɔnna*

1 Dawuda gbeena.
I nama xamin muxu ɲaxine ra.
I nama i sa fe ɲaxi rabane ma.
2 E tununma nɛn xulɛn
alo sɛxɛ xarena.
E faxama nɛn
alo si seen naxan bata lisi a ra.
3 I yigin sa Alatala yi,
i yi fe fajɪn naba.
Nayi, i luyɛ yamanani nɛn,
i yi sabati bɔɲɛ xunbenli.
4 I xa sɛwa Alatala yi
nanara a i bɔɲɛn waxɔn feene ligɛ i xa.
5 Bira Alatalaa kiraan nan xɔn.
I yigin sa a yi.
Nanara a i maliyɛ.
6 I ya tinxinyaan
nun sariya suxun makɛnɛnma nɛn
a tan barakani alo yanyi tagi sogena.
7 I xa diɲa, i Alatala legeden.
I nama xamin na muxune ra
naxanye sabatima,

naxanye e fe yitɔnxine rasɔnɔyama a
ɲaxin na.

8 I nama xɔlɔ, i nama fitina,
i nama xamin.
Ne i birama tɔrɔni nɛn.
9 Muxu ɲaxine ɲanma nɛn,
koni naxanye e yigin sama Alatala yi,
bɔxɔn luma ne nan xa.

10 A mi buma muxu ɲaxine yi tunun.
E e yɛɛ rakɔɲinma e ma nɛn,
koni e mi e tɔɛ.

11 Naxanye limaniyaxi,
bɔxɔn luma ne xa nɛn, e yi sabati,
e bɔɲɛ xunbenla sɔtɔ.

12 Muxu ɲaxin fe ɲaxin nan yitɔnma
tinxin muxun xili ma,
a a ɲinne raxin a xili ma.

13 Koni Marigin gelema muxu ɲaxine
ma,
amasɔtɔ a a kolon,
e fitina lɔxɔn mi fa buma.

14 Muxu ɲaxine bata e silanfanne
botin,
e e xanle ba,
e xa yigelitɔne nun tɔrɔ muxune
yɛngɛ,
e xa muxu fajɪne faxa.

15 Koni, e sɔxɔnma e gbee silanfanne
nan na.
E xanle yi gira.

16 Se xurin naxan tinxin muxun yii,
na fisa muxu ɲaxine bannayaan xa.

17 Amasɔtɔ muxu ɲaxine sɛnben
kalama nɛn,
koni Alatala tinxin muxune ratangama
nɛn.

18 Alatala yengi dɔxi sɔntarene xɔn.
E kɛɛn luma nɛn habadan.

19 E mi tɔrɛ waxati xɔdɛxɛne yi.
Fitina kamen na so,
e tan lugoma nɛn.

20 Koni muxu ɲaxine faxama nɛn.
Alatala yaxune yi tunun
alo xɛɛn fugene.

E lɔma ayi nɛn alo tutina.

21 Muxu ɲaxin donla tongoma nɛn,
a mi a fiyɛ.
Koni tinxin muxun kiin tima fon-
isireyaan nin.

22 Ala naxanye barakama,

bɔxɔn luma ne xa nɛn.
Koni a naxanye dangama,
ne janma nɛn.

23 Alatala nan muxun sigati kiin
nagidima
a lu na kiraan xɔn
naxan nafan a ma.
24 Xa a dagalanje ayi,
a mi bire,
amasɔtɔ Alatala a malima.

25 Dii mɛsɛn nan yi n na,
koni iki n bata fori.
N siin bata waxati xunkuye sɔtɔ.
Koni n munma tinxin muxun
nabɛjinxin to singen,
hanma a diine yi donseen maxandi.

26 A kiin tima fonisireyaan nan na
waxatin birin yi,
a mɔn bonne dolima.
Dubana a diine xa.

27 Ɛ xun xanbi so fe jaxini,
ɛ fe fajin naba,
nanara i mamandenne luyɛ bɔxɔn ma
habadan!

28 Amasɔtɔ sariya suxun nafan
Alatala ma.
A mi a muxu tɔgɔndiyaxin nabɛjɛnɛ.
A a kantanma nɛn habadan.
Koni muxu jaxine mamandenne tan
janma nɛn.

29 Tinxin muxune bɔxɔn sɔtɔma nɛn
alo kɛɛna, e lu na yi habadan.

30 Tinxin muxun xaxilimaya falane
nan tima.
Sariyan nan a falan na.

31 A Alaa sariyan namarama a bɔjɛni
nɛn.
A mi tantanma a fe yi mumɛ!

32 Muxu jaxin tinxin muxun lege-
denma
a faxa feen nan na.

33 Koni Alatala mi a luyɛ a yaxune
sɛnbɛn bun ma.
A mi tinjɛ a yalagi feen ma,
a na kiti waxatin naxan yi.

34 Ɛ ɛ xaxili ti Alatala ra,
ɛ yi lu a kiraan xɔn.
A ɛ yitema nɛn,
a yamanan so ɛ yii.

Ɛ a toma nɛn nayi muxu jaxine bata
jan.

35 N yi muxu jaxina nde kolon nun,
gbalotɔɔn nan yi a ra
naxan bata yi sabati
alo wudi gbeena.

36 Koni a danguxi nɛn,
a lɔ ayi feu!
N yi a fen, koni n mi a to.

37 I xaxili lu sɔntaren xɔn.
I yɛɛn sa muxu fajin xɔn.
Bɔjɛ xunbelitɔɔn mayixɛtɛne sɔtɔma
nɛn.

38 Koni yulubi kanne kalama nɛn feu!
E bɔnsɔnna birin yi raxɔri.

39 Alatala tinxin muxune rakisima
nɛn.
E yigiya makantanxin nan a tan na
tɔrɔ waxatine yi.

40 Alatala e malima nɛn a e ratanga.
A e ratanga muxu jaxine ma nɛn,
a e rakisi,
amasɔtɔ e luxunxi a yi.

38

Tɔrɔ muxuna maxandina

1 Dawudaa bɛtina. Maxandina.

2 Alatala, i nama n maxadi xɔlɔni!
I nama fitina n xili ma,
i n jaxankata.

3 I bata n maxɔlɔ i ya xalimakunla ra.
I yi n nabira.

4 Kɛndɛya mi fa n fatini i ya xɔlɔna fe
ra.

N gbɛndin mi yalan n yulubina fe ra.

5 N hakɛne bata gbo ayi n xun ma
han a radangu ayi,
alo goronna naxan binya n mi a nɔɛ.

6 N ma korone bata kun,
e xirin yi mini.
Amasɔtɔ daxun nan yi n na nun.

7 N bɔjɛn bata kala
han n yi n xun sin.

N lu wugɛ n bɔjɛni fɛrijɛn gbɛn!

8 N fatin birin wolonxi n ma kati!
Kɛndɛya yo mi fa n fatini.

9 N bata yelefu bɔxɔn ma,
n bata kala feu!
N bɔjɛn tɔrɔxi, n kutunma,
amasɔtɔ n sɔxɔlɛxi.

10 Marigina, n naxan fenma,
i na kolon.
I bata n kutun xuiin birin mε.
11 N bɔɲɛn dinma,
n fangan bata ɲan.
N yɛtagin bata yitɔɲɔn.
12 N xɔyine nun n dɔxɔ bodene mi fa
fama n fɛma
amasɔtɔ n ma furen xɔn.
Hali n kon kaane bata e makuya n na.
13 Naxanye waxi n faxa feni,
ne bata lutin nati n yɛɛ ra.
Naxanye waxi n maxɔlɔ feni,
ne n kala feen falama.
E mi xadanma fe ɲaxi yitɔndeni.
14 N bata liga alo tuli xɔrina,
n mi fe mɛma.
N bata liga alo bobona,
n mi fala tima.
15 N bata liga
alo muxun naxan mi yabin tiyɛ
amasɔtɔ a mi fe mɛma.
16 Koni Alatala, n xaxili tixi i tan na.
I n yabima nɛn, Marigina n ma Ala.
17 N naxa, “I nama tin
n yaxune yi e xunnayeren n na,
e nama ɲaxan n ma tɔrɔn na.”
18 N biramatɔɔn na a ra.
N xɔlɛni waxatin birin.
19 N bata n ti n hakɛne ra,
n yulubine bata n naxamin kati!
20 N yaxune tan kɛndɛ,
e yixɔdɔxɔ.
E wuya
naxanye n naɲaxuxi fuu!
21 Naxanye fe fajin saranma fe ɲaxin
na,
ne n tɔrɔma,
amasɔtɔ n tan a fajin nan fɔxɔ ra.
22 Alatala, i nama n nabɛɲin.
N ma Ala, i nama i makuya n na.
23 N Marigina, n nakisimana,
n mali iki sa!

39

Tɔrɔ muxun ti fena a haken na

1 Dawudaa bɛtina, bɛti baane kunti-
gin xa, Yedutun xa.
2 N bata a fala, n naxa,
“N na n kɛwanle rakɔrɔsima nɛn,
alogo n dɛ xuiin nama n bira yulu-
bini.

N mi fa fala yo tiyɛ muxu ɲaxine yɛɛ
xɔri.”
3 N yi n dundu,
n yi n naxara,
n mi yi fala yo tima
hali fe fajina,
koni n ma sɔxɔlɛn yi siga fari sɛ tun!
4 N bɔɲɛn yi wolon n kui.
N to yi n mirima a ma,
a yi n kuiin gan fɔlɔ
alo tɛɛna.
N yi falan ti fɔlɔ, n naxa,
5 “Alatala,
n siin soge dɔnxɛn yita n na
e nun a yatɛ saxina.
I xa n nakolon
a n ma siimayaan mi buma.”
6 I tan nan n ma lɔxɔne yatɛn
nadungixi ayi.
Sese mi n siin waxatin na
i yɛɛ ra yi.
Adamadiin birin buma nɛn
alo foyedin gbansan!

Bɛti xuini te.

7 Nininna nan gbansan a tan na.
Muxuna a masigama,
a feen ligama koni fuyan!
A nafunla malanma,
koni naxan a sɔtɛ a xanbi
a mi na kolon.
8 Marigina, n fa n xaxili tima nanse ra
nayi?
N na n yigin sama i tan nan yi.
9 N nakisi n yulubin birin ma.
I nama tin daxune yi gele n ma.
10 N yi dunduxi nɛn.
N mi yi fala yo tima.
Amasɔtɔ i tan nan ito ligaxi n na.
11 I ya furen ba n ma,
benun i xa n naɲan tɔrɔni.
12 I muxun maxadima a hakɛna fe ra
i yi a haken saran a ra.
I muxuna nafunle kalama alo xiine.
Adamadi yɛtɛɛn ligaxi nɛn alo foyed-
ina.

Bɛti xuini te.

13 Alatala, n ma maxandi xuiin mε.
I yi i tuli mati n ma mawuga xuiin na.
N na wuga, i nama i dundu.
I ya xɔɲɛn nan tun n tan na sigatini,
alo n benbane yi kii naxan yi.
14 N yiba singen

alogo n xa sɛwa benun n xa dangu,
benun n xa faxa.

40

Tantun Bɛtina

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kunti-
gin xa.

² N diɲa nɛn Alatala maliin legeden-
deni,

a yi a tuli mati,

a yi n ma mawuga xuiin mɛ.

³ A n ba yili ɲaxin na,

a n ba boron nun bɛndɛni.

A yi n ti fanyen fari,

a san tide faɲin fi n ma.

⁴ A yi n xaran bɛti nɛnɛn ma,

n na en ma Ala tantunma naxan na.

Muxu wuyaxi na toma nɛn

e yi gaxu a yɛɛ ra,

e mɔn yi e yigin sa Alatala yi.

⁵ Sɛwan na kanna xa,

naxan na a yigi sa Alatala yi,

naxan mi kidene batuma,

naxan mi a sama suxure batune ma.

⁶ I ya wali faɲine wuya ayi!

Alatala, n ma Ala, i ɲɔxɔn mi na!

I bata kabanako fe wuyaxi yitɔn nxu
xa!

N mi nɔɛ e fe fale,

e yatɛn bata gbo ayi!

⁷ I mi waxi saraxan nun kiseen xɔn
gbansan,

fɔ i n tunle raba ayi.

I mi yi saraxa gan daxine

nun yulubi xafari saraxane gbansan
fɔxɔ ra.

⁸ Nanara, n naxa, “N tan ni i ra.

N bata fa.

N ma fe sɛbɛxi Kitabuni.

⁹ N ma Ala, i sagoon nafan n ma!

I ya sariyan namaraxi n bɔɲɛni.”

¹⁰ N tinxinyaan nalima nɛn i ya ya-
mani.

Alatala, i a kolon,

n mi n dunde.

¹¹ N mi i ya tinxinyaan namaraxi n
kedenna xa.

N ni i ya ɲɔndin nun marakisina fe
falama nɛn.

N mi i ya hinanna nun i ya lannayaan
luxunɲɛ yamaan ma.

¹² I nama tondi kininkinɲɛ n ma,
Alatala.

I ya hinanna nun lannayana n
marama nɛn waxatin birin.

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 70

¹³ Amasɔtɔ, n ma tɔrɔne bata wuya
han e mi yate!

N hakɛne bata n suxu,

n mi fa se toma.

E wuya dangu n xunsɛxɛne ra.

Bɔɲɛ yixɔdɛxɛ mi fa n yi sɔnɔn.

¹⁴ Yandi, Alatala, n nakisi!

Alatala, fa n mali iki sa!

¹⁵ Ala xa ne yarabi

naxanye katama n faxa feen na,

a e yɛ yifu fefe!

Ala xa ne raxɛtɛ marafɛyani

n ma tɔrɔyaan nafanxi naxanye ma.

¹⁶ Ala xa ne ratɛrɛna e yagin na,

naxanye a falama n ma,

e naxa, “Yɔ! I suxi yati!”

¹⁷ Naxanye birin i tan fenma,

i xa ne birin nasɛwa.

I ya kisin xɔnla naxanye ra,

ne xa lu a fale,

e naxa, “Alatala gbo!”

¹⁸ Koni, yiigelitɔn nun tɔrɔ muxun
nan n tan na.

N Marigin nama ɲinan n xɔn.

I tan nan n maliin nun n ma
maratanga tiin na.

Ala, i nama buyɛ ayi.

41

Furetɔna Ala maxandina

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kunti-
gin xa.

² Sɛwan na kanna xa
naxan yengi dɔxi sɛnbɛtarene xɔn.

Alatala na kanna xunbama tɔrɔ wax-
atine yi nɛn.

³ Alatala a ratangama nɛn

a a niin nakisi.

A a barakama nɛn bɔxɔn ma.

A mi a luyɛ a yaxune sɛnbɛn bun ma.

⁴ Alatala a malima nɛn,

furen na a li waxatin naxan yi,

a a rakɛndɛya.

⁵ N na a fala nɛn, n naxa,

“Alatala, diɲa, i n nakɛndɛya,

bayo n bata yulubin liga i ra.”

⁶ N yaxune fala ɲaxine tima n ma,

e naxa, “A faxama waxatin mundun
yi,

a xinla yi lo ayi?"

⁷ Naxanye fama n xantandeni,
ne fala fajine nan tima n xa
nafiyani.

Koni, a dentege jaxini tonma n ma fe
ra,
a yi mini a ralideni yiren birin yi.

⁸ Naxanye birin n najaxuxi,
ne koyekoyenma e bode xa n ma fe ra.
E mirixi a jaxin nan ma n ma fe yi.

⁹ E naxa, "Fure jaxin bata a suxu!
A mi fa kele a sadeni feu!"

¹⁰ Hali n lanfa fajina,
n yi laxi naxan na,
nxu nun naxan yi donseen donma
nxu bode xon,
na bata keli n xili ma.

¹¹ Alatala, kininkinin n ma,
i yi n nakeli sonon,
nanara n na n yaxune donla saranje.

¹² N na a kolon
fa fala n bata i kenon
bayo e mi n nae.

¹³ I n malima nen
amasoto n tinxin.
I yi n lu i yetagi habadan!

¹⁴ Barikan xa bira Alatala xa, Isirayi-
laa Ala!
Habadan han habadan! Amina! Am-
ina!

Yaburin Yire Firindena: Keli Sora 42 ma han 72

42

Yigi sana Alayi

¹ Koraa diine fala jaxumena. Beti
baane kuntigin xa.

² Ala, i xonla n niin suxuma
alo ige xunbenla xonla xenla suxun
kii naxan yi.

³ Habadan Ala xonla n niin suxuma
nen
alo min xonla.
N sigama waxatin mundun yi
n sa ti Ala yetagi?

⁴ N wugama keenen nun yanyin na.
N baloma yegen nin.

N yaxune n maxodinma waxatin
birin
e naxa, "I ya Ala minen yi?"

⁵ Waxati danguxine fe na rabira n ma,

n bonen yi kala.

Nxu nun yamaan nan yi sigama Alaa
banxini,

n yi tima e yee ra,
e sewaxin sonoma,
e barikan birama Ala xa jaxan nin.

⁶ Nanfera n niin soxolexi?
Nanfera n bonen sunuxi?

N xa n yigi sa Ala yi.
N mon a tantunma nen.
N kisi muxun nun n ma Ala nan a ra.

⁷ Koni iki, n niin soxolexi,
nanara n na n mirima i ma Yuruden
bonni,

Xerimon geyane xuntagi,
e nun Misari geyaan ma.

⁸ Fufaan sama fufaan fari n xili ma,
igen xuxu xuiin yi gbo ayi a surun-
deni.

I xunfan gbeene radangu n xun ma,
gbalon yi keli n xili ma alo walanna.

⁹ Alatala xa a hinanna mayita yanyin
na

alogo n yi xi betin be a xa keenen na.
N ma dunuwa yi gidin Ala nan
maxandima.

¹⁰ N na a falama n natangamana Ala
nan xa,

n naxa, "Nanfera i jinanxi n xon ma?
Nanfera n luma tere n yaxune yii?"

¹¹ N niin toroxi n yaxune xon
amasoto e ferijenma n maxodinje
nen,

e naxa, "I ya Ala minen?"

¹² Nanfera n niin soxolexi?
Nanfera n bonen sunuxi?

N xa n yigin sa Ala yi.
N mon a tantunma nen
n ma Ala, n nakisimana.

43

¹ Ala, yoon fi n ma,
i n xun mayengen so denkeleyatare
yamaan xili ma.

N natanga wuledene nun muxu
jaxine ma!

² N kantan muxun nan i tan na.
Nanfera i n naberinma?

Nanfera n sunuxin luma tere muxu
jaxine xon?

³ I ya kenenna nun i ya jondin nafa n
ma!

E xa ti n yee ra,
siga i ya geya sarijanxin fari i yetagi.

4 Nayi, n sigama nen Alaa saraxa gan-
den dexon,
Ala naxan findixi n ma sewan nun n
ma naxanna ra.
N na n ma bɔlɔnna maxa
n tantun betin ba i tan Ala xa,
n ma Ala.
5 Nanfera n niin sɔxɔlexi?
Nanfera n bɔɲen sunuxi?
N xa n yigin sa Ala yi.
N mɔn a tantunma nen
n ma Ala, n nakisimana.

44

Maratangana Ala maxandina

1 Koraa diine fala naxumena, beti
baane kuntigin xa.
2 Ala, nxu bata a me nxu tunle ra.
Nxu benbane bata yi a fala nxu xa
nun,
i fe gbeen naxanye liga e xa na waxa-
tini,
lɔxon naxanye bata xunkuya.
3 I tan nan siya denkelɛyatarene kedi
i senbeni,
i mɔn yi nxu benbane radɔxo na.
I siya gbetene raxuya ayi nen,
i yi nxu benbane rasabati.
4 E mi na bɔxon sɔtɔxi e silanfanne xa
ra!
E mi a nɔxi e yete fangan xan xon.
E a nɔxi i yete fangan nan xon ma,
i fangana, e nun i lu fena e xon,
bayo e rafan i ma.
5 N ma mangan nun n ma Ala nan i
tan na.
I tan nan nɔ sɔtɔn nagidima Yaxuba
bɔnsonna xa.
6 Nxu nxu yaxune raxetema i tan nan
baraka yi.
Nxu e nɔ i xinli.
7 N yigin mi saxi n ma xanla xan yi.
N ma silanfanna mi a ra
naxan nɔɔn fima n ma.
8 Koni i tan nan nɔɔn fima nxu ma nxu
yaxune ma.
I tan nan ne rayarabima,
naxanye nxu rapaxuxi.
9 Nxu Ala nan matɔxoma waxatin
birin,
nxu i tan nan xili tantunma habadan!
Beti xuini te.
10 Koni iki, i bata i me nxu ra,
i yi nxu rayarabi.

I mi fa minima nxɔ ganle fɔxo ra
sɔnɔn.
11 I bata nxu ragi nxu yaxune yeɛ ra,
e yi nxu yii seene birin tongo.
12 I bata nxu rabejin
alogo e xa nxu faxa alo yeɛɛene.
I bata nxu raxuya ayi yamana
gbetene ma.
13 I bata i gbee muxune mati sare
xurin na
alo de mi seen naxan na.
14 I bata nxu rayarabi nxu dɔxo bo-
dene yetagi,
nxu rabilin muxune yi nxu makonbi,
e nxu magele.
15 I bata nxu findi gelema seen na
siyane ye.
E e xunne yimaxama nxu magele-
deni.
16 N feyani waxatin birin.
N bata yagi
17 xɔnnantenne falane xon
naxanye n besenxonyama,
e nun n yaxun naxanye e gbeen
nɔxoma n na.
18 Ito birin ligaxi nxu ra nen,
hali nxu to mi jinanxi i xon ma,
hanma nxu yi i ya layirin kala.
19 Nxu mi xetexi i fɔxo ra.
Nxu munma yi fata i ya kiraan na.
20 Koni hali na,
i nxu lu nen kankone bun.
I nxu rabejin banban dimini.
21 Xa nxu yi jinan nxɔ Ala xinla ma
nun,
nxu yi ala gbetene batu,
22 i yatin yi na kolonma nen nun
amasɔtɔ i nxu miriya wundone kolon.
23 Koni e nxu faxama i tan nan ma fe
ra ferijɛn gbɛn!
E nxu ligama
alo yeɛɛen naxan faxa daxi a ra!
24 Xulun Marigina! Nanfera i xima?
Keli, i nama i me nxu ra habadan!
25 Nanfera i i yetagin luxunma nxu
ma?
I nama jinan nxɔ tɔrɔne nun mara-
yarabine xon!
26 Nxu niine bata bira gbangbanni,
nxu gbindin mi fa nɔɛ kele bɔxon ma.
27 Keli, i fa nxu mali!
Nxu xunba i ya hinanna nin!

45

Mangana ɲaxalandin ti betina

¹ Koraa diine fala ɲaxumɛna, βeti baane kuntigin xa. A xa ba alo βetin naxan xili: “Fuge Fajine.” Xanun-tenya sigina.

² Fala fajine bata n bɔɲɛn nasɛwa. Nanara, n βetini ito bama mangan xa. N dɛni xaxi βetina fe ra alo sɛbɛli ti fajina xayen kii naxan yi.

³ I tofan adamadiine birin xa, i fatan fala ɲaxumɛn tiyɛ, bayo Ala i barakama nɛn habadan!

⁴ I ya silanfanna sɔti i dɛxɔn, sɛnbɛmana.

Xunnayerenna nun binyena i tan nan xa!

⁵ Siga soon fari xunnayerenni, i sa nɔɔn ti ɲɔndin nun yetɛ magodon nun tinxinyana fe ra.

I fangan xa fe magaxuxine makɛnɛn!

⁶ I ya xalimakuli ralemunxine xa i yaxune bɔɲɛne yisɔxɔn. Siyane birama nɛn i sanne bun.

⁷ Ala, i luma nɛn i ya mangaya gbɛdɛni habadan!

I ya mangaya taxamasenna nan tinxinyaan na.

⁸ Tinxinna nan nafan i ma.

A ɲaxin mi rafan i ma.

Na nan a toxi Ala, i ya Ala bata i sugandi.

A mɔn bata i ya sɛwan fari sa dangu bonne ra.

⁹ Latikɔnɔnna nun se xiri ɲaxumɛne i ya dugine yi.

Maxa se maxane i rasumunma mangane banxine yi naxanye maxidixi sama ɲinne ra.

¹⁰ Mangane dii tɛmɛne ɲaxalandi tiine yɛ.

I ya batɛn tixi i ya mangaya gbɛdɛn yii fari fɔxɔni.

A maxidi seene rafalaxi xɛma fajin nan na.

¹¹ Mangana ɲaxalandina,

i tuli mati n ma falan na.

Ninan i kon kaane nun i bari bodene xɔn ma.

¹² I xɔnla bata mangan suxu i ya tofanna fe ra.

I ya kuntigin na a ra, i xa a binya.

¹³ Tire kaane fama kiseene ra i xa nɛn. Nafulu kanne i ya fanna fenma nɛn.

¹⁴ Binyen birin mangana dii tɛmɛn xa mangayani.

A doma gbeen nafalaxi xɛma dugin nan na.

¹⁵ E nun a doma rayabuxin nan sigan mangan fɛma

ɲaxalandi tiine biraxi a fɔxɔ ra a tideni.

¹⁶ E so mangana genla ma sɛwan nun ɲaxan nin.

¹⁷ I tan mangana,

i dii xɛmɛ wuyaxi sɔtɔma nɛn

naxanye luma mangayani i benbane funfuni.

I e findima kuntigine ra nɛn bɔxɔn birin xun na.

¹⁸ N ni i findima xili kanna ra habadan.

Muxun birin i matɔxɔma nɛn habadan han habadan.

46

En fangana Ala nan na

¹ Koraa diine Ala tantun sigina, βeti baane kuntigin xa. Sungutunne xa a ba.

² Ala nan en yigiyaan na e nun en fangana.

A yitɔnxi mali ti feen na tɔrɔ waxatine birin yi.

³ Nanara, hali bɔxɔn xuruxurun, geyane yi bira fɔxɔ ige tilinxine yi, en mi gaxuɛ.

⁴ Hali fɔxɔ igene xuxu, geyane fan yi yimaxa gbaloni en mi gaxuɛ.

Beti xuini te.

⁵ Xudena Alaa taani naxan a muxune rasɛwama naxan findixi Kore Xɔnna Ala dɔxɔde sariɲanxin na.

⁶ Ala na taani, a mi yimaxɛ mumɛ!

Kuye nɛma yiba, Ala bata taan mali,

⁷ siyane yi sɔnxɔn nate, mangayane yi yimaxa.

Ala na a xuini te, bɔxɔn yi xuruxurun.

8 Alatala Senben Birin Kanna nan en
xɔn.
Yaxubaa Ala nan en ma faran makan-
tanxin na.
Beti xuini te.

9 E fa Alatala a wanle mato,
a gbalon naxanye rakelixi bɔxɔn ma.
10 A yengene janma
han bɔxɔn danna birin yi.
A xanle yigirama,
a tanbane kala,
a yi ye masansan wure lefane gan.
11 A yi a fala, a naxa,
“E e raxara,
e yi a kolon a n tan nan Ala ra.
N batuma nen siyane tagi.
N yi batu bɔxɔn birin yi.”
12 Alatala Senben Birin Kanna en tan
nan xɔn.
Yaxubaa Ala nan en ma faran makan-
tanxin na.
Beti xuini te.

47

Ala fisamanten mangana

1 Koraa diine betina, beti baane kunti-
gin xa.
2 E tan, siyane birin xa e yiin bɔnbɔ,
e sɔnxɔ, e xuini te sewani Ala xa!
3 Alatala, Kore Xɔnna Ala magaxu
han!
Manga gbeen na a ra dunuɗa birin
xun na!
4 A bata nɔɔn fi en ma siyane xun na,
a yamane raso en ma nɔɔn bun.
5 A bɔxɔn sugandi nen nxu xa,
Yaxuba bɔnsɔnne sabatima
denaxan yi,
a naxanye xanuxi.
Beti xuini te.

6 Ala bata dɔxɔ a mangaya gbɛdeni.
Yamaan sɔnxɔma sewani,
xɔta xuine yi mini Alatala xa.
7 Tantun betin ba Ala xa,
betine ba han!
Tantun betin ba en ma mangan xa,
betine ba han!
8 Ala nan mangan na dunuɗa birin
xun na,
e a tantun betini.
9 Ala dɔxi a manga gbɛde sarijanxini,
a mangayaan nabama siyane xun na.
10 Siyane mangane sama nen

Ibrahimaa Alaa yamaan fari.
A tan nan gbee dunuɗa ganle birin
na.
Ala gbo han!

48

Siyon Ala gbee taana

1 Koraa diine betina. Sigi sarijanxina.
2 Alatala gbo,
a lan a xa matɔxɔ
a gbee taani geya sarijanxin fari.
3 Siyon, Alaa geyana,
a mate, a tofan,
dunuɗa birin sewama a fe ra.
A mate
alo bɔxɔne birin manga taana
Manga Gbeen dɔxi denaxan yi.
4 Ala a yengi sama nen a taa makan-
tanxin xɔn,
a bata a yete findi a kantanmaan na.
5 Mangane to e malan Siyon yenge
xinla ma,
6 e yi a to, e kabɛ,
e gaxu, e yi e gi.
7 Xuruxurunna nun kuisanna yi e
suxu na,
alo jaxanla kuiin na keli a ra,
8 alo kunkibane na kɔntɔfili foye
gbeena fe ra.
9 Ala kabanako feen naxanye ligaxi,
nxu bata ne mɛ.
Iki, nxu bata ne to Alatala Senben
Birin Kanna taani.
A na taan nakisima nen habadan!
Beti xuini te.
10 Nanara, Ala nxu nxu mirima i ya
hinanna ma i Batu Banxini.
11 I tan xili kanna tantunma dunuɗa
yiren birin yi.
I mangayaan ligama tinxinyaan na.
12 Yamaan xa jaxan Siyon geyaan
fari,
Yuda taa kaane xa sewa
i ya kitisana fe ra!
13 E bilin Siyon ma,
e yi a kondene yate.
14 E e xaxili lu a yinna xɔn ma,
e mɔn yi a sangansone mato,
nanara e a fale mayixete famatone xa,
e naxa,
15 “Ala ito,
nxɔ Ala na a ra habadan!

A tima nxu yεε ra nεn han a rajanni.”

49

Nafulu fuyanna fe

¹ Koraa diine βetina, βeti baane kuntingin xa.

² E ito mε, ε tan siyane,
ε tuli mati

ε tan muxun naxanye birin dunuƙa yi.

³ Fanga kanne nun tɔrɔ muxune, nafulu kanne nun yiigelitɔne, birin xa a tuli mati.

⁴ N fekolonna falane nan tima, n mirine xaxili faƙin nan fima.

⁵ N na n xaxinla rasigama sandan nan xɔn,
n yi a yεba, n nεma n ma bɔlɔnna maxε.

⁶ Nanfera n gaxuma gbalɔ lɔxɔne yεε ra,
hakε kan yanfantenne n nabilinma waxatin naxan yi?

⁷ E yigin saxi e se kanyaan nan ma, e mɔn yi e kanba e nafulu kanyani.

⁸ Muxun mi nɔε a boden xunbε.
A mi nɔε a niin saren soε Ala yii.

⁹ Amasɔtɔ muxun niin xunbaan xɔdɔxɔ!
A mi nɔε a saren fiyε,

¹⁰ alogo a xa bu habadan, a mi faxa.

¹¹ Amasɔtɔ, en birin a kolon xaxili-mane fan faxama e nun daxune nun kɔmɔne.
E birin e nafunle luma muxu gbεte ne nan yii.

¹² Gaburun yi findi e habadan banxin na,
e luma dεnaxan yi, dan mi naxan na, hali bɔxɔn to yi e yii e yetε ra.

¹³ Muxuna gboon mi a rabuyε.
A fan faxama nεn alo subene.

¹⁴ Muxun naxanye laxi e yetε ra fuyan nin,
e sigaden nan na ra,
naxanye wasaxi e nafunle ra,
ne rajanma na kii nin.

Beti xuini te.

¹⁵ E rasigama laxira yi nεn alo yεxεεn naƙanna to faxan na.
Sayaan yi e gbindine don.
Muxu faƙine nɔɔn sɔtɔma nεn e xun na sinma,

e tofanna yi kala,
e siga gaburuni.

¹⁶ Koni Ala n niin xunbama nεn laxira yi yati!

A yi n xali.

Beti xuini te.

¹⁷ Muxun na nafunla sɔtɔ,
a nafunli gbo ayi,
i nama gaxu,

¹⁸ bayo a mi sese xalima a yii laxira yi.
A hεrisigεn mi birama a fɔxɔ ra.

¹⁹ Hali duba diin nan yi a ra a dunuƙa yi gidini,

hali a to matɔxɔxi,
a yi sabatixi waxatin naxan yi,

²⁰ a sama a benbane fari nεn laxira yi.
Ne mi fa dunuƙa toma sɔnɔn.

²¹ Nafulu kanna naxan xaxili xurun,
na maliga xuruseen nan na,
naxan faxamatɔ a ra.

50

Saraxan naxan Ala kεnεn

¹ Asafi a βetina.
Fangamana, Marigina Alatala falan tima,
a dunuƙa muxune birin maxili,
sa fɔlɔ sogetedeni
han sa dɔxɔ sogegododen na.

² Alaa nɔrɔn mayilenma keli Siyon yi na taa kamalixi tofaƙina.

³ En ma Ala fama,
a mi dunduxi.
Kala ti tεε gbeena a yεε ra,
foye gbeena a rabilinxi.

⁴ A koren nun bɔxɔn xilima e xa findi seren na a yamaan makitideni.

⁵ A yi a fala, a naxa,
“N ma muxu tɔgɔndiyaxine malan n fεma,
naxanye layirin xidixi n xɔn ma saraxa baan na.”

⁶ Koren xɔnna a tinxinyaan nalima nεn,
bayo Ala yetεεn nan kitisaan na.

Beti xuini te.

⁷ “N ma yamana, ε ε tuli mati,
n falan tima nεn.
Isirayila, n na ε maxadima,
bayo Ala nan n tan na, ε Ala.

8 N mi ε maxadima ε saraxane xan ma
fe ra.

ε saraxa gan daxine bama n xa wax-
atin birin.

9 Koni, n mi turaan xa tongoma ε
sansanne yi

xanamu kətən naxan ε kulane yi.

10 Amasətə n gbeen nan burunna
subene birin na.

N gbeen nan jingene ra
naxanye geya wuli wuyaxine ma.

11 N tan nan xəline ngaan kanna ra
naxanye geyane ma

e nun niimaseen naxanye birin
fixene ma.

12 Xa kamən yi n suxun nən nun,
n mi na fale i xa,

amasətə n tan nan gbee dunuɲa
nun ayi seene birin na.

13 N jinge suben donɲe ba?

En-en de!

Xanamu n siin wunla min?

En-en de!

14 Nanara, barika biran xa findi ε
saraxan na Ala xa.

ε ε de ti xuine rakamali Kore Xənna
Ala xa.

15 N xili tərə waxatini.

N ni i kantanma nən, i yi n binya.”

16 Koni Ala a falama muxu ɲaxine xa
nən,

a naxa, “Nanfera ε xetema n ma tənne
falan ma,

ε yi n ma layirina fe fala,

17 koni n ma xaranna mi rafan ε ma?

ε mexi n ma falane ra!

18 ε nun muɲadene na a ra.

ε nun yalundene na a ra.

19 ε fala ɲaxin nan tun tima.

ε wulen nan tun falama.

20 ε ngaxakedenne kansunma wax-
atin birin yi.

ε katama e tɔɲegedeni.

21 ε bata ito birin liga

n mi fala ti.

Nanara, ε mirixi a n fan ligaxi

alo ε tan.

Koni iki, n na ε maxadima,

n yi a yeɓa ε xa.”

22 “Iki, ε ito famu,

ε tan naxanye Ala bətε rabaxi.

Xa na mi a ra,

n na ε raxərɪma nən.

Muxu yo mi ε xunbε.

23 Naxan na saraxa baan findi barika
biran na,

na nan n binyaxi.

Naxan na siga kira fajin xən,

n na Ala kisin yitama nən na ra.”

51

Yulubi ratina

1 Dawudaa betina, beti baane kunti-
gin xa.

2 A naxan ba Nabi Natan to fa a fema
a yalunyaan ligaxina e nun Batiseba.

3 Ala, diɲa n ma i ya hinanna nin.

N ma matandine mafelu

i ya kininkinin gbeeni!

4 N hakene birin ba n ma.

I yi n yulubine xafari.

5 N na n ma matandine kolon.

N na n mirima n yulubine ma wax-
atin birin.

6 N na i tan nan keden yulubi tongoxi.

N naxan nabaxi,

na ɲaxu i yeε ra yi.

Nanara, i na falan ti,

i tan nan tinxin,

i na kitin sa, i yoon sətə.

7 N barixi hakən nin yati!

Yulubi kanna nan yi n na

xabu nga fudikan na a ra.

8 I waxi ɲəndin nan xən ma n
səndəmɛni yati!

I n xaranma fekolonna ma n bəɲeni.

9 N yulubin ba n ma

nanara n sariɲanɲe.

I xa n maxa nanara n fixe
dangu balabalan keɛɛn na.

10 N mən xa sɛwa n ɲaxan.

I bəɲɛn naxan kalaxi,

na mən xa sɛwa.

11 I yeɛn ba n yulubine ra,

i yi n mafelu n hakene birin na.

12 Ala, bəɲε sariɲanxin sa n yi.

I mən yi n xaxili ragidi.

13 I nama n kedi i yeɲagi.

I nama i ya Nii Sariɲanxin ba n yi.

14 I mən xa kisin sɛwan fi n ma.

Xaxili fajin xa n mali.

15 Nanara, n matandi tiine xaranɲe

i ya kirane ma,

yulubi kanne yi xetε i ma.

16 N nakisimana, Ala,

n nakisi n ma faxa tixin ma.

Ala, yandi n xunba,
alogo n xa i ya tinxinyaan nali betini.
17 Marigina, na liga n xa,
n xa i tantun.
18 Saraxan mi rafan i ma,
xa na mi a ra,
n yi a bama i xa nen nun.
Saraxa gan daxin mi i kenɛnɛ.
19 Yɛtɛ magodon nan Ala rafan
saraxan na.
Ala, i mi na kanna rabeɲinɛ
naxan nimisaxi a bɔɲeni a tubi.

20 Tin, i Siyon nasabati.
I mɔn xa Yerusalɛn yinna ti.
21 Na waxatini,
tinxin saraxane rafanma i ma nen.
Saraxa gan daxine yi i kenɛn.
Na waxatini,
nxu yi turane rali i xa i ya saraxa
ganden fari.

52

Ala xa wuleden makiti

1 Dawudaa fala ɲaxumɛna, beti baane
kuntigin xa.
2 A naxan ba, Dowegi Edɔn kaan to
siga Sɔli fɛma, a naxa, “Dawuda bata
siga Aximeleki a banxini.”
3 Ee! Muxu gbeena!
Nanfera i kanbama i ya fe ɲaxine yi?
Alaa hinanna luma nen habadan!
4 I feene yitɔnma bonne kala xinla
ma.
I lɛnna luxi nen
alo file xɛnxɛna.
Ee! Yanfantenna!
5 Fe ɲaxin nafan i ma dangu fe fajin
na.
Wulen nafan i ma dangu ɲɔndin na.
Beti xuini te.
6 Ee! Wuledena!
Fala xɔlɛne rafan i ma!
7 Nanara, Ala i raxɔrima nen
habadan!
A i suxuma nen,
a i ba i konni.
A i bama nen kɛndɛ muxune yɛ
dunuɲa yi.
Beti xuini te.
8 Tinxin muxune ito toma nen,
e gaxu.
Nayi, e gelema i ma nen,
e naxa,
9 “Na xɛmɛn mato,

naxan mi Ala findi a kantanmaan na.
Koni a yigin saxi a nafulu gbeen nin.
A fangan sɔtɔxi a boden kalan nan
xɔn.”

10 Koni, n tan luxi nen
alo Oliwi wudin naxan sabatima Alaa
banxini.
N yigin saxi a hinanna nin
habadan han habadan!
11 N ni i tan Ala tantunma nen
i ya wanla a fe ra habadan!
N ni i xinla binyama nen
i ya tɔgɔndiya muxune yɛ,
bayo i tan fan!

53

Muxuna ɲaxuyana Yaburin 14.1-7

1 Dawudaa fala ɲaxumɛna, beti baane
kuntigin xa. A xa ba xulenna ra.
2 Xaxilitarena a falama a bɔɲeni,
a naxa, “Ala mi na.”
E birin yifu,
e haramu feene ligama.
Muxu yo mi a fajin nabama.
3 Ala a yɛɛn nagodoma adamadiine
ma
keli ariyanna yi,
a xa a to xa nde na
naxan xaxili sɔtɛ, a Ala fen.
4 Koni birin bata kiraan fata,
e ɲaxu ayi.
Hali keden pe mi a fajin ligama.
5 Fe ɲaxi rabane mi fe kolon ba?
E n ma yamaan tɔnɔn donma
alo donsena,
koni e mi Ala xandima mum!
6 Awa nayi, gaxun ne suxuma nen
e tan naxanye mi yi gaxuma.
Ala e kalama nen,
a e rayarabi
bayo e raɲaxu a ma.
7 Nde kelɛ Siyon yi a Isirayila rakisi?
Ala mɔn na a yamaan sɛnbɛ so,
Yaxuba bɔnsɔnna sɛwama nen,
Isirayila yi ɲaxan!

54

Ala maxandin maratanga feen na

1 Dawudaa fala ɲaxumɛna, beti baane
kuntigin xa. A xa ba kondenne ra.

2 Dawuda beti naxan ba, Sifi kaane to siga Sɔli fɛma e naxa, “Dawuda luxunxi nxu tagi.”

3 Ala, n nakisi i sɛnbɛn na.

N xun mafala kitin bolon!

4 Ala, n ma maxandi xuiin namɛ.

I tuli mati n fala xuine ra!

5 Xɔɲɛne bata keli n xili ma.

Gbalotɔne katama n faxa feen na.

E mi e mirima Ala ma.

Beti xuini te.

6 Koni Ala nan n mali muxun na.

Marigin nan n niin kantanma.

7 A n yaxune fe ɲaxine raxɛtɛ e ma.

E halagi amasɔtɔ i lannayaan nabama.

8 Nayi, n ɲɛnige ma saraxan bama i xa nɛn,

n yi i tan Alatala tantun amasɔtɔ i fan.

9 Bayo, i tan nan n baxi n ma tɔrɔne yi,

n yi n yaxune biraxin to.

55

Muxu yanfaxina Ala maxandina

1 Dawudaa fala ɲaxumɛna, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra.

2 Ala, n ma maxandi xuiin namɛ.

I nama i xun xanbi so n ma mawugani!

3 I tuli mati n na,

i yi n yabi.

Xaminna bata n suxu

han n kuisan

4 n yaxune fala xuine fe ra.

Muxu ɲaxine n yigbetɛnma,

e n tɔrɔma.

E bata xɔlɔ n ma,

e yi n naɲaxu.

5 N bata kɔntɔfli.

Sayaan gbalon bata n xun matugan.

6 Gaxun nun xuruxurunna bata n suxu.

Gbalon yi n nabilin.

7 Xa gabutɛɛn yi n ma nun

alo ganbana,

n yi tuganma nɛn nun

n sa dɔxɔden fen.

8 N yi n gima nɛn,

n siga yire makuyeni.

N yi lu burunna ra.

Beti xuini te.

9 N yi maratangaden fenma nɛn mafurɛn

n keli foye gbeen nun gbalon bun.

10 Muxu ɲaxine raxuya ayi, Marigina, e fala xuine yifu!

Bayo, n gbalon nun yɛngɛn toma taani han!

11 Kɔɛɛn nun yanyin na,

e taan nabilinma,

haken nun yɛngɛne nan taani.

12 Kala tiin gboma ayi taani.

Bɛsɛnxɔnyaan nun mayifuun nan taani.

13 Xa yaxun nan tun yi n makonbima nun,

n yi diɲama a bun ma nɛn.

Xa n naɲaxu muxun nan tun yi a yɛtɛ yigboma n yɛ nun,

n yi n luxunma a ma nɛn nun.

14 Koni i tan na a ra, n lanfana,

n bodena, n xɔyi kɛndɛna!

15 En ma lanfamayaan yi ɲaxun Alaa banxini

en yi sigan tima yamaan yɛ waxatin naxan yi.

16 Sayaan xa n yaxune ratɛrɛna,

e kɛndɛn yi siga laxira yi.

Bayo fe ɲaxina e yi e konni.

17 Koni n bata Ala xili,

Alatala n nakisima nɛn.

18 N ma mawugan nun kutun xuina a lima nɛn.

Xɔtɔnna nun yanyin nun ɲinbanna ra,

a n xuiin mɛma.

19 A n niin natangama,

n yi keli yɛngɛni hɛrini

hali n yaxune to yi wuya!

20 Habadan mangana Ala a tuli matima nɛn,

a yi n yaxune rabira.

Beti xuini te.

Amasɔtɔ e bata tondi tubɛ.

E mɔn mi gaxuxi Ala yɛɛ ra.

21 N lanfana a xɔyine yɛngɛma.

A a layiri xidixine kalama.

22 A fala xuiin ɲaxun fɛnɛn xa

koni maraɲaxuna a bɔɲɛni.

A fala xuine salaxun alo turena.

Koni e sɛgɛn tima

alo silanfan xɛnxɛna.

23 I ya kɔntɔfinle lu Alatala ma.

A i malima nɛn.

A mi tinɲɛ tinxin muxun yi bira mumɛ!

24 Koni i tan, Ala,

i na muxu faxane nun wuledene
 faxama nen
 benun e siin tagiin xa a li.
 N tan mabinni,
 n na n yigi sama i tan nin.

56

Yigi sana Alayi

¹ Dawudaa maxandi jaxumena. Beti
 baane kuntigin xa: a xa ba alo
 betin naxan xili, “Ganban Wudi
 Makuyeni” a naxan ba Filisitine to
 a suxu Gati taani.

² Ala, kininkinin n ma
 amasoto e n yengema.

N yaxune n besenxonyama ferijen
 gben!

³ Ferijen gben n yaxune n yengema.
 N yengefane bata wuya ayi,
 e waso.

⁴ N na gaxu waxatin naxan yi,
 n na n yigi sama i tan nan yi.

⁵ N na Alaa fala kamalixine
 matoxoma,
 n yi n yigi sa a yi,
 nanara n mi gaxue mumε!
 Dajoxon doronna nanse lige n na?

⁶ Ferijen gben n yaxune n toroma.
 E n jaxankata feni tonma waxatin
 birin!

⁷ E e malanma luxundene yi,
 e yene tixi n na, n nen dede.
 E yengi a ma e n faxe.

⁸ I nama tin e rakisi feen ma e fe
 jaxine ma.
 Ee! Ala! I xoloxin xa na muxune
 rabira.

⁹ N ma sunun yate.
 N yegena fe xa rabira i ma.
 I xaxili mi dōxi e xon ba?

¹⁰ N na i xili waxatin naxan yi,
 n yaxune xetema n foxo ra nen,
 n yi a kolon a Ala n xon.

¹¹ N na Ala matoxoma a falane fe ra!
 N na Alatala matoxoma!

¹² N yigi saxi Ala nin,
 n mi gaxue mumε!
 Adamadiin nanse ligama n na?

¹³ Ala, n de xuiin naxan tongoxi,
 n na a rakamalima nen.
 N na barika bira saraxan bama i xa
 nen.

¹⁴ Amasoto i bata n ba sayani,
 i yi n natanga biran ma.
 Nanara, n sigan tima Ala yetagi
 n ma siimayani.

57

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 108.1-5

¹ Dawudaa maxandi jaxumena, beti
 baane kuntigin xa. A xa ba alo
 betin naxan xili, “I Nama Halagin Ti”
 Dawuda naxan ba a to a gi Sali bun, a
 sa a so faran yinla ra.

² Kininkinin n ma!

Ee! Ala! Kininkinin n ma!

Amasoto n niin marakisin fenma i tan
 nan yii.

N xa luxunden soto i gabutēen bun,
 han yihadin yi dangu.

³ N bata Kore Xonna Ala maxandi
 naxan n ma feene rasonyama.

⁴ A n yabima nen keli ariyanna yi,
 a n nakisi.

A ne mafalama nen
 naxanye n yengema.

Beti xuini te.

Alaa hinanna nun a lannayaan yi-
 tama n na nen.

⁵ Yatane bata n nabilin,
 n saxi adamadi jaxine tagi.

E jinne ligaxi nen
 alo tanbane nun xalimakunle.

E lenne ligaxi nen
 alo silanfan xenxene.

⁶ Ala, i ya binyen xa mayita kore
 xonna ma,
 a yi boxon nafe!

⁷ E bata yalaan nati n yee ra n suxu
 xinla ma,

e yi n nayagi.

E bata yinla ge n yee ra,
 koni e tan yeteen bata bira a kui.

Beti xuini te.

⁸ Ala, n xaxili ragidixi yati!

N betin bama nen, n yi i tantun!

⁹ N xulunma nen sinma,
 n yi n ma bolonna nun kondenna
 maxa!

N kurunma betin be nen subaxa!

¹⁰ Marigina, n ni i tantunma nen
 siyane ye.

N betin bama i xa nen bōnsōnne tagi.

¹¹ I ya hinanna gbo han ariyanna.

I ya lannayaan texi han kore xonna.

12 Ala i ya binyen xa mayita kore
xǎnna ma,
a yi bǎxǎn nafe!

58

Ala nan kitisa tinxinxin na

1 Dawudaa maxandi jaxumɛna, bɛti
baane kuntigin xa. A xa ba alo bɛtin
naxan xili: "I Nama Halagin Ti."

2 Ɛ tan muxu gbeene,
ɛ falane mi tinxin feu!

Ɛ nɔɛ adamadiine makitɛ tinxinni ba?

3 Ɛn-ɛn de! Tinxintareyana ɛ bɔjɛni,
ɛ gbalon nakelima bǎxǎn ma.

4 Xabu e bari waxatini, e jaxu.
Wuledene lǎxi ayi xabu e bari lǎxǎni.

5 E xǎlɛn luxi nɛn alo sajin xǎlɛna,
alo fɔdɔgɔɔn naxan mi saji suxun
xuiin mɛma,

6 naxan n mi a kanna xuiin namɛma.
Saji suxun na fatan kiki,
a mi nɔɛ a suxɛ.

Bɛti xuini te.

7 Ala, i xa e jinne magira e dɛ!
Alatala, i xa na yatane dɛɛn kala!

8 E xa jan alo igen naxan bǎxǎnma.
E tanbane xa yelefu ayi.

9 E xa liga
alo korosiraan naxan fati tununma
ayi lingini,
alo diin naxan faxaxi barixi, a mi
sogen to.

10 Tansin xindena hanma a xarena,
ne ganma nɛn tunden bun.
Foyen jaxudene fan xalima nɛn,
a e raxɔri.

Bɛti xuini te.

11 Tinxin muxune jaxanma nɛn
bayo a gbeen jǎxɔma nɛn.
E fama e sanna maxadeni nɛn
muxu jaxine wunla ra.

12 Nayi, adamadiine yi a fala,
"Ala tinxin muxune saren fima yati!
Ala na yatigi, naxan dunuja mak-
itima!"

59

Ala maxandina marakisina fe ra

1 Dawudaa maxandi jaxumɛna, bɛti
baane kuntigin xa. A xa ba alo bɛtin
naxan xili: "I Nama Halagin Ti," a
naxan ba Sɔli to sofane xɛ e xa sa e

luxun Dawuda yɛɛ ra a banxini a faxa
xinla ma.

2 N ma Ala, n xunba n yaxune yii.
N natanga ne ma
naxanye kelixi n xili ma!

3 N xunba fe jaxi rabane yii.
N nakisi na muxu faxane ma!

4 A mato,
e n legedenma n faxa feen na.
Sɛnbɛmane e malanma n xili ma.
N mi i matandixi,
n mi yulubi ligaxi, Alatala.

5 N sǎnna mi a ra,
koni e yitǎnxi e xa n yɛngɛ.

Keli, i fa n mali!

Yandi n mato!

6 Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna,
Isirayilaa Ala, keli!

I yi siya dɛnkeleyatarene fe jaxine
saran e ra.

I nama dija yanfanten jaxine ma
mumɛ!

Bɛti xuini te.

7 E fama jinbanna ra.

E xajɛ alo barene taan xun xǎn.

8 I tuli mati e konbi ti xuine ra.

E lenne luxi nɛn e dɛ
alo silanfanne,

e mǎn a falama, e naxa,
"Nde nɔɛ en ma falan mɛ?"

9 Koni Alatala, i gelema e ma.

I siya dɛnkeleyatarene birin magelema.

10 Ala n sɛnbɛna,
n xaxili tixi i tan nan na.

I tan nan n ma faran makantanxin
na.

11 N ma hinantenna Ala,
a tima n yɛɛ ra nɛn.

A a liga,
n na n yɛɛn nagodo n yaxune ma.

12 Koni, i nama e faxa,
Marigina, nxu yɛ masansan wure
lefana.

Nanara, n ma muxune mi jinanjɛ.

E raxuya ayi i sɛnbɛni,
i yi e nɔ.

13 Bayo yulubi falane e dɛ
e xa suxu e yɛtɛna wasona fe ra!

Bayo e dangane tima

e wulene falama,

14 e jan i ya xǎlɔni!

E jan fefe! Sese nama lu!

Nayi, birin a kolonma nɛn fa fala

Ala mangayaan nabama Yaxuba
 bənsənna xun na
 han bəxən danna birin.
 Bəti xuini te.

15 E fama jinbanna ra.
 E xarə alo barene taan xun xən.
 16 Barene nɛma donse fenni,
 xa e mi lugo,
 e wurundunma nɛn.
 17 Koni n tan i sɛnbɛn matəxəma nɛn
 bɛtini.
 Xətənni, n na n ma bɛti xuini tema nɛn
 i ya hinanna fe ra.
 Bayo, n ma faran makantanxin nan i
 tan na,
 n na n yigiyama dɛnaxan yi tərə wax-
 atine yi.
 18 N sɛnbɛna,
 n bɛtin bama i xa nɛn.
 I tan Ala nan n ma faran makan-
 tanxin na
 n ma hinantenna Ala.

60

Ala maxandina nɔ ti fena
Yaburin 108.7-14

1 Dawudaa maxandi jaxumɛna, bɛti
 baane kuntigin xa, a xa ba alo
 bɛtin naxan xili: “Gabalan Fugaxina
 Sereyana.” A xa ba xaran feen na.
 2 Dawuda bɛtini ito nan ba a to
 Arami kaane yenge naxanye keli
 Mesopotamiya yamanan nun Soba
 yamanani, Yowaba yi xɛtɛ, a Edən kaa
 wuli fu nun firin faxa Fəxə Lanbanni.
 3 Ala, i bata i mɛ nxu ra,
 i yi gbalon nakeli nxu ma.
 I bata xələ nxu ma.
 Koni iki, i mən xa nxu yitən.
 4 I bata bəxən naxuruxurun,
 a yibə.
 I mən xa a tugun a bode ra,
 a nama xuya ayi.
 5 I bata waxatine raxədxə i ya mux-
 une ma.
 Nxu dagalanma ayi
 alo nxu minxin na a ra.
 6 Koni naxanye gaxuxi i yɛɛ ra,
 i bata taxamasenni te ne xa,
 naxan e ratangama xalimakunle ma.
 Bəti xuini te.
 7 I xa i xanuntenne kantan
 i yi e rakisi i sɛnbɛni.
 I yi nxə maxandin yabi.

8 Ala bata falan ti a yire sarijanxini,
 a naxa, “N nɔn tima nɛn,
 n Siken taani taxun,
 n yi Sukəti lanbanna danne sa.
 9 N tan nan gbee Galadi bəxən nun
 Manase ra.
 Eframi kaane findixi n ma yengɛsone
 nan na.
 Yuda luxi nɛn
 alo n ma mangaya dunganna.
 10 Koni n ma konyin nan Moyaba ya-
 manan na.
 N tan nan Edən yamanan kanna ra.
 N yenge sənxi ni tema Filisiti ya-
 manani.”
 11 Ala, nde sigama n na na taa makan-
 tanxini?
 Nde tima n yɛɛ ra siga Edən yi?
 12 Ala, i tan xa mi i mɛxi nxu ra ba?
 I mi fa nxə ganla fəxə ra sənən ba?
 13 Nxu mali yaxune yengɛdeni!
 Sese mi adamana maliin na.
 14 Koni Ala na lu en xən,
 en nɔn sətəma nɛn.
 A tan nan en yaxune halagima.

61

Ala, n xa lu i fena

1 Dawudaa bɛtina, bɛti baane kunti-
 gin xa. A xa ba kondenne ra.
 2 Ala n ma mawuga xuiin mɛ.
 I tuli mati n ma maxandi xuiin na.
 3 N yigitɛgɛxin bata n xui ramini i ma
 wulani.
 N xali na geyaan fari
 naxan mate n xa.
 4 Amasətə i tan nan n yigiyaden na,
 e nun yinna
 naxan n natangama n yaxune ma.
 5 N waxi lu feni i konni waxatin birin
 yi.
 N xa luxunden sətə i gabutɛne bun
 ma.
 Bəti xuini te.
 6 Ala, i bata n dɛ ti xuine mɛ.
 I bata na kɛɛn so n yii
 i naxan namaraxi i ya yɛɛragaxu
 muxune xa.
 7 Ala xa mangan siin xun masa,
 a xa bu han!
 8 Ala xa mangan sabati a yɛtagi
 habadan!
 A ratanga i ya hinanna nun i ya lan-
 nayaan nin.

9 Nanara, n tantun βetin βε i xinli
waxatin birin,
n yi n δε ti xuine rakamali λxα yo λxα.

62

Ala nan bɔɲε xunbenla fima

1 Dawudaa βetina, βeti baane kunti-
gin xa Yedutun xa.

2 N bɔɲεn saxi Ala nan baraka yi,
a tan nan n nakisima.

3 A tan kedenna nan n kantan fanyen
na,
n nakisimana.

N ma faran makantanxin nan a ra.
Yaxune mi n nɔε mumε!

4 Han waxatin mundun yi,
ε luyε fuyε muxune ma?

ε tan e rabirama
alo banxi xonna hanma langa fonna?

5 E waxi muxune ragodo feni tun,
keli a binyeni.

E e yoron wuleni.

E duban tima e dɛni,
koni e dangan tima e bɔɲɛni.

Beti xuini te.

6 N bɔɲε xunbenla sɔtɔma Ala nan xɔn.
A tan nan n yigin na.

7 A tan nan n kantan fanyen na,
n nakisimana.

N ma faran makantanxin nan a ra.
Yaxune mi n nɔε mumε!

8 N ma kisin nun n ma binyena Ala
nan yii.

N kantan fanyen sɛnbɛmaan nan Ala
ra.

N ma yigiyana a tan nan na.

9 Yamana, ε ε yigin sa a yi waxatin
birin!

ε yi ε kɔntɔfinle so Ala yii,
amasɔtɔ en yigiyaden nan Ala ra.

Beti xuini te.

10 Adamadiine ligaxi nɛn alo foyed-
ina.

A xungbeen nun a xurina, sese mi e
ra.

Hali e rate sikeela fari, e yelefu.
E malanxin yelefu foyedin xa.

11 I nama i yigin sa gbalɔ feene yi.
I nama i waso se muɲaxini.

Hali nafunla gbo i yii han,
i nama i yigin sa a yi!

12 Ala luma a falε,
fa fala a tan nan gbee fangan na.

13 I gbeen nan hinanna ra, n Marig-
ina.

Bayo i tan muxun kɔntɔnna fima nɛn
alo a kewanla.

63

Alaa hinanna fisa siimayaan xa

1 Dawudaa βetina, a yi Yuda tonbon
yireni waxatin naxan yi.

2 Ala, n ni i fenma,
n ma Ala nan i tan na.

I xɔnla n sɔndɔmɛn na.
I xɔnla n fati bɛnden ma

alo min xɔnla n suxuma
tonbonni ito yi kii naxan yi,
bɔxα magenla, ige mi dɛnaxan yi.

3 N xa i to i ya yire sariɲanxini.

N yi i sɛnbɛn nun binyeni gbε.

4 I ya hinanna fisa siimayaan xa.
Nanara, n na i batuma.

5 N barikan birama i xa nɛn
n ma siimayaan birin yi,
n na n yiine yite i maxandideni.

6 N nii yifanma n ma nɛn,
alo n na wasa donse hagigɛne ra.
N yi i tantun sɛwa βetine yi.

7 N nɛma saxi n ma saden ma,
n na n mirima i ma.

N xaxili luma i xɔn nɛn kɔɛɛn birin na.

8 Amasɔtɔ i tan nan n mali muxun na,
n sɛwa βetin ba i nininna bun ma.

9 N bata kankan i ma,
i yiin nan n natangama.

10 Naxanye katama n faxa feen na,
ne faxama nɛn.

11 E faxama silanfanna ra nɛn
yɛngɛni,

kankone yi e binbine don.

12 Nayi, Mangan sɛwama nɛn Ala yi.
Naxanye e kɔlɔma Ala xinli,

ne a matɔxɔma nɛn.

Koni wuledene dɛɛne raxutuma nɛn.

64

Ala maxandin maratangana fe ra

1 Dawudaa βetina, βeti baane kunti-
gin xa.

2 Ala, i tuli mati n ma mawuga xuiin
na!

N bata gaxu n yaxune yɛɛ ra.

N niin natanga!

3 N luxun muxu ɲaxine ma
naxanye e bode toma wundoni,

e nun fe ɲaxi raba ganla.
⁴ E lenne xanxan alo silanfanna.
 Fala ɲaxine minima e de
 alo xalimakuli ralemunxina.
⁵ E e xanle tima sɔntaren na wundoni.
 E mafura bunna tiye, e mi gaxuma.
⁶ E e bode rawekilema kewali ɲaxin
 ma.
 E e bode toma,
 e lutine ratima denaxan yi.
 E naxa, “Nde nae e toe?”
⁷ E tinxintareyani tonma, e naxa,
 “En ma kote yitonxin mi fule mumel!”
 Muxun kui feene kolon naxalo!
⁸ Koni Alaa xalimakunle wolima e ma
 nen,
 a e li keden na.
⁹ E gbee fala xuine xetema e ma nen,
 e yi halagi.
 Naxan yo na e to,
 ne e xunne yimaxama nen e magele-
 deni.
¹⁰ Nayi, gaxun adaman birin suxuma
 nen.
 E e xaxili lu Ala a wanla xon,
 e yi a fe rabaxine famu.
¹¹ Tinxin muxune xa sewa Alatala yi,
 e yi a findi e luxunden na.
 Muxu sandome fajin birin xa a
 mataxo.

65

Tantunna nun barika birana

¹ Dawudaa betina, beti baane kunti-
 gin xa. Sigi sarijanxina.
² Ala, a lan yamaan yi i tantun Siyon
 yi,
 nxu mon yi nxu de ti xuine rakamali.
³ I tan naxan maxandi xuine ramema,
 muxun birin fama nen i fema.
⁴ Hakene to senben soto nxu xun ma
 i yi nxo matandine mafelu.
⁵ Sewan ne xa,
 i bata naxanye sugandi
 e xa lu i konni!
 Nxu bata lugo i ya banxin fe fajine ra,
 i Batu Banxi Sarijanxina.
⁶ I nxo maxandin yabima
 kabanakoon nan na tinxinni.
 Ala nxu rakisimana,
 baxon danna muxun birin yigina i tan
 nan na,
 e nun naxanye foxo igen kidi ma pon!
⁷ I senben bata geyane da

bayo fangamaan ni i ra.
⁸ I bata baan xuini ti,
 i yi a walanne raxara.
 I mon yi siyane masabari.
⁹ Dunuɲa birin gaxuma i ya ka-
 banakone yee ra.
 Keli sogetedeni han sogegododeni,
 e birin betin bama i xa sewani.
¹⁰ I yengi doxi baxon xon
 i yi tule igen sa a ma, han a ramɔ.
 Alaa xuden nafexi igen na,
 alogo donseen xa soto.
 I tan nan na ragidixi.
¹¹ I tule gbeen nafama xee bixine ma
 baxon yi xunbeli, a yogon igen na.
 I tan barakan sama xeeni, a sabati.
¹² Xee xaba waxatini,
 i ya fanna warama ayi nen.
 I na dangu denaxan yi,
 mena yi sabati.
¹³ Fixene fanma e nun fiile.
 Geyane rayabuma nen han!
¹⁴ Xuruseene yiriwama nen fixene
 ma.
 Lanbanne yi rafe siseene ra.
 Na birin yi findi beti ba xunna ra
 e nun sewa sonxona.

66

Barika birana Ala xa

¹ Sigi sarijanxina. Tantun betina.
 Beti baane kuntigin xa.
 Dunuɲa muxun birin xa sonxo sewani
 Ala xa!
² E a xinla binya betin ba!
 E tantun gbeen fi a ma!
³ E a fala Ala xa,
 “I ya kabanako wanle magaxu!
 I senben gbo han!
 Nanara, i yaxune gaxuxin felenxi i
 bun ma.
⁴ Muxun birin i batuma dunuɲa yi,
 e tantun betin ba i xa.
 E i xinla tantunma betini.”
 Beti xuini te.
⁵ E fa be!
 E a mato Ala bata naxan liga!
 A wanle magaxu adamadiine ye han!
⁶ A foxo igen findi nen yire yixaren na,
 en benbane yi gidi baan tagi e sanni.
 Nayi, en xa ɲaxan a tan yi.

7 A mangayaan nabama a senbeni
habadan!

A yεen tixi siyane ra,
nanara muxu yo nama murute.
Beti xuini te.

8 Siyane, ε barikan bira en ma Ala xa!
ε a tantun xuini te!

9 A bata siimayaan fi en ma,
a mi tin en yi bira.

10 Ala i nxu rasarijanma
sulun tεeni alo wure gbetina.*

11 I a liga nen nxu yi suxu,
i mɔn yi goron gbeen sa nxu xun ma.

12 I tin nen nxu yaxune yi ti nxu fari.
Nxu yi dangu ige tilinxin nun tεeni.
Koni, i fa nxu ra dahamu bɔxɔni.

13 N fama saraxa gan daxin na nen i
ya banxini.

N bata dε xuiin naxan tongo i xa,
n na rakamalima nen.

14 Dε ti xuini itoe falaxi nen
n yi tɔrɔni waxatin naxan yi.

15 N sube turaxine bama saraxa gan
daxin na nen,

n yi kontonne ba,
e tutin yi te kore.

N turane nun kɔtɔne fan bama nen.
Beti xuini te.

16 ε fa be! ε ε tuli mati,
ε tan naxanye birin gaxu Ala yεε ra.

A bata naxan liga n xa,
n na a falama ε xa nen.

17 N bata a xili malina fe ra,
n yi a batu n dε xuiin na.

18 Xa haken yi ramaraxi n bɔɔneni nun,
Marigin mi yi a tuli matima n xuiin
na nun.

19 Koni Ala yatin bata n name,
a a tuli mati n ma maxandi xuiin na.

20 N barikan birama Ala xa
amasɔtɔ a mi a mεxi n ma maxandi
xuiin na.

A mi a hinanna baxi n yii.

67

Siyane birin xa Ala tantun

1 Tantun betina, beti baane kuntigin
xa. A xa ba kondenne ra. Sigi
sarijanxina.

2 Ala xa kininkinin en ma,

Ala xa en baraka.
Ala nɔrɔn xa godu en ma.

Beti xuini te.

3 Nanara, dunuɔa birin i ya kiraan
kolonɔe,

siyane birin yi i ya marakisin kolon.

4 Siyane xa i tantun Ala,
siyane birin xa i tantun!

5 Muxune xa ɔaxan,
e betin ba sεwani,
amasɔtɔ i siyane makitima tinxinna
nin.

I tixi dunuɔa muxune birin yεε ra.

Beti xuini te.

6 Siyane xa i tantun Ala,
siyane birin xa i tantun!

7 Nayi, bɔxɔn donse gbegbe fima.

Ala, en ma Ala en barakama nen.

8 Ala en barakama nen,
bɔxɔn danna muxun birin yi gaxu a
yεε ra.

68

Alaa nɔna Isirayila xa

1 Dawudaa betina, beti baane kunti-
gin xa. Sigi sarijanxina.

2 Ala xa keli,
a yi a yaxune raxuya ayi.

Naxanye a rapaxuxi,
ne yi e gi a bun.

3 E kedi,
alo foyen sigama tutin na kii naxan
yi.

E xa ɔan Ala yetagi
alo dolen na lo tεeni.

4 Koni tinxin muxune xa ɔaxan,
e sεwa Ala yetagi.

E xa gele ɔaxanni.

5 Betin ba Ala xa,
a xinla xa tantun betini.

Naxan fama kundani,
ε na rasεne!

A xili nen Alatala.

En xa en sεwa xuini te a yεε ra!

6 Ala naxan a kon sarijanxini,
kiridine fafe na a ra,
kaɔa gilene xun mayεngen na a ra.

7 Ala denbayaan fima denbayatarene
ma,

A kasorasane xɔrɔyama,
e mini betin be.

* 66:10: *Sulun tεen* mɔn falama yirena nde yi fa fala "*Furu tεena*."

Koni murute muxune luma bəxə
yidunduxin nin.

8 Ala, i to ti i ya yamaan yεε ra,
i siga na tonbon yireni.

Beti xuini te.

9 Bəxən yi xuruxurun,
koren yi rabi Ala yεε ra,
Sinayi Geyana Ala,
Isirayilaa Ala.

10 Ala, i tule gbeen nafa nən,
i ya bəxən mən yi xεε a kiini.

11 I ya yamaan yi dəxə na,
I yi yiigelitəne ki i ya nemanana fe ra.

12 Marigin bata feni ito xibarun fi,
naxalan gali gbeen yi siga a ralideni,
e naxa,

13 “Mangane nun sofane e gima!
E e gima!

Nxu tan naxanle yi yengε yi se tongox-
ine yitaxun.

14 E tan naxanye fan luxi xuruseene
dεxən,

ε a mε,

Ala a yamaan suturama nən
alo ganba tofajina

naxan gabutεye rafalaxi gbetin nun
xema fajin na.”

15 Ala Sənbe Kanna to na mangane
raxuya ayi,

e yolon alo balabalan kəsena Geya
Fəren ma.

16 Basan yamanan geyane gbo!
Yire matexi wuyaxi e ma.

17 Nanfera ε Alaa geya sugandixin
matoma xəxələnni,

Ala yetεen dəxi dənaxan yi?
Alatala luma dənaxan yi habadan!

18 Marigin bata fa a yire sarijanxini
keli Sinayi Geyaan ma

e nun a yengε so wontoro wuli wuli
wuyaxi.

19 Marigina Alatala, i bata te kore,
muxu suxine biraxi i fəxə ra.
I yi kiseene rasuxu adamadiine ra,
hali muxu murutεxine,
i yi dəxə na yi.

20 Barikan xa bira Marigin xa ləxə yo
ləxə,

en ma goronna saxi naxan xun ma,
Ala en nakisimana.

Beti xuini te.

21 En ma Ala, Ala na a ra
naxan muxune rakisima.
En Marigina Alatala na a ra
naxan en bama sayani.

22 Ala yatina a yaxune xunne yibəma
nən
naxanye kankanxi e sənne ma.

23 Marigin bata a fala, a naxa,
“N fama nən ε yaxune ra keli Basan yi.
N fama e ra nən sa keli fəxə igen xənna
ma

24 alogo ε xa ε sanne sin e wunli
ε barene fan yi e wunla kən han e
wasa.”

25 Ala, nxu bata i ya yamaan famatəən
to.

I ya yamaan soma yire sarijanxini
i tan n ma Ala nun n ma mangana.

26 Beti baane yεen na,
maxa se maxane xanbin na,
sungutunne wəsəwəsənne maxama
ne tagi.

27 Barikan bira Ala xa a malan gbeeni.
Isirayila bənsənna birin xa Alatala
tantun.

28 Bunyamin bənsənna,
dənxe ra barin tixi e yεε ra.
Yuda bənsənna mangane fan fama,
e sənəma e nun Sabulon mangane
nun Nafatali mangane.

29 Ala, i sənben nagodo,
i sənben mayita, Ala,
alo waxati danguxini.

30 I Batu Banxin Yerusalən taani,
mangane fama kiseene ra i xa na yi.

31 I xa falan ti Misiran bəxən xili ma
naxan nun sube xajen maliga sεxeni.
Misiran luxi nən alo tura ganla
siya gbetene biraxi naxan fəxə ra
alo jinge diine.

E ragodo han e fa mudu gbetin na.
Na siya yengε ralanne raxuya ayi!

32 Xerane kelima nən Misiran ya-
manani,
Kusi kaane yi e yiine ti Ala xa a
maxandideni.

33 Dunuɓa yamanane,
ε betin ba Ala xa,
ε Marigin tantun betini.

Beti xuini te.

34 A masiga tima kore xənna ma
xabu waxati xunkuye.

A galan xuiin naminima fangani.
³⁵ E Ala senbena fe rali,
 a mangayaan nabama Isirayila xun
 na.
 A senben kore xonna ma.
³⁶ Ala na mini a Yire Sarihanxini,
 a magaxu han!
 Isirayilaa Ala senben fima a yamaan
 ma nen
 e nun fangana.
 Barikan xa bira Ala xa!

69

Saxale maxandina

¹ Dawudaa betina, beti baane kunti-
 gin xa. A xa ba alo betin naxan xili:
 “Fuge Fajine.”
² Ala, n nakisi!
 Igen bata te han n kœen bun ma.
³ N bitinma boro tilinxini.
 San tide yo mi na yi.
 N tilinna xœe ra.
 N na n maminma fufani.
⁴ N bata xadan xili tideni n mali feen
 na.
 N kœe yinla nan fa n xoloma.
 N yeene bata xadan,
 e bata bu i ye ra kira yi.
⁵ Naxanye n naxaxuxi fuuni,
 ne wuya dangu n xunsexen na.
 A gbegbe wama n faxa feni,
 naxanye n yaxuyaxi fuu!
 N mi naxan mujaxi n na raxete ba?
⁶ N yi daxuyani kii naxan yi,
 i na kolon
 Ala, n sanna mi luxunxi i tan ma.
⁷ Marigina Alatala Senben Birin
 Kanna,
 n nama ne rayagi
 naxanye yigi saxi i yi.
 Isirayilaa Ala,
 n nama findi ne yarabi muxu ra,
 naxanye i batuma!
⁸ E n konbima i tan nan ma fe ra.
 N bata yagi han!
⁹ N bata liga
 alo xœena ngaxakedenne xa,
 alo fa muxuna n xabilani.
¹⁰ I ya banxina fe xaminna n ma,
 han a n ganma alo teena.
 Nanara, e i konbin naxanye tima,
 ne n tan nan lima.
¹¹ N na wuga, n yi sunna suxu,
 yamaan yi n konbi.

¹² N na kasa dugin nagodo n ma su-
 nuni,
 yamaan yi sabaan so n na.
¹³ Naxanye batuma taan so deen na
 ne n nafeyama.
 Dalɔ minne sigin sama, e n magele.
¹⁴ Koni Alatala, n na i tan nan
 maxandima.
 I ya hinan gbeen waxatin ni i ra n xa.
 Ala, n yabi i ya marakisi barakaxini.
¹⁵ N xunba, n nama bitin boroni.
 N xunba n yaxune yii, n ba tilinni.
¹⁶ I nama tin fufaan yi sa n xun ma.
 I nama tin n yi n mamin tilinni,
 hanma n bitin gaburun na.
¹⁷ N ma Alatala, n yabi
 i ya hinanna nun i ya fanni.
 I firifiri n binni i ya kininkinin
 gbeeni.
¹⁸ I nama i yetagin luxun i ya walikœen
 ma.
 N yabi iki sa! Bayo n tœœxi.
¹⁹ Fa n fema i yi n nakisi.
 N xunba n yaxune yii.
²⁰ I a kolon n konbima kii naxan yi,
 n na yagima, n na yarabima.
 I n yaxune birin toma.
²¹ Konbin bata n bœen kala
 han n yigitœe.
 N yengi yi kininkininna a fe ma nun
 koni se mi na.
 N yengi yi madendenna nan ma nun,
 koni n mi se to.
²² E dabarin sama n ma donsani.
 Min xœnla to n suxu,
 e minse xœlen so n yii.
²³ Ala xa e naxanaxane findi luti
 ratixin na e ye ra.
 Ala xa e herin findi e suxu xunna ra.
²⁴ E yeene xa rafœœ ayi,
 e yi danxu!
 E fanne xa ba a ra waxatin birin!
²⁵ I xa fitina e xili ma,
 i ya xœlœ gbeen yi e li.
²⁶ E dœœden xa kala.
 Muxe nama lu e bubune kui.
²⁷ Bayo, i naxanye tœœxi,
 e ne naxankatama.
 I naxanye naxankataxi,
 e ne fe falama sewani.
²⁸ I xa e magi e hakene birin na.
 E nama i ya kisin sœœœ mumœ!

29 Ala xa e xinle ba nii rakisin kitabun kui.
E nama basan tinxin muxune xinle ra.

30 Koni n xɔleni, n mɔn yigitεgexi.
Ala, i ya marakisin xa n natanga!

31 N na Ala xinla matɔxɔma bɛtini nɛn.
N yi a gboon nali,
n barikan bira a xa.

32 Na Alatala kɛnɛnma nɛn
dangu jinge baan na a xa,
dangu tura kamalixin baan na
saraxan na.

33 Yiigelitɔne a toma nɛn, e sɛwa.
Ɛ tan naxanye Ala fenma,
Ala xa siimayaan fi ɛ ma.

34 Alatala tuli matixi tɔrɔ muxune ra.
A mi jinanma muxu suxine xɔn
a gbeen naxanye ra.

35 Koren nun bɔxɔn nun fɔxɔ igena
e nun e yi seene,
e birin xa Ala matɔxɔ.

36 Ala Siyon taan nakisima nɛn.
A Yuda taane tima nɛn.
A mɔn yi a yamaan nadɔxɔ na yi,
e mɔn yi findi a gbeen na.

37 Na findima a walikene maman-
denne kɛn na nɛn.
Naxanye Ala xanuxi, ne yi lu na yi.

70

Ala maxandina malina fe ra *Yaburin 40.13-17*

1 Dawudaa bɛtina, bɛti baane kunti-
gin xa. Maxandina.

2 Ala, n nakisi!
Alatala, fa n mali iki sa!

3 Ala xa ne yarabi
naxanye n faxa feni tɔnma,
e yifu.

Ala xa ne raxεtε marafɛyani
n ma tɔrɔn nafanxi naxanye ma.

4 E yagixin xa xεtε naxanye a falama,
e naxa, “Yɔ! I suxi!”

5 Naxanye birin i tan fenma,
i xa ne birin nasɛwa.
Naxanye waxi i ya kisi feen xɔn,
ne xa lu a fale,
“Ala gbo!”

6 Koni, yiigelitɔn nun tɔrɔ muxun
nan n tan na.
Ala, fa n fɛma mafuren!

I tan nan n malimaan nun n natanga-
maan na.
Alatala, i nama buyε ayi.

71

Fonna Ala maxandina *Yaburin 31.1-4*

1 Alatala, i tan nan n luxunden na.
I nama tin n yi yagi!

2 N natanga i yi n xunba
amasɔtɔ i tinxin.
I tuli mati n na i yi n nakisi!

3 Ala, findi n kantan fanyen na,
n luxundena,
n luma sigε dɛnaxan yi.
Yamarin fi, i yi n nakisi.

Amasɔtɔ, n kantan fanyen nun
n ma yinna nan i tan na.

4 N ma Ala,
n natanga muxu jaxine sɛnbɛn ma,
i n ba hakε kanne nun gbalotɔne yii.

5 N Marigina Alatala,
n yigin na i tan na.
N bata n yigin sa i yi
xabu n dii jɔrɛyani.

6 I n masuxi
xabu n yi n nga kui waxatin naxan yi.
I tan nan a liga n yi bari,
nanara n ni i tantunma.

7 N findixi misaala nan na a wuyaxi
xa,
amasɔtɔ n yigiya sɛnbɛmaan nan i tan
na.

8 N ni i tantunma nɛn fɛriɲɛn gbɛn!
N yi i ya nɔrɔn matɔxɔ.

9 I nama i mɛ n na
amasɔtɔ iki, n bata fori.
I nama n nabɛjin
amasɔtɔ n fangan bata jɛn.

10 N yaxune n mafalama.
Naxanye waxi n faxa feni,
ne e bode toma.

11 E naxa, “Ala bata a rabɛjin.
En siga a fɔxɔ ra en yi a suxu.
A xunba muxu mi na yi.”

12 Ala, i nama i makuya n na.
N ma Ala, i mafura, i fa n mali!

13 Ala xa ne yarabi, e jɛn,
naxanye n kansunma.

Ala xa ne yagi, e xun nagodo
naxanye waxi n maxɔlɔ feni.

14 N xaxili tixi i ra tun!
N mɔn sigama i tantunɲɛ tun!

15 N ni i ya tinxinyaan matɔxɔma nɛn
fɛrijɛn gbɛn!

E nun i ya marakisina,
hali n to mi e birin kolon.

16 Marigina Alatala,
n fama i sɛnbɛn barakani,
n ni i tan keden peen nan ma
tinxinyaan matɔxɔma.

17 Ala, xabu n xurun waxatin naxan
yi,

i n xaran nɛn.
N mɔn i ya kabanakone matɔxɔma
tun!

18 Ala, iki, n bata fori,
n xunsexɛn fan bata fuga.

Koni i nama n nabɛjin
fɔ n xa i sɛnbɛn nali iki muxune ma,
n yi i ya fangana fe yɛba
mayixɛtɛ famatɔne birin xa.

19 Ala, i ya tinxinyaan bata kore li!
I bata kabanako fe wuyaxi liga.
Nde ligaxi alo i tan?

20 Hali i to tɔrɔn nun xɔlɛ gbeen nafa
n ma,
i mɔn n niin naxɛtɛma n yi nɛn.

Hali n sa gaburun tilinxini bɔxɔn bun,
i n natema nɛn mɔn.

21 I n ma xunnayerenna ragboma ayi
nɛn,
i mɔn yi n madɛndɛn.

22 N na i tantunma nɛn kondenna ra
i ya lannayana fe ra, n ma Ala.
N tantun bɛtin bama i xa nɛn bɔlɔnni,
Isirayila Sarijantɔna.

23 N sɔnxɔma nɛn sɛwani
n nɛma bɛti baani waxatin naxan yi
amasɔtɔ i bata n xunba.

24 N ni i ya tinxinyaan matɔxɔma nɛn
fɛrijɛn gbɛn!

Amasɔtɔ naxanye yi waxi n tɔrɔ feni,
ne bata yagi, e yarabi.

72

Ala maxandina mangan xa

1 Sulemani gbeena.

Ala, mangan xaran i ya kitisa kɛndɛn
na.

I ya tinxinyaan yita n tan mangana
diin na.

2 Nanara, a i ya yamaan makitɛ tinx-
inni.

A sariya kɛndɛn sa yiigelitɔne xa.

3 Ala xa bɔxɔn nasabati yamaan xa.

Ala xa tinxinyaan sabati yamanani.

4 Mangan xa sariya kɛndɛn sa yi-
igelitɔne xa.

A xa tɔrɔ muxune diine rakisi,
a yi e yɛngɛfane rayensenjɛ ayi.

5 I ya mangayaan xa magaxu ayi
han mamandenne mamandenne
fanni sɔgen tema
fanni kiken mɔn dɛgɛma.

6 Mangan fanna xa liga

alo tulena xɛɛne ma,
a xa liga
alo tule igen nɛn fɛ bɔxɔn ma.

7 Tinxin muxune xa sabati mangan
waxatini.

Ala xa hɛri gbeen fi fanni kiken
dɛgɛma.

8 A mangayaan gboma ayi nɛn
sa fɔlɔ sogeteden na
han sa dɔxɔ sogegododen na.

Fɔlɔ Efirati baan ma
han sa dɔxɔ bɔxɔn danna ra.

9 Naxanye wulani
ne e xinbi sinma a bun ma nɛn.
A yaxune e sama bɔxɔn ma nɛn a bun
ma.

10 Tarasisi mangane fama kiseene ra
nɛn a fɛma
e nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne.

Saba nun Sɛba mangane mudun fima
a ma nɛn.

11 Mangan birin e xinbi sinma a bun
ma nɛn.

Siyane birin wanla kɛma a xa nɛn.

12 A tɔrɔ muxune xunbama nɛn
naxanye na a xili,
e nun yiigelitɔ rabɛjinxine.

13 A kininkininma sɛnbɛtarene nun
tɔrɔ muxune ma nɛn.

A tɔrɔ muxune niin nakisi.

14 A e xɔrɔyama nɛn mayigbɛtɛnna
nun gbalon ma,

bayo a e yatɛxi.

15 Ala xa mangan bu!

Ala xa xɛmaan fi a ma keli Saba ya-
manani.

Yamaan xa Ala maxandi a xa waxatin
birin!

E xa duba a xa fɛrijɛn gbɛn!

16 Ala xa donseen wara ayi bɔxɔni.

Geyane xa rafe siseene ra.

E xa bogi alo naxanye Liban ya-
manani.

Taa kaane xa sabati alo sɛxɛna.

17 Ala xa mangan findi xili kannu ra
habadan!
A xinla xa bu alo sogena.
Siyane birin duban sətəma nən a
barakani.
E fan yi duba a xa.

18 Barikan xa bira Marigina Alatala
xa,
Isirayilaa Ala!
A tan keden peen nan kabanako
feene ligama.

19 Barikan xa bira a xa habadan!
Ala xa dunuḡa birin nafe a binyen na!
Amina! Amina!

20 Yese a dii xεmεn Dawuda maxan-
dine danna ni i ra.

Yaburin Yire Saxandena: Keli Sora 73 ma han 89

73

Alaa tinxinyana fe

1 Asafi a bεtina.
Ala fan Isirayila ra han!
A fan bəḡε sariḡanxi kanne ra.
2 Koni fayida n bata yi tantan,
n kiraan beḡin.
3 Amasətə n yi wasodene maxəxələnma
nun
n muxu ḡaxine sabatixin to waxatin
naxan yi.
4 E mi kəntəfilixi sese ra mumε!
E fatine fan, e kεndε.
5 E mi səxələxi sese ra alo bonne.
Adamadiine tərəne mi e tan lima.
6 Nanara, wasona e yi
alo ḡεren muxune kəε.
Gbalona e yi alo domaan muxune
ma.
7 Turena e fatini
han e yεtagin bata yikusin.
Fe ḡaxin nan e bəḡeni han!
8 E gelen muxune ma,
e fala ḡaxine ti.
E muxune ḡaxankatama wasoni.
9 E fala ḡaxine tima Ala ma,
e dε ḡaxu falane dunuḡa birin yi.
10 Nanara, yamaan biraxi e fəxə ra,
e falane xənla yi e suxu
alo igen min daxina.
11 E naxa, “Ala nanse kolon?
Kore Xənna Ala nəε na kolonḡe di?”

12 Muxu ḡaxine na kii nin.
E bəḡen saxi waxatin birin,
e lu nafunla sətε tun!
13 Nayi, n luxi tinxinyani nən fuu!
N yi n yεε rasariḡan fuyan!
14 N tərəxi ləxə yo ləxə!
I n haken saranma n na xətən yo
xətən!
15 Xa n yi falan ti alo e tan,
nayi, n yi i ya muxune yanfama nən
nun.

16 Nanara, n yi kata feni ito famudeni,
koni, a yi xədəxə n ma.

17 Han n so Alaa yire sariḡanxini wax-
atin naxan yi,
n yi n miri e raḡan kiin ma.

18 Ala, i e tima yire salaxunxin nin,
e birama dεnaxan yi, e kala.

19 Nba, e halagima nən mafuren,
gbalon yi e ḡan sasa!

20 E luxi nən alo xiyena
naxan ḡinanma muxun na xətənni.
Marigina, i na keli waxatin naxan yi,
e tununma nən.

21 N bəḡen yi səxələxi waxatin naxan
yi,
n niin yi sunuxi,

22 n yi daxuyaan nun xaxilitareyani.
N yi luxi i yεε ra yi alo subena.

23 Koni hali na,
n yi i fəxə ra waxatin birin,
i yi n yii rasuxu,

24 i ti n yεε ra i ya maxadine xən,
i yi n nasuxu binyen nin.

25 Nde n malima kore xənna ma,
ba i tan na?

Bayo i bata lu n xən,
n fa waxi nanse gbεε xən dunuḡa yi?

26 N fati benden nun n niin taganḡe
nən,

koni Ala nan n niin senben na
e nun n kεεna habadan!

27 Naxanye e makuyaxi i ra,
ne yatin halagima nən.

Naxanye e mεxi i ra, i yi ne raxəri.

28 Koni a rafan n tan ma,
n yi n maso Ala ra.

N bata Marigina Alatala findi n
yigiyaan na,
alogo n xa i ya wali faḡine birin nali!

74

Ala xa Isirayila xunba

- 1 Asafi a fala jaxumena.
Ala, nanfera i mexi nxu ra habadan?
Nanfera i xaloma i ya yama kantaxin ma?
- 2 I xaxili lu i ya yamaan xon ma,
i naxan xunba xabu waxati xunkuye,
bonsonna naxan findixi i gbeen na.
I nama jinan i daxaden Siyon Geyaan xon.
- 3 I xun ti taa xonni ito ra.
Nxu yaxune bata kala gbeen ti yire sarijanxini.
- 4 Nxu yi naralanma i ra denaxan yi,
I yaxune sewaxin bata sonxon nate menni.
E yi e taxamasenne yite na yi.
- 5 E liga menni alo xee segene
naxanye faton wudine sege ma e bunbina ra.
- 6 E na sawura wudi tofajine birin kala
e bunbina nun e degemane ra.
- 7 E teen so i ya Yire Sarijanxin na,
a gan fefe.
E yi i xinla batuden naharamu.
- 8 E yi a mirixi, e naxa,
“En ne birin naxarima nen feu!”
E yi Ala batudene birin gan yamanani.
- 9 Nxu mi fa kabanako taxamasenne toma.
Nabi yo mi fa na sonon.
Nxu mi a kolon na buma han waxatin mundun.
- 10 Ala, i yaxune i magelen danma waxatin mundun yi?
E luma i xili kale nen ba,
han habadan?
- 11 I tondixi nxu maliye nanfera?
I yiini bandun, i yi e raxori!
- 12 Ala, i tan nan nxo mangan na xabu a foloni.
I tan nan marakisi tiin na dunuja yi.
- 13 I tan nan foxo igene yitaxun i senbeni.
I mon yi ige yi sube jaxine xunne yibo.
- 14 I tan nan ige yi sube magaxuxin xunne kala.
I yi a so burunna subene yii donseen na.
- 15 I tan nan tigrine nun xudene ramini.

I tan nan baane yixara.

16 I tan nan gbee yanyin nun kaen na.
I bata soken nun kiken daxo e yirene yi.

17 I tan nan dunuja danne rafalaxi.
I soge furen nun jemen da.

18 Koni Alatala, i xaxili lu ito xon ma:
i yaxune gelema i ma!

Xaxilitarene i xili kalama!

19 I nama i ya yamaan nabekin alo ganbana sube xajene yii!
I nama jinan i ya muxune xon mumε,
naxanye toroxi.

20 I xaxili lu i ya layirin xon ma,
bayo boxon yire yi forene rafexi gbalotone ra.

21 I nama tin muxu jaxankataxine yi yarabi,
alogo yigelitone nun toro muxune xa i xinla matoxo.

22 Ala, keli i yi i yete xun mayenge!
I xaxili lu a xon,
a xaxilitarene i magelema ferijnen gben!

23 I nama jinan i yaxune sonxo xuiin ma,
i yengefane e xuini tema mumε!

75

Ala nan kitisaan na

1 Asafi a betina, beti baane kuntigin xa, a xa ba alo betin naxan xili, “I Nama Halagin Ti.” Sigi sarijanxina.

2 Ala, nxu bata i tantun.

Nxu i tantunma han!
Nxu i maxandima i xinli,
nxu yi i ya kabanakone fe fala.

3 I naxa, “N bata kiti sa boxon sa.
N kiti fajin sama nen.

4 Boxon xuruxurunma waxatin naxan yi,
a niimaseene birin yi xuruxurun,
n tan nan a san bundaxon xadaxoma ayi ken!

Beti xuini te.

5 N bata a fala wasodene xa,
‘E nama e yete yigbo!’

N bata a fala muxu jaxine xa,
‘E nama e kanba e senben xon!’

6 E nama e kanba e senben xon kore xonna xili ma!
E nama waso falane ti!’ ”

7 Amasotō xun mayengen mi kelima
sogeteden binna xan na
hanma sogegododen binni hanma
burunna ra.

8 Ala nan kitin sama.
A yi nde yalagi, a yi nde yoo sa.

9 Amasotō igelengenna suxi Alatala
yii,
a rafexi a xolēn na
alo dōlō xōdēxēna.
A a xelēma nēn,
muxu jaxine birin yi a min han a jnan.

10 Koni n na a fe falama nēn βetine yi
habadan!

N yi tantun βetin ba Yaxubaa Ala xa!

11 A muxu jaxine birin fangan kala,
a tinxin muxune xunna keli.

76

Nō tiin nan Ala ra

1 Asafi a βetina, βeti baane kunti-
gin xa. A xa ba kondenne ra. Sigi
sarijanxina.

2 Yuda kaane Ala kolon.
A xinla binyaxi Isirayila yi.

3 A konna Salemi taan nin,
a dōxi Siyon Geyaan nin.

4 A a yaxune xalimakunle yigira
mēna nin,
e nun yē masansan wure lefane nun
e silanfanne
nun e yenge so seene birin.

Beti xuini te.

5 Ala, i tan nan senben birin kanna ra,
i nōrōxi dangu habadan geyane ra.

6 Sofa wekilēxine birin bata bira,
e yii seene yi tongo yengeni.

E fa saya xixōnla nin.

Na sofa yo mi fa a yiini maxama.

7 Yaxubaa Ala, i na falan ti xōlōni,
soone nun soo ragine yi bira, e faxesa.

8 I tan nan magaxu, Ala.

I na xōlō, nde nōe tiyē i yēē ra.

9 I to kitisa xuiin namini keli kore,
yamanan muxune yi gaxu,
e yi e dundu,

10 i to keli kiti bolondeni
alogo i xa yiigelitōne rakisi.

Beti xuini te.

11 Hali muxune na xōlō i ma,

na rajanma tantunna nan ma i tan
xa.

Naxanye na mini i ya xōlōn bun,
ne xaxili sōtōma nēn.

12 I na i dē ti Alatala xa, i ya Ala,
i xa a rakamali.

Yamanan naxanye birin be rabilinni,
ε Alatala ki!

A lan birin xa gaxu a yēē ra!

13 A tan kuntigi wasoxine ragodoma
nēn,

a yi dunu ja mangane magaxu.

77

Madēndenna tōrō waxatini

1 Asafi a βetina, βeti baane kuntigin
xa, Yedutun xa.

2 N bata n xuini te Ala ma.
N bata n ma mawuga xuini te,
a xa n xuiin name.

3 N yi tōrōni waxatin naxan yi,
n Marigin maxandi nēn.

Kōēēn birin na, n yi n yiini te Ala ma,
koni n mi madēndēn.

4 Alaa fe to rabira n ma, n kutun.
N to n miri a ma, n xaxinla yi yifu.

Beti xuini te.

5 N yi xi n yēē ra yi.

N xaminxi, n mi fala tima.

6 Nayi, n yi n miri waxati danguxine
ma
e nun jēē xunkuyene.

7 βetine yi rabira n ma kōēēn na.

N yi n miri n bōjēni,

n maxōdinna ti n xaxinli iki:

8 “Marigina a mēma nxu ra nēn ba,
han habadan?

Nxu mi fa a kēnēnma ba?

9 Marigina hinanna bata jnan ba,
han habadan?

A tulisaan bata jnan ba,

han habadan?

10 Ala bata jninan hinanna xōn ma ba?
Ala bata a kininkininna jnan a xōlōni
ba?”

Beti xuini te.

11 N yi a fala, n naxa,

“Naxan n tōrōma, na ni ito ra:

Kore Xōnna Ala mi fa a fangan yitama
alo a fōlōni.”

12 Alatala,

n xa i ya kēwanle rabira n yēte ma.

I ya kabanako fe fonne yi rabira n ma.

13 N xa n miri i ya wanle ma.

N yi n xaxili lu i ya wali gbeene xɔn ma.

¹⁴ Ala, i ya kiraan sarijan.
Batu se yo mi gbo alo Ala.

¹⁵ Ala nan i tan na
naxan kabanako wanle kɛma.
I bata i sɛnbɛn mayita siyane tagi.

¹⁶ I bata i ya yamaan xunba i sɛnbɛni,
Yaxuba nun Yusufu bɔnsɔnne.
Bɛti xuini te.

¹⁷ Ala, igene to i to,
e yi xuruxurun.

Tilinne yi xuruxurun.

¹⁸ Tulen yi godo keli kore.
Galanna yi a xuiin namini kore.
Kuyen yi a jinna masɔxɔn yiren birin
yi.

¹⁹ I ya kuye sarinna xuiin yi gbo ayi.
I ya kuyena jin masɔxɔnna yi dunuja
birin yiyalan.

Bɔxɔn yi xuruxurun, a yi yimaxa.

²⁰ I ya kiraan yi fɔxɔ igeni.

I gidi baa tilinxini, i san fɔxɔne mi toɛ.

²¹ I yi Nabi Musa nun Haruna ti i ya
yamaan yɛɛ ra
alo xuruse rabaan tima yɛxɛɛ kurun
yɛɛ ra kii naxan yi.

78

Ala nun a yamana fe

¹ Asafi a fala jaxumɛna.

N ma muxune,
ɛ ɛ tuli mati n ma xaranna ra,
ɛ yi n ma fala xuine ramɛ.

² N sandane nan sama.
N wundo fonne nan yɛbama.

³ En bata feen naxanye mɛ,
en yi e to,
en fafane feen naxanye falaxi en xa,

⁴ en mi ne luxunɛ en ma diine ma.
En Alatala matɔxɔ feene
nun a sɛnbɛn nun a kabanako feene
falama en mamanden famatɔne xa.

⁵ A bata tɔnne so Yaxuba bɔnsɔnna yii.
A mɔn yi sariyan so Isirayila yii.
A en fafane yamari,
a e xa e diine xaran na ma,

⁶ alogo muxu famatɔne xa e kolon.
Hali diin naxanye munma bari sin-
gen,

ne fan yi a fala e diine xa.

⁷ Nayi, e fan e yigi sama Ala fari nɛn.
E mi fa jinanma a wanle xɔn ma,
e yi a yamarine suxu.

⁸ Nayi, e mi luma
alo e benbane yi kii naxan yi nun.
Tengbesendene nun murutɛdene
nan yi ne ra nun

naxanye mako mi yi Alaa fe yi,
e mi yi tɔgɔndiyaxi Ala ma.

⁹ Xanla yi Efirami bɔnsɔnna muxun
naxanye yii,
ne e gi nɛn yɛngɛn lɔxɔni.

¹⁰ E Alaa layirin nabɛjin,
e tondi a sariyan suxɛ.

¹¹ E jinan nɛn Ala kɛwanle xɔn,
a kabanako feen naxanye yitaxi e ra.

¹² A kabanako feene liga nɛn
e benbane yɛɛ xɔri

Misiran yamanani, Soyan yi.

¹³ A yi fɔxɔ igeni taxun a tagi
a yi e ragidi.

A yi a liga igene yi mate ayi e bode fari
alo banxi kankena.

¹⁴ A ti e yɛɛ ra yanyin na kundani.
A mɔn yi ti e yɛɛ ra kɔɛɛn na tɛɛ dɛgeni.

¹⁵ A fanyeni bɔ tonbonni,
a yi tigin namini, e yi e min.

¹⁶ A yi xuden namini gɛmɛne yi,
igen yi godo alo baana.

¹⁷ Koni e lu yulubin ligɛ a ra,
e murutɛ Kore Xɔnna Ala ma ton-
bonni.

¹⁸ E yi a nata, a e xa Ala bunba,
e yi e waxɔn donseen maxɔdin Ala ra.

¹⁹ E yi Ala mafala, e naxa,
“Ala nɔɛ donseen namine tonbonni
ito yi ba?”

²⁰ A to gɛmɛn bɔ,
igen nan mini ayi yati,
koni a nɔɛ burun nun suben soɛ a
muxune yii ba?”

²¹ Na ma, Alatala e xuiin mɛxina, a
fitina.

A yi xɔlɔ Isirayila ma,
tɛɛn yi mini Yaxuba bɔnsɔnna xili
ma.*

²² Amasɔtɔ e mi yi laxi Ala ra,
e mi yi e yigi saxi a marakisini.

* **78:21:** Na feen sɛbɛxi Yatɛne 11.1 kui.

23 Koni a yi kuyen yamari,
 a koren dεεne xa rabi,
 24 a yi Manna donseen nagodo e ma,
 a ariyanna donseen so e yii.†
 25 Adamadiine yi malekane burun
 don.
 Ala yi donseen nasiga e ma han e
 lugo.
 26 Ala yi foyen nafa keli sogetede
 binna ra.
 A mɔn yi foyen namini yiifanna ma a
 senben na.
 27 A yi xɔline ragodo e ma
 naxanye yi wuya alo baan mɛɲensinna.
 28 E yi yolon e daaxaden tagi e
 bubune rabilinni.
 29 Yamaan yi e dεge han e lugo.
 E yi waxi naxan xɔn ma Ala na so nɛn
 e yii.
 30 Koni benun e xa wasa, donseen
 mɔn yi e dε,
 31 Ala yi xɔlɔ e ma, a yi e senbemane
 faxa,
 Isirayila banxulanne.
 32 Hali na birin to liga,
 e mɔn lu nɛn yulubin ligε!
 Hali a to kabanako feene liga e mi
 dɛnkelɛya.
 33 Nayi, a yi e dunuɲa yi gidin lu fuuni,
 han e yi faxa kuisanni.
 34 A to ndee faxa,
 a dɔnxene yi tubi,
 e yi Ala fen sɔbɛɛn na.
 35 A yi rabira e ma
 fa fala Ala nan e kantan fanyen na,
 a Kore Xɔnna Ala nan yi e xunba
 muxun na.
 36 Koni e falane mi yi fixaxi,
 e yi wulen nan falama a xa.
 37 E mako mi yi Alaa fe yi,
 e mi yi tinxixi Ala layirini.
 38 Koni bayo a kininkinin,
 a yi e hakene mafelu.
 A mi e halagi.
 A xɔlɔn lu dɔxɔɲa ma wuyaxi,
 a mi fitina e xili ma.
 39 A a kolon fa fala daɲɔxɔn nan tun e
 ra,
 e siimayaan luxi nɛn alo foyedina
 naxan danguma a mi xεtε.

40 E murutε Ala ma nɛn tonbonni
 sanɲa ma wuyaxi.
 A yi sunu e fe ra burunna ra sanɲa ma
 wuyaxi!
 41 E yi Ala bunbama yε yo yε.
 E yi a liga Isirayilaa Ala Sariɲanxin yi
 xɔlɔ.
 42 E ɲinan nɛn a senbε gbeen xɔn,
 e nun a e xunba e yaxune yii lɔxɔn
 naxan yi.
 43 E ɲinan nɛn a taxamasenne xɔn
 Misiran yi,
 e nun a kabanako feen naxanye liga
 Soyan yi.
 44 A yi e baane findi wunla ra.
 Ige yo mi yi na nun
 Misiran kaane yi naxan minɲε.
 45 A tugetuge xɔlɛne rasiga e ma
 naxanye e don.
 Xunɲene fan yi e bɔxɔn kala.
 46 A e siseene so suɲene yii.
 A bogiseen birin so tuguminne yii.
 47 A yi e wudi binle kala balabalan
 kεsεne ra.
 A yi e xɔdε binle kala xunbenla ra.
 48 A yi e ɲingene faxa balabalan
 kεsεne ra.
 Galanna yi e xuruseene faxa.
 49 A fitinaxin yi a xɔlɔ ɲaxin
 nun a bɔɲε teen nun a maraɲaxun
 nagodo e ma.
 Halagi ti ganla nan yi ne ra.
 50 A mi xεtε a xɔlɔn fɔxɔ ra,
 a mi tin e niine yi rakisi,
 a yi e faxa fitina furene ra.
 51 A yi dii sarane faxa Misiran den-
 bayaan birin yi.
 Xami a denbayane dii singene birin
 naxanye singe e fangan mayita.
 52 A yi fa a yamaan na
 keli Misiran yi alo xuruse kuruna.
 A yi e kantan burunna ra.
 53 A yi ti e yεε ra, sese mi e sɔtɔ,
 nanara e mi gaxu.
 Koni fɔxɔ igen yi a ragali e yaxune ma.
 54 A yi fa e ra a bɔxɔ sariɲanxini
 na geyaan ma a naxan sɔtɔ a senben
 xɔn.

† 78:24: *Manna donsena* a fe mato Xɔrɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

55 A siya gbɛtɛne kedi nɛn a yamaan
yɛɛ ra,
a yi e bɔxɔne yitaxun e ra.
A yi Isirayila bɔnsɔnne rasabati e
konne yi.

56 Koni e yi murutɛ Kore Xɔnna Ala
ma,
e yi a bunba.

E mi e xaxili lu a maxadi xuine xɔn,

57 e yi e masiga a ra,
e yanfan ti alo e benbane.

E mi fa tinxinxi
alo xalimakuli yidɔxina.

58 E Ala raxɔlɔ nɛn e suxure batudene
ra.

E yi Ala raxɔxɔlɔn e ala sawurane xɔn.

59 Ala to na mɛ, a yi xɔlɔ han!

Nanara, a yi a mɛ Isirayila ra feu!

60 A yi a banxin nabejin naxan Silo yi,
a yi dɔxi adamadiine tagi dɛnaxan yi
nun.

61 A yi tin a sɛnbɛ kankiraan yi suxu.

A nɔrɔn misaala yi so yaxune yii.

62 A yi tin a muxune yi faxa silan-
fanna ra,

a yi a xɔlɔ gbeen nagodo a muxune
ma.

63 Tɛɛn yi e banxulanne gan,
han ɲaxalan dii ti sigine yi dan na fe
ra.

64 Saraxaraline yi faxa silanfanna ra.
Koni yɛngɛn mi tin kaɲa gilene yi e
wuga.

65 Dɔnxɛn na, Marigin yi keli

alo a yi xiin nɛn.

A yɛngɛn so

alo sofa sɛnbɛmaan na manpaan
min.

66 A mɔn yi a yaxune kedi.

A yi e rayarabi habadan!

67 A yi a mɛ Yusufu bɔnsɔnna ra.

A mi Efirami bɔnsɔnna sugandi.

68 A Yuda bɔnsɔnna nan sugandi
e nun a Siyon Geyaan naxan xanuxi.

69 A yi a Yire Sarijanxin ti mɛnni

alo kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna
naxanye na habadan!

70 A yi a walikɛɛn Dawuda sugandi.

A yi a ba yɛxɛɛ kulan dɛxɔn.

71 A yi a tongo xuruse kantandeni,

a yi a findi a yamaan kantanmaan na,

Yaxuba bɔnsɔnna,
a gbee muxune Isirayila.

72 Dawuda yi a ɲɔxɔ lu e xɔn ma ɲɛnige
faɲini.

A ti e yɛɛ ra ki faɲi.

79

*Ala maxandina Yerusalɛn taan
xunba feen na*

1 Asafi a bɛtina.

Ala, siya gbɛtɛne bata i ya bɔxɔn
yɛngɛ,

e so.

E bata i Batu Banxi Sarijanxin na-
haramu.

E bata Yerusalɛn findi taa xɔnna ra.

2 E bata i ya walikɛne binbine so
xɔline yii

e yi e don.

I ya muxu tɔgɔndiyaxine binbine
bata lu burunna subene bun.

3 E bata e wunla ramini Yerusalɛn
birin yi

alo igen bɔxɔnma.

Muxu yo mi luxi

naxan faxa muxune maluxunɲɛ.

4 Nxu rabilinna siyane fala ɲaxin
tima nxu ma,

e nxu makonbi, e nxu magele.

5 Alatala, i luma xɔlɔxi nxu ma nɛn
han waxatin mundun?

I ya xɔlɔn luma nɛn alo tɛɛna
han waxatin mundun yi?

6 I ya xɔlɔn nagodo siyane ma

naxanye mi i batuma,

e nun yamanan naxanye mi i xinla
binyama.

7 Amasɔtɔ e bata Yaxuba bɔnsɔnna nɔ,
e a bɔxɔn kala.

8 I nama nxu tɔrɔ nxu benbane
hakɛne fe ra.

I ya kininkininna xa nxu ralan iki sa!

Amasɔtɔ nxu makona a ma han!

9 Ala, nxu rakisi muxuna,

nxu mali i xinla binya feen na!

Nxu xunba,

i yi nxu mafelu nxu yulubine ra

i xinla a fe ra.

10 Nanfera siyane maxɔdinna tima,

e naxa, "E Ala minɛn?"

A yita siyane ra nxu yɛɛ xɔri

a i ya walikɛne faxa feen ɲɔxɔma nɛn.

11 I tuli mati suxu muxune kutun
xuiin na.
Naxanye yalagin bun,
ne ratanga i senbe gbeen na.
12 Na siyane konbin naxanye ti i ma
Marigina,
ne saranna fi na ra dɔxɔ solofere.
13 Nanara, nxu tan i ya yamana,
i naxan kantanma
alo i ya xuruse kuruna,
nxu i tantunɲe na yi habadan,
nxu i matɔxɔ waxati famatone birin
yi.

80

Ala xa en ma yamanan natanga

1 Asafi a betina beti baane kuntigin
xa, sereyana, a xa ba alo betin naxan
xili: "Fuge Fapine."
2 Isirayila kantan muxuna,
i tuli mati nxu ra.
I tan naxan tixi Yusufu bɔnsɔnna yee
ra
alo xuruse kuruna,
i tan naxan dɔxi maleka gubugubu
kanne tagi,
i yete makenen nɔrɔni.
3 I senben yita
Efirami nun Bunyamin nun Manase
bɔnsɔnne ra.
Keli, i fa nxu rakisi!
4 Ala, i mɔn xa nxu senbe so,
i nɔrɔn nagodo nxu ma,
alogo nxu xa kisi.
5 Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
i luma xɔlɔxi i ya yamaan ma
han waxatin mundun
i tondi a maxandin yabe?
6 I bata e balon findi sɔxɔlɔn na,
i yi e igelengenne rafe yeeɛgen na.
7 I bata nxɔ bɔxɔn findi yengɛ so
xunna ra
nxu rabilinna siyane xa.
Nxu yaxune nxu magelema.
8 Ala Senben Birin Kanna,
i mɔn xa nxu senbe so,
i nɔrɔn nagodo nxu ma,
alogo nxu xa kisi!
9 I fa nen wudi binla ra
sa keli Misiran yamanani.
I siyaan bonne kedi,
i yi na wudi binla si e bɔxɔni.

10 I yi yirena nde yitɔn a rasoliden na.
A salenne yi godo pon!
A yi yamanan nafe.
11 A nininna yi so geyane xun na.
A yiine yi so suman wudi gbeene xun
na.
12 A yiine yi sigama han fɔxɔ igen xun
ma,
e mɔn yi sigaxi han baan xun ma.
13 Nanfera i a langan kalaxi?
I tin dangu muxune birin yi a bogine
muɲa?
14 Segune yi keli fɔtɔnni, e a kala,
burunna subene yi a don.
15 Senben Birin Kanna Ala, i mɔn xa
fa.
I yee ragodo nxu ma keli ariyanna yi,
i yi nxu mato.
I ya yamaan nakisi
naxan findixi na wudi binla ra!
16 I tan yeteen naxan sixi,
i xa na ratanga!
A luxi nen
alo i tan yeteen diin naxan nagboxi.
17 E bata a sege, e a gan,
i ya yamaan kalama i ya xɔlɔn bun
ma.
18 I yengi lu mangan xɔn ma
i tan yeteen naxan dɔxi,
i tan yeteen diin naxan nagboxi.
19 Nxu mi fa nxu xun xanbi soma i yi
sɔnɔn.
Nxu rakisi nanara nxu i tantunɲe.
20 Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
i mɔn xa nxu senbe so,
i nɔrɔn nagodo nxu ma,
alogo nxu xa kisi!

81

Ala nan en malima

1 Asafi gbeena, beti baane kuntigin
xa. A xa ba Gati kaane kondenna ra.
2 Sɔnxɔ sewani en ma Ala xa,
en senbena.
E xuini te Yaxubaa Ala xa!
3 E beti baan fɔlɔ,
e tanbanne maxa,
e nun bɔlɔnna nun kondenna.
4 Kike nenen na te,
e nun kiken na kɔxɔ,
e xɔtaan fe en ma sali lɔxɔne yi.
5 Sariyan nan ito ra Isirayila xa.
Yaxubaa Alaa yamarin nan ito ra.
6 A a so Yusufu a denbayaan yii nen

a Misiran yamanan yenge waxatin
naxan yi.

En yi xuina nde me
en mi yi naxan kolon,

7 A naxa, “N bata goronne ba e xun
ma.

E bata goron binyen dɔxɔ.

8 E yi tɔrɔni waxatin naxan yi,

e yi n xili n yi e xunba.

N yi e yabi foye gbeeni.

N yi e keɲaan fεsεfεsε Meriba igene
yi.”

Beti xuini te.

9 “N ma yamana,

e e tuli mati n ma maxadi xuine ra.

Isirayila, xa e yi n xuiin name nun!

10 E nama Ala gbete batu!

E nama e xinbi sin ala gbete yo xa!

11 Alatala nan n tan na,

e Ala naxan faxi e ra

sa keli Misiran yamanani.

E e deene yibi, n xa e ralugo.

12 Koni n ma yamaan mi e tuli matixi
n na.

Isirayila mi tin n na.

13 Nayi, n yi e lu e tengbesenyani,

e yi bira e waxɔn feene fɔxɔ ra.

14 Xa n ma yamaan yi n xuiin name
nun,

xa Isirayila yi birɛ n ma kirane fɔxɔ ra
nun,

15 n yi e yaxune yarabima nen nun
mafuren!

N yi e yengefane halagima nen.

16 Naxanye Alatala rapaxuxi

ne gaxuxine yi e felenma nen a bun
ma.

E tɔrɔn mi yi ɲanma habadan!

17 N yi e baloma nen malo faɲin nun
kumin na.”

82

Ala nan mangan na

1 Asafi a betina.

Ala dɔxi a manga gbedeni,

a tan nan kitin sama senbemane tagi.

A yi a fala, a naxa,

2 “E luma kitin se tinxintareyani

han waxatin mundun,

e yi lu muxu ɲaxine rafise bonne xa?

Beti xuini te.

3 E xa senbetarene nun kiridine xun
mayenge kitin sa,

e yi tinxin yiigelitɔne nun muxu
ɲaxankataxine xa.

4 E xa senbetarene nun tɔrɔ muxune
ratanga,

e e xunba muxu ɲaxine yii.”

5 “E mi fe kolon,

e xaxili mi na,

e sigan tima dimin nin,

bɔxɔn bunne birin xuruxurunma.

6 N bata yi a fala, n naxa,

‘Alane nan e tan na.

Kore Xɔnna Alaa diine nan e birin na.’

7 Koni e faxama nen

alo adamadiin bonne,

e bira alo kuntigin bonne.”

8 Ala, keli, i fa dunuɲa makiti,

bayo i tan nan gbee siyane birin na.

83

Isirayilaa Ala maxandina e yaxune to yi e tɔrɔma

1 Sigi sariɲanxina. Asafi a betina.

2 Ala, i nama i dundu.

Ala, falan ti, i nama i raxara!

3 A mato, i yaxune bata keli.

Naxanye i rapaxuxi, ne bata murute.

4 E feene yitɔnma wundoni i ya ya-
maan xili ma.

I naxanye ratangaxi,

e sama e bode fari ne xili ma.

5 E naxa, “En sa e raxɔri,

alogo Isirayila xinla xa tunun dunuɲa
yi.”

6 E bata lan a ma,

e xa e malan i xili ma,

7 Edɔn kaane nun Sumayila bɔnsɔnna
muxune

nun Moyaba kaane nun Hagari
kaane

8 nun Gebala kaane nun Amonine
nun Amalekine

nun Filisitine e nun Tire kaane.

9 Asiriya yamanan fan bata sa e fari,
alogo e xa Loti bɔnsɔnna muxune

mali.

Beti xuini te.

10 A liga e ra

alo i a liga Midiyan kaane ra kii
naxan yi,

alo i a liga Sisera nun Yabin na Kison
xudeni

kii naxan yi.

¹¹ E faxa nen En-Dōri yi,
e yi kun bōxōn fari.

¹² A liga e kuntigine ra
alo i Orebi nun Sebi liga kii naxan yi.
E mangane birin xa lu

alo Sebaxa nun Salamuna,

¹³ naxanye yi a falama, e naxa,
“Nxu xa Alaa bōxōne tongo nxu gbeen
na.”

¹⁴ Ala, e liga

alo wuluwunla na sexe xarene tongo,
alo foyen na se dagin xali,

¹⁵ alo tēen fōtōnna ganma kii naxan yi,
alo tēen tema geyane ma kii naxan yi.

¹⁶ E kedi i ya tule gbeen na.

E magaxu i ya foye gbeen na.

¹⁷ Alatala, e rayagi,

han e yi i xinla fen.

¹⁸ E xa lu yagin nun kuisanni
habadan.

E xa yigitēge, e raxōri.

¹⁹ E xa a kolon

fa fala i tan Alatala,

i tan keden peen nan Kore Xōnna Ala
ra,

naxan mangayaan ligama dunuḡa
birin xun na.

84

Ala Batu Banxini siga betina

¹ Koraa diine tantun betina, beti
baane kuntigin xa. A xa ba Gati
kaane kondenna ra.

² Alatala Senben Birin Kanna,
i luden nayabu n yi han!

³ Alatalaa banxin xōnla n na han!

N bōḡen nun n fati benden sewa betin
bama

Habadan Ala xinla nan ma fe ra.

⁴ Hali tuntunne bata e tēene sa i ya
banxini,

debelenne fan bata na findi e konna
ra,

alogo e diine xa maso i ya saraxa
ganden na

Alatala Senben Birin Kanna,
n ma mangan nun n ma Ala.

⁵ Sewan na kanne xa
naxanye luma i ya banxini!

E i matōxōma nen waxatin birin!

Beti xuini te.

⁶ Sewan na kanne xa
naxanye senben kelima i tan yi,
naxanye xun tixi Ala Batu Banxin na.

⁷ E nema danguma Baka lanbanni,
menna yi lu e xa alo tigi yirene.
Tule singen na fa, darane yi fe.

⁸ E senben yi siga fari se,
han e yi ti Ala yetagi Siyon yi.

⁹ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
n ma maxandi xuiin name.
Yaxubaa Ala, i tuli mati n na.

Beti xuini te.

¹⁰ Ala, nxō mangan mato,
nxu ye masansan wure lefana.
I ya muxu sugandixin nasuxu!

¹¹ Soge kedenna i Batu Banxini,
na dangu xii wuli keden na yire gbete
yi.

A fisa n xa lu tixi i ya banxin so deen
na gbansan

benun n xa sabati muxu jaxine
konne yi.

¹² Marigina Alatala luxi nen en xa
alo en ma sogen nun en ye masansan
wure lefana.

Alatala nan hinanna nun binyen
fima en ma.

Naxanye sigati kii kamalixi,
a herin fima nen ne ma.

¹³ Alatala Senben Birin Kanna,
sewan na kanne xa
naxanye e yigin sama i tan yi.

85

Ala xa bōḡe xunbenla fi en ma

¹ Koraa diine tantun betina, beti
baane kuntigin xa.

² Alatala, i bata yi hinan i ya yamanan
na.

I bata yi Yaxuba bōnsōnna senbe so.

³ I bata yi i ya muxune hakene mafelu,
i yi e yulubine xafari.

Beti xuini te.

⁴ I bata yi i ya xōlōn jan,
i yi xete i ya xōlō gbeen fōxō ra.

⁵ Ala, nxu rakisi muxuna,
i mōn xa nxu senbe so.

I nama fa lu xōle nxu ma.

⁶ I luma xōlōxi nxu ma nen ba
han habadan?

I ya xōlōn luma nen

han mayixete nun mayixete?

⁷ I mi fa nxu rakisima ba,
alogo i ya yamaan mən xa sɛwa i ya fe
ra?

⁸ Alatala, hinan nxu ra,
i yi nxu rakisi.

⁹ N waxi n tuli mati feni Ala ra,
Alatala.

A bəɲe xunbenla nan ma fe falama a
yamaan xa,
a muxu tɔgəndiyaxine,
xa e mi fa xete e xaxilitareyaan ma
sənən.

¹⁰ A fama a yεragaxu muxune rak-
isideni iki sa!

A binyen yi lu en ma yamanani.

¹¹ Hinanna nun lannayana e bode
xən ma.

Tinxinyaan nun bəɲe xunbenla yi
rakafu.

¹² Lannayaan sabatima nən bəxəni,
tinxinna yi godo keli kore.

¹³ Alatala hɛrin fima nən en ma yati,
en ma bəxən sansine yi sabati.

¹⁴ Tinxinyaan tima nən Marigin yεε
ra,
a kirani tən a xa.

86

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa Ala maxandina.

Alatala, i tuli mati n na,
i yi n yabi.

Amasətə yiigelitəən nun tərə muxun
nan n na.

² N niin natanga,
amasətə n tɔgəndiyaxi i ma.

I tan n ma Ala, i ya walikεen nakisi,
naxan a yigi saxi i tan yi.

³ N Marigina, kininkinin n ma!

N fɛriɲɛnma i tan nan maxandε.

⁴ Marigina, i ya walikεen nasɛwa,
amasətə n na n niin taxuxi i tan nan
na.

⁵ Marigina, i tan fan! I diɲa!

Naxan na i maxandi,
i hinanma nən na ra han!

⁶ Alatala, i tuli mati n ma maxandi
xuiin na,

n ma mawuga xuiin namε.

⁷ N nɛma tərəni,

n yi i maxandi,
amasətə i yabin tima.

⁸ Marigina, ala yo mi luxi alo i tan.

I ya wanle ɲəxən mi na.

⁹ Marigina, i siyaan naxanye birin
daxi,

ne fama nən,
e yi e xinbi sin i yɛtagi,
e yi i xinla binya.

¹⁰ Amasətə i tan gbo,
i kabanako feene rabama.
I tan keden peen nan Ala ra.

¹¹ Alatala, i ya kiraan yita n na
alogo n xa sigan ti i ya ɲəndini.
Na fe keden peen sa n bəɲɛni,
alogo n xa i xinla binya.

¹² Marigina, n ma Ala,
n ni i tantunma nən n bəɲɛn ma feu!
N yi i xinla binya habadan!

¹³ I bata hinan n na han!
I yi n niin natanga sayaan ma.

¹⁴ Ala, wasodene bata keli n xili ma,
gbalotə ganla waxi n faxa feni,
e miriya yo mi sigama i tan ma.

¹⁵ Koni Marigina, i tan nan Ala ra
naxan kininkinin,
i diɲa, i mi xələn xulən,
i ya hinanna nun i ya lannayaan gbo.

¹⁶ I yεε rafindi n ma,
i yi hinan n na.

Sɛnbɛn fi n ma, n tan i ya walikεna.
N nakisi, n tan i ya walikε ɲaxanla
diina.

¹⁷ A yita n na, a i fan,
alogo naxanye n naɲaxuxi,
ne xa a to, e yagi.

Amasətə i tan Alatala bata n mali,
i yi n madɛndɛn.

87

Siyane birin yigin Yerusalɛn nin

¹ Koraa diine tantun bɛtina. Sigi
sariɲanxina.

Ala bata a taan ti Geya Sariɲanxin
fari.

² Siyon taan nafan Alatala ma
Yaxuba bənsəɲna taane birin xa.

³ Muxune Alaa taan matəxəma han!
Bɛti xuini te.

⁴ Ala naxa,
“N Misiran kaane nun Babilən kaane
sama nən
n kolon muxune fari e nun Filisiti
kaane

nun Tire kaane nun Kusi kaane.”
N yi a fala, n naxa,

“Itoe fan barixi Siyon taan nin.”

⁵ E a falama nen Siyon taan ma
fa fala siyani itoe fan barixi menna
nin,

Kore Xonna Ala yeteen yi a rasabati.

⁶ Alatala na siyane xinle sebe,
a a falama nen ndee ma, a naxa,
“Itoe fan barixi Siyon taan nin.”

Beti xuini te.

⁷ E bodonma nen, e betin ba.

E naxa, “Nxu yigin birin i tan nin.”

88

Mawugana malina fe ra

¹ Sigi sarihanxina. Koraa diine tan-
tun betina, beti baane kuntigin xa. A
xa ba xulenna ra. Esira yixetena nde
Heman ma fala jaxumena.

² Alatala, Ala naxan n nakisima,
kaeen nun yanyin na,
n gbelegbelema i tan nan na.

³ N ma maxandi xuiin xa i li.
I tuli mati n ma mawuga xuiin na!

⁴ Taro wuyaxi bata n niini li,
sayaan bata maso n na.

⁵ E n yatema
alo naxanye sigama gaburun na.
N fangan birin bata jan.

⁶ E bata n nabegin faxa muxune ye,
alo muxu faxaxine gaburun na,
alo i bata jinan naxanye xon,
i mi fa sese ligama naxanye xa.

⁷ I bata n woli ayi bilingan tilinxin na
dimi gbeeni.

⁸ I ya xolon bata gbo ayi n ma,
i n yigbetenma i senben na.

Beti xuini te.

⁹ I bata n xoyine makuya n na,
i bata n findi se jaxin na e yee ra yi.
N balanxi, n mi nae mine.

¹⁰ N yeeene bata wasa taron na,
n ni i xilima lxo yo lxo,
Alatala, n na n yiine yibandunma i
tan nan ma.

¹¹ I kabanako feen lige faxa muxune
xa ba?
Faxa muxune kele ba,
e yi i tantun?

Beti xuini te.

¹² Muxuna i ya hinanna fe fale gabu-
run kui ba?

I ya lannayana fe fale halagi yireni
ba?

¹³ I ya kabanako feene toe dimini ba?
Ninan tima binbine xon denaxan yi,
i ya tinxinyaan kolonje menni ba?

¹⁴ Alatala, n bata i xili, n mali.
N ni i maxandima xoton yo xoton.

¹⁵ Alatala, nanfera i i mexi n na?
Nanfera i i yetagi luxunxi n ma?

¹⁶ Xabu n dii jorena,
n yi tarani.

N yi masoxi sayaan na.

Gaxun bata n yili,
n yigitege.

¹⁷ I ya xolo gbeen bata godo n ma.
I n kuisan gbeen naxan ti,
na bata n halagi.

¹⁸ Kuisanne n nabilinxi waxatin birin
alo fufana, e bata n nabilin yiren
birin yi.

¹⁹ I bata n lanfane nun n xoyine
makuya n na.
N fa dimin nan tun kolon.

89

Ala nun Dawudaa layirina

¹ Esira yixetena nde Etani a fala
jaxumena.

² N betin bama nen waxatin birin
Alatala hinanna fe ra,
n yi i ya tinxinna fe fala
mayixetene nun mayixetene xa.

³ N yi a fala
a i ya hinanna luma nen habadan,
a i ya tinxinyaan buma nen
alo kore xonna.

⁴ I naxa, “N bata layirin xidi
n ma muxu sugandixin xa,
n bata n kolo n ma walikēen Dawuda
xa,

⁵ n naxa, ‘N ni i yixetene findima nen
mangane ra waxatin birin,
n yi e mangayaan lu han habadan.’ ”

Beti xuini te.

⁶ Alatala, malekan naxanye ariyanna
yi
ne tantun betin bama i ya ka-
banakone fe ra,
e nun i ya tinxinyana fe ra.

alo kikena,
naxan kore xonna ma taxamasenna
ra waxatin birin.”

Beti xuini te.

³⁹ Koni i bata i me a ra,
i yi a masiga i ra!
I bata xolo i ya manga sugandixin ma
han!

⁴⁰ I bata i ya layirin kala i naxan xidi
ε nun i ya walikeen tagi.
I bata a mangaya taxamasenna ra-
bira boxoni.

⁴¹ I bata a taan yinne birin nabira.
I yi a yire makantanxine findi taa
xonne ra.

⁴² Dangu muxune birin a mujama,
a doko bodene bata a rapaxu.

⁴³ I bata a yengefane senben gbo ayi.
I yi a yaxune birin nasewa.

⁴⁴ I bata a yenge so seene senben jan.
I tondi a maliye yengeni.

⁴⁵ I bata a noron ba a yii,
i yi a mangaya gbeden nabira boxoni.

⁴⁶ I bata a banxulanyaan waxatini
kala a ma,
i yi a rayagi han!

Beti xuini te.

⁴⁷ Alatala, i mon i luxunma nen nxu
ma

han waxatin mundun?
I ya xolon luma gbo ayi
alo teena han waxatin mundun?

⁴⁸ A xa rabira i ma
a n ma siimayaan mi fa xunkuya.
I adamadiine birin daxi nen tun ba?
⁴⁹ Nde luma a faxataren na,
a yi a yete ratanga sayaan ma?

Beti xuini te.

⁵⁰ Marigina, i ya hinanna minen,
naxan yi na nun,
i i kolo naxan na Dawuda xa i ya
tinxinni?

⁵¹ Marigina,
i miri i ya walikene yagin ma,
e nun yamaan naxanye birin goron n
xun ma.

⁵² Alatala, i yaxune bata nxu rayagi,
e biraxi i ya muxu sugandixin foxo ra
yiren birin.

⁵³ Barikan xa bira Alatala xa
habadan!
Amina! Amina!

Yaburin Yire Naanindena: Keli Sora 90 ma han 106

90

Nabi Musaa betina

¹ Nabi Musa, Alaa xerana maxandina.
Marigina, i tan nan findixi nxu
yigiyaden na,

keli waxati danguxine ma han
habadan.

² Benun geyane xa da,
benun boxo xonna nun dunuɲa yeteen
xa da,

xabu a foloni, han to,
han habadan i tan nan Ala ra.

³ I tan nan muxune raxetema bendeni,
i yi a fala, i naxa,
“Adamadiine, ε xete ε kelideni.”

⁴ Bayo jee wuli kedenna luxi nen i yee
ra yi

alo xii keden danguxina,
alo koe kedenna.

⁵ I tan nan muxun niin bama,
a dangu alo xoton ma xixonla,
alo sexen naxan solima.

⁶ Xotonni, a jingi, a sabati,
jinbanna na maso,
a lisi a ra, a xara.

⁷ I ya xolona nxu yigitεgema nen,
a yi nxu jan.

⁸ I bata nxu hakene sa i yetagi.
I bata nxo wundo yulubine birin sa
kenenni.

⁹ Nxu siin janma nen i ya xolon bun
ma.
Nxu nxo siimayaan toon janje
alo kutunna.

¹⁰ Yanyina nde nxo siimayana,
jee tonge solofere nan tun a ra.

Xa a xunkuya ayi,
jee tonge solomasexe.

Koni lanbaranna nun toron nan ne
birin na.

A janma nen xulen, nxu faxa.

¹¹ Nde nae i ya xolon senben kolonje,
a yi i binya

lan i ya xolon yatεn ma?

¹² Nxu xaran nxo siimayaan tenge,
alogo nxu xa sigan ti fe kolonni.

¹³ Alatala, i ya xolon janma waxatin
mundun yi?

Kininkinin nxu tan i ya konyine ma.
 14 Nxu ralugo i ya hinanni xɔtɔn yo
 xɔtɔn.
 Nanara, nxu bɛtin bɛ,
 nxu sɛwa nxu siin birin yi.
 15 Nxu bata lu yagini waxati xunkuye.
 Awa, iki sɛwa jɛɛne fi nxu ma
 nxu naxan xasabi ligaxi tɔrɔni.
 16 Nxu tan i ya konyine xa i ya wali
 gbeene to.
 Nxɔ diine xa i ya binye magaxuxin to.
 17 Marigina nxɔ Ala,
 i ya fanna xa lu nxu xɔn.
 Nxɔ wanle rasɔnɔya nxu xa,
 yandi nxɔ wanle rasɔnɔya nxu xa.

91

Ala nan en yigiya kenden na

1 Naxan na yigiya Kore Xɔnna Ala ma,
 na bata lu Ala Sɛnbɛ Kanna makan-
 tanna bun.
 2 N na a falama Alatala xa nɛn, n naxa,
 “N yigiyaden nun n kantan yinna nan
 i tan na.
 N ma Ala nan i tan na
 n yigin saxi naxan yi.”
 3 A i ratangama nɛn luti ratixine birin
 ma,
 e nun faxa furene.
 4 A i ratangama nɛn,
 i yi i luxun a yi,
 alo tɔxɛ ngana a gabutɛne soma
 a diine xun na kii naxan yi.
 A lannayaan yi findi i yɛ masansan
 wure lefaan na.
 5 I mi gaxun kɔɛɛn gbalon yɛɛ ra,
 hanma xalimakunla
 naxanye wolima yanyin na.
 6 I mi gaxuɛ fitina furene yɛɛ ra
 naxanye i lima dimini,
 hanma fure jaxin naxanye faxan
 tima yanyin na.
 7 Muxu wuli kedenna faxama nɛn i
 dɛxɔn ma,
 muxu wuli fu yi bira i rabilinni,
 koni fefe mi ligɛ i tan na.
 8 I i yɛɛn tima nɛn tun,
 i yi muxu jaxine saranna to.
 9 N bata n yigiya i tan ma Alatala.
 I na Kore Xɔnna Ala findi i luxunden
 na,
 10 fe jaxi yo mi i liyɛ.
 Gbalo yo mi masoɛ i konna ra.

11 Ala yamarin fima nɛn a malekane
 ma i ya fe yi
 alogo e xa i kantan i ya sigatiin birin
 yi.
 12 E yi i tongo
 alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.
 13 I tima yatane nun saɓine fari nɛn.
 I yi yata sɛnbɛmane nun saɓi jaxine
 yibodon.
 14 Ala naxa, “N na kanna rakisima
 nɛn
 bayo a n xanuxi.
 N na ratangama nɛn
 bayo a n kolon Ala ra.
 15 A na n xili, n na a yabima nɛn.
 N luma a xɔn ma nɛn tɔrɔni.
 N na a xunbama nɛn,
 n yi binyen sa a ma.
 16 N yi siimaya xunkuye fajin fi a ma,
 n yi a yita a ra
 a n tan nan a rakisima.”

92

Tantun bɛtina

1 Tantun bɛtina. Sigi sarijanxina. A
 xa ba Matabu Lɔxɔni.
 2 A lan Alatala yi tantun.
 Kore Xɔnna Ala,
 a lan bɛtin xa ba i xa,
 3 i ya hinanna fe yi fala xɔtɔn yo xɔtɔn,
 i ya tinxinna fe yi fala kɔɛ yo kɔɛ,
 4 bɛtine yi ba i xa kondenna nun bɔlɔn
 xuiin na.
 5 Alatala, i kɛwanle bata n nasɛwa.
 N sɛwa bɛtin bama nɛn i ya wanle fe
 ra.
 6 Alatala, i ya wanle gbo de!
 I miriyane tilin han!
 7 Xaxilitaren mi ito kolon.
 Daxun mi ito famuma.
 8 Fa fala, muxu jaxin kelima nɛn
 alo sɛxɛ jaxina,
 fe jaxi rabane birin sabatima nɛn,
 koni habadan halagin nan e yɛɛ ra.
 9 Amasɔtɔ i tan Alatala nan feen birin
 xun na habadan.
 10 I yaxune ni i ra, Alatala,
 i yaxune ni i ra, e halagima!
 Fe jaxi rabane birin xuyama ayi nɛn.
 11 I bata n sɛnbɛn gbo ayi
 alo burunna jingena,
 i yi ture fajin susan n ma.
 12 N na n yɛngɛfane yarabixin toma.

N na n yaxune wuga xuiin mɛma.

¹³ Koni tinxin muxune sabatima nɛn alo tugu binla.

E sɛnbɛn gboma ayi nɛn alo suman binle Liban yamanani

¹⁴ alo wudin naxanye sixi Alatalaa banxini.

E sabatima nɛn en ma Alaa banxini.

¹⁵ E mɔn bogima

hali e to bata kɔxɔ.

E rafexi igen na, e xinde.

¹⁶ Na bata Alatalaa tinxinna yita.

A tan nan n kantani fanyen na, fe ɲaxi yo mi a tan yi.

93

Ala nan mangan na

¹ Alatala nan mangan na, a rabilinxi nɔrɔn nun fangan nan na. Nanara, bɔxɔn dɔxi ken, a mi yigisanma.

² Ala, xabu a fɔlɔni, i ya mangayaan na. I na yi habadan!

³ Alatala, baane e xuini tema, baane e xuini tema han! Baane bata walanɲe ayi.

⁴ Alatala sɛnbɛn gbo kore xɔnna ma! A gbo fɔxɔ igen mɔrɔnne xa.*

A dangi fɔxɔ igen xunfan gbeen na.

⁵ Alatala, i ya maxadi xuine luma nɛn habadan!

Sariɲanna lanxi i ya banxin nan ma, han habadan!

94

Ala nan birin ma kitisaan na

¹ Ala naxan gbeeɲɔxɔ tiin na, Alatala, i tan Ala naxan gbeeɲɔxɔ tiin na, i xa i yete makenen.

² Dunuɲa kitisana, keli, i yi wasodene saran e kewanle ra.

³ Alatala, muxu ɲaxine luma ɲaxanɲe han waxatin mundun?

⁴ Fe ɲaxi rabane e yete matɔxɔma kanba falane yi.

⁵ Alatala, e bata i ya muxune yigbeten. E bata i ya yamaan nayarabi.

⁶ E kaɲa gilene nun kiridine nun xɔɲene faxama.

⁷ E yi a fala, e naxa,

“Alatala mi nxu toma.

Yaxubaa Ala mi a ɲɔxɔ luxi a xɔn.”

⁸ E a liga e yeren ma

e tan xaxilitarene,

e tan daxune,

e xaxili sɔtɔma waxatin mundun?

⁹ Ala naxan en tunle rafalaxi,

a tan mi fala xuiin mɛma ba?

Ala naxan en yeɛne rafalaxi,

a tan mi toon tiin ba?

¹⁰ A tan naxan siyane birin xuruma,

a mi e fe saranma e ra ba,

a tan naxan muxune xaranma fe kolonna ma?

¹¹ Alatala muxune miriyane kolon, a sese mi ne ra.

¹² Alatala, sɛwan na kanna xa

i naxan xuruma,

i naxan xaranma i ya sariyan xɔn.

¹³ I matabun fi a ma tɔrɔ lɔxɔne yi,

han yinli ge muxu ɲaxine yeɛ ra.

¹⁴ Alatala mi a muxune rabeɲinma, a mi a mɛma a keɛn na.

¹⁵ Kitine mɔn sama nɛn tinxinni, sɔndɔmɛ faɲi kanne birin tinma nɛn na ma.

¹⁶ Nde tiye n xɔn muxu ɲaxine xili ma?

Nde keɛ,

a ti n xɔn fe ɲaxi rabane xili ma?

¹⁷ Xa Alatala mi yi n mali nun,

n niin yi bama nɛn mafuren!

¹⁸ N to yi a falama, n naxa,

“N birama nɛn!”

Alatala, i yi n mali i ya hinanni.

¹⁹ N na kuisan,

i ya hinanna n niin lugoma nɛn sɛwan na.

²⁰ I mako mi kitisa tinxintarene ma, naxanye muxune ɲaxankatama e tɔnne yi.

²¹ E e malanma tinxin muxune xili ma,

e yi sɔntarene yalagi, e faxa.

²² Koni Alatala baɲa findi n ma faran makantanxin na.

N ma Ala nan n kantani fanyen na

n nan n luxunma naxan yi.

²³ A e hakene saranma e ra nɛn.

* **93:4: Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni.

Alatala en ma Ala e raxɔrima nɛn e fe
ɲaxine ma.

95

Tantun bɛtina

¹ Ɛ fa, en xa fa sɛwa bɛtin ba Alatala
xa!

En sɔnxɔ sɛwani Ala xa,
en kantan fanyena, en nakisimana.

² En fa a yɛtagi, en barikan bira a xa.
En yi a tantun sɛwa bɛtine yi.

³ Amasɔtɔ Alatala nan Ala gbeen na.
A tan nan manga gbeen alane birin
xun na.

⁴ A tan nan gbee bɔxɔn bunne nun
geyane xuntagine ra.

⁵ A tan nan gbee fɔxɔ igen na,
bayo a tan nan a daxi.

A tan nan bɔxɔ xɔnna rafalaxi.

⁶ Ɛ fa, en fa en xinbi sin,
en yi Ala batu.

En xa en xinbi sin Alatala bun
naxan en daxi.

⁷ Amasɔtɔ a tan nan en ma Ala ra.
En findixi a yamaan nan na
alo a xuruse kurun naxan nabama.

Xa ɛ Ala fala xuiin mɛ to,

⁸ ɛ nama ɛ bɔɲɛni xɔdɔxɔ
alo ɛ benbane Meriba yi,
alo e naxanye liga na waxatini Masa
yi tonbonni.*

⁹ E n matandi nɛn mɛnni,
e yi n mato,
hali e to bata yi n kɛwanle to.

¹⁰ N xɔlɔ na waxati muxune ma ɲɛɛ
tonge naanin,

n yi a fala, n naxa,
“Yamani ito bɔɲɛn makuya n na,
e mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra.”

¹¹ Nayi, n yi n kɔlɔ n ma xɔlɔni n naxa,
“E mi soɛ n ma matabudeni mumɛ!”

96

Ala nan mangane birin xun na

Taruxune Singen 16.12-33

¹ Bɛti nɛnɛn xa ba Alatala xa!
Dunɲa muxune birin xa bɛtin ba
Alatala xa.

² Bɛtin xa ba Alatala xa,
a xinla yi tantun!

Ɛ yi lu a raliyɛ waxatin birin yi
fa fala a bata en nakisi.

* **95:8:** Na fe mɔn sɛbɛxi Xɔɔyaan 17.7 kui.

³ Ɛ a binyena fe fala siyane birin xa,
ɛ yi a kabanako feene rali muxune
birin ma.

⁴ Alatala gbo,
a lan a xa matɔxɔ han!

A lan
a xa binya dangu alane birin na.

⁵ Siyane alane birin findixi ala fuune
nan na,

koni Alatala tan bata koren da.

⁶ A rabilinxi nɔrɔn nun gboon nan na.
A yire sariɲanxin nafexi sɛnbɛn nun
binyen nan na.

⁷ Ɛ tan dunɲa siyane birin,

ɛ fa Alatala tantun,
ɛ yi a tantun a binyen nun a sɛnbɛna
fe ra.

⁸ Ɛ fa Alatala tantun a xili binyena fe
ra.

Ɛ fa kiseene ra a Batu Banxini.

⁹ Ɛ Alatala batu a nɔrɔ sariɲanxini.

Dunɲa muxune,

ɛ xuruxurun a yɛtagi.

¹⁰ Ɛ yi a fala siyane xa,
a Alatala nan mangan na.

Nanara, dunɲa a kiini,

a mi yigisanma.

Ala siyane makitima tinxinna nin.

¹¹ Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna xa sɛwa
han!

Fɔxɔ igen xa a xuini te
e nun seen naxanye a xɔrɛ ra.

¹² Burunna xa sɛwa e nun a yi seene
birin.

Fɔtɔnna wudine birin xa sɔnxɔ
sɛwani,

¹³ e sɔnxɔ Alatala yɛtagi,

amasɔtɔ a fama nɛn.

A fama nɛn a kitin sa dunɲa yi.

A dunɲa muxune makitima nɛn
tinxinni,

a siyane kiti a ɲɔndini.

97

Ala nan keden pe mangan na

¹ Alatala nan mangan na!

Dunɲa xa ɲaxan!

Ɛ sɛwa ɛ tan fɔxɔ ige tagi bɔxɔne!

² A rabilinxi kundaan nun dimin nan
na.

A mangayaan sɛnbɛ soxi tinxinyaan
nun sariya kɛnden nan na.

³ Tεεna a γεε ra,
naxan a yaxune ganma a rabilinni.

⁴ A kuyen na a jinna masoxon,
dununa birin yi yalan.

Boxon yi a to a xuruxurun.

⁵ Geyane xuyama ayi Alatala yetagi,
dununa birin Marigina,
alo kumi dolen na xulun.

⁶ Koren xonna a tinxinyaan nalima
nen,
siyane birin yi a binyen to.

⁷ Suxure batune yagima nen,
naxanye suxurene matoxoma.

Alane birin e xinbi sinma nen a bun.

⁸ Siyon kaane a mema nen e sewa.
Yuda taane yi naxan i ya kiti saxine fe
ra, Alatala.

⁹ Alatala, i tan nan Kore Xonna Ala ra
dununa birin xun na.

I tan gbo dangu alane birin na.

¹⁰ Alatala rafan naxanye ma,
fe naxin xa rapaxu ne ma.
A togondiya muxune kantanma nen,
a yi e xunba muxu naxine yii.

¹¹ Kenenna minima nen tinxin mux-
une xa,
muxu sondome fajine sewama nen.

¹² E tan naxanye birin tinxin,
e sewa Alatala a fe ra,
e a xili sarijanxin tantun.

98

Ala nan mangan na

¹ Tantun betina.
E beti nen ba Alatala xa.
A bata kabanako feene liga!
A en nakisima a senben nun a
sarijanna nan xon.

² Alatala bata a marakisin nun tinx-
inna yita siyane ra.

³ A mi jinanxi a hinanna nun a tinx-
inna xon
Isirayila yamaan xa.

Boxon danne birin bata a to
a en ma Ala bata en nakisi.

⁴ Dununa muxune birin xa sonxo
sewani Alatala xa.

E sewaxin yi sonxo han,
e yi a tantun betini!

⁵ E tantun betine ba Alatala xa
bolonna ra!
E bolonna nun tantun beti xuini te!

⁶ E xotane nun fenne fe.
E sonxo sewani mangan xa, Alatala.

⁷ Foxo igen xa a xuini te
e nun seen naxanye birin a xore ra.
Dununa muxune birin xa e xuini te.

⁸ Baane xa e xuini te
alo yii bonbo xuina!
Geyane xa sonxo sewani e bode xon!

⁹ E sewa Alatala yetagi,
amasoto a fama nen.
A fama nen, a kitine sa dununa yi.
A dununa muxune makitima nen
tinxinni,
a siyane kiti a jondini.

99

Ala nan mangane birin xun na

¹ Alatala nan mangan na.

Siyane xuruxurunma.

A mangaya gbeden maleka gubugubu
kanne tagi.

Boxon xuruxurunma.

² Alatala gbo Siyon yi!
A tan nan siyane birin xun na.

³ Birin xa i xinla tantun
naxan gbo, a magaxu.
Ala sarijan han!

⁴ Mangan Ala senben gbo!
Sariya kendon nafan a ma.

I tan nan tinxinyaan daxi.

I tan nan sariya kendon
nun tinxinna saxi Yaxuba bonsanni.

⁵ E Alatala batu, en ma Ala.
E yi e xinbi sin a manga gbeden san
bun.

A sarijan!

⁶ Nabi Musa nun Haruna yi a saraxar-
aline ye.

Samuyeli yi a maxandi muxune ye.

E yi Alatala maxandima,
a yi e yabi.

⁷ A yi falan tima e xa nen

keli kundani.

E yi na maxadi xuine nun tonne sux-
uma,

a yi naxanye soma e yii.

⁸ Alatala nxo Ala,
i tan yeteen nan yi e yabima,
i findi Ala dijaxin nan na e xa,
koni i e fe naxine saran e ra nen.

⁹ E Alatala en ma Ala batu,

ε xinbi sin a geya sarijanxin bun.
Amasotō Alatala en ma Ala sarijan.

100

Tantun Betina

¹ Tantun betina, barika birana.
Dunupa muxune birin xa sɔnxɔ
sɛwani Alatala xa.
² Ε Alatala batu sɛwani.
Ε fa a yetagi, ε sɛwa betine ba a xa!
³ Ε a kolon a Alatala nan Ala ra.
A tan nan en daxi.
A tan nan gbee en na.
A yamaan nan en tan na,
alo a xuruseen naxanye rabama.
⁴ Ε nɛma soma a Batu Banxini,
ε barikan bira a xa!
Ε a tantun a tanden ma!
Ε a tantun,
ε barikan bira a xa.
⁵ Amasotō Alatala fan,
a hinanna luma nɛn habadan!
A tinxinyaan luma nɛn
habadan han habadan!

101

Mangana de xui tongona Ala xa

¹ Dawudaa betina.
N betini ito bama
i ya hinanna nun i ya sariya kɛndɛn
nan ma fe ra.
Alatala, n tantun betin bama i tan nan
xa.
² N katama nɛn
n xa lu kira kamalixin xɔn.
I fama n fɛma waxatin mundun yi?
N sigan ti tinxinni n ma banxini.
³ N mi tinjɛ fe jaxin ma mumɛ!
N dɛnkɛlyatarene kɛwanle rajaxuma
nɛn.
Nxu mi sese malanjɛ.
⁴ N mi findɛ tinxintaren na.
N mi fe jaxi yo rabe.
⁵ Naxanye muxune mafalan wun-
doni,
n ne dɛɛn suxuma nɛn.
Naxanye muxune matoma a jaxin na
wasoni,
n mi dijɛ ne ma mumɛ!
⁶ N na n yɛɛn tima nɛn muxu
tɔgɔndiyaxine ra yamanani,
alogo e xa lu n fɛma.
Naxan na sigan ti tinxinni,
na luma nɛn n ma wanla ra.
⁷ Yanfanten yo mi luyɛ n konni.

Wule fala yo mi luyɛ n yetagi.

⁸ Xɔtɔn yo xɔtɔn
n muxu jaxine bama nɛn yamanani,
n fe jaxi rabane birin kedima nɛn
Alatalaa taani.

102

Tɔrɔ muxuna Ala maxandina

¹ Tɔrɔ muxuna Ala maxandina
sɔxɔlɛni, a a mawuga Alatala xa.
² Alatala, i tuli mati n ma maxandin
na.
I n ma mawuga xuiin name!
³ I nama i yetagin luxun n ma
n nɛma tɔrɔni waxatin naxan yi!
I tuli mati n na.
N na i xili,
n yabi mafurɛn!
⁴ Amasotō, n siin janmatɔɔn ni i ra
alo tutina.
N fatin ganma alo tɛɛ wolonna.
⁵ N bɔjɛn xaraxi alo sɛxɛna.
Donse xɔli mi fa n na sɔnɔn.
⁶ Kutunna bata n doyen.
⁷ N bata liga
alo toxorona tonbonni,
alo kutunxunban taa xɔnni.
⁸ N mi xima.
N bata lu yɛɛ radunduni
alo xɔliin banxin fari.
⁹ N yaxune n konbima fɛrijɛn gbɛn,
e fala xɔlɛn ti n ma,
e n xinla findi danga ti seen na.
¹⁰ N xube fujin nan donma.
N yɛɛgen bata basan n min igen na.
¹¹ Amasotō i ya xɔlɔna fe ra,
i bata n tongo i yi n woli ayi.
¹² N siin janmatɔɔn ni i ra
alo nininna jinbanna ra.
N bata liga alo sɛxɛ xarena.
¹³ Koni Alatala,
i tan nan mangan na habadan!
Mayixɛtɛne nun mayixɛtɛne i ya fe
falama nɛn.
¹⁴ I kelima nɛn i kininkinin Siyon taan
ma.
I dija waxatin bata a li a ma.
Waxati saxi yetɛɛn ni ito ra.
¹⁵ Hali taani ito gɛmɛne rafan nxu tan
i ya walikene ma.
A gbangbanna yetɛɛn kininkininna
nxu ma.

16 Siyane birin gaxuma Alatala yεε ra nεn.
Dunuja mangane birin yi gaxu i ya binyen yεε ra.

17 Alatala mεn na Siyon ti waxatin naxan yi,
a yi a yetε makenεn a binyeni.

18 A a yεε ra findi muxu ramεxine ma,
a yi a tuli mati e maxandi xuiin na.

19 Na xa sεβε mayixετε famatεne xa,
alogo yama famatεn xa Alatala matεxε.

20 Alatala bata a yεε ragodo
keli a yire sarijanxini kore xonna ma.
A bata a yεε ragodo dunuja ma
keli ariyanna yi.

21 Muxun naxanye kason na
a bata ne kutun xuine mε.
A bata na muxu yalagixine xεrεya,

22 alogo e xa Alatala xinla fala Siyon
yi,
e yi a tantun Yerusalεn taani,

23 siyane nun yamanane birin na
e malan waxatin naxan yi
Alatala batudeni.

24 Marigin bata n senben jan n ma
siimayani,
a yi n siin jan.

25 N yi a fala, n naxa,
“N ma Ala, i nama n faxa.
N munma fori. I tan luma nεn
habadan!”

26 I bεxε xonna da nεn,
xabu a fεlεni.
I yii fεxεn nan kore xonna ra.

27 Ne birin danguma nεn,
koni i tan luma nεn na.
Ne birin forima nεn,
e kala alo dugina,
i yi e masara.

28 Koni i tan luma nεn i kiini waxatin
birin.
I ya siimayaan mi janje mumε!

29 Nxu tan i ya walikene diine luma
nεn i fεma,
e yixεtene fan yi sabati i yetagi.”

103

Alaa hinanna

1 Dawuda gbeena.
N xa Alatala tantun n niin birin na!
N xa a xili sarijanxin tantun n bεjen
ma feu!

2 N xa Alatala tantun n niin birin na!
N nama janan a wali faji yo xεn.

3 A tan nan n mafeluma n haken birin
na.
A tan nan n nakendεyama furen birin
ma.

4 A tan nan n natangama sayaan ma,
a yi n nakamali hinanna nun kinink-
ininni.

5 A tan nan siimaya fajan fima n ma,
alogo n mεn xa fangan sεtε
alo singbinna.

6 Alatala tinxin,
a tan nan kiti kendεn sama muxu
jaxankataxine xa.

7 A bata a feene yita Nabi Musa ra,
a yi a kεwanle yita Isirayila yamaan
na.

8 Alatala kininkinin, a dija.
A mi xεlεn xulεn. A hinanna gbo.

9 A xεlεxin mi en mafalε yeyε!
A mi luyε xεlεxi han habadan!

10 A mi en suxuma en yulubine ra.
A mi en saranma en hake ne ra.

11 A hinanna gbo a yεεragaxu mux-
une yεε ra yi,
alo kore xonna makuya bεxε xonna ra
kii naxan yi.

12 A bata en yulubine ba en ma,
a yi e makuya en na
alo sogeteden nun sogegododen tagi
kuya kii naxan yi.

13 Alatala kininkininma a yεεragaxu
muxune ma nεn
alo fafan kininkininma a diine ma kii
naxan yi.

14 A en da kiin kolon,
a kolon fa fala en kelixi bendεn nin.

15 Muxuna siimayaan luxi nεn alo
sεxεna,
a sabatima nεn alo sεxε fugena,

16 koni foye wolonna na sa a ma a
xara ayi,
a yi jan hali a funfuna,
a mi luma na.

17 Koni Alatalaa hinanna luma nεn
a yεεragaxu muxune xa habadan han
habadan.
A tinxinna yi lu e diine diine xa,

18 xa e a layirin suxu,
e yi e miri a fe ragidixine ma

alogo e xa e rakamali.

19 Alatala bata a mangaya gbɛdɛn
nafala kore xɔnna ma.

A tan nan mangayani seene birin
xunna.

20 Ɛ Alatala tantun, ɛ tan malekane.

Ɛ tan naxanye sɛnbɛ kanne ra,
naxanye a falane ligama,
naxanye a fala xuine suxuma.

21 Ɛ Alatala tantun,

ɛ tan a ganle kore xɔnna ma,
ɛ tan, a walikɛɛn naxanye a sagoon
ligama.

22 Ɛ Alatala tantun,

ɛ tan a dali seene birin,
ɛ na lu dɛdɛ a mangayaan bun.

N xa Alatala tantun n niin birin na!

104

Daala Mangantantun fena

1 N xa Alatala tantun n niin birin na!
Alatala n ma Ala, i tan gbo de!

I tan marabɛri baxi nɔrɔn nun gboon
nan na.

2 A bata a yetɛ rabilin kɛnɛnna ra
alo doma gbeena.

A yi kore xɔnna yifulun
alo sɛnkɛna.

3 A bata a banxin ti igene fari kore
xɔnna ma,

a yi kundane findi a masiga ti won-
toron na,

a sigan tiin foyen nin.

4 A foyen findi a xɛraan na,

a tɛɛn findi a walikɛɛn na.

5 A bɔxɔn bɛtɛn sa ki fajɪ.

A mi yigisanjɛ mumɛ.

6 I bata tilinna radin bɔxɔn ma
alo domana,

igene yi te han geyane xuntagi.

7 Koni e yi e gi i ya xɔlɔn bun,
e yi e gi i ya galanna xuiin ma.

8 E yi godo lanbanne yi keli geyane
ma,

han i yiren naxan yitɔnxi e xa.

9 I yi naninna sa

e mi dangue naxan na mumɛ,
alogo e nama fa sa bɔxɔn xun ma.

10 I tigi igene ragima xude wunle xɔn
dangu geya longonne ra.

11 Burunna subene birin fa e minma
mɛnna nin,

burunna sofanle fan yi fa min xɔnla
ba na yi.

12 Xɔline e tɛɛne sama xude dɛɛn nin,
e yi sɔnxɔɛ wudine kɔɛ ra.

13 A yi tulen nafa geyane fari keli
kore,

i kɛwanle yi bɔxɔni li.

14 A yi sɛxɛn namini xuruseene xa,
e nun sansine muxune xa,
alogo e xa balon sɔtɔ bɔxɔni,

15 e nun manpaan naxan e rasɛwama,
e nun turen naxanye e fatin
nayabuma ayi,

e nun donseen naxanye e sɛnbɛ soma.

16 Hali Alatalaa wudi binle fan igen
sɔtɔma

e makoon naxan ma,

Liban yamanan suman wudine

Ala naxanye sixi.

17 Xɔlidine e tɛɛne sama mɛnna nin.

Xɔli xungbene fan yi e tɛɛne sa na fɔfɔ
binle yi.

18 Xɛnle fan luma geya matexine fari,
fanye ra siine yi e luxun gɛmɛ yinle ra.

19 I bata kiken da waxatine yatɛ feen
na.

Sogena a godo waxatin kolon.

20 I dimin da alogo kɔɛɛn xa so,
burunna subene birin e masiga tima
waxatin naxan yi.

21 Yata sɛnbɛmane wurundunma
e balon fendeni

e e balon maxɔdinma Ala ma.

22 Sogen na te waxatin naxan yi,

e mɔn yi xɛtɛ,
e sa e sa e yinle ra.

23 Nayi, muxune yi mini,

e siga e wanle ra han jinbanna ra.

24 Alatala, i kɛwanle gbo,

I ne birin daxi fe kolonna nin.

Bɔxɔn nafexi i ya dali seene nan na.

25 Fɔxɔ igen mato, a gbo.

Niimaseen sifan birin a yi,

a xurin nun a xungbena,
naxanye mi nɔɛ yatɛ kɔnin.

26 Kunkine sigama a tan nan xun ma.

E nun ige yi sube magaxuxine
i naxan daxi alogo e xa sabaan so a yi.

27 E birin yengi i tan nan ma donse
feen na,

e makoon na bira a ma waxatin
naxan yi.

28 I donseen soma e yii nɛn,
e yi a don.
I donseen so e yii
han e yi wasa.
29 I na i xun xanbi so,
e yigitɛɛ.
I na e niin ba, e yi faxa.
E xɛtɛ bɛndɛni e kelixi dɛnaxan yi.
30 Koni i na niin bira e yi waxatin
naxan yi,
e da, seen birin yi findi a nɛnɛn na
bɔxɔn fari.
31 Alatalaa binyen xa lu habadan!
Alatala xa sɛwa a kɛwanle fe ra!
32 Ala na bɔxɔn mato, a xuruxurun.
A na a yiin din geyane ra,
e tutin yi mini.
33 Fanni n nan n nii ra,
n bɛtin bama nɛn Alatala xa.
N tantun bɛtin bama n ma Ala xa nɛn
n siin birin yi.
34 N ma bɛtin xa a kɛnɛn.
Amasɔɔ n ma sɛwan kelima Alatala
nin.
35 Ala xa yulubi kanne ɲan bɔxɔni.
Ala xa muxu ɲaxine ratunu.
N xa Alatala tantun n niin birin na!
Tantunna Ala xa!

105

Ala nun a yamana fe Taruxune Singen 16.8-22

1 E Alatala tantun. E yi a maxandi.
A bata naxan liga, e na fala siyane xa.
2 E bɛtin ba a xa,
e yi a tantun bɛtine yi,
e yi a kabanako feene birin fala.
3 E e kanba a xili sariɲanxini.
Naxanye birin Alatala fenma,
ne xa sɛwa.
4 E e yɛɛ rafindi Alatala nun a sɛnbɛn
ma,
e lu a fenɲɛ waxatin birin.
5 A wali faɲin naxanye ligaxi
e nun a kabanako feene
nun a kitin naxanye saxi,
ne fe xa rabira e ma,
6 e tan Iburahima bɔnsɔnna,
a walikɛne,
e tan Yaxubaa diine,
Ala naxanye sugandixi.
7 A tan nan Alatala ra, en ma Ala.

A tan nan bɔxɔn birin kitisaan na.
8 A ɲɔxɔ luma a layirin xɔn ma nɛn
han habadan,
e nun a falane fe han mayixɛtɛ wuli
keden,
9 e nun a layirin naxan xidi e nun
Iburahima tagi,
a yi a kɔlɔ Isiyaga xa.
10 A mɔn yi a ragidi Yaxuba ma
sariyan xɔn,
a findi habadan layirin na Isirayila
kaane xa.
11 A naxa, “N Kanan yamanan soma
nɛn
e nun i yixɛtɛne yii e kɛɛn na.”
12 E mi yi wuya nun.
Xɔɲɛ dando nan tun yi e ra na ya-
manani.
13 E yi kelima nɛn siyana nde yɛ
e siga nde gbɛtɛ yɛ,
e keli yamanananda nde yi
e siga nde gbɛtɛ yi.
14 Koni a mi tinɲɛ
muxu yo xa e ɲaxankata.
A mangane rakolon nɛn e fe yi, a
naxa,
15 “E nama fefe liga n ma muxu
sugandixine ra.
E nama fefe ɲaxi liga n ma nabine ra.”
16 Ala yi fitina kamɛn naso e ya-
manani,
a yi e donseen birin ɲan.
17 Koni Ala yi xɛmɛna nde rasiga a
yamaan yɛɛ ra.
Yusufu nan yi na ra
naxan mati konyiyani.
18 E yi yɔlɔnxɔnna sa a sanne ma,
e wuren bira a kɔɛ.
19 Han na waliyiya falane yi kamali
a naxanye ti.
Alatalaa falan yi a yita
a a ɲɔndi.
20 Nanara, mangan yi a beɲin,
naxan yi siyane xun na,
na yi a xɔrɔya.
21 A yi Yusufu lu a yamanan xun na.
A yi lu mangan yii seene birin xun na,
22 alogo a xa a kuntigine matinxin a
waxɔnna ra,
a yi na fonne xaran fe kolonna ma.
23 Nayi, Isirayila yi fa Misiran yi,

Yaxuba yi dɔxɔ Xami bɔnsɔnna ya-
manani.

24 Ala yi dii wuyaxi fi a muxune ma.
E sɛnbɛn yi gbo ayi dangu e yaxune
ra.

25 A yi Misiran muxune bɔɲɛn
masara,
Isirayila yamaan yi raɲaxu e ma.
E yi a walikɛne ɲaxankata feni tɔn.

26 A yi a walikɛɛn Musa rasiga e ma
e nun Haruna, a naxan sugandixi.

27 E yi Alaa taxamaseri magaxuxine
liga e ye,

e a kabanako fe wanle ke
Xami bɔnsɔnna yamanani.

28 Ala yi dimin naso na yamanani.
E mi yi nɔɛ na yamarin matandɛ.

29 A yi e igene findi wunla ra,
e yeɛɛne birin yi faxa.

30 E yamanan birin yi findi xunɲɛne
ra.

Mangana banxin birin yi rafe
xunɲɛne ra.

31 Ala yi xenne nun sosone yamari,
e yi mini yamanan birin yi.

32 A yi balabalan keɛene ragodo e ma,
Galanna yi goda a yamanan birin yi.

33 Ala yi e manpa binle* kala
a yi yamanan wudine birin magira.

34 A yi tuguminne fan yamari,
e yi fa,
suɲɛn naxanye mi yi nɔɛ yatɛ.

35 E yi yamanan se ɲingine birin don.
E yi e donseen birin don.

36 Ala yi e dii singene birin faxa ya-
manani,
naxanye findixi e yixɛɛ sɛnbɛn na.

37 A yi Isirayila yamaan namini
Misiran yamanani,
e gbetin nun xɛmaan xali,
muxu yo mi bira e bɔnsɔnne ye.

38 Misiran kaane yi sɛwa e keli feen
na,
bayo e yi gaxuxi e yeɛ ra han!

39 Ala yi kundaan so a muxune xun
na.

N yi tɛɛ dɛgɛn ti e yeɛ ra
alogo a xa e lu keɲɛnni.

40 E Ala maxɔdin,

* **105:33:** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

a yi dɔmɛne nun donseene ragodo e
ma

keli kore, e lugo.

41 A yi fanyen bɔ, igen yi mini a yi,
a yi goda tonbonni alo xude wunla,

42 bayo a fala sariɲanxina fe rabira
nɛn a ma

a naxan ti Iburahima xa, a walikɛna.

43 A yi a yama sugandixin namini
Misiran yi,

e ɲaxan, e sɔnxɔ sɛwani.

44 A yi siya gbɛtɛne bɔxɔn so e yii,

e yama gbɛtɛne wali xɔnna sɔtɔ e keɛn
nɔ,

45 alogo e xa a tɔnne suxu,

e yi a sariyan birin suxu.

Tantunna Alatala xa!

106

Alaa fanna a muxune xa

Taruxune Singen 16.34-36

1 Tantunna Ala xa!

ɛ Alatala tantun amasɔtɔ a fan.

A hinanna luma nɛn habadan!

2 Nde nɔɛ Alatalaa wali gbeene birin
ma fe falɛ?

Nde nɔɛ tantunna birin fiye a ma?

3 Sɛwan na kanne xa

naxanye a sariyane suxuma,

naxanye fe tinxinxin ligama waxatin
birin.

4 Alatala, i nɛma i ya yamaan maliye
waxatin naxan yi,

i xaxili lu n xɔn ma.

I yi n fan mali

i nɛma e rakisɛ waxatin naxan yi,

5 alogo n xa i ya yama sugandixin
sabatixin to,

alogo nxu nun i ya muxune xa sɛwa

nxu bode xɔn ma,

nxu birin yi nxu yeɛɛ matɔxɔ sɛwani.

6 Nxu bata yulubin liga

alo nxu benbane a liga kii naxan yi.

Nxu bata hakɛne nun fe ɲaxine raba.

7 Nxu benbane to yi Misiran ya-
manani,

ne mi yi i ya kabanako fe wanle
yatɛxi.

E ɲinan nɛn na waxatine birin xɔn ma

i yi hinanma e ra waxatin naxanye yi.

E yi murutɛ Gbala Baan dɛ.

8 Koni a yi e rakisi a xili binyena fe ra, alogo a senbe gbeena fe xa kolon.

9 A yi falan ti Gbala Baan xili ma, a yi xara ken!

A yi e ragidi igen tilinxi yire xareni alo tonbonna.

10 Ala yi e rakisi na muxune ma naxanye yi e rapaxuxi.

A yi e xunba e yaxune yii.

11 E yenge faane yi faxa igeni.

Muxu yo mi lu.

12 Nayi, e yi la a fala xuine ra, e yi tantun betine ba a xa.

13 Koni Ala naxan ligaxi, e ninan na xon mafuren, e mi a mamε a yi feene rakamali,

14 Xoyin yi e suxu tonbonni e yi Ala bunba baxo xareni.

15 E naxan maxodin,

Ala yi na so e yii, koni a yi furen fan nafa e ma.

16 E yi Nabi Musa maxoxolon folo, e nun Haruna naxan nasarijanxi Alatala xa.

17 Baxon deen yi rabi a Datan gerun.

A yi Abiramī nun a muxune ye maluxun.

18 Teen yi e ganla gan, a yi muxu jaxine suxu.

19 E yi xemaan nafala jinge dii sawura suxuren na Horebe Geyaan ma, e yi seen batu naxan nafalaxi wuren na.

20 E yi Ala binyen masara jinge dii sawuran na naxan sexen donna.

21 E ninan Ala xon naxan e rakisixi naxan wali gbeene ke Misiran yamanani.

22 A kabanako feene liga Xami bansonna yamanani, e nun fe magaxuxine Gbala baani.

23 Ala yi a fala a e raxorima nen, fo a muxu sugandixin Musa a ti a yetagi

alogo a xa xete a xolon foxo ra, alogo a nama e birin halagi.

24 Awa, e yi e me na baxo fajin fan na amasoto e mi yi laxi a falan na.

25 E yi lu a mafale e bubune kui.

E mi Alatalaa falan name.

26 Nanara, a yi a kolo e xili ma,

a e luma nen tonbonni e faxa,

27 a yi e yixetene raxuya ayi siyane ye, a yi e raxuya ayi yamanane yi.

28 Alaa yamaan Baali-Peyori li waxatin naxan yi,

e yi saraxane don

naxanye yi bama ala fuune xa.

29 E kewanle yi Ala raxolo e ma fure jaxin yi godo e ma.

30 Koni Finexasi yi keli,

a yi na feen dan,

na furen yi dangu.

31 Ala yi na yate tinxinna ra a xa waxati famatone yi han habadan.

32 E yi Ala raxolo Meriba igene de, Musa yi toron soto e fe ra.

33 E yi a liga Musa xoloxin yi falan ti xaxilitareyani.

34 E mon mi siya gbetene faxa Alatala tonna sa naxanye fe yi.

35 E yi basan siyane ra,

e yi lu e namunne lige.

36 E yi e suxurene batu.

Na nan findi e rabira xunna ra.

37 E yi e dii xemene nun dii temene ba saraxane ra jinnan xa.

38 E diidine faxa naxanye mi fefe kolon.

E ne ba saraxane ra Kanan suxure kidene yi,

baxon yi xosi na faxane fe ra.

39 E yi e yete xosi e kewanle xon.

E suxure feene yi lu alo yalunyana Ala mabinni.*

40 Nanara, Alatala yi xolo a yamaan ma.

E yi rapaxu a ma.

41 A yi e rabenin siyane yii,

e yi rapaxu naxanye ma,

ne yi non soto e xun na.

42 E yaxune yi e jaxankata,

e yi e rayarabi e senbeni.

* **106:39:** Na luxi nen alo yalunyana Ala ye ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo jaxanlan a xa tinxin a xemene xa kii naxan yi.

43 A yi a muxune xunba sanja ma wuyaxi,

koni e yi lu murute,
e lu kankanje e hake ma.

44 Koni, a to e wuga xuiin me,
a yi e tarya to.

45 A yi a miri a layirina fe ma.

A yi dija a hinanna a fe ra.

46 Ala yi a liga a naxanye a yamaan suxi
ne yi kininkinin e ma.

47 Alatala nxo Ala, nxu rakisi.

I man xa fa nxu ra keli siya gbete ne ye,
alogo nxu xa i xili sarijanxin tantun,
na yi findi nxu kanba xunna ra.

48 Barikan xa bira Alatala xa,
Isirayilaa Ala habadan han habadan!
Yamaan birin xa a ratin "Amina."
Tantunna Ala xa!

Yaburin Yire Suulundena: Keli Sora 107 ma han 150

107

Ala tantun bayo a fan

1 E Alatala tantun bayo a fan!

A hinanna luma nen habadan!

2 Alatala e tan naxanye birin xunbaxi,
e a fala,

a e tan naxanye xunbaxi e yaxune yii,

3 a faxi e tan naxanye ra

sa keli yamana gbete ne yi,

sa keli sogeteden nun sogegododen
binni,

e nun komen foxon nun yiifari foxon
ma.

4 Ndee bata yi lo ayi tonbon magaxux-
ini,

e mi yi fa kiraan toma siga taani
muxune doxi denaxan yi.

5 Kamen nun min xonla yi e suxu,
e yigitege.

6 Awa, e yi taroni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma,

a yi e xunba e taroni.

7 A yi ti e ye ra siga kira tinxinxin xon
ma.

A siga e ra taani

muxune doxi denaxan yi.

8 E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,

e nun a kabanako feen naxanye lig-
axi e xa.

9 A min xonla bama muxune ra,
a yi kametone ralugo donse fapine ra.

10 Ndee yi dimin nun boje raforen nin,
e jaxankataxin xidixi yolonxonna ra
kasoon kui.

11 Amasoto e bata yi murute Alaa
falane ma,

e mi yi Kore Xonna Alaa maxadi
xuine suxi.

12 Taron yi e xadan,

e dagalanje ayi,
muxu yo mi e mali.

13 Awa, e yi taroni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma,

a yi e rakisi taron ma.

14 A yi e ba dimin nun boje raforeni.
A yi e yolonxonne yibolon.

15 E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye lig-
axi e xa.

16 A wure देने gira,
a yi wure gbelemene kala.

17 Xaxilitaren nan yi ndee ra.

E yi taroma

e matandine nun e hake ne nan ma fe
ra.

18 E na donseen to,
e boje masiga ayi.

E yi maso sayaan na.

19 Awa, e yi taroni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma,

a yi e rakisi taron ma.

20 A yi falan ti, a e rakendeya.

A yi e ratanga gaburun ma.

21 E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye lig-
axi e xa.

22 E xa barika bira saraxane ba Ala xa
e yi a wali fapine fe fala,
e sonxo sewani.

23 Ndee yi siga foxo igen xun ma
kunin kui,

e yulayaan naba foxo igen xun ma.

24 E yi Alatala wanle to,
a kabanako feene liga tilinna xun ma.

25 A yi foye gbeen yamari,
a yi fa folo.

Foxo igen yi walanje ayi.

26 Igen maronne yi lu kunkini te pon,

a mɔn yi lu a ragode tilinna ma.
 E bata yi kɔntɔfili, e yigitεge.
 27 E xun yi magi e ra,
 e dagalanε ayi
 alo muxun na a min.
 E kɔten birin yi findi fe fuun na.
 28 Awa, e yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
 e yi e xui ramini Alatala ma.
 A yi e ba e tɔrɔni.
 29 A yi a liga foye gbeen yi a raxara.
 Walanna yi a raxara fɔlɔ.
 30 Fɔxɔ igen to a raxara,
 e yi sɛwa.
 A yi fa e ra e sodeni
 e yi waxi dɛnaxan xɔn.
 31 E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
 e nun a kabanako feen naxanye lig-
 axi e xa.
 32 E xa a batu yamaan malanni.
 E mɔn xa a matɔxɔ fonne malanni.
 33 A tan nan baane masarama ton-
 bonna ra,
 a yi tigrine findi bɔxɔ xaren na.
 34 A bɔxɔ faɲin findi bɔxɔ kalaxin na
 fɔxɔn dɛnaxan yi na kaane ɲaxuyana
 fe ra.
 35 A mɔn yi tonbonna maxεte daraan
 na,
 a yi bɔxɔ xaren findi tigi yiren na.
 36 A yi fa kamεtɔne ra, e dɔxɔ na,
 e taan ti e luyε dɛnaxan yi.
 37 E yi xεene bi,
 e manpa binle si,
 e yi tɔnɔ gbeen sɔtɔ e yi.
 38 A yi a yamaan baraka,
 e yi wuya ayi,
 a mi tin se yi ba e ɲingene ra.
 39 A yamaan yatɛn to xurun fɔlɔ
 e rayarabin nun tɔrɔn nun ɲaxankatan
 bun,
 40 a yi na kuntigrine rapaxu
 naxanye a yamaan lu,
 e siga wulaan xun xɔn kira mi
 dɛnaxan yi.
 41 Koni a yi tɔrɔ muxune ba e tɔrɔni,
 a yi e denbayane rawuya ayi
 alo e xuruseene.
 42 Tinxin muxune yi na to,
 e sɛwa,
 koni muxu ɲaxine yi e dundu.
 43 Naxan na findi xaxilimaan na,
 a xa a yengi lu feni itoe birin xɔn,

a yi Alatala hinanna kolon.

108

*Ala maxandina malina fe ra lan
 yaxune fe ma*

Yaburin 57.8-12 nun Yaburin 60.7-

14

1 Dawudaa bɛtina. Sigi sariɲanxina.
 2 Ala, n ma binyena,
 n xaxili ragidixi yati!
 N bɛtin bama nɛn, n yi i tantun!
 3 N xulunma nɛn sinma,
 n yi n ma bɔlɔnna nun kondenna
 maxa!
 N kurunma bɛtin bɛ nɛn subaxa!
 4 Alatala, n ni i tantunma nɛn siyane
 ye.
 N bɛtin bama i xa nɛn bɔnsɔnne tagi.
 5 I ya hinanna gbo han ariyanna.
 I ya lannayaan texi han kore xɔnna.
 6 Ala,
 i ya binyen xa mayita kore xɔnna ma,
 a yi bɔxɔn nafe!
 7 I xanuntenne xunba,
 i yi e rakisi i sɛnbɛni.
 I yi n yabi.
 8 Ala bata falan ti a yire sariɲanxini,
 a naxa, “N nɔɔn tima nɛn,
 n Siken taani taxun,
 n yi Sukɔti lanbanna danne sa.
 9 N tan nan gbee Galadi bɔxɔn nun
 Manase ra.
 Efirami kaane findixi n ma yεngεsone
 nan na.
 Yuda luxi nɛn
 alo n ma mangaya dunganna.
 10 Koni n ma konyin nan Moyaba ya-
 manan na.
 N tan nan Edɔn yamanan kanna ra.
 N yεngε sɔnxɔni tema Filisiti ya-
 manani.”
 11 Ala, nde sigama n na na taa makan-
 tanxini?
 Nde tima n yeε ra siga Edɔn yi?
 12 Ala, i tan xa mi i mεxi nxu ra ba?
 I mi fa nxɔ ganla fɔxɔ ra sɔnɔn ba?
 13 Nxu mali yaxune yεngεdeni!
 Sese mi adamana maliin na.
 14 Koni Ala na lu en xɔn,
 en nɔɔn sɔtɔma nɛn.
 A tan nan en yaxune halagima.

109

Təɾə muxuna mawugana

- 1 Dawudaa bətina, bəti baane kunti-
gin xa.
Ala, n naxan tantunma, i nama lu
dunduxi!
- 2 Amasətə muxu ɲaxine nun wule-
dene n mafalama.
E wulene sama n xun ma.
- 3 E mən fala ɲaxine tima lan n ma.
E n yengema na kiini fuu!
- 4 N tan e xanuxi,
e tan n tənɛgema.
Koni n tan Ala maxandima.
- 5 E n ma fe fajin saranma fe ɲaxin na,
e n ma xanuntenyaan saran
xənnantenyaan na.
- 6 E a falama n ma e naxa,
“Gbaloo feen xa sa a xun ma,
muxuna nde yi a tənɛgɛ.
- 7 A na makiti, a yi yalagi.
A Ala maxandi xuine yi yate haken
na.
- 8 Ala xa a siin ɲan mafuren,
muxu gbete yi a tiden tongo.
- 9 Ala xa a diine findi kiridine ra,
a ɲaxanla yi findi kapa gilɛn na!
- 10 Ala xa a diine findi sigatine nun
xandi tiine ra,
e yi makuya e banxi xonne ra.
- 11 Ala xa a doli faan siga a yii seene
birin na,
xəɲene yi a wali xonne birin tongo.
- 12 Ala xa muxe nama fa hinan a ra
sənən,
hanma muxe yi e yengi dɔxə a kiri-
dine xən ma.
- 13 Ala xa a yixetene birin halagi,
e xinle yi lə ayi habadan.
- 14 Alatala xa a xaxili lu a benbane
hakene xən ma.
Alatala nama a nga yulubine xafari
mumɛ!
- 15 Alatala xa a yengi lu e hakene xən
ma waxatin birin,
koni Ala xa ɲinan xa ti e fe xən ma
fefe!
- 16 Bayo xɛmɛni ito mi findixi hinan-
ten na
a yi yiigelitəne nun tərə muxune
ɲaxankatama,
han a yi muxu sunuxin faxa.
- 17 Danga tiin yi rafan a ma,
Ala xa ne raxete a ma.

- A mi yi rafan a ma
a xa duba muxe xa,
Ala xa duban masiga a ra.
- 18 A yi rabilinxi a danga xuine ra
alo a dugina.
Ala xa a gbee dangana a li
alo igena a fatin ma,
e nun alo turena a xonne yi.
- 19 A dangane xa lu a fari
alo a dugina a ma.
E lu a ma waxatin birin
alo a tagi xidina.”
- 20 Alatala xa n tənɛgɛ muxune saran
na kii nin
e nun naxanye n mafalama.
- 21 Awa, Marigina Alatala,
n mali i xili binyena fe ra.
Amasətə i ya hinanna gbo,
n xunba.
- 22 Yiigelitən nun tərə muxun nan n
na,
n niin sunuxi.
- 23 N tununmaan ni i ra
alo nininna ɲinbanna ra.
E n kedima alo suɲɛna.
- 24 N xinbi xudine bata tuyɛ ayi sun
suxuni.
N bata doyen, n xəsi.
- 25 E na n to, e yi e xunni maxa,
e n magele.
- 26 Alatala n ma Ala, n mali,
i n nakisi i ya hinanni,
- 27 alogo e xa a kolon
a i tan Alatala nan na ligaxi i sɛnbɛni.
- 28 E tan n dangama nɛn,
i tan yi barakan sa n ma fe yi.
E na keli n xili ma, e yagima nɛn,
n tan, i ya walikɛɛn yi sɛwa.
- 29 Ala xa n tənɛgɛ muxune yalagi.
Ala xa yagin so e xunna alo dugina.
- 30 N nan n xuini tema nɛn,
n na Alatala tantun han!
N yi a matəxə yamani.
- 31 Amasətə a keli nɛn
a ti tərə muxun xən,
a yi a rakisi a yalagi muxune ma.

110

Alaa manga sugandixina

- 1 Dawudaa bətina.
Alatalaa falan ni ito ra n marigin xa,
a naxa, “Dəxə n yiifanna ma,

han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”

² Alatala xa i ya mangayaan senben
gbo ayi

fɔlɔ Siyon ma,

i yi i yaxune nɔ i rabilinni.

³ I na i ya ganla xili,

i ya yamana a sɔbɛ soma nɛn.

I ya banxulanne yi fa i ma xunna
kenla nun sariɲanni

alo xiila subaxani.

⁴ Alatala bata a kɔlɔ,

a mi a xuiin maxɛtɛma, a naxa,
“Saraxaraliin nan i ra habadan,
alo Mɛlikisedeki yi kii naxan yi.”

⁵ Marigina i xɔn.

Xa a xɔlɔ lɔxɔn naxan yi,
a mangane halagima nɛn.

⁶ A siyane makitima nɛn,

binbine yi lu yiren birin yi.

A dunɔɲa mangane birin nɔma nɛn.

⁷ Mangana a minma nɛn xudeni kira
yi,

a xunna keli.

111

Ala tantun

¹ Tantunna Ala xa!

N na Alatala tantunma nɛn n bɔɲɛn
ma feu,

muxu fajine nun yamaan ye.

² Alatala kɛwanle gbo!

E rafan naxanye ma,
ne maɲɔxɔnma e ma.

³ A kɛwanle magaxu, e gbo.

A tinxinyaan luma nɛn habadan.

⁴ A bata a kabanako feene rabira en
ma.

Alatala diɲa, a kininkinin.

⁵ A balon fima nɛn a yeɛragaxu mux-
une ma.

A mi ɲinanma a layirin xɔn mumɛ!

⁶ A bata a senben yita a muxune ra,
a yi xɔɲene bɔxɔn so e yii.

⁷ Ƴɔndin nun sariya kɛndɛna a
kɛwanle yi.

Lannayana a fe ragidixine birin yi.

⁸ E na waxatin birin,
lannayaan nun tinxinna nan e ra.

⁹ A bata a muxune xɔrɔya,
a yi habadan layirin xidi e xɔn ma.
A xinla sariɲan, a magaxu.

¹⁰ Fe kolonna fɔlɔma Alatala
yeɛragaxun nan ma.

Xaxilimaan nan ne ra naxanye na
ligama.

Tantunna a xa habadan!

112

Muxu fajina sɛwana fe

¹ Tantunna Ala xa!

Sɛwan na kanna xa
naxan gaxuma Alatala yeɛ ra,
a yamarine yi rafan a ma.

² A diine senben sɔtɔma nɛn ya-
manani.

Muxu fajine yixɛtɛne duban sɔtɔma
nɛn.

³ E hɛrin nun nafunla sɔtɔma nɛn,
e sabatima nɛn tinxinyani habadan.

⁴ Kɛnɛnna tima nɛn muxu fajine ma
dimini,

naxanye kininkinin e mɔn tinxin.

⁵ A lan muxune xa donla so fon-
isireyani,

a yi a feene raba tinxinni.

⁶ Bayo tinxin muxun mi tantanɲɛ
mumɛ!

Yamaan mi ɲinanɲɛ a fe xɔn
habadan!

⁷ A mi gaxun xibaru ɲaxina fe ra.

A xaxili ragidi,
a yigi saxi Alatala nan fari.

⁸ A bɔɲɛn mi xuruxurunma,
a mi gaxuma.

Dɔnɔxɛn na,
a a yaxune biraxin toma nɛn.

⁹ A tan nan tɔrɔ muxune kima fon-
isireyani.

A tinxinyaan luma nɛn habadan!

A senben xun masama nɛn binyeni.

¹⁰ Muxu ɲaxin na na to,

a xɔlɔma nɛn,

a sunu, a yi a ɲinna raxin.

Muxu ɲaxin waxɔn feene kalama
nɛn.

113

Ala nan tɔrɔ muxune malima

¹ Tantunna Ala xa!

Ɛ tan Alatalaa walikɛne,
ɛ a matɔxɔ,

ɛ Alatala xinla matɔxɔ!

² Alatala xinla xa tantun
fɔlɔ iki ma han habadan!

³ Sa fɔlɔ sogeteden mabinna ma
han sa dɔxɔ sogegododen binna ra,

birin xa Alatala xinla matəxə.

⁴ Alatala nan siyane birin xun na.
A binyen tema han kore xənnə.

⁵ Nde luxi alo Alatala,
a tan naxan dəxi ariyanna yi,
⁶ a tan naxan a yigodoma,
a kore xənnə nun bəxə xənnə mato?

⁷ A sənbetarene rakelima,
a tərə muxune ba e tərəni.

⁸ A yi e radəxə muxu gbeene fəma a
yamani.

⁹ A gbantan findi dii barin na,
a yi a findi dii nga sɛwaxin na.

Tantunna Alatala xa!

114

Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla

¹ Isirayila to mini Misiran yamanani,
Yaxuba yixetene to keli yamanani
e yi xəneyani dənaxan yi,

² Yuda yi findi Alaa yama sarihanxin
na.
Isirayila yi findi a gbeen na.

³ Fəxə igen to a to, a yi a gi,
Yurudən Baan yi xetə a xanbi ra.

⁴ Geyane yi tukan alo kontonne
yire matexine fan yi tukan
alo yexɛɛ diine.

⁵ Fəxə igena, nanfera i i gima?
Yurudən baana,
nanfera i xetəma i xanbi ra?

⁶ E tan geyane, nanfera e tukanma
alo kontonne,
e tan yire matexine,
nanfera e tukanma alo yexɛɛ diine?

⁷ Bəxən xa xuruxurun Marigin yɛɛ ra,
Yaxubaa Ala.

⁸ A tan naxan fanyene findi darane
ra,
a yi gɛmɛ gbeen findi tigin na.

115

Binyen xa fi Ala nan keden ma

Yaburin 135.15-20

¹ Alatala, nxu tan mi a ra de!
I tan nan xili xa binya
i ya hinanna nun lannayana fe ra.
Nxu tan mi a ra!

² Nanfera siyane maxədinna tima,
e naxa, "E Ala go?"

³ En ma Ala ariyanna yi.
Naxan naxan a ma,
a na nan ligama.

⁴ Gbetin nun xəmaan nan tun e tan
ma suxurene ra!

Muxune nan ne rafalaxi.

⁵ E dɛ na, koni e mi fala tima.

E yɛɛne na, koni e mi sese toma.

⁶ E tunle na, koni e mi fefe mɛma.

E ɲɔɛɛn na, koni e mi sese xiri mɛma.

⁷ E yiine na, koni e mi nɔɛ seen suxɛ.

E sanne na, koni e mi nɔɛ sigan tiyɛ.

E mi nɔɛ xui yo raminɛ.

⁸ Naxan na e rafala,
a a yigin sa e yi,
na fan luma nɛn alo e tan.

⁹ E tan Isirayila yamana,
e yigin sa Alatala nin,
a tan nan e malima
alo yɛ masansan wure lefana.

¹⁰ E tan saraxaraline,
e yigin sa Alatala nin,
a tan nan e malima
alo yɛ masansan wure lefana.

¹¹ E tan a yɛɛ ra gaxu muxune,
e yigin sa Alatala nin,
a tan nan e malima
alo yɛ masansan wure lefana.

¹² Alatala a ɲɔxə luma en xən ma nɛn,
a en baraka.
A Isirayila yamaan barakama nɛn
e nun a saraxaraline.

¹³ Alatala a yɛɛ ra gaxu muxune birin
barakama nɛn,
muxudine nun muxu gbeene.

¹⁴ Alatala xa diine fi e nun e diine ma.

¹⁵ Alatala xa e baraka
naxan koren nun bəxən daxi!

¹⁶ Alatala nan gbee ariyanna ra,
koni a bata bəxən taxu adamadiine
ra.

¹⁷ Faxa muxune xa mi Alatala tan-
tunma de!

¹⁸ Koni en tan nan barikan birama a
xa
iki e nun habadan.

Tantunna Alatala xa!

116

Muxu rakisixina Ala tantunna

¹ N bata Alatala xanu

amasɔtɔ a n ma maxandi xuiin
namɛma.

² N na a xili waxati yo yi,
a a tuli matiyɛ n na.

³ Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,
n bata yi maso gaburun na nun,
gaxun nun kuisanna bata yi n li nun,

⁴ n yi Alatala maxandi a xinla ra,
n naxa, “Alatala, n nakisi!”

⁵ Alatala diɲa, a tinxin.

En ma Ala kininkinin han!

⁶ Alatala muxu bɔɲɛ fixene nan
natangama.

N sɛnben bata yi ɲan,
a yi n nakisi.

⁷ N bɔɲɛn xa xunbeli,
amasɔtɔ Alatala bata fe faɲin liga n
xa.

⁸ Ala bata n niin natanga sayaan ma.
A bata n yɛɛgen fitan n yɛtagi.

A mi tinxi n bira.

⁹ N sigan tima nɛn Alatala yɛtagi
dunuɲa yi.

¹⁰ N dɛnkɛɛyaxi,
nanara n yi falan ti,
n naxa, “N tɔrɔxi ki faɲi!”

¹¹ N yi gaxuni waxatin naxan yi,
n yi a fala, n naxa,
“Adamadiine birin wule!”

¹² N fa nanse soma Alatala yii
lan na fe faɲine birin ma
a bata naxanye liga n xa?

¹³ N minse saraxan bama nɛn a xa a
marakisina fe ra
n yi Alatala maxandi a xinla ra.

¹⁴ N nan n dɛ xuine rakamalima nɛn
yamaan birin yɛɛ xɔri
n naxanye tongo Alatala xa.

¹⁵ Alatalaa tɔgɔndiya muxuna nde na
faha

na a tɔrɔma nɛn han!

¹⁶ Alatala, i ya walikɛɛn nan n na,
i ya walikɛ ɲaxanla naxan barixi.
I bata n naxɔrɔya.

¹⁷ N barika bira saraxan bama i xa
nɛn
n yi Alatala maxandi a xinla ra.

¹⁸ N nan n dɛ xuine rakamalima nɛn
yamaan birin yɛɛ xɔri
n naxanye tongo Alatala xa,

¹⁹ Alatalaa banxin tanden ma,
Yerusalɛn taani.

Tantunna Alatala xa!

117

Ala tantun fena

¹ Siyane birin xa Alatala tantun!

Yamane birin xa a batu!

² Amasɔtɔ a hinanna gbo han!

Alatalaa lannayaan mi ɲanma
habadan!

Tantunna Alatala xa!

118

Barika birana Ala xa

¹ Alatala xa tantun amasɔtɔ a fan.
A hinanna luma nɛn habadan!

² Isirayila muxune xa a fala, e naxa,
“A hinanna luma nɛn habadan!”

³ Alaa saraxaraline xa a fala, e naxa,
“A hinanna luma nɛn habadan!”

⁴ Alatala yɛɛ ra gaxu muxune xa a
fala,

e naxa, “A hinanna luma nɛn
habadan!”

⁵ N yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
n yi n xui ramini Alatala ma.

A yi n yabi, a n xɔrɔya.

⁶ Alatala n xɔn, n mi gaxuɛ mumɛ!

Adamadiine nɔɛ nanse ligɛ n na?

⁷ Alatala n xɔn, a tan nan n malima.
N na n yaxune biraxin toma nɛn.

⁸ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi
benun a xa a yigin sa adamadiine yi.

⁹ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi
benun a xa a yigin sa mangane yi.

¹⁰ Siyane birin bata yi n nabilin
yɛngɛni nun,

koni n na e birin halagi nɛn Alatala
barakani!

¹¹ E yi n nabilinxi yiren birin yi nun,
koni n na e birin halagi nɛn Alatala
barakani!

¹² E so nɛn n xun na

alo kumi ɲɛɲɛne,

koni e raxɔri nɛn mafuren

alo tɛɛn na sɛxɛ xaren gan,

n yi e halagi Alatala barakani.

¹³ E yi n nadinma nɛn

alogo n xa bira,

koni Alatala yi n mali.

¹⁴ Alatala nan n sɛnben na,

n ma bɛtina.

A tan nan n nakisixi.

15 Muxu tinxinxine bata e sɛwa xuini
te
kisina fe ra, e naxa,
“Alatala sɛnbɛn gbo!
16 Marigin bata nɔɔn ti a sɛnbɛni!
Alatala sɛnbɛn gbo!”

17 Nayi, n mi faxama,
n luma nɛn n nii ra,
n yi a fala Alatala naxan ligaxi n xa.
18 Alatala bata yi n saran n hakɛne ra,
koni a mi tixi n faxesa.
19 Alaa banxin dɛɛne xa rabi n xa.
N xa so, n yi Alatala tantun.
20 Alatalaa banxin dɛɛn ni i ra,
tinxin muxune soon dɛɛn naxan na.
21 Ala, n ni i tantunma nɛn,
amasɔtɔ i bata n yabi,
bayo i bata n nakisi.

22 Banxi tiine e mɛ gɛmɛn naxan na,
na bata findi banxin gɛmɛ fisaman-
tenna ra.
23 Alatala nan na ligaxi,
kabanako feen nan na ra en yɛɛ ra yi.
24 Alatala toon lɔxɔn nan nagidixi,
en naxan, en sɛwa a fe ra.

25 Alatala, fa nxu rakisi,
Alatala, tin, nxu xa nɔɔn ti.
26 Naxan fama Alatala xinli,
Ala xa na baraka!
Nxu dubama ɛ xa Alatalaa banxini.
27 Alatala nan Ala ra,
a bata en lu a kɛnɛnyani.
Ɛ nɔxɔnde dɛɛne suxu ɛ yii,
ɛ fa sanla raba
siga han saraxa ganden nabilinni.
28 I tan nan n ma Ala ra,
n ni i tantunma nɛn.
I tan nan n ma Ala ra,
n ni i batuma nɛn.

29 Ɛ Alatala tantun, bayo a fan.
A hinanna luma nɛn habadan!

119

Sɛwana Alaa sariyana fe ra

1 Sɛwan na kanne xa
fɛ mi naxanye kɛwanle ra,
naxanye sigan tima Alatalaa sariyan
xɔn.
2 Sɛwan na kanne xa
naxanye birama a maxadi xuine fɔxɔ
ra,
naxanye a fenma e bɔɔnɛn ma feu!

3 E mi fe naxin ligan mumɛ!
E sigan tima Alaa kiraan xɔn ma.
4 Ala, i bata i ya fe ragidixine so nxu
yii
alogo e xa suxu ki fajni.
5 A yi lan nun, n sigati kiin xa tinxinjɛ
ayi
alogo n xa i ya tɔnne suxu.
6 N na n xaxili lu i ya yamarine birin
xɔn ma,
n mi yagɛ mumɛ!
7 N na i tantunma nɛn n bɔɔnɛ fixɛn na,
n nɛma i ya kiti tinxinxine fe xaranjɛ.
8 N na i ya tɔnne suxuma nɛn.
I nama n nabɛjin mumɛ!

9 Banxulanna a kɛwanle rasarijanma
di?
Fɔ a xa i ya falan nan suxu.
10 N kataxi
n xa i fen n bɔɔnɛn ma feu!
I nama tin n yi i ya yamarine bɛjin.
11 N bata i dɛ xuiin namara n bɔɔnɛni,
alogo n nama yulubin liga i tan na.
12 Alatala, n barikan birama i xa.
N xaran i ya tɔnne ma.
13 N nan n xuini tema nɛn,
n xɛtɛ i ya kiti saxine ma.
14 N sɛwaxin nan i ya maxadi xuine
suxuma,
alo n na nafulu gbeen sɔtɔ.
15 N na n mirima i ya fe ragidixine ma,
n yi i ya xaranne fɛsɛfɛsɛ.
16 I ya tɔnne n kɛnɛnxi.
N mi jinanjɛ i ya falan xɔn ma mumɛ!

17 Fe fajin liga i ya walikɛɛn xa,
alogo n xa lu n nii ra,
n yi i ya falan suxu.
18 N yɛɛne rabi
alogo n xa i ya sariyan magaxune to.
19 Xɔɔnɛn nan n na dunuɔna ito yi!
I nama i ya yamarine luxun n ma.
20 A rafan n ma
n xa lu i ya kiti saxine bun waxatin
birin.
21 I falan tima nɛn muxu dangaxi wa-
soxine xili ma
naxanye e masigama i ya yamarine
ra.
22 Marayagin nun maranaxun ba n
ma,
bayo n bata i ya maxadi xuine suxu.
23 Mangane bata e malan n xili ma,

koni n tan i ya walikena a mirima i ya
tønne nan ma.

24 I ya maxadi xuine n kenexi,
e tan nan n maxadima.

25 N saxi burunburunni.

Siimayaan fi n ma,
alo i a falaxi kii naxan yi.

26 N bata n ti n kewanle ra,
i yi n yabi.

N xaran i ya tønne ma.

27 N mali n xa i ya fe ragidixine kolon,
alogo n xa n miri i ya kabanako feene
ma.

28 N niin wugama sɔxɔleni.
N nakeli alo i a falaxi kii naxan yi.

29 Wulen masiga n na,
i yi n xaran i ya sariyan ma i ya hi-
nanni.

30 N bata wa a xɔn, n xa tɔgɔndiya,
n yi tin i ya kiti saxine ma.

31 Alatala, n bata bira i ya maxadi
xuine fɔxɔ ra.
I nama tin, n yi yagi.

32 N biraxi i ya yamarin kiraan fɔxɔ
ra.
Amasɔtɔ i bɔɲɛ xunbenla fima n ma.

33 Alatala, n xaran i ya tønne bunne
ma,
alogo n xa e suxu waxatin birin.

34 Xaxinla fi n ma,
alogo n xa i ya sariyan suxu n bɔɲɛn
ma feu!

35 N ti i ya yamarine kiraan xɔn,
amasɔtɔ na n kenexi.

36 I ya maxadi xuine sa n bɔɲɛni,
alogo n nama bira nafunla fɔxɔ ra.

37 N xun xanbi so fe kobine yi,
alogo n xa siimayaan sɔtɔ i ya kiraan
xɔn.

38 I dɛ xuiin naxan tongoxi i
yɛragaxu muxune xa,
na rakamali n tan i ya walikɛn xa.

39 N natanga yagine ma
n gaxuma naxanye yɛɛ ra.

Amasɔtɔ i ya kiti saxine fan.

40 N waxi i ya fe ragidixine suxu feni
han!

N xa siimayaan sɔtɔ i ya tinxinni.

41 Alatala, i ya hinanna xa n li.

N nakisi alo i dɛ xui tongoxi kii naxan
yi.

42 N xa nɔ n konbi muxune yabideni,

bayo n na n yigi saxi i ya falan nin.

43 Tin n xa lu ɲɔndin falɛ waxatin
birin,

amasɔtɔ n xaxili tixi i ya kitin nan na.

44 N ni i ya sariyan suxuma nɛn wax-
atin birin,

habadan han habadan.

45 N luma nɛn xɔɲyani,

Amasɔtɔ n ni i ya fe ragidixine suxi.

46 N ni i ya maxadi xuine fe falama
mangane xa nɛn.

N mi yagɛ na ra mumɛ!

47 I ya yamarine n kenexi,

e rafan n ma.

48 N na n yiine tima i ya yamarine bun
ma nɛn,

e rafan n ma.

N yi lu n mirɛ i ya tønne ma.

49 I xaxili lu i ya falan xɔn ma

n tan i ya walikena fe yi,

bayo i bata yigin fi n ma.

50 N yi tɔrɔni waxatin naxan yi,

i n madɛndɛn nɛn

amasɔtɔ n bata kisi i dɛ xuiin ma.

51 Wasodene n magelema han,
koni n mi i ya sariyan fataxi mumɛ.

52 Alatala, n na n mirima i ya kiti
saxine ma.

Waxati danguxine yi,

ne nan yi n madɛndɛnma.

53 N na muxu ɲaxine to

naxanye e mɛma i ya sariyan na,
n xɔlɔma nɛn han.

54 I ya tønne findixi bɛti ba xunna nan
na n xa,

n xɔɲyani dɛnaxan yi.

55 Alatala, n na n mirima i ma kɔɛn
na,

alogo n xa i ya sariyan suxu.

56 N gbeen findixi i ya fe ragidixine
suxu feen nan na.

57 Alatala, n gbeen findixi naxan na,

na ni ito ra,

i ya falan suxu feen na a ra.

58 N ni i maxandima n bɔɲɛn ma feu!

Kininkinin n ma,

alo i bata dɛ xuiin tongo kii naxan yi.

59 N bata n miri n yetɛ kɛɲaan ma,
n waxi bira feni i ya maxadi xuine

fɔxɔ ra.

60 N ni i ya yamarine suxuma nɛn
mafuren,

n mi buma.

61 Muxu jaxine bata lutin nati n yεε
ra,

koni n mi jinanma i ya sariyan xɔn
ma.

62 N kelima nɛn kɔε tagini i tantun-
deni

i ya kiti tinxinxine fe ra.

63 N xɔyine nan i yεεragaxu muxune
ra,

e nun naxanye i ya fe ragidixine sux-
uma.

64 Alatala, dunuɲa rafexi i ya hinanna
nan na,

n xaran i ya tɔnne ma.

65 Alatala, i bata i ya falan nakamali,
i fe fajin naba n tan i ya walikεεn xa.

66 N xaran xaxilimayaan nun fe
kolonna ma,

amasɔtɔ n laxi i ya yamarine ra.

67 Benun n xa tɔrɔ waxatin naxan yi,
n bata yi tantan,

koni iki, n bata i ya falan suxu.

68 I fan, i kεwanle fan!

N xaran i ya tɔnne ma.

69 Muxu wasoxine bata wulen sa n
xun ma.

Koni i ya fe ragidixine suxi n xɔn ma
n bɔɲɛn ma feu!

70 E bɔɲɛne mi fan,

koni i ya sariyana n tan kεnɛnxi.

71 A rafan n ma, n tɔrɔ,

alogo n xa nɔ i ya tɔnne kolonɲε.

72 I ya sariyan nafan n tan ma
dangu xεmaan nun gbetin wuli
wuyaxin xa.

73 I tan nan n daxi,

i yi n namara,

nayi xaxinla fi n ma,

alogo n xa i ya yamarine xaran.

74 I yεεragaxu muxune sεwama nɛn
e na n to waxatin naxan yi,

a n laxi i ya falan nan na.

75 Alatala, n na a kolon

a i tinxin kiti sadeni.

I n nayagi nɛn amasɔtɔ i tinxin.

76 I ya hinanna xa n nii yifan n ma

alo i dε xuiin tongoxi

n tan i ya walikεεn xa kii naxan yi.

77 Kininkinin n ma

alogo n xa lu n nii ra,

amasɔtɔ i ya sariyana n kεnɛnxi.

78 Ala xa muxu wasoxine rayagi,

yo mi naxanye xa,

naxanye n tɔrɔma.

Koni n na n mirima i ya fe ragidixine
nan ma.

79 Ala xa a yεεragaxu muxune maso n
na,

naxanye birin i ya maxadi xuine
kolon.

80 N xa i ya tɔnne suxu n bɔɲɛn ma feu,
alogo n nama yagi.

81 Ala, n bata xadan i mamɛdeni n
nakisi feen na.

N bata n yigi sa i ya falani.

82 N yεεne bata bu i yεε ra kira yitoε

i dε xuina fe ra,

n yi a fala, n naxa,

“I n malima waxatin mundun yi?”

83 N bata liga

alo manpaan sa labana tεεn xun ma

naxan xaraxi ayi.

Koni hali na,

n mi jinanxi i ya tɔnne xɔn.

84 N mɔn xa i legeden han waxatin
mundun yi?

I na muxune makitima waxatin
mundun yi

naxanye n bεsɛnxɔnyama?

85 Muxu wasoxin naxanye mi i ya
sariyan suxi

ne bata yinla ge n yεε ra n suxu feen
na.

86 I ya yamarine birin tinxin.

Muxune n tɔɲεgεma, n mali.

87 A yi fa luxi ndedi n xa faxa,

koni n mi i ya fe ragidixine rabεɲɲε
mumε!

88 N nakisi i ya hinanni,

alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.

89 Alatala, i ya falan luma nɛn
habadan.

A luma nɛn ariyanna yi habadan.

90 I ya tinxinyaan luma nɛn
mayixεtene birin xa.

I bata bɔxɔn dɔxɔ a dɔxɔdeni.

A mɔn luma mɛnna nin.

91 Seene birin mɔn daxi i ya maragi-
dini han to,

bayo e birin walima i xa.

92 Xa i ya sariyan mi yi n kεnɛnxi nun,
n yi faxama nɛn n ma tɔrɔni.

93 N mi jinanjɛ i ya fe ragidixine xɔn
mumɛ,

amasɔtɔ i n nakisixi e tan nan xɔn.

94 Bayo n ni i ya fe ragidixine fenma,
i tan nan gbee n na, n nakisi.

95 Muxu jaxine n legedenma n faxes
feen na.

Koni n na n jɔxɔ luma nɛn i ya maxadi
xuine xɔn.

96 N bata a kolon danna feen birin ma,
koni i ya yamarin tan dan mi na.

97 I ya sariyan nafan n ma han!

N na n mirima a ma ferijɛn gbɛn!

98 I ya yamarina n findima xaxili-
maan na

dangu n yaxune ra,

bayo a n yii waxatin birin.

99 N dangu n karamɔxɔne birin na,
amasɔtɔ n luma n mirɛ i ya maxadi
xuine ma.

100 Xaxinla naxan n ma
na gbo xɛmɛ fonne gbeen xa,

amasɔtɔ n ni i ya fe ragidixine suxi.

101 N bata tondi sigɛ kira jaxin birin
xɔn,

alogo n xa i ya falan suxu.

102 N mi n masigama i ya kiti saxine
ra,

amasɔtɔ i tan yetɛɛn nan n xaranma.

103 I dɛ xuine jaxun kumin xa.

104 N xaxinla sɔtɔma i ya fe ragidixine
nin,

nanara mayifu fe yo mi fa rafan n ma.

105 I ya falan findixi kɛnɛnna nan na
n sanna bun ma,

naxan n siga kirani yalanma.

106 N dɛ xuiin naxanye tongoxi i xa,

n bata n kɔlɔ

n ne rakamalima nɛn,

n yi i ya kiti tinxinxine suxu.

107 Alatala n ma mantɔrɔne bata gbo
ayi han.

N nakisi

alo i a fala n xa kii naxan yi.

108 Alatala, n ma tantun xuiin na-
suxu,

i yi n xaran i ya kiti saxine ma.

109 N niin gbalon dɛ waxatin birin,

koni n mi jinanma i ya sariyan xɔn.

110 Muxu jaxine bata lutin nati n yɛɛ
ra,

koni n mi n masigama i ya fe ragidix-
ine ra.

111 I ya maxadi xuine nan n kɛɛn na
habadan,

e tan nan n bɔjɛn nasɛwama.

112 N bata a ragidi n bɔjɛni

n xa i ya tɔnne suxu, han n faxes.

113 Nafigine mi rafan n ma,

koni i ya sariyan tan nafan n ma.

114 N yɛ masansan wure lefaan nan i
tan na.

N bata n yigi sa i ya falani.

115 ɛ tan fe jaxi rabane,

ɛ ɛ masiga n na,

alogo n xa n ma Alaa yamarine suxu.

116 N sɛnbɛ so

alo i bata a fala kii naxan yi,

i nama n yigitɛɛ.

117 Findi n yigin na alogo n xa kisi,

n yi i ya tɔnne binya waxatin birin.

118 Naxanye e masigama i ya tɔnne ra,
i ne makuyama i ra nɛn,

bayo e yanfan nan tun tima.

119 I muxu jaxine birin wolima ayi
nɛn kurun na,

nanara i ya maxadi xuine rafanxi n
ma.

120 N bata gaxu i yɛɛ ra,

n xuruxurun.

I ya kiti saxine bata n magaxu han!

121 N tinxinna nun sariya kɛndɛn lig-
ama,

i nama n nabɛjin n yaxune yii.

122 I ya walikɛɛn xaxili ragidi

a i fe fajin ligama a xa nɛn,

i nama tin

wasodene xa n jaxankata sɔnɔn.

123 N yɛɛne bata bu i yɛɛ ra kira yitɔɛ n
nakisi feen na,

alo i dɛ xui tinxinxin naxan tongo n
ma fe yi.

124 N suxu i ya hinanni,

i yi n xaran i ya tɔnne ma.

125 Xaxinla fi n ma

amasɔtɔ i ya walikɛɛn nan n na,

alogo n xa i ya maxadi xuine kolon ki
faji.

126 Alatala, i ya wanla kɛ waxatin nan
ito ra,

amasɔtɔ yamana i ya sariyan kalama.

127 Nanara, i ya yamarine rafan n ma
xɛma fajin xa.

128 Nanara, n biraxi i ya fe ragidixi
tinxinxine fɔxɔ ra.

Mayifu feene mi rafan n ma.

129 Kabanako feen nan i ya maxadi xuine ra.

Nanara, n na e suxuma n niin birin na.

130 I ya falane nan kenenna fima, e tan nan xaxinla fima xaxilitaren ma.

131 I ya yamarine xɔnla n suxuma alo min xɔli gbeen naxan n deen naxarama.

132 I yee rafindi n ma, i yi kininkinin n ma, alo i darixi a lige kii naxan yi muxune xa i xinla rafan naxanye ma.

133 N sigati kiin senbe so i de xui tongoxine xɔn, i nama tin fe jaxi yo xa n nɔ.

134 N xunba jaxankatatiine ma, alogo n xa i ya fe ragidixine suxu.

135 I nɔrɔn xa godo i ya walikɛɛn ma, i yi n xaran i ya tɔnne ma.

136 N yee gen minima alo baana, amasɔtɔ yamaan mi i ya sariyan suxuma.

137 Alatala, i tinxin, i ya kiti saxine fan tinxin.

138 I ya maxadi xuine fixi tinxinna nun lannayaan nin.

139 N na a to, n yaxune jinanma i fala xuiin xɔn, na xɔlɔma n ma nen han!

140 I mi i de xuiin kalɛ mumɛ! E rafan n tan i ya walikɛɛn ma.

141 N mi yatɛxi bonne ye, e bata n naxaxu, koni n mi jinanma i ya fe ragidixine xɔn.

142 I ya tinxinyaan luma nen habadan!

Nɔndin nan i ya sariyan na.

143 Tɔrɔn nun kuisanna bata n yili, koni i ya yamarine n kenɛnxi.

144 I ya maxadi xuine tinxin waxatin birin.

Xaxinla fi n ma alogo n xa siimayaan sɔtɔ.

145 N bata n xui ramini i ma n bɔjɛn birin na.

Alatala n yabi alogo n xa i ya tɔnne suxu!

146 N bata n xui ramini i ma.

N nakisi alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.

147 N kurunma i maxandɛ, n mali. N yigi saxi i ya falan nin.

148 N xima n mirɛ i de xui tongoxine ma nen.

149 Alatala, i hinan.

N xuiin name, alogo n xa siimayaan sɔtɔ i ya kiti saxin xɔn.

150 N nabilinna muxune biraxi fe jaxine fɔxɔ ra, e yi e masiga i ya sariyan na.

151 Koni i tan Alatala, i maso n na. Nɔndin nan i ya yamarine birin na.

152 N na a kolon xabu waxati xunkuye a i ya maxadi xuine luma nen habadan.

153 Ala, n ma tɔrɔn mato i yi n xunba, amasɔtɔ n mi jinanxi i ya sariyan xɔn.

154 N xun mayɛngɛ kitin sa, i yi n xunba,

n yi siimayaan sɔtɔ alo i a falaxi kii naxan yi.

155 Muxu jaxine tan mi kisima, amasɔtɔ e mi biraxi i ya tɔnne fɔxɔ ra.

156 Koni Alatala, i ya kininkinna gbo, n xa siimayaan sɔtɔ i ya kiti saxine xɔn.

157 N yaxune wuya naxanye n besɛnxɔnyaxi, koni n mi i ya maxadi xuine bejinma.

158 N na i ya fala suxutarene to, na n xɔlɔma nen.

159 Alatala, a mato i ya fe ragidixine rafan n ma, n xa siimayaan sɔtɔ i ya hinanni.

160 Nɔndin nan i ya falan birin na. I ya kiti tinxinxine luma nen habadan!

161 Mangane bata n jaxankata fu, koni n gaxuma i tan nan keden ma fala yee ra.

162 N sewaxi i de xui tongoxine fe ra, alo n na nafulu gbeen sɔtɔ.

163 Wulen mi rafan n ma, koni i ya sariyan nafan n ma.

164 N ni i tantunma nen dɔxɔja ma solofere lɔxɔ yo lɔxɔ i ya kiti tinxinxine fe ra.

165 Bɔɲɛ xunbeli gbeen na kanne xa
i ya sariyan nafan naxanye ma,
sese mi na kanne ratantanɲɛ.

166 Alatala, n yigi saxi i tan nan ma
marakisi yi,
n luma nɛn i ya yamarine suxɛ.

167 N na i ya maxadi xuine suxuma
nɛn n niin birin na,
bayo e rafan n ma ki fajɪ.

168 N bata i ya fe ragidixine
nun i ya maxadi xuine suxu,
i n kɛwanle birin kolon.

169 Alatala, n ma mawuga xuiin xa i li.
Xaxinla fi n ma
alo i a falaxi kii naxan yi.

170 I tuli mati n ma maxandi xuiin na,
i yi n nakisi

alo i bata dɛ xuiin tongo kii naxan yi.

171 N ni i tantunma nɛn waxatin birin,
amasɔtɔ i bata n xaran i ya tɔnne ma.

172 N bɛtin bama nɛn
lan i dɛ xui tongoxina fe ma,
amasɔtɔ i ya yamarine birin tinxin.

173 N mali i sɛnben nin,
amasɔtɔ n bata i ya fe ragidixine nan
sugandi.

174 Alatala, i ya marakisin xɔnla n na!
I ya sariyana n kɛnɛnxi.

175 N xa siimayaan sɔtɔ
alogo n xa i matɔxɔ,
i ya kiti saxine yi n mali.

176 N bata tantan kiraan ma
alo yɛxɛɛn naxan lɔxi ayi.

Fa n tan i ya walikɛɛn fen,
amasɔtɔ n mi ɲinanxi i ya yamarine
xɔn.

120

Ala maxandina malina fe ra

1 Ala Batu Banxi yisiga bɛtina.

N yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
n yi n xui ramini Alatala ma,
a yi n yabi.

2 Alatala n nakisi wuledene nun yan-
fantenne ma.

3 Ɛ tan wuledene,
Ala nanse ligama ɛ ra,
a ɛ saranma nanse ra?

4 A lan a xa ɛ tɔrɔ
sofane xalimakunle nun tɛɛ wolonne
nan na.

5 Tɔrɔn na a ra n tan xa,

n lu ɛ tagi, ɛ tan Mesɛki kaane,
n dɔxɔ ɛ ye
alo Kedari bɔnsɔnna muxune wulaan
kui.

6 N bata bu muxune tagi
bɔɲɛ xunbenla mi rafan naxanye ma!

7 N na bɔɲɛ xunbenla fe fala,
e tan yi yɛngɛn so.

121

Ala nan en natanga muxun na

1 Ala Batu Banxi yisiga bɛtina.

N bata n yɛɛ rate geyane ma,
n naxa, “N ma maliin kelima minɛn
yi?”

2 N ma maliin kelima Alatala nan ma
naxan ariyanna nun dunuɲa daxi.

3 A mi tinɲɛ, i yi bira.

I kantanmaan mi xiyɛ mumɛ.

4 Isirayila kantanmaan mi kinsanɲɛ,
a mi xiyɛ.

5 Alatala i kantanma,
a i dɛxɔn ma alo i nininna.

6 Sogen mi fefe ligɛ i ra yanyin na,
kiken fan mi fefe ligɛ i ra kɔɛɛn na.

7 Alatala i kantanma nɛn fe ɲaxin
birin ma,
a yi i niin natanga.

8 Alatala i kantanma nɛn i ya sigan
nun xɛtɛni,
fɔlɔ iki ma han habadan.

122

Yerusalɛn matɔxɔ bɛtina

1 Ala Batu Banxi yisiga bɛtina,
Dawuda gbeena.

Sɛwan na a ra n xa, e na a fala n xa,
“En siga Alatalaa banxini!”

2 Iki, en tixi Yerusalɛn so dɛɛn na.

3 Yerusalɛn tixi ki fajɪ
a banxine tugunxi e bode ra.

4 Alatalaa yamaan sigama mɛnna nin
bɔnsɔn yɛɛn ma,
alo a sariyana a falaxi Isirayila xa kii
naxan yi,

alogo e xa sa a xinla tantun.

5 Mangane kitin sama mɛnna nin
Dawudaa manga gbɛdɛn ma.

6 Ɛ Ala maxandi bɔɲɛ xunbenla fe ra
Yerusalɛn xa.

Ala xa bɔɲɛ xunbenla fi a rafan mux-
une ma.

7 Ala xa bəjɛ xunbenla lu taani.
Ala xa hɛrin fi taa yi kaane ma.
8 Ngaxakedenne nun n xɔyine fe ra, n
naxa,
“Ala xa bəjɛ xunbenla fi Yerusalɛn
ma.”
9 N taana bəjɛ xunbenla nan fenma
Alatalaa banxina fe ra, en ma Ala.

123

Ala xa hinan en na

1 Ala Batu Banxi yisiga bɛtina.
I tan naxan dɔxi kore xɔnna ma,
n na n yɛɛ ratema i tan nan ma,
2 alo konyine e yɛɛn tima e kanna ra
kii naxan yi,
alo walikɛ ɲaxanla yɛɛne luma tixi a
kanna ra kii naxan yi.
En na en yɛɛne tima
en ma Ala ra na kii nin, Alatala,
en yi a hinanna mamɛ.
3 Hinan nxu ra, Alatala, hinan nxu ra,
amasɔtɔ e nxu ɲaxaxuxi han!
4 Nxu niin bata wasa fɛrɛ kanne nun
wasodene magele xuine ra.

124

Ala nan a muxune ratangama

1 Ala Batu Banxi yisiga bɛtina,
Dawuda gbeena.
Xa Alatala mi yi ti en xɔn nun,
Isirayila muxune fan xa a fala, e
naxa,
2 “Xa Alatala mi yi ti en xɔn nun
yaxune yi en yɛngɛma waxatin naxan
yi,”
3 e yi en ɲɛɲɛn gerunma nɛn nun
e xɔlɔ en xili ma waxatin naxan yi.
4 Nayi, walanna yi sigama en na nɛn
nun,
fufaan yi en mamin,
5 ige xunfan gbeen yi sa en xun ma.
6 En barikan bira Alatala xa,
a mi tinxi en yaxune yi en ɲan.
7 Nxu bata nxu sɔtɔ
alo xɔlina a sɔtɔma xɔli suxuna lutin
na kii naxan yi.
Lutin bata bolon, nxu xɔrɔya!
8 En ma maliin kelima Alatala nan yii
naxan ariyanna nun dunuɲa daxi.

125

Alaa muxune rakisi fena

1 Ala Batu Banxi yisiga bɛtina.
Naxanye e yigi sama Alatala yi,
na kanne ligaxi nɛn alo Siyon
Geyana,
naxan luma a funfuni habadan,
a mi mamaxɛ mumɛ!
2 Yerusalɛn rabilinxi geyane ra kii
naxan yi,
Alatala fan a muxune rabilinma na
kii nin,
keli to ma han habadan!
3 Amasɔtɔ tinxintarene mi luyɛ
tinxin muxune yamanan xun na
mumɛ,
alogo tinxin muxune fan nama fe
ɲaxin liga.
4 Alatala, fe faɲin naba na kanne xa
naxanye fan e nun naxanye
sɔndɔmɛn fan.
5 Koni, naxanye kira tinxintarene
fɔxɔ ra,
Alatala xa ne nun fe ɲaxi rabane ɲan
e bode xɔn ma.
Ala xa bəjɛ xunbenla fi Isirayila ma.

126

Ala maxandina xunbana fe ra

1 Ala Batu Banxi yisiga bɛtina.
Alatala mɔn faxina en tan muxu sux-
ine ra Siyon taani,
a liga nɛn en yɛɛ ra yi
alo xiye na a ra!
2 En gele nɛn han,
en yi sɛwa bɛtine ba!
Siyaan bonne yi a falama nɛn, e naxa,
“Alatala bata fe gbeene liga e xa.”
3 Alatala bata fe gbeene liga en xa,
en birin bata sɛwa.
4 Alatala, i mɔn xa nxɔ yamanan sɛnbɛ
sɔ
alo tulɛn fama igen na
xude wuli yixaren na kii naxan yi.
5 Naxanye sansiin wolima e wugama,
ne sɔnxɔma nɛn sɛwani se xabadeni.
6 Naxanye sigama wugɛ sansi woli-
deni,
ne xɛtɛma gelɛ nɛn malo xidine ra e
xun ma.

127

Ala wali faɲi kolonna

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina, Sulemani gbeena.

Xa Alatala xa mi banxin tima, banxi tiine wali fuun nan keɓa. Xa Alatala xa mi taan makantan, taa kantanne fe fuun nan xun na.

² E kurunma walideni fuyan, ε kɔε rasoma fuyan, ε balon sɔtɔma tɔrɔn nin. Anu, Ala balon soma a xanuntenne yii nen, e saxi.

³ Alatala diine fima muxune ma nen e keɓen na.

E findixi kɔntɔnna nan na Alatala naxan fima.

⁴ Xɛmɛn dii xɛmɛn naxanye sɔtɔma banxulanyani, ne ligaxi nen alo xalimakunla sofaan yii kii naxan yi.

⁵ Sɛwan na xɛmɛn xa xalimakuli wuyaxin naxan yii. E nun a yaxune na kiti, a mi yagima.

128

Duban Ala yɛɛragaxu muxune xa

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina.

Sɛwan na kanne xa naxanye gaxuma Alatala yɛɛ ra, naxanye birama a kiraan fɔxɔ ra.

² I wali xɔnna i makone fanma nen. I sɛwama nen i mɔn yi sabati.

³ I ya ɲaxanla diine barima nen alo wudi bili bogilana. I ya dii xɛmɛne i ya tabanla rabilinma nen alo oliwi wudi binle.

⁴ Muxun naxan gaxuma Alatala yɛɛ ra,

na kanna dubani itoe nan sɔtɔma.

⁵ Alatala xa barakan sa i ya fe yi keli Siyon yi!

Ala xa i Yerusalɛn sabatixin to i siin birin yi!

⁶ Ala xa i i mamandenne to! Ala xa bɔɲɛ xunbenla fi Isirayila ma.

129

Ala maxandina Isirayila yaxune

xili ma

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina. E n yɛngɛma xabu n dii ɲɔɛ waxatini, Isirayila kaane fan xa a fala, e naxa,

² “E en yɛngɛma xabu en dii ɲɔɛ waxatini,”

koni e mi en nɔ.

³ E bata n fanna makorondon, alo xɛɛn bi daxina.

⁴ Koni Alatala tinxin, a bata nxu nun muxu ɲaxine tagi bolon.

⁵ Muxun naxanye Siyon ɲaɲaxuxi, Ala xa ne yagixin naxɛɛ.

⁶ E xa liga alo sɛxɛn naxan solima banxin fari, sogen yi a xara ayi.

⁷ Muxun naxan a xabama hali yii fe kedenna a mi a sɔtɔma, hali xidi kedenna a raxidi muxun fan mi a sɔtɔma.

⁸ Dangu muxune mi a falama e xa, e naxa, “Alatala xa barakan sa ε fe yi.” Hanma e naxa, “Nxu dubama ε xa Alatala xinli.”

130

Ala maxandina malina fe ra

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina. Alatala, n bata n xui ramini i ma tɔrɔni.

² Marigina, n xuiin name, i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.

³ Alatala, xa i nxu suxu nxu hakɛne ra, Marigina, nde luma a yalagitaren na?

⁴ Koni i tan nan nxu mafeluma nxu hakɛne ra, nxu yi gaxu i yɛɛ ra.

⁵ N yengi saxi Alatala nan ma, n niin taxuxi a ra, n xaxili tixi a falan nan na.

⁶ N yengi tixi Marigin na alo taa kantanne yengi kuye yibaan ma kii naxan yi.

⁷ Isirayila, i yengi ti Alatala ra, amasɔtɔ a hinan, a nɔɛ i xunbɛ nen.

⁸ A tan nan Isirayila rakisima a haken birin ma.

131

Ala maxandina limaniyani

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina,
Dawuda gbeena.

Alatala, n mi fa waso, n mi kanba.
N mi fa n xaxinla rasigama feene ma
sɔnɔn,

naxanye gbo dangu n na,
naxanye magaxu n yεε ra yi.

² Koni n bata n xaxinla raxara,
n yi n sabari, n nii yifanxi n ma
alo dii nɔrɛna a nga fɛma.

³ Isirayila, i yengi ti Alatala ra
fɔlɔ to ma han habadan!

132

Dawudaa taan nan Alatala dɔxɔden na

Taruxune Firinden 6.41-42

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.
Alatala, Dawudaa fe xa rabira i ma,
e nun a tɔrɔne birin.

² A tan nan a kɔlɔ Alatala xa,
a yi a dɛ ti Yaxubaa Ala Sɛnbɛmaan xa.

³ A naxa, “N mi soma n konni,
n mi n sama n ma saden ma,

⁴ n mi tinjɛ n yi kinsan hanma n yi xi,

⁵ han n yiren fen Alatala xa,
Yaxubaa Ala Sɛnbɛmaan luma
dɛnaxan yi.”

⁶ Nxu bata a fe mɛ Efarata yi,
nxu bata a to Yaari taan nabilinni.

⁷ E naxa, “En siga Alaa banxini,
en yi en xinbi sin a san bun.”

⁸ Alatala, keli, i fa i dɔxɔdeni,
i tan nun i ya kankirana,
i sɛnbɛn naxan yi.

⁹ Ala xa i ya saraxaraline findi tinxin
muxune ra,
i ya tɔgɔndiya muxune yi sɔnxɔ
sɛwani.

¹⁰ I nama i ya manga sugandixin
nabɛnin,
i ya walikɛɛn Dawuda fe ra.

¹¹ Alatala bata a kɔlɔ Dawuda xa,
a mi a kalɛ mumɛ! A naxa,
“N ni i ya dii xɛmɛna nde nan
sugandima,
a ti i funfuni mangan na.

¹² Xa i ya dii xɛmɛne n ma layirin
suxu,

e nun n ma maxadi xuine,
n na e xaranma naxanye ma,
e diine fan dɔxɔma nɛn
i ya mangaya gbɛdɛni han habadan.”

¹³ Alatala bata Siyon sugandi a
dɔxɔden na.

¹⁴ A bata a fala, a naxa,
“N luma be nin habadan.
N waxi mangayaan liga feni be nin.

¹⁵ N baraka gbeen sama nɛn Siyon ma
baloni,

n donseen so a tɔrɔ muxune birin yii.

¹⁶ N kisin fima nɛn a saraxaraline
birin ma,

a tɔgɔndiya muxune yi sɔnxɔ sɛwani.

¹⁷ N mangana nde raminima nɛn
Dawuda yixɛtɛne yɛ mɛnni,
na yi lu n ma manga sugandixin fun-
funi.

¹⁸ N na a yaxune rayagima nɛn,
koni a mangayaan taxamasenna
nɔrɔma nɛn han!”

133

Ngaxakedenyana fe

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina,
Dawuda gbeena.

Fe faɲin na a ra e nun sɛwana,
ngaxakedenne na lu e bode xɔn bɔjɛ
xunbenli.

² A luxi nɛn alo ture xiri naxumɛn
naxan sama Haruna xunni,
a godo a dɛ xaben ma
han a domain kɔɛɛn xɔn.

³ A luxi nɛn alo xiila
naxan kelin Xerimon geyaan fari
godo Siyon geyaan ma.
Amasɔtɔ Alatala habadan nii rakisin
duban nagodoma mɛnna nin.

134

Ala tantun fena

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.
Alatalaa walikɛne birin xa a tantun,
naxanye birin xima a batuɛ a banx-
ini,

ɛ fa a tantun.

² ɛ ɛ yiine yite yire sarijanxini,
ɛ Alatala tantun!

³ Alatala xa i baraka keli Siyon yi,
a tan naxan kore xɔnna nun bɔxɔ
xɔnna daxi.

135

Tantun betina Yaburin 115.4-11

- ¹ Tantunna Ala xa!
 E Alatala xinla tantun!
 E tan Alatalaa walikene, e a tantun.
² E tan naxanye tixi Alatalaa banxini
 naxanye en ma Alaa banxin tanden
 ma.
³ Tantunna Ala xa! Amasoto Alatala
 fan.
 E a tantun betine yi, amasoto a diya.
⁴ Alatala nan Yaxuba sugandixi a yete
 xa,
 a yi Isirayila findi a gbeen na.
- ⁵ N na a kolon fa fala Alatala gbo,
 en Marigin gbo alane birin xa.
⁶ Kore xonna nun boxo xonna ma,
 foxo igene nun yire tilinxine birin yi,
 naxan na rafan Alatala ma,
 a na nan ligama.
⁷ A bata foyen nun tulen nakeli boxon
 danna ra,
 a kuye sarinna ramini e nun tulena,
 a foyen nakeli a ramaradeni.
⁸ A yi dii singene
 nun xuruse dii singene faxa Misiran
 yamanani.
⁹ A yi kabanako feene liga e tan
 Misiran kaane tagi,
 Firawona nun a kuntigine birin xili
 ma.
¹⁰ A siya wuyaxine halagi,
 a yi manga senbemanefaxa,
¹¹ sa folo Amorine Manga Sixon ma,
 e nun Basan Manga Ogo
 e nun mangan naxanye birin Kanan
 yamanani.
¹² A yi e boxone so Isirayila yii e keen
 na,
 a findi a yamaan keen na.
- ¹³ Alatala, i xinla fe luma nen
 habadan!
 Mayixetene nun mayixetene e xaxili
 luma i xon ma nen.
¹⁴ Alatala a muxune xun mayenge
 kitin sama nen.
 A kininkinin a walikene ma.
¹⁵ Gbetin nun xemaan nan tun siyane
 suxurene ra!
¹⁶ E deen na, koni e mi fala tima.
 E yeene na, koni e mi sese toma.

- ¹⁷ E tunle na, koni e mi fefe mema.
 Niiraxili yo mi e yi.
¹⁸ Naxan na e rafala, a a yigin sa e yi,
 na fan luma nen alo e tan.
¹⁹ E tan Isirayila yamana, e Alatala
 tantun.
 E tan saraxaraline, e Alatala tantun.
²⁰ E tan Lewi bonsonna, e Alatala tan-
 tun.
 E tan a yeragaxu muxune, e Alatala
 tantun.
²¹ Barikan bira Alatala xa Siyon yi,
 a tan naxan luma Yerusalen taani.
 Tantunna Ala xa!

136

Barika birana Isirayilaa Ala xa

- ¹ E Alatala tantun amasoto a fan.
 A hinanna luma nen habadan!
² E alane Ala tantun.
 A hinanna luma nen habadan!
³ E marigine birin Marigin tantun.
 A hinanna luma nen habadan!
⁴ A tan nan keden pe kabanako feene
 ligama.
 A hinanna luma nen habadan!
⁵ A bata ariyanna rafala a xaxili-
 mayani.
 A hinanna luma nen habadan!
⁶ A bata boxon ti tilinne fari.
 A hinanna luma nen habadan!
⁷ A bata yanban seene da kore xonna
 ma.
 A hinanna luma nen habadan!
⁸ Sogen mangayaan ligama yanyin
 nan na.
 A hinanna luma nen habadan!
⁹ Kiken nun sarene mangayaan ligan
 keen nan na.
 A hinanna luma nen habadan!
¹⁰ A yi Misiran kaane dii singene faxa.
 A hinanna luma nen habadan!
¹¹ A ti Isirayila muxune ye ra
 keli Misiran yamanani.
 A hinanna luma nen habadan!
¹² A na liga a senbe gbeen nan na.
 A hinanna luma nen habadan!
¹³ A yi Gbala Baani taxun a tagi.
 A hinanna luma nen habadan!
¹⁴ A yi a muxune ragidi a tagi, Isiray-
 ila kaane.
 A hinanna luma nen habadan!
¹⁵ A yi Firawona nun a sofane radin
 Gbala Baani.
 A hinanna luma nen habadan!
¹⁶ A ti a muxune ye ra tonbonni.
 A hinanna luma nen habadan!

17 A yi manga gbeene faxes.
 A hinanna luma nen habadan!
 18 A yi manga senbemanefaxe.
 A hinanna luma nen habadan!
 19 A yi Amorine manga Sixon faxes.
 A hinanna luma nen habadan!
 20 A yi Basan kaane manga Ogo faxes.
 A hinanna luma nen habadan!
 21 A yi e boxon so a yamaan yii e keen na.
 A hinanna luma nen habadan!
 22 A yi findi Isirayila keen na, a walikena.
 A hinanna luma nen habadan!
 23 A jaxo lu nen en tan yigelitone xon.
 A hinanna luma nen habadan!
 24 A yi en xaroya en yaxune ma.
 A hinanna luma nen habadan!
 25 A tan nan donseen soma niimaseen birin yii.
 A hinanna luma nen habadan!
 26 E Ala tantun naxan kore!
 A hinanna luma nen habadan!

137

Isirayila muxu suxine fe

1 Nxu yi dxi Babilon xude deene yi waxatin naxan yi
 nxu wugama, nxu yi lu nxu mire
 Siyon ma.
 2 Nxu yi nxo balonne singan
 na yamanan wudi tofapine ra.
 3 Muxun naxanye nxu suxu,
 ne yi betine maxodin nxu ma.
 Nxu jaxankata muxune yi sewa
 betine maxodin nxu ma,
 e naxa, "E Siyon betina nde ba nxu
 xa."
 4 Nxu tan betin bama Alatala xa di
 xone taani?
 5 Xa n jinan i xon Yerusalen,
 Ala xa n yiifanna faxe n ma.
 6 Xa n jinan i tan xon,
 xa n mi lu Yerusalen yate n ma sewan
 birin yi,
 Ala xa n deen suxu!
 7 Alatala, Edon kaane fe xa rabira i
 ma,
 e yi naxan falama Yerusalen suxu
 lxonni,
 e naxa, "E a kala, e taan naxari fefe!"
 8 I tan Babilon taana, i halagima nen
 fefe!

Sewan na kannaxa naxan i ya donla
 saranma
 alo i a ligaxi nxu ra kii naxan yi,
 9 naxanye e dii futene tongoma
 e yi e yigolon fanyen ma.

138

Ala tantun fena

1 Dawuda gbeena.
 Ala, n bata i tantun n boneni fefe!
 N betin bama Ala yetagi.
 2 N na n xinbi sinma i ya Banxi
 Sarijanxin yetagi,
 n yi i xinla tantun i ya hinanna nun i
 ya lannayana fe ra.
 Amasoto i bata i de xuiin nafisa i xinla
 yeten xa.
 3 N ni i xili waxatin naxan yi,
 i n yabi nen,
 i yi n senbe so, i n xaxili ragidi.
 4 Alatala, dunuja mangane birin i
 tantunma nen,
 e na i ya falane me waxatin naxan yi.
 5 Alatala, e i kewanle mataxoma nen
 betini,
 amasoto i ya binyen gbo.
 6 Hali Alatala to mate,
 a yengi dxi muxu dipaxine xon,
 koni a yen tixi wasodene ra wulani.
 7 Xa n sigan tima toroni,
 i n nakisima nen,
 i yi n yaxune yenge i senbeni,
 n kisi i senben xon.
 8 Alatala feene rananma a fajin nan
 ma n xa.
 Alatala i ya hinanna luma nen
 habadan!
 I nama i wali xonne rabejin.

139

Ala jaxo luxi adamadiine xon

1 Dawudaa betina, beti baane kunti-
 gin xa.
 Alatala, i bata n feselese, i n kolon.
 2 I n sa waxatin nun n keli waxatin
 birin kolon.
 Hali i makuya n na, i n ma miriyane
 birin kolon.
 3 I a kolon n nema sigatini
 hanma n nema saxi,
 i n kewanle birin kolon.
 4 Alatala, benun n xa falan ti waxatin
 naxan yi,

n naxan falama i na kolon ki fajni.
⁵ I n nabilinni,
 n yee ra e nun n xanbi ra.
 N ni i tan nan yii.
⁶ Na fe kolonna magaxu n tan yee ra
 yi.
 A dangu n na, n mi nae a yigbe mumε!
⁷ N nae sigε minen,
 n yi n luxun i ya Nii Sarijanxin ma?
 N sigan minen yi, n keli i tan yetagi?
⁸ Xa n te ariyanna yi, i na yi.
 N na siga laxira yi, i na yi.
⁹ Hali n siga han sogetedeni,
 hanma n sa daxo foxo igen xanbi ra,
¹⁰ i tima nen n yee ra menna fan yi,
 i mi n naberinje mumε!
¹¹ Xa n na a fala, n naxa,
 "N xa n luxun dimini.
 Kenenna xa findi kaeen na n
 nabilinni."
¹² Koni sese mi dimin na i tan yee ra
 yi,
 kaeeni yalan alo yanyina i tan yee ra yi.
 Dimin nun yanyin birin lan i tan xa.
¹³ I tan nan n sondamen daxi,
 i tan nan n saxi nga fatini.
¹⁴ Ala, n ni i tantunma,
 amasoto n da kiin magaxu,
 i kewanle magaxu.
 N na a kolon n niini ki fajni.
¹⁵ N fati benden mi yi luxunxi i tan
 ma,
 i to yi n nafalama suturani
 i yi n dama nga kui waxatin naxan yi.
¹⁶ I yi n toma benun n fatin xa yelin
 nafale.
 I bata yi n ma siimayaan xasabin sebe
 i ya kitabun kui,
 benun a xa folo waxatin naxan yi.
¹⁷ Ala, i ya miriyane famu raxolo n
 xon.
 E xasabin wuya!
¹⁸ Xa n na e yate, e wuya menhensinna
 xa.
 N na xulun waxatin naxan yi,
 n mon luma i tan nan fema.
¹⁹ Ala, a yi lan nun i xa muxu jaxine
 faxes!
 Faxes tiine, ε masiga n na.
²⁰ E fala jaxine tima, e i xili kala.
 I yengefane i xinla falama fuun nin.

²¹ Alatala, n mi muxune rapaxue ba
 naxanye i rapaxuma?
 N bata n me na muxune ra
 naxanye murutexi i xili ma.
²² E mi rafan n ma mumε!
 N bata e yate yaxune ra.
²³ Ala, n feselese i yi n bojeni feen
 kolon.
 N mato, i yi n ma miriyane kolon.
²⁴ A mato, xa n kira jaxin nan xon,
 i siga n na habadan kira fajin xon ma.

140

Ala maxandina xunbana fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kunti-
 gin xa.
² Alatala, n xunba muxu jaxine yii.
 N natanga gbalotone ma.
³ E fe jaxi yitonna nin waxatin birin.
 E yenge ralanna nin laxo yo laxo!
⁴ Fala xolene nan e lenne ma
 alo sapina.
 E fala xuine xolo alo koson xolena.
 Beti xuini te.
⁵ Alatala, n natanga muxu jaxine
 senben ma.
 N nakisi gbalotone ma,
 naxanye kataxi n nabira feen na.
⁶ Muxu wasoxine bata lutin nati n yee
 ra.
 E bata e gbatune rati kiraan xon ma n
 suxu xinla ma.
 Beti xuini te.
⁷ N bata a fala Alatala xa n naxa,
 "N ma Ala nan i tan na.
 Alatala n ma maxandi xuiin name!"
⁸ Marigina Alatala, n nakisi senbena,
 i n xun mayengema yenge so waxa-
 tini.
⁹ Alatala, i nama tin
 muxu jaxine waxon feen yi liga.
 I nama tin e fe nataxine yi kamali,
 e yi waso ayi.
 Beti xuini te.
¹⁰ I nama tin n yaxune yi non soto.
 Ala xa n yaxune gbalofalane so e xun
 na.
¹¹ Ala xa tee wolonne boxon e ma.
 Ala xa e woli ayi teeni.
 Ala xa e woli yinla kui
 e mi nae te naxan na.
¹² Nafine mi luma yamanani.

Ala xa yihadin so gbalotone xun na.

¹³ N na a kolon
a Alatala kiti kendɛn sama tɔrɔ mux-
une xa,
a yi yiigelitone xun mayɛngɛ kitin sa.
¹⁴ Tinxin muxune i tantunma nɛn
yati!
Muxu fajine yi lu i yetagi.

141

Ala maxandina jinbanna ra

¹ Dawudaa bɛtina.
Alatala, n bata n xui ramini i ma,
fa n mali mafurɛn!
N na i xili, i tuli mati n na.
² N ma maxandin xa lu
alo wusulanna i yetagi.
N yiine yitexin xa liga
alo jinbari ra saraxana.
³ Alatala i yengi dɔxɔ n fala xuiin xɔn,
i yi n dɛɛn kantan.
⁴ I nama tin n bɔjɛn yi lu fe jaxini,
n nama fe jaxine liga nxu nun fe jaxi
rabane.
N xu nama nxu dɛge nxu bode xɔn.
⁵ N tinma nɛn tinxin muxun yi n
bɔnbɔ,
bayo hinanna na a ra.
A rafan n ma, a yi n kawandi.
Na luxi nɛn alo turen na susan n
xunni.
N mi tonde na ma.
Koni n na Ala maxandima nɛn
fe jaxi rabane wanle xili ma.
⁶ E mangane radinma nɛn geyaan san
bun fanyene ma,
muxu jaxine yi a kolon nayi
a jɔndin nan n ma falane ra.
⁷ Xɛɛn bima kiin de,
bɔxɔn yi buxa,
nxu xɔnne xuyama ayi na kiini laxira
so dɛɛn na.
⁸ Marigina Alatala,
n yɛɛn tixi i tan nan na.
N na n luxunma i tan nin,
i nama tin n faxa.
⁹ N natanga na lutine ma
e naxanye ratixi n yɛɛ ra
e nun fe jaxi rabane wosone.
¹⁰ Ala xa muxu jaxine suxu
e yetena luti ratixine ra,

koni n tan xa dangu bɔjɛ xunbenli.

142

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa fala jaxumɛna, a yi
faranna ra waxatin naxan yi. Ala
maxandina.
² N na n xui raminima Alatala ma,
n yi a mafan.
³ N na n kɔntɔfili feene birin fala a xa,
n yi n ma tɔrɔne birin yita a ra.
⁴ Wɛkilɛn na jɔn n yi,
i tan n sigaden kolon.
N sigan tima kiraan naxan xɔn,
e bata woson nati n yɛɛ ra na xɔn ma.
⁵ N dɛxɔn to,
muxune mi e jɔxɔ luma n tan xɔn.
Luxunde yo mi fa n tan ma.
Muxu yo mi kɔntɔfilixi n ma fe ra.
⁶ Alatala, n ni i tan nan mafanma.
N naxa, "I tan nan n luxunden na.
I tan nan findixi n gbeen na bɔxɔ
xɔnna fari."
⁷ I tuli mati n ma mawuga xuiin na.
Amasɔtɔ n bata xadan.
N xunba n sagatan muxune yii.
Amasɔtɔ e sɛnbɛn gbo n xa.
⁸ N namini kason na,
alogo n xa i xinla tantun.
Tinxin muxune yi n nabilin
bayo i bata fe fajin naba n xa.

143

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa bɛtina.
Alatala, n ma maxandi xuiin name!
I tuli mati n xuiin na.
N yabi i ya tinxinna nun i ya hinanna
nin.
² I nama n tan i ya walikɛɛn makiti,
bayo muxu yo mi tinxin i tan yetagi.
³ N yaxuna n sagatanma,
a yi n nabira bɔxɔni,
a yi n lu dimini
alo muxu singe faxaxine.
⁴ Wɛkilɛn bata jɔn n yi,
n sɛnbɛ mi fa na sɔnɔn.
⁵ N na n mirima waxati danguxine
ma.
I feen naxanye birin nabaxi,
n na n mirima ne ma,
n na n mirima i kɛwanle ma.

6 N na n yiine tima i tan nan xa.
N niin xaraxi i yeṭagi
alo bɔxɔ xarena.

Beti xuini te.

7 Alatala, n yabi iki sa!
N niin ɲanmatɔn na a ra.
I nama i yeṭagin luxun n ma.
Xanamu n sama faxa muxune fari
nɛn.

8 Benun xɔtɔnni,
i xa n yabi i ya hinanni.
Amasɔtɔ n na n yigi saxi i tan nin.
A yita n na
n lan n xa sigan ti
kiraan naxan xɔn.
Amasɔtɔ n na n niin taxuxi i tan nan
na.

9 Alatala, n xunba n yaxune yii.
N na n luxunxi i tan nan fɛma.

10 N xaran i sagoon ligan ma,
bayo n ma Ala nan i ra.
I ya Nii faɲin xa n xali bɔxɔ faɲini.

11 Alatala siimayaan fi n ma i xinla fe
ra.

I xa n ba tɔrɔni i ya tinxinni.

12 N yaxune dɛ xidi i ya hinanni.

N yengefane halagi,
amasɔtɔ i ya walikɛɛn nan n na.

144

Mangana Ala maxandina

1 Dawuda gbeena.
Barikan bira Alatala xa,
n kantan muxuna,
naxan n maxaranma yenge sodeni.
2 A tan nan hinanma n na,
n ma yinna,
n ma faran makantanxina,
n xunba muxuna,
e nun n ye masansan wure lefana.
N na n luxunma a tan nin.
A tan nan siyane luma n sanna bun.
3 Alatala, nanse muxun na
alogo i xa i ɲɔxɔ lu a xɔn?
Nanse adamadiin na
alogo i xa i miri a ma?
4 Adamadiin luxi nɛn alo foyedina.
A siimayaan luxi nɛn
alo nininna naxan danguma.
5 Alatala, kuyen tintin, i godo.
I yiin din geyane ra,
e tutin xa te.
6 Kuye sarinne rasiga,

i yi yaxune raxuya ayi.
I ya xalimakunle woli,
i yi e kedi.

7 I yiin nagodo keli kore,
i yi n ba tilinna ma.

N ba xɔɲene senben bun

8 naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.

9 Ala, n beti nɛnɛn bama nɛn i xa,
n yi i tantun kondenna ra.

10 A tan nan mangane rakisima.
A tan nan a walikɛɛn Dawuda rak-
isima silanfanna ma.

11 N xunba,
i n ba xɔɲene senben bun ma,
naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.

12 Ala xa en ma dii xɛmɛne rasabati
alo wudi binle.

Ala xa en ma dii tɛmɛne xa tofaɲɛ ayi
alo gɛmɛ senbetɛn nayabuxin
naxanye manga banxine bun.

13 Ala xa en ma sagane rafe donseen
sifan birin na.

Ala xa en ma xuruseene rawuya ayi
xɛɛn ma,
dɔxɔɲa ma wuli keden han wuli fu.

14 Ala xa en ma ɲingene rasabati.

Ala xa en tanga yengɛn ma
alogo muxɛ nama suxu,
wuga xuiin yi te taani.

15 Sɛwan na yamaan xa,
na feene ligama naxanye xa.
Sɛwan na yamaan xa,
naxanye Ala findixi Alatala ra.

145

Tantun betina

1 Dawuda Ala tantunna.
N ma Ala, n ma mangana,
n ni i batuma.

N barikan birama i xa nɛn
habadan han habadan.

2 Lɔxɔ yo lɔxɔ n barikan birɛ i xa.
N ni i xinla tantunma nɛn
habadan han habadan.

3 Alatala gbo, a lan a yi tantun.
A gboon dan mi na.

4 Mayixɛtɛne birin xa i ya wanle fe
fala
mayixɛtɛ famatɔne xa,

e yi i kewanle fe yeɓa e xa.
⁵ E i ya binye gbeen nun nārɔna fe fala.
 N luma nɛn n mirɛ i ya kabanako wanle ma.
⁶ E xa i senbɛ magaxuxina fe fala.
 N tan i ya gbona fe falama nɛn.
⁷ E xa i ya nɛmana fe fala,
 e yi i ya tinxinna fe rali sɛwani.
⁸ Alatala diɲa, a kininkinin,
 a mi xɔlɔn xulɛn, a hinanna gbo.
⁹ Alatala fe faɲin nabama muxun birin xa.
 A kininkininma a daala birin ma.
¹⁰ Alatala, i ya dali seene birin i tantunma nɛn.
 I ya tɔgɔndiya muxune birin barikan birama i xa nɛn.
¹¹ E i ya mangayaan binyena fe falama nɛn.
 E mɔn yi i senbɛna fe yeɓa
¹² alogo muxun birin xa i kewanle kolon,
 e nun i ya mangayaan binye gbeena.
¹³ I ya mangayaan findixi habadan mangayaan nan na.
 I senben luma nɛn mayixɛtɛne nun mayixɛtɛne xun na.
 Ala a dɛ xuine birin nakamalima,
 a hinan a daala birin na.
¹⁴ Alatala ne malima nɛn naxanye biraxi,
 a yi muxune rakeli naxanye felenxi.
¹⁵ Birin yeɛn tixi i tan nan na alogo i xa donseen so e yii a waxatini.
¹⁶ I tan nan i yiin nabima,
 i yi donseen so niimaseene birin yii.
¹⁷ Alatala feen birin ligama tinxinna nin.
 A hinan a kewanle birin yi.
¹⁸ Alatala maso na muxune ra naxanye a xilima,
 naxanye birin a xilima ɲɔndini.
¹⁹ A a yeɛragaxu muxune rafan feene ligama nɛn,
 a e xuiin mɛ, a yi e rakisi.
²⁰ Alatala muxune kantanma a rafan naxanye birin ma.
 Koni a muxu ɲaxine birin halagima nɛn.
²¹ N na Alatala tantunma nɛn.

Dali seene birin xa a xili sariɲanxin tantun habadan han habadan!

146

Ala nan senbetarene kantanma

¹ Tantunna Ala xa!
 N xa Alatala tantun n niini fefe!
² Fanni n na n nii ra,
 n na Alatala tantunma nɛn.
 Fanni n daxi,
 n na n ma Ala tantunma nɛn betini.
³ E nama ɛ yigi sa mangane yi,
 adamadiine nan ne ra.
 E rakisi fɛɛ yo mi ne xa.
⁴ E na faxa, e xɛtɛma nɛn bendɛni.
 E fe yitɔnxine birin kalama na lɔxɔn yeɛɛn nin.
⁵ Sɛwan na kanna xa,
 Yaxubaa Ala muxun naxan malima,
 naxan a yigin sama Alatala yi, a Ala.
⁶ A tan nan ariyanna nun dunuɲa daxi
 e nun e yi seene birin.
 A tinxinyaan luma nɛn han habadan.
⁷ A tan nan kiti kɛndɛn sama muxu ɲaxankataxine xa,
 a donseen so kamɛtɔne yii.
 Alatala nan kasorasane xunbama.
⁸ Alatala nan danxutɔne yeɛne rabama ayi.
 A tan nan muxu mafelenxine rake-
 lima.
 Tinxin muxune rafan Alatala ma.
⁹ Alatala nan xɔɲɛne kantanma.
 A kaɲa gilɛne nun kiridine mali.
 Koni a muxu ɲaxine fe yitɔnxine kalama nɛn.
¹⁰ Alatala nan habadan mangan na.
 Siyon, a tan nan i ya Ala ra
 habadan han habadan.

Tantunna Ala xa!

147

Ala tantun fena

¹ Tantunna Alatala xa!
 A lan tantun betin xa ba en ma Ala xa.
 Fe faɲin nan a tantunna ra e nun sɛwana.
² Alatala mɔn Yerusalɛn tima nɛn.
 A mɔn fama na muxu suxine ra nɛn
 Isirayila kaan naxanye bata yi xuya ayi nun.
³ A muxune dandan

naxanye bɔɲɛye kalaxi.
 A yi e maxɔbdene maxidi.
⁴ A tan nan sarene xasabin nagidima,
 a yi e birin xili sa.
⁵ Nxu Marigin gbo,
 a sɛnbɛn magaxu.
 A xaxilimayaan dan mi na.
⁶ Alatala muxu limaniyaxine malima
 nɛn.
 Koni a muxu ɲaxine rabirama nɛn
 bɔxɔni.
⁷ Ɛ barika bira bɛtin ba Alatala xa.
 Ɛ tantun bɛtin ba en ma Ala xa
 bɔlɔnna ra.
⁸ A tan nan kundani fulunxi kore
 xɔnna ma.
 A yi tulɛn nafa bɔxɔni.
 A yi sɛxɛn nasoli geyane ma.
⁹ A xuruseene balon nagidi e ma.
 A xɔline dɛge
 e na e xui ramini a ma waxatin naxan
 yi.
¹⁰ Soo kɛndɛne xa mi a kɛnɛnma.
 A mi sɛwama muxun sɛnbɛn fan na.
¹¹ Koni naxanye gaxuxi Alatala yɛɛ ra,
 e xaxili tixi a hinanna ra,
 ne nan a rasɛwama.
¹² Yerusalɛn kaane, ɛ Alatala binya.
 Siyon kaane, ɛ Ala tantun.
¹³ Amasɔtɔ a bata taan so dɛɛn sɛnbɛ
 so,
 a yi taa yi kaane baraka.
¹⁴ A tan nan bɔɲɛ xunbenla fima ɛ
 yamanan ma,
 a balo faɲin fi ɛ ma.
¹⁵ A yi a dɛ xui tongoxine rafa bɔxɔn
 ma,
 a falan yi siga ayi mafurɛn.
¹⁶ A kundani fulun
 alo dugi fixɛna,
 a ige xundin xuya bɔxɔn ma
 alo xubena,
¹⁷ a balabalan kɛsɛn nagodo.
 Nde nɔɛ a xunbenla raxanɲɛ?
¹⁸ Koni a falan ti nɛn,
 ige xundin yi xuya ayi.
 A foyen nafa, igene yi godo.
¹⁹ A yi a falane makenɛn Yaxuba
 bɔnsɔnna xɔn.
 A bata tɔnne nun sariyane sɛbɛ Isiray-
 ɪla xa.
²⁰ A mi na ɲɔxɔnna ligaxi siya gbɛtɛ yo
 xa.

E mi a sariyane kolon.

Tantunna Alatala xa!

148

Daala birin xa Ala tantun

¹ Tantunna Ala xa!
 Ɛ tan naxanye kore xɔnna ma,
 ɛ Alatala tantun.
 Ɛ tan naxanye kore,
 ɛ a tantun.
² Ɛ tan a malekane birin xa a tantun.
 Ɛ tan a ganla birin,
 ɛ a tantun.
³ Sogen nun kiken, ɛ a tantun.
 Ɛ tan saren naxanye yilenma,
 ɛ a tantun.
⁴ Ɛ a tantun,
 ɛ tan naxanye ariyanna yi,
 e nun ɛ tan
 igen naxanye kore walaxan fari.
⁵ Ɛ Alatala xinla tantun!
 Amasɔtɔ e daxi a yamarin nan bun
 ma.
⁶ A yi e ti e funfuni habadan han
 habadan.
 A yi yamarin fi
 naxan mi matandɛ mumɛ.
⁷ Ɛ Alatala tantun bɔxɔ xɔnna fari,
 ɛ tan ige yi sube magaxuxine,
 ɛ tan fɔxɔ igen tilinne,
⁸ kuye sarinna, balabalan kɛsɛna,
 kundaan nun ige xundina,
 foye gbeen naxan a falan suxu,
⁹ ɛ tan geyane nun yire matexine,
 wudi bogilane nun sumanne birin,
¹⁰ burunna subene nun xuruseene,
 xɔline nun bubu seene,
¹¹ bɔxɔn mangane nun siyane birin,
 ɛ tan kuntigine
 nun kitisaan naxanye birin bɔxɔn
 ma,
¹² banxulanne nun sungutunne,
 xɛmɛ fonne nun dii ɲɔɛne,
¹³ ɛ birin xa Alatala xinla tantun!
 A xili keden peen nan binyaxi.
 A tan nan nɔɔn nabama bɔxɔn nun
 koren xun na.
¹⁴ A bata a tɔgɔndiya muxune sɛnbɛ
 so.
 Isirayila muxune rafan a ma han!
 Tantunna Alatala xa!

149

Tantun betina

- 1 Tantunna Ala xa!
 Ɛ bɛti nɛnɛn ba Alatala xa.
 Ɛ a tantun a tɔgɔndiya muxune
 malanni.
- 2 Isirayila muxune, ɛ sɛwa,
 a tan nan ɛ daxi.
 Siyon muxune xa ɲaxan e mangan
 na.
- 3 E xa e bodon,
 e yi Ala tantun,
 e tanbanna nun bɔlɔnna maxa a xa.
- 4 Alatalaa muxune a kɛnɛnxi,
 naxanye limaniyaxi,
 a ne rakisima nɛn.
- 5 Tɔgɔndiya muxune xa ɲaxan,
 e binyen fi Ala ma,
 e sɔnxɔ sɛwani e sadene ma.
- 6 E xa lu Ala tantunɲɛ,
 e yi silanfan dɛ firin kanna suxu e yii,
- 7 e e gbeen ɲɔxɔ siyane ra,
 e siya gbɛtɛne ɲaxankata.
- 8 E yi yɔlɔnxɔnna sa e mangane ma,
 e yi e kuntigine xidi wuren na.
- 9 E yi e ɲaxankata
 alo e yalagi feen sɛbɛxi kii naxan yi.
 A tɔgɔndiya muxune birin ma xunna
 kenla nan na ra.

Tantunna Alatala xa!

150

Ɛ Ala tantun

- 1 Tantunna Alatala xa!
 Ɛ Ala tantun a yire sariɲanxini,
 ɛ a sɛnbɛn tantun kore xɔnna ma.
- 2 Ɛ a tantun a wali gbeene fe ra.
 Ɛ a tantun bayo a gbo han!
- 3 Ɛ a tantun xɔta xuiin na.
 Ɛ a tantun bɔlɔnna nun kondenni.
- 4 Ɛ a tantun tanbanni
 e nun sɛwa fare bodonni.
 Ɛ a tantun maxa se luti kanne nun
 xulenne ra.
- 5 Ɛ a tantun kariɲanne ra.
 Ɛ a tantun kariɲan xui gbeene ra.
- 6 Niimaseene birin xa Alatala tantun!
 Tantunna Ala xa!

Sandane Muluku Sulemani a Sandane

Kitabun yireni ito findixi sanda wuyaxi malanxin nan na e nun xaranne lan fe kolonna ma. E birin malanxi Muluku Sulemani a mangayaan waxatin nin, naxan yi yatexi fe kolon gbeen na Isirayila yamanani. Muluku Sulemani a fe kolonna fataxi Ala nan na bayo a na nan maxandi Ala ra a findi mangan na waxatin naxan yi. (Mangane Singen 3.9) Na fe kolonna yi siya gbetene mabandunma Ala ma amasoto Sulemani xinla soto nen dununa yi han yamanan gbete ye mangane yi lu fe e tuli matideni a fe kolonna falane ra. (Mangane Singena 10.24) Anu, sandani itoe naxa, “Fe kolonna foloma Alatala yεεragaxun nan ma.” (Sandane 9.10) Nayi, manga yo yi fama a tuli matideni Sulemani a sandane ra, na Isirayilaa Alaa fe nan mema. Sandani itoe en xaranne dununa yi gidi kii tinxin ma nen to naxan Ala kenenne.

Sandane tanana

¹ Dawuda dii xemen Sulemani a sandane, Isirayila Mangana.

² Sandani itoe sebexi nen alogo muxune xa fe kolonna nun xurun soto

e yi xaxilimaya falane famu

³ alogo e xa xuru, e xaxili soto e tinxinna nun kiti sa kenden nun fe fajin liga,

⁴ fe kolontarene yi e joxo lu, foningene yi kolonna soto, e feene ye fen.

⁵ Fe kolonne xa itoe rame, e yi e fe kolonna fari sa, xaxilimane yi fatan muxune maxade

⁶ alogo e xa sandane nun taline bunna kolon e nun fe kolonne wundo falane nun e maxodin tilinxine.

⁷ Xaxilimayaan foloma Alatala yεεragaxun nan ma.

Fe kolonna nun xurun najaxu xaxilitarene nan ma.

⁸ N ma diina, i fafe nema i xuru falane tiye, i tuli mati a ra, i nama i ngaa kawandi falane bepin.

⁹ E luxi nen alo mangaya komotina i xunna alo jere na i ke i maxidi seen na.

¹⁰ N ma diina, xa yulubitone kata i mayendendeni, i nama tin de!

¹¹ Xa e a fala i xa, e naxa, “Fa nxu foxo ra! En sa dexo muxuna nde ye ra, en yi a faxesa.

En sa fu sontarena ndee ma,

¹² en yi e jere ne ral ayi alo gaburun muxun gerunma kii naxan yi,

e gbindin birin alo en tan nan yi sayaan na.

¹³ En se faji kenden sifan birin sotoma nen en yi en ma banxine rafe se tongoxine ra.

¹⁴ Nxu na seene yitaxun, i fan i gbeen sotoma nen, en ma gbetine birin yi malan gbeti sase kedenna kui.”

¹⁵ N ma diina, i nama bira ne foxo ra mumel! I nama bira ne kiraan foxo ra de!

¹⁶ E gima siga fe jaxin nabadeni, e mafura wunla ramine.

¹⁷ Naxan na lutin nati xoline ye ra xoline yeen tixi a ra, a na ligan nen fufafu.

¹⁸ Muxu sifani ito lutin natima e yete nan ye ra, e yanfan soma e yete nan ma.

¹⁹ Awa, naxanye kunfama se muxaxine xon, ne niin luma na nin.

Xaxilimayaan falan tima

²⁰ Xaxilimayaan* falan tima kirane xon, a xuini te yamaan malandeni,

* **1:20: xaxilimayaan:** Sandani ito kui, xaxilimayaan bata findi muxun na naxan adamadiine kawandima alogo e xa fe kolonna soto.

21 a sɔnxɔma kira xunne ma
yamaan gbo dɛnaxan yi,
a kawandin ba taan so dɛene ra.

22 A naxa, “Ɛ tan fe kolontarene,
fe kolontareyaan nafaɲɛ ɛ ma
han waxatin mundun yi?
Ɛ tan magele tiine,
magelen nafaɲɛ ɛ ma
han waxatin mundun yi,
xaxilitarene yi kolonna raɲaxu?”

23 N na ɛ sɔnna fala,
ɛ n xuiin name.
Nayi, n nan n ma niin sa ɛ yii,
n yi n ma falane makeɛnɛn ɛ xa.
24 Koni bayo n bata ɛ xili,
ɛ tondixi n ma xinla ratingɛ,
n yi n yiini bandun ɛ xa,
ɛ mi a suxu,
25 ɛ yi ɛ mɛ n ma maxadi xuine birin
na

n yi ɛ sɔnna fala ɛ xa,
ɛ mi na yatɛ,

26 nayi, gbalon na ɛ sɔtɔ,
n fan gelema ɛ ma nɛn.
Fe magaxuxin na ɛ sɔtɔ,
n yi ɛ magele.

27 Fe magaxuxin fama ɛ ma nɛn
alo tule gbeena,
gbalona ɛ sɔtɔma
alo foye gbeen na keli,
tɔrɔyaan nun nii yifɔrɛn yi ɛ yili.”

28 “Na waxatini,
ɛ n xilima nɛn ɛ malideni
koni n mi ɛ yabima,
ɛ yi n fen koni ɛ mi n toma.

29 Amasɔtɔ ɛ bata kolonna raɲaxu,
ɛ yi ɛ mɛ Alatala yeɛragaxun na,

30 bayo ɛ mi tin n ma maxadi xuine
rame,
n to ɛ sɔnna fala ɛ xa,
na yi raɲaxu ɛ ma.

31 Ɛ sigati kiin saranna sɔtɔma nɛn,
ɛ wasa ɛ kewanle ra.

32 Amasɔtɔ fe kolontarene faxama
nɛn e dina suxutareyani,
xaxilitarene yi halagi e bɔtɛ rabani.

33 Koni naxan na a tuli mati n na,
na ratangama nɛn a lu bɔɲɛ xunbenli
tɔrɔn mi a magaxuma.”

2

Fekolonna luxi nɛn alo nafulu luxu- nxina

1 N ma diina, xa i n ma falane suxu,
xa i n ma yamarine suxu,

2 xa i fe kolonna xaranne rame,
i yi kata e famudeni,

3 xa i xaxilimayaan fen,
i yi i xui ramini a famun feen na,

4 xa i a fen alo gbetina,
i yi a xɔn fen alo nafulu luxunxina

5 nayi, i Alatala yeɛragaxun famuma
nɛn
i yi Ala kolonna sɔtɔ.

6 Amasɔtɔ Alatala nan fekolonna
fima,

kolonna nun xaxilimayaan fataxi a
falane nan na.

7 A muxu fajine malima,
naxanye sigan tima fetareyani,
a ne ye masansanma
alo wure lefana e rabilinni.

8 Naxanye sigan tima tinxinni,
a ne ratangama.

A yi a muxu tɔgɔndiyaxine kantan.

9 Xa i n xuiin name,
i tinxinna nun kiti sa kɛndɛn
nun fe fajin nun kira fajin birin fa-
muma nɛn.

10 Amasɔtɔ fe kolonna luma nɛn i yi,
kolonna yi i nii yifan i ma.

11 I na feene ye fen,
na i ratangama nɛn
famun yi i kantan.

12 E yi i xunba kewali ɲaxin kiraan
ma,

e i ratanga wuledene falane ma

13 naxanye kira tinxinxin beɲinma
e siga kira yidimixine xɔn

14 naxanye sewan fe ɲaxin ligadeni,

e yi ɲaxan fe ɲaxin na tinxintareyani

15 naxanye sigati ki mi tinxin,
e kewanle kobi.

16 I xunbama ɲaxalan yalunxin yii na
kii nin.

Muxu gbetena ɲaxanla mi nɔɛ i
rakunfe fala ɲaxumene ra,

17 ɲaxanla naxan bata a mɛ a xɛmɛn
na

a dɔxɔ xɛmɛn naxan xɔn a sungutun
waxatini

a yi ɲinan na futu layirin xɔn

a naxan xidi Ala yetagi.

18 A kewanle findima bɔnɔn nan na a ma,
a sigati kiin yi a xali sayani.

19 Naxan na siga a konni,
na mi fa xetema
a mi fa nii rakisin kiraan masɔtɔma
mumɛ!

20 I sigama muxu fajine kiraan xɔn
na kii nin,
i lu tinxinyaan fari.

21 Amasɔtɔ muxu fajine siimayaan
sɔtɔma nɛn yamanani.

Fɛ mi muxun naxanye ra,
ne luma nɛn yamanani.

22 Koni muxu jaxine bama nɛn ya-
manani,
yanfantenne yi raxɔri.

3

Fe kolonna tɔnɔna

1 N ma diina,
i nama jinan n ma xaranna xɔn,
i xa n ma yamarine suxu,
2 amasɔtɔ e i ya siimayaan xɔnkuyama
ayi nɛn,

i ya bɔjɛ xunbeli jɛɛne yi fari sa.

3 Hinanna nun lannayaan nama jɔn
i yi,

e bira i kɔɛ jɛɛn na,
i e sa i bɔjɛni.

4 Nayi, i marafanna nun xili fajin
sɔtɔma nɛn,
Ala nun muxune ra.

5 I yigin sa Alatala yi i bɔjɛn ma feu!
I nama la i ya xaxilimayaan na.

6 I xa Ala kolon i ya feene birin yi,
a tan yi i ya kirane matinxin.

7 I nama i yetɛ yate fe kolonna ra.
Gaxu Alatala yɛɛ ra,
i masiga fe jaxin na.

8 Na findima nɛn kendɛyaan na i fa-
tini,
a yi i xɔnne sɛnbɛ so.

9 Alatala binya i yii seene ra
e nun i ya bogi se xabaxi singene.

10 Nayi, i ya sagane rafema nɛn
kenken,
i ya kundine yi rafe manpaan nɛnɛn
na
han e bɔxɔn a ma.

11 N ma diina,
Alatala nɛma i xurɛ,
i nama yo na ma.

A nɛma i sɔnna yitɛ i ra,
i nama xɔlɔ.

12 Amasɔtɔ Alatala a xanuntenne xu-
ruma,
alo dii fafan nafan dii xɛmɛna.

13 Sɛwan na kanna xa,
naxan na fekolonna sɔtɔ,
naxan na famunna sɔtɔ.

14 Amasɔtɔ a tɔnɔn gbo
dangu gbetin na,
a seen naxanye sɔtɔma,
ne fisa xɛmaan xa.

15 A fan dangu bɔxɔ bun nafunla ra,
i waxɔn se yo mi nɔɛ sɛ a ma.

16 A siimaya xɔnkuyen fima muxun
ma,
a nafunla nun binyen fi a ma.

17 A kirane birin fan,
bɔjɛ xunbenla nan ne ra.

18 Naxanye fekolonna fenma
a findixi siimaya wudin nan na ne xa.
Naxanye a sɔtɔma,
sɛwan ne xa.

19 Alatala bɔxɔn nafalaxi fe kolonna
nan xɔn,

a famun yi kuyen da,

20 tilinne rabixi a kolonna nan ma,
kundane yi xiila rafa.

21 N ma diina,
xaxilimayaan namara,
i feene yɛ fen,
i lu na fari waxatin birin.

22 Na findima nɛn siimayaan na i niin
xa,

a lu alo jɛɛna i kɔɛ.

23 Nayi, i sigan tima nɛn xaxili sani i
ya kiraan xɔn,
i mi i sanna radinjɛ sese ra.

24 I na i sa, i mi gaxuɛ.

I nɛma saxi, i ya xixɔnla jaxunma
nɛn.

25 I nama gaxu fe magaxuxi yo yɛɛ ra
naxan fɛ sanja ma kedenni,
hanma gbalon naxan muxu jaxine
sɔtɔma,

26 amasɔtɔ Alatala findima nɛn i ya
xaxili ragidin na.

A i sanne ratanga luti ratixine birin
ma.

27 I nama tondi fe fajin nabe muxune
 xa,
 naxanye daxa e a soto,
 xa fεena i xa.
 28 Xa sena i yii iki,
 i nama a fala i adamadi boden xa,
 i naxa, "Siga, tila i fa,
 n na a soma i yii!"

29 I nama fe jaxini tɔn i adamadi bo-
 den xili ma,
 a nεma dɔxi i fεma lannayani.
 30 I nama muxun kansun
 xa yo mi i xa,
 a mi fe jaxi ligaxi i ra.

31 I nama gbalotɔɔn maxɔxɔlɔn,
 i nama a kira yo sugandi.
 32 Amasoto muxu jaxin mi rafan
 Alatala ma,
 koni Alaa wundo feene muxu fajine
 nan xa.

33 Alatala dangan muxu jaxina den-
 bayaan fɔxɔ ra,
 koni a barakan sama nen tinxin mux-
 une konni.
 34 A magele ti wasoxine magelema
 nen,
 koni a hinanma nen yetε magodone
 ra.
 35 Fekolonne binyen nan sɔtoma e
 keen na,
 koni xaxilitarene yagi gbeen nan
 sɔtoma.

4

Fe kolonna soto fena

1 N ma diine,
 ε n tan fafana maxuru falane ramε.
 E liga ε yeren ma
 alogo ε xa xaxilimayaan kolonna soto.
 2 N yi n ma fe kolon kendεn so ε yii.
 E nama n ma xaranna woli ayi.
 3 N yi n baba konni waxatin naxan yi,
 n nga n nafan nen han alo dii ke-
 denna.
 4 N baba yi n xaranma ikiini, a naxa,
 "N ma falane ramε ki fajni,
 i n ma yamarine suxu, alogo i xa kisi.
 5 Fekolonna nun xaxilimayaan fen,
 i nama jinan n ma falane xɔn.
 I nama ne sese xɔn bejin.
 6 I nama fekolonna rabεjin,
 a i kantanma nen,

a xa rafan i ma, a i ratangama nen.
 7 Fekolonna fɔlɔn findixi xaxili fenna
 nan na.
 Hali i soto seene birin fi,
 alogo i xa xaxilimayaan soto.
 8 Fekolonna ramara,
 a i findima nen muxu gbeen na,
 i yii firinna dɔxɔ a bun,
 a binyen fima i ma nen.
 9 A luma nen
 alo i xunna na maxidi hinanna ra,
 alo manga kɔmɔti mayilenxin na so i
 xun na."

10 I tuli mati n ma diina,
 i tin n ma falan ma,
 i jεε wuyaxi sɔtoma nen i ya si-
 imayaan na.
 11 N bata i xaran fe kolonna kiraan
 ma,
 n na i matinxinma sigati ki tinxin
 ma.
 12 Nayi, i sanna mi raxide siga tideni,
 i mi bire i gideni.
 13 I xurun naxan sɔtɔxi,
 na ramara,
 kankan a ma
 amasoto i ya siimayaan binla na a ra.
 14 I nama ti muxu jaxine kiraan xɔn,
 i nama bira fe jaxi rabane fɔxɔ ra.
 15 I masiga e kiraan na.
 I nama dangu a xɔn.
 A matanga,
 i dangu yire gbεε.
 16 Muxu jaxin mi nɔε xiyε,
 xa a mi fe jaxin liga.
 Xixɔnla a gima e ma nen,
 xa e munma muxun nabira.
 17 Amasoto e baloma fe jaxin nan na,
 gbalon nafan e ma
 alo e na dɔlɔn min.

18 Tinxin muxune sigati kiin fixa
 alo kuye yi yalanna subaxani,
 kenenna naxan sigan mine
 han yanyin yi dεfe.
 19 Koni muxu jaxine sigati kiin find-
 ixu dimin nan na.
 E mi na seen toma
 naxan e rabire.
 20 N ma diina,
 n ma falane fe liga i yeren ma
 i yi i tuli mati n xuiin na.
 21 I nama jinan e xɔn,

koni e ramara i bəɲeni.

²² Naxanye birin e sətəma
e siimayaan nun kəndəyaan nan fima
ne ma.

²³ I bəɲen suxu dangu seen birin na,
amasətə siimayaan binla nan na ra.

²⁴ I dɛen natanga wulen ma,
i dɛen nama yanfa falane ti.

²⁵ I yɛen xa lu tixi i yɛe ra,
i matoon ti tinxinni i yɛtagi.

²⁶ I dangu kirani tən, a yelan,
i xa siga kira kəndene nan tun xən.

²⁷ I nama kiraan fata yiifanna ma
hanma kəmenna ma.
I masiga fe ɲaxin na.

5

I yɛtɛ ratanga yalunyaan ma

¹ N ma diina,
n ma fe kolonna fe liga i yeren ma,
i tuli mati n ma xaxilimaya falane ra
² alogo i xa feene yɛ fen,
i lu falan tiyɛ fe kolonni.

³ Yalunden ɲaxanla fala xuiin ɲaxun
nɛn
alo kumina,
a fala xuine masalaxun
alo turen fatin ma.
⁴ Koni dənɣen na,
se xələn nan na ɲaxanla ra
alo mənla,
a maxələn tima nɛn
alo silanfan dɛ firin kannna.*

⁵ A sigati kiin sa tixi sayaan nan ma,
a tinxinxi gaburun nan na.

⁶ A mi tima siimayaan kiraan xən,
a bata tantanna kiraan tongo,
anu a mi a kolon.

⁷ N ma diina, nayi n xuiin name,
i nama n fala xuine rawoli ayi.

⁸ Siga kiraan xən
naxan makuya na ɲaxalan sifan na
i nama i maso a banxin dɛen na

⁹ alogo i nama i ya binyen nadangu
muxu gbətene ma,
kininkinintaren yi i ya siimayaan
kala

¹⁰ muxune yi lugo i ya nafunla ra,

* **5:4: Silanfanna:** Sofane yɛngeso dɛgɛmana. † **5:15: igen naxan i konni:** Na bunna nɛen fa fala i ya ɲaxanla xa rafan i ma benun i xa yalunyaan liga. ‡ **5:16:** A na a fala fa fala “**Tigi igen nama raxuya ayi kirane xən**” na bunna nɛen i nama bira ɲaxanle fəxə ra, na yi a liga, i ya diine yi xuya ayi muxune konni yamaan yɛ fata i ya yalunyaan na.

i ya wanla tənən yi lu muxu gbətɛ xa.

¹¹ Dənɣen na, i fatin na xunna kala,
i fasa, i lu kutunɲɛ,

¹² i a falama nɛn, i naxa,

“A mi yi rafan n ma nun
muxun xa n xuru,

naxan na yi n sənna fala,

na yi ɲaɲaxuma n bəɲen ma nɛn han!

¹³ N mi yi n karaməxəne falane
ramɛma,

n mi yi n tuli matima e xaranna ra.

¹⁴ Iki, n bata fa ɲaɲan a ɲaxin na ma-
furen
yamaan birin yɛtagi.”

I ya ɲaxanla xanu

¹⁵ Igen min naxan namaraxi i konni†
naxan minima i yɛtɛ gbee xəɲinna ra.

¹⁶ I nama lu i gbee tigi igen‡ naxuyɛ
ayi taa yi kirane xən

a din yamaan malandene ra.

¹⁷ A xa findi i kedenna gbeen na!

ɛ nun muxu gbətɛye nama a taxun
i mi naxanye kolon.

¹⁸ Ala xa barakan sa i ya tigina fe yi,
i yi sɛwa na ɲaxanla xən

i naxan dəxə i ya foningeya waxatini

¹⁹ naxan nayabu alo xənla,

a fan alo bolena.

I wasa so a tan nin waxatin birin.

A marafanna nama ba i rasɛwe
mumɛ!

²⁰ N ma diina,

nanfera gbətɛ a ɲaxanla xənla i sux-
uma?

Nanfera i marafanna fenma ɲaxalan
gbətɛ ra

i mi naxan kolon?

²¹ Amasətə Alatala muxun birin sigati
kiin toma,

a kɛwanle birin nakərəsima.

²² Muxu ɲaxin kɛwali ɲaxine nan a
suxuma

a yulubine yi a xidi alo lutina.

²³ Naxan mi nɛe a yɛtɛ xurɛ,

na a yɛtɛ faxama nɛn.

A daxuya gbeena a raləma ayi nɛn.

6

Marakolon falane

1 N ma diina,
 xa i bata de xuiin tongo
 i muxu gbetena donla goronna tongo,
 xa i bata layirin xidi muxu gbetena
 fena nde yi,
 2 xa i bata i xunna raso fena nde yi i
 fala xuiin xon
 xa i bata suxu i ya tuli sa xuine xon,
 3 nayi i xa ito nan liga
 alogo i xa i yete ba a yi,
 i to bata bira doli kanna ra.
 Siga, i sa i yete magodo,
 i yi i adamadi boden mafan han!
 4 I nama i matabu,
 i nama i yeen naxi,
 5 fanni i munma xunba a yii,
 alo bolena a yete sotoma donson na kii
 naxan yi,
 alo xoliin naxan a yete bama luti
 ratixin na.

Marakolonna lan salayaan ma

6 I tan muxu narixina,
 sa dondonla mato.
 I miri a fe raba kiin ma,
 i yi fekolonna nde soto.
 7 Manga yo mi dondonla xun na,
 a xun mato muxu mi na,
 kuntigi mi a ma.
 8 Anu, a donseen namarama a waxa-
 tini,
 a balon malanma se xaba waxatini.
 9 I tan muxu narixina,
 i luma saxi han waxatin mundun yi?
 I kelima xixonli waxatin mundun yi?
 10 I na i sa,
 yeriyeinna yi dangu i ma ndedi,
 i xi ndedi,
 i yi i yiine filin e bode ma ndedi,
 11 yiigelitoyaan yi бага i ma
 alo mafu tiina,
 e nun setareyana alo muhadena.

Xaxilitaren naqanna

12 Muxun naxan wule falane tima
 fuyantenna na a ra,
 muxu xaxilitarena.
 13 A yee ne magirama bodene yan-
 fadeni,

a lanfane rakolon a sanne ra wun-
 doni,
 a yiine maliga.

14 Tinxintareyaan nan a bojeni.
 A fe naxini tonma waxatin birin,
 a yengene rakelima.

15 Nanara, gbalona a sotoma nen
 xulen,
 a halagi sanja ma kedenni a yigitege.

Naxan mi rafan Ala ma

16 Se sennin nan na
 naxanye rapaxu Alatala ma,
 han se solofere
 a mi tinje naxanye ma mume:

17 Yee wasoxine,
 wule fala lenne,
 sontarene faxa yiine,

18 bojen naxan kote naxini tonma,
 sanna naxanye e mafurama siga fe
 naxi ligadeni,

19 wule seren naxanye wulen falama,
 e nun muxun naxan yengene rake-
 lima ngaxakedenmane tagi.

Marakolonna lan yalunyaan ma

20 N ma diina,
 i fafe a yamarine suxu,
 i nama i nga xaranna rawole ayi.

21 E sa i xaxinli habadan,
 e bira i kee alo jereena.

22 E tima nen i yee ra i ya sigatine yi.
 E i kantanma nen i ya xixonli,
 i na keli, e yi i kawandi.

23 Amasoto yamarini itoe luxi nen
 alo lenpuna,
 xaranni ito findixi kenenna nan na.
 I xuru falan naxan i sonna yitama i ra,
 na i tima siimayaan kiraan nan xon.

24 E i ratangama nen naxalan
 yalunxin ma
 e nun muxu gbetena naxanla fala
 naxumene.

25 I nama kunfa na naxalan sifan xon
 a tofanna ma.
 I nama tin a i rakunfa a mato fapin
 xon.

26 Amasoto yalunden na feen yatema
 buru xun kedenna saren nan na,
 muxu gbeten naxanla i niin nan foxo ra.

27 Muxun noe teen se nen a yibaan kui
 hali a dugin birin mi gan ba?*

* **6:27: tenna:** Teen saxi yalunyaan nan ma be. Na bunna neen fa fala yalunyaan muxuna dunuja yi gidin birin nan kalama alo teen dugin ganma kii naxan yi.

28 Muxun n_əe sigan tiy_ε t_{εε} wolonne
fari

hali a sanne mi gan ba?

29 Na luxi n_εn
alo muxun na bira muxu gb_εt_εna
ɲaxanla f_ɔx_ɔ ra,
a na a yiin din a ra,
na feen saranma a ra n_εn.

30 Yamaan mi muɲaden naɲaxuma
xa a seen muɲaxi alogo a xa ka_εn
ba.

31 Koni hali na, a na suxu,
f_ɔ a xa a se muɲaxin ɲ_ɔx_ɔn fi
d_ɔx_ɔ solofere a yanginna ra,
a yii seene birin yi ɲan a konni.

32 Koni x_εm_εn naxan na yalunyaan
liga

na xaxili mi na.
Naxan na a liga,
a waxi a ye_ε halagi feen nin.

33 A b_ɔn_ɔb_ɔma n_εn, a rayarabi,
a yagin mi bama a ma.

34 Amas_ɔt_ɔ x_ɔx_ɔl_ɔnna x_εm_εn naxaɲ_εma
ayi n_εn,
a n_εma a gb_εen ɲ_ɔx_ε,
a mi kininkinin_ε.

35 A mi yangin yo rasux_ε,
a mi diɲ_ε,
hali i yanginna fixin na gbo ki yo ki.

7

Marakolonna lan ɲaxalan yalunx- ina fe ma

1 N ma diina, n ma falane suxu.
I n ma yamarine suxu.

2 N ma yamarine suxu
alogo i xa kisi.

N ma xaranne mara i b_ɔɲ_εni
alo i ye k_εs_εne makantanma kii naxan
yi.

3 E xidi i yiin na,
i yi e sa i b_ɔɲ_εni.

4 Fe kolonna suxu alo i magil_εna,
xaxilimayana alo i kon kaana.

5 E i ratangama n_εn yalunde ɲaxanla
ma,
e nun muxu gb_εt_εna ɲaxanla
marakunfa falane.

6 L_ɔx_ɔna nde,
n yi tixi n ma banxi foye soden na
n yi tanden matoma,

7 n foninge keden nak_ɔr_ɔsi banxulan
fe kolontarene ye.

Xaxili mi yi na banxulanna ma.

8 A yi danguma kiraan x_ɔn,
denaxan maso ɲaxanla nde konna
kira fataden na
a yi danguma a banxin mabinni.

9 Sogen godomat_ɔn nan yi a ra,
k_ɔena a li waxatin naxan yi,
dimin yi so.

10 Naxanla yi mini a ralandeni,
a maxidixi alo yalundena,
k_ɔte ɲaxin yi a b_ɔɲ_εni.

11 Xurutaren nan yi a ra
naxan mi yagima,
a mi luy_ε a konni mum_ε!

12 Waxatina nde, a sa kirane x_ɔn
waxati gb_εte a sa yama malandene yi,
a d_ɔxi x_εm_εne ye_ε ra kira xunne birin
na.

13 A yi na banxulanna suxu,
a yi a sunbu.

A yi a fala a xa a ye_εni yalanxin na, a
naxa,

14 “N bata yi de xuiin tongo
n xa b_ɔɲ_ε xunbeli saraxan ba Ala xa.
To n bata a ba, na suben sa banxini.

15 Nanara, n bata mini i ralandeni.
N yi i tan nan fenma,

anu n bata i to!

16 N bata n ma sadeni t_ɔn bitingan
faɲine ra,

Misiran yamanan taa dugine.

17 N bata mirihi latik_ɔn_ɔnna sa a ma,
e nun wudi ige xiri ɲaxum_εn
nun sinamon wudi ige xiri ɲaxum_εna.

18 Fa be, en fa kafu han x_ɔt_ɔn_ɔni,
en lu marafanna ɲaxunni!

19 N ma x_εm_εn mi banxini,
a bata siga yire makuyeni sigatini.

20 A bata a gb_εti saseen xali,
a rafexi,
a mi fama f_ɔ kiken na k_ɔx_ɔ.”

21 A to fatan falan tiy_ε,
a yi a mabandun,
a yi a rakunfa

a fala ɲaxum_εne x_ɔn.

22 Saɲa ma kedenni,
a yi bira a f_ɔx_ɔ ra

alo jingen naxan sigama a kəε rax-
 abadeni,
 alo daxun naxan xidima
 alogo a xa xuru,
 23 han xalimakunla yi a bəjən səxən,
 alo xəliin naxan so luti ratixin na,
 a mi a kolon a niin nan bama.
 24 Nanara, n ma diine,
 ε tuli mati,
 ε n ma fala xuine fe liga ε yeren ma.
 25 E bəjən nama mayenden
 ε bira na jaxalan sifan fəxə ra,
 ε lə ayi a kirane xən.
 26 A bata muxu wuyaxi rabira.
 A bata xεmən yatən naxanye faxa,
 ne nun gali sənbeəmaan xasabin lan.
 27 A banxin findixi gaburun kira
 yisoxin nan na
 siga laxira yi.

8

Xaxilimayaan xinla tima alo mux- una

1 Fe kolonna* luxi nən
 alo muxun naxan xinla tima,
 fe famunna xa mi a xuini tema iki ba?
 E mi a mεen ba?
 2 Fekolonna tixi yire matexine
 nun kira xunne nan na alo muxuna.
 3 A sənəma taan kirane
 nun a so dεene ra, a naxa,
 4 “N na ε tan yamaan nan xilima.
 N falan tima adamadiine birin nan
 xa.
 5 E tan fe kolontarene, ε jəxə lu.
 E tan xaxilitarene, ε findi xaxilimane
 ra.
 6 E tuli mati bayo n ma falan kende.
 N fala fajine nan tima ε xa.
 7 N dεen jəndin nan falama,
 bayo wule falane rajaxu n ma.
 8 N dε falane birin tinxin,
 e sese mi findixi wulen na hanma
 yanfana.
 9 E birin fixa xaxilimaan yεε ra yi.
 Naxanye bata kolonna sətə,
 ne e yatexi jəndin nan na.
 10 E n ma xaranna fen dangu gbetin
 na,
 e nun kolonna dangu xεma kenden
 na.

11 Amasətə fe kolonna fisa bəxə bun
 nafunla xa.

A dangu muxun waxən seene birin
 na.”

12 “N tan, fe kolonna, n feene fa-
 muma.

N muxun malima a xa kolonna sətə
 a yi feene yε fen.

13 Alatala yεεragaxun kui,
 fə i fe jaxin najaxu.

N tan, n wason nun yεε yigboon nun
 kεwali jaxine nun wule falane
 rajaxuxi.

14 N gbeen nan maxadin nun miriya
 kenden na.

N tan nan xaxilimaya yεεen na.

N tan nan gbee sənben na.

15 Mangane mangayaan ligama n tan
 nan baraka yi,

kuntigine yi tənne dəxə tinxinni.

16 Yamana kanne nun muxu gbeene
 kiti tinxinxin sama n tan nan xən.

17 N nafan naxanye ma,

n fan ne rafanma nən.

Naxanye n fenma,
 ne n toma nən.

18 N nafunla nun binyen fima e ma
 nən,

e nun hεrisigen naxanye buma e nun
 tinxinyana.

19 N ma finma seene dangu xεma
 kenden na,

N tənən naxan fima,
 na dangu gbeti kenden na.

20 N kira tinxinxin nan xən,
 kiti kenden sama naxan xən.

21 N nafan naxanye ma

n kεen soma nən ne yii,

n yi e banxine rafe nafunla ra.

22 Alatala n tan nan da a wali fələn na,
 benun a wali singe bodene, to mi na
 ra.

23 N nafala nən xabu waxati fəlone,
 benun dunuɲa yεten xa da.

24 N barε, fəxə ige yo mi yi na,
 tigi mi yi na igene yi mine denaxan yi.

25 Benun geyane xa dəxə,
 benun geyadine xa malan, n yi da.

26 Ala munma yi bəxən nun burunne
 da,

hanma a gbangbanna xəri singena.

* **8:1: fe kolonna:** Sandane yireni ito kui, a luxi nən alo fe kolonna yεεen bata findi muxun na alogo a xa yamaan kawandi.

1 Sulemani a sandane ni itoe ra:
Dii fe kolonna a fafe rasewama nɛn,
koni dii xaxilitarena a nga tɔrɔma
nɛn.

2 Nafunla sɔtɔxina a ɲaxin na,
na tɔnɔ mi na,
koni tinxinyaan muxun xunbama
sayaan nin.

3 Alatala mi tinxin muxune luyɛ
kamɛn na,
koni a muxu ɲaxine fe nataxine
kalama.

4 Muxun naxanye mi walima,
ne yiigelitɔyaan nan xilima,
koni muxun naxanye tan walima,
ne nafunla nan sɔtɔma.

5 Muxun naxan se xabaxine
malanma a waxatini,
xaxilimaan nan na kanna ra,
koni naxan xima se xaba waxatini,
yagin nan na kanna xa.

6 Tinxin muxune barakan nan xilima
e yetɛ ma.
Koni muxu ɲaxine fala xuine gbalo
feene nan luxunma.

7 Tinxin muxune fe na rabira mux-
une ma,
e dubama nɛn e xa,
koni muxu ɲaxine xili kalama nɛn
alo se kunxina.

8 Fe kolonna muxun naxan bɔɲɛni,
na tinma nɛn yamarine ma.
Koni xaxilitare falane muxun naxan
dɛ,
bɔnɔn na kanna xa.

9 Fɛ mi muxun naxan sigati kii ra,
na kanna ratangaxi.
Koni naxan sigan tima tinx-
intareyaan kiraan xɔn,
na fe makeɛnma nɛn.

10 Muxun naxan a yɛɛn magirama bo-
dene yanfadani,
na yamaan nan tɔrɔma.
Koni xaxilitare falane muxun naxan
dɛ,
bɔnɔn na kanna xa.

11 Tinxin muxuna falane fama nii
rakisin nan na.
Koni muxu ɲaxine fala xuine gbalo
feene nan luxunma.

12 Xɔnnantenyaaan yɛngɛne nan nake-
lima,
koni xanuntenyaaan hakɛne birin nan
ɲanma.

13 Fe kolonna famuma xaxilimana
falane nin,
koni xaxili mi muxun naxan ma,
bosaan nan na kanna xa.

14 Fekolonne kolonna nan nama-
rama,
koni xaxilitarene falan kalan nan
tima xulɛn.

15 Nafulu kanna sɔtɔ seene nan a
ratangama
alo taa makantanxina.
Koni yiigelitɔyaan nan sɛnbɛtarene
kalama.

16 Tinxin muxune saranna nan nii
rakisin na.
Koni muxu ɲaxina a sɔtɔ seene nan
tongoma,
a yulubin liga.

17 Muxun naxan a xuru falane
ramɛma,
na sigan nii rakisin kiraan nan xɔn.
Koni, muxun naxan sɔn falama a xa,
a mi a suxu, na lɔma ayi nɛn.

18 Nafigin nan xɔnnantenyaaan luxu-
nma.
Koni xaxilitaren nan xili kala falane
raxuyama ayi.

19 Falan na wuya ayi,
haken fan mi ɲanma.
Nayi, xaxilimaan nan a dɛɛn suxuma.

20 Tinxin muxuna falane dangu gbeti
gbeen na.
Koni muxu ɲaxin bɔɲɛ yi feen tɔnɔn
mi na.

21 Tinxin muxuna falan tɔnɔn muxu
gbegbe ma,
anu, xaxilitarene faxama
bayo e mi e mirima.

22 Nafunla sətəma Alatala barakan
nin.
A mi tərəya yo sama a fari.

23 Fe ɲaxi ligan findixi sabaan nan na
xaxilitaren yii.
Koni xaxilimayaan findixi sɛwan nan
na xaxilimaan yii.

24 Muxu ɲaxin gaxuma naxan yɛɛ ra,
na a sətəma nɛn.
Koni tinxin muxun tan a waxən feene
nan sətəma.

25 Foye gbeen nɛɛn fa dangu,
muxu ɲaxine bata raxəri,
koni tinxin muxun luma nɛn
habadan.

26 Muluxunna ɲinne ramuluxunma,
tutin fan yɛɛne tərəma,
muxu narixin fan na kii nin a xɛ
muxun xa.

27 Alatala yɛɛragaxun muxune si-
imayaan xənkuayama ayi,
koni muxu ɲaxine siin ɲanma nɛn
sinma.

28 Tinxin muxune xaxili tixi sɛwan
nan na,
koni muxu ɲaxine yigin kalama nɛn.

29 Alatalaa kiraan findixi yigiyaden
nan na tinxin muxune xa,
koni a fe ɲaxi rabane kalama nɛn.

30 Sese mi tinxin muxun nabirɛ,
koni muxu ɲaxine mi nɔɛ luyɛ ya-
manani.

31 Xaxilima falane minima tinxin
muxun nan dɛ.
Koni wule falane lɛnne xabama a ra
nɛn.

32 Xa tinxin muxun falan ti,
fanna na a ra,
koni muxu ɲaxine dɛɛn fe ɲaxin nan
falama.

11

1 Sikeela naxan muxun mayendenma
na findixi fe ɲaxin nan na Alatala yɛɛ
ra yi.
Koni ligase sensenne a kɛnɛnxi.

2 Wason fama maraɲaxun nan na.
Koni yɛɛ magodon fama fe kolonna
nan na.

3 Muxu fajine fɛtareya wanle nan e
tima kira fajin xən.
Koni yanfantenne tinxintareyaan
nan e halagima.

4 Sese mi nafunla ra Ala kiti sa ləxəni.
Koni tinxinna nan muxune xunbama
sayaan ma.

5 Səntarene tinxinyaan nan e kiraan
fixama.
Koni fe ɲaxin nan muxu ɲaxin nabi-
rama.

6 Muxu fajine tinxinyaan nan e xun-
bama,
koni kunfa ɲaxine findima luti
ratixin nan na yanfantenne
yɛɛ ra.

7 Muxu ɲaxin na faxa,
a yigin birin bata kala,
a xaxili tixi sɛnbɛn naxan na,
na bata lə ayi.

8 Muxu tinxin xunbama nɛn a
tərəyani,
na tərəyaan yi sa muxu ɲaxin sətə a
funfuni.

9 Ala kolontarena a adamadi bodene
halagima a fala xuiin nan na.
Koni tinxin muxune xunbama e fe
kolonna nan xən.

10 Xa tinxin muxune sɛwa,
taan birin nan ɲaxanma.
Koni muxu ɲaxine na faxa,
ɲaxaɲaxan nan na ra.

11 Taan sabatima muxu fajine duban
nan xən.
Koni a kalama nɛn muxu ɲaxine dɛ
xuiin ma.

12 Naxan na a adamadi boden
naɲaxu,
na xaxili mi na.
Koni xaxilimana a dunduma nɛn.

13 Mafala tiin wundo feene nan
naminima kɛnɛnxi.

Koni lannaya muxuna e ramarama
nen.

14 Xa maxadin mi na,
yamaan birama nen.
Koni kisin na a ra
xa kawandi muxune wuya ayi.

15 Naxan na a bodena donla goronna
tongo,
na tɔrɔma nen yati.
Koni naxan na tondi na de xui sifane
ma,
na kanna luma makantanna nin.

16 Naxalan fajin binyen nan sɔtɔma.
Koni xajeden tan nafunla nan
sɔtɔma.

17 Lannaya muxuna a yete nan mal-
ima.
Koni kininkinintarena a yete nan
tɔrɔma.

18 Muxu jaxine walima nen fuu!
Koni naxan na tinxinyaan liga,
na saran kendɛn nan sɔtɔma.

19 Tinxinyaan fama nii rakisin nan
na.
Koni naxan na lu fe jaxin fɔxɔ ra,
na faxama nen.

20 Muxu bɔje jaxine mi rafan Alatala
ma.
Koni fe mi naxanye sigati ki ra,
ne nan a kenɛnxi.

21 Muxu jaxine saranma nen e
kewanle ra.
Koni tinxin muxune xunbama nen.

22 Naxalan tofajin na findi xaxilitaren
na,
na luxi nen alo xema wuredin xɔsɛn
jɔsɛn na.

23 Tinxin muxun waxɔn feen nan fe
fajin na,
koni muxu jaxine natan nan xɔlɔn
na.

24 Muxuna ndee kiin tima
e findi nafulu kanne ra,
gbeteye yi kuma ayi,
e findi yiigelitɔne ra.

25 Muxun naxan luma dubɛ bonne xa,

na bannama nen.
Naxan bonne nii yifanma e ma,
na fan nii yifanma a ma nen.

26 Naxan na maala malan,
a tondi a matiyɛ,
yamaan na dangama nen.
Koni naxan na a mati,
yamaan dubama nen na fan xa.

27 Naxan na fe fajin fen
na rafan muxune ma.
Koni naxan na fe jaxin fen,
na yati a sɔtɔma nen.

28 Naxan na la a nafunle ra,
na birama nen.
Koni tinxin muxune sabatima nen
alo jɔxɔndena.

29 Naxan na a denbayaan tɔrɔ
na mi keɛ sɔtɔma fɔ foyena.
Xaxilitarene luma nen fe kolonne
konyiyani.

30 Tinxin muxune kewanle luxi nen
alo siimaya wudina.
Fe kolonna naxan yi,
na muxune niin nan nakisima.

31 Tinxin muxuna a saranna sɔtɔma
dunɔja yi,
e faxi fa muxu jaxine nun yulubi
kanne.

12

1 Xurun nafan naxan ma,
fe kolonna fan nafan na kanna ma.
Naxan mi tinje bonne xa a sɔnna fala
a xa,
xaxilitaren nan na kanna ra.

2 Muxu fajin Alatala kenɛnma.
Koni Alatala kɔtade jaxin yalagima
nen.

3 Muxun mi sabatima fe jaxin xɔn.
Koni tinxin muxune salenne bitinma
nen ken.

4 Naxalan kendɛn nan a xemɛna xunna
kenla ra.
Koni jaxalan yagitaren luxi nen a
xɛmɛn xa
alo xɔri xɔle furena.

- 5 Tinxin muxune miriyane findixi kiti kenden nan na.
Koni muxu jaxine fe yitoxine yanfan nan tima.
- 6 Muxu jaxine falane findixi faxes ti woson nan na.
Koni muxu fajine de xuina e xunbama nen.
- 7 Muxu jaxine na bira, e raxorima nen.
Koni tinxin muxune denbayaan sabatima nen.
- 8 Muxun matoxoma a xaxilimayaan nan ma fe ra.
Koni naxan baje jaxu, na rajaxuma nen.
- 9 A fisa walike keden yi lu i yii, i lu muxudiyani, benun i xa i yete findi muxu gbeen na, donseen yi dasa i ma.
- 10 Tinxin muxuna a yengi doxoma a xuruseene xon nen.
Koni kininkinin mi muxu jaxine yi mumε!
- 11 Naxan na a boxon nawali, na lugoma nen.
Koni naxan na bira fe fuune foxo ra, na xaxili mi na.
- 12 Muxu jaxine kunfama se mujaxine nan xon.
Koni tinxin muxune salenne sabatin nen.
- 13 Muxu jaxina hake falane a suxuma nen alo luti ratixina.
Koni tinxin muxun futuxuluma nen toro yaan yii.
- 14 Muxun fala xuiin nan a ralugoma se fajine ra, a wali xonna yi findi a saranna ra.
- 15 Xaxilitarena a yete sigati kiin nan yatexi kira kenden na.
Koni fe kolonna nan a tuli matima maxadi xuine ra.
- 16 Xaxilitarena a xolon mayitama nen mafuren.
- Koni xaxilimaan yagi feen suturama nen.
- 17 Naxan na sereyaan ba jondini, na tinxinna nan fenma.
Koni wule seren yanfan nan tima.
- 18 Naxan na falan ti a xunna yi, na muxune bojen nan kalama alo degemaan nan segen tima.
Koni fe kolonne falane dandanna nan tima.
- 19 Nondin luma nen habadan.
Koni wulen sii mi na.
- 20 Naxanye fe jaxine yitonna, yanfan nan ne bojeni.
Koni sewan na kanna xa naxan baje xunbenla rasoma.
- 21 Fe jaxi yo mi tinxin muxune liye.
Koni fe jaxin nan muxu jaxin sotoma han a wasa.
- 22 Wule falane mi rafan Alatala ma.
Koni jondi falane rafan a ma.
- 23 Xaxilimana a kolonna luxunma nen.
Koni xaxilitarene e daxuyaan nawangama nen.
- 24 Naxanye walima a xodexen na, ne mangayaan sotoma nen.
Koni salantenna rajanma konyiyaan nin.
- 25 Kontofinla muxun bojen toroma nen.
Koni fala fajina a rasewama nen.
- 26 Tinxin muxun findixi yeratiin nan na a xoyin xa.
Koni muxu jaxine kirana e raloma ayi nen.
- 27 Salantenna na mini donsoyani, a mi sube gan daxin sote.
Koni naxan walima a xodexen na, na se kenden nan sotoma.
- 28 Siimayaan sotoma tinxinna kiraan nan xon.
Na kiraan mi tinxinxi sayaan na.

13

1 Diine fafe nεma e xuru falane tiye
xaxilimane e tuli matima a ra nεn.
Koni magele tiin na maxadi,
a mi na ramεma.

2 Muxun balo fajin sɔtɔma a fala
xuine nan xɔn.
Koni tinxintarene kunfaxi gbalon
nan xɔn.

3 Naxan na a dεεn suxu,
na a niin natangama nεn.
Naxan falan tima ɲaxi ra,
na bɔnɔn nan fenma a yetε xa.

4 Muxu narixin kunfama seene xɔn
anu sese mi a yii.
Koni naxanye walima,
ne wasama nεn feu.

5 Wulen napaxu tinxin muxun ma.
Koni muxu ɲaxin xunna godon nun
yagin nan xilima a yetε ma.

6 Fe mi naxan sigati ki ra,
tinxinyaan na rakantanma nεn.
Koni fe ɲaxin nan yulubitɔn nabi-
rama.

7 Muxuna nde a yetε findima se kanna
ra,
anu sese mi a yii.
Muxu gbεte a yetε findima setaren na,
anu nafulu gbeen a yii.

8 Muxuna nafunla nɔε a xunβε nεn.
Anu, muxune mi e kɔnkɔma yi-
igelitɔn tan ma.

9 Tinxin muxune luma sεwan nin
kenɛnyani.
Koni muxu ɲaxine luxi nεn alo
lɛnpun na tu.

10 Wason yεngεne nan nakelima.
Koni naxanye e tuli matima maxadi
xuine ra,
fe kolonyaane ne nin.

11 Seen naxanye sɔtɔxi a ɲaxin na ma-
furen,
ne sigan ɲanɲε nεn.
Koni naxanye sɔtɔxi a fajin na ndedi
ndedi,
ne xun masama nεn.

12 Yigi makuyen muxun tunnaxɔlɔma
a ma nεn.

Koni muxun waxɔn feen na liga a xa,
na a nii yifanma a ma nεn
alo siimaya wudin yetεna.

13 Naxan na a mε maxadi xuiin na,
na kanna a saranna sɔtɔma nεn.
Naxan fan na yamarin suxu,
na fan a saranna sɔtɔma nεn.

14 Fe kolonne xaranna fama nii rak-
isin nan na,
a muxun ba sayaan lutin na.

15 Xaxilimaan muxune kenεn.
Koni yanfantenna kiraan mi
rajanma a ma.

16 Xaxilimaan feen ligama a kolonna
nan xɔn.
Koni xaxilitarena a daxuyaane nan
nawangama.

17 Xεra ɲaxin birama kɔntɔfinla nin.
Koni xεra tinxinxin dandanna nan
tima.

18 Naxan mi a tuli matiye a xuru
falane ra,
na yiigelitɔyaane nun yagin sɔtɔma
nεn.
Koni naxan na a tuli mati a sɔnna fala
muxune ra,
na binyama nεn.

19 Muxun waxɔn feen na liga,
na a nii yifanma a ma nεn.
Koni a mi rafan xaxilitarene ma,
e xεte fe ɲaxin fɔxɔ ra.

20 Naxan nun fekolonne sigan tima,
na fe kolonna tima nεn.
Koni xaxilitarene xɔyine tɔrɔma nεn.

21 Tɔrɔyaane yulubitɔn nan fɔxɔ ra.
Koni herin nan tinxin muxun
saranna ra.

22 Muxu fajin keεn luma a maman-
denne yeε ra nεn.
Koni yulubitɔna nafunle sa findima
tinxin muxune nan gbee ra.

23 Yiigelitɔne xεεn naxan bima na
donse gbeen nan fima.

Koni kiti sa kobina a birin naminima
nen.

24 Naxan mi a diin bulanma a sɔnne
ma,
na kanna diin mi rafan a ma.
Koni naxan a diin xanuxi,
na kanna a xuruma nen.

25 Tinxin muxuna a dɛgema nen han
a lugo.
Koni muxu ɲaxin luma nen kamɛn na
tun.

14

1 Naxalan xaxilimana a denbayani
tɔnma nen,
koni xaxilitarena a gbeen kalama nen
a yɛtɛ ra.

2 Naxan sigati kiin fan,
na gaxuma Alatala nan yɛɛ ra.
Koni naxan sigan tima tinx-
intareyani,
na Ala ɲaxaxuma nen.

3 Wason nan sabatixi xaxilitaren dɛ,
koni fekolonne falane e rakantanma
nen.

4 Xa tura mi na, sagani gelima nen,
bayo ɲingen fangan nan xɛɛ biin
tɔnɔn gboma ayi.

5 Sere tinxinxin mi wulen falama,
koni wule seren wulen nan falama.

6 Magele tiin fe kolonna fenma nen,
a mi a toma.
Koni fe kolonna sɔtɔn mi raxɔɔ xaxil-
imaan xɔn.

7 I makuya xaxilitaren na,
amasɔtɔ fe kolonna falan mi a dɛ.

8 Xaxilimana a mirima a sigati kiin
nan ma,
na nan a fe kolonna ra.
Koni xaxilitaren yanfan naxanye
soma,
ne nan a daxuyaana na.

9 Tagi yitɔnna bɔtɛ mi xaxilitarene xa,
koni ɲɛnige faɲiyaana toma muxu
faɲine nan tagi.

10 Muxun nan a bɔɲɛn xɔɔ feen kolon,
muxu gbɛtɛ mi nɔɛ a sɛwan fan
kolonɲɛ.

11 Muxu ɲaxine banxin kalama nen.
Koni muxu faɲine bubun sabatima
nen.

12 Kirana nde tinxin adamadiin yɛɛ ra
yi,
koni a ɲaɲanma sayaan nan ma.

13 Muxun geɛ nen, a bɔɲɛn tɔrɔxi,
dɔnɲɛn na sɛwan yi findi sunun na.

14 Denkeɛyataren wasama nen a
kewanle tɔnɔn na,
koni muxu faɲin fisa a xa.

15 Fe kolontaren la fena ngaan na,
koni xaxilimana a mirima nen a sigati
kiin ma.

16 Fekolonna gaxun fe ɲaxin na nen,
a masiga a ra,
koni xaxilitaren susuma a ra nen,
a so a yi.

17 Naxan xɔɔn mafuren,
na xaxilitareyaana nan ligama,
kɔtade ɲaxin naɲaxu muxune ma.

18 Kɔmɔyaana nan fe kolontarene yii e
keɛn na,
koni kolonna luxi
alo xaxilimane mangaya taxamaseri
kɔmɔtina.

19 Muxu ɲaxine e mafelenma muxu
faɲine nan bun ma,
fe ɲaxi rabane yi lu tinxin muxune
dɛɛn na.

20 Yiigelitɔn naɲaxu hali a lanfane
ma,
koni nafulu kanna xɔyine wuya.

21 Naxan a adamadi boden naɲaxuma,
hakɛ kanna nan na ra.
Koni sɛwan na kanna xa
naxan kininkininma yiigelitɔne ma.

22 Naxanye fe ɲaxini tɔnma,
ne mi lɔma ayi ba?
Koni naxanye fe faɲin mirima,

hinanna nun lannayaan ne nan xa.

²³ Tə̀nən wali xə̀dεxε birin yi
koni falan gbansanna fama yi-
igelitə̀yaan nan na.

²⁴ Nafunla luxi nən
alo fekolonne mangaya taxamaseri
kəmətina,
koni xaxilitarene daxuyaana napanma
daxuyaana nan ma.

²⁵ Sere nə̀ndi falan muxune niine rak-
isima,
koni wule seren yanfan nan soma.

²⁶ Naxan gaxuxi Alatala yεε ra,
na ratangaxi,
yigiyadena a diine xa.

²⁷ Siimayaan binla nan Alatala
yεεragaxun na,
a muxun bama nən sayaan lutin na.

²⁸ Yamaan na gbo ayi,
mangana binyen nan na ra,
yamaan na xurunε ayi,
kalan nan na ra mangan ma.

²⁹ Naxan dija, na famunna gbo.
Koni naxan xələn xulən,
na a xaxilitareyaan nan mayitama.

³⁰ Bə̀nε xunbenla nan kə̀ndεyaan na
fatin xa.
Koni xə̀xələnna findixi furen nan na
fatini.

³¹ Naxan na sənβεtarene naxankata,
na e da mangan nan naxuxi.
Koni naxan na hinan tərɔ muxune ra,
na bata Ala binya.

³² Muxu naxina wali naxin nan a ra-
birama,
koni hali sayaan tinxin muxun li,
a yigiyaden sətəma nən.

³³ Fe kolonna xaxilimaan nan bə̀nε yi,
koni hali xaxilitarene yε, a makεnεnxi.

³⁴ Tinxinyaan nan yamanan nasaba-
tima,
koni yulubin findixi yagin nan na
siyane ma.

³⁵ Walikε xaxilimaan nafan mangan
ma,
koni naxan marayagin tima,
a xələma nən na ma.

15

¹ Yabi fajin xələn napanma nən,
koni fala xələn xələn fari saan nən.

² Fe kolonne falane kolonna nan
sənβε soma,
koni daxuyaana falan nan minima xaxil-
itaren dε han!

³ Alatala yεεn yiren birin na,
a muxu naxine nun muxu fajine
rakərɔsima.

⁴ Fala fajin luxi nən alo siimaya wud-
ina,
koni yanfantanya falan muxun niin
nan tərəma.

⁵ Xaxilitaren fafe a kawandi xuiin mi
rafan a ma,
koni naxan a tuli matima a sənna fala
muxun na,
xaxilimaan nan na ra.

⁶ Nafulu gbeen luma nən tinxin mux-
una banxini,
koni muxu naxine sətə seen fama
kə̀ntəfinla nan na.

⁷ Fe kolonne falane kolonna nan nax-
uyama ayi,
koni xaxilitarene bə̀nεn mi na kiini.

⁸ Muxu naxine saraxan findixi hara-
mun nan na Alatala xa,
koni muxu fajine maxandin nafan
Alatala ma.

⁹ Muxu naxine kiraan naxaxu Alatala
ma.
Koni naxan tinxinna fenma na rafan
a ma.

¹⁰ Naxan na kiraan bejin,
na kanna xuruma nən ki xə̀dεxεni.
A mi rafan naxan ma a sənna xa fala,
na kanna faxama nən.

¹¹ Alatala laxira nun yahannama
yiren birin toma,
e faxi fa naxan muxun bə̀nεni!

12 Maxadin mi rafan magele tiin ma,
a mi sigama fekolonne fema.

13 Sewan yetagini yalanma nen,
koni nii yiforen fama baje kalan nan
xon.

14 Xaxilimaan kolonna nan fenma a
bajeni.

Koni daxuya falan nan tun xaxil-
itaren de.

15 Yiigelitone siimayaan findixi taron
nan na,
koni naxan baje sewaxi,
na luma jaxanxi nen waxatin birin.

16 A fisa i ndedi soto i lu Alatala
yeragaxuni,
benun i xa nafulu gbeen soto
kontofinli.

17 Bogi seene gbansanna donna fisa
xanuntenmane tagi,
dangu jinge raturaxin suben donna
ra xonnantenyani.

18 Muxu baje gbeen yengen nan nake-
lima.
Koni muxu dijaxin tan yengen nax-
unbelima nen.

19 Muxu narixina kiraan nafexi janle
nan na,
koni muxu fajina kiraan malaxun
nen.

20 Dii xaxilimana a baba rasewama
nen,
koni xaxilitarena a nga xurunma
nen.

21 Xaxilitareyaan findixi sewan nan
na xaxilitaren xa,
koni xaxilimana kiraan tinxin nen.

22 Maxaditareyaan nan fe yitoxine
kalama,
koni e sonoyama nen xa maxadi tiine
wuya.

23 Sewan na ra muxun xa,
a na yabi fajin ti.
Falan naxan tima a waxatini,
na tonon gbo han!

24 Xaxilimana dunuɲa yi gidin kiraan
tema nen
han kore xonna,
a yi a tanga laxira ma.

25 Alatala wasodene banxine rabi-
rama nen,
koni a kaja gilena boxon danne luma
nen e kiini.

26 Miriya jaxine mi rafan Alatala ma,
koni fala fajine sarijan.

27 Tonon soto ki jaxin nafan naxan ma,
na kanna gbalon nan nasoma a den-
bayani,
koni naxan mi dimi yi seene rasux-
uma mayifuni,
na siimayaan sotoma nen.

28 Tinxin muxuna a mirima nen,
benun a xa yabin ti,
koni muxu jaxin fala jaxin nan tima
han!

29 Alatala makuya muxu jaxine ra,
koni a tinxin muxune maxandi xuine
ramema nen.

30 Yee yiyalanna muxune baje nan
nasewama,
xerayaan fala fajin muxun senbe
soma nen.

31 Naxan na a tuli mati maxadi xuine
ra
naxanye muxun nakisima,
na kanna luma nen fe kolonne ye.

32 Naxan na tondi xure,
na mi rafan a yeten ma,
koni naxan na a tuli mati a sonna fala
muxune ra,
na xaxinla nan sotoma.

33 Fe kolonna sotoma Alatala
yeragaxun nin,
yete magodon nan fama binyen na.

16

1 Adamadiin feene natama a bajeni
nen,
koni Alatala nan feene ragidima.

2 Muxuna kirane birin sarijan a yete
yee ra yi,

koni Alatala nan muxun kui feene
fεsefεsema.

3 I ya wanle taxu Alatala ra,
alogo e xa sɔnɔya.

4 Bunna Alatala kewanle birin na,
hali muxu ɲaxina,
a daxi gbalɔ lɔxɔn nan yeε ra.

5 Muxu wasoxine raɲaxu Alatala ma,
a e fe ɲaxin saranma e ra nɛn yati.

6 Muxun haकेn mafeluma hinanna
nun lannayaan nan xɔn.
Muxuna a masigama fe ɲaxin na
Alatala yeεragaxun nin.

7 Xa muxun sigati kiin nafan Alatala
ma,
a lanna rasoe hali e nun a yaxune
tagi.

8 A lan ndedi yi lu i yii tinxinni,
benun tɔnɔ gbeenaa tinxintareyani.

9 Muxuna a siga kiraan natama a
bɔɲɛni nɛn,
koni Alatala nan a sanna tidene
ragidima.

10 Mangana Alaa falane nan tima,
a mi kitin se tinxintareyani.

11 Sikeli tinxinxine birin fataxi
Alatala nan na.
A tan nan wali xɔri ligaseene birin na.

12 Ke wali ɲaxine mi rafan mangane
ma,
bayo tinxinna nan e mangayaan
senbe soma.

13 Tinxin muxuna falan nafan man-
gane ma,
ɲɔndi falan nafan e ma.

14 Mangana xɔlɔn faxan nan tima,
koni xaxilimaan fatan a raxunbele.

15 Mangan na sewa,
siimayaan na a ra,
a fanna luxi nɛn
alo kundaan naxan fama tulen na.

16 Fe kolonna sɔtɔn tɔnɔn gbo

dangu xe maan na pon!
Xaxilimayaan sɔtɔn fisa gbetin xa ki
faji!

17 Muxu fajine kiraan mi sigama fe
ɲaxin mabinni.
Naxan na a yengi dɔxɔ a sigati kiin
xɔn,
na a niin nakantanma nɛn.

18 Kalan fama wason nan xɔn.
Naxan na a ye te yite,
na fe godomatɔn nan na ra.

19 A fisa i lu magodoni yiigelitɔne ye,
benun ε nun wasodene xa se
muɲaxine yitaxun.

20 Naxan na a miri ki faji,
na herin sɔtɔma nɛn.
Sewan na kanna xa
naxan na a yigi sa Alatala yi.

21 Fekolonna naxanye bɔɲɛ yi
a falama nɛn ne ma a xaxilimane,
fala fajin xaxinla nan xun masama.

22 Siimayaan binla nan xaxilimayaan
na xaxilimane xa.
Xaxilitareyaan nan xaxilitarene
ɲaxankatan na.

23 Fe kolonne bɔɲɛn nan fala fajin
naminima e de,
xaxilimaya falane nan e de.

24 Fala fajine findixi kumin nan na,
e ɲaxun muxun niini
e soma han muxun xɔnne alo senna.

25 Kirana nde tinxin adamadiin yeε ra
yi,
koni a raɲanma sayaan nan ma.

26 Walikeεn kuiin nan a rawεkilεma
wanla ma,
kamen yi a karahan a xa lu wale.

27 Fuyantenna fe ɲaxini tɔnma,
a deεn muxune ganma alo halagi ti
teεna.

28 Muxu ɲaxin matandi feene nan
nakelima,
nafigin fan xɔyimane yitaxunma nɛn.

29 Gbalotɔna a adamadi boden
nakunfama nen,
a yi a ti kira naxin xɔn.

30 Naxan a yɛɛn magirama,
na fe naxini tɔnma.
Naxan a dɛ kidin xinma,
na bata yelin fe naxin ligɛ.

31 Xunsɛxɛ fixɛne luxi nen
alo mangaya kɔmɔti binyena,
naxan sɔtɔma tinxinyaan kiraan xɔn.

32 Muxu dijaxin fisa yɛngɛ so
senbɛmaan xa.
A fisa muxun xa a yɛtɛ suxu,
benun a xa taana nde suxu.

33 Masɛnsɛn ti seene bama adamad-
ina yiibaan nin,
koni Alatala nan a feene birin
nagidima.

17

1 A fisa buru dungin xaren yi lu i yii
xaxili sani
benun banxin xa rafe suben na
lantareyani.

2 Walikɛ xaxilimaan fisa wali kannna
diin xa,
naxan yagi feen nabama.
Na walikɛ sifan kɛɛn sɔtɔma nen na
denbayani.

3 Gbetin nun xɛmaan nasɛnsɛnma su-
lun tɛɛn nan na,*
koni Alatala nan adamadiine bɔnɛn
fɛsɛfɛsɛma.

4 Fe naxi rabaan fala naxin nan
namɛma.
Wule falana a tuli matima fala xɔlɛn
nan na.

5 Naxan na yiigelitɔɔn magele
na bata yiigelitɔne dali mangan
nayelevu.

Naxan na sɛwa a bodena tɔrɔn na,
na feen saranma na kannna ra nen.

6 Mamandenne findixi fonne xunna
kenla nan na.

Fafane fan findixi diine xunnay-
erenna nan na.

7 Yɛtɛ yigbo falane mi daxa kɔmɔn dɛ,
wulen fan mi lan mangan dɛ.

8 Finma seen luxi nen
alo xiriyana a fi muxun xa.
A na siga dɛdɛ, a feene sɔnɔyama nen.

9 Naxan muxune mafeluma e hakɛn
na,
na xanuntenyaan nan fenma.
Koni naxan luma muxune hakɛne fe
rabirɛ e ma,
na xɔyimane taxunma nen.

10 Maxadi keden peen xaxilimaan
maliyɛ
dangu bosaan yɛ kɛmɛ ra xaxilitaren
ma.

11 Fe naxi rabaan murutɛn nan tun
fenma,
koni xɛra kininkinintaren sigama
nen a xili ma.

12 A fisa i naralan sube xajɛn na
naxan ma diiye baxi a yii,
benun i xa naralan xaxilitaren na a
xaxilitareyani.

13 Naxan na fe fajin nɔxɔ fe naxin na
fe naxin mi a masigɛ na kannna banxin
na mumɛ.

14 Fe matandi rakenla luxi nen
alo i na igen nati gbiligbinla bɔ a ra.
A yi fisa i yi na feen lu na,
benun yɛngɛn xa bira ayi.

15 Naxan yoon fima kala tiin ma
e nun naxan tinxin muxun yalagima
ne firinna sese mi rafan Alatala ma.

16 Gbetin tɔnɔn nanse ra xaxilitaren
yii?

A mi na rawalima fe kolonna sɔtɔ
feen na.
A xaxili yo mi na.

17 Muxun xɔyina a xanuxi waxatin
birin.

Muxuna ngaxakedenna daxi tɔrɔ
waxatine nan ma fe ra.

* 17:3: *Sulun tɛɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala "*Furu tɛɛna*."

18 Xaxilitaren nan muxu gbɛtɛna
donla goronna tongoma,
a yi a yɛtɛ dɔxɔ tolimani a xa.

19 Yɛngɛn nafan naxan ma,
hakɛn fan nafan na kanna ma.
Naxan na a yɛtɛ yigbo,
na gbalon nan fɔxɔ ra.

20 Bɔɲɛ ɲaxin mi hɛrin sɔtɔma.
Naxan fala tinxintaren tima,
na biran tɔrɔn nin.

21 Naxan na xaxilitaren bari,
na yagima nɛn,
kɔmɔn baba mi sɛwama.

22 Bɔɲɛ sɛwaxin kɛndɛyaan nan
nasɔɲyama,
koni nii fɔrɛn fatin soma a ra nɛn.

23 Muxu ɲaxin dimi yi seen nasux-
uma mayifuun nin
a kiti ɲaxin sa.

24 Xaxilimaan biraxi fe kolonna nan
fɔxɔ ra,
koni xaxilitarena a yɛɛne rasigama
bɔxɔn nan xun xɔn.

25 Dii xaxilitarena a baba raxɔlɔma
nɛn
a findi xɔlɛn na a nga xa.

26 A mi lan tinxin muxun xa yangin.
Sariya mi a ra muxu kɛndɛn yi bulan.

27 Naxan na a dɛɛn suxu,
na bata fe kolonna sɔtɔ.
Xaxilimaan sabari nɛn.

28 Hali xaxilitaren yatɛxi fekolonna
ra,
xa a sabari.
Xaxilimana a dɛɛn suxɛ nɛn.

18

1 Muxun naxan a danna,
na tɔnɔn fenma a yɛtɛ nan xa.
A bɔɲɛn tema nɛn xaxilimaya falane
birin ma.

2 Fe famunna bɔtɛ mi xaxilitaren xa,
fɔ a yɛtɛ miriyane fala fena.

3 Muxu ɲaxin na fa,

marajɲaxun fan yi fa.
Konbin fama yagin nan na.

4 Adamadiine falane luxi nɛn
alo tilinna,
koni fe kolonna luxi nɛn
alo tigi igen naxan tema ayi.

5 A mi lan muxu ɲaxin xa rafisa bo-
dene xa,
hanma muxun yi tondi kiti kɛndɛn sɛ
tinxin muxun xa.

6 Xaxilitarena falane fe matandin
nan nakelima,
a bɔnbɔ a dɛ xuiin ma.

7 Xaxilitaren dɛna a halagima nɛn,
a fala xuine findixi luti ratixin nan na
a xa.

8 Nafigina falane luxi nɛn
alo donse ɲaxumɛn
naxan godon muxun kui.

9 Naxan tunnaɲɔlɔ a wanli
na nun se kalan birin muxu keden.

10 Alatala xinla muxun natangama
alo yin barakaxina,
tinxin muxuna a gima nɛn a siga a
kui,
a lu makantanni.

11 Nafulu kanna kɛɛn findixi a taa
makantanxin nan na.
A miriyani, yinna na a ra naxan mi
nɔɛ kalɛ.

12 Muxuna wasona a xalin kalan nan
ma,
koni binyen sɔtɔma yɛtɛ magodon
nan xɔn.

13 Naxan yabin tima benun a xa a tuli
mati,
daxuyaana nan na ra, e nun yagina!

14 Muxuna limaniyaan nan a malima
a fureni.
Koni xa a nii yifɔrɔ a ma,
nde a rasɛwama?

15 Xaxilimaan fe kolonna nan sɔtɔma
a bɔɲɛni.
Fekolonne e tuli matima fe kolonna
nan na.

16 Finma seen kiraan nan nabima a fi
muxun yεε ra,
siga muxu gbeene fεma.

17 Naxan singe na a yaxaseri masa,
na maliga yo kanna ra,
han a yεngεfaan yi fa maxɔdinna ti.

18 Masεnsenna sɔnxɔ sɔnxɔne raxun-
belima nεn,
a yεngεne ɲan sεnbεmane tagi.

19 Xa muxuna a ngaxakedenna konbi
na bɔɲεn xɔdɔxɔma ayi nεn a ma
dangu taa makantanxin yinna ra.
Fe matandine xɔdɔxɔ manga banxin
dεεn balan wurene xa.

20 Muxun fala xuine nan balon
sɔtɔma a xa.
Falan naxan minima a dε,
na nan a ralugoma.

21 Sayaan nun siimayaan binla find-
ixi falan nan na.
A rafan naxan ma, na a tɔnɔn sɔtɔma
nεn.

22 Naxan na ɲaxanla sɔtɔ,
na bata hεrin sɔtɔ,
a Alatala fanna nan sɔtɔxi.

23 Yiigelitɔɔn falan tima mafanna nin,
koni nafulu kanna yabi xɔdεxεn nan
tima.

24 Xɔyi wuyaxi nεε finde nεn bɔnɔn na
muxun ma.
Koni xɔyina nde na,
na lannayaan dangu ngaxakedenna
ra.

19

1 A fisa muxun yi findi yiigelitɔɔn na
fεtareyani,
benun a xa findi wule fala xaxilitaren
na.

2 Wεkilεn tɔnɔn mi na fe kolonna
xanbi.
Naxan na san mafura ayi, na sinma
nεn yinla ra.

3 Adamadina a sigati kiini dɔxɔma a
xaxilitareyaan nan xɔn,
a fa xɔlɔ Alatala ma.

4 Nafunla muxun xɔyine rawuyama
ayi nεn,
koni yiigelitɔɔn xɔyina a makuyama a
ra nεn.

5 Wule serena fe saranma a ra nεn.
Naxan wulen falama,
na mi xunbama.

6 Muxu wuyaxi kuntigin mafanma.
Naxan muxune kima,
na xɔyin nan birin na.

7 Xa yiigelitɔna ngaxakedenne birin a
raɲaxuma,
a xɔyine e makuyama a ra nεn dangu
ne ra!
Hali a lu e fɔxɔ ra, a e mafan han,
e mi fa toma.

8 Naxan na findi xaxilimaan na,
na niin nafan a ma.
Naxan na xaxinla fen,
na bata hεrin sɔtɔ.

9 Wule serena fe saranma a ra nεn.
Wule falan halagima nεn.

10 A mi daxa xaxilitaren xa lu
ɲaxunni,
konyin fan mi lan a kuntigine ya-
mari.

11 Xaxilimaan diɲa.
Xunna kenla na a ra a xa,
a na muxuna nde mafelu a haken na.

12 Mangana xɔlɔn luxi nεn
alo yatan wurundun xuina,
a hinanna fan luxi nεn
alo xiila sεxεn ma.

13 Gbalon nan dii xaxilitaren na a
baba yii.
Naxanla a yεngε xunxurine luxi nεn
alo igen na lu dindinɲε banxini.

14 Banxin nun hεrisigen fataxi muxun
fafe kεεn nan na,
koni Alatala nan ɲaxalan xaxilimaan
soma a yii.

15 Narin xixɔnla nan biran muxun na,
koni kamen muxu narixin suxuma
nεn.

16 Naxan na sariyan suxu,

na a niin nan nakantanma,
koni naxan na sigan ti a ɲaxin na,
na faxama nɛn.

17 Naxan na hinan sɛnbɛtaren na,
na Alatala nan dolima,
a saranna soma a yii nɛn.

18 I ya diin xuru,
bayo i yigin na nan na.
I nama tin a xa faxa.

19 Bɔɲɛ gbee kannan lan a yanginna fi.
I na a xunba, i bata a rawɛkilɛ kalan
ma.

20 I tuli mati kawandi xuine ra,
i xurun sɔtɔ,
alogo i xa findi fekolonna ra.

21 Miriya wuyaxi nan muxun bɔɲɛni,
koni Alatala a fe ragidixin nan naka-
malima.

22 Muxun waxi hinanna nan xɔn,
anu, yiigelitɔɔn fisa wule falan xa.

23 Alatala yɛɛragaxun siimayaan nan
fima.
Na ma, muxun lugoxin yi a sa, a mi
tɔrɔ.

24 Muxu narixina a yiin sinma donse
goronna kui nɛn,
koni a tagan a rasoe a dɛ.

25 I na magele tiin bɔnbɔ,
fe kolontaren xaxili sɔtɔma nɛn.
I na xaxilimaan maxadi,
a kolonna sɔtɔma nɛn.

26 Naxan a baba rayarabima,
a yi a nga kedi,
na kannan fama yagin nun yarabin
nan na.

27 N ma diina,
i na tondi i xuru falane ramɛ,
i yetɛ masigama kolonna falane nan
na.

28 Wule seren gelema kiti kɛnden ma
nɛn,
tinxintareya falan nan muxu ɲaxin
dɛ.

29 Yanginne saxi magele tiine nan xa,

e nun bɔnbɔn xaxilitarene xa.

20

1 Manpaan muxun findin magele tiin
nan na,
dɔlɔn sɔnxɔn nan biran muxun na,
dɔlɔ minna mi findɛ xaxilimaan na
mumɛ!

2 Mangana xɔlɔn luxi nɛn
alo yatan wurundun xuina,
naxan na mangan bɔɲɛn nate,
na kannan a niin nan halagima.

3 Binyen na a ra muxun xa
naxan na a masiga yɛngɛn na,
koni xaxilitaren birin mafura soɛ
yɛngɛni.

4 Muxu narixin mi xɛɛn bima a waxa-
tini xunbenla a fe ra,
anu, se xaba waxatini,
a balon fenma nɛn, koni sese mi na.

5 Muxun bɔɲɛ yi feene luxi nɛn
alo igena xɔɲinna ra,
koni xaxilimaan fatan na igen bɛ.

6 Muxu wuyaxi e yetɛ hinanna fe
falama,
koni nde nɔɛ lannaya muxun toɛ?

7 Tinxin muxun sigan tima fetareyaan
nin,
sɛwana a diine xa a xanbi ra!

8 Mangan nɛma dɔxi a mangaya
gbɛdeni kiti sadeni
a fe ɲaxine birin nakɔrɔsima.

9 Nde nɔɛ a falɛ, a naxa,
“N bata n bɔɲɛn natanga fe ɲaxin ma,
n bata n nasariɲan yulubin birin
ma?”

10 Sikeli tinxintaren nun liga se tinx-
intarena,
na sese mi rafan Alatala ma.

11 Foningen sɔnna kolonna a
kɛwanla nan xɔn
xa fɛ mi a kɛwanle ra, a tinxin.

12 Tunla naxan feen mɛma,
e nun yɛ naxan seen toma,

Alatala nan ne birin daxi.

13 I nama i yete lu xixonli
alogo i nama findi yiigelitoon na.
Xa i lu i yee ra yi,
i lugoma nen balon na ki faji.

14 Saresona a falama nen,
a naxa, "A mi fan, a mi fan!"
A mon yi sa a yete mataxo a se sarax-
ina fe ra.

15 Xemaan nun boxo bun nafunla
wuyaxi dunuja yi,
koni deen naxan fe kolonna falan
tima,
na tonon gbo e birin xa.

16 Naxan na donla tongo i yii muxu
gbete xa,
a mi naxan kolon,
na kanna domain tongo a jaxoni.
Tolimaan maxodin a ma,
xa a rabaxi xajen nan xa.

17 Balon naxan soton wulen xon,
na jaxun muxun de.
Koni ndedi na liga, a luma nen
alo a deen nafexi gemexonna nan na.

18 Maxadi xuine rame
alogo i waxon feene xa kamali.
Xa i sigama yengeni, xaxinla fen.

19 Muxu mafalane wundo feene nan
makennenma,
nayi, naxan falan tima jaxi ra,
i nama lu na foxo ra.

20 Naxan a fafe nun a nga rayara-
bima,
na lenpun tuma nen a lu dimini.

21 Keen naxan sotaxi sinma
na mi fama barakadeni donxen na.

22 I nama a fala, i naxa,
"N fe jaxin jaxoma nen."
I yigin sa Alatala yi, a i rakisima nen.

23 Liga se tinxintarene rapaxu Alatala
ma.
Sikeli tinxintaren mi fan.

24 Alatala nan adamadiine san tidene
ragidima,

nayi muxun noe a sigaden kolonje di?

25 Naxan na de xuiin tongo bote ra-
bani,
a xa sena nde fi Ala ma,
na luxi alo a suxi nan fa a ra
a na a miri na fe ma na xanbi ra.

26 Manga xaxilimaan muxu jaxine
raxuyama ayi nen
alo maala na yife,
a yi e jaxankata alo malo bonbona.

27 Adamadiin niin findixi lenpun nan
na a xa,
Alatala naxan fixi a ma
alogo a xa a bonen kui fe tilinxine
fesefese.

28 Hinanna nun lannayaan mangan
makantanma nen,
a mangayaan sabatima a hinanna
nan xon.

29 Fangan nan banxulanne xunna
kenla ra.
Xun sexe fixen nan fonne binyen na.

30 Maxolodene nan son jaxin dandan
senna ra,
bonbon nan sondomen matinxinma.

21

1 Mangan bonen luxi nen
alo xude wunla Alatala yii,
denaxan na a kenen,
a yi a rasiga menni.

2 Muxuna kirane birin tinxin a yete
yee ra yi,
koni Alatala nan bonen kui feene
fesefesema.

3 Tinxinyaan nun kiti kenden saan
nafan Alatala ma
dangu saraxane ra.

4 Yee rawason nun yete yiteen nan
findixi
muxu jaxine kenenna ra,
anu yulubin nan ne ra.

5 Tunnafan muxuna miriyane find-
ima munanfanna nan na,
koni naxan feene rabama mafurani,

na sigama yiigelitɔyaan nin.

6 Nafunla naxanye sɔtɔxi wuleni
ne findixi fe fu butarene nan na mux-
une xa
naxanye sayaan fenma.

7 Muxu ɲaxine gbalone e ralɔma ayi
nɛn,
bayo e bata tondi kiti kɛndɛn ma.

8 Yulubitɔne biraxi kira yifuxin nan
fɔxɔ ra,
koni sɔntarene sigati kiin tinxin nɛn.

9 A fisa i lu banxin fari ma do-
godogoni,
benun ε nun ɲaxalan yɛngɛ gidin xa
lu banxin kui.

10 Muxu ɲaxin kunfaxi fe ɲaxin nan
xɔn,
hali a xɔyin mi kininkininna sɔtɛ a ra.

11 Xa magele tiin saran a fe ɲaxin na,
fe kolontarene fekolonna sɔtɔma nɛn.
Koni muxun na xaxilimaan xaran
tun,
a kolonna fari sama nɛn.

12 Tinxinna Kanna muxu ɲaxina den-
bayaan nakɔrɔsima nɛn,
a yi e radinɲɛ ayi e tɔrɔni.

13 Naxan na a tunla dutun
sɛnbɛtaren gbelegbele xuiin bun,
a tan fan gbelegbelema nɛn,
a mi yabi sɔtɔ.

14 Finmaseen na so muxun yii wun-
doni
na xɔlɔn maxunbelima nɛn.
Muxun na dimi bun seen ba suturani,
na xɔlɔ gbeen nan ɲanma.

15 Sɛwan na a ra tinxin muxun xa,
kiti kɛndɛn na sa.
Koni gbalon na a ra fe ɲaxi rabane xa.

16 Naxan na keli xaxilimayaan kiraan
xɔn,
na sa a matabun faxa muxune nan yɛ.

17 Mananmanantɔɔn setareyaan
kolonma nɛn.
Naxan na lu dɔlɔn nun ɲaxunna fɔxɔ
ra,

na mi finde nafulu kanna ra mume!

18 Muxu ɲaxin nun yanfantenna
gbalon nan sɔtɔma,
tinxin muxun nun muxu fajine yi
xunba na ma.

19 A fisa i dɔxɔ tonbonni,
benun ε nun ɲaxalan yɛngɛ gidin
xɔlɔxin xa dɔxɔ.

20 Nafulu kɛndɛn nun ture fajin na-
maraxi fekolonne konne yi,
koni xaxilitarena a gbeene birin
donma nɛn.

21 Naxan na bira tinxinyaan nun hi-
nanna fɔxɔ ra,
na siimayaan nun tinxinna nun
binyen sɔtɔma nɛn.

22 Fekolonne nɔɛ kurugbane taan
tongɛ nɛn,
e yi e taan nabilinna yinna kala,
e yigi saxi naxan yi.

23 Naxan na a dɛɛn nun a falan suxu,
na a niin nakantanma gbalon nan
ma.

24 Feene birin magele wasode yɛtɛ
yigboon yii.
A feen birin ligama yanda gbeen nin.

25 Muxu narixine waxɔn feene nan e
faxama,
amasɔtɔ e tondima wale.

26 E kunfaxi e waxɔn seene xɔn wax-
atin birin,
koni tinxin muxune kiin tiin fon-
isireyaan nin.

27 Se haramuxin nan muxu ɲaxine
saraxane ra.
E na a ba bun kobina nde ma, e ɲaxu
dangu na ra.

28 Wule seren halagima nɛn,
koni naxan a tuli matima ki fajɪ,
na fala tixine luma nɛn habadan.

29 Muxu ɲaxina a wekilɛn yitama a
yɛtagin nan ma,
koni muxu fajin sigati kiin nan a
wekilɛn yitama.

30 Fe kolonya mi na, xaxilimaya mi na,
maxadi fala mi na naxan nɔɛ xeɛ
Alatala xili ma.

31 Yenge so soone yitɔnma nen
lan yengen lɔxɔn ma,
koni kisin fataxi Alatala nan na!

22

1 Xili fajiyaan fisa nafulu gbeen xa,
hinanna fisa gbetin nun xɛmaan xa.

2 Nafulu kannu nun yiigelitɔɔn birin
lan,
bayo Alatala nan e birin daxi.

3 Xaxilimaan na gbalon to fe,
a luxunden fenma nen,
koni fe kolontarene dangun nen tun,
ɲaxankatan yi e sɔtɔ.

4 Nafunla nun binyen nun siimayaan
sɔtɔma
yete magodon nun Alatala yɛragaxun
nan xɔn.

5 Nanle nun luti ratixine nan muxu
ɲaxine kiraan xɔn,
koni naxan waxi a niin nakantan
feni,
na a masigama a ra nen.

6 Dii ɲɔren ti kiraan xɔn naxan lanɲe a
ma,
nayi hali a findi fonna ra, a mi keɛ a
xɔn.

7 Nafulu kannu yiigelitɔɔn yamarima,
doli kannu konyin nan doli tongon
na.

8 Naxan na seen si tinxintareyani,
na tɔrɔn sɔtɔma nen se xaba waxatini,
amasɔtɔ a nɔ sɔtɔ dunganna kalama
nen.

9 Muxu ɲenige fajin barakan sɔtɔma
nen,
amasɔtɔ a baloni taxunma e nun
sɛbetaren tagi.

10 Magele tiin kedi,
sɔnxɔ sɔnxɔn fan ɲanma nen,
e nun yengen nun konbina.

11 Bɔɲe fajin naxan ma,
fala fajina a de,
mangan xɔyin nan na ra.

12 Fe kolonna Alatala nan yii,
koni a yanfantenna falani fuma nen.

13 Muxu narixina falama nen, a naxa,
“Yatan tandeni, a n faxama nen kira
yi!”

14 Yalunde ɲaxanle fala xuine findixi
yili tilinxin nan na,
Alatala xɔlɔxi naxanye ma, ne sinma
nen na ra.

15 Xaxilitareyaan dii ɲɔren bɔɲeni,
koni a na xuru bosaan na,
na a masigama a ra nen.

16 Naxan na sɛnbɛtaren nawali
alogo a xa nafunla sɔtɔ,
e nun naxan na nafulu kannu ki,
ne e yete yiigelima nen.

Fekolonne falane

17 I tuli mati, i fekolonne falane rame,
i xaxili lu n ma xaranna xɔn.

18 Amasɔtɔ a lan i yi e ramara i
sɔndɔmeni,
e nama ba i de mumɛ,

19 alogo i xa i yigin sa Alatala yi.
N waxi i tan yeteɛn xaran fe yi to.

20 N mi maxadi fala tonge saxan xan
sɛbɛxi i xa ba,
maxadine nun fe kolonna falane,

21 alogo i xa fe kɛndɛne nun ɲɔndi
falane kolon,
i yi i xe muxun yabi ɲɔndi falane ra?

22 I nama sɛnbɛtaren nawali,
fanga to mi a ra,
i nama yiigelitɔɔn ɲaxankata kiti-
sadeni.

23 Amasɔtɔ Alatala e xun mayengen
soma nen,
a yi e yiigelitɔne niin ba.

24 I nama bɔɲe gbee kannu findi i
xɔyin na,

i nama bira yenge gidin fɔxɔ ra

25 alogo i nama a sigati kiin tongo,
i yi suxu luti ratixin na.

26 I nama de xuiin tongo muxu
gbetena donla fe ra,
i yete dɔxɔ tolimani na ma.

27 Xa se mi i yii i naxan fiye,
e fa i tan nan ma sade bama i bun.

28 I nama bɔxɔn danna taxamaseri
gemene ba e funfuni
i benbane naxanye dɔxi xabu to mi
na ra.

29 Muxun naxan fatan a wanla ra
na walima mangane nan fema,
a mi luyɛ muxudine ye.

23

1 Xa ε nun kuntigina nde dɔxɔma ε
degedeni,
naxan i yetagi,
na rakɔɔsi ki fajni.

2 Xa i fudi jaxu,
i yete suxu a xɔdexen na de!

3 I nama mila a donse fajine xɔn,
bayo yanfa so donseene nan ne ra.

4 I nama i yete raxadan nafunla fɔxɔ
ra,
i xaxili ba na xɔn.

5 I nema fa i yeɛn ti nafunla ra
a bata jan!
Amasɔtɔ gabutene minima a ma nen,
a tugan, te kore alo singbinna.

6 I nama muxu yetagi yifɔrena balon
don,
i nama kunfa a donse fajine xɔn.

7 Bayo i a lima nen,
a bata fena nde nata,
a naxa, "I dege, i min."
Koni na mi a bɔjɛni!

8 I naxan donxi,
i a baxunma nen,
i bɔnɔ i ya fala fajine yi.

9 I nama fala ti xaxilitaren xa,
bayo i ya xaxilimaya falane bɔte mi a
xa.

10 I nama bɔxɔn danna taxamaseri
gemɛ singene ba e funfuni.

I nama se ba kiri diine xeene ra,

11 amasɔtɔ Ala fangan gbo e xun-
badeni,
a e xun mayɛngɛn soma nen i xili ma.

12 I xaxinla rabi i xuru falane ma.
I tuli mati fekolon falane ra.

13 I nama diin nafutuxulu a xurun
ma,
xa i a bɔnbɔ, a mi faxama.

14 I na diin xuru bosaan na,
i a niin nakisima nen sayaan ma.

15 N ma diina,
xa fekolonna lu i bɔjɛni,
nayi, n fan bɔjɛn sɛwama nen.

16 N sɔndɔmɛ yetɛn jaxanma nen,
i na fala fajin ti.

17 I nama yulubitɔne maxɔxɔlɔn i
bɔjɛni
koni gaxu Alatala yeɛ ra waxatin
birin yi.

18 Nayi, i yigin sɔtɔma nen waxati
famatɔne yi,
i mi yigitɛge mume!

19 I tan n ma diina, i tuli mati,
i findi fekolonna ra,
i yi i bɔjɛn lu kira fajin xɔn.

20 I nama lu dɔlɔ minne ye,
e nun naxanye suben donma,
e a radangu ayi.

21 Amasɔtɔ fudimane nun dɔlɔ minne
yiigelima nen,
e tunnaxɔlɔn yi marabenna ti e ma.

22 I tuli mati i baba ra,
a tan naxan i sɔtɔxi.
I nama yo i nga ma a foriyani.

23 Nɔndin nun fe kolonna nun xurun
nun xaxilimayaan fen,
i nama ne masara sese ra.

24 Tinxin muxun baba jaxanma nen,
dii fekolonna sɔtɔ muxun luma nen
sɛwani.

25 Ala xa sɛwan fi i baba nun i nga ma,
i bari muxun yi jaxan!

26 N ma diina, i xaxili ti n na,
i yeɛn ti n ma misaala ra.

27 Amasɔtɔ jaxalan yalunden muxun
nabirama nen
alo yili tilinxina,

muxu gbetena jaxanla magaxu
alo xɔjɛn naxurina.

28 A dɔxɔma nen muxune yeɛ ra
alo mafu tiina.

A xeɛmɛ wuyaxi findi yanfantenne ra.

29 Tərəna nde xa?
 Nimisana nde xa?
 Matandine nde fəxə ra?
 Mawugane nde xən?
 Maxələde fufafune nde ma?
 Nde yee gbeelixi?
 30 Dələ minne nan na kiini,
 naxanye sa dələ fajine fenma,
 e xa e mato.
 31 I nama i yeen ti dələ to fajni gbeela
 ra,
 a yiyalanxi igelengenna kui waxatin
 naxan yi
 godo xinla ma muxun kəe ra ki fajni.
 32 Bayo na xanbi ra, a xələma i ra nən
 alo sajin na muxun xin
 a i gan alo koson xin dənə.
 33 I fe magaxuxine toma nən
 i yi lu fala yifuxine tiyē.
 34 I xun magima i ra nən
 alo muxun naxan saxi kunkin kui
 fəxə igen tagi,
 kunkin xuntagi yetəni.
 35 I luma a falə nən, i naxa,
 “E bata n garin,
 anu a mi n xələxi!
 E bata n mabənbə,
 anu n mi fe kolonxi a yi!
 N fa xulunma waxatin mundun yi?
 Dələ xənla mən n ma!”

24

1 I nama mila muxu jaxine fe xən.
 E ye lu xənla nama i suxu.
 2 Amasətə e gbalə feen nan yitənma e
 bəjəni,
 fe jaxin nan minima e dē.
 3 Banxin tima fe kolonna nan xən,
 a sabatima xaxinla nan xən.
 4 Banxin nafema hērisigē kēndēne
 nun se fajine ra
 fe kolonna sabun nin.
 5 Fe kolonne sēnbən gbo han!
 Kolonna muxun naxan yi,
 na fangan xun masama nən.
 6 Amasətə fə muxun xa a miri ki fajni
 benun a xa mini yengē sodeni.
 Nəən sətəma maxadi muxu wuyaxi
 nan baraka yi.
 7 Xaxilimayaan gbo xaxilitaren ma,
 a mi falan tiyē taan fonne malanni.

8 Naxan fe jaxini tənma,
 na xilima nən a kətə jaxin kanna.
 9 Xaxilitareyana miriyane findixi yu-
 lubin nan na.
 Magele tiin najaxuma nən muxune
 tagi.
 10 Xa wəkilən jan i yi gbalon ləxəni,
 sese mi i fangan na.
 11 Muxune xunba naxanye xalima e
 faxadeni,
 i yi muxune rakisi naxanye faxamatə
 a ra.
 12 Xa i a fala, i naxa,
 “Nxu mi yi a kolon,”
 naxan bəjəne fēsefēsəma,
 na mi jəndin kolonjə ba?
 Naxan i niin kantanma,
 na mi a kolon ba?
 13 N ma diina,
 kumina nde kən bayo a fan.
 Kumi dēngbən jaxun i dē.
 14 Fe kolonna fan na kii nin i niin xa.
 Xa i a sətə,
 i hērin sətəma nən yeen na,
 i mi yigitēgəma.
 15 Muxu jaxine,
 ə nama dəxə muxune yee ra
 e suxu xinla ma tinxin muxun konni,
 ə fu a dəxəden ma.
 16 Bayo tinxin muxun nəe birə nən
 dəxəja ma solofere
 a mən yi keli.
 Koni muxu jaxine birama nən
 gbaloni keden na.
 17 I nama jaxan xa i yaxun bira.
 Xa a dagalanjə ayi,
 i nama səwa i bəjəni
 18 alogo Alatala nama na to,
 na yi rajaxu a ma,
 a yi ba xələxi i yaxun ma.
 19 I nama xələ muxu jaxine fe ra,
 i nama mila e seene xən.
 20 Amasətə fe jaxi rabaan mi hērin
 lima a yee ra.
 Muxu jaxine lənpun tuma nən.
 21 N ma diina, gaxu Alatala yee ra
 e nun mangana,

i nama lu muxu murute xine ye.

²² Amasotō e tōrōn kelima nēn sanja ma kedenni.

Nde nōe a kolonje

Ala nun mangan halagin naxan nagidima?

Fekolonne fala gbete ne

²³ Fekolonne mōn ito nan falaxi: A mi lan muxune xa rafisa e bode xa kiti sadeni.

²⁴ Naxan na a fala muxu jaxin ma, a naxa, "I tinxin," yamaan nan na kanna dangama, siyane yi xōlō a xili ma.

²⁵ Koni naxan na muxu jaxin yalagi, na lanxi. Duba gbeen nan na kanna xa.

²⁶ Yabi tinxinxin jaxun alo marafan sunbuna.

²⁷ I ya wanle rakamali tanden ma, i yi i ya xēene yitōn, na xanbi ra i fa i ya banxin ti.

²⁸ I nama i adamadi boden tōnjege, i wulen nan sama a xun ma ba?

²⁹ I nama a fala, i naxa, "A to bata a liga n na, n fan xa a jōxōn liga a ra, n muxun birin saren fima a wanla nan na."

³⁰ N dangu nēn muxu narixina nde a xēen dēxōn ma, xaxilitarena nde nakō yirena.

³¹ Xalone bata yi mini yirena ngaani, sēxe jaxine yi xēen birin ma, a gēme sansanna bata yi bira.

³² N to na to, n yi a rakōrōsi, n yi na feen sa n bōje ni, n yi xurun sōtō.

³³ I na i sa, yeri yerinna yi dangu i ma ndedi, i xi ndedi, i yi i yiine filin e bode ma ndedi,

³⁴ yiigelitōyaan yi бага i ma alo mafu tiina, e nun setareyana alo mupadena.

25

Sulemani a sanda gbete ne

¹ Sulemani a sanda gbete ne nan itoe ra, Yuda Mangan Xesekiyaa muxune naxanye se bexi.

² Alaa binyen findixi feene luxunna nan na, mangane binyen yi findi feene ye fenna ra.

³ Koren mateen nun bōxōn tilinna nun mangane kui feene, muxun mi nōe ne sese fēsefēse.

⁴ Xa i wure gbeti fixēn gbiin ba, xabun nōe goron tofajin nafale nēn.

⁵ Xa i muxu jaxine ba mangan nabilinni, a mangayaan sabatima nēn tinxinna xōn.

⁶ I nama i yete yigbo mangan yetagi, i nama ti muxu gbeene tideni.

⁷ Amasotō a fisa mangan xa a fala i xa, a naxa, "Te be n fēma," benun a xa i rayagi kuntigina nde yetagi i yēen naxan na.

⁸ I nama mafura i mawuge muxun fari kitisadeni. I nanse lige dōnxēn na, xa a yoon sōtō i ma.

⁹ Yoon fen i adamadi boden xun ma kitisadeni, koni i nama muxu gbete na wundo feen make nēn

¹⁰ alogo naxan na a me, na nama i konbi, i yi xili jaxin sōtō habadan.

¹¹ Xema sawurane nun gbeti se tofajine, ne fan alo fala fajina.

¹² Fekolonne maxadi xuiin luxi nēn a rame muxun xa alo tunla soon xema daxin tunla ra hanma maxidi seen xema daxina a ma.

¹³ Xera tinxinxina a xe muxun nii yi fanma a ma nēn alo foye fajina se xaba waxatini.

¹⁴ Naxan na a yete matōxō a finma seene fe ra

anu a mi muxun kima,
na luxi nɛn alo kundaan nun foyen
naxanye mi tulen nafama.

15 Muxu dijaxin nɔɛ kitisaan maban-
dunɲɛ nɛn.
Fala ɲaxumɛne fan nɔɛ xɔnna kale
nɛn.

16 Xa i kumin to,
naxan i luge, na nan don,
alogo i nama a radangu ayi,
i yi a baxun.

17 I nama lu sigɛ i bodena banxini
yɛyɛ,
alogo i ya fe nama xɔli ba a ra,
a i raɲaxu.

18 Muxun naxan wulen sama a
adamadi boden xun ma,
na luxi nɛn alo silanfanna nun
gbelemɛn
nun xalimakuli ɲɔɛ ralemunxina.

19 I mi i yigin sɛ yanfantenni tɔrɔ wax-
atini,
alo ɲin xɔlɛn nun san kalaxina.

20 I na sigin sa muxu sunuxin yɛtagi,
na xɔlɛn luxi nɛn
alo i na domaan ba muxun ma xun-
benli,
hanma i muluxunna sa furen dɛ.

21 Xa kamɛna i yaxun ma,
donseen so a yii.

Xa min xɔnla a ma,
igen so a yii,

22 bayo na luma a xa nɛn
alo i tɛɛ wolonne nan malanma a
xunna ma,
Alatala nan i saranma.

23 Foyen naxan kelima sogeteden
kɔmɛnna ma,
na tulen nafama nɛn.
Yanfa falane fan muxun yɛtagini
xɔlɔma.

24 A fisa i lu banxin fari ma do-
godogoni,
benun ɛ nun ɲaxalan yɛngɛ gidin xa
lu banxini.

25 Xibaru faɲin na keli yamana gbɛtɛ
yi,

na ɲaxun alo ige xunbenla muxu
xadanxin xa.

26 Tinxin muxun naxan gaxun muxu
ɲaxin yɛɛ ra
na yifu nɛn alo tigin dunduxina
hanma xɔɲin ige lɔxina.

27 A mi lan i yi kumi gbeen kɔn.
I na binyen fan fen i yɛtɛ xa,
binye mi na ra.

28 Muxun naxan mi a yɛtɛ suxuma,
na kanna mi nɔɛ a yɛtɛ xun mafalɛ
alo taan naxan nabilin yinna bata
bira.

26

Xaxilitarene fe

1 Xunbenla mi fama kuye wolon wax-
atini.

Tulen mi fama sogɛ furen na.
Na ma, xaxilitaren fan mi lan a
binyen sɔtɔ.

2 Xa muxun danga xun mi na
danga tixin fulama nɛn a ra
alo tuntunne na e futuxulu,
alo debelenne na tugan.

3 Bosaan lan soon ma,
lutin fan lan sofanla ma,
xaxilitaren fan bɔnbɛ nɛn
alogo a xa xuru.

4 I nama xaxilitaren yabi a xaxil-
itareyani
alogo i nama lu alo a tan.

5 Xaxilitaren yabi a xaxilitareyana fe
ra
alogo a nama a yɛtɛ yatɛ fekolonna ra.

6 Muxun na xaxilitaren nasiga
xɛrayaan na
kalan na a ra
alo i na i sanna sɛgɛ a ra
hanma i se xɔlɛn min.

7 Sandan tɔnɔ mi xaxilitaren ma,
alo fanga to mi lɛbutɛnna sanne ra.

8 I na binyen fi xaxilitaren ma,
na luxi nɛn

alo i na γεμεν maxidi lantanna kui a wolideni.

⁹ Xaxilitarena sandan xolo nen alo wudi jali kanna dolo minna yii.

¹⁰ Naxan na xaxilitaren ti wanla ra hanma dangu muxuna, na kanna kalan nan tima alo muxun naxan xalimakunla wolima a xunna yi.

¹¹ Baren xetema a baxunna ma. Xaxilitaren fan xetema a xaxilitareyaan ma.

¹² I na muxun to naxan a yete yatexi fekolonna ra, yigin xaxilitaren ma dangu na kanna ra.

¹³ Muxu narixina a falama nen, a naxa, "Yatan kiraan xon, yata xajen taani!"

¹⁴ Banxin deen nabima, a ragalima. Muxu narixin fan luma a maxete a sadeni na kii nin.

¹⁵ Muxu narixina a yiin sinma donse goronna kui nen, koni a tagan a rasoe a de.

¹⁶ Muxu narixina a yete yatema fekolonna ra dangu xaxilima solofere ra naxanye yabi faji tima.

¹⁷ Dangu muxun na sunbu muxu gbetene yengen na, na luxi nen alo muxun na baren tunle suxu.

¹⁸ Daxun naxan teen nun xalimakunle wolima faxa ti xinla ma,

¹⁹ na luxi nen alo muxun naxan wulen falama a boden xa, a fa a fala, a naxa, "N yi sabaan nan na."

²⁰ Yegen na jan, teen tuun nen. Muxu mafalan na dan, yengene fan yi xunbeli.

²¹ Nafigin yengen nagboma ayi nen alo tigenna tee wolonna fari, alo yegen teen de.

²² Nafigina falane luxi nen alo donse jaxumen naxan godon muxun kui.

²³ Muxun naxan de jaxun, a bajen jaxu, na luxi nen alo wure gbeti kobin naxulunxin na so fejen ma.

²⁴ Xonnantenna a kejaan luxunma a falane nan xon koni yanfantenyaan nan a bajeni.

²⁵ Xa a fala fajin ti, i nama la a ra, bayo fe haramuxi solofere nan a bajeni.

²⁶ A keten nae a xonnantenyaan luxunje nen koni a fe jaxin makenenma nen yamani.

²⁷ Yaxu yinla ge muxun nan sinma a kui. Gemeen xetema a makutukutu muxun nan kanke.

²⁸ Wule falan muxune nan najaxuma a naxanye taroma. Wulen mataxo falane kalan nan tima.

27

¹ I nama i yete mataxo tila yi, amasoto i mi a kolon naxan sa ligama na loxoni.

² Muxune xa i tantun, koni i tan nama a fala. Na lan muxu gbete ma, koni a mi lan i tan de.

³ Gemeen binya, menjensinna rabinya, koni xaxilitarena tandi falan dangu ne ra.

⁴ Xolon jaxu, baje teen magaxu, koni nde nae tiye xoxolonna senben yera?

5 A fisa muxun sanna xa fala a xa
kenenni,
benun xanuntanyaan xa lu luxunxi.

6 I nɔɛ lɛ i xɔyina fala xɔlɛne ra nɛn,
koni i yaxuna i masunbuma nɛn han!

7 Naxan lugoxi,
na nan a mɛma kumin na,
koni hali naxan xɔlɔ,
na yaxun kamɛtɔn dɛ.

8 Xɛmɛn naxan a mɛma a konna ra,
na luxi nɛn
alo xɔliin na a mɛ a tɛɛn na.

9 Latikɔnɔnna nun wusulanna
muxun bɔɲɛn nan nasɛwama,
i xɔyina fanna dangu i yetɛ miriyane
ra.

10 I nama i xɔyin nabɛɲin,
hanma i baba xɔyina.
I nama siga i ngaxakedenna fɛma
gbalo waxatini,
i dɔxɔ boden fisa i ngaxakeden
makuyen xa.

11 N ma diina, findi fekolonna ra,
i n bɔɲɛn nasɛwa.
Nayi, naxan na n nayagi,
n nɔɛ na yabɛ nɛn.

12 Xaxilimaan na gbalon to fɛ,
a luxunden fenma nɛn,
koni fe kolontarene dangun nɛn tun,
yaxankatan yi e sɔtɔ.

13 Naxan na donla tongo i yii muxu
gbɛtɛ xa,
a mi naxan kolon,
na kanna domain tongo a yɔxɔni.
Tolimaan maxɔdin a ma,
xa a raba xɔɲɛn nan xa.

14 Duban xui yitexin na xɔtɔn xɔtɔnni,
na yatɛma dangan nan na.

15 Naxanla a yɛngɛ xunxurine luxi nɛn
alo tule igen na lu dindinɲɛ banxini.

16 A ramaran naxɔlɔ alo foyena,
alo muxun na turen sa a yiin kui.

17 Wuren nan wuren nalemunma,
muxun nan muxuni tɔnma.

18 Wudi binla masuxu muxun nan a
bogin donma.
Naxan na a kanna masuxu,
na binyama nɛn.

19 Muxuna a yetɛ yetagin nininna nan
toma igeni.
Muxun bɔɲɛn fan a yetɛ keɲaan nan
yitama.

20 Laxira nun yahannama mi
wasama.
Muxun yɛɛne fan mi nɔɛ wasɛ.

21 Gbetin nun xɛmaan nasɛnsɛnma
sulun tɛɛni,*
koni muxun keɲaan fɛsɛfɛsɛma a tan-
tun kiin nan xɔn.

22 Hali i xaxilitaren din wunla kui
se keɛne tagi wulin diin na,
a mi bɛ a xaxilitareyani.

23 I ya xuruseene kolon ki faɲi,
i yi i yɔxɔ lu i ya xuruse kurune xɔn,
24 amasɔtɔ nafunla mi luma habadan,
mangayaan mi marama i ya den-
bayaan xa
mayixɛtɛn nun mayixɛtɛni.

25 I na sɛxɛne lanfun,
i yi e ramara xuruseene xa,
sɛxɛ nɛnɛn mɔn yi mini,
i geya ma sɛxɛne malan xuruseene
balon na,

26 nayi, yɛxɛɛne xabene findima i ya
dugine ra nɛn,
kontonne yi findi gbetin na i xɛɛn
sarama naxan na.

27 Siine nɔnɔn yi gbo ayi, a i wasa,
a findi i ya denbayaan balon na
e nun i ya walikɛ yaxanle.

28

1 Muxu yaxina a gima nɛn
hali muxɛ mi a fɔxɔ ra,
koni tinxin muxun tan susu
alo yata sɛnbɛmana.

2 Xa yamanan dugurenne murutɛ,
kuntigine wuyama ayi nɛn na yi.

* 27:21: **Sulun tɛɛn** mɔn falama yirena nde yi fa fala "**Furu tɛɛna.**"

Koni manga xaxilimaan naxan fe kolon,
na a ligama nen yamaan yi e raxara.

3 Yiigelitɔɔn naxan senbetarene
ɲaxankatama
na luxi nen
alo kala ti tulen naxan mi balo luma
na.

4 Naxanye sariyan bejinma
ne muxu ɲaxine nan tantunma,
koni naxanye sariyan suxuma
ne xɔlɔma nen e ma.

5 Muxu ɲaxine mi kiti kenden kolon
koni naxanye Alatala fenma
ne a birin famuma.

6 Yiigelitɔɔn naxan sigan tiin tinxinni,
na fisa nafulu kanna xa
naxan kira yifuxin xɔn.

7 Naxan na sariyan suxu,
dii xaxilimaan nan na ra,
koni naxan na lu fuyantenne ye,
na fama yagin nan na a baba ma.

8 Naxan na dahamu gbeti donla tɔnɔ
gbeene xɔn
na a malanma muxu gbeten nan xa
naxan hinanma senbetarene ra.

9 Xa muxuna nde a tunla ba sariyan
na
alogo a nama a me,
hali a na sali,
na yeteen haramuxi.

10 Naxan na muxu fajine xali kira
ɲaxin xɔn,
na biran yinla nan na a naxan gexi.
Koni fe mi naxan na,
na herin nan sɔtɔma a keen na.

11 Nafulu kanna a mirixi nen a fe
kolon,
koni yiigelitɔ xaxilimana a keɲaan
nakɔɔsima nen.

12 Tinxin muxune na nɔɔn sɔtɔ,
binye gbeen na a ra,
koni xa muxu ɲaxine keli,
birin a luxunma nen.

13 Naxan na a hakene luxun,

na mi herin sɔtɔma.
Koni naxan na a ti e ra,
a xete e fɔxɔ ra
Ala kininkininma na ma nen.

14 Sewan na kanna xa
naxan gaxun Ala ye ra,
koni naxan na a bɔɲeni xɔdɔxɔ
na birama tɔrɔni.

15 Yatan naxan wurundunma
e nun kanko gbeen naxan fɔnma
muxun ma,
na luxi nen
alo muxu ɲaxina yama senbetaren
xun na.

16 Manga xaxilitaren tinxintare
wanle wuya.
Koni herisigen naxan sɔtɔxi wulen
xɔn,
na rapaxu naxan ma,
na siimayaan xunkuyama ayi nen.

17 Faxa ti goronna muxun naxan xun
ma,
na a gima nen han a sa a gaburun li.
Muxu yo nama a rati!

18 Naxan na sigan ti fetareyani,
na kisima nen.
Koni naxan na tinxintareyaan liga,
a kira firinna suxu
na birama nen na nde kedenna xɔn.

19 Naxan na a bɔxɔn nawali,
na lugoma nen.
Koni naxan na bira fe fuune fɔxɔ ra,
na wasama yiigelitɔyaan nan na.

20 Lannaya muxun wasaxi barakan
nan na.
Koni naxan kunfaxi bannayaan xɔn,
na saranma nen na feen na.

21 A mi lan i muxune rafisa e bode xa,
anu, muxun haken sɔtɔma buru dun-
gin xɔn.

22 Naxan kuma,
na kunfaxi bannayaan nan xɔn,
a mi a kolon a tɔrɔn nan fama a ma.

23 Naxan na muxun sɔnna fala a xa,
na rafanma nen na kanna ma nen
dɔnxen na
dangu muxun na
naxan a matɔxɔma wuleni.

24 Naxan na a baba nun a nga muᵛa,
a yi a fala, a naxa,
“Fe ᵛaxi mi na ra,”
na findixi halagi tiin fɔxɔrabiran nan
na.

25 Naxan a yeᵛe yigboma,
na yeᵛene nan nakelima.
Koni naxan na a yigin sa Alatala yi,
na sabatima neᵛ.

26 Naxan na a yigi sa a yeᵛe xaxinli
xaxilitaren nan na ra.
Koni naxan sigan tima fe kolonni,
na kisima neᵛ.

27 Naxan yiigelitɔne kima,
sese mi dasɛ na ma.
Koni naxan na a yeᵛe naxi e ma,
na danga gbeen nan sɔtɔma.

28 Xa muxu ᵛaxine keli,
birin a luxunma neᵛ.
Koni xa e halagi,
tinxin muxune nan wuyama ayi.

29

1 Muxun naxan tondin maxadi xuine
suxɛ,
na halagima neᵛ mafureᵛ,
a mi yelanᵛɛ.

2 Xa tinxin muxune wuya,
yamaan sɛwama neᵛ.
Xa muxu ᵛaxine nɔɔn sɔtɔ,
yamaan wugama neᵛ.

3 Fe kolonna rafan muxun naxan ma
na a baba rasɛwama neᵛ.
Koni naxan biraxi yalundene fɔxɔ ra,
na bɔnɔma neᵛ a sɔtɔ seene yi.

4 Mangana a yamanan nasabatima
kiti kɛnden nan xɔn,
koni naxan dimi yi seene rasuxuma
mayifuni,
na a kalama neᵛ.

5 Naxan na a adamadi boden matɔxɔ
wuleni,
na lutin nan natima a sanna bun.

6 Muxu ᵛaxina matandine findixi luti
ratixin nan na a xa,

koni tinxin muxuna a sɛwa xuini
tema neᵛ.

7 Tinxin muxun sɛnbɛtarene xun
mayɛngɛ kitine kolon.
Koni muxu ᵛaxin mi na xaxinla
sɔtɔma.

8 Magele tiine taani maxama neᵛ,
koni fekolonne xɔlɔn nan naxunbe-
lima.

9 Fekolonna nun xaxilitaren na so ki-
tini,
xa a xɔlɔ hanma xa a gele,
a mi xaxili sa sɔtɔma.

10 Sɔntaren mi rafan faxa tiin ma,
koni muxu fajine sɔntaren niin
nakantanma neᵛ.

11 Xaxilitarena kui feene birin falama
neᵛ,
koni fekolonna tan e ramarama neᵛ.

12 Mangan na a tuli mati wule falane
ra,
a kuntigine birin findima muxu
ᵛaxine nan na.

13 Yiigelitɔɔn nun ᵛaxankata tiin
naralan fe kedenna ma,
Alatala nan e firinna birin yeᵛene ra-
bima.

14 Mangan naxan sɛnbɛtarene mak-
itin lannayani,
na mangayaan luma sabate neᵛ han
habadan.

15 Bosaan nun maxadi falane nan fe
kolonna fima diin ma
koni diin naxan luxi a yeᵛe ma,
na a nga rayagima neᵛ.

16 Muxu ᵛaxine na wuya ayi,
hakeᵛ nan gboma ayi.
Koni tinxin muxune ne biraden toma
neᵛ.

17 I na i ya diin xuru,
a bɔᵛe xunbenla fima i ma neᵛ,
a nii yifanna fi i ma.

18 Xa Alaa fe mi makeᵛneᵛ yamaan xa,
e mi fa danma fe yo ra.

Sewan na kannna xa naxan na sariyan
suxu!

19 Konyin mi maxadima falane
gbansanna ra,
bayo hali a mε, a mi a suxε.

20 I na muxun to naxan falan tima
benun a xa a miri,
yigin xaxilitaren ma dangu na kannna
ra.

21 Naxan na fan a walikεen na jaxi ra
a dii jareyani,
dɔnxεn na a sa findima finsiriwanla
nan na.

22 Bɔje gbee kannna yengεn nan nake-
lima.
Xɔɔden hakεne nan nagboma ayi.

23 Muxuna a wasona a biran yagin
nin.
Koni muxu xuruxin binyen nan
sɔtɔma.

24 Muɔaden na a seene yitaxun
e nun muxun naxan na,
na niin mi rafan a ma.
Na kannna rakɔɔma nεn dangan xɔn
ma,
koni a mi a fe mayite.

25 Adamadiin yeεragaxun findixi luti
ratixin nan na,
koni naxan na a yigi sa Alatala yi,
na ratangama nεn.

26 Muxu wuyaxi kiraan fenma siga
mangan fεma.
Koni muxun kiti kendεn sɔtɔma
Alatala nan yii.

27 Tinxintarene rapaxu tinxin mux-
une ma,
muxu fajine rapaxu muxu jaxine
ma.

30

Aguri a sandane

1 Yakε a dii xεmena Aguri a waliyiya
falane.

A fala nεn Itiyeli nun Yukala xa, a
naxa:

2 Xaxilitaren nan n na

dangu muxun birin na.

Adamadi xaxili mi n ma.

3 N mi fe kolonna sɔtɔxi,
n mi Ala Sarijanxina kolonna sɔtɔxi.

4 Nde texi kore xɔnna ma,
a mɔn yi godo?

Nde foyen malanxi a yiine kui?

Nde igen naxudu a domani?

Nde bɔxɔn danne birin nafalaxi?

A xili di, a diin fan xili di?

I na kolon ba?

5 Alaa falane birin sarijan.

Naxanye e luxunma a yi,

a ne ye masansanma nεn.

6 I nama sese sa a falane fari

alogo a nama i maxadi,

i yi kolon wule falan na.

7 N fe firin nan maxɔdinma i ma, Ala.

I nama tondi e ma n xa,

benun n xa faxa!

8 Fuyantenyaaan nun wulen masiga n
na.

I nama bannayaan fi n ma hanma
yiigelitɔyana,

fɔ n mako donseen naxan ma

9 alogo n nama lugo jaxi ra,

n na n mε i ra

n yi a fala, n naxa, “Nde Alatala ra?”

Hanma n findi yiigelitɔɔn na,

n yi muɔan ti,

n yi n ma Ala xili kala.

10 I nama walikε mafala a kannna xa

alogo a nama i danga,

a hakεn yi lu i ma.

11 Muxuna ndee na

naxanye e baba dangama,

naxanye mi dubama e nga xa,

12 naxanye sarijan e yetε yeε ra yi

anu, e xɔsin mi baxi e ma

13 naxanye yeε rawaso

e muxune matoma yetε yigboni,

14 naxanye jinne luxi alo silanfanne

e gbεgbene maxɔɔn tima alo filεne,

alogo e xa yiigelitɔne raxɔri bɔxɔn fari

e tɔɔ muxune jɔan adamadiine ye.

15 Dii firin yi nusun yii

naxanye yi a falama tun,

e naxa, “N ki! N ki!”

Se saxan nan na

naxanye mi wasama mumε,
han se naanin naxanye mi a fale,
e naxa, “Na lan.”

¹⁶ E tan ni i ra:

Laxira nun gbantan nun
bɔxɔn naxan mi wasama igen na,
e nun tεεn naxan mi a falan mumε,
a naxa, “Na lan.”

¹⁷ Muxun naxan yεε yoma a baba ma,
naxan tondima a nga xuiin suxε,
xude xɔn xaxane a yεεne gema nen a
kui,
dugane yi e don.

¹⁸ Se saxan na
naxanye dangu n na,
han naanin
n mi naxanye famuxi.

¹⁹ E tan ni i ra:

Singbinna kirana kore,
sajina kirana gεmεn fari,
kunkina kirana fɔxɔ igen xun ma,
e nun banxulanna kirana sungutunna
konni.

²⁰ Naxalan yalunden kepaan ni ito ra:
A na a dεge,
a a dεεn nasugusugu,
a yi a fala, a naxa,
“N mi sese ligaxi a naxin na.”

²¹ Bɔxɔn xuruxurunma se saxan bun,
han naanin a mi tiyε naxan bun.

²² E tan ni i ra:

Konyin na findi mangan na,
kɔmɔn na lugo donseen na,
²³ naxalan naxaxuxin na futu,
e nun konyi gilεn na a kannna keεn
tongo.

²⁴ Sube naanin xurun bɔxɔn ma
koni e tan nan fekolonna sɔtɔxi:

²⁵ Dondonle fanga mi na,
koni e e donseen namarama a waxa-
tini.

²⁶ Fanye ra siine sεnbε mi na,
koni e sodene rafalaxi gεmεne nin.

²⁷ Manga mi tuguminne xun na,
koni e birin minima e gali yε ma.

²⁸ Dangene suxε nen yiin na,
koni e toma manga banxine kui.

²⁹ Se saxan na naxanye rayabu,
han naanin naxanye sigati kiin tofan.

³⁰ Yatana, susulaan subene tagi,
naxan mi a gima muxu yo bun,

³¹ donton kanbaxina, hanma kɔtɔna,
e nun mangana a ganli.

³² Xa i bata i yεtε yigbo xaxilitareyani,
xa i bata kɔtɔni tɔn,
nayi, i dεεn suxu.

³³ Amasɔtɔ muxun na nɔnɔn naxi,
na nan findin fεnεn na,
i na muxun nɔεεn din,
wunla nan minima,
i mɔn na xɔlɔn nakeli,
na rajanma yεngεn nan ma.

31

Manga Lemuyeli a sandane

¹ Manga Lemuyeli a sandane. A nga
a xaran waliyiya falan naxanye ma.

² N ma diina,
n nanse falama i xa?
N nanse falama i xa,

n diin naxan barixi,
n naxan sɔtɔxi Ala barakani?

³ I nama i sεnbε lu naxanle yii.
I fangan nama naxan ne fɔxɔ ra
naxanye mangane ralɔma ayi.

⁴ I tan Lemuyeli,
a mi daxa mangane xa,
a mi daxa mangane yi manpaan min,
kuntigine mi lan e bira dɔlɔn fɔxɔ ra
⁵ alogo e minxin nama jinan tɔnne
xɔn,
e fa muxu naxankataxine yanfa ki-
tini.

⁶ E dɔlɔn lu na muxune xa
naxanye halagima,
naxanye niin nafexi xɔlεn na,
ε manpaan lu ne xa.

⁷ Ne na e min,
e jinanma e yiigelitɔyaan xɔn nen,
e tɔrɔyaan mi fa rabirama e ma.

⁸ Detarene xun mafala,
i muxu nɔxine birin mali e kitine yi.

⁹ I falan ti, i kitin sa tinxinni,
i yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune xun
mayεngε kitini.

Naxalan fajina

¹⁰ Nde nɔε naxalan fajin sɔtε?
A tɔnɔn dangu bɔxɔ bun nafunle ra.

11 A xεmεn xaxili tixi a tan nan na,
 a munanfanna mi n̄an̄n̄ε mumε!
 12 A fe fajin nan ligama a xa,
 a n̄axin mi a ra,
 a siin sogen birin yi.
 13 A yεxεε xabe garin nun gεsε futu
 garin nan fenma
 a e rafala dugin na sεwani.
 14 A faan balon na n̄εn sa keli wulani
 alo yulaya kunkine.
 15 A kurunma n̄εn subaxa,
 a kudin so a denbayaan xa,
 a fa a walikε n̄axanle ti e wanle ra.
 16 A na miri xεεna nde ma, a yi a s̄ot̄o,
 a nak̄ōn sa a t̄ōn̄o s̄ot̄oxine gbetin na.
 17 A wanle dε suxuma tunnafanna
 nin.
 A wali a yiin na s̄εnb̄εni.
 18 A a kolon a feene s̄ōn̄oyama n̄εn,
 a lenpun mi tuma k̄ōεn na.
 19 A ḡεs̄εn wurundun a yiin na,
 a ḡεs̄εn s̄ōx̄ōn dugin na.
 20 A yiine d̄ōx̄ōn yiigelit̄one bun.
 A yiin ti t̄ōr̄o muxune xa.
 21 A mi gaxun xunbenla fe ra a den-
 bayaan xa,
 amas̄ot̄o e birin marab̄eri baxi dugi
 fajin nan na.
 22 A bitinganne rafalama,
 a marab̄eri baxi taa dugine nun dugi
 mamiloxine nan na.
 23 A xεmεn yat̄εxi fonne malanni,
 a d̄ōx̄ōma taan fonne yε.
 24 A taa dugi domane rafalama,
 a e mati,
 a tagi xidine rafala yulane xa.
 25 S̄εnb̄εn nun binyena a ma
 alo domana.
 A na a miri waxati famat̄one ma,
 a gele.
 26 A falan tima fe kolonna nin,
 a muxune xaran hinan falane ma.
 27 A yengi d̄ōxi a denbayana feene
 x̄ōn,
 a mi narin kolon.
 28 A diine kelima n̄εn,
 e a fala a ma a dubadena.
 A xεmεn fan yi keli,
 a yi a tantun,
 29 a naxa, “Kεwali fajin n̄axalan
 wuyaxi yi,
 koni i tan, i dangu e birin na.”
 30 Marayabun yanfan tima,

tofanna danguma,
 koni n̄axanla naxan gaxuma Alatala
 yεε ra
 na nan lan a tantun.
 31 E saranna so a yii,
 a wanle xa findi a tantun xunna ra
 taani.

Karamɔxɔna Mangana Fe Kolon Falane

Kitabun yireni ito mi a seɓe muxun xinla falaxi koni a findixi Muluku Sulemani nan na fata a falatide singen na. A seɓe muxun katama a xa adamadiine dunuɗa yi gidin bunna feɓefese. A falama, a dunuɗa fe wuyaxi findixi fe fufafune nan na. A yelinxina dunuɗa feene feɓefese, a yi a falani so, a naxa, “Gaxu Ala yeɓe ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbengbenna na nan na.” (Karamɔxɔn 12.13)

Dunuɗa feene luxi nen fuu

¹ Karamɔxɔna falane nan itoe ra, Dawudaa dii xemen naxan findixi mangan na Yerusalen yi.

² N tan karamɔxɔ naxa:
Fe fuune fe fuune fari,
fe fuyanne kɔnin, e birin fe fuu!

³ Muxun wanla naxan birin nabama
dunuɗa yi,
na tɔnɔn nanse ra a ma?

⁴ Mayixetena nde danguma,
mayixetena nde barima,
koni bɔxɔ xɔnna tan a kiini han
habadan!

⁵ Sogen tema, a godoma,
a mɔn yi a mafura xete a tedeni.

⁶ Foyen sigama yiifanna ma,
a xetema kɔmenna ma,
a firifirima, a firifiri
han a mɔn yi xete a kelideni.

⁷ Baa igene birin sa sinma fɔxɔ igen
nan ma,
koni fɔxɔ igen mi rafema mumɛ!
Igene mɔn luma xete e kelidene yi
xude xunne yi.

⁸ Feene birin muxun xadanma
han a mi nɔe a fale!
Yeɓen mi wasama toon tiye,
tunla mi wasama fe ramɛdeni.

⁹ Naxan yi na nun,
na nan mɔn na,
naxan bata yi liga,
na nan mɔn ligama,
fefe nene mi na dunuɗa yi.

¹⁰ Muxune a falama sena nde ma,
fa fala, “A mato, a nenɛn na a ra!”

Anu, na yi na nun,
xabu benun en xa da.

¹¹ Ninan tima nen fe danguxine xɔn.
Hali fe famatɔne pinanma muxune ra
nen
naxanye barima e xanbi waxati
famatɔne yi.

Karamɔxɔna xaxilimayana

¹² N tan, karamɔxɔna, n bata findi
Isirayila Mangan na Yerusalen yi.

¹³ N bata a ragidi n bɔɓeni, n xa
feene birin feɓefese, n yi e rakɔɔsi n
ma fekolonna xɔn feen naxanye birin
ligama dunuɗa yi. Ala bata adamadi-
ine ti jaxankata wanla nan na!

¹⁴ Feen naxanye ligama dunuɗa yi,
n bata ne birin to, e birin findixi fe
fuun nan na alo muxun na kata foyen
sagatandeni.

¹⁵ Naxan dalinxi na mi nɔe ratinxinɗe.
Naxan dasaxi, na mi nɔe yate.

¹⁶ N yi a fala n yete ma, n naxa, “N
tan bata fekolon gbeen sɔtɔ dangu
muxun bonne birin na naxanye
bata yi mangayaan liga n yeɓe ra
Yerusalen yi. N bata xaxilimayaan
nun fekolonna gbegbe famu.”

¹⁷ N kataxi nen n xa fekolonna
famu, e nun xaxilitareyaan nun dax-
uyana. Koni n yi a kolon, na fan birin
luxi nen alo muxun na kata foyen
sagatandeni.

¹⁸ Bayo, fekolonna gbegbeen fama
xaminna nan na, xaxinla nɛma
gboma ayi, bɔɓe rafɔren fan gboma
ayi.

2

Fatin nafan feene luxi nen fuyan

¹ N yi a fala n yete ma, n naxa, “En
siga, n xa sa a mato xa jaxaxaxan
fan.” Koni hali na fan findixi fe fuun
nan na.

² N yi a fala, n naxa, “Daxuyaan nan
gele ma feene ra, jaxaxaxan tɔnɔn
nanse ra?”

³ N yi a ragidi n bɔɓeni, a n xa n yete
rasewa dɔlɔn minna nin, n yi n sɔɓe so
xaxilitareyaan ma, anu n yi matoon
nan tima fekolonna xɔn, han n yi a
kolon xa na nan fan adamadiin na, a
na liga a siimayani dunuɗa yi.

⁴ N bata wali gbeene ke. N banxine ti nen n yete xa, n manpa bili nakone si,

⁵ n yi nakone nun langane yiton, n yi wudi bogilaan sifan birin si e yi.

⁶ N bata ige ramaradene rafala al-ogo n xa n ma wudidine ige sa nakoni.

⁷ N konyi xemene nun konyi gilene sotɔ nen, e diine bari n konni. Xuruse xungbeen nun a xunxurin fan yi n yii dangu muxune birin na naxanye yi n yete ra Yerusalen yi.

⁸ N gbetin nun xemaan gbegbe ramarara nen n yete xa, e nun mangane nun yamanane nafulu kendene. Yeli xemene nun yeli gilene yi n yii. N mon yi xemene rafan fe kenden sotɔ, jaxalan wuyaxi.

⁹ N findi nen muxu gbeen na dangu muxune birin na, naxanye bata yi dangu n yete ra Yerusalen yi. Anu, n yi matoon nan tima n ma fekolonna xon.

¹⁰ N yeen kunfa sese xon, n mi tagan na sote. N mi n me n waxon fe yo ra, bayo n ma wanle birin yi n bojen nasewama, na nan yi findixi n saranna ra n ma wanle birin yi.

¹¹ Anu, na xanbi ra, n yi n miri n wali xonne birin ma, e nun n tɔron naxan sotɔ e kedeni, n yi a to fa fala a birin findixi fe fuun nan na, alo muxun na kata foyen sagatandeni, e tɔno yo mi luma dunuɔa yi.

Fekolonna nun xaxilitareyaan fan luxi nen fuyan

¹² Nayi, n yi wa fekolonna famu feni, e nun daxuyaana nun xaxilitareyana. Muxun naxan findima mangan na n joxoni, na nɔe nanse lige? Fɔ naxan bata yi liga nun.

¹³ N yi a to fa fala fekolonna fisa xaxilitareyaan xa, alo kenenna to fisa dimin xa.

¹⁴ Amasotɔ xaxilimaan yeen na al-ogo a xa seen to, koni xaxilitaren tan sigan tiin dimin nin. Anu, n tan a kolon yati, a marajan kii kedenna nan e firinna birin mamema.

¹⁵ N yi a fala n yete ma, n naxa, “Xa xaxilitaren napan kiin nan n fan mamema, nayi, na tɔnon nanse ra, xa

n findi fekolonna ra?” N yi a fala n yete ma, n naxa, “Na fan findixi fe fuun nan na.”

¹⁶ Bayo muxune jinanma xaxilima danguxin xon sinma alo xaxilitarena. Fanni lɔxone danguma, jinan tima a xon. Xaxilimaan faxama nen alo xaxilitarena!

¹⁷ Nayi, dunuɔa yi gidin yi rajaxu n ma, bayo tɔroyaan nan adamadiine wanla ra e naxan birin ligama dunuɔa ito yi. Fe fuun nan a birin na, alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁸ N ma wanle birin yi rajaxu n ma n naxanye kexi dunuɔa yi, bayo fɔ n xa e tɔnon lu n xanbi ra muxun yii.

¹⁹ Nde a kolon xa na kanna finde xaxilimaan na hanma xaxilitarena? Anu, n naxan birin sotɔxi dunuɔa yi n ma wanla nun n ma xaxilimayani, a na sotoma nen. Fe fuun nan mon na fan na!

²⁰ Nayi, n yi tunnaxolo folo n ma lan wali xodexene birin ma n naxanye ligaxi dunuɔa ito yi.

²¹ Amasotɔ, muxun naxan fatan, na nɔe wale fekolonna nun xaxilimayani, a keen yi findi muxun gbeen na naxan mi walixi. Na fan findixi fe fuun nan na e nun kala gbeena.

²² Muxun nanse sotoma fata a wali xodexene nun a kontofinle birin na dunuɔa ito yi?

²³ A siimayaan birin findixi tɔron nun saxolen nan na. Boje sa mi a xa hali keen na. Fe fuun nan na fan na.

²⁴ Sese mi fan adamadiin na fɔ a xa a dege, a yi a min, a herin sotɔ a wanli. Koni, n na a toxi nen fa fala na fan kelima Ala nan ma,

²⁵ bayo, nde nɔe a dege, hanma a sewa, xa Ala mi tin?

²⁶ Muxun naxan na Ala kenen, a yi xaxinla fi na kanna ma e nun fekolonna nun sewana. Koni, a yulubi kanna tan tima wanla ra nen al-ogo a xa nafunla malan, a yi a ramarara muxu gbete yete ra naxan Ala kenengi. Fe fuun nan na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

3

Feen birin nun a waxatin na a ra

1 Feen birin nun a waxati saxin na a ra,
waxatin feen birin ma dunuƙa yi.
2 Muxun bari waxatin na,
a faxa waxatin na.
Soli seen si waxatin na,
a tala waxatin fan na.
3 Faxe ti waxatin na,
dandan waxatin fan na.
Banxin kala waxatin na,
a ti waxatin fan na.
4 Wuga waxatin na,
gele waxatin fan na.
Sunu waxatin na,
bodon waxatin fan na.
5 Gemene woli waxatin na,
e matongo waxatin na.
Sunbun waxatin na,
sunbutareyaan waxatin fan na.
6 Seen fen waxatin na,
a tunun waxatin na.
Seen namara waxatin na,
a rabejin waxatin fan na.
7 Seni bɔ waxatin na,
a madεge waxatin na.
Dundu waxatin na,
fala ti waxatin fan na.
8 Marafanna waxatin na,
maraxun waxatin fan na.
Yenge waxatin na,
bɔne xunbeli waxatin fan na.
9 Walikεen tɔnɔn mundun sɔtɔma a wanli?
10 N bata a to Ala bata adamadiine ti jaxankata wanla naxan na.
11 Ala bata seen birin da alogo e xa lan e waxatin ma. A mɔn yi a ragidi habadan feene xa lu adamadiine bɔneni. Anu, e mi nɔε Ala kewanle yeε toε keli e fɔlɔden ma han e rajanna.
12 N yi a kolon fa fala, sese mi fan muxun na fɔ a xa jaxan, a fe fajin liga a dunuƙa yi gidini.
13 Muxun birin xa a dege, a yi a min, a yi herin sɔtɔ a wanli. Ala bata na nan nagidi muxune ma.
14 N na a kolon Alaa wanle birin luma nen habadan, sese mi sama a fari, sese mi bama a ra. Ala na feene ligaxi nen alogo muxune xa gaxu a yeε ra.
15 Feen naxanye ligama, e nun naxanye fama ligadeni, ne bata yi liga nun. Ala nan fe danguxine raminima dunuƙa yi mɔn.

Sayaan nan birin najanna ra

16 N mɔn fe gbete toxi dunuƙa yi. Kiti sa kendɛn yi lan denaxan yi, jaxuyaan nan menni. Tininna yi lan denaxan yi jaxuyaan nan menni.
17 N yi a fala n yeε ma, n naxa, “Ala tinxin muxun nun jaxuden makitima nen, bayo feen birin nun a waxati saxin na a ra, kewanla birin nun a dingiraan na a ra.”
18 N yi a fala n yeε ma lan adamadiine ma, n naxa, “Ala muxune kejaan nan fεεfεεma alogo e tan yeεen xa a kolon a e luxi nen alo subene.
19 Bayo muxune nun subene rajanna birin keden, e birin faxama nen. Nii kedenna nan e birin yi. Na kui, muxun mi dangu suben na. Fe fuun nan ne birin na.
20 E birin sigama yire kedenna nin. E birin kelixi burunburunna nin, e birin xεten burunburunna nin.
21 Nde a kolon xa adamadiine niin tema kore nen, subene niin yi godo bɔxɔn bun?”
22 N bata a to sese mi lan adamadiin xa fɔ a yi jaxan a wanle yi, a gbeen na nan na. Bayo muxu mi faxe muxun naxεε alogo a xa a to naxan ligama a xanbi.

4

Dunuƙa ito mi fan

1 N mɔn yi jaxankatane birin to naxanye ligama dunuƙa yi, muxu jaxankataxine wugama, muxu yo mi e madɛndenma! Fangana e jaxankata muxun nan na, muxu yo mi e masabarima.
2 N tan naxan fale, faxe muxune nan e jaxun yi dangu niiramane ra, e tan to bata faxe.
3 Koni naxan munma da, na fisa ne firinna xa, bayo a munma fe jaxine to naxanye ligama dunuƙa yi.
4 N bata a to a muxune xadanna nun e wali xɔnne birin fataxi e xɔxɔlɔnyaan nan na lan e adamadi bodene ma. Fe fuun nan na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.
5 Xaxilitaren tondima wale, kamɛn yi a kala.
6 Koni a fisa muxun yi mɔndɔ kedenna sɔtɔ bɔne xunbenli benun a xa

mɔndɔ firinna sɔtɔ ɲaxankata wanli naxan nun foye sagatanna lan.

Kedenyaan mi fan

⁷ N mɔn fe fu sifana nde toxi nɛn dunuɲa yi.

⁸ N muxuna nde toxi nɛn, a keden pe, muxe mi a fɔxɔ ra. Dii mi a yii, a ngaxakeden mi na, anu, dan mi yi a wanla ma. Hali a mi wasama nafunla ra. A yi maxɔdinna ti, a naxa, “N fa walima nde xa, n yi n niin kuma hɛrin na?” Fe fuun nan na fan na, ɲaxankata wanla.

⁹ Muxu firinna fisa muxu kedenna xa, bayo e saran faɲin sɔtɛ nɛn e wanli.

¹⁰ Bayo, xa boden bira, bodena a rakeɛ nɛn, koni gbalon na kanna xa naxan keden a ra. Xa a bira, muxu gbɛtɛ mi na naxan a rakeɛ!

¹¹ Na kiini, xa muxu firinna e sa, xunbenla mi e suxɛ, koni naxan keden saxi, xunbenla bɛ na ma di?

¹² Yaxun naxan muxu kedenna nɔɛ yɛngɛni, muxu firinna tan tiyɛ na yaxun yɛɛ ra nɛn. Luti saxanna denbɛxin mi bolonɲɛ xulɛn!

Mangayana

¹³ Dii ɲɔrɛn yigelitɔɔn xaxilimaan dangu Manga forixi xaxilitaren na naxan mi fa nɔɛ kawandi xuiin name.

¹⁴ Bayo, na dii ɲɔrɛn nɔɛ minɛ nɛn kasoon na a findi mangan na, muxun mɔn nɔɛ bare nɛn yigelitɔyanɛni a findi a bari taan mangan na.

¹⁵ N bata adamadiine birin to biraxi dii ɲɔrɛni ito fɔxɔ ra dunuɲa yi naxan fama dɔxɔdeni mangan funfuni.

¹⁶ Na yamaan dan mi yi na, a yi tixi naxanye yɛɛ ra. Na birin, a mi rafanɲɛ mayixɛtɛ famatɔne ma. Na fan findixi fe fuun nan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

I nama falan nadangu ayi

¹⁷ A liga i yeren ma i na siga Alaa banxini waxatin naxan yi. I maso i tuli matideni benun i xa saraxan ba alo xaxilitarene, bayo e nɛma fe ɲaxin ligama, e mi a kolon.

5

¹ I nama dɛ mafura ayi, i bɔɲɛn nama wolon, i falan ti Ala yetagi, bayo Ala kore xɔnna nan ma, i tan dunuɲa nin. Nayi, i ya falan nama radangu ayi.

² Amasɔtɔ muxun na xamin, a xiye sama nɛn xulɛn. Na kiini, falan na wuya ayi, xaxilitareya falane yi keli.

³ Xa i dɛ xuiin tongo Ala xa, i nama bu a rakamalideni, bayo xaxilitarene mi Ala kɛnɛnɲɛ. Nayi, i dɛ xuiin nakamali i naxan tongoxi.

⁴ A fisa i nama dɛ xuiin tongo, benun a xa lu a rakamalitaren na.

⁵ I nama tin i dɛɛn xa i gbindin birin bira yulubini. I nama a fala xɛraan xa fa fala tantanna nan yi i dɛ xuiin na. Nanfera i falan tiyɛ naxan Alaa xɔlɔn nakelima, a yi i wali xɔnne kala?

⁶ Bayo xiyene na wuya ayi, fe fuune e yi. Falan fan na kii nin. Nayi, gaxu Ala yɛɛ ra.

Mangane yamaan ɲaxankatama

⁷ Xa i a to yamanana nde yi, muxune yigelitɔne ɲaxankatama, kiti kɛnden nun tinxinyaan bata ba na, na nama i ratɛɛna, bayo kuntigi gbeene nan kuntigine xun mayɛngɛma, kuntigi gbɛtɛ mɔn ne fan xun na.

⁸ Birin nan bɔxɔn bogiseene tongoma, hali manga yetɛn tɔnɔn sɔtɔma xɛɛne ma.

Nafunla luxi nɛn fuyan

⁹ Gbetin nafan naxan ma, na mi wasama gbetin na mumɛ! Nafulu gbeen nafan naxan ma, na mi a sɔtɛ. Fe fuun nan mɔn na fan na!

¹⁰ Nafunla nɛma gboma ayi, a don muxune fan yi wuya ayi. A tɔnɔn mundun se kanne ma nayi ba a mato feen na?

¹¹ Walikɛna xixɔnla ɲaxun, xa a donse gbeen don, hanma ndedi, koni nafulu kanna se kanyaani mi tinɲɛ a yi xi.

¹² N bata gbaloni ito to dunuɲa yi: Muxun naxanye nafunla ramarama e yetɛna tɔrɔyaan yɛɛ ra.

¹³ Na nafunla kalama fe xɔdɛxɛn nin. A diin naxan barixi, na mi sese sɔtɔ.

14 Muxun barima nɛn a magenla, a mɔn xɛtɛn na kii nin. A mi sese xalima a wanla tɔnɔn na, a mi sigama sese ra a yii.

15 Gbalon nan mɔn na fan na. A xɛtɛma nɛn alo a faxi kii naxan yi. Nayi, a tɔnɔn mundun sɔtɔma, a to walixi foyen nan fɔxɔ ra?

16 Anu, a mɔn a siimayaan birin nabama dimin nin, lanbaranna nun sɔxɔlɛn nun nii yigbetɛnna dɛnaxan yi.

17 N na ito nan toxi: A fan muxun xa, a yi a dɛge, a yi a min, a yi hɛrin sɔtɔ a wanle birin yi dunuɓa yi a siimayani Ala naxan fixi a ma. A gbeen na nan na.

18 Xa Ala nafunla nun seen fi muxun ma, a mɔn yi tin na kanna xa nɔ e donɓɛ, a yi a wasa so a gbeeni, a sɛwa a wanli, Ala nan na fixi a ma.

19 Na kanna mi a mirɛ a siimayaan danna ma jaxi ra bayo Ala bata a bɔɓɛn nasɛwa.

6

1 N gbalo fena nde toxi nɛn dunuɓa yi, naxan adamadiin tɔrɔma han!

2 Muxuna nde na yi, Ala nafunla nun hɛrisigɛn nun binyen fixi naxan ma, sese mi dasaxi naxan ma, a waxi naxan birin xɔn, koni Ala mi tinxi a xa a nafunla don, muxu gbɛtɛ yi e don. Na nan findixi fe fuun na e nun gbalo gbeena.

3 Xa muxuna nde dii kɛmɛ bari nun, a mɔn yi siimaya xunkuyen sɔtɔ, a na fori ki yo ki, na birin tɔnɔn nanse ra a ma, xa a mi sɛwan sɔtɔ a se kanyani, a yi maluxun binyeni? N na a falɛ nɛn, n naxa, "Diin naxan faxesa a nga kui, na fisa na kanna xa."

4 Bayo na diin daxi nɛn fuu, a mɔn dangun dimin nin, a xinla yi lu wundoni.

5 Hali na diin mi sogen toxi, a mi fefe kolonxi, na bɔɓɛ xunbelixi dangu bonna ra.

6 Hali a jɛɛ wuli firin sɔtɔ siimayaan na, xa a mi sɛwan sɔtɔ a se kanyani, na tɔnɔn nanse ra? E birin mi sigama yire kedenna xan yi ba?

7 Adamadina wanla birin kɛma a dɛge feen nan na, anu a mi wase mumɛ!

8 Nanse fekolonna danguxi xaxilitaren na? Yiigelitɔn na sigati ki kɛndɛn kolon a dunuɓa yi gidini, na tɔnɔn nanse ra?

9 Yɛɛn bata seen naxan to, na fisa se xɔnla xa muxun naxan mirixi. Fe fuun nan mɔn na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

Fekolonne maxadina

10 Seen birin xinla na. Adamadiin findixi naxan na, na kolonxi. Naxan sɛnbɛn dangu a tan na, a mi nɔɛ na matandɛ.

11 Falan nɛma gboma ayi, fe fuune fan wuyama ayi. En nanse sɔtɔma na yi?

12 Awa, nde a kolon naxan fan adamadiin xa a dunuɓa yi gidini, a nɛma a siimaya yi genli, naxan danguma alo nininna? Nde nɔɛ a fale adamadiin xa naxan ligama a xanbi dunuɓa yi a na faxesa waxatin naxan yi?

7

Fekolonna

1 Xili kanyaana fisa latikɔnɔn kɛndɛn xa, muxun faxesa lɔxɔn dangu a bari lɔxɔn na.

2 A fisa i siga jandeni benun i xa siga sɛwa bande dondeni, bayo sayaana muxune birin yɛɛ ra, niiramane birin lan e yi xaxili sɔtɔ na ma.

3 Sɔxɔlɛn fisa gelen xa, bayo yɛtagin na yifɔrɔ, na muxun xaxinla maliyɛ nɛn.

4 Fekolonne bɔɓɛn darixi jandɛn nan na, koni xaxilitarene bɔɓɛn darixi jaxaxaxa yiren nan na.

5 A fisa muxun yi fekolonna maxadin name, benun a xa xaxilitarene sigin name.

6 Bayo xaxilitarene gele xuiin luxi nɛn alo jɔnla budo xuiin tɛɛni tunden bun.

Fe fuun nan na fan na.

7 Fekolonna na jaxankatan ti,

na a findima xaxilitaren nan na,
dimi yi seene na rasuxu mayifuni,
na muxun bəne natantanma nen.

8 Feen najanna dangu a fəlon na.
A fisa muxun yi sabari
benun a xa waso ayi.

9 I nama mafura xəle,
bayo bəne gbeen xaxilitarene nin.

10 I nama a fala, i naxa,
“Nanfera waxati danguxine fisa iki
xa?”
Bayo na maxədinna mi kelixi
fekolonna xan yi.

11 Fekolonna nun keen tənən birin
lan,
bayo a muxune malima dunuɣa yi.

12 I na lu fekolonni,
na i ratangama nen alo gbeti
kanyana,
i na fe kolon,
na fekolonna i luma nen i nii ra.

13 Alaa wanla mato:
A na naxan yidəxə,
nde nəe a ratinxinə?

14 I xa səwa waxati fajini,
i yi i miri tərə waxatini,
bayo Ala nan e firinna birin daxi.
Nanara, adamadiin mi nəe sese yee
toe fe famatəne fe yi.

15 N bata feen birin to n ma dunuɣa yi
gidi fufafuni.
Tinxin muxuna ndee halagima e
tinxinyani,
ɣaxudena ndee yi siimaya xunkuyen
sətə e ɣaxuyani.

16 I nama i ya tinxinyaan nadangu
ayi,
i nama i yete findi fekolon gbeen na.
Nanfera i yete rahalagima?

17 I nama ɣaxuyaan nadangu ayi,
i nama findi xaxilitaren na.
Nanfera i faxe
benun i ya waxatin xa a li?

18 A lan i yi kedenna suxu
hali i mi boden bejin,
bayo naxan na gaxu Ala yee ra
na feen birin yiminima nen.

19 Fekolonna xaxilimaan senbe soma
nen
dangu yamana kan fu ra taani.

20 Tinxin muxu yo mi dunuɣa yi
naxan fe fajin ligama a mi yulubi
liga.

21 I nama i tuli mati falan birin na,
alogo i nama i ya walikēen xuiin me,
a i rayelefuma.

22 Bayo i a kolon i bəneni,
i tan yeteen bata muxune rayelefu
sanɣa ma wuyaxi.

23 N bata na feene birin feselese
fekolonna xən,
n yi a fala, n naxa,
“N fekolonna sətəma nen,”
koni a mən makuya n na.

24 Sese a ra, a makuya pon!

A tilin mumə! Nde nəe a toe?

25 Nayi, n bata kata fekolonna famu
feen nun a feselese feen
nun a fen feen na e nun feene bunna,
alogo n xa a famu a xaxilitareyaan
nan ɣaxuyaan na,
fa fala daxuyaan mi fan.

26 N bata a kolon
a ɣaxanla naxan luxi alo luti ratixina,
naxan bəne findixi yalaan na,
naxan yiine luxi alo yəlonxəna,
na xəb dangu sayaan na!
Muxun naxan Ala keenenxi,
na tangama nen a ma,
koni yulubi kanna a suxuma nen a ra.

27 N tan, karaməxəna,
n na ito nan toxi,
n to feene feselesexi keden keden yeen
ma,
alogo n xa feene bunna yee to.

28 N mən feene ye fenma,
koni n munma a yee to singen.
N xeme kende kedenna nan toxi xeme
wuli keden ye,
koni n mi ɣaxalan kende keden peen
toxi ɣaxanle ye.

29 Koni, n na ito nan to:
Ala adamadiine da nen, e fan,
koni e tan bata kəte wuyaxi fen.

8

1 Nde luxi alo fekolonna,
naxan nɔɛ feene bunne fɛsɛfɛsɛ?
Muxuna fekolonna a yetagini
yalanma nɛn,
a yetagi yifɔrɛn yi tunun.

Mangana yamarin suxu fena

2 N yi a fala, n naxa,
“Mangana yamarin suxu,
i to bata i kolɔ Ala xa.”
3 I nama mafura i makuyɛ mangan
na,
i nama kankan fe ɲaxin ma,
bayo naxan nafan a ma,
a na nan ligama.
4 Mangan sese fala,
sɛnbɛn na nan na.
Nayi, nde nɔɛ a falɛ a xa,
fa fala, “I nanse ligama?”
5 Naxan na a yamarin suxu,
na mi fe ɲaxin kolonma.
Fekolonna mangana waxati saxin
nun a kiti saxin kolonma nɛn.
6 Amasɔtɔ feen birin nun a waxatin
nun a kiti saxin na a ra,
bayo adamadiine fe ɲaxin gbo e ma.
7 A mi a kolon feen naxan fama,
nayi nde nɔɛ a falɛ a xa
naxan sa ligama?
8 Adamadiin xa mi niin kanna ra
alogo a xa a makankan,
fanga yo mi a ra a sayaan lɔxɔn fari.
Yɛngɛn matanga fɛrɛ mi a xa,
ɲaxuyaan fan mi muxu ɲaxi yo xun-
bama.

Adamadiine dunuɲa yi gidina

9 N bata na birin to, n yi n miri
muxune kɛwanle birin ma dunuɲa yi.
Waxatini ito yi, muxun nɔyaan nan
ligama a adamadi boden xun na, a yi
a ɲaxankata.
10 N mɔn muxune toxi ɲaxudene
maluxunɲɛ. Yamaan sigama, e
xɛtɛma sa keli yire sariɲanxini, e
ɲinan taani na muxu ɲanxin yi naxan
ligama. Fe fuun nan na fan na.
11 Muxune to mi ratɔrɔnma e
kɛwanle ra sasani, nanara fe ɲaxi
rabaan xɔnla adamadiine bɔɲɛni
han!
12 Hali yulubitɔɔn fe ɲaxi kɛmɛ liga,
a siimayaan mɔn yi xunkuya ayi, n na

a kolon, hɛrina Ala yɛɛ ragaxu mux-
une nan xa, bayo e gaxuxi a yɛɛ ra.

13 Koni hɛrin mi muxu ɲaxin xa!
Seen nininna buma muxu ɲaxina si-
imayaan xa, amasɔtɔ a mi gaxuxi Ala
yɛɛ ra.

14 Fe fu gbɛtɛ fan ligama dunuɲa
yi: Tinxin muxuna nde ɲaɲanna yi
lanɲɛ muxu ɲaxin nan ma, muxu
ɲaxina nde fan ɲaɲanna yi lanɲɛ
tinxin muxun nan ma. N na falɛ nɛn,
n naxa, fe fuun nan na fan na.

15 Nayi, n sɛwan nan matɔxɔma,
amasɔtɔ sese faɲi mi fa adamadiin xa
dunuɲa yi, fɔ a a dɛge, a yi a min, a
yi ɲaxan. Na nan a malima a wanli
a siimayani Ala naxan nagidixi a ma
dunuɲa yi.

16 N to kata fekolonna famu feen
na, n yi muxune kɛwanle rakɔrɔsi
dunuɲa yi, bayo adamadiin luma a
yɛɛ ra yi yanyin nun kɔɛɛn na,

17 n yi Ala wali xɔnna to.
Adamadiin mi nɔɛ feene yɛɛ toɛ nax-
anye ligama dunuɲa yi. Adamadiin
naxan fenma tɔrɔni, a mi na toɛ, hali
fekolonna yengi a ma a a fe kolon, a
mi nɔɛ a yɛɛ toɛ.

9

*Muxune birin ɲaɲanma kii ke-
denna nin*

1 N bata n miri feni itoe birin ma,
n yi a rakɔrɔsi fa fala, tinxin muxune
nun fekolonne nun e kɛwanle birin
Ala nan yii. Adamadiin mi a kolon
xa xanuntenyaan nan a yɛɛ ra hanma
xɔnnantenyana.

2 Birin ɲaɲanma kii kedenna nin.
Tinxin muxun nun muxu ɲaxin
birin ɲaɲanna keden, muxu faɲi ba,
muxu sariɲanxin ba, haramuden ba,
muxun naxan saraxan bama e nun
naxan mi saraxan bama, a na kii nin
muxu faɲin nun yulubitɔɔn xa, naxan
a kolɔma e nun naxan gaxuma a kolɛ.

3 Na nan fe ɲaxin na feene yɛ nax-
anye ligama dunuɲa yi. Maraɲan
kii kedenna nan birin mamɛma. Fe
ɲaxin nan muxune bɔɲɛni han! Dax-
uyana e bɔɲɛni e siimayaan birin yi.
Na xanbi ra, e sa faxa muxune fari.

⁴ Yigin niiramane birin xa. Hali baren jɛjɛn fisa yatan faxaxin xa.

⁵ Niiramane a kolon a e faxama nɛn, koni faxa muxune mi sese kolon. Saran mi fa e xa, amasɔtɔ jinan bata ti e xɔn.

⁶ Exanuntenyaan nun e xɔnnantenyaan nun e xɔxɔlɔnyaan bata jɛn, sese mi fa e xa feene yɛ naxanye ligama dunuɔa yi.

⁷ Nayi, sa i ya donseen don jɛaxanni, i yi i ya manpaan min bɔjɛ xunbenli, bayo Ala bata yelin i kɛwanle birin nasuxɛ.

⁸ Sɛwa dugine xa lu i ma waxatin birin, turen yi lu i xunni waxatin birin.

⁹ I jɛaxan i ya dunuɔa yi gidini i ya jɛaxanla fɛma i naxan xanuxi, i ya siimaya fufafuun birin yi Ala naxan nagidixi i ma dunuɔa yi, i siin soge fuune birin, bayo i gbeen na nan na i ya dunuɔa yi gidini, i nɛma i ya wali xɔdɛxɛn kɛma dunuɔa yi.

¹⁰ Inɔɛ naxan yo ligɛ, na liga i sɔbɛɛn nan na, bayo i na sa gaburun na, wali mi na, miriya mi na, xaxilimaya mi na, fekolon mi na.

¹¹ N mɔn bata feni ito to dunuɔa yi: Gilaan mi a ra naxan singe soma, sɛnbɛma mi na ra naxan nɔɔn sɔtɔma yɛngɛni, fekolonna mi na ra naxan donseen sɔtɔma, xaxilimaan mi na ra naxan nafunla sɔtɔma, muxu xaranxin mi a ra naxan marafanna sɔtɔma, bayo waxatine nun yɛgbane sa birama ayi e birin nan ma.

¹² Awa, muxun mi a kolon feen naxan a yɛɛ ra. A luxi nɛn alo yɛxɛn naxanye mayendenma, e suxu yalaan na, hanma xɔliin naxanye suxuma luti ratixin na, waxati jɛaxin bagama nɛn adamadiine ma mafuren, a e ratɛrɛna.

Fe kolonna nan fisa

¹³ N mɔn xaxilimayaan misaala nde toxi nɛn dunuɔa yi, naxan n natɛrɛna.

¹⁴ Taadina nde yi na nun, a muxune mi yi wuya. Manga sɛnbɛmana nde yi siga a xili ma, a yi a rabilin yɛngɛni, a yi yɛngɛ so seene yitɔn a xili ma han!

¹⁵ Fekolon yiigelitɔna nde yi na taani nun, naxan taan xunba a fekolonna xɔn. Koni muxu yo mi a yengi dɔxɔ na yiigelitɔɔn xɔn.

¹⁶ Nayi, n yi a fala, n naxa, “Fe kolonna dangu sɛnbɛn na.” Anu, muxune e mɛxi na yiigelitɔna fekolonna ra, e mi e tuli mati a falane ra.

¹⁷ Fe kolonne falan namɛna maraxarani, na dangu mangan sɔnxɔ xuiin na xaxilitarene yɛ.

¹⁸ Fekolonna dangu yɛngɛ so seene ra, koni yulubitɔ keden peen nɔɛ fe faji gbegbe kalɛ nɛn.

10

Xaxilitareyaan bɔnɔna

¹ Tugetugene faxaxin nɔɛ latikɔnɔnna xiri jɛaxuɛ nɛn.

Na kiini xaxilitareyana ndedi nɔɛ fekolonna nun binyen kalɛ nɛn.

² Fekolonna xaxinla sigan kira fapin nan xɔn, koni xaxilitaren xaxinla sigan kira jɛaxin nan xɔn.

³ Xaxilitaren nɛma sigan tima kiraan xɔn, xaxili mi a ma. Birin a xaxilitareyaan toma.

⁴ Xa kuntigin xɔlɔ i xili ma, i nama keli i ya walideni, bayo maraxaran yulubi gbeen nan matangama.

⁵ N fe jɛaxina ndee toxi dunuɔa yi, tantanna naxanye fata mangan na:

⁶ Fekolontarene tide gbeene sɔtɔma, sɛnbɛ kanne yi lu tide xurine yi.

⁷ N bata konyine to soone fari, mangane yi sigan ti e sanni alo konyine.

⁸ Naxan na yinla ge, a birama nɛn na ra. Naxan na yinna rabira, sajin nan na xinma.

⁹ Naxan na gɛmɛne maxɛtɛ, na a maxɔlɔma nɛn e ra, naxan wudin bɔma, na nɔɛ a maxɔlɛ nɛn.

10 Xa bunbi mɛlɛnna dɛ mi a yi,
a mi raxanxanxi,
fɔ i xa i sɛnbɛn xun masa nɛn,
koni fekolonna feen nɔɛ dangu na ra.

11 Naxan fatan saɓin suxɛ,
na tɔnɔn nanse ra
xa saɓina a xin
benun a xa a suxu?

Xaxilimayaan nun daxuyana

12 Fekolonna falane rafexi hinanna
nan na,
koni xaxilitarena falane bɔnɔn nan
tima a ma.

13 A falane fɔlɔn xaxilitareyaan nan
ma,
a ranan daxuya ɓaxin ma.

14 Xaxilitaren falane rawuyama ayi
nɛn.

Adamadiin mi a kolon
naxan fama ligadeni.
Nde a fale a xa
naxan fa ligama a xanbi?

15 Xaxilitarena wanla a xadanma
nɛn,
bayo a yetɛɛn mi a kolon
a sigɛ taani kii naxan yi.

16 Yamanan naxan manga findixi
foningen na,
gbalon na xa,
e nun naxan ma kuntigiye e waxatin
birin nadanguma donse don-
deni.

17 Sɛwan na yamaan xa
naxan manga findixi muxu binyene
diin na,
naxan ma kuntigiye e dɛgema a wax-
atini,
e makoon naxan ma,
e mɔn mi manpaan minna radangu
ayi.

18 Muxu narixina xalanben fɔnma
nɛn.
Xa a mi walɛ, tulen soma nɛn a banx-
ini.

19 Muxune sɛwa bande donna tima
ɓaxaɓaxani,
manpaan yi e niini fan e ma.
Gbetin nan feen birin yabin na.

20 I nama mangan danga,

hali i miriyani,
i nama nafulu kanna danga i ya
banxin kui,
bayo a luyɛ nɛn
alo xɔliin nan sa i xuiin nalgama a
xa,
a yi i ya falane yɛba a xa.

11

*I ya nafunla raso fe wuyaxi yi i
baraka feen na*

¹ I ya balon xuya igen xun ma,
amasɔtɔ waxati xunkuyen na dangu,
i mɔn a toma nɛn.

² I yii seene yitaxun muxu solofere
hanma muxu solomasɛɛ ra, bayo i
mi a kolon gbalon naxan sa fama ya-
manani.

³ Igen na gbo kundani, a findima
tulen nan na bɔxɔni. Xa wudin bira
be binni hanma mɛn binni, a luma a
biraden nan ma.

⁴ Naxan gaxuxi foyen nun tulen fa
feen na, na mi nɔɛ sansiin siyɛ, a mɔn
mi a xabɛ.

⁵ I to mi foyen siga kiin kolon, i mɔn
mi a kolon diin gboma a nga kui kii
naxan yi, na kiini, i mi nɔɛ dali manga
Ala kɛwanle fan famunɓɛ.

⁶ Sansi xɔnna xuya, fɔlɔ xɔtɔnni han
ɓinbanna, i nama i ya wanla rati.
I mi a kolon i wali xɔnna dɛnaxan
sɔnɔyama hanma xa i wali xɔnne
birin fanma nɛn.

⁷ Kɛnɛnna fan, lu fena dunuɓa yi,
na ɓaxun.

⁸ Adamadiin na siimayaan sɔtɔ han
ɓɛɛ wuyaxi, a lan a xa sɛwa e birin na.
Koni a xa a miri fa fala dimin waxa-
tine gboma ayi nɛn. Fe famatɔne luxi
nɛn alo foyena.

⁹ I tan naxan dii ɓɔɛyani, ɓaxan
i ya dii ɓɔɛyaan waxatini, i sɛwa i
bɔɓɛni. I bira i bɔɓɛ yi feene fɔxɔ ra,
e nun i na seen naxanye to. Koni,
a kolon fa fala Ala i kɛwanle birin
makitima nɛn.

¹⁰ Nayi, xaminna ba i bɔɓɛni,
tɔɔyaan masiga i fatin na amasɔtɔ dii
ɓɔɛyaan nun fangan danguma nɛn
fuyan!

12

Foriyaan nun sayana

¹ I Dali Marigina fe xa rabira i ma i nɛma dii jɔrɛyani waxatin naxan yi, benun tɔrɔ ɔxɔne xa fa, waxatin yi maso, i a falama naxan yi, i naxa, “N mi jaxun yo toma,”

² benun sogen nun kenenna nun kiken nun sarene xa yidimi, kundaan yi fa tulen dangu xanbini.

³ Na ɔxɔni, banxi kantanne xuruxurunma nɛn, xɛmɛ sɛnbɛmane yi e felen, jaxanle yi ba seen dinjɛ bayo e mi fa wuya, naxanye seen matoma foye soden na, ne yi lu dimini.*

⁴ Nayi, dɛɛn fɔxɔ firinna naxanye rabima kiraan ma, ne balanma nɛn, se din xuiin yi siga xurunjɛ ayi. Muxun kelima nɛn xɔliin wuga xuiin ma, koni sigisane birin yi siga xadanjɛ ayi.

⁵ Yire matexin yi magaxu fɔɔ ayi, gaxun yi lu kiraan xɔn. Xun sɛxɛne yi fixa alo wudin na fuga. Fatin yi binya ayi alo supɛn na sin ɔxɔni. Kunfa mi fa na, bayo adamadiin fa sigama a habadan banxin nin, wugalaane yi dangu kiraan xɔn a jan feen na.

⁶ Alaa fe xa rabira i ma benun gbeti wure luti daxin xa fulun, xɛma kundin yi kala, fɛjɛn yi yibɔ tigi yinla ra, ige kundin lutin yi bolon a bira xɔjinna ra,

⁷ benun bɛndɛn xa xɛtɛ ɔxɔni a kelixi dɛnaxan yi, niin yi xɛtɛ Ala ma naxan a fixi.

⁸ Nanara, n tan karamɔxɔ naxa: Fe fuune fe fuune fari, fe fuyanne kɔnin, e birin fe fuu!

Falani sona

⁹ Karamɔxɔni ito findixi fekolonna nan na, koni a mɔn yamaan xaranxi nɛn. A mɔn yi a miri sanda wuyaxin ma, a ne yitɔn, a e yɛba.

¹⁰ Karamɔxɔni ito bata kata fala fajine yitɔn feen na, a yi e sɛbɛ a kiin yɛtɛni, jɔndi falane nan e ra.

¹¹ Fekolonne falane luxi nɛn alo xuruse gbɛngbɛn dunganne, e fala

sɛbɛxine yi baraka alo wudi bitinxine, yɛɛrati kedenna nan e fixi.

¹² N ma diina, i nama sese sa e fari. Kɛdi sɛbɛn dan mi na, kɛdi xaranna gbeen fati bɛndɛn xadanma nɛn.

¹³ Awa, feni itoe birin bata mɛ. E fala yisoxin ni i ra: Gaxu Ala yɛɛ ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbɛngbɛna na nan na.

¹⁴ Amasɔtɔ Ala adamadiine kɛwanle birin makitima nɛn, hali naxanye luxunxi, a fajin nun a jaxina.

* **12:3:** A sandan nan sama be lan foriyaan ma. A falan tima wundoni lan fati yirene nan ma alo yiine nun fanna nun jinne nun yɛɛne nun tunle nun dɛɛn nun xun sɛxɛne. Misaala: Jaxanle nan sama jinne ma sandani ito yi.

Marafanna Falane Muluku Sulemani Fala Naxumɛn Naxanye Sɛbɛ

Xɛmɛn nun a naxanla e bode xanuma kii naxan yi, Ala nan na feen nagidixi adamadiine ma. Na feen sɛbɛxi Dunuɲa Fɔlɔn sora 2.23-25 kui. Xanuntenya sigine nun fala naxumɛne nan sɛbɛxi Kitabun yireni ito yi lan xɛmɛn nun a naxanla marafanna fe ma. Yanyina nde, Muluku Sulemani nun a naxanla nan falani itoe sɛbɛxi e bode ma.

Kitabun yireni ito kui, xɛmɛn nun naxanla marafanna falane nan tima e bode tagi. Yirena ndee, e bode fenma, e yi e bode to, e lɔ ayi e bode ma, e lu e bode fenɲe fala naxumɛne yi. Muxu gbɛtɛne falane fan sɛbɛxi alogo falan xa naxun.

Muxuna ndee bata Kitabun yireni ito xaran misaala ra, wundo falan naxan xanuntenyana fe yɛbama lan Ala nun a yamaan tagin ma.

¹ Sulemani a sigi fisamantenna.

Xanuntenyana

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

² N sunbu marafan sunbuni!
Amasɔtɔ i ya xanuntenyaan naxun dangu manpaan na.

³ I ya latikɔnɔnna xirin naxun.

I xinla luxi nɛn
alo latikɔnɔnna naxan xiri sigama ayi.

Nanara, i rafan sungutunne ma.

⁴ N suxu n yiin ma!

En na en gi!

Mangan bata n xali a konni.

Nxu naxanma,

nxu sɛwa i ya fe ra,

nxu i ya xanuntenyaan matɔxɔma nɛn dangu manpaan na.

Yoon sungutunne xa,

i rafan e ma!

⁵ Yerusalɛn sungutunne,

n fatin nan gbeelixi,

koni n nayabu

alo Kedari kaane bubu fɔrɛne,

alo Sulemani a dugin naxanye singanxi a banxini.

⁶ Koni, i nama n mato,
n to gbeelixi.

Sogen nan n fatin gbeelixi.

Ngaa dii xɛmɛne nan xɔlɔxi n ma,
e yi n findi manpa bili nakɔ kantanna ra.

Koni n mi n yengi luxi n yɛtɛna nakɔn xɔn.

⁷ A fala n xa,

i tan naxan nafan n ma n bɔɲɛni,
i fa i ya xuruse kurun nabama dɛnaxan yi,

hanma i e luma dɛnaxan yi yanyi tagini

alogo n nama lu i fenɲɛ na xun xɔn

alo naxalan kobina

i xɔyine xuruse kurune dɛnaxan yi.

Xɔyine falana:

⁸ Xa i mi na kolon,
i tan naxan tofan naxanle birin xa,
siga i ya sii diine rabɛ yɛxɛɛ kurune

funfun xɔn,

xuruse kantanne bubune dɛxɔn.

Xɛmɛna falana a naxanla xa:

⁹ N nafan naxanla,

i luxi nɛn n yɛɛ ra yi

alo soo gile fajin naxanye Misiran mangana yɛngɛ so wontoron bandunma.

¹⁰ I xadene rayabu tunlasone longonna ra,

i kɔɛɛn nayabu ɲɛrɛni.

¹¹ En tunlaso xɛma daxine rafalama nɛn i xa,

naxanye rayabuxi gbeti wuredine ra.

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

¹² Mangan yi a dɛgema waxatin naxan yi,

n ma latikɔnɔnna xiri fajin yi sigama a ma.

¹³ N nafan muxun luxi nɛn n xa
alo mirihi latikɔnɔnna se sa seen kui
naxan singanxi n xiɲɛ longonna ra.

¹⁴ N nafan muxun luxi n xa nɛn

alo se fuge fajine

keli manpa bili nakɔne yi En-Gedi ya-manani.

Xɛmɛna falana a naxanla xa:

¹⁵ I rayabu, n nafan naxanla,

i rayabu han!
I yeene rayabu alo ganbane.

Naxanla falana a xemen xa:

¹⁶ N xanuntenna, i tofan,
i rayabu han!
En saden findixi seXe xindene nan na.
¹⁷ Suman yiine nan en xunna soon
na,
fofo binle yi findi banxi kankene ra en
xa.

2

Xemen nun naxanla tofanna

Naxanla falana a xemen xa:

¹ N luxi nen
alo se fuge fajin naxanye Saron ya-
manani,
gabala fugene meremerene yi.

Xemena falana a naxanla xa:

² N nafan naxanla luxi sungutunne
tagi nen
alo gabala fugen seXe nali kanne tagi.

Naxanla falana a xemen xa:

³ N nafan xemen luxi banxulanne tagi
nen
alo mangon binla foton yi wudine
tagi.

A rafan n ma n doxo a nininna ra,
a rafan n ma
alo wudi bogi naxumena n de.

⁴ A bata n xali sumun yireni.

A xanuntenyaan luxi nen n xa
alo taxamasenna.

⁵ E n senbe so se bogine ra,
e yi n bojen maxunbeli mangon
bogine ra,

bayo xanuntenyaan furena n ma.

⁶ A komen ma yiina n xunna bun,
a yi a yiifanna rabilin n ma.

⁷ Yerusalen sungutunne,
n bata e rakolo bolene nun burunna
xenle yi,

e nama xanuntenyaan nakeli,

e nama a raxulun,
benun a waxatin xa a li.

⁸ N bata n xanuntenna xuiin me!
A fama tujanje ayi geyane xun tagi,
a a gima yire matexine xun tagi.

⁹ N xanuntenna a gima

alo bolena hanma xeli senbemaana.
A mato,
a tixi en konna sansanna xanbi ra.
A yeen nasoma banxin foyesoden na,
a yee masama wure sansanna yinle
ra.

¹⁰ N xanuntenna falan tima n xa, a
naxa,

“Keli, n xanunten tofajina, fa en siga!

¹¹ Bayo jemen janmaton ni i ra,
tulen bata jan, a bata siga.

¹² Se fuge fajine bata wara ayi boxoni,
sigi sa waxatin bata a li,
kolokondene xuiin minima burunna
ra.

¹³ Xode binla bata a bogi singene
ramini folo,

manpa binle* bata fuga,

e xiri fajin naminima.

N xanuntenna, keli, fa en siga.”

Xemena falana a naxanla xa:

¹⁴ N ma naxanla,
i nama i luxun
alo ganbana gemε yinle ra geyaan
kanke.

I yetagin yita n na,
i xuiin namini n xa a me,
amasoto i xuiin naxun, i tofan.

Xemena falana a muxune xa

¹⁵ E xulumaseene suxu nxu xa,
xulumase xurin naxanye nxo manpa
bili fugaxine kalama.

Naxanla falana a xemen xa:

¹⁶ N gbeen nan n xanuntenna ra,
a fan gbeen nan n na,
a nema a xuruseene rabama sansi
fugaxine tagi.

¹⁷ N xanuntenna,
benun kuye xa yiba,
dimin yi siga, xete,
i i gi alo bolena
alo xeli senbemaan gemε geyane fari.

3

Naxanla xiye sana a xemen fen feen

¹ N nema saxi n ma saden ma koeen
na,

n kataxi n xanuntenna to feen na,
n na a fenma, koni n mi a toma.

* **2:13:** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

2 Nayi, n kelima nɛn,
 n yi taan nabilin,
 n yi siga taan yama malandene nun
 kirane xɔn,
 n yi n bɔɔɛn nafan muxun fen.
 N na a fenma, koni n mi a toma.
 3 Taan kantan muxune yi fa n li,
 n yi e maxɔdin, n naxa,
 “E mi n bɔɔɛn nafan muxun toxi ba?”
 4 N dangu e ra nɛn tun,
 n yi n bɔɔɛn nafan muxun to,
 n yi a suxu,
 n mi fa a bejin sɔnɔn,
 han n yi sa a raso ngaa banxini,
 nga fudi tongo n na denaxan yi.
 5 Yerusalɛn sungutunne,
 n bata ɛ rakɔɔ bolene nun burunna
 xɛnle yi,
 ɛ nama xanuntenyaan nakeli,
 ɛ nama a raxulun,
 benun a waxatin xa a li.
 6 Nde ito ra naxan kelima tonbonni,
 naxan tema alo tutina,
 alo mirihi nun wusulanna xirina,
 e nun latikɔnɔnna xiri ɲaxumɛn sifan
 birin?
 7 Sulemani maxali saden nan a ra,
 sofa tonge sennin a rabilinxi,
 Isirayila sofa kɛndɛne nan e birin na.
 8 Silanfanna e birin yii*
 e birin darixi yɛngɛn na.
 Silanfanna xidixi e birin tagi,
 alogo e xa makantanna ti kɔɛɛn na.
 9 Manga Sulemani a saden nafalaxi
 Liban yamanan wudine nan
 na.
 10 A bun tiine rafalaxi wure gbetin
 nan na,
 xɛmaan nan a bundɔxɔn na.
 Yerusalɛn sungutunne a dɔxɔ seen
 nafalaxi
 dugi mamiloxin nan na xanun-
 tenyani.
 11 E mini, Siyon taan sungutunne,
 ɛ Manga Sulemani nun a manga
 kɔmɔtin mato
 a nga naxan soxi a xun na a
 ɲaxalandin mati lɔxɔni,
 a bɔɔɛn sɛwa lɔxɔna.

* **3:8: Silanfanna:** Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.
 nɔɛ finde dugin na.

4

*Xɛmɛna ɲaxanla luxi nɛn alo a nakɔ
 yirena*

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

1 I rayabu,
 n nafan ɲaxanla, i rayabu.
 I yɛɛne rayabu alo ganbane
 hali dugin soxi i yɛtagin xun na.
 I xun sɛxɛn saxi a ma
 alo sii kurun nɛma godɛ Galadi
 geyaan ma.
 2 I ɲinne fixa alo yɛxɛɛ kurun
 naxan xabe baxi maxabadeni
 naxanye kelima e maxadeni.*
 E lanxi e boden ma firin firin yɛɛn ma
 alo gulunne, e keden pe mi baxi.
 3 I dɛ kidine luxi alo luti gbeela,
 i dɛɛn tofan han!
 I xaden nayabu
 alo girenada wudi bogini xabaxina a
 tagi
 hali dugin bata so i yɛtagin xun na.
 4 I kɔɛɛn maxidixi
 alo Dawudaa sangansona,
 sofane yɛngɛ so wure lefa wuli ke-
 denna singanxi naxan na
 alo ɲɛɛna i kɔɛ ra.
 5 I xijɛ firinne rayabu
 alo bolen dii gulun firinne,
 naxanye e dɛgema sansi fugaxine
 tagi.
 6 N sigama nɛn na mirihi latikɔnɔnna
 nun wusulanna yireni
 han kuye yiba, dimin yi siga.
 7 N xanuntenna, i rayabu,
 fɛ yo mi i ra.
 8 N ma ɲaxalandi masuxina,
 fa n fɔxɔ ra
 keli Liban yamanani Amana geyaan
 xuntagi,
 Xerimon geyaan nun Seniri geyaan
 xuntagi,
 yatane xiin denaxan yi,
 burunna ɲarine geyane.
 9 I n bɔɔɛn nadinma,
 i tan sungutunna,
 n ma ɲaxalan masuxina,
 i na i yɛɛn ti n na keden pe
 i n bɔɔɛn nadinma nɛn.
 Hali i ya ɲɛɛn xɔri keden pe,

* **4:2:** Mɛn kaane yɛxɛɛne **xaben** gbo nɛn han! A

a na ligε n na.

¹⁰ I ya xanuntenyaan ɲaxun,
i tan sungutunna,
n ma ɲaxalan masuxina,
i ya xanuntenyaan ɲaxun
dangu manpa fajin na,
i ya latikɔnɔnna xirin ɲaxun
dangu se xiri ɲaxumεne birin na.

¹¹ N ma ɲaxalan masuxina,
i dεen ɲaxun alo kumina,
nɔnɔn nun kumin nan i lenna bun,
i ya dugine xirin luxi nεn
alo Liban wudi xiri ɲaxumεne.

¹² I tan sungutunna,
n ma ɲaxalan masuxina,
i luxi nεn alo n ma nakɔ masansanx-
ina,
n ma tigina,
n ma ige miniden naxan namaraxi n
keden peen xa.

¹³ I fan
alo sansi fajin sixi nakɔn naxan yi,
alo girenada binla
naxanye bogi fajine raminima,
e nun henna binle
nun naradi sansi xiri fajina,

¹⁴ naradin nun sansi fuge nεri
fujiramaan
nun gbala xiri ɲaxumεne
nun sinamon wudi xiri ɲaxumεne,
e nun wusulanna kelixi wudin nax-
anye birin ma
e nun mirihi latikɔnɔnna nun wudi
ige xiri ɲaxumεne
nun sansi xiri ɲaxumε fajine birin.

¹⁵ I luxi nεn alo nakɔ yi tigina,
alo xude xunna naxan godoma
keli Liban geyane ma.

ɲaxanla falana a xεmεn xa:

¹⁶ Foye fajin xa fa
sa keli kɔmεnna nun yiifanna ma,
e yi n ma nakɔn xiri fajin nasiga ayi
alogo n nafan muxun xa fa so a
nakɔni,
a yi a bogise fajine don!

5

Xεmεna tofanna

Xεmεna falana a ɲaxanla xa:

¹ N fama n ma nakɔni,
i tan sungutunna,
n ma ɲaxalan masuxina,

n xa sa n ma mirihi latikɔnɔnna nun
wusulanna ba,
n yi n ma kumi dengben nun kumin
don,
n yi n ma manpaan nun n ma nɔnɔn
min.

Xɔyine falana:

Nxu xɔyine, ε min,
ε xunne xa magi a ra xanuntenyani.

*ɲaxanla xiye naxan saxi lan a xεmεn
ma:*

² N bata yi xi,
koni n bɔjεn mi yi xima.
N yi n xanuntenna xuiin nan mεma
dεen na.

Xεmεna falana a ɲaxanla xa:

Dεen nabi n xa, i tan sungutunna,
n ma ɲaxalandi masuxina,
n ma ganbadina,
fε mi ɲaxanla naxan na.
Xiila bata n xunni kun
n xun sεxεn bata yikun kɔε ra kun-
daan bun.

ɲaxanla falana a xεmεn xa:

³ N bata n ma domaan ba n ma,
n fa a ragodoma n ma di?
N baxi n sanne maxadeni nεn,
n fa e malɔxɔma di?

⁴ N xanuntenna bata a yiin naso dεen
yalenna ra,
n fatin yi xuruxurun.

⁵ N to keli
n xa dεen nabi n xanuntenna xa,
mirihi latikɔnɔnna yi n yiine nun yii
sonle ra,

han a lu dindinjε bɔxɔni
e nun dεen balan seen ma.

⁶ N yi dεen nabi n xanuntenna xa,
koni n xanuntenna bata yi a xun
xanbi so,

a dangu.

A fala xuiin yi godoma n niini,
n yi a fen, n mi a to,
n yi a xili han,
koni a mi n yabi.

⁷ Kantan tiin naxanye taan nabil-
inma,

ne yi fa n li,
e yi n bɔnbɔ,
e yi n maxɔɔ,

e yi n ma xunbeli domaan ba n ma,

e tan naxanye taan nabilinna yinna
kantanma.

⁸ Yerusalen sungutunne,
ε kələ n xa.

Xa ε n xanuntenna to,
ε nanse falama a xa?
E a fala a xa, fa fala
a fe xanuntenyaan furena n ma.

Xəyine falana:

⁹ I tan naxanla
naxan tofan naxanle birin xa
i xanuntenna fan e birin xa di?
I xanuntenna fisa gbεtεye xa kiin
mundun yi,
naxan a ligaxi i nxu rakələma na ki-
ini?

Naxanla falan lan a xεmεn ma:

¹⁰ N xanuntenna fatin fixa,
a gbeeli,
a rayabu muxu wuli fuun ye.

¹¹ A xunna luxi alo xεma kεndεna,
a xunsexe saxi a ma,
e fεrε alo xaxaan xabena.

¹² A yeεne rayabu
alo ganbane xuden dε.
E fixa alo nεnεna,
e mayilenma alo dayimuna.

¹³ A xadene luxi
alo sansi xiri naxumε nakεna,
naxanye xiri naxumεn tema.
A dε kidine luxi alo gabala fugene
mirihi latikεnεnna minima dεnaxan
yi.

¹⁴ A yiine rayabu
alo yiiraso xεma daxin
naxanye rayabuxi kirisoliti gεmε
fajine ra.

A fatin luxi alo sama jin xuruxina
safiri gεmε fajin saxin naxan ma.

¹⁵ A sanne luxi nεn
alo senbeten gεmε fixe daxin
naxanye tixi xεma fajin fari.
A tofan alo Liban yamanana,
a tixi alo sumanna.

¹⁶ Naxunna nan tun a dε,
a fatin birin nayabu.
N xanuntenna na kii nin,
n fεxεrabiran na kii nin,
ε tan Yerusalen sungutunne.

6

Naxanla tofanna

Xəyine falana:

¹ I tan naxanla
naxan tofan birin xa,
i xanuntenna sigaxi minεn?
I xanuntenna a xun tixi minεn na,
alogo nxu fan xa sa a fen i xa?

Naxanla falana:

² N xanuntenna bata siga a nakεni,
sansi xiri naxumε yireni
alogo a xa a xuruseene raba mεnni,
a yi sansi fugaxina ndee malan.
³ N xanuntenna gbeen nan n na,
n fan gbeen nan a ra,
a nεma a xuruseene rabama sansi
fugaxine tagi.

Xεmεna falana a naxanla xa:

⁴ N nafan naxanla,
i rayabu alo Tirisa taana,
i rayabu alo Yerusalen taana,
koni i magaxu alo sofa ganla.
⁵ I yeεn ba n na
alogo e nama n xaxinli fu.
I xunsexe saxi a ma
alo sii kurun nεma godε Galadi
geyaan na.

⁶ I jinne fixa
alo yeεεε kurun naxanye kelima e
maxadeni.
E lanxi e boden ma
firin firin yeεn ma alo gulunne.
E keden pe mi baxi e bode ma.

⁷ I xaden nayabu
alo girenada wudi bogini xabaxina a
tagi
hali dugin bata so i yetagin xun na.

⁸ Mangan nεε naxalan manga tonge
sennin sote nεn,
e nun konyi naxalan tonge solo-
masεεε,

e nun sungutun wuyaxi
naxanye xasabi mi nεε kolonje,

⁹ koni n tan naxalan keden peen nan
kolon.

N ma ganbadin na a ra,
fε mi naxanla naxan na.
A keden peen nan a nga yii dii tεmεn
na.

A nga a tan nan nafisaxi a diine birin
xa.
Sungutunne to a to,

e a sɛwana fe fala nɛn,
mangana ɲaxanle nun mangana
konyi ɲaxanle fan yi a matɔxɔ.

¹⁰ E naxa, “Nde ito ra
naxan fama alo subaxana,
a rayabu alo kikenana,
a mayilenma alo sogena,
koni a magaxu alo sofa ganla?”

¹¹ N bata siga nakɔni kantin yireni,
alogo n xa sa se solixine mato xuden
dɛ,
alogo n xa a to xa manpa binle
maɲingima,
xa girenada wudine bata fuga.

¹² Anu n mi a kolon naxan a ligaxi,
n fa n yetɛ rasoxi yamaan kuntigine
yengɛ so wontorone tagi.

7

*Naxanla nun xɛmɛna xanuntenyana
Xɔyine falana:*

¹ I xun xɛtɛ, i xun xɛtɛ,
i tan Sulami kaana!
I xun xɛtɛ, i xun xɛtɛ
alogo nxu xa i mato.
Nanfera i Sulami kaan matoma
alo gali firinna nɛma e bodonma?

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

² I sanne rayabu
i ya sankidine kui,
i tan xɔrɔ ɲaxanla!
I danbane rayabu
alo yiirafalan ɲɛɛn naxan nafalaxi.
³ I xuli fundin luxi nɛn
alo lenge radigilinxina,
minse xiri ɲaxumɛn mi ɲanma
dɛnaxan yi.

I kuiin luxi nɛn
alo murutu malanxina
naxan nabilinxi gabala fugene ra.

⁴ I xijɛ firinne luxi nɛn
alo bolen dii gulun firinne.

⁵ I kɔɛɛn mɛɛndɛnxi nɛn
alo sanganso sama ɲin daxina.

I yɛɛne mayilenma
alo Xɛsibɔn dara igena,
Bati-Rabimi so dɛɛn dɛxɔn.
I ɲɔɛɛn fan alo Liban sangansoon
naxan tixi Damasi taan binni.

⁶ I xunna ratinxinxu i gbɛndin dɛ
alo Karemele geyana,

i xun sɛxɛne mayilenma
alo mangane dugi mamiloxine.

Mangan mi nɔɛ a yɛɛn bɛ e ra.

⁷ I rayabu, i tofan han,
n xanuntenna, n ma sɛwa xunna.

⁸ I kuya alo tugu binla,
i xijɛne luxi alo tugu bogi tɔnsɔnne.

⁹ Nanara, n na a falama, n naxa,
“N tema nɛn tugu binla kɔɛ ra,
n yi a bogine suxu.”

I xijɛne luxi nɛn
alo ɲaxundan tɔnsɔnne,
i dɛ foyen xirin luxi nɛn
alo mangon mɔɛɛn xirina.

¹⁰ I dɛɛn xirin luxi nɛn
alo manpa xiri ɲaxumɛna.

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

Na manpaan xa lu n xanuntenna nan
xɔ,

a godo a dɛ kidine nun a ɲinne ma.

¹¹ N xanuntenna nan gbee n na
a waxi n tan nan xɔn.

¹² N xanuntenna,
fa en siga burunna ra,
en kɔɛne radangu banxidene ra.

¹³ Xɔtɔnni en kurun sigɛ manpa bili
nakɔne yi,

en sa a mato
xa e solima, xa e fugama,
xa girenada binle fugama.

Mɛnni, n sa n ma xanuntenyaan yita
i ra.

¹⁴ Marafan bogi binle e xiri fajine
raminima,

bogise fajine birin en dɛxɔn.

N xanuntenna,
n fe fajine birin namaraxi i tan nan
xa

a fonne nun a nɛnɛne.

8

Xanuntenyaan sɛnbɛn gbo

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

¹ Xa ngaxakeden xɛmɛmaan nan yi i
ra nun,

naxan nga xijɛn minxi,
n yi sa i ralanma nɛn nun,
n yi i sunbu tanden ma,
muxu yo mi n ɲaxaxu.

² N yi i xalima nɛn nun,
n sa i raso ngaa banxini.

I yi n xaran xanuntenyaan ma.

I yi n ma manpa xiri ɲaxumɛn min,

n ma girenada bogine igene.
³ A kōmēn ma yiina n xunna bun,
 a yi a yiifanna rabilin n ma.
⁴ Yerusalēn sungutunne,
 n bata ε rakōlō,
 ε nama xanuntenyaan nakeli,
 ε nama a raxulun,
 benun a waxatin xa a li.

Xəyine falana:

⁵ Naxanla mundun fama ito ra
 sa keli tonbonni,
 a singanxi a xanuntenna ra?

Naxanla falana a xēmēn xa:

N bata i raxulun mangon binla bun,
 i bari ngana i fudi tongoxi dēnaxan
 yētēni.

⁶ N ma fe sa i bōrēni
 alo taxamasenna i yiin na,
 bayo xanuntenyaan sēnbēn gbo
 alo sayana.
 Xōxōlōnna naxu alo laxira,
 a dēgēn xōlō
 alo habadan tēē dēgēna.

⁷ Ige gbeene mi nōē xanuntenyaan
 nānḡē.
 Baa igene mi nōē a xalē.
 Xa muxuna nde yi katē a banxin
 kui seene birin masarē xanun-
 tenyaan na,
 muxē mi yi tinḡē a rasuxē.

Xəyine falana:

⁸ Nxu xunye naxalanmana nde na,
 naxan xiḡēye munma te singen.
 En nanse ligama en xunye naxalanmaan
 xa,
 en na a futu feen fala lōxōn naxan yi?
⁹ Xa a luxi
 alo taan nabilinna yinna
 naxan mi rabima,
 nxu a binyama nēn gbeti gbeen na.
 Koni xa a luxi
 alo dēēn naxan nabima keden na,
 nxu a balanma suman farinne nan
 na.

Naxanla falana a xēmēn xa:

¹⁰ N tan luxi nēn
 alo taan makantan yinna,
 n xiḡēne luxi alo sangansona.
 N luxi nēn n ma xēmēn yēē ra yi

alo naxanla naxan fama bōḡē xun-
 benla ra a xa.

¹¹ Manpa bili nakōna nde yi Sulemani
 yii Baali-Hamon yi,
 a yi a taxu muxuna ndee ra.
 E birin yi fama gbeti gbanan wuli
 keden nan na a bogine saren
 na.

¹² N ma nakōna n tan nan xa.

A n yii.

Na gbeti gbanan wuli kedenna i tan
 nan xa Sulemani,
 i yi kēmē firin so a kantan muxune yii.

Xēmēna falana a naxanla xa:

¹³ I tan naxan dōxi nakōni,
 n lanfane tuli matixi i ra.
 I xuiin namini n xa a mē.

Naxanla falana a xēmēn xa:

¹⁴ N xanuntenna, i gi,
 alo bolena hanma xeli sēnbēmaan
 geyane fari
 sansi xiri naxumēne dēnaxan yi.

Esayi Nabi Esayi Alaa Falan Naxan Sebε

Heburu xuini, Nabi Esayi xinla bunna nεen fa fala, “Alatala nan marakisi tiin na.” Falani ito nan findixi Kitabun yireni ito falan xunna ra, bayo xaranni ito kui, en na a toma nen fa fala, a Alatala, Isirayilaa Ala mən yigin nun kisin fima a yamaan ma.

Nabi Esayi a sebεni ito yitaxunxi dɔxɔ saxan nan na lan Isirayila yamana fe taruxun waxatine ma. A yire singena keli sora 1 han 39, na lanxi feene nan ma naxanye danguxi keli jεε kεmε solofere jεε tonge naaninna ma han jεε kεmε solofere benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Nabi Esayi nan yi Alaa falan nalima Yerusalen yi. Misiran yamanan senben yi gbo Isirayila sogeteden yifanna ma. Asiriya yamanan senben yi gboma ayi a kəmən fɔxɔni. Isirayila yi lu mangaya senbema firinne longonna ra. Nayi, yengene yi lu keε Isirayila nun Yuda nun yamana gbεtye tagi. Tɔrɔ waxatini ito yi, Esayi yi a falama Isirayila kaane xa nen a e xa la Ala ra e yi e lannayaan sa a yi.

A yire firindena keli sora 40 han 55, na xili nen waxatina nde yi a “Isirayila madendenna.” Ala xuiin naxanye menne yi, ne yamaan madendenna nen a yi e senbe so. A mi luxi alo a yire singena. Na waxatini, Asiriya kaane mi yi fa findixi yamanan senbemaan na fɔ Babilɔn kaane. Ne yi Yerusalen taan suxu yengeni jεε kεmε suulun jεε tonge solomasεε nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, e yi siga a dugurenne fɔxɔ kedenna ra konyiyani. Nabi Esayi yi muxu suxine ralimaniya Alaa falane xɔn. A naxa a Ala mən a yamaan naxetema nen a yamanani alo a to e ramini Misiran yi a fɔlɔni.

Kitabun yireni ito kui, waliyiya falana ndee tima lan “Alatalaa walikεen” ma. (Na sebεxi sora 42.1-7 nun

49.1-6 nun 50.4-9 nun 52.13 han 53.12 kui). Na kanna, waxatina nde a luxi nen alo Ala yetena, waxatina nde alo yamaan naxan Alaa falan suxi, waxatina nde yi mən, a luxi nen alo Perise mangan Kirusi. Na falana ndee Yesu fa feen yεbaxi nen jεε kεmε wuyaxi benun a xa bari katarabi Esayi sora 53 ma.

Esayi yire saxandena sora 55 han 66, na lanxi muxu suxine xεε waxatin nan ma Yuda yamanani jεε kεmε suulun tonge saxan nun solomasεε benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Perisene yi nɔɔn sɔtɔ Babilɔn yamanani. Nayi, Yuda kaane yi fa nɔε xεtε nen Yuda yi. Perisene manga Kirusi kedin sebε nen na waxatini naxan a ragidi a Isirayila kaane mən xa Ala Batu Banxi nenɛn ti. Muxu suxin xεtεna a konni, na mi findixi fe bɔrɔxɔxi ra bayo taan kalaxin nan yi a ra. Na nan na ra, Esayi yi xibaru fapin nali tɔrɔ muxuni itoe ma naxanye bata tunnaxɔlɔ e ma. Marigi Yesu Esayi a falane nan tongoxi alogo a xa a yetε fa xunna yεba. Na sebεxi Luka 4.16-21 kui.

¹ Feni itoe makεnεn Aməsi a dii xεmεna Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma, Yusiya nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya Yuda mangane waxatine yi.

Yama murutεxina fe

² Kore xɔnna, ito rame!

Bɔxɔ xɔnna, i tuli mati!

Amasɔtɔ, Alatala falan tima, a naxa,
“N bata diine ragbo,

n yi e maxuru,

koni e bata murutε n ma.

³ Ningena a kanna kolon,

sofanla a kolon

a kanna a dεgema denaxan yi,

koni Isirayila mi sese kolon,

n ma yamaan mi sese famuma.”

⁴ Gbalon yama yulubitɔni ito xa,

siyaan naxan hakene goronna binya,

fe jaxi rabane bɔnsɔnna,

dii tinxintareni itoe!

E bata Alatala rabεnin,

e yi e mε Isirayilaa Ala Sarijanxin na,

e xun xanbi so a yi.

⁵ E wama a mən xa ε bɔnbɔ minεn ma,

ε to luma murute a ma?
 Ε xunna birin bata findi furen na,
 ε bɔɲɛn birin sɔxɔlexi.
 6 Keli ε sanna ma han ε xunna,
 sese mi kendε.
 Maxɔɔdene nun bɔnbɔ fɔxɔne nun
 fure dεene ε fatin birin ma,
 muxε mi naxanye dandanma,
 muxε mi e maxidima,
 muxε mi turen tima e dε.
 7 Ε yamanan luxi nεn
 alo tonbon ɲaxina,
 ε taane bata gan.
 Xɔɲεne ε yamanan sansine kalama ε
 yεε xɔri.
 Ε bɔxɔn bata halagi,
 a lu alo yaxune na dangu a yi.
 8 Siyon taan nan keden pe luxi
 alo bubun manpa bili nakɔni
 alo gagen kɔkunba xεeni
 alo yaxune na taan nabilin a yεngε
 xinla ma.
 9 Xa Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
 mi yi muxε lu a nii ra en konni nun,
 en yi luma nεn nun alo Sodoma
 taana,
 en liga alo Gomora taana.
 10 Ε Alatalaa falan name,
 Sodoma mangane!
 Ε tuli mati en ma Alaa sariyan na,
 Gomora kaane!
 11 Alatala naxa,
 “Ε saraxa wuyaxine tɔnɔn mundun n
 ma?
 Ε bata yεxεene gan n xa saraxan na
 e nun xuruse raturaxine turena,
 han n yi wasa na feene ra.
 Turane nun yεxεε diine nun kɔtɔne
 wunla mi fa n kenεnxi sɔnɔn!
 12 Ε na fa n yεtagi,
 nde a falaxi
 ε xa fa n batu banxin tanden ma-
 bodon gbansan?
 13 Ε ba fε kiseene ra n xɔn,
 naxanye tɔnɔ mi na,
 ε wusulanna tutin haramuxin na a ra
 n yεε ra yi.
 Ε kike nεnεn sanle rabama
 e nun Matabu Lɔxɔne,
 ε malanne tima.
 Ε haken naxanye ligama malanne yi,
 ne bata n yili.

14 Ε kike nεnε sanle nun ε malanne
 bata n niin tɔrɔ.
 Goronna nan e ra n xun ma,
 n bata xadan e bun.
 15 Ε na ε yiine yite n maxandideni,
 n mi n yεεn tima ε ra.
 Hali ε n maxandi han,
 n mi n tuli matiyε ε ra.
 Wunla ε yiin birin na.
 16 Ε maxa, ε yεε rasariɲan,
 ε yi ε kεwali ɲaxine ba n yεtagi,
 ε ba fe ɲaxine ligε.
 17 Ε xaran fe fajin ligan ma,
 ε tinxinna fen,
 ε ɲaxankata tiine ti kira fajin xɔn.
 Ε yi kiridine xun mayεngε kitin bolon,
 ε kaɲa gilene xun mafala kitini.”

18 Alatala naxa,
 “Ε fa,
 en fa feene fεsεfεsε en bode xɔn.
 Hali ε yulubine luxi alo wunla,
 e fixama nεn alo balabalan kεsεna.
 Hali e to gbeeli iki,
 e mɔn sariɲanma nεn
 alo dugi fixεna.
 19 Xa ε xuru,
 ε n ma falan name,
 ε nɔε yamanan bogise fajine donɲε
 nεn.
 20 Koni xa ε tondi,
 xa ε lu murute n xili ma
 silanfanna nan ε faxama,”* Alatala dε
 xuiin nan na ra.

21 Taa tinxinxin findixi taa yalunxin
 na di?
 Kiti kendεn yi Yerusalɛn yiren birin yi
 a fɔlɔni nun.
 Tinxin muxune nan yi dɔxi na.
 Koni iki, faxa tiine nan na yi.
 22 Yerusalɛn kaane,
 ε gbetin bata findi wuren gbiin na,
 igen bata basan ε dɔlɔ fajin na.
 23 Muxu murutεxine nan ε kuntigine
 ra
 e nun muɲadene bata malan.
 Dimi yi seene rafan e ma mayifuni
 e yi e gi kiseene fɔxɔ ra.
 E mi kiridine xun mayεngε kitin
 bolonma.
 Kaɲa gilene kitine bɔtε mi e xa.

* 1:20: *Silanfanna*: Sofane yεngεso dεgεmana.

24 Nanara, Marigina Alatala Senben
Birin Kanna,
Isirayilaa Ala Senbemana falan ni ito
ra,
a naxa, “Gbalona ε xa!
N nan n yete sotoma nen n yengefane
ra.
N nan n gbeen joxoma nen n yaxune
ra.

25 Yerusalen kaane,
n kelima nen ε xili ma.
N na ε rasarijanma nen
alo wuren gbiin na ba teen na,
a maxa safunna ra.
N yi ε fe jaxine birin ba ε yi
alo yoxon bama wureni kii naxan yi.

26 N mon kitisa fajine fima ε ma nen
alo a foloni,
ε kawandi muxune yi lu
alo a singene.
Na xanbi ra, a fa falama ε ma nen
nayi,
a taa tinxinxina, lannaya yirena.”

27 Siyon taan xunbama nen kiti
kenden xon.
A muxun naxanye na fa Ala ma,
ne xunbama nen tinxinyaan xon.

28 Koni murutedene nun yulubitone
halagima nen e bode xon.
Naxanye na e me Alatala ra,
ne fe bata dan.

29 Nayi, ε yagima nen ε wudi binle fe
ra,
ε yi naxanye batuma
e nun ε nakoyiren naxanye sugandi ε
kidene ra.

30 Amasoto ε luma nen
alo wudin naxanye de yolonma,
hanma alo ige mi nakoon naxanye yi.

31 E senbemane luma nen
alo sexe xarena,
e kewanle yi findi tee fuluxaan na
naxan teen soma,
e nun e wanle yi gan e bode xon,
muxu yo mi na teen natu.

2

Alaa geyana fe

Mike 4.1-3

1 Feni itoe makenen Amosi a dii
xemena Esayi nan xa lan Yuda nun
Yerusalen ma.

2 Waxati famatoni

Alatala Batu Banxin geyaan naxan
fari
na danguma nen geyane birin na,
a lu geyane birin xun ma,
siyane birin yi lu fe a ma han!

3 Siya wuyaxine fama nen,
e a fala, e naxa,
“E fa, en siga,
en te Alatalaa geyaan ma,
Yaxubaa Alaa banxini.
A xa en xaran a sigati kiine ma,
alogo en xa bira a kirane foxo ra.”
Amasoto sariyan minima nen Siyon
yi.

Alatalaa falan minima nen Yerusalen
yi.

4 A findima nen kitisaan na siyane
tagi.

A yengene janma nen yama wuyaxi
tagi.

E e silanfanne bonboma nen
e yi e rafala jinge kenne ra,
e tanbane yi rafala wolitene ra.
Siya yo mi fa silanfanna tongoma
gbete xili ma.

Yengen mi fa maxaranje mumε.

5 Yaxuba yixetene, ε fa,
en sigan ti Alatalaa kenenni!

Alatalaa laxon findixi kitisa laxon nan na

6 Ala, i bata i me i ya yamaan na,
Yaxuba bonsonna,
bayo koron bonbone waraxi ayi
naxanye sa kelixi sogeteden
mabinni,

yiimatone fan bata wuya ayi
alo naxanye Filisitine konni.
I ya yamaan nun siya gbetene bata so
feene yi.

7 Yamanan nafexi gbeti fixen nun
xemaan nan na,
a nafunla mi noe yate.

Yamanan nafexi soone nan na,
a yenge so wontorone mi noe yate.

8 Yamanan nafexi suxurene nan na.
Muxune e xinbi sinma e yii foxon nan
bun ma,

e tan yeteen seen naxanye rafalaxi.

9 Nayi, muxune birin e mafelenma
nen,

e fe yi magodo.

Ala, i nama e rakeli de!

10 E sa ε luxun fanyene bun,

ε so bəxən bun ma
alogo ε xa ε gi Alatala bun ma
naxan magaxu,
e nun a binye gbeen nərəna!

11 Adamadi yεε rawasoxine xun
sinma nən,
wasodene yi mafelen.

Alatala nan keden ma fe yitema na
ləxəni.

12 Amasəto Alatala Sənbən Birin
Kanna ləxən maməma
a kelima wasodene nun yεte yigbone
xili ma ləxən naxan yi,
a yi ne ragodo naxanye e yεte yitema.

13 A kelima nən Liban suman kuyene
birin xili ma
e nun Basan yamanan warine birin

14 e nun geya gbeene nun yire matex-
ine birin,

15 e nun kore banxine nun makantan
yinne birin,

16 e nun Tarasisi kaane kunki gbeene
nun gise fajine birin.

17 Wasodene mafelenma nən,
yεte yigbone fe yi godo.
Alatala nan keden ma fe yitema na
ləxəni.

18 Suxurene birin yi lə ayi.

19 Muxune soma nən faranne nun
yinle ra
alogo e xa e luxun Alatala ma,
naxan magaxu,
e nun a binye gbeen nərəna
a na keli bəxəni maxadeni.

20 Na ləxəni,
muxune e suxure gbeti daxine nun
xema daxine rawolima ayi nən su-
lumene nun tuyene bun
e suxuren naxanye rafalaxi e batu
seen na.

21 E soma nən fanye longonne nun
yinle ra
alogo e xa e gi Alatala ma,
naxan magaxu
e nun a binye gbeen nərəna
a na keli bəxəni maxadeni.

22 Nayi, ε xεte adamadiine fəxo ra
nii raxili keden peen nan fa e nun
sayaan tagi.

Nayi, nanse e tan na?

3

Ala Yuda rabəninma nən

1 Marigina Alatala Sənbən Birin
Kanna balon nun fεrən birin
bama nən
Yerusalən kaane nun Yuda kaane
birin yii.

A donseene nun igene birin ba na
2 e nun sofa kəndene nun yengəsone
nun kitisane nun nabine

nun yimatone nun fonne birin,
3 e nun sofa kuntigine nun muxu
gbeene

nun kawandi tiine nun yii rafalane,
e nun woyimε yεbaxine.

4 Ala naxa,
“N diidine findima nən e mangane ra,
naxanye mangayaan nabama e
waxənna ra.”

5 Muxune e bode naxankatama nən
yamani,
birin yi lu a dəxo boden xili ma
diidine yi naxu fonne ra
fuyantenne yi naxu muxu binyene
ra.

6 Muxuna nde a ngaxakedenna sux-
uma nən a fafe xabilani,
a yi a fala a xa, a naxa,
“Dugi fajin mən i yii,
findi en ma mangan na,
i ti yama kalaxini ito yεε ra!”

7 Bodena a yabima nən na ləxəni,
a naxa, “E mali fεrən mi n xa.
Donse mi n konni,
maraberi ba mi na.
I nama n findi yamaan mangan na
de!”

8 Yerusalən kalamatəon ni i ra,
Yuda yamanan bata bira.
Amasəto e bata murute Alatalaa
binyen xili ma,
e a matandima e falane nun e
kewanle yi.

9 E yεtagin kiin gbansanna e xun
maxidima.

Kənən ma feen nan fa e yulubine ra
alo Sodoma kaane,
e mi fa e fe luxunma.
Gbalon na kanne xa,
amasəto e halagin nan yitənma e yεte
xa na ra!

10 E nəε a falε nən,

ε naxa, “Tinxin muxune nan herini.
E kewanle tɔnɔn sɔtɔma nɛn.
11 Koni gbalon muxu ɲaxine xa!
Feene birin xɔdɔxɔma ayi nɛn e ma.
Amasɔtɔ, e saranma nɛn e kewanle
ra.”
12 Ala yi a fala, a naxa,
“Diidine nan n ma yamaan
ɲaxankata tiine ra,
ɲaxanle nan e xun na.
N ma yamana,
ε yeɛratine ε ralɔma ayi nɛn,
e yi ε kirani fu ε ma.”

Ala yeɛratine makiti fena

13 Alatala bata keli,
a yitɔnxi kitin xili ma,
a bata keli siyane makitideni.
14 Alatala a yamaan fonne nun a
kuntigine makitima, a naxa,
“E tan nan n ma nakɔɔn kalaxi,
n ma yamana.
E yi ε banxine rafe yiigelitɔne seene
ra.
15 Nanfera ε n ma yamani lunbu-
runma.
Nanfera ε yiigelitɔne ɲaxankatama?”
Marigina Alatala Senben Birin Kanna
falan nan na ra.
16 Alatala naxa,
“Siyon sungutunne bata e yete yite.
E sigan tima e kɔɛni texin na
e muxune rakunfa e yeɛne ra.
E sigan tima dɔɲin dɔɲinna ra,
e lu e san kɔɛ rasone xuiin namine.”
17 Marigin Siyon kaa sungutunne
findima nɛn teli kanne ra,
Alatala yi e xunne magenle lu.
18 Na lɔxɔni, Marigina e ratofan
seene bama nɛn e yii: San kɔɛ rasone
nun ɲeɛne nun maxidi seen naxanye
digilin fɔlɔxi alo kiken
19 e nun tunla soone nun yii kɔɛ
rasone nun kɔɛ mafilinne
20 e nun labaranne nun ɲeɛ
yɔlɔnxɔnne nun tagixidi denbɛxine
nun latikɔnɔnne nun e kantan seene,
21 e nun yii soli rasone nun ɲɔɛ raso
wurene,
22 nun sali dugi fajine nun doma
gbeene nun gubane nun gbeti sa
seene e yii,

23 e nun mato kikene nun doma
yefefuxin tofajine nun kɔɛ raxidine
nun tungun mafelenne.

24 E latikɔnɔnne xirin masarama nɛn
se kunxin xirin na,
e tagi xidin yi masara lutin na.
E xun denbɛxi fajine gbananma nɛn,
sunu dugine nun benbenle yi ragodo
e ma dugi fajine funfuni.
Yagin larune yi sa e ma tofanna fun-
funi.

25 Yerusalɛn kaane,
ε xɛmɛne faxama nɛn silanfanna ra,
ε sofane yi faxa yɛngɛni.

26 Nayi, taan birin e wugama nɛn,
e sunu.
A muxune halagixin yi lu dɔxi bɔxɔni.

4

1 Na lɔxɔni, ɲaxalan solofere xɛmɛ ke-
denna suxuma nɛn
e a fala a xa, e naxa,
“Nxu donseen nun marabɛri baan
fenɲɛ nxu yete xa,
alogo tun nxu xa yatɛ i ya ɲaxanle ra,
i yi nxɔ yagin ba!”

2 Na lɔxɔni, Alatala se faji nɔrɔxina
nde rasolima nɛn yamani. Yamanan
bogi seene yi findi Isirayila muxu
dɔnxɛne kanba xunna nun binyen
na.

3 Nayi, naxanye na lu Yerusalɛn yi,
naxanye mɔn na lu e nii ra Siyon
yi, a falama nɛn ne ma, a “Muxu
Rasarijanxine,” Ala bata naxanye
birin xili sɛbɛ alogo e xa nii rakisɛn
sɔtɔ Yerusalɛn yi.

4 Marigina Nii Sarijanxin yi kiti
kendɛn nun tɛɛn nafa Yerusalɛn yi, a
ɲaxanle rasarijan e fe xɔsɛxine ma.
A Siyon taan nasarijan faxa ti wuli
funfune ma.

5 Na xanbi ra, Alatala kundaan nun
tutin naminima nɛn Siyon geyaan
nun a yama malanxin xun ma. Kɔɛɛn
na, a findi tɛɛ dɛgɛ gbeen na. A nɔrɔn
yi lu e birin xun ma alo xunna soona,

6 alo yigiyaden naxan nininna
fima kuye wolon waxatini yanyin
na e nun soden nun luxundena, tule
gbeen na fa.

5

*Isirayila yamanan luxi nen alo
Alaa nakona*

¹ N xa sigin sa n xanuntenna xa,
n xoyina manpa bili nakona fe ra.
Manpa bili nakona nde yi n xanun-
tenna yii

geyaan sabati yireni.

² A baxon wali nen
a yi gemene ba a yi,
a yi sansi yebaxine si na yi.
A yi gbengben ti kantan tiden na.
A yi dolb ige baden ge fanyeni.
A yengi yi manpa bogi fajine nan ma
a nakoni,
koni a manpa bogi xolene nan sotaxi.

³ Nayi, n xanuntenna naxa,
“E tan naxanye dōxi Yerusalen yi,
ε tan Yuda kaane,
ε tan nan kitin sama nxu nun n ma
nakon tagi.

⁴ N yi lan nun n xa nanfe gbete liga n
ma nakon xa,
n munma naxan liga a xa singen?
N yengi yi bogi fajine nan ma nun,
nanfera nayi, a bogine birin xolo?

⁵ Iki, n xa a fala ε xa
n fama naxan ligadeni n ma manpa
bili nakon na:
N na a sansanna kalama nen,
xuruseene yi a madon.
N na a rabilinna yinna rabirama nen
dangu muxune yi a yibodon.

⁶ N na a findima baxo rabejinxin na
nen,
a mi fa masεge, a mi biye.
Sexe naxine nun janle minima nen a
ma,
n yi tonna dōxo kundane ma
a e nama tulen nafa a ma.”

⁷ Alatala Senben Birin Kanna manpa
bili nakon lanxi
Isirayila yamaan nan ma.
Nakon naxan yi rafan a ma nun han,
Yuda yamaan nan yi na ra.
Alatala yengi yi kiti kenden nan ma a
yamani
koni a gbalon nan lixi na.
A yengi yi tinxinyaan nan ma,
koni a gbelegbele xuiin nan mexi na.

⁸ Gbalon na kanne xa

naxanye banxine tima e bode fari,
e xεene tugun e bode ra
han e baxon birin tongo,
e yi dōxo kedenyani yamanani.

⁹ N tunla Alatala Senben Birin Kanna
falani ito nan mexi, a naxa,
“N bata n kolō,

banxi wuyaxini itoe kalama nen.
Banxi gbee fajini itoe kui genla yi lu.

¹⁰ Manpa bili nakon naxan gbo
han jingen xi fu tiye naxan bideni,
na mi manpa litiri tonge naanin
naminε.

Naxan na murutun kilo kemε bi,
na kilo fu nan tun xabama.”

¹¹ Gbalon na kanne xa
naxanye kurunma,
e e gi dolon faxo ra,
naxanye xima e yeε ra yi dolb min-
deni,
han e xunna yi keli.

¹² E degema e banden don naxanaxane
yi

bolon xuiin nun kondan xuiini
e nun tanban xuiin nun xulen xuiin
nun dolona.

Anu, e mi Alatala kewanle rakorosima
e mi a wanle toma.

¹³ Nanara, Ala naxa,
“N ma yamaan sigama nen
konyiyani,

bayo e mi waxi sese kolon feni.
E muxu gbeene faxama kamen nan
na,
yamaan yi halagi ige xonla ma.”

¹⁴ Nanara, laxira a deni bima nen pon,
a yi a so de gbeeni bi
dan mi naxan na
muxu gbeene nun e yamaan birin yi
godo menni
e nun e sonxo ratene nun e manan-
manantone birin.

¹⁵ Muxune birin mafelenma nen,
adamadiine fe yi godo,
wasodene yi e xun sin.

¹⁶ Alatala Senben Birin Kanna fe
yitema nen

a kiti kenden xon.
Ala sarijanxina a sarijanna mayi-
tama nen
a tinxinyaan xon.

¹⁷ Nayi, taa kalaxini ito findima nen
yεxεene rabaden na,
e fa e dege na,

xəne ne yi e balon sətə nafulu kanne
banxi xəne yi.

18 Gbalon na kanne xa
naxanye hakene e xidixi wulen xə
alo lutina,
e bubu e fəxə ra.
E e yulubin bandunma e fəxə ra
alo yələnxəna wontoron bandunma
kii naxan yi.

19 E a falama, e naxa,
“Ala xa a mafura,
a xa a wanla ke xulen
alogo nxu xa a to.
A feen xa yiso,
Isirayilaa Ala Sarijanxina fe ragidix-
ine xa rakamali,
nxu yi a fe kolon.”

20 Gbalon na kanne xa,
naxanye a falama,
a fe naxin fan,
a fe fajin naxu,
naxanye kenenna yatema dimin na,
dimin yi yate kenenna ra,
naxanye xəlen yatema a naxumən na,
naxunna yi yate xəlen na.

21 Gbalon na kanne xa
naxanye e yete findixi fe kolonne ra
e yi e yete yate xaxilimane ra!

22 Gbalon na kanne xa
naxanye tunnafan dələ mindeni,
naxanye fatan dələ minseene
basanje!

23 E fe kalan bejinma se feen na
koni e mi tinma səntarena kitin se.

24 Nanara, e luma nen
alo tən sexen naxan ganma,
alo sexe xaren naxan janma tən
degeni.

E salenne kunma nen,
e fugene yi siga ayi
alo gbangbanna.
Amasətə e bata e me Alatalaa sariyan
na,
Senben Birin Kanna.
E bata Isirayilaa Ala Sarijanxina
falan nabəjin.

25 Nanara, Alatala bata xələ a yamaan
ma han!
A bata a yiini bandun e xili ma,

a yi e naxankata.
Geyane xuruxurunma,
binbine biraxi na xun xə
alo naman kiraan xə.

Koni hali na birin,
Alatalaa xələn mi jan,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

26 Ala bata taxamasenni te
alogo siya makuyene xa a to,
a yi siyana nde xili kolinni
sa keli bəxən danna ra.
E mi e to fe e giye?

E xulun de!

27 Muxu yo mi xadanxi e ye,
e sese mi e madiganma,
xixənlə mi muxu yo ma,
e birin bata xulun.
Sofa yo mi a tagixidin fulunxi,
e sese a sankidi luti mi bolonxi.

28 E xalimakunle nəene ralemunxi,
e xanle birin bandunxi.
E soone torone xədəxə
alo gemena,
e wontorone sanne firifirima
alo wuluwunla.

29 E sofane sənəxə xuiin magaxu
alo yatana,
e wurundunma alo yata senbemanə,
e xənəxin xəyiyi seen suxuma,
e yi a xali.

Muxu yo mi nəe a be e yii.

30 Na ləxəni,
e sənəxəni tema nen na yi
alo fəxə igen na walanje ayi.
Nayi, naxan na a yeen ti yamanan na,
na dimin nun yigitəgen nan toma a yi,
kundaan yi lu kenenna ye ma.

6

Ala yi Esayi findi a walikən na

¹ Manga Yusiya fəxa nəeni, n Mari-
gin to nen dəxi mangaya gbədə matex-
ini pon! A doma gbeen lenbene yi Ala
Batu Banxin nafexi.

² Maleka gubugubu kanne yi a xun
ma. Gubugubu sennin nan yi e keden
kedenna birin ma. Gubugubu firinna
e yetagin ye maluxunxi, firinna e
sanne ye maluxunxi, firin yi lu e
tugan seen na.

³ E yi e xui raminima e bode ma, e
naxa,

“A sarijan, a sarijan,
Alatala Senben Birin Kanna sarijan!
Bɔxɔn birin nafexi a binyen nan na.”

⁴ Ala Batu Banxin dɛɛn ti wudine nun
a so dɛɛn lonna yetɛɛn yi lu xuruxu-
runjɛ e xuiin ma, na yi rafe tutin na.

⁵ N yi a fala, n naxa, “Gbalona n
xa, n bata halagi! Amasɔɔ muxun
nan n na naxan dɛ haramuxi, n dɔxi
yamaan yɛ, fala haramuxin minima
naxanye dɛ. Anu, n bata mangan to n
yɛɛn na, Alatala Senben Birin Kanna.”

⁶ Koni maleka gubugubu kanna
nde keden yi tungan, a fa n binni, tɛɛ
wolonna suxi a yii, a naxan tongo
saraxa ganden fari tɛɛ kɔ seen na.

⁷ A yi tɛɛ wolonna din n dɛɛn na, a yi
a fala, a naxa, “Iki, bayo ito bata din i
dɛɛn na, i haken bata xafari, solonaan
bata ti i yulubin jan feen na.”

⁸ Nayi, n yi Marigin xuiin mɛ
maxɔdinna tiyɛ, a naxa, “N na nde
rasigama? Nde sigɛ nxu xa?” N yi a
yabi, n naxa, “N tan ni i ra, n nasiga.”

⁹ A mɔn yi a fala, a naxa,
“Siga, i sa a fala yamani ito xa, i naxa,
‘Ɛ tuli matima nɛn han,
koni ɛ mi fefe famuma.
Ɛ seen matoma nɛn han,
koni ɛ mi a yigbɛma.’

¹⁰ E bɔjɛn naxɔdɔxɔ ayi,
i yi e tunle xɔri,
i e yɛɛne raxi.
Xanamu, e yɛɛne toon tima nɛn,
e tunle yi falan mɛ,
e xaxinle yi feen famu,
e yi xɛtɛ n ma,
e kɛndɛyaan sɔɔ.”

¹¹ N yi maxɔdinna ti, n naxa,
“Marigina, han waxatin mundun yi?”

A yi n yabi, a naxa,
“Han taane na halagi waxatin naxan
yi,
e muxu yo mi lu,
e banxine yi kui geli,
xɛɛne yi kala,
e findi bɔxɔ rabejinxine ra,

¹² han Alatala yi muxune masiga a ra
han yamanan yi rabejin fefe!”

¹³ Xa muxune yatɛn yaganna jɔxɔn
na lu yamanani,

tɛɛn mɔn xɛtɛma nɛn na raxɔrideni.
Koni wudi gbeene dungine nun wari
dungine luma bɔxɔni

kii naxan yi e na sɛgɛ waxatin naxan
yi,

bɔnsɔn sarijanxina nde fan luma ya-
manani na kii nin

alo wudi dungin naxan sa maringima.

7

Esayi yi Alaa falan nali Axasi ma

¹ Yotami a dii xɛmɛna Axasi, Yusiya
mamandenna, Yuda Mangan wax-
atini, Arami manga Resin nun Re-
maliyaa dii xɛmɛn Peka, Isirayila
mangan yi siga Yerusalɛn yengɛ xinla
ma, koni e mi a nɔ.

² Muxune yi a fala Axasi xa
Dawuda yixɛtɛna, e naxa, “Arami
kaane nun Efirami bɔnsɔnna mux-
une bata e malan ɛ xili ma.” Mangan
nun a yamaan bɔjɛn yi maxa na feen
ma alo foyen wudine yimaxama kii
naxan yi.

³ Nayi, Alatala yi a fala Esayi xa, a
naxa, “Ɛ nun i ya dii xɛmɛn Seyari-
Yasubu* xa mini Axasi ralandeni
ige ramaraden faxaraxiin xunna ra,†
dugi xane xɛɛ ma kiraan xɔn.

⁴ A fala a xa, i naxa, ‘A liga i yeren
ma, i raxara, i nama gaxu. I nama
tunnaxɔlɔ i ma muxu firinni itoe xɔlɔ
gbeena fe ra, Resin‡ Arami kaan nun
Remaliyaa dii xɛmɛna. Yegen tu-
matɔɔn nan tun ne firinna ra.

⁵ N na a kolon Arami kaane nun
Efirami bɔnsɔnna muxune nun Re-
maliyaa dii xɛmɛn bata a nata a e xa
fe jaxin liga i ra. E naxa,

⁶ “En siga Yuda yamanan xili ma!
En sa mɛn kaane yigitɛgɛ! En yi e
yamanani taxun, en yi Tabele a dii
xɛmɛn dɔxɔ mangan na e xun na.”

⁷ Koni Marigina Alatala ito nan
falaxi,
Na mi lanjɛ, na mi ligama.

⁸ Amasɔɔ Damasi findixi Arami
manga taan nan tun na.

* **7:3: Seyari-Yasubu** bunna nɛɛn Heburu xuini fa fala “Yamaan muxu dɔnxɛne xɛtɛma nɛn sa keli konyiyani.” † **7:3:** Ige ramaraden naxan geyaan na. ‡ **7:4:** Arami kaane mangan nan **Resin** na.

Resin findixi Damasi mangan nan tun na.

Benun jεε tonge sennin e nun suulun, Efirami bɔnsɔnna kalama nɛn, a mi fa yatε yamaan na.

⁹ Samari findixi Efirami manga taan nan tun na.

Remaliyaa dii xεmɛn findixi Samari mangan nan tun na.

Xa ε mi dɛnkεleya, ε mi tiyε! ”

Diin barima naxan xili Emanuweli

¹⁰ Alatala mɔn yi falan ti Axasi xa, a naxa,

¹¹ “Taxamasenna nde maxɔdin bɔxɔn bun hanma kore xɔnna ma Alatala ma, i ya Ala.”

¹² Koni Axasi yi a yabi, a naxa, “N mi sese maxɔdinma, n mi Alatala bunbama.” §

¹³ Nayi, Esayi yi a fala Axasi xa, a naxa, “E tuli mati, Dawuda yixetene! E muxune tunnaxɔlɔma e ma, koni ε mi ε wasa soxi na yi. E mɔn n ma Ala fan tunnaxɔlε a ma ba?

¹⁴ Nayi, Marigin yetεen taxamasenna yitε ε ra: sungutun nasɔlɔnxin fudikanma nɛn, a yi dii xεmɛn bari. A yi xili sa ‘Emanuweli,’ na bunna nεen fa fala, ‘Ala en tagi.’

¹⁵ A baloma fεnɛn nun kumin nan na, han a yi nɔ fe jaxin nun a fajin tagi rabε.

¹⁶ Anu benun na diin xa nɔ fe jaxin nun a fajin tagi rabε, i gaxuxi manga firinna naxanye yεε ra, ne yamanane rabɛjinna nɛn.

¹⁷ Koni Alatala jaxankata lɔxɔne rafama nɛn i tan xili ma, e nun i ya yamaan nun i babaa denbayaan xili ma. Na lɔxɔne jɔxɔn munma lu na singen xabu Isirayila nun Yuda yamanane fata. Na fatama Asiriya mangan nan na.”

¹⁸ Na lɔxɔni, Alatala tugetugene xilima nɛn kolinni

sa keli Nila baan biradeni fɔxɔ igen ma Misiran yi

e nun kumi jεjɛn naxanye Asiriya yamanani.

¹⁹ E birin fama nɛn e fa dɔxɔ folone ra xudene xɔn, e nun gεmε bɔxine kanke ra, e nun wudi dungine nun darane birin yi.

²⁰ Na lɔxɔni, Marigina Asiriya mangan findima nɛn a walikεen na, a findi dε xabe biin na keli Efirati baan kidi ma a yi ε xunne nun ε sanne mabi, hali ε dε xabene birin.

²¹ Na lɔxɔni, muxuna nde jinge keden nun sii firin namarama nɛn.

²² E yi nɔnɔ gbegbe fi muxune ma e fεnɛn yi don.

Muxun naxanye birin na lu yamanani, ne baloma fεnɛn nun kumin nan na.

²³ Na lɔxɔni, manpa bili wuli keden xεen naxan ma naxanye sarama gbeti gbanan wuli keden na menna findima janle nun tansin xεen nan na.

²⁴ Muxune sigama nɛn mɛnni xanle nun xalimakunle ra e yii, amasɔtɔ sεxɛn nun janle nan luma bɔxɔn ma.

²⁵ Muxune gaxuma nɛn janle nun tansinne yεε ra,

muxu yo mi fa sigε geyane fari dɛnaxanye yi bima jinge kenna ra nun.

Mɛn yi findi jinge rabaden na, yεxεene yi na yibodon.

8

Asiriya yamanan yi findi Alaa walikεen na

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Walaxa belebelena nde tongo, i yi sebenla ti a ma naxan nɔε xaranjε, i naxa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. A Tongo Mafurɛn.’ ”

² N yi walaxan yita sereya tinxixi firin na: Saraxarali Yuriya nun Sakari, Yeberekiyaa dii xεmɛna.

§ 7:12: Na feen sεbεxi Sariyane 6.16 kui.

³ Na xanbi ra, n yi n ma naxanla kolon naxanla ra, nabi naxalanmana. A yi fudikan, a yi dii xemen bari. Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A xili sa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. E Tongo Mafuren.’

⁴ Amasoto, benun i ya diin xa fatan a fale ‘baba’ hanma ‘n na,’ Asiriya mangana muxune Damasi taan nun Samari taan nafunle tongoma yengeni nen.”

Asiriya kaane fama nen

⁵ Alatala man yi a fala n xa, a naxa:
⁶ Yamani ito tondixi Silowa baa ige fajan ma,
e tunnaxoloxi e ma Manga Resin*
yetagi e nun
Remaliyaa dii xemena.

⁷ Nayi, Marigina Efirati baa ige walanxi gbeen nadinma nen e xili ma alo fufana,
Asiriya mangan nun a senbe gbeen nan na ra.

Efirati baan fema nen han a boxon a ma.

⁸ Fufaan danguma nen Yuda yamanan naxore,
a sa yiren birin xun ma,
a te han a kosen bun.
A fa han
a sa e yamanan yiren birin xun ma.
Ala en tagi!†

Siyane mi nae sese ra Ala yamaan xili ma

⁹ Siyane, e gbelegbele,
e gaxu!
E tuli mati,
e tan naxanye sa yamana makuyene yi!

E yiton yengen xili ma,
e yigitagama nen!

¹⁰ E na yenge feene yiton,
e kalama nen!
E na falan ti, a mi kamalima!
Amasoto Ala nxu tagi.‡

Ala yerragaxun nan fan

¹¹ Alatala bata a yii senbe gbeen sa n ma, a yi n maxadi, a n nama yamani ito raliga. A yi a fala n xa, a naxa:

¹² Yamani ito feen naxanye yatema yanfan na

e tan nama ne birin yate yanfan na de!

E nama gaxu e gaxu feene yee ra e nama xamin ne fe yi de!

¹³ E xa Alatala Senben Birin Kanna nan tun kolon sarijanden na,
e lan e xa na nan binya,
e lan e xa gaxu a tan nan yee ra.

¹⁴ Amasoto Ala findima nen yire sarijanxin na

e nun gemena Isirayila yama firinne xa,

yamana e sanna radinma gemen naxan na,

a findi e rabira gemen na.

A findima nen luti ratixin na Yerusalen kaane yee ra,

a e suxu.

¹⁵ E wuyaxi e sanna radinma nen, e bira, e fe yi kala.

E suxuma nen lutin na,
e mi nae e fulunje.

Nabiin yigina fe

¹⁶ N yi na sereyaan namara n yi, n yi xaranni ito balan,
n na fala n ma xarandiine nan tun xa.

¹⁷ N na Alatala mamema naxan bata a yetagin luxun Yaxuba bomsanna ma.

N nan n yigi sama Ala nin.

¹⁸ N xu nun n ma diine nan ito ra, Alatala naxanye fixi n ma.

N xu findixi taxamasenne nun marakolon seene nan na

Isirayila yi, fata Alatala Senben Birin Kanna ra

naxan doxoden Siyon geyaan fari.

¹⁹ Ndee a falama, e naxa, “E barin kiine nun yiimatone maxodin, naxanye wundo feene koyekoyenma, e falan ti e de bun ma. A mi daxa yamaan xa e gbee alane maxodin ba? Muxune mi barinne xan maxodinma jere muxune xa ba?”

²⁰ E ne yabima nen, e naxa, “Fo en xa xete Alaa sariyan nun a fala xuine nan ma.” Xa naxan mi falan tima na kiini, na kanna mi kenenna toma.

* **8:6:** Arami kaane mangan nan **Resin** na. † **8:8:** Heburu xuini, a sebexi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.10 kui. ‡ **8:10:** Heburu xuini, a sebexi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.8 kui.

Naxankata dimina

21 Muxune yigitεεxin nun e
kamεtεne
e masiga tima nen yamanan xun xεn
ma.
Kamεn na e suxu naxi ra,
e xεlεma nen,
e sa e mangan nun e Ala danga.
E yeεn tima nen koren na,
22 na xanbi ra e yi bεxεn mato.
Koni e tεrεn nun dimin nun bεnε
rafεre gbeen nan tun toma.
E yi rawoli dimi gbeeni.

Kεnen gbeen toma nen

23 Anu, naxanye yi luxi na tεrεni,
ne dimin naxama nen.
Waxati danguxini,
Ala yagin nan nagidi
Sabulon yamanan nun Nafatali ya-
manan ma.
Koni waxati famatεni,
kiraan naxan sigama baan ma,
Yurudεn baan kidi ma,
a na rafema nen binyen na
e nun siya gbεtene yamananana, Galile.

9

1 Yamaan naxan sigan tima dimini,
ne bata kεnen gbeen to.
Naxanye dεxi dimi gbeeni,
kεnenna bata mini ne ma!
2 Ala i bata yamaan nawuya ayi,
i yi e sεwan nagbo ayi.
E sεwaxi i yeεtagi
alo muxune nεma sεwe se xaba wax-
atini,
alo e naxanma kii naxan yi
e nεma yeεge yi se tongoxine yi-
taxunε.
3 Amasεtε i ya yamaan tεrεma goron
tongo wudin naxan bun
e nun wure gbelemεn naxan saxi e
tungunna ma
e nun e naxankata muxune bosana,
i bata ne birin kala
alo i a liga kii naxan yi
Midiyane nε bεxεni.*
4 Yaxune sankidin naxanye
birin yeεge yirene yibodonma

* **9:3: Midiyane** nε feen mεn seβεxi Kitisane 6 han 8 kui. † **9:9: Bitikidin** mεn falama yirena nde yi fa fala "**Birikidina**." ‡ **9:10:** Arami kaane mangan nan **Resin** na. Asiriya kaane nan Manga Resin yaxune ra. Na feen seβεxi Mangane Firinden 16.8-9 kui.

e nun dugin naxanye birin bata sin
wunli
ne birin ganma nen
alo yegen tεeni.

5 Amasεtε diina nde bata bari en xa,
dii xεmεn bata sεtε en xa.
Mangayaan luma nen a tan xa.
A xili bama nen a,
"Kabanako Kawandi Tiina,
Ala Sεnbεmana,
Habadan Fafe,
Bεnε Xunbeli Mangana."

6 A mangayaan nun bεnε xunbenla
sigama gboε ayi nen
dan mi naxan na.
A dεxεma nen Dawuda mangaya
gbεdεni
a yamanan xun na.
A yi a sεnbε so,
a yi a masuxu kiti kεndεn nun tinx-
inni,
keli to ma han habadan.
Alatala Sεnbεn Birin Kanna na lig-
ama a xanuntenya gbeen nin.

Alaa xεlεna fe

7 Marigin bata falan ti Yaxuba
bεnsεnna xili ma,
na yi Isirayila yamaan sεtε.

8 Yamaan birin a kolonma nen.
Efirami bεnsεnna muxune nun
Samari kaane birin yi falan
tima wason nun yeεε yigboni,
e naxa,

9 "Yinna bitikidine bata bira,†
en na a ti gεmε masolixine ra.
Xεdε binle bata kala,
en na e masara sumanne ra."

10 Nayi, Alatala Asiriya kaane rad-
inma nen Isirayila kaane ma,
Manga Resin‡ yeεgefane.

A bata e yaxune sεnbε so.

11 Arami kaan naxanye sogeteden
binni,
e nun Filisiti kaan naxanye sogegodo-
den binni,
ne nan Isirayila kaane raxεrima feu!

Koni hali na birin,
Alaa xεlεn mi naxan,
a yiin mεn yi lu yitexi e xili ma.

12 Nayi, Alatala bata a yamaan
naxankata,
koni e mi e xun xetexi a ma,
e mən mi Alatala Senben Birin Kanna
fenxi.

13 Nayi, Alatala Isirayila yamanan
birin naxərima nən
lɔxɔ keden peeni,
fɔlɔ a xunna ma han a xunla,
fɔlɔ tugu binle ma han gbalane.

14 Fonne nun kuntigine nan a xunna
ra,
nabiin naxanye wule xaranna tima,
ne nan a xunla ra.

15 Yamani ito yεerate nan e ralɔma
ayi,
e muxun naxanye matinxinma,
ne fan yifuxi.

16 Nanara, Marigin mi sɛwaxi a fonin-
gene ra,
a mi kininkininma a kiridine nun a
kaɲa gilene ma.

Amasɔtɔ Ala kolontarene nun
muxu naxine nan e birin na,
e fala naxin nan tun tima.

Koni hali na birin,
Alaa xɔlɔn mi ɲan,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

17 Naxuyaan muxune ganma yati,
alo tɛɛn naxan ɲanle nun sɛxɛne birin
ɲanma,
a yi tɛɛn so fɔtɔnna ɲansanne ra,
e tutin yi lu tɛ kore.

18 Alatala Senben Birin Kanna xɔlɔ
gbeen
bata tɛɛn so yamanan birin na.
A luxi nən
alo tɛɛn yamaan nan ganma,
muxu yo mi kininkininma a ngax-
akedenna ma.

19 Muxune donseen tongoma yi-
ifanna ma,
kamən mi ba e ma.
E yi e balon fen e kɔmɛnna ma,
e mi wasa.

Birin baloma a lanfaan nan na.

20 Manase bənsənna baloma Efirami
bənsənna ra,
Efirami bənsənna baloma Manase
bənsənna ra,
e tan bənsən firinne yi keli Yuda
bənsənna xili ma.

Koni hali na birin,

Alaa xɔlɔn mi ɲan,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

10

Gbalon Yuda taane xili ma

1 Gbalon na kanne xa
naxanye tɔnne dɔxɔma hakɛni,
naxanye sariyane sɛbɛma bodene
tɔrɔ xinla ma,

2 e tondi sɛnbɛtarene xun mayɛngɛ
kitin sɛ.

Yiigelitɔn naxanye n ma yamaan yɛ,
e mi ne kitin sama.

E kaɲa gilene kansunma,
e kiridine muɲa.

3 Ɛ fe saranna na ɛ sɔtɔ lɔxɔ naxan yi,
gbalon na fa sa keli wulani,
ɛ nanse ligama?

Ɛ ɛ gima siga nde kon yi
alogo ɛ xa maliin sɔtɔ?

Ɛ nafunle luma minɛn?

4 Fɔ ɛ mafelen kasorasane tagi,
hanma ɛ bira bɔxɔni binbine yɛ.

Koni hali na birin,
Alaa xɔlɔn mi ɲan,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

Gbalona Asiriya kaane xili ma

5 Ala naxa,
“Gbalona Asiriya yamanan xa,
naxan findixi bosaan na n yii n ma
xɔlɔna fe ra!

N ma fitinan dunganna a tan nan yii.

6 N na a sofane rasigama nən
Ala kolontare siyaan xili ma.

N yi e radin yamaan xili ma
naxanye n naxɔlɔma
e xa sa mən kaane yii seene suxu,
e yi e nafunle tongo,
e yi e yibodon

alo borona kiraan xɔn!

7 Koni Asiriya kaane mi na feen to na
kiini.

E tan e miri na fe ma kii gbɛtɛni.

E tan yi waxi halagi nan tun ti feni,
e yi siya wuyaxine raxɔri fefe!

8 Amasɔtɔ e naxa,

‘N ma sofa kuntigine mi findixi man-
gane xan na ba?

9 N mi Kalano taan suxi
alo Karakemisi taan ba?
N mi Xamata taan ligaxi
alo Arapada taan ba?

N mi Samari taan ligaxi

alo Damasi taan ba?*

¹⁰ N bata suxure batu yamanani itoe
suxu,

naxanye suxurene yi fisa Yerusalen
nun Samari yamanan gbeene xa.

¹¹ N naxan liga Samari yamanan nun
a suxurene ra,

n mi nœ na ligε Yerusalen nun a sux-
urene ra ba? ”

¹² Koni Marigin na yelin a wanle
birin nakamale Siyon geyaan fari e
nun Yerusalen yi, a Asiriya mangan
fan saranma nen a yetε yiteen nun a
yεε rawason na.

¹³ Amasōtō na mangan yi a falama
nen, a naxa,

“N feni itoe birin ligaxi

n fangan nun n ma fe kolonna nin,

amasōtō xaxilimaan nan n na.

N bata yamanane danne kala,

n yi e nafunle muja,

n mangane ba e dōxōdene yi

alo senbemaan yetena.

¹⁴ N bata siyane nafunle tongo

alo muxun xōli tēen tongon kii naxan
yi.

N bata bōxō xōnna seene birin malan
alo muxun xōli xεε rabepinxine ma-

tongon kii naxan yi.

E sese mi nōxi e gabutēni tε,

hanma e dε xanli bi, e wuga.”

¹⁵ Bunbin nœ a yetε matōxe

dangu a rawali muxun na ba?

Serana a yetε matōxe

dangu a rawali muxun na ba?

Bosaan nœ a tongo muxun nawale
ba?

Dunganna nœ muxun tongε ba?

¹⁶ Nanara, Marigina Alatala Senben

Birin Kanna

yama hiyabuxini ito radoyenma nen.

Halagi ti tεε gbeen yi so e binyen na.

¹⁷ Isirayilaa kenenna,

Ala yetēen findima nen tēen na.

E sarijantōn yi findi tεε dεgen na,

a Asiriya yamanan janle

nun a seXene birin gan,

e jan lōxō kedenni.

¹⁸ A fōtōn gbeene raxōrima nen fefe

e nun wudin naxanye birin bogima.

A yamanan halagi

alo furemaan nεma doyenje.

¹⁹ Wudi dōnxen naxanye na lu Asiriya
fōtōnne yi

hali dii jōrena,

a nœ e yatēn seβε nen.

Yamaan muxu dōnxene fe

²⁰ Na lōxōni, Isirayila yamaan
muxu dōnxen naxanye na lu e nii
ra Yaxuba bōnsōnni, ne mi fa e
lannantenyaa sama e jaxankata
muxune yi sōnōn. E fa e lannayaan
sama Alatala nin, Isirayilaa Ala
Sarijanxina.

²¹ Yamaan muxu dōnxene xεtεma
nen Ala senbemaan ma, Yaxuba
bōnsōnna muxu dōnxene.

²² Anu, Isirayila kaane, hali ε
yamaan wuya ayi alo mεjensinna
naxan fōxō igen dε, hali na, e
dōnxedin nan tun xεtεma. Halagin
bata ragidi, naxan gboma ayi, a mōn
tinxin.

²³ Marigina Alatala Senben Birin
Kanna bata halagin naxan nagidi, a
na rakamalima nen yamanan birin
yi.

Ala a yamaan xunbama nen

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Senben
Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N
ma yamana, ε tan naxanye dōxi Siyon
yi, ε nama gaxu Asiriya kaane yεε ra!
E ε bōnbōma nen dunganna ra, e yi
gbengbetenni te ε xili ma alo Misiran
kaane yi a ligama kii naxan yi nun.

²⁵ Koni benun waxati, n ma xōlōn
janma nen ε xili ma. N fitinaxin yi
keli e kaladeni.”

²⁶ Alatala Senben Birin Kanna
bosaan tongoma nen Asiriya kaane
xili ma, alo a keli Midiyan kaane xili
ma kii naxan yi Orebi fanye yireni. A
a dunganni bandunma nen baan xun
ma, alo a liga Misiran yamanani kii
naxan yi.

²⁷ Na lōxōni,

a goronna bama nen ε tungunna ma,

e goron tongo wudin naxan sa ε kœ

ma konyiyani,

* **10:9:** Asiriya kaane bata yi taani itoe suxu. E seβε kiina a yitaxi, a e luma e masoε Yerusalen taan nan na.

ε xungboma nɛn han na yi gira, a bira.

Yaxune yi maso Yerusalɛn ra

28 E bata Ayati taan li.

E danguma Migiron nin,
e yi e goronne lu Mikimasi taani.†

29 E danguma geya longori ra kiraan
nan xɔn

e a fala, e naxa,
“En xi Geba yi.”

Rama kaane xuruxurunma gaxuni.
Sɔli a taan Gibeya muxune bata e gi.

30 Galin kaane, ε gbelegbele!

Layisa kaane, ε tuli mati!

Anatɔti kaane, ε makininkinin de!

31 Madimena kaane bata xuya ayi,
Gebimi kaane e luxunden fenma.

32 To, yaxune sa tima nɛn Nobi yi,
e yi e yiini te,
e yi e kɔnkɔ Siyon taa fajin geyaan
xili ma,
Yerusalɛn geyana.

33 Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin
Kanna

wudi yii gbeene sɛgɛma nɛn sɛnbɛni.
Wudi kuyene yi rabira bɔxɔni.

Naxanye kondeye mate han,
a ne ragodoma nɛn.

34 A fɔtɔnna jansanne sɛgɛma nɛn
bunbin na,

Liban fɔtɔnne yi bira Sɛnbɛ Kanna
bun.

11

Manga nɛnɛn Dawuda bɔnsɔnni

1 Dii xɛmɛn minima nɛn Yese
bɔnsɔnni*

alo wudi jingin minima
wudi dungin ma kii naxan yi.

Na sabatima nɛn fata a salenne ra.

2 Alatalaa Nii Sarijanxin luma nɛn a
yi,

fe kolonna nun xaxilimayaan sɔtɔma
niin naxan xɔn,

kawandi kɛnden nun sɛnbɛn sɔtɔma
niin naxan xɔn,

Alatala kolonna nun a yɛɛragaxun
sɔtɔn niin naxan xɔn.

3 A niin sama nɛn Alatala yɛɛragaxun
fari.

A mi kitin sama yetagin ma.

A mi feene ragidima muxune fala
xuiin xɔn.

4 Koni a sɛnbɛtarene makitima nɛn
tinxinni.

Yiigelitɔɔn naxanye yamanani,
a yi ne feene ragidi jɛnige fajini.

A yamanan muxune garinma nɛn
falan na

alo bosana.

A fala xuine yi muxu jaxine faxa.

5 Tinxinyaan nun tɔgɔndiyaan luma
nɛn a yi

alo tagi xidin muxun tagi waxatin
birin.

6 Nayi, kankon nun yɛxɛɛ diin luma
nɛn e bode xɔn,

burunna jarin nun siin yi e sa yire
kedenni,

turadin nun yatan nun xuruse tu-
raxon yi lu e bode xɔn,

diidina nde yi ti e yɛɛ ra.

7 Ninge gilɛn nun kanko gbeena e
dɛgema nɛn,

e diine yi sa e sa yire kedenni.

Yatan yi sɛxɛn don alo jingena.

8 Dii jɔrɛn sabaan soma nɛn sɔjin
soden dɛxɔn,

diin yi nɔ a yiin nasɔɛ koson yinla ra.

9 Fe jaxi mi fa luma na, gbalo mi na

Alatalaa geya sarijanxin birin fari.
Amasɔtɔ Alatala kolonna yamanan

nafema nɛn,

alo fɔxɔ igena a folon nafema kii
naxan yi.

10 Na lɔxɔni,

diin naxan minixi Yese bɔnsɔnni

na luma tixi nɛn

alo taxamasenna yamane yɛɛ ra.

Siyane fama nɛn a fɛma,

a dɔxɔden yi lu mayilɛnjɛ binyeni.

Muxu suxine xɛtɛ fena

11 Na lɔxɔni,

Marigin mɔn a yiini bandunma nɛn

alogo a xa a yamaan muxu dɔnxɛne
xunba:

naxanye na lu e nii ra Asiriya ya-
manani

e nun Misiran yamanan lanbanna
nun a faxan na,

† 10:28: Yaxune ganla yi fɛ nɛn Yerusalɛn yɛngɛdeni kirani ito xɔn. A bunna nɛn fa fala “Yaxune bata maso.” * 11:1: Yese nan Dawuda fafe ra. Na sebɛxi Samuyɛli Singena 16.18-19 kui.

e nun Kusi nun Elan nun Babilon yamanane yi,
e nun Xamata yamanan nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yi.

¹² A taxamasenna tima nen siyane xa, a Isirayila kaane malan naxanye yi suxi yengeni. Yuda bɔnsɔnna muxun naxanye xuyaxi ayi dunuɔa xun xɔn, a yi ne malan sa keli bɔxɔn tongon naaninne birin yi.

¹³ Nayi, Efirami bɔnsɔnna mi fa Yuda bɔnsɔnna maxɔxɔlɔnma. Yuda bɔnsɔnna yaxune raxɔrima nen, Efirami mi fa Yuda maxɔxɔlɔnma, Yuda mi fa findima Efirami yaxun na sɔnɔn.

¹⁴ E birin sigama nen yengeni sogegododen binni Filisitine geyane fari,

e sa sogeteden binna muxune nafunle tongo yengeni.

Edɔn nun Moyaba yamanane yi lu e senben bun, Amonine yi xuru e ma.

¹⁵ Alatala igen janma nen Misiran fɔxɔ ige yireni, a yi a yiini bandun Efirati baan xun ma,

a yi na baani taxun xude solofere ra a de foye gbeen na, muxune yi no a gidε, e mi e sankidine ba.

¹⁶ Kiraan luma nen a yamaan xa naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani.

A luma nen alo a liga e benbane xa kii naxan yi e to mini Misiran yamanani.

12

Yama rakisixin yi Ala tantun

¹ I a falama nen na lɔxɔni, i naxa, "Alatala, n ni i tantunma. I yi xɔlɔxi n ma, koni i ya xɔlɔn bata xεte n fɔxɔ ra, i yi n madendεn.

² Ala nan n nakisixi yati. N na n yigi sama a tan nin, n mi fa gaxuma. Alatala nan n fangan na.

Alatala nan n ma beti ba xunna ra. N nakisimana a tan nan na."

³ E kisin sɔtɔma nen sewani alo ε igen bama tigi yinla ra kii naxan yi.

⁴ Na lɔxɔni, ε a falama nen, ε naxa, "E tantunna fi Alatala ma, ε xui ramini a ma a xinli, ε a kewanle rali siyane tagi ε a rabira muxune ma a xinla gbo kii naxan yi.

⁵ E betin ba Alatala xa bayo a bata fe gbeene rakamali.

E e fe fala dunuɔa muxune birin xa!"

⁶ Siyon kaane, ε sɔnxɔ sewani, ε gbelegbele naxanni!

Amasɔtɔ, Isirayilaa Ala Sarijanxin gbo, naxan ε tagi!

13

Babilon taan nananna bata maso

¹ Waliyiya falan ni ito ra naxan makenen Amosi a dii xemena Esayi xa lan Babilon taan ma.

² Ala naxa,

"E taxamasenna ti geya mabaxin fari. E gbelegbele

alogo ε xa sofane rakolon.

E yiine maliga

alogo e xa so taan muxu gbeene so deene ra.

³ N tan nan yamarin fixi muxune ma naxanye rasarijanxi n xa.

N bata n ma sofa yebaxine xili, naxanye sewama n ma no sɔtɔn na, alogo e xa n ma xɔlɔn mayita."

⁴ E tuli mati sɔnxɔ xuini ito ra geyane fari

yama gbeen nan xui a ra.

E tuli mati,

yamanane bata yimaxa

alo siyane na e malan.

Alatala Senben Birin Kanna nan a ganli tɔnma yenge so xinla ma.

⁵ Alatala fama e nun ganla naxan a xɔlɔn naxuyama ayi sa keli bɔxɔn yire makuyeni sa keli kore xɔnna danna ra. E yamanan birin kalama nen.

⁶ E gbelegbele sununi,

amasotɔ Alatalaa lɔxɔn bata maso.
A fama alo halagi ti gbalona,
fata Ala Senbe Kanna ra.

⁷ Nanara, birin bata xadan,
muxune bata tunnaxɔlɔ e ma.

⁸ Gaxun bata e suxu,
xɔlɛn sifan birin e fari.
Muxune e fatine yimaxama xɔlɛn
bun
alo naxanla tinna ma.
E birin xaminxina e bode matoma.
E yetagine yifɔrɔxi.

⁹ A mato, Alatalaa lɔxɔn fama,
kininkinintare lɔxɔna,
fitinan nun xɔlɔ gbeen naxan yi,
alogo bɔxɔ xɔnna xa raxɔri,
a findi tonbonna ra
a yi yulubitɔne halagi a yi.

¹⁰ Saren naxanye kore e nun e sare
kurune,
ne mi fa dɛgɛn sɔnɔn.
Sogen nɛɛn fa te,
a bata yidimi,
kiken mi fa dɛgɛma sɔnɔn.

¹¹ Ala naxa, “N dunuɔa muxune
kɛwali naxine saranma e ra nɛn,
n yi muxu naxine hakene saran e ra.
N yi yete yitene wason dan,
n yi nɔ kanne yandan kala.

¹² N muxune xuruma nɛn bɔxɔni
han e mi fa toma xulɛn
alo xɛma fajina,
e to raxɔlɔma ayi nɛn
alo xɛmaan naxan sa kelima Ofiri ya-
manani.”

¹³ Nanara, n kore xɔnni maxama nɛn,
bɔxɔ xɔnna yi xuruxurun, a ba a fun-
funi
Alatala Senben Birin Kanna fitinana
fe ra
a xɔlɔn na keli lɔxɔn naxan yi alo
tɛɛna.

¹⁴ Nayi, muxune birin sigama nɛn e
konne yi
birin yi a gi siga a yamaan fɛma
alo xɛnla naxan sagatanma,
alo xuruse raba mi yɛxɛɛn naxanye
fɔxɔ ra.

¹⁵ E na muxu yo to,
na kanni sɔxɔnma nɛn tanban na,
E na naxan yo suxu,
na kanna faxama nɛn silanfanna ra.

¹⁶ E dii futene yi yibutuxun e yetagi,

e banxi kui seene yi tongo,
muxune yi fu e naxanle ma e yetagi.

¹⁷ Ala naxa,
“N Mede kaane rakelima nɛn e xili ma
gbetin bɔte mi siyaan naxan xa,
e mɔn mi sɛwama xɛmaan na.

¹⁸ E banxulanne yi faxa Mede kaane
xalimakunle ra,
e mi kininkininma dii futene ma,
e naxu diidine ra.”

¹⁹ Babilɔn naxan findixi taa tofapin
na yamanane yɛ,
naxan findixi Babilɔn kaane binyen
nun e kanba xunna ra,
Ala na taan halagima nɛn
alo Sodoma taan nun Gomora taana.

²⁰ Muxu yo mi fa dɔxɔma a yi,
a yigenla luma nɛn
han mayixete nun mayixete.
Hali Arabu sigatine yati mi dangue a
yi,
hali xuruse rabane mi fa e xuruseene
xalima na.

²¹ Koni burunna subene nan dɔxɔma
na,
xutunxunbane yi e banxine rafe.
Dangaranfulene yi lu na yi,
kɔtɔne yi na findi e bodonden na.

²² Kankone wuga xuiin yi lu mine a
yire makantanxine yi,
barekodane yi so a manga banxine
kui.
Babilɔn gbee waxati saxin bata maso.
A siimayaan mi fa xunkuya.

14

Isirayila kaane xete fena

¹ Alatala kininkininma nɛn Yaxuba
yixetene ma. A mɔn Isirayila yamaan
sugandima nɛn, a mɔn yi e radɔxɔ e
bɔxɔni. Xɔɔne yi sa e fari, e findi
Yaxubaa yamaan na.

² Siyaan bonne fama nɛn Isirayila
kaane tongodeni, e siga e ra Alata-
laa yamanani. Isirayila yamaan yi
siyane findi e konyine ra, xɛmɛn nun
naxanla. Na kiini, muxun naxanye e
findi konyine ra, e fan yi ne findi e
konyi ra, e findi e naxankata muxune
kannɛ ra.

Babilɔn mangan saya sigina

3 Isirayila kaane, lɔxɔna nde, Alatala matabun fima nɛn ɛ ma ɛ tɔrɔne nun ɛ lanbaranne nun ɛ konyiya xɔdɛxɛn ɲan xanbini.

4 Na waxatini, ɛ sigi ɲaxumɛni ito sama nɛn, ɛ Babilɔn mangan magele, ɛ naxa,

Ee! En ɲaxankata muxun mi fa na!

A gbalon bata ɲan!

5 Alatala bata muxu ɲaxine bosaan sɛnbɛn kala.

A bata nɔ sɔtɔ dunganna kala

6 naxan yi siyane mabɔnbɔma xɔlɔni

a yɛ wuyaxi,

dan mi naxan na,

naxan fitinaxin yi nɔɔn tima ya-manane xun na

a gbalon sa e fari

naxan dan mi na.

7 Iki, yamanan birin bata lu bɔɲɛ xun-benli,

muxune gbelegbelema sɛwani.

8 Hali fɔfɔne nun Liban sumanne sɛwaxi

i kala feen na, e a falama,

e naxa, “Xabu i binbin maluxun,

muxu yo mi fa fama nxu sɛgɛdeni.”

9 Faxa muxune e ramaxama nɛn bɔxɔn bun ma

fa i ralandeni,

i nɛma fɛ waxatin naxan yi,

dunuɲa ito muxu gbeene birin.

Naxanye yi siyane mangane ra,

ne birin kelima nɛn.

10 E falan ti, e naxa,

“I fan bata findi fangataren na

alo nxu tan.

Iki, i bata lu alo nxu tan!”

11 E bata ɛ nun i ya wason

nun i ya bɔlɔn xuiin birin nagodo gaburun na.

Kɔnɛne nan i saden na i bun ma,

kunle yi findi i ya bitinganna ra.

12 Ee! I bata bira sa keli kore

i tan tagalan saren naxan dɛgɛma subaxani!

I bata woli bɔxɔni,

i tan naxan yi siyane rabirama!

13 I yi a falama i yetɛ ma, i naxa,

“N tema nɛn kore xɔnna ma,

n sa n ma mangaya gbɛden dɔxɔ mɛnni

Alaa sarene faxa ra.

N sa dɔxɔ alane tagi,

e malanma geyaan naxan ma sogete-den kɔmɛnna ma.

14 N tema nɛn kundane fari,

N yi lu alo Kore Xɔnna Ala.”

15 Koni e bata sa i sa fɔ gaburun xɔnna ma

i lu laxira yili tilinxin na.

16 Naxanye na i to,

ne i matoma nɛn ki fajɪ.

E miri i ya fe ma,

e yi a fala, e naxa,

“Xɛmɛni ito xa mi yi bɔxɔn naxuruxu-runma ba,

a yi yamanane yimaxa?

17 Ito xa mi dunuɲa findi tonbonne ra ba

a yi taane kala,

a tondi kasorasane beɲinɲɛ?”

18 Nɔndin na a ra,

siyane birin mangane maluxunxi binyen nin

e keden kedenna birin yi lu e gaburune ra.

19 Koni i tan bata woli ayi i ya gaburun fari ma

alo wudi yii xaren biraxina.

Faxa muxune bata sa i yɛɛ ma,

naxanye faxaxi silanfanna ra

naxanye bata sa gɛmɛne fari yinla ra.

I bata lu alo binbi yibodonxina.

20 Koni i tan mi maluxunma alo ne

amasɔtɔ i bata i ya yamanan kala,

i yi i ya yamaan naxɔri.

Bɔnsɔn ɲaxina fe mi fa falama habadan.

21 ɛ a diine faxa feni tɔn

lan e benbane gbalo feene ma.

E nama fa keli,

e yi bɔxɔn birin findi e gbeen na,

e dunuɲa rafe e taane ra.

22 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa,

“N kelima nɛn Babilɔn taan xili ma,

n yi a xinla ralɔ ayi

e nun a muxun naxanye na lu e nii ra e nun e diine nun e yixɛtɛne birin.”

Alatalaa falan nan na ra.

23 N taani ito findima nɛn dara yiren na

gbalane dɛnaxan yi e nun sagalene dingirana.

N yi Babilɔn taan makɔ halagi ti silanden na.

Alatala Senben Birin Kanna falan nan
na ra.

24 Alatala Senben Birin Kanna bata a
kɔlɔ, a naxa,
“N bata feen naxan yitɔn,
na ligama nɛn.
N bata naxan nagidi,
na kamalima nɛn.

25 N Asiriya kaane halagima nɛn n ma
yamanani,
n yi e raxɔri n ma geyane fari.
E konyiyaan bama nɛn n ma yamaan
xun ma,
e goronna yi ba e tungunna fari.”

26 Ala na nan nagidixi dunuɔa birin
xili ma,
a yiini texi siyane birin xili ma na kii
nin.

27 Xa Alatala Senben Birin Kanna fena
nde ragidi,
nde nɔɛ a yikalɛ?
A na a yiini te,
nde nɔɛ a raxɛtɛ a funfuni?

Waliiya falana Filisitine xili ma

28 Waliiya falani ito tixi Manga Ax-
asi faxa nɛn nan na.

29 Ɛ tan Filisitine,
e yi ɛ bɔnbɔma bosaan naxan na,
na bata kala,
koni ɛ nama sɛwa na ra.
Amasɔtɔ koson minima nɛn saɔi fax-
axin bɔnsɔnni,
ninginangan yi mini koson bɔnsɔnni
naxan fuganma.

30 Tɔrɔ muxu gbeene,
ne donseen sɔtɔma nɛn,
senbetarene yi e matabu bɔɔɛ xun-
benli.
Koni ɛ tan Filisitine,
n na ɛ bɔnsɔnna halagima fitina
kamen nan na.
Naxanye na lu e nii ra,
ne birin yi faxa.

31 Ɛ tan taa makantanxine,
ɛ wuga xuini te!
Taan muxune, ɛ gbelegbele!
Filisiti yamaan bata tunnaɔlɔ e ma,
amasɔtɔ tɛɛ tutin fama nɛn
sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.
Muxu yo mi baxi yaxune ganla
safane ra.

32 Filisitine xerane yabin findin
nanse ra?

“Alatala nan Siyon taan tixi,
a yamaan yiigelitɔne yigiyade faɔin
sɔtɔma denaxan yi.”

15

Waliiya falan Moyaba xili ma

1 Waliiya falana Moyaba ya-
manan xili ma:

Ari taan bata raxɔri Moyaba ya-
manani
a kala kɔɛ kedenna ra.
Kiri taan bata raxɔri Moyaba ya-
manani
a kala kɔɛ kedenna ra.

2 Dibon kaane tema e suxure kide
matexine yi
e wugama.

Moyaba kaane gbelegbelema Nebo
nun Medeba taane yi.

Muxune birin bata e xunne nun e de
xabene bi sununi.

3 Sunu dugine nun benbenle ragodoxi
e ma kirane xɔn ma.

E gbelegbelema e banxine fari
e nun e yama malandene yi,
e birin wugama han!

4 Xesibɔn nun Eleyale kaane
gbelegbelema mali muxu feen na.
E xuiin sa mɛma fɔ Yahasi taani.
Nanara, Moyaba sofane gbeleg-
belema,
e bata tunnaɔlɔ e ma.

5 N gbelegbelema Moyaba kaane fe
ra.

A muxune bata e gi siga han Soyari
taani,

siga han Egilati-Selisiya taani.

E tema wugɛ Luxiti geyaan na.

E wuga xuini tema e kalana fe ra
Xoronayin kiraan xɔn.

6 Nimirimi daraan bata xɔri
sɛxɛne bata xara,
ɔɔxɔndene bata ɔan.

Sese xinde mi fa na.

7 Nanara, muxune e se donxene ton-
goma

naxanye luxi e yii,

e nɔxi naxanye ramarɛ,

e yi siga e ra Wudi Tofaɔin Xuden kidi
ma.

8 Sɔnxɔ xuiin minima Moyaba ya-
manan birin yi.

E wuga xuiin minima
sa keli fɔ Egilayimi taani,

sa keli fə Elimi xəjin yireni.

⁹ Xuden naxan danguma Dimən yi, na bata findi wunla ra.

Ala naxa,

“N mən gbalo nənene rasigama nən Dimən yi.

N yatana nde rafama nən Moyaba muxu gixine xili ma, e nun naxanye na lu e yamanani.”

16

Moyaba Yerusalən xandima nən

¹ Moyaba mangane yi a fala, e naxa, “E yexεene rasiga Yuda yamanan mangan ma, sa keli Sela tonbonni, siga Siyon geyaan fari.”

² Moyaba naxanle bata baan gididen li Arinon yi.

E luxi nən alo xəliin naxanye e gixi, naxanye kedixi, e makuya e tēn na.

³ Moyaba kaane yi a fala Yerusalən kaane xa, e naxa, “Nxu maxadi, i fena nde ragidi.

Yanyi tagi sogen bun, i nininna xa so nxu xun na alo kəena, i nxu kantan. Nxə muxu gixine luxun, i nama gi muxune yanfa de!

⁴ A lu nxə muxu gixine xa e dəxə ε konni, dəxəden so e yii e ratangε halagi tiin ma dənaxan yi.

Naxan nxu naxankatama, na mi luma habadan, halagin fama nən a dandeni. Naxan nxu yengεma, na kelima nən yamanani.

⁵ Nayi, i ya mangayaan sənben sətəma nən hinanna xən, Dawuda yixetena nde yi mangayaan naba lannayani, kitisaan naxan kiti kənden fenma naxan səbe soxi tinxinna ma.”

Yerusalən mi nəe Moyaba maliyε Yeremi 48.29-36

⁶ Nxu bata Moyaba kaane wasona fe mε naxan gbo han,

e nun e yetε yigboon

nun e wason nun e yetε yitena.

Koni e yetε matəxəma fuun nin.

⁷ Nanara, Moyaba kaane gbeleg-belema sununi

e yamanana fe ra,

e birin e wuga xuini tema.

E kutunma nimisani Kiri-Hareseti taa kalaxina fe ra.

E bata tunnaxələ e ma fefe!

⁸ Xesibən xεene bata kala,

alo Sibima manpa binle.*

Siyane mangane bata manpa bili yεbaxine yibodon

naxanye bogine yi sigama han Yaasəri taani,

e xuya tonbonna xun xənna ra,

e yiine yi sigaxi han Fəxə Daraan kidi ma.

⁹ Nanara, n wugama Yaasəri kaane xən

Sibima manpa binle fe ra.

Ee! Xesibən taan nun Eleyale taana!

N na n yεεgen nagboma ayi nən ε ma!

Yengən xuiin bata mini ε manpa bili nakəne yi,

e nun ε se xaba daxine yi.

¹⁰ Səwan nun naxanaxan bata nən wudi bili nakəne yi.

Sigi sa xuiin nun səwa xuiin mi fa mεma

nxə manpa bili nakəne yi.

Muxu yo mi fa manpa bogine igen bama,

n bata danna sa səwa xuiin na.

¹¹ Nanara, n bənen wugama Moyaba fe ra.

N ma mawuga xuiin luxi nən

alo bəbən xuina sununi.

N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra.

¹² Nxu Moyaba yamaan toma xadanjε

e suxure kide matexine yi,

e yi so e suxure banxine yi maxandi tideni,

koni na tənə yo mi na.

¹³ Alatala bata yi na fala Moyaba kaane xili ma.

¹⁴ Iki Alatala naxa, “Benun nεε saxan yatε xa dangu, Moyaba muxu gbeene nun a yama gbeen yarabima

* **16:8:** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitanma alo manpana e gbee kiini.

nɛn, fangatare dando gbansan yi lu e nii ra ne ye.”

17

Damasi nun Isirayila

¹ Waliyiya falana Damasi taan xili ma:

Damasi taan kalamatɔɔn ni i ra,
a taa xɔnna yi lu
alo gɛmɛne e bode fari.

² Aroyeri yamanan taane luma nɛn nabɛɛnxi

e findi xuruseene konna ra.
E luma nɛn na,
muxu yo mi e yigbɛtɛnma.

³ Taa makantan yin yo mi fa luma Efirami yamanani sɔnɔn.

Mangayaan bama nɛn Damasi taani.
Arami yamanan muxu dɔnxɛn nax-
anye luma,

ne binyen mi dangue Isirayila kaane binyen na.

Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.

⁴ Nayi, na lɔxɔni,
Yaxubaa binyen xurunma nɛn.
A yamaan yi lu doyenɛ.

⁵ A luma nɛn
alo sansine na yelin malanɛ se xaba waxatini
alo a xaba muxun na a tɔnsɔn xabax-
ine malan a yii

alo e na tɔnsɔnne makentun Refa lan-
banni.

⁶ A tɔnsɔn dɔnxɛna ndee luma nɛn a kentun daxin na,

alo oliwi bogine na rayolon tamin na,
a xɔri firin saxan yi lu a kondeni,
naanin suulun ɲɔxɔn yi lu a yii bogix-
ine ra.

Alatalaa falan nan na ra, Isirayilaa Ala.

⁷ Na lɔxɔni,
muxune yeɛne luma e da mangan nan na,
e yeɛ rafindi Isirayilaa Ala Sariɲanxin ma.

⁸ E mi fa e yeɛ rasigɛ suxure kidene yi mumɛ,
e naxanye rafalaxi e yiine ra.
E mi fa Asera kide gbondonne matoɛ mumɛ,

e nun e wusulan gandene,
e yeɛe yii fɔxɔne.

⁹ Na lɔxɔni, e taa makantanxin nax-
anye rabɛɛnma Isirayila kaane bun,
ne birin yigenla luma nɛn alo fɔtɔnna
hanma geyaan kondena.

¹⁰ Amasɔtɔ i bata ɲinan Ala xɔn i rak-
isimana.

I mi i yengi dɔxi i kantan fanyen xɔn,
i ya Ala.

Nanara, i bata nakɔɔn nafala a faɲin
na,

i yi sansi xɔɲɛne si.

¹¹ I e si lɔxɔn naxan yi,
hali e na soli na lɔxɔni,
na xɔtɔnna yeɛtɛni i ya si seen yi fuga,
koni a xaba waxatin na a li,
a lɔma ayi nɛn,
furen nun sɔxɔɛ ɲantaren na fa lɔxɔn
naxan yi.

¹² Ee! Siya wuyaxine sɔnxɔma
alo fɔxɔ igen xuxu xuiin kii naxan yi.
Ee! Yamanane muxune xanɛma ayi
alo baa ige gbeen na walanɛ ayi.

¹³ Siyane sɔnxɔ xuiin luxi nɛn
alo fɔxɔ ige gbeen xuxu xuina.
Marigin na a kɔnkɔ e ma,
e e gi, siga yire makuyeni.
E kedima nɛn
alo foyen na se dagin xali geyaan fari
alo sɛxɛ xaren kala ti foyeni.

¹⁴ Gaxu gbeen na a ra ɲinbanna ra,
benun xɔtɔnni, e mi fa na!
Na nan na muxune sɔtɔma
naxanye nxɔ seene birin tongoma.
Na nan e sɔtɔma naxanye fuma nxu
ma.

18

Falan Kusi yamanan xili ma

¹ Gbalon yamanan xa,
tuguminne gabutene xuiin gbo
denaxan yi

Kusi yamanan baane xun ma!*

² Mɛn kaane xɛrane rasigama baan
xɔn kunkine kui
naxanye rafalaxi gbala xidine ra.

ɛ siga ɛ konne yi ɛ tan xɛra
sɔnɔyaxine.

* **18:1: Kusi** yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan de fati fɔreɛne bɔxɔni.

E siga ε siyaan fema naxan muxuye
 kuya,
 e fatin mayilenma,
 naxan magaxu be nun yiren birin yi,
 siya senbemanı ito naxan nɔɔn tima,
 baane wuya naxan ma yamanayi.
³ E tan dunupa muxune birin,
 ε tan naxanye bɔxɔ xɔnna fari,
 e na taxamasenni te geyaan fari,
 ε a mato!
 E na xɔtaan fe xuiin mε waxatin
 naxan yi,
 ε tuli mati!
⁴ Amasɔtɔ Alatala bata a fala n xa,
 a naxa, “N waxi feene rakɔrsi feni,
 n lu raxaraxi n dɔxɔdeni ti,
 alo wuyenna naxan minima yanyin
 na,
 alo xiilla wuyenna bɔxɔn ma kuye
 wolon waxatini.”
⁵ Amasɔtɔ benun se xaba waxatin xa
 a li,
 fugene yolonma nɛn,
 e yi findi tɔnsɔnne ra,
 ne yi mɔ fɔlɔ,
 muxune yi e yii bogitarene xaba filɛn
 na,
 e nun e sonle nun e dɛene.
⁶ Kusi kaane fan nabɛjinma na kii
 nin xɔline xa
 geyane fari e nun burunna subene.
 Sɛgɛne e yibɔma nɛn soqe furen na,
 sube xajɛne fan yi e don jɛmɛn na.
⁷ Nayi, muxune fama nɛn finmaseene
 ra
 Alatala Senben Birin Kanna xɔn,
 keli siyaan fema naxan muxuye
 kuya,
 e fatin mayilenma,
 e magaxu be nun yiren birin yi,
 siya senbemanı ito naxan nɔɔn tima,
 baane wuya naxan ma yamanayi.
 E fama nɛn na finmaseene ra Siyon
 geyaan fari
 Alatala Senben Birin Kanna xinla
 binyama denaxan yi.

19

Falan Misiran yamanan xili ma

¹ Waliyiya falana Misiran ya-
 manan xili ma:
 Alatala ni i ra, a fama kundani
 Misiran yi mafuren!

Misiran kaane suxurene xuruxu-
 runma nɛn a yɛɛ ra,
 Misiran kaane yi tunnaɔlɔ e ma.
² Ala naxa, “N Misiran kaane rad-
 inma
 e bode xili ma nɛn, e yi e bode yɛngɛ,
 birin yi keli a ngaxakedenmaan xili
 ma,
 birin yi keli a xɔyin xili ma,
 taane yi keli e bode xili ma,
 mangayane yi keli mangayane xili
 ma.
³ Misiran kaane tunnaɔlɔma e ma
 nɛn,
 n yi mayifuun bira e feene yi.
 E suxurene maxɔdinma nɛn,
 e nun barinne nun yiimatone nun
 kɔeramuxune.
⁴ N Misiran sama nɛn kininkin-
 intarena nde sagoni,
 manga yɛɛ xɔdɛxɛn yi lu a xun na.”
 Marigina Alatala Senben Birin Kanna
 falan nan na ra.
⁵ Nila baan xɔrima nɛn,
 baan wunla yi xara fefe!
⁶ Baane xirin yi mini,
 xudene yi xurun Misiran yi,
 e birin yi xara.
 Gbalane lisima a ra nɛn,
⁷ sɛxɛne yi xara Nila baan xɔn
 han a biradena fɔxɔ igen ma.
 Xɛɛn naxanye bixi Nila baan xɔn,
 ne xarama ayi nɛn,
 foyen yi siga e ra, sese mi fa luma.
⁸ Yɛxɛ suxune kutunma nɛn, e sunu,
 naxanye birin kɔnna birama Nila
 baani.
 Yala wonle fan senben yi jan.
⁹ Naxanye gɛsɛne wurundunma,
 ne yagima nɛn.
 Naxanye dugine rafalama e nun nax-
 anye e sɔxɔnma,
 ne yigitɛgɛma nɛn.
¹⁰ Yamanan muxu kɛndɛne fangan
 janma nɛn,
 walikene yi kɔntɔfili.
¹¹ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntig-
 ine ra,
 Misiran mangan kawandi muxune
 a kawandima xaxilitareyaan nin
 e naxa, “Fekolonna nde nan ma dii n
 tan na,
 a singe ra mangane diina nde.”
 E nɔɛ susɛ na falɛ mangan xa di?

12 Nayi, Misiran mangana,
i ya xaxilimane minen?
Alatala Senben Birin Kanna naxan
nagidixi
lan i ya yamanan ma,
e xa i xaran na ma.
13 Xaxilitaren nan Soyan taan kuntig-
ine ra.
Nofi taan mangane tantanma.
Misiran yamana kanne nan a raloma
ayi.
14 Alatala bata niina nde raso e yi
naxan e xun magima e ra
alogo Misiran kaane xa tantan e feen
birin yi
alo dɔɔ minna na dingenje ayi bax-
undeni.
15 Misiran muxu gbeen nun a muxu-
dina,
muxu yo mi fa sese ligama naxan fan,
a na findi muxu binyen na
hanma a binyetarena.

Misiran yamanan naɲanna fe

16 Na ɔxɔni, Misiran kaane luma
nen alo ɲaxanle. E xuruxurunma nen
gaxuni, Alatala Senben Birin Kanna
na a yiini te e xili ma waxatin naxan
yi.

17 Yuda yamananana fe findima fe
magaxuxin nan na Misiran kaane xa.
Muxune na a fe fala e yeɛ xɔri, e gax-
uma nen na feen yeɛ ra Alatala Senben
Birin Kanna bata naxan nagidi e ma.

18 Na ɔxɔni, Heburu xuiin fama
nen faladeni Misiran taa suulunna
ndee yi, e muxune yi e kɔɔ a e
bata findi Alatala Senben Birin Kanna
gbeen na. Na taan keden xili bama
nen a Taa Halagixina.

19 Na ɔxɔni, saraxa ganden fama
nen ludeni Alatala xa Misiran ya-
amanan tagini, gɛmɛ gbeena nde yi
dɔxɔ yamanan danna ra naxan Alata-
laa fe rabirama muxune ma.

20 Na nan findima taxamasenna
nun seren na fa fala Alatala Senben
Birin Kanna Misiran yi. Misiran
kaane na e xui ramini Alatala ma
e ɲaxankata muxune fe ra waxatin
naxan yi, a Marakisi Tiin nafama nen

e ma, naxan e xun mayengema a yi e
xunba.

21 Alatala a yete yitama nen Misiran
kaane ra. Na ɔxɔni, Misiran kaane
Alatala kolonma nen. E yi a batu, e
saraxane nun bogise saraxane ba a
xa. E yi de xuine tongo Alatala xa, e
yi e rakamali.

22 Alatala Misiran kaane ɲaxankatama
nen fitina fena nde xɔn, koni a e
yiyalanma nen, e yi xete Alatala ma,
a yi e maxandi xuiin name, a yi e
yiyalan.

23 Na ɔxɔni, kiraan kelima nen
Misiran yi siga Asiriya yamanani.
Asiriya kaane sigama nen Misiran yi,
Misiran kaane yi siga Asiriya yi. E
birin yi Ala batu e bode xɔn.

24 Na ɔxɔni, Isirayila findima
nen Misiran nun Asiriya yamanane
saxanden na dunuɲa duban sɔtoma
naxanye xɔn.

25 Alatala Senben Birin Kanna
dubama nen e xa, a naxa, “N bata
barakan sa n ma yamaan Misiran ma
fe yi, e nun Asiriya yamananana, n yii
fɔxɔna e nun Isirayila, n ma bɔxɔna.”

20

Falan Misiran nun Kusi xili ma

1 Asiriya mangan Sarigon a sofa
kuntigin nasiga ɲeen naxan na
Asadodi taan xili ma Filisiti ya-
manani, a yi a yenge, a yi a tongo,

2 na waxatin yeteni, Alatala yi falan
ti Esayi xa Amɔsi a dii xemena, a naxa,
“Sunu dugin naxan xidixi i tagi, na
ba, i yi i ya sankidine ba.” Esayi yi a
falan suxu, a magenla yi lu sigan tiye,
sankidi mi a sanni.

3 Alatala mɔn yi a fala, a naxa, “A
ɲee saxanna ni i ra n ma walikena
Esayi sigan tima a magenla, sankidi
mi a sanni. Taxamasenna nan na ra e
nun marakolonna Misiran yamanan
nun Kusi yamanan xa,*

4 fa fala Asiriya mangan Misiran
kaane nun Kusi kaane suxuma nen
yengeni, a e xali konyiyani. A dii

* 20:3: *Kusi* yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan de fati forene ɔxɔni.

ƚɔre ne nun fonne magenle nan xal-
ima, sankidi mi e sanni, e xɔre ma-
genle yi findi yagin na e xa.

⁵ Nayi, muxun naxanye e yigi saxi
Kusi yi hanma naxanye yi Misiran
matɔxɔma, ne gaxuma nen, e yagi.

⁶ Na ɔxɔni, muxun naxanye dɔxi
fɔxɔ igen de, ne a falama nen, e naxa,
'Nxu yi yigi saxi naxanye fari, a mato
naxan ligama ne ra. Nxu yi waxi
siga feni nxu luxundeni e konni, al-
ogo nxu xa maliin sɔtɔ, nxu yi xunba
Asiriya mangan ma. Nayi, nxu fa nɔe
kise di?' "

21

Falan Babilɔn yamanan xili ma

¹ Waliyiya falan ni i ra tonbonna
xili ma fɔxɔ igen de.*

Yaxun fama nen
sa keli tonbonni yamana magaxuxini
alo kala ti foyen nɛma fe yiifari ma
tonbonna makɔe.

² Ala bata fe magaxuxin yita n na.
Yanfanna bata keli yanfa sodeni.
Halagi tiin bata halagin ti fɔɔ.

Elan kaane, e siga yengeni!
Mede kaane e taan nabilin!†
Muxune yi kutunma e bun ma,
koni n fa danna sama nen na ma!

³ Nanara, n tagin xuruxurunma.
N ƚaxankataxi
alo ƚaxanla tinna ma.

N naxan mɛma,
na bata n gaxu ki faji!
N naxan toma,
na bata n kɔntɔfili.

⁴ Wɛkilɛ mi fa n yii,
n xuruxurunma gaxuni.
N yi ƚinbanna nan mamɛma nun
alogo n xa bɔɔe xunbeli,
koni kɔɛɛn fan bata magaxu ayi.

⁵ Donseen bata rafala,
dagine bata yisa,
muxune dɔxi e degedeni,
e minma.
Kuntigine, e keli!
E yengɛ so seene yitɔn.

⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa,

"Sa kantan tina nde ti,
a na naxan to, a na fala i xa.

⁷ Xa a yengɛ so wontorone to,
soone naxanye bandunma,
soo ragine dɔxi sofanle fari,
ndee fan dɔxi ƚɔgɔmɛne fari,
a xa a liga a yeren ma ki faji."

⁸ Kantan tiin xa sɔnxɔ, a naxa,
"N Marigina, n tixi yinna xuntagi
feriɔnen gben!

N nan n ma kantan tideni kɔɛna
ngaan na.

⁹ E a mato, xɛmɛna nde fama yengɛ so
wontoron kui
soo firin naxan bandunma.

Na yi a xuini te, a naxa,
'Babilɔn taan bata kala!
A bata kala!
E ala sawurane birin bata bira
e xuya ayi bɔxɔni.' "

¹⁰ N ma yamana,
e tan naxan bata bɔnbɔ
alo murutun lonna ma,
n na nan mɛxi Alatala Senben Birin
Kanna ra, Isirayilaa Ala,
n yi a rali e ma.

Falana Edɔn yamanan xili ma

¹¹ Waliyiya falan ni i ra Duma taan
xili ma.

Xuina nde minima Seyiri yamanani,
a naxa, "Kantan tina, kɔɛɛn di?
Kantan tina kɔɛɛn di?"

¹² Kantan tiin yi a yabi,
a naxa, "Xɔtɔnna a lima nen,
kɔɛɛn fan yi so.
Xa i mɔn waxi maxɔdinna ti feni,
maxɔdinna ti.
Waxati gbete, i mɔn yi fa."

Alaa falana Arabi xili ma

¹³ Waliyiya falan ni i ra Arabi ya-
manan xili ma.

E xima nen Arabi burunna ra,
Dedan bɔnsɔnna, sigatiine tonbonni.

¹⁴ E tan Tema kaane,
e sa fa igen na muxune xa
min xɔnla naxanye ma
e fa balon na muxu gixine xa.

¹⁵ Muxune bata e gi silanfanna bun
silanfanne yi texi e xili ma,
xanle bandunxi e xili ma,

* **21:1: Tonbonna:** A Babilɔn nan ma fe falama na ra. † **21:2: Elan kaane nun Mede kaane** yi Babilɔn kaane xɔyine nan na benun e xa e yengɛ, e yi e nɔ.

e gixi yengen gbalon bun.

¹⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa, “Benun jee keden yate, Kedari bõnsõnna‡ binyen birin janma nen.

¹⁷ Muxu wuyaxi mi fa luma e nii ra e xali wonle ye, Kedari yengesone.” Alatala, Isirayilaa Ala nan na falaxi.

22

Yerusalen taana fe

¹ Waliyiya falan ni i ra Lankenemaya Lanbanna xili ma.

Yerusalen kaane, nanfera e tema banxine xuntagi?

² Nanfera sõnxõ sõnxõn bata keli e taani,

a yimaxa, sumunna taan naxan yi yeye?

E faxa muxune mi faxaxi silanfanna ra,

e mi faxaxi yengeni.

³ E kuntigine birin bata e gi, xalimakuli wonle yi e findi kaso-rasane ra.

E muxune birin bata yi e gi yaxune yee ra,

e yi e birin suxu, e yi e xali.

⁴ Nanara, n yi a fala, n naxa,

“E yeen ba n na, e n lu na, n xa wuga xõleni.

N ma yamaan bata kala, koni hali e mi kata n masabarideni.”

⁵ Amasõtõ to, Marigina Alatala Senben Birin Kanna bata magaxun nun mantõron nun mayibasanna rafa

en ma Lankenemaya Lanbanni. Taan nabilinna yinna bata kala! Xili ti xuiin minima malina fe ra geyaan ma.

⁶ Elan yamanan ganle bata xalimakunle tongo e nun yenge so wontorone nun soone. Kiri yamanan sofane e ye masansan wure lefane yitõnma.

⁷ E meremerẽn fajine bata rafe yenge so wontorone ra,

soo ragine yitõnxi e xa yengen fõlõ e taan so deene ra.

⁸ Yuda yamanan mi fa makantanxi sõnõn.

Na lõxõni, i yee raxetema nen yenge so seene ma banxini naxan xili “Fõtõn Yi Banxina.”

⁹ E yi yalenne to Dawudaa Taan makantan yinna ma

e yi igen namara ige ramarade xurini yengen yee ra.

¹⁰ E Yerusalen taan banxine yate, e ndee rabira alogo e xa makantan yinna senbe so.

¹¹ E yi ige ramaraden nafala yin firinne longonna ra

ige ramarade fonna igen xa. Koni naxan na feene birin xunna ra,

e mi e yee rafindixi na ma. A yi e yitõnma to mi na ra, koni e mi yi na kanna toma.

¹² Marigina Alatala Senben Birin Kanna

a falaxi na lõxõn nin, a e xa wuga, e gbelegbele,

e yi e xunne bi, e yi kasa benbeli dugine so sununi.

¹³ Anu, sewan nun jaxajaxan nan be iki!

Muxune jingene kõe raxabama, e yexee ne faxama, e suben donma, e manpaan minma.

E a falama, e naxa, “En na en dege, en yi en min, bayo en faxan nen tila!”

¹⁴ N tunla Alatala Senben Birin Kanna falani ito nan mexi, a naxa, “E hakeni ito mi xafarima han e faxa!” Marigina Alatala Senben Birin Kanna na nan falaxi.

Marakolonna lan Sebena fe ma

¹⁵ Marigina Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siga, i sa mangana muxuni ito li, Sebena, naxan manga banxina feene xun na, i yi a fala a xa, i naxa,

¹⁶ ‘Nanse i xa be? I ya muxun mundun be, i to gaburun gema i yete xa be? I matabude dõnxen nafalama i yete xa geyaan fari

i gaburun ge i yete xa fanyeni!

¹⁷ I tan senbema, Alatala i wolima ayi nen pon!

‡ 21:16: **Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebexi Dunujã Fõlõn 25.13 kui.

A yi i suxu ken,
¹⁸ a yi siga i mafliinflin_{ne}
 alo se radigilinxina
 a i woli yamana gbeenii.
 I sa faxama men_{na} nin,
 ε nun i ya wontoro fajine yi lu na,
 i tan naxan i kanna denbayaan
 nayagima!’ ”

¹⁹ Ala naxa,
 “N ni i kedima nen i ya walideni,
 n yi i ba i tideni.
²⁰ Na loxoni,
 n nan n ma walikena Eliyakimi xil-
 ima nen,
 Xiliki a dii xemena.
²¹ N ni i ya dugine ragodo a ma,
 n ni i ya tagi xidin xidi a tagi,
 n ni i senben so a yii.

A findima nen Yerusalen kaane fafe
 ra
 Yuda yamaan birin ye.

²² N Dawudaa manga banxin de_{pinna}
 soma nen a yii.

A na naxan nabi,
 muxu yo mi nae a balan_{ne}.
 A na naxan balan,
 muxu yo mi nae a rabiye.

²³ N na a bitinma nen
 alo bitin wudina yire kendeni,
 a yi binyen fi a fafe a denbayaan ma.

²⁴ A denbayaan muxu binyene birin
 luma nen singanxi a ra,
 alo wudi yiin singanxi a binla ra kii
 naxan yi,
 alo goron xunxurine nun baramane
 nun ige sa seene doxo_{ma} e bode fari
 kii naxan yi.”

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna falan
 ni ito ra, a naxa, “Na loxoni, gbangban
 wudin talama nen naxan yi bitinxi
 yire kendeni. A kalama nen, a yi bira.
 Nayi, goronna naxan yi singanxi a ra,
 na yi halagi.” Alatala na nan falaxi.

23

Tire nun Sidon halagi fena

¹ Waliyiya falana Tire taan xili ma:
 ε tan Tarasisi kaan naxanye kunkine
 kui foxo igen xun ma,

ε gbelegbele sununi amasoto Tire
 taan bata kala,
 banxi yo mi fa na,
 kunki tide mi fa na.
 E bata na xibarun me,
 fata Sipiri foxo ige tagi boxon na.

² E dundu, ε tan naxanye doxi foxo
 igen de,

ε tan naxanye bata foxo igeni siga
 ε Sidon taan yulane findi nafulu
 kanne ra.

³ Sansiin naxanye yi bima baan de
 Sihori yi,

foxo igen kidi ma pon,
 e fa ne ra e taani.
 Sansiin naxanye yi xabama Nila
 baan xon,

ne yi findixi Sidon taan tonon nan na.
 Na yamanan bata yi findi siyane loxo
 tiden na.

⁴ Sidon kaane, ε yagi,
 baan xon yire makantanxina.

Bayo foxo igen* bata a me ε ra, a naxa,
 “N mi dii barin toroyane sotaxi,
 n mi dii barixi.

N mi dii xeme_{ye} ragboxi,
 n mi dii teme maxuruxi.”

⁵ Xibaruni ito na Misiran yamanan li,
 e yigitegema nen Tire taana fe ra.

⁶ E foxo igeni gidi han Tarasisi taani,
 ε gbelegbele sununi ε tan foxo ige tagi
 boxo yidoxone.

⁷ E naxanaxa taan nan ito ra ba,
 naxan masεε xabu waxati xunkuyene
 yi

naxan muxuye bata yi siga
 e sa doxo yire makuyene yi?

⁸ Nayi, nde na feen nataxi Tire taan
 xili ma,

naxan yi mangayane yitaxunma ya-
 manane yi nun?

Kuntigin nan yi a yulane ra,
 xili kan gbeene dunu_{ya} yi.

⁹ Alatala Senben Birin Kanna nan na
 ragidixi,

alogo a xa ne fe magodo
 naxanye wasoxi e tofanna fe ra,
 alogo a xa boxon muxu yitexine
 rayagi.

¹⁰ Nayi, Tarasisi kaane,

* **23:4:** Foxo **igen** yi findixi Sidon kaane gbee ala naxalanmana nde nan na.

ε bəxən bi,
alo e a ligama Nila baan dε kii naxan
yi,
amasətə kunki tide mi fa na ε kunkine
xa.

¹¹ Alatala bata a yiini te baan xili ma,
a bata yamanane yimaxa.

A bata yamarin fi Kanan yamanan
xili ma,

a taa makantanxine xa kala.

¹² A bata a fala, a naxa,

“E tan Sidən kaane,

ε sumunna bata ɲan.

Yaxune bata fu ε taa tofaɲin ma.

Keli, ε fəxə igeni gidi,

sigə Sipiri fəxə ige tagi bəxəni.

Hali na, matabu yo mi ε xa.”

¹³ Babilən yamanan mato,

yamaan naxan mi yi sese ra,

Asiriya kaane bata yi naxan findi bu-
runna subene gbeen na.

E e sanganso makantanxine ti nən a
yi,

e yi a banxine kala,

a findi taa xənna ra.

¹⁴ E tan Tarasisi kaan naxanye kunk-
ine kui fəxə igen xun ma,

ε gbelegbele sununi

amasətə ε yire makantanxin bata
kala.

¹⁵ Na waxatini, ɲinan tima nən Tire
taan xən ɲεε tonge solofere, na lanxi
mangana nde nan ma siimaya ma.
A ligama Tire taan na nən alo a liga
yalunden na kii naxan yi sigini ito yi,
a naxa,

¹⁶ Bələnna tongo, i a maxa,

i sigi wuyaxi sa,

i taani sigə i tan ɲaxalan maɲinanxina
alogo i ya fe xa rabira muxune ma.

¹⁷ ɲεε tonge solofere na dangu,
Alatala Tire taana fe ragidima nən.
A mən yi a saran haramuxin sətə
fələ, a yalunyaan naba bəxə xənna
yamanane birin xən.

¹⁸ Koni a sətə seen nun a saren
haramuxin luma Alatala nan xa. E
mi malanma, e mi ramarama. E
soma muxune nan yii naxanye luma
Alatala yεtagi alogo e xa balo gbeen
nun maraberi ba faɲin sətə.

24

Alatala bəxən birin halagima nən

¹ Alatala bəxən birin halagima nən,
a yi a raxəri.

A bəxə xənna kalama nən,
a yi a muxune birin naxuya ayi.

² Na maraɲan ki kedenna nan
saraxaraliin nun a yamaan xa,
e nun kuntigin nun a walikεen xa,
e nun banxi kanna nun a walikε
ɲaxanla xa,

e nun sare matiin nun sare soon xa,
e nun doli tongo nun doli soon xa,
e nun donla naxan ma
e nun seen soma naxan yii.

³ Bəxə xənna kalama nən fefe,

a yigenla yi lu

amasətə Alatala bata na fala.

⁴ Bəxən sunuxi, a xaraxi.

Dunuɲa sigama kalε,

a muxu gbeene fan yi doyen.

⁵ Adamadiine bata bəxə xənna ra-
haramu.

E mi Alaa sariyane suxi,

e yi a tənne beɲin.

E bata habadan layirin kala

e nun Ala tagi.

⁶ Nanara, Alaa dangan bata bəxə
xənna suxu,

a muxune yi e yulubin yanginna sətə.

A muxune ganma,

e wuyaxi mi lu.

⁷ Manpa nənən bata xara,

manpa binle yi lisi a ra.

Naxanye bəɲε yi sεwaxi,

ne wugama.

⁸ Sεwan tanban xuine bata dan,

ɲaxaɲaxa xuine bata ɲan,

sεwan bələn xuine bata dan.

⁹ Muxune mi fa manpaan minma sig-
ini.

Manpane bata xələ ayi

e min muxune dε.

¹⁰ Taa rabeɲinxin bata kala.

Banxine birin nagalixi,

muxu yo mi fa nəε soε.

¹¹ Muxune gbelegbelema manpa
feen na kirane xən.

Sεwan bata findi bəɲε rafərən na.

ɲaxaɲaxan bata ɲan yamanani.

¹² Banxi xənne nan tun fa luxi taani,

taan so dεen bata kala,

a biraxin yi lu na.

13 A ligama na kii nin bəxəni siyane tagi,
se wuyaxi mi luma,
alo oliwi bogine na yelin malanɛ,
alo manpa binle xəri bolon waxatini.

Dunuɣa muxune naxanma

14 Naxanye luxi e nii ra,
ne e xuini tema,
e sənɣə sɛwani e Alatalaa binyen nali.
E gbelegbelema naxanaxani keli so-
gegododen binni.

15 E naxa,
“Sogeteden binna yamanane,
ɛ Alatala binya!
ɛ Alatala xinla tantun
fəxə ige tagi bəxəne yi,
Isirayilaa Ala!”

16 Nxu bɛti xuine mɛma nɛn bəxən
danne birin yi:

“Binyena Ala tinxinxin xa!”

Koni n tan naxa,
“N bata lə ayi, n bata lə ayi,
gbalona n xa!

Yanfantenne yanfan soma!

Yanfana!

Yanfantenne yanfan soma!”

17 Gaxun nun yili gbeen nun luti
ratixine

ɛ tan bəxə xənna muxune yɛɛ ra.

18 Naxan na a gi gbelegbele xuiin bun
gaxuni,

na yi sin yinla ra.

Xa naxan te yinla ra,

na yi a suxu lutin na.

Kore xənna dɛene birin nabima nɛn
tulen yi fa,

bəxə xənna bunne birin yi xuruxu-
run.

19 Bəxə xənna bəma nɛn,

a xuya ayi, a yolon,

bəxən bata yimaxa fefe!

20 Bəxən dengenma ayi nɛn

alo dələ minna,

a tintin alo gagen foye gbeen bun.

A bira a Ala matandine goronna bun

a mi fa nɛɛ kelɛ.

21 Na ləxəni,

Alatala sɛnbɛma ganla saranma e
kɛwanle ra nɛn

naxanye bəxən nun kuyen lan tagini

e nun bəxə xənna ito mangane.

22 E malanma nɛn yili gbeen na

alo kasorasane.

E balan kasoon na.
Waxati xunkuye na dangu,
e fa e dɛntɛɛɛ.

23 Kiken nun sogen yagima nɛn.

Amasətə Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
findima nɛn mangan na Yerusalɛn yi,
Siyon geyaan fari.

A binyen yi makɛnɛn taan fonne birin
yɛtagi.

25

Wali faɣi kolon bɛtina

1 Alatala! N ma Ala ni i ra!

N ni i tantunma nɛn,

n yi i xinla binya.

I bata i ya kabanako feene rakamali,

i naxanye ragidixi i ya tinxinyani

xabu to mi na ra.

2 I bata taan lu

alo gɛmɛ malanxine,

i bata taa makantanxin findi taa
xənna ra.

Taa mi fa xəɣene taa fangamaan na,

a mi fa tima sənən.

3 Nanara, yama sɛnbɛmane i
binyama nɛn

siya gbalotəne taane yi gaxu i yɛɛ ra.

4 Luxunden nan i tan na yiigelitəne
xa,

sɛnbɛtarene luxundena

e na bira lanbaranni,

e nun yigiyadena tule gbeen bun,

e nun nininna soge xəlɛn bun.

Muxu naxine xəlɛn luxi nɛn

alo tule foye gbeen na dəxə sansanni,

5 alo sogen wuyenna tonbonna ma.

I xəɣene sənɣə xuiin danma,

alo kundaan nininna wuyenni sux-
uma kii naxan yi,

i gbalotəne nɔ sətə sigin danma na kii
nin.

Sɛwa bandena siyane birin xa

6 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
naxanaxani tənma geyani ito

fari,

a lu alo sube turaxi donna

nun manpa faɣi minna,

suben nun manpa fisamantenne
yɛtɛna.

7 Geyani ito fari,

a sunu dugin bama nɛn

yamanane muxune birin yɛtagin xun
na,

e nun kasangenna naxan siyane
birin ma.

⁸ A sayaan halagima nen habadan!
Marigina Alatala yi muxune birin
yeegen fitan e yetagi.

A yi yagin ba a yamani bəxən yiren
birin yi.

Alatala nan na falaxi.

Moyaba yamanan kalana fe

⁹ Na ləxəni, e a falama nen,
e naxa, “En ma Ala ni i ra!
En na en xaxili tixi a tan nan na,
a yi en nakisi!

Alatala ni i ra!
En xaxili tixi a tan nan na.
En naxan,

en sɛwa a marakisina fe ra!”

¹⁰ Alatala bata a yengi lu geyani ito
xən!

Anu, Moyaba yamanan bata kala
alo sɛxən naxan yibodonxi nɛnɛ yinla
ra.

¹¹ Mɛn kaane yiine yitexi
alo muxun naxan a bama igeni.

Koni hali e to kataxi,
Marigina e ragodoma nen e wasoni.

¹² Moyaba kaane,
Marigina ɛ yamanan makantan
yinne rabirama nen,
a e rabirama nen bəxəni,
a yi e findi burunburunna ra.

26

Ala tantun betina

¹ Na ləxəni, Yuda yamanan mux-
une betin bama nen, e naxa,
“Nxu bata taa makantanxi fajin sətə.
Ala bata a rabilin marakisin na
alo yinna

a xa nxu makantan.

² Ɛ taan so dɛɛne rabi,
yama tinxinxin xa so
naxanye luxi təgəndiyani.

³ Naxanye yugon fan,
i tan Ala nan bəjɛ xunbeli kenden
nagidima ne ma,
amasətə e yigi saxi i tan nin.

⁴ Ɛ yigi sa Alatala yi habadan,
bayo Alatala nan ɛ habadan kantan
fanyen na,

ɛ Alatala.

⁵ Muxun naxanye dəxi yire matexini,
a ne ragodoma nen,
a yi e taa matexin kala,

a yi a halagi bəxə xənna ma,
a a findi burunburunna ra.

⁶ Sɛnbɛtarene a yibodonma nen,
a lu yiigelitəne san tidene bun.”

⁷ Tinxin muxuna kiraan tinxin nen.
I tan Ala fajin kiraan malaxunma
nen tinxin muxun xa.

⁸ Alatala, nxu xaxili tixi i tan nan na
i ya kiti saxine kiraan xən ma.

Nxu niin makoon naxan ma,
nxu lu i xinla falɛ,
nxu lu nxu mirɛ i ma.

⁹ I xənla n niin yetɛɛn suxuma kəɛɛn
na,

n ni i fenma n səndəmɛn birin na.
I na kiti kenden sa bəxəni
dunujə muxune yi tinxinyaan kolon.

¹⁰ Xa i hinan muxu naxine ra,

e mi tinxinyaan kolonɛ.

Hali yamana fajini,
e tinxintareyaan nan nabama,
e mi Alatalaa gboon toma.

¹¹ Alatala, i yiini texi e xili ma,
koni e mi a toma.

Anu, e i ya xanuntenya gbeen toma
nen

i ya yamaan xa, e yi yagi.

Tɛɛn naxan i yaxune raxərima,
na xa e gan.

¹² Alatala i bəjɛ xunbenla fima nxu
ma,

i tan nan nxə feene birin nakamalima
nxu xa.

¹³ Alatala, nxə Ala,
kari gbɛtɛne nxu nə nen,
naxanye mi findixi i tan na,
koni nxu i tan nan keden pe xili
binyama.

¹⁴ Ne bata faxa,
e mi fa xɛtɛma sənən.
E bata findi yiyane ra,
e mi fa kelima sənən.
I bata e kɛwanle saran e ra,
i yi e halagi,
i yi e funfun birin naxəri.

¹⁵ Alatala, i bata nxə bəxən fari sa,
i bata a fari sa.
I bata i ya binyen mayita,
i yi yamanan danne masiga.

¹⁶ Alatala, muxune e yeɛ rafindima i
tan nan ma tərəni.

I na e xuru mantərəni,
e yi xɛtɛ i xandɛ e dɛ bun.

17 Alatala, nxu lu nen i yetagi,
alo naxanla nema wugama soxoleni
tinna ma.

18 Nxu fan na soxolen sifan sotaxi nen,
nxu wuga,
koni nxu foyen nan tun barixi.
Nxu mi kisin fixi boxo xonna ma
nxu mi muxu nenene raminixi
dununa yi.

Faxa muxune kelima nen

19 E faxa muxune niin birama e yi
nen,
e yi keli.

E tan naxanye saxi burunburunni,
e xulun, e sonxo sewani.

Marigina, i xiila rafama boxon ma
alo kenenna,
faxa muxune yi keli gaburun na.

20 N ma yamana, e so e konni,

e deen balan e foxo ra.

E luxun waxatidi,
han Alaa xolon yi dangu.

21 Amasoto Alatala nan minima a
daxodeni

a yi boxon muxune hakene saran e ra.
Boxo xonna muxu faxaxine wunla
makenema nen,

a yi ba muxune wunla luxunne
naxanye faxaxi a fari.

27

No sotona ige yi sube naxin fari

1 Na loxoni, Alatala a silanfan wure
xodexen tongoma nen

naxan gbo, a senben gbo,
a yi keli ige yi sube naxin xili ma

ige yi sube naxina,

sajin naxan a gima,

ige yi sube naxina,

saji tinxintarena.

A yi foxo ige yi ninginanga gbeen
faxa.

Marigin nun a nakona fe

2 E manpa bili nakon mataxoma nen
sigini

na loxoni,

naxan bogiye naxun han!

3 "N tan, Alatala,

n tan nan manpa bili nakoni ito kan-
tan muxun na.

N na a ige sama nen waxatin birin,

n yi a kantan koden nun yanyin na

alogo muxu yo nama fe naxin liga a
ra.

4 N mi fa xoloxi a ma.

Koni xa n tansinne nun nanle li na,
n na e yengema nen,

n yi e gan.

5 Koni xa naxan a yigiyaden fen n tan
yi,

na kanna xa baje xunbenla raso nxu
nun a tan tagi,

a xa baje xunbenla yatin naso nxu
nun a tan tagi!"

Ala fama nen a yamaan mafeludeni

6 Waxati famatone yi,

Yaxubaa yamana a salenne ramin-
ima nen,

Isirayila bansonna yi a sonle nun a
fugene ramini.

A dununa rafe a bogine ra.

7 Ala a yamaan bonboxi nen ba,

alo a e bonbo muxune bonboxi kii
naxan yi?

A a yamaan faxaxi nen ba

alo a na kanne faxa kii naxan yi

naxanye yi e faxama nun?

8 En-en de, koni a e makitixi nen

a yi e kedi,

a siga e ra konyiyani.

A e kedi a kala ti foyen nan na,

alo sogeteden foye gbeena.

9 Yaxuba bansonna haken mafeluma
ikii nin,

ito nan Isirayila bansonna yulubi xa-
farin mayitama:

e na e kide saraxa gandene birin findi
burunburunna ra,

e Asera kide gbindonne nun wusulan
gandene ba tixi.

10 Muxu yo mi fa luma taa makan-
tanxini.

A luma nen nabepinxi

alo tonbonna.

Ninge diine yi fa e de madondeni a yi,

e yi na findi e matabuden na.

E yi a wudi pingine madon.

11 Wudi yiine na xara,

e girama nen,

naxanle yi e gan.

Amasoto yama xaxilitaren nan ito ra.

Nanara,

e da mangan mi fa kininkininma e ma.

Ala naxan e daxi,
na mi hinanma e ra.

Isirayila suxu muxune xεε fena

¹² Na lɔxɔni,
Alatala a sansi xabaxine bɔnbɔma nɛn

keli Efirati baan ma
han sa dɔxɔ Misiran xuden na,
ε birin yi malan keden keden yεεn ma,

ε tan Isirayila kaane.

¹³ Na lɔxɔni,
xɔta xui gbeen minima nɛn.
Muxun naxanye lɔxi ayi Asiriya ya-
manani,
e nun naxanye kedi Misiran yi,
ne birin fama nɛn,
e fa Alatala batu geya sarijanxin fari
Yerusalen yi.

28

Gbalon Samari kaane xili ma

¹ Gbalon Samari taan xa,
naxan maligaxi manga kɔmɔtin na
naxan findixi Efirami yamanan dɔlɔ
minne xunna kenla ra,
naxanye nɔrɔn luxi
alo se fugen yolonmatɔna,
taan naxan mɛrɛmɛrɛ jingixin xun
ma,
dɔlɔn bata naxan muxuye kala.

² A mato,
Marigina walikε sɛnbɛmaan fama
nɛn,
alo balabalan kεsɛne foye gbeeni
alo tulen foye kala tiin naxan fama
fufaan na
a yi taan nagodo bɔxɔni a fangani.

³ Taan naxan luxi
alo mangaya kɔmɔtina,
naxan findixi Efirami dɔlɔ minne
xunna kenla ra,
na yibodonma nɛn.

⁴ Taan naxan nɔrɔn luxi
alo fugen yolonmatɔna
naxan tixi mɛrɛmɛrɛ jingixin xun
ma,
na luma nɛn
alo xɔdε bogi singen naxan mɔma
benun se xaba waxatin xa a li.
Muxu yo na a to,
na kanna a bama nɛn kedenna,
a yi a don sa!

⁵ Na lɔxɔni,
Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan find-
ima manga kɔmɔtin na a ya-
maan muxu dɔnxɛne xa
naxanye na lu e nii ra,

alo mangaya taxamaseri nɔrɔxina.

⁶ A xaxinla fima nɛn kitisane ma
alogo e xa kiti kɛndɛn sa.
A yi fangan fi muxune ma
naxanye yaxune kedima taan so dɛɛn
na.

Dɔlɔ minne yi Nabi Esayi magele

⁷ Hali e saraxaraline nun e nabine
tantanma dɔlɔn xɔn.

Manpaan bata e xunna firifiri.

Manpaan bata e ratantan.

Dɔlɔn bata e xaxinli fu,
manpaan yi e xunna firifiri.

E nɛma fe toon tima alo xiyena,
e tantanma,
e nɛma kitin sɛ,
e a feni fu.

⁸ E tabanle birin nafexi e baxunna ra,
e yiren birin xɔsixi.

⁹ Na dɔlɔ minne maxɔdinna tima, e
naxa,

“Esayi ito waxi nde xaran feyi?”

A a falane yɛbama nde xa?

Diidin naxanye baxi xijɛn na ba?

Dii futen naxanye dɛɛn baxi badeni
xijɛn na ba?

¹⁰ Bayo a naxa,
“Tɔnne tɔnne fari,
tɔnne tɔnne fari.
Sɔnne sɔnne fari,
sɔnne sɔnne fari.
Ndee be, ndee na.’ ”

¹¹ Awa, nayi, Ala fa falan tima yamani
ito xa
xɔjɛne falane nun xui gbɛtɛne nan
xɔn,
e mi naxanye famuma.

¹² Anu, a bata yi a fala e xa nun, a
naxa,

“Matabuden nan be ra,
xa naxan xadanxi,
na xa fa a matabu be.
Bɔjɛ xunbeli yiren nan be ra.”
Koni e tondixi e tuli matiyε.

¹³ Nayi, Alatala falan tima e xa na kii
nin yati, a naxa,

“Tɔnne tɔnne fari,
tɔnne tɔnne fari.
Sɔnne sɔnne fari,

sɔnne sɔnne fari.
Ndee be, ndee na,”
alogo e nɛma sigan tiyɛ,
e xa bira e xanbiramaan na,
e maxɔɔ,
e yi e suxu lutin na,
e sa kasoon na.

Marigin yi banxin betɛn sa Yerusalen yi

14 Ɛ tan magele tiin naxanye
Yerusalen yamaan xunna,

Ɛ tuli mati Alatalaa falan na!

15 Ɛ a falama, Ɛ naxa,

“Nxu bata layirin xidi nxu nun
sayaan tagi,

nxu bata lanna raso nxu nun laxira
tagi.

Xa gbalon fa,

a mi nxu konna lima,

amasɔɔ nxu bata wulene findi nxu
yigiyaden na,

nxu yi mayifu falane findi nxu luxu-
nden na.”

16 Nanara, Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa,

“N bata gɛmɛna nde dɔxɔ Siyon taani
alo banxin tongon gɛmɛ faji
yɛbaxina.

Naxan na dɛnkɛɛya a ma,

na mi yimaxɛ mumɛ!”

17 N kiti kɛnden nun tinxinyaan find-
ima

n ma banxin ti se tinxinxine nan na,
koni balabalan kɛsɛne Ɛ yigiyaden

makɔma nɛn,

Ɛ wulene,

igen yi sa Ɛ luxunden xun ma.

18 Layirin naxan Ɛ nun sayaan tagi,

na yi kala.

Lanna naxan Ɛ nun laxira tagi,

na mi fa luma na.

Gbalon na fa waxatin naxan yi,

a yi Ɛ halagi.

19 A na fa waxati yo yi,

a Ɛ xalɛ a yii,

bayo a danguma nɛn xɔtɔnna nun
yanyin nun kɔɛɛn na.

Gaxun nan tun a ra,

a xuiin bunna na famu waxatin
naxan yi.

20 Saden xurunma ayi nɛn saden na,

bitinganna yi dungi ayi mafelenna
ra.

21 Alatala mɔn kelima nɛn
alo a liga kii naxan yi Perasimi
geyaan fari.

A bɔɲɛn tema nɛn

alo a liga kii naxan yi Gabayon lan-
banni,*

alogo a xa a wanle rakamali

naxanye makabɛ,

a kɛwali magaxuxine.

22 Awa iki, Ɛ magelen dan.

Xanamu, Ɛ xidi yɔɔnɔnne mɔn
gbɛtɛnma nɛn Ɛ yi.

Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
na nan falaxi n xa,

a bata a ragidi a xa yamanan birin
halagi.

Xɛɛ bi feen sandane

23 Ɛ tuli mati n xuiin na.

Ɛ xaxili lu n ma falane xɔn.

24 Xɛɛ biin na wa sansiin si feni,
a luun bɔxɔn biin nan tun fari wax-
atin birin yi ba?

A luma a bɔxɔn nawalɛ nɛn ba,

a buxa dan mi naxan na?

25 Koni a na yelin a bɔxɔni tɔɲɲɛ wax-
atin naxan yi,

a mi sabi dɛ daxine xan sima na xanbi
ra ba?

A mi sabi seene siyɛ ba

e nun sorontonna?

A mi maala nun fundenna wolɛ e
xɛɛne yi ba,

a sansi gbɛtɛye si xɛɛn dɛ?

26 A Ala nan na tagi raba kiin yitaxi a
ra,

a yi a xaran a liga kiin ma.

27 Sabidɛ daxine mi bodonma ɲingen
xɛɛ ra bɔnbɔ seen na,

muxu yo mi wontoron sanne
radangue

sabi se xun xurine fari e bɔnbɔ seen
na,

koni ndee bɔnbɔma gbelemɛn nan na,
muxune yi nde bodon.

28 Fɔ sansi kɛsɛne xa din nɛn e findi
fujin na

benun burun xa sɔɔ.

* 28:21: Dawuda Filisitine nɔ nɛn yɛngeni Ala sɛnbɛn xɔn **Perasimi** geyaana fari e nun **Gabayon** yi. Na feen sɛbɛxi Samuyɛli Firinden 5.20 kui.

Nayi, muxun mi luma a bɔnbɛ han
habadan.

Hali e wontoron nun a bandun soone
radangu a fari,

na mi a kɛsɛne findɛ a fuɲin na.

²⁹ Na feene fataxi Alatala Sɛnbɛn
Birin Kanna nan na,
kabanako kawandi tiin naxan ma fe
kolonna gbo han!

29

Tɔrɔn nun yigin Yerusalɛn xa

¹ Gbalona Ariyele taan xa, Ariyele!*

Manga Dawudaa ganla taan naxan
nabilin yɛngɛni!

Ɛ sanle birin nabama e kiini ɲɛɛ yo
ɲɛɛ,

² koni n na Ariyele taan yɛngɛma nɛn.
Ɛ wugama nɛn, ɛ sunu,
ɛ taan yi lu n xa

alo saraxan ganma dɛnaxan fari.

³ N nan n ma ganla tima nɛn ɛ taan
nabilinni.

N yi ɛ mini kiraan bolon ɛ ma yɛngɛ so
seene ra.

N yi yire makantanxine yitɔn ɛ xili
ma.

⁴ Ɛ fe yigodoma nɛn han a lu
alo ɛ xuiin kelima bɔxɔn nan bun ma.
Ɛ xuiin yi xurun mini burunburunni.
Ɛ xuiin luma minɛ nɛn bɔxɔni,
alo barinne ɲunɲunun xuiin bɛndɛn
bun.

⁵ Ɛ yaxu yamaan luma nɛn
alo xubena,

ɛ tɔrɔ muxune ganla luma nɛn
alo foyen sɛxɛn naxan xalima.
Sanɲa ma kedenni, mafurɛn,

⁶ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna fama i
malideni
galan xuiin nun bɔxɔ xuruxurunna
nun xui gbeen

nun kala ti foyen nun tule foye gbeen
nun halagi ti tɛɛ dɛgɛ gbeen nin.

⁷ Ariyele kaane,
yamanan naxanye ganle ɛ yɛngɛma,
ne danguma nɛn alo xiyena.

Naxanye birin yi fuma ɛ ma
e ɛ taan nabilin yɛngɛni,
ne ɲanma nɛn
alo xiyen kɔɛɛn na.

⁸ Kamɛn muxun naxan ma,
na xiye sama nɛn, a dɛgema,
koni a na xulun,
a lima nɛn,
kamɛn mɔn a ma.

Min xɔnla muxun naxan ma,
na xiye sama nɛn, a minma,
koni a na xulun,
a a li, a kɔɛ yinla raxaraxi,
a fanga mi na.

A ligama na kii nin yamanane mux-
une xa
naxanye Siyon geyaan yɛngɛma.

Yamaan mi xaxili sɔtɔxi

⁹ Ɛ kabɛ, ɛ ɛ dundu!

Ɛ findi danxutɔne ra,
ɛ nama seen to.

Ɛ xunna xa firifiri,
koni hali ɛ mi manpaan min.

Ɛ dingɛnɲɛ ayi siga tideni,
koni hali a mi findi dɔlɔn funfun na.

¹⁰ Amasɔtɔ Alatala bata ɛ xaxinli fu,
a mi tinxi ɛ nabine xa fe toon ti,
a dugin so ɛ fe toone xun na.

¹¹ Fe makɛnɛnxini itoe birin bata lu
ɛ tan xa alo fala sɛbɛxine kɛdi mafil-
inxini, naxan balanxi taxamasenna
ra. Ɛ a so muxu xaraxina nde yii, ɛ
yi a fala a xa, ɛ naxa, “Ito xaran nxu
xa yandi.” A ɛ yabima nɛn, a naxa, “N
mi nɔɛ a xaranɲɛ, kɛdin balanxin na
ra.”

¹² Hanma ɛ xa a so xarantarena nde
yii, ɛ naxa, “Ito xaran nxu xa yandi!”
A ɛ yabima nɛn, a naxa, “N mi nɔɛ
sɛbɛnla xaranɲɛ!”

¹³ Marigin naxa,
“Yamani ito maso n na e falane xɔn.
E n binyama e dɛɛn nin,
koni e bɔɲɛn makuya n na pon!

Binyen naxan e yi lan n ma,
na fataxi adamadiine yamari
xaraxine nan gbansan na!

¹⁴ Nanara, n mɔn luma nɛn yamani
ito ratɛrɛnɛ kabanako feene ra.
E fe kolonne fe kolonna tununma
nɛn,
e xaxilimane xaxinla yi lɔ ayi.”

¹⁵ Gbalon na kanne xa
naxanye kata gbeen tima
alogo e xa e fe yitɔnxine luxun Alatala
ma wundoni.

* **29:1: Ariyele** findixi Yerusalɛn taan xili gbete nan na be. Dawuda Yerusalɛn taan yɛngɛ feen sɛbɛxi Samuyɛli firinden 5.6-9 kui.

E wanle kema dimini,
 e yi a fala, e naxa,
 “Nde nɔɛ en tɔɛ?
 Nde en ma fe kolonɛ?”
 16 Anu, ɛ bata tantan fefe!
 Nde fɛɲɛ rafalan yate fɛɲɛ bendɛn na?
 Muxun yii fɔxɔna a fale a rafala
 muxun ma ba,
 a naxa, “I tan mi n nafalaxi?”
 Fɛɲɛna a fale fɛɲɛ rafalan ma ba,
 a naxa, “I mi sese kolon?”

Ala a yamaan kiin masarama nɛn

17 Benun waxatidi,
 Liban fɔtɔnna findima nɛn bogise
 wudi bili nakɔn na,
 na bogise wudi bili nakɔne yi lu alo
 fɔtɔnna.
 18 Na lɔxɔni,
 naxan sebɛxi kedin kui,
 tuli xɔrine na mɛma nɛn.
 Danxutɔne yi mini dimi gbeeni,
 e yi seen to.
 19 Tɔrɔ muxune sɛwa gbeen sɔtɔma
 nɛn Alatala yi,
 yiigelitɔne yi naxan Isirayilaa Ala
 Sarijanxini.
 20 Amasɔtɔ gbalotɔne tununma nɛn,
 magele tiine yi lɔ ayi.
 Naxanye katama haken ligadeni
 bonne ra,
 ne halagima nɛn,
 21 naxanye wulen sama muxune xun
 ma kitisadeni,
 e yi lutin nati muxune yɛɛ ra kitini,
 e yoo kanna tɔɲɛɛ.
 22 Nanara, Alatala naxan Ibu-
 rahima xunba,
 na ito nan falaxi Yaxubaa yamaan xa,
 a naxa,
 “Yaxuba bɔnsɔnna mi fa rayarabima,
 a mi fa yagima sɔnɔn.
 23 Amasɔtɔ e tan nun e diine n
 kewanle toma nɛn,
 e yi n xili sarijanxin binya,
 e yi n tan Yaxubaa Ala Sarijanxina
 sarijananna kolon,
 e gaxu n yɛɛ ra, n tan Isirayilaa Ala.
 24 Naxanye yi lɔxi ayi e miriyane xɔn,
 ne xaxinla sɔtɔma nɛn,
 matandi tiine yi xaranna sɔtɔ.”

30

*Isirayila kaane nama e yigi sa
 Misiran kaane yi*

1 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Gbalona ɛ tan dii murutɛxine xa!
 ɛ feene yitɔnma
 naxanye mi kelixi n tan ma.
 ɛ layirine xidima
 naxanye mi fataxi n ma Nii
 Sarijanxin na.
 ɛ yulubine sama e bode fari.
 2 ɛ sigama Misiran yamanani,
 koni ɛ mi n maxɔdinma.
 A xɔnla ɛ ma Misiran mangan xa ɛ
 kantan,
 ɛ yi yigiyaden fen Misiran sɛnben bun
 alo nininna!
 3 Koni Misiran Mangana makan-
 tanna findima ɛ xa yagin nan
 na.
 ɛ yigiyaden naxan fenma Misiran
 kaane fema
 na yi ɛ yigin kala.
 4 Kuntigine bata sa Soyana taan li,
 xɛrane bata Xanɛsi taan li.
 5 Koni e birin nayagima nɛn
 bayo na yamanan tɔnɔ yo mi e ma.
 Misiran kaane mi ɛ malima,
 e mi munanfan yo fima ɛ ma.
 E yagin nun yarabin nan tun nalima
 ɛ ma.”

Isirayila xɛrane Misiran yi

6 Waliyiya falana subene xili ma
 Negewi tonbonni:
 E xɛrane danguma gbalɔ yiren nun
 tɔrɔ yiren nin
 yata xɛmɛne nun yata gilɛne dɛnaxan
 yi,
 e nun fɔdɔgɔne nun saɲi naxin nax-
 anye tunganma.
 E nafunle maxalima sofanle nan fari
 e nun e sɔtɔ seene nɔgɔmɛne fari,
 sanbane nan ne ra na yamanan xa
 naxan tɔnɔ mi na.
 7 E sigama Misiran yi
 naxan ma maliin findima fe fuun na,
 sese mi a ra!
 Nanara, n na a xili bama Ninginanga
 Narixina.

*Marakolonna lan waxati famatɔna
 fe ma*

8 Marigin yi a fala Esayi xa, a naxa,
 “Iki, feni itoe sebɛ kɛdina nde kui

Yerusalen kaane yetagi e nun walaxan fari alogo a xa lu na waxati famatone yi habadan han habadan.”

⁹ Yama murutexin nan ito ra, diidi wule falane, diidin naxanye tondima Alatala sariyan name.

¹⁰ E a falama fe toone xa, e naxa, “E nama fa fe toon ti sonon!” E a falama nabine xa, e naxa, “E nama nondin makenen nxu xa! E fe fajin nan ma fe fala nxu xa. E nxu rafan feene fala nxu xa, hali a findi wulen na.

¹¹ E keli kira fajin xon, e a bejin. E ba Isirayilaa Ala Sarijanxina fe yebexu xa!”

¹² Nanara, Isirayilaa Ala Sarijanxina ito nan falaxi, a naxa, “E to emema n ma falane ra e yi e yigi sa e muxu naxankata feene nun e muxu mayanfa feene yi, ¹³ nayi, na haken luma e xa nen alo taan makantan yin matexin na bofo!

Menna na tintin, a birama nen sa! ¹⁴ A yiboma nen a xunxurin na alo feje goronna, a yensenje ayi kininkinintareyani, hali a dungi xungbena a mi toe a dungine ye naxan finde tee ko seen na hanma ige sege sena.”

Yigi sana Alayi

¹⁵ Marigina Alatala Isirayilaa Ala Sarijanxin naxa, “E na e xun xete n ma, e raxara, e kisin sotoma na nin. E na e sabari, e yigi sa n yi, e senben sotoma na nin.”

Koni na xoli mi e ma. ¹⁶ E a falama, e naxa, “Nxu nxu gima nen soone fari!” Nayi, e e gima nen yati! E naxa, “Nxu nxu gima nen soo xulumene fari!”

Nanara, e sagatan muxune fan xulunma ayi nen kati!

¹⁷ E muxu wuli kedenna e gima nen e yaxun muxu kedenna bun,

yaxun muxu suulun pe na e konko e ma,

e birin e gima nen. Naxanye na lu e tagi, ne luma nen kedenyani alo taxamaseri dugin wudi kuyen jae ra geyaan xuntagi.

Marakisi waxatina

¹⁸ Anu, Alatala e mamema alogo a xa hinan e ra, a kelima nen a yi a kininkininna yita e ra.

Ala naxan kiti kenden sama, na nan Alatala ra. Sewan na kanne xa naxanye e xaxili tima a ra.

¹⁹ E tan Siyon kaane, e tan naxanye dxi Yerusalen yi, e mi fa wugama sonon! E na e xui ramini a ma, a hinanma e ra nen han! A na e xuiin me tun, a e yabima nen.

²⁰ Marigin tarayaan nun mayigbetenna ragidi nen e ma e donseen nun e min igen na. Koni e karamoxo mi fa a luxunma e ma, e a toma nen e yeen na.

²¹ I na siga yiifanna ma hanma komenna, i fala xuiin mema nen i xanbi ra, a naxa, “Kiraan ni ito ra, siga a xon!”

²² E suxure gbeti daxine nun a xema daxine yatema nen se haramuxine ra, e woli ayi alo namana, i yi a fala e ma, i naxa, “Xosina.”

²³ Nayi, Ala tulen nafama nen i ya sansi sixine ma, boxon yi balo faji gbeen fi i ma.

Na loxoni, i ya xuruseene sa e de madonma nen xuruse rabade gbeene yi.

²⁴ Ningene nun sofanla naxanye xeen bima,

ne yi balo naxumen don foxon saxi naxan yi naxan sama e bun se ko seen nun sansi yife seen na.

²⁵ Faxa gbeen tima loxon naxan yi,

taan makantan sangansone na bira
waxatin naxan yi,
folone nun xudene rafema nɛn
geya gbeene nun yire matexine birin
yi.

²⁶ Kiken dɛgɛma nɛn
alo sogena na lɔxɔni,
sogen dɛgɛn yi gbo ayi dɔxɔ solofere
dangu a ki fonna ra.
Na lɔxɔni,
Alatala a muxune maxɔldene dan-
danma nɛn,
a yi e fure dɛɛne yiyalan,
a tan yetɛɛn naxanye maxɔlɔ.

Ala Asiriya yɛngɛma nɛn

²⁷ A mato, Alatala sɛnbɛn fama sa keli
wulani,
a fama xɔlɔ gbeen nun jaxankatan
nan na,
a fitinaxin yi falan ti
alo tɛɛn naxan halagin tima.

²⁸ A nii raxinla luxi nɛn
alo baan na walanɲɛ ayi
naxan bɔxɔnma a ma
a te han muxun kɔɛɛn bun.
Nayi, a siyane yimaxama nɛn a halagi
ti segedenna ra.

A yi karafen bira xɔɲɛ yamane dɛni,
naxan e rasigama
yireni dɛnaxan xɔli mi e ma.

²⁹ Ɛ tan Yerusalɛn kaane,
ɛ bɛtin bama nɛn
alo sali lɔxɔn kɔɛna.
Ɛ bɔɲɛn sɛwama nɛn
alo muxune nɛma sigɛ xulen xuini
Alatalaa geyaan fari,
Isirayila kantan fanyena Ala.

³⁰ Alatala a xui gbeen naminima nɛn
a yi a sɛnbɛ gbeen makɛnɛn.
A yi a xɔlɔ gbeen nagodo
alo halagi ti tɛɛ gbeena,
tule ige gbeen nun galanna nun bala-
balan kɛsɛne yi godo.

³¹ Asiriya kaane na Alatala xuiin mɛ,
e xuruxurunma nɛn gaxuni a bosaan
bun ma.

³² Alatala ne xuruma bosaan yɛɛn
naxanye birin na,
ne ligama tanbanna nun bɔlɔn xuiin
nin,
a nɛma e yɛngɛma a sɛnbɛni.

³³ Tɛɛni tɔnxi xabu to mi na ra!

A yitɔnxi mangan xili yi yili gbee
tilinxin na,
yege gbeen nun tɛɛ gbeen naxan na.
Alatala nii raxinla nan minima
alo dole tɛɛn xudena,
a na tɛɛn nadɛgɛ.

31

Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran kaane yi

¹ Gbalon ne xa
naxanye sigama Misiran yi maliin
fendeni,
naxanye xaxili tixi soone ra,
naxanye e yigi sama yɛngɛ so won-
torone yi,

bayo e wuya,
e nun soo ragine,
bayo e sɛnbɛn gbo,
koni e mi e yɛɛ rafindima Isirayilaa
Ala Sarijanxin ma,

e mi Alatala fenma!
² Anu, a tan fan fe kolon,
a nɔɛ gbalon nafɛ nɛn.
A mi a falan maxɛtɛma.

A kelima nɛn muxu jaxine yamaan
xili ma,
hake kanne mali muxune.

³ Misiran kaane findixi adamadiine
nan na,
Ala mi e ra.

E soone mi findixi niin xan na,
subene nan tun e ra.
Alatala na a yiini te naxan xili ma,
naxan na na kanna mali,
na salaxunma nɛn,
a fan naxan malima,
na kanna yi bira,
e firinna birin yi halagi e bode xɔn.

Marigin Yerusalɛn kantanma nɛn

⁴ Alatala bata a fala n xa, a naxa,
“N tan Alatala sɛnbɛn Birin Kanna
godoma nɛn

n yi yɛngɛn so Siyon geyaan fari
e nun a yire matexine yi
alo yatan wurundunma a se suxin
ma kii naxan yi,
alo yata sɛnbɛmaan na xuruseen
suxu.

Hali xuruse rabane birin keli a xili
ma,
a mi gaxuma e sɔnxɔ sɔnxɔn yɛɛ ra,
hali e to wuya,
a mi tunnaxɔlɔma a ma.

5 Alatala Senben Birin Kanna
Yerusalen kantanma nen,
alo xoliin naxanye e firifirima e teen
xun ma a kantandeni.

A a kantanma nen,
a yi a xunba.
A a ratangama nen,
a yi a xoroya.”

6 E tan Isirayila kaane,
e xun xete a ma,
e murutexi a tan naxan ma fefe!

7 Na laxonni,
e birin e mema nen e suxure gbeti
daxine
nun a xema daxine ra,
e tan yulubitone yii faxone.

8 Asiriya kaane faxama nen silan-
fanna ra
naxan mi findixi muxun gbeen na.
Silanfanna naxan mi fataxi adamadi
yo ra,

na e raxorima nen.
E gima nen silanfanna bun,
e banxulanne yi findi konyine ra.

9 Naxan e kantanma, na gaxuxin yi a
gi.

E kuntigine gaxuma nen
e na e yaxune taxamasenna to.
Alatalaa falan nan na ra
naxan ma teen degema Siyon yi,
sulun teen* naxan yii Yerusalen yi.

32

Mangaya tinxinxina

1 A mato, mangana nde mangayaan
nabama nen tinxinni,
kuntigine yi kuntigiyaan liga kiti
kendon xon.

2 E muxune birin luma nen
alo yigiyaden foyen bun
alo luxunden kala ti foyen bun,
alo igena kiraan tonbonni,
alo geme gbeen nininna boxo
yixareni.

3 Yee kanne yee ne mi fa luma raxixi,
tuli kanne yi e tuli mati.

4 Muxun naxanye xaxili mi dxi,
ne xaxinla nun kolonna sotoma nen,
de masuxune yi falan ti a tinxinni e de
mafuraxin na.

5 Nayi, a mi fa falama xaxilitarene ma
a xaxilimane,

fe naxi rabane mi fa yatema muxu
gbeene ra.

6 Amasoto xaxilitaren xaxilitareya
falan nan tima.

E hake feene yitonma e borjeni,
e lu Ala kolontareya wanle ke,
e lu fala naxine tiye Alatala ma.
E kametone luma kamen na,
min xonla naxan ma,
e na kuma igeni.

7 Fe naxi rabane wanle naxu.

E fe naxine yitonma
alogo e xa yigelitone halagi wulene
xon,
hali yoon toro muxune xa e kitini.

8 Koni muxu fajine fe fajine nan
yitonma

e yi lu e nenige fajiyani.

Marakolonna lan naxanle ma

9 E tan naxanla naxanye luxi xaxili
sani,

e keli, e tuli mati n na!

E tan sungutunna naxanye xaxili
ragidixi feu,

e tuli mati n ma falan na!

10 Benun ne keden e nun nde,
e tan naxanye xaxili ragidixi,
e yimaxama nen,
bayo se bogi bolon daxine nanma
nen,

sansi xaba daxine yi dasa se xaba
waxatini.

11 Nayi, e gaxu,

e tan naxanla naxanye xaxili sani,
e kontofili, e tan sungutunna naxanye
xaxili ragidixi.

E dugine ba e ma,

e yi kasa benbali dugine xidi e tagi
sununi.

12 E kanken makudun, e wuga
xee tofajine nun manpa bili sabatix-
ine fe ra,

13 e nun n ma yamana boxona,
firin jali kanne nun tansinne bata
sabati denaxan yi.

E wuga banxi fajine fe ra

sewan yi denaxanye yi
e nun sumunna yi taan naxan yi yeye.

14 Amasoto manga banxin naberinma
nen,

* 31:9: *Sulun teen* mon falama yirena nde yi fa fala “*Furu teen*.”

taa yimaxaxini ito yigelima nɛn,
 a yire makantanxine nun sangan-
 sone yi findi
 banxi xɔnne ra han habadan,
 e nun burunna sofanle magidena,
 e nun xuruseene dɛ madondena,
 15 han Alaa Nii Sarijanxin yi godo
 nxu ma keli kore,
 tonbonna yi findi wudi bili nakɔɔn
 na,
 wudi bili nakɔɔn yi findi fɔtɔnna ra.
 16 Nayi, kiti kɛnden luma nɛn ton-
 bonni,
 tinxinna yi lu wudi bili nakɔni.
 17 Tinxinyaan yi bɔɲɛ xunbenla raso.
 Tinxinyaan tɔnɔn yi findi sabarin
 nun makantanna ra habadan.
 18 N ma yamaan dɔxɔma nɛn bɔɲɛ
 xunbeli yireni,
 dɔxɔde makantanxine yi,
 matabu fajin dɛnaxanye yi.
 19 Hali balabalan kɛsɛne fɔtɔnna
 kalama nɛn,
 taan mumɛɛn yi fɔn,
 20 sɛwan luma nɛn ɛ tan xa.
 ɛ tan ɛ sansine sima nɛn xudene birin
 dɛ,
 ɛ yi ɛ ɲingene nun sofanle lu e sagoni.

33

Gbalon halagi tiin xa

1 Gbaloni i xa,
 i tan naxan halagin tima
 i tan naxan munma halagin sɔtɔ sin-
 gen,
 i tan naxan bonne yanfama
 muxɛ munma i tan naxan yanfa sin-
 gen!
 I na yelin halagin tiyɛ waxatin naxan
 yi,
 i fan yi halagi.
 I na yanfantenyaan dan waxatin
 naxan yi,
 muxune yi i fan yanfa.
 2 Alatala, hinan nxu ra!
 Nxu xaxili tixi i tan nan na.
 Findi nxu fangan na xɔtɔn yo xɔtɔn,
 i nxu rakisi tɔrɔ waxatini!
 3 Siyane na i xuiin mɛ,
 e yi e gi.
 I nɛɛn fa keli,
 yamanane muxune bata xuya ayi.

4 ɛ tan siyane,
 ɛ seen naxanye tongoxi yɛngɛni,
 muxune bata fu na ma
 alo tuguminne na so.
 Muxune dutunma ne ma
 alo suɲɛ sɛtɛna.

5 Alatala na feene birin xun ma
 bayo a dɔxi kore xɔnna ma.
 A bata sariyan nun tinxinna raso
 Siyon taan yiren birin yi.

6 I tan, Alatalaa yamana,
 i luma nɛn makantanni.
 Xaxilimayaan nun Ala kolonna find-
 ixi kisin nan na,
 e nun Marigin binyana
 na nan findixi i ya nafunla ra.

Ala kelima nɛn yaxune xili ma

7 Sofa wɛkilɛxine nan gbelegbele xui
 ito ra kirane xɔn.
 Bɔɲɛ xunbenla rali muxune yi xɛtɛ
 wugɛ xɔlɛni.

8 Kirane bata rabɛɲin,
 muxu yo mi fa danguma kirane xɔn.
 Yaxun bata layirin kala,
 a yi taane raɲaxu,
 a mi muxu yo binyaxi.

9 Yamanan bata lu sununi,
 a kalama.
 Liban yamanan bata yagi,
 a fɔtɔnna bata xara.
 Sarɔn mɛrɛmɛrɛn luxi
 alo tonbonna,
 Basan nun Karemele yamanane wu-
 dine dɛɛne yi yolon.

10 Alatala naxa,
 “Iki, n bata keli.
 Iki, n na n ma binyen mayitama nɛn.
 Iki, n na n ma fe yitema nɛn.

11 ɛ feen naxanye yitɔnma,
 ne luxi nɛn
 alo se dagina hanma sɛxɛna.
 ɛ yɛtɛɛn yengin yi findi tɛɛn na
 naxan ɛ raxɔrima.

12 Siyane ganma nɛn
 e lu alo xuben sulun tɛɛni,*
 alo tansinne na masɛgɛ,
 e gan.”

13 ɛ tan naxanye makuya,
 ɛ tuli mati n naxan ligaxi.

* 33:12: *Sulun tɛɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Furu tɛɛna*.”

Ɛ tan naxanye maso,
ε n senben yaten kolon.

14 Yulubitone bata gaxu Siyon yi,
xuruxurinna bata so Ala kolontarene
yi.

E maxadinna tima, e naxa,
“Nde luyε halagi tεeni ito dexon en ye?
Nde nεe luyε habadan tεe wolonni ito
dexon en ye?”

15 Fε naxan sigan tima tinxinni,
a nɔndin fala,
naxan a mema tɔnɔne ra
naxanye sɔtɔxi gbaloni,
naxan mi tinma dimi yi seen nasuxe
mayifuni,
a tunla ba muxune ra
naxanye faxa ti feene yitɔnma,
a yeen ba fe naxine ra.

16 Na kanna fe luma nen
alo a na dɔxɔ yire matexini,
geyaan faran makantanxin yi findi a
luxunden na.
A donseen nun igen mi dasama.

Yerusalen yi xunba

17 I mangan toma nen i yeen na a nɔrɔ
gbeeni,

i yi yamanan danne to masigaxi pon!

18 Nayi, i mirima nen i ya naxankata
danguxine ma,

i yi a fala, i naxa,

“Na kuntigine minen

naxanye yi mudun nasuxuma
e nun naxanye yi makantan yinna
xun matoma a ra?”

19 I mi fa na yama wasoxin toma
sɔnɔn,

xɔnen naxanye fala xuine mi nεe fa-
munje,

xɔnen naxanye fala xui mi mema a
fajin na.

20 Siyon taan mato,
en sanle rabama taan naxan yi.

Ɛ yeen tima nen Yerusalen ra,

bɔje xunbeli yirena,

a lu alo bubun naxan mi fa wayanma,
naxan wudiye mi fa talama

naxan lutiye mi fa fulunma sɔnɔn.

21 Alatala a yeεe yitama en na Ala
Senbemaan na mennanin.

Xudene nun baa gbeene luma nen
menni,

yeγγε so kunkine mi dangue denaxan
yi.

Kunki gbeene mi dangue na mume!

22 Amasɔtɔ Alatala nan en ma kitisaan
na.

Alatala nan en ma sariyasaan na.

Alatala nan en ma mangan na.

A tan nan en nakisima.

23 Koni yaxune luxi nen

alo kunkin naxan lutiye bata fulun,
foyen kunkin nasigama dugin nax-
anye xɔn

ne mi fa xidixi sɔnɔn,

ne fan singanxi wudi kuyen naxan
na,

na mi fa suxi.

Nayi, e se tongoxi gbeen yeγγeni,

na yitaxunma nen

hali sankalatone e gbeen xalima nen.

24 Nayi, Yerusalen kaa yo mi a fale,
e naxa, “N mi yalan.”

Na taan muxune hakene mafeluma
nen.

34

Edon makitina

1 Siyane, ε maso,

ε yi ε tuli mati.

Siyane, ε a liga ε yeren ma!

Bɔxɔ xɔnna xa a me,

e nun a yi seene birin,

e nun dunuɔa nun naxanye birin
minima a yi.

2 Amasɔtɔ Alatalaa xɔlɔn godoma nen
siyane birin fari,

a fitinan yi godo e ganle birin ma.

A bata halagin nagidi e birin ma.

A tinma nen e birin yi faxa.

3 E faxa muxune luma nen biraxi
bɔxɔn ma

e binbine xirin yi mini han,

e wunle yi sa e geyane birin ma.

4 Sare kurune* birin kalama nen

alo se kunxina,

kuyen yi mafilin alo kedina,

sare ganla birin yi yolon

alo manpa binla de xarene

alo xɔde bili bogi xaraxine.

5 Ala naxa, “N ma silanfanna bata
sarene wunla ramini han!

A godoma nen Edon kaane ma,

* 34:4: Men kaane yi **sarene** batuma na waxatini.

a yi e makiti,
n halagin nagidixi yamaan naxan
ma.”

6 Wunla bata so Alatalaa silanfanna
yiren birin ma

a madole muxu turen na.

A luxi nen

alo kontonne nun kɔtɔne wunla
saraxabadeni,

alo e turen naxan e gbingini.

Bayo Alatala saraxa gbeen bama nen
Bosara taani

Edɔn kaa wuyaxi yi faxa yengeni.

7 E yɛratine fangan gbo

alo burunna jingene,

koni e fan faxama nen bonne xɔn,

e nun jingene nun turane.

E yamanan nafema nen wunla ra,

e turen yi radin bɔxɔn ma.

8 Bayo, gbeerɔxɔ bɔxɔn nan na ra
Alatala xɔn,

gbeerɔxɔn jɛɛn nan na ra

Siyon taan xun mayengena fe yi.

9 Edɔn yamanan baane findima nen
dolen na.

A xuben yi maxete dole tɛɛn na,

e bɔxɔn yi findi dolen ganmatɔɔn na.

10 Kɔɛɛn nun yanyin na,

a tɛɛn mi tuma,

a tutin yi lu tɛ kore habadan!

E yamanan yi lu rabejinxi

han mayixete nun mayixete,

muxun mi fa dangue na yi mumɛ!

11 Na yi findi xutunxunbane nun
sagalene konna ra,

toxorone nun xaxane yigiyadena.

Ala yi a lu a yitɔntaren nun a yigenla
ra

alo a dunuɗa da waxatin naxan yi.

12 A muxu gbeene mi fa luma na,

naxanye mangan dɔxe,

a kuntigine birin janma nen.

13 Wudi jali kanne solima e manga
banxine kui nen,

sɛxe jaxine nun tansinne yi a yire
makantanxine rasuxu,

a findi kankone nun dangaranfulene
konna ra,

14 burunna subene nun kankone nar-
alandena,

burunna kɔtɔne yi lu wugɛ e bode ma
mɛnni.

Kɔɛ ra yinnan Liliti yi dɔxɔ na bɔje
xunbenli.

15 Sajin fan a soden toma na nin,

a yi a xelene bira,

a yi e rasɛge,

a a diine malan a nininna bun.

Sɛgene fan e malanma na nin.

16 Xa ɛ Alatalaa kedɛn kui to,

ɛ ito xaranma nen na, a naxa,

“Subeni itoe sese mi dasama na yi,

birin nun a lanfaan nan fama,

bayo Ala bata na yamarin fala.

A Nii Sarijanxin nan e malanma.

17 A tan nan e dɔxɔdene ragidima.

A tan nan e yirene maliga,

a yi e yitaxun.

Na yamanan findima nen e gbeen na
han habadan,

e yi lu na han mayixeten nun
mayixete.”

35

Yerusalɛn xunba fena konyiyani

1 Tonbonna nun bɔxɔ xaren sɛwama
nen!

Burunna jingima nen sɛwani

a fuga alo gabala fugena.

2 Fugene luma nen burunna yiren
birin yi.

Burunna jingine yiriwama nen
jaxanni.

A sɔnxɔ sɛwani!

Liban yamanan nɔrɔn sifan bata fi a
ma,

e nun Karemele geyaan nun Sarɔn
mɛrɛmɛrɛna.

Nayi, muxune nɔɛ Alatalaa binye
gbeen toɛ nen,

en ma Alaa nɔrɔna.

3 ɛ muxu xadanxine rawɛkilɛ.

Naxanye xinbiye xuruxurunma,

ɛ ne sɛnbɛ so.

4 Naxanye bɔje bata mini,

ɛ a fala ne xa, ɛ naxa,

“ɛ wɛkilɛ, ɛ nama gaxu,

ɛ Ala famaani ni i ra ɛ gbeen jɔxɔdeni.

Ala ɛ yaxune saranna fima nen,

a tan yetɛɛn yi fa ɛ rakisideni.”

5 Nayi, danxutɔne seen toma nen,

tuli xɔrine yi feen mɛ.

6 Nayi, sankalatɔne yi tunganje ayi

alo xεnle,
 bobone yi sɔnxɔn nate sɛwani.
 Amasɔtɔ tigi ige gbeen minima nɛn
 tonbonni,
 baane yi mini bɔxɔ xareni.
 7 Nɛmɛnsin wolonxin findima nɛn
 daraan na,
 min xɔli yiren yi masara tigi yirene
 ra.
 Kankone yi xima dɛnaxanye yi nun,
 gbalan nun tanbinna yi sabati mɛnni.

8 Kira gbeen luma mɛnna nin
 naxan xili bama
 a "Sariyanna Kirana."
 Muxu haramuxine mi sigan tima a
 xɔn
 fɔ a xa findi ne nan gbee ra
 naxanye na bira a fɔxɔ ra.
 Xaxilitare yo mi na xɔn sigɛ.

9 Yatane mi luma mɛnni,
 sube xapɛne mi fɛ na mumɛ!
 E mi toɛ na!
 Alaa muxu xunbaxine nan sigan
 tima mɛnni.
 10 Alatala na naxanye xɔrɔya,
 ne fama mɛnna nin.
 E fama nɛn gbelegbelɛ naxanaxani
 Siyon taani,
 habadan sɛwan yi e yɛtagini yalan.
 Naxanaxan nun sɛwan luma nɛn e yi,
 sunun nun kutunna yi nan fefe!

36

*Asiriya mangan yi a kɔnkɔ
 Yerusalɛn xili ma*

*Mangane Firinden 18.13,17-37 e
 nun Taruxune Firinden 32.9-19*

1 Xesekiyaa mangayaan nɛɛ fu
 nun naanindeni, Asiriya mangan
 Senakɛribi yi siga Yuda taa makan-
 tanxine xili ma, a yi e birin suxu.

2 Asiriya mangan yi a sofa kuntigin
 nun a gali sɛnbɛmaan nasiga Manga
 Xesekiya ma Yerusalɛn yi keli Lakisi
 taani. Sofa kuntigin yi fa Yerusalɛn
 yi, a sa ti ige ramaraden faxaraxiin
 dɛxɔn,* dugi xane xɛɛ ma kiraan na.

3 Nayi, Xiliki a diina Eliyakimi,
 manga banxi kuntigin yi mini a ra-
 landeni e nun sɛbɛli tiin Sebena nun

Asafi a dii xɛmɛn Yowa, mangana
 yenla.

4 Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa,
 "Ɛ a fala Xesekiya xa, ɛ naxa, 'Asiriya
 manga gbeena ito nan falaxi, a naxa:
 I yigi saxi nanse ma?"

5 I yengi a ma a fɛrɛn nun sɛnbɛna i
 yii, i yɛngɛn so, koni fala fuun nan na
 ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi
 han i murutɛ n xili ma?"

6 I ya lannayaan saxi Misiran nin, a
 mɛn kaane xa ɛ mali. Na luxi nɛn alo
 muxun na la xayen na a dunganna
 ra naxan girama, a yi a yiin xaba.
 Naxan na a digan a yi, na a maxɔlɔma
 nɛn. Misiran mangan na kii nin mux-
 une xa naxanye e faxuma a ra.

7 Waxatina nde ɛ falama nɛn n xa, ɛ
 naxa, "Alatala, nxɔ Ala, nxu nxu tax-
 uxi na nan na." Koni, Xesekiya bata yi
 Ala batudene kala geyaan fari, a yi a
 fala Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane
 xa, a naxa, "Ɛ xinbi sinma nɛn yire
 sariyanxini ito yɛtagi."

8 Iki, ɛ nun n kanna Asiriya mangan
 xa lan fena nde ma, n soo wuli firin
 soɛ ɛ yii, xa ɛ nɔɛ soo ragine sɔtɛ.

9 Ɛ mi n kanna walikɛɛn keden peen
 nɔɛ, hali naxan xurun e birin xa. Ɛ
 lannayaan saxi Misiran yi soo ragine
 nun wontorone nan ma fe ra.

10 A yɛtɛna, n faxi yamanani ito
 kaladeni Alatala sagoon nan xanbi
 ba? Alatala yɛtɛɛn nan a falaxi n xa,
 a n xa sa yamanani ito yɛngɛ, n yi a
 raxɔri.' "

11 Nayi, Eliyakimi nun Sebena nun
 Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e
 naxa, "Falan ti nxu xa Arami xuini,
 amasɔtɔ nxu a mɛma, nxu mi falan
 tima Heburu xuini yamaan yi a mɛ
 naxanye yinna xuntagi."

12 Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, "N
 kanna n nafaxi ɛ tan nun ɛ kanna nan
 ma falani itoe tideni ba? Muxun nax-
 anye dɔxi yinna xuntagi, ne fan xa a
 mɛ nɛn bayo ne fan e gbiin donma
 nɛn, e yi e xɔnla min ɛ xɔn yɛngɛni."

13 Nayi, sofa kuntigin to a maso, a
 yi a xuini te Heburu xuini, a naxa,
 "Ɛ manga gbeen xuine ramɛ, Asiriya
 mangana!

* 36:2: Ige ramaraden naxan geyaan na.

¹⁴ Mangana ito nan falaxi, a naxa, 'E nama tin Xesekiya xa ε mayenden, a mi n̄ε ε rakise n ma mumε.

¹⁵ Xesekiya nama a liga ε yi ε lan-nayaan sa Alatala yi, a yi a falε a Alatala ε ratangama n̄n, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni.

¹⁶ E nama ε tuli mati Xesekiya xuiin na mumε, amas̄t̄o Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: E b̄j̄ε xun-benla fen n na, ε x̄εt̄ε n ma, birin a yii se nun a bogise don̄j̄ε, birin yi a ige ramaraden igen min,

¹⁷ han n yi fa, n yi ε xali yamana gb̄εt̄ε yi alo ε gbeena, murutun nun manpa bili nak̄one yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi.

¹⁸ Nayi, ε nama tin Xesekiya xa ε mayenden, a fala a Alatala ε xun-bama n̄n. Siya gb̄εt̄ene alane Asiriya mangani kala n̄n e yamanan suxu feen ma ba?

¹⁹ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane min̄n? Sefarawayimi alane min̄n? E Samari xunba n̄n n yii ba?

²⁰ Yamanane alane yε, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusal̄n xunba n yii di? "

²¹ Naxanye birin yi na, ne yi dundu, e mi yabi keden peen ti, amas̄t̄o Manga Xesekiyaa yamarin nan yi na ra.

²² Xiliki a dii x̄εm̄εna Eliyakimi, mangana banxi kuntigin nun sebeli tiin Sebena nun Asafi a dii x̄εm̄εn Yowa, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya f̄εma, e dugine yib̄xi e ma sununi, e sofa kuntigina falane yεba a xa.

37

Xesekiya yi Nabi Esayi max̄adin Mangane Firinden 19.1-13

¹ Manga Xesekiya to na mε, a yi a dugine yib̄ a ma, a kasa benbeli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini.

² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebena, sebeli tiina e nun saraxarali fonne, kasa benbeli dugin nagodoxi e ma sununi

sigi Nabi Esayi konni, Am̄osi a dii x̄εm̄εna.

³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, "Xesekiya naxa iki: 'K̄ont̄ofinla nun t̄or̄on nun yagi l̄ox̄on nan to ra nxu xa, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari.

⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin name, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a j̄axankatama n̄n a falane fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi yama d̄onx̄ena fe ra.' "

⁵ Manga Xesekiyaa x̄εrane to siga Esayi f̄εma,

⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, "E ito nan falama ε kanna xa, ε naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye m̄exi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikene n nayelevu falan naxanye tixi.

⁷ N xaxinla nde rasoma a yi n̄n, a na xibarun m̄ε waxatin naxan yi, a x̄εt̄ema n̄n a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra m̄enni.' "

Asiriya mangan m̄an yi a k̄onko Yerusal̄n ma

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a mε a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina ȳenḡedeni, a fa a li m̄enna nin.

⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a mε a Misiran mangan Tirihaka, Kusi kaan fama a ȳenḡedeni. A na fe m̄exina, a yi x̄εrane rasiga Xesekiya ma, a naxa,

¹⁰ "E sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, ε naxa, 'I laxi i ya Ala ra j̄axi ra, i yengi a ma a n̄ε n̄n n tan Asiriya mangani kalε Yerusal̄n ȳenḡedeni. I nama tin Ala yi i mayenden.

¹¹ I bata a mε Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e rax̄orixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunb̄ε n̄n na ma ba?

¹² N benbane siyaan naxanye alane rax̄ori, ne e xunba n̄n ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani?

¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa man-

gana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minen yi? ”

*Xesekiya Ala maxandina
Mangane Firinden 19.14-19*

¹⁴ Xesekiya yi kedi sebexin nasuxu xerane yii, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kedin sa Alatala yetagi.

¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa,

¹⁶ “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala, naxan dɔxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan bɔxɔ xɔnna mangayane birin xun na, i tan nan bɔxɔn nun kuyen daxi.

¹⁷ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin name. Alatala, i yeene rabi, i n mato. I Senakeribi a falani itoe birin name, a sofa kuntigin naxanye rafaxi habadan Ala konbideni.

¹⁸ Alatala, jɔndin na a ra! Asiriya Mangan bata siyane raxɔri, a yi e bɔxɔne kala.

¹⁹ E bata e alane woli teeni, bayo Ala mi yi e ra nun mumε, muxune yii funfunne nan yi e ra, wudine nun gεmε masolixine nan tun yi e ra.

²⁰ Iki, Alatala, nɔɔ Ala! Nxu xunba Senakeribi yii, alogo bɔxɔ xɔnna yamanane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!”

*Senakeribi a fe yi kala
Mangane Firindena 19.20-37*

Taruxune Firinden 32.20-21

²¹ Nayi, Esayi, Amɔsi a dii xεmen yi xeraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, “Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mε i naxan tixi n ma Senakeribi a fe yi, Asiriya mangana.

²² Alatala falani ito nan tixi Senakeribi xili ma, a naxa, ‘Siyon taa fajin bata i rajaxu, a i magelema. Yerusalen kaane e xunna fitifitima i xanbi ra.

²³ I nde konbixi i a rayelefu?

I xuini texi nde xili ma?
I bata i yeene rate kore Isirayilaa Ala Sarijanxin xili ma!

²⁴ Fata i ya xerane ra,

n tan Marigina, i bata n konbi.

I yi a fala, i naxa,

“N ma wontoro wuyaxine xɔn, n bata te geyane xuntagi, Liban yamanan danne ra.

N na a wudi kuyene sege ma nen, e nun a suman wudi fajni fajine.

N sa a xuntagin najanna li e nun a fɔtɔn fajina.

²⁵ N bata xɔpinne ge yamana gbetene yi,

n yi e igen min.

N Misiran baa igene birin xɔrima nen n na siga a xili ma waxatin naxan yi.”

²⁶ Koni, i tan Senakeribi, i mi a kolon

a n feni itoe yelanxi nen

to mi na ra?

N yi e yitɔn xabu waxati danguxine.

Iki, n bata yamarin fi,

a rakamali,

i xa taa makantanxine lu kalaxi alo gεmε malanxine.

²⁷ E muxune senbe mi na, e gaxuxi, e yagixi.

E bata lu alo xεε ma se xεne alo se sonle,

alo se xεen fanyen ma naxan xarama benun a xa gbo.

²⁸ Koni, n na a kolon,

i na dɔxɔ,

i na mini, i na so,

i na xɔlɔ n xili ma.

²⁹ I bata xɔlɔ n xili ma,

n yi i konbi ti xuiin mε.

Nanara, n nan n ma wuren birama nen i jɔeni

n yi n ma karafen bira i dε kidine yi.

I faxi kiraan naxan xɔn

n yi i raxete na xɔn.’

³⁰ Ala ito nan falaxi

i tan Xesekiya xa, a naxa,

‘Ito xa findi taxamasenna ra i xa:

Bogiseen naxanye solixi e yete ma,

ε bata ne don jεeni ito ra,

na nan mɔn ligama jεε famatɔni,

koni jεε saxandeni,

ε seen sima nen, ε yi a xaba,

ε yi manpa binle si,

ε yi e bogine don.

³¹ Yuda bɔnsɔnna muxu dɔnxen naxanye na lu,

ne mɔn e salenne raminima nen alo wudina, e bogi.

32 A dɔnxene minima nen Yerusalen yi,
a dɔnxene luma nen e nii ra Siyon geyane yi.
Alatala Senben Birin Kanna na nan ligama a xanuntenyani.’ ”

Senakeribi rananna

33 Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya Mangan ma iki, a naxa,
“A mi soe taani ito yi mumε!
A mi xalimakuli wole be yi.
A mi makantan wure lefa tima a xa.
A mi gbingbin natema a xili ma.”

34 Alatalaa falan ni ito ra. A naxa,
“A faxi kiraan naxan xɔn
a xetema nen na xɔn.
A mi soe taani ito yi mumε.

35 N taani ito makantanma nen,
n yi a rakisi,
n tan ma fe ra
e nun Dawuda a fe ra, n ma walikena.”

36 Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi mini, a muxu wuli keme tonge solomasexe wuli suulun faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan to keli xɔtɔnni, e yi e binbine to.

37 Nayi, Asiriya mangan Senakeribi yi a ganla rakeli, a xete Niniwa yi.

38 Lɔxɔna nde, Senakeribi yi xinbi sinxi a ala Nisiroki batu banxini a batudeni, a dii xemene Adarameleki nun Sareseri yi a faxa silanfanna ra, e yi e gi siga Ararati yamanani. A dii Esaraxadon yi dɔxɔ a jɔxɔni.

38

Xesekiyaa furena fe

Mangane Firinden 20.1-11 e nun Taruxune Firinden 32.24-26

1 Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. Nabi Esayi, Amosi a diin yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa,
“Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I ya feene yitɔn, amasɔtɔ i faxamatɔɔn ni i ra, i mi fa siimaya sɔtɔma.’ ”

2 Xesekiya yi a yee rafindi banxin kanken ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

3 “Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala, n sigan ti nen i yetagi lannayaan nun bɔne faniyani, naxan fan i yee ra

yi, n yi na liga!” Xesekiya yi wugahan.

4 Nayi, Alatala yi falan ti Esayi xa, a naxa,

5 “Siga, i sa a fala Xesekiya xa, i naxa, ‘I fafe Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin me, n bata i yee gen to. N mɔn jee fu nun suulun sama nen i ya siimayaan fari.

6 N ni i tan nun i ya taan xunbama nen Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma nen.’ ”

7 Esayi yi a fala a xa, a naxa,
“Alatala taxamasenni ito nan yitama i ra, alogo i xa a kolon fa fala Alatala naxan falaxi, a na ligama nen, a naxa,

8 ‘N nininna raxetema nen xanbin na Axasi a banxin teden ma sanna ye fu.’ ” Nayi, nininna yi xete xanbin na banxin teden ma sanna ye fu.

Xesekiyaa Ala maxandina

9 Yuda mangan Xesekiya betini ito nan sebe, a to fura, a yi keli furen ma.

10 N yi a falama nen, n naxa,
“N neen fa n ma siimayaan tagiin li tun,

n sigama nen laxira so deene ra
n yi bɔnɔ n ma siimayaan lɔxɔ dɔnxene yi!”

11 N mɔn yi a falama nen, n naxa,
“N mi fa Alatala toma sɔnɔn niiramane tagi bɔxɔ xɔnna fari,
Alatala!

N mɔn mi fa muxu yo toma sɔnɔn muxune ye dunuɔa yi!

12 N fati bendena n niin yigiyadeni ito bata kala,

a makuya n na
a lu alo xuruse rabana bubuna.
N bata n ma siimayaan mafilin alo gesε wurundunxina.

N ma gesen bata bolon.
Xɔtɔnna nun jinbanna tagi,
i n napanma nen!

13 N bata n naxara han xɔtɔnni,
koni alo yatana,
a bata n xonne birin yixin.

Yanyin nun kɔeen na,
i bata n napan.

14 N wuga xuiin mini nen
alo tuntunna nema tuganɔe,
n lu kutunɔe alo ganbana.

N yεene lu nεn tixi kore tərɔni,
n yi lu a fale, n naxa,
'Marigina, n naxankataxi,
n mali!' "

¹⁵ N fa nanse falama?
A bata falan ti n xa.
A tan yetεen nan feni ito ligaxi.
N sigan tima nεn yetε magodoni n ma
siimayaan birin yi
n niin sɔxɔlɛni ito a fe ra.

¹⁶ Marigina, siimayaan sɔtɔma i ya
fanna nin,
n mɔn n nii ra a tan nan xɔn.
I bata n sɛnbε so,
i yi n nakɛndɛya.

¹⁷ N ma tərɔyaan bata maxetε bɔjɛ
xunbenla ra.
I tan nan n niin masigaxi sayaan na,
n to rafanxi i ma,
i yi i xun xanbi so n yulubine birin yi.

¹⁸ Laxira xa mi i tantunma.
Sayaan xa mi i matɔxɔ bɛtin bama.
Faxa muxune nɛma sama gaburun
na,
ne yengi mi fa i ya lannayaan ma.

¹⁹ Koni naxanye e nii ra, niiramane,
ne nan i tantunma alo n tan to.
Fafane i ya lannayana fe falama nεn
e diine xa.

²⁰ Alatala bata n nakisi!
Nayi, nxu nxɔ maxaseene xuiin
naminima nεn
Alatala Batu Banxini nxu siin sogen
dɔnxɛn birin yi.

²¹ Esayi bata yi a fala, a naxa, "E
xɔdɛ bogi yidinxina nde tongo, ε a sa
a furen dε, a yalanma nεn."

²² Xesekiya bata yi a fala, a naxa, "N
na kolonma taxamasenna mundun
xɔn fa fala a n sigama Alatala Batu
Banxini?"

39

Babilɔn xεrane Mangane Firinden 20.12-21

¹ Na waxatini, Babilɔn Manga
Baladan ma dii xεmɛn Merodaki-
Baladan yi bataxin nun finma seen
nasiga Xesekiya ma, amasɔtɔ a bata
yi a fure feen nun a kɛndɛyana fe mε
nun.

² Xesekiya yi xεrane rasɛnε, a yi a
banxin kui seene birin yita e ra: gbeti

fixɛn nun xεmana, wudi bogi ture
fapine nun latikɔnɔnna nun a yεngɛ
so seene ramaradena, e nun naxan
birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi
lu Xesekiya banxini a mi naxan yita
e ra e nun a bɔxɔn birin.

³ Nabi Esayi mɔn yi fa Manga Xe-
sekiya fεma, a yi a fala a xa, a naxa,
"Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E
kelixi minɛn?" Xesekiya yi a yabi, a
naxa, "E kelixi yamana makuyen nin,
Babilɔn."

⁴ Esayi mɔn yi a maxɔdin, a naxa,
"E i ya banxin to nεn?" Xesekiya yi
a yabi, a naxa, "Seen naxanye birin
n ma banxin kui, e ne birin to nεn.
Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n
mi naxan yitaxi e ra."

⁵ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa,
a naxa, "Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
falan namε!

⁶ Waxati fama, seen naxanye birin
i ya banxini e nun i benbane naxanye
fen han to, e ne birin xalima nεn Ba-
bilɔn yi, sese mi luma. Alatalaa falan
nan na ra.

⁷ E i ya dii xεmɛna ndee tongoma
nεn, i yetεen naxanye sɔtɔma, alogo
e xa findi Babilɔn mangana banxin
xεmε tɛgɛnne ra."

⁸ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, "I
Alatalaa falan naxan tixi, a fan." A
mirixi a ma, a naxa, "En luma nεn
bɔjɛ xunbenli e nun marakantanni n
ma siimayani."

40

Alaa yamaan xunba fena

¹ E Ala naxa,
"E n ma yamaan madɛndɛn,
ε a madɛndɛn!

² E Yerusalen kaane ralimaniya,
ε a rali e ma,
a e naxankata wanle bata nɔn.

A e bata mafelu e haken na,
e bata yelin e yulubine saranna sɔtɛ
Alatala yii han dɔxɔ firin!"

³ Muxuna nde xuiin minima, a naxa,
"E kirani tɔn Alatala yεε ra tonbonni,
ε kira tinxinxin nafala en ma Ala xa
burunna ra!

⁴ E folone birin naxutu,

ε geyane nun yire matexine birin wuru.

Yire tintinxine yi matinxin,
gεmε yirene yi findi lantane ra.

⁵ Nayi, Alatalaa binyen minima nεn kεnεnni,
daala birin yi a to!"
Alatala dε xuiin nan na ra.

⁶ Muxuna nde a falama,
a naxa, "I xui ramini!"
N yi a fala, n naxa,
"N xa nanse fala?"
A naxa, "Adamadiine birin luxi nεn alo seXεna
e binyen birin yi lu alo se fugena.

⁷ Alatala dε foyen na dangu seXεne fari,
e xarama nεn,
e fugene yi yolon.

Yamaan luxi nεn alo seXεna yati!

⁸ SeXεne xarama nεn,
e fugene yi yolon,
koni en ma Alaa falan luma nεn habadan."

Xibaru fajina fe

⁹ Ε tan Siyon kaan naxanye sa xibaru fajin xεrayani bama,

ε te geya matexin fari,

ε xuini te han,

ε tan Yerusalεn kaan naxanye sa xibaru fajin xεrayani bama.

Ε xuini te, ε nama gaxu.

Ε a fala Yuda yamanan taane xa,

ε naxa, "Ε Ala ni i ra!"

¹⁰ A mato,
Marigina Alatala fama fangani.
A mangayaan nabama a sεnbεni.
A fama a yama xunbaxin na,
a naxan sεtεxi a kεntεnna ra.

¹¹ A a yamaan masuxuma
alo xuruse rabana.
A yeXεε diine tongoma nεn a yii,
a yi e xali a yii kanke,
a ti e ngane yeε ra a fanni.

Ala dangu seen birin na

¹² Nde fεXε igene saxi a yiin kui,
a yi e maliga,
a kore xεnna danne maliga a yiin na?
Nde bεXεn bεndεn yatεxi deben kui,
a geyane yiliga sikeela ra,
a yire matexine binyan yatεn kolon
ligaseen xεn?

¹³ Nde Alatala miriyane kolon?

Nde nεε findε a kawandi muxun na,
a yi a rakεta?

¹⁴ Ala nde maxεdinxi a maxadi feen na,

alogo a xa xaxinla sεtε?

Nde a xaranxi kiti kεndε saan ma?

Nde a xaranxi fekolonna ma?

Nde xaxilimayaan kiraan yitaxi a ra?

¹⁵ Siyane luxi nεn

alo igen dindinna palanna kui.

E mi yatεxi se ra

alo gbangbanna na sa sikeela fari.

FεXε ige tagi bεXεne yelefu

alo gbangbanna naxan tema.

¹⁶ Liban yamanan subene birin xurun saraxan na

naxan yi daxa nun a ba Ala xa,

a wudine mi wuya

naxanye findε saraxa gan tεεn yegene ra.

¹⁷ Sese mi siyane ra a yeε ra yi!

Ala ne yatεxi fufafuun nan na.

A yigenla fisa e xa!

¹⁸ Ε waxi Ala sa feni nde ma?

Ε sawuran mundun yite

e nun naxan maliga?

¹⁹ Xabun nan sawuran nafalama suxuren na,

xεma wanla yi xεmaan sa a ma,

a yi kεε bira yεlεnxεn wure gbeti daxine rafala.

²⁰ Yiiigelitεεn naxan mi nεε na sεte a gbee ala xa,

na kanna wudi xεdεXεn nan sugandima,

a yi xabu kesuxin fen,

na yi suxuren nafala a xa

naxan mi kalama.

²¹ Ε mi a kolon ba?

Ε mi a mεxi ba?

A mi ralixi ε ma ba,

xabu a fεlεni?

BεXεn bεtεn saxi kii naxan yi,

ε munma na famu ba?

²² A tan nan dεxi bεXε xεri digilinxin xun ma,

muxune fan luxi a yeε ra yi nεn

alo suyeεne.

A kore xεnna fulunma

alo dugi yelefuxina xunna soon na,

alo gagen a dεXεden na.

23 A tan nan kuntigine senben
kalama,
e lu fuyan,
a yi bəxə xənna kitisane lu fuu.
24 E luxi nən alo sansina.
E nēen fa si tun,
e na woli xēen ma tun,
salen yeε mi e binle ma singen,
Alaa foyen yi fa e ma, e xara,
wuluwunla yi e xali alo se dagina.

25 Ala sarijanxin naxa,
“E n misalima nde ma,
nxu nun naxan lan?”
26 E yeεne rate kore,
ε a mato!
Nde na seene daxi?
Nde e ganla defexin naminima,
a yi e birin xili e xinla ra?
Fata a fanga gbeen nun a senbe mag-
axuxin na,
keden peen mi dasama.

Ala nan fangan fima muxune ma

27 Yaxuba bənsənna,
nanfera ε a falama,
Isirayila yixetene,
nanfera ε a falama, ε naxa,
“Nxə kiraan bata luxun Alatala ma,
nxə Ala mi fa nxu xun mafala kitin
sama?”
28 I mi a kolon ba?
I mi a mexi ba?
Alatala nan habadan Ala ra,
naxan bəxən danne birin daxi.
A mi xadanma, a mi taganma.
A xaxilimayaan mi nəε fεsefεε!
29 A fangan fima muxu xadanxine
ma,
a muxu taganxine senben xun masa.
30 Banxulanne yeεen xadanma,
e tagan,
foningene yi bira xadanni.
31 Koni naxanye xaxili tixi Alatala ra,
ne mən senben sətəma nən.
E tunganma nən alo singbinna,
e yi e gi, e mi xadan,
e lu sigan tiyε, e mi tagan.

41

Ala nun suxurene fe

1 Ala naxa,
“E tan fəxə ige tagi bəxən muxune,

ε dundu alogo ε xa n xuiin name.
E tan yamanane muxune,
ε wəkile n sətə,
ε maso, ε falan ti.
En kitin sa en tagi.
2 Nde muxuna nde rakelixi sogeteden
binni,*
a yi a xili,
a xa lu tinxinna fəxə ra?
Nde siyane soxi a yii
a mangane xuru a bun,
a silanfanna yi e findi burunburunna
ra
a xanla yi e findi se dagin na
foyen naxan xalima!
3 A muxune sagatanma yengeni,
a mən yi dangu bəne xunbenli kiraan
xən
a munma yi a sanna ti denaxan yi.
4 Nde feni itoe rakamalixi,
a tan naxan yi mayixetene maxilima
xabu a fəloni?
N tan Alatala nan a fəlon na,
n mən luma nən a rajanni.”
5 Fəxə ige tagi bəxəne muxune bata a
to,
e gaxu,
bəxən danne muxune xuruxurunma,
e birin bata keli, e fama.
6 Birin a bode malima,
birin a falama a lanfaan xa,
a naxa, “I wəkile!”
7 Yii rafalan fan xabun senbe soma,
naxan wuren malaxunma,
na xabun nawəkilema,
a yi a fala suxuren nafala kiin ma,
a naxa, “A lanxi.”
A yi suxuren gbangban
alogo a nama bira.

Marigin yi Isirayila xunba

8 Koni ε tan, Isirayila yixetene,
n ma walikene,
Yaxuba yixetene,
n naxanye sugandixi,
ε tan Iburahima bənsənna,
n xoyina,
9 n sa ε tan nan fenxi bəxən danne ra,
n sa ε tan nan xilixi bəxən tongonne
ra,
n na a falaxi ε tan nan xa, n naxa,
“N ma walikēen nan ε ra,
n bata ε sugandi,

* 41:2: Yanyina nde, a Kirusi nan ma fe falama be, Perisene mangan naxan Babilon kaane nə yengeni.
Na feen mato Taruxune Firinden 36.22-23 kui.

n mi n mēxi ε ra.”

¹⁰ Nayi, ε nama gaxu
amasōtō n na ε xōn.
E nama kōntōfili,
amasōtō ε Ala nan n na.
N na ε senben gboma ayi nen,
n yi ε mali,
n yi ti ε bun senben nun tinxinni.

¹¹ Naxanye birin yi kelixi ε xili ma,
ne yagima nen e xun sin!
Naxanye yengen nakelixi ε xili ma,
ne luma nen fufafu, e raxōri.

¹² E ε yengefane fenma nen,
koni ε mi fa e toma sōnōn!
Naxanye yi ε yengema,
ne luma nen fuu.

¹³ Amasōtō n tan nan Alatala ra,
ε Ala,
naxan ε yiifari ma yiin suxuma,
n yi a fala ε xa,
n naxa, “E nama gaxu,
n tan nan ε malima.”

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“E tan Yaxuba bōnsōnna,
ε tan naxanye luxi alo kunla,
ε nama gaxu,
ε tan Isirayila muxudine,
n tan nan ε malima,
n tan Isirayilaa Ala Sarijanxin naxan
ε xunbama.

¹⁵ A mato, n bata i findi jingen xεε ra
bōnbō seen na
wure jin wuyaxin naxan ma
naxanye nene a ra, e jōε raminixi.
I geyane wuruma nen,
i yi e raxuya ayi,
i yi yire matexine liga
alo se dagina.

¹⁶ I e yifema nen,
foyen yi siga e ra,
wuluwulu gbeen yi e raxuya ayi.
I tan jaxanma nen Alatala yi,
i yi i kanba Isirayilaa Ala Sarijanxini.”

Tonbonna findima ige yiren na

¹⁷ Yiigelitōne nun tōrō muxune igen
fenma,
koni sese mi na!
Min xōnla bata e lenna maxara.
Koni n tan,
Alatala, n na e yabima nen,
n tan, Isirayilaa Ala,
n mi e rabepinje mumε!

¹⁸ N baa igen nafama nen yire matexi
magenle fari,
n yi ige xunne ramini mēεmēεene
tagi,

n tonbonne findi darane ra,
bōxō xaren yi findi tigi yiren na.

¹⁹ N suman binle nun kasiya binle
sima nen tonbonni,
e nun miriti binle nun oliwi binle.
Ige mi yiren naxanye yi,
n fōfōne nun gbinjeene nun xarinne si
mēne yi e bode xōn,

²⁰ alogo e xa a to, e yi a kolon,
e yi a rakōrōsi,
e birin yi a famu

a Alatala nan feni itoe birin ligaxi,
a Isirayilaa Ala Sarijanxin nan e
rakamalixi.

Suxurene tōnō mi na

²¹ Alatala naxa,
“E fa ε xun mafala kitini.”
Yaxubaa Mangan naxa,
“E fa ε xōn ba.”

²² E suxurene xa fa a fala en xa
naxan fama ligadeni.
E a fala nxu xa feen naxanye bata
liga,

alogo nxu xa nxu miri e ma,
nxu yi e rajan kiin kolon.
Xanamu, ε a yita nxu ra
naxan fama ligadeni.

²³ E waxati famatōne fe fala nxu xa.
Nayi nxu a kolonma nen
a alane nan ε ra.

E fena nde liga,
xa a findi a fajin na
hanma a jaxina,
alogo nxu birin xa na to,
gaxun yi nxu suxu.

²⁴ Koni na yigenla fisa ε xa,
ε wanle mi sese ra.
Naxan na ε sugandi,
muxu haramuxin nan na kanna ra.

²⁵ N bata muxuna nde rakeli sogete-
den kōmēnna ma,
a fama nen sa keli sogeteden binni
naxan n maxandima.
A mangane yibodonma alo borona,
alo feje rafalan feje bendeni
bodonma kii naxan yi.

²⁶ Nayi, nde bata yi na feen fala a
fōlōni,

alogo en xa a kolon?
 Nde a fala benun a xa liga,
 alogo en xa a fala, en naxa,
 “A jɔndi”?
 Muxu yo mi sese fala,
 feni ito mi falaxi benun a xa liga,
 muxe mi ε fala yo mεxi.
 27 Koni n singe nan a fala Siyon taani,
 n naxa, “A mato, e tan ni i ra!”
 N bata xεrana nde fi Yerusalen ma,
 naxan fama xibaru fari na.
 28 Anu n mi kawandi muxu yo toxi
 suxureni itoe ye,
 n na maxɔdinna ti,
 e mi n yabima.
 29 A mato sese mi e ra.
 E wanle mi sese ra.
 E suxurene findixi foyen nun fe fuun
 nan na.

42

Alaa walikena

1 N ma walikεn ni i ra,
 n naxan sɛnbε soma,
 n naxan sugandixi,
 naxan n kεnεnxi.
 N na n ma Nii Sarijanxin sama nεn a
 yi,
 a yi kiti kεnden sa siyane xun na.
 2 A mi sɔnxɔ sɔnxɔε,
 a mi a xuini tε,
 a mi falan tiye taan xun xɔn,
 3 a mi xayε yidɔxini gire.
 A mi lɛnpun tumatɔn natuyε.
 Koni, a kiti kεnden sama nεn jɔndin
 xɔn.
 4 A mi xadanma,
 a mi tunnaxɔlɔma a ma,
 han a yi fa kiti kεnden na bɔxɔ xɔnna
 fari,
 han fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune fan
 yi e yigi sa a sariyani.
 5 Alatala ito nan falaxi, Ala
 naxan kore xɔnna daxi,
 a yi a yibandun,
 naxan bɔxɔn nun a yi seene daxi,
 a niiraxinla bira adamadiine yi
 naxanye dɔxi a yi,
 a niin bira ne yi
 naxanye sigan tima a fari, a naxa,
 6 “N tan Alatala,

n tan nan i xilixi tinxinni,
 n yi i suxu i yii ma,
 n yi i makantan,
 n yi n yengi lu i xɔn.
 N ni i findi n ma yamaan layirin xidi
 muxun na
 e nun kεnεnna siyane xa,
 7 alogo i xa danxutɔne yeεne rabi,
 i yi suxu muxune ramini kasoon na,
 i yi kasorasane xɔrɔya,
 e mini dimini.”
 8 “Alatala nan n tan na,
 n xinla nan na ra.
 N mi n ma binyen soma gbεtε yii.
 N mi n ma tantunna fiye suxurene
 ma.
 9 Fe singene bata yelin kamalε,
 n fe nεnεne nan ma fe ralima ε ma
 benun e xa fɔlɔ,
 n xa ε rakolon ne ma.”

Beti nenena

10 E beti nεnεn ba Alatala xa,
 bɔxɔn danne birin xa a tantun betini,
 ε tan naxanye sigama fɔxɔ igen xun
 ma
 e nun a yi seene birin,
 fɔxɔ ige tagi bɔxɔne nun e muxune
 birin.
 11 Tonbonna nun a taane xa e xuini te,
 e nun Kedari bɔnsɔnna* dɔxɔdene!
 Sela kaane xa gbelegbele sεwani,
 e xa sɔnxɔ jaxaxaxani geyane xun-
 tagi!
 12 Binyen xa fi Alatala ma!
 A xa tantun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne birin
 yi!
 13 Alatala minima nεn alo sofa
 wekilεxina,
 a bɔjɛn tema nεn alo yengε so
 sɛnbεmana.
 A sɔnxɔma nεn yaxune xili ma
 yengeni,
 a yi e nɔ.
 14 Xabu waxati xunkuye,
 n dunduxi,
 n naxaraxi, n na n yetε suxi.
 Koni iki, n sɔxɔlεxi
 alo jaxanla nεma tinna ma,
 n gbelegbelema,
 n kutunma jaxankatani.

* 42:11: *Kedari* findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sεbεxi Dunuja Fɔlɔn 25.13 kui.

15 N geyane nun yire matexine
kalama nɛn
n yi e se ɲingine birin xara.
N baane findima nɛn tonbonne ra
n yi darane xɔri.

16 N danxutɔne rasigama nɛn kiraan
xɔn
e mi naxan kolon.
E yengi mi kiraan naxanye ma,
n yi ti e yɛɛ ra ne xɔn,
n yi dimin findi kɛnɛnna ra e yɛtagi,
n gɛmɛ yirene findi lantaan na e xa.
N na nan ligama,
n mi e rabɛɲinɲɛ mumɛ!

17 Koni naxanye e yigi sama suxurene
yi,
e yi a fala sawurane xa,
e naxa, “Nxɔ alane nan ɛ ra,”
ne xɛtɛma nɛn e xanbi ra,
e yagi.

Isirayila yama tondixina

18 ɛ tan tuli xɔrine, ɛ tuli mati!
ɛ tan danxutɔne, ɛ yɛɛn ti,
ɛ seen to!

19 Danxutɔna nde ra,
xa n ma walikɛɛn xa mi a ra?
Tuli xɔrina nde ra
alo n xɛraan naxan nasigaxi?
Danxutɔna nde ra,
alo n bɔɲɛ xunbenla fixi naxan ma?
Danxutɔna nde ra,
alo Alatalaa walikɛna?

20 I bata fe gbege to,
koni i mi e famuxi.

I tunle rabixi,
koni e mi feen mɛma!

21 Alatalaa tinxinna fe ra,
a bata a kɛnɛn,
a xa a sariyan gboon nun a nɔrɔn
makɛnɛn.

22 Anu, yama yiigelitɔ halagixini ito
mato!

E bata e birin suxu,
e birin balanxi yinle ra,
e birin saxi kason na.
E yii seene bata suxu yɛngɛni,
muxɛ mi na naxan e xunbɛ.
E yɛtɛɛn bata findi se suxin na
yɛngɛni,

muxɛ mi na naxan a fale,
a naxa, “Ne raxɛtɛ!”

23 Nde a tuli matima ito ra ɛ yɛ?
Nde a ligama a yeren ma,
to xanbi ra, a yi a tuli mati?

24 Nde Yaxuba bɔnsɔnna soxi a yax-
une yii,
a Isirayila so halagi tiine yii?
Alatala xa mi a ra,
en naxan yulubi tongo,
en mi tin birɛ naxan ma kira fɔxɔ ra
en tondi a sariyane suxɛ?

25 Nayi, a yi a xɔlɔ gbeen nagodo e fari
alo tɛɛna
e nun yɛngɛn gbalone.
A yi e gan,
koni e mi sese famuxi,
a yi e raxɔri,
koni e mi na feen yatɛ e bɔɲɛni.

43

Alatala nan Isirayila xunbama

1 Ala naxan i daxi,
Yaxuba bɔnsɔnna,
naxan i rafalaxi,
Isirayila bɔnsɔnna,
Alatala ito nan falaxi iki,
a naxa, “I nama gaxu,
amasɔtɔ n bata i xunba!
N bata i xili i xinla ma.
N tan nan gbee i ra!

2 Xa i danguma fɔxɔ igeni,
n luma nɛn i xɔn.
Xa i danguma baane yi,
i mi i maminɲɛ.
Xa i danguma tɛɛni,
a mi i ganɲɛ,
tɛɛ dɛgɛn mi i raxɔrɛ.

3 Amasɔtɔ Alatala nan n na,
i ya Ala,
Isirayilaa Ala Sariɲanxina,
i rakisimana.
N bata Misiran yamanan fi i xunbaan
na,
n yi Kusi yamanan nun Seba ya-
manan findi i ɲɔxɔn na.

4 Bayo i yatɛxi n xɔn,
i binyaxi n yɛɛ ra yi,
n bata i xanu.
N bata muxune findi i ɲɔxɔn na,
n yi yamane fi i niin xunbaan na.”

5 “I nama gaxu,
amasɔtɔ n luma nɛn i xɔn.
N fama nɛn i yixɛtɛne ra
sa keli sogeteden binni,
n yi sa e malan
keli sogegododen binni.

6 N na a falama nen kōmenna binna
 xa,
 n naxa, 'E bejin!
 N yi a fala yiifanna binna xa,
 n naxa, 'I nama e makankan!
 Fa n ma dii xēmene ra
 sa keli yire makuyeni,
 e nun n ma dii tēmene
 sa keli bōxōn danne ra,
 7 n xinla falama naxanye birin xun
 ma
 n naxanye daxi n ma binyena fe ra,
 n naxanye rafalaxi,
 n yi e da."

8 Yamani ito ramini
 naxanye danxuxi,
 anu e yēene fan,
 tuli xōrini itoe,
 naxanye tunle fan.

9 Siyane birin xa e malan e bode xōn,
 yamanane muxune birin!
 Nde na fe falaxi e yē
 benun a xa liga?
 Nde fe fonne ralixi en ma?
 E xa fa e serene ra,
 e yi a mayita a yoona e xa!
 En xa e xuiin namε,
 alogo muxune xa a fala,
 e naxa, "E jōndi!"

10 Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "E tan nan n serene ra,
 ε tan naxanye findixi n ma walikene
 ra,
 n naxanye sugandixi
 alogo ε xa n kolon,
 ε yi la n na.
 N tan yi na yi
 benun suxure yo xa rafala,
 ala gbete yo mi na n tan xanbi.

11 N tan nan Alatala ra,
 n tan yati!
 Ba n tan na,
 marakisi ti gbete yo mi na.

12 N tan nan feene makēnema,
 n muxune rakisi, n yi ε rakolon!
 Ala xōje mi a ra
 naxan ε tagi fō n tan!
 Nayi, n serene nan ε ra,
 fa fala n tan nan Ala ra."
 Alatalaa falan nan na ra.

13 "N tan yatigin nan na ra
 xabu a fōlōni!
 Muxu yo mi nōε muxun bε n yii.

N na naxan liga,
 nde nōε a rakalε ayi?"

Alaa kininkininna

14 Alatala ito nan falaxi, naxan ε
 xunbama, Isirayilaa Ala Sarijanxina,
 a naxa,
 "N muxuna nde rasigama nen
 Babilōn yamanan xili ma,
 ε tan ma fe ra.
 N yi Babilōn muxu gixine kunkine
 kala,
 e yi e mamin,
 e yi e kanbama naxanye yi nun.

15 Alatala nan n tan na,
 ε Ala sarijanxina,
 naxan Isirayila daxi, ε mangana."

16 Alatala ito nan falaxi,
 naxan kiraan sama baa igen xōnna
 ma,
 dangu ige gbeene yi,

17 naxan yenge so wontorone nun
 soone rasiga yengeni,
 e nun ganla nun sofa wēkilēxine e
 bode xōn,
 e yi e sa,
 e mi fa kelima sōnōn,
 e yi tu alo saraban na jan.

18 A naxa:
 Fe singene nama fa rabira ε ma,
 ε jinan fe fonne xōn!

19 E a mato,
 n fe nēnen nan ligama!
 Na bata a fōlō iki,
 ε mi a kolon ba?

N kiraan sama nen tonbonni,
 n yi baane ramini bōxō xareni.
 20 Burunna subene n binyama nen,
 kankone nun dangaranfulene,
 amasōtō n bata igen namini ton-
 bonni,

n yi baane ramini bōxō xareni,
 alogo n ma yamaan xa e min,
 n naxan sugandixi.

21 N yamaan naxan nafalaxi,
 na n tantunma nen.

Ala yamaan makitima

22 E tan Yaxuba bōnsōnna,
 ε mi n tan xan xilixi!
 E tan Isirayila kaane,
 ε bata ε tunnaxōlō ε ma n tan mabinni.
 23 E mi ε yexēene nun ε siine baxi n xa
 saraxa gan daxin na.

Ɛ saraxane mi findixi n ma binyen na.
N mi saraxane findixi goronna ra Ɛ
xun ma,
n mi Ɛ raxadanxi wusulan saraxane
badeni.

24 Ɛ mi gbeti yikalaxi n xa,
alogo Ɛ xa latikɔnɔnna sara n xa,
Ɛ saraxa subene turen mi n wasaxi.
Koni Ɛ yulubine bata findi goronna ra
n xun ma
Ɛ yi n naxadan hakene xɔn.

25 Koni n tan nan keden pe Ɛ hakene
xafarima,
n tan yetena fe ra.
N mi fa n mirima Ɛ yulubine fe ma
sɔnɔn.

26 Fe danguxine rabira n ma.
En kiti feni ito yeɓa en bode xa.
Ɛ falan ti, Ɛ yi Ɛ yete xun mafala.

27 Ɛ benban nan singe yulubin liga,
Ɛ fala radangune yi murute n xili ma.

28 Nanara, n bata yire sariɗanxin
kuntigine yate muxu hara-
muxine ra,
n yi halagin nagidi Yaxuba yixetene
ma,
n yi marayarabin nagidi Isirayila
kaane ma.

44

Alatala nan keden Ala ra

1 Koni iki, Yaxuba bɔnsɔnna,
n ma walikene,
Ɛ tuli mati,
n na Isirayila naxan sugandixi!

2 Alatala ito nan falaxi,
naxan i daxi,
naxan i rafalaxi i nga kui,
naxan i malima, a naxa,
“Ɛ nama gaxu, n ma walikene,
Yaxuba bɔnsɔnna,
i tan Isirayila tinxinxina
n naxan sugandixi.

3 Bayo n ni igen nafama nen bɔxɔ
xareni
n yi xudene radangu tonbonni.
N na n ma Nii Sariɗanxin nagodoma
nen i bɔnsɔnne ma,
n yi barakan sa i yixetene fe yi.

4 E sabatima nen
alo seɣene burunna ra,
alo wudi fajine xudene de.

5 Muxuna nde a falama nen,
a naxa, ‘Alatala nan gbee n na,’
boden yi a fala,

a a xili nen ‘Yaxuba,’
gbete yi a seɓe a yiin ma,
fa fala ‘Alatala gbeena,’
a yi a yete xili ba a ‘Isirayila.’ ”

Naxanye suxurene rafalama

6 Alatala ito nan falaxi,
Isirayila Mangan naxan a xunbama,
Alatala Senben Birin Kanna naxa,
“N tan nan a fɔlɔn nun a rajanna ra.

Ba n tan na,
Ala gbete mi na.

7 Nde luxi alo n tan?
Na kanna xa a xuini te!

A xa a yeɓa n xa,
naxan birin bata dangu
xabu n singe ra muxune da waxatin
naxan yi!

A mɔn xa fe famatone fe fala,
naxanye fama ligadeni!

8 Ɛ nama gaxu,
Ɛ nama xuruxurun,
n mi yi Ɛ rakolonxi feni ito ma ba,
n yi a rali Ɛ ma
xabu to mi na ra?
N serene nan Ɛ tan na.

Ala gbete na,
ba n tan na ba?
Ɛ kantan fanye gbete yo mi na,
ba n tan na.
N mi gbete kolon.”

9 Naxanye birin suxurene rafalama,
fuyantenne nan ne birin na,
e se rafalaxi fisamantenne tɔnɔ yo mi
na.

E yete serene nan e ra:
E mi se toma, e mi fe kolon,
e mɔn luma nen yagini.

10 Muxun na alana nde rafala
hanma suxurena nde,
na tɔnɔ mi na.

11 Na kanna nun a sifan birin yagima
nen.
Suxuren nafala muxune findixi
adamadiine nan tun na.

E birin xa e malan,
e xa e maso.
E gaxuma nen,
e yagi e bode xɔn.

12 Xabun nema bunbin xabuma,
a walima te wolonne nan na,
a yi a rafala deɣamaan na.
A a rawalima a senben nan na
koni kameɗ na a suxu,
a senben yi ɗan,

min xɔnla yi a suxu, a xadan.

13 Kabintan lutin sama nɛn wudin ma,

a yi lutin funfun naba a ma,
a yi a masoli wali seen na,
a yi a radigilin,
a yi a rafala muxu sawuran na,
a lu adamadiyaan nɔrɔn birin yi
alogo a xa a ti a batu banxini.

14 A sumanne nan sɛgɛma
hanma xarinne hanma warine
a naxanye raluxi fɔtɔnni,
e gbo.

Xanamu, a fɔfɔna nde tongo,
a tan yɛtɛɛn naxan sixi,
tule igen yi sa a ma, a gbo.

15 Adamadiine na wudina ndee
ganma yegen na,

e yi nde tongo,
e yi e maxara a ra.
E na nan ndee mɔn tongoma,
e yi kudin so,
e mɔn yi ndee tongo,
e yi e gbee alana nde rafala,
e yi e xinbi sin a bun,
e suxuren nafala, e yi a batu.

16 E yi a wudi dɔnxɛn findi yegen na,
a gan,

e yi suben jin ndee ra,
e yi a gan ndee ra,
e yi a don han e lugo.

A mɔn yi a maxara,
a yi a fala, a naxa,
“N na n maxarama,
n tɛɛ dɛgɛn toma yati! ”

17 A wudin dɔnxɛna,
a yi na rafala a gbee ala ra,
a suxurena,
a yi a xinbi sin a yɛtagi,
a yi a batu, a naxa,
“N xunba,
bayo i tan nan n ma ala ra!”

18 E mi fe kolon,
e xaxili mi na,
e yɛɛne raxixi
alogo e nama sese to.

E mi nɔɛ e mirɛ,
e feene famu.

19 Muxune mi e mirima,
e xaxinla sɔtɔ,
e mi feene yɛɛ tɔɛ
alogo e xa a fala, e naxa,
“N bata wudina ndee gan,

n kudin so a ra,
n yi suben gan ndee ra,
n yi a don.

N lan n xa a dɔnxɛn findi se hara-
muxin na ba,
n yi n xinbi sin yegen bun?”

20 E kankanma naxan ma,
xuben nan gbansan na ra.

E bɔɣɛn bata tantan,
a e ralɔ ayi.
E niin mi xunbama,
e mi a falama, e naxa,
“Seen naxan n yii ito ra,
wulen xa mi a ra ba?”

Tinxinna Ala xa

21 Yaxuba bɔnsɔnne,
na feen xa rabira ɛ ma!
Amasɔtɔ n ma walikɛɛn nan ɛ ra,
Isirayila kaane!

N na ɛ rafalaxi nɛn
alogo ɛ xa findi n ma walikɛne ra,
Isirayila kaane,
n mi jinanma ɛ xɔn.

22 N bata ɛ hakɛne ba ɛ ma
alo kundaan kore xɔnna ma
e nun ɛ yulubine
alo kundaan xɔtɔnni.
Ɛ xun xɛtɛ n ma,
amasɔtɔ n bata ɛ xunba.

23 Kore xɔnna, gbelegbele sɛwani,
amasɔtɔ Alatala bata wali!
Bɔxɔn bunna, sɔnxɔ sɛwani,
geyane, ɛ xuini te
e nun ɛ tan fɔtɔnne nun wudine birin.
Amasɔtɔ Alatala bata Yaxuba
yixɛtɛne xunba,
a yi a binyen mayita Isirayila yi.

24 Alatala ito nan falaxi,
a tan naxan i xunbama,
naxan i rafalaxi
xabu i i nga kui, a naxa,
“N tan, Alatala,

n bata feen birin liga,
n tan nan keden kore xɔnni fulunxi,
n tan yɛtɛɛn nan bɔxɔ xɔnna saxi.

25 N tan nan waliyine wule mantax-
ane kalama,

n yi yiimatone findi daxune ra,
n yi fekolonne raxɛtɛ xanbin na
n yi e xaxilimayaan findi xaxil-
itareyaan na.

26 N na n ma walikɛna falane raka-
malima nɛn.

N ma xerane na fe famatɔɔn naxanye
 rali,
 n na a rakamalima nɛn.
 N bata a fala Yerusalɛn ma, n naxa,
 ‘Muxune mɔn dɔxɔma nɛn a yi,
 Yuda taane mɔn tima nɛn,
 n mɔn yi taa kalaxine yitɔn.’
 27 N nɔɛ a fale tilinna ma,
 n naxa, ‘Xara,
 n xa i ya igen xɔri.’
 28 N yi a fala Kirusi ma,
 n naxa, ‘N ma xuruse rabana!
 A n waxɔn feene birin ligama nɛn.’
 N na a fala Yerusalɛn ma,
 n naxa, ‘A mɔn xa ti!’
 E nun Ala Batu Banxin ma,
 n naxa, ‘A mɔn xa bɛtɛn sa!’ ”

45

Ala yi Kirusi findi a walikɛɛn na

1 Alatala ito nan falaxi a muxu
 sugandixin xa,
 a naxa, “Kirusi, n naxan yii suxi,
 alogo n xa siyane magodo a yetagi,
 n yi mangane yɛngɛ so seene ba e ma,
 n yi dɛɛn fɔxɔ firinne rabi a yɛɛ ra,
 alogo taan so dɛɛne nama fa ragali
 sɔnɔn,
 2 n tan yetɛɛn tima nɛn i yɛɛ ra,
 n yi gbingbinne malaxun,
 n yi sulan dɛɛne kala,
 n yi dɛɛne balan wurene bolon.
 3 N bɔxɔ bun nafunla soma nɛn i yii,
 e nun nafulu luxunxina,
 alogo i xa a kolon
 fa fala a n tan nan Alatala ra,
 naxan i xilima i xinla ra,
 n tan Isirayilaa Ala.
 4 N bata i xili i xinla ma,
 n yi tide binyen fi i ma,
 n ma walikɛɛn Yaxuba yixɛtɛne fe ra,
 Isirayila kaane, n naxanye sugandixi,
 koni i mi n kolon.
 5 Alatala nan n tan na,
 gbɛtɛ mi na.
 Ba n tan na, Ala gbɛtɛ mi na.
 N bata i yitɔn yɛngɛn xili yi,
 hali i to mi n kolon,
 6 alogo muxune xa a kolon,
 keli sogen teden ma han a gododena,
 fa fala ba n tan na,
 se gbɛtɛ mi na.
 N tan nan Alatala ra,
 gbɛtɛ mi na.

7 N tan nan kɛnɛnna daxi,
 n yi dimin da,
 n yi bɔɲɛ xunbenla fi,
 n yi tɔrɔn nafa.
 N tan Alatala nan feen birin ligama.”

8 “Tulen xa a yitɔn kore,
 tinxinna yi godo alo tulena!
 Bɔxɔn xa rasɔnɔya
 alogo kisin xa mini alo sansina,
 e nun tinxinyaan yi sabati e bode xɔn!
 N tan Alatala nan ne birin daxi.”

9 Gbalon na kanna xa
 naxan yɛngɛn nakelima a dali mari-
 gin ma,
 muxun naxan luxi
 alo fɛɲɛna fɛɲɛne tagi.
 Fɛɲɛ bendɛna a fale a rafala muxun
 ma ba,

a naxa, “I nanse ligama?”
 hanma a naxa,
 “Sese mi i ya wanla ra!”

10 Gbalon na kanna xa
 naxan a falama a fafe ma,
 a naxa, “I nanse barixi ito ra?”
 hanma a naxa a nga ma,
 “I diin barin nanfera?”

11 Alatala ito nan falaxi,
 Isirayilaa Ala Sariɲanxina,
 naxan Isirayila daxi, a naxa,
 “ɛ tan nan n maxɔdinma fe famatɔne
 ma,
 lan n ma diine fe ma,
 ɛ yi yamarine so n yii lan n yii fɔxɔn
 ma?”

12 N tan nan bɔxɔ xɔnna rafalaxi
 n adamadiine da a fari!
 N tan yetɛɛn nan kore xɔnni fulunxi.
 N tan nan a sarene birin yamarima.

13 N tan nan Kirusi rakelixi n ma
 tinxinyana fe ra,
 n yi a ti kira yitɔnxin xɔn.
 A n ma taan tima nɛn.
 N ma muxun naxanye yi suxi
 yɛngɛni,
 a ne beɲinma nɛn,
 e mi e xun saren fi.”
 Alatala Senben Birin Kanna naxa na
 kiini.

14 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Misiran kaane nun Kusi yamanan
 yulaya seene,

na Sabe kaa muxu kuyene wanle
 tɔnɔn luma nɛn i xa.
 E fama nɛn i konni,
 e findi i gbeen na,
 e bira i fɔxɔ ra,
 e xidixi e bode ra,
 e yi e xinbi sin i yɛtagi
 e yi i maxandi, e naxa,
 ‘Ala i tan nan xɔn.
 Ala gbɛtɛ mi na,
 sese mi ala gbɛtɛye ra!’ ”

15 I tan Isirayilaa Ala, Marakisi Tiina,
 i findixi Ala luxunxin nan na.

16 Suxure rafalane birin yagixi,
 e xun sinxi,
 e birin xun sinxin sigama e bode xɔn.

17 Koni Isirayila kaane tan kisin
 sɔtɔma Alatala nan na
 habadan.

Ɛ mi fa yarabɛ, ɛ xun sin mumɛ!

18 Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan kore xɔnna daxi,
 a tan Ala, naxan bɔxɔ xɔnna daxi,
 naxan a bɛtɛn saxi, a mi a magenla lu,
 koni a yi a da alogo muxune xa lu a yi.
 A naxa, “N tan nan Alatala ra,
 gbɛtɛ mi na.

19 N mi falan tixi luxunna xan yi,
 dimini bɔxɔn yirena nde yi.
 N mi a falaxi Yaxuba yixɛtɛne xa,
 n naxa, ‘Ɛ n fen fuyan!’
 N tan Alatala,
 n nɔndin nan falama,
 n fe fajin nan nalima.”

Siyane tubi fena Ala ma

20 “Ɛ tan siyane muxu gixine,
 ɛ fa ɛ malan,
 ɛ birin yi ɛ maso be!
 Xaxilitarene nan wudi suxurene ton-
 goma,

e yi batu seene maxandi
 naxanye mi nɔɛ e rakisɛ.

21 Ɛ falane ti, ɛ yi ɛ xɔnba.
 Ɛ bode kawandi!
 Nde muxune rakolonxi feni ito ra
 xabu a fɔlɔni?
 Nde bata yi a rali nun
 xabu to mi na ra?
 N tan Alatala mi a ra ba?
 Ba n tan na, Ala gbɛtɛ mi na,
 Ala naxan tinxin,

Marakisi Tiina.

Ba n tan na, gbɛtɛ mi na.

22 Ɛ yɛɛ rafindi n ma, ɛ xa kisi,
 ɛ tan naxanye birin bɔxɔn danne ra!
 Bayo Ala nan n na,
 gbɛtɛ mi na.

23 N bata n kɔlɔ n yɛtɛni,
 n yɛtɛn bata fala tinxinxini ito ti,
 falan naxan mi maxɛtɛma, n naxa,
 ‘Xinbin birin sinma nɛn n bun ma,
 lɛnna birin yi a kɔlɔ n yi.

24 E naxa: Tinxinna nun sɛnbɛna
 Alatala nan keden pe yi.’ ”

Naxanye birin yi xɔlɔxi a ma,
 ne birin yagixin fama nɛn a fɛma.

25 Isirayila kaane birin tinxinna
 sɔtɔma nɛn Alatala xɔn,
 e yi e kanba Ala yi.

46

Babilɔn suxurene halagi fena

1 Beli suxuren bata a xinbi sin,*
 Nebo suxuren yi a felen.

Ningene nan e suxurene maxalima.
 E yi e dɔxɔma e xun ma nɛn sali wax-
 atine yi,
 koni iki e bata findi goronna ra sube
 xadanxine xun ma.

2 E bata e felen e bode xɔn,
 e yi e xinbi sin,
 e mi nɔɛ e suxurene rakisɛ
 naxanye findixi goronna ra
 bayo e tan yɛtɛn sigama konyiyani.

3 Yaxuba yixɛtɛne, ɛ tuli mati n na,
 ɛ tan Isirayila yamaan muxu
 dɔnxɛne,
 ɛ tan naxanye goron n xun ma
 xabu ɛ nga kui,
 xabu ɛ xijɛn minma!

4 N luma na ki kedenna nin
 han ɛ fori waxatini.
 N tima nɛn ɛ bun ma
 han ɛ xun sɛxɛne yi fixa.
 N bata na liga,
 n mɔn waxi ɛ xali feni,
 n ti ɛ bun, n yi ɛ xɔrɔya.

5 Ɛ n misalixi nde ra?
 Nxu nun nde lan?
 Ɛ nxu nun nde saxi nxu bode ma,
 nxu nun naxan maliga?

* 46:1: Babilɔn kaane gbee alane nan yi **Beli** nun **Nebo** ra.

6 Muxune e xεmane fima,
e gbeti fixεni liga sikeela fari,
e xabun saren fi
alogo a xa ala sawurana nde rafala,
e xinbi sinjε naxan bun ma,
e yi a batu.

7 E a tongo e tungunna ma,
e a maxali,
e sa a dɔxɔ a dɔxɔdeni.
A mi nεε kelε a funfuni!
Hali e xui ramini a ma,
a mi e yabima.
A mi e ratangama e kɔntɔfinle ma.

8 Feni ito xa rabira ε ma,
ε yi ε wεkile!
E tan muxu murutεxine,
ε miri na ma ε bɔjεni.

9 Feen naxanye danguxi a fɔlɔ fɔlɔni,
ne xa rabira ε ma.
Amasɔtɔ Ala nan n na,
gbetε mi na!

Ala nan n na,
sese mi maliga n na!

10 Naxan fama ligadeni a rajanna ra,
n na ralima a fɔlɔn nin.
Naxan munma liga,
n na fe falama xabu waxati xunkuye.
N naxa, n ma fe ragidixin nakamal-
ima nεn.

N wama naxan birin xɔn,
n yi na liga.

11 N bata sεnbεmana nde xili,
sa keli sogeteden binni,
naxan luxi alo singbinna
alogo a xa n ma fe ragidixin naka-
mali,

sa keli yamana makuyeni.
N naxan falaxi, n yi na rakamali,
n na naxan yitɔn, n yi na liga.

12 E tuli mati n xuiin na,
ε tan muxu bɔjε xɔdεxεne,
ε tan naxanye makuya tinxinna ra!

13 N ma tinxinyaan somatɔɔn ni i ra!
A mi fa makuya.
N mi fa buma, n kisin nafa.
N kisin nasoma nεn Siyon taani,
n yi n ma nɔrɔn fi Isirayila ma.

47

Babilɔn taan kala fena

1 Keli i ya mangaya gbεdeni
i dɔxɔ bɔxɔni, Babilɔn taa fajina.

Babilɔn kaane, ε dɔxɔ bɔxɔni!

A mi fa falama a ma sɔnɔn
a taa jaxumε tofajina.

2 E se din seene tongo alo konyine,
ε yi sansi kesεne findi a fujin na.
E doma gbeene mate,
ε danbane xa to, ε xudene gidi.

3 E ragenla toma nεn,
ε yagixin yi to.
N nan n gbeen jɔxɔma nεn,
muxu yo mi n yikalε.

4 Isirayilaa Ala Sarijanxin nan en
xunbama,
a xili nεn Alatala Sεnbεn Birin Kanna.

5 E dɔxɔ, ε dundu,
ε siga dimini,
ε tan Babilɔn kaane!
A mi fa falama a ma sɔnɔn
a yamanane mangana.

6 N xɔlɔ nεn n ma yamaan ma,
n bata yi n keεn nayarabi,
n yi e rabεjin ε yii.
E mi kininkininxi e ma,
ε konyi wanle ragboxi ayi hali fonne
fari.

7 E yi a falama nεn, ε naxa,
“N luma nεn mangayani habadan!”
Koni ε mi na feene yatεxi
ε mi ε mirixi feene rajan kiin ma.

8 Nayi, Babilɔn taana,
i tan naxan luxi alo jaxalan jaxina,
i tuli mati ito ra iki.
E tan Babilɔn kaan naxanye dɔxi
makantanni,

ε tan naxanye a falama, ε naxa,
“Nxu tan, nxu jɔxɔn mi na,
nxu mi findε kaɲa gilεne ra mumε,
nxɔ diine mi faxε mumε!”

9 Na fe firinne ε sɔtɔma nεn lɔxɔ ke-
denni
sanɲa ma kedenni,
ε diine yi faxa,
ε findi kaɲa gilεne ra.
Ne dεfexin ligama nεn ε ra,
hali ε kɔε ra feene to gboxi ayi,
hali ε tirin feene sεnbεn yi gbo!

10 E bata ε yigi sa ε fe jaxine yi.
E yi a falama nεn ε yetε ma, ε naxa,
“Muxu yo mi nxu toma!”

Ɛ xaxilimayaan nun ɛ fekolonna bata
ɛ xunna firifiri.

Ɛ yi a falama ɛ bɔɲɛni nɛn, ɛ naxa,
“Nxu tan, nxu ɲɔxɔn mi na!”

¹¹ Gbalon fama nɛn ɛ ma
ɛ mi naxan nadangu xiriya kolon.
Halagin godoma nɛn ɛ ma,
ɛ mi naxan nadangu saraxan nɔɛ.
Yihadin fama nɛn ɛ ma sanɲa ma ke-
denni,

ɛ xaxili mi naxan ma.

¹² Nayi, ɛ lu ɛ tirin feene fari
e nun ɛ kɔɛraya fe wuyaxine,
ɛ yi ɛ yɛtɛ yixadanma naxanye fɔxɔ ra
xabu ɛ dii ɲɔɛ waxatina!

Yanyina nde,
ɛ tɔnɔn sɔtɔma e yi nɛn,
yanyina nde

ɛ muxune magaxuma e yi nɛn.

¹³ Ɛ bata ɛ yɛtɛ yixadan suxurene
maxɔdindeni.

Awa, nayi, muxun naxanye xibarune
toma sarene yi,
ne xa keli, e fa ɛ rakisi,
e tan naxanye sarene rakɔɔsima
e fe famatɔne fala kike yo kike!

¹⁴ E luma nɛn
alo se dagina, tɛɛn yi e gan.

E niin mi tangama na tɛɛ dɛgen ma.

Anu a mi findima tɛɛ wolondin xan
na de

burun ganma naxan na,
muxuna a maxare naxan na!

¹⁵ Ɛ yixadanma muxun naxanye fɔxɔ
ra

xabu ɛ dii ɲɔɛ waxatina,
ne raɲanna ligama na kii nin,
ɛ tɔɔma naxanye fe ra.

E birin sigama nɛn e xun xɔn e tan-
tanni,
e tan sese mi ɛ rakisɛ mumɛ!

48

Ala fe nɛnɛne ralima

¹ Ɛ tan Yaxuba yixetɛne,
ɛ tuli mati ito ra,
ɛ tan naxanye xili Isirayila
ɛ tan naxanye barixi Yuda bɔnsɔnni,
ɛ tan naxanye ɛ kɔlɔma Alatala xinli
ɛ tan naxanye Isirayilaa Ala
maxandima,
koni ɲɔndin nun tinxinyaan mi a ra!

² Amasɔtɔ ɛ xili saxi taa sariɲanxin
nan xun ma.

Ɛ yengi saxi Isirayilaa Ala nan ma
naxan xili Alatala Senben Birin
Kanna.

³ Feen naxanye danguxi,
n bata yi ne fala xabu waxati
xunkuye.

N yɛtɛɛn nan ne ralixi,
n yi muxune rakolon ne ra,
na xanbi ra, sanɲa ma kedenni,
n yi e liga, e yi rakamali.

⁴ Amasɔtɔ n na a kolon nɛn
a yama tengbesenxin nan ɛ ra,
ɛ kɔɛni balanxi alo wure gbelemɛna,
ɛ tigin xɔdɔxɔ alo sulana.

⁵ Nanara, n feni itoe fala ɛ xa
xabu waxati xunkuye,
n yi ɛ rakolon e ra benun e xa liga,
alogo ɛ nama a fala, ɛ naxa,
“Nxɔ suxurene nan e ligaxi,
nxɔ sawurana hanma nxɔ ala wure
daxin nan e yamarixi.”

⁶ Ɛ bata feni itoe mɛ,
ɛ yi e birin to rakamalɛ!
Ɛ fan mi ɛ tiyɛ e ra ɛ dɛni ba?

Iki, n fa ɛ rakolonma fe nɛnɛne nan
ma,

naxanye luxunxi,
ɛ mi naxanye kolon.

⁷ N baxi e yitɔndeni nɛn,
fe fonne mi e tan na.
Benun to, ɛ munma yi e sese a fe mɛ
nun,

alogo ɛ nama a fala,
ɛ naxa, “Nxu yi na kolon.”

⁸ Anu, ɛ mi yi sese mɛxi,
ɛ mi yi sese kolon.
Ɛ tunla munma yi a mɛ singen waxati
danguxine yi.

Bayo n yi a kolon a yanfantenne nan
ɛ ra.

Xabu ɛ yi ɛ nga kui,
a yi falama ɛ ma a muxu murutɛxine.

⁹ N bata n ma xɔɛni suxu n xinla fe ra.
N bata diɲa ɛ ma n tantunna fe ra,
alogo n nama ɛ halagi.

¹⁰ N bata ɛ rasensen tɛɛn na
alo gbeti wurena sulun tɛɛni.*
N mi yi ɛ rasoxi sulun tɛɛn xan yi de,
koni n yi ɛ rasoxi ɲaxankata yinla nan
na.

* **48:10: Sulun tɛɛn** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu tɛɛna.**”

11 N bata keli ito ligadeni n yetena fe
ra,
n na a ligama n yeteen yatin nan ma
fe ra!
Amasoto n tinje di,
n xinla yi rayelefu?
N mi n ma binyen fiye gbete ma.

12 Yaxuba bonsonna,
ε tuli mati n na!
Isirayila kaane, n naxanye xilixi!
N tan na a ra,
n tan nan a folon nun a rajanna ra.
13 N tan nan boxo xonna beten saxi,
n yiifanna yi kore xonni fulun.
N na e xili, e fama nen mafuren!

14 ε birin xa ε malan, ε tuli mati!
Nde feni ito falaxi suxurene ye?
Muxuna nde rafa Alatala ma.
Na a waxon feene ligama nen Babilon
taan na,
a yiini tema nen Babilon kaane xili
ma.†
15 N tan nan keden pe falan tixi,
n mon yi a xili, n yi a rafa.
A wanla sonoyama nen!
16 ε maso n na, ε tuli mati ito ra.
Xabu a foloni, n mi falan ti wundoni.
Xabu feni itoe folona, n yi be.
Iki, Marigina Alatala bata nxu nun a
Nii Sarijanxin xe.

17 Alatala ito nan falaxi,
naxan i xunbama,
Isirayilaa Ala Sarijanxina, a naxa,
“Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan i xaranma i yete munanfanna
ma,
naxan tima i yee ra,
a siga i ra kiraan xon
naxan lanje i ma.
18 Xa i yi n ma yamarine rame nun,
i ya bone xunbenla yi luma nen nun
alo baana,
i ya tinxinna yi lu
alo foxo igen walanna,
19 i yixetene yi wuya ayi
alo jemensinna
i ya diine yi gbo ayi
alo jemensin xonne.
I xinla mi be n yetagi mumε!”
20 ε mini Babilon yamanani,

ε gi Babilon kaane ma!
ε gbelegbele sewani, ε fa a rali,
a xa rawanga!
ε a fe raxuya ayi han boxon danne,
ε a fala, ε naxa, “Alatala bata a
walikeen Yaxuba bonsonna
xunba!”
21 Min xonla mi e suxuma,
a na ti e yee ra, dangu tonbonni.
A igen naminima nen fanyeni e xa.
A fanyen boma nen,
ige gbeen yi mini keden na.
22 Alatala naxa,
“Bone xunbeli mi muxu jaxine xa!”

49

*Marigina walikeen nan kenenna ra
siyane xa*

1 ε tuli mati n na,
foxo ige tagi boxon muxune.
Yamana makuyene,
ε ito rame.
Benun n xa bari,
Alatala bata yi n xili.
2 A bata n deen lu
alo silanfan xenxena,
a yi a yin nininna ti n xun ma,
a yi n findi xalimakuli jae ralemu-
nxin na,
a n luxun a xalimakuli saseni.
3 A yi a fala n xa, a naxa,
“N ma walikeen nan i ra, Isirayila,
n ma binyen luma naxan yi.”
4 Koni n tan yi a fala, n naxa,
“N bata n yete yixadan fufafu,
n bata n fangani kala fuyan,
n mi se sotoxi.
Koni Alatala n ma kitin sama nen.
N saranna n ma Ala nan yii.
5 Awa iki, Alatala bata falan ti,
a tan naxan n daxi nga kui
alogo n xa findi a walikeen na,
alogo n xa Yaxuba bonsonna raxete a
ma,
alogo Isirayila kaane mon xa malan a
fema,
n bata binyen soto Alatala yetagi.
Amasoto n ma Ala nan findixi n fan-
gan na.
6 A bata a fala n xa, a naxa,
‘I findi fena n ma walikeen na

† 48:14: Perise mangan Kirusi nan fama Babilon kaane yengedeni.

alogo i mən xa Yaxuba bənsənna
rakeli,
i yi Isirayila yamaan muxu dənxe
raxete n ma,
na xurun.
N ni i findima nən kənenna ra siyane
xa,
alogo n ma marakisin xa makənən
siga han bəxən danne ra.' "

*Isirayila yamaan muxu dənxe
xete fena*

⁷ Alatala naxan i xunbama,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
na nan ito falaxi i xa,
i tan naxan naxaxuxi,
i tan naxan yatexi muxu haramuxin
na yamaan xən,
i tan naxan findixi kuntigine konyin
na,
a naxa, "Mangane i toma nən,
e yi keli,
kuntigine i toma nən,
e yi e xinbi sin i bun ma Alatalaa fe ra
naxan tinxin,
Isirayilaa Ala Sarijanxina
naxan i sugandixi."

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"N ma marafanna waxatin na a li,
n ni i yabima nən!
I rakisin waxatin na a li,
n ni i malima nən.
N na i ramarama nən,
n yi i findi layiri xidi muxun na
alogo yamanan mən xa yitən
bəxən kəe rabəjinxine mən yi yi-
taxun,

⁹ alogo a xa fala kasorasane xa
fa fala, 'E mini!
e nun naxanye luxi dimini
fa fala, 'E mini kənenni!
E nəe e dege nən kirane xən
alo xuruse kuruna,
e xuruse rabaden toe nən geyane
birin fari.

¹⁰ Kamən mi fa e suxuma sənən,
min xənla mi e suxe.
Kuye wolonna nun sogen mi e tər
mumə,
bayo naxan kininkininma e ma,
na tima nən e yeə ra,
a yi e xali tigi yirene yi.

¹¹ N na n ma geyane birin findima nən
kirane ra,
n ma kirane mən yi yitən.

¹² E mato, e fama
sa keli yire makuyeni,
ndee kelima sogeteden kəmenna
binni,
ndee sogegododen binni,
ndee sa kelima Sinimi yamanani."

¹³ Kore xənna, gbelegbele səwani!
Bəxə xənna, naxan!
Geyane, e səwa xuini te!
Bayo, Alatala a yamaan madəndənma,
a kininkininma a tərə muxune ma.

Yerusalən taan mən tima nən

¹⁴ Siyon kaane yi a falama nən,
e naxa, "Alatala bata nxu rabəjin,
Marigin bata jinan nxu xən."

¹⁵ Ala naxa,
"Naxanla jinanə a diin xən ba,
naxan xijen na?
A mi kininkininə a dii barixin ma
ba?

Hali a tan jinanə a xən,
n tan mi jinanə i xən mumə!
¹⁶ N bata i xinla kərəndən n yiine kui,
n na n jəxə lu taan makantan yinne
xən ma waxatin birin.

¹⁷ I ya diine xetema e giye i ma nən,
i kala muxun naxanye yi i halagima,
ne e gima i ma nən.

¹⁸ I yeə rakəjin i rabilinni,
i ya diine birin bata e malan,
e fama i fəma.
Habadan Ala nan n na,
n bata n kələ n yeteni,
e findima nən i maxidi seen na
alo jərəna i kəe ra
alo naxalandina a maxidima kii
naxan yi."

Alatalaa falan nan na ra!

¹⁹ Hali taa xənne nun bəxə
rabəjinxine
nun yire kalaxine to gbo yamanani
iki,
e sa xurunma ayi nən dəxəden na i ya
yamaan xa.

Naxanye yi i halagima,
ne makuyama i ra nən.

²⁰ E diin naxanye baxi i yii,
ne mən a falama nən i xa,
e naxa, "Yireni ito xurun nxu ma,
dəxədəna nde fen nxu xa,
nxu xa ba yigbetənxi."

²¹ Nayi, i a falama nən i bəjəni,

i naxa, “Nde itoe barixi n xa?
 Diine yi baxi n yii nun,
 n yi luxi alo gbantana.
 N bata yi xali konyiyani,
 n namεxin nan yi a ra!
 Nde diini itoe maxuruxi?
 N kedenna bata yi lu,
 koni diini itoe sa kelixi minεn?”
²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a
 naxa,
 “N na n yiin maligama nεn siyane xa,
 n na n ma taxamasenni tema nεn
 yamanane xa,
 e yi fa i ya dii xεmεne ra e yii kanke,
 e yi i ya dii tεmεne maxali e tungunne
 ma.
²³ Mangane nan i ya diine maxuruma
 i xa
 mangane naxanle yi i ya dii tεmεne
 balo i xa.
 E yi e xinbin sin i yεtagi,
 e yεtagin yi lan bεxεn ma,
 e yi i san ma lεxεne makεn.
 I a kolonma nεn nayi,
 a Alatala nan n tan na,
 naxanye e xaxili tixi n tan na
 ne mi yagima.”

²⁴ Sofaan seen naxan tongoxi
 yεngεni,
 na bε a yii ba?
 Naxankata tiina muxu suxin nεε a fu-
 tuxulε ba?
²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Sofana se tongoxin bama nεn a yii
 yati,
 naxankata tiina muxu suxin yi a fu-
 tuxulu.
 N na i yεngεfane yεngεma nεn,
 n yi i ya diine rakisi.
²⁶ Naxanye yi naxu i ra,
 n yi ne radin e bode ma
 e balo e bode suben na,
 e yi e bode wunla min
 alo manpa nεnεna.
 Nayi, adamadiine birin a kolonma
 nεn
 a Alatala nan n na,
 i rakisimaan naxan i xunbama,
 Yaxubaa Ala Sεnbεmana.”

50

Ala nan a yamaan nakisima

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Futu kala kεdin minεn
 n na n mεxi ε nga ra naxan xεn?
 Hanma n na ε matixi n doli faane ma
 naxan xεn?
 ε matixi ε hakεne nan ma fe ra
 ε nga ramεxi ε matandine nan ma fe
 ra.
² N to fa, nanfera muxe mi yi be?
 N to xinla ti, nanfera,
 muxe mi n yabi?
 N yiin dungi nayi ba,
 a yi muxune xunba?
 Sεnbε mi n na ba,
 n yi muxune xεrεya?
 Anu, n baa igen xεrima,
 n na n kεnkε a ma,
 n yi baane findi tonbonna ra,
 e yεxεne yi kun,
 bayo ige mi na,
 e birin yi faxa min xεnla ra.
³ N yi dimin nasokore
 alo sunu dugina.”

Marigina walikεna

⁴ Marigina Alatala bata n xaran
 alogo n xa a kolon
 n naxan fale muxu xadanxine xa,
 e sεnbεn sεtε.
 A n naxulunma xεtεn yo xεtεn,
 alogo n xa a falan name
 alo a xarandiina.
⁵ Marigina Alatala bata n tunle rabi,
 n tan fan mi murutεxi a ma,
 n mi xεtεxi xanbin na.
⁶ N na n fanna ti nεn n bεnbε muxune
 xa,
 n yi n dεεn ti ne xa
 naxanye n dε xabene matalama.
 N mi n yεtagin baxi konbin nun dεgen
 bun.
⁷ Koni Marigina Alatala n mali nεn,
 nanara n mi rayarabi.
 N bata n yεtagin findi fanyen na,
 n to a kolon a n mi fama yagideni.
⁸ Naxan yoon fima n ma,
 na bata maso.
 Nde waxi n xun maxidi feni nayi?
 En kitin yεba en bode xa!
 Nde mi tinxi n ma yoon ma?
 A xa fa n xili ma!
⁹ Marigina Alatala n malima nεn.
 Nayi, nde n yalagima?
 E birin kalama nεn
 alo dugi fonna, kunle yi e don.

10 Nde a tuli matiyε Alaa walikεen na
Alatala yεεragaxun ma?
Naxan yo sigan tima dimini,
kenenna dasaxi naxan ma,
na xa a yigi sa Alatala yi,
a yi a xaxili ti a Ala ra!
11 Koni ε tan naxanye tεene soma,
ε yi tanba radεgexine tongo,
nba ε sigan ti ε yetena tεε dεgen ma,
ε tanban naxanye radεgexi.
ε fa ito nan sɔtɔma:
ε faxama sɔxɔlen nin.

51

Kisin naxan dan mi na

1 ε tuli mati n na,
ε tan naxanye tinxinyaan fɔxɔ ra,
ε tan naxanye Alatala fenma!
ε yεen ti fanyen na,
ε minixi naxan yi,
e nun gεmena ε baxi dεnaxan yi.
2 ε yεen ti Iburahima ra, ε fafe,
e nun Saran, naxan ε barixi.*
Amasɔtɔ n Iburahima xili waxatin
naxan yi,
dii mi yi a yii nun.
Koni n barakan sa nen a fe yi,
n yi mayixete wuyaxi fi a ma.
3 Alatala Siyon taan masabarima na
kii nin,
a yi kininkinin a yire kalaxine birin
ma.
A yi a tonbonna lu
alo Eden nakɔna.†
A bɔxɔ xarene yi lu alo Alatalaa
nakɔna.
Sewan nun naxanna luma nen a yi,
beti xuine nun sigi xuine yi mε a yi.
4 Ala naxa, “ε tan n ma yamana,
ε tuli mati n na!
ε tan n ma yamanan muxune,
ε n xuiin name,
bayo n sariyan fima nen,
n ma kiti kendεn yi findi kenenna ra
siyane xa.
5 N ma tinxinyaan somatɔn ni i ra,
n ma marakisin yi makεnen.
N kiti kendεn nafama nen siyane ma
n senben xɔn.
Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yi e yigi sa n yi,
e yi e xaxili ti n senben na.

* **51:2: Iburahima** nun **Saran** ma fe seβexi Dunuɲa Fɔlɔn 17.14 kui. † **51:3: Eden** nakɔna fe seβexi Dunuɲa Fɔlɔn 2.8-9 kui. ‡ **51:10:** Na feen seβexi Xɔrɔyaan 14.21 kui.

6 ε yεε rate kore,
ε mɔn xa bɔxɔn mato.
Kore xɔnna lɔma ayi nen alo tutina,
bɔxɔ xɔnna yi njan alo dugina,
a muxune yi faxa alo tugetugene.
Koni n ma marakisin luma nen
habadan,
n ma tinxinyaan mi njanne mumε!

7 ε tuli mati n na,
ε tan naxanye tinxinna kolon.
ε tan yamaan naxan n ma sariyan
namaraxi ε bɔneni!
ε nama gaxu muxune mafala xuine
yεε ra,
ε nama gaxu e konbine yεε ra.
8 Bayo, e fatin kalama nen,
kunle yi e don,
alo domaan xiine bun,
koni n ma tinxinna luma nen
habadan,
n ma marakisin yi lu mayixete nun
mayixetene xa.”

9 Keli Ala, keli! I senbe so!
Alatala, i fangan nakeli
alo lɔxɔ singene,
alo waxati danguxine yi!
I tan xa mi Misiran yamanan kala ba,
i yi na ige yi ninginangani sɔxɔn?
10 I tan xa mi baa gbeen igen xara ba,
tilin gbeen yi xɔri.
I tan xa mi kiraan sa baan xɔnna ma‡
alogo i ya muxu xunbaxine xa gidi?
11 Alatala na naxanye xɔrɔya,
ne xetema nen.
E fama nen gbelegbele naxanaxani
Siyon taani,
habadan sewan yi e yetagini yalan.
Naxanaxan nun sewan luma nen e yi,
sunun nun kutunna yi njan fefe!

12 N tan keden peen nan ε rali-
maniyama.
Nanfera ε gaxuma muxune yεε ra,
naxanye faxama?
Adamadiine rajanna luma nen
alo seχena.
13 I bata njan Alatala xɔn naxan i
daxi,
naxan kore xɔnni fulunxi,
a bɔxɔ xɔnna beten sa!

I luma nen gaxuni waxatin birin i
 jaxankata tiin bun ma
 alo a na a yitən i halagi xinla ma!

Koni jaxankata tiina fitinan minen?

¹⁴ A gbee mi fa luxi kasorasane xa
 bejin.

E mi faxama kasoon na,
 donseen mi fa dasama e ma sənən.

¹⁵ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan fəxə igeni maxama,

a mərənne yi xuxu. §

A xili nen Alatala sənben Birin Kanna.

¹⁶ N bata n ma falan naso i de
 n yi n yiin nininna ti i xun ma.

N tan naxan kore xənna sa a funfuni,
 n yi bəxə xənna bəten sa,

n yi a fala Siyon kaane xa, n naxa,
 “N ma yamaan nan e tan na.”

Ala Yerusalen sənbe soma nen

¹⁷ E xulun, e xulun!

Yerusalen kaane e keli!

E tan naxanye e minxi Alatalaa xələn
 dələ lengenna ra

e tan naxanye a xələ igelengenna
 rafexin minxi

han e yi a jan,

a yi e xunna firifiri!

¹⁸ E diin naxanye birin barixi,
 keden mi na naxan tiye e ye ra.

E diin naxanye birin maxuruxi
 keden mi na naxan e yii rasuxe.

¹⁹ Tərən bata e sətə firin firin yeen ma:
 gbalon nun halagina

fitina kamən nun yengena.

Anu, nde i ralimaniye,

nde i masabare?

²⁰ E banxulanne bata bira bəxən ma
 kira xunne birin na,

e fugaxi a ra

alo bolen na a suxu lutin na,

e saxi Alatalaa xələn bun,

e Ala bata a kənkə e ma.

²¹ Nanara, i tuli mati n na,

taa tərəxina,

i tan naxan xunna firifirixi,

koni i mi dələ minxi!

²² Marigina Alatala ito nan falaxi,

i ya Ala,

naxan a yamaan xun mayengema, a
 naxa,

“N ni igelengenna bama nen i yii

naxan i xun magima a ra,

§ **51:15: Igen mərənne:** alo foyen na so igeni.

n ma xələ igelengenna.

I mi fa a minma sənən.

²³ N na a soma nen muxune yii

naxanye yi i tərəma,

naxanye yi a falama i ma, e naxa,

‘I felen nxu xa dangu!’

I yi i fanna ti e xa alo bəxəna

alo kirana dangu muxune xa.”

52

Yerusalen xunba fena

¹ E xulun, e xulun Siyon kaane!

E mən xa sənben sətə.

Yerusalen taa sarijanxin muxune,

e dugi fajine tongo!

Bayo, xəje sarijantaren mi fa soma e
 konni.

² E yikunkun,

e gbangbanna ba e ma Siyon kaane,

E mən xa keli,

e dəxə e funfu fonni.

E lutine ba e kəe,

e tan Yerusalen taan muxu suxine!

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Bayo e matixi nen,

e sare mi fi,

e mən xunbama nen, se mi fi.”

⁴ Marigina Alatala mən ito nan falaxi,
 a naxa,

“N ma yamaan sigaxi nen Misiran ya-
 manani singen,

a sa lu konyiyani,

koni dənxen na,

Asiriya kaane nan e jaxankata.”

⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Iki, n fa nanse ligama?

N ma yamaan bata xali konyiyani,

e mi sara.

Naxanye bata nəən sətə e xun na,

ne sənəma,

e n xinla rayelefuma waxatin birin.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁶ “Nanara, n ma yamana n xinla
 kolonma nen,

nanara e a kolonma nen na ləxəni,

a n tan nan falan tixi,

n naxa, ‘N tan ni i ra!’ ”

⁷ Xera fəji yibane faan lanxi geyane
 fari han,

naxanye bəje xunbenla fe ralima,

naxanye fama səwa feen xibarun na,

naxanye marakisina fe falama,

naxanye a falama Siyon kaane xa,
 e naxa, “E Ala nan mangan na!”
 8 E tuli mati ε taan kantan muxune
 xuiin na!
 E xuini tema,
 e birin yi sɔnxɔ sɛwani,
 bayo e Alatala toma fε Siyon taani e
 yɛtagi.
 9 E xuini te,
 ε gbelegbele sɛwani ε bode xɔn ma,
 Yerusalɛn taa kalaxin muxune!
 Bayo Alatala a yamaan masabarima,
 a Yerusalɛn taan xunbama nɛn.
 10 Alatala bata a yii sarijanxin sɛnbɛn
 makɛnɛn
 siyane birin yɛtagi,
 bɔxɔn danne birin en ma Alaa marak-
 isin toma nɛn.
 11 E siga, ε siga, ε mini na yi!
 E nama din se sarijantare yo ra!
 E masiga e ra, ε yi sarijan
 ε tan naxanye Alatalaa goronne max-
 alima!
 12 E mafuraxin nama mini,
 ε nama siga ε giyε,
 bayo Alatala tixi ε yεε ra.
 Isirayilaa Ala mɔn luma nɛn ε xanbi
 ra ε kantandeni.
Alatalaa walikɛna
 13 N ma walikɛna fe sabatima nɛn,
 a fe yi mate, a yi tide gbeen sɔtɔ,
 a binyen sɔtɔ,
 14 hali a fe to findixi tɛrɛna feen na
 muxu wuyaxi xa,
 bayo a yɛtagin mi yi fa luxi alo mux-
 una,
 a kiin mi yi fa maliga adamadiin na.
 15 Anu, a siya wuyaxine rasarijanma
 nɛn wuli raxuyaxin xɔn.
 Falan yi jan mangane dε a yɛtagi,
 bayo e bata feen to naxan munma yi
 fala e xa,
 e munma yi naxan mε nun,
 e yi na famu.

53

1 Feen naxan nalixi en ma, nde laxi na
 ra?
 Alatala a sɛnbɛn makɛnɛn nde xa?
 2 Alaa walikɛɛn sabati nɛn a yɛtagi
 alo sansi sonla,

* 53:9: Na feen sɛbɛxi Matiyu 27.57-60 kui.

alo wudi salenna
 naxan minima bɔxɔ xareni.
 A mi yi tofan,
 a mi yi nɔrɔxi
 naxan a ligε en yabu a ra.
 A to ki yo mi yi en mabandunma.
 3 A yi rajaxuxi nɛn,
 muxune yi e mε a ra.
 Muxu sɔxɔlexin nan yi a ra
 naxan bata yi dari tɔrɔn na,
 muxε mi yi wama naxan mato feni.
 A yi rajaxuxi,
 en mi yi a yatɛxi se ra.
 4 Anu, a en ma furene sɔxɔlɛn nan
 tongo,
 a yi a ti en ma tɔrɔne ra.
 Koni, en yi mirixi a ma
 fa fala a Ala nan a ratɔrɔnxi,
 a yi a jaxankata,
 a yi a rayarabi.
 5 Anu, muxune a sɔxɔn en yulubine
 nan ma fe ra,
 a yi rahalagi en hakene fe ra.
 Maratɔrɔnna naxan bɔjɛ xunbenla
 fiyε en ma,
 na yi sa a fari,
 en kɛndɛyaan sɔtɔxi a maxɔlɔne nan
 xɔn.
 6 En birin bata yi lɔ ayi,
 alo xuruseene,
 birin yi sigama a gbee kira nan xɔn,
 koni Alatala yi en birin hakɛn
 goronna dɔxɔ a tan xun ma.
 7 E a jaxankata nɛn,
 e a rayarabi, a mi sese fala.
 A yi lu alo yɛxɛɛ diin naxan xalima a
 faxadeni,
 alo yɛxɛɛn naxan a dunduma
 e nɛma a fati ma xabene maxabε,
 a mi sese fala.
 8 A xali nɛn gbaloni, a makiti,
 koni nde yi kɔntɔfilixi na feen na
 a waxatin muxune yε?
 Amasɔtɔ a ba nɛn jɛjɛ muxune yε
 jaxankatan yi sa a fari n ma yamaan
 yulubine fe ra.
 9 A gaburun lu nɛn muxu jaxine yε,
 a maluxun nafulu kanne fɛma,*
 hali a to mi gbalɔ fe yo liga
 a mi yanfa fala yo ti.

10 Alatala tin nɛn a xa halagi xɔlɛni,
 bayo xa a niin ba tagi yitɔnna saraxan
 nan na,
 a mayixɛtɛne toma nɛn
 a siimayaan yi xunkuya ayi
 Alatala yi a sagoon nakamali a xɔn.
 11 A niin sɔxɔlɛne dangu xanbini,
 a kɛnɛnna toma nɛn, a wasa.
 A kolonna xɔn,
 n ma walikɛ tinxinxin muxu wuyaxi
 ratinxinma nɛn
 a yi e hakɛne goronna tongo.
 12 Nanara, n tide gbeen soma a yii
 nɛn,
 a yi yɛngɛ se tongoxine yitaxun e nun
 sɛnbɛmane.
 Amasɔtɔ a tin nɛn a sayaan ma,
 a yatɛ nɛn alo fe naxi rabane,
 a yi muxu wuyaxi yulubin goronna
 tongo
 a yi solonaan ti hake kanne xa.

54

Yerusalɛn mi fa rabɛninxɪ

1 I tan Yerusalɛn taan naxan luxɪ alo
 gbantana,
 i xa sɛwa, i tan naxan mi dii barixi!*

I xa naxan i sɔnxɔ sɛwani,
 i tan naxan mi dii sɔtɔn xɔlɛn kolon.
 Bayo naxalan nabɛninxina diine
 wuyama ayi nɛn
 dangu xɛmɛ taa ra dɔxɔn gbeene ra.
 Alatala naxa na kiini.
 2 I ya bubuni gbo, i yi a fari sa han!
 I nama sikɛ,
 i ya bubun lutine rakuya ayi,
 i yi a sɛnbɛtɛnne xɔn din.
 3 Amasɔtɔ ɛ sabatima nɛn yiifanna
 nun kɔmɛnna ma,
 yamanane yi findi ɛ yixɛtɛne gbeen
 na,
 e yi taa yigenle rafe.
 4 ɛ nama gaxu,
 amasɔtɔ ɛ mi yagin sɔtɔɛ.
 ɛ nama kɔntɔfili amasɔtɔ ɛ mi rayag-
 ima,
 koni ɛ ninanma nɛn ɛ dii nɔrɛyaan
 yagin xɔn
 ɛ mi fa ɛ mirima ɛ kapa gileyaan
 yagine ma sɔnɔn.
 5 Amasɔtɔ naxan ɛ daxi,
 na luxɪ nɛn alo ɛ xɛmɛn nan na ra.

A xili nɛn Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.
 Isirayilaa Ala Sarijanxin nan ɛ xun-
 bama.

A xili nɛn bɔxɔn birin ma Ala.
 6 Amasɔtɔ Alatala mɔn ɛ xilima nɛn
 alo naxanla naxan yi rabɛninxɪ,
 naxan sunuxi!
 Muxun mi nɔɛ a foningɛ waxatin
 naxanla ramɛ!

ɛ Ala naxa na kiini.
 7 N na ɛ rabɛnin nɛn waxatidi,
 koni n mɔn yi ɛ xɔn suxu kininkinin
 gbeeni.

8 N na n yɛtagin luxun nɛn ɛ ma wax-
 atidi,
 n ma xɔlɔ gbeeni.
 Koni n kininkininma ɛ ma nɛn
 n ma habadan hinanni.
 Alatala na nan falaxi naxan ɛ xun-
 bama.

9 Ala naxa, “N na a ligama nɛn to
 alo Nuhan waxatini,
 n na n kɔlɔ waxatin naxan yi fa fala
 fufa gbeen mi fa sama bɔxɔ xɔnna
 xun ma sɔnɔn.
 N mɔn bata n kɔlɔ na kiini,
 n mi fa xɔlɔma ɛ xili ma sɔnɔn,
 n mi fa n kɔnkɔma ɛ ma sɔnɔn.
 10 Hali geyane xuruxurun,
 hali yire matexine yimaxa,
 n ma hinanna mi a makuyɛ ɛ ra,
 n ma bɔnɛ xunbeli layirin mi kalɛ en
 tagi.”

Alatala naxa na kiini,
 naxan kininkininxi ɛ ma.

Ala mɔn Yerusalɛn tima nɛn

11 Yerusalɛn taa tɔrɔxina,
 foye gbeen naxan yimaxaxi,
 muxu yo mi naxan madɛndɛnxi!
 Awa, n tan, Ala, n mɔn Yerusalɛn taan
 tima nɛn gɛmɛ tofajine ra,
 n mɔn yi a bɛtɛn sa gɛmɛ mamiloxi
 fajine ra.

12 N taan makantan sangansone find-
 ima nɛn gɛmɛ gbeeli fajine ra,
 n yi taan so dɛɛne ti gɛmɛ fixɛ may-
 ilɛnxine ra
 n taan nabilinna yinna ti bɔxɔ bun
 nafunle ra.

13 ɛ diine birin findima nɛn Alatalaa
 xarandiine ra,
 e bɔnɛ xunbenla yi gbo ayi.

* 54:1: Yerusalɛn taan yatɛxi **gbantan** na nɛn bayo a muxune bata yi siga konyiyani yɛngɛn xɔn.

14 $\text{\textcircled{E}}$ sabatima $\text{\textcircled{n}}$ tinxinyani.
 Naxankatan masigama $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ra $\text{\textcircled{n}}$.
 $\text{\textcircled{E}}$ mi fa gaxuma sese $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ra,
 gaxun masigama $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ra $\text{\textcircled{n}}$,
 a mi fa a masoma $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ra.
 15 $\text{\textcircled{X}}$ a muxune $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$,
 na mi kelixi n tan ma,
 naxan yo na $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$,
 na birama $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ sanna bun!
 16 $\text{\textcircled{A}}$ mato, n bata xabun da,
 naxan tigen $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{n}}$ nafema,
 naxan $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{s}}$ seen nafalama a kiini.
 Koni n tan nan $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{n}}$ halagi tiin daxi
 naxan a kalama.
 17 $\text{\textcircled{Y}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{s}}$ so se yo na rafala $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xili ma,
 na mi fefe lig $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ra.
 Naxan yo na $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{k}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{n}}$,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ yoon $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{n}}$.
 Alatalaa walikene na nan $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{e}}$
 $\text{\textcircled{k}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{n}}$,
 n bata na kitin sa e xun may $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{n}}$.
 Alatalaa falan nan na ra.

55

Alaa marakisin sare mi na

1 Min $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tan naxanye birin ma,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ birin xa fa, igen ni i ra!
 Hali gbeti mi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{i}}$, $\text{\textcircled{\epsilon}}$ fa,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ fa donseen sara, $\text{\textcircled{\epsilon}}$ a don!
 $\text{\textcircled{E}}$ fa minseen nun $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{n}}$ sara,
 gbeti mi fima, a sare mi fima.
 2 Nanfera $\text{\textcircled{\epsilon}}$ seen sarama
 donse mi naxan na?
 Nanfera $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{d}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{a}}$
 naxanye mi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ wasama?
 Nayi, $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tuli mati n na ki fa $\text{\textcircled{j}}$,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{d}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{k}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{d}}$ $\text{\textcircled{o}}$,
 donse $\text{\textcircled{j}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{a}}$.
 3 $\text{\textcircled{E}}$ tuli mati, $\text{\textcircled{\epsilon}}$ fa n ma,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ n xuiin nam $\text{\textcircled{\epsilon}}$,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{k}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{n}}$.
 N habadan layirin xidima en tagi $\text{\textcircled{n}}$,
 alo n hinanna nun tinxinna naxan
 yita Dawuda ra.
 4 $\text{\textcircled{N}}$ bata Dawuda findi seren na
 siyane xa,
 e nun mangana siyane xun na.
 5 $\text{\textcircled{E}}$ siyana ndee xilima $\text{\textcircled{n}}$
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ mi naxanye kolon,
 siyaan naxanye mi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ kolon,
 ne $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{g}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{a}}$
 Alatalaa fe ra,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ Ala Isirayilaa Ala Sari $\text{\textcircled{j}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{a}}$,
 naxan xunnayerenna fima $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ma.

6 $\text{\textcircled{E}}$ Alatala fen
 a tinma $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xa a to waxatin naxan $\text{\textcircled{y}}$.
 $\text{\textcircled{E}}$ a xili,
 a maso $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ra waxatin naxan $\text{\textcircled{y}}$.
 7 Muxu $\text{\textcircled{j}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{e}}$ a kiraan $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{a}}$,
 hake kanna xa a miriyane lu,
 a tubi Alatala ma,
 naxan kininkininma a ma,
 en ma Ala naxan a mafeluma hi-
 nanni.
 8 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Bayo n ma miriyane mi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ miriyane
 ra,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ kirane mi lanxi n ma kiraan ma.
 9 $\text{\textcircled{K}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{b}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{k}}$ $\text{\textcircled{i}}$
 naxan $\text{\textcircled{y}}$,
 n fan ma kirane fisa $\text{\textcircled{\epsilon}}$ kirane xa na kii
 nin
 n ma miriyane fan $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ miriyane
 xa na kiini.”

10 Tulen nun balabalan ke $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{n}}$
 godoma keli kore
 anu, e wuyenna mi $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{k}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{r}}$
 $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{k}}$ $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{n}}$,
 e $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{l}}$ $\text{\textcircled{i}}$, e sabati
 e $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{b}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{g}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{b}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{a}}$,
 e findi donseen na kametone xa.
 11 $\text{\textcircled{N}}$ ma falan fan na kii nin
 naxan minima n de.
 A yigenla mi $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{a}}$,
 $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{o}}$ a n waxon feen liga,
 a n ma fe ragidixin nakamali,
 n na a rasigaxi naxan na.

12 $\text{\textcircled{E}}$ minima konyiyani se $\text{\textcircled{w}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{n}}$,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{b}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{j}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{b}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{l}}$ $\text{\textcircled{i}}$,
 geyane nun yire matexine son $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{a}}$
 $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{j}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{a}}$,
 burunna wudine birin $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{n}}$
 $\text{\textcircled{b}}$ $\text{\textcircled{o}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{b}}$.
 13 $\text{\textcircled{N}}$ $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{l}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{d}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{a}}$,
 tansin yirene $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{f}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{d}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{t}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{w}}$ $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{d}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{i}}$
 $\text{\textcircled{j}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{m}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ $\text{\textcircled{y}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{a}}$.

Na findima $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{x}}$ $\text{\textcircled{i}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{r}}$ $\text{\textcircled{a}}$ Alatala xa,
 habadan taxamasenna
 naxan mi kalama mum $\text{\textcircled{\epsilon}}$!

56

Ala Batu Banxin siyane birin xa

1 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “ $\text{\textcircled{E}}$ kiti $\text{\textcircled{k}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{d}}$ $\text{\textcircled{e}}$ $\text{\textcircled{n}}$ $\text{\textcircled{s}}$ $\text{\textcircled{a}}$,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tinxinyaan liga,
 amasot $\text{\textcircled{n}}$ ma marakisin bata maso

n ma tinxinyaan make^εnenmat^εon ni i
ra.

² S^εwan na kannu xa
naxan na ligama,
adamadiin naxan na suxuma,
a yi Matabu L^εx^εon binya,
a mi a rayelefu,
a yi a yiin ba fe naxin birin yi.”

³ X^εon naxan findima Alatala gbeen
na,

na nama a fala, a naxa,
“Alatala n bama nen a yamaan ye!”

Hanma x^εm^ε t^εgenna* yi a fala, a
naxa,

“Wudi xaren nan tun n tan na!”

⁴ Amas^εo Alatala ito nan falaxi, a
naxa,

“Naxanye n ma Matabu L^εx^εon
binyama

e yi n nafan feen sugandi,

e lu n ma layirin bun ki faji,

⁵ n yirena nde luma nen e xa n Batu
Banxin nun a yinna kui,

n yi e xinle s^εb^ε m^εenni

alogo ninan nama ti e x^εon.

Na t^εon^εna e ma dangu dii x^εm^εne nun
dii t^εm^εne ra.

N xinla naxan fima e ma,

na luma nen habadan,

sese mi a b^ε na.

⁶ X^εon naxanye findixi Alatala gbeen
na,

alogo e xa a batu,

Alatala xinla rafan naxanye ma,

naxanye birin Matabu L^εx^εon
binyama,

e mi a rayelefu,

e lu n ma layirin bun ki faji,

⁷ n ne xalima nen n ma geya
sarijanxin fari,

n yi e ras^εwa n xinla maxandi banx-
ini.

E saraxa gan daxine nun e saraxane
rasuxuma nen

n ma saraxa ganden fari,

amas^εo n ma banxin xili bama nen,

Ala maxandi banxina siyane birin
xa.”

⁸ Marigina Alatalaa falan ni ito ra,

a tan naxan Isirayila muxu suxine
malanma, a naxa,

“N bata ndee malan,

n m^εon gb^εt^εye malanma nen sa ne
fari.”

Manga naxine fe

⁹ E tan burunna subene,

ε tan f^εt^εon yi subene, ε fa ε d^εge!

¹⁰ Isirayila xun makantanne bata
findi danxut^εne ra,

e mi sese kolon,

e bata findi bare bobone ra,

naxanye mi n^εε wonwon^ε.

E luma saxi nen, e lu xiye s^ε,

xix^εonla yi rafan e ma.

¹¹ Barene nan ne ra naxanye seni
b^εma,

naxanye mi wasama mum^ε!

Xuruse rabane nan ne ra

naxanye mi sese famuma.

E birin sigama e gbee kiraan nan x^εon.

Birin biraxi a y^εt^ε t^εon^ε nan f^εx^εo ra.

¹² E naxa, “E fa, nxu xa sa d^εl^εon fen!

En d^εl^εon min han en xunna yi keli!

Tila fan luma nen alo to,

bayo a gbegbe m^εon luxi.”

57

¹ Tinxindene halagima,

koni muxu yo mi a mirima na feen
ma.

Lannaya muxune faxama,

muxu yo mi a famuma fa fala

tinxindene faxama nen

alogo e xa ba gbalo famat^εon y^εε ra.

² Bayo naxanye sigan tima n^εndini,

ne soma b^εne xunbeli yiren nin,

e matabuden s^εo.

³ E tan k^εeramuxu diine, ε maso be,

yalunde b^εns^εonna,

naxan yalunyaan ligama!

⁴ E nde magelema,

ε d^εen bandunma nde ma

ε l^εnna raminima nde ma?

E mi findixi dii murut^εxine xan na ba,
wule fala b^εns^εonne,

⁵ E tan naxanye kunfan nagboma ayi
wudine kideni,

e nun wudi yif^εt^εnxine birin bun,

ε tan naxanye ε diine k^εε raxaban

darane kideni,

e nun g^εm^ε longonne ra?

* **56:3: X^εm^ε t^εgenna:** Na waxatini, mangane yi x^εm^εna ndee t^εgenna nen alogo e xa e yengi d^εx^εo mangana feene x^εon, e mi bira mangana naxanle f^εx^εo ra. Be a sunuxi bayo a kolon a xinla l^εma ayi nen, a to mi diin barima.

6 Gεmε malaxunxine nan ε kεεn na ε xude kidene yi,
 ε gbeen ne nan na Isirayila kaane!
 Ε minse saraxane bəxənxī ne nan xa,
 ε yi bogi se saraxane ba e xa.
 N nəε dijε na birin bun ba?
 7 Ε sa ε sadene tixi geya matexine nan fari,
 ε tema menna nin ε sa saraxane ba.
 8 Ε bata ε suxurene singan ε banxin dεεn nun a ti wudine xanbi ra.
 Ε bata ε masiga n na,
 ε ragenla yi lu,
 ε te ε sade xungbeen ma,
 ε nun muxune yi lanna raso ε tagi a rafan ε ma ε nun naxanye xa kafu,
 ε yi lu ne matoε.
 9 Ε bata siga turen na manga gbeen kideni,*
 ε yi latikənənna ragbo ayi.
 Ε bata ε xεrane rasiga pon,
 ε yi godo han laxira yi.
 10 Ε bata ε yixadan na sigatine yi han,
 koni ε mi a fala,
 ε naxa, “A lu na!”
 Ε mən ε sεnbε soxi, ε mi xadanxi.

11 Nayi, ε yi gaxuxi nde yεε ra,
 naxan a liga, ε n yanfa,
 n ma fe mi fa rabiraxi ε ma,
 ε mən mi ε mirima n ma?
 N to dunduxi xabu to mi a ra,
 na nan a ligaxi,
 ε mi fa gaxuma n yεε ra ba?

12 Koni n na ε gbee tinxinna nun ε kεwanle raminima nεn kεnenni.
 E tənə mi luma ε ma.
 13 Ε na ε xui ramini malina fe ra,
 ε suxure kurun xa ε xunba!
 Foyena e birin xalima nεn,
 foyedi xurun yi e tongo a siga e ra.
 Koni naxan na a yigiya n tan yi,
 na yamanan sətəma nεn a kεεn na,
 n ma geya sarijanxin yi findi a gbeen na.

Ala a yamaan nakendeyama nεn

14 A falama nεn nayi, fa fala,
 “E kirani tən ki fajī,
 ε kiraan kalaxi yirene birin nafala n ma yamaan yεε ra.”

15 Amasətə kore xənna Ala matexina ito nan falaxi,
 naxan na yi habadan,
 naxan xili sarijan, a naxa,
 “N dəxi yire matexi sarijanxin nin,
 koni n mən muxu jaxankataxine xən naxanye e yεε magodoxi alogo n xa muxu nii səxələxine rasεwa.

16 N mi luma yalagin tiyε waxatin birin,
 n mi luyε xələxi habadan,
 bayo muxune niin bama nεn n yεtagi nayi,
 n naxanye daxi, ne yi raxəri.

17 N bəjεn bata te Isirayila kaane ma lan e hakε tongoxine fe ma mileni,
 n yi e jaxankata,
 n yi n yεtagin luxun e ma n ma xələni.
 Anu, e tengbesenxin bata lu e bəjεna kiraan xən.

18 N bata e kεwanle to,
 koni n na e yiyalanma nεn,
 n yi ti e yεε ra, n mən yi e madεndεn,
 e nun naxanye sunuxi e fəxə ra.

19 N tantun falan sama nεn e dε.
 Bəjε xunbeli dεfexin yi lu muxune xa naxanye makuya e nun naxanye maso!

N na e rakεndeyama nεn.”

Alatala naxa na kiini.

20 Koni muxu jaxine luxi nεn alo fəxə igen naxan walanxi ayi naxan mi nəε a raxare naxan walanye boron nun ləxən nakelima.

21 N ma Ala naxa,
 “Bəjε xunbeli mi muxu jaxine xa!”

58

Sunna naxan nafan Ala ma

1 Sənχə i xuini texin na!
 I xuini te han alo xətə xuina,
 i n ma yamana murutεna fe rali e ma,
 i yi Yaxuba yixεtεne yulubina fe fala e xa!

2 E waxi n tan nan fen fe yi ləxə yo ləxə,
 e səbε soxi n ma kiraan kolon feni,
 alo yamaan naxanye yi tinxinyaan ligama
 naxanye mi e mεxi e Alaa kiti kεndεne ra.

* 57:9: Waxatina nde, **Manga gbeeni** ito findixi suxurena nde nan na.

E n maxɔdinma
 a n xa kiti tinxinxine sa e xa.
³ E naxa, “Nxu sunna suxuma nan-
 fera,
 xa i mi a toma?
 Nxu nxu yete tɔrɔma nanfera,
 xa i mi na yatexi?”
 Anu, ε na sunna suxu lɔxɔn naxan yi,
 ε ε rafan feene nan ligama,
 ε yi ε walikene naxankata.
⁴ E nɛma sunni,
 sɔnxɔ sɔnxɔn nun yengene na a ra,
 ε bɔnbɔn ti a naxin na.
 Koni xa ε sunna suxu alo to,
 ε xuiin mi Ala lima.
⁵ N na ε xaranxi na sunna sifan nan
 ma ba
 alogo tun muxun xa a yete tɔrɔ lɔxɔna
 nde yi,
 alogo tun muxun xa a xun sin
 alo sɛxɛna,
 a yi sunu dugine ragodo a ma,
 a yi a sa xubeni.
 E na nan ma ba, a sunna,
 lɔxɔn naxan nafan Alatala ma?
⁶ N na ε xaranxi sun suxu kiini ito nan
 ma:
 E yɔlɔnxɔn naxine ba muxune ma,
 ε konyine fulun,
 ε muxu naxankataxine xɔrɔya
 ε xun xidi wudine birin kala.
⁷ Feni itoe xa mi a ra ba:
 E donsɛni taxun ε nun kamɛtɔne ra,
 ε yigelitɔne yigiya ε konni,
 yigiyade mi naxanye yii,
 ε dugin so muxune yii,
 marabenna naxanye ma,
 ε ba ε xun xanbi soε ε ngaxakedenne
 yi?
⁸ Nayi, ε yanbanma nɛn
 alo kuye bamatɔna
 ε yi kɛndɛya mafuren,
 ε tinxinyaan yi ti ε yete ra,
 Alatalaa binyen yi ε kantan ε xanbi
 ra.
⁹ Nayi, ε xinla tima nɛn,
 Alatala yi ε yabi,
 ε xui raminima nɛn a ma,
 a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra!”
 Xa ε konyiya feene masiga ε konna ra,
 ε ba ε yii sonla tiye bonne ra,
 ε ba fala naxine tiye,
¹⁰ xa ε ε yete fi kamɛtɔne fe ra,
 ε muxu naxankataxine ralugo,

nayi, ε yanbanma nɛn dimini,
 kɔɛɛn yi lu ε xa alo yanyi tagina.
¹¹ Alatala tima nɛn ε yete ra waxatin
 birin,
 a yi ε rawasa tonbonni,
 a yi ε fati bɛndɛn sɛnbɛ so.
 Nayi, ε luma nɛn alo nakɔ ige saxina,
 alo tigin naxan mi xarama.
¹² Yire kalaxi fonne mɔn tima nɛn ε
 barakani,
 ε benbane banxi kalaxine mɔn yi
 bɛtɛn sa,
 a yi fala ε ma, a “Yinna yinle yitɔn
 muxun naxanye kirane nun
 dɔxɔdene rafalama.”

Matabu Lɔxɔna fe

¹³ Xa i yete suxu Matabu Lɔxɔn kala
 feen ma,
 i ba i yete rafan feene ligɛ n ma lɔxɔ
 sarijanxini,
 xa i a fala Matabu Lɔxɔn ma,
 a “sɛwa lɔxɔna,”
 i yi a fala Alatalaa lɔxɔ sarijanxin ma,
 a “lɔxɔ binyena,”
 i yi a binya,
 i mi siga i yete a kiraan xɔn,
 i mi i yete rafan fe liga
 hanma i fala fuune ti,
¹⁴ nayi, i sɛwama nɛn Alatala yi,
 n yi i rate bɔxɔn yire matexine fari,
 n yi i balo i benba Yaxuba kɛɛn na.
 Alatala dɛ xuiin nan na ra.

59

Yulubin naxanye ε masigama Alatala ra

¹ Alatala yiin mi dungi,
 a yi ε rakisi.
 Tuli xɔri mi a ra
 naxan mi ε xuiin namɛ.
² Koni ε hakene nan ε masigama ε Ala
 ra,
 ε yulubine nan a yetagin luxunma ε
 ma,
 naxan a ligama a mi ε xuiin namɛma.
³ Bayo faxa ti wunla ε yiine ra,
 ε yiine hakɛ feene yi,
 wulena ε dɛ,
 tinxintareya falan nan ε lenna ma.
⁴ Muxu yo mi a mawugama tinxinni,
 muxu yo mi kitin yɛbama nɔndini,

muxune yigi saxi e fala fuune nun
wule falane nin.
Fe kobin muxune kui
alo e fudi kannna na a ra,
e yi lu hakene bare.
5 E koso xelene birama,
e yalane yitɔnma muxune yee ra
alo simisamana.
Naxan na e xelene don,
na yi faxesa,
anu xa keden bo,
sani jaxin nan minima a kui.
6 E fan mi yalani tɔnma dugin xan na
de,
e mi noe e ragenla luxunje e yii foxone
ra.
Hakene nan ne ra,
gbalon nan tun e yiine ra.
7 E sanne e rasigan fe jaxini mafuren!
E mafura sontarene wunla ramine,
e miriyane jaxu,
gbalon nun kalan nan e kirane xɔn.
8 E mi boje xunbenla kiraan kolon.
Kiti kendɛn mi e kiraan xɔn.
E kira yifuxine nan nafalama e yete
xa,
naxan yo na siga e xɔn,
na mi boje xunbenla sɔtɔma.

Alaa yamaan yi e ti e yulubine ra

9 Nanara, kiti kendɛn makuya en na
tinxinna mi a masoma en na.
En yengi kenenna ma,
koni en dimin nin!
Kenenna na,
koni en sigan tima banban dimin nin.
10 En tantanma
alo danxutone nɛma sigan tiye
banxin xɔn,
a luxi alo en yee mi na,
en tantanma.
En na en sanna radinma yanyin na
alo fitirin na a ra.
En luxi nen
alo faxesa muxune niiramane ye.
11 En sɔnxɔma alo kanko xajene,
en kutunma alo ganbane.
En yengi a ma kiti kendɛn xa sa en xa,
koni na mi ligama!
En yengi kisin ma,
koni a makuya en na!
12 Amasɔto nxɔ matandine gbo i tan
Ala yetagi,

nxɔ yulubine sereyaan bama nxu xili
ma,
nxɔ matandine nxu foxo ra,
nxu nxu hakene kolon:
13 Nxu bata murute,
nxu Alatala yanfa,
nxu yi nxu masiga nxɔ Ala ra.
Nxu gbalon feene nun murute feene
nan falama,
nxu wulene fala nxu bata naxanye
yitɔn nxu bojeni.
14 Nanara, nxu nxu mema kiti kendɛn
na,
tinxinyaan yi masiga nxu ra pon!
Lannayaan bata kala yamani,
jɔndi fala mi na.
15 Lannayaan bata lo ayi,
naxan na a me fe jaxin na,
na yi findi muxu kansun daxin na.

Ala fama Yerusalen yi

Alatala yi a to a kiti kendɛn mi fa na
mume,
na yi rajaxu a ma.
16 A yi a to a muxu fani keden peen mi
na.
Na yi a raterena
fa fala a solona muxu mi na.
Nayi, a yeteen yi marakisin ti,
a tinxinyaan yi findi a mali seen na.
17 A yi tinxinyaan findi a kanke ye
masansanna ra,
a yi kisin findi a xunna makantan
wure komotin na,
a gbee joxɔn yate a dugin na,
a yi a yete rabilin a xanuntenya gbeen
na
alo doma gbeena.
18 A muxune birin kewanla saranma
e ra nen,
a yi fitinan nagidi a yenge faane ma
a yi a gbeen joxo a yaxune ma,
a yi ige tagi boxone saran
alo a lan e ma kii naxan yi.
19 Nayi, muxune gaxuma nen Alatala
xinla yee ra
sa keli sogeteden ma
han sa doxo sogegododen na.
Yaxune na fa alo baana,
Alatala de foyena e radinma ayi nen.
20 Xunba tiin fama nen Siyon taani
Yaxuba yixetene xa
naxanye na xete e Ala matandine foxo
ra.
Alatalaa falan nan na ra.

21 Alatala naxa, “N ma layirin ni ito ra nxu nun ne tagi: N ma Nii Sarijanxin naxan ε ma, e nun n ma falane n naxanye rasoxi ε dε, ne mi bama ε dε, e mən mi bama ε diine dε, e mən mi bama ε diine yixetene dε keli iki ma han habadan!” Alatala naxa na kiini.

60

Alatalaa binyen Yerusalen yi

1 Ε keli, ε yanban,
amasəto ε kenenna bata fa.
Alatalaa binyen bata te
alo sogena, a dεgema ε xun ma.
2 Ε a mato, dimin bata sin bəxən ma
e nun dimin gbeen yamanane xun
ma,
koni Alatala bata mini kenenni ε tan
xun ma,
a binyen yi godo ε ma.
3 Siyane sigan tima ε kenenni
ε mayiyalanna yi kenenna fi mangane
ma
alo sogen tematəna.
4 Ε yεε rakopin ε rabilinni:
birin e malanma, e fama ε fema.
Ε dii xemene fama sa keli yire
makuyeni,
ε dii temene maxalima muxune yii
kanke.
5 Ε na a to, ε sewan gboma ayi nen,
ε bənen dinma nen sewani, ε naxan,
bayo fəxə igen nafunle e xun sama ε
ma nen,
siyane nafunle yi fa ε ma.
6 Nəgəme kurune luma nen ε ya-
manan birin yi,
Midiyan nun Efa bənsəne nəgəme
kendene.
Muxune birin fama nen xemaan nun
wusulanna ra ε xən
sa keli Saba yamanani,
e fa Alatalaa binyen naliye.
7 Kedari* bənsəna xuruse kurune
birin malanma nen ε konni,
Nebayoti bənsəna xuruseene luma
nen ε sagoni,
e ba saraxa gan daxine ra n ma
saraxa ganden fari,
e yi rafan n ma.

N yi a liga n ma banxi nərxin yi nərxə
han!

8 Ndee ne ra
naxanye tunganma alo kundana,
alo ganban naxanye tunganma siga e
tεen ma?

9 Ige tagi bəxəne yigi saxi n tan nin,
Tarasisi kunkine sigama kunkin
bonne yεε ra,
sa fa ε diine ra sa keli yire makuyeni
e nun e gbeti fixen nun e xemana
Alatalaa xinla fe ra, ε Ala,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
naxan nərxən fixi ε ma.

10 Xəne mən ε taan makantan yinna
tima nen,
e mangane yi findi ε walikene ra,
bayo n na ε naxankata nen n ma xələ
gbeeni,
koni n kininkininma nen ε ma n ma
hinanni.

11 Ε taan so deene luma nen nabixi
habadan,
e mi balanje kəen na e mi balanje
yanyin na,
alogo siyane nafunle xa so ε konni,
e nun e mangane nun e fəxə ra birane.

12 Bayo, siyaan nun yamanan nax-
anye mi walε ε tan xa,
ne halagima nen.
E raxərima nen fefe!

13 Liban yamanan binyen fama nen ε
konni,
fəfəne nun gbinjene nun xarinne
birin
alogo e xa fa n ma yire sarijanxin
nayabu,
alogo n xa n san tiden binyen nagbo
ayi.

14 Ε naxankata muxune diine fama
nen,
e fa e felen ε yetagi,
muxun naxanye ε ranaxuxi,
ne birin yi fa e xinbi sin ε bun ma.
E yi a fala ε ma,
a “Alatalaa taana,
Isirayilaa Ala Sarijanxina taana,
Siyon.”

* **60:7: Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen seβexi Dunuja Fəlon 25.13 kui.

15 $\text{\textcircled{E}}$ yi rabejinxi, $\text{\textcircled{\epsilon}}$ rapaxu,
 muxu yo mi yi fa danguma $\text{\textcircled{\epsilon}}$ konni.
 Iki, n xunna kenla fima $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ma nen
 habadan,
 n yi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ findi sewa xunna ra mayixete
 nun mayixetene xa.

16 $\text{\textcircled{E}}$ siyane nun e mangane nafunle
 donma nen,
 nayi, $\text{\textcircled{\epsilon}}$ yi a kolon
 a n tan nan Alatala ra
 naxan $\text{\textcircled{\epsilon}}$ rakisima,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xunbamana, Yaxubaa Ala Senbemana.

17 N xemaan nafama nen $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ma sulan
 joxoni,
 e nun wure gbetina wure foren
 joxoni.
 N sulan nafama $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ma nen wudin
 joxoni,
 e nun wuren na gemen joxoni.
 N yeratine nun kuntigine fi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ma
 naxanye baje xunbenla nun
 tinxinyaan nasoma.

18 Gbalona fe mi fa mema $\text{\textcircled{\epsilon}}$ yamanani,
 hanma kalana hanma halagina $\text{\textcircled{\epsilon}}$
 baxon danne ra,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ yi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ taan makantan yinna xili sa
 “Marakisina,”
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ yi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ taan so deene xili sa “Tantunna.”

19 Sogen xa mi fa findima kenenna ra
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xa yanyin na,
 hanma kike degena kosen na,
 koni Alatala nan fa findima kenenna
 ra $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xa habadan,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ Ala yi findi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ binyen na.

20 Sogen mi fa birama $\text{\textcircled{\epsilon}}$ konni sonon,
 kiken mi fa godoma $\text{\textcircled{\epsilon}}$ konni,
 bayo Alatala nan findima kenenna ra
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xa habadan
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ sunu laxone yi jan.

21 Nayi, tinxin muxune nan tun fa
 luma $\text{\textcircled{\epsilon}}$ yamanani,
 yamanan findima nen e gbeen na
 habadan.
 E tan findima nen n ma sansi sonla ra,
 n naxan sixi n yiine ra,
 alogo e xa n ma binyen makenen.

22 Naxan xurun $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tagi,
 na muxu wuli keden naminima nen,
 muxudina $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tagi,

na bנסננה yi findi siya senbemaan
 na.
 N tan Alatala,
 n na feene rabama nen mafuren,
 e waxatin na a li.

61

Marakisi xerana

1 Marigina Alatalaa Niina n yi,
 bayo Alatala bata n sugandi,
 a n xa Xibaru Fajin nali yiigelitane
 ma,

a bata n nasiga
 a n xa muxu baje kalaxine mali,
 a n xa xaroya feen kawandin ba suxu
 muxune xa,
 e nun kasorasane bejin fena.

2 N yi Alatalaa hinan jenna fe rali
 e nun en ma Ala gbejoxo laxona,
 alogo n xa muxu sunuxine madenden,
 3 naxanye wugama Siyon taani,
 n yi ne ralimaniya.

Benun e xa xuben sa e xunni sununi,
 n yi mangaya kamoti fajin so e xun
 na,

n sewa turen sa e xunni
 benun a xa findi sunun na,
 n tantun dugin nagodo e ma
 benun a xa findi xaxili kalan na,
 alogo muxune xa a fala e ma misaala
 ra

fa fala muxu tinxinxine alo warine,
 Alatala muxun naxanye rasabatixi
 alogo a binyen xa makenen.

4 E mon singe ra fonne taa xonne tima
 nen,
 e yire kalaxi fonne yiton
 e yi taa rabejinxine ti,
 denaxanye kalaxi
 xabu mayixete danguxine.

5 Xajene findima nen $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xuruse rabane
 ra,
 siya gbetene diine yi findi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xee biine
 nun manpa bili nakwalikene
 ra.

6 Koni a falama $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tan ma nen,
 a Alatalaa saraxaraline,
 a fala $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ma,
 a en ma Ala batu muxune.
 $\text{\textcircled{E}}$ baloma nen siyane nafunle ra,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ yi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ kanba e binyeni.

7 Benun $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xa yagi,

ε seene dɔxɔde firin sɔtɔma nɛn.
 Benun ε xa rayarabi,
 ε gbelegbelema nɛn sɛwani ε kɛɛna fe
 ra.
 Ε yi kɛɛn dɔxɔde firin sɔtɔ ε yamanani
 ε yi habadan sɛwan sɔtɔ.
 8 Bayo, kiti kɛndɛn nafan n tan Alatala
 ma,
 muɲan nun tinxintareyaan naɲaxu n
 ma.
 N na ε saranma nɛn n ma tinxinni,
 n yi habadan layirin xidi en tagi.
 9 Ε bɔnsɔnna kolonma nɛn siyane tagi,
 ε yixɛtɛne yi kolon yamanan muxune
 birin ye.
 Naxan yo na e to,
 a a kolonma nɛn
 a Alatalaa duba diine nan e ra.

Ala wali faɲi kolon betina

10 N sɛwama nɛn Alatala yi,
 n niin yi sɛwa n ma Ala yi,
 bayo a bata n maxidi marakisi dugine
 yi,
 a yi tinxinyaan nagodo n ma
 alo domana,
 alo xɛmɛn ɲaxalandi kanna a xunna
 maxidima kii naxan yi alo
 saraxaralina
 alo ɲaxalandina a maxidi seene soma
 kii naxan yi.
 11 Marigina Alatala tinxinyaan
 nun tantunna raminima nɛn
 siyane birin ye tagi
 alo bɔxɔn soli seene raminin kii
 naxan yi,
 alo nakɔɔn sansine ramini kii naxan
 yi.

62

Yerusalɛn taan nakisi fena

1 Siyon taana fe ra,
 n mi n dunduma,
 Yerusalɛn ma fe ra,
 n mi n naxarama,
 han a tinxinyaan yi makɛnɛn
 alo sogen tematɔna,
 a marakisin yi mayilen
 alo xayɛ xidi dɛgɛne dimini.
 2 Nayi, siyane ε tinxinna toma nɛn
 mangane birin yi ε binyen to,
 ε yi xili nɛnɛn sɔtɔ,
 Alatala na naxan fala a dɛɛn na.
 3 Ε findima nɛn manga kɔmɔti may-
 ilenxin na Alatala yii,

e nun mangaya taxamaseri namuna
 ε Ala yii.

4 A mi fa falama ε ma sɔnɔn,
 fa fala “Yama rabɛɲinxina.”
 A mi fa falama ε bɔxɔn ma sɔnɔn
 fa fala “Bɔxɔ raxɔrixina.”
 Koni ε xili bama nɛn
 fa fala “N nafan yirena,”
 a fala ε bɔxɔn ma
 fa fala “Naxalan futuxina.”
 Bayo ε rafan Alatala ma,
 a findima nɛn ε bɔxɔn kanna ra.
 5 Ε diine ε yamanan masuxuma nɛn
 alo banxulanna sungutunna futuma
 kii naxan yi,
 ε yi findi sɛwan na ε Ala xa
 alo ɲaxalandina a xɛmɛn nasɛwama
 kii naxan yi.

6 Yerusalɛn kaane, n bata kantan tiine
 dɔxɔ ε taan makantan yinna
 xuntagi,
 kɔɛɛn nun yanyin na,
 e mi e dunduma.
 Ε tan naxanye taana fe rabirama
 Alatala ma
 ε nɛma a maxandɛ,
 ε nama ε matabu de!
 7 Ε mɔn nama tin
 a fan xa a raxara
 han a yi Yerusalɛn rasabati,
 bɔxɔ xɔnna muxune birin yi a tantun.

8 Alatala bata a kɔlɔ a yifanna nun a
 sɛnbɛ gbeeni, a naxa,
 “N mi fa ε bogi seene soma ε yaxune
 yii e balon na mumɛ,
 xɔɲɛne mi fa ε manpa nɛnɛn miɲɲɛ
 mumɛ,
 ε wali xɔnna.

9 Koni naxanye bogi seene xabama,
 ne nan e donma
 e Alatala tantun,
 naxanye na manpa bogine malan,
 ne nan e igen minma
 n ma yire sariɲanxin yinna kui.”

10 Ε mini,
 ε mini taan so dɛɛne ra!
 Ε kirani tɔn yamaan yeɛ ra!
 Ε kiraan nafala,
 ε a rafala, ε gɛmɛne ba a xɔn,
 ε taxamasenni te, a siyane xa fa.
 11 Ε a mato, Alatala a xuiin naminima
 han bɔxɔn danne ra,

a naxa, “E a fala Siyon kaane xa,
 ε naxa, ‘E a mato,
 ε rakisimaan fama!
 E a mato, a fama
 e nun a muxu sətəxine,
 a kəntənna biraxi a fəxə ra.’ ”
 12 A falama nən ne ma
 a “Yama Sarijanxina,
 Alatalaa Muxu Xunbaxine.”
 A falama nən ne ma
 a “Ala Yamaan Naxan Xən Fenxi,
 Taan Naxan Mi Fa Rabəjinxi.”

63

Ala gbeerəxə ləxəna

1 Nde ito ra
 naxan fama sa keli Edən yamanani,
 naxan keli Bosara taani,
 dugi gbeela ragodoxi a ma,
 a maxidixi dugi mayilənxini,
 a sigan tima xunna kenli,
 a sənben binyeni?
 Ala naxa, “N tan na a ra,
 naxan falan tima tinxinni
 naxan muxune rakisima a sənbeni.”
 2 Nanfera i ya dugine gbeeli
 alo naxanye manpa bogine yi-
 bodonma manpa ige badeni?
 3 Ala naxa, “N kedenna nan yi manpa
 bogine yibodonma manpa ige
 badeni
 siyane muxu yo mi yi n fəma.
 Nayi, n yi e yidin n ma xələni,
 n fitinaxin yi e yibodon,
 e wunla yi xuya n ma dugine ra,
 e yi gbeeli.
 4 Bayo gbeerəxə ləxəna fe yi n bəjəni.
 N ma yamaan xunba jəen bata a li.
 5 N muxune fen nən,
 koni muxu yo mi fa n mali!
 N kabε na feen ma,
 fa fala muxu yo mi fa n sənbe so.
 Nayi, n yetεen yiin nan marakisini
 tən,
 n ma xələn yi findi n sənben na.
 6 N yi yamanane yibodon n ma xələni,
 n fitinaxin yi e halagi,
 n yi e wunla xuya bəxən ma.”

Marabirana Alaa wali fajine ma

7 N na Alatala hinan wanle rabirama
 nən muxune ma,
 a lan a xa tantun naxanye fe ra,
 Alatala feen naxanye birin ligaxi en
 xa,

a fanna Isirayila yamaan xa naxan
 gbo,
 a naxan birin ligaxi a kininkininna
 nun a hinan gbeeni.

8 Bayo, a bata yi a fala, a naxa,
 “N ma yamaan nan e ra yati,
 n ma diin naxanye mi n yanfε!”

A yi findi e rakisimaan na.

9 E tərəne birin yi a fan tərə,
 malekan naxan a yetagi,
 na yi e rakisi.

A yetεen yi e xunba a xanuntenyaan
 nun a kininkininni.

A tan nan e tongo,
 a e mali waxati danguxine birin yi.

10 Koni e murutε nən,
 e yi a Nii Sarijanxin nafərə a ma.
 A yi findi e yaxun na,
 a tan yetεen yi e yεngε.

11 Nayi, waxati danguxine fe yi rabira
 a yamaan ma, Musaa wax-
 atina,

e yi a fala, e naxa,
 “Ala minən naxan e ragidi baani,
 e nun a yamaan yεeratine?”

A minən,
 naxan yi a Nii Sarijanxin nagodoma
 e tagi?

12 Naxan a yii sənbeemaan makenən
 Musa xa,

a yi lu a xən,
 a yi igeni taxun e yetagi,
 alogo a xinla xa lu habadan.

13 Nde yi tixi e yεε ra dangu tilinna
 xənna ma?

E mi e sanna radin
 alo soon nεma a giyε tonbonni.

14 Alatalaa Nii Sarijanxin yi e xali
 matabuni
 alo xuruseen naxan godoma lan-
 banni.

I tixi i ya yamaan yεε ra na kii nin
 i yi xili binyen sətə.”

Yamana Ala maxandina

15 Ala, i yεε masa nxu ma keli kore,
 i nxu mato,
 sa keli i dəxəde sarijanxi nərəxini.

I ya xanuntenya gbeen nun i sənbe
 gbeen minən?

Nxu mi fa i ya marafanna nun i ya
 kininkininna toma.

16 Anu, i tan nan nxu fafe ra!

Hali xa nxu benba Iburahima mi nxu kolon,
 xa nxu benba Isirayila fan mi nxu kolon,
 i tan Alatala, i tan nan nxu fafe ra,
 i xili nen, Nxu Xunbamana xabu to mi na ra.
 17 Nanfera Alatala,
 i nxu makuyama i ya kiraan na,
 i nxu bəpənəni xəɔxə
 alogo nxu nama gaxu i yee ra?
 I mən xa fa i ya walikene fe ra,
 i kee bənsənna fe ra.
 18 Yamanan findixi nen i ya yama sarijanxin gbeen na waxatidi tun,
 nxu yaxune yi i ya yire sarijanxini bodon.
 19 Xabu waxati xunkuye
 nxu luxi nen
 alo i mi yi muxun naxanye kari ra,
 e nun i xinla mi falama naxanye xun ma.
 Xa i yi kuyeni bəe nun,
 xa i yi gode nun,
 geyane yi yimaxama i bun ma nen.

64

1 Alo tee degen tee wolonna ganma kii naxan yi,
 igen yi a ramini teen ma,
 i yaxune i xinla kolonma na kii nin,
 siyane birin yi xuruxurun i yetagi.
 2 I fe magaxuxine liga nen,
 nxu yengi mi yi naxanye ma i godo nen,
 geyane yi yimaxa i yee ra.
 3 Xabu a rakuya, a munma kolon,
 tuli yo munma a me,
 yeen munma a to singen,
 fa fala alana nde na,
 ba i tan na
 muxuna a yigi se naxan yi,
 a yi a mali.
 4 I muxuni suxuma
 naxan tinxinna ligama sewani,
 naxan a xaxili luma i ya kiraan xən.
 Koni i bata xəɔ
 bayo nxu luxi yulubin nan ligə wax-
 atin birin.
 Nayi, nxu kisima di?
 5 Nxu birin bata lu
 alo se haramuxine,
 nxu kewali tinxinxine birin luxi
 alo dunkobi xəsixina.

Nxu birin xarama ayi
 alo pəxənde xarene,
 nxu yulubine nxu xalima alo foyena.
 6 Muxu yo mi na naxan i xinla xandima,
 a yi kata, a bira i fəxə ra.
 Bayo i bata i yetagin luxun nxu ma,
 i yi nxu lu halagini nxu yulubine fe ra.

7 Anu, Alatala, i tan nan nxu fafe ra.
 Feje bendən nan nxu tan na,
 feje rafalan nan i tan na.
 I tan nan yii fəxə nxu tan birin na.
 8 Alatala, i nama xəɔ han a dangu ayi,
 nxu yulubine fe nama rabira i ma han habadan.
 Yandi, nxu mato,
 i ya yamaan nan nxu birin na!
 9 I ya taa sarijanxine bata findi tonbonne ra.
 Siyon taan bata findi tonbonna ra,
 Yerusalən taan bata findi yire rabeyinxin na.
 10 Nxə Ala Batu Banxi sarijanxi nərxina,
 nxu benbane yi i tantunma denaxan yi,
 teen bata na gan.
 Nxu rafan se kendene birin bata kala.
 11 Alatala, tərəni ito birin yi,
 i mən mi fe ligama?
 I mən luma dunduxi nen,
 i yi nxu ratərən han a dangu ayi ba?

65

Kiti famatəna

1 Naxanye mi yi n maxədinma,
 n bata n yete yita ne ra.
 Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to.
 Yamaan naxan mi yi n maxandima n xinli,
 n yi a fala ne xa, n naxa,
 “N tan ni i ra! N tan ni i ra!”
 2 N na n yiini bandunma yama murutəxin xa ferijen gben,
 naxanye sigan tima kiraan xən
 naxan mi fan,
 e lu e yete miriyane fəxə ra.
 3 Yamaan na a ra
 naxan n naxələma n yetagi
 e saraxane bama kide nakəne yi

e wusulanne gan saraxa gande
bitikidi daxine fari,*

4 e dɔxɔma gaburu yirene yi,
e kɔɛɛn nadangu faranne ra,
e xɔsɛ subene don.

Donse haramuxine nan e goronne
kui.

5 E a falama, e naxa,
“I masiga, i nama i yiin din n na,
n ma sarijanna nɔrɔn gbo i ma.”

Na falana n tɔrɔma
alo tɛɛ tutina n jɔɛni,
tɛɛn naxan luma dɛgɛ waxatin birin.

6 Koni ito nan sɛbɛxi n yɛtagi:

N mi n dundɛ na feene ma mumɛ,
n na e saranma nɛn a dɛfexin na yati!

7 N na e hakɛne yatɛma nɛn
e nun e benbane hakɛne!
E to wusulanna gan saraxan na
geyane fari

e n naxɔlɔ yire matexine fari,
n na e saranma nɛn e kɛwali fonne ra
a dɛfexin na.

N tan Alatala naxa na kiini.

8 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Ige jaxumɛn na to manpa bogi
tɔnsɔnna naxan yi,

muxune a falama nɛn, e naxa,
‘I nama a kala,
bayo se fapina nde a yi!’

N tan fan a ligama na kii nin n ma
walikɛne fe ra,
alogo e birin nama halagi.

9 N mayixɛtɛna nde raminima nɛn
Yaxuba bɔnsɔnni,

n yi n ma geyane findi Yuda bɔnsɔnna
ndee gbeen na,

n naxanye sugandixi,

e yi findi ne kɛɛn na,

n ma walikɛne yi dɔxɔ e yi.

10 Sarɔn yamanan yi findi xuruse
rabaden na,

Akori lanbanna yi findi jinge kurune
saden na

n ma yamaan xa naxan n fenma.”

11 “Koni ɛ tan naxanye ɛ mɛma Alatala
ra,

ɛ jinan n ma geya sarijanxin xɔn,

ɛ yi donseene rafala Gadi suxuren xa

ɛ yi igelengenne rafe dɔlɔ basanxine
ra Meni suxuren xa,

12 n sayaan nan nagidima ɛ ma silan-
fanna ra.

ɛ birin ɛ xinbi sinma nɛn,

ɛ kɔɛ raxaba,

bayo n bata xinla ti,

ɛ mi n yabi,

n falan ti, ɛ mi ɛ tuli mati n na.

Naxan jaxu Ala yɛɛ ra yi,

ɛ yi na liga,

naxan mi rafan n ma,

ɛ yi na sugandi.”

13 Nanara, Marigina Alatala ito nan
falaxi,

a naxa, “N ma walikɛne e dɛgema nɛn,
koni kamɛna ɛ tan suxuma nɛn.

N ma walikɛne e minma nɛn,

koni min xɔnla ɛ tan suxuma nɛn.

N ma walikɛne sɛwama nɛn,

koni ɛ tan yarabima nɛn.

14 N ma walikɛne e xuini tema nɛn
jaxanni

e bɔjɛn sɛwaxin na,

koni ɛ tan, ɛ xuini tema nɛn sɔxɔlɛn
nin,

ɛ bɔjɛ kalaxin na,

ɛ gbelegbele nii rafɔrɛni.

15 ɛ xinla findima nɛn danga ti seen
na n ma muxu sugandixine xa,
e naxa,

‘Marigina Alatala xa i fan faxa alo ne!’
Koni n ma walikɛne tan xili gbɛtɛ
sɔtɔma nɛn.

16 Naxan na duban ti yamanani,
na duban tima nɛn Ala jɔndin kanna
xɔn ma.

Naxan na a kɔlɔ yamanani,

na a kɔlɔma Ala jɔndin kanna nin,

bayo jinan tima nɛn tɔrɔ danguxine
xɔn ma,

e bama nɛn n yɛtagi.

17 Amasɔtɔ n kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ
xɔri nɛnɛn dama nɛn,

jinan yi ti waxati danguxin xɔn,

miri mi fa tima a xɔn mumɛ!

18 Koni ɛ sɛwama nɛn han habadan,

ɛ lu jaxanni na fe ra n naxan dama.

Bayo, n Yerusalen dama sɛwan nan
xili yi

a muxune yi lu jaxanni.

* 65:3: *Bitikidin* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Birikidina*.”

19 N Yerusalen findima nen sewan na
n xa
n yi naxan n ma yamani.
Wuga xuiin nun gbelegbele xuiin mi
fa mema a yi sonon.

20 A mi fa ligama menni
diin bari nen yi faha,
a na xii dando ti,
hanma fonne mi e siimayaan defe,
bayo muxun naxan mi forixi e tagi,
na mi faxe jee kemem xanbi.
Yulubi kanna naxan ma siimayaan
mi danguma jee kemem na,
na yatema dangatson nan na.

21 E banxine tima nen,
e doxo e kui,
e sansine sima nen,
e yi e bogine don.

22 E mi fa banxine tima,
muxu gbete yi doxo e kui.
E mi fa sansine sima,
muxu gbete yi e bogin don,
bayo n ma muxune siimayaan luma
nen
alo wudina,
n ma muxu sugandixine sewama nen
e wali xonne fe ra.

23 E mi fa walima fuuni,
e mi fa diine barima,
gbalon yi e soto,
bayo e findima yamaan nan na
Alatala barakan sama naxanye fe yi,
e tan nun e yixetene.

24 Nayi, benun e xa n maxandi,
n bata e yabi,
e nema falan ti, n bata e xuiin name.

25 Kankon nun yexee diina e degema
nen e bode xon,
yatan sexen donma nen alo jingena,
burunburunna yi findi sabin balon
na.
E mi fe naxi yo ligama,
kala yo mi fa tiye n ma geya
sarinanxin yire yo yi!”
Alatala naxa na kiini.

66

Ala batu ki kendena

1 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Kore xonna nan n ma manga gbeden
na,
boxon yi findi n san tiden na.
E noe banxin mundun tiye n xa,
n ma matabuden finde minen na?”

2 N tan nan seni itoe birin daxi,
e yi lu na.
Nayi, n na n yeen tima muxun sifani
ito nan na:
toro muxun naxan niin soxolexi,
naxan xuruxurunma gaxuni n ma
falan bun.”
Alatalaa falan nan na ra.

3 Naxan na jingen ba saraxan na
na yatema nen alo muxu faxana,
naxan na yexeen ba saraxan na,
na luxi nen alo a baren nan faxama,
naxan na bogi se saraxan ba,
na luxi nen
alo a xosen wunla nan nalima n ma,
naxan na wusulanna gan,
na luxi nen
alo a suxuren nan kima,
na muxune birin biraxi e yete kirane
nan foxo ra,
e haramu feene yi rafan e ma.

4 N fan fe xodexen nan nagidima e ma.
N na e gaxu feen nafama nen e ma,
bayo n bata xinla ti,
muxu yo mi a ratin,
bayo n bata falan ti,
muxu yo mi a tuli mati n na.
Koni naxan naxaxu n ma,
e yi na liga,
naxan yo mi rafan n ma,
e yi na sugandi.

Ala a yamaan madendenma nen

5 E tuli mati Alatalaa falan na,
e tan naxanye xuruxurunma gaxuni
a falan bun ma.
A naxa, “E ngaxakedenne ito nan
falaxi,
e rapaxu naxanye ma,
naxanye e mema e ra n xinla fe ra,
e naxa, ‘Alatala xa a binyen mayita,
nxu yi e sewan to!’
Koni e tan nan yagima.

6 Sonxo xuiin minima nen taani!
Gbelegbele xuiin yi mini Ala Batu
Banxini!
Alatala nan a yaxune saranma e
kewanle ra.”

7 “Benun a kuiin xa keli a ra,
a bata diin xali,
benun a xa diin barin xolen kolon,
a bata a dii xemen bari!

8 Nde bata na fe sifan me singen?

Nde bata na fe sifan to singen?
 Yamanan tiye lɔxɔ kedenni ba?
 Siyana nde nɔɛ sɔtɛ lɔxɔ kedenni ba?
 Anu, Siyon taan luxi nɛn
 alo naxalan fudikanna,
 a kuina a xɔlɔ fɔlɔxi nɛn tun,
 a yi a yamaan bari!”

⁹ Alatala naxa,
 “N tan dii bari waxatin nafɛ ba,
 diin mi bari?
 Xa n tan nan diin barin nagidixi,
 n tondɛ na ma ba?”
 Ɛ Ala naxa na kiini.

¹⁰ Ɛ naxan Yerusalɛn kaane xɔn,
 a xa findi ɛ sɛwa xunna ra,
 a rafan ɛ tan naxanye birin ma!
 Ɛ naxan Yerusalɛn kaane xɔn han,
 ɛ tan naxanye birin sunuxi a fe ra.

¹¹ Amasɔtɔ, a luma nɛn alo ɛ nga,
 ɛ yi a xijɛn min, a yi ɛ madɛndɛn.
 Ɛ lugoma nɛn,
 ɛ yi a fanna nun a binyen kolon.

¹² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N bɔɲɛ xunbenla rasigama Yerusalɛn
 ma nɛn alo baana,
 e nun siyane nafunla alo fufana.
 Ɛ xijɛn minma nɛn, ɛ yi banba,
 ɛ masugusugu xinbin fari,

¹³ alo muxuna nga a madɛndɛnma kii
 naxan yi,
 n fan ɛ madɛndɛnma na kii nin.
 Ɛ madɛndɛnma nɛn Yerusalɛn taani.”

¹⁴ Ɛ na toma nɛn,
 ɛ bɔɲɛn yi lu sɛwaxi,
 ɛ mɔn yi sabati alo sɛxɛna.
 Alatala a sɛnbɛn yitama nɛn a wa-
 likene ra,

a yi a xɔlɔn yita a yaxune ra.

¹⁵ Bayo Alatala fama tɛɛn nan na,
 a yɛngɛ so wontorone luxi
 alo wuluwunla,
 alogo a fitinaxin xa a xɔlɔn nakamali
 a kɔnkɔ xuiin yi rakamali tɛɛ dɛgɛ
 gbeen na.

¹⁶ Alatala muxune birin makitima
 nɛn
 tɛɛn nun silanfanna ra.
 Alatala muxu faxaxine rawuyama
 ayi nɛn.

¹⁷ Naxanye e yitɔnma,
 e yetɛ rasarijan
 alogo e xa siga kide nakɔne yi,

e biraxi e bode fɔxɔ ra,
 siga nakɔn tagini,
 e tan naxanye xɔsɛ subene nun
 sulumɛne nun haramu seene
 donma,
 ne birin halagima nɛn e bode xɔn.
 Alatalaa falan nan na ra.

Ala siyane birin malanma nɛn

¹⁸ Ala naxa, “N na e kɛwanle nun
 e miriyane kolon. Siyane nun xuine
 birin malan waxatin bata a li. E fama
 nɛn, e yi n ma binyen to.

¹⁹ N taxamasenna sama nɛn e tagi:
 yamaan muxu dɔnxɛn naxanye luxi
 e nii ra, n na ndee rasigama nɛn
 siyane ma, siga Tarasisi kaane nun
 Pulone ma e nun Ludu kaane, xali
 woli kɛndɛne. Ndee mɔn yi siga
 Tubali nun Gireki yamanani e nun
 fɔxɔ ige tagi bɔxɔ makuyene, naxanye
 mi n xinla fe mɛxi, naxanye mi n ma
 binyen toxi, e yi n ma binyena fe fala
 siyane tagi.

²⁰ E fama nɛn ɛ ngaxakedenne birin
 na, keli siyane birin yi, e findi kiseene
 ra Alatala xa, e fa soone fari e nun
 wontorone nun wontoro xunna sox-
 ine kui e nun sofanle nun nɔgɔmɛne
 fari, fa n ma geya saripanxin fari
 Yerusalɛn yi. Alatala naxa na ki-
 ini. E fama e ra nɛn alo Isirayila
 kaane fama e bogi se saraxane ra
 Alatala Batu Banxini kii naxan yi
 goron saripanxine kui.

²¹ N mɔn e tan ndee findima nɛn
 saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna
 muxune ra.” Alatala naxa na kiini.

²² “Ɛ xinla nun ɛ yixɛtɛne luma nɛn n
 yetagi
 alo kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri
 nɛnɛn luma n yetagi kii naxan
 yi,

n fama naxanye dadeni.”

Alatalaa falan nan na ra

²³ “Nayi, kike nɛnɛ yo kike nɛnɛ,
 Matabu Lɔxɔ yo Matabu Lɔxɔ,
 adamadiine birin fama nɛn,
 e fa e xinbi sin n bun ma.”
 Alatala naxa na kiini.

²⁴ “E na mini,
 e yi muxune binbine to,
 naxanye murutɛxi n xili ma.
 Kunla naxanye e donma,
 ne mi faxɛ mumɛ,

tεεn naxan e ganma,
na mi tuyε mumε!
Adamadiine birin yi kabε e tεrεyaan
ma.”

Yeremi Nabi Yeremi Alaa Falan Naxan Sebε

Nabi Yeremi keden peen nan tin Alaa fala xɔdεxεne raliyε yamaan ma a waxatini Yerusalen yi, hali muxune birin to keli a xili ma. Yeremi mɔn yi foningeyani waxatin naxan yi, Ala yi a findi a fala raliin na Yerusalen taani (Yeremi 1.4-9) fɔ jεε kεmε sennin jεε mɔxɔjɛn nun sennin jɔxɔn benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi, Yuda mangan Yosiyaa mangayaan waxatini. A lu nɛn na wanli jεε tonge naanin bun ma. Na waxatine yi lu sigε xɔdεxε.

Asiriya kaane nan senbe yi gbo na rabilinna siyane birin xa nun. Koni, Yeremi waxatini, e yi e gi fɔlɔ Babilɔn kaane senben bun. Yuda mangan Yosiyaa fan kata na nin, a yi Isirayila yamanan yire fonna ndee tongo yaxune bata yi dεnaxanye suxu yεngeni nun. Koni jεε kεmε sennin jεε solomanaanin benun Marigi Yesu xa bari, Misiran mangan sofa ganla nde rasiga nɛn Asiriya yamanan malideni Babilɔn kaane yεngedeni. Yosiyaa to wa ne yεngε feni, e yi a faxes. (Taruxune Firinden 35.20-24) Misiran kaane yi Yosiyaa dii xεmɛn xali, e yi Yehoyakimi findi mangan na a funfuni. (Taruxune Firinden 36.4-5) Jεε kεmε suulun jεε tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilɔn kaane yi fa Yerusalen taan yεngedeni, e yi yamaan fɔxɔ kedenna suxu, e siga e ra e nun e mangan Yoyakin, naxan yi baxi tideni a baba Yehoyakimi funfuni. (Mangane Firinden 24.10-12) E yi Sedeki findi Yuda mangan na. Manga kobi senbetare kanna nan yi a ra. Dɔnxɛn na, a yi a yetε lu muruteni Babilɔn kaane xili ma. (Taruxune Firinden 36.13) Na feen yi jaxu ayi. Babilɔn mangana ganla yi Yerusalen taan nabilin jεε keden benun e xa taan suxu yεngeni, jεε kεmε suulun jεε tonge solomasεxε e

nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. E yi Manga Sedeki suxu, e yi Ala Batu Banxin gan, e siga yamaan muxu kεndεne ra e yii konyiyani. (Taruxune Firinden 36.17-21)

Babilɔn kaane yi Gedali dɔxɔ yamaan kanna ra, koni e keli xanbini mɛnni, muxune yi a faxes. Yuda muxu mafutuxuluxine yi e gi, e sa dɔxɔ Misiran yamanani. Ne yi Nabi Yeremi xali e xɔn, a sa faxes mɛnni.

Nabi Yeremi a kawandini, a yamaan nakolon nɛn a fɔ e xa xεtε Ala ma alogo e xa tanga gbalon ma. Yamaan yi lu e sε Misiran kaane fari alogo e xa e mali Babilɔn kaane yεngedeni. Nabi Yeremi yi a fala, a e mi lan e xa na liga, fɔ e xa tin Babilɔn mangane nɔɔn nan ma e yulubin saranna ra. Na ma, e yi a fala a Yeremi bata sa yaxune fari, e yi a jaxankata. Anu, a yi a yamaan xanuxi han! A a dunuɔa yi gidin liga na fe firinna tɔrɔyaan kui, Ala xεraya xɔdεxɛn naxan so a yii, e nun xanuntenyaan naxan yi a bɔjɛni lan a yama tɔrɔxin ma. Na nan a liga, a yi lu a mawugε Ala xa. Na feen sebεxi Yeremi 11.18 han 12.6 e nun 15.10-21 nun 17.14-18 nun 18.18-23 nun 20.7-18 kui.

Koni ba a yamaan halagi feen na a naxan toxi fε e tinxintareyana fe ra, a mɔn marakisina nde toma e yεε ra, naxan findixi layiri nɛnɛn na naxan mɔn sa xidima e nun Ala tagi. (Yeremi 31) Marigi Yesu layiri nɛnɛn nan ma fe falaxi nayi fayida jεε kεmε sennin benun a xa bari. Na feen sebεxi Heburune 8.8-12 kui.

Yeremi sora 2 han a mɔxɔjɛn nun naanideni, nabina kawandine fεsεfεsεxi mɛnne nin. Yeremi sora 25 fɔlɔn na, Yeremi a kawandine fala yisoxin sebεxi mɛnna nin. Sora 26 han a tonge naanin nun suulundeni, ne Yeremi a taruxuna ndee sebεxi. Sora 46 han a tonge suulun nun kedendeni, ne kawandin nan bama lan siya xɔjɛne ma. Sora tonge suulun nun firinden findixi taruxun nan na, lan Yerusalen suxu feen nun a kala feen ma.

Marigi Yesu misalixi kawandi ba tinxinxi jaxankataxin Yeremi nan ma. (Matiyu 16.14) Marigi Yesu nan a falaxi a Nabi Yeremi layiri nen naxan ma fe falaxi, a a tan nan na falan nakamalima, a yi na layiri nen xidi a yete wunla xon. Na feen sebexi Luka 22.20 nun Korenti Singena 11.25 kui.

¹ Yeremi a falan ni ito ra, Xiliki a dii xemena, saraxaralina nde Anatoti taani Bunyamin yamanani.

² Alatala falan ti nen a xa Yuda mangana Amon ma dii xemey Yosiyaa mangayaan jee fu nun saxandeni.

³ A mon yi falan ti a xa Yuda mangangan Yosiyaa dii xemey Yehoyakimi a mangayaan waxatini han Yosiyaa dii xemey Sedeki a mangayaan jee fu nun kedenden kike suulundeni. Yerusalen kaane suxu waxatin nan yi na ra.

Nabi Yeremi xili fena Ala xon

⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,
⁵ “Benun i nga xa fudikan i ra, n yi i kolon.
Benun a xa i bari,
n bata yi i sugandi,
n bata yi i findi nabiin na siyane xa.”

⁶ N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina, Alatala! N mi fatan falan tiye, bayo banxulan joren nan n na.”

⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa,
“I nama a fala,
‘Banxulan joren nan n na’
bayo i sigama nen muxune birin ma,
n na i rasigama naxanye ma,
n na naxan yo fala i xa,
i yi na fala.

⁸ I nama gaxu e yee ra,
amasoto, n na i foxo ra,
n ni i xunbama nen.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁹ Na xanbi ra, Alatala yi a yiin sa n deen ma. Alatala yi a fala n xa, a naxa,
“N bata n ma falan sa i de.

¹⁰ N bata i dexo siyane nun mangane xun na to, alogo i xa e fe kala, i e rabira, i e halagi, i e raxori, i mon yi e ti, i yi e xon bitin.”

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,
“Yeremi, i nanse toma?” N yi a yabi,
n naxa, “N na Amandi wudi yiin nan toma.” *

¹² Alatala yi falan ti n xa, a naxa, “I bata a to ki fani, bayo n yengi n ma falan xon, n yi a rakamali.”

¹³ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa, “I nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N tunden nan toma a ramine sogeteden komenna binni.”

¹⁴ Alatala yi a fala n xa, a naxa,
“Gbalon sa kelima komenna binna nin,
siga yamanan birin yi.

¹⁵ Bayo n fama nen komenna binna yamananane birin maxilideni,
e yi fa,
e birin yi fa e manga gbedene dexo Yerusalen so deene ra,
taan makantan yinne nun Yuda taane birin xili ma,”

Alatalaa falan nan na ra.
¹⁶ A mon yi a fala, a naxa,
“N na e makitima nen,
lan e fe jaxine birin ma,
bayo e bata n nabepin,
e yi wusulanna gan ala gbetene xa,
e yi e xinbi sin e ala rafalaxine bun.

¹⁷ I tan xa keli, i tagi xidi,
n yamarin naxanye birin soxi i yii,
i yi ne birin nali e ma.
I nama gaxu e yee ra,
alogo n nama i ragaxu e yee ra.

¹⁸ Folo to ma,
n bata i dexo yamanan birin xun na alo taa makantanxina,
alo wure senbetenna,
alo yinna sula daxina,
Yuda mangane nun a kuntigine nun saraxaraline nun yamanan muxune birin xili ma.

¹⁹ E i yengema nen, koni e mi i noma,
bayo n ni i foxo ra, n yi i kantan,”
Alatalaa falan nan na ra.

2

Isirayila yamana fe jaxina

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,
² “Sa falani ito ti Yerusalen kaane xa,
i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi,

* **1:11: Amandi wudin** xinla bunna neen fa fala “I yengi dexo a xon.”

a naxa: N bata n miri ε ma
 ε yi kii naxan yi ε foningeyaan xanun-
 tenyani.
 N yi rafan ε ma alo naxalandi futux-
 ina.
 E yi bira n fəxə ra tonbonni,
 ε yi n fəxə ra bəxə xareni.
³ Isirayila kaane yi rasarijanxi
 Alatala xa.
 E yi findixi a se bogi singen nan na,
 naxan yo na yi e don,
 na feen yi saran e ra,
 gbalon yi godo na kanna ma.' ”
 Alatalaa falan nan na ra.
⁴ E tuli mati Alatalaa falan na,
 Yaxuba yixetene,
 ε tan, Isirayila yamaan denbayane
 birin!
⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “E benbane tinxintareyaan mundun
 toxi n yi,
 naxan a ligaxi
 e yi makuya n na?
 E biraxi suxure fufafune fəxə ra,
 e yetεen yi findi fufafune ra.
⁶ E mi a fala, e naxa,
 ‘Alatala minen?
 A bata nxu ramini Misiran yi,
 a fa nxu ra tonbonni,
 bəxə xaren folon gbo denaxan yi,
 naxan luma tuletareyaan nun dimi
 gbeeni,
 muxu yo mi danguma denaxan yi,
 muxu yo mi dəxi denaxan yi.’
⁷ N bata fa ε ra yamana fajini
 alogo ε xa wudi bogi fajine don.
 Koni, ε bata fa,
 ε fa n ma yamanan naxəsi
 ε yi n keen findi se xəsixin na.
⁸ Saraxaraline mi a fala,
 e naxa, ‘Alatala minen?’
 Sariya kanne fan mi n kolon,
 kuntigine murutəxi n xili ma,
 nabine yi lu Baali a fe fale,
 e biraxi suxure fufafune fəxə ra.
⁹ Nanara, n mən ε makitima nən,
 n yi ε mamandenne makiti.”
 Alatalaa falan nan na ra.
¹⁰ A mən yi a fala, a naxa,
 “E siga fəxə ige tagi bəxən Sipiri yi,
 ε sa a mato!
 E xerane rasiga Kedari bənsənna ya-
 manani,

e xa sa na rakərəsi ki fajni,
 ε a mato xa na fe sifan ligama na!
¹¹ Yamana nde a alane masaraxi ba?
 Hali e to mi findixi ala kəndene ra.
 Koni, n ma yamaan tan bata a binyen
 masara
 suxure fufafune ra.
¹² Kore xənna xa sunu
 lan na ma,
 a xa kutun, a yi xara.”
 Alatalaa falan nan na ra.
¹³ A mən yi a fala, a naxa,
 “N ma yamaan bata yulubi firin
 tongo.
 E bata e mən na,
 n tan naxan findixi siimaya ige tigin
 na,
 e yi sa e gbee ige ramaradene rafala,
 naxanye yibəxi, e minima.
¹⁴ Isirayila kaane bata findi konyine
 ra iki ba?
 Hanma e barixi konyiyaan nin ba?
 Nanfera e findixi se tongo daxine ra?
¹⁵ Yatane kelima e xili ma,
 e wurundunma e xili ma,
 e yi e bəxən naxəri,
 muxu mi fa e taa ganxine yi sənən.
¹⁶ Hali Nofi kaane nun Tapanese
 kaane nən sətəma ε xun na.
¹⁷ Na birin mi ligaxi ε ra naxi ba,
 bayo ε bata ε mən Alatala ra, ε Ala,
 a yi ε tima kira fajin xən ma waxatin
 naxan yetε yi?
¹⁸ E fa sigan nanfera Misiran yi iki?
 E sigama Nila baa igen nan mindeyi?
 E sigan nanfera Asiriya yi?
 E sigama Efirati baa igen nan
 mindeyi ba?
¹⁹ E saren xa fi ε fe naxin na,
 ε yanfantenyaan yi xetε ε ma.
 E a mato!
 E yi a kolon a fe naxin na ra,
 naxan xəb ε ra.
 E bata ε mən Alatala ra, ε Ala,
 gaxu yo mi lu ε yi n tan yetε ra.”
 Marigina Alatala Sənben Birin Kanna
 falan nan na ra.
²⁰ A mən yi a fala, a naxa,
 “To mi na ra,
 ε murutəxi n xili ma,
 ε yi en tagin kala,
 ε yi a fala, ε naxa,
 ‘Nxu bata mini konyiyani!’

Ɛ yi suxurene batu geya matexine
birin fari,

e nun wudi gbeene birin bun!

Na luxi nɛn

alo yalunyana Ala yɛɛ ra yi.*

²¹ N bata yi ɛ rasabati

alo manpa bili faɲin naxan kɛndɛ.

Nanfera ɛ masaraxi,

ɛ findi manpa bili kalaxin na?

²² Hali ɛ ɛ maxa libin na,

ɛ yi ɛ maxa safun wuyaxi ra,

ɛ hakɛne luma nɛn n yɛtagi.”

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²³ A mɔn yi a fala, a naxa,

“Nanfera ɛ a falama, ɛ naxa,

‘N mi xɔsixi, n mi Baali batuxi?’

Ɛ funfune mato lanbanni,

ɛ xa a kolon ɛ naxan nabaxi,

alo ɲɔgɔmɛn naxan a masiga tima na
xun xɔn.

²⁴ Ɛ luxi nɛn alo burunna sofali gilen

naxan darixi tonbonna ra naxan
sigama

alogo e nun a xɛmɛne xa sa kafu.

Nde nɔɛ a raxɛtɛ?

Naxanye birin a fenma,

ne nama e yɛtɛ yixadan,

bayo e a toma nɛn a waxatini.

²⁵ Ɛ a liga ɛ yeren ma,

alogo ɛ nama xadan,

ɛ san yigenla yi lu,

min xɔnla yi ɛ suxu!

Koni ɛ yi a fala,

ɛ naxa, ‘A mi lanɲɛ!

Bayo ala xɔɲɛne rafan nxu ma,

nxu waxi bira feni e fɔxɔ ra.’

²⁶ Isirayila yamaan yagixi,

alo mɔɲaden na suxu a yagi,

e nun e mangane nun e kuntigine

nun e saraxaraline nun e nabine,

²⁷ e tan naxanye a falama wudin ma,

e naxa, ‘Nxu fafe nan i ra!’

E a fala gɛmɛn xa, e naxa,

‘I tan nan nxu barixi!’

E bata e xun xanbi so n yi,

e mi e yɛtagin tixi n xa,

koni, e nɛma tɔrɔni,

e naxa, ‘Keli, i nxu mali!’

²⁸ Nayi, ɛ alane minɛn,

ɛ naxanye rafalaxi ɛ yɛtɛ xa?

E xa keli,

xa e nɔɛ ɛ rakisɛ ɛ tɔrɔ waxatini!

Yuda kaane, ɛ gbee alane wuya

alo ɛ taane.

²⁹ Nanfera ɛ ɛ mawugama n fari?

Ɛ birin bata murutɛ n xili ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁰ A mɔn yi a fala, a naxa,

“N bata ɛ diine ratɔrɔn fuuni,

e mi tinxi xurɛ,

ɛ yɛtɛna silanfanna bata nabine
faha,†

alo yatan naxan halagin tima.

³¹ Ɛ tan, iki muxune,

ɛ Alatalaa falan yatɛ!

N findi nɛn tonbonna ra Isirayila xa
ba

hanma dimi yamanana?

Nanfera n ma yamana a falama,

e naxa, ‘Nxu bata xɔrɔya,

nxu mi waxi xɛtɛ feni i ma’?

³² Sungutunna ɲinanɲɛ a tunla sone
ma ba?

Naxalandin ɲinanɲɛ a futu dugi tagi
xidin ma ba?

Anu, n ma yamaan bata ɲinan n xɔn

xabu waxati xunkuye.

³³ Ɛ fatan sigɛ ɛ yangane fendeni!‡

Hali ɲaxanla naxan ɲaxu e birin xa,

ɛ mɔn nɔɛ na xaranɲɛ nɛn yanfan-
tenyaan ma.

³⁴ Sɔntare yiigelitɔne niin wunla bata
sa ɛ dugi lenbene ma,

ɛ naxanye faxaxi

alo ɛ e lixi ɛ banxin dɛɛn kale.

Koni hali na birin,

³⁵ ɛ naxa,

‘Sɔntaren nan nxu tan na!

A xa ba xɔlɔxi nxu ma.’

Bayo, ɛ bata a fala

a ɛ mi yulubi ligaxi,

n na ɛ kitima nɛn.

³⁶ Nanfera ɛ kiraan masarama xulɛn?

Ɛ yagima nɛn Misiran kaane yɛɛ ra,

* **2:20:** Suxure batun luxi alo **yalunyana** bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xɛmɛna a ɲaxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbɛtɛ batu ba Ala ra, e bata a yanfa nayi alo ɲaxanla na a xɛmɛn yanfa yalunyaan xɔn. † **2:30:** **Silanfanna:** Sofane yɛngeso dɛgɛmana. ‡ **2:33:** ɲaxanla a xɛmɛn yanfama a **yangane** xɔn kii naxan yi, Isirayila kaane fan bata Ala yanfa e suxurene xɔn na kiini.

alo ε yagixi Asiriya kaane yεε ra kii naxan yi.

37 Ε minima nεn mεnna fan yi, ε yiine saxi ε xun ma yagini bayo naxanye ε malima, Alatala a mεma nεn ne ra, ε mi nεn sεtεma e xεn.”

3

Isirayilaa suxure batu feen luxi nεn alo yalunyana

1 Ala yi a fala, a naxa, “Xa muxuna nde a mε a naxanla ra, na naxanla yi sa dεxε xεmε gbεte xεn, na xεmεn mεn na naxanla fenjε ba? Na mi finde fe xεsixin na yamanani ba? Ε tan bata suxure wuyaxi batu, naxanye luxi n yεε ra yi alo ε yangane, ε tan mεn nδε xεte n tan ma ba?” Alatalaa falan nan na ra.

2 A mεn yi a fala, a naxa, “Ε yεεn ti geyane ra, yiren mundun na ε mi ala gbεtene batuxi dεnaxan yi? Ε yi dεxi nεn kira xunne ma alo naxanla naxan a yangane legedenma, alo sigatine tonbonni. Ε bata yamanan naxεsi ε fe naxine nun ε yalunya suxurene xεn.

3 Nayi, n mi tinxi tulen yi fa, nεmεn tulen mi faxi. Koni, ε yεtagin luxi alo yalundena, ε tondima ε tiyε ε yagi feen na.

4 Iki, ε n xili, ε naxa, ‘N fafe! I tan nan yi nxu xεyin na nxu dii nεre waxatini!

5 I luma xεlεxi nxu ma han waxatin mundun yi? I luyε xεlεxi ba han habadan? Ε yi na nan falama, koni, ε mεn yi fe naxin sifan birin ligama.”

Isirayilaa tinxintareyaan nun Yuda yanfantenya

6 Alatala yi a fala n xa Manga Yosiyaa waxatini, a naxa, “I bata a to Isirayila kaane naxan ligaxi? E bata

sigayane birin fari e nun wudi gbeene birin bun, e sa kidene batu mεnne yi alo yalunden naxan yanga wuyaxin suxi.

7 N yi laxi a ra nun, e yelin xanbini feni ito birin ligε, e xun xεtεma nεn n ma. Koni, e mi e xun xεtεxi. Na ma, Isirayila magilεn Yuda yanfantenna fan yi na to.

8 Hali n to n mεxi Isirayila ra a yalunyane fe ra, n yi e ramε futu kala kεdin so e yii, koni Yuda yanfantenna mi gaxuxi. Yuda kaane fan siga nεn e sa suxurene batu alo yalunyana.

9 E yalunya kunfa gbeeni, Isirayila kaane bata yamanan naxεsi, e yi yalunyaan liga e to e suxure gεmε daxine nun e suxure wudi daxine batu.

10 Koni hali na birin, Yuda kaane mi e xun xεtεxi n ma e bεjεn birin na, e yi wulen nan falama,” Alatalaa falan nan na ra.

11 Alatala mεn yi a fala n xa, a naxa, “Isirayilaa tinxintareyani, a tinxin dangu Yuda yanfantenxa.

12 Siga, i sa falani itoe ti sogeteden kεmεnna ma, i naxa, ‘Alatalaa falan ni ito ra. Isirayila tinxintarena, ε xun xεte!

N mi fa naxuma ε ra sεnεn, bayo n tinxin, n mi luma xεlεxi habadan. Alatalaa falan nan na ra.

13 Ε ti ε hakεne ra tun, bayo ε murutεxi Alatala nan xili ma, ε Ala.

Ε yi ala xεjεne batu wudi gbeene birin bun,

ε mi ε tuli mati n na.’ ”

Alatalaa falan nan na ra.

14 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Dii murutεxine, ε xεte n ma, bayo n tan nan ε kanna ra. N muxu kedeη sugandima nεn taana nde yi, n yi muxu firin sugandi denbayana nde yi, n siga ε ra Siyon taani.

15 N yi yεeratine so ε yii naxanye bεjεn luxi alo n bεjεna, e yi lu ε xun na xaxilimayaan nun fe kolonni.”

16 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “E na wuya ayi waxatin naxan yi yamanani, Alatalaa Layiri Kankirana* fe mi fa falama na waxatini, muxune mi fa e mirima na ma sɔnɔn. A fe mi fa falama, a fe mi fa kolonma nayi, gbɛtɛye mi rafalama.

17 Na waxatini, a falama nɛn Yerusalɛn taan ma, a Alatalaa manga gbɛdɛna. Siyane birin fama nɛn a ma Alatala xinli Yerusalɛn yi. Nayi, e mi fa birama e bɔɲɛ yi fe ɲaxine fɔxɔ ra sɔnɔn e tengbesenyani.”

18 “Na lɔxɔne yi, Yuda muxune nun Isirayila yamaan sigan tima nɛn e bode xɔn. E birin mɔn yi fa sa keli sogeteden kɔmɛnna yamanani, e fa yamanani n dɛnaxan so e benbane yii e kɛɛn na.”

Yamaan xɛtɛ fena

19 Ala mɔn yi a fala, a naxa, “N mirixi a ma a n xa ε yatɛ n ma diine ra, n yi bɔxɔ faɲin fi ε ma, dɛnaxan fan dangu siyane birin kɛɛn na.

N yi laxi a ra a ε n xilima nɛn fafe, ε mi fa ε xun xanbi soma n yi.

20 Anu, ε bata n yanfa, ε tan Isirayila yamana alo ɲaxalan yalunxina a xɛmɛn yanfama kii naxan yi!” Alatalaa falan nan na ra.

21 Ala mɔn yi a fala, a naxa, “Xuina nde minima geyane fari, Isirayila kaane mayandi xuine. E wugama bayo e bata kiraan bɛɲin, e bata ɲinan Alatala xɔn, e Ala.

22 Muxu murutɛxine, ε xun xɛtɛ, n na ε furene dandanma nɛn.”

Muxune yi a yabi, e naxa, “Nxu tan ni i ra, nxu bata fa i ma, bayo i tan nan Alatala ra, nxɔ Ala.

23 ɲɔndin na a ra, xuiin naxanye minima geyane ma ki-dene yi, wulen nan ne ra. ɲɔndin na a ra,

Isirayila marakisin sɔtɔma Alatala nan yii, nxɔ Ala.

24 Yagin bata nxu benbane wanla kala xabu nxu dii ɲɔrɛ waxatini, e nun e xuruse xunxurine nun e ɲingene nun e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne.

25 Nxɔ yagin nan findixi nxu sa seen na, nxɔ marafɛyaan yi findi nxɔ bitinganna ra, bayo nxu bata yulubin sɔtɔ Alatala ra, nxɔ Ala, nxu nun nxu benbane, keli nxu dii ɲɔrɛ waxatin ma han to, nxu mi nxu tuli mati Alatala xuiin na, nxɔ Alaa.”

4

1 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Isirayila kaane, xa ε xun xɛtɛ n ma, xa ε xɛtɛ n ma, xa ε ε suxurene ba n yɛtagi, xa ε ba sigɛ na xun xɔn,

2 xa ε kɔlɔ n tan habadan Alatala yi, ɲɔndin nun kiti kɛndɛn nun tinxinni, nayi, siyane duban sɔtɔma nɛn n tan Ala ra, e yi e kanba n yi.”

3 Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi Yuda bɔnsɔnna muxune nun Yerusalɛn kaane xa, a naxa, “E xɛ nɛnɛne sɛgɛ, ε nama sansiin si ɲanle tagi.

4 E kafiri bɔɲɛne xa sariɲan alo dɛnkɛlɛyataren na tubi Alatala ma, a banxulan, ε tan Yuda bɔnsɔnna muxune nun Yerusalɛn kaane, ε tubi alogo n ma xɔlɔn nama godo ε ma ε kɛwali ɲaxine fe ra alo tɛɛn naxan halagin tima naxan mi nɔɛ ratuyɛ.”

Yaxune fama

5 “E falani ito rali Yuda yamanani, ε yi a rawanga Yerusalɛn taani, ε naxa, ‘E xɔtaan fe yamanan birin yi!’ E a fala ε xuini texin na, ε naxa, ‘E malan, en na en gi,

* 3:16: 3.16Layiri Kankirana fe mɔn sɛbɛxi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

sa so taa makantanxine yi!
 6 E yengɛn taxamasenni te Siyon
 kaane xa!

E gi, e nama e ti de!
 Bayo n gbalon nun halagi gbeen
 nafama nen
 sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.”

7 Yatan bata mini a yinla ra!
 Muxun naxan yamanane halagima,
 na bata kiraan suxu.
 A bata mini a konni,
 a xa fa e yamanan kala,
 a e taane raxɔri,
 muxu yo mi fa lu e yi.

8 Nanara, e kasa benbeli dugine so
 sununi,
 e wuga, e gbelegbele,
 bayo en mi tangama Alatalaa xɔlɔ
 gbeen ma.

9 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Na lɔxɔni,
 mangan nun kuntigine tunnaxɔlɔma
 e ma nen,
 saraxaraline yi yigitɛgɛ.
 Nabine yi kabɛ.”

10 Nayi, n yi a fala, n naxa,
 “Ee! Marigina, Alatala!
 I bata yamani ito nun Yerusalɛn
 kaane mayenden,
 i to a fala, i naxa,
 ‘E bɔjɛ xunbenla sɔtɔma nen!’
 Anu, silanfanna yitɔnxi
 nxu kɔɛ raxaba xinla ma.”

11 Na waxatini, Ala a falama nen
 yamani ito nun Yerusalɛn kaane xa, a
 naxa,
 “Foye wolonna fama n ma yamaan
 ma
 keli geyane ma tonbonni,
 a mi fama se fintandeni,
 a mi se yɛbama.

12 Foye gbeen nan a ra
 naxan sa kelixi mɛnni n ma yamarin
 bun.
 Iki, n tan nan kitin sama n ma ya-
 maan xili ma.”

13 Yamaan naxa, “A mato!
 Yaxune nan itoe ra,
 e tema alo kundana!
 E yengɛ so wontorone fama
 alo wuluwunla.
 E soone xulun singbinna xa.

Gbalona en xa,
 bayo en naxɔrimatɔɔn ni i ra!”

14 Ala naxa, “Yerusalɛn kaane,
 e fe naxin ba e bɔjɛni,
 alogo e xa kisi!
 E miriya naxine ramarama e yi
 han waxatin mundun?”

15 Bayo, falana nde fama
 sa keli fɔ Dan yamanani,
 a halagin nan ma fe ralima
 sa keli Efirami geyane fari.
 16 E siyane rakolon ito ma,
 e a fala Yerusalɛn kaane xa, e naxa,
 Sofa ganla fama sa keli yire
 makuyeni,
 e xa fa fu taane ma.
 E yengɛ so sɔnxɔni tema Yuda taane
 xili ma.

17 E Yerusalɛn taan nabilinma nen
 yengɛni
 alo xɛ kantanne,
 bayo a bata murute n xili ma.”

Alatalaa falan nan na ra.
 18 E sigati kiin nun e kɛwanle saren
 nan na ra.
 E fe xɔlɛn ni ito ra,
 a xɔlɔ mumɛ!
 A soma nen fɔ e bɔjɛni.

*Yeremi a kuisanna lan gbalɔ
 famatɔɔn ma*

19 N kuisanxi! N kuisanxi!
 N kutunma tɔrɔyaan ma.
 Kɔntɔfinla bata n bɔjɛni li.
 N bɔjɛn dinma,
 n mi nɔɛ n dunde!
 Bayo n bata xɔtaan fe xuiin mɛ,
 e nun yengɛ so sɔnxɔ xuine.
 20 Fitina fena nde nɛma raliyɛ,
 gbɛtɛ sa fama,
 bayo halagin bata so yamanan birin
 yi.

N ma bubune birin bata kala,
 e nun n ma banxine birin sanja ma
 kedenni.

21 N yengɛn taxamasenna toma sin-
 ganxi
 han waxatin mundun yi?
 N xɔta xuiin mɛma
 han waxatin mundun yi?

22 Ala naxa,
 “Xaxilitarene nan n ma yamaan na,
 e mi n kolon.
 Dii kɔmɔne nan e ra,

xaxili yo mi e ma.
E fatan fe naxin nan tun lige,
e mi a kolon fe fapin nabama kii
naxan yi.”

²³ “N to n yeen ti baxo xonna ra,
a yitontareyaan nun a yigenla yi lu.
N to n yeen ti kore xonna ra,
kenenna yi nan a yi.

²⁴ N to n yeen ti geyane ra,
e yi xuruxurun
yire matexine birin yi yimaxa.

²⁵ N to n yeen ti e ra,
muxu yo mi fa lu na,
xoline birin yi e gi.

²⁶ N to n yeen ti yamana sabatixin na,
a yi findi tonbonna ra,
a taane birin kalaxin yi lu
n tan Alatala fitinaxin yee ra
n ma xolona fe ra.”

²⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yamanan birin kalama nen,
koni n mi e raxorima.

²⁸ Na ma, baxo xonna sunuma nen,
kore xonna fan yi yiforo,
bayo n na a fala nen,
n mi fa nimisama.
N bata a feen nagidi,
n mi fa xetema a foxo ra.”

Yerusalen luma nen halagin bun

²⁹ Taan muxune birin e gima nen
soo ragine nun xalimakuli wonle fa
xuiin bun,
muxuna ndee yi sa e luxun nansanne
yi,

ndee yi so gemε gbeene longonna ra,
taan nabepinxin yi lu a yete ma.
Muxu yo mi fa luma a yi.

³⁰ E tan naxan ma taa kalaxi,
ε fa nanse ligama?
E fa dugi mamiloxine ragode ε ma ba,
ε yi xema maxidi seene so,
ε ε yetagine yiton?

Siyaan naxanye yi ε rakunfama
alo ε yangane,
ε mi fa rafan ne ma!
E waxi ε faxa feni.

³¹ Bayo, n gbelegbele xuina nde
mema
alo naxanla nema dii barini,
e nun kutun xuina
alo naxanla nema a dii singen bare.

Siyon kaane nan xui ne ra,
e kutunma,
e yiine yibandunma,
e yi a fala, e naxa,
“Gbalona nxu xa!
Muxu faxane nxu niin bamatwon ni i
ra.”

5

Mayifuna Yerusalen yi

¹ “Siga Yerusalen kirane xon,
i a rakorasi ki fapi,
i a feene fεsefεse.
I a yirene birin yito.
Xa i muxu keden peen to
naxan tinxinna nun nandin foxo ra,
n dijama nen Yerusalen kaane ma na
yi.

² Hali e na a fala, e naxa,
‘N bata n kolob habadan Alatala yi!’
e koloma wulen nan fari.”

³ Alatala, i mi lannaya muxun xan
fenma ba?

I bata e naxankata,
koni e mi fe kolonxi ayi,
i wa nen e raxori feni,
koni e mi xurun sotoxi na yi.
E ye xodaxo alo fanyena,
e tondi e xun xete i ma.

⁴ N yi n miri, n naxa,
“Yigelitane nan ne ra,
e feene ligama xaxilitareyaan nin,
bayo e mi Alatalaa kiraan
nun e Alaa kiti saxine kolon.
⁵ N sigama nen yeeratine fema,
n sa falan ti ne xa.
E tan Alatalaa kiraan kolon,
e nun Alaa kiti saxine.”

Koni, a li,
e tan fan birin bata murute Ala ma,
e tondi xure a bun.

⁶ Nanara, yatan minima fotanni,
a fu e ma.
Kankon kelima burunna ra,
a yi e yibo.
Narin daxoma e yee ra e taane dexon,
alogo naxan yo na mini,
a yi na yibo a dungu dungin na.
Bayo, muxuni itoe Ala matandin bata
gbo ayi,
e yanfantenyaan bata radangu ayi.

⁷ Ala yi a fala, a naxa,
“N dijama ε ma di nayi?”

E diine bata e mε n na,
 e yi e kɔlɔ alane yi
 naxanye mi ala yo ra.
 N tan nan yi e balon soma e yii,
 koni e yi yalunyaan naba,
 e birin yi e gi
 siga yalundene banxine yi.
 8 E luxi nεn alo soo xεmε kεndεna,
 a nεma wuge a gilεεn fɔxɔ ra,
 birin a lanfana naxanla fɔxɔ ra.
 9 N mi lan n xa e saran na fe sifane ra
 ba?
 N mi n gbeen nɔxe na yama sifan na
 ba?"
 Alatalaa falan nan na ra.
 10 "E te e nakɔ sansanne ra,
 ε yi e rabira,
 koni ε nama e raxɔri!
 E wudi yiine ba e binle ma,
 bayo Alatala gbee mi fa e ra.
 11 Bayo, Yuda yamaan nun Isirayila
 yamaan bata n yanfa mumε!"
 Alatalaa falan nan na ra.
 12 E bata e mε Alatala ra,
 e yi a fala, e naxa,
 "A mi na!
 Tɔrɔn mi fa fama en ma sɔnɔn,
 En mi fa yεngεn toma,
 en mi kamεma.
 13 Foyen nan tun nabine ra,
 Ala mi falan tima e xɔn.
 Nayi, e naxan falama,
 na xa e tan nan sɔtɔ."
 14 Nanara, Alatala,
 Ala Sεnbεn Birin Kanna ito nan
 falaxi,
 a naxa, "Bayo ε bata na falan ti,
 n bata n ma falan sa i tan Yeremi dε,
 falan naxan luxi alo tεεna,
 yamani ito findima yegen nan na,
 na tεεn naxan ganma."
 15 Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "E tan Isirayila yamana,
 n siyana nde rafama nεn ε xili ma
 sa keli yire makuyeni,
 siya barakaxin nan a ra,
 naxan na yi xabu waxati xunkuye,
 ε mi naxan xui mεma,
 ε mi naxan ma falan yεε toma.
 16 E xalimakunle faxan tima han!

E muxune birin findixi sofa
 wεkilεxine nan na.
 17 E fama ε se xabaxine nun ε don-
 seene birin naxɔrideni nεn,
 e nun ε dii xεmεne nun ε dii tεmεne,
 e nun ε xuruse xunxurine nun a
 xungbene,
 e nun ε manpa binle* nun ε xɔdε
 binle.
 E yi ε taa makantanxine kala yεngεni
 ε yigi saxi taan naxanye yi."
 18 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 "Koni hali na waxatini, n mi ε
 raxɔrima fefe.
 19 Nayi, muxune na maxɔdinna ti, e
 naxa, 'Nanfera, Alatala, en ma Ala ito
 birin ligama en na?' I tan Yeremi yi e
 yabi, i naxa, 'Bayo ε bata ε mε a ra. E
 yi ala xɔrεne batu ε yamanani. Nayi,
 ε sa walima nεn xɔrεne xa yamana
 gbεtεni dεnaxan mi findixi ε konna
 ra.' "

Yamana murutεna fe

20 "E ito fala Yaxuba bɔnsɔnna mux-
 une xa,
 ε a fala Yuda yamanani, ε naxa,
 21 E tuli mati ito ra,
 ε tan yama xaxilitaren miritarena!
 E yεεne na,
 koni ε mi sese toma!
 E tunle na,
 koni ε mi sese mεma!
 22 Alatalaa falan ni ito ra.
 E mi gaxuma n yεε ra ba?
 E mi xuruxurunε gaxuni n yεtagi
 ba?
 N tan nan baan nεmεnsinna findixi
 fɔxɔ igen danna ra,
 a mi nɔε naxan yigide habadan.
 A walanne tema,
 koni e mi a nɔε,
 e xuxu xuiin minima,
 koni e mi danguma a ra.
 23 Koni yamani ito muxune tengbe-
 sen,
 e murutεxi e bɔrεni,
 e xun xanbi so, e siga.
 24 E mi e mirima, e naxa,
 'En xa gaxu Alatala yεε ra,
 en ma Ala,
 naxan tulen nafama a waxatini,
 tule singen nun tule dɔnxεna,

* 5:17: Wudi binla nde na yi, mεn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitanma alo manpana e gbee kiini.

naxan se xaba waxatine ragidixi en xa.’

25 E hakene nan ne baxi e kiini.
E yulubine yi e munanfanna kala.

26 Bayo muxu jaxine n ma yamaan ye,
alo xali suxun naxanye xoline mamelenma,
e lutine ratima muxune ye ra.

27 E banxine rafexi muxune se kan-sunxine ra
alo xali suxun xali sa seen nafema kii naxan yi.

E findixi senbemañe nun nafulu kanne ra na kii nin.

28 E fatin bata fanje ayi,
e tuyanxi.

Dan yo mi e fe jaxine ma.

E mi kiridine xun mafalama kitini.

E nafunla sotoma tun!

E mi taro muxune xun mayenge kitine bolonma.

29 N mi lan

n xa e saran na fe sifane ra ba?

N mi n gbeen jaxe na yama sifan na ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

30 “Fe jaxin bata so yamanani naxan magaxu mumε!

31 Nabine wule nabiya falane nan tima.

Saraxaraline noyaan ligama e yete senben nan xon.

Anu, a rafan n ma yamaan ma na kiini.

Koni a rajanna na a li,
e nanse ligama nayi?”

6

Gbalon Yerusalen xili ma

1 Bunyamin bomsanna muxune, e gi!
E keli Yerusalen yi!

E xotaan fe Tekowa taani!

E yengen taxamasenni te Beti-Hakeremi taani!

Bayo, gballo gbeen fama sa keli sogeteden komenna ma, halagi magaxuxin na a ra.

2 Siyon taan naxan tofan, a rayabu,

n na raxarima nen!

3 Sofa ganla fama a ma nen

alo xuruse rabane nun e xuruseene, e yi e bubune ti a rabilinni, e birin yi lu e konna kantanje.

4 E yi a fala, e naxa,

“E keli, e a yenge feni ton!

E keli, en na a yenge yanyin nan na!

Anu, sogen bata godo folo.

Ninbanna bata a li,

nininne bata siga folo iki.

5 Nanara, e keli,

en na a yenge kosen na.

En sa a banxi fanine kala.”

6 Alatala senben Birin Kanna ito nan falaxi,

a naxa, “E wudine sege,

e gbingbinne rate

Yerusalen taan makantan yinna xon.*

Taani ito lan a kewanle yi saran a ra, bayo muxu jaxankatanxine bata gbo ayi taani.

7 Fe jaxine minima taani ito yi

alo igen minima xajinna ra kii naxan yi.

Fala yo mi mema a yi

fo gballo feene nun halagi feene.

N na a taron nun a furene nan tun toma n yetagi.

8 Yerusalen kaane,

e a liga e yeren ma,

alogo n nama n masiga e ra,

n yi e konna findi boxo rabejinxin na, muxe mi noe daxe denaxan yi.”

Yamaan naxan mi a tuli matiye

9 Alatala senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,

“E Isirayila yamaan muxu donxene tongo ma nen

alo manpa bogi tonsonne na maken-tun.

E mon xa dangu ndee suxe

alo se bogi malanne na xete nakoon yirena nde ma.”

10 N falan tima nde xa?

N na ndee rakolonma

alogo e xa e tuli mati n na?

Denkeleyatare tunle nan e ma,

e mi noe falan me.

Alatalaa falan luxi nen e xa

alo konbina,

* 6:6: Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi **gbingbinni** itoe nan xon, e taan yenge.

e mi e rafan fe yo toma a yi.

¹¹ Koni n tan bəɲen bata rafe Alatalaa
xələn na,
n mi fa nəe a ramarε.

Ala naxa,
“N ma xələn xuya diine ma kiraan
xən,
e nun foningen naxanye malanxi na
yi.

Xεmεne nun ɲaxanle birin suxuma
nən e bode xən,
e nun fonne nun muxu kəbəkəbəxine.

¹² E banxine yi findi muxu gbətɛye
gbeene ra,
e nun e xεene nun e ɲaxanle,
n na keli yamanan muxune xili ma
waxatin naxan yi.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹³ “Bayo keli muxudin ma
han muxu gbeene,
e birin kunfaxi e tənən nan xən.
Keli nabiin ma han saraxaralina,
e birin wulen falama.

¹⁴ E mi n ma yamana furen dan-
danma e səbε ra.
E luma a fale nən, e naxa,
‘Bəɲε xunbenla! Bəɲε xunbenla!’
Koni, bəɲε xunbeli mi na.

¹⁵ E yi lanma nən e yagi e xəsi feene
ra,
koni, e mi yagima hali!
E mi yagin yεtεen kolon!
Nanara, naxanye faxama,
e nun ne nan faxama.
N na e kεwanle saranma e ra nən,
e yi bira bəxəni.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Alatala ito nan falaxi,
a naxa, “E ti kirane xən,
ε yi e mato.
E maxədinna ti lan singe ra kirane fe
ma,
ε naxa, ‘Kira fajin minen?’
E yi siga na xən.
E matabuden sətəma nən na yi ε niin
xa.

Koni ε yi a fala, ε naxa,
‘Nxu mi sigama na kiraan xən.’

¹⁷ N bata ε xun makantan muxune ti,
n naxa, ‘E tuli mati xətaan xuiin na
de!’

Koni, ε yi n yabi, ε naxa,
‘Nxu mi nxu tuli matima!’

¹⁸ Nanara, ε tan siyaan bonne,
ε tuli mati!

E birin xa a kolon
feen naxan danguma e konni.

¹⁹ Dunuɲa muxune, ε tuli mati!
N tan nan gbalon nafama yamani ito
xili ma,
naxan findixi e miriyane saranna ra.
Bayo e mi e tuli matixi n ma falane ra,
e yi e mε n ma sariyan fan na.

²⁰ N hayun mundun wusulanna ma
naxan kelixi Saba yamanani?
Hanma se xiri ɲaxumən naxan kelixi
yire makuyeni?

E saraxa gan daxine mi n kənənxi,
ε saraxane mi rafan n ma.”

²¹ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a
naxa,
“N gεmεne sama nən yamani ito yεε
ra,
e sanne radinma naxanye ra,
fafane nun e diine,
e nun e dəxə bodene nun e xəyine,
e birin yi bira halagini.”

Yaxune fama

²² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Ganla fama nən keli sogeteden
kəmenna binni.

Yama sənβεmaan fama nən
sa keli fə bəxən danna ra.

²³ Xalimakunle nun tanbane e yii,
e yεε xədəxə, e mi kininkinin.
E xuiin gbo alo fəxə igen xuina,
e nεma fama e soone fari.
E yεbaxin fama safa yεen ma
yεngε so xinla ma,
e fama ε tan Siyon kaane nan xili ma.”

²⁴ Yamaan naxa,
“Nxu bata na feen xibarun mε,
nxu sənβen yi ɲan.
Kuisanna bata nxu suxu,
a xələn luxi
alo ɲaxanla dii barimatəna.

²⁵ E nama mini taani siga burunna ra.
E nama siga kirane xən,
bayo yaxun nun a silanfanna kira yi.
Gaxun yiren birin yi.

²⁶ N ma yamana, ε kasa bənbeli dugin
so sununi,
ε ε sa xubeni, ε gbelegbele
alo muxuna dii xεmε kedenna na
faxa,
bayo naxan muxune birin halagima,
na fa en natεrεnama nən.

27 N bata i tan Yeremi dɔxɔ
alogo i xa n ma yamaan keɲaan
fɛsɛfɛsɛ,
alo xabun naxan wuren matoma,
alogo i xa e sigati kiin nakɔrɔsi,
i yi a mato.

28 E birin findixi muxu murutɛxi
tengbesenxine nan na,

nafigin naxanye xɔdɔxɔ

alo wuren nun sulana.

Kala tiine nan e birin na.

29 Xabun tɛɛn nafema nɛn
alogo tɛɛn xa yɔxɔn ba wureni,

koni a katama wuren nasɛnsɛndeni
fuun nin,

bayo wuren gbiin mi tinma bɛ a yi.

30 E luxi nɛn

alo wure gbetin naxan lan a woli ayi,
bayo Alatala bata a mɛ e ra.”

7

Dina fufafuna fe

1 Alatala falani ito nan ti Yeremi xa,
a naxa,

2 “Sa ti Alatalaa banxin so dɛɛn na,
i yi falani ito rali mɛnni, i naxa, ‘E tuli
mati Alatalaa falan na! E tan, Yuda
kaan naxanye soma dɛni itoe ra, e yi
Alatala batu.’

3 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isir-
ayilaa Alaa ito nan falaxi, a naxa,
‘E sigati kiin nun e kɛwanle masara.
Nayi, n tinma nɛn e lu dɔxi yireni ito
yi.

4 E nama e yigi sa wule falane yi,
bayo e a falama, e naxa, “Alatala Batu
Baxin ni ito ra! Alatala Batu Banx-
ina! Alatala Batu Banxina!”

5 Xa e sigati kii nun e kɛwanle
masara, xa e bode suxu kiti kɛndɛni,

6 xa e mi xɔɲɛn ɲaxankata, e nun
kiridin nun kaɲa gilɛna, xa e mi
sɔntarene faxa be, xa e mi bira ala
gbɛtɛne fɔxɔ ra, e yi e yetɛ tɔrɔ,

7 nayi, n tinɲɛ nɛn, e lu dɔxi be yi,
n yamanan naxan soxi e benbane yii
habadan han habadan.’ ”

8 “Koni, e yigi saxi wule falane nin
naxanye tɔnɔ mi na.

9 E muɲan tima, e faxan tima, e
yalunyaan ligama. E kɔlɔn wulen
fari, e wusulanna ganma Baali sux-
uren xa, e ala gbɛtɛne batuma, e mi
naxanye kolon.

10 Na xanbi ra, e mɔn yi fa ti n yetagi
n batu banxin kui n xinla binyama
dɛnaxan yi. E yi a fala, e naxa, ‘Nxu
bata xunba.’ E bata xunba alogo e xa
lu xɔsi feene rabɛ ba?

11 Nayi, n xinla binyama banxin
naxan yi, e na yatɛxi mafu tiine luxu-
nden nan na ba? N tan yeɛna e ra de!”
Alatalaa falan nan na ra.

12 “Nayi, e siga n ma yire fonni
Silo taani n xinla yi binyama dɛnaxan
singɛ yi.* E sa a to n naxan ligaxi
a ra, lan n ma yamana fe ɲaxin ma,
Isirayila kaane.

13 E yi feni itoe birin ligama wax-
atin naxan yi, n tan, Alatala yi lu falan
tiye e xa ye yo ye. Koni, e mi tinxi n
xuiin namɛ. N bata e xili, e mi tinxi n
natinɲɛ. Nayi, n tan Alatalaa falan ni
ito ra.

14 E yigi saxi n Batu Banxini ito
naxan yi, n dɛnaxan soxi e nun e ben-
bane yii n xinla binyaden na, n na a
suxuma nɛn alo n Silo taan suxi kii
naxan yi.

15 N na e kedima nɛn n yetagi,
alo n na n mɛxi e ngaxakedenne ra
kii naxan yi, Efirami bɔnsɔnna mux-
une.”†

Ala mi Yeremi xuiin name

16 “I tan Yeremi nama n madiɲa e
fe ra. I nama n mafan, i nama n
maxandi. I nama n solona e xa, bayo
n mi i xuiin namɛma.

17 I mi a toxi ba e naxan ligama
Yuda taane nun Yerusalɛn kirane
xɔn?

18 Diidine yegen fenma, fafane tɛɛn
sama e ra, ɲaxanle taminna ramu-
lanma alogo e xa burudine rafala
Kore Xɔnna ɲaxalan Mangan kiden
xa, e yi minse saraxane rabɔxɔn ala
gbɛtɛne xa, e yi n naxɔlɔ.

* **7:12:** Filisitine bata yi **Silo** taan kala na waxatini. Ala Batu Bubun yi tixi mɛnna nin. Na feen seɓɛxi Yosuwe 18.1 kui e nun Samuyɛli Singen 4.12-18 kui. † **7:15:** **Efirami** bɔnsɔnna nan yi gbo Isirayila bɔxɔn kɔmɛn fɔxɔn bɔnsɔnne tagi. Na bɔnsɔnne tunun nɛn yɛngɛne yi ɲɛɛ kɛmɛ benun Yeremi xa kawandin ba fɔlɔ. Ala e raxɔri nɛn lan e suxure batu feene ma.

19 E n tan nan tərōma ba? E mi e yete xan tərōma ba, e yi e yete rayagi?" Alatalaa falan nan na ra.

20 Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N fitinaxina n ma xəlōn nagodoma nēn be ma, e nun a muxune nun a xuruseene, e nun a wudine nun a bogi seene. Taan ganma nēn, a tēn mi nōe ratuyē."

Yamaan mi a tuli mati

21 Alatala Sēnben Birin Kanna, Isir-ayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "E saraxa gan daxine sa e saraxan bonne fari, e tan yi e subene don!

22 Bayo, n to e benbane ramini Misiran yi, n mi yamarine soxi e yii lan saraxa gan daxine nun saraxan bonne xan ma na lōxōni!

23 Koni, yamarin nan ito ra n naxan so e yii: E tuli mati n xuiin na, alogo n xa findi e Ala ra, e yi findi n ma yamaan na. N na e yamari feen naxanye birin ma, e sigan ti na kiraan xōn, e yi hērin sōtō.‡

24 Koni, e mi tin n xuiin name, e mi e tuli mati. E yi bira e bōne yi fe naxine fōxō ra e tengbesenyani. E yi xete xanbin na, benun e xa siga yēn na.

25 Xabu e benbane mini lōxōni Misiran yi han to, n na n ma walikene rasigama e ma, nabine, lōxō yo lōxō waxatin birin.

26 Koni, e mi tinxi n xuiin name, e mi e tuli mati n na. E yi tengbesenye ayi, e fe naxin naba dangu e benbane ra."

27 "I tan Yeremi na falani ito birin ti e xa, e mi e tuli matima i ra, e mi i yabe sese ma.

28 Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, 'E findixi yamaan nan na naxan mi Alatala xuiin namema, naxan tondixi xure e Ala ma. Lannayaan bata lō ayi e ma, na mi fa e falane yi.' "

Faxa Ti Lanbanna fe

29 Ala naxa,
"E xunsēxē kuyen naxan e rasarijanma n xa,
e na maxaba, e yi a woli ayi. §
E lu e mawugē yire matexi yigenla fari,

bayo Alatala bata a me iki waxatin muxune ra

a yi e rabejin

e tan naxanye a raxōlō."

30 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Yuda kaane bata fe naxin liga n yee ra yi. E bata e suxure xōsixinine dōxō banxini, n xinla binyama dēnaxan yi, e yi na sarijanma kala.

31 E bata Tofeti kidene ti Ben-Hinōn lanbanni, alogo e xa e dii xēmene nun e dii tēmene gan mēnni. N mi naxan yamarixi, n mi sa mirixi naxan ma."

32 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Nanara, lōxōna nde fama, muxune mi fa mēnna xili bama a 'Tofeti' hanma 'Ben-Hinōn lanbanna.' Koni e fa na xili bama nēn 'Faxa Ti Lanbanna.' Muxune yi maluxun Tofeti yi, han na yi rafe.

33 Yamani ito binbine yi findi xōline balon na e nun burunna subene. Muxu yo mi e kedē.

34 N danna sama nēn sēwa sigine nun naxan sigine nun naxalandi ti sigine ra xēmēn nun a naxanla xa Yuda yamanani e nun Yerusalēn taane yi, bayo yamanan kalama nēn."

8

Danxutō yamana

1 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Na waxatini, e Yuda mangane nun kuntigine xōnne bama nēn gaburun na, e nun a saraxaraline nun a nabine nun Yerusalēn kaane birin.

2 E yi e sa sogen na, e lu raxuyaxi ayi kike dēgen nun sare ganla birin bun, naxanye yi rafan e ma, e yi naxanye batuma, e bira naxanye fōxō ra, e yi xibarune sōtōma naxanye ra, e xinbi sin naxanye bun. E xōnne mi fa malanma, e mi maluxunye, e birin findima nēn lōxōn na bōxōn fari.

3 Sayaan xōnla yama naxini ito muxu dōnxene suxuma nēn, n na e raxuya ayi dēnaxanye birin yi." Alatala Sēnben Birin Kanna falan nan na ra.

Alaa yamaan tondi fena

‡ 7:23: Na feen sebexi Xōrōyaan 19.5 kui. § 7:29: Na waxatini, muxune yi e kōlōma, e yi e xunsēxēn lu kuyē ayi han e yi e falan nakamali. Na feen sebexi Yatene 6.5-9 kui.

⁴ Yeremi, a fala yamaan xa, i naxa,
 “Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 ‘Muxun birɛ ba, a mi keli?
 Muxuna a xun xanbi soɛ ba,
 a mi fa a xun xɛtɛ?’
⁵ Nanfera nayi,
 Yerusalɛn yamani ito xun xanbi soxi,
 e lu e masigɛ n na waxatin birin?
 E tantanni han,
 e tondixi e xun xɛtɛ n ma.
⁶ N tuli matixi e ra ki fajɪ
 koni e falan mi lanma.
 E sese mi nimisama e fe ɲaxine ra,
 e mi a falama, e naxa,
 “N nanfe ligaxi?”
 E birin gixin sigama e xun xɔn
 alo soon naxan sigan yɛngɛni.
⁷ Hali yaya xɔnla naxan kore,
 na a xɛtɛ waxatine kolon.
 Hali ganban nun tuntunna
 nun saɲi xɔnla e xɛtɛ waxatine yatexi.
 Koni n ma yamaan mi Alatalaa kiti
 saxine kolon.’ ”

Karamɔxɔ tantanxine

⁸ “Nayi, ɛ nɔɛ a fale di, ɛ naxa,
 ‘Nxu bata fe kolonna sɔtɔ,
 bayo Alatalaa sariyana nxu yii?’
 Anu, karamɔxɔne wule sɛbɛnle tima
 alogo na xa findi wulen nan na.
⁹ Fe kolonni itoe yagima nɛn,
 e yigitɛɛ, e suxin na a ra
 bayo e bata e mɛ Alatalaa falan na.
 Fe kolonna sifan mundun fa e yii
 sɔnɔn?”

¹⁰ Ala naxa, “Nanara,
 n na e ɲaxanle soma nɛn gbɛtɛye yii,
 muxu gbɛtɛye yi e xɛɛne ba e yii.
 Bayo keli muxudin ma han muxu
 gbeene,
 e birin kunfaxi e yɛtɛ tɔnɔn nan xɔn,
 keli nabine ma han saraxaraline,
 e birin wulen falama.
¹¹ E mi n ma yamana furen dan-
 danma e sɔbɛɛn na.
 E luma a fale nɛn, e naxa,
 ‘Bɔɲɛ xunbenla! Bɔɲɛ xunbenla!’
 Koni, bɔɲɛ xunbeli mi na.
¹² E yi lanma nɛn e yagi e xɔsi feene
 ra,
 koni, e mi yagima hali!
 E mi yagin yɛtɛɛn kolon!
 Nanara, naxanye faxama,
 e nun ne nan faxama.

N na e kɛwanle saranma e ra nɛn,
 e yi bira bɔxɔni.”

Alatala naxa na kiini.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N wama nɛn n xa danna sa e ra,
 manpa bogi mi fa luma na,
 xɔdɛ bogi mi luma na,
 e wudine dɛɛne xarama ayi nɛn.
 N seen naxanye soxi e yii,
 na bama e yii nɛn.”

¹⁴ Yamaan naxa,

“Nanfera en luma dɔxi?

ɛ malan!

En na en gi,

sigaa taa makantanxine yi,

en sa halagi mɛnni!

Bayo Alatala, en ma Ala bata halagin
 nagidi en ma,

a ige xɔlɛne fi en ma,

bayo en bata yulubin liga a ra.

¹⁵ En yengi yi bɔɲɛ xunbenla nan ma,
 koni en mi sese fajɪ sɔtɔma.

En yi marakɛndɛyaan nan mamɛma,
 koni fe magaxuxin nan fama.

¹⁶ En bata yaxune soone xuiin mɛ Dan
 bɔxɔn mabinni,
 bɔxɔn birin bata yimaxa e soo
 kɛndɛne wuga xuiin ma!

E fama,

e yamanan nun a seen birin naxɔri,

e nun taan nun a muxune.”

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N saɲine rasigama nɛn ɛ xili ma
 naxanye seri mi na,
 e yi ɛ maxin.”

Nabina mawuga xuina

¹⁸ N yi wama n ma tɔrɔni suxu feni,
 n bɔɲɛn sunuxi n kui.

¹⁹ N ma yamaan wuga xuiin nan ito
 ra
 sa keli yire makuyeni.

E naxa,

“Alatala mi fa Siyon taani ba?

A mangan mi fa na yi ba?”

Ala naxa,

“Nanfera e n naxɔlɔxi e suxurene ra,
 e nun xɔɲɛne batu se fufafune?”

²⁰ Se xaba waxatin bata ɲan,
 kuye wolon waxatin fan bata dangu,
 koni han to en mi rakisixi!

²¹ N ma yamana tɔrɔna n tɔrɔma,

n sunuxi, n kuisanxi.

²² Seri mi fa Galadi yamanani ba?

Dandan ti mi fa na?

Nanfera nayi,

n ma yamana furen mi yalanma?

²³ Xa ige xunna nan yi n xunna ra nun xa n yεε yinle yi findixi tigin nan na nun,

n yi Siyon faxa muxune wugama nεn kαε nun yanyin birin na.

9

Mayifuun yamanan yiren birin yi

¹ Xa n yi yigiyaden sαtα burunna ra nun,

n yi n mεma nεn n ma yamaan na, n yi n masiga e ra!

Bayo e birin yalunde, yanfanten ganla nan e ra.

² Alatalaa falan nan na ra, a naxa, “E lenne yitαnxi nεn e xa wulen fala alo xanla xalimakunle wolima kii naxan yi.

E mi nααn sαtαn yamanani nαndi falan xan xαn,

koni e fe naxin nan tun nabama.

E mi n kolon.

³ Birin xa a xαyina fe liga a yeren ma.

Muxu yo nama a yigi sa a ngaxakedenne yi,

bayo muxune ngaxakedenne birin findixi yanfantenne nan na, muxune xαyine birin yi findi nafigine ra.

⁴ E birin e bode mayendenma,

muxe mi nαndin falama.

E bata e xaran wulen ma ki faji.

E yi e yeεε yixadan hake ligadeni.

⁵ Yeremi, i dαxi yanfantenne nan tagi.

E tondixi n kolonεe e yanfantenyaan nin.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁶ Nanara, Alatala Sεnβεn Birin Kanna naxa,

“N na e rasarijanma nεn,

alo xabun wuren naxulunma kii naxan yi

n yi e keβaan feεεfeεε,

bayo n fa n ma yamaan suxe di?

⁷ E lenne maxαlαn tima

alo faxa ti xalimakunla,

e yanfa falane nan tun tima.

E bαβε xunbeli falane tima e adamadi bodene xa,

koni e luti ratixini tαnma e bαβεni.

⁸ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?

N mi n gbeen nαxe na yama sifan ma ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

Wuga waxatina fe

⁹ N wugama nεn,

n gbelegbele sununi geyane fari.

N na n mawugama

xuruse rabade kalaxine nan ma fe ra, bayo e bata gan,

muxu yo mi fa danguma e yi.

Xuruseene wuga xuiin mi fa minima na yi sαnαn.

Xαline nun burunna subene birin bata e gi, e siga.

¹⁰ N Yerusalεn taan luma nεn

alo gεmε malanxine,

kankone kurudena,

n Yuda taane raxαri,

muxu yo mi lu e yii.

¹¹ Xaxilimaan mundun feni itoe yeεε toε?

Xa Alatala bata falan ti a xa,

a xa na yeβa!

Nanfera yamanan bata kala,

a raxαri alo burunna,

muxu yo mi danguma denaxan yi?

¹² Alatala naxa, “Na feene ligaxi nεn bayo e bata e mε n ma sariyan na, n naxan so e yii, bayo e mi e tuli matixi n xuiin na, e sigan ti a ma.

¹³ E biraxi e bαβε yi feene fαxα ra e tengbesenyani, e nun Baali suxurene alo e fafane e xaranxi a ma kii naxan yi.”

¹⁴ Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala Sεnβεn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N dabarin nun ige xαlεn fima yamani ito ma nεn e balon na.

¹⁵ N yi e raxuya ayi siyane ye, e nun e benbane mi naxanye kolon, n yεngεn bira e fαxα ra han n yi e birin naxαri.”

¹⁶ Alatala Sεnβεn Birin Kanna ito nan falaxi,

a naxa, “E miri!

E sa naxalan wugalane fen,

e xa fa!

Naxanla naxanye fatan gbelegbele- deni sununi,

ε ne fen de!

17 E xa e mafura fe,
e fa e wuga xuini te en ma fe ra,
han en fan yi wuga,
en yeegen yi godo
alo xude igena.

18 Bayo wuga xuiin minima Siyon
taani,
e naxa, 'En bata halagi feu!
Yagin bata gbo en ma!
Fo en xa keli nen yamanani,
bayo e bata en ma banxine rabira!' "

19 Nayi, naxanle,
ε tuli mati Alatalaa falan na,
a naxan falama a deen na,
ε yi na rame!
E ε dii temene xaran wugan ma,
ε bode xaran mawugan ma!

20 Bayo sayaan bata so en ma banxine
foye sodene ra,
siga han en ma banxi fapine kui,
en ma diidine yi faxa kirane xon,
en ma foningene yi faxa yama malan-
dene yi.

21 Yeremi, a fala iki, i naxa,
"Alatalaa falan ni ito ra, fa fala
'Binbine luma nen yiren birin yi
alo naman xeen ma,
alo malo xidine xeen xun xon malo
xaban foxo ra,
koni e malan muxu mi na!' "

Ala kolonna nan fe kolon kenden na

22 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"Fe kolonne nama e kanba e fe
kolonni.

Senbemaan nama a kanba a senbeni.
Nafulu kannanama a waso
a nafulu kanyani.

23 Koni xa naxan a kanbama,
na xa a kanba ito nin:
fa fala, a bata n famu,
a yi n kolon.
A xa n kolon Alatala ra,
naxan hinanna nun kiti kenden
nun tinxinyaan nabama dunuƙa yi
bayo na fe sifane nan nafan n ma."
Alatalaa falan nan na ra.

Denkeleyatarene yamaan ye

24 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
"Laxone fama, n muxune saranma e
kewanle ra waxatin naxan yi, nax-
anye birin banxulanxi e fati benden
mabinni koni e mi tubixi e bapeni,

25 alo Misiran kaane nun Yuda
kaane nun Edon kaane nun Amo-
nine nun Moyaba kaane, naxanye
birin doxi tonbonni, naxanye e
xunne dexon bima. Amasoto Ala
kolontarene nan siyani itoe ra.
Isirayila yamaan birin fan luxi nen
alo banxulantarene denkeleyaan
mabinni."

10

Ala suxurene halagi fena

1 Isirayila yamana, ε tuli mati Alata-
laa falan na lan ε ma!

2 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"E nama bira siya gbetene kirane foxo
ra.

E nama gaxu taxamasenne yeε ra
naxanye toma kore,
alo siya gbetene.

3 Bayo yamanane namunne findixi fe
fuune nan na.

E wudin segema fotonni,
yii rawali keen yi a masoli soden na.

4 E yi a rayabu wure gbeti fixen nun
xemaan na,
e yi a gbangban
alogo a nama bira.

5 Na suxurene luxi nen
alo xoli magaxu seen naxan tixi xeen
ma,

e mi fala tima, fo e maxali,
bayo e mi noε sigan tiye hali ndedi.
E nama gaxu e yeε ra,
bayo e mi noε sese naxi rabe,
e mon mi noε a fapin fan nabe."

6 Alatala, i tan noxon mi na!
I gbo, i xinla senben gbo.

7 Nde mi gaxue i tan yeε ra,
i tan siyane mangana?
E lan e gaxu i yeε ra
bayo i noxon mi na siyane fekolonne
ye,
hanma e yamanane birin yi.

8 E birin xaxilitare,
e birin fekolontare.
E xaranxi fe fuun nan ma,
wudi batuna.

9 E fama na wure gbetine ra
sa keli Tarasisi yamanani,
e nun xemane sa keli Yufasi yi,
xabun nun xema rawanla yi e rafala
suxuren na,

e yi a maxidi dugi mamiloxine nun a gbeele yi.

Muxu kesuxine wali xonna nan tun ne ra.

¹⁰ Koni Alatala nan Ala jɔndin kannara.

A tan nan habadan Ala ra, habadan mangana.

Bɔxɔ xonna xuruxurunma a tan nan ma xɔlɔ bun,

yamanane mi suse naxan ma xɔlɔ yeera.

¹¹ Yeremi, a fala e xa, i naxa,

“Wule alani itoe,

e tan naxanye mi kore xonna nun bɔxɔ xonna daxi

ne tununma nen bɔxɔ xonna fari,

e nun kore xonna bun.”

Yeremi 51.15-19

¹² Ala nan bɔxɔ xonna daxi a senbeni, a yi dunuɗa beten sa a fe kolonna xɔn, a kore walaxani bandun a xaxili-mayani.

¹³ A na a xui ramini, tulen yi a malan kore,

a kundaan nafa,

sa keli bɔxɔn danne ra.

A yi galanna nun tulen nafa,

a foyen namini a ramaradeni.

¹⁴ Muxune birin bata findi xaxilitarene nun fekolontarene ra.

Xema rawanle birin yagixi

lan e sawura rafalaxine fe ma,

bayo wulen nan e suxurene ra,

nii yo mi e yi.

¹⁵ Fe fuun nan e ra,

wali magelexina.

E halagi waxatin na a li,

e raxɔrima nen.

¹⁶ Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi alo e tan.

Bayo a tan nan seen birin daxi.

A tan nan gbee Isirayila bɔnsɔnne ra.

A xili nen Alatala senben Birin Kanna.

Halagi famatɔna fe

¹⁷ E yiiseene malan bɔxɔn ma,

e tan naxanye rabilinxi yengeni!

¹⁸ Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“N yamanan muxune wolima ayi nen alo lantan gemena.

N yi e yigbeten

alogo e xa suxu yengeni.”

¹⁹ Yamaan naxa,

“Gbalona nxu xa!

Nxu maxɔlɔxi!

Nxɔ furen deen mi yiyalanje!

Nxu tan nan yi a falama, nxu naxa,

‘Nxɔ furen na a ra,

nxu a raxanje!’

²⁰ N ma bubun bata kala,

a lutine birin bata a bejin!

N ma diine bata keli n fema,

e mi fa na.

Muxu yo mi fa n yii

naxan mɔn n ma bubun tiye,

hanma a yigiyaden ti n xa.”

²¹ Bayo yamaan yeeratine xaxili mi na.

E mi Alatala fenma.

Nanara, e mi sabatixi.

E yamaan birin bata raxuya ayi.

²² E tuli mati xui magaxuxini ito ra,

a fama muxune yimaxe

sa keli sogeteden kɔmenna binni.

A Yuda taane findima nen yire

rabejinxine ra

a e findi kankone kurudene ra.

Yeremi Ala maxandina

²³ Alatala, n bata a kolon fa fala

adamadiin gbee mi a dunuɗa yi gidin na.

Muxun mi a sanna tidene ragidima.

²⁴ Alatala, n xuru

alo a lan kii naxan yi

koni hali i mi n suxu i ya xɔlɔni

alogo i nama n halagi.

²⁵ I ya xɔlɔn nagodo siya gbetene ma

naxanye mi i kolon,

e nun yamanan naxanye mi i xinla

binyama!

Bayo e i ya yamaan halagima,

Yaxuba bɔnsɔnna,

e a raxɔrima han,

e a bɔxɔne kalama.

11

Yamaan bata layirin kala

¹ Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa,

² “E tuli mati layiri falani itoe ra, e yi e fala Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane xa!

³ A fala e xa, fa fala Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Dangan na kanna xa naxan mi layiri falani

itoe ramema.

4 N falan naxanye sɛbɛxi ε benbane ma, n na e ramini waxatin naxan yi Misiran yamanani dɛnaxan luxi alo sulun tɛɛn* naxan wuren naxulunma.' N na a fala nɛn e xa, n naxa, 'Ɛ n xuiin namɛ, ε yi n ma yamarine birin suxu. Nayi, ε findima nɛn n ma yamaan na, n yi findi ε Ala ra.

5 Nayi, n na n kɔɔ feen naxan ma ε benbane xa, n na rakamalima nɛn, fa fala a n yamanana nde soma ε yii nɛn kumin nun nɔnɔn gbo dɛnaxan yi. Ɛ mɛnna nin to.' " N yi a yabi, n naxa, "Amina, Alatala!"

6 Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Falani ito rali Yuda taane birin yi e nun Yerusalɛn kirane birin xɔn, i naxa, 'Ɛ tuli mati layiri falane ra, ε yi e suxu!"

7 Bayo n na ε benbane maxadi nɛn ki faji, xabu n na e ramini lɔxɔni Misiran yamanani han to. N lu e maxadɛ n sɔbɛɛn na, n naxa, "Ɛ n xuiin namɛ!"

8 Koni e mi n xuiin namɛ, e mi e tuli mati. E birin yi bira e bɔɔɛ yi fe jaxine fɔxɔ ra e tengbesenyani. Nayi, n yi layirini ito falane birin nakamali e xili ma, n na e yamari naxan liga fe ra koni e mi tin a suxe.' "

9 Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane bata yanfan so n ma.

10 E bata xɛtɛ e benbane hakɛni, naxanye tondi n ma falan namɛ, e bira ala gbɛtɛne fɔxɔ ra, e yi e batu. Isirayila yamaan nun Yuda yamaan bata e mɛ n ma layirin na, n naxan xidi nxu nun e benbane tagi."

11 "Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N gbalon nafama nɛn e ma, e mi minɛ naxan yi. E n xilima nɛn, koni n mi e xuiin namɛma.

12 Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane sa alane maxandima nɛn, e wusulanna gan naxanye xa, koni ne mi e rakisɛ gbalon waxatini mumɛ!

13 Ɛ tan Yuda kaane, ε gbee alane wuya alo ε taane! Ɛ tan Yerusalɛn kaane, ε bata wusulan gandene ti Baali suxurene kidene ra, e wuya alo kiraan naxanye taani. Na mayagi de!"

14 Yeremi, i nama n maxandi yamani ito xa, i nama n mafan, i nama n solona e xa, bayo e na n maxandi waxatin naxan yi lan e tɔrɔna fe ma, n mi e xuiin namɛma."

Ala a yamaan kalama nɛn

15 "N xanuntenne mɔn fa nanse ligama n ma banxini?

E kɔtɛ jaxi wuyaxi yitɔnma.

Ɛ saraxa subene nɔɛ ne saranna masigɛ ε ra nɛn ba,

hali ε to sɛwama fe jaxi rabadeni?"

16 Alatala bata yi i xili sa fa fala a

'Oliwi bili yifɔtɔnxin naxan bogiye rayabu,'

koni a fa tɛɛn nan soma a ra,

a yiine yi raxɔri tɛɛn xui gbeeni."

17 Alatala Sɛnben Birin Kanna naxan ε fe fɔlɔxi, na nan tɔrɔn nafaxi ε ma, lan Isirayila yamaan nun Yuda yamana fe jaxi rabaan ma, e to wusulanna gan Baali suxuren xa, e yi a raxɔɔ.

Yanfan Yeremi xili ma

18 Alatala bata muxune fe nataxin makɛnɛn n xa, n yi a kolon. A bata e kɛwanle yita n na.

19 N yi luxi nɛn alo e xuruseen naxan xalima a faxadeni. N mi yi a kolon e feen naxanye yitɔnxi n xili ma, e naxa, "En wudini ito kala a bogixi waxatin naxan yi! En na a ba jɛɛɛ muxune yɛ, jinan xa ti a xinla xɔn!"

20 Koni kitisa tinxinxin nan Alatala Sɛnben Birin Kanna ra

naxan muxun bɔɔɛn nun sɔndɔmɛn kɛɔaan fɛsɛfɛsɛma.

Tin, n xa i to i gbeen jɔxɛ e ra

bayo n bata n xun mayɛngɛ feen lu i tan ma.

21 Nanara, Alatala ito nan falaxi Anatɔti kaane xili ma, naxanye waxi n faxa feni, naxanye a falama, e naxa, "I nama fa nabiya falane ti Alatala xinli, xanamu, nxu i faxama nɛn!"

22 Nanara, Alatala Sɛnben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "N na e saranma nɛn e kɛwanle ra. E banxulanne faxama nɛn yɛngɛni, fitina

* 11:4: *Sulun tɛɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala "*Furu tɛɛna*."

kamen yi e dii temene nun e dii xemene faxa.

²³ E muxu yo mi luyε a nii ra, bayo n gbalon nafama nen Anatoti kaane ma, n na e saran e kewanle ra jεen naxan na.”

12

Nanfera muxu jaxine herixi?

¹ Alatala, i tinxin na ma, kitin xa so en tan tagi. Koni n waxi i maxodin feni lan i ya kiti saxina nde a fe ma: Nanfera muxu jaxine hiyabuxi? Nanfera yanfantenne baje xunbelixi?

² I bata e ti, i yi e senbe so. E sabatima, e wanle ke. I ya falana e de waxatin birin, koni e baje makuya i ra.

³ Anu, i tan Alatala, i n kolon. I n toma, i n baje yi feene fesefesema lan i ma. Muxu jaxine lu e danna alo xuruseen naxanye sigama e faxadeni, i yi e ramara halagin loxon yee ra.

⁴ Yamanan luma sunuxi han waxatin mundun, sexene yi lu xaraxi xene ma? Amasoto a muxune jaxu, subene nun xoline raxorima. Bayo e a falama, e naxa, “A mi en najanna toma.”

Alaayabina

⁵ Xa ε nun adamadiine ε gima, i yi tagan, ε nun soone xa ε gi di nayi? Xa i xaxili mi ragidixi fo i nema baje xunbeli yireni, i nanse ligama i na so fotanni Yuruden baan de?

⁶ Bayo, i ngaxakedenne nun i fafe a denbayaan fan i yanfama, e fan sonxoma i xili ma i xun xanbi ra. I nama la e ra, e na fala fajine ti i xa waxatin naxan yi.

Ala a Batu Banxin nun a yamaan nabepin fena

⁷ Ala naxa,

“N bata n me n ma banxin na, n yi n ma yamanan nabepin.

N naxanye xanuxi han, n bata ne so e yaxune yii.

⁸ N ma yamaan luxi nen n tan yee ra yi alo yatan fotanni, e bata sonxo n na, nanara n yi e rajaxu.

⁹ N ma yamaan mi luxi n tan yee ra yi ba, alo wunla minima segen naxan ma, segen bonne e malanxi naxan ma a dondeni?

ε burunna subene birin malan, e xa fa e dege!

¹⁰ Xuruse raba wuyaxi* bata n ma nakon kala, e yi n ma xeni bodon, e yi n nafan xeen findi tonbonna ra.

¹¹ E bata a findi yire rabepinxin na, a xaraxi, a raxorixi n yetagi. Yamanan birin naxorixi, a kontofili mi muxu yo ma.”

¹² Halagi ti ganla fama tonbonna yire matexine yi, bayo Alatalaa silanfanna yamanan birin naxorima nen, yengen yi a danne birin li.

Muxu yo mi fa luma baje xunbenli.

¹³ E bata sansine si, koni e sa tansinne nan sotoma. E toroma walideni, koni e mi tonso sotoma. ε yagi lan ε wanla saranna fe ma bayo Alatala bata xolo ε ma han!

Ala falana lan Isirayila rabilinna yamanane ma

¹⁴ Alatala ito nan falaxi a yamaan nabilinna yamana jaxine xili ma, a naxa, “E bata e yiin din n ma yamanan na, n naxan soxi Isirayila kaane yii e keen na. Nayi, n fa na siyane bama nen e yamanane yi, n yi Yuda kaane ba e tagi.

¹⁵ N na yelin na siyane be e yamanane yi, n mon kininkininma e ma nen, n mon yi e birin naxete e kee boxone yi, e dexo e yamanane yi.

¹⁶ Xa e lu n ma yamana kirane foxo ra, e yi e kolo n xinli, e naxa, ‘N bata n kolo habadan Alatala yi!’ alo e yi n

* **12:10: Xuruse rabaan** xuruseene yee ra, na misalixi yeeratine nan na yamaan yee ra.

ma yamaan xaranma a ma kii naxan yi nun, e yi e kolɔ Baali suxurene yi. Nayi, e sabatima nɛn n ma yamaan tagi.

¹⁷ Koni xa e mi e tuli mati, n na yama sifan bama nɛn na, n yi a raxɔri.” Alatalaa falan nan na ra.

13

Yeremi nun tagi xidina

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Siga, i sa taa dugi tagi xidina nde sara, i yi i tagi xidi a ra. Koni, i nama a sin igeni de.”

² N yi tagi xidin sara alo Alatala a falaxi kii naxan yi, n yi a xidi n tagi.

³ Alatala mɔn yi falan ti n xa, a naxa,

⁴ “I tagi xidin naxan saraxi i yi a xidi i tagi, a tongo i siga Efirati baan binni, i sa a luxun fanye yinla ra mɛnni.”

⁵ Nayi, n yi siga, n sa a luxun Efirati baan dɛxɔn, alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi.

⁶ Na waxati xunkuyen to dangu, Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i siga Efirati baan binni, i sa tagi xidin tongo, n na i yamari naxan luxun fe ra.”

⁷ Nayi, n yi siga Efirati baan binni, n sa na yiwulen, n tagi xidin sa dɛnaxan yi, n yi a tongo mɛnni, koni tagi xidin bata yi kala, a tɔnɔ mi yi fa na sɔnɔn.

⁸ Alatala yi falan ti n xa iki,

⁹ “N tan Alatala ito nan falaxi, n naxa, ‘N Yuda kaane wason kalama na kii nin e nun Yerusalɛn kaane waso gbeena.

¹⁰ Yama ɲaxini ito naxan tondima n ma falan namɛ, naxanye biraxi e bɔɲɛ yi feene fɔxɔ ra e tengbesenyani, e nun ala gbɛtɛne, e yi e batu, e yi e xinbi sin e bun, ne luma nɛn alo tagi xidini ito, naxan tɔnɔ mi fa na!

¹¹ Awa, n bata yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan birin tugun n na alo tagi xidin xidima muxun tagi kii naxan yi alogo e xa findi n ma yamaan na, e yi n xinla matɔxɔ, e n

tantun, e n binya. Koni e mi e tuli mati.’ ” Alatalaa falan nan na ra.

Manpa kundine fe

¹² “Yeremi, sa ito fala e xa, i naxa, ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, a manpa kundine birin lanma nɛn e xa rafe manpaan na.’ E i yabima nɛn, e naxa, ‘Alo nxu mi na kolon ba, a manpa kundine lan nɛn e rafe manpaan na?’

¹³ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: n yamanani ito muxune birin luma nɛn alo dɔlɔ minna naxanye lugoxi dɔlɔn na, hali a mangan naxanye dɔxi Dawudaa mangaya gbɛdɛni, e nun a saraxaraline nun a nabine, e nun Yerusalɛn kaane birin.

¹⁴ N na e xusinma nɛn e bode ra, e yi kala alo kundine,* diine nun fafane birin. N mi muxu yo ratangɛ, n mi kininkininma, n mi hinanɲɛ e ra, sese mi a ligɛ n tagan e halagɛ.’ Alatalaa falan nan na ra.”

Ɛ tuli mati

¹⁵ Ɛ n xuiin namɛ, Ɛ tuli mati!

Ɛ nama fa Ɛ yetɛ yite, bayo Alatala nan falan tima.

¹⁶ Ɛ binyen fi Alatala ma, Ɛ Ala, benun a xa dimin naso, Ɛ yi Ɛ sanne radin geya yidimixine yi. Ɛ yengi kɛnɛnna nan ma, koni Ala yi a masara sayaan dimin na, a yi findi dimi gbeen na.

¹⁷ Xa Ɛ mi Ɛ tuli mati, n wugama nɛn wundoni Ɛ wasona fe ra.

N yɛɛgen minima nɛn han, n yɛɛn xɔnna yi rafe yɛɛgen na, bayo Alatalaa yamaan sigama nɛn konyiyani.

Alaa falana lan mangana den-bayaan ma

¹⁸ A fala mangan nun ɲaxalan mangan xa,

i naxa, “Ɛ dɔxɔ bɔxɔni, bayo Ɛ mangaya taxamaseri kɔmɔti nɔrɔxin bata bira.”

¹⁹ Negewi yamanan taane balanma nɛn,

* **13:14:** Ala muxuni itoe yatɛxi *manpa kundine* misaala nan na be.

muxu yo mi fa na
naxan e rabiye.
Yuda kaane birin sigama konyiyani,
e birin bata xali.

Yerusalen bata xunna kala

²⁰ I yeen nakeli,
i muxune mato naxanye fama
sa keli sogeteden komenna ma.
Xuruse kurun minen
naxan taxu i ra,
i yi i kanbama xuruseen naxanye yi?†

²¹ E bata naxanye radari
e xa findi e xoyine ra,
e nanse falama,
ne na keli e xili ma e doxo e xun na.
I mi tere nayi ba
alo naxanla naxan diin barima?

²² Xa e na fala, e naxa,
“Nanfera ito n sotoma?”
E xa a kolon,
a muxune fuma e ma nen,
e yi e rayagi e hake wuyaxi saranna ra.

²³ Fati foren noe a fatin masare ba,
hanma burunna parin yi a fatin
makatunxi yirene maxete a
ma?

Na ma, e fan mi noe fe farin lige,
e to darixi fe naxin na.

²⁴ N na e raxuyama ayi nen
alo foyen se dagin naxan xalima ton-
bonni.

²⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“N bata ito nan nagidi e ma
bayo e bata pinan n xon,
e yi e yigi sa wule alane yi.

²⁶ N na e rayagima nen
alo naxanla dugin na mate a ra
han a yetagi, alogo a ragenla xa to.

²⁷ N bata e yalunyaan nun e kunfa
feene to,
e tonon fenma yalunyani yag-
itareyani!

N bata e fe xosixine to geyane fari
e nun burunna ra.
Gbalona e xa Yerusalen kaane!
E mon luma nen sarinantareyani
han waxatin mundun?”

14

Fitina furuna fe

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa lan
fitina furuna fe ma, a naxa,

² “Yuda kaane sunuxi,
e taane bata kala,
e muxune gbelegbelema boxoni,
e wuga xuini tema Yerusalen taani.

³ Muxu gbeene muxudine rasigama
ige badeni.

E sigama ige ramaradeni,
e mi ige soto.

E yigitexixin yi xete e kundine kui
genla ra,

e yi e xunna so yagini.

⁴ Boxon bata xara
bayo tulen mi fama yamanani,
nayi xee biine yagixin yi e xunna so.

⁵ Hali xenla a dii xali nenen
nabepinma burunna ra,

bayo sexe xinde mi na.

⁶ Burunna sofanle tema geyane fari,
e yi foyen tongo alo kankone.

E yee rakopinma,
bayo sexe mi na.”

⁷ Nxu hakene seren bama nxu xili ma,
koni Alatala, nxu mali i xinla fe ra!
Bayo nxo tinxintareyaan gbo,
nxu bata yulubin liga i ra.

⁸ I tan, Isirayila yigina,
naxan a rakisima naxankata waxa-
tini,

nanfera i luye
alo xonen dangumatona yamanani,
alo sigatiin naxan xii kedenna tima
be?

⁹ Nanfera i luxi
alo sofaan na a terena yengen na,
naxan mi noe marakisin tiye?

Anu, Alatala, i nxu ye,
i xinla falama nxu xun ma.
I nama i me nxu ra!

¹⁰ Alatala ito nan falaxi lan a yamana
fe ma,

a naxa, “Na xun xon sigan nafan e ma,
e mi e raxare yire kedenni.

Nanara, Alatala mi e rasuxuma,
a mi pinanma e hakene xon,
a e saranma nen e yulubine ra.”

† 13:20: *Xuruse rabaan* xuruseene yee ra, na misalixi yeeratine nan na yamaan yee ra.

11 Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I nama n maxandi yamani ito herina fe ra.

12 Hali e sunna suxu, n mi n tuli matiyε e wuga xuiin na. Hali e saraxa gan daxine nun bogise saraxane ba, n mi e rasuxε, bayo n waxi e halagi feni yengεn nun fitina kamεn nun fitina furen na.”

13 N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina Alatala! E nabine luma a falε e xa, e naxa, ‘E mi yengεn toma, fitina kamεn mi ε konna liyε. Ala bεne xunbeli kendεn fima nεn ε ma be.’ ”

14 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Na nabine wulen nan falama n xinli. N tan xa mi e rafaxi. N mi yamari soxi e yii, n mi fala tixi e xa. E nabiya falane tima wule fe toone nan xεn alo xiyena. Ne fataxi yiimato feene nun suxure batu feene nun e yεte bεne mayendεxine nan na.”

15 Nanara, Alatala ito nan falaxi lan nabine fe ma naxanye falan tima a xinli, a naxa, “N mi ne xεxi, koni e a falama, e naxa, ‘Yengεn nun fitina kamεn mi soε yamanani ito yi.’ Nanara, n na nabine faxama nεn yengεn nun fitina kamεn xεn.

16 E nabiya falan tima yamaan naxan xa, ne binbine rabejinma nεn Yerusalen kirane xεn fitina kamεn nun yengεni. Muxu yo mi luma naxan e maluxunε, e tan nun e jaxanle nun e dii xεmεne nun e dii tεmεne. N na e fe jaxin naxεtεma nεn e ma.”

17 “Falani ito ti e xa, i naxa, ‘N yεεgen minima kεε nun yanyin na, a mi danma, bayo gballo gbeen bata godo n ma yama fajin ma, a jaxankataxi han!

18 Xa n siga burunna ra, n muxu faxaxine toma mεnni silanfanna naxanye faxaxi.

Xa n siga taani, fitina kamεn bata muxune rafura mεnni.

Nabine nun saraxaraline yamanani sigama koni e mi sese famuma.’ ”

19 Yamaan naxa, “I bata i mε Yuda kaane ra ba fefe? I niin bata a mε Siyon taan na ba?

Nanfera i nxu jaxankatama han nxu mi fa kendεyaan sεtεma? Nxu yengi yi bεne xunbenla ma, koni nxu mi sese faji sεtεma. Nxu yi marakεndεyaan nan mamεma, koni fe magaxuxin nan fama.

20 Alatala, nxu bata nxε fe jaxine kolon,

e nun nxu benbane hakεne, bayo nxu bata yulubin liga i ra.

21 I xinla fe ra, i nama nxu rajaxu.

I nama i ya mangaya gbεde nεrεxina fe magodo!

I miri layirin ma en tagi, i nama a kala.

22 Siyane ala fufafuna ndee nεε tulen nafε ba?

Hanma koren nan tulen nagodoma a yεte ma ba?

εn-εn de!

I tan Alatala na a ra, nxε Ala!

Nxu yigi saxi i yi,

bayo i tan nan na feene birin ligama.”

15

Ala yi a yamaan yalagi

1 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Hali Musa nun Samuyεli fa ti n yεtagi n solonadeni yamani ito xa, n mi kininkininε e ma. E kedi n yεtagi, e xa siga!

2 Xa e a fala i xa, e naxa, ‘Nxu xa siga minεn?’ I xa e yabi, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Sayaan nagidixi naxanye ma, ne sayaan sεtεma nεn!

Naxanye faxama silanfanna ra, ne faxama nεn!

Fitina kamεn nagidixi naxanye ma, ne kamεma nεn!

Konyiyaan nagidixi naxanye ma, ne xalima nεn konyiyani!’ ”

3 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N fitina feen sifa naanin nan nafama e xili ma: silanfanna yi e faxa, barene yi e yibε, xεline nun burunna subene yi e don, e yi e jan.

4 N na e findima nεn fe magaxuxin na bεxε xεnna yamanane birin

xa, lan Yuda mangan Xesekiyaa dii xemen Manase kewanle ma a naxanye rabaxi Yerusalen taani.”

Ala mi fa kininkininma

⁵ Ala naxa, “Nayi, nde kininkininma e tan Yerusalen kaane ma?

Nde a mawugama e fe ra?

Nde danguma e xantonje?”

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“E bata e me n na,

e lu xete xanbin na.

Nayi, n na n yiini tema nen e xili ma,

n yi e halagi,

bayo e kininkinin mi fa n yi.

⁷ N na e fintanma nen

alo se dagina yamanan taane so deene birin na.

N yi e diine ba e yii,

n yi n ma yamaan halagi

bayo e mi e xun xanbi soxi e kewanle yi.

⁸ N na a ligama nen kapa gilene yi wuya ayi

alo baan jemensinna.

N halagi tiin nafama nen e banxulanne ngane ma yanyi tagini,

sanya ma kedenni,

naxankatan nun kui sanna yi e li.

⁹ Naxan bata dii solofere bari,

na furama nen, a faxesa.

Kaenen yi so a ma yanyin na,

a yagi, a xun sin.

Naxanye na lu e nii ra,

e yaxune yi fa ne raxari e silanfanne ra.”

Alatalaa falan nan na ra.

Nabina mawugana

¹⁰ Yeremi naxa,

“Nna, gbalona n xa

bayo i bata n bari.

Yamanan muxune birin n matandima, e yi n yenge!

Doli so mi n na,

n man mi doli tongoxi,

koni birin n dangama.”

¹¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

“N na i xunbama nen

alogo i xa fe fanin soto yati!

N na i yaxune rafama nen

i mafandeni taron nun gbalon waxatini yati!

¹² Muxun nae wureni bolonje a yiin na ba,

wuren naxan kelixi sogeteden kamenna ma hanma sulana?

¹³ Yuda kaane, n na e herisigene nun e nafunle fima e yaxune ma nen

e yenge yi se tongoxine ra,

masoto e yulubine xon e yamanan birin yi.

¹⁴ N bata e so e yaxune yii e konyine ra e yi siga yamanani e mi denaxan kolon.

N bata ten so e xili ma n ma xoloni.”

¹⁵ Yeremi naxa, “I tan, Alatala,

i feene birin kolon.

I miri n ma, i yi n mali,

i yi n gbeen jaxo n jaxankata muxune ra!

I nama n faxesa,

i tan naxan mi xoloma xulen!

A kolon, n yagin masotoma i tan nan ma fe ra!

¹⁶ I ya falane na yi n li tun,

n yi e rasuxuma nen alo donsena,

bayo i ya falane nan n nasewama,

n yi naxan n boren.

Amasoto i xinla bata fala n xun ma,

Alatala, Ala Senben Birin Kanna!

¹⁷ N mi dxi fuyantenne tagi batudeni.

N yi luxi n danna nen

bayo i senben yi n fari,

bayo i n nafexi i ya xolon na.

¹⁸ Nanfera nayi n ma taron dan mi na?

Nanfera n ma furen mi yalanma?

I luyen xa

alo tigin naxan xarima ba,

muxun mi nae a xaxili tiyen naxan na?”

¹⁹ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Xa i xun xete n ma,

n man i tima nen i ya wanla ra n yetagi.

Xa i fala kendene ti,

i fala fuune lu na,

i falan tima nen nayi

alo n yeten de xuina.

E tan nan fa xetema i ma,

koni i tan xa mi xetema e tan ma de!

²⁰ N na i findima nen yinna wure daxon na nayi,

yamani ito yetagi,

naxan mi nɔɛ rabirɛ.
E i yɛngɛma nɛn,
koni e mi i nɔɛ sese ma,
bayo n na i fɔxɔ ra,
n ni i rakisi, n yi i xɔrɔya.”
Alatalaa falan nan na ra.

²¹ “N na i xunbama nɛn muxu ɲaxine
yii,
n yi i xɔrɔya gbalotɔne sɛnbɛn ma.”

16

Gbalon lɔxɔna fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “I nama ɲaxanla futu. I nama dii
xɛmɛ sɔtɔ hanma dii tɛmɛna yireni ito
yi.”

³ Bayo Alatala ito nan falaxi dii
xɛmɛne nun dii tɛmɛne xili ma nax-
anye barima be, e nun dii ngaan nax-
anye e barima, e nun fafan naxanye
e sɔtɔma yamanani ito yi, a naxa,

⁴ “E faxama nɛn fureni. E sayaan
mi wugɛ, e mi maluxunɲɛ. E luma
nɛn alo ɲaman bɔxɔn ma. Yɛngɛn
nun fitina kamɛn nan e raxɔrima. E
binbine yi findi balon na xɔline nun
burunna subene xa.”

⁵ Bayo, Alatala ito nan falaxi, a
naxa, “I nama so ɲande banxini. I
nama siga saya yirene yi sununi. I
nama e wuga. Bayo n bata n ma bɔɲɛ
xunbenla ba yamanani ito yi e nun n
ma hinanna nun n ma kininkininna.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁶ “Muxu gbeene nun muxudine
birin faxama nɛn yamanani ito yi.
E sayaan mi wugɛ, e mi maluxunɲɛ,
muxɛ mi a yɛtɛ maxabɛ sununi
hanma a xunna bi e fe ra.

⁷ Tamin mi yitaxunma muxu
sunuxine ra e madɛndɛn xinla ma. E
mi minseen soma sunu muxune yii,
e yi e madɛndɛn, hali e fafe hanma e
nga nan faxaxi.”

⁸ “I nama so banxina nde yi sɛwa
donse donna dɛnaxan yi, i yi dɔxɔ
muxune fɛma i dɛgedeni, i yi i min.

⁹ Bayo Alatala sɛnbɛn Birin Kanna,
Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa,
‘N danna sama nɛn sɛwa sigine nun
ɲaxan sigine nun ɲaxalandi ti sigine
ra xɛmɛn nun a ɲaxanla xa yireni ito
yi, waxatini ito yi i yɛɛ xɔri.’ ”

¹⁰ “I na falani ito birin ti yamani ito
xa waxatin naxan yi, e a falama nɛn
i xa, e naxa, ‘Nanfera Alatala gbalɔ
gbeeni itoe birin nagidixi nxu ma?
Nxu kalan mundun tixi? Nxu yu-
lubin mundun ligaxi Alatala ra, nxɔ
Ala?’

¹¹ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa,
‘Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: N na
ligaxi nɛn bayo ɛ benbane e mɛ nɛn
n na, e bira ala gbɛtɛne fɔxɔ ra, e yi e
xinbi sin e bun, e yi e batu, e yi e mɛ n
tan na, e mi n ma sariyan suxu.

¹² Anu, ɛ tan bata fe ɲaxin naba
dangu ɛ benbane ra. ɛ birin biraxi ɛ
bɔɲɛ yi fe ɲaxine nan fɔxɔ ra ɛ tengbe-
senyani, ɛ mi ɛ tuli matima n na.

¹³ N na ɛ kedima nɛn yamanani ito
yi. N yi ɛ rasiga yamanani ɛ nun ɛ
benbane mi dɛnaxan kolon. ɛ sa ala
gbɛtɛne batu mɛnni kɔɛɛn nun yanyin
na, bayo n mi fa hinanɲɛ ɛ ra mumɛ!’ ”

Konyine xɛtɛ fena

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Lɔxɔne fama, muxɛ mi a fale lɔxɔn
naxanye yi, a naxa, ‘N bata n kɔlɔ
habadan Alatala yi, naxan Isirayila
kaane ramini Misiran yi!’

¹⁵ Koni a a falama nɛn, a naxa, ‘N
bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, naxan
Isirayila kaane ramini kɔmɛn fɔxɔn
yamanani, e nun a e kedi yamanan
naxanye birin yi!’ Bayo n mɔn fama
nɛn e ra na bɔxɔni, n dɛnaxan so e
benbane yii.”

¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“N yamani ito yaxu wuyaxi xilima
nɛn e xili ma, e fa e suxu alo yɛxɛ
suxune. E fa e sagatan geyane nun
yire matexine nun gɛmɛ yinle birin yi
alo donsone.

¹⁷ Bayo n yɛɛna e kɛwanle birin na,
e mi luxunxi n ma. E hakɛne mi
luxunɲɛ n ma.

¹⁸ N na e hakɛne nun e yulubine
saranma nɛn e ra dɔxɔ firin, bayo
e bata n ma yamanan naharamu, e
bata n kɛɛ bɔxɔn nafe e sawura ni-
itarene nun e suxure xɔsixine ra.”

Ala keden peen kolon fena

¹⁹ Alatala, n sɛnbɛna,

n ma faran makantanxina,
 n na n yigiyama denaxan yi tərɔ wax-
 atine yi,
 siyane fama nɛn i tan ma
 keli bəxən danne birin na,
 e yi a fala, e naxa,
 “Wulen nan findixi nxu benbane
 kɛɛn na,
 suxure fufafuun naxanye tənɔ mi na.
²⁰ Adamadiine nɔɛ alane rafalɛ e yɛtɛ
 xa ba?
 A rabama, koni ala xa mi ne ra!”
²¹ Nayi, Alatala naxa,
 “Nanara, n na a yitama nɛn e ra ito yi,
 n na n fangan nun sɛnbɛn yitama nɛn
 e ra,
 e yi a kolon, a n xili nɛn Alatala.”

17

Murutɛdene yalagi fena

¹ Yuda kaane yulubine kɛrɛndɛnxi
 wure sɛbɛli ti seen nan na,
 naxan xɔdɔxɔ alo dayimuna.
 E sɛbɛxi e bɔɲɛ walaxan nan ma,
 e nun e saraxa gandene fenne ma.
² Nayi, e diine luma nɛn e mirɛ e
 saraxa gandene ma,
 e nun e Asera kide gbindonne wudi
 yifɔtɔnxine fɛma,
 e nun geya matexine fari.
³ Ɛ tan seen naxanye batuma n ma
 geyaan ma e nun burunne ra,
 ne nun ɛ hɛrisigɛne nun ɛ nafunle
 birin soma nɛn
 ɛ yaxune yii e yɛngɛ se tongoxine ra
 e nun ɛ taan kidene,
 masɔtɔ ɛ yulubine xɔn ɛ yamanan
 birin yi.
⁴ Ɛ tan yɛtɛɛn nan fama kɛɛn
 nabɛɲindenɛni,
 n naxan soxi ɛ yii.
 N yi ɛ findi konyine ra ɛ yaxune xa
 yamananɛni
 ɛ mi denaxan kolon,
 bayo ɛ bata n ma xɔlɔn tɛɛn nadɛgɛ.
 A ɛ ganma nɛn han habadan.
⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Dangan na kanna xa
 naxan a yigi sama adamadiine yi,
 naxan a xaxili tixi muxune ra,
 a yi a xun xanbi so Alatala yi a bɔɲɛni.
⁶ Na kanna luxi nɛn

alo wudi dungin tonbonni.
 A tan mi hɛrin tɔɛ.
 A dɔxɔma nɛn tonbonna yire
 yixareni,
 fɔxɔn denaxan yi bəxɔ rabɛɲinxini.
⁷ Koni, duban na kanna xa
 naxan a yigi saxi Alatala yi,
 Alatala findixi naxan yigi ra.
⁸ A luxi nɛn
 alo wudin naxan sixi igen dɛ,
 a salenne sigama igen bun.
 Wuyenna mi a tərɔma,
 a dɛɛne xinde yɛyɛ.
 Furun na ti ɲɛɛna nde ra,
 na mi a tan tərɔma
 a bogin mi ɲanma.”

⁹ “Muxun bɔɲɛna a mayendenma
 dangu seen birin na.
 A furen mi dandanɲɛ!
 Nde nɔɛ a famunɲɛ?
¹⁰ N tan Alatala,
 n muxune bɔɲɛn fɛsɛfɛsɛma,
 n yi e sɔndɔmɛn nakɔrɔsi,
 alogo n xa birin saren fi a kɛwanle ra,
 lan a sigati kiin ma.
¹¹ Muxun naxan nafulu sɔtɔ ki mi fan,
 na luxi nɛn
 alo dɔmɛn naxan xɛlɛne rasɛgɛma,
 a mi naxanye biraxi.
 A nɛma a dunuɲa yi gidin tagini,
 a fuxari.
 A rapanna, a lu alo xaxilitarena.”
¹² En ma banxi sariɲanxin findixi
 Alaa mangaya gbɛdɛ nɔrɔxin
 nan na
 naxan ma fe yitexi xabu a fɔlɔni.
¹³ I tan Alatala, Isirayila yigina,
 naxanye birin e mɛma i ra,
 ne yagima nɛn.
 Naxanye e masigama i ra,
 ne sa luma burunburunna nin,
 bayo e bata e mɛ Alatala ra,
 siimaya ige tigena.
¹⁴ Alatala, n nakɛndɛya,
 alogo n xa yiyalan.
 N nakisi, alogo n xa kisi,
 bayo n ni i tan nan tantunma.
¹⁵ E a falama n xa, e naxa,
 “Alatalaa falane mi kamalima ba?
 A xa e rakamali fa.”
¹⁶ N tan mi tondixi findɛ yɛɛratiin na i
 fɔxɔ ra.

N fan mi yi waxi tɔrɔ lɔxɔni ito xa a li.
I na kolon.

N ma falane birin kenenni i yetagi.

¹⁷ Nayi, i nama kui sanna ragidi n ma.
I tan naxan findixi n luxunden na
gbalon lɔxɔni.

¹⁸ N jaxankata muxune xa yagi,
koni i nama n tan lu yagini!

E tan nan xa magaxu,
koni n tan nama gaxu.

Gbalon lɔxɔn nafa e tan nan ma
i xa e halagi gbalon na dɔxɔna ma
firin.

Matabu Lɔxɔn nasarijanna

¹⁹ Alatala ito nan falaxi n xa, a
naxa, “Siga, i sa ti taan so deen
na, naxan xili ‘Yamaan So Dena’
Yuda mangane danguma denaxan yi
e nɛma soma hanma e nɛma mine.
I mɔn xa ti Yerusalɛn taan so deene
birin na.

²⁰ I yi a fala e xa, i naxa, ‘E tuli
mati Alatalaa falan na, Yuda man-
gane nun Yuda yamaan birin, e nun
Yerusalɛn kaane birin, e tan naxanye
soma deni itoe ra.

²¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: E a
liga e yeren ma! E nama goron tongo
Matabu Lɔxɔni, e yi a raso Yerusalɛn
deene ra.

²² E nama goron namini e konne yi
Matabu Lɔxɔni. E nama wali yo ke.
Koni e Matabu Lɔxɔn nasarijan, alo n
na a yamari e benbane ma kii naxan
yi.

²³ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli
mati n na. E yi e tengbesen, e tondi n
xuiin name, e mi tin xure.

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra. Xa e n
xuiin name ki faji, xa e mi goron naso
taan so deni itoe ra Matabu Lɔxɔni, e
Matabu Lɔxɔn nasarijan, e mi wali yo
ke,

²⁵ nayi mangane nun kuntigine
soma nen deni itoe ra, naxanye dɔxi
Dawuda jɔxɔni a manga gbɛdeni. E
tema nen wontorone nun soone fari,
e tan nun e kuntigine, e so e nun Yuda
kaane nun Yerusalɛn kaane. Muxune
luma nen taani ito yi han habadan!

²⁶ Muxune fama nen sa keli Yuda
taane yi e nun Yerusalɛn rabilinna
taane nun Bunyamin yamanan nun
geya yiren sogegododen binni e nun

geyaan bonne nun Negewi tonbonni,
alogo e xa fa saraxa gan daxine
nun saraxa gbɛɛye nun bogise sarax-
ane nun wusulanne nun barika bira
saraxane ba Alatalaa banxini.

²⁷ Koni xa e mi e tuli mati n
na, e yi Matabu Lɔxɔn nasarijan,
xa e goronna raso Yerusalɛn taani
Matabu Lɔxɔni, nayi, n teen soma nen
taan deene ra naxan mi nɔe ratuye, a
yi taan banxi fajine gan.’ ”

18

Fɛɛ rafalana fe

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a
naxa,

² “Keli, i siga fɛɛ rafalan konni, i sa
n ma falan mema menna nin.”

³ N yi siga fɛɛ rafalan konni, n yi a
li fɛɛna nde rafale.

⁴ Koni fɛɛn naxan yi a yii, a yi
naxan nafalama fɛɛ bendɛn na, fɛɛn
yi na ra. Nayi, a mɔn yi xɛɛ a ma, a
fɛɛ gbɛɛ rafala na fɛɛ bendɛn na, alo
a yi rafan a ma kii naxan yi.

⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁶ “E tan Isirayila yamana, n fan mi
nɔe na fe sifan lige e ra ba, alo fɛɛ
rafalana? Isirayila yamana, e fan luxi
n yii nen alo fɛɛ bendɛn fɛɛ rafalan
yii.” Alatalaa falan nan na ra.

⁷ “Waxatina nde yi, n na a falama
nen a siyana nde hanma yamanana
nde xa kala, hanma a halagi, hanma
a raxɔri.

⁸ Koni n falan tixi siyaan naxan xili
ma, xa na xɛɛ a fe jaxine fɔxɔ ra, nayi
n jaxankatan naxan nagidixi e ma, n
xɛɛma nen na feen fɔxɔ ra, na mi fa e
sɔɔma.

⁹ Waxatina nde, n yi a fala a siyana
nde hanma yamanana nde xa ti, a
sabati.

¹⁰ Koni xa na siyaan fe jaxin naba
n yɛɛ ra yi, a mi n xuiin name, nayi
n fe fajin naxan nagidixi e ma, n na
xunbama nen e ra, na mi fa liga.”

¹¹ “Iki, Yeremi, falan ti Yuda kaane
nun Yerusalɛn kaane xa, i naxa,
Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E a
mato, n gbalona nde rafama e ma, n
fena nde yitɔnma e xili ma. Nayi, e

xετε ε fe ηaxine fαxα ra! Ε birin xa ε sigati kiin nun ε κεwanle maxεte!

¹² Koni e a falama nen, e naxa, 'A mi lanηε! Fα nxu xa lu nxu miriyane lige, birin yi bira a bαηε yi fe ηaxine fαxα ra tengbesenyani.' "

Isirayila bata ηinan a Ala xαn

¹³ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Maxαdinna ti siyane ye. Nde bata fe sifani ito me singe?

Isirayila yama fajin bata fe magax-uxin liga.

¹⁴ Ige xundin ηanηε Liban geyane gemε gbeene fari ba?

Ige xunbenla ηanηε xudeni ba naxan fama sa keli na yire makuyeni?

¹⁵ Anu, n ma yamaan bata ηinan n xαn!

E wusulanna ganma saraxan na sux-ure fufafune xa, naxanye e ratantanma e sigati kiini, e yi e ba e kira fonna xαn, e yi e ti kira yitαntarene xαn.

¹⁶ E bata e yamanan findi yire rabepinxin na, muxune kabεma naxan ma e kolin a ma han habadan. A fe dangu muxune birin yigitεgεma nen, e xunni maxa.

¹⁷ N na e raxuyama ayi nen e yaxune bun alo sogeteden foyena. N na n yeεn bama e ra nen, n yi n xun xanbi so e yi e gbalon waxatini."

Yanfan Yeremi xili ma

¹⁸ Muxune a falama, e naxa, "Ε fa be, en fa yanfan so Yeremi ma! Bayo saraxaraline sariya xaranna, na mi ηanma alo Yeremi a falan kii naxan yi, fekolonne maxadi xuine fan mi ηanηε, nabine falane mi ηanηε. Ε fa, en fa a mafala yamani alogo a xa tαrα. En nama en tuli mati a fala yo ra!"

¹⁹ Alatala, i tuli mati n na! I tuli mati n yaxune xuiin na n xili ma!

²⁰ Fe fajin lan a saran a ηaxin na ba? Anu e bata n faxa yinla ge n yeε ra. Koni, a kolon a n bata ti i yetagi i solonadeni e xa

alogo i ya xαlαn xa masiga e ra.

²¹ Na ma, i xa fitina kamen nagidi e diine ma, i yi sayaan nagidi e ma yeηgeni, e ηaxanle yi findi kapa gilene ra naxanye diiye baxi e yii.

E xεmεne xa sayaan sαtα, e banxulanne yi faxa yeηgeni!

²² Gbelegbele xuiin xa mini e banxine yi,

i na fa sofa ganla ra e xili ma sanηa ma kedenni.

Bayo e bata yinla ge n xili ma, e yalaan nati n yeε ra.

²³ I tan Alatala, i e yanfantenyane birin kolon, e naxanye yitαnxi n faxa xinla ma.

I nama e hakεne mafelu, i nama i yeεn ba e yulubine ra! E xa bira i yetagi!

Keli e xili ma, i ya xαlα waxatin xa a li!

19

Fεηε kalaxina fe

¹ Alatala yi ito fala, a naxa, "Sa feηεna nde sara feηε rafalan konni, i yi yamaan fonne nun saraxaraline xili.

² I siga Ben-Hinαn lanbanni, denaxan sa Fεηε So Deεn binni, i sa falani itoe rali mεnni n naxanye tima i xa.

³ I yi a fala, i naxa, 'Ε tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda mangane nun Yerusalen kaane! Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N gbalon nagodoma nen be ma, naxan yo na a fe me, na kanna tuli madαxαma ayi nen.

⁴ Amasαtα e bata e me n na! Muxun mi fa be kolonma bayo e bata be findi wusulan ganden na ala gbεtεne xa, e mi naxanye kolon, e benbane mi e kolon, Yuda mangane mi e kolon, e yi be rafe sαntarene wunla ra.

⁵ E yi kidene rafala Baali suxurene xa alogo e xa e diine gan mεnni Baali xa, n mi naxan yamarixi, n mi naxan ma fe falaxi, n mi sa mirixi naxan ma.' "

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Nanara, lαxαna nde fama, muxune mi fa be xili bama a 'Tofeti' hanma

'Ben-Hinon lanbanna.' Koni e fa be xili bama nen 'Faxa Ti Lanbanna.'

⁷ N fa Yuda kaane nun Yerusalen kaane fe yitonxine kalama be nin. N yi e faxa e yaxune silanfanne ra naxanye waxi e raxori feni. N yi e binbine lu xoline nun burunna subene bun.

⁸ N taani ito findima nen yire rabexinxin na, muxune kabema naxan ma e kolin a ma. Naxan yo nema dangue be, na kanna yigitεema nen a kolin a yire kalaxine ma.

⁹ N yaxune rafama nen naxanye waxi e raxori feni, e taan nabilin yengeni. Na kamen gbama nen han e yi e dii xemene nun dii temene suben don, e yi e bode sube don."

¹⁰ "Na xanbi ra, i xa fejeni bo muxune yetagi naxanye biraxi i foxo ra,

¹¹ i yi a fala e xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N yamani ito nun taani ito halagima kiini ito nin, alo fejen kalama kii naxan yi, naxan mi no yitonje. E binbine maluxunma nen Tofeti yi han na yi rafe.

¹² N yireni ito ligama na kii nin, e nun a muxune, n mon yi taani ito fan liga alo Tofeti yireni ito. Alatalaa falan nan na ra.

¹³ Yerusalen banxine nun Yuda mangane banxine raharamuma nen alo Tofeti yire haramuxini ito, e yi wusulanna ganma banxin naxanye xuntagi sarene birin xa, e minse saraxane raboxon ala gbetene xa denaxanye birin yi.' "

¹⁴ Yeremi yi fa, sa keli Tofeti yi Alatala a rasiga denaxan yi nabiya falane tideni. A yi ti Alatala Batu Banxin tanden ma, a yi a fala yamaan birin xa, a naxa,

¹⁵ "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N gbalon nafama nen taani ito xili ma e nun a rabilinna taane birin, n bata gbalo feen naxanye birin ma fe fala e xili ma, bayo e bata tondi e tuli matiyε n ma falane ra tengbesenyani.' "

20

Yeremi xidi fena

¹ Saraxaralina Imeri a dii xemεn Pasaxuri, kuntigin naxan yi Alatala Batu Banxin xun na, na to Yeremi a nabiya falane me,

² a yi Nabi Yeremi bonbo, a sa a sa kutun na Alatala Batu Banxin dexon Bunyamin So Deen Faxaraxiin binni.*

³ Koni na xoton bode, Pasaxuri to Yeremi bejin, Yeremi yi a fala a xa, a naxa, "Alatala mi i xili saxi Pasaxuri, koni a bata i xili sa 'Gaxun Yiren Birin Yi.'

⁴ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N gaxun nasoma nen ε nun i xoyine birin yi. ε yaxune i xoyine faxama nen i yeε xori. N Yuda kaane birin sama nen Babilon mangan sagoni, a yi e suxu a siga e ra konyiyani Babilon taani, hanma a e faxa silanfanna ra.

⁵ N taani ito nafunle birin sama nen ε yaxune sagoni, e wali xonne nun e se fapine, e nun Yuda mangane nafunle birin. E yi e tongo yengeni, e siga e ra Babilon taani.

⁶ I tan Pasaxuri e nun muxun naxanye birin i ya banxini, ε sigama nen konyiyani Babilon taani, i sa faxa na, i maluxun na, e nun i wule nabiya falane ti i xoyin naxanye birin xa.' "

Nabina mawugana

⁷ Alatala i bata n mayenden, n lu mayendenni.

I bata n suxu senbeni,
i yi n no feu!

Muxune yoma n ma waxatin birin,
e birin n magelema.

⁸ Bayo n nema falan tiye yeεε,
fo n gbelegbele,

n yi gbalon nun halagina fe fala!
Nayi, e n konbima,

e n magele waxatin birin Alatalaa
falana fe ra.

⁹ Koni xa n na a fala nun, n naxa,
"N mi fa n mirima Alaa fe ma,

n mi fa falan tima a xinli sanon,"
a falan luma nen n yi nayi

alo teen nan n bojen ganma,

alo n teen nan namaraxi n xonne yi,
n xadan a yisuxε, n mi no.

* **20:2:** So deen naxan geyaan na.

10 Bayo n muxu wuyaxi xuiin mɛma n mafale.

E n xili bama
“Gaxuna yiren birin yi.”

E naxa, “Ɛ a tɔɲɛgɛ!

En na a tɔɲɛgɛ.”

N xɔyine n matoma,
xa n tantanɲɛ, e naxa,

“Waxatina nde,
a mayendenma nɛn.

Nayi, en yi a nɔ,
en yi en gbeen ɲɔxɔ a ma.”

11 Koni Alatala bata lu n xɔn
alo sofa sɛnbɛmana.

Nanara, n ɲaxankata muxune tantanma nɛn,

e mi n nɔɛ sese ma.

E fulama n na nɛn,
na yi e yagi han!

A findi marafɛyaan na e xa han
habadan,

ɲinan mi tiyɛ naxan xɔn.

12 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna i tan
nan tinxin muxun kɛɲaan
fɛsɛfɛsɛma,

i muxun bɔɲɛn nun a sɔndɔmɛn toma.
Tin, n xa i to i gbeen ɲɔxɛ e ma

bayo n bata n xun mayɛngɛ feen lu i
tan ma.

13 Ɛ bɛtin ba Alatala xa,
ɛ Alatala tantun.

Bayo a tɔrɔ muxune xunbama nɛn
muxu ɲaxine yii.

14 Dangana n bari lɔxɔn xa.

Nga n xalixi lɔxɔn naxan yi,
na mi findixi duba lɔxɔ ra.

15 Dangan na kanna xa
naxan sa xibaru fajina fe rali n fafe
ma fa fala

dii xɛmɛn bata bari a xa,
a yi sɛwa na ma.

16 Na kanna xa lu alo taane
Alatala naxanye kalaxi kininkin-
intareyani.

A xa gbelegbele xuiin mɛ xɔtɔnni,
a yi yɛngɛ so sɔnxɔ xuiin mɛ yanyin
na.

17 A yi lan nun

a xa n faxa nga kui,
alogo nga kuiin xa findi n gaburun na
n yi lu na yi habadan.

18 Nanfera n minixi nga kuini
n yi tɔrɔn nun xɔlɛn kolon

n yi n ma siimayaan birin naba
yagini?

21

Falana lan Yerusalɛn suxu feen ma

1 Alatala yi falan ti Yeremi xa,
Manga Sedeki to Malakiyaa dii xɛmɛn
Pasaxuri rasiga a ma e nun saraxar-
aliin Sofoni, Maaseyaa dii xɛmɛna. E
yi a fala Yeremi xa, e naxa,

2 “Alatala maxɔdin nxu xa, bayo Ba-
bilɔn mangan Nebukadanesari bata
nxu yɛngɛ fɔlɔ. Waxatina nde Alatala
nxu maliyɛ nɛn, a yi a kabanako fena
ndee raba nxu xa, alogo yaxuni ito xa
a masiga nxu ra.”

3 Yeremi yi e yabi, a naxa, “Ɛ a fala
Sedeki xa, ɛ naxa,

4 ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan
falaxi, a naxa: Babilɔn mangan nun
Babilɔn kaan naxanye ɛ taan makan-
tan yinna rabilinxi yɛngɛni iki, ɛ ne
yɛngɛma yɛngɛ so seen naxanye ra,
n ne raxɛtɛma ɛ tan nan ma, n yi ɛ
yaxuni itoe malan taani ito kui.

5 N tan yetɛna ɛ yɛngɛma nɛn, n fiti-
naxin yi n sɛnbɛn nun n fanga gbeen
yita ɛ ra n ma xɔlɔn nun n ma bɔɲɛ
teeni.

6 Naxanye birin taani ito yi, n ne
ɲaxankatama nɛn, a muxune nun
a xuruseene, e birin yi faxa fitina
fureni.

7 Alatalaa falan ni ito ra! Na
na dangu, naxanye na lu e nii ra
fitina furen nun yɛngɛn nun fitina
kamɛn xanbi ra, n ne birin sama
nɛn Babilɔn mangan Nebukadane-
sari sagoni, Yuda mangan Sedeki nun
a kuntigine nun taani ito muxune
birin, n yi e lu e yaxune sagoni, nax-
anye waxi e faxa feni. A e faxama nɛn
silanfanna ra, a mi kininkin e ma, a
mi hinan e ra sese ma.’ ”

8 “Yeremi, a fala yamani ito xa, i
naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Ɛ a mato, n bata siimayaan kiraan
nun sayaan kiraan yita ɛ ra.

9 Naxan yo na lu taani ito kui, silan-
fanna nun fitina kamɛn nun fitina
furen nan na kanna faxama. Koni
naxan na mini, a yi sa a yetɛ dɛntɛgɛ
Babilɔn kaane xa, naxanye ɛ rabilinxi

yengeni, na kanna kisima nen, a tan yi lu a nii ra bete.

¹⁰ Bayo n na n yee rafindima nen taani ito ma a naxin na, a fapin mi a ra. A sama nen Babilon mangan sagoni, a yi a gan.” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

Alaa falana lan Yuda mangana denbayaan ma

¹¹ “Yeremi, a fala Yuda mangana denbayaan xa,

i naxa, ‘E tuli mati Alatalaa falan na.

¹² Dawuda bõnsõnna, Alatala ito nan falaxi,

a naxa: E kiti kenden sa xõton yo xõton,

e yi muxu kansunxin ba naxankata tiin yii,

alogo n ma xõlon nama godo e ma e fe naxine fe ra

alo teen naxan e ganma

naxan mi nõe ratuye.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:

N bata keli e xili ma,

e tan naxanye dõxi lanbanni,

e tan naxanye dõxi fanyen ma fila ma,

e tan naxanye a falama, e naxa,

“Nde nõe fe nxu xili ma?

Nde nõe soe nxu luxunden kui?”

¹⁴ N na e saranma e kewanle ra nen.

N teen soma nen e fõtonne ra,

a yi e rabilinna birin gan.’

Alatalaa falan nan na ra.”

22

Kitina manga naxine xili ma

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Siga Yuda mangana banxini, i sa falani ito ti na, i naxa,

² ‘I tan Yuda mangana, i tan naxan dõxi Dawudaa mangaya gbedeni, i tuli mati Alatalaa falan na, i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan birin, naxanye soma deni itoe ra!

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E kiti kendene sa, e tinxinna raba. E muxu kansunxine xunba e naxankata muxune yii. E nama naxu xõene nun kiridine nun kaja gilene

ra, e nama gbalo feen liga, e nama sõtaren faxa yireni ito yi.

⁴ Bayo xa e falani ito suxu ki fapi, mangan naxanye dõxi Dawudaa mangaya gbedeni, ne soma nen banxini ito tanden so deene ra, e dõxi wontorone kui e nun soone fari, e tan nun e kuntigine nun e yamana.

⁵ Koni xa e mi falani itoe suxu, n bata n kolo n yeteni, banxini ito findima nen banxi xõnna ra.” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

⁶ Bayo, Alatala ito nan falaxi

lan Yuda mangana banxin ma, a naxa,

“Banxini ito rayabu n tan yee ra yi

alo Galadi yamanana,

alo Liban geyaan xuntagina.

Koni n na a findima nen tonbonna ra yati,

alo taa rabejinxina.

⁷ N halagi tiine rasigama nen a xili ma,

e birin nun e yenge so seene

e yi a suman senbetenne sege a bun,

e yi e gan.”

⁸ “Siya wuyaxine danguma nen taani ito dexõn. E yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nanfera Alatala taa gbeeni ito ligaxi iki?’

⁹ Muxune e yabima nen nayi, e naxa, ‘Bayo e bata e me Alatala, e Alaa layirin na, e yi e xinbi sin ala gbetene bun, e yi e batu.’ ”

Manga Salun wuga fena

¹⁰ E nama manga faxaxin wuga, e nama sunu Manga Yosiyaa fe ra, koni fo e bata mangan naxan xali konyiyani,

e na nan wuga,

bayo a mi fa xetema sõnõn!

A mi fa a konna toma sõnõn!

¹¹ Bayo Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangan Yosiyaa a dii xemen Salun ma, naxan yi a fafe Yosiyaa naxõni mangayani, naxan bata keli be, a naxa, “A mi fa xetema sõnõn!

* **22:12: 22.12** Yuda mangan Yosiyaa dii xemen **Salun** nan ma fe falaxi be naxan mõn xili Yehowaxasi. Misiran mangan nan Yosiyaa faxa yengeni. Salun kike saxan nan naba mangayani, benun Misiran mangan xa a suxu, a siga a ra Misiran yi konyiyani. Na feen sebexi Mangane Firinden 23.29-34 kui.

12 Koni e a xalixi konyiyani denaxan yi, a sa faxama menna nin. A mi fa yamanani ito toma sonon!”*

Alaa falana Yehoyakimi xili ma

13 “Gbalon na kanna xa, naxan a banxin tima tinxintareyani, a yi a banxi kuine fari sa kansun ti kitini, a yi a muxu boden ti konyi wanle ra, a mi a saren fi.

14 A a falama, a naxa, ‘N banxi gbeen tima nen n yete xa naxan konkone gbo mumε!’ A yi foye sodene rafala a ma, a suman farinne sa banxin kankene yi,

a yi a kasi a gbeela ra.

15 I mangayani nen ba, bayo suman wudin nafan i ma? I fafe mi yi a degema ba, a yi a min? Koni na yi tinxin, a kiti kenden kolon, nanara a feene birin yi lanxi.

16 A yi yiigelitane nun tɔrɔ muxune xun mafalama kitini, nanara a feene birin yi lanxi. Muxun mi n kolonma na kiin xan yi ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

17 “Koni i yene nun i bɔnen tixi i yetena tɔnon nan tun na, i yi sontarene faxes, i muxune jaxankata, i e kansun.”

18 Nanara, Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangan Yehoyakimi ma Yosiyaa dii xemena, a naxa, “Muxune mi a saya feen wuge, e naxa, ‘Ee! Ngaxakedenna xemnen nun jaxanla, en nu tɔrɔ de!’

E mi a saya feen wuge, e naxa, ‘Ee! N kanna! Ee! Mangana!’

19 A tan saya feen ligama nen alo sofanla gbeena, a binbin bubuma nen, a sa woli ayi Yerusalen fari ma.”

Yerusalen yagin nun yarabina fe

20 “E te Liban geyaan xuntagi, ε gbelegbele!

E xuiin xa siga han Basan yamanana! E gbelegbele Abarimi geyane xuntagi!

Bayo ε xoyine birin bata xunna kala.

21 N falan ti nen ε xa, benun ε kontofili waxatin xa a li. E yi a falama nen, ε naxa, ‘Nxu mi nxu tuli matima.’ E yi na kii nin xabu ε dii jɔre waxatini. E mi n xuiin name.

22 E yerratine bata lo ayi foyeni, ε xoyine birin yi xali konyiyani. E yagima nen na waxatini, ε lu marafeyani, masoto ε fe jaxine xon.

23 I tan naxan dɔxi Liban fɔtonni† i tan naxan dɔxi suman wudi banxin kui, i gbelegbelema nen, tɔron na i soto waxatin naxan yi, jaxankatana alo jaxanla naxan dii barini!”

Alaa falana Yehoyakimi a dii Yoyakin xili ma

24 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N tan Habadan Ala, n bata n kolo n yeteni, fa fala i tan Yuda mangan Yoyakin,‡ Yehoyakimi a dii xemena, hali i yi findixi n ma taxamaseri yi-isolirasoon nan na n yiifanni, n yi i benen na.

25 N na i sama nen i yaxune sagoni naxanye waxi i faxes feni, i gaxuma naxanye yee ra, Babilon mangan Nebukadanesari e nun Babilon kaane.

26 N na i wolima ayi nen yamana gbeteni, e nun i nga naxan i barixi. E yi faxes yamanani ε mi barixi denaxan yi.

27 E kon yamanan xonla ε suxuma nen han! Koni ε mi fa xetema mumε!”

28 Yamaan naxa, “Nayi, Yoyakin bata findi goron kalaxin nan na ba, se ramexina? Nanfera e nun a diine wolima ayi nen yamana gbete yi e mi denaxan kolon?”

29 Yamanana, n ma yamanana, n ma yamanan muxune, ε tuli mati Alatalaa falan na.

† 22:23: Manga banxin yi xili saxi **Liban** fɔtonna xun ma nen, a to tixi suman wudine ra keli Liban yamanan fɔtonne yi. Na feen seβexi Mangane Singen 7.2 kui. ‡ 22:24: **Yoyakin** ma fe seβexi Mangane Firinden 24.8-16 kui.

³⁰ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xemēni ito xinla xa seβε alo naxan mi dii barixi, alo muxun naxan ma dunuḡa yi gidin findixi bōnōn na, bayo a bōnsōn yo mi nōe dōxe Dawu-
daa mangaya gbēdeni, a yi lu Yuda yamanan xun na.”

23

Yēerati ḡaxine nun Marakisi Ti Mangana

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Gbalon na yēeratine xa, naxanye n ma yamaan naxuyama ayi, e e ralō ayi!”

² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan yēeratine ma naxanye a yamaan masuxuma, a naxa, “E bata n ma yamaan naxuya ayi, ε yi e kedi, ε mi ε yengi dōxi e xōn. Nayi, n na ε kēwali ḡaxine saranma ε ra nēn.” Alatalaa falan nan na ra.

³ “N na n ma yamaan muxu dōnxene malanma nēn keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi dēnaxanye yi, n mōn yi fa e ra e yireni. E yi sabati mēnni, e wuya ayi.

⁴ N yi yēeratine lu e xun na naxanye e masuxuma ki faḡi, naxanye mi fa gaxue, e mi yilanyilanḡe. N ma yamaan muxu yo mi dase e ra.” Alatalaa falan nan na ra.

⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lōxōne fama, n manga tinxinin naminima Dawuda bōnsōnni waxatin naxan yi alo wudi ḡingin na mini wudin ma, a mangayaan naba xaxilimayani, a yi kiti kēndēn sa, a tinxinyaan liga yamanani.

⁶ Yuda bōnsōnna rakisima nēn a waxatini, Isirayila kaane yi lu bōḡe xunbenli. E a xili bama nēn fa fala, ‘En ma tinxinna, Alatala.’ ”

⁷ Nanara, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lōxōne fama, muxē mi a fale lōxōn naxanye yi, fa fala, ‘N bata n kōlō habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini Misiran yi!’

⁸ Koni a a falama nēn, a naxa, ‘N bata n kōlō habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini kōmēn fōxōn yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!’ Na waxatini, e mōn dōxōma nēn e bōxōni.”

Nabi wuledene

⁹ Falana lan nabine ma:

N bōḡēn bata kala n kui,
n fatin birin xuruxurunma.
N bata lu

alo n xunna kelixi manpaan nan na,
masōtō Alatala nun a fala sariḡanxina fe ma.

¹⁰ Bayo, yamanan bata rafe yalundene ra.

Yamanan bata yi xara dangan xōn.
Xuruse rabadene birin bata kala.
Muxune mafura fe ḡaxin nabē,
e sōβε soxi tinxintareyaan nan tun ma.

¹¹ “Nabine nun saraxaraline birin, e sese mi fa sariḡan!

N fa e kēwali ḡaxine toma hali n ma banxini.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Nanara, e kiraan masalaxunma nēn,

a yidimi, e yi radin, e bira.

Bayo n gbalon nafama nēn e ma,
n na e kēwanle saran e ra ḡeε naxan na.”

Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalēn nabine ḡaxu Samari nabine xa

¹³ N bata fe magaxuxine to Samari taan nabine ye,

e nabiya falane ti Baali suxuren sēnben xōn ma,

e yi n ma yamana Isirayila ralō ayi.

¹⁴ Koni Yerusalēn nabine ye,

n fe ḡaxine nan toxi.

E yalun,

wulen yi findi e siga seen na.

E fe ḡaxi rabane rawēkilēma,

alogo muxu yo nama xetē fe ḡaxin fōxō ra.

E birin luxi n yeε ra yi

alo Sodoma kaane,

Yerusalēn kaane luxi

alo Gomora kaane.*

* **23:14: Sodoma nun Gomora** taane fe sebexi Dunuḡa Fōlōn 19.1-29 kui.

15 Nanara, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi lan nabini itoe ma, a naxa,
 “N dabarin nun ige xɔlɛn fima yamani ito ma nɛn e balon na, bayo sarijantareyaan soxi yamanan yiren birin yi
 Yerusalɛn nabine nan xɔn.”

16 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,
 “Ɛ nama ɛ tuli mati nabine falane ra naxanye nabiya falane tima ɛ xa. E ɛ mayendenma nɛn, e ɛ xibaru fata e yetɛ miriyane ra, koni Alatala dɛ xuiin mi na ra.

17 N mi rafan naxanye ma, e a falama ne xa, fa fala, Alatala naxa,
 ‘Ɛ bɔɲɛ xunbenla sɔtɔma nɛn.’ Naxanye biraxi e bɔɲɛ yi feene fɔxɔ ra tengbesenyani,
 e a falama ne xa, e naxa, ‘Fefe ɲaxi mi ɛ sɔtɛ.’

18 Koni nde yi tixi Alatala yetagi alogo a xa fe toon ti,
 a yi a falan mɛ? Nde bata a tuli mati,
 a yi a falan namɛ?”

19 Alatala gbalon soma nɛn muxu ɲaxine xun na alo foye kala tiina.
 A xɔlɔn ɲaxankatan yi fa e ma alo wuluwunla.

20 Alatalaa xɔlɔn mi xɛtɛma e fɔxɔ ra fɔ feene kamali
 Ala naxanye birin nagidixi a bɔɲɛni. Ɛ xaxili sɔtɔma nɛn na feene xɔn waxati famatɔne yi.

21 Ala naxa,
 “N tan mi nabini itoe xɛxi, koni e gixin sigama xɛrayaan na. N mi fala tixi e xa,
 koni e nabiya falane tima.

22 Xa e yi tixi n yetagi nun, e yi n ma falan nalima nɛn n ma yamaan ma nun
 e yamaan ba e kira ɲaxine xɔn, e yi e raxɛtɛ e kɛwali ɲaxine fɔxɔ ra.”

Ala dunuɲa yiren birin yi

23 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Ala xa mi n na ba, naxan maso ɛ ra?”

Ala nan mɔn n na yire makuyene fan yi.”

24 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Muxun nɔɛ a luxunɲɛ wundo yireni ba,
 alogo n nama a to? N mi bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna rafexi ba?”
 Alatalaa falan nan na ra.

Naxanye wule xiyene fe falama

25 “N bata nabine fala xuiin mɛ naxanye nabiya falane tima n xinli wulen fari, e naxa, ‘N bata xiye sa, n bata xiyena nde to.’

26 Nabine bɔɲɛne luma e tiyɛ wule falan na nabiyani han waxatin mundun, e yi mayenden falane ti fata e yetɛ bɔɲɛ yi feene ra?

27 E yengi a ma a e n xinla ɲajinanɲɛ nɛn yamaan na e xiyene xɔn e naxanye falama e bode xa, alo e benbane ɲinanxi n xinla ra kii naxan yi Baali suxurene fe ra.

28 Xa nabiin naxan xiye saxi, na xa a xiye yɛba. Xa n ma falan naxan yi, na kanna xa a rali a ɲɔndin kiini.”

Alatalaa falan ni ito ra. A naxa,
 “Malo kɛsɛn nun malo dagin lanɲɛ e bode ma di?”

29 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N ma falan mi luxi ba alo tɛɛna, alo sinben naxan fanyen bɔma?”

30 Nanara, n bata keli nabini itoe xili ma naxanye falane muɲama e bode ma, e mɔn naxa a ne fataxi n tan nan na.” Alatalaa falan nan na ra.

31 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N bata keli nabine xili ma naxanye e yetɛ dɛ xuiin findima n ma falan na.”

32 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N bata keli nabine xili ma naxanye wule xiyene yɛbama, naxanye falane tima e xunna ayi, e yi n ma yamaan nalɔ ayi e wulene xɔn. Anu, n tan mi e rasigaxi, n mi e yamarixi, e tɔnɔ yo mi yamani ito ma,” Alatalaa falan nan na ra.

Alaa falan findɛ goronna ra ba?

33 Alatala naxa, “Xa yamani ito hanma nabina nde hanma saraxaralina nde i maxɔdin, a naxa, ‘Waliiyiya falan mundun tixi nxu xili ma keli Alatala ma?’ I xa e yabi,

i naxa, ‘Waliyiya falan mundun? Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N na n mema nen e ra.”’

³⁴ Xa nabina nde hanma saraxar-alina nde hanma muxu gbete a fala, a naxa, ‘Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma,’ n na kanna kewanla saranma nen a ra e nun a denbayana.

³⁵ E a falama e bode xa, e naxa, ‘Alatala yabin mundun tixi?’ hanma ‘Alatala nanse falaxi?’

³⁶ Koni e nama fa waliyiya falana fe fala Alatala xun ma sonon, bayo birin waliyiya falan findixi e gbee falan nan na. E habadan Alaa falane maxetema na kii nin, Alatala senben Birin Kanna, en ma Ala,

³⁷ E lu a fale nabina nde xa, e naxa, ‘Alatala i yabixi nanse ra?’ hanma ‘Alatala nanse falaxi?’

³⁸ Xa e mon a fala, e naxa, ‘Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma.’ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Amasote a falama, e naxa, “Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma,” hali n to a falaxi a e nama na fala,

³⁹ nayi, n jinanma nen e xon fefe, n yi e kedi n yetagi, e tan nun e taana n denaxan so e nun e benbane yii.

⁴⁰ N yi habadan yagin sa e fari, habadan marafeyaan naxan mi jinanje muxune ra mumel’ ”

24

Xode debe firinne nun yamana fe

¹ Babilon mangan Nebukadanesari yelin xanbini Yehoyakimi a dii xemen Yoyakin suxe, Yuda mangana, e nun a kuntigine nun yirawanle nun xabune, a siga e ra konyiyani Babilon taani keli Yerusalen taani, Alatala yi debe firin yita n na Alatala Batu Banxin yetagi, e rafexi xode bogine ra.

² Debe kedenna yi rafexi xode bogi fajine ra alo bogin naxanye bolonma xode malan waxati singeni. Koni deben boden xodene mi yi fan, e mi yi nxe donje.

³ Alatala yi a fala, a naxa, “Yeremi, i nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “Xode bogine. Xode bogi fajine na,

naxanye fan han! A jaxine fan na naxanye kalaxi han e mi nxe donje.”

⁴ Alatala yi falan ti n xa.

⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “I xode bogi fajini itoe toxi kii naxan yi, n Yuda muxune fan yisuxuma na kii nin, n naxanye rasiga Babilon kaane yamanani.

⁶ N na n joxo luma nen e xon ki fajni, n xete e ra yamanani ito yi. N na e senbe soma nen, n mi fa e halagima. N na e sima nen, n mi fa e talama.

⁷ N boje fajin fima nen e ma alogo e xa a kolon a Alatala nan n tan na. Xa e xete n ma e bojen birin na, e findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.”

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xode bogi jaxini itoe tan, naxanye kalaxi han e mi nxe donje, n Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine suxuma na kii nin e nun Yerusalen yamaan muxu donxene, naxanye luxi yamanani, e nun naxanye dxi Misiran yamanani.

⁹ E fe magaxuma ayi nen e findi gbalon misaala ra boxon yamanane muxune birin xa. N na e raxuya ayi denaxanye birin yi, men kaane e mafalama nen, e yi yo e ma, e yi e magele, e e danga.

¹⁰ N na e raxorima nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na han e jan yamanani n denaxan so e yii e nun e benbane.”

25

Nee tonge solofere konyiyana

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yuda yamaan birin ma, Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan je naanindeni Yuda yamanani, naxan mon findixi Nebukadanesari a mangayaan je singen na Babilon yi.

² Nayi, Nabi Yeremi yi falan ti Yerusalen kaane nun Yuda yamaan birin xa, a naxa,

³ “Xabu Amon ma dii xemen Yosiyaa mangayaan je fu nun saxandena, Yuda mangana, han to, na je moxoren nun saxanna nan ito ra Alatala falan tima n xa, n fan a falama e xa yeye, koni e mi e tuli matixi n na.

⁴ Alatala bata a walikene birin nafa ε ma waxatin birin, nabine, koni ε mi e xuiin name, ε mi ε tuli mati e ra.

⁵ E yi a falama nen, e naxa, ‘E birin xa xete ε kira jaxine nun ε kewali jaxine foxo ra, alogo ε xa lu boxoni Alatala denaxan soxi ε nun ε benbane yii, habadan han habadan.

⁶ E nama bira ala gbetene foxo ra, ε yi ε xinbi sin e bun, ε yi e batu. E nama n naxolo batu seene ra ε naxanye rafalaxi. Nayi, n mi sese jaxi ligama ε ra.’

⁷ Koni ε mi ε tuli mati n na, ε yi n naxolo batu seene ra ε naxanye rafala, ε yi toroƵaan nafa ε yete ma.” Alatalaa falan nan na ra.

⁸ Na ma, Alatala senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Bayo ε mi ε tuli matixi n ma falan na,

⁹ n yamanan muxune birin xilima nen keli sogeteden komenna ma e nun Babilon mangan Nebukadanesari, n ma walikena. N na e rafama nen yamanani ito nun a muxune nun a rabilinna siyane birin xili ma, alogo n xa e raxori fefe. N yi e fe findi fe magaxuxin na muxune kabema naxan ma, e kolin e ma, e nun yire rabepinxin na han habadan. Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ N danna sama nen sewa sigine nun jaxan sigine nun jaxalandi ti sigine ra xemen nun a jaxanla xa, e nun se din xuine nun lenpu degene.

¹¹ Yamanani ito birin kalama nen, a raxori, siyani itoe yi findi konyine ra Babilon mangan xa jee tonge solofere.”

¹² “Koni na jee tonge soloferene na jan waxatin naxan yi, n Babilon mangan nun a yamaan hakene saranma e ra nen, n Babilon kaane yamanan findi yire rabepinxin na habadan. Alatalaa falan nan na ra.

¹³ N feen naxanye birin fala na yamanan xili ma, n na birin ligama nen a ra, feen naxanye birin sebexi kitabuni ito kui, Yeremi naxanye fala siyane birin xili ma.

¹⁴ Bayo Babilon kaane fan luma nen

siya senbemane nun manga gbeene bun, n yi e fan kewanle nun e wali xonne saran e ra.”

Alaa xolo igelengenna fe

¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Yeremi, igelengenni ito rasuxu n yii, naxan nafexi n ma xolon na, i yi a so siyane birin yii, n na i rasigaxi naxanye fema, alogo e xa a min.

¹⁶ E na a min, e xunna firifirima nen, e lu alo dolo minna silanfanna yee ra, n yengen naxan nasigama e ma.”

¹⁷ N yi igelengenna rasuxu Alatala yii, n yi a so siyane birin yii, alogo e xa a min, Alatala n nasiga naxanye ma.

¹⁸ N na a so Yerusalem nun Yuda taane muxune yii, a mangane nun a kuntigine, alogo menne xa findi yire kalaxine ra, muxune kabema naxanye ma, e kolin e ma, e yi a danga alo a kii naxan yi to.

¹⁹ N mon yi a so Misiran mangan yii e nun a bundoxone nun a kuntigine nun a yamaan birin,

²⁰ e nun siyaan naxanye basanxi e ra. N yi a so Yusu yamanan mangane birin yii, e nun Filisiti yamanan taa mangane birin, Asikalon taan nun Gasa taan nun Ekiron taana e nun naxanye na lu e nii ra Asadodi taani.

²¹ N yi a so Edon kaane nun Moyaba kaane nun Amonine yii,

²² e nun Tire taan nun Sidon taan mangane birin, e nun foxo ige tagi boxone mangane baan kidi ma.

²³ N yi a so Dedan kaane nun Tema kaane nun Busi kaane yii e nun muxun naxanye birin e xunne dexon bima.

²⁴ N yi a so Arabi mangane birin yii, e nun siya basanxin naxanye dxi tonbonni,

²⁵ e nun Simiri mangane nun Elan mangane nun Mede yamanan mangane birin

²⁶ e nun sogeteden komen foxon mangane birin, naxanye maso, naxanye makuya, boxo xonna yamanane

* **25:26: Sesaki** findixi wundo falan nan na naxan bunna nen fa fala “Babilon taana.”

birin. Ne xanbi ra, Sesaki* mangan fan a minma nen.

²⁷ Ala ito nan falaxi, a naxa, “Yeremi, a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala naxa, “E n ma xolo igelengenni ito min, a e xunna firifirima nen alo dolona, e yi baxun, e bira. E mi fa kelima sonon yengena fe ra n naxan nafama e xili ma.”’

²⁸ Xa e tondi igelengenna rasuxe i ra, e yi e min, nayi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Fo e xa a min, e a min!

²⁹ Bayo, xa n gbalon foloma taan nan ma n xinla binyaxi denaxan yi, nayi, e fan kewanle mi saranje e ra ba? E mi tangen na ma sese ma. Bayo n yengen nasigama nen boxo xonna muxune birin xili ma,” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.’

³⁰ “I tan xa nabiya falani itoe birin ti e xili ma, i naxa, ‘Alatala sonxo xuiin bata keli kore, a bata a xui ramini a doxo de sarijanxini!

A xolo xuiin naminima a muxune ma. A sonxoma alo naxanye manpa bogini bodonma

alogo e xa a igen ba, a sonxoma boxo xonna muxune birin xili ma.

³¹ A xuiin sigama han boxon danna, bayo kitina Alatala nun siyane tagi, e nun adamadiine birin kitima nen. A muxu jaxine faxama nen silanfanna ra,’ Alatalaa falan nan na ra.”

³² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Gbalon bata keli naxan luma sigen keli siyana nde yi siga gbeten yi, alo foye kala tiin naxan bata sa keli boxon danne ra.”

³³ Na boxoni, Alatala muxu faxaxine binbine luma nen yiren birin yi, keli boxon foxo kedenni han bode foxoni. Muxu yo mi e sayaan wugama, e binbine mi malanma, e mi maluxunma. E binbine yi lu boxon ma alo jamana.

³⁴ E tan yerratine, e wuga, e gbelegbele,

e yi e makutukutu

e tan naxanye yamaan xun na!

Bayo e koe raxaba waxatin bata a li.

E birama nen, e fe yi kala alo fejen fajin na raxuya ayi.

³⁵ Sigade mi fa yerratine xa e gima denaxan yi.

Luxunde yo mi fa e xa

e tan naxanye yamaan xun na.

³⁶ E yerratine wuga xuiin name,

yamaan kuntigine gbelegbele xuina, bayo Alatala e boxon kalama.

³⁷ Langa sabatixine yidunduxi Alatalaa xolo magaxuxin bun.

³⁸ Ala bata a yamanan naberin alo yatan na a dingiraan masara, e yamanan yi kala halagi tiin bun a xolo gbeeni.

26

Muxune yi e kanko Yeremi ma

¹ Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan folo waxatini Yuda yamanani, Alatala yi falan ti Yeremi xa.

² Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Sa ti Alatalaa banxin yinna kui, i falan ti Yuda yamanan taane muxune xa naxanye birin fa e xinbi sinma Alatalaa banxini. N na i yamari falan naxan birin ti feen na, i xa na birin fala e xa, i nama sese ba a ra.

³ Waxatina nde, e tuli matima nen, e birin yi xete e kira jaxine foxo ra. Nayi, n gbalon naxan nagidixi e ma e fe jaxine fe ra, n xetema nen na feen foxo ra, na mi fa e soto.

⁴ A fala e xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xa e mi e tuli mati n na, xa e mi n ma sariyane suxu, n naxanye soxi e yii,

⁵ e yi n ma walikene xuiin name, nabine, n naxanye rasigaxi e ma waxatin birin, e mi tin e tuli matiyen naxanye ra,

⁶ nayi, n banxini ito kalama nen alo Silo taana,* n yi taani ito findi danga taan na boxon siyane birin tagi.’ ”

* **26:6: Silo taana** fe seboxi Yeremi 7.12 kui.

7 Saraxaraline nun nabine nun yamaan birin yi Yeremi xuiin me falani itoe tiye Alatalaa banxini.

8 Yeremi yi yelinma falane tiye waxatin naxan yi Alatala a yamari naxanye fala fe ra, saraxaraline nun nabine nun yamaan birin yi a suxu, e naxa, "I faxama nen yati!"

9 Nanfera i nabiya falane tima Alatala xinli fa fala banxini ito kalama nen alo Silo taana, taani ito yi kala, a findi yire rabejinxin na?" Yamaan birin yi e malan Yeremi rabilinni Alatalaa banxini.

10 Yuda yamanan kuntigine to na feene me, e yi keli mangana banxini, e sa doxo Alatalaa banxini denaxan xili "So De Nene." "

11 Nayi, saraxaraline nun nabine yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, e naxa, "Xemeni ito a kitin xalan sayaan ma! Bayo a bata nabiya falane ti taani ito xili ma, alo e fan yetena a mexi kii naxan yi!"

12 Yeremi yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, a naxa, "E falan naxanye birin mexi, Alatala nan n nafaxi a n xa fa na nabiya falane ti banxini ito nun taani ito xili ma.

13 Iki, e sigati kiin nun e kewanle maxete, e yi e tuli mati Alatala ra, e Ala. Nayi, Alatala gbalon naxan nagidixi e xili ma, a xetema nen na feen foxo ra, na mi fa e sotoma.

14 N tan fa e sagoon nin. Naxan fan e yee ra yi, a tinxin, e na liga n na.

15 Koni, e xa a kolon nen, xa e n faxes, sontaren faxes feen goronna luma nen e xun ma, e tan nun taani ito nun a muxune, bayo Alatala nan n nafaxi yo, alogo n xa falani itoe ti e xa."

16 Kuntigine nun yamaan birin yi a fala saraxaraline nun nabine xa, e naxa, "Hali xemeni ito a kitin mi lan sayaan ma! Bayo a falan tixi en xa Alatala nan xili yi, en ma Ala."

17 Yamanan fonna ndee yi keli, e yi a fala yamaan malanxin birin xa, e naxa,

18 "Yuda mangan Xesekiya waxatini, Moreseti kaan Mike a fala nen Yuda yamaan birin xa, a naxa,

'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,

"Siyon taani buxama nen

alo xena,

Yerusalen findima nen taa xonna ra.

Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan

ma,

na findima nen fotonna yire matexin

na." †

19 Yuda mangan Xesekiya nun Yuda yamaan birin Mike faxes nen na ma ba? Xesekiya mi gaxu Alatala yee ra ba, a yi Alatala mafan? Nayi, Alatala gbalon xunba nen e ra, a yi naxan nagidixi e ma. En fe jaxin nan nafama en yete ma, xa en xemeni ito faxes!"

Mangan yi nabiyari faxes

20 Xemena nde fan yi na naxan yi nabiya falane tima Alatala xinli, naxan ma falaye yi luxi alo Yeremi a falane, Semaya Kiriyati-Yeyarin kaana dii xemnen Yuriya. A fan nabiya falane ti nen taani ito nun yamanani ito xili ma.

21 Yehoyakimi nun a sofa kuntigine nun a kuntigine birin to na falane me, mangan yi wa a faxes feni. Koni, Yuriya to na feen me, a yi gaxu, a yi a gi, a siga Misiran yamanani.

22 Manga Yehoyakimi yi muxune rasiga Misiran yi, Akibori a dii xemena Elanatan e nun muxuna ndee.

23 E sa Yuriya suxu Misiran yi, e sa fa a ra Manga Yehoyakimi xon, a yi a faxes silanfanna ra, e sa a binbin woli ayi yamaan yiigelitone gaburu yireni.

24 Anu, na waxatini, Safan ma dii xemena Axikan Yeremi ratanga nen alogo e nama a lu yamaan sagoni, e yi a faxes.

27

Yuda kaane lan e xuru Babilon mangan ma

1 Yosiyaa dii xemnen Yehoyakimi a mangayaan folo waxatini Yuda yamanani, Alatala yi falan ti Yeremi xa.

2 Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, "Gbelemene rasege, i lutine ti e ra goron tongo seen na, i e sa i kae ma.

† 26:18: Mike 3.12

³ I mən yi e rasiga Edən mangan nun Moyaba mangan nun Amoni mangan nun Tire mangan nun Sidən mangan ma e xerane xən e naxanye rafaxi Yerusalən yi Yuda Manga Sedeki fəma.

⁴ I yi n ma yamarin nali e ma, alogo e xa sa a fala e kanne xa, i naxa, Alatala Sənben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ε sa ito fala ε kanne xa, ε naxa,

⁵ N tan nan bəxə xənna daxi n sənbe gbeeni, e nun muxune nun suben naxanye a fari. Naxan na n kənən, n yi bəxə xənna so na yii.

⁶ Iki n fa ε yamanane birin sama nən Babilən mangan Nebukadanesari sagoni, n ma walikəna. N mən burunna subene sama nən a sagoni.

⁷ N siyane birin sama nən a nən bun e nun a diin nun a mamandenna nən bun, han a waxati saxin yi a li, a fan ma yamanan yi sa lu siya sənbe mane nun manga gbeene nən bun.

⁸ Xa siyana nde hanma yamanana nde mi xuru Babilən mangan Nebukadanesari ma, a mi tin Babilən mangana konyiyaan xa lu a xun ma alo goron tongo gbeleməna, n na siyaan kəwanla saranma a ra nən yengen nun fitina kamən nun fitina furen na, han n yi yelin e halagε Babilən mangan xən.' Alatalaa falan nan na ra.

⁹ ε tan nama ε tuli mati ε nabine nun ε yiimatone nun ε xiyene nun ε koron bənbəne nun ε kəramuxune ra, naxanye a falama ε xa, e naxa, 'ε mi luma Babilən mangana nən bun.'

¹⁰ Bayo, e wulen nan falama ε xa, naxan ε masigama ε bəxən na. N na ε kedima nən ε yamanani, n yi ε raxəri.

¹¹ Koni siyaan naxan na tin Babilən mangana konyiyaan yi sa a fari alo goron tongo gbeleməna, a xuru a ma, n matabun fima nən na ma a yetε bəxəni, a yi a bi, a lu dəxi na," Alatalaa falan nan na ra.

¹² N na nan fala Yuda mangan Sedeki fan xa, n naxa, "ε tin Babilən mangana konyiyaan xa sa ε fari alo goron tongo gbeleməna, ε xuru e nun a yamaan ma, ε kisima nən.

¹³ Nanfera ε nun i ya yamaan lanma ε faxa yengen nun fitina kamən nun fitina furen, alo Alatala a falaxi kii naxan yi siyane xa naxanye tondin xurε Babilən mangan ma?

¹⁴ ε nama ε tuli mati nabine ra, naxanye a falama ε xa, e naxa, 'ε mi luma Babilən mangana nən bun!' Bayo, e wule nabiya falane nan tima ε xa.

¹⁵ N tan mi e xexi, e wulen nan falama n xinli. Nayi, n na ε kedima nən ε yamanani, ε nun ε nabiin naxanye falane tima, ε birin yi raxəri." Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ N ni ito nan fala saraxaraline nun yamaan birin xa, n naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'ε nama ε tuli mati ε nabine ra naxanye a falama ε xa, e naxa, "Alatalaa banxin muranne famatən ni i ra sa keli Babilən yi!" Bayo e wule nabiya falane nan tima ε xa.

¹⁷ ε nama ε tuli mati ne ra. ε xuru Babilən mangan ma, ε yi kisi. Nanfera ε waxi taani ito kala feni?

¹⁸ Xa nabiin nan e ra, xa Alatalaa falana e yi, nayi e xa Alatala Sənben Birin Kanna mafan alogo muranna naxanye fa luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda mangana banxin nun Yerusalən yi, a ne fan nama xali Babilən yamanani.

¹⁹ Bayo Alatala Sənben Birin Kanna ito nan falaxi lan sənbetenne ma, e nun ige ramaraden nun ige maxali wontorone nun muran gbətən naxanye luxi taani ito yi,

²⁰ Babilən mangan Nebukadanesari mi naxanye tongo a Yehoyakimi a dii xəmən Yoyakin xali konyiyani waxatin naxan yi, Yuda mangana, e nun Yuda yamanan nun Yerusalən taan muxu gbeene birin a siga naxanye ra konyiyani Babilən yi,

²¹ Alatala Sənben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi yati muranne xili ma naxanye luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda mangana manga banxini e nun Yerusalən taani, a naxa,

²² "Ne tongoma nən, e xali Babilən yi, e sa lu na yi han n na keli ləxən naxan yi, n mən yi e rafa be." Alatalaa

falan nan na ra.' ”

28

Yeremi nun wule nabina fe

¹ Na ꞓꞓ kedenna ra, Yuda mangan Sedeki a mangayaan ꞓꞓ naaninden kike suulunden lɔxɔna nde yi, Gabayon kaana Asuru a dii xɛmɛn Nabi Xananiya yi falan ti n xa Alatalaa banxini saraxaraline nun yamaan birin yɛɛ xɔri, a naxa,

² “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Babilɔn mangan goron tongo gbelemɛn naxan sama muxune kɔɛ ma, n fama na kaladeni nɛn!’

³ Benun ꞓꞓ firin, n mɔn xɛtɛma nɛn muranne birin na be Alatalaa banxini, Babilɔn mangan Nebukadanesari naxanye tongoxi be, a siga e ra Babilɔn yi.

⁴ N mɔn xɛtɛma nɛn Yuda mangan na, Yoyakin Yehoyakimi a dii xɛmɛna, e nun Yuda muxu suxine birin, naxanye sigaxi Babilɔn yi, bayo Babilɔn mangan goron tongo gbelemɛn naxan sama muxune kɔɛ ma, n fama na kaladeni nɛn!’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁵ Nabi Yeremi yi Xananiya yabi saraxaraline nun yamaan birin yɛɛ xɔri naxanye yi Alatalaa banxini.

⁶ Nabi Yeremi naxa, “Amina! Alatala xa na liga! Alatala xa i fala xuine rakamali, a yi xɛtɛ Alatalaa banxin muranne nun muxu suxine ra be sa keli Babilɔn yi.

⁷ Koni i tuli mati falani ito ra n naxan falama ɛ nun yamaan birin xa:

⁸ Nabiin naxanye fa benun i tan nun n tan xa fa, xabu a fɔlɔni, ne nabiya falane ti nɛn lan yɛngɛn nun gbalɔn nun fitina furene fe ma yamana wuyaxi nun mangaya gbeene xili ma.

⁹ Koni xa nabina nde bɔɓɛ xunbenla fe fala, fɔ a falan xa kamali nɛn benun muxune xa a kolɔn a Alatala nan a xɛxi.”

¹⁰ Nayi, nabi Xananiya yi goron tongo gbelemɛn ba Nabi Yeremi kɔɛ ma, a yi a yigira.

¹¹ Xananiya yi a fala yamaan birin yɛɛ xɔri, a naxa, “Alatala ito nan

falaxi, a naxa, ‘Babilɔn mangan Nebukadanesari nɔɔn naxan sama siyane birin fari alo goron tongo gbelemɛna, benun ꞓꞓ firin, n na kalama na kii nin.’ ” Nabi Yeremi yi siga.

¹² Nabi Xananiya yelin xanbini goron tongo gbelemɛni girɛ, a naxan ba Nabi Yeremi kɔɛ ma, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

¹³ “Sa a fala Xananiya xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata wudi gbelemɛni gira, koni i fa wure gbelemɛn nan sɔtɔma a funfuni.

¹⁴ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N goron tongo wure gbelemɛn sama nɛn siyani itoe birin kɔɛ ma, alogo e xa lu Babilɔn mangan Nebukadanesari a nɔɔn bun, e lu walɛ a xa, n mɔn burunna subene sama nɛn a sagoni.’ ”

¹⁵ Nabi Yeremi yi a fala Nabi Xananiya xa, a naxa, “Xananiya, i tuli mati! Alatala mi i xɛxi, anu i bata yamani ito mayenden alogo e xa e yigi sa wulene yi.

¹⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ni i ꞓanma nɛn bɔxɔ xɔnna fari, i faxama nɛn ꞓɛni ito ra, bayo i ya falane yamaan namurutɛma Alatala ma.’ ”

¹⁷ Nabi Xananiya yi faxa na ꞓɛn kike solofereden na.

29

Kedin yi rasiga muxu suxine ma

¹ Nabi Yeremi a falan ni i ra a naxan sɛbɛ kɛdin kui Yerusalɛn taani, a yi a rasiga fonne ma naxanye xali konyiyani, e nun saraxaraline nun nabine nun yamaan dɔnxɛn birin, Nebukadanesari naxanye suxu Yerusalɛn yi a siga e ra konyiyani Babilɔn yi.

² A lixi, Manga Yoyakin nun a nga nun mangan bundɔxɔne nun Yuda kuntigine nun Yerusalɛn kuntigine nun yiirawanle nun xabune fan bata yi mini Yerusalɛn yi siga konyiyani.

³ A kɛdin taxu nɛn Safan ma dii xɛmɛna Elasa nun Xiliki a dii xɛmɛn Gemariya ra, Yuda mangan

Sedeki naxanye xe Babilon mangan Nebukadanesari ma. Kedin kui falan ni i ra:

⁴ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi muxu suxine birin xa, n naxanye rasiga konyiyani keli Yerusalen yi siga Babilon yi, a naxa,

⁵ “E banxine ti, e dɔxɔ e kui. E nakone si, e yi e bogue don.

⁶ E naxanle futu, e yi diine sɔtɔ. E naxanle fen e dii xemene xa, e yi e dii temene fi xemene taa ra, alogo e fan xa diine bari. E wuya ayi e dingirani, e yatɛn nama xurunɛ ayi de!

⁷ E bɔɛn xunbenla raso taani, n na e xalixi konyiyani denaxan yi, e yi Alatala maxandi na taan xa, bayo e bɔɛn xunbenla sɔtɔma na nan xɔn.”

⁸ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E nama tin, nabine nun yiimatone xa e mayenden naxanye e tagi. E nama e tuli mati e xiyene ra!

⁹ Bayo e wule nabiya falane nan tima e xa n xinli. N tan mi e xexi,” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ Koni Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Babilon yamanana nɔ sɔtɔn na nɛɛ tonge solofere ti, n na e malima nen, n yi n ma fala fajin nakamali e xa, n xete e ra be.

¹¹ Bayo n na a kolon n feen naxanye yitɔnxi e xa. N bɔɛn xunbenla nan yitɔnxi e xa, tɔɔyaan mi a ra, alogo n xa yigin lu e ma waxati famatone yi.” Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Nayi, e na n xili, e yi fa n maxandi, n na e yabima nen.

¹³ E na n fen, e n toma nen, xa e n fen e bɔɛn birin na.”

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra. “N tinma nen e xa n to, n yi xete e ra keli konyiyani, n yi e malan keli siyane nun yirene birin yi, n na e raxuya ayi denaxanye yi, n yi xete e ra be, n na e kedixi denaxan yi siga konyiyani.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Na ma, e a falama nen, e naxa, “Alatala bata nabine fi nxu ma Babilon yi!”

¹⁶ Koni Alatala ito nan falaxi lan mangan ma naxan dɔxi Dawudaa

manga gbɛdeni, e nun yamaan naxan birin dɔxi Yerusalen taani ito yi, e ngaxakedenna naxanye mi siga e fɔxɔ ra konyiyani,

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N yengen nun fitina kamɛn nun fitina furen nafama e ma nen, n yi e lu alo xɔde bogi kalaxin naxanye mi nɛɛ donɛ.

¹⁸ N na e sagatanma nen yengen nun fitina kamɛn nun fitina furen na, n yi e fe findi fe magaxuxin na bɔxɔn yamanane birin xa, e yi findi danga taan misaala ra, e fe yi yamanane birin muxune yigitɛɛ, e yi kabɛ e ma, e kolin e ma, e e konbi, n na e raxuya ayi denaxanye birin yi.”

¹⁹ Alatalaa falan ni ito ra. “Na ligama nen bayo e mi e tuli matixi n ma falan na, n na n ma walikene rasigaxi e tan naxanye ma waxatin birin, nabine. Anu e fan mi e tuli matixi,” Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ Koni e tan xa e tuli mati Alatalaa falan na, e tan muxu suxine birin, n bata e tan naxanye rasiga keli Yerusalen yi siga Babilon yi!

²¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan Kolayaa dii xemena Axabi nun Maaseyaa dii xemɛn Sedeki ma, naxanye wule nabiya falane tima e xa, a naxa, “N na e sama nen Babilon mangan Nebukadanesari sagoni, a yi e faxa e yɛɛ xɔri.

²² Yuda kaan naxanye birin siga konyiyani Babilon yi, ne birin dangan misaala tongoma muxu firinni itoe nan ma sɔnɔn, e naxa, ‘Alatala xa i lu alo Sedeki nun Axabi, Babilon mangan naxanye gan!’

²³ Bayo e bata xaxilitareyaan liga Isirayila yi. E bata yalunyaan liga e muxu bodene naxanle xɔn, e yi falan ti n xinli wulen fari, anu, n tan xa mi yamarin fixi e ma. N na kolon, na feen seren nan mɔn n na.” Alatalaa falan nan na ra.

Yeremi yi Semayaa kedin yabi

²⁴ A fala Nexelan kaan Semaya xa, i naxa,

²⁵ “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa,

i bata kedine seβε Yerusalen kaane birin ma, e nun Maaseya a dii xεμεν Sofoni saraxaralina, e nun saraxarali gbeteye birin, i ito nan seβexi Sofoni ma, i naxa,

²⁶ ‘Alatala bata i findi saraxaraliin na Yehoyada ɲɔxɔni alogo i xa i yengi dɔxɔ Alatalaa banxin feene xɔn. Na ma, muxu yo na a yete findi nabiin na daxuyani, i lan i xa a sa kutun na, i a kɔεεn xidi yɔlɔnxɔnna ra.

²⁷ Nanfera nayi, i mi i kɔnkɔma Yeremi Anatɔti kaan ma, naxan a yete findixi nabiin na ε tagi?

²⁸ A yeteen bata kedindin nasiga nxu ma Babilɔn yi, a naxa: ε buma nen menni de! Nayi, ε banxine ti, ε dɔxɔ e kui. ε nakone si, ε yi e bogine don.’ ”

²⁹ Saraxarali Sofoni yi na kedindin xaran Nabi Yeremi xa.

³⁰ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

³¹ “Xeraan nasiga a faladeni muxu suxine birin xa naxanye Babilɔn yi, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi Semaya Nexelan kaan xili ma, a naxa, “Bayo Semaya nabiya falane tima ε xa, anu, n tan mi a xexi, a yi ε mayenden alogo ε xa ε yigi sa wuleni.”

³² Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Semaya Nexelan kaan nun a bɔnsɔnna kewanle saranma e ra nen. A bɔnsɔnna muxu yo mi luyε yamani ito ye, a mɔn mi fe fajin toma n naxan ligama n ma yamaan xa, bayo a falane yamaan namurutema Alatala ma.” ’ Alatalaa falan nan na ra.”

30

Ala mɔn Isirayila yamanani tɔnma nen

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

² “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N falan naxanye tixi i xa, e birin seβε kedindin kui.’

³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Lɔxɔne fama, n Yuda nun Isirayila muxu suxine raxetema waxatin naxan yi, n fa e ra yamanani n naxan so e benbane yii, e yi dɔxɔ a yi,’ Alatala naxa na kiini.”

⁴ Alatala falani itoe nan ti lan Isirayila nun Yuda yamanane ma, a naxa,

⁵ “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘En gbelegbele xuiin mema.

Gaxun nan na ra, bɔɲε xunbeli mi fa na.

⁶ ε maxɔdinna ti, xa xεμεν nɔε diin bare!

Nanfera nayi, xεμεne birin e tagin suxi

alo ɲaxanla nɛma dii barini?

Nanfera birin yetagini tɔɲɔnxi?

⁷ Gbalo lɔxɔ gbeen nan a ra!

A ɲɔxɔn mi na.

Waxati xɔdexen nan na ra Yaxuba bɔnsɔnna xa,

koni e xunna minima a yi nen, e kisi.’ ”

⁸ “Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘Na lɔxɔni, n goron tongo wudine kalama nen, a ba e kɔε ma, n yi e xidi lutine yibolon, n yi e ba xɔɲεne konyiyaan bun.

⁹ E yi wali Alatala xa e Ala, e nun Dawuda yixetena, e mangana, n naxan fima e ma.’

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

‘ε tan Yaxuba yixetene,

n ma walikene, ε nama gaxu,

Isirayila kaane, ε nama kuisan!

Bayo, n na ε rakisima nen,

n yi sa ε ba yire makuyeni,

n yi ε bɔnsɔnna ba yamanani

e sa konyiyani denaxan yi.

Yaxuba bɔnsɔnna muxune mɔn xetema nen,

e yi lu maraxaran nun bɔɲε xunbenli.

E mi fa yimaxe sɔnɔn!

¹¹ Bayo, n luma nen ε xɔn,

alogo n xa ε rakisi.

N siyane birin naxɔre nen,

n na ε raxuyaxi ayi naxanye ye,

koni n mi ε tan naxɔrima.

N na ε xuruma nen

alo a lan kii naxan yi,

bayo n mi ε yatema sɔntarene ra.’

Alatalaa falan nan na ra.”

¹² “Alatala ito nan falaxi, a naxa,

‘ε ɲaxankatan mi dandanɲε,

ε furen magaxu.

¹³ Muxu yo mi ε xun mafalama,

ε fure deen dandan muxu mi na,

a seri mi ε tan yii.

14 Ε xoyine birin bata jinan ε xon,
e mi fa ε fenma sɔnɔn.
Bayo, n bata ε jaxankata alo yaxuna,
n yi ε hake gbeene nun ε yulubi
wuyaxine saran ε ra a jaxin
na.

15 Nanfera ε wugama ε jaxankatan
nun ε tɔrɔyaan bun naxan mi nɔe dan-
danɲe?

N na ligaxi ε ra ε hake gbeene nun ε
yulubi wuyaxine nan ma fe ra.’

16 “Koni naxan yo na wa ε raxori feni,
na fan naxarima nɛn.
Ε yaxune birin xalima nɛn konyiyani.
Naxanye birin fuma ε yiiseene ma,
muxune fuma ne fan yiiseene ma
nɛn.

Naxanye ε suxuma yengeni,
ne fan birin suxuma nɛn yengeni.’

17 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
‘Koni n mɔn ε rasabatima nɛn,
n yi ε rakendeya ε furene ma,
bayo e a falama ε ma nɛn a yama
ramexina,
muxe mi a yengi dɔxi naxan xon,
Siyon taana.’

18 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
‘N mɔn Yaxuba bɔnsɔnne yigiyadene
rasabatima nɛn,
n kininkinin e dɔxɔdene ma.
Taa xonna mɔn tima nɛn a funfuni.
Manga banxin mɔn yi ti a yireni.

19 Bɛti xuiin nun sɛwa xuiin minima
nɛn e tagi.

N na e rawuyama ayi nɛn,
e mi fa xurunɲe ayi mumɛ!
N binyen fima nɛn e ma,
e mi fa rayelefue sɔnɔn.

20 E diine luma nɛn alo a fɔlɔni,
e yamaan luma nɛn n yetagi.
N yi e jaxankata muxune kewanle
saran e ra.

21 E mangan minima e tan nin,
e tan nde nan tima e yeε ra.
N yi na kanna maso n na,
a yi a maso n na,
bayo muxun mundun suse a masoε n
na a yete ra?’

Alatalaa falan nan na ra.

22 ‘E findima nɛn n ma yamaan na,
n yi findi ε Ala ra.’ ”

23 Alatala gbalon soma nɛn muxu
jaxine xun na
alo foye kala tiina.

A xɔlɔn jaxankatan yi fa e ma
alo wuluwunla.

24 Alatalaa xɔlɔn mi xetema e fɔxɔ ra
fɔ feene rakamali
Ala naxanye birin nagidixi a bɔɲeni.
Ε xaxili sɔtɔma nɛn na feene xon
waxati famatone yi.

31

Isirayila kaane xete fena

1 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Na waxatini, n findima nɛn Isirayila
xabilane birin ma Ala ra, e yi findi n
ma yamaan na.”

2 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yama dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra
yengen xanbini,
ne n ma hinanna toma nɛn tonbonni,
Isirayila yamaan yi matabun sɔtɔ.”

3 Alatala a yete yita nɛn n na wulani,
a naxa, “N bata ε xanu habadan!
Nanara, n ma hinanna mi janna ε
xa.

4 Isirayila yama fajina,
n mɔn ε rasabatima nɛn,
ε yamanan mɔn tima nɛn.
Ε mɔn ε tanbanne maxama nɛn
ε yi siga bodonlane fɔxɔ ra
jaxajaxani.

5 Ε mɔn manpa bili nakone sima nɛn
Samarì geyane fari.
Xεε biine sansine sima nɛn,
e yi e bogine sɔtɔ.

6 Bayo lɔxɔna nde fama,
kantan tiine e xui raminima
Eframi yamanan geyane ma wax-
atin naxan yi, e naxa,
‘E keli, en siga Siyon taani Alatala
fema, en ma Ala.’ ”

7 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E xuini te sɛwani Yaxuba bɔnsɔnna
fe ra,
Ε jaxan e fe ra e tan naxanye siyane
xun na!
Ε xui ramini, ε yi Ala tantun, ε naxa,
‘Alatala, i ya yamaan nakisi,
Isirayila muxu dɔnxene.’

8 N xetema nɛn e ra
sa keli kɔmɛn fɔxɔn yamanani,
n yi e malan sa keli bɔxɔn danne ra.

Danxutōne nun sankalatōne e ye,
 ɲaxalan fudi kanne nun naxanye dii
 barini, e birin.

Yama gbeen nan xetēn be.

⁹ E fama nēn wuge,

e lu n maxandē,

n yi ti e ye ra,

sigaxudene dē, kira yitōnxin xōn,

e mi e sanna radinɲe dēnaxan yi,

bayo Isirayila yamaan fafe nan n na,

Efirami bōnsōnna luxi nēn

alo n ma dii singena.”

¹⁰ Siyane, ε tuli mati Alatalaa falan
 na,

ε sa a rali

fō fōxō ige tagi bōxō makuyene yi!

ε naxa,

“Naxan Isirayila yamaan naxuyaxi
 ayi,

na e malanma nēn.

A e kantanma nēn

alo xuruse rabaan nun a xuruse ku-
 runa.

¹¹ Bayo, Alatala bata Yaxuba yixetene
 xōrōya,

a yi e xunba muxune yii

naxanye sēnben gbo e xa.

¹² E fama nēn,

e xuini te ɲaxanaxani Siyon geyaan
 xuntagi.

E sēwama nēn Alatalaa nēmaan birin
 na,

murutun nun manpa nēnēn nun
 turen

nun yexēene nun siine nun ɲingene.

E nii yifanma e ma nēn

alo igen saxi nakōn naxan ma,

e mi fa yigitεge mumε!

¹³ Nayi, sungutunne sēwama nēn e
 bodondeni,

e nun banxulanne nun fonne birin.

N yi e sunun findi sēwan na,

n yi e madēnden,

n yi e rasēwa e ɲaxankatan xanbini.

¹⁴ N yi saraxaraline ralugo sube tu-
 raxine ra

n ma yamaan yi wasa n ma nēmaan
 na,”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Gbelegbele xuiin nun wuga xui
 gbeen tema Rama taani.

Rakeli nan a diine wugama.

A mi tinɲe a xa masabari

amasōtō e birin bata faxa.”

¹⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“ε wuga xuiin nun ε yeegen dan,

bayo ε kewanle saren fima nēn,

ε diine fama nēn

sa keli yaxune konni.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “ε yigin sōtōma nēn waxati
 famatōne yi,

bayo ε diine mōn xetēma nēn e konni.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ N bata Efirami bōnsōnna wuga
 xuiin mε, e naxa,

“Ala, i bata nxu xuru kari xōdεxeni
 alo turaan naxan mi suxi,

nxu yi xuru ki faɲi.

I mōn xa nxu raxεte,

nxu xetēma nēn,

bayo i tan nan Alatala ra, nxō Ala.

¹⁹ Nxu nxu xun xanbi so nēn i yi,

koni na xanbi ra,

nxu yi nimisa.

Nxu yelin xanbini xaxinla sōte,

nxu yi xōlō nxu yetε ma,

nxu yagi, nxu yi nxu xun sin,

bayo nxu bata kalan ti nxu dii ɲōrε
 waxatini han!”

²⁰ Ala naxa, “Efirami bōnsōnna mi
 findixi n nafan diin xan na ba,

n diin naxan nafisama bonne xa?

Bayo n nēma falane tiyε a ma,

a fe rabirama n ma.

Nanara, n bōɲen bata kala a fe ra,

a kininkininna yi n suxu han!”

Alatalaa falan nan na ra.

²¹ ε taxamasenne ti kiraan xōn,

ε wudine bitin kiraan dε

alogo muxune nama kira gbeen fata

e lan e xa bira naxan fōxō ra.

Isirayila yama faɲina,

ε mōn xa xεte, ε xεte ε taane yi.

²² N ma dii murutεxine,

ε luma na xun xōn sigani

han waxatin mundun yi?

Bayo Alatala fe nēnēn naminima nēn

bōxō xōnna fari,

* **31:22:** Waxatina nde, Ala waxi a xōn ma nēn a Isirayila yamaan xa a tan Ala fen. Anu, e dari fe mi yi na ra hali Isirayila yamaan to findixi Ala gbeen na layiri xidin xōn alo xēmēn nun ɲaxanla futun xidima kii naxan yi.

ɲaxanla fama nɛn xɛmɛn fendeni.*

Ala mɔn Yuda nun Isirayila yitɔnma nɛn

²³ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N na xɛtɛ e muxu suxine ra waxatin naxan yi, a mɔn falama nɛn Yuda yamanan nun a taane yi, e naxa, ‘Alatala xa barakan sa tinxin yirena fe yi geya sariɲanxina.’

²⁴ Xɛɛ biine nun xuruse rabane dɔxɔma nɛn Yuda yamanani e nun a taane birin.

²⁵ Bayo n muxu xadanxine nii yifanma e ma nɛn, n yi muxu nii kalaxine ralugo.”

²⁶ Na waxati yɛtɛni, n yi xulun, n yi a kolon a n ma xixɔnla yi ɲaxun han!

²⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lɔxɔne fama, n mɔn muxune nun xuruseene rasabatima nɛn Isirayila nun Yuda yamanane yi, e wuya ayi alo muxun na sansiin xuya xɛɛn ma.

²⁸ Benun to, n na n yɛɛn ti nɛn e ra alogo n xa e xunna kala, n yi e tala, n yi e halagi, n yi e raxɔri, n yi gbalon nafa e ma. Koni iki, n mɔn n yengi dɔxɔma nɛn e xɔn alogo n xa e yamanan ti, n yi e si,” Alatalaa falan nan na ra.

²⁹ A mi fa falama na lɔxɔni fa fala, Fafane bata ɲaxundan xindene don, koni e diine nan ɲinye ramuluxun.†

³⁰ Koni birin faxama a yɛtɛ hakɛn nan ma fe ra. Muxu yo ɲaxundan xindene don, na kanna yɛtɛɛn nan ɲinye ramuluxunma.

Layiri nɛnɛna fe

³¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na lɔxɔne fama, n layiri nɛnɛn xidima‡

nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi waxatin naxan yi.

³² A mi ligama

alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane tagi,

n to e yii rasuxu n yi e ramini Misiran yamanani.

Bayo e n ma layirin kala nɛn

hali n to findi e kanna ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

³³ “Koni layirin ni i ra, n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan tagi.”

Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na waxatin na dangu, n na n ma sariyane sama nɛn e xaxinli,

n yi e sɛbɛ e bɔɲɛni.

N findima nɛn e Ala ra,

e yi findi n ma yamaan na.

³⁴ Muxu yo mi fa a boden maxaranma, muxu yo mi a falɛ a ngaxakedenna xa,

a naxa, ‘I xa Alatala kolon,’

bayo e birin n kolonma nɛn,

keli muxudin ma han muxu gbeenaa.

Bayo n diɲama nɛn e hakɛne ma

n yi e yulubine xafari.”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁵ Alatala ito nan falaxi,

a tan naxan sogen da

alogo a xa kɛnɛnna fi yanyin na,

e nun kiken nun sarene kɔɛɛn na,

naxan fɔxɔ igeni maxama,

a mɔrɔnne yi xuxu,§

naxan xili Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, na naxa,

³⁶ “Fanni dunuɲa da kiin sariyani itoe n yɛtagi,

Isirayila yixɛtɛne fan yatɛma nɛn siyaan na n yɛɛ ra yi.”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁷ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Xa kore xɔnna nɔɛ malige,

xa bɔxɔ xɔnna bunne nɔɛ kolonɲɛ,

nayi, n fan n mɛma nɛn Isirayila bɔnsɔnna ra e kɛwanle fe ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalɛn taa nɛnɛna fe

³⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Lɔxɔne fama, taani ito mɔn tima

Alatala xa waxatin naxan yi, keli

Xananɛli Sangansoon ma han sa dɔxɔ

Songen Ma Dɛɛn na.

³⁹ Taan dan nɛnɛn fɔlɔma mɛnna nin siga tinxinni han Garɛbi geyana,

sa dangu Gowa binni.

† 31:29: Na feen mɔn sɛbɛxi Nabi Esekiyeli 18.2 kui. ‡ 31:31: *Layiri nɛnɛna* fe sɛbɛxi Luka 22.20 nun Kɔrɛnti Singen 11.25 nun Kɔrɛnti Firindena 3.6 nun Heburune 8.8-12 kui. § 31:35: *Igen mɔrɔnne*: alo foyen na so igeni.

40 Binbine nun xubene bɔxɔnma lanbanna naxan yi e nun gbingbinna naxanye sigama han Kedirɔn xudeni siga han taan so dɛɛn tongonna so dɛɛn naxan xili Soone Dɛna, sogeteden binni, mɛnne birin nasarijanma nɛn Alatala xa. Yire yo mi fa kalɛ na hanma a raxɔri.”

32

Yeremi yi xɛɛna nde sara

1 Alatala yi falan ti Yeremi xa, Yuda manga Sedeki a mangayaan jɛɛ fudeni, Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ fu nun solomasɛxɛden nan yi a ra nun.

2 Babilɔn yamanan sofa ganla bata yi Yerusalɛn taan nabilin nun na waxatini, e yi taan yɛngɛma. Nabi Yeremi yi saxi kasoon na kantan tiine banxin sansanna kui Yuda mangan konni.

3 Yuda mangan Sedeki bata yi a balan mɛnni, a naxa, “Nanfera i nabiya falani itoe tima? I yi a fala, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nɛn Babilɔn mangan sagoni, a yi a tongo.

4 Yuda mangan Sedeki mi tangama Babilɔn kaane ma de! N na a sama nɛn Babilɔn mangan sagoni yati, a yi falan ti a xa kɛnɛn nun kɛnɛn, a yi a yɛtagi to.

5 Babilɔn mangan sigama nɛn Sedeki ra Babilɔn yi, a sa luma dɛnaxan yi han n na keli a malideni waxatin naxan yi. Xa ɛ Babilɔn kaane yɛngɛ, ɛ mi nɔ sɔtɔma de!” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

6 Yeremi a falan ni ito ra, a naxa, “Alatala falan ti nɛn n xa, a naxa,

7 I sɔxɔ Salun ma dii xɛmɛn Xanameli fama nɛn i fɛma, a yi a fala i xa, a naxa, ‘N ma xɛɛ bɔxɔn sara n ma, naxan Anatɔti taani, bayo i tan daxa kɛ sariyan na, i yi a sara, a findi i gbeen na.’

8 Nayi, n sɔxɔ a dii xɛmɛn Xanameli yi fa n fɛma kantan tiine banxin sansanna kui alo Alatala a fala kii naxan yi. Xanameli yi fa a fala n xa, a naxa, ‘N ma xɛɛ bɔxɔn sara n ma naxan Anatɔti taani, Bunyamin yamanani, bayo i tan daxa kɛ sariyan

na, i yi a sara, a findi i gbeen na. A sara!’ N yi a kolon fa fala Alatalaa falan nan yi kamalixi na ra.

9 Nayi, n yi n sɔxɔ a diin Xanameli a xɛɛ bɔxɔn sara a ma naxan Anatɔti taani, n yi gbeti gbanan fu nun solofere so a yii.

10 N yi a sara kɛdini tɔn, n yi n ma taxamasenna sa a ma, n yi serene xili, n gbetin maliga sikeela ra.

11 N yi a sara kɛdin tongo, n ma taxamasenna yi naxan ma, sariyane yi sɛbɛxi naxan kui, e nun kɛdi gbɛtɛ naxan mi yi balanxi taxamasenna ra.

12 N yi a sara kɛdin so Neriya dii xɛmɛn Baruku yii Maxiseya mamanan-denna. N na liga n sɔxɔ a dii xɛmɛn Xanameli yɛɛ xɔri, e nun seren naxanye e yii fɔxɔn sa xɛɛ bɔxɔn sara kɛdin ma, e nun Yahudiyannaxanye birin yi kantan tiine banxin sansanna kui.

13 N yi yamarini ito so Baruku yii e yɛɛ xɔri, n naxa,

14 ‘Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, bɔxɔn sara kɛdini itoe tongo, naxan balanxi n ma taxamasenna ra e nun naxan nabixi, i sa e sa fɛjɛna nde kui, e mi kalɛ dɛnaxan yi.

15 Bayo Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, lɔxɔna nde, muxune mɔn banxine nun xɛɛ bɔxɔne nun manpa bili nakɔ bɔxɔne sarama nɛn yamanani ito yi.’ ”

16 “N to bɔxɔn sara kɛdin so Neriya dii xɛmɛn Baruku yii, n yi Alatala maxandi, n naxa,

17 ‘Marigina Alatala, i tan naxan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna daxi i sɛnbɛ gbeeni, kabanako fe yo mi xɔdɔxɔ i tan yii.

18 I ya hinanna mayitama nɛn muxune xa han mayixɛtɛ wuli keden, koni i fafane hakɛne saranma e diine ra nɛn. Ala, i gbo, Ala sɛnbɛmaan nan i tan na naxan xili Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.

19 I ya fe ragidixine gbo, i kɛwanle magaxu. I yɛɛna adamadiine birin sigati kiin na, alogo i xa birin saran a kɛwanle ra, saranna naxan lan a wali

xənnə ma.

²⁰ I yi kabanako feene nun taxam-
asenne ligama xabu nxu yi Misiran
yamanani waxatin naxan yi han to,
i ne liga Isirayila kaane yε e nun
adamadiine birin, i yi xinla sətə
naxan gbo han to.

²¹ I bata Isirayila i ya yamaan
namini Misiran yamanani taxam-
asenne nun kabanako feene nun
sənbe gbeen nun nən nun fe maga-
xuxine xən.

²² I yamanani ito so nən e yii, i bata
yi i kələ naxan so fe ra e benbane
yii, kumin nun nənən gbo yamanan
naxan yi.

²³ E bata fa, e fa dəxə a yi. Koni, e
mi e tuli matixi i xuiin na, e mi bira i
ya sariyan fəxə ra, e mi i ya yamarine
suxi. Nanara, i yaxankatani ito birin
nafaxi e ma.

²⁴ Yaxune bata gbingbinne rate
taan yinna xən alogo e xa dangu
a xun ma. Taan fama nən ludeni
Babilən kaane sagoni, naxanye a
yengema, silanfanna nun fitina
kamen nun fitina furen yi taan kala.
I naxan falaxi, na bata kamali, a tan
ni ito ra.

²⁵ Marigina Alatala, i a fala n xa
nən, i naxa, “Xεε bəxən sara gbetin na
serene yεε xəri.” Anu, taan sa luma
Babilən kaane nan sago yi.’ ”

Alatala yi Yeremi yabi

²⁶ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a
naxa,

²⁷ “Alatala nan n tan na, niiramane
birin ma Ala. Kabanako fena nde na
yi ba, naxan xədəxə n tan yii?

²⁸ Nanara, n tan, Alatala, n ni ito
nan falama, fa fala taani ito sama
Babilən kaane nun Babilən mangan
Nebukadanesari sagoni nən, e yi a
tongo.

²⁹ Babilən kaan naxanye taani ito
yengema, ne soma nən taani ito yi, e
tən so a ra, e a gan, e nun a banxine
e wusulanna gan Baali xa naxanye
xuntagi, e minse saraxane rabəxən
ala gbetene xa dənaxanye yi, e yi n
naxələ.

³⁰ Bayo xabu e dii jərə waxatine yi
Yuda kaane nun Isirayila kaane mi

sese ligaxi fə fe yaxina n yεε ra yi, e
lu n naxələ e suxure rafalaxine xən,
Alatala falan nan na ra.

³¹ Bayo taani ito muxune bata n
naxələ, e n bəjən nate, keli a ti ləxən
ma han to. Nayi, n fa a bama nən n
yεtagi.

³² Yuda kaane nun Isirayila kaane
bata n naxələ e kəwali yaxine xən,
e tan nun e mangane nun e kuntig-
ine nun e saraxaraline nun e nabine,
e nun Yuda kaane nun Yerusalen
kaane birin.

³³ E bata e xun xanbi so n yi, e mi
e yεε rafindixi n ma. Anu, n yi e
xaranma waxatin birin, koni e mi tin
e tuli matiyε, e xurun sətə.

³⁴ E yi e suxurene dəxə n ma banx-
ini n xinla binyama dənaxan yi, e yi a
raharamu.

³⁵ E yi kidene rafala Baali xa Ben-
Hinən lanbanni, alogo e xa e diine
gan saraxan na Mələkə xa. N mi e ya-
mari naxan ma, n mi sa mirixi naxan
ma. E bata xəsi fe sifani itoe liga, e yi
Yuda bənsənna ti yulubin ma.”

³⁶ “Iki, ε fa a falama taani ito ma
nən, ε naxa, ‘A sama nən Babilən man-
gan sagoni! E a noma nən yengən nun
fitina kamen nun fitina furen xən!’
Nanara, n tan Alatala, Isirayilaa Ala,
n fa ito nan falama, n naxa,

³⁷ ‘N na e malanma nən yati, sa keli
yamanane birin yi, n na e raxuyama
ayi dənaxanye yi n ma xələ gbeen nun
n ma bəjε teeni. N mən xεtεma e ra
nən be, n yi tin e dəxə bəjε xunbenli.

³⁸ E findima nən n ma yamaan na,
n yi findi e Ala ra.

³⁹ N yi xaxili kedenna fi e ma. E lu
kira kedenna xən, alogo e xa gaxu n
yεε ra habadan, alogo e nun e diine xa
lu hεrini.

⁴⁰ N yi habadan layirin xidi n tan
nun e tan tagi, n mi e rabəjənε
mumε. N luma nən fe fajin ligε e xa,
n yi n yεεragaxun sa e bəjənε, alogo e
nama e xun xanbi so n yi.

⁴¹ N sεwama nən fe fajin liga feen
na e xa. N yi e rasabati yamanani ito
yi yati, n bəjən nun n niin birin na.’ ”

⁴² Bayo Alatala ito nan falaxi, a
naxa, “N fe fajin naxan falaxi lan

e fe ma, n na ligama e xa nɛn alo n ɲaxankatani itoe birin nafaxi yamanani ito xili ma kii naxan yi.

⁴³ Ɛ mɔn xɛɛ bɔxɔne sarama nɛn yamanani ito yi na waxatini, ɛ a falama dɛnaxan ma, ɛ naxa, ‘Yire raxɔrixin nan a ra, muxu mi na, sube mi na, a bata sa Babilɔn kaane sagoni.’

⁴⁴ Xɛɛ bɔxɔne sarama nɛn gbetin na, e sara kɛdine yi yɛlan, muxune yi e taxamasenne sa e ma sereyane yɛɛ xɔri Bunyamin yamanani e nun Yerusalɛn rabilinna taane nun Yuda taane nun geya yire taane nun sogegododen binna geya yire taane nun Negewi yamanan taane yi. Bayo, Alatala mɔn e yamanan nasabatima nɛn. Alatalaa falan nan na ra.”

33

Yerusalɛn kisi fena

¹ Alatala mɔn yi falan ti Yeremi xa a firindeni, a yi balanxi kantan tiine sansanna kui waxatin naxan yi. A naxa,

² “Alatala ito nan falaxi, a tan naxan feene ligama, a tan naxan feene yitɔnma, a e ragidi, a xili Alatala, a tan naxan a falama, a naxa,

³ ‘N maxandi, n na i yabima nɛn. N fe gbeene yɛbama nɛn i xa, wundo fe luxunxine i mi naxanye kolon.’

⁴ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan taani ito banxine ma e nun Yuda mangane banxine, naxanye bata rabira alogo e xa yaxune yɛngɛ naxanye tema yinna fari yɛngɛni, a naxa,

⁵ ‘Yamaan na Babilɔn kaane yɛngɛ waxatin naxan yi, banxini itoe rafema nɛn muxune binbine ra n naxanye faxama n ma xɔlɔ gbeeni. N na n yɛtagin luxunma nɛn taani ito muxune ma e kɛwali ɲaxine fe ra.

⁶ Koni, n mɔn taani ito rasabatima nɛn, n yi a muxune rakɛndɛya, n yi bɔɲɛ xunbenla nun lannayaan fi e ma han!

⁷ N Yuda muxu suxine nun Isirayila muxu suxine raxɛtɛma nɛn keli konyiyani, n mɔn yi e rasabati alo a fɔlɔni.

⁸ N yi e rasariɲan e hakɛne birin ma e yulubin ligaxi n na naxanye xɔn. N na e hakɛne birin mafeluma nɛn e n yulubin tongoxi naxanye xɔn, naxanye findixi murutɛ feene ra n xili ma.

⁹ Nayi, taani ito findima nɛn sɛwan na n xa, e nun tantunna nun binyena bɔxɔ xɔnna siyane birin tagi, e na fe faɲine birin mɛ waxatin naxan yi n naxanye ligama e xa. E kuisanma nɛn e gaxu lan na fe faɲine nun bɔɲɛ xunbenla birin ma n naxanye fima e ma.’”

¹⁰ “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Ɛ tan a falama yireni ito ma, ɛ naxa, ‘Yire raxɔrixin na a ra, muxu mi fa na, xuruse mi na.’” Anu, Yuda taani itoe nun Yerusalɛn kirani itoe naxanye rabɛɲinxi iki, muxune nun xuruseene mi fa dɛnaxanye yi iki,

¹¹ sɛwa sigine nun ɲaxaɲaxa sigine mɔn sama nɛn mɛnne yi e nun ɲaxalandi ti sigine xɛmɛn nun a ɲaxanla xa, e nun naxanye sigama bɛtin bɛ barika bira saraxane badeni Alatalaa banxini, e naxa, “En Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna tantun,

bayo Alatala fan,

a hinanna luma nɛn habadan.”

Bayo n mɔn yamanan nasabatima nɛn alo a fɔlɔni, Alatala naxa na kiini.”

¹² “Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Yamana raxɔrixini ito, muxune nun xuruseene mi fa dɛnaxan yi, lɔxɔna nde xuruse rabane mɔn xuruse rabaden nun matabuden sɔtɔma nɛn e xuruse kurune xa mɛnna taane birin yi.

¹³ Xuruseene mɔn luma nɛn e kantan muxune dɛxɔn geya yire taane nun sogegododen geya yire taane nun Negewi yamanan taane nun Bunyamin yamanan nun Yerusalɛn rabilinna taane birin yi, e nun Yuda taane yi.’ Alatala naxa na kiini.”

Ala a falan nakamalima nɛn Dawuda bɔnsɔnna xa

¹⁴ “Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Lɔxɔne fama, n fala faɲine rakamalima lɔxɔn naxanye yi, n naxanye fala

lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma.

¹⁵ Na ləxəne nun na waxatini, n tinxinden naminima nən Dawuda bənsənna, alo wudi jingin na mini wudin ma, a yi kiti kenden nun tinxinyaan naba yamanani.

¹⁶ Yuda yamaan nakisima nən na ləxəne yi, bəje xunbenla yi so Yerusalən yi. E a xili bama nən fa fala, “En ma tinxinna, Alatala.”

¹⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa: Dawuda jəxə yi biran mi dasə mumə naxan dəxe Isirayila yamaan manga gbədeni.*

¹⁸ Lewi saraxaraline jəxə yi biran mi dasə mumə naxan saraxa gan daxine bə, a bogise saraxane tutin nali, a saraxane ba ləxə yo ləxə.’ ”

¹⁹ Alatala yi falan ti Yeremi xa. A naxa,

²⁰ “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa ε nəe layirin kalə nxu nun yanyin nun kəeen tagi, kəeen nun yanyin yi ba minə e waxatini nun,

²¹ nayi, n ma layirin nəe kalə nxu nun n ma walikəen Dawuda fan tagi nən, a bənsənna muxun yi dasa naxan dəxe a jəxəni a manga gbədeni. Nayi, n ma layirin mən nəe kalə nxu nun Lewi saraxaraline tagi nən naxanye n ma wanla ra.

²² N na n ma walikəen Dawuda yixetene rawuyama ayi nən, e nun Lewi bənsənna muxun naxanye n ma wanla ra alo kore xənna saren naxanye mi nəe yatə, alo baan jəmənsinna naxan yatən mi kolonjə.’ ”

²³ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²⁴ “I mi a toxi ba, yamani ito naxan falama? E naxa, ‘Alatala bata a mə a yama sugandixi firinne ra.’ Nayi, e n ma yamaan napaxuma, e mi fa e yatəxi siya ra.”

²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xa layirin mi yi nxu nun yanyin nun kəeen tagi nun, xa n mi yi kore xənna nun bəxə xənna da kiin sariyane sa nun,

²⁶ nayi, n yi nəe n mə nən Yaxuba yixetene nun n ma walikəen Dawuda yixetene ra, n yi tondi a bənsənna muxuna nde sugandə alogo a xa lu Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yixetene xun na. Bayo n mən e yamanan nasabatima nən, n yi kininkinin e ma.”

34

Alaa falana Sedeki xa

¹ Babilən mangan Nebukadanesari nun a sofa ganla nun yamanan naxanye birin yi a nən bun ma e nun siyane birin yi Yerusalən nun a rabilinna taane birin yengema waxatin naxan yi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

² “Alatala, Isirayilaa Ala naxa, sa falan ti Yuda mangan Sedeki xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nən Babilən mangan sagoni, a yi a gan.

³ I tan mi tangama a ma, koni a i suxuma nən yati, i lu a sagoni, i Babilən mangan toma nən i yeen na, a yi falan ti i xa kenen nun kenen, a yi siga i ra Babilən yi.

⁴ Koni Yuda mangan Sedeki, i tuli mati Alatalaa falan na! Alatala falani ito nan tixi lan i ma, a naxa, i mi faxə yengeni sese ma.

⁵ I faxan bəje xunbenla nin. I saya feen ligama nən alo i benbane gbeene liga kii naxan yi, manga danguxine, muxune yi wusulanna gan i ya binyen mayita feen na, e i wuga, e naxa, “Ee! Nxu kanna bata faxa!” N tan Alatala nan na falaxi.’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁶ Nabi Yeremi yi na falane birin nali Yuda mangan Sedeki ma Yerusalən yi.

⁷ Na waxatini, Babilən mangana ganla yi Yerusalən yengema e nun Yuda taan bonne birin, a li Lakisi taan nun Aseka taan nan tun yi fa luxi Yuda taa makantanxine ra.

Konyine xəryana fe

* **33:17:** Na feen mən səbexi Samuyəli Firinden 7.12-16 nun Mangane Singen 2.4 nun Taruxune Singen 17.11-14 kui.

⁸ Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan Sedeki yelin xanbini layirin xide e nun Yerusalen yamaan tagi, alogo e xa konyine xarɔya.

⁹ Birin yi xarɔyaan fima a konyi Heburu kaane ma, alogo muxu yo nama fa a Yahudiyen boden nawali alo konyina.

¹⁰ Kuntigine nun yamaan naxanye na layirin xidi, ne yi tin e konyine bejin feen ma alogo e nama fa lu konyiyani. E yi tin na ma, e yi e bejin.

¹¹ Koni na xanbi ra, e mɔn yi e miriyaan masara, e yi e konyine maxili, e bata yi naxanye bejin, e yi e karahan alogo e mɔn xa findi konyine ra.

¹² Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

¹³ “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N layirin xidi nen nxu nun ε benbane tagi, n na e ramini waxatin naxan yi Misiran yi konyiyani. N yi a fala e xa, n naxa,

¹⁴ “Xa ε ngaxakedenna Heburuna nde a yete mati ε ma konyin na, a walima nen ε xa jee sennin. A jee soloferedeni ε xa a xarɔya.”* Koni ε benbane mi n xuiin suxu, e mi e tuli mati n na.

¹⁵ E tan bata yi ε kewanle masara waxati danguxini itoe yi, naxan fan n tan yee ra yi, ε yi na liga, ε birin yi xarɔyaan fi ε ngaxakedenne ma. E layirin xidi nen n yetagi, n ma banxini n xinla binyama denaxan yi.

¹⁶ Koni ε bata xete ε fe ragidixin foxo ra, ε yi n xinla kala, ε to ε konyine maxili, ε bata yi naxanye bejin nun, ε bata yi naxanye lu e xa siga, ε mɔn yi e karahan a e xa findi ε konyine ra.’

¹⁷ “Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E to mi n binyaxi, ε tondi xarɔyaan fiyε ε ngaxakedenne ma ε adamadi bodene. Nayi, n xarɔyaan sifana nde fima ε ma nen, ε fa xarɔyani ito nan sotoma, naxan a ligε ε faxa silanfanna nun fitina furen nun

fitina kamɛni, han ε fe yi boxo xonna yamanane birin muxune magaxu.’ Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ ‘Muxun naxanye n ma layirin kalaxi, naxanye mɔn mi tin layirin nakamale e yeteen naxan xidi n yetagi, n na e suxuma nen alo e jinge diin naxan yisegen firinna ra, e yi dangu a dungine tagi layiri xidin dangan misaala ra.†

¹⁹ Yuda nun Yerusalen kuntigine nun mangan bundoxone nun saraxaraline nun yamanan muxun naxanye birin danguxi na jingen dungine tagi,

²⁰ n ne sama nen e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, e binbine yi findi xoline nun burunna subene balon na.

²¹ N Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine sama nen e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, Babilon mangana sofa ganla, naxanye e masigaxi ε ra.

²² N yamarin fima nen, n yi e raxete be taani ito xili ma. E taan yengema nen, e yi a tongo, e yi a gan. N yi Yuda taane raxori, e findi boxo rabepinxin na.’ Alatalaa falan nan na ra.”

35

Yeremi nun Rekabu bɔnsɔnne fe

¹ Alatala bata yi falani ito ti Yeremi xa Yuda mangan Yosiyaa dii Yehoyakimi a mangayaan waxatini, a naxa,

² “Siga Rekabu bɔnsɔnne fema, i yi e xili, e xa fa Alatalaa banxin kuiin yirena nde yi, i manpaan so e yii, alogo e xa a min.”

³ Nanara, n yi Yaasaniya tongo, Xabasaniyaa dii xemen Yeremi a dii xemena, e nun a ngaxakedenne nun a diine nun Rekabu bɔnsɔnna birin.

⁴ N yi siga e ra Alatalaa banxini, Alaa muxun Yigidali a dii xemen Xanan ma dii xemene yi walima banxin konkon naxan kui, kuntigine banxin kuiin yiren dexon, Salun ma

* **34:14:** Na feen seɓexi Xarɔyaan 21.2 nun Sariyan 15.12-15 kui. † **34:18:** Men kaane yi xuruseni segema nen firinna ra, e yi dangu a dungi firinne tagi layirin misaala ra fa fala xa naxan mi layirin nakamali, na kannu xa liga alo xuruseen naxan yisegeɓi ito ra. Na feen seɓexi Dunuɗa Fɔlon 15.9-18 kui.

dii xεμεν Maaseyaa waliden konkon xun ma, naxan yi so δεεν kantanma.

⁵ N yi fejeene dαxα Rekabu bαnsαnna muxune yeτagi e rafexi manpaan na e nun igelengenne. N yi a fala e xa, n naxa, “E manpana nde min!”

⁶ E yi n yabi, e naxa, “Nxu mi manpaan minma, bayo nxu benba Rekabu a dii xεμεν Yonadabo nxu yamari nen, a naxa, ‘E nama manpaan min mumε, ε tan nun ε yixεtene,

⁷ ε nama banxi ti, ε nama sansi si, ε nama manpa bili si, seni itoe mαn nama lu ε yii. Koni ε luma bubune nin ε dunuηa yi gidin birin yi, alogo ε xa bu yamanani ε dαxαma xαηeyani denaxan yi.’

⁸ Nxu benba Rekabu a dii xεμεν Yehonadabu nxu yamari feen naxanye ma, nxu bata ne suxu. Nxu mi manpaan minma nα simayani mumε, nxu tan ba, nα ηaxanle ba, nα dii xεμεne ba, nα dii τεμεne ba,

⁹ nxu mi banxi tima, nxu so a kui, nxu gbee mi finde manpa bili nakα ra, hanma xεεna hanma langana.

¹⁰ Nxu luma bubune nan kui, nxu bata nxu benba Yonadabo a yamarine birin suxu ken!

¹¹ Koni Babilαn mangan Nebukadanesari to yamanan yeηge, nxu a fala nen, nxu naxa, ‘En siga Yerusalen yi, en na en gi Babilαn kaane nun Arami kaane sofa ganle bun.’ Nayi, nxu yi dαxα Yerusalen yi.”

¹² Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

¹³ “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, sa a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, i naxa, ‘E mi xaxili sαte ba? E mi n ma falane suxe ba?’ Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ ‘Rekabu a dii xεμεν Yehonadabu bata yi yamarin fi a diine ma, a e nama manpaan min. E bata a yamarin suxu. E mi a minxi han to. Han to, e mi manpaan min bayo e bata e benbana a yamarin suxu. Anu, n tan falan tima ε xa yeηe, koni ε mi n xuiin suxi.

¹⁵ N na n ma walikεne rasigama ε ma yeηe, nabine, alogo e xa a fala ε

xa, e naxa, “E xεte ε kira ηaxin fαxα ra, ε kewanle maxεte, ε nama bira ala gbεtene fαxα ra, ε yi e batu. Nayi, ε luma nen yamanani n naxan soxi ε nun ε benbane yii.” Koni ε mi ε tuli mati n na, ε mi n xuiin name.

¹⁶ Rekabu a dii xεμεν Yehonadabu yixεtene bata e benbana a yamarin suxu, koni yamani ito mi n xuiin suxi!’

¹⁷ Nanara, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N gbalon nafama nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane ma, n feen naxanye birin fala e xili ma. Amasαtα n bata falan ti e xa, e mi n xuiin namεxi, n yi e xili, e mi n yabi.’ ”

¹⁸ Yeremi yi a fala Rekabu bαnsαnna muxune xa, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘E bata ε benba Yehonadabu a yamarine suxu, ε bira a yamarine birin fαxα ra, ε yi e birin liga,’

¹⁹ Na ma, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Rekabu a dii xεμεν Yonadabo yixεtena ndee luma nen wale n yeτagi, e mi ηanηe mumε!’ ”

36

Yehoyakimi yi kedīn gan

¹ Yuda mangan Yosiyaa a dii xεμεν Yehoyakimi a mangayaan ηεε naanindeni, Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa,

² “Kedi mafilinxina nde tongo, i yi n ma falane birin seβε n bata naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma e nun siya gbεtene birin xabu n falan ti fαlα i xa lαxαn naxan yi Yosiyaa waxatini han to.

³ Waxatina nde, Yuda kaane a famuma nen n fe ηaxin naxan nagidixi e xili ma, e birin yi xεte e kira ηaxin fαxα ra. Nayi, n na e yulubine nun e hakεne mafeluyε nen.”

⁴ Yeremi yi Neriya dii xεμεν Baruku xili. Alatala bata yi falan naxanye birin ti a xa, Yeremi yi ne fala, Baruku yi ne seβε kedīn kui.

⁵ Na xanbi ra, Yeremi yi yamarin fi Baruku ma, a naxa, “E tɔnna nan dɔxi n ma mɛnni, n mi nɔɛ sigɛ Alatala Batu Banxini.

⁶ Nayi, i tan xa siga Alatalaa banxini. N na Alatalaa falan naxanye tixi i xa, i naxanye sɛbɛ, i sa ne xaran yamaan yɛtagi sun suxu lɔxɔni. I e xaran Yuda kaane xa naxanye fama sa keli e taane yi.

⁷ Nayi, waxatina nde, e Alatala mafanma nɛn, e birin yi xɛtɛ e kira jaxin fɔxɔ ra. Bayo Alatalaa xɔlɔn nun a fitinan gbo yamaan xili ma.”

⁸ Nabi Yeremi Neriya dii xɛmɛn Baruku yamari feen naxanye birin ma, a yi ne liga, a yi sa Alatalaa falane xaran kɛdini Alatala Batu Banxini.

⁹ Yuda mangan Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a mangayaan jɛɛ suulunden kike solomanaanindeni, e yi lɔxɔ keden sugandi a Yerusalen kaane xa sunna suxu na lɔxɔni Alatala yɛtagi e nun Yuda kaan naxanye birin fa Yerusalen yi sa keli Yuda taane yi.

¹⁰ Baruku yi Yeremi a falane birin xaran kɛdini Alatala Batu Banxini yamaan birin yɛtagi. A yi dɔxi sɛbeli tiin Gemariyaa konkoni nin, Safan ma dii xɛmɛna, dɛnaxan yi sansanna kui naxan faxan na Alatala Batu Banxin so dɛ nɛnɛn na.

¹¹ Gemariya dii xɛmɛn Mikahu, Safan mamandenna to Alatalaa falane birin name naxanye yi sɛbɛxi na kɛdin kui,

¹² a yi siga sɛbeli tiin dɔxɔdeni manga banxini kuntigine birin yi malanxi dɛnaxan yi, sɛbeli tiina Elisama nun Semayaa diin Dɛlaya nun Akibori a diina Elanatan nun Safan ma diin Gemariya nun Xananiyaa diin Sedeki, e nun kuntigin bonne birin.

¹³ Mikahu yi na falane birin yɛba e xa, a naxanye mɛ, Baruku yi kɛdin xaranma waxatin naxan yi yamaan birin yɛtagi.

¹⁴ Nayi, kuntigine yi Netaniyaa dii xɛmɛn Yehudi rasiga, Kusi a dii xɛmɛn Selemiya mamandenna, a xa sa a fala Baruku xa, a naxa, “I kɛdin naxan xaranxi yamaan birin yɛtagi,

na tongo, i fa!” Neriya dii xɛmɛn Baruku yi na kɛdin tongo, a siga e fɛma.

¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “I magodo, i yi a xaran nxu xa.” Baruku yi a xaran e xa.

¹⁶ E to na falane birin mɛ, e gaxuxin yi e bode mato, e yi a fala Baruku xa, e naxa, “Nxu falani itoe birin yɛbama nɛn mangan xa.”

¹⁷ Nayi, e yi Baruku maxɔdin, e naxa, “A fala nxu xa, i falani itoe birin sɛbɛxi kii naxan yi. Yeremi nan dɛ xui itoe ra ba?”

¹⁸ Baruku yi e yabi, a naxa, “A falani itoe tixi n xa a xuini texin nan na, n yi e sɛbɛ kɛdini ito kui duba igen na.”

¹⁹ Kuntigine yi a fala Baruku xa, e naxa, “Siga, ɛ nun Yeremi xa sa ɛ luxun, muxu yo nama a kolon ɛ dɛnaxan yi.”

²⁰ E yi kɛdin lu Elisama sɛbeli tiina konkoni, e siga mangan fɛma a tanden ma, e sa falane birin yɛba mangan xa.

²¹ Mangan yi Yehudi rasiga kɛdin tongodeni. Yehudi yi sa a tongo Elisama sɛbeli tiina konkoni, a yi fa a xaran mangan yɛtagi e nun kuntigin naxanye birin yi mangan fɛma.

²² Nɛɛn kike solomanaaninden nan yi a ra, mangan yi dɔxi a xunbeli waxatin banxini, tɛɛn yi dɛgɛma wuren kui a yɛtagi.

²³ Yehudi na yi kɛdin yire saxan hanma naanin xaran, mangan fan yi na kɛdin yiren xabama a ra nɛn sɛbeli tiina filɛdin na, a yi na woli tɛɛni wuren kui, han kɛdin birin yi gan jan.

²⁴ Nayi, mangan nun a kuntigine birin yi na falane birin name, e mi gaxu hali, e mi e dugine yibɔ e ma nimisani.

²⁵ Anu, Elanatan nun Dɛlaya nun Gemariya mangan mafan nɛn alogo a nama kɛdin gan, koni a mi a tuli mati e ra.

²⁶ Mangan yi yamarin fi Yerameeli ma, mangana dii xɛmɛna nde, e nun Asiriyeli a dii xɛmɛn Seraya nun Abadele a dii xɛmɛn Selemiya, a e xa

sɛbɛli tiin Baruku nun Nabi Yeremi suxu. Koni Alatala yi e raluxun.

Alaa falana mangan xili ma

²⁷ Baruku bata yi Yeremi a falan naxanye sɛbɛ, mangan to na kɛdin gan, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²⁸ “I mɔn xa kɛdi gbɛtɛ tongo. Falan naxanye yi kɛdi singen ma, Yuda mangan Yehoyakimi naxan ganxi, i mɔn xa ne sɛbɛ kɛdini.

²⁹ I mɔn xa a fala Yuda mangan Yehoyakimi xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, i tan nan kɛdin ganxi, i naxa, “Nanfera i falani itoe sɛbɛxi a Babilɔn mangan fama nɛn, a yi yamanani ito kala, a yi a muxune nun a xuruseene birin naxɔri?”

³⁰ Nanara, Alatala ito nan falaxi Yuda mangan Yehoyakimi xili ma, fa fala a bɔnsɔnna muxu yo mi dɔxɔma Dawudaa manga gbɛdɛni, a yetɛɛn binbin nabɛninma nɛn sɔgen na yanyin na e nun xunbenla ra kɔɛɛn na.

³¹ N na a kɛwali jaxine saranma nɛn a ra e nun a diine nun a kuntigine. N gbalon nafama e tan nun Yerusalɛn kaane nun Yuda kaane birin ma nɛn, n feen naxanye birin fala e xili ma, bayo e mi e tuli matixi n na.’ ”

³² Yeremi yi kɛdi mafilinxi gbɛtɛ tongo, a yi a so Neriya dii xɛmɛn Baruku yii, sɛbɛli tiina. Baruku yi falane birin sɛbɛ Yeremi naxanye fala a xa, naxanye yi kɛdi singen kui, Yuda mangan Yehoyakimi naxan gan. A mɔn yi na fala sifa wuyaxi gbɛtɛye sa ne fari.

37

Yeremi yi sa kasoon na

¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari yi Yosiyaa dii xɛmɛn Sedeki dɔxɔ mangan na Yehoyakimi a dii xɛmɛn Yoyakin jɔxɔni Yuda yamanan xun na.

² Alatala falan naxan ti Nabi Yeremi xa, a tan ba, a kuntigine ba, yamanan muxune ba, e sese mi na ramɛ.

³ Anu, na waxatini Manga Sedeki bata yi Selemiyaa dii xɛmɛn Yehukali

nun saraxaraliin Maaseya dii xɛmɛn Sofoni xɛ a faladeni Nabi Yeremi xa, a naxa, “Alatala en ma Ala maxandi nxu xa.”

⁴ Na waxatini Yeremi yi sigan nun xɛtɛn nabama yamaan tagi. A munma yi sa kasoon na singen.

⁵ Misiran mangana ganla bata yi mini Misiran yamanani. Babilɔn kaan naxanye yi Yerusalɛn rabilinxi a yengɛdɛni, ne yi na feen mɛ, e yi e masiga Yerusalɛn ra.

⁶ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa, a naxa,

⁷ “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘ɛ sa a fala Yuda mangan xa naxan ɛ xɛxi n maxɔdindɛni, ɛ naxa, “Misiran mangana ganla naxan minixi ɛ malidɛni, ne xɛtɛma nɛn e konni Misiran yamanani.

⁸ Nayi, Babilɔn kaane mɔn fama nɛn, e yi taani ito yengɛ, e yi a nɔ, e a gan.”

⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: ɛ nama ɛ yetɛ mayɛnden, ɛ yi a miri a Babilɔn kaane e makuyama ɛ ra nɛn! Bayo e mi sigama.

¹⁰ Hali ɛ Babilɔn kaane sofa ganla birin nɔ, naxanye ɛ yengɛma, hali muxu maxɔlɔxine nan gbansan lu e faxataren na, e birin kelima nɛn, e mini e bubune kui, e yi taani ito gan.’ ”

¹¹ Babilɔn kaane sofane yi makuyaxi Yerusalɛn ra waxatin naxan yi lan Misiran mangana ganla fe ma,

¹² Yeremi yi wa mini feni Yerusalɛn yi siga Bunyamin yamanani, alogo a xa sa kɛɛna nde tongo a konni.

¹³ A to taan so dɛɛn li dɛnaxan xili Bunyamin dɛna, mini taani, kantan ti kuntigin naxan xili Yiriya, Selemiyaa dii xɛmɛna, Xananiya mamandenna, na yi Nabi Yeremi rati, a yi a fala a xa, a naxa, “I bata sa Babilɔn kaane fari!”

¹⁴ Yeremi yi a yabi, a naxa, “Nɔndi mi na ra, n mi sɛ Babilɔn kaane fari sese ma!” Koni Yiriya mi a tuli mati a ra. A yi Yeremi suxu, a siga a ra kuntigine fɛma.

¹⁵ Kuntigine xɔlɔxin yi a bɔnbɔ, e yi a sa kasoon na Yonatan ma banxini,

sebeli tiina, bayo e bata yi mɛn findi kaso banxina nde ra.

¹⁶ E Yeremi raso yinla nde ra kaso banxin bun, a sa balan mɛnni, a yi bu na han!

¹⁷ Lɔxɔna nde, Manga Sedeki yi xeraan nasiga a tongodeni. E to fa a ra mangan konni, mangan yi a maxɔdin wundoni, a naxa, “Alatala bata falana nde ti i xa iki ba?” Yeremi yi a yabi, a naxa, “Ɔn, a naxa a i sama nɛn Babilɔn mangan sagoni.”

¹⁸ Yeremi mɛn yi a fala Manga Sedeki xa, a naxa, “N hakɛn mundun ligaxi i ra, hanma i ya kuntigine hanma yamana, naxan a ligaxi i n saxi kasoon na?”

¹⁹ E nabine sa minɛn yi iki, naxanye yi nabiya falane tima ε xa, e naxa, ‘Babilɔn mangan mi fama ε tan nun yamanani ito yɛngɛdeni?’

²⁰ Iki, mangana, n kanna, yandi, i tuli mati n na, i xa tin n ma falan ma. I nama n naxɛtɛ sebeli tiin Yonatan ma banxini, alogo n nama faxa mɛnni.”

²¹ Manga Sedeki yi yamarin fi a e xa e yengi dɔxɔ Yeremi xɔn kantan tiine banxin sansanna kui, e yi lu buru xun keden soε a yii lɔxɔ yo lɔxɔ keli buru ganne yireni han taan burun birin na jan lɔxɔn naxan yi. Yeremi lu na kii nin kantan tiine banxin sansanna kui.

38

E yi Yeremi ragodo yinla ra

¹ Yeremi yi falan naxanye tima yamaan xa, Matan ma dii xɛmɛn Sɛfati nun Pasaxuri a dii xɛmɛn Gedali nun Selemiyaa dii xɛmɛn Yukala nun Malakiyaa dii xɛmɛn Pasaxuri yi ne birin namɛ. A yi a falama, a naxa,

² “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Naxan yo lu taani ito yi, na kanna faxama yɛngɛn nun fitina kamɛn nun fitina furen nin, koni naxan na keli taani ito yi, a sa a yɛtɛ dɛntɛgɛ Babilɔn kaane xa, na kanna kisima nɛn, a tan yi lu a nii ra bɛtɛ. A kisima nɛn.’

³ Alatala mɛn ito nan falaxi, a naxa, ‘Taani ito sama nɛn Babilɔn mangan sagoni yati, a yi a tongo.’ ”

⁴ Kuntigine yi a fala mangan xa, e naxa, “Xɛmɛni ito xa faxa! Bayo sofaan naxanye luxi taani ito yi, a ne tunnaxɔlɔma e ma e nun yamaan birin, a lu fala sifani itoe tiyɛ e xa. Xɛmɛni ito mi yamaan munanfanna xan fenma, fɔ a kala fena.”

⁵ Manga Sedeki yi e yabi, a naxa, “N bata a lu ε yii. N tan mangan mi nɔε ε yɛɛ ratiyɛ.”

⁶ Nayi, e yi Yeremi tongo, e sa a rasin mangana dii xɛmɛn Malakiyaa ige ramara yinla ra kantan tiine banxin sansanna kui, e Yeremi ragodo mɛnni lutin na. Ige mi yi fa na kui, koni boron yi na. Yeremi yi bitin boroni.

⁷ Koni Ebedi-Meleki Kusi kaan naxan yi findixi kuntigin na mangana banxini, na yi a mɛ a e bata Yeremi rasin ige ramara yinla ra. Mangan yi tixi taan so dɛɛn na dɛnaxan xili Bunyamin.

⁸ Ebedi-Meleki yi mini manga banxini, a yi a fala mangan xa, a naxa,

⁹ “Mangana, n kanna, muxuni itoe bata fe ɲaxin liga Nabi Yeremi ra, e sa a woli ige ramara yinla ra. A faxama nɛn kamɛn na nayi, bayo buru mi fa taani.”

¹⁰ Mangan yi Ebedi-Meleki Kusi kaan yamari, a naxa, “Muxu tonge saxan tongo, i sa Nabi Yeremi rate ige ramara yinla ra, benun a xa faxa.”

¹¹ Ebedi-Meleki yi muxune tongo, e siga mangana banxin kui yirena nde yi gbeti ramaraden bun ma, e sa dunkobine nun dugi fori kalaxine tongo mɛnni, e yi sa e ragodo Yeremi ma lutin na.

¹² Ebedi-Meleki Kusi kaan yi a fala Yeremi xa, a naxa, “Dunkobin nun dugi fori kalaxini itoe raso i ganla bun ma, i lutine xidi e fari.” Yeremi yi na liga.

¹³ E yi Yeremi bandun lutine ra, e yi a rate ige ramara yinla ra. Yeremi yi lu kantan tiine banxin sansanna kui.

Sedeki nun Yeremi e bode tona

¹⁴ Manga Sedeki yi xɛrane rasiga Nabi Yeremi tongodeni. E yi fa a ra mangan fɛma Alatala Batu Banxin so

dε saxanden na. Mangan yi a fala Yeremi xa, a naxa, “N fe keden nan maxɔdinma i ma, i nama sese luxun n ma.”

¹⁵ Yeremi yi Sedeki yabi, a naxa, “Xa n na a fala i xa, i mi n faxε ba? N na i kawandi, i mi a suxε sese ma.”

¹⁶ Manga Sedeki yi a kɔlɔ Yeremi xa wundoni, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, a tan naxan niin biraxi en yii, n mi i faxε, n mɔn mi i sε muxune sagoni naxanye waxi i faxesa feni.”

¹⁷ Nayi, Yeremi yi a fala Sedeki xa, a naxa, “Alatala, Ala Sɛnβɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa i mini i yi i yetε dɛntεgε Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, i kisima nɛn, taani ito mi ganɲε, ε nun i ya denbayaan yi kisi.

¹⁸ Koni, xa i mi i yetε dɛntεgε Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, taani ito sama nɛn Babilɔn kaane sagoni, e yi a gan, i tan nun mi tange e ma.’ ”

¹⁹ Manga Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, “N gaxuxi Yahudiyane nan yεε ra naxanye saxi Babilɔn kaane fari. N gaxuxi nɛn, xa Babilɔn kaane mi n soε ne yii, e yi n ɲaxankata.”

²⁰ Yeremi yi a yabi, a naxa, “E mi i soε ne yii. I tuli mati Alatalaa falan na, n naxan falama i xa. Nayi, i hɛrin sɔtɔma nɛn, i niin yi kisi.

²¹ Koni xa i tondi i yetε dɛntεgε e xa, Alatala falani ito nan makɛnɛnxi n xa, a naxa

²² ‘Naxanla naxanye birin luma Yuda mangana banxini, ne raminima nɛn Babilɔn mangana kuntigine yetagi, e yi a fala i xa, e naxa:

I yi laxi i xɔyin naxanye ra,
ne bata i mayenden, e yi i nɔ.
I bata bitin boroni, e tan yi i rabɛɲin.’ ”

²³ “Naxanle nun e diine birin xalima nɛn Babilɔn kaane fɛma, i tan fan mi tangama e ma. Babilɔn mangana i suxuma nɛn, a yi taani ito gan.”

²⁴ Nayi, Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, “Muxu yo nama en ma falani itoe fe mε. Nayi, i mi faxε.

²⁵ Xa kuntigine a mε a n bata falana nde ti i xa, e fa i maxɔdinma nɛn na falan ma, e naxa, ‘A fala nxu xa, mangan naxan falaxi i xa, i nama sese luxun nxu ma, xa na mi a ra, nxu i faxama nɛn.’

²⁶ I xa a fala e xa nɛn, i naxa, ‘N mangan mafanxi nɛn alogo a nama n nasiga Yonatan ma banxini alogo n nama faxesa mɛnni.’ ”

²⁷ Kuntigine birin yi fa Yeremi fɛma, e yi a maxɔdin. A yi e yabi alo mangana a yamari kii naxan yi. E yi Yeremi lu na, bayo muxu yo mi na falane mɛxi.

²⁸ Yeremi yi lu kantan tiine sansanna kui han Yerusalɛn suxu lɔxɔna.

Yerusalɛn suxu kiina a taruxun ni ito ra:

39

*Yerusalɛn suxu fena yɛngɛni
Mangane Firinden 25.1-12 nun
Yeremi 52.4-16*

¹ Yuda mangan Sedeki a mangayaanɲεε solomanaaninden kike fudeni, Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalɛn xili ma, e yi a rabilin.

² Sedeki a mangayaan ɲεε fu nun kedenden kike naaninden xi solomanaaninde lɔxɔni, e yi taan yinna yirena nde rabira.

³ Nayi, Babilɔn mangana kuntigine birin yi e maso, e yi dɔxɔ gbɛdɛne yi Taa Tagin so dɛɛn na, Neragala-Sareseri nun Samigara-Nebu nun Sarasekimi, mangan bundɔxɔne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena e nun Babilɔn mangana kuntigin bonne birin.

⁴ Yuda mangan Sedeki nun sofane birin to e to, e yi e gi, e mini mangana nakɔɔn kiraan xɔn taan so dɛɛn na kɔɛɛn na naxan makantan yin firinne tagi, siga Araba tonbonna lantaan kiraan xɔn.

⁵ Koni, Babilɔn sofa ganla yi e sagatan e sa Sedeki li Yeriko mɛrɛmɛrɛne yi. E yi a suxu, e siga a ra Babilɔn manga Nebukadanesari fɛma Ribila taani Xamata yamanani, a yi sa a makiti mɛnni.

⁶ Babilɔn mangan yi Sedeki a diine kɔɛ raxaba a yetagi Ribila taani. A mɔn yi Yuda yamanan muxu gbeene fan birin faha.

⁷ A yi Sedeki yɛɛne sɔxɔnɛ ayi, a yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra, a siga a ra Babilɔn yi.

⁸ Babilɔn kaane yi mangana banxin nun muxune banxine birin gan, e yi Yerusalɛn taan makantan yinne raira.

⁹ Yamaan muxu dɔnxɛn naxanye lu taani, Babilɔn mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne suxu a siga e ra konyiyani Babilɔn yi e nun naxanye bata yi e yetɛ dentɛgɛ a xa e nun yamaan dɔnxɛn birin.

¹⁰ Koni yiigelitɔn naxanye yi yamaan yɛ, sese mi yi naxanye yii, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne lu Yuda yamanani, a yi manpa bili nakɔne nun xɛɛne fi e ma.

¹¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari bata yi yamarini ito fi mangan kantan muxune xunna Nebusaradan ma lan Yeremi ma, a naxa,

¹² “Sa a tongo, i yi i yengi dɔxɔ a xɔn, i nama sese naxi dɔxɔ a ra, koni a na naxan fala, i na liga a xa.”

¹³ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan nun Nebusasaban, mangan bundɔxɔne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena nde e nun Babilɔn kuntigine birin

¹⁴ yi xɛrane rasiga Yeremi tongodeni kantan tiine banxin sansanna kui, e yi a taxu Axikan ma diin Gedali ra, Safan mamandenna, alogo a xa siga a ra a konni. A sa lu a kon kaane yɛ.

¹⁵ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a yi kantan tiine banxin sansanna kui waxatin naxan yi, a naxa,

¹⁶ “Sa falani ito ti Ebedi-Meleki Kusi kaan xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N bata naxankatan nan ma fe fala taani ito xili ma a fan mi naxan na. Awa, iki n fama na rakamalideni nɛn i yɛɛ xɔri.

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra. Na lɔxɔni,

n na i makantanma nɛn, i mi sɛ muxune sagoni i gaxuxi naxanye yɛɛ ra.

¹⁸ N na i rakisima nɛn, i mi faxɛ silanfanna ra sese ma. Bayo i bata i yigi sa n yi, i luma nɛn i nii ra,” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

40

Yeremi yi xɔrɔya

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yelin xanbini a beɛnɛ Rama taani. Bayo a bata yi Yeremi li xidixi yɔlɔnxɔnna ra mɛnni Yerusalɛn nun Yuda muxu suxine yɛ e yi sigama naxanye ra Babilɔn yi konyiyani.

² Mangan kantan muxune xunna yi Yeremi tongo, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala, i ya Ala gbaloni ito nan ma fe fala be xili ma.

³ Alatala naxan fala, a bata na rakamali, bayo ɛ bata yulubin liga Alatala ra, ɛ mi ɛ tuli matixi a xuiin na, feni ito yi liga ɛ ra.

⁴ Iki, n yɔlɔnxɔnna bama nɛn i yiine ma. Xa i tinɛ fe n fɔxɔ ra Babilɔn yi, fa. N na n yengi dɔxɛ i xɔn. Xa a mi i kenɛnxi, i fa n fɔxɔ ra Babilɔn yi, hali i mi fa. I nɔɛ sigɛ nɛn yamanan yiren birin yi, denaxan na i kenɛn i siga mɛnni.”

⁵ A to mi a yabi sinma Nebusaradan mɔn yi a fala a xa, a naxa, “Babilɔn mangan bata Gedali findi Yuda yamanan xunna ra, xɛɛ na fɛma, Axikan ma dii xɛmɛna, Safan mamandenna. I sa dɔxɔ yamaan yɛ a fɛma, hanma denaxan na i kenɛn, i siga mɛnni.” Mangan kantan muxune xunna yi donseene nun kiseene fi a ma, a yi a beɛn.

⁶ Yeremi yi siga Axikan ma dii xɛmɛn Gedali fɛma Misipa taani, a yi lu a fɛma yamaan yɛ naxanye luxi yamanani.

*Yamana kanna Gedali faha fena
Mangane Firinden 25.22-26 nun
Yeremi 41.1-3*

⁷ Sofa kuntigine nun e sofaan naxanye mɔn yi burunne ra, ne birin to a mɛ, a Babilɔn mangan bata Axikan ma dii xɛmɛn Gedali findi yamana

kanna ra, a yi yamanan xεmεne nun naxanle nun diidine taxu a ra, yigelitɔɔn naxanye mi xali konyiyani Babilɔn yi.

⁸ Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli nun Kareyaa dii xεmεne Yoxanan nun Yonatan nun Tanxumeti a dii xεmεn Seraya, e nun Netofa kaana Efayi a diine nun Maka kaana dii xεmεn Yaasaniya, ne nun e ganle yi siga Gedali fεma Misipa taani.

⁹ Axikan ma dii xεmεn Gedali, Safan mamandenna yi a kɔlɔ e nun e ganle xa, a naxa, “E nama gaxu wale Babilɔn kaane xa, ε lu yamanani, ε wali Babilɔn mangan xa, ε herin sɔtɔma nεn.

¹⁰ N luma nεn Misipa taani Babilɔn kaane yεε ra, naxanye fama en ma. E tan xa manpa bogine bolon, ε bogiseene xaba, ε turene ba, ε yi e ramarara, ε lu ε taane yi, ε denaxanye tongoxi.”

¹¹ Na ma, Yahudiyan naxanye birin yi Moyaba yamanan nun Amonine yamanan nun Edɔn yamanani e nun yamana gbεtεye birin yi, ne yi a mε a Babilɔn mangan bata yamaan muxun dɔnxεne lu Yuda yamanani, a yi Axikan ma dii xεmεn Gedali findi yamana kanna ra e xunna, Safan mamandenna.

¹² Yahudiyane yi fa, sa keli yiren birin yi, e yi raxuyaxi ayi denaxanye yi, e yi fa Yuda yamanani Gedali fεma Misipa taani, e yi manpa bogine nun bogiseene malan han a gbo ayi.

¹³ Kareyaa dii xεmεn Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi burunne ra, ne yi fa Gedali fεma Misipa taani.

¹⁴ E yi a fala a xa, e naxa, “I mi a kolon ba, a Amonine mangan Baalisi bata Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli rafa alogo a xa fa i faxa?” Koni Axikan ma dii xεmεn Gedali mi la e ra.

¹⁵ Kareyaa dii xεmεn Yoxanan yi a fala Gedali xa wundoni Misipa taani, a naxa, “Tin n xa sa Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli faxa. Muxu yo mi a kolonma. Nanfera i tinma a xa i faxa, Yahudiyan itoe birin yi raxuya

ayi naxanye i rabilinni, Yuda yamaan dɔnxεn yi lɔ ayi?”

¹⁶ Axikan ma dii xεmεn Gedali yi Kareyaa dii xεmεn Yoxanan yabi, a naxa, “I nama na liga de! Bayo i naxan falama Yisimayeli xun ma, wulen nan na ra.”

41

Gedali faxa fena

¹ Nεεn kike soloferedeni, Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli, Elisama mamandenna mangan xabilan muxuna nde, naxan yi mangana kuntigina nde ra, na yi fa Axikan ma dii xεmεn Gedali fεma Misipa yi, muxu fu biraxi a fɔxɔ ra. E yi e dεge e bode xɔn ma menni Misipa taani.

² Nayi, Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli nun na muxu fune yi keli sanja ma kedenni, e yi Axikan ma dii xεmεn Gedali faxa silanfanna ra, Safan mamandenna, Babilɔn mangan naxan dɔxɔ yamanan xun na.

³ Yisimayeli mɔn yi Yahudiyane birin faxa, naxanye yi Gedali fεma Misipa taani, e nun Babilɔn kaane sofaan naxanye yi na.

⁴ Gedali faxa lɔxɔn xɔtɔn bode, muxu yo munma yi a kolon,

⁵ muxu tonge solomasεε yi fa sa keli Siken nun Silo nun Samari taane yi, naxanye dε xabeye yi bixi, e dugine yibɔxi, e yetε maxabaxi sunun taxamasenna ra, alogo e xa fa bogise saraxane nun wusulanna ba saraxan na Alatalaa banxini.

⁶ Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli yi mini e ralandeni Misipa taani. A siga wugε. A to e li, a yi a fala e xa, a naxa, “E fa so Axikan ma dii xεmεn Gedali konni.”

⁷ Koni e to so taani, Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli nun a fɔxɔrabirane yi e kɔε raxaba, e yi e birin woli ige ramaraden yinla ra.

⁸ Koni muxu fu yi e yε, ne yi a fala Yisimayeli xa, e naxa, “I nama nxu faxa, bayo donseene luxunxi nxu xɔn xεene ma, murutun nun fundenna nun turen nun kumina.” Nayi, a mi ne faxa e ngaxakedenne xɔn.

⁹ Yisimayeli Gedali a muxune binbine woli ige ramara yinla naxan na, Manga Asa nan na rafala, alogo a xa taan xun mayenge Isirayila mangan Basa ma.* Netaniyaa dii xemen Yisimayeli yi men nafe binbine ra.

¹⁰ Na danguxina, Yisimayeli yi Misipa kaane suxu, mangana dii temene nun yamaan naxan birin yi luxi na yi, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xemena. Netaniyaa dii xemen Yisimayeli yi keli, a xa siga e ra konyiyani Amonine yamanani.

¹¹ Netaniyaa dii xemen Yisimayeli fe naxin naxan liga, Kareyaa dii xemen Yoxanan yi na me e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra.

¹² E yi ganla birin tongo e siga Netaniya a dii xemen Yisimayeli yengedeni, e sa a li dara gbeen de Gabayon taani.

¹³ Yisimayeli yi sigama yamaan naxan na, ne to Kareyaa dii xemen Yoxanan to, e nun sofa kuntigin naxanye yi a foxo ra, e birin yi sewa.

¹⁴ Yisimayeli muxun naxanye birin suxu Misipa taani, a siga e ra konyiyani, ne yi xete Yoxanan ma, Kareyaa dii xemena.

¹⁵ Koni Netaniyaa dii xemen Yisimayeli nun a muxu solomasexe yi no e giye Yoxanan yee ra, e siga Amonine yamanani.

¹⁶ Kareyaa dii xemen Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra, ne yi ti yamaan yee ra naxanye yi luxi e nii ra, Netaniyaa dii xemen Yisimayeli naxanye suxu Misipa taani Axikan ma dii Gedali faxes xanbini, sofane nun naxanle nun diidine nun kuntigine, a naxanye xali Gabayon taani.

¹⁷ E yi siga, e sa ti Kimihami yigiyadeni, Betlemi taan dexon, alogo e xa siga Misiran yamanani,

¹⁸ e makuya Babilon kaane ra, e yi gaxuma naxanye yee ra, bayo Netaniyaa dii xemen Yisimayeli

bata yi Gedali faxes, Axikan ma dii xemena, Babilon mangan naxan dexo yamanan xun na.

42

Muxu gixine yi Yeremi maxadin

¹ Sofa kuntigine nun Kareyaa dii xemen Yoxanan nun Hosayaa dii xemen Yesani nun yamaan birin, muxudin nun muxu gbeen birin yi e maso,

² e yi a fala Nabi Yeremi xa, e naxa, “Yandi, tin, i yi Alatala, i ya Ala mafan nxu xa, i yi a mafan yama daxonen ito xa. Bayo nxu yi wuya, koni iki nxu muxu dando nan luxi, alo i a toma kii naxan yi.

³ Alatala, i ya Ala xa kiraan yita nxu ra, nxu lanma nxu xa bira naxan foxo ra, e nun nxu lanma nxu xa naxan liga.”

⁴ Nabi Yeremi yi a fala e xa, a naxa, “N bata a me. N na Alatala maxandima nen, e Ala, alo e a falaxi kii naxan yi. Alatala na e yabi naxan na, n na birin falama nen e xa, n mi sese luxunye e ma.”

⁵ E yi a fala Yeremi xa, e naxa, “Alatala xa findi sere tinxinxi nondi falan na nxu xili ma, xa nxu mi Alatala i ya Alaa falane birin suxu a naxanye tima i xa lan nxu ma!

⁶ Xa a findi a naxin na hanma a fapina, nxu Alatala xuiin suxuma nen, en ma Ala, nxu i xexi naxan fema alogo nxu xa herin soto, Alatala, en ma Alaa fala suxun xon.”

⁷ Xi fu to dangu, Alatala yi falan ti Yeremi xa.

⁸ Yeremi yi Kareyaa dii xemen Yoxanan xili, e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra, e yamaan birin, muxudin nun muxu gbeena.

⁹ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, e n xexi naxan ma alogo n xa sa a mafan e xa, a naxa,

¹⁰ “Xa e lu dxi yamanani ito yi, n na e rasabatima nen, n mi e fe kale, n yi e si, n mi e tale mumu, bayo n bata sunu lan gbalon ma, n naxan ligaxi e ra.’

* 41:9: Na feen sebexi Mangane Singen 15.9-24 kui.

11 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'E nama gaxu Babilon mangan yee ra, e gaxuxi naxan yee ra iki. E nama gaxu a yee ra, bayo n luxi e xon nen alogo n xa e rakisi, n yi e xunba a yii.

12 N kininkininma nen e ma, a fan yi kininkinin e ma, a yi e raxete e yamanani.'

13 Koni xa e a fala, e naxa, 'Nxu mi luma yamanani ito yi!' Xa e mi e tuli mati Alatala e Alaa falan na,

14 xa e a fala, e naxa, 'En-en, nxu sigama Misiran yamanan nin, nxu mi fa yengen toe denaxan yi, nxu mi fa yenge so xotaan fe xuiin mema denaxan yi, donseen mi fa dasama nxu yii denaxan yi. Nxu luma mena nin!'

15 Nayi, Yuda muxu donxene, e tuli mati Alatalaa falan na! Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Xa e a ragidi yati, a e xa siga Misiran yamanani, xa e sa dexo nayi xoneyani,

16 nayi, e gaxuxi yengen nun fitina kamen naxanye yee ra, ne sa e sotoma nen Misiran yamanani, e yi faxa menni.

17 Naxanye birin waxi siga feni Misiran yamanani, e sa dexo na, ne faxama yengen nun fitina kamen nun fitina furen nin, e sese mi luye e nii ra, e sese mi gbaloni minima n naxan nasigama e xili ma.'

18 Alatala Senben Birin Kanna mon ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, 'N ma xolon nun n ma fitinan godoxi Yerusalen kaane ma kii naxan yi, n ma xolon godoma e ma na kii nin, xa e siga Misiran yamanani. E findima nen danga yamaan misaala ra, e fe yi muxune yigitege, e yi e yalagi, e e konbi. E mi fa yireni ito toe mumel! "

19 "Yuda yamaan muxu donxene, Alatala bata a fala e xa, a e nama siga Misiran yamanani. E xa a kolon ki faji, a n bata e rakolon to!

20 E tantanni ito sa findima e faxa xunna nan na, e to n xexi Alatala fema, e Ala, e naxa, 'Alatala en ma Ala maxandi nxu xa. Alatala en ma Ala na naxan yo fala, i na fala nxu xa, nxu a ligama nen.'

21 Awa, n bata fa e yabi to, koni e mi e tuli matima Alatalaa falan na, en ma Ala, a naxanye birin falaxi n xa lan e ma.

22 Awa iki, e xa a kolon. E faxama nen yengen nun fitina kamen nun fitina fureni e sigan dexteni denaxan yi."

43

E yi Yeremi xali Misiran yi

1 Yeremi yelixina falane raliye yamaan birin ma, Alatala e Alaa falane birin, alo Alatala e Ala a yamari a ma kii naxan yi,

2 Hosayaa dii xemena Asari nun Kareyaa dii xemnen Yoxanan nun a yamaan wasodene birin yi a fala Yeremi xa, e naxa, "I wule! Alatala, en ma Ala mi i rafaxi a faladeni, fa fala, 'e nama siga Misiran yi e sa dexo na.'

3 Koni Neriya dii xemnen Baruku nan i radinxi nxu ma alogo nxu xa sa Babilon kaane sagoni, e yi nxu faxa hanma e siga nxu ra konyiyani Babilon yi."

4 Kareyaa dii xemnen Yoxanan nun sofa kuntigine nun yamaan birin yi tondi e tuli matiyee Alatalaa falan na, fa fala e xa dexo Yuda yamanani.

5 Kareyaa dii xemnen Yoxanan nun sofa kuntigine birin yi Yuda yama donxen tongo naxanye bata yi fa dexo Yuda yamanani sa keli siyane birin tagi, e yi raxuyaxi ayi denaxanye birin yi

6 e nun xemene nun naxanle nun diidine nun mangana dii temene, Babilon mangan kantan muxune xunna Nebusaradan muxun naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xemena, Safan mamandenna, e nun Nabi Yeremi nun Baruku, Neriya dii xemena.

7 E yi siga Misiran yamanani, bayo e mi tin e tuli matiyee Alatala xuiin na, e yi sa Tapanese taan li.

Falana lan Misiran ma

8 Alatala yi falan ti Yeremi xa Tapanese taani, a naxa,

9 "Geme xungbena ndee tongo i yi e bitin bendeni Misiran mangana

banxin so dæen na Tapanese taani Yuda kaane yeε xæri.

¹⁰ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N xeraan nasigama nen Babilon mangan Nebukadanesari fæxæ ra, n ma walikena. N yi a manga gbæden dæxæ gemeni itoe fari n naxanye luxunxi, e yi xunna soni bandun nininna ra mangan xun ma be.

¹¹ A fama nen, a Misiran yamanan yenge. Sayaan nagidixi naxanye ma, ne yi faxes. Konyiyaan nagidixi naxanye ma, ne yi siga konyiyani. Silanfanna ragidixi naxanye ma, ne yi faxes silanfanna ra.

¹² A yi tæen so Misiran yamanan suxure kidene ra, a yi e gan, a siga e suxurene ra. A yi Misiran yamanan næ alo xuruse kantanna a domain tongoma kii naxan yi, a mæn yi xæte bæne xunbenli.

¹³ A Beti-Semæsi senbeten gemæ daxine fan kala Misiran yi, a yi Misiran kaane suxurene kide banxine gan.’ ”

44

Alaa falana Yahudiya gixine xilima Misiran yi

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yahudiyane birin ma Misiran yamanani naxanye yi dæxi Migidoli taan nun Tapanese taan nun Nofi taani e nun Misiran yamanan faxes binna, a naxa,

² Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E bata a to n jaxankatan naxan saxi Yerusalen fari, e nun Yuda taane birin. To, e bata kala hali muxuna, a mi fa e yi

³ amasæto e fe jaxin xæn e naxan ligaxi e to n naxælo, e sa wusulanna gan ala gbætene xa, e yi e batu, e tan nun ε tan nun ε benbane mi naxanye kolon.

⁴ N yi n ma walikene rafama ε ma yeyε, nabine, e yi a falama, e naxa, ‘E xæte xæsi feni itoe fæxæ ra naxanye mi rafan Ala ma.’

⁵ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati, e mi xæte e fe jaxine fæxæ ra, e mi ba wusulanna ganne ala gbætene xa.

⁶ Nayi, n ma xælo gbeen yi godo, a yi fitinan nafa Yuda taane birin ma, e nun Yerusalen kirane, e yi kala, e yi raxæri, alo e kii naxan yi to.”

⁷ Iki, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “Nanfera ε fe jaxi sifani ito ligama ε yetε ra, ε yi xæmen nun jaxanla nun dii jæren nun dii futene raxæri Yuda yamaan ye, muxu yo mi lu?

⁸ E n naxælo ma ε batu se rafalaxine ra, ε wusulanna gan ala gbætene xa Misiran yamanani ito yi ε fa yigiyaxi denaxan yi. E waxi ε yetε raxæri feen nin, ε findi danga yamaan misaala ra bæxæ xænna siyaan bonne xa, e lu ε konbe.

⁹ E bata jinan ε benbane kewali jaxine xæn ba, e nun Yuda mangane nun e jaxanle nun ε nun ε jaxanle kewali jaxine, ε naxanye liga Yuda yamanan nun Yerusalen taani?

¹⁰ Han to muxu yo munma nimisa, a gaxu, a n ma sariyan nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi ε nun ε benbane yii.”

¹¹ Nanara, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N bata a ragidi, n xa gbalon liga ε ra, n yi Yuda yamaan birin naxæri.

¹² Yuda kaan naxanye luxi e nii ra, naxanye a ragidixi e xa sa dæxæ Misiran yamanani, ne birin naxærima nen Misiran yamanani, e birin yi faxes yengen nun fitina kamæni muxudin nun muxu gbeena. E findima nen danga yamaan misaala ra, ε fe yi muxune yigitεge, e yi ε yalagi, e ε makonbi.

¹³ N na e kewanle saranma nen e ra e tan naxanye dæxi Misiran yi, alo n Yerusalen kaane kewanle saran e ra kii naxan yi yengen nun fitina kamæn nun fitina furen na.

¹⁴ Muxu yo mi luyε a nii ra Yuda muxu dænxene ye, naxanye bata sa dæxæ Misiran yamanani, e sese mi e futuxule alogo e xa xæte, e dæxæ Yuda

yamanani, bayo e mi xεtεma, fε e muxu gixi dando gbansan.”

¹⁵ Xεmεn naxanye birin yi a kolon a e naxanle yi wusulanna ganma ala gbεtεne xa, e nun naxanla naxanye birin yi tixi na yama gbeen malanni, e nun yamaan naxan birin yi dεxi Misiran nun Misiran yamanan faxa binni, ne yi Yeremi yabi, e naxa,

¹⁶ “Nxu mi fa waxi i ya falan name feni, i naxan tima fata Alatala ra.

¹⁷ Koni nxu waxi nxu dε xuiin nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu yi minse saraxane rabεxεn a xa alo nxu nun nxu benbane nun nxε mangane nun kuntigine yi a ligama kii naxan yi a fεlεni Yuda taane yi, e nun Yerusalεn kirane xεn. Na waxatini, donseene yi nxu yii nun, nxu yi naxunni, nxu mi yi naxankataxi.

¹⁸ Koni xabu nxu ba wusulanna ganne Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu ba minse saraxane rabεxεnne a xa, seene birin yi dasa nxu ma, yengen nun fitina kamen yi nxu naxankata.”

¹⁹ Naxanle mεn yi a fala, e naxa, “Nxu yi wusulanna ganma Kore Xonna Naxalan Mangan xa waxatin naxan yi, nxε xεmεne mi yi na kolon ba? E yi a kolon a nxu yi burudine ganma a maligan na, nxu yi minse saraxane rabεxεn a xa.”

²⁰ Nayi, Yeremi yi a fala yamaan xa, xεmεn nun naxanla, yamaan naxan birin na yabin so a yii, a naxa,

²¹ “E wusulanna naxanye ganxi Yuda taane nun Yerusalεn kirane xεn, ε tan nun ε benbane nun ε mangane nun ε kuntigine nun yamaan birin, Alatala mi a xaxili luxi na xεn ba, a yi a miri na ma a bεneeni?

²² Alatala mi yi fa nεε ε kewali naxine nun ε xεsi feene raxanne waxatin naxan yi, ε yamanan yi kala, a yi raxεri, a findi danga yiren misaala ra, muxu yo mi dεxi naxan yi, alo a kii naxan yi to.

²³ Bayo ε bata wusulanna gan suxurene xa, ε yi yulubin liga Alatala ra, bayo ε mi ε tuli matixi Alatala xuiin na, ε mi a sariyane nun a yamarine

nun a maxadi xuine suxu, nanara, gbaloni ito ε lixi, alo a kii naxan yi to.”

²⁴ Yeremi yi a fala yamaan xa, e nun naxanle birin, a naxa, “E tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda kaan naxanye Misiran yamanani.

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘E nun ε naxanle naxan falaxi ε dεεn na, ε bata na liga. E a fala nen, ε naxa, “Nxu waxi nxu dε xuine nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu minse saraxane rabεxεn a xa.” Nba, ε naxan falaxi, ε na liga. E dε xuiin nakamali!’

²⁶ Koni, ε tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda kaan naxanye dεxi Misiran yamanani! Alatala naxa, ‘N bata n kεlε n xili gbeen, Yuda kaa yo mi fa a kεlεma n xinli sεnεn, naxanye dεxi Misiran yi. E sese mi fa a falama, e naxa, “N bata n kεlε Habadan Marigina Alatala yi.”

²⁷ Bayo n na n yeεn tima e ra nen alogo e xa gbalon sεtε, koni herin mi a ra. Yuda kaane birin naxεrima nen yengen nun fitina kameni, naxanye dεxi Misiran yamanani, han e nεn.

²⁸ Muxu dando nan tun yengenini minima, e keli Misiran yamanani siga Yuda yamanani. Nayi, Yuda yamaan muxu dεnxεn naxanye faxi dεxεdeni Misiran yamanani, ne birin a kolonma nen, xa e tan nan ma fala nεndin na hanma n ma falana.’

²⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Ito nan fa findima taxamasenna ra ε xa fa fala n fama nen ε kewanle sarandeni ε ra yireni ito yi alogo ε xa a kolon a n kεnkε falane kamalima nen yati, lan ε naxankata feen ma.’

³⁰ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N Misiran mangan Xofira sama nen a yaxune sagoni, naxanye waxi a faxa feni, alo n Yuda mangan Sedeki sa Babilεn mangan Nebukadanesari sagoni kii naxan yi, a yaxun naxan yi waxi a faxa feni.’ ”

45

Yeremi yi Baruku madεnden

1 Yuda mangan Yosiyaa dii xemɛn Yehoyakimi a mangayaan ɲɛɛ naanindeni, Nabi Yeremi yi falani ito ti Neriya dii xemɛn Baruku xa, a Yeremi a falane seɓe kɛdini waxatin naxan yi, a naxa,

2 “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan i ma, Baruku, a naxa,

3 ‘I yi a falama, i naxa, “Gbalona n xa! Bayo Alatala bata ɲaxankatan sa n ma sɔxɔɓɛn fari, n bata xadan kutundeni, n mi matabu yo sɔtɔma.”

4 Nanara, Alatala yi a fala n xa a n xa ito fala i xa, a naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N naxan tixi, n na rabirama nɛn. N naxan sixi, n na talama nɛn, yamanani ito kɔnin.

5 Nayi, i tan muxu gbeeyaan nan fenma i yeɗe xa ba? I nama a fen! Bayo n gbalon nafama nɛn birin ma. Koni, n na i rakisima nɛn, i na siga dɛde yamanani.” ’ Alatalaa falan nan na ra.”

46

Alaa falana lan Misiran ma

1 Alatala falani itoe nan ti Nabi Yeremi xa lan siyane ma:

2 A ito nan fala lan Misiran yamanan nun Misiran mangan Neko a ganla ma, Babilɔn mangan Nebukadanesari naxan nɔ yengeni Efirati baan dɛ Karakemisi taani, Yuda mangan Yehoyakimi a mangayaan ɲɛɛ naanindeni, Yosiyaa dii xemɛna.

3 “Ɛ ye masansan wure lefa xungbene nun a xurine yitɔn!

Ɛ maso, ɛ yengɛn so!

4 Ɛ soone yitɔn,

soo ragine xa te e fari!

Ɛ xunna makantan wure kɔmɔtine so, ɛ ti ɛ yirene yi!

Ɛ tanbane yitɔn!

Ɛ kanke ye masansanne ragodo ɛ ma!

5 Nanfera, n fa e gaxuxin nan toma iki?

E xɛtɛma e xanbi ra,

e sofane bata faxa.

E xɛtɛma e giye!

E e gima, e mi e xanbi rato.

E gaxuxin yiren birin yi,”

Alatalaa falan nan na ra.

6 “Hali xulunlane mi nɔe e giye!

Hali fangamane mi nɔe e futuxule!

E sanna radinma,

e sa bira

fɔ kɔmɛn fɔxɔn yamanani Efirati baan dɛ.”

7 “Nde ito ra naxan tema

alo Nila baana,

naxan igeye bɔxɔnma a ma

a findi fufaan na?

8 Misiran nan tema

alo Nila baana,

naxan igeye bɔxɔnma a ma

a findi fufaan na.

A a falama, a naxa,

‘N tema nɛn,

n sa bɔxɔn birin xun ma,

n yi taane nun e muxune birin naxari.’

9 Soo ragine, ɛ te yengeni!

Wontoro ragine ɛ fɔn e ma!

Sofane, ɛ mini ɛ ye masansan wure lefane ra,

ɛ tan Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu kaan xali wonle!”

10 “Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan gbee na lɔxɔn na,

a gbeerɔxɔ lɔxɔna,

a gbeen ɲɔxɔma a yaxune ra lɔxɔn naxan yi.

Silanfanna faxan tima nɛn na lɔxɔni

han a wasa wunla ra,

bayo a luxi nɛn

alo saraxana Marigina Alatala

Sɛnbɛn Birin Kanna xa,

kɔmɛn fɔxɔn yamanani Efirati baan dɛ.

11 Misiran yama fajina,

ɛ siga Galadi yamanani ɛ sa senna fen.

Koni ɛ dandan ferene fenma fuyan,

seri mi fa ɛ yiyalanɲɛ sɔnɔn.

12 Siyane bata i ya yarabina fe mɛ.

I gbelegbele xuiin bata bɔxɔn birin suxu.

Amasɔtɔ sofane tema e bode fari, e birin yi bira.”

Babilɔn mangan yi Misiran yengɛ

13 Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan Babilɔn mangan Nebukadanesari fa feen ma Misiran yamanan yengɛdeni:

14 “Ɛ a rawanga Misiran yamanani,
Migidoli kaane xa a mε,
Nofi kaane nun Tapanese kaane xa a
mε!

A fala e xa, ε naxa,
‘Ɛ keli, ε yitɔn,
bayo yengɛn bata ε konna li!’

15 Nanfera ε sofane bata raxɔri?
E mi tiyε,

bayo Alatala bata e radin bɔxɔni.

16 A muxu wuyaxi rabirama nɛn.

E tema nɛn e bode ma,
e bira, e naxa,
‘En keli, en xεtε en konne yi,
en bari taane!

En na en masiga halagi ti yengɛni ito
ra!’

17 E a falama nɛn mɛnni, e naxa,
‘Misiran mangani ito a sɔnxɔn gbo de!
Koni na waxatin bata a dan!’ ”

18 Mangana falan ni ito ra
naxan xili Alatala Sɛnbɛn Birin
Kanna,

a naxa, “Habadan Ala nan n na,
n bata n kɔlɔ n yɛtɛni,
fa fala muxuna nde fama
naxan sɛnbɛn gbo

alo Taboro geyana geyane tagi,
alo Karemele geyana baan dɛxɔn.

19 Misiran kaane, ε goronne yitɔn
ε siga konyiyani!

Bayo Nofi taan findima nɛn yire ma-
genla ra,
a ganma nɛn,
muxu yo mi luma a yi.

20 Misiran yamanan findixi jinge
fajin nan na.

Sigin fama nɛn a xili ma
sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.

21 Misiran kaane bata xɔjɛ sofa
yɛbaxine ramara e ganli

naxanye masuxi e xɔn
alo tura raturaxine.
Hali ne fan e xun xɛtɛma nɛn,
e gi e bode xɔn.

E mi tiyε e funfuni yengɛn lɔxɔni,
bayo gbalɔn lɔxɔn bata fa e ma,
n na e kɛwanle saranma e ra lɔxɔn
naxan yi.

22 Misiran kaane e gima nɛn
e yaxu sɛnbɛmane bun
alo sapina.

E fama e xili ma nɛn
e nun bunbine,
alo naxanye wudine sɛgɛma.

23 Alatalaa falan ni ito ra,
e a fɔtɔnna sɛgɛma nɛn,
hali muxun mi nɔɛ soɛ fɔtɔnna naxan
na

bayo e wuya alo tuguminne,
e yatɛn mi nɔɛ kolonjɛ.

24 Yagin nan a ra Misiran yamana
fajin xa.

A bata sa yamaan sagoni,
naxanye sa kelixi kɔmɛnna ma.”

25 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna,
Isirayilaa Ala naxa, “N kelima nɛn
No taana ala xili ma, Amɔn e nun
Misiran yamanan nun a mangan
nun a alane nun a kuntigine e nun
naxanye birin e yigi sama Misiran
mangani.

26 N na e sama nɛn e yaxune sag-
oni, naxanye waxi e faxa feni, Ba-
bilɔn mangan Nebukadanesari nun
a kuntigine. Na xanbi ra, muxune
mɔn yi dɔxɔ Misiran yi alo a fɔlɔni,”
Alatalaa falan nan na ra.

Isirayila xunbana fe Yeremi 30.10-11

27 “Ɛ tan Yaxuba yixɛtɛne,
n ma walikɛne, ε nama gaxu,
Isirayila kaane, ε nama kuisan!
Bayo, n na ε rakisima nɛn,
n yi sa ε ba yire makuyeni,
n yi ε bɔnsɔnna ba yamanani
e sa konyiyani dɛnaxan yi.

Yaxuba bɔnsɔnna muxune mɔn
xɛtɛma nɛn,

e yi lu maraxaran nun bɔjɛ xunbenli.
E mi fa yimaxɛ sɔnɔn!

28 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
‘Ɛ tan Yaxuba yixɛtɛne,
n ma walikɛne, ε nama gaxu,
bayo n luma nɛn ε xɔn.

N siyane birin naxɔrɛ nɛn,
n na ε raxuyaxi ayi naxanye yɛ,
koni n mi ε tan naxɔrima.

N na ε xuruma nɛn
alo a lan kii naxan yi,
bayo n mi ε yatɛma sɔntarene ra.’ ”

47

Nabiya falana Filisitine xili ma

¹ Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan Filisitine ma, benun Misiran mangan xa Gasa taan yengε:

² Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Walanne bata keli sogeteden kαmenna ma, e luma nen alo fufana, e sa yamanan xun ma, e nun naxanye birin a yi, e nun taane nun e muxune. Yamaan sαnxαma nen, yamanan muxune birin yi gbelegbele.

³ Soone torone xuiin minima nen, yaxune yengε so wontorone gi xuine yi mε.

Fafane mi e diine danxunma na lαxαni bayo e tunnaxαlαma e ma nen fefe!

⁴ Amasαtα Filisiti yamanan birin naxαri lαxαn bata a li, han muxu yo mi lu naxan Tire taan nun Sidαn taan maliye.

Bayo Alatala Filisiti kaane halagima nen, yamaan dαnxen naxan sa kelixi Kafatoro fαxα ige tagi bαxαni.

⁵ Gasa kaane e xunna bima nen sununi,

Asikalαn taan yi yidundu. E tan yamaan muxu dαnxen naxanye dαxi mεmεmεene yi,

ε luma ε yetε maxabe sununi han waxatin mundun yi?

⁶ E a falama nen, ε naxa, ‘Ee! Alatalaa silanfanna luma nxu faxε

han waxatin mundun yi?

A xa so a tεeni, a danna sa faxan na, a raxara fa.’

⁷ Koni a xa a raxara di? Bayo Alatala nan yamarin fixi a yengen xa keli Asikalαn taan nun baan binna xili ma. ”

48

Nabiya falana Moyaba xili ma

¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan Moyaba yamanan ma, a naxa, “Gbalon Nebo taan xa, bayo a bata kala! Yarabin na a ra Kiriyatayimi taan xa,

e bata a suxu yengeni! Yarabina e yire makantanxin xa e nun yigitεgena.

² Tantunna mi fa Moyaba yamanan xa, bayo e fe naxine nan yitαnma a xili ma Xεsibαn taani, e naxa, ‘En siga, en sa a raxαri siyane ye!’ E tan Madimen kaane fan, ε taani dunduma nen bayo yengεna ε fαxα ra.

³ Gbelegbele xuiin tema nen Xoronayin taani!

Halagin na a ra!

A birin kalama nen!

⁴ Moyaba yamanan kalama nen!

A diine gbelegbele xuiin mεma nen.

⁵ E tema wugε nen Luxiti गयाan ma. E godoma nen gbelegbele Xoronayin taani naxankatana fe ra.

⁶ E gi! Birin xa a niin makata! E luxun alo wudi dungin burunna ra!

⁷ Amasαtα ε yigi saxi ε kewanle nun ε nafunle nin,

ε fan suxuma nen yengeni, ε suxuren Kemosi fan yi xali konyiyani

e nun a ki muxune nun e kuntigine.

⁸ Halagi tiin soma nen ε taane birin yi, taa yo mi luyε.

Bαnbαn kuine kalama nen, mεmεmεene yi halagi, bayo Alatala na nan falaxi.

⁹ E Moyaba mali a xa a gi alo xαliin na tugan.

A taane yigelima nen, muxu yo mi luma e yi.

¹⁰ Dangan na kanna xa naxan na Alatalaa wanla rabεnin.

Dangan na kanna xa naxan tondima yengen soε!”

¹¹ “Moyaba yi bαne xunbelixi xabu a dii nαre waxatini, alo manpaan na ramara alogo a xa siga naxunne ayi.

A mi baxi a yamanani, a siga gbete yi, a mi sigaxi konyiyani. Nanara, a mαn naxun a kiini, a xirin mi masaraxi.”

¹² Koni, Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, “Lɔxɔne fama,
n muxune rafama e ma lɔxɔn nax-
anye yi,
e yi e ba e yamanani
siga yamana gbete yi.
E yi e yamanani geli,
e yi a xunna kala.

¹³ Moyaba yagima nen Kemosi suxu-
rena fe ra,
alo Isirayila yamaan yagi kii naxan yi
Beteli kidena fe ra,
e yi e yete taxuxi naxan na.*

¹⁴ E a falama di nayi, e naxa,
‘Sofa fapine nan nxu ra,
yenge so wɛkilexine?’

¹⁵ Moyaba yamanan kalama nen,
tutin yi te a taane yi.
E sigama a banxulan fapine ra nen e
faxadeni,”

Mangana falan nan na ra,
naxan xili Alatala Senben Birin
Kanna.

¹⁶ Moyaba halagi waxatin bata a li,
gbalon mafuraxin fama a xili ma.

¹⁷ E tan a rabilinna muxune,
e a wuga,
e tan naxanye birin a xili gbeen
kolon!

E naxa, “Ee! Senbe gbee sifani ito bata
kala!

Mangaya gbeeni ito bata halagi!”

¹⁸ “E tan Dibon kaane,
e keli e binyeni,
e godo han
e sa dɔxɔ bɔxɔ xareni,
bayo Moyaba yamanan kala muxun
fama nen e xili ma.

A e taa makantanxine kalama nen.

¹⁹ Aroyeri kaane,
e ti kiraan matodeni,
muxu gixi dangumatɔn naxanye e
futuxuluxi,

e ne maxɔdin,
e naxa, ‘Nanfe ligaxi?’

²⁰ Yagin nan a ra Moyaba xa,
bayo a bata yigitεε.
E xuini te! E gbelegbele!
E a rali Arinon xuden dε
a Moyaba bata kala!”

²¹ “Kitin bata keli yamanan xili ma

naxan lantani,
a bata fa Xolon nun Yahasi nun
Mefaati xili ma,

²² e nun Dibon nun Nebo nun Beti-
Dibilatayimi,

²³ e nun Kiriyaatayimi nun Beti-
Gamulu nun Beti-Meyɔn,

²⁴ e nun Keriyoti nun Bosara,
e nun Moyaba yamanan taane birin,
naxanye maso, naxanye makuya.

²⁵ Moyaba senben bata kala,
a fangan bata ba a ra,”
Alatalaa falan nan na ra.

²⁶ “E Alaa xɔlɔn dɔlɔn so a yii,
a xa a xun magi a ra
bayo a bata murute Alatala xili ma!
Moyaba xa a makutukutu a baxunni,
birin yi gele a ma.

²⁷ E tan xa mi yi Isirayila yamanan
magelema ba?

E a toxi suxi muɔadene nan ye ba,
e to e xunne yimaxama a mageledeni,
e na a fe fala?

²⁸ E tan Moyaba kaane,
e taane rabɛnin,
e sa dɔxɔ fanye yinle ra,
e ganbane raliga
naxanye e teen sama gεme longonne
ra.”

Nabi Esayi 16.6-12

²⁹ “Nxu bata Moyaba kaane wasona
fe me
naxan gbo han,
e nun e yete yigboon nun e wason
nun e yete yitena, e nun e yandana.”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “N na wasona fe kolon,
koni e yete matɔxɔma fuun nin.”

³¹ “Nanara, n Moyaba wugama,
n gbelegbelema sununi Moyaba birin
xa.

N kutunma Kiri-Hareseti kaane fe ra.
³² N wugama Sibima manpa binle fe
ra

dangu Yaaseri kaane ra,
bayo e yiine bata yi siga
han baan xanbi ra,
e yiine yi sigaxi han Fɔxɔ Daraan kidi
ma.

Koni halagi tiin bata e bogi fapine
kala.

* **48:13:** Na feen seβexi Mangane Singen 12.28-29 kui.

33 Sewan nun naxan naxan bata naxan
Moyaba wudi bili nakane nun xene
yi.

N bata manpa igen naxan manpa ige
badene yi,
muxu yo mi fa manpa bogi igen bama
sewani.

Yenge so sanxo xuiin nan fa mema na
yi.

34 Xesibon kaane gbelegbele xuiin
sigama

han Eleyale taani,
e xuiin sa mema han Yahasi taani,
keli Soyari taan ma
siga han Xoronayin taani,
siga Egilati-Selisiya taani,
bayo hali Nimirimi daraan fan bata
xori.

35 N Moyaba yamanan naxarima nen,
e tan naxanye saraxane bama taane
suxure kidene yi

e wusulanna gan e alane xa,”

Alatalaa falan nan na ra.

36 “Nanara, n bonen wugama Moyaba
fe ra.

N ma mawuga xuiin luxi nen
alo xulen xuina sununi.
N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra,
bayo e nafunla naxan malan,
na bata tunun.

37 Bayo muxune birin bata e xunne
bi,

e birin yi e de xabene bi sununi,

e yi e yiine birin maxaba,

e kasa benbeli dugine so sununi.

38 Saya feen nan tun fa mema Moyaba
banxine

nun a yama malandene yi,
bayo n bata Moyaba yamanan kala

alo fena

muxe mako mi fa naxan ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

39 Ee! E naxankataxi!

E gbelegbelema han!

E yagixin bata e xun xanbi so!

Moyaba yamanana fe findima mage-
len

nun gaxu xunna ra nen a rabilinna
birin xa!

40 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E yaxun sinma nen e ma alo
singbinna

naxan a gabutene yifulunma Moyaba
xun ma.

41 Keriyoti suxuma nen, a yire makan-
tanxine yi tongo.

Moyaba sofane bonen luma nen na
loxoni

alo naxanla naxan dii barini.

42 Moyaba kalama nen,

a mi fa findima siyaan na sanon,

bayo a bata murute Alatala xili ma.

43 E tan Moyaba kaane,

gbalon nun yinla nun luti ratixina e
yera.”

Alatalaa falan nan na ra.

44 “Naxan na a gi gbalon bun,

na yi sa sin yinla ra!

Naxan na te yinla ra,

na yi sa a suxu luti ratixin na.

Bayo n Moyaba kaane kewanle
saranma e ra nen naxan na,

na a limaton ni i ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

45 “Muxu gixine taganxin yigiyaan
fenma nen Xesibon taani,

koni ten minima nen Xesibon taani,

tee degen yi mini Sixon ma manga
banxini,

a Moyaba kaane xunna kala,

a yi gbalotoni itoe gan.

46 Gbalona e tan Moyaba kaane xa!

Kemosi suxurena yamaan bata tu-
nun,

bayo e diine bata xali konyiyani.

47 Koni waxati famatoni,

n mon Moyaba muxu suxine
raxetema nen.

Na kitin nan saxi Moyaba sanna.”

Alatalaa falan nan na ra.

49

Nabiya falana Amonine xili ma

¹ Alatala ito nan falaxi Amonine
xili ma, a naxa,

“Dii mi fa Isirayila kaane yii sanon
ba?

Kee tongo yo mi fa e xa sanon ba?

Nanfera nayi,

Amonine dxi Isirayila taane yi?

Nanfera Molkox suxurena yamaan
bata Gadi yamanan tongo?”

² Nanara, Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, “Loxone fama,

n yenge so sanxo xuiin natema loxon
naxanye yi

Amonine taan Rabaha xili ma,
a yi findi taa xonna ra,
a rabilinna taane yi gan.
Nayi, Isirayila kaane yi e kedi mux-
une kedi,”

Alatala naxa na kiini.

³ “Xesibon kaane, ε gbelegbele,
bayo Ayi taan bata kala!

Rabaha kaane ε sunu xuini te,
ε kasa benbɛli dugine ragodo ε ma,
ε wuga.

ε gi taan makantan yinna yiren birin
yi

bayo yaxune bata fa ε suxuren Mɔlɔkɔ
suxudeni,

e siga a ra konyiyani,
e nun a ki muxune nun a kuntigine.

⁴ Nanfera ε kanbama ε lanbanne nun
ε xεene yi,

e to rafexi bogise xaba daxine ra?

ε tan Raba kaane,
yama murutεxina,
ε tan naxanye ε yigi saxi ε nafunle yi
ε naxa, ‘Nde nɔε nxu yenge?’ ”

⁵ Marigina, Alatala Sɛnben Birin
Kanna falan ni ito ra, a naxa,
“N fe magaxuxin nafama nɛn ε xili
ma,

sa keli ε rabilinne birin yi,
ε birin yi kedi,
muxu yo mi muxu gixine xun lanɲε.

⁶ Koni na na dangu,
n mɔn Amonine muxu suxine
raxεtɛma nɛn,”

Alatalaa falan nan na ra.

Nabiya falana lan Edon ma

⁷ Alatala Sɛnben Birin Kanna ito
nan falaxi Edon yamanan xili ma, a
naxa,

“Fekolonne bata dasa Teman ya-
manani ba?
Maxadi tiine mi fa na xaxilimane ye
ba?

E fe kolonna bata kala ba?

⁸ ε xεtε ε giye,
ε luxun faran yinle ra,
ε tan Dedan kaane!

Bayo n gbalon nafama nɛn Esayu
yixεtɛne xili ma,
n na e kewanle saran e ra waxatin
naxan yi.”

Nabi Abadi 1.5-6

⁹ “Xa muxune fa ε nakoni ε manpa
bogine muɲadeni,

e mi bogi dando xan gbansan luma
na ba?

Xa muɲadene fa i konni kɔεεn na,
e mi e waxonna xan tongoma ba?

¹⁰ Nba, n tan Ala Esayu yixεtɛne yii
seene birin naxorima nɛn,
n yi e luxundene birin namini
kɛnɛnni.

E mi fa nɔε e luxunɲε.

E bɔnsonna nun e ngaxakedenne
nun e dɔxɔ bodene birin halagima
nɛn,

muxu yo mi lu Esayu bɔnsɔnni.

¹¹ ε ε kiridine lu na,
n na n yengi dɔxε e xɔn.

ε kaja gilene xa e yigi sa n yi.”

¹² Bayo Alatala ito nan falaxi, a
naxa, “N tan mi naxanye yalagixi ki-
tini, xa ne karahan xɔlɔ igelengenna
mindeni, ε tan yatε sɔntaren na nayi
ba? εn-εn de! ε mi suxuma sɔntarene
ra de! ε a minma nɛn yati!”

¹³ Bayo Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “N bata n kɔlɔ n yeteni, fa
fala Bosara taan naxorima nɛn, a ra-
yarabi, a danga, a halagi. A taane
birin kalama nɛn habadan!”

Nabi Abadi 1.1-4

¹⁴ N bata xerayana nde a fe mε fata
Alatala ra,

xeraan bata rasiga siyane ma,

a xa sa a fala, a naxa,
“ε keli, ε sa Edon kaane yenge!
ε keli ε sa yengen so!”

¹⁵ Ala naxa, “Edon kaane,
n na ε sɛnben xurunma nɛn siyane
birin xa.

Birin ε ranaxuma nɛn.

¹⁶ ε to muxune magaxuma,

wason naxan ε bɔɲɛni,
na bata ε ratantan
ε tan naxanye dɔxi faran yinle ra,
e nun geyane fari.

Hali ε ε tɛn sa kore alo singbinna,
n na ε ragodoma nɛn,”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Edon yamanan kalama nɛn,
naxan yo na dangu a dɛxɔn ma, ne
yigitεgɛma nɛn, e kabε, e kolin a fitina
feene ma.”

¹⁸ Alatala yi a fala, a naxa, “Muxu
yo mi fa luyε be. Adamadi yo mi dɔxε
a yi alo Sodoma nun Gomora nun e
rabilinna taane halagi kii naxan yi.

19 N luma nɛn alo yatan
naxan xapɛxin minima fɔtɔnni Yu-
rudɛn baan dɛ,
a siga sube fendeni yire fajini.
N Edɔn kaane kedima nɛn e ya-
manani sanja ma kedenni,
n naxan sugandixi,
n sa na dɔxɔ na yi.
Bayo, nde maliga n tan na?
Nde n yamarɛ?
Xuruse rabaan mundun n yɛɛ ratiyɛ?”

20 Nanara, ɛ tuli mati Alatalaa fe
ragidixin na lan Edɔn kaane
ma,
e nun a feen naxanye yitɔnxi Teman
kaane xili ma!
E luma nɛn
alo xuruse diin naxanye suxuma e
xali,
e dɔxɔden yi yigeli yati!

21 E kala xuiin bɔxɔni maxama nɛn,
e gbelegbele xuiin yi siga han Gbala
Baana.

22 A luma nɛn alo singbinna nan
tema a sa sin e ma, a yi a gabutene
yifulun Bosara taan xun ma. Na
lɔxɔni Edɔn sofane bɔjɛn luma nɛn
alo naxanla naxan dii barini.

Nabiya falana lan Damasi ma

23 Falana lan Damasi taan ma:
“Xamata kaane nun Arapada kaane
bata yagi,

bayo e bata xibaru naxina fe mɛ.
E bata kɔntɔfili,
e yimaxa alo baan na walanje ayi.

24 Damasi kaane sɛnben bata nan,
e bata e xun xanbi so,
e waxi e gi feni.

Gaxun nun kuisanna nun xɔlɛn bata
e suxu,
alo naxanla naxan dii barini.

25 Taa xili kanni ito fa rabɛjinxɪ di,
n ma sɛwa taana?”

26 “A banxulanne birama nɛn taan
xun xɔn yati! A sofane birin yi
faxa na lɔxɔni,” Alatala Sɛnben Birin
Kanna falan nan na ra.

27 “N tɛɛn soma nɛn Damasi taan
makantan yinne ra, a yi Ben-Hadada
manga banxin gan.”

Nabiya falana Arabune xili ma

28 Alatala ito nan falaxi Kedari
bɔnsɔnna nun Xasori mangayane xili
ma Babilɔn mangan Nebukadanesari
naxanye yɛngɛ a yi e nɔ, a naxa,
“ɛ keli, ɛ Kedari bɔnsɔnna yɛngɛ!
ɛ sogeteden yamanan muxune ha-
lagi!

29 ɛ e xuruse kurune nun e kidi
bubune tongo e yii,
e nun e yigiyadene nun e goronne
nun e nɔgɔmɛne birin.

Muxune sɔnxɔn natema nɛn e ma,
e naxa, ‘Gaxun yiren birin yi!’ ”

30 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“ɛ tan Xasori kaane,
ɛ gi mafuren!

ɛ sa ɛ luxun faran yinle ra!

Bayo Babilɔn mangan Nebukadane-
sari bata yɛngɛni tɔn ɛ xili ma.

31 ɛ keli, ɛ fu siyani ito ma
naxan dɔxi bɔjɛ xunbenli.

A taane so dɛɛne mi nɔɛ balanje,
e mi sɔxɔnxi,
e dɔxi e danna nɛn,”

Alatalaa falan nan na ra.

32 “Yaxune e nɔgɔmɛne tongoma nɛn
yɛngɛni,

e nun e xuruse kuru wuyaxine.
Naxanye e xunne dɛxɔn bima,

n ne raxuyama ayi nɛn foyeni,
n gbalon nafa e ma
keli yiren birin yi,”

Alatalaa falan nan na ra.

33 Xasori taan findima nɛn kankone
kuruden na,

yire rabɛjinxina han habadan.

Muxu yo mi dɔxɛ a yi,
adamadi yo mi luyɛ na.

Nabiya falana Elan xili ma

34 Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa
lan Elan yamanan ma Yuda mangan
Sedeki a mangayaan fɔlɔ waxatini, a
naxa,

35 Alatala Sɛnben Birin Kanna ito nan
falaxi, a naxa,

“N Elan yamanana xanli girama nɛn,
naxan findixi e sɛnben binla ra.

36 N foye naanin nafama nɛn Elan xili
ma

keli kore xɔnna tongon naaninne ma,
n yi e raxuya ayi foyeni.

Yamana yo mi luyɛ

Elan muxu gixine mi sigan denaxan
yi.

37 N Elan kaane rayarabima nen e
yaxune yee ra

naxanye waxi e faxa feni.

N gbalon nafama nen e ma n ma xolo
gbeeni,

n yi yengen bira e foxo ra,
han n yi e ranan.”

Alatalaa falan nan na ra.

38 “N Elan mangan nun a kuntigine

halagima nen,

n yi n ma manga gbeden dexo na,”

Alatalaa falan nan na ra.

39 “Koni waxati famatoni,

n fama nen Elan muxu suxine ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

50

Babilon kalama nen

1 Alatala falani ito nan ti Nabi
Yeremi xa lan Babilon nun a ra-
bilinna taane ma, a naxa,

2 “E xibaruni ito rali siyane ma,
e a rawanga!

E taxamasenni te,

e a fe rali birin ma,

e nama sese luxun,

e a fala, e naxa,

‘Babilon taan suxuma nen!

Yarabin na a ra Beli suxuren xa,

Merodaki suxuren gaxuma nen!

Yarabin na a ra e alane sawurane xa,
gaxuna e suxurene suxuma nen!’

3 Bayo siyana nde fama nen a
yengedeni

sa keli sogeteden komenna ma,

a e yamanan naxarima nen,

muxu yo mi lu a yi.

Muxune nun xuruseene birin e gima
nen.”

4 Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Na lxoone nun na waxatini,

Isirayila kaane nun Yuda kaane fama
nen e bode xon,

e siga wuge,

e Alatala fen, e Ala.

5 E maxodinna tima nen Siyon kirana
fe yi,

e yi e yee rafindi men binna ma,

e yi e yete findi Alatala gbeen na
habadan layirin xon

naxan mi jinanma muxune ra
mume!

6 N ma yamaan yi luxi nen

alo xuruse tununxine.

E xuruse rabane bata yi e raloyi,

e yi lu sigeyane nun yire matexine
xun xon

e jinan e matabuden ma.

7 Naxan yo na yi e to,

a yi e faxa,

e yi a fala, e naxa,

‘Nxu mi kala tixi,

bayo e bata yulubin liga Alatala ra,

tinxinna kannna, Alatala,

e benbane yigina.’ ”

8 “E gi, e keli Babilon yi,

e keli Babilon kaane yamanani,

e lu alo kotone xuruse kurun yee ra.

9 Bayo n siya gbeene rakelima nen,

n na e malan,

n yi e radin Babilon taan xili ma

sa keli sogeteden komenna ma.

E taan yengema nen,

e yi a tongo.

E xalimakunle mi fule mume

alo sofa yebaxin to mi xete a yii genla
ra keli yengeni.

10 E fuma Babilon taan ma nen,

a kala muxune birin yi wasa,”

Alatalaa falan nan na ra.

11 “E sewa, e naxan,

e tan naxanye fuma n ma yamaan
ma!

E tuganje ayi sewani

alo jinge diin sexen de.

E naxan xuiin xa gbo ayi

alo soo kenden wuga xuina.

12 Koni e nga yarabima nen,

naxan e barixi,

na yagima nen.

E findima siya donxen nan na siyane
birin tagi,

e yamanan yi findi burunna nun yire
xaren nun tonbonna ra.

13 Muxu yo mi fa luma a yi sonon,

bayo Alatala a findima nen yire ma-
genla ra a xoloni.

Naxan yo na dangu Babilon yi,

na kannna yigitegema nen,

a kolin a kala kii ma.”

14 “E ti Babilon yenge xinla ma a ra-
bilinna birin yi,

ε tan xali wonle!
 Ε a bun,
 ε xalimakunle birin woli a ma!
 Bayo a bata yulubin liga Alatala ra.
 15 Ε yenge so sɔnxɔn nate a ma yiren
 birin yi!
 E minima nen e yete dentegedeni
 e yiine yitexi.
 A sangansone birama nen,
 a taa makantan yinne yi kala.
 Bayo Alatala bata a gbeen ɲɔxɔ.
 Ε gbeen ɲɔxɔ a ma!
 Ε a liga a ra
 alo a ligaxi bonne ra kii naxan yi.
 16 Ε sansi siine nun bogise xabane
 raxɔri e bode xɔn Babilɔn yi.
 Halagi tiina silanfanna fama nen,
 birin xa xete a konni,
 birin xa a gi, siga a yamanani.”
 17 “Isirayila yamaan bata findi xu-
 ruse tununxin na
 yatane naxan kedixi.
 Asiriya mangan nan singe yi a
 yengema.
 Dɔnxɛn na, Babilɔn mangan
 Nebukadanesari nan a ha-
 lagi.”
 18 Nanara, Alatala Senben Birin
 Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi,
 a naxa, “N Babilɔn mangan nun a
 yamanan muxune kewanle saranma
 e ra nen alo n Asiriya mangan liga kii
 naxan yi.
 19 Koni, n mɔn xetema nen Isirayila ra
 alo xuruse kuruna a sansanni,
 e yi e dege Karemele geyaan nun
 Basan yire matexin fari.
 E lugoma nen Efirami geya yiren nun
 Galadi yamanani.”
 20 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Na lɔxɔne nun na waxatini,
 muxune Isirayila yamaan hakene
 funfun fenma nen,
 koni a sese mi luma na.
 E Yuda yamaan yulubine xɔn fenma
 nen,
 koni sese mi toε.
 Bayo n na yamaan muxu dɔnxɛn nax-
 anye lu e nii ra,
 n ne yulubine xafarima nen.”
 21 “Ε fu Meratayin yamanan ma,
 e nun Pekodo kaane!

Ε e sagatan, ε e birin naxɔri.
 N na ε yamarixi naxan birin na,
 ε ne liga.”
 Alatalaa falan nan na ra.
 22 “Yenge so sɔnxɔne nan tun tema
 yamanani.
 Naxankata gbeen na a ra.
 23 Ee! Yamanan naxan senbe gbo a
 birin xa,
 na bata kala, a halagi!
 Ee! Babilɔn bata findi yamana
 rabɛninxin na!
 24 Babilɔn kaane,
 n bata lutin nati ε yeε ra,
 ε yi ε suxu a ra,
 benun ε xa a fe kolon.
 E yi ε li na, e yi ε suxu,
 amasɔtɔ ε bata n tan Alatala yenge.
 25 Alatala bata a yenge so seene
 ramini e ramaradeni a xɔlɔni.
 Marigina Alatala Senben Birin Kanna
 wanla kema nen
 Babilɔn kaane yamanani.
 26 Ε fa a xili ma keli yire makuyene yi.
 Ε a sagane rabi,
 ε yi a nafunle yitaxun
 alo sansi kesene
 ε yi e birin kala,
 sese nama lu a yii.
 27 Ε a turane birin faxa,
 ε e birin xali e faxadeni!
 Gbalon na a ra e xa,
 bayo e lɔxɔn bata a li,
 e kewanle saranma e ra waxatin
 naxan yi.”
 28 “Muxu gixine xuiin nan ito ra,
 naxanye minixi yengeni Babilɔn yi,
 e fa a rali Siyon taani
 a Alatala en ma Ala bata a gbeen ɲɔxɔ
 a batu banxina fe ra.
 29 Ε xali wonle xili e xa fa Babilɔn xili
 ma,
 naxanye fatan xalimakunla wolε.
 Ε daaxadene yitɔn a rabilinni,
 muxu yo xun nama mini ayi.
 Ε e saranna fi e kewanle ra,
 ε a liga e ra
 alo e a liga bonne ra kii naxan yi!
 Bayo a bata murute Alatala xili ma,
 Isirayila Sariɲandena.
 30 Nanara, yaxune a banxulanne
 faxama nen taan yama malan-
 dene yi,

a sofane birin yi halagi na ɔ̀xɔ̀ni,”
Alatalaa falan nan na ra.

31 Marigina Alatala ɛ̀nbɛ̀n Birin
Kanna falan ni ito ra, a naxa,
“Ɛ̀ tan yɛ̀tɛ̀ yigbone,
n bata keli ɛ̀ xili ma.
Ɛ̀ kɛ̀wanle saranma ɛ̀ ra waxatin
naxan yi,
na bata a li.

32 Yɛ̀tɛ̀ yigbone e sanna radinma nɛ̀n,
e bira,
muxu yo mi e rakelima.
N tɛ̀n soma nɛ̀n e taane ra,
a yi e rabilinne birin gan.”

33 Alatala ɛ̀nbɛ̀n Birin Kanna yi
falani ito ti, a naxa,
“Isirayila kaane nun Yuda kaane
birin ɲaxankataxi.
Muxun naxanye e suxi konyiyani,
ne tondixi e beɲinɲɛ̀.

34 Koni e xunbamaan ɛ̀nbɛ̀n gbo,
a xili nɛ̀n Alatala ɛ̀nbɛ̀n Birin Kanna.
A e xun mayɛ̀ngɛ̀ma nɛ̀n
alogo a xa bɔ̀ɲɛ̀ xunbenla sɔ̀tɔ̀ e ya-
manan xa,
a yi Babilɔ̀n kaane yimaxa.”

35 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Yɛ̀ngɛ̀n kelima nɛ̀n Babilɔ̀n kaane
xili ma!
Yɛ̀ngɛ̀n kelima nɛ̀n muxune birin xili
ma
naxanye dɔ̀xi Babilɔ̀n yi,
e nun e kuntigine nun e fekolonne.

36 Yɛ̀ngɛ̀n kelima nɛ̀n e yiimatone xili
ma,
e yi findi daxune ra!
Yɛ̀ngɛ̀n kelima nɛ̀n e sofane xili ma,
e yi lu gaxuni!

37 Yɛ̀ngɛ̀n kelima nɛ̀n e soone nun e
yɛ̀ngɛ̀ so wontorone xili ma,
e nun siya basanxine birin xili ma
naxanye dɔ̀xi a yi,
e sofane yi lu alo ɲaxanle!
Yɛ̀ngɛ̀n kelima nɛ̀n e nafunle xili ma,
e birin yi ba e yii!

38 Ala xa igen ɲan e xudene yi,
e xɔ̀ri!
Bayo suxure yamanan nan a ra,
e xaxinla bata ɲan gaxu feene bun.

39 Nanara, burunna subene nun
kankone luma nɛ̀n Babilɔ̀n yi,

a findi dangaranfulene konna ra.
Muxu yo mi fa luma a yi,

a yigelima nɛ̀n
han mayixɛ̀tɛ̀n nun mayixɛ̀tɛ̀,
40 alo Ala Sodoma nun Gomora nun
e rabilinna taane halagi kii
naxan yi.

Muxu yo mi fa luma a yi,
adamadi yo mi fa dɔ̀xɛ̀ na,”

Alatalaa falan nan na ra.

41 “Yamaan fama nɛ̀n
sa keli sogeteden kɔ̀mɛ̀nna ma,
siya gbeen nun manga ɛ̀nbɛ̀mane
fama nɛ̀n

sa keli fɔ̀ bɔ̀xɔ̀n danna ra.

42 E sofane fama nɛ̀n xanle nun
dɛ̀gɛ̀mane ra e yii.

E ɲaxu,
e mi kininkininna kolon.
E xuiin minima nɛ̀n alo fɔ̀xɔ̀ igena,
e nɛ̀ma fama e soone fari.

E fama nɛ̀n safa yɛ̀n ma,

e yɛ̀ngɛ̀n so e bode xɔ̀n

alo muxu kedenna.

E fama Babilɔ̀n taa faɲin nan yɛ̀ngɛ̀de
yi!

43 Babilɔ̀n mangan to na feen xibarun
mɛ̀,

a gaxu, a fangan yi ɲan

alo ɲaxanla naxan dii barini.

44 N luma nɛ̀n alo yatan

naxan xaxɛ̀xin minima fɔ̀tɔ̀nni Yu-
rudɛ̀n baan dɛ̀,

a siga sube fendeni yire faɲini.

N ne kedima nɛ̀n e yamanani sanɲa
ma kedenni,

n naxan sugandixi,

n sa na dɔ̀xɔ̀ na.

Bayo, nde maliga n tan na?

Nde n yamarɛ̀?

Xuruse rabaan mundun n yɛ̀ɛ̀ ratiyɛ̀?”

45 Nanara, ɛ̀ tuli mati Alatalaa fe
ragidixin na Babilɔ̀n xili ma,
a feen naxanye yitɔ̀nxi Babilɔ̀n kaane
yamanan xili ma.

E luma nɛ̀n

alo xuruse diin naxanye suxuma e
xali,

e dɔ̀xɔ̀den yi yigeli yati!

46 Dunuɲa muxune na a mɛ̀

a Babilɔ̀n bata suxu yɛ̀ngɛ̀ni,

siyane yimaxama nɛ̀n,

e gbelegbele xuini te.

51

1 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N kala ti foyen nafama nɛn Babilɔn
nun Lebo-Kamayi* muxune birin xili
ma.

2 N xɔɲɛne xɛma nɛn Babilɔn xili ma
naxanye a fintanma alo maala,
a muxune birin yi kedi
alo se dagina.

Bayo e fuma nɛn a ma
keli yiren birin yi gbalon lɔxɔni.

3 Ɛ xalimakunle woli ɛ yaxune xali-
makuli wonle xili ma,
e nun wasodene kanke yɛ masansanne
ragodoxi naxanye ma!

Ɛ nama diɲa e sofa yo ma!
Ɛ e sofa ganla birin faxa.

4 E maxɔlɔxine xa lu biraxi Babilɔn
yamanan xun xɔn,
e sɔxɔnxin yi lu saxi Babilɔn taan ki-
rane xɔn.

5 Bayo Ala mi Isirayila yamaan nun
Yuda yamaan nabeɲinxi,
Alatala Senben Birin Kanna,
hali e yamanan to rafexi yulubine ra
Isirayilaa Sariɲanden yɛɛ ra yi.

6 Ɛ gi, ɛ mini Babilɔn yi,
birin xa a niin makata,
alogo ɛ nama faxa Babilɔn kaane
hakɛne fe ra!

Bayo Alatala gbeeɲɔxɔ waxatin bata a
li,

Ala Babilɔn kaane saranma nɛn
alo a lan e ma kii naxan yi.

7 Babilɔn yi findixi xɛma igelengenna
nan na Alatala yii,
dunuɲa muxune birin xunna firifiri
naxan kui dɔlɔ ra.

Siyane bata a dɔlɔn min,
e xunne yi keli e ra.

8 Babilɔn taan bata kala,
a bata kala!
Ɛ gbelegbele a fe ra!

Ɛ senna fen naxan sama a furen dɛ!
Waxatina nde, a yalanma nɛn.

9 ‘Nxu wa nɛn Babilɔn dandan feni,
koni a mi nɔɛ yiyalanɲɛ.

Nayi, en na a rabeɲin.

Birin xa siga a konyi.

Bayo kitin naxan nagidixi a xili ma,
na feen bata te han kore xɔnna.’

10 ‘Alatala bata en xun mayɛngɛ kitin
sa.

Ɛ fa, en sa Alatala,
en ma Ala kɛwanla yɛba Siyon taani.’

11 “Ɛ xalimakunle ralemun!

Ɛ wure lefane tongo!

Alatala bata Mede mangane radin
Babilɔn xili ma

bayo a bata a kala feen nagidi.

Alatala a gbeen ɲɔxɔma nɛn a batu
banxina fe ra.

12 Ɛ taxamasenne yite

alogo muxune xa siga yɛngɛ sodeni

Babilɔn taan makantan yinne xɔn!

Ɛ xun makantan muxune fari sa,
ɛ yi kantan tiine ti!

Ɛ sofane yitɔn yaxune xili ma!

Bayo Alatala naxan nagidixi,

a na rakamalima nɛn

a naxan falaxi lan Babilɔn kaane ma.

13 Ɛ tan naxanye dɔxi baa gbeene dɛ
nafulu gbeena ɛ tan naxanye yii,

ɛ rananna bata a li,

danna fa sama ɛ siimayaan na nɛn.”

14 Alatala Senben Birin Kanna bata a
kɔlɔ a yɛɛ yi, a naxa,

“N taani ito rafema nɛn yaxune ra
yati,

e wuya alo tuguminne,

e yi e nɔ sɔtɔ xuini te ɛ xili ma sɛwani.”

Nabi Yeremi 10.12-16

15 “Ala nan bɔxɔ xɔnna daxi a senbeni,
a yi dunuɲa betɛn sa a fe kolonna xɔn,
a kore walaxani bandun a xaxili-
mayani.

16 A na a xui ramini,
tulen yi a malan kore,

a kundaan nafa,

sa keli bɔxɔn danne ra.

A yi galanna nun tulen nafa,

a foyen namini a ramaradeni.

17 Muxune birin bata findi xaxil-
itarene nun fekolontarene ra.

Xɛma rawanle birin yagixi

lan e sawura rafalaxine fe ma,

bayo wulen nan e suxurene ra,

nii yo mi e yi.

18 Fe fuun nan e ra,

wali magelexina.

* 51:1: *Lebo-Kamayi* findixi wundo falan nan na naxan bunna nɛn fa fala “Babilɔn kaane.”

E halagi waxatin na a li,
 e raxɔrima nɛn.
 19 Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi
 alo e tan.
 Bayo a tan nan seen birin daxi.
 A tan nan gbee Isirayila bɔnsɔnne ra.
 A xili nɛn Alatala Sɛnben Birin
 Kanna.”

Babilɔn taan naɲanna fe

20 “Babilɔn kaane, ε lu nɛn n xa
 alo sinbena, yenge so se faɲina,
 n yi siyane raxuya ayi ε ra,
 n yi yamanane kala ε xɔn.
 21 N soone nun soo ragine raxuyaxi
 ayi ε tan nan na,
 e nun yenge so wontorone nun a ragi
 muxune,
 22 e nun xɛmɛne nun ɲaxanle,
 e nun fonne nun dii ɲɔrene,
 e nun banxulanne nun sungutunne,
 23 e nun xuruseene nun xuruse ra-
 bane,
 e nun xɛɛ biine nun e ɲingene,
 e nun yamana kanne nun kuntigine.
 24 Babilɔn taan nun a muxune fe
 ɲaxin naxanye ligaxi Siyon
 taan na,
 n na kɛwanle saranma nɛn e ra ε
 yɛtagi,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 25 “N kelima nɛn ε xili ma, Babilɔn
 kaane.
 E tan naxanye maxɔdɔxɔ kala tideni
 alo geyana,
 ε tan naxanye bɔxɔn birin halagima!
 N na n yiini bandunma nɛn ε xili ma,
 n yi ε taan makutukutu
 keli gɛmɛne xuntagi
 n yi ε konna findi geya ganxin na,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 26 “Gɛmɛ mi sɔtɛ ε konni,
 naxan finde banxin tongon ma gɛmɛ
 kɛnden na
 banxin nɔɛ bɛtɛn sɛ gɛmɛn naxan na.
 Amasɔtɔ ε konna luma nɛn kalaxi han
 habadan,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 27 “E taxamasenni te yamanani!
 E xɔtaan fe siyane tagi!
 E siyane yitɔn, e xa a yenge,
 ε Ararati nun Minni nun Asikenasi
 yamanane xili a yengedeni!
 E sofa ganle kuntigin dɔxɔ

a xa yengen xun mato a ra Babilɔn xili
 ma!
 E soone rasiga a xili ma
 naxanye wuya alo tuguminne.
 28 E siyane yitɔn, e xa sa a yenge,
 Medene mangane nun e yamana
 kanne nun e kitisane birin
 e nun yamanan naxanye birin e nɔɔn
 bun ma.

29 Alatala yengen naxan yitɔnxi Ba-
 bilɔn kaane xili ma,
 na na rakamali waxatin naxan yi,
 a Babilɔn yamanan findi yire yigenla
 ra
 muxu yo mi luma denaxan yi
 habadan,
 nayi bɔxɔ xɔnna xuruxurunma nɛn,
 a yimaxa.
 30 Babilɔn sofane bama nɛn yengen
 sɔɛ,
 e so e yire makantanxine yi,
 e sɛnben na ɲan.
 E luma nɛn alo ɲaxanle.
 Tɛɛn soma nɛn e taan banxine ra,
 e taa makantanxin yinne so dɛene
 birin kalama nɛn.
 31 Xɛrane gixin fama nɛn xɛrane fɔxɔ
 ra
 a faladeni Babilɔn mangan xa,
 fa fala yaxune bata e taan yiren birin
 tongo yengeni,
 32 kirane bata suxu,
 tɛɛ dara yirene ganma,
 gaxun bata sofane suxu.”
 33 Amasɔtɔ Alatala Sɛnben Birin
 Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a
 naxa,
 “Babilɔn taan malaxunma nɛn
 alo se bɔnbɔ lonna
 a nɛma yibodonma waxatin naxan yi.
 Se xaba waxatina a limaan ni i ra a
 xa.”

34 Yerusalɛn kaane a falama, e naxa,
 “Babilɔn mangan Nebukadanesari
 bata en naxɔri,
 a yi en ma taani maxa
 alo goron kui genla.
 A bata en gerun alo ninginangana,
 a lugo en yii se faɲine ra,
 a mɔn yi en baxun.”
 35 Siyon kaane a falama, e naxa,
 “Babilɔn kaane gbalon naxan saxi en
 fari,

Ala xa na sa e fan fari!”
Yerusalen kaane a falama, e naxa,
“Babilon kaane faxan naxanye ti en
konni,

Ala xa na wunla goronna lu e xun
ma.”

36 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a
naxa,

“N na e xun mayengema nen,
n na e gbeen naxoma nen,
n yi Babilon yamanan baa gbeen xori,
n yi a baan xunna xara.

37 N Babilon taan kalama nen,
a findi geme malanxine ra,
e nun kankone kurudena.

A fe yi magaxu ayi,
muxune yi kolin a kala kii ma.
Muxu yo mi daxe a yi.

38 A muxune xaje alo yatane,
e wurundunma alo yata senbeman.

39 Koni e na kunfa naxi ra,
n donse donna yitonma nen e xa

e yi n ma xolon dolon min
han e xunna yi keli e ra,
e yi xi habadan,

e mi fa kee mum!”
Alatalaa falan nan na ra.

40 “N yi e xali
alo yexee diine na siga e faxadeni,
alo kontonne nun kotone.”

41 “Ee! Sesaki† taan suxuma nen!
A tan naxan mataxoma baxo xonna
taane birin ye!

Ee! Babilon taan naxorima nen
siyane tagi!”

42 “Faxo igen sama nen Babilon baxon
xun ma,

a mornne yi dangu a fari.‡

43 A taane kalama nen,
a findi baxo xaren nun tonbonna ra,
muxu yo mi daxe yamanan naxan yi,
adamadi yo mi dange denaxan yi.

44 N Beli suxuren naxankatama nen,
Babilon taana ala.

A naxan gerunxi,
n na bama a de nen.
Siyane mi fa luma sigε a ma sonon.

Babilon taan makantan yinne yatin
birama nen.

45 N ma yamana, e mini a yi,
birin xa a niin makata!

E masiga Alatalaa xolo gbeen na!

46 E nama tunnaxolo e ma,

e nama gaxu feene yee ra
naxanye xinla mema yamanani!

Bayo fena nde xinla mema nen to fari,
fe gbete xinla yi me faraxi.

E naxa, a gbalon na a ra yamanani,
hanma

mangana nde bata keli nde xili ma.

47 Nanara, loxone fama,

n Babilon suxurene naxankatama
loxon naxanye yi.

N na e yamanan birin nayarabima
nen

a faxa muxune binbine birin yi lu
biraxi taan xun xon.

48 Naxanye birin kore xonna nun baxo
xonna ma,

ne e xuini tema nen Babilon xili ma
sewani,

bayo halagi tiine fama nen a xili ma
sa keli sogeteden komenna ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

49 “Babilon taan kalama nen Isirayila
faxes muxune fe ra

alo muxune bata faxes dunu ya yiren
birin yi

Babilon taana fe ra kii naxan yi.

50 E tan naxanye mi faxaxi yengeni,
e gi, e nama ti de!

E nema sa yamana makuyeni,

e miri Alatala ma,

Yerusalen ma fe yi lu e borjeni!”

51 Yamana a falama nen, e naxa,

“En yagi nen,

en to konbi ti xuine me,

yagin yi lu en yetagi,

bayo xajene bata so yire sarijanxine
yi Alatalaa banxini.”

52 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Loxone fama,

n suxureni itoe naxankatama loxon
naxanye yi,

muxu maxoloxine kutun xuiin yi
mini e yamanan birin yi.

53 Hali Babilon taan te tiye

han kore xonna,

a yire makantanxine yi so raxolo ayi,
n halagi tiine rafama nen a xili ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

54 “Gbelegbele xuiin tema nen Ba-
bilon taani,

† 51:41: **Sesaki** findixi wundo falan nan na naxan bunna nen fa fala “Babilon taana.” ‡ 51:42: **Igen mornne**: alo foyen na so igeni.

gbalo gbeen naba xuiin mema nen
Babilon kaane yamanani.

⁵⁵ Bayo Alatala Babilon kalama nen,
a yi a xui gbeen dan.

Yaxune fa xuiin minima nen
alo foxo igen moronne xuxu xuina,
e yi sonxo alo kuye sarinna.

⁵⁶ Halagi tiin fama nen Babilon taan
xili ma,

a yi a sofane suxu, a yi e xanle kala.

Bayo Ala nan Alatala ra

naxan a gbeen joxoma,

a muxune birin saran e kewanle ra.

⁵⁷ N na n ma xolon dolon fima a kuntig-
ine

nun a fe kolonne ma nen

han e xunne yi keli e ra,

e nun a yamana kanne nun a kitisane
nun a sofane,

e yi xi habadan,

e mi fa kele sonon!"

Mangana falan nan na ra,

naxan xili Alatala Senben Birin
Kanna.

⁵⁸ Alatala Senben Birin Kanna ito nan
falaxi, a naxa,

"Babilon taan makantan yin gbeene
rabirama nen,

a taan so de gbeene yi gan.

Nayi, siyane e yete yixadanma
fuyanna nin,

yamanane muxune wali xonne sa
luma teen nin."

⁵⁹ Nabi Yeremi na falane nan
xeraya so Neriya dii xemen Seraya
yii, Maxiseya mamandenna, kuntigi
gbeena nde, a to siga Babilon yi e nun
Yuda mangan Sedeki, na mangayaan
jese naaninden ma.

⁶⁰ Gbalon naxan birin yi lanma a xa
Babilon soto, Yeremi yi ne birin sebe
kedin kui, a falan naxanye birin sebe
lan Babilon ma.

⁶¹ Yeremi yi a fala Seraya xa, a
naxa, "I na so Babilon yi waxatin
naxan yi, falani itoe birin xaran i
xuini texin na,

⁶² i yi a fala, i naxa, 'Alatala, i tan
yeteen nan falan tixi be xili ma alogo a
xa kala, alogo muxune nun dali seene
nama fa lu a yi sonon, a findi yire
rabejinxin na han habadan!'

⁶³ I na yelin kedini ito xaranje, i
gemen xidi a ra, i yi a woli Efirati baan
tagi.

⁶⁴ Na xanbi ra, i naxa, 'Awa, Babilon
taana fe godoma ikiini, a mi a sote
gbalon na mumε, Ala naxan nafama
a xili ma. A yamaan taganma nen.' "

Yeremi a falane danna ni ito ra.

52

Babilon mangan yi Sedeki suxu

*Mangane Firinden 24.18-20 nun
Taruxune Firinden 36.11-16*

¹ Sedeki findi mangan na a jese
moxoren nun kedenden nan ma, a
yi jese fu nun keden ti mangayani
Yerusalen yi. A nga yi xili nen Xa-
mutali Yeremi a dii temena, Libina
kaana.

² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a
yi na liga alo Yehoyakimi a liga kii
naxan yi.

³ Na liga Alatala xolon nan ma fe
ra Yerusalen nun Yuda xili ma, a
yi wama naxanye ba feni a yetagi.
Sedeki fan yi murute Babilon mangan
xili ma.

*Yeremi 39.1-10 nun Mangane
Firinden 25.1-21 nun Taruxune
Firinden 36.17-20*

⁴ Sedeki a mangayaan jese solo-
manaaninden kike fuden xi fude
loxoni, Babilon mangan Nebukadane-
sari nun a ganla birin yi fa Yerusalen
xili ma, e yi daaxadeni ton a yetagi,
e yi yire makantanxine ti a rabilinna
birin yi.

⁵ E lu taan yenge han Manga Sedeki
a mangayaan jese fu nun kedendena.

⁶ Na jese kike naaninden xi solo-
manaaninde loxoni, kamen yi gbo ayi
taani, donse mi yi fa yamanan mux-
une yii.

⁷ Nayi, Babilon ganla yi taan yinna
yirena nde rabira. Kosen na, hali
Babilon kaane to yi taan nabilinxi,
Yuda sofane birin yi e gi, e dangu
taan makantan yin firinne longonna
ra, e sa mini taan so deen na mangana
nakoon dexon. Sofane yi e gi, e nun
mangan yi siga Araba tonbonna lan-
taan mabinni.

⁸ Koni, Babilɔn sofa ganla yi mangan sagatan, e sa Manga Sedeki li Yeriko mɛrɛmɛrɛne yi, a ganla birin yi xuya ayi e masiga a ra.

⁹ E yi mangan suxu e siga a ra Babilɔn mangan fɛma Ribila taani, Xamata yamanani, a yi sa a makiti mɛnni.

¹⁰ Babilɔn mangan yi Sedeki a diine kɔɛ raxaba a yɛtagi, a mɔn yi Yuda yamanan muxu gbeene fan birin faxa Ribila taani.

¹¹ A yi Sedeki yɛɛne sɔxɔnɲɛ ayi, a yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra, a siga a ra Babilɔn yi, a sa a sa kasoon na han a faxa.

Yerusalɛn kala fena

Mangane Firinden 25.8-21 nun Yeremi 39.8-10

¹² Kike suulunden xi fude lɔxɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari a mangayaan ɲɛɛ fu nun solomanaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxan yi walima Babilɔn mangan xa, na yi fa Yerusalɛn yi.

¹³ A yi tɛɛn so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun Yerusalɛn banxine birin. A yi banxi kɛndɛne birin gan.

¹⁴ Babilɔn sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna fɔxɔ ra, ne yi Yerusalɛn yinne birin kala.

¹⁵ Yiigelitɔna ndee nun yamaan muxu dɔnxɛn naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, e nun yiirawali dɔnxɛne, e nun naxanye bata yi e yɛtɛ sa Babilɔn mangan sagoni.

¹⁶ Koni Nebusaradan yi yiigelitɔna ndee lu yamanani alo manpa bili sine nun xɛɛ biine.

¹⁷ Sula sɛnbɛtɛnna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilɔn kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan birin na Babilɔn yi.

¹⁸ E yi tundene nun tɛɛ kɔ seene nun lɛnpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane birin tongo

e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini.

¹⁹ Mangan kantan muxune xunna mɔn yi baramane nun wusulanna gan wurene nun wuli xuya goronne nun tundene nun lɛnpu dɔxɔ seene nun se sa lefane nun minse saraxa rabɔxɔn goronne tongo, a xɛma daxine nun gbeti fixɛ daxine birin.

²⁰ Sɛnbɛtɛn firinna nun ige ramara se gbeen nun turaan sawura fu nun firinna naxanye yi tixi a bun e nun ige maxali wontorone Manga Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi nɔɛ yate.

²¹ Sɛnbɛtɛn kedenna yi mate nɔngɔnna yɛ fu nun solomasɛxɛ, lutin nɔngɔnna yɛ fu nun firin nan yi a rabilinɲɛ, a kui genla nan yi a ra, a yigboon yi yii soli naanin sa liyɛ.

²² Konden yi a xunna, naxan yi mate nɔngɔnna yɛ suulun, a konden yi rayabuxi sula yɔlɔnxɔn yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Sɛnbɛtɛn firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina.

²³ Girenada wudi bogin sawura tonge solomanaanin e nun sennin nan yi rafalaxi sɛnbɛtɛnna dɛxɔnne ma. E birin malanxina, girenada wudi bogin sawura kɛmɛ nan yi sula yalaan nabilinni.

²⁴ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntigin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun dɛɛn kantan muxu saxanne.

²⁵ A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xɛmɛ solofere mangana muxune yɛ naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sɛbɛli tiina, naxan yi sofa nɛnɛne xinle sɛbɛma, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

²⁶ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilɔn mangan fɛma Ribila taani.

²⁷ Babilɔn Mangan yi yamarin fi, e yi e faxa Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

Mawuga Xuine Mawuga Falane Lan Yerusalen Kala Fe Ma

Mawuga xuini itoe findixi muxuna nde jande sigin nan na lan Yerusalen taan kala feen ma. Yanyina nde, Nabi Yeremi nan a sebexi a to Yerusalen kala feen to. Neε keme suulun neε tonge solomasexε e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilon mangan Yerusalen taan suxunen yengeni. A yi teen so taan na, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi mangan suxu e nun yamanan muxune foxo kedenna, a siga e ra a yamanani. Yuda yamanan yi nan.

Mawuga xuini itoe kui, fala jaxume tiina nde wugama Yerusalen taan kala feen na e nun Yuda yamanan naxari fe ma. Gbalo gbeen naxan a yamaan sotō, a wugama na nan ma.

Gbalon naxan Alaa yamaan sotōxi, Isirayila kaane kala xonna nan na ra. Koni e laxi a ra fa fala Alaa hinanna gbo dangu a xolon na. Nanara, e luma a maxandε. (Mawuga Xuine 3.22-23)

Yerusalen taan luxi nen alo kapa gile rabepinxina

¹ Ee! Yerusalen bata rabepin, taani ito naxan yi rafexi nun. Ee! A bata lu alo kapa gilena! A tan naxan yi findixi taa senbemaan na siyane ye, a tan naxan yi findixi manga taan na yamanane xun na, a bata findi konyin na to.

² A kōeen janma wuge, a yeegen bata a xadene maxa. A xanuntenne mi fa a madendenma. A xoyine birin bata e me a ra, e findi a yaxune ra!

³ Yuda yamaan birin bata xali konyiyani, e naxankataxi, e rayarabixi. E bata sa dōxo siya gbetene konni e mi matabu yo sotōma. E sagatan muxune birin bata sa e li tōroni.

⁴ Sunun nan Siyon taan kirane xon, bayo muxu yo mi fa fama a sanle yi. Taan so deene birin bata kala, a saraxaraline e kutunma, a sungutunne sunuxi.

Siyon taan bata rafe sōxole gbeen na!
⁵ A yengefane bata senben sotō a xun na.

A yaxune bata lu bōne xunbenli. Bayo Alatala bata taan muxune lu sununi masotō e Ala matandi wuyaxine xon. Yaxune bata e diine suxu siga e ra konyiyani,

e yengefane yi siga e ragbengbenne.
⁶ Siyon taana binyen birin bata kala. A kuntigine bata e gi alo xenle naxanye mi e degede sotōma, e xadanxin sigama e giye donsone bun.

⁷ Yerusalen kaane nema na xun xon sigama tōroni, e mirima e waxati danguxin nafunle birin ma.

A yamaan to sa a yaxune sagoni, muxu yo mi fa a mali. A yaxune yi a matoma nen, e gele a kala kiin ma.

⁸ Yerusalen kaane bata yulubin ligahan!

Nanara, taan bata findi yire xōsixin na. Naxanye birin yi a binyaxi, ne fa a rayelefuma nen.

A bata lu alo e muxu ragenla nan toma, naxan kutunma tōroni, a a makuya.

⁹ A xōsin bata sa a domaan na. A mi a mirixi a ranan kii ma. A kala feen bata a raterena. Muxu yo mi a madendenma.

A a falama, a naxa, "Alatala, n ma tōron mato, bayo n yaxun bata nōon sotō."

¹⁰ A yengefane bata a nafunle birin tongo.

A bata siya gbetene to soε a yire sarijanxini

i tōnna dōxo naxanye ma, a e nama so i ya yamaan malanni.

¹¹ Taan muxune birin kutunma, e donseen fenma, e e se kendene masarama balon na

alogo e xa lu e nii ra.

E a falama, e naxa, “Alatala, a mato,
i yi a rakərəsi
n nayarabixi kii naxan yi.

¹² E tan naxanye birin dangun kiraan
xən,

feni ito mi ε sətəxi.

E a mato ki fajı

xa səxələni ito sifan muxu gbete ma,
alo səxələn naxan n halagima.

Alatala nan a saxi n fari a xələ gbeen
ləxəni.

¹³ A bata tēn nagodo

keli kore n xənne gan xinla ma.

A bata yalaan nati n yee ra,

a yi n naxete xanbin na,

a yi n findi muxu rabejinxin na

n lu furaxi waxatin birin.

¹⁴ A bata n yulubine xidi n kəeen ma

alo goron tongo gbeleməna.

A bata e maxidi,

a yi e singan n kəe.

Marigin bata n senben jan,

a yi n sa muxune sagoni,

n mi nəe tiye naxanye yee ra.

¹⁵ Sofa kenden naxanye birin yi n yii,

Marigin bata a me ne birin na.

A bata ganla malan n xili ma

alogo e xa n ma sofa banxulanne ha-
lagi.

Marigin bata Yuda yamani butuxun
ki fajı.

¹⁶ Nanara, n wugama,

yeejen bata n yeen xənna rafe.

Naxan nəe n madendenje,

a yi n niini fan n ma,

na bata a makuya n na.

N ma diine bata yigitεε,

bayo yaxune bata nəən sətə.”

¹⁷ Siyon kaane bata e yiini bandun
muxune ma

koni muxu yo mi e madendenma.

Alatala bata yamarin fi

Yaxuba bənsənna rabilinna siyane
ma

a e xa a yengε.

Yerusalen taan bata findi se xəsixin
na e tagi.

¹⁸ Yamaan yi a fala,

e naxa, “Alatala nan tinxin,
bayo nxu bata murute a ma.

Nayi, ε tuli mati, ε tan siyane birin,

ε n ma səxələn mato.

Nxə dii sungutunne nun nxə dii banx-
ulanne bata siga konyiyani.

¹⁹ Nxu bata nxu xəyine xili,

e yi nxu yanfa.

Nxə saraxaraline nun nxə fonne birin
bata faxa taani,

e yi donseen fenma waxatin naxan yi
alogo e xa lu e nii ra.

²⁰ Alatala, a mato,

nxu jaxankataxi kii naxan yi,

han nxu kuine e raminima.

Nxu bəjen bata kala nxu kui,

bayo nxu bata murute i ma mumε!

Nxə diine bata faxa silanfanna ra
tandeni*

sayaan nan mən a ra banxini.

²¹ Muxune nxu kutun xuiin məma,

koni muxu yo mi nxu madendenma.

Nxu yaxune birin bata nxə səxələna fe
me!

Ala, i naxan ligaxi nxu ra,

e sɛwaxi na nan na.

I bata ləxən nafa,

i naxan ma fe fala.

Tin nxu yaxune xa lu

alo nxu tan!

²² E fe jaxine birin mato,

e birin xa saran e ra

alo i nxu saranxi nxu yulubine ra kii
naxan yi!

Nxu kutunma waxatin birin,

nxu bəjen tərəxin na ra yati.”

2

Ala bata a yamaan kala

¹ Ee! Marigin bata a xələn nagodo

Siyon taan ma alo kundana,

a yi Isirayilaa binyen nadin bəxəni

keli kore xənna ma!

A san tidena fe mi rabiraxi a ma a
xələn ləxəni.

² Marigin bata Yaxuba bənsənna
dəxədəne birin naxəri,

a mi kininkinin!

A fitinaxin bata Yuda yamanan taa
makantanxine birin kala.

A bata e mangayaan nun e kuntigine
birin nabira

a yi e rayarabi.

* **1:20: Silanfanna:** Sofane yengεso dεgεmana.

3 A bata Isirayila yamaan senben
birin kala a xɔlɔ gbeeni.

Yaxun to so,
a mi tin a yamaan maliyε.

Koni a xɔlɔn luxi nɛn
alo a tɛɛ gbeen nan nakeli Yaxuba
bɔnsɔnna xili ma
naxan a rabilinna birin gan.

4 A bata a xanla bandun alo yaxuna,
a yi a yiifanni te e xili ma alo
yengefana.

Muxun naxanye birin nayabu, a yi ne
birin faxa.

A bata a xɔlɔn nagodo Ala Batu
Banxin ma Siyon taani

alo tɛɛna.

5 Marigin bata lu alo yaxuna.

A bata Isirayila yamanan naxɔri.

A bata a manga banxine birin naxɔri,
a yi a taa makantanxine birin kala.

A bata wugan nun sunun nagbo ayi
Yuda bɔnsɔnna xa.

6 A bata so a sansanna kui karahanni,
a yi en nun a tan naralanden kala.

Alatala bata sali lɔxɔne nun Matabu
Lɔxɔne rajinan Siyon kaane
ra,

a fitinaxin yi a mε mangane nun
saraxaraline ra a xɔlɔni.

7 Marigin bata a mε a saraxa ganden
na,

a yi a yire sarijanxin nabɛnin.

A bata taan manga banxine lu yax-
une yii.

Yaxune bata e sɔnxɔ xuini te Alatalaa
banxini

alo sali lɔxɔn nan yi a ra nun.

8 Alatala bata a ragidi

a xa Siyon taan makantan yinne ra-
bira.

A bata lutin bandun alogo a xa e birin
sa yelanni

a mi a yetε ratangama a raxɔri feen
ma.

A bata taan makantan yinne radinjε
ayi, e birin yi bira.

9 Taan so dɛɛne bata godo bɔxɔn bun.

Ala bata e balan wurene bolon, e
kala.

A mangan nun a kuntigine bata xali
siya gbɛtɛne konni,

sariya mi fa na sɔnɔn!

Hali a nabine yetɛɛn mi fa fe toon tima
sɔnɔn fata Alatala ra.

10 Siyon taan fonne dɔxi bɔxɔni, e
birin dunduxi.

E bata burunburunna sa e xunni,
e sunu dugine ragodo e ma.

Yerusalɛn sungutunne bata e xun sin
bɔxɔn ma.

11 N yɛɛne bata xadan wugε,

n kuina a raminima.

N bɔɔnɛn bata kala

masɔtɔ gbalon ma naxan n ma ya-
maan sɔtɔxi.

Bayo diidine nun dii futene fugama a
ra taan yama malandene yi.

12 E e ngane maxɔdinma, e naxa,

“Donseen nun minseen minɛn?”

E fugama a ra taan yama malandene
yi

alo muxu maxɔlɔxine,

e niin bama e ngane yii kanke.

13 N mi fa a kolon n naxan falε ε xa.

Yerusalɛn kaane, n na ε sama nanse
ma?

N na ε misalε seen mundun ma, n yi ε
madɛndɛn,

ε tan Siyon taa fajɔ kaane?

Bayo i ya tɔrɔn gbo alo fɔxɔ igena.

Nde nɔɛ i dandanjε?

14 E nabine wule fe toone nun fe fu-
une nan tun yɛbaxi ε xa alo
xiyene.

E mi ε hakene makɛnɛnxi ε xa alogo ε
xa ratanga konyiyaan ma.

E waliyiya wule falane nun yanfa
falane nan tun tixi ε xa.

15 Dangu muxune birin e yiin
bɔnbɔma ε fe ra,

e kolin ε kala kiin ma,

e yi e xunni maxa Yerusalɛn kaane
magele feen na.

E yi a fala, e naxa, “A yi falama taani
ito nan ma ba,

fa fala a taan naxan ma tofanna ka-
malixi,

bɔxɔn birin sɛwa xunna?”

16 E yaxune birin dɛni bixi ε xili ma
han!

E kolinma ε kala kiin ma, e yi e jinne
raxin ε xili ma

e naxa, “Nxu bata e gerun!

Nxu yi lɔxɔni ito nan mamɛma yɔ!

A bata a li, nxu bata a to!”

17 Alatala naxan nagidi,

a bata na liga.

A bata a falan nakamali,
a feen naxan yamari xabu a fɔlɔni.
A bata halagin ti kininkinintareyani.
A bata tin
ε yaxune yi e xunnayeren ε xun na,
a yi ε yaxune sɛnbɛn fari sa.

18 Yamaan bata e wuga xuini te
Marigin ma e bɔɲɛn ma feu!
Hali ε taan yinna, a xa a yɛɛgen
namini
kɔɛn nun yanyina alo baa igena.
E nama ε matabu, ε yɛɛgen nama dan
de!

19 E keli, ε gbelegbele kɔɛna ngaa na.
E yi ε bɔɲɛ yi feen fala Marigin yetagi
alo ε igen nan bɔxɔnma.
E yiine ti a xa alogo a xa ε diidine
rakisi
naxanye fugama a ra kamɛn ma kira
xunne ma.

20 Alatala, a mato, i yi a rakɔrɔsi
i ito ɲɔxɔnna ligaxi muxun naxanye
ra!
Naxanle lan ba, e xa e bari diine don
e dii ɲɔrɛn naxanye xanuxi?
A lan ba, i ya saraxaraline nun i ya
nabine xa faxa
Marigina yire sariɲanxini?

21 Diidine nun fonne birin biraxi
bɔxɔni kirane xɔn.
N ma sungutunne nun n ma banxu-
lanne bata faxa yɛngɛni.
I bata faxan ti i ya xɔlɔ gbeen lɔxɔni,
i yi muxune kɔɛ raxaba hi-
nantareyani.

22 I bata gaxun nafa n ma sa keli yiren
birin yi,
alo yamaan na maxili sali lɔxɔni.
Alatalaa xɔlɔn lɔxɔni,
muxu yo mi a yimini,
muxu yo mi lu a nii ra.
N naxanye xanuxi, n diidin naxanye
maxuru,
n yaxune bata ne raxɔri.

3

Yigitɛgen nun yigina fe

1 Muxun nan n na,
naxan ɲaxankatan toxi
Alaa xɔlɔn sɛnbɛn bun ma.
2 A n gbɛngbɛn nɛn a yɛɛ ra,
a yi n nasiga ti dimini,

kɛnɛn mi dɛnaxan yi.

3 A luma a sɛnbɛn nakele n tan xili ma
waxatin birin!

4 A bata n fatin nun n fati kidin
mafasa,
a yi n xɔnne gira.

5 A bata n nabilin xɔlɛn nun
ɲaxankatane ra feu!

6 A bata n lu dimini,
alo muxun naxanye bata faxa
to mi na ra.

7 Ala bata n nabilin yinna ra,
n mi fa nɔɛ minɛ,
a yi n xidi yɔlɔnxɔn binyene ra.

8 Hali n xinla ti n mali feen na han,
a mi a tuli matima n ma maxandin
na.

9 A bata kiraan bolon n yɛɛ ra gɛmɛ
fɛrɛnne ra,
a yi n ti kira yifuxin xɔn.

10 Ala luxi nɛn n xa
alo kanko gbeen naxan dɔxi n yɛɛ ra,
alo yatan na a luxun fɔtɔnni,

11 a yi n ba kiraan xɔn,
a n yibɔ,
a yi n lu halagixi.

12 A bata a xanla bandun
a yi a xalimakunle xun ti n na.

13 A xalimakunle bata n gbingin
sɔxɔn.

14 N bata findi magele seen na n ma
yamaan birin xa,
n magele feen bata findi muxune sigi
sa xunna ra lɔxɔ yo lɔxɔ.

15 Ala bata n nalugo sansi xɔlɛne ra,
a dabari igen findi n minseen na.

16 A bata n karahan
n yi n ɲinne kala gɛmɛ xɔnne ra,
a yi n yibodon burunburunni.

17 A bata n ba bɔɲɛ xunbenli,
hɛrin yetɛɛn yi ɲinan n na.

18 N yi fa a fala, n naxa,
“Siimaya mi fa n xa sɔnɔn,
hanma n yigi yi tixi seen naxanye
birin na fata Alatala ra.”

19 N ma ɲaxankatana fe xa rabira i
ma,
n lu na xun xɔn kii naxan yi,

n dabari igen nun se xələn naxanye
sətə.

20 N na n miri ne ma,
n niin yi rafərə.

21 Koni miriyani ito nan fa n bəjəni
alogo n xa yigin sətə:

22 Alatalaa hinanna mi jənanma,
a kininkininna mi a danna liyε.

23 Ala mən xεtεma e ma xətən yo xətən.
I ya lannayaan gbo han!

24 N na a falama nən n bəjəni,
n naxa, “Alatala nan n kεen na
nanara, n yigi saxi a yi.”

25 Alatala fan muxun na,
naxan a xaxili tixi a ra,
naxan a fenma.

26 A lan muxun xa Alatalaa kisin
mame maraxarani.

27 A lan adamadiin xa xuru tərəyaan
bun
fələ a foninge waxatin ma.

28 Xa Ala a ragidi a ma,
a lan a yi dəxə a danna sabarini,

29 a yi a xinbi sin a yetagi burunbu-
runni.

Waxatina nde a mən yigin sətəma
nən.

30 A xa a dεen ti a bənbə muxun xa,
a yi wasa yarabin na!

31 Amasətə, Marigin mi a mεma
adamadiine ra han habadan.

32 Hali a tərən nafa e ma,
a kininkininma e ma nən
bayo a hinanna gbo.

33 Alaa jənigen mi a ra,
a xa adamadiine tərə
a yi e jaxankata.

34 Xa muxune yamanan kasorasane
birin yibutuxun,

35 xa kiti kəndən mi sama adamadiin
xa

Kore Xənnə Ala yεε xəri,

36 xa kitisane mi tin muxun xun
mayεngε kitin ε,
Marigin mi na toma ba?

37 Nde nəε fena nde falε,
a yi liga,
xa Marigin mi na feen yamari?

38 Gbalon nun hεrin firinna birin mi
fataxi

Kore Xənnə Ala fala xuiin xan na ba?

39 Nayi, xa muxun bata yulubine liga,
a lu a nii ra,
na kanna xa a mawuga nanfera?

40 En na en sigati kiine rakərəsi,
en yi e fεεfεεε,
en yi xεtε Alatala ma.

41 En Ala maxandi en bəjən ma feu,
en yi en yiine ti Ala xa kore xənnə ma.

42 Yamaan yi Ala maxandi, e naxa,
“Nxu bata i matandi,
nxu yi murutε i ma,
i fan mi tinxi nxu mafeluyε!”

43 “I bata i yetε rabilin xələn na
alo domana, i yi nxu sagatan
i yi faxan ti kininkinintareyani.

44 I bata i yetε luxun kundani
alogo nxə maxandi xuine nama i li.

45 I bata nxu lu
alo jaman kurun na,
alo se kunxina siya gbεtεne tagi.”

46 “Nxu yaxune birin dənι bixi nxu
xili ma han!

47 Fe magaxuxine nun yili gexine nan
tun nxu yεε ra,
e nun kalan nun gbalona.”

48 N yεen xənnə bata rafe yεεgen na
gbalona fe ra
naxan n ma yamaan sətəxi.

49 N yεεgen minima

dan mi naxan na,

n mi matabu sətəma,

50 han Alatala yi a yεε ragodo n ma
keli kore xənnə ma, a n mato.

51 N yεεne n xələma

n na n ma taan sungutunne birin
toma tərəxi.

52 Naxanye n yaxuyama fuyan,
ne bata n sagatan
alo e yi xəliin nan fəxə ra.

53 E bata n jεjεn nagodo yili tilinxin
na,

e yi gεmεne ragodo n xun ma.

54 Igen yi sa n xun ma,
n yi a fala,
n naxa, “N bata lə ayi!”

55 Alatala, n na i xili nɛn yili tilinxin
kui.

56 I bata n gbelegbele xuiin mɛ,
i nama i tunla ba n xili ti xuiin na
malina fe ra.

57 N to i xili, i yi i maso n na
i yi a fala,
i naxa, “I nama gaxu!”

58 Marigina, i bata n xun mayɛngɛ
kitini,
i yi n niin xunba.

59 Alatala, i bata a to,
n ɲaxankataxi kii naxan yi.
N ma kitin sa n xa!

60 I bata a to,
e e gbeen ɲɔxɔma n na kii naxan yi,
e feen naxanye birin yitɔnxi n xili ma.

61 Alatala, i bata e konbi ti xuine mɛ,
e nun e feen naxanye birin yitɔnxi n
xili ma,

62 e falan tima n xili ma,
e n mafala ferijɛn gbɛn!

63 E mato, e nɛma dɔxi,
e nɛma tixi,
n magele feen bata findi e sigi sa
xunna ra.

64 Alatala, e kɛwanle saran e ra,
alo a lan e fe raba kiin ma kii naxan
yi.

65 E bɔɲɛne raxɔdɔxɔ ayi,
i ya dangan yi lu e ma.

66 Alatala, e sagatan i ya xɔlɔni
i yi e raxɔri dunuɲa yi!

4

Yerusalɛn kala fena

1 Ee! Xɛmaan mi fa mayilenma!
Xɛmaan naxan yi fan,
na mi fa yanbanma!
Bɔxɔ bun nafunla naxanye yi
rasariɲanxi Ala xa,
ne bata raxuya ayi kira xunne ra!

2 Siyon kaan naxanye yi yatɛxi dangu
xɛmaan na
hali naxan nun e gbindin binyan lan,
ne bata fa yatɛ feɲɛne ra,
naxanye rafalaxi bɛnden na,
feɲɛ rafalan naxanye rafalaxi!

* **4:3:** Mɛn kaane **dangaranfulene** yatɛxi dii nga ɲaxine nan na bayo e xɛlɛne bɔxɔn nan fari ma. Na feen mɔn sɛbɛxi Yuba 39.13-18 kui. † **4:6: Sodoma** findixi taan nan na fe ɲaxin yi gbo dɛnaxan yi Ala naxan halagi tɛɛn xɔn. Na feen mɔn sɛbɛxi Dunuɲa Fɔlɔn 19.1-29 kui.

3 Hali kankone e xijɛn tima e diine xa
e diine yi e xijɛn min,

koni n ma yamaan tan bata lu
alo dii nga ɲaxina,
alo dangaranfulene tonbonni.*

4 Dii futene lɛnna kankanma e dɛ
kankeni ige xɔnla ma.

Diidine donseen maxɔdinma,
koni muxu yo mi se soma e yii.

5 Naxanye yi e baloma donse ɲaxumɛ
fajine ra,

kamɛn nan fa ne halagima taan xɔn.
Naxanye gboxi ɲaxunni,
ne ɲamani yegelenma e yiine ra.

6 N ma yamaan hakɛn gbo dangu
Sodoma kaane† yulubin na.

Na taan halagi sanɲa ma kedenna nin
muxu yo mi a yiin din a ra.

7 En ma kuntigine fatine yi sariɲan
dangu balabalan kɛsɛn na,

e fati kidin yi fixa dangu nɔnɔn na.
E fatin yi mayilenma dangu gɛmɛ
gbeeli fajine ra

e yetagine yi tofan
alo gɛmɛ mamiloxi fajine.

8 Koni iki, e yetagine fɔrɔ tigenna xa,
e mi fa kolon kirane xɔn.

E kidin nan tun fa bɔlixɛ e xɔnne ma,
e fati kidine fasaxi e ma alo firinne.

9 Muxun naxanye faxaxi yɛngɛni
ne fisa muxune xa

naxanye faxaxi kamɛn na
donse xɔnla naxanye ɲaxankatama,
naxanye doyenma donsetareyani.

10 Gbalon godo n ma yamaan ma
waxatin naxan yi,

hali dii ngane ɲɛnigene to yi fan,
e e diine gan nɛn, e yi e don.

11 Alatala bata a xɔlɔn mayita han a
danna,
a fitinaxin bata yelin a xɔlɔ gbeen
nagodɛ.

A bata tɛɛ gbeen nadɛgɛ Siyon taani
naxan taan ganxi han bɔxɔna.

12 Bɔxɔn mangane nun dunuɲa muxu
yo mi yi laxi a ra

a yaxune nun yɛngɛfane yi nɔɛ soɛ
nɛn

Yerusalen taan so deene ra.
¹³ Na ligaxi taan nabine yulubine nan
 ma fe ra
 e nun a saraxaraline hake ne
 naxanye tinxin muxune faxa taani.
¹⁴ Iki e tununxin nan sigan tima taan
 xun xon alo danxutone.
 Wunla bata e sarijanna kala
 han yii mi fa dinje e dugine ra.
¹⁵ Muxune yi lu sonxoe e famatoon na,
 e naxa, “E masiga nxu ra,
 e tan muxu sarijantarene!
 E masiga, e masiga!
 E nama e yiin din sese ra de!”
 E lu e giye,
 e mi a kolon e sigede.
 Koni hali siya gbetene a falama nen, e
 naxa,
 “E mi noe luyee nxu konni.”
¹⁶ Alatala yeteen bata e raxuya ayi
 a mi fa a noxo luma e xon mumee!
 Nayi, muxu yo mi fa saraxaraline
 binyama,
 muxu yo mi hinanma yamaan fonne
 ra.
¹⁷ Nxu yeene xadan nen nxu mali
 muxu fendeni fuuni.
 Nxu yi tixi noxo kantan tidene yi,
 nxu siyaan mame
 naxan mi yi noe nxu rakise.
¹⁸ Yaxune yi nxu mamelenma nxu
 sigadene birin yi
 alogo nxu nama mini taan xon.
 Nxo dunuwa rajanna bata yi maso,
 noxo siimayaan janmatoon nan yi a ra,
 nxu rajanna bata yi fa yati!
¹⁹ Nxu sagatan muxune yi mafura
 singbinna xa kore.
 E nxu kedi nen geya longonne ra,
 e yi doxo nxu yee ra tonbonni.
²⁰ E yi Alatalaa muxu sugandixin[‡]
 suxu
 naxan yi luxi alo nxu niin yetena,
 nxu yi nxu mirixi naxan ma fa fala
 nxu yi noe doxe nen a nininna bun
 siyane ye.
²¹ Edon kaane, e sewa, e naxan,
 e tan naxanye doxi Yusu yamanani.
 Igelengenni ito radanguma e tan fan
 ma nen,

[‡] 4:20: *Muxu Sugandixini* ito findixi mangan nan na.

e yi a doloxolen min,
 e xun magi a ra,
 e ragenla yi lu.
²² Siyon kaane, e kewanle bata yelin
 sarijane e ra.
 E mi fa xalima konyiyani sonon!
 Koni, e tan Edon kaane,
 Ala e haken saranma nen e ra,
 a yi e yulubine ramini kenenni!

5

Isirayila kaane Ala maxandina

¹ Alatala, feen naxan nxu sotoxi,
 i nama jinan na xon.
 I yeen ti,
 i yi a to e nxu rayarabima kii naxan
 yi.
² Nxo kee boxon bata findi xojene
 gbeen na,
 noxo banxine bata lu muxu gbete ye xa.
³ Nxu fafane mi fa be,
 nxu bata findi kiridine ra.
 Nxu ngane bata lu alo kaja gilene.
⁴ Nxu mi fa noe noxo igene minje
 fo nxu a sara,
 hali noxo yegene
 fo nxu xa e sara nen.
⁵ Muxun naxanye nxu toroma,
 ne nxu koee suxi.
 Nxu bata xadan,
 matabu mi nxu xa.
⁶ Nxu nxu yiin tima Misiran yamanan
 nun Asiriya yamanan xa
 alogo nxu xa donseene soto.
⁷ Nxu fafane bata yulubin liga,
 e mi fa be.
 Nxu tan nan fa e haken goronna ton-
 goma.
⁸ Konyine bata findi nxu kanne ra,
 muxu yo mi na naxan nxu be e yii.
⁹ Nxu sayaan nan de,
 nxu na mini donse fendeni
 bayo mafu tiine burunna ra.
¹⁰ Kamen bata nxu suxu
 han nxu fatin yi gan
 alo nxu nema wonson teeni.
¹¹ Nxu yaxune bata fu naxanle
 nun sungutunne ma Siyon taan nun
 Yuda taane yi.
¹² E yeteen bata kuntigine singan,
 e mi binye yo sama fonne ma.

13 Diidine walima se dindeni.
Banxulanne yegene maxalima han e
tagan.

14 Fonne mi fa e malanma taan so
deen na,
diidine fan mi fa sigi sama.

15 Sewan bata nan nxu bɔɔɛni,
nxɔ sumunne bata findi sunun na.

16 Xunna kenla bata ba nxu yii.

Gbalona nxu xa,
bayo nxu bata yulubin liga.

17 Nanara, nxu bɔɔɛn tɔɔxi,
nxu mi fa fefe yigbema.

18 Siyon geyaan bata findi yire
rabɛɛninxin na
e nun kankone kurudena.

19 Koni, Alatala,
mangan nan i tan na habadan,
i ya mangayaan senben luma nen
han mayixete nun mayixete.

20 Nanfera i ninanɛ nxu xɔn han
habadan?

I nxu rabɛɛnɛ nxu siin birin yi ba?

21 Alatala, nxu raxete i ma,
nxu fan yi xete i ma yati!

Nxu yi kii naxan yi a fɔlɔni,
i mɔn xa nxɔ fe yitɔn na kiini.

22 I bata i mɛ nxu ra ba fefe?

I xɔlɔxi nxu ma han a dangu ayi ba?

Esekiyeli Nabi Esekiyeli Alaa Falan Naxan Sebɛ

Esekiyeli yi findixi saraxaraliin nan na Ala Batu Banxini Yerusalɛn taani. Babilɔn kaane to Yerusalɛn suxu yɛngɛni, Esekiyeli fan yi Isirayila muxu suxine yɛ naxanye xali Babilɔn taani konyiyani jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. A lixi Daniyeli bata yi xali Babilɔn taani konyiyani yɛngɛ gbɛtɛ xɔn jɛɛ solomasɛɛ benun Esekiyeli xa siga. Fayida, Esekiyeli suxun jɛɛ naanin jɔxɔn danguxina, Ala yi a xili alogo a xa findi a nabiin na. Nayi, Esekiyeli yi lu Alaa falan naliyɛ Isirayila kaa suxine ma naxanye yi xɔjɛne ra Babilɔn yamanani konyiyani. A mɔn yi falana ndee ti lan Yahudiyane ma naxanye lu Yerusalɛn taani. Na xanbi ra, Yerusalɛn taan yi halagi yɛngɛ gbɛtɛ yi, a gan. Yerusalɛn taan nun Ala Batu Banxin kala xanbini jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge solomasɛɛ e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Esekiyeli yi muxune sɛnbɛ so falane ti lan na feen ma.

Kitabun yireni ito yitaxunxi dɔxɔde naanin nan na. A singen feene yɛbama naxanye Isirayila kaane sɔnne nan yitama e ra, benun yaxune xa Yerusalɛn rabilin yɛngɛni (Esekiyeli sora 1 han 24). A firinden feene nan yɛbama Ala naxanye ligama siya xɔjɛne ra, naxanye Isirayila kaane yanfa, e yi e jaxankata (Esekiyeli sora 25 han 32). A saxanden findixi falane nan na naxanye ti Yerusalɛn kala xanbini yɛngɛni. E findixi yigi sa kawandi falane nan na Isirayila kaane xa (Esekiyeli sora 33 han 39). A naaninden banxin nan ma fe falaxi naxan fama tideni Ala Batu Banxin na, Esekiyeli fe toon ti naxan ma fe yi alo xiyena (Esekiyeli sora 40 han 48).

Esekiyeli fe to wuyaxi ti nɛn alo xiyena. A mɔn kawandi wuyaxi

ba nɛn, a feene liga naxanye findi taxamasenne ra alogo a xa jɔndin yita muxune ra. A binye gbeen fi nɛn Ala Batu Banxin ma, koni a mɔn a yitama muxune ra fa fala a Ala nɔɛ a yɛtɛ makenɛnɛ nɛn hali Babilɔn taani (misaala ra Esekiyeli sora 11.16). A naxa a muxun birin kɛwanla goronna a yɛtɛ xun ma (Esekiyeli sora 18). Nayi, a lan birin xa a yɛtɛ a dunuɔa yi gidi kiin masara. Esekiyeli waxatini, Alaa yamaan yi kalaxi yɛngɛne xɔn, koni a a falaxi a yamaan mɔn fama nɛn kelideni alo faxa muxune kelima sayani kii naxan yi (Esekiyeli sora 37). Na bunna nɛɛn, a mɔn yamaan naxɛtɛma nɛn e yamanani (Esekiyeli sora 11.14-20 nun 36.1-38).

Ala yi a yɛtɛ makenɛn

¹ N ma siimayaan jɛɛ tonge saxanden kike naaninden xi suulunde lɔxɔni, n yi muxu suxine yɛ Kebari baan dɛ konyiyani waxatin naxan yi, kore xɔnna yi rabi, n yi fe toone ti keli Ala ma alo xiyene.

² Kiken xii suulunden nan yi a ra, Manga Yoyakin suxun jɛɛ suulunden na,

³ Alatala yi falan ti saraxaraliin Busi a dii xɛmɛna Esekiyeli xa Kebari baan dɛ Babilɔn kaane yamanani. Alatala sɛnbɛn godo a ma mɛnna nin.

⁴ N na n yɛɛn nakeli, n yi foye gbeen to keɛ sogeteden kɔmɛn fɔxɔn binni e nun kunda gbeen nun tɛɛ dɛgɛ gbeena. Kɛnɛn gbeen nan yi minima kundani a rabilinni. Tɛɛn yi a tagiyani naxan yi mayilenma alo wuren na gbeeli tɛɛni.

⁵ Dalise naanin yi a tagi naxanye yi luxi alo adamadina.

⁶ Anu, yɛtagi naanin nun gubugubu naanin nan yi e birin ma.

⁷ E sanne yi tinxin, e luxi alo jingen torona, e mɔn yi mayilenma alo sulan xuruxina.

⁸ Muxu yiin yi e gubugubu naaninne keden kedenna birin bun ma. E naaninne birin yiine yi minixi tongon naaninne birin yi alo e yɛtagine nun e gubugubune.

⁹ E gubugubu xunne yi dɔxi e bode ra. E nɛma yi sigɛ, e mi yi e firifirima, koni e birin yi sigama a tinxinna nin.

¹⁰ E birin yɛtagi naanin: A singen yi maliga muxun yɛtagin na. Yata yɛtagin nan yi e naaninna birin ma e yiifanna ma e nun tura yɛtagina e naaninna birin ma e kɔmɛnna ma e nun singbin yɛtagina e naaninna birin ma.

¹¹ E yɛtagine yi na kii nin. E gubugubun firinne ratexi koren binni, ne yi dɔxi e bode ra. E gubugubu firinna bonne yi e gbindin yɛɛ maluxunma.

¹² E birin yi sigama a tinxinna nin e yɛɛ ra. Nii Sarijanxin na yi siga dɛnaxan yi, ne yi sigama mɛnni, hali e mi e firifiri.

¹³ Na daliseene yi luxi nɛn alo tɛɛ wolonna, e yi dɛgɛma alo xaye xidin dɛgɛne. Tɛɛn yi a firifirima daliseene tagi, a mayilenma, galanna minima a yi.

¹⁴ Daliseene gixin yi fama, e xɛtɛ, alo kuyen jin masɔxɔnna.

¹⁵ N to na daliseene to, n yi san digilinxi keden kedenna to e birin ma naxan yi a gima bɔxɔn ma alo wontoro sanna dalise naaninne dɛxɔn yɛtagi naanin yi naxanye ma.

¹⁶ Sanna ne yi mayilenma alo kirisoliti gɛmɛ faɲina. E birin yi maliga. E yi rafalaxi nɛn alo san digilinxi kankanxina san digilinxi gbɛtɛ kui.

¹⁷ E nɛma sigɛ, e yi nɔɛ sigɛ e fɔxɔ naaninne birin ma nɛn hali e mi e firifiri.

¹⁸ E san digilinxi kuixine yi gbo, e magaxu han, yɛɛne yi e san dingilixi kuixine rabilinne birin yi.

¹⁹ Daliseene nɛma yi sigɛ, e sanni itoe fan yi sigama e dɛxɔn nɛn. Xa daliseene yi tuganma bɔxɔn ma, e sanne fan yi tuganma nɛn.

²⁰ Nii Sarijanxin na yi siga dɛnaxan biri ra, daliseene fan yi sigama mɛn binna nin, e sanni itoe fan yi te e fɔxɔ ra, bayo daliseene niine yi e sanne fan yi.

²¹ E nɛma yi sigɛ hanma e ti, hanma

e tugan bɔxɔn ma, e sanne fan yi na nan ligama, amasɔtɔ daliseene niine yi e fan yi.

²² Sena nde yi yibandunxi daliseene xun ma naxan nun kore walaxan yi maliga, a yi mayilenma alo balabalan kɛsɛna, a yi magaxu han!

²³ Na kore walaxa maligan bun ma, daliseene birin gubugubu firinne yi tixi e bode xa, firinna bonne yi e gbindin yɛɛ maluxunma.

²⁴ Daliseene nɛma yi sigɛ, n yi e gubugubune xuiin mɛma nɛn alo ige walanna xuina, hanma Ala Sɛnbɛ Kanna xuina hanma sofa ganla sɔnxɔ xuina. E na yi ti, e yi e gubugubune rasama nɛn.

²⁵ Fala ti xuina nde yi minima nɛn kore walaxan fari naxan yi e xun ma. E na yi ti, e yi e gubugubune rasama nɛn.

²⁶ Kore walaxan naxan yi e xun ma, manga gbɛdɛn yiyana nde yi na fan fari. Na yi mayilenma alo safiri gɛmɛ faɲina, adamadiin maligana nde yi dɔxi na manga gbɛdɛni kore pon!

²⁷ N yi tɛɛ wolonna to a fatin xun binni alo wuren naxan mayilenma, a rabilinxi tɛɛn na. Tɛɛn yiyaan nan yi a labe binni, a yi rabilinxi kɛnɛnyaan na.

²⁸ A nɔrɔn yi luxi nɛn alo sengunna naxan minima kuyen ma tule waxatini. A rabilinna yi yalanxi na kii nin. Alatalaa binyen maligan misaala nan yi a ra. N to a to, n bira, n yɛtagin yi lan bɔxɔn ma, n yi fala ti xuiin mɛ.

2

Ala yi Esekiyeli xɛ

¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, keli, i ti i sanne xunna, n xa falan ti i xa.”

² A to na fala n xa tun, Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nati n sanne xunna. Naxan yi falan tima n xa, n yi n tuli mati na ra.

³ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n tan nan i rasigama Isirayila kaane ma. Siya murutɛxin nan ne ra naxanye murutɛxi n xili ma. E nun e

benbane mən murutəxi n xili ma han to.

⁴ N ni i rasigama na muxune nan ma naxanye tengbesenxi, e tuli maxədxə. I xa a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’

⁵ Xa e a ramε, hanma e mi a ramε, bayo siya murutəxin nan e ra, e a kolonma nən a nabina nde e yε.

⁶ I tan adamadina, i nama gaxu e yεε ra, i nama gaxu e falane yεε ra. E luma nən i rabilinni alo ɲanle nun tansinne, alo i dəxi tanle nan fari, koni hali na, i nama gaxu yama murutəxini ito nun e falane yεε ra.

⁷ Xa e a ramε hanma e mi a ramε, fə i xa n ma falane ti e xa nən, bayo murutədene nan e ra.

⁸ Adamadina, n naxan falama i xa, i tuli mati na ra, i nama findi murutəden na alo yama murutəxini ito! I dɛni bi, i donseen don n naxan soma i yii!”

⁹ N yi yiina nde to yibandunxin n binni, kɛdi mafilinxina nde a kui.

¹⁰ A yi a yifulun n yεtagi, sɛbenla yi a fəxə firinne birin ma. Sunu falane nun mawuga falane nun gbalɔ falane nan yi sɛbɛxi a ma.

3

¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, naxan i yεtagi, na don! Kɛdi mafilinxini ito don, i sa falan ti Isirayila yamaan xa.”

² Nayi, n yi n dɛni bi, a yi na kɛdi mafilinxin naso n dɛ a don xinla ma.

³ A mən yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i dɛge han i lugo! I kuiin nafe kɛdi mafilinxini ito ra!” Nayi, n yi a don, a yi ɲaxun n dɛ alo kumina.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, siga Isirayila yamaan fɛma, i sa n ma falane ti e xa!

⁵ N mi i rasigama yamaan xan fɛma naxan xui gbɛtɛn falama naxan famu raxəɔ, koni n na i rasigama Isirayila yamaan nan ma.

⁶ N mi i rasigama siya wuyaxine fɛma naxanye xui gbɛtɛne falama naxanye famu raxəɔ, i yɛtɛn mi naxanye mɛma. Xa n yi i rasigama ne nan ma nun, e yi e tuli matiye nən i xuiin na.

⁷ Koni, Isirayila yamaan mi waxi i xuiin namε feni, bayo e mi waxi n fan xuiin namε feni, amasətə Isirayila yamaan birin tuli maxədxə, e tengbesen.

⁸ Nayi, n ni i fan yεε xədxəma ayi nən alo e tan, i yi i kankan e yεε ra.

⁹ N ni i yε xədxəma ayi nən dangu dayimun na naxan xədxə fanyen xa. Na ma, i nama gaxu e yεε ra, yama murutəxini ito a fe nama i kuisan.”

¹⁰ A mən yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i tuli mati falani itoe birin na ki fari, n naxanye falama i xa, i yi e ramara i bəɲeni!

¹¹ Siga i kon kaa muxu suxine fɛma, xa e a ramε, a fala e xa, hali xa e mi a ramε, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’ ”

¹² Alaa Nii Sariɲanxin yi n yite, n yi sənɲə xui gbeena nde mɛ n xanbi ra, naxan a fala, a naxa, “Binyen xa fi Alatala ma a dəxədeni!”

¹³ N mən yi daliseene gubugubune xuiin mɛ naxanye yi bənbəma e bode ra, e nun san digilinxine xuina, naxanye yi e dɛxən ma e nun sənɲə xui gbeena.

¹⁴ Alaa Nii Sariɲanxin yi n yite, a siga n na. N niin səxəlexin yi siga xəleni, bayo Alatala sɛnbɛn yi n fari a xədɛxɛn na.

¹⁵ N yi sa so muxu suxine konni, naxanye yi dəxi Teli-Abiba yi, Kebari baan dɛ. N yi sa dəxə e konni xi solofere, n yigitɛgɛxi e tagi.

Esekiyeli findi fena kantan muxun na

¹⁶ Xi solofere xanbi ra, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁷ “Adamadina, n bata i findi Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi, n ma falane ramε, i yi e rakolon n xa.

¹⁸ N na a fala muxu ɲaxin ma, n naxa, ‘I faxama nən.’ Xa i mi a rakolon, xa i mi falan ti a xa, fa fala a xa xɛtɛ a kira ɲaxin fəxə ra alogo a xa kisi, na muxu ɲaxin faxama nən a hakɛn ma, koni a wunla goronna luma i tan nan xun ma.

¹⁹ Koni, xa i na muxu ɲaxin nakolon, a mi xɛtɛ a kɛwali ɲaxine nun a kira ɲaxin fəxə ra, a faxama

nɛn a haƙɛn ma, koni i tan bata i niin natanga na yi.”

²⁰ “Xa tinxin muxuna nde fan a xun xanbi so a tinxinyani, a yi tinxintareyaan liga fɔlɔ, n yi sena nde sa a yɛɛ ra naxan a rabirɛ, na kanna faxama nɛn. I to mi a rakolonxi, a faxama nɛn a yulubin ma. A tinxinyaan naxan liga, jinan tima nɛn na xɔn, a wunla goronna yi lu i tan xun ma.

²¹ Koni i na tinxin muxun nakolon alogo a nama yulubin liga, xa a mi yulubin liga, a kisima nɛn, i to a rakolonxi, i fan bata i niin natanga na yi.”

Esekiyeli deen yi suxu a ra

²² Alatala senben mɔn yi godo n ma mɛnni. A yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i siga lanbanni, n sa falan tima i xa mɛnna nin.”

²³ Nayi, n yi keli, n siga lanbanni, n yi a to a Alatalaa nɔrɔn yi na yi alo n na a to kii naxan yi Kebari baan dɛ. N yi bira, n yɛtagin yi lan bɔxɔn ma.

²⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nakeli, n yi ti n sanne xun na. A yi a fala n xa, a naxa, “Siga, i sa so i ya banxini, i deen balan i xun ma.

²⁵ I tan adamadina, muxune lutin tima i ra nɛn, e yi i xidi, i mi fa nɔɛ minɛ e tagi.

²⁶ N ni i lenna xidima nɛn i dɛ kankeni, alogo i nama falan ti, i yi e maxadi, hali muxu murutɛxine nan e ra.

²⁷ Koni, n na falan ti i xa, n ni i deen fulunma nɛn, alogo i xa a fala e xa, i naxa, ‘Ɛ tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’ Xa naxan waxi a ramɛ feni, na xa a ramɛ. Xa naxan mi waxi a ramɛ feni, na nama a ramɛ, bayo muxu murutɛxine nan e ra.”

4

Yerusalɛn suxu fena yengeni

¹ “Iki, i tan adamadina, bitikidin* tongo i yi a dɔxɔ i yɛtagi, i yi Yerusalɛn taan sawuran kɛrɛnden a fari.

² I yi a liga alo ganla na a rabilin yengeni, i yi yire makantanxine ti a rabilinni, i gbingbinne rate taan makantan yinna xɔn,† i daaxadene yitɔn ganle xa taan xili ma, i yengɛ so seene ti a rabilinni naxanye a so deɛne kalɛ.

³ Na xanbi ra, i xa tunde dutunna nde tongo i yi a ti yinna misaala ra ɛ nun taan tagi, i yi i yɛɛ rafindi a ma. Taan nabilinxin nan na ra yengeni, i tan nan a yengema. Na xa findi taxamasenna ra Isirayila yamaan xa.”

⁴ “Na xanbi ra, i sa i sa i kɔmɛnna ma, i yɛtɛɛn yi Isirayila yamaan haƙɛn goronna tongo. Fanni i saxi i kɔmɛnna fari, i e haƙɛn goronna tongoma.

⁵ N lɔxɔne yatɛn nagidima i ma nɛn naxan lanjɛ e haƙɛne jɛɛne yatɛn ma. Nayi, i Isirayila yamaan haƙɛn goronna tongoma nɛn xi kɛmɛ saxan xi tonge solomanaaninna bun ma.

⁶ I na yelin na ra, i mɔn xa i sa i yiifanna fari, i yi Yuda bɔnsɔnna haƙɛne goronna tongo xi tonge naanin, xi keden jɛɛ keden haƙɛna fe ra.

⁷ I yɛɛ rafindi Yerusalɛn sawuran fan ma naxan nabilinxi yengeni, i yi i yiin magenla yibandun a xili ma, i yi nabiya falane ti a xili ma.

⁸ N na i xidima nɛn alogo i nama nɔ i maxɛtɛ i taan yengɛ feen misaala mayitama waxatin naxan birin yi.”

⁹ “I xa maala nun fundenna nun togen nun murutun nun sansi kɛɛɛ gbɛtɛye tongo, i yi e birin sa goron kedenna kui, i yi lu e rafalɛ burun na i balon na xi kɛmɛ saxan e nun xi tonge solomanaaninna bun ma.

¹⁰ I garamu kɛmɛ firin nan maligama lɔxɔ kedenni i balon na. I na nan donma na waxatin birin yi.

¹¹ I igen litiri keden nan minma lɔxɔ kedenni. I na nan minma na waxatin birin yi.

¹² I na donseen nafalama nɛn alo funde burun ganma kii naxan yi,

* **4:1: Bitikidin** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina**.” † **4:2:** Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi na **gbingbinne** nan xɔn, e taan yengɛ. ‡ **4:12:** Taan na rabilin yengeni, yegen dasama nɛn nanara burun gan feen falaxi muxu **gbiin** tɛɛn na yireni ito yi alo yegena.

koni i a ganma adamadiine gbiin# tɛɛn nan na muxune birin yɛtagi.”

13 Alatala mɔn yi a fala, a naxa, “Isirayila kaane donse haramuxine donma ikii nin siyane yɛ, n na e kedima naxanye tagi.”

14 N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina Alatala! N tan munma n niin naharamu singen de! Keli n dii nɔrɛ waxatin ma han to, n munma sube yifaxin don hanma burunna subene naxan faxaxi. Han to, n munma sube haramuxi yo raso n dɛ singen!”

15 A yi n yabi, a naxa, “Awa, n bata tin, i xa ninge gbiin tongo muxu gbiin nɔxɔni, i yi i ya burun gan na ra.”

16 A mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n donseene birin nɔnna nɛn Yerusalɛn yi. A muxune e lɔxɔ yo lɔxɔ sɔlɔnna maligama nɛn, e yi a don kɔntɔfinli, e yi e lɔxɔ yo lɔxɔ min igene maliga, na yi e yigitɛgɛ.”

17 Nayi, burun nun igen nɔnna nɛn e yii, e birin yi yigitɛgɛ, e lu doyenɔe e hakɛne fe ra.”

5

Ala kelima nɛn Isirayila xili ma

1 “I tan adamadina, silanfana xɛnɛn tongo,* i yi i xun sɛxɛne nun i dɛ xabene bi na ra, i yi e yiliga sikeela kui, i yi e yitaxun dɔxɔ saxanna ra.

2 I nɛma Yerusalɛn taan yengɛ feen misaala mayita waxatin naxan yi, na na nɔn, i yi i xun sɛxɛne dɔxɔde kedenna gan taani. I yi a dɔxɔ firinden tongo, i yi a bɔnbɔ i ya silanfanna ra taan nabilinni. I yi a dɔxɔde saxanden naxuya ayi foyeni, bayo n tan Isirayila kaane sagatanma nɛn n ma silanfanna ra.

3 Koni i xun sɛxɛ dando tongo ne yɛ, i yi e raxudu i ya doamaan lenbeni.

4 I mɔn xa ndee ba ne fan na, i yi e woli tɛɛni. Nayi, tɛɛn kelima nɛn mɛnni a Isirayila yamaan birin li.”

5 Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yerusalɛn taan ligama na kii nin, n taan naxan ti siyane tagi, n naxan nabilinxi yamana xɔɔene ra.

6 Bayo a muxune bata murutɛ n ma sariyane nun n ma tɔnne bun, e fe naxine yi gbo ayi dangu e rabilinna siyane nun yamanane ra. Mɛn kaane bata e mɛ n ma sariyane ra, e mi n ma tɔnne suxi.”

7 Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Bayo ɛ bata findi yamaritarene ra dangu ɛ rabilinna siyane nun yamanane ra, bayo ɛ mi n ma tɔnne nun n ma sariyane suxi, hali ɛ rabilinna siyane sariyane ɛ mi ne suxi.”

8 Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yerusalɛn kaane, n tan yɛtɛɛn kelima nɛn ɛ xili ma! N na n ma kiti ragidixine rakamalima nɛn ɛ xili ma siyane birin yɛtagi.

9 N feene ligama nɛn ɛ ra ɛ kɛwali xɔsixinne fe ra, n munma naxanye sifa liga singen, a nɔxɔn nun mi fa ligama.

10 Nanara, fafane e diine donma nɛn ɛ tagi, diine yi e fafane don. N na n ma kiti ragidixine rakamalima nɛn ɛ xili ma, naxanye na lu e nii ra, n yi ne raxuya ayi foyeni.”

11 Nanara, Marigina Alatala falan ni ito ra, a naxa, “N tan habadan Ala, n bata n kɔlɔ n yɛtɛni, bayo ɛ bata n ma yire sarijanxin naxɔsi ɛ suxurene birin na e nun ɛ kɛwali xɔsixinne, n fan n masigama nɛn ɛ ra, n mi fa kininkinima ɛ ma, n tan mi fa ɛ muxu yo ratangama.

12 ɛ yitaxunxin dɔxɔ saxanna ra, kedenna faxama nɛn fitina furen nun fitina kamɛni taani, a firinden yi fana silanfanna ra taan fari ma, n yi a saxanden naxuya ayi foyeni, n yi e sagatan silanfanna ra.”

13 “Nayi, n ma xɔlɔn nɔnna nɛn, n yi ba fitinaxi e xili ma, n na yelin n gbeen nɔxɛ waxatin naxan yi. E a kolonma nɛn nayi a n tan Alatala nan falan tixi n sɔbɛɛn yɛtɛɛn na, amasɔtɔ n bata n ma xɔlɔn birin nagodo e ma han a danna.

14 N na ɛ konna findima nɛn taa xɔnna ra ɛ rabilinna siyane naxan nayarabima, dangu muxune birin yi a tɔ.

* 5:1: **Silanfanna:** Sofane yengɛso dɛgɛmana.

¹⁵ N fitinaxin na n ma kiti ragidixine rakamali ε xili ma n ma xɔlɔni waxatin naxan yi, n yi ε maxadi a xɔdεxεn na, ε rabilinna siyane ε makonbima nεn, e yi ε magele, ε findi misaala ra, ε fe yi e yigitεge. N tan Alatala nan falan tixi.”

¹⁶ “N fitina kamεn nafama nεn ε xili ma, a yi ε halagi, n mɔn yi lu na kamεn fari sε. E donse dɔnxεne birin ɲanma nεn.

¹⁷ N fitina kamεn nun sube xajεne rafama nεn ε xili ma, naxanye ε diine faxama. Fitina furen nun faxan yi wara ayi ε taani, n yi yεngεn nafa ε xili ma. N tan Alatala nan falan tixi.”

6

Suxure batune fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i yεε rafindi Isirayila geyane ma, i nabiya falane ti e xili ma,

³ i naxa, ‘Isirayila kaan naxanye geya yirene yi, ε Marigina Alatalaa falan namε. Marigina Alatala ito nan falaxi muxune xili ma naxanye dɔxi geya yirene nun yire matexine nun xude dεene nun lanban yirene yi, a naxa: N yεngεn nafama nεn ε xili ma, n yi ε taane kidene raxɔri.

⁴ E saraxa gandene kalama nεn, ε wusulan gandene yi rayensenɲε ayi, n yi ε faxa ε suxurene yεtagi.

⁵ N na Isirayila kaane binbine luma nεn biraxi e suxurene yεtagi, n yi ε xɔnne raxuya ayi ε saraxa gandene rabilinne yi.

⁶ E na dɔxɔ dεdε yi, ε taane raxɔrima nεn, ε taane kidene yi kala, ε saraxa gandene yi raxɔri, ε suxurene yi kala, e yi ɲan, ε wusulan gandene yi rabira, ε yii fɔxɔne birin yi lɔ ayi.

⁷ Muxu wuyaxi faxaxin luma nεn biraxi ε tagi. Nayi, ε a kolonma nεn a Alatala nan n na.

⁸ Koni n na ε tan ndee luma nεn e nii ra yεngεn xanbini, ne yi xuya ayi siyane yε yamanane birin yi.

⁹ Nayi, e na xali denaxanye yi siyane yε konyiyani, n ma fe rabi-rama nεn e muxu gixine ma mεnni, e n nasunu kii naxan yi e yanfanten

bɔɲεne yi, naxanye e masiga n na, e nun e yεεn naxanye e rakunfa suxurene xɔn. Nayi, e fe rapaxuma e tan yεtεεn ma nεn e kεwali ɲaxine nun e fe xɔsixi rabana fe ra.

¹⁰ E a kolonma nεn nayi a Alatala nan n na, a n mi falan tixi e xa fuun xan yi, fa fala a n yi gbaloni ito rafama nεn e xili ma.’ ”

¹¹ “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa: I yiin bɔnbɔ, i sanni din, i yi a fala, i naxa, “Gbalona!” bayo Isirayila yamaan faxama nεn silanfanna nun fitina kamεn nun fitina furen e fe ɲaxine nun kεwali xɔsixine fe ra e naxanye birin ligaxi.

¹² Naxanye makuya, ne faxama fitina furen nin. Naxanye maso, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye na lu e nii ra, ne faxama nεn fitina kamεni. N sigama nεn han n ma xɔlɔn danna e xili ma.

¹³ E a kolonma nεn, a Alatala nan n na, ε muxu faxaxine na lu biraxi ε suxurene tagi waxatin naxan yi ε saraxa gandene rabilinni yire matexine birin fari e nun geyane birin xuntagi, e nun wudi yifɔtɔnxine nun wari gbeene birin bun, ε yi wusulan xiri ɲaxumεne ganma ε suxurene xa denaxanye yi.

¹⁴ N na n yiini bandunma nεn e xili ma, n yi yamanan findi yire rabeɲinxin na, keli tonbonna ma han Dibila yi, e dɔxɔdene birin. Nayi, e a kolonma nεn a Alatala nan n na.’ ”

7

Gbalo famatɔna fe

¹ Alatala falani ito nan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi Isirayila kaane xili ma, a naxa,

‘A danna nan fa ito ra!
A danna bata a li yamanan tongon naaninne birin yi!

³ Awa iki, a danna bata a li ε ma.
N na n ma xɔlɔn nafama nεn ε ma.
N na ε makitima nεn lan ε sigati kiin ma,

n yi ε saran ε kεwali xɔsixine ra.

⁴ N mi kininkininma ε ma,
n mi ε ratangama,

amasotō n na ε sigati kiin nun ε kēwali
xōsixine saranma nēn ε ra.
Nayi, ε a kolonma nēn a Alatala nan n
na.’

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa,
‘Gbalon fama,
gbalon naxan joxōn mi na!

⁶ Feene danna nan na ra!
A danna bata a li!
A kelima nēn ε xili ma! A fama!

⁷ E tan yamanan muxune,
ε waxatin bata a li!
Waxati saxin bata a li ε ma,
a lōxōn bata maso!
Kōntōfinla na a ra!
Sewa xui mi fa tema geyane fari
sōnōn!

⁸ Iki, n mi fa buma,
n na n ma xōlōn nagodo ε ma,
n ma bōjeteen sigama nēn
han a danna ε xili ma.
N na ε makitima nēn
lan ε sigati kiin ma,
n yi ε saran ε kēwali xōsixine ra.

⁹ N mi kininkinima ε ma,
n mi ε ratangama,
amasotō n na ε sigati kiin nun ε kēwali
xōsixine saranma nēn ε ra.
Nayi, ε a kolonma nēn
a n tan Alatala,
n tan nan ε jaxankatama.’ ”

¹⁰ Lōxōn bata a li,
a bata a li!
E waxatin bata a li!
Bōnbō ti dunganna bata a maṅingi!
Wason bata sabati ayi!

¹¹ Gbalon bata keli,
a findi muxu jaxine jaxankata dun-
ganna ra.

E sese mi fa luma,
e nafulu mi luma,
e mi fa wuyama ayi,
e nōrō mi fa luma.

¹² Waxatin bata a li,
lōxōn bata maso!
Sare soon nama fa sewa,
sare matiin nama fa sunu,
bayo xōlō gbeen fama yamaan birin
xili ma.

¹³ Sare matiin naxan matixi,
a mi na sōtōma
hali a mōn lu a nii ra,
bayo fe toon naxan tixi lan yamaan
ma
alo xiyena, na mi kalama,

muxu yo mi a niin natange
masotō e hakene xōn.

¹⁴ Xōtaan fema nēn,
feen birin yi yitōn,
koni muxu yo mi sigama yēngeni
bayo n ma xōlōn bata godo yamaan
birin xili ma.

¹⁵ Yēngēn taan nabilinma nēn,
fitina furen nun fitina kamēn yi so a
yi!

Naxanye burunna ra,
ne yi faxa silanfanna ra.
Naxanye taani,
fitina kamēn nun fitina furen yi ne
halagi.

¹⁶ Naxanye na e futuxulu,
ne sa e luxunma nēn geyane fari,
e lu kutunje e yete hakene fe ra
alo ganban naxanye lanbanni.

¹⁷ E birin fangan janna nēn,
e birin xinbi xudine yi tu ayi,
e lu alo igena.

¹⁸ E e maxidima nēn kasa bēnbēli dug-
ine yi sununi,
kuisanna yi e birin suxu,
e yagi han,
e birin yi e xunne bi sununi.

¹⁹ E e wure gbetine wolima ayi nēn
kirane xōn,
e yi e mē e xēmane ra
alo se haramuxina.

Bayo e gbetine nun e xēmane mi nōe e
xunbe Alatalaa xōlōn lōxōni.

Ne mi fa e wase,
e mi e raluge,
bayo ne nan e biraxi hakēni.

²⁰ E bata waso ayi e nafunle xōn
e yi suxure xōsixi haramuxine rafala
e ra.

Nanara, n tan Ala ne findima nēn se
xōsine ra e xa.

²¹ N na e birin findima nēn yēngē se
tongoxine ra xōjēne xa,
fuyantenne yi e ba e yii yēngeni,
e yi na raxōsi.

²² N na n xun xanbi soma nēn e yi,
muxune yi n ma yire kēndena
sarijanna kala,
mafu tiine yi so a kui,
e yi a sarijanna kala.

²³ Yōlōnxōnne rafala,
bayo faxan bata wara ayi yamanani,

gbalon yi gbo ayi taani.

²⁴ Siyaan naxanye naxu e birin xa, n ne rafama nen, e yi e banxine tongo e yii. N senbemanewason nanma nen, e yire sarijanxine sarijananna yi kala.

²⁵ Kuisan waxatine na fa, e bɔnɛ xunbenla fenma nen, koni e mi a toɛ!

²⁶ Gbalon sama nen gbalon fari, xibaru naxine yi sa xibaru naxine fari.

E fe toon maxadinma nen nabine ma fata Ala ra,

koni saraxaraline bama nen muxune xaranɛ sariyan ma, fonne fan yi ba maxadin tiyɛ.

²⁷ Mangan sunuma nen, manga diin yi yigitɛɛ, yamanan muxune birin yiine yi xururun gaxuni.

N na e sigati kiin saranma nen e ra, n yi e kiti e kiti saxine xɔn, e yi a kolon a Alatala nan n na.

8

Suxurene Ala Batu Banxini

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na nɛɛ senninden kike senninden xi suulunde lɔxɔni, n yi dɔxi n ma banxini, Yuda bɔnsɔnna fonne yi dɔxi n yetagi, Marigina Alatala senben yi godo n ma.

² N yi daɔnɔxɔna nde to naxan yi maliga tɛɛn na. Denaxan yi luxi alo a tagina han a sanne, tɛɛn yiyaan nan yi na ra. Keli menna ma mɔn han a xunna, na yi luxi alo tɛɛn na wuren gbeeli.

³ Denaxan yi luxi alo a yiina, a yi na yibandun, a yi n suxu n xun sɛxɛn ma. Alaa Nii Sarijanxin yi n nate bɔxɔn nun koren lantagini, a yi n xali fe tooni fata Ala ra alo xiyena, a siga n na Yerusalɛn yi Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dɛɛn na naxan yi yɛɛ rafindixi sogeteden kɔmɛn fɔxɔn ma suxuren yi dɔxi denaxan yi naxan Ala raxɔlɔma fata a xanuntenya gbeen na lan a yamaan ma.

⁴ Isirayilaa Alaa nɔrɔn yi mɛnni, alo n na a to kii naxan yi lanbanni.

⁵ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i yɛɛ rasiga kɔmɛnna binni.” N yi n yɛɛ rasiga, n yi sa na suxuren to naxan Ala raxɔlɔma, a dɔxi saraxa ganden kiraan so dɛɛn kɔmɛn fɔxɔni.

⁶ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i bata a to e naxan ligama, Isirayila yamaan fe xɔsixi gbeen naxanye ligama be, feen naxanye n masigama n ma yire sarijanxin na? Koni i mɔn fe xɔsixi gbee gbɛtɛye toma nen.”

⁷ Nayi, a yi n xali Ala Batu Banxin yinna so dɛɛn na. N yi yinla nde to yinna ma.

⁸ Ala yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, yinla raba yinna ma.” N yi yinla raba yinna ma, so dɛɛn yi taran a ma.

⁹ A yi a fala n xa, a naxa, “So mɛnni, i sa e fe xɔsixi haramuxine mato e naxanye ligan be.”

¹⁰ N yi so, n yi a mato, bubuseene nun sube xɔsixin sifan birin sawuran yi na, e nun Isirayila yamana suxurene birin sawurane yi rafalaxi yinna kui a kanke yiren birin ma.

¹¹ Isirayila yamaan fonne muxu tonge solofere yi tixi na sawurane yetagi. Safan ma dii xɛmɛn Yaasaniya yi ne yɛ. Wusulan gan seen yi suxi e birin yii, wusulanna tutin yi tema han!

¹² A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i bata a to ba, Isirayila yamaan fonne naxan ligama dimini? E birin e gbee suxure batu konko yi. E a falama, e naxa, ‘Alatala mi nɔxu toma. Alatala bata yamanan nabɛɔin!’ ”

¹³ A yi a fala n xa, a naxa, “I mɔn e toma nen fe xɔsixi gbee gbɛtɛye ligɛ.”

¹⁴ A yi n xali Alatalaa banxin so dɛɛn na kɔmɛn fɔxɔni. Naxanle yi dɔxi mɛnni naxanye yi Tamusi suxuren sayaan wugama.*

¹⁵ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i a toma ba? I mɔn fe xɔsixi gbɛtɛye toma nen naxanye dangui itoera.”

* **8:14:** Babilɔn kaane nan yi **Tamusi** batuma. E yi laxi a ra, a alana nde na a ra naxan faxama soge furen na, a niin mɔn yi bira a yi nɛmɛn na.

¹⁶ A yi n xali Alatalaa banxin yinna kui xiini, Ala Batu Banxin so dɛɛn na, so dɛɛn palaan nun saraxa ganden longonna ra. Xɛmɛ mɔxɔɲɛn nun suulun ɲɔxɔn yi mɛnni, e xun xanbi soxi Alatala Batu Banxini, e yɛɛ rafindixi sogeteden binna ma. E yi e xinbi sinma sogen mabinni a batudeni.

¹⁷ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i feni itoe toma ba? Fe xɔsixini itoe xurun ba, Yuda yamaan naxanye ligan be? Anu, e mɔn yamanan nafema gbalo feene ra, e yi lu n naxɔɛ. I mi e toma wudi yiin masoɛ e ɲɔɛɛn na e namunne xɔn ba?”

¹⁸ Nanara, n fan e saranma nɛn n ma xɔɔ gbeeni. N mi kininkininma e ma, n mi e ratangama. E n xilima nɛn e xui yitexin na, koni n mi n tuli matima e ra.”

9

Yerusalɛn ratɔrɔn fena

¹ Na xanbi ra, n yi a mɛ a falɛ a xuini texin na, a naxa, “E tan naxanye taani ito muxune kɛwanle saranma e ra, e maso, birin xa a yɛngɛ so seen tongo taan xili ma.”

² Nayi, n yi xɛmɛ sennin to fɛ sa keli faxa ra so dɛɛn binni naxan yi yɛɛ rafindixi kɔmɛn fɔxɔn ma. Halagi ti yɛngɛ so seen yi suxi e birin yii. Xɛmɛna nde yi e tagi naxan yi maxidixi taa dugini, sɛbeli ti seene yi singanxi a tagi xidin na. E yi fa ti saraxa gande sula daxin dɛxɔn.

³ Isirayilaa Alaa nɔrɔn yi keli maleka gubugubu kanne sawurane xun ma, a yi dɛnaxan yi, a yi siga banxin dɛɛn na. Xɛmɛn naxan yi maxidixi taa dugini, sɛbeli ti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na,

⁴ Alatala yi na xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Dangu Yerusalɛn taan tagi, i yi taxamasenna sa muxune birin tigi ra naxanye wugama, e kutunma lan fe xɔsixine fe ma Yerusalɛn kaane naxanye ligama.”

⁵ A yi a fala bonne xa n yɛɛ xɔri, a naxa, “E tan xa bira a fɔxɔ ra taani, e muxune faxa, e nama kininkinin, e nama diɲa muxɛ ma!”

⁶ E fonne nun banxulanne nun sungutunne nun dii ɲɔrɛne nun ɲaxanle birin faxa, e yi e raxɔri. Koni taxamasenna muxun naxanye birin ma, e ne lu na. E a fɔɔ n ma yire sariɲanxin ma!” E yi a fɔɔ fonne ma, naxanye yi Ala Batu Banxin yɛtagi.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “E n Batu Banxin naharamu, e yi a yinna kuine rafe muxu faxaxine ra! E siga!” E yi siga, e sa faxan ti fɔɔ taani.

⁸ E yi faxan tima waxatin naxan yi, n kedenna nan yi fa luxi mɛnni, n yi bira, n yɛtagin yi lan bɔxɔn ma, n yi gbelegbele, n naxa, “Marigina Alatala, i Isirayila muxu dɔnxɛne birin naxɔrima nɛn ba, i to i ya xɔɔn nagodoma Yerusalɛn ma?”

⁹ A yi n yabi, a naxa, “Isirayila yamaan nun Yuda yamaan hakɛne gbo han! Yamanan nafexi e muxu faxaxine wunla nan na, taan nafexi tinxintareyaan nan na. Amasɔɔ e yi a falama nɛn, e naxa, ‘Alatala bata yamanan nabeɲin. Alatala mi fa sese toma.’”

¹⁰ N fan mi fa kininkininma e ma, n mi fa e ratangama. N na e kɛwali ɲaxine saranma nɛn e ra.”

¹¹ Xɛmɛn naxan yi maxidixi taa dugini, sɛbeli ti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na, na yi fa a fala, a naxa, “I n yamarixi naxan ma, n bata na liga.”

10

Ala mɔn yi a yɛɛ yita

¹ N yi n yɛɛn nakeli, n yi manga gbɛɛn yiyaan to kore walaxa maligan fari naxan yi maleka gubugubu kanne xun ma. A mayilenma alo safiri gɛmɛna.

² Xɛmɛn naxan yi maxidixi taa dugini, Ala yi a fala na xa, a naxa, “Sa so san digilixine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne labe ra, i yi i yiine rafe tɛɛ wolonne ra, i sa e woli taan xun xɔn.” N yi xɛmɛn to sigɛ mɛnni.

³ Maleka gubugubu kanne yi tixi Ala Batu Banxin dɛxɔn sogeteden yifari fɔxɔni na muxun yi fama waxatin naxan yi. Kundaan yi Ala Batu Banxin yinna kui xiin nafexi.

⁴ Alatala nɔrɔn yi keli maleka gubugubu kanne xun ma, a siga Ala Batu Banxin so dɛɛn na. Banxin yi rafe kundaan na, yinna kuiin yi rafe Alatala nɔrɔn kenɛna ra.

⁵ Malekane gubugubune xuiin yi siga minɛ han yinna fari ma xiina. Na yi luxi alo Ala Sɛnbɛ Kanna xuina, a nɛma falan tiyɛ.

⁶ Xɛmɛn naxan yi maxidixi taa dugini, a to na yamari, a naxa, “Tɛɛn tongo san digilixine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne tagi,” xɛmɛn yi sa ti san digilixina nde dɛxɔn alo wontoro sanna.

⁷ Nayi, maleka gubugubu kan keden yi a yiin nasiga tɛɛn ma naxan yi maleka gubugubu kanne longonna ra. A yi tɛɛ wolonne tongo, a yi e sa xɛmɛn yii naxan yi maxidixi taa dugini. Na yi tɛɛ wolonne tongo, a mini.

⁸ Sena nde yi malekane gubugubune bun ma alo muxu yiina.

⁹ N yi a matoma, n yi san digilixi naanin to maleka gubugubu kan keden kedenne dɛxɔn alo wontoro sanna. Sanna ne yi mayilenma alo kirisoliti gɛmɛ faɲina.

¹⁰ E birin yi maliga. E yi rafalaxi nɛn alo san digilixin kankanxina san digilixi gbɛtɛ kui.

¹¹ E nɛma sigɛ, e yi nɔɛ sigɛ e fɔxɔ naaninne birin ma nɛn hali e mi e firifiri. Maleka gubugubu kanne yi xun tixi dɛnaxan biri ra, san digilixine yi sigama mɛn binna nin, hali e mi e firifiri.

¹² Yɛɛne nan yi maleka gubugubu kanne fatin birin ma, e fanna nun e yiine nun e gubugubune birin e nun e san digilixi naaninne.

¹³ N yi a mɛ e na sanne xilima, a “wuluwunle.”

¹⁴ Yɛtagi naanin nan yi malekane birin ma. A singen yi maligaxi maleka gubugubu kanna yɛtagin nan na, a firindena, muxu yɛtagina, a

saxandena, yata yɛtagina, a naanindena, singbin yɛtagina.

¹⁵ Maleka gubugubu kanne yi te. Daliseene nan yi ne ra n naxanye to Kebari baan dɛ.

¹⁶ Maleka gubugubu kanne nɛma yi sigɛ, e san digilixine fan yi sigama nɛn e fɔxɔ ra. Malekane na yi e gubugubune yite alogo e xa tugan bɔxɔn ma, e san digilixine mi yi kelima e dɛxɔn.

¹⁷ E na yi ti, e sanne fan yi tima nɛn. E na yi tugan, e sanne fan yi tugan, amasɔtɔ niin naxan yi daliseene yi, na yi e fan yi.

Ala nɔrɔn yi keli a Batu Banxini

¹⁸ Alatala nɔrɔn yi keli Ala Batu Banxin so dɛɛn na, a sa ti maleka gubugubu kanne xun ma.

¹⁹ Nayi, maleka gubugubu kanne yi e gubugubune yifulun, e tugan bɔxɔn ma n yɛɛ xɔri, e san digilixine fan yi te e fɔxɔ ra. E yi sa ti Alatalaa banxin yinna so dɛɛn na sogeteden binni. Isirayilaa Ala nɔrɔn yi lu e xun ma kore.

²⁰ Daliseene nan yi e ra n naxanye to Isirayilaa Ala bun ma Kebari baan dɛ, n yi a kolon a maleka gubugubu kanne nan yi e ra.

²¹ Yɛtagi naanin nan yi e birin ma, e nun gubugubu naanin. Sena nde yi e birin gubugubune bun ma alo muxu yiina.

²² E yɛtagine yi maliga daliseene yɛtagine ra n naxanye to Kebari baan dɛ. E birin yi sigama e yɛɛ ra e tinxinna nin.

11

Yerusalɛn makitima nɛn

¹ Alaa Nii Sariɲanxin yi n tongo a n xali Alatalaa banxin dɛɛn na, dɛɛn naxan yi yɛɛ rafindixi sogeteden ma. N yi muxu mɔxɔɲɛn nun suulun to tixi dɛɛn na, yamaan yɛɛratina ndee yi ne yɛ, Asuru a dii xɛmɛn Yaasaniya nun Benayaa dii xɛmɛn Pɛlati.

² Alaa Nii Sariɲanxin yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, muxuni itoe nan fe ɲaxine yitɔnma, e maxadi ɲaxin ti taani ito yi.

³ E a falama, e naxa, ‘Banxine mi tiye be iki singen! Taan makantan yinna luxi nen alo tundena, en tan namaraxi a kui alo suben tunden kui!’

⁴ Nanara, Adamadina, nabiya falan ti e xili ma, nabiya falan ti!”

⁵ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo n ma. A yi a fala, a n xa falani ito ti, a naxa, “Isirayila yamana, ε luma a fale, ε naxa, ‘E Alatala xuiin name,’ anu, n na ε miriyaan kolon!”

⁶ E bata faxan ti taani ito yi han kirane bata rafe binbine ra.”

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E faxan naxanye tixi taan xun xon, na faxa muxune nan luxi alo suben naxan namaraxi tundeni, taan nan tunden na koni n fa ε tan kedima a yi nen.

⁸ E to gaxuxi yengen yeε ra, n yengen nan nafama ε xili ma,” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ “N na ε kedima nen taani, n yi ε sa xone sagoni, n yi n ma kiti ragidixine rakamali ε xili ma.

¹⁰ E faxama nen silanfanna ra, n yi ε makiti Isirayila baxon danna ra. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.

¹¹ Taan makantan yinna mi findima tunden na ε tan xa, ε fan mi ramarama a kui alo subena, bayo n na ε makitima nen Isirayila baxon danna ra.

¹² Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na, ε tan naxanye mi n ma sariyane nun n ma tonne suxi, ε yi bira ε rabilinna siyane namunne foxo ra.”

¹³ Nayi, n yi nabiya falane tima waxatin naxan yi, Benayaa dii xemen Pelati yi faxa. N yi bira, n yetagin yi lan baxon ma, n yi gbelegbele, n naxa, “Ee! Marigina Alatala, i fa Isirayila yama donxen naxorima nen ba?”

Ala mon yamaan muxu suxine malanma nen

¹⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁵ “Adamadina, naxanye dxi Yerusalen yi, ne a falama i ngaxakedenne xa, i ya denbayaan muxune, Isirayila yamaan naxan birin bata xali konyiyani, e naxa, ‘E lu

makuyaxi Alatalaa dingiraan na, bayo a baxoni ito fixi nxu tan nan ma nxu keen na!’

¹⁶ Na ma, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Hali n to ε rasigaxi siyane ye pon, n yi ε raxuya ayi yamanane yi, n luma nen ε xon menni alo ε yi yire sarijanxini nun.’

¹⁷ Na ma, a fala, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε malanma nen sa keli siyane ye, n yi ε maxili yamanane yi, ε raxuyaxi ayi denaxanye yi, n yi Isirayila yamanan so ε yii.’

¹⁸ E mon xetema nen menni, e yi suxurene nun batu se xosixine birin naxori a yi.

¹⁹ N yi xaxili kedenna lu e birin ma, n yi nii nen sa e yi, n boje xodexyaan ba e yi naxan luxi alo gemena, n yi boje fajin fi e ma

²⁰ alogo e xa n ma tonne nun n ma sariyane suxu. Nayi, e yi findi n ma yamaan na, n findi e Ala ra.

²¹ Koni naxanye kunfaxi e suxurene nun batu se xosixine xon e bojeni, n na kanne kewali jaxine saranma nen e ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²² Maleka gubugubu kanna naxanye nun san digilinxine yi a ra, ne yi e gubugubune yifulun, Isirayila Alanon yi e xun ma kore.

²³ Alatala non yi ba taan xun ma, a sa ti geyaan xun ma naxan yi Yerusalen sogeteden binni.

²⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi n nate, a xete n na muxu suxine fema Babilon kaane yamanani fe tooni alo xiyena fata Alaa Nii Sarijanxin na. N yi fe toon naxan tima alo xiyena, na yi dan.

²⁵ Alatala feen naxanye birin yita n na, n yi ne birin fala muxu suxine xa.

12

Muxu gbeteye xalima nen konyiyani

¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i dxi yama murutixin nan tagi. E yeen na, alogo e xa seen to, koni e mi a yigbema. E tunla na, alogo e xa feen me, koni e mi

a famuma, amasotō yama murutēxin nan e ra.

³ Nanara, i tan Adamadina, i ya goronne yitōn i a liga alo i sigama konyiyaan nin yanyi tagini yamaan yēē xōri. Keli be i siga yire gbetē yi e yēē xōri. Waxatina nde, e a kolonma nēn a yama murutēxin nan e ra.

⁴ I ya goron yitōnxine ramini e yēē xōri yanyin na, i tan yi mini ninbanna ra e yēē xōri alo naxanye sigama konyiyani.

⁵ Yinla raba yinna ma e yēē xōri, i yi i ya goronne ramini mēna ra,

⁶ i yi e tongo i tungunna ma e yēē xōri, i yi e xali fitirin ma. I xa i yetagin xunna so alogo i nama yamanan mato, bayo n na i findima nēn taxamasenna ra Isirayila yamaan xa.”

⁷ N yamari naxan na, n yi na liga. N yi n ma goronne ramini yanyin na siga konyiyani. Ninbanna ra, n yi yinla raba yinna ma n yin na, n yi n ma goronne ramini fitirin ma, n yi a tongo n tungunna ma e yēē xōri.

⁸ Xōtōnni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁹ “Adamadina, Isirayila yama murutēxin mi yi i maxōdin ba, fa fala, ‘I nanse ligama?’

¹⁰ E yabi, fa fala, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Nabiya falani ito tixi Yerusalēn mangan nun Isirayila yamaan birin nan xili ma naxanye luxi mēnni.’

¹¹ A fala e xa, i naxa, ‘N findixi ε rakolon feen taxamasenna nan na. N naxan ligaxi, na nan nakamalima e ma, e yi suxu yēngēni, e siga konyiyani.’

¹² Mangan naxan e yē, na a goronne tongoma nēn a tungunna ma fitirin ma, a mini taani. Yinla nan nabama a xa yinna ma, a yi mini mēna ra. A yi a yetagin xunna so alogo a nama yamanan mato.

¹³ N na n ma yalaan natima nēn a yēē ra, a yi a suxu n ma luti ratixin na, n yi a xali Babilōn taani, Babilōn

kaane yamanani, a mi dēnaxan toma a yēēn na,* a yi sa faxa na.

¹⁴ N na a rabilinna muxune birin naxuyama ayi nēn e nun a ganle, n yi e sagatan silanfanna ra.

¹⁵ Nayi, e a kolonma nēn a Alatala nan n na, n na e raxuya ayi siyane yē e nun yamananane yi.

¹⁶ Koni n muxuna ndee ratangama nēn yēngēn nun fitina kamēn nun fitina furen ma alogo e xa sa e ti e kēwali xōsixine ra e dēni siyane birin xa e na siga dēnaxanye yi. Nayi, na kanne a kolonma nēn a Alatala nan n na.”

¹⁷ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ “Adamadina, i nēma i dēgema i xuruxurun, i yi igen min gaxun nun kuisanni.

¹⁹ I a falama nēn yamanan muxune xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi lan Yerusalēn kaane ma naxanye luxi Isirayila yamanani, a naxa: E dēgema kuisanna nin, e yi igen min yigitēgēni, amasotō e yamanan nun a yi seene birin naxōrima nēn a muxune gbalone fe ma.

²⁰ Muxune janma nēn taane yi, yamanan yi findi yire rabepinxin na. Nayi, ε a kolonma nēn a Alatala nan n na.’ ”

Alatalaa falan kamalima nēn

²¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

²² “Adamadina, nanfera ε sandani ito falama ε tagi Isirayila bōxōn ma, fa fala, ‘Waxatin danguma, koni fe toon naxanye tima alo xiyena, ne sese mi rakamalima.’?”

²³ A fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N bata danna sa sandani ito ra, a mi fa falama Isirayila yi sōnōn.” ’ Koni a fala e xa, i naxa, ‘Fe toone birin nakamali waxatin bata maso.

²⁴ Fe to fuu yo mi fa falama Isirayila kaane tagi alo xiyena, yiimatone mi fa muxune rafan feene falama e xa wuleni.

²⁵ Bayo n tan Alatala, n falan tima nēn, na yi rakamali keden na. ε tan

* **12:13:** A falan tima Manga Sedeki suxu feen nan ma. A mi Babilōn toma bayo Babilōn kaane a yēene kalama nēn. Na feen sebexi Mangane Firinden 25.4 nun Yereimi 52.7 kui.

yama muruteɣina, na ligama nen ε waxatini. N falan tima nen, n yi a rakamali.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

²⁶ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁷ "Adamadina, Isirayila yamana a falama, e naxa, 'A fe toon naxan tixi, iki fe mi na ra, a nabiyā falan tima lan waxati famatone nan ma naxanye makuya pon!'

²⁸ Nanara, a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa, "N na fala yo ti sōnōn, na rakamalima nen keden na." Marigina Alatalaa falan nan na ra.' "

13

Alaa falan wule nabine xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, nabiyā falan ti Isirayilaa nabine xili ma naxanye nabiyā falane tima iki, i yi a fala ne xa naxanye e bōne yi feene tun falama, i naxa, 'E Alatala xuiin name!'

³ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalon nabi xaxilitarene xa, naxanye e yete xaxili yi feene falama, anu e mi fe to yo tixi keli Ala ma.

⁴ Isirayila kaane, ε nabine luxi nen alo kankone banxi xōne yi!

⁵ E mi e masoxi yinna yire biraxine ra alogo e xa Isirayila yamaan makantan yinna yinle rafaxa, a yi lu tixi yengeni Alatalaa xōlōn lōxōni.

⁶ Wulen nan e fe toone ra, jōndi mi e yiimato falane yi. E a falama, e naxa, "E tuli mati Alatalaa falan na." Koni Alatala xa mi e xexi. Anu, e wama e falane xa rakamali.

⁷ E fe toon naxanye tima, fe fuun xa mi ne ra ba? E wule falan naxanye tima yiimatoni, wulen xa mi ne ra ba? E a falama, ε naxa, "E Alatalaa falan name!" Anu, n mi fala tixi.' "

⁸ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo wulen nan ε falane nun ε fe toone ra, n bata keli ε xili ma.' Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ 'N senben kelima nen nabine xili ma naxanye fe to fuune tima, e yi wule falane ti yiimatoni. E mi dōxōde sōtōma n ma yamaan malanni, e xinle

mi seβema Isirayila kaane xili seβe kedin kui, e mōn mi Isirayila yamanan lima. Nayi, ε a kolonma nen a Marigina Alatala nan na.' "

¹⁰ " 'E n ma yamaan nalōma ayi, e naxa, "Bōne xunbenla be," anu bōne xunbeli mi na. Bonne nema yinna tima naxan biramatō a ra, e tan bende fixen nan soma a ma.

¹¹ Nayi, a fala na yinna maso muxune xa, a na yinna birama nen! Tule gbeen fama nen, balabalan kesene yi godo, foye gbeen yi fa.

¹² Yinna na bira, muxune mi ε maxōdinne nayi ba, fa fala, "E a masoxi bende fixen naxan na, na minen?" ' "

¹³ " 'Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N fitinaxin kala ti foyen nafama nen, n tule gbeen nafa n ma xōlō gbeeni, balabalan kesē jaxine yi godo halagi tideni.

¹⁴ E bende fixen soxi yinna naxan ma, n na rabirama nen bōxōni, a bunne yi mini kenenni. A na bira, ε fan halagima nen a xōn. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.

¹⁵ N sigama nen han n ma xōlōn danna na yinna xili ma e nun naxanye a masoxi. Nayi, n yi a fala ε xa, n naxa, "Yin mi fa na, nabiin naxanye a masoxi ne fan mi fa na,

¹⁶ Isirayila nabiin naxanye yi bōne xunbenla fe falama Yerusalēn kaane xa e fe to fuune xōn, anu bōne xunbeli mi yi na! Marigina Alatalaa falan nan na ra.' ' "

¹⁷ "Adamadina, i yete rafindi Isirayila yamaan sungutunne ma naxanye e yete bōne yi falane tima nabiyā falane ra. Nabiyā falane ti e xili ma,

¹⁸ i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalona ε xa ε tan naxanye yii kōe rasone dēgema, ε yi e so ε yii kōene birin na tirin ti seene ra, ε yi dugine dēge naxanye soma muxune yetagine xun na fonne nun dii jōrene birin alogo ε xa senben sōtō e niine ma! E n ma yamaan muxune niin tirinne ba, ε yi ε yete niine ratanga?

¹⁹ E n ma sarijanna rayefuma n ma yamaan yetagi fundenna yiin ye dandona fe ra hanma buru dungina

ndee fe ra. E to wulene falama n ma yamaan xa naxanye mafura wule falane ramε, ε muxune faxama naxanye mi lan e faxa, ε ndee lu e nii ra naxanye yi lan nun e faxa.’ ”

20 “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N kelima nen ε tirin ti seene xili ma ε muxune suxuma naxanye ra alo xoline. N na e bama nen ε yii, n yi na kanne niine xunba ε naxanye suxuma alo xoline.

21 N na ε dugine bama nen ε yetagine xun na, n yi n ma yamaan xunba ε yii, ε mi fa muxune tirinε ε senbene xon sonon. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.

22 Bayo ε bata tinxin muxune boren kala ε wulene xon, n tan mi yi waxi naxanye toro feni, ε yi muxu jaxine senbe so alogo e nama xete e kira jaxine foxo ra, e yi kisi.

23 Na feene ma, ε mi fa wule fe to yo tima alo xiyena, ε mi fa ε yiimatoma. N na n ma yamaan xunbama nen ε yii. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.’ ”

14

Isirayila xa a me suxurene ra

1 Isirayila fonna ndee yi fa n fema e fa doro n yetagi.

2 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

3 “Adamadina, suxurene fe bata muxuni itoe boren no. Seen naxan e birama hakeni, e na nan doro ma e yete yee ra. N tinε nayi, e xa n maxodin fena nde ma ba?

4 Nayi, falan ti e xa, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Suxure feen na Isirayila kaan naxan bore no, a yi seen doro a yete yee ra naxan a bire hakeni, na xanbi ra a mon yi fa nabiin fema, n tan Alatala yeteen nan na kanna yabima alo a lan a suxure wuyaxine ma kii naxan yi

5 alogo n mon xa Isirayila kaane borene soto naxanye birin e mexi n na e suxurene fe ra.’ ”

6 Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan

falaxi, a naxa: E xun xete, ε xete ε suxurene foxo ra, ε me ε kewali xosixine birin na.

7 Xa Isirayila kaana nde hanma bore naxan doro Isirayila yi, xa na a me n na, suxure feen yi a bore no, a yi seen doro a yete yee ra naxan a bire hakeni, a mon yi siga nabiin fema alogo a xa n maxodin fena nde ma, nayi, n tan Alatala yeteen nan a yabima.

8 N kelima nen na kanna xili ma, n yi a findi misaala ra, yamaan naxan mafalama. E yi a kolon a Alatala nan n na.’ ”

9 “ ‘Xa nabiin tin muxune yi a rantan a tan yeteen yi nabiya falan ti na kanna xa, nayi n tan Alatala nan a radinxi tantanni. N na n yiini tema nen a xili ma, n yi a raxori n ma yamana Isirayila kaane ye.

10 E birin nan na haken goronna tongoma, nabiin nun naxan a maxodinxi, ne firinna birin haken lan.

11 Nayi, Isirayila kaane mi fa e masige n na, e mi fa e yete raxose e yulubine birin xon. Nayi, e findima nen n ma yamaan na, n findi e Ala ra, ‘Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

Muxu yo mi nae yamaan natange Alaa kitin ma

12 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

13 “Adamadina, xa yamanana nde tinxintareyaan liga, e n yulubin tongo, xa n na n yiini te a xili ma, n yi donseen nadasa e ma, n fitina kamen nafa e ma, n yi muxune nun xuruseene raxori,

14 hali xa tinxin muxu saxanni itoe yi lu na yamaan ye nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, ne yi e yete niine nan tun natange e tinxinyaan xon.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

15 “Hanma xa n mon burunna sube xarene radin yamanan ma, e yi didine birin faxa, yamanan yi findi yire rabejinxin na muxu yo mi fa danguma denaxan yi masoto na sube xarene fe ra,

16 hali xa na tinxin muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kolo n yeteni, ne mi yi nae

hali e dii xemen hanma e dii temen natange, koni na muxu saxanne tan tange nen, yamanan yi findi yire rabepinxin na." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ "Hanma xa n yengen nafa na yamanan xili ma, xa n na a fala, n naxa, 'Yengen xa dangu yamanan yiren birin yi!' xa n muxune nun e xuruseene raxori menni,

¹⁸ hali xa na tinxi muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kolon yeteni, e mi nae e dii xemen hanma e dii temen natange. E tan nan gbansan tangama." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁹ "Hanma xa n fitina furen nafa na yamanani, n yi faxan nafa e ma n ma xoloni, alogo muxune nun xuruseene xa raxori,

²⁰ hali xa tinxi muxu saxanni itoe yi lu na yamaan ye nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, n tan habadan Alatala, n bata n kolon yeteni, e mi nae e dii xemen hanma e dii temen natange. E yete niine nan tun natange e tinxiyaan xon." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Amasoto, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Hali n to bata n ma kiti xodexe naaninne rasiga Yerusalen xili ma, yengen nun fitina kamen nun burunna sube xapene nun fitina furena, alogo e xa muxune nun xuruseene raxori,

²² hali na birin, muxuna ndee luma nen e nii ra. Xemene nun naxanla ndee xunna minima ayi nen. E na e sigati kiin nun e kewanle to, na e masabarima nen lan gbaloni itoe birin ma n naxanye rafaxi Yerusalen ma.

²³ E masabarima nen, e na e sigati kiin nun e kewanle to waxatin naxan yi. Nayi, e a kolonma nen a n mi feni itoe rabaxi fuun xan na taan xili ma." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

15

Sandana lan naxundan binla ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, naxundan binla yatexi muxune xon dangu wudin bonne ra ba? A yiine tonon gbo dangu foton yi wudin bonne ra ba?

³ I na wudin tonge ba i yi sena nde rafala a ra? I a nde finde bitin wudina nde ra ba, i sena nde xidi a ma?

⁴ A na sa teeni yegen na, teen yi a xun firinne gan, a fa a tagin suxu, a tonon fa na ba?

⁵ Nayi, xa a tonon mi yi na benun a xa gan waxatin naxan yi, teena a gan xanbini, a fa rafale sena nde ra ba?"

⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N bata Yerusalen kaane findi se gan daxin na alo n naxundan binla findixi yegen na foton yi wudin bonne tagi kii naxan yi.

⁷ N kelima nen e xili ma. Hali e to bata yi mini teeni nun, teen nan fa e halagima. N na keli e xili ma waxatin naxan yi, nayi e a kolonma nen a Alatala nan n na.

⁸ N yamanan findima nen yire rabepinxin na, bayo a muxune bata tinxiintareyaan liga," Marigina Alatalaa falan nan na ra.

16

Yerusalen taan misali fena dii rabepinxin ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, Yerusalen kaane kewali xosixine fe fala e xa.

³ A fala, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi Yerusalen taan xili ma, a naxa: Kanan boxon nan yi i benbane gbeen na, i barixi menna nin. Amarin nan yi i fafe ra, i nga, Xiti kaana.*

⁴ I barixi boxon naxan yi, i xuli fundin mi xaba, i mi maxa alogo i xa saripan, foxon mi sugusugu i ma, i mi mafilin dugini.†

⁵ Muxu yo mi kininkinin i ma, a yi na fe kedenna nde liga i xa, a yi

* **16:3: Kanan** kaane nan yi doxi Yerusalen yi benun Isirayila bomsanna muxune xa a tongo yengeni. Na feen sebexi Samuyeli Firinden 5.6-9 kui. † **16:4:** Ala Yerusalen taan nun a muxune misalima diin nan ma be. Senbe yo mi yi Alaa yamaan xa benun Ala xa a fi e ma. Na xanbi ra, a yi e findi yamana senbemaan na. Na xanbi ra, e mon yi a yanfa suxure batuni. Na nan misaali ito bunna ra.

i ratanga. I woli ayi nen burunna ra i bari loxoni, amasoto i rajaxu nen muxune ma.’ ”

6 “Koni, n yi danguma i dexon ma, n yi i to i ramaxe i wunli, n yi a fala i xa, n naxa, “Hali wunla to i ma, i luma nen i nii ra! Hali wunla to i ma, i luma nen i nii ra!”

7 Na xanbi ra, n yi i rasabati alo sexene burunna ra. N yi i ragbo, i yi koxo, n yi i rayabu ayi, i xijene yi te, i xun sexene yi mini. Koni i ragenla nan mon yi a ra singen.

8 Loxona nde, n yi danguma i dexon ma, n yi i mato, n yi a to i bata a li i muxu xanu waxatin ma, n yi n ma domaan lenben so i xunna, n yi i ba i ragenla ra, n yi n kolo i xa, n yi layirin xidi en tagi, i yi findi n gbeen na.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

9 “N bata i maxa. Wunla naxan yi i ma, n yi na ba i ma, n yi ture xiri jaxumen susan i ma.

10 N bata i maxidi taa dugi doma soxonxini, n yi kidi sankidin so i sanni, n yi i maraberi ba taa dugi fajini, n dugi fajin nagodo i ma naxan saren xodexo.

11 N yi i maxidi marayabu se fajine yi, n yi yii rasone so i yiine ra, n yi jeren bira i koe.

12 N wuredin sa i jooen na, n yi tunla sone so i tunle ra, n yi manga komoti fajin so i xun na.

13 Nayi, i yi maxidi xemaan nun wure gbeti fixen na, taa dugi soxonxin nun dugi sare xodexene yi findi i maraberi baan na. I yi balo murutu fupi fajin nun kumin nun oliwi turen na. I yi tofanje ayi, alo a lan jaxalan mangan ma kii naxan yi.

14 I xinla yi siyane birin li masoto i ya tofanna ma, bayo i yi rayabuh han fata i maxidi se fajine ra, n ni i rayabu naxanye yi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

15 “Koni i yi i yigi sa i ya tofanni. I ya xili gbeeyan yi findi feren na i xa,

i findi yalunden na. I yi lu yalunyaan lige dangu muxune birin xon, i findi e gbeen na. ‡

16 I bata i ya dugine tongo, i yi suxure kidene rayabu e ra, i yi yalunyaan naba menne yi naxan joxon munma yi liga, anu a joxon mi fa ligama sonon.

17 N tunla so xema daxin nun wure gbeti fixe daxin naxanye so i yii, i yi ne findi i ya suxure xememane ra, i yi n yanfa, i yalunyaan liga.

18 I bata i ya taa dugi soxonxine tongo, i yi i ya suxurene maxidi e yi, i yi n ma turen nun n ma wusulanna ba saraxan na e xa.

19 N donseen naxanye so i yii, murutu fupin nun oliwi turen nun kumina, n yi i baloma naxanye ra, i yi ne ba saraxane ra na suxurene xa alogo e gan xirin xa rafan e ma. I na nan ligaxi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

20 “I yi i ya dii xemene nun i ya dii temene tongo, i naxanye bari n xa, i yi e gan saraxan na suxurene xa alogo e xa findi e donseene ra! I mi yi i wasa soe i ya yalunyaan ba?

21 I bata n ma diine koe raxaba, i yi e gan saraxan na suxurene xa!

22 Anu, i kewali xosixine ligama yalunyaan waxatin naxan yi, i mi i miri i ya dii joreyaan waxatin ma, i ragenla yi a ra waxatin naxan yi, i yi i ramaxama i wunli waxatin naxan yi.’ ”

23 “Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Gbalona! Gbalona e xa, bayo e yelin xanbini na fe jaxine birin lige

24 e bata gbingbinna rafala kiden na, e yi yire matexine rafala kidene ra yama malandene yi.

25 E bata yire matexine rafala kidene ra taan kira xunne birin na. E yi e tofanna findi fe xosixin na, e yi e fatin lu dangu muxune birin sagoni, e yalunya feene yi siga gboe ayi.

‡ 16:15: A suxure batun misalixi **yalunyaan** nan na be bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi jaxanla nun xemnen tagi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a jaxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbete batu ba a tan na, e bata a yanfa nayi alo jaxanla na a xemnen yanfa yalunyaan xon.

26 ϵ bata yalunyaan liga Misiran kaane x \acute{o} n, ϵ d \acute{o} x \acute{o} bode fati fajine, ϵ yi ϵ yalunyaan nadangu ayi, ϵ yi n nax \acute{o} l \acute{o} .

27 Nayi, n yi keli ϵ xili ma, n yi nde ba ϵ b \acute{o} x \acute{o} n na, n yi ϵ sa ϵ yaxu kunfadene sagoni, Filisitine taane, naxanye yati yi yagixi ϵ yagitareya k \acute{e} wanle ra.

28 Koni ϵ m \acute{o} n yi yalunyaan naba Asiriya kaane x \acute{o} n, bayo ϵ munma yi wasa singen yalunyaan na, anu, hali na, ϵ mi wasa.

29 Nayi, ϵ yi ϵ yalunyaan nadangu ayi, ϵ Babil \acute{o} n kaane sa a fari, naxanye findixi yulane ra, anu, na fan mi ϵ wasa.’ ”

30 “Nayi, Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘ ϵ yugon kobi de, ϵ to bata feni itoe birin liga, naxanye findixi yalunde η axalan gbeen k \acute{e} wanle ra!

31 Anu, ϵ to gbingbinna rafala kira xunne birin na, ϵ yi yire matexine rafala kidene ra yama malandene yi, ϵ mi yi luxi alo yalundena, bayo ϵ mi yi gbetin nasuxuma ϵ yangane ra.

32 ϵ tan luxi n \acute{e} n alo η axalan yalunxin naxan x \acute{e} m \acute{e} gbeteye rafisama a x \acute{e} m \acute{e} n y \acute{e} t \acute{e} n xa a mi naxanye kolon.

33 Yalunde η axanle birin sena nde rasuxuma e yangane yii. Koni ϵ tan luxi n \acute{e} n alo η axanla na a yangane ki alogo e xa fa, sa keli yiren birin yi, ϵ yi kafu.

34 ϵ yalunyaan nun η axanla bonne yalunyaan keden mi a ra. Muxu yo mi a gima ϵ f \acute{o} x \acute{o} ra ϵ kisena a yii. ϵ tan nan ϵ yangane kima, se mi so ϵ yii.’ ”

35 “Nanara, i tan naxan luxi alo yalunde η axanla, i tuli mati Alatala fala xuiin na!

36 Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Bayo i bata i ya nafunle birin yikala, bayo i bata i ragenla lu i ya yalunyaan x \acute{o} n i yangane yii e nun i ya suxurene nun i ya fe x \acute{o} sixine birin, i yi i ya diine wunla ba saraxan na e xa,

37 na ma, n na ϵ nun i yangane birin malanma n \acute{e} n yire kedenni, naxanye yi rafan i ma e nun naxanye yi η axaxu i ma, n na e birin malanma n \acute{e} n i xili ma, n yi i rageli, e birin yi i ragenla to.

38 N na i kitima n \acute{e} n alo a lan yalunde η axanle nun muxu faxane ma kii naxan yi. N yi i wunla ramini n ma x \acute{o} l \acute{o} gbeen nun n ma xanun-tenyaan kalan x \acute{o} x \acute{o} l \acute{o} nni.

39 N na i sama n \acute{e} n i yangane sagoni, e yi i ya kide gbingbinne nun i ya suxure batude matexine kala, e yi i ya dugine ba i ma, e yi i rayabu se fajine tongo, e yi i ragenla lu.

40 E yi yamaan nadin i ma, e yi i mag \acute{o} l \acute{o} n, e yi i mas \acute{o} x \acute{o} n silanfanna ra,

41 e yi t \acute{e} n so i ya banxine ra, e yi i makiti η axalan wuyaxi y \acute{e} tagi. N danna sama n \acute{e} n i ya yalunyaan na, i mi fa i yangane saranna fiy \acute{e} s \acute{o} n \acute{o} n!

42 N sigama n \acute{e} n han n ma x \acute{o} l \acute{o} n danna i xili ma, n ma xanuntenyaan kalan x \acute{o} x \acute{o} l \acute{o} nyaan yi a masiga i ra. N na n sabarima n \acute{e} n, n mi fa x \acute{o} l \acute{o} ma i ma.

43 N na i k \acute{e} wali η axine saranma n \acute{e} n i ra, bayo i mi i xaxili luxi i ya dii m \acute{e} s \acute{e} yaan waxatina fe ma, i yi n nax \acute{o} l \acute{o} feni itoe birin x \acute{o} n. I mi yagitareyaan xan saxi i k \acute{e} wali x \acute{o} sixi gbeteye fari ba?’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

44 “ ‘Nayi, sandasane birin sandani ito falama n \acute{e} n i ma, e naxa, “Dii t \acute{e} m \acute{e} n fama a nga nan ma.”

45 I ngaa dii t \acute{e} m \acute{e} n nan i ra yati, naxan a x \acute{e} m \acute{e} n η axaxuxi e nun a diine. ϵ nun i ngaxakeden η axalanmane birin keden, naxanye e x \acute{e} m \acute{e} ne nun e diine η axaxuxi. Xiti kaan nan yi i nga ra, Am \acute{o} rin nan yi i fafe ra.

46 I tada η axalanmaan naxan yi d \acute{o} xi i k \acute{o} m \acute{e} nna ma, na findixi Samari taan nan na e nun a muxune. I xunye \acute{n} η axalanmaan naxan yi d \acute{o} xi i yiifanna ma, Sodoma taan $\text{\textcircled{S}}$ nan na ra e nun a muxune.

47 I bira n \acute{e} n e kirane f \acute{o} x \acute{o} ra yati, i fan yi e raliga e k \acute{e} wali x \acute{o} sixine yi,

$\text{\textcircled{S}}$ 16:46: Ala **Sodoma** taan halagi n \acute{e} n t \acute{e} n na a muxune yulubine fe ra. Na feen s \acute{e} b \acute{e} xi Dunu η a F \acute{o} l \acute{o} n 19.1-29 kui.

koni i mi danxi na ma gbansan, i tan sigati kiin yi naxu ayi dangu e tan gbeen na i ya feene birin yi.

⁴⁸ Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni, ε nun i ya muxune naxan ligaxi, i ngaxakeden naxalanmaan Sodoma nun a muxune mi na sifan ligaxi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

⁴⁹ “ ‘I ngaxakeden naxalanmaan Sodoma taan hakeni itoe nan ligaxi: A muxune yi waso ayi, e to yi herini, kontofili mi yi e ma. E mi yi yigelitane nun toro muxune malima.

⁵⁰ E yi e yete yigboma, e fe xosixine liga n yetagi. N to na to, n yi e raxari!

⁵¹ Samari taan muxune mi i yulubin tagiin yatin ligaxi. I bata fe xosixine liga naxanye dangu e gbeene ra pon, han i ngaxakeden naxalanmane Sodoma taan nun Samari taan muxune yi lu alo tinxin muxune, xa e yulubine sa i gbeene ma.

⁵² I tan naxan yi i ngaxakeden naxalanmane yalagima, iki, i fan ma yalagin waxatin bata a li, masoto i yulubine xon, i yete raxosixi naxanye xon dangu e tan na, naxanye a ligaxi e tinxinje ayi dangu i tan na. I fan yagima nen, i yi rayarabi, bayo i bata i ngaxakedenne lu alo tinxin muxune, e na sa i ma.’ ”

⁵³ “ ‘N mon Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune rasabaita nen, e nun ε tan fan e xon ma

⁵⁴ alogo i xa rayarabi, i yagi lan i kewanle birin ma, naxanye e rawekilexi.

⁵⁵ I ngaxakeden naxalanmane, Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune mon xetema nen e kii fonni, i fan nun i ya muxune yi xete ε kii singeni.

⁵⁶ I yi i wasoma waxatin naxan yi, i mi yi fala naxine tima Sodoma taan xili ma ba,

⁵⁷ benun i ya naxuyaan xa kolon waxatin naxan yi. Iki, Arami kaane

nun e rabilinna muxune nun Filisiti muxun naxanye i rabilinni, ne fa i tan nan makonbima, e i ranaxu.

⁵⁸ I fa i ya yagitareyaan nun i kewali xosixine saranna nan sotoma iki,’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁵⁹ “Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N na a ligama i ra nen alo a lan i ma kii naxan yi, i tan naxan mi n kolo xuiin yatexi, i yi layirin kala.

⁶⁰ Koni, n na n xaxili luma nen layirin xon, n naxan xidi en tagi i dii mese waxatini, n yi habadan layirin xidi en tagi.*

⁶¹ I kewanle fe rabirama i ma nen, i yi yagi, i na i tada naxalanmane nun i xunye naxalanmane rasene waxatin naxan yi, n yi e so i yii i ya dii temene ra, hali e to mi fataxi layirin na n naxan xidixi en tagi.

⁶² N na n ma layirin xidima nen en tagi, nayi, i a kolonma nen a Alatala nan n na,

⁶³ alogo i ya fe naxine xa rabira i ma, i yi yagi, i deen yi suxu i ra i ya yagini, n na i yulubine birin xafari waxatin naxan yi, i naxanye birin ligaxi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

17

Singbin firinne nun manpa binla fe sandana

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, misaala nde fala, sandana nde sa Isirayila yamaan xa.

³ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Singbinna nde yi na nun naxan gbo,*

a gubugubune kuya,

a xabene kuya,

e yi maningixi.

Na singbinna yi siga Liban yamanani,

a sa dexo suman binla nde kondeni.

⁴ Wudi yiin naxan mate a birin xa,

a yi na bolon,

* **16:60:** Marigi Yesu layirin naxan xidi e nun denkeleya yamaan tagi, na nan **habadan layirini** ito rakamalin na. Na feen sebexi mon Esekiyeli 37.26 nun Esayi 55.3 nun Yeremi 32.40 nun Matiyu 26.28 kui. * **17:3: Singbinni** ito findixi Babilon mangan Nebukadanesari misaala nan na naxan Yerusalem tongo yengeni. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.12-16 kui.

a siga a ra yula yamana nde yi,
a sa a dɔxɔ yulane taani.†

5 Na xanbi ra, a mɔn yi Isirayila ya-
manan sansi gbete tongo,
a sa a si sansi xari mafedena nde yi
ige gbeen de alo wudi fajina igen
nafan naxan ma.‡

6 Na sansiin yi gbo,
a yi findi manpa bili sabatixin na,
koni a mi yi kuya,
a yiine yi tixi singbinna binni,
koni a salenne yi lu a bun ma.
A yi kɔxɔ,
a yi lu a yiine ramine,
a yifɔtɔn.

7 Koni singbin gbee gbete mɔn yi na
nun,§
naxan gubugubune yi kuya,
a xabene gbo.

Na manpa binla* yi a yibandun a
binni
e nun a salenne,
a yi a yiine yibandun a binni
alogo a xa a ige sa.

8 Anu a yi sixi bɔxɔ fajin nin ige gbeen
de
alogo a xa a yiine ramini,
a yi bogi,
a yi findi manpa bili fajin na.” ’ ’ ”

9 “A fala e xa, i naxa, ‘Marigina
Alatala ito nan falaxi, a naxa:
A sabate ba?
Singbin singen mi a binla tale ba,
a yi a bogine bolon,
alogo a xa xara,
a sonle birin yi lisi a ra?
Nayi, a mako mi fanga gbeen ma,
a mako mi muxu wuyaxi ma
naxan a tale a jan na fefe!

10 A yi bitinxi a fajin na,
koni iki a nɔe sabate ba?
Sogeteden foyen na fa,
na a xarama nen fefe!
A yi bitinxi bɔxɔni denaxan yi,

a yi xara mɛnni.’ ”

Sandan bunna

11 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

12 “Nba, yama murutɛxini ito
maxɔdin iki, i naxa, ‘E mi na sandan
bunna kolon ba?’ A fala e xa, i naxa,
‘Babilɔn mangan bata siga Yerusalen
yi, a sa mangan nun a kuntigine suxu,
a e xali Babilɔn taani.

13 A yi muxuna nde sugandi
mangane bɔnsɔnna muxune ye, a
yi layirin xidi e tagi, a yi na kanna
rakɔlɔ. A mɔn yi yamanan yɛeratine
xali konyiyani

14 alogo yamanan xa lu nɔɔn bun
ma, a nama fa senben sɔtɔ sɔnɔn, a yi
na layirin suxu, alogo e nama halagi.

15 Koni na manga nenɛn bata
murute a xili ma, a yi a xerane rasiga
Misiran yamanani alogo e xa sa
soone nun sofa gali gbeen so a yii.
Muxun naxan na ligaxi, na fe sɔnɔye
ba? Na kanna a futuxule Babilɔn
mangan bun ba? A to layirin kala,
a mi nɔe a futuxule a bun sese ma!’ ”

16 Marigina Alatalaa falan ni ito
ra, a naxa, “Habadan Ala nan n na,
n bata n kɔlɔ n yeteni! Yuda man-
gani ito faxama Babilɔn mangana ya-
manan nin, naxan a findixi mangan
na. Amasɔtɔ a bata a kɔlɔ xuiin kala, a
mi layirin nakamalixi e tagi.

17 Misiran mangan mi nɔe a xun
mayenge hali e nun a gali senbemaan
nun a sofa wuyaxine. Babilɔn kaane
gbingbinne ratema nen taan makan-
tan yinna xɔn e yi taan yenge e muxu
wuyaxi faxa.

18 Bayo, Yuda mangan bata a me a
kɔlɔ xuiin na, a yi layirin kala. A to
a kɔlɔ, a yi na feene birin liga, a mi a
futuxule a bun mumɛ!”

19 Nanara, Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa, “Habadan Ala nan n

† 17:4: Nebukadanesari siga nen Yuda mangan Yoyakin na **Babilɔn taani** yulane wuya denaxan yi. Nayi, wudi yii matexin findixi Yuda mangan nan na. Wudin yeteen findixi Dawuda yixetene nan na. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.12-16 kui. ‡ 17:5: **Sansi gbete** findixi Yuda mangan Sedeki misaala nan na, Babilɔn mangan naxan dɔxɔ mangan na Yoyakin jɔxɔni. A mɔn yi murute Babilɔn mangan ma, a yi suxu yengeni. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.17 kui. § 17:7: **Singbin gbee gbete** findixi Misiran yamanan mangan nan na. Yuda mangan Sedeki yi Misiran mangan mafanma a xa a mali Babilɔn yamanan yengedeni. Na feen sebexi Yeremi 37.7-8 nun 44.30 kui. * 17:7: Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

na, n bata n kɔlɔ n yetɛni, fa fala a mɛxi a kɔlɔ xuiin na n tan nan yetagi, a n ma layirin nan kalaxi. Nayi, n na a kɛwali ɲaxine saranma nɛn a ra.

²⁰ N na n ma yalaan soma nɛn a xun na, a yi a suxu n ma lutin na, n yi a xali Babilɔn yi, n yi sa a makiti mɛnni lan a tinxintareyaan ma a naxan liga n na.

²¹ A sofa gixine birin faxama nɛn silanfanna ra, naxanye na lu e nii ra, ne yi xuya ayi yiren birin yi. Nayi, ε a kolonma nɛn a n tan Alatala nan falan tixi.”

²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N tan yetɛɛn nan suman wudin konde yi yiina nde tongoma, n yetɛɛn yi sa a bitin geya gbee matexina nde xun tagi.

²³ N sa a bitinma geyaan nan fari naxan mate Isirayila yamanani, a yi a yiine ramini, a yi bogi, a findi suman bili faɲin na. Xɔliin sifan birin e tɛɛn sama nɛn a yi, e lu a yiine nininna bun.

²⁴ Nayi, burunna wudine birin a kolonma nɛn, a n tan Alatala nan wudi matexin nabirama, n yi a magodoxini te. N wudi xinden xara, n yi wudi xaren maɲingi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nɛn.”

18

Ala birin kitima a kɛwanla xɔn

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Nanfera ε xɛtɛma sandani ito ma Isirayila yamanani, ε naxa, Fafane bata ɲaxundan xindene don, koni e diine nan ɲinye ramuluxunxi.*”

³ “Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kɔlɔ n yetɛni, ε mi fa xɛtɛma sandani ito ma sɔnɔn Isirayila yamanani!

⁴ N tan nan gbee adamadiine birin niin na, diin nun a fafana, n gbeen nan e firinna birin na. Naxan na yulubin tongo, na nan faxama.”

⁵ “Xa a sa a li, muxuna nde tinxin, a kiti kɛndɛn nun tinxinyaan ligama,

⁶ a mi donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a mi a xaxili tixi Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena ɲaxanla rakunfama, a mi a masoma ɲaxanla ra a nɛma a kike wanli waxatin naxan yi,

⁷ a mi muxɛ ɲaxankatama, a tolimaan naxɛtɛma a kanna ma, a mi muɲan tima, a donseen soma kamɛtɔne yii, marabɛnna naxan ma, a dugin so na yii,

⁸ a mi tɔnɔ sama donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tɔnɔ gbeen fenma muxune ra, a tinxintareyaan matanga, a kiti kɛndɛn sama muxune tagi,

⁹ a n ma tɔnne nun n ma sariyane suxuma lannayani. Awa, tinxin muxun nan na kanna ra. Na kanna luma nɛn a nii ra.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ “Koni xa na kanna diina nde bari, na yi findi mafu tiin na, a faxan ti hanma a yi na fena nde liga a ngaxakedenna nde ra,

¹¹ hali diin fafe mi feni itoe sese ligaxi, xa a diin donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a bodena ɲaxanla rakunfama,

¹² a ɲaxu yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune ra, a muɲan tima, a mi muxune tolimaan naxɛtɛma e ma. A xaxili tixi suxurene nan na, a fe xɔsixine ligama,

¹³ a donla soma, a tɔnɔn sa a fari, a tɔnɔn gbeen fenma muxune ra. Na kanna luyɛ a nii ra ba? ɛn-ɛn de! A mi luyɛ a nii ra. A to bata fe xɔsixini itoe liga, yamaan na kanna faxama nɛn. A tan nan a yetɛ faxa feen nagidixi.”

¹⁴ “Koni xa a sa a li, na fan yi diina nde bari, na diin yi a fafe to yulubini itoe birin ligɛ, koni, hali a to bata e to, a mi na fe sifan liga,

¹⁵ a mi donse ralixine don kidene yi geyane fari, a mi a xaxili ti Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena ɲaxanla rakunfa,

¹⁶ a mi ɲaxu muxu yo ra, a mi tolimaan nasuxuma donle fe ra, a mi muɲa ti, a donseen so kamɛtɔne yii,

* **18:2:** Na feen mɔn sebɛxi Yeremi 31.29 kui.

a dugin so muxune yii marabenna naxanye ma,

¹⁷ a tinxintareyaan matanga, a mi tɔnɔn sa donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tɔnɔ gbeen fen muxune ra, a n ma sariyane nun n ma tɔnne suxu, na kanna mi faxe a fafe hakene fe ra de! A luma nen a nii ra.

¹⁸ A fafe nan muxune naxankata, a yi a ngaxakedenna muja. Naxan mi fan, a na liga a yamaan ye. Nayi, na nan yati faxama a hakene fe ra.”

¹⁹ “Anu, ε n maxodinma, ε naxa, ‘Nanfera fafan haken goronna mi luma a diin xun ma?’ Bayo a diin bata kiti kendɛn nun tinxinyaan liga, a yi n ma tɔnne birin suxu. A yati luma nen a nii ra.

²⁰ Naxan na yulubin liga, na nan faxama. Diin mi a fafana haken goronna tonge, fafan fan mi a diin haken goronna tonge. Tinxin muxuna tinxinna saranna fima a tan nan ma, muxu naxin fan ma naxuyaan yi saran a ra.”

²¹ “Koni, xa muxu naxin xete a yulubine birin fɔxɔ ra, a naxanye ligaxi, xa a n ma tɔnne birin suxu, a kiti kendɛn nun tinxinyaan liga, a luma nen a nii ra. A mi faxama.

²² A yulubin naxanye birin ligaxi, ninan tima nen ne birin xɔn. A luma nen a nii ra a tinxinyana fe ra, a naxan ligaxi.

²³ Muxu naxin na faxes, na nan n nasewama ba? A na xete a kewanle fɔxɔ ra, a yi kisi, na nan n nasewama.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²⁴ “Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan fɔxɔ ra, a yi tinxintareyaan liga fɔb, a yi na fe xɔsixine liga muxu naxin naxanye ligama, na kanna luye a nii ra ba? A tinxinyana fe mi fa rabirama muxune ma sɔnɔn, a naxan liga. A faxama nen a tinxintareyaan nun a yulubine fe ra a naxanye ligaxi.”

²⁵ “Anu, ε a falama, ε naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi!’ Isirayila yamana, iki ε tuli mati! N ma kiraan nan mi lanxi ba? ε tan xan ma kiraye yidɔxi ba?

²⁶ Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan fɔxɔ ra, a yi tinxintareyaan liga, a faxama nen. A faxama nen bayo a bata tinxintareyaan liga.

²⁷ Xa muxu naxin xete a fe naxin fɔxɔ ra, a bata naxan liga, a yi kiti kendɛn nun tinxinyaan liga, a niin nakisima nen.

²⁸ Xa a na feene yee to, a xete a murute feene birin fɔxɔ ra, a naxanye ligaxi, a luma nen a nii ra, a mi faxama.

²⁹ Anu, Isirayila yamana a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi.’ Isirayila yamana, n ma kirane nan mi lanxi ba? ε tan xan ma kiraye yidɔxi ba?”

³⁰ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, Isirayila yamana, n na ε birin makitima nen ε kewanle xɔn. ε xun xete, ε xun xanbi so ε murute feene yi alogo sese nama ε bira hakeni.

³¹ ε me ε murute feene birin na ε naxanye ligama, ε bɔne nenene sɔtɔ, nii nenɛn yi sa ε yi. Isirayila yamana, nanfera ε tinma ε xa halagi?

³² Muxun na faxes, na mi n nasewama. Nayi, ε xun xete, ε yi lu ε nii ra!” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

19

Sunu sigina lan mangane ma

¹ Ala nan a falaxi a n xa sunu sigini ito sa Isirayila kuntigine xa fa fala,

² “Inga findixi yata gile kendɛn nan na yatane tagi.

A yi saxi yata senbɛmanɛ nan tagi a diine maxurudeni.

³ A yi a dii xeme keden maxuru* naxan findi yata xeme senbɛmaan na. A yi fatan a se suxine yibɔe, a yi muxune fan donma.

⁴ Siyane yi a xinla me, e yi sa a suxu yinla ra, e wuren bira a nɔeni, e yi siga a ra Misiran yamanani.

⁵ Yata gilen to a kolon, a a yi a diin legedenma fuun nin, a yigi mi yi fa a ma,

* **19:3: Yata xeme senbɛmani** ito findixi Manga Yehowaxasi nan na naxan ma fe sebexi Mangane Firinden 23.31-34 kui.

a yi a dii gbeten sugandi,
a yi na fan findi yata xeme senbemaan
na.†

6 A yi a masigama yatane tagi,
bayo a yi findixi yata xeme
senbemaan nan na.

A yi fatan a se suxuni boe,
a yi muxune fan donma,

7 a fu e kaja gilene ma,
a yi e taane findi yire rabejinxine ra.
Yamanan muxune birin yi yilanyilan
a wurundun xuiin ma.

8 A rabilinna siyane yi keli a xili ma
yiren birin yi,
e yi yalaan nati a yee ra,
e yi a suxu yinla ra.

9 E yi wuren bira a joeni,
e yi a balan wure sansanna kui,
e yi siga a ra Babilon mangan fema,
e yi a sa kasoon na
alogo a wurundun xuiin nama fa me
sonon Isirayila geyane fari.”

Sunu sigina lan manpa binla ma

10 “I nga yi luxi nen
alo manpa binla a yi tixi igen nan de.
A yi bogixi,
a yifotonxi bayo igen yi gbo.

11 A yiine yi sabatixi,
e yi noe rafale mangaya taxamaseri
dunganne ra nen.

A yi tixi wudine xun ma,
a kuya wudine birin xa
a yiine fan yi wuya.

12 Koni a tala nen xoloni,
a rawoli ayi boxoni.
Sogeteden foyen yi a bogine xara
a yii fajine yi ba a ma,
e xara, teen yi e gan.

13 Iki, a fa tixi tonbonna nin boxo
xareni
min xonla denaxan yi.

14 Teen bata a yiine li,
a yi a deene nun a bogine gan.
A yii sabatixi yo mi fa a ma sonon,
naxan noe rafale manga dunganna
ra.”

Sunu sigin nan na ra naxan daxa a sa
alo wuga sigine lan e xa sa kii naxan
yi.

20

Isirayila murute fena Ala ma

1 Yamaan xali konyiyani waxatin
naxan yi, na je solofereden kike
suulunden xi fude boxoni, Isirayila
yamaan fonna ndee yi fa Alatala
maxodinden. E doxo n yetagi.

2 Nayi, Alatala yi falan ti n xa, a
naxa,

3 “Adamadina, falan ti Isirayila ya-
maan fonne xa, i naxa: Marigina
Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E faxi
n maxodinden nin ba? Habadan Ala
nan n na, n bata n kolon yeteni! N mi
tinje mumee yi n maxodin,’ Marigina
Alatalaa falan nan na ra.”

4 “I e makite nen ba? Adamadina,
i e makite? Nayi, e benbane kewali
xosixine yita e ra!

5 A fala e xa, i naxa: Marigina
Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na
Isirayila sugandi boxon naxan yi, n
na n kolon nen n yiini texin na Yax-
uba yixetene xa, n yi n yete yita e ra
Misiran yamanani, n yi n kolon e xa n
yiini texin na, fa fala Alatala nan n na,
e Ala.

6 Na boxoni, n na n kolon nen e xa
n yiini texin na, a n na e raminima
nen Misiran yamanani, n siga e ra
yamanani n naxan fenxi e xa, nonon
nun kumin gbo yamanan naxan yi,
naxan fan yamanane birin xa.

7 Nayi, n yi a fala e xa, n naxa,
‘E birin xa e me suxurene ra nax-
anye e yee rakunfama! E nama
e yete raharamu Misiran suxurene
xon! Alatala nan n na, e Ala.’ ”

8 “Koni e bata murute n xili ma, e
mi tinxi n xuiin name feni. E mi tinxi
e me e suxurene ra naxanye e yee
rakunfama. E mi Misiran suxurene
bejinx. Nayi, a xonla yi n suxu n xa
n ma xolon nagodo e ma, n ma xolon
yi siga han a danna e xili ma Misiran
yamanani.

9 Koni n mi na ligaxi n xinla fe ra,
alogo n xinla nama rayelefu siyane
ye e doxi naxanye tagi, n na n yete

† 19:5: *Yata xeme senbemani* ito findixi Yuda mangan Yoyakin nan na naxan ma fe sebexi Mangane Firinden 24.15 kui.

makenen Isirayila yamaan xa naxanye yee xori, n to e ramini Misiran yamanani.’ ”

10 “ ‘N yi e ramini Misiran yi, n siga e ra tonbonni.

11 N yi n ma tonne so e yii, n yi e rakolon n ma sariyane ra, bayo naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sotoma nen e xon.

12 N mon yi n ma Matabu Loxone ragidi e ma alogo e xa findi taxamasenne ra nxu tagi, alogo e xa a kolon a n tan Alatala nan e rasarijanma.’ ”

13 “ ‘Koni Isirayila yamaan murute nen n xili ma tonbonni. E mi n ma tonne suxu, e yi e me n ma sariyane ra, anu, naxan na e suxu, na nii rakisin sotoma nen e xon. E yi n ma Matabu Loxone rayelefu mumε. A xonla yi n suxu n xa n ma xolon nagodo e ma tonbonni, n yi e raxori.

14 Koni n mi na liga n xinla fe ra alogo n xinla nama rayelefu siyane ye, n na e ramini Misiran yi naxanye yee xori.

15 N tan nan mon n kolε e xa tonbonni n yiini texin na, a n mi tima e yee ra siga yamanani n naxan soxi e yii, nonon nun kumin gbo yamanan naxan yi, yamanan naxan fan yamanane birin xa,

16 bayo e bata e me n ma sariyane ra e nun n ma tonne, e yi n ma Matabu Loxone rayelefu. E bonen yi e suxurene nan foxo ra.

17 Koni n yi kininkinini e ma, n mi e halagi, n mi e raxori tonbonni.’ ”

18 “ ‘N yi a fala e diine xa tonbonni, n naxa: ε nama bira ε benbane namunne foxo ra, ε nama e yamarine suxu, ε nama ε yete raharamu e suxurene xon de!

19 Alatala nan n na, ε Ala. ε n ma tonne nun n ma sariyane suxu ki faji!

20 ε n ma Matabu Loxone rasarijan, alogo e xa findi taxamasenne ra en tagi a kolonma naxanye xon a Alatala nan n na, ε Ala.’ ”

21 “ ‘Koni e diine bata murute n xili ma tonbonni. E mi n ma tonne nun n ma sariyane suxi, e mi e ligaxi, anu,

naxan na e suxu na nii rakisin sotoma nen e xon. E yi n ma Matabu Loxone rayelefu. Nayi, a xonla yi n suxu, n xa n ma xolon nagodo e xili ma, n ma xolon yi siga han a danna e xili ma tonbonni.

22 Koni n bata xete n ma xolon foxo ra n xinla fe ra, alogo a nama rayelefu siyane tagi, n na e ramini Misiran yi naxanye yetagi.

23 N tan nan mon n kolε e xa tonbonni n yiini texin na e raxuya feen na ayi siyane ye, fa fala n na e raxuyama ayi nen yamanane yi

24 bayo e mi n ma sariyane suxi, e yi e me n ma tonne ra, e yi n ma Matabu Loxone rayelefu, e yi kunfa e fafane suxurene xon.

25 N tan nan mon tonne so e yii naxanye mi yi fan, e nun sariyane e mi yi kise naxanye xon.

26 N yi tin e xa raharamu e dii singene fe ra, e yi naxanye bama saraxan na.* N na ligaxi nen alogo e xa yigitεε, e yi a kolon a Alatala nan n na.’ ”

27 “Nanara, adamadina, falan ti Isirayila kaane xa, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: ε benbane mon n nayelevu nen, e yi e me n na kii gbete yi:

28 N na e xali nen yamanani, n na n kolε e xa n yiini texin na naxan so fe ra e yii, koni e yi e yeen ti geyane nun fotonne ra, e saraxane ba menne yi, e yi e kiseene fi ne ma, e n naxolo naxanye xon, e yi e wusulan fagine gan, e yi e minse saraxane raboxon na.

29 N yi a fala e xa, n naxa, “Nanse kide matexini ito ra ε sigan denaxan yi?” E yi men xili sa “Kide Matexina” han to.’ ”

30 “Na ma, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: ε fan mi ε yete raharamuma ba alo ε benbane? ε fan mi n yanfama e suxurene xon ba alo yalundena a xemen yanfama kii naxan yi?

* 20:26: Na feen sebexi Xoroyaan 13.1-2 nun 13.12-13 kui. Muxuna ndee yi e dii singene bama saraxan na, anu na mi yi na sariyan bunna ra.

31 ϵ n ϵ ma ϵ kiseene ralima, ϵ yi ϵ diine gan saraxan na, ϵ m ϵ n ϵ ye ϵ ra-haramuma ϵ suxurene birin x ϵ n han to. Nayi, Isirayila yamana, n tin η ϵ ba, ϵ yi n max ϵ din? Habadan Ala nan n na, n bata n k ϵ l ϵ n ye ϵ ni, fa fala n mi tin η ϵ ϵ yi n max ϵ din.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

32 “Naxan ϵ b ϵ ni, na mi ligama, ϵ na a fala, ϵ naxa, ‘Nxu waxi lu feni alo siyaan bonne, alo xabila gb ϵ te ϵ ne yamanane yi, nxu yi wudine nun g ϵ m ϵ ne batu.’

33 Marigina Alatalaa falan ni i ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n k ϵ l ϵ n ye ϵ ni! N mangayaan nabama n ϵ n ϵ xun na, n yii s ϵ n ϵ mani bandunxin na, n yi n ma x ϵ l ϵ n nagodo.

34 N kelima n ϵ n n yii s ϵ n ϵ mani bandunxin na, n yi n ma x ϵ l ϵ n nagodo, n yi ϵ ramini siyane ye, n yi ϵ malan sa keli yamanane yi, n na ϵ raxuyaxi ayi d ϵ naxanye yi.

35 N na ϵ xalima n ϵ n tonbonni, ϵ masiga siyaan bonne ra, n sa ϵ kiti m ϵ nni ye ϵ nun ye ϵ .

36 N na ϵ makitima n ϵ n alo n na ϵ benbane makiti kii naxan yi Misiran tonbonni.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

37 N na ϵ findima n ϵ n n ma xuruse kurun na, ϵ yi lu n ma dunganna bun, n yi ϵ masuxu n ma layirin x ϵ n n naxan xidixi en tagi.

38 N muxu muru ϵ xine bama n ϵ n ϵ ye naxanye n matandima. E sa yamanan naxanye yi iki konyiyani, n na e raminima n ϵ n ne yi, koni e mi fa soma Isirayila yamanani de! Nayi, ϵ a kolonma n ϵ n a Alatala nan n na.

39 “ ϵ tan, Isirayila yamana, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: ϵ siga, birin xa sa a suxuren batu! ϵ na yelin na mato ϵ waxatin naxan yi, ϵ fa n xuiin suxuma n ϵ n, ϵ yi ba n xili sari η anxin naye ϵ fue ϵ kiseene nun ϵ suxurene x ϵ n fefe!’

40 Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Bayo Isirayila yamaan birin n batuma n ϵ n n ma geya sari η anxin fari, Isirayila geya matexina, naxanye birin na lu yamanani, n ne ras ϵ nema n ϵ n m ϵ nni, n yi ϵ saraxane

nun ϵ kise fajine rasuxu e nun ϵ na seen naxanye birin nasari η an n xa.

41 N na ϵ ramini siyane ye waxatin naxan yi, n yi ϵ malan sa keli yamanane yi, n na ϵ raxuyaxi ayi d ϵ naxanye yi, na waxatini, n na ϵ ras ϵ nema n ϵ n alo n saraxa xiri η axum ϵ n nasuxuma kii naxan yi, n yi n ma sari η anna mayita ϵ x ϵ n siyane ye ϵ tagi.

42 Nayi, ϵ a kolonma n ϵ n a Alatala nan n na, n na ϵ xali Isirayila yamanani waxatin naxan yi, n na n k ϵ l ϵ n yiini texin na yamanan naxan so fe ra ϵ benbane yii.

43 ϵ sa ϵ mirima n ϵ n ϵ ke ϵ wanle nun ϵ fe x ϵ sixine birin ma m ϵ nni, ϵ ye ϵ raharamuxi naxanye x ϵ n, ϵ yagi ϵ ke ϵ wali η axine ra ki fajil!

44 Nayi, Isirayila yamana, ϵ a kolonma n ϵ n a Alatala nan n na, bayo n mi ϵ suxuma alo a lan ϵ sigati ki η axin nun ϵ ke ϵ wali yifuxine ma kii naxan yi, koni n na ϵ fe suxuma n ϵ n alo a lan n xinla binyen ma kii naxan yi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

21

Alaa falan Yuda yamaan xili ma

1 Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

2 “Adamadina, i ye ϵ rasiga sogeteden yiifari f ϵ x ϵ ni, i yi yiifari f ϵ x ϵ n yamanan muxune maxadi! Nabiya falane ti yiifari f ϵ x ϵ n binna f ϵ t ϵ nna xili ma!

3 A fala yiifari f ϵ x ϵ n binna f ϵ t ϵ nna muxune xa, i naxa, ‘ ϵ tuli mati Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N t ϵ ϵ n nasigama n ϵ n ϵ xili ma naxan wudi xindene nun wudi xarene birin ganma, a d ϵ g ϵ n mi tuy ϵ mum ϵ ! Muxune birin ganma n ϵ n keli yiifari f ϵ x ϵ n binna ma sa d ϵ x ϵ k ϵ m ϵ n f ϵ x ϵ n na.

4 Nayi, birin a kolonma n ϵ n a n tan Alatala nan t ϵ ϵ n nad ϵ g ϵ xi, a mi tuy ϵ mum ϵ !’ ”

5 Nayi, n yi a fala Ala xa, n naxa, “Marigina Alatala, muxune bata a fala f ϵ l ϵ n ma, nayi, a n sandan nan gbansan sama.”

⁶ Alatala mən yi falan ti n xa, a naxa,

⁷ “Adamadina, i yεε rafindi Yerusalen ma, i yire sarihanxine muxune maxadi, i nabiya falane ti Isirayila yamanan xili ma.

⁸ A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N kelima nen ε xili ma, n yi n ma silanfanna botin a tēeni, n yi tinxin muxune nun muxu naxine birin faxa e bode xən yamanani.

⁹ Bayo n tinxin muxune nun muxu naxine birin halagima nen. Na ma, n na n ma silanfanna botinma nen a tēeni muxune birin xili ma, keli yiifanna ma han kōmenna.

¹⁰ Nayi, muxune birin a kolonma nen a n tan Alatala nan n ma silanfanna botinxi a tēeni. Anu, n mi fa a rasoma sənən.”

¹¹ “Nayi, adamadina, i kutun i bənen kalaxin na səxəleni, i wuga e yetagi!

¹² Nayi, xa e fa i maxədin, e naxa, ‘Nanfera i wugama?’ i yi e yabi, i naxa, ‘Bayo, fe xədexena nde a fe mēma nen, muxune birin bənen yi kala, e fangan yi nən, e niin yi fəwə e ma, e birin xinbin xudin yi tuyε ayi. Na feen xibarun famaani ni i ra! A fama nen ligadeni iki sa! Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁴ “Adamadina, nabiya falan ti, i naxa, ‘Marigina ito nan falaxi, a naxa:

Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan,
a wuren mayilenma.

¹⁵ A raxanxanxi halagin nan xili ma yati,

a wuren dεgema, a mayilenma alo kuyen nən masəxənna.

En lan en xa sēwa ba?

Anu, n ma diina mangaya dunganna yoma wudine birin ma.

¹⁶ N bata a ragidi a silanfanna wuren xa mayilen,

muxuna nde yi a rawali.

A bata raxanxan,
a wuren mayilenma

alogo a xa so faxa tiin yii!

¹⁷ Adamadina, gbelegbele, i wuga,

bayo silanfanna bata yitən n ma yamaan xili ma,

e nun Isirayila kuntigine birin.

Kuntigine nun n ma yamaan birin

bata wolε ayi silanfanna bun!

Na ma, i yetε makudun xəleni.’ ”

¹⁸ “ ‘Bayo fεsεfεsən na a ra: Nanse ligε xa mangaya dunganna mi nəcə luyε, naxan yoma bonne ma? Marigina Alatalaa falan nan na ra!’ ”

¹⁹ “Adamadina, i nēma nabiya falan tima e xa,

i yiin bənbə, keden, firin, saxan.

Silanfanna misaala na a ra

naxan faxan tima,

faxa ti silanfan gbeen nan a ra

naxan e rabilinma.

²⁰ N bata faxa ti silanfanna rafa taan so dēene birin na,

alogo e xa salaya ayi yengeni,

e muxu faxaxine yi wuya ayi!

Silanfanni ito mayilenma

alo kuyen nən masəxənna

a yitənxi halagin nan xili yi.

²¹ I tan silanfan xənχena,

faxan ti yiifanna ma,

i faxan ti kōmenna ma,

i na i firifiri dənaxan biri ra!

²² N fan n yiin bənbəma nen,

n yi n ma xələn nagodo.

N tan Alatala nan falan tixi.”

Yerusalen taan yengε fena

²³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ “Adamadina, kira firin nafala misaala ra, Babilən mangana silanfanna sigama naxanye xən. Kira firinna ne birin xa keli yamana keden nin. Sēbenla ti, i kirane sigadene mataxamaseri, i yi taxamasenne ti kira xunne ra naxanye taane xinle falama kirane sigama dənaxanye yi.

²⁵ Kira keden nafala alogo silanfanna xa siga Amonine taan xili ma naxan xili Rabaha. Bonna xa siga Yuda yamanan nun Yerusalen taan xili ma, taa makantanxina.

²⁶ Bayo Babilən mangan bata a ti kira xunna ra kira firinne longonna ra, alogo a xa a yiimato, a feene fεsεfεsε, a yi masensenne ti xali-makunle ra, a yi a suxurene maxədin, a yi suben bənen mato yiimatoni.

27 A bata masensenna ti, a Yerusalen suxu. A yenge so seene rafalama nen naxanye taan so deene kale, a yamarin fi a taa yi kaane xa halagi, a ganla yi yenge so sonxoni te. A yenge so seene rasigama nen taan so deene xili ma, a gbingbin gbeen nafala taan yinna xon, a sanganso makantanxine ti taan nabilinni a yenge feen na.

28 Yerusalen kaane na feene yatema yiimato fe fuune nan na, e tan naxanye bata e kolɔ e xa lu Babilon mangan bun. Koni Babilon mangana e hakena fe rabirama e ma nen, naxan a ligama a yi e suxu yengeni.

29 Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo e murute feene bata e hakena fe rabira n ma, e yi e yulubine makenen e kewanle birin yi, e to e fe rabiraxi n ma na kiini, e yaxun fa e noma nen yengeni.' "

30 "I tan Isirayila manga haramuxina, muxu jaxina, i ya waxatin bata a li, i ya hakena saranma i ra waxatin naxan yi.'

31 Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Namun ba i xunni, i manga komotin ba. Feene birin masarama nen! Naxan magodoxi, na yitema nen, naxan matexi, na yigodoma nen.

32 Taa xonna! Taa xonna yati! N Yerusalen taan findima nen taa xonna ra. Koni na feene mi ligama fo na kanna na fa n kiti sa senben nagidixi naxan ma.' "

33 "I tan, adamadina, nabiya falane ti, i naxa: Marigina Alatala ito nan falaxi Amonine xili ma lan e konbi tixine fe ma, a naxa, 'Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan,

a wuren mayilenma.
A raxanxanxi halagin nan xili ma yati,
a wuren degema,
a mayilenma alo kuyen jin masoxonna.

34 Hali e to e yigi saxi xiye fuune nun wulede yiimato falane yi, silanfanni ito e muxu jaxine ko e raxabama nen, naxanye waxati bata a li, e hakena saranma e ra waxatin naxan yi.

35 E silanfanne raso e tene yi. E daxi denaxan yati yi, n na e makitima menna nin, e binla yamanan naxan yi.' "

36 "N na n ma xolon nagodoma e ma nen, n yi n ma fitina feene ragodo e xili ma, n yi e sa gbalotone sagoni naxanye fatan halagi tideni.

37 Tene nan e halagima, e wunla yi lu boxon ma e yamanani, muxu yo mi fa a mirima e fe ma sonon. N tan Alatala nan falan tixi."

22

Yerusalen kaane gbalone fe

1 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

2 "Adamadina, i e makite nen ba? I gbaloto taani ito makite? Nayi, e kewali xosixine yita e ra!

3 A fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yerusalen kaane, e faxan tima taani ito yi, naxan fama gbalon na e xili ma, e suxurene batuma, naxan taan haramuma.

4 E bata e yete findi yulubi kanne ra e faxa tixine xon. E bata suxuren naxanye rafala, ne bata e raxosi. Nayi, e bata e waxatini so, e siimayaan yi dungu ayi. Nanara, n tinma nen siyane yi lu e konbe, yamanane birin yi e magele.

5 Naxanye maso e nun naxanye makuya, ne birin e magelema nen, amasoto e xinla bata kala, e kontofinle bata gbo ayi.' "

6 " 'Isirayila kuntigine birin e senben nawalima e konni alogo e xa faxan ti.

7 E bata fafane nun ngane rajaxu e konni, e xone kansun, e jaxu kirdine nun kaja gilene ra.

8 Naxan nasarijanxi n xa, e mema na ra. E n ma Matabu Loxone rayelefuma.

9 Muxune nafiyaan nabama e konni alogo e xa faxan ti. Muxune e degema kidene yi geyane fari e konni, e yi yalunyan liga.

10 E nun e fafane jaxanle kafuma e konni, e nun jaxanla yi kafu a kike wanla waxatini a mi sarijan waxatin naxan yi.

11 E konni, muxuna ndee yalun-yaan ligama a bodena naxanla xon, muxu gbeteye nun e diine naxanle yi kafu. Gbeteye nun e magilen yi kafu, a fafe a dii temena.

12 Muxune dimi yi seene rasuxuma mayifuni e konni, e faxan ti. E gbetin dolima muxune ma, e ton gbeen fen e ra, e muxu boden yii seen kansunma, e ninan n tan xon, 'Marigina Alatalaa falan nan na ra.'

13 "Koni n xolonina n yiin bonboma nen e xili ma e to ton fenxi tinxintareyani, e nun e mon faxan naxanye tixi.

14 E wəkilen nɔe senben sote ba, n na keli e xili ma lon naxan yi? N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nen.

15 N na e raxuyama ayi nen siyane ye yamanane birin yi, n yi danna sa e xosi feene ra.

16 E tan yeteen nan e rayarabima siyane yetagi. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na."

17 Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

18 "Adamadina, Isirayila yamaan bata lu n tan ye ra yi alo wuren gbiina, e birin bata findi wure gbeela nun sulan nun wure foren nun yoxon na naxanye xulunma sulun teeni.* E birin bata kobi ayi alo wuren gbiina wure gbeti fixeni.

19 Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo e birin bata lu alo wuren gbiina, n na e malanma nen Yerusalen taani.

20 N fitinaxina e malanma nen n ma xoloni alo wure gbeti fixen nun wure gbeela nun wuren nun yoxon nun sulan malanma kii naxan yi yinla ra teen yi sa e fari alogo e xa xulun. N na e malanma taani nen, e yi lu alo wuren na raxulun.

21 N na e malanma nen e bode fari, n yi teen nafe e xili ma, e yi raxulun taa tagini alo yoxona.

22 Alo gbeti fixen xulunma kii naxan yi yinla ra, e fan naxulunma na kii nin taa tagini. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, naxan a xolon nagodoxi e xili ma."

23 Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa,

24 "Adamadina, a fala Isirayila kaane xa, i naxa, 'E yamanan mi sarinan. Tule igen mi sama a ma n ma xolon godo loni.'

25 A nabine yanfan soma alo yata xaren naxan a donsensi boma, e baloma muxune ra, e nafunla nun se kendene tongoma, e kaja gilene rawuya ayi taani.

26 Yamanan saraxaraline n ma sariyan kalama. Seen naxanye rasariyanxi n xa, e ne raxosima. E mi se radaxaxine nun se haramuxine tagi rabama, e mon mi yamaan xaranma alogo e xa se sarinaxine nun se sarinantarene tagi raba. E mi e joxo luxi n ma Matabu Lone binya feen xon, nayi yamaan yi n nayeleftu.

27 Yamanan kuntigine luxi nen alo kankon naxanye e donsensi boma. E muxune wunla raminima, e faxan ti alogo e xa ton sot tinxintareyani.

28 Yamanan nabine e kewanle matoma alo muxun na bend fixen so banxin ma. E fe to fuune tima alo xiyena, e wule falane ti yimatoni, e naxa, 'Marigina Alatalaa falan name!' Anu, Alatala mi fala tixi.

29 Yamanan muxune yamaan naxankatama, e munan tima, e naxu yigelitane nun toro muxune ra, e xoren kansunma tinxintareyani.

30 N bata muxun fen e ye naxan e taan nabilinna yinna tiye, naxan tiye n yetagi yinna yalenna ra, a n mafan yamanana fe ra, alogo n nama e raxori, koni n mi muxu keden peen toxi.

31 Nayi, n na n ma xolon nagodoma e fari nen, n yi e raxori n ma xolon teen na, n yi e kewanla goronna doro e xun ma." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

23

Samari nun Yerusalen taane tinxintareyana fe sandana

1 Alatala yi falan ti n xa iki, a naxa,

2 "Adamadina, naxalan firin yi na nun, naxanye nga keden yi a ra.

* 22:18: *Sulun teen* mon falama yirena nde yi fa fala "*Furu teen*."

3 Ne findi yalundene nan na Misiran yamanani, e yalunyaan liga fɔlɔ e foningeya waxatin nin. Muxune e xijɛne masuxu na nin, e yi e sungutun xijɛne rasa.

4 Forimaan yi xili Ohola, xurimaan yi xili Oholiba. E yi findi n gbeene ra, e dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne bari. Misaali ito yi, Ohola luxi nɛn alo Samari taana Oholiba yi lu alo Yerusalɛn taana.”

5 “Koni Ohola yalunyaan liga nɛn hali n gbeen to yi a ra. A yi kunfa a yangane xɔn, Asiriya kaane, a dɔxɔ bodene,

6 naxanye yi maxidixi dugi mamiloxine yi, yamana kanne nun kuntigine. Banxulan faɲine nan yi e birin na, e nun soo ragine.

7 A yalunyaan liga nɛn Asiriya yɛɛratine birin xɔn, a yi n yanfa, a na muxune birin ma suxurene batu a kunfa naxanye xɔn.

8 A yi lu yalunyaan ligɛ xabu a sa naxan fɔlɔ Misiran yamanani, bayo e nun mɛn xɛmɛne bata yi kafu a foningeya waxatini, e yi a sungutun xijɛne rasa, e yi yalunyaan liga a xɔn.

9 Nanara, n na a lu a yangane yii, Asiriya kaane, a kunfa naxanye xɔn.

10 Ne yi a mageli fefe,* e yi a dii xɛmɛne nun a dii tɛmɛne tongo, e yi a tan faxa silanfanna ra, a yi findi misaala ra ɲaxanle xa bayo Asiriya kaane bata a kitin sa.”

Yerusalɛn taan fan yi Ala yanfa

11 “A xunyɛ Oholiba yi na birin to, koni a tan kunfa nɛn, a yi tinx-intareyaan liga dangu a tada Ohola ra, a yalunyaan liga a xa.

12 A fan yi kunfa Asiriya kaane xɔn, yamana kanne nun kuntigine, a dɔxɔ boden naxanye marabɛri baxi ki faɲi, e nun soo ragine. Banxulan faɲine nan yi e birin na.

13 N yi a to fa fala a fan bata a yɛtɛ raxɔsi, e firinna birin bata lu kira kedenna xɔn.

14 Anu, a tan mɔn yi a yalunyaan nadangu ayi. Lɔxɔna nde, Oholiba yi muxu sawurane to banxi kankena nde ma. Babilɔn kaane nan sawura yi ne ra naxanye dugiye gbeeli,

15 tagi xidine yi ne tagi, namu faɲina e xunni. E birin yi maliga Babilɔn sofa mangane ra naxanye barixi Babilɔn yamanani.

16 A to ne to, a yi kunfa e xɔn, a xɛrane rasiga e ma Babilɔn yamanani.

17 Nayi, Babilɔn kaane yi fa a konni, e yi e sa, e kafu. E yi a raxɔsi e yalunyani. A to yelin naxɔsɛ e xɔn, a yi e raɲaxu.

18 A bata a yalunyaan mayita, a yi a ragenla lu, n tan Ala yi n masiga a ra, alo n na n masiga a tada ra kii naxan yi.

19 Koni a yi lu a yalunyaan fari sɛ alogo a sungutun waxatin yalunyana fe xa rabira a ma, a naxan liga a yi Misiran yamanani waxatin naxan yi.

20 A yi kunfahi a yangane xɔn mɛnni naxanye xɛmɛyaan luxi alo sofanla gbeena, naxanye yi sɔbɛ soxi kafuɲɔxɔyani alo soone.”

21 “Nayi, i mɔn bata a liga fɔlɔ alo i ya foningeya yagitareya waxatina, i to yi a luma Misiran kaane yi i xijɛne masuxu, e yi i sungutun xijɛne rasa.

22 Nanara, i tan Oholiba,† Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na i yangane rakelima nɛn i xili ma, naxanye bata raɲaxu i ma. N ne rafama nɛn i xili ma sa keli yiren birin yi,

23 Babilɔn kaane birin nun Pekodo kaane nun Sowa kaane nun Kowa kaane nun Asiriya kaane birin, banxulan faɲin naxanye birin findixi yamana kanne nun kuntigine nun sofa mangane nun yɛɛratine ra. Soo ragine nan e birin na.

24 E fama nɛn i xili ma yɛngɛ so seene ra e yii, e nun yɛngɛ so wontorone nun gi seene e nun gali gbeena. E i rabilinma nɛn yɛngɛni,

* **23:10:** Misaali ito kui, a to a **mageli** fe falama, na bunna nɛn fa fala a Asiriya kaane fu nɛn Samari taan ma, e yi a seene birin tongo yɛngɛni. Asiriya kaane nan Samari taan kala ɲɛɛ kɛmɛ solofere ɲɛɛ mɔxɔɲɛ benun Yesu xa bari. † **23:22:** Yerusalɛn taan luxi nɛn alo **Oholiba** ɲaxalan yalunxina misaali ito kui.

e ye masansan wure lefa xungbeen nun a xurini te i xili ma, e yenge so wure komotin so e xunna. N na i luma nen e sagoni alogo e xa i makiti fata e sariyan na.

²⁵ N na n ma xolo gbeen nagodoma i xili ma nen, i to bata n yanfa, n yi a lu e fitinaxin yi i jaxankata. E i joneen nun i tunle xabama nen na, e yi i yixetene faxes silanfanna ra. E i ya dii temene nun i ya dii xemene suxuma nen, teen yi i yixetene gan.

²⁶ E i ya dugine tongoma nen, e nun i ya maxidi se fajine birin.

²⁷ Nayi, n danna sama nen i ya yagitareyaan nun i ya yalunya feene ra i naxanye foloxi Misiran yamanani. I mi fa i xaxili tima ne ra sonon. Misiran ma fe mi fa rabirama i ma sonon.”

²⁸ “Amasoto Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Naxanye rapaxu i ma, i masiga naxanye ra, n na i sama nen ne sagoni.

²⁹ E i suxuma nen marajaxuni, e yi siga i wali xonne birin na. E yi i ragenla lu marabenni, e yi i rayarabi i ya xaxilitareyaan nun i ya yagitareyaan nun i ya yalunyani.

³⁰ Na ligama i ra nen, masoto i bata n tan Ala yanfa, i yalunyaan liga siyane birin xon, i yi e suxurene batu.

³¹ I bata bira i tadaa kiraan foxo ra, nayi, n xolo igelengenna naxan so a yii, n na soma nen i fan yii.”

³² “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

I tada a minxi xolo igelengenna naxan na,

i fan i minma nen na ra.

Igelengen gbeen na a ra

naxan kui tilin.

Muxune gelema nen i ma,

e yi i magele amasoto a rafexi ken!

³³ Sununa i xun magima i ra nen

alo i na dolon min.

Yigitagen nun halagin igelengenna nan a ra,

n naxan so i tada Samari taan yii.

³⁴ Koni i a minma nen i yi a kui geli,

i yi a xin, i a yibo,

i yi i kanken mabo a ferenne ra.

Amasoto n tan bata na fala,

Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

³⁵ “Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Amasoto i bata ninan n xon, i yi n nawoli ayi i xanbi ra, i ya yagitareyaan nun i ya yalunyaan goronna tongoma nen.”

³⁶ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i Ohola nun Oholiba makite ba? Nayi, e kewali xosixine yita e ra.

³⁷ Amasoto e bata n yanfa, e yalunyaan liga, e yi faxan ti, e yi suxurene batu. E diin naxanye barixi n xa, e bata ne gan saraxane ra suxurene xa, e lu alo suxurene donseene.

³⁸ A mato e mon naxan ligaxi: E bata n ma yire sarijanxin naxosi, na waxati kedenni, e yi n ma Matabu Loxon nayelevu.

³⁹ E e diine ba saraxan na e suxurene xa loxon naxan yeteni, e yi siga n ma yire sarijanxini, e yi sa na raxosi. E na nan ligaxi n ma banxini.

⁴⁰ E mon xerane rasiga nen muxune fendeni sa keli yire makuyeni, e yi fa, i yi i yene rayabu, i yi i maxidi e xa.

⁴¹ I yi dexo sade fajini, tabanla yi dxi naxan yetagi, i yi n ma wusulanna nun n ma turen dexo a fari.”

⁴² Yama gbeen xuiin yi minima naxanli ito rabilinni, naxanye bope xunbelixi. Muxu ganla nun Sabe kaane yi fa, sa keli tonbonni naxanye yirasone sa sungutun firinne yiin na, e yi mangaya komotin so e xun na.

⁴³ Nayi, n yi a fala na naxanla xa naxan bata a yete raxadan yalunyani, n naxa, “Awa, iki a xa lu e yalunyani, bayo yalunden nan a tan na!

⁴⁴ Xemene fama a ma alo yalunde naxanla. Muxune fama Ohola nun Oholiba ma na kii nin, na yagitare naxanle.

⁴⁵ Koni tinxin muxune e makitima nen alo naxalan yalunxine makitima kii naxan yi, alo muxun naxanye faxan tixi, amasoto yalunden nan e ra e nun faxes tiine.”

⁴⁶ Amasoto Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yamaan xa siga e xili ma, e yi e rayarabi, e yi e yiiseene tongo.

⁴⁷ Na yamaan xa e magɔlɔn, e yi e faxa silanfanna ra. E e dii xemene nun e dii temene faxama nen, e yi e banxine gan.

⁴⁸ Na kiini, n danna sama nen yamanan muxune yagitareyaan na. Nayi, naxanle birin xaxinla sɔtɔma nen, e mi fa naxalan firinni itoe yalunyaan sifan ligɛ sɔnɔn.

⁴⁹ E fama e yagitareyaan saranna nan sɔtɔdeyi. N na e yulubine nun e suxure batu feene goronna dɔxɔma nen e xun ma. Nayi, e a kolonma nen a Marigina Alatala nan n na.”

24

Yerusalen yi sa tunden ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na nɛɛ solomanaaninden kike fuden xi fude lɔxɔni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, lɔxɔni ito sebe, too lɔxɔn yetena, amasɔtɔ Babilɔn mangan Yerusalen taan nabilinma yengeni to yeteen nin.

³ Sandan sa yama murutɛxini ito xa, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Tunden dɔxɔ tɛɛn ma, a dɔxɔ, i igen sa a kui.

⁴ I sube dungine sa a kui, danba subene nun balaxa sube dungi fajine.

A rafe xɔri naxumene ra.

⁵ Yɛxɛɛ fajin suben yɛba, i yi a xɔnne malan tunden xɔren ma, e birin xa nɛɛn han e butuxun, bayo hali a xɔnne, e birin lan nen e nɛɛn.’ ”

⁶ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalona e tan faxa ti taan muxune xa, e tan naxanye luxi alo xɔrinxɔrinna bata tunden naxan suxu, naxan funfu mi nɔɛ be a ma. Xɔnne birin nate a kui keden keden yɛɛn ma, e sese mi tangama halagin ma masensenna xɔn.

⁷ Amasɔtɔ e muxune wunla naxan naminixi, na mɔn e taan ma singen.

E wunla radinxi nen fanyen fari kenenni.

E mi a radinxi bɔxɔn xan fari, alogo burunburunna xa sa a yɛɛ ma.

⁸ N fan bata xɔlɔ,

n yi n gbeen nɔxɔ,

n yi e wunla radin fanyen fari kenenni

alogo a nama yɛ maluxun.’ ”

⁹ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Gbalona e tan faxa ti taan muxune xa! Amasɔtɔ n wonson gbeen nafalama nen!

¹⁰ E yegen malan,

e tɛɛn sa e ra,

e suben nɛɛn han!

E sabine sa a fari.

Xɔnne xa gan fefe!

¹¹ Na xanbi ra, e tundeni genla dɔxɔ tɛɛn ma,

han a wolon,

a wuren yi gbeeli,

a gbiin yi xulun,

a xɔrinxɔrinna yi gan a ma fefe!

¹² Koni na katane sese tɔnɔ mi na,

bayo a rafexi xɔrinxɔrinna nan na,

naxan mi nɔɛ be a ma.

Hali tɛɛna, a mi nɔɛ!

¹³ Yerusalen kaane, e yagitareyaan bata e xɔsi.

Amasɔtɔ n wa nen e rasarijan feni,

koni e mi tin.

Nayi, e mi fa rasarijan nɛɛn e xɔsi feene ma

fɔ n ma xɔlɔn na a danna li e xili ma.’ ”

¹⁴ “ ‘N tan Alatala nan falan tixi. Na nu ligama nen. N na a rabama nen, n mi dijama sese ma, n mi kininkinima, n mi nimisama. I kitima nen lan i sigati kiin nun i kewanle ma.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Esekiyeli a naxanla saya fena

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁶ “Adamadina, muxun naxan fan i yɛɛ ra yi dangu e birin na, n na niin bama nen sanja yi kedenni. Anu, i nama sunu, i nama wuga, i yɛɛgen nama mini.

¹⁷ I kutunma wundon nin, i nama i ya faxa muxun saya feen liga. I ya namun xa lu xidixi i xunni, i ya sankidine xa lu soxi. I nama i de xabene

luxun sununi, i nama muxune saya xəntən donseene don.”

18 Nayi, n falan ti nən yamaan xa xətənni, n ma naxanla yi faxa jinbanna ra. Na xətən bode, naxan yamarixi n ma, n yi na liga.

19 Muxune yi a fala n xa, e naxa, “I feen naxan ligama ito ra, i mi na bunna fale nxu xa ba, a lanxi nxu ma kii naxan yi?”

20 Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, “Alatala bata falan ti n xa iki, a naxa:

21 A fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N nan n ma yire sarijanxin sarijanna kalama nən, ε wəkilen sətəma naxan yi, ε yetə matəxəma naxan yi, naxan fan ε yεε ra yi dangu yire gbətə ra, ε niin naxan fari. Nayi, ε dii xəmene nun ε dii tēmən naxanye luxi Yerusalən yi, ne faxama nən silanfanna ra.

22 Na waxatini, ε a ligama nən alo n tan. E mi ε dε xabene luxunje sununa fe ra, ε mi muxune saya xəntən donseene donje,

23 ε namun luma xidixi ε xunni nən, ε yi ε sankidine lu soxi, ε mi e saya feen nabε, ε mi wugε. Koni ε doyenma nən, ε lu kutunje ε hakene fe ra.

24 Esekiyeli findima nən taxamasenna ra ε xa. A bata naxan liga, ε na ligama nən yati! Na na liga waxatin naxan yi, ε a kolonma nən a Marigina Alatala nan n na.’ ”

25 “Adamadina, n na e yire sarijanxin ba e yii ləxən naxan yi, e wəkilen sətəma naxan yi, e sɛwa xunna nun e binya xunna, dənaxan fan e yεε ra yi dangu yire gbətə ra, e bəpən nafan yire kəndəna, n na na yiren nun e dii xəmene nun e dii tēmene ba e yii,

26 na ləxəni, muxu gixina nde keden fama nən i fəma na feen xibarun nalideni.

27 Na waxatini, i dεen fulunma nən, ε nun na muxu gixin yi falan ti, i mi fa luma boboyani sənən. Nayi, i findima nən taxamasenna ra yamaan xa, e yi a kolon a Marigina Alatala nan n na.”

25

Alaa falana Amonine xili ma

1 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

2 “Adamadina, i yεε rafindi Amonine ma, i yi nabiya falan ti e xili ma.

3 A fala Amonine xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na. Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo ε bata gele n ma yire sarijanxin ma a sarijanna to bata kala, e nun Isirayila yamanan ma a raxəri waxatin naxan yi, e nun Yuda kaane ma e xali konyiyani waxatin naxan yi,

4 na ma, n na ε soma nən sogeteden binna yamanan muxune yii e gbeen na. E fama nən e daaxadene nun e bubune tideni ε tagi. E tan nan ε wudi bogine donma, e yi ε nənəne min.

5 N na ε manga taan Rabaha findima nən pəgəməne rabaden na, n yi Amoni yamanan findi xuruseene kurdən na. Nayi, ε a kolonma nən a Alatala nan n na.’ ”

6 “ ‘Amasətə, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo gbalon naxan Isirayila sətəxi, ε bata sɛwa na fe ra ε bəpə naxiyaan birin na, ε yi ε yiin bənbən, ε yi ε sanni din,

7 na ma, n na n yiini bandunma ε xili ma nən, n yi ε sa siyane sagoni, e yi lu fuyε ε ma. N na ε bama nən siyane yε, n yi ε raxəri yamanane yi, n yi ε halagi. Nayi, ε a kolonma nən a Alatala nan n na.’ ”

Alaa falan Moyaba xili ma

8 “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Moyaba kaane nun Seyiri kaane bata a fala, e naxa, ‘Yuda yamaan bata lu alo siyaan bonne!’

9 na ma, n tinma nən Moyaba yamanan danna makantan taane birin xa kala keden keden yεen ma, taan naxanye findixi yamanan binyen na alo Beti-Yəsimoto nun Baali-Meyən nun Kiriyatayimi.

10 N Moyaba yamanan soma nən sogeteden binna yamanan muxune yii e gbeen na alo n Amonine liga kii naxan yi. Nayi, waxati famatəni, muxu yo mi fa a mirima Amonine ma siyane yε,

11 n mən yi n ma kiti ragidixine rakamali Moyaba yamanan fan xili ma. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na.”

Alaa falana Edən xili ma

12 “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Edən kaane to e gbeen ɲɔxɔ Yuda yamaan ma ɲaxi ra, e findi nən yulubi tongo gbeene ra.

13 Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nən Edən yamanan xili ma, n yi a muxune nun a xuruseene raxəri, n yi e birin halagi keli Teman taan ma han Dedan taana, e birin yi faxa silanfanna ra.

14 N na n gbeen ɲɔxɔma nən Edən yamanan ma Isirayila kaane xən, n ma yamana, e yi Edən suxu alo a lan n ma xələn nun n ma fitinan ma kii naxan yi. Nayi, e n ma gbeeɲɔxən kolonma nən.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

Alaa falan Filisitine xili ma

15 “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Filisitine bata e gbeen ɲɔxɔ maraɲaxuni e bəɲən ma feu, alogo e xa Yuda halagi e habadan xənnantenyani,

16 na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nən Filisitine xili ma, n Kereti kaane ɲanma nən, naxanye na lu baan de, n yi ne raxəri.

17 N fitinaxina n gbeen ɲɔxɔma e ra nən, n yi e ɲaxankata han! Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na, n na n gbeen ɲɔxɔ e ma waxatin naxan yi.”

26

Alaa falan Tire taan xili ma

1 Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na ɲee fu nun kedenden xi singe ləxəni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

2 “Adamadina, bayo Tire kaane Yerusalən magele nən, e naxa: ‘Siyane birin yi danguma taan naxan yi, na bata kala yati!

A to bata findi taa xənnə ra, nxu tan nan fa nafulu gbeen sətəma!’

3 Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi,

a naxa: N bata keli ε xili ma, ε tan Tire kaane!

N siya wuyaxine rafama nən ε xili ma alo fəxɔ igen mərənne tema kii naxan yi.*

4 E Tire taan makantan yinna kalama nən,

e yi a sangansone rabira.

N na a burunburunna makəma nən, han n yi a findi gεmε magenla ra.

5 A yi findi yala ratiden na yεxε suxune xa fəxɔ igen tagi.

N tan nan falan tixi.

A sama nən siyane sagoni,

e yi lu fuyε a ma.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

6 A banxidεen naxanye burunna ra, ne muxune faxama silanfanna nan na.

Nayi, e a kolonma nən,

a Alatala nan n na.”

7 Amasətə Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Nebukadanesari rafama nən Tire taan xili ma sa keli kəməni fəxəni, Babilən mangana, mangane mangana, e nun a soone nun a yengε so wontorone nun a soo ragine nun gali gbeena.

8 Banxidεen naxanye burunne ra,

a yi ne muxune faxa silanfanna ra.

A yire makantanxine tima nən ε taan nabilinni,

a yi gbingbinna rate ε taan nabilinna yinna xən,

a sofane yi e ye masansan wure lefane yite ε xili ma.

9 A yengε so seene rafama nən ε taan makantan yinna rabiradeni,

a yi ε sangansone rabira a wali seene ra.

10 A soo kurun gboma ayi nən

han a yi gbangbanna so ε xunna,

ε taan yinne yi xuruxurun a yengε so wontorone

nun a giseene san xuine bun,

e na so ε taan so deene ra waxatin naxan yi

alo nə tiine soma yinna yalenne ra kii naxan yi.

* 26:3: *Igen mərənne*: alo foyen na so igeni.

11 A soone sanne ε kirane birin yi-
bodonma nen,

a yi ε muxune faxes silanfanna ra,
a ε gemε senbeten gbeene rabira
bɔxɔni.

12 E nafunle tongoma nen,
ε sare seene yi findi yenge yi se ton-
goxine ra,

e yi ε taan yinne rabira,
e yi ε banxi fajine kala,
e yi ε taan gemene nun a wudine
nun a burunburunna woli fɔxɔ igeni.

13 N danna sama nen ε sigi xuine ra,
ε konden xuiin mi fa mε mumε!

14 N na ε taan findima nen fanye ma-
genla ra,

ε konna yi findi yala ratiden na yεxε
suxune xa,

a mi fa tima sɔnɔn.
N tan Alatala nan falan tixi.”

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

15 “Marigina Alatala ito nan falaxi
Tire taan xa, a naxa: Hali fɔxɔ ige
tagi bɔxɔne muxune, ne mi xuruxu-
runje gaxuni ba, e na ε konna kala
feen xinla mε, muxu faxamatone na
lu kutunje lɔxɔn naxan yi, faxes gbeen
na ti ε konni lɔxɔn naxan yi?

16 Kuntigin naxanye birin fɔxɔ igen
dε, ne kelima nen e manga gbɛdene yi,
e yi e gubane rate e ma, e yi e dugi
sɔxɔnxine ba e ma. Gaxun yi e suxu
e dɔxɔ bɔxɔni, e lu yigitεgexi waxatin
birin, masɔtɔ ε kalana fe ra.

17 E sunu sigini ito sama nen ε xa, e
naxa,

‘Ee! E konna bata kala!
E taa xili kanni ito,
fɔxɔ igeni siga muxune dɔxɔdena,
taan naxan senbe yi gbo baan xun ma,
ε tan naxan yi ε rabilinna muxune
birin magaxuma!

18 Iki, fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune
xuruxurunma nen gaxuni,
ε taan na kala lɔxɔn naxan yi.
E gaxuma nen ε halagi feen na.’ ”

19 “Amasɔtɔ, Marigina Alatala ito
nan falaxi, a naxa: N na ε konna findi
taa xɔnna ra waxatin naxan yi, a fan
yi lu alo taa kalaxine, n na fufaan
nafa ε xili ma waxatin naxan yi, ige
gbeen yi sa ε konna xun ma,

20 nayi n na ε nun muxu danguxine
rabirama nen ε bode xɔn ma naxanye
godoma gaburun na. N sa ε radɔxɔma
nen bɔxɔ xɔnna ma, denaxan luxi
alo yire kalaxi fonna, ε nun naxanye
godoma laxira yi, ε mi fa dɔxɔma ε
konni sɔnɔn. Nyi binyen fi niiramane
yamanan ma.

21 N na ε rajanna fe magaxuma ayi
nen, ε mi fa luma na mumε! Muxune
ε fenma nen, koni ε mi fa toma sɔnɔn!
Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

27

Sunu sigina Tire taan xa

1 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

2 “Adamadina, sunu sigin sa Tire
taan xa,

3 i a fala Tire taan muxune ma,
naxanye dɔxi fɔxɔ igen dε, naxanye
nun fɔxɔ ige tagi yamananane birin yu-
layaan nabama e bode tagi, i naxa,
‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa:

E tan Tire kaane, ε a falama, ε naxa,
“Nxu konna rayabu han!”

4 E mangayaan sigaxi
han fɔxɔ igen tagi.

Muxun naxanye ε konna tixi,
ne a ti kiin nakamalixi nen mumε!

5 E bata ε taan ti alo kunkina.

E kunkin dɛxɔnne rafalaxi Seniri ya-
amanan fɔfɔne nan na.

Foyen kunkin nasigama dugin nax-
anye xɔn,

ne xidixi suman wudine nan na
sa keli Liban yamanani.

6 Kunkibane kunkin nagima wudin
naxanye ra,

ne rafalaxi Basan yamanan warine
nan na,

kunkin lonna rafalaxi xarin wudin
nan na

naxan nayabuxi sama pinne ra,

sa keli Sipiri fɔxɔ ige tagi yamanani.

7 Foyen kunkin nasigama dugin nax-
anye xɔn,

taa dugi sɔxɔnxine nan ne ra

sa keli Misiran yamanani,

e tan nan mɔn findixi ε taxamaseri
dugine ra.

E kunkin xunna soon nafalaxi dugi
mamiloxin

nun a gbeela nan na

sa keli Elisaha fɔxɔ ige tagi bɔxɔni.

⁸ Sidɔn kaane nun Arawada kaane nan yi ε kunkine bama,

Tire kaa xaxilimane nan yi e ragima.

⁹ Gebala fonne nun fe kolonne yi ε konni

alogo e xa ε kunkin kaladene yitɔn.

Kunki ragine birin yi e kunkine rati-
tima ε konna nin,

naxanye birin fɔxɔ igen xun ma

alogo e xa ε sare seene sara.

¹⁰ Perise kaane nun Ludu kaane nun Puti kaane nan yi findixi ε so-
fane ra,

ε yɛngɛ sone nan yi e ra,

e yi e yɛ masansan wure lefane

nun wure kɔmɔtine singanma ε
konna nin,

e yi findi ε binye xunna ra.

¹¹ Arawada kaane nun ε sofane birin
yi tixi

ε taan nabilinna yinna xuntagi kan-
tan tiine ra.

Gamada kaane yi tixi ε taan makan-
tan sangansone xuntagi,

e yi e yɛ masansan wure lefane sin-
gan ε yinna rabilinni.

E tan nan yi ε taan tofanna defema.' "

¹² " 'E nun Tarasisi kaane yi yu-
layaan nabama ε nafulu gbeena fe
ra, e fa wure gbeti fixɛn nun wuren
nun sulan nun yɔxɔ gbege ra ε xa
yulayani.

¹³ E nun Girɛki kaane nun Tubali
kaane nun Mesɛki kaane yi yulayaan
nabama ε bode tagi, e yi fa konyine
nun muran sula daxine ra ε yulaya
seene jɔxɔn na.

¹⁴ Beti-Togarama kaane nan yi
fama soone ra ε xa yulayani, naxanye
walima e nun naxanye ragima
yɛngɛni e nun gbaxalone.*

¹⁵ E nun Dedan kaane yi yulayaan
nabama ε bode tagi, ε yulaya seene yi
sigama fɔxɔ ige tagi bɔxɔ wuyaxi yi,
e yi ε yulaya seene saren fima sama
jinne nun wudine nan na.

¹⁶ Arami kaane yi se wuyaxi
sarama ε ma, e yi ε yulaya seene
sarama gɛmɛ fajine nun dugi
mamiloxine nun dugi sɔxɔnxine nun

taa dugine nan na, e nun fɔxɔ ige bun
nafunle nun gɛmɛ gbeeli fajine.

¹⁷ Yuda nun Isirayila yamanane
fan yi yulayaan ligama ε xɔn, e yi
Miniti kaane murutun nun burune
nun kumin nun turen nun senna
soma ε yii yulaya seen na.

¹⁸ E nun Damasi kaane yi yulayaan
nabama, e yi ε se rafalaxin gbege
sarama e nun nafunla sifan birin, e yi
ε saren fima Xelibon kaane manpaan
nun yɛxɛɛ xabe dugi fixɛn nan na.

¹⁹ Dan kaane nun Girɛki kaane yi
wure rafalaxin nun sinamon fuge
xarene nun xaye xiri jɔxumɛne soma
ε yii yulayani sa keli Yusali yi.

²⁰ Dedan nan yi fama soone maxidi
dugine ra ε xɔn yulayani.

²¹ Arabi kaane nun Kedari kuntig-
ine birin yi yulayaan ligama ε tan nan
xɔn. E yi ε yɛxɛɛne nun kontonne nun
kɔtɔne sarama e konna nin.

²² E nun Saba nun Raama yulane yi
yulayaan ligama ε bode tagi. E tan
nan yi fama latikɔnɔnna sifan birin
nun bɔxɔ bun nafunle nun xɛmane ra
yulayani.

²³ Xarani kaane nun Kane kaane
nun Eden kaane nun Saba yulane
nun Asuri kaane nun Kilimada kaane
yi yulayaan ligama ε tan nan xɔn.

²⁴ E yi se fajine sarama ε ma yu-
layani, e fa doma tofajine nun a
mamiloxine nun dugi sɔxɔnxine ra e
nun dugi binye maɲingixine ra nax-
anye sama bɔxɔni e nun lutin nax-
anye denbɛxi ki fajni.' "

²⁵ " 'Kunki gbeene nan yi ε yulaya
seene maxalima.

E yi wasaxi nafunla nun binyen na
fɔxɔ igen tagi.

²⁶ E kunkibane yi ε xalima fɔxɔ ige
gbeen tagi,

koni sogeteden foyen sa ε kunkin
kalama nɛn

fɔxɔ igen tagiyani sa pon!

²⁷ E kunkin na kala lɔxɔn naxan yi,

ε nafunle nun ε sare seene nun ε yu-
laya seene

* **27:14: Gbaxaloni** itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

nun ε kunki kanne nun ε kunki ragine
 nun ε kunki rafalane
 nun ε yulane nun ε sofane
 nun muxun naxanye birin ε kunkin
 kui,
 ne birin godoma nεn baan xɔnna ma.
²⁸ Muxun naxanye birin dɔxi igen dε,
 ne xuruxurunma nεn gaxuni ε kunki
 ragine gbelegbele xuiin ma.
²⁹ Kunkibane birin godoma nεn e
 kunkine kui.
 Kunki kanne nun kunki ragine birin
 tima nεn igen dε,
³⁰ e yi e xuini te,
 e wuga sɔxɔlɛni ε fe ra
 e yi burunburunna sa e xunni su-
 nuni,
 e yi e makutukutu xubeni,
³¹ e yi e xunne bi ε fe ra,
 e yi e maxidi kasa bεnbɛli dugine yi
 sununi,
 e yi e mawuga ε fari nii yifɔrɛn nun
 nimisa gbeeni.
³² E mawugama nεn ε fari e tɔrɔni,
 e yi gbelegbele ε xinla ra, e naxa,
 “Nde yi luxi alo Tire taani ito naxan
 kalaxi,
 fɔxɔ igen yi naxan nabilinxi?”
³³ E yulaya seene to yi fama
 sa keli baan ma
 ε yi siya wuyaxine nan baloma
 ε se kanyaan nun ε yulaya seene xɔn,
 ε yi bɔxɔn mangane findima nafulu
 kanne ra.
³⁴ Koni ε na kala baa igeni,
 ε godo igen bun
 ε yulaya seene nun ε muxune birin
 naxɔrima nεn ε xɔn.
³⁵ Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune birin
 yigitεgema nεn ε fe ra,
 e mangane yi xuruxurun gaxuni,
 kuisanna yi e yεtagine masara.
³⁶ Naxanye yulayaan nabama siyane
 tagi,
 ne kolinma nεn ε fe ra,
 bayo ε rapanna magaxuma ayi nεn.
 E mi fa luma na sɔnɔn!’ ”

28

Alaa falan Tire mangan xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, a fala Tire mangan
 xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan
 falaxi n xa, a naxa:

I waso ayi nεn,
 i yi a fala, i naxa,
 “Alana nde nan n na,
 n dɔxi alane dɔxɔden nin fɔxɔ igen
 tagini!”

Koni i tan, muxun nan i ra,
 ala mi i ra,
 anu i bata i yεtε xaxinla yate Ala
 xaxinla ra.

³ I fe kolon Daniyeli xa ba?
 Wundo fe yo mi luxunxi i tan ma ba?

⁴ I bata nafunla sɔtɔ i ya fe kolonna
 nun i ya xaxilimayaan xɔn,
 i xεmaan nun gbetin malan i ya na-
 fulu ramaradeni.

⁵ I bata tɔnɔ gbeen sɔtɔ i ya yulaya
 xaxinli,
 i yi findi wasoden na na nafulu
 kanyani.

⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan
 falaxi, a naxa:

Bayo i yεtε miriyaan yatεxi Ala
 miriyaan nan na,

⁷ n xɔrɛne rafama nεn i xili ma,
 naxanye naxu siyane birin xa.
 E silanfanna tongoma nεn i ya fe
 kolon fapin xili ma

e yi i ya nɔrɔn kala.

⁸ E i radinma nεn gaburun na,
 i yi faxa xɔlɛni fɔxɔ igen tagini.

⁹ Nayi, i mɔn a falε i faxa muxune
 yεtagi ba,

fa fala a ala nan n na?

I fa kolonma muxun nan na i faxa
 muxune yii,

ala mi i ra.

¹⁰ I faxama yarabin nin xɔrɛne yii,
 alo Ala kolontarene faxama kii
 naxan yi.

Amasɔtɔ n tan bata falan ti.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹² “Adamadina, sunu sigin sa Tire
 mangan ma! I xa a fala a ma, i naxa,
 ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a
 naxa:

I yi findixi muxu dεfexin misaala nan
 na,

i yi lugo fe kolonna ra,
 i ya tofanna yi dεfexi.

¹³ I yi Eden nakɔn nin,

Alaa nakona.
 Gεμε fαjin sifan birin yi i rayabuxi:
 saridon gεμεn nun topasi gεμεn nun
 dayimu gεμεn
 nun kirisoliti gεμεn nun onixi gεμεn
 nun yasipi gεμεn
 nun safiri gεμεn nun esikaribukili
 gεμεn nun emerodi gεμεna.
 I yi maxidixi xεmane ra
 naxanye radaxa i xa xabu i da laxoni.
¹⁴ I yi luxi nen alo kantan ti malekan
 naxan gabuteye yi yifulunxi.
 N na i ti nen Alaa geya sarijanxin fari,
 i yi menna nin,
 i masiga tima gεμε tεε wolonne tagi.
¹⁵ Fε mi yi i sigati kiin na
 xabu i da laxoni
 han tinxintareyaan yi so i yi.
¹⁶ I ya yulayaan tənən ma,
 i yi rafe gbalon na,
 i yi yulubin liga.
 Nayi, n na i kedima nen Alaa geya
 sarijanxin fari
 n yi i ralə ayi,
 i tan naxan yi luxi alo kantan ti
 malekan
 naxan yi gεμε tεε wolonne tagi.
¹⁷ I bata waso ayi i bəjəni
 masəto i ya tofanna xən,
 i bata i ya fe kolonni fu i ya binyen
 xən.
 Nayi, n na i rabirama nen bəxəni,
 n yi i findi yεε ramaxa seen na man-
 gane xa.
¹⁸ I bata i ya yire sarijanxine raxəsi i
 ya hake wuyaxine
 nun i ya tinxintareyaan xən yulayani.
 Na ma, n tεen naminima nen i xili ma
 i konni,
 a yi i gan,
 n yi i findi xuben na bəxən fari
 muxune birin yetagi naxanye i
 matoma.
¹⁹ Naxanye birin yi i kolon siyane yε,
 ne birin yigitεgema nen i ya fe ra,
 i rapanna magaxuma ayi nen.
 I mi fa luma na sənən! ”

Alaa falan Sidən taan xili ma

²⁰ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²¹ “Adamadina, i yεε rafindi Sidən
 taan ma, i nabiya falan ti a xili ma!

²² I a fala, i naxa, ‘Marigina Alatala
 ito nan falaxi, a naxa:

N bata keli ε xili ma Sidən kaane!
 N binyama nen ε konni!
 E a kolonma nen a Alatala nan n na,
 n na n ma kiti ragidixine rakamali ε
 xili ma waxatin naxan yi
 n yi n ma sarijanna mayita ε konni.
²³ N fitina furen nafama nen ε xili ma
 n yi tin muxune xa faxa ε taan kirane
 xən ma,
 faxa muxune yi lu biraxi ε konni,
 yengen yi lu keke ε xili ma ε rabilinna
 birin yi.

Nayi, e a kolonma nen
 a Alatala nan n na.’ ”

²⁴ “Nayi, Isirayila rabilinna siyane
 mi fa a tere alo janla naxan səxənna
 tima alo tansinne. Nayi, e a kolonma
 nen a Marigina Alatala nan n na.’ ”

²⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi,
 a naxa: N na Isirayila yamaan malan
 waxatin naxan yi keli siyane yε, e
 raxuyaxi ayi denaxanye yi, n na n
 ma sarijanna mayitama e xən nen
 siyane yetagi. E dəxəma nen e bəxəni,
 n naxan so n ma walikεen Yaxuba yii.

²⁶ E luma nen bəjə xunbenli, e
 banxine ti, e manpa binle si. E
 luma nen bəjə xunbenli, n na n ma
 kiti ragidixine rakamali e rabilinna
 siyane xili ma waxatin naxan yi, nax-
 anye birin yi e rapaxuxi, e yi a kolon
 a Alatala nan n na, e Ala.’ ”

29

Alaa falan Misiran xili ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin
 naxan yi, na jεε fuden kike fuden xi
 fu nun firinde laxəni, Alatala yi falan
 ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i yεε rafindi Misiran
 mangan ma, i nabiya falan ti a xili ma
 e nun Misiran yamanan birin.

³ I a fala a ma, i naxa, ‘Marigina
 Alatala ito nan falaxi, a naxa:
 N kelima nen i xili ma,
 i tan Misiran mangana,
 i tan naxan luxi
 alo ige yi sube magaxuxin
 naxan saxi Nila baan biradene tagi,
 i tan naxan a falama, i naxa,
 “N tan nan gbee Nila baan na,
 n tan nan a daxi n yetε xa.”

4 Koni, n karafen birama nen i gbegbene yi, n yi Nila baa igen yexene singan i xanle ra, n yi i ba Nila baa biradene tagi e nun Nila baa yi yexen naxanye birin e singanma i xanle ra.

5 N na i wolima ayi nen tonbonni, i tan nun i ya baa yi yexene birin, e sa bira xee boxone yi. E mi malanye, e mi tonge. N na i findima nen balon na burunna subene nun xoline xa.

6 Misiran kaane birin a kolonma nen nayi a Alatala nan n na, bayo, i findi nen mali tiin na Isirayila yamaan xa wuleni alo muxun na la xayen na a dunganna ra.

7 E to i suxu, i yi gira, i e tungunne birin mabo. E to e digan i yi, i yi gira, i yi e gbingin ba a ra.’ ”

8 “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N yengen nake-lima nen i xili ma, n yi tin i ya muxune nun i ya xuruseene yi faxes silanfanna ra i konni.

9 Misiran yamanan findima nen tonbonna nun yire rabexinxin na. Nayi, muxune a kolonma nen a Alatala nan n na. Bayo i bata a fala, i naxa, “N tan nan gbee Nila baan na, n tan nan a daxi,”

10 nanara, n kelima nen e nun Nila baan biradene xili ma, n yi Misiran yamanan findi yire kalaxin na, a findi tonbonna nun yire rabexinxin na, keli Migidoli taan ma siga han Sinimi yamanan, siga han Kusi yamanan danna.

11 Muxun mi fa a sanna tima a yi, hanma subena han jee tonge naanin.

12 N Misiran yamanan findima nen yamana rabexinxine yire rabexinxin na, a taane yi findi taa rabexinxine ra taa xonne ye jee tonge naanin. N Misiran kaane raxuyama ayi nen siyane ye, n yi e rasiga ayi yamana wuyaxi xun xon.’ ”

13 “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Jee tonge naanin na dangu,

n Misiran kaane malanma nen keli siyane ye e na raxuya ayi naxanye ye.

14 N mon xetema nen Misiran yamanan suxu muxune ra Misiran yamanan faxes binni, e benba yamanan, e sa yamana magodoxin ti menni.

15 A findima nen mangaya magodoxin na mangayane birin xa, a mi fa a yete yitema siyaan bonne xun na sonon. N na a raxurunma ayi nen alogo a nama siyane no sonon.

16 Nayi, a mi fa finde Isirayila kaane yigin na mum, alogo a xa findi Isirayila kaane haken nabira seen na e ma, e naxan liga e to bira Misiran kaane foxo ra malina fe ra. Nayi, e a kolonma nen a Marigina Alatala nan na.’ ”

Babilon mangan Misiran yamanan tongoma nen

17 Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee moxoren nun solofereden kike singen xi singe boxoni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

18 “Adamadina, Babilon mangan Nebukadanesari bata a sofa ganla karahan, a e xa wali a xodexen na Tire taan xili ma, e birin bata findi teli kanne ra, e birin tungunne makotenxi, koni e nun a ganla mi sese sotaxi Tire taani e saren na e wanli Tire taani.

19 Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Misiran yamanan soma nen Babilon mangan Nebukadanesari yii, a yi a nafunle birin xali, a yi a seene tongo yengeni, ne yi findi a ganla saren na.

20 N Misiran yamanan soma nen a yii a kontonna ra, amasoto e nun a ganla bata wali n xa. Marigina Alatala falan nan na ra.

21 Na boxoni, n na Isirayila yamaan senben xun masama nen. I tan Esekiyeli, n falan sama nen i de yamaan tagi na waxatini, nayi e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

30

Alatalaa xolon Misiran xili ma

1 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

2 “Adamadina, nabiya falan ti, i naxa, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

ε gbelegbele, ε naxa,
‘Ee! Naxankata ləxən fama!’

3 Amasəto ləxən bata maso,
Alatalaa ləxən bata maso,
kundaan nun gbalon ləxən siyane xa.

4 Yengən soma nən Misiran ya-
manani.

Kəntəfinla soma nən Kusi yamanani.

Muxune faxama nən Misiran yi,

e nafunle yi xali,

e banxine yi rabira,

sese mi luma.”

5 Misiran kaane nun Kusi kaane
nun Puti kaane nun Ludu kaane nun
Arabi kaane nun Libiya kaane nun
n ma yamaan muxuna ndee faxama
nən silanfanna ra e bode xən.

6 “Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Misiran yamanan xəyine kalama
nən,

a wason nun sənben yi nan.

Keli Migidoli ma siga han Sinimi ya-
manana

muxune faxama nən silanfanna ra e
konni.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

7 A taane findima nən yamana
rabəjinxine yire rabəjinxin
na,

a taane yi lu taa xəne ye.

8 Nayi, e a kolonma nən

a Alatala nan n na,

n na tən so Misiran yamanan na
waxatin naxan yi,

a fəxə ra birane birin yi gan.”

9 Na ləxəni, n ma xərane sigama
nən kunkine kui, e sa Kusi yamanani
maxa a bəje xunbenli. E kuisanma
nən Misiran yamanana gbalon ləxəni,
amasəto na ləxəna a lima nən yati!

10 “Marigina Alatala ito nan falaxi,
a naxa:

N Misiran yama gbeen naxərima nən
Babilən mangan Nebukadanesari
xən.

11 A tan nun a ganla

naxanye naxu siyane birin xa,

ne nan nasigama yamanan kaladeni.

E sa e silanfanne botinma nən
Misiran yamanan xili ma

e yi yamanan nafe faxa muxune ra.

12 N Nila baa igen xərima nən,

n yi yamanan mati muxu naxine ma.
N tinma nən xəne ye yi yamanan kala,
e nun seen naxanye birin a yi.
N tan Alatala nan falan tixi.”

13 “Marigina Alatala ito nan falaxi,
a naxa:

N suxurene halagima nən,

n yi batu seene nan Nofi taani.

Kuntigi yo mi fa luma Misiran ya-
manani,

n yi gaxun naso yamanan birin yi.

14 N Misiran yamanan faxa binna
raxərima nən,

n yi tən so Soyan taan na,

n yi n ma kiti ragidixine rakamali No
taan ma.”

15 “N na n ma xələn nagodoma nən
Sin taani,

Misiran yamanan taa makantanxina,
n yi No taana gali gbeen birin halagi.

16 N tən soma nən Misiran yamanan
na,

Sin taan yi yimaxa gaxuni.

No taan nabilinna yinna rabirama
nən,

yaxune yi Nofi taan tongo yanyin na.

17 Hon taan nun Pi-Beseti taan banx-
ulanne faxama nən silanfanna
ra,

taan muxune yi xali konyiyani.

18 Ləxə yidimixin na a ra Tapanese
taan xa

n na Misiran yamanan sənben kala
ləxən naxan yi,

a wasoma a fangan naxan yi,

na yi nan.

Kundaan soma nən taan xun na,

a banxidene muxune yi xali
konyiyani.

19 N na n ma kiti ragidixine rakamal-
ima nən Misiran ma,

e yi a kolon a Alatala nan n na.”

*Babilən mangan Alaa wanla kema
Misiran yamanan xili ma*

20 Yamaan xali konyiyani waxatin
naxan yi, na naxə fu nun kedenden
kike singen xi soloferede ləxəni,
Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

21 “Adamadina, n bata yi Misiran
mangan yiini gira. Muxu yo munma
a dandan singen, a yiin munma
maxidi alogo a xa yalan, a fangan
səto, a fa nə silanfanna tonge.

²² Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli Misiran mangan xili ma, n mən a yiine yigirama nən, a yiin naxan fan, e nun a yigiraxina, n yi a silanfanna rabira a yii.

²³ N Misiran kaane raxuyama ayi nən siyane ye, n yi e rayensenye ayi yamanane xun xən.

²⁴ Koni n Babilon mangan yiine senbe soma nən, n yi n ma silanfanna so a yii, n yi Misiran mangan yiine yigira, a yi lu kutunye a yetagi alo muxu maxəlxin faxamatəna.

²⁵ N Babilon mangan yiine senbe soma nən, koni Misiran mangan tan senbenjanma nən. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na, n na n ma silanfanna so Babilon mangan yii waxatin naxan yi, a yi a yite Misiran yamanan xili ma.

²⁶ N Misiran kaane raxuyama ayi nən siyane ye, n yi e rayensenye ayi yamanane xun xən. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na.”

31

Misiran mangan luxi nən alo suman bili gbeena

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee fu nun kedenden kike saxanden xi singe ləxəni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, a fala Misiran mangan nun a ganla xa, i naxa: I maliga nde ra i ya gboni?”

³ I miri feni ito ma: Asiriya yamanan yi luxi nən alo suman bili gbeena Liban yamanani,

naxan yiye yi sabatixi a fajin na, a yi fətxi ki fajin, a yi kuya, a kondən yi texi dangu fətxi yi wudine birin na.*

⁴ Igen bata yi a rasabati, bəxə bun ige tilinxin bata yi a ragbo. Igen yi danguma a salenne nan longori ra, siga burunna wudine birin ma.

⁵ Nanara, a yi kuya burunna wudine birin xa,

a deene bata yi sabati, a yiine yi kuya fata ige gbeen na naxan yi a rasabatima.

⁶ Xəline birin yi e teen sama a yiine nin,

burunna subene birin yi fa e diine xalima a tan nan bun, siya gbeene birin yi fa yigiya a nininna bun.

⁷ A yi rayabu a gboyani, a yiine yi yiriwaxi, bayo a salenne yi godoxi bəxən bun ma igeni pon!

⁸ A mi yi suman wudi yo ninin bun Alaa nakəni.

Fəfə yo de mi yi fan a deene xa nun, wudi gbete mi yi maliga a yiine ra. Wudi yo mi yi maliga a ra a tofanni Alaa nakəni.

⁹ N bata yi a ratofanye ayi a yii sabatixine xən, han wudine birin yi fa a maxəlxənma Eden nakəni, Alaa nakəna.”

¹⁰ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Wudini ito to kuyaxi ayi, a kondən yi te fətxi yi wudine birin xa, nanara, a wasoxi ayi han!

¹¹ N yi a sa siyane mangan sagoni alogo a xa a suxu a jaxun yatən na. N bata n me a ra.

¹² Xəjen naxanye jaxu siyane birin xa, ne yi a sege, e yi a rabəjin. A yiine yi lu biraxi geyane nun lanbanne yi. A deene bəxin yi lu yamanan folone birin na. Siyane birin yi keli a nininna bun, e a rabəjin.

¹³ Xəline birin yi fa dəxə a yii biraxine fari, burunna subene birin yi e malan a yiine fari.”

¹⁴ “Nayi, ige de yi wudi yo mi fa suse, a kuya alo a tan, sese konde mi fa tema fətxi yi wudin bonne xa. Nayi, wudi yo mi fa lan a igen sətə han a kuya alo na. Amasətə sayaan nan nagidixi e birin ma, e siga bəxən bun faxa muxune tagi, e nun naxanye birin godoma gaburun na.”

¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A siga laxira yi ləxən naxan

* **31:3: Wudi** kuyeni itoe findixi dunuja mangane misaala nan na.

yi, n na a saya sunun namini nen,
n tigi ige tilinxine nun a xude igene
balan a fe ra, n yi a ige gbeene rati.
N yi Liban yamanani dimi a fe ra,
burunna wudine birin yi xara a fe ra.

¹⁶ N siyane birin naxuruxurun nen
gaxuni a bira xuiin ma, n na a ragodo
laxira yi waxatin naxan yi, e nun faxa
muxune yi godo gaburun na. Nayi,
Eden nakoon wudi fajin naxanye
birin bata yi godo boxon bun, Liban
boxon wudi tofajin fisamantenna nax-
anye birin yi rasabatixi ige gbeene
xon dunuja yi nun, ne yi madenden.

¹⁷ Naxanye yi yigiyaxi a nininna
bun, a xoyine siyane ye, e nun ne fan
godo nen gaburun na e bode xon, e sa
sa ne fari naxanye faxa yengeni.”

¹⁸ “E nun nde maliga Eden nakoon
wudine ye lan e binyen nun e gboon
ma? Anu, i fan sigama laxira yi, e
nun Eden nakoon wudine birin. I sa
sama nen Ala kolontarene tagi boxon
bun ma, naxanye faxaxi silanfanna
ra. Misiran mangan nun a yamaan
birin najanma na kii nin! Marigina
Alatalaa falan nan na ra.”

32

Sunu sigin Misiran nun a mangan xa

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin
naxan yi, na jee fu nun firinden
kike fu nun firinden xi singe boxoni,
Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, sunu sigin sa
Misiran mangan xa. A fala a xa, i
naxa:
I luxi nen alo yata senbemaan siyane
tagi,

alo ige yi sube magaxuxin foxo igeni,
naxan a masiga tima a baa gbeeni.
I i ya igene dunduma i sanne ra,
i yi e walanne raxaje ayi.”

³ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa:
N na n ma yalaan soma nen i xun na,
nxu nun yama gbeen malanxina,
e yi i bandun n ma yalaan na.

⁴ N na i ratema nen xaren na,
n yi i radin xeeene ma,
n yi xoline birin lu e dexo i fari,

burunna subene birin yi lugo i suben
na.

⁵ N na i suben naxuyama ayi nen
geyane fari,
n yi lanbanne rafe i binbin sube
daxon na.

⁶ N yamanan birin ige sama nen i
wunla ra,
han a geyane birin xude wunle yi
rafe.

⁷ I niin na ba waxatin naxan yi,
n kore xonni foroma nen,
n yi sarene yidimi,
n yi kundaan sa sogen ye ma
kiken mi fa degema.

⁸ N yanban seene birin yidimima nen
i ya fe ra,
n yi dimi gbeen nasin i ya yamanan
birin yi,

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ N siya wuyaxine rakontofilima nen,
n na i kala feen xibarun nali siyane
ma waxatin naxan yi
hali i mi yamanan naxanye kolon.

¹⁰ N yama wuyaxi yigitegema nen i ya
fe ra,
e mangane yi xuruxurun gaxuni i ya
fe yi,

n na n ma silanfanni te e yetagi wax-
atin naxan yi.

Birin xuruxurunma nen gaxuni a yete
niin na waxatin birin,
i na faxa boxon naxan yi.”

¹¹ “Amasoto Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa:

Babilon mangana silanfanna fama
nen i xili ma.

¹² N na i ya gali gbeene faxama nen
sofa wexilaxine silanfanna ra.
Siyaan naxan jaxu a birin xa,
ne Misiran yamanana wason kalama
nen,

a ganle birin yi faxa.

¹³ N na a xuruseene birin naxorima
nen Nila baa ige gbeene de.

Muxune sanne mi fa na igene yi-
maxama sonon
xuruseene torone mi fa e dunduma.

¹⁴ Nayi, n yi a lu e igene yi e raxara,
e xudene yi lu gode yetetenna alo
turena,
Marigina Alatalaa falan nan na ra.

15 N na Misiran yamanan naxəri wax-
atin naxan yi,
yamanani seene birin yi ba a yi,
n yi a muxune birin faxa,
nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n
na.”

16 “Sunu sigin nan na ra, a nu sama
nən. Siyane sungutunne sunu sigini
ito sama nən Misiran yamanan nun
a yamaan birin xa, Marigina Alatalaa
falan nan na ra.”

Sunu sigina lan yamanane fe ma

17 Yamaan xali konyiyani waxatin
naxan yi, na ꝑεε fu nun firinden kike
fu nun firinden xi fu nun suulun-
dena, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

18 “Adamadina, gbelegbele Misiran
kaane ganle fe ra, i wuga xuiin xa e
nun siya senbεmane xali laxiraya yi,
faxes muxune sigama dεnaxan yi.

19 A fala e xa, i naxa,
‘I rayabu dangu nde ra?
Godo, i fa i sa Ala kolontarene fεma!’

20 E luma nən faxes muxune yε
naxanye faxaxi silanfanna ra.
Silanfanni tənxi!

E nun e ganle birin xa xali.
21 Sofa senbεma danguxine falan
tima a ma nən laxira yi,
e nun a fəxərabirane, e naxa,
‘E bata godu be, e saxi Ala
kolontarene fεma
naxanye faxaxi yεngeni.’ ”

22 “Asiriya mangan mato mɛnni e nun
a ganle birin,
a rabilinxi a muxune ra
naxanye faxaxi silanfanna ra.

23 E gaburune danna sa bəxən nan
bun pon, laxira xənna ma,
mangan gaburun nabilinni.
E birin faxaxi yεngən nin,
e tan naxanye yi muxune magaxuma
dunuja yi.”

24 “Ela fan mangan mato mɛnni,
e nun a ganle birin a gaburun
nabilinni.
E birin faxaxi silanfanna nan na
yεngeni,
e bata maluxun Ala kolontareyani,
e tan naxanye yi muxune magaxuma
dunuja yi,

e bata rayagi,
e nun naxanye birin godoma yili
gbeen na.

25 A saden bata rafala faxes muxune
tagi
e nun a ganle birin a gaburun
nabilinni.

Na Ala kolontarene birin bata faxes
silanfanna ra.

Bayo e yεragaxun bata yi xuya ayi
dunuja xun xən,

anu iki e bata rayagi,
e nun naxanye sigama yili gbeen na,
e sa sa faxes muxune tagi.”

26 “Meseki mangan fan na
e nun Tubali mangan nun e ganle
birin e gaburune rabilinni.

Na Ala kolontarene birin faxaxi
silanfanna nan na,
bayo e bata dunuja muxune birin
magaxu.

27 E nun sofa kɛndene mi saxi yire
kedenna xan yi ba,
naxanye birin faxaxi Ala kolontarene
yε?

E ganla birin bata siga laxira yi
e nun e yεngε so seene.

E silanfanne saxi e xunne bun.
E yulubine goronna bata lu e xənne
fari,

bayo sofani itoe yεragaxun bata yi
xuya ayi dunuja muxune ye!

28 I tan Misiran mangan fan kalaxin
sama nən Ala kolontarene yε,
naxanye faxaxi silanfanna ra!”

29 “Edən yamaan mato, a mangane
nun a kuntigin naxanye senbε yi gbo,
koni e bata sa faxes muxune yε,
naxanye faxaxi silanfanna ra! E saxi Ala
kolontarene yε, naxanye godon yili
gbeen na.”

30 “Kəmen fəxən kuntigine birin
mato mɛnni, e nun Sidən kaane birin
naxanye faxaxi, e yagixi, hali e so-
fane to yi muxune magaxuma. Na
Ala kolontarene saxi faxes muxune yε
naxanye faxes silanfanna ra. E yagixi
e nun naxanye godoma yili gbeen
na.”

31 “Misiran mangan nun a ganla
birin na na faxes muxu wuyaxine to,
na a masabarima nən a ganla fe ra

naxanye faxa silanfanna ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³² Bayo n tinxi a xa yamanane magaxu dunuṅa yi, Misiran mangan nun a ganle birin fan e sama nen Ala kolontarene ye, e nun naxanye faxaxi silanfanna ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

33

Ala yi Esekiyeli findi kantan muxun na

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, falan ti i ya yamaan xa! A fala e xa, i naxa: N na yengēn nakeli yamanan xili ma waxatin naxan yi, e yi muxuna nde sugandi, a yi findi kantan muxun na,

³ xa na kanna yaxune to fe yamanan yengēdeni, a yi xōtaan fe, a yamaan nakolon,

⁴ nayi, xa naxan na xōta xuiin me, a mi a yate, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma.

⁵ Naxan na tondi a tuli matiyē na xōta xuiin na, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma. Naxan na a tuli mati a fe xuiin na, na a niin natangama nen.

⁶ Koni xa kantan muxun yaxune to fe, a mi xōtaan fe, xa a mi yamaan nakolon, yaxune yi fa muxuna nde faxa, na kanna faxama nen a haken ma, koni a wunla goronna luma nen kantan muxun xun ma.”

⁷ “Nayi, i tan adamadina, n bata i findi Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi, n ma falane rame, i yi e rakolon n xa.

⁸ N na a fala muxu ṅaxin xa, n naxa, ‘Muxu ṅaxina, i faxama nen,’ xa i mi na fala muxu ṅaxin xa, i yi a rakolon fa fala a xa xete a kira ṅaxin fōxō ra alogo a xa kisi, na muxu ṅaxin faxama nen a haken ma, koni a wunla goronna luma i tan nan xun ma.

⁹ Koni xa i muxu ṅaxin nakolon alogo a xa xete a kewanle fōxō ra, koni a mi tin, a faxama nen a haken ma, koni i tan bata i niin natanga na yi.”

Muxu ṅaxin na tubi a nii rakisin sōtōma nen

¹⁰ “Adamadina, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa: E luma a fale, e naxa, ‘Nxō muruten nun nxu yulubine goronna gbo nxu xun ma, nxu kalama e bun. Nxu nōe kise di?’

¹¹ A fala e xa, i naxa: Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Habadan Ala nan n na, n bata n kōlō n yeteni! N mi waxi muxu ṅaxin xa faxa, n waxi nen a xa xete a kewanle fōxō ra, a yi kisi. E xun xete, e xete e kewali ṅaxine fōxō ra. Isirayila yamana, nanfera e tinxi e xa halagi?’ ”

¹² “I tan adamadina, a fala i ya yamaan xa, i naxa: Tinxin muxuna tinxinyaan mi a rakise a na murute n ma lōxōn naxan yi. Muxu ṅaxina ṅaxuyaan fan mi a halage, xa a sa xete a ṅaxuyaan fōxō ra. Xa tinxin muxun yulubin liga fōlō lōxōn naxan yi, a tinxinya fonna mi a niin natangama.

¹³ Xa n na a fala tinxin muxun xa, n naxa, ‘I kisima nen,’ xa a yigi sa a tinxinyani, a yi fe ṅaxin liga, a tinxin wali yo mi fa yatema. A halagima nen a fe ṅaxina fe ra a naxan ligaxi.

¹⁴ N na a fala muxu ṅaxin xa, n naxa, ‘I faxama nen,’ xa a xun xanbi so a yulubini, a yi kiti kenden nun tinxinyaan liga fōlō,

¹⁵ a tolimaan naxete, a mōn yi seen naxete a naxan muṅaxi, a yi yamarine suxu muxun kisin naxanye xōn, a mi fa fe ṅaxi yo liga, na kanna kisima nen, a mi faxama.

¹⁶ Ninan tima nen a yulubi fonne birin xōn. A bata kiti kenden nun tinxinyaan liga fōlō, na kanna kisima nen.”

¹⁷ “Anu, i ya yamana a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi!’ Koni e tan nan ma kira mi lanxi.

¹⁸ Xa tinxin muxuna a xun xanbi so a tinxinyani, a yi fe ṅaxin liga fōlō, a faxama nen na ma.

¹⁹ Xa muxu ṅaxina a xun xanbi so a ṅaxuyani, a yi kiti kenden nun tinxinyaan liga fōlō, a kisima nen na fe ra.

²⁰ Anu, Isirayila yamana, e a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi.’ Nayi, n na e keden kedenna birin makitima nen e kewanle ra.”

Isirayila yamanan kala fena

21 Nxu xali konyiyani waxatin naxan yi, na ꞑεε fu nun firinden kike fuden xi suulunde ləxən nan yi a ra, Yerusalən muxu gixina nde yi fa a fala n xa, a naxa, “Taan bata kala!”

22 Koni Alatala bata yi a yiin sa n ma ꞑinbanna ra benun na muxu gixin xa fa n fεma xətənni. N dεen bata yi fulun, bobo mi yi fa n na.*

23 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

24 “Adamadina, muxun naxanye dəxi Isirayila yamana kalaxini, ne a falama, e naxa, ‘Iburahima kedenna nan yi a ra, anu, a yamanan birin tongo nən a kεen na. En tan to wuya, yamanan bata fi en tan ma en gbeen na yati!’

25 Nanara, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: ε suben donma naxan mi kəε raxabaxi, ε xaxili tixi suxurene ra, ε faxan tima, ε lan ε yi yamanan sətə nayi ba?’

26 ε laxi ε silanfanne nan na, ε fe haramuxine ligama, ε yalunyaan ligama, ε lan ε yi yamanan sətə nayi ba?’

27 I ito nan falama e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kələ n yeteni, fa fala, naxanye luxi e nii ra Yerusalən taa kalaxini, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye e gixi burunna ra, n na e luma subene nan xa, e yi e don. Naxanye luxunxi gεmε longonne nun faranne ra, fitina furen nan ne faxama.

28 N yamanan findima nən yire rabepinxin na. A sənben naxan yi findixi a muxune waso xunna ra, n na ꞑanma a yi nən. Isirayila geyane yigelima nən, muxu yo mi dangue e yi.

29 E a kolonma nən nayi a Alatala nan n na, n na yamanan findi yire rabepinxin na e fe xəsixine fe ra e naxanye ligaxi.’ ”

30 “I tan adamadina, i ya yamanan muxune i ya fe falama taan nabilinna yinne xən e nun banxine dε ra, e a falama e bode xa, e naxa, ‘ε fa a rame, falan naxan kelixi Alatala ma!’

31 N ma yamaan sigama i fεma, e dəxə i yetagi i xuiin namεdeni. E i xuiin namεma, koni e mi a suxuma. Bayo e fala fəꞑine nan tima, koni kunfan nan e bəꞑeni e xa tənən fen tinxintareyani.

32 I ya fe bata findi e xa sigin na, naxan fan, a ꞑaxun. E i ya falane ramεma, koni e mi e suxuma.

33 Koni na feene na rakamali, anu e waxatin bata a li, e a kolonma nən nayi, a nabina nde yi e ye.”

34*Falana Isirayila mangane xili ma*

1 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

2 “Adamadina, falan ti Isirayila yamaan yeeratine xili ma naxanye luxi alo xuruse kantanne. I naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalona Isirayila yeeratine xa naxanye e ꞑəxə luxi e yetε gbansanna xən. Xuruse kantanne mi lan e xa xuruse kurun naba ba?’

3 Anu, ε ε xuruse kurun turen donma, ε ε maxidima xuruse xabe dugine yi, ε xuruse turaxine kəε raxabama, ε yi e don, koni ε mi ε ꞑəxə luma xuruseene xən.

4 Naxanye xadanxi, ε mi ne sənbe soma. Naxanye furaxi ε mi ne dan-danma. Naxanye maxələxi, ε mi ne maxidima. Naxanye bata siga na xun xən, ε mi ne malanma. Naxanye ləxi ayi, ε mi ne xən fenma, koni ε dəxi yamaan xun na ꞑaxankatan nun ꞑaxuyaan nin.

5 E bata xuya ayi bayo xuruse raba mi na. E to raxuyaxi ayi, e bata findi burunna subene balon na.

6 N ma xuruseene bata xuya ayi geyane nun yire matexine birin fari. E bata xuya ayi bəxən birin xun xən, koni muxe mi na naxan a yengi dəxəma e xən, a yi e fen.’ ”

7 “ ‘Nanara, ε tan yeeratine, ε tuli mati Alatalaa falan na!’

8 Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kələ n yeteni. Bayo yeerati mi n ma yamaan masuxuma, e yi lu alo xuruse

* 33:22: Na **bobo** feen sεbεxi Esekiyeli 3.26 nun 24.27 kui.

rabepinxine, bayo ganle fuma n ma yamaan ma, e lu alo burunna subene balona, bayo n ma xuruse rabane mi sigaxi n ma xuruseene fendeni, bayo xuruse rabane e ɲɔxɔ luxi e yete nan gbansan xɔn, e mi n ma xuruseene raba,

⁹ nanara, e tan yeeratine, e tuli mati Alatalaa falan na!

¹⁰ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli yeeratine xili ma! N na n ma yamaan bama nen e yii. N mi fa tinma e yi n ma yamaan lu alo xuruse rabepinxine, alogo xuruse rabane nama fa e ɲɔxɔ lu e yete gbansanna xɔn. N na n ma xuruseene xunbama nen e yii, e mi fa findima e balon na sɔnɔn.’ ”

¹¹ “ Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yeteen nan n yengi dɔxɔma n ma yamaan xɔn, n yi e masuxu

¹² alo xuruse raba fajina a yengi dɔxɔma a xuruseene xɔn kii naxan yi, e nema raxuyaxi ayi waxatin naxan yi. N na n ma xuruseene masuxuma na kii nin, n yi sa e xunba yirene yi e yi xuyaxi ayi denaxanye yi na waxati yidimixini kundani.

¹³ N na e raminima nen siyane ye, n yi e malan sa keli yamana wuyaxi yi, n yi e xali e yamanani. N na n yengi dɔxɔma nen e xɔn Isirayila geyane fari, e nun xudene de e nun yamaan dɔxɔdene birin yi yamanani.

¹⁴ N na e rabama nen yire fajini, Isirayila yamanan geya matexine yi findi e rabaden na. E sa e matabuma menne nin e rabade fajini, e yi e dege yire sabatixine yi Isirayila geyane fari.

¹⁵ N tan yetena n ma xuruseene rabama nen, n yi matabun fi e ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Xuruseen naxan lɔxi ayi, n na fenma nen. Naxan sigaxi na xun xɔn, n mɔn fama nen na ra. Naxan maxɔlɔxi, n yi na dandan. Naxan xadanxi, n yi na senbe so. Koni naxan turaxi e nun naxan senben gbo, n ne faxama nen. N na n ma xuruseene rabama kiti kendɔn nin.’ ”

¹⁷ “ ‘E tan naxanye luxi alo n ma xuruse kuruna, Marigina Alatala ito nan falaxi e xa, a naxa: n mɔn kitin sama nen xuruse nun xuruse tagi, e nun kontonna nun kɔtɔn tagi.

¹⁸ Na mi e kenɛnxi ba, e lu e dege yire fajini? Naxan don daxi a ra, e mɔn waxi na nan yibodon feyi e sanna ra ba? E mi e wasa soe ige saripinxin minni ba? E mɔn waxi a dɔnxɛn dunder feen nin ba?

¹⁹ N ma xuruseene lan ba, e donseen don e naxan yibodonxi, e yi igen min e bata naxan dunder e sanna ra?’ ”

²⁰ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yeteen kitin sama nen xuruse turaxin nun xuruse xɔsixin tagi.

²¹ Bayo, e bata xuruse xadanxine tuntun e ɲinginna nun e tungunna ra, e lu e kudunje e fenne ra han e yi e kedi,

²² n na n ma xuruseene rakisima nen alogo e yii seene nama fa lu yaxune sagoni. N kitin sama nen xuruseene tagi.

²³ N xuruse raba keden pe dɔxɔma nen e xun na, naxan e rabama, n ma walikɛen Dawuda. A e masuxuma nen, a yi findi e yeeratiin na.*

²⁴ N tan Alatala findima nen e Alara, n ma walikɛen Dawuda yi findi e yeeratiin na. N tan Alatala nan falan tixi.

²⁵ N bɔje xunbeli layirin xidima nen nxu nun ne tagi, n yi yamanan sube xajene raxɔri, alogo e xa dɔxɔ burunna ra makantanni, e yi xi fɔtɔnne yi.

²⁶ N na e nun n ma yire saripinxin nabilinna barakama nen, n yi tulen nafa a waxatini, e yi findi duba tulene ra.

²⁷ Wudine bogima nen xɛene ma, bɔxɔn yi sansi bogine ramini. Yamaan luma nen bɔje xunbenli e yamanani. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e konyiyaan kala waxatin naxan yi, n yi e xunba muxune yii naxanye e ɲaxankatama.

²⁸ Siyane mi fa e yii seene tongoma

* 34:23: Na feen mɔn sebexi Yoni 10.16 kui.

sənən, sube xəne mi fa e donma sənən. E luma nən bəne xunbenli, muxu yo mi fa e magaxuma.

²⁹ N xəe fəne yitənma nən e xa naxanye xili minima, fitina kame yo mi fa e tərəma yamanani. Siyane mi fa e rayage sənən.

³⁰ Nayi, e a kolonma nən a n tan Alatala e xən, e Ala. E mən yi a kolon a e tan nan findixi n ma yamaan na, Isirayila kaane. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³¹ E tan adamadiine luxi nən alo n ma xuruse kuruna, e tan naxanye dəxi n ma xuruse rabadeni. N tan nan e Ala ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

35

Nabiya falana Edən kaane xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa:

² “Adamadina, i yee rafindi Seyiri geyaan ma, i yi nabiya falan ti a xili ma!

³ A fala a ma, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N bata keli e xili ma

e tan naxanye Seyiri geya yireni.

N na n yiini bandunma nən e xili ma,

n yi e konna findi yire rabənxin na feu!

⁴ N na e taane kalama nən,

e konna yi findi yire rabənxin na.

Nayi, e a kolonma nən

a Alatala nan n na.’ ”

⁵ “ ‘Amasətə e bata habadan xənantenyaan namara, e yi Isirayila kaane lu e fəxa silanfanna ra, gbalon fa e ma waxatin naxan yi, e e hakene saranna defəxin sətə waxatin naxan yi.

⁶ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kələ n yeteni! N na e sama nən fəxa tiin sagoni, a yi lu e sagatanje. Bayo fəxa tiin mi rapaxuxi e tan ma, fəxa tiin luma nən e sagatanje.

⁷ N Seyiri geya yiren findima nən yire rabənxin na fefe! Naxan yo na dangu na yi, n yi na kanna fəxa.

⁸ N na e geyane rafema nən muxu faxaxine ra. Naxanye faxama silanfanna ra, ne birama nən e yire matexine nun e məməməne nun e xudene birin yi.

⁹ N na e konna findima nən yire rabənxin na habadan, muxu yo mi fa dəxəma e taane yi.

Nayi, e a kolonma nən

a Alatala nan n na.’ ”

¹⁰ “ ‘Bayo e bata a fala, e naxa, “Isirayila nun Yuda yama firinni itoe nun e yamanane findima nən nxu gbeen na, nxu yi dəxə e yi.” Anu, Alatala fan yi na yi!

¹¹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kələ n yeteni. E xələn nun xəxələnna naxan yitaxi Isirayila kaane ra e xənantenyani, n na e suxuma nən na ra! N na n yete məkənənma nən e xa, n na e makiti waxatin naxan yi.

¹² Nayi, e a kolonma nən a n tan Alatala bata e fala naxine birin mə Isirayila geya yirene xili ma, e naxanye falaxi, e naxa, “E konna bata halagi, a yi findi nxu balon na.”

¹³ E bata e yete yite n tan xili ma e falane yi, e yi konbine ti n xili ma, n tan yetən yi e mə.’ ”

¹⁴ “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yamanane birin na lu səwani waxatin naxan yi, n na e konna tan naxərima nən fefe!

¹⁵ E səwa nən Isirayila yamaan kee bəxən kala feen na, n ma yamana. Nayi, n na e fan konna ligama na kiini nən. Seyiri geya yiren findima nən yire rabənxin na, e nun Edən yamanan birin. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na.’ ”

36

Isirayila yamaan mən xətema nən e bəxəni

¹ “Adamadina, nabiya falan ti Isirayila geyane xa! A fala e xa, i naxa, ‘Isirayila geyane, e tuli mati Alatalaa falan na!

² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo yaxune bata gele e ma, e

naxa, “Yɔ! Habadan geyani itoe bata findi nxu tan nan gbee ra!” ’

³ Nayi, nabiya falan ti, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo ε rabilinna muxune birin bata kata ε raxərideni, e yi ε ɲaxankata alogo ε xa findi siya gbεtεye gbeen na, muxune yi ε magele, e yi ε xili kala,

⁴ nanara, Isirayila geyane, ε tuli mati Marigina Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi lan geyane nun yire matexine nun xudene nun mεrεmεre ne nun yire kalaxine nun taa rabεɲinxine fe ma, ε rabilinna siya gbεtεne bata fu naxanye ma, e mɔn yi ε magele.

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata falan ti siya gbεtεne xili ma n ma xanuntenya gbeeni n ma yamaan xa, e nun Edɔn taane birin xili ma, naxanye n ma yamanan findixi e gbeen na ɲaxaɲaxa gbeen nun xɔnnantenyani, e yi a xuruse rabadene tongo!’

⁶ Nanara, nabiya falan ti Isirayila yamanana fe yi. A fala geyane nun yire matexine nun xudene nun mεrεmεre ne xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Siyane bata ε makonbi han! Nayi, n xɔlɔxin falan tima e xili ma nεn n ma xanuntenya gbeeni n ma yamaan xa.

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata n kɔlɔ n yiini texin na, fa fala ε rabilinna siyane e yεtε nan nayagima e konbine xɔn.’ ”

⁸ “ε tan Isirayila geyane, ε ɲingima nεn, ε yi ε bogin namini Isirayila kaane xa, n ma yamana, bayo na feene fa waxatin bata a li.

⁹ N fama nεn ε fεma, n na n yεε rafindima nεn ε ma, ε tan geyane bima nεn, e yi e si.

¹⁰ N muxune rawuyama ayi nεn ε fari, Isirayila yamaan birin. Muxune dɔxɔma nεn taane yi, e mɔn yi yire kalaxine ti.

¹¹ N muxune nun xuruseene rawuyama ayi nεn ε tan geyane fari. E wuyama ayi nεn, e yi diine bari. N mɔn tinma nεn muxune yi dɔxɔ ε tan geyane fari alo a fɔlɔni, n yi ε rasabati

alo waxati danguxine yi. Nayi, ε a kolonma nεn a Alatala nan n na.

¹² N na a ligama nεn muxune yi sigan ti ε tan geyane yiren birin yi, Isirayila kaane, n ma yamana, ε yi findi e kεε bɔxɔn na, ε mi fa findima e diine faxa xunna ra sɔnɔn.’ ”

¹³ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo a falama ε ma fa fala ε tan geyane bata muxune halagi, ε yi findi ε yεtεna yamana diine faxa xunna ra,

¹⁴ nanara, ε mi fa muxu yo halagima sɔnɔn. ε mi fa findima ε yamana diine faxa xunna ra sɔnɔn. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ ε mi fa siyane konbi ti xuiin mεma sɔnɔn, siyane mi fa ε rayarabima sɔnɔn, ε mi fa ε yamaan nabirama sɔnɔn! Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹⁶ Marigina Alatala yi a fala n xa, a naxa,

¹⁷ “Adamadina, Isirayila kaane yi dɔxi e yamanani waxatin naxan yi, e a sariɲanna kala nεn e fe raba kiine nun e kεwanle xɔn, e fe raba kiin yi findi fe xɔsixin na n yεε ra yi alo ɲaxanla nεma kike wanli.

¹⁸ Nayi, n na n ma xɔlɔn nagodo nεn e xili ma e to faxan tixi yamanani, e yi a sariɲanna kala e suxurene xɔn.

¹⁹ Nanara, n na e raxuyaxi ayi siyane yε yamanane birin yi, n yi e makiti e sigati kiin nun e kεwanle xɔn.

²⁰ E na yi siga dεnaxanye birin yi siyane yε, e yi n xili sariɲanxin sariɲanna kalama nεn bayo muxune yi a falama e ma nεn, e naxa, ‘Alatalaa yamaan nan e ra, anu e kelixi a yamanan nin.’

²¹ Nanara, n yi wa n xili sariɲanxin natanga feni e ma, Isirayila yamaan yi naxan sariɲanna kalama siyane tagi e siga dεnaxanye yi.”

²² “Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mi ito ligama ε tan Isirayila yamaan xan ma fe ra, koni n na a ligama n xili sariɲanxin nan ma fe ra ε naxan sariɲanna kalaxi siyane tagi ε siga dεnaxanye yi.

²³ N na n xili gbeen sariɓanna mayi-tama nɛn, ε naxan sariɓan kalaxi siyane ye. Nayi, siyane a kolonma nɛn a Alatala nan n na, n na n ma sariɓanna mayita ε xɔn waxatin naxan yi siyane yetagi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

²⁴ "N na ε bama nɛn siyane ye, n yi ε malan keli yamanane birin yi, n yi ε xali ε bɔxɔni.

²⁵ N na ε rasariɓanma nɛn ige sariɓanxin na, n yi a xuya ε ma, ε yi rasariɓan. N na ε rasariɓanma nɛn ε fe xɔsixinε nun ε suxure feene birin ma.

²⁶ N bɔɓe nɛnɛn fima nɛn ε ma, n yi nii nɛnɛn sa ε yi. N bɔɓe xɔdɛxɛn bama nɛn ε yi alo gɛmɛna, n yi bɔɓe faɓin sa ε yi.

²⁷ N na n ma Nii Sariɓanxin sama nɛn ε yi, n yi a liga, ε yi bira n ma tɔnne fɔxɔ ra, ε n ma sariyane suxu, ε yi e liga.

²⁸ E dɔxɔma nɛn yamanani n naxan so ε benbane yii, ε yi findi n ma yamaan na, n yi findi ε Ala ra.

²⁹ N na ε rakisima nɛn ε fe xɔsine birin ma. N bogi seene raminima nɛn, n yi a rawuya ayi, kamɛn mi fa ε suxe sɔnɔn!

³⁰ N wudi bogine nun sansine rawuyama ayi nɛn alogo ε nama fa rayarabi kamɛni sɔnɔn siyane ye.

³¹ Nayi, ε sigati ki ɓaxin nun ε kewali ɓaxine fe rabirama nɛn ε ma, ε yi nimisa ε hakene nun ε kewali xɔsixinε fe ra ki faɓi!

³² N mi na ligama ε tan xan ma fe ra, ε xa a kolon Isirayila yamana! E yagi ε kewanle fe ra ki faɓi! Marigina Alatalaa falan nan na ra.' "

³³ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε rasariɓan ε hakene birin ma lɔxɔn naxan yi, n mɔn taane rafema nɛn, yire kalaxine mɔn yi ti,

³⁴ xεε kalaxine mɔn yi bi alogo e nama lu rabeɓinxi dangu muxune yetagi.

³⁵ E a falama nɛn nayi, e naxa, "Yamanani ito naxan yi kalaxi, a bata lu alo Eden nakɔna. Taan naxanye yi kalaxi, e yi rabeɓin, na taa xɔnne

mɔn bata ti, e findi muxune dɔxɔde makantanxine ra."

³⁶ Nayi, siyaan naxanye na lu ε rabilinni, ne a kolonma nɛn a n tan Alatala nan bata yire kalaxine ti, n mɔn yi xεε rabeɓinxine bi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nɛn.' "

³⁷ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mɔn tinma nɛn Isirayila yamaan xa n fen, n yi e mali. N muxune rawuyama ayi nɛn alo xuruseene.

³⁸ Taa kalaxine rafema nɛn muxune ra alo xuruse kurune Yerusalɛn yi sali lɔxɔne yi naxanye bata rasariɓan Ala xa. Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na."

37

Ala yi muxu xɔnne yita Esekiyeli ra fe tooni alo xiyena

¹ Alatala sɛnbɛn yi so n yi, a Nii Sariɓanxin yi n xali lanbanna nde tagi, dɛnaxan yi rafexi faxa muxune xɔnne ra.

² A yi n nasiga ti e tagi na yiren birin yi, anu e yi gbo na han, e bata yi xara ayi fefe!

³ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, xɔnni itoe niin mɔn nɔe birɛ e yi ba?" N yi a yabi, n naxa, "Marigina Alatala, i tan nan keden pe na kolon!"

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, "Nabiya falan ti xɔnni itoe xa! A fala, i naxa, 'Xɔri xaraxine, ε Alatalaa falan name!

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi xɔnni itoe xa, a naxa: N niin birama ε yi nɛn, ε yi keli sayani!

⁶ N na ε fasane sama nɛn ε ma, n fati bɛndɛn nun ε fati kidin sa ε ma, n mɔn yi ε niin bira ε yi alogo ε xa keli sayani. Nayi, ε a kolonma nɛn a Alatala nan n na.' "

⁷ N yi nabiya falan ti xɔnne xa alo a yamarixi n ma kii naxan yi. N yi nabiya falan tima waxatin naxan yi, xuina nde yi mini, alo se ramaxa xuina, xɔnne yi e maso e bode ra.

⁸ N yi a to fasane bata sa xɔnne ma, fati bɛndɛn yi sa e ma, fati kidin yi e ye maluxun, koni e nii mi yi e yi singen.

⁹ Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Nabiya falan ti foyen xa! Adamadina, nabiya falan ti a xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan foyena, keli bəxən tongon naaninne yi, i fa so faxa muxuni itoe yi alogo e xa keli sayani.’ ”

¹⁰ N yi nabiya falan ti alo a yamari n ma kii naxan yi. Niin yi bira e yi, e mən yi keli sayani, e ti e sanne xunna. Gali sənbeəmaan nan yi a ra naxan yi gbo mumə!

¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, Isirayila yamaan birin nan xəri itoe ra. E luma a fale, e naxa, ‘Nxu xənnə bata xara. Yigi yo mi fa nxu xa! Nxu bata lə ayi!’

¹² Nanara, nabiya falan ti, i a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε gaburune rabima nən, n yi ε rate yinla ra, ε tan n ma yamana. N mən fama nən ε ra Isirayila yamanani.

¹³ E a kolonma nən nayi, n ma yamana, a Alatala nan n na, n na ε gaburune rabi waxatin naxan yi, n yi ε rate!

¹⁴ N na n ma Nii Sarijanxin birama ε yi nən, ε yi keli sayani, n mən yi ε dəxə ε yamanani. Nayi, ε a kolonma nən a n tan Alatala nan falan tixi, n yi a liga. Alatalaa falan nan na ra.’ ”

Ala mayitaxunna bama nən Isirayila nun Yuda tagi

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁶ “Adamadina, yegena nde tongo i yi ito kərəndən a fari, fa fala Yuda gbeena e nun Isirayila kaan naxanye a fəxə ra. I mən xa yege gbətə tongo, i ito kərəndən a ma fa fala Efirami a yegena, Yusufu gbeena e nun Isirayila yamaan naxanye birin a fəxə ra.

¹⁷ Yegene ratugun alogo e xa findi yege kedenna ra i yii.

¹⁸ Xa i ya yamanan muxune i maxədin, e naxa, ‘I mi ito bunna falama nxu xa ba?’

¹⁹ I xa e yabi, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Yusufu a yegen tongoma nən, naxan Efirami yii, e nun Isirayila bənsənna naxanye a fəxə ra, n yi a tugun Yuda

yegen na, e findi yege kedenna ra. E findima nən kedenna ra n yii.’ ”

²⁰ “I sēbenla kərəndənma yegen naxanye fari, ne xa lu suxi i yii e yetagi.

²¹ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na Isirayila kaane bama nən siya gbətəne tagi e sigaxi dənaxanye yi, n yi e malan keli yiren birin yi, n yi e raxətə e yamanani.

²² N na e findima nən yama kedenna ra yamanani, Isirayila geyane fari, manga kedenna yi lu e birin xunna, e mi fa findima siya firinna ra, e mən mi fa yitaxunne mangaya firinna ra.

²³ E mi fa e yetə raxəsima e suxurene nun e batu se haramuxine nun e murutə feene xənnə. N na e rakisima nən e yulubi rabadene birin ma, n yi e rasarijan. E findima nən n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.

²⁴ N ma walikəen Dawuda nan findima e mangan na, xuruse raba keden peen yi lu e yəə ra. E n ma sariyane nun n ma tənne suxuma nən, e yi e liga.

²⁵ E dəxəma nən yamanani n dənaxan soxi n ma walikəen Yaxuba yii, ε benbane dəxə dənaxan yi. E dəxəma nən mənni, e tan nun e diine nun e diine diine han habadan, n ma walikəen Dawuda yi findi e mangan na habadan!

²⁶ N bəne xunbeli layirin xidima nən nxu nun ne tagi, a findi habadan layirin na. N na e rasabatima nən, n yi e rawuya ayi, n yi n ma yire sarijanxin lu e tagi habadan!

²⁷ N dəxəden luma nən e tagi, n findi e Ala ra, e findi n ma yamaan na.

²⁸ Nayi, siyane a kolonma nən a n tan Alatala nan Isirayila rasarijanxi, n na n ma yire sarijanxin lu e tagi waxatin naxan yi habadan.’ ”

38

Nabiya falan Manga Gogo xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i yəə rafindi Manga Gogo Magogo kaan ma, Mesəki nun

Tubali* manga gbeena, i nabiya falan ti a xili ma.

³ A fala a xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Meseki nun Tubali manga gbeena.

⁴ N karafen birama nen i deni, n yi i karahan, n yi i ramini i konni ε nun i ya ganla birin, e nun i ya soone nun i ya soo ragine, naxanye yenge so seene yebaxi, e nun sofa gali gbeena ye masansan wure lefa gbeen nun a xurin suxi naxanye yii naxanye fatan yengen soe silanfanna ra.

⁵ Perise kaane nun Kusi kaane nun Puti kaane fan sigama nen i foxo ra, ye masansan wure lefaan nun wure komotin naxanye yii.

⁶ E nun Gomeε kaane nun e sofa ganle birin, e nun Beti-Togarama kaane, naxanye keli komen foxoni, e nun e ganle birin, e nun siya wuyaxine sigama nen i foxo ra.’ ”

⁷ “‘Keli, i yi i yiton, ε nun gali gbeen naxanye birin i foxo ra, bayo i tan nan dxi e birin xun na.

⁸ Loxona nde, n na a ragidima i ma nen jee wuyaxi dangu xanbini, i siga na yamanan xili ma naxan muxuye futuxuluxi silanfanna bun ma, naxanye kelixi yamana wuyaxi yi, e sa e malan Isirayila geyane fari naxanye bata yi lu rabejinxu xabu waxati xunkuye. E birin bata keli siyane ye, e yi lu dxi boje xunbenli.

⁹ E nun ε ganle birin kelima nen e nun siya wuyaxine, ε yi fa e yamanani alo tule gbeena, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma.’ ”

¹⁰ “‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Na loxoni, miriyane soma nen i bojeni, i yi kote jaxini ton.

¹¹ I a falama nen, i naxa, “N sa fuma nen yamana makantantaren ma, n yi muxune yenge naxanye boje xunbelixi, e lanni, naxanye dxi taane yi yinna mi naxanye rabilinni, naxanye taan so deeye mi balanma wurene ra.

¹² N na e yii seene tongoma nen yengeni, n yi e nafunle muja.” Mux-

une mon bata dxi taa xonna naxanye yi, i sa fuma nen ne ma, yamaan naxan naminixi siya gbetene ye, naxanye bata xuruseene nun nafunla soe, naxanye dxi dunuja tagini.

¹³ Saba nun Dedan nun Tarasisi yulane nun e sofa senbemanane birin a falama nen i ma, e naxa, “I faxi yenge yi se tongoden nin ba? I ya ganla malanxi nafunla nan mujadeyi ba, alogo e xa gbetin nun xemaan xali, e yi xuruseene nun nafunla tongo, e yi se wuyaxi tongo yengeni?” ’ ”

¹⁴ “Nanara, adamadina, nabiya falan ti. A fala Gogo xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Isirayila kaane na lu boje xunbenli loxon naxan yi, n ma yamana, i na kolonma nen.

¹⁵ I fama nen, i sa keli i dxodeni sogeteden komen foxoni pon, ε nun siya wuyaxin naxanye i foxo ra, e birin dxi soone fari, yama gbeena, gali senbemana.

¹⁶ I sa fuma nen Isirayila kaane ma, n ma yamana, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma. Waxati famatoni, n na i rafama nen n ma yamanan xili ma alogo siyane xa n kolon, n na n ma sarjanna mayita i tan xon e yetagi waxatin naxan yi.’ ”

¹⁷ “‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N falan ti i tan nan ma fe yi Isirayila nabine xon waxati danguxine yi ba, n ma walikene? Na waxatini, e nabiya falane ti nen jee wuyaxi bun, fa fala a n na i rasigama nen n ma yamaan xili ma.

¹⁸ Na loxoni, Gogo fama nen Isirayila yamanan xili ma, n bojen yi te, n xolo han! Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁹ N fitinaxina a ragidi nen n ma xolo gbeeni, fa fala na loxoni boxon xuruxurun gbeen tima nen Isirayila yi.

²⁰ Yexene nun xoline nun burunna subene nun niimaseene birin xuruxurunma nen gaxuni n yetagi, e nun muxun naxanye birin boxo xonna

* **38:2: Tubali nun Meseki** a fe sebexi Dunuja Folon 10.2-3 nun Esekiyeli 27.13 kui. **Gogo nun Magogo** findixi Alaa yamaan yaxune misaala nan na. E fe mon sebexi Lankenemaya 20.8 kui.

fari. Geyane godoma nən, tintin yirene birin yi wuru, yinne birin yi bira bəxəni.

²¹ N yəngən nakelima nən Manga Gogo xili ma n ma geyane birin fari. Birin silanfanna tongoma nən a ngaxakedenna xili ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²² N Gogo makitima nən fitina furen nun sayaan na, n tule gbeen nun balabalan kəsene nun dole tən nafa a xili ma e nun a ganle nun siya wuyaxin naxanye a fəxə ra.

²³ N na n ma gboon nun n ma sarijanna mayitama nən, n yi a liga siya wuyaxine yi n kolon. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na.’ ”

39

Fala gbətə Manga Gogo xili ma

¹ “Adamadina, nabiya falan ti Manga Gogo xili ma, a fala a xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Mesəki nun Tubali manga gbeena.

² N na i karahanma nən, i yi keli i ya yamanani sogeteden kəmenna ma pon, n yi i xali Isirayila geyane fari.

³ N na i ya xanla ragarinma ayi nən, a bira i kəmenni, n yi i ya xalimakunle rayolon i yiifanni.

⁴ I faxama nən Isirayila geyane fari, i tan nun i ya ganle nun siyaan naxanye birin i fəxə ra. N yi i binbin lu xəline nun burunna subene bun e balon na.

⁵ I faxama nən burunna ra, bayo n tan bata a fala. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁶ N tən nafama nən Magogo yamanani, e nun na kanne konni naxanye birin dəxi ige tagi bəxəne yi bəjə xunbenli. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na.

⁷ N na a ligama nən Isirayila kaane yi a kolon a n xinla sarijan. N mi fa n ma yamaan luyə sənən e yi n xinla sarijanna kala. Nayi, siyane a kolonma nən a n tan Alatala nan sarijan Isirayila yamanani.’ ”

⁸ “ ‘Marigina Alatalaa falan ni ito ra: Na feene fama nən, e yi rakamali. N falan tixi na ləxən nan ma fe yi.

⁹ Nayi, Isirayila kaane minima nən taani, e yi yaxune yəngə so se biraxine matongo, e yi e gan yegen na, yə masansan wure lefa xurin nun a xungbene, e nun xanle nun xalimakunle nun yəngə so dunganne nun tanbane. Ne mi gan janjə han jəe solofere.

¹⁰ E mi yege fenjə burunna ra, e mi se səgə fətəne yi, bayo yaxune yəngə so seene nan ganma yegene ra. Naxanye e yii seene tongo yəngəni, e fan ne yii seene tongoma nən yəngəni. Naxanye e nafunla ba e yii, e fan yi ne nafunla ba e yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹¹ “ ‘Na ləxəni, n sigatine lanban yiren findima nən gaburu soon na Manga Gogo xa Isirayila yamanani fəxə ige daraan sogeteden binni. A kiraan bolonma nən dangu muxune yəe ra bayo Gogo maluxunma mənna nin e nun a ganla birin, mənna yi xili sa Gogo a ganla lanbanna.

¹² Isirayila yamana e maluxunma nən kike solofere alogo yamanan xa rasarijan.

¹³ Yamanan muxune birin e maluxunma nən, na yi findi xunna kenla ra e xa, n na n ma binyen makənən ləxən naxan yi. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹⁴ “ ‘Muxune sugandima nən, e yi yamanani siga binbine fendeni waxatin birin. Muxu faxaxin naxanye bəxən fari ma, muxu gbətəye yi dangu ne maluxunjə. Na fələma nən kike solofere na dangu, e yi bəxən nasarijan na kiini.

¹⁵ Na muxun naxanye danguma yamanani, na nde keden na muxune xəne to, a taxamasenna tima nən mənni alogo gaburu geene xa sa e maluxun Gogo a ganla mərəmərəni.

¹⁶ E mən taana nde xili sama nən mənni fa fala “Galiya.” Yamanan nasarijanma na kii nin.’ ”

¹⁷ “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A fala xəliin sifan birin xa, e nun burunna subene

birin, i naxa, ‘E ε malan, ε fa, ε malan sa keli yiren birin yi, ε fa n ma saraxa suben dondeni, n tan yetεen naxan bama ε xa. Saraxa gbeen nan na ra Isirayila geyane fari! E suben donma nεn, ε yi wunla min.

¹⁸ E sofa wεkilεxine subene donma nεn, ε yi dunuηa mangane wunla min, naxanye faxaxi alo kontonne nun yεxεene nun kōtōne nun turane, e birin naturaxi alo Basan yamanan xuruseene.

¹⁹ E turen donma nεn n ma saraxani n naxan bama ε xa, ε wasa a ra. E wunla minma nεn alo dōlōna han ε xun magi a ra.

²⁰ E lugoma nεn soone suben nun soo ragine suben na n ma donse dondeni, e nun sofa wεkilεxine nun yenge sone sifan birin suben na.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²¹ “N na n ma binyen mayitama nεn siyane tagi, siyane birin yi n ma kiti saxin to, n na n sēnbēn nagodo e xili ma waxatin naxan yi.

²² Nayi, keli na lōxōn ma han waxati famatōna, Isirayila yamana a kolonma nεn a Alatala nan n na, e Ala.

²³ Nayi, siyane a kolonma nεn a Isirayila kaane yulubine nan ma fe a ligaxi e sigaxi konyiyani, e to tinxintareyaan liga n na, n yi n yetagin luxun e ma, n yi e sa e yaxune sagoni alogo e xa e faxa yengeni.

²⁴ N na e saranma nεn e fe xōsixine nun e murutε feene ra, n yi n yetagin luxun e ma.”

²⁵ “Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Iki, n mōn xεtεma nεn Yaxuba bōnsōnna muxu suxine ra, n kininkininma nεn Isirayila kaane birin ma, n yi n sōbε so alogo birin xa n xili sarijanxin binya.

²⁶ Nayi, e ninanma nεn e yagin xōn e nun e tinxintareyaan naxanye birin ligaxi n na. E mōn luma nεn makantanni e bōxōni, muxune mi fa e yimaxama.

²⁷ N na e ramini siyane yε waxatin naxan yi, n na e malan sa keli e yaxune yamanane yi, n na n ma sarijanna mayitama nεn e xōn siya wuyaxine yetagi.

²⁸ Nayi, e a kolonma nεn a Alatala nan n na, e Ala, amasōtō hali n to e raxuyaxi ayi siyane tagi konyiyani, n mōn e malanma nεn e konni, n mi e sese luma na.

²⁹ N mi fa n yetagin luxunma e ma nayi sōnōn, bayo n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nεn Isirayila yamaan fari. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

40

Ala yi a Batu Banxi nεnena fe makenεn Esekiyeli xa

¹ Nxō konyiyaan ηεε mōxōηen nun suulunden kike singen xi fude lōxōni, Yerusalēn taan kalan ηεε fu nun naanindeni, na lōxōn yeteni, Alatala yi n tongo, a yi siga n na na yi.

² Ala yi n xali Isirayila yamanani fe tooni alo xiyena. A yi n nate geya matexina nde fari banxine yi tixi naxan sogeteden yiifari fōxōni alo taana.

³ A yi n xali mēnni, n yi dāηōxōna nde to, a kiin luxi alo wure gbeela. Taa dugi lutin yi suxi a yii e nun tamina, se maliga sena. A yi tixi dēna nde ra.

⁴ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i yēen ti, i tuli mati, i yengi sa feni itoe birin xōn n naxanye yitama i ra, amasōtō i faxi be na nan ma, i yi sa a fala Isirayila yamaan xa i na naxan birin to.”

Alaa Banxi nεnεn yinna so dēna

⁵ N yi a to, yinna nde yi Ala Batu Banxin nabilinxi a yiren birin yi. Se maliga tamin yi suxi na muxun yii a kuya nōngōnna yε sennin, koni na tamin nōngōnne yi kuya nōngōnna yetεen xa. Nōngōnna keden e nun yii kuiin yεε keden nan yi e kuyan na nun. A yi yinni gboon maliga, e nun se maliga tamin kuyan yi lan. A yiteen fan nun se maliga tamin kuyan yi lan.

⁶ Na xanbi ra, a yi siga yinna so dēen na dēnaxan yi yεε rafindixi sogeteden ma. A yi te tedene ma so mēnna kui. A yi yinna so dēen fari binna maliga, na kuyana, se maliga tamin yε keden.

⁷ Konkodine nan yi rafalaxi yinna so dɛɛn kanke, kantan tiine yi tiyɛ yiren naxanye yi. Ne birin yi kuya se maliga tamin yɛ keden keden, e yigbona, a yɛ keden. Nɔngɔnna yɛ su-lun nan yi kantan tiine konkodine longonne ra. So dɛɛn mini dɛɛn yinna kuiin ma, na yi kuya se maliga tamin yɛ keden.

⁸ Na muxun mɔn yi na so dɛ palaan maliga naxan yi yinna kuiin binni:

⁹ A yi kuya nɔngɔnna yɛ solo-masɛɛ. A banxin kankeni gbona, nɔngɔnna yɛ firin. Na so dɛ palaan yi a kui nɛn, a yɛɛ rafindixi Ala Batu Banxin ma.

¹⁰ Yinna so dɛɛn naxan yi sogeteden binni, kantan tiine konkone saxanne nan yi rafalaxi a so dɛɛn kanke a fɔxɔ firinna birin yi. Ne birin yi lan. E birin yi tagi kuya kii kedenni.

¹¹ A yi dɛni gboon maliga, nɔngɔnna yɛ fu, a kuyana, nɔngɔnna yɛ fu nun saxan.

¹² Sansandina nde yi tixi kantan tiine konkone yɛtagi, a yitena nɔngɔnna yɛ keden. Kantan muxune konkone tan yigbona nɔngɔnna yɛ sennin, e kuyana, a yɛ sennin.

¹³ A yi so dɛɛn yiren maliga, keli sansandi kedenna kondɛn ma han gbɛtɛ bode fɔxɔni, na yigbona, nɔngɔnna yɛ mɔxɔɾɛn nun suulun.

¹⁴ A yi so dɛɛn palaan maliga kantan tiine konkone yɛtagi, na kuyana, nɔngɔnna yɛ tonge sennin. Na yi sa danxi yinna so dɛɛn kui xiin nan ma.

¹⁵ Keli yinna so dɛɛn fari ma xiin ma han so dɛɛn kui xiin palana, nɔngɔnna yɛ tonge suulun.

¹⁶ Foye sodene nan yi palaan banxi kankene birin ma wure sansanne tixi naxanye ma kantan tiine konkone yiren birin yi. Ndee fan yi so dɛɛn palaan ma. Banxi kanken naxanye yi kantan tiine konkone longonne ra, tugu yii sawurane nan yi kɛɛndɛnxi ne rayabu seen na.

Ala Batu Banxin yinna kuina

¹⁷ A yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui. Na yinna kuiin nabilinna yitɔnxi gɛmɛ dɔxine nan na bɔxɔn ma a lonna

ra, a yi rabilinxi konkone tonge saxan nan na naxanye yi dɔxi yinna ra.

¹⁸ A kuiin nabilinna birin yi dɔxi gɛmɛ malaxunxine nan na alo lonna. A rabilinna yi magodo yinna kuiin tagiyaan xa.

¹⁹ A yi a kuyan maliga, keli yinna fari ma xiin so dɛɛn palaan yɛtagin ma han Ala Batu Banxin yinna kui xiina. Na yi lan nɔngɔnna yɛ kɛmɛ ma sogeteden mabinna nun a kɔmɛn fɔxɔn fan xa.

Kɔmɛn fɔxɔn yinna so dɛna

²⁰ Yinna so dɛɛn naxan yi yɛɛ ra findixi sogeteden kɔmɛnna ma, a yi na kuyan nun a yigboon maliga.

²¹ Kantan muxune konkone, saxan be binni, saxan be binni, e nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so dɛɛn palana, ne nun yinna so dɛɛn boden birin yi lan, a kuyana nɔngɔnna yɛ tonge suulun, a yigbona, nɔngɔnna yɛ mɔxɔɾɛn nun suulun.

²² Na so dɛɛn foye sodene nun a kantan tiine konkone nun a tugu yii sawura kɛɛndɛnxi, ne birin nun so dɛɛn boden gbeene yi lan naxan yi yɛɛ ra findixi sogeteden binna ma. San tide solofere nan yi teden na a so dɛɛn palaan yɛtagi.

²³ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dɛna nde yi yinna kɔmɛn fɔxɔn so dɛɛn yɛtagi, alo a yi kii naxan yi sogeteden mabinni. Na muxun yi na kuyan maliga keli yinna fari ma xiin so dɛɛn ma han yinna kui xiin so dɛna, nɔngɔnna yɛ kɛmɛ.

Yinna yiifari fɔxɔn so dɛna

²⁴ A yi ti n yɛɛ ra siga yinna yiifari fɔxɔn mabinni, n yi so dɛ gbɛtɛ to naxan yi yɛɛ rafindixi yiifari fɔxɔn ma. A yi a yirene maliga, na fan yi lan bonne ma.

²⁵ Foye sodene yi yinna so dɛɛn nun a so dɛ palaan yiren birin ma alo bonne yi kii naxan yi. A kuyana, nɔngɔnna yɛ tonge suulun, a yigbona nɔngɔnna yɛ mɔxɔɾɛn nun suulun.

²⁶ San tide solofere nan yi teden na a so dɛɛn palaan yɛtagi. Banxi kanken yi rayabuxi tugu yii sawura

kerendexine nan na kantan tiine konkone longonne ra.

²⁷ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dena nde fan yi yiifari foxoni. Na muxun yi a kuyan maliga keli yinna kui xiin so deen ma han yinna fari ma xiin so dena, nongonna ye keme.

Yinna kui xiin so deene

²⁸ Na xanbi ra, a yi fa n na Ala Batu Banxin yinna kui xiini, n so a yiifari ma so deen na. A yi so deen maliga, na fan nun bonne birin yi lan.

²⁹ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deen palana, ne nun so deen bonne birin yi lan. Foye sodene yi so deen nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye moxonen nun suulun.

³⁰ So deene palaan naxanye yi yinna ma, ne yi kuya nongonna ye moxonen nun suulun, e yigbona nongonna ye suulun.

³¹ So deen palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma, a senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendexine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

³² Na xanbi ra, a yi fa n na yinna kui xiin sogeteden mabinni, a yi so deen maliga, na fan nun bonne birin yi lan.

³³ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deen palana, ne nun so deen bonne birin yi lan. Foye sodene yi so deen nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye moxonen nun suulun.

³⁴ A so deen palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendexine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

³⁵ Na xanbi ra, a yi fa n na komen foxon so deen na, a yi a maliga. E nun bonne birin yi lan.

³⁶ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deen palana, ne nun so deen bonne birin yi lan. Foye

sodene yi a yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye moxonen nun suulun.

³⁷ A so deen palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendexine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

Saraxaneyitamma konkon naxanye kui

³⁸ Konkona nde yi sansanna so de palane kui saraxa xuruse gan daxine yi maxama denaxan yi.

³⁹ Tabali firin firin yi so deen palaan foxo firinna birin yi xuruseene yi ke raxabama de naxanye yi alogo e xa ba saraxa gan daxin na hanma yulubi xafari saraxana hanma yangin saraxana.

⁴⁰ Tabali firin firin man yi so deen palaan be binna nun be binni teden dexon yinna kui xiin komen foxon so deen na.

⁴¹ Nayi, tabali naanin yi so deen be binni, naanin be binni, e birin malanxina tabali solomasexe xuruseene yi ke raxabama denaxanye yi.

⁴² Tabali naanin gbete ye fan yi na yi naxanye rafalaxi geme masolixine ra saraxa gan daxine fe ra, e birin kuyana nongonna ye keden e nun a tagi, e yigbona nongonna ye keden nun a tagi, e yitena nongonna ye keden. Waliseene nan yi ne fari xuruseene ke raxabama naxanye ra alogo e xa ba saraxa gan daxin na hanma saraxa gbete.

⁴³ Banxin kanken yi rayabuxi a rabilinna birin yi sawura kerendexine nan na naxanye rabinya yi yiin ye keden liye. Tabanle yi rafalaxi saraxa subene nan ma fe ra.

Saraxaraline konkone

⁴⁴ Konko firin yi yinna kui xiin kui, kedenna komen foxon so deen dexon, a yee rafindixi yinna kuiin ma, kedenna yiifari foxon so deen dexon a yee rafindixi yinna kuiin ma.

⁴⁵ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, "Konkon naxan yinna kui xiin komen foxoni, saraxaraline nan gbee na ra

naxanye Ala Batu Banxin feene xun na.

⁴⁶ Konkon naxan yinna kui xiin yii-fari fɔxɔni, saraxaraline nan gbee na ra naxanye saraxa ganden feene xun na. Sadaki* yixetene nan ne ra, Lewi bɔnsɔna muxune. Ne gbansanna nan nɔe e masoε Alatala yetagi e a wanle ke.”

⁴⁷ Na xanbi ra, a yinna kui xiin kuiin maliga. A kuyana nɔngɔna ye kemε, a yigbona nɔngɔna ye kemε. Saraxa ganden yi Ala Batu Banxin yetagi.

Ala Batu Banxina

⁴⁸ A yi fa n na Ala Batu Banxin tanden ma, a yi a so dεen palaan maliga. A senbetenne yigboon nabinyana nɔngɔna ye suulun suulun. A deni gbona nɔngɔna ye fu nun naanin. Banxi kanken naxanye yi so dεen be binna nun be binni, ne kuyana nɔngɔna ye saxan saxan.

⁴⁹ Nayi, Ala Batu Banxin so dεen palaan birin yigboon yi nɔngɔna ye mɔxɔne nan na, a kuyana nɔngɔna ye fu nun firin keli dεen ma siga yeen na. Te yi tima san tidene nan fari. Senbeten keden keden nan yi tixi so dεen be binna nun be binni.

41

¹ Na muxun yi n xali banxin kui yire sarijanxi singeni. A yi a senbetenne maliga, a fɔxɔ kedenna yigboon nɔngɔna ye sennin, a fɔxɔ kedenna boden fan nɔngɔna ye sennin.

² Banxin deni gbona, nɔngɔna ye fu, banxi kanken naxanye dεen be binna nun be binni, nɔngɔna ye suulun suulun. A mɔn yi banxin kui yire sarijanxi singen maliga, a kuyana nɔngɔna ye tonge naanin, a yigbona nɔngɔna ye mɔxɔne.

³ A yi so banxin kui yire sarijanxi firindeni, a yi a so dεen senbetenne maliga, e firinna birin yigbona, nɔngɔna ye firin firin. A so deni gbona nɔngɔna ye sennin. Banxi kanken naxan yi dεen be binna

nun be binni, nɔngɔna ye solofere solofere.

⁴ A yi banxin kuiin yire sarijanxi firinden kuyan maliga, nɔngɔna ye mɔxɔne, a yigbona nɔngɔna ye mɔxɔne. A yi a fala n xa, a naxa, “Yire Sarijanxi Fisamantenna ni ito ra.”

⁵ A yi Ala Batu Banxin kanken maliga, a yigbona nɔngɔna ye sennin. Konkodine yi banxin kui a rabilinna birin yi, e yigbona nɔngɔna ye naanin.

⁶ Konkodin naxanye yi banxin kui a rabilinni, ne mɔn yi e bode fari kore banxiramaan na han dɔxɔ saxan, a dɔxɔ yo dɔxɔ konkodi tonge saxan saxan. Konkodine nan yi banxi kanken kui xiine senbe soma. E yi nde bama banxi kanken fari ma xiini gboon na, koni e mi yi se bama banxi kanken kui xiini gboon na.

⁷ Konkodine yigboon yi sigama fari se, e nεma tema bayo a yi tema nde be banxi kanken na. Muxune yi nɔe te te seene ma keli bɔxɔni, sa te kore banxin firindeni han a saxandeni.

⁸ N yi a to a banxin yirena nde yi konkodine ma e bun ti seen na, na yigbona se maliga tamin ye keden, naxan yi lanxi nɔngɔn kuyen ye senninna ma.

⁹ Konkodine banxi kanken fari ma xiini gboon yi nɔngɔna ye suulun nan na. Yirena nde magenla yi Ala Batu Banxin

¹⁰ nun saraxaraline banxine tagi, na yigbona nɔngɔna ye mɔxɔne Ala Batu Banxin nabilinna birin yi.

¹¹ Dεene yi konkodina ndee ma naxanye yi rabiye lan na yiren ma, kedenna kɔmεn fɔxɔn ma, kedenna yiifari fɔxɔn ma. Sigatidena nde yi lu banxin nabilinna birin yi, na yigbona nɔngɔna ye suulun.

¹² Banxina nde yi yeε rafindixi yinna kuiin ma a sogegododen binni, na yigbona nɔngɔna ye tonge solofere. Na banxin kankeni gboon yi nɔngɔna ye suulun nan na a rabilinna birin yi. Banxin kuyana nɔngɔna ye tonge solomanaanin.

* **40:46: Sadaki** a fe seβexi Mangane Singen 2.35 kui.

13 Na muxun yi Ala Batu Banxin maliga, a kuyana nongonna ye keme. Yire magenla nun banxin bonna fan nongonna ye keme.

14 Yinna kui xiin sogetede binna fan, nongonna ye keme. Ala Batu Banxin yi lu na tagiyani.

15 Na muxun yi banxin maliga naxan yee yi rafindixi yinna kuiin ma Ala Batu Banxin xanbi ra. Banxin nun banxi kui yiren naxanye a foxo firinna birin yi, na birin malanxin kuyana nongonna ye keme.

Ala Batu Banxin yire sarijanxi singen nun a firindena e nun a so de palaan naxan yee yi rafindixi yinna kuiin ma

16 e nun e de yirene nun e foye sode yixurine nun banxine kui yiren naxanye na yire saxanne rabilinxi, farinne yi saxi na banxi kankene birin ma e rayabu seen na han e so deene. Banxi lonna nun banxi kanken yi rayabuxi farinne nan na siga han foye sodene. Foye sodene fan yi nae balanje nen.

17 Banxin yire sarijanxi firinden so deen xun ma e nun yire sarijanxi firinne rabilinne banxi kankene birin ma,

18 maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yiine sawurane yi masolixi menne nan ma. Tugu yii sawurane yi solixi maleka gubugubu kan sawurane longonne ra. Yetagi firin firin nan yi maleka gubugubu kan sawurane ma.

19 Yetagi keden yi luxi alo adamadiin gbeena naxan yi yee rafindixi tugu yii kedenna ma. Yetagin bonna yi luxi alo yatan yetagin naxan yi yee rafindixi tugu yiin bonna ma. Ne yi solixi Ala Batu Banxin yiren birin ma.

20 Keli banxin yire sarijanxi singen lonna ma siga han a so deen xun ma, maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane nan yi solixi banxi kanken ma.

21 Yire sarijanxi singen de rati wudine yi rafalaxi tongon naanin nan ma, fe mi yi naxanye ti kiin na. Yire

Sarijanxi Fisamantenna de rati wudine fan yi na kii nin.

22 Se ralixine dexo se tabanla yi na yi, a yitena nongonna ye saxan, a foxo firinne birin yigbona, nongonna ye firin firin. A tongonne nun a bun tiin nun a dexonne yi rafalaxi wudin nan na. Na muxun yi a fala n xa, a naxa, "Tabanla ni ito ra, naxan Alatala yetagi."

23 Yire sarijanxi singen nun Yire Sarijanxi Fisamantenna firinne birin, de firin nan yi tixi e so deen na.

24 E de firinne yi rabima yiifanna nun konna nan ma.

25 Maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane yi solixi yire sarijanxi singen deen ma alo naxanye yi banxi kankene ma. Wudi xunna soon yi rafalaxi so de palaan so deen xun ma.

26 Foye sode yixurine yi so de palaan dexonne ma wure sansanna naxanye ma, tugu yii sawurane yi solixi banxi kanken ma foye sodene foxo firinne birin yi. Wudi xunna soon yi rafalaxi konkodine fan yetagi.

42

Saraxaraline banxine

1 Na muxun yi ti n yee ra komen foxoni, mini yinna kui xiin fari ma, a fa n na banxin dexon ma naxan yi yinna komen foxon yetagi yinna kui xiin xon ma.

2 Na banxin kuyana nongonna ye keme, a yigbona nongonna ye tonge suulun, a deen yi rabima komen foxon nan ma.

3 Nongonna ye moxone yi luxi Ala Batu Banxin nabilinni, geme dxine fan yi yinna fari ma xiin de a lonna ra. Banxini ito yi menne nan longori ra. Kore banxin dexe saxan nan yi a ra Ala Batu Banxin kore banxin yetagi.

4 Konkon naxanye yi kore banxine kui, sigatiden yi danguma ne birin tagi banxin kui. Sigatideni gbona, nongonna ye fu, a kuyana nongonna ye keme. Konkone yi rabima komen foxon nan ma.

⁵ Konkon naxanye yi kore banxin faxa ra xiine kui, ne yi yixurun dangu a laberaxine ra bayo sigatidene yi nde baxi e yigboon na dangu firinna bonne ra.

⁶ Konkon naxanye yi kore banxin xuntagi, sɛnbɛtɛn yo mi yi ne ma alo e yi yinna ma kii naxan yi. E mɔn yi yixurun dangu kore banxin singen nun a firinden konkone ra.

⁷ Konkon naxanye yi rafalaxi banxini yinna fari ma xiin mabinni, ne yi danxi banxin tagiyaan nin, e kuyana nɔngɔnna yɛ tonge suulun.

⁸ Konkon naxanye yi yinna mabinni banxin kui, ne kuyana nɔngɔnna yɛ tonge suulun, koni konkon naxanye yi yire sarijanxin mabinni, ne kuyana nɔngɔnna yɛ kɛmɛ.

⁹ So yi tima banxin sogeteden mabinna nin keli yinna fari ma xiin binni siga labe ra konkone kui.

¹⁰ Yiifari fɔxɔni, banxina nde fan yi yinna fari ma xiin yɛtagi Ala Batu Banxin yinna kui xiin ma, konkone fan yi na banxin kui.

¹¹ Sigatidena nde yi konkone tagi. Na banxin nun banxin naxan yi kɔmɛn fɔxɔni, ne firinna birin kuyan nun e yigboon yi lan e nun e so dɛɛne nun e yɛba kiina. Yiifari fɔxɔn banxin so dɛɛne

¹² nun kɔmɛn fɔxɔn banxin konkone so dɛɛne birin yi lan. So yi tima konkone longonna ra sigatiden nan xɔn keli sogeteden binni.

¹³ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Banxin naxanye kɔmɛn fɔxɔn nun yiifari fɔxɔni, naxanye rabima Ala Batu Banxin yinna kui xiin kuiin binni, saraxaraline nan gbee ne ra, naxanye walima Alatala yɛtagi, e saraxa sarijanxi fisamantenne subene donma dɛnaxan yi. Na saraxa sarijanxi fisamantenne ramarama mɛnne yi nɛn alo bogi se saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane bayo na yirene

sarijan.

¹⁴ Saraxaraline na so yire sarijanxin longonne ra, e mi nɔɛ minɛ, siga yinna fari ma xiin kui fɔ e na e saraxaraliya wali dugine ba e ma, e yi e lu na bayo ne sarijan. Ne lan nɛn e xa dugi gbɛtɛye ragodo e ma benun e xa siga yamaan yirene yi.”

¹⁵ A yelinxina Ala Batu Banxin kuiin yirene maligɛ, a yi siga n na, mini sogeteden so dɛɛn na, a yinna fari ma xiin maliga.

¹⁶ A yi yinna sogeteden mabinna maliga se maliga tamin na, a kuyana nɔngɔnna yɛ kɛmɛ suulun.

¹⁷ A yi yinna kɔmɛn fɔxɔn maliga se maliga tamin na, a kuyana nɔngɔnna yɛ kɛmɛ suulun.

¹⁸ A yi yinna yiifari fɔxɔn maliga se maliga tamin na, a kuyana nɔngɔnna yɛ kɛmɛ suulun.

¹⁹ A yi yinna sogeteden binna maliga se maliga tamin na, a kuyana nɔngɔnna yɛ kɛmɛ suulun.

²⁰ A yinna fari ma xiin yirene birin maliga na kii nin, a kuyan nun a yigbona, nɔngɔnna yɛ kɛmɛ suulun. A yi rabilinxi yinna nan na alogo se sarijanxine nun se gbɛtɛye xa fata.

43

Alaa nɔrɔn mɔn yi xɛtɛ a banxini

¹ Na muxun yi n xali so dɛɛn binni, naxan yi yɛɛ rafindixi sogeteden binna ma.

² Nayi, n yi Isirayilaa Alaa nɔrɔn to fɛ sa keli sogeteden binni. A xuiin yi luxi alo ige walanna xuina, bɔxɔn yi mayilenma a nɔrɔn na.*

³ N yi fe toon nan tima alo xiyena. Na yi luxi nɛn alo n fe toon naxan ti Ala to yi fama taan kaladeni. Na fe toone mɔn yi luxi alo n naxan to Kebari baan dɛ.† Nayi, n yi bira, n yɛtagin yi lan bɔxɔn ma.

⁴ Alatalaa nɔrɔn yi so dɛɛn na naxan yi sogeteden binni.

* **43:2:** Esekiyeli bata yi *Alaa nɔrɔn* to sigɛ sogeteden binni. Iki, a mɔn bata a to fɛ sa keli mɛnni. Na feen mɔn sɛbɛxi Esekiyeli 10.19 nun 11.23 kui. † **43:3:** Yerusalɛn *kala* feen sɛbɛxi Esekiyeli 9.1 kui. *Kebari baana* fe sɛbɛxi Esekiyeli 1.1-3 kui.

⁵ Alaa Nii Sarijanxin yi n tongo a yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui xini. Alatalaa nɔrɔn yi banxin nafexi.

⁶ Na muxun yi tixi n fɛma waxatin naxan yi, n yi muxuna nde xuiin mɛ naxan yi falan tima banxini.

⁷ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n ma manga gbɛdɛn luma be nin. N na n sanna tima be nin. N luma nɛn be Isirayila kaane tagi habadan. Isirayila yamaan nun e mangan mi fa n xili sarijanxin sarijananna kalama e yalunyaan xɔn sɔnɔn, e nun e mangane binbine xɔn e suxure batudene yi.

⁸ E dɔxɔden so dɛɛn yi rafalaxi n dɔxɔden so dɛɛn nan dɛxɔn, e yi e banxin dɛ rati wudine ti n ma banxin dɛ rati wudine dɛxɔn. Yin keden peen nan gbansan yi nxu tagi, nayi e bata n xili sarijanxin sarijananna kala e kɛwali xɔsixine xɔn. Nanara, n yi e raxɔri n ma xɔlɔni.

⁹ Iki e fa e yalunyaan masigama nɛn n na, e nun e mangane binbine, n yi lu e tagi habadan.”

¹⁰ “Adamadina, Ala Batu Banxini ito ti kiin yɛba Isirayila kaane xa alogo e xa yagi e hakɛne ra, e yi e miri na banxin ti kiin ma.

¹¹ Xa e yagi e kɛwanle birin na, i xa banxini ito ti kiin yɛba e xa, a yirene tima e bode xɔn kii naxan yi e nun a mini dɛɛne nun a so dɛɛne, a birin ti kiin nun a sariyane nun a tɔnne birin. Feni itoe birin sɛbɛ e xa alogo e xa a ti kiine rakamali, e yi a tɔnne birin suxu.

¹² Alaa banxin sariyan ni ito ra: Geyaan xuntagin nun a rabilinna birin sarijan han! Banxin sariyan nan na ra.”

Saraxa gandena fe

¹³ “Saraxa ganden nafala kiin ni i ra. A yɛbaxi nɔngɔn kuyen yɛɛn nan ma, nɔngɔnna naxan kuya nɔngɔnna yɛtɛɛn xa: yii kuiin yɛɛ keden nan saxi nɔngɔn keden fari. Folon naxan yi saraxa ganden nabilinni, na yi ratilin nɔngɔnna yɛ keden, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a jinginna yi lanxi nɔngɔnna tagiin nan ma a rabilinni. Saraxa gandeni teen ni i ra:

¹⁴ a yi rafalaxi nɛn alo tedene keli saraxa ganden bundɔxɔn bunna ma han a dɔxɔ singena, nɔngɔnna yɛ firin. Na yireni gbona nɔngɔnna yɛ keden. Keli a dɔxɔ singen ma han a firindena, nɔngɔnna yɛ naanin. Na yireni gbona nɔngɔnna yɛ keden.

¹⁵ Saraxa ganden xunna fan yi mate na birin xa a tagiyani nɔngɔnna yɛ naanin, tɛɛn yi saraxane ganma dɛnaxan yi. Feri naanin yi tixi a tongon naaninne ma.

¹⁶ Tɛɛn ganma dɛnaxan yi, na yi kuya nɔngɔnna yɛ fu nun firin, a yigbo nɔngɔnna yɛ fu nun firin, tongon naanin nan yi a ma.

¹⁷ Dɛnaxan yi na laben na, na fan yi kuya nɔngɔnna yɛ fu nun naanin, a yigboon fan nɔngɔnna yɛ fu nun naanin. A jinginna yi mate a xa a rabilinni nɔngɔnna tagi. Na yi yinla lu a fari a rabilinni naxan yigbo nɔngɔnna yɛ keden. Saraxa ganden teden yi yɛɛ rafindixi sogeteden binna nan ma.”

¹⁸ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Sariyane ni i ra lan saraxa ganden ma, a na ti lɔxɔn naxan yi, alogo saraxa gan daxine xa ba mɛnni, yulubi xafari wunla yi xuya na.

¹⁹ I xa tura bulan keden so Lewi bɔnsɔnna saraxaraline yii, naxanye findixi Sadɔki yixɛtɛne ra, naxanye walima n yɛtagi alogo a xa ba yulubi xafari saraxan na. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ I xa a wunla nde tongo, i yi a sa saraxa ganden ferri naaninne ma, i yi nde sa na laben na saraxa ganden dɔxɔ firinden tongon naaninne ma e nun a jinginna fari na rabilinni. Nayi, i saraxa ganden nasarijanma nɛn, i yi Ala solona a fe yi.

²¹ Turaan naxan baxi yulubi xafari saraxan na, i xa na tongo, i yi a gan yirena nde yi, yire sarijanxin fari ma dɛnaxan yɛbaxi lan na feen ma.”

²² “Xi firindeni, i yi kɔtɔn ba yulubi xafari saraxan na fɛ mi naxan na, saraxa ganden yi rasarijan alo a liga turaan na kii naxan yi.

²³ I na yelin a rasarijanjε, i xa tura bulanna ba saraxan na fε mi naxan na e nun kontonna, fε mi naxan na, naxan tongoxi xuruse xunxurine ye.

²⁴ I xa e rali Alatala ma, saraxaraline yi fɔxɔn xuya e fari, e yi e ba saraxa gan daxin na Alatala xa.

²⁵ I xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na lɔxɔ yo lɔxɔ xi solofere, i mɔn yi tura bulan keden nun konton keden ba saraxan na keli xuruse xunxurine ye, fε mi naxanye ra.

²⁶ Ala xa solona saraxa gandena fe yi xi solofere alogo a xa rasarijan, a yi ratinmε.

²⁷ Na lɔxɔne na dangu, fɔlɔ xi solo-masεxεde lɔxɔn ma, saraxaraline xa ε saraxa gan daxine nun bɔjε xunbeli saraxane ba saraxa ganden fari, n yi ε yisuxu, Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

44

Sariyane lan Alaa Banxina fe ma

¹ Na muxun yi n xali yire sarijanxin yinna fari ma xiin so dεen binni, naxan yi yeε rafindixi sogeteden binna ma. A yi ragalixi.

² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Deni ito luma ragalixi nen, a mi rabima. Muxu yo mi dangun be, amasɔtɔ Alatala bata so be ra, Isirayilaa Ala. A luma nen balanxi.

³ Koni mangan tan nɔε dɔxε nen be alogo a xa a dege Alatala yetagi. A soma so dεen palaan nan xɔn, a mɔn minima mɛn nan na.”

⁴ Na muxun yi n naso kɔmɛn ma dεen na Ala Batu Banxin yetagi. N yi na mato, n yi Alatalaa nɔrɔn to, a yi Alatalaa banxin nafexi. N yi bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma.

⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, a liga i yeren ma, i yeεn ti ki faji, i tuli mati, i yi n ma falane birin namε lan Alatalaa banxin tɔnne nun a sariyane fe ma. A liga i yeren ma naxanye daxa e so banxini e nun naxanye nɔε minε yire sarijanxini.

⁶ A fala Isirayila yama murutεxin xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata wasa ε kɛwali xɔsixine ra, Isirayila yamana.

⁷ ε bata tin siya gbεtεne xa so n ma yire sarijanxin kui, Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, alogo e xa n ma banxin naharamu. ε yi donseene nun turen nun wunla ralima n ma waxatin naxan yi, ε yi n ma layirin kala ε kɛwali xɔsixine xɔn.

⁸ ε mi ε yengi dɔxi wanle xɔn n ma se rasarijanxine fe yi, koni ε siya gbεtεye nan tixi wanla ra ε jɔxɔni n ma yire sarijanxini.

⁹ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xɔjε yo mi soma n ma yire sarijanxini Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, hali xɔjεn naxan dɔxi Isirayila kaane tagi.’ ”

¹⁰ “ ‘Lewi kaan naxanye e masiga n na, Isirayila kaane e mε n na waxatin naxan yi, e yi e xun xanbi so n yi, e bira suxurene fɔxɔ ra, ne e hakɛn goronna tongoma nɛn.

¹¹ Nanara, e nɔε walε nen n ma yire sarijanxini, e yi e yengi dɔxɔ n ma banxin yinna so dεene xɔn, e yi wali banxini, e yi xuruseene kɔε raxaba saraxa gan daxine ra e nun saraxa gbεtεye yamaan xa, e ti yamaan yeε ra, e wali e xa.

¹² Koni, bayo e yi suxurene kima yamaan xa nun, e yi Isirayila yamaan bira hakɛni, nanara, n bata n kɔlɔ n yiini texin na, fa fala e hakɛn goronna luma nen e xun ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹³ Nayi, e mi fa nɔε e masoε n na, e yi saraxarali wanle kε, e yi duba naxan na nun. E mi fa nɔε e masoε n ma se rasarijanxine ra hanma n ma saraxa sarijanxi fisamantenne. Nayi, e yagima nen lan e kɛwali xɔsixine ma.

¹⁴ Anu, n na n Batu Banxin wanle soma nen e yii, wanla naxanye birin lan a kε, e ne birin kema nen.’ ”

¹⁵ “ ‘Koni Lewi bɔnsɔnna saraxaraliin naxanye mɔn findixi Sadɔki yixεtεne ra, naxanye e yengi dɔxɔ n ma wanle xɔn n ma yire sarijanxini, Isirayila kaane to yi e masigama n na, ne e masoma n na nen, e yi wali n yetagi. E tima nen n yetagi, e xuruse turen nun wunla rali n ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

16 E tan nan soma n ma yire sarijanxini, e tan nan e masoma n ma tabanla ra alogo e xa lu n ma wanla ke, e yi e yengi dɔxɔ n ma wanla xɔn.

17 Nayi, e na so Ala Batu Banxin yinna kui xiin deene ra, e xa e maxidi taa dugine yi. E nama yexee xabe dugin so, e nema wale n Batu Banxin yinna kui xiin deene ra waxatin naxan yi hanma banxin kui.

18 E taa dugi namune soma nen e xun na, e yi taa dugi wantanne so. E nama tagixidi xidi e tagi kuye wolonna fe ra.

19 E nema sigɛ yinna fari ma xiini, yamaan denaxan yi, e dugin naxanye soxi walideni, e xa ne sa yire sarijanxin palaan kui, e yi dugi gbeteɣe so e ma, alogo yamaan xa ratanga e dugi rasarijanxine ma.’ ”

20 “ ‘Saraxaraline nama e xunna bi mumɛ, koni e xa e xunna maxaba benun e xun seɣen xa kuya ayi.

21 E sese nama dɔlɔn min benun e xa so Ala Batu Banxin yinna kui xiin kui.

22 Saraxarali yo nama kaɲa gilɛn futu hanma ɲaxanla naxan nun a xɛmɛn fataxi. E xa Isirayila kaa sungutunna nan futu hanma saraxaralina nde a kaɲa gilɛna.’ ”

23 “ ‘Naxan sarijan e nun naxan mi sarijan, saraxaraline xa yamaan xaran na tagi rabaan ma, e xa a yita e ra naxan haramuxi e nun naxan daxa.

24 Xa kitin muxuna ndee tagi, saraxaraline xa kitin sa e tagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi. E xa n ma sariyane nun n ma tɔnne suxu lan n ma sali lɔxɔne birin ma, e yi n ma Matabu Lɔxɔne rasarijan.

25 Saraxaraliin mi lan a yete a sarijanna kala muxuna nde binbin xɔn, fɔ xa a li a baba hanma a nga nan faxaxi hanma a diina nde hanma a ngaxakeden xɛmɛna hanma a magilɛna nde naxan mi futuxi.

26 Na xanbi ra, fɔ a mɔn xa a yete rasarijan, a yi legedenna ti han xi solofere benun a xa a wanla fɔlɔ.

27 A na so walideni yire sarijanxin yinna kui xiini lɔxɔn naxan yi, a xa yulubi xafari saraxan ba a yete a fe ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

28 “ ‘Saraxaraline keeni ito nan sɔtɔma: N tan nan findima e keen na. E nama sese so e yii e gbee bɔxɔn na Isirayila yamanani bayo n tan nan findima e keen na.

29 E bogi se saraxane nan donma, e nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane nun seen naxanye birin nalixi Ala ma Isirayila yamanani. Ne nan findima e gbeen na.

30 Saraxaraline nan gbee e sansi bogi singene ra e nun seen naxanye birin baxi kiseene ra n xa Isirayila kaane nafunle ra. Muxune xa e bogi se dinxi singene so e yii alogo n xa barakan sa e denbayane fe yi.

31 Koni saraxaraline nama xɔline nun subene don naxanye faxaxi e yete ma hanma burunna suben naxanye faxaxi.’ ”

45

Bɔxɔni taxun fena

1 “Yamanan na yitaxun Isirayila bɔnsɔnne tagi waxatin naxan yi, e yirena nde lu Alatala xa bɔxɔ sarijanxin na, a kuyana nɔngɔnna ye wuli mɔxɔɲɛn nun suulun, a yigbona nɔngɔnna ye wuli mɔxɔɲɛ. A birin nasarijanma nen.

2 Na kui, bɔxɔna nde luma nen yire sarijanxin xa naxan tongon naaninne kuyan lan, nɔngɔnna ye kemɛ suulun. Bɔxɔ magenla xa lu yire sarijanxin nabilinni nɔngɔnna ye tonge suulun.

3 Na bɔxɔ sarijanxin kui, yirena nde xa lu a danna, a kuyana nɔngɔnna ye wuli mɔxɔɲɛn nun suulun a yigbona nɔngɔnna ye wuli fu. Yire sarijanxin tima mɛnna nin, yire sarijanxi fisamantenna.”

4 “Yire sarijanxin nan mɛnna ra yamanani. Saraxaraline nan gbee mɛnna ra naxanye wanla ra yire sarijanxini, naxanye walima Alatala yetagi. E banxine luma mɛnna nin, a

mən yi findi bəxə sarijanxin na yire sarijanxin xa.

⁵ Yirena nde mən luma nən Lewi bənsənna muxune gbeen na naxanye walima Ala Batu Banxini, a kuyana nəngənna ye wuli məxəjən nun suulun, a yigbona nəngənna ye wuli fu. A findima nən e kəen na alogo e xa taane ti e dəxədəne ra.

⁶ Yire gbete luma nən a danna taan gbeen na bəxə sarijanxin dəxən, a yigbona nəngənna ye wuli suulun, a kuyana nəngənna ye wuli məxəjən nun suulun, na yi findi Isirayila yamaan birin gbeen na.”

⁷ “Bəxəna nde mən luma nən a danna mangan xa fələ bəxə sarijanxin ma sa dəxə fəxə igen na sogegododen binni, a mən yi fələ bəxə sarijanxin bode fəxən ma sa dəxə yamanan danna ra sogeteden binni. A bəxən nun Isirayila bənsən kedenna gbeen birin kuyan xa lan, keli yamanan danna ma sogegododen binni han sogeteden binna.

⁸ Mən nan findima a kəe bəxən na Isirayila yamanani. Nayi, n ma kuntigine mi fa n ma yamaan jaxankatama sənən, koni e yamanan luma nən Isirayila yamaan yii, birin nun a bənsənna kəe bəxəna.”

Kuntigin lan a xa naxan liga

⁹ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E bata a radangu ayi, Isirayila kuntigine. E gbalon nun jaxankatan dan, e kiti kəndən nun tinxinna liga. E ba n ma yamaan kansunje! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹⁰ “E sikeli tinxinxin nawali. E Efa ligase kamalixine rawali, e se maliga barama defexin nawali.

¹¹ E Efa ligaseen nun e se maliga baraman xa lan nən. Efa liga se fu nun homeri liga se keden xa lan.* Se maliga barama fu nun homeri liga se keden xa lan e bode ma. Ne firinna birin yatən xa fata homeri liga seen nan na.

¹² Gbeti gbanan keden nun gerasi gbanan məxəje xa lan. Gbeti gbanan

tonge sennin yi lan ‘mine’ gbanan keden ma.”

¹³ “E itoe nan bama e se xabaxine ra Ala kiseen na: E na homeri liga seen ye keden malan, e Efa liga seen ye keden tongo, a yitaxun dəxədə sennin, i keden ba a ra, xa murutu xabaxin na a ra hanma fundenna.

¹⁴ Turen tan, na se maliga barama keme na malan, e keden ba a ra. Homeri liga se ye kedenna nun ‘kori’ liga se ye keden xa lan. Ne firinna birin lanma se maliga baraman ye fu nan ma.

¹⁵ E mən xa yexee keden tongo, hanma sii keden xuruse keme firin ye Isirayila kaane xuruse rabade sabatixine yi, e findi bogi se saraxane nun saraxa gan daxine nun bəje xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona yamaan xa. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Yamanan muxune birin xa fa na kiseen na Isirayila kuntigin xən.

¹⁷ Mangan nan daxa a fa saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun minse saraxane ra sali waxatine yi, kike nənene nun Matabu Ləxəne ma e nun sali waxatin naxanye birin saxi Isirayila yamaan xa. A tan nan lan a fa yulubi xafari saraxane nun bogise saraxane nun saraxa gan daxine nun bəje xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona Isirayila yamaan xa.”

¹⁸ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Kike singen xi singe ləxəni, i xa tura bulanna tongo fe mi naxan na, i yi yire sarijanxin nasarijan.

¹⁹ Saraxaraliin xa na yulubi xafari saraxan wunla nde tongo, a yi a so Alaa banxin de rati wudine ma e nun saraxa ganden tongon naaninne bundəxəne ma e nun yinna kui xiin de rati wudine ma.

²⁰ Kiken xi soloferede ləxən fan ma, i mən yi na liga muxune xa naxanye haken ligaxi, e mi a rakelixi a ma hanma e mi a kolon. Ala Batu Banxin nasarijanma na kii nin.”

²¹ “Kike singen xi fu nun naaninde ləxəni, e yi Halagi Tiin Dangu Ləxən

* **45:11: Homeri** liga se keden yi lanxi litiri keme naanin litiri tonge suulun nan ma.

Sanla† raba. Xi solofere sanla nan na ra, ε burune don buru rateseen‡ mi saxi naxanye yi.

²² Mangan xa turaan ba yulubi xafari saraxan na a yetε yulubina fe ra na ləxəni e nun yamanan muxune birin xa.

²³ Xi solofere sanla bun ma, a xa tura solofere ba saraxa gan daxin na Alatala xa e nun konton solofere, fε mi naxanye ra xi soloferene bun, e nun kətə keden yulubi xafari saraxan na, ləxə yo ləxə.

²⁴ A xa murutun kilo tonge saxan saxan nun turen litiri sennin sennin sa turane nun kontonne birin fari bogise saraxan na.”

²⁵ “Kike solofereden xi fu nun sulunde ləxəni, Bubu Kui Sanla waxatini, a mən xa fa na seene ra yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun ture saraxane ra.”

46

Mangan nun sali waxatine fe

¹ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Alaa banxin yinna kui xiin dεεn naxan yeε rafindixi sogeteden binna ma, na luma nεn balanxi xi sennin bun ma wanla kεma ləxən naxanye yi, koni a rabima nεn Matabu Ləxən nun kike nεnεn sanla ma.

² Mangan lan a xa keli yinna fari ma xiin kui, a so so dεεn palaan xən, a yi ti dε rati wudin dεxən. Saraxaraline xa mangana saraxa gan daxin ba e nun a bəje xunbeli saraxane. Mangan xa a xinbi sin so dεεn yetεεn na, na xanbi ra, a yi mini, koni dεεn nama ragali han jinbanna.

³ Yamanan muxune xa e xinbi sin Alatala yetagi na so dε kedenna ra Matabu Ləxən nun kike nεnεne sali ləxəne ma.

⁴ Mangan yeXεε dii sennin nan bama Alatala xa saraxa gan daxin

na Matabu Ləxəne yi, e nun konton keden fε mi naxanye ra.

⁵ A xa murutun kilo tonge saxan sa konton kedenna fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a kεnεn, a xa na sa yeXεε diine fari bogise saraxan na. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.

⁶ Kike nεnεn sali ləxəni, a xa tura bulan keden ba saraxan na, e nun yeXεε dii sennin nun konton keden, fε mi naxanye ra.

⁷ A xa murutun kilo tonge saxan saxan sa turaan nun kontonna fari bogise saraxan na, a murutun xasabin sa yeXεε diine fari naxan na a kεnεn. A yi turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.

⁸ Mangan nεma soε, a xa so so dε palaan dεεn nan na, a mən yi mini na yire kedenni.”

⁹ “Yamanan muxune na fa Alatala yetagi sali ləxəne yi, naxan na so kəmεn ma dεεn xən, a yi a xinbi sin, na xa mini yiifari ma dεεn na. Naxan na so yiifari ma dεεn xən, na xa mini kəmεn ma dεεn na. So tixi kiraan naxan xən, mini nama ti na xən. Koni, mini tima gbεε nan xən.

¹⁰ Yamaan na so, mangan fan xa so, a yi mini e fəxə ra, e na mini waxatin naxan yi.

¹¹ Sali ləxəne nun sewa malanne yi, murutun kilo tonge saxan saxan xa sa turane nun kontonne fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a kεnεn, a xa na sa yeXεε diine fari. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.”

¹² “Xa mangan jεnige ma saraxan bama Alatala xa hanma saraxa gan daxina hanma bəje xunbeli saraxana, dεεn naxan yeε rafindixi sogeteden binna ma, na xa rabi a xa, a yi a saraxa gan daxin ba hanma a bəje xunbeli saraxana alo a ligama

† 45:21: *Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla:* Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nεn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kəε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xəroyaan 12.1-13 kui. ‡ 45:21: *buru rate sena:* Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

Matabu Lɔxɔni kii naxan yi, na xanbi ra a yi mini, e yi dɛɛn balan a fɔxɔ ra.

¹³ Yɛxɛɛ diin jɛɛ kedenna xa ba saraxa gan daxin na Alatala xa lɔxɔ yo lɔxɔ, fɛ mi naxan na. A xa ba xɔtɔn yo xɔtɔn.

¹⁴ Xɔtɔn yo xɔtɔn murutu fuji kilo suulun xa ba Alatala xa bogise saraxan na naxan namulanxi turen litiri firin na. Lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa ba feni ito xa findi habadan sariyan nan na.

¹⁵ Yɛxɛɛ diin nun bogise saraxan nun turen xa ba saraxa gan daxin na xɔtɔn yo xɔtɔn han habadan.”

¹⁶ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xa mangan sena nde tongo a kɛɛni, a yi a fi a diina nde ma, na bata findi na diin kɛɛn na, a findima a yixɛtɛne kɛɛn nan na.

¹⁷ Koni xa a sena nde tongo a kɛɛni, a yi a fi a konyin ma, na konyin gbeen nan na ra han xɔrɔya jɛɛn na a li, na xanbi ra a yi a raxɛtɛ mangan ma. Mangana diine nan gbee a kɛɛn na.

¹⁸ Mangan nama sese tongo yamaan kɛɛni, a nama sese ba e gbeen na. A naxan soma a diine yii kɛɛn na, a xa na tongo a gbeeni, alogo muxu yo gbee nama ba a yii n ma yamani.”

¹⁹ Na xanbi ra, so dɛɛn naxan yi so dɛ gbeen dɛxɔn naxan yɛɛ rafindixi kɔmɛn fɔxɔn binna ma, na muxun yi n tan Esekiyeli raso mɛnna ra siga konko sarijanxine kui dɛnaxan namaraxi saraxaraline xa. A yi banxin kuiin yirena nde yita n na sogegododen binni.

²⁰ A yi a fala n xa, a naxa, “Yiren nan na ra saraxaraline yangin saraxane nun yulubi xafari saraxane nun bogise saraxane jinma dɛnaxan yi alogo e nama e ramini yinna fari ma xiin kui, alogo yamaan xa ratanga e sarijananna ma.”

²¹ Na xanbi ra, a yi n xali yinna fari ma xiin kui, a yi n nadangu a tongon naaninne matodeni. N yi sansandina nde to rafalaxi yinna tongon naaninne birin ma.

²² Na sansandine birin kuyana nɔngɔnna yɛ tonge naanin, e yigbona nɔngɔnna yɛ tonge saxan. E naaninne birin gboon yi lan.

²³ E birin yi rabilinxi gɛmɛ sansanna nan na, kudi sodene yi rafalaxi sansanna xɔn.

²⁴ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Kudi sodene nan itoe ra Alaa banxina wali kɛɛne saraxa subene jinma dɛnaxanye yi yamaan xa.”

47

Tigin misaala Ala Batu Banxini

¹ Na muxun mɔn yi n xali Ala Batu Banxin so dɛɛn na. Igen yi minima banxin so dɛɛn bun ma siga sogeteden binni, bayo banxin yi yɛɛ rafindixi sogeteden binna nan ma. Igen yi minima banxin bun ma yiifari fɔxɔni, a dangu saraxa ganden yiifari fɔxɔni.

² A yi n namini kɔmɛn fɔxɔn dɛɛn na, a yi n xali yinna fari ma han yinna fari ma xiin so dɛɛn naxan sogeteden binni. Igen yi minima dɛɛn yiifari fɔxɔni.

³ Na muxun to mini sogeteden binni, lutin yi suxi a yii, a yi nɔngɔnna yɛ wuli keden yate. A yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n wɔsɔxɔn nan ma.

⁴ A mɔn yi nɔngɔnna yɛ wuli keden yate, a yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n xinbin nan ma. A mɔn yi nɔngɔnna yɛ wuli keden yate, a yi n nagidi igeni. A yi n suxuma n tagin nan ma.

⁵ A mɔn yi nɔngɔnna yɛ wuli keden yate, fufaan nan yi a ra, n mi yi nɔɛ naxan yigide, amasɔtɔ igen bata yi te han fɔ n xa n ba nɛn igeni, muxe mi yi nɔɛ a yigide.

⁶ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i na toxi ba?” A mɔn yi xɛtɛ n na, a n xali fufaan dɛ.

⁷ A xɛtɛxina n na, n yi wudi wuyaxi to igen dɛ a fɔxɔ firin birin na.

⁸ A yi a fala n xa, a naxa, “Igeni ito sigama nɛn sogeteden binni sa godo Araba yamanan binni sa bira Fɔxɔ Ige Daraan ma. A na bɔxɔn Fɔxɔ Ige

* **47:9:** Fɔxɔn yi Fɔxɔ **Ige Darani** ito yi han! Yɛxɛne mi yi nɔɛ luyɛ e nii ra a yi.

Darani waxatin naxan yi, dara igen sarijanma nen.

⁹ Fufaan na denaxan birin li ni-imaseene warama ayi nen.* Yexene fan wuyama ayi nen, bayo igeni ito menna lima nen, foxo igen yi sarijan. Nayi, igeni ito na dangu denaxan birin yi, seene birin luma nen e nii ra menne yi.

¹⁰ Nayi, yexεe suxune tima nen igen de. Keli En-Gedi ma han sa dɔxɔ En-Egilami ra, e yalane yibandunma nen. Na yexene findima nen baa gbeen yexen sifan birin na.

¹¹ Koni a dexɔn dara yirene nun a xudedine mi rasarijanma, e luma nen alogo foxɔn xa sɔtɔ.

¹² Wudi bogilaan sifan birin solima nen fufaan de kinki firinne ra. E deene yi lu xindexi ayi tun, e bogine mi janje mumε! E bogima nen kike yo kike, bayo igen naxan e yi, na kelima yire sarijanxin nin. E bogin findima nen donseen na, e deene yi findi senna ra.”

Yamanan danne

¹³ Marigina Alatalaa ito nan falaxi, a naxa, “Yamanan danne ni i ra, ε naxan yitaxunma Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne ra e keen na. Yusufu yixetene yire firin nan sɔtɔma.

¹⁴ E keden kedenna birin a sɔtɔma nen ε keen na alo n na n kɔlɔ kii naxan yi n yiini texin na fa fala a n na a soma nen ε benbane yii. Nayi, yamanani ito findima nen ε keen na.

¹⁵ Yamanan danne ni i ra: Sogeteden kɔmenna binni, keli foxɔ ige gbeen ma, siga Xetilɔn taan kiraan xɔn, dangu Lebo-Xamata ra han Sedadi,

¹⁶ siga Berota nun Sibirayimi ma (naxan Damasi taan bɔxɔn nun Xamata taan bɔxɔn tagi) siga Xaseri-Hatikon ma Xawuran yamanan danna binni.

¹⁷ Nayi, danna sa fɔlɔma foxɔ igen nan ma siga han Xasari-Enan, Damasi taan danna, Safon kɔmenna binna, siga Xamata taan danna ma. Yamanan kɔmɛn foxɔn danna nan na ra.

¹⁸ Sogeteden binna danna kelima Xawuran yamanan danna nun Damasi taan danna nan tagi, dangu Yuruden baan xɔn Galadi yamanan nun Isirayila yamanan tagi siga han Tamari taana Foxɔ Ige Daraan de. Yamanan danna nan na ra sogeteden binni.

¹⁹ Sogeteden yiifanna binna danna, sa keli Tamari taan ma han sa dɔxɔ Meriba igene ra Kadesi yamanani, dangu Misiran baan xɔn han sa bɔxɔn foxɔ ige gbeen ma. Yamanan danna nan na ra yiifanna binni.

²⁰ Foxɔ ige gbeen nan yamanan danna ra sogegododen binni, keli yiifanna ma siga han Lebo-Xamata taana kɔmɛn foxɔni. Yamanan sogegododen binna danna nan na ra.”

²¹ “E yamanani ito yitaxun ε ra fata Isirayila bɔnsɔnne ra.

²² E xa a yitaxun ε tagi keen na masensenna xɔn. A xa yitaxun ε ra e nun xɔnɛn naxanye dɔxi ε tagi, naxanye bata diine sɔtɔ. E yatema nen ε ye alo Isirayila diine. E keeni taxunma nen ε ra Isirayila bɔnsɔnne tagi.

²³ Nayi, xɔnɛn na dɔxɔ bɔnsɔnna naxan ye, na nan a keen soma a yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

48

Yamanani taxun fena

¹ “Bɔnsɔnne xinle ni itoe ra e nun e kee bɔxɔne. Dan bɔnsɔnna muxune gbeen luma yamanan sogeteden kɔmɛn foxɔn danna binna nin. A danna minima kiraan nan denaxan danguma Xetilɔn taani siga han Lebo-Xamata taani han Xasari-Enan yi han Damasi taan danna kɔmɛn foxɔni Xamata taan dexɔn, keli yamanan sogeteden danna ma sa dɔxɔ sogegododen danna ra Dan bɔnsɔnna gbeen nan na ra, yamanan yire yitaxunxi keden nan na ra.

² Dan bɔxɔn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na Aseri bɔnsɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

³ Aseri bɔxɔn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Nafatali

bənsənnə gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁴ Nafatali danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Manase bənsənnə gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁵ Manase danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Efirami bənsənnə gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁶ Efirami danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Ruben bənsənnə gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁷ Ruben danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Yuda bənsənnə gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.”

⁸ “Yuda danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, ε xa bəxəna nde lu a danna mənni naxan kuyan nun bənsənnə bonne birin gbeen kuyan lan, a yigbona, nəngənnə ye wuli məxəjən nun suulun. Yire sarijanxin xa lu a tagi.

⁹ E denaxan bama na bəxən na Alatala xa, na kuyama ayi nən nəngənnə ye wuli məxəjən nun suulun, a yigbona nəngənnə ye wuli fu.

¹⁰ Saraxaraline nan gbee na bəxə sarijanxin na. Nəngənnə ye wuli məxəjən nun suulun na a ra kəmənnə ma, a ye wuli fu nan a yigboon na sogegododen binni, a ye wuli fu nan a yigboon na sogeteden binni, a ye wuli məxəjən nun suulun a yiifanna ma. Alatalaa yire sarijanxin xa lu a tagi.

¹¹ Saraxaraliin naxanye rasarijanxi Sadəki yixətene ye, ne nan gbee a ra, naxanye n ma wanla kəma ki fəni e nun naxanye mi e yete raləxi ayi, alo Lewi bənsənnə muxune a liga kii naxan yi Isirayila kaane yi e yete raləma ayi waxatin naxan yi.

¹² E gbeen findima mənnə nan na, denaxan sarijan yirene birin xa bayo a baxi bəxə ratinməxin nan na.

E bəxən tugunma Lewine bənsənnə bəxən danna nan na.

¹³ Lewi bənsənnə muxune gbeen luma nən saraxaraline gbeen danna ra. E firinna birin kuyan findima nəngənnə ye wuli məxəjən nun suulun nan na, a yigbona nəngənnə ye wuli fu.

¹⁴ E nama e bəxən mati, e nama a masara gbete ra, a nama fi, amasəto bəxə fisamantenna na a ra naxan nasarijanxi Alatala xa.”

¹⁵ “Denaxan luma, naxan yigbo nəngənnə ye wuli suulun, a kuya nəngənnə ye wuli məxəjən nun suulun, mən mi rasarijanma. Taan nan tima a tagi, taan muxune yi a rabilinna findi banxidəne nun xuruse rabadene ra.

¹⁶ Taan danne ni i ra: Nəngənnə ye wuli naanin kəmə suulun kəmənnə ma, a ye wuli naanin kəmə suulun yiifanna ma, a ye wuli naanin kəmə suulun sogeteden binni e nun a ye wuli naanin kəmə suulun sogegododen binni.

¹⁷ Bəxə magenle xa lu taan nabilinni nəngənnə ye kəmə firin tonge suulun.

¹⁸ Bəxə dənxeəna nde luma nən bəxə sarijanxin sogeteden binni e nun a sogegododen binni, e firinna birin, nəngənnə ye wuli fu. Mənnə bogise xabaxine findima muxune nan balo ra naxanye walima taan xa.

¹⁹ Muxun naxanye walima taan xa naxanye mənnə bima, ne fatama Isirayila bənsənnə birin nan na.

²⁰ Bəxə sarijanxin nun taana bəxən na malan, na kuyan nun a yigboon xa findi nəngənnə ye wuli məxəjən nun suulun nan na.”

²¹ “Bəxə sarijanxin nun taana bəxəna, e firinna birin danne kuyana nəngənnə ye wuli məxəjən nun suulun. Bəxə dənxeəna nde luma nən keli na sogeteden danna ma sa dəxə yamanan sogeteden danna ra, a dənxeəna nde mən yi lu keli na sogegododen danna ma sa dəxə yamanan sogegododen danna ra. Na bəxə dənxeəne xa findi mangan nan gbee ra. Na bəxəne nun Isirayila

bənsənnə bəxən kuyan birin lan. Bəxə sarijanxin nun Alaa yire sarijanxin luma a tagin nin.

²² Nayi, Lewi bənsənnə muxune bəxən nun taan gbeen luma mangana bəxən nan tagi. Mangana bəxən luma Yuda bənsənnə bəxən danna nun Bunyamin bənsənnə bəxən danna nan tagi.”

²³ “Bənsən dənxe kəe bəxəne nan itoe ra: Keli sogeteden ma han sa dəxə sogegododen na, Bunyamin bənsənnə gbeen nan na ra, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁴ Bunyamin bənsənnə bəxən danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Simeyən bənsənnə gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁵ Simeyən bəxən danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Isakari bənsənnə gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁶ Isakari bəxən danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Sabulon bənsənnə gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁷ Sabulon danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Gadi bənsənnə gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁸ Gadi bənsənnə bəxən danna findima yamanan danna nan na yifari fəxəni, fələ Tamari taan ma siga Meriba igene ma Kadesi yi, siga Misiran xuden xən han sa bəxən fəxə ige gbeen ma.

²⁹ E yamanani ito yitaxunma Isirayila bənsənnə muxune ra masənsənnə nan xən, a findi e kəe bəxəne ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Yerusalen taan so deene

³⁰ “Yerusalen taan so de fu nun firinne ni i ra. Taan kəməni fəxən kuyana, nəngənnə ye wuli naanin kəmə suulun.

³¹ Taan so deene xili sama Isirayila bənsənnə nan xun ma. De saxan kəmənnə ma: Rubən gbeen de keden,

Yuda gbeen de keden, Lewi gbeen de keden.

³² Taan sogeteden binna kuyana, nəngənnə ye wuli naanin kəmə suulun. Mən fan de saxan: Yusufu gbeen de keden, Bunyamin gbeen de keden, Dan gbeen de keden.

³³ Yifari fəxən kuyana, nəngənnə ye wuli naanin kəmə suulun. Mən fan de saxan: Simeyən gbeen de keden, Isakari gbeen de keden, Sabulon gbeen de keden.

³⁴ Sogegodode binna kuyana, nəngənnə ye wuli naanin kəmə suulun. Mən fan de saxan: Gadi gbeen de keden, Aseri gbeen de keden, e nun Nafatali gbeen de keden.

³⁵ A rabilinna birin, nəngənnə ye wuli fu nun solomasəxe. Sa fələ na waxatin ma, taan yi xili sa, a ‘Alatala na yi.’ ”

Daniyeli Nabi Daniyeli Alaa Falan Naxan Sebε

Babilon mangan faxi Isirayila baxoni yenge sodeni jee keme sennin benun Yesu xa bari. E yi Nabi Daniyeli suxu a dii joreyani yengeni, e siga a ra Babilon yi. Nabi Daniyeli yi findi Babilon mangane fekolonna nde ra. Ala senben soxi a yii, a xa xiyene nun wundo feene bunna fala mangane xa. Ala mon bata dunuja fe famato wuyaxin lankenemaya Daniyeli xa. A ne sebe Kitabun yireni ito kui.

Kitabun yireni ito Yahudiya banxulan muxu naanin nan ma taruxun yebama en xa naxanye lu tinxinyani e Ala xa Babilon Manga Nebukadanesari yetagi. Taruxu sennin nan a yire singen kui (sora 1 han sora 6), naxanye a yitama en na Yahudiyane yi limaniyaxi kii naxan yi besenxonyani. Misaala ra, en Daniyeli a taruxun toma be, mangana kuntigine a woli yatane bun ma waxatin naxan yi (sora 6).

Ala fe to naanin nan yitama Daniyeli ra alo xiyena Daniyeli sora 7 han sora 12 kui naxanye dunuja wundo feene makenenma Daniyeli xa. Fe tooni itoe Yahudiya yamana taruxun nan yitama alo xiyena, siya wuyaxine yi naxanye toroma, han Ala mon yi e mali, e yi daxo e baxoni.

Daniyeli feen naxanye toxi fata Ala ra, na yirena ndee Yesu fa waxatin nan yebama jee keme wuyaxi benun Marigi Yesu xa bari. Misaala ra, mangan xiye naxan ma fe sebexi Daniyeli sora firindeni, na gemena nde a fe falaxi naxan keben, muxu yii mi naxan baxi. Na yi findi taxamasenna ra naxan Marigi Yesu fa waxatin nun a fa kiin yitama bayo gemen godoxi yirena nde fari naxan findixi Romi kaane mangayana fe taxamasenna ra. A mon naxa a na gemen yi findi geya belebelen na naxan baxona ngaan nafe. Na bunna nen, fa fala

Marigi Yesu faxi Romi kaane mangaya waxatini, a denkeleya yamaan mon sabatima siyane birin tagi han to alo na xiyena a yitaxi kii naxan yi.

Daniyeli 9.25 fan Yesu fa waxatina fe falama. Malekana a falaxi Daniyeli xa menni fa fala a jee keme naanin jee tonge solomasexe nun saxan nan tima yamarina nde xanbi ra benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa, a yi faxesa. Na yamarina fe sebexi Esirasi 7.11 kui. Yerusalen taan tixi yamarin naxan ma, na yi fixi yanyina nde jee keme naanin tonge suulun nun solomasexe benun Marigi Yesu xa bari hanma yanyina nde jee keme naanin tonge naanin nun suulun fata jee tenge kii firinna ra muxune yi darixi naxanye rawale na waxatine yi. Nayi, Kitabuna falan na kamalixi Yesu barin to jee maxonen nun suulun ti, xanamu, a barin to jee tonge saxan nun solomasexe ti. Yesu faxesa nen, a keli sayani yanyina nde a barin to jee tonge saxan nun saxan ti. Na bunna nen, fa fala Daniyeli waliyiya falani ito Marigi Yesu faxesa waxati yeten falaxi yanyina nde jee keme suulun jaxon benun Yesu xa bari.

Kitabun yireni ito nun Lankenemaya kitabu yirena ndee maliga han! E firinna birin waxatin birin denkeleya muxune nan senbe soma, e xa lu denkeleyani, hali kontofili feen nun torooya sifan birin e soto.

Daniyeli nun a lanfane Babilon yi

¹ Yehoyakimi a mangayaan jee saxandena, Yuda yamanani, Babilon mangan naxan yi xili Nebukadanesari, na nun a muxune yi siga, e sa fu Yerusalen taan ma, e yi a rabilin yengesone ra.

² Margin nan tinxi Yehoyakimi suxu feen ma, Yuda Mangana, e nun Ala Batu Banxin muran nasarijanxine tongo feen ma. Manga Nebukadanesari yi ne xali Babilon yamanani, a yi se xonne ramara a gbee suxure banxin nafulu ramaradeni.

³ Mangan yi a fala a muxu gbeen xa, naxan xili Asipenasi, a naxa, a a xa sa Isirayila foningena ndee ye matongo, naxanye kelixi manga banxini xanamu xabila hiyabuxine yi.

⁴ A xa xaxilima xaranxine ye matongo naxanye kende, e tofan. E xa kɔta alogo e xa nɔ wanla ke mangana banxini. E luma nen e xaranɲe Babilɔn xuiin nun a seɓenle ma.

⁵ Mangan mɔn yi e soge keden balon tongo, keli a gbee donseene yi e nun a gbee dɔlɔne yi. E xaranma nen ɲee saxan bun ma, na xanbi ra, e yi fa lu wanla ke mangan xa.

⁶ Yuda kaan naxanye yi na muxune ye, ne xili: Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli, e nun Asari.

⁷ Mangana tande xunna yi xili nenɛn sa e xun ma. A yi Daniyeli xili sa a “Belitiasari.” A yi Xananiya xili sa “Sadiraki.” A yi Mikayeli xili sa “Mesaki.” A yi Asari xili sa “Abedinego.”

⁸ Daniyeli yi a miri, a nama a yete raharamu mangana a donseene ra e nun a dɔlɔn na.* Nanara, a yi tande xunna mafan a e nama a karahan a a yete raharamu.

⁹ Ala yi a ragidi, tande xunna yi hinan Daniyeli ra, a mɔn yi kininkinin a ma.

¹⁰ Tande xunna yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “N gaxuxi mangan yeɛ ra, n kannu, naxan bata e donna nun e minse feen nagidi. Xa a i to, i fatin baxi i ra i lanfane tagi, n xunna lɔma ayi nen e fe ra.”

¹¹ Daniyeli yi a fala na xa, tande xunna naxan tixi Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli nun Asari xunna dɔxɔn na, a naxa,

¹² “Se bogine nun igen gbansanna fi nxu ma, i xa nxu mato nayi han xi fu.

¹³ Na xanbi ra, i nxu nun nxu lanfane fatin sama e bode ma nen naxanye mangana a donseen donma, i nxɔ donse feen yeɓe nayi alo i naxan toxi.”

¹⁴ Nanara, a tin na ma, a yi e mato xi fu bun ma.

¹⁵ Xii fu danguxina, a yi a to e kende, e fatin fan, dangu mangana donseen don muxune ra.

¹⁶ Nanara, e xunna dɔxɔn yi se bogine fi e ma, mangana donseen nun a dɔlɔn ɲɔxɔn na.

¹⁷ Ala yi lɔnnin fi fongine naaninni itoe ma a e xa fe seɓexin birin bunna famu, e nun fekolonna. Daniyeli yi nɔe xiyene bunne fale e nun fe toone alo xiyena.

¹⁸ E waxatin ɲan yanyi naxan yi mangan naxan sa, tande xunna yi e yita Nebukadanesari ra.

¹⁹ E birin nun mangan yi e bode to, fongine ye, muxu yo mi a kenɛn alo Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli e nun Asari. Ne yi so a wanli.

²⁰ Mangana e maxɔdin fefe ma lan xaxilimayaan nun fe kolonna fe ma, a yi a to e yabine yi dangu a woyimene nun a ɲinan kanne gbeen na dɔxɔɲa ma fu, naxanye yi a yamanani.

²¹ Daniyeli yi lu na yi han Kirusi a mangayaan ɲee singena.

2

Mangana xiyena fe

¹ Nebukadanesari a mangayaan ɲee firindena, a yi xiye sa. A xaxinla yi ɲaxamin han xixɔnla yi a beɲin.

² A yi woyimene nun ɲinan kanne nun kɔmɔ kanne nun yiimatone xili alogo e xa a xiyen bunna fala a xa. Ne yi malan, e ti a yetagi.

³ Mangan yi a fala ne xa, a naxa, “N xiyena nde nan saxi, naxan bata n xaxinla ɲaxamin. A xɔnla n ma, n xa na xiyen bunna kolon.”

⁴ Na yiimatone yi mangan yabi Arami xuini, e naxa, “Nxu kannu, Ala xa siin fi i ma. I ya xiyen yeɓa nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa.”

⁵ Mangan yi a fala yiimatone xa, a naxa, “N bata yelin a natɛ fa fala xa e mi n ma xiyeni ito fala n xa e nun a bunna, n na e yibolonma nen dungi dungi yeɛn ma, e banxine fan yi kala fefe!”

* **1:8: Haramun** nan yi mangana donseene ra bayo e yi ralima mangana suxurene nan ma.

⁶ Koni xa ε mən nɔ n ma xiyen nun a bunna faladeni n xa, ε kise wuyaxi sɔtɔma nən n yii, e nun kəntɔnne nun xunnayeren gbege. Nanara, ε xa xiyen nun a bunna fala n xa.”

⁷ E mən yi a fala mangan xa, e naxa, “Mangana, i ya xiyen fala nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa.”

⁸ Mangan yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon, ε katama n xa diɲa han waxati gbεtε bayo ε a kolon n ma fe ragidixin mi kalε.

⁹ Koni, xa ε mi n ma xiyen fala n xa, ɲaxankata kedenna sama ε birin fari nən. ε faxi wulen nun yanfan-tenya falan nan tideyi n xa han n ma miriyaan yi maxεtε. Nanara, ε n ma xiyen fala n xa, nayi n na a kolonma nən fa fala ε nɔε a bunna falε nən.”

¹⁰ Yiimatone yi a yabi, e naxa, “Nxɔ mangana, na muxu yo mi dunuɲani ito yi naxan nɔε na ligε naxan xɔli i ma. Na manga yo mi na, hali a fangan nun a sɛnbɛn na gbo kii yo ki, na munma fe sifani ito maxɔdin woyimεne nun ɲinan kanne nun yi-imatone ma singen.

¹¹ I naxan maxɔdinxi, na xɔdɔxɔ. Muxu yo mi nɔε na yabin sɔε i yii fɔ alane, koni ne mi dɔxi adamadiine tagi.”

¹² Nayi, mangan yi xɔlɔ, a bɔɲɛn yi te han! A yamarin fi fa fala a Babilɔn fekolonne birin xa faxa.

¹³ Mangana falan yi rawanga, fekolonne yi fa fama faxadeni nən. Nayi, e Daniyeli fen e nun a lanfane alogo e fan xa faxa.

Ala yi xiyen lankɛnɛmaya

¹⁴ Daniyeli yi a xuiin namini ɲɔxɔ luun nun xaxilimayaan na Ariyoki ma mangan kantan muxune xunna, naxan yi faan kiraan xɔn ma siga Babilɔn fekolonne faxadeni.

¹⁵ A Ariyoki maxɔdin, a naxa, “Nan-fera mangan bata sariya xɔdεxε sifani ito sa.” Ariyoki yi na feen yεba Daniyeli xa.

¹⁶ Nanara, Daniyeli yi siga mangan fεma, a yi a mayandi alogo a xa wax-atin fi a ma, a xa nɔ a xiyen nun a bunna falε mangan xa.

¹⁷ Daniyeli yi siga banxini, a feni ito birin yεba a lanfane xa, Xananiya nun Mikayeli e nun Asari.

¹⁸ A yi e mafan a e xa Ala maxandi naxan kore, a xa kininkinin e ma, a xa fe luxunxini ito yita e ra alogo e nama Daniyeli nun a lanfane faxa Babilɔn fekolonna bonne xɔn.

¹⁹ Nanara, Daniyeli yi fe toon ti kɔεen na alo xiyena, fe luxunxin yi lankɛnɛmaya a xa. Daniyeli yi Ala tantun naxan kore,

²⁰ a naxa,
“Ala xinla xa tantun habadan habadan!

Amasɔtɔ a tan nan gbee kolonna nun sɛnbɛn na.

²¹ A tan nan waxatin nun a kεɲane maxεtεma:

A tan nan mangane bama.

A tan nan mangane dɔxɔma.

A fekolonna fima fekolonne ma,

a lɔnnin fima xaxilimane ma.

²² A fe tilinxi luxunxine lankɛnɛmayama.

A dimi yi feen kolon,

bayo kɛnɛnna a yii.

²³ N benbane Ala,

n na i tantunma,

n yi i batu

fekolonna nun fangana a fe ra

i naxan fixi n ma.

I bata n nakolon na ra,

nxu naxan maxɔdinxi i ma,

i bata nxu rakolon mangana xiyen na.”

Daniyeli yi mangan xiye saxin nun a bunna fala

²⁴ Na xanbi ra, Daniyeli yi siga Ariyoki fεma, mangan yamarin fi naxan ma a xa Babilɔn fekolonne faxa. A sa a fala a xa iki, a naxa, “Hali i nama Babilɔn fekolonne faxa. Siga n na mangan yεtagi. N xa a xiyen bunna fala a xa.”

²⁵ Mafuren, Ariyoki yi siga Daniyeli ra mangan fεma, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata muxu keden to na Yuda kaa suxine yε, naxan xiyen bunna falε mangan xa.”

²⁶ Mangan yi Daniyeli maxɔdin naxan xili Belitisasari, a naxa, “I tan nɔε xiyen nun a bunna falε n xa ba?”

²⁷ Daniyeli yi mangan yabi, a naxa, “Mangana, i fe luxunxin naxan

maxadinxi fekolonne nun jinan kanne nun woyimene nun yiimatone ma, ne sese mi nae i ya xiyeen nun a bunna fale i xa.

²⁸ Koni Ala na yi, naxan kore xonna ma. A nae fe luxunxine ye mayalanje. A bata Manga Nebukadanesari rakolon naxan ligama waxati famani. Awa, i ya xiyeen nun i ya fe toone ni i ra i naxanye to i ya saden ma.

²⁹ I yi saxi waxatin naxan yi, mangana, i yi lu i mire fe famatone ma. Awa, naxan fe luxunxine ye mayalanma, na bata i rakolon fe famatone ra.

³⁰ N tan ma binni, fe luxunxini ito mi ye mayalanxi n xa fa fala n tan fekolon dangun denden na, koni alogo a bunna xa fala mangan xa, i yi i sondonna miriyane kolon.”

³¹ “Mangana, i fe toon nan tixi naxan findixi sawura belebelen na. Na sawura yi gbo kati! A yi mayilenma, a yi tixi i yetagi, a kejaan yi magaxu han!

³² Xemaan yeteen nan yi sawuran xunna ra, a kanken nun a yiine gbeti wuren nan e ra, a kuiin nun a tagina, sulana.*

³³ A danbane yi rafalaxi wure foren na, a sanne wure foren nun bendε ganxina.

³⁴ I yi a matoma waxatin naxan yi, gemena nde yi keben muxu yii mi naxan boxi, a fa bonbo na sawuran sanna ra wure foren nun bendε ganxin denaxan yi. A yi e rayensen.

³⁵ Awa, a wure fore yo, a bendε ganxi yo, a sulan yo, a wure gbeti yo, a xema yo, na birin yi lunburunje ayi, e yi findi burun burunna ra alo se dagin naxan yifema soqe furen na. Foyen yi a xali a funfu yo mi lu na.

Awa na gemen naxan fa bonbo na sawuran na, na yi findi geya belebelen na, a boxona ngan nafe.”

³⁶ “Xiyeen ni i ra. Nxu a bunna fan falama nen mangan xa.

³⁷ N kannu, mangane mangan ni i tan na. Amasoto Ala nan mangayaan nun senben nun fangan nun xunnay-erenna fixi i ma, Ala Naxan Kore.

³⁸ A tan nan i doxi muxune nun subene nun xoline xun na, e nema dede yi, a yi non fi i ma ne birin xun na. I tan nan xema xunna ra.

³⁹ I tan na dangu, mangaya gbeten kelima nen naxan senben xurun i gbeen xa. Na xanbi, mangayaan saxanden ligama nen alo sulana, na yi non sa boxon birin ma.

⁴⁰ Mangaya naaninden fama nen, na xodaxo alo wurena. Wuren seen birin yensenma, a a lunburun. Na mangayaan fan bonne yensenma na kii nin, a yi e lunburun.

⁴¹ I a sanne nun a san sonle toxi rafalaxi wuren nun bendε ganxin basanxin na kiin de, na yamanani taxunma nen, koni wuren xodaxon joxondonna taranma a yi nen, bayo i wuren nun bendε ganxin basanxin nan toxi.

⁴² Nanara, alo a san sonle yi rafalaxi wuren nun bendε ganxin basanxin na kii naxan yi, na yamanan foxo kedenna fangan gboma ayi nen, bode foxon yi xetunje ayi.

⁴³ I wuren nun bendε ganxin basanxin nan toxi, bayo na muxune katama nen e xa malan, koni e mi malanje alo wuren nun bendε ganxin to mi basanje.”

⁴⁴ “Na mangane waxatini, Ala Naxan Kore, na mangayana nde rafama nen naxan mi kale habadan!† Na mangayaan mi danguma yamana

* **2:32:** A *xunna* findixi Babilon kaane mangayaan nan na. Na feen sebexi Yere mi 51.7 kui. A *kanken nun ayiine* findixi Perise kaane gbeen na Manga Kirusi naxan folo je keme suulun tonge saxan nun solomanaanin benun Yesu xa bari. A *kuiin nun a tagi* findixi Gireki kaane mangayaan na Manga Alesandire bun ma je keme saxan benun Yesu xa bari. A danbane nun a sanne findixi Romi kaane mangayaan nan na. Yesu faxi waxatin naxan yi, Romi kaane nan yi mangane ra boxon yire wuyaxi xun na. † **2:44:** Marigi Yesu a denkeleya yamaan naxan folo, na findixi *mangayani* ito ra naxan buma habadan. Daniyeli a falani ito a yebaxi fa fala a Yesu yi lan a xa fa Romi kaane mangayaan waxatini. A faxi na waxatin nin. Yesu a denkeleya yamaan nan sabatima dunuja yiren birin yi fata falani ito ra. Na feen mato Daniyeli 2.35 kui. A mon buma habadan ariyanna yi.

gbete nɔɔn bun. A yamanan bonne raxuyama ayi nɛn, a yi e raxəri, koni a tan yetɛɛn luma nɛn habadan.

⁴⁵ Na bunna nɛn, alo i gɛmɛn naxan toxi kebenɲɛ geyaan fari muxun yii mi dinxi naxan na, a fa wuren nun sulan nun bɛndɛn nun gbeti wuren nun xɛmaan yensen. Ala bata a yita mangan na naxan fama ligadeni yɛɛn na. Nɔɔndin nan xiyeni ito ra, muxune lan e xa la a bunna fan na.”

Mangan yi Daniyeli binya

⁴⁶ Nba, Manga Nebukadanesari yi a xinbi sin Daniyeli bun ma, a yetagin yi lan bɔxɔn ma. A yamarin fi a e xa saraxane ba a xa, e nun wusulanna.

⁴⁷ Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “E Ala nan alane Ala ra. E nun mangane gbee marigina naxan wundo feene lankɛnɛmayama. Bayo i bata nɔ wundo feni ito ye mayalanɲɛ.”

⁴⁸ Mangan yi Daniyeli mate, a banna se wuyaxi so a yii. A yi a dɔxɔ Babilɔn yamanan birin xun na, a yi a findi mangan na Babilɔn fekolonna birin xun na.

⁴⁹ Daniyeli yi mangan mafan, a xa Babilɔn bɔxɔn fe yɛban so Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yii. Daniyeli yetɛɛn yi lu Manga Nebukadanesari a tanden ma wanla ra.

3

Mangan yi suxuren nafala

¹ Manga Nebukadanesari yi sawura xɛmaan nafala. A kuyan nɔngɔnna ye tonge sennin lixi. A yigbona, nɔngɔnna ye sennin. A sa a ti Dura Lanbanni, Babilɔn yamanani.

² Manga Nebukadanesari yi bɔxɔne mangane nun bɔxɔ kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun sariyasane nun kitisane nun bɔxɔn kuntigine ngaan xili alogo e xa fa sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

³ Awa, bɔxɔne mangane nun bɔxɔ kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun

sariyasane nun kitisane nun bɔxɔn kuntigine ngaan yi e malan na sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafala. E ti sawuran yetagi Manga Nebukadanesari naxan nafala.

⁴ Mangana fe rawangan yi sarin fangan na, a naxa, “Siyane nun bɔnsɔnne birin naxanye xuine birin falama, naxan yamarixi ε ma, na ni ito ra:

⁵ E na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ waxatin naxan yi, ε bira bɔxɔni, ε yi sawura xɛmaan batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

⁶ Xa naxan yo mi bira a bun ma, a yi a batu, na rawolima ayi nɛn sulun tɛɛni* keden na!”

⁷ Nanara, siyane birin to xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ, siyane nun bɔnsɔnne birin naxanye xuine birin falama, ne yi bira sawura xɛmaan bun ma, e yi a batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

⁸ Na waxatin yetɛni, yiimatona ndee yi fa, e xa Yahudiyane kansun.

⁹ E yi a fala Manga Nebukadanesari xa, e naxa, “Ee! mangana! I xa bu dunuɲa yi.

¹⁰ Nxu kannu, i bata yi yamarin fi, a muxune birin xa bira sawura xɛmaan bun ma, e yi a batu, e na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ waxatin naxan yi.

¹¹ Nayi, naxan yo mi tin birɛ a bun, a yi a batu, na kannu wolima nɛn sulun tɛɛni.

¹² Koni Yahudiyana ndee na yi, i tan yetɛɛn Babilɔn bɔxɔn fe yɛbaan soxi naxanye yii, Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego. I ya yamarin bɔtɛ mi ne xa. Ee! Mangana! E mi i ya alane batuma, e mi i ya sawura xɛmaan fan batuxi i naxan nafalaxi.”

¹³ Nebukadanesari bɔɲɛn yi te a xɔlɔ! A yi yamarin fi, e xa fa Sadiraki

* **3:6: Sulun tɛɛn** mɔn falama yirena nde yi fa fala **“Furu tɛɛna.”**

nun Mesaki nun Abedinego ra. So-fane yi fa na xεmεne ra a yεtagi.

¹⁴ Nebukadanesari yi a fala e xa, a naxa, “Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego, jɔndin na a ra ba? E mi n ma alane batuma, ε mɔn mi sawura xεmaan batuma, n naxan nafala?”

¹⁵ Awa, iki, ε na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mε sɔnɔn, ε bira, ε yi sawura xεmaan batu n naxan nafalaxi. Koni xa ε mi a batu, ε rawolima nεn sulun tεeni keden na! Ala mundun na yi naxan ε bama n yii?”

¹⁶ Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi a fala, e naxa, “Ee! Manga Nebukadanesari! Nxu mi waxi nxu yεtε makata fe yi i yεtagi.

¹⁷ Xa na rabε, nxɔ Ala, nxu walima naxan xa, na nɔε nxu ratangε. A nxu ratangama sulun xajɛn ma nεn e nun i yiin ma.

¹⁸ Hali a mi na ligε, mangana, a kolon a nxu mi i ya alane batuma, nxu mi i ya sawura xεmaan batue i naxan nafalaxi.”

E woli fena tεeni

¹⁹ Nayi, Nebukadanesari yi mɔnε han! A yεtagin yi masara Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yεε xɔri. Nebukadanesari yi yamarin fi e xa sulun† nawolon dɔxɔna ma solofere dangu e yi darixi a ra kiin de.

²⁰ A yi a yεngεsona ndee yamari naxanye maxɔdɔxɔ a gali diine ye, e xa Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego xidi, e yi e rawoli sulun tεε xajɛni.

²¹ Na xεmε saxanna yi xidi, e maraberi baxi e dugine nun e wantanne nun e namune yi, e nun e doamaan birin. E yi woli sulun tεε xajɛ tagi.

²² Sofaan naxanye Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego woli tεeni, tεen yi ne faxa bayo mangan bata yi yamarin fi a xa wolon jaxi ra.

²³ Koni Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego, ne saxanna xidixin yi bira sulun tεε xajɛni.

²⁴ Manga Nebukadanesari yi gaxu, a tujanɛ ayi, a keli. A yi a fala a maxadi tiine xa, a naxa, “En mi muxu saxan xidixin xan wolixi tεen tagi ba?” E mangan yabi, e naxa, “ɔn Mangana!”

²⁵ A mɔn naxa, “Anu, n muxu naanin nan toma, e mi xidixi. E sigan tima tεen tagi, tɔrɔya yo mi e ma. E naaninden kejaan maliga malekan na.”

Mangan yi Ala binya

²⁶ Nebukadanesari yi a maso sulun xajɛn de ra, a naxa, “Sadiraki! Mesaki! Abedinego! Ala Matexina walikεne, ε mini, ε fa be.” Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi keli tεen tagi.

²⁷ Bɔxɔne mangane nun bɔxɔ kanne nun yamana kanne yi e maso e ra. E yi a to, tεen mi nɔ yo sɔtɔxi na xεmεne fatin ma. E xunsexe ne mi ganxi, e dugine mi kalaxi. Tεen xiri mi dɔxi e ma.

²⁸ Nebukadanesari yi a fala, a naxa, “Tantunna Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala xa! A tan nan a malekan nafaxi, a yi a walikεne ratanga. E bata la a ra han, e yi mangana a yamarin kala. E yitɔnxi faxa feen ma, benun e xa ala gbete batu, ba e Ala ra.

²⁹ A mato fa, n yamarin naxan fima: xa muxu yo Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala rafεya, a na taran siya yo yi, yamana yo yi, xui yo yi, na kanni sεgεma dungi dungi yεen nan ma, a banxin yi findi kurun na, bayo ala yo mi na naxan nɔε makantan sifani ito ra alo a tan.”

³⁰ Nanara, mangan yi Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a fe mate Babilɔn yamanani.

³¹ Manga Nebukadanesari yi xεrane rasiga siyane nun bɔnsɔnne birin ma naxanye xuine birin falama, dunuɔna yiren birin yi, a naxa, Bɔɔesa gbeen xa lu ε xa.

³² A findixi n xa fe fajin nan na, n xa taxamasenne nun kabanako feene ye ba ε xa

† 3:19: *Sulunna* mɔn fale fa fala furuna.

Ala Matexin naxanye ligaxi n xa.

³³ A taxamasenne gbo,
a kabanako feene senben gbo.

A mangayana,
habadan mangayaan na a ra.

A nɔyaan luma nen mayixete nun
mayixete.

4

Mangan xiyen firindena

¹ N tan Nebukadanesari, n yi bɔɔɛ
xunbenla nun ɔaxunna nin n ma
mangaya banxini.

² N yi xiye sa naxan n magaxuxi.
Miriyaneyi soma n yi n ma saden ma,
n xaxinla fe toone yi n kuisan han!

³ Nanara, n bata yamarin fi, e xa fa
Babilɔn fekolonne ra n fema alogo e
xa n ma xiyen bunna fala n xa.

⁴ Woyimene nun ɔinan kanne nun
yiimatone nun kɔmɔ kanne faxina, n
yi n ma xiyen yeɓa e xa, koni e sese mi
nɔ a bunna fale n xa.

⁵ A raɔanna, Daniyeli fan yi fa n
fema naxan mɔn yi xili Belitisasari
naxan xili luxi alo n ma ala xinla. Ala
sariɔanxine niina a tan yi. N yi n ma
xiyen yeɓa a xa,

⁶ n naxa, “Belitisasari, woyimene
kuntigina, n na a kolon fa fala ala
sariɔanxine niina i tan yi. Wundo fe
yo mi xɔdɔxɔ i tan yii. Fe toone bunna
fala n xa, n xiye saxi naxanye ra.”

⁷ “Awa, n xaxinla toon naxan tixi,
na ni i ra, n to yi saxi n ma saden ma,
n yi n yeɛ rakɔɔinma, n yi a to:
Wudi bili gbee keden tixi bɔɔɔn tagi,
naxan yi mate han!

⁸ Na wudin yi gbo,
a magaxu ayi,
a kondan yi texi nen han kuyena.
A yi toma bɔɔɔn danna birin na.

⁹ A ɔɔɔɔndene yi fan,
a bogine yi wuya han!
Birin balon yi a kɔɔ ra.
Burunna subene yi fama a nininna
bun.

Xɔline yigiyaxi a yiine kɔɔ ra.
Daliseene birin yi e donna sɔtɔma a
bogin nan xɔn.

¹⁰ N xaxinla tooni,
n naxan to n ma saden ma,

n yeɛn tixi,
n yi marakantan ti sariɔanxina nde
keden to gode

keli kore xɔnna ma.
¹¹ Na yi sɔnɔ fangan na,

a falan ti iki, a naxa,
‘E wudini ito rabira,
e yi a yiine sege,
e yi a ɔɔɔndene ba a ma,
e yi a bogine raxuya ayi.
Subene xa e giye a bun,
xɔline yi keli a yiine yi.

¹² Koni e xa a dungin nun a salenne lu
bɔɔɔni

e yi a xidi wuren nun sula yɔlɔnɔnna
ra,

a yi lu xɔɔn ma seɔɔn xɔɔ ra.

A xa yikun xiila ra,

a yi a balo seɔɔn na

alo subene.

¹³ A adamadi xaxinla maxetema nen,
sube xaxinla yi so a yii.

Nɛɛ solofere danguma a xun ma nen.

¹⁴ Marakantan muxune nan sariyani
ito ragidixi,

maleka sariɔanxine nan yamarini ito
fixi

alogo daale xa a kolon

fa fala Ala Matexin nɔn nabama

adamadiine mangayaan fari.

A a soɔ muxeyii naxan na rafan a ma,
hali muxune birin dangu naxan na.’

”
¹⁵ “N tan Manga Nebukadanesari, n
xiyen naxan sa, na nan na ra. Awa,
i tan Belitisasari, i xa n xiyen bunna
fala n xa, bayo n ma bɔɔɔn fe kolonne,
ne sese mi nɔxi a bunna fale n xa.
Koni i tan nɔɔ bayo ala sariɔanxine
niina i tan yi.”

Daniyeli yi xiyen yeɓa

¹⁶ Awa, Daniyeli naxan xili Beliti-
sasari, na yi a raxunbeli waxatidi, a
miriyane yi a kuisan. Mangan yi a
fala, a naxa, “Belitisasari, xiyen nun a
bunna nama i kuisan.” Belitisasari yi
a yabi, a naxa, “N kanna, a yi lan nun,
xiyen xa findi i yaxune gbeen na, a
bunna yi lu i sangarɔɔɔne xa.

¹⁷ I wudi bili gbeen toxi gboɔ, a
maxɔdɔxɔ ayi, naxan kondan texi han
kuye, naxan yi toma bɔɔɔn danna
birin yi,

18 naxan naxandene fan, naxan bogi wuya, naxan daliseen birin baloma, burunna subene e sama naxan bun ma, xoline e teen sama naxan yiine yi.”

19 “Ee! Mangana! Na wudin ni i tan na. Bayo, i bata gbo i findi senbe kanna ra. I ya gboon bata te han kuye e nun i ya noon bata dunuja danna birin li.

20 I tan mangan mon yi kantan ti saripaxine keden to gode keli kuye, a naxa, ‘E wudini ito rabira, e a kala, koni e dungin nun a salenne lu boxoni. Koni e a maxidi wure yolonxonna nun sulan yolonxonni xeen ma sexen xore ra. A xa yikun xiila ra. A xa lu burunna subene xon ma han jee solofere yi dangu a xun ma.’”

21 “Ee! Mangana! N xa a yeba i xa Ala Matexin naxan nagidixi n kanna mangan ma.

22 I kedima nen adamadiine tagi, i sa i damake burunna subene ye. I i degema sexen nan na alo jingene. I mon yikunma xiila ra nen jee solofere bun ma, han i yi a kolon a Ala Matexin nan noon nabama adamadiine mangayaan xun na. A mangayaan fima muxun ma naxan na a kenen.

23 Wudi dungin nun a salenne lu feen yamarin fan bunna na, a i ya mangayaan naxetema i ma nen i na a kolon, a noon naxan yi, na kuye.

24 Nanara, Mangana, n ma maxadin xa rafan i ma: Danna sa i yulubine ra, i xa tinxin. I ya tantanne lu na, i xa kininkinin tawo muxune ma. Yanyina nde yi, i luye boje xunbenli nen.”

25 Na feen birin yi kamali Manga Nebukadanesari ma.

26 Kike fu nun firin to dangu, a yi a masiga tima manga banxin sanganson kae ra Babilon yi,

27 Mangan yi a fala, a naxa, “Babilon gbo de! N tan nan a tixi manga yigiyaden na n senben fangan na n ma xunnayerenna nun n ma binyen xa!”

28 Falan mon yi mangan deni singen, fala xuina nde yi keli kuye, a naxa, “Manga Nebukadanesari,

falani ito tima i tan xa. Mangayaan senben bata ba i yii to.

29 I kedima nen muxune tagi, i sa i damake burunna subene tagi, i yi sexen don alo jingene, jee solofere bun ma han i na a kolon waxatin naxan yi a Ala Matexin nan noon nabama adamadiine mangayaan fari. A a so muxe yi naxan na a kenen.”

30 Na waxatin yeteni, na fala xuiin yi kamali Manga Nebukadanesari xili ma, a yi kedi adamadiine ye, a sexen don alo jingene. A fatin yi yikun xiila ra, han a xunsexen yi mini alo singbin xabena. A san xanle yi kuya ayi alo xoliin gbeena.

31 Waxatin naxan saxi na danna to a li, n tan Nebukadanesari, n yi nyen nate kuye, n xaxinla yi xete n ma. N na Ala Matexin batu, n yi a tantun, n yi a binya naxan na yi habadan! Naxan ma noon findixi habadan noon na e nun naxan ma mangayaan ligama mayixete nun mayixete xun na.

32 Sese mi dunuja muxune senben na Ala yee ra yi. Naxan na a kenen, a na nan ligama maleka ganla ra e nun muxune boxon ma. Muxu yo mi na naxan a yin yee ratiye, a a fala, a naxa, “I nanfe ligama?”

33 Na waxatin yeteni, n xaxinla yi xete n ma, n ma mangayaan xunnayerenna nun n ma noon mirinna fan yi xete n ma. N ma maxadi tiine nun n ma muxu gbeene mon yi n xili, n dawo n ma mangaya gbedeni. N ma gboon yi siga xun mase.

34 Iki, n tan Nebukadanesari, n na a batuma, n na a yite, n na a binya, kore xonna mangana yoon a xa a kewanla birin yi, a kirane tinxin. A nae muxune magode nen naxanye e yete yitema.

5

Sebeli magaxuxina

1 Loxona nde, Manga Belisasari yi naxanaxani ton a muxu gbee wuli kedenna xa. A yi lu dalon minje e xon.

2 Dalon to a suxu, Belisasari yi yamarin fi a e xa fa igelengenna xema

daxin nun gbeti daxin na, a baba Nebukadanesari kelixi naxanye ra Ala Batu Banxi gbeeni Yerusalen taani. Mangan yi waxi a min feni ne ra e nun a jaxanle nun a konyi jaxanle* nun a muxu gbeene.

³ Nayi, e yi fa xema igelengenne ra naxanye sa tongo Ala Batu Banxini Yerusalen taani. Mangan nun a muxu gbeene nun a jaxanle nun a konyi gilene yi e min ne ra.

⁴ E dalon min waxatin naxan yi, e yi lu alane batuε, xemaan nun gbetin nun sulan nun wuren nun wudin nun γεμε alane.

⁵ Na waxatin yeteni, muxun yii sonle yi mini kenenni lenpu degen ma. E sebenla ti manga banxin kanke. Mangan yi yiini ito to naxan yi sebenla tima.

⁶ Mangan yetagin yi maxete, a miriyane yi a kuisan, a tagi xudine yi ba a yi, a xinbine yi lu bonbe e bode ra.

⁷ A yi gbelegbele fangan na, a e xa fa jinan kanne nun yiimatone nun komo kanne ra. A yi a fala Babilon fekolonne xa, a naxa, "Naxan na sebenli itoe xaran, a yi a bunna fala n xa, na maxidima nen manga dugin na, xema jeren yi bira a koe, a mon yi mangaya tiden saxanden soto boxoni ito yi."

⁸ Mangana a fekolonne birin yi so, koni e mi no sebenla xaranje, e yi a bunna fala mangan xa.

⁹ Na nan a liga, Manga Belisasari mon yi gaxu han, a yetagin yi maxete, a muxu gbeene yi kui yifu.

¹⁰ Mangana nga to mangan nun a muxu gbeene sonxo xuiin me, a so jaxanaxa banxini. A yi a fala, a naxa, "Mangana, i xa bu han! I ya miriyaye nama i kuisan. I yetagi nama maxete.

¹¹ Muxuna nde i ya boxoni, ala sarijanxine xaxinla a yi. I baba waxatini, a yi feene fixen toma, a xaxinla fan, a fekolonna nun alane gbeen lan. Nanara, i baba Manga Nebukadanesari yi a findi woyimene

nun jinan kanne nun yiimatone nun komo kanne kuntigin na. I baba mangan yeten na liga nen.

¹² Bayo, nii fisamantenna nun lonnin nun xaxilimayaan Daniyeli yi, mangan naxan xili sa Belitisasari. Xiyene bunna kolonna fan ayi. A mon sandane yebama, a maxodin xodexene yabima. Nanara, e xa Daniyeli xili. A noma nen a bunna faladeni i xa."

Daniyeli yi na sebenla xaran

¹³ Nayi, e fa Daniyeli ra mangan yetagi. Mangan yi a fala a xa, a naxa, "I tan nan na Daniyeli ra n baba faxi naxan na sa keli Yuda yi?"

¹⁴ N bata i ya fe me a alane niina i tan yi e nun i feene fixen toma. Xaxinla nun fekolonna i tan yi naxan joxon mi na.

¹⁵ E baxi fadeni nen fekolonne nun jinan kanne ra n fema alogo e xa sebenli ito xaran, e yi a bunna fala n xa, koni e mi noxi a bunna faladeni!

¹⁶ N bata a me a i no feene bunne yebe nen, i yi maxodin xodexene yabi. Iki, xa i no sebenli ito xaranje, i n nakolon a bunna ma, i maxidima manga dugin na nen, xema jeren yi bira i koe, i yi findi boxon mangan muxu saxanden na."

¹⁷ Daniyeli yi a fala mangan xa, a naxa, "I ya kiseene ramara i yete xa, i ya finmaseene fi gbete ma. Hali na, n sebenla xaranma nen mangan xa, n yi i rakolon a bunna ma.

¹⁸ Ee! Mangana! Ala Matexin nan mangayaan nun gboon nun xun-nayerenna nun noron fixi i baba Nebukadanesari ma.

¹⁹ Nanara, siyane nun bonsonne birin naxanye xuine birin falama, ne gaxuxi a yee ra. A na wa a xon, a muxun faxesa. A na wa, a a rakisi. A na wa naxan yite fe yi hanma a yigodo fe yi, a na liga.

²⁰ Koni a yanda waxatin naxan yi, a bonen yi xodoxo han a waso ayi. Ala yi a ba a mangaya gbedeni, a a binyen ba a yii.

* **5:2: Konyi jaxanle** nan ne ra, a naxanye soto a jaxanla ra.

²¹ A kedi adamane ye, a xaxinla yi lu alo subene gbeena. A yi lu burrunna sofanle fəxə ra, a yi sexen don alo jingene. A fatin yi yikun xiila ra, han a kolon a Ala Matexin nan nəon nabama adamane mangayaan xun na. A muxe nan findima mangan na, a na wa naxan xən.”

²² “I tan, a diina Belisasari, i yi na birin kolon, koni i mi i yete magodo.

²³ I bata i yete yite Marigin xili ma naxan kore, i yi Ala Batu Banxina igelengenne maxili i yetagi. E yi dələn min e ra, i tan nun i ya muxu gbeene nun i ya jaxanle nun i ya konyi jaxanle. I yi alane batu, gbetin nun xemaan nun sulan nun wuren nun wudin nun gemə alane, naxanye mi se toma, e mi fe mema, kolon mi e yii. I mi Ala binyaxi i ya niiraxinla nun i ya dunuḡa yi gidin naxan yii.

²⁴ Na nan a toxi, a yiini ito rafaxi naxan sebenli ito tixi.”

²⁵ “A tan ni i ra keden keden yeen ma naxan seḡxi: MENE MENE TEKELI PARISIN.

²⁶ Falani itoe bunna ni i ra: ‘MENE’ na bunna neen fa fala ‘Yatəna.’ Ala bata i ya mangayaan ləxən yatə, a danna sa a ra.

²⁷ ‘TEKELI’ na bunna neen fa fala ‘A maliga.’

I ratexi sikeela nan na, a li, i yelefu.

²⁸ ‘PARISIN’ na bunna neen ‘Mayitax-unna.’

Bayo i ya bəxəni taxunma neen, a yi so Mede kaane nun Perise kaane yii.”

²⁹ Sasa, Belisasari yi yamarin fi a Daniyeli xa maxidi manga dugin na, xema jeren yi bira a kəe, a yi yamarin fi, a xa rawanga a bata yamanan mangayaan tiden saxanden sətə.

³⁰ Na kəeen yeteen na, e Babilən manga Belisasari faxa.

6

Daniyeli nun yatane fe

¹ Dariyusi Mede kaan mangayaan sətə a jəe tonge sennin e nun firin nan ma.

² Dariyusi yi a ragidi a xa bəxəne manga kemə e nun məxəjen ti a gbee yamanane xun na.

³ A yi manga gbee saxan dəxə e xun na bəxəne mangane fa dentegen sama naxanye xa alogo mangana tənəne xa xun makantan. Daniyeli yi na manga saxanne ye.

⁴ Awa, Daniyeli yi dangu manga gbee firinna bodene ra e nun bəxəne mangan birin bayo nii fisamantenna yi a tan yi. Nanara, mangan yi wa a dəxə feni bəxən birin xun na.

⁵ Awa, manga gbee bodene nun bəxəne mangane yi feren fen fələ a tənəge feen na lan bəxəna feene ma. Koni e mi kii yo sətə, e mi mayifu yo to a tan ma binna ra bayo a tinxin. Nanara, e mi kalan to a yi hanma mayifuna.

⁶ Awa, na muxune yi a fala, e naxa, “En mi fere yo sətə Daniyeli tənəge feen ma xa a mi fata a Alaa sariyana feen na.”

⁷ Na manga gbeene nun bəxəne mangane birin yi siga mangan fema e bode xən. E yi falan ti, e naxa, “Manga Dariyusi xa siimayaan sətə habadan!

⁸ Yamanan manga gbeene nun bəxə kanne nun bəxəne mangane nun maxadi tiine nun yamana kanne birin tinxi a mangana sariya keden xa rawanga naxan fama tənni ito sadeni: Xii tonge saxanna bun ma, naxan na ala yo maxandi hanma muxu gbetə ba i tan na, mangana, na xa woli yatane yinla ra.

⁹ Ee! Mangana! Iki, tənni ito yisarin, i yi i ya taxamasenna sa alogo a xa findi maxetətəren na alo Mede kaane nun Perise kaane sariyan to mi maxetə.”

¹⁰ Nanara, Manga Dariyusi yi a taxamasenna sa tənna seben fari.

¹¹ Awa, Daniyeli to a kolon a feni ito bata yisarin, a yi te a sangansoon kəe ra naxan foye suxuden deene yi rabixi Yerusalən binni. Dəxəna ma saxan sogen ma, a yi a xinbin sinma, a Ala maxandi, a a tantun alo a yi a ligan kiin de a singeni.

¹² Na muxune birin yi siga Daniyeli konni, e so, e Daniyeli li a Ala mafanje, a yi Ala maxandima.

¹³ Nayi, e siga mangan fema, e yi

mangana tonna fe fala a xa, e naxa, “I mi yi tonna nde yisarin naxan a fala a xii tonge saxanna bun ma, muxu yo a xui ramini ala gbete ma a xandideni hanma muxu gbete ba i tan na, mangana, na wolima yatane yinla ra nen?” Mangan yi e yabi, a naxa, “Nandin nan a feen na, fata Mede kaane nun Perise kaane gbee sariyan na naxan mi maxete.”

¹⁴ E mon yi a fala, e naxa, “Ee! Mangana! Daniyeli, Yuda muxu suxina nde, na mi i tan yatexi sese ra hanma i ya ton yisarinxina. A Ala maxandin nabama dɔxɔna ma saxan sogen ma.”

¹⁵ Mangan to na me, a yi kontofili kati, a yi a ragidi a bɔneni a a xa Daniyeli rakisi. Han sogen bira waxatini, a katama a xa a rakisi.

¹⁶ Koni na muxune birin yi fa mangan fema, e yi a fala mangan xa, e naxa, “A kolon, mangana, Mede kaane nun Perise kaane sariyan mi tinje a tɔri saxin nun lanma xui seβexina mangan xon, na xa maxete.”

¹⁷ Nanara, mangan yi yamarin fi a Daniyeli xa woli yatane yinla ra. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “I ya Ala, i naxan batuma sɔnyani, na xa i rakisi.”

¹⁸ E yi fa gemena nde ra, e a dɔxɔ yinla de ra, mangan yi a mataxam-aseri a yiirasoon na e nun a muxu gbeene yiirasone ra alogo fefe nama maxete Daniyeli ma binni.

¹⁹ Na xanbi ra, mangan yi siga a banxini, a yi xi sunni, a konyi naxalan yo mi fa a fema, xixali mi a suxu.

²⁰ Subaxa, mangan yi keli, a yi siga sasa yatane yinla de ra.

²¹ A to maso yinla ra, a yi Daniyeli xili a xui sɔxɔlexin na. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “Daniyeli, habadan Alaa walikena! I ya Ala, i naxan batuma sɔnyani, na nɔxi i rakise yatane ma nen ba?”

²² Daniyeli yi a yabi, a naxa, “Mangana, i xa siimayaan soto habadan!”

²³ N ma Ala bata a malekan nafa, a fa yatane deen balan. E mi fe naxi ligaxi n na, bayo n findixi sɔntaren

nan na a yetagi, hali i fan yetagi. Ee! Mangana! N mi fe naxi yo rabaxi.”

²⁴ Nayi, mangan yi sewa han, a yi yamarin fi a e xa Daniyeli rate yinla ra. Daniyeli yi rate yinla ra, e mi maxɔlode yo to a ma, amasoto a yi denkelɛyaxi a Ala ma.

²⁵ Mangan yi yamarin fi a muxun naxanye Daniyeli tɔnegexi, a ne xa woli yatane yinla ra, e tan nun e diine nun e naxanle. Benun e xa yinla xonna li, yatane yi e kutukutu, e yi e xonne yilunburun.

²⁶ Na xanbi ra, Manga Dariyusi yi seβenla ti siyane nun bɔnsɔnne birin ma naxanye xuine birin falama naxanye bɔxona ngaan ma, a naxa, “Bɔne xunbeli gbegbe xa lu exon ma!”

²⁷ N bata yamarin fi n ma bɔxon birin yi, binyen xa fi Daniyeli a Ala ma, yamaan yi gaxu a yee ra.

Bayo habadan Ala na a ra.

A neen habadan.

A mangayaan mi kalama habadan.

A nɔon luma nen han a rapanna.

²⁸ A tan nan maratangan nun marakisin tima,

a mantaxane nun kabanako feene ligama

kuyen nun bɔxon ma.

A tan nan Daniyeli ratangaxi yatane fangan ma.”

²⁹ Na xanbi ra, Daniyeli yi sabati Dariyusi mangayaan bun ma, e nun Kirusi Perise kaana mangayaan bun ma.

7

Daniyeli a fe to singena alo xiyena: Sube naaninne

¹ Belisasari a mangayaan jee singena Babilon yi, Daniyeli yi xiye sa, a fe toon ti a xaxinli, a yi a saden ma waxatin de. Na xanbi ra, a yi xiyen nun a fe xonne seβe.

² Daniyeli yi a fala, a naxa, “N na a to nen n ma koe ra tooni, foyene sa kelima kuyen tongon naaninne yi, e e radin fɔxɔ ige gbeen xun ma.”

³ “Sube magaxuxi naanin yi mini fɔxɔ igeni, e sese keden mi yi a ra.

⁴ A singe ra xiin yi luxi alo yatana, a gubugubune alo singbin. N yi a matoma, e a gubugubune ba a ma, e a rakeli, e a ti a sanne xunna alo adama. Muxun sǝndǝmǝn yi so a yii.”

⁵ “Sube firinden luxi alo kanko belebelena. A saxi a fǝxǝ kedenna ma. Nǝnsǝn xǝri saxan yi a dǝ, a e xinma. E yi a fala a xa, e naxa, ‘Keli, i xǝyi se gbeen don.’ ”

⁶ “Na xanbi, n yi a matoma, n yi gbǝtǝ to alo tagi suxu ɲari. Xǝli gubugubu naaninna a fari, a xunna fan naanin. Nǝǝn yi so a yii.

⁷ Na xanbi ra, n yi a matoma n ma kǝe ra tooni, n yi suben naaninden to naxan mamirin, a magaxu e nun a maxǝdǝxǝ han a dangu ayi. Wure ɲin belebelene yi a dǝ ra, a yi a se suxine donma, a yi e laxunma, a dǝnxǝne bira a sanne bun. A tan nun sube fǝlǝne sese keden mi yi a ra, feri fu nan yi a ma.

⁸ N yi n mirima a fenne ma waxatin naxan yi, n yi a to, a feri xuridina nde yi mini e tagi, a feri fǝlǝyixi saxanne yi tala a yǝe ra. Awa, yǝe firin yi na fenna ma alo adaman yǝena e nun dǝna naxan yi falan tima dǝ ɲaxun na.”

⁹ N yi lu a matǝe, gbǝdǝne yi dǝxǝ.
Habadan Siin Kanna yi fa dǝxǝ.
A dugine yi fixa alo nǝnǝna,
a xunseǝǝn luxi alo garina,
a gbǝdǝn luxi alo tǝe dǝge,
sanna digilinxine yi dǝge ma a gbǝdǝn
ma
alo wonson tǝena.

¹⁰ Baan yi minima a yǝtagi
a dǝge ma tǝen na.
Muxu wuli wuline yi a batuma,
yatǝtaren yi tixi a dǝxǝn.
Nayi, kitisane yi e magodo,
e kitabune rabi.

¹¹ N yi lu a matǝe:
Waso falane fe ra
fenna yi naxan falama,
e sube naaninden faxa n yǝe xǝri.
E yi a binbin woli tǝeni, a gan.

¹² “Suben bonne fangan yi ba e yi,

koni nde yi sa e siimayaan fari han waxatina nde.

¹³ N yi a matoma n ma kǝe ra tooni,
a mato: adamadi maligan yi fa
sa keli kore kundani.

A yi a maso Habadan Siin Kanna
binni,
e a maso a ra.

¹⁴ Sǝnbǝn nun xunnayerenna nun
mangayaan yi so a yii,
alogo siyane nun bǝnsǝnne birin xa a
batu
naxanye xuine birin falama.

A nǝǝna, habadan nǝǝn na a ra
naxan mi danguma mumǝ!
A mangayaan mi kalǝ habadan!”

¹⁵ “N tan Daniyeli, n xaxinla yi
ɲaxamin n kui, n ma fe toone yi n
kuisan.

¹⁶ N yi n maso na muxuna nde ra, n
yi a maxǝdin feni ito xunna yǝtǝen na.

¹⁷ A yi a bunna fala n xa, a naxa,
‘Sube magaxuxi naaninni itoe mangaya
naaninna nan mayitaxi naxanye kelima
dunuɲa yi.

¹⁸ Koni Ala Matexina muxu sariɲanxine
mangayaan sǝtǝma nǝn,
mangayaan yi lu e yii habadan, han
habadanne habadanna.’ ”

¹⁹ “Na xanbi, n yi wama fixǝn sǝtǝ
feni sube naanindena fe yi naxan
nun suben bonne keden mi yi a ra,
naxan yi magaxu, wure ɲinne yi
naxan dǝ ra. A san xanle luxi alo
sulana, a yi a se suxine donma, a e
laxun a a dǝnxǝne mabodon.

²⁰ N mǝn yi wama feri fune fe kolon
feni, e nun fenna naxan mini, a yi
saxan nabira e yǝ, na fenna naxan yǝe
firin yi a ma e nun naxan dǝ yi yǝtǝ
yigbo falane tima, a mǝn yi ligaxi alo
a gbo bonne birin xa.”

²¹ “N yi a matoma, a yi muxu
sariɲanxine yǝngǝma, a nǝ dǝen sǝtǝ e
ma.

²² Han Habadan Siin Kanna yi fa,
a xa yoon fi Ala Matexina muxu
sariɲanxine ma. Waxatin yi a li,
muxu sariɲanxine yi mangayaan
sǝtǝ.”

²³ “A yi falan ti n xa, a naxa, ‘Sube
naanindena, mangayana nde nan na
ra naxan taranma dunuɲa yi, naxan
nun mangayaan bodene keden mi a

ra. A bəxəna ngaan sətəma nən, a a yibodon, a a lunburunje ayi.'

²⁴ Feri fune findixi manga fuun nan na naxanye kelima yamanani ito ma. Nde gbete kelima nən e tan xanbi ra, e nun a fəlone keden mi a ra, a manga saxan nagodoma nən.

²⁵ A fala jaxine tima nən Ala Matexin ma, a yi muxu sarijanxine kasari, a wama nən a xa waxatine nun sariyan masara. Muxu sarijanxine yi lu a bun ma waxati saxan nun a tagi bun ma.

²⁶ Na xanbi ra, kitin fama nən, e nən bama a yii nən, e a kala, e a raxəri habadan.

²⁷ Mangayaan nun nən nun gboon naxan yamana makuyene yi, ne soma nən Ala Matexina yama sarijanxin yii. A mangayana, habadan mangayaan na a ra, nə kanna ngaana a batuma nən, e a yamarine suxu."

²⁸ "Bataxin danna ni ito ra. N tan Daniyeli, n kuisan nən n ma miriyane ra, n yetagin yi maxete. N yi falani itoe ramara n bəjeni."

8

Daniyeli a fe toon firindena alo xiyena: kontonna nun kətəna

¹ Manga Belisasari a mangayaan jee saxandena, n tan Daniyeli, n mən yi fe toon ti alo xiyena.

² N yi a matoma na toon kui, a liga n ye ra yi alo n Suse taani, Elan yamanan manga taana, Wəlayi xuden de.

³ N yi n yeen nakeli, n yi kontonna to, a tixi xuden dexən ma. Feri kuye firin yi a ma, koni naxan minixi dənxen na, na kuya boden xa.

⁴ N yi kontonna to a fenne wole sogegododen binni e nun kəmen fəxən nun yiifari fəxən binni. Muxu yo mi yi nə a ratange a senben ma. A yi a waxən feen nabama tun, a senben sigan gboe ayi.

⁵ N yi n majəxənma na ma waxatin naxan yi, nanunna yi, kətəna nde yi fa sa keli sogegododeni, a yi bəxəna ngaani sigama, a sanne mi yi dinma

bəxən na. Feri magaxuxi keden yi kətəni ito xunna ma.

⁶ A fa han konton ferri firin kanna yireni, n naxan to xuden dexən. A fəjen a ma a fangan birin na.

⁷ N yi a to a masoe kontonna ra. A a kənkə a ma, a a garin, a a ferri firinne gira. Hali kontonna mi fanga sətə, a kətən nati. Kətən yi a rabira bəxəni, a yi a bodon, muxu yo mi nə a be a yii.

⁸ Kətən senben yi gbo ayi han! Koni a senben to gbo ayi, a ferri gbeen yi gira. Feri rayabuxi naanin yi mini a funfuni, e xunne tixi bəxən tongon naaninne ra.

⁹ Ne ye, ferri xurin yi mini keden ma, naxan senben yi gboma ayi yiifari fəxən binna nun sogeteden binna nun na yamanan mabinni naxan tofan.

¹⁰ A mən yi keli kore xənna ganla xili ma, a yi na fəxə kedenna nde rabira bəxəni e nun sarene. A yi e yibodon.

¹¹ A yi keli kore gali manga yeteen xili ma, a ləxə yo ləxə saraxan ba a yii, a yire sarijanxin nabira.

¹² Fata a murute jaxin na, na ganla nun ləxə yo ləxə saraxan yi lu a senben bun ma. Fenna yi jəndin woli bəxəni. A yi nə deen sətə a kəwanla ngaan ma.

¹³ N yi maleka keden fala ti xuiin me, maleka gbete yi a fala fala tiin xa, a naxa, "Fe toxini itoe buma han waxatin mundun yi lan ləxə yo ləxə saraxan nun murute halagi tiina fe ma, e nun yire sarijanxin nun ganla yibodonna fe?"

¹⁴ A yi n yabi, a naxa, "Fə jənbanna nun xətən wuli firin keme saxan na dangu. Na xanbi ra, yire sarijanxin mən yi rasarijan."

Fe toon firinden bunna alo xiyena

¹⁵ N tan Daniyeli, n yi fe tooni ito matoma, n mən yi a famunna fenma, daala nde yi ti n dexən ma naxan nun muxun maliga.

¹⁶ N mən yi muxu xuiin me Wəlayi xuden tagi, a yi sənə, a naxa, "Baraka Yibirila, muxuni ito rafamu fe toon bunna ra."

17 A yi a maso n dingirani. A to maso, n gaxu, n bira, n yetagin yi lan bəxən ma. Koni a naxa n na, “A famu, adamadina, fa fala fe tooni ito waxati rapanna nan gbee a ra.”

18 A falan tima n xa waxatin naxan yi, n yi fuga a ra, n yetagin yi lan bəxən ma, koni a a yiin din n na, a n nakeli.

19 A mən yi a fala n xa, a naxa, “N xa i rakolon naxan fama ligadeni xələn jan waxatini, bayo waxatina nde saxi a janna ma.

20 I kontonna naxan toxi ferifirinna a xun ma, Mede nun Perise mangane nan ne ra.

21 Kətə maxabexin tan, Gireki bəxən mangan nan na ra. Feri gbeen naxan yi a yeene longonna ra, e manga singen nan na ra.

22 Fenna to gira, ferinananin yi mini a funfuni naxan findixi mangaya naanin na naxanye kelima a bəxəni, koni e mi fanga sətəma alo a tan.”

23 “E mangayaan na jan, murutəlane na jaxu ayi, manga de jaxuxi yii radon tiina nde kelima nən.

24 A senben gboma ayi nən, koni a tan yetəen fangan mi a ra. A kala magaxuxine tima nən, a yi nə deen sətə a kəwanle yi, a senbene halagi e nun siya sarijanxina.

25 A lugoxi kətən na, a noma nən bonne yanfadani. A wasoma nən a sondonni, a muxu wuyaxi raxərima nən naxanye yengin yi a ma, e makantanxi. A kelima nən Mangane Mangan xili ma, koni a kalama nən, hali adama fangan mi a raba.

26 Ninbanna nun xətən ma fe toxin naxan ito ra, jəndin na a ra. Fe tooni ito ramara wundoni, amasətə a waxati yikuyene nan ma fe falama.”

27 “N tan Daniyeli, n yi lu soge wuyaxi, n fangan janxi, n furaxi. Na xanbi, n keli, n yi n təgbə mangan hayune ra. N yi kəntəfinla nin, lan na fe toxin ma, bayo n mi yi a famuma.”

9

Daniyeli Ala maxandina

* 9:2: Yeremi 25.11-12

1 Dariyusi, Asuyerusu a diina, keli Mede bənsənni, na yi findi mangan na Babilən yamanani.

2 A mangayaan jee singeni, n tan Daniyeli, n yi a kolon Kitabun xən ma, a a daxa jee tonge solofere xa kamali Yerusalən taan kala xanbini, fata jeeene yatən na Alatala naxan fala Nabi Yere mi xa.*

3 Nanara, n yi sunna suxu, n kasa dugin nagodo n ma, n yi xuben so n xunna ma, n yi n yee rafindi Marigina Ala ma, alogo n xa a maxandi, n yi a mafan.

4 N yi Alatala maxandi, n ma Ala, n yi ito rali a ma, n naxa:

“Marigina Ala, i gbo, i magaxu. I tan nan i ya layirin nun hinanna ramaraxi i rafan muxune xa, naxanye i ya yamarine suxi.

5 Nxu bata yulubin liga, nxu bata tantan, nxu bata findi sən kanne ra, nxu bata murutə i tan xili ma, nxu yi nxu xun xanbi so i ya yamarine nun i ya sariyane yi.

6 Nxu mi i ya walikene, nabine xuiin naməxi, naxanye falan ti i xinla ra nxə mangane xa, e nun nxə manga xunxurine nun nxu babane nun nxə yamanan muxune birin.

7 I tan, Marigina, i tinxin. To ləxəni, yagina nxu tan nan xa Yuda muxune nun Yerusalən kaane e nun Isirayila yamaan birin, naxanye maso e nun naxanye makuya e nun naxanye yamanane birin yi. I tan nan e rasigaxi amasətə e tinxintareyaan xən ma.

8 Alatala, yagina nxu tan nan xa e nun nxə manga gbeene nun nxə manga xunxurine nun nxu babane, bayo nxu bata yulubin tongo i tan ma.

9 Koni, i tan, Marigina, nxə Ala, i nxu mafeluma i ya kininkininni, hali nxu to murutəxi i xili ma.

10 Nxu mi i tan Alatala xuiin naməxi, nxə Ala, i to nxu maxədin nxu xa xuru i ya sariyane ma, i naxanye falaxi nxu xa fata i ya walikene nabine ra.

11 Isirayila yamaan birin bata i ya sariyan kala, e mi i xuiin namə. Na-

nara, dangan naxan seβexi Musaa sariyan kui, na bata godo nxu fari.

¹² I bata na falan nakamali i naxan fala nxu xili ma e nun nxo kuntigin naxanye nxu ramaraxi. I tɔɔya gbeen nafa nxu ma Yerusalɛn taani naxan ɲɔxɔndɔn munma godo yire yo yi

¹³ alo a seβexi kiin de Musa a sariyani. Na tɔɔn birin bata fa nxu ma. Hali na, nxu mi Alatala maxandi, nxo Ala. Nxu munma fata nxo hakene ra, nxu mi i ya ɲɔndin kolon.

¹⁴ Nanara, Alatala tinxi tɔɔyani ito rafadeni nxu ma. Amasɔto Alatala nxo Ala, i tinxin i kewanla ngaani i naxanye rabaxi. Koni nxu mi i xuiin name.”

¹⁵ “Marigina, nxo Ala, i tan nan i ya muxune ramini Misiran yi i yii senbemaan na, naxan xili gbeen fi i ma alo a kiin de to. Koni nxu tan, nxu bata yulubin liga nxu findi sɔnmane ra.

¹⁶ Marigina, i ya xɔlɔn ba Yerusalɛn taan ma, e nun i ya geya sariɲanxina, i nama fitina mɛn kaane xili ma bayo i tinxin feene birin yi. Nxu yulubine nun nxu babane hakene bata nxu rayagi nxu rabilinna muxune yeɛ ra.

¹⁷ Awa, nxo Ala, i xa i ya walikena maxandin name e nun a mafanna. I tan Marigina fe ra, i yetagin nɔɔn xa godo i ya yire sariɲanxi kalaxin ma.

¹⁸ N ma Ala, i tuli mati, i yi a mɛ, i yeɛn nabi i yi nxo taa xɔnna mato, i xinla maxandin deɛn de! Amasɔto nxu mi i maxandima nxu kewali tinxinxine xɔn ma fɔ i ya kininkinin gbeena.

¹⁹ Marigina, a rame! Marigina nxu mafelu, i ɲɔxɔ lu. A raba, i nama bu i yetena fe ra. Ee! N ma Ala, bayo i xinla falama i ya taan nun i ya muxune nan xun ma.”

²⁰ N yi lu falan tiye, n yi n ti n yulubine ra e nun n ma yamaan gbeene ra, Isirayila, n yi lu Alatala mafanɲe, n ma Ala, a geya sariɲanxina fe ra.

²¹ N yi maxandini waxatin naxan yi, Baraka Yibirila, n maleka naxan to n ma fe too singeni, na gixin yi a

maso n na kuye, ɲinbanna saraxa ba waxatini.

²² A yi n xaran a a fala n xa, a naxa, “Daniyeli n bata fa mɔn alogo i xa nɔ famun tiye.

²³ I mafanna fɔlɔxina, bataxina nde yi mini, n faxi nɛn, n xa fa a rali i ma, bayo marafan muxun nan i ra. Falani ito suxu i yi fe tooni ito famun.”

²⁴ ɲɛɛ solofere dɔxɔde tonge solofere nan saxi i ya siyaan nun i ya taa sariɲanxin xa, alogo muruten xa ɲan, dan yi sa yulubine ra, alogo hakene xa xafari, habadan tinxinyaan yi fa, alogo fe toon nun waliyiyaan xa kamali, alogo sariɲandene sariɲanden xa masusan.

²⁵ “I xa a kolon, i yi a famun: Keli na falan yisarin waxatin ma naxan a fala a Yerusalɛn mɔn xa yitɔn, a ti, han Manga sugandixin faana, ɲɛɛ solofere dɔxɔde solofere nun ɲɛɛ solofere dɔxɔde tonge sennin nun firin nan tima.† Taan nun a yinna mɔn tima nɛn koni a waxatine xɔdɔxɔma ayi nɛn.

²⁶ Na ɲɛɛ solofere dɔxɔde tonge sennin nun firin na dangu, e Muxu Sugandixin faxama nɛn, muxu yo mi luma a xa. Na xanbi ra, mangana nde nun a ganla fama nɛn, e taan kala e nun yire sariɲanxina. Na mangan naɲanna fama nɛn alo fufana. Kala nan nagidixi han yeɲgen naɲanna.

²⁷ ɲɛɛ solofere bun ma, na mangan nun muxu wuyaxi layirin xidima nɛn. Na ɲɛɛ solofere tagiin bun ma, a saraxane nun kiseene bama a yii nɛn, a yi se haramuxin ti yire sariɲanxini naxan halagin tima, han a sa a naɲanna li naxan nagidixi a xa.”

10

Daniyeli a fe toon saxandena alo xiyena: Malekana

¹ Perise mangana Kirusi a mangayaan ɲɛɛ saxandeni, Ala yi falana

† 9:25: A *falanyisarin* naxan ma, na feen seβexi Esirasi 7.11 kui. Nabiya falani ito Yesu faxa waxatin nan falama.

nde lankenemaya Daniyeli xa naxan xili Belitiasari. Nɔndin nan na falan na fa fala yenge gbeen kelima nen. A na falan famu fe toon nan xɔn alo xiyena.

² Na waxatini, n tan Daniyeli, n yi xunsagi saxan naba sununi.

³ N mi donse timin timinxi yo don, n mi sube don, n mi minse min, n mi n masusan ture xiri jaxumen yo ra, han lɔxɔ xun saxan yi dangu.

⁴ Kike fɔlɔn xii mɔxɔɲen nun naaninna, n yi baa gbeen dexɔn ma naxan xili Tigiri baana.

⁵ N yi n yeen nakeli, n yi muxun to, taa dugi fixena a ma e nun xemaan yeteen tagi xidin xidixi a tagi.

⁶ A fatin degema a ma alo geme fixena. A yetagin mayilenma alo kuyen na a jinna masɔxɔn. A yee ne ligaxi alo tee degena. A yiine nun a sanne mayilenma alo sulan xuruxina. A fala xuine ligaxi alo seten xuina.

⁷ N tan, Daniyeli, n keden peen nan na fe toon ti, muxun naxanye yi n dexɔn, ne mi na to, koni gaxu gbeen yi e suxu, e yi e gi, e sa e luxun.

⁸ N keden peen yi lu, n yi fe to gbeeni ito to. Fangan yi jan n yi, n yetagin yi maxete, a tɔɲɔn.

⁹ N yi a fala ti xuiin me. N yi a fala xuiin mema waxatin naxan yi, n fuga a ra, n yi bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma.

¹⁰ Nayi, yiina nde yi din n na, a n xuruxurunxin nakeli n xinbine nun n yii xunna.

¹¹ A a fala n xa, a naxa, “Daniyeli, muxu rafanxina, kata i n ma fala tixine famu. Keli, i ti i funfuni i deen de, bayo n xexi i tan nan fema iki.” A to na falan ti n xa, n keli dingenje ayi.

¹² A mɔn naxa, “Daniyeli i nama gaxu, bayo xabu i a ragidi lɔxɔ singen naxan yi i bɔɲeni i xa famun fen, i yi i yete magodo Ala xa, i ya maxandi xuiin yi rame. N faxi i ya fala xuine nan yabi ra i ma.

¹³ Koni Setanaa malekan naxan Perise bɔxɔn ma, na tixi n yee ra nen xii mɔxɔɲen nun keden han Mikeli, malekane mangana nde yeteen yi fa

n mali. Nayi, n nadigi nen Perise mangane fema.

¹⁴ Awa, iki n bata fa i rakolondeni feen naxan fama ligadeni i siyaan na yeen na bayo fe toona nde luxi na waxatine xa.”

¹⁵ A to yi na falane tima n xa, n yi n xun sin bɔxɔn ma, n yi n dundu.

¹⁶ Na xanbi, adamadiine maligana nde yi fa a yiin din n de kidin na, n yi n deni bi. Naxan yi tixi n dexɔn ma, n yi a fala na xa, n naxa, “N kanna, fe tooni ito a fe bata n kuisan. Fanga yo mi fa n na.

¹⁷ Konyin falan tima a marigin xa di? Iki, fanga yo mi fa n na, n ni-iraxinla dasama.”

¹⁸ Adamadiin maligan mɔn yi a yiin din n na. A fangan fi n ma.

¹⁹ A yi a fala, a naxa, “I nama gaxu, muxu rafanxina, i bɔɲen xa xunbeli. I senbe so, i wekile!” A to na fala n xa, n yi fangan sɔtɔ, n yi a fala, n naxa, “N kanna xa falan ti, bayo i bata n senbe so.”

²⁰ A yi a fala n xa, a naxa, “I a kolon, n faxi i ma naxan na? Iki n xetema, n xa sa Perise Yinna Mangan yenge. N na siga waxatin naxan yi, Girɛki Yinna Mangan fama nen.

²¹ Koni naxan sebexi jɔndi kitabuni, n faxi na nan nalideyi i ma singen. Muxu yo mi n maliye n yaxuni itoe xili ma fɔ e gbee malekan Mikeli.”

11

Malekan yi falan ti Daniyeli xa

¹ “N tan nan yi Mikeli malima yengeni Dariyusi Mede kaana mangayaan jee singeni.”

² “Iki n xa jɔndin fala i xa. Manga saxan dɔxɔma Perise xunna nen, a naaninden nafunla sɔtɔma nen dangu bonne ra. A fangan na gbo ayi waxatin naxan yi a nafunle xɔn, a birin nakelima nen Girɛki yamanan xili ma.”

³ “Koni, gali mangana nde kelima nen, a nɔɔn sa e nun senbe gbeena. Naxan na a kenɛn, a na rabama nen.

⁴ Koni a na mate kati, a yamanan yensenma nen, a yi yitaxun bɔxɔn

tongon naaninna ra. A mi luyε a bɔnsɔnna xa, a mɔn sɛnbɛn mi gboma ayi alo a yi kiin de bayo a yamanani taxunma nɛn, a radangu gbɛtɛye ma naxan mi e tan na.”

⁵ “Yiifari fɔxɔn mangan findima fangamaan na nɛn, koni a kuntigina nde keden fangan gboma a gbeen xa nɛn, a nɔɔn ti. A nɔɔn findima nɔ sɛnbɛmaan nan na.

⁶ Nɛɛna ndee na dangu, e findima xɔyimaan na nɛn. Yiifari fɔxɔn mangana a dii tɛmɛn fama nɛn kɔmɛn fɔxɔn mangan fɛma e xa lanna xidi, koni a fangan mi luma a yi, a xɛmɛn nun a sɛnbɛn mi buma. Na waxatini, a soma nɛn yiini, e nun a rabilinna nun a baba nun naxanye tixi a bun.

⁷ Dii tɛmɛna xabilan muxuna nde kelima nɛn a baba jɔxɔni, a fama nɛn kɔmɛn fɔxɔn mangana ganla xili ma, a yi so a taa makantanxine kui. A e yɛngɛ, a e nɔ.

⁸ A mɔn sigama e suxurene yɛtɛɛn na nɛn Misiran yi e nun e sawura wure xabuxin nun muran xɔnne gbɛti daxin nun xɛma daxina. Na xanbi, a lu jɛɛ dando, a makuyaxi kɔmɛn fɔxɔn mangan na.

⁹ Kɔmɛn fɔxɔn mangan sigama nɛn yiifari fɔxɔn mangana yamanani, koni a mɔn xɛtɛma nɛn a bɔxɔni.”

¹⁰ “Kɔmɛn fɔxɔn mangana a diine yitɔnma nɛn yɛngɛ so xinla ma, e gali wuli wuyaxi malanma nɛn naxan sigama yɛɛn na alo fufaan naxan bɔxɔnma, a mɔn yi xɛtɛ a yamanani. A fuma a yaxuna taa makantanxina nde ma nɛn.

¹¹ Yiifari fɔxɔn mangan xɔlɔxina, a yi mini yɛngɛsodeni kɔmɛn fɔxɔn mangan xili ma, na fan yi gali gbeen nakeli. Koni na ganla suxuma nɛn yɛngɛni.

¹² Na ganla xalima nɛn, yiifari mangan yi waso ayi. A muxu wuli wuyaxi rabirama nɛn, koni a mi nɔdɛ sɔtɔma.”

¹³ “Amasɔtɔ kɔmɛn fɔxɔn mangan mɔn fama gali wuli wuyaxi malandeni nɛn dangu a fɔlɔn na. Waxati dando nun jɛɛ dandon bun ma, e nun gali gbeen minima nɛn e nun gali muran wuyaxi.

¹⁴ Na waxatini, muxu wuyaxi kelima nɛn yiifari fɔxɔn mangan xili ma. Hali gbalotɔna ndee murutɛma nɛn i tan siyani alogo fe toon xa kamali, koni e dagalanma ayi nɛn.

¹⁵ Kɔmɛn fɔxɔn mangan fama nɛn gbingbinna ratedeni han a taa makantanxin yinna suxu ayi. Yiifari ganla nun a sofa kɛndɛne mi a yɛɛ ratiyɛ. E fangan jɔnma nɛn.

¹⁶ Naxan na rafan kɔmɛn fɔxɔn sofa mangan ma, a na nan ligama nɛn, bayo muxu yo mi a yɛɛ ratiyɛ. A dɔxɔma Yamana To Fajini nɛn, a kala ti sɛnbɛna a yii.”

¹⁷ “A a natama nɛn a a xa fa e nun a yamanan sɛnbɛn birin alogo e nun yiifari fɔxɔn mangan xa lanna xidi, a wama nɛn a dii tɛmɛn fi feni yiifari fɔxɔn mangan ma a jɔxanla ra, alogo a nɔdɛɛn sɔtɛ a ma kii naxan yi, koni a fe yitɔnxin mi lanma.

¹⁸ Na danguxina, a firifirima nɛn yamanan xili ma naxanye fɔxɔn igen mabinna ra, a a wuyaxi suxuma nɛn, koni gali mangana nde a marayarabi kɛwanla kalama nɛn hali a tan yɛtɛɛn mi yarabi.

¹⁹ Na xanbi ra, a a firifirima nɛn a yamanan taa makantanxine xili ma, koni a dagalanma ayi nɛn, a bira, a mi fa toma sɔnɔn.”

²⁰ “A jɔxɔn yibirani fitinatɔna nde rafama nɛn yamanan fajini yireni. Koni sogɛ dando, a halagima nɛn, a mi fata xɔlɛ ra, a mi fata yɛngɛ ra.”

Manga jaxina fe kɔmɛn fɔxɔni

²¹ “Muxu rapaxuxina nde tima nɛn a jɔxɔni, mangaya mahiban mi naxan ma. Bɔjɛ xunbeli waxatin tagini, na xɛmɛn fama nɛn mangayaan tongodeni kɔtɛne ra.

²² Yaxu ganla naxan minima a xili ma alo fufana, a ne rayensenma ayi nɛn e nun layiri mangana.

²³ A yanfan tima nɛn e nun bodene saratine kui, han a findi sɛnbɛmaan na hali a xɔyine to mi wuya.

²⁴ Bɔjɛ xunbenla waxatini, a sa fumama nɛn bɔxɔn nafulu yirene ma. A feen ligama nɛn a babane nun a benbane mi nɔ naxan ligɛ. A yɛngɛn

tònəne yitaxun e nun nafunla nun səlɔ feene. A kətən nan ligama a sa fu taa makantanxine ma han waxati.”

²⁵ “A gali gbeen xunna ra, a fangan nun a wəkilen nakelima yiifari fəxən mangan xili ma nən. Yiifari fəxən mangana a yitənma nən yenge so xinla ma, a gali xungbe sənbeemaan nakeli. Koni a mi nən sətəma, bayo e yanfan dəxəma a ra nən.

²⁶ A rabilinna muxune nan a yanfama. A ganla suxuma nən, sofa wuyaxi yi faxa.

²⁷ Manga firinna e bode toma nən yire kedenni koni bayo e səndəməne rafexi fe naxin na e wule falan nan tun masarama e bode tagi, koni a mi gasama amasətə a rananna waxati munma li.

²⁸ Kəmən fəxən mangan xetema nən a konni e nun səlɔ fe wuyaxi. A bəjən tema Layiri Sarijanxin xili ma nən kira yi, a a rafan feen liga, a xete a konni.”

²⁹ “A waxatin na a li, kəmən fəxən mangan mən fuma nən yiifari fəxən ma, koni waxatini ito yi feene mi ligama alo a singeni.

³⁰ Kunkine fama a yengədeni nən sa keli sogegododeni Sipiri yamanani. A na yəntə, a xetema a xanbi ra nən. A xələn soma layiri sarijanxin xun na nən. Muxun naxanye e xun xanbi soma na layiri sarijanxini a naxə luma nən ne xən.”

³¹ “Sofane fama a yamarin bun nən, e makantande sarijanxin xun kala. E tənna dəxəma nən ləxə yo ləxə saraxan ma. E ‘Halagi Tiina Se Haramuxin’ ti.

³² A layiri kalane yifuma a matəxən xən nən. Koni muxun naxanye e Ala kolon, ne e yixə dəxəma nən e tondi a yii.

³³ Fe yee toone yamaan ye, ne muxu wuyaxi xaranma nən, koni nde dagalanma ayi nən waxatina nde yi silanfanna nun tēen nun konyiyaan nun funmana fe ra.*

³⁴ E na dagalanje ayi na waxatini, e mali siyadi sətəma nən, nanara muxu

wuyaxi basanma e ra nən nafiyyani.

³⁵ Fe yee toone ye, nde faxama nən, alogo e sayaan xa yamaan sarijan, a a yixa, a fixa han waxati rananni, bayo a mi fe fə waxatin naxan saxi.”

Mangan naxan a yete yigboma

³⁶ “Mangana a rabama alo a waxənna. A a yitema nən, a a yigbo alane ngaan xun na. A falana nde tima nən muxun yengi mi naxan ma alane Ala xili ma. A sabatima nən han Alaa xələn yi defe, bayo naxan na ragidi, na kamalima nən.

³⁷ Mangan mi alane binyama. A babane gbee ba, naxanle gbee rafanxi ba, a mi ala yo binyama bayo a yete yigboma e birin xun na nən.

³⁸ E naxəni, a tan makantandene ala binyama nən a babane mi yi naxan kolon. A a binyama nən xemaan nun gbetin nun bəxə bun nafunle ra, e nun se xənne.

³⁹ E nun na ala xəjən fuma nən taa makantanxine ma. Naxan na a binya, a xunnayerenna fi na ma, a nən fi a ma muxu wuyaxi xun na, a bəxəne fi a ma a kəntənna ra.”

⁴⁰ “Waxati rananni, yiifari fəxən mangan kelima a xili ma nən, kəmən fəxən mangan soma a xun na nən alo foye gbeena e nun a yenge so wontorone nun soo kanne nun yenge kunki wuyaxi. A tan sigama nən yamanane kuine yi, a bəxən e ma alo fufana, a dangu.

⁴¹ A soma Yamanan Tofajin kui nən, muxu wuyaxi yi dagalanje ayi, koni Edən nun Moyaba nun Amoni a kuntigine e yete sətəma a yii nən.

⁴² A nən sama nən bəxə wuyaxin ma, hali Misiran mi a yete sətəma.

⁴³ A nən sətəma nən Misiran nafunla birin xun na e nun xemaan nun gbetin nun muran xənne. Libiya kaane nun Kusi kaane xuruma nən a bun ma.

⁴⁴ Koni sogeteden nun kəmən fəxən xibarune fama nən a magaxudeni, e nun xəlɔ gbeen sigama nən kala ti xinla ma a muxu wuli wuyaxi raxəri.

* **11:33: Silanfanna:** Sofane yengeso dege mana.

⁴⁵ A a gbee manga bubu gbeene tima nen baane longonna ra geya binyaxin nun a sarijanxin ma binni. A fe rajanna yi a li, muxu yo mi a maliye.”

12

Waxati rajanna fe

¹ “Na waxatini, maleka mangan Mikeli kelima nen naxan i ya yamanan kantanma.

Na findima waxati xodexen na nen naxan joxon munma liga xabu yamanane foloni han iki.

I ya siyaan muxune kisima nen naxanye xili na taran sebexi nii rakisin kitabun kui.

² A gbegbe naxanye xima boxon bun, ne xulunma ayi nen.

Ndee habadan nii rakisin sotoma, ndee yalagima nen, e yagi habadan!

³ Fe yee toone yanbanma nen alo kore xonna lonni yalanna, naxanye na muxu wuyaxi xaran tinxinna ma, ne degema nen alo sarene habadan habadan!”

⁴ “I tan, Daniyeli, falani ito ramara wundoni, kitabuni ito balan, han waxati rajanni. Nayi, a wuyaxi a xaranma nen, kolonna yi fari sa.”

⁵ N tan Daniyeli, n yi fe toon matoma, dajoxo firin gbeteeye yi mini, boden tixi baan foxo kedenni, boden tixi foxo kedenni.

⁶ E keden yi falan nasiga xemen ma naxan maxidixi taa dugini, naxan yi tixi baa igen xun ma. A yi a fala, a naxa, “Fe magaxuxini itoe kamalima waxatin mundun yi?”

⁷ Muxun naxan yi maxidixi taa dugini, naxan yi tixi igen xun ma, na yi a yii firinne yite kuyen binni, n yi a xuiin me, a naxa, “N bata n kololo Ala xinli naxan mi janma habadan, feni itoe buma nen han waxati saxan nun a tagi. Feni itoe kamalima nen, koni fo muxu sarijanxine senben na jan fefe.”

⁸ N yi a me, koni n mi a yee to, n yi a fala, n naxa, “N kannna, nanse minima feni itoe birin yi?”

⁹ A yi n yabi, a naxa, “Daniyeli, siga, bayo falani itoe luma nen wundoni, e balan, han waxati rajanna.

¹⁰ A wuyaxi sarijanma nen, e fixa, e xelaxele. Naxudene a kobin nabama, a mi noe a yee toe. Fe yee toone a famuma nen.”

¹¹ “Xabu loxo yo loxo saraxan ba ayi waxatin naxan yi, han sa ti Haramu Halagi Tiin doxon na a funfuni, xii wuli keden keme firin e nun xii tonge solomanaanin nan danguma.

¹² Sewan na kannna xa naxan na dija han xii wuli keden keme saxan tonge saxan e nun suulun yi a li.”

¹³ “I tan Daniyeli, lu a fadin fari han a rajanna, i yi i matabu. I mon kelima nen alogo i xa i keen soto waxati rajanni.”

Hose Nabi Hose Alaa Falan Naxan Σεβε

Ɗεε fu Nabi Amosi wali waxatin xanbi ra, Nabi Hose yi findi Alaa fala raliin na Isirayila yamanani, a sogeteden kōmēn fōxōn ma naxan mōn xili “Samari” yamanana fō Ɗεε kēme solofere Ɗεε tonge suulun Ɗōxōndōn benun Marigi Yesu xa bari. Nabi Hose wali nēn na yi han Ɗεε mōxōɗen nun suulun Ɗōxōn, fayida han Asiriya mangan yi Samari yamanan suxu, Isirayila kōmēn fōxōn kala waxatin naxan yi fō Ɗεε kēme solofere Ɗεε mōxōɗen nun firin benun Marigi Yesu xa bari.

Yamanan kala nēn waxatini ito yi fefe (A mato: Mangane Firindena sora 14.23 han sora 17.23). Yerobowan ma mangayaan xanbini, Asiriya yamanan senben yi gboma ayi han Isirayila kaane yi gaxu a yee ra. Manga wuyaxi yi ba mangayani yanfani Samari yamanani, muxune yi lu mangayani naxanye yamaan masuxuma kii Ɗaxini. E yi muxune rafisama e bode xa, Nabi Amosi bata yi naxan ma fe fala nun. Alaa yamana denkeleyaan yi xunna kala. Suxure batun tan yi senben sōtōma.

Hose gbalo feni itoe nun e yidōxōne sōtōma a denbayaan nin. A Ɗaxanla a yanfa nēn, na yi findi misaala nun sandan na Ala naxan nawalima alogo Nabi Hose xa waliyiyaan falane ti Isirayila kaane xa. Ala yi a yamana tinxintareyaan nun suxure batu feene sa Ɗaxalan yalunxin ma alogo yamaan xa a kolon a suxure batun mi fan. Hose naxa, fa fala suxure batun nun yalunyane e maliga e bode ra han! Muxun na a xun xanbi so Ala yi, a yi suxurena nde batu, na luxi alo Ɗaxanla na a xun xanbi so a xēmeni, a yi bira xēme gbete fōxō ra. Dōnxēn na Ala mōn yigin nun xanun-

* **1:2:** Muxun na suxurene batu e nun Ala, na luxi alo niin gbee **yalunyaan** na a ra. Ala xōlōma na kanna ma alo xēmen xōlōma a Ɗaxanla ma kii naxan yi, xa a bira xēme gbete fōxō ra. † **1:7:** **Silanfanna:** Sofane yengeso degēmana.

tenyaan nan ma fe falama (sora 14.2-10).

Nabi Hose a Kitabun seβexi dōxōde naanin:

Sora 1 han sora 3, Nabi Hose a denbayaan nun a kawandina fe

Sora 4.1 han sora 9.9, Isirayila kiin nun a bunna dinan kiraan xōn

Sora 9.10 han sora 14.1, Alaa yamana tinxintareyaan binla fōlōdena

Sora 14.2-10, Alaa xanuntenyaan nan senbe luma habadan.

Kitabun yireni ito a yitama en na a en nama sese batu ba Ala ra. Ala xōxōlōn. A mi wama a xōn a yamaan xa bira batu seene fōxō ra fō a tan.

1 Alatala yi falan ti Beeri a dii xēmen Hose xa, Yusiya yi mangayani Yuda yamanani waxatin naxan yi e nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya. Isirayila Manga Yowasi a diin Yerobowan yi mangayani Isirayila yi na waxatini.

Nabi Hose a denbayana

2 Alatala to falan ti fōlō Hose xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Sa Ɗaxalan yalunxina nde tongo, i dii yalunxine sōtō, amasōtō yamaan yalunyaan nan ligama, e Alatala rabeyin!”*

3 A yi siga, a sa Gomere tongo, Dibilayin ma dii tēmena. Na yi fudikan, a dii xēmen bari a xa.

4 Alatala yi a fala a xa, a naxa, “A xili sa Yesereli, amasōtō waxatidi mōn, n Yehu a denbayaan Ɗaxankatama nēn amasōtō e faxan ti nēn Yesereli yi. N mōn Isirayila mangayaan Ɗanma nēn.

5 Na lōxōni, n na Isirayilaa yenge so xanla senben kalama nēn Yesereli meremerēni.”

6 Gomere mōn yi fudikan, a dii tēmen bari. Ala yi a fala Hose xa, a naxa, “A xili sa ‘Kininkinintarena,’ amasōtō n mi fa kininkininma Isirayila yamaan ma, n mi a mafeluma sōnōn.

7 Koni n kininkininma nēn Yuda tan ma, n yi a rakisi Alatala senbeni,

a Ala. N mi e rakise tanban na. Silanfanna† mi a ra, yengen mi a ra, soone mi a ra, soo ragine mi a ra.”

⁸ Gomere yi “Kininkinintaren” de ba, a fudikan, a dii xemen bari.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “A xili sa ‘Kantarena,’ amasoto n ma yamaan mi fa e ra, e Ala mi n na.”

2

Isirayila hakene saranna

¹ “Koni, Isirayila kaane fama wuyadeni ayi nen

alo baan mepensinna naxan mi lige, a mi yate.

A yi a falama e xa mena nin, a naxa, ‘N ma yamaan mi e ra!’

Koni e fa xili bama nen menni, ‘Habadan Alaa diine.’ ”

² Yuda bənsəna nun Isirayila bənsəna

e malanma nen, e kuntigi keden sugandi.

E minima nen yamana gbete yi, amasoto Ala yamaan na sabati loxon naxan yi,

loxə gbeen nan na ra.

³ E a fala e tadane ma, “Alaa Yamana” e nun e magilene, “Alaa Rafan Muxune!”

⁴ E e nga Isirayila maxadi, e a maxadi, amasoto n ma naxalan mi fa a ra,

a xeme mi fa n na! A xa yalunde maxidi seene ba a yetagin ma,

a yanga maxidi seene ba a xipe longonna ra.

⁵ Xanamu, n na a ragelima nen, n yi a lu alo a bari loxəni.

N yi a lu alo tonbonna, n yi a findi bəxə xaren na, n yi a faxa ige xənlə ma.

⁶ N mi kininkinine a diine ma, amasoto yalunde diin nan e ra.

⁷ E nga yalunyaan liga nen, a yi e soto, a a yete rayagi,

amasoto a a fala nen: “N birama nen suxurene loxo ra,

naxanye n ma donseen nun n ma min igen soma n yii,

e nun n ma yexee xabe dugin

nun n ma taa dugina, e nun n ma turen nun n ma minsena.”

⁸ Nanara, n na a kiraan nafaxama nen janle ra

n yi a rabilin yinna ra, alogo a nama fa a kiraan to.

⁹ A sigama nen a yangane foxə ra, koni a mi e liye.

A e fenma nen, koni a mi e toe.

Na xanbi ra, a a falama nen:

“N xetema nen n ma xemen fema alo a foləni,

amasoto n yi sewani menni dangu iki ra.”

¹⁰ A mi a kolon

a n tan nan balon soma a yii, e nun minseen nun turena.

N tan nan gbetin nun xemaan soma a yii fonisireyani,

a yi e findi waliseen na Baali suxuren xa.

¹¹ Nanara, a balon nun minse bogin na mo, n na ba a yii.

N na n ma yexee xabe dugin nun n ma taa dugin ba a yii

naxanye yi lan e yi a ba a ragelixa.

¹² Iki n na a yagin naminima nen kenenni

a yangane yee xori, muxu yo mi a be n yii.

¹³ N yi a sewan birin dan, a sanle, a kike nene, a Matabu Loxone nun a binya loxone birin.

¹⁴ N na a bogise binle nun a xode binle kalama nen,

a yi a falan naxanye ma, a naxa, “N saren ni itoe ra n yangane naxanye soxi n yii!”

N ne findima fotəna ra nen, burunna subene yi e kala.

¹⁵ Ala naxa,

“N na a fe naxin saranma a ra nen loxone fe ra

a wusulanna gan Baali suxurene xa naxanye ma.

A yi a maxidi a yiirasone nun a tunlasone yi,

a siga a suxurene fema, a ninan n tan ma.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Nanara, n na a mabandunma nen,

n yi a xali tonbonni,
n fala faɗin ti a xa.

17 N mɔn a bogise bili langane
raxetema a ma nen menni.
Akori meremerɛn yi findi yigin na.*
Isirayila sigin sama nen menni
alo a dii jɔre waxatini,
alo a keli Misiran yamanani loxon
naxan yi.

18 Na loxonni, Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, "I n xilima nen:
'N ma xemena!'
I mi fa n xilima fa fala 'N kannu,
Baali.'

19 N Baali suxurene xinle bama nen i
de,
alogo e xinle nama fa fala.

20 Na loxonni, n layirin tongoma nen
e nun burunna subene tagi,
e nun xoline nun bubuseene.
N xanla nun silanfanna nun yengen
bama nen loxon ma,
n ma yamaan yi e sa boje xunbenli.

21 N findima nen i ya xemɛn na
habadan,
n findi i ya xemɛn na tinxinna nun
sariya kenden
nun hinanna nun kininkininni.

22 N findima nen i ya xemɛn na lan-
nayani,
i yi Alatala kolon."

23 Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, "Na loxonni,
n ni i ya maxandin yabima nen,
koren yi tule igen nagodo loxon ma.

24 Bɔxon yi balon nun minse bogin
nun turen namini.
Ne yi Yeserele makone fan.

25 N na Isirayila rasabatima nen
loxon ma n yete xa.

N yi naxan ma
fa fala 'Kininkinintarena'
n kininkinima a ma nen.
N yi naxan ma a 'Kantarena.'
N na falama nen,
n naxa, 'N ma yamaan nan e ra!'
Ne yi n yabi,
e naxa, 'N ma Ala.' "

3

Alaa xanuntenyana Isirayila xa

* 2:17: Akori bunna nen fa fala kontofinla.

1 Alatala yi a fala n xa, a naxa, "I
mɔn xa sa xanuntenyaan yita i ya
jaxanla ra yangan naxan yii, naxan
findixi yalunden na. I xa a xanu
alo Alatala Isirayila kaane xanuxi
kii naxan yi, naxanye birama ala
gbetene foxo ra, bogise ralixine rafan
naxanye ma."

2 N yi jaxanla futu gbeti gbanan fu
nun suulun na, e nun murutu benbeli
keden nun a tagi.

3 N yi a fala a xa, n naxa, "Lu
n konni waxati xunkuye. I nama
yalunyaan liga. I nama xeme fe yo
kolon. N fan luyɛ i xa na kiini."

4 Amasoto Isirayila kaane luma nen
waxati xunkuye ikiini: Manga mi e
xunna, kuntigi mi na, saraxa mi na,
kide gɛme mi na, saraxarali doma mi
na, suxure mi na.

5 Na xanbi ra, Isirayila kaane
xetema nen, e Alatala fen, e Ala, e nun
Dawuda, e mangana. E gaxuxin yi
fa Alatala ma e nun a nema waxati
famatoni.

4

Isirayila tinxintarena

1 Isirayila kaane,
e Alatalaa falan name!
Amasoto kitina Alatala nun e tan tagi.
A naxa, "Lannaya mi fa na.
Hinan mi na.

Ala kolon mi fa yamanani ito yi.

2 Dangan nun wulen nun faxan nun
muɗan nun yalunyaan nan na.
Gbalon bata gbo ayi,
faxan tima a bode fari."

3 Nanara, e yamanani xarama nen,
a niimaseen birin yi xosi.
Subene nun xoline,
hali baa yexene fan faxama nen.

4 Koni muxu yo nama matandin ti,
muxu yo nama yamaan mafala,
amasoto kitina nxu nun saraxaraline
nan tagi.

5 E tan saraxaraline nun nabine tan-
tanma kɔɛɛn nun yanyin na.
Nanara, n na e nga Isirayila faxama
nen.

6 N ma yamaan bata kala,
amasoto kolonna dasaxi a ma.

Bayo ε bata ε mε kolonna ra,
n bata ε ba n ma saraxaraliyani.
Bayo ε bata ε Alaa sariyan nabeyin,
n fan bata ε diine rabeyin.

⁷ Saraxaraline nεma wuyε ayi,
e yulubine fan gboma ayi.
Nanara, n na e binyen masarama nεn
yagin na.

⁸ E lugoma n ma yamaan yulubine
xɔn.
Yamaan hakene e nii yifanma e ma.

⁹ A ligama nεn saraxaraline ra alo
yamana,
n yi e kεwanle saran e ra.

¹⁰ E e dεgema nεn,
koni e mi lugoma.
E suxurene batuma,
koni ne mi e rasabatima.
Amasɔɔ e bata Alatala rabeyin,

e yi e sɔbe so
¹¹ yalunyaan ma
e nun dɔlɔ fonna nun dɔlɔ nene
minna.
Ne nan e xaxinla kalaxi.

¹² N ma yamaan suxure wudine
maxɔdinma,
alo dunganna nan falan tiyε e xa.
Amasɔɔ yalunya xaxinla bata e ralɔ
ayi,
e yalunyaan ligama Ala ra.

¹³ E saraxan bama geya gbeene xun-
tagi.
E wusulanna ganma geyane fari,
xanamu warine nun wudi tofayine
nun kondene bun ma,
e nun wudi belebelen naxanye ninin
gbo.

Nanara, ε dii tεmεne yalunyaan lig-
ama
e nun yalunden nan ε bitan gilene ra.

¹⁴ N mi ε dii tεmεne yulubine saranma
e ra
bayo e yalunyaan ligama,
hanma ε bitan gilene
bayo yalunden nan e ra.
Bayo ε tan yetεn yalunyaan ligama ε
nun yalundene,
ε nun yaxalan yalunxine saraxan
bama.

Yama xaxilitarena a gima a bɔnɔni.

¹⁵ Isirayila, xa i lu yalunyani,

ε nama Yuda ti haken ma,
ε nama siga Giligali yi,
ε nama te Beti-Aweni yi.*
E nama ε kɔlɔ Alatala xinli!

¹⁶ Xa Isirayila murutεxi
alo yinge mataganxina,
Alatala xa e masuxu di?
Alo yεxεεdina mεrεmεrε fajin ma.

¹⁷ Efirami bɔnsɔnna muxune bata
kankan suxure batun ma, e lu
na!

¹⁸ Xa e minseene bata dasa,
e sa dangu yalunyaan ma.
E mangane waxi yagin nan xɔn.

¹⁹ Nanara, wuluwunla e xalima nεn,
e yi yagi e saraxane fe ra.

5

Kitina Isirayila xili ma

¹ Saraxaraline, ε ito ramε!
Isirayila kaane, ε liga ki fajin!
Mangana denbayana,
ε tuli mati!
Amasɔɔ kitina ε tan nan xili ma.
E bata findi woson na Misipa yi,
e nun luti ratixina Taboro geyaan ma.
² E bata yili tilinxin ge yamaan yεε ra
Sitimi yi.

Koni n tan na feen saranma ε birin na
nεn.

³ N na Efirami bɔnsɔnna kolon,
Isirayila mi luxunxi n ma.
Bayo iki, Efirami bɔnsɔnna,
ε bata yalunyaan liga.
Isirayila bata a yetε raxɔsi.

⁴ E bata kankan e kεwanle ma,
e mi fa xεtεma e Ala ma.
Amasɔɔ yalunya xaxinla bata so e yi,
bayo e mi fa Alatala kolon.

⁵ Isirayilaa wason nan sereyaan
bama a xili ma.

Isirayila nun Efirami bɔnsɔnna
muxune dagalanma ayi nεn e
hakeni,

Yuda fan birama nεn e fɔxɔ ra.

⁶ E na e yεxεε kurune nun yingene ba
saraxan na,

e Alatala fen,
e mi a toε mumε
bayo a bata keli e ye.

⁷ E bata tinxintareyaan liga Alatala
ra,

* **4:15: Beti-Aweni** bunna nεn fa fala hake kanne banxina. A falan tima Beteli taan nan xili ma naxan bunna nεn Alaa banxina.

e diine bari e yangane xa.
 Iki, kike keden peen nan luxi,
 e bəxən yi kala.
 8 E xətaan fe Gibeya yi,
 ε xətaan fe Rama yi!
 E yenge so sənxi te Beti-Aweni yi!
 Bunyamin kaane, yaxune ε xanbi ra!
 9 Efirami bənsənna kalama nən Fe
 Saran bəxəni.
 N jəndin nan falama Isirayila
 bənsənne xa iki.
 10 Yuda kuntigine bata liga
 alo naxanye e bəxən dan gemene
 maxetema.
 N ma xələn fama e ma nən alo fufana.
 11 Efirami bənsənna jaxankataxi,
 a yalagixi,
 bayo a biraxi fe fune nan fəxə ra.
 12 N bata Efirami bənsənna tərə alo
 setena,
 e nun Yuda bənsənna alo furena.
 13 Efirami bənsənna to a furen to,
 Yuda bənsənna to a furene deene to,
 Efirami bənsənna yi siga Asiriya ya-
 manani,
 a xeraan nasiga Manga Gbeen ma a
 mali feen na.
 Koni a mi nəε ε rakendeyε,
 a mi nəε ε furen deene raxunbelε.
 14 Amasətə, n luma nən
 alo yatana Efirami bənsənna xa,
 alo yata gbeena Yuda bənsənna xa.
 N ne yibəma nən, n siga e ra,
 muxu yo mi e be n yii.
 15 N mən xetema nən n dəxədeni,
 han e yi e ti e sənne ra,
 e n fen.
 E na tərə tun,
 e n fenma nən.

6

Isirayila xili fena Ala ma

1 E fa be,
 en xetε Alatala ma!
 Amasətə a bata en yibə,
 koni a mən en nakendeyama nən.
 A bata en garin,
 koni a en maxələdene maxidima nən.
 2 Xii firin na dangu,
 a en niin birε en yi mən,
 a xii saxandeni a en yitən,
 en yi lu a yetagi.
 3 En xa Alatala kolon,
 en bira a kolonna fəxə ra.
 Alo kuye yibaan to fama,

a fan minima nən kenenni yati!
 A fama nən en xa
 alo tulen jemən na,
 alo furu tulen naxan bəxəni kunma.
 4 N nanse ligama ε tan na,
 Efirami bənsənna?
 N nanse ligama ε ra,
 Yuda bənsənna?
 E hinanna luxi nən
 alo xətən ma kundana,
 alo xiila naxan yolonma
 a xuya ayi mafuren!
 5 Nanara, n na ε yenge ma nən nabine
 ra,
 n na ε faxama nən n deen fala xuine
 ra.
 N ma kitine fixa alo kenenna.
 6 Amasətə hinanna rafan n ma dangu
 saraxan na.
 Ala kolonna dangu saraxa gan dax-
 ine ra.
 7 E bata layiri kala alo adamadiine,
 nayi e bata n yanfa.
 8 Galadi taan nafexi fe jaxi rabane
 nan na,
 han wuli funfune toma ayi.
 9 Alo mafu tiin naxanye muxune leg-
 edenma luxunni,
 saraxarali ganla fan bata faxan ti
 Siken taan kiraan xən,
 e gbalone raba.
 10 N bata fe jaxine to Isirayila ya-
 maan ye:
 Efirami bənsənna bata yalunyaan
 liga,
 Isirayila bənsənna e yetε raxəsima.
 11 I tan fan, Yuda,
 se xaba waxatin nagidixi i xa,
 n na fa n ma yamaan suxu muxune ra
 waxatin naxan yi.

7

Isirayilaa hakəna

1 N to wa Isirayila bənsənna
 rakendeya feni,
 Efirami bənsənna haken mən yi keli.
 Samari a jaxun yi mini kenenni.
 Bayo e darixi yanfan soε.
 Mujadene soma,
 mafu tiine yi lu tandeni.
 2 E mi e mirima
 fa fala n xaxili e jaxuyane birin xən.
 Iki e kewanle e rabilinxi,
 e hakene n yetagi waxatin birin.

Yanfan Mangan ma

³ Itoe rafan mangan ma,
 koni e ɲaxu!
 E wulene rafan kuntigine ma.
⁴ E birin yalunde.
 E kui feene wolonxi alo buru gan-
 dena.
 A na wolon,
 buru ganna mi fa a tɛɛn nafe
 keli burun bɔnbɔ waxatini han a yi te.
⁵ Na kiini, mangana ɲaxaɲaxan
 lɔxɔni,
 kuntigine xunne yi keli dɔlɔn na.
 Mangan yi magele tiini itoe rasɛnɛ.
⁶ E xɔɲɛ alo sulun tɛɛna,*
 e maso mangan na, e xa yanfan so a
 ma.
 E bɔɲɛ teen dɛgɛma nɛn kɔɛna ngaan
 na,
 xɔtɔnni a keli alo wonson tɛɛna.
⁷ Isirayila kaane xɔɲɛ alo sulun tɛɛna,
 e e kuntigine raxɔrima,
 e e mangane birin faxa.
 Anu, na sese mi n maxandima.
⁸ Efirami bɔnsɔnna basanma siyane
 ra.
 Efirami bɔnsɔnna findixi buru xunna
 ra
 naxan fɔxɔ keden ganxi
 bode fɔxɔ mi ganxi.
⁹ Xɔɲɛne a sɛnbɛn kalama
 koni a mi sikɛma.
 Foriyana a suxuma,
 koni a mi a rakɔɔsima.
¹⁰ Isirayilaa wason sereyaan bama a
 xili ma.
 Koni na birin kui,
 a mi xɛtɛma Alatala ma, a Ala,
 a yi a fen.
¹¹ Efirami bɔnsɔnna luxi nɛn
 alo ganba xaxilitarena
 naxan madaxuma sinma!
 A Misiran bɔxɔn xilima waxatina nde
 yi,
 a fa bira Asiriya mangane fɔxɔ ra.
¹² Xa e siga,
 n yalaan wolima nɛn e fari,
 n yi e rabira alo xɔlina.
 N yi e yulubine saran e ra,
 alo e rakolonxi kii naxan yi e
 malanni.
¹³ Gbalona e xa,
 amasɔtɔ e e gima n ma!

Fitina na e xa,
 amasɔtɔ e murutɛxi n ma.
 N yi waxi e xunba feni,
 koni e wulene falama n xun ma.
¹⁴ E mi n maxandima e bɔɲɛne yi,
 koni e wugama e sadene nan ma.
 E kunfama donseen nun dɔlɔn fɔxɔ ra,
 koni e e masiga n tan na.
¹⁵ N tan nan e maxaranxi,
 n yi sɛnbɛn fi e ma,
 koni e fe ɲaxine mirima n xili ma.
¹⁶ Naxan kore,
 e mi xɛtɛma na ma,
 e yanfan tima
 alo xali yidɔxina.
 Nanara, e kuntigine faxama nɛn
 silanfanna ra,
 e dɛ ɲaxune fe ra.
 Misiran kaane yi e magele na ra.

8*Isirayilaa suxure batuna*

¹ E xɔtani tɔn,
 yaxun godoma nɛn Alatala banxin
 ma alo singbinna.
 Amasɔtɔ yamaan bata n ma layirin
 kala,
 e yi murutɛ n ma sariyan ma.
² E sɔnxɔma n xinla ra:
 “Nɔxɔ Ala, nxu i kolon,
 nxu tan, Isirayila!”
³ Koni, naxan fan,
 Isirayila bata a mɛ na ra,
 nanara yaxun birama nɛn a fɔxɔ ra.
⁴ E bata mangane ti n ma
 yamarin mi naxan na,
 e bata kuntigine ti
 e mi n maxɔdin.
 E bata suxurene rafala e gbetine nun
 e xɛmane ra,
 nanara e raxɔrima nɛn.
⁵ Ala bata i ya ɲinge dii suxuren na-
 woli ayi,
 Samari kaane!
 N ma xɔlɔn bata keli e xili ma han!
 Han waxatin mundun yi
 e tondɛ e rasariɲanɲɛ?
⁶ A kelixi ɛ tan nan yii,
 ɛ tan Isirayila kaane.
 Walikɛna nde nan a rafalaxi,
 Ala mi a ra!

* **7:6: Sulun tɛɛn** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu tɛɛna.**”

Nanara, Samari a jinge dii suxuren
kalama nen fefe!
7 Naxan na fe jaxin nakeli,
gbalon nan xetema a ma.
Nanara, hali murutun tonsan keden,
e mi a sotoma xeen ma.
Xa na nde mini,
na mi murutu fujni raminε.
Hali na nde yi na nun,
xajene nan yi a donma.
8 Isirayila bata kala!
E tonsan mi fa na siyane ye.
9 E bata siga Asiriya yi,
alo burunna sofanla
naxan sa tima a danna.
Nayi, Eframi bansonna bata a yete
sara a suxurene ma.
10 Hali e bata kantan tiine sara siyane
tagi,
iki n na e birin malanma nen,
alogo e xa sa toro ndedi Manga
Gbeena goronne bun ma.
11 Eframi bansonna bata yulubi xa-
fari saraxa gandene rawuya
ayi,
koni ne bata findi yulubi tongoden
na.
12 N bata n ma sariyane birin sebe e
xa,
koni e a toxi alo se xajena.
13 E saraxane ba,
e kiseene rali,
e a suben don.
Koni ne mi rafan Alatala ma.
Iki, Alatala xaxili e hakene xon,
a e yulubine saranma e ra nen.
E xete Misiran boxon ma.
14 Naxan Isirayila daxi
e bata jinan na xon,
e sa manga banxine ti.
Yuda bata a taa ratangaxine rawuya
ayi,
koni n teen nafama nen e taane yi,
a yi e yinne gan.

9

Isirayila yulubine saranna

1 Isirayila, i nama sewa,
i nama jaxan alo siyaan bonne.
Bayo, i to suxure xajen batu,
i findi yalunden nan na.
Yalunden kontonna bata jaxun i de
murutu bbnbodene birin yi!
2 Koni ne murutu bbnbodene

nun manpa ige badene mi fa yamaan
baloma mumε!
Minseen dasama e ma nen.
3 Amasoto, e mi luxi Alatalaa ya-
manani,
Eframi bansonna xetema nen Misiran
yi,
e yi donse haramuxine don Asiriya
yi.
4 E mi fa minse saraxane raboxonma
Alatala xa.
E saraxane mi a kenenje.
E saraxan haramuxi
alo janden buruna.
Naxanye na a don
e e yete raharamu.
Bayo e buruna e tan yeteen lugoma
nen,
a mi soma Alatalaa banxini mumε!
5 E nanse ligama sali boxone yi,
Alatala batu boxone yi?
6 Hali e sa mini halagin bun,
Misiran boxona e suxuma nen,
e maluxun Nofi taani.
Tansinne sabatima e yii se fajine nun
gbetin fari,
janle fan sabatima e bubune kui.
7 Fe Saran boxone fama,
fe yeba boxone bata yiso.
Isirayila bata sonxo, e naxa,
“Komon nan nabiin na,
Alaa Niin naxan yi
na daxuya falane nan tima.”
E hakene nun ε xonnantanyaan bata
gbo ayi de!
8 Kantan muxun nan Eframi
bansonna ra n ma Ala xili ma.
Nanara, luti ratixine nabina kiraan
birin xon,
Xonnantanyaan nan luxi a xa Alaa
banxini.
9 E bata so mayifu feene yi,
alo naxan ligaxi Gibeya yi.
Ala xaxili e hakene xon,
a e yulubine saranma e ra nen.
10 N to Isirayila to,
a ligaxi alo jaxundanne tonbonni.
N to ε benbane to,
e ligaxi alo xoden bogi singena.
Koni e yi siga Baali-Peyori mabinni,
e yi e yete taxu na yagi suxuren na,
e raharamu alo e naxan batuma.
11 Eframi bansonna a binyen janma
nen
alo xaliin na tungan.

Dii bari mi na,
fudikanya mi na,
se mi toma.
12 E na e diine ragbo,
n na e birin bama nɛn e yii.
Gbalon ne xa,
n na n mɛ e ra.
13 N bata Efirami bɔnsɔnna sabatixin
to yire fajini
alo Tire taana.
Koni Efirami a diine soma nɛn faxa
tiin yii.
14 Alatala, a lan i xa nanse fi e ma?
E naxanle dii kuine kala,
e xijene yi xara.
15 E naxuya an birin yitaxi nɛn Giligali
yi.
N na e ranaxuxi mɛnna nin
e kɛwali naxine fe ra.
N na e kedima nɛn n ma banxini.
N mi fa e rafanɲɛ mumɛ!
Muxu murutɛxine nan e kuntigine
birin na.
16 Efirami bɔnsɔnna luxi nɛn
alo sansiin naxan lisixi a ra,
a salenne bata xara,
a mi fa bogima sɔnɔn.
Xa e diine bari,
n na e rafan diine birin faxama nɛn.
17 N ma Ala e rabejinma nɛn,
amasɔtɔ e mi e tuli matixi a ra.
E findima nɛn sigatine ra siyane tagi.

10

Isirayila makitina fena

1 Sansi bili sabatixin nan yi Isirayila
ra,
naxan yi bogi gbeen tima.
A bogine to wuya fɔlɔ,
a yi fɔlɔ saraxa gandene rawuyɛ ayi.
A yamanan to sabati fɔlɔ,
a yi kide gɛmɛne maxidi.
2 Bayo e bɔɲeni taxunxi,
iki na yalagin goronna sama e xun
ma nɛn.
Ala e saraxa gandene rabirama nɛn,
a yi e kide gɛmɛne kala.
3 Nayi, e a falama nɛn,
e naxa, “Manga mi fa nxu yii,
amasɔtɔ nxu mi gaxuxi Alatala yɛɛ ra.
Hali mangana,
a nɔɛ nanse ligɛ nxu xa?”
4 E falane tima,
e e kɔlɔma wulen fari,

e layirine xidi.
Nanara kitine bata wara ayi,
alo sise xɔlɛne xɛɛ bixini.
5 Samari kaane xaminma nɛn jinge
dii suxurena fe ra
naxan Beti-Aweni yi.
Yamaan sunuma nɛn a fe ra.
A saraxaraline fan sunuma nɛn a xa,
naxanye yi sɛwama a binyeni,
bayo a bata ba e yii.
6 A xalima nɛn Asiriya yi,
a fi Manga Gbeen ma.
Efirami bɔnsɔnna yagima nɛn,
Isirayila yagima nɛn a fe yitɔnxine
xɔn.
7 Samari nun a mangan fan ligama na
kii nin,
e xalima nɛn
alo tamin naxan igen xun ma.
8 Se naxi batude matexine kalama
nɛn,
naxanye findixi Isirayilaa yulubin
na.
Nanle nun tansinne sabatima nɛn e
saraxa gandene fari.
E a falama nɛn geyane xa, e naxa,
“E nxu yɛ maluxun!”
E yi a fala yire matexine xa,
e naxa, “E bira nxu fari!”
9 Xabu i naxan liga Gibeya yi, Isiray-
ila,
i mɔn na yulubin fari!
E luxi mɛnna nin!
Yɛngɛn xa mi a ra
naxan fe naxi rabane lixi Gibeya yi?
10 A na n kɛnɛn,
n na e yulubine saranma e ra nɛn.
Siyane e malanma nɛn e xili ma,
alogo e xa e suxu,
e yi e xidi e hakɛ wuyaxine fe ra.
11 Anu, Efirami bɔnsɔnna yi luxi nɛn
alo jinge gile xuruxina,
wanla rafan naxan ma.
Nanara, n xun xidi wudin xidixi a
xunna ma,
n yi Efirami bɔnsɔnna rawali.
Fɔ Yuda bɔnsɔnna xa xɛɛn bi.
Fɔ Yaxuba bɔnsɔnna xa bɔxɔn nawali.
12 E xa seen si tinxinni,
ɛ sa hinanna nan sɔtɔma a xaba wax-
atini.
E xɛɛ nɛnɛne sɛgɛ,
bayo Alatala fen waxatin bata a li,
han a yi fa,
a sariya kɛndɛn sa ɛ xa.

13 Koni ε tan bata seen si tinx-
intareyani,
a xaba waxatini ε bata a saran ρaxin
sɔtɔ.
ε bata bogin don wulen naxan sɔtɔxi.
Amasɔtɔ ε laxi ε yenge so wontorone
ra,
e nun ε sofa senbεmane,
14 yengen kelima nen yamaan xili ma.
ε yinne birin kalama nen,
alo Saliman to Beti-Aribeli taan kala
waxatin naxan yi.
Na waxatini, ngane nun diine faxa
nen e bode xɔn.
15 A ligama na kii fan yi nen
Beteli muxune ra,
bayo e ρaxu han!
Na subaxan ma,
Isirayila mangan halagima nen fefe!

11

Ala kininkininna Isirayila ma

1 Isirayila to yi xurun,
n yi a xanu.
N yi n ma dii xεmen xili a xa
keli Misiran bɔxɔni.
2 Koni n to yi e xilima,
e yi e masiga n na.
E yi saraxan ba Baali suxurene xa,
e yi wusulanne gan suxurene xa.
3 N tan nan yi Efirami bɔnsɔnna
maxaranma siga tideni,
n yi e suxu e yiine ma,
koni e mi a kolonxi
a n tan nan yi e rakendeyama.
4 N yi e mabandunma
marafanna nun xanuntenyaan nin.
N tan nan xun xidi wudin baxi e
xunna ma,
n yi n felen n donseen so e yii.
5 E xεtεma nen Misiran bɔxɔni yati!
Asiriya yamanan nan nɔɔn sɔtɔma e
xun na,
amasɔtɔ e bata tondi fe n ma.
6 Nanara, sofane fama silanfanne ra
e taane yi,
e yi e taan dεen wurene gira
Isirayila kaane fe yitɔnxine fe ra.
7 N ma yamaan kankanxi muruten
ma,
e birin bata ala gbεtεye fen

* **11:8: Adamaha taan nun Seboyimi** taan kala nen Sodoma nun Gomora xɔn ma. Na feen seβexi Sariyane 28.22 kui. * **12:4:** Gulunne nan yi Yaxuba nun a tada ra. Na feen seβexi Dunuja Fɔlɔn 27.36 kui.

koni e mi xunna kenla fiye e ma.
8 Koni, Efirami, n xa i rabejin di?
N xa Isirayila so yiini di?
N xa i liga alo Adamaha ba?
N xa i lu alo Seboyimi ba?*

N bɔnen wolonxi n kui.
N ma kininkininna birin bata fa.
9 N mi a ligama n ma xɔlɔ gbeen xas-
abini,
n mi fa Efirami bɔnsɔnna kalama,
amasɔtɔ Ala nan n na,
muxu mi n na.
Sarijantɔɔn nan n na i fema,
n mi fama xɔlɔni.
10 Bayo e sa birama nen Alatala fɔxɔ
ra,
a na wurundun alo yatana.
A tan na wurundun,
a diine fama xuruxurunje nen
keli baan dε.
11 E fama xuruxurunje nen
alo xɔline keli Misiran yamanani,
alo ganbane e keli Asiriya yamanani.
N na e radɔxɔma nen e banxine yi.
Alatalaa falan nan na ra.

12

Isirayilaa yulubina

1 Efirami bɔnsɔnna n nabilinxi wulen
na.
Isirayila yamana n yanfama.
Koni Yuda kaane mɔn biraxi Ala nan
fɔxɔ ra,
e lannayaan nabama e nun
sarijandene.
2 Efirami bɔnsɔnna e masoma fe fufa-
fune nan na,
a luxi alo a foyen nan sagatanma
ferijen gben!
A wulen nun fe ρaxin nawuyama ayi.
A layirin xidima e nun Asiriya ya-
manan tagi,
a Oliwi turen soma Misiran mangan
yii.
3 Alatala Yuda muxune makitima
nen,
a Yaxuba bɔnsɔnna wali ρaxin
saranma a ra nen,
a yi a saren fi a kewanle ra.
4 A a nga kui,
Yaxuba yi a tada santinban suxu,*

a to fori,
 e nun Ala yi gerenna so.
⁵ E nun malekan yi yengen so,
 a nɔɔn sɔtɔ.
 A yi wuga, a yi mayandin ti.
 Yaxuba Ala li Beteli nin.
 E nun Ala falan ti menna nin.
⁶ Alatala, Ala Senben Birin Kanna nan
 yi na ra.
 Xili gbee kanna nan Alatala ra.
⁷ I tan xa fa i ya Ala ma,
 i hinanɲe ayi,
 i sariyan suxu.
 I xaxili ti i ya Ala ra waxatin birin!
⁸ Isirayila yanfan tima
 alo sarematina,
 ligase ɲaxin naxan yii.
 Muɲan nafan a ma.
⁹ Efirami bɔnsɔnna bata a fala,
 “N bata bannaya han!
 N bata nafunla sɔtɔ,
 koni n ma wanla tɔnɔn nan a ra!
 Hakɛna hanma yulubi yo mi n ma.”
¹⁰ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan i rafaxi keli Misiran ya-
 manani.
 N mɔn i radɔxɔma nɛn bubune bun
 alo yamaan yi kii naxan yi na waxa-
 tini.
¹¹ N bata falan ti nabine xa,
 e yi toone ti n xɔn.
 N bata sandane sa nabine xa.
¹² Xa suxurene Galadi yi,
 e yetɛɛn luma nɛn fuu!
 E ɲingene bama saraxan na Giligali
 yi,
 koni e saraxa gandene luma nɛn
 alo gɛmɛ malanxine xɛɛne ma.
¹³ Yaxuba a gixi nɛn
 siga Arami yamanani,
 Isirayila yi wanla kɛ a ɲaxanla futu
 seen na,
 a yi xuruseene kantan.
¹⁴ Alatala Isirayila raminixi nɛn
 Misiran bɔxɔni nabiin xɔn,
 a Isirayila kantan nabiin sabun na.
¹⁵ Koni Efirami yi Ala raxɔlɔ gbeen ti.
 Nanara, a marigin mi a mafeluma a
 faxa tixin na,
 a a xɔnnantenyaa naxɛtɛma a ma
 nɛn.

13

Alaa xɔlɔna Isirayila ma

¹ Efirami bɔnsɔnna na yi falan ti,
 birin yi gaxuma nɛn.
 A yi binyaxi nɛn Isirayila yi.
 Koni a findi sɔn kanna nan na
 a Baali suxuren batu, a faxa.
² Iki e mɔn yulubin nan ligama,
 e sawurane rafalama gbeti xulunxin
 na.
 E kɔta suxure rafaladeni,
 koni xabuna wanla gbansanna nan e
 ra.
 A falama e ma
 a e adamane bama saraxan na!
 Koni ɲinge dii suxuren tan,
 e na tan sunbuma!
³ Nanara, e ɲanma nɛn
 alo xɔtɔn ma kundana,
 alo xiila naxan yolonma xɔtɔnni,
 alo foyen se gbaxan naxan xalima
 lonna fari ma,
 alo tutin naxan minima banxi su-
 lunna xɔn.
⁴ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan i raminixi Misiran yamanani.
 I nama ala gbɛtɛ kolon
 fɔ n tan.
 I rakisima mi na fɔ n tan.
⁵ N yengi saxi i xɔn tonbonni, bɔxɔ
 xareni.
⁶ Koni, n to e balo, e yi lugo.
 E to lugo, e bɔɲɛn yi waso ayi.
 Nanara, e ɲinanxi n xɔn.
⁷ N luma nɛn e xa alo yatana,
 alo burunna ɲarina,
 n yi e suxu kiraan xɔn.
⁸ N na e suxuma nɛn
 alo sube xajɛn naxan ma diiye baxi a
 yii.
 N yi e bɔɲɛni bɔ.
 N yi e don alo yatana.
 Burunna subene e yibɔma nɛn dungi
 dungi na.
⁹ Isirayila, i ya kalan ni i ra,
 bayo i kelixi nɛn n xili ma,
 n tan, i ya mali ti faɲina.
¹⁰ Iki, i ya Mangan minɛn?
 A xa i rakisi i ya taane birin yi!
 I ya kitisane minɛn,
 i yi a falama naxanye fe ra
 “Mangan so nxu yii e nun kuntigine?”
¹¹ N bata Mangan so i yii n ma xɔlɔni,
 n na a bama nɛn i yii n ma xɔlɔni.
¹² Efirami bɔnsɔnna haken nun a yu-
 lubin namaraxi.

13 Tərəne fama nən a ma
alo naxanla kuiin na keli a ra.
Koni dii xaxilitaren na a ra.
A bari waxatin na a li,
a mi tinje barε.

14 N na e xunbama nən laxira sənbeni,
n yi e xunsara sayani.
Faxana, i ya fitinan minən?
Sayana, i ya faxa ti sənben minən?
N mi fa kininkininma.

15 Hali a to sabatixi a ngaxakedenne
tagi,
Alatala sogetede foyen nafama nən
keli tonbonni,
a tigrine nun xəjinne xəri.
E se xəri ramaraden kui gelima nən.

14

1 Samari kaane yulubine saranma e
ra nən,
amasətə e bata murutε e Ala xili ma.
E faxama nən silanfanna ra,
e dii nərəne bira bəxəni,
e naxalan fudikanne kuine rabə ayi.

Isirayila kaane xa tubi Ala ma

2 Isirayila, fa Alatala ma, i ya Ala!
Amasətə i hakene bata i rabira.
3 E tubi Alatala ma
ε a mafan falan na.
E a fala a xa, ε naxa,
“Nxu mafelu nxu hakene birin na,
i nxu rasene ki fajni,
alogo nxu xa tantun xuiin findi nxə
saraxan na.

4 Asiriya kaa mi nxu rakise,
nxu mi tema soone fari yenge xinla
ma.
Nxu mi fa a fale nxə se rafalaxine ma,
‘Nxə ala!’
Amasətə i tan nan kininkininma kiri-
dine ma.”

5 N na e xənfənma nən e na xun xən
sigani.

N na e xanuma nən fonisireyaan na,
amasətə n ma xələn bata xεtε e fəxə ra.

6 N luma nən Isirayila xa alo xiila,
a tofanma nən
alo gabalan fugaxina.
A sabatima nən
alo wudi binla naxanye Liban ya-
manani,

7 alo wudi binla na maringi a fajin
na,
a tofanma nən alo oliwi wudina,

a xiri fajin yi mini
alo Liban suman fətəne.
8 Yamaan fama Isirayila ma
alo e soma wudi binla nan ninin bun.
E maala mən fanma nən.

E sabatima
alo manpa binla* na fuga.
E xinla sətəma nən
alo Liban minseen fajina.

9 Efirami bənsənna,
nanse mən nxu nun suxurene tagi?
N tan nan i ramema,
n yi n yengi sa i xən.

N luma nən i xa
alo wudi gbee xindena.
I bogin sətəma n tan nan na.

10 Fekolonna nde ra?
A xa feni itoe famu!
Xaxilimane xa e yεε to!
Amasətə Alatalaa kirane tinxin,
tinxin muxune sigan tima nən e xən,
koni murutε muxune dagalanma ayi
nən na yi.

* 14:8: Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

Yoweli Nabi Yoweli Alaa Falan Naxan Sebε

Nabi Yoweli naxan kawandini ito baxi, a fe mi sebexi yire gbete yo yi Kitabun kui. Nanara, muxune mi a sebε waxatin kolon. A luxi nen alo tuguminne nan yi Isirayila kaane tɔɔma na waxatini naxanye yi luxi alo supε xungbene. E ganla nan yi fama, e seene deene don e ma, na yi findi fitina feen na Yoweli waxatini. Yoweli yi a fala, a na fe sifan ligama nen bayo yamaan mi tubixi Ala ma.

Yoweli nan a sebexi, a lɔxɔna nde, Alaa Nii Sarijanxin nagodoma nen muxune birin ma. Na sebexi Yoweli sora 3.1-2 kui. Denkleya muxu singene nan na feen toxi rakamale Nii Sarijanxin godo lɔxɔni. Na sebexi Xεrane 2.16-21 kui.

¹ Alatala falan naxan ti Yoweli xa, Petuweli a dii xεmena.

Tuguminne gbalon yamanani

² E tan fonne, ε feni ito ramε,
ε tan yamanan muxune,
ε birin xa ε tuli mati.
Fe sifani ito pɔxɔnna bata yi liga ε
waxatini ba,

hanma ε benbane waxatini?

³ E a yeɓa ε diine xa,
ε diine yi a yeɓa e diine xa,
e diine yi a yeɓa mayixete famatɔne
xa.

⁴ Supεne donseen naxanye luxi,
tuguminne bata ne don.
Tuguminne naxan luxi,
xoxorone bata na don.
Xoxorone naxan luxi,
songolonbalane bata na don.

⁵ E xulun, dɔlɔ minne,
ε wuga!
E birin xa gbelegbele,
ε tan naxanye dɔlɔn minma,
bayo manpa bogine bata kala,
e ba ε dε.

⁶ Ganla nde bata fa fu n ma yamanan
ma,
e fangan gbo,
e wuya han e mi yatε.
E jinne luxi alo yatan jinne,

e gbεgbene luxi
alo yata gilɛn gbeene.

⁷ E n ma manpa binle kalama.

E n ma xɔdε binle jan fefe,
e yi e yixin,
e yi e kobelene ba e ma,
e yiine yi gbendu fefe!

⁸ E mawuga

alo sungutunna kasa dugini pandeni
naxan a xεmen wugama,
a baxi dɔxɔdeni naxan xɔn.

⁹ Bogise saraxan nun minse saraxan
bata jan Alatalaa banxini.
Saraxaraline sunuxi, Alatalaa wa-
likene.

¹⁰ Xεene bata kala,
bɔxɔn bata xara.
Bogiseene bata raxɔri.
Manpa bogi igen bata so a ra.
Turen bata jan.

¹¹ Xεε biine bata yigitεgε.
Manpa bili nakɔ sane gbelegbelema
sununi,

murutun nun fundenna fe ra,
bayo se xaba daxine bata halagi.

¹² Manpa binle bata xara ayi.
Xɔdε binle bata lisi a ra
e nun Girenada wudine nun tugu
binle nun pɔnmi binle.

Xεε ma wudine birin bata xara.
Muxune sewan birin bata jan.

Yamaan xa tubi Alaa lɔxɔna fe ra

¹³ E sunu dugine tongo,
ε wuga, ε tan saraxaraline.
E gbelegbele,
ε tan naxanye walima saraxa ganden
yεtagi.

N ma Alaa walikene, ε fa,
ε xi maxidixi kasa benbeli dugine yi
nimisani,
bayo bogise saraxane nun minse
saraxane bata jan ε Alaa
banxini.

¹⁴ E sun suxu waxatin nagidi,
ε yamaan maxili malan sarijanxini,
ε fonne malan
e nun yamanan muxune birin,
e xa fa Alatalaa banxini, ε Ala,
ε yi ε xuini te Alatala ma.

¹⁵ Lɔxɔ xɔdεxɛn bata a li de!
Alatalaa lɔxɔn bata maso,
a fama kalan nan na

fata Ala Senbe Kanna ra.

16 Donseen bata nan en yee xori yati!
Sewan nun naxanna bata nan en ma
Alaa banxini!

17 Sansi xonne bata xara ayi xutune
bun,
sagane bata kui geli.
Se ramaradene bata kala,
bayo murutu mi fa na.

18 Xuruseene wuga xuiin gbo iki!
Ninge kurune xuyaxi ayi na xun xon
ma,
amasoto sexe mi fa na,
hali yexene fan toroxi.

19 Alatala, n nan n xuini te i tan nan
ma!
Amasoto teen bata burunna halagi,
tee degen bata xee ma wudine birin
gan.

20 Na ma, hali burunna subene e
wuga xuini tema i tan Ala ma.
Xudene bata xori,
teen bata burunna halagi.

2

Alatalaa laxon bata maso

1 E xotaan fe Siyon yi!
E gbelegbele n ma geya sarihanxin
fari!
Yamanan muxune birin xa xuruxu-
run gaxuni
bayo Alatalaa laxon fama,
a bata maso.
2 Dimin nun nii raforen laxonna,
kundaan nun kuye yiforen laxonna.
Ganla* fama
alo kuye yi yalanna geyaan kanke ra
subaxani.
Gali gbee senbemaan fama,
naxan naxon munma to,
naxan naxon mi fa toma waxati
famatone birin yi.

3 Tee degena e yee ra,
a e xanbi ra.
Baxon tofan e yee ra
alo Eden nakona.†
Tonbonna nan a ra e xanbi ra.
Sese mi a futuxuluma e yii.

4 E maliga soo yama gbeen nan na,

alo soo ragine ganla,
naxanye xulun e gideni han!

5 E dangu xuiin luxi nen
alo yenge so wontorone.
E tunganma geyane xun ma,
alo tee gbeen nema sexe xaren ganje
alo gali senbemaan na ti yenge so
xinla ma.

6 Siyane birin xuruxurunma e yee ra,
e yetagine yi toronxi.

7 E fonma seene ma
alo yenge sone,
e tema taan nabilinna yinna ma
alo sofane.

E birin sigama e kiraan xon,
e mi kiraan fatama.

8 E sese mi dinma e bode ra,
birin sigama a tinxinni.

Sese na ti e yee ra,
e tunganma nen na xun ma,
e safane mi kalama.

9 E na baxon taan ma,
e e gi yinna ma,
e tema banxine ma,
e so banxin foye sodene ra
alo muhadene.

10 Baxon xuruxurunma e yee ra,
kore xonna yi maxa.
Sogen nun kiken yi yidimi.
Sarene mi fa degema.

11 Alatala sonxoma a ganla yee ra.
A yamaan mi nae yate.
Naxanye a falan suxuma,
ne senben gbo!
Amasoto Alatalaa laxon gbo,
a magaxu!
Nde nae tiye a bun?

Yamaan xa tubi Ala ma

12 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Koni iki, e mon xa xete n ma e bopeni
feu,
sun suxun nun wugan nun gbeleg-
bele xuine yi!”

13 Benun e xa e dugine yibo nimisani
e bopenene nan xa kala.
E xete Alatala ma, e Ala
bayo a dija, a kininkinin,
a mi xolon xulen,
a hinanna gbo.

* 2:2: Yanyina nde **ganli** ito findixi tuguminne nan na naxanye halagin naso yamanani Alaa xolon bun ma. † 2:3: **Eden nakona** fe sebexi Dunuja Folon 2.8-9 kui. E nun Esekiyeli 36.35.

A a yeεε ratangaxi yihadin ma.
 14 Nde a kolon xa a mi maxεεma
 a kininkinin ε ma,
 a yi baraka sa ε feene yi,
 alogo ε xa nɔ bogise saraxane
 nun minse saraxane be Alatala xa, ε
 Ala?

15 E xɔtaan fe Siyon yi!
 E sun suxu waxatin nagidi.
 E yamaan maxili malan sariɲanxini.
 16 E yamaan malan, ε malanna
 rasariɲan.
 E fonne malan,
 ε dii ɲɔɛne malan
 hali naxanye xiɲen minma.
 Hali xεmεn naxan baxi ɲaxanla
 dɔxɔdeni,
 na fan xa mini a banxini,
 a ɲaxanla fan xa fa malanni.
 17 Saraxaraliin naxanye walima
 Alatala xa
 ne xa wuga Ala Batu Banxin
 so dεen nun saraxa ganden tagini.
 E yi Ala mafan, e naxa,
 “Alatala, kininkinin nxu ma,
 nxu tan i ya yamana.
 I nama i ya muxune rayagi,
 i nama tin yama xɔɲene yi nxu
 magele,
 e a fala, e naxa,
 ‘E Ala minen yi?’ ”

Alatala yi a yamaan yabi

18 Nayi, Alatalaa xɔxɔlɔnna kelima
 nen
 a yamanana fe ra,
 a yamaan kininkininna yi a suxu.
 19 Alatala a yamaan yabima nen nayi,
 a naxa,
 “N mɔn bogiseene ragidima ε ma nen,
 e nun manpa bogine nun ture fajina.
 E lugoma nen ken!
 N mi fa ε findima magele seen na
 siyane tagi.
 20 Yaxun naxan kelima sogeteden
 kɔmenna ma,
 n na a masigama nen ε ra pon!
 N na a kedima nen
 siga bɔxɔ xare madunduxin mabinni.
 N na a ganla yeε ra xiin naxuyama ayi
 nen
 siga han sogeteden baana,
 e nun a xanbi ra xiina

sigah han sogegododen fɔxɔ igena.
 E faxaxine xiri ɲaxin minima nen,
 a findi furen na foyeni.
 Amasɔtɔ Ala wali gbeen kema nen.
 21 I tan, bɔxɔna,
 i nama gaxu!
 I ya sεwan xa gbo ayi,
 i ɲaxan!
 Amasɔtɔ Alatala bata fe gbeene raka-
 mali.
 22 E tan, subene,
 ε nama gaxu!
 Amasɔtɔ burunna seXene mɔn
 ɲingima nen,
 wudine mɔn yi bogi.
 Xɔde binle nun manpa binle mɔn yi
 dahamun namini.
 23 E tan, Siyon kaane, ε ɲaxan,
 ε sεwa Alatala yi, ε Ala,
 bayo a mɔn tulen fima ε ma a waxa-
 tini a tinxinni,
 a tule gbeen nafa ε ma
 a darixi fe waxatin naxanye birin yi.
 24 Lonne rafema nen,
 kundine yi rafe manpa nen nen nun
 turen na.”

25 “N ɲεε danguxine seene ɲɔxɔne
 ɲaxεεma nen ε ma
 tuguminne nun xoxorone naxanye
 donxi,
 e nun songolonbalane nun suɲene,
 n ma gali gbeena,
 n naxan nasiga ε xili ma.
 26 E degema nen han ε lugo.
 E Alatala xinla tantunma nen, ε Ala,
 naxan bata kabanako feene liga ε xa.
 N ma yamaan mi fa yagima mumε!
 27 E a kolonma nen nayi
 a n luxi Isirayila kaane ye.
 Alatala nan n tan na, ε Ala.
 Ala gbεε mi na mumε.
 N ma yamaan mi fa yagima mumε!”

3

Alaa bɔxɔna fe

1 “Na xanbi ra,
 n na n ma Nii Sariɲanxin nagodoma
 nen
 adamadiin birin ma.
 E dii xεmεne nun ε dii tεmεne nabiya
 falane tima nen.
 E xεmε fonne yi xiye sa.
 E banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.

2 Na ɓɔxɔne yi,
n na n ma Nii Sariɗanxin nagodoma
nɛn
hali konyi xɛmɛne nun konyi gilɛne
xun ma.
3 N kabanako feene yitama nɛn kore
xɔnna ma
e nun ɓɔxɔ xɔnna ma,
wunla nun tɛɛn nun tɛɛ tuti gbeen
minima nɛn.
4 Sogeni dimima nɛn,
kiken yi gbeeli alo wunla,
benun Alatalaa ɓɔxɔ binye gbeen xa a
li.
5 Nba, naxan yo na Alatala maxandi a
xinla ra,
na kisima nɛn.
Nayi, yamaan muxu dɔnxɛna ndee
luma nɛn e nii ra
Ala na naxanye xili,
ne nan xunbama Siyon geyaan fari
e nun Yerusalɛn yi
alo Alatala a fala kii naxan yi.”

4

Siyane makiti fena

1 “Amasɔɔ na ɓɔxɔne yi, na waxatini,
n na fa Yuda nun Yerusalɛn suxu
muxune ra waxatin naxan yi,
2 n siyane birin malanma nɛn,
n yi fa e ra Yosafati lanbanni,*
n na e makitima dɛnaxan yi,
lan n ma yamana fe ma, Isirayila.
Amasɔɔ, e e raxuyaxi ayi nɛn siyane
yɛ,
e yi e ɓɔxɔni taxun e tagi.
3 E n ma yamanan muxune yitaxun
nɛn e ra,
masɛnsɛnna xɔn,
e yi dii xɛmɛne mati konyine ra
alogo e xa yalundene sara,
e yi dii tɛmɛne mati
alogo e xa manpaan sara,
e yi a min.”
4 “E tan Tire kaane nun Sidɔn kaane
nun Filisitine birin, nanse xɔli e ma n
xili ma?
E gbeen ɗɔxɔn nanse ra n ma?
Koni xa e waxi yɛngɛn nakeli feni n
xili ma,
nayi n na e yɛngɛne raxɛtɛma e ma nɛn
mafuren!

* **4:2: Yosafati** bunna nɛɛn fa fala “Alatala nan kitin sama.” † **4:10: Silanfanna:** Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

5 E tan naxanye n ma gbetin
nun n ma xɛmaan tongoxi, n ma na-
fulu fajine,
e yi e sa e suxurene batudeni.
6 E Yuda nun Yerusalɛn muxune mati
nɛn
Girɛki muxune ma, e yi e masiga e
ɓɔxɔn na.”
7 “N tan nan sa e bama na yirene yi
e e matixi dɛnaxanye yi.
N yi tɔrɔn naxɛtɛ e ma e naxan ɗɔxɔn
saxi e fari.
8 N na e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne
matima nɛn
Yuda kaane ma.
E fan yi e mati Sabe kaane ma, siya
makuyena.”
Alatala nan falan tixi!

Yɛngɛn nun kitina

9 E ito fala siyane xa, e naxa,
“E yitɔn yɛngɛn xili yi, e yɛngɛ sone
rakeli.
Sofane birin xa keli, e yɛngɛn so.
10 E e ɗinge kenne ɓɔnbɔ silanfanne
ra,†
e wɔlitene rafala tanbane ra.
Sɛnbɛtarene xa a fala, e naxa, ‘Nxu
sɛnbɛn gbo.’
11 E mafura, e fa,
e tan siyaan naxanye birin be ra-
bilinni,
e fa e malan be.”
Alatala, i ya malekane ragodo e xili
ma.
12 Siyane xa keli, e xa godo Yosafati
lanbanni.
Amasɔɔ n dɔxɔma mɛnna nin,
n na Isirayila rabilinna siyane birin
makiti.
13 E wɔlitɛn tongo e bogi seene xaba
bayo e bata mɔ.
E fa manpa bogine yibodon, e e igen
ba
bayo manpa ige baden bata rafe,
han a fɛɗɛne yi ɓɔxɔɗɗɛ a ma.
E ɗaxuyaan fan gboxi ayi na kii nin.
14 Yama gbeen bata lu kiti saden lan-
banni!

Amasotɔ Alatalaa bɔxɔn bata maso e
ra

kiti saden lanbanni.

¹⁵ Sogen nun kikenɩ dimima nɛn,
sarene mi fa dɛgɛma.

¹⁶ Alatala sɔnxɔma nɛn keli Siyon yi,
a a xui ramini sɛnbɛni, keli Yerusalɛn
yi.

Nayi, bɔxɔn nun koren xuruxurunma
nɛn,

koni Alatala findixi luxunden nan na
a yamaan xa,

e nun yigiyade makantanxina Isiray-
ila kaane xa.

*Ala baraka feen naxanye ragidima
a yamaan ma*

¹⁷ “Ɛ a kolonma nɛn nayi, a n tan nan
Alatala ra,

Ɛ Ala, naxan dɔxi Siyon yi, n ma geya
sariɲanxina.

Yerusalɛn sariɲanma nɛn,

xɔɲɛne mi fa fuma a ma sɔnɔn!”

¹⁸ “Na bɔxɔni,

manpa nɛnɛn minima nɛn geyane yi,

yire matexine yi nɔnɔn namini,

igen yi lu Yuda baane birin yi.

Tigin minima nɛn Alatalaa banxini,

a yi kasiya lanbanna ige sa.

¹⁹ Misiran tan findima nɛn bɔxɔ
kalaxin na,

Edɔn yi findi tonbonna ra

e gbalone fe ra e naxanye ligaxi Yuda
kaane ra.

E bata sɔntarene faxa Yuda ya-
manani.

²⁰ Koni muxun luma nɛn Yuda nun
Yerusalɛn yi habadan,

mayixɛtɛ nun mayixɛtɛ.

²¹ N munma n ma yamaan yulubin
naxanye xafari e faxa tixine

ma,

n ne mafeluma nɛn.

N tan Alatala, n lu Siyon taani.”

Amosi Nabi Amosi Alaa Falan Naxan Σεβε

Amosi, nabiin nan yi a ra naxan keli Yudaya yi, Manga Yusiya waxatini, fɔ ɲεε kemε solofere ɲεε tonge sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini Isirayila bɔxɔn yi taxunxi firinna ra. A yii fari fɔxɔn xili Yudaya yamanana, a kɔmɛn fɔxɔn xili Isirayila. Manga Yerobowan yi Isirayila bɔxɔni. A mi tinxi birε Alaa sariyan fɔxɔ ra, a yamaan fan mi luxi kira fajin xɔn ma.

Nabi Amosi yi kawandin ba Isirayila kaane xa, alogo e xa xετε e yulubine fɔxɔ ra. A yi tɔnna dɔxɔ suxure batun na. E mi yi Ala batun nabɛɲinxi, koni e bata yi suxure batun sa na fari. Nanara, Ala yi a yita e ra Nabi Amosi barakani, a e Ala maxandin nun Ala batun birin bata lu fufafu. Ala mi wama a firinden xɔn ma.

Na waxatini Isirayila kaa wuyaxi bata yi nafulu gbegbe sɔtɔ. E yi e miri a na birin findixi Alaa barakan na e tan mabinni. Nabi Amosi yi a yita e ra, a na nafunla mi yi kelima Ala yii, a kelixi e fe kobine yi e naxanye ligaxi yigelitɔne ra.

Nabi Amosi to yelin na falan tiye e ma, a yi a fala e xa a Ala fama e ɲaxankatadeni e yulubine fe ra. Isirayila kaane yi a miri a fe xɔdεxe yo mi nɔma e lideni, koni Nabi Amosi yi e mafan e xa xετε Alaa sariyan ma, xa na mi a ra e birin fama halagideni.

Ala yi Isirayila kaane ɲaxankata alo Nabi Amosi a fala e xa kii naxan yi. E yaxune yi e yεngε. Isirayila kaan naxanye mi faxa silanfanna ra, ne yi lu konyiyani yamana gbεte yi. Alaa falan birin yi kamali.

Kitabun yireni ito falan tɔnɔn gbo to muxune xa. A lanma en xa en tuli mati kawandini ito ra alogo en xa dεnkεleya Ala ma alo a wama a xɔn ma kii naxan yi. Xa na mi a ra,

* 1:5: **Aweni** bunna nεεn fa fala hakena.

en fan fama ɲaxankatan sɔtɔdeni alo Isirayila kaane.

¹ Amosi, Tekowa kaana, xuruse kannna a falan ni i ra. A toon naxan tixi Isirayilaa fe yi alo xiyena Yuda Manga Yusiya nun Isirayila Manga Yerobowan, Yowasi a diin waxatini, ɲεε firin benun bɔxɔn xa xuruxurun.

² A naxa,
“Alatala xaɲε xuiin naminima Siyon ma alo yatana,
a galan xuiin kelima Yerusalɛn yi.
Balo mi na xuruseen naxanye donma,
Karemele geya yati bata xara.”

Damasi a yulubin saranna

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Damasi a hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xεtema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
Bayo e bata Galadi tɔrɔ ɲaxi ra,
alo maala bɔnbɔma kii naxan yi.

⁴ Nanara, n Xasayeale a banxin ganma nεn.
Tεεn fama Ben-Hadada yire makantanxin kaladeni nεn.

⁵ N Damasi taan so dεεn balan seene girama nεn.

N Aweni lanban yi kaane halagima nεn,*

e nun mangan naxan Beti-Eden yi.
Arami yamaan xalima nεn Kiri yi.”
Alatala naxa na kiini.

Gasa taana yulubin saranna

⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Gasa taana hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xεtema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata taana ndee muxune birin xali Edɔn yi konyiyani.

⁷ Nanara, n Gasa a yinna ganma nεn.
Tεεn fama a yire makantanxin kaladeni nεn.

⁸ N na Asadodi kaane halagima nεn,
e nun mangan naxan Asikalɔn yi.

N na Ekirɔn ɲaxankatama nεn,
han Filisiti kaan birin yi faxa.”
Marigina Alatala naxa na kiini.

Tire taana yulubin saranna

⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Tire taana hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata taana ndee yamaan birin xali
Edɔn yi konyiyani,
e layirin kala
e nun e ngaxakedenne Isirayila
kaane tagi.
10 Nanara, n Tire taan yinna ganma
nen.
Tɛen fama a yire makantanxin
kaladeni nen.”

Edɔn ma yulubin saranna

11 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Edɔn kaane hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata e ngaxakedenne yenge silan-
fanna ra.†
E mi kininkinin e ma,
e e xɔlɔn nadangu ayi!

12 N Teman ganma nen.
Tɛen nan fama Bosara yire makan-
tanxin kaladeni.”

Amoni a yulubin saranna

13 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Amonine hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata Galadi naxalan fudikanne
kuine yibɔ silanfanna ra,
alogo e xa bɔxɔ gbete sɔtɔ.

14 Nanara, n tɛen soma nen Rabaha
yinna ra.
Tɛen nan fama na yire makantanxin
kaladeni
yenge sɔnxɔ sɔnxɔ xuini.
Na yengen luma nen
alo foye gbeena,
alo tule gbeena.
15 E mangan xalima nen konyiyani,
e nun a kuntigine.”
Alatala naxa na kiini.

2

Moyabaa yulubin saranna

1 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Moyabaa hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata Edɔn mangan xɔnne gan

han e findi a fujin na.

2 Nanara, n Moyaba ganma nen.
Tɛen nan fama Keriyoti yire makan-
tanxin kaladeni.
Moyaba nanma yenge sɔnxɔn nin,
yenge so xɔtaan na fe waxatin naxan
yi.

3 N na e mangan halagima nen,
e nun e kuntigine.”
Alatala naxa na kiini.

Yudayaa yulubin saranna

4 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yuda kaane hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata e me Alatalaa sariyan na,
e mi a tɔnne suxi.
Bayo e bata la wule alane ra,
e fafane yi naxanye fɔxɔ ra.
Na nan e ralɔxi ayi.

5 Nanara, n Yuda yamanan ganma
nen.
Tɛen nan fama Yerusalɛn yire makan-
tanxin kaladeni.”

Isirayilaa yulubin saranna

6 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Isirayila a hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E tinxin muxune masara gbetin na,
e tɔrɔ muxune masara sankidi saren
na.

7 Yiigelitɔne tɔrɔn nafan e ma han
e e dunuɔa yi gidin bama e yii.
Diine nun e baba kafuma sungutun
kedenna ma.

Nayi, e bata n xili sariɔnanxin xɔsi.
8 E e sa saraxa ganden dexɔn dugine
ma
e naxanye sɔtɔ tolimaan na.
E dɔlɔn min e suxurene banxin kui
e naxan sɔtɔ tinxintareyani.”

9 “Anu, n tan nan Amorine halagi e
xa,
naxanye senben yi gbo
alo suman wudina alo warine.
N na Amorine fangan birin nan fefe,
alogo e nama fa keli sɔnɔn.

10 N mɔn yi e ramini Misiran bɔxɔn
ma,

† 1:11: *Silanfanna*: Sofane yengesɔ degemana.

n yi ε rasiga ti jεε tonge naanin ton-
bonni

alogo ε xa Amori bɔxɔn sɔtɔ.

11 N yi nabine ramini ε diine tagi,
e nun Dε Ti Nasiri muxune.
Isirayila kaane, a mi na kiini ba?"

Alatalaa falan nan na ra.

12 "Koni ε tan bata dɔlɔn so Dε Ti
Nasiri muxune yii.*

ε bata tɔnna dɔxɔ nabine ma
a e nama nabiya falane ti."

13 "Nanara, n na ε yibutuxunma nεn,
alo wontorona, goron binyen naxan
fari.

14 Muxu xulunxin mi nɔε a giyε.

Senbεmaan senbεn jɔnma nεn.

Sofaan faxama nεn yεngeni.

15 Xalimakuli wonla mi tiyε.

Naxan san mafura,

na mi a giyε.

Soo ragiin mi a niin nakisε.

16 Sofa wεkilεxin nagenla a gima nεn
na lɔxɔni."

Alatalaa falan nan na ra.

3

Ala naxan jεnige Isirayila xa

1 ε falani ito rame,
Alatala naxan falama Isirayila kaane
xili ma,

a xabilan naxan namini Misiran
bɔxɔn ma.

2 "N na ε tan nan gbansan sugandi
dunujɔa xabilane birin tagi.

Nanara, n bata a jεnige

n xa ε yulubine saran ε ra."

3 Muxu firin nɔε sigan tiyε yire ke-
denni ba,

xa e mi lanxi na ma?

4 Yatan wurundunje burunna ra ba,

xa a mi subena nde sɔtɔxi?

A a xuini tε a faranna ra ba,

xa a munma sese suxu?

5 Xɔliin birama yalaan kui bɔxɔn ma
ba,

xa a mabandun se mi saxi na woson
ma?

Yalaan woson balanje ba,

xa sese mi a kui?

6 Xɔtaan fema taan kui waxatin
naxan yi,

muxune mi kɔntɔfilε ba?

Gbalon taan liyε ba,

xa Alatala mi a ragidixi?

7 Marigina Alatala mi fefe ligama,
fɔ a wundon makεnen a nabine xa,
a walikεne.

8 Xa yatan bata wurundun,

nde mi gaxuε?

Marigina Alatala bata falan ti,

nde tondε na nabiya falan naliyε?

9 ε xa ito fala Asadodi a yire makan-
tanxine yi,

e nun Misiran ma yire makantanxine
yi,

ε naxa, "ε xa ε malan Samari geyane
fari,

ε xa a mato

mεn kaane kɔntɔfilixi kii naxan yi,

e e bode jɔxankatama kii naxan yi.

10 E mi tinxinna kolon,

e seene sɔtɔma gbalon nun mujan
nin,

e ne se sɔtɔxine mara e banxi fajine
kui."

Alatalaa falan nan na ra.

11 Nanara, Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa,

"A mato, ε yaxun fama ε bɔxɔ
kaladeni nεn.

E fama ε xunnakaladeni,

e yi ε yire makantanxine kui geli."

12 Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Yatan na yεxεeni bɔ,

xuruse rabaan nɔε yεxεen sanna

hanma a tunla nan gbansan nakisε
yatan ma.

Isirayila kaane fan kisima na kiini
nεn.

Samari kaan naxanye e matabuma
saden ma,

naxanye e magodoma Damasi karax-
ane ma,

ε tan mi kisε."

13 Marigina Alatala,

Ala Senbεn Birin Kanna falan nan na
ra.

"ε ε tuli mati n na,

ε sereyani ito ba Yaxuba bɔnsɔnna
xili ma.

14 N na Isirayila yulubine saran e ra
waxatin naxan yi,

n na e jɔxankatama nεn e saraxa
gandene fe ra

* 2:12: *Nasirine* fe mɔn sεbεxi Yatεne 6.3 kui.

naxanye Beteli yi.
Na saraxa gandene suxu seene birama nen bəxəni.
15 N mən e banxi fajine rabirama nen, jəmən nun sogefuren banxine birin, naxanye maxidixi sama jinne ra. N ne birin kalama nen.”
Alatalaa falan nan na ra.

4

Isirayila munma tubi Ala ma

1 E falani ito ramε,
ε tan jaxanla naxanye belebele alo jinge turaxin naxanye Basan bəxən ma.
E tan naxanye dəxi Samari geyaan fari,
ε tan naxanye sənβetarene yigβetenma,
ε tan naxanye tima tərə muxune fari.
E a falama ε xəmene xa, ε naxa,
“E fa minseene ra nxu xa, yo!”
2 Marigina Alatala bata a kəlb a sarijanni, a naxa,
“A mato, kiti ləxən fama ε xa.
E fama ε suxudeni wure kənkərənxin nan na,
e yi ε tan nun ε diine xali.
3 E minima nen ε taa nabilinna yin kalaxin kui,
birin tixi a bode xanbi ra.
E ε xalima nen e yire makantanxini.”
Alatalaa falan nan na ra.

4 “E siga Beteli yi,
ε sa yulubin liga na.
E siga Giligali yi,
ε sa yulubin fari sa.
E xa saraxan ba xətənna birin yi,
ε mən xa yaganna ba jεε saxan yo jεε saxan.
5 E burun ba barika bira saraxan na buru rate seen naxan yi.
E xa ε kanba ε jənige ma saraxane yi,
bayo na fe sifan nafan ε ma,
ε tan Isirayila kaane.”
Marigina Alatalaa falan nan na ra.

6 “N bata yi kamən naso ε taane birin yi.
Donseen yi dasa ε konni.
Koni hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

7 “Kike saxan to yi luxi xεen xa xaba,
n tondi nen tulen nafe ε ma.
N bata a liga taana nde yi tulen sətə,
taana nde mi a sətə.
N bata a ragidi xεena nde xa tulen sətə,
xεena nde nama tulen sətə.
8 Muxune yi e masiga taane yi ige fendeni,
koni hali min xənla,
a mi ba e ra.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

9 “N bata furen nafa ε sansine ma,
n bata e xara.
Tuguminne bata ε nakəne kala,
e nun ε manpa bili nakəne nun ε xədə binle
nun ε oliwi binle.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

10 “N bata fitina furen nafa ε ma,
alo n na a liga Misiran bəxən ma kii naxan yi.
N bata ε banxulanne faxa silanfanna ra,
han ε yi wasa e binbine xirin na ε konni.
E yaxune yi ε soone tongo.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

11 “N bata ε jaxankata alo Sodoma nun Gomora.
E luxi nen alo wudi ganmatəən naxan baxi tēni.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

12 “Nanara, n fama ε tan Isirayila kaane jaxankatadeni nen.
N na a ligama ε ra nen.
E xa ε yitən ε dentεge feen na ε Ala xa.”
13 Naxan geyane nun foyen daxi,
a a miriyane makənən adamane xa,
naxan subaxan findima kəen na,
naxan sigan tima yire matexin fari,
a xili nen Alatala, Ala Sənβen Birin Kanna.

5

Alaa mawugana

- 1 Ɛ falani ito ramε.
N bata ɲande βetini ito ba Isirayila
yamaan xa.
- 2 “Isirayila bata lu
alo sungutun faxaxina,
a mi fa kelε sɔnɔn.
A saxi bɔxɔni,
muxu yo mi a rakele.”
- 3 Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa,
“Isirayila bɔnsɔnna,
taan naxan muxu wuli keden
nasigama yengεsodeni,
a muxu kemε nan gbansan toma xεte.
Taan naxan muxu kemε rasigama
yengεsodeni,
a muxu fu nan gbansan toma xεte.”
- 4 Alatala ito nan falaxi Isirayila ya-
maan xa, a naxa,
“Ɛ xa n fen alogo ε niin xa kisi.
- 5 Ɛ nama n fen Beteli yi,
ε nama siga Giligali yi,
hanma Bεriseba,
bayo Giligali kaan birin sigama nɛn
konyiyani,
Beteli fan halagima nɛn.”
- 6 Ɛ xa Alatala fen alogo ε niin xa kisi.
Xa na mi a ra, Yusufu bɔnsɔnna,
a ε ɲanma nɛn alo tɛna.
Beteli kaa yo mi na
naxan na tɛn natuyε.
- 7 Ɛ tan bata sariyan maxεte xɔlɛn na,
ε bata yo tinxinyaan ma.
- 8 A tan nan Dii Tεmε Solofere sare
kurun
nun Donso sare kurun yεbaxi kore
xɔnna ma,*
a dimini yalan kuyebaan na,
a soken nagodo kɔɛn na,
a igen nakeli baani,
a na ragodo bɔxɔni tulen na.
A tan xili nɛn “Alatala.”
- 9 A muxu gbeene halagima nɛn,
a e yire makantanxine kala.
- 10 Ɛ muxun xɔnnantenyama
naxan na ε makiti,
bayo ɲɔndi falan mi rafan ε ma.

* **5:8:** Men kaane yi **sare kurune** yatεxi nɛn alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

- 11 Ɛ sɛnbɛtarene yigβetɛnma,
ε balon nasuxuma e ra mudun na.
Ɛ bata banxi fajine ti gɛmɛne ra,
koni ε mi fama dɔxɔdeni ne kui.
Ɛ bata manpa bili nakɔ fajine si,
koni ε mi na dɔlɔ minɲε.
- 12 Amasɔtɔ, n na a kolon ε haken nun
yulubin gbo.
Ɛ tinxin muxune yigβetɛnma.
Ɛ dimi yi seene rasuxu
alogo tɔrɔ muxune nama makiti
ɲɔndin na.
- 13 Na na a toxi xaxilimaan dunduma,
bayo waxatini ito mi fan.
- 14 Ɛ fanna fen,
ε xεte fe ɲaxin fɔxɔ ra,
alogo ε xa kisi.
Nayi, Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna
na luma nɛn ε xɔn,
alo ε a fala kii naxan yi.
- 15 Ɛ xa fe ɲaxin naɲaxu.
Fe fajin xa rafan ε ma.
Ɛ xa kiti tinxinxin sa.
Xa ε na liga, yanyina nde, Alatala,
Ala Sɛnbɛn Birin Kanna diɲama ε tan
Yusufu bɔnsɔn dɔnxɛn ma nɛn.
- 16 Nanara Marigina Alatala,
Ala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan
falaxi, a naxa,
“E wuga xuini tema nɛn taana
ngaani,
e sunu xuini te kirane birin xɔn.
E xεε rawanle xilima nɛn
e xa e wuga xuini te,
e βeti baane xilima nɛn,
e xa ɲande βetine ba.
- 17 N na dangu ε konni,
wuga xuiin tema nɛn ε xεene birin
ma.”
Alatala naxa na kiini.
- Gbalon dina muxune xa*
- 18 Gbalon ne xa,
naxanye waxi Alatalaa kiti lɔxɔn xa
fa.
Ɛ wama nanse xɔn ma na lɔxɔni?
Na findima dimin nan na ε xa,
na mi findε kenɛnna ra ε xa.
- 19 Na luxi nɛn alo muxun
naxan a gima yatan yεε ra,
a sa kanko xajε li.
A na so banxin kui,

a a digan banxini,
 sajin yi a xin.
²⁰ Alatalaa kitin lɔxɔna,
 dimin xa mi a ra ba?
 Kenenna mi a ra ε xa na lɔxɔni hali!
²¹ “N bata ε sanle rapaxu,
 e mi rafan n ma fefe ma.
 N mi waxi ε malanne xɔn feu!
²² E saraxa gan daxi yo,
 ε Ala kise yo,
 ε bɔne xunbeli saraxa yo,
 ε saraxa turaxi yo,
 e sese mi rafan n ma.
 N mi tinma e rasuxε hali keden.
²³ E bεti xuiin makuya n na.
 N mi waxi ε konden bεtin xuiin mε
 feni.
²⁴ N wama naxan xɔn,
 sariya kenden xa gbo ε tagi
 alo igen naxan baani.
 E tinxinyaan xa lu
 alo xuden naxan mi xɔrima.
²⁵ E tan Isirayila yamaan to yi na ton-
 bon yireni neε tonge naaninna
 bun ma,
 ε saraxane ba nen n tan xa ba?
²⁶ E ε gbee suxure Sikoti xali nen na
 waxatini ba?
 Alo ε gbee mangana.
 Hanma ε sare ala Kiyun,
 ε naxanye rafalaxi ε yetε xa.
²⁷ Nanara, n na ε xalima nen
 konyiyani Damasi xanbi ra.”
 Alatala naxa na kiini.
 A xili nen “Ala Senben Birin Kanna.”

6

Gbalon nafulu kanne xa

¹ Gbalona e xa,
 naxanye laxi e yetε ra
 Siyon nun Samari geyane fari.
 E tan muxu gbeene
 naxanye na siya fisamantenna xun
 na,
 Isirayila kaane xaxili tixi ε tan nan
 na.
² E siga Kalene taan matodeni,
 hanma Xamata, na taa gbeena.
 E mɔn xa godo Filisiti bɔxɔni
 Gati matodeni.
 Ne fisa ε xa ba?
 E bɔxɔn gbo ε gbeen xa?
³ E a mirixi
 a naxankata lɔxɔn mi ε lima,
 koni ε a ligama nen

gbalon yi ε sɔtɔ.
⁴ E ε matabuma sade faɓin ma,
 ε yetεen nun ɓinge raturaxin donma,
⁵ E sigin sa kondenna ra.
 E yengi a ma, a ε fatan maxaseene ra
 alo Nabi Dawuda.
⁶ E dɔlɔ gbegbe minma,
 ε ture faɓin maso ε fatin ma.
 Koni, ε mi kɔntɔfilixi
 Yusufu bɔnsɔnna kala feen na.
⁷ Nanara, ε singe nan sigama
 konyiyani.
 E sumunne danma nen.
⁸ Marigina Alatala bata a kɔlɔ a yetε yi.
 Alatala, Ala Senben Birin Kanna falan
 ni ito ra:
 “Yaxuba bɔnsɔnna wason bata
 rapaxu n ma.
 E yire makantanxine mi rafan n ma.
 N fama e birin halagideni nen.”
⁹ Xa muxu fu banxina nde kui,
 e birin faxama nen.
¹⁰ E kon kaan na so na banxini,
 e binbine tongodeni,
 a xa e gan,
 a na naxan li banxini
 a a falama nen na xa,
 “Muxu gbete mi be,
 ba i tan na ba?”
 A a yabima nen, “En-en.”
 A mɔn naxa, “I dundu,
 i nama Alatala xinla fala!”
¹¹ Bayo Alatala bata yamarin fi
 a banxi gbeene nun banxi xurine,
 e birin xa rabira, e kala.
¹² Soone e giye gεme yireni ba?
 Ningene menna biye ba?
 Awa, nanfera ε sariyan maxεtεma
 xɔlen na,
 ε tinxinyaan maxεtε fe ɓaxin na?
¹³ E ɓaxanma fe fuune ra.
 E naxa, a ε fe bata sɔnɔya
 ε yetεen senben xɔn.
¹⁴ Alatala, Ala Senben Birin Kanna
 falan ni ito ra:
 “Nanara, n kelima nen ε xili ma,
 Isirayila yamana.
 E tan naxanye Lebo-Xamata taani
 han Araba xudeni,
 siyana nde fama nen ε tɔrɔdeni.”

7

Amosi a fe to singena alo xiyena

1 Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na:

Xεεn to xaba mangan xa,
sansin nenen fan yi minima,
Alatala yi tuguminne ramini.

2 E to yelin sansine birin donje bəxən ma,

n yi a fala,
“Marigina Alatala,
i xa e mafelu e hakene ra,
xa na mi a ra
Yaxuba bənsənna baloma di?
A sənben mi gbo.”

3 Alatala yi kininkinin e ma,
a yi a fala, a naxa, “Ito mi lige.”
Alatala naxa na kiini.

4 Marigina Alatala yi tooni ito yita n na:

Marigina Alatala yi a ragidi a tēen xa mini.

Tēen yi bəxən birin gan,
bəxə igen birin yi xara.

5 N yi a fala,
“Marigina Alatala, yandi, dija,
xa na mi a ra
Yaxuba bənsənna baloma di?
A sənben mi gbo.”

6 Alatala yi kininkinin e ma,
a yi a fala, a naxa, “Ito mi lige.”
Marigina Alatala naxa na kiini.

7 A yi fe tooni ito yita n na alo xiyena:
Marigin yi tixi yinna tinxinxin dεxən,
bitikidi* matinxin lutin yi suxi a yii.

8 Alatala yi n maxədin, a naxa,
“Amosi, i nanse toxi?”

N yi a yabi, n naxa,
“Bitikidi matinxin lutina.”

Marigin yi a fala,
“N waxi a xən,
n ma yamaan xa matinxin, Isirayila
kaane.

N mi dije sənən.

9 Suxure batude matexine kalama nən

Isiyaga bəxən ma.

Isirayila a batudene rabirama nən.

N kelima nən Yerobowan ma den-
bayaan xili ma silanfanna ra.”

Amosi nun Amasiyaa fe

10 Amasiya Beteli saraxaraliin yi a fala Isirayila manga Yerobowan xa, a naxa, “Amosi yanfan nakelima i xili ma Isirayila bənsənna tagi. A naxan falama na mi fan bəxən xa.

11 Amosi a falama, ‘Yerobowan faxama silanfanna nan na. Isirayila kelima nən a bəxəni konyiyani.’ ”

12 Amasiya yi a fala Amosi xa, a naxa, “I tan naxan toon tima, keli be, siga Yuda yamanani! Sa i balon fen mēnni nabiya wanli,

13 koni i nama fa nabiya falane ti Beteli sənən, bayo mangana yire sarijanxin be manga taani ito yi.”

14 Amosi yi Amasiya yabi, a naxa, “Nabiin xa mi n na! N fafe fan, nabi mi yi na ra. Xuruse kannan nan n na. N Sikomoro binle fan nawalima.

15 Alatala yi n fen xuruseene tagi, a yi a fala n xa, ‘Siga, nabiya falane ti n ma yamana Isirayila xa.’

16 Iki, i tuli mati Alatalaa falan na, i tan naxan a falama n xa, ‘I nama nabiya falane ti Isirayila xa, i nama falan ti Isiyaga bənsənna xa.’

17 Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I ya jaxanla findima nən yalunden na taani. I ya diine faxama nən silanfanna ra. I ya bəxən bama nən i yii, a yitaxun muxu gbətene ra. I tan, i faxama nən bəxə haramuxin ma, Isirayila fan xalima nən yire makuyeni.’ ”

8

Nabi Amosi a fe toon naanindena alo xiyena: Debena

1 Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na alo xiyena:

Deben naxan yi rafexi sansi bogi məxin na.

2 A yi n maxədin, a naxa,
“Amosi, i nanse toxi?”

N yi a yabi,
“Debe rafexi sansi bogi məxin na.”

Alatala yi a fala n xa, a naxa,

“Isirayila fan bata kəxə n ma yamana.
N mi dije sənən.”

3 Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

* 7:7: *Bitikidin* mən falama yirena nde yi fa fala “*Birikidina*.”

“Na ləxəni,
sigin naxan sama mangana banxini,
na masarama nən wuga xuiin na.
Binbine wolima ayi nən yiren birin
yi,
birin dunduma nən.”

⁴ E falani ito rame,
ε tan naxanye yiigelitəən tərəma,
ε tan naxanye tərə muxun ɲaxankatama

⁵ E naxa, “Kike nənən sanla ɲanma
waxatin mundun yi,
alogo en xa en ma seene mati?
Matabu ləxən ɲanma waxatin
mundun yi,
alogo en ma maala yi mati?

En ma se maliga seen xa xurunɲe ayi,
en ma saren xa mate.

En xa wule sikeela rafala.

⁶ En sənβetarene masarama nən
gbetin na,
en tərə muxune masara sankidi saren
na.
En maala matima nən e nun a dag-
ina.”

⁷ Alatala naxan Yaxuba rakanbaxi,
na yi a kələ a yete yi, a naxa,
“N mi ɲinanɲe e liga feene ma,
han dunuɲa yi ɲan.

⁸ Bəxəni ito kalama na nan ma.
Be kaane birin luma nən sununi.
Bəxən xuruxurunma nən
alo Misiran xudena,
naxan tema, a mən yi godo.”

⁹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:
“N fama a ragidideni nən na ləxəni,
sogen xa godo benun a waxatina,
dimin xa sin bəxəni yanyi waxatini.

¹⁰ E sanle findima nən ɲan feene ra,
ε sigine findima nən wuga xuiin na.
N kasa dugin nagodoma nən ε ma,
n yi ε xunna bi sununi.

N fama sunu xungbeen nasodeni
bəxəni,
alo dii kedenna na faxa waxatin
naxan yi.

Na xələn mi be ε ma habadan!”

¹¹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“Na ləxəne yi,
kamən soma nən bəxəni,
koni donse kamε mi a ra,
ige xəli fan mi a ra.

E kamεma Alatalaa falan nan ma.

¹² E bəxən birin yisigama nən,
keli kəmenna ma han sogetedeni,
Alatala a fala fendeni,
koni ε mi a toma.

¹³ Na ləxəni,
ε sungutun tofaɲine
nun ε banxulanne fugama a ra nən.

¹⁴ A singeni nun,
E yi e kələma

Samari a suxure haramuxin nin.

E a fala, e naxa,

‘E gbee ala gbo, Dan kaane!’

‘Bεriseba gbeen sənβen gbo!’

Koni, e fama nən biradeni,

e mi keε habadan!”

9

*Nabi Amosi a fe to dənxeɲa alo
xiyena: Halagina*

¹ N yi fe toona nde ti.

Marigin yi a saraxa ganden dεxən.

A yi yamarin fi, a naxa,

“Sənβetenne kondan din,

han bəxən yi xuruxurun.

Banxin birin xa bira muxune fari.

N na e diine halagima nən silanfanna
ra.

Hali muxu keden mi kisima.

Muxu keden mi a xunbama.

² Hali e sa e luxun laxira yi,

n na e suxuma nən.

Xa e te kore xənna ma,

n na e ragodoma nən.

³ Xa e e luxun Karemele geyaan fari,

n na e sagatanma nən,

n na e suxu.

Xa e e luxun baan xənna ma,

n saɲin yamarima nən,

a xa e xin.

⁴ Xa e yaxune e xali konyiyani,

n yamarin fima nən,

e xa faxa silanfanna ra.

N na n yeɲen tima e ra nən,

koni e munanfanna mi a ra,

n na e ɲaxankatama nən.”

⁵ Marigina Alatala Sənβen Birin
Kanna,

a tan nan a yiin din bəxən na, a xuya
ayi.

Muxun birin yi sunu.

Bəxən xuruxurunma nən,

a te, a mən yi godo

alo Nila Misiran xudena.

6 A bata a dɔxɔden ti kore xɔnna ma.
A bata kore walaxan sa bɔxɔn xun
ma.

A igen nakelima baani,
a na ragodo bɔxɔni tulen na.

A xili nɛn “Alatala.”

7 Alatalaa falan ni ito ra:

“Isirayila kaane,
ε nun Kusi kaane keden mi a ra n tan
xa ba?

N mi ε ramini Misiran bɔxɔn ma,
alo n Filisitine ramini Kafatoro kii
naxan yi?

N mi ε ramini Misiran bɔxɔn ma,
alo n Arami kaane ramini Kiri kii
naxan yi?

8 A mato:

Marigina Alatala bata yulubi kanne
mangayaan to,

n fama na raxɔrideni nɛn bɔxɔni ito
ma.

Koni n mi Yaxuba yamaan birin ha-
lagima.”

Alatalaa falan nan na ra.

9 A naxa, “N yamarin fima nɛn
alogo Isirayila yamaan xa yimaxa.

N na a yifema nɛn
alo maali fema kii naxan yi,
alogo xɔri fajin keden nama bira.

10 Koni yulubi kannan naxanye n ma
yamaan tagi,

n na e faxama nɛn silanfanna ra,
e tan naxanye a falama,

‘A mi fama nxu naxankatadeni,
na mi nɔε nxu liyε.’ ”

Isirayilaa kisi fena

11 “Na bɔxɔni,
n Dawudaa mangaya kalaxini tɔnma
nɛn.

N na rafalama nɛn,
n na nɛnɛni tɔnma nɛn
alo a yi kiinde,

12 alogo e mɔn xa Edɔn bɔxɔn sɔtɔ,
e nun siyane birin
naxanye n xinla batuma.”

Alatalaa falan nan na ra,
a fama na birin nakamalideni nɛn.

13 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:

“A mato:

Lɔxɔne fama,
xεε biine nun se xabane
walima waxati kedenna nin.
Manpa rafalane nun xεε biine,
ne fan walima nɛn waxati kedenni.

Manpaan gboma ayi nɛn geyane fari,
a yi lu alo geyane birin yikunxi.

14 N na n ma yamaan naxεtεma nɛn a
konni

keli konyiyani, Isirayila kaane.
E fama nɛn taa kalaxine tideni,
e dɔxɔma dɛnaxanye yi.

E manpa bili nakɔne sima nɛn,
e na minseen min.

E nakɔn sama nɛn,
e na bogin don.

15 N na Isirayila rasabatima nɛn e
gbee bɔxɔni.

E mi keε na sɔnɔn,
n dɛnaxan fixi e ma.”
Alatala naxa na kiini, ε Ala.

Abadi Nabi Abadi Alaa Falan Naxan Σεβε

Nabi Abadi a kawandin nan sebexi Kitabun yireni ito kui. A Edon kaane sonna nan yebama lan Isirayila kaane tɔrɔ kiin ma e xɔn. Edon kaane findixi Yaxuba tada Esayu yixetene nan na. Edon kaane yi dɔxi fɔxɔ ige daraan sogeteden binna nin. Ne lu nen Isirayila kaane tɔre waxatin birin, koni Yuda kala waxatin nun Yerusalen suxu waxatini yengeni, e yi na feen nadangu ayi. E mi Isirayila kaane mali naxanye yi dɔxi e dexɔn, fɔ e to kata na feen xɔn e yi nde ba e bɔxɔn na, e mɔn yi sa Yerusalen kala muxune fari.

Kitabun yireni ito sebexi nen yanyina nde Babilon Yerusalen taan suxu yengeni waxatin naxan yi, fayida fɔ jɛɛ kemε suulun tonge solomasεε e nun solofere jɔxɔn benun Marigi Yesu xa bari. Abadi kawandin naxan ba, na a falama Edon kaane xa nen a e nun Isirayila yaxun bonne birin halagima nen e bode xɔn.

*Nabiya falana lan Edon ma
Nabi Yere mi 49.7-22*

¹ Falani ito nan makenen Abadi xa fe tooni alo xiyena:

Marigina Alatala ito nan falaxi Edon kaane fe yi.

Nxu bata xerayana nde a fe mε fata

Alatala ra,
xeraan bata rasiga siyane tagi,
a xa sa a fala e xa fa fala:
“En keli, en sa Edon kaane yenge!”

² Ala naxa, “Edon kaane,
n na ε senben xurunma nen siyane
birin xa.

Birin ε rapaxuma nen.

³ Wason naxan ε bɔjɛni,
na bata ε ratantan
ε tan naxanye dɔxi faran yinle ra,
e nun geyane fari,
ε tan naxanye ε mirima, ε naxa,
‘Nde nɔε nxu be be xuntagi?’

⁴ Hali ε mate ayi alo singbinna,
hali ε sa ε tɛen sa kore alo xɔline,
a mate ayi alo sarene,

n na ε ragodoma nen.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁵ “Xa mujadana hanma mafu tiine fa
i konni kɔεen na,
e mi e waxonna xan tongoma ba?
ε luma bɔjɛ xunbenli di nayi?
Xa muxune fa ε nakoni ε manpa
bogine mujadeni,
e mi bogi dando xan gbansan luma
na ba?

⁶ Nba, Esayu yixetene yii seene birin
naxorima nen,
a nafulu luxunxine birin yi to.

⁷ ε mali muxune birin ε kedima nen ε
bɔxɔni.

ε xoyine bata ε yanfa, e bata ε nɔ.
Muxun naxanye yi ε donseene
donma,

ne lutin natima ε yεε ra nen
e naxa, ‘E xaxili mi fa na!’

⁸ Na lɔxɔni,
n mi Edon yamanan fekolonne raxɔre
ba?

N yi xaxilimane ba Esayu a geyane
fari?”

Alatalaa falan nan na ra.

⁹ “Teman kaane,
ε sofane gaxuma nen
muxune birin yi raxori Esayu a
geyane ma!”

¹⁰ “ε yarabima nen
bayo ε bata gbalo feen liga
ε ngaxakedenna Yaxuba yixetene ra.
ε raxorima nen han habadan!

¹¹ Amasɔtɔ na lɔxɔni ε yεen yi na
xɔjɛne ra

e yi soma Yerusalen taani waxatin
naxan yi

e a nafunle tongo,
e a seene yitaxun masensenna xɔn.
ε tan fan luxi nen nayi alo e tan.

¹² ε mi yi lan ε sεwa
ε ngaxakedenna Yuda yixetene tɔrɔ
lɔxɔna fe ra.

ε mi yi lan
ε jaxan e kalan waxatini,
hanma ε yi ε kanba e sɔxɔlen waxa-
tini.

¹³ ε mi yi lan
ε so n ma yamana taani
a halagi waxatini.
ε mi yi lan

ε a mato sɛwani a kala waxatini,
hanma ε yi a nafunle tongo
a halagi waxatini.

14 Ε mən mi yi lan
ε ti kira xunne ra ε a muxu gixine
faxa,
hanma ε yi e so e yaxun yii,
e tərɔ waxatini.”

15 Amasɔtɔ Alatalaa lɔxɔn bata maso,
a siyane birin makitima lɔxɔn naxan
yi.

Nayi, ε suxuma nɛn
alo ε bonne suxu kii naxan yi.
Ε fe ɲaxin naxanye liga,
ne xɛtɛma nɛn ε ma.

*Isirayila a gbeen ɲaxɔma nɛn Edɔn
yamanan ma*

16 Awa, ε to dɔlɔn minxi n ma geya
sariɲanxin fari,
nayi siyane birin e minma nɛn
han e a radangu ayi!
E luma e miɲɲɛ nɛn,
han e lugo,
e yi lu alo e mi da.

17 Koni yamaan muxu dɔnxɛne luma
nɛn Siyon geyaan fari.

Yaxuba yixɛtɛne e kɛɛn masɔtɔma
nɛn.

18 Yaxuba yixɛtɛne luma nɛn alo
tɛɛna,
Yusufu bɔnsɔnne yi lu
alo tɛɛ dɛgɛna.
Koni Esayu yixɛtɛne luma nɛn
alo sɛxɛna.

Ne e suxuma nɛn
e yi e gan,
muxu yo mi kisima Esayu bɔnsɔnni.
Alatala bata na fala!

19 Yuda kaan naxanye dɔxi Negewi
yireni,

ne Esayu a geyane suxuma nɛn.
Yamanan lanbanna muxune Filisi-
tine bɔxɔn tongoma nɛn.

E Efirmi nun Samari burunne
tongo,

Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi Gal-
adi suxu.

20 Isirayila kaan naxanye suxi
yɛngɛni,
gali gbeeni ito,
ne Kanan kaane yamanan suxuma
nɛn

siɲa han Sarepata taana.
Yerusalɛn kaan naxanye suxi yɛngɛni
naxanye Sefarada taani,
ne fan yi Negewi yamanan taane
findi e gbeen na.

21 Muxu kisixine tema nɛn Siyon
geyaan fari,
e Esayu a geya yirene makiti,
mangayaan yi lu Alatala xa.

Yunusa Nabi Yunusaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito Nabi Yunusa nan ma fe falama naxan kataxi a nama Alaa yamarin suxu. Ala to a fala, a a xa siga Isirayila yaxune kawandideni, a yi tondi, a siga kunkin kui fɔxɔ igen xun ma, foyen yi keli, Yunusa yi woli igeni, yexen yi a gerun. A tondixi, bayo Niniwa kaane findixi faxa tiine nan na. Isirayila kaane yaxu fangamane nan yi e ra. Niniwa kewali jaxine fe sebexi Nahun sora 3 kui. Dɔnxen na, Yunusa yi tin Alaa falan ma, yexen yi a ramini.

Yunusa a fe taruxun jɔndi kendena nde yitama en na fa fala a Ala mi a xanuntenyaan nagidixi Isirayila kaane xan tun ma, koni a mɔn a ragidixi xɔjɛne ma naxanye a fe tongoxi sɔbɛɛn na. Naxan na fa Ala ma, a a xun xanbi so a hakene yi, Ala na kanna mafeluma nen.

Yesu misaala tongoxi Yunusa a sigatiin nan ma a to yi a faxa feen falama yamaan xa e nun a keli fena sayani (Matiyu sora 12.38-42 e nun Luka sora 11.19-35).

Ala a yitama en na nen fa fala, en lan en xa a xanuntenyaan nun hinanna feen nali siyane birin ma hali en kon kaa mi a ra. Ala mɔn a yitama Kitabun yireni ito yi, a en mi lan en yi a matandi kii yo yi.

Nabi Yunusa mi Ala sagoon liga

¹ Lɔxɔna nde Alatala yi falan ti Amityai a dii xɛmɛn Yunusa xa, a naxa,

² “Keli, i siga Niniwa taani, taa gbeena, i sa na kaane kawandi. Amasɔtɔ n bata e fe jaxine to.”

³ Koni Yunusa yi keli, a yi a gi Alatala ma, a xa siga Tarasisi yamanani. Nayi, a yi siga Yafa taani, a sa kunkina nde to naxan yi siga feni Tarasisi yamanani. A yi na saranna fi, a so kunkin kui, a yi a masiga Alatala ra.

⁴ Koni Alatala yi foye gbeen nafa fɔxɔ igen xun ma. Walan gbeen yi keli

igen xun ma. A yi liga alo kunkin xa kala.

⁵ Kunkibane yi gaxu, birin yi a gbee ala maxandi fɔlɔ. Na danguxina, seen naxanye yi kunkin kui, e yi ne rawoli ayi fɔxɔ igeni alogo kunkin xa yelefu ayi. Yunusa tan yi saxi xixɔli gbeeni kunkin kui.

⁶ Awa, kunkibane kuntigin yi Yunusa to, a yi a fala a xa, a naxa, “I xima nanfera? Keli i yi i gbee Ala maxandi, waxatina nde, a en malima nen, nayi en mi faxama.”

⁷ Awa, kunkibane yi a fala e bode xa, e naxa, “En feni ito yɛɛ fen alogo en xa a kolon naxan faxi tɔrɔni ito ra en ma.” Nayi, e yi masɛnsɛnna ti, a yi Yunusa suxu.

⁸ Nayi, kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “A fala nxu xa, nde faxi tɔrɔni ito ra? I wanla sifan mundun ligama? I kelixi minen yi? I fataxi yamanan mundun na, e nun i fataxi siyaan naxan na?”

⁹ Yunusa yi e yabi, a naxa, “Heburu nan n na. N na Alatala nan batuma, Ala Naxan Kore, naxan baane nun bɔxɔn daxi.”

¹⁰ Na kunkibane yi gaxu ki fajɛ, e yi a maxadin, e naxa, “I na ligaxi nanfera?” Amasɔtɔ e bata yi a kolon fa fala a gima Alatala nan ma, bayo a bata yi a yɛba e xa nun.

¹¹ Koni foyen mɔn yi lu fɛ nanara kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “Nxu fa nanse ligama i ra alogo fɔxɔ igen xa a raxara? Bayo fɔxɔ igen mɔn yi luma xajɛ ayi nen tun.”

¹² Awa, Yunusa yi e yabi, a naxa, “ɛ n tongo, ɛ yi n woli fɔxɔ igeni, nayi igena a raxarama nen. N na kolon fa fala foye gbeeni ito ɛ tɔrɔma n tan nan ma fe ra.”

¹³ Koni kunkibane yi kata kunkin nasigadeni xaren binni, koni e mi nɔ amasɔtɔ foyen yi gboma ayi nen tun.

¹⁴ Nanara, e yi Alatala maxandi, e naxa, “Alatala, i nama tin nxu xa halagi xɛmɛni ito a fe ra. I mɔn nama tin nxu xa findi muxun faxa sabun na naxan mi fefe ligaxi nxu ra.”

15 Nayi, e yi Yunusa tongo, e yi a woli fɔxɔ igeni. Na ligaxina, igen yi a raxara yiri.

16 Na yi a liga kunkibane yi gaxu Alatala yεε ra han, nanara e yi saraxan ba Alatala xa, e yi e kɔlɔ.

2

Yunusa yi Ala maxandi

1 Alatala yi yεxε gbeen nafa a yi Yunusa gerun. Yunusa yi lu yεxε gbeen kui soge saxan, kɔε saxan.

2 Yunusa yi yεxε gbeen kui waxatin naxan yi, a yi Alatala, a Ala maxandi.

3 A yi a fala, a naxa,
“N yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
Alatala, n yi i maxandi,
i yi n yabi.

N to yi faxan dε,

n yi i xili,

i yi n xuiin name.

4 I bata n woli baani tilinna ma.

N bata lu mɔrɔnne bun,*
xunfanne birin danguma n fari.

5 N yi a falama nɛn, n naxa,

I bata n kedi i yetagi.

Koni, n mɔn i ya banxi sariɲanxin
toma nɛn.

6 Igen bata te han n kɔena.

N bata lu tilinna ma.

Fɔxɔ igen sεxεne yi filin n xunna ma.

7 N bata yi godo igeni

han geyane bun.

Bɔxɔn bata yi raxutu n ma

han habadan.

Koni i tan Alatala, n ma Ala,
i bata n kɛnden ba faxan dε.”

8 “N niin ba waxatini,
n yi n miri i tan Alatala ma,
n ma maxandi xuiin yi sa i li i ya
banxi sariɲanxini.

9 Naxanye suxurene batuma fuyan
ne e makuyama hinanna nan na.

10 N tan saraxane bama i xa nɛn,

n yi barikan bira i xa betini.

N dε xuiin naxanye tongoxi,

n yi ne liga.

Alatala, i tan nan kisin kannu ra.”

11 Alatala yi yεxεn yamari alogo a
xa sa Yunusa baxun xaren na.

* **2:4: Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni.

3

Yunusa yi kawandin ba Niniwa yi

1 Awa, Alatala mɔn yi falan ti Yunusa xa,

2 a naxa, “Keli, i siga Niniwa taa gbeeni, i sa kawandin ba na n na i yamarixi naxan na.”

3 Nayi, Yunusa yi keli a siga Niniwa yi alo Alatala a falaxi a xa kii naxan yi. Taa gbeen nan yi Niniwa ra, a yisigana, fɔ soge saxan sigati.

4 Awa, Yunusa yi yanyi keden siga ti taani a sarinma, a naxa, “Xii tonge naanin to xanbi ra, Niniwa taan halagima nɛn!”

5 Niniwa kaane yi denkeleya Ala ma. Awa, e yi a rawanga a muxun birin xa sunna suxu, e yi kasa benbɛli dugine ragodo e ma keli muxu gbeene ma han muxudine.

6 Niniwa mangan to na feen mε, a yi keli a manga gbɛdeni, a yi a manga domaan nate a ma, a yi kasa benbɛli dugin nagodo a ma, a yi sa dɔxɔ burunburunni.

7 E yi falani ito rali Niniwa yiren birin yi, e naxa, “Mangan nun a kuntigine naxa, ‘Muxune nun xuruse xungbeen nun a xunxurina, sese nama donseen don hanma a yi a min.

8 Muxune nun xuruseene, birin xa benbenla ragodo e ma, e yi e xuini te Ala ma senben na, birin yi xεtε a sigati kii ɲaxin fɔxɔ ra e nun a gbalon naxan ligama.

9 Waxatina nde Ala diɲama nɛn, a xεtε a xɔlɔn fɔxɔ ra, nayi en mi fa halagima.’ ”

10 Ala yi a to Niniwa kaane na ligama, a yi a kolon a e bata xεtε e kɛwali ɲaxine fɔxɔ ra. A yi yihadin naxan nagidixi a xa a liga e ra, a yi na dan.

4

Yunusa yi xɔlɔ Ala ma

1 Na feen yi Yunusa xɔlɔ ki faɲi.

2 A yi Alatala maxandi, a naxa, “Alatala, n mi yi ito xan falan ba n yi n ma yamanani waxatin naxan yi? N yi ito nan ma fe falama n yi n gima

Tarasisi yamanani waxatin naxan yi. Amasɔtɔ n yi a kolon a i tan Ala i diɲa, i kininkinin, i mi xɔlɔn xulɛn, i ya hinanna gbo, i yetɛ ratanga yihadin liga feen ma.

³ Alatala, n bata i mafan i xa n niin ba n yi, amasɔtɔ a rafan n ma n faxa benun n xa lu n nii ra.”

⁴ Alatala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “I lan i xɔlɔ ba?”

⁵ Awa, Yunusa yi keli taani siga sogeteden binna ra. A yi sa gagen ti a yetɛ xa mɛnni, a dɔxɔ a bun nininna ra alogo a xa a to naxan ligama taani.

⁶ Marigina Alatala yi wudi binla nde ramini, a yi sabati Yunusa xun ma, a findi nininna ra a xa, na yi a xɔlɔn ba a yi. Yunusa yi sɛwa han!

⁷ Koni na xɔtɔn bode, subaxani, Ala yi kunla nde rafa a yi wudi binla sɔxɔn, a yi xara.

⁸ Sogen texina, Ala yi foye wolonna rafa keli sogeteden binna ra. Sogen yi Yunusa xunni li han a liga alo a xa fuga a ra. A yi a fala, a a xa faxa, a naxa, “Benun n xa lu n niini, a lan n xa faxa.”

⁹ Koni Ala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “I lan i xɔlɔ wudi binli ito a fe ra ba?” A yi a yabi, a naxa, “A lan n xɔlɔ wudi binli fe ra han n faxa.”

¹⁰ Nayi, Alatala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “Wudi binli ito mi wali yo tixi i tan ma, i tan xa mi a ragboxi, a daxi kɔɛ kedenna nan na, a halagi kɔɛ kedenna ra.

¹¹ Koni n tan mi lan nun n kininkinin Niniwa ma ba, taa gbeenaa, muxu wuli kɛmɛ muxu wuli mɔxɔɲɛ dɛnaxan yi, naxanye mi fatan e kɔmɛnna nun e yiifanna tagi rabɛ? Xuruseene fan na.”

Mike Nabi Mike Alaa Falan Naxan Σεβε

Nabi Mike nun Nabi Esayi yi walima waxati kedenni, fɔ jεε kεmε solofere jεε tonge naanin jɔxɔn benun Yesu xa bari. A yi falan tima Yuda kaane nan xa, Asiriya yamanan sofane yi kɔnkɔxi e xili ma waxatin naxan yi.

Nabi Mike yi Yuda kaane rakolonma a e yamanan nun e manga taan Yerusalɛn fa luma nɛn alo Samari, Isirayila yamanan manga taana. A lixi Yuda nun Isirayila bata yi taxun. Samari taan suxi nɛn yɛngɛni jεε kεmε solofere jεε mɔxɔjɛn nun firin benun Yesu xa bari. Nabiin yi yamaan nakolonma gbalo famatɔn nan ma fe ma naxan yi fama e yulubine saranna ra. E yulubin ne findixi tinxintareyaan nan na muxune tagi. A mɔn yi falan tima nabine xili ma naxanye yamaan yanfama e falane xɔn, naxan yetε a ligama muxune mi nɔε e kii masarε. Mike yi e rakolon e yi lan e xa sigan ti kii naxan yi, a naxa, “Tinxinyaan liga, hinanna yi rafan i ma, i yi sigan ti i ya Ala xɔn yetε magodoni.” (Mike 6.8) En fan lan nɛn na xa lu en xunni, en yi a suxu.

Mike a falama a yamaan xa nɛn a Ala fama e rakisideni nɛn a na mangan dɔxɔ naxan barima Dawuda bɔnsɔnni Betelemi taani. Na feen σεβεxi Mike 5.1-4 kui. Na nan a liga muxune yi Alaa Muxu Sugandixin legedenma Betelemi taani jεε kεmε solofere na falan xanbi ra. Na feen σεβεxi Matiyu 2.6 kui.

¹ Alatala falan naxanye ti Mike Moreseti kaan xa Manga Yotami nun Manga Axasi nun Manga Xesekiya waxatine yi, Yuda yamanan man-gane. A fe tooni ito nan ti alo xiyena

* **1:7: Yalundene** nan yi walima mɛn kaane kidene yi e gbetin sɔtɔ kiden seene sɔtɔ feen na. Yaxune na yi mɛn kaane suxurene tongo yɛngɛni, e yi sa e batuma e konna kide yirene nin. Mɛn yi findi yalunde yire firinden na a naxan ma fe fala.

lan Samari taan nun Yerusalɛn taane fe ma.

² ε tuli mati,
ε tan siyane birin!
I tan bɔxɔna, i tuli mati,
e nun muxun naxanye birin a yi.
Marigina Alatala sereyaan bama nɛn
ε xili ma.
Marigin nan a falama
keli a Batu Banxi sarijanxini.

*Ala Samari taan nun Yerusalɛn
taan makitima nɛn*

³ A mato,
Alatala minima a dɔxɔdeni.
A godoma,
a sigan tima bɔxɔn yire matexine fari.
⁴ Geyane xulunma ayi a sanna bun
ma,
lanbanne yibɔma e tagi
alo kumin dengben tɛn ma,
alo ige bɔxɔnxin tintinna ra.

⁵ Na birin Yaxuba yamaan murutena
fe ra,
Isirayila yamaan yulubine fe ra.
Nde Yaxuba yamaan namurutɛxi?
E manga taa Samari kaane xa mi a ra
ba?
Nde tixi Yuda yεε ra suxure batuni?
E manga taa Yerusalɛn kaane xa mi a
ra ba?

⁶ Ala naxa, “N Samari taan findima
nɛn taa xɔnna ra burunna ra,
manpa bili nakɔ yirena.
N na a banxi gɛmɛne ragodoma nɛn
lanbanne yi,
n yi a banxine sandɔxɔne ramini
kɛnɛnni.

⁷ A suxurene birin yibɔma nɛn dungi
dungin na.
Tɛn nan e kide se ralixine ganma.
N na a batu seene birin kalama nɛn,
e naxanye malanxi yalundene
sarene xɔn,
e mɔn sa findima nɛn yalundene
saren na.”*

⁸ Nanara, n wugama nɛn,
n gbelegbele,
n san yigenla nun n nagenla yi sigan
ti.

N gbelegbelema nen alo kankona.
 N kutun alo xutunxunbane.
 9 Amasotɔ Samari kaane furen mi
 yalanma.
 A bata Yuda yamanan li.
 A bata n ma yamaan taan so deen li
 han Yerusalɛn taana.
 10 E nama a fala Gati taani.
 E nama a wuga!
 E makutukutu burunburunni Beti-
 Leyafira taani.†
 11 Safiri kaane, e yagixin nagenla xa
 dangu!
 Saanan kaane, e nama susu mine.
 Beti-Hayeseli taan sununi,
 e mi e maliye.
 12 Maroti kaane xaminxi e herina fe
 ra,
 bayo Alatala bata gbalon nagodo,
 han Yerusalɛn taan so dena.
 13 E tan Lakisi kaane,
 e soone nun wontorone yiton!
 E tan nan Siyon kaane tixi yulubin
 ma
 bayo Isirayila kaane yulubin nax-
 anye ligama
 e ne toxi e konna nan singe yi.
 14 Nanara, Yuda kaane,
 e masigama nen Moreseti-Gati taan
 na.
 Akisibu taan findima luti ratixin nan
 na
 Isirayila mangane yee ra.
 15 Ala naxa, “E tan Maresa kaane,
 n mon e yengefaan nafama nen e xili
 ma.
 Isirayila manga binyena a gima nen
 a sa a luxun Adulan faranna ra.
 16 E xunna bi e rafan dii xemene wuga
 feen na!
 E xunna gbanan alo dugan xun
 xonna,
 amasotɔ e sigama nen e diine ra pon!”

2

Fe naxin saranna nun tuli sana

1 Gbalon na kanne xa,
 naxanye haken mirima,
 e fe naxini ton e sadeni.
 Kuye nema yibama
 e yi sa a liga,
 amasotɔ na ferena e xa.

† 1:10: Nabi Mika yirene xinle falama naxan nun a falane bunne maliga alogo a falan xa naxun. Misaala ra, Beti-Leyafira bunna neen “burunburun yirena.” A taan naxanye xinle falama, Asiriya kaane konkoxi na taane nun e rabilinne ma.

2 E mila xeeene xon,
 e yi e tongo,
 e kunfa banxine xon,
 e yi e kansun.
 E muxune nun e denbayane nun e
 keene suxu.
 3 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a
 naxa,
 “A mato,
 n gbalon nan nafama bɔnsɔnni ito
 ma.
 E mi e xunna ramine a bun mumɛ!
 E mi fa sigan tima xunna kenli,
 amasotɔ tɔrɔ waxatin na a ra.
 4 Na lɔxɔni, sandani ito falama nen e
 xili ma,
 e e magelema nen mawuga sigini.
 E naxa, ‘En bata kala fefe,
 n ma yamaan ke bɔxɔn bata yitaxun
 gbete ye ra.
 E bata a ba n yii,
 e bata en ma xeeene so yanfantenne
 yii!’ ”
 5 Nanara, muxu yo mi bɔxɔna nde
 malige
 i tan keen na Alatala yamani.

Naxanye Nabi Mike matandima

6 E waliyiya falan tima n xili ma iki,
 e naxa, “E nama waliyiyaan fala!
 Waliyiya falani ito nama ti de!
 A findima yagin nan na!”
 7 E tan Yaxuba bɔnsɔnna,
 a lan e xa na fala ba?
 Dɔnan nanɔne Alatala yi ba?
 A darixi na lige ba?
 Ala naxa,
 “N ma falane fan na kanna xa
 naxan kewanle fan.
 8 E bata keli n ma yamaan xili ma
 waxati dɔnxeni ito yi alo yaxune.
 E muxune gubane bama e ma
 naxanye xetematɔ a ra
 keli yengeni bɔne xunbenli.
 9 E n ma yamaan naxanle kedima e
 rafan banxine yi.
 E n ma binyen ba e diine ma
 habadan.
 10 E keli, e siga,
 amasotɔ e matabude mi ito ra,
 bayo e yamanan bata raharamu.
 A findima tɔron nan na

naxan magaxu han!

11 Xa muxuna nde a gima foyen fɔxɔ
ra
a wule waliyiya falane ti, a naxa,
'I fama dɔlɔn nun manpaan sɔtɔdeni
nɛn!
Na nabi sifan nan yi lanɲɛ yamani ito
ma yati!"

12 "N na ε birin malanma nɛn Yaxuba
bɔnsɔnna.
N na ε tan muxu dɔnxɛne xun lanma
nɛn,
naxanye luxi Isirayila bɔnsɔnni.

N na ε malanma nɛn
alo yɛxɛɛne sansanna kui,
alo xuruse kuruna e dɛgedeni.
Gali gbeen sɔnxɔ xuiin yi mini na.

13 Naxan kiraan nabama,
na tima nɛn e yɛɛ ra.
E kiraan nabama nɛn, e mini.
E mangan bata ti e yɛɛ ra,
Alatala nan e xunna ra."

3

Yɛɛratine sɔnne

1 N bata a fala, n naxa,
"Yaxuba bɔnsɔn mangane
Isirayila bɔnsɔn kuntigine,
ε tuli mati iki!
E tan xa mi lan
ε sariyan kolon ba?

2 Fe fajin najaxu ε tan naxanye ma,
a najin yi rafan ε ma,
ε muxune kidin nun e suben bama e
ma
han e xɔnna.

3 E n ma yamaan suben donma,
ε yi e kidin ba,
ε yi e xɔnne yigira,
ε yi e yisɛgɛ
alo suben naxan sama tunden kui."

4 Nanara, mangane na gbelegbele
Alatala ra,
a mi e yabima.
A yɛtagin luxunma nɛn e ma na wax-
atini,
e kɛwali najine fe ra.

Wule nabine sɔnne

5 Alatala ito nan falaxi lan nabine fe
ma
naxanye n ma yamaan nalɔma ayi, a
naxa,
"Donseen nɛma e dɛ,

e muxune xibaruma bɔɲɛ xunbenla
nan na.

Koni xa naxanye mi e kima dɔnseni
e yɛngɛn nan nakelima ne ma.

6 Nanara, kɔɛɛn soma nɛn ε ma
ε mi fa fe toon tima alo xiyena,
dimin yi so,
fe yo mi fa makɛnɛnma ε xa.

Sogen birama nɛn na nabine
mabinni,
kɛnɛnna yi findi dimin na e xa."

7 Sayibane yagima nɛn
e nun naxanye birin waliyiya falane
tima.

Ne e yɛtagine luxunma nɛn yagini
amasɔtɔ Ala mi e yabima.

8 Koni n tan, n lugoxi sɛnbɛn na
e nun Alatalaa Nii Sarijanxin
nun kiti sa kɛndɛn nun fangana
alogo n xa Yaxuba bɔnsɔnna Ala
matandine yita a ra
e nun Isirayila bɔnsɔnna yulubina.

9 Nayi, ε tuli mati ito ra,
Yaxuba bɔnsɔn mangane,
ε tan Isirayila bɔnsɔn kuntigine,
kiti kɛndɛn najaxu ε tan naxanye ma
ε yi fe fajine birin yifu,

10 ε tan naxanye Siyon taan tima
wunli,
ε yi Yerusalɛn ti gbaloni.

11 Mɛn mangane kitin sama,
e dimi yi seen nasuxu mayifuni.
Mɛn saraxaraline xaranna tima,
alogo e xa e saren sɔtɔ.

Mɛn nabine fe famatɔne xibarune
falama,
alogo e xa gbetin sɔtɔ.

Anu, e mɔn fa e diganma Alatala yi,
e susu a falɛ, e naxa,
"Alatala mi en tagi ba?"

Tɔrɔ yo mi fama en ma."

12 Nanara, ε tan ma fe ra,
Siyon taani buxama nɛn alo xɛɛna,
Yerusalɛn findima nɛn taa xɔnna ra.
Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan
ma,
na findima nɛn fɔtɔnna yire matexin
na.

4

Bɔɲɛ xunbeli manga taana

1 Waxati famatɔni

Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari
na danguma nen geyane birin na,
a lu geyane birin xun ma,
siyane yi lu fe a ma han!

² Siya wuyaxine fama nen,
e a fala, e naxa,
“E fa, en siga,
en te Alatalaa geyaan ma,
Yaxubaa Alaa banxini.
A xa en xaran a sigati kiine ma,
alogo en xa bira a kirane foxo ra.”
Amasoto sariyan minima nen Siyon yi
Alatalaa falan minima nen Yerusalen
yi.

³ A findima nen kitisaan na siya
wuyaxin tagi.
A yengene janna nen yama
senbemanen tagi
hali naxanye makuya.

E e silanfanne bonbama nen,*
e findi jinge kenne ra,
e tanbane yi rafala wolitene ra.
Siya yo mi fa silanfanna tongoma
gbete xili ma,
yengen mi fa maxarajne mumu.

⁴ Birin doxoma nen a manpa binla
nun a xode binla bun,
muxu yo mi fa e magaxu,
amasoto Alatala senben Birin Kanna
bata falan ti.

⁵ Siyane birin sigan tima e gbee ala
nan xili yi.
Koni en tan sigan tima Alatala nan
xili yi en ma Ala
waxatin birin han habadan!

⁶ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Na loxoni,
n sankalatone malanma nen.
Naxanye yi suxi yengeni
n yi ne xun lan,
n toron nagidixi naxanye ma.

⁷ N sankalatone findima n ma yama
donxen na nen.
Naxanye yi xuyaxi ayi,
na muxune yi findi siya senbemaan
na.
Alatala doxoma nen e xun na Siyon
geyani

keli na waxatin ma han habadan.

⁸ I tan, Siyon taan sanganso matex-
ina,

i tan naxan yamaan makantanma
alo xuruse rabaan nun a kuruna,
i fama nen senben sotodeni
naxan yi i yii a foloni.
Yerusalen mon findima nen manga
taan na.”

⁹ Nanfera iki i gbelegbelema?
Manga mi fa i konni ba?
I kawandi muxun bata lo ayi ba,
alogo saxalen xa i li
alo jaxanla naxan tinna ma?

¹⁰ Siyon kaane, e toro,
e gbelegbele
alo jaxanla naxan diin barima.
Amasoto iki e minima nen e taani
e sa doxo burunna ra.
E sigama nen han Babilon taani.
E sa xoroyama menna nin,
Alatala sa e xunbama menna nin e
yaxune yii.

¹¹ Iki siya wuyaxine e malanma i xili
ma.
E a falama, e naxa,
“En fu e taan ma,
en xa Siyon kalaxin to!”

¹² Koni e mi Alatala miriyaan kolon.
E mi a fe ragidixine famuma.
E mi a kolon a e malanma nen
alo malo xidine lonna ma.

¹³ Siyon kaane, e keli,
e maala bonbo!
N senben fima nen e ma
alo wure fenne turaan ma
alo a torone na findi sulan na.
E yama wuyaxi yilunburunma nen,
e bata yi seen naxanye soto yengeni,
e ne rasarjan Alatala xa,
e yi e nafunla so boxon birin kanna
yii.

¹⁴ Iki, e ganle malan, taa yenge sone!
Yaxune bata e rabilin!
E bata Isirayila kuntigin yetagi garin
dunganna ra.

5

Mangan barima nen Betelemi yi

¹ I tan, Betelemi-Efarata taana,
i tan xurun Yuda taane tagi,
koni naxan mangayaan ligama Isir-
ayila xun na
n tan xa, na minima i tan nin.

* **4:3: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

A bɔnsɔnna fɔlɔxi xabu waxati dan-
guxine yi,
xabu singe ra fonne waxatina.

² Nanara, Ala Isirayila yamanan
nabejinma nɛn
han naxan diin barima na yi diin
bari.

A ngaxakeden dɔnxɛne mɔn yi xɛtɛ
Isirayila yi.

³ A kelima nɛn, a yi a xuruse kurun
naba
Alatala sɛnbɛni,
Alatala xili binyeni, a Ala.
E luma nɛn bɔjɛ xunbenli,
amasɔtɔ a binyama nɛn han bɔxɔn
danne.

⁴ A tan yɛtɛɛn nan findima e bɔjɛ xun-
benla ra.

Asiriya kaane na fa en ma bɔxɔni
e yi so en ma manga banxine kui,
en yɛɛrati solofere nan nakelima e
xili ma

hali yamaan kuntigi solomasɛxɛ.

⁵ E mangayaan ligama nɛn Asiriya
yamanani
silanfanna ra e yii, e Nimirodi bɔxɔn
tongo.

Mangana en xunbama nɛn Asiriya
kaane yii,

e na sa so en yamanani
e na e sanna ti en ma bɔxɔni.

⁶ Nayi, Yaxubaa yamaan muxu
dɔnxɛne luma nɛn

siya wuyaxin yɛ,
alo xiila naxan kelixi Alatala ma,
alo tulen naxan sama sɛxɛn yii ra,
naxanye mako mi adamadiine ma,
e yengi mi sese ma muxune yii.

⁷ Nayi, Yaxuba bɔnsɔnna muxu
dɔnxɛne luma nɛn
siyane nun yama wuyaxine yɛ,
alo yatan burunna subene yɛ,
alo yata sɛnbɛmaan xuruse xunx-
urine yɛ.

A na dangu, a e suxu, a e yibɔ,
muxu yo mi e bama a yii.

⁸ E yiini te ɛ yaxune xili ma,
alogo ɛ yaxune birin xa raxɔri.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Na lɔxɔni, n ni i ya soone bama nɛn i
konni

n yi i ya wontorone ralɔ ayi.

¹⁰ N na i ya taane kalama nɛn i ya
yamanani,

n yi i ya yire makantanxine birin
nabira.

¹¹ N kɔɛrayaan bama nɛn ɛ yɛ.

Yiimatone mi fa luma ɛ yɛ.

¹² N na ɛ suxurene nun ɛ kide gɛmɛne
bama nɛn ɛ yii.

ɛ mi fa ɛ xinbi sinma ɛ yii funfun bun
ma.

¹³ N na ɛ Asera kide gbindonne bama
nɛn ɛ yii,

n yi ɛ taane halagi.

¹⁴ N fitinaxina n gbeen jɔxɔma nɛn
xɔlɔni

siyane birin na naxanye mi n xuiin
namɛxi.”

6

Kitina Ala nun a yamaan tagi

¹ ɛ tuli mati Alatalaa falan na, a naxa,
“ɛ keli, ɛ xun mafala,
geyane yi findi i ya kitin serene ra,
yire matexine xa i xuiin namɛ.

² Geyane, ɛ Alatala kitin namɛ,

ɛ tuli mati,

ɛ tan bɔxɔn bunna naxanye mi yi-
maxɛ,

amasɔtɔ Alatala nun a yamaan kitini,
a waxi Isirayila makiti feni.

³ N ma yamana,

n nanse ligaxi ɛ ra?

N goronna mundun saxi ɛ xun ma?

ɛ n yabi!

⁴ N bata ɛ ramini Misiran yamanani.

N bata ɛ xunba konyiya bɔxɔni.

N yi Musa rasiga,

a xa ti ɛ yɛɛ ra,

e nun Haruna nun Mariyama.

⁵ N ma yamana,

na feen xa rabira ɛ ma,

Moyaba mangan Balaki yi fe jaxin
naxan falama,

e nun Beyori a dii Balami* mɔn a yabi
naxan na.

ɛ sigan naxan ti

keli Sitimi yi han Giligali taani,

na feen xa rabira ɛ ma

* **6:5: Balaki nun Balami** a fe sebɛxi Yatɛne 22 han 24 kui.

alogo ε xa Alatalaa tinxin wanle kolon.”

6 N fama nanse ra n yii Alatala yεtagi, n yi n xinbi sin Ala matexin bun?

N xa fa, nxu nun saraxa gan daxine ba?

E nun jinge diin ηεε kedenne ba?

7 Alatala konton wuli wuyaxine rasuxe ba?

Ture saraxan naxan gbo xude wuli wuli wuyaxine igen xa ba?

N na n ma dii singen soε a yii n hakεne saren na ba?

Diin naxan minixi n fatini, na finde niin xunbaan na yulubine fera ba?

8 Adamadina, a bata a yita i ra naxan fan, Alatala naxan maxεdinma i ra: Tinxinyaan liga, hinanna yi rafan i ma, i yi sigan ti i ya Ala xεn yεε magodoni.

Isirayila kaane yulubine saranna

9 Alatala a xui raminima taan muxune ma, xaxilimana a xinla ratinma nεn.

ε tuli mati falan na naxan yamaan yulubine saranna rali xi

e nun naxan a fe ragidixi.

10 Nafunla naxan sεtεxi a ηaxin na na mεn muxu ηaxine banxine kui ba, e nun ligase tinxintaren naxan dangan nafama?

11 N luyε n mi a fe saran na kanna ra ba,

naxan sikeli tinxintaren nawalima se liga se δεfetaren naxanye bεnbεli kui?

12 Taan nafulu kanne gbalon ligama, a muxune wulen falama. E δεεn yanfan tima.

13 Nanara, n tεrεn nagodoma nεn i ma, n yi i kala i yulubine fe ra.

14 I tan, i δεgema nεn i mi lugo.

Kamεni i kuiin bεrεxεma nεn.

I sena ndee ramarama nεn,

koni sese mi luma.

I na naxan namara,

n na kalama nεn yεngeni.

15 I seen sima nεn,

koni i mi a xabama.

I oliwi turen bama nεn,

koni i mi a turen nawalima.

I manpa bogi igen bama nεn,

koni i mi a minma.

16 I Manga Omiri a sariyane nan suxuma

e nun Manga Axabi a denbayaan misaale birin,†

i bira e kawandi xuine fεxε ra.

Nanara, n halagin nagidixi i ma,

n na i ya muxune findima nεn gele ma feen na

e nun yagina siyane tagi.

7

Nabina mawuga xuina

1 Gbalona n xa!

Amasεtε n sunuxi

alo naxan se bogin fenma a xεri makentun waxatini.

A dondaxin se mi fa na,

hali xεδε bogi keden pe

naxan yi ηaxunηε n δε.

2 Tεgεndiya muxune bata ηan yamanani na kiini.

Muxu faji yo mi fa luxi.

E birin dεxi e bode yεε ra faxa ti xinla ma.

Birin lutin natima a ngaxakedenna yεε ra.

3 E yiine fatan fe ηaxin lige.

Mangane seen nan fenma,

kitisane dimi yi seene rasuxuma mayifuni,

kuntigine e waxεn feen falama,

e birin yi malan na feen ma.

4 Naxan fisamantenna ra e yε,

na ηaxu alo ηanla.

Naxan tinxin e tagi,

na fe raxεlε sansanna ηali kanna xa.

ε kantan tiine bata ε rakolon lεxεn naxan ma fe ra,

ε kεwanle saranna sεtεma lεxεn naxan yi,

na bata li.

E kεntεfilima nεn iki.

5 I nama la i adamadi boden na.

I nama i taxu i xεyin na.

I nama falan ti

hali i ya ηaxanla yεε xεri.

† 6:16: Isirayila mangane nan yi **Omiri nun Axabi** ra naxanye yi sεn ηaxu. E fe sεbexi Mangane Singen 16.23-33 kui.

6 Amasotɔ dii xemena a baba
rafeyama,
dii temene fan yi keli e ngane xili ma,
naxanle fan yi keli e mamene xili ma.
Muxune yaxune kelima e denbayane
yeteen nin.

7 Koni n tan,
n na Alatala yee ra kira yitoma nen
yigini,
n yi Ala mamε, n nakisimana.
N ma Ala n xui namema nen.

Ala maxandin nun yigina

8 I nama sewa n ma fe ra,
n yaxuna.

Amasotɔ xa n bira,
n kelima nen.
Xa n lu dimini,
Alatala findima nen kenenna ra n xa.

9 N na Alatalaa xolon naxanma nen,
amasotɔ n bata yulubin liga a ra,
han a yi n xun mayenge,
a yi n ma kitin sa.

A n naminima nen kenenni,
n yi a tinxinyaan to.

10 N yaxuna a toma nen,
a yi yagi han!
A tan naxan yi a falama n xa,
a naxa, "Alatala minen, i ya Ala?"
N yeeene a biraxin toma nen,
a yi yibodon,
alo boron kiraan xon.

11 Taan nabilinna yinna mon na ti
loxon naxan yi,
ndee mon sama nen ε baxon danne
fari na waxatini.

12 Na loxoni, muxune fama nen i fema,
keli Asiriya yi han Misiran taane yi,
keli Misiran yi sa dɔxo Efirati baan na,
keli Efirati baan na han foxo igena,
keli geyane birin ma.

13 Baxon kalama nen a muxune
kewanle fe ra.

14 I ya yamaan nagbengben i ya dun-
ganna ra,
i kurun naxan sotoxi i keen na,
naxan sa dɔxi a danna burunna ra
sexε faji yireni.
E yi e dege Basan nun Galadi yi
alo loxo danguxine.

15 N mon kabanako wanle yitama e ra
nen
alo e mini waxatini Misiran yi.

16 Siyane a toma nen e yagi,
hali e senben to gbo.

E yiin sama nen e de ra,
e tunle yi xori.

17 E burunburunna dunxunma nen
alo saɲina,
alo daliseen naxanye e bubuma
boxoni.

E minima nen xuruxurunne e luxun-
dene yi,
e fa Alatala ma, en ma Ala.
E gaxuma nen i yee ra, e yilanyilan.

18 Nde luxi alo i tan, Ala,
i tan naxan i ya yamaan muxu
donxene

yulubin xafarima,
i tan naxan muruten mafeluma?
I ya xolon mi buma han habadan
amasotɔ hinanna rafan i ma.

19 I mon kininkininma nen nxu ma,
i nxo hakene yibodonma nen i sanna
bun,

i nxo yulubine birin wolima ayi nen
fo foxo igen tilinna ma.

20 I ya lannayaan yitama nen Yaxuba
bonsanne ra
i yi hinan Iburahima yixetene ra,
alo i kalo kii naxan yi nxu benbane xa
a singeni.

Nahun Nabi Nahun Alaa Falan Naxan Sebε

Nabi Nahun yi kawandi bama Niniwa taan kala feen nan ma Asiriya yamanan manga taana. Isirayila yamanan sogeteden kōmen fōxōn nan yi suxi yengeni Asiriya kaane xōn na waxatini. Gbalotō gbeen nan yi Niniwa kaane ra naxanye yi siyane nōma yengeni e muxu wuyaxi faxa jaxankatani. Nabi Nahun Kitabun yireni ito sebexi nen yanyina nde jεε kemε sennin benun Marigi Yesu xa bari. Yanyina nde e nun Nabi Sofoni nun Nabi Yeremi nan yi walima e bode xōn.

1 Waliyiya falan ni ito ra Niniwa taan xili ma, Nabi Nahun Elekosi kaan fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a sebε.

2 Alatala a yamaan namarama xōxōlnna nin.*
A gbeen jōxōma nen.
Alatalaa xōlōn gbo,
a gbeen jōxōma nen.
A yengefane saranna fima nen,
a fitinaxin yi a gbeen jōxō a yaxune ma.

3 Alatala mi xōlōn xulēn,
a senben gbo!
Alatala mi yulubi kanna yatema tinxinden na mumε!
Alatala dangū funfun findixi wuluwulu gbeen nun foye kala tiin nan na.
Kundaan yi findi gbangbanna ra a sanna bun.

4 A na falan ti fōxō igen xili ma,
a xara, baane birin yi xōri.
Basan nun Karemele yamanane seXeene yi gbeeli,
Liban yamanan wudi fugene yi lisi a ra.

5 A geyane birin yimaxama nen a yeε ra,
yire matexine birin yi xuya ayi.

Bōxōn yi xuruxurun a yetagi,
e nun dunuḡa nun a yi seene birin.

6 Nde nōε tiyε a xōlōn yeε ra nayi?

Nde kise a xōlōn gbalon ma?

A fitinan sigama ayi alo tεεna hali gεmεne a e birin ganma.

7 Alatala fan.

Luxunden nan a tan na tōrō waxatine yi.

A yengi muxune xōn

naxanye na e yigiya a yi.

8 Koni a yaxune dōxōden kalama nen alo fufaan na dangū na xun ma.

A yi a yengefane kedi han laxira di-mini.

9 ε feen mundun yitōnma Alatala xili ma?

A tan nan halagin tima fefe!

Jaxankatan firinden mi ε lima.

10 Amasōtō e luma nen jali jansanne yi,

e xunne kelima nen e dōlōne ra,

e yi halagi alo seXe xaren na gan fefe!

11 Niniwa kaane,
muxuna nde minixi ε tan nan ye
naxan fe jaxini tōnma Alatala xili ma,
naxan maxadi jaxine tima.

12 Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Hali e kamalixi,

e na wuya ki yo ki,

e raxōrima nen, e jan.

Yuda kaane,

xa n bata tōrōn nagidi ε ma iki,

na ligaxi nen

alogo ε nama fa tōrō sōnōn.

13 N na ε xunbama nen konyiyani iki,

n yi yōlōnxōnne yibolon,

e ba ε ma.”

14 Niniwa kaane,

Alatala ito nan yamarixi ε fe yi, a naxa,

“ε bōnsōnna muxu yo mi luyε.

N na ε wudi suxurene

nun ε wure suxurene kalama nen ε kidene yi.

N yi ε gaburune yitōn,

* **1:2:** Ala **xōxōln**, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xεmεna a jaxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fōxō ra a batu xinla ma, a mōn mi tinma yama xōjen xa a raxōri. Na feen mato Xōrōyaan 20.5 kui.

bayo sese mi ε ra.”

2

¹ Ε mi a to,
xεraan sigan tima geyane fari,
naxan fama xibaru fajin na
naxan bɔɲε xunbenla a fe ralima.
Yuda kaane, ε sanle raba,
ε dε ti xuine rakamali.
Amasɔtɔ halagi tiin mi fa danguma ε
konni.
A bata raxɔri fefe!

² Niniwa kaane,
halagi tiine bata keli ε xili ma.
Ε yinna makantan,
ε yεεn ti kirane ra,
ε tagi xidi yεngε so xinla ma,
ε fangan birin malan.

³ Amasɔtɔ Alatala mɔn binyen soma
nεn
Yaxuba bɔnsɔnne yii e nun Isirayila
bɔxɔna,
hali halagi tiine to bata yi so na
kaladeni
e yi e manpa binle ɲan.

⁴ Yaxu sofani itoe yε masansan wure
lefane gbeeli.
E sofa wεkilεxine maxidixi dugi
gbeele nin.
Wurene mayilenma e wontorone
ma,
e na e yitɔn yεngεso lɔxɔn xili yi,
e yi tanbane tongo.

⁵ Yεngε so wontorone e gima taan
kirane xɔn han!
E gixin sigama yama malandene yi.
E mayilenma alo xaye xidi dεgεne,
e xulun alo kuye sarinna.

⁶ A bata a sofa yεbaxine maxili,
koni e fama dagalanɲε ayi.
E e gima siga taan nabilinna yinna
ma,
e luxun e yε masansan wurene bun.

⁷ Taan so dεεne bata rabi baan
mabinni,
manga banxin fan birama.

⁸ Feen bata ragidi,
e bata taan muxune suxu,
e siga e ra konyiyani.
Taan konyi gilεne yi lu kutunɲε

alo ganbane,
e siga e kanken makudunɲε sununi.

⁹ Niniwa taan luxi nεn
alo ige sa sena
igen minima naxan na.
E a falama a muxu gixine xa,
e naxa, “Ε ti! Ε ti!”
Koni muxu yo mi xεtεma.

¹⁰ Ε gbetin tongo!
Ε xεmaan tongo!
Nafunla na naxan mi ɲanma.
A sifan birin malanxi na yi.

¹¹ Kalan nun halagin nun bɔnɔna!
Bɔɲεne bata kala,
xinbine yi sin.
Fatine birin yi xuruxurun,
yεtagine birin yi yitɔɲɔn.

¹² Yatane sodeni ito luxi di,
dεnaxan yi findixi yatadine dεgeden
na,
yatane nun e diine yi e gima dεnaxan
yi,
muxu yo mi e yikala?

¹³ Yatan yi subene faxama a diine xa,
a yi a se suxine kɔεεn bolon a gilεεn
xa,
a luxunden nafe xɔɔyi seene ra
a soden nafe se suxine ra.

¹⁴ Alatala sεnbεn Birin Kanna falan ni
ito ra,
a naxa, “N bata keli ε xili ma!
N na ε yεngεso wontorone ganma nεn
e findi tutin na.
Ε banxulanne faxama nεn silanfanna
ra*
alo yata sεnbεmane.

N danna sa ε se tongon na yεngεne yi
dunuɲa yi.
Muxu yo mi fa ε xεrane xuiin mεma
sɔnɔn.”

3

¹ Gbalon faxes ti taani ito xa,
naxan nafexi wule falane nun
gbalotɔne ra,
se tongoxine mi ɲanma dεnaxan yi.

² Bosa xuiin minima,
e nun soone nun yεngε so wontorone
gi xuina.

³ Soo ragine e gima siga yεngεni,
e silanfanne mayilenma,
e tanbane luxi alo kuye sarinna!

* **2:14: Silanfanna:** Sofane yεngεso dεgεmana.

Muxu maxəlxine yiren birin yi!
Binbine saxi e bode fari han!
Faxa muxune mi ɲanma mumɛ!*

Muxune e sanna radinma binbine ra.
4 Na feene birin fataxi
yalundena yalunyaan kunfan nan
na,†

ɲaxalan tofaɲin nun woyimɛ ɲaxanla
naxan ma yalunyaan yi siyane find-
ima konyine ra,
a yama wuyaxi tirin a kəɛrayani.

5 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni
ito ra,

a naxa, “N bata keli i xili ma!
N na i ya dugin lenben soma nɛn i
yɛtagin xunna,

n yi i ragenla yita siyane ra,
yamanane yi i ya yagitareyaan to.

6 N se xəsixine wolima i ma nɛn,
n yi i rayagi, i findi misaala ra.

7 Nayi, naxan yo na i to,
na kanna a gima nɛn i ma,
a yi a fala, a naxa,
‘Niniwa taan bata kala.
Nde kininkiniɲɛ a ma?’
N sa i madɛndɛn muxune sote
minɛn?”

8 ɛ tan Niniwa kaane,
ɛ taan fisa No-Amoni taan xa ba,‡
naxan yi baan dɛ,
igen naxan nabilinxi?
A yi makantanxi baan nan na,
igene nan yi a rabilinni
alo taan yinna.

9 Kusi yamanan nun Misiran ya-
manan nan yi e fangan na
dan mi naxan na.
Puti kaane nun Libiya kaane nan yi
findixi e xəyine ra.

10 Anu, na taan suxu nɛn yɛngɛni,
a muxune yi xali konyiyani.
Yaxune yi e dii futene yibutuxun
taan kira xunne birin na.
A kuntigi suxine yi yitaxun
masɛnsɛnna xən,

a muxu gbeene birin yi xidi
yəlxənxənnə ra.

11 ɛ fan xunne kelima nɛn dələ xələn
na,
ɛ yi ɛ luxun ɛ yaxune bun,
ɛ fan yi yigiyaden fen.

12 ɛ yire makantanxine birin luma
nɛn
alo xədən na mə.

Muxune na a yuguyugu,
a bogine yi lu yolonɲɛ e dɛ.

13 ɛ ganla mato.

Naxanle nan tun fa ɛ konni.

ɛ yamanan so dɛɛne bata rabi ɛ yax-
une xa mumɛ!

Tɛɛn bata ɛ taan so dɛɛne balan
wurene gan.

14 ɛ igen namara taani yɛngɛn yɛɛ ra!
ɛ taan nabilinna yinni tən!

ɛ bɛndɛn malan,
ɛ gbɛringbɛɛn namaxa!

ɛ bitikidine rafala!§

15 Nayi, tɛɛna ɛ ganma nɛn,
silanfanna yi ɛ raxəri alo supɛne.

ɛ wuya, ɛ wuya ayi alo supɛne!
ɛ findi ganla ra alo tuguminne!

16 ɛ yulane bata wuya ayi
dangu sarene ra kore.

Anu, ne fan luxi
alo tuguminne na tukan, e tunun.

17 ɛ taan kantan muxune luxi
alo tuguminne,

ɛ kuntigine fan
alo tuguminne na wuya ayi.

E dəxən sansanna ma xunbeli waxa-
tini.

Sogen na te, e tukan,
e sigade mi kolon.

18 Asiriya mangana,
i ya yɛɛratine bata xi habadan.

I ya sofa kuntigine mi fa e ramaxama.
I ya yamaan bata xuya ayi geyane
xun xən,

muxu yo mi fa e malanɲɛ.

19 I ya furen dandan se mi na.

I maxələdene i faxama nɛn.

* **3:3:** Asiriya mangane yi faxa gbeen tima yɛngɛni. Waxatina nde e yi faxa muxune xunne sɛgɛma e dɛ e malan taa nəxin yɛtagi misaala ra. Waxati gbɛtɛ e binbi wuyaxi sa e bode fari taan yɛtagi muxune magaxu xinla ma. † **3:4:** Yanyina nde, **yalundeni** ito findixi Niniwa taana ala ɲaxalanmaan nan na. ‡ **3:8:** Yanyina nde **No-Amoni** taan findixi Tebe taan nan na Misiran yamanani Asiriya mangana nde naxan suxu yɛngɛni ɲɛɛ kɛmɛ sennin ɲɛɛ tonge sennin nun saxan benun Marigi Yesu xa bari. § **3:14:** **Bitikidin** mən falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina**.”

Naxan yo na i ya fe mε
na kannan a yiin bɔnbɔma nen sɛwani
bayo muxu yo mi na,
ε fe naxin tɔɔn munna naxan li
dan mi naxan na.

Xabakuki Nabi Xabakuki Alaa Falan Naxan Sebe

Xabakuki falani itoe sebeɛi nen yanyina nde, ɲeɛ keme sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, sogeteden binna muxune yi Babilɔn kaane nɔn nan bun ma.

Nabi Xabakuki Ala maxɔdinxi nen fa fala nanfera Ala mi tinxintarene halagima a yamaan ye. Ala yi a yabi a naxa, na ligama nen koni Babilɔn kaane nan fama yamaan birin ɲaxankatadeni tinxintarene fe ra. Nayi, Nabi Xabakuki mɔn yi Ala maxɔdin fa fala nanfera a tinma Isirayila kaa tinxinxine yi halagi Babilɔn kaa tinxintarene xɔn bayo Isirayila kaane tinxin Babilɔn kaane xa. Ala yi a yabi fa fala ne fan e saranna sɔtɔma nen. A mɔn yi a ralimaniya fala kɛndeni ito xɔn, a naxa, "Tinxin muxun nii rakisin sɔtɔma nen a denkeleyaan xɔn." (Xabakuki 2.4)

Xera Pɔli xetexi falani ito ma nen, a yi a findi Yesu a fe Xibaru Faɲin yeɓa falana nde ra. A mato Romi Kaane 1.17 e nun Galati Kaane 3.11. A mɔn sebeɛi Heburune 10.38 kui.

¹ Waliyiya falan naxan so Nabi Xabakuki yii fe tooni alo xiyena:

Nabi Xabakuki a mawuga singena

² Alatala, n luma i maxandɛ han waxatin mundun yi n mali feen na

i mi n xuiin me?
N luma gbelegbele
han waxatin mundun yi
n naxa, "Gbalona!"

i mi n nakisi?
³ Nanfera i tinxi
n yeɛn yi lu haken na?

Nanfera i tinxi
a yamaan xa ɲaxankata?
Halagin nun gbalona n yetagi wax-
atin birin.
Lantareyaan nun yeɲgen bata gbo
ayi.

⁴ Nanara, senbe mi fa sariyan na,
kiti kɛnden mi sama mumɛ!
Bayo muxu ɲaxine bata tinxin mux-
une rabilin,
kiti tinxintarene yi lu se.

Ala yi Nabi Xabakuki yabi

⁵ E yeɛn ti siyane ra,
e e mato, e yi kabe,
e yigitɛɛ.
Bayo n fena nde ligama nen e waxa-
tini ito yi
e mi yi le naxan na,
hali xa a fala e xa.

⁶ Bayo n Babilɔn kaane rakelima nen,
siya kininkinintare wekilɛxina,
e yi bɔxɔn birin yisiga
e yi yirene tongo
e gbee mi naxanye ra.*

⁷ E magaxu, e senben gbo,
e fangan nan e sariyan nun e xunna
kenla ra.

⁸ E soone xulun burunna ɲarin xa,
e xɔne ɲinbari ra kankone xa.
E soo ragine gixin fama nen tugaɲe
sa keli yire makuyeni.
E gima alo singbinna neɛn fɔɲe seen
ma.

⁹ E birin fama gbalon nan xili ma.
E ganle yeɛn tixi e sigaden nan na,
e suxu muxune malan
alo ɲemensinna.

¹⁰ E mangane magelema,
e gelema kuntigine ma.
E gelema yire makantanxine birin
ma
e gbingbinne nan nafalama taan
yinna xɔn
e dangu yinna xun ma,
e taan suxu.
¹¹ E yi dangu alo foye kala tiina,
e birin hake kan,
e fangan nan e gbee ala ra.

Xabakuki a mawuga firindena

¹² Koni Alatala xa mi i tan na xabu a
folɔni ba,
n ma Ala sariɲanxina?
Nayi, e mi nxu faxama!
Alatala, i bata e findi nxu makiti mux-
une ra.
Ala, n kantan fanyena,

* **1:6: Babilɔn** kaane senben gbo nen ayi ɲeɛ keme sennin benun Marigi Yesu xa bari. E mangan yi na rabilinna bɔxɔne birin tongo yeɲgeni na waxatini.

i bata e senbe so
alogo e xa nxo wanle saran nxu ra.
13 I yeene sarijan fe jaxin toon ma.
I mi tinje yamana jaxankatan matoe.
Nanfera nayi,
i yeen tixi yanfantenni itoe ra?
Nanfera i dunduxi
muxu jaxini itoe yi yamaan naxori
naxanye tinxin e xa?
14 I bata adamadiine liga
alo yexene baani,
alo kari mi niimaseen naxanye ma.
15 Yaxune e birin suxuma konna ra,
e yi e rate e yalaan na,
e e malan e benbenla kui,
e jaxan han!
16 Nayi, e yi saraxane ba e yalane xa
e yi wusulanna gan e benbenle xa,
bayo ne nan a ligama
e balon yi gbo ayi,
e donse jaxumene soto.
17 Nayi, a mon xa lu a yalani
kunkunje nen ba,
a mon yi siga siyane halage kininkin-
intareyani ba?

2

1 N tan luma nen tixi kantan tideni,
n yi lu taan nabilinna yinna xuntagi
alogo n xa a kolon
Ala naxan falama n xa,
mawuga xuini ito yabima kii naxan
yi.

Ala mon yi Nabi Xabakuki yabi

2 Alatala yi n yabi, a naxa,
“Fe tooni ito sebe
n naxan yitama i ra,
i yi a sebe walaxane ma ki faji
alogo muxune xa mafura a xaran-
deni.
3 Bayo fe makenxin na a ra
naxan nakamalima a waxatini.
A fa a waxatin nan legedenma,
a mi luma a ligataren na.
Hali a bu, a mame,
bayo a rakamalima nen yati.
A mi xunkuyama ayi.
4 A mato! A yete yigboxi,
a niin mi fan.
Koni tinxin muxun nii rakisin sotoma
nen
a denkeleyaan xon.”

5 “Dolon mayanfan nan tima.
Wasoden mi a raxare mumel!
A mi wasama alo laxira,
alo sayaan to mi wasama.
A siyane birin malanma a yete xa
a e birin suxu yengeni.
6 Na muxune birin xa mi a mafalama
ba
magele falane nun fala xolene ra?
E naxa, ‘Gbalon na kanna xa
naxan se mujaxine malanma.
A yi a doli goronna fari sa!
Ito fa ligama
han waxatin mundun yi?’
7 I doli faane mi kele i xili ma ba?
Ne mi xulunje ba,
e fa i yimaxa?
I fan findima nen e se suxin na!
8 Bayo i bata siya wuyaxine yii seene
tongo yengeni,
yama donxene i fan yii seene ton-
goma nen yengeni.
Amasoto i bata muxune faxa,
i yi yamanane nun taane nun e mux-
une birin halagi.”

9 “Gbalon na kanna xa,
naxan tonon fenma tinxintareyani
alogo a xa tide gbeen soto,
a yi a futuxulu toron na.
10 I bata i ya denbayaan yagi feen nan
nata na ra,
i yi yama wuyaxi halagi,
i bono i niini.
11 Bayo hali i banxin tixi gemen nax-
anye ra,
ne gbelegbelema nen i xili xunna,
xalanbene fan yi a ratin.”
12 “Gbalon na kanna xa,
naxan taan nasabatima muxun
wunla xon
naxan taan beten sama jaxankatan
xon.
13 Alatala Senben Birin Kanna xa mi a
ragidixi ba,
a yamane wali xonne findixi yegen
nan tun na teen xa,
a siyane e yete yixadanma fuyan?
14 Amasoto boxo xonna rafema nen
Alatalaa binyen kolonna ra
alo igen baane rafexi kii naxan yi.”
15 “Gbalon na kanna xa,

naxan dɔlɔn fima a adamadi bodene
ma

han e xunne yi keli,
a yi e ragenla to.

¹⁶ I tan lugoxi yagin nan tun na,
binyen mi a ra.

I fan xa i min,
i xunna yi keli,
i ragenla yi lu.

Alatala a yiifari ma igelengen xɔlɛn
soma nɛn i yii

i ya binyen yi findi yagin na!

¹⁷ Bayo i gbalon naxan nabaxi Liban
yamanani,

na xɛtɛma nɛn i ma.

I bata xuruseen naxanye halagi,

na feen findima gaxun nan na i ma.

Amasɔtɔ i bata muxune faxa,

i yamanane nun taane nun e muxune
birin halagi.

¹⁸ Suxurene tɔnɔn nanse ra
naxan a ligɛ muxune xa e yitɔn?

Sawuran nan tun ne ra
naxanye rafalaxi wuren naxulunxin
na.

E wulen nan falama muxune xa
alogo e rafala muxun xa e yigi sa e yi.

E ala bobone nan nafalama.

¹⁹ Gbalon na kanna xa,
naxan a falama wudin xa,
a naxa, 'Keli!'

A yi a fala gɛmɛn xa,

a naxa, 'Xulun!'

Xɛmaan nun wure gbeti fixɛn nan
soxi a ma,

koni nii mi a yi.

Na fa i xaranma di?

²⁰ Koni Alatala nan a Batu Banxi
sarijanxini.

Bɔxɔn muxune birin xa sabari a
yɛtagi."

3

Nabi Xabakuki Ala maxandina

¹ Nabi Xabakuki Ala maxandina,
muxune naxan bama mawuga betin
na.

² Alatala, n bata i xinla mɛ.

Alatala, n bata kabɛ i kɛwali gbeene
ma.

I mɔn xa ne rakamali to!

I mɔn xa i kɛwanle yita waxatini ito
muxune ra.

* **3:10: Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni.

I ya kininkininna xa rabira i ma i ya
xɔlɔni.

³ Ala kelima Teman nin.

Sarijantɔn sa kelima Paran geyaan
nin.

Bɛti xuini te.

A binyen kore xɔnna birin ma,
a tantunna bɔxɔ xɔnna rafexi.

⁴ A nɔrɔn gbo alo sogena.

Tɛɛ dɛgɛn kelima a yiini
a sɛnbɛn luxunxi dɛnaxan yi.

⁵ Fitina furen minima a yɛɛ ra,
furene biraxi a fɔxɔ ra.

⁶ A na ti, a bɔxɔni maxa.

A na a yɛɛn ti siyane ra,
e xuruxurun.

Habadan geyane xuyama ayi,

geya singene kalama,

a dangu funfune luma nɛn habadan.

⁷ N Kusan kaane bubune kalaxine
toma,

n Midiyan kaane dɔxɔdene yigitɛgɛxin
to.

⁸ Alatala i yi xɔlɔxi baane nan ma ba?

I bɔɔɛ te nɛn xudene xili ma ba?

I xɔlɔxi fɔxɔ igen nan ma,

i te i ya soone fari waxatin naxan yi,

i to te i ya yɛngɛ so wontorone kui nɔ
sɔtɔni?

⁹ I ya xanla bata ramini,

i kɔlɔ xuine luxi nɛn

alo xalimakunle.

Bɛti xuini te.

I bɔxɔni bɔma,

baa igene yi mini.

¹⁰ Geyane to i to,

e xuruxurun,

tule gbeen yi fa,

tilinna yi xuxu,

a yi a mɔrɔnne yite.*

¹¹ I xalimakunla naxanye wolima

sogen nun kiken bata ti e funfuni ne
dɛgɛn bun,

koren yi a jinna masɔxɔn i ya tanban
bun.

¹² I fitinaxin nan bɔxɔni siga,

i siyane halagi xɔlɔni.

¹³ I minima i ya yamaan nan xun-
badeyi,

alogo i xa i ya muxu yɛbaxin nakisi.

I muxu ɲaxine bənsənnə mangan
faxa,
i yi a bundəxəne birin naxəri.

14 I e kuntigine xunne səxənma
e yɛtəna xalimakunle nan na
naxanye gixin yi fama nxu rax-
uyadeni ayi
e gbelegbelema sɛwani,
alo e nɛma yiigelitəne faxama wun-
doni.

15 I ya soone bata fəxə igeni bodon,
igene yi walanɲɛ ayi.

16 N to na birin mɛ,
n bəɲɛn yi mini,
n dɛ xara gaxuni.
N xənne yi n xələ,
n sanne yi lu xuruxurunɲɛ.
Anu, n gbalo ləxəni ito mamɛma li-
maniyaan nin
bayo a fama nxu ɲaxankata siyaan
nan xili ma.

17 Hali xədə binle mi fa fugama,
manpa binle mi fa bogima,
oliwi bogine yi kala,
hali donse yo mi fa kelima xɛɛne ma,
hali yɛxɛɛne mi fa kulani,
ɲingene fan yi ɲan ɛ sansanne yi,
18 koni n tan sɛwama nɛn Alatala yi,
n tan ɲaxanma nɛn Alaa fe ra,
n nakisimana.

19 Marigina Alatala nan n sɛnbɛn na.
A bata n sanne lu
alo xɛnla sanne
a yi geyane xuntagine findi n ma siga
tiden na.

Na sɛbɛxi bɛti baane kuntigin nan
xa. A xa ba maxase luti kanne ra.

Sofoni Nabi Sofoni Alaa Falan Naxan Σεβε

Nabi Sofoni kawandini ito σεβεχι nɛn yanyina nde ηεε κεμεε sennin ηαχɔn benun Yesu xa bari. Yanyina nde a tan nan nabiya falane ti benun Xabakuki xa a nabiya wanla fɔlɔ. A yi falan tima waxatin naxan yi, Manga Yosiya munma yi Isirayila yamaan maxili singen, alogo e xa Alaa sariyan suxu tinxinni. Na taruxun mato Mangane Kitabu firinden kui a sora 23.1-28.

Sofoni naxa a Alaa wanla rakamalima yamanane ma ikii nin: Ala Yuda muxune nun Yerusalɛn muxune makitima nɛn (1.1 han 2.3). A yi Yuda yamaan dɛχɔn siyane kala (2.4-15). A mɔn yi Yerusalɛn yitɔn a na yelin fe ηaxin be a yi, a yi yama xuruxin lu na alogo a xa dunuηa muxune birin mabandun a yete ma (3.1-20).

Sofoni a falama nɛn a lanna mi nɔε luyε Ala nun a yamaan tagi xa na muxune mi ba a yamaan ye naxanye e yete hayun kataxi e Marigina yamarine rabeηin. Koni muxun naxanye xuruxi Alaa yamaan ye, Ala ne xanuxi ki faηi (2.3 e nun 3.12).

¹ Alatala yi falan ti Kusi a dii xɛmɛn Sofoni xa. Kusi findixi Gedaliyaa dii xɛmɛn nan na. Gedaliya yi findixi Xesekiyaa dii xɛmɛn nan na. A falaxi Yuda mangan Yosiya waxatin nin Amɔn ma dii xɛmɛna.

² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N seene birin naxɔrima nɛn bɔχɔ xɔnna fari.

³ N na adamadiine nun subene birin naxɔrima nɛn, n yi xɔline nun yeχɛne raxɔri, e nun seen naxanye muxu ηaxine birama yulubini.

N mi muxu yo luyε bɔχɔ xɔnna fari.” Alatalaa falan nan na ra.

⁴ “N na n yiini bandunma nɛn Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane birin xili ma.

N yi Baali suxurene birin ηan e yi, yamaan yi ηinan e ki muxune xɔn naxanye yi saraxane bama e xa, ⁵ e nun naxanye e xinbi sinma kore banxin xuntagi

kore xɔnna yanban seene batudeni, e nun naxanye e kɔlɔma Alatala yi, e mɔn yi e kɔlɔ e gbee ala Mɔlɔkɔ yi, ⁶ e nun naxanye e xun xanbi soxi Alatala yi naxanye mi Alatala fenma, e mi a maxɔdinma.”

Alatalaa kiti sa lɔχɔna fe

⁷ ε raxara Marigina Alatala yetagi, bayo Alatalaa lɔχɔn bata maso. Alatala bata saraxani tɔn, a yi a muxu xilixine rasariηan.

⁸ Anu Alatala naxa, “N ma saraxa ba lɔχɔni, n kuntigine nun manga diine saranma nɛn e fe ηaxine ra, e nun naxanye birama siya gbɛtɛne namunne fɔχɔ ra.

⁹ Na lɔχɔni, n muxune saranma nɛn e fe ηaxine ra naxanye birin e sanna ratuganma so dɛɛn gbingbinna xun ma* e nun naxanye birin e kanne banxine rafema nafunle ra naxanye sɔtɔxi funmaan nun yanfane yi.”

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na lɔχɔni, gbelegbele xuiin tema nɛn taan so dɛɛn na dɛnaxan xili Yeχɛ Dɛna, e nun wuga xuiin Yerusalɛn Taa Nɛnɛni

e nun sɔnχɔ xui gbeena geyane yi.

¹¹ Naxanye dɔxi taan laben na, ε gbelegbele!

Bayo yulane birin bata halagi, gbɛti fenne birin naxɔrima nɛn.

¹² Na waxatini, n lenpun nadεgɛma nɛn, n yi Yerusalɛn taan birin yigbe. N yi na muxune saran e hakɛne ra,

* **1:9:** Suxure batune mi yi e sanna tima **so dɛɛn gbingbinna** fari. Yanyina nde na yi findixi binyen nan na e suxurene xa. A mato Samuyɛli Singen 5.4-5 kui.

naxanye e wasa soxi e fe naxine yi,
e lu a fale, e naxa,
'Alatala mi fefe rabama,
a fajina hanma a naxina.'

¹³ Yaxune e nafunle birin tongoma
nen yengeni,
e banxine yi kala.
E banxine tima nen,
koni e mi soma e kui.
E wudine sima nen,
koni e mi e bogine igen minma."

¹⁴ Alatalaa ləxə gbeen bata maso,
a bata maso,
a famatəən ni i ra.
Hali sofa wəkilexine gbelegbelema
nen yigitəgeni

Alatala fa ləxən xuiin bun.

¹⁵ Na ləxən findixi xələ ləxən nan na.
Kəntəfinla nun xamin ləxəna,
naxankatan nun halagi ləxəna,
dimin nun nii rafəren ləxəna,
kundaan nun kuye yi fəren ləxəna.

¹⁶ Sofane xəta fe xuiin minima nen na
ləxəni
e sənəxə yenge so xinla ma
taa senbemanə nun e rabilinne yinne
xili ma.

¹⁷ N muxune luma nen naxankatani,
e yi sigan ti alo danxutəne
amasətə e bata Alatala yulubin tongo.
E wunla radinma nen
alo burunburunna bəxən ma,
e fatin yi kun alo naman bəxən ma.

¹⁸ E gbetin nun e xəmanə mi nəe e
rakise
Alatalaa xələn fa ləxəni.
A xələ gbeen yi bəxə xəna birin ha-
lagi alo tənəna,
a muxune birin naxəri a fari ki mag-
axuxini.

2

¹ E malan, e bode to,
e tan yama yagitarena,

² benun waxati saxin xa a li,
benun ləxəni ito xa dangu
alo se dagin foyeni,
benun Alatalaa xələ gbeen xa e li,
benun Alatalaa xələ ləxən xa fa e ma.

³ E Alatala fen,
e tan yamanan muxu xuruxine,

e tan naxanye a sariya kəndən ligama.
E tinxinyaan fen,
e lu yete magodoni.
Waxatina nde, e tangama nen
Alatalaa xələ ləxən ma.

Gbalona siyane xa

⁴ Gasa taan nabəjinma nen,
Asikalən taan halagima nen,
Asadodi kaane yi kedi yanyin na,
Ekirən yi raxəri.

⁵ Gbalon na muxune xa,
naxanye dəxi fəxə igen də
siyaan naxanye sa kelixi Kereti ya-
manani.

E tan Kanan kaane,
e tan Filisitine,
Alatala falan tima e xili ma,
a naxa, "N na e raxəriima nen,
muxu yo mi luyə e yi."

⁶ Fəxə igen dəxəne findima nen
xuruse rabadene nun kula yirene ra
xuruse kantanne xa.

⁷ Məne findima nen Yuda muxu
dənxəne gbeen na.*
E yi e xuruseene raba na.

Ninbanna ra,
e sa e sa Asikalən kaane banxine kui.
Bayo, Alatala, e Ala,
e malima nen,
Ala yi e muxune raxete e ma
naxanye yi suxi yengeni.

⁸ N bata Moyaba konbi ti xuine mə
e nun Amonine n ma yamaan
magelema kii naxan yi,
e yi e yamanan danne fari sa,
ba Isirayila bəxən na.

⁹ Alatala Senben Birin Kanna falan ni
ito ra,

Isirayilaa Ala naxa,
"N tan habadan Ala,
n bata n kələ n yeteni,
Moyaba yamanan luma nen
alo Sodoma taana,
Amoni yamanan yi lu
alo Gomora taana,
səxe naxine dənaxan yi,
fəxən gema dənaxan yi,
dənaxan halagixi han habadan.
N ma yamaan muxu dənxəne yi ne yii
seene tongo.

N ma muxun naxanye na lu,

* **2:7: muxu dənxəne:** Yuda kaane fama suxudeni yengeni nen. Muxun naxanye luma e nii ra yengen
jan xanbini, ne nan ma fe falaxi be.

ne yi e bəxən tongo.”

¹⁰ Na fena e sətəma e wason saranna
nan na,
bayo e bata Alatala Senben Birin
Kanna yamaan konbi
e yi keli e xili ma.

¹¹ Alatala naxuma ayi nən e ra,
bayo a e gbee alane birin naxərima
nən yamanani.

Hali yire makuyene yi,
siyane birin a batuma nən e konne yi.

¹² E tan Kusi kaane,†
n na ε fan yengema nən,
n yi ε faxa.

¹³ A kelima nən sogeteden kəmenna
binna yamanan xili ma,
a yi Asiriya raxəri.

A yi Niniwa taan halagi,
a na findi tonbonna ra.

¹⁴ Xuruseene yi na findi e kuruden
na,
e nun suben sifan birin.

Singbinne nun sagalene yi xi a
senbeten longonne nun kon-
dene yi.

Sənxə xuiin minima nən foye soden
na, a naxa,

“Taan bata kala fefe fələ so dəen ma,
bayo suman xalanbene birin bata
mini kənenni.”

¹⁵ Taa fajni makantanxini ito mato,
naxan yi a falama, a naxa,
“Ba n tan na, gbete mi na!”

Taani ito kalaxi di,
a findi subene birin konna ra?
Naxan yo na dangu a dəxən,
na kanna kolinma a ma nən,
a yiin ti a ma, a kabε.

3

Yerusalen kaane mi e tuli mati

¹ Gbalon na taan xa,
naxan findixi taa murutεxi xəsixin
na,

naxankata tiine dənaxan yi.

² Mən kaane mi ndende xui ramema,
e mi e tuli matima maxadi xuine ra,
e mi laxi Alatala ra,
e mi e masoma e Ala ra.

³ E kuntigine luxi nən

alo yata xajene.

E kitisane luxi nən
alo kankon naxanye suben suxun
jinbanna ra,
e mi sese ramara xətənna xa.

⁴ E nabine xurutare,
e muxune yanfanten.
E saraxaraline se sarijanxine
raxəsima,
e sariyan kalama.

⁵ Anu, Alatala dəxi taani nən
alogo a xa a tinxinyaan mayita.
A kiti kəndən sama ləxə yo ləxə wax-
atin birin.
Koni fe naxi rabane mi yagima
mumε.

⁶ N bata siyane raxəri
n yi e taa makantanxine kala.
N yi e taane nun e kirane findi yire
rabəjinxine ra.

Muxe mi fa dəxəma e taane yi,
muxe mi danguma e kirane xən.

⁷ N na a fala nən mən kaane xa, n
naxa,

“Xa ε yi gaxu n yεε ra nun,
xa ε yi tin n ma maxadi xuiin na nun,
n mi yi ε dəxəden kalama nun.

N nεma ε fe naxine saranma ε ra,
ε tan mən ε mafurama fe naxi
rabadeni ε feene birin yi.”

⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“E waxatin mamε,
n fama ε suxudeni yengeni waxatin
naxan yi.

Bayo, n bata a ragidi,
n xa siyane nun yamanane birin
malan,
n yi n ma xələ gbeen nagodo e xili ma.
Bayo n ma xələ gbeen bəxən birin
halagima nən alo tεena.”

Siyane findima nən Ala gbeen na

⁹ Nayi, n fala sarijanxine rasoma nən
yamanan muxune dε,
alogo e xa Alatala maxandi a xinla ra.
E birin yi a batu e bode xən.

¹⁰ Naxanye n batuma,
naxanye raxuyaxi ayi bəxən xun xən,
ne sa fama nən saraxane ra n xa

† **2:12: Kusi:** Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan dε. Fati fəre yamanan nan yi a ra. * **3:10:**
Kusi: Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan dε. Fati fəre yamanan nan yi a ra.

sa keli Kusi yamanan baane kidi ma.*

11 Na ləxəni,
 ε mi fa yagima ε kewanle fe ra,
 ε n yulubin naxanye tongo
 bayo, n wasodene birin bama nən ε ye
 na ləxəni.
 Ε yi ba ε yetε yigboε n ma geya
 sarijanxin fari.

12 N muxu dijaxine nun yiigelitəne
 luma nən ε ye,
 naxanye e yigi sama Alatala yi.

13 Isirayila muxu dənxe ne mi fa tinx-
 intareyaan nabama sənən.

E mi wule falama.
 E mi yanfa falane tima.
 E na e yigiyaden li waxatin naxan yi
 muxu yo mi e yigbetenye menni.

14 Siyon kaane, ε naxan!

Isirayila kaane,
 ε gbelegbele sewani!
 Yerusalən kaane,
 ε sewa ε bənen ma feu!

15 Alatala bata kitin masiga ε ra,
 a yi ε yaxune rahi ε bun.

Alatala, Isirayila mangana ε xən.
 Ε mi fa gaxuma gbalo fe yo yeε ra.

16 Muxune a falama nən Yerusalən
 kaane xa na ləxəni,

e naxa, “Siyon kaane,
 ε nama gaxu!
 Siyon kaane, ε nama tagan!

17 Alatala, ε Ala ε xən,
 naxan ε rakisima a senbe gbeeni.

A sewama nən ε fe ra han!
 A i madendenma nən a xanun-
 tenyani,
 a sənxe sewani ε fe ra.

18 N sali ləxən naxankatane bama nən
 ε ma,
 naxanye bata yi findi goronna nun
 yagin na ε ma.

19 Na waxatini,
 naxanye birin ε naxankata,
 n kelima nən ne xili ma.
 Naxanye naxankataxi,
 n yi ne rakisi.

Naxanye yi raxuyaxi ayi,
 n yi ne malan.
 N yi tantunna nun xinla fi e ma
 yirene birin yi,
 e yagin sətə denaxanye yi.”

20 Alatala naxa,
 “Na ləxəni,

n mən fama nən ε ra ε konni,
 n yi ε malan.

Bayo n na ε findima nən xili kanne
 nun binye muxune ra
 bəxən muxune birin ye,
 n na fa ε muxune ra ε yetagi waxatin
 naxan yi
 naxanye yi suxi yengen.”

Xage Nabi Xage Alaa Falan Naxan Sɛbɛ

Nabi Xage a kawandina ndee nan sɛbɛxi Kitabun yireni ito kui a naxanye ba alogo a xa a yamaan nawɛkile e mɔn xa Ala Batu Banxin ti Yerusalɛn yi. A lixi Yahudiyane bata yelin soɛ Yerusalɛn yi keli Babilɔn yi, e yi suxi konyiyani dɛnaxan yi. Nabi Xage falani itoe tixi jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ mɔxɔjɛ benun Yesu xa bari. E nun Nabi Sakari yi nabiya wanla kɛma waxati kedenni.

Yahudiya singen naxanye mini konyiyaan bun fɔ jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge saxan nun solomasɛxɛ benun Yesu xa bari, ne yi lan nun e xa Ala Batu Banxin ti Babilɔn kaane naxan kala. A kalan bata yi jɛɛ tonge suulun nan ti na waxatini. Koni e tunnaɔɔ nɛn e ma han jɛɛ fu nun solomasɛxɛ. Nanara, nabiin yamaan kuntigine sɛnbɛ soma lan wanle ma. A naxa a e nafunle sigama xurunjɛ ayi nɛn fanni e luma e gbee banxine tiyɛ e Alaa banxin bɔtɛ raba. Nabiya falani itoe tiin xanbini, e Ala Batu Banxin ti jan jɛɛ naanin bun ma.

Alaa Banxin ti waxatin bata a li

¹ Manga Dariyusi a mangayaan jɛɛ firinden kike senninden xi singe lɔxɔni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xɔn Selatili a dii xɛmɛ Sorobabeli Yuda yamana kanna xa, e nun Yehosadaki a dii xɛmɛn Yosuwe saraxarali kuntigina:

² Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Yamani ito a falama, e naxa, ‘En lan en xa Alatala Batu banxin ti waxatin naxan yi, na munma a li singen.’ ”

³ Nayi, Nabi Xage yi Alatalaa falani ito ti, a naxa,

⁴ “E lan ɛ lu ɛ banxi tofajine kui waxatini ito yi ba, n ma banxin yi lu kalaxi?”

⁵ Iki, Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E miri ɛ sigati kiin ma.

⁶ E bata sansi gbege si, koni ɛ ndedi nan sɔtɔxi. E dɛgema, koni ɛ mi lugoma. E minma, koni ɛ mi wasama. Dugina ɛ ma, koni xunbenla mɔn ɛ ma. E bata ɛ wanla saranna sɔtɔ, ɛ yi a sa bɛnbɛli sɔxɔnxin kui.”

⁷ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E miri ɛ sigati kiin ma.”

⁸ Alatala naxa, “E siga geyane fari, ɛ sa fa wudin na, ɛ yi n ma banxin ti alogo n xa sɛwa a ra, n binyen sɔtɔ.”

⁹ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “E yengi yi se gbege nan ma nun, koni a mato, ɛ ndedi nan sɔtɔxi. E naxan namaraxi banxini, n bata na raxuya ayi n dɛ foyen na. Nanfera? N batu banxina fe ra, naxan kalaxi. Anu, ɛ birin yengi dɔxi ɛ banxine xɔn.

¹⁰ Na nan a ligaxi tule mi faxi ɛ konni, sansine fan mi bogi.

¹¹ N bata fitina furun naso yamanani geyane fari, e nun murutu xɛene nun manpa bili nakɔne yi. Turen yi dasa. Sansine mi fa bogi. Muxune nun xuruseene bata tɔrɔ, e nun ɛ wali xɔnne birin.”

¹² Nayi, Selatili a dii xɛmɛn Sorobabeli nun Yehosadaki a dii xɛmɛn Yosuwe saraxarali kuntigin nun yamaan dɔnxɛn birin naxanye luxi yamanani, ne yi Alatalaa falan suxu, e Ala, Alatala Nabi Xage xɛ falan naxan tideyi. Yamaan yi gaxu Alatala yɛɛ ra.

¹³ Alatalaa xɛrana Xage yi falan ti yamaan xa alo Alatala a fala kii naxan yi, a naxa, “N luma nɛn ɛ xɔn.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ Alatala yi Selatili a dii xɛmɛn Sorobabeli bɔjɛn nadin, Yuda yamana kanna, e nun Yehosadaki a dii xɛmɛn Yosuwe saraxarali kuntigina e nun yamaan birin alogo e xa fa Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna Batu Banxin ti, e Ala,

¹⁵ Manga Dariyusi a mangayaan jɛɛ firinden kike senninden xi mɔxɔjɛn nun naaninde lɔxɔni.

2

Ala Batu Banxi nɛnɛn binyena

¹ Kike solofereden xi məxəjən nun kedende ləxəni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xən, a naxa,

² “Falan ti Selatili a dii xəmən Sorobabeli Yuda yamana kanna nun Yehosadaki a dii xəmən Yosuwe saraxarali kuntigin nun yamaan birin xa, i naxa,

³ ‘Banxini ito yi nərxəxi kii naxan yi a singeni, nde luxi ε yε naxan a to na waxatini? A fa di to? Sese mi a ra ε yεε ra yi ba?’

⁴ Nayi, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Sorobabeli, i wəkile! Yehosadaki a dii xəmən Yosuwe, saraxarali kuntigina, i wəkile! ε tan yamanan muxune birin, ε wəkile!’ Alatala Sənben Birin Kanna fala ni ito ra, a naxa, ‘ε wali! Amasətə n luma nən ε xən.

⁵ Hali ε mi gaxu bayo n layirin nan tongoxi ε xa, ε benbane to mini Misiran yamanani. N ma Nii Sarijanxi mən ε tagi.’

⁶ Bayo Alatala Sənben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Benun waxatidi, n mən bəxə xənna nun kore xənni maxama nən, e nun baane nun xareyana.’

⁷ Alatala Sənben Birin Kanna naxa, ‘N siyane birin yimaxama nən. Siyane kunfaxi naxan xən, na yi fa, n yi banxini ito rafe binyen na.’

⁸ Alatala Sənben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘N tan nan gbee gbetin nun xəmaan na.’

⁹ Alatala Sənben Birin Kanna naxa, ‘Dənxε ra banxini ito binyen gboma ayi nən dangu a singen na.’ Alatala Sənben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘N bəjε xunbenla fima yireni ito nin.’ ”

Barakan nun sarijantareyana

¹⁰ Dariyusi a mangayaan jεε firinden kike solomanaaninden xi məxəjən nun naaninde ləxəni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xa:

¹¹ Alatala Sənben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Sariyana nde maxədin saraxaraline ma.

¹² Xa sube dungina nde kankanxi muxuna nde a domain lenben na naxan bata rasarijan saraxabadeni,

na xanbi ra, na doma lenben yi sa din donsena nde ra, buruna hanma sabina hanma manpana hanma turena hanma donse yo donse, na fan nasarijanxin nan na ra ba?” Saraxaraline yi a yabi, e naxa, “A mi sarijanxi.”

¹³ Xage yi e maxədin, a naxa, “Nayi, xa muxuna nde a yiin din binbin na, a sarijanxa yi kala, a yi a yiin din na donse sifana nde ra, na fan sarijanxa kalaxin nan na ra ba?” Saraxaraline yi a yabi, e naxa, “Na fan mi fa sarijan.”*

¹⁴ Nayi, Xage mən yi falan tongo, a naxa, “Awa, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Yamani ito nun siyani ito fan na kii nin n tan yεε ra yi. E kewanle birin na kii nin. E naxan yo bama n xa saraxan na, a mi sarijan.’ ”

¹⁵ “ε miri na ma, naxan fa ε sətəma, fələ to ma siga yεεn na. Benun ε xa Alatala Batu Banxin ti gəmene dəxə fələ e bode jəε ra waxatin naxan yi,

¹⁶ ε yi luxi ikii nin: Xa muxuna nde siga ligaseen yε məxəjən tongodeni sagan kui, a sa a yε fu nan liin na. Xa a siga manpa ige sεgε seen yε tonge suulun sεgədeni, a sa a yε məxəjε nan liin na.’

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N bata yi ε wali xənne birin kala xərinxərinna nun funen nun bala-balan kəsene ra, koni ε mi ε xun xεtε n ma.

¹⁸ Nayi, ε miri a ma ki fajı, naxan fama ligadeni, fələ to ma siga yεεn na, keli jεεn kike solomanaaninden xi məxəjən nun naaninden ma, Alatala Batu Banxin bεtən saxi ləxən naxan yi. ε miri na ma ki fajı.

¹⁹ Sansina nde mən sagan kui ba? Benun to, manpa binle nun xədə binle nun girenada binle mi yi bogixi mumε. Koni to dangu xanbini, n barakan sama nən ε fe yi.’ ”

Sorobabeli sugandi fena

²⁰ Alatala mən yi falan ti Xage xa kiken xi məxəjən nun naaninde ləxəni, a naxa,

* 2:13: A mato Yatene 19.22 kui.

21 “Sa a fala Yuda yamana kanna Sorobabeli xa, a n kore xonna nun baxo xonni maxama nen,

22 n yi mangane ba, n yi siyane senben kala. N wontorone kalama nen e nun naxanye e ragima. Soone nun soo ragine birama nen, e birin yi faxa e ngaxakedenmane silanfanna ra.”†

23 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “Selatili a dii xemem Sorobabeli, n ma walikena, na loxoni, n na i tongoma nen, n yi i findi n ma taxamaseri yiisolirason na,‡ bayo n bata i sugandi.” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

† **2:22: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana. ‡ **2:23:** Na waxatini mangane yi e **taxamasenna** sama e kedi sebexine ma nen alogo muxune xa e yii funfu kolon alo tanpuna. Na yi finde e yete gbee **taxamaseri yiisolirason** funfun na.

Sakari Nabi Sakari Alaa Falan Naxan Sɛbɛ

Nabi Sakari a nabiya falani itoe sɛbɛxi nɛn yanyina nde jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ mɔxɔjɛ benun Marigi Yesu xa bari. E nun Nabi Xage yi walima waxati kedenna nin. Yuda bɔnsɔnna muxune bata yi keli konyiyani Babilon taani. E katama e mɔn xa Ala Batu Banxin ti.

Kitabun yireni ito yitaxunxi dɔxɔ firin. Sakari sora keden han sora solomasɛxɛna, na fe toone nan yɛbama naxanye luxi alo xiyena. Ne bunna nɛn fa fala yamaan mɔn na Yerusalɛn taan nun Ala Batu Banxin ti, na findima waxati nɛnɛn nan na Alaa muxune xa.

Kitabun yireni ito bode fɔxɔn waxatina nde a fe falama, manga fajina nde yi fama Alaa mangayaan na waxatin naxan yi Isirayila yamanani (Sakari 9 han Sakari 12). Na nabiya falane Marigi Yesu a fe falaxi jɛɛ kɛmɛ suulun benun a xa liga. Na mato Sakari 9.9 nun 11.12-13 nun 12.10 nun 13.7 kui. A fe mɔn sɛbɛxi Matiyu 21.4-5 nun Matiyu 26.31 nun Maraka 14.27 nun Yoni 19.37 kui.

¹ Dariyusi a mangayaan jɛɛ firinden kike solomasɛxɛdeni, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xɛmɛna, Yido mamanan-denna. A naxa:

² “Alatala xɔlɔ gbeen ti nɛn ɛ benbane xili ma.

³ Koni, i xa a fala e xa fa fala Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna naxa iki: ‘E mɔn xa fa n ma,’ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘N fan fama nɛn ɛ ma.’ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.

⁴ E nama lu alo ɛ benbane, nabi fonne yi ito ralima naxanye ma: Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘E xɛtɛ ɛ fe jaxine nun ɛ kɛwali jaxine fɔxɔ ra.’ Koni e mi e

tuli mati, e mi n xuiin name. Alatalaa falan nan na ra.

⁵ E benbane minɛn? Nabine go? E jɛjɛ habadan?

⁶ Anu, n falane nun sariyan naxanye yamari nabine ma, n ma walikene, ne xa mi ɛ benbane li ba? Nayi e yi tubi, e yi a fala, e naxa, ‘Naxan lanxi nxɔ feene nun kɛwanle ma, Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna bata na nan liga nxu ra alo a bata yi a ragidi kii naxan yi.’ ”

Fe to singena alo xiyena: Soone

⁷ Kike fu nun kedenden xii mɔxɔjɛn nun naanindena, Sebati kikena, Dariyusi a mangayaan jɛɛ firindena, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xɛmɛna, Yido mamanan-denna.

⁸ N fe toon tixi nɛn kɔɛɛn na alo xiyena. N soo ragina nde nan to soo gbeela fari, a yi tixi miriti wudine tagi darani. Soo gbeele, a gbeeli makatunxine e nun a fixɛne yi a xanbi ra.

⁹ N yi a maxɔdin, n naxa, “Nanse itoe ra, n kanna?” Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi n yabi, a naxa, “N xa a yita i ra naxan e ra.”

¹⁰ Muxun naxan yi tixi miriti wudine tagi, na yi a fala, a naxa, “Alatala ne nan xɛxi bɔxɔni sigadeni.”

¹¹ E yi dentɛgɛn sa Alatala malekan xa naxan yi tixi miriti wudine tagi, e naxa, “Nxu bata bɔxɔn birin yisiga, bɔxɔn muxune birin sabatixi bɔjɛ xunbenli.”

¹² Nayi, Alatalaa malekan yi a fala, a naxa, “Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, i mi tinma kininkininjɛ Yerusalɛn nun Yuda taane ma han waxatin mundun yi, i xɔlɔxi naxanye ma xabu jɛɛ tonge solofere?”*

¹³ Malekan naxan yi falan tima n xa, Alatala yi fala fajine ti na xa, a yi a masabari.

¹⁴ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a fala n xa, a n xa falani ito rali: “Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito

* **1:12: jɛɛ tonge solofere:** Na mato Yeremi 25.11 nun Yeremi 29.10 kui. † **1:14:** Ala xɔxɔlɔn, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xɛmɛna a jaxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fɔxɔ ra a batu xinla ma, a mɔn mi tinma yama xɔjɛn xa a raxɔri. Na feen mato Xɔrɔyaan 20.5 kui.

nan falaxi, a naxa, ‘Xɔxɔlɔn gbeena n yi Yerusalɛn nun Siyon ma fe ra.’

¹⁵ Siya gbɛtɛn naxanye bɔɲɛ xunbenli, n bata xɔlɔ ne ma han! Amasɔtɔ n yi xɔlɔxi nɛn ndedi, koni e tan bata yihadin fari sa.’

¹⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N mɔn fama nɛn Yerusalɛn taani kininkininni, n ma banxin mɔn yi ti. Se maliga lutin mɔn yibandunma nɛn Yerusalɛn taan xun ma.’ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.

¹⁷ I mɔn xa ito rali: Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Naxunna mɔn soma nɛn n ma taane yi. Alatala mɔn Siyon muxune madɛndɛnma nɛn, a mɔn yi Yerusalɛn sugandi.’ ”

2

Fe toon firindena alo xiyena: Fenne nun xabune

¹ N yi n yɛɛn nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Feri naanin yi n yɛtagi.

² Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxɔdin, n naxa, “Nanse itoe ra?” A yi n yabi, a naxa, “Sɛnbɛne nan e ra naxanye Yuda nun Isirayila nun Yerusalɛn raxuyaxi ayi.”

³ Na xanbi ra, Alatala yi xabu naanin yita n na.

⁴ N yi maxɔdinna ti, n naxa, “Itoe faxi nanse ligadeyi be?” A yi n yabi, a naxa, “Fenni itoe nan Yuda raxuyaxi ayi fefe, han muxu yo mi fa nɔɛ a xunni tɛ. Koni xabuni itoe tan faxi e magaxudeni, e yi siya gbɛtɛne sɛnbɛne rabira, naxanye kelixi Yuda bɔxɔn xili ma alogo e xa Yuda kaane raxuya ayi.”

Fe toon saxandena alo xiyena: Se maliga lutina

⁵ N yi n yɛɛn nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Se maliga lutin yi suxi muxuna nde yii.

⁶ N yi a maxɔdin, n naxa, “I sigan minɛn?” A yi n yabi, a naxa, “N Yerusalɛn nan maligama, alogo n xa a yigboon nun a kuyan kolon.”

⁷ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi siga, koni maleka gbɛtɛ yi fa na ralan.

⁸ A yi a fala a xa, a naxa, “I gi, sa a fala banxulanni ito xa, a Yerusalɛn kaane nun xuruseene wuyama ayi nɛn han! Yinna mi fa nɔɛ taan nabilinɛ.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N tan yɛtɛna a kantanma nɛn alo tɛɛna a rabilinni, n yi n nɔrɔn nagodo a yi.’ ”

¹⁰ “ɛ xɔdɔxɔ de!

ɛ gi kɔmɛn fɔxɔn yamanan bun!”

Alatalaa falan nan na ra,
“Bayo n na ɛ raxuya ayi nɛn bɔxɔn tongon naaninne ma.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ “ɛ xɔdɔxɔ!

Siyon kaane, ɛ gi,

ɛ tan naxanye dɔxi Babilɔn yi.”

¹² Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna naxa iki:

“A bata n xɛ binyeni siyane ma naxanye fuxi ɛ ma,

bayo naxan na a yiin din ɛ ra,

a luxi nɛn

alo na bata a yiin din Ala yɛ diin na.

¹³ N kelima nɛn e xili ma yati, e konyine yi e yii seene birin tongo yɛngɛni.

Nayi, ɛ a kolonma nɛn

a Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan n nafaxi.

¹⁴ ɛ xuini te sɛwani,

ɛ tan Siyon kaane,

bayo n fama nɛn,

n yi lu ɛ tagi.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Siya wuyaxine fama nɛn Alatala ma na lɔxɔni

e yi findi n ma yamaan na.

N luma nɛn ɛ tagi,

ɛ yi a kolon

a Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan n nafaxi ɛ ma.

¹⁶ Yuda mɔn findima nɛn Alatala gbeen na,

yamana sarɪɲanxina,

a mɔn yi Yerusalɛn sugandi.

¹⁷ Adamadiin birin xa a dundu Alatala yɛtagi,

amasɔtɔ a bata keli mini a yire sarɪɲanxini.

3

*Fe toon naanindena alo xiyena:
Saraxarali kuntigina*

¹ A yi saraxarali kuntigi Yosuwe yita n na, a yi tixi Alatalaa malekan yɛtagi. Setana yi tixi a yiifanna ma a tɔɲɛgɛdeni.

² Alatalaa malekan yi a fala Setana xa, a naxa, “Alatala xa falan ti i xili ma, Setana, a xa falan ti i xili ma, a tan naxan Yerusalɛn sugandixi! Tɛɛ yege dungin xa mi yi xɛmɛni ito ra ba naxan baxi tɛɛni?”*

³ Dugi xɔsixinɛ nan yi ragodoxi Yosuwe ma, a yi tixi malekan yɛtagi.

⁴ Naxanye yi tixi a yɛtagi, malekan yi a fala ne xa, a naxa, “E dugi xɔsixinɛ ba a ma!” A mɔn yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “A mato, n bata i hakɛne ba i ma n dugi fajine ragodo i ma.”

⁵ N yi a fala, n naxa, “E xa namu sarijanxin so a xunna!” E yi namu sarijanxin so a xunna, e yi dugine ragodo a ma. Alatala malekan yi tixi na.

⁶ Alatala malekan yi ito rali Yosuwe ma, a naxa,

⁷ “Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa i sigan ti n ma kirane xɔn, xa i n ma yamarine suxu, i tan nan dɔxɔma n ma banxin nun n ma tanden xun na, n yi tiden fi i ma itoe yɛ naxanye tixi be.

⁸ Nayi, saraxarali kuntigi Yosuwe, i tan nun i fɔxɔrabiran naxanye dɔxi i yɛtagi, ɛ tuli mati! Amasɔtɔ muxuni itoe findima fe famatɔne taxam-assenne nan na. N nan n ma walikɛɛn nafama nɛn, naxan xili “Nimɛna.”

⁹ Amasɔtɔ gɛmɛn mato n naxan dɔxi Yosuwe yɛtagi. Fɔxɔ solofere nan na gɛmɛ kedenna ma. N sɛbɛnla tima nɛn a ma. Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito ra: N yamanani ito hakɛn bama nɛn a ma lɔxɔ kedenni.

¹⁰ Na lɔxɔni, muxun birin a lanfaan xilima nɛn, e yi dɔxɔ e manpa binla nun xɔdɛ binla nininna ra.’ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.”

* 3:2: Yosuwe ito baxi kelidɛni Babilɔn taani a yi konyiyani dɛnaxan yi. E nun Yahudiyana ndee nan faxi Yerusalɛn yi.

4

*Fe toon suulundena alo xiyena:
Lɛnpu dɔxɔ sena*

¹ Malekan naxan yi falan tima n xa nun, na mɔn yi fa, a n nakeli alo muxun naxan naxulunxi xixɔnli.

² A yi n maxɔdin, a naxa, “I nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N lɛnpu dɔxɔ se xɛma daxin nan toma, e nun ture ramaradena a xuntagi. Lɛnpu solofere a ma. Ture godode solofere nan turen sama lɛnpu soloferene kui.

³ Oliwi wudi bili firin tixi ture ramaraden dɛxɔn ma, keden a yiifanna ma, keden a kɔmɛnna ma.”

⁴ Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxɔdin, n naxa, “N kanna, nanse itoe ra?”

⁵ A yi n maxɔdin, a naxa, “I mi a kolon?” N yi a yabi, n naxa, “N mi a kolon, n kanna.”

⁶ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, “Alatalaa falan ni i ra, a naxan tixi Sorobabeli ma, a naxa, ‘A mi ligama sɛnbɛn xɔn hanma fangana, koni fɔ n ma Niin barakan nin.’ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.”

⁷ “Hali geya gbeen naxan Sorobabeli yɛɛ ra, na findima nɛn lantaan na. A fama nɛn Ala Batu banxin konde gɛmɛn na, yamaan yi e xuini te, e naxa, ‘Ala xa hinan a ra habadan!’ ”

⁸ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁹ “Sorobabeli bata banxini ito ti fɔlɔ, a mɔn a raɲanma nɛn. Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan n nafaxi ɛ ma.

¹⁰ Nde feene fɔlɔn magelema nɛn a to xurun? Yamaan ɲaxanma nɛn e na gɛmɛ matinxin seen to Sorobabeli yii.”

Na lɛnpu soloferene findixi Alatala yɛɛne nan na naxanye bɔxɔn birin yisigama.

¹¹ N yi a maxɔdin, n naxa, “Nanse Oliwi wudi firinna ne ra, lɛnpu dɔxɔ seen yiifanna nun a kɔmɛnna ma?”

¹² N mɔn yi a maxɔdin, n naxa, “Nanse Oliwi wudi yii firinna ne ra, naxanye ture godode xɛma daxi

firinne dεxɔn, oliwi turen danguma naxanye kui?”

¹³ A yi n maxɔdin, a naxa, “I mi a kolon naxan ne ra?” N yi a yabi, n naxa, “N mi e kolon, n kanna.”

¹⁴ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, “E findixi muxu firinne* nan na naxanye masusan turen na alogo e xa wali dunuɓa birin Marigin xa.”

5

Fe toon sennindena alo xiyena: Danga kedina

¹ N mɔn yi n yeɛn nakeli, n fe toon ti alo xiye, n kedind mafilinxin to kore.

² Malekan yi a fala n xa, a naxa, “I nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N kedind nan toma kore, a kuya nɔngɔnna ye mɔxɔɓe, a yigbo nɔngɔnna ye fu.”

³ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, “Dangan nan na ra naxan xuyama ayi yamanan birin yi. A seɓexi kedind fɔxɔ kedenna ma fa fala muɓadene birin kedima nen yamanani. A mɔn seɓexi fɔxɔ kedenna boden ma fa fala naxanye birin e kɔlɔma wuleni, ne fan kedima nen.

⁴ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra: ‘N dangani ito rafama nen, a yi so muɓadene birin ma banxine yi e nun muxun naxanye birin e kɔlɔma wuleni n xinli. A luma nen e banxine kui alogo a xa e nun a xalanbene nun a gemene birin kala.’ ”

Fe toon soloferedena alo xiyena: Naxanla debedin kui

⁵ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a maso, a a fala n xa, a naxa, “I yeɛn nakeli, i a mato naxan minin be iki.”

⁶ N yi a maxɔdin, n naxa, “Nanse a ra?” A yi n yabi, a naxa, “Liga se debedin nan famatɔ a ra.” A mɔn yi a fala, a naxa, “Na nan toma yamanan muxun birin yi.”

⁷ E yi debedin de raganla yɔxɔ daxini te, n yi naxanla nde to dɔxi a kui.

⁸ Malekan yi a fala n xa, a naxa, “Fe naxin misaala nan naxanli ito ra.” Na

xanbi ra, a mɔn yi naxanla madεten debedin kui, a yi a deraganla deten a de ra.

⁹ N yi n yeɛn nakeli, n yi fe toon ti alo xiyena, n yi naxalan firin to tunganɓe. Foyen yi e gabutene yi alo yaya xɔnla gabutene. E yi debedin tongo, e te a ra kore.

¹⁰ Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxɔdin, n naxa, “E debedin xalima minen?”

¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, “E sa banxin nan tima a xa Babilɔn yamanani. Banxin na rajan, debedin dɔxɔma nen menni, e yi a batu.”

6

Fe toon solomasεxedena alo xiyena: Wontoro naaninne

¹ N mɔn yi n yeɛne rakeli, n yi fe toon ti alo xiye. N wontoro naanin to mine geya firinne longonna ra, sulan geyaan nan yi ne ra.

² Soo gbeele nan yi wontoro singen bandunma, a firindena soo fɔrene,

³ a saxandena, soo fixene, a naanindena, soo gbeeli makatunxine.

⁴ Malekan naxan yi falan tima n na, n yi na maxɔdin, n naxa, “Nanse itoe ra n kanna?”

⁵ Malekan yi a fala n xa, a naxa, “Bɔxɔn tongon naaninne foyene nan ne ra. E kelixi dunuɓa birin Marigin nan fema.

⁶ Soo fɔrene naxan bandunma, na sigama kɔmenna yamanan binna nin. Na xanbi ra, a fixene nan minima. A makatunxine sigama yiifanna yamanan binna nin.”

⁷ A gbeeli makatunxine yi mini, e yi wama bɔxɔni siga feni. Malekan yi a fala e xa, a naxa, “E siga, ε bɔxɔni siga!” E yi bɔxɔni siga.

⁸ A yi n xili, a naxa, “A mato, naxanye sigama kɔmenna yamanan binni, ne bata n nii yifan n ma kɔmenna yamanani.”

Yosuwe a mangayana

⁹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁰ “I xa suxu muxune kiseene rasuxu, Xelidayi, Tobiya e nun Yεdaya.

* 4:14: Na **muxu firinne** findixi saraxarali Yosuwe nun yamana kanna Sorobabeli nan na.

I xa siga Sofoni a dii Yosiya a banxini to, e faxi denaxan yi keli Babilon yi.

¹¹ I xa gbetin nun xemaan tongo. I yi mangaya taxamasenna rafala i yi a so saraxarali kuntigi Yosuwe xun na, Yehosadaki a dii xemena.

¹² I xa a fala a xa a Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Muxun ni i ra naxan xili "Nimena," a sabatima nen a denaxan yi, a yi Alatala Batu Banxin ti.

¹³ A tan nan Alatala Batu Banxin tima, mangayaan binyen yi lu a tan ma. A dɔxɔma nen a mangaya gbɛdeni, a nɔɔn ti. Saraxaralina nde fan dɔxɔma nen a mangaya gbɛdeni. Bɔɔne xunbenla yi lu e firinna tagi.'

¹⁴ Mangaya taxamasenna luma nen Alatala Batu Banxini jɔxɔ lu seen na Xelemi nun Tobiya nun Yɛdaya nun Sofoni a dii Xeni xɔn.

¹⁵ Muxun naxanye makuya, ne fama nen, e wali Alatala Batu Banxin tideni. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi ε ma. Na ligama nen, xa ε Alatala xuiin name ki fajni, ε Ala."

7

Sun suxuna fe

¹ Dariyusi a mangayaan jɛɛ naaninden kike solomanaaninden xii naaninde lɔxɔni, Kisilewi kikenana, Alatala yi falan ti Sakari xa.

² Beteli kaane bata yi Sareseri nun Regemi-Meleki nun e muxune rasiga Alatala maxandideni.

³ E yi lan e Alatala Senben Birin Kanna a saraxaraline nun nabine maxɔdin, e naxa, "Nxu lan nxu yi lu sunuxi ba, nxu lu sunna suxe kike suulunden ma ba, alo nxu a liga kii naxan yi jɛɛ wuyaxi danguxine yi?"

⁴ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n xa, a naxa,

⁵ "A fala yamanan muxune birin xa e nun saraxaraline, i naxa, 'E to yi sunna suxuma ε yi sunu kike suulundene nun kike soloferedene yi, xabu jɛɛ tonge solofere, ε yi sunna suxuma n tan nan xa ba?"

⁶ E to yi ε degema, ε yi ε min, ε mi yi a ligama ε yete xan xa ba?"

⁷ Alatala mi falan ne xan ti nabi singene xɔn ba, Yerusalen nun a rabilinna taane yi sabatixi bɔɔne xunbenli waxatin naxan yi, muxune yi dɔxi Negewi nun Sefala geyane yi waxatin naxan yi?"

Sariya kendena

⁸ Alatala yi falan ti Sakari xa, a naxa,

⁹ "Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'E xa kitin sa tinxinni, ε hinan ε bode ra, ε yi kininkinin.

¹⁰ E nama kaja gilene nun kiridine nun xɔɔene nun yiigelitɔne tɔrɔ, ε nama miriya jaxin tongo ε bode xili ma.'

¹¹ Koni e tan mi tin na rame, e yi e xun xanbi so, e yi e tunle dutun.

¹² E bɔɔne yi xɔdɔxɔ ayi alo dayimuna. E yi tondi Alatala Senben Birin Kanna sariyane rame e nun falane a yi naxanye tima nabi singene xɔn Alaa Niin barakani. Nayi, Alatala Senben Birin Kanna yi xɔlɔ han!

¹³ Alatala Senben Birin Kanna naxa, 'N to yi xinla tima, e mi n natin. E fan na n xili, n mi e ratinma.

¹⁴ N na e raxuya ayi nen siyane birin ye e mi naxanye kolon. Yamanani geli nen e xanbi. Muxu yo mi yi sigan na, muxu yo mi yi keli na. E yi yamana fajini geli.' "

8

Yerusalen mɔn tima nen

¹ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti, a naxa,

² "Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Xɔxɔlɔn gbeena n yi Siyon ma fe ra han. N bɔɔnen wolonxi a fe ra ki fajini!'"

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N mɔn fama nen Siyon yi, n yi dɔxɔ Yerusalen taani. Yerusalen fama nen xili badeni 'jɔndi taana.' Alatala Senben Birin Kanna geyaan yi xili ba 'geya sarijanxina.' "

⁴ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Xeme fonne nun jaxalan fonne mɔn dɔxɔma nen

Yerusalen taan malandene yi, dun-ganna suxi e birin yii e siimaya xunkuyena fe ra.

⁵ Taan malandene rafema nen dii xeme ne nun dii teme ne ra saba so-deni.”

⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Yanyina nde, yama donxen naxan na lu, na kabema nen na feen ma na loxoni, koni na mi n tan naterenama!” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N nan n ma yamaan nakisima nen sogeteden nun sogododen yamanane ma.

⁸ N fama nen e ra, e yi doxo Yerusalen taani. E findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra, jondin nun tinxinni.”

⁹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E wekile, e tan naxanye falani itoe mema, nabine yi naxanye falama muxune yi Alatala Senben Birin Kanna banxin beten sama waxatin naxan yi a ti feen na.

¹⁰ Bayo benun na loxone, walikena hanma jingene wanla saranna mi yi soxe. Yaxune mi yi tinje yamaan yi mini hanma e so boje xunbenli. Amasoto n yi muxune luma e bode xili ma nen.

¹¹ Koni iki n mi fa a ligama yama donxeni ito ra alo waxati danguxine,” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

¹² “E sansiin sima nen boje xunbenli. Manpa binle bogima nen. Bxon balon naminima nen. Tule igen fama nen. N na birin soma nen yama donxen yii e keen na.

¹³ Yuda bנסonna nun Isirayila kaane, e bata yi findi danga muxune ra siyane tagi kii naxan yi, n na e rakisima nen, e yi baraka na kiini. E nama gaxu, e wekile.”

¹⁴ Amasoto Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E benbane to yi n naxoloma, n na a ragidi nen n xa e naxankata, n mi nimisa.

¹⁵ Koni iki n mon bata a ragidi, n xa a fapin naba e xa, Yerusalen nun Yuda bנסonna muxune. Nayi, e nama gaxu.

¹⁶ E xa feni itoe liga: E xa jondin fala e bode xa, e kitin sa jondini, kitin naxan boje xunbenla rasoma.

¹⁷ Muxu yo nama miriya jaxin tongo a boden xili ma. E nama e kolowuleni. Amasoto n na feene rajaxuxi,” Alatala falan nan na ra.

Sun suxun maxodinna yabina

¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁹ “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: Kike naaninden sunna, kike suulunden sunna, kike solofreden sunna e nun kike fuden sunna, ne findima nen Yuda bנסonna sewa loxone nun jaxajaxa loxone ra, e nun sali loxone. Koni jondin nun boje xunbenla xa rafan e ma del!”

²⁰ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siya wuyaxine nun taa wuyaxi muxune mon fama nen.

²¹ Taa keden muxune fama nen taan bonna muxune ma, e naxa, ‘En siga Alatala maxandideni, en yi Alatala Senben Birin Kanna fen! N tan fan sigama nen!’

²² Nayi, yama wuyaxin nun siya senbemanne fama nen Alatala Senben Birin Kanna fendeni Yerusalen taani, e yi a maxandi.”

²³ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Na loxone yi, xeme fu fama nen keli siyane birin yi naxanye xuine birin falama, e yi e singan Yahudiya keden ma domaan lenben na, e yi a fala, e naxa, ‘En birin nan sigama, amasoto nxu bata a me a Ala i xon.’”

9

Siya gbete ne kitina

¹ Waliyiya falan ni i ra, Alatala falan naxan tixi Xadiraki yamanan xili ma, a Damasi taan li.

Amasoto Alatala gbeen nan adamadiin bonne ra, alo Isirayila bנסonne birin.

² A mon xa Xamata taan li, Damasi danna, e nun Tire taan nun Sidon taana, kolonna gbo denaxan yi.

3 Tire taan bata yinna ti,
 a bata gbetin malan
 alo burunburunna.
 A xεmaan gbo alo kira xɔn borona.
 4 Koni Marigina a bama a yii nεn,
 a yi a yinna radin baani,
 tεεn yi taan gan.
 5 Asikalɔn kaane na toma nεn e gaxu.
 Gasa kaane fan gaxuma nεn e xurux-
 urun,
 e nun Ekirɔn kaane,
 amasɔtɔ e yigitεgεma nεn.
 Mangayaan ɲanma nεn Gasa taani,
 Asikalɔn taani gelima nεn.
 6 Siya basanxin fa Asadodi taan ton-
 goma nεn,
 n yi Filisitine wason kala.
 7 N suben bama nεn e dε wunla naxan
 yi,
 e nun donse haramuxine.
 E dɔnxεn naxanye na lu,
 ne fan findima nεn en ma Ala gbeen
 na.
 E yi lu alo Yuda xabila kedenna.
 Ekirɔn kaane luma nεn alo Yebusu
 kaane.
 8 Ganla naxanye danguma
 hanma naxanye fama,
 n daaxama nεn n ma yamaan makan-
 tandeni ne ma.
 E mi luma fitina muxu yo a nɔɔn bun,
 amasɔtɔ iki n yεεn tixi e ra.

Mangan famatɔna

9 Siyon kaane, ε ɲaxan han!
 Yerusalɛn kaane, ε xuini te sεwani.
 E a mato!
 E mangan fama ε ma.
 A tinxin. A bata rakisi.
 A limaniya.
 A fama sofanla nan fari,
 sofali diina, sofali gilɛn diina.
 10 N yεngε so wontorone bama nεn
 Efirami yi
 e nun soone Yerusalɛn taani.
 Yεngε so xanle kalama nεn.
 A tan bɔɲε xunbenla ralima siyane
 ma nεn.
 A mangayaan xuyama ayi nεn
 keli fɔxɔ igen ma han fɔxɔ igena,
 keli baan ma han bɔxɔn danna.
 11 E tan mabinni,
 n na ε muxu suxine xunbama nεn
 en ma layirin wunla fe ra

naxanye ramaraxi alo kasorasane
yili kui xareni.

12 E mɔn xa so taa makantanxini,
 ε tan kasorasaan naxanye yigi saxi.
 N mɔn xa a rali ε ma to:
 n ni i saranma nεn dɔxɔɲa ma firin.
 13 Amasɔtɔ n bata Yuda yitɔn alo
 xanla,
 Efirami yi lu alo n ma xalimakunla.
 Siyon, n ni i ya dii xεmεne rakelima
 nεn Girɛki kaane xili ma.
 N yi ε lu alo sofana silanfanna.*
 14 Alatala a makεnεnma nεn e xun
 ma,
 a xalimakunla yi siga alo kuye
 sarinna.
 Marigina Alatala xɔtaan fema nεn,
 a fa yiifari ma tule foyeni.
 15 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna e
 rakantanma nεn.
 E e dεgema nεn,
 e sigan ti lantan gεmεne fari.
 E e minma nεn sεwani,
 e sarin alo dɔlɔ minne.
 E lugo alo goron nafexina
 alo saraxa ganden tongonne wasan
 wunla ra kii naxan yi.
 16 Alatala, e Ala e rakisima nεn na
 lɔxɔni,
 alo a xuruse kuruna.
 E nɔrɔxin yi lu a yamanani
 alo gεmε fajine mangaya taxamaseri
 kɔmɔtin ma.
 17 E tofanma nεn han!
 E rayabuma nεn han!
 Balon banxulanne ragboma nεn,
 minse fajine yi sungutunne rayabu.

10

Ala nan bɔɲε xunbenla fima

1 E xa Alatala maxɔdin
 a xa tulɛn nafa ε ma ɲεmεn na.
 A tan nan foyen nakelima,
 a yi tule gbeen nafa
 a yi birin ma xεεn nasabati.
 2 Amasɔtɔ wule falan nan suxurene
 ra.
 Yiimatone wule feene nan toma.
 E wule xiye falane nan tima!
 E madεndεnna tima fala fuune nan
 na.
 Nanara, yamaan bata siga a xun xɔn,
 e tɔrɔxi

* 9:13: *Silanfanna*: Sofane yεngεso dεgεmana.

alo kari mi xuruseen naxanye ma.
³ N bata xɔlɔ na xuruse rabane ma han!
 N yɛɛratine hakene saranma e ra nen.
 Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna
 a ɲɔxɔ luma nen a kurun xɔn,
 a yamana, Yuda bɔnsɔnna.
 A fama e ra nen yengeni
 alo a soo kendene.
⁴ Kuntigine sifan birin minima a tan nin.
 Banxin tongon gɛmɛ kendɛn minima
 a tan nin.
 Bubu wudin minima a tan nin.
 Yengɛ so xanla minima a tan nin.
⁵ E luma nen alo sofa wɛkilexine
 naxanye e yaxune yibodonma
 yengeni
 alo kira xɔn borona.
 Bayo Alatala e xɔn,
 e yengɛn soma nen,
 e sofa soo ragine yarabi.
⁶ N Yuda bɔnsɔnna senbɛ soma nen,
 n yi Yusufu bɔnsɔnna rakisi.
 N mɔn e rafama nen e konni
 bayo n bata kininkinin e ma.
 E luma nen alo n mi e rabejin.
 Alatala nan n tan na, e Ala,
 n na e maxandine yabima nen.
⁷ Efirami kaane findima nen sofa
 wɛkilexine ra.
 E sɛwama nen alo e minxin na a ra.
 E diine na toma nen, e ɲaxan,
 e sɛwama nen Alatalaa fe ra.
⁸ N nan n ma yamaan xilima nen,
 n yi e malan.
 N na e xunbama nen,
 e mɔn yi wuya alo a fɔlɔni.
⁹ Hali n to e raxuyaxi ayi siyane yɛ,
 n ma fe rabirama e ma nen yire
 makuyeni.
 E nun e diine yi kisi,
 e mɔn yi xɛtɛ.
¹⁰ N na e rafama nen
 keli Misiran yamanani
 n yi e malan keli Asiriya yamanani.
 N fama nen e ra Galadi nun Liban
 yamanani,
 koni e mi xanɲɛ mɛnni.
¹¹ Ala baan walanne ragodoma nen
 e yi tɔrɔ baani gidi,
 hali Nila baan tilinne xɔrima nen.
 Asiriya yamanan wason kalama nen,
 Misiran yamanan senben yi ɲan.
¹² N tan nan e senbɛ soma,

e yi sigan ti n xinli,
 Alatalaa falan nan na ra.

11

¹ Liban bɔxɔna, i ya dɛɛne rabi.
 Tɛɛn xa i ya suman binle gan.
² Fɔfɔ binle, ɛ gbelegbele,
 amasɔtɔ suman wudin bata bira.
 Wudi gbeene bata kala.
 Basan warine, ɛ gbelegbele,
 amasɔtɔ fɔtɔn xɔlɛn bata kala.
³ Xuruse rabane bata gbelegbele,
 amasɔtɔ e binyen waxatin bata
 dangu.
 Yatane bata wurundun,
 bayo fɔtɔn gbeen bata kala Yurudɛn
 baan dɛ.

Xuruse rabane

⁴ Alatala n ma Ala naxa iki:
 “I xa xuruse kuru faxa daxini ito
 raba.
⁵ Muxun naxanye e sarama
 ne e kɔɛ raxabama,
 e kɛwali ɲaxin mi saran e ra.
 Naxanye e matima ne naxa,
 ‘Alatala tantun!
 N bata bannaya!’
 E raba muxune mi kininkininxi e ma.
⁶ Amasɔtɔ n mi fa kininkininma ya-
 manan muxune ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 “N bata e birin lu e bode a yii ma,
 e nun e mangana yiin ma.
 E yamanan ɲaxankatama nen.
 N mi muxu yo bama e yii.”
⁷ Nayi, n yi xuruse kuru faxa daxin
 naba, katarabi xuruse tɔrɔxine ma.
 N yi dungan firin tongo. N yi keden
 xili sa “Fanna,” bonna “Lanna.” N yi
 xuruse kurun naba.
⁸ N yi xuruse raba saxan kedi kike
 kedenna bun. Diɲan yi ɲan n yi, n fan
 yi ɲaxaxu xuruseene ma.
⁹ Nayi, n yi a fala ne xa, n naxa, “N
 mi fa ɛ rabama. Xa naxan faxama, a
 xa faxa. Xa naxan lɔma ayi, a xa lɔ ayi.
 Naxanye na lu, ne xa e bode suben
 don.”
¹⁰ N yi n ma fanna dunganna tongo
 n yi a yigira, alogo n xa n ma layirin
 kala n naxan xidi nxu nun siyane
 birin tagi.
¹¹ A yi kala na lɔxɔni, nayi xu-
 ruse tɔrɔxin naxanye yi n matoma na

lɔxɔni, ne yi a kolon a Alatalaa falan nan yi a ra.

¹² N yi a fala e xa, n naxa, “Xa a ε kenεn, ε n saranna fi, xanamu, ε a lu na.” E yi gbeti gbanan tonge saxan fi n saranna ra.

¹³ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A wolε ayi fεnε rafalan xa, e saran gbeeni ito naxan mirixi n xa.” N yi gbeti gbanan tonge saxanna tongo, n yi e woli Alatala banxini fεnε rafalan xa.

¹⁴ Na xanbi ra, n yi n ma lan dunganna fan yigira alogo n xa ngaxakedenyaan kala Yuda nun Isirayila tagi.

¹⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I mɔn xa xuruse raba xaxilitarena waliseene tongo.

¹⁶ Amasɔtɔ n tan yetεen xuruse rabana nde rafama nεn yamanani. A mi a yengi dɔxe xuruseene xɔn ma naxanye lɔma ayi, a mi a dii xali nεnεne fenεnε, a mi a maxɔlxine dandanε, a mi a kendεne baloε. Koni a yeεεε turaxine donma nεn a yi e toron koten.”

¹⁷ Gbalon na xuruse raba fuyantenna xa,

naxan xuruseene rabepinma!

Silanfanna xa a yiin sεgε*

a yi a yiifari ma yeεn sɔxɔn.

A yiin xa faxa a ma fefe,

a yiifari ma yeεn yi xɔri.

12

Yerusalen xunba famatɔna

¹ Waliyiya falan ni i ra, Alatala falan naxan tixi Isirayila fe yi. A tan naxan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna daxi,

a yi muxun niin sa a yi,

Alatalaa falan ni ito ra:

² N Yerusalen findima nεn dɔlɔ min seen na,

naxan a rabilinna siyane birin fugama a ra.

Yerusalen taan nabilinma nεn yengeni,

e nun Yuda yamanan birin.

³ Na lɔxɔni, n Yerusalen findima nεn gεmε binyen na siyane birin xa.

Naxan yo na kata a yite feen na,

na maxɔlɔma nεn.

Bɔxɔn siyane birin e malanma nεn a xili ma.

⁴ Alatalaa falan ni ito ra:

Na lɔxɔni

n faan nasoma nεn e soone birin yi, n yi gaxun naso e soo ragine yi.

Koni n nan n yeεn tima nεn

Yuda bɔnsɔnna muxune ra.

N yi siyane soone birin yeεne xɔri.

⁵ Yuda mangane a falama nεn e bɔnεni,

“Yerusalen muxune bata en sεnβε so Alatala sεnβen Birin Kanna barakani, e Ala.”

⁶ Na lɔxɔni,

n Yuda mangane luma nεn

alo tεε wolonne yegene dε,

alo xaye radεgεxin malo xidine tagi.

E fama e rabilinna siyane halagideni e kɔmenna nun e yiifanna ma.

Koni Yerusalen kaane mɔn luma nεn e konni.

⁷ Alatala Yuda dɔxɔdene nan singe rakisima,

alogo Dawuda yixεtεne nun Yerusalen muxune

binyen nama dangu Yuda muxune ra.

⁸ Na lɔxɔni,

Alatala Yerusalen kaane ratangama nεn.

Hali naxan bata tagan e ye,

a yengεn soma nεn na lɔxɔni

alo Dawuda.

Dawuda yixεtεne fan luma nεn

alo Ala yetεna,

alo Alatalaa malekana e yeε ra.

⁹ Na lɔxɔni,

n siyane birin naxɔrima nεn

naxanye fama Yerusalen xili ma.

¹⁰ Nayi, n hinanna nun maxandin niin nagodoma nεn

Dawuda yixεtεne ma e nun Yerusalen muxune.

E yi e yeε rafindi n ma,

e naxan yisɔxɔnxi.

E sunuma nεn a fe ra

alo dii keden peena.

E a wugama nεn sɔxɔleni,

alo dii singena.

¹¹ Na lɔxɔni,

sunun gboma ayi nεn Yerusalen taani,

* **11:17: Silanfanna:** Sofane yengεso dεgεmana.

alo Xadada-Rimōn ma sununa
Megido mēremēreni.

¹² Yamanan sunuma nēn,
xabilane birin yi lu e danna.

Dawuda bōnsōnna a danna,
e ḡaxanle fan e danna,
Natan bōnsōnna a danna,
e ḡaxanle fan e danna,

¹³ Lewi bōnsōnna a danna,
e ḡaxanle fan e danna,

Simayi bōnsōnna a danna,
e ḡaxanle fan e danna,

¹⁴ e nun bōnsōnna bonne birin.
Birin luma nēn a danna,
e ḡaxanle fan yi lu e danna.

13

Suxurene nun wule nabine

¹ Na lōxōni,
tigin minima nēn Dawuda yixetene
xa,

e nun Yerusalēn muxune,
alogo yulubine nun xōsin xa ba e ma.

² Alatala Sēnben Birin Kanna falan ni
ito ra:

Na lōxōni,
n suxurene xinle bama nēn ya-
manani,
ḡinan yi ti e xōn ma fefe!

N mōn nabine nun xaxili ḡaxin bama
nēn yamanani.

³ Xa muxuna nde mōn nabiya falan ti,
a nga nun a baba naxan a barixi,
ne a falama a xa nēn,
e naxa, “I xa faxa,
amasōtō i bata wulen fala Alatala
xinli.”

A nga nun a baba naxan a barixi,
ne a sōxōnma nēn
a nēma nabiya falane tima.

⁴ Na lōxōni, nabine birin yagima nēn
e fe toxine nun e waliyiya falane ra.
E mi fa nabiya domaan soma sōnōn
alogo e xa madaxun ti.

⁵ E birin a falama nēn, e naxa,
“Nabi mi n na, xēē biin nan n na.
Amasōtō muxuna nde n sara nēn
xabu n dii ḡōrē waxatini.”

⁶ Koni e a maxōdinma nēn, e naxa,
“Nanse laru itoe ra i kanken ma?”
A e yabima nēn, a naxa,
“E n maxōlō nēn n xōyine konni.”

Silanfanna

⁷ “Silanfanna,

i xa keli n ma xuruse rabaan xili ma,
xēmen naxan n fēma.”

Alatala Sēnben Birin Kanna falan ni
ito ra.

“Xuruse rabaan faxa,
yēxēene xa xuya ayi.
N yi keli a xunxurine xili ma.

⁸ Nayi, yamaan dōxōde saxan,
firin faxama nēn keden yi lu na.

Alatalaa falan nan na ra.

⁹ N yi a dōnxēn sa tēeni
n yi a rasēnsēn alo gbetina.

N yi e mato tēeni,
alo xēmaan matoon kii naxan yi.

Nayi, e n maxandima nēn,
n yi e yabi.

N na a falama nēn,
‘N ma yamaan nan ne ra.’

E yi a fala, e naxa,
‘Alatala nan nō Ala ra.’ ”

14

Alatala fa lōxōna

¹ Alatalaa lōxōn fama.

Yaxune ε seene yitaxunma nēn ε yēē
xōri.

² N siyane birin malanma nēn
e yi Yerusalēn yēngē.
Taan suxuma nēn.

Banxine yi kui geli.
E yi fu ḡaxanle ma.

Taan fōxō kedenna yi siga suxuni.
Koni yama dōnxēn luma nēn taani.

³ Alatala kelima nēn
a yi na siyane yēngē,
alo a yi yēngēn soma waxati gbete yi
kii naxan yi.

⁴ A tima nēn na lōxōni Oliwi geyaan
fari,
naxan Yerusalēn yētagi a sogeteden
binni.

Oliwi geyani bōma nēn a tagi,
keli a sogeteden binni

han a sogegodode binni.
Folo gbeen yi lu na.

Geyaan fōxō kedenna xetema nēn
kōmēnna ma,

a fōxō kedenna boden fan yi siga yi-
ifanna ma.

⁵ Nayi, ε ε gima nēn n ma geyane folon
na.

Amasōtō geyane folon sigama nēn
han Aseli.

ε ε gima nēn

alo ε to ε gi bɔxɔ xuruxurunna yεε ra,
Yusiya waxatini, Yuda mangana.
Nayi, Alatala fama nɛn, n ma Ala,
e nun malekane birin.

⁶ Na lɔxɔni,
kɛnɛn mi luma na,
hanma xunbenla hanma ige xund-
ina.

⁷ E nun lɔxɔn bonne keden mi a ra.
Alatala nan na lɔxɔn kolon.

Yanyi mi luma na,

kɔε mi luma na.

Hali kɔεɛn na,

kɛnɛnna luma nɛn na.

⁸ Na lɔxɔni,
siimaya igen minima nɛn Yerusalɛn
taani.

A fɔxɔ kedenna yi siga sogetede baan
binni,

a fɔxɔ kedenna yi siga sogegodode
fɔxɔ igen binni.

A minima nɛn soge fure waxatini alo
ɲɛmɛna.

⁹ Alatala nan findima bɔxɔn birin
mangan na.

Na lɔxɔni,
Alatala nan keden yatɛma Ala ra,
a keden peen xinla yi lu na.

¹⁰ Yerusalɛn rabilinna bɔxɔn birin
findima nɛn mɛrɛmɛrɛn na,
keli Geba yi han Rimɔn yi,
Yerusalɛn yiifanna ma.

Yerusalɛn tima nɛn.
Taan danne yi lu iki:

Keli Bunyamin dɛɛn na

han dɛ singen yireni

han tongonna dɛna.

Keli Xananeli sangansoon ma
han mangana manpa ige badena.

¹¹ Muxune dɔxɔma nɛn taani.

A mi fa halagima.

Yerusalɛn luma nɛn bɔɲɛ xunbenli.

¹² Siyaan naxanye Yerusalɛn yɛngɛxi,
Alatala fitina fureni ito nan sama ne
fari:

E birin fatin kunma nɛn e ɲɛɲɛn na.

E yɛɛne kunma nɛn e yɛ yinla ra,

e lenne fan yi kun e dɛ.

¹³ Na lɔxɔni,

Alatala gaxu gbeen nasoma nɛn e yi,

e yi e bode suxu e yiin ma,

e yi e bode yɛngɛ.

¹⁴ Yuda kaane fan Yerusalɛn xun
mayɛngɛma nɛn.

E e rabilinna siyane birin ma nafunle
tongoma nɛn:

xɛmaan nun gbetin nun dugi gbegbe.

¹⁵ Na fitina fure sifan soone nun
gbaxalone*

nun ɲɔgɔmɛne nun sofanle fan sux-
uma nɛn

e nun xuruseen naxanye birin yax-
une daaxadeni.

¹⁶ Nayi, siyaan naxanye birin
Yerusalɛn yɛngɛxi

na muxu dɔnxɛne fama nɛn ɲɛɛ yo ɲɛɛ,

e Manga Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
batu,

e yi Bubu Kui Sanla raba.†

¹⁷ Xa bɔxɔn xabilana nde tondi sigɛ
Yerusalɛn taani

Manga Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
batudeni,

tulen mi fama e konni.

¹⁸ Xa Misiran kaane tondi sigɛ,

xa e mi fa, tulen mi fama na.

Alatala fitina furen nagodoma e ma
nɛn

a naxan nagodoma siyane ma
naxanye tondixi sigɛ Bubu Kui Sanla
rabadeni.

¹⁹ Ala Misiran kaane fe ɲaxin
saranma e ra na kii nin,

a siyane yulubine birin saran e ra,
naxanye mi sigama Bubu Kui Sanla
rabadeni.

²⁰ Na lɔxɔni,

hali talandin naxanye singanxi
soone ra

a sɛbɛma nɛn ne ma fa fala:

“A Sariɲanxi Alatala xa.”

Tunden naxanye Alatalaa banxini
ne fan yatɛma nɛn se rasariɲanxine
ra

alo saraxa ganden goronne.

²¹ Tunden naxanye birin Yerusalɛn
nun Yuda yi,

ne birin nasariɲanma nɛn Alatala
Sɛnbɛn Birin Kanna xa.

Naxanye birin fama saraxa badeni,

ne nde xalima nɛn,

alogo e xa sa kudin so e kui.

Na lɔxɔni, sare mati yo mi fa luma

Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna batu
banxini.

* **14:15: Gbaxaloni** itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi. † **14:16: Bubu Kui Sanla** fe sɛbɛxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

Malaki **Nabi Malaki Alaa Falan** **Naxan Sebε**

Nabi Malaki kawandini ito sebεxi nεn jεε kemε naanin jαxαn benun Marigi Yesu xa bari. A sebε waxatin naxan yi, fayida jεε kemε nan bata yi dangu xabu Yahudiyane xεtε e konni sa keli konyiyani Babilαn yi. Suxu muxune xεtε xanbini, Isirayila kaane yi lu e kepaan masarε Ala mabinni ndedi ndedi, e tunnaxαlα e ma. A lixi Nabi Xage nun Nabi Sakari bata yi yelin e kawandine bε xabu jεε tonge saxan hanma jεε tonge suulun. Isirayila kaane bata yi Nabi Xage nun Nabi Sakari a xinla ratin, e yi Ala Batu Banxin ti Yerusalεn taani. Na xanbi ra, yamaan yi yigi nenεn naxan sαtαxi yamana kanna Sorobabeli a mangayaan bun, na yi kala. Esirasi mαn munma yi e dina feene yitαnna fαlα singen.

Nayi, dina feene yi xεtεma xanbin nan na. Sanla mi yi fa rabama, e mi yi saraxane bama a kiini. Alaa sariyan mi yi suxi.

Nabi Malaki yi yamaan nali-maniya, a Alaa xanuntenyana fe rabira e ma e nun a kitin naxan mαn bata maso e ra. A e rakolon a Ala fama a Muxu Sugandixin nan nafadeyi. Na sebεxi Malaki 3.1-4 kui. Nabi Malaki nan Yoni Marafu Tiina fe fala waliyiyani jεε kemε naanin benun a xa fa. A naxa, a nabina nde fama Alaa Muxu Sugandixin yεε ra, a kirani tαn a xa naxan luma alo Nabi Eli. Na sebεxi Malaki 3.1 kui e nun 3.23-24 kui. Ningila Yesu kui, feni ito falaxi lan Yoni Marafu Tiin nan ma naxan Marigi Yesu fa feni tαn. Na sebεxi Matiyu 17.11-13 kui e nun Luka 1.17 kui.

¹ Alatala yi waliyiya falani ito ti Isirayila kaane xa Malaki xαn.*

Ala bata a yamaan xanu

* **1:1: Malaki** bunna nεεn fa fala “N ma xεrana.”

² Alatala naxa, “N bata ε xanu.” Koni ε naxa, “I ya xanuntenyaan yi-taxi nxu ra di?” Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Esayu xunyεn xa mi yi Yaxuba ra ba? Anu n bata Yaxuba xanu,

³ koni n bata Esayu rapaxu. N bata a geya yirene findi tonbonne ra, n yi a keεn lu kankone xa.”

⁴ Xa Edαn kaane a fala, e naxa, “Nxu bata halagi, koni nxu mαn nxα taa kalaxine tima nen!”

Nayi, n tan Alatala Senben Birin Kanna naxa, “E na e ti, n mαn yi e rabira. Muxune menna xilima nen, ‘Bαxα Naxina,’ Alatala xαlαxi yamaan naxan ma habadan!

⁵ E na toma nen, ε yi a fala, ε naxa, ‘Alatala gbo hali Isirayila yamanan fari ma!’ ”

Saraxaraline magi fena

⁶ “Diina a fafe binyama nen. Walikeεn fan a kuntigin binyama nen. Xa n tan nan ε fafe ra, na binyen sifan minen yi? Xa ε mangan nan n na, na binyen sifan minen yi?” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “E tan saraxaraline, ε tan nan n xinla rayelefuma. E mαn yi a fala, ε naxa, ‘Nxu i xinla rayelefuxi di?’

⁷ E fama donse haramuxin nan na, ε yi a dαxα saraxa ganden fari. E mαn yi a fala, ε naxa, ‘Nxu i ya sarijanna kalaxi di?’ A luxi nen alo ε a falama nen, ε naxa, ‘Alatalaa saraxa ganden tαnα mi na’

⁸ ε na fa xuruse yεεtaren na saraxan na. Fe jαxin xa mi na ra ba? E na fa xuruseen na, a sanna giraxi hanma a furaxi, fe jαxin xa mi na fan na ba? Xa i na fi i ya yamana kanna ma, na go? A sεwε i ra ba? A i yisuxε a fajin na ba?” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁹ “Nayi, iki, ε kata ε Ala mafan alogo a xa hinan en na! E to na se sifane fima a ma, a a tuli matiye ε ra ba?” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

¹⁰ “Hali ε tan nde kedenna yi Ala Batu Banxin dεεn nagalε nun alogo ε nama tεεn nadεge fuuni n ma saraxa ganden fari! N mi n sεwa fe yo toxι ε

yi,” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “N mi ε saraxane rasuxuma.

¹¹ N xinla binyama nen siyane birin ye keli sogeteden ma han a biradena. E wusulanna nun kise sarijanxine bama saraxan na n xinli yiren birin yi. N xinla binyama nen siyane birin ye.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

¹² “Koni ε tan nan n ma sarijanna kalama, ε to a falama, ε naxa, ‘Marigina saraxa ganden haramuxi, en donseen naxan sɔtɔma a fari na yefefu.’

¹³ E a falama, ε naxa, ‘Fitinan ni ito ra!’ E yi ε kutun marajaxuni.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

“Anu, ε fama xuruse mujaxine ra n xɔn saraxan na, naxanye madɔnxi hanma naxanye furaxi. N tan tinje ne rasuxe ε ra ba?” Alatala naxa na kiini.

¹⁴ “Dangan na yanfantenna xa xuruse xeme radaxaxin naxan ma kuruni, a yi a kolɔ a so feen na n yii, a fa fa a madɔnxi na Marigin xɔn saraxan na. Bayo manga gbeen nan n na. N xinla magaxu siyane ye.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

2

¹ “Iki, yamarini ito ε tan saraxaraline nan xa!

² Xa ε mi ε tuli mati, xa ε mi a ragidi ε bɔjɛni, a ε xa n xinla binya, n dangan nafama nen ε ma, n yi ε dubane findi dangane ra. N bata ε dubane danga yati! Bayo ε mi n ma fe ragidixi ε bɔjɛni.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

³ “Iki, n kɔnkɔxi ε bɔnsɔnna xili ma ε fe ra. E xuruseen naxanye bama saraxan na n xa sali waxatini, n na e gbiine soma nen ε yetagi, muxune yi sa ε nun na woli ayi ε bode xɔn.

⁴ Nayi, ε a kolonma nen, a n yamarini ito falaxi ε xa nen alogo layirin naxan nxu nun Lewine tagi, na nama kala.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁵ “N ma layirin luxi nen e xɔn, a findi siimayaan nun bɔje xunbenla ra e xa. N na e so nen e yii alogo e xa

gaxu n yeε ra. E lu nen n yeεragaxuni yati, e yi n xinla binya.

⁶ N ma sariyan jɔndin yi e de. Wule fala yo mi lu e de. E bira nen n fɔxɔ ra bɔje xunbenla nun muxu fajiyani, e yi muxu wuyaxi raxete hakɛn fɔxɔ ra.”

⁷ “Amasɔtɔ saraxaralina falane fekolonna nan fima muxune ma. Muxune xaranna fenma a tan nan na lan sariyane ma. Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna xeraan nan a ra.

⁸ Koni ε tan bata kiraan bejin, ε bata muxu wuyaxi ratantan sariyan xɔn. N layirin naxan xidi nxu nun Lewi bɔnsɔnna muxune, ε bata na kala.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁹ “N marajaxun nun marayabin nagidima ε ma nen yamaan tagi. Amasɔtɔ ε mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra, fɔ ε to muxune rafisaxi e bode xa sariyan xɔn.”

Futu feen sariyana

¹⁰ En birin fafe keden xa mi a ra ba? Ala kedenna xa mi en birin daxi ba? Nanfera nayi en na en bode yanfama, en yi layirin kala naxan xidi en benbane nun Ala tagi?

¹¹ Yuda kaane bata tinxintareyaan liga. Fe haramuxin bata liga Isirayila nun Yerusalɛn yi, bayo yire sarijanxin naxan yi rafan Alatala ma, Yuda kaane bata na raharamu. E bata sungutunne futu naxanye ala xɔjɛna nde batuma.

¹² Naxan na ito liga, Alatala xa na kanna kedi Yaxuba bɔnsɔnne dɔxɔdene yi. A tan nan kantanna tima, a yabin ti. Ala xa na kanna kedi hali a saraxane ba Alatala Senben Birin Kanna xa.

¹³ A mato, ε mɔn naxan xunna. E wugama, ε kutunma, ε yi Alatalaa saraxa ganden nafe yeεgen na bayo a mi fa ε saraxane matoma, a mi sese rasuxuma ε yii.

¹⁴ E mɔn yi a fala, a nanfera? Bayo Alatala nan seren na ε nun jaxanla tagi i naxan dɔxi i foninge waxatini, i naxan yanfaxi, hali i fe rafala boden to yi a ra, hali ε nun na to bata yi layirin xidi.

¹⁵ Ala mi ε findixi gbindi kedenna xan na ba, a yi niin bira na yi? Na gbindi kedenna nanse fenma fɔ bɔnsɔnna naxan Ala kolon. Nayi, ε yete suxu ε niini, ε nama ε foninge waxatin naxanla yanfa.

¹⁶ Alatala, Isirayilaa Ala naxa, “Naxan na a me a naxanla ra xɔnantenyani, na gbalon funfu luma a ma nen. Nayi, ε yete suxu ε niini ε nama muxune yanfa.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala fa fena kitisadeni

¹⁷ Ε fala xuine Alatala xadanma. Ε a falama, ε naxa, “Nxu a raxadanma di?” Ε nεma a fale, ε naxa, “Naxan yo fe naxin liga, ne nan fan Alatala yeε ra yi. Na kanne nan nafan a ma.” Hanma ε naxa, “Ala naxan kiti kenden sama, na minen yi?”

3

¹ “A mato, n nan n ma xeraan nasigama nen, a yi kirani tɔn n yeε ra. Nayi, sanpa ma kedenni, ε marigin naxan fenma, na soma nen a batu banxini. Ε n ma xeraan naxan mamεma lan n ma layirin ma, na fama nen.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

² Anu, nde luye a nii ra a fa lɔxɔni? Nde luye tixi a na fa waxatin naxan yi? Bayo a luma nen alo xabuna sulun tεna,* alo dugin xana xɔsi ba safunna.

³ A dɔxɔma nen alo xabun naxan wure gbeti fixen naxulunma a rasensen xinla ma a yi a gbiin ba. A Lewine rasarijanma nen alo xεmaan nun wure gbeti fixen nasensenma kii naxan yi, e findi saraxarali tinxinxine ra Alatala xa.

⁴ Nayi, Yuda kaane nun Yerusalen kaane kiseene rafanma nen Alatala ma, alo waxati danguxine yi.

⁵ “N nan n masoma nen ε ra kitisadeni. N yi sereyaan ba kεeramuxune nun yalundene xili ma mafuren, e nun naxanye e kolɔma wulen fari, e nun naxanye walikene saranna nun kapa gilene nun kiridine kansunma, e nun naxanye xɔpene

rabejinma, naxanye mi gaxuma n yeε ra.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Yaganne fe

⁶ “N tan Alatala, n mi masaraxi. Nanara, ε tan Yaxuba bɔnsɔnne, ε mi raxɔrixi.

⁷ Xabu ε benbane waxatini, ε bata ε xun xanbi so n ma tɔnne yi, ε mi e suxi. Ε mɔn xa xete n ma, n fan yi n yeε rafindi ε ma.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “Anu, ε a falama, ε naxa, ‘Nxu fa xεtεma Ala ma di?’

⁸ Adamadiin nɔε Ala muje ba? Anu ε bata n muja. Ε n maxɔdinma, ε naxa, ‘Nxu i mujaxi di?’ Ε to mi yaganna nun kise defexine fima.

⁹ Dangana ε tan yamanan muxune birin fɔxɔ ra amasɔtɔ ε n mujama.

¹⁰ Ε fa yaganne defexin na se ramaradeni alogo balon xa lu n ma banxini waxatin birin.” Alatala Senben Birin Kanna naxa, “Ε n nakɔrɔsi feni ito yi iki, ε a mato, xa n mi kore xɔnna deen nabiyε ε xa, n baraka gbeen nagodo ε ma han a dangu ayi.”

¹¹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, “N mi tinje se kalane yi ε sansine kala bɔxɔni, ε wudi binle mi luye e bogitarene ra.

¹² Siyane birin a falama nen ε ma a dubadene, bayo ε yamanan naxunma nen.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala tinxin muxune saranma nen

¹³ Alatala naxa, “Ε fala xɔlene ti nen n ma. Ε mɔn a falama, ε naxa, ‘Nxu nanse falaxi i ma?’

¹⁴ Ε a fala nen, ε naxa, ‘Ala batun tɔnɔ yo mi na! Nxu nanse sɔtɔxi a sariya suxuni, nxu sunuxin yi lu sigan tiye Alatala Senben Birin Kanna fe ra.

¹⁵ Nxu fa a falama nen iki a sewan yete yigboone nan xa. Fe naxi rabane nan sabatixi yati! Hali naxanye Ala bunbama, e yete sɔtɔma a ra.’ ”

¹⁶ Nayi, naxanye gaxuxi Alatala yeε ra, ne falan tima e bode tagi, Alatala tuli matixi e ra, a e xuiin namεma. Muxun naxanye gaxuxi Alatala yeε ra

* **3:2: Sulun tεn** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu tεna.**”

e a xinla binya, ne xinle yi σεβε Ala yetagi alogo a xa a ραχῶ lu e xῶn.

¹⁷ Alatala Σεθεν Birin Kanna naxa, “E findima nen n gbeen na. N na e findi n yetε gbee yamaan na λῶχῶ naxan yi, e kininkininna n suxuma nen alo dii fafan kininkininna a diin ma kii naxan yi naxan walima a xa.

¹⁸ Nayi, ε mῶn tagi rabaan toma nen tinxin muxun nun muxu ραxin tagi, e nun Ala batu muxun nun naxan mi a batuma.”

¹⁹ Amasῶτῶ Alatala Σεθεν Birin Kanna naxa, “Na λῶχῶn fama tεεn nan na alo sulun tεεna.† Yetε yigboone nun fe ραxi rabane birin findima σεξε xaren nan na, na λῶχῶn yi findi tεεn na e xa. E salen mi luyε, hali e siyadina a mi luyε.

²⁰ Koni ε tan naxanye n xinla binyaxi, n ma tinxinyaan minima nen kenenni ε xa alo sogen na te, a kenenna yi ε rakisi, ε xῶρῶyama nen, ε yi tujan σεwani alo ρinge dii lugoxine.”

²¹ Alatala Σεθεν Birin Kanna naxa, “Nayi, ε muxu ραxine yibodonma nen, e lu alo xubena ε sanna bun, na λῶχῶni, n λῶχῶn naxan yitῶnma.”

Nabi Eli faan firindena

²² N sariyan naxanye so n ma walikeεn Musa yii Horebe geyani Isirayila kaane xa, n ma tῶnne nun yamarine, ne fe xa rabira ε ma.

²³ N tan yetεεn Nabi Eli rafama nen ε ma benun Alatalaa λῶχῶ gbee magaxuxin xa a li.

²⁴ A yi dii fafane bῶρnen nafindi e diine ma, a diine bῶρnen nafindi e fafane ma, alogo n nama fa ε bῶxῶn halagi.

† 3:19: *Sulun tεεn* mῶn falama yirena nde yi fa fala “*Furu tεεna*.”

Matiyu Matiyu Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebe

Matiyu Kitabun yireni ito sebexi nen ne tonge saxan e nun suulun jaxan Yesu te xanbini kore xanna ma. Mudu maxinla nan yi Matiyu ra Romi kaane xa Yesu a xilima waxatin naxan yi. Matiyu findi Yesu a xarandiina nde nan na. Yesu a taruxun ligaxi nen Matiyu ye xari, a yi a sebe waxati gbete yi.

Matiyu nun Maraka nun Luka Yesu a taruxun yebama fayida kii kedenna nin. Koni Matiyu a gbeen sebexi Yahudiyane nan xa. Na nan a liga, a yirena ndee sebe Yahudiyane naxanye famuma dangu siya gbete ra. A man nabiya fala fonne fe falama dangu bonne ra alogo a xa a yita Yahudiyane ra fa fala Yesu bata nabine birin ma falane rakamali.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yebama, Mariyamaa diina. Yesu xaran wuyaxi ti nen a dunuja yi gidini a yamaan xa. A man kabanako wuyaxi liga nen. Matiyu na nan yebama Ningila Yesu kui. Daxen na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

*Yesu benbane fe
Taruxune Singen 2.3-15 nun Luka
3.23-38*

¹ Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbane xinle nan itoe ra. Dawuda bansonna nde nan yi Yesu ra. Iburahima bansonna nde nan yi Dawuda ra.

² Iburahima nan Isiyaga soto. Isiyaga yi Yaxuba soto. Yaxuba yi Yuda nun a xunyene nun a tadane soto.

³ Yuda yi Peresi nun Sera soto. E nga nan yi Tamari ra. Peresi yi Xesiron soto. Xesiron yi Rami soto.

⁴ Rami yi Aminadabo soto. Aminadabo yi Naxason soto. Naxason yi Salimon soto.

⁵ Salimon nun Raxabi yi Boosu soto. Boosu nun Ruti yi Obedi soto. Obedi yi Yese soto.

⁶ Yese yi Manga Dawuda soto.

Dawuda yi Sulemani soto. A nga yi findixi Yurayaa naxanla nan na.

⁷ Sulemani yi Robowan soto. Robowan yi Abiya soto. Abiya yi Asa soto.

⁸ Asa yi Yosafati soto. Yosafati yi Yehorami soto. Yehorami yi Yusiya soto.

⁹ Yusiya yi Yotami soto. Yotami yi Axasi soto. Axasi yi Xesekiya soto.

¹⁰ Xesekiya yi Manase soto. Manase yi Amon soto. Amon yi Yosiya soto.

¹¹ Yosiya yi Yekonaya nun a xunyene nun a tadane soto, e Isirayila muxune suxu waxatin naxan yi, e siga e ra Babilon taani konyiyani.

¹² E siga xanbini Babilon taani, Yekonaya yi Selatili soto. Selatili yi Sorobabeli soto.

¹³ Sorobabeli yi Abiyudi soto. Abiyudi yi Eliyakimi soto. Eliyakimi yi Asori soto.

¹⁴ Asori yi Sadaki soto. Sadaki yi Ahimi soto. Ahimi yi Eliyudi soto.

¹⁵ Eliyudi yi Eleyasari soto. Eleyasari yi Matani soto. Matani yi Yaxuba soto.

¹⁶ Yaxuba yi Yusufu soto, Mariyamaa xemena, naxan Yesu bari, naxan xili "Alaa Muxu Sugandixina."

¹⁷ Awa, folo Iburahima ma, han sa dexo Dawuda ra, na findi mayixete fu nun naanin nan na. Folo Dawuda ma, han e siga Isirayila yamaan na Babilon taani waxatin naxan yi, na fan mayixete fu nun naanin. Folo e sigan ma Babilon taani, sa dexo Alaa Muxu Sugandixin bari waxatin na, na fan findixi mayixete fu nun naanin nan na.

*Marigi Yesu soto fena
Luka 2.1-7*

¹⁸ Awa, Yesu Alaa Muxu Sugandixin sotoxi kii naxan yi, na nan ito ra. A nga, Mariyama yi masuxi Yusufu xan ma nun, koni benun a xa dexo a xan ma waxatin naxan yi, a yi a to a bata fudikan fata Alaa Nii Sarijanxin na.

19 Tinxin muxun nan yi a xemen Yusufu ra. A mi yi waxi a xa Mariyama rayagi yamaan yetagi. Nanara, a yi a miri a xa a futun kala luxunni.

20 A yi a mirima na feen ma waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini a xa xiyeni, a naxa, “Yusufu, Dawuda bənsənnə, i nama gaxu i ya naxanla Mariyama tonge, amasəto a diin naxan barima, na fataxi Alaa Nii Sarijanxin nan na.

21 A dii xemen barima nen, i yi a xili sa Yesu* amasəto a tan nan a yamaan nakisima e yulubine ma.”

22 Ito birin ligaxi nen alogo Marigin naxan falaxi a nabiin xən ma, a na xa kamali.

23 A naxa, “Sungutun nasəlonxin fudikanma nen, a dii xemen bari.

E yi a xili sa Emanuweli, na bunna neen fa fala, ‘Ala en tagi.’ †

24 Nanara, Yusufu xulun waxatin naxan yi, Marigina malekan naxan yamari a ma, a na liga, a yi Mariyama tongo a naxanla ra.

25 Koni e mi kafu han a yi dii xemen bari. Yusufu yi a xili sa “Yesu.”

2

Xəntən tiin naxanye sa keli sogeteden binni

1 Yesu to sətə Betəlemi taani Yuda yamanani Manga Herode waxatini, fekolonne yi fa sa keli sogeteden binni, fa Yerusalən taani.

2 E muxune maxədin, e naxa, “Diidin naxan barixi Yahudiyane mangana, na minen yi? Nxu bata a taxamaseri saren to nxu yi sogeteden binni waxatin naxan yi. Nanara, nxu bata fa nxu xa fa a batu.”

3 Manga Herode na me waxatin naxan yi, a kuisan, e nun Yerusalən kaane birin.

4 A yi yamaan saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne xili, a

yi e maxədin, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin yi lan a xa bari minen yi?”*

5 E yi a yabi, e naxa, “A barima Betəlemi taan nin Yudaya yamanani. Nabini ito nan səbexi, a naxa,

6 † tan, Betəlemi taan Yuda yamanani, taa xuri mi i tan na Yudaya taa gbeene ye.

Amasəto mangana nde kelima nen i tan yi

naxan Isirayila muxune masuxuma, n ma yamana.’ †

7 Awa, Manga Herode yi fekolonne xili wundoni, a yi e maxədin na saren mini waxatin yeteen ma.

8 A yi nungun sa e ma siga Betəlemi taani, a naxa, “E sa diidina fe ye fen han! E na a to waxatin naxan yi, e yi n nakolon alogo n fan xa sa a batu.”

9 E to mangana falan name, e yi siga. E saren naxan to sogeteden binni a fəloni, e mən yi na to, a yi lu e ye ra han a sa ti diidin yiren xun ma.

10 E to na saren to, e yi səwa han!

11 E to so banxini, e yi diidin nun a nga Mariyama to. E yi e xinbi sin a xa, e yi a batu. Na xanbi ra, e yi e sanba seene ramini, e yi xemaan nun wusulanna nun mirihi latikənnə fi a ma.

12 Ala yi fekolonne rakolon xiyeni, a e nama fa xete Manga Herode fema. E yi xete kira gbete xən ma e konni.

Yesu sətə muxune yi e gi

13 Fekolonne kelixin na yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i diidin nun a nga tongo, e yi e gi, e siga Misiran yamanani. E sa lu na han na falan ti e xa waxatin naxan yi. Amasəto Herode diidin fenma a faxa xinla nan ma.”

14 Nayi, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo kəeen na, e siga Misiran yamanani.

* **1:21: Yesu** xinla bunna neen, fa fala “Marakisi Tiina” Heburu xuini. † **1:23:** Esayi 7.14 nun 8.8 nun 8.10 fan mato. * **2:4:** A na maxədinna tixi nen bayo muxune yi Alaa Muxu Sugandixin faan mamema bayo nabi fonne waliyya falane bata yi a fe yita xabu nee keme wuyaxi. † **2:6:** Mika 5.1

15 A lu na han Herode yi faxa. Marigin naxan fala nabiin xɔn ma, na yi kamali, a naxa, “N na n ma dii xɛmɛn xili nɛn a xa keli Misiran bɔxɔni.” ‡

Diine faxa fena

16 Herode to a kolon a fekolonne bata a mayenden, a bɔɲɛn yi te kati! A yi yamarin fi, a dii xɛmɛn naxanye Betɛlɛmi taan nun a rabilinna birin yi, naxanye barin munma ɲɛɛ firin sɔtɔ, a ne birin xa faxa. A na waxatin nagidi fekolonne gbee falan nan xɔn.

17 Nayi, Nabi Yereimi a falan yi kamali, a naxa,

18 “Gbelegbele xuiin nun wuga xui gbeen tema Rama taani, Rakeli nan a diine wugama. A mi tinɲɛ a xa masabari amasɔtɔ e birin bata faxa.” §

E xɛtɛ fena keli Misiran yi

19 Herode faxa waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni Misiran yamanani,

20 a yi a fala, a naxa, “Keli, i didin nun a nga tongo, i xɛtɛ Isirayila yamanani amasɔtɔ naxanye diidin fenma a faxa feen na, ne bata faxa.”

21 Nanara, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo, a xɛtɛ Isirayila yamanani.

22 Koni a mɛ waxatin naxan yi, a Herode a dii xɛmɛn Arikelayusi dɔxi a fafe ɲɔxɔni mangan na Yudaya yamanan xun na, Yusufu yi gaxu na yidɔxɔ feen na. Ala mɔn yi a rakolon xiyeni, a yi siga Galile yamanani.

23 A yi sa dɔxɔ taana nde yi naxan xili Nasarɛti. Nabine falane yi rakamali, fa fala, “A xili bama nɛn ‘Nasarɛti kaana.’ ”

3

*Yoni Marafu Tiina kawandina
Maraka 1.1-8, Luka 3.1-18, Yoni 1.19-28*

1 Yoni Marafu Tiin yi fa na waxatini a kawandin ba fɔlɔ tonbonni Yudaya yamanani.

2 A naxa, “Ɛ xun xanbi so ɛ hakɛne yi, amasɔtɔ Ariyanna Mangayaan bata maso!”

3 Nabi Esayi yi a tan nan ma fe falama, a naxa, “Muxuna nde xuiin minima tonbonni,

naxan a falama,

‘Ɛ kirani tɔn Marigin yɛɛ ra,

ɛ kirane matinxin a xa!’ ”*

4 Ɗɔgɔmɛ xabe dugin nan yi rago-doxi Yoni ma. A yi tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na.

5 Yamaan yi lu fɛ a fɛma keli Yerusalɛn nun Yudaya yamanan nun Yurudɛn baan nabilinna birin yi.

6 E yi e ti e yulubine ra, a yi e rafu Yurudɛn baani e tubi xinla ma Ala ma.

7 Yoni to Farisi muxunɛ† nun Saduse muxun‡ wuyaxi to fɛ a fɛma, a xa e rafu igeni, Yoni yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ tan saɲi bɔnsɔnne! Nde ɛ rakolonxi, ɛ xa ɛ gi Alaa xɔlɔn bun ma?”

8 Ɛ kɛwanle xa a yita fa fala ɛ bata ɛ xun xanbi so ɛ hakɛne yi.

9 Ɛ nama ɛ miri fa fala ɛ benban nan Iburahima ra. N xa a fala ɛ xa, Ala nɔɛ gɛmɛni itoe findɛ nɛn Iburahima bɔnsɔnne ra!

10 Bunbin bata yitɔn wudi salenne sɛgɛ feen na. Wudin naxan mi bogi faɲi tima, na sɛgɛma nɛn, a woli tɛɛni.

11 N tan ɛ rafuma igeni ɛ tubi xinla nan ma Ala ma. Koni naxan sɛnben gbo n tan xa, na fama n tan xanbi ra, n mi nɔɛ naxan ma sankidi fulunɲɛ yati. Na ɛ rafuma Alaa Nii Sariɲanxin nun tɛɛn nin.

12 A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nɛn tɛɛ tutareni!”

‡ 2:15: Hose 11.1 § 2:18: Yereimi 31.15 * 3:3: Esayi 40.3 † 3:7: **Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbɛ so Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdɛxɛni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani. ‡ 3:7: **Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lan mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani.

*Yesu rafu fena igeni**Maraka 1.9-11, Luka 3.21-22, Yoni 1.32-34*

¹³ Na waxatini Yesu yi keli Galile yamanani, a siga Yoni fɛma Yurudɛn baani, alogo Yoni xa a rafu igeni.

¹⁴ Koni Yoni yi tondi, a naxa, “N makona a ma, i tan nan xa n tan nafu, koni i bata fa n tan fɛma.”

¹⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, “Tin ito xa liga singen, amasɔɔ a lan nɛn en xa fe tinxinxine birin nakamali.” Nanara, Yoni yi tin.

¹⁶ Yesu to rafu, a keli igeni nɛn tun, kore xɔnna dɛɛn yi rabi a xa, a yi Alaa Nii Sariɗanxin to gode ganba sawurani, a dɔxɔ a ma.

¹⁷ Fala xuiin yi keli kore, a yi a fala, a naxa, “N nafan Dii Xɛmɛn nan ito ra naxan bata n kɛnɛn ki fajni.”

4*Setana yi kata Yesu ratantandeni**Maraka 1.12-13, Luka 4.1-13*

¹ Na xanbi ra, Alaa Nii Sariɗanxin yi Yesu xali tonbonni alogo Yinna Manga Setana xa kata a ratantan feen na.

² Yesu yi soge tonge naanin kɔɛ tonge naanin ti sunni, a mi donse don, sunna yi a suxu.*

³ Maratantan tiin yi fa Yesu fɛma, a naxa, “Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, a fala gɛmɛni itoe xa, e xa maxɛɛ burun na.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “A seɓɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘Muxun mi balon donseen xan gbansan na fɔ Ala falan naxanye birin tima.’† ”

⁵ Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a siga a ra Taa Sariɗanxini,‡ a sa a ti Ala Batu Banxin xun tagi.

⁶ A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, tugan, amasɔɔ a seɓɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘Ala yamarin fima nɛn a malekane ma i ya fe yi.

E yi i tongo, alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.’§ ”

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “A mɔn seɓɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘I nama i Marigina Ala mato bunbani.’* ”

⁸ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana mɔn yi a tongo, a siga a ra geya gbeen fari, a dunuɗa mangayane nun a binyene birin yita a ra.

⁹ Setana yi a fala a xa, a naxa, “Xa i xinbi sin n bun ma, i yi n batu, n ni itoe birin fima i ma nɛn.”

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Setana, keli be! Amasɔɔ a seɓɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘I xa i Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu.’† ”

¹¹ Nayi, Yinna Manga Setana yi keli Yesu fɛma. Malekane yi fa a mali.

*Yesu yi a wanla fɔlɔ Galile yi**Maraka 1.14-15, Luka 4.14-15*

¹² Yesu a mɛ waxatin naxan yi, a e bata Yoni sa kason na, a siga Galile yamanani.

¹³ A mi fa dɔxɔ Nasarɛti taani sɔnɔn, a sa dɔxɔ Kaperunan taani Galile daraan dɛ Sabulon nun Nafatali bɔxɔni.

¹⁴ A na ligaxi nɛn, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

¹⁵ “Sabulon kaan nun Nafatali kaan naxanye baan binni, Yurudɛn baan dɛ,

siya gbɛɛne gbeen Galile naxan na,

¹⁶ yamaan naxan dɔxi dimini,

ne bata kɛnɛn gbeen to.

Naxanye dɔxi sayaan dimini,

kɛnɛnna bata mini ne ma!”‡

¹⁷ Na waxatini, Yesu yi kawandin ba fɔlɔ, a naxa, “Ɛ xun xanbi so ɛ hakene yi! Amasɔɔ Ariyanna Mangayaan bata maso.”

*Yesu yi muxu naanin xili**Maraka 1.16-20, Luka 5.1-11*

¹⁸ Yesu sigan tima Galile Daraan dɛxɔn ma waxatin naxan yi, a yi ngaxakedenma firin to. Yɛɛɛ suxun nan yi e ra. Simɔn naxan xili Piyɛri§

* **4:2:** Na waxatini, muxun na yi **sunna suxu**, a mi yi donseen donma hali kɔɛɛn na. Waxatina nde yi, e mɔn yi a jɛnige e nama igen fan min hali kɔɛɛn na. † **4:4:** Sariyane 8.3 ‡ **4:5:** Yerusalɛn nan xili **Taa Sariɗanxina** bayo a rasariɗanxi Ala xa. Na feen seɓɛxi Yaburin 87.1-3 kui. § **4:6:** Yaburi 91.11-12 * **4:7:** Sariyane 6.16 † **4:10:** Sariyane 6.13 ‡ **4:16:** Esayi 8.23 han 9.1 § **4:18:** Muxune mɔn Piyɛri ma a Pita.

e nun a ngaxakedenna, Andire, e yi yεxε suxuni yalaan na darani.

¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bira n fɔxɔ ra. N xa ε findi muxu fenne ra Ala xa alo ε yεxεn suxuma kii naxan yi.”

²⁰ E yi e yalane sa mafuren! E bira a fɔxɔ ra.

²¹ A sigaxin yεεn na ndedi, a yi ngaxakedenma firin gbεtεye to, Yaki nun Yoni, Sebede a dii xεmεne. E nun e fafe yi e yalane yitɔnma kunkin kui. Yesu yi e xili.

²² E yi e fafe lu kunkin kui sa! E bira Yesu fɔxɔ ra.

Yesu yi yamaan mali

Luka 6.17-19

²³ Yesu yi siga Galile yamanan birin yi, a yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Fajin kawandin ba e xa, a yi yamaan furetɔne rakendεya furen sifan birin ma.

²⁴ Muxune yi na feen xibarun mε Siriya yamanan birin yi. Yamaan yi fa furetɔn sifan birin nun tɔrɔ muxune ra e nun jinan jaxin yi naxanye fɔxɔ ra e nun gan furetɔne nun lεbutenne. Yesu yi ne birin nakendεya.

²⁵ Yama gbeen yi bira a fɔxɔ ra keli Galile yamanan nun Taa Xun Fune yi. Ndee fan yi sa keli Yerusalεn nun Yudaya nun Yuruden baan kidi ma.

5

Yesu yi kawandin ba geyaan fari

¹ Yesu to yama gbeen to, a te a sa dɔxɔ geyaan fari. A xarandiine yi fa a fεma.

² A yi e xaran fɔlɔ.

Sεwa gbeena fe

Luka 6.20-23

³ A naxa, “Sεwan na kanne xa, naxanye mako Ala ma bayo ne Ariyanna Mangayaan sɔtɔma nεn.

⁴ Sεwan na kanne xa, naxanye wugama, bayo Ala ne madendenma nεn.

⁵ Sεwan na kanne xa, naxanye limaniyaxi,

bayo bɔxɔn findima nεn ne kεεn na.

⁶ Sεwan na kanne xa, tinxinna xɔnla naxanye suxuma alo kamen nun min xɔnla, bayo ne wasama nεn.

⁷ Sεwan na kanne xa, naxanye kininkininma, bayo Ala kininkininma nεn ne fan ma.

⁸ Sεwan na kanne xa, naxanye bɔjnεn sarijnanxi, bayo ne Ala toma nεn.

⁹ Sεwan na kanne xa, naxanye bɔjnε xunbenla rasoma, Ala ne xilima nεn a a diine.

¹⁰ Sεwan na kanne xa, naxanye bεsεnxɔnxi e tinxinyana fe ra,

bayo ne Ariyanna Mangayaan sɔtɔma nεn.”

¹¹ “Yamaan na ε konbi, e yi ε bεsεnxɔnya, e yi fala jaxin sifan birin ti ε xili ma n tan ma fe ra, sεwana ε tan xa nayi.

¹² E sεwa, ε jaxan, amasɔtɔ barayi gbeen namaraxi ε xa ariyanna yi. Amasɔtɔ e nabine fan bεsεnxɔnya na kii nin xabu a fɔlɔni.”

Fɔxɔn nun kεnenna fe

Maraka 9.50, 4.21, Luka 14.34-35, 8.16

¹³ Yesu naxa, “E luxi nεn alo fɔxɔna dunuɔa muxune birin xa. Koni xa fɔxɔn mεxεmεxenna ba ayi, a fa ramεxεmεxεnma nanse ra nayi? A tɔnɔ mi fa na fɔ a woli ayi, yamaan yi a yibodon.

¹⁴ E luxi nεn alo kεnenna dunuɔa muxune birin xa. Taan naxan tixi geyaan fari, na mi luxunje.

¹⁵ Muxu yo mi lenpun nadεge, a a raso deben bun ma. Koni fɔ lenpun xa dɔxɔ seen nan fari. Nanara, a kεnenna fiyε banxi kui kaane birin ma.

¹⁶ A na kii nin, ε kεnenna xa yanban yamaan yεtagi alogo e xa ε wali fajine to, e yi ε Fafe Ala binya ariyanna yi.”

Musaa Sariyana

¹⁷ Yesu naxa, “E nama ε miri fa fala n bata fa Sariya Kitabun nun nabine kitabune kaladeni. N mi faxi e kaladeni fɔ e rakamalideni.

18 N xa jɔndin fala ε xa, fanni kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna daxi, sese mi be Sariya Kitabun na hali sebenla yiredi keden pe han feen birin yi kamali.

19 Nanara, naxan na yamarini ito nde keden kala hali a xurun ki yo ki, a bonne xaran na ma, na kanna yatema muxudin nan na Ariyanna Mangayani. Koni naxan sariyani itoe suxuma, a bonne xaran ne ma, na kanna findima nen muxu gbeen na Ariyanna Mangayani.

20 N xa jɔndin fala ε xa, xa ε tinxinyaan mi dangu sariya karamɔxone nun Farisi muxune tinxinyaan na, ε mi soε Ariyanna Mangayani mumε!”

Yesu a falana xɔlɔna fe yi

21 Yesu naxa, “E bata a mε a Ala bata yi a fala en benbane xa, a naxa, ‘I nama faxan ti. Naxan na muxun faxa, na kitima nen.’* ”

22 Koni n tan a falama ε xa iki, naxan na xɔlɔ a ngaxakedenna ma, na kitima nen. Naxan na a ngaxakedenna konbi, kitisa yamaan na makitima nen. Naxan na a fala fa fala, ‘I tan xaxilitarena,’ na kanna lan yahannama tεen nin.

23 Nanara, i nεma i ya kiseen nalima Ala ma waxatin naxan yi saraxa ganden yeɗagi, a na rabira i ma fa fala i ngaxakedenna xɔlɔxi i ma,

24 i ya kiseen lu saraxa ganden yeɗagi singen. I siga xulen, i sa ε nun i ngaxakedenna tagini tɔn. Na xanbi ra, i yi i ya kiseen fi Ala ma.”

25 “Xa i yeɗgefaan sigama i ra i kitudeni, ε nεma kira yi, i xa kata i na feen jan ε tagi sinma alogo a nama i so kitisaan yii. Na fan yi i so doma kanne yii. Ne fan yi i sa kason na.

26 N xa jɔndin fala i xa, nayi, i mi kele na mumε, fɔ i yanginna birin fi!”

Yesu a maxadina yalunyana fe yi

27 Yesu naxa, “E bata yi a mε nun a Ala bata yi a fala, a naxa, ‘I nama yalunyaan liga.’† ”

28 Koni n tan a falama ε xa, naxan na jaxanla mato han a kunfa a ma, na kanna bata yelin yalunyaan ligε a bɔɗeni.

29 Xa i yiifari ma yeεn nan i bire yulubini, a ba na, i yi a woli ayi. Amasɔtɔ i fatin yirena nde halagixin fisa dangu i gbindin birin soon na yahannama yi.

30 Xa i yiifari ma yiin nan i bire yulubini, a sege a ra, i yi a woli ayi. I yii kedenna segexin fisa dangu i gbindin birin soon na yahannama yi.”

Futu kala feen maxadina

Matiyu 19.9, Maraka 10.11-12, Luka 16.18

31 Yesu naxa, “E yi a falama nun, e naxa, ‘Naxan yo nεma a jaxanla bejinɗe, a xa futu kala kedind so a yii.’‡ ”

32 Koni n tan a falama iki, xa muxuna a jaxanla bejin, jaxanla mi yalunya ligaxi, a bata a jaxanla ti yalunyaan ma nayi,§ bayo xa xeme gbete a futu, na bata yalunyaan liga a xɔn ma.”

Kɔlɔna fe maxadina

33 Yesu naxa, “E mɔn bata yi a mε nun, a a fala nen en benbane xa, a i na i kɔlɔ Marigini, fɔ i xa a rakamali.* ”

34 Koni n na a falama ε xa iki, ε nama ε kɔlɔ ariyanna yi amasɔtɔ Ala mangaya gbeden mɛnni.† ”

35 E nama ε kɔlɔ dunɗa ra amasɔtɔ Ala san tiden na a ra. E nama ε kɔlɔ Yerusalen taani amasɔtɔ Manga gbeena taan nan na ra.

36 E nama ε kɔlɔ ε xunna ra amasɔtɔ hali ε xun sexe kedenna, ε mi nɔε a fɔre hanma ε yi a fixa.

37 Koni i ya falan xa findi ‘ɔn,’ hanma ‘En-en’ tun! Xa i nde sa na fari, na kelixi Fe Naxin Kanna nin.”

* 5:21: Xɔrɔyaan 20.13 e nun Sariyane 5.17 † 5:27: Xɔrɔyaan 20.14 e nun Sariyane 5.18 ‡ 5:31: Sariyane 24.1

§ 5:32: **A bata a jaxanla ti yalunyaan ma.** Bayo a jaxanla nan mɔn a ra Ala yeε ra yi bayo a futu kala xun mi yi na Ala yeε ra yi. * 5:33: Saraxaraline 19.12 e nun Yatene 30.3 e nun Sariyane 23.22-24 † 5:34: A mi **kɔlɔna** fe falama be lan wulen gbansanna ma. Koni hali jɔndin na a ra, Yesu naxa, i nama i kɔlɔ. Xa muxun dari feen nan jɔndi falan na, muxune lama a falan na nen hali a mi a kɔlɔ.

I nama i gbeen na
Luka 6.29,30

³⁸ Yesu naxa, “E bata yi a me nun fa fala, ‘Yeɛn naɗon xa fi yeɛn na, pinna naɗon xa fi pinna ra.’‡

³⁹ Koni n tan a falama iki, i nama i kankan muxu naɗin yeɛ ra. Naxan na i deɛn fɔɗo kedenna garin a ma, bode fɔɗo fan ti a xa.

⁴⁰ Xa muxuna nde waxi i kiti feni i ya doma bun birana fe ra, tin a xa i ya doma gbeen fan tongo.

⁴¹ Xa muxu yo i karahan i xa goronna maxali kilo kedenni, i tan xa a findi kilo firinna ra.

⁴² Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde wa i doli feni sena nde yi, i nama tondi.”

I yaxune xanu
Luka 6.27-28, 32-36

⁴³ Yesu naxa, “E bata yi a me nun fa fala, ‘I adamadi boden xanu, i yi i yaxune raɗaxu.’§

⁴⁴ Koni n tan a falama e xa iki, e xa e yaxune xanu. Naxanye e beɛnɗonyama, e xa Ala maxandi ne xa.

⁴⁵ Nanara, e ligama nen alo e Fafe Ala naxan ariyanna yi. Amasoto a sogen natema muxu fajine nun muxu naɗine nan xa. Amasoto tinxin muxun nun tinxintarena, Ala tulen nafama ne birin xa.

⁴⁶ Muxun naxanye bata e xanu, xa e ne nan tun xanu, e barayin sotoma nayi di? Hali mudu maxinle fan na ligama!

⁴⁷ Xa e e ngaxakedenne nan tun xonton, e nanfe ligaxi nayi naxan dangu bonne gbeen na? Amasoto hali denkeleyatarene na naɗonna ligama.

⁴⁸ Nanara, e lu fetareyani alo fe mi e Fafe Ala ra kii naxan yi naxan ariyanna yi.”

6

Xaranna Ala kiseene fe ra

¹ Yesu naxa, “E a liga e yeren ma, e nama e wali fajine ke yamaan yetagi alogo e xa e to. Xa e na liga, e mi barayi sotoma e Fafe Ala ra ariyanna yi.

² Nanara, xa i yiigelitane kima, i nama xotaan fe i yeɛ ra a ralideni alo nafigine a ligama kii naxan yi salide banxine nun taa tagine yi alogo yamaan xa e matɔɔ. N xa naɗdin fala e xa, e bata yelin e saranna sote yamaan yii.

³ Koni xa i yiigelitane kima, hali i komenna nama a kolon i yiifanna naxan ligama

⁴ alogo i ya hinan wanla xa raba suturani. Nayi, i Fafe Ala naxan i toma suturani, na i barayima nen.”

Xaranna Ala maxandin ma
Luka 11.2-4

⁵ Yesu naxa, “E nema Ala maxande, e nama a liga alo nafigine. Amasoto a rafan e ma, e xa ti salide banxine nun taa tagine yi, e yi sali alogo yamaan xa e to. N xa naɗdin fala e xa, e bata yelin e saranna sote yamaan yii.

⁶ Koni i tan nema Ala maxande, so i ya banxini, i deɛn nagali, i yi i Fafe Ala maxandi i mi naxan toma. Nayi, i Fafe Ala naxan wundo yi feene toma, na i barayima nen.”

⁷ Yesu naxa, “E nama lu xete fala fuyanne ma tun Ala maxandini alo denkeleyatarene. Amasoto e mirima a ma fa fala e na falan nawuya ayi Ala e xuiin namema na nin.

⁸ E nama liga alo ne, bayo e Fafe Ala e makone kolon benun e xa a maxandi.

⁹ Awa, e Ala maxandima ikiini, e naxa, ‘Nxu Fafe naxan kore xonna ma, i xinla xa sarijan.

¹⁰ I ya Mangayaan xa fa, i sagoon xa liga dunuɗa yi alo a ligama kore xonna ma kii naxan yi.

¹¹ I nxo to balon fi nxu ma.

¹² I nxu mafelu nxu yulubine ra, alo nxu fan nxu hake tongone mafeluma kii naxan yi.

¹³ I nama tin nxu xa bira tantanni fo i nxu rakisi fe naɗin ma.’”

¹⁴ “Amasoto xa e e hake tongone mafelu, e Fafe naxan ariyanna yi, na fan e mafeluma nen.

‡ 5:38: Xarayaan 21.23-25 e nun Saraxaraline 24.19-20 e nun Sariyane 19.21 § 5:43: Saraxaraline 19.18

15 Koni xa ε mi ne mafelu e hakene ra, ε Fafe Ala fan mi ε mafeluyε ε yulubine ra.”

Sun suxu feen xaranna

16 Yesu naxa, “E nεma sunni, ε nama ε yεtagini tɔrɔn alo nafigine e yεtagine yixidima kii naxan yi alogo yamaan xa a kolon a e sunni. N xa ɓɔndin fala ε xa, ne bata yelin e saranna sɔtε yamaan yii.

17 I tan nεma sunna suxuma, i yεtagin maxa, i yi i xunni tɔn

18 alogo yamaan nama a kolon fa fala i sunni fɔ i Fafe Ala i mi naxan toma, na a kolonma nεn. I Fafe Ala naxan wundo feene toma, na i barayima nεn.”

Ariyanna nafunla fe

Luka 12.33,34

19 Yesu naxa, “E nama ε nafunle ramara dunuɓani ito yi ε banxine kui, xɔrinxɔrinna nun mεlimεnle a kalama dεnaxan yi. Muɓadene fan soma nεn, e yi a muɓa.

20 Koni ε xa nafunla ramara ariyanna yi, xɔrinxɔrinna nun mεlimεnle mi a kalε dεnaxan yi, muɓadene fan mi soε na, e a muɓa

21 bayo i ya nafunla dεnaxan yi, i xaxinla fan mεnna nin.”

Fati benden gbee kenenna a fe

Luka 11.34-36

22 Yesu naxa, “Muxun yεen luxi nεn alo lεnpuna a fati benden xa.* Xa i yεen kendε, i fatin birin luma nεn kenenni.

23 Koni xa i yεen kala, i fatin birin luma nεn dimini. Nayi, kenenna naxan i yi, xa na bata findi dimin na, na dimin gboma ayi nεn.”

Ala nun nafunla fe

Luka 16.13, 12.22-31

24 Yesu naxa, “Muxu yo mi nɔε walε kari firinna xa sanɓa ma kedenni. Amasɔtɔ a kedenna raɓaxuma nεn, a kedenna xanu, hanma a kedenna binyama nεn, a yi bonna rayelefu. E mi nɔε wanla kε Ala nun nafunla xa sanɓa ma kedenni.”

25 “Nanara, n na a falama ε xa, ε nama kɔntɔfili ε dunuɓa yi gidina fe ra, ε naxan donma hanma ε naxan minma hanma ε ε maxidima naxan yi. Niin mi dangu donseen na ba? Fati benden mi dangu dugin na ba?

26 E xɔline mato, e mi se sima, e mi se xabama, donse ramarade mi e yii, koni ε Fafe naxan ariyanna yi, na nan e baloma. E mi fisa xɔline xa ba?

27 E tan nde nɔε waxatidi sε ε yεtε siine fari ε xaminna ma ba?

28 E xaminma dugina fe ra nanfera? E wudi fuge fajine gbo kiin mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yεtε xa,

29 anu n xa a fala ε xa, hali Manga Sulemani e nun a nɔrɔn birin yi, a mi a yεtε maraberi ba alo e tan nde.

30 Ala nan se xεne maraberi bama naxanye solima to, tila e gan, e ɓan fefe! A mi ε maraberi bε dangu ne ra ba? E dεnkεleyaan xurun.”

31 “Nanara, ε nama xamin fa fala, ‘En balon sɔtɔma di?’ hanma ‘En na igen sɔtɔma di?’ hanma ‘En dugin sɔtɔma di?’

32 Amasɔtɔ dεnkεleyatarene seni itoe birin fenma. Koni ε Fafe naxan ariyanna yi, na ε makoon kolon.

33 Koni ε Alaa Mangayaan fen singen e nun a tinxinyana, na xanbi ra a seni itoe birin soma ε yii nεn.

34 Nanara, ε nama xamin tila tɔrɔna fe ra. Tila xaminna tila nan ma. Amasɔtɔ lɔxɔn birin nun a tɔrɔn na a ra.”

7

E nama bonne yalagi

Luka 6.37-38, 41-42

1 Yesu naxa, “E nama ε yεtε findi ε adamadi boden kεwanle makiti muxun na, alogo Ala nama ε fan makiti.

2 Bayo ε na bonne kεwanle makiti kii naxan yi, Ala ε fan makitima na kii nin. E ligaseen naxan yatεma bonne xa, Ala fan na nan yatεma ε xa.

3 Nanfera ɓamadin naxan i adamadi boden yεen xɔn, i na toma,

* **6:22: alo lεnpuna:** Sandani ito kui, i nɔε i yεen tiyε nεn se fajin na hanma a kobina. Xa i yεen tixi se fajin na, na findima nεn kenenna ra i xa.

koni gbindonna naxan i tan yeen xon, i mi na toma?

⁴ I ya a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, 'Tin, n xa namadin ba i yeen xon ma,' koni gbindonna i tan yeen xon ma.

⁵ I tan nafigina! Gbindonna ba i yete yeen xon ma singen, na xanbi ra, i noe na namadin toe nen, i yi a ba i adamadi boden yeen xon ma."

⁶ "E nama se sarihanxin sa barene bun.* E nama e baxo bun nafunla woli xasene bun ma.† Xa i na liga xasene e yibodonma nen, barene yi xaje e ma, e yi e xin."

Ala maxandina fe

Luka 11.9-13

⁷ "E seen maxodin, e a sotoma nen. E seen fen, e a toma nen. E deen konkon, a rabima e xa nen.

⁸ Amasoto naxan yo na seen maxodin, na a sotoma nen. Naxan na seen fen, na a toma nen. Naxan na deen konkon, a rabima a xa nen.

⁹ Muxuna nde e ye ba, naxan ma diin burun maxodinma a ra, a gemen so a yii?

¹⁰ Hanma a na yexen maxodin a ra, a sari so a yii?

¹¹ Hali e to findixi muxu jaxine ra, e a kolon fa fala a lan nen, e xa se fajin so e diine yii. E faxi fa, e Fafe naxan ariyanna yi, na se fajine soma a maxandi muxune yii kii naxan yi!"

¹² "Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin bunna nan ito ra: I waxi muxune xa feen naxanye raba i xa, na joxonna liga bonne xa."

De xurina fe

Luka 13.24

¹³ "E so de xurin na, amasoto kiraan naxan sigama yahannama yi, na ragbo, a so deen nagbo. Muxu wuyaxi soma nen menni.

¹⁴ Kiraan naxan sigama habadan nii rakisini, na yisiga raxolo, a deen mi ragbo, muxu wuyaxi mi a toma."

* **7:6: barene:** Yanyina nde, sandani ito bunna nen, fa fala i lan i xa muxune kawandi naxanye noe e tuli matiyi e ra. † **7:6: baxo bun nafunla:** Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma foxo ige yi xaxunna ndee kui. Na gemen xili nen "perili." ‡ **7:17: bogina:** Sanda sifani ito kui, bogi fajin findixi kewali fajin nan na. § **7:22: Na laxon** noe finde kitisa laxon nan na waxati rajanni.

Wudin nun a bogina fe

Luka 6.43-44

¹⁵ "E a liga e yeren ma wule nabine fe yi. E nema fama e xuruxi alo yexena, koni e kui feen luxi nen alo kanko xajene.

¹⁶ E ne kolonma e kewanle nan xon. I manpa bogin bolonje tansinna kee ra ba? I xode bogin bolonje wudi majalixin kee ra ba?

¹⁷ Wudi fajin bogi fajin nan tima. Wudi jaxin bogi jaxin nan tima.‡

¹⁸ Wudi fajin mi bogi jaxin tima. Wudi jaxin mi bogi fajin tima.

¹⁹ Wudin naxan mi bogi fajin tima, na sege ma nen, a gan.

²⁰ Nba, e wule nabine kolonma e kewanle xon ma na kii nin."

Ala xuiin suxutare muxune fe

Luka 13.25-27

²¹ "Muxun naxanye a falama, e naxa, 'Marigina, Marigina!' ne birin mi soma Ariyanna Mangayani fo naxanye n Fafe Ala sagoon ligama.

²² Nanara, na laxon§ na a li, muxu wuyaxi a falama nen, e naxa, 'Marigina, Marigina! Nxu bata yi nabiya falane ti i xinli nun, nxu jinanne kedi i xinli, nxu kabanako fe wuyaxi liga i xinli!'

²³ Nba, n na a falama e xa nen, n naxa, 'N mi e kolon mumε! E tan fe jaxi rabane, e keli n fema!'

Banxi ti firinne fe

Luka 6.47-49

²⁴ "Awa, muxun naxan birin n ma falane ramema, e yi e suxu, ne luxi nen alo xeme xaxilimaan naxan a banxin ti fanyen fari.

²⁵ Tulen fa waxatin naxan yi, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa. Koni na banxin mi bira bayo a yi tixi fanyen nan fari.

²⁶ Muxun naxanye birin n ma falane ramema koni e mi e suxuma, ne luxi nen alo xaxilitaren naxan a banxin ti menjensinna fari.

27 Tulen faxina, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa, banxin yi bira kii naxini!”

Yesu senbena fe

28 Yesu yelinxina falane birin tiye, yamaan yi kabε a xaran ti kiin ma.

29 A tan mi luxi alo e sariya karamoxone kii naxan yi, Yesu yi xaranna tima Ala senben nin.

8

Yesu yi dogonfontɔɔn nakendeya Maraka 1.40-45, Luka 5.12-16

1 Yesu yi godo keli geyaan ma, yama gbeen yi biraxi a fɔxɔ ra.

2 Awa, dogonfontɔɔn yi fa a fema, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, “N kanna, xa i tin, i nɔε n nakendeyε nεn.”

3 Yesu yi a yiin sa a ma, a yi a yabi, a naxa, “N bata tin, i xa kendeya.” Dogonfontɔɔn yi kendeya mafuren.

4 Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa, koni siga saraxaraliin fema, a xa sa i mato. Na xanbi ra, Musaa sariyan saraxan naxan yamarixi, i na ba. Na finde nεn sereyaan na e xa.”*

Sofa kuntigina walikεen nakendeya fena

Luka 7.1-10

5 Yesu so Kapεrunan taani waxatin naxan yi, Romi sofaan kεmε kuntigin yi fa a fema, a yi a mafan, a naxa,

6 “N fafe, n ma walikεen furaxina n konni, hali a mi nɔε a mamaxε. A tɔrɔxi kati!”

7 Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa sa a rakendeya.”

8 Kuntigin yi a yabi, a naxa, “N fafe, na binyen mi lan n ma, i siga n

konni. Falan ti tun, n ma walikεen kendeyama nεn.

9 N fan kuntigina nde nan ma nɔ bun, sofane n fan bun. N na a fale na ndee xa nεn, n naxa, ‘Siga,’ a siga. N yi a fala nde gbete xa, n naxa, ‘Fa,’ a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, ‘Ito liga,’ a na liga.”†

10 Yesu na mε waxatin naxan yi, a kabε. Muxun naxanye yi biraxi a fɔxɔ ra, a yi a fala ne xa, a naxa, “N xa nɔndin fala ε xa, n munma denkeleyaan sifani ito to Isirayila muxu yo yi.

11 N xa a fala ε xa, muxu wuyaxi fama nεn sa keli sogeteden nun sogegodode binni, e yi fa dɔxɔ Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba fema Ariyanna Mangayani.‡

12 Koni naxanye yi lan nun e xa so Ariyanna Mangayani,§ ne raminima nεn tanden ma dimini, wugan nun jin naxinna denaxan yi.”

13 Yesu yi a fala kuntigin xa, a naxa, “Siga, a ligama i xa nεn alo i denkeleyaxi a ma kii naxan yi.” Kuntigina walikεen yi kendeya na waxatin yeteni.

Yesu yi muxu wuyaxi rakendeya Maraka 1.29-34, Luka 4.38-41

14 Yesu yi siga Piyeri* konni, a yi a bitan gilεn furaxin li saxi a konni a fatin wolonxi a ma.

15 Yesu yi naxanla yiin suxu, fati mawolonna yi a bejin, a keli, a ti, a wali fɔlɔ a xa.

16 Ninbanna soxina, yamaan yi fa muxu wuyaxi ra Yesu fema yinna naxine yi naxanye fɔxɔ ra. Yesu yi yinnane kedi a falan xɔn, a furetɔne birin nakendeya.

* **8:4: dogonfontɔɔna:** Alaa sariyan kui, dogonfontɔɔn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nεn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinje dogonfontɔɔn na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nεn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfontɔɔn na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔxɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14. † **8:9:** Xεmeni ito yi laxi a ra fa fala senben Yesu yii daala xun na alo senbena a tan sofa kuntigin yii a sofane xun na kii naxan yi. Xεmen misaala nan tongoxi a yete dunuja yi gidin kiin ma alogo a xa a yita fa fala Yesu yi nɔε a walikεen nakendeyε nεn a senben na hali a gbindin mi siga. ‡ **8:11:** A bunna nεen fa fala siya gbetene fan kisin sɔtoma nεn hali ba Yahudiyane ra. § **8:12:** Yanyina nde, na lanxi Isirayila kaane nan ma. * **8:14:** Muxune mɔn Piyeri ma a Pita. † **8:17:** Esayi 53.4

17 A na liga nen, alogo Nabi Esayi naxan fala, a na xa kamali, a naxa, “A en ma tərone nan tongoxi, en ma furene nan yi a fari.”†

Birana Yesu fəxə ra
Luka 9.57-62

18 Yesu to yama gbeen to a rabilinni, a yi a fala a xarandiine xa, a e xa gidi daraan bode fəxən na.

19 Sariya karaməxəna nde yi fa a fəma, a naxa, “Karaməxə, i siga dəde, n sigə i fəxə ra.”

20 Yesu yi a yabi, a naxa, “Xulumaseene xima yinle nan na, xəline yi e tēn sa, koni hali n na n xunna sama denaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xəməni yii.”

21 A fəxərabirana nde yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen.”

22 Yesu yi a yabi, a naxa, “Bira n fəxə ra, a lu fəxa muxune xa fəxa muxune maluxun.”‡

Yesu yi foye gbeen nati
Maraka 4.35-41, Luka 8.22-25

23 Yesu yi dəxə kunkin kui, a xarandiine yi siga a fəxə ra.

24 E daraan xun ma, foye gbeen yi keli, a igeni maxa. Igen mərənne§ yi sa kunkin xun ma. Koni Yesu yi xima.

25 Xarandiine yi siga a fəma, e yi a raxulun. E yi a fala, e naxa, “Marigina, nxu rakisi, nxu faxamaan ni i ra.”

26 Yesu yi e yabi, a naxa, “E gaxuma nanfera? E denkələyaan mi gbo mumə!” Na xanbi ra, a keli, a foyen nun ige mərənne yamari, e yi e raxara.

27 Muxune birin yi kabə, e naxa, “Muxu sifan mundun ito ra? Hali foyen nun igen mərənne a falan suxuma!”

Yesu yi muxu firin nakəndəya yinnane naxan fəxə ra

Maraka 5.1-20, Luka 8.26-39

28 Yesu yi siga Gadara yamanani daraan bode fəxən na. Muxu firin yi

a li na yi naxanye yi kelixi bilingan yireni, yinna naxine yi e fəxə ra. E yi xəpə kati! Muxu yo mi yi suse sigan tiyə na kiraan xən.

29 Yinnane yi e rasənxə e falan ti e xən, e naxa, “Alaa Dii Xəməna, i nanse fenma nxu fəma? I faxi nxu naxankataden nin ba benun waxatin xa a li?”

30 Xəsə kuru gbeen yi e dəgema na dəxən ma nun.

31 Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, “Xa i nxu kedima, nxu rasiga xəsə kuruni ito yi.”

32 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E siga.” Nayi, e sa so na xəsə kuruni. Xəsə kurun yi godo e giyə geyaan ma, e sa fəxa darani.

33 Muxun naxanye yi xəsene kantama, ne yi e gi, e siga taani. E sa na feene birin fala e nun feen naxan ligaxi na muxune xa yinna naxine yi naxanye fəxə ra.

34 Na ma, taa yi kaane birin yi sa Yesu ralan. E a to waxatin naxan yi, e yi a mafan, a xa keli e yamanani.

9

Yesu yi ləbutəna rakəndəya
Maraka 2.1-12, Luka 5.17-26

1 Yesu yi dəxə kunkin kui, a darani gidi, a siga a kon taani.

2 Muxuna ndee yi fa xəmə ləbutəna nde ra a fəma, a saxi a sa seni e yii. Yesu yi e denkələyaan to, a yi a fala ləbutəna xa, a naxa, “N ma diina, i bəpən xa sa, i yulubine bata xafari.”

3 Sariya karaməxəna ndee yi e miri, e naxa, “Xəməni ito Ala rayelefuma!”*

4 Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala, a naxa, “E mirima fe naxi sifani itoe ma nanfera?”

5 Mundun fala raxələ, ‘I yulubine bata xafari’ hanma, ‘Keli, i sigan ti?’

6 N na a yitama e ra nen nayi fa fala senbena n tan Muxuna Dii Xəməni yii dunuḡa yi, n muxune mafelu e yulubine ra.” A yi a fala ləbutəna xa,

† 8:22: A muxune nan ma naxanye mi biraxi a fəxə ra naxanye mi nii rakisin sətəxi. Ne luxi alo fəxa muxune niin mabinni. § 8:24: Igen mərənne: alo foyen na so igen. * 9:3: Ala rayelefuna: Karaməxəne na falaxi nen bayo Yesu bata falan ti alo Ala nan yi a tan na, a naxa, “i yulubine bata xafari” anu, Ala nan yulubine xafarima.

a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!”

⁷ Xेमენ yi keli, a siga a konni.

⁸ Yamaan to na to, e gaxu, e yi Ala tantun amasotɔ a bata na senbe sifan fi muxune ma.

Yesu yi Matiyo xili

Maraka 2.13-17, Luka 5.27-32

⁹ Yesu yi keli, a siga. A yi mudu maxinla nde to, a yi xili Matiyo, a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.” Matiyo yi keli, a bira a fɔxɔ ra.

¹⁰ Yesu yi a degema Matiyo a banxini waxatin naxan yi, mudu maxili wuyaxi nun hake kan wuyaxi yi fa, e dɔxɔ Yesu nun a xarandiine fema e degedeni.

¹¹ Farisi muxuna ndee na to waxatin naxan yi, e yi a fala a xarandiine xa, e naxa, “E karamɔxɔn nun mudu maxinle nun hake kanne e degema e bode xɔn ma nanfera?”

¹² Yesu yi e xuiin me, a yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kende, na mako mi seribaan ma fɔ furetɔne.

¹³ E siga, e sa Kitabuna falani ito bunna feselese, a naxa, ‘Hinanna rafan n ma dangu saraxan na.’† Amasotɔ n mi faxi tinxin muxune xan xilideyi fɔ hake kanne.”

Maxadinna sun suxu feen ma

Maraka 2.18-22, Luka 5.33-39

¹⁴ Yoni a xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a maxodin, e naxa, “Nxu tan nun Farisi muxune sunna suxuma, koni nanfera i ya xarandiine mi sunna suxuma?”

¹⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nema naxalandi tiine fema waxatin naxan yi, e lan e xa sunu ba?‡ Koni waxatina nde fama naxalandi kanna bama nen e ye, e sunna suxuma nen na yi.

¹⁶ Muxu yo mi nɔe dugi nenɛn tonge a yi dugi fonna beteren a ra§ amasotɔ a dugi nenɛn bɔma nen a fonna ra, a yinla yi ragbo ayi.

† **9:13:** Hose 6.6 ‡ **9:15:** *Naxalandi kanna:* Yesu nan luxi alo naxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nen, fa fala muxune mi sunna suxuma sewa waxatine yi. § **9:16:** *duginenna:* Yesu a sariya nenɛn mi se Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna man mi se sariya nenɛn ma. * **9:27:** *Dawudaa Dii Xemena:* E na falaxi nen bayo Yesu findixi Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde nan na.

¹⁷ Muxun mi manpa nenɛn se se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nenɛn se sase fonna kalama nen, manpaan yi bɔxɔn, se sase fonna yi kala. Koni manpa nenɛn sama se sase nenɛn nan kui, e firinna birin namarama nen nayi ki fani.”

Yesu yi muxu firin nakendeya

Maraka 5.21-43, Luka 8.40-56

¹⁸ Yesu yi na falama e xa waxatin naxan yi, Yahudiya kuntigina nde yi fa a xinbi sin Yesu bun, a naxa, “N ma dii temen bata faha iki sa! Koni fa i yiin sa a ma, a niin birama a yi nen na yi.”

¹⁹ Na ma, Yesu yi keli, a bira a fɔxɔ ra, e nun a xarandiine.

²⁰ Naxanla nde yi na yi, naxalan furen yi a ma xabu jee fu nun firin. Na yi fa Yesu xanbi ra, a yi a yiin din a doamaan lenben na.

²¹ Bayo a yi a mirixi a ma, a naxa, “Xa n na n yiin din a doamaan na tun, n kende yama nen na yi.”

²² Yesu yi a firifiri, a yi a to, a yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii temena, i bɔnen xa sa, i ya denkeleyaan bata i rakendeya.” Naxanla yi kendeya na waxatin yeteni!

²³ Awa, Yesu yi so kuntigina banxini, a xulen fene to e nun yamaan naxan yi wugama,

²⁴ a naxa, “E mini! Dii temeni ito mi faxaxi, a xiin nen tun!” E birin yi gele a ma.

²⁵ E to yamaan namini, Yesu yi so, a dii temen suxu a yiin ma, dii temen yi keli.

²⁶ Muxune yi na feen xibarun me na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi danxutɔ firin nakendeya

²⁷ Yesu keli mɛnni waxatin naxan yi, danxutɔ firin yi bira a fɔxɔ ra. E gbelegbele a fɔxɔ ra, e naxa, “Dawudaa Dii Xemena,* kininkinin nxu ma!”

²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, danxutɔ firin yi so a fema banxin

kui. A yi e maxɔdin, a naxa, “Ɛ laxi a ra yati fa fala a n nɔɛ ito lige nɛn ba?” E yi a yabi, e naxa, “Ɔn, nxu fafe.”

²⁹ Yesu yi a yiin din e yeɛne ra. A yi a fala, a naxa, “A xa liga ɛ xa alo ɛ denkeleyaxi a ma kii naxan yi.”

³⁰ E yeɛne yi raba ayi. Yesu yi falan ti e xa a sɔbɛɛn na, a naxa, “Muxu yo nama feni ito kolon!”

³¹ Koni e yi siga, e sa Yesu a fe xibarun nali na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi bobon nakendɛya

³² Awa, na xɛmɛne yi sigama waxatin naxan yi, muxuna ndee yi fa xɛmɛna nde ra Yesu fɛma naxan mi yi nɔɛ falan tiyɛ amasɔtɔ yinna naxin nan yi a fɔxɔ ra.

³³ Yesu yinnan kedi waxatin naxan yi, bobon yi falan ti fɔlɔ! Yamaan yi kabɛ, e naxa, “Ito nɔxɔnna munma to Isirayila muxune ye singen!”

³⁴ Koni Farisi muxune yi a fala, e naxa, “Yinna mangan nan sɛnben fixi a ma a yinnane kedi.”

Yesu yi kininkinin yamaan ma

³⁵ Awa, Yesu yi siga taane nun banxidɛne yi, a sa yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Faɲin kawandin ba e xa, a yi muxune rakendɛya furen sifan birin ma.

³⁶ A yamaan toxi waxatin naxan yi, a yi kininkinin e ma, amasɔtɔ e xaminxi, e mali muxu mi yi na yi alo yeɛɛɛn naxanye kantan muxu mi na.

³⁷ Nanara, Yesu yi sandan sa a xarandiine xa, a naxa, “Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya.

³⁸ Ɛ xɛɛ kanna mafan, a xa walikɛna ndee rasiga malo xabadeni.”†

10

Xera fu nun firinne fe

Maraka 3.13-19, Luka 6.12-16

¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili. A sɛnben fi e ma a e xa yinna naxine kedi, e mɔn yi furetɔɔn sifan birin nakendɛya.

² Na xɛra fu nun firinne xinle nan itoe ra.

A fɔlɔna, Simɔn, naxan mɔn yi xili “Piyɛri,” e nun a ngaxakedenna Andire nun Sebede a dii xɛmɛn Yaki nun a xunyɛn Yoni

³ nun Filipi nun Barotolome nun Tomasi nun mudu maxinla Matiyu, e nun Alifaa dii xɛmɛn Yaki nun Tade

⁴ nun Simɔn, e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”* e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

Xera fu nun firinne xɛ fena

Maraka 6.7-13, Luka 9.1-6

⁵ Yesu yi yamarine fi muxu fu nun firinni itoe ma, a naxa, “Ɛ nama siga siya gbetene yamanani hanma Samariya taane yi.

⁶ Koni ɛ siga Isirayila muxune fɛma naxanye lɔxi ayi alo yeɛɛne.

⁷ Ɛ siga, ɛ sa e kawandi, ɛ naxa, ‘Ariyanna Mangayaan bata maso.’

⁸ Ɛ yi furetɔne rakendɛya, ɛ faxa muxune rakeli sayani, ɛ dogonfontɔne rakendɛya, ɛ jinanne kedi. Ɛ seen naxanye sɔtɔxi ɛ mi ne saraxi, nayi ɛ bonne ki hali ɛ mi se rasuxu.

⁹ Ɛ nama xɛma xali, hanma gbeti fixɛna hanma wure gbeeli gbananne, ɛ naxanye singanma ɛ tagixidin na,

¹⁰ hanma bɔndunla ɛ sigatini, hanma doma firin, hanma sankidina, hanma dunganna. Amasɔtɔ walikɛɛn lan a yi a balon sɔtɔ.”

¹¹ “Awa, ɛ na taan li hanma banxidɛna, ɛ muxu kɛndɛna nde fen, ɛ yi yigiya a konni han ɛ kelin waxatin naxan yi.

¹² Ɛ na so banxini, ɛ naxa, ‘Ala xa bɔɲɛ xunbenla lu banxini ito kui.’

¹³ Xa na falan lanxi na banxi kui kaane ma, na duban xa lu e xɔn. Koni xa na mi a ra, na duban mɔn xa xɛtɛ ɛ ma.

† **9:38:** xɛɛ **kanna:** Sandani ito kui, xɛɛ kanna findixi Ala nan na. Denkeleya muxune lan e xa muxune sɔtɔ Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi. * **10:4:** **Yahudiya siya xanuna:** Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengɛma alogo Isirayila kaane xa mini e sɛnben bun ma.

14 Xa muxune mi ε yisuxu, e mi e tuli mati ε falane ra banxina nde yi hanma taana nde yi, ε sanne rakunkun, ε kenla.†

15 N xa jɔndin fala ε xa, kiti sa bɔxɔni, Ala kininkininma nɛn Sodoma taan nun Gomora taan‡ ma dangu na taan na!”

*Bɛsɛnɔnyaan naxan fama
Maraka 13.9-13, Luka 21.12-17*

16 Yesu naxa, “E tuli mati, n bata ε xε alo yεxεene kankone tagi. Nayi, ε kɔta ayi alo sɔjine, ε findi sɔntarene ra alo ganbane.

17 E a liga ε yeren ma amasɔtɔ muxune ε suxuma nɛn, e siga ε ra e taan fonne fɛma ε makitideni, e yi ε bɔnbɔ e salide banxine yi.

18 E sigama ε ra nɛn mangane nun kuntigine fɛma n tan ma fe ra, ε yi findi n serene ra e xa e nun siya gbetene xa.

19 E na ε suxu waxatin naxan yi, ε naxan falama ε nama xamin na fe ra. A waxatin na a li, ε naxan falama Ala na fima ε ma nɛn.

20 Amasɔtɔ a mi findima ε tan ma fala ra. E falan tima ε Fafe Alaa Nii Sarijanxin nan xɔn.”

21 “Muxune e ngaxakedenne yanfama nɛn, e yi faxa, fafane fan na ligama nɛn e diine ra. Diine fan murutɛma nɛn e sɔtɔ muxune xili ma, e yi findi e faxa sabun na.

22 Muxune birin ε rajaxuma nɛn n tan ma fe ra. Koni naxan na a yixɔdɔxɔ han a rajanna, na kisima nɛn.

23 E na ε bɛsɛnɔnya taana nde yi, ε ε gi mɛnni, ε siga yire gbete yi. N xa jɔndin fala ε xa, ε mi ε wanla rajanɲe Isirayila taane birin yi benun n tan Muxuna Dii Xɛmɛn xa fa.”

24 “Xarandiin mi dangu a karamɔxɔn na, konyin mi dangu a kanna ra.

25 Xarandiin na liga alo a karamɔxɔna, na bata lan. Konyin fan xa liga alo a kanna. Xa e

bata denbaya kanna xili ba yinna mangan Bɛlɛsɛbu, e nde falama nɛn denbayaan fan ma dangu na ra!”

*Ala yɛragaxuna fe
Luka 12.2-7*

26 Yesu naxa, “Na ma, ε nama gaxu yamaan yɛε ra. Fe luxunxine minima nɛn kɛnɛnni, wundo feen birin kolonma nɛn.

27 N naxan falama ε xa dimini, ε na fala kɛnɛnna ma. N na naxan kɔyɛkɔyɛn ε xa, ε na rawanga banxine xuntagi.

28 Muxun naxanye fati bɛndɛn faxama, koni e mi nɔε ε niin halagɛ, ε nama gaxu ne yɛε ra. Koni ε gaxu Ala yɛε ra naxan fati bɛndɛn nun niin halagima yahannama yi.

29 Xɔlidi firin mi sarɛ gbanan firinna ra ba? Koni hali na xɔlidi keden pe mi birɛ bɔxɔni xa i Fafe Ala mi tin.

30 Hali ε xun sɛxɛ keden kedenne, Ala e birin xasabin kolon.

31 Nanara, ε nama gaxu, ε tan fisa xɔlidi wuyaxi xa!”

*I ti Yesu a fe ra yamaan yetagi
Luka 12.8-9*

32 Yesu naxa, “Naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yetagi, n fan na jɔxɔnna ligama a xa nɛn n Fafe Ala yetagi ariyanna yi.

33 Koni naxan yo na a mɛ n na yamaan yetagi, n tan fan n mɛma a ra nɛn n Fafe Ala yetagi ariyanna yi.”

*Bɔɲɛ xunbenla mi a ra dunuɲa yi
Luka 12.51-53, 14.26-27*

34 Yesu naxa, “E nama ε miri fa fala n faxi bɔɲɛ xunbenla nan na dunuɲa yi. N mi faxi bɔɲɛ xunbenla xan na koni fɔ silanfanna.§

35 N bata fa alogo dii xɛmɛne xa keli e fafane xili ma, dii tɛmɛne yi keli e ngane xili ma, jaxanle fan yi keli e mamene xili ma.

36 Muxune yaxune kelima e denbayane yetɛɛn nin.

† 10:14: E **sanne rakunkun** feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra. ‡ 10:15: **Sodoma nun Gomora** findi taa jaxine nan na Ala naxanye halagi Iburahima waxatini. A mato Dunuɲa Fɔlɔn sora 19 kui. § 10:34: **Silanfanna**: Sofane yengɛso degɛmana.

³⁷ Naxan yo a nga hanma a fafe xanu dangu n tan na, na kanna mi finde n gbeen na. Naxan yo a dii xemena hanma a dii temen xanu dangu n tan na, na kanna mi finde n gbeen na.

³⁸ Naxan mi a faxa wudin* tongoma, a bira n foxo ra, na kanna mi finde n gbeen na.

³⁹ Naxan na a niin makantan, na bonoma ayi nen. Koni naxan na bono a niini n ma fe ra, na kisima nen.”

*Barayina fe
Maraka 9.41*

⁴⁰ Yesu naxa, “Naxan na e tan yisuxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xexi.

⁴¹ Naxan na Alaa xerana nde yisuxu bayo Alaa xeraan to a ra, na kanna barayin sotoma nen naxan nagidixi Alaa xerane ma. Naxan na tinxin muxuni suxu bayo a tinxin, na kanna barayin sotoma nen naxan nagidixi tinxin muxune ma.

⁴² N xa jondin fala e xa, naxan na ige xunbenla gbansanna fi muxudina nde ma bayo n foxorabirana nde to a ra, na mi fulama a barayin na.”

11

*Yoni Marafu Tiina xerane
Luka 7.18-35*

¹ Yesu yelin yamarine fiye a xarandii fu nun firinne ma waxatin naxan yi, a yi siga xaran tideni e nun kawandi badeni Galile yamanan taane yi.

² Yoni yi Alaa Muxu Sugandixina wanle fe me kasoon na, a yi a xarandina ndee rasiga a fema.

³ E xa sa Yesu maxodin, e naxa, “Yoni yi naxan ma fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?”

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E naxan mema, e yi a to, e sa na fala Yoni xa.

⁵ Danxutone seen toma, lebutenne sigan tima, dogonfontone kendeyaan sotoma, tuli xerine falan mema, faxa muxune kelima sayani, n ma falan Xibaru Fajin nalima yiigelitone ma.

⁶ Sewan na kanna xa naxan mi birama tantanni n ma fe yi!”

⁷ Yoni a xarandine yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala folo yamaan xa, a naxa, “E siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen sexe ramaxan ba?

⁸ Xa na mi yi a ra, e siga nanse matodeyi? Xemen naxan maraberi baxi dugi fajin na ba? Koni muxun naxanye maraberi baxi na kiini, ne manga banxine nin!

⁹ Nayi, e siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala e xa, e bata nde to naxan gbo nabiin xa.

¹⁰ Amasoto Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, ‘N nan n ma xeraan nasigama iyera, naxan kirani tonma i xa.’*

¹¹ N xa jondin fala e xa, muxun naxanye birin folo bari, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Ariyanna Mangayani, na gbo Yoni xa.

¹² Folo Yoni a waxatin ma han iki, e bata Ariyanna Mangayaan jaxankata. Gbalotone kataxi e xa a suxu.

¹³ Nabine kitabune nun Sariya Kitabun bata nabiya falane ti fa han fa dexo Yoni a waxatin na.

¹⁴ Xa e tinje a feen me, e a kolonma nen, Yoni nan Nabi Eli ra naxan yi daxa a xa fa.†

¹⁵ Awa, xa tunla naxan xon, na xa a tuli mati!”

¹⁶ “Awa, n to muxune misale nanse ra iki? E luxi nen alo diidin naxanye sabaan soma lxo tideni e yi e xui ramini bonne ma,

¹⁷ e naxa, ‘Nxu bata xulenna fe e xa koni e mi e bodon. Nxu bata binbi wuga sign sa koni e mi wuga!’

¹⁸ Yoni fa nen a mi donse don, a mi a min, bayo a yi sunni waxatin birin,

* **10:38:** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nen, fa fala fo Yesu a xarandine xa e wekile sayaan na Yesu foxo ra. * **11:10:** Malaki 3.1. † **11:14:** **Nabi Eli** a fe sebexi Malaki 3.23 kui. Sariya karamoxone yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mon fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamali.

e birin yi a fala, e naxa, ‘Ninanna nan a fɔxɔ ra!’

¹⁹ N tan Muxuna Dii Xेमेन yi fa, n donseen don, n yi n min, e birin yi a fala, e naxa, ‘Xेमेनि ito mato! Fudi-maan nun dɔlɔ minna nan a ra. Mudu maxinle nun hake kanne xoyin nan a ra!’ Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne nɔndin yitama e kewanle xɔn ma nɛn.”

Taa denkeleyatarene fe

Luka 10.13-15

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi na taane yalagi fɔlɔ, a bata yi kabanako fe wuyaxi liga denaxanye yi, bayo e muxune mi yi tinma e kewanle masare.

²¹ A yi a fala, a naxa, “Gbalon Korasin kaane yeε ra! Gbalon Betasada kaane yeε ra, bayo kabanako feen naxanye liga ε tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidɔn taani nun, na kaane yi e xun xanbi soma e hakene yi nɛn, e kasa benbenle ragodo e ma nimisani, e dɔxɔ xubeni.‡

²² Nba, n xa a fala ε xa, fa fala Ala kininkininma nɛn Tire taan nun Sidɔn taan ma Kiti Sa Lɔxɔni dangu ε tan na.

²³ E tan Kapεrunan kaane, ε tema nɛn kore xɔnna ma ba? En-εn, ε godoma laxira nin! Bayo kabanako feen naxanye bata liga ε tagi, xa na yi liga Sodoma taani nun, sa a mɔn yi na nun han to!

²⁴ N xa a fala ε xa, Ala kininkininma Sodoma kaane ma nɛn Kiti Sa Lɔxɔni dangu ε tan na!”

Fa Yesu ma

Luka 10.21-22

²⁵ Yesu yi a fala na waxatini, a naxa, “N Fafe Ala, kore xɔnna nun dunuɓa Marigina, n barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane

nun fekolonne ma, i bata ne yita di-idine ra.

²⁶ N Fafe, a i keɛnxi na kii nin.

²⁷ N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Alaa Dii Xेमेन kolon fɔ a Fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fɔ a Dii Xेमेना e nun a Dii Xेमेन waxi a yita feni naxanye ra.”

²⁸ “E tan naxanye birin xadanxi, goron binyene ε tan naxanye xun ma, § ε fa n ma, n xa matabun fi ε ma.

²⁹ E n ma goron tongo gbelemɛn* tongo, ε yi n ma xaranna suxu bayo n limaniyaxi, n nan n yeε magodoxi, ε niine matabun sɔtɔma nɛn.

³⁰ Amasɔtɔ, n ma goron tongo gbelemɛn mi binya, n ma goronna yelefɔ.”

12

Matabu Lɔxɔna fe

Maraka 2.23-28, Luka 6.1-5

¹ Na waxatini, Yesu yi danguma xεena nde ma Matabu Lɔxɔni, kamɛn yi a xarandiine suxu e sansi tɔnsɔnne ratorondon fɔlɔ, e yi e don.

² Farisi muxune to na to, e yi a fala Yesu xa, e naxa, “A mato, i ya xarandiine feen naxan ligama na mi daxa Matabu Lɔxɔni.”*

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi na xaranxi ba, kamɛn Dawuda nun a fɔxɔrabirane suxu waxatin naxan yi?†

⁴ Na waxatini, a so nɛn Alaa banxini. A tan nun a fɔxɔrabirane yi buru ralixin don, muxun mi yi daxa a xa naxan don fɔ saraxaraline.

⁵ E munma Sariya Kitabun xaran ba? A seβexi naxan kui fa fala a saraxaraline walima saraxa badeni Ala Batu Banxini Matabu Lɔxɔn birin yi koni e mi yalagixi.

‡ **11:21: E dɔxɔ fena xubeni**, e namunna nan yi na ra naxan yi a yitama fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi. § **11:28: Goronna** mi a ra muxun xun ma fɔ naxan a niin tɔrɔma. * **11:29: Goron tongo gbelemɛni** ito bunna nɛn fa fala muxune lan e xa Yesu a dunuɓa yi gidi kiin tongo. Na mi

muxune findima konyine ra, koni a e raxɔroyama e yulubina konyiyaan nan ma. * **12:2:** Farisi muxune namunne mi yi tinɛ wali yo xa ke **Matabu Lɔxɔni**. Na feen seβexi Xɔroyaan 20.8-10 kui. Farisi

muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlexine mi yi maliye na lɔxɔni. † **12:3:** A mato Samuyeli Singen 21.2-7 kui. ‡ **12:6:** Yesu faxi kisi kiraan naxan na, na tɔnɔn **gbo** dangu Ala

Batu Banxin na. § **12:7:** Hose 6.6 Na waxatini, saraxane yi ralima Ala ma, nde yeεen yi sa tɛeni muxu yo mi e don. Ala naxa, a rafanɓe a ma, i hinan i adamadi boden na benun i xa saraxan ba Ala xa.

⁶ N xa a fala ε xa, fena nde be naxan gbo Ala Batu Banxin xa.‡

⁷ Kitabun naxa, ‘Hinanna rafan n ma dangu saraxan na.’§ Xa ε yi na bunna kolon nun, ε mi yi yo kannu yalagima nun.

⁸ Bayo n tan Muxuna Dii Xεmen nan Matabu Lɔxɔni kannu ra.”

*Xεme yii madɔnxina fe
Maraka 3.1-6, Luka 6.6-11*

⁹ Yesu yi keli na, a siga e salide banxini.

¹⁰ Xεmena nde yi na yi naxan yiin yi madɔnxi. E yi Yesu maxɔdin, e naxa, “A daxu dandanna yi ti Matabu Lɔxɔni ba?”* Amasɔtɔ e yi wama a tɔɔge feni fena nde ma.

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa yeXεena ε tan nde keden yii, xa a sin yinla ra Matabu Lɔxɔni, ε mi a rate ba?”

¹² Muxun fisa yeXεen xa pon! Nana, a daxu muxun xa fe fajin liga Matabu Lɔxɔni.”

¹³ Na xanbi ra, a yi a fala xεmen xa, a naxa, “I yiini bandun.” Xεmen yi a yiini bandun. A yiin yi kendeɣa alo a yiin bonna kii naxan yi.

¹⁴ Farisi muxune yi siga, e sa e bode to Yesu xili ma a faxa feen ma.

Ala walikεen naxan sugandixi

¹⁵ Yesu yi na kolon, a keli, a siga. Muxu wuyaxi yi biraxi a fɔxɔ ra. A yi e furetɔne birin nakendeɣa,

¹⁶ a yi e yamari, a e nama a fe fala bonne xa.

¹⁷ A na ligaxi nen, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

¹⁸ “Ala naxa, ‘N ma walikεen ni i ra, n naxan sugandixi,

n xanuntenna naxan n kenεnxi han!

* **12:10:** Musaa sariyan mi tinje muxun xa wali Matabu Lɔxɔni. (Xɔɔyaan 20.8-10) Muxuni itoe yi laxi a ra fa fala dandan tiin findixi wanla nan na. Yesu yi muxune rakendeɣama Matabu Lɔxɔni. Na yi findi yengen na Yesu nun dina muxune tagi naxanye yi sariyan suxi kii xɔdeXeni. † **12:20: a mi lenpu tumatɔɔn natuyε:** Na findixi a limaniyaan misaala nan na fa fala a maliin nan tima benun a xa kalan ti. ‡ **12:21:** Esayi 42.1-4 § **12:23: Dawudaa Dii Xεmena:** Yamaan yi Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde legedenma naxan yi lan nun a findi mangan na fata nabiya falane ra naxanye Alaa Muxu Sugandixin fa feen falaxi benun a waxatin xa a li. * **12:25: yamanana:** Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nen alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. † **12:29:** Sandani ito kui, Setana findixi **senbemaan** nan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna jaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi.

N nan n ma Nii Sariɔanxin nagodoma a ma nen.

A yi n ma kiti kenden nali siyane ma.

¹⁹ A mi fe matandin tiye,

a mi sɔnxɔ sɔnxɔε.

A mi falan tiye taan xun xɔn.

²⁰ A mi xaye yidɔxini girε,

a mi lenpun tumatɔɔn natuyε.†

Han a yi nɔɔn sɔtɔ kiti kenden xa.

²¹ Siyane e yigi sama nen a yi.’”‡

*Yesu nun Yinna Mangana fe
Maraka 3.20-30, Luka 11.14-23*

²² Muxuna nde yi fa xεme danxutɔna nde ra Yesu fema, a mi yi nɔε falan fan tiye bayo jinan jaxin nan yi a fɔxɔ ra. Yesu yi a rakendeɣa, a nɔ falan tiye, a yi seen to.

²³ Yamaan birin yi kabε e maxɔdinna ti, e naxa, “Dawudaa Dii Xεmen nan ito ra ba?”§

²⁴ Farisi muxune to na mε, e yi a fala, e naxa, “A jinanne kedima yinna mangan Belesεbu barakan nin.”

²⁵ Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala e xa, a naxa, “Yengen yamanan naxan yitaxunxi,* na yamanan kalama nen mafuren! Yengen tanden naxan kui hanma taana, na fan kalama nen.

²⁶ Xa Setana nan Setana kedima, a mangayaan bata yitaxun yengen. A sabatima nayi di?

²⁷ Xa n jinanne kedima Belesεbu barakan nin, ε fɔxɔrabirane e kedima nanse xɔn nayi? Na ma, ε fɔxɔrabirane a yitama nen nayi fa fala yo mi ε xa!

²⁸ Koni xa n jinanne kedima Alaa Nii Sariɔanxin barakan nin, na a

yitama nen nayi fa fala Alaa Man-gayaan bata ε li.”

²⁹ “Muxu yo mi nœ soε senβemana banxini,† a yi a yii seene tongo, fɔ a senβemaan xidi singen. Na xanbi ra, a nœ banxin kui seene tongε nen.

³⁰ Xa muxun mi luxi n xa, na bata keli n xili ma. Xa nxu nun muxu yo mi malan, ne sigama ayi nen.”

³¹ “Nanara, n na a falama ε xa fa fala muxun yulubin naxan birin ligama e nun a fala ρaxin naxan birin tima Ala ma, Ala e mafeluyε nen ne birin na. Koni muxu yo na Alaa Nii Sariɲanxin nayeľefu, na kanna mi mafeluyε mumε!

³² Muxu yo fala ρaxin ti n tan Muxuna Dii Xεmεn ma, Ala a mafeluyε nen. Koni muxu yo fala ρaxin ti Alaa Nii Sariɲanxin ma, Ala mi na kanna mafeluyε dunuɲa yi hanma waxati famatɔni han habadan.”

Wudin nun a bogine fe

Luka 6.43-45

³³ “Xa wudin binla fan, a bogin fan fanma ayi nen. Xa wudin binla kobi, a bogin fan kobima ayi nen. Bayo wudin kolonma a bogin nan xɔn.

³⁴ Ε tan sari bɔnsɔnne! Ε nœ fala fajin tiyε di, bayo ε ρaxu? Amasɔto feen naxanye muxun bɔɲeni, a ne nan falama.

³⁵ Muxu fajin fe fajin nan naminima a muxu fajiyani. Muxu ρaxin yi fe ρaxin namini a muxu ρaxiyani.

³⁶ N xa a fala ε xa fa fala muxune dentεgen sama nen kiti lɔxɔni lan e fala fuune birin ma.

³⁷ Bayo i ya fala tixine nan yoon fima i ma, e tan nan mɔn findima i yalagi xunna ra.”

Nabi Yunusaa taxamasenna fe

Maraka 8.11-12, Luka 11.29-32

³⁸ Na xanbi ra, sariya karamɔxɔn nun Farisi muxuna ndee yi falan ti a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu waxi a xɔn ma, nxu xa i to kabanako taxamasenna nde ligε.”

³⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Iki muxune findixi muxu ρaxine nun nafigine nan na, ε to n maxɔdinma kabanako taxamasenna ma. Koni ε mi kabanako fe yo toε ba Nabi Yunusa taxamasenna ra.

⁴⁰ Nabi Yunusa kœε saxan soge saxan ti yεxε gbeen kui kii naxan yi, n tan Muxuna Dii Xεmεn fan kœε saxan soge saxan tima na kii nin bɔxɔn bun ma.

⁴¹ Niniwa kaane tima nen Kiti Sa Lɔxɔni, e yi iki muxune yalagi bayo ne Yunusaa kawandin mε waxatin naxan yi, e xun xanbi so nen e hakεne yi. Anu, fena nde be naxan gbo Yunusa xa.‡

⁴² Naxalan Mangan naxan keli sogetede yiifanna ma, na tima nen kiti sa lɔxɔni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi bɔxɔn danna nan na fa a tuli matideni Sulemani a fekolonna falane ra.§ Awa, n xa a fala ε xa, naxan gbo Sulemani xa, na be yi.”

Yinna ρaxine xεte fena

Luka 11.24-26

⁴³ “Yinna ρaxin na xεte muxun fɔxɔ ra waxatin naxan yi, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to,

⁴⁴ a a mirima nen nayi, a naxa, ‘N kelixi denaxan yi, n mɔn xa xεte na.’ Nayi, a na xεte na, xa a sa na kui genla li,* a makɔxi, a yitɔnxi,

⁴⁵ a sigama nen nayi, a sa fa yinna ρaxi solofere gbεteye ra naxanye ρaxu dangu a tan na. Ne yi lu a fema. Na muxuna fe rapanna ρaxuma ayi nen dangu a fɔlɔn na. A ligama na kii nin iki muxu ρaxine fan na.”

Yesu nga nun a xunyεne fe

Maraka 3.31-35, Luka 8.19-21

⁴⁶ Yesu yi falan tima yamaan xa waxatin naxan yi, a nga nun a xunyεne yi fa, e ti tandeni, e yi waxi a xɔn ma, e xa falan ti Yesu xa.

⁴⁷ Nanara, muxuna nde yi a fala a xa, a naxa, “I nga nun i xunyεne tixi tandeni, e waxi i to feni.”

‡ **12:41:** A mato Yunusa sora 1 han sora 4 kui.

* **12:44:** Na yire **kui genla** findixi muxun bɔɲen nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sariɲanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali kobine ma.

§ **12:42:** A mato Mangane Singen 10.1-10 kui.

⁴⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nga nun n xunyene findixi nde ra?”

⁴⁹ Na xanbi ra, a yi a yiin ti a xarandiine ma, a naxa, “Nga nun n xunyene itoe nan na.

⁵⁰ Bayo naxanye n Fafe Ala sagoon liga, naxan ariyanna yi, ngaxakeden xεmεmaan nun naxalanmaan ne nan na, e nun nga.”

13

Sansi wonla fe sandana

Maraka 4.1-9, Luka 8.4-8

¹ Na lɔxɔn yεteni Yesu yi keli banxini, a siga daraan dεxɔn ma, a sa dɔxɔ na yi.

² Yama gbeen yi malan a fεma. Nayi, a yi so kunkin kui, a dɔxɔ. Yamaan yi lu xareyaan na.

³ A fala wuyaxi ti e xa sandani, a naxa,

“Xεε biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni.

⁴ A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma, xɔline yi ne don.

⁵ Ndee yi bira fanyen fari, bendε gbee mi yi dεnaxan yi. E yi soli mafuren, amasɔtɔ bendεn mi yi gbo na yi.

⁶ Sogen to te, ne yi lisi a ra, e xara bayo e salenne mi yi godoxi bɔxɔni ki fari.

⁷ Sansina ndee yi bira sεxε nali kanne tagi, sεxεne yi gbo, e yi e don.

⁸ Koni ndee yi bira bɔxɔ fari, e bogi, e keden kedenna birin yi kεmε sɔtɔ hanma tonge sennin, hanma tonge saxan.

⁹ Xa tunla naxan xɔn, na xa a tuli mati!”

Sandane sa xunna

Maraka 4.10-12, Luka 8.9-10

¹⁰ Xarandiine yi fa Yesu fεma, e yi a maxɔdin, e naxa, “Nanfera i falan tima yamaan xa sandani?”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ariyanna Mangayaan wundo feene kolonna bata so ε yii koni a mi soxi e tan yii.

¹² Amasɔtɔ seen muxun naxan yii, nde mɔn soma nεn na yii, a yi gbo

ayi. Koni se mi muxun naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nεn.

¹³ Nanara, n falan tima ne xa sandan nin. Amasɔtɔ e seen matoma nεn han, koni e mi a yigbεma, e tuli matima nεn han, koni e mi fe mεma, e mɔn mi a famuma.

¹⁴ Na ma, Nabi Esayi a nabiya falan bata kamali nayi, a naxa, ‘E tuli matima nεn han, koni ε mi fefe famuma. E seen matoma nεn han, koni ε mi a yigbεma.

¹⁵ Amasɔtɔ yamani ito bɔnεn bata xɔdɔxɔ ayi.

E bata e tunle dutun, e yi e yεene raxi.

Na ma, e mi fa seen toma e tunle yi falan mε, e xaxinla yi feen famu.

E yi xεte n ma, n yi e rakεndεya.* ”

¹⁶ “Koni sεwana ε xa, amasɔtɔ ε yεene bata seen to, ε tunle mɔn bata feen mε.

¹⁷ N xa nɔndin fala ε xa, nabi wuyaxi nun tinxin muxu wuyaxi yi waxi a to feni ε naxan toma, koni e mi a to, e mɔn mi a mε ε naxan mεma.”

Yesu yi sandan bunna yeɓa

Maraka 4.13-20, Luka 8.11-15

¹⁸ Yesu naxa, “E tuli mati, ε yi sansi wonla fe sandan bunna kolon.

¹⁹ Naxanye na Ariyanna Mangayaan falan mε, koni e mi a famu, Fe Naxin Kanna fama nεn, a yi a xasun e bɔnεni. Ne luxi nεn alo sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma.

²⁰ Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne luxi nεn alo muxun naxanye falan mε, e yi a suxu sεwani sa!

²¹ Koni salen mi e bun, e mi buma. Tɔrɔn nun besεnxɔnyaan na fa waxatin naxan yi Alaa falana fe ra, e birama nεn tantanni xulen!

²² Sansiin naxanye bira sεxε nali kanne tagi, ne luxi nεn alo muxun naxanye falan mεma, koni dunuɓa xaminne nun nafulu feen kunfan yi a liga e Alaa falan beɓin, a tɔnɔn mi lu e ma.

²³ Sansiin naxanye bira bɔxɔ fari, ne luxi nεn alo muxun naxanye falan

* 13:15: Esayi 6.9-10

me, e yi a famu. E bogima nen, ndee yi bogi kemε ramini, ndee tonge sennin, ndee tonge saxan.”

Maala nun xaratuna fe sandana

²⁴ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo xemen naxan sansi fajin woli a xeen ma.

²⁵ Koni yamaan yi xima waxatin naxan yi, a yaxun yi fa xaratu kesen woli maali, a siga.

²⁶ E to sabati, maala yi a biye ayi, xaratun fan yi a biye ayi.

²⁷ Xee kanna walikene yi fa a fema, e naxa, ‘Nxu fafe, i mi sansi fajin xan woli i ya xeen ma ba, xaratuni ito kelixi minen yi?’

²⁸ A yi e yabi, a naxa, ‘N yaxuna nde nan na ligaxi.’ Walikene yi a maxodin, e naxa, ‘I waxi a xon nxu xa sa e matala ba?’

²⁹ A yi e yabi, a naxa, ‘En-en de! E nema xaratune tale waxatin naxan yi, e maala nde fan talama nen.

³⁰ E xa a lu na, maala nun xaratun xa gbo e bode xon ma han a xaba waxatina. N na a fale n ma walikene xa na waxatini, n naxa, e xaratun singen malan, e yi a raxidi alogo e xa sa teeni. Na xanbi ra, e maala fan malan, e yi a sa n ma sagan kui.’ ”

Sansi kesε xunxurina fe sandana

Maraka 4.30-32, Luka 13.18-19

³¹ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo sansi kesε xuridina,† muxun naxan sima a xeen ma.

³² Hali a to xurun sansiin birin xa, koni a na gbo waxatin naxan yi, a danguma nen sii seene birin na, a findi wudi binla ra, xoline yi e teen sa a yi.”

Burun nate sena fe sandana

Luka 13.20-21

³³ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo burun nate sena‡ naxanla naxan tongo, a yi a sa buru fuƙi benbeli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te.”

† 13:31: Sansini ito xili nen mutaridi. nagboma ayi. § 13:35: Yaburin 78.2

‡ 13:33: **burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun

* 13:42: **Sulun teen** mon falama yirena nde yi fa fala “**Furu teen.**”

Yesu yi e xaran sandane ma

Maraka 4.33-34

³⁴ Yesu yi feni itoe birin fala yamaan xa sandane yi. A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa.

³⁵ Nayi, nabina falan yi kamali, a naxa, “N sandane nan sama. N wundo fonne nan yebama naxanye yi luxunxi xabu dunuƙa da.”§

Yesu yi xaratu kesena feen yeba

³⁶ Na xanbi ra, Yesu yi keli yamaan fema, a so banxini. A xarandiine yi fa a fema, e naxa, “Xaratun naxanye xeen ma, na sandan bunna fala nxu xa.”

³⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xemen naxan sansi fajin woli, n tan Muxuna Dii Xemen nan na ra.

³⁸ Xee na, dunuƙa nan na ra. Sansi fajina, Ariyanna Mangayaan muxune nan ne ra. Xaratu kesene, Fe Naxin Kanna muxune nan ne ra.

³⁹ Yaxun naxan xaratu kesen wolin xeen ma, Yinna Mangan nan na ra, Setana. Malo xabana, waxati rajanna nan na ra, malo xabane nan malekane ra.

⁴⁰ Xaratun ba fena maali, a sa teeni, a ligama na kii nin waxati rajanni.

⁴¹ N tan Muxuna Dii Xee na, n nan na malekane rasigama nen. Naxanye birin muxune birama tantanni e nun fe naxi rabane birin, malekane ne malanma nen, e yi e ba n ma Mangayani.

⁴² E yi e woli sulun teeni,* wugan nun jin naxinna denaxan yi.

⁴³ Koni tinxin muxune yilenma nen alo sogena e fafe Alaa Mangayani. Xa tunla naxan xon, na xa a tuli mati!”

Nafulu luxunxina fe sandana

⁴⁴ Yesu naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo nafulu gbeen naxan luxunxi xeen ma. Xee na nde yi na to, a mon yi a luxun. Nayi, a sewaxin yi sa a yii seene birin mati, a xete, a fa na boxon sara.”

45 Yesu naxa, “Ariyanna Man-gayaan mən luxi nən alo yulan naxan bəxən bun nafunla† fenma.

46 A to gεmε faji fajin to naxan sare gbo han, a yi xεtε a konni, a yi sa a yii seene birin mati, a sa na gεmεn sara.”

Yεxε suxu yalana fe sandana

47 Yesu naxa, “Ariyanna Man-gayaan luxi nən alo yεxε suxun yalaan naxan wolin baani, a yi yεxεn siyane birin suxu.

48 Yalaan na rafe waxatin naxan yi, yεxε suxune yi a bandun. E yi a rate xareyaan na, e dəxə. E yi yεxε senseenne malan debene kui, e yi a jaxine woli ayi.

49 A ligama na kii nin waxati rapanni. Malekane sigama nən, e muxu jaxine malan e danna, keli tinxin muxune tagi,

50 e yi e woli sulun tεeni, wugan nun jin naxinna denaxan yi.”

Fe fonna nun a nənena a fe

51 Yesu yi e maxədin, a naxa, “E bata feni itoe famu ba?” E yi a yabi, e naxa, “Ŋn.”

52 A yi a fala e xa, a naxa, “Nanara, sariya karaməxən naxanye birin bata xaran lan Ariyanna Mangayana fe ma, ne luxi nən alo banxi kanna naxan nafulu nənene nun a fonne raminima a se ramaradeni.”

Nasarəti kaane yi e mε Yesu ra

Maraka 6.1-6, Luka 4.16-30

53 Yesu yelin sandane sε waxatin naxan yi, a yi keli mεnni,

54 a xεtε a konni a maxuruxi taan naxan yi. A e xaran e salide banxini waxatin naxan yi, naxanye a xuiin mε, ne yi kabε. E maxədinna ti, e naxa, “A xaxili sifani ito nun kabanako sənbeni ito sətəxi minən yi?”

55 Kamudεrena dii xεmεn xa mi ito ra ba? Mariyama a diin xa mi a ra ba? Yaki nun Yusufu nun Simən nun Yudasi tada xa mi ito ra ba?

56 A xunyε dii tεmεne xa mi dəxi be ba? A tan feni itoe birin sətəxi minən yi?”

57 E yi e mε a ra.

Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Nabiin binyε yiren birin yi fə a konna nun a denbayani.”

58 A mi kabanako fe wuyaxi liga na amasətə e mi yi denkeleyaxi.

14

Herode yi Yoni Marafu Tiin faxa Maraka 6.14-29, Luka 9.7-9

1 Na waxatini, Galile mangan Herode yi Yesu a fe mε.

2 A yi a fala a fəxərabirane xa, a naxa, “Yoni Marafu Tiin nan a ra. Yoni bata keli sayani! Nanara, sənbeni a yii, a kabanako feene liga.”

3 A na fala nən, amasətə a bata yi Yoni suxu nun, a yi a xidi, a yi a sa kasoon na Herodiyade a fe ra, naxan yi findixi Herode fafaxakedenna Filipi a jaxanla ra nun.

4 Yoni yi a falama Herode xa, a naxa, “A mi daxa, i xa Herodiyade futu!”

5 Herode yi waxi a xən ma a xa Yoni faxa, koni a yi gaxuxi yamaan yεε ra bayo ne yi Yoni yatəxi nabiin nan na.

6 Awa, Herode bari ləxən sumunna a lixina, Herodiyade a dii tεmεn yi a bodon yamaan yεtagi. Na yi Herode kεnən han

7 a yi saratin tongo na sungutunna xa, a yi a kolə, a a na a xandi sese yi, a na soma a yii nən.

8 A nga yi a radin alogo a xa ito nan fala, a naxa, “Yoni Marafu Tiin xunna so n yii wure lefaan ma be.”

9 Manga Herode niin yi rafəwə a ma, koni bayo a bata yi saratin tongo a muxu xilixine yεε xəri, a yi yamarin fi, a na xa liga.

10 Nayi, e sa Yoni xunna sεgε a dε kasoon na.

11 E yi fa a xunna ra wure lefaan ma, e yi a so sungutunna yii, a siga a ra a nga fεma.

12 Yoni a xarandiine yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun. Na xanbi ra, e yi sa a fala Yesu xa.

† 13:45: *bəxə bun nafunla*: Gεmεn siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fəxə ige yi xaxunna ndee kui. Na gεmεn xili nən “Pεrili.”

Yesu yi muxu wuli suulun dεge
Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17,
Yoni 6.1-14

¹³ Yesu na feen xibarun mε waxatin naxan yi, a siga kunkin kui a danna yire madunduxina nde yi. Yamaan to na mε, e keli e taane yi, e siga a fɔxɔ ra e sanna ma.

¹⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to, a kininkinin e ma, a yi e furetɔne rakendεya.

¹⁵ Ninbanna ra, a xarandiine yi e maso a ra, e naxa, “Kɔε bata so, burunna nan nun be ra, yamaan bejin, e xa siga banxidene ra, alogo e xa sa donseen sara e yeε xa.”

¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “Hali e mi siga, ε tan yetεen xa donseen so e yii.”

¹⁷ E yi Yesu yabi, e naxa, “Naxan nxu yii be buru xun suulun nun yeεε firin.”

¹⁸ Yesu naxa, “ε fa ne ra be.”

¹⁹ A yi a fala yamaan xa, a e xa dɔxɔ seεene fari. Na xanbi ra, a yi na buru xun suulunne nun yeεε firinne tongo, a yi a yeεn nate kore, a barikan bira Ala xa, a burune yigira. A yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na.

²⁰ E birin yi e dεge, e lugo ken! A xarandiine yi debe fu nun firin nafe e dungi dungi dɔnxene ra.

²¹ Muxun naxanye e dεge, ba jaxanle nun diidine ra, muxu wuli suulun jɔxɔn.

Yesu yi sigan ti igen fari
Maraka 6.45-52, Yoni 6.15-21

²² Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yeε ra daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na, a yi yamaan naxεε.

²³ A to yelin yamaan nasigε, a keddenna yi te geyaan fari Ala maxandideni. A yi lu na han kɔε yi so.

²⁴ Kunkin bata yi siga daraan xun ma pon! Igen mɔrɔnne* yi lu kunkini maxε amasɔtɔ foye gbeen bata yi a xun sa e ma.

²⁵ Yesu yi fa sigan tiye igen fari, a yi sa e li subaxa makedini.

* **14:24: Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni.

²⁶ A xarandiine to a to sigan tiye igen fari, e gaxu kati! E gbelegbele, e naxa, “Muxun yeɔenna nan ito ra!”

²⁷ Yesu yi falan ti e xa mafuren, a naxa, “ε wekilε, n tan nan a ra. ε nama gaxu!”

²⁸ Piyeri yi falan ti, a naxa, “Marigina, xa i tan nan a ra yati, n yamari a n xa siga i fema igen fari.”

²⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Fa be!” Nayi, Piyeri yi keli kunkin kui, a sigan ti fɔlɔ igen fari siga Yesu fema.

³⁰ Koni a toxina a foyen gbo, a yi gaxu, a godo fɔlɔ igen bun ma. A gbelegbele, a naxa, “Marigina, n nakisi.”

³¹ Yesu yi a yiin nasiga mafuren! A yi a rate, a naxa, “I ya denkeleyaan xurun. I sikεxi nanfera?”

³² E firinna birin yi dɔxɔ kunkin kui, foyen yi a raxara.

³³ Xarandiin naxanye yi kunkin kui, ne yi e xinbi sin Yesu bun ma, e naxa, “Nɔndin nan a ra yati, Alaa Dii Xεmεn nan i tan na!”

Yesu yi muxune rakendεya
Maraka 6.53-56

³⁴ E to daraan gidi, e sa xaren li Genesarɛti yamanani.

³⁵ Yamaan yi Yesu kolon mɛnni. Na ma, e xeraan nasiga na rabilinna taane birin yi, e yi fa e furetɔne ra Yesu fema.

³⁶ E yi a mayandi, a xa tin furetɔne xa e yiine din a doma gbeen lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kendεyama nen.

15

Yahudiyane namun feene
Maraka 7.1-13

¹ Na xanbi ra, Farisi muxuna ndee nun sariya karamɔxɔne yi keli Yerusalɛn taani. E fa Yesu fema, e yi a maxɔdin, e naxa,

² “Nanfera i ya xarandiine mi en benbane namun feene suxuma? Benun e xa donseen don e mi e yiin naxama en ma dinan kiin ma.”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ɛ fan Alaa yamarin kalama ɛ yɛtɛ namun feene ma nanfera?”

⁴ Bayo Ala naxa, ‘I baba nun i nga binya. Naxan na a baba danga hanma a nga, ɛ na kanna faxa.’*

⁵ Koni ɛ tan naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga, a naxa, ‘I yi maliin naxan sɔtɔma n na nun, n bata na fi Ala ma’

⁶ hali na kanna nama fa a fafe binya na maliin na. Nayi, ɛ bata Alaa falan kala ɛ namunna fe ra.

⁷ Ɛ tan nafigne! Nabi Esayi waliyiya falan naxan ti ɛ fe ra, nɔndin na a ra, a naxa,

⁸ ‘Ala naxa,

yamani ito n binyama e dɛɛn nin koni e bɔɲɛn makuya n na pon!

⁹ E n batuma fuyan!

Bayo e xaranna findixi adamadi-ine yamari xaranxine nan gbansan na!† ”

Muxuna sariɲanna kala fena

Maraka 7.14-23

¹⁰ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan xili a fɛma. A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ tuli mati, ɛ yi ito famu.

¹¹ Seen naxan soma muxun dɛ, na mi a sariɲanna kalama fɔ falan naxan minima a dɛ.”

¹² A xarandiine yi fa Yesu fɛma, e naxa, “I mi a kolon ba, fa fala i ya falan bata Farisi muxune xɔlɔ?”

¹³ Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe naxan ariyanna yi, na mi si seen naxanye sixi, ne birin talama nɛn.

¹⁴ Ɛ e lu na, danxutɔne nan e ra danxutɔne yɛɛ ra. Xa danxutɔɔn danxutɔɔn yii rasuxu, e firinna birin birama nɛn yinla ra.”

¹⁵ Piyeri yi falan ti, a naxa, “Sandani ito bunna fala nxu xa.”

¹⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ fan munma xaxili sɔtɔ ba?”

¹⁷ Ɛ mi a kolon ba? Seen naxan na so muxun dɛ, na godoma a kui nɛn, na xanbi ra, a mini a fatini.

¹⁸ Koni falan naxan minima muxun dɛ, na kelima a bɔɲɛn nin, na nan muxune sariɲanna kalama.

¹⁹ Bayo miriya ɲaxine kelima muxun bɔɲɛn nin, a yi a ti muxu faxan nun yalunyaan nun yanga suxun nun muɲan nun wule sere baan nun konbin ma.

²⁰ Na feene nan muxune sariɲanna kalama. Koni i na i dɛge i yiin naxataren na, na mi muxune sariɲanna kalama.”

Naxanla dɛnkɛɣana fe

Maraka 7.24-30

²¹ Yesu yi keli na, a siga Tire taan nun Sidɔn taan yamanani.

²² Kanan kaa ɲaxanla nde yi na yi, na yi fa Yesu fɛma. A gbelegbelema, a naxa, “N fafe, Dawudaa Dii Xɛmɛna, kininkinin n ma! Ninanna n ma dii tɛmɛn fɔxɔ ra, a tɔrɔxi han!”

²³ Koni Yesu mi fala yo ti a xa. Yesu a xarandiina ndee yi fa a fɛma, e yi a mafan, e naxa, “Naxanli ito rasiga! A biraxi en fɔxɔ ra, a gbelegbelema.”

²⁴ Awa, Yesu yi e yabi, a naxa, “N mi faxi muxu gbɛtɛ ma fɔ Isirayila kaa tununxine alo yɛxɛɛne.”

²⁵ Awa, na ɲaxanla yi fa, a yi a xinbi sin Yesu bun ma, a yi a fala, a naxa, “N fafe, n mali.”

²⁶ Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “A mi lan i xa diidine donseen sa barene bun ma.”‡

²⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, “N fafe, nɔndin nan na ra. Koni hali barene donse yolonxine donma nɛn e kanna naxanye rayolonma bɔxɔni.”

²⁸ Nayi, Yesu yi a yabi, a naxa, “Nga ɲaxanla, i ya dɛnkɛɣaan gbo! I rafan feen bata liga i xa.” Na waxatin yɛtɛni, a dii tɛmɛn yi kɛndɛya.

Yesu yi muxu wuyaxi rakɛndɛya

²⁹ Yesu yi keli na yi, a siga Galile Daraan dɛxɔn ma. A yi te geyaan fari, a dɔxɔ.

³⁰ Yama gbeen yi fa a fɛma, e fa lɛbutɛnne nun danxutɔne nun madɔntɔne nun bobone nun furetɔ

* **15:4:** Xɔrɔyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16 † **15:9:** Esayi 29.13 ‡ **15:26:** Yesu ɲaxanli ito a dɛnkɛɣaan nan fɛsɛfɛsɛma sandani ito xɔn. Sandan kui, siya gbetɛne findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isirayila kaane.

wuyaxi gbeteƷe ra, e yi e sa Yesu bun ma. A yi e rakendeƷa.

³¹ Yamaan to a to, fa fala bobone falan tima, madantone bata kendeƷa, lebutenne bata sigan ti, danxutone seen toma, e kabε. E yi Isirayilaa Ala tantun.

*Yesu yi muxu wuli naanin dege
Maraka 8.1-10*

³² Yesu yi a xarandiine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa, “Yamani ito kininkininna bata n suxu bayo e bata soƷe saxan ti n fema, donse mi fa e yii iki. N mi waxi e rasiga feni kamena e ma. Xa na mi a ra, e fangan janma nen kira yi.”

³³ Xarandiine yi a maxadin, e naxa, “Nxu tan donseen sotama minen yi wulani ito yi naxan yama gbeeni ito luge?”

³⁴ Yesu yi e maxadin, a naxa, “Buru xun yoli ε yii?” E yi a yabi, e naxa, “Buru xun solofere, e nun yexedi dando nan nxu yii.”

³⁵ Yesu yi yamaan xili a e xa fa doxo boxon ma.

³⁶ Na xanbi ra, a buru xun soloferen nun yexene tongo, a barikan bira Ala xa. A yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, xarandiine yi e yitaxun yamaan na.

³⁷ E birin yi e dege, e lugo. Xarandiine yi a dungi dungine matongo, e debe solofere rafe ne ra.

³⁸ Xemen naxanye na don, ba naxanle nun diidine ra, muxu wuli naanin.

³⁹ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan nasiga, a doxo kunkin kui, a siga Magadan yamanani.

16

*Taxamasenna maxadin fena
Maraka 8.11-13, Luka 12.54-56*

¹ Farisi muxuna ndee nun Saduse muxuna ndee yi fa Yesu fema alogo e xa a keƷaan feƷefeƷe, e a maxadin a xa taxamasenna yita e ra keli ariyanna yi.

² Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa kuyeni gbeelixi jinbanna ra ε a falama nen a kuye fani yibama nen tila.

³ Xotanni xa kuyeni gbeelixi ε naxa, ‘Tulen famaan ni i ra.’ E nε kore xonna matoε nen ε yi a bunna kolon. Koni ε mi nε waxatini ito feene bunna kolonje.

⁴ Iki muxune findixi muxu jaxine nun nafigine nan na, ε to n maxadinma kabanako taxamasenna ma. Koni ε mi sese toma xa naxan mi findixi Yunusa taxamasenna ra.”

Na xanbi ra, a keli e fema, a yi siga.

*Marakolonna lan xaranne ma
Maraka 8.14-21*

⁵ Xarandiine yi gidima daraan kidi ma waxatin naxan yi, e yi jinan, e mi buru xali e yii.

⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a liga ε yeren ma Farisi muxune nun Saduse muxune burun nate sena* fe ra.”

⁷ E falan ti folo e bode tagi, e naxa, “A ito falama nen bayo en mi faxi buru ra en yii.”

⁸ Yesu yi a kolon e yi naxan falama. Nanara, a yi e maxadin, a naxa, “E nanse falama ε bode tagi, a ε mi faxi burun na? E denkeleyaan xurun je?”

⁹ E munma xaxili soto ba? E bata jinan na xon ba, n muxu wuli suulunna dege waxatin naxan yi buru xun suulunna ra, ε debe yoli rafe buru dungi dungi donxene ra?

¹⁰ Hanma buru xun soloferen naxan yitaxun muxu wuli naaninna ra, ε debe yoli rafe buru donxene ra na yi?

¹¹ Nanfera ε mi a bunna kolonxi fa fala n mi burun xan ma fe falama ε xa. N naxa, ‘E a liga ε yeren ma Farisi muxune nun Saduse muxune buru rate sena fe ra!’ ”

¹² Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon, a mi yi a falama e xa a e xa a liga e yeren ma burun nate sena a fe yi naxan buruni, koni fo Farisi muxune nun Saduse muxune xaranna fe yi.

*Piyeri a falana Yesu a fe yi
Maraka 8.27-30, Luka 9.18-21*

* **16:6: burun nate sena:** LeƷenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

13 Yesu yi siga Sesariya taani Fil-
ipi yamanani, a yi maxɔdinni ito ti
a xarandiine ma, a naxa, “Yamana
a falama a nde n tan Muxuna Dii
Xɛmɛn na?”

14 E yi a yabi, e naxa, “Ndee naxa, a
Yoni Marafu Tiin nan i tan na. Bonne
naxa, a Nabi Eli nan i tan na. Nde
gbɛtɛye fan naxa, a Yeremi nan i tan
na hanma nabina nde.”

15 A yi e maxɔdin, a naxa, “Ɛ tan go,
ɛ tan naxa di? Nde n tan na?”

16 Simɔn Piyɛri yi a yabi, a naxa,
“Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na,
habadan Alaa Dii Xɛmɛna.”

17 Yesu yi a yabi, a naxa, “Ɛwana
i tan xa Simɔn, Yunusaa dii xɛmɛna,
bayo adamadi mi ito makɛnɛnxi i xa,
fɔ n fafe Ala naxan ariyanna yi.

18 Nanara, n na a falama i xa, Piyɛri,
gɛmɛn nan i tan na, n nan n ma
banxin tima gɛmɛn naxan fari, n ma
dɛnkɛleya yamana. Hali laxira so
dɛɛne mi nɔɔn sɔtɛ n ma dɛnkɛleya
yamaan ma mumɛ!†

19 N na Ariyanna Mangayaan so
dɛɛn jinna soma i yii nɛn. I na tɔnna
dɔxɔ feen naxan na dunuɓa yi, Ala
tɔnna dɔxɔma nɛn na ra ariyanna yi.
I na tin feen naxan ma dunuɓa yi, Ala
tinma nɛn na ma ariyanna yi.”

20 Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine
yamari, a e nama a fala muxu yo xa fa
fala Alaa Muxu Sugandixin nan a tan
na.

Yesu yi a sayana fe fala

Maraka 8.31-9.1, Luka 9.22-27

21 Fɔlɔ na waxatin ma, Yesu yi a
yɛba fɔlɔ a xarandiine xa, a naxa, a
fɛrɛ mi na fɔ a xa siga Yerusalɛn taani,
a sa tɔrɔ wuyaxi sɔtɔ yamaan fonne
nun saraxarali kuntigine nun sariya
karamɔxɔne yii, e yi a faxa, a mɔn yi
keli sayani a soge saxande lɔxɔni.

22 Piyɛri yi Yesu ba bonne fɛma, a
Yesu maxadi fɔlɔ, a naxa, “Marigina,
Ala xa i tanga na ma, na nama liga i
ra mumɛ!”

23 Yesu yi a yɛɛ rafindi a ma, a yi
a fala Piyɛri xa, a naxa, “Setana, fata

n ma! I kataxi n natantan feen nan
na. I mi i mirima Alaa feene ma fɔ
adamadiine.”

24 Na xanbi ra, Yesu yi a fala a
xarandiine xa, a naxa, “Xa muxu yo
waxi bira feni n tan fɔxɔ ra fɔ a xa a mɛ
a yɛtɛ ra, a yi a yɛtɛ faxa wudin‡ tongo,
a bira n fɔxɔ ra.

25 Bayo naxan waxi a niin nakisi
feni, na bɔnɔma ayi nɛn, koni naxan
bɔnɔma a niini n tan ma fe ra, na
kisima nɛn.

26 Xa muxun dunuɓa birin sɔtɔ, a
bɔnɔ a niini habadan, na tɔnɔn nanse
ra? Muxun nɔɛ nanse fiyɛ, alogo a
niin mɔn xa kisi?

27 Bayo n tan Muxuna Dii Xɛmɛn
fama nɛn n Fafe Alaa binyeni, nxu
nun a malekane. N yi muxun birin
saranna fi lan a kɛwanle ma.

28 N xa jɔndin fala ɛ xa, muxuna
ndee be e mi faxɛ fɔ e n tan Muxuna
Dii Xɛmɛn to fɛ n ma mangayani.”§

17

Yesu a nɔrɔna fe

Maraka 9.2-13, Luka 9.28-36

1 Xii sennin danguxina, Yesu yi
Piyɛri nun Yaki nun a ngaxakedenna
Yoni tongo, a siga e ra e danna geya
gbeen fari.

2 A kɛɓaan yi masara e yɛɛ ra yi, a
yɛtagin yi lu mayilɛnɛ alo sogena. A
dugine yi fixa ayi alo kɛnɛnyana.

3 Na waxatin yɛtɛni, Nabi Musa nun
Nabi Eli yi mini kɛnɛnni e yɛtagi, e yi
lu falan tiyɛ Yesu xa.

4 Piyɛri yi a fala Yesu xa, a naxa,
“Marigina, a lanxi bayo nxu be. Xa
i waxi a xɔn ma, n xa gage saxan ti
be, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen
keden, Nabi Eli gbeen keden.”

5 A yi falan tima waxatin naxan yi,
kunda mayilɛnɛn yi godo e xun ma,
fala xuiin yi keli na kundani, a naxa,
“N nafan Dii Xɛmɛn nan ito ra naxan
bata n kɛnɛn ki fajɛ, ɛ tuli mati a xuiin
na!”

† 16:18: **Piyɛri** xinla bunna nɛɛn fa fala **gɛmɛna**. **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nɛɛn, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wɛkile sayaan na Yesu fɔxɔ ra. § 16:28: A Matiyu 17:2-3 nan ma fe falama.

⁶ Xarandiine na me waxatin naxan yi, e gaxu kati, han e sa felen, e yetagine yi lan bəxən ma.

⁷ Yesu yi fa e fema, a yi a yiin din e ra, a naxa, “E keli, e nama gaxu!”

⁸ E yi e yee rakonin, e mi muxu yo to fo Yesu.

⁹ E yi godoma geyaan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a naxa, “E feen naxan toxi, e nama a fala muxu yo xa han n tan Muxuna Dii Xemen yi keli sayani.”

¹⁰ Xarandiine yi Yesu maxədin, e naxa, “Sariya karaməxəne a falama nanfera nayi fa fala Nabi Eli nan singe fama?”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yiton.

¹² Koni n xa a fala e xa fa fala Eli bata yelin fe koni yamaan mi a kolon, e yi e rafan feene birin liga a ra. Awa, e n tan Muxuna Dii Xemen fan tərəma nen na kiini.”

¹³ Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon fa fala a falan tima Yoni Marafu Tiin nan ma fe ma.*

Yinnan diidin naxan fəxə ra
Maraka 9.14-29, Luka 9.37-43

¹⁴ E fa yamaan fema waxatin naxan yi, xemena nde yi fa Yesu fema, a yi a xinbi sin a bun ma,

¹⁵ a naxa, “N fafe, kininkinin n ma dii xemen ma. Gan furen nan a fari, a tərəxi kati, a bata bira teeni sanja yi wuyaxi hanma igeni.

¹⁶ N bata fa a ra i ya xarandiine fema koni e mi nəxi a rakendeye.”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “E tan denkeləyatarene nun tinxintarene, n xa lu e fema han waxatin mundun yi? N xa dija e xa han waxatin mundun yi? Fa diin na n fema!”

¹⁸ Yesu yi yinnan yamari, a xete a fəxə ra. Nayi, a dii xemen yi kendeya na waxatin yeteni.

¹⁹ Na xanbi ra, xarandiine yi siga Yesu fema e danna, e yi a maxədin, e

naxa, “Nanfera nxu tan mi nəxi yinnan kedə?”

²⁰⁻²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Bayo e denkeləyaan xurun. N xa jəndin fala e xa. Xa denkeləyana e yi, hali a xurun alo sansi kee xurudina,† e nəe a fale nen geyani ito ma, e naxa, ‘Keli be, i siga menni!’ a yi siga. E nəe feen birin lige nen!”

Yesu mən yi a fəxa feen fala
Maraka 9.30-32, Luka 9.43-45

²² Xarandiine birin e malan e bode xən ma waxatin naxan yi Galile yamanani, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xemen soma nen muxune yii,

²³ e yi n fəxa. Koni n mən kelima nen sayani a soqe saxande ləxəni.”

Xarandiine nii yi rapaxu e ma kati!

Ala Batu Banxin mudu fi fəna

²⁴ Yesu nun a xarandiine Kapərunan taan li waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin mudu maxinle yi fa Piyeri fema, e yi a maxədin, e naxa, “I karaməxən mi Ala Batu Banxin mudun fima ba?”

²⁵ Piyeri yi e yabi, a naxa, “A fima nen.” Piyeri so banxini waxatin naxan yi, Yesu singe yi falan ti, a naxa, “Simən, i mirixi a ma di? Dunuɲa mangane mudun maxilima nde ra? E diine ba, hanma muxu gbeteɲe?”

²⁶ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Muxu gbeteɲe.” Yesu yi a fala, a naxa, “Na bunna nen, hali a diine mi a fi.

²⁷ Koni nxu mi waxi a xən ma, nxu xa muxuni itoe rafən. Nanara, siga baani, i sa kənna bira. I na yeɲe singen naxan suxu, i a deeni bi, i gbeti gbanan keden toma nen a de, naxan lanɲe en ma mudun ma. I siga na ra, i sa i gbeen nun n gbeen fi.”

18

Nde gbo birin xa?

Maraka 9.33-37, Luka 9.46-48

¹ Xarandiine yi fa Yesu fema na waxatini, e yi a maxədin, e naxa,

* **17:13: Nabi Eli** a fe seɲexi Malaki 3.23 kui. Sariya karaməxəne yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mən fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiyā falan nakamalixi. † **17:20-21:** Sansini ito xili nen mutaridi.

“Nde gbo birin xa Ariyanna Mangayani?”

² Yesu yi diidina nde xili, a yi a ti e birin yetagi.

³ Yesu yi a fala, a naxa, “N xa jɔndin fala ε xa, xa ε mi maxεte, ε liga alo diidine, ε mi soε Ariyanna Mangayani mumε!

⁴ Nanara, naxan yo na a yetε magodo alo diidini ito, na gbo dangu a birin na Ariyanna Mangayani.

⁵ Naxan yo mɔn na diidini ito sifani suxu n xinli, na bata n tan yisuxu.”

Yulubina fe

Maraka 9.42-48, Luka 17.1-2

⁶ “Diidini itoe naxanye bata denkeleya n ma, xa muxu yo ne bira yulubini, a fisa na kanni gεmε gbeen xidi a kɔε ra, a woli baan tilinna ma.”

⁷ “Gbalon dunuɲa muxune yεε ra bayo feen naxanye yamaan birama yulubini. A fεrε mi na fɔ na fe sifane xa fa koni e fatama muxun naxanye ra, gbalon na kanne yεε ra!

⁸ Xa i yiina hanma i sanna i birama yulubini, a sεgε a ra, i yi a woli ayi! A fisa i yii dungin nun i san dungin kanna xa so habadan nii rakisini, benun i yii firinna nun i san firin kanna xa woli yahannama tεeni.

⁹ Xa i yεen nan i birε yulubini, a ba na, i yi a woli ayi! A fisa i yεε keden kanna yi so habadan nii rakisini, benun i yεε firin kanna xa so yahannama tεeni.”

Yεxεε tununxina fe sandana

Luka 15.3-7

¹⁰⁻¹¹ “E a liga ε yeren ma, ε nama diidini itoe rafeya. N xa a fala ε xa, e kantan malekane ariyanna yi. E n Fafe Ala yetagin toma waxatin birin.”

¹² “E mirixi a ma di? Xa yεxεε kεmε muxuna nde yii, xa keden siga na xun xɔn, na kanna nanfe ligama? A yεxεε tonge solomanaanin e nun solomanaaninne luma nεn e dεgedeni geyaan fari, a siga a tununxi kedenna fendeni.

¹³ N xa jɔndin fala ε xa, a na a to waxatin naxan yi, a sεwama nεn na

yεxεε kedenna fe ra dangu tonge solomanaanin e nun solomanaaninne ra naxanye mi lɔxi ayi.

¹⁴ A na kii nin, ε Fafe Ala naxan ariyanna yi, a mi rafan a ma diidini ito nde keden peen xa lɔ ayi.”

Hakε tongone

¹⁵ “Xa i ngaxakedenna haken liga i ra, siga a fεma i yi a sɔnna fala a xa ε firinna tagi. Xa a i xuiin namε, i bata i ngaxakedenna sɔtɔ na yi.

¹⁶ Koni xa a mi a tuli mati i xuiin na, ε nun muxu keden hanma muxu firin xa siga a fεma alogo ‘feen birin xa makiti sereya firin hanma saxan xuiin xɔn.’*

¹⁷ Koni xa a mi a tuli mati ne xuiin na, na feen fala denkeleya yamaan xa. Xa a mi a tuli mati denkeleya yamaan xuiin na, a yatε alo denkeleyatarena hanma mudu maxinla.”

Tondi feen nun tin fena

¹⁸ “N xa jɔndin fala ε xa, ε na tɔnna dɔxɔ feen naxan na dunuɲa yi, Ala tɔnna dɔxɔma nεn na ra ariyanna yi. E na tin feen naxan ma dunuɲa yi, Ala tinma nεn na ma ariyanna yi.”

¹⁹ “N mɔn xa a fala ε xa, xa muxu firinna lan fefe ma dunuɲa yi Ala maxandini, n Fafe naxan ariyanna yi, a na ligama ε xa nεn.

²⁰ Bayo muxu firin hanma saxan na e malan dεdε yi n xinli, n fan luma nεn menni e yε.”

Muxun naxan mi mafeluun tima

²¹ Na xanbi ra, Piyeri yi fa Yesu fεma, a yi a maxɔdin, a naxa, “Marigina, n xa ngaxakedenna mafelu dɔxɔɲa ma yoli, a na n haken tongo waxatin naxan yi? Han dɔxɔɲa ma solofere ba?”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa a fala i xa, dɔxɔɲa ma solofere mi a ra de, fɔ tonge solofere e nun solofere.”

²³ “Nanara, Ariyanna Mangayaan luxi nεn alo mangan naxan waxi a walikεne saren fi feni.

²⁴ A na fɔlɔxina, e fa walikε keden na gbeti gbananna wuli fu donla yi

* 18:16: Sariyane 19.15

naxan ma, donla naxan nun a si-
imayaan birin wali saranna yi lan.

²⁵ Bayo a mi yi nɔɛ a donla fiye,
mangan yi a ragidi a e xa a tan nun
a naxanla nun a diine nun a yii seene
birin mati e findi konyine ra, alogo a
xa donla fi.

²⁶ Nanara, walikɛɛn yi a xinbi sin
mangan bun ma, a yi a mafan, a naxa,
'Dijɔ n xa, n na i ya donla birin fima
nɛn!'

²⁷ A kanna yi kininkinin a ma, a yi
dijɔ a donla ma, a yi a lu na."

²⁸ "Koni na walikɛɛn yi siga, a sa
a lanfana nde to a gbeti xurudi yi
naxan ma. A yi a suxu, a yi a kɔɛɛn
dɛtɛn. A yi a fala, a naxa, 'N ma donla
fi!'

²⁹ A lanfaan yi a xinbi sin a bun ma,
a yi a mafan, a naxa, 'Dijɔ n xa, n na i
ya donla fima nɛn!'

³⁰ Koni a mi tin. A yi sa a sa kasoon
na han a na a donla fi waxatin naxan
yi.

³¹ Walikɛɛn bonne to na to, e xɔɔ
kati, e siga e kanna fɛma, e sa na birin
fala a xa.

³² Nanara, e kanna yi a tan wa-
likɛɛn xili, a naxa, 'I tan walikɛ
naxina, n ma donla naxan birin i ma,
n dijɔ nɛn na ma bayo i bata n mafan.

³³ A mi yi lan nun ba, i fan xa
kininkinin i walikɛ boden ma alo n
kininkinin i ma kii naxan yi?'

³⁴ Nayi, a kanna yi a sa kasoon na
a xɔɔnɔ alogo a kantɔn muxune xa a
naxankata han a yi a donla birin fi.

³⁵ N Fafe naxan ariyanna yi, na fan
ɛ suxuma na kii nin, xa ɛ tan nde mi a
ngaxakedenna mafelu a bɔɔnɛni."

19

Futu kala fena

Maraka 10.1-12

¹ Yesu yelɔnɔ na falane tiye, a keli
Galile yamanani, a siga Yudaya ya-
manani dɛnaxan Yurudɛn baan kidi
ma.

² Yama gbeen yi bira a fɔxɔ ra, a yi
ne rakɛndɛya.

³ Farisi muxuna ndee yi fa a fɛma
a bunbadeni, e yi a maxɔdin, e naxa,

"Sariyan na a ra ba, xɛmɛn xa naxanla
ramɛ, a findi bun yo ra?"

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "ɛ mi
Kitabun xaranxi ba? A naxa fa fala a
fɔɔnɔ 'Ala yi adaman da, xɛmɛn nun
naxanla,*

⁵ a naxa, 'Nanara, xɛmɛna a nga
nun a fafe bejinma, a a maso a
naxanla ra, e findi fati bɛndɛ kedenna
ra.†

⁶ Nayi, muxu firin mi fa e ra koni fɔ
keden. Nayi, Ala bata seen naxanye
tugun e bode ra, muxɛ nama ne fata."

⁷ E yi a maxɔdin, e naxa, "Nanferɔ
Musa a yamarixi fa fala a xɛmɛn xa
futu kala kɛdin so a naxanla yii, a yi
a bejin?"

⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, "Musa bata
tin, a ɛ xa ɛ naxanle bejin amasɔtɔ ɛ
bɔɔnɛn xɔɔxɔ. Koni a mi yi na kiini
nun a fɔɔnɔ.

⁹ Awa, n xa a fala ɛ xa, xɛmɛn naxan
na a mɛ a naxanla ra, xa a naxanla
mi yalunya ligaxi, xɛmɛn yi nde gbɛtɛ
futu, na xɛmɛn bata yalunyaan liga."

¹⁰ A xarandiine yi a fala a xa, e
naxa, "Xa xɛmɛn nun a naxanla tagi
na kii nin, a lan futu nama ti na yi."

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Birin mi
nɔɛ xaranni ito suxɛ, koni fɔ Ala bata
a fɛrɛn fi naxanye ma.

¹² Xɛmɛna ndee mi nɔɛ naxanla
futuɛ amasɔtɔ e bari kiin xɔn, mux-
une nan ndee gbɛtɛye ligaxi na kiini,
koni ndee gbɛtɛye lanxi a ma nɛn a
e nama naxanla futu alogo e xa lu
walɛ Ariyanna Mangayaan xa. Awa,
xa naxan nɔɛ xaranni ito suxɛ, na xa
a suxu."

Yesu yi duba diidine xa

Maraka 10.13-16, Luka 18.15-17

¹³ Muxuna ndee yi fa e diidine ra
Yesu fɛma, alogo a xa a yiin sa e di-
idine xunni, a yi Ala maxandi e xa
koni xarandiine yi falan ti ne ma.

¹⁴ Yesu naxa, "ɛ tin diidine xa fa
n fɛma, ɛ nama e raxɛtɛ amasɔtɔ e
tan sifane nan gbee Ariyanna Man-
gayaan na."

¹⁵ A yi a yiin sa e xunni, a yi duba e
xa, a siga.

* **19:4:** Dunuɔna Fɔɔnɔ 1.27 nun 5.2 † **19:5:** Dunuɔna Fɔɔnɔ 2.24

*Xεμε nafulu kannu fe**Maraka 10.17-31, Luka 18.18-30*

16 Banxulanna nde yi fa Yesu fεma, a naxa, “Karamαxα, n fe fajin mundun ligε, n habadan nii rakisin sαtα?”

17 Yesu yi a yabi, a naxa, “Nanfera i n maxαdinma fe fajina fe ma? Ala nan keden fan. Xa i waxi a xαn ma, i xa nii rakisin sαtα, yamarine suxu.”

18 A mαn yi maxαdinna ti, a naxa, “Yamari mundun ne ra?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I nama faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama mujan ti. I nama wule seren ba.

19 I baba nun i nga binya, i yi i adamadi boden xanu alo i yεtεna.”‡

20 Banxulanna yi a yabi, a naxa, “N bata ne birin suxu, nanfe fa luxi?”

21 Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i waxi a xαn ma, i xa findi muxu kamalixin na, siga, i sa i yii seene mati, i yi yiiigelitαne ki. I nafunla sαtαma nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa bira n fαxα ra.”

22 Banxulanna na mε waxatin naxan yi, a sunuxin yi siga amasαtα nafulu gbee kannu nan yi a ra.

23 Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “N xa jαndin fala ε xa, nafulu kanne so raxαlα Ariyanna Mangayani!

24 N mαn xa a fala ε xa, nafulu kannu so raxαlα Alaa Mangayani dangu jαgαmεn so feen na sagilaan yinla ra.”

25 Xarandiine na mε waxatin naxan yi, e yi kabε kati! E yi a maxαdin, e naxa, “Nde fa nαε kise nayi?”

26 Yesu yi e mato, a naxa, “Muxun mi nαε na ligε koni Ala nαε feen birin ligε nen.”

27 Na xanbi ra, Piyεri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin bejin, nxu bira i fαxα ra. Nxu tan nanse sαtαma nayi?”

28 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jαndin fala ε xa, waxati nenε famatαni, n tan Muxuna Dii Xεmen na dαxα n ma mangaya gbεdε binyaxini, ε tan naxanye biraxi n fαxα ra, ε

fan dαxαma nen manga gbεdε fu nun firinne ma, ε yi Isirayila bαnsαn fu nun firinne makiti.

29 Naxanye birin bata banxine lu na, hanma a ngaxakeden xεmemane nun a jαxalanmane hanma a fafe hanma a nga hanma a diine hanma a xεene n tan ma fe ra, a na jαxαn kεmε sαtαma nen e nun habadan nii rakisina.

30 Koni naxanye yεεn na, ne wuyaxi sa luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yεεn na.”

20*Xεε kannu walikεne fe*

1 Yesu naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo xεε kannu naxan minin subaxani muxu fendeni alogo e xa sa wali a manpa bili nakαni.

2 E yi lan a ma, a xa e saranna fi gbeti gbanan keden keden, naxan lanjε soge keden saranna ma. A yi e rasiga a manpa bili nakαni.

3 Soge raxεnεn waxatini, a keli, a siga lαxα dεεn na, a yi muxuna ndee li tixi na, naxanye mi yi wali yo ra.

4 Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, ‘E fan xa siga, ε sa wali n ma manpa bili nakαni, a lan n xa ε saren fi naxan na, n na soε ε yii.’

5 Awa, ne yi siga walideni. Na danguxina, a mαn yi na jαxαn liga yanyi tagini e nun se din waxatin masoxina.

6 Awa, se din waxatin danguxina, a mαn yi siga, a sa muxu gbεtεye fan li tixi na. A yi e maxαdin, a naxa, ‘E ferijεnxi be nanfera? E mi fefe ligama?’

7 E yi a yabi, e naxa, ‘Bayo muxu yo mi nxu tixi wali ra.’ A yi a fala e xa, a naxa, ‘Awa, ε fan xa siga wali kedeni n ma manpa bili nakαni.’ ”

8 “Ninbanna soxina, manpa bili nakα kannu yi a fala walikε kuntigin xa, a naxa, ‘Walikεne xili, e saranna xa fi. A fαlα dαnxε ra xiine ma, i sa a rajan a singe ra xiine ma.’

‡ 19:19: Xαrαyaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20 nun Saraxaraline 19.18

⁹ Xεμεν naxanye wanla fɔlɔ jinbari waxatini, ne keden kedenne birin yi gbeti gbanan keden keden sɔtɔ.

¹⁰ Nanara, muxun naxanye singe wanla fɔlɔ, ne to fa, e yi a miri fa fala, a e a sɔtɔma nɛn dangu bonne ra, koni e keden kedenna birin yi gbeti gbanan keden keden sɔtɔ.”

¹¹ “Awa, e to yi a rasuxuma, e xεε kanna mafala fɔlɔ.

¹² E yi a fala, e naxa, ‘Muxun naxanye faxi dɔnxɛn na, ne waxatidi nan tun wali kɛxi. I nxu nun ne birin saren fima kii kedenna nin ba, nxu tan naxanye fɛriɲɛnxi sogen na?’

¹³ Xεε kanna yi e tan nde keden yabi, a naxa, ‘Sɔxɔ, n mi tinxintareya xan ligaxi i ra. En mi lanxi gbeti gbanan keden xan ma ba?’

¹⁴ I saranna tongo, i siga i konni. Naxanye faxi dɔnxɛn na, n waxi ne saranna fi feni alo n bata i saranna fi kii naxan yi.

¹⁵ N mi daxa ba, n xa n sagoon liga n ma gbetini? I n maxɔxɔlɔnma nɛn ba bayo n fonisire?’

¹⁶ Na kiini, naxanye yɛɛn na, ne wuyaxi sa luma nɛn xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yɛɛn na.”

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Maraka 10.32-34, Luka 18.31-34

¹⁷ Yesu yi sigama Yerusalɛn taani waxatin naxan yi, a yi a xarandii fu nun firinne xali e danna. A yi a fala e xa,

¹⁸ a naxa, “Ɛ a mato, en sigama Yerusalɛn taani, n tan Muxuna Dii Xεμεn sa soma nɛn saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yii na yi. E n ma kitin bolonma nɛn, a lan sayaan ma.

¹⁹ Na xanbi ra, e yi n so siya gbetɛne yii naxanye n magelema, e yi n bulan, e yi n gbangban wudin ma. A soge saxande lɔxɔni n kelima nɛn sayani.”

Yaki nun Yoni nga maxandina

Maraka 10.35-45

²⁰ Sebede a dii xεmɛne nga yi fa Yesu fɛma e nun a dii xεmɛne, e yi e xinbi sin Yesu bun ma, e yi a maxandi fena nde ma.

²¹ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “I waxi nanse xɔn ma?” A yi a yabi, a naxa, “Tin, i na i ya mangayaan sɔtɔ, n ma dii xεmɛ firinni itoe xa dɔxɔ i fɛma, kedenna i yiifanna ma, kedenna i kɔmɛnna ma.”

²² Yesu yi e yabi, a naxa, “Ɛ n maxandixi naxan ma, ɛ mi na kolon. Ɛ nɔɛ ɛ minɲɛ tɔrɔya igelengenna ra ba, n fama n mindeni naxan na?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu nɔɛ nɛn.”

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ fama ɛ mindeni nɛn n ma tɔrɔya igelengenna ra yati! Koni muxun dɔxɔ fena n yiifanna ma hanma n kɔmɛnna ma, na mi n tan ma fɔ n fafe bata yi a ragidi naxanye xa.”

²⁴ Xarandii fuun bonne na mɛ waxatin naxan yi, e xɔlɔ na ngaxakendenma firinne ma.

²⁵ Nanara, Yesu yi e birin xili a fɛma, a naxa, “Ɛ a kolon yati siyane mangane nɔyaan nan ligama e xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigiyaan naba e xun na.

²⁶ Koni a mi na kiini ɛ tan tagi. Xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na ɛ yɛ, fɔ a xa findi ɛ walikɛɛn nan na.

²⁷ Xa naxan yo wa findi feni ɛ yɛɛratiin na fɔ a xa findi ɛ konyin nan na

²⁸ alo n tan Muxuna Dii Xεμεn to mi faxi muxɛ xa wali n xa koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na.”

Yesu yi danxutɔ firin nakɛndɛya

Maraka 10.46-52, Luka 18.35-43

²⁹ E yi kelima Yeriko taani waxatin naxan yi, yama gbeen yi bira Yesu fɔxɔ ra.

³⁰ Danxutɔ firinna naxanye yi dɔxi kiraan na, ne yi a mɛ a Yesu dangumatɔɔn nan yi a ra, e yi gbelegbele, e naxa, “Nxu fafe, Dawudaa Dii Xεmɛna, kininkinin nxu ma!”

³¹ Yamaan yi e masabari, koni e mɔn yi gbelegbele kati, e naxa, “Marigina, Dawudaa Dii Xεmɛna, kininkinin nxu ma.”

³² Awa, Yesu yi ti, a yi e xili, a yi e maxɔdin, a naxa, “Ɛ waxi a xɔn ma n xa nanfe liga ɛ xa?”

³³ E yi a yabi, e naxa, “Marigina, nxu waxi a xɔn ma nɛn, nxu mɔn xa seen to.”

³⁴ Yesu yi kininkinin e ma, a yi a yiin din e yɛɛne ra. E yi seen to mafuren, e bira Yesu fɔxɔ ra.

21

Yesu so fena Yerusalen taani
Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40,
Yoni 12.12-19

¹ E to maso Yerusalen taan na, e yi Betifage taan li, Oliwi Geyaan fari. Yesu yi a xarandii firin nasiga e yɛɛ ra.

² A yi a jɔngu e ma, a naxa, “E siga banxidɛɛn na e yɛɛ ra, e sa sofanla nde lima xidixi na yi, a diina a fema. E e fulun, e fa e firinna ra n xa.

³ Xa muxuna nde e maxɔdin, e a fala a xa, e naxa, ‘Marigin nan mako e ma,’ na kanna e soma e yii nɛn sa.”

⁴ Na liga nɛn alogo nabiin naxan fala, na xa kamali, a naxa,

⁵ “E a fala Siyon kaane xa, e naxa, ‘E a mato! E mangan fama e ma. A limaniya. A fama sofanla nan fari, sofali diina, sofali gilɛn diina.’* ”

⁶ Na ma, xarandiine yi siga, Yesu naxan fala e xa, e sa na liga.

⁷ E yi fa sofanla nun a diin na. E yi e dugine yifulun e fari, Yesu yi dɔxɔ sofanla fari.

⁸ Yamaan yi e dugine yifulun kiraan xɔn ma, nde yi jɔxɔndene magira, e yi e sa kiraan xɔn a binya feen na.

⁹ Yamaan naxan yi a yɛɛ ra e nun a xanbi ra, ne birin yi lu sɔnxɔɛ, e naxa, “Tantunna xa fi Dawudaa dii xɛmɛn ma! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xɔnna ma pon!”

¹⁰ Yesu so Yerusalen taani waxatin naxan yi, taan yi maxa. Yamaan yi maxɔdinna ti, e naxa, “Nde ito ra?”

¹¹ Yamaan yi e yabi, e naxa, “Nabi Yesu nan ito ra, keli Nasareti taani Galile yamanani.”

Yesu Ala Batu Banxini
Maraka 11.15-19, Luka 19.45-48,
Yoni 2.13-22

¹² Yesu to so Ala Batu Banxini, a yi sare matine nun sare soone birin kedi na yi. A yi gbeti masarane tabanle rafelen e nun ganba matine gbɛdɛne.

¹³ A yi a fala e xa, a naxa, “A sɛbɛxi Kitabun kui, Ala naxa, ‘N ma Banxin xili bama nɛn Ala maxandi banxina.’† Koni e tan bata a findi muɔadene luxunden na!”

¹⁴ Danxutɔne nun lebutɛne yi siga Yesu fema Ala Batu Banxini, a yi e rakɛndɛya.

¹⁵ Koni saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne to a to kabanako feene ligɛ, e diidine fan to naxanye yi sɔnxɔma Ala Batu Banxini, e naxa, “Tantunna xa fi Dawudaa Dii Xɛmɛn ma,” e yi xɔɔ.

¹⁶ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “I mi diidine falan mɛɛn ba?” Yesu yi e yabi, a naxa, “Di! E mi Kitabun yireni ito xaranxi ba, naxan a falaxi, † bata diidine nun dii jɔɛne yamari, e yi i matɔxɔ?‡ ”

¹⁷ Yesu yi e lu mɛnni, a keli taani, a siga Betani taani, a sa xi na.

Yesu yi xɔdɛ binla danga
Maraka 11.12-14, 20-24

¹⁸ Na xɔtɔn bode, a xɛtɛmatɔn Yerusalen taani, kamɛn yi a suxu.

¹⁹ A yi xɔdɛ binla to kiraan dɛxɔn ma, a yi siga a bun ma, koni a mi a bogi yo li a ra, fɔ a dɛɛne. Nanara, a yi a fala xɔdɛ binla ma, a naxa, “I tan mi fa bogin sɔnɔn!” Awa, na waxatin yɛtɛni xɔdɛ binla yi xara!

²⁰ Xarandiine to na to, e yi kabɛ, e maxɔdinna ti, e naxa, “Xɔdɛ binli ito xaraxi di xulɛn?”

²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala e xa, xa e dɛnkeleyaxi, e mi sike, n naxan ligaxi xɔdɛ binli ito ra, e fan nɔɛ na jɔxɔnna ligɛ nɛn. A birin xa mi na ra, e nɔɛ a falɛ nɛn geyaan xa, e naxa, ‘Keli be, i sa sin fɔxɔ igeni,’ na yi liga.

²² Xa e dɛnkeleyaxi, e na sese maxɔdin Ala ra, e na sɔtɔma nɛn.”

* **21:5:** A mato Sakari 9.9 kui. † **21:13:** A mato Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11 kui. ‡ **21:16:** Yaburin 8.3

*Yesu senben maxadinna fe
Maraka 11.27-33, Luka 20.1-8*

²³ Yesu mɔn yi fa Ala Batu Banxini. A yi yamaan xaranma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi fa a fema, e yi a maxadin, e naxa, “I feni itoe ligama senbe mundun na, nde i yamarixi i xa feni itoe liga?”

²⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “N fan xa ε maxadin fe keden ma, xa ε n yabi, n feene ligama senben naxan yi, n fan na falama ε xa nen.”

²⁵ Nde Yoni rafaxi a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?” E yi falan ti folo e bode tagi, e naxa, “Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a falama nen nayi, a naxa, ‘Nanfera ε mi laxi Yoni ra?’”

²⁶ Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, en gaxu yamaan yeε ra bayo e birin laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra.”

²⁷ Nanara, e yi Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi a kolon.” Awa, a yi a fala e xa, a naxa, “N tan fan feni itoe ligama senben naxan yi, n mi na falama ε xa na yi.”

Dii xeme firinna fe sandana

²⁸ “E xaxili lu ito xon ma. Xemena nde yi na, dii xeme firin yi naxan yii. A siga a forimaan fema, a sa a fala a xa, a naxa, ‘N ma diina, siga wali kedeni n ma nakoni to.’”

²⁹ A yi a yabi, a naxa, ‘N mi waxi siga feni.’ Koni donxen na, a bɔnen yi maxete, a siga.

³⁰ A fafe yi siga a diin bonna fema, a sa na fala kedenna ti na fan xa, a yi a yabi, a naxa, ‘N fafe, n sigama nen.’ Koni a mi siga.

³¹ Ne firinna ye, nde a fafe sagoon ligaxi?” E yi a yabi, e naxa, “Forimana.” Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jondin fala ε xa, mudu maxinle nun yalundene singe soma ε yeε ra Alaa Mangayani.

³² Amasoto Yoni bata fa, a tinxinna kiraan yita ε ra, ε mi la a ra. Koni mudu maxinle nun yalundene bata la a ra. Hali ε to na to, ε bɔne mi maxete, ε la a ra.”

*Nako kantanne fe sandana
Maraka 12.1-12, Luka 20.9-19*

³³ Yesu naxa, “E tuli mati sanda gbete ra. Nako kanna nde yi na nun naxan manpa bili nakon sa, a yi a sansan, a yi manpa ige badeni ton, a yi gbengben ti. Na xanbi ra, a yi nakon taxu a kantan muxune ra, a siga sigatini.

³⁴ Awa, a bogi waxatina a lixina, a yi a walikena ndee rasiga a nakon kantan muxune ma, a e xa a gbeen so ne yii.

³⁵ Nakon kantan muxune yi nako kanna walikene suxu, e kedenna mabonbo, e bonna faxa, e bonna magolon gemene ra.

³⁶ Na xanbi ra, nako kanna mɔn yi a walike gbete ye rasiga, naxanye yi wuya dangu a foloyixine ra. Nakon kantan muxune yi ne fan liga na kii kedenni.

³⁷ Donxen na, a yi a dii xemen nasiga e ma, a naxa, ‘E danma nen n ma diin tan na.’”

³⁸ “Koni nako kantanne to a dii xemen to, e yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nako kanna ke tongon nan ito ra, ε fa be, en na a faxa alogo en xa a keen soto.’”

³⁹ Nayi, e yi a suxu, e siga a toron-toronne nako xeen fari ma, e sa a faxa. §

⁴⁰ Awa, nako kanna na fa waxatin naxan yi, a nanfe ligama nako kantanne ra?”

⁴¹ E yi a yabi, e naxa, “A na muxu jaxine faxama nen kii jaxini, a yi nakon taxu muxu gbete ye ra naxanye a gbeen soe a yii a xaba waxatini.”

⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E munma Kitabun yireni ito xaran ba? A naxa, ‘Banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxin gemene

§ 21:39: Sandani ito kui Ala nan misalixi nako kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xe Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. * 21:42: Yaburin 118.22-23

fisamantenna ra. Marigin nan na ligaxi, a findi kabanako feen na en yεε ra yi.* ”

⁴³ Yesu naxa, “Nanara, n na a falama ε xa, Alaa Mangayaan bama ε yii nεn, a so yama gbεten yii, naxanye kεwali lanjε a ma.

⁴⁴ Naxan yo na bira gεmεni ito fari, na yigirama nεn a dungin dungin na. Koni xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nεn.”

⁴⁵ Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune to Yesu a sandan mε, e yi a kolon a falan tima e tan nan ma.

⁴⁶ Nanara, e yi kata a suxu feen na, koni e yi gaxu yamaan yεε ra naxanye yi a mirixi fa fala a nabiin nan Yesu ra.

22

Naxalandi tiin sandana

Luka 14.15-24

¹ Yesu mεn yi sandan sa yamaan xa.

² A yi a fala, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nεn alo mangan naxan jaxalandi tiin sεwa donse donna malanni tεn a dii xεmεn xa.

³ A yi a walikεne rasiga a muxu xilixine ma alogo e xa fa donse donna malanni, koni e mi tin fε.

⁴ Nanara, a yi a walikε gbεtεye rasiga e ma, a naxa, ‘E sa a fala e xa, a donseen birin bata yitεn iki. N bata n ma turaan nun jinge raturaxine faxa, seen birin bata yitεn. E fa jaxalandi tiin donse donna malanni!’

⁵ Koni e mi a yate, e siga e makone ra. Nde yi siga xεεne ma, nde yi siga e wanle ra.

⁶ A dεnxεne yi walikεne suxu, e yi e rayarabi, e yi e faxa.”

⁷ “Mangan yi xεlε kati, a yi a sofane rasiga, e sa faxa tiine halagi, e yi e taan gan.

⁸ Na xanbi ra, a yi a walikεne xili, a naxa, ‘Naxalandi tiin malanna bata yitεn koni n muxun naxanye xilixi, ne mi yi daxa e xa xili.

⁹ Awa, iki ε siga kira xunne ma. E na muxu yo to, ε ne xili malanni.’

¹⁰ Nanara, walikεne yi siga kira xunne ma, e muxun naxanye birin to, e yi ne malan muxu jaxine nun muxu fajine birin. Nayi, jaxalandi tiin malan yiren yi rafe muxu xilixine ra.”

¹¹ “Koni mangan to so, a xa a muxu xilixine to, a yi xεmεna nde to mεnni, jaxalandi ti domaan mi yi a ma.

¹² A yi a maxεdin, a naxa, ‘Sεxε, i soxi be di, anu, i mi maxidixi alo a daxa jaxalandi ti malanni kii naxan yi?’ Koni xεmεn mi a yabi sεtε.

¹³ Mangan yi a fala a walikεne xa, a naxa, ‘E a xidi ken, ε yi a ramini tanden ma dimini, wugan nun jin naxinna dεnaxan yi.’ ”

¹⁴ Yesu naxa, “Muxu wuyaxi xilixi koni muxu dando nan tun sugandixi.”

Mudu fiin maxεdinna fe

Maraka 12.13-17, Luka 20.20-26

¹⁵ Farisi muxune yi siga, e sa Yesu tεnjεge feni tεn a fala xuiin xεn ma.

¹⁶ E yi e xarandiina nde nun Herode a muxuna nde rasiga Yesu fema a faladeni, e naxa, “Karamεxε, nxu a kolon fa fala jεndi falan nan i tan na, i yamaan xaranma Ala jεndin nan ma. Muxe mi nεε i ya miriyaan maxεtε, amasεtε i mi muxune rafisaxi e bode xa.

¹⁷ Awa, i mirixi a ma di, a fala nxu xa, a daxa mudun yi fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi?”

¹⁸ Koni Yesu yi e nata jaxin kolon. A yi e yabi, a naxa, “E tan nafigine! Nanfera, ε katama n bunbadeni?”

¹⁹ E gbeti gbananna yita n na mudun fima naxan na!” E yi gbeti gbananna yita a ra.

²⁰ Yesu yi e maxεdin, a naxa, “Nde xili nun a yεtagin sawura a ma?”

²¹ E yi a yabi, e naxa, “Romi Manga Gbeena.” Nayi, Yesu yi a fala e xa, a

* **22:21: Ala gbeena:** Mangan yεtagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi a gbeen nan na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen nan na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yεtε so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na.

naxa, “Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen yi so Ala yii.”*

²² E na me waxatin naxan yi, e kabε kati, e keli a fema, e siga.

Faxa muxune rakeli fena

Maraka 12.18-27, Luka 20.27-40

²³ Na lɔxɔn yeteni, Saduse muxune yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxa muxune mi kelima sayani. E yi Yesu maxɔdin,

²⁴ e naxa, “Karamɔxɔ, Musa bata yi a fala, a naxa, ‘Xa xemɛn faxa, a mi dii lu, a ngaxakedenna xa a ke naxanla tongo alogo a xa diina nde bari faxa muxun xa.’†

²⁵ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi be nun, forimaan yi naxanla futu, a faxa, a mi dii sɔtɔ, a naxanla yi lu a xunyɛn xa.

²⁶ A yi liga na kiini a firinden fan na, a saxanden fan yi liga na kiini, na yi liga han solofere.

²⁷ Dɔnxɛn na, naxanla fan yi faxa.

²⁸ Awa, faxa muxune na keli waxatin naxan yi, naxanla findima nde gbee ra na muxu soloferene ye? Bayo e birin bata yi a dɔxɔ.”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata tantan, amasɔtɔ ε mi Kitabun kolon hanma Ala sɛnbɛna.

³⁰ Bayo faxa muxune na keli waxatin naxan yi, e ligama nɛn alo malekan naxanye ariyanna yi. Xemɛn mi naxalan fute, naxanla mi dɔxe xemɛn xɔn.

³¹ Awa, naxan lanxi faxa muxune rakeli feen ma, ε mi Alaa falan xaranxi ba? A naxa,

³² ‘Ibrahimaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala.’ Anu, faxa muxune Ala mi a tan na fɔ niiramane.”‡

³³ Yamaan na me waxatin naxan yi, e kabε Yesu a xaranna ma kati!

Yamari fisamantenna fe

Maraka 12.28-34, Luka 10.25-28

³⁴ Farisi muxune a me waxatin naxan yi, a Yesu e yabi kiin bata a liga Saduse muxune yi e dundu, e yi e malan.

³⁵ Sariya karamɔxɔ keden yi na, na yi Yesu keɲaan feɛfeɛ, a yi a maxɔdin,

³⁶ a naxa, “Karamɔxɔ, yamarin mundun gbo dangu a birin na Sariya Kitabuni?”

³⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “I Marigina Ala xanu i bɔɲɛn birin na e nun i niin birin na e nun i xaxinla birin na.”§

³⁸ Yamarini ito gbo dangu e birin na.

³⁹ A firinden ito luxi nɛn alo bonna, a naxa, ‘I adamadi boden xanu alo i yetena.’*

⁴⁰ Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin singanxi yamari firinni itoe nan na.”

Yesu yi maxɔdinna ti

Maraka 12.35-37, Luka 20.41-44

⁴¹ Farisi muxune malanxi waxatin naxan yi, Yesu yi e maxɔdin, a naxa,

⁴² “E mirixi Alaa Muxu Sugandixina feen ma di? Nde bɔnsɔn a ra?” E yi a yabi, e naxa, “Dawuda bɔnsɔnna nan a ra.”

⁴³ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “Nan-fera Dawuda a xili bama ‘N Marigina’ fata Alaa Nii Sariɲanxin na? Amasɔtɔ Dawuda a falama, a naxa,

⁴⁴ ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, “Dɔxɔ n yiifanna ma, han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”†

⁴⁵ Awa, xa Dawuda a xili bama, ‘N Marigina,’ na ma, Alaa Muxu

† 22:24: A mato Dunuɲa Fɔlɔn 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui. ‡ 22:32: *niiramane*: Ala naxa a Ibrahimaa Ala nan a ra. A mato Xɔɔyaan 3.6 nun 3.15-16 kui. A mi a falaxi nun a Ibrahimaa Ala nan yi a tan na Ibrahimaa yi a nii ra waxatin naxan yi. Na luxi nɛn alo Ala yeɛna e ra laxira yi. E mɔn e nii ra Ala yeɛ ra yi. Nanara, faxa muxune kelima nɛn sayani. § 22:37: Sariyane 6.5 * 22:39: Saraxaraline 19.18 † 22:44: Yaburin 110.1 ‡ 22:45: Na waxatini karamɔxɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburi 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala “N Marigina.” Na bunna nɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yeɛ ra yi.

Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di?"‡

⁴⁶ Muxu yo mi nɔ a yabε fala keden peen na! Keli na waxatin ma, muxu yo mi fa susu a maxɔdinjε fe gbεtε ma.

23

Yesu yi sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yalagi

Maraka 12.38-39, Luka 11.43, 46, 20.45-46

¹ Na xanbi ra, Yesu yi falan ti ya-maan nun a xarandiine xa,

² a naxa, "Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune dɔxi Nabi Musa fun-fun nin.

³ Nayi, ε e falane birin suxu, ε yi e liga. Koni ε nama e kεwali sifane tan liga, amasɔtɔ e naxan falama, e mi na ligama.

⁴ E goron binyene raxidima, e yi e dɔxɔ muxune xun ma, koni hali e yii sonla, e tan mi waxi na din feni e ra e maxalideni.

⁵ E feen birin ligama nɛn alogo muxune xa e to. Nayi, e Kitabu falane sεbεma, e yi e xidi e tigrine nun e yiine ra han a gbo ayi. E domane maxidixi luti dɛnbεxi kuyene ra.

⁶ Binye dɔxɔdene rafan e ma malanne yi, e dɔxɔ yamaan yεε ra salide banxine yi.

⁷ Binye xɔntɔnne rafan e ma lɔxɔ tidene yi, muxune yi e xili 'Karamɔxɔ.' "

⁸ "Koni muxe nama ε tan xili ba fa fala, 'Karamɔxɔ,' amasɔtɔ ngaxake-denmaan nan ε birin na, karamɔxɔ keden pee nan ε yii.

⁹ Awa, ε nama muxu yo xili dunujɔ ito yi fa fala, 'N Fafe,' amasɔtɔ Fafe keden pee nan ε yii ariyanna yi.

¹⁰ ε nama tin muxune xa ε xili 'Kuntigina,' amasɔtɔ kuntigi keden peen nan ε yii. Alaa Muxu Sugandixin nan na ra.

¹¹ Muxun naxan gbo ε birin xa, na xa findi ε konyin na.

¹² Naxan na a yetε yite, na yigodoma nɛn. Naxan na a yetε magodo, na yitema nɛn."

Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune nafigiya

Maraka 12.40, Luka 11.39-42, 44-52, 20.47

¹³ "Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! Amasɔtɔ ε Ariyanna Mangayaan dεεn nagalin muxune yεε ra, ε tan yetεεn mi soma, ε mɔn mi muxune luma e so naxanye waxi so feni."

¹⁴ "Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! Amasɔtɔ ε kaɲa gilene yii seene bama e yii. ε yi ε yetε mayita sali xunkuyeni. ε yalagima nɛn na feene ma a ɲaxin na."

¹⁵ "Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! ε fɔxɔ igen nun bɔxɔ xɔnna birin yisigama alogo ε xa tubi muxu keden peen sɔtɔ. ε na a sɔtɔ ε a findima nɛn yahannama kaan na naxan ɲaxu ε tan xa dɔxɔ firin."

¹⁶ "Gbalona ε xa, ε tan danxutɔɔn naxanye danxutɔɔn yii rasuxuma. ε tan naxanye a falama, ε naxa, 'Xa muxuna nde a kɔlɔ Ala Batu Banxin xinli, hali a mi a rakamali, koni naxan na a kɔlɔ Ala Batu Banxin xεmani, fɔ na kanna xa a falan nakamali.'

¹⁷ ε tan danxutɔ xaxilitarene! Mundun gbo xεmana hanma Ala Batu Banxin naxan xεmaan nasarijanma?

¹⁸ ε mɔn a falama, ε naxa, 'Xa muxuna nde a kɔlɔ saraxa ganden xinli, hali a mi a rakamali. Koni xa muxuna nde a kɔlɔ saraxan yeteni naxan saraxa ganden fari, fɔ a xa a falan nakamali.'

¹⁹ Danxutɔne! Mundun gbo saraxana hanma saraxa ganden naxan saraxan nasarijanma?

²⁰ Awa, naxan na a kɔlɔ saraxa ganden xinli, na bata a kɔlɔ saraxa ganden xinli e nun seen naxanye birin a fari.

²¹ Naxan na a kɔlɔ Ala Batu Banxin xinli, na bata a kɔlɔ Ala Batu Banxin nun Ala yeteni, naxan luma ε ye mɛnni.

22 Muxun naxan na a kɔlɔ ariyanna yi na bata a kɔlɔ Alaa manga gbɛdɛni e nun naxan dɔxi a yi.”

23 “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine, ε nakɔ yi seene yaganna bama alo sorontonna nun sabi se gbɛtɛye, koni ε bata ε mɛ sariyana fe gbeene ra, alo kiti kɛndɛn nun kininkininna nun tɔgɔndiyana. Anu, ε lan ε xa ne nan liga, e nun fe dɔnxɛne.

24 Ε tan danxutɔɔn naxanye danxutɔne yii rasuxuma, ε minseen naserendenma alogo ε xa soso keden peedin ba a yi, koni ε yi jɔgɔmɛn gerun!”

25 “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine, ε igelengenna nun ε donse saseen fanna masugusuguma, koni e kuiin nafexi milan nun yetɛ rafan fe jɔxine ra.

26 I tan Farisi muxu danxutɔna, i ya igelengenna nun i ya donse saseen kui maxa singen, alogo a fanna fan xa sarijan.”

27 “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine. Ε luxi nɛn alo banxi fajin naxan tixi gaburun xun ma bɛndɛ fixɛn soxi naxan ma naxanye fari tofan, koni e kuiin nafexi faxa muxu xɔnne ra e nun se xɔsixin sifan birin.

28 Ε fan na kiini, ε yetɛ findima tinxin muxun nan na muxune birin yetagi, koni ε kuiin nafexi nafigiyaan nun fe jɔxine ra pen!”

Yesu yi e jɔxankatana fe fala Luka 11.47-51

29 “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine. Ε banxi tofajine tima nabine gaburune xun ma, ε yi tinxin muxune gaburune ratofanɛ ayi.

30 Ε yi a fala, ε naxa, ‘Xa nxu yi na nun nxu benbane waxatini, nxu mi yi kafuma e ma e nabine faxa waxatin naxan yi.’

31 Awa, ε tan yetɛɛn sereyaan bama ε yetɛ xili ma fa fala naxanye nabine faxa, ne nan bɔnsɔn ε ra.

32 Awa, ε benbane hakɛne dɛfe!

33 Ε tan kosone, ε tan saji bɔnsɔnne, ε giye yahannama kitin bun ma di?”

34 “Nanara, n nabine nun xaxilimane nun sariya karamɔxɔne rasigama ε ma. Ε nde faxama nɛn, ε yi nde gbangban wudin ma. Ε yi nde bulan salide banxine kui, ε yi e sagatan keli taa ma han taa ma.

35 Na kiini, ε saranma nɛn na tinxin muxune birin faxa feen na, keli Habila tinxin muxun ma han Sakari, Bɛɛkaya dii xɛmɛna, ε naxan faxa Ala Batu Banxin nun saraxa ganden tagi.

36 N xa jɔndin fala ε xa, na birin xɛtɛma nɛn iki muxune ma.”

Yesu yi Yerusalɛn taan xanu

Luka 13.34-35

37 “Yerusalɛn kaane! Yerusalɛn kaane! Ε tan naxanye nabine faxaxi, ε yi Alaa xɛrane magɔlɔn. A xɔnla n suxu nɛn sanja ma wuyaxi n xa ε malan n fɛma alo tɔxɛ ngana a diine malanma a gabutɛɛn bun kii naxan yi, koni ε mi tin!

38 Awa, Ala ε konna rabɛjinma nɛn fefe!

39 Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, ε mi fa n toma sɔnɔn han ε yi a fala, ε naxa, ‘Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!’ ”

24

Ala Batu Banxin kalana fe Maraka 13.1-2, Luka 21.5-6

1 Yesu yi keli na, a siga. A to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiine yi fa a fɛma, e yi Ala Batu Banxin ti kiin yita a ra.

2 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ε mi seni itoe birin toma ba? N xa jɔndin fala ε xa, gɛmɛni ito kedenna mi luma a funfuni be. E e birin naxuyama ayi nɛn.”

Tɔrɔn nun bɛsɛnxɔnyana fe Maraka 13.3-13, Luka 21.7-19

3 Yesu yi dɔxi Oliwi Geyaan fari waxatin naxan yi, a xarandiine yi siga a fɛma wundoni, e yi a maxɔdin, e naxa, “Feni itoe birin ligan waxatin naxan yi, na fala nxu xa, e nun taxamasenna naxanye i fa waxatin nun waxati rajanna yitama nxu ra.”

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E a liga ε yeren ma alogo muxe nama ε mayenden.

⁵ Amasɔtɔ muxu wuyaxi fama nɛn n xinli, e yi a fala, e naxa, ‘Alaa Muxu Sugandixin nan n tan na,’ e muxu wuyaxi mayenden.

⁶ E yɛngɛ feene mɛma nɛn, ε yɛngɛna ndee xinle mɛ. Koni ε nama gaxu. A fɛrɛ mi na fɔ na fe sifane xa liga nɛn, koni waxati rapanna mi na ra singen.

⁷ Siyana ndee siyana ndee yɛngɛma nɛn, yamanana ndee yi yamanana ndee yɛngɛ. Fitina kamene yi so, bɔxɔn yi xuruxurun yirena ndee yi.

⁸ Na feene birin ligama nɛn alo jaxanla dii bari kuiin xɔlɛ singena.”

⁹ “Na xanbi ra, e ε suxuma nɛn, e yi ε tɔrɔ, e yi ε faxa. Siyane birin ε rapaxuma nɛn n tan ma fe ra.

¹⁰ Muxu wuyaxi birama nɛn tantanni na waxatini, e yi e bode yanfa, e e bode so yiini, e yi e bode rapaxu.

¹¹ Wule nabi wuyaxi fama nɛn e fa muxu wuyaxi mayenden.

¹² Fe jaxin gboma ayi nɛn dunuɗa yi han muxu wuyaxi a xanuntenyaan yi xurun.

¹³ Koni naxan na a yixɔdɔxɔ han a rapanna, na kisima nɛn.

¹⁴ Awa, Alaa Mangayana falan Xibaru Fajin kawandin bama nɛn dunuɗa yiren birin yi, a findi seren na siyane birin xa, na xanbi ra waxati rapanna yi a li.”

Se Haramuxina fe

Maraka 13.14-23, Luka 21.20-24

¹⁵ “E na Se Haramuxin to tixi yire sarijanxini naxan halagin tima, Nabi Daniyelɛi naxan ma fe fala, (naxan ito xaranma, na xa a bunna kolon,)*

¹⁶ nayi, naxanye Yudaya yi, ne xa e gi, e te geyane fari.

¹⁷ Muxun naxan a kore banxin kɔɛ ra, na nama xɛtɛ, a godo banxini a yii seene tongodeni.

¹⁸ Muxun naxan xɛɛn ma, na nama xɛtɛ banxini a domain tongodeni.

¹⁹ Gbalo gbeen fudi kanne nun diin ngane yɛɛ ra na waxatine yi!

²⁰ E Ala maxandi alogo ε giin nama lan xunbeli waxatin ma hanma Matabu Lɔxɔna!

²¹ Amasɔtɔ na lɔxɔne tɔrɔn jaxuma ayi nɛn dangu a birin na. A jɔxɔn munma liga singen xabu dunuɗa da waxatini han iki. A jɔxɔn fan mi fa ligama sɔnɔn!

²² Xa Ala mi yi nde ba na lɔxɔne ra nun, muxu yo mi yi kisima, koni a bata nde ba a ra a muxu sugandixine fe ra.”

²³ “Awa na waxatini, xa muxuna nde a fala, a naxa, ‘A mato, Alaa Muxu Sugandixin be yi,’ hanma, ‘A sa mɛnni,’ ε nama la na ra.

²⁴ Amasɔtɔ muxu wulexi sugandixine nun wulen nabine kelima nɛn, e taxamaseri gbeene nun kabanako feene liga alogo hali Alaa muxu sugandixine, e xa ne mayenden, xa na lanɗɛ.

²⁵ E a mato, n bata a fala ε xa benun a waxatin xa a li.

²⁶ Nanara, xa muxu yo a fala ε xa, a naxa, ‘A mato, a sa burunna ra!’ E nama siga na! Hanma xa e a fala fa fala, ‘A luxunxi be yi!’ E nama la na ra!

²⁷ Amasɔtɔ alo kuyen na a jinna masɔxɔn keli sogetedeni han sogegododeni, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn fama na kii nin.

²⁸ Binbin denaxan yi, dugane e malanma mɛnna nin.”

Muxuna Dii Xɛmɛn fa fena

Maraka 13.24-27, Luka 21.25-28

²⁹ “Na tɔrɔ lɔxɔne na dangu, ‘so-geni dimima nɛn, kiken mi fa dɛgɛma, sarene kelima nɛn kore e bira, kore xɔnna sɛnbene yimaxama nɛn.’†

³⁰ Nayi, n tan Muxuna Dii Xɛmɛna taxamasenna minima nɛn kɛnɛnni kore. Dunuɗa siyane birin yi wuga. E n tan Muxuna Dii Xɛmɛn toma fe nɛn kore xɔnna kundani sɛnbɛn nun binyeni.

³¹ Xɔta xui gbeen na mini, n na n ma malekane rasigama nɛn bɔxɔn tongon naaninne birin yi, e yi n ma muxu yɛbaxine malan, keli dunuɗa danna bonna ma sa dɔxɔ bonna ra.”

* **24:15:** A mato Daniyelɛi 9.27 nun 11.31 nun 12.11 kui. † **24:29:** Esayi 13.10 nun Esayi 34.4

*Xɔde binla fe taxamasenna**Maraka 13.28-31, Luka 21.29-33*

³² “E xaxili sɔtɔ xɔde binla fe ma. A yiine na maɲingi, a deene yi mini fɔlɔ, e a kolonma nen nayi fa fala ɲemen bata maso.

³³ A na kii nin, e na feni itoe birin to waxatin naxan yi, e a kolonma nen fa fala waxati saxin bata maso, a bata so de yeteen li.

³⁴ N xa ɲɔndin fala e xa, iki muxune mi danguma fɔ na feene birin liga.

³⁵ Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna danguma nen, koni n ma falane mi danguma habadan!”

*Muxu yo mi na waxatin kolon**Maraka 13.32-37, Luka 17.26-30, 34-36*

³⁶ “Muxu yo mi na lɔxɔn nun waxati saxin kolon, hali malekan naxanye ariyanna yi hanma Dii Xemen, fɔ a Fafe Ala keden peena.

³⁷ N tan Muxuna Dii Xemen fa feen ligama nen alo naxan liga Nuhan gbee waxatini.

³⁸ Benun fufaan xa fa waxatin naxan yi, yamaan yi e degema, e yi e minma, e yi ɲaxanle futuma, e yi e diine fima xemene ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunkin kui.

³⁹ Koni feen naxan fama ligadeni, e mi yi na kolon mumɛ han fufaan yi fa, a yi e birin xali. Muxuna Dii Xemen na fa waxatin naxan yi, a ligama na kii nin.

⁴⁰ Muxu firin luma nen xeen ma na waxatini, keden xalima nen, keden yi lu na.

⁴¹ Naxalan firin luma nen se dinni, kedenna xalima nen, keden yi lu na.

⁴² E lu e yete ra yi, amasɔtɔ e mi e Marigin fa waxatin kolon.

⁴³ E e xaxili lu ito xɔn ma. Xa banxi kanna yi muɲaden fa waxatin kolonɲe kɛen na nun, a mi yi tinɲe muɲaden xa so a banxini, a yi luma a yete ra yi nen.

⁴⁴ Nanara, e xa e yitɔn amasɔtɔ e xaxili mi lɔxɔn nun waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xemen fama na waxatin nin.”

*Walike tinxinxina fe**Luka 12.41-48*

⁴⁵ “Walikɛen mundun lannaya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a dɔxi walikɛen bonne xun na, a e donseen taxun e ra a waxatini, a tan nan na ra.

⁴⁶ Na walikɛen sewama nen, xa a kuntigina a li na wanla ke!

⁴⁷ N xa ɲɔndin fala e xa, a kuntigina a yii seen birin taxuma a ra nen.

⁴⁸ Koni xa walike ɲaxin na a ra, a a falama nen a yete ma, a naxa, ‘N ma kuntigin bata buye ayi.’

⁴⁹ A yi lu walikɛen bonne bɔnbɛ, a yi a dege, a yi a min e nun dɔlɔ minne.

⁵⁰ Awa, walikɛen yengi mi lɔxɔn naxan ma, a mi waxatin naxan kolon, a kuntigin fama na waxatin nin.

⁵¹ A kuntigina a ɲaxankatama nen, a yi a saran a xun yifu wanle ra, a lu yire yi wugan nun ɲin naxinna denaxan yi.”

25*Sungutun fuuna fe sandana*

¹ “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo sungutun fuun naxanye e lenpune tongo e siga ɲaxalandi kanna ralandeni siga ɲaxalandi tiine malanni.

² Xaxilitare suulun yi e ye, xaxilimaan nan yi suulunna bonne ra.

³ Xaxilitarene yi e lenpune tongo koni e mi ture tongo.

⁴ Koni xaxilimane yi e lenpune tongo, e yi turena nde sa e goronne kui lenpun nadεge seen na.

⁵ Naxalandi kanna to bu, xixɔnla yi sungutunne suxu, e xi.”

⁶ “Kɔe tagini sɔnxɔ xuiin yi mini, e naxa, ‘Naxalandi kanna bata fa. E fa a ralan!’

⁷ Nayi, sungutunne birin yi xulun, e yi e lenpune yitɔn.

⁸ Xaxilitarene yi a fala xaxilimane xa, e naxa, ‘E nxu ki tureni, amasɔtɔ nxɔ lenpune tumaan ni i ra.’

⁹ Xaxilimane yi e yabi, e naxa, ‘En-en, a mi en birin yiliye. E siga sare matine fema e sa nde sara e yete xa.’

¹⁰ Nayi, sungutun xaxilitarene yi siga ture saradeni. E sa mɛnni waxatin naxan yi, ɲaxalandi kanna yi fa.

Sungutun suulunna naxanye yitɔnxi, ne yi so ɲaxalandi kanna fɔxɔ ra malanni. E dɛɛn nagali.

¹¹ Na xanbi ra, sungutunna bonne yi fa, e naxa, 'N xu fafe, yandi, dɛɛn nabi nxu xa.'

¹² ɲaxalandi kanna yi e yabi, a naxa, 'N xa ɲɔndin fala ε xa, n mi ε tan kolon mumε!' "

¹³ Yesu yi a fala, a naxa, "E lu ε yεε ra yi amasɔɔ ε mi bɔxɔn nun waxati saxin kolon."

Walikε saxanna fe sandana

Luka 19.11-27

¹⁴ "Ariyanna Mangayaan ligaxi nɛn alo xɛmɛn naxan yi sigama sigatini, a yi a walikene xili, a yi a yii seene taxu e ra.

¹⁵ A yi xɛma gbanan suulun so keden yii, a yi firin so gbɛtɛ yii, a yi keden so a saxanden yii, e birin nun e yilan. Na xanbi ra, a yi siga sigatini.

¹⁶ Walikɛɛn naxan xɛma gbanan suulun sɔɔ, na yi siga na rayulayadeni mafuren, a yi xɛma gbanan suulun gbɛtɛ sɔɔ.

¹⁷ Walikɛɛn naxan xɛma gbanan firin sɔɔ, na fan yi firin gbɛtɛ sɔɔ.

¹⁸ Koni walikɛɛn naxan xɛma gbanan keden sɔɔ, na yi sa yinla ge, a yi a kuntigina xɛmaan luxun na."

¹⁹ "Waxati xunkuye danguxina, walikene kuntigin yi fa alogo e xa e dɛntɛge.

²⁰ Walikɛɛn naxan xɛma gbanan suulun sɔɔ, na yi fa, a yi xɛma gbanan suulun gbɛtɛ yita a ra. A yi a fala, a naxa, 'N kanna, i xɛma gbanan suulun nan taxu n na. N bata suulun gbɛtɛ sɔɔ, a tan ni i ra.'

²¹ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I bata i yixɔɔxɔ, i tan walikε faɲin nun lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nɛn. Fa sɛwa n tan i kanna xɔn!'

²² Na xanbi ra, a xɛma gbanan firinna so naxan yii, na yi fa, a naxa, 'N kanna, i xɛma gbanan firin nan so n yii. N bata firin gbɛtɛ sɔɔ, a tan ni i ra.'

²³ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I bata i yixɔɔxɔ, i tan walikε faɲin nun

lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nɛn. Fa sɛwa n xɔn!'

²⁴ Dɔnxɛn na, naxan xɛma gbanan keden sɔɔ, na yi fa, a naxa, 'N kanna, n na a kolon a i ya fe xɔɔxɔ. I seen xabama yireni i mi a bixi dɛnaxan yi, i donseen malanma yireni i mi se sixi dɛnaxan yi.

²⁵ Na nan n gaxu, n yi siga, n yi sa i ya xɛmaan luxun bɔxɔn bun. I gbeen naxan na, na ni i ra.'

²⁶ A kuntigin yi a yabi, a naxa, 'I tan walikε ɲaxi salantenna, i a kolon ba, fa fala a n seen xabama yireni n mi a bixi dɛnaxan yi, n yi donseen malan yire yi n mi a sixi dɛnaxan yi.

²⁷ Na ma, a yi lan nun i xa sa n ma xɛmaan taxu gbeti mara banxin yulane ra, alogo n na fa waxatin naxan yi, n yi xɛmaan nun a tɔnɔdin sɔɔ.

²⁸ Nba, ε xɛma gbananna ba a yii, xɛma gbanan fu naxan yii, ε a so na yii.

²⁹ Amasɔɔ seen muxun naxan yii, nde soma nɛn na yii mɔn, a yi a gbegbe sɔɔ. Koni se mi naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nɛn.

³⁰ Nba, tɔnɔ mi na walikɛɛn naxan na, ε na woli tandeni, dimini, wugan nun ɲin naxinna dɛnaxan yi.' "

Kiti dɔnxɛna fe

³¹ "N tan, muxuna Dii Xɛmɛn na fa a binyeni waxatin naxan yi, e nun malekane birin a fɔxɔ ra, a dɔxɔma nɛn a mangaya gbɛdɛni binyeni.

³² Dunuɲa siyane birin malanma nɛn a yetagi. A yi e yitaxun dɔxɔ firinna ra, alo xuruse rabaan yɛxɛne nun siine yitaxunma kii naxan yi.

³³ A yɛxɛne malanma nɛn a yi-ifanna ma, a siine malan a kɔmɛnna ma.

³⁴ Na xanbi ra, mangana a falama nɛn a yiifari ma muxune xa, a naxa, 'E fa be, n Fafe Ala dubaxi ε tan naxanye xa. E fa ε kɛɛn sɔɔ, mangayaan naxan yitɔnxi ε xa xabu dunuɲa da waxatini.

³⁵ Bayo kamɛna n suxu nɛn, ε yi donseen so n yii. Min xɔnla yi n suxu,

ε yi igen so n yii. N siga nεn xɔɲeyani, ε yi n yigiya.

³⁶ Marabenna yi n suxu, ε yi n maraberi ba. N yi fura, ε yi n dandan. N yi sa kasoon na, ε yi fa n xɔntɔn.'

³⁷ Tinxin muxune a yabima nεn na yi, e naxa, 'Marigina, nxu i kamεtɔn to minεn yi, nxu yi donseen so i yii, hanma i min xɔlitɔna, nxu yi igen so i yii?

³⁸ Nxu i to xɔɲeyani waxatin mundun yi, nxu yi i yigiya, hanma marabenna i ma, nxu yi i maraberi ba?

³⁹ Nxu i to furaxi waxatin mundun yi, hanma i kasoon na, nxu yi i xɔntɔn?'

⁴⁰ Mangana e yabima nεn, a naxa, 'N xa ɲɔndin fala ε xa, ε naxan liga ngaxakedendina nde xa, naxan xurun dangu birin na, ε na liga n tan nan xa nayi!' "

⁴¹ "Na xanbi ra, naxanye na lu a kɔmenna ma, a yi a fala ne xa, a naxa, 'E masiga n na, dangatɔne, ε siga habadan tεeni naxan yitɔnxi Yinna Manga Setana nun a malekane xa.

⁴² Bayo kamεna n suxu nεn, ε mi donseen so n yii. Min xɔnla yi n suxu, ε mi igen so n yii.

⁴³ N yi lu xɔɲeyani, ε mi n yigiya. Marabenna yi n suxu, ε mi n maraberi ba, n fura kasoon na, ε mi n mali.'

⁴⁴ Ne fan yi a yabi, e naxa, 'Marigina, nxu i kamεtɔn to minεn yi, hanma i min xɔlitɔna hanma i xɔɲeyani hanma i maraberitɔna hanma i furetɔna hanma i kasoon na, nxu mi tin i maliyε?'

⁴⁵ Mangana e yabima nεn, a naxa, 'N xa ɲɔndin fala ε xa, ε mi naxanye liga muxudini ito nde keden xa naxan xurun dangu birin na, ε mi na ligaxi n tan fan xa na yi.'

⁴⁶ Awa, ne sigama habadan tɔrɔn nin. Koni tinxin muxune sigama habadan nii rakisin nin."

26

Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2, Yoni 11.45-53

¹ Yesu to yelin na falane birin tiyε, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa,

² "E a kolon, a luxi xii firin Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* xa a li. N tan Muxuna Dii Xεmεna, e n yanfama nεn, n lu yiini, e n gbangban."

³ Na waxatini, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi e malan Saraxarali Kuntigi Singe Kayafa konni.

⁴ E yi a nata, e xa Yesu suxu yanfani, e yi a faxesa.

⁵ E yi a fala, e naxa, "En nama a suxu sanla waxatini, xanamu, yamaan murutεma nεn!"

Latikɔnɔnna sa fena Yesu ma Maraka 14.3-9, Yoni 12.1-8

⁶ Yesu yi Simɔn dogonfontɔna banxini waxatin naxan yi Betani taani,

⁷ ɲaxanla nde yi fa a fεma, a fa latikɔnɔnna sare xɔdεxεn na a sase gεmε ramaan kui, gεmεn naxan xili "alabasita." A yi a sa Yesu xunna ra a binya feen na, a yi a dεgema waxatin naxan yi.

⁸ Yesu a xarandiine to na to, e yi xɔlɔ, e yi maxɔdinna ti, e naxa, "I ito birin yikalama nanfera?"

⁹ Latikɔnɔnni ito yi matiyε nεn dεε xɔdεxεn na, a saren yi so yiigelitɔne yii."

¹⁰ Koni Yesu yi a kolon, e yi naxan falama, a yi a fala e xa, a naxa, "E ɲaxanli ito mafalama nanfera? A bata fe faɲin liga n xa.

¹¹ Amasɔtɔ yiigelitɔne ε fεma waxatin birin koni n tan mi luma ε fεma waxatin birin.

¹² A bata latikɔnɔnna sa n fatin ma alogo n xa n yitɔn gaburuna fe ra.

¹³ N xa ɲɔndin fala ε xa, n ma falan Xibaru Faɲini ito na rali dunuɲa yire

* **26:2: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nεn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxesa kɔε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui.

yo yi, naxanli ito kewanla falama nen, yamaan yi e miri a ma.”

Yudasi yi Yesu yanfa

Maraka 14.10-11, Luka 22.3-6

¹⁴ Nayi, xarandii muxu fu nun firinna nde keden naxan yi xili Yudasari Isakariyoti, na yi siga saraxarali kuntigine fema,

¹⁵ a naxa, “Xa n Yesu so e yii, e nanse soma n yii?” Ne yi gbeti gbanan tonge saxan so a yii.†

¹⁶ Fɔlɔ na waxatin ma, Yudasi yi lu feren fenɲe, alogo a xa Yesu yanfa, a a so e yii.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe

Maraka 14.12-21, Luka 22.7-14, 21-23, Yoni 13.21-30

¹⁷ Buru Tetaren Sanla‡ sogen fɔlɔna, xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a maxɔdin, e naxa, “I waxi a xɔn ma nxu xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen nafala i xa minen?”

¹⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E siga xemena nde fema taani, e sa a fala a xa, e naxa, ‘Karamɔxɔ naxa, n ma waxatin bata a li. N tan nun n ma xarandiine xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen don i ya banxini.’”

¹⁹ Xarandiine yi a liga alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseni tɔn.

²⁰ Ninbanna to so, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi dɔxɔ e degedeni.

²¹ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu naxa, “N xa nɔndin fala e xa, e tan nde keden n yanfama nen, a yi n so yiini.”

²² Xarandiine yi sunu han, e yi a maxɔdin fɔlɔ keden keden yeen ma, e naxa, “Marigina, n tan nan na ra ba?”

²³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nxu nun naxan nxu yiin nagodoxi lenge keddenna kui, na nan n soma yiini.

²⁴ N tan Muxuna Dii Xemen faxama nen, alo Kitabuna a falaxi kii naxan

yi, koni gbalon na kanna yee ra naxan Muxuna Dii Xemen soma yiini! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mumɛ!”

²⁵ Yudasi naxan a soma yiini, na yi falan tongo a naxa, “Karamɔxɔ, n tan nan na ra ba?”

Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

Marigina ximenna fe

Maraka 14.22-26, Luka 22.15-20, Karenti Kaane Singena 11.23-25

²⁶ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandiine yii. A yi a fala, a naxa, “E a tongo, e yi a don, n fati benden nan ito ra.”

²⁷ Na xanbi ra, a yi igelengenna tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, a yi a fala, a naxa, “E birin xa a min

²⁸ amasɔtɔ n wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xɔn, a minima muxu wuyaxi xa nen e yulubin mafeluun na.

²⁹ N xa a fala e xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han en birin mɔn yi sa a min n Fafe Alaa Mangayani.”

³⁰ Na xanbi ra, e yi betin ba,§ e siga Oliwi Geyaan fari.

Piyeri a mɛfena Yesu ra

Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

³¹ Nayi, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E birin e mema n na nen to kɛen na, amasɔtɔ a sebexi Kitabuni, fa fala, ‘N xuruse rabaan faxama nen, yexene birin yi xuya ayi.’* ”

³² Koni n na keli sayani, n sigama nen e yee ra Galile yamanani.”

³³ Piyeri yi Yesu yabi, a naxa, “Hali bonne birin e mɛ i ra, n tan mi n mɛ i ra mumɛ!”

³⁴ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, “N xa nɔndin fala i xa, benun dontonna

† 26:15: A mato Sakari 11.12 kui. ‡ 26:17: **Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔrɔyaan 12.15 kui. § 26:30: **betina:** E namunna nan yi a ra na sanla waxatini e xa Yaburin yirena nde ba, fata sorani ito nde ra: 113 han 118. * 26:31: A mato Sakari 13.7 kui. Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na bayo e a faxama nen.

xa wuga to κῶθεν na, i a falama nen δόξα ma saxan fa fala i mi n kolon.”

³⁵ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Hali en birin faxa, n mi a fale mumε, fa fala n mi i kolon.” Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

Yesu yi Ala maxandi nakoni

Maraka 14.32-42, Luka 22.39-46

³⁶ Na xanbi ra, Yesu nun a xarandine yi siga yirena nde yi naxan xili Getesemani. A yi a fala e xa, a naxa, “E δόξα be, n tan sigan menni, n xa sa Ala maxandi.”

³⁷ A siga Piyeri nun Sebede a dii xεμε firinne ra. A βῳην yi rafῶξι, a yi sunuxi.†

³⁸ Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “N βῳην nafῶξι han n faxa, ε lu be, ε lu ε yεε ra yi n xῶn ma.”

³⁹ A yi siga ndedi, a yi bira, a yεtagin yi lan βῶxon ma, a yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, xa a lanηε τῶya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fῶ i tan sagona.”

⁴⁰ Na xanbi ra, a mῶn yi xετε, a yi a xarandine li xixῶnli. A yi a fala Piyeri xa, a naxa, “E mi nῶxi luyε ε yεε ra yi n xῶn ma hali waxatidi?”

⁴¹ E lu ε yεε ra yi, ε Ala maxandi, alogo ε nama bira tantanni. E niin waxῶn feen fan koni ε fati benden senbe mi na.”

⁴² Yesu mῶn yi siga a firindeni, a sa Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, xa τῶya igelengenni ito mi nῶε masige n na, fῶ a xa n li, i sagoon xa liga.”

⁴³ A mῶn yi xετε, a xarandine li xiye, bayo xixῶnla bata yi e suxu.

⁴⁴ A mῶn yi keli e fema, a siga a saxandeni, a sa Ala maxandi, a mῶn yi na fala kedenna ti.

⁴⁵ Na xanbi ra, a xετε xarandine fema, a naxa, “E mῶn xima ba? E mῶn ε matabuma ba? A mato! Waxatin bata a li! N tan, Muxuna Dii Xεμεn bata so hake kanne senben bun ma iki.

⁴⁶ E keli, en siga, muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na bata fa!”

Yesu suxu fena

Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

⁴⁷ A yi falan tima waxatin naxan yi, Yudasi a xarandii fu nun firinna nde yi fa, gali gbeen yi biraxi a fῶxo ra saraxarali kuntigine nun sariya karamῶxῶne nun yamaan fonne naxanye xε. Silanfanne nun gbengbetenne yi e yii.‡

⁴⁸ Naxan yi a yanfama, a a so yiini, na bata yi taxamasenni ito fala yamaan xa nun, a naxa, “N na muxun naxan sunbu,§ a tan nan na ra. E a suxu ken!”

⁴⁹ Nanara, Yudasi yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, “Karamῶxo, i nuwali.” A yi a sunbu.

⁵⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xῶyina, i faxi naxan na, na liga.”

Nayi, e yi Yesu suxu ken!

⁵¹ Naxanye yi Yesu fῶxo ra, na nde keden yi a silanfanna botin, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sege a ma.

⁵² Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I ya silanfanna raxετε a funfuni, amasῶto naxan birin silanfanna tongoma, ne faxama silanfanna nan na.

⁵³ I mi a kolon ba, fa fala n nῶε n Fafe Ala xile nen, a yi maleka gali gbee fu nun firin nafa n ma mafuren?”

⁵⁴ Koni xa na liga, Kitabun fala xuiin kamalima* di nayi? Bayo a sebexi a fῶ a xa liga ikiini.”

⁵⁵ Yesu yi falan ti ganla xa, a naxa, “E bata fa n suxudeni silanfanne nun gbengbetenne ε yii alo mafu tiin nan yi n na nun. N yi xaranna tima Ala Batu Banxini lῶxo yo lῶxo, koni ε mi n suxu.

⁵⁶ Koni na birin ligaxi nen alogo nabine falan naxanye sebexi, ne xa kamali.”

Nayi, a xarandine birin yi a rabenin, e yi e gi.

† 26:37: **A sunu** bayo a a kolon fa fala muxune a faxama nen. ‡ 26:47: **Silanfanna**: Sofane yεngeso dege mana. § 26:48: **sunbuna**: Men kaane yi darixi e bode xῶntῶne sunbuni, koni Yudasi yi a findi taxamasenna ra, a xa Yesu yita a yaxune ra. * 26:54: **Kitabuna falan kamalima**: Esayi 53.5 a falaxi a Alaa Muxu Sugandixin faxama nen yamaan yulubine fe ra. A na falaxi yanyina nde jεε kεme solofere benun a xa raba.

Yesu Yahudiya mangane yetaḡi
Maraka 14.53-65, Luka 22.54-55,
63-71, Yoni 18.13-14, 9-24

⁵⁷ Naxanye Yesu suxu, ne yi a xali Kayafa konni Saraxarali Kuntigi Singena, sariya karamaxone nun yamaan fonne yi malanxi denaxan yi.

⁵⁸ Piyeri yi bira Yesu foxo ra, koni e nun ganla tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A yi so tanden ma e nun kantan muxune yi dɔxi alogo a xa a kolon a rajanma kii naxan yi.

⁵⁹ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi katama wule seren ba feen na Yesu xili ma, alogo e xa a faxa.

⁶⁰ Koni hali muxu wuyaxi to fa wule seren ba a xili ma, e mi sese soto. Dɔnxen na muxu firin yi ti e yetaḡi,

⁶¹ e naxa, “Xemeni ito naxa, a nɔe Ala Batu Banxin kale nen, a mon yi a ti soge saxan bun ma.”

⁶² Saraxarali Kuntigi Singen yi keli, a falan ti Yesu xa, a naxa, “Muxuni itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xon ba?”

⁶³ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen yi falan ti a xa mon, a naxa, “N na i rakoloma habadan Ala xinli, xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xemena, na fala nxu xa.”

⁶⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala. Koni n xa a fala e birin xa, folo iki ma, e n tan Muxuna Dii Xemen toma dɔxi Ala Senbemaan yiifanna ma, e yi n famatɔn to kore kundani.”

⁶⁵ Saraxarali Kuntigi Singen na me waxatin naxan yi, a yi a domani bo, a naxa, “A bata Ala rayelefu!† En mako mi fa sere yo ma sɔnon! E bata a fala naxine me!

⁶⁶ E mirixi a ma di?” E yi a yabi, e naxa, “A lan nen a xa faxa.”

⁶⁷ Nayi, e yi e degen puru Yesu yetaḡi, e yi a bonbo.

⁶⁸ E lu a maxodinje, e naxa, “I tan Alaa Muxu Sugandixina, a fala nxu

xa fata Ala ra, nde i bonbɔxi?”‡

Piyeri a me fena Yesu ra
Maraka 14.66-72, Luka 22.56-62,
Yoni 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Piyeri yi dɔxi tanden ma waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walike naxanla nde yi fa a fema, a naxa, “I tan fan yi Yesu Galile kaan foxo ra nun.”

⁷⁰ Koni a yi a tandi e birin yetaḡi, a naxa, “N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi.”

⁷¹ Na xanbi ra, a yi siga tanden so deen na. Walike naxalan gbeta yi a to. Muxun naxanye yi dɔxi na, a yi a fala ne xa, a naxa, “Xemeni ito yi Yesu Nasareti kaan foxo ra nun.”

⁷² Piyeri yi a tandi, a yi a kolob, a naxa, “N mi na xemen kolon!”

⁷³ Waxatidi danguxina, naxanye yi tixi na, ne yi fa Piyeri fema, e naxa, “A tan nan nde i tan fan na! Amasoto i fala ti kiin bata a yita nxu ra!”§

⁷⁴ Nayi, Piyeri yi a kolob dangane ra, a yi a fala, a naxa, “N mi xemeni ito kolon mumel!” Na waxatin yeteni dontonna yi wuga mafuren.

⁷⁵ Nayi, Yesu a falan yi rabira Piyeri ma, a naxa, “Benun dontonna xa wuga i a falama nen dɔxonja ma saxan fa fala i mi n kolon.” Piyeri yi mini, a nimisa wugan ti!

27

E siga Yesu ra Pilati fema
Maraka 15.1, Luka 23.1-2, Yoni
18.28-32

¹ Xɔton xɔton, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi a ragidi, a e xa Yesu faxa.

² E yi a xidi, e siga a ra yamana kanna Pilati fema.

Yudasi faxa fena
Kewanle 1.18-19

³ Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na to a to, e bata Yesu yalagi sayaan na, a yi nimisa, a yi gbeti gbanan tonge saxanna raxete

† 26:65: Musaa sariyan kui, muxun naxan na **Ala rayelefu**, na kanna lan a xa faxa. A mato Saraxaraline 24.16 kui. ‡ 26:68: Muxun naxanye a bonboma, ne mon a magelema na falan na.

§ 26:73: **a fala ti kiina**: Yanyina nde, a yi falan tima alo muxun naxanye kelixi Galile yamanani hanma Nasareti yamanana.

saraxarali kuntigine nun yamaan fonne ma.

⁴ A yi a fala, a naxa, “N bata yulubin liga, n muxun yanfa naxan mi hake yo ligaxi alogo e xa a faxa!” E yi a yabi, e naxa, “Nxu tan ma fe mi na yi, i ya feen nan na ra!”

⁵ Yudasi yi gbetin woli Ala Batu Banxini, a siga, a sa a yete singan.

⁶ Saraxarali kuntigine yi gbetin matongo, e naxa, “A mi daxa gbetini ito xa sa en ma gbeti ramarade sarijanxini, bayo faxa tiin saren nan a ra.”

⁷ E yi lan a ma a e xa na gbetin tongo, e feje rafalana nde a baxon sara na gbetin na, e yi na findi xaje maluxunden na.

⁸ Nanara, han to, e na baxon xili bama a “Wuli Baxona.”

⁹ Nayi, Nabi Yeremi naxan fala, na yi kamali, a naxa, “E yi gbeti gbanan tonge saxanne tongo, Isirayila kaane a sara gbetin naxan na.

¹⁰ E feje rafalana baxon sara a ra alo Marigina n yamari kii naxan yi.”*

Pilati yi Yesu maxadin

Maraka 15.2-5, Luka 23.3-5, Yoni 18.33-38

¹¹ Yesu yi ti yamana kannu yetagi, yamana kannu yi a maxadin, a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?”† Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

¹² Koni saraxarali kuntigine nun yamaan fonne a kansun waxatin naxan yi, a mi fefe fala.

¹³ Nayi, Pilati yi a fala a xa, a naxa, “E i kansunma feen naxanye birin na, i mi ne me ba?”

¹⁴ Koni Yesu mi tin a yabe mume, yamana kannu yi kabε kati!

E Yesu faxa feen nagidi

Maraka 15.6-15, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16

¹⁵ Nba, sanli ito na yi a li nun, yamana kannu yi darixi kasorasaan muxu keden bejinne nen, yamaan na wa naxan xon ma.

¹⁶ Na waxatini, kasorasa jaxina nde yi na naxan xili Baraba.

¹⁷ Nanara, Pilati yamana kannu yi yamaan malanxin maxadin, a naxa, “E waxi a xon ma n xa nde bejin, Baraba hanma Yesu naxan xili Alaa Muxu Sugandixina?”

¹⁸ Bayo a yi a kolon yati, fa fala e Yesu soxi a yii xaxalonyaan nan ma.

¹⁹ Pilati yi dxi kiti sadeni waxatin naxan yi, a jaxanla yi xeraan nasiga a ma, a naxa, “I nama fefe liga tinxin muxuni ito ra amasoto n tɔrɔxi nen xiye ni a fe ra to ki faji!”

²⁰ Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi yamaan nadin, a Pilati xa Baraba bejin, a yi Yesu faxa.

²¹ Yamana kannu yi e maxadin, a naxa, “E waxi a xon ma muxu firinni itoe, n xa nde bejin?” E yi a yabi, e naxa, “Baraba!”

²² Pilati yi e maxadin, a naxa, “Yesu naxan xili Alaa Muxu Sugandixina, ε waxi a xon ma, n xa nanfe liga a ra?” E birin yi a yabi, e naxa, “A xa gbangban wudin ma.”

²³ Koni Pilati yi e maxadin, a naxa, “A fe jaxin mundun ligaxi?” Koni e sɔnxon yi siga gboε ayi, e naxa, “A gbangban wudin ma!”

²⁴ Pilati a to waxatin naxan yi, a mi yi nε sese ra, sɔnxon yi gboma ayi, a yi igen tongo, a yi a yiin naxa yamaan yeε xori, a naxa, “N gbee yo mi xemeni ito faxa feni! E feen ni ito ra!”

²⁵ Yamaan yi a yabi, e naxa, “A wunla goronna xa lu nxu tan nun nxo diine xun ma!”

²⁶ Awa, na xanbi ra, Pilati yi Baraba bejin, a yi a yamari a e xa Yesu bulan, a yi a so e yii alogo e xa a gbangban wudin ma.

Sofane yi Yesu magele

Maraka 15.16-20, Yoni 19.2-3

²⁷ Yamana kannu sofane yi Yesu xali yamana kan banxini, sofane ganla birin yi e malan a rabilinni.

* **27:10:** A mato Sakari 11.12-13 nun Yeremi 18.2-3 nun 19.1-2 nun 32.6-15 kui. † **27:11:** *mangana:* Yamana kannu yi waxi a kansun feen nin fa fala a murutεxi a mangayaan nan ma. Xa a tan nan a yete findi mangan na, na yi findima a yalagi xunna nan na.

28 E yi a dugine ba a ma, e yi doma gbeela‡ ragodo a ma.

29 E yi wudi yii ɲali kanne denbe kɔmɔtin na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e dunganna so a yii. § E yi e xinbi sin a bun ma, e lu a magele, e naxa, “I kenε Yahudiyane mangana!”

30 E yi degen puru a ma, e yi a dunganna tongo, e yi a bɔnbɔ a xunna ma.

31 E to yelin a magele, e domaan ba a ma, e mɔn yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Maraka 15.21-32, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27

32 E yi minima taani waxatin naxan yi, e yi lan xεmena nde ra, naxan yi xili Simɔn Sirɛni kaana. E yi na karahan, a xa Yesu gbangban wudin tongo.

33 E yi fa na yireni denaxan xili Gol-gogota, naxan bunna nεen “xun xɔri yirena.”

34 E yi manpaan so a yii naxan yi basanxi se gbete ra naxan xɔlɔ, alogo a xa a min, koni a to a lenna ti a ma, a mi tin a minɲε.

35 E yi a gbangban wudin ma.* Na xanbi ra, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

36 E yi dɔxɔ a kantandeni.

37 E yi a kansun kedin seβε, e yi a gbangban a xun ma, e naxa, “Yahudiyane Mangan nan Yesu ito ra.”

38 E yi muɲade firin gbangban wudin ma Yesu fεma, kedenna a yiifanna ma, bonna a kɔmenna ma.

39 Yamaan yi dangu a makonβε, e lu e xunni maxε,

40 e naxa, “I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i mɔn yi a ti soge saxan, i yetε rakisi! Xa Alaa Dii Xεmε

nan i tan na, godo, i keli wudin kɔε ra.”

41 Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne fan yi a magele na kii nin,

42 e naxa, “A bonne rakisi nεn, koni a mi nɔε a yetε rakise! Isirayila mangan xa mi a tan na ba? A xa keli wudin kɔε ra, a godo be alogo nxu xa denkeleya a ma!

43 A denkeleyaxi Ala ma, a naxa, a Alaa Dii Xεmεn nan a tan na. Nba, xa a rafan Ala ma, a xa a xunba!”

44 Hali muɲaden naxanye yi gbangbanxi wudin ma a dexɔn, ne fan yi a makonbi na kiini.

Yesu faxa fena

Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

45 Sogen bata yi a ratinxin nun, dimin yi so yamanan birin yi han se din waxatin yi maso.

46 Na waxatini, Yesu yi gbelegbele a kon xuini, a naxa, “Eli, Eli, lama sabakitani?” na bunna nεen, “N ma Ala, n ma Ala, i n nabɛɲinxi nan-fera?”†

47 Muxuna ndee yi tixi na yi, ne yi a xuiin mε, e naxa, “A Nabi Eli nan xilima.”

48 E tan nde keden yi a gi mafuren, a sa dugi dungin tongo, a yi a sin minse muluxunxini, a yi a filin tamin ɲɔε ra, a yi a ti a xa, a xa a min.

49 Koni bonne naxa, “A mamε, en na a mato xa Nabi Eli fa a rakise.”

50 Yesu mɔn yi a xui ramini fangan na, a niin yi ba.

51 Dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra, fɔlɔ a xunna ra han a sanbun na. Bɔxɔn yi xuruxurun, fanyene yi bɔ.

52 Gaburune yi rabi, faxa muxu sarɲanxina ndee yi keli.

53 E keli gaburune kui. Yesu keli xanbini sayani, e yi siga Taa Sariɲanxini, e mini kenenni muxu wuyaxi xa.

‡ 27:28: *Doma gbeela* yi findixi mangayaan taxamasenna nde nan na. Yamaan to a kansun fa fala a bata a yetε findi mangan na, sofane fa a mangayana fe magelema. § 27:29: E *dunganna* so a yii alo mangaya dunganna a magele feen na. * 27:35: Sofane yi a yiine nun a sanne gbangban wudin ma, e yi a singan na kiini. E yi na ligama nεn alogo muxune xa ɲenin benun e xa faxa. † 27:46: A mato Yaburin 22.2 kui.

⁵⁴ Sofa kεmεn kuntigin nun a sofaan naxanye yi Yesu kantanma, ne to bɔxɔn to xuruxurunɲε, e nun feen naxanye birin bata liga, e yi gaxu kati! E yi a fala, e naxa, “Alaa Dii Xεmεn nan yi a ra yati!”

⁵⁵ Naxanla naxanye yi biraxi Yesu fɔxɔ ra keli Galile yamanani, naxanye yi a malima nun, ne wuyaxi yi na, e tixi wulani, e a matoma.

⁵⁶ Mariyama Magadala kaan yi ne ye nun, e nun Mariyama, Yaki nun Yusufu nga, e nun Sebede a dii xεmεne nga.

Yesu maluxun fena

Maraka 15.42-47, Luka 23.50-56, Yoni 19.38-42

⁵⁷ Ninbanna to a li, nafulu kanna nde yi fa naxan yi xili Yusufu Arimate kaana, Yesu a xarandiina nde nan yi a fan na.

⁵⁸ A yi siga Pilati fema, a yi a maxɔdin Yesu binbina fe ma. Pilati yi e yamari, a e xa Yesu binbin so Yusufu yii.

⁵⁹ Nanara, Yusufu yi a binbin tongo, a yi a kasangen dugi fixεni,

⁶⁰ a sa a maluxun gaburun na fanye kui gexini alo faran yili, a yi baxi naxan gedeni a yetε xa nun. Na xanbi ra, a yi gεmε belebelen makutukutu gaburun de ra, a siga.

⁶¹ Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna yi dɔxi na nun, e yeεn lanxi gaburun ma.

Gaburu kantanne

⁶² Yuma lɔxɔn xɔtɔn bode, saraxarali kuntigin nun Farisi muxune yi siga Pilati fema,

⁶³ e naxa, “Nxu fafe, wule falani ito yi a nii ra waxatin naxan yi, nxu xaxili dɔxi na xɔn ma, a fala nεn, a naxa, ‘Soge saxan na dangu waxatin naxan yi, n mɔn kelima nεn sayani.’”

⁶⁴ Na ma, i xa yamarin fi, gaburun xa kantan ken, han a soge saxande lɔxɔni alogo a xarandiine nama fa a binbin muɲa, e siga a ra. E yi a fala yamaan xa fa fala ‘A bata keli sayani.’ Xa ito liga, wule dɔnxεni ito ɲaxuma ayi nεn dangu a fɔlɔn na.”

⁶⁵ Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E kantan muxune tongo, e xa sa gaburun kantan alo e nɔε a ra kii naxan yi.”

⁶⁶ Nanara, e yi siga, e sa gaburun dεεn nagali ki faji, e taxamasenna sa a ma, e yi a kantan sofane lu na yi.

28

Yesu keli fena sayani

Maraka 16.1-10, Luka 24.1-12, Yoni 20.1-10

¹ Matabu Lɔxɔn danguxina, xati lɔxɔn subaxani, Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna yi siga gaburu matodeni.

² Bɔxɔn yi xuruxurun gbeen ti. Marigina malekan yi godo keli kore, a yi gεmε gbeen makutukutu, a dɔxɔ a fari.

³ Na malekan yetagin yi luxi alo kuyen na a ɲinna masɔxɔn, a dugine yi fixa alo balabalan keεna.

⁴ Kantan muxune yi gaxu han e xuruxurun, e yi fuga a ra, e lu alo faha muxune.

⁵ Koni malekan yi falan ti ɲaxanle xa, a naxa, “E nama gaxu, n na a kolon fa fala ε Yesu nan fenma naxan gbangban wudin ma.

⁶ A mi be yi, a bata keli alo a a fala kii naxan yi. E fa a saden mato.

⁷ E siga mafuren, ε sa a fala a xarandiine xa, ε naxa, ‘A bata keli sayani, ε sa a lima Galile yamanani, ε a toma nεn na yi!’ N bata a fala ε xa iki.”

⁸ Nanara, e keli gaburun yireni mafuren gaxun nun seɯani, e siga e giye, e sa a fala a xarandiine xa.

⁹ Yesu yi e ralan mafuren, a naxa, “E nuwali.” E yi fa a sanna suxu, e yi a batu.

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu, ε siga, ε sa a fala ngaxakedenne xa, a e xa siga Galile yi, e sa n toma menna nin.”

Kantan muxune dentεgena

¹¹ Naxanle mɔn yi kira yi waxatin naxan yi, sofaan naxanye yi gaburun kantanma, na ndee yi xεtε taani. Feen naxan birin ligaxi, e na fala saraxarali kuntigine xa.

12 Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi e bode to, e lan fe keden ma, e gbeti gbeen so sofane yii.

13 E yi a fala e xa, e naxa, “E xa ito fala, e naxa, ‘A xarandiine bata fa kɔɛɛn na, e yi a binbin muɲa, nxu yi xiin waxatin naxan yi.’

14 Xa yamana kannna na mɛ, nxu a mafanɲɛ, nxu yi e ba kɔntɔfinli.”

15 Kantan muxune yi gbetin naxu. E naxan fala e xa, e yi na liga. Na falan yi xuya ayi na kiini Yahudiyane tagi han to.

*Yesu yi a xarandiine xɛ
Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49,
Yoni 20.19-23, Kɛwanle 1.6-8*

16 Xarandii fu nun kedenna yi siga Galile yamanani geyaan fari Yesu naxan ma fe fala e xa.

17 E to a to, e yi a batu. Koni siken yi ndee yi.

18 Yesu yi a maso e ra, a naxa, “Senben birin bata fi n ma kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna fari.

19 Nayi, e siga, e sa siyane birin findi n ma xarandiine ra, e yi e rafu igeni n Fafe Ala nun a Dii Xɛmɛn nun a Nii Sariɲanxin xinli,

20 n na e yamarixi naxanye birin ma, e yi e xaran ne suxun ma. A mato, n luma nɛn e xɔn ma waxatin birin han dunuɲa rajanni.”

Maraka Maraka Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Σεβε

Yesu foxarabira naanin nan Marigi Yesu a taruxun nun a falane σεβε Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Muxune laxi a ra a Maraka a gbeen σεβεxi nen alogo Romi kaane xa denkeleya Yesu ma. A feene yebaxi kiina nde yi alogo Romi kaane xa la Yesu senben na. Yesu kabanako feen naxanye ligaxi, ne nan yebaxi dangu Yesu xaranna ra Maraka gbeen kui.

Maraka Kitabun yireni ito σεβεxi nen ηεε tonge saxan ηoxandon Yesu te xanbini kore xonna ma. Kitabun yireni ito Yesu rafu feen nan singe yebama igeni. A mi a bari feen yebama. Yesu dunuɓa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nen a yamaan xa. A man kabanako fe wuyaxi liga nen. Maraka na nan yebama Ningila Yesu kui. Donxen na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

*Yoni Marafu Tiina kawandina
Matiyu 3.1-12, Luka 3.1-18, Yoni
1.19-28*

¹ Ningila Yesu a fe folon ni ito ra, Alaa Muxu Sugandixina, Alaa Dii Xemenana.*

² A σεβεxi Nabi Esayi Kitabun kui, a naxa,

“N nan n ma xeraan nasigama nen i yee ra,

a kiraan nafala i xa.

³ Muxuna nde xuiin minima tonbonni,

a naxa, ‘E kirani ton Marigin yee ra, ε kirane matinxin a xa!’ ”†

⁴ Nanara, Yoni yi mini kenenni tonbonni, a lu yamaan nafuyε igeni e tubi feen na Ala ma, a e kawandi, a e xa e xun xanbi so e yulubine yi, e yi rafu igeni alogo e yulubine xa xafari.

⁵ Yudaya kaane nun Yerusalen kaane birin yi siga a fema. E yi e ti e

yulubine ra. A yi e rafu igeni Yuruden baani e tubi feen na.

⁶ Noge me xabe dugin nan yi rago-doxi Yoni ma, a tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na.

⁷ A yi kawandin ba yamaan xa, a naxa, “Naxan fama n tan xanbi ra, na senben gbo dangu n tan na, n mi sa lan nen n xa findi a sankidin luti fulunna ra.

⁸ N tan ε rafuma igen nin iki, koni a tan ε rafuma Alaa Nii Sarijanxin nin.”

Yesu rafu fena igeni

*Matiyu 3.13-4.11, Luka 3.21-22,
4.1-13*

⁹ Na xanbi ra, Yesu yi fa sa keli Nasareti taani Galile yamanani. Yoni yi a rafu Yuruden baani.

¹⁰ Yesu yi a rakelima igeni waxatin naxan yi, a yi kore xonna to rabiye, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma ganba sawurani.

¹¹ A yi fala xuiin me keli kore, a naxa, “N nafan Dii Xemen ni i tan na. I bata n kenεn ki faji.”

¹² Na waxati yeteni, Alaa Nii Sarijanxin yi a rasiga tonbonni.

¹³ A yi lu na yi soge tonge naanin. Setana yi kata a xa a ratantan. Yesu nun burunna subene nan yi a ra. Malekane fan yi fa a mali.

Yesu yi muxu naanin xili

Matiyu 4.12-22, Luka 4.14-15, 5.1-11

¹⁴ E yelin xanbini Yoni se kason na, Yesu yi siga Galile yamanani. A sa Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba yamaan xa,

¹⁵ a naxa, “Waxatin bata a li, Alaa Mangayaan bata maso. E ε xun xanbi so ε hakene yi, ε denkeleya n ma falan Xibaru Fajin ma.”

¹⁶ Awa, Yesu yi sigan tima Galile Daraan dexon ma waxatin naxan yi, a yexe suxun muxu firin to, Simon nun a ngaxakedenna Andire. E yi yexe suxu nin yalaan na darani.

* **1:1:** Yesu yatexi **Alaa Dii Xemen** na bayo a fafe mi toxi dunuɓa yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Na feen σεβεxi Luka 1.34-35 nan kui. † **1:3:** Esayi 40.3

¹⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bira n fɔxɔ ra. N xa ε findi muxu fenne ra Ala xa alo ε yexen suxuma kii naxan yi.”

¹⁸ E yi e yalane bira mafuren! E bira a fɔxɔ ra.

¹⁹ Yesu mɔn yi siga yeen na ndedi, a yi Yaki nun a ngaxakedenna Yoni to, Sebede a dii xemene. E yi e yalane yitonma kunkin kui.

²⁰ Yesu yi e xili keden na. E yi e fafe Sebede nun walikene lu kunkin kui, e bira Yesu fɔxɔ ra.

Yinnan muxun naxan fɔxɔ ra

Luka 4.31-37

²¹ E yi sa Kapernan taan li. Yesu yi so salide banxini Matabu Lɔxɔni, a yi lu xaranna tiye.

²² Yamaan yi kabε Yesu xaran ti keɗaan ma, amasɔtɔ a yi xaranna tima Ala senben nin. A mi yi luxi alo sariya karamɔxɔne.

²³ Na waxatin yeteni, xemena nde yi e salideni yinna ɗaxin yi naxan fɔxɔ ra. Yinnan yi xemɛn nasɔnxɔ, a yi falan ti a xɔn,

²⁴ a naxa, “Yesu Nasarɛti kaana, i waxi nanse xɔn ma nxu xa? I faxi nxu halagiden nin ba? N ni i kolon, Alaa muxu sariɗanxin nan i tan na.”

²⁵ Yesu yi yinnan yamari a sɔbɛɛn na, a naxa, “I dundu, xete xemeni ito fɔxɔ ra.”

²⁶ Yinna ɗaxin yi xemɛn naxuruxu-run kati! A gbelegbele, a xete a fɔxɔ ra.

²⁷ Muxune yi kabε, e yi e bode maxadin fɔlɔ, e naxa, “Nanse ito ra, xaran nenɛn ni ito ra ba, Ala senben naxan yi? A yinna ɗaxine yamarima, e yi a falan suxu.”

²⁸ Muxune yi Yesu a fe xibarun mε Galile yamanan yiren birin yi mafuren!

Yesu yi muxu wuyaxi rakendeya

Matiyu 8.14-17, Luka 4.38-41

²⁹ E to mini salide banxini, Yesu nun Yaki nun Yoni yi siga Simɔn nun Andire konni keden na.

³⁰ Simɔn bitan gilɛn furaxin yi saxi banxini, a fatin wolonxi a ma. E yi a fe fala Yesu xa sa!

³¹ Yesu yi siga na ɗaxanla fema, a yi a suxu a yiin ma, a yi a mali, a yi a

rakeli. Fati mawolonna yi a beɗin, a wali fɔlɔ e xa.

³² Ninbanna ra, sogen godo xanbini, yamaan yi fa furetɔne birin na Yesu fema e nun ɗinan ɗaxine muxun naxanye fɔxɔ ra.

³³ Taan birin yi e malan deɛn na.

³⁴ Yesu yi furetɔ wuyaxi rakendeya furen sifan birin ma, a ɗinan wuyaxi kedi muxune fɔxɔ ra. Koni a mi yi tinma ɗinanne yi falan ti hali ndedi amasɔtɔ e yi a kolon.

Yesu yi kawandin ba Galile yi

Luka 4.42-44

³⁵ Na xɔtɔn bode subaxani, Yesu yi keli, a mini, a siga yire madunduxina nde yi Ala maxandideni.

³⁶ Koni Simɔn nun a lanfane yi siga Yesu fendeni.

³⁷ Awa, e a toxina, e yi a fala a xa, e naxa, “Muxune birin i fenma iki.”

³⁸ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, “En siga taa gbeteɣe yi be dexɔn ma, alogo n mɔn xa sa kawandin ba mɛnne fan yi, amasɔtɔ n faxi na nan ma.”

³⁹ Nayi, a yi siga Galile yamanan yiren birin yi, a sa kawandin ba salide banxine kui, a yi ɗinanne kedi.

Yesu yi dogonfontɔn nakendeya

Matiyu 8.1-4, Luka 5.12-16

⁴⁰ Dogonfontɔn yi fa Yesu fema, a yi a xinbi sin a bun ma. A yi a mafan, a naxa, “Xa i tinɣe, i nɔe n nakendeye nen.”

⁴¹ Yesu yi kininkinin a ma han, a yi a yiin sa a ma. A yi a yabi, a naxa, “N bata tin, i xa kendeya!”

⁴² Dogonfonna yi a beɗin sa! Xemɛn yi kendeya.

⁴³ Na xanbi ra, Yesu yi a maxadi ken ken, a yi a rasiga keden na,

⁴⁴ a naxa, “I tuli mati, i nama a fala muxu yo xa. Koni siga saraxaraliin fema mafuren, a xa i mato. Na xanbi ra, i saraxan ba i rasariɗan feen na alo Nabi Musa a yamari kii naxan yi.

Na findima nɛn sereyaan na saraxaraline xa.”‡

⁴⁵ Koni xɛmɛn yi siga yiren birin yi, a sa feni ito fala muxune birin xa. A yi a fala kati, han Yesu mi yi fa nɔɛ soɛ taani kɛnɛnni, a lu a danna burunna ra. Yamaan yi fa a fɛma sa keli yiren birin yi.

2

Yesu yi lebutɛnna rakɛndɛya Matiyu 9.1-8, Luka 5.17-26

¹ Waxatidi danguxina, Yesu yi xɛtɛ Kapɛrunan taani. Yamaan yi a mɛ a Yesu bata fa a konni.

² Muxu wuyaxi yi e malan na yi. E na rafe han hali tandeni, tide mi yi fa na. Yesu yi Alaa falan kawandi ba e xa.

³ Muxu naanin yi fa xɛmɛ lebutɛnna nde ra e yii.

⁴ E mi yi nɔɛ Yesu masɔtɛ amasɔtɛ yama gbeen yi na yi. Nanara, e yalenna raba banxin fari Yesu xun ma. E xɛmɛn nagodo Yesu ma na yalenna ra, a saxi a sa seni.

⁵ Yesu to e dɛnkɛleyaan to, a yi a fala lebutɛnna xa, a naxa, “N ma dii, i yulubine bata mafelu.”

⁶ Sariya karamɔxɔna ndee yi dɔxi na yi, ne yi e miri e yɛtɛ ma, e naxa,

⁷ “A falan tima na ki nanfera? A bata Ala rayelefu. Muxu yo mi nɔɛ yulubine mafeluyɛ fɔ Ala keden peena!”

⁸ Yesu yi e miriyaan kolon mafurɛn! Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “E mirima fe sifani itoe ma nanfera?”

⁹ Nanse fala raxɔlɔ lebutɛnna xa, ‘I yulubine bata mafelu’ hanma ‘Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?’

¹⁰ N na yitama ɛ ra nɛn nayi fa fala sɛnbɛna n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii dunuɲa yi, n muxun mafelu a yulubine ra.” A yi a fala lebutɛnna xa, a naxa,

¹¹ “N na a falama i xa, keli i i ya sa seen tongo, i siga i konni.”

¹² Xɛmɛn yi keli mafurɛn, a yi a sa seen tongo, a sigan ti e birin yɛɛ xɔri. E birin yi kabɛ kati! E yi Ala tantun, e naxa, “Nxu munma ito ɲɔxɔnna to singen mumɛ!”

Yesu yi Lewi xili

Matiyu 9.9-13, Luka 5.27-32

¹³ Yesu mɔn yi siga daraan dɛ, yama gbeen yi fa a fɛma, a e xaran fɔlɔ.

¹⁴ A yi sigama waxatin naxan yi, a mudu maxinla nde to, a xili Lewi, Alifaa dii xɛmɛna, a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.” Lewi yi keli, a bira a fɔxɔ ra.

¹⁵ Na xanbi ra, Yesu yi siga a dɛgedeni Lewi a banxini. Mudu maxinla nun hakɛ kan wuyaxi yi dɔxɔ e dɛgedeni Yesu nun a xarandiine fɛma, bayo na muxu sifan wuyaxi yi biraxi a fɔxɔ ra.

¹⁶ Farisi muxu* sariya karamɔxɔna ndee yi Yesu to a dɛgɛ hakɛ kanne nun mudu maxinle fɛma. Nanara, e yi a xarandiine maxɔdin, e naxa, “Nanfera Yesu a dɛgema mudu maxinle nun hakɛ kanne fɛma?”

¹⁷ Yesu yi e xuiin mɛ, a yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kɛndɛ na mako mi seribaana ma fɔ furetɔne. N mi faxi tinxin muxune xan xilideyi fɔ hakɛ kanne.”

Sun suxun maxɔdinna

Matiyu 9.14-17, Luka 5.33-39

¹⁸ Yoni a xarandiine nun Farisi muxune yi sunna suxuma. Muxuna ndee yi fa Yesu fɛma, e yi a maxɔdin, e naxa, “Nanfera Yoni a xarandiine nun Farisi muxune xarandiine sunna suxuma koni i gbeene mi sunna suxuma?”

‡ **1:44: dogonfontɔna:** Alaa sariyan kui, dogonfontɔn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nɛn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sariɲan, hanma xa a mi sariɲan. Muxu gbɛtɛ mi yi a yiin dinɲɛ dogonfontɔn na, bayo na yi na kanna sariɲanna kalama nɛn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfontɔna na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sariɲan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔxɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14. * **2:16: Farisi muxune:**

Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbɛ so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyana bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdɛxɛni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani.

19 Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kannna nɛma ɲaxalandi tiine fɛma, e sunna suxɛ ba?† Na mi ligɛ, xa a e fɛma!

20 Koni waxatina nde fama, ɲaxalandi kannna bama nɛn e ye. Na waxatini, e sunna suxuma nɛn.

21 Muxu yo mi dugi nɛnɛ dungin tongɛ, a yi dugi fonna bɛtɛrɛn a ra.‡ Xa a na liga, a dungi nɛnɛn bɔma nɛn a fonna ra, a yinla yi ragbo ayi.

22 Muxun mi manpa nɛnɛn sɛ se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nɛnɛn se saseen kalama nɛn, se saseen nun manpaan yi kala. Koni manpa nɛnɛn sama se sase nɛnɛn nan kui.”

Matabu Lɔxɔna fe

Matiyu 12.1-8, Luka 6.1-5

23 Yesu nun a xarandiine yi danguma xɛɛna nde ma Matabu Lɔxɔna nde yi, a xarandiine yi sansi tɔnsɔnne ratorondon fɔlɔ.

24 Nanara, Farisi muxune yi a fala Yesu xa, e naxa, “I ya xarandiine feen naxan ligama, na mi daxa Matabu Lɔxɔni.”§

25 Yesu yi e yabi, a naxa, “Ɛ munma na xaran ba, kamɛn Dawuda nun a fɔxɔrabirane suxu waxatin naxan yi?*

26 A so nɛn Alaa banxini Saraxarali Kuntigi Singena Abiyatari waxatini, a yi Alaa buru ralixin don muxɛ mi daxa a xa naxan don fɔ saraxaraline. Dawuda mɔn yi ndee so a fɔxɔrabirane fan yii.”

27 Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “Matabu Lɔxɔn daxi muxun nan xa, muxun xa mi daxi Matabu Lɔxɔn xa.

28 Nanara, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn nan Matabu Lɔxɔn kannna ra.”

3

Xɛmɛ yii madɔnxina fe

Matiyu 12.9-14, Luka 6.6-11

1 Na xanbi ra, Yesu mɔn yi siga salide banxini. A yi xɛmɛ yii madɔnxina nde li mɛnni.

2 E yi lu Yesu matoɛ xa a xɛmɛn nakɛndɛyɛ Matabu Lɔxɔni alogo e xa a kansun na fe ra.

3 Yesu yi a fala xɛmɛ yii madɔnxin xa, a naxa, “Keli, i fa yamaan yɛtagi be.”

4 Na xanbi ra, a yi yamaan maxɔdin, a naxa, “Matabu Lɔxɔni, nanse daxa a xa liga, a ɲaxin ba, xa a fajina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?” Koni e mi fefe fala.

5 Yesu xɔlɔxin yi e mato. A sunu e kininkinintareyana fe ra ki fajini. A yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “I yiini bandun.” A yi a yiini bandun, a kɛndɛya.

6 Nanara, Farisi muxune yi mini mafurɛn! E nun Herode a muxuna ndee yi sa e bode to, e Yesu faxa feni tɔn.

Yamaan yi e malan daraan dɛ

7 Yesu nun a xarandiine yi siga Galile Daraan dɛxɔn ma, yama gbeen yi bira a fɔxɔ ra keli Galile yamanani, e nun Yudaya

8 nun Yerusalɛn nun Idumeya nun Yurudɛn baan kidimaan nun Tire taan nun Sidɔn taan nabilinni. Yesu yi feen naxanye ligama, yamaan yi na mɛ, e yi fa a fɛma.

9 A yi a fala a xarandiine xa a e xa kunkina nde fen a xa, alogo yamaan nama a yigbɛtɛn.

10 A bata yi muxu wuyaxi rakɛndɛya nun. Furetɔne birin yi kataxi alogo e xa e maso a ra, e yi e yiin din a ra.

11 Nba, yinna ɲaxine yi muxun naxanye fɔxɔ ra, ne a to waxatin naxan yi, e bira a bun ma, yinna ɲaxine yi lu e ragbelegbelɛ, e falan ti e xɔn, e naxa, “Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na.”

12 Koni a yi yinnane yamari, a e nama a fe fala.

† 2:19: *Naxalandi kannna*: Yesu nan luxi alo ɲaxalandi kannna sandani ito kui. A bunna nɛɛn, fa fala muxune mi sunna suxuma sɛwa waxatine yi. ‡ 2:21: *dugi nɛnɛna*: Yesu a sariya nɛnɛn mi sɛ Nabi Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mɔn mi sɛ sariya nɛnɛn ma. § 2:24: Farisi muxune namunne mi yi tinɲɛ wali yo xa kɛ *Matabu Lɔxɔni*. Na feen sɛbɛxi Xɔrɔyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlɛxine mi yi maliyɛ na lɔxɔni. * 2:25: A mato Samuyɛli Singen 21.2-7.

*Yesu yi xera fu nun firinne yeba
Matiyu 10.1-4, Luka 6.12-16*

¹³ Awa, Yesu yi te geyaan fari. A yi waxi muxun naxanye xən ma, a yi ne xili, e yi fa a fəma.

¹⁴ A yi muxu fu nun firin sugandi, a naxanye findi xerane ra alogo e xa lu a fəma,

¹⁵ a yi e rasiga kawandi badeni, a fangan so e yii e jinanne kedi.

¹⁶ A muxu fu nun firinna naxanye sugandi, ne nan itoe ra, Simən, Yesu naxan xili sa Piyəri,*

¹⁷ e nun Sebede a dii xəmən Yaki nun a xunyen Yoni Yesu naxanye xili sa “Boyanerige.” Na bunna nən “Kuye Sarinna diine.”

¹⁸ E nun Andire nun Filipi nun Barotolome nun Matiyu nun Tomasi nun Alifaa dii xəmən Yaki nun Tade nun Simən e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”†

¹⁹ e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

*Yesu nun Yinna mangana fe
Matiyu 12.22-32, Luka 11.14-23,
12.10*

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi xete banxini. Yama gbeen yi e malan na yi han Yesu nun a xarandiine mi yi fa nəe e dege feren sote.

²¹ A denbayaan na me waxatin naxan yi, e siga a tongodeni, amasoto a denbayaan yi a falama nən, e naxa, “Seen bata so a yi.”

²² Sariya karamoxon naxanye fa sa keli Yerusalen taani, ne yi a fala, e naxa, “Belesebu nan a foxo ra!” Bonne naxa, “A yinnane kedima yinna mangan Belesebu barakan nin.”

²³ Nanara, Yesu yi e xili a fəma, a sandana ndee sa e xa, a naxa, “Setana nəe Setana kedε ba?”

²⁴ Xa yamanan bata yitaxun yengeni, na yamanan mi sabatima.‡

²⁵ Yengen tanden naxan kui, na tanden mi sabatima.

²⁶ Xa Setana keli a yete xili ma, a mangayani taxunma yengeni nən. A mi sabatima, a janma nən na yi.

²⁷ Muxu yo mi nəe soe senbemaana banxini, a yi a yii seene tongo, xa a mi senbemaan xidi singen. § Na xanbi ra, a banxi kui seene tonge nən.

²⁸ N xa jəndin fala ε xa, muxun yulubin naxan birin ligama, hali a na Ala rayelefu, Ala e mafeluyε nən na birin na.

²⁹ Koni muxun naxan na Alaa Nii Sarijanxin nayeleye, na mi mafeluyε mumε, habadan yulubin luma a ma nən.”

³⁰ Yesu ito falaxi nən amasoto muxune yi a falama nən, e naxa, “Yinna jaxin nan a foxo ra.”

*Yesu nga nun a xunylene fe
Matiyu 12.46-50, Luka 8.19-21*

³¹ Na xanbi ra, Yesu nga nun a xunylene yi fa. E ti tandeni, e xeraan nasiga a xilideni banxini.

³² Yamaan yi doxi Yesu rabilinni, e yi a fala a xa, e naxa, “A mato, i nga nun i xunylene tandeni e waxi i to feni.”

³³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ndee nga nun n xunylene ra?”

³⁴ Muxun naxanye doxi a rabilinni, a yi ne mato, a naxa, “N nga nun n xunylene mato be yi.

³⁵ Amasoto muxun naxanye Ala sa- goon ligama, ngaxakeden xememaan nun a jaxalanmaan ne nan na e nun n nga.”

4

*Sansi wonla fe sandana
Matiyu 13.1-9, Luka 8.4-8*

¹ Na xanbi ra, Yesu mən yi xaranna folo daraan de. Yama gbeen yi malan a fəma han a yi so kunkin kui daraan

* **3:16:** Muxune mən Piyəri ma a Pita. † **3:18: Yahudiya siya xanuna:** Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e noon bun ma. ‡ **3:24: yamanan:** Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nən alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kedε alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. § **3:27:** Sandani ito kui, Setana findixi **senbemaan** nan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna jaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi.

xun ma. Yamaan yi lu baan xe deen xon ma.

² A yi e xaran fe wuyaxi ma sandani. A yi a fala e xa a xaranni, a naxa,

³ “E tuli mati. Xee biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni.

⁴ A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xon ma. Xoline yi ne don.

⁵ Ndee yi bira fanyen fari bendε gbee mi yi denaxan yi. E yi soli mafuren, amasoto benden mi yi gbo na yi.

⁶ Sogen to te, e yi lisi a ra, e xara, bayo e salenne mi yi godoxi boxoni ki fani.

⁷ Sansina ndee yi bira sexe jali kanne tagi, sexene yi gbo, e yi e don, e mi bogi.

⁸ Koni ndee yi bira boxo fajini, e soli, e sabati, e bogi, e keden kedenna birin yi tonge saxan soto hanma tonge sennin, hanma kemε.”

⁹ Yesu yi a fala, a naxa, “Xa tunla naxan xon, a feen me, na xa a tuli mati!”

*Sandane sa xunna
Matiyu 13.10-17, Luka 8.9-10*

¹⁰ Yesu yi a danna waxatin naxan yi, muxun naxanye nun a xarandii fu nun firinne yi a rabilinni, ne yi a maxadin sandane fe ma.

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan wundo feen bata so ε tan yii. Koni muxun naxanye a fari ma, ne feen birin mema sandan nin

¹² bayo, ‘E seen matoma nen han, koni e mi a yigεma. E e tuli matima nen han, koni e mi fefe famuma, alogo e nama maxεε, e yulubine yi xafari.’* ”

*Yesu yi sandan bunna ye ba
Matiyu 13.18-23, Luka 8.11-15*

¹³ Na xanbi ra, Yesu yi e maxadin, a naxa, “E mi sandani ito bunna kolon ba? Xa ε mi ito kolon, ε sandan bonne bunne kolonma di?”

¹⁴ “Awa, sansi wonla Alaa falan nan wolima.

¹⁵ Muxuna ndee luxi nen alo sansiin naxanye bira kiraan xon ma. E na

Alaa falan me tun, Setana yi fa, a yi a ba e yi.

¹⁶ Muxuna ndee luxi nen alo sansiin naxanye bira fanyen fari. E na Alaa falan me, e a suxuma nen sewani mafuren!

¹⁷ Koni salen mi e bun ma, e mi buma. Toron nun besenxonyaan na fa Alaa falana fe ra, e birama nen tantanni mafuren!

¹⁸ Muxuna ndee luxi nen alo sansiin naxanye bira sexe jali kanne tagi. E Alaa falan me,

¹⁹ koni dununa xaminne nun nafunla fe kunfan nun nata gbεεye yi a liga e falan bejin, a tonon mi lu e ma.

²⁰ Koni muxuna ndee luxi nen alo sansiin naxanye bira boxo fajini. E Alaa falan mema nen, e yi a suxu, e bogi. Ndee yi tonge saxan namini, ndee tonge sennin, ndee kemε.”

*Lenpun daxe fena seen bun ma
Luka 8.16-18*

²¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Lenpun daxe deben bun ma hanma saden bun ma ba? A mi daxoma seen xan fari ba?

²² Feen naxanye birin luxunxi, ne makenenma nen. Feen naxanye birin wundoni, ne minima nen kenenni.

²³ Xa tunla naxan ma a feen me, na xa a tuli mati!”

²⁴ A mon yi a fala e xa, a naxa, “E feen naxan mexi, ε na fe liga ε yeren ma. E ligaseen naxan yatεma bonne xa, Ala fan na yatεma ε xa nen, a yi nde sa a fari.

²⁵ Seen muxun naxan yii, nde mon soma nen na yii, koni se mi muxun naxan yii, hali naxan di a yii, na bama nen a yii.”

Sansi xonna fe sandana

²⁶ Yesu mon yi a fala, a naxa, “Alaa Mangayaan luxi nen alo xemεn naxan a sansiin woli a xeen ma.

²⁷ Xa a xi, xa a mi xi, kεεn ba, yanyin ba, sansi xonna solima nen, a yi gbo, koni a tan mi a liga kiin kolon.

²⁸ Boxon nan bogi seene raminima a yeε ra. A solima nen singe, na xanbi ra, a sabati, donxen na a yi bogi.

* 4:12: Esayi 6.9-10

29 A na mɔ waxatin naxan yi, xɛmɛn yi wɔlitɛn naso a ra, bayo a xaba waxatin bata a li.”

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, 34, Luka 13.18-19

30 Yesu yi maxɔdinna ti, a naxa, “En na Alaa Mangayaan sama nanse ma, hanma en nɔɛ a yɛbɛ sandan mundun xɔn?”

31 A luxi nɛn alo sansi kɛsɛ xuridin† naxan xurun dangu se kɛsɛn birin na muxune naxanye sima.

32 Koni a na si, a gboma nɛn han a dangu sansine birin na. A yiine yi gbo han xɔline yi e tɛɛne sa a yiine yi, a nininna ra.”

33 Yesu yi Alaa falan nali e ma sanda sifani ito wuyaxi xɔn, e yi nɔɛ naxanye famunɲɛ.

34 A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa. Koni e nun a xarandiine nɛma yi e danna, a yi e birin yɛbama nɛn e xa.

Yesu yi foye gbeen yamari

Matiyu 8.23-27, Luka 8.22-25

35 Na lɔxɔn ɲinbanna ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “En gidi daraan kidi ma.”

36 Nayi, e yi keli yamaan yɛ, e sa so kunkin kui Yesu yi dɔxi naxan kui. Kunki gbɛtɛye fan yi a dɛxɔn.

37 Foye gbeen yi keli, igen mɔrɔnne‡ yi so fɔlɔ kunkin kui, a yi luxi ndedi kunkin xa rafe igen na.

38 Yesu yi xima kunkin kui xanbin na, a xunna saxi xunbunsaan fari. E yi a raxulun, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, i ya fe mi nxu faxa feni ba?”

39 Yesu yi keli, a foyen nun igen mɔrɔnne yamari, a naxa, “I raxara, i sabari!” Foyen yi dɔxɔ, na yi madundu yenyen!

40 Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “ɛ gaxuxi nanfera? Dɛnkɛlyaya mi ɛ yi singe ba?”

41 Koni e gaxu kati! E a fala e bode xa, e naxa, “Nde xɛmɛni ito ra? Hali foyen nun igena a falan suxuma!”

5

Yesu yi muxun nakɛndɛya yinnane naxan fɔxɔ ra

Matiyu 8.28-34, Luka 8.26-39

1 E yi dangu Galile Daraan bode fɔxɔn na Gadara yamanani.

2 Yesu godɔ nɛn kunkin kui tun, xɛmɛna nde yi fa sa keli bilingan yireni, yinna ɲaxin yi naxan fɔxɔ ra.

3 Na xɛmɛn yi bilingan yiren nin, muxu yo mi yi fa nɔɛ a xidɛ sɔnɔn, hali yɔlɔnxɔnna ra.

4 Amasɔtɔ e bata yi a sanne balan wuren na, e a yiine xidi yɔlɔnxɔnne ra sanɲa ma wuyaxi, koni a yi a yɔlɔnxɔnne yibolonma nɛn, a wurene ba a sanne ma. Muxu yo mi yi fa a nɔɛ.

5 A yi sigama bilingan yiren nin, e nun geyane fari kɔɛɛn nun yanyin birin na. A yi gbelegbelema nɛn waxatin birin, a yi lu a yɛtɛ maxabɛ gɛmɛn na.

6 A to sa Yesu to fɛ wulani, a yi a gi, a sa a xinbi sin a bun ma.

7 A yi a xuini te, yinnan yi a ragbelegbele a falan ti a xɔn, a naxa, “Kore Xɔnna Alaa Dii Xɛmɛna, Yesu, i waxi nanse xɔn ma n tan xa? I kɔlɔ Ala yi, fa fala i mi n ɲaxankatama!”

8 A na falaxi nɛn, amasɔtɔ Yesu bata yi a fala, a naxa, “I tan yinna ɲaxina, xɛtɛ xɛmɛni ito fɔxɔ ra.”

9 Yesu yi yinnan maxɔdin, a naxa, “I xili di?” A yi a yabi, a naxa, “N xili nɛn, ‘Ganla.’ Amasɔtɔ nxu wuya!”

10 Yinnan yi lu Yesu mafanɲɛ, a nama yinnane kedi yamanani.

11 Awa, xɔsɛ kuru gbeen yi na dɛxɔn ma, e yi e dɛgema geyaan ma.

12 Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, “Nxu rasiga xɔsɛ kuruni itoe yɛ, alogo nxu xa sa so ne yi.”

13 Nanara, a yi tin. Yinna ɲaxine yi xɛtɛ xɛmɛn fɔxɔ ra, e sa so xɔsɛne yi. Xɔsɛ kurun birin yi godɔ e giyɛ geyaan na, e godɔ darani, e faxa. Xɔsɛ wuli firin ɲɔxɔn.

14 Muxun naxanye yi xɔsɛne kantanma, ne yi siga e giyɛ taani, e sa na xibarun nali taani e nun xɛɛne ma. Yamaan yi siga na feen matodeni.

† 4:31: Sansini ito xili nɛn mutaridi. ‡ 4:37: Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

¹⁵ Awa, e siga Yesu fɛma, e na xɛmɛn to yinna ganla yi naxan fɔxɔ ra nun. A dɔxi, domaan nagodoxi a ma, a bata xaxili sɔtɔ. Nanara, e birin yi gaxu kati!

¹⁶ Naxanye na feene birin to, e yi ne yɛba yamaan xa naxan ligaxi na muxun xa yinna ɲaxin yi naxan fɔxɔ ra e nun naxan liga xɔsɛne ra.

¹⁷ Nanara, e Yesu mafan fɔlɔ, a xa keli e yamanani.

¹⁸ Awa, Yesu yi soma kunkin kui waxatin naxan yi, yinna ɲaxin yi xɛmɛn naxan fɔxɔ ra nun, na yi Yesu mafan alogo a xa lu a fɛma.

¹⁹ Koni Yesu mi tin, a yi a fala a xa, a naxa, “Xɛtɛ i konni i ya denbayaan fɛma. Marigin naxan ligaxi i xa, a kininkinixi i ma kii naxan yi, i sa na fala e xa.”

²⁰ Awa, xɛmɛn yi siga na Taa Xun Fune birin yi. Yesu feen naxan ligaxi a xa, a sa na fala. Na muxune yi kabe kati!

*Yesu yi muxu firin nakɛndɛya
Matiyu 9.18-16, Luka 8.40-56*

²¹ Yesu mɔn yi xɛtɛ daraan bode fɔxɔn na kunkin kui. Yama gbeen yi malan Yesu rabilinni daraan dɛxɔn ma.

²² Salide banxin kuntigina nde yi fa, naxan yi xili Yirusu, a yi a to, a bira Yesu san bun ma.

²³ A yi a mafan kati, a naxa, “N ma dii tɛmɛn faxamaan ni i ra! Yandi, fa i yiin sa a ma alogo a xa kɛndɛya, a lu a nii ra.”

²⁴ Awa, Yesu yi siga a fɔxɔ ra, yama gbeen fan yi siga a fɔxɔ ra, e yi a yigbetɛn han!

²⁵ Naxanla nde yi na nun ɲaxalan furen yi naxan ma xabu ɲɛɛ fu nun firin.

²⁶ A bata yi tɔrɔ seriba wuyaxi fɛma a dandandeni, a gbetin birin bata yi ɲan, koni a mi kɛndɛya, fɔ a furen to yi sigan gboɛ ayi!

²⁷ A to Yesu a fe mɛ, a yi fa yamaan yɛ Yesu xanbi ra, a yi a yiin din a domaan na.

²⁸ Amasɔtɔ a yi a mirima nɛn, a naxa, “Hali n na n yiin din a domaan na gbansan, n kɛndɛyama nɛn.”

²⁹ Na waxatin yɛtɛni, wunla naxan yi minima a ma, na yi dan, a yi a kolon a fatini fa fala a bata kɛndɛya.

³⁰ Yesu yi a kolon mafuren a sɛnbɛna nde bata mini a yi. A yi a yɛɛ rafindi yamaan ma a yi a fala, a naxa, “Nde a yiin dinxi n ma domaan na?”

³¹ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “I yamaan toma i yigbetɛnɲɛ, i mɔn a falama, i naxa, ‘Nde a yiin dinxi n na?’ ”

³² Koni Yesu yi lu a rabilinna matoɛ alogo a xa ɲaxanla to naxan a yiin dinxi a ra.

³³ Naxanla yi xuruxurunma gaxuni, a to bata a kolon naxan ligaxi a xa, a yi fa bira a san bun, a yi ɲɔndin fala a xa.

³⁴ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii tɛmɛna, i ya dɛnkɛleyaan bata i rakisi, siga bɔɲɛ xunbenli, i ya tɔrɔn bata ɲan.”

³⁵ Yesu yi na falama waxatin naxan yi, xɛrana ndee yi fa sa keli salide banxin kuntigin Yirusu konni. Ne yi a fala Yirusu xa, e naxa, “I ya dii tɛmɛn bata faxa. I karamɔxɔ tɔrɔma nanfera?”

³⁶ Yesu mi a tuli mati e falan na, koni a yi a fala salide banxin kuntigin xa, a naxa, “I nama gaxu, i xa dɛnkɛleya tun!”

³⁷ A mi tin muxu yo xa siga a fɔxɔ ra, fɔ Piyɛri nun Yaki nun Yaki xunyɛn Yoni.

³⁸ E to salide banxin kuntigin konna li, Yesu yi e to kɔntɔfilixi, e yi wugama han, e gbelegbelema!

³⁹ A yi so banxini, a yi a fala e xa, a naxa, “ɛ kɔntɔfilixi nanfera, ɛ yi wuga? Diin mi faxaxi, a xiin nɛn.”

⁴⁰ Koni, e yi a magele fɔlɔ. A yi e birin namini banxini, a yi diidina nga nun a fafe xili e nun a xarandii saxanna. E diidin saxi dɛnaxan yi, e so mɛnni.

⁴¹ A yi a suxu a yiin ma, a yi a fala a xa a kon xuini, a naxa, “Talita kumi.” Na bunna nɛɛn fa fala, “Dii tɛmɛna, n na falama i xa, keli!”

⁴² Dii tɛmɛn yi keli mafuren, a sigan ti fɔlɔ. A barin bata yi ɲɛɛ fu nun firin ti. E yi kabɛ na ma kati!

⁴³ Koni Yesu yi e yamari, a muxu yo nama feni ito kolon, e mən xa donseen so diin yii.

6

*Nasarēti kaane yi e mε Yesu ra
Matiyu 13.53-58, Luka 4.16-30*

¹ Yesu yi keli na yi, a siga a konni, a maxuruxi taan naxan yi, a xarandine biraxi a fəxə ra.

² Matabu Ləxən to a li, a yi xaranna ti fələ salide banxini. Yamaan naxan yi tuli matixi a ra, ne yi kabε, e yi a fala, e naxa, “A ito sətəxi minen yi? A xaxinla sifani ito sətəxi di, a to fa kabanako feni itoe ligama?”

³ Kamudεren xa mi ito ra ba? Mariyamaa diin xa mi a ra ba? Yaki nun Yusufu nun Yudası nun Simən tada xa mi ito ra ba? A xunye naxalanmane xa mi dəxi be ba?” E yi e mε a ra.

⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Nabiin binyε yiren birin yi, fə a kon taan nun a xabilan nun a denbayani.”

⁵ A mi nə kabanako fe yo ligε menni, fə a to a yiin sa furetəna ndee tun ma, a yi e rakendεya.

⁶ A yi kabε e denkelεyatareyaan ma han!

*Xera fu nun firinne xε fena
Matiyu 10.5-15, Luka 9.1-6*

Na xanbi ra, Yesu yi siga na taane yi, a yi yamaan xaran.

⁷ A yi xarandii fu nun firinna xili, a yi e rasiga firin firin yeen ma. A yi senben so e yii yinna naxine xun na.

⁸ A yi e yamari, a naxa, “E nama siga sese ra ε yii sigatini, fə dunganna. E nama siga buru ra hanma bəndunla hanma gbetina ε tagi xidini.

⁹ E xa sankidin so ε sanni koni ε nama doma gbee firin xali ε yii.”

¹⁰ A mən yi a fala e xa, a naxa, “E na yigiya banxin naxan yi, ε xa lu menni han ε yi keli na taani.

¹¹ Xa ε yirena nde li, yamaan mi ε rasuxu, e mi e tuli mati ε ra, ε xa keli na yi. E yi ε sanne rakunkun, ε yi

na gbangbanna ba ε sanne ra.* Na findima nən sereyaan na e xa!”

¹² Nayi, e yi siga, e sa kawandin ba, e naxa, a yamaan xa e xun xanbi so e hakene yi.

¹³ E yi jinan wuyaxi kedi, e turen sa furetəne xunne yi misaala ra, e yi e rakendεya.

*Yoni Marafu Tiin faxa fena
Matiyu 14.1-12, Luka 9.7-9*

¹⁴ Manga Herode yi na birin mε amasətə Yesu xinla bata yi xuya ayi yiren birin yi. Muxuna ndee naxa, “Yoni Marafu Tiin nan kelixi sayani. Nanara, senbena a yii, a kabanako feene liga.”

¹⁵ Koni ndee naxa, “Nabi Eli nan a ra.” Ndee naxa, “Nabiin nan a tan na alo waxati danguxin nabina nde.”

¹⁶ Herode a mε waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, “Yoni nan a ra, n naxan xunna sege a de! A bata keli sayani!”

¹⁷ Herode yeteen yamarin fi nən, a Yoni xa suxu, e yi a xidi, e yi a sa kason na Herodiyade a fe ra, naxan bata yi dəxə Herode fafaxakedenna Filipi xən, Herode naxan dəxə a naxanla ra.

¹⁸ Yoni bata yi a fala Herode xa, a naxa, “A mi daxa i xa i fafaxakedenna naxanla dəxə!”

¹⁹ Nanara, Herodiyade yi xələ Yoni ma, a yi waxi a faxa feni. Koni a mi nə,

²⁰ amasətə Herode yi gaxuxi Yoni yeε ra, bayo a yi a kolon a muxu tinxinxı sarijanxin nan yi a ra. Nanara, a yi lu a ratange. Herode na yi a tuli mati Yoni ra waxati yo yi, a yi kuisanma nən, anu a yi rafan a ma a xa a tuli mati a ra.

²¹ Koni ləxəna nde, Herode yi a bari ləxən sumunna donse donni tən a kuntigine nun sofa mangane nun Galile yamanan muxu gbeene xa.

²² Herodiyade a dii tēmen yi so banxini, a yi a bodon. Na yi Herode nun a muxu xilixine kenen. Nanara,

* **6:11:** E **sanne rakunkun** feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xerane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

mangan yi a fala na sungutunna xa, a naxa, “I waxi sese xɔn ma, n na soε i yii.”

²³ A yi a kɔlɔ, a yi saratin tongo a xa, a naxa, “I na n xandi sese yi, n na soma i yii nɛn hali n ma yamanan fɔxɔ kedenna!”

²⁴ Nanara, sungutunna yi mini, a siga, a sa a nga maxɔdin, a naxa, “N xa a xandi nanse yi?” A nga yi a yabi, a naxa, “Yoni Marafu Tiin xunna.”

²⁵ Nayi, dii tɛmɛn yi xɛtɛ mangan fɛma mafurɛn, a yi a fala a xa, a naxa, “N waxi a xɔn ma, i xa Yoni Marafu Tiin xunna so n yii wure lefaan ma iki sa!”

²⁶ Na yi mangan niin nafɔrɔ a ma, koni bayo a bata yi saratin tongo a muxu xilixine yɛɛ xɔri, a mi yi wama tondi feni.

²⁷ A yi sofana nde yamari mafurɛn, a a xa sa fa Yoni xunna ra. Na yi siga, a sa Yoni xunna sɛgɛ a dɛ kasoon na,

²⁸ a fa a ra wure lefaan ma. A yi a so sungutunna yii, na yi a so a nga yii.

²⁹ Yoni a xarandiine to na mɛ, e yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun.

*Yesu yi muxu wuli suulun dɛge
Matiyu 14.13-21, Luka 9.10-17,
Yoni 6.1-14*

³⁰ Xɛrane yi e malan Yesu fɛma, e feen naxan birin ligaxi, e nun e yamaan xaran kii naxan yi, e yi na birin yɛba a xa.

³¹ A yi a fala e xa, a naxa, “E fa ε danna yire madunduxina nde yi, ε fa ε maɓabu n fɛma.” Amasɔtɔ muxu wuyaxi yi fama, e siga, han e mi yi fɛrɛn yati sɔtɔma, e yi e dɛge.

³² Nayi, e yi te kunkin kui alogo e xa siga yire madunduxina nde yi.

³³ Koni muxu wuyaxi yi e to sigɛ, e yi a kolon mafurɛn! Nanara, muxune yi keli taane birin yi, e yi e gi han e tan singe yi sa so.

³⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to na yi, a kininkinin e ma amasɔtɔ e yi luxi nɛn alo yɛxɛɛn naxanye kantan muxu mi na. Nanara, a e xaran fɔlɔ fe wuyaxi ma.

³⁵ A xarandiine yi fa a fɛma ninbanna ra, e naxa, “Kɔɛɛn bata so, burunna nan nun be ra.

³⁶ Yamaan naxɛtɛ alogo e xa siga be rabilinna banxidɛne ra e nun xɛɛne ma, e sa donseen sara e yɛtɛ xa.”

³⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, “E tan yɛtɛɛn xa donseen so e yii.” E yi a fala a xa, e naxa, “I waxi a xɔn ma, nxu xa sa walikɛɛn kike solomasɛxɛ saranna sara burun na ba nxu yi donseen so e yii?”

³⁸ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “Buru xun yoli ε yii? E sa a mato.” E yi a yabi, e naxa, “Buru xun suulun, yɛxɛ firin nan be.”

³⁹ Nayi, Yesu yi a fala, a e xa yamani taxun dɔxɔde yɛɛn ma, e dɔxɔ sɛxɛne fari.

⁴⁰ Awa, yamaan yi dɔxɔ muxu kɛmɛ yɛɛn nun muxu tonge suulun yɛɛn ma.

⁴¹ Na xanbi ra, Yesu yi buru xun suulunne nun yɛxɛ firinne tongo, a yi a yɛɛn nate kore, a barikan bira Ala xa. A na buru xun suulunni gira, a yi a so a xarandiine yii, a e xa a yitaxun yamaan na. A yɛxɛ firinne fan yitaxun e ra.

⁴² E birin yi e dɛge, e lugo ken!

⁴³ Xarandiine yi debe fu nun firin nafe burun nun yɛxɛ dungi dɔnxɛne ra.

⁴⁴ Muxun naxanye na burune don, xɛmɛne gbansan, muxu wuli suulun.

*Yesu yi sigan ti igen fari
Matiyu 14.22-33, Yoni 6.15-21*

⁴⁵ Na waxatin yɛtɛni, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yɛɛ ra Betasada taani daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na yamaan naxɛtɛdeni.

⁴⁶ A to keli yamaan fɛma, a yi te geyaan fari Ala maxandideni.

⁴⁷ Ninbanna to a li, kunkin yi daraan tagini, Yesu tan kedenna bɔxɔni.

⁴⁸ A yi a to a xarandiine tɔrɔma kunkin nasiga feen na bayo foye gbeen bata yi a xun sa e ma. Na nan a liga a siga e fɛma subaxani, a sigan tima igen fari, a yi dangu feni e ra nun.

49 Koni e to a to sigan tiyε igen fari. E yi e miri fa fala, muxun yelenna nan a ra. E gbelegbele,

50 amasɔtɔ e birin a to nɛn, e yi gaxu kati! Yesu yi falan ti e xa mafuren, a naxa, “E wɛkilɛ, n tan nan a ra. E nama gaxu.”

51 A so kunkin kui e fɛma, foyen yi a raxara. Xarandiine yi kabɛ han!

52 Amasɔtɔ e mi buru don feen kabanako feen famuxi, bayo e bɔɲɛn yi xɔdɔxɔ.

*Yesu yi furetɔne rakendɛya
Matiyu 14.34-36*

53 Yesu nun a xarandiine yi daraan gidi. E siga Genesarɛti yamanani, e kunkin xidi na yi.

54 E to mini kunkin kui tun, yamaan yi Yesu kolon.

55 Mɛn kaane na yi a xinla mɛ dɛnaxan yi, e birin yi fama e furetɔne ra nɛn a fɛma dagine ma.

56 Yesu siga yiren naxan birin yi, banxidene nun taane nun xɛene, mɛn muxune yi fama e furetɔne ra nɛn lɔxɔ tidene yi. E yi Yesu mafan, a a xa tin furetɔne xa e yiin din a domaan lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kɛndɛyama nɛn.

7

*Yahudiyane namun feene
Matiyu 15.1-9*

1 Awa, Farisi muxuna ndee nun sariya karamɔxɔna ndee yi e malan Yesu rabilinni sa keli Yerusalɛn taani.

2 E yi a to fa fala a xarandiina ndee e dɛgema, e yiine mi yi sarijan lan Yahudiyane dinan kiin ma. Na bunna nɛn fa fala e mi e yiin naxaxi.

3 Anu, Farisi muxune nun Yahudiyane birin mi yi donseen donɲɛ xa e mi e yiin naxa lan e dinan kiin ma, amasɔtɔ e yi kankanxi e benbane namun feene ma.

4 E na keli lɔxɔ tideni, xa e mi e fatin maxa lan e dinan kiin ma, e mi e dɛgɛ. Namun fe wuyaxi mɔn e yii, alo igelengenna nun tunden nun sulan goronne maxana.

5 Farisi muxune nun sariya karamɔxɔne yi Yesu maxɔdin, e naxa, “Nanfera, i ya xarandiine mi en benbane namunna suxuma? E donseen donma e yiin mi raxaxi lan en ma dinan kiin ma!”

6 Yesu yi e yabi, a naxa, “Nabi Esayi waliyiya falan naxan ti ε fe yi, a ɲɔndin nan yi a ra, ε tan nafigine, bayo a sɛbɛxi, a naxa, ‘Yamani ito n binyama e dɛn nin, koni e bɔɲɛn makuya n na pon!’

7 E n batuma fuyan! Amasɔtɔ e xaranna findixi adamadiyaan yamari xaranxine nan gbansan na.’* ”

8 Yesu naxa, “E bata Alaa yamarine beɲin, ε adamadiine namun feene suxu.

9 E fatan Alaa yamarine kaladeni alogo ε xa kankan ε gbee namun feene ma!

10 Amasɔtɔ Musa a fala nɛn, a naxa, ‘I baba nun i nga binya,’ a mɔn naxa, ‘Naxan na a baba danga hanma a nga, ε na kanna faxa.’†

11 Koni ε tan a falama, ε naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga xa, a naxa, ‘I yi maliin naxan sɔtɔma n yii nun, na bata findi Ala gbeen na,’ e yi na falama e kon xuini, fa fala ‘korobanna.’

12 Xa a na fala, ε mi fa tinma a xa sese liga a fafe nun a nga xa.

13 Nayi, ε Alaa falan kalama ε namun feene xɔn ε yamaan xaranma naxanye ma. E na fe sifa wuyaxi gbɛtɛye ligama.”

*Muxuna sarijanna kala fena
Matiyu 15.10-20*

14 Na xanbi ra, Yesu mɔn yi yamaan xili a fɛma. A yi a fala e xa, a naxa, “E birin xa ε tuli mati n xuiin na, ε yi ito famu.

15 Muxun seen naxan birin donma, na mi a sarijanna kalama. Koni feen naxan kelima a bɔɲɛni, na nan a sarijanna kalama.

16 Awa, xa tunla naxan xɔn, a xa feen mɛ, na xa a tuli mati!”

* 7:7: Esayi 29.13 † 7:10: Xɔrɔyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16

17 A keli yamaan fɛma waxatin naxan yi, a so banxini, a xarandiine yi a maxɔdin na sandan bunna ma.

18 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ fan munma xaxili sɔtɔ ba? Ɛ mi a to, muxuna sarijanna mi kalama donseen xan xɔn naxan soma a dɛ?”

19 Amasɔtɔ a mi soma a bɔjɛn xan yi, fɔ a godo a kui, na xanbi ra, a yi mini a fatini.” Yesu to ito fala, a yi a falama nɛn fa fala donse yo mi haramuxi.

20 A yi a fala, a naxa, “Naxan kelima muxun bɔjɛni, na nan a sarijanna kalama.

21 Bayo feen naxanye kelima a bɔjɛni, ne nan itoe ra, miriya jaxin nun yanga suxun nun mujaɗ nun muxu faxana

22 e nun yalunyaan nun milan nun fe jaxin nun yanfantenyaan nun haramu feene nun xɔxɔlɔnyaan nun muxu makonbin nun wason nun xaxilitareyana.

23 Fe jaxin sifani itoe birin kelima muxun bɔjɛn nin, e yi a sarijanna kala.”

Naxanla a denkeleyana fe Matiyu 15.21-28

24 Yesu yi keli na yi, a siga Tire yamanani, a sa so banxina nde kui. A mi yi waxi a xɔn ma, muxu yo xa a yiren kolon. Koni a mi yi nɔɛ a luxunjaɛ.

25 Naxanla nde yi na, yinna jaxin yi naxan ma dii tɛmɛn fɔxɔ ra. Na to Yesu a fe mɛ tun, a fa bira a sanna bun ma.

26 Girɛki kaan nan yi na jaxanla ra, a bari Siriya-Fenisa yamanan nin. A yi Yesu mafan, a xa yinnan kedi a dii tɛmɛn fɔxɔ ra.

27 Koni Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “En diidine dɛge singen han e lugo. A mi lan en yi diidine donseen tongo, en yi a sa e barene bun ma.”‡

28 Naxanla yi a yabi, a naxa, “N fafe, baren naxanye tabanla bun ma, ne donse yolonxine nan donma, diidine naxanye rayolonma bɔxɔni!”

‡ 7:27: Yesu jaxanli ito a denkeleyaan nan fɛsɛfɛsɛma sandani ito xɔn. Sandan kui, siya gbɛtɛne findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isirayila kaane.

29 A yi a fala a xa, a naxa, “I bata n yabi ki faɗi. Nayi, siga i konni, yinnan bata xɛtɛ i ya dii tɛmɛn fɔxɔ ra!”

30 Nayi, a yi xɛtɛ a konni, a yi a diin to saxi a sadeni, yinnan bata xɛtɛ a fɔxɔ ra fefe!

Yesu yi bobon nakɛndɛya

31 Na xanbi ra, Yesu yi keli Tire yamanani a dangu Sidɔn yamanani. A yi gidi Galile Daraan binni Taa Xun Fune yamanani.

32 Muxuna ndee yi fa xɛmɛ tuli xɔrina nde ra a fɛma fala ti feen yi xɔdɔxɔ naxan ma. E yi Yesu mafan, a xa a yiin sa a ma.

33 Nanara, Yesu yi a tongo a keli yamaan yɛ. A yi a yii sonla raso a tunle kui, a yi a dɛgen namini, a yi a sa xɛmɛn lɛnna ma.

34 Na xanbi ra, Yesu yi a yɛɛn nate kore, a yi kutun sununi! A yi a xui ramini a kon xuini, a naxa, “Epaƒata.” Na bunna nɛɛn “A xa rabi!”

35 Na waxatin yɛtɛni xɛmɛn tunle yi raba ayi, a lɛnna yi fulun, a falan ti fɔlɔ ki faɗi.

36 Yesu yi e birin yamari, a e nama a fala muxu yo xa. Koni a yi danna sama na falan ma kii naxan yi, falan yi sigama ayi na kii nin.

37 Yamaan yi kabɛ kati, e naxa, “A feen birin ligama ki faɗi! Hali tuli xɔrine, a ne tunla rabama ayi, bobone yi falan ti.”

8

Yesu yi muxu wuli naanin dɛge Matiyu 15.32-39

1 Na waxatini, yama gbeen mɔn yi malan. Donse to mi yi na, Yesu yi a xarandiine xili a fɛma, a yi a fala e xa, a naxa,

2 “N bata kininkinin yamani ito ma, amasɔtɔ e bata soge saxan ti n fɛma. Donse yo mi fa e yii iki.

3 Xa n na e kamɛtɔne rasiga e konne yi, e sa fugama a ra nɛn kira yi amasɔtɔ e tan ndee kelideni kuya.”

⁴ A xarandiine yi a yabi, e naxa, “Donseen sɔtɔn minɛn yi wulani ito yi naxan e lugɛ?”

⁵ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “Buru xun yoli ɛ yii?” E yi a yabi, e naxa, “Solofere.”

⁶ A yi a fala yamaan xa, a e xa dɔxɔ bɔxɔni. A yi na buru xun soloferen tongo, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, a e xa e yitaxun yamaan na. Awa, xarandiine yi a liga na kiini.

⁷ Yɛxɛdina ndee fan yi e yii. Yesu yi barikan bira ne fan ma fe ra. A yi a fala xarandiine xa, a naxa, a e xa ne fan yitaxun yamaan na.

⁸ Muxune birin yi e dɛge, e yi lugo ken! Xarandiine yi na dɔnxɛ dungi dungi matongo, e debe solofere rafe ne ra.

⁹ Xɛmɛne gbansanna, e muxu wuli naanin nan jɔxɔn yi a ra. Nayi, Yesu yi e rasiga.

¹⁰ Na waxatin yeteni, e nun a xarandiine yi so kunkin kui, e siga Dalamanuta yamanani.

Taxamasenna maxɔdin fena Matiyu 16.1-4

¹¹ Farisi muxuna ndee yi fa, e Yesu tandi folɔ. E yi waxi a bunba feni, e yi a maxɔdin, a xa taxamasenna nde liga sa keli ariyanna yi.

¹² Yesu yi kutun sununi ki faɲi, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera to muxune taxamasenna nde maxɔdinma? N xa jɔndin fala ɛ xa, e mi taxamaseri yo toma.”

¹³ Na xanbi ra, a yi keli e fɛma, a mɔn yi te kunkin kui, a yi dangu daran bode fɔxɔn na.

Marakolonna lan xaranne ma Matiyu 16.5-12

¹⁴ Nba, xarandiine yi jinan, e mi siga buru ra e yii fɔ buru xun keden pe, na nan yi kunkin kui.

¹⁵ Yesu yi e yamari, a naxa, “ɛ a liga ɛ yeren ma Farisi muxune nun

Herode a muxune buru rate sena * fe yi.”

¹⁶ E yi falan ti e bode tagi, e naxa, “A ito falan nɛn bayo buru mi en yii.”

¹⁷ E yi naxan falama, Yesu yi na kolon. Nanara, a yi e maxɔdin, a naxa, “ɛ falan tima nanfera fa fala buru mi en yii? ɛ mɔn munma a yɛɛ to ɛ munma xaxili sɔtɔ? ɛ bɔjɛn nan xɔdɔxɔ ba?”

¹⁸ Yɛɛna ɛ ma ba, ɛ mi sese toma? ɛ tunla na koni ɛ mi fefe mɛɛn ba? ɛ bata jinan ba,

¹⁹ n to muxu wuli suulunna dɛge buru xun suulunna ra, ɛ debe yoli rafe a dungi dungi dɔnxɛne ra?” E yi a yabi, e naxa, “Fu nun firin.”

²⁰ Yesu mɔn naxa, “N to muxu wuli naaninna dɛge buru xun soloferen na, ɛ debe yoli rafe a dungi dungi dɔnxɛne ra?” E yi a yabi, e naxa, “Solofere.”

²¹ A yi e maxɔdin, a naxa, “ɛ munma a famu ba?”

Yesu yi danxutɔɔn nakɛndɛya

²² Nba, Yesu nun a xarandiine to sa Betasada taan li, muxuna ndee yi fa xɛmɛ danxutɔɔn na Yesu fɛma. E yi a mafan, a xa a yiin sa danxutɔɔn ma.

²³ Yesu yi danxutɔɔn yiin suxu, a yi siga a ra taa xanbin na, a yi a dɛgen sa xɛmɛn yɛɛne ma, a yi a yiine sa a ma, a yi a maxɔdin, a naxa, “I sena nde toma ba?”

²⁴ Xɛmɛn yi a yɛɛn nate, a naxa, “N muxune toma, koni e luxi alo wudi binle nan sigan tima.”

²⁵ Yesu mɔn yi a yiine sa xɛmɛn yɛɛne ma. A yɛɛne yi rabi, a yi seene yigbɛ ki faɲi!

²⁶ Yesu yi a rasiga a konni, a naxa, “I nama fa xɛtɛ taani sɔnɔn de!”†

Piyeri a falana Yesu a fe yi Matiyu 16.13-20, Luka 9.18-21

²⁷ Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Sesariya rabilinna taane yi Filipi yamanani. Yesu yi a xarandiine

* **8:15: burun nate sena:** Lebɛnna na a ra naxan burun nagboma ayi. Yesu na lebɛnna sama Farisi muxune xaranna nan ma. Farisi muxune xaranna yamaan birin kalama alo lebɛn xurudin burun birin nagboma kii naxan yi. † **8:26:** Yanyina nde, Yesu mi yi waxi a xɔn ma muxune xa a kolon fa fala a bata muxun nakɛndɛya alɔgo yamaan nama gbo ayi.

maxədin kira yi, a naxa, “Yamana a falama a nde n tan na?”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiina. Bonne naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee gbeteye fan naxa, a nabina nde nan i tan na.”

²⁹ Yesu yi e maxədin, a naxa, “E tan go? E tan naxa a di? Nde n tan na?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na.”

³⁰ Awa, Yesu yi e yamari, a e nama a fe fala muxu yo xa.

Yesu yi a sayana fe fala

Matiyu 16.21-28, Luka 9.22-27

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine xaran fəlo, a naxa, a fere mi na fo a tan Muxuna Dii Xemen xa tərə wuyaxi sətə. A naxa, a yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne e məma a ra nen, e yi a faxa. A soqe saxandeni, a yi keli sayani.

³² A yi ito yeba e xa ki fəpi. Nana, Piyeri yi a ba bonne fəma, a yi a maxadi fəlo.

³³ Koni Yesu yi a yeε rafindi e ma, a yi a xarandiine mato, a Piyeri maxadi, a naxa, “Setana, fata n ma! I mi i mirima Alaa feene ma fo adamadiine.”

³⁴ Yesu yi yamaan xili a fəma e nun a xarandiine. A yi a fala e xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fəxə ra, a xa a me a yete ra, a yi a faxa wudin‡ tongo, a bira n fəxə ra.

³⁵ Amasətə naxan waxi a niin nakisi feni, na bənəma a yi nen. Koni naxan na bənə a niini n tan nun n ma falan Xibaru Fəpina fe ra, na kisima nen.

³⁶ Xa muxun dunuɲa birin sətə, a bənə a niini habadan, tənən mundun na ra?

³⁷ Muxun nəε nanse fiye, a mən yi a niin sətə?

³⁸ Awa, xa muxun yagi a tiye n tan nun n ma fe falana fe ra hake kanne nun nafigine yeε ra iki, n tan Muxuna Dii Xemen fan yagima nen na kanna

fe ra, nxu nun maleka sariɲanxine na fa waxatin naxan yi n Fafe Alaa binyeni.”

9

¹ A mən yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɲəndin fala e xa: Ndee be, ne mi faxe fo e Alaa Mangayaan to fe a senbeni.”

Yesu a nərəna fe

Matiyu 17.1-13, Luka 9.28-36

² Xii sennin danguxina, Yesu yi Piyeri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra e danna geya gbeen fari. A kəɲaan yi masara e yeε ra yi.

³ A dugin yi lu mayilenɲe, a fixa ayi fefe! Dugi xaan mi dunuɲa yi naxan nəε dugin fixe na kiini.

⁴ Nabi Eli nun Nabi Musa yi mini kənenni e yetagi, e yi lu falan tiye Yesu xa.

⁵ Piyeri yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karaməxə, a lanxi bayo nxu be. Nxu xa gage saxan ti be, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.”

⁶ A mi yi fa a kolon a naxan falama, amasətə gaxun bata yi e suxu han!

⁷ Kundaan yi godo e xun ma, fala xuiin yi keli na kundani, a naxa, “N nafan Dii Xemen nan ito ra, e tuli mati a xuiin na!”

⁸ E yi e yeε rakojin e rabilinni mafuren, koni e mi muxu yo to e fəma fo Yesu kedenna!

⁹ E yi godoma geyaan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a e feen naxan toxi, e nama na fala muxu yo xa fo a tan Muxuna Dii Xemen na keli sayani.

¹⁰ E yi na falan namara, koni e yi falan ti fəlo e bode tagi, e naxa, “Keli fena sayani, na bunna di?”

¹¹ E yi Yesu maxədin, e naxa, “Sariya karaməxəne a falama nan-fera fa fala Nabi Eli nan singe fama?”*

‡ **8:34:** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nəεn, fa fala fo Yesu a xarandiine xa e wəkile sayaan na Yesu fəxə ra. * **9:11:** **Nabi Eli** a fe seβexi Malaki 3.23 kui. Sariya karaməxəne yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mən fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamalixi. A a lixi taruxuni ito kui, Herode bata yi Yoni Marafu Tiin faxa.

¹² A yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yitɔn. Koni nanfera Kitabuna a falama a Muxuna Dii Xɛmɛn tɔrɔma nɛn kati, muxune yi e mɛ a ra?”

¹³ Koni n xa a fala ɛ xa, Nabi Eli bata yelin fɛ. E yi e rafan feene birin liga a ra alo Kitabuna a fe falaxi kii naxan yi.”

*Yinnan yi diidin naxan fɔxɔ ra
Matiyu 17.14-21, Luka 9.37-43*

¹⁴ E to fa xarandiin bonne fɛma, e yi yama gbeen to e rabilinni. E nun sariya karamɔxɔna ndee yi e bode matandima.

¹⁵ Yamaan to Yesu to, e yi kabɛ kati! E siga e giyɛ a ralandeni, e yi a xɔntɔn.

¹⁶ Yesu yi a xarandiine maxɔdin, a naxa, “E bode matandima nanfera?”

¹⁷ Muxu keden yi a yabi yamaan yɛ, a naxa, “Karamɔxɔ, n bata fa n ma dii xɛmɛn na i fɛma amasɔtɔ yinnana a fɔxɔ ra. A mi nɔɛ falan tiyɛ.

¹⁸ Yinnan na keli a ra waxati yo yi, a a rabirama nɛn bɔxɔni. A dɛ xunfanna yi lu minɛ, a lu a pinna raxinɲɛ. A xara ayi. N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa yinnani ito kedi, koni e mi nɔxi a kedɛ.”

¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E tan dɛnkɛlyatarene, n luma ɛ fɛma han waxatin mundun yi? N xa diɲa ɛ xa han waxatin mundun yi? E fa diin na n fɛma.”

²⁰ E yi fa a ra Yesu fɛma.

Yinnan to Yesu to, a yi banxulanna raxuruxurun keden na, a yi bira bɔxɔni, a yi lu a makutukutɛ, a dɛ xunfanna yi lu minɛ.

²¹ Yesu yi banxulanna fafe maxɔdin, a naxa, “Xabu waxatin mundun ito ligama a ra?” A fafe yi a yabi, a naxa, “Xabu a dii ɲɔrɛna.

²² Yinnan bata kata a faxes feen na sanɲa ma wuyaxi. A bata yi a rabira tɛɛn nun igeni. Xa i nɔɛ a ligɛ, kininkinin nxu ma, i yi nxu mali.”

²³ Yesu naxa, “I tan naxa, ‘Xa i nɔɛ.’ Naxan na dɛnkɛlyaya, na nɔɛ feen birin ligɛ nɛn.”

²⁴ Banxulanna fafe yi a xuini te sa, a naxa, “N dɛnkɛlyaxi, koni n mali n ma dɛnkɛlyatareyani.”

²⁵ Yesu yi a to, yamaan yi masoma e ra. Nanara, a yinna ɲaxin yamari, a naxa, “I tan yinnan bobo tuli xɔrina, n bata i yamari, xɛtɛ diidini ito fɔxɔ ra, i nama fa a tɔrɔ sɔnɔn!”

²⁶ Yinnan yi gbelegbele. A banxulanna raxara ayi ken! A xɛtɛ a fɔxɔ ra. Banxulanna yi liga alo faxes muxuna. Muxune birin yi a fala, e naxa, “A bata faxes.”

²⁷ Koni Yesu yi banxulanna suxu a yiin ma. A yi a rakeli, a ti.

²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, a xarandiine yi a maxɔdin e danna, e naxa, “Nanfera nxu tan mi nɔxi na yinnan kedɛ?”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Na sifan mi kedɛ Ala maxandin xanbi.”

*Yesu mɔn yi a faxes feen fala
Matiyu 17.22-23, Luka 9.43-45*

³⁰ E yi keli mɛnni, e dangu Galile yamanani. Yesu mi yi waxi a xɔn ma muxune xa a yire kolon,

³¹ amasɔtɔ a yi a xarandiine nan xaranma. A yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xɛmɛn yanfama nɛn, e yi n so muxune yii, e yi n faxes. Koni soge saxan na dangu, n mɔn kelima nɛn sayani.”

³² Koni, e mi na falan bunna kolon, e mɔn yi gaxu a maxɔdinɲɛ.

*Nde gbo birin xa?
Matiyu 18.1-5, Luka 9.46-48*

³³ E Kapɛrunan taan li waxatin naxan yi, e so banxini. Yesu yi a xarandiine maxɔdin, a naxa, “E yi ɛ bode matandima kira yi nanfe ma?”

³⁴ Koni e yi dundu amasɔtɔ e bata yi e bode matandi kira yi nun fa fala nde gbo birin xa e yɛ.

³⁵ Yesu yi dɔxɔ, a yi a xarandii fu nun firinne xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi findi feni xunna ra, na xa a yetɛ lu a raɲanna ra, a findi birin ma walikɛɛn na.”

³⁶ A yi diidina nde rakeli, a yi a ti e birin yetagi. A yi a tongo, a yi a fala e xa, a naxa,

³⁷ “Naxan na diidini ito nde yisuxu n xinli, na bata n tan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na mi n tan xan tun yisuxi, fɔ naxan n xɛxi.”

Naxan mi kelixi ε xili ma
Luka 9.49-50

38 Yoni yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamoxo, nxu bata xemena nde to jinanne kede i xinli, nxu yi a raxolo, a xa a lu amasoto a mi yi en tan foxo ra.”

39 Yesu yi e yabi, a naxa, “E nama a raxolo amasoto muxun naxan kabanako feen ligama n xinli, na mi noe n ma fe jaxin fale.”

40 Amasoto naxan mi kelixi en xili ma, na en xa nen.

41 N xa jandin fala ε xa, muxu yo igen so ε yii amasoto Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan ε tan na, na barayin sotoma nen!”

Yulubina fe
Matiyu 18.6-9, Luka 17.1-2

42 Yesu naxa, “Diidin naxanye denkeleyaxi n ma itoe ra, muxu yo na nde keden bira yulubini, a yi fisa nun gemε gbeen yi xidi na kanna koε ra, a woli tilinna ma.

43 Xa i yii nan i birε yulubini, a sege a ra. A fisa i yii keden kanna xa so habadan nii rakisini, benun i yii firin kanna xa so yahannama te tutareni,

44 ‘kunle nun teen mi janye denaxan yi habadan!’

45 Xa i sanna nan i birε yulubini, a sege a ra. A fisa i san keden kanna xa so ariyanna yi benun i san firin kanna xa so yahannama yi,

46 ‘kunle nun teen mi janye denaxan yi habadan!’

47 Xa i yeen nan i birε yulubini, a ba na. A fisa i yee keden kanna xa so Alaa Mangayani benun i yee firin kanna xa so yahannama yi,

48 ‘kunle nun teen mi janye denaxan yi habadan!’

49 Amasoto teen sama muxun birin ma nen menni alo i na foxon so suben ma.”

50 “Foxon fan, koni xa a mexemexenna ba ayi, a fa ramexemexenna nanse ra nayi? E kewali fajine xa lu ε dunuja yi gidini alo foxon naxan donse jaxumeni, ε lu boje xunbenli ε bode xon.”

10

Xaranna lan futu kala feen ma
Matiyu 19.1-12, Luka 16.18

1 Na xanbi ra, Yesu yi keli menni, a yi siga Yudaya yamanani, a Yuruden baan gidi. Yamaan mon yi malan a fema. A mon yi e xaran alo a darixi a ligε kii naxan yi.

2 Farisi muxuna ndee yi fa a fema, e yi a maxodin alogo e xa a kejaan fεsefεse, e naxa, “A fala nxu xa, a daxa sariyani ba xemεn xa a mε a jaxanla ra?”

3 Yesu yi e yabi, a naxa, “Musa yamarin mundun so ε yii?”

4 E yi a yabi, e naxa, “Musa bata tin a xemεn xa futu kala kedin sebe, a yi a jaxanla bejin.”

5 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Musa na yamarin sebexi ε xa nen bayo ε bojen xodoxo.”

6 Koni a foloni dunuja da waxatini, ‘Ala xemεn nun jaxanla da nen,’

7 ‘Nanara, xemena a nga nun a fafe bejinma nen, a yi a maso a jaxanla ra,

8 e findi fati bende kedenna ra.*’ Nayi, muxu firin mi fa e ra koni muxu keden.

9 Nanara, Ala bata seen naxanye tugun e bode ra, muxe nama ne fata.”

10 E xete banxini waxatin naxan yi, xarandine yi Yesu maxodin na feen ma.

11 A yi a fala e xa, a naxa, “Xemεn naxan na a jaxanla bejin, a jaxalan gbete futu, a bata yalunyaan liga lan a jaxalan singen ma.†

12 A na kii nin, jaxanla naxan na a mε a xemεn na, a lu xemε gbete xa, na jaxanla bata yalunyaan liga.”

Yesu yi duba diidine xa
Matiyu 19.13-15, Luka 18.15-17

13 Muxune yi fa diidine ra Yesu fema, alogo a xa a yiin sa e xunni, a duba e xa. Koni xarandine yi falan ti ne ma.

14 Yesu to na to, a yi xolo, a yi a fala a xarandine xa, a naxa, “E tin diidine xa fa n fema, ε nama e raxete

* 10:8: Dunuja Folon 1.27 nun 2.24 † 10:11: *Ayalunyaan* ligaxi bayo a mon futu singen yamarin bun Ala yee ra yi.

amasotō e tan sifane nan gbee Alaa Mangayaan na.

¹⁵ N xa jōndin fala ε xa, xa naxan mi Alaa Mangayaan suxu alo diidine, na mi soε Alaa Mangayani mumε!”

¹⁶ Na xanbi ra, a yi diidine dōxō a kanke ra, a yi a yiin sa e ma, a duba e xa.

Xεμε nafulu kannafε

Matiyu 19.16-30, Luka 18.18-30

¹⁷ Yesu sigamatōna, xεμεna nde yi a gi Yesu fōxō ra, a sa a xinbi sin a bun ma. A yi a maxōdin, a naxa, “Karamōxō fajina, n nanfe ligε n habadan nii rakisin sōtō?”

¹⁸ Yesu yi a maxōdin, a naxa, “I n xilima nanfera fa fala muxu fajina? Muxu yo mi fan, Ala nan keden fan.

¹⁹ I yamarine kolon ba? Fa fala, ‘I nama faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama mujan ti. I nama wule seren ba. I nama muxun yii seene kansun. I baba nun i nga binya.’‡ ”

²⁰ Xεμεn yi a fala, a naxa, “Karamōxō, xabu n dii jōreyani waxatin naxan yi, n ne birin suxi.”

²¹ Yesu yi a mato, a yi a xanu, a yi a fala a xa, a naxa, “Fe keden luxi i ma. Siga, i sa i yii seene birin mati, i yiigelitōne ki. I nafunla sōtōma nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa bira n fōxō ra.”

²² Xεμεn na με waxatin naxan yi, a bōnen yi rapaxu a ma, a sunuxin yi siga, amasotō nafulu kan gbeen nan yi a ra nun.

²³ Yesu yi a xarandiine mato a rabilinni. A yi a fala e xa, a naxa, “Nafulu kanne so raxōlō Alaa Mangayani han!”

²⁴ Xarandiine yi kabε na falan ma. Koni Yesu mōn yi a fala e xa, a naxa, “N ma diine, Alaa Mangayani so raxōlō han!”

²⁵ Nafulu kannafε so raxōlō Alaa Mangayani dangu jōgōmεn so feen na sagilaan yinla ra.”

²⁶ Xarandiine yi kabε kati, e yi e bode maxōdin, e naxa, “Nde nōε kise nayi?”

²⁷ Yesu mōn yi e mato. A yi a fala, a naxa, “Muxun mi nōε na ligε koni Ala tan nōε nen. Ala nōε feen birin ligε nen.”

²⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin bejin, nxu bira i fōxō ra.”

²⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jōndin fala ε xa, naxan birin bata a konna lu na hanma a ngaxakeden xεμεmane nun a jaxalanmane, hanma a nga hanma a fafe hanma a diine hanma a xεene, n tan nun n ma falan Xibaru Fajina fe ra,

³⁰ na kannafε na jōxōn kεμε sōtōma nen waxatini ito yi, banxine nun ngaxakeden xεμεmane nun jaxalanmane nun ngane nun diine nun xεene, besεnxōnyane fan yi sa ne fari, a yi habadan nii rakisin sōtō waxati famatōni.

³¹ Koni naxanye yεen na, ne wuyaxi sa luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yεen na.”

Yesu mōn yi a faxafεen fala

Matiyu 20.17-19, Luka 18.31-34

³² E yi kira yi waxatin naxan yi, e sigama Yerusalēn taani, Yesu yi tixi a xarandiine yεε ra. Xarandiine yi kuisan kati! A fōxōrabirane yi gaxu. Yesu mōn yi a xarandii fu nun firinne tongo, a siga e ra e danna. Feen naxanye fama ligadeni a ra, a na fala e xa.

³³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a mato, en sigama Yerusalēn taani. N tan Muxuna Dii Xεμεn soma nen saraxarali kuntigine nun sariya karamōxōne yii na yi. E n ma kitin bolonma nen, a lan sayaan ma. Na xanbi ra, e yi n so siya gbεtεne yii,

³⁴ naxanye n magelema, e yi e dεgen namini n ma, e yi n bulan, e yi n faxa. Soge saxan na dangu, n mōn kelima nen.”

Yaki nun Yoni e maxandina fe

Matiyu 20.20-28

³⁵ Na xanbi ra, Sebede a dii xεμεne Yaki nun Yoni yi fa Yesu fεma, e naxa, “Karamōxō, nxu waxi a xōn ma, i xa fena nde liga nxu xa.”

‡ 10:19: Xōryaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20

36 Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “E waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga ε xa?”

37 E yi a yabi, e naxa, “I na dɔxɔ i ya binyeni, tin nxu xa dɔxɔden sɔtɔ i fɛma, keden i yiifanna ma, keden i kɔmɛnna ma.”

38 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E n xandima naxan yi, ε mi na kolon. N na n minma tɔrɔya igelengenna naxan na, ε nɔε ε minjɛ na ra ba hanma ε rafuyε xɔlɛni alo n nafuma kii naxan yi?”

39 E yi a yabi, e naxa, “Ɔn, nxu a nɔε.” Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N na n minma tɔrɔya igelengenna naxan na, ε fama ε mindeni na ra nɛn yati! N nafuma xɔlɛni kii naxan yi, ε fan yi rafu na kiini.

40 Koni muxun dɔxɔ fena n yiifanna ma hanma n kɔmɛnna ma, n tan mi na ragidima. Ala bata yelin na yirene ragidε muxune ma.”

41 Xarandii fuun bonne na mε waxatin naxan yi, e yi xɔlɔ Yaki nun Yoni ma.

42 Nanara, Yesu yi e birin xili a fɛma, a naxa, “E a kolon fa fala naxanye yatɛxi mangane ra siyane yε, ne nɔyaan nan ligama e xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigiyaan dɔxɔ e ra.

43 Koni a mi na kiini ε tan tagi. Koni xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na ε yε, fɔ na xa findi ε walikɛɛn na.

44 Xa naxan yo waxi findi feni ε yɛɛratiin na, fɔ a xa findi birin ma konyin na.

45 Amasɔtɔ hali n tan Muxuna Dii Xɛmɛna, n mi faxi fa fala muxe xa wali n xa, koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na.”

*Yesu yi danxutɔɔn yɛɛn naba ayi
Matiyu 20.29-34, Luka 18.35-43*

46 Awa, e yi sa Yeriko taan li. Yesu nun a xarandiine nun yama gbeen yi minima Yeriko taani waxatin naxan yi, danxutɔna nde yi dɔxi kiraan dε xandi tideni naxan yi xili Baritime. Na bunna nɛɛn “Time a dii xɛmɛna.”

47 A to a mε a Yesu Nasarɛti kaan nan danguma, a gbelegbele fɔlɔ, a

naxa, “Yesu, Dawudaa Dii Xɛmɛna, kininkinin n ma!”

48 Muxu wuyaxi yi a masabari. Koni a mɔn yi lu gbelegbele, a naxa, “Dawudaa Dii Xɛmɛna, kininkinin n ma!”

49 Yesu yi ti, a naxa, “E a xili.” Nayi, e danxutɔɔn xili, e naxa, “I bɔjnɛn xa xunbeli. Keli i ti, a i xilima.”

50 A yi a doma gbeen nawoli ayi, a tungan, a fa Yesu fɛma.

51 Yesu yi a maxɔdin, a naxa, “I waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga i xa.” Danxutɔɔn yi a yabi, a naxa, “Karamɔxɔ, n waxi a xɔn ma, n xa seen to.”

52 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i ya dɛnkɛleyaan bata i rakɛndɛya.” A yi seen to mafuren, a bira Yesu fɔxɔ ra kiraan xɔn ma.

11

*Yesu so fena Yerusalɛn taani
Matiyu 21.1-11, Luka 19.28-40,
Yoni 12.12-19*

1 E to maso Yerusalɛn taan na, e yi so Betifage nun Betani taadine yi, Oliwi Geyaan dɛxɔn ma. Yesu yi a xarandii firin nasiga e yɛɛ ra.

2 A yi a jɔngu e ma, a naxa, “E siga banxidɛɛn na ε yɛɛ ra. E na na li tun, ε sofalidina nde toma nɛn xidixi, muxe munma dɔxɔ naxan fari singen. E a fulun, ε fa a ra be.

3 Xa muxuna nde ε maxɔdin fa fala, ‘E na ligama nanfera?’ E a fala a xa, ε naxa, ‘Marigin makona a ma,’ na kanna a soma ε yii nɛn mafuren.”

4 Nanara, e yi siga, e sa sofalidin to xidixi kiraan dε banxina nde dε ra. E yi a fulunma waxatin naxan yi,

5 muxun naxanye yi tixi na yi, na ndee yi e maxɔdin, e naxa, “E sofalidini ito fulunma nanfera?”

6 E yi e yabi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi tin e xa siga.

7 E yi fa sofalidin na Yesu fɛma, e yi e domane yifulun sofalidin fari, Yesu yi dɔxɔ a fari.

8 Muxu wuyaxi yi e domane yifulun kiraan xɔn ma, bonne yi jɔxɔndene magira, e yi e sa kiraan xɔn ma a binya feen na.

⁹ Naxanye yi sigama a yεε ra e nun naxanye yi biraxi a fɔxɔ ra, ne yi lu sɔnxɔε, e naxa, “Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!

¹⁰ En benba Dawudaa mangayaan naxan fama, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xɔnna ma pon!”

¹¹ Yesu yi so Yerusalɛn taani, a siga Ala Batu Banxini. A yi banxin kui seene birin mato, koni a li kɔε bata so, a yi siga Betani taani e nun a xarandii fu nun firinne.

*Yesu yi xɔdε binla danga
Matiyu 21.18-19*

¹² Na xɔtɔn bode, e yi kelima Betani taani waxatin naxan yi, kamɛn yi Yesu suxu.

¹³ A yi xɔdε binla to wulani a dεene jingixi a ma. A yi siga na alogo a xa sa a bogina ndee fen a kɔε ra. Koni a to na li, a mi a bogi yo to, fɔ a dεene amasɔtɔ xɔdɛn bogi waxatin munma yi a li.

¹⁴ Yesu yi a fala xɔdε binla ma, a naxa, “Muxu yo mi fa i tan bogin donma!” A xarandiine yi a fala xuiin mε.

*Yesu yi siga Ala Batu Banxini
Matiyu 21.12-17, Luka 19.45-48,
Yoni 2.13-22*

¹⁵ E Yerusalɛn li waxatin naxan yi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini. Naxanye yi sare matiin nun sare soni mɛnni, a ne kedi fɔlɔ. A yi gbeti masarane tabanle rafelen, e nun ganba matine gbɛdɛne.

¹⁶ A mi yi tinma muxu yo xa goronna radangu Ala Batu Banxin tanden ma.

¹⁷ A yi yamaan xaran, a naxa, “A sɛbɛxi Kitabun kui, Ala naxa, ‘N ma Banxin xili bama nɛn, Ala maxandi banxina siyane birin xa.’* Koni ε tan bata a findi muɲadene luxunden na!”

¹⁸ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne na mε waxatin naxan yi, e yi Yesu faxa fɛrɛn fen fɔlɔ. Bayo e yi gaxuxi a yεε ra nun, amasɔtɔ yamaan birin bata yi kabε a xaranna ma.

¹⁹ Ninbari soxina, Yesu nun a xarandiine yi keli taani.

*Xɔdε binla fe xaranna
Matiyu 21.20-22*

²⁰ Na xɔtɔn bode subaxani, e yi sigama kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, e yi na xɔdε binla to xaraxi han a salenne.

²¹ A fe yi rabira Piyeri ma. A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamɔxɔ, i xɔdε binla naxan danga, a mato, a bata xara!”

²² Yesu yi e yabi, a naxa, “E dɛnkɛleya Ala ma.

²³ N xa ɲɔndin fala ε xa, naxan na a fala geyani ito ma fa fala, ‘Siga, i sa bira fɔxɔ igeni,’ xa a mi sike a bɔɲɛni, a yi dɛnkɛleya, fa fala a falan nakamalima nɛn, a ligama a xa nɛn.

²⁴ Na na a toxi, n na a falama ε xa, ε na Ala maxandi fena nde ma, xa ε la a sɔtɔ feen na, ε na sɔtɔma nɛn.

²⁵ Awa, ε nɛma Ala maxandε waxatin naxan yi, xa fena nde ε kui muxuna nde xili ma, ε xa a mafelu na ra. Nanara, ε Fafe Ala naxan ariyanna yi, na ε mafeluyε ε hakene ra.

²⁶ Xa ε mi bonne mafelu, ε Fafe Ala naxan ariyanna yi, na mi ε fan mafeluyε ε yulubine ra.”

*Yesu sɛnbɛn maxɔdinna fe
Matiyu 21.23-27, Luka 20.1-8*

²⁷ Awa, e mɔn yi so Yerusalɛn taani. Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne yi fa a fɛma.

²⁸ E yi a maxɔdin, e naxa, “I feni itoe ligama sɛnbɛn mundun yi? Nde i tixi itoe ligan na?”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa ε maxɔdin fe keden na, xa ε n yabi, naxan n tixi na feene ra, n na falama ε xa nɛn.

³⁰ Awa, ε a fala n xa, nde Yoni rafaxi a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?”

³¹ E yi falan ti fɔlɔ e bode tagi, e naxa, “Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a a falama nɛn nayi, a naxa, ‘Nanfera ε mi la Yoni ra?’

* **11:17:** Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11

³² Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, na di?" Amasotɔ, e yi gaxuxi yamaan yεε ra bayo yamaan birin yi laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra.

³³ Nayi, e Yesu yabi, e naxa, "Nxu mi a kolon." Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N tan fan feni itoe ligama senben naxan yi, n mi na falama ε xa na yi."

12

Nakɔ kantanne fe sandana Matiyu 21.33-46, Luka 20.9-19

¹ Na xanbi ra, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa, "Muxuna nde yi manpa bili nakɔɔn sa. A yi a sansan, a yi manpa ige badeni tɔn, a yi gbengben ti. Na xanbi ra, a nakɔɔn taxu a kanttan muxune ra, a siga sigatini.

² A bogi waxatin to a li, a yi a walikena nde rasiga nakɔ kantanne ma, a e xa a gbeen so na yii.

³ Nakɔ kantanne yi na walikεεn suxu, e yi a bɔnbɔ, e yi a raxεε. E mi sese so a yii.

⁴ Na xanbi ra, nakɔ kannna mɔn yi walikε gbεε rasiga e ma, e yi na fan bɔnbɔ a xunna ma, e yi a makonbi.

⁵ A yi a saxanden fan nasiga, e yi na tan faxa. Na xanbi ra, a yi ndee gbεεye rasiga, e yi na ndee bɔnbɔ, e yi ndee faxa.

⁶ A lu a rafan dii xεmε keden peen ma. Dɔnxεn na, a yi na rasiga, a naxa, 'E yagima nεn n ma diin tan yεε ra.'

⁷ Koni nakɔ kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nakɔ kannna kε tongon nan ito ra, ε fa be, en na a faxa. Nayi, a kεεn yi findi en gbeen na!'

⁸ Awa, e yi a dii xεmεn suxu, e yi a faxa, e yi a woli ayi nakɔɔn fari ma."*

⁹ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "Nakɔ kannna nanfe ligama nayi? A fama nεn nayi, a yi na muxune faxa. A nakɔɔn taxu muxu gbεεye ra.

¹⁰ E munma Kitabun yireni ito xaran ba, a sεbεxi dεnaxan yi fa fala, 'Banxi tiine e mε gεmεn naxan na, na bata findi banxin gεmε fisamantenna ra.

¹¹ Marigin nan na ligaxi, kabanako feen nan na ra en yεε ra yi.'† ?"

¹² E yi kata Yesu suxu feen na amasotɔ e yi a kolon fa fala Yesu na sandan saxi e tan nan xa. Koni e gaxu yamaan yεε ra. Nanara, e keli a fεma, e siga.

Mudu fiin maxɔdinna fe Matiyu 22.15-22, Luka 20.20-26

¹³ E yi Farisi muxuna ndee nun Herode a muxuna ndee rasiga Yesu fεma alogo e xa a suxu feni tɔn a falana fe ra.

¹⁴ E yi fa a fεma, e naxa, "Karamɔxɔ, nxu a kolon fa fala jɔndi falan ni i ra. Muxu yo mi nɔε i ya miriyaan maxεε, amasotɔ i mi muxune rafisaxi e bode xa fɔ i yamaan xaranma Alaa kiraan ma jɔndini. Awa, a daxa mudun xa fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi? Nxu lan nxu yi a fi, hanma nxu nama a fi?"‡

¹⁵ Koni Yesu yi e nafiyaan kolon. A yi e yabi, a naxa, "E n dεεn bunbama nanfera? E fa gbeti gbanan keden na, n xa a mato."

¹⁶ E yi fa gbeti gbanan keden na a xɔn. A yi e maxɔdin, a naxa, "Nde xili nun a yεtagin sawura a ma?" E yi a yabi, e naxa, "Romi Manga Gbeena."

¹⁷ Yesu naxa, "Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii."§

E kabε a ma kati!

Faxa muxune rakeli fena Matiyu 22.23-33, Luka 20.27-40

* **12:8:** Sandani ito kui Ala nan misalixi nakɔ kannna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xε Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. † **12:11:** Yaburin 118.22-23

‡ **12:14:** Xa a fala e nama a fi, a birama mangane ra nεn, xa a fala e xa a fi, a birama yamaan na nεn naxanye yigbetεnxi mudu maxinle xɔn. § **12:17: Ala gbeena:** Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi mangan gbeen na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yεε so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na.

18 Saduse muxuna* ndee yi fa Yesu fema naxanye a falama fa fala a muxune mi kelima sayani. E yi a maxədin,

19 e naxa, “Karaməxə, Musa ito nan səbexi en xa, a naxa, ‘Xa xəmənə nde faxa, a ɲaxanla lu, koni dii mi a yii, xəmən na ngaxakedenna xa na ke ɲaxanla tongo, e diin bari faxa muxun xa.’†

20 Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi na nun, a forimaan yi ɲaxanla futu, a faxa, a mi dii lu.

21 A xunyen yi ke ɲaxanla tongo, na fan yi faxa, a mi dii lu. A liga na kiini a xunyen saxanden fan na.

22 Na muxu soloferene sese mi dii lu. Dənxən na, na ɲaxanla fan yi faxa.

23 Awa, faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, na ɲaxanla findima nde gbee ra nayi? Amasətə a bata yi dəxə muxu solofereni ito birin xən ma nun!”

24 Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata tantan, amasətə ε mi Kitabun kolon hanma Ala sənβəna.

25 Bayo faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, e ligama nən alo malekan naxanye ariyanna yi. Xəmən mi ɲaxalan futuma, ɲaxanla mi dəxən xəmən xən ma.

26 Awa, n xa faxa muxune rakeli feen ɲəndin yita ε ra. E mi na xaranxi Musaa Kitabun kui ba, Ala naxan fala a xa fətəndin yireni, a naxa, ‘Ibrahimaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala?’‡

27 Anu, faxa muxune Ala mi a tan na, koni fə niiramane. § E tantanna gbo.”

*Yamari fisamantenna fe
Matiyu 22.34-40, Luka 10.25-28*

28 Sariya karaməxəna nde yi na nun naxan e fe matandi xuiin mε. Na yi a to a Yesu bata Saduse muxune yabi ki fajni. Nanara, a yi a maxədin, a naxa,

“Yamarin mundun gbo dangu a birin na sariyan yamarine ye?”

29 Yesu naxa, “Naxan gbo a birin xa na nan ito ra. ‘Isirayila kaane, ε tuli mati. Marigina en ma Ala keden peen na a ra.

30 I xa i Marigina Ala xanu i bəɲən birin na, e nun i niin birin na e nun i xaxinla birin na e nun i sənβən birin na.’*
31 A firinden nan ito ra. ‘I adamadi boden xanu alo i yetəna.’† Yamari gbete mi na naxan gbo itoe firinna xa.”

32 Sariya karaməxən yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karaməxə, na lanxi. I bata ɲəndin fala fa fala Ala keden peen nan a ra, gbete yo mi na fə a tan.

33 I na Ala xanu i bəɲən birin na e nun i xaxinla birin e nun i sənβən birin, i yi i adamadi boden xanu alo i yetəna, na dangu saraxa gan daxine nun saraxane birin na.”

34 Yesu yi a to fa fala a bata a yabi xaxilimayani. Nanara, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I mi makuya Alaa Mangayaan na.”

Na xanbi ra, muxu yo mi susu a maxədinɲε fe gbete ma.

*Yesu yi maxədinna ti
Matiyu 22.41-46, Luka 20.41-44*

35 Yesu yi yamaan xaranma Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi maxədinna ti, a naxa, “Sariya karaməxəne a falama nanfera fa fala Dawudaa bənsənna nan Alaa Muxu Sugandixin na?

36 Dawuda yeteen bata a fala, fata Alaa Nii Sarijanxin na, a naxa, ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, “Dəxə n yiifanna ma han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”’‡

37 Dawuda yetəna a xili nən, a naxa, ‘N Marigina.’ Awa, Alaa

* **12:18: Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mən mi yi laxi a ra a muxune kelima nən sayani. † **12:19:** Dunuɲa Fələn 38.8 nun Sariyane 25.5-10 ‡ **12:26:** Xəɲayaan 3.2 nun 3.6 nun 3.15-16 § **12:27: niiramane:** Ala naxa a Ibrahimaa Ala nan a ra. A mi a falaxi nun fa fala Ibrahimaa Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yeena e ra laxira yi. E mən e nii ra Ala yeε ra yi. Nanara, faxa muxune kelima sayani. * **12:30:** Sariyane 6.4-5 † **12:31:** Saraxaraline 19.18 ‡ **12:36:** Yaburin 110.1

Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di nayi?"§

Yama gbeen yi Yesu xuiin name sɛwani.

Yesu yi Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yalagi

Matiyu 23.1-36, Luka 20.45-47

³⁸ A yi e xaranma waxatin naxan yi, a naxa, "E a liga ε yeren ma sariya karamɔxɔne fe yi. A rafan e ma e xa doma gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiyε. A rafan e ma yamaan xa e xɔntɔn lɔxɔ tidene yi.

³⁹ Muxu gbee dɔxɔdene rafan e ma salide banxine yi, e nun dɔxɔde fajine donse donna malanne yi.

⁴⁰ E kaɲa gilene yii seene bama e yii. E yi e yetε mayita sali xunkuyene yi! E yalagima nɛn na feene ma han a radangu ayi!"

Kaɲa gilɛna kisena

Luka 21.1-4

⁴¹ Yesu yi dɔxɔ Ala Batu Banxin gbeti maraden yetagi yamaan yi darixi Ala kiseene sɛ dɛnaxan yi. A yi yamaan matoma, e gbetin sama na yi. Nafulu kan wuyaxi yi gbeti gbeen sa.

⁴² Koni, kaɲa gilε yiigelitɔɔn fan yi fa, a wure gbeeli gbanan firin sa, naxanye munanfanna xurun a birin xa.

⁴³ Yesu yi a xarandiine xili a fɛma, a yi a fala e xa, a naxa, "N xa ɲɔndin fala ε xa, fa fala kaɲa gilε yiigelitɔni ito naxan saxi gbeti maradeni, na gbo bonne birin gbeen xa.

⁴⁴ Amasɔtɔ bonne birin naxan saxi, ne birin baxi e nafunla nde nan na, koni kaɲa gilɛni ito, hali yiigelitɔɔn to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nan saxi."

13

Ala Batu Banxin kalana fe

Matiyu 24.1-2, Luka 21.5-6

¹ Yesu to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiina nde yi a fala a xa, a naxa, "Karamɔxɔ, i yɛɛn ti gɛmɛ fajine nun banxi fajine ra!"

² Yesu yi a yabi, a naxa, "I bata banxi gbeeni itoe to ba? Hali gɛmɛni ito kedenna mi luyε a bode fari. E birin naxuyama ayi."

Tɔrɔn nun bɛsɛnɔnyana a fe

Matiyu 24.3-14, Luka 21.7-19

³ Yesu yi dɔxi Oliwi Geyaan fari Ala Batu Banxin yetagi waxatin naxan yi, Piyeri nun Yaki nun Yoni nun Andire yi siga a fɛma e danna a maxɔdindeni.

⁴ E yi a fala, e naxa, "Na feene liga waxatin fala nxu xa. Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?"

⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E a liga ε yeren ma alogo muxε nama ε mayenden.

⁶ Muxu wuyaxi fama nɛn n xinli, e yi a fala fa fala, 'A tan nan n tan na.' E muxu wuyaxi mayenden.

⁷ E na yɛngɛ feene mɛ e nun yɛngɛna ndee xinla, ε nama gaxu. A fɛrɛ mi na fɔ na fe sifane xa liga nɛn. Koni waxati rajanna mi na ra singen.

⁸ Siya kedenna siyaan bonna yɛngɛma nɛn, yamana keden yi yamanan bonna yɛngɛ. Bɔxɔn xuruxurunma nɛn yirena ndee yi. Fitina kamene yi so. Na feene birin ligama nɛn alo ɲaxanla dii barin kui xɔlɛ singena."

⁹ "E a liga ε yeren ma, amasɔtɔ muxune ε suxuma nɛn, e siga ε ra kiti sadeni.* E ε bulan salide banxine yi. E tima nɛn yamana kanne nun mangane yetagi n tan ma fe ra, ε yi n ma fe sereyaan ba e xa.

¹⁰ A fɛrɛ mi na fɔ n ma falan Xibaru Fajin kawandin xa ba siyane birin xa singen.

¹¹ E na ε suxu waxatin naxan yi, e siga ε ra kiti sadeni, ε naxan falama, ε

§ 12:37: Na waxatini karamɔxɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburin 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala "N Marigina." Na bunna nɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yɛɛ ra yi. * 13:9: ε suxuma nɛn: E suxuma Yesu a xinla fe ra.

nama xamin na ra benun a waxatin xa a li. Ala na naxan so ε yii na waxatini, ε na fala. Amasotō ε tan xa mi falan tima fō Alaa Nii Sarijanxina.

¹² Muxuna a ngaxakedenna yanfama nēn, a yi a faxes. Fafane na jaxanna ligama nēn e diine ra. Diine murutema nēn e sotō muxune xili ma, e yi e ti sayaan ma.

¹³ Muxun birin ε rajaxuma nēn n tan ma fe ra. Koni muxun naxan dijama han a rajanna, na kisima nēn.”

*Se Haramuxina
Matiyu 24.15-28, Luka 21.20-24*

¹⁴ “E na ‘Se Haramuxi Halagi Tiin’ to yirena nde yi, a mi daxa denaxan yi, nayi naxanye Yudaya yamanani, ne xa e gi, e te geyane fari. Naxan na feni ito xaran, na xa a bunna kolon!

¹⁵ Muxun naxan a kore banxin kōε ra, na nama xete, a godo banxini a yii seene tongodeni.

¹⁶ Muxun naxan xeen ma, na nama xete banxini a domaan tongodeni.

¹⁷ Gbalo gbeen fudi kanne yeε ra na lōxōni e nun diin ngane!

¹⁸ E Ala maxandi alogo na feene nama liga xunbeli waxatini!

¹⁹ Amasotō na lōxōne tōrōn jaxōn munma liga singen xabu Ala dunuja da waxatin naxan yi han iki. A jaxōn fan mi fa ligama sōnōn!

²⁰ Xa Marigin mi yi nde ba na lōxōne ra nun, adamadi yo mi yi kisima, koni a bata nde ba e ra a muxu yebaxine fe ra.”

²¹ “Xa muxu yo a fala ε xa na waxatini, a naxa, ‘A mato, Alaa Muxu Sugandixin be yi’ hanma, ‘A mato, a sa menni,’ ε nama la ne ra.

²² Amasotō muxu wulexi sugandixine nun wule nabine kelima nēn, e taxamasenne nun kabanako feene liga alogo e xa Ala muxu yebaxine mayenden, xa na lanje.

²³ Koni, ε xa a liga ε yeren ma! N bata feene birin fala ε xa benun e waxatin xa a li.”

*Muxuna Dii Xemen fa fena
Matiyu 24.29-31, Luka 21.25-28*

²⁴ “Na lōxōne yi, na tōrō lōxōne na dangu, ‘sogeni dimima nēn, kiken mi fa dεge ma.

²⁵ Sarene kelima nēn kore, e yolon. Kore xōnna senbene yimaxama nēn.’

²⁶ N tan Muxuna Dii Xemen minima nēn kenenni kundani senbe gbeen nun binyeni.

²⁷ N yi n ma malekane rasiga bōxōn tongon naaninne birin yi. E yi n ma muxu yebaxine malan keli dunuja danna bonna ma sa dōxō bonna ra.”

*Xōde binla fe taxamasenna
Matiyu 24.32-35, Luka 21.29-33*

²⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E xaxili sotō xōde binla fe ma. A yiine na maringi, a dεene yi mini fōlō, ε a kolonma nēn nayi fa fala jemen bata maso.

²⁹ A na kiini, ε na feni itoe to lige waxatin naxan yi, ε a kolonma nēn nayi fa fala waxati saxin bata maso, a bata a so dēen yeteen li.

³⁰ N xa jōndin fala ε xa, to muxune mi dangue mume fō na feene birin liga.

³¹ Kore xōnna nun bōxō xōnna danguma nēn. Koni n ma falane mi danguma habadan!”

*Muxu yo mi na waxatin kolon
Matiyu 24.36-44*

³² “Muxu yo mi na lōxōn nun waxati saxin kolon hali malekan naxanye ariyanna yi hanma Muxuna Dii Xemena, fō Fafe Ala keden peena.

³³ E a liga ε yeren ma, ε yi lu ε yeε ra yi amasotō ε mi na waxatin kolon.

³⁴ A ligama nēn alo xemen naxan keli a konni, a siga sigatini, a yi a senben nadangu a walikene ma, a yi wanla so e keden kedenna birin yii. A yi a fala banxi xunna xa, a xa lu a yeε ra yi.

³⁵ Awa, ε lu ε yeε ra yi amasotō ε mi banxi kanna fa waxatin kolon, xa jinbanna na a ra ba hanma kōε tagini hanma subaxani donton wugan ma hanma xōtōnni.

³⁶ Xa a fa sinma, a nama ε li xixōnli!

³⁷ Awa, n naxan falama ε xa, n na a falama muxune birin nan xa. E lu ε yeε ra yi!”

14

Mangane yi yanfani tən Yesu ma
Matiyu 26.1-5, Luka 22.1-2, Yoni
11.45-53

¹ A bata yi lu nun soqe firin benun Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla* nun Buru Tetaren Sanla† xa a li. Saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne yi katama Yesu suxu feen na yanfani alogo e xa a faxa.

² E yi a fala, e naxa, “En nama a liga sanla waxatini alogo yamaan nama sənχə sənχə.”

Latikənnəna sa fena Yesu ma
Matiyu 26.6-13, Yoni 12.1-8

³ Yesu yi Simən dogonfontəna banxini Betani taani waxatin naxan yi, a yi a dɛgema, naxanla nde yi fa, a so banxini. Alabasita gɛmɛn muranna suxi a yii latikənnəna sare xədəxən yi naxan kui naxan xili naradi. A na muranni bə Yesu xun ma a latikənnəna sa a xunni.

⁴ Muxuna ndee yi na yi, ne yi xələ, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Latikənnəni ito yikalaxi nanfera?”

⁵ A yi sarɛ nɛn dangu walikɛɛn jɛɛ keden saranna ra, na gbetin yi so yiigelitəne yii.” E yi naxanla mafala kati!

⁶ Koni Yesu yi a fala, a naxa, “E fata a ma, ɛ a mafalama nanfera? A bata fe fajin naba n tan xa.

⁷ Amasətə yiigelitəne ɛ fɛma waxatin birin, ɛ fe fajin nabɛ e xa nɛn, xa ɛ wa, koni n tan mi luma ɛ fɛma waxatin birin yi.

⁸ A nɔɛ naxan ligɛ, a bata na liga. A bata latikənnəna sa n fatin ma, a yi a yitən n maluxun ləxəna fe ra benun na waxatin xa a li.

⁹ N xa jəndin fala ɛ xa, n ma falan Xibaru Fajini ito na rali dunuɲa yire yo yi, naxanli ito naxan ligaxi, na fan falama nɛn, yamaan yi e miri a ma.”

Yudasi yi Yesu yanfa

Matiyu 26.14-16, Luka 22.3-6

¹⁰ Na xanbi ra, Yudasi Isakariyoti, Yesu a xarandii fu nun firinna nde, na yi siga saraxarali kuntigine fɛma Yesu so feen na e yii.

¹¹ E yi e tuli mati a ra sɛwani, e yi a nata a e xa gbetin so a yii. Nanara, Yudasi yi fɛrɛn fen fələ, a xa Yesu so e yii.

Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla fe
Matiyu 26.17-25, Luka 22.7-14, 21-
23, Yoni 13.21-30

¹² Buru Tetaren Sanla ləxə singena, yɛxɛɛ diin faxama ləxən naxan yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla saraxan na, xarandiine yi Yesu maxədin, e naxa, “I waxi a xən ma, nxu xa sa Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseen nafala i xa minɛn yi?”

¹³ Awa, Yesu yi a jəngu muxu firin ma e yɛ, a yi e rasiga, a naxa, “E siga taani, ɛ xɛmɛna nde toma nɛn ige fɛjɛn dəxi a xun ma, ɛ bira a fəxə ra.

¹⁴ A na so dɛnaxan yi, ɛ a fala mɛnna banxi kanna xa, ɛ naxa, ‘Karaməxə naxa, a xəjɛ yigiyaden minɛn e nun a xarandiine Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donse donna tiin dɛnaxan yi?’

¹⁵ Nayi, a banxin yire gbeena nde yitama ɛ ra nɛn kore banxin kɔɛ ra, a yitənxi ki fajɪ, ɛ xa donseen nafala en xa mɛnni.”

¹⁶ Xarandiine yi keli, e siga taani, e sa feene birin li na alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseen nafala.

¹⁷ Ninbanna to a li, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi fa.

¹⁸ E yi e dɛgema waxatin naxan yi, Yesu naxa, “N xa jəndin fala ɛ xa, ɛ tan naxanye ɛ dɛgema n fɛma, ɛ tan nde keden n yanfama nɛn.”

¹⁹ Xarandiine yi sunu han, e yi e bode maxədin fələ keden keden yɛɛn ma, e naxa, “N tan nan a ra ba?”

* **14:1: Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla:** Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xəryaan 12.1-13 kui. † **14:1: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi saxi naxan kui xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xəryaan 12.15 kui.

20 Yesu yi e yabi, a naxa, “Ɛ tan muxu fu nun firinna nde keden nan a ra nxu nun naxan nxu yiin nagodoma lenge kedenna kui yati!

21 N tan Muxuna Dii Xɛmɛn faxama nɛn alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, koni gbalon na kanna yɛɛ ra naxan n tan Muxuna Dii Xɛmɛn soma yamaan yii! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mumɛ!”

Marigina ximɛnna fe

Matiyu 26.26-30, Luka 22.15-20, Kɔrɛnti Kaane Singena 11.23-25

22 E yi e dɛgema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandine yii. A yi a fala, a naxa, “Ɛ a tongo, n fati bɛndɛn nan ito ra.”

23 Na xanbi ra, a yi igelengenna fan tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, e birin yi e min a ra.

24 Yesu naxa, “N wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xɔn. A minima muxu wuyaxi nan xa.

25 N xa jɔndin fala ɛ xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han n mɔn yi a min Alaa Mangayani.”

26 Na xanbi ra, e bɛtin ba,‡ e siga Oliwi Geyaan fari.

Piyɛri yi a mɛ Yesu ra

Matiyu 26.31-35, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

27 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ birin ɛ mɛma n na nɛn, amasɔtɔ a sɛbɛxi Kitabuni, fa fala, ‘N xuruse rabaan faxama nɛn, yɛxɛɛne birin yi xuya ayi.’§

28 Koni n na keli sayani, n sigama nɛn ɛ yɛɛ ra Galile yamanani.”

29 Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Hali bonne birin e mɛ i ra, n tan mi na lige!”

30 Yesu yi a fala Piyɛri xa, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa. To kɔɛɛn na, benun dontonna xa wuga sanja ma firin, i yetɛna a falama nɛn dɔxɔna ma saxan a i mi n kolon.”

31 Piyɛri yi a yabi a sɔbɛɛn na, a naxa, “Hali en birin faxa, n mi a fale mumɛ, fa fala n mi i kolon!” Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

Yesu yi Ala maxandi nakɔni

Matiyu 26.36-46, Luka 22.39-46

32 E yi siga yirena nde yi naxan xili Getesemani. Yesu yi a fala a xarandine xa, a naxa, “Ɛ dɔxɔ be, n tan xa sa Ala maxandi.”

33 Na xanbi ra, a Piyɛri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra, a bɔɔnɛn yi rafɔrɔ, a yi sunu.

34 A yi a fala e xa, a naxa, “N bɔɔnɛn nafɔrɔxi han n faxa. Ɛ lu be, ɛ lu ɛ yɛɛ ra yi.”

35 A yi a masiga ndedi, a yi bira bɔxɔni, a yi Ala maxandi alogo a xa nɔ na tɔrɔ waxatin makuyɛ a ra.

36 A yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe Ala, baba, i nɔɛ feen birin lige nɛn. Tɔrɔya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fɔ i tan sagona.”

37 Na xanbi ra, a mɔn yi xɛtɛ, a yi a xarandiine li xixɔnli. A yi a fala Piyɛri xa, a naxa, “Simɔn, i xiin nɛn ba, i mi nɔxi luyɛ i yɛɛ ra yi hali waxatidi?”

38 Ɛ lu ɛ yɛɛ ra yi, ɛ yi Ala maxandi alogo ɛ nama bira tantanni. Ɛ niin waxɔn feen fan koni ɛ fati bɛndɛn sɛnbɛn mi na.”

39 A mɔn yi siga, a sa Ala maxandi, a mɔn yi xɛtɛ na falane ma.

40 A mɔn yi xɛtɛ, a xarandiine li xiyɛ, bayo xixɔnla bata yi e suxu. E mi yi fa a kolon e a yabin naxan na.

41 A mɔn yi xɛtɛ a saxandeni a yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ mɔn xima ba? Ɛ mɔn ɛ matabuma ba? Ɛ a lu iki, waxatin bata a li! A mato, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn bata so hake kanne sɛnbɛn bun ma iki.

42 Ɛ keli, en siga. Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, a bata fa!”

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

‡ 14:26: E namunna nan yi a ra e xa bɛtin ba na sali waxatini fata Yaburin sorana nde ra keli Yaburin 113 han Yaburin 118 kui. § 14:27: Sakari 13.7 Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na. E na Yesu faxa, a xarandiine birin xuyama ayi nɛn.

⁴³ A mən yi fala tiini, Yudasi, Yesu a xarandii fu nun firinna nde yi fa, ganla biraxi a fəxə ra saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne nun yamaan fonne naxanye rafa. Silanfanne nun gbengbetenne e yii.*

⁴⁴ Naxan yi a yanfama, na bata yi taxamasenna fala nun, a naxa, “N na muxun naxan sunbu, a tan nan na ra. E yi a suxu, kantan muxune yi siga a ra!”

⁴⁵ Yudasi yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, “Karaməxə!” A yi a sunbu.

⁴⁶ Nayi, e dutun Yesu ma, e yi a suxu!

⁴⁷ Muxun naxanye yi tixi na dəxən, na nde yi a silanfanna botin, a yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sege a ma.

⁴⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bata fa n suxudeni silanfanne nun gbengbetenne e yii alo mafu tiin nan yi n na nun.

⁴⁹ N yi e fema ləxə yo ləxə, n yi xaranna tima Ala Batu Banxini, e mi n suxu. Koni a fere mi na fə Kitabuna falan xa kamali.”

⁵⁰ Na xanbi ra, xarandiine birin yi a rabejin, e yi e gi.

⁵¹ Banxulanna nde yi biraxi Yesu fəxə ra, a bitinganna nan tun yi mafilinlinxi a ma. E yi a suxu,

⁵² koni a yi a dugin lu e yii, a ragenla yi a gi.

*Yesu Yahudiya mangane yetagi
Matiyu 26.57-68, Luka 22.54-55,
63-71, Yoni 18.13-14, 19-24*

⁵³ E yi Yesu tongo, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singena banxini. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karaməxəne yi e malan na.

⁵⁴ Piyeri yi bira a fəxə ra, koni e yi tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A dəxə kantan muxune fema tēen xən e maxaradeni.

⁵⁵ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi kata sereyana nde fendeni Yesu xili ma alogo e xa a faxa. Koni e mi sese sətə.

⁵⁶ Muxu wuyaxi yi wulen seren ba Yesu xili ma, koni sereyane mi yi lanxi e bode ma.

⁵⁷ Muxuna ndee mən yi keli e wule sereni ito ba Yesu xili ma, e naxa,

⁵⁸ “Nxu a xuiin məxi nən a falama, a naxa, ‘N na Ala Batu Banxini ito kalama nən adamadiine naxan nafalaxi, n yi gbete ti soge saxan bun ma, adamadiine mi naxan tiye.’ ”

⁵⁹ Koni hali ne fan, e sereyane mi lan e bode ma.

⁶⁰ Saraxarali Kuntigi Singen yi ti e birin yetagi, a Yesu maxədin, a naxa, “Muxuni itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xən ba?”

⁶¹ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen mən yi a maxədin, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na ba, Duban Kanna a Diina?”

⁶² Yesu yi a yabi, a naxa, “A tan nan n tan na. Awa, e birin n tan Muxuna Dii Xemen toma nən dəxi Ala Senbemaan yiifanna ma. E yi n famatəən to kundani keli kore.”

⁶³ Saraxarali Kuntigi Singen yi a domani bə, a naxa, “En mako mi fa sereya yo ma sənən!”

⁶⁴ E bata a xuiin me a Ala rayelefuma. E mirixi a ma di?” E birin yi a yalagi, e naxa, a lan nən a xa faxa.

⁶⁵ Ndee yi e degen namini fələ Yesu ma. E yi a yeen maxidi, e yi a bənbə, e naxa, “Nabiya falane ti!” Kantan muxune yi a suxu, e yi a bənbə.

*Piyeri a me fena Yesu ra
Matiyu 26.69-75, Luka 22.56-62,
Yoni 18.15-18, 25-27*

⁶⁶ Piyeri yi dəxi tanden ma waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walike naxanla nde yi fa.

⁶⁷ A to Piyeri to a maxare, a yi a mato ki fajni, a naxa, “I tan fan yi Yesu Nasareti kaan fəxə ra.”

⁶⁸ Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, “N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi,” a siga tanden so deen na. Nayi, dontonna yi wuga.

⁶⁹ Walike naxanla to a to menni, muxun naxanye yi tixi na, a mən yi a fala ne xa, a naxa, “A tan muxuna nde nan ito ra.”

* **14:43: Silanfanna:** Sofane yengeso dege mana.

⁷⁰ A mən yi a matandi. Waxatidi danguxina, muxun naxanye yi tixi na, ne mən yi a fala Piyeri xa, e naxa, “A tan nde nan i tan fan na yati, amasəto Galile kaan nan i tan fan na.”

⁷¹ Nayi, Piyeri yi a kəlo dangane ra, a yi a fala e xa, a naxa, “N mi xəmēni ito kolon ε naxan ma.”

⁷² Na waxatin yētēni dontonna mən yi wuga a firindeni, Yesu falan naxan ti, na yi rabira Piyeri ma, a naxa, “Benun dontonna xa wuga sanja ma firin, i a falama nən dəxəna ma saxan a i mi n kolon.” Nayi, a yi wuga fəlo.

15

E siga Yesu ra Pilati fəma

Matiyu 27.1-2, 11-14, Luka 23.1-5, Yoni 18.28-38

¹ Subaxani saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karaməxəne nun kitisa yamaan birin yi a feen nagidi. E yi Yesu xidi, e yi a xali Pilati fəma.

² Pilati yi a maxədin, a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

³ Saraxarali kuntigine yi Yesu kansun fe wuyaxi ra.

⁴ Nanara, Pilati mən yi a maxədin, a naxa, “I mi e yabin ba? A mato, e bata i kansun fe wuyaxi ra.”

⁵ Yesu mi tin fala yo tiyε. Pilati yi kabε na ma kati!

E Yesu faxa feen nagidi

Matiyu 27.15-26, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16

⁶ E yi darixi nən kasorasa keden bejinje sali ləxəni, yamaan na naxan ma fe fala.

⁷ Na waxatini xəmēna nde yi na naxan yi xili Baraba, a yi kasoni e nun muxu murutəxin naxanye keli mangan xili ma, e faxan ti.

⁸ Yamaan yi fa Pilati mafan, a xa a dari feen liga e xa.

⁹ Pilati yi e maxədin, a naxa, “E waxi a xən ma n xa Yahudiyane mangan bejin ε xa?”

¹⁰ Amasəto a yi a kolon a saraxarali kuntigine Yesu soxi a yii xəxələnyaan nan ma.

¹¹ Koni saraxarali kuntigine yi yamaan nadin, alogo Pilati xa Baraba nan bejin.

¹² Pilati mən yi falan ti yamaan xa, a naxa, “E naxan xilima fa fala a Yahudiyane mangana, n xa nanfe liga a ra?”

¹³ E yi sənəxə, e naxa, “A gbangban wudin ma!”

¹⁴ Koni Pilati yi e maxədin, a naxa, “A fe naxin mundun ligaxi?” Koni e sənəxən yi siga gboε ayi, e naxa, “A gbangban!”

¹⁵ Pilati yi tin a xa yamaan nafan feen naba. Nanara, a yi Baraba bejin e xa. A yi yamarin fi a Yesu xa bulan, e yi a gbangban wudin ma.

Sofane yi Yesu magele

Matiyu 27.27-31 Yoni 19.2,3

¹⁶ Yamana kanna sofane yi Yesu xali yamana kan banxini, sofane ganla birin yi e malan.

¹⁷ E yi doma mamiloxin nagodo a ma,* e wudi yii nali kanne dənbe kəmətīn na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna.

¹⁸ E yi lu a magele, e naxa, “I xənyε, Yahudiyane mangana!”

¹⁹ E yi tamina nde tongo, e lu a bənbε a xunna ma, e yi e dεgen namini a ma, e yi e xinbi sin a yetagi, e a binya mageleni.

²⁰ E to yelin a magele, e doma mamiloxin ba a ma e mən yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27

²¹ E yi lan xəmēna nde ra naxan yi xili Simən Sirēni kaana, Alesandire nun Rufu fafe. A yi kelima xεen ma siga taani. E yi a karahan a xa Yesu faxa wudin tongo.

²² E yi siga Yesu ra han na yireni dənaxan xili Gologota, naxan bunna nεen, “xun xəri yirena.”

* **15:17: Doma mamiloxin** findixi mangane domaan na. E fa a mangayaan nan magelema.

²³ E yi mirihi nun manpaan basanxin so Yesu yii alogo a xa a min, nde yi ba tərɔyaan na, koni a mi tin a rasuxε.

²⁴ Awa, e yi a gbangban wudin ma, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

²⁵ E yi a gbangban wudin ma soge raxεnxεn waxatini.

²⁶ E yi a kansun kedin sεbe fa fala “Yahudiyane Mangan nan ito ra.”

²⁷ E yi muɲade firin gbangban wudine ma Yesu fεma, keden a yiifanna ma, keden a kəmenna ma.

²⁸ Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, “A yate nεn alo fe ɲaxi rabane.”

²⁹ Dangu muxune yi a makonbi e yi e xunni maxa, e naxa, “Ee! I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i yi a ti soge saxan bun ma,

³⁰ awa, iki, godo i keli wudin kɔε ra, i yi i yetε rakisi!”

³¹ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne fan yi Yesu magele na kiini, e yi a fala e bode xa, e naxa, “A bata bonne rakisi, koni a mi nɔε a yetε rakisε!”

³² Nxu xa Alaa Muxu Sugandixina, Isirayila mangan to gode iki keli wudin ma alogo nxu xa denkeleya a ma!”

Muxun naxanye yi gbangbanxi wudin ma a fεma, ne fan yi a makonbi han!

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

³³ Dimin yi so yiren birin xun na yanyi tagini han se din waxatin yi maso.

³⁴ Na waxatini, Yesu yi gbelegbele a kon xuini lengben, a naxa, “Eli, Eli, lama sabakitani?” Na bunna nεen fa fala, “N ma Ala, n ma Ala, i n nabeɲinxi nanfera?”†

³⁵ Muxuna ndee yi tixi na yi, na ndee yi a xuiin mε, e naxa, “E tuli mati, a Nabi Eli xilima!”

³⁶ E tan nde yi dugi dungin tongo, a siga a giye, a sa a sin minse muluxunxini, a yi a so wudin xun na, a yi a

ti Yesu xa. A yi a lan Yesu dεen ma, a naxa, “A mame, nxu xa a to xa Nabi Eli a ragode keli wudin kɔε ra!”

³⁷ Yesu yi a xuini te fangan na, a faxa.

³⁸ Dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra, fɔlɔ a xunna ma han a labena.

³⁹ Sofa Kuntigin naxan yi tixi wudin yetagi nun, na yi Yesu xuiin mε, a yi a faxa kiin to, a naxa, “Alaa Dii Xεmεn nan yi a ra yati!”

⁴⁰ Naxanla ndee yi tixi wulani, e a matoma. Mariyama Magadala kaan yi ne ye nun, e nun Mariyama, Yaki xuri nun Yose nga e nun Salome.

⁴¹ Ne nan yi biraxi a fɔxɔ ra Galile yamanani nun a malideni. Naxalan wuyaxi gbεtεye fan yi na naxanye fan fa a fɔxɔ ra Yerusalen taani.

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Luka 23.50-56, Yoni 19.38-42

⁴² Ninbanna bata yi a li. Yuma lɔxɔn nan yi a ra Matabu Lɔxɔn nan yi na xɔtɔn bode.

⁴³ Yusufu Arimate kaan yi fa, muxu gbeen nan yi a ra kitisane malanni, naxan fan yi Alaa mangayaan mamεma, na yi susu sigε Pilati fεma a maxɔdindenin Yesu binbina fe ma.

⁴⁴ Pilati na mε waxatin naxan yi fa fala a Yesu bata faxa, a yi tεrena na falan na. A sofa kuntigin xili, a yi a maxɔdin xa Yesu bata faxa.

⁴⁵ Pilati to sofa kuntigina falan mε, a yi yamarin fi, a e xa Yesu binbin so Yusufu yii.

⁴⁶ Yusufu yi kasangenna sara, a yi a binbin nagodo, a yi a kasangen, a sa a maluxun gaburun na fanye kui gexini alo faran yili. Na xanbi ra, a gεmε gbeen makutukutu gaburun de ra.

⁴⁷ Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna, Yose nga, ne yi a matoma e Yesu sa denaxan yi.

† 15:34: Yaburi 22.2

16

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-8, Luka 24.1-12, Yoni 20.1-10

¹ Matabu Loxon to dangu, Mariyama Magadala kaan nun Mariyama, Yaki nga nun Salome yi latikononna sara alogo e xa sa a sa Yesu binbin ma.

² Xatin xotonni sogen te waxatini, e yi sigama gaburu deen na,

³ e yi e bode maxodin, e naxa, “Nde gemen makutukutuma, a yi a ba gaburun de ra en xa?”

⁴ E fa e yeen nakelɛ, e yi a to a gemen bata yi makutukutu, a ba gaburun de ra. Na gemen yi gbo han!

⁵ E yi so gaburun kui, e banxulan doma fixe kanna nde to doxi yiifanna ma, e gaxu kati!

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu, e Yesu Nasareti kaan nan fenma naxan gbangban wudin ma. A mi be, a bata keli sayani! E a sa be nin.

⁷ Koni e siga, e sa a fala a xarandiine nun Piyeri xa, e naxa, ‘A sa e lima Galile yamanani, e sa a toma nen na yi, alo a fala e xa kii naxan yi.’ ”

⁸ E kui fuxin yi siga e giye keli gaburun kui, e xuruxurunma. Koni e mi sese fala muxu yo xa amasoto e yi gaxuxi han!

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Yoni 20.11-18

⁹ Yesu to keli sayani xatin subaxani, a mini Mariyama Magadala kaan nan singe xa kenenni, a jinan soloferen kedi naxan foxo ra.

¹⁰ Mariyama yi sa na xibarun nali Yesu foxorabirane ma, naxanye yi wugama Yesu jnan feen na.

¹¹ Awa, e to a me a Yesu niin mon bata bira a yi, a Mariyama bata a to, e mi la a ra.

Yesu yi ayete yita a xarandii firin na
Luka 24.13-35

¹² Na xanbi ra, Yesu yi a yete yita e tan muxu firinna nde ra kii gbete yi kiraan xon ma, e yi sigan tima burrunna ra waxatin naxan yi.

¹³ E yi xete, e sa na fala bonne xa, koni e mi la e ra.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Luka 24.36-49, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi mini kenenni xarandii fu nun kedenne xa, e yi e degema waxatin naxan yi. A yi e maxadi e denkeleyatareyaan nun e baje xodexyana fe ma amasoto naxanye a to a niini, e mi la ne ra.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “E siga dunuja yiren birin yi, e n ma falan Xibaru Fajin kawandin ba daala birin xa.

¹⁶ Naxan na denkeleya, a rafu igeni, na kisima nen. Xa naxan mi denkeleya, na yalagima nen.

¹⁷ Naxanye na denkeleya, e taxamasenni itoe ligama nen n xinli: E jinnan kedima nen, e yi xui gbete nenene fala,

¹⁸ e yi sagine suxu e yiine ra, e dabarin don, sese mi liga e ra. E yiin sama nen furetone ma, e yi e rakendeya.”

Yesu te fena ariyanna yi

Luka 24.50-53, Kewanle 1.9-11

¹⁹ Marigi Yesu yelin falan tiye e xa waxatin naxan yi, a te ariyanna yi a sa doxo Ala yiifanna ma.

²⁰ E yi siga kawandin badeni yiren birin yi. Marigin yi walima e xon, a yi a falan senbe so taxamasenne ra.

Luka Luka Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebɛ

Marigi Yesu fɔxɔrabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane sebɛ Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Luka Kitabun yireni ito sebɛxi nɛn fɔ jɛɛ tonge saxan e nun suulun jɔxɔndɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma. Luka mi yi Yesu fɔxɔ ra a dunuɗa yi gidini. A dɛnkɛɛya Yesu te xanbin nin kore xɔnna ma Xɛra Pɔli waxatini. Dandan tiin nan yi Luka ra, a yi lɔnnixi ki fajɪ. A siga nɛn Yesu a xarandiine fɛma Yerusalɛn taani, a yi Yesu a fe birin fɛsɛfɛsɛ alogo a xa dɛntɛgɛ kamalixin sa dunuɗa muxune birin xa. A sebɛxi muxuna nde nan ma naxan xili, "Teyofili." A kari mi kolonxi to, koni a xinla bunna nɛɛn fa fala "Ala Xanu Muxuna." Han to, a mɔn sebɛxi ne nan ma naxanye bata Ala xanu.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yɛbama, Mariyamaa diina. Yesu a dunuɗa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nɛn a yamaan xa. A mɔn yi kabanako wuyaxi liga. Luka na nan yɛbama Ningila Yesu kui. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yɛbama e nun a keli fena sayani. Yesu texi ariyanna yi kii naxan yi, na fan yɛbaxi Kitabun yireni ito yi.

Kitabun yireni ito nan muxune malima alogo e xa a famu Yesu findixi Alaa Diin na kii naxan yi. Na feen sebɛxi Luka 1.34-35 kui. Ala mi finde diin sɔtɔ muxun na alo adamadiine diin sɔtɔn kii naxan yi. Ala Yesu daxi a nga kui nɛn alo a dunuɗa da a fala xuiin xɔn ma kii naxan yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Nayi, Yesu Fafe mi toxi dunuɗa yi. Xa a fafe mi toxi dunuɗa yi, a fafe findixi nde ra nayi? Na feen ma, yamaan to a fafe a fe falama, e yi a fala fa fala Ala nan a fafe ra bayo a tan nan Yesu da a nga kui. Na nan Yesu findixi Alaa Diin na.

¹ N xɔyin Teyofili,*

Muxu wuyaxi bata sebɛnla ti lan feene ma naxanye liga nxu yɛɛ xɔri.

² E feene yɛbaxi nɛn alo sereya kɛndɛne a fala e xa kii naxan yi, xabu a fɔlɔni, naxanye Alaa falan nalima.

³ Awa, n xɔyin Teyofili, n bata feni itoe xaran, n yi e fɛsɛfɛsɛ ki fajɪ xabu a fɔlɔni. N bata n miri a ma, n naxa, "A lan n xa a sebɛ ki fajɪ, n yi a rasiga i ma."

⁴ N ni ito ligaxi nɛn alogo i xa na feene birin jɔndin kolon i xaranxi naxanye ma.

Yoni bari feen yi fala

⁵ Ito birin fɔlɔxi Herode a mangayaan waxatin nin Yudaya yamanani. Saraxaralina nde yi na, a xili Sakari naxan yi kelixi saraxarali Abiya bɔnsɔnni. A jaxanla yi xili Elisabeti. Na fan yi kelixi saraxarali Haruna bɔnsɔnna nin.

⁶ E firinna birin yi tinxin Ala yɛɛ ra yi, e yi Marigina yamarin nun a sariyan birin suxi.

⁷ Dii yo mi yi e yii nun, amasɔtɔ gbantan nan yi Elisabeti ra, e firinna birin bata yi fori han!

⁸ Lɔxɔna nde, Sakari a saraxarali wanla waxatin yi a li Ala xa,

⁹ e yi a sugandi masɛnsɛnna xɔn alo saraxaraline darixi a ra kii naxan yi, alogo a xa so Marigin Batu Banxini wusulan gandeni.

¹⁰ Yamaan yi malanxi tandeni Ala maxandideni wusulanna gan waxatini,

¹¹ nayi, Marigina malekan yi mini kɛnɛnni a xa, a ti wusulan ganden yiifanna ma.

¹² Sakari malekan to waxatin naxan yi, a kuisan, a gaxu.

¹³ Koni malekan yi a fala a xa, a naxa, "Sakari, i nama gaxu! Ala bata i xuiin mɛ, i ya jaxanla, Elisabeti dii xɛmɛn sɔtɔma nɛn i xa, i yi a xili sa Yoni.

¹⁴ I sɛwama nɛn, muxu wuyaxi fan yi sɛwa a bari feen na.

¹⁵ Amasɔtɔ a findima nɛn muxu gbeen na Marigin yetagi. A nama

* **1:1: Teyofili:** Muxu xinla na a ra naxan bunna nɛɛn, fa fala "Muxun naxan Ala xanuxi."

manpaan min, a nama dɔɔ ma se yo min. A lugoma nɛn Alaa Nii Sarijanxin na xabu a nga kui waxatin naxan yi.

16 A fama nɛn Isirayila kaan wuyaxi ra e Marigina Ala ma.

17 A sigama Marigina xɛrayaan na nɛn sɛnbɛni alo Nabi Eli† a liga kii naxan yi. A yi dii fafane bɔɔnɛn nafindi e diine ma. A yi muxu murutɛxine masara, e miriyaan yi liga alo tinxin muxune, alogo a xa yamani tɔn Ala xa ki fajni.”

18 Sakari yi a fala malekan xa, a naxa, “N na a kolonma di, fa fala jɔndi nan ito ra? N tan bata fori, n ma jaxanla fan bata fori.”

19 Malekan yi a yabi, a naxa, “Baraka Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala yɛtagi. A tan nan n xɛxi i ma feni ito Xibaru Fajin nalideni i ma.

20 Koni bayo i mi laxi n ma falan na, naxan sa kamalima a waxatini, i findima nɛn bobon na, i mi falan tima han na yi liga.”

21 Na waxatini, yamaan yi Sakari mamɛma. E yi kɔntɔfili bayo a bata yi bu Ala Batu Banxini.

22 Koni a to mini, a mi nɔ falan tiyɛ e xa, e yi a kolon fa fala a bata fe toon ti Ala Batu Banxini. A yi a yiin maliga e xa bayo a mi yi nɔɛ falan tiyɛ.

23 A wali lɔxɔne jɔnxina Ala xa, Sakari yi xɛtɛ a konni.

24 Na dangu xanbini, a jaxanla Elisabeti yi fudikan. Kike suulun, a mi mini tandeni.

25 A yi a fala, a naxa, “Marigina ito nan ligaxi n xa, a bata tin a xa n ma yagin ba n ma n ma muxune tagi.”

Yesu bari feen yi fala

26 Elisabeti kuiin kike senninna, Ala yi maleka Yibirila rasiga Galile taana nde yi naxan xili “Nasarɛti.”

27 A falan ti sungutun nasɔlɔnxin xa, xɛmɛna nde bata yi a masuxu naxan yi xili Yusufu, Manga Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde nan yi na ra. Na sungutun nasɔlɔnxin yi xili nɛn Mariyama.

28 Malekan yi fa a fema, a naxa, “Sɛwani i xa Ala fe fajin nagidixi i tan naxan ma. Marigina i xɔn!”

29 Mariyama yi kuisan malekana falana fe ra, a yi a miri a xɔntɔnna bunna ma.

30 Malekan yi a fala a xa, a naxa, “Mariyama, i nama gaxu amasɔtɔ Ala bata maragidi fajin fi i ma.

31 I fudikanma nɛn, i dii xɛmɛn sɔtɔ, i yi a xili sa Yesu.‡

32 A binyen sɔtɔma nɛn, a xili bama nɛn a Kore Xɔnna Alaa Dii Xɛmɛna. Marigina Ala a findima nɛn mangan na alo a benba Dawuda yi kii naxan yi.

33 A findima nɛn Yaxuba bɔnsɔnna mangan na habadan. A mangayaan mi jɔnɔɔ mume!”

34 Mariyama yi a fala malekan xa, a naxa, “Sungutun nasɔlɔnxin nan n tan na, ito ligama di nayi?”

35 Malekan yi a yabi, a naxa, “Alaa Nii Sarijanxin godoma nɛn i ma, Kore Xɔnna Ala sɛnbɛn godoma nɛn i xun ma. Nanara, na dii sarijanxin xili bama nɛn a Alaa Dii Xɛmɛna.

36 I ngaxakedenna Elisabeti fan fudikanna nan a ra iki. Hali a to bata fori, e yi a falama naxan ma a gbantana, na kuiin kike senninden na ra iki.

37 Amasɔtɔ Ala nɔɛ feen birin lige nɛn.”

38 Mariyama naxa, “Marigina walikɛɛn nan n tan na, Ala xa na liga n xa alo i bata a fala kii naxan yi.” Malekan yi keli a fema.

Mariyama yi siga Elisabeti fema

39 Na xanbi ra, Mariyama yi a yitɔn mafuren, a siga taana nde yi Yuda yamanani, geya wuyaxi yi dɛnaxan yi.

40 A siga Sakari konni Elisabeti xɔntɔndeni.

41 Elisabeti Mariyama xɔntɔn ti xuiin mɛ waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa Elisabeti kui. Elisabeti yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na.

42 A yi a fala ti xuini te, a naxa, “Baraka diin nan i tan na jaxanle

† 1:17: A mato Malaki 3.23-24 kui. ‡ 1:31: **Yesu** xinla bunna nɛɛn, fa fala “Marakisi Tiina” Heburu xuini.

tagi! I diin naxan fan sətəma, baraka diin nan na ra!

⁴³ N binyen sifani ito sətəxi di, n kannna nga xa fa n konni?

⁴⁴ Amasətə, n na i xəntən ti xuiin mε waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa n kui sεwani.

⁴⁵ Sεwani i xa, i tan naxan laxi a ra fa fala Marigina falan kamalima nən.”

Mariyamaa bətina

⁴⁶ Mariyama naxa, “N Marigin tantunma n bəɲeni.

⁴⁷ N sεwaxi n bəɲeni n nakisimana Alaa fe ra.

⁴⁸ Amasətə a bata a xaxili lu n tan a walikε magodoxin xən ma. Nanara, fələ iki ma han habadan, muxun birin a falama nən a baraka diin nan n tan na.

⁴⁹ Amasətə Ala Sənbəmaan bata fe gbeen liga n xa.

A xinla sarijan.

⁵⁰ A kininkinin a yεεragaxu muxune ma han mayixεtε mayixεtεne.

⁵¹ Ala bata a yiini bandun, a yi waso muxune raxuya ayi e nun e fe yitənxine.

⁵² Ala bata manga sənbe kanne ba e manga gbədene yi.

Naxanye e yεtε magodoxi, a yi ne yite.

⁵³ A kamətəne ralugo fe fajin na.

A nafulu kanne yii seene jan.

⁵⁴ Ala layirin naxan xidi en benbane xa,

a mi jinanxi na ma.

⁵⁵ A yi a xaxili lu a hinanna xən ma Iburahima xa e nun a bənsənna birin han habadan!”

⁵⁶ Mariyama yi kike saxan ti Elisabətī fεma. Na xanbi ra, a yi xεtε a konni.

Yoni Marafu Tiin bari fena

⁵⁷ Elisabətī dii bari waxatin yi a li, a yi dii xεmən sətə.

⁵⁸ A dəxə bodene nun a xabilan muxune yi a mε a Marigin bata kininkinin a ma, e yi sεwa e bode xən ma.

⁵⁹ Diin barin ləxə xunna, e fa a ra a banxulandeni, e yi a xili sama nən Sakari alo a fafe xinla kii naxan yi.

⁶⁰ Koni a nga naxa, “En-εn de! A xili sama nən Yoni.”

⁶¹ E yi a fala a xa, e naxa, “Muxu yo mi i bənsənni naxan xili na kiini.”

⁶² Nayi, e yi e yiin maliga a fafe xa, e yi a maxədin diin xinla ma.

⁶³ Sakari yi walaxan tongo, a yi a sεbε, a naxa, “A xili nən Yoni.” E birin yi kabε kati!

⁶⁴ Na waxatin yεtēni, Sakari yi nə falan tiyε, a Ala tantun fələ.

⁶⁵ A dəxə bodene yi gaxu kati! Muxune yi na feene falama Yudaya yamanan birin yi.

⁶⁶ Naxan birin a mε, ne yi e miri, e maxədinna ti, e naxa, “Diini ito sa ligama di?” Amasətə e bata yi a yigbε kati, a Marigin sənbəna a xun ma.

Sakari yi waliyiya falane ti

⁶⁷ Yoni Fafe Sakari yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na, a yi waliyiya falane ti, a naxa,

⁶⁸ En Marigin tantun, Isirayilaa Ala!

Amasətə a bata fa, a yi a yamaan mali, a yi e xəɾəya.

⁶⁹ A bata Marakisi Tiin sənbəmaan namini

a walikεεn Dawuda bənsənni,

⁷⁰ alo a fala a nabi sarijanxine xən ma kii naxan yi

xabu waxati danguxine.

⁷¹ A layirin xidi

a a en xunbama nən en yaxune yii, e nun naxanye birin en naxaxuxi.

⁷² A yi kininkinin en benbane ma, a yi a xaxili lu a layiri sarijanxin xən ma,

⁷³ alo a kələ en benba Iburahima xa kii naxan yi.

⁷⁴ A yi en xunba en yaxune ma.

A tin, en yi a batu bəɲε xunbenli.

⁷⁵ A yi en findi a muxu sarijanxine nun tinxin muxune ra a yεε ra yi en siin birin yi.

⁷⁶ N ma diina, e i xilima nən

a Kore Xənna Alaa nabina.

I sigama nən Marigin yεε ra.

I kirani tən a xa.

⁷⁷ I yi kisi feen yita a yamaan na, e yulubine yi xafari

⁷⁸ a kininkinin gbeen barakani.

A tan nan a ligama en lu kənenni

alo sogen tematona.

⁷⁹ A yi muxune makenen naxanye dɔxi dimini sayaan yee ra. A yi bɔne xunbenla kiraan yita en na.

⁸⁰ Awa, diin yi gboma, a yi senben sotoma e nun xaxinla. A yi lu wulani han a mini waxatin yi a li kenenni Isirayila muxune xa.

2

Yesu yi bari Matiyu 1.18-25

¹ Na waxatini, Romi Manga Gbee Ogustu yi yamarin fi a yamanan muxune birin xinla xa sebe.

² Kiriniyusi yi yamana kanyani Siriya yamanani waxatin naxan yi, a sebe falon nan yi na ra.

³ Awa, muxune birin yi siga e taane yi e xinle sebedeni.

⁴ Yusufu fan yi keli Galile Nasarɛti taani, a siga Yudaya taana nde yi naxan yi xili Betelɛmi, Manga Dawuda sotɔxi denaxan yi. Yusufu yi siga na, amasotɔ Dawuda bɔnsanna nan yi a tan fan na,

⁵ a siga a xili sebedeni e nun Mariyama naxan yi masuxi a xon ɲaxalandiyani. A fudi kanna nan yi a ra.

⁶ E yi Betelɛmi yi waxatin naxan yi, Mariyama dii bari waxatin yi a li.

⁷ A yi a dii xeme singen sotɔ. A yi a mafilin dugini, a yi a sa xuruseene balon sa seen kui kulani amasotɔ e mi yigiya sotɔ xɔne yigiyadeni.

Yexee kantanne nun malekane fe

⁸ Yexee kantanna ndee yi na yamanani naxanye yi xima burunna ra, e yi e yexee kantanna kɛen na.

⁹ Marigina malekan yi mini kenenni e xa, Marigina nɔrɔn yi godo e xun ma. E gaxu kati!

¹⁰ Koni malekan yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu amasotɔ n fahi fena nde Xibaru Fajin nan nalideyi e ma, naxan findima sewa gbeen na yamaan birin xa.

¹¹ Marakisi Tiin bata sotɔ e xa to kɛen na Dawuda gbee taani. Alaa

Muxu Sugandixin na a ra! Marigin na a ra!

¹² Taxamasenna ni ito ra e xa, e didin lima saxi nen xuruseene balon sa seen kui kulani, a mafilin dugini.”

¹³ Na waxatin yeteni maleka ganla yi keli kore, e fa malekan boden fema, e yi Ala tantun, e naxa,

¹⁴ “Binyen xa fi Ala ma kore xonna ma pon! Muxun naxanye bata Ala kenɛn, ne xa bɔne xunbenla sotɔ dunuɲa yi.”

¹⁵ Malekane keli e fema waxatin naxan yi, e xete ariyanna yi, yexee kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga Betelɛmi yi, en sa feni ito to naxan ligaxi, Marigin naxan falaxi en xa.”

¹⁶ Nanara, e siga mafuren, e sa Mariyama nun Yusufu li na, e diidin to saxi xuruseene balon sa seen kui kulani.

¹⁷ Yexee kantanne to diidin to, malekan falan naxan ti e xa diidina fe yi, e yi na birin yeba.

¹⁸ Muxun naxanye birin e xuiin me, ne yi kabɛ xuruse kantanne falan ma.

¹⁹ Mariyama yi feni itoe birin namara a xaxinla ma, a yi a miri ne ma kati!

²⁰ Yexee kantanne yi xete, e Ala tantunma, e a binya na feen na e naxan toxi alo malekana a fala e xa kii naxan yi.

Yesu xili sa fena

²¹ Lɔxɔ xun keden danguxina, didin banxulan waxatin yi a li, e yi a xili sa Yesu alo malekana a fala kii naxan yi benun a xa bari.

E Yesu taxu Ala ra

²² E marasariɲanna waxatin to ɲan alo Musaa Sariya Kitabun naxan falaxi lan dii bari feen ma,* Yusufu nun Mariyama yi siga diidin na Yerusalɛn taani, e sa a taxu Marigin na.

²³ A sebeɛxi Marigina Sariya Kitabuni, a naxa, “Dii xeme singen birin xa rasariɲan Marigin xa.”†

²⁴ E yi saraxan ba alo Marigina Sariya Kitabuna a falaxi kii naxan

* **2:22:** Na feen sebeɛxi Saraxaraline 12.1-4 kui. † **2:23:** A mato Xɔrɔyaan 13.2 nun 13.12 nun 13.15 nun Yatene 18.15-16 kui.

yi, a naxa, “ganba firin hanma kolokonde dii firin.”[‡]

²⁵ Muxuna nde yi Yerusalen taani nun, a xili Simeyon. Tinxin muxu toḡondi yaxin nan yi a ra. A yi Ala mamema Isirayila mali feen na. Alaa Nii Sarijanxin yi a yi.

²⁶ A bata yi a kolon Alaa Nii Sarijanxin xon ma fa fala a mi faxe fo a Marigina Muxu Sugandixin to.

²⁷ Alaa Nii Sarijanxin yi Simeyon nasiga Ala Batu Banxini. Yesu soto muxune yi fa a ra Ala Batu Banxini, e xa a liga alo Sariya Kitabuna a fala kii naxan yi.

²⁸ Simeyon yi Yesu tongo, a yi a sa a kanke ra, a barikan bira Ala xa, a naxa,

²⁹ “Marigina, i bata i ya layirin nakamali n xa. Iki, i ya walikēen xa siga boḡe xunbenli

³⁰ amasoto n bata i ya kisi feen to,

³¹ i naxan yitonxi yamane birin yee ra.

³² A tan nan findima kenenna ra siyane xa, a findima nen Isirayilaa binyen na, i ya yamana.”

³³ Simeyon falan naxan ti Yesu a fe yi, a nga nun a fafe yi kabε na ra.

³⁴ Simeyon yi duba a nga Mariyama xa, a naxa, “Ala bata diini ito yeba, a yi Isirayila muxu wuyaxi halagi, a yi a wuyaxi rakisi. A findima nen taxamasenna ra koni muxu wuyaxi a matandima nen,

³⁵ a yi e miriya luxunxine ramini kenenni. Torona i boḡen soxonma nen alo degema xenxena.”

³⁶ Nabi naxalanmana nde yi na nun, a yi xili Anna, Fanuweli a dii temena. A yi kelixi Aseri bōnsōnna nin. Naxalan fori gbeen nan yi a ra naxan bata yi jee solofere ti futuni nun,

³⁷ a jee tonge solomasexe e nun jee naanin ti kapa gileyani. A yi Ala Batu Banxini waxatin birin, a yi Ala batuma koēen nun yanyin na, a yi Ala

maxandε, a sunna suxu.

³⁸ Na waxatin yeteni, a fa, a barika bira Ala xa, a lu diina fe fale muxune xa naxanye yi Yerusalen taan xunba waxatin mamema.

Xete feen Nasareti yi

³⁹ Yusufu nun Mariyama to yelin feene birin nakamale alo Marigina Sariya Kitabuna a yamarixi kii naxan yi, e xete Galile yamanani e taani Nasareti.

⁴⁰ Diidin yi gboma, a senben soto, a fe kolonna yi defe. Alaa hinanna yi a yi.

Yesu dii jorena Ala Batu Banxini

⁴¹ Yesu soto muxune yi sigama Yerusalen taani jee yo jee Halagi Tiin Dangu Laxon Sanli. §

⁴² Yesu soton jee fu nun firinna ti waxatin naxan yi, e siga sanla rabadeni alo e namunna kii naxan yi.

⁴³ Sanla nan waxatin naxan yi, e xete e konni. Yesu yi lu Yerusalen taani, koni a soto muxune mi yi a kolon.

⁴⁴ E yi e miri, a a yi yamaan ye, e ferijen sigan tiye. Na xanbi ra, e Yesu fen folo e ngaxakedenne nun e xoyine tagi.

⁴⁵ Koni e mi a to. Nanara, e xete a fendeni Yerusalen taani.

⁴⁶ A soge saxandeni, e yi sa a to Ala Batu Banxini, a doxi Yahudiya karamoxone tagi, a tuli matixi e ra, a e maxodinma.

⁴⁷ Naxan birin a xuiin me, ne yi kabε a xaxilimayaan yabine ma.

⁴⁸ A soto muxune a to waxatin naxan yi, e kabε. A nga yi a fala a xa, a naxa, “N ma diina, i ito ligaxi nxu ra nanfera? Nxu nun i fafe bata yigitεε i fendeni kati!”

⁴⁹ A yi e yabi, a naxa, “E n fenma nanfera? E mi a kolon fa fala a lan nen n xa lu n Fafe a banxini?”

⁵⁰ Koni a naxan fala e xa, e mi na famu.

[‡] **2:24:** A mato Saraxaraline 12.8 kui. **§ 2:41: Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaan 12.1-13 kui.

⁵¹ Nanara, Yesu yi siga e fɔxɔ ra Nasarɛti yi, a yi e sagoon liga. A nga yi feni itoe birin namara a xaxinla ma.

⁵² Yesu yi xungbo, a xaxili sɔtɔ, a fe yi rafan Ala nun yamaan ma.

3

*Yoni Marafu Tiina kawandina
Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Yoni
1.19-28*

¹ Pɔnsi Pilati yi yamana kanyani Yudaya yamanani waxatin naxan yi, Romi Manga Gbeen Tiberi a mangayaan jɛɛ fu nun suulunna nan yi a ra nun. Herode fan yi kuntigiyani Galile yamanan xun na. A ngaxakedenna, Filipi fan yi kuntigiyani Iture nun Tirakoniti yamanane xun na. Lisanisa fan yi kuntigiyani Abileni yamanan xun na.

² Anasa nun Kayafa, saraxarali kuntigi singene nan yi ne fan na. Ala falan ti Sakari a dii xɛmɛn Yoni xa na waxatin nin wulani.

³ Yoni yi sigama Yurudɛn baan dɛ kawandi badeni, a naxa, “ɛ xun xanbi so ɛ yulubine yi, ɛ rafu igeni, ɛ yulubine xafarima nɛn.”

⁴ Nabi Esayi a sebe nɛn a Kitabun kui, a naxa, “Muxuna nde xuiin minima tonbonni,

a naxa, ‘ɛ kirani tɔn Marigin yɛɛ ra, ɛ kirane matinxin a xa!

⁵ ɛ folone birin naxutu, ɛ geyane nun yire matexine birin wuru.

Kira yidɔxine birin yi tinxin.

Kira jɔxine birin yi malaxun.

⁶ Adamadiine birin kisi feen toma nɛn fata Ala ra!”*

⁷ Yamaan yi fa Yoni fɛma, a a xa e rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma. A yi a fala e xa, a naxa, “ɛ tan saɲi bɔnsɔnne! Nde ɛ rakolonxi, ɛ xa ɛ gi Alaa xɔlɔn bun ma?

⁸ ɛ kɛwanle xa a yita fa fala ɛ bata ɛ xun xanbi so ɛ hakɛne yi. ɛ nama ɛ miri fa fala, ɛ benban nan Iburahima ra. N xa a fala ɛ xa, Ala nɔɛ gɛmɛni itoe maxɛtɛ nɛn, a e findi Iburahima bɔnsɔnne ra!

* 3:6: Esayi 40.3-5

⁹ Bunbin bata yitɔn wudi salenne sɛgɛ feen na. Wudin naxan mi bogi faɲin tima, na sɛgɛma nɛn, a woli tɛɛni.”

¹⁰ Yamaan yi a maxɔdin, e naxa, “Nxu nanfe ligama na yi?”

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Doma firin naxan yii, a xa keden fi gbɛtɛ ma se mi naxan yii, donseen muxun naxan yii, a xa a yitaxun.”

¹² Mudu maxinla ndee yi fa alogo e xa rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma, e yi a maxɔdin, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu tan nanfe ligama?”

¹³ A yi e yabi, a naxa, “ɛ nama seen maxili dangu a danna ra.”

¹⁴ Sofana ndee fan yi a maxɔdin, e naxa, “Nxu tan go? Nxu nanfe ligama?”

A yi a fala e xa, a naxa, “ɛ nama gbetin ba muxune yii fangan na hanma wuleni. ɛ wasa so ɛ saranni.”

¹⁵ Yamaan yi e yigin sa folɔ Yoni yi. E yi mirixi a ma fa fala Alaa Muxu Sugandixin na a ra.

¹⁶ Nanara, Yoni yi a fala e birin xa, a naxa, “N tan ɛ rafuma igen nin, koni naxan sɛnbɛn gbo n tan gbeen xa, na fama, n tan mi sa lan nɛn n findi a sankidi fulunna ra. Na ɛ rafuma Alaa Nii Sarijanxin nun tɛɛn nin.

¹⁷ A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nɛn tɛɛ tutareni!”

¹⁸ Yoni yi Alaa falan Xibaru Faɲin nali yamaan ma maxadi kii wuyaxi yi.

¹⁹ Koni Yoni yi Manga Herode sɔn jɔxina fe fala, amasɔtɔ a bata yi a fafaxakedenna jɔxanla Herodiyade futu e nun a mɔn bata yi fe jɔxi wuyaxi liga.

²⁰ Herode mɔn yi fe jɔxi gbɛtɛ liga naxan dangu bodene ra, a Yoni sa kasoon na.

*Yoni yi Yesu rafu igeni
Matiyu 3.13-17, Maraka 1.9-11,
Yoni 1.32-34*

²¹ Yamaan birin yelin nafuyɛ waxatin naxan yi, Yesu fan yi rafu igeni.

Yesu yi Ala maxandima waxatin naxan yi, kore xonna deen yi rabi,

²² Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma ganba sawurani. Fala xuiin yi keli kore, a naxa, “N nafan Dii Xemen nan i tan na. I bata n kenan ki faji.”†

*Yesu benbane fe
Matiyu 1.1-17*

²³ Yesu to ne tonge saxan soto, a yi a wanla folo. Yamaan yi mirixi a Yusufu a dii xemen nan a tan na.

Heli nan ma dii yi Yusufu ra,

²⁴ Mataha nan ma dii yi Heli ra,
Lewi nan ma dii yi Mataha ra,
Meliki nan ma dii yi Lewi ra,
Yanayi nan ma dii yi Meliki ra,
Yusufu nan ma dii yi Yanayi ra,
²⁵ Matahisa nan ma dii yi Yusufu ra,
Amosi nan ma dii yi Matahisa ra,
Nahun nan ma dii yi Amosi ra,
Esili nan ma dii yi Nahun na,
Nagagi nan ma dii yi Esili ra,
²⁶ Maati nan ma dii yi Nagagi ra,
Matahisa nan ma dii yi Maati ra,
Semenni nan ma dii yi Matahisa ra,
Yoseke nan ma dii yi Semenni ra,
Yoda nan ma dii yi Yoseke ra,
²⁷ Yohana nan ma dii yi Yoda ra,
Resa nan ma dii yi Yohana ra,
Sorobabeli nan ma dii yi Resa ra,
Selatili nan ma dii yi Sorobabeli ra,
Neri nan ma dii yi Selatili ra,
²⁸ Meliki nan ma dii yi Neri ra,
Adi nan ma dii yi Meliki ra,
Kosan nan ma dii yi Adi ra,
Elemadan nan ma dii yi Kosan na,
Eri nan ma dii yi Elemadan na,
²⁹ Yosuwe nan ma dii yi Ere ra,
Elisere nan ma dii yi Yosuwe ra,
Yorimi nan ma dii yi Elisere ra,
Mataha nan ma dii yi Yorimi ra,
Lewi nan ma dii yi Mataha ra,
³⁰ Simeyan nan ma dii yi Lewi ra,
Yuda nan ma dii yi Simeyan na,
Yusufu nan ma dii yi Yuda ra,
Yonan nan ma dii yi Yusufu ra,
Eliyakimi nan ma dii yi Yonan na,
³¹ Meleya nan ma dii yi Eliyakimi ra,

Mena nan ma dii yi Meleya ra,
Matata nan ma dii yi Mena ra,
Natan nan ma dii yi Matata ra,
Dawuda nan ma dii yi Natan na,
³² Yese nan ma dii yi Dawuda ra,
Obedi nan ma dii yi Yese ra,
Boosu nan ma dii yi Obedi ra,
Salimon nan ma dii yi Boosu ra,
Naxason nan ma dii yi Salimon na,
³³ Aminadabo nan ma dii yi Naxason na,
Rami nan ma dii yi Aminadabo ra,
Xesiran nan ma dii yi Rami ra,
Peresi nan ma dii yi Xesiran na,
Yuda nan ma dii yi Peresi ra,
³⁴ Yaxuba nan ma dii yi Yuda ra,
Isiyaga nan ma dii yi Yaxuba ra,
Ibrahimana nan ma dii yi Isiyaga ra,
Tera nan ma dii yi Ibrahimana ra,
Nahori nan ma dii yi Tera ra,
³⁵ Serugu nan ma dii yi Nahori ra,
Rehu nan ma dii yi Serugu ra,
Pelegi nan ma dii yi Rehu ra,
Eberi nan ma dii yi Pelegi ra,
Selaxa nan ma dii yi Eberi ra,
³⁶ Kayinan nan ma dii yi Selaxa ra,
Arapaxadi nan ma dii yi Kayinan na,
Semi nan ma dii yi Arapaxadi ra,
Nuhan nan ma dii yi Semi ra,
Lameki nan ma dii yi Nuhan na,
³⁷ Matusela nan ma dii yi Lameki ra,
Xenaki nan ma dii yi Matusela ra,
Yaredi nan ma dii yi Xenaki ra,
Mahalaleli nan ma dii yi Yaredi ra,
Kenan nan ma dii yi Mahalaleli ra,
³⁸ Enosi nan ma dii yi Kenan na,
Seti nan ma dii yi Enosi ra,
N Benba Adama nan ma dii yi Seti ra,
Ala nan N Benba Adama da.

4

*Setana yi kata a xa Yesu ratantan
Matiyu 4.1-11, Maraka 1.12-13*

¹ Yesu yi keli Yuruden baani a lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na. Alaa Nii Sarijanxin yi siga a ra tonbonni.

² Yinna Manga Setana yi kata a xa Yesu ratantan soge tonge naanin.

† **3:22:** A mato Yaburin 2.7 nun Esayi 42.1 kui. * **4:2: Yesu mi sese don:** Na waxatini, muxun na yi sunna suxu, a mi yi donseen donma hali kosen na. Waxatina nde, e man yi a jenge e nama igen fan min hali kosen na.

Yesu mi sese don na waxatini, sunna yi a suxu han!*

³ Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xemen nan i tan na, a fala gemeni ito xa, a xa findi burun na.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “A sebexi Kitabuni, a naxa ‘Muxun mi balon donseen xan gbansan na.’† ”

⁵ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi a tongo, a siga a ra, a dununa mangayane birin yita a ra mafuren.

⁶ Awa, Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, “N non birin fima i ma nen e nun nafunli ito birin amasoto a birin taxuxi n tan nan na, muxun naxan na n kenen, n yi a so na yii.

⁷ Awa, xa i n batu, n ni ito birin fima nen i ma.”

⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, “A sebexi Kitabuni, a ‘I xa i Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu!‡ ”

⁹ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a siga a ra Yerusalen taani, a yi a ti Ala Batu Banxin xun tagi, a yi a fala a xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xemen nan i tan na, tugan be,

¹⁰ amasoto a sebexi Kitabuni, fa fala, ‘Ala yamarin fima nen a malekane ma i ya fe yi alogo e xa i kantan,’

¹¹ a mon yi a fala, a naxa, ‘e i tongoma nen alogo i nama i sanna din gemε yo ra.’§ ”

¹² Yesu yi a yabi, a naxa, “A sebexi, ‘I nama i Marigina Ala mato bunbani.’* ”

¹³ Yinna Manga Setana to yelin Yesu matoε kiin birin yi, a keli a fema han waxati gbete.

Yesu yi a wanla folo Galile

Matiyu 4.12-17, Maraka 1.14-15

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi xete Galile yi, Alaa Nii Sarijanxin senbena a xun ma. A fe xibarun yi rali na yamanan birin yi.

¹⁵ A yi e xaran e salide banxine yi, e birin yi a tantun.

Nasarēti kaane yi e mε Yesu ra

Matiyu 13.53-58, Maraka 6.1-6

¹⁶ Na xanbi ra, Yesu yi siga Nasarēti taani, a maxuruxi denaxan yi. Matabu Loxoni, a yi siga salide banxini alo a darixi a ligε kii naxan yi. A keli, a ti xaran feen na.

¹⁷ E yi Nabi Esayi gbee Kitabun so a yii. A yi a rabi, a na yiren to a sebexi denaxan yi, a naxa,

¹⁸ “Marigina Niina n yi. A bata n sugandi, a n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali yiigelitone ma. A bata n nasiga, a n xa xoroya feen kawandin ba suxu muxune xa, n yi danxutone yeen nabi. Naxanye non bun ma, n ne xoroya.

¹⁹ N xa Marigina muxune xunba jeen nali.”†

²⁰ Yesu yi Kitabun nagali, a yi a so a suxu muxun yii, a dɔxɔ. Muxun naxanye birin yi salide banxini, ne yi e yeen ti a ra.

²¹ A falan ti folo e xa, a naxa, “To, n bata naxan xaran, ε yi a mε, na bata kamali.”

²² E birin yi a sere ba, e kabε na fala fajine ma a naxanye ti e xa. E yi a fala, e naxa, “Yusufu a dii xemen xa mi ito ra ba?”

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N laxi a ra yati, fa fala ε sandani ito sama n ma nen fa fala, ‘Seribana, i yete rakendeya.’ ε mon a falama n ma nen fa fala, ‘Nxu feen naxanye mexi i ya fe yi Kaperunan yi, ne fan liga i gbee taani.’ ”

²⁴ Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, “N xa nondin fala ε xa, nabiin mi binyen sote a kon taani mumε!”

²⁵ A yi a fala, a naxa, “ε tuli mati, nondin na a ra, ke jaxalan wuyaxi yi Isirayila muxune ye Nabi Eli waxatini. Na waxatini tulen mi fa jee saxan e nun a tagi, fitina kamen yi so na yamanan birin yi.

²⁶ Koni hali na Ala mi Nabi Eli rasiga e tan nde keden yo ma, fo ke jaxalan keden peen naxan yi Sarepata taani, Sidon yamanani.

²⁷ Dogonfonto wuyaxi yi Isirayila muxune ye Nabi Elise waxatini, koni

† 4:4: Sariyane 8.3 ‡ 4:8: Sariyane 6.13-14 § 4:11: Yaburin 91.11-12 * 4:12: Sariyane 6.16
† 4:19: Esayi 61.1-2 ‡ 4:27: A mato Mangane Firinden sora 5.1-14 kui.

hali na keden pe, a mi kɛndɛya fɔ Naman, Siriya kaana.”‡

²⁸ Muxun naxanye yi salide banxini, ne na mɛ waxatin naxan yi, e bɔɲɛn yi te.

²⁹ E keli, e siga a ratuntunɲɛ taan fari ma han geyaan tintinna ra taan yi geyaan naxan fari, alogo e xa a radin lanbanni.

³⁰ Koni a dangu yamaan tagi, a siga.

Yinnan muxun naxan fɔxɔ ra

Maraka 1.21-28

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga Galile Kapɛrunan taani, a yamaan xaran dɛnaxan yi Matabu Lɔxɔni.

³² E birin yi kabɛ a xaran ti kiin ma amasɔtɔ a yi falan tima Ala sɛnbɛn nin.

³³ Xɛmɛna nde yi salide banxini yinnan yi naxan fɔxɔ ra, yinna ɲaxina. A yi a xuini te, a gbelegbele, a naxa

³⁴ “Ee! Yesu Nasarɛti kaana, i waxi nanse xɔn ma nxu yii? I faxi nxu halagiden nin ba? N na a kolon nde i ra. Alaa muxu sariɲanxin nan i tan na.”

³⁵ Yesu yi yinnan yamari a sɔbɛɛn na, a naxa, “I dundu, xɛtɛ xɛmɛni ito fɔxɔ ra.” Yinnan yi xɛmɛn nabira e birin yɛtagi, a xɛtɛ a fɔxɔ ra, a mi sese ɲaxi liga a ra.

³⁶ Muxune birin yi kabɛ, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Xaran sifan mundun ito ra? Xɛmɛni ito bata falan ti yinna ɲaxine xa nɔɔn nun sɛnbɛni, e xɛtɛ muxune fɔxɔ ra!”

³⁷ Yesu a fe xibarun yi xuya ayi na yamanan birin yi.

Yesu yi muxu wuyaxi rakɛndɛya

Matiyu 8.14-17, Maraka 1.29-34

³⁸ Yesu yi keli salide banxini, a siga Simɔn konni. A yi a li Simɔn bitan gilɛn fatin wolonxi a ma. E yi a fe fala Yesu xa.

³⁹ A sa a ti a saden dɛxɔn ma, a yi falan ti fati mawolonna xili ma, ɲaxanla yi kɛndɛya na waxatin yɛtɛni, a yi keli a fɔlɔ walɛ e xa.

⁴⁰ Sogen godo waxatin naxan yi, furemane yi muxun naxanye birin yii, furen sifa wuyaxi, ne yi fa ne ra

Yesu fɛma. A yi a yiin sa e birin xun ma, a yi e rakɛndɛya.

⁴¹ Ninanne fan yi muxun naxanye fɔxɔ ra, e yi ne ragbelegbele e falan ti e xɔn, e naxa, “Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na!” E xɛtɛ muxu wuyaxi fɔxɔ ra.

Koni, a yi ɲinanne yamari a e nama falan ti, amasɔtɔ e yi a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na.

Yesu yi kawandin ba

Maraka 1.35-39

⁴² Subaxani, Yesu yi keli taani, a siga a danna yirena nde yi. Yamaan yi a fen fɔlɔ. E a to waxatin naxan yi, e kata e xa a makankan alogo a nama siga

⁴³ koni a yi a fala e xa, a naxa, “A fɛrɛ mi na fɔ n xa Alaa Mangayaan Xibaru Fajin nali taan bonne fan yi nɛn amasɔtɔ Ala n xɛxi na nan ma.”

⁴⁴ Nanara, a yi kawandin bama Yudeya yamanani salide banxine yi.

5

Yesu yi a xarandii singene xili

Matiyu 4.18-22, Maraka 1.16-20

¹ Lɔxɔna nde, Yesu yi tixi Genesarɛti Daraan dɛ, yamaan yi a yigbɛtɛnma Alaa falan mɛdeni,

² a yi kunki firin to igen dɛ yɛxɛ suxune bata yi keli naxanye kui e lu e yalane raxɛ.

³ Yesu yi so Simɔn ma kunkin kui, a yi a mafan, a xa a tutin igen xun ma ndedi. Yesu yi dɔxɔ kunkin kui, a yamaan xaran.

⁴ A yelin falan tiyɛ waxatin naxan yi, a yi a fala Simɔn xa, a naxa, “Kunkin nasiga tilin yireni ɛ nun i lanfane xa yalane ragodo igeni, ɛ yɛxɛn suxu.”

⁵ Simɔn yi a yabi, a naxa, “Nxu kannu, nxu bata wali kɔɛɛn na kati! Nxu mi sese suxu. Koni xa i bata a fala na kiini, n yalane ragodoma nɛn igeni.”

⁶ E to yalane ragodo igeni, e yɛxɛ wuyaxi suxu han yalane yi lu yibɔɛ.

⁷ E lanfaan naxanye yi kunkin boden kui, e ne xili e malideni. E fa, e yi kunkin firinne birin nafe yɛxɛn na han e godo fɔlɔ igen bun ma.

⁸ Feen naxan liga, Simōn Piyeri* na to waxatin naxan yi, a yi a xinbi sin Yesu bun ma, a naxa, “Marigina, i masiga n na amasoto hake kanna nan n tan na!”

⁹ Gaxun yi a suxu a tan nun a lanfane birin na yexe suxine fe ra

¹⁰ hali Yaki nun Yoni Sebede a dii xemene. Yesu yi a fala Simōn xa, a naxa, “I nama gaxu, folo to ma, i fa muxune nan sotoma Ala xa alo i yi yexen suxuma kii naxan yi.”

¹¹ E kunkine rate xareyaan na, e seene birin lu na, e bira Yesu foxo ra.

*Yesu yi dogonfontaon nakendeya
Matiyu 8.1-4, Maraka 1.40-45*

¹² Yesu yi taana nde yi, xemena nde yi fa dogonfonna yi naxan fatin birin ma. A Yesu to waxatin naxan yi, a yi bira, a yetagin yi lan boxon ma, a yi a mafan, a naxa, “N kanna, xa i tin, i noe n nakendeyen n!”

¹³ Yesu yi a yiin sa a ma, a naxa, “N bata tin, i xa kendeya!” Dogonfonna yi a bejin sasa!

¹⁴ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa, koni siga saraxaraliin fema, a xa i mato. Na xanbi ra, i saraxan ba i rasarijan feen na alo Musa a yamari kii naxan yi. Na findima seren na e xa.”†

¹⁵ Koni Yesu xinla yi xuya ayi na yiren birin yi. Yama gbeen yi fa a falan namedeni e nun e rakendeya feen na.

¹⁶ Koni a yi keli, a siga a danna, a yi Ala maxandi, alo a darixi a ra kii naxan yi.

*Yesu yi lebutenna rakendeya
Matiyu 9.1-8, Maraka 2.1-12*

¹⁷ Laxona nde Yesu yi xaranna tima, Farisi muxuna‡ ndee nun sariya karamoxone yi doxi na yi,

naxanye yi kelixi Galile nun Yudaya taan birin yi e nun Yerusalen taani. Marigin senben yi Yesu yi a furetane rakendeya.

¹⁸ Muxuna ndee yi fa lebutenna ra a sa seni e yii. E kata, a e xa a raso banxini, alogo e xa sa a sa Yesu bun ma.

¹⁹ Koni yamaan yi gbo, e mi kira soto e yi a raso. Na nan a liga e te banxin fari e yinla raba menni, e yi e nun a sa seen nagodo yamaan tagi Yesu yetagi.

²⁰ Yesu e denkeyaanan to waxatin naxan yi, a yi a fala xemen xa, a naxa, “N xoyina, i yulubine bata mafelu.”

²¹ Sariya karamoxone nun Farisi muxune yi e miri, e naxa, “Nde xemeni ito ra naxan Ala rayelefuma? Muxu yo mi noe yulubine mafeluyefo Ala keden peena!”

²² Yesu yi e miriyaan kolon. Nana, a fala e xa, a naxa, “E mirima fe sifani itoe ma nanfera?”

²³ Nanse fala raxolo, ‘I yulubine bata mafelu’ hanma ‘Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?’

²⁴ N na yitama e ra nen nayi fa fala senbena n tan Muxuna Dii Xemen yii dunuɲa yi, n muxun mafelu a yulubine ra.” A yi a fala lebutenna xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!”

²⁵ Xemen yi keli e birin yetagi, a yi a sa seen tongo, a siga a konni mafuren, a yi Ala tantun.

²⁶ E birin yi kabε kati! E yi Ala tantun amasoto e bata yi gaxu Ala yee ra, e naxa, “En bata kabanako feen to to!”

*Yesu yi Lewi xili
Matiyu 9.9-13, Maraka 2.13-17*

²⁷ Na xanbi ra, Yesu yi mini, a siga, a sa mudu maxinla nde to, a xili Lewi,

* **5:8:** Muxune mon Piyeri ma a Pita. † **5:14: dogonfontona:** Alaa sariyan kui, dogonfontaon mi yi daxe a xa so taani. A yi luma taan fari ma nen. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinne dogonfontaon na, bayo na yi na kanna sarijana kalama nen. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonna na ba muxun ma, fo a xa saraxan ba alogo a mon xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a doxo a konni. A mato Saraxaraline sora 14. ‡ **5:17: Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e soɓe so Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyen bonne ra. E mon yi e benbane namunne suxuma kii xodekeni. E tan yi laxi malekane ra. E mon yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.”

²⁸ Lewi yi keli, a yi a seene birin lu na, a bira Yesu fɔxɔ ra.

²⁹ Na xanbi ra, Lewi yi ɲaxaɲaxani tɔn a banxini Yesu xa. Mudu maxili wuyaxi nun muxu gbɛtɛye fan wuyaxi yi dɔxɔ e fɛma.

³⁰ Farisi muxuna ndee nun sariya karamɔxɔna ndee yi falan ti Yesu a xarandiine fe yi, e yi e maxɔdin, e naxa, “Nanfera ε donseen donma ε yi ε min mudu maxinle nun hake kanne fɛma?”

³¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kendε na mako mi seribaan ma fɔ furetɔne.

³² Amasɔtɔ n mi faxi tinxin muxune xilideni fɔ hake kanne, alogo e xa e xun xanbi so e hake ne yi.”

Sun suxu feen maxɔdinna

Matiyu 9.14-17, Maraka 2.18-22

³³ Muxuna ndee yi a fala Yesu xa, e naxa, “Yoni a xarandiine sunna suxuma ye yo ye, e yi Ala maxandi. Farisi muxune xarandiine fan na ligama. Koni i ya xarandiine donseen donma, e yi e min.”

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nɛma ɲaxalandi tiine fɛma waxatin naxan yi, e sunε ba?§ Na mi ligε mumε!

³⁵ Koni waxatina nde fama ɲaxalandi kanna bama nen e ye, e sunna suxuma nen na waxatini.”

³⁶ Yesu yi sandani ito fan sa e xa, a naxa, “Muxu yo mi nɔε dugi nenɛn tongε, a yi a yibɔ, a dugi fonna bɛtɛrɛn a ra.* Xa a na liga, a dugi nenɛn kalama nen. Dugi dungu nenɛn fan mi lanɲε a fonna ma.

³⁷ Muxun mi manpa nenɛn se se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nenɛn se sase fonna kalama nen, manpaan yi bɔxɔn, se sase fonna yi kala.

³⁸ Koni manpa nenɛn sama se sase nenɛn nan kui!

³⁹ Awa, muxun na manpa fonna min waxatin naxan yi, a nenɛn mi fa rafan a ma sɔnɔn, a falama nen nayi, a naxa, ‘A fonna fan.’ ”

6

Matabu Lɔxɔna fe

Matiyu 12.1-8, Maraka 2.23-28

¹ Yesu yi danguma xεena nde ma lɔxɔna nde yi, Matabu Lɔxɔni, a xarandiine yi sansi tɔnsɔnne ratoron-don fɔlɔ, e yi a tɛrɛxɛn e yiin kui, e a kεsɛn don.

² Farisi muxuna ndee naxa, “E ito ligama nanfera? A mi daxa Matabu Lɔxɔni.”*

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi na xaranxi ba, kamɛn Dawuda suxu waxatin naxan yi, e nun a fɔxɔrabirane naxan liga?†

⁴ A so nen Alaa banxini, a yi Alaa buru ralixin don, a yi nde so a muxune fan yii. Anu, a mi daxa muxun xa a don fɔ saraxaraline.”

⁵ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xɛmɛn nan Matabu Lɔxɔn kanna ra.”

Xɛmε yii madɔnxina fe

Matiyu 12.9-14, Maraka 3.1-6

⁶ Yesu yi siga salide banxini Matabu Lɔxɔ gbɛtɛ yi, a sa e xaran. Xɛmɛna nde yi na naxan yiifari ma yiin yi madɔnxi.

⁷ Sariya karamɔxɔna ndee nun Farisi muxuna ndee yi waxi a xɔn ma e xa Yesu tɔɲεε. Nanara, e yi e yeɛn ti a ra alogo e xa a kolon xa a muxun nakendεye Matabu Lɔxɔni.

⁸ Koni Yesu yi e miriyaan kolon. Nanara, a yi a fala xɛmε yii madɔnxin xa, a naxa, “Keli, i fa yamaan yeɲagi be.” Xɛmɛn yi keli, a ti e yeɲagi.

⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa ε maxɔdin, Matabu Lɔxɔni, nanse daxa

§ 5:34: *Naxalandi kanna*: Yesu nan luxi alo ɲaxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nɛn, fa fala muxune mi sunna suxuma sɛwa waxatine yi. * 5:36: *dugi nenɛna*: Yesu a sariya nenɛn mi sɛ Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mɔn mi sɛ sariya nenɛn ma. * 6:2: Farisi muxune namunne mi yi tinɲε wali yo xa ke *Matabu Lɔxɔni*. Na feen sebɛxi Xɔrɔyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlɛxine mi yi maliye na lɔxɔni. † 6:3: A mato Samuyeli Singen 21.2-7 kui.

a xa liga, a naxina xa a fajina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?”

¹⁰ A yi e birin mato, a yi a fala xεmεn xa, a naxa, “Iyiini bandun.” A yi a liga na kiini, a yiin yi kεndεya.

¹¹ Koni e xαλo kati, e naxan ligama Yesu ra e na fala e bode tagi.

*Yesu yi xεra fu nun firinne yεba
Matiyu 10.1-4, Maraka 3.13-19*

¹² Yesu yi siga geyaan fari, a sa Ala maxandi na waxatini, a xi Ala maxandε.

¹³ Kuye ba waxatin naxan yi, a yi a xarandiine xili, a fu nun firin yεba e tagi, a yi ne xili sa xεrane.

¹⁴ E xinle ni itoe ra, Simōn, a naxan xili sa Piyeri, e nun a ngaxakedenna Andire, e nun Yaki nun Yoni nun Filipi nun Barotolome nun

¹⁵ Matiyyu nun Tomasi e nun Alifaa dii xεmεn Yaki, e nun Simōn e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,” ‡

¹⁶ e nun Yaki a dii xεmεn Yudasi e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a yi a so yiini.

*Yesu yi yamaan mali
Matiyu 4.23-25*

¹⁷ Yesu yi godo keli geyaan fari e nun a xεrane, a ti lanbanni, e nun a xarandii wuyaxi. Yama gbeen yi na nun sa keli Yudaya yamanan yiren birin yi, e nun keli Yerusalen taani, e nun taan naxanye tixi fαxα igen dεxαn ma, naxanye xili Tire e nun Sidan. Men kanne yi fa a xuiin namεdeni e nun e rakεndεyadeni e furen sifan birin ma.

¹⁸ Yinna naxine bata yi naxanye tαrα ne fan yi fa e rakεndεyadeni.

¹⁹ Muxun birin yi kataxi, alogo e xa e yiin dinne a ra, amasαtα senben yi minima ayi naxan yi e rakεndεyama.

*Sεwa kεndεna
Matiyu 5.1-12*

²⁰ Yesu yi a xarandiine mato, a naxa, “Sεwana ε tan yiigelitone xa,

amasαtα ε gbeen nan Alaa Man-gayaan na!

²¹ Sεwana ε xa, kamεn naxanye ma iki amasαtα ε lugoma nen ken!

Sεwana ε xa, naxanye wugama iki, amasαtα ε gelema nen!”

²² “Yamaan na ε rapaxu waxatin naxan yi, e yi ε kedi, e yi ε konbi fa fala muxu naxin nan ε tan na Muxuna Dii Xεmεna fe ra, sεwana ε xa na yi.

²³ Na na liga waxatin naxan yi, ε xa sεwa, ε yi ε bodon sεwana fe ra amasαtα barayi gbeen namaraxi ε xa ariyanna yi. Bayo e benbane nabine tαrα na kii nin.”

²⁴ “Koni nafulu kanne, gbalona ε yεε ra amasαtα ε bata yelin ε gbee naxunna sαtε ε siini.

²⁵ ε tan naxanye lugoxi iki, gbalona ε yεε ra, amasαtα kamεna ε suxuma nen. ε tan naxanye gelema iki, gbalona ε yεε ra, amasαtα ε mαnεma nen, ε wuga.”

²⁶ “Muxun birin na ε xili fajin fala waxatin naxan yi, gbalona ε yεε ra amasαtα e benbane a fala na kii nin wule nabine ma.”

*Iyaxune xanu
Matiyu 5.38-48*

²⁷ “Koni, naxanye n xuiin mεma, n na falama ε xa nen. ε ε yaxune xanu, naxanye bata ε rapaxu, ε xa fe fajin liga ne xa.

²⁸ ε xa duba ε danga muxune xa. Naxanye ε tαrαma, ε xa Ala maxandi ne xa.

²⁹ Naxan na i dεεn fαxα kedenna garin a ma, bode fαxα fan ti a xa. Xa muxuna nde i ya doma gbeen tongo, i xa tin a xa doma bun biran fan tongo.

³⁰ Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde i yii seen tongo, i nama a maxαdin na ra sαnαn.

³¹ I waxi muxune xa feen naxan naba i xa, na nαxαnna liga bonne xa.”

³² “Muxun naxanye bata ε xanu, xa ε ne nan tun xanu, ε barayin sαtαma

‡ 6:15: *Yahudiya siya xanuna*: Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yεngema alogo Isirayila kaane xa mini e nαn bun ma.

na yi di? Hali hake kanne fan muxun xanuma naxan bata e xanu!

³³ Muxun naxanye bata fe fajin liga e xa, xa e fe fajin liga ne nan tun xa, e barayin sotoma na yi di? Hali hake kanne fan na ligama.

³⁴ Xa e muxune nan tun dolima naxanye a fima, e barayin sotoma na yi di? Hali hake kanne fan e bode dolima na kiini.

³⁵ Koni, e tan xa e yaxune xanu, e fe fajin liga e xa. E muxune doli, e nama e miri se sotofeen ma ne yi. E barayi gbee sotoma nen na yi. E ligama nen alo e Fafe, Kore Xonna Ala. Amasoto a fe fajin ligama finsiriwanle nun muxu jaxine xa.

³⁶ E kininkinin alo e Fafe Ala kininkininxi kii naxan yi.”

*E nama e lanfane kewanle makiti
Matiyu 7.1-5*

³⁷ “E nama e yete findi e lanfane kewanle makiti muxun na, alogo Ala nama e fan makiti. E nama bonne yalagi alogo Ala nama e fan yalagi. E muxune mafelu alogo Ala xa e fan mafelu.

³⁸ E muxune ki alogo Ala xa e fan ki. E yi liga seen nafexin soto na yi, a rafexina ken, a madeten, e yi a sa e dugi deni. E ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na yatema e xa nen.”

³⁹ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Danxutoon mi danxutoon yii rasuxe, xa a na liga e firinna birin birama nen yinla kui.

⁴⁰ Xarandiin mi gboe a karamona xa. Xarandii yo xarandii, a na yelin xaranna ra waxatin naxan yi, a ligama nen alo a karamona.”

⁴¹ “Nanfera jamadin naxan i adamadi boden yeen xon, i na toma, koni gbindonna naxan i tan yeen xon, i mi na toma?

⁴² I a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, ‘Yandi, tin n xa jamadin ba i yeen xon ma.’ Koni i mi na gbindonna toma i yete yeen xon ma ba? I tan nafigina, gbindonna ba i yete yeen xon ma singen, na xanbi ra

i noe na jamadin toe nen, i yi a ba i adamadi boden yeen xon ma.”

*Wudin nun a bogina fe
Matiyu 7.16-20, 12.33-35*

⁴³ “Wudin fajin mi bogi jaxin tima, wudi jaxin mi bogi fajin tima.

⁴⁴ Wudin birin kolonma a bogin nan xon ma, i mi xode bogin bolonje wudi majalixin ke ra, i mi manpa bogin bolonje tansinna ke ra.

⁴⁵ Muxu fajin fe fajin nan naminima a muxu fajiyani. Muxu jaxin yi fe jaxin namini a muxu jaxiyani. Amasoto feen naxan muxun baje ni, a na nan falama.”

*Banxi ti firinne fe
Matiyu 7.24-27*

⁴⁶ “E n xilima nanfera fa fala, ‘Marigina, Marigina,’ koni n naxan falama e xa, e mi na ligama?

⁴⁷ Naxan birin fama n fema, e yi n ma falane rame, e yi e suxu, n na muxune maligan yitama e ra nen.

⁴⁸ A ligaxi nen alo naxan a banxin ti, a yi yinla ge kati! Han a fanyen li a bun ma, a banxin ti fanyen fari. Tulen yi fa, foyen yi fa, koni a mi a ramaxa amasoto a tixi ki faji.

⁴⁹ Koni muxun naxan bata n ma falane me, a mi e suxu, a ligaxi nen alo muxun naxan a banxin tiin boxon fari ma, a mi boxon ge alogo a xa a beten sa. Tulen fa waxatin naxan yi, a yi bira, a kala kiin yi jaxu ayi kati!”

7

Sofa kuntigina walikéen nakendeya fena

Matiyu 8.5-13

¹ Yesu yelin na falane birin tiye yamaan xa waxatin naxan yi, a siga Kaperunan yi.

² Romi kaa sofa kemen kuntigina nde yi na, a walikéen naxan yi rafan a ma han, na yi furaxi, a yi fa luxi ndedi a xa faxa.

³ Na kuntigin Yesu a fe me waxatin naxan yi, a Yahudiya fonna ndee

rasiga Yesu ma, e yi a mafan a a xa fa a walikεen nakendeya.

⁴ E fa Yesu mafan, e naxa, “A lan i xa xεmeni ito mali

⁵ amasoto a bata en kon kaane xanu, a tan nan mon nxo salide banxin tixi.”

⁶ Yesu yi siga e foxo ra. E bata yi maso banxin na, kuntigin yi a xoyina ndee rasiga a faladeni a xa, e naxa, “N kannna, i nama i yete toro. Na binyen mi lan n ma, i so n ma banxini,

⁷ na nan a ligaxi, n yi n miri n yete ma fa fala a mi lan n xa fa i fema. Falan ti tun, n ma walikεen kendeyama nen!

⁸ N tan fan kuntigina ndee senben bun ma, koni sofane fan n bun ma. N na a falama na nde xa nen, n naxa, ‘Siga,’ a siga. N yi a fala nde gbete xa, n naxa, ‘Fa,’ a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, ‘Ito liga,’ a na liga.”

⁹ Yesu na me waxatin naxan yi, a kabε, a yi a yee rafindi e ma, a yi a fala yamaan xa a foxo ra, a naxa, “N xa a fala ε xa, n munma denkeyaan sifani ito to singen hali Isirayila muxune ye!”

¹⁰ Xerane yi xete kuntigin konni, e yi a li a walikεen bata kendeya.

Yesu yi kapa gilena dii xemen nakeli sayani

¹¹ Na xoton bode, Yesu yi siga taana nde yi naxan xili Nayin. A xarandiine nun yama gbeen yi siga a foxo ra.

¹² A taan so deen li waxatin naxan yi, a sa binbi tiine li. Kapa gilena dii xeme keden peen bata faxes. Muxu wuyaxi yi na jaxanla fema keli na taani.

¹³ Marigin na jaxanla to waxatin naxan yi, a kininkinin a ma kati, a yi a fala jaxanla xa, a naxa, “I nama wuga.”

¹⁴ A sa a yiin din binbin na, naxanye yi a xalima, ne yi ti. Yesu naxa, “Banxulanna, n na a falama i xa, keli, i ti!”

¹⁵ Faxes muxun yi keli, a falan ti folo. Yesu yi a raxete a nga ma mon.

¹⁶ Yamaan birin yi gaxu kati, e yi Ala tantun, e naxa, “Nabi gbeen bata mini kenenni nxu tagi! Ala bata fa, a yi a yamaan kisi!”

¹⁷ Muxune yi Yesu a fe xibarun me Yudaya nun a dexon yamanan birin yi.

Yoni Marafu Tiina xerane fe Matiyu 11.2-19

¹⁸ Yoni a xarandiine yi feni ito birin fala a xa. Yoni yi muxu firin xili a fema,

¹⁹ a yi e rasiga Marigin fema, e yi a maxodin, e naxa, “Yoni yi naxan ma fe falama, fa fala a muxuna nde fama, i tan nan na ra ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?”

²⁰ E fa Yesu fema waxatin naxan yi, e naxa, “Yoni Marafu Tiin nan nxu xexi i ma, a nxu xa i maxodin, fa fala a yi muxun naxan fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?”

²¹ Na waxatin yeteni, Yesu yi muxu wuyaxi rakendeya furen sifan birin ma e nun jinan jaxin yi naxanye foxo ra. A danxuto wuyaxi yeen naba ayi.

²² Yesu yi Yoni a xerane yabi, a naxa, “E xete, ε naxan toxi, ε yi a me, ε sa na fala Yoni xa fa fala danxutone seen toma, lebutenne sigan tima, dogonfontone kendeyaan soto ma, tuli xorine falan mema, faxes muxune kelima sayani, Alaa falan Xibaru Fajin nalima yigelitone ma.

²³ Naxan mi biran tantanni n ma fe yi, sewan na kannna xa!”

²⁴ Yoni a xerane siga waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala folo yamaan xa, a naxa, “E siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen sexe ramaxan ba?”

²⁵ Xa na mi a ra, ε siga nanse matodeyi? Xemen naxan maraberi baxi dugi fajin na ba? Koni, naxanye maraberi baxi na kiini, ne manga banxine nin!

²⁶ Nayi, ε siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala ε xa, ε bata nde to naxan gbo nabiin xa.

²⁷ Amasoto Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, ‘Ala naxa: N nan n ma

* 7:27: Malaki 3.1 Xoro yaan 23.20 fan mato.

xeraan nasigama nen i yeε ra, a yi kirani tɔn i xa.* ”

²⁸ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, “N xa a fala ε xa, muxun naxan birin bata bari a fɔlɔni, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Alaa Mangayani, na gbo Yoni xa.”

²⁹ Yamaan nun mudu maxinle yi Yesu xuiin mε, e yi Alaa tinxinyaan falan suxu, bayo Yoni bata yi ne rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma.

³⁰ Koni Farisi muxune nun sariya karamɔxɔne bata yi e mε Alaa fe ragidixine ra. E mi tin Yoni xa e rafu igeni.

³¹ “Awa, to muxune, n na e misalima nanse ra iki? E nun nanse maliga?”

³² E luxi nen alo diidin naxanye sabaan soma lɔxɔ tideni. Bonne a falama bonne xa, e naxa, ‘Nxu bata xulenna fe ε xa, koni ε mi ε bodon. Nxu yi binbi wuga sigin sa koni ε mi wuga!’

³³ Yoni Marafu Tiin yi fa, a sunna suxu, a mi manpaan min, koni ε naxa, ‘Ninanna a fɔxɔ ra!’

³⁴ N tan Muxuna Dii Xεmεn yi fa, n donseen don, n yi n min, koni ε naxa ‘Xεmεni ito mato! Fudimaan nun dɔlɔ minna nan a ra! Mudu maxinle nun hake kanne xɔyin nan a ra!’

³⁵ Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne nɔndin yitama e kewanle xɔn ma nen.”

Yesu yi siga Farisi muxun konni

³⁶ Farisi muxuna nde yi Yesu xili a konni, alogo a xa fa a dεge a fema. Nanara, Yesu yi siga a banxini, a sa a dεge a xɔn ma.

³⁷ Naxanla nde yi na taani, yalunden nan yi a ra. A yi a mε, a Yesu a dεgema na Farisi muxun konni. Nanara, a fa alabasita gemen muranna ra latikɔnɔnna yi naxan kui.

³⁸ A ti Yesu san xanbi ra, a wugama, a Yesu sanna makun a yeεgen na. Na xanbi ra, a yi a sanna masugusugu a xun seXεn na, a yi a sanna sunbu, a latikɔnɔnna sugusugu a ma a binya feen na.

³⁹ Farisi muxun naxan Yesu xili, na ito to waxatin naxan yi, a yi a miri a

yeε ma, a naxa, “Xa nabiin nan yati yi xεmεni ito ra nun, a yi a kolonma nen nun, nde naxanli ito ra naxan a yiin dinxi a ra. A yi a kolonma nen nun a naxanli ito yulubin gbo!”

⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Simɔn, n waxi a xɔn ma, n xa fena nde fala i xa.”

A yi a yabi, a naxa, “Karamɔxɔ, awa, a fala n xa.”

⁴¹ Yesu naxa, “Xεmε firin yi na nun naxanye gbetin doli gbeti kanna ma, kedenna yi kemε suulun tongo a yii, bonna yi tonge suulun tongo a yii.

⁴² E firinna sese mi a donla fi. Nama, a yi dija e firinna birin ma donle ma. Na muxu firinna, mundun a xanuma dangu a lanfaan na?”

⁴³ Simɔn yi a yabi, a naxa, “N mirixi a ma, doli gbeen naxan ma.”

Yesu naxa, “I bata a yabi ki fajni.”

⁴⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a yeε rafindi naxanla ma, a yi a fala Simɔn xa, a naxa, “I bata naxanli ito to? N bata fa i ya banxini, i mi igen so n yii n yi n sanna maxa. Koni a tan bata n sanna maxa a yeεgen na, a yi a masugusugu a xun seXεn na.

⁴⁵ N fa waxatin naxan yi, i mi n nalan, koni xabu n fa a tan mi xadan n sanna sunbuε.

⁴⁶ I mi turen so n yii n yi a sugusugu n xunna ra, koni a tan bata n sanna birin masugusugu latikɔnɔnna ra.

⁴⁷ N na a falama i xa nen nayi, fa fala naxanli ito yulubi wuyaxine birin bata mafelu bayo a bata xanuntenya gbeen yita n na. Koni naxan bata mafelu ndedi, na a xanuntenyaan mayitama nen ndedi.”

⁴⁸ Na xanbi ra, Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “I bata mafelu i yulubine ra.”

⁴⁹ Muxun naxanye yi dɔxi na, ne yi a fala fɔlɔ e bode xa, e naxa, “Nde ito ra naxan yulubin mafeluma?”

⁵⁰ Koni Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “I ya denkeleyaan bata i rakisi, siga bɔje xunbenli.”

8

Naxanla naxanye Yesu fɔxɔ ra

¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga taane nun banxidene yi, a sa Alaa Mangayaan Xibaru Fajin kawandin ba e xa. Xarandii fu nun firinne yi siga a fɔxɔ ra,

² e nun jaxanla ndee naxanye rakendeya jinan jaxine nun furene ma, ne nan xiliye itoe ra: Mariyama naxan xili Magadala kaana jinan solofere raxete naxan fɔxɔ ra e nun

³ Yoyana Herode a tande kuntigin Kusa a jaxanla, e nun Susana e nun jaxalan gbete wuyaxi. Ne nan yi Yesu nun a xarandiine malima e yete yii seene ra.

Sansi wonla fe sandana

Matiyu 13.1-9, Maraka 4.1-9

⁴ Yama gbeen yi e malan a fema, taa wuyaxi muxune yi fa. A yi sandani ito sa e xa, a naxa,

⁵ “Xee biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni. A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma, yamaan yi dangu ne fari, xɔline yi e don.

⁶ Ndee yi bira fanyen ma, bendε gbee mi yi denaxan yi. E to soli, e xara mafuren amasoto igen mi yi e bun ma.

⁷ Sansina ndee yi bira sexe jali kanne tagi e nun sezene yi gbo e bode xɔn ma, sezen yi e don.

⁸ Sansina ndee yi bira bɔxɔ fajini, e soli, e bogi, e keden kedenna birin yi kemε soto.” A yelinxi na fale, a yi a fala, a naxa, “Xa tunla naxan xɔn, a feen mε, na xa a tuli mati.”

Sandane sa xunna

Matiyu 13.10-17, Maraka 4.10-12

⁹ Yesu a xarandiine yi a maxodin sandani ito bunna ma.

¹⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan wundo feene kolonna bata so ε yii, koni a falama bonne xa sandane nin alogo e xa e yeen ti, koni e nama a yigbe, e yi e tuli mati, koni e nama a famu.”*

Yesu yi sandan bunna yeba

Matiyu 13.18-23, Maraka 4.13-20

¹¹ Yesu naxa, “Sandani ito bunna nan ito ra. Sansina, Alaa falan nan na ra.

¹² Sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan mε koni Yinna Manga Setana yi fa, a yi a ba e bɔjɛni, alogo e nama denkeleya, e kisi.

¹³ Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan mε, e yi a suxu sewani, koni salen mi e bun ma. E denkeleya waxatidi tun, koni e na tɔrɔ waxatin naxan yi, e bama nen denkeleyani.

¹⁴ Sansiin naxanye bira sexe jali kanne tagi, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan mε, koni dunuɗa xaminna nun nafulu feen nun yete rafan feene yi e kala, e mi bogin nayi e mɔ hali!

¹⁵ Sansiin naxanye bira bɔxɔ fajini, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan mε, a lu e bɔjɛni sɔbeɛn na, e yi a suxu, e tunnafan han a bogi, a mɔ.”

Lenpun dɔxɔ fena seen bun ma

Maraka 4.21-25

¹⁶ “Muxu yo mi lenpun nadεge, a deben so a xun na, hanma a yi a raso saden bun ma, fɔ a xa a dɔxɔ se nan fari, alogo yamaan na so banxini waxatin naxan yi, e kenenna to.

¹⁷ Feen naxanye birin luxunxi, ne makenɛnma nen. Wundo feen birin kolonma nen, a yi mini kenenni.”

¹⁸ “E a liga ε yeren ma ε fe mε kiini, amasoto seen muxun naxan yii nde soma nen na yii, koni se mi muxun naxan yii hali a mirixi naxan di ma a yii, na be a yii.”

Yesu nga nun a xunyene fe

Matiyu 12.46-50, Maraka 3.31-35

¹⁹ Yesu nga nun a xunyene yi fa a fema, koni e mi nɔ a masote, amasoto yamaan yi gbo.

²⁰ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “I nga nun i xunyene tixi tandeni, e waxi i to feni.”

²¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Naxanye Alaa falan namema, e yi a suxu, n nga nun n xunyene ne nan na.”

Yesu yi foye gbeen nati

Matiyu 8.23-27, Maraka 4.35-41

* 8:10: Esayi 6.9

22 Loxona nde Yesu nun a xarandiine yi so kunkin kui, a yi a fala e xa, a naxa, “En dangu daraan bode foxon na.” Nayi, e siga.

23 E yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi xi kunkin kui. Foye gbeen yi keli daraan xun ma. Kunkin yi rafe folo igen na, na yi magaxu han!

24 Xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a raxulun, e naxa, “Nxu kannna, nxu kannna, nxu faxamaan ni i ra!”

Yesu yi keli, a falan ti foyen nun igen moronne xili ma,† e yi e raxara.

25 A yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E mi denkeyaxi ba?” Koni e kabε, e gaxu. E yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxun sifan mundun ito ra? A bata igen nun foyen yamari, e yi a falan suxu ken!”

Yesu yi muxun nakendeya yinnane naxan foxo ra

Matiyu 8.28-34, Maraka 5.1-20

26 E dangu Gadara yamanani naxan Galile yamanan yetagi.

27 Yesu ti boxoni waxatin naxan yi, muxuna nde yi fa a ralan keli na taani yinna naxin yi a foxo ra. A bata yi bu a mi domaan nagodo a ma, a mi yi tinje daxe a konni fo a dexo bilingan yireni.

28 A to Yesu to, yinnan yi a rasoxo kati, a yi a sa Yesu bun ma, yinnan yi falan ti a xon a xui yitexin na, a naxa, “Yesu, Kore Xonna Alaa Dii Xemena, i waxi nanse xon ma n tan xa? Yandi, i nama n naxankata!”

29 Amasoto Yesu bata yi yinna naxin yamari a xa xete xemen foxo ra, a bata yi naxan suxu xabu waxati xunkuye. E yi a yiine nun a sanne xidima yoloxonna nan na. Koni a yi a xidi seene bolonma nen, yinnan yi a rayaya ayi burunna ra.

30 Yesu yi yinnan maxodin, a naxa, “I xili di?” A yi a yabi, a naxa, “N xili nen ‘Ganla.’ ” Amasoto yinna wuyaxi bata bira a foxo ra.

31 Yinnane yi Yesu mafan a nama e rasiga yili naxin na.

32 Xose kuru gbeen yi na dexon ma nun, e yi e degema geyaan na, yinnane yi Yesu mafan, a xa tin a yi e rasiga xosene foxo ra. A tin e xa.

33 Nanara, yinnane yi xete xemen foxo ra, e siga xosene foxo ra. Xose kurun yi godo a giye geyaan na, e sa faxes darani.

34 Muxun naxanye yi xosene kantanma, ne to na feen to, e yi siga e giye, e sa na feen xibarun nali taan nun banxidene yi.

35 Muxune yi siga na feen matodeni, e yi fa Yesu fema, e xemen li dxi a fema yinnane xete naxan foxo ra, domaan nagodoxi a ma, a bata xaxinla soto. E birin yi gaxu.

36 Yinnane xete xemen foxo ra kii naxan yi, muxun naxanye na to, e na fala bonne xa.

37 Gadara kaane birin yi a fala Yesu xa, a xa siga amasoto e birin bata yi gaxu kati! Nanara, Yesu yi so kunkin kui, a siga.

38 Yinnane xete xemen naxan foxo ra, na yi Yesu mafan, a naxa, “Tin n xa siga i foxo ra.” Koni Yesu yi a raxete, a naxa,

39 “Siga i konni, Ala bata naxan liga i xa, i sa na yeba.” Yesu naxan ligaxi a xa, a sa na rali taan birin ma.

Yesu yi muxu firin nakendeya

Matiyu 9.18-26, Maraka 5.21-43

40 Yesu xete daraan bode foxon na waxatin naxan yi, yamaan yi a ralan amasoto e birin yi a legedenma.

41 Xemena nde yi fa naxan yi xili Yirusu, salide banxin kuntigin nan yi a ra. A yi bira Yesu sanna bun ma, a yi a mafan, a xa siga a konni

42 amasoto a dii teme keden peen yi faxes feni. A soton bata yi jee fu nun firin ti. Yesu sigama Yirusu foxo ra waxatin naxan yi, yamaan yi a yigbeten han!

43 Naxanla nde yi na yi, naxalan furen yi a ma xabu jee fu nun firin. A bata yi a yii seen birin so seribane yii, koni muxu yo mi no a rakendeye.

† 8:24: *Igen moronne*: alo foyen na so igeni.

⁴⁴ A fa yamaan tagi Yesu xanbi ra, a yi a yiin din Yesu a doma lenben na, a kɛndɛya mafuren!

⁴⁵ Yesu yi maxɔdinna ti, a naxa, “Nde a yiin dinxi n na?” Muxun birin yi a tandi, koni Piyeri yi a fala, a naxa, “N kanna, yamaan tixi i rabilinni, e bata i yigbɛtɛn.”

⁴⁶ Koni Yesu naxa, “Muxuna nde bata a yiin din n na yati, n bata a kolon amasɔtɔ sɛnbɛna nde bata mini n yi.”

⁴⁷ Naxanla yi a to fa fala a bata mini kɛnɛnni. Nayi, a fa, a xuruxurunma, a yi a sa Yesu bun ma yamaan birin yɛtagi. A a yiin dinxi Yesu ra feen naxan ma, a na fala a xa, e nun a kɛndɛyaxi kii naxan yi mafuren!

⁴⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii tɛmɛna, i ya dɛnkɛlɛyaan bata i rakɛndɛya. Siga bɔɲɛ xunbenli.”

⁴⁹ Yesu na falama waxatin naxan yi, xɛraan yi fa sa keli salide banxin kuntigina banxini, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, “I ya dii tɛmɛn bata faxa, i nama Karamɔxɔ tɔrɔ sɔnɔn.”

⁵⁰ Yesu yi na mɛ, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, “I nama gaxu, i dɛnkɛlɛya tun, a kɛndɛyama nɛn.”

⁵¹ Yesu na li waxatin naxan yi, a mi tin muxu yo xa so a fɔxɔ ra fɔ Piyeri nun Yoni nun Yaki, e nun diidina nga nun a fafe.

⁵² Muxune birin yi wugama, e gbelegbelema diidina fe ra. Yesu naxa, “ɛ nama wuga, diidin mi faxaxi, a xiin nɛn tun!”

⁵³ E birin yi gele a ma amasɔtɔ e yi a kolon yati, fa fala diidin bata faxa!

⁵⁴ Koni Yesu yi a suxu a yiin ma, a yi a xili, a naxa, “Diidina, keli!”

⁵⁵ A niin yi xɛtɛ ayi, a keli mafuren! Yesu yi a fala e xa, a naxa, “ɛ donseen so a yii.”

⁵⁶ A sɔtɔ muxune yi kabɛ, koni Yesu yi e maxadi, a naxa, “Feen naxan ligaxi, ɛ nama na fala muxu yo xa.”

9

Xɛra fu nun firinne xɛ fena Matiyu 10.5-15, Maraka 6.7-13

¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinna xili, a sɛnbɛn so e yii alogo e xa jinanne kedi, e furetɔne rakɛndɛya.

² A yi e rasiga, a e xa sa Alaa Mangayaan kawandin ba, e furetɔne rakɛndɛya.

³ A yi a fala e xa, a naxa, “ɛ nama siga sese ra ɛ yii sigatini. ɛ nama siga dungari ra ɛ yii, ɛ nama siga bɔnduli ra ɛ yii, hanma donsena hanma gbetina. ɛ nama siga doma firin na ɛ ma.

⁴ ɛ na yigiya dɛnaxan yi, ɛ xa lu mɛnni han ɛ keli waxatini na taani.

⁵ Xa muxe mi ɛ yisuxu taan naxan yi, ɛ keli na taani, ɛ yi ɛ sanne rakunkun ɛ na gbangbanna ba ɛ sanne ra,* na yi findi sereyaan na e xa.”

⁶ Xarandiine yi siga banxidɛne birin na, e sa Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba, e yamaan nakɛndɛya yiren birin yi.

Manga Herode kuisan fena Matiyu 14.1-12, Maraka 6.14-29

⁷ Herode, Galile mangan yi feni itoe birin mɛ, a kuisan kati! Amasɔtɔ ndee naxa, “Yoni Marafu Tiin bata keli sayani!”

⁸ Bonne naxa, a Nabi Eli bata mini kɛnɛnni. Koni bonne naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani.

⁹ Manga Herode naxa, “N bata yi Yoni xunna sɛgɛ a dɛ nun. Koni muxun mundun ito ra, n naxan ma fe mɛma?” Awa, a yi kata Yesu to feen na.

Yesu yi muxu wuli suulun dɛge Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Yoni 6.1-14

¹⁰ Xɛrane to xɛtɛ, e naxan birin liga, e na yɛba Yesu xa. A siga e ra a fɔxɔ ra a danna taana nde yi naxan xili Betasada.

¹¹ Yamaan na mɛ waxatin naxan yi, e siga a fɔxɔ ra. A yi e yisuxu, a yi Alaa Mangayana fe fala e xa. Naxanye

* **9:5:** E *sanne rakunkun* feen findixi taxamasenna ra naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xɛrane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

yi waxi kendeɣaan xɔn ma, a yi ne rakendeɣa.

¹² Sogen godo fɔlɔxina, xarandii fu nun firinne yi fa a fɛma, e naxa, “Yamaan bejin alogo e xa nɔ sigɛ banxidene ra e nun xɛene ma naxanye en nabilinni, e yi donseen nun e yigiyaan sɔtɔ mɛnne yi, bayo en burrunna nan na be.”

¹³ Koni Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ tan yetɛen xa donseen so e yii.”

E yi a yabi, e naxa, “Naxan nxu yii, buru xun suulun e nun yeɣe firin. I waxi a xɔn ma nxu xa donseen sara yamani ito birin xa di?”

¹⁴ Xɛmɛne gbansanna, muxu wuli suulun ɲɔxɔn nan yi e ra.

Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Ɛ yamaan nadɔxɔ tonge suulun suulun yeɛn ma.”

¹⁵ Xarandiine yi na liga, e yi e birin nadɔxɔ.

¹⁶ Yesu yi buru xun suulunne nun yeɣe firinne tongo, a yi a yeɛn nate kore, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na.

¹⁷ E birin yi e dege, e lugo ken! Xarandiine yi deben fu nun firin nafe a dungi dɔnxene ra.

Piyeri a falana Yesu a fe yi

Matiyu 16.13-19, Maraka 8.27-29

¹⁸ Lɔxɔna nde Yesu yi Ala maxandima a kedenna a xun xɔn ma, a xarandiine yi fa a fɛma, a yi e maxɔdin, a naxa, “Yamaan naxa, a nde n tan na?”

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, “Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiin nan i tan na. Ndee naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee fan naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani.”

²⁰ Yesu mɔn yi e maxɔdin, a naxa, “Ɛ tan go, ɛ naxa a nde n tan na?”

Piyeri yi a yabi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na!”

Yesu yi a sayana fe fala

Matiyu 16.20-28, Maraka 8.30-9.1

²¹ Awa, Yesu yi a xarandiine yamari, a e nama na fala muxu yo xa.

²² A mɔn yi falan ti, a naxa, “A fɛre mi na fɔ n tan Muxuna Dii Xɛmɛn xa tɔrɔ wuyaxi sɔtɔ. Yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne e mɛma n na nɛn, e yi n faxa, a soge saxandeni n keli sayani.”

²³ A yi a fala e birin xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fɔxɔ ra, fɔ a xa a mɛ a yetɛ ra, a yi a faxa wudin† tongo lɔxɔ yo lɔxɔ, a bira n fɔxɔ ra.

²⁴ Amasɔtɔ naxan na wa a niin nakisi feni, a bɔnɔma ayi nɛn. Koni naxan bɔnɔma a niini n tan ma fe ra, na kisima nɛn.

²⁵ Hali muxun dunuɲa birin sɔtɔ, koni xa a bɔnɔ a niini habadan, na nanse fanma a ma?

²⁶ Xa muxun yagi a tiye n tan nun n ma fe falana fe ra, Muxuna Dii Xɛmɛn fan yagima nɛn na kanna fe ra a na fa a binyeni waxatin naxan yi e nun a Fafe Alaa binyena e nun maleka sariɲanxine.

²⁷ N xa ɲɔndin fala ɛ xa, ndee be, ne mi faxe fɔ e Alaa Mangayaan to.”

Yesu a nɔrɔna fe

Matiyu 17.1-8, Maraka 9.2-8

²⁸ Yesu yelin feni itoe fale waxatin naxan yi, lɔxɔ xun keden ɲɔxɔn danguxina, a Piyeri nun Yoni nun Yaki tongo, e siga a fɔxɔ ra geyaan fari Ala maxandideni.

²⁹ A yi Ala maxandima waxatin naxan yi, a yetagin keɲaan yi masara, a domain yi fixa ayi alo kuyen na a ɲinna masɔxɔn!

³⁰ Na waxatini, muxu firin yi mini kenɛnni, Nabi Musa nun Nabi Eli, e falan ti a xa.

³¹ E yi nɔrɔxi. E yi Yesu faxa feen fala a xa naxan yi kamalima Yerusalɛn taani.

³² Piyeri nun a lanfane yi xima, koni e xulun, e Yesu a nɔrɔn to e nun xɛme firin yi tixi a dɛxɔn ma.

³³ Na muxune kelima Yesu fɛma waxatin naxan yi, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Nxu kanna, a lanxi bayo nxu be yi. Nxu xa gage saxan ti be yi, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen

† 9:23: Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nɛn, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fɔxɔ ra.

keden, Nabi Eli gbeen keden.” A mi yi a kolon a naxan falama.

³⁴ A falan tima waxatin naxan yi, kundaan yi godo e xun ma, xarandiine yi gaxu.

³⁵ Fala xuiin yi keli kundani, a naxa, “N ma Dii Xεmεn nan ito ra, n bata naxan sugandi, ε tuli mati a xuiin na!”

³⁶ Fala xuiin dan waxatin naxan yi, Yesu keden peen yi lu na yi. Xarandiine yi e dundu feni ito birin ma, e feen naxanye toxi, e mi ne fala muxu yo xa na waxatini.

Yinnan yi diidin naxan fɔxɔ ra

Matiyu 17.14-18, Maraka 9.14-27

³⁷ Na xɔtɔn bode e godo keli geyaan fari, yama gbeen yi Yesu ralan.

³⁸ Xεmεn yi a xuini te yamaan tagi, a naxa, “Karamɔxɔ, n ni i mafanma, i xa n ma dii xεmε keden peen mato.

³⁹ Yinnan na keli a ra, a gbeleg-belema nεn mafuren, a xuruxurun, a yi a rabira, a dε xunfanna yi lu minε, a mi a bejinma xulen fɔ a na a tɔrɔ kati!

⁴⁰ N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa a kedi a fɔxɔ ra, koni e mi nɔxi a kedε.”

⁴¹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Ee! ε tan dεnkelεyatarene nun tinxintarene, n xa lu ε fεma han waxatin mundun yi? N diɲama ε xa han waxatin mudun yi?” A yi a fala xεmεn xa, a naxa, “Fa i ya diin na be.”

⁴² Diidin fama waxatin naxan yi, yinnan yi a raxuruxurun, a yi a rabira bɔxɔni. Yesu yi falan ti yinna ɲaxin xili ma, a diidin nakendεya, a yi a so a fafe yii mɔn.

⁴³ Muxune birin yi kabε Ala sεnben ma.

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Matiyu 17.22-23, Maraka 9.30-32

Yesu feen naxan birin liga, yamaan yi lu kabε ne ma, a yi a fala a xarandiine xa na waxatini, a naxa,

⁴⁴ “N naxan falama ε xa, ε nama ɲinan na xɔn ma! N tan Muxuna Dii Xεmεn soma nεn yamaan yii, n lu e sεnben bun ma.”

⁴⁵ Koni e mi ito bunna kolon. A bata luxun e ma alogo e nama a bayen

kolon. E mɔn yi gaxu a maxɔdinɲε na feen na.

Nde gbo birin xa?

Matiyu 18.1-5, Maraka 9.33-37

⁴⁶ Falan yi keli xarandiine tagi fa fala nde gbo dangu e birin na.

⁴⁷ E yi mirixi naxan ma, Yesu na kolon. Nanara, a yi diidina nde tongo, a yi a ti a dεxɔn ma.

⁴⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Naxan na diidini ito yisuxu n xinli, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xεxi. Amasɔtɔ naxan xurun ε birin tagi, na nan gbo ε birin xa.”

Naxan mi kelixi ε xili ma

Maraka 9.38-40

⁴⁹ Yoni yi falan ti, a naxa, “Nxu kannu, nxu bata xεmεna nde to ɲinanne kedε i xinli, nxu yi a raxɔlɔ, a xa a lu amasɔtɔ a mi en tan fɔxɔ ra.”

⁵⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “ε nama a raxɔlɔ amasɔtɔ naxan mi kelixi ε xili ma, na ε xa nεn.”

Muxune yi tondi Yesu yisuxε

⁵¹ Yesu siga waxatin masoxina ariyanna yi, a yi a ragidi a xa siga Yerusalεn taani.

⁵² A xεrane rasiga a yεε ra Samariya taana nde yi, alogo e xa sa feene yitɔn a yεε ra.

⁵³ Koni muxun naxanye na yi, ne mi a yisuxu amasɔtɔ e a kolon, a a sigama Yerusalεn taan nin.

⁵⁴ A xarandiine, Yaki nun Yoni na to waxatin naxan yi, e naxa, “Marigina, i waxi a xɔn ma ba, nxu xa tεεn yamari keli kore xɔnna ma, a yi itoe halagi?”

⁵⁵ Yesu yi a yεε rafindi e ma, a yi e maxadi.

⁵⁶ E yi siga taa gbete yi.

Birana Yesu fɔxɔ ra

Matiyu 8.19-22

⁵⁷ E yi kira yi waxatin naxan yi, xεmεna nde yi a fala Yesu xa, a naxa, “I siga dεdε, n sigε i fɔxɔ ra.”

⁵⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Xulumaseene xima yinle nan na, xɔline yi e tεεn sa, koni hali n na n xunna sama dεnaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xεmεn yii.”

59 A yi a fala xεmεna nde xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.”

Koni na xεmεn yi a fala, a naxa, “N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen.”

60 Yesu yi a yabi, a naxa, “A lu faxa muxune xa e faxa muxune maluxun.‡ I tan xa sa Alaa Mangayana fe Xibarun nali.”

61 Gbεte fan yi a fala, a naxa, “N kanna, n birama nεn i fɔxɔ ra, koni tin n xa sa n ɲungu n kon kaane ma singen.”

62 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Muxu yo ɲinge kenna suxu, a lu a xanbi ratoε, na mi daxa a wali Alaa Mangayani.”

10

Xarandii tonge solofere e nun firinne xεrayana

1 Na xanbi ra, Marigin yi muxu tonge solofere e nun firin gbεteye yeɓa. A yi e rasiga firin firin yeεn ma a yeε ra taan birin yi e nun yiren birin a tan yetεen yi lan a xa siga denaxanye yi.

2 A yi a fala e xa, a naxa, “Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya. E xεε kanna mafan, a xa walikεna ndee rasiga e sa maala xaba.*

3 E siga, n bata ε xε alo yeεεene kankone tagi.

4 E nama siga gbeti ra, ε nama benbelidi xali, ε nama sankidi xali. E nama bu muxune xɔntɔndeni kira yi.

5 E na so banxin naxan kui, ε xa a fala singen, ε naxa, ‘Ala xa bɔɲε xunbenla lu banxini ito kui.’

6 Xa bɔɲε xunbeli muxuna nde na, na duban xa lu a xɔn ma. Xa na mi a ra, na duban mɔn xa xεte ε tan ma.

7 E xa yigiya banxi kedenna nan kui. E na naxan so ε yii, ε xa na don, ε yi ε min, amasɔtɔ walikεen lan nεn a yi a saranna sɔtɔ. E nama lu sigamatini keli banxini ito yi, siga ito yi.

‡ **9:60:** A muxune nan ma naxanye mi biraxi a fɔxɔ ra naxanye mi nii rakisin sɔtɔxi. Ne luxi alo faxa muxune niin mabinni. * **10:2:** Sandani ito kui, xεε **kanna** findixi Ala nan na. Denkeleya muxune lan e xa muxune sɔtɔ Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi. † **10:12: Sodoma** findixi taana nde ra Ala naxan halagi. A mato Dunuɲa Fɔlɔn 19.1-29 kui.

8 E na so taan naxan yi, xa e ε yisuxu, e na naxan so ε yii, ε na don.

9 E xa furetɔne yiyalan na taani, ε yi a fala na muxune xa, ε naxa, ‘Alaa Mangayaan bata maso ε ra.’

10 Koni ε na siga taan naxan yi, xa e mi ε yisuxu na yi, ε siga yamaan malandeni, ε yi a fala e xa, ε naxa,

11 ‘Hali ε taan gbangbanna naxan nxu sanna ra, nxu bata na rakunkun ε xili ma, koni ε xa a kolon Alaa Mangayaan bata maso!’

12 N xa a fala ε xa, Kiti Sa Lɔxɔni Ala xɔlɔma nεn na taan ma dangu Sodoma taan na!”†

Taa denkeleyatarene fe Matiyu 1.20-24

13 “Gbalon Korasin kaane yeε ra! Gbalon Betasada kaane fan yeε ra, bayo kabanako feen naxanye liga ε tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidɔn taani nun, na kaane yi tinxinma ayi nεn nun, to mi na ra, e yi kasa benbeli dugin nagodo e ma, e yi xuben so e yeε ma, e yi a yita fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi!

14 Ala kininkinima nεn Tire taan nun Sidɔn taan ma Kiti Sa Lɔxɔni dangu ε tan na.

15 E tan Kapεrunan kaane, ε tema nεn kore xɔnna ma ba? En-εn, ε godon laxira nin!”

16 Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Naxan na a tuli mati ε xuiin na, na kanna bata a tuli mati n fan xuiin na. Naxan na a mε ε ra, na kanna bata a mε n fan na. Naxan na a mε n tan na, na kanna bata a mε n xε muxun fan na.”

Na muxu tonge solofere e nun firinna xεte fena

17 Na muxu tonge solofere e nun firinna yi xεte sεwa gbeen. E yi a fala, e naxa, “Marigina, hali ɲinanne nxu xuiin name nεn i xinli!”

18 Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata Setana to birε keli kore xɔnna ma alo galanna.

¹⁹ A mato, n bata senben fi ε ma, ε xa sigan ti saɲine nun tanle fari e nun yaxun Setana senben fari, na sese mi ε maxɔle.

²⁰ Koni ε nama sewa tun, fa fala jinanne bata ε fala xuiin suxu, koni ε sewa amasɔtɔ ε xinla bata sebe ariyanna yi.”

Yesu yi sewa

Matiyu 11.25-27, 13.16-17

²¹ Na waxatini, Yesu yi lugo sewan na Alaa Nii Sarijanxin xɔn ma, a naxa, “N Fafe, kore xɔnna nun dunuɲa Marigina! N barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane nun fekolonne ma, i bata ne yita diidine ra. N Fafe, a rafanxi i ma na kii nin.”

²² “N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Dii Xemen kolon fɔ a fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fɔ a Dii Xemena e nun a Dii Xemen waxi a xɔn ma a xa a yita naxanye ra.”

²³ Na xanbi ra, Yesu yi a yee rafindi a xarandiine ma, a yi a fala e xa wundoni, a naxa, “Sewan na kanne xa naxanye yeen feen toma ε naxan toma.”

²⁴ Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, nabi wuyaxi nun manga wuyaxi yi waxi a to feni ε naxan toma, koni e mi a to, e mi a me ε naxan mema.”

Samariya kaana fe sandana

²⁵ Awa, na waxatini Sariya karamɔxɔna nde yi fa Yesu bunbadeni, a yi a maxodin, a naxa, “Karamɔxɔ, n nanfe ligε n habadan nii rakisinsɔtɔ?”

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “Sariya Kitabun nanfe falaxi? I a xaranma di?”

²⁷ Xemen yi a yabi, a naxa, “I xa i Marigina Ala xanu i bɔɲen birin na, e nun i niin birin na e nun i senben birin na e nun i xaxinla birin na’ e nun ‘i yi i adamadi boden xanu alo i yetena.’‡”

²⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, “I ya falan tinxin. I xa na liga, i niin kisima nen.”

²⁹ Koni Sariya karamɔxɔn yi waxi a xɔn ma nen, a xa yoon sɔtɔ a yete xa.

Nanara, a Yesu maxodin, a naxa, “N adamadi bodena nde ra?”

³⁰ Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “Xemena nde yi keli Yerusalen taani siga Yeriko yi, muxu mafune yi a suxu, e yi a bɔnbɔ, a lu ndedi e xa a faxa.

³¹ A mi bu saraxaralina nde yi fa na kiraan xɔn ma. A na xemen to waxatin naxan yi, a dangu a ra bode foxɔn na.

³² Lewi bɔnsɔnna muxuna nde fan yi fa, a xemen to, a dangu a dexɔn ma.

³³ Koni Samariya kaana nde dangumatɔɔn na a ra, na kiraan xɔn ma, na yi a li na, a to a to, a kininkinin a ma kati!§

³⁴ A siga a fema, a turen nun manpaan sa a maxɔbdene de, a yi e maxidi. Na xanbi ra, a xemen sa a soon fari, a siga a ra xɔɲe yigiya banxini a dandandeni.

³⁵ Na xɔtɔn bode, a gbeti gbanan firin tongo, a yi a so xɔɲe yigiya banxin kanna yii. A yi a fala a xa, a naxa, ‘A dandan, n na xete waxatin naxan yi, i naxan yo baxi a fe ra, n na a raxete i ma.’”

³⁶ Yesu yelinxina sandan se, a yi a maxodin, a naxa, “I tan yee ra yi, na muxu saxanne ye, muxu mafune xemen naxan bɔnbɔxi, nde na adamadi bode kendɛn na?”

³⁷ Sariya karamɔxɔn yi a yabi, a naxa, “Naxan kininkininxi a ma.”

Yesu yi a yabi, a naxa, “Siga, i sa na jɔxɔnna liga.”

Marata nun Mariyama fe

³⁸ Yesu nun a xarandiine yi sigama waxatin naxan yi, e taana nde li, naxanla nde yi na yi, a xili Marata, na yi a yigiya a banxini.

³⁹ A xunye jaxalanmaan xili Mariyama, na yi dɔxɔ Marigin dexɔn ma, a yi a tuli mati a xaranna ra.

⁴⁰ Marata yi xaminxi wali wuyaxi ke feen na. Nanara, a fa a fala Marigin xa, a naxa, “Marigina n xunyen bata wanla birin lu n yii, i ya fe mi na yi ba? A fala a xa, a xa fa n mali!”

‡ 10:27: Sariyane 6.5 nun Saraxaraline 19.18

§ 10:33: Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatexi kafirine nan na. E fe fɔlɔden seɓexi Mangane Firinden 17.24 kui.

⁴¹ Marigin yi a yabi, a naxa, “Ee! Marata, i xaminxi, i kɔntɔfilixi fe wuyaxi ra.

⁴² Koni adamadiin makoon se keden peen nan ma. Mariyama bata wa fe fajin xɔn. Na mi fa bε a yii!”

11

Xaranna Ala maxandin ma Matiyu 6.9-13, 7.7-11

¹ Lɔxɔna nde, Yesu yi Ala maxandima yirena nde yi. A yelin waxatin naxan yi, a xarandii keden yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nxu xaran Ala maxandin ma alo Yoni a xarandiine xaran kii naxan yi.”

² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E Ala maxandima ikiini, ε naxa, ‘Nxu Fafe, i xinla xa sarijan, i ya Mangayaan xa fa.

³ I xa nxɔ lɔxɔ yo lɔxɔ balon fi nxu ma.

⁴ I xa nxu mafelu nxu yulubine ra, alo nxu fan bata nxu hake tongone mafelu kii naxan yi.

I nama tin nxu xa bira tantanni.’ ”

⁵ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Xa ε tan nde keden siga a xɔyin fεma kɔε tagini, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N xɔyina, n doli buru xun saxan yi

⁶ amasɔtɔ n lanfaan naxan sa sigatini, na bata fa iki sasa, koni sese mi n yii n naxan soε a yii!’

⁷ Koni xa bonna a yabi banxini, a naxa, ‘I nama n tɔrɔ! Dεεn balanxi, nxu nun n ma diine bata nxu sa, n mi fa nɔε kelε, n sena nde so i yii.’

⁸ Awa, n xa a fala ε xa, hali xa a mi keli e xɔyiyana fe ra, a burun so a yii, koni a kelε, a makoon seen naxan birin ma, a na so a yii amasɔtɔ a mi yagixi a xandε.

⁹ Awa, n xa a fala ε xa, ε seen maxɔdin, ε a sɔtɔma nεn, ε seen fen, ε a toma nεn, ε dεεn kɔnkɔn, a rabima ε xa nεn.

¹⁰ Amasɔtɔ naxan yo na seen maxɔdin, na a sɔtɔma nεn. Naxan na

seen fen, na a toma nεn. Naxan na dεεn kɔnkɔn, a rabima a xa nεn.

¹¹ Muxuna nde ε ye ba, naxan ma diin yeXεn maxandima a ra, a yi sapin so a yii?

¹² Hanma a na a xandi tɔXe xεleni, a yi tanla so a yii?

¹³ Hali ε to findixi muxu jaxine ra, ε a kolon fa fala a lan nεn, ε xa se fajin so ε diine yii. E faxi fa, ε Fafe naxan ariyanna yi, na a Nii Sarijanxin fima a maxandi muxune ma kii naxan yi!”

Bobon nakεndeya fena

Matiyu 12.22-30, Maraka 3.20-27

¹⁴ Lɔxɔna nde Yesu yi jinanna raxεte bobon fɔxɔ ra. Ninanna xεte xεmen fɔxɔ ra waxatin naxan yi, a falan ti fɔlɔ, yamaan yi kabε.

¹⁵ Koni e ndee naxa, “A jinanne kedima Yinna Mangan Belesεbu barakan nin.”

¹⁶ Bonne yi waxi a xɔn ma e xa a kejaan fεsefεse. Nanara, e yi a maxɔdin a a xa kabanako fena nde liga, naxan kelixi Ala ma.

¹⁷ Koni Yesu yi e miriyaan kolon, a yi a fala e xa, a naxa, “Yamanan naxan yitaxunxi yengeni, na yamanan kalama nεn mafuren! * Yengεn tanden naxan kui, na fan kalama nεn.

¹⁸ Awa, xa Setanaa mangayana a yeYe yengε, a sabatima nayi di? E bata a fala, a n bata jinanne kedi Belesεbu barakani.

¹⁹ Xa n jinanne kedima Belesεbu barakan nin, ε fɔxɔrabirane e kedima nanse xɔn nayi? Na ma, ε fɔxɔrabirane a yitama nεn nayi fa fala yo mi ε xa!

²⁰ Xa n jinanne kedima Ala senben barakan nin, na a yitama nεn nayi fa fala Alaa Mangayaan bata ε li.”

²¹ “Senbεmaan na a yitɔn yengε so xinla ma, a yi a banxin kantan, a seene birin natangama nεn.†

* **11:17: yamanana:** Jinanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nεn alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. † **11:21:** Sandani ito kui, Setana findixi **senbεmaan** na. Xa Yesu bata muxune ba Setana jinan jaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana nɔ.

22 Koni xa sɛnbɛ kanna nde бага a ma, a yi a nɔ, a sigama a yɛngɛ so seene birin na nɛn nayi, a yigi saxi naxanye fari, seen naxanye a yii, a yi ne yitaxun.”

23 “Naxan mi n tan fɔxɔ ra, na bata keli n xili ma. Nxu nun naxanye mi malanma, ne sigama ayi nɛn.”

Yinna ɲaxin xɛtɛ fena
Matiyu 12.43-45

24 Yesu naxa, “Yinna ɲaxin na xɛtɛ muxun fɔxɔ ra, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to, a a mirima nɛn nayi, a naxa, ‘N kelixi dɛnaxan yi, n mɔn xa xɛtɛ na.’

25 Nanara, a na xɛtɛ na, xa a li na makɔxi, a yitɔnxi,‡

26 nayi a sigama nɛn, a sa fa yinna ɲaxi solofere gbɛtɛye ra naxanye ɲaxu dangu a tan na. Ne yi lu a fɛma. Na muxuna fe ɲaɲanna ɲaxuma ayi nɛn dangu a fɔlɔn na.”

Sɛwa kɛndɛna fe

27 Yesu ito fala waxatin naxan yi, ɲaxanla nde yi falan ti a xa yamaan yɛ, a naxa, “Naxanla naxan i sɔtɔxi, a yi i maxuru, muxu sɛwaxin nan na ra!”

28 Koni Yesu yi a yabi, a naxa, “Naxan dangu na ra, muxu sɛwaxin nan ne ra naxanye Alaa falan mɛma, e yi a suxu ken!”

Taxamasenna fe
Matiyu 12.38-42

29 Yamaan malan Yesu fɛma waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, “Iki muxune findixi muxu ɲaxine nan na, ε to n maxɔdinma kabanako taxamasenna ma. Koni ε mi kabanako fe yo toɛ ba Nabi Yunusaa taxamasenna ra.

30 Nabi Yunusa§ findi taxamasenna ra kii naxan yi Niniwa kaane xa, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn findima taxamasenna ra na kii nin iki muxune xa.

31 Naxalan Mangan naxan keli sogeteden yiifanna ma, na tima nɛn Kiti Sa Lɔxɔni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi bɔxɔn danna nan na, a fa a

tuli mati Sulemani a fekolonna falan na. Awa, n xa a fala ε xa, naxan gbo dangu Sulemani ra, na be yi.

32 Niniwa kaane tima nɛn Kiti Sa Lɔxɔni, e yi ε yalagi amasɔtɔ ne Yunusa a kawandin mɛ waxatin naxan yi, e xun xanbi so nɛn e hakɛne yi. Koni n xa a fala ε xa, nde be naxan gbo Yunusa xa!”

Fati bɛndɛn kɛnɛnna fe
Matiyu 5.15, 6.22-23

33 Yesu naxa, “Muxu yo mi lɛnpun nadɛgɛma, a yi a luxun hanma a yi a raso deben bun ma, koni a dɔxɔma seen nan fari alogo yamaan na so banxini, e xa kɛnɛnna to.

34 I yɛɛn luxi nɛn alo lɛnpuna i fati bɛndɛn xa. Xa i yɛɛn kɛndɛ, i fatin birin luma nɛn kɛnɛnni, koni xa i yɛɛn kala, i fatin luma nɛn dimini.

35 A liga i yeren ma nayi, kɛnɛnna naxan i yi, na nama findi dimin na.

36 Xa i fatin kɛnɛnni, dimi yo mi a yi, a birin dɛgɛma nɛn alo lɛnpun dɛgɛma kii naxan yi.”

Yesu yi Sariya karamɔxɔne nun
Farisi muxune yalagi

Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40

37 Yesu yelin falan tiyɛ waxatin naxan yi, Farisi muxuna nde yi a xili, a a xa sa a dɛge a konni. Nanara, a so, a dɔxɔ a dɛgedeni.

38 Farisi muxuna a to waxatin naxan yi, a Yesu mi a yiin naxaxi lan e dinan kiin ma benun a xa a dɛge, a kabɛ.

39 Nanara, Marigin yi a fala a xa, a naxa, “E tan Farisi muxune, ε igelengenna nun donse sa seen fanna maxama, koni ε kuiin nafexi muxu seen nun fe ɲaxin na.

40 E tan daxune! Xa Ala naɲ seen fanna daxi, a tan xa mi a kuiin fan daxi ba?

41 Koni naxan ε donse don goronna kui, ε xa na so yiigelitɔne yii, seen birin sariɲanma nɛn na yi.”

42 “E tan Farisi muxune, gbalona ε yɛɛ ra! Amasɔtɔ ε nakɔ yi seene yaganna bama, alo sorontonna

‡ 11:25: Na yire **makɔxin** findixi muxun bɔɲɛn nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sariɲanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali kobine ma. § 11:30: A mato Yunusa sora 1 han 4 kui.

nun sabi gbeteeye, koni ε bata ε me tinxinyaan nun Alaa xanuntenyana fe ra. A lan nen ε xa ne nan liga, e nun yagan baana.”

⁴³ “Gbalona ε xa, ε tan Farisi muxune, amasoto dɔxode fajin nafan ε ma salide banxine yi, binye xɔntonne rafan ε ma lɔxɔ tideni.

⁴⁴ Gbalona ε xa! Amasoto ε ligaxi nen alo gaburu fonna. Yamaan sigan tima a fari, e mi a kolon.”

⁴⁵ Sariya karamoxo keden yi a fala a xa, a naxa, “Karamoxo, i naxan falama ito ra, i nxu fan nafeyama nen nayi!”

⁴⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamoxone! Amasoto ε goronna sama yamaan xun ma naxan binya kati, koni ε tan yeteen mi ε yii dinje a ra hali, ε yi e mali a tonge.

⁴⁷ Gbalona ε xa! E bata gaburu fajine rafala nabine xa, ε benbane nabiin naxanye faxa yati!

⁴⁸ E benbane naxan liga, ε yeteen bata tin, ε bata a mayita amasoto e nabine faxa nen, ε tan bata gaburune yiton mon.

⁴⁹ Nanara, en bata Ala xaxinla to, a naxa, ‘N nabine nun xerane rasigama e ma nen, e ndee faxama nen, e yi ndee besenxonya.’

⁵⁰ Nanara, iki muxune saranma na nabine birin faxa feen nan na xabu dunuɔa da waxatini,

⁵¹ fɔlɔ Habila saya feen ma han sa dɔxɔ Sakari saya feen ma, e naxan faxa saraxa ganden nun yire sarijanxin tagi. N xa a fala ε xa, na feene xetema nen iki muxune ma.”

⁵² “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamoxone, amasoto ε bata deen jinna mara naxan xaxilimaya banxin deen nabima, ε tan yeteen mi soe. Naxanye waxi so feni, ε bata ne raxete!”

⁵³ Yesu keli na yi waxatin naxan yi, sariya karamoxone nun Farisi muxune yi a yigbeten fɔlɔ, e yi a ye ma ayi kati! E yi a maxodin fe wuyaxi ma amasoto

⁵⁴ e yi waxi a xon ma, e xa a suxu feni ton a falana fe ra.

12

Maxadina nafigina fe yi Matiyu 10.26-27

¹ Muxu wuli wuyaxi e malan waxatin naxan yi han e lu tiye e bode ma, Yesu yi falan ti a xarandiine singe xa, a naxa, “E a liga ε yeren ma Farisi muxune buru rate sena* fe yi, naxan findixi e nafigiyaan na.

² Feen naxan luxunxi na minima nen kenenni, wundo feen birin kolonma nen.

³ Nanara, ε bata naxan fala dimini, na mema nen kenenni. E bata naxan birin kayekoyen muxune xa konkoni, ne ralima nen taa tagini kenenni.”

Ala yεragaxuna fe Matiyu 10.28-31

⁴ “N xoyine, n xa a fala ε xa, ε nama gaxu ne yee ra naxanye fati benden faxama koni e mi nɔe fefe lige dangu na ra.

⁵ E gaxuma naxan yee ra, n na yitama ε ra nen: ε xa gaxu Ala yee ra, senbena a yii, a na i faxa waxatin naxan yi, na xanbi ra a yi i rasiga yahannama yi. N xa jɔndin fala ε xa, ε xa gaxu na nan yee ra!”

⁶ “Xolidi suulun mi sare gbanan firin na ba? Koni hali na keden, Ala mi jinanje a xon ma.

⁷ Hali ε xun sexen keden kedenne, Ala e xasabin birin kolon. Nanara, ε nama gaxu, ε dangu xolidi wuyaxin na!”

I ti Yesu a fe ra yamaan yetagi Matiyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸ “N xa a fala ε xa, naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii Xemen fan na jɔxonna ligama nen a xa Alaa malekane yetagi.

⁹ Koni naxan yo na a me n na yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii Xemen fan n mema a ra nen Alaa malekane yetagi.”

¹⁰ “Naxan na n tan Muxuna Dii Xemen nayelevu, na mafeluma nen. Koni naxan na Alaa Nii Sarijanxin nayelevu, na mi mafeluye mumel!”

* **12:1: burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

11 “E na siga ε ra salide banxin yetagi waxatin naxan yi, e yi ε yigbeten, hanma mangane yetagi hanma kuntigine yetagi, ε nama xamin ε xon ba feen na hanma ε naxan falama.

12 Amasoto ε naxan falama Alaa Nii Sarijanxina ε xaranma nen na ra na waxatin yeteni.”

Nafulu kan daxuna fe sandana

13 Muxuna nde yi a fala a xa ya-maan tagi, a naxa, “Karamoxo, a fala ngaxakedenna xa, nxu fafe nafunla naxan lu nxu yii, a xa a yitaxun, a yi n gbeen so n yii.”

14 Yesu yi a yabi, a naxa, “Ee! I tan! Nde n findixi kiti bolonna ra hanma se taxun na muxu firinna tagi?”

15 Na xanbi ra, a yi a fala e birin xa, a naxa, “E a liga ε yeren ma milana fe yi amasoto muxun findi nafulu kannan ra ki ki, a mi noe luyε a sii ra a nafunla fe ra.”

16 Awa, Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Boxona nde yi nafulu kannan de yii nun naxan sise yi sabatima kati!”

17 A yi a miri a yetε ma, a naxa, ‘Yire mi n yii, n na n ma sisee bogine ramare denaxan yi. N nanfe ligama nayi?’

18 A yi a miri a yetε ma, a naxa, ‘N naxan ligama na ni ito ra. N na n ma se ramara banxine kalama nen, n yi nde gbetεye ti naxanye gbo dangu a fonne ra. N yi n ma maala nun n yii seene ramara na yi.

19 Na xanbi ra, n na a fale nen n yetε ma, n naxa, n makoon seen naxan birin ma jεε wuyaxi bun ma, n bata ne soto. N xa n dege ki fani, n yi n min, n yi n yetε rasεwa.’

20 Koni Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I tan daxuna, to koεen na ε nun i niin fatama nen, na xanbi ra i bata seen naxanye birin namara i yetε xa, ne findima nde gbee ra?’ ”

21 Yesu naxa, “A na kii nin ε birin xa naxanye nafunla malanma e yetε xa, koni nafulu kan mi e ra Ala yeε ra yi.”

Iyigi sa Ala yi Matiyu 6.25-34

22 Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Nanara, n na a falama ε xa, ε nama kontofili ε dunuja yi gidina fe ra, ε naxan donma hanma ε ε maxidima naxan yi.

23 Amasoto niin dangu donseen na, fati benden dangu dugin na pon!

24 E xoline mato, e mi sese sima, e mi sese xabama, donse ramarade mi e yii, koni Ala e baloma. E tan dangu xoline ra pon!

25 E tan nde noe waxatidi se a yetε siin fari xaminna fe ra ba?

26 Xa ε mi noe fe xuridine ligε, nan-fera ε xaminma a donxene fe ra nayi?

27 E wudi fuge fagine gbo kii mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yetε xa, koni n xa a fala ε xa, hali Manga Sulemani e nun a noron birin yi, a mi maraberi ba alo e tan nde.

28 Ala nan sexene maraberi bama naxanye be yi to, tila a ganma nen, a jan fefe! A mi ε maraberi be dangu ne ra ba? E denkeleyaan xurun.

29 Nanara, ε nama kontofili sena fe ra ε naxan donma e nun ε naxan minna.

30 Amasoto dunuja denkeleyatarene seni itoe birin fenma waxatin birin. Koni ε Fafe Ala ε makoon kolon.

31 Koni ε Alaa Mangayaan fen, na xanbi ra, a seni itoe fan soma ε yii nen.”

Ariyanna nafunla fe Matiyu 6.19-21

32 Yesu naxa, “Yeεεε kurudina, ε nama gaxu amasoto a bata ε Fafe Ala kenεn, a Mangayaan so ε yii.

33 E ε yii seene birin sara, ε gbetin so yiigelitone yii. E gbetin namara seene soto ε yetε xa naxanye mi kale. E yi ε nafunle ramara ariyanna yi a mi janma denaxan yi, mujadene nun melimenle mi a kale denaxan yi.

34 Bayo i ya nafunla denaxan yi, i xaxinla fan menna nin.”

Walikeen naxanye yitonxi

35 Yesu naxa, “E ε yiton alogo ε xa wali, ε yi ε lenpune radεε.

36 E xa liga alo walikeen naxanye e kuntigin legedenma keli jaxalandi

tiin malanni. A na fa waxatin naxan yi a deen kankon, e a rabima a xa nen mafuren!

³⁷ Muxu sewaxin nan ne ra naxanye kuntigina e lima e ye, e yitoxi! N xa jondin fala e xa, a a tagi xidima nen, a yi e radaxo, a donseen so e yii.

³⁸ Muxu sewaxin nan ne ra xa a e yitoxin li, hali a fa ke tagini hanma dangu na ra.

³⁹ E xaxili lu ito xon ma. Xa banxi kannu mujaden fa waxatin kolon, a mi tinne mujaden yi so a banxini.

⁴⁰ E fan xa e yiton amasoto e xaxili mi waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xemen fama na waxatin nin.”

Walike tinxinxina fe

Matiyu 24.45-51

⁴¹ Piyeri yi Yesu maxodin, a naxa, “Marigina, i sandani ito sama nxu tan nan xa ba hanma muxun birin xa?”

⁴² Marigin yi a yabi, a naxa, “Walikeen mundun lannaya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a doxi walikeen bonne xun na, a donseen taxun e ra a waxatini, a tan nan na ra.

⁴³ Na walikeen sewama nen xa a kuntigina a li na wanla ke!

⁴⁴ N xa a fala e xa yati, a kuntigina a yii seen birin taxuma a ra nen.

⁴⁵ Koni xa a walikena a miri a yete ma fa fala, ‘N ma kuntigin bata buye ayi, a mi xeten xulen,’ xa a walikeen bonne bonbo folo, xemen nun naxanle, a a dege, a yi a min han a yi a radangu ayi,

⁴⁶ a kuntigin na fa waxatin naxan yi, walikeen na xaxili mi a xon ma waxatin naxan yi, a kuntigina a naxankatama nen nayi, a yi a saranna fi alo denkeleyatarene kii naxan yi.”

⁴⁷ “Walikeen naxan a kuntigin sagoon kolon, koni a mi tin na lige, na bonboma nen bosaan ye wuyaxi ra kati!

⁴⁸ Koni walikeen naxan mi a kuntigin sagoon kolon, xa na fena nde liga, a bosaan sotoma naxan ma fe ra, a bulanma nen nayi ndedi. Awa, a wuyaxi soxi naxan yii, a wuyaxi maxilima nen na ra. A gbegbe soxi

naxan yi, a gbegbe maxilima nen na fan na dangu bonna ra.”

Mayitaxun tiin nan Yesu ra

Matiyu 10.34-36

⁴⁹ Yesu naxa, “N bata fa teen na dununa yi. Xa a yi dege nun, na rafan n ma han!

⁵⁰ Koni fo n xa mamin toroni singen. N bonne mi se han a kamali!

⁵¹ E mirixi a ma fa fala a n faxi bonne xunbenla nan na dununa yi ba? N xa a fala e xa, n mi faxi bonne xunbenla xan na fo mayitaxunna.

⁵² To xanbi ra, muxu suulun yitaxunma nen denbaya kedenna kui, saxan foxo kedenni, firin foxo kedenni.

⁵³ Dii fafane kelima nen dii xemene xili ma, dii xemene fan yi keli e fafane xili ma. Dii ngane kelima nen e dii temene xili ma, dii temene fan yi keli e ngane xili ma. Mamene kelima nen e diine naxanle xili ma. Diine naxanle fan yi keli e mamene xili ma.”

Waxatine famu fena

Matiyu 16.2-3

⁵⁴ Yesu mon yi a fala yamaan xa, a naxa, “E na kundaan to sogegododeni waxatin naxan yi, e a kolonma nen nayi fa fala, ‘Tulen famaani ni i ra,’ a ligama na kii nin.

⁵⁵ E na foyen to keke sogetede yifari foxoni waxatin naxan yi, e a falama nen, e naxa, ‘Kuye wolonma nen to,’ anu a ligama nen.

⁵⁶ E tan nafigine, e nae kore xonna nun boxo xonna matoe nen, e yi a bunna kolon, nanfera e mi nae waxatini ito bunna kolonne?”

Yengen nan fena yengefane tagi

Matiyu 5.25-26

⁵⁷ “Nanfera e mi nae kitin se e yete ma, naxan tinxin e na liga?

⁵⁸ Xa i yengefaan sigama i ra i kitideni, e nema kira yi waxatin naxan yi, i xa kata i na feen nan e tagi alogo a nama siga i ra kitisaan fama, alogo kitisaan fan nama i so doma kanne yii, doma kanne fan yi i sa kason na.

⁵⁹ N xa a fala i xa, i mi keke na fo i yanginna birin fi.”

13

Ɛ xun xanbi so Ɛ hakene yi

¹ Na waxatini, muxuna ndee yi fa Galile kaane fe fala Yesu xa, Pilati naxanye faxes e yi saraxan bama Ala xa waxatin naxan yi.

² Yesu yi e yabi, a naxa, “Bayo Galile kaane bata faxes na kiini, Ɛ mirima na ma nen ba, fa fala hake kanna nan ne ra dangu Galile kaan bonne birin na ba?”

³ Ɛn-Ɛn de! N xa a fala Ɛ xa, xa Ɛ mi Ɛ xun xanbi so Ɛ hakene yi, Ɛ birin faxama nen alo bonne.

⁴ Kore banxin naxan Siloyan yi, a bira muxu fu nun solomasexen naxanye fari, ne fe di? Ɛ mirixi a ma fa fala ne naxu dangu Yerusalen kaane birin na ba?

⁵ Ɛn-Ɛn de, n xa a fala Ɛ xa, xa Ɛ mi Ɛ xun xanbi so Ɛ hakene yi, Ɛ birin faxama nen alo bonne.”

Xode binla fe sandana

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Xode binla yi xemena nde yii a nakoni. A siga a bogin fendeni koni a mi sese to a koe ra.

⁷ Nanara, a yi a fala a nako kantanna xa, a naxa, ‘A mato, a jee saxanna nan ito ra, n fama be yi, n fa xode ni ito bogin fen koni n mi se to a ra. A sege, i yi a woli ayi, a nama boko fajin kala.’

⁸ Koni a nako kantanna yi a yabi, a naxa, ‘Nkanna, a lu na jee kedenni ito yi. N xa yinla ge a rabilinni, n yi a rafe laxon na naxan a sabatima.

⁹ Xa xode binli ito bogi nayi faraxi, na fan, xa a mi bogi, i yi a sege.’ ”

Yesu yi naxalan furetɔn nakendeya Matabu Loxoni

¹⁰ Matabu Loxona nde yi, Yesu yi xaranna tima salide banxini.

¹¹ Naxanla nde yi na nun jinan naxin yi naxan foxo ra, a bata yi a rafura jee fu nun solomasexe, a bata yi a mafelen, a mi yi fa noe a ratinxinje hali!

¹² Yesu a to waxatin naxan yi, a yi a xili, a yi a fala, a naxa, “Nga naxanla, i bata i soto i ya fureni ito ra to!”

¹³ A yi a yiin sa a fari, naxanla yi ratinxin kedenna, a yi Ala tantun.

¹⁴ Salide banxin kuntigin yi xolo, bayo Yesu bata muxun nakendeya Matabu Loxoni. Nanara, a falan ti yamaan xa, a naxa, “Wanla kema xii sennin nan bun, nayi Ɛ xa fa na loxone ma, Ɛ fa kendeyaan soto, koni a mi lige Matabu Loxoni!”

¹⁵ Marigin yi a yabi, a naxa, “Ɛ tan nafigne, Ɛ tan naxanye birin be, Ɛ mi Ɛ jingena hanma Ɛ sofanla fulunma ba, Ɛ sa a ramin Matabu Loxoni?”

¹⁶ Awa, Iburahima bɔnsɔnna nan naxanli ito ra, Setana bata naxan xidi jee fu nun solomasexe. A mi lan, a xa xoro ya, a fulun Matabu Loxoni ba?”

¹⁷ Yesu a falan yi a yengefane birin nayagi. Na waxatini yamaan birin yi lu sewe a kabanako feene birin na.

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, Maraka 4.30-32

¹⁸ Yesu naxa, “Alaa Mangayaan maligaxi nanse ra? N na a misalima nanse ma?”

¹⁹ A luxi nen alo sansi keke xuridina, * xemɛn naxan si a xeen ma, a gbo, a findi wudin na, xoline yi e teen sa a yi.”

Burun nate sena fe sandana

Matiyu 13.33

²⁰ Yesu mon yi maxodinna ti, a naxa, “N na Alaa Mangayaan misalima nanse ma?”

²¹ A ligaxi nen alo burun nate sena† naxanla naxan tongo, a yi a sa buru fujɔ benbeli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te.”

So de xurina fe

Matiyu 7.13-14, 21-23

²² Yesu yi siga taa gbeene nun banxidene ra, a xaranna ti a yi a tinxin Yerusalen taan na.

²³ Nde yi a maxodin, a naxa, “N kannu, muxun naxan kisima, na mi wuya ba?”

Yesu yi e yabi, a naxa,

* **13:19:** Sansini ito xili nen mutaridi. † **13:21:** **burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

24 “Ɛ yixɔdɔxɔ ɛ so dɛ xurin na, n xa a fala ɛ xa, muxu wuyaxi katama nɛn so feen na koni e mi nɔɛ soɛ.”

25 “Banxi kanna kelima nɛn, a dɛɛn balan. Ɛ ti a xanbi ra, ɛ dɛɛn makɔnkɔn fɔlɔ, ɛ naxa, ‘N kanna, dɛɛn nabi nxu xa,’ a ɛ yabima nɛn nayi, a naxa, ‘N mi ɛ keliden kolon!’

26 Awa, ɛ a yabima nɛn nayi, ɛ naxa, ‘N xu bata yi nxu dɛge, nxu yi nxu min i fɛma, i bata xaranna ti nxɔ taani!’

27 A mɔn a falama nɛn, a naxa, ‘Ɛ tan tinxintarene, ɛ keli n fɛma, n mi ɛ keliden kolon.’

28 Ɛ na Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba nun nabine birin tɔ Alaa Mangayani waxatin naxan yi, koni ɛ tan mi so, ɛ wugama nɛn nayi, ɛ yi ɛ jinna raxin kati!

29 Yamaan fama nɛn, sa keli sogeteden nun sogegododen nun yiifari fɔxɔn nun kɔmɛna ma, e dɔxɔ sɛwa bande dondeni Alaa Mangayani.

30 Nayi, naxanye xanbin na, na ndee sa luma nɛn yɛɛn na. Naxanye yɛɛn na iki, ne yi sa lu xanbin na.”

Yesu yi Yerusalɛn taan xanu Matiyu 23.37-39

31 Na waxatin yɛtɛni Farisi muxuna ndee yi fa Yesu fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, “Keli be yi, i siga yire gbɛtɛ yi, amasɔtɔ Herode waxi i faxa feni.”

32 Yesu yi e yabi, a naxa, “Ɛ sa a fala na xulumaseen xa, ɛ naxa, ‘N jinanne kedima nɛn, n muxune rakɛndɛya to nun tila yi, a soge saxandeni, n yelinma nɛn n ma wanla ra.’

33 Koni hali na, fɔ n xa lu sigan tiyɛ nɛn to nun tila nun tila buda yi, bayo a mi lan nabiin xa faxa yire gbɛtɛ yi fɔ Yerusalɛn taani.”

34 A yi a fala, a naxa, “Yerusalɛn kaane! Yerusalɛn kaane! Ɛ tan naxanye nabine faxaxi, ɛ yi Alaa xɛrane magɔlɔn. A xɔnla n suxu nɛn sanja ma wuyaxi n xa ɛ malan n fɛma alo tɔxɛ ngana a diine malanma a gabutɛɛn bun ma kii naxan yi, koni ɛ mi tin!

35 Awa, Ala ɛ konna rabejinma nɛn fefe! N xa a fala ɛ xa, ɛ mi fa n toma han ɛ yi a fala, ɛ naxa, ‘Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!’ ”

14

Yesu yi furetɔɔn nakɛndɛya

1 Matabu Lɔxɔna nde yi, Yesu yi siga a dɛgedeni Farisi muxu gbeena nde konni. Awa, yamaan yi Yesu matoma kati!

2 Xɛmɛn naxan fatin yi makusinxi, na yi fa Yesu yɛtagi.

3 Yesu yi sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune maxɔdin, a naxa, “A daxa muxune yi rakɛndɛya Matabu Lɔxɔni ba, hanma na mi lan?”

4 Koni e mi a yabi hali! Yesu yi xɛmɛn tongo, a yi a rakɛndɛya, a siga.

5 Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa dii xɛmɛna hanma turana ɛ tan nde yii, xa a bira xɔjinna kui Matabu Lɔxɔni, i mi a ratema mafurɛn Matabu Lɔxɔni ba?”

6 Koni e mi nɔ a maxɔdinna yabɛ.

Yɛtɛ yitena fe

7 Yesu mɔn yi falan ti muxu xilixine xa sandani, amasɔtɔ a yi e rakɔrɔsima e katama dɔxɔdeni yɛɛn na kii naxan yi, a naxa,

8 “Muxuna nde na i xili jaxalandi ti malanni waxatin naxan yi, i nama dɔxɔ yɛɛn na, amasɔtɔ yanyina nde muxu gbɛtɛ xilixi naxan dangi i tan na.

9 Awa, naxan ɛ birin xilixi, na fama nɛn, a yi a fala i xa, a naxa, ‘Dɔxɔdeni ito so a yii.’ Xa na liga, i yagima nɛn nayi amasɔtɔ i bata keli na dɔxɔde fajini.

10 Koni e na i xili waxatin naxan yi, siga i sa dɔxɔ xanbin na, nayi i xɔjɛ yatigin fama nɛn i fɛma, a yi a fala i xa, a naxa, ‘Sɔxɔ, fa i magodo yire fajini ito yi.’ I binyama nɛn nayi muxu xilixin bonne birin yɛtagi.

11 Amasɔtɔ naxan birin a yɛtɛ yitema, na magodoma nɛn. Naxan na a yɛtɛ magodo, na yitema nɛn.”

12 Yesu yi a fala xɔjɛ yatigin xa, a naxa, “Xa i ferijɛn seen hanma ximɛna soma yamaan yii, i nama i xɔyine xili, hanma i ngaxakedenne hanma i xabilane hanma i dɔxɔ bode nafulu kane, amasɔtɔ ne fan i xilima nɛn, e yi i ya donla saran.

13 I na ɲaxaɲaxan ti waxatin naxan yi, i xa yiigelitɔne xili e nun madɔntɔne nun sankalatɔne nun danxutɔne.

14 Awa, i barayin sɔtɔma nɛn nayi amasɔtɔ ne mi nɔɛ a donla saranɲɛ. Koni Ala a saranna fiyɛ muxu tinxinx-ine rakeli waxatini sayani.”

*Dɛge malan gbeena fe sandana
Matiyu 22.1-10*

15 Donse donna nde yi a fɛma, na ito mɛ waxatin naxan yi, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Muxu sɛwaxin nan ne ra naxanye balon donma Alaa Man-gayani.”

16 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Xɛmɛna nde yi na naxan donse donna malan gbeen ti, a muxu wuyaxi xili.

17 Na malanna waxati saxini, a yi a walikɛɛn nasiga, a xa sa a fala a muxu xilixine xa, a e xa fa, seene birin bata yi yelin yitɔɲɛ!

18 Koni e birin yi e makone fala fɔlɔ. A singe ra xiin yi a fala walikɛɛn xa, a naxa, ‘N bata xɛɛn sara fɔ n xa sa na mato, yandi i hake lu n xa.’

19 Bonna naxa, ‘N bata ɲinge fu sara, n sa e matoma, yandi i xa i hake lu n xa.’

20 Bonna fan naxa, ‘N baxi ɲaxanla futudeni nɛn. Nanara, n mi nɔɛ sigɛ.’

21 Walikɛɛn yi xɛtɛ, a sa na birin fala a kuntigin xa. Awa, banxi kanna yi xɔlɔ nayi han, a yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, ‘I mafura, i siga kirane xɔn ma, i sa fa yiigelitɔne nun madɔntɔne nun danxutɔne nun sankalatɔne ra.’

22 A mi bu walikɛɛn naxa, ‘N kanna, i naxan fala n xa, n bata na liga koni dɔxɔdena ndee mɔn luxi.’

23 Nanara, kuntigin yi a fala walikɛɛn xa, a naxa, ‘Siga xɛɛn ma kirane xɔn ma e nun burunna ra, i kankan yamaan ma, e xa fa, alogo n ma banxin xa rafe.

24 N xa a fala i xa, muxun naxanye xilixi, ne sese mi fa fɛriɲɛn seni ito donɲɛ!’ ”

*Bira Yesu fɔxɔ ra
Matiyu 10.37-38*

25 Yama gbeen yi Yesu fɔxɔ ra sigatini, a yi a yɛɛ rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa,

26 “Muxu yo fa n tan fɛma, a mi nɔɛ findɛ n ma xarandiin na fɔ a xa a mɛ a nga nun a fafe ra e nun a ɲaxanla nun a diine nun a ngaxakeden xɛmɛmane nun a ɲaxalanmane nun a yɛtɛɛn na.

27 Muxu yo mi a faxa wudin* tongo, a bira n fɔxɔ ra, na mi findɛ n ma xarandiin na.

28 Xa ɛ tan nde waxi a xɔn, a xa sangansoon ti, a dɔxɔma nɛn singen, a yi a gbetin yate a yi a kolon naxan ɲɔxɔn a yii, xa na wanla ɲanɲɛ.

29 Xa a mi na liga, a na yelin a betɛn sɛ waxatin naxan yi, a mi nɔɛ sangansoon naɲanɲɛ. Naxan birin na na to, e a magelema nɛn.

30 E a falama nɛn, e naxa, ‘Xɛmɛni ito bata banxin ti fɔlɔ koni a mi nɔxi a raɲanɲɛ!’ ”

31 Yesu naxa, “Xa mangana nde na naxan ma gali muxu wuli fu liyɛ, a waxi a xɔn ma, a xa sa mangan bonna yɛngɛ naxan ma gali sigɛ han muxu wuli mɔxɔɲɛ, a dɔxɔma nɛn singen, a yi a yate xa a sɛnbɛn na mangan yɛngɛ.

32 Xa sɛnbɛ mi a yii, a xeraan nasigama nɛn benun a xa a fɛman li, a yi a mafan, alogo e nama yɛngɛ.

33 Awa, a na kii nin, ɛ tan nde keden mi nɔɛ findɛ n ma xarandiin na fɔ a xa a yii seen birin yiba.”

*Fɔxɔna fe
Matiyu 5.13, Maraka 9.50*

34 “Fɔxɔn fan, koni xa a mɛxɛmɛxɛnna ba ayi, a fa ramɛxɛmɛxɛnna nanse ra nayi?

35 A mi lan bɔxɔn ma, a mɔn mi findɛ lɔxɔn na sansine xa fɔ a xa woli ayi nɛn. Xa tunla naxan ma a feen mɛ, na xa a tuli mati!”

15

*Yɛxɛɛ tununxina fe sandana
Matiyu 18.12-14*

* 14:27: Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nɛɛn, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wɛkilɛ sayaan na Yesu fɔxɔ ra.

1 Lɔxɔna nde mudu maxinle nun yulubitɔ wuyaxi yi fa Yesu fɛma e tuli matideni.

2 Farisi muxune nun sariya karamɔxɔne yi falan ti fɔlɔ e dɛ bun ma, e naxa, “Xɛmɛni ito yulubitɔne yisuxuma, a yi a dɛge e fɛma.”

3 Nanara, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa,

4 “Xa yɛxɛɛ kɛmɛ ɛ tan nde yi, na nde keden yi lɔ ayi, a nanfe ligama? A yɛxɛɛ tonge solomanaanin e nun solomanaaninna luma nɛn burunna ra, a sa a tununxin fen han a yi a to.

5 A na a to waxatin naxan yi, a sɛwama nɛn, a yi a sa a kɔɛ ma,

6 a mɔn yi siga a ra a konni, a yi a dɔxɔ bodene nun a xɔyine xili, a yi a fala e xa, a naxa, ‘En sɛwa amasɔtɔ n ma yɛxɛɛn naxan yi tununxi n bata a to!’

7 N xa a fala ɛ xa, a na kii nin, sɛwan tima nɛn ariyanna yi hakɛ kan keden tubixina fe ra dangu tinxin muxu tonge solomanaanin e nun solomanaaninna ra naxanye mirixi a ma fa fala e mako mi tubin ma.”

Gbeti gbanan tununxina fe

8 “Awa, gbeti gbanan fu naxanla naxan yii, xa na keden tunun a ma, a nanfe ligama? A lɛnpun nan nadɛgɛma, a yi a banxin makɔ mafurɛn, a yi a fen yiren birin yi han a yi a to.

9 A na a to waxatin naxan yi, a a xɔyine nun a dɔxɔ bodene xilima nɛn e bode xɔn ma, a yi a fala e xa, a naxa, ‘En sɛwa en bode xɔn ma amasɔtɔ n ma gbetin naxan tunun, n bata a to!’

10 Awa, n xa a fala ɛ xa a na kii nin, Alaa malekane sɛwama nɛn hakɛ kan keden na fe ra naxan bata tubi.”

Dii Xɛmɛ tununxina fe sandana

11 Yesu yi lu falan tiyɛ, a naxa, “Xɛmɛna nde yi na, dii xɛmɛ firin yi a yii.

12 A xurimaan yi a fala a fafe xa, a naxa, ‘N fafe, i ya nafunla taxun, i n gbeen so n yii.’* Awa, a fafe yi nafunla taxun e nun a tada ra.

13 Waxatidi danguxina xurimaan yi a gbee seene sara, a gbetin tongo, a siga yamana makuyena nde yi, a sa a gbetin birin kala dunuɲa feene yi.

14 A yii seen birin yi njan, na xanbi ra, kamɛ gbeen yi so na yamanan birin yi, sese mi yi fa a tan yii sɔnɔn.

15 Awa, a siga na yamanan dugurena nde fɛma wali kɛdeni, na yi a rasiga a xɛɛn ma xɔsɛ kantandeni.

16 Xɔsɛne toge dagin naxan donma, a xɔnla yi a suxu a xa na nde don koni muxɛ mi na so a yii.

17 Dɔnxɛn na, a yi a miri, a naxa, ‘N fafe a walikɛne donseen donma han e mi a njanɲɛ koni kamɛna n tan faxamaan ni i ra.

18 N xa siga n fafe fɛma n sa a fala a xa, n naxa, N fafe, n bata hakɛn liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo.

19 I mi lan sɔnɔn i xa n xili fa fala i ya diina, i xa n suxu alo i ya walikɛɛn bonne.’

20 Awa, a keli, a xɛtɛ a fafe konni.”

“Benun a xa na li waxatin naxan yi, a fafe yi a to fɛ, a ndedi makuya. A kininkinin a ma kati, a yi a bara, a sa a ralan, a yi a yiin nabilin a dii xɛmɛn ma, a yi a sunbu.

21 A dii xɛmɛn naxa, ‘N fafe, n bata hakɛn liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo, a mi lan sɔnɔn i xa n xili fa fala i ya diina.’

22 Koni a fafe yi a walikɛne xili, a naxa, ‘ɛ mafura, ɛ fa doma gbeen na, ɛ yi a ragodo a ma, ɛ yii rasoon so a yii sonla ra, ɛ sankidin so a sanni.

23 ɛ sa ninge raturaxin faxesa, en malanna raba, en sɛwa.

24 Amasɔtɔ n ma dii xɛmɛn bata yi faxesa nun koni iki a niin bata bira ayi mɔn. A bata yi tunun nun koni iki, n bata a to.’ Awa, e naxan naxan fɔlɔ.”

25 “Na waxatini, dii xɛmɛn forimaan sa xɛɛn ma. A faxi na sa keli xɛɛn ma, a maso banxin na waxatin naxan yi, a sumun xuiin nun bodon ti xuiin mɛ.

26 Awa, a walikɛ keden xili, a yi a maxɔdin, a naxa, ‘Nanfe ligaxi?’

* 15:12: A waxi a kɛɛn nan xɔn benun a baba xa faxesa.

27 Walikεεν yi a yabi, a naxa, 'I xunyεn bata fa, i fafe bata jinge raturaxin faxa a xa, amasotō a mōn bata a dii xεmεn to, a kεndε.'

28 A tada yi xolō kati, a mi tin soε banxini. Nanara, a fafe yi fa, a yi a mafan a xa so.

29 Koni, a yi a yabi, a naxa, 'A mato, n bata jεeni itoe birin wanla ke i xa alo konyina, n mi i ya yamarin matandi hali sanja ma keden pe. I nanse soxi n yii? Hali sii diina, i mi a so n yii nxu nun n lanfane yi sεwa nxu bode xōn ma!

30 Koni i ya dii xεmεn naxan bata i ya nafunla birin kala yalunyani, bayo na mōn bata fa, i bata jinge raturaxin faxa a xa!

31 A fafe yi a yabi, a naxa, 'N ma diina, i tan n fεma be waxatin birin, n yii seen birin i tan nan gbee a ra.

32 Koni a lan en xa malanna ti, en sεwa amasotō i xunyεn bata yi faxa nun koni a niin bata bira ayi iki. A bata yi tunun nun koni iki n bata a to.'

16

Kuntigi tinxintarena fe

1 Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Nafulu kannna nde yi na nun, walikεεν yi naxan yii a feene xun na. Muxune yi a fala nafulu kannna xa, e naxa, 'I walikε mangan naxan dōxi, a i ya nafunla kalama.'

2 Nafulu kannna yi na walikε mangan xili banxini, a yi a fala a xa, a naxa, 'N naxan mεxi i ya fe yi ito ra, na di? N nafunla naxan soxi i yii, fa i dεntεgeε amasotō n mi i findima walikε mangan na sōnōn.'

3 A yi a fala a yεte ma, a naxa, 'N ma kuntigina n yibama nεn n ma wanli ito ra, n nanfe ligama nayi? Senβε mi n na n xεεν sa, n yagima nεn xanditideni.

4 Koni n naxan ligama, n bata na kolon iki! Benun n xa n yii ba wanli waxatin naxan yi, n xōyine sotōma nεn naxanye n yisuxε e konne yi.'

5 Awa, a kuntigina donla muxun naxanye birin ma, a yi ne xili. A yi a

fala a singe ra xiin xa, a naxa, 'N ma kuntigina donla yoli i ma?'

6 A yi a yabi, a naxa, 'Oliwi turen liga se xungbeen yε kεmε donla nan n ma.' Walikε mangan yi a fala, a naxa, 'I ya doli kedin nan ito ra, dōxō, i tonge suulun sεβε.'

7 A yi a fala bonna xa, a naxa, 'Yoli i tan ma?' Na yi a yabi, a naxa, 'Malo benbεli kεmε nan n ma.' Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I ya doli kedin nan ito ra, tonge solomasεxε sεβε.'

8 Na walikε manga tinxintarena kuntigin yi a matōxō a to kōtaxi ayi fe jaxi rabadeni, amasotō dunuja muxune kōta fe jaxi rabadeni dangu kεnenna gbee muxune ra."

9 Yesu yi a fala, a naxa, "E xōyine fen ε yεte xa dunuja nafunli alogo a na jan i yii waxatin naxan yi, naxanye ariyanna yi ne ε yisuxuma nεn habadan banxine yi.

10 Naxan lannayaan liga fedi xurini, na lannayaan ligama nεn fe gbeene fan yi. Koni naxan tinxintareyaan ligama fe xurine yi, a tinxintareyaan ligama nεn fe gbeene fan yi.

11 E nafunla naxan soma ε yii dunuja yi, xa ε mi lannayaan liga nayi, nde lama ε ra nafulu feni ariyanna yi?

12 Xa ε mi lannayaan liga muxune gbeeni, nde i tan gbeen soma i yii?"

13 "Walikε yo mi nōε walε kuntigi firinna xa sanja ma kedenni. Amasotō a kedenna rajaxuma nεn, a kedenna xanu, hanma a kedenna binya, a yi a mε bonna ra. E mi nōε wanla ke Ala nun nafunla xa sanja ma kedenni."

Yesu yi yamaan kawandi

Matiyu 11.12-13, 5.31-32, Maraka 10.11-12

14 Farisi muxune yi ito birin mε, e yi Yesu magele amasotō e bata gbetin xanu.

15 Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E yεte findima muxu tinxinxine ra yamaan yεtagi, koni Ala tan ε bōpe yi feen kolon. Amasotō muxun feen naxan

yatexi, fe haramuxin nan na ra Ala yεε ra yi.”

¹⁶ “Benun Yoni gbee waxatin xa a li Sariya Kitabun nun nabine kitabune nan yi ralima nun. Fɔlɔ na waxatin ma Alaa Mangayana fe Xibaru Fajin yi rali, muxun birin yi e yixɔdɔxɔ, e so a yi.

¹⁷ Koni kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna danguma nɛn benun Sariya Kitabun sɛbenla yiredi keden xa ba a ra.”

¹⁸ “Xɛmɛn naxan na a mɛ a jaxanla ra a yi nde gbɛtɛ futu, na bata yalunyaan liga. Xɛmɛn naxan na jaxalan namɛxin futu, na fan bata yalunyaan liga.”

Nafulu kannu nun Lasarusi a fe

¹⁹ Yesu naxa, “Nafulu kannu nde yi na nun naxan yi marabɛri baxi dugi sare xɔdɛxɛne ra, a yi jaxunni waxatin birin.

²⁰ Yiigelitɔna nde fan yi na nun, a xili Lasarusi, koron yi a fatin birin ma. Na yi saxi nafulu kannu dɛɛn na waxatin birin.

²¹ A yi waxi a xɔn ma bande kɛsɛdin naxanye yolonma keli nafulu kannu tabanla ra, a xa ne don. Barene fan yi lu a korone dɛ kɔnjɛ.

²² Xɛmɛ yiigelitɔn na yi faxa, malekane yi siga a ra Iburahima dɛxɔn ma yire jaxumɛni. Awa, nafulu kannu fan yi faxa, e yi a maluxun.

²³ A tɔrɔ laxira yi kati! A yi a yεε rasiga, a yi Iburahima to wulani, Lasarusi a dɛxɔn ma.

²⁴ A yi gbelegbele, a naxa, ‘N Fafe Iburahima, kininkinin n ma, Lasarusi xɛ n ma, a xa a yii sonla sin igeni, a yi fa a dindin n lɛnna ma, amasɔtɔ n tɔrɔxi tɛni be kati!’

²⁵ Koni Iburahima yi a yabi, a naxa, ‘N ma dii, i xaxili na xɔn ma ba, i yi kɛndɛ waxatin naxan yi, i se fajin birin sɔtɔ nɛn koni Lasarusi tan yi tɔrɔn nin. Iki a tan sɛwaxi be, i tan tɔrɔni.

²⁶ Mɔn sɔnɔn, yili gbeena en tagi alogo naxanye waxi keli feni be, siga

i fɛma, ne nama siga. Muxe nama keli i fan fɛma mɛnni fa nxu fɛma be.’

²⁷ Nafulu kannu naxa, ‘N fafe, n na i mafanma, i xa Lasarusi xɛ, a xa siga n fafe konni,

²⁸ bayo ngaxakedenmaan muxu suulun na yi, a xa sa e kawandi alogo e nama fa tɔrɔ yireni ito yi be.’

²⁹ Iburahima yi a yabi, a naxa, ‘Musa nun nabine falane e fɛma na, e xa ne xuiin namɛ.’

³⁰ Nafulu kannu yi a yabi, a naxa, ‘N fafe Iburahima, na mi a gasɛ! Koni xa muxun keli sayani, a siga e fɛma, e e xun xanbi soma e hakeni nɛn, e tubi.’

³¹ Koni Iburahima naxa, ‘Xa e mi e tuli mati Musa nun nabine ra, hali muxun keli sayani, a siga e fɛma, e mi lɛ a ra.’ ”

17

Yulubina fe

Matiyu 18.6-7, Maraka 9.42

¹ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Feen naxanye muxune birama yulubini, a fɛrɛ mi na fɔ ne xa taran na, koni gbalona e yεε ra naxanye na findi sabun na.

² A yi lan ne ma, gɛmɛ gbeen xa xidi e kɔɛ ra, e woli baan nin benun e xa diidi xurini ito nde keden bira yulubini.

³ ɛ a liga ɛ yeren ma!”

“Xa i ngaxakedenna hakeni liga, i xa a sɔnna yita a ra. Xa a na feen bejin, i xa a mafelu.

⁴ Xa a hakeni liga i ra sanja yi solofere soge kedenni, koni a yi fa i fɛma na waxatin birin yi, a naxa, ‘N bata nimisa,’ a mafelu.”

Denkɛlyana fe

⁵ Xɛrane yi a fala Marigin xa, e naxa, “Nxɔ denkɛlyaan fari sa.”

⁶ Marigin yi e yabi, a naxa, “Xa ɛ denkɛlyaan gbo ayi alo sansi kɛsɛ xuridina,* ɛ nɔɛ a fale nɛn wudi bili gbeeni ito ma, ɛ naxa, ‘I yetɛ tala bɔxɔni, i sa ti fɔxɔ igeni tagi!’ A ɛ fala xuiin suxuma nɛn.”

Walikɛn lan a xa naxan liga

* 17:6: Sansini ito xili nɛn mutaridi.

7 “Xa konyina ε tan nde yii naxan xεεn sama hanma a γεξεεne kantan, a na fa waxatin naxan yi, sa keli xεεn ma, i a falama a xa nεn ba, fa fala, ‘Fa i dεge?’

8 Εn-εn, koni i a falama nεn, i naxa, ‘N ma ximεnna rafala, i yi i ya walike doamaan tongo, i wanla κε n xa. N na n dεge waxatin naxan yi, n yi n min, na xanbi ra i fan yi i dεge, i yi i min.’

9 Konyi kanna mi barika birε a konyin xa bayo a bata wanla κε a tixi naxan na.

10 Ε tan fan na kii nin ε na Alaa yamarine birin suxu waxatin naxan yi, ε xa a fala, ε naxa, ‘Konyin nan tun nxu tan na, nxu bata nxo wanla κε.’ ”

Yesu yi dogonfonto fu rakendeya

11 Yesu sigama Yerusalen taani waxatin naxan yi, a dangu Samariya yamanan nun Galile yamanan tagi.

12 A soma taadina nde yi waxatin naxan yi, dogonfonto fu yi a ralan. E yi yire makuyeni. E gbelegbele, e naxa,

13 “Nxu kanna! Yesu! Kininkinin nxu ma!”

14 Yesu yi e to, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga saraxaraline konni, e xa ε mato.”†

Awa, e sigama kiraan xon ma waxatin naxan yi, e kendeya.

15 Muxu keden yi e tagi, na a to waxatin naxan yi, fa fala a bata kendeya, a xεte Ala tantunje a xuini texin na.

16 A bira Yesu sanna bun ma, a yetagin yi lan boxon ma, a barikan bira a xa. Samariya kaan nan yi na xεmen na nun.

17 Yesu yi a fala, a naxa, “Muxu fu xa mi kendeyaxi ba? A donxe muxu solomanaaninna bonne tan minen yi?”

18 Muxu yo mi luxi naxan xεtexi, a fa barikan bira Ala xa, fo xopeni ito ba?”

19 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i siga, i ya denkeleyaan bata i rakisi.”

Alaa Mangayaan fa feen taxam- asenne

Matiyu 24.23-28, 37-41

20 Farisi muxuna ndee yi Yesu maxodin, a Alaa Mangayaan fama waxatin mundun yi. A yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan mi fama alo en seen naxan toma.

21 Muxu mi a fale fa fala, ‘A mato, a be yi,’ hanma, ‘A sa menni.’ Amasoto Alaa Mangayana ε tan yi.”

22 A yi a fala xarandiine xa, a naxa, “Waxatina nde fama a xonla ε suxuma nεn, ε xa n tan Muxuna Dii Xεmen fa waxatin to koni ε mi a toε.

23 Nde taranma nεn nayi naxanye a falama, e naxa, ‘A sa menni,’ hanma ‘A be yi.’ Koni ε nama siga, ε nama ε gi a matodeni.

24 Amasoto a luma nεn alo kuyen na a jinna masoxon keli bode foxon na sa ti bode foxon na. N tan Muxuna Dii Xεmen fama na kii nin n fa loxon.

25 Koni fo n xa toro nεn singen kati! A fεε mi na fo iki muxune xa e mε n na.

26 Nuhan gbee waxatin liga kii naxan yi,‡ a ligama na kii nin n tan Muxuna Dii Xεmena waxatini.

27 Muxune birin yi e degema na waxatini, e yi e minma, e yi jaxanle futuma, e yi e diine fima xεmene ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunkin kui. Fufaan yi fa, a yi e birin faxa.

28 A mon ligama nεn na kiini alo a liga Loti gbee waxatini kii naxan yi. Muxun birin yi lu e dεge, e yi e min, e seen sara, e seen mati, e seen si, e banxin ti.

29 Awa, Loti keli Sodoma yi waxatin naxan yi, tεen nun dolen ganmaton yi godo keli kore, a yi e birin faxa. §

30 N tan Muxuna Dii Xεmen na mini kenenni waxatin naxan yi, a ligama na kii nin.”

† **17:14: dogonfontona:** Alaa sariyan kui, dogonfonton mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nεn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gβete mi yi a yiin dinje dogonfonton na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nεn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonta na ba muxun ma, fo a xa saraxan ba alogo a mon xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a doxo a konni. A mato Saraxaraline sora 14. ‡ **17:26:** Dunuja Folon 6.5-12 nun 7.6-23 § **17:29:** Na feen seβexi Dunuja Folon 19.24 kui.

31 “Na ɓɔxɔni, muxun naxan a kore banxin kɔɛ ra, na nama godo banxini a yii seene tongodeni. A mɔn na kii nin, muxun naxan xɛɛn ma, na nama fa xɛtɛ banxini.

32 Ɛ xaxili lu Loti a naxanla xɔn ma.*

33 Naxan na kata a niin nakisi feen na, na bɔnɔma ayi nɛn. Naxan na bɔnɔ a niini, na kisima nɛn.

34 N xa a fala ɛ xa, na kɔɛɛn na xɛmɛ firin luma nɛn sade kedenna ma, keden xalima nɛn, keden yi lu na.

35 Naxalan firin luma nɛn se dinni, kedenna xalima nɛn, keden yi lu na.

36 Xɛmɛ firin luma nɛn xɛɛn ma, kedenna xalima nɛn, keden yi lu na.”

37 Xarandiine yi a maxɔdin, e naxa, “Marigina, na ligama minɛn yi?” Yesu yi e yabi, a naxa, “Sube faxaxin dɛnaxan yi, dugane e malanma mɛnna nin.”

18

Kaɗa gilɛn nun kitisana fe

1 Na xanbi ra, Yesu yi sandani ito sa e xa, a yi e xaran, a e xa Ala maxandi waxatin birin, e nama xadan,

2 a naxa, “Kitisana nde yi taana nde yi nun naxan mi yi gaxuxi Ala yɛɛ ra, a mi danma muxɛ ra.

3 Kaɗa gilɛna nde yi na taani nun, na yi siga a fɛma, a yi a mafan, a naxa, ‘Kitin sa nxu nun n yɛngɛfaan tagi.’

4 A bu han, a mi tin, koni dɔnxɛn na a miri a yɛtɛ ma, a naxa, ‘Hali n mi gaxu Ala yɛɛ ra, n mi danɗɛ muxɛ ra,

5 koni bayo kaɗa gilɛni ito n yɛɛ gbama ayi, n xa kata, n xa a kitin sa, xa na mi a ra a luma fɛ nɛn waxatin birin han n tunnaɗɔ n ma.’ ”

6 Awa, Marigin mɔn yi siga falan ma, a naxa, “Kiti bolon tinxintaren naxan fala, ɛ tuli mati na ra.

7 Awa, Ala mi a gbee muxune xun mafalɛ ba, naxanye a xilima kɔɛɛn nun yanyin na? A buyɛ na yi ba?

8 N xa a fala ɛ xa, a e xun mafala kitin bolonma nɛn mafuren! Koni n tan Muxuna Dii Xɛmɛn na fa waxatin naxan yi, n dɛnkeleyaan liyɛ dunuɗa yi ba?”

* 17:32: A mato Dunuɗa Fɔlɔn 19.26 kui.

Farisi muxune nun mudu maxinla fe sandana

9 Yesu yi sandani ito fan sa na muxune xa naxanye laxi e yɛtɛna tinxinyaan na, e muxun bonne yalagi.

10 A naxa, “Muxu firin yi siga Ala Batu Banxini Ala maxandideni, Farisi muxun nan yi bonna ra, bonna mudu maxinla.

11 Farisi muxun yi ti, a yi Ala maxandi a bɔɗɛni. A Ala maxandi ikiini, a naxa, ‘Ala, n barikan birama i xa amasɔtɔ kumade mi n tan na, tinxintare mi n tan na hanma yalundena alo muxun bonne birin a ligama kii naxan yi. N barikan birama i xa amasɔtɔ n tan mi ligaxi alo mudu maxinli ito.

12 Lɔxɔ xun yo lɔxɔ xun n sunna suxuma nɛn soge firin, n naxan birin sɔtɔma, n ne yaganna fima.’ ”

13 “Koni mudu maxinla yi ti yire makuyeni, a mi tin a yɛɛn natɛ kore koni a yi lu a kanken makudunɗɛ, a yi a fala, a naxa, ‘Ee! Ala, kininkinin n tan hake kanna ma!’ ”

14 Yesu naxa, “N xa a fala ɛ xa, xɛmɛni ito, benun a xa siga a konni waxatin naxan yi, a tinxin nɛn Ala yɛɛ ra yi fefe! Amasɔtɔ muxun naxan birin a yɛtɛ yitema, ne magodoma nɛn. Naxan birin a yɛtɛ magodoma, ne yitema nɛn.”

Yesu yi duba diidina xa

Matiyu 19.13-15, Maraka 10.13-16

15 Muxuna ndee yi fa e diidina ra Yesu fɛma, a xa a yiin sa e xunne ma, a duba e xa. Koni a xarandiine to na to, e yi falan ti e ma amasɔtɔ e bata fa diidina ra Yesu fɛma.

16 Koni Yesu yi diidina xili a fɛma, a naxa, “Ɛ tin diidina xa fa n fɛma, ɛ nama e raxɛtɛ amasɔtɔ e tan sifane nan gbee Alaa Mangayaan na.

17 N xa nɔndin fala ɛ xa, xa naxan mi Alaa Mangayaan suxu alo diidina, na mi soɛ Alaa Mangayani mumɛ!”

Xɛmɛ nafulu kanna fe

Matiyu 19.16-30, Maraka 10.17-31

18 Yahudiyane kuntigina nde yi Yesu maxɔdin, a naxa, “Karamɔxɔ fajina, n nanfe ligɛ n habadan nii rakisin sɔtɔ?”

19 Yesu yi a maxɔdin, a naxa, “Nan-fera, i n xilima karamɔxɔ fajina? Muxu yo mi fan fɔ Ala keden peena!”

20 I yamarine kolon fa fala, ‘I nama yalunyaan liga, i nama faxan ti, i nama mupan ti, i nama wule seren ba, i baba nun i nga binya.’* ”

21 Xɛmɛn yi a yabi, a naxa, “Xabu n dii jɔrɛyani waxatin naxan yi, n ne birin suxi.”

22 Yesu ito mɛ waxatin naxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, “Fe keden nan luxi, i xa i yii seene birin sara, i yiiigelitɔne ki, i nafunla sɔtɔma nɛn ariyanna yi. Na xanbi ra, i bira n fɔxɔ ra.”

23 Koni xɛmɛn na mɛ waxatin naxan yi, a bɔjɛn yi rapaxu a ma kati, amasɔtɔ nafunla yi a yii nun kati!

24 Yesu yi a mato, a naxa, “Nafulu kanne so raxɔlɔ Alaa Mangayani han!”

25 Nafulu kannna so raxɔlɔ Alaa Mangayani dangu jɔgɔmɛn so feen na sagilaan yinla ra.”

26 Muxun naxanye na mɛ, ne yi a maxɔdin, e naxa, “Nde nɔɛ kisɛ nayi?”

27 Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxun mi nɔɛ feen naxan ligɛ, Ala nɔɛ na ligɛ nɛn.”

28 Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin bejin, nxu bira i fɔxɔ ra.”

29 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jɔndin fala ɛ xa, naxan birin bata a konna lu na hanma a jaxanla hanma a ngaxakedenne hanma a sɔtɔ mux-une hanma a diine Alaa Mangayana fe ra

30 na kannna na jɔxɔn sɔtɔma nɛn dangu na ra waxatini ito yi, a habadan nii rakisin fan sɔtɔ waxati famatɔni.”

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Matiyu 20.17-19, Maraka 10.32-34

31 Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili a fɛma e danna, a yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ tuli mati! En sigama Yerusalɛn taani, nabine feen naxan

birin sɛbɛ n tan Muxuna Dii Xɛmɛna fe yi, ne kamalima nɛn na yi.

32 N tan Muxuna Dii Xɛmɛn soma nɛn siya gbɛtɛne yii, e yi n magele, e yi n nafɛya, e yi e dɛ igen namini n ma.

33 E n bulanma nɛn, e yi n faxa, koni a soge saxandeni n mɔn kelima nɛn sayani.”

34 A falan naxan birin ti, xarandine mi ne bayen kolon, bayo falan bunna yi luxunxi e ma. Yesu yi falan tima naxan ma fe yi nun, e mi na kolon.

Yesu yi danxutɔn nakɛndɛya

Matiyu 20.29-34, Maraka 10.46-52

35 Yesu maso Yeriko ra waxatin naxan yi, danxutɔna nde yi dɔxi kiraan na xanditideni.

36 A yamaan dangu xuiin mɛ waxatin naxan yi, a maxɔdinna ti, a naxa, “Nanfe ligaxi?”

37 E yi a fala a xa, e naxa, “Yesu Nasarɛti kaan nan danguma.”

38 A gbelegbele, a naxa, “Dawuda a Dii Xɛmɛn Yesu, kininkinin n ma!”

39 Muxun naxanye yɛɛn na, ne yi xajɛ a ma, a xa a dundu koni a mɔn yi gbelegbele kati! A naxa, “Dawuda a Dii Xɛmɛn Yesu, kininkinin n ma!”

40 Awa, Yesu yi ti, a yi a fala, a e xa fa danxutɔn na a fɛma. A fa a fɛma waxatin naxan yi, Yesu yi a maxɔdin, a naxa,

41 “I waxi a xɔn n xa nanfe liga i xa?”

A yi a yabi, a naxa, “N kannna, n waxi a xɔn ma nɛn, n mɔn xa seen to.”

42 Yesu yi a fala a xa nayi, a naxa, “I xa seen to, i ya dɛnkɛlɛyaan bata i rakɛndɛya.”

43 Xɛmɛn yi seen to mafurɛn, a bira Yesu fɔxɔ ra, a Ala matɔxɔma. Yamaan na to waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun kati!

19

Yesu nun Sakɛyɛ a fe

1 Yesu yi so Yeriko yi, a dangumatoɔn nan yi a ra nun.

2 Mudu maxinle kuntigina nde yi na nun a xili Sakɛyɛ. Nafulu kannna nan yi a ra.

* 18:20: Xɔrɔyaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20

³ A yi kata a xa Yesu to alogo a xa a kolon muxun sifan naxan a ra, bayo a yi dungi nun, a mi yi nɔɛ Yesu toɛ amasɔtɔ yamaan yi gbo.

⁴ Nanara, a yi siga a giye yamaan yeɛ ra, a sa te xɔdɛ binla kɔɛ ra alogo Yesu nɛɛn dangue kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, a xa a to.

⁵ Yesu na li waxatin naxan yi, a yi a yeɛn nate kore, a yi a fala Sakɛyeɛ xa, a naxa, “Sakɛyeɛ, godo mafuren, amasɔtɔ n yigiyama i konna nin to!”

⁶ Sakɛyeɛ yi godo mafuren, a yi a rasɛnɛ sɛwani.

⁷ Muxun naxanye birin na to, e falan ti fɔlɔ e dɛ bun ma, e naxa, “Xɛmɛni ito bata sa yigiya hake kanna konni.”

⁸ Sakɛyeɛ yi keli a ti, a yi a fala Marigin xa, a naxa, “N kanna, a mato, n na n ma nafunla fɔxɔ kedenna soma yiigelitɔne yii nɛn. Xa n bata naxan yii se kansun, n na jɔxɔn naanin naxɛtɛma nɛn na kanna ma.”

⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Muxune bata kisin sɔtɔ denbayani ito yi to. Iburahima bɔnsɔnna nan xɛmɛni ito fan na.

¹⁰ Amasɔtɔ naxanye lɔxi ayi, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn faxi ne nan fende yi, n yi e rakisi.”

Xɛma gbananna fe sandana Matiyu 25.14-30

¹¹ Muxune yi Yesu xuiin namɛma, a sandan sa e xa. Bayo a bata yi maso Yerusalɛn taan na, e yi a miri a Alaa Mangayaan yi minima nɛn kɛnɛnni.

¹² Nanara, Yesu naxa, “Muxu gbeena nde yi na nun naxan siga yamana makuyeni, a xa findi a konna mangan na, na xanbi ra, a xɛtɛ a konni.

¹³ Benun a xa siga a sigatini, a yi a walikɛ fu xili, a xɛma gbananna so e keden kedenna birin yii, a naxa, ‘E kata ɛ tɔnɔn sɔtɔ itoe fari n xanbi han n fa.’

¹⁴ Koni a yamanan muxune bata yi a rapaxu. Nanara, e xɛrane rasiga a fɔxɔ ra, e naxa, ‘Nxu mi waxi a xɔn ma, xɛmɛni ito xa mangayaan sɔtɔ nxu xun na.’ ”

¹⁵ “Koni xɛmɛn na yi mangayaan sɔtɔ, a mɔn yi xɛtɛ a konni. A xɛma gbananne so a walikɛɛn naxanye yii, a ne xili mafuren, a e tɔnɔn naxanye sɔtɔxi, e xa na yita a ra.

¹⁶ A singe ra xiin yi fa, a naxa, ‘N kanna, i xɛma gbananna naxan so n yii, n bata fu sɔtɔ a fari.’

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, ‘I bata i yixɔdɔxɔ, walikɛ fapin nan i tan na, amasɔtɔ i bata lannayaan liga fe xurini, n na i findima nɛn kuntigin na taa fu xun na.’

¹⁸ Walikɛɛn firinden yi fa, a naxa, ‘N kanna, i xɛma gbananna naxan so n yii, n bata suulun sɔtɔ a fari.’

¹⁹ A yi a fala na fan xa, a naxa, ‘N na i dɔxɔma nɛn taa suulun xun na.’

²⁰ Walikɛɛn bonna fan yi fa, a naxa, ‘N kanna, i ya xɛma gbananna rasuxu. N na a ramaraxi dugi dungin nin.

²¹ N gaxuxi i yeɛ ra amasɔtɔ i ya fe xɔdɔxɔ, i gbee mi seen naxan na, i na nan tongoma. I mi naxan wolixi, i na nan xabama.’

²² A yi a fala a xa, a naxa, ‘I tan walikɛ jaxina, n na i yalagima i yetɛ dɛ xuiin nan ma! I a kolon fa fala n ma fe xɔdɔxɔ, n gbee mi seen naxan na, n na nan tongoma. N mi naxan sixi, n na nan xabama.

²³ Awa, nanfera nayi, i mi n ma gbetin taxu gbeti mara banxin yulane ra, alogo n na fa waxatin naxan yi, n yi gbetin nun a tɔnɔdin sɔtɔ?’

²⁴ Naxanye yi tixi na yi, a yi a fala ne xa, a naxa, ‘E xɛmaan ba ito yii, xɛmaan gbanan fuun yi naxan yii, ɛ a so na yii.’

²⁵ E yi a fala a xa, e naxa, ‘Nxu kanna, koni xɛmaan gbanan fu a tan yii!’

²⁶ A yi e yabi, a naxa, ‘N xa a fala ɛ xa, seen muxun naxan birin yii, nde sama nɛn ne xun ma e xa, koni se mi naxan yii hali naxan di a yii, na bɛ a yii.

²⁷ Nba, n yaxuni itoe a mi rafan naxanye ma, n xa findi mangan na, ɛ fa ne ra be yi, ɛ yi e faxa n yetagi!’ ”

Yesu so fena Yerusalɛn taani
Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11,
Yoni 12.12-19

²⁸ Yesu ito fala xanbini, a siga e yɛɛ ra Yerusalɛn taani.

²⁹ A maso Betifage taan nun Betani taan na Oliwi Geyaan dɛxɔn ma waxatin naxan yi, a yi a xarandii firin nasiga a yɛɛ ra,

³⁰ a yi a ɲungu e ma, a naxa, “E siga banxidɛɛn na e yɛɛ ra. E nɛma na liyɛ waxatin naxan yi, e sofalidin xidixin toma nɛn muxɛ munma dɔxɔ naxan fari singen. E a fulun, e fa a ra be.

³¹ Xa muxuna nde e maxɔdin fa fala, ‘E ito fulunma nanfera?’ e a fala e xa, e naxa ‘Marigin nan mako a ma.’”

³² Nayi, e yi siga. Marigi Yesu naxan birin fala e xa, e sa na birin li na kiini alo a a fala e xa kii naxan yi.

³³ E yi sofalidin fulunma waxatin naxan yi, a kanna yi a fala e xa, a naxa, “E ito fulunma nanfera?”

³⁴ E yi a yabi, e naxa, “Marigin makona a ma.”

³⁵ E siga sofalidin na Yesu fɛma. E yi e domane yifulun sofalidin fari, e yi Yesu mali a dɔxɔ a fari.

³⁶ A yi sigama waxatin naxan yi, yamaan yi e dugine yifulun kiraan xɔn a yɛɛ ra a binya feen na.

³⁷ A maso Yerusalɛn taan na waxatin naxan yi, a na kiraan li naxan godoma Oliwi Geyaan bun ma. Xarandiin birin yi barikan bira fɔlɔ Ala xa, e yi a tantun e xui yitexin na, fata kabanako feen birin na e naxanye toxi.

³⁸ E yi a fala, e naxa, “Mangan naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Bɔɲɛ xunbenla xa lu ariyanna yi e nun binyena!”

³⁹ Farisi muxuna ndee yi yamaan yɛ, na ndee yi falan ti Yesu xa, e naxa, “Karamɔxɔ, i ya xarandiine yamari, e xa e dundu.”

⁴⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa a fala e xa, xa e dundu, gɛmɛni itoe nan sɔnxɔma.”

Yesu yi wuga Yerusalɛn ma fe ra

* **19:46:** A mato Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11 kui.

⁴¹ A maso taan na waxatin naxan yi, a yi a to, a wuga a fe ra,

⁴² a naxa, “Ee! E tan, xa e yi bɔɲɛ xunbenla kiraan kolon nun to, na yi lan, koni iki e mi a kolonɲɛ amasɔtɔ a bata luxun e ma!”

⁴³ Lɔxɔna nde a lima e ma nɛn, e yaxune luma e rabilinɲɛ nɛn, e yi gbingbinna rate taan nabilinni, e kiraan bolon e ma yiren birin yi.

⁴⁴ E e halagima nɛn, e nun muxun naxanye birin taan kui. Hali gɛmɛ keden pena, a mi luyɛ a funfuni e taani ito yi, amasɔtɔ Ala fa e kisideni waxatin naxan yi, e mi yi a kolon nun!”

Yesu yi siga Ala Batu Banxini
Matiyu 21.12-17, Maraka 11.15-19,
Yoni 2.13-22

⁴⁵ Yesu yi so Ala Batu Banxini, a saresone kedi fɔlɔ,

⁴⁶ a yi a fala e xa, a naxa, “A seɓɛxi Kitabun kui, Ala naxa, ‘N ma banxin xili bama nɛn Ala maxandi banxina.’* Koni e tan bata a findi muɲadene luxunden na!”

⁴⁷ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini lɔxɔ yo lɔxɔ. Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan yɛɛratine yi kata a faxa feen na.

⁴⁸ Koni e mi yi a kolon e a masɔtɛ kii naxan yi, bayo yamaan birin yi tuli matixi a ra.

20

Yesu sɛnɓɛn maxɔdinna fe
Matiyu 21.23-27, Maraka 11.27-33

¹ Lɔxɔna nde Yesu yi yamaan xaranma Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba, saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne yi fa.

² E yi a fala a xa, e naxa, “I feni itoe ligama sɛnɓɛn mundun na? Na fala nxu xa. Nde sɛnɓɛn soxi i yii, i yi e liga?”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa e maxɔdin, e a fala n xa.

⁴ Nde Yoni rafaxi, a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?”

⁵ E yi falan ti fɔlɔ e bode xa, e naxa, “Xa en na a fala fa fala, ‘A kelixi Ala nan ma,’ a falama nen nayi fa fala, ‘Nanfera, ε mi laxi Yoni ra?’”

⁶ Koni xa en na a fala fa fala, ‘A kelixi muxun nan ma,’ yamana en magɔlɔnma nen, amasɔtɔ e yi laxi a ra fa fala nabiin nan yi Yoni ra nun.”

⁷ Nanara, e yi a yabi, e naxa, “Nxu mi a keliden kolon.”

⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan fan feni itoe ligama senben naxan na, n mi na falama ε xa na yi.”

Nakɔ kantanne fe sandana

Matiyu 21.33-46, Maraka 12.1-12

⁹ Na xanbi ra, Yesu yi sandani ito sa yamaan xa, a naxa, “Muxuna nde yi manpa bili nakɔɔn sa, a yi a taxu a kantan muxune ra, a keli a konni, a sa buye ayi.

¹⁰ A bogi waxatina a lixina, a yi a walike keden xe nakɔɔn kantan muxune ma, a e xa sa a gbeen so a yii, koni a kantan muxune yi na walikεen bɔnbɔ, e yi a raxete, e mi se so a yii.

¹¹ Na xanbi ra, a walike gbete xe e ma, e yi na fan bɔnbɔ, e yi a rayagi kati, e yi a raxete, e mi sese so a yii.

¹² A yi walikεen saxanden nasiga e ma. E yi na fan maxɔlɔ, e yi a kedi.

¹³ Awa, na xanbi ra nakɔ kanna naxa, ‘N nanfe ligama? N xa n nafan dii xemen nasiga e ma, yanyina nde, e danma nen na ra.’

¹⁴ Koni a kantan muxune to a to, e yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nakɔ kanna ke tongon nan ito ra. En na a faxes alogo nakɔɔn xa findi en gbeen na.’

¹⁵ E yi a torotoron nakɔɔn fari ma, e sa a faxes.* Awa, nakɔ kanna na fa waxatin naxan yi, a nanfe ligama a kantan muxune ra?

¹⁶ A na muxune faxama nen, a nakɔɔn taxu muxu gbete ye ra.”

Yamaan to na me, e naxa, “Ala xa nxu tanga na ma.”

¹⁷ Yesu yi e mato, a yi e maxɔdin, a naxa, “Kitabun yireni ito bunna di? A naxa, ‘Banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxin gemε fisamantenna ra.’†

¹⁸ Naxan yo na bira gemeni ito fari, na yigirama nen dungu dungin na. Xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nen.”

Mudu fin maxɔdinna

Matiyu 22.15-22, Maraka 12.13-17

¹⁹ Sariya karamɔxɔne nun saraxarali kuntigine yi kata Yesu suxu feen na na waxatini amasɔtɔ e yi a kolon a sandani ito saxi e tan nan ma fe ra koni e gaxuxi yamaan ye ra.

²⁰ Nanara, e feren fen. E seen so muxuna nde yii naxanye e yete finde muxu tinxinxin na, e ne xe Yesu ma a suxu feen na a fala xuine xɔn ma alogo e xa nɔ a rasoε yamana kanna senben nun a nɔɔn bun ma.

²¹ Na muxune yi a maxɔdin, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu a kolon i xaranna naxan tima e nun i falan naxan tima, e tinxin. Nxu a kolon fa fala i mi muxune rafisaxi e bode xa. I muxune xaranma Alaa kiraan nan ma jɔndini.

²² A fala nxu xa, xa nxu lanma nxu xa mudun so Romi Manga Gbeen yii ba?”

²³ Koni Yesu yi e yanfantenyaan to, a yi a fala e xa, a naxa,

²⁴ “E gbete gbananna yita n na. Nde xili nun a yetagin sawura a ma?”

E yi a yabi, e naxa, “Romi Manga Gbeena.”

²⁵ Nanara, Yesu naxa, “Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii.”‡

²⁶ E mi nɔ a suxun feren sɔte yamaan yetagi. Nanara, e yi e dundu, e kabε a fala ti kiin ma.

* **20:15:** Sandani ito kui Ala nan misalixi nakɔ kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xe Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. † **20:17:** Yaburin 118.22

‡ **20:25:** Mangan yetagin sawuran to gbete gbananna ma, na a findixi **a gbeen** na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan na, nayi e fan findixi **Ala gbeen** na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yete so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen na.

Faxa muxune rakeli fena
Matiyu 22.23-33, Maraka 12.18-27

27 Saduse muxune § yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxa muxune mi kelima sayani, e yi a maxədin, e naxa,

28 “Karaməxə, Musa sariyani ito sɛbɛ nɛn nxu xa, a naxa, ‘Xa xɛmɛn faxa, a ɲaxanla lu, koni a mi dii lu, na xɛmɛna ngaxakedenna nde xa kɛ ɲaxanla tongo, e yi diin bari faxa muxun xa.’* ”

29 Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi na yi nun, forimaan yi ɲaxanla futu, a faxa, a mi dii sətɔ.

30 A firinden yi na ɲaxanla tongo,

31 a saxanden fan yi a tongo. Awa, a liga na kiini muxu soloferene birin na, e birin yi faxa, e mi dii sətɔ.

32 Dɔnxɛn na, ɲaxanla fan yi faxa.

33 Awa, faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, a findima nde a ɲaxalan na nayi? Bayo e muxu soloferene birin bata yi a tongo!”

34 Yesu yi e yabi, a naxa, “Waxatini ito yi, xɛmɛne ɲaxanla futuma nɛn ɲaxanle fan yi dɔxə xɛmɛn xɔn,

35 koni naxanye na keli sayani waxati famatɔni, na xɛmɛne mi ɲaxalan futɛ, a ɲaxanle mi dɔxɛ xɛmɛn xɔn.

36 E luma nɛn nayi alo malekane. E mi faxama, e findima Alaa diine nan na amasətɔ e bata keli sayani.

37 Koni Musa na yita nɛn a faxa muxune kelima nɛn sayani. Awa, Kitabun kui, fɔtɔndin gan feen sɛbɛxi dɛnaxan yi, Musa yi falan ti Marigina fe yi, a naxa, ‘Ibrahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.’†

38 Awa, a bunna ni ito ra fa fala niiramane Ala nan a tan na, faxa

muxune gbee mi a ra, amasətɔ e birin niina e yi Ala yɛɛ ra yi.”‡

39 Sariya karaməxəna ndee yi falan ti a xa, e naxa, “Karaməxə, i bata a yabi ki fajni!”

40 Na xanbi ra, e mi fa susu a maxədinɲɛ fefe ra.

Yesu yi maxədinna ti

Matiyu 22.41-46, Maraka 12.35-37

41 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a falama di fa fala Dawuda bɔnsɔnna nan Alaa Muxu Sugandixin na?”

42 Amasətɔ Dawuda yɛtɛn bata a fala Yaburin Kitabun kui, a naxa, ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, “Dɔxə n yiifanna ma

43 han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.” § ”

44 “Dawuda yi a xili, a naxa, ‘N Marigina.’ Awa, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di?”*

Yesu yi a xarandiine maxadi

Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40

45 Yamaan birin yi e tuli mati Yesu ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa,

46 “E a liga ε yeren ma sariya karaməxəne fe yi. A rafan e ma e xa doma gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiyɛ. A rafan e ma yamaan xa e binya, e yi e xɔntɔn lɔxɔ tidene yi. A rafan e ma e xa muxu gbee dɔxəden sətɔ salide banxini e nun dɔxəde fajine malanni.

47 E kaɲa gilene yii seene bama e yii. E yi e yɛtɛ mayita sali xunkuyeni. E yalagima nɛn na feene ra han a radangu ayi!”

21

Kaɲa gilena kisenafe

Maraka 12.41-44

§ 20:27: **Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani. * 20:28: A mato Dunuɲa Fɔlɔn 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui.

† 20:37: A mato Xɔɔyaan 3.2-6 kui. ‡ 20:38: **niiramane:** Ala naxa a Ibrahimaa Ala nan a ra. A mi a falaxi nun Ibrahimaa Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yɛɛna e ra laxira yi. E mɔn e nii ra Ala yɛɛ ra yi. § 20:43: Yaburin 110.1 * 20:44: Na waxatini karaməxəne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyɛli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburin 110 sɛbɛ, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala “N Marigina.” Na bunna nɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yɛɛ ra yi.

¹ Yesu yi a yeen nasiga, a nafulu kanne to, e kiseen sama Ala Batu Banxin gbeti maradeni.

² A kana gile yiigelitona nde fan to, a gbanan firin sama gbeti sa seen kui.

³ Yesu naxa, “N xa jondin fala e xa, kana gile yiigelitoni ito bata naxan sa, na gbo bonne birin gbeen xa.

⁴ Amasoto bonne naxan saxi, e nafulu donxen xa mi ne ra. Koni a tan, hali yiigelitoun to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nan saxi.”

*Ala Batu Banxin kalana fe
Matiyu 24.1-2, Maraka 13.1-2*

⁵ Muxune yi a falama a Ala Batu Banxin yi maxidixi gemε to fajine nan na e nun muxune yi fama seen naxanye ra kiseen na Ala xa. Yesu naxa,

⁶ “E naxan toma ito ra, waxatina nde fama, gemen naxanye birin banxini ito yi, keden mi luye a funfuni, e e birin naxuyama ayi nen.”

*Taron nun besenxonyana fe
Matiyu 24.3-14, Maraka 13.3-13*

⁷ E yi a maxodin, e naxa, “Karamoxo, na ligama waxatin mundun yi? Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?”

⁸ Yesu naxa, “E a liga e yeren ma alogo muxe nama e mayenden. Amasoto muxu wuyaxi fama nen n xinli, e yi a fala, e naxa, ‘A tan nan n tan na.’ E naxa, ‘Waxatin bata a li!’ Koni e nama bira ne foxo ra.

⁹ E na yenge feene nun murute feene me waxatin naxan yi, e nama gaxu amasoto a ferε mi na fone xa liga singen. Koni waxati rajanna munma maso singen.”

¹⁰ A lu falan tiye, a naxa, “Siya keden siyaan bonna yengema nen yamana keden yi yamanan bonne yenge.

¹¹ Baxon xuruxurun gbeen tima nen e nun fitina kamen nun fitina furen yi so yirena ndee yi. Gaxu fe gbeene nun taxamaseri gbeene ligama nen kore xonna ma.

¹² Koni benun feni itoe birin xa liga, e e suxuma nen, e yi e besenxonya. E yi e raso salide banxine yi, e yi e makiti, e yi e sa kasoon na. E sigama e ra nen mangane nun kuntigine fema n tan ma fe ra.

¹³ Nayi, e findima nen n serene ra e xa.

¹⁴ E nama xamin, e sa e xun mafalama naxan na.

¹⁵ Amasoto n falan nun xaxinla soma e yii nen. Nanara, e yaxune mi e tande e yi e no.

¹⁶ E soto muxune nun e ngaxakedenne nun e xabilane nun e xoyine e soma nen e yii, e yi e tan ndee faxes.

¹⁷ Muxun birin e rajaxuma nen n tan ma fe ra.

¹⁸ Koni hali e xun sexe kedenna mi lo ayi.

¹⁹ Nayi, e tunnafan alogo e niin xa ratanga.”

*Yesu yi Yerusalen kala feen fala
Matiyu 24.15-21, Maraka 13.14-19*

²⁰ “E na a to waxatin naxan yi, so-fane bata Yerusalen taan nabilin, e a kolonma nen nayi fa fala a kala waxatin mi fa buma sonon.

²¹ Xa naxan Yudaya yi na waxatini ne xa e gi, e siga geyane fari. Naxanye taan kui, ne xa e gi, e keli taani. Naxanye xeen ma, ne nama xete taani.

²² Amasoto ‘Taron Loxone’ nan ne ra, Kitabun naxan fala, a na birin xa kamali.

²³ Gbalo gbeen ligama nen fudi kanne nun dii ngane ra na loxone yi! Taro gbeen fama nen boxo xanni ito ma. Alaa xolon fama nen yamani ito xili ma.

²⁴ E faxama nen silanfanna ra,* ndee sigama nen konyiyani yamanan birin yi. Yerusalen taan luma nen siya gbetene bun ma han e waxatin yi defe.”

*Muxuna Dii Xemen fa fena
Matiyu 24.29-31, Maraka 13.24-27*

²⁵ “Awa, na waxatini taxamasenna sama nen sogen ma, e nun kiken nun sarene ma. Dunupa siyane birin yigitεgema nen nayi, e gaxu foxo igen xuiin nun xunfan gbeen yeε ra.

* **21:24: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

26 Feen naxanye ligama dunuᵓa yi, muxune nεma ne mame waxatin naxan yi, e gaxuma nεn, e fuga a ra. Amasoto kore xonna senbeni maxama nεn.

27 N tan Muxuna Dii Xεmεn minima nεn kεnεnni, n fa kundani senbeni e nun binye gbeeni.

28 Koni feni itoe na liga folo waxatin naxan yi, ε xa ε xunna rakeli, ε yi ε yεen nabi amasoto ε xunba waxatin bata maso.”

Xode binla fe taxamasenna

Matiyu 24.32-35, Maraka 13.28-31

29 Na xanbi ra, Yesu yi sandana nde sa e xa, a naxa, “E ε xaxili lu xode binla nun wudin birin xon ma.

30 E na jingi waxatin naxan yi, ε a kolonma nεn nayi fa fala jεmεn bata maso.

31 A na kii nin, ε na feni itoe to lige waxatin naxan yi, ε a kolonma nεn nayi fa fala Alaa Mangayaan fa waxatin bata maso.”

32 “N xa jondin fala ε xa. Iki muxune mi danguma fo na feene birin liga.

33 Kore xonna nun boxo xonna danguma nεn koni n ma falane mi danguma habadan.”

34 “E a liga ε yeren ma! E nama ε yete findi fudimane nun dolo minne ra. E nama xamin ε lu kiina fe ra alogo na Loxon nama ε raterena.

35 Amasoto a dunuᵓa muxune birin naterenama nεn alo woson suben naterenama kii naxan yi.

36 E lu ε yee ra yi, ε yi Ala maxandi waxatin birin, ε senben soto, ε ratanga feni itoe birin ma naxanye ligama alogo ε xa ti n tan Muxuna Dii Xεmεn yetagi.”

37 Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini nεn yanyin na, a sa kεen nadangu geyaan fari naxan xili Oliwi.

38 Yamaan birin yi sigama nεn a fema xotonni Ala Batu Banxini, alogo e xa e tuli mati a ra.

22

Mangane yi yanfani ton Yesu ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Yoni 11.45-53

1 Buru Tetaren Sanla* yi maso naxan xili Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla.†

2 Saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone yi kata Yesu faxan feren fendeni, koni e yi gaxuxi yamaan yee ra.

Yudasi yi Yesu yanfa

Matiyu 26.14-16, Maraka 14.10-11

3 Setana yi so Yudasi yi, naxan xili Isakariyoti, xarandii fu nun firinna nde nan yi a ra.

4 Awa, Yudasi yi siga, a sa a fala saraxarali kuntigine nun Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigine xa, a noe Yesu soe e yii kii naxan yi.

5 Na yi rafan e ma, e gbetin ba, a e xa a saren fi.

6 Yudasi yi tin na ma, a feren fen folo, a noe Yesu soe e yi kii naxan yi hali yamaan mi fe kolon ayi.

Yesu yi a yiton sanla fe yi

Matiyu 26.17-25, Maraka 14.12-21

7 Buru Tetaren Sanla yi a li, yexee diin faxa waxatin yi a li Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla fe ra.

8 Yesu yi Piyeri nun Yoni xe, a yi a jungu e ma, a naxa, “E sa Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla ximenna rafala en xa.”

9 E yi a maxodin, e naxa, “I waxi a xon ma, nxu xa a rafala minen yi?”

10 A yi e yabi, a naxa, “E nεma soma taani waxatin naxan yi, ε xεmena nde lima kira yi, ige fejen doxi a xun ma. E bira a foxo ra han a na so banxin naxan kui.

11 E yi a fala na banxin kanna xa, ε naxa, ‘Karamoxo naxa, a xoje

* **22:1: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xoroyaan 12.15 kui. † **22:1: Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nεn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaan 12.1-13 kui.

yigiyaden minen yi, a tan nun a xarandiine Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla donseen donma denaxan yi?"

¹² A banxin yire gbeena nde yitama e ra nen kore banxin koe ra, naxan kui yitonxi ki fani. E donseene rafalama menna nin."

¹³ E sa seen birin li na yi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla ximenna rafala menni.

Marigina Ximenna fe

Matiyu 26.26-30, Maraka 14.22-26, Korenti Kaane Singena 11.23-25

¹⁴ Na waxatina a lixina, Yesu yi doxo a degedeni e nun a xera fu nun firinne.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "A xonla n ma kati, n xa Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla donseen don e xon benun n xa toro!"

¹⁶ Amasoto n xa a fala e xa, n mi a donma sonon han a bunna rakamalima Alaa Mangayani waxatin naxan yi."

¹⁷ Na xanbi ra, Yesu yi igelengenna tongo, a barikan bira Ala xa, a naxa, "E ito tongo, e yi a yitaxun e ra.

¹⁸ Amasoto n xa a fala e xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han Alaa Mangayaan yi fa."

¹⁹ Na xanbi ra, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so e yii, a naxa, "N fati benden ni ito ra naxan fixi e fe ra, e xa ito liga naxan n ma fe rabire e ma."

²⁰ Ximen donna baxi na a ra, a yi igelengenna fan tongo na kiini, a naxa, "Igelengenni ito, Layiri Nenen na a ra naxan xidima en tagi n wunla xon naxan minima e fe ra."

²¹ "Koni a mato! Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na kanna a degema n xon be yi!"

²² Awa, Muxuna Dii Xemen faxama nen alo Ala bata a ragidi kii naxan yi, koni muxun naxan a yanfama, gbalon na kanna yee ra!"

²³ E yi e bode maxadin folo naxan na ligama e ye.

Naxan gbo a birin xa

²⁴ Matandin yi keli xarandiine tagi fa fala muxune mirima nde ma e tagi a gbo dangu e birin na.

²⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Siyane mangane noyaan nan ligama e xun na. Kuntigine e xili bama nen fa fala, 'Yamaan Yatigine.'

²⁶ Koni a mi na kiini e tagi. Naxan gbo e birin xa e tagi, fo na xa lu alo dii jorena. E yeeratiin xa liga alo walikena.

²⁷ Amasoto nde gbo dangu bodene ra, naxan doxi a degedeni hanma naxan fama donseen na a xa? Naxan a degema, na nan gbo! Koni n tan e tagi alo walikena."

²⁸ "E bata lu n fema n ma toron birin yi.

²⁹ Nanara, n mangayaan fima e ma alo n Fafe Ala bata a fi n ma kii naxan yi.

³⁰ E e degema nen, e yi e min n xon ma n ma Mangayani, e doxo mangaya gbedene yi. E yi Isirayila bonson fu nun firinne makiti."

Piyeri a me fena Yesu ra

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Yoni 13.36-38

³¹ Yesu naxa, "Ee! Simon, i tuli mati, Setana bata Ala mafan alogo a xa tin Setana yi e birin mato, a yi e yife alo xee biina a maali fema kii naxan yi, a yi a deela ba a yi.

³² Koni Simon, n bata Ala maxandi i xa alogo i ya denkeleyaan nama jan. I mon na xete n fema waxatin naxan yi, i yi i ngaxakedenne senbe so."

³³ Piyeri yi a yabi, a naxa, "Marigina, n bata n yiton siga feen na kasoni i foxo ra, n faha i foxo ra!"

³⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, "Piyeri, n xa a fala i xa benun dontonna xa wuga, i a falama nen sanja ma saxon, i naxa, i mi n tan kolon."

³⁵ Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N na e xe waxatin naxan yi, e mi siga gbeti yo ra e yii, hanma benbelidina hanma sankidina, sena nde dasa nen e ma ba?"

E yi a yabi, e naxa, "Sese mi dasa."

³⁶ Yesu naxa, "Koni iki xa gbeti sa seen naxan yii hanma benbelidina, a xa a tongo. Silanfan mi muxun

naxan yii, na xa a domaan mati, a silanfanna sara.‡

³⁷ Amasotō n xa a fala ε xa, Kitabun naxan falaxi n tan ma fe yi fō na xa kamali nēn, a naxa, ‘A yate nēn alo fe naxi rabane.’ ”

³⁸ Xarandiine naxa, “Marigina, a mato, degeḡema firin be yi.”

A yi e yabi, a naxa, “Na bata wasa ti.”

Yesu yi Ala maxandi

Matiyu 26.36-46, Maraka 14.32-42

³⁹ Yesu yi keli na yi, a siga Oliwi Geyaan fari alo a darixi a ligε kii naxan yi. Xarandiine yi siga a fōxō ra.

⁴⁰ A na yiren li waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E Ala maxandi alogo ε nama bira tantanni.”

⁴¹ Na xanbi ra, a keli e fεma, a yi a makuya e ra ndedi, a yi a xinbi sin, a yi Ala maxandi.

⁴² A yi a fala, a naxa, “N fafe, xa i tinḡe, i xa tōrōya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fō i tan sagona.”

⁴³ Malekan yi mini kenenni a xa, keli ariyanna yi, a yi senben fi a ma.

⁴⁴ A tōrōxi kii naxan yi, a yi a yixōdōxō Ala maxandideni na kiini. Kuye wolonna yi mini a ma, a lu dindinḡe alo wunla.

⁴⁵ A yelin Ala maxandε waxatin naxan yi, a xεte a xarandiine fεma, a yi e sunuxin li xixōnli!

⁴⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E xima nanfera? E keli, ε yi Ala maxandi alogo ε nama bira tantanni.”

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Yoni 18.3-11

⁴⁷ A yi fala tiini waxatin naxan yi, ganla yi fa, Yudasi xarandii fu nun firinna nde tixi yamaan yeε ra, a fa Yesu fεma a sunbudeni.

⁴⁸ Koni Yesu naxa, “Yudasi, i n tan Muxuna Dii Xεmen yanfama sunbun nan xōn ma ba?”

⁴⁹ Xarandiin naxanye yi Yesu fōxō ra, feen naxan fama ligadeni Yesu ra,

e na to waxatin naxan yi, e naxa, “Marigina, nxu xa nxō silanfanne tongo, nxu yeḡen so ba?”§

⁵⁰ E tan nde yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sege a ma.

⁵¹ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, “A lu.” Yesu yi a yiin sa na xεmen tunla ma, a kendεya.

⁵² Na xanbi ra, Yesu yi a fala saraxarali kuntigine nun Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigine nun yamaan fonne xa naxanye faxi a suxudeni, a naxa, “E bata fa silanfanne nun gbengbetenne ra n xili ma alo gbalotōn nan n tan na ba?”

⁵³ N yi ε fεma Ala Batu Banxini nun lōxō yo lōxō, ε mi kata ε yi n suxu. Koni ε waxatin na a ra iki e nun dimin senbena.”

Piyeri yi a mε Yesu ra

Matiyu 26.57-58, 69-75, Maraka 14.53-54, 66-72, Yoni 18.12-18, 25-27

⁵⁴ E yi Yesu suxu, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singen konni, Piyeri yi bira a fōxō ra koni e yi tagi kuya.

⁵⁵ E yi tεen sa kiti saden tanden tagi, e yi a dōxō mēnni. Piyeri yi dōxō e fεma.

⁵⁶ Walike naxanla nde a to dōxi tεen xōn ma waxatin naxan yi, a yi a mato ki fajni, a naxa, “Xεmeni ito fan yi a fōxō ra nun yati!”

⁵⁷ Piyeri yi a tandi, a naxa, “Ee! I tan naxanla, n mi a kolon mume!”

⁵⁸ A mi bu na xanbi ra xεmena nde fan yi a to, a naxa, “A tan nan nde i tan fan na!”

Koni Piyeri yi a yabi a naxa, “Ee! I tan xεmena, a tan se mi n tan na de!”

⁵⁹ Awa, waxatidi danguxina, xεmena nde fan yi a fala a xa a sōbeen na, a naxa, “Sike yo mi naxan yi, xεmeni ito yi a fōxō ra nun amasotō Galile kaan nan a tan fan na!”

⁶⁰ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “Ee! I tan xεmena, i naxan falama, n mi na kolon!”

Awa, a yi falan tima waxatin naxan yi, dontonna yi wuga mafuren!

‡ 22:36: *Silanfanna*: Sofane yeḡeso degeḡmana.

§ 22:49: *Silanfanna*: Sofane yeḡeso degeḡmana.

⁶¹ Marigin yi a firifiri, a Piyeri mato. Piyeri yi a miri Marigina falan ma alo a fala kii naxan yi, a naxa, “Benun dontonna xa wuga to, i a falama nen dɔxɔ saxan a i mi n kolon.”

⁶² Piyeri yi mini, a sɔxɔɛ wugan ti!

*E yi Yesu magele, e yi a bɔnbɔ
Matiyu 26.67-68, Maraka 14.65*

⁶³ Muxun naxanye yi Yesu kan-tanma, ne yi Yesu magele, e yi a bɔnbɔ.

⁶⁴ E yi a yɛɛn maxidi, e yi a maxɔdin, e naxa, “Nde i bɔnbɔxi? Nabiya falane ti nxu xa.”

⁶⁵ E yi a makonbi han!

*E yi Yesu ti muxu gbeene yetagi
Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64,
Yoni 18.19-24*

⁶⁶ Kuye yibaxina, yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yi e malan, e fa Yesu ra Kitisa Gbeene fɛma.

⁶⁷ E yi a fala, e naxa, “Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa.”

A yi e yabi, a naxa, “Xa n na a fala ɛ xa, ɛ mi lama n na.

⁶⁸ Xa n na ɛ maxɔdin, ɛ mi n yabɛ,

⁶⁹ koni fɔlɔ iki ma, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn dɔxɔma nen Ala Sɛnbɛmaan yiifanna ma.”

⁷⁰ E birin naxa, “Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na nayi ba?” A yi e yabi, a naxa, “E bata a fala. A tan nan n tan na.”

⁷¹ E yi a fala, e naxa, “En mako mi fa sere ma sɔnɔn! En tan yetɛɛn bata a xuiin mɛ!”

23

*E siga Yesu ra Pilati fɛma
Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5,
Yoni 18.28-38*

¹ Yamaan birin yi Yesu tongo, e siga a ra Pilati fɛma,

² e a kansun fɔlɔ na yi, e naxa, “Nxu bata xɛmɛni ito suxu, a nxɔ siyani murutɛma. A yi a falɛ e xa, a e nama mudun so Manga Gbeen yii. A naxa, a tan nan Alaa Muxu Sugandixin na e nun mangana.”

³ Awa, Pilati yi a maxɔdin a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?”

Yesu yi a yabi, a naxa, “Ɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.”

⁴ Na xanbi ra, Pilati yi a fala saraxarali kuntigine nun yamaan xa, a naxa, “N mi xɛmɛni ito yalagi fe toxi hali!”

⁵ Koni e mɔn yi kata, e naxa, “A bata yamaan tagi so a xaranna xɔn ma! A fɔlɔxi Galile nin han sa dɔxɔ Yudaya birin na, iki a bata fa be fan yi.”

⁶ Pilati ito mɛ waxatin naxan yi, a yi maxɔdinna ti, a naxa, “Galile kaan nan xɛmɛni ito ra ba?”

⁷ A na kolon waxatin naxan yi fa fala Yesu kelixi na yamanan nin Herode yi kuntigiyani dɛnaxan yi, a yi a rasiga a ma, Herode fan yi Yerusalɛn taani na waxatini.

Yesu Herode fɛma

⁸ Herode Yesu to waxatin naxan yi, na yi rafan a ma kati, amasɔtɔ a bata yi Yesu a fe mɛ nun! A xɔnla yi a ma nun, a xa a to xabu waxati xunkuye. A yi waxi a xɔn ma, a xa Yesu to kabanako fena ndee ligɛ.

⁹ Nanara, Herode yi Yesu maxɔdin sanpa ma wuyaxi, koni Yesu mi a yabi hali fala keden peen na!

¹⁰ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yi Yesu kansun kati!

¹¹ Herode nun a sofane yi Yesu magele, e yi a rafɛya kati! E yi doma faɲin nagodo a ma, e yi a raxɛtɛ Pilati ma.

¹² Na lɔxɔn yetɛni Pilati nun Herode yi findi xɔyimane ra amasɔtɔ e mi yi rafan e bode ma nun.

*E Yesu faxa feen nagidi
Matiyu 27.15-26, Maraka 15.6-15,
Yoni 18.39-19.16*

¹³ Pilati yi saraxarali kuntigine nun mangane nun yamaan maxili, a yi e malan,

¹⁴ a yi a fala e xa, a naxa, “E bata fa xɛmɛni ito ra n fɛma, a a yamaan namurutɛma. Nba, n bata a fɛsɛfɛsɛ ɛ yɛɛ xɔri. E a kansunxi fe ɲaxin naxanye ra, n mi a sɔn toxi hali keden.

15 Herode fan mi a sɔn toxi. Nanara, a bata a raxete n ma, xemɛni ito mi fe yo ligaxi a faxe naxan ma.

16 Awa, n xa a bɔnbɔ, n yi a bejin.”

17 Bayo Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sali waxatine yi, fɔ Pilati xa muxu keden namini nɛn kasoon na e xa.

18 Muxune birin yi sɔnxɔ, e naxa, “Yesu xa faxa, i Baraba bejin nxu xa!”

19 Baraba yi kasoon na muruten nun muxu faxa feen nan ma taani.

20 A xɔli yi Pilati ma a xa Yesu bejin. Nanara, a mɔn yi yamaan xili.

21 Koni e mɔn yi sɔnxɔ, e naxa, “A gbangban wudin ma!”

22 Pilati yi a fala e xa sanja ma saxan, a naxa, “A fe jaxin mundun ligaxi? N mi fe jaxi yo toxi a ra a faxe naxan ma. N xa a bɔnbɔ, n yi a bejin.”

23 Koni e lu sɔnxɔe, e yi e xuini te, e naxa, a Yesu xa gbangban wudin ma. E kui feen yi liga e sɔnxɔ sɔnxɔna fe ra.

24 Nanara, Pilati yi a kitin bolon alo e a fala a xa kii naxan yi.

25 E waxi xemɛn naxan xɔn ma, a na bejin e xa naxan sa kasoon na muruten nun muxu faxa feen na. Awa, a Yesu so e yii a e xa e rafan feen liga a ra.

*E yi Yesu gbangban wudin ma
Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32,
Yoni 19.17-27*

26 E sigama Yesu ra a gbangbandeni wudin ma waxatin naxan yi, e lan xemɛna nde ra, a xili Simɔn Sireni kaana. A kelima xɛɛn ma siga taani. E yi a suxu, e Yesu gbangban wudin sa a xun ma, e yi a bira Yesu fɔxɔ ra.

27 Muxu wuyaxi yi bira a fɔxɔ ra. Naxanla ndee yi e ye nun, ne yi e yiin sa e xun ma, e gbelegbele a fe ra.

28 Yesu yi a yeɛ rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa, “Yerusalɛn jaxanle, e nama wuga n tan ma fe ra, koni e wuga e yete nun e diine fe ra.

29 Amasɔtɔ lɔxɔna nde fama, muxuna nde a falama nɛn fa fala, ‘Sɛwan gbantane xa, sɛwan jaxanle xa naxanye mi dii barixi, dii nga mi e ra.’

30 Nayi, muxune a falama nɛn geyane xa, e naxa, ‘E bira nxu fari,’

e yi a fala yire matexine xa, e naxa, ‘E nxu ye maluxun.’

31 Amasɔtɔ xa fe sifani itoe liga wudi xinden na, nanfe ligama wudi xaren na nayi?”

32 E fe jaxi raba firinne fan tongo, a e xa faxa Yesu fɛma.

33 E na yiren li waxatin naxan yi naxan xili “xun xɔri yirena,” e Yesu gbangban wudin ma na yi e nun fe jaxi raba firinne, keden a yiifanna ma, bodena a kɔmɛnna ma.

34 Yesu naxa, “N Fafe, e mafelu, amasɔtɔ e naxan ligama e mi na kolon.”

Awa, e yi masɛnsɛnna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

35 Yamaan yi ti na yi, e lu Yesu matoɛ. Yamaan kuntigine yi a magele, e naxa, “A bata bodene rakisi, xa Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na, a xa a yete rakisi!”

36 Sofane fan yi a magele, e fa a fɛma, e yi minse muluxunxin ti a xa.

37 E yi a fala, e naxa, “Xa Yahudiyane mangan nan i tan na, i yete rakisi.”

38 E falani itoe sebe a xun ma, e naxa, “Yahudiyane Mangan ni ito ra.”

39 Fe jaxi rabaan naxanye yi gbangbanxi a fɛma, na nde keden yi a rayelefu, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin xa mi i tan na ba? I yete rakisi e nun nxu tan fan!”

40 Koni bonna yi a maxadi, a naxa, “I mi gaxue Ala yeɛ ra ba? En tan fan yalagin nan bun ma be yi.

41 Koni en gbeen lanxi, amasɔtɔ en na en ma fe jaxin saranna nan sɔtɔma ito ra. Koni a tan mi fe jaxi yo ligaxi.”

42 A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Yesu, i na fa i ya Mangayani waxatin naxan yi, i xa i xaxili lu n xɔn ma!”

43 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, i luma n fɛma nɛn ariyanna yi to.”

*Yesu faxa fena
Matiyu 27.45-46, Maraka 15.33-41,
Yoni 19.28-30*

⁴⁴ Sogen bata yi a ratinxin, dimin yi so yamanan yiren birin yi han se din waxatin yi maso.

⁴⁵ Sogen yi dimi. Awa, dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra.

⁴⁶ Yesu yi a xuini te kati, a naxa, “N Fafe, n bata n niin so i yii.”* A na fala xanbini, a faxa.

⁴⁷ Feen naxan liga, sofa kɛmɛn kuntigin yi na to, a yi Ala tantun, a naxa, “Muxu tinxinxin yatin nan yi ito ra!”

⁴⁸ Muxun naxanye fa fe yigbedeni, a feen naxanye ligaxi e yɛɛ xɔri, e ne to waxatin naxan yi, e birin yi xɛtɛ e konni, e yiin saxi e xun ma, e wugama.

⁴⁹ Naxanye birin yi Yesu kolon ki faji e nun naxanla naxanye bira a fɔxɔ ra keli Galile yi, ne yi sa ti yire makuyeni, e lu feni itoe matoɛ.

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Yoni 19.38-42

⁵⁰ Xɛmɛna nde yi na nun, a xili Yusufu. A yi yamaan fonne yɛ. A yi fan, a yi tinxin.

⁵¹ A mi yi tinxi bonne kiti saxin nun e kɛwanle ma. Arimate taan muxuna nde nan yi a ra, Yudaya yamanana. A yi Alaa Mangayaan nan mamɛma.

⁵² A siga Pilati konni, a sa a maxɔdin Yesu binbina fe ma.

⁵³ A yi a binbin ba wudin kɔɛ ra, a yi a kasangen. Awa, gaburun naxan gexi fanyeni alo faran yinla, muxe munma yi sa naxan kui singen, a yi sa a maluxun mɛnni.

⁵⁴ Yuman nan yi a ra nun. Matabu Lɔxɔn bata yi maso nun.

⁵⁵ Naxanla naxanye bira Yesu fɔxɔ ra keli Galile, ne yi siga Yusufu fɔxɔ ra, e sa gaburun to, alogo e xa a kolon Yesu binbin saxi kii naxan yi.

⁵⁶ E xɛtɛ e konni, e sa se xiri naxumɛne nun latikɔnɔnna rafala a binbin xa.

E yi e matabu Matabu Lɔxɔni alo sariyana a fala kii naxan yi.

* 23:46: Yaburin 31.6

24

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-10, Maraka 16.1-8, Yoni 20.1-10

¹ Xati lɔxɔn xɔtɔn xɔtɔnni, naxanle ture xiri naxumɛn naxanye rafalaxi, e yi siga ne ra gaburu dɛɛn na.

² E yi a li gɛmɛn baxi gaburun dɛ ra.

³ E yi so gaburun kui koni e mi Marigi Yesu binbin to na yi.

⁴ E kuisanxin yi lu tixi na yi, e yi e tɛrɛna xɛmɛ dugi mayilenxi kan firinna e dɛxɔn ma.

⁵ Naxanle yi gaxu kati, e yi e xinbi sin, e e ticine sin bɔxɔn ma. Na xɛmɛ firinne yi a fala naxanle xa, e naxa, “E niiramaan fenma faxa muxune yɛ nanfera?”

⁶ A mi be, a bata keli sayani. A yi Galile yi waxatin naxan yi, a naxan fala ɛ xa, ɛ xaxili lu na xɔn ma.

⁷ A naxa, ‘Fɔ Muxuna Dii Xɛmɛn xa so hake kanne yii, e yi a gbangban wudin ma, a soge saxandeni a keli sayani.’ ”

⁸ Na xanbi ra, a falane yi rabira naxanle ma.

⁹ E xɛtɛ keli gaburu dɛɛn na, e sa na birin fala xarandii fu nun kedenna xa e nun a muxune birin.

¹⁰ Naxanli itoe nan a fala xɛrane xa, Mariyama Magadala kaan nun Yoyana nun Mariyama Yaki nga e nun naxanla bonne, ne yi feni itoe fala xɛrane xa.

¹¹ Koni e yi a miri a naxanle daxuya falan nan tixi, e mi la e ra mumɛ!

¹² Koni Piyeri yi keli, a siga gaburu dɛɛn na, a yi a yigodo, a yi a yɛ masa gaburun kui, a kasangenna kui genla to saxi, a xɛtɛ a konni. Feen naxan ligaxi, a kabɛma na ra.

Yesu siga fena Emayusi Taani

Maraka 16.12-13

¹³ Na lɔxɔ yɛtɛni, muxu firin yi sigama taadina nde yi naxan yi xili Emayusi, e nun Yerusalɛn taan yi tagi kuya ndedi.

¹⁴ Feen naxanye bata yi liga, e batuma na feene ma.

15 E yi batuma waxatin naxan yi, Yesu yi a maso e ra, e birin yi lu sigε.

16 E yi a to koni hali na, e mi a kolon.

17 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E sigama kiraan xɔn waxatin naxan yi, ε yi nanfe falama?”

E sunuxin yi ti.

18 Na nde keden, naxan yi xili Kelopa, na yi a yabi, a naxa, “I tan keden peen nan Yerusalɛn taani ba, naxan mi a kolon feen naxanye ligaxi mɛnni waxati danguxini itoe yi?”

19 A yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfe ne ra?”

E yi a yabi, e naxa, “Feen naxan ligaxi Yesu Nasarɛti kaan na. Nabi sɛnbɛ kanna nan yi a ra a falan nun kɛwanli Ala nun yamaan birin yɛtagi.

20 Saraxarali kuntigine nun en ma kuntigine yi a suxu, alogo e xa a faxesa. E yi a gbangban wudin ma.

21 Anu, nxu bata yi nxu yigi sa a yi nun fa fala a tan nan Isirayila muxune xunbaan na. A birin mi na ra, a ligan soge saxanna nan to,

22 ɲaxanla ndee yi nxu tagi, ne nxu rakɔntɔfili nɛn. E siga nɛn gaburu dɛɛn na subaxani,

23 e mi a binbin to, e xɛtɛ, e fa a fala nxu xa, a malekane mini nɛn e ma naxanye a fala e xa, a a niin bata bira ayi!

24 Nxu lanfana ndee yi siga gaburu dɛɛn na, e sa a to alo ɲaxanle a fala nxu xa kii naxan yi, a yatin ligaxi na kii nin, koni e mi a to.”

25 Awa, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E xaxili mi na. Nabine feen naxanye birin fala ε xa, ε mi la ne ra ε bɔɲɛni xulɛn!

26 E mi a kolon a lanma Alaa Muxu Sugandixin xa tɔrɔ feni itoe ra benun a xa so a binyeni?”

27 Na xanbi ra, feen naxan birin falaxi Yesu a fe yi Kitabun kui, fɔlɔ Nabi Musaa Kitabun ma, han nabi gbɛtɛye, a na birin yɛba e xa.

28 E yi sigama taan naxan yi nun, e to maso mɛnna ra, Yesu yi a liga alo a dangumatɔɔn na a ra.

29 Koni e yi a raxɛtɛ, e naxa, “Lu nxu fɛma amasɔtɔ kɔɛ somaan ni i ra, dimin yi so.” Nayi, a yi lu e fɛma.

30 A dɔxɔ a dɛgedeni e fɛma, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, na xanbi ra a buruni gira, a yi a so e yii.

31 E yɛɛn yi rabi mafurɛn, e yi a kolon fa fala a Yesu na a ra. Koni a tunun e yɛtagi.

32 E yi a fala e bode xa, e naxa, “A ligaxi nɛn alo tɛɛn nan yi en kuiin ganma, a Kitabun fɛsɛfɛsɛma en xa waxatin naxan yi kiraan xɔn ma.”

33 E keli mafurɛn, e xɛtɛ Yerusalɛn taani, e xarandii fu nun kedenna li malanxi dɛnaxan yi e nun bonne.

34 E yi a fala, e naxa, “Marigin bata keli sayani yati! Simɔn bata a to!”

35 Feen naxan liga kiraan xɔn ma, muxu firinne yi ne yɛba e xa, e Marigin kolon kii naxan yi, a buruni gira waxatin naxan yi.

*Xarandiine yi Yesu to
Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18,
Yoni 20.19-23, Kɛwanle 1.6-8*

36 E yi ito falama waxatin naxan yi, Marigin yɛtɛɛn yi ti e tagi mafurɛn, a yi a fala e xa, a naxa, “Ala xa ε bɔɲɛn xunbeli.”

37 E gaxu kati, e yi e miri, e naxa, a e bata muxun yɛlɛnna to.

38 Koni a yi a fala e xa, a naxa, “E kuisanxi nanfera, sikɛna ε bɔɲɛni nanfera?”

39 E n yiine nun n sanne mato, ε a kolonma nɛn a n tan nan a ra. E yiin din n na, ε a toma nɛn nayi amasɔtɔ fati bɛndɛn nun xɔnne mi muxun yɛlɛnni alo ε a toma n tan yi kii naxan yi.”

40 A to yi na falama e xa, a yi a yiin nun a sanne yita e ra.

41 Sɛwan nun kabɛn yi a liga, e mi la a ra xulɛn. Nayi, a yi e maxɔdin, a naxa, “Donsena ε yii be ba?”

42 E yɛxɛ gilinxɛ dungin so a yii,

43 a yi a tongo, a yi a don e yɛtagi.

44 Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “N yi ε fɛma waxatin naxan yi, n feni itoe nan fala ε xa. Feen naxan birin sɛbɛxi n ma fe yi Musaa Sariya Kitabun kui e nun nabine kitabune

nun Yaburin kui, fɔ ne xa kamali nɛn.”

⁴⁵ A yi a liga e xaxili sɔtɔ alogo e xa Kitabuna feene famu.

⁴⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Ito nan sɛbɛxi fa fala Alaa Muxu Sugandixin xa tɔrɔ, a keli sayani a soge saxandeni.

⁴⁷ Tubi feen nun yulubi xafarin kawandin bama nɛn a xinli siyane birin xa, fɔlɔ Yerusalɛn taan ma.

⁴⁸ Feni itoe seren nan ε tan na.

⁴⁹ N Fafe Ala ε tuli sa naxan na, n tan yɛtɛɛn na rafama nɛn ε ma. Koni ε lu Yerusalɛn taani han na sɛnbɛn yi fa sa keli kore a godo ε xun ma.”

Yesu yi te ariyanna yi

Maraka 16.19-20, Kɛwanle 1.9-11

⁵⁰ Na xanbi ra, a siga e ra han Betani taani, a sa a yiini te dɛnaxan yi, a duba e xa.

⁵¹ A yi dubama e xa waxatin naxan yi, a keli e fɛma, a te ariyanna yi.

⁵² E to yelin a batuε, e sɛwaxi gbeen yi xɛtɛ Yerusalɛn taani.

⁵³ E yi lu Ala Batu Banxini waxatin birin, e lu barikan bire Ala xa.

Yoni Yoni Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebe

Marigi Yesu fəxərabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane sebeɓɓi Alaa Nii Sariɓanxin barakani: Matiyu nun Maraka nun Luka e nun Yoni. Yoni a fe yeɓa kiin nan baxi bonne ma. A luxi alo Yoni yi waxi Yesu a fe tilinxine nan makeɓɓe fe yi muxune xa. Na kui, a Yesu a fala wuyaxi sebeɓɓi neɓi bonne mi naxanye sebeɓɓi e nun a taruxuna ndee. A mən Yesu a dunuɓa yi gidin bunna yeɓama miriya tilinxin nin. Yoni Kitabun yireni ito sebeɓɓi neɓi fə ɓeɓe tonge naanin hanma ɓeɓe tonge sennin ɓəxəndən Yesu te xanbini kore xənna ma.

Kitabun yireni ito miriya tilinxina ndee nan singe yitama naxan Yesu fa xunna yeɓama. Yoni Yesu tiden yeɓama fala tilinxin nin alogo muxune xa e miri ki fajin Yesu a fe ma. Yoni mi Yesu bari kiin yeɓaxi. Yesu a dunuɓa yi gidini, a xaran wuyaxi ti neɓi a yamaan xa. A mən kabanako fe wuyaxi liga neɓi. Yoni na nan yeɓama Ningila Yesu kui. Yoni mən Yesu a fala dənɓene yeɓama dangi bonne ra. Dənɓen na, a Yesu a sayaan nan yeɓama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Yesu a falane nan sebeɓɓi itoe ra naxanye Yesu keɓaan yitama en na: Yesu naxa, “N tan nan nii rakisın balon na.” (Yoni 6.35 nun 6.41 nun 6.48 nun 6.51) Yesu naxa, “N tan nan dunuɓa keɓenna ra.” (Yoni 8.12) Yesu naxa, “N tan nan sansanna so deɓen na yeɓeɓene xa.” (Yoni 10.7) Yesu naxa, “N tan nan xuruse raba fajin na.” (Yoni 10.11 nun 10.14) Yesu naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisın na.” (Yoni 11.25) Yesu naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun ɓəndina e nun nii rakisina.” (Yoni 14.6) Yesu naxa, “N tan nan ɓəndin binla ra alo wudi binla.” (Yoni 15.1 nun 15.5)

Yesu mən a Alayana a fe falaxi wundoni na yire sifana ndee yi, a naxa, “N tan nan a ra, naxan na yi.” (Yoni 8.24 nun 8.28 nun 8.58 nun 13.19 nun 18.5) Kitabun yiren naxan xili Xəɓayaan sora 3.14, na naxa fa fala Ala xinla yeɓeɓen findixi na falan nan na bayo Ala naxa mənni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mən naxa mənni fa fala a yeɓeɓen xili neɓi “N Na Yi.” Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala “N tan nan a ra, naxan na yi,” na bunna neɓen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. (Yoni 1.1).

Alaa Falana fe

¹ Dunuɓa fəloni, Alaa Falan yi na. Falan yi Ala fəma. Falan nan mən yi Ala ra.*

² A yi Ala fəma a fəloni.

³ Ala seen birin daxi a tan nan xən ma. Ala mi sese daxi a tan xanbi.

⁴ Nii rakisın yi a tan nin. Na nii rakisın yi findi keɓenna ra adamadiine xa.

⁵ Keɓenna yi mini dimini, koni dimin mi a nə.

⁶ Ala yi muxuna nde xe naxan yi xili Yoni.†

⁷ Na yi fa, a findi keɓenna seren na, alogo muxun birin xa deɓkeɓeya a tan xən.

⁸ Keɓenna mi yi a tan na, koni a fa neɓi, alogo a xa fa keɓenna sereyaan ba.

⁹ Keɓenna yeɓeɓen nan yi na ra, naxan famatə yi a ra dunuɓa muxune birin makeɓɓendi.

¹⁰ Alaa Falan yi dunuɓa yi. Dunuɓa da a tan nan na, koni dunuɓa muxune mi a kolon.

¹¹ A fa neɓi a konni, koni a kon kaane mi a rasuxu.

¹² Koni naxanye a rasuxu e deɓkeɓeya a xinli, a seɓben fi neɓi ne ma e findi Alaa diine ra.

¹³ E mi barixi Ala diine ra adamadiyaan kiin xan xən ma hanma fati beɓdeɓa hanma muxun sagona, koni na fataxi Ala nan na.

* **1:1: Alaa Falani** ito findixi Yesu nan na. A mato Yoni 1.14 kui. Ala dunuɓa da a falan naxan xən a fəloni, Ala na nan findixi muxun na, Yesu. † **1:6:** Yoni Marafu Tiin nan Yoni ito ra.

14 Alaa Falan yi findi fati benden na, a yi lu en ye. Nxu bata a binyen to, alo fafana dii xeme kedenna binyena, a lugoxi hinanna nun jondin na.

15 Yoni yi a feen fala a xuini texin na, a naxa, “N na a tan nan ma fe fala, n naxa, ‘A fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasoto benun n tan xa da, a tan yi na.’ ”

16 En birin bata barakan soto barakan fari a hinan kamalixin xon ma.

17 Amasoto Alaa sariyan falaxi yamaan xa Musa nan xon ma, koni hinanna nun jondin faxi Yesu nan xon ma, Alaa Muxu Sugandixina.

18 Muxu yo munma Ala to singen. Koni a Dii Xeme keden peen naxan nun a tan Ala lan, naxan a fafe fema, na nan bata Ala yita en na.

*Yoni Marafu Tiina sereyana fe
Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Luka
3.1-18*

19 Yoni sereyani ito nan ba, Yahudiyane to saraxaraline nun Lewine xe a ma a maxodindeni keli Yerusalen taani, e naxa, “Nde i tan na?”

20 Yoni mi tondi a fale, a yi a fala e birin yetagi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na.”

21 E yi a maxodin, e naxa, “Nde fa i tan na? Nabi Eli nan i tan na ba?” Yoni yi e yabi, a naxa, “En-en, na mi n tan na.” E mon yi a maxodin, e naxa, “Nabiin nan i tan na ba?” A yi e yabi, a naxa, “En-en, na mi n tan na.”

22 E yi a fala, e naxa, “Nde i tan na? Amasoto naxanye nxu xexi, fo nxu xa sa nxu dentegε nen ne xa. I nanse fale i yetε a fe yi?”

23 Yoni yi e yabi Nabi Esayi a falane xon, a naxa, “N tan na a ra naxan a xuini tema tonbonni, n naxa, ‘E kira tinxinxin nafala Mari-gin xa.’ ”

24 Farisi muxun§ naxanye yi xexi Yoni ma,

25 ne yi a maxodin, e naxa, “Xa Alaa Muxu Sugandixin mi i tan na, Nabi Eli mi i tan na, nabi mi i tan na, nanfera i fa muxune rafuma igeni e sarijan feen na?”

26 Yoni yi e yabi, a naxa, “N tan marafuun tima igen nin, koni muxuna nde ε tagi ε mi naxan kolon.

27 A fama nen n xanbi ra, koni n tan mi lan hali n yi findi a sankidi fulunna ra.”

28 Ito birin ligaxi Betani taan nin, Yuruden baan kidima, Yoni yi muxune rafuma igeni denaxan yi.

Alaa Yexεε Diina fe

29 Na xoton bode, Yoni yi Yesu to fe a fema, a naxa, “Alaa Yexεε Diin nan ito ra, naxan dunuƙa birin yulubin bama.

30 N yi ito nan ma fe falama, n naxa, ‘Muxuna nde fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasoto benun n tan xa bari, a tan yi na.’

31 N tan mi yi a kolon nun, koni n bata fa yamaan nafudeni igeni alogo n xa a yita Isirayila yamaan na.”

32 Yoni mon yi sereyani ito ba, a naxa, “N bata Alaa Nii Sarijanxin to gode a ma ganba sawurani, a yi lu a ma.

33 N mi yi a kolon nun, koni naxan n nafaxi yamaan nafudeni igeni, na a fala n xa nen, a naxa, ‘I na Alaa Nii Sarijanxin to gode naxan ma, a tan nan marafuun tima Nii Sarijanxin na.’

34 N bata a to, n yi a seren ba, fa fala Alaa Dii Xemena a tan nan na.”

Yesu a xarandii singene fe

35 Na xoton bode Yoni nun a xarandii firin yi tixi nun,

36 a yi Yesu to dangue, a naxa, “Alaa Yexεε Diin nan ito ra!”

37 A xarandii firinna yi a xuiin me, e siga Yesu foxo ra.

38 Yesu yi a yeε raxεε, a yi e to biraxi a foxo ra, a yi e maxodin, a naxa, “E nanse fenma?” E yi a yabi, e naxa,

‡ 1:23: Esayi 40.3 § 1:24: *Farisi muxune*: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sobe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E mon yi e benbane namunne suxuma kii xodexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mon yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

“Rabi, i yigiyaxi minen?” Rabi bunna nεεn fa fala, “Karamoxo.”

³⁹ A yi e yabi, a naxa, “E fa a mato.” Se din waxatin nan yi a ra nun. E yi siga, e sa a yigiyaden to. E jinbari raso a fema.

⁴⁰ Xarandii firinna naxanye Yoni xuiin me e bira Yesu foxo ra, na keden yi xili nen Andire, Simon Piyeri xunyena.*

⁴¹ Andire yi a tada Simon fen keden na, a yi a fala a xa, a naxa, “Nxu bata Mesiya to.” Mesiya bunna nεεn fa fala, “Alaa Muxu Sugandixina.”

⁴² Na xanbi ra, a fa Simon na Yesu fema.

Yesu yi a mato, a naxa, “Simon nan i tan na, Yoni a dii xemena. I xili bama nen sonon, Sifasi.” Xinli ito nun Piyeri, xili kedenna nan e ra.†

Yesu yi Filipi nun Nataniyeli xili

⁴³ Na xoton bode Yesu yi a ragidi, a xa siga Galile yamanani. A yi Filipi to, a yi a fala a xa, a naxa, “Bira n foxo ra!”

⁴⁴ Filipi yi kelixi Betasada taan nin alo Andire nun Piyeri.

⁴⁵ Filipi yi Nataniyeli to, a yi a fala a xa, a naxa, “Musa muxun naxan ma fe sebe Sariya Kitabun kui e nun nabine fan naxan ma fe sebe, nxu bata a to, Yusufu a dii xemena Yesu, Nasareti kaana.”

⁴⁶ Nataniyeli yi a maxodin, a naxa, “Se fapin nae kele Nasareti ba?” Filipi yi a yabi, a naxa, “Fa a mato.”

⁴⁷ Yesu Nataniyeli to fe a fema waxatin naxan yi, a naxa, “Isirayila kaan yeteen nan ito ra! Yanfa mi naxan ma fe yi!”

⁴⁸ Nataniyeli yi a maxodin, a naxa, “In kolonxi di?” Yesu yi a yabi a naxa, “N ni i toxi nen, i xode binla bun ma waxatin naxan yi benun Filipi xa i xili.”

⁴⁹ Nataniyeli yi a yabi, a naxa, “Karamoxo, Alaa Dii Xemena nan i tan na! Isirayila Mangan nan i tan na!”

⁵⁰ Yesu yi a fala, a naxa, “N to a falaxi i xa, n naxa, ‘n bata yi i to xode binla bun ma,’ i denkeyaxi n ma na

nan na ba? I feene toma nen naxanye gbo na xa!”

⁵¹ A yi a fala e xa, a naxa, “N xa jondin fala e xa, e ariyanna deen nabixin toma nen, e yi Ala malekane to, e tema, e godoma Muxuna Dii Xemena xon ma!”

2

Naxalandi tiina Kana taani

¹ Soge firin danguxina, e siga jaxalandi tideni Kana taani, Galile yamanani. Yesu nga yi na nun.

² E yi Yesu nun a xarandiine fan xili na jaxalandi tiini.

³ Manpaan to dasa, Yesu nga yi a fala a xa, a naxa, “Manpaan bata jan e yi.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “N na, en ma fe na yi? N ma waxatin munma a li singen.”

⁵ Yesu nga yi a fala walikene xa, a naxa, “A na naxan fala e xa, e na liga.”

⁶ Awa, ige feje sennin yi dxi na nun, naxanye yi findixi Yahudiyane marasarijan ige sa seen na, litiri ye kemε nan yi sama e keden kedenna birin kui.

⁷ Yesu yi a fala walikene xa, a naxa, “E ige fejeni itoe rafe igen na.” E yi e rafe igen na pen!

⁸ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “E igena nde sege, e siga a ra jaxalandi ti sumunna kuntigin fema.” E yi siga a ra a xa.

⁹ Naxalandi ti sumunna kuntigin yi igen mato, a bata maxete manpaan na, koni a mi yi a keliden kolon. Anu, walikεen naxanye igen sege, ne yi a kolon. Nanara, kuntigin yi jaxalandi kanna xili,

¹⁰ a yi a fala a xa, a naxa, “Manpa fapin nan soma muxune yii singen, na xanbi ra, manpaan na muxune suxu waxatin naxan yi, i yi nde gbete ramini naxan mi fan jaxi ra. Koni i bata manpa fapin namara han iki!”

¹¹ Yesu a kabanako fe singen ni ito ra, a naxan liga Kana taani Galile

* **1:40:** Muxune mon Piyeri ma a Pita. † **1:42:** Piyeri xinla bunna nεεn fa fala gemena.

yamanani. A yi a binyen mayita a xarandiine ra, ne yi la a ra.

¹² Na xanbi ra, Yesu nun a nga nun a xunyene nun a xarandiine yi siga Kapεrunan yi, e yi sa xi dando ti na.

*Yesu yi siga Ala Batu Banxini
Matiyu 21.12-13, Maraka 11.15-17,
Luka 19.45-46*

¹³ Waxatin bata yi maso Yahudiyane Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* yi rabama waxatin naxan yi nun, Yesu yi siga Yerusalɛn taani.

¹⁴ A yi muxune li Ala Batu Banxin tanden ma, e jingene nun yεxεene nun ganbane matima na. Gbeti masarana ndee fan yi dɔxi na nun.

¹⁵ Nayi, a yi fɔsɔnna rafala, a yi e birin kedi Ala Batu Banxini, jingene nun yεxεene, a yi gbeti masarane gbeti gbananne raxuya ayi bɔxɔni, a yi e tabanle rafelen.

¹⁶ Muxun naxanye yi ganba matini, a yi a fala ne xa, a naxa, “E itoe birin ba be. E nama n Fafe Alaa banxin findi sare soden na!”

¹⁷ Naxan seβexi Kitabuni, na feen yi rabira a xarandiine ma, a naxa, “I ya banxina fe xaminna n na han a n ganma alo tεena!”

¹⁸ Yahudiyane yi a maxɔdin, e naxa, “I nɔε taxamasenna mundun yitε nxu ra fa fala sɛnbena i yii, i yi na birin liga?”

¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E Alaa banxini ito kala, n mɔn a tiyε soge saxanna bun.”

²⁰ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “Ala Batu Banxini ito tixi jεε tonge naanin e nun jεε sennin nan bun ma. I tan nɔε na tiyε soge saxanna bun?”

²¹ Koni Yesu yi Ala Batu Banxin naxan ma fe falama, a yεtεen fati bɛnden nan yi na ra.

²² Nanara, Yesu to keli sayani, a falan yi rabira a xarandiine ma. E yi la Kitabun na e nun Yesu a fala tixine.

Yesu muxune kui feene kolon

²³ Yesu yi Yerusalɛn taani waxatin naxan yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla waxatini, muxu wuyaxi yi a kabanako feene to, e dɛnkɛleya a ma.

²⁴ Koni Yesu mi yi a lannayaan saxi e yi, bayo a yi adamadiine birin kui feene kolon.

²⁵ A mako mi yi a ma, e xa muxu yo a fe fala a xa, bayo a tan yεtεen yi adamadiin kui feene kolon.

3

Yesu nun Nikodemi a fe

¹ Farisi muxuna nde yi na nun, a yi xili Nikodemi, Yahudiyane kuntigina nde nan yi a ra.

² Na yi fa Yesu fema kɔεen na, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamɔxɔ, nxu a kolon a karamɔxɔn nan i ra fata Ala ra. I kabanako feen naxanye ligama, muxu yo mi nɔε ne ligε xa Ala mi a xɔn ma.”

³ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, xa muxun mɔn mi xεtε, a bari a nɛnɛn na, a mi nɔε Alaa Mangayaan toε.”

⁴ Nikodemi yi a maxɔdin, a naxa, “Muxun naxan bata fori, na mɔn nɔε barε di? A mi nɔε xεtε a nga fatini, a mɔn yi a bari!”

⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, muxu yo mi nɔε soε Alaa Mangayani fɔ a bari fata igen nun Alaa Nii Sarijanxin na.

⁶ Naxan barixi fati bɛnden, fati bɛnden nan na ra. Naxan barixi Alaa Nii Sarijanxini, niin nan na ra.

⁷ I nama kabε bayo n bata a fala i xa, n naxa, ‘Fɔ ε mɔn xa xεtε, ε bari a nɛnɛn na.’

⁸ Foyen fama yiren nin dɛnaxan na a kɛnɛn, i yi a xuiin mε, koni i mi a keliden kolon, i mɔn mi a sigaden kolon. A na kii nin birin xa naxanye na bari Alaa Nii Sarijanxini.”

⁹ Nikodemi yi a maxɔdin, a naxa, “Na ligan di nayi?”

* **2:13: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

10 Yesu yi a yabi, a naxa, “Isirayila kaane karamɔxɔn nan i tan na, i mi feni itoe kolon ba?”

11 N xa ɲɔndin fala i xa, nxu naxan kolon, nxu na nan falama. Nxu naxan toxi, nxu na nan sereya bama. Koni hali na, ε mi nxɔ sereya falan suxi.

12 Nba, xa n dunuɲa feene fala ε xa, ε mi la ne ra. N na kore xɔnna feene fala ε xa, ε lama ne ra di?

13 Muxu yo munma te ariyanna yi singen, fɔ naxan kelixi ariyanna yi, n tan Muxuna Dii Xεmɛna.”

14 “Musa saɲini te kore kii naxan yi tonbonni wudin ma, fɔ n tan Muxuna Dii Xεmɛn fan xa yite na kii nin* ”

15 alogo naxan yo na denkeleya n ma, na xa habadan nii rakisin sɔtɔ.

16 Amasɔtɔ Ala bata dunuɲa xanu han a bata a Dii Xεmɛ keden peen fi en ma, alogo muxu yo na denkeleya a ma, na nama halagi fɔ a habadan nii rakisin sɔtɔ.

17 Bayo Ala mi a Dii Xεmɛn nafaxi dunuɲa yi alogo a xa dunuɲa muxune yalagi, koni alogo dunuɲa muxune xa kisi a xɔn ma.”

18 “Naxan yo na denkeleya a ma, na kanna mi fa yalagin sɔnɔn. Koni naxanye mi denkeleyaxi a ma, ne bata yelin yalage, bayo e mi denkeleyaxi Alaa Dii Xεmɛ keden peen ma.

19 E yalagima ito nan na: Kenɛnna bata fa dunuɲa yi koni dimin nan nafan adamadiine ma dangu kenɛnna ra, amasɔtɔ e kewanle mi fan.

20 Naxan yo fe ɲaxin ligama, kenɛnna mi rafan na ma. Na mi minin kenɛnna ma, alogo a sɔnna nama mini kenɛnna.

21 Koni naxan fe tinxinxin ligama, na fama nɛn kenɛnna ma, alogo yamaan xa a yigbe a a walima Ala sa- goon nin.”

Yesu nun Yoni a fe

22 Na xanbi ra, Yesu nun a xarandi- ine yi siga Yudaya yamanani. A

waxati ti e fema. A yi yamaan nafuma igeni e tubi feen na.

23 Yoni fan yi marafuun tima Ayenon xudeni Salin taan dɛxɔn ma, amasɔtɔ ige gbeen yi na nun. Yamaan yi lu sigε mɛnni e rafudeni.

24 Yoni munma yi sa kason na sin- gen.

25 Yoni a xarandiina ndee nun Yahudiyana nde yi e bode matandi fɔlɔ lan marasariɲan feen ma.

26 E yi siga Yoni fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, i xaxili luxi a xɔn ma ba, ε nun naxan yi Yurudɛn kidima, i naxan ma fe sereya ba nxu xa. Nba iki, a marafuun tima, mux- une birin sigama a fema!”

27 Yoni yi e yabi, a naxa, “Muxun mi sese sɔtɔma fɔ Ala na naxan fi a ma.

28 E tan yetɛɛn nan n seren na, a n na a fala nɛn, n naxa, ‘Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na, xeraan nan tun n tan na a yeɛ ra.’

29 Naxalandi kanna nan gbee ɲaxanla ra. Koni a xɔyin naxan tixi a fema, na tuli matixi a ra. A na a xuiin mɛ waxatin naxan yi, a sɛwama nɛn. N ma sɛwan na kii nin, a dɛfexi.

30 Fɔ a tan xa yite nɛn, n tan yi magodo.”

Naxan kelixi ariyanna yi

31 “Naxan kelixi kore xɔnna ma, na seen birin xun na. Naxan kelixi dunuɲa yi, dunuɲa gbeen nan na ra. Na dunuɲa feene nan falama. Naxan kelixi ariyanna yi, na nan seen birin xun na.

32 A naxan toxi, a a mɛ, a na nan sereya bama koni yamaan mi a sereya falan suxi.

33 Naxan na a falan suxu, na bata a mayita a Ala nan tinxin.

34 Ala naxan xɛxi, na Alaa falan nan tima amasɔtɔ Alaa Nii Sariɲanxin fima a ma nɛn dan mi naxan na!

35 Fafe Alaa Dii Xεmɛn nafan a ma. A bata feen birin taxu a ra.

36 Naxan na denkeleya a Dii Xεmɛn ma, na habadan nii rakisin sɔtɔma nɛn. Naxan mi laxi a Dii Xεmɛn na,

* **3:14: Saɲini te** feen Musa xɔn, na mato Yatene 21.8-9 kui. Yesu **yite** nɛn a yelin xanbini gbangbanɲɛ wudin ma. A mɔn yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma.

na mi nii rakisin sɔtɛ, bayo Alaa xɔlɔn luma nɛn a fari!”

4

Samariya kaa naxanla fe

¹ Farisi muxune yi a mɛ fa fala Yesu yi xarandiine sɔtɔma dangu Yoni ra, a yi e rafu igeni.

² Anu, Yesu yetɛɛn mi yi marafuun tima, koni a xarandiine nan yi muxune rafuma.

³ Yesu to muxune falane mɛ, a keli Yudaya yamanani, a siga Galile yamanani.

⁴ A yi lan nun a xa dangu Samariya yamanani.

⁵ A taana nde li Samariya yamanani naxan xili Sikara, naxan yi maso xɛɛn na Yaxuba naxan so a dii xɛmɛn Yusufu yii.

⁶ Yaxubaa xɔɓinna yi na yi. Yesu bata yi xadan siga tideni, a yi dɔxɔ na xɔɓinna dɛ ra yanyin na.

⁷ Samariya kaa naxanla nde yi fa ige badeni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ki igeni, n xa n min.”

⁸ A xarandiine bata yi siga taani donse saradeni.

⁹ Samariya kaa naxanla yi a yabi, a naxa, “Yahudiyani nan i tan na, Samariya kaan nan n tan na. I n xandima igeni nanfera?” Amasɔtɔ Yahudiyane mako mi Samariya kaane ma.*

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i yi Alaa kiseen kolon nun e nun naxan i xandixi igeni, xa i yi na fan kolon nun, i yi a xandima nɛn nun, a yi siimaya igen fi i ma.”

¹¹ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, ige rate se mi i yii, anu igen makuya. I na siimaya igen sɔtɔn minɛn yi?”

¹² Nxu benba Yaxuba nan xɔɓinni ito fixi nxu ma, a tan nun a diine nun a xuruseene birin yi e minma be nin nun. I tan gbo Yaxuba xa ba?”

¹³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo igeni ito min, min xɔnla a suxuma nɛn mɔn,

¹⁴ koni n tan igen naxan fima muxune ma, xa muxun na min, min xɔnla

mi fa a suxuma sɔnɔn. Amasɔtɔ n ni igen naxan fima a ma, na luma nɛn a yi alo tigi igen naxan minima han a habadan nii rakisin sɔtɔ.”

¹⁵ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, na igen fi n ma alogo min xɔnla nama fa n suxu sɔnɔn, n mɔn yi fa ige badeni be.”

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Sa i ya xɛmɛn xili, ɛ fa be.”

¹⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, “Xɛmɛn mi n yii.” Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata nɔndin fala fa fala xɛmɛ mi i yii.

¹⁸ Koni i bata yi dɔxɔ xɛmɛ suulun xɔn ma nun. I naxan yii iki, i ya xɛmɛn yetɛɛn mi na ra. I bata nɔndin fala n xa.”

¹⁹ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, n bata a kolon fa yati, fa fala nabiin nan i tan na.

²⁰ Nxu tan Samariya kaane, nxu benbane Ala batu geyani ito nan fari, koni ɛ tan Yahudiyane naxa, a lan nɛn, en xa Ala batu Yerusalɛn nin.”

²¹ Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “La n na, waxatina nde fama, ya-maan mi fa fama Fafe Ala batudeni geyani ito fari, e mɔn mi a batu Yerusalɛn taan fan yi.

²² ɛ tan Samariya kaane, ɛ naxan batuma, ɛ mi na kolon. Nxu tan Yahudiyane naxan batuma, nxu na kolon, amasɔtɔ kisi feen fataxi Yahudiyane nan na.

²³ Koni waxatina nde fama, a yetɛɛn bata a li, Ala batu muxu kɛndɛne fama Fafe Ala batudeni niin nun nɔndini nɛn yati! Bayo Fafe Ala na muxu sifane nan fenma, e yi a batu.

²⁴ Niin nan Ala ra. Naxanye a batuma, ne xa a batu niin nun nɔndin yatin nin.”

²⁵ Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N na a kolon fa fala Mesiya fama nɛn, naxan xili Alaa Muxu Sugandixina. A na fa waxatin naxan yi, a feen birin yɛbama nxu xa nɛn.”

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “A tan nan n tan na, n tan naxan falan tima i xa ito ra.”

* 4:9: Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatɛxi kafirine nan na. E fe fɔlɔden sɛbɛxi Mangane Firinden 17.24 kui.

27 Na waxatin yeteni, Yesu a xarandiine yi fa, e kabε amasotε e bata a li falan tiye naxanla xa. Koni e sese mi naxanla maxodin fa fala, “I waxi nanse xon?” E mi Yesu fan maxodin fa fala, “I nanse falama naxanla xa?”

28 Nba, naxanla yi ige ba fejen lu na, a xete taani. A sa a fala yamaan xa,

29 a naxa, “E fa xemena nde mato, n bata feen naxanye birin liga, a bata ne birin fala n xa. Alaa Muxu Sugandixin mi a ra ba?”

30 Na ma, yamaan yi keli taani, e siga Yesu fema.

31 Xarandiine yi Yesu mafanma na waxatini, e naxa, “Karamoxε, donseen don!”

32 Koni a yi e yabi, a naxa, “Donsena n yii, ε mi naxan kolon.”

33 Nayi, xarandiine yi e bode maxodin folo, e naxa, “Muxuna nde bata donseen fi a ma ba?”

34 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma donseen nan n xe muxun sagoon wanla keen na han wanla yi kamali.

35 E a falama nen, ε naxa, ‘Kike naanin luxi, malo xaba waxatin yi a li,’ koni n xa a fala ε xa, ε yeen nakeli, ε xεene mato. Maala bata mo, malo xaba waxatin bata a li.

36 Malo xabane bata folo e saranna sote. E naxanye malanma, ne habadan nii rakisin sotoma nen. Nanara, maala bi muxun nun a xaba muxun sewama nen e bode xon ma.

37 Na kui, nondin nan sandani ito ra, naxan a falaxi, a naxa, ‘Muxuna nde maala bima, gbete yi a xaba.’

38 N bata ε xe, ε sa maala xaba, ε mi naxan walixi. Muxu gbete ye nan a walixi. E tan yi tonε soto e wanli.”

39 Samariya kaan naxanye yi na taani, ne wuyaxi yi denkeleya Yesu ma na naxanla falana fe ra, a naxa, “N feen naxan birin ligaxi, a bata na fala n xa.”

40 Nanara, Samariya kaane to fa Yesu fema, e yi a mafan, a xa lu e fema. Yesu yi lu e fema xii firin.

41 Muxu wuyaxi gbete ye yi denkeleya Yesu ma a falane fe ra.

42 Ne yi a fala naxanla xa, e naxa, “Nxu bata denkeleya iki koni nxu mi denkeleyaxi i ya falan gbansanna xan ma fe ra bayo nxu fan bata a xuiin me. Nxu bata a kolon yati fa fala dunu na muxune rakisimaan nan a tan na.”

Yesu yi kuntigina diini yalan

43 Yesu to xii firin ti na, a yi siga Galile yamanani.

44 Yesu yeteen bata yi a fala e xa nun, a naxa, “Nabiin mi binyen sote a yetena yamanani.”

45 A Galile yamanan li waxatin naxan yi, na kaane yi a yisuxu ki faji, amasoto e fan bata yi a fe ligaxine to Yerusalen taani Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla† waxatini. Bayo e fan yi na nun.

46 Nayi, Yesu mon yi xete Kana taani Galile yamanani, a igen maxete manpaan na denaxan yi.

Mangana kuntigina nde yi menni naxan ma dii xemēn yi furaxi Kaperunan yi.

47 A to a me a Yesu bata fa Galile yi sa keli Yudaya yamanani, a yi siga a fema, a yi a mafan, alogo a xa siga Kaperunan yi, a sa a dii xemēni yalan. Amasoto a faxamatōn nan yi fa a ra.

48 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “E tan tondixi denkeleye fo ε na taxamassenne nun kabanako feene to.”

49 Mangana kuntigin yi a yabi, a naxa, “N kanna, yandi, fa en siga benun n ma diin xa faxa.”

50 Yesu yi a fala, a naxa, “Siga, i ya dii xemēn mi faxama.” Xemēn yi la Yesu a falan na, a siga.

51 A yi sigama a konni waxatin naxan yi, a lan a walikene ra. Ne yi a fala a xa, fa fala a a diin mon a nii ra.

52 A yi e maxodin a dii xemēn fisaxi waxatin naxan yi. E yi a yabi, e naxa, “Xoro yanyi tagini, a fati mawolonna yi a bejin.”

† 4:45: *Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:* Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaan 12.1-13 kui.

⁵³ Na yi rabira a fafe ma a Yesu a fala na waxatin nin, a naxa, “I ya dii xεμεν mi faxama.” Nanara, a tan nun a denbayaan birin yi denkeleya Yesu ma.

⁵⁴ Kabanako feen firinden nan ito ra Yesu naxan liga a to keli Yudaya yamanani siga Galile yamanani.

5

Yesu yi lebutenna rakendeya

¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga Yerusalen taani Yahudiyane sanla nde a fe ra.

² Nba, maxadena nde yi rafalaxi Yerusalen taan yεxεene so dεen dexon, a xili “Betesata” Heburu xuini. Gage suulun tixi na maxaden nabilinni.

³ Furetɔ wuyaxi yi saxi na gagene bun ma, danxutone nun sankalatone nun lebutenne. E yi igeni maxa waxatin nan legedenma

⁴ amasɔɔ malekana nde yi godoma igeni waxatina nde yi, a yi a yimaxa. Furetɔn naxan singe na yi godo igeni, malekana igeni maxama waxatin naxan yi, na furen yi yalanma nen, a na findi a sifa yo ra.

⁵ Xεmena nde yi na nun naxan yi furaxi ηεε tonge saxan e nun solo-masεε.

⁶ Yesu to a to saxi na yi, a yi a kolon fa fala na xεμεν bata yi bu furaxi, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I waxi a xon ma, i xa kendeya ba?”

⁷ Furetɔn yi a yabi, a naxa, “N kannu, igeni maxan waxatin naxan yi, muxu mi n yii be naxan n nagode igeni. N na kata, n xa godo a yi, muxu gbete singe nan godoma n yεε ra.”

⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga.”

⁹ Xεμεν yi yalan sa, a yi a sa seen tongo, a siga.

Matabu Lɔxon nan yi a ra.

¹⁰ Na ma, xεμεν naxan kendeyaxi, Yahudiyane yi a fala na xa, e naxa, “Sariyan mi a falaxi i xa i ya sa seen tongo Matabu Lɔxonni.”*

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan n nakendeyaxi, na nan a falaxi, a n xa n ma sa seen tongo, n siga.”

¹² E yi a maxodin, e naxa, “Nde na ra naxan a falaxi, a i xa i ya sa seen tongo, i siga?”

¹³ Koni xεμεν naxan yi kendeyaxi, na mi yi a kolon, bayo Yesu bata yi lo ayi yamaan ye.

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi sa a to Ala Batu Banxini, a naxa, “A mato, i bata kendeya. Fata yulubin ma alogo fe gbeten nama i sɔɔ naxan ηaxu dangu ito ra.”

¹⁵ Xεμεν yi siga, a sa a fala Yahudiyane xa, a naxa, a Yesu nan a rakendeyaxi.

¹⁶ Nayi, e yi Yesu fen yengen na, bayo a bata yi na liga Matabu Lɔxonni.

¹⁷ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe Ala walima waxatin birin, a lan nen, n fan xa wali.”

¹⁸ Na ma, Yahudiya kuntigine mon yi e yixɔɔxɔ feren fendeni Yesu faxa xinla ma. Amasɔɔ a mi yi Matabu Lɔxon sariyan xan gbansan kalama, koni a mon yi a falama a a Fafe nan Ala ra, a yi a fala alo e nun Ala keden.

Alaa Dii Xεμεν senbena fe

¹⁹ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa ηondin fala ε xa. Fafana a Dii Xεμεν mi fefe lige a yete ma, fo a na a Fafe to naxan lige. N Fafe Ala na naxan liga, n tan a Dii Xεμεν fan na nan ligama.

²⁰ Bayo a Dii Xεμεν nafan a ma, a yi a yita a ra a feen naxanye birin ligama. A feene yitama a ra nen naxanye gbo itoe xa, alogo ε birin xa kabene ma.

²¹ Amasɔɔ n Fafe Ala faxa muxune rakelima sayani kii naxan yi, a nii rakisın fi e ma, a Dii Xεμεν fan nii rakisın fima a waxon muxune ma na kii nin.

²² Fafe Ala mi muxu yo a kiti bolonma koni a bata muxu makitin birin taxu a Dii Xεμεν na,

* **5:10:** Farisi muxune namunne mi yi tinje wali yo xa ke **Matabu Lɔxonni**. Na feen seβexi Xɔɔyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlexine mi yi maliye na lɔxonni hali muxune tɔɔxi na namunna fe ra a xɔdexen na.

23 alogo muxun birin xa a Dii Xemen binya, alo Fafe Ala binyaxi kii naxan yi. Muxu yo mi a Dii Xemen binya, na mi Fafan fan binyaxi naxan a xexi.”

24 “N xa jɔndin fala ε xa, naxan yo n ma falan mε, a denkeleya n xe muxun ma, na habadan nii rakisın sɔtɔma nεn. Na kanna mi yalagima, koni a bata keli sayani, a so nii rakisini.

25 N xa jɔndin fala ε xa, waxatin fama, a bata a li, faxa muxune Alaa Dii Xemen xuiin namema nεn. Naxanye na a mε, ne nii rakisın sɔtɔma nεn.

26 Bayo alo habadan nii rakisın Fafe Ala yii kii naxan yi, a bata a ragidi a Dii Xemen ma na kiini.

27 A bata kiti saan senben fi a Dii Xemen ma, amasɔtɔ Muxuna Dii Xemen na a ra.

28 E nama kabε ito ra, bayo waxatin fama faxa muxune birin a xuiin namema nεn,

29 e yi keli e gaburune kui. Naxanye fe fajin ligaxi, ne kelima nεn, e nii rakisın sɔtɔ. Naxanye fe jaxin ligaxi, ne fan kelima nεn, e yalagi.

30 N mi nɔε fefe ligε n yetε ra. N kitin sama nεn alo n na mεma kii naxan yi. N ma kitin mɔn tinxin bayo n mi n yetε sagoon ligama, koni fɔ n xe muxun sagona.”

Yesu a sereyane fe

31 “Xa n tan nan n yetε sereyaan bama, ε mi na yatema jɔndin na.

32 Koni muxu gbεε na naxan sereyaan bama n xa. N na a kolon, a sereyaan naxan bama n ma fe yi, jɔndin nan na ra.

33 E bata xεrane rafa Yoni ma, a seren ba jɔndini.

34 N tan mako mi adamadiine sereyaan ma koni n na falama nεn alogo ε xa kisi.

35 Yoni luxi nεn alo lenpu dεgena ε tagi, a findi kenenna ra ε xa. E bata tin sεwε a kenenna ra waxatidi bun.

36 Koni sereyana n yii naxan gbo Yoni gbeen xa. N Fafe Ala wanla

naxanye soxi n yii n xa e rakamali, ne a yitama nεn a n Fafe nan n xexi.

37 Fafe Ala naxan n xexi, na fan bata seren ba n xa. E munma a xuiin mε, ε mɔn munma a yetagin to mume!

38 A falan mi ε tan kui, amasɔtɔ ε mi denkeleyaxi a xεraan ma.

39 E kitabun fεsεfεsεma amasɔtɔ ε mirixi a ma, a ε habadan nii rakisın sɔtɔma a xɔn ma, koni na fan seren bama n tan nan xa!

40 Hali na, ε mi tinxi fε n tan ma, ε nii rakisın sɔtɔ.”

41 “N mako mi adamadiine binyen ma.

42 Koni n na ε tan kolon. Alaa xanuntenyaan mi ε bɔjɛni.

43 N bata fa n Fafe Ala xinli koni ε mi n nasuxi. Xa muxu gbεε fa a yetε xinli, ε na tan nasuxuma nεn.

44 A rafan ε ma, ε xa binyen sɔtɔ ε bode ra koni ε mi kataxi ε yi binyen sɔtɔ Ala keden peen yii. E denkeleyama na yi di?

45 Koni ε nama ε miri fa fala n na ε magima n Fafe xa nεn. Musa nan ε magima, ε yigi saxi naxan yi.

46 Xa ε yi laxi Musa ra nun, ε yi lama n tan fan na nεn nun amasɔtɔ a bata n ma fe seβε.

47 Koni xa ε mi laxi a fe seβεxine ra, ε lama n ma falan na di nayi?”

6

Yesu yi muxu wuli suulun dεge Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17

1 Na xanbi ra, Yesu yi dangu Galile Daraan kidima, naxan mɔn xili Tiberiyadi Darana.

2 Yama gbeen yi biraxi a fɔxɔ ra amasɔtɔ e bata yi a kabanako wanle to. A yi furetɔne yiyalanma.

3 Yesu nun a xarandiine yi te geyaan fari, e sa dɔxɔ na.

4 Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* bata yi maso.

5 Yesu yi a yεen nasiga, a yama gbeen to fε a fεma. A yi a fala Filipi xa,

* **6:4: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nεn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

a naxa, “En donseen sarama minen yi muxuni itoe xa, e yi e dege?”

⁶ A na fala a xa nen alogo a xa a keɲaan feɲefeɲe, bayo a yi a kolon a yi naxan ligama.

⁷ Filipi yi a yabi, a naxa, “Hali en gbeti gbanan kemɛ firin sara donseen na, birin mi ndedi soɲe!”

⁸ Yesu a xarandiina nde Simɔn Piyeri ngaxakedenna Andire yi a fala, a naxa,

⁹ “Banxulanna nde be buru xun suulun nun yeɲe firin a yii. Koni na nanse ligɛ muxuni itoe birin na?”

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E yamaan naɲɔɲɔ.” Nba, seɲen yi mɛnni han. Nayi, muxune birin yi ɲɔɲɔ. Fayida xemɛ wuli suulun nan ɲɔɲɔn yi e ye nun.

¹¹ Yesu yi buru xunne tongo, a barikan bira Ala xa. Muxun naxanye yi ɲɔxi na, a yi a taxun ne ra han e wasa! A yeɲen fan liga na kiini.

¹² E birin to lugo, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E dungi dungi ɲɔɲɔne matongo. E nama sese yikala.”

¹³ Nanara, e ne birin matongo. E debe fu nun firin nafe buru xun suulunna dungi dungine ra, naxanye lu e dege xanbini.

¹⁴ Na muxune to a to Yesu kabanako feen naxan liga, e yi a fala, e naxa, “Nabiin nan yati xemɛni ito ra naxan yi lanma a fa dunuɲa yi.”

¹⁵ Yesu yi a kolon, a e yi fama a karahanden nin, a xa findi mangan na. Nayi, a mɔn yi keli na, a kedenna yi siga गयाan fari.

Yesu yi sigan ti igen fari

Matiyu 14.22-23, Maraka 6.45-52

¹⁶ Ninbanna a lixina, a xarandiine yi godo daraan de,

¹⁷ e te kunkin kui siga daraan kidima Kapɛrunan binni. Keɲe yi so, Yesu mi fa e fama.

¹⁸ Foye gbeen yi fa, igen yi walanɲe ayi kati!

¹⁹ Na waxatini, xarandiine bata yi siga kilo suulun hanma sennin igen

xun ma. E yi Yesu to a masoɛ kunkin na, a sigan tima igen fari. E yi gaxu.

²⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu, n tan nan a ra.”

²¹ Xarandiine yi tin a so kunkin kui, kunkin yi a sigaden li mafuren.

Yamaan yi Yesu fen

²² Na xɔɲɔn bode yamaan naxan lu daraan de, ne yi a to a kunki keden peen nan yi na yi, anu Yesu mi te na kunkin kui. A xarandiine nan gbansan siga.

²³ Marigi Yesu barikan bira Ala xa denaxan yi, yamaan yi burun don, kunki gbeteɲe yi fa mɛnni sa keli Tiberiyadi taani.

²⁴ Nanara, yamana a to waxatin naxan yi, a Yesu nun a xarandiine mi yi na, e te kunkine kui, siga Yesu fendeni Kapɛrunan yi.

Yesu luxi nen alo burun naxan findixi nii rakisi seen na

²⁵ E Yesu to daraan xanbi ra waxatin naxan yi, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamɔɲɔ, i faxi be waxatin mundun yi?”

²⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa ɲɔndin fala e xa, e mi n fenma amasoɲɔ e bata kabanako feene to, koni bayo e bata burun don, e lugo.

²⁷ E nama wali donsena fe ra naxan kalama, fo naxan habadan nii rakisin fima e ma n tan Muxuna Dii Xemɛn naxan soma e yii. Amasoɲɔ Fafe Ala bata a taxamasenna sa n ma.”

²⁸ E yi a maxɔdin, e naxa, “Nxu tan nanfe ligama alogo nxu yi Alaa wanle ke.”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E walima Ala xa ikiini: E xa la a xeraan na.”

³⁰ E yi a yabi, e naxa, “I kabanako feen mundun ligama, nxu a to, nxu denkeɲeɲe i ma? I nanfe ligama na yi?”

³¹ Nxu benbane donseen don nen tonbonni naxan xili ‘Manna donsena’ alo a seɲexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, ‘A burun so e yii sa keli kore, e yi a don.’†”

³² Yesu naxa, “N xa ɲɔndin fala e xa. Musa xa mi burun so e yii de sa

† 6:31: *Manna donsena*: A mato Xɔɲɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

keli kore, koni n Fafe Ala nan buru kenden so ε yii, sa keli kore.

³³ Amasotō Ala burun naxan fima ε ma, sa keli kore, na nan nii rakisin fi dunuḡa muxune ma.”

³⁴ Nayi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu kannu, lu na burun soε nxu yii tun.”

³⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan nan nii rakisin balon na. Muxu yo fa n tan ma, kamēn mi na suxε mumε! Muxu yo denkeleya n tan ma, min xōnla mi na suxε mumε!

³⁶ Koni n na a fala ε xa nēn, a ε bata yi n to nun koni ε mi denkeleya.

³⁷ N Fafe Ala muxun naxanye fi n ma, ne fama nēn n fεma. Naxan na fa n fεma, n mi na kedε mumε!

³⁸ Amasotō n godoxi nēn sa keli ariyanna yi alogo n xa fa n xε muxun sagoon liga koni n tan sagoon mi a ra.

³⁹ N xε muxun sagoon ni i ra: a bata muxun naxanye fi n ma, n nama ne sese ralō ayi, koni fō n xa e rakeli sayani lōxō dōnxēni.

⁴⁰ Amasotō n Fafe Ala sagoon nan ito ra, a naxan yo na a Dii Xēmēn to, e denkeleya a ma, n yi e rakeli sayani lōxō dōnxēni, ne habadan nii rakisin sōtōma nēn.”

⁴¹ Yahudiyane yi Yesu mafala fōlō bayo a bata a fala, a naxa, “N tan nan balon na naxan sa kelixi ariyanna yi.”

⁴² Na ma, e naxa, “Yusufu a dii xēmēn Yesu xa mi ito ra ba? Nxu a fafe nun a nga kolon. A tan a falama di nayi, a godoxi nēn sa keli ariyanna yi?”

⁴³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E ba n mafalε ε bode tagi.

⁴⁴ Muxu yo mi fε n fεma fō n Fafe Ala na naxan mabandun, n xε muxuna. Awa, n na a rakelima nēn sayani lōxō dōnxēni.

⁴⁵ Nabine bata a seβε, e naxa, ‘Ala e birin xaranma nēn.’ Naxan yo na n Fafe Ala xuiin namε, a yi a xaranna suxu, na fama nēn n fεma.

⁴⁶ Muxu yo munma Fafe Ala to, fō naxan kelixi Ala yi, na nan tun bata Fafe Ala to.

⁴⁷ N xa ḡōndin fala ε xa, muxu yo na denkeleya, na bata habadan nii rakisin sōtō.

⁴⁸ N tan nan nii rakisin balon na.

⁴⁹ E benbane burun don nēn tonbonni, naxan xili Manna donsena, koni e faxa nēn.

⁵⁰ Koni na balon ni i ra naxan sa kelixi ariyanna yi, muxu yo na a don, na mi faxama.

⁵¹ N tan nan nii rakisin balon na sa keli ariyanna yi. Muxu yo na baloni ito don, a nii rakisin sōtōma nēn habadan. N fati bēnden nan findixi baloni ito ra, n naxan fima alogo dunuḡa muxune birin xa nii rakisin sōtō.”

⁵² Yahudiyane xōlōxin yi e bode matandi fōlō, e naxa, “Xēmēni ito nōε a fati bēnden fiyε en ma di, en yi a don?”

⁵³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa ḡōndin fala ε xa, xa ε mi Muxuna Dii Xēmēn fati bēnden don, ε yi a wunla min, nii rakisin mi luma ε xa mumε!

⁵⁴ Muxu yo n fati bēnden don, a yi n wunla min, habadan nii rakisina a xa. N na a rakelima nēn sayani lōxō dōnxēni.

⁵⁵ Amasotō donse kēnden nan n fati bēnden na. Min se kēnden nan n wunla ra.

⁵⁶ Naxan na n fati bēnden don, a yi n wunla min, na bata lu n tan yi, n fan bata lu na kanni.

⁵⁷ Habadan Fafe, na nan n xεxi. Nii rakisina n tan yii a barakani. Na kiini, naxan na balo n tan xōn, na fan nii rakisin sōtōma nēn n barakani.

⁵⁸ Baloni ito nan godoxi sa keli ariyanna yi. E benbane burun don nēn naxan xili Manna donsena, e faxa. Koni, naxan na baloni ito don, na nii rakisin sōtōma nēn habadan.”

⁵⁹ Yesu na birin falaxi waxatin naxan yi, a yi xaranna tima salide banxini Kapērunan taani.

Habadan nii rakisina fe

⁶⁰ E to na mε, a xarandii wuyaxi yi a fala, e naxa, “Xaranni ito xōdōxō de! Nde tinḡε a ma?”

⁶¹ Yesu yi a kolon a yetε ma fa fala a xarandiine a mafalama a falana fe ra. Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “Na falan bata ε magaxu ba?”

⁶² Xa ε fa Muxuna Dii Xεμεν to τε a kelideni go?

⁶³ Alaa Nii Sarijanxin nan nii rakisin fima. Sese mi fati benden na. N falan naxanye tixi ε xa, niin nun nii rakisin nan ne ra.

⁶⁴ Koni hali na, ε tan ndee mi denkeleyaxi.” Amasoto xabu a foloni, Yesu yi ne kolon naxanye mi yi denkeleyaxi a ma e nun naxan sa a yanfama.

⁶⁵ A mon yi a fala, a naxa, “Na feen ma, n bata a fala ε xa, n naxa, ‘Muxu yo mi noe fe n fema fo n Fafe Ala na naxan mali.’ ”

⁶⁶ A xarandii wuyaxi yi xete a foxo ra na waxatini, e mi fa siga a foxo ra sonon.

⁶⁷ Nanara, Yesu yi a fala a xarandii fu nun firinne xa, a naxa, “E tan go, ε fan waxi xete feni ba?”

⁶⁸ Simon Piyeri yi a yabi, a naxa, “Marigina, nxu sigama nde fema? Habadan nii rakisi falane i tan nan yii.

⁶⁹ Nxu bata denkeleya, nxu bata a kolon fa fala i tan nan Alaa Muxu Sarijanxin na.”

⁷⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “N tan xa mi ε tan muxu fu nun firinne sugandixi ba? Koni hali na, muxu keden ε ye, se jaxin nan na ra!”

⁷¹ A yi na falama Simon Isakariyoti a dii xemen Yudasi nan ma. Na yi a xarandii fu nun firinne nan ye, koni na nan yi a yanfama.

7

Yesu nun a ngaxakedenne fe

¹ Na xanbi ra, Yesu yi Galile yamanani siga. A mi tin sigε Yudaya yamanani amasoto Yahudiyax naxanye yi na, ne yi waxi a faxa feni.

² Yahudiyane Bubu Kui Sanla* bata yi maso.

³ Nanara, Yesu ngaxakedenne yi a fala a xa, e naxa, “I lan nen i xa keli be, i siga Yudaya yamanani, alogo i ya xarandiine xa i ya kabanako fe wanle to.

⁴ Muxun wanla naxan kema, a mi na luxunje xa a waxi findi feni xili

kanna ra. Bayo i feni itoe ligama, i yete yita dunuja birin na.”

⁵ Amasoto hali a ngaxakedenne mi yi laxi a ra.

⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma waxatin munma a li singen. Koni waxatin birin lan ε tan xa.

⁷ Dunuja mi noe ε tan najaxue. Koni a bata n tan najaxu, amasoto n bata a fala a a kewanle jaxu.

⁸ E siga sanli. N tan mi sigama iki, amasoto n ma waxatin munma a li singen.”

⁹ A yi na fala e xa, a lu Galile yamanani.

Yesu yi siga yamaan malanni

¹⁰ Yesu ngaxakedenne sigaxin sanli, na xanbi ra a fan yi siga. Koni a mi a yete makenen, a yi a yeε raluxunje ayi.

¹¹ Yahudiyane yi a fen malanni, e naxa, “A minen yi?”

¹² Yamaan yi koyekoyenma a fe yi han! Nde naxa, “Muxu fajin nan a ra.” Nde fan naxa, “En-en, a yamaan mayendenma.”

¹³ Koni muxu yo mi falan ti kenenni a fe ma, amasoto e yi gaxuxi Yahudiyane yeε ra.

¹⁴ Malanna bata yi siga han a tagi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini, a yamaan xaran folo.

¹⁵ Yahudiyane yi kabε kati! E yi a fala, e naxa, “Xemeni ito Kitabun kolonxi di? A mi xaranxi.”

¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xaranna naxan tima, na mi kelixi n tan ma, koni a kelixi n xe muxun nan ma.

¹⁷ Naxan waxi Ala sagoon liga feni, na a kolonma nen, xa xaranni ito kelixi Ala nan ma, hanma xa a kelixi n tan nan ma.

¹⁸ Muxun naxan a yete a fe falama, na binyen nan fenma a yete xa. Koni naxan binyen fenma a xe muxun xa, na jondin nan falama, tinxintareya mi na kanni.

¹⁹ Musa xa mi Alaa sariyan so ε yii ba? Koni ε sese mi sariyan suxi! Nanfera ε kataxi n faxa feen na?”

* **7:2: Bubu Kui Sanla** fe sebexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

20 Yamaan yi a yabi, e naxa, “Yin-nani i fəxə ra! Nde kataxi i tan faxa feen na?”

21 Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yi kabanako fe gbee keden liga, ε birin kabε nen na ma.

22 Musa gaan tiin yamarin so nen ε yii. Nanara, ε ε dii xεmεne dugi soma Matabu Ləxəni. Anu, Musa xa mi a fələ koni xabu ε benbane.

23 Xa ε ε dii xεmεne dugi soma Matabu Ləxəni, alogo Musaa sariyan nama kala, ε xələma n tan ma nan-fera, a n bata xεmεn gbɪndin birin nakendεya Matabu Ləxəni?

24 Ε nama kitin bolon benun ε xa feen fεsεfεsε. Ε kitin sa tinxinna nin.”

Yamaan yi Yesu a fe fala

25 Yerusalən taan muxuna ndee yi a fala, e naxa, “Na xεmεn xa mi ito ra ba, e kataxi naxan faxa fe ra?”

26 A mato, a falan tima kεnεnni, e mi a mafalama! Kuntigine bata a kolon ba, fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan ito ra?

27 Koni Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, muxu yo mi a keliden kolonε. Koni en birin xεmεni ito keliden kolon.”

28 Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi a xuini te, a naxa, “Ε n kolon ba e nun n keliden yetεna? N mi faxi n yetε ma. Naxan n xεxi, jəndin nan na kanna ra. Ε mi a tan kolon,

29 koni n tan a kolon, amasətə n kelixi a tan nan fεma. A tan nan n xεxi.”

30 Na xanbi ra, e kata a suxu feen na. Koni muxu yo mi a yiin din a ra, amasətə a waxatin munma yi a li singen.

31 Koni muxu wuyaxi yi denkeleya a ma yamaan ye, e naxa, “Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, a kabanako feene ligε nen naxanye gbo muxuni ito gbeene xa ba?”

32 Farisi muxune yi yamaan kəyεkəyεn xuiin mε Yesu a fe ma. Saraxarali kuntigine nun Farisi

muxune yi kantan muxune rasiga a suxudeni.

33 Yesu naxa, “N na ε fεma han wax-atidi mən, na xanbi ra n siga n xε muxun fεma.

34 Ε n fenma nen, koni ε mi fa n toε sənən, amasətə n sigan denaxan yi, ε mi nəε sigε na yi.”

35 Yahudiyane yi a fala e bode tagi, e naxa, “A sigan minen yi, en mi a toε denaxan yi? A sigama Girekine yamanani ba, en kon kaane xuyaxi ayi denaxan yi, a yi Girekine xaran?”

36 A falani ito bunna di? Fa fala, ε n fenma nen, koni ε mi n toε? Fa fala, n sigan denaxan yi, ε mi sigε menni?”

Igen naxan habadan nii rakisin fima

37 Sanla ləxə dənxeɪni, sanla ləxə gbeena, Yesu yi ti, a yi a xuini te, a naxa, “Xa min xənla naxan ma, a xa fa n ma, a fa a min.

38 Naxan na denkeleya n tan ma, siimaya igene minima nen na kanni alo baana, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.”†

39 Yesu yi Alaa Nii Sarijanxin nan ma fe falama. Naxanye yi denkeleyama Yesu ma, ne yi a sətəma nen. Na waxatini, Nii Sarijanxin munma yi fi, amasətə Yesu munma yi keli a binyeni.

Yamaan yi yitaxun Yesu a fe ra

40 Muxuna ndee yi Yesu xuiin mε yamaan ye, e naxa, “Nabi yetεen nan xεmεni ito ra yati!”

41 Nde gbεteye fan naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan a ra.” Koni nde gbεteye naxa, “Alaa Muxu Sugandixin minima Galile yamanani di?”

42 Kitabun xa mi a falaxi ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin minima Dawuda bənsənna nin keli Betelemi taani, Dawuda dəxədəna?”‡

43 Nanara, yamaan yi yitaxunxi a fe ra.

44 Ndee yi waxi a suxu feni koni muxu yo mi a yiin din a ra.

† 7:38: *Siimaya igena* fe mən seβexi Sakari 14.8 kui. ‡ 7:42: A mato Samuyeli Firinden 7.12 nun Yaburin 89.4-5 nun Yereimi 23.5 nun Mika 5.1 kui.

Yahudiya kuntigine denkeleyatareyani fe
 45 Kantan muxune yi xετε saraxar-ali kuntigine nun Farisi muxune fema, naxanye e maxadin, e naxa, “Nanfera ε mi faxi Yesu ra?”

46 Kantan muxune yi e yabi, e naxa, “Muxu yo munma falan ti singen alo xεmeni ito falan tima kii naxan yi.”

47 Farisi muxune yi e maxadin, e naxa, “A bata ε fan mayenden n ηε?”

48 E yamaan kuntigina nde kolon hanma Farisi muxuna nde naxan laxi a ra?

49 Yamani ito mi Musaa sariyan kolon. Nanara, Ala dangana e foxo ra!”

50 Nikodemi naxan bata yi fa Yesu fema a foloni nun, na yi e ye, a yi a fala e xa, a naxa,

51 “En ma sariyan na a ra ba, en xa muxun yalagi benun en xa a xuiin me, en yi a kolon a naxan ligama?”

52 E yi a yabi, e naxa, “Galile kaan nan i tan fan na ba? Kitabun xaran. I a kolonma nen nayi a nabiin mi kele Galile yamanani mumε!”

53 Nayi, birin yi siga a konni.

8

Naxanla naxan suxu yalunyani

1 Yesu yi siga Oliwi geyaan fari.

2 Na xoton bode subaxani, a mon yi xετε Ala Batu Banxini. Yamaan birin yi fa a fema, a dαxα, a yi e xaran folo.

3 Sariya karamoxone nun Farisi muxune yi naxanla nde suxu yalunyaan ligadeni, e fa a ra, e yi a ti e tagi.

4 E yi a fala Yesu xa, e naxa, “Karamoxo, nxu naxanli ito suxi yalunyaan nan lige.

5 Musa a yamari nen Sariya Kitabuni, a na naxalan sifan xa magolon gemen na han a faxa. Nba, i tan naxa a di?”

6 E yi na falama a bunba feen nan ma, alogo e xa a suxu. Koni Yesu yi a yigodo, a lu sebenla tiye a yii sonla ra boxon ma.

7 E yi tixi a dexon ma na waxatini, e lu a maxadin ηε. Yesu yi a rakeli, a

yi a fala e xa, a naxa, “Naxan munma yulubin liga ε tagi singen, na singe xa gemen woli a ma.”

8 A mon yi a yigodo, a lu sebenla tiye boxon ma.

9 E ito me waxatin naxan yi, e birin yi keli na yi keden keden yeen ma folo xeme fonne ma. Yesu kedenna yi lu na yi, naxanla fan yi lu tixi na yi.

10 Yesu yi keli, a yi a fala naxanla xa, a naxa, “Nga naxanla, e minen yi? Muxe mi lu be, e yi i yalagi?”

11 A yi a yabi, a naxa, “N fafe, muxu yo.”

Yesu naxa, “Nba, n tan fan mi i yalagima. Siga, koni i nama fa yulubin liga sonon.”

Dunupa kenenna nan Yesu ra

12 Yesu mon yi falan ti e xa, a naxa, “N tan nan dunupa kenenna ra. Naxan na bira n tan foxo ra, na nii rakisin kenenna sotoma nen, a mi sigan tiye dimini mumε!”

13 Farisi muxune yi a fala a xa, e naxa, “I yete seren nan bama iki, jondi mi i ya sereyaan na!”

14 Yesu yi e yabi, a naxa, “Hali n nan n yete seren ba, n jondin nan falama. Amasoto n na n keliden nun n sigaden kolon. Koni ε tan mi n keliden nun n sigaden kolon.

15 E kitin sama adamadiyaan nin. N mi muxu yo a kiti bolonma.

16 Koni xa n tan na kitin sa, n ma kitisaan findima jondin nan na, amasoto n keden mi a ra. Nxu nun n fafe na a ra naxan n xexi.

17 A sehexi ε sariyan kui, a naxa, ‘Xa sere firinna falan naxan ti, jondin nan na ra.’*

18 N seren bama n yete xa, n Fafe naxan n xexi, na fan seren bama n xa.”

19 E yi a fala a xa, e naxa, “I fafe minen yi?” Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi n kolon, ε mi n Fafe fan kolon. Xa ε yi n tan kolon nun, ε yi n Fafe fan kolonma nen.”

20 Yesu yi na falane birin tima, a lu xaranna tiye Ala Batu Banxini, Alaa kiseene rasuxuma denaxan yi. Hali

* 8:17: A mato Sariyane 17.6 nun 19.15 kui.

na, muxu yo mi a suxu, amasotō a waxatin munma yi a li singen.

Yesu sigama denaxan yi

²¹ Yesu mōn yi a fala e xa, a naxa, “N bata siga. E n fenma nēn, koni e faxama nēn e yulubine yi. N sigama denaxan yi, e mi nōe sigē mēnni.”

²² Nanara, Yahudiyane yi maxōdinna ti, e naxa, “A waxi a yete faxes feen nin ba, bayo a falama, a naxa, ‘N sigama denaxan yi, e mi nōe fe mēnni?’ ”

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Dunuḡa gbeen nan e tan na, koni n tan kelixi kore xōnna nan ma. E tan fataxi dunuḡa ito nan na, koni n tan mi kelixi dunuḡa ito yi.

²⁴ Nanara, n na a falaxi e xa fa fala, e faxama nēn e yulubine yi. Nba, xa e mi laxi a ra fa fala ‘N tan nan a ra, naxan na yi,’ e faxama nēn e yulubine yi yati!”†

²⁵ E yi a maxōdin, e naxa, “Nde i tan na?” Yesu yi e yabi, a naxa, “N naxan falama e xa xabu a fōlōni, na nan n tan na.

²⁶ Fala wuyaxi n xōn e kitideni, koni naxan n nafaxi, jōndin nan a tan na. N naxan mēxi a ra, n na falama nēn dunuḡa muxune xa.”

²⁷ E mi yi a famuma fa fala a Fafe Ala nan ma fe falama e xa.

²⁸ Nanara, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E na Muxuna Dii Xēmēni te‡ waxatin naxan yi, e a kolonma nēn na yi fa fala ‘N tan nan a ra, naxan na yi.’§ E a kolonma nēn na waxatini, n mi fefe ligama n yete ma fō n Fafe Ala n xaranxi naxan ma.

²⁹ Naxan n xēxi, na n fōxō ra, a mi n kedenna luxi, amasotō n na a rafan feen ligama waxatin birin.”

³⁰ Muxu wuyaxi yi a falane mē, e denkeleya a ma.

Nōndina i xōḡyama nēn

³¹ Na ma, Yahudiyān naxanye yi denkeleyaxi a ma, Yesu yi a fala ne xa,

a naxa, “Xa e n ma xaranna suxu, n ma xarandiin yetēen nan e tan na na yi.

³² E jōndin kolonma nēn, jōndin yi e xōḡya.”

³³ E yi a yabi, e naxa, “Iburahima bōnsōnna nan nxu tan na. Han to, nxu mi yi muxē konyiya bun. Fa fala, e xōḡyama nēn, na bunna di?”

³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jōndin fala e xa, naxanye yulubin ligama, yulubina konyin nan ne ra.

³⁵ Konyin mi luma denbayani waxatin birin, koni dii xēmēn luma nēn denbayani habadan.

³⁶ Xa Dii Xēmēna e xōḡya, e bata xōḡya nayi yati!

³⁷ N na a kolon Iburahima bōnsōnna nan e tan na. Anu, e kataxi n faxes feen na amasotō n ma falan mi xanma e ma.

³⁸ N naxan toxi n Fafe Ala fēma, n na nan falama e xa, koni e naxan mēxi e fafe ra, e na nan ligama.”

³⁹ E yi a yabi, e naxa, “N xu fafe nan Iburahima ra.” Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa Iburahimaa diine nan yi e ra nun, e yi a liga feene ligama nēn.

⁴⁰ N jōndin naxan mēxi Ala ra, n na nan falama e xa, koni hali na, e kataxi n faxes feen na. Iburahima mi ito jōxōnna ligē!

⁴¹ E fafe liga feene nan ligama.” E yi a yabi, e naxa, “N xu mi barixi futun fari ma. Ala nan keden peen nxu Fafe ra.”

⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Xa e fafe nan yi Ala ra nun yati, e yi n xanuma nēn nun, amasotō n fataxi Ala nan na, n be nin iki. N mi faxi n yete ra, Ala nan n xēxi.

⁴³ N naxan falama, nanfera e mi na yete toma? Amasotō e mi nōe n fala xuiin mē.

⁴⁴ E fafe nan Yinna Manga Setana ra, e waxi a xōn ma, e xa a rafan feene liga. Xabu a fōlōni muxu faxan nan a tan na. A mi tin jōndin ma amasotō

† **8:24:** A sebexi Xōḡyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yetēen findixi na falan nan na bayo Ala naxa mēnni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mōn naxa mēnni fa fala a yetēen xili nēn “N Na Yi.” Nayi, Yesu a falani ito bunna nēn fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mōn sebexi Yoni 1.1 kui. ‡ **8:28: Muxuna Dii Xēmēni te** fena: A mato Yoni 3.14 kui. Yesu **yite** nēn a yelin xanbini gbangbanje wudin ma. A mōn yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma.

§ **8:28:** A mato Xōḡyaan 3.14 kui.

ƚɔndi mi a tan yi mumɛ! A nɛɛn wulen falama, a minima a yetɛ gbee kɛɲaan nan ma amasɔtɔ wule xɛlɛn nan a ra. Wulene birin fafe nan a tan na.

⁴⁵ Koni ɛ mi laxi n na bayo n ƚɔndin nan falama ɛ xa.

⁴⁶ Nde ɛ ye be naxan a yite a n bata yulubin liga? Xa n ƚɔndin fala ɛ xa, nanfera ɛ mi lama n na?

⁴⁷ Naxan fataxi Ala ra, na a tuli matima nɛn Alaa falan na. Ɛ mi ɛ tuli matima bayo Ala gbee mi ɛ tan na.”

Yesu nun Iburahima fe

⁴⁸ Yahudiyane yi Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi ƚɔndin xan falan ba, fa fala Samariya kaan nan i tan na ƚinan ƚaxin naxan fɔxɔ ra?”*

⁴⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Yinnan mi n tan fɔxɔ ra. N na n Fafe Ala nan tun binyama, koni ɛ tan n yefefuma.

⁵⁰ N mi binyen fenma n yetɛ xa. Ala naxan kitin sama, na nan binyen fenma n tan xa.

⁵¹ N xa ƚɔndin fala ɛ xa, naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sɔtɛ habadan!”

⁵² Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata a kolon yati, fa fala yinnana i tan fɔxɔ ra! Iburahima bata faxa, nabine fan bata faxa, koni i tan naxa, ‘Naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sɔtɛ habadan.’

⁵³ I tan gbo nxu fafe Iburahima xa ba, naxan bata faxa? Nabine fan bata faxa. I ya fe mirixi di?”

⁵⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa n yi n yetɛ binya nun, n ma binyen mi findima sese ra. N Fafe nan n binyama, ɛ a falaxi naxan ma fa fala ɛ Ala nan a ra.

⁵⁵ Ɛ mi a tan kolon, koni n tan a kolon. Xa n na a fala fa fala n mi a kolon, n bata findi wule xɛlɛn na nayi alo ɛ tan. Koni n na a kolon, n na a falan suxuma.

* **8:48:** Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatɛxi kafirine nan na. E fe fɔlɔden seɓɛxi Mangane Firinden 17.24 kui. † **8:58:** Yesu a alayana a fe falaxi wundoni yireni ito yi. Na feen mɔn seɓɛxi Xɔɔyaan 3.14 kui, na naxa fa fala Ala xinla yetɛɛn findixi na falan nan na bayo Ala naxa mɛnni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mɔn naxa mɛnni fa fala a yetɛɛn xili nɛn “N Na Yi.” Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala “Iburahima barixi nɛn, n tan na yi,” na bunna nɛn fa fala Yesu findixi Alaa falan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn seɓɛxi Yoni 1.1 kui.

⁵⁶ Ɛ fafe Iburahima yengi yi tixi n fa waxatin na sɛwani. A bata a to, a yi sɛwa.”

⁵⁷ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “I munma ƚɛɛ tonge suulun sɔtɔ singen, i yi Iburahima to nun ba?”

⁵⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa ƚɔndin fala ɛ xa, Iburahima barixi nɛn, n tan na yi.”†

⁵⁹ Na ma, e yi gɛmɛne tongo a magɔlɔn xinla ma, koni Yesu yi a luxun, a mini Ala Batu Banxini.

9

Yesu yi danxutɔɔn yeɛn nabi

¹ Yesu yi a masiga tima waxatin naxan yi, a yi xɛmɛna nde to naxan barixi danxutɔɔyani.

² A xarandiine yi a maxɔdin, e naxa, “Karamɔxɔ, nanfera xɛmɛni ito barixi danxutɔɔyani, a yetɛɛn nan yulubin ligaxi ba hanma a sɔtɔ muxune?”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “A yetɛna yulubin xa mi a danxuxi, a sɔtɔ muxune fan gbeen mi a danxuxi. A danxuxi nɛn alogo Ala sɛnɓɛn wanla xa mayita yamaan na a tan xɔn ma.

⁴ Fanni sɔgen texi fɔ en xa n xɛ muxuna wanle kɛ nɛn. Amasɔtɔ kɔɛɛn somaan ni i ra, muxɛ mi nɔɛ wale waxatin naxan yi.

⁵ N dunuɲa yi waxatin naxan yi, dunuɲa kɛnɛna nan n tan na.”

⁶ Yesu to na fala, a dɛgen namini bɔxɔni, a bɛndɛn namulan a ra, a boron bɔli danxutɔɔn yeɛne ma.

⁷ A yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “Sa i yeɛn naxa ige ramaradeni naxan xili Siloyan.” Siloyan bunna nɛɛn, “Xɛrana.” Na ma, xɛmɛn yi siga, a sa a yeɛn naxa. A xɛtɛmatɔna, a seen to.

⁸ Na xanbi ra, a dɔxɔ bodene nun muxun naxanye yi a toma xandi tideni a fɔlɔni, ne yi maxɔdinna ti, e naxa, “Xɛmɛn naxan yi dɔxi xandi tideni nun, na xa mi ito ra ba?”

⁹ Nde naxa, “A tan nan a ra.” Koni bonne naxa, “En-en, e maliga nen tun!” Koni xemēn yetēen yi a fala, a naxa, “N tan nan yati a ra.”

¹⁰ E yi a maxōdin, e naxa, “I yetēn nabixi di?”

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Xēmēn naxan xili Yesu, na nan bēnden namulanxi a yi boron bōli n yetēne ma. A yi a fala na xa, a naxa, ‘Siga Siloyan yi, i sa i yetēn naxa.’ Nayi, n sa n yetēn naxa, n yi seen to.”

¹² E yi a maxōdin, e naxa, “Na xemēn minēn yi?”

A yi e yabi, a naxa, “N mi a kolon.”

Farisi muxune yi danxutōan maxōdin

¹³ Nba, xemēn naxan yi danxuxi nun, e yi siga na ra Farisi muxune fēma.

¹⁴ Anu, Yesu bēnden namulan wax-atin naxan yi, a xemēn yetēne rabi, Matabu Lōxon nan yi a ra.

¹⁵ Nanara, Farisi muxune mōn yi xemēn maxōdin a yetēn nabi kiin ma. A yi a fala e xa, a naxa, “A bēnden nan namulanxi, a yi a bōli n yetēne ma, n yi n yetēn naxa, iki n bata seen to.”

¹⁶ Farisi muxuna nde naxa, “Xēmēn naxan ito ligaxi, na mi fataxi Ala xan na, amasōto a mi Matabu Lōxon tōna suxi.” Koni nde gbete naxa, “Yulubi kanna nōe kabanako fe sifani itoe lige ba?” Na ma, e yitaxun.

¹⁷ Nba, Farisi muxune mōn yi xemēn maxōdin, e naxa, “I tan naxa a di a fe yi, a i tan naxan yeteye rabixi?”

A yi e yabi, a naxa, “Nabiin nan a ra.”

¹⁸ Benun e xa xemēn sōto muxune xili, Yahudiyane mōn mi yi laxi a ra a danxutōan nan yi a ra, a bata seen to.

¹⁹ E yi e maxōdin, e naxa, “E diin nan ito ra ba, e naxan ma a a sōtoxi danxutōyaan nin? Nanfe ligaxi a to fa seen toma iki?”

²⁰ A sōto muxune yi e yabi, e naxa, “Nxu a kolon fa fala a nxō diin na a ra. Nxu mōn a kolon a sōtoxi danxutōyaan nin.

²¹ Koni nxu mi a kolon naxan a ligaxi a fa seen toma iki. Naxan a yetēn nabixi, nxu mi na fan kolon. E

a maxōdin, bayo dii jōre mi fa a ra sōnōn. A yetēen xa e yabi!”

²² A sōto muxune ito fala nen, amasōto e yi gaxuxi Yahudiyane yetē ra, bayo Yahudiyane bata yi lan a ma fa fala naxan na a tiye a ra, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, e na kanna kedima nen salide banxini.

²³ Na nan a liga, a sōto muxune naxa, “E a maxōdin, amasōto dii jōre mi fa a ra sōnōn!”

²⁴ E mōn yi na xemēn xili naxan yi danxuxi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nōndin fala, i binyen fi Ala ma! Nxu a kolon fa fala yulubi kanna nan na xemēn na.”

²⁵ Xēmēn yi e yabi, a naxa, “N tan mi a kolon xa yulubi kanna nan a ra. N naxan kolon, danxutōan nan yi n na, koni iki n seen toma!”

²⁶ E yi a maxōdin, e naxa, “A nanfe ligaxi i ra? A i yetēn nabixi di?”

²⁷ A yi e yabi, a naxa, “N bata yelin na fale e xa, koni e mi e tuli mati. Nanfera e mōn waxi a me feni? E fan waxi findi feni a xarandiine nan na ba?”

²⁸ E yi a makonbi, e yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina i tan nan na, Musa gbee xarandiine nan nxu tan na.

²⁹ Nxu a kolon fa fala Ala falan ti nen Musa xa, koni nxu mi xemēni ito kelide kolon!”

³⁰ Xēmēn yi e yabi, a naxa, “Ee! Nba, kabanako feen nan na ra, e mi a keliden kolon, koni a bata n tan yetēn nabi.

³¹ En na a kolon fa fala Ala mi a tuli matima yulubi kanne ra. A tuli matima a binya muxu nan xui ra naxan a sagoon ligama.

³² Xabu dunuṛa da, muxe munma a me singen fa fala muxuna nde bata danxutōan yetēn nabi naxan sōtoxi danxutōyani.

³³ Xa xemēni ito mi fataxi Ala xan na nun, a mi yi nōe fefe lige nun.”

³⁴ E yi a yabi, e naxa, “I sōtoxi yulubin yetēen nin, i kataxi nxu xaran feen nan na ba?” E yi a kedi tanden ma.

Danxutōyana Alaa feene yi

³⁵ Yesu yi a mε fa fala a e bata xεmεn kedi. A yi a to, a naxa, “I bata dεnkεleya Muxuna Dii Xεmεn ma ba?”

³⁶ Xεmεn yi a yabi, a naxa, “N kanna, nde na ra alogo n xa dεnkεleya a ma?”

³⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I bata yelin a toε, a tan nan falan tima i xa iki.”

³⁸ Xεmεn yi a fala, a naxa, “N Marigina, n bata dεnkεleya i ma.” A yi a xinbi sin Yesu bun ma.

³⁹ Yesu naxa, “N faxi dunuƙa maki-tiden nin alogo danxutɔne xa seen to, yεε kanne yi danxu.”

⁴⁰ Farisi muxuna ndee yi a fεma na yi, ne yi a xuiin mε. E yi a maxɔdin, e naxa, “I yengi a ma danxutɔn nan nxu tan fan na ba?”

⁴¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa danxutɔn nan yi ε ra nun, ε mi yi yatema yulubi kanna ra na yi. Koni bayo ε naxa, ‘Nxu seen toma,’ ε yulubin luma nεn ε ma na yi.”

10

Yεxεε kulana fe sandana

¹ Yesu naxa, “N xa ƙɔndin fala ε xa, muxun naxan mi soma xuruse sansanni fata a so dεεn na, koni a te sansanna ra, muƙaden nun mafu tiin nan na kanna ra.

² Muxun naxan soma xuruse sansanni fata a dεεn na, xuruse rabaan nan na kanna ra.

³ Dε kantanna dεεn nabima a xa nεn. A na a yεxεεne xili waxatin naxan yi, e a xuiin mεma nεn, a yi e ramini.

⁴ A na a gbeene ramini waxatin naxan yi, a ti e yεε ra, a yεxεεne birama a fɔxɔ ra nεn, amasɔtɔ e a xuiin kolon.

⁵ E mi birama muxu gbεte fɔxɔ ra, e gima muxu gbεte yεε ra nεn, amasɔtɔ e mi a xuiin kolon.”

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, koni a feen naxan falama e xa, e mi na famu.

Yesu, xuruse raba faƙina

⁷ Nayi, Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “N xa ƙɔndin fala ε xa, n tan nan sansanna so dεεn na yεxεεne xa.

⁸ Naxanye birin faxi n yεε ra, muƙadene nun mafu tiine nan yi ne ra. Koni yεxεεne mi e tuli mati ne xuine ra.

⁹ N tan nan sansanna so dεεn na. Muxu yo so n tan xɔn ma, na kisima nεn. Na nɔε mine nεn a so, a yi balon sɔtɔ.

¹⁰ Muƙaden mi fama fefe ra fɔ muƙan nun faxa tiin nun kalan xili ma. N tan faxi nεn alogo e xa dunuƙa yi gidi dεfexin sɔtɔ.”

¹¹ “N tan nan xuruse raba faƙin na. Xuru se raba faƙin tinƙe nεn, a faxa yεxεεne fe ra.

¹² Koni walikεεn tan mi luxi alo xuruse rabana bayo a gbee mi yεxεεne ra. Xa a kankon to fε, a yεxεεne rabεƙinma nεn, a yi a gi. Kankon yi wuru yεxεε kuruni a yi e raxuya ayi.

¹³ Walikεεn nan na ra, yεxεεne fe kɔntɔfili mi a ma.

¹⁴ N tan nan xuruse raba faƙin na. N na n ma xuruseene kolon, e fan n kolon

¹⁵ alo Fafana n kolon kii naxan yi, alo n fan Fafan kolon kii naxan yi. N nan n niin fima nεn n ma xuruseene fe ra.

¹⁶ Yεxεε gbεteye n yii naxanye mi kulani ito yi fɔ n xa fa ne fan na. E tuli matima nεn n xuiin na. E findi kuru kedenna ra xuruse raba kedenna xa.

¹⁷ N Fafe Ala bata n xanu amasɔtɔ n bata n niin fi, alogo n mɔn xa sa a sɔtɔ.

¹⁸ Muxu yo mi n niin bε n yi, koni n na a fima nεn n yetε ra. Sɛnbena n yii, n yi a fi, a sɛnbεn mɔn n yii, n yi a tongo. N yamarini ito nan sɔtɔxi n Fafe Ala ra.”

¹⁹ Yahudiyane mɔn yi yitaxun na falane fe ra.

²⁰ E wuyaxi yi a fala, e naxa, “Yinna ƙaxin nan ito fɔxɔ ra. Seen bata so a yi! E tuli matima a ra nanfera?”

²¹ Koni bonne naxa, “Yinna ƙaxin naxan fɔxɔ ra, na mi falan tima na kiini. Yinnan nɔε danxutɔn yεεn nabiye ba?”

Yahudiyane yi e mε Yesu ra

²² Ala Batu Banxin nabi waxatin sanla sεwan nan yi a ra Yerusalen taani, xunbeli waxatini.

23 Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma Sulemani a Gagene bun ma.

24 Yahudiyane yi a rabilin, e yi a fala a xa, e naxa, “I sikeni ito bama nxu ma waxatin mundun yi? Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa kenenni.”

25 Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yelin a fale ε xa, koni ε mi laxi a ra. N kabanako fe wanla naxanye kema n Fafe Ala senbeni, ne nan n seren na.

26 Koni ε mi laxi n na, amasoto n ma yexene mi ε tan na.

27 N ma yexene n xuiin mema nen. N na e kolon, e birama nen n foxo ra.

28 N habadan nii rakisin fima e ma nen, e mi faxe habadan. Muxu yo mi noe e be n yii.

29 N Fafe Ala naxan e soxi n yii, na gbo birin xa. Muxu yo mi noe e be n Fafe Ala yii.

30 N tan nun n Fafe, keden nan nxu ra.”

31 Yahudiyane mon yi gemene tongo a magolon xinla ma.

32 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N bata wali faji wuyaxi ke ε yetagi n Fafe Ala barakani. E n magolonma wanla mundun ma fe ra ne ye nayi?”

33 Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Nxu mi i magolonma wali fajine xan ma fe ra fo i Ala rayelefun naxan tima! Bayo muxun nan tun i tan na, koni i kataxi i xa i yete findi Ala ra!”

34 Yesu yi e yabi, a naxa, “A mi sebexi ε sariyani ba, a Ala naxa, ‘Alane nan ε tan na.’* ”

35 Kitabun naxan falaxi nondin nan na ra habadan. Alaa falan tixi muxun naxanye xa, xa a yi a fala ne ma, a ‘alane’ nan ne ra,

36 nanfera ε tan naxa, a n tan bata Ala rayelefu n to a falaxi a Alaa Dii Xemen nan n tan na? N Fafe Ala nan n sugandixi, a yi n nafa dunuɲa yi.

37 Awa, xa n mi Fafe Alaa wanla kema hali ε mi la n na.

38 Koni xa n na e kema, xa ε mi la n na, ε la n ma wanle ra alogo ε xa a kolon fa, a Fafana n yi e nun n tan fafani.”

39 Yahudiyane mon yi kata Yesu suxu feen na, koni a yi a ba e yii.

40 Yesu mon yi xete Yuruden kidi ma, Yoni yi marafuun tima denaxan yi igeni a foloni. A sa lu na.

41 Muxu wuyaxi yi fa a fema, e naxa, “Yoni mi kabanako fe liga, koni a falan naxanye birin tixi xemeni ito a fe yi, nondin nan ne ra.”

42 Muxu wuyaxi yi denkeleya a ma menni.

11

Lasarusi faxa fena

1 Xemena nde yi furaxi, naxan yi xili Lasarusi Betani kaana, Mariyama nun a tada paxalanmana, Marata yi doxi taan naxan yi.

2 Mariyama findi paxanla nan na naxan latikononna sa Marigin sanne ma, a yi e masugusugu a xun sexene ra, na ngaxakedenna Lasarusi nan yi furaxi.

3 Nanara, a tadane yi xeraan nasiga Yesu ma, e naxa, “Marigina, i xoyin bata fura.”

4 Yesu to na me, a naxa, “Saya fure mi a ra. Ito ligaxi nen alogo Ala xa binya. Alaa Dii Xemen binyama nen fureni ito xon ma.”

5 Marata nun a xunen paxalanmaan nun Lasarusi yi rafan Yesu ma han!

6 Anu, a to a me fa fala a Lasarusi furaxi, a yi denaxan yi, a mon yi xii firin ti menni.

7 Na xanbi ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “En xete Yudaya yamanani.”

8 A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Karamoxo, a munma bu singen Yahudiyane yi waxi i magolon feni, i mon waxi xete feni menna nin ba?”

9 Yesu yi e yabi, a naxa, “Yanyin birin na, kenenna mi na ba? Naxan na sigan ti yanyin na, na mi dagalanma ayi amasoto a dunuɲa kenenna toma.

10 Koni xa muxun sigan ti koenen na, a dagalanma ayi nen amasoto kenenna mi na.”

* 10:34: Yaburin 82.6

11 Yesu to na fala, a naxa, “En xoyin Lasarusi xiin nen, koni n xa sa a raxulun.”

12 A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Marigina, xa a xiin nen, a kendeyama nen.”

13 Koni Yesu yi Lasarusi faxes feen nan ma fe falama nun. A xarandiine yi mirixi a ma, a xixonla nan tun yi a ma.

14 Nanara, Yesu yi falan makenen e xa, a naxa, “Lasarusi faxaxin nan a ra.

15 Koni n bata sewa e tan ma fe ra bayo n mi yi a fema nun, alogo e xa denkeleya. En siga a fema.”

16 Nayi, Tomasi, naxan yi xili a “Gulunna,” na yi a fala xarandiin bonne xa, a naxa, “En fan xa siga, alogo en birin xa sa faxes!”

Yesu nan nii rakisin fima

17 Yesu to fa, a yi a kolon a Lasarusi maluxunna bata yi xii naanin ti.

18 Betani nun Yerusalen taan yi tagi so, fo kilo saxan nonon.

19 Yahudiya wuyaxi bata yi fa nun Marata nun Mariyama xunye xememaan saya xontonna tideni e ma.

20 Marata to a me, a Yesu fama, a yi siga a ralandeni koni Mariyama yi lu banxini.

21 Marata yi a fala Yesu xa, a naxa, “N Marigina, xa i yi be nun, n xunyen mi yi faxes nun!”

22 Koni n na a kolon, hali iki, i na Ala maxandi fefe ra, a na ligama i xa nen.”

23 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I xunyen mon kelima nen sayani.”

24 Marata yi a yabi, a naxa, “N na a kolon a kelima nen sayani dunuɗa rananni.”

25 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisin na. Naxan na denkeleya n tan ma, hali a faxes, a nii rakisin sotoma nen.”

26 Naxan na lu a nii ra a denkeleya n ma, na mi faxes mum! I laxi ito ra ba?”

27 Marata yi a yabi, a naxa, “On Marigina, n laxi a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa

Dii Xemena, naxan yi fama dunuɗa yi nun.”

28 Marata na fala xanbini, a xete, a yi a xunyen Mariyama xili wundoni, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamoxo be yi, a i xilima.”

29 Mariyama na me waxatin naxan yi, a yi keli mafuren, a sa a ralan.

30 Yesu munma yi taan li nun, Marata a li denaxan yi, a yi menna nin nun.

31 Yahudiyan naxanye siga Mariyama xontondeni, ne a to waxatin naxan yi Mariyama bata keli mafuren, a mini, e yi bira a foxo ra. E yengi yi a ma, a sigan gaburun deen nan na wugadeni.

32 Mariyama Yesu feman li waxatin naxan yi, a yi a to, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, “Marigina, xa i yi be nun, n xunyen mi yi faxes nun!”

33 Yesu yi a to, a wugama, Yahudiyan naxanye fan yi a foxo ra, ne fan yi wugama, na yi a niin sunu han!

34 A yi e maxodin, a naxa, “E a maluxunxi minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Marigina, fa a mato.”

35 Yesu yi wuga.

36 Na ma, Yahudiyane naxa, “A bata a xanu kii naxan yi, e na mato!”

37 Koni nde naxa, “Ito xa mi danxuton yeen nabi ba? A mi yi a lige nun, Lasarusi nama faxes ba?”

Lasarusi rakeli fena sayani

38 Yesu bonen yi sunuxi, a siga gaburun deen na. Faranna nan yi a ra nun, gemen saxi a deen na.

39 Yesu yi e yamari, a naxa, “E gemen ba a de ra!” Faxes muxun tadan naxalanmaan Marata yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, a xirin nan fa minima iki amasoto a maluxunna bata soge naanin ti.”

40 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa nun fa fala xa i denkeleyaxi, i Alaa binyen toma nen?”

41 Nayi, e gemen ba na. Yesu yi a yee rate kore, a yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, n barikan birama i xa amasoto i bata n xuiin me.

42 N na a kolon fa fala i n xuiin mēma waxatin birin. Koni n ni ito falama muxuni itoe nan ma fe ra naxanye tixi be, alogo e xa la a ra fa fala a i tan nan n xexi.”

43 A to na fala, a yi a xuini te, a naxa, “Lasarusi, mini!”

44 Faxa muxun yi keli gaburun kui, a sanna nun a yiine raxidixi kasanggenna ra, a xunna fan mafilinxi kasanggenni. Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a mafulun, e a lu, a xa siga.”

E wundo fena Yesu xili ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2

45 Nanara, Yahudiyān naxanye yi na Mariyama xōntōndeni, Yesu feen naxan liga, e to na to, e wuyaxi yi dēnkeleya a ma.

46 Koni nde yi siga Farisi muxune fēma. Yesu feen naxan ligaxi, e sa na fala e xa.

47 Nanara, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kitisa yamaan xili bode toni, e naxa, “En nanfe ligama? Xēmēni ito kabanako fe wuyaxi ligama!”

48 Xa en na a lu iki, muxune birin dēnkeleyama a ma nēn. Romi kuntigine kelima nēn, e yi en ma yire sarixanxin kala e nun en siyaan birin!”*

49 E tan nde keden nan yi xili Kayafa, naxan yi Saraxarali Kuntigi Singen na nun na jēen na, a yi a fala, a naxa, “E mi fefe kolon!”

50 E mi a kolon ba, fa fala a fisa muxu kedenna xa faxa yamaan xa benun siyaan birin xa halagi?”

51 Anu, a mi na falaxi a yete ma. Kayafa to yi saraxarali kuntigiyani nun na jēen na, a waliyiya falan nan tixi na ra fa fala Yesu xa faxa Yahudiyane siyaan xa.

52 Koni na siyaan gbansanna xa mi a ra fō Ala diin naxanye xuyaxi ayi, a yi ne findi yama kedenna ra.

53 Nba, fōbō na waxatin ma, Yahudiya kuntigine yi Yesu faxa feni tōn.

54 Nanara, Yesu mi fa a masiga ti Yudaya yamanani kēnēnni sōnōn koni a keli, a siga taana nde yi tonbonna dēxōn ma, dēnaxan xili Efirami. E nun a xarandiine yi lu na yi.

55 Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla† bata yi maso. Muxu wuyaxi yi keli na yamanani siga Yerusalēn taani alogo e xa sa e yete rasaripān benun sanla xa a li.

56 E yi lu Yesu fenjē. E yi malanxi Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, e yi lu e bode maxōdinjē, e naxa, “E mirixi nanse ma? A mi fē sanli ba?”

57 Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune bata yi yamarin fi, e naxa, xa naxan Yesu yire kolon, a xa a yire ba alogo e xa sa a suxu.

12

Latikōnōnna sa fena Yesu ma

Matiyu 26.6-13, Maraka 14.3-9

1 A bata yi lu soge sennin benun Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla xa a li, Yesu yi siga Betani taani, Lasarusi yi dōxi dēnaxan yi, Yesu naxan nakeli sayani.

2 E yi donseen nafala a xa na yi. Lasarusi yi dōxi Yesu fēma a dēgedeni, Marata yi walima e xa.

3 Nba, Mariyama yi latikōnōnna sare xōdēxēn litiri tagi tongo, naxan xili naradi, a yi a sa Yesu sanne ma. A yi e masugusugu a xunxēn na. Latikōnōnna xirin yi banxin suxu.

4 Yudasi Isakariyoti, Yesu a xarandiina nde naxan yi a yanfama, a a so yiini, na yi a fala, a naxa,

5 “Nanfera latikōnōnni ito mi matixi gbeti gbanan kēmē saxan na, a so yiigelitōne yii?”

6 A mi na falaxi fa fala a xaminxi yiigelitōne fe ra, koni bayo mujāden

* **11:48:** Yesu a waxatini, Romi kaane Isirayila yamanan suxu nēn yēngeni. Nayi, xa Yerusalēn taani maxa jaxi ra, Romi kaane yi na yatema nēn muruten na nun, e fa yēngēn so, e taan yirene kala. Na nan gaxu yi Isirayila kaane ma. † **11:55: Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nēn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kōē kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dē wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xōrōyaan 12.1-13 kui.

nan yi a tan na nun. Gbeti benbenla yi ramaraxi a tan nan yii. A yi na gbetina nde donma nun.

⁷ Koni Yesu naxa, “Fata a ra! A ito maraxi n binbin maluxun lɔxɔn nan yεε ra.

⁸ Yiigelitɔne ε fema waxatin birin koni n tan mi luma ε fema waxatin birin.”

Eyi Lasarusi fan faxa feni tɔn

⁹ Yahudiya wuyaxi yi a mε, a Yesu na yi. E yi siga Yesu nun Lasarusi fan matodeni Yesu naxan nakeli sayani.

¹⁰ Na ma, saraxarali kuntigine yi Lasarusi fan faxa feni tɔn.

¹¹ Amasɔtɔ Yahudiya wuyaxi yi xetema e fɔxɔ ra, e yi denkeleya Yesu ma Lasarusi a fe ra.

Yesu yi so Yerusalɛn taani

Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40

¹² Na xɔtɔn bode, yama gbeen naxan yi faxi sanli, ne yi a mε, a Yesu fama Yerusalɛn taani.

¹³ Nanara, e sa tugu yiine masεgε, e sa a ralan, e sɔnxɔ, e naxa, “Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala xa Isirayila Mangan baraka!”

¹⁴ Yesu yi sofanla to, a dɔxɔ a fari alo a sebexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa, ¹⁵ “Siyon kaane, ε nama gaxu!

A mato, ε mangan fama.

A dɔxi sofali diin fari.”*

¹⁶ A xarandiine mi yi na birin famuxi singen, koni Yesu binya waxatin naxan yi, nayi e yi a kolon a na feene yi sebexi a tan nan ma fe ra, a e tan yetεen bata yi na liga a xa.

¹⁷ Yamaan naxan yi Yesu fema a Lasarusi xili gaburun na waxatin naxan yi, a yi a rakeli sayani, ne birin yi lu na seren bε.

¹⁸ Nanara, yamaan yi siga a ralandeni amasɔtɔ e bata a mε Yesu kabanako feen naxan ligaxi.

¹⁹ Farisi muxune yi a fala e bode xa, e naxa, “E mi a to, en katan naxan tima, a munanfan yo mi en ma! A

mato, dunuɲa muxune birin biraxi a fɔxɔ ra!”

Girɛkina ndee yi Yesu fen

²⁰ Girɛkina ndee bata yi siga sanli Ala batudeni.

²¹ E fa Filipi fema naxan yi kelixi Betasada taani Galile yamanani, e yi maxɔdinna ti, e naxa, “Nxu Fafe, nxu waxi a xɔn ma, nxu xa Yesu to.”

²² Filipi yi sa a fala Andire xa, e firinna birin yi siga, e sa a fala Yesu xa.

²³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxuna Dii Xɛmɛn binya waxatin bata a li.

²⁴ N xa ɲɔndin fala ε xa, fanni sansi kesen mi bira bɔxɔni a yεε maluxun, a mi wuyε ayi. Koni xa a yεε maluxun, a solima nen, a wuya ayi.

²⁵ Muxu yo niin nafan a ma, a bɔnɔma a yi nen, koni muxu yo a mε a niin na dunuɲa ito yi, na a ramarama nen habadan nii rakisini.

²⁶ Muxu yo waxi a xɔn ma, a xa wanla ke n xa fɔ a xa bira n fɔxɔ ra nen. Nayi, n denaxan yi, n ma walikeɛen fan luma nen menni. Muxu yo wanla kema n xa, n Fafe Ala na binyama nen.”

Yesu yi a faxa feen fala

²⁷ Yesu naxa, “N bɔɲen tɔrɔxi na a ra iki. N nanfe falama? N xa a fala ba, fa fala, ‘N Fafe, i nama tin waxatini ito xa n li?’ Anu, n faxi na nan ma.

²⁸ N Fafe, i xinla binya!” Nayi, fala xuiin yi keli kore naxan a fala, a naxa, “N bata a binya, n mɔn a binyama nen.”

²⁹ Yamaan naxan yi tixi na, ne yi fala xuiin mε, e naxa, “Galanna bata a xui ramini!” Ndee naxa, “Malekan bata falan ti a xa!”

³⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Fala xuini ito mi minixi n tan ma fe ra, fɔ ε tan ma fe ra.

³¹ Dunuɲa kitin bolon waxatin bata a li iki. Ala dunuɲani ito kuntigi ɲaxin kedima nen iki.

³² N na yite† bɔxɔn ma waxatin naxan yi, n muxune birin maban-dunma nen n ma.”

* **12:15:** Sakari 9.9 † **12:32:** Yesu **yite** nen a yelin xanbini gbangbanɲe wudin ma. A mɔn yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. A mato Yoni 3.14 kui.

³³ A ito falaxi nɛn alogo a xa a faxa kiin yita e ra.

³⁴ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon Sariya Kitabun xɔn, a Alaa Muxu Sugandixin luma nɛn habadan. I tan a falama nanfera fa fala a Muxuna Dii Xɛmɛni tema nɛn? Nde Muxuna Dii Xɛmɛni ito ra?”

³⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “Kɛnɛnna kanna mɔn ε yɛ singen waxatidi tun. Kɛnɛnna ε tagi waxatin naxan yi ε sigan ti, alogo dimin nama so ε ma. Bayo naxan dimini, na mi a sigaden kolon.

³⁶ Kɛnɛnna kanna ε tagi waxatin naxan yi, ε dɛnkɛleya a ma, alogo ε xa findi kɛnɛnna muxune ra.”

Yesu ito fala e xa waxatin naxan yi, a yi siga, a a luxun e ma.

Yahudiyane mi tin dɛnkɛleye

³⁷ Hali a to kabanako fe wuyaxi liga e yɛɛ xɔri, e mi la a ra.

³⁸ Na liga nɛn alogo Nabi Esayi fala xuiin xa kamali, a naxa, “Marigina, nde laxi nxɔ falan na? Marigina a sɛnbɛn makɛnɛn nde xa?”‡

³⁹ Nanara, e mi yi nɔɛ dɛnkɛleye bayo Esayi mɔn naxa,

⁴⁰ “A bata e yɛɛn danxu, a yi e bɔɲɛn xɔdɔxɔ ayi, alogo e yɛɛne nama toon ti, e xaxinla nama feene famu, a e nama maxɛtɛ, Ala yi e rakɛndɛya.”§

⁴¹ Esayi na falaxi nɛn, bayo a bata yi Yesu a binyen to, a yi a tan nan ma fe falama.

⁴² Anu, hali yamaan kuntigine yɛ, muxu wuyaxi dɛnkɛleya nɛn Yesu ma. Koni e mi yi tinma a falɛ Farisi muxune fe ra alogo e nama e ramini salidɛni.

⁴³ A rafan e ma muxune xa e binya benun Ala xa e binya.

Kitisana

⁴⁴ Yesu yi a xuini te, a naxa, “Naxan na dɛnkɛleya n ma, a mi dɛnkɛleyaxi n tan xan tun ma fɔ naxan n xɛxi.

⁴⁵ Muxu yo n to, na bata n xɛ muxun fan to.

⁴⁶ N bata fa dunuɲa yi alo kɛnɛnna kanna. Naxan na dɛnkɛleya n ma, na mi luyɛ dimini.

⁴⁷ Muxu yo n ma falan mɛ, a mi a suxu, n tan xa mi a yalagima. Amasɔtɔ n mi faxi dunuɲa muxune yalagidɛni, fɔ e rakisidɛni.

⁴⁸ Naxan na a mɛ n na, a mi tin n ma falane suxɛ. N ma falan na kanna yalagima nɛn lɔxɔ dɔnɛni.

⁴⁹ Amasɔtɔ n mi falan tima n yɛtɛ xan ma fe ra fɔ n Fafe Ala naxan n xɛxi. Na nan n ma fala tixine yamarima n ma.

⁵⁰ N na a kolon fa fala a yamarin findima nɛn habadan nii rakisɛn na. N falan tiin nɛn alo n Fafe Ala a yamarixi n ma kii naxan yi.”

13

Yesu yi a xarandiine sanne maxa

¹ Nba, na xɔtɔn bode, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla nan yi a ra. Yesu yi a kolon fa fala a keli waxatin bata a li dunuɲa yi, siga a Fafe Ala konni. A gbee muxun naxanye yi dunuɲa yi, a yi ne xanu waxatin birin, a yi e xanu han a raɲanna.

² E yi e dɛgema waxatin naxan yi, Yinna Manga Setana bata yi yelin soɛ Simɔn ma dii xɛmɛn Yudasi Isakariyoti bɔɲɛni a xa Yesu yanfa, a a so yiini.

³ Yesu yi a kolon fa fala Fafe Ala bata feen birin sa a sɛnbɛni. A yi a kolon fa fala a fataxi Ala nan na, a mɔn sigama Ala nan ma.

⁴ Nanara, e to yi e dɛgema, a yi keli, a yi a doma gbeen ba a ma, a dugin xidi a tagi.

⁵ Na xanbi ra, a yi igen sa ige sa seen kui, a yi fɔlɔ a xarandiine sanne maxɛ. Dugin naxan yi xidixi a tagi, a yi e sanne masugusugu na ra.

⁶ A yi fa Simɔn Piyɛri fɛma, na yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, i tan nan n sanna maxama ba?”

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “I mi a kolon n naxan ligama iki, koni i fama a kolondɛni nɛn.”

⁸ Piyɛri yi a fala, a naxa, “I tan mi n sanna maxɛ mumɛ!” Yesu yi a yabi

‡ 12:38: Esayi 53.1 § 12:40: Esayi 6.9-10

a naxa, “Xa n mi i sanna maxa, i mi finde n ma xarandiin na.”

⁹ Simɔn Piyeri yi a yabi, a naxa, “Marigina, i nama n sanna gbansanna maxa nayi, koni e nun n yiine nun n xunna!”

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Naxan bata a gbindin maxa, na mako mi fa a maxan ma fɔ a sanne, bayo a sarijan. E fan sarijan, koni e birin mi a ra.”

¹¹ Yesu yi a yanfa muxun kolon. Nanara, a yi a fala, a naxa, “E birin mi sarijan.”

¹² Yesu yelin e sanne maxe waxatin naxan yi, a yi a doma gbeen nagodo a ma, a mɔn yi sa dɔxɔ a funfuni. A yi e maxɔdin, a naxa, “N naxan ligaxi ito ra, e na famunxi ba?”

¹³ E n tan xilima fa fala ‘Karamɔxɔ’ e nun ‘Marigina.’ Na falan lanxi amasɔtɔ na nan n tan na.

¹⁴ Xa n tan e Marigin nun e karamɔxɔn bata e sanne maxa, e tan fan xa e bode sanne maxa.

¹⁵ N misaala yitaxi e ra nen, alogo e xa a liga alo n na a ligaxi kii naxan yi.

¹⁶ N xa jɔndin fala e xa, konyin mi gbo a kanna xa, xeraan mi gbo a xe muxun xa.

¹⁷ E bata feni itoe kolon iki, sewana e xa, xa e lu na lige!”

¹⁸ “N mi falan tima e birin ma fe ra. N bata naxanye sugandi, n ne kolon. Koni fɔ Kitabun fala xuiin xa rakamali nen, a naxa, ‘N xu nun naxan donseen donma nxu bode xɔn, na bata keli n xili ma.’* ”

¹⁹ N ni ito falama e xa iki benun a xa liga. Nayi, a na liga waxatin naxan yi, e lama a ra nen, fa fala, ‘N tan nan a ra, naxan na yi.’ †

²⁰ “N xa jɔndin fala e xa. Naxan na n ma xerani suxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na kanna bata Ala yisuxu naxan n xexi.”

*Yudasi Yesu yanfama nen
Matiyu 26.20-25, Maraka 14.17-21,
Luka 22.21-23*

* **13:18:** Yaburin 41.10 † **13:19:** A seɓexi Xorɔyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mɔn naxa menni fa fala a yeteen xili nen “N Na Yi.” Nayi, Yesu a falani ito bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn seɓexi Yoni 1.1 kui.

²¹ Yesu ito fala waxatin naxan yi, a niin yi sunu! A yi sereya falani ito ti, a naxa, “N xa jɔndin fala e xa, e tan nde keden n yanfama nen, a n so yiini yati!”

²² A xarandiine yi e bode mato, e mi yi a kolon a yi muxun naxan ma.

²³ Yesu a xarandii keden yi na, a yi naxan xanuxi kati, na yi dɔxi a dexɔn ma.

²⁴ Simɔn Piyeri yi a yiin maliga na xa, a naxa, “A maxɔdin, a nde a fe falama.”

²⁵ Na xarandiin yi a maso Yesu ra, a yi a maxɔdin, a naxa, “N Marigina, nde na ra?”

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “N na donseen sin sabini, n na a so naxan yii, na kanna nan a ra.” Awa, a donseen sin sabini, a yi a so Simɔn ma dii xemɛn Yudasi Isakariyoti yii.

²⁷ Yudasi donseen nasuxina, Setana yi so a yi sa! Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I naxan ligama, na liga mafuren.”

²⁸ Yesu naxan fala a xa, bonna naxanye yi dɔxi e degedeni, ne sese mi yi na famunxi.

²⁹ Bayo Yudasi nan yi e gbetin marama, ndee yengi yi lu a ma, a Yesu bata a fala a xa, a xa sa sena ndee sara sanla fe ra. Hanma a xa sa sena nde so yiigelitɔne yii.

³⁰ Yudasi yi na donseen nasuxu, a mini na sa! Kɔeen nan yi a ra.

Sariya nenena fe

³¹ Yudasi siga waxatin naxan yi, Yesu naxa, “Iki, n tan Muxuna Dii Xemɛna binyen bata makenen, Alaa binyen fan bata makenen n barakani.

³² Xa Alaa binyen bata makenen n tan barakani, Ala yetena n tan Muxuna Dii Xemɛna binyen makenenma nen mafuren!”

³³ “N ma diine, n mi buma e fema sɔnɔn. E n fenma nen, koni n naxan fala Yahudiyane xa, n na nan falama e fan xa, n naxa, ‘N sigama yiren naxan yi, e mi nɔe sigɛ na yi.’ ”

³⁴ N yamari nenēn nan soma ε yi, ε bode xanu. Ε ε bode xanu alo n na ε xanuxi kii naxan yi.

³⁵ Ε na ε bode xanu, muxune birin ε kolonma n ma xarandiine ra na nan xən.”

Yesu yi Piyeri rakolon

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34

³⁶ Simōn Piyeri yi a maxədin, a naxa, “Marigina, i sigan minēn yi?” Yesu yi a yabi, a naxa, “N sigama dənaxan yi, i mi nəε sigε n fəxə ra mēnni iki, koni i sigama n fəxə ra nēn waxati famatəni.”

³⁷ Piyeri yi a maxədin, a naxa, “Marigina, nanfera, n mi nəε birε i fəxə ra iki? N faxε nēn i ya fe ra!”

³⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, “I faxε n ma fe ra ba? N xa jəndin fala i xa, benun dontonne xa wuga waxatin naxan yi, i ya falama nēn dəxəna ma saxan fa fala i mi n kolon.”

14

Kiraan nan Yesu ra

¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ε bəjēn nama tərə, ε dənkeleya Ala ma, ε dənkeleya n tan fan ma.

² Banxi wuyaxi n Fafe Ala konni. Xa a mi yi na kiini, n yi a falama ε xa nēn nun. N sigama n xa sa yirena nde yitən ε xa na yi.

³ N na sa yirena nde yitən ε xa, n mən fama nēn, n yi siga ε ra n yii alogo n dənaxan yi, ε fan yi sa lu mēnni.

⁴ N sigan dənaxan yi, ε mēn kiraan kolon.”

⁵ Tomasi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nxu mi i sigaden kolon, nxu na kiraan kolonma di?”

⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun jəndina e nun nii rakisina. Muxu yo mi sigε n Fafe Ala ma n tan ma sabuyaana xanbi.

⁷ Xa ε n tan kolon, ε n Fafe fan kolonma nēn. To xanbi ra, ε bata a kolon, ε bata a to.”

⁸ Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, Fafe Ala yita nxu ra, na nan nxu wasama.”

⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Filipi, en bata bu en bode fəma kati! Han to, i mi n kolon? Muxu yo na n to, na kanna bata Fafe Ala to. I tan a falama nanfera fa fala a n xa Fafe Ala yita ε ra?”

¹⁰ Filipi, i mi laxi a ra ba, fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi? N falan naxanye tima ε xa, n gbee mi ne ra. Koni n Fafe Ala naxan luma n tan yi, na nan a wanla kema.

¹¹ Ε dənkeleya a ma fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi. Hanma ε dənkeleya kabanako fe wanli itoe xən.”

¹² “N xa jəndin fala ε xa, naxan na dənkeleya n ma, na feene ligama nēn alo n naxanye ligama. A yetεn feene ligama nēn naxanye gbo itoe xa, amasətə n sigama n Fafe Ala fəma.

¹³ Ε na Ala maxandi fefe ra n tan xinli, n na ligama ε xa nēn alogo n Fafe Alaa binyen xa mayita a Dii Xεmēn barakani.

¹⁴ Xa ε n xandi fefe ra n xinli, n na ligama ε xa nēn.*”

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

¹⁵ “Xa ε n xanuxi, ε n ma yamarine suxu.

¹⁶ N Fafe Ala maxandima nēn, a yi Mali Ti gbete so ε yii naxan luma ε fəma habadan.

¹⁷ Alaa Nii Sarijanxin nan a ra, jəndin kanna. Dunuḡa muxune mi nəε na sətε amasətə e mi nəε a toε, e mi a kolonḡε. Koni ε tan a kolon amasətə a luma nēn ε fəma, a mən yi lu ε yi.

¹⁸ N mi ε luyε alo kiridine, n mən fama nēn ε fəma.

¹⁹ Ndedi nan fa luxi, dunuḡa muxune mi fa n toma sənən koni ε tan n toma nēn. Bayo n tan bata niin kisin sətə, ε fan nii rakisin sətəma nēn.

²⁰ Na waxatin na a li, ε a kolonma nēn, a n Fafe Ala yi, ε tan fan n tan yi alo n tan ε yi kii naxan yi.

²¹ Muxu yo n ma yamarine sətə, a yi e suxu, na nan bata n xanu. Muxu yo n xanu, n Fafe Ala fan na kanna xanuma nēn, n tan fan yi a xanu, n yi n yetε yita a ra.”

* **14:14: Ala maxandi** feni ito mən sɛbɛxi Yoni 15.16 nun 16.23-26 nun 15.7 kui.

22 Yudasi bonna, Yudasi Isakariyoti mi naxan na, na yi a fala, a naxa, “Marigina, nanfera ilan i xa i yete yita nxu ra, koni i mi i yete yite dunuja muxune ra?”

23 Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo n xanu, na n ma falan suxuma nen. N Fafe Ala fan yi a xanu, n tan nun n Fafe Ala yi siga a fema, nxu yi nxu konni ton a fema.

24 Muxu yo mi n xanu, na mi n ma falan suxe. E bata falan naxan me, n gbee fala mi na ra. N Fafe Ala naxan n xexi, na nan gbee na ra.”

25 “N to yi e fema, nanara, n falani itoe ti e xa.

26 Koni Mali Tiina, Alaa Nii Sarijanxina, Fafe Ala naxan nafama e ma n xinli, na e xaranma nen feen birin ma. N feen naxan birin falaxi e xa, a ne birin nabirama nen e ma.”

27 “N bata boje xunbenla lu e yi. N bata n ma boje xunbenla fi e ma. N mi a fixi e ma alo dunuja kiin tima kii naxan yi. E bojen nama toro, e nama gaxu.

28 E bata n ma falan me, n naxa, ‘N sigama koni n mon fama e fema nen.’ Xa e yi n xanuxi, e yi sewama nen n siga feen na n Fafe Ala konni amasoto a gbo n tan xa.

29 N feni itoe falama e xa nen iki benun a xa liga. Nanara, a na liga waxatin naxan yi, e denkeleyama nen.

30 N mi fa buma falan tiye e fema sonon, amasoto dunuja ito kuntigi jaxin fama. Sese mi a ra n tan yi.

31 Koni dunuja xa a kolon fa fala n bata n Fafe Ala xanu. Nanara, n feen birin ligama alo a n yamarixi kii naxan yi. E keli, e fa, en siga.”

15

Nandin binla nan Yesu ra

1 Yesu yi a fala, a naxa, “N tan nan ndin binla ra alo wudin binla. N Fafe Ala nan nakon kanna ra.

2 Wudi yin naxanye birin n tan wudi binla ma, xa na naxanye mi bogi, Fafe Ala ne bama nen n ma. Naxanye birin bogima, a ne

rasarijanma nen alogo e mon xa bogi dangu a singen na.

3 N falan naxan tixi e xa, na bata e sarijan iki.

4 E lu n tan yi, n fan yi lu e yi. Wudi yin mi noe boge a yete ra, xa a mi a binla ma. E fan na kii nin, xa e mi lu n tan yi.

5 N tan nan wudin binla ra, a yiine nan e tan na. Naxan na lu n tan yi, n tan fan luma nen na kanni, a yi bogi wuyaxi ti a kewanli.* Amasoto e mi noe sese lige n tan xanbi.

6 Xa muxun naxan mi lu n tan yi, na rawolima ayi nen alo wudi yiina, a xara. Na wudi yin sifane malanma nen, e sa teni, e gan.

7 Xa e lu n tan yi, n ma falan yi lu e yi, e na n xandi sese yi, e na soto ma nen.

8 E na findi n ma xarandine ra, e yi bogi wuyaxi ti e kewanli, na nan n Fafe Alaa binyen makenenma.”

9 “N Fafe Ala n xanuxi kii naxan yi, n fan bata e xanu na kiini. E lu n ma xanuntenyani.

10 Xa e n ma yamarine suxu, e luma nen n ma xanuntenyani alo n fan n Fafe Alaa yamarin suxi kii naxan yi, n lu a xanuntenyani.

11 N ni ito falaxi e xa nen alogo n ma sewan xa lu e yi, e sewan yi defe.”

12 “N ma yamarin nan ito ra, e bode xanu alo n na e xanuxi kii naxan yi.

13 Xanuntenyaan mi muxu yo yi dangu ito ra fa fala a xa faxa a xoyine fe ra.

14 Xa e n ma yamarine suxu, n xoyine nan e tan na.

15 N mi fa a falama e ma sonon fa fala walikene amasoto waliken mi a kolon a kuntigin naxan ligama. Koni n fa e xili bama nen, ‘n xoyine’ amasoto n naxan birin mexi n Fafe Ala ra, n bata na yeba e xa.

16 E tan mi n sugandixi koni n tan bata e sugandi, n yi e ti a ra a e xa siga, e sa bogi wuyaxi ti e kewanle xon, bogin naxanye luma a ra habadan alogo e na fefe maxandi n xinli, n Fafe Ala xa na fi e ma.

* **15:5:** Wudi fajin bogi fajin nan tima. Adamadi fajin fan **kewali** fajin nan ligama. Na luxi nen alo wudin nun a bogina. Na feen mon sebexi Galati 5.22 kui.

17 N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu.”

Dunuja muxune ε rapaxuma nen

18 “Xa dunuja muxune ε rapaxu, ε xaxili lu a xon ma fa fala a e n singe nan rapaxu.

19 Xa dunuja muxun nan yi ε tan na nun, dunuja muxune yi ε xanuma nen alo e kon kaane. Koni n bata ε sugandi keli dunuja muxune tagi. E gbee mi fa ε tan na. Na nan a ligaxi dunuja muxune ε rapaxuxi.

20 N naxan falaxi ε xa, ε xaxili lu na xon ma, n naxa, ‘Konyin mi gbo a kanna xa.’ Xa e bata n tan besenxonya, e ε fan besenxonyama nen. Xa e bata n ma falan suxu, e ε fan gbeen suxuma nen.

21 Koni e ito birin ligama ε ra nen amasoto n gbeen nan ε tan na, bayo e mi n xe muxun kolon.

22 Xa n mi yi fa nun, n fa falan ti e xa, e mi yi yatema yulubi tongone ra nun. Koni iki, mawuga yo mi fa e xa yulubina fe ra sonon.

23 Muxu yo n tan rapaxu, na kanna bata n Fafe Ala fan rapaxu.

24 Xa n mi yi kabanako fe wanle ke e tagi nun, muxu gbete munma yi naxanye liga singen, e mi yi yaten yulubi tongone ra nun. Koni iki, n naxan ligaxi, e bata na to. Hali na, e n tan nun n Fafe Ala rapaxuxi.

25 Koni naxan sebexi e Sariya Kitabun kui, fo na xa kamali nen, a naxa, ‘E bata n tan rapaxu fuuni.’† ”

26 “Mali Tiin na fa, n naxan nafama sa keli Fafe Ala fema, Alaa Nii Sarijanxina, jondin kanna, na n ma fe sereyaan bama nen.

27 E tan fan n ma fe sereyaan bama nen amasoto ε yi n foxo ra nun xabu a foloni.”

16

1 “N ni ito birin falaxi ε xa nen alogo ε nama bira tantanni.

2 E ε kedima nen salide banxine yi. Nba, waxatina nde fama, xa muxu yo

ε faxa, na kanna a mirima nen fa fala a bata Alaa wanla ke.

3 E feni itoe ligama ε ra nen amasoto e mi n tan kolon, e mi n Fafe Ala fan kolon.

4 Koni n bata feni itoe fala ε xa. Nanara, e nema feni itoe ligε ε ra waxatin naxan yi, n ma falane rabirama ε ma nen. N munma yi feni itoe fala ε xa nun a singeni amasoto n yi ε fema.”

Alaa Nii Sarijanxin wanla fe

5 “Koni iki, n sigama n xe muxun fema koni ε tan sese mi n maxodinma fa fala, ‘I sigan minen yi?’

6 Koni xabu n na a fala ε xa, ε boren bata raforo.

7 Hali na, n xa jondin fala ε xa, a fisa ε ma n siga. Amasoto xa n mi siga, Mali Tiin* mi fama ε fema. Koni xa n siga, n Mali Tiin nafama ε ma nen.

8 A na fa, a dunuja muxune tantanna yitama e ra nen lan yulubin nun tinxinyaan nun Ala kiti bolonna ma.

9 Yulubina, amasoto e mi denkeleyaxi n tan ma.

10 Tinxinyana, amasoto n sigama n Fafe Ala konni, ε mi fa n toma sonon.

11 Kiti bolonna, amasoto dunuja kuntigi jaxin bata yelin yalage.”

12 “Fe wuyaxi n kui, n naxanye fale ε xa, koni e mi xanje ε ma iki.

13 Koni Alaa Nii Sarijanxina, jondin kanna na fa, a ε tima nen jondin birin kiraan xon. A mi a yete sagoon xan falama. Koni a naxan mema, a na nan falama ε xa. A yi fe famatone rali ε ma.

14 A n tan binyama nen amasoto a na naxan soto n tan yii, a na nan nalima ε ma.

15 N gbeen nan n Fafe Ala yii seene birin na. Nanara, n naxa, ‘Alaa Niin na naxan soto n yii, a na nan nalima ε ma.’ ”

Baje raforan yi masara sewan na

16 Awa, Yesu yi a fala, a naxa, “Ndedi mon luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu ε mon n toma nen.”

† 15:25: Yaburin 35.19 nun 69.5 * 16:7: Mali Tiini ito findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mi nce findε adamadi yo ra bayo a luma nen denkeleya muxune boren. Na feen sebexi Yoni 14.17 kui.

17 A xarandiina ndee yi a fala e bode tagi, e naxa, “Ito bunna di? Fa fala, ‘Ndedi mən luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, ε mən n toma nən?’ A mən naxa, a sigama a Fafe fəma.”

18 E yi a falama, e naxa, “A nanse falama ito ra, a naxa, ‘Waxatidi?’ En mi a kolon a naxan falama.”

19 Yesu to a kolon fa fala e yi waxi a maxədin feni, a yi a fala e xa, a naxa, “N naxan falaxi ε xa fa fala, ‘Ndedi mən luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, ε mən n toma nən’ ε ε bode maxədinma na nan ma ba?”

20 N xa jəndin fala ε xa, ε wugama nən, ε sunu koni dunuɲa muxune sɛwama nən. E bəjən nafərɔma nən koni ε bəjε rafərən findima nən sɛwan na.

21 Xa jaxanla diin barima waxatin naxan yi, a niini suxuma a ma nən kati, amasətɔ a waxatin nan na ra. Koni a na diin sətɔ waxatin naxan yi, a jinanma nən a tərən birin na, a sɛwa amasətɔ a bata diin sətɔ dunuɲa yi.

22 E tan fan na kii nin. E bəjən nafərɔxi iki koni n mən ε toma nən. E bəjən yi rafe sɛwan na. Muxu yo mi nɛε ε sɛwan bε ε yii.

23 Na waxatin na a li, ε mi n maxədinɲε fefe ra. N xa jəndin fala ε xa, ε na n Fafe Ala maxandi fefe ra n tan xinli, a na fima ε ma nən.

24 Han iki, ε munma Ala maxandi fefe ra n xinli singen. E xandin ti, ε a sətɔma nən alogo ε sɛwan xa dɛfe.”

Yesu bata dunuɲa nɔ

25 “N bata yi feni itoe fala ε xa sandani. Koni waxatina nde fama, n mi fa falan tima ε xa na kiini, koni n nan n Fafe a fe makɛnɛnma ε xa nən na waxatini.

26 Na waxatin na a li, ε Ala maxandima nən n xinli. N mi a falama a n tan nan n Fafe maxədinma ε xa.

27 Na mi a ra. Amasətɔ Fafe Ala bata ε xanu bayo ε bata n tan xanu, ε bata la a ra fa fala n kelixi Ala nan ma.

28 N kelixi n Fafe Ala nan fəma, n fa dunuɲa ito yi. Iki n kelima dunuɲa yi, n siga n Fafe Ala fəma.”

29 A xarandiine yi a fala, e naxa, “A mato, i falan tima nxu xa kɛnɛnna nin iki, i mi fa sanda sama sənən.

30 Nxu bata a kolon iki fa fala i feen birin kolon. Nanara, i mako mi a ma a muxe xa maxədinna ti. Nayi, nxu bata la a ra fa fala i kelixi Ala nan fəma.”

31 Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata la a ra iki ba?”

32 Waxatina a limaan ni i ra, a bata a li, ε birin xuyama ayi nən na waxatini, ε birin yi siga ε konne yi. E yi n keden peen lu. Koni n keden mi a ra amasətɔ n Fafe Ala n fəma.

33 N feni itoe falaxi ε xa nən alogo ε xa bəjε xunbenla sətɔ n tan barakani. E tərɔma nən dunuɲani ito yi, koni ε wɛkile! N tan bata dunuɲa nɔ.”

17

Yesu yi Ala maxandi

1 Yesu yelin na fale waxatin naxan yi, a yi a yεε rate kore, a naxa, “N Fafe, waxatin bata a li. I ya Dii Xɛmɛna binyen makɛnɛn alogo i ya Dii Xɛmɛn xa i binya.

2 I bata sɛnben fi n tan ma adamadi-ine birin xun na, a n xa habadan nii rakisin fi muxune ma i naxanye soxi n yii.

3 Habadan nii rakisin nan ito ra, a e xa i tan Ala keden peen nan kolon e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina i naxan xɛxi.

4 N bata i ya binyen makɛnɛn dunuɲa yi. I wanla naxan soxi n yii, n bata yelin na ra.

5 N Fafe, iki n ma binyen makɛnɛn i yɛtagi, binyen naxan yi n yii i fəma nun benun dunuɲa xa da.”

6 “I muxun naxanye fixi n ma dunuɲa yi, n bata i makɛnɛn ne xa. I gbeen nan yi e tan na. I bata e so n tan yii, e yi i ya falan suxu.

7 E bata a kolon iki fa fala i seen naxan birin fixi n ma, ne kelixi i tan nan yii.

8 I falan naxan tixi n xa, n bata na fala e xa, e yi a suxu. E bata a kolon

yati, fa fala n kelixi i tan nin. E bata la a ra fa fala i tan nan n xexi.”

⁹ “N ni i tan Ala maxandima e xa. N mi i maxandima dunuḡa muxune birin xan xa fɔ i muxun naxanye soxi n yii amasɔtɔ i gbeen nan ne ra.

¹⁰ Naxanye birin n yii, i gbeen nan ne ra. I gbeen naxanye birin na, n gbeen nan ne ra. N binyaxi e tan xɔn.

¹¹ Iki n sigama i fɛma, n mi fa luma dunuḡa yi sɔnɔn koni e tan mɔn dunuḡa yi. N Fafe sariḡanxina, i xinla naxan fixi n ma, e ratanga na xinla sɛnbeni alogo e xa findi kedenna ra, alo en tan findixi kedenna ra kii naxan yi.

¹² N yi e fɛma waxatin naxan yi, i xinla naxan so n yii, n na e ratanga na xinla sɛnben nan xɔn, n yi e kantant. Hali keden mi lɔ ayi, fɔ halagin yi ragidixi naxan ma, alogo Kitabun sɛbenla xa kamali.

¹³ Iki n sigama i fɛma, n bata feni itoe fala dunuḡa muxune xa alogo e xa n ma sɛwa defexin sɔtɔ e bɔḡeni.

¹⁴ N bata i ya falan nali e ma koni dunuḡa muxune bata e rapaxu amasɔtɔ dunuḡa gbee mi e tan na alo dunuḡa gbee to mi n tan na.

¹⁵ N mi i mafanma fa fala i xa e ba dunuḡa yi koni n ni i mafanma nɛn, i xa e ratanga Fe Naxin Kanna ma.

¹⁶ Dunuḡa gbee mi e ra alo dunuḡa gbee to mi n tan na.

¹⁷ E rasariḡan ḡɔndin xɔn. I ya falan nan ḡɔndin na.

¹⁸ I n xexi dunuḡa yi kii naxan yi, n fan bata e xɛ dunuḡa yi na kiini.

¹⁹ N bata n yetɛ rasariḡan e fe ra alogo e fan xa rasariḡan ḡɔndin xɔn.”

²⁰ “N mi i maxandima e tan xan tun ma fe ra, koni fɔ e nun muxun naxanye fan dɛnkɛleyama n ma e fala xuiin xɔn ma

²¹ alogo e birin xa findi muxu kedenna ra, alo i tan n tan yi kii naxan yi, e nun n fan i tan yi kii naxan yi. N Fafe, e fan xa findi kedenna ra en tan yi alogo dunuḡa muxune xa la a ra fa fala i tan nan n xexi.

²² I binyen naxan soxi n yii, n fan bata na so e yii, alogo e fan xa findi ke-

denna ra alo n tan nun i tan kedenna ra kii naxan yi,

²³ n tan e tan yi, i tan fan n tan yi. E xa findi kedenna ra ngaxakedenya kamalixini alogo dunuḡa muxune xa a kolon fa fala i tan nan n xexi, a i bata e xanu alo i n xanuxi kii naxan yi.

²⁴ N Fafe, i bata e so n yii. N dɛnaxan yi, n waxi a xɔn ma, e fan xa siga n fɔxɔ ra mɛnna nin, alogo e xa n ma binyen to, i binyen naxan fixi n ma, bayo i n xanuxi nɛn benun dunuḡa xa da.

²⁵ N Fafe tinxinxina, dunuḡa muxune mi yi i kolon, koni n tan i kolon, e fan bata a kolon a i tan nan n xexi.

²⁶ N bata a liga, e yi i kolon. N na ligama nɛn, alogo i n xanuxi xanun-tenyaan naxan na, na xa lu e tan fan yi, n tan fan yi lu e yi.”

18

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53

¹ Yesu yelin Ala maxandɛ waxatin naxan yi, e nun a xarandiine yi siga, e sa dangu Kadirɔn lanbanna fɔxɔ kedenni, oliwi wudi bili nakɔn yireni, e nun a xarandiine sa so dɛnaxan yi.

² Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na yi mɛnna kolon amasɔtɔ Yesu nun a xarandiine yi darixi e malanḡe mɛnna nin.

³ Yudasi yi fa nakɔni, e nun Romi sofa ganla nun Yahudiyane kantan muxune, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune naxanye xexi. Xaye dɛgɛne nun lɛnpune nun yɛngɛ so seene yi e yii.

⁴ Feen naxanye fama ligadeni Yesu ra, a yi ne birin kolon. Yesu yi fa e fɛma, a yi e maxɔdin, a naxa, “E nde fenma?”

⁵ E yi a yabi, e naxa, “Nxu Yesu Nasarɛti kaan nan fenma.” Yesu naxa, “N tan ni i ra.” Yudasi naxan a yanfama, a a so yiini, na fan yi tixi e tagi.

⁶ Yesu to a fala, a naxa, “N tan ni i ra,” e xɛtɛ e xanbi ra, e bira.

⁷ Yesu mən yi e maxədin, a naxa, “E nde fenma?” E yi a fala, e naxa, “Yesu Nasarəti kaana.”

⁸ Yesu yi a fala, a naxa, “N bata yi a fala ε xa, a n tan ni i ra. Xa ε n tan nan fenma, ε bonni itoe yiiba, e xa siga.”

⁹ A na liga nən alogo a fala tixin xa kamali, a naxa, “N Fafe Ala naxan birin fixi n ma hali na keden mi ləxi ayi.”

¹⁰ Silanfanna yi Simən Piyəri yii.* Piyəri yi a botinɲε ayi, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sege a ma. Na konyin yi xili nən “Malikusi.”

¹¹ Yesu yi a fala Piyəri xa, a naxa, “I ya silanfanna soti a tēni! N Fafe tərɔ igelengenna naxan nagidixi n ma, n mi n minɲε na ra ba?”

E siga Yesu ra Anasa konni

¹² Sofa ganla nun e mangan nun Yahudiyane kantan muxune yi Yesu suxu, e yi a xidi.

¹³ E siga Yesu ra Anasa singe fema amasətɔ Kayafa bitan xeməmaan nan yi na ra. Kayafa nan yi Saraxarali Kuntigi Singen na na ɲεn na.

¹⁴ Kayafa nan bata yi Yahudiyane rakolon nun, a naxa, a fisa muxu kedenna xa faxa yamaan xa.

Piyəri a mε fena Yesu ra

Matiyu 26.69-70, Maraka 14.66-68, Luka 22.55-57

¹⁵ Simən Piyəri nun xarandiina nde yi biraxi Yesu fəxɔ ra. Saraxarali Kuntigi Singen yi xarandiin bonna kolon ki fajɪ. Nanara, a so Yesu fəxɔ ra Saraxarali Kuntigi Singena tanden ma kiti sadeni.

¹⁶ Koni Piyəri yi tixi sansanna so dεen dεxɔn. Xarandiin bonna, Saraxarali Kuntigi Singen yi naxan kolon, na yi mini, a falan ti walikε ɲaxanla xa, naxan tixi dεen na, na yi Piyəri raso.

¹⁷ Walikε ɲaxanla naxan yi tixi dεen na, na yi a fala a xa, a naxa, “Xeməni ito a xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Piyəri yi a yabi, a naxa, “N tan mi a ra.”

* **18:10: Silanfanna:** Sofane yengeso dεgəmana.

¹⁸ Xunbenla yi fama na waxatini. Nanara, walikεne nun dε kantanne yi tēn sa a ra, e yi tixi naxan xɔn e maxaradeni. Piyəri fan yi tixi e ye a maxaradeni.

Kuntigin yi Yesu maxədin

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Luka 22.66-71

¹⁹ Saraxarali Kuntigi Singen yi Yesu maxədin a xarandiine nun a xaranna fe ma.

²⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “N bata falan ti yamaan birin xa kənenni, n yi darixi xaranna tiye salide banxine nin hanma Ala Batu Banxini, Yahudiyane birin e malanma dənaxan yi. N mi sese falaxi wundoni.

²¹ I n maxədinna na ma nanfera? Muxun naxanye n xuiin mεxi, ne maxədin. E n ma fala tixine kolon ki fajɪ!”

²² Yesu ito fala waxatin naxan yi, dε kantanna naxanye yi na yi, na nde yi a dεen garin, a naxa, “I Saraxarali Kuntigi Singen yabima na kii nin?”

²³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n fala ɲaxin tixi, na sereyaan ba. Koni xa n ɲəndin nan falaxi, nanfera i n garinxi?”

²⁴ Nayi, Anasa yi a xidixin nasiga Kayafa ma, Saraxarali Kuntigi Singena.

Piyəri mən yi a mε Yesu a xarandiyaan na

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.69-72, Luka 22.58-62

²⁵ Simən Piyəri yi lu tixi na yi a maxaradeni. E yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Koni Piyəri yi a tandi, a naxa, “N tan mi a ra.”

²⁶ Piyəri Saraxarali Kuntigi Singena konyin naxan tuli sege a ma, na kon kaana nde yi a maxədin, a naxa, “N mi i tan xa to a fema oliwi bili nakoni?”

²⁷ Piyəri mən yi a tandi. Dontonna yi wuga keden na!

*E siga Yesu ra Pilati konni
Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Luka 23.1-5*

²⁸ E yi Yesu tongo Kayafa konni siga yamana kanna banxini. Xɔtɔn xɔtɔnna nan yi a ra nun. Yahudiyane yetɛɛn mi so yamana kanna banxini alogo Romi kaane nama e sarijanna kala, bayo e yi sigama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† donse donden nin.

²⁹ Pilati yi mini tandeni e fɛma, a yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ xɛmɛni ito kansunma feen mundun ma?”

³⁰ E yi a yabi, e naxa, “Xa xɛmɛni ito mi fe ɲaxi rabaxi, nxu mi yi fama a ra i fɛma nun.”

³¹ Pilati yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ a tongo, ɛ yetɛɛn xa a makiti ɛ sariyan na.” Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Koni ɛ sariyan mi a ra, nxu xa muxun faxesa.”

³² Ito ligaxi nɛn alogo Yesu naxan fala lan a faxesa kiin ma, na xa kamali.

³³ Pilati yi xɛtɛ yamana kanna banxini, a sa Yesu xili, a yi a maxɔdin, a naxa, “Yahudiyane Mangan nan i tan na ba?”

³⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “I yetɛna maxɔdinna ni ito ra ba hanma muxune nan a falaxi i xa?”

³⁵ Pilati yi a yabi, a naxa, “I mirixi a ma fa fala Yahudiyani nan n tan na ba? I kon kaane nun i ya saraxarali kuntigine nan i soxi n yii. I nanfe ligaxi?”

³⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Dunuɲani ito gbee mi n ma mangayaan na. Xa dunuɲana ito gbeen nan yi n ma mangayaan na nun, n ma walikene yi yengɛn soma n xa nɛn nun alogo Yahudiyane nama n suxu. Koni iki, n ma mangayaan mi be xan yi.”

³⁷ Nanara, Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Mangana nde nan i tan na nayi ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I tan nan a falaxi fa fala a mangan nan n tan na. N barixi dunuɲa yi na nan

ma, a n xa ɲɔndin seren ba. Naxan yo ɲɔndin xa, ne e tuli matima n xuiin na nɛn.”

³⁸ Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Nanse ɲɔndin na?”

*E Yesu faxesa feen nata
Matiyu 27.15-31, Maraka 15.6-20, Luka 23.13-25*

A to na fala, Pilati yi mini banxini, a mɔn yi siga Yahudiyane fɛma, a sa a fala e xa, a naxa, “N mi a yalagi xun toxi hali ndedi!”

³⁹ Koni ɛ namunna nan a ra, n muxu keden yiiba ɛ xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla waxatini. Ɛ waxi a xɔn ma, n xa Yahudiyane mangan yiiba ɛ xa ba?”

⁴⁰ E sɔnxɔ sɔnxɔ, e yi a yabi, e naxa, “Ɛn-ɛn, a tan mi a ra. Nxu waxi Baraba nan xɔn!” Anu, mafu tiin nan yi Baraba ra.

19

¹ Nayi, Pilati yi Yesu tongo, e yi a bulan.

² Sofane yi kɔmɔtin ɲali kanna rafala mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e yi doma mamiloxin nagodo a ma.

³ E yi lu fɛ a fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, “Yahudiyane Mangana, i kɛnɛ.” E yi a garin.

⁴ Pilati mɔn yi mini, a yi a fala Yahudiya yamaan xa, a naxa, “Ɛ a mato, n xa a ramini ɛ ma tandeni, alogo ɛ xa a kolon a n mi a yalagi xun toxi mumɛ!”

⁵ Nayi, Yesu yi mini tandeni, mangaya kɔmɔti ɲali kanna soxi a xun na, doma mamiloxin fan yi ragodoxi a ma. Pilati yi a fala e xa, a naxa, “A tan xɛmɛn ni i ra!”

⁶ Saraxarali kuntigine nun dɛ kantanne to a to, e sɔnxɔ sɔnxɔ, e lu a fale, e naxa, “A xa gbangban, a xa gbangban!” Pilati yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ tan xa a tongo, ɛ sa a gbangban. N tan mi a yalagi xun toxi mumɛ!”

† 18:28: *Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:* Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxesa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

7 Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Sariyana nxu yii, fata na sariyan na a daxa a xa faxa amasoto a bata a yete findi Alaa Dii Xemen na.”

8 Pilati to na me, a yi gaxu kati!

9 A mon yi xete yamana kanna banxini, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “I tan kelixi minen yi?” Koni Yesu mi a yabi.

10 Pilati yi a fala a xa, a naxa, “I mi n yabima? I mi a kolon fa fala senbena n yii, n ni i bejin hanma n ni i gbangban?”

11 Yesu yi a yabi, a naxa, “No yo mi i yii n tan fari fo Ala naxan soxi i yii. Nanara, xemen naxan n soxi i yii na bata findi yulubi tongon na dangu i tan na.”

12 Pilati na me waxatin naxan yi, a bejin xonla yi a suxu kati! Koni Yahudiyane yi lu sonxo sonxo, e naxa, “Xa i xemeni ito bejin, Romi Manga Gbeen Sesare xoyi mi i tan na. Naxan yo a yete findi mangan na, na bata keli Romi Manga Gbeen xili ma.”

13 Pilati to falani ito me, a Yesu ramini, a dexo a kiti sa gbedeni, denaxan xili “Geme Kirana” denaxan xili Heburu xuini, “Gabata.”

14 Halagi Tiin Dangu Lxon Sanla nan yi na xoton bode. Pilati yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “E mangan ni i ra, e hon!”

15 E lu sonxo, e naxa, “A xa faxa! A xa faxa! A xa gbangban!” Pilati yi e maxodin, a naxa, “E waxi a xon ma, n xa e mangan gbangban wudin ma ba?” Saraxarali kuntigine yi a yabi, e naxa, “Manga yo mi nxu tan yii, ba Romi Manga Sesare ra.”

16 Na xanbi ra, Pilati yi Yesu so e yii, a e xa a gbangban wudin ma.

*Yesu yi gbangban wudin ma
Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32,
Luka 23.26-43*

Nayi, sofane yi siga Yesu ra.

17 A yeten yi a faxa wudin tongo, e siga yirena nde yi denaxan xili “Xun Xori Yirena” denaxan xili Heburu xuini, “Gologota.”

18 E yi sa a gbangban wudin ma menni. E yi muxu firin fan gbangban wudin ma a fema, bonna a foxo kedenni, bonna fan a foxo kedenni. Yesu yi lu e tagi.

19 Pilati yi yamarin fi, e sebenla ti, e sa a singan a faxa wudin na, a naxa, “Yesu Nasareti kaana, Yahudiyane Mangana.”

20 Yahudiya wuyaxi yi na xaran amasoto Yesu yi gbangbanxi wudin ma denaxan yi, men yi taan dexon manen, na yi sebexi Heburu xuiin nun Latin xuiin nun Giraki xuiin nin.

21 Yahudiyane saraxarali kuntigine yi a fala Pilati xa, e naxa, “I nama a sebe fa fala ‘Yahudiyane Mangana,’ koni fa fala xemeni ito naxa, a Yahudiyane Mangan nan a tan na.”

22 Pilati yi e yabi, a naxa, “N naxan sebexi, n mi fa na kalama sonon.”

23 Sofane to yelin Yesu gbangbanje wudin ma, e yi a dugine tongo, e yi a yitaxun dexode naanin sofa keden dexode keden. A doma bun biran naxan mi yi degexi bayo dugi kedenna nan yi a ra, na yi lu.

24 Sofane yi a fala e bode xa, e naxa, “En nama a yibo, en masensenna ti, a na naxan suxu, na yi a soto.” Ito ligaxi nen alogo Kitabuna falan xa kamali, a naxa,

“E bata masensenna ti
n ma dugine fe ra,

e xa e yitaxun e bode tagi.”*
Nayi, sofane yi na liga.

25 Yesu nga yi tixi a faxa wudin fema nun, e nun a ngaxakeden naxalanmana, Mariyama, Kilofasi a naxanla, e nun Mariyama Magadala kaana.

26 Yesu yi a nga tixin to na yi e nun a xarandiina, a yi naxan maxanuxi han! A yi a fala a nga xa, a naxa, “Nga, i ya dii xemen nan ito ra.”

27 A yi a fala na xarandiin xa, a naxa, “I nga ni ito ra.” Na waxatin yeteni, na xarandiin yi a nga tongo, a siga a ra a konni.

* 19:24: Yaburin 22.19

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49

²⁸ Yesu yi a kolon fa fala feen birin bata yelin ligε, a naxa, “N kœ yinla bata raxara.” A na fala nεn alogo naxan seβexi Kitabuni na xa kamali.†

²⁹ Ige sasena nde yi dœxi na, na yi rafexi manpa muluxunxin na. E dugi dungina nde ragodo manpa muluxunxini, e yi a filin wudin ma naxan xili hisopi wudina.‡ E yi a lan Yesu dεen ma a gbangban wudin kœ ra.

³⁰ Yesu to manpa muluxunna min, a yi a fala, a naxa, “A birin bata kamali.”

Na danguxina, a yi a xun sin, a niin yi ba.

Sofane yi Yesu jensenna sœxœn tanban na

³¹ Yuman nan yi a ra, na xœtœn bode yi findima lœxœ binyen nan na Matabu Lœxœne ye. Yahudiyane kuntigine mi yi waxi e xa faxa muxune lu wudin kœ ra Matabu Lœxœni. E yi a fala Pilati xa a e xa e sanne yigira alogo e xa e ragodo sinma.

³² Nanara, sofane yi siga, e yi xεmεn bonna sanne yigira naxan yi gbangbanxi Yesu dœxœn e nun bonna.

³³ Koni e Yesu li waxatin naxan yi, e yi a to, a bata faxa. Nanara, e mi a sanne yigira.

³⁴ Koni sofana nde yi Yesu sœxœn a jensenni tanban na. Wunla nun igen yi mini a ma mafuren.

³⁵ Naxan na toxi, na bata a seren ba. Nœndin nan a sereyaan na. A tan yatigi a kolon a jœndin nan falaxi. Nayi, ε fan xa dœnkeleya.

³⁶ Na ligaxi nεn alogo Kitabun seβenla xa kamali, a naxa, “Hali a xœri kedenna mi yigire.”§

³⁷ A seβexi yire gbete yi Kitabun kui, a naxa, “E muxun naxan yisœxœnxi, e e yeen tima nεn na ra.”*

Yesu Maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Luka 23.50-56

³⁸ Na xanbi ra, Yusufu Arimate kaan yi Pilati mafan, a xa Yesu binbin tongo. Nba, Yesu a xarandiina nde nan yi Yusufu ra, koni wundoni, amasœtœ a yi gaxuxi Yahudiyane ye ra. Pilati yi tin. Nanara, a yi fa Yesu binbin tongodeni.

³⁹ Nikodemi naxan siga Yesu fema kœen na a fœlœni, na fan yi bira Yusufu fœxœ ra. Ture xiri jaxumεn kilo tonge saxan, mirihi latikœnœnna nun latikœnœn gbete basanxin nan yi a yii.

⁴⁰ E yi Yesu binbin kasangen dugi fixen nun ture xiri jaxumεn na amasœtœ Yahudiyane namunna nan yi na ra.

⁴¹ Yesu gbangban wudin ma dœnaxan yi, nakœ yiren nan yi na dœxœn. Bilinganna nde yi na nun, muxe munma yi maluxun dœnaxan yi.

⁴² Na xœtœn bode Yahudiyane Matabu Lœxœn nan yi a ra, gaburun faranna to mi yi makuya, e sa Yesu maluxun mœnni.

20*Yesu keli feen gaburun kui*

Matiyu 28.1-8, Maraka 16.1-8, Luka 24.1-12

¹ Xatin subaxani benun kuye xa yiba, Mariyama Magadala kaan yi siga gaburu dεen na, a yi a li, gεmεn bata ba gaburun dε ra.

² A gimatœn yi siga Simœn Piyeri nun a xarandiin boden fema, Yesu yi naxan maxanuxi han, a yi a fala e xa, a naxa, “E bata Marigin ba gaburun kui, e a saxi dœdε, nxu mi na kolon!”

³ Piyeri nun xarandiin bonna yi mini, siga gaburu dεen na.

⁴ E firinna birin yi siga e giye koni xarandiin bonna yi dangu Piyeri ra, a singe yi sa gaburu dεen li.

† **19:28:** A mato Yaburin 22.16 nun 69.22 kui. ‡ **19:29:** *Hisopi* yi findixi sansi bili xurudina nde nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen seβexi Xœrœyaan 12.22 kui.

§ **19:36:** A mato Xœrœyaan 12.46 nun Yatene 9.12 nun Yaburin 34.21 kui. * **19:37:** A mato Sakari 12.10 kui.

⁵ A yi a felen, a yi a yee masa, a yi kasangenna to gaburun faranna kui koni a mi so na.

⁶ Na xanbi ra, Simon Piyeri yi fa, a yi so gaburu faranna ra kedenna, a fan yi kasangenna to saxi na yi.

⁷ Yesu xunna yi mafilixi dugin naxan yi, na mafilixin yi saxi a danna, a mi yi kasangenna dexon ma.

⁸ Nayi, xarandiin naxan singe sa gaburu deen li, na fan yi so a kui. A yi na yito, a yi denkeleya.

⁹ Amasoto e munma yi a famu naxan sebexi Kitabuni, naxan yi a falaxi a Yesu kelima nen sayani.

¹⁰ Na xanbi ra, xarandiine yi xete e konni.

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Maraka 16.9-11

¹¹ Mariyama tan tixin yi lu wuge gaburu deen na. A wugama, a yi a felen a yee masadeni gaburun kui.

¹² Yesu binbin yi saxi denaxan yi nun, a yi maleka dugi fixe kan firin to doxi menni. Kedenna doxi a xun saden binna ra. Bonna doxi a san saden binna ra.

¹³ E yi a maxodin, e naxa, "I wugan nanfera, nga naxanla?" A yi e yabi, a naxa, "E bata n Marigin ba be yi, n mi a kolon e a saxi dede."

¹⁴ A ito fala waxatin naxan yi, a yi a firifiri, a Yesu to tixi na yi. Koni a mi yi a kolon, xa Yesu nan yi a ra.

¹⁵ Yesu yi a maxodin, a naxa, "I wugan nanfera, nga naxanla? I nde fenma?" Naxanla yengi yi a ma, a nako kantanna nan yi a ra. A yi a fala a xa, a naxa, "N fafe, xa i tan nan a baxi be, i sigaxi a ra denaxan yi, na fala n xa, n xa sa a tongo na."

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Mariyama." A yi a firifiri, a falan ti Yesu xa Heburu xuini, a naxa, "Raboni." Na bunna neen, "Karamoxo."

¹⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I nama kankan n ma, amasoto n munma siga n Fafe Ala fema singen. Koni siga, i sa a fala ngaxakedenne xa, i naxa, a n tema n Fafe nun e Fafe fema, n ma Ala nun e Ala."

¹⁸ Nayi, Mariyama Magadala kaan yi siga a faladeni xarandiine xa fa fala a bata Marigin to, a bata falani itoe ti a xa.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49

¹⁹ Na xati kedenna jinbanna ra, xarandiine yi malanxi banxina nde kui, deen balanxi e ma amasoto e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra. Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, "E boren xa xunbeli."

²⁰ A yelinxini ito fale, a yi a yiine nun a jensenna yita e ra. Xarandiine Marigin toxina, e sewa kati!

²¹ Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, "E boren xa xunbeli! N Fafe Ala n xexi kii naxan yi, n fan bata e xe na kiini."

²² A ito fala waxatin naxan yi, a yi a de foyen fe e ma, a naxa, "E Alaa Nii Sarijanxin soto."

²³ E na dija naxanye yulubiye ma, ne mafeluun soto ma nen, e na naxanye gbeeye ramara, ne gbeene ramarama nen."

Yesu nun Tomasi

²⁴ Muxu keden yi a xarandii fu nun firinne ye, Tomasi, naxan mon yi xili "Gulunna," na mi yi e fema Yesu fa waxatin naxan yi.

²⁵ Nanara, xarandiin bonne yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata Marigin to!" Tomasi yi a fala e xa, a naxa, "Xa n mi a gbangban funfun to a yiine kui, n yi n yii sonla raso a soxondene ra, n yi n yiin naso a jensenna soxonden na, n mi le a ra mumel!"

²⁶ Loxo xun keden danguxina, xarandiine mon yi e malan banxini, Tomasi yi e fema, deene yi balanxi. Koni Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, "E boren xa xunbeli."

²⁷ Na xanbi ra, a yi a fala Tomasi xa, a naxa, "I yii sonla rafa, i yi n yiine mato. I yiini bandun, i yi a raso n jensenni, alogo i nama denkeleyatareyaan liga, denkeleya."

²⁸ Tomasi yi a yabi, a naxa, "N Marigina, n ma Ala!"

²⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bayo i bata n to, i bata denkeleya ba? Muxun naxanye denkeleyaxi hali e munma n to, sewan ne xa!”

Kitabun yireni ito sebe xunna

³⁰ Yesu kabanako fe gbete wuyaxi liga nen a xarandiine yee xori naxan mi sebexi Kitabuni ito kui.

³¹ Koni itoe sebexi nen alogo e xa la a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, Alaa Dii Xemena. E na denkeleya a ma, e nii rakisın sötoma nen a xinli.

21

Yesu yi mini kenenni xarandii solofere tagi

¹ Na xanbi ra, Yesu mən yi a yete makenen a xarandiine xa Tiberiyadi daraan dexon ma. A a yete makenen kii naxan yi, na nan ito ra.

² Simon Piyeri nun Tomasi naxan xili Gulunna, e nun Nataniyeli naxan kelixi Kana taani Galile yamanani e nun Sebede a dii xemene nun xarandii firin gbeteeye, ne yi malanxi.

³ Simon Piyeri yi a fala bonne xa, a naxa, “N sigama yexe suxudeni.” E yi a yabi, e naxa, “Nxu fan sigama i foxo ra nen.” Nayi, e siga, e sa dexo kunkin kui. Koni e mi sese suxu na kreen na.

⁴ Kuye yibaxina, Yesu yi fa ti daraan de. Koni a xarandiine mi yi a kolon a Yesu nan yi a ra.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “Banxulanne, e bata yexena nde suxu ba?” E yi a yabi, e naxa, “En-en.”

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E yalaan nagodo kunkin yiifanna ma, e nde suxuma nen na yi.” E to yalaan nagodo menni, e mi no a bandunje amasoto yexe wuyaxi bata yi e suxu yalaan na.

⁷ Yesu yi xarandiin naxan maxanuxi, na yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Marigin nan a ra!” Simon Piyeri to na me tun, fa fala Marigin nan a ra, a yi a domain xidi a ra, amasoto a ragenla nan yi a ra. A tungan, a sin igeni.

⁸ Xarandiin bonne yi bira a foxo ra kunkin kui, e fa yalaan bandunje, a

rafexi yexen na ken! Amasoto, e nun xaren mi yi tagi kuya, fo nongonna ye kemε firin joxon.

⁹ E to xaren li, e yi teen to na, yexene yi ganma denaxan yi e nun buruna.

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E baxi yexen naxan suxude, e fa na nde ra.”

¹¹ Simon Piyeri yi so kunkin kui, a yalaan bandun xareyaan na, a rafexi yexe xungbene ra. Kemε tonge suulun e nun saxan nan yi a birin na. Hali e to a wuyaxi suxu, koni yalaan mi yibo.

¹² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E fa e dege.” Xarandiine sese mi susu a maxodinje fa fala, “Nde i tan na?” Amasoto e yi a kolon, a Marigin nan yi a ra.

¹³ Nanara, Yesu yi a maso, a burun tongo, a yi a so e yii. A yexen fan liga na kiini.

¹⁴ A saxanden nan yi na ra Yesu xa a makenen a xarandiine xa, xabu a keli sayani.

Yesu nun Piyeri

¹⁵ E yelin xanbini e dege, Yesu yi a fala Simon Piyeri xa, a naxa, “Simon, Yoni a dii xemena, i n xanuxi dangu itoe ra ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “On, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dexo n ma yexee diine xon.”

¹⁶ Yesu mən yi a fala a xa a firindenı, a naxa, “Simon, Yoni a dii xemena, i n xanuxi ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “On, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi lu n ma yexene xon.”

¹⁷ Yesu mən yi a fala a xa a saxandenı, a naxa, “Simon, Yoni a dii xemena, n nafan i ma ba?” Piyeri boren yi yifu amasoto Yesu bata a maxodin daxonra ma saxan fa fala, “I n xanuxi ba?” Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, i feen birin kolon, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dexo n ma yexene xon.”

¹⁸ N xa jondin fala i xa. I yi banxulanyani waxatin naxan yi, i yi darixi i yete maxide nen, i yi siga denaxan na i kenen. Koni i na fori waxatin

naxan yi, i yiine yibandunma nen muxu gbetε yi i maxidi, a siga i ra yire yi denaxan mi rafan i ma.”

¹⁹ Yesu yi na falama nen alogo a xa Piyeri faxa kiin yita, a yi Ala binyama naxan xon. A yi a fala a xa, a naxa, “Bira n foxo ra.”

²⁰ Piyeri yi a firifiri, a yi xarandiin bonna to e foxo ra, Yesu yi naxan maxanuxi. A tan nan yi doxi Yesu fema e degedeni, a Yesu maxodin waxatin naxan yi, a naxa, “Marigina, nde i yanfama, a i so yiini?”

²¹ Awa, Piyeri a toxina, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marigina, nanfe ligama xemeni ito ra?”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n waxi a xon ma, a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na? I tan xa bira n foxo ra tun.”

²³ Nayi, falani ito yi xuya ayi Yesu a xarandiine tagi fa fala xarandiini ito mi faxama. Koni Yesu mi a falaxi fa fala a mi faxama, koni a a fala a xa nen, a naxa, “Xa n waxi a xon ma a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na?”

²⁴ Na xarandiin nan feni itoe seren bama. A tan nan mon itoe sebexi. En na a kolon fa fala jondin nan a sereyaan na.

Fala donxena

²⁵ Yesu mon fe gbetε wuyaxi liga nen. Xa ne birin yi sebe nun, n ma miriyani, a kitabune mi yi xanpe dunupani ito yi.

Kewanle Yesu a Xerane Kewanle

Luka naxan Ningila Yesu yirena nde seβexi, na nan mən yireni ito fan seβexi naxan xili “Yesu a Xerane Kewanle.” Ningila Yesu a yitama en na nən Yesu feen naxanye ligaxi a siimayani. A firindeni ito fələxi a singen danden nin. A fan a yitama en na nən Yesu fəxərabirane nun a xerane naxan liga alogo Yesu a xaranna xa xuya ayi dunuᵓa yiren birin yi.

Yesu yelin xanbini a xerane xε, a e xa a xaranna kawandin ba dunuᵓa yirene birin yi, a yi a Nii Sariᵓanxin fan nagodo e ma alogo e xa senben sətə a wanla kε feen na. E to na sətə, e yi kawandin ba fələ Yerusalən taani. Muxu wuyaxi yi la e falane ra, e findi Yesu fəxərabirane ra. Kabanako fe wuyaxi yi liga alogo muxune xa la Yesu a xerane falane ra.

Na kawandin yi senben sətəma Yerusalən taani waxatin naxan yi, Yesu yaxune yi denkeleya muxune tərə fələ. Na kui, Yesu fəxərabirane yi xuya ayi Yerusalən taan fari ma. E yi siga kawandin be Yudaya nun Samari bəxən ma. Kitabun yireni ito sora singena han sora fu nun firinden na wanla nan yitama en na. Piyeri tiden gbo na taruxune kui.

Na xanbi ra, Ala yi xera gbete xili naxan findixi Pəli ra. Benun Ala xa a xili, Pəli yi Yesu fəxərabirane ᵓaxankatama Isirayilaa dinan xinli han! Koni Yesu yi a yeᵓe yita Pəli ra, a fa a xε yamana gbeteᵓe ma. Na kui Yesu a fe xibarun yi dangu Isirayila bəxən danne ra siga siya gbeteᵓe yamanane yi.

Pəli yi na wanla kε yire wuyaxi yi, keli Yerusalən taani siga han Romi taani. Yahudiyane yi a ᵓaxankata, koni e mi a nə. A yi kawandin bama Yahudiyane xa salide banxine kui, a

mən yi a bama siya gbeteᵓe se batu-dene kui. A na liga nən alogo dunuᵓa muxune birin xa a kolon Yesu naxan ligaxi e xa.

Luka taruxuni itoe fεsefesεxi nən, a e seβε. Koni yirena nde seβε kiina a yitama en na, a a ligaxi Luka yeε xəri nən. Waxatina nde Luka naxa, “Nxu yi siga iki...” Na falan nan a yitama en na, a a fan yi na nun. E nun Pəli nan yi sigama sigatini Yesu fe xibarun nalideni. Dandan tiin nan yi Luka ra.

Na birin kui, to denkeleya muxune nəε a kolonᵓe nən Yesu fəxərabira singene dunuᵓa yi gidixi kii naxan yi. E wanla lan a xa findi misaala ra en xa.

Yesu te feen kore

¹ N xəyin Teyofili,*

N bata Yesu a feene seβε i xa n ma seβε singen kui a wanla fələ feen naxanye birin ma e nun a xaranna naxan birin ti xabu a fələn

² han a te kore waxatin naxan yi a yelin xanbini yamarine fiye a xera sugandixine ma Alaa Nii Sariᵓanxin barakani.

³ A ᵓaxankata xanbini, a yi a ni-iramaan yita e ra taxamaseri wuyaxi xən ma xii tonge naanin bun, a mən yi Alaa Mangayana fe fala e xa.

⁴ A yi e fεma waxatin naxan yi, a yi e yamari, a naxa, “E nama keli Yerusalən taani singen. N Fafe Ala ε tuli saxi naxan na,† ε na mamε be, n bata yi naxan ma fe fala ε xa.

⁵ Amasətə Yoni muxune rafuxi igen nin koni a mi fa buma, ε rafu Alaa Nii Sariᵓanxini.”

⁶ Nba, xerane yi malanxi Yesu fεma waxatin naxan yi, e yi a maxədin, e naxa, “Marigina, i mən Isirayila mangayani tənma waxatini ito nin ba?”‡

⁷ Yesu yi a fala xerane xa, a naxa, “N Fafe Ala bata waxatin naxanye ragidi a senben bun, a mi lan ε xa ne liga waxatine kolon.

* **1:1: Teyofili:** Muxu xinla na a ra naxan bunna nən, fa fala “Muxun naxan Ala xanuxi.” A mato Luka 1.1 kui. † **1:4:** Ala **e tuli saxi naxan na**, na findixi Alaa Nii Sariᵓanxin nan na. A mato Xerane 2.2 kui. ‡ **1:6:** E yi waxi a xən ma Ala xa **Isirayila mangayani tən** bayo Romi kaane bata yi Isirayila yamanan suxu yengeni.

⁸ Koni Alaa Nii Sarijanxin na godo ε ma waxatin naxan yi, ε senben sɔtɔma nɛn, ε yi findi n serene ra Yerusalɛn taani, e nun Yudaya yamanan nun Samariya yamanan birin siga han bɔxɔn danne ra.”

⁹ A yelinxini ito fale, Ala yi a rate kore e yεε xɔri, a yi lɔ ayi e ma kundani.

¹⁰ E yεen mɔn yi xɛlexi ayi a fɔxɔ ra waxatin naxan yi, xεmε dugi fixε kan firin yi ti xεrane fεma.

¹¹ E yi a fala, e naxa, “Galile kaane, ε tixi be nanfera, ε koren matoma? Yesu ito naxan bata tongo ε tagi, a te kore xɔnna ma, a mɔn fama nɛn alo ε a toxi tε kii naxan yi.”

Yudasi jɔxɔn sugandi fena

¹² E yi xεtε Yerusalɛn taani sa keli Oliwi geyaan na. Na geyaan nun taa tagina, kilo keden jɔxɔndɔn na a ra.

¹³ E soxina taani, e te kore banxin kui e yigiyaan na. Naxanye yi na yi, ne nan xili itoe ra, Piyeri[§] nun Yoni nun Yaki nun Andire nun Filipi nun Tomasi nun Barotolome nun Matiyu nun Alifaa dii xεmɛna Yaki nun Simɔn e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”* e nun Yaki a dii xεmɛna, Yudasi.

¹⁴ Itoe birin yi e malanma yire kedenni Ala maxandideni waxatin birin e nun jaxanla ndee nun Yesu nga, Mariyama e nun Yesu xunyεne.

¹⁵ Na waxatini, Piyeri yi keli, a falan ti dɛnkɛleya muxune yε. Muxu kεmε muxu mɔxɔnɛ nan yi na yi.

¹⁶ A yi a fala, a naxa, “Ngaxakendenne, Alaa Nii Sarijanxin naxan falaxi Kitabun kui Dawuda xɔn ma Yudasi a fe yi, naxan yi Yesu suxu muxune yεε ra fɔ na xa kamali nɛn.

¹⁷ Yudasi, en tan nde nan yi a ra nun. A fan yi wanli ito ligama en xɔn ma.”

Yudasi faxa fena

Matiyu 27.3-9

¹⁸ Nba, Yudasi gbetin naxan sɔtɔ a saranna ra tinxintareyaan xɔn ma, a

bɔxɔn sara na ra. A bira na bɔxɔn fari, a faxa, a kuiin yi rabɔ ayi. A kui seene birin yi mini.

¹⁹ Yerusalɛn kaane birin yi na feen kolon. Nanara, e na bɔxɔn xili sa e kon xuini, Hakeladama. Na bunna nεen, “Wuli bɔxɔna.”

Yudasi jɔxɔn sugandi fena

²⁰ Piyeri mɔn yi a fala, a naxa, “Amasɔtɔ a sɛbɛxi Yaburin kui, fa fala, ‘A yireni genla xa lu, muxu yo nama lu na yi.’ A mɔn sɛbɛxi, ‘Muxu gbɛtε xa a tiden tongo.’†

²¹ Nanara, fɔ muxuna nde xa sugandi, naxan yi en fεma waxatin birin yi, en Marigi Yesu yi sigan tima en xɔn ma waxatin naxan yi

²² fɔlɔ Yesu rafu waxatin ma Yoni xɔn, han sa ti Yesu rate lɔxɔn ma kore. Fɔ na kannna xa kafu en ma, a fan yi findi seren na a Yesu bata keli sayani.”

²³ Nanara, e muxu firin yεba, Yusufu naxan yi xili Barasaba, a mɔn yi xili Yusutu e nun Matiyasi.

²⁴ E yi Ala maxandi, e naxa, “Marigina, i tan muxun birin bɔnɛ yi feen kolon. Nanara, a yita nxu ra, itoe firinna, i bata naxan sugandi

²⁵ alogo a xa wali xεrayani Yudasi jɔxɔni, Yudasi wanla naxan bejin, a siga a sigadeni.”

²⁶ Na danguxina, e masɛnsɛnna ti, a yi Matiyasi suxu, a sa Yesu a xεra fu nun kedenna fari.

2

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

¹ Se Xaba Singen Sali lɔxɔna a liyε, dɛnkɛleya muxune birin yi malanxi yirena nde yi,

² sanja ma kedenni, e yi xui gbeena nde mε keli kore naxan yi ligaxi alo foye gbeen xuina. E yi dɔxi banxin naxan kui, a yi na rafe.

³ Tεε dεgɛne yi siga gode e keden kedenna birin xun ma alo tεen lɛnna.

§ 1:13: Muxune mɔn Piyeri ma a Pita. * 1:13: *Yahudiya siya xanuna*: Muxune nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengɛma alogo Isirayila kaane xa mini e nɔɔn bun ma. † 1:20: A mato Yaburin 69.26 nun 109.8 kui.

⁴ E birin yi lugo Alaa Nii Sariɗanxin na. E falan ti fɔlɔ xui gbɛtɛne yi, alo Nii Sariɗanxina a fixi e ma kii naxan yi.

⁵ Yahudiya tɔgɔndiyaxina ndee yi yigiyaxi Yerusalɛn taani na waxatini, naxanye sa kelixi dunuɗa siyane birin ye.

⁶ E to xui gbeeni ito mɛ, yamaan yi e malan. Na yi e birin natɛɛna amasɔtɔ e keden kedenna birin yi e yetɛ kon xuiin nan mɛma dɛnkɛleya muxune falani.

⁷ E yi kabɛ han, e naxa, “Naxanye falan tima itoe ra, Galile kaane xa mi e birin na ba?”

⁸ Nanfera nayi, en keden kedenna birin fa e xuiin mɛma en yetɛ bari xuine yi?

⁹ Parate kaane, Mede kaane, Elan kaane, naxanye dɔxi Mesopotamiya nun Yudaya nun Kapadose nun Pontu nun Asi yi

¹⁰ e nun Firigi nun Panfiliya nun Misiran nun Libiya bɔxɔn naxan Sirɛni yamanan dɛxɔn e nun naxanye kelixi Romi taani

¹¹ Yahudiyane ba, Yahudiyataren naxanye so Yahudiya dinani ba, Kirɛti kaane ba, Arabi kaane ba, en birin e xuiin mɛma, e Alaa kabanako feene ralima en ma, en ma xuine yi!”

¹² E birin yi kabɛ, e yifu, e lu a falɛ e bode xa, e naxa, “Ito bunna di?”

¹³ Koni ndee yi lu dɛnkɛleya muxune magelɛ, e naxa, “Itoe minxin nan a ra.”

Piyɛri kawandin naxan ba

¹⁴ Nba, Piyɛri nun xarandii fu nun kedenna bonne yi keli, e ti, Piyɛri yi falan ti yamaan xa a xuini texin na, a naxa, “E tan Yahudiyane nun Yerusalɛn kaane, ɛ tuli mati n xuiin na, alogo ɛ xa a kolon,

¹⁵ fa fala muxuni itoe mi minxi alo ɛ yengi a ma kii naxan yi, soge raxɛnxɛn* waxatin na a ra iki.

¹⁶ Koni Ala naxan fala Nabi Yoweli a Kitabun kui, na nan ito ra. A naxa,

¹⁷ ‘Waxati raɗanni,

n na n ma Nii Sariɗanxin nagodoma nɛn adamadiin birin ma.

ɛ dii xɛmɛne nun ɛ dii tɛmɛne nabiya falane tima nɛn.

ɛ banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.

ɛ xɛmɛ fonne yi xiyen sa.

¹⁸ Na lɔxɔne yi,

n na n ma Nii Sariɗanxin nagodoma nɛn

hali n ma konyi xɛmɛne

nun n ma konyi gilɛne xun ma,

e yi nabiya falane ti.

¹⁹ N kabanako feene yitama nɛn kore xɔnna ma

e nun taxamasenne bɔxɔ xɔnna ma,

wunla nun tɛɛn nun tɛɛ tuti gbeen minima nɛn.

²⁰ Sogeni dimima nɛn,

kiken yi gbeeli alo wunla,

benun Marigina lɔxɔ binye gbeen xa a li.

²¹ Nba, muxu yo na Marigin maxandi a xinla ra,

na kisima nɛn.†”

²² “Isirayila xɛmɛne, ɛ tuli mati falani ito ra. Ala nan Yesu Nasarɛti kaan xɛxi. Ala bata na yita ɛ ra kabanako feene nun fe magaxuxine nun taxamasenne xɔn a naxanye liga ɛ tagi alo ɛ tan yetɛna a kolon kii naxan yi.

²³ Ala bata yi a ragidi alo a yi a kolon kii naxan yi, a Yesu xa so ɛ yii. ɛ yi kafu gbalotɔne ma, ɛ yi a gbangban wudin ma, ɛ yi a faxa.

²⁴ Koni Ala mɔn yi a rakeli, a yi a ba sayaan xɔlɛni amasɔtɔ sayaan mi yi nɔɛ a ramare.

²⁵ Bayo Dawuda a fala nɛn a fe yi, a naxa,

‘N xaxili Marigin xɔn ma waxatin birin,

bayo a n dɛxɔn ma,

sese mi n mamaxɛ.

²⁶ Nanara, n bɔɗɛn sɛwaxi,

n yi falan ti sɛwani.

N fati bɛnden fan luma nɛn yigini.

²⁷ Amasɔtɔ, i mi i mɛ n na,

n siga laxira yi.

I mi tinɗɛ i ya muxu tɔgɔndiyaxin yi kun gaburun na.

* **2:15:** Piyɛri *soge raxɛnxɛna* fe falaxi nɛn alogo yamaan xa la a ra a dɔlɔ fe mi yi a ra bayo mɛn kaane mi yi darixi dɔlɔn minɗɛ xɔtɔnni. † **2:21:** Yoweli 3.1-5

28 I bata kiraan yita n na nii rakisin sətəma naxan xən. I n nalugoma nən səwan na i yetagi.‡

29 “Awa, ngaxakedenne, n xa en benba Dawudaa fe fala ε xa sikε mi naxan yi. A fəxa nən, a maluxun, a gaburun mən na han to.

30 Koni nabiin nan yi a ra, a a kolon nən a Ala bata a tuli sa, a yi a kəɓɓ, a Dawuda bənsənna nde findima nən Mangan na a tan funfuni. §

31 Ala yi feen naxan ligama, Dawuda to na to, a yi Alaa Muxu Sugandixin nakeli feen fala, a naxa, a mi a mε a ra, a siga laxira yi. A fati benden mən mi kunma.*

32 Ala na Yesu nan nakelixa sayani. En birin bata findi na seren na.

33 A bata te Ala yiifanna ma. A yi Alaa Nii Sarijanxin sətə, Fafe Ala bata en tuli sa naxan na, a yi a ragodo en ma iki. E na nan toma. E na nan mema iki.

34 Amasətə Dawuda yetεen mi te ariyanna yi. Anu, a yetεen bata a fala, a naxa, ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa,

“Dəxə n yiifanna ma

35 han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”† ’”

36 “Nayi, Isirayila muxune xa ito kolon yati, a ε Yesu naxan gbangbanxi wudin ma, Ala bata na findi Marigin na e nun a Muxu Sugandixin na.”

37 Nba, yamaan to na mε, na yi e bəjən kala. E yi a fala Piyeri nun xeraan bonne xa, e naxa, “Nxu ngaxakedenne, nxu nanfe ligama?”

38 Piyeri yi a fala e xa, a naxa, “E keden kedenna birin xa ε xun xanbi so ε hakeni, ε rafu igeni Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, alogo ε yulubine xa xafari, ε yi Alaa kiseen sətə, a Nii Sarijanxina.

39 Amasətə Ala bata ε tan nun ε dine tuli sa na ra e nun naxanye birin yire makuyene yi en Marigina Ala naxanye xilima a fεma.”

40 Piyeri yi sereyaan ba, a yi e rawekile fala wuyaxi ra, a naxa, “E yetε ratanga waxatini ito tinxintareyaan ma.”

41 Naxanye tin a falan ma, ne yi rafu igeni. Muxu wuli saxan jəxən yi sa denkeleya muxune fari na ləxəni.

42 E yi bira xεrane xaranna fəxə ra, e yi lu ngaxakedenyani, e lu e dεgε e bode xən ma,‡ e lu Ala maxandε.

43 Xεrane yi kabanako fe wuyaxi liga e nun taxamasenne han birin yi gaxu.

44 Denkeleya muxune birin yi lu e bode fεma, e yii seene birin yi findi e bode gbee ra.

45 E yi e bəxəne nun e yii seene matima nən, e yi na gbetine yitaxun e bode ra alo e keden kedenna birin makona a ma kii naxan yi.

46 E yi lu e malanje Ala Batu Banxini ləxə yo ləxə, e yi e dεgema e bode xən ma e konne yi, səwan nun bəje xunbenli.

47 E yi lu Ala tantunje, e yi rafan yamaan birin ma. Marigin yi nde sama kisi muxune fari nən ləxə yo ləxə.

3

Lebutenna rakendeya fena

1 Ləxəna nde, Piyeri nun Yoni yi siga Ala Batu Banxini Ala maxandi waxatini, benun se din waxatin xa a li.

2 Nba, muxune yi fama xεmεna nde ra Ala Batu Banxin nabilinna yinna so dεen na xandi tideni ləxə yo ləxə naxan yi barixi lebutenyani. Na so dεen yi xili nən, “Dε Tofajina.”

3 A to Piyeri nun Yoni to soε, a yi e xandi gbetini.

4 E yi e yεen ti a ra. Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Nxu mato.”

5 A yi e mato. A yengi yi a ma, a e yii sena nde nan fima a ma.

6 Koni Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Gbeti mi n yii! Xεma mi n yii! Koni seen naxan n yii, n na soma nən i yii.

‡ 2:28: Yaburin 16.8-11 § 2:30: Yaburin 132.11 * 2:31: Yaburin 16.10 † 2:35: Yaburin 110.1

‡ 2:42: Yanyina nde, ito bunna nεen fa fala e yi Marigina ximenna yitaxunma. A mato Luka 22.19 kui.

Yesu Alaa Muxu Sugandixin Nasareti kaan xinli, keli, i sigan ti.”

⁷ Piyeri yi a suxu a yiifanna ma, a yi a rakeli. Xemen sanne nun a wosoxone yi senben sotɔ.

⁸ A yi tukan, a ti a sanne xun na, a sigan ti folɔ. E nun xarandiine yi so Ala Batu Banxini, a sigan tima, a tukanma, a Ala tantunma.

⁹ Yamaan birin yi a to sigan tiye, a Ala tantunma.

¹⁰ E yi a kolon a a tan nan yi xandi tiini Ala Batu Banxin nabilinna yinna so deen na, naxan yi xili “De Tofajina.” Feen naxan liga xemen xa, e birin yi e terena na ra, e kabε kati!

Piyeri a kawandina

¹¹ Bayo a mi yi fa xetema Piyeri nun Yoni foxɔ ra, yamaan kuisanxin yi fa e giye, e yi e malan Sulemani a Gagene bun ma.

¹² Piyeri yamaan to waxatin naxan yi, a yi falan ti e xa, a naxa, “Isirayila xemene, nanfera ε kabema feni ito ma? Nanfera ε nxu matoma alo nxu tan nan a ligaxi xemeni ito yi sigan ti nxu senben nun nxɔ Ala kolonna barakani?”

¹³ Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala nun en benbane Ala nan a walikeen Yesu a binyen mayitaxi, ε naxan yanfa, ε yi ε me a ra Pilati yetagi, naxan yi wama a bejin feni.

¹⁴ E ε mexi muxu sarijanxin nun muxu tinxin na, ε Pilati mafan, a xa muxu faxan bejin ε xa.

¹⁵ E nii rakisin kanna fana nen, koni Ala yi a rakeli sayani. Na seren nan nxu tan na.

¹⁶ Nxu to denkeleyaxi Yesu xinla ma, na nan fangan fixi xemeni ito ma, ε naxan toma, ε a kolon. Denkeleyana Yesu xinla ma na nan a rakendeyaxi ε yeε xɔri.”

¹⁷ “Nba, ngaxakedenne, n na a kolon ε tan nun ε mangane feen naxan liga Yesu ra, ε a ligaxi a kolontareyaan nan ma.

¹⁸ Ala bata yi naxan fala a nabine birin xɔn ma, a na nan nakamalixi, a fo a Muxu Sugandixin xa tɔrɔ.

¹⁹ Nanara, ε xun xanbi so ε hakeni, ε tubi Ala ma alogo ε yulubine xa xafari

²⁰ Marigin yi matabu waxatine fi ε ma, a mɔn yi a Muxu Sugandixin nafa ε ma Yesu, a naxan nagidi ε ma.

²¹ Koni fo a xa lu nen kore xonna ma singen han a waxati saxin na a li Ala feen birin yitɔnma waxatin naxan yi alo a bata a fala a nabi sarijanxine xɔn ma kii naxan yi waxati danguxine yi.

²² Musa a fala nen, a naxa, ‘Marigina ε Ala nabina nde raminima nen ε ye alo n tan, ε tuli mati a falane birin na.

²³ Xa naxan yo mi a tuli mati na nabiin na, a kedima nen yamaan ye.’*

²⁴ Nabiin naxanye birin bata falan ti xabu Nabi Samuyeli waxatini, ne birin bata yi lɔxɔni itoe fe fala.

²⁵ E findixi nabine diine nan na. Ala layirin xidixi e nun ε benbane tagi nen, a yi a fala Iburahima xa, a naxa, ‘Dunujna siyane birin duban sotoma nen i tan bɔnsɔnna barakani.’†

²⁶ Ala to a walikeen nafa, a a xe ε singe nan ma alogo ε xa duban sotɔ a xɔn, a yi ε birin naxete ε fe jaxine foxɔ ra.”

4

Piyeri nun Yoni makiti fena

¹ Piyeri nun Yoni yi fala tiini waxatin naxan yi yamaan xa, saraxaraline nun Ala Batu Banxin kantan muxune mangan nun Saduse muxune* yi fa.

² E yi xɔlɔxi han, bayo xerane yi yamaan xaranma. E yi a falama a fana muxune kelima nen sayani alo Yesu.

³ E yi e suxu, e yi e sa kason na han xɔtɔnni bayo kɔεεn bata yi so.

* **3:23:** A mato Sariyane 18.15 nun 18.18-19 kui. † **3:25:** Dunujna Fɔlɔn 22.18 nun 26.4 kui. * **4:1:** **Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

⁴ Koni muxun naxanye e falan mɛ, na wuyaxi yi la a ra. Dɛnkɛɛya muxune yi wuya ayi han muxu wuli suulun ɲɔxɔn xɛmɛne gbansanna.

⁵ Na xɔtɔn bode, yamaan mangane nun fonne nun sariya karamɔxɔne yi e malan Yerusalɛn taani.

⁶ Saraxarali Kuntigi Singena Anasa yi na e nun Kayafa nun Yoni nun Aleksandire nun Saraxarali Kuntigi Singena denbayaan muxu gbɛtɛye.

⁷ E yi Piyɛri nun Yoni ti e yɛtagi, e yi e maxɔdin, e naxa, “Ɛ ito ligaxi nde sɛnbɛ bun hanma xinla mundun yi?”

⁸ Piyɛri yi lugoxi Alaa Nii Sariɲanxin na, a yi e yabi, a naxa, “Yamaan mangane nun fonne,

⁹ xa ɛ nxu makitima wali fajina fe ra to naxan ligaxi lɛbutɛnna xa, e nun a rakɛndɛyaxi kii naxan yi,

¹⁰ nayi ɛ xa a kolon, ɛ tan nun Isirayila yamaan birin, fa fala xɛmɛni ito tixi ɛ yɛtagi kɛndɛyani Yesu Nasarɛti kaan xinla barakan nin, Alaa Muxu Sugandixina, ɛ naxan gbangban wudin ma, Ala yi a rakeli sayani.

¹¹ Kitabun Yesu ito nan ma fe falaxi, a naxa, ‘Ɛ tan banxi tiine ɛ mɛ gɛmɛn naxan na, na bata findi banxin gɛmɛ fisamantenna ra.’†

¹² Kisin mi sɔtɛ muxu gbɛtɛ yo xɔn, bayo xili gbɛtɛ yo mi dunuɲa yi, naxan fixi muxune fe ra en kisin sɔtɛ naxan sabu ra.”

¹³ E yi kabɛ Piyɛri nun Yoni a xaxili ragidin ma, amasɔtɔ xarantarene nan tun yi e ra naxanye mi fe kolon. Na yi a yita e ra a e yi Yesu nan fɔxɔ ra.

¹⁴ Koni bayo e yi xɛmɛn kɛndɛyaxin toma tixi e dɛxɔn ma, e mi yi nɔɛ sese fale.

¹⁵ Koni e yi xarandiine yamari, a e xa mini kitisa yamaan malanni, e yi falan ti fɔlɔ e bode xa, e naxa,

¹⁶ “En nanfe ligama muxuni itoe ra? Amasɔtɔ Yerusalɛn kaane birin a kolon a e bata kabanako fe gbeen liga. En mi nɔɛ a matandɛ.

¹⁷ Koni en xa tɔnna sa e ra, a e nama fa falan ti muxu yo xa Yesu xinli alogo feni ito nama xuya ayi yamaan tagi.”

¹⁸ E yi Piyɛri nun Yoni xili, e yi e yamari a e nama fa fala yo ti hanma e xaranna ti Yesu xinli.

¹⁹ Koni Piyɛri nun Yoni yi e yabi, e naxa, “Ɛ tan yɛtɛɛn xa a mato xa nxu lan nxu xa ɛ tan nan xui suxu hanma Ala.

²⁰ Nxu naxan toxi nxu yi a mɛ, nxu mi nɔɛ tondɛ na fale.”

²¹ E mɔn yi e kɔnkɔ e ma kati, na xanbi ra, e yi e beɲin. E mi yi nɔɛ e ɲaxankatɛ, amasɔtɔ yamaan birin yi Ala tantunma fe ligaxini ito a fe ra.

²² Amasɔtɔ xɛmɛn naxan nakɛndɛya findi kabanako feen na, na barin bata yi dangu ɲɛɛ tonge naanin na.

Yesu mantonne Ala maxandina

²³ E to e beɲin, Piyɛri nun Yoni yi siga e lanfane fɛma. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne feen naxan falaxi e xa, e na birin yɛba e xa.

²⁴ E na mɛ waxatin naxan yi, e birin yi e xui ramini Ala ma ɲɛnige kedenni, e naxa, “Nxu kanna, i tan naxan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna nun fɔxɔ igen nun e yi seene birin daxi,

²⁵ i tan naxan falan ti Alaa Nii Sariɲanxin nun nxu benba Dawuda xɔn ma, i ya walikɛna, i naxa, ‘Nanfera siyane murutɛma?

Nanfera yamanane muxune yanfa fuune soma?

²⁶ Dunuɲa mangane bata tondi, kuntigine bata e malan

Marigin nun a Muxu Sugandixin xili ma.’‡ ”

²⁷ “Bayo ɲɔndin na a ra yati, Herode nun Pɔnsi Pilati nun Yahudiyatarene nun Isirayila yamaan birin e malan nɛn taani ito kui i ya walikɛ sariɲanxin Yesu xili ma i naxan sugandixi.

²⁸ I sɛnbɛn nun i sagoon bata yi feen naxanye ragidi, e yi ne birin liga.

²⁹ Awa iki, Marigina, i tuli mati e fala xɔlɛne ra, i tin i ya walikɛne xa i ya falan nali xaxili ragidi gbeeni.

† 4:11: Yaburin 118.22 ‡ 4:26: Yaburin 2.1-2

³⁰ I yiini bandun alogo muxune xa kɛndɛya, taxamasenne nun kabanako feene yi liga i ya walikɛ sarijanxin Yesu xinli.”

³¹ E yelinxina Ala maxandɛ, e yi malanxi dɛnaxan yi, mɛnna yi xuruxurun. E birin yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na. E yi Alaa falan nali xaxili ragidini.

Denkɛɛya muxune lanna

³² Xaxili kedenna nun nii kedenna yi lu denkɛɛya yamaan muxune birin ma. Muxu yo mi yi a falama, a naxa, n gbeen ni ito ra, bayo e birin malanna nan yi e yii seene ra.

³³ Xɛrane yi lu Marigi Yesu keli feen sereyaan bɛ sɛnbɛ gbeeni. Baraka gbeen yi lu e birin xɔn!

³⁴ Bayo sese mi yi dasaxi muxu yo ma e yɛ. Xɛɛ bɔxɔn nun banxine yi naxanye yii, e yi e matima nɛn, e yi e saren xali,

³⁵ e sa e sa xɛrane bun. Xɛrane yi gbetin taxun muxune ra alo e makona a ma kii naxan yi.

³⁶ Awa, Lewi bɔnsɔnna xɛmɛna nde yi na, naxan bari Sipiri yamanani, a yi xili Yusufu. Xɛrane yi a xili sa Baranabasi. Na bunna nɛɛn, “Muxu Ralimaniyana.”

³⁷ Xɛɛ bɔxɔna nde yi a yii, a na mati, a yi fa a sara gbetin sa xɛrane bun.

5

Ananiyasi nun Safira a fe

¹ Xɛmɛna nde yi na naxan yi xili Ananiyasi, a naxanla fan yi xili Safira. Na fan yi e bɔxɔna nde mati,

² a yi a saren fɔxɔ kedenna ramara a yetɛ xa. A naxanla fan yi na kolon. A siga a dɔnxɛn na xɛrane yɛɛ ra.

³ Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “Ananiyasi, nanfera i tinxi Setana yi so i bɔɲɛni, han i wulen fala Alaa Nii Sarijanxin xa? Nanfera i bɔxɔn saren fɔxɔ kedenna ramaraxi i yii?”

⁴ Benun i xa na xɛɛ bɔxɔn mati waxatin naxan yi, i gbeen xa mi yi a ra ba? I to a mati i sagoon xa mi yi a gbetin na ba? Nanfera nayi, i fe sifani ito

ligaxi? I mi wulen falaxi muxune xan xa de, fɔ Ala.”

⁵ Ananiyasi ito mɛ waxatin naxan yi, a bira, a faxa. Naxanye birin na mɛ, ne yi gaxu.

⁶ Banxulanne yi keli, e yi a kasan-gen, e sa a maluxun.

⁷ Awa waxatidi danguxina, a naxanla fan yi fa, koni feen naxan ligaxi, a munma yi na mɛ singen.

⁸ Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “A fala n xa, ɛ bɔxɔn saraxi xasabini ito nan na ba?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “ɔn, a saren yatin nan ito ra.”

⁹ Nayi, Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera ɛ nun i ya xɛmɛn lanxi a ma ɛ xa Marigina Nii Sarijanxin bunba? I ya xɛmɛn maluxun muxune san xuiin ni i ra dɛɛn na, e i fan xalima nɛn iki sa!”

¹⁰ A yi bira Piyɛri bun ma, a faxa keden na! Banxulanne yi fa, e yi naxanla fan li faxaxi, e yi a tongo, e sa a maluxun a xɛmɛn dɛxɔn ma.

¹¹ Denkɛɛya yamaan nun muxun naxanye birin na feen mɛ, gaxu gbeen yi ne suxu.

Taxamasenne fe

¹² Xɛrane yi taxamaseri wuyaxi nun kabanako fe wuyaxi liga yamaan tagi. Denkɛɛya muxune birin yi e malanma Sulemani a Gagene nan bun ma.

¹³ Muxu yo mi susu a masoɛ e ra. Hali na, yamaan yi e xili faɲin falama.

¹⁴ Koni muxu wuyaxi yi lu sɛ e fari, xɛmɛn nun naxanla naxanye denkɛɛya Marigin ma.

¹⁵ Nayi, muxune yi lu fɛ furetɔne ra, e yi e sa e sa seene nun dagine ma kirane xɔn ma alogo Piyɛri dangumatɔn nininna xa e li.

¹⁶ Yama gbeen yi malan, sa keli Yerusalɛn rabilinna taane yi. E fa e furetɔne ra e nun ɲinan naxine naxanye tɔrɔma. E keden kedenna birin yi kɛndɛya.

Xɛrane bɛsɛnxɔnyana fena

¹⁷ Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxun naxanye yi findixi Saduse

muxune ra, ne yi xɛrane maxɔxɔlɔn han e yi keli e xili ma.

¹⁸ E yi xɛrane suxu, e yi e sa kasoon na.

¹⁹ Koni Marigina malekan yi fa kaso banxin dɛɛn nabi kɔɛɛn na. A yi e ramini, a yi a fala e xa,

²⁰ a naxa, “Ɛ siga, ɛ sa ti Ala Batu Banxini, Yesu dunuɲa yi gidi kiin naxan yitaxi ɛ ra, ɛ na feene birin yeɓa yamaan xa.”

²¹ E to na mɛ, e yi so Ala Batu Banxini subaxani, e xaranna ti fɔlɔ.

Nba, Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxune to fa, e yi kitisa yamaan birin xili, Isirayila yamaan fonne birin. E muxun nasiga kaso banxini, a e xa sa fa xɛrane ra e yetagi.

²² Koni e na lixina, kantan muxune mi xɛrane to. E yi xɛtɛ, e sa a fala bonne xa, e naxa,

²³ “Nxu kasoon lixi balanxi nɛn ken, kantan muxune tixi dɛɛn na, koni nxu to dɛɛn nabi, muxu yo mi yi na kui!”

²⁴ Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigin nun saraxarali kuntigine ito mɛxina, e yi kui fu xɛrane fe yi, e naxa, “Nanfe ligaxi e ra?”

²⁵ Nba, xɛmɛna nde yi so, a yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ fa a mato, ɛ xɛmɛn naxanye saxi kasoon na, e sa tixi Ala Batu Banxin kui, yamaan xarandeni!”

²⁶ Kantan muxune kuntigin nun a muxune yi keli, e sa fa xɛrane ra. Koni e mi fa xɛrane karahan, amasɔtɔ e yi gaxuxi e magɔlɔn feen na yamaan xɔn.

²⁷ E faxina xɛrane ra, e yi e ti kitisa yamaan yetagi. Saraxarali Kuntigi Singen yi e maxɔdin,

²⁸ a naxa, “Nxu mi yi ɛ yamari nun, a ɛ nama fa yamaan xaran xɛmɛni ito xinli ba? Koni a mato, ɛ bata Yerusalɛn taan birin nafe ɛ xaranni ito ra. Ɛ waxi a xɔn ma, ɛ xa xɛmɛni ito faxes feen sa nxu xun ma!”

²⁹ Piyɛri nun xɛraan bonne yi e yabi, e naxa, “A fɛrɛ mi na fɔ nxu xa

Alaa falan nan suxu dangu muxune gbee falan na.

³⁰ En benbane Ala bata Yesu rakeli sayani, ɛ naxan gbangban wudin ma, ɛ yi a faxes.

³¹ Ala mɔn yi a rate kore, a yi a dɔxɔ a yiifanna ma, a yi a findi Mangan na e nun Marakisi Tiin na alogo Isirayila kaane xa nɔ e xun xanbi soɛ e hakɛne yi, e yulubine yi xafari.

³² Feni itoe serene nan nxu tan na. Ala bata a Nii Sariɲanxin naxan fi a falan suxu muxune ma, na feene seren nan na fan na.”

³³ E ito mɛxina, e bɔɲɛn yi te kati, han xɛrane faxes xɔnla yi e suxu!

³⁴ Koni Gamaliyɛli naxan findixi Farisi muxuna* nde ra, na yi na yi. Sariya karamɔxɔn nan yi a ra naxan yi binyaxi yamaan birin xɔn. Na yi keli, a ti kitisa yamaan tagi, a yi yamarin fi, a xɛrane xa ramini singe.

³⁵ Na danguxina, a yi a fala kitisane xa, a naxa, “Isirayila kaane, ɛ muxuni itoe fe liga ɛ yeren ma.

³⁶ Waxati danguxina nde yi, xɛmɛna nde yi xili Tudasi, na a yetɛ findi nɛn muxu gbeen na nde ra, muxu kɛmɛ naanin ɲɔxɔn yi bira a fɔxɔ ra. Koni muxune a faxes nɛn. A fɔxɔrabirane birin yi xuya ayi, a fe yi lu fuu.

³⁷ Na danguxina, Yudasi Galile kaan fan yi keli muxune birin xili seɓɛ waxatini, a yi ti ganla nde yeɛ ra murutɛ xinla ma. Koni muxune yi a fan faxes, a fɔxɔrabirane fan yi xuya ayi.

³⁸ Nanara, n xa a fala ɛ xa iki, ɛ muxuni itoe lu na, ɛ e beɲin, e xa siga. Amasɔtɔ xa e feene nun e wanle fataxi muxune nan na, e kalama nɛn.

³⁹ Koni xa a fataxi Ala nan na, ɛ mi e nɔɛ mumɛ! Na ma, ɛ a liga ki fani alogo a nama liga alo ɛ Ala nan yengɛma.” E yi tin a maxadi xuiin ma.

⁴⁰ E yi xɛrane xili banxini, e yi e bulan, e yi tɔnna dɔxɔ a e nama fa

* **5:34: Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔɓɛ so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdɛxɛni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani.

falan ti Yesu xinla ra. E yi e bejin.

⁴¹ Xerane se waxin yi keli kitisa yamaan fema bayo Ala bata na binyen fi e ma a e xa naxankata Yesu xinla fe ra.

⁴² E yi lu yamaan xaranne, e Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe xibarun nali Ala Batu Banxin nun muxune konne yi lɔxɔ yo lɔxɔ.

6

Denkeleya yamaan mali tiine fe

¹ Na waxatini, Yesu fɔxɔrabirane to yi wuyama ayi, Yahudiyan naxanye yi Girɛki xuiin falama, ne yi e mawuga Yahudiyan bonne fari naxanye yi Heburu xuiin falama bayo e kaja gilene mi yi lɔxɔ yo lɔxɔ balon sɔtɔma a kiini a taxun waxatini. Yahudiya Girɛki xui falane naxa, “Gbetin naxan yitaxunma lɔxɔ yo lɔxɔ balon na, nxɔ kaja gilene mi na se sɔtɔma.”

² Nayi, xarandii fu nun firinne yi Yesu fɔxɔrabirane birin malan, e yi a fala e xa, e naxa, “A mi lan nxu yi Alaa falan nabeyin donse feen na.

³ Na ma, ngaxakedenne, ε muxu binyaxi solofere sugandi ε ye naxanye lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, xaxinla e ma, en yi e ti na wanla ra.

⁴ Nayi, en nɔe en sɔbe soe nen Ala maxandin nun a falan wanli.”

⁵ Na falan yi yamaan birin kenɛn. Nayi, e yi Etiyen sugandi, naxan yi lugoxi denkeleyaan nun Alaa Nii Sarijanxin na, e nun Filipi nun Pirokoru nun Nikanoro nun Timon nun Paramenasi e nun Nikolasi Antiyɔki kaan naxan so Yahudiya dinani.

⁶ E yi ne yita xerane ra. Xerane yi e yiin sa e ma, e yi Ala maxandi e xa.

⁷ Na ma, Alaa falan yi lu xuyɛ ayi. Yesu fɔxɔrabirane yi wuya ayi Yerusalɛn taani kati! Saraxarali wuyaxi yi denkeleya.

Etiyen suxu fena

⁸ Nba, Etiyen yi lugoxi Alaa hinanna nun a senben na. A yi kabanako fe gbeene nun taxamasenne liga yamaan tagi.

⁹ Koni salide banxina nde muxune yi keli Etiyen xili ma naxan yi xili “Muxu Xɔɔyaxine Salide Banxina” naxanye yi kelixi Sirɛni nun Alexandire taan nun Silisi nun Asi yamanani, e yi Etiyen matandi folɔ.

¹⁰ Koni e mi yi nɔe tiyɛ Etiyen ma fe kolonna yeɛ ra e nun a yi falan tima Nii Sarijanxin naxan baraka yi.

¹¹ Awa, e muxuna ndee saranna fi alogo e xa a fala, e naxa, “Nxu a xuiin namɛxi nen Musa nun Ala rayelefue!”

¹² Nayi, e yi yamaan nun yamaan fonne nun sariya karamɔxɔne radin Etiyen xili ma. E yi Etiyen suxu, e siga a ra kitisa yamaan fema.

¹³ E yi fa wule sere baane ra. Ne yi a fala, e naxa, “Xɛmɛni ito luma fala naxine tiyɛ Yire Sarijanxini ito nun Musaa sariyan xili ma.

¹⁴ Amasɔtɔ nxu bata a mɛ a ra, a a falama, a naxa, a Yesu Nasarɛti kaan yire sarijanxin kalama nen, a yi en ma namun fonne maxɛtɛ en naxanye sɔtɔxi Musa ra.”

¹⁵ Naxanye birin yi dɔxi kitisa yamaan malanni, ne birin yeɛn yi lu tixi Etiyen na, e yi a yetagin to alo malekan yetagin na a ra.

7

Etiyen ma sereyana

¹ Saraxarali Kuntigi Singen yi a fala, a naxa, “Feen naxan falaxi i xun ma, nɔndin na a ra ba?”

² Etiyen yi a yabi, a naxa, “N fafane nun ngaxakedenne, ε tuli mati n xuiin na. En benba Iburahima yi Mesopotamiya yamanani waxatin naxan yi benun a xa dɔxɔ Xarani taani, Ala Binyen Kanna a yetɛ makenɛn nen a xa.

³ Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘Keli i ya yamanan nun i xabilani. Siga na yamanani, n naxan yitama i ra.’*

⁴ Nayi, a keli Kalidi kaane yamanani, a sa dɔxɔ Xarani taani. A fafe to faxes, Ala yi a rafa yamanani ito yi, ε dɔxi denaxan yi iki.

⁵ Ala mi bɔxɔ yo fi Iburahima ma yamanani ito yi na waxatini hali san

* 7:3: Dunuɗa Fɔlɔn 12.1

tide keden ɲɔxɔn. Koni Ala a tuli sa nɛn, a yamanani ito findima nɛn a tan nun a bɔnsɔnna gbeen na. Anu, dii yo mi yi a yii na waxatini.

⁶ Ala ito nan falaxi, a naxa, 'I bɔnsɔnna dɔxɔma nɛn yamana gbete yi, e konna mi denaxan yi, e yi tɔrɔ ɲεε keme naanin konyiyani.

⁷ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nɛn. Na xanbi ra, e minima nɛn na yamanani, e yi fa n batu be.†

⁸ Na xanbi ra, Ala yi banxulan tiin layirin xidi e nun Iburahima tagi. Na xanbi ra, a yi Isiyaga bari, a yi a banxulan a xii solomasεεede lɔxɔni. Isiyaga fan yi Yaxuba banxulan. Yaxuba fan yi en benba fu nun firinne banxulan."

⁹ "Awa, Yusufu a fe xɔxɔlɔnyaan ma, en benbane yi a mati Misiran kaane ma. Koni Ala yi a xɔn.

¹⁰ Ala yi a xunba a tɔrɔn birin yi. A yi xaxilimayaan fi Yusufu ma, a yi a rafan Misiran mangan ma. A yi Yusufu dɔxɔ Misiran yamanan xun na e nun a banxi yi feene birin.

¹¹ Nba, fitina kamɛn yi so Misiran yamanan nun Kanan yamanani, tɔrɔn yi gbo ayi. Donse yo mi yi fa en benbane yii.

¹² Koni Yaxuba a mε waxatin naxan yi, a murutun yi Misiran yi, a yi en benbane rasiga a singeni.

¹³ E sigan firinden, Yusufu yi a yetε yita a ngaxakedenne ra. Misiran mangan Yusufu kon kaane fe kolon na waxatin nin.

¹⁴ Na xanbi ra, Yusufu yi xεraan nasiga a fafe Yaxuba nun a denbayaan birin tongodeni, muxu tonge solofere e nun suulun nan yi e birin malanxin na.

¹⁵ Yaxuba yi siga Misiran yi, a faxes denaxan yi e nun en benbane.

¹⁶ Yamaan yi siga e binbine ra Siken taani. Iburahima gaburun naxan sara Hamori a diine ma Siken taani gbetin na, yamaan yi sa e maluxun mɛnni."

¹⁷ "Ala Iburahima tuli sa naxan na,

na rakamali waxatin yi maso, en ma yamaan yi wuya ayi Misiran yi.

¹⁸ Na danguxina, Manga gbete yi dɔxɔ Misiran yi naxan mi yi Yusufu kolon.

¹⁹ Na Mangan yi en ma yamaan yanfa, e yi en benbane tɔrɔ, a yi e karahan alogo e xa e diine rabepin, e faxes.

²⁰ Musa bari na waxatin nin, a yi Ala kɛnɛn han! A lu nɛn a fafe konni han kike saxan.

²¹ A ba a fafe konni waxatin naxan yi, Misiran mangana dii tɛmɛn yi sa a tongo, a yi a maxuru, a yi a findi a dii xɛmɛn na.

²² E yi Musa xaran Misiran kaane fe kolonna birin ma, a yi sɛnbɛn sɔtɔ a falan nun a kewanli."

²³ "Musa barin to ɲεε tonge naanin sɔtɔ, a ngaxakeden Isirayila kaan bonne xɔntɔn xɔnla yi a suxu.

²⁴ A yi Misiran kaana nde to a ngaxakeden na nde tɔrɛ, a yi a xun mayεngε, a yi a gbeen ɲɔxɔ, a Misiran kaan faxes.

²⁵ A yengi yi a ma a a kon kaane yi a famuma nɛn a Ala yi waxi e xunba feni a tan nan xɔn. Koni e mi a famu mumε!

²⁶ Na xɔtɔn bode a yi Isirayila kaan muxu firin to yεngε, a kata e tagini tɔndeni. A yi a fala e xa, a naxa, 'Ngaxakedenmane nan ε ra, nanfera ε ε bode tɔrɔma?'

²⁷ Koni naxan yi a boden ɲaxankatama, na yi Musa radinɲε ayi, a yi a fala, a naxa, 'Nde i findixi mangan nun kitisaan na nxu xun na?'

²⁸ I waxi n fan faxes feen nin ba alo i Misiran kaan faxes kii naxan yi xoro?'

²⁹ Musa to na mε, a yi a gi, a siga Midiyan yamanani. A dii xεmε firin sɔtɔ mɛnni."

³⁰ "Awa, ɲεε tonge naanin danguxina, malekan yi mini kɛnɛnni Musa xa tɛɛn yiyani fɔtɔndin tagi Sinayi geyaan dɛxɔn ma burunna ra.

³¹ Musa na to waxatin naxan yi, a kabε. A to yi a masoma a ra alogo a xa a yigbε, Marigin xuiin yi mini, a naxa,

† 7:7: Dunuɲa Fɔlɔn 15.13-14 nun Xɔrɔyaan 3.12

32 'I benbane Ala nan n tan na, Ibu-rahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.' Musa yi gaxu, a xuruxurun, a mi fa susu a matoε.

33 Marigin yi a fala a xa, a naxa, 'I ya sankidine ba i sanni amasoto i tixi denaxan yi, bɔxɔ sarijanxin na a ra.

34 N bata n ma yamana tɔrɔn to Misiran yamanani, n bata e kutun xuiin mε, n bata fa e xunbadeni. Fa iki, n xa i xε Misiran yamanani.' "‡

35 "Na Musa kedenna nan yi a ra Isirayila kaane bata yi e mε naxan na nun, e yi a fala, e naxa, 'Nde i findixi mangan nun kitisaan na?' Ala a tan nan nasiga e mangan nun e xunbaan na fata malekan fala xuiin na naxan mini kenenni a xa fɔtɔndini.

36 Musa e ramini nen na yi, a kabanako feene nun taxamasenne liga Misiran yi e nun Baa Gbeeli, e nun tonbonni jεε tonge naanin.

37 Na Musa nan ito ra naxan a fala Isirayila kaane xa, a naxa, 'Ala nabina nde ramini na nen ε yε, naxan luma alo n tan.' §

38 A tan nan yi yamaan yε tonbonni, e nun malekan nan yi a ra naxan yi falan tima a xa Sinayi geyaan fari, a yi falane soto naxanye nii rakisin fima muxune ma alogo a xa ne radangu en ma."

39 "Koni en benbane mi tin a falan suxε, e yi e mε a ra, xεtε xɔnla yi e suxu Misiran yi.

40 E yi a fala Haruna xa, e naxa, 'Ala gbɛtεne rafala en xa naxan tima en yεε ra amasoto Musa naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sotoxi.'*

41 Nayi, e jinge dii sawuran nafala e suxuren na, e saraxan ba na xa, e yi sεwa e yetεna se rafalaxina fe ra.

42 Na ma, Ala yi xεtε e fɔxɔ ra, a yi e lu kore xɔnna yanban seene batuε alo a sebexi nabine kitabune kui kii naxan yi, a naxa, 'E tan Isirayila yamaan to yi tonbon yireni jεε tonge

naanin, ε saraxane ba nen n tan xa ba?

43 E Mɔlɔkɔ suxuren batu bubun† nan xali, e nun Ramafan saren suxurena, ε suxuren naxanye rafalaxi ε batu seene ra. Nanara, n na ε xalima nen konyiyani Babilɔn xanbi ra.' "‡

44 "Layiri sereyaan bubun§ yi en benbane yii tonbonni. A yi tixi alo Ala a yεba Musa xa kii naxan yi a yi a misaala yita a ra.

45 E to na soto, en benbane yi a xali e yii Yosuwe a mangayaan bun ma, e yi en ma bɔxɔn tongoma siyane yii waxatin naxan yi, Ala yi siyaan naxanye kedima e yεε ra. A yi lu en ma bɔxɔni han Dawuda waxatini.

46 Dawuda yi Alaa hinanna soto, a yi a maxodin alogo a xa nɔ Yaxubaa Ala Batu Banxin tiyε.

47 Koni Sulemani nan banxin ti a xa."

48 "Koni Kore Xɔnna Ala mi dɔxɔma muxune banxi tixine kui, alo nabina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

49 'Marigin naxa:

Kore xɔnna nan n ma manga gbɛdɛn na,

bɔxɔn yi findi n san tiden na.

E banxin sifan mundun tiyε n tan xa? N ma matabuden finde minen na?

50 N tan xa mi seni itoe birin nafalaxi ba?"**

51 "E tan yama murutεxina, ε bɔjεne nun ε tunle luxi alo Ala kolontarene. E Alaa Nii Sarijanxin matandima alo ε benbane!

52 E benbane mi nabii mundun besɛnxɔnya? E nabine faxa nen, naxanye Tinxinna Kanna fa feen fala. Iki ε fan bata a tan yetεen yanfa, ε yi a faxa.

53 E tan bata Alaa sariyan soto fata malekane ra, koni ε mi a suxi!"

Etiyen magɔlɔn fena

54 E to na mε, e bɔjεn yi te, han e yi e jinne raxin!

‡ 7:34: A mato Xɔrɔyaan 2.14 han 3.10 kui. § 7:37: Sariyane 18.15 * 7:40: Xɔrɔyaan 32.1 nun 32.23 † 7:43: **bubuna:** Bubuni itoe yi rafalaxi sube kidine nan na naxanye singanxi xalanbene ra. E yi e maxalima yirene yi e nema sigatini waxatin naxan yi. ‡ 7:43: Amosi 5.25-27 Mɔlɔkɔ findixi suxuren nan na muxune yi e diine bama saraxan na naxan xa. Siyana ndee yi Mɔlɔkɔ nun Ramafan kolonxi e alane nan na na waxatini. § 7:44: Xɔrɔyaan 25.9 * 7:50: Esayi 66.1-2

⁵⁵ Koni Etiyen yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a koren mato, a yi Ala naran to, Yesu yi tixi Ala yiifanna ma.

⁵⁶ A yi a fala, a naxa, “A mato! N kore xonna rabixin toma, Muxuna Dii Xemen tixi Ala yiifanna ma!”

⁵⁷ E yi sanxo gbeeni te. E yi e yiine sa e tunle de ra. E birin yi gbin a xili ma.

⁵⁸ E yi a bubu, e a ramini taani, e sa a magolon han a faha. Na feen serene yi e dugine taxuma banxulanna nde ra, naxan yi xili Sali.

⁵⁹ E yi Etiyen magolonma waxatin naxan yi, Etiyen yi lu Ala maxande, a naxa, “Marigi Yesu, n niin nasuxu!”

⁶⁰ A yi a xinbi sin, a yi gbelegbele, a naxa, “Marigina, i nama e suxu e yulubini ito ra.” A yelin xanbin na fale, sayaan yi a li.

8

Sali yi denkeleya yamaan besenxonya

¹ Sali yi tinxi Etiyen faha feen ma.

Nba, na laxoni, besenxonya gbeen yi keli denkeleya yamaan xili ma Yerusalen taani. E birin yi xuya ayi Yudaya yamanan nun Samariya yamanani, fo xerane.

² Muxu togandiyaxina ndee yi Etiyen binbin maluxun, e wuga a fe ra kati!

³ Koni Sali tan yi kataxi denkeleya yamaan kala feen nan na. A yi soma banxine kui, a denkeleya xemene nun naxanle suxu, a yi e sa kasoon na.

Yesu a fe yi rali Samariya yi

⁴ Denkeleya muxun naxanye xuya ayi, ne yi lu Alaa falan naliye yiren birin yi.

⁵ Filipi yi siga Samariya yamanan taana nde yi, a sa Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin ba na yi.

⁶ Yamaan birin yi e tuli mati Filipi a falane ra ki fani, e mon yi lu a kabanako feene matoe a yi naxanye ligama.

⁷ Yinna naxine yi muxun naxanye foxo ra, ne yi e ragbelegbele, e xete e foxo ra. Fati mafaxatone nun lebuten wuyaxi fan yi kendeya.

⁸ Sewa gbeen yi so na taani.

⁹ Xemena nde yi na taani naxan yi xili Simon. Na yi woyimayaan ligama. Samariya kaane birin yi kabema a ma. A yi a yete yigboma.

¹⁰ Taan muxune birin yi biraxi a foxo ra, fonna nun dii jorena, e lu a fale, e naxa, “Xemeni ito, Ala senben ni ito ra, yamaan naxan xili sa a ‘Fanga Gbee Kanna.’ ”

¹¹ E yi biraxi a foxo ra, bayo e yi kabema a ma xabu to mi na ra a woyimayana fe ra.

¹² Koni Filipi Alaa Mangayaan nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina a fe xibarun nali e ma waxatin naxan yi, e yi denkeleya. Xemene nun naxanle, e birin yi rafu igeni e tubi xinla ma.

¹³ Simon fan yeteen yi denkeleya. A yi rafu igeni, a lu biraxi Filipi foxo ra yiren birin yi. A yi taxamaseri gbeene nun kabanako feene to, a kabekati!

¹⁴ Xeraan naxanye yi Yerusalen taani, ne a me waxatin naxan yi a Samariya kaane bata Alaa falan suxu, e Piyeri nun Yoni rasiga e ma.

¹⁵ E to so na, e yi Ala maxandi e xa alogo e xa Alaa Nii Sarijanxin soto.

¹⁶ Amasoto Alaa Nii Sarijanxin munma yi godo e tan sese fari singen. E bata yi rafu igeni Marigi Yesu xinla nan tun yi gbansan!

¹⁷ Nayi, Piyeri nun Yoni yi e yiin sa e ma, e yi Alaa Nii Sarijanxin soto.

¹⁸ Simon a to waxatin naxan yi, a Nii Sarijanxin yi sotoma xerane yiine xon, a yi fa gbetin na e xon,

¹⁹ a naxa, “E senbeni ito fi n fan ma alogo n na n yiin sa muxu yo ma, na kanna fan xa Alaa Nii Sarijanxin soto.”

²⁰ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “E nun i ya gbetin xa halagi yire kendenni, amasoto i mirixi a ma fa fala a i Alaa kiseen soton gbetin nan xon!

²¹ I gbee yo mi nxo wanle yi amasoto i bonen mi tinxixi Ala yee ra yi.

²² Nayi, xete i ya miriya naxin foxo ra, i yi Marigin maxandi alogo a xa i mafelu i ya miriya naxin na, xa a sa tin.

23 Amasotō n bata a to, i lugoxi xoxolōnyaan nan na, i kankan tinx-intareyaan ma.”

24 Simōn yi a fala Piyeri nun Yoni xa, a naxa, “Yandi, ε Marigin maxandi n xa, alogo, ε feen naxanye falaxi, ne sese nama n li.”

25 Piyeri nun Yoni seren baxina, e Marigina falan nali, e xete Yerusalen taani, e dangu Yesu a fe Xibaru Fajin naliye Samariya taa wuyaxi yi.

Filipi nun Etiyopi kaana fe

26 Marigina malekan yi falan ti Filipi xa, a naxa, “Keli, i siga sogeteden yiifanna ma, kiraan naxan kelima Yerusalen taani siga Gasa taani naxan dangun burunna ra, i siga na xon.”

27 Filipi yi keli, a siga, a Etiyopi kaa xeme tēgenxina* nde li kira yi. Kuntigi gbeen nan yi na xemen na nun. A tan nan yi Etiyopi Naxalan Mangan Kandasi a nafunle birin xun na. A bata yi siga Yerusalen taani Ala batudeni.

28 A xetematōna a konni, a yi dōxi a wontoron kui, a yi lu Nabi Esayi a Kitabun xaranje.

29 Alaa Nii Sarijanxin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Siga, i sa i maso na wontoron na.”

30 Filipi yi siga a giye, a yi Etiyopi kaan xuiin me Nabi Esayi a Kitabun xaranje. Na ma, Filipi yi a maxodin, a naxa, “I naxan xaranma, i a bunna kolon ba?”

31 A yi a yabi, a naxa, “N na a kolonma di, xa muxe mi a yeba n xa?” A Filipi xili alogo a xa te, a dōxo a fema wontoroni.

32 A yi denaxan xaranma Kitabun kui, na ni ito ra, a naxa, “E a xali nen alo yexeen faxa daxina. A mi fala yo ti, alo yexeen naxan a dunduma a fati ma xaben xaba muxun bun.†

33 E a rayagi nen, e mi tin a kitin bolonje tinxinni.

* **8:27: Xeme tēgenxina:** Na waxatini, mangane yi xemena ndee tēgenma nen alogo e xa e yengi dōxo mangana feene xon, e mi bira mangana naxanle fōxo ra. † **8:32: xabena:** Yirena ndee yi, yexee xaben kuyama ayi nen, a yi xaba a findi dugin na. ‡ **8:33:** Esayi 53.7-8

Nde nōe a yixetena fe fale?

Amasotō e bata a siimayaan dan dunuḡa yi.”‡

34 Kuntigin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Yandi, a fala n xa, nabini ito nde a fe falama, a yete fe ba, hanma muxu gbete a fe?”

35 Filipi yi falan tongo, a yi a fōlo na Kitabun yiren ma, a Yesu a fe xibarun nali a ma.

36 E yi sigan tima kiraan xon ma waxatin naxan yi, e xudena nde li. Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, “Igen mato, nanfera n mi rafuye?”

37 Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Xa i bata denkeleya i bōneni, i nōe rafuye nen.” Kuntigin yi a yabi, a naxa, “N bata denkeleya a ma, a Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan Alaa Dii Xemen na.”

38 A yi yamarin fi a e xa wontoron nati. E nun Filipi yi godō igeni, a yi rafu.

39 E to te igeni, Marigina Nii Sarijanxin yi Filipi tongo, a siga a ra. Kuntigin mi fa a to sōnōn, koni a sewaxin yi siga a sigatini.

40 Filipi yi sa mini Asotu taani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nalima a dangu taane birin yi, han a sa so Sesariya taani waxatin naxan yi.

9

Soli tubi fena

Xerane 22.6-16 nun 26.12-18

1 Nba, Sōli naxan yi kōnkōxi Marigin fōxōrabirane ma e faxa feen na, na yi siga Saraxarali Kuntigi Singen fema,

2 a yi kedine maxodin a ra, a naxanye sebe Damasi taan salide banxine muxune ma, alogo xa a sa naxanye li na, xemen nun naxanla, e biraxi Yesu a Kiraan fōxo ra, a xa fa e xidixin na Yerusalen taani.

3 A yi kira yi, a bata yi maso Damasi taan na, tee dege gbeen yi keli kore mafuren, a lu dege a rabilinni.

⁴ A yi bira bɔxɔni, a fala xuiin mɛ, naxan yi a falama, a naxa, “Sɔli, Sɔli i n bɛsɛnxɔnyama nanfera?”

⁵ Sɔli yi maxɔdinna ti, a naxa, “Marigina, nde i tan na?” Na xuiin yi a yabi a naxa, “N tan, Yesu na a ra, i naxan bɛsɛnxɔnyama.

⁶ Koni keli, i siga taani. I lan i xa naxan liga, e sa na falama i xa nɛn.”

⁷ Muxun naxanye yi Sɔli fɔxɔ ra nun, ne dunduxin yi lu tixi. E yi fala xuiin mɛma koni e mi yi muxu yo toma.

⁸ Sɔli yi keli, a ti, a yi a yɛɛn nabi, koni a mi yi sese toma. E yi a yii rasuxu, e siga a ra Damasi taani.

⁹ A lu danxutɔyani han soge saxan. A mi yi donse donma, a mi yi a minma.

¹⁰ Nba, Yesu fɔxɔrabirana nde yi Damasi taani nun, a xili Ananiyasi. Marigin yi falan ti na xa fe tooni alo xiyena, a naxa, “Ananiyasi.” Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, n tan ni i ra.”

¹¹ Marigin yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i siga kiraan xɔn ma, naxan xili Kira Tinxinxina, i sa muxuna nde maxɔdin Yudasi a banxini naxan kelixi Tarise taani naxan xili Sɔli bayo a n maxandima.

¹² A bata fe toon ti alo xiyena, a xɛmɛna nde to fe naxan xili Ananiyasi, a yi a yiin sa a ma, alogo a mɔn xa nɔ seen toɛ.”

¹³ Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, muxu wuyaxi bata na xɛmɛna fe fala n xa, a fe jaxin naxanye birin ligaxi i ya yama sarijanxin na Yerusalɛn taani.

¹⁴ A bata sɛnbɛn sɔtɔ saraxarali kuntigine yii, a xa fa Damasi taani alogo muxun naxanye birin i xinla falama, a xa ne suxu.”

¹⁵ Marigin yi a fala Ananiyasi xa, a naxa, “Siga tun, amasɔtɔ n bata Sɔli sugandi n ma walikɛɛn na, a xa n xinla rali siya gbɛtɛne nun e mangane nun Isirayila muxune ma.

¹⁶ N na yitama a ra nɛn a tɔrɔn yatɛn naxan sɔtɔma n ma fe ra.”

¹⁷ Nayi, Ananiyasi yi siga na banxini, a sa a yiin sa Sɔli ma. A yi a

fala a xa, a naxa, “Ngaxakedenna Sɔli, Marigi Yesu naxan mini i xa kɛnɛnni kira yi, i to yi fama be, na nan n nafaxi i ma alogo i mɔn xa seen to, i lugo Alaa Nii Sarijanxin na.”

¹⁸ Mafurɛn sena nde yi ba Sɔli yɛɛn ma alo se xanla, a mɔn yi seen to. A yi keli, a rafu igeni.

¹⁹ A yi a dɛge, a mɔn yi sɛnbɛn sɔtɔ.

Sɔli yi kawandin ba Damasi taani

Sɔli yi xii dando raba Yesu fɔxɔrabirane fɛma Damasi taani.

²⁰ A yi kawandin ba fɔlɔ salide banxine kui keden na, a Alaa Dii Xɛmɛn nan Yesu ra.

²¹ Naxanye birin na mɛ, ne yi kabɛ, e maxɔdinna ti, e naxa, “Xɛmɛni ito xa mi yi muxune jaxankatama Yerusalɛn taani naxan yi Ala maxandima xinli ito yi ba? A mi faxi ne xan suxudeyi be ba, alogo a xa siga e ra saraxarali kuntigine fɛma?”

²² Koni Sɔli sɛnbɛn yi gboma ayi kati! A yi a mayitama, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na han Damasi taan Yahudiyane yifu.

²³ Xii wuyaxi danguxina, Yahudiyane yi e bode to Sɔli faxa feen ma.

²⁴ Koni Sɔli yi e wundon kolon. E yi lu taan so dɛɛne kantanjɛ kɔɛɛn nun yanyin na, alogo e xa a faxa.

²⁵ Koni Sɔli a xarandiine yi sa a ragodo sagan kui taan nabilinna yinna xanbi ra.

Sɔli Yerusalɛn taani

²⁶ Sɔli yi siga Yerusalɛn taani, a kata sigadeni Yesu fɔxɔrabirane fɛma. Koni e gaxu a yɛɛ ra, bayo e mi yi laxi a ra xa Yesu fɔxɔrabiran nan yi a ra nun.

²⁷ Koni Baranabasi yi a xali xɛrane fɛma. Sɔli Marigin to kii naxan yi kira yi, a mɔn yi a xuiin mɛ, a na yɛba e xa e nun Sɔli kawandin ba kii naxan yi Damasi taani Marigi Yesu xinli.

²⁸ Nayi, Sɔli yi lu e fɛma. A lu sigɛ kawandi badeni xaxili ragidini Marigi Yesu xinli Yerusalɛn taan birin yi.

²⁹ Yahudiyɛn naxanye yi Giriiki xuiin falama, Sɔli yi lu ne matandɛ, koni ne fan yi kata a faxa feen na.

³⁰ A ngaxakedenne to na mɛ, e yi siga a ra Sesariya taani, e yi a rasiga Tarise taani.

³¹ Nayi, dɛnkɛleya yamaan yi waxati ti bɔɲɛ xunbenli Yudaya yamanan nun Galile yamanan nun Samariya yamanani, e lu e bode sɛnbɛ soɛ. Alaa Nii Sarijanxin yi lu e ralimaniyɛ Marigin yɛragaxuni, e wuya ayi.

Piyɛri yi siga Lida nun Yafa yi

³² Piyɛri yi a masigan tima na yirene birin yi. Lɔxɔna nde, a yi siga Lida taan yama sarijanxin xɔntɔndeni.

³³ A xɛmɛna nde li na naxan yi xili Ene, lɛbutenna nan yi a ra. Na yi saxi xabu ɲɛɛ solomasɛɛɛ.

³⁴ Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “Ene, Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata i rakɛndɛya. Keli, i sadeni tɔn.” Ene yi keli mafurɛn!

³⁵ Lida kaane nun Sarɔn kaane birin yi xɛmɛn to, e tubi Marigin ma.

³⁶ Naxanla nde yi Yafa taani naxan findixi Yesu fɔxɔrabirana nde ra, a xili Tabita, naxan mɔn yi xili Dɔrakasi Girɛki xuini. A yi fe fajin ligama waxatin birin, a yi yiigelitɔne malima.

³⁷ Na waxatini, a yi fura, a faxes. E to yelin a binbin maxɛ, e yi sa a sa kore banxina nde kui.

³⁸ Awa, Yesu fɔxɔrabiran naxanye Yafa taani, ne bata yi a mɛ a Piyɛri Lida taani Yafa taan dɛxɔn ma. E yi xɛraan muxu firin nasiga, e naxa, “Yandi, fa nxu fɛma keden na.”

³⁹ Piyɛri yi keli, e nun na xɛmɛne yi siga. E to so, e yi siga a ra kore banxin kui. Kaɲa gilene birin wugamatɔn yi fa a fɛma. Dɔrakasi domain nun gubaan naxanye rafala a to yi ɲɛɲɛ, e yi ne yita a ra.

⁴⁰ Piyɛri yi e birin namini banxini, a yi a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi ra, a yi a yɛɛ rafindi a binbin ma, a yi a fala, a naxa, “Tabita, keli.” A yi a yɛɛn nabi, a Piyɛri to, a keli, a dɔxɔ.

⁴¹ Piyɛri yi a suxu a yiin ma, a yi a rakeli. Na xanbi ra, a yama

sarijanxin nun kaɲa gilene xili, a yi a ɲɛɲɛn yita e ra.

⁴² Feni ito xibarun yi xuya ayi Yafa yiren birin yi. Muxu wuyaxi yi dɛnkɛleya Marigin ma.

⁴³ Piyɛri yi xii wuyaxi ti Yafa yi xɛmɛna nde fɛma naxan yi xili Simɔn. Garangen nan yi a ra.

10

Piyɛri nun Kɔrɔneyi a fe

¹ Xɛmɛna nde yi Sesariya taani a xili Kɔrɔneyi, sofa kɛmɛn kuntigin nan yi a ra, a yi Itali yamanan ganla nin.

² Dina muxun nan yi a ra. A tan nun a denbayaan birin yi gaxuxi Ala yɛɛ ra. A yi Yahudiya yiigelitɔne kima han! A yi Ala maxandima waxatin birin.

³ Lɔxɔna nde, se din waxatin bata yi maso, a yi fe toon ti alo xiyena, a yi Alaa malekana nde to, a a yigbɛ ki fajɛ. Malekan yi so a konni, a yi a fala a xa, a naxa, “Kɔrɔneyi!”

⁴ A yi malekan mato gaxuni, a yi a yabi, a naxa, “N kanna, nanfe ligaxi?” Malekan yi a yabi, a naxa, “I ya maxandi xuiin nun i ya yiigelitɔ kiseene bata Ala kɛnɛn. Na nan a ligaxi a bata a yengi lu i xɔn.”

⁵ Muxuna ndee rasiga Yafa taani iki, e xa sa fa muxun na naxan xili Simɔn, naxan mɔn xili Piyɛri.

⁶ A yigiyaxi Simɔn garangen konna nin, fɔxɔ igen dɛ.”

⁷ Na xanbi ra, malekan naxan yi falan tima Kɔrɔneyi xa, na yi siga. Kɔrɔneyi yi a walikɛɛn muxu firin xili e nun sofa dinaxina nde naxan yi walima a fɛma.

⁸ Feen naxan ligaxi, a na birin yɛba e xa, a yi e rasiga Yafa taani.

⁹ Na xɔtɔn bode, e yi kira yi, e bata yi maso Yafa taan na, Piyɛri yi te kore banxin xuntagi yanyi tagini Ala maxandideni.

¹⁰ Kamɛn yi a suxu, a yi waxi a dɛge feni. E yi donseen nafalama a xa waxatin naxan yi, a yi fe toon ti alo xiyena.

11 A yi kore xɔnna rabixin to, a sena nde to gode, a ligaxi alo dugi yig-beena. A singanxi a tongon naaninne ma godo bɔxɔni.

12 Subene nun bubu seene nun xɔliin siyaan birin yi na kui.

13 Piyeri yi fala xuiin mɛ a fe tooni, a naxa, “Piyeri, keli i yi nde faxa, i yi a don!”

14 Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “En-en de Marigina! Han iki, n munma se haramuxin* hanma se sariɲantaren don singen.”

15 Na fala xuiin mɔn yi mini, a naxa, “Ala bata naxan nasariɲan, i tan nama na yatɛ se sariɲantaren na.”

16 Na yi liga dɔxɔɲa ma saxan. Na seen mɔn yi te kore keden na.

17 Piyeri fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a mirima na bunna ma waxatin naxan yi, Kɔrɔneyi a xerane bata yi Simɔn ma banxin to, e tixi a dɛ ra.

18 E yi muxune xili, e maxɔdinna ti, xa Simɔn yi yigiyaxi mɛnni naxan mɔn xili Piyeri.

19 Piyeri mɔn yi a mirima a fe toon bunna ma waxatin naxan yi, Alaa Nii Sariɲanxin yi a fala a xa, a naxa, “Simɔn, a mato, xɛmɛ saxan i fenma.

20 Keli i siga e fɔxɔ ra hali i mi sike, amasɔtɔ n tan nan e rafaxi.”

21 Nayi, Piyeri yi siga na muxune fɛma, a yi a fala e xa, a naxa, “N tan ni i ra, ɛ naxan fenma. Ɛ faxi nanfera?”

22 E yi a yabi, e naxa, “Kɔrɔneyi, sofa kɛmɛn kuntigin nan nxu xɛxi. Muxu tinxinxin nan a ra, a gaxu Ala yɛɛ ra, Yahudiyane birin a seren bama! Maleka sariɲanxin bata a fala a xa, a xa i xili a konni a yi i ya falane ramɛ.”

23 Nayi, Piyeri yi e yigiya banxini. Na xɔtɔn bode, a yi keli, e birin yi siga. Yafa taan dɛnkɛleya muxuna ndee yi siga e fɔxɔ ra.

24 Na xɔtɔn bode mɔn, e Sesariya taan li. Kɔrɔneyi yi e legedenma, a bata yi a kon kaane nun a xɔyine birin malan nun.

25 Piyeri to so banxini, Kɔrɔneyi yi a ralan, a yi a xinbi sin Piyeri bun ma a binya feen na.

26 Koni Piyeri yi a rakeli, a naxa, “Keli, amasɔtɔ muxun nan tun n fan na.”

27 E yi lu fala tiini han Piyeri yi so, a yi muxu wuyaxi li malanxi na yi.

28 A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ a kolon yati fa fala a Yahudiyane dinan mi tinɲɛ e nun siya gbɛtɛn xa lu e bode xɔn hanma a so a konni. Koni Ala bata a yita n na, a n nama a fala muxu yo ma fa fala a mi sariɲan hanma a haramuxi.

29 Nanara, i ya xerane to n xili, n mi tondixi fɛ. Nba, ɛ n xilixi nanfera?”

30 Kɔrɔneyi yi a fala, a naxa, “A soge naaninna nan i ra, n yi salima n ma banxini alo waxati sifani ito yi, benun se din waxatin xa a li, nba, xɛmɛna nde yi mini kɛnɛnni n xa, a ti n yetagi, a domain mayilenma.

31 A yi a fala, a naxa, ‘Kɔrɔneyi, Ala bata i ya maxandin xuiin mɛ. I ya yigelitɔ kiseene bata a liga Ala yi a yengi lu i xɔn ma.

32 Nayi, muxuna nde rasiga Yafa taani Simɔn xilideni naxan mɔn xili Piyeri. A yigiyaxi Simɔn garangen konna nin fɔxɔ igen dɛ.’

33 Nanara, n xeraan nasigaxi i fɔxɔ ra keden na, i fan bata tin fɛ. Awa, iki nxu birin Ala yetagi be alogo nxu xa na falan mɛ Marigina i yamarixi naxan na.”

Piyeri yi falan ti

34 Piyeri yi falan ti fɔlɔ, a naxa, “Iki, n bata a kolon, a ɲɔndin na a ra, fa fala Ala mi muxune rafisaxi e bode xa.

35 Naxan na gaxu a yɛɛ ra, a tinxinyaan naba, a na yisuxuma nɛn, a na findi muxun siya yo ra.

36 Ala bata a falan nasiga Isirayila kaane ma, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma fa fala a bɔɲɛ xunbenla sɔtɔma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakan nin, muxun birin Marigina.

37 Ɛ a kolon naxan liga Yudaya yamanan birin yi, naxan bata yi fɔlɔ Galile yamanani Yoni kawandin ba

* **10:14: se haramuxina:** Sube wuyaxi mi radaxaxi Yahudiyane dinani. A mato Saraxaraline sora 11 kui.

xanbini a yamaan xa rafu igeni e tubi xinla ma.

³⁸ E mɔn a kolon, a Alaa Nii Sariɗanxin nagodo nɛn Yesu Nasarɛti kaan xun ma alo masusan turena, a yi sɛnbɛn fi a ma. E mɔn a kolon Yesu siga kii naxan yi yiren birin yi, a yi lu fe faɗine ligɛ, a muxune rakɛndɛya, naxanye birin yi Yinna Manga Setana sɛnbɛn bun ma, amasɔtɔ Ala yi a xɔn ma.

³⁹ A feen naxanye birin liga Yahudiya yamanan nun Yerusalɛn taani, ne serene nan nxu tan na. E yi a gbangban wudin ma, e yi a faxa.

⁴⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani a soge saxande lɔxɔni, a yi a yita yamaan na.

⁴¹ Yamaan birin mi a to, koni fɔ Ala sereyaan naxanye sugandixi, en tan naxanye en dɛge a xɔn, en yi en min a dɛxɔn a keli xanbini sayani.

⁴² A bata en yamari, a en xa kawandin ba yamaan xa, en yi a seren ba fa fala Ala bata a ragidi Yesu ma, a xa faxa muxune nun ɗɛɗɛ muxune makiti.

⁴³ Nabine birin a seren ba nɛn, a muxu yo na dɛnkɛleya a ma, na kanna yulubine xafarima nɛn Yesu xinla barakani.”

Siya gbetene Alaa Nii Sariɗanxin sɔtɔ fena

⁴⁴ Piyɛri yi falan tima waxatin naxan yi, naxanye birin yi tuli matixi a falan na, Alaa Nii Sariɗanxin yi godo ne birin ma.

⁴⁵ Yahudiyan dɛnkɛleya muxun naxanye fa Piyɛri fɔxɔ ra, ne yi kabe bayo Ala a Nii Sariɗanxin nagodo nɛn siya gbetene fan ma.

⁴⁶ Amasɔtɔ e yi na muxune fala xuine mɛma e Ala matɔxɔma xui gbetene yi. Nayi, Piyɛri yi a fala,

⁴⁷ a naxa, “Tondi tiyɛ muxuni itoe rafuyɛ igeni ba, naxanye bata Alaa Nii Sariɗanxin sɔtɔ alo en tan a sɔtɔxi kii naxan yi?”

⁴⁸ Nanara, a yi e yamari a e xa rafu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli. Na xanbi ra, e yi Piyɛri mafan, a xa lu na xi dando.

11

Piyɛri yi a dɛntɛge Yerusalɛn dɛnkɛleya yamaan xa

¹ Xɛrane nun dɛnkɛleya muxun naxanye yi Yudaya yamanan birin yi, ne yi a mɛ, a siya gbetene fan bata Alaa falan suxu.

² Piyɛri to siga Yerusalɛn taani, Yahudiya dɛnkɛleya muxune yi a mafala fɔlɔ, e naxa,

³ “I bata siga banxulantarene konni, e birin yi e dɛge e bode xɔn ma!”

⁴ Piyɛri yi na feene yɛba e xa ki faɗi a danguxi kii naxan yi,

⁵ a naxa, “N yi Ala maxandima Yafa taani waxatin naxan yi, n fe toon ti nɛn alo xiyena. N sena nde to godɛ, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma, a ti n dɛxɔn ma.

⁶ N yi a kui to, n yi fa subene nun burrunna subene nun bubu seene nun xɔline to.

⁷ Na xanbi ra, n fala xuiin mɛ, a naxa, ‘Piyɛri, keli, i nde faxa, i yi a don!’

⁸ Koni n yi a yabi, n naxa, ‘En-en de, Marigina, n munma donse haramuxin don singen hanma donse sariɗantarena.’

⁹ Fala xuiin mɔn yi keli kore, a naxa, ‘Ala bata naxan nasariɗan, i nama na yatɛ se sariɗantaren na!’

¹⁰ Na yi liga dɔxɔɗa ma saxan. Dɔnxɛn na, na seen mɔn yi te kore.

¹¹ Na waxatin yetɛni xɛmɛ saxan yi fa n ma banxini nxu yi yigiyaxi dɛnaxan yi keli Sesariya taani.

¹² Alaa Nii Sariɗanxin yi a fala n xa, a n nama sike sigɛ e fɔxɔ ra. Dɛnkɛleya muxu senninni itoe naxanye be, ne fan yi n mati, nxu birin yi so Kɔrɔnɛyi a banxini.

¹³ Kɔrɔnɛyi malekan to tixi a banxini kii naxan yi, a yi na yɛba nxu xa. Malekan yi a fala a xa, a naxa, ‘Muxuna nde rasiga Yafa taani, e xa sa Simɔn xili, naxan mɔn xili Piyɛri.

¹⁴ A falane tima i xa nɛn, naxanye e nun i ya denbayaan birin nakisima.’

¹⁵ N to falan fɔlɔ, Alaa Nii Sariɗanxin yi godo e ma alo a godo nxu fan ma kii naxan yi a fɔlɔni.

16 Nayi, Marigin falan naxan ti n xa, na yi rabira n ma, a naxa, ‘Yoni marafuun tixi igen nin, koni ε tan nafuma Alaa Nii Sarijanxin nin.’

17 Awa, Ala to e kixi alo a en fan kixi kii naxan yi, en tan naxanye denkeleyaxi Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, n tan yi lan nun n xa Ala matandi ba?”

18 E na falane mε waxatin naxan yi, e birin yi e dundu, e yi Ala tantun, e naxa, “Ala bata tin siya gbεtεne fan xa tubi, e nii rakisin sɔtɔ!”

Antiyɔki denkeleya yamana fe

19 Awa, tɔrɔ lɔxɔn naxanye fa Etiyen faxa waxatini, na yi a liga denkeleya muxune yi xuya ayi. Ndee yi siga han Fenisa nun Sipiri nun Antiyɔki taani. E yi Alaa falan nalima Yahudiyane nan tun ma.

20 Koni xεmεn naxanye denkeleya Sipiri yamanan nun Sirɛni taani, na ndee yi siga Antiyɔki taani, e Marigi Yesu a fe Xibaru Fajin nali Girεkine fan ma.

21 Marigin sɛnben yi lu e fɔxɔ ra, muxu wuyaxi yi denkeleya, e tubi Marigin ma.

22 Awa, na fe xibarun yi Yerusalɛn denkeleya yamaan li, e Baranabasi rasiga Antiyɔki taani.

23 A to na li, Ala hinanxi e ra kii naxan yi, a na to, a sɛwa. A yi e birin nalimaniya, a e xa lu Marigin fɔxɔ ra e bɔɲɛn birin na!

24 Muxu fajin nan yi Baranabasi ra, a yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a denkeleyaxi. Muxu wuyaxi yi bira Marigin fɔxɔ ra.

25 Na xanbi ra, Baranabasi yi siga Tarise taani Sɔli fendeni.

26 A a to waxatin naxan yi, a yi fa a ra Antiyɔki yi. Baranabasi nun Sɔli yi lu denkeleya yamaan xɔn,

e muxu wuyaxi xaran han ɲεε keden. Antiyɔki kaane nan singe Yesu fɔxɔrabirane xili sa a Yesu mantonne.

27 Awa, na waxatini, nabina ndee yi keli Yerusalɛn taani, e siga Antiyɔki taani.

28 E tan nde yi xili Agabusi, na yi keli, a yi a fala Alaa Nii Sarijanxin barakani, a fitina kamɛn soma nɛn dunuɲa birin yi. Na feen kamali nɛn Manga Kilɔdi waxatini.

29 Mɛn kaan naxanye yi Yesu fɔxɔ ra, ne yi lan a ma, a e birin xa e fanga bεrɛn liga alogo e xa mali seen nasiga e ngaxakedenne ma naxanye yi Yudaya yamanani.

30 E yi na liga, e yi na so Baranabasi nun Sɔli yii siga Yudaya denkeleya yamaan fonne ma.

12

Piyeri sa feen kasoon na

1 Na waxatini, Manga Herode yi denkeleya yamaan muxuna ndee suxu, a xa e ɲaxankata.

2 A yi yamarin fi, a e xa Yoni tada Yaki faxa silanfanna ra.*

3 A to a to, a na rafan Yahudiyane ma, a mɔn yi Piyeri fan suxu. Na liga Buru Ratetaren Sali lɔxɔne nin.†

4 Herode to Piyeri suxu, a yi a sa kasoon na, a yi sofa naanin dɔxɔde naanin ti a kantandeni. A xɔli yi Herode ma, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla‡ na ba a ra, a yi a makiti yamaan yetagi.

5 Nanara, e yi Piyeri ramara kasoon na, koni denkeleya yamaan yi Ala maxandima a xa kati!

Piyeri mini fena kasoon na

6 Na kɔεɛn na, benun Herode xa Piyeri makiti, Piyeri yi xidixi yɔlɔnxɔnne ra, a xima sofa firin tagi. Kaso banxin kantan muxune tixi dɛɛn na.

* **12:2: Silanfanna:** Sofane yεngeso dεgεmana. † **12:3: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma xii solofere lɛben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔrɔyaan 12.15 kui. ‡ **12:4: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawonaa yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangi e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

7 Marigina malekan yi mini kɛnɛnni a xa, kaso banxin kuiin yi yalan. Malekan yi Piyeri jɛnsenna magarin, a yi a raxulun, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli mafuren!” Yɔlɔnxɔnne yi ba a yiine ra, e yolon.

8 Malekan yi a fala a xa, a naxa, “I maxidi, i ya sankidine so.” Piyeri yi na liga. Malekan yi a fala a xa, a naxa, “I ya domaan nagodo i ma, i bira n fɔxɔ ra.”

9 Piyeri yi bira malekan fɔxɔ ra mini kasoon na. Koni malekan yi naxan ligama, Piyeri mi yi a kolon xa jɔndin nan yi a ra. A yengi yi a ma a a yi fe toon nan tima alo xiyena.

10 E yi dangu kantan ti singen na, e nun a firindena, e yi sa tande yi dɛɛ wure daxin li siga taani. Na yi rabi a yete ra, e yi mini. E sigaxin kiraan xɔn ndedi, malekan yi tunun Piyeri ma.

11 Piyeri to xaxili sɔtɔ, a yi a fala, a naxa, “N bata a kolon yati, a Marigin nan a malekan xexi, a n nakisi Herode senben ma e nun Yahudiya yamaan yi waxi naxan birin liga fe yi n na.”

12 A yelinxina a mire, a yi siga Yoni Maraka nga Mariyama konni. Muxu wuyaxi yi malanxi na yi nun, e Ala maxandima.

13 Piyeri to dɛɛn kɔnkɔn, walike jaxanla nde yi na nun naxan yi xili Roda. Na yi siga, a sa a tuli mati.

14 A Piyeri xuiin kolonxina, a sɛwahan a yi jinan dɛɛn nabi feen xɔn, a xete a giye. A sa a fala, a naxa, “Piyeri tixi dɛɛn na!”

15 E yi a fala a xa, e naxa, “I xunna bata keli!” Koni a kankan a ma a jɔndin na a ra. E yi a yabi, e naxa, “Piyeri yelenna nan na ra.”

16 Koni na waxatin birin, Piyeri yi dɛɛn kɔnkɔma tun. Dɔnxɛn na e dɛɛn nabi. E Piyeri to waxatin naxan yi, e kabɛ.

17 Koni a yi a yiin maliga e xa, a e xa e dundu. Marigina a raminixi kasoon na kii naxan yi, a yi na yeɓa e xa, a naxa, “E na fala Yaki§ nun en

ngaxakedenne birin xa.” Na xanbi ra, a yi mini, a siga yire gbete yi.

18 Kuye to yiba, sofane yi kuisan kati, e naxa, “Nanfe ligaxi Piyeri ra?”

19 Herode yi e yamari, a e xa a fen koni e mi a to. Nayi, a yi kaso kantanne makiti, a yi a yamari, a e xa faxa. Na xanbi ra, Herode yi keli Yudaya yamanani, a sa waxati ti Sesariya taani.

Herode faxa fena

20 Herode yi xɔlɔxi Tire kaane nun Sidɔn kaane ma nun. Nanara, ne yi e malan, siga Herode fɛma. E yi mangana muxu gbeena nde singe masɔtɔ, Bilasati. Na xanbi ra, e yi kata yengen jan feen na e nun mangan tagi, amasɔtɔ e yamanan muxune yi donseen sɔtɔma Manga Herode a yamanan nin.

21 E lɔxɔn naxan saxi, Herode yi a mangaya domaan nagodo a ma, a dɔxɔ a mangaya gbɛdeni, a falan ti yamaan xa.

22 Yamaan yi sɔnxɔ, e naxa, “alana nde nan xui ito ra, adama mi a ra.”

23 Na waxatin yeteni, Marigina malekan yi furen nadin Herode ma, amasɔtɔ a mi yi Ala binyaxi. Kunle yi a don, a faxa.

24 Alaa falan yi xuya ayi, a senben sɔtɔ.

25 Baranabasi nun Sɔli yi yelin e xɛrayaan na, e keli Yerusalɛn taani, e xete Antiyɔki taani. E siga Yoni Maraka ra e fɔxɔ ra.

13

E Baranabasi nun Sɔli rasiga

1 Nabina ndee nun karamɔxɔna ndee yi Antiyɔki denkeleya yamaan ye nun, Baranabasi nun Simeyɔn, e yi naxan xilima a fati fɔreɛna, e nun Lusiyusu Sirɛni kaan nun Manahɛn naxan nun Manga Herode maxuruxi e bode xɔn ma, e nun Sɔli.

2 Lɔxɔna nde, e yi sunni, e Marigin batuma, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala e xa, a naxa, “E Baranabasi nun Sɔli

§ 12:17: Herode bata yi Yaki gbete nan faxa. A mato Xɛrane 12.2 kui. Yanyina nde, Yaki ito nan yi Yerusalɛn denkeleya yamaan xunna ra. A mato Galati 1.19 nun Yaki 1.1 nun Xɛrane 15.13 kui.

lu e danna n xa n ma wanla ra, n na e xilixi naxan ma.”

³ Nayi, e to yelin sun suxun nun Ala maxandin na, e yi e yiin sa Baranabasi nun Sɔli ma e taxu feen na Ala ra, e yi e rasiga.

⁴ Nba, Alaa Nii Sariɲanxin to Baranabasi nun Sɔli rasiga, e yi siga Silusi taani, e dɔxɔ kunkin kui fɔxɔ igen xun ma, e siga han Sipiri yamanani.

⁵ E to so Salamin taani, e sa Alaa falan nali Yahudiyane salide banxine yi. Yoni Maraka yi e fɔxɔ ra e mali feen na.

⁶ E dangu na yamanan birin yi, han e sa Pafosi taan li. E yi woyimɛna nde li na, a xili Barayisa. Wule nabiin nan yi a ra Yudaya yamanani.

⁷ Kuntigina nde nan yi a ra yamana kanna Sɛriyu Pɔli fɛma. Xaxilimaan nan yi na yamana kanna ra. A yi Baranabasi nun Sɔli xili a konni amasɔtɔ a yi waxi a xɔn ma a xa Alaa falan name.

⁸ Koni Barayisa na woyimɛn naxan mɔn yi xili Girɛki xuini, Elimasi, na yi e matandi. A yi kata a yamana kanna xa tondi dɛnkeleya feen ma.

⁹ Awa, Sɔli naxan mɔn xili Pɔli, na yi lugoxi Alaa Nii Sariɲanxin na, a yi woyimɛn mato kati!

¹⁰ A yi a fala, a naxa, “I tan lugoxi yanfan nun kɔtɛ ɲaxin siyaan birin na! Yinna Manga Setanaa dina! Tinxinyaan birin yaxun nan i tan na. I mi bɛ Marigina kira tinxinxine matandɛ ba?”

¹¹ A mato, Marigin bata a yiini te i xili ma iki, i danxuma nɛn. I waxati tima nɛn i mi sogen to.”

Na waxatin yeteni, kundaan nun dimin yi Elimasi yɛn suxu. A lu a masiga tiyɛ, a muxune fenma naxan a yii rasuxɛ.

¹² Yamana kanna na to waxatin naxan yi, a dɛnkeleya, a kabɛ Marigina xaranna ma.

Pɔli a kawandina Pisidiya yi

¹³ Pɔli nun a fɔxɔrabirane yi dɔxɔ kunkin kui Pafosi taani siga Pɛriga taani Panfiliya yamanani. Koni Yoni

Maraka yi xɛtɛ e fɔxɔ ra na yi, a siga Yerusalɛn taani.

¹⁴ E yi keli Pɛriga taani siga Antiyɔki taani naxan Pisidiya yamanani. Matabu Lɔxɔni, e sa so Yahudiyane salide banxini, e dɔxɔ.

¹⁵ E yelin Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xaranɲɛ waxatin naxan yi, salide banxin kuntigine yi a fala e xa, e naxa, “Ngaxakendene, xa kawandi falana nde ɛ xɔn lan yamaan ma, ɛ a fala.”

¹⁶ Pɔli yi keli, a yi e masabari a yiin na, a falan fɔlɔ, a naxa, “ɛ tan Isirayila kaane nun siya gbɛtɛn naxanye gaxuxi Ala yɛɛ ra, ɛ tuli mati n xuiin na!”

¹⁷ Isirayila kaane Ala bata en benbane sugandi, a yi e rawuya ayi, e yi Misiran yamanani waxatin naxan yi. Na xanbi ra, a yi e ramini na yamanani a sɛnbɛ gbeeni.

¹⁸ A yi ti e bun ma tonbonni ɲɛ tonge naanin,

¹⁹ a yi siya solofere halagi Kanan bɔxɔni, a yi a yamaan findi na bɔxɔn kanna ra.

²⁰ Na birin danguxi ɲɛɛ kɛmɛ naanin e nun ɲɛɛ tonge suulun ɲɔxɔn nan bun.”

“Na xanbi ra, a kitisane fi e ma han Nabi Samuyɛli a waxatini.

²¹ Na xanbi ra, e yi mangan maxɔdin Ala ra, Ala yi Bunyamin bɔnsɔnna Kisu a dii xɛmɛn Sɔli findi e mangan na ɲɛɛ tonge naanin.

²² Ala Sɔli ba mangayani waxatin naxan yi, a yi Dawuda findi e mangan na. Ala a fala nɛn Dawuda fe yi, a naxa, ‘N bata a to, a muxun nan Yese a dii xɛmɛn Dawuda ra naxan bɔɲɛn luxi alo n bɔɲɛna.’ ”*

²³ “Ala yi Yesu Marakisi Tiin namini Dawuda bɔnsɔnna Isirayila xa, a bata yi e tuli sa naxan na.

²⁴ Benun Yesu xa fa waxatin naxan yi, Yoni yi Isirayila yamaan birin kawandi, a e xa e kɛɲaan maxɛtɛ, e rafu igeni e tubi xinla ma.

²⁵ Yoni yi yelinma a wanla ra waxatin naxan yi, a yi a fala yamaan xa, a naxa, ‘ɛ mirixi a ma, a nde n tan na? ɛ

* 13:22: Samuyɛli Singen 13.14

naxan mamɛma, na mi n tan na. Koni na fama nɛn n tan xanbi ra. N yɛtɛn mi lan n yi a sankidin fulun.’ ”

²⁶ Pɔli mɔn yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Ibrahima bɔnsɔnne nun siya gbɛtɛn naxanye gaxuma Ala yɛɛ ra, kisi feen Xibaru Faɲini ito faxi en tan nan ma.

²⁷ Amasɔtɔ Yerusalɛn kaane nun e kuntigine mi Yesu kolon. E mɔn mi nabine falane famuxi naxanye xaranma Matabu Lɔxɔne birin yi. Koni, e na falane rakamali nɛn, e to Yesu yalagi.

²⁸ Hali e to mi a yalagi xun yo to a ra, a yi lan a xa faxa naxan ma. Koni e Pilati mafan nɛn, alogo a xa a faxa.

²⁹ Kitabun naxan falaxi a fe yi, e na birin nakamali waxatin naxan yi, e yi a ragodo a gbangban wudin ma, e yi a maluxun.

³⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani.

³¹ Naxanye yi biraxi a fɔxɔ ra Yerusalɛn taani nun keli Galile yi, ne yi a to xi wuyaxi bun. Ne nan a serene ra en ma yamaan xa iki.”

³² “Nxu bata fa Yesu a fe Xibaru Faɲini ito ralideni ε ma. Ala bata yi en benbane tuli sa naxan na,

³³ a bata na rakamali en tan xa, e bɔnsɔnne, a Marigi Yesu rakeli sayani, alo a sɛbɛxi kii naxan yi Yaburin sora firinden kui, a naxa, ‘N ma dii xɛmɛn nan i tan na. N bata findi i fafe ra to.’ † ”

³⁴ “Ala naxan fala Yesu rakeli feni sayani, alogo a nama fa faxa sɔnɔn, a ito nan fala, a naxa, ‘N Dawuda tuli sa duba sariɲanxi kɛndɛn naxanye ra, n na fima nɛn ε ma.’ ‡

³⁵ Nanara, a sɛbɛxi yire gbɛtɛ yi, a naxa, ‘I mi tinɲɛ i ya muxu sariɲanxin yi kun gaburun kui.’ §

³⁶ Anu, Dawuda yelin xanbini wale Ala xa a waxatini, a faxa nɛn, e yi a maluxun a benbane fɛma, a binbin yi kun.

³⁷ Koni Ala naxan nakeli sayani, na mi kunma.”

³⁸ “Nanara, ngaxakedenne, nxu bata a rali ε ma, ε xa a kolon, a yulubine xafarima Yesu barakan nin.

Musaa sariyan mi yi nɔɛ ε ratinxinɲɛ Ala yɛɛ ra yi yulubine fe ra,

³⁹ koni naxanye na denkeleya Yesu ma, ne tinxinma nɛn Ala yɛɛ ra yi a barakani.

⁴⁰ Nanara, ε a liga ε yeren ma, nabine naxan fala, na nama fa ε sɔtɔ,

⁴¹ e naxa, ‘E tan muxu dɛ ɲaxine, ε kabɛ, ε xuya ayi. Bayo n fena nde ligama nɛn ε waxatini ito yi ε mi yi lɛ naxan na, hali xa a fala ε xa.’* ”

⁴² Pɔli nun Baranabasi yi minima salide banxini waxatin naxan yi, yamaan yi e mafan, a e mɔn xa falani ito ti e xa Matabu Lɔxɔ famatɔni.

⁴³ Awa, yamaan keli malanni waxatin naxan yi, Yahudiya wuyaxi nun siya gbɛtɛn naxanye yi tubixi Yahudiyane dinan ma, ne yi bira Pɔli nun Baranabasi fɔxɔ ra. Nanara, ne yi e kawandi, a e xa lu Alaa hinanna bun ma.

⁴⁴ Na Matabu Lɔxɔn xunsagin ma, fayida taan muxune birin yi e malan Marigina falan namɛ xinla ma.

⁴⁵ Yahudiyan bonne yamaan to waxatin naxan yi, e xɔxɔlɔnyaan yi keli e ra kati! E yi Pɔli a falane matandi, e yi a rayelefu.

⁴⁶ Koni Pɔli nun Baranabasi yi falan ti xaxili ragidini, e naxa, “A fɛrɛ mi na fɔ Alaa falan xa ti ε tan nan singe xa. Koni bayo ε bata ε mɛ Alaa falan na, ε mi ε yɛtɛ yatɛxi habadan nii rakisin muxune ra, nxu kelima ε fɛma nɛn, nxu siga siyane fɛma.

⁴⁷ Amasɔtɔ Marigina a yamarixi en ma na kii nin, a naxa, ‘N bata i findi kɛnɛnna ra siyane xa, alogo i xa siga kisi feen na han bɔxɔn danne.’ † ”

⁴⁸ Siya gbɛtɛne ito mɛ waxatin naxan yi, e sɛwa, e Marigina falan binya. Naxanye birin yi yɛbaxi nun habadan nii rakisin sɔtɔ feen na, ne yi denkeleya.

⁴⁹ Marigina falan yi xuya ayi na yamanan yiren birin yi.

⁵⁰ Koni taan muxu gbeene nun siya gbɛtɛn ɲaxalan xili kanna naxanye yi gaxuma Ala yɛɛ ra, Yahudiyane yi

† 13:33: Yaburin 2.7 ‡ 13:34: Esayi 55.3 § 13:35: Yaburin 16.10 * 13:41: A mato Xabakuki 1.5 kui. † 13:47: Esayi 49.6

ne radin. E bɛsɛnxɔnyaan nakeli Pɔli nun Baranabasi xili ma, e yi e kedi e yamanani.

⁵¹ Xɛrane yi e sanne rakunkun‡ e ramɛ feen na, e siga Ikoniyon taani.

⁵² Yesu fɔxɔrabirane tan bɔɲɛn yi rafe sɛwan nun Alaa Nii Sarijanxin na.

14

Eyi siga Ikoniyon taani

¹ Pɔli nun Baranabasi yi so Yahudiyane salide banxini Ikoniyon taani alo e darixi a ra kii naxan yi, e yi falan ti a faɲin na han Yahudiyane nun siya gbɛtɛ wuyaxiye yi dɛnkɛleya.

² Koni Yahudiyane naxanye mi tin dɛnkɛleyɛ, ne yi siyaan bonne radin dɛnkɛleya muxune xili ma.

³ Pɔli nun Baranabasi yi bu Ikoniyon taani. E yi falan ti xaxili ragidini Marigina fe yi, naxan yi taxamasenne nun kabanako feene liga sɛnbɛn fima e ma alogo na xa findi a hinanna xibarun sereyaan na.

⁴ Taa kui kaane yi yitaxun firinna ra, ndee yi lu Yahudiyane mabinni, bonne yi lu xɛrane fari.

⁵ Yahudiyane nun siya gbɛtɛne nun e kuntigine yi e yitɔn Pɔli nun Baranabasi rayarabi feen na, e nun e magɔlɔn feen na e faxa xinla ma.

⁶ Xɛrane na mɛxina, e yi e gi. E siga taana ndee yi naxanye xili Lisitire nun Deribe, Likayoni yamanani, e nun na rabilinna birin.

⁷ E yi lu Yesu a fe Xibaru Faɲin naliye na yi.

Pɔli nun Baranabasi Lisitire yi

⁸ Xɛmɛna nde yi dɔxi Lisitire taani, lɛbutɛnna nan yi a ra. Xabu a bari, a lɛbutɛnxi. A munma yi sigan ti mumɛ!

⁹ A yi a tuli mati Pɔli a falane ra. Pɔli to a yɛɛn ti xɛmɛn na, a yi a kolon a na xɛmɛna dɛnkɛleyaan yi nɔɛ a rakɛndɛyɛ nɛn.

¹⁰ Nayi, Pɔli yi a fala xuini te, a naxa, “Keli, i ti i sanne xun na!” Xɛmɛn yi tukan, a sigan ti fɔlɔ.

¹¹ Yamaan Pɔli a fe ligaxin to waxatin naxan yi, e yi sɔnxɔ Likayoni xuini, e naxa, “Alane nan bata godo en tagi adamadiine maligan na!”

¹² E yi Baranabasi xili sa, a “Seyusi,” e Pɔli fan xili sa, “Hɛrɛmɛ”^{*} amasɔtɔ Pɔli nan yi fala tiin na.

¹³ Seyusi batuden naxan yi taa dɛɛn na, na saraxaraliin yi fa turane nun ɲɔxɔnde kɔmɔtine ra taan so dɛɛn na. E yi waxi nɛn, a yamaan xa saraxane ba Pɔli nun Baranabasi xa.

¹⁴ Xɛrane, Baranabasi nun Pɔli to na kolon, e yi e domane yibɔ e ma. E siga e giyɛ yamaan tagi, e gbeleg-belema, e naxa,

¹⁵ “Ɛ ito ligama nanfera? Muxun nan tun nxu tan na alo ɛ tan! Nxu faxi Yesu a fe Xibaru Faɲin nan nalideyi ɛ ma, alogo nxu xa a fala ɛ xa, a ɛ xa xɛtɛ fe fuuni itoe fɔxɔ ra, ɛ yi bira habadan Ala fɔxɔ ra, naxan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna nun igen daxi e nun e yi seene birin.

¹⁶ Waxati danguxine yi, Ala tin nɛn siyane birin yi sigan ti e gbee kiraan xɔn.

¹⁷ Koni a yi wali faɲine ligama a fe sereyane ra. A yi tulen nafama kore, sansine yi bogima e waxatini, a yi ɛ ralugo balon nun sɛwan na.”

¹⁸ Hali xarandiine to falani itoe ti, a yi luxi ndedi yamaan xa saraxan ba e xa.

¹⁹ Yahudiyana ndee yi keli Antiyɔki taan nun Ikoniyon taani. E yi yamaan nadin. E yi Pɔli magɔlɔn, e yi a bubu siga taan fari ma. E yengi yi a ma, a a bata faxa.

²⁰ Koni Yesu fɔxɔrabirane to a rabilin, a yi keli, a mɔn yi xɛtɛ taani. Na xɔtɔn bode e nun Baranabasi yi siga Deribe taani.

Eyi xɛtɛ Antiyɔki yi Siriya yi

²¹ Pɔli nun Baranabasi yi Yesu a fe Xibaru Faɲin kawandin ba Deribe

‡ 13:51: E *sanne rakunkun* feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra. Na feen mɔn sebɛxi Matiyu 10.14 kui e nun Maraka 6.11 nun Luka 9.5. * 14:12: Gireki kaane gbee alane mangan yi xili nɛn *Seyusi*. E gbee alane xeraan fan xili nɛn *Hɛrɛmɛ*.

taani, e xarandii wuyaxi sɔtɔ na yi. Na xanbi ra, e xɛtɛ Lisitire taan nun Ikoniyon taan nun Antiyɔki taani.

²² E yi Yesu fɔxɔrabirane sɛnbɛ so, e yi e ralimaniya, a e xa lu dɛnkɛleyaan kiraan xɔn ma. E yi e xaran, e naxa, “A fɛrɛ mi na fɔ en xa tɔrɔ nɛn han, en yi fa lu soɛ Alaa Mangayani.”

²³ E yi fonne dɔxɔ e xunna dɛnkɛleya yamaan keden kedenna birin yi. E sunna suxu, e yi Ala maxandi, e ne taxu Marigin na e dɛnkɛleyaxi naxan ma.

²⁴ E yi dangu Pisidiya yamanani, siga Panfliya.

²⁵ E to Yesu a fe Xibaru Fajin nali Pɛriga taani, e yi godo Atali taani.

²⁶ E kelixin mɛnni, e dɔxɔ kunkin kui, e xɛtɛ Antiyɔki taani, e yi taxuxi Ala hinantenna ra dɛnaxan yi a wanla fe ra, e naxan nakamali.

²⁷ Pɔli nun Baranabasi Antiyɔki lixina, e yi dɛnkɛleya yamaan malan. Ala feen naxan birin ligaxi e xɔn, e yi na birin yɛba, e nun Ala tinxi kii naxan yi siya gbɛtɛne yi findi dɛnkɛleya muxune ra.

²⁸ E yi waxati xunkuye ti Yesu fɔxɔrabirane fɛma Antiyɔki yi.

15

Yerusalɛn Malanna fe

¹ Xɛmɛna ndee yi keli Yudaya yamanani, siga Antiyɔki taani, e dɛnkɛleya muxune xaran fɔlɔ, e naxa, “E mi nɔɛ kiɛ fɔ ɛ banxulan alo Musaa sariyana a falaxi kii naxan yi.”

² Fe matandi gbeen yi keli e nun Pɔli nun Baranabasi tagi han e yi lan a ma, a Pɔli nun Baranabasi nun Antiyɔki dɛnkɛleya muxuna ndee xa siga Yerusalɛn taani, e sa xɛrane nun fonne to falani ito ma.

³ Nayi, dɛnkɛleya yamaan yi e mali e siga. E yi dangu a falɛ Fenisa yamanan nun Samariya yamanani, siya gbɛtɛne tubixi kii naxan yi Ala ma. Xibaruni ito yi e ngaxakedenne birin nasɛwa kati!

⁴ E Yerusalɛn taan lixina, dɛnkɛleya yamaan nun xɛrane nun fonne yi e

rasɛnɛ. Ala feen naxan liga e xɔn ma, e na birin yɛba e xa.

⁵ Farisi muxun naxanye bata yi dɛnkɛleya, na ndee yi keli, e naxa, “Fɔ siya gbɛtɛne xa banxulan nɛn, e yi yamari, a e xa Musaa sariyan suxu.”

⁶ Xɛrane nun fonne yi e malan, e feni ito fɛsɛfɛsɛ.

⁷ Matandin janxina, Piyɛri yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, ɛ a kolon a Ala bata n sugandi ɛ tagi to mi na ra, alogo n tan xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali siya gbɛtɛne ma, e yi a mɛ, e dɛnkɛleya.

⁸ Ala naxan muxun birin bɔɲɛ yi feene kolon, na bata e fan nasuxu, a a Nii Sarijanxin so e yii alo a liga en fan xa kii naxan yi.

⁹ A mi tagi raba yo saxi en tan nun e tan tagi. Amasɔtɔ a bata e bɔɲɛn nasarijan dɛnkɛleyaan xɔn.

¹⁰ Awa, nanfera ɛ Ala bunbama, ɛ goronna sa Yesu fɔxɔrabirane xun ma, en benbane nun en tan yɛtɛɛn mi nɔɛ goronna naxan tongɛ?

¹¹ Anu, en laxi a ra a en kisixi en Marigi Yesu a hinanna nan xɔn alo e tan.”

¹² Yamaan birin yi e sabari, e yi e tuli mati Baranabasi nun Pɔli a falan na. Ala taxamasenne nun kabanako feen naxanye liga e xɔn ma siya gbɛtɛne tagi, e yi ne birin yɛba yamaan xa.

¹³ E yelin falan tiyɛ waxatin naxan yi, Yaki yi keli, a naxa, “Ngaxakedenne, ɛ tuli mati n xuiin na!

¹⁴ Ala siya gbɛtɛn muxune findi a yamaan na kii naxan yi a singeni, Simɔn bata na yɛba en xa.

¹⁵ Awa, nabine falan bata lan ito ma yati! Alaa falan sɛbɛxi Kitabuni na kii nin, a naxa,

¹⁶ ‘Na xanbi ra, n mɔn fama nɛn, n Dawudaa banxi kalaxini tɔn. N na rafalama nɛn, n yi a nɛnɛn ti

¹⁷ alogo muxu dɔnxɛn naxanye luxi yamaan yɛ, ne xa Marigin fen, e nun siyane birin naxanye n xinla batuma,* Marigina ito nan falaxi, naxan feni itoe birin ligama

¹⁸ naxanye kolonxi xabu a fɔlɔni.”

* 15:17: Amosi 9.11-12

19 Yaki mən yi a fala, a naxa, “N gbee miriyani, siya gbeten naxanye tubima Ala ma, en nama ne tərɔ.

20 Koni fɔ en xa kedin sebe, en yi a fala e xa, a e xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxure kideni, e nun yanga suxun nun sube yifaxi donna nun sube wuli donna.†

21 Amasotɔ xabu en benbane waxatine yi, Musaa sariyana fe kawandin bama taane birin yi, a xaranma salide banxine kui Matabu Lɔxɔne birin yi.”

E kedin nasiga siya gbetene denkeleya muxune ma

22 Xerane nun fonne nun denkeleya yamaan birin yi lan a ma, a e xa muxuna ndee sugandi e ye, e yi e rasiga Antiyɔki yi Pɔli nun Baranabasi fɔxɔ ra. E yi Yudası sugandi naxan mən xili Barasaba e nun Silasi, naxanye findixi yeeratine ra denkeleya muxune ye.

23 E yi na xerane rasiga kedini ito ra e yii, a sebexi, e naxa,

“Xerane nun fonne, ε ngaxakedenne bata kedini ito sebe denkeleya muxune ma naxanye siya gbetene ye Antiyɔki nun Siriya nun Silisi yi. Nxu ε xɔntɔn.”

24 “Nxu bata a me, a muxuna ndee bata keli nxu konni, nxu mi naxanye xexi, e sa ε tərɔ, e yi ε rakɔntɔfili e falane ra.

25 Nanara, nxu birin bata lan a ma, a nxu xa muxuna ndee rasiga ε ma sa en xanuntenne Baranabasi nun Pɔli fari,

26 naxanye bata e niin gerun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina wanla fe ra.

27 Nanara, nxu Yudası nun Silasi rafaxi ε ma feni ito yebadeni alogo e xuiin fan xa lan kedina falan ma.

28 Amasotɔ Alaa Nii Sarijanxin nun nxu tan bata tin, a nxu nama goron gbetε sa ε xun ma ba sariyani itoe ra:

29 ε xa ε yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurene ma, e nun sube wuli donna nun sube yifaxi donna nun yanga suxuna. A

lan ε nama na feene liga. Ala xa ε ratanga.”

30 Nayi, e yi keli, e yi siga Antiyɔki yi. E yi denkeleya yamaan birin malan, e yi kedin so e yii.

31 Yamaan to kedin xaran, e birin yi sewa na kawandi falana fe ra.

32 Yudası nun Silasi naxanye findixi nabine ra, ne fan yi denkeleya muxune ralimaniya, e yi e senbe so fala wuyaxi ra.

33 E to waxati ti e fema, denkeleya muxune yi tin e siga bɔne xunbenli, e yi xete e xe muxune fema.

34 Koni Silasi yi lu na.

35 Pɔli nun Baranabasi yi lu Antiyɔki yi. E nun bonne yi lu xaranna tiye, e lu Marigina falan kawandin be.

Pɔli nun Baranabasi fata fena

36 Na dangu xanbini, Pɔli yi a fala Baranabasi xa, a naxa, “En Marigina falan kawandin baxi taan naxanye birin yi, en mən xa xete menne yi en ngaxakedenne xɔntɔndeni, alogo en xa sa a kolon e kii naxan yi.”

37 A xɔli yi Baranabasi ma, Yoni Maraka xa siga e fɔxɔ ra,

38 koni Pɔli yi a miri, a na mi daxa, amasotɔ a xete nen e fɔxɔ ra Panfiliya yi benun e xa yelin e wanla ra.

39 E yi e bode matandi han, e fata. Baranabasi yi Yoni Maraka tongo, e so kunkin kui, siga Sipiri bɔxɔni fɔxɔ igen tagi.

40 Koni Pɔli tan yi Silasi tongo e yi siga, denkeleya muxune yelin xanbini e luyε Marigina hinantenyaa bun.

41 A yi dangu Siriya nun Silisi yamanane yi, a denkeleya yamane senbe so.

16

Timote yi siga Pɔli nun Silasi fɔxɔ ra

1 Pɔli yi siga Deribe nun Lisitire yi. Denkeleya muxuna nde yi na, a xili Timote. Yahudiyān nan yi a nga ra e nun denkeleya muxuna. Koni Girēki kaan nan yi a fafe ra.

† 15:20: A mato Saraxaraline 18.6-18 nun Saraxaraline 17.10-16 kui. Siyana ndee yi wunla nan donna menni.

² Dɛnkɛleya muxun naxanye yi dɔxi Lisitire taan nun Ikoniyon taani, ne birin yi a xili faɲin falama.

³ A xɔnla yi Pɔli suxu, a xa siga a ra a fɔxɔ ra. Nayi, a yi a rabanxulan Yahudiyane fe ra naxanye yi na yamanani, bayo e birin yi a kolon a Girɛki kaan nan yi a fafe ra.

⁴ E dangu taan naxanye birin yi, xɛrane nun fonne lanxi sariyan naxan ma Yerusalɛn taani, e yi na fala na kaane xa, alogo e xa a suxu.

⁵ Awa, dɛnkɛleya yamane yi sɛnben sɔtɔ dɛnkɛleyani. Lɔxɔ yo lɔxɔ, muxune yi xun masama nɛn.

Pɔli yi fe toon ti alo xiyena

⁶ Alaa Nii Sariɲanxin mi yi tinxi e Alaa falan nali Asi yamanani. Nayi, e yi siga Firigi nun Galati yamanane yi.

⁷ E Misi yamanan li waxatin naxan yi, e yi kata siga feen na Bitini yamanani, koni Yesu a Nii Sariɲanxin mi tin e xa.

⁸ Nayi, e dangu Misi yamanani, siga Tirowasi taani.

⁹ Kɔɛɛn na, Pɔli yi fe toon ti alo xiyena, a yi Masedoniya kaana nde to tixi, naxan yi a mafanma, a naxa, “Fa Masedoniya yamanani, i fa nxu mali!”

¹⁰ Na fe toon danguxina, nxu* yi kata siga feen na Masedoniya yamanani mafuren, amasɔtɔ nxu yi laxi a ra a Ala nan nxu xilixi Yesu a fe Xibaru Faɲin nalideni e ma.

Lidi tubi fena Filipi taani

¹¹ Awa, nxu yi so kunkin kui Tirowasi taani, nxu siga nxu tinxinni Samatirosi bɔxɔni fɔxɔ igen tagi. Na xɔtɔn bode, nxu siga Neyapoli taani.

¹² Nxu yi keli na yi, nxu siga Filipi taani, na rabilinna taa singena Masedoniya bɔxɔni Romi kaane yi dɔxi dɛnaxan yi. Nxu yi xi dando ti na taani.

¹³ Matabu Lɔxɔni, nxu yi mini na taan so dɛɛn na, nxu siga ba dɛɛn na. Nxu yengi yi a ma, a nxu yi Yahudiyane salidena nde toɛ mɛnni.

Naxanla naxanye yi malanxi na yi, nxu yi dɔxɔ ne fɛma, nxu falan ti ne xa.

¹⁴ Na ɲaxanle yɛ, keden yi na naxan yi xili Lidi, na yi kelixi Tiyatire taan nin. Dugi mamiloxi yulan nan yi a ra. A yi gaxu Ala yɛɛ ra. A yi a tuli mati. Marigin yi a bɔɲɛn nabi alogo Pɔli yi naxan falama a xa na suxu.

¹⁵ E nun a kon kaane birin yi rafu igeni e tubi xinla ma. Na xanbi ra, a yi nxu mafan, a naxa, “Xa ɛ laxi a ra, a n dɛnkɛleyaxi Marigin ma, ɛ fa yigiya n ma banxini.” A yi nxu karahan, a nxu xa so a banxini.

Pɔli nun Silasi kason na

¹⁶ Lɔxɔna nde, nxu yi sigama salideni, nxu lan konyi sungutunna nde ra, yinnan yi naxan fɔxɔ ra alo ninginangana, a yi fe famatɔne falama naxan baraka yi. A yi gbeti gbeen nan sɔtɔma na xɔn so a kanne yii.

¹⁷ A yi bira nxu nun Pɔli fɔxɔ ra, yinnana a rasɔnxɔma, a falan ti a xɔn, a naxa, “Kore Xɔnna Alaa walikɛɛn nan itoe ra! E kisi feen kiraan nan yitama ɛ ra!”

¹⁸ A yi lu na ligɛ xii wuyaxi han a yi gba Pɔli ra. Dɔnxɛn na, a yi a yɛɛ rafindi a ma, a yi falan ti yinnan xa, a naxa, “N bata i yamari Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, xɛtɛ sungutunni ito fɔxɔ ra!” Yinnan yi xɛtɛ a fɔxɔ ra na waxatin yeteni!

¹⁹ Awa, a kanne a kolon waxatin naxan yi, a e mi fa gbeti sɔtɔma a ra sɔnɔn, e Pɔli nun Silasi suxu, e yi e bubu, e siga e ra kuntigine fɛma lɔxɔ tideni.

²⁰ E siga e ra kitisane yetagi. E yi a fala e xa, e naxa, “Yahudiyannan xɛmɛni itoe ra, e en ma taan basanma kati!”

²¹ E yamaan xaranma namunna naxanye ma, en tan Romi kaane mi daxa en xa tin ne ma en yi e liga.”

²² Ganla yi keli e xili ma, kitisane yi Pɔli nun Silasi a domane ba e ma, e yi yamarin fi, a e xa e bulan.

* **16:10:** Fɔlɔ be ma, Kitabun yireni ito sɛbe muxun luma a fale fa fala “Nxu” naxan bunna nɛɛn Luka fan yi Pɔli fɔxɔ ra sigatiini itoe yi.

²³ E to e bulan kati, e yi e raso kaso banxini, e yi a fala kaso kantanna xa, a a xa e mara ki faɲi!

²⁴ Kaso kantanna yamarin sɔtɔ waxatin naxan yi, a yi sa e sa kutun na kaso banxin tagi konkoni.

²⁵ Kɔɛ tagini, Pɔli nun Silasi yi Ala maxandima, e bɛtin bama Ala xa, kasorasaan bonne yi tuli matixi e ra.

²⁶ Saɲa ma kedenni, bɔxɔn yi xuruxurun gbeen ti, han kaso banxin yi xuruxurun han! Banxin kaso yirene dɛɛne birin yi rabi, yɔlɔnxɔnne yi ba kasorasane birin ma.

²⁷ Kaso kantanna xulun waxatin naxan yi, a dɛɛne rabixin to, a yi a silanfanna botinɲɛ ayi,† alogo a xa a yɛtɛ faxa, bayo a yengi yi a ma, a kasorasane bata e gi.

²⁸ Koni Pɔli yi sɔnxɔ, a naxa, “I nama i yɛtɛ maxɔɔ! Nxu birin be!”

²⁹ Nayi, kaso kantanna yi lɛnpun maxili, a so kaso banxini mafuren, a xuruxurunma, a yi a bira Pɔli nun Silasi bun ma.

³⁰ Na xanbi ra, a yi e ramini, a yi e maxɔdin, a naxa, “N nanfe lige, n kisi?”

³¹ E yi a yabi, e naxa, “Dɛnkɛleya Marigi Yesu ma, i yi kisi, ɛ nun i ya denbayana.”

³² E yi Marigina falan kawandin ba e nun a denbayaan birin xa.

³³ Na kɔɛɛn yɛtɛɛn na, kaso kantanna yi e tongo, a e maxɔɔdene dɛ fitan. E nun a muxune birin yi rafu igeni e tubi xinla ma mafuren!

³⁴ A siga Pɔli nun Silasi ra a banxini, a donseen so e yii. E nun a denbayaan birin yi sɛwa amasɔtɔ e bata dɛnkɛleya Ala ma.

³⁵ Kuye yibaxina, kitisane yi doma kanne rasiga kaso kantanna ma, e naxa, “Na xɛmɛne beɲin.”

³⁶ Nayi, kaso kantanna yi a fala Pɔli xa, a naxa, “Kitisane bata yamarin fi, a n xa i tan nun Silasi beɲin, ɛ siga bɔɲɛ xunbenli.”

³⁷ Koni Pɔli yi a fala doma kanne xa, a naxa, “E bata nxu tan Romi dugurenne bɔnbɔ kɛnɛnna ma, e mi

sa nxu makitixi nɛn, e yi nxu sa kasoon na. Koni iki, e fa waxi nxu beɲin feen nin wundoni ba? Na mi lanɲɛ mumɛ! Fɔ e yɛtɛɛn xa fa be, e fa nxu beɲin.”

³⁸ Doma kanne yi sa falani ito ti kitisane xa. E a mɛ waxatin naxan yi, a Romi dugurenna nan Pɔli nun Silasi ra, e gaxu kati!

³⁹ Nanara, e yi Pɔli nun Silasi mafan. Na xanbi ra, e yi e ramini kasoon na, e yi e mafan, a e xa keli na taani.

⁴⁰ Pɔli nun Silasi to mini kasoon na, e yi siga Lidi a banxini, e sa e ngaxakedenne li na, e yi ne ralimaniya, e siga.

17

Pɔli a kɔntɔfinle Tesaloniki taan nun Beere taani

¹ E yi dangu Anfipoli nun Apoloni taane yi, e fa Tesaloniki taani, Yahudiyane salide banxina nde yi dɛnaxan yi.

² Pɔli yi so e salide banxini alo a yi darixi a ra kii naxan yi. A yi xunsagi saxan ti na, Yahudiyane nun Pɔli yi Kitabuna fe falama Matabu Lɔxɔne yi.

³ A yi a yɛba e xa, a a yita e ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixin yi daxa a tɔrɔ, a yi keli sayani. A yi a fala e xa, a naxa, “N Yesu naxan ma fe kawandi bama ɛ xa, Alaa Muxu Sugandixin nan na ra.”

⁴ Yahudiyana ndee yi la a ra, e yi sa Pɔli nun Silasi fari. Gireki kaan naxanye yi gaxuxi Ala yɛɛ ra, ne wuyaxi yi na liga e nun ɲaxalan xili kan wuyaxi.

⁵ Koni xɔxɔlɔnyaan yi keli Yahudiyane ra, e fuyantenna ndee malan lɔxɔ tideni a e xa yamaan nadin, taan birin yi maxa. E siga Yason ma banxini Pɔli nun Silasi fendeni alogo e xa sa e ti yamaan yɛtagi.

⁶ Koni e to mi e to, e yi Yason nun dɛnkɛleya muxuna ndee bubu, e siga e ra taan kitisane fɛma. E sɔnxɔ sɔnxɔ,

† 16:27: *Silanfanna*: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

e naxa, “Muxuni itoe dunuƙa birin yifuma, iki e bata fa be,

⁷ Yason yi e yigiya a banxini. Muxuni itoe birin tondixi Romi Manga Gbeena sariyan suƙe, amasɔto e a falama a manga gbete na naxan xili Yesu.”

⁸ Na falane yi taan kitisane nun yamaan nakɔntɔfili,

⁹ e mi Yason nun bodene bejin fo e to e xunba gbetin fi.

E siga Beere taani

¹⁰ Kɛ to so, denkeleya muxune yi Pɔli nun Silasi rasiga Beere yi. E na li waxatin naxan yi, e siga Yahudiyane salide banxini.

¹¹ Beere kaane yugon yi fan Tesaloniki kaane xa, bayo Alaa falan nasuxun kunfan yi ne yi. Lɔxo yo lɔxo e yi Kitabun feseƙesema nen alogo e xa Pɔli a falane jɔndin kolon.

¹² Yahudiya wuyaxi yi denkeleya e ye, e nun Girɛki jaxalan xili kan wuyaxi nun Girɛki xeme wuyaxi.

¹³ Koni Yahudiyannaxanye yi Tesaloniki taani, ne to a me a Pɔli Alaa falan nalima Beere taani, e fan yi fa na yi, e yamaan nadin, a yi maxa.

¹⁴ Mafuren denkeleya muxune yi Pɔli rasiga foxo igen binni, koni Silasi nun Timote yi lu Beere taani.

¹⁵ Muxun naxanye sa Pɔli mati, ne yi siga a ra han Atena taani. Na xanbi ra, e mon yi xete Beere taani Pɔli a jungu xuiin na, a Silasi nun Timote xa fa a fema sinma.

Pɔli Atena taani

¹⁶ Pɔli yi e legedenma waxatin naxan yi Atena taani, a niin yi rajaxu a ma, bayo a bata yi a to, a suxure yiren nan yi na taan na.

¹⁷ Nanara, e nun Yahudiyane yi batuma feene ma salide banxini e nun Girɛkin naxanye yi gaxuma Ala ye ra, e nun a yi naralanma muxun naxanye ra lɔxo tideni lɔxo yo lɔxo.

¹⁸ Lɔnnilana ndee yi na yi, e yi xili Epikuri muxune nun Sitoyisi muxune, ne yi falan ti folo a xa.* Nde yi lu e bode maxodinje e naxa, “Fala tiini ito waxi nanse fala fe yi?” Bonne naxa, “A ligaxi alo a ala xɔrene nan ma fe ralima.” Amasɔto Pɔli yi Yesu a fe xibarun kawandin bama e nun a keli fena sayani.

¹⁹ Nayi, e yi Pɔli tongo, e siga a ra Areyopagi malan yireni, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu wama a kolon feni nanse xaran neneni ito ra i naxan ma fe falama?”

²⁰ Amasɔto nxu fe nenene nan mema, nxu waxi e bunna kolon feni.”

²¹ Atena kaane nun xɔren naxanye yi e ye, ne yi e waxatin birin nadanguma fala nenene nan tun namede yi.

²² Pɔli yi ti yamaan tagi Areyopagi fala tideni, a naxa, “Atena kaane, n bata a to a e dinaxi feen birin yi.

²³ Amasɔto n yi e taani sigama waxatin naxan yi, n yi e batu seene toma. N mon bata saraxa gandena nde fan to, a sebexi denaxan ma fa fala, ‘En mi ala naxan kolon.’ Awa, e naxan batuma e mi a kolon n faxi na nan ma fe ralideyi e ma.

²⁴ Ala naxan dunuƙa nun a yi seene birin daxi, na nan kore xonna nun boxo xonna Marigin na. Na mi doxoma seene batu banxine kui muxune naxanye tixi.

²⁵ A mako mi muxun yii foxon ma. Amasɔto a tan nan siimayaan fima yamaan ma, e nun niiraxinla nun seen birin.

²⁶ A siyane birin da nen mini muxu kedenni. A yi e doxo dunuƙa yiren birin yi. A yeteen yi e gbee waxatine nun e doxodene danne ragidi.

²⁷ Ala na ligaxi nen alogo muxune xa a fen, e yi kata a kolon feen na, xa e noe. Anu, a mi makuya en sese ra.

²⁸ Amasɔto, e gbee fala jaxume tiina ndee a falama, e naxa, ‘En dunuƙa

* **17:18:** Men kaana ndee yi findixi xili kanne ra e miriya tilinxine fe ra lan dunuƙa keƙaan feseƙesen ma. E mi yi dina yi. E fe feseƙesene nan yi findixi e gbee dinan na. Epikuri muxune yi biraxi muxuna nde a xaranna foxo ra naxan xili Epikuri. E yi laxi a ra a dunuƙa feene mi ragidixi fo xunna ayi gbansan nan muxun malima e xa e masiga toyoƙa na. Sitoyisi muxune yi biraxi muxu gbete a xaranna foxo ra naxan xili Senoni. E yi waxi dunuƙa gelene kolon feni alogo e xa e sugu ki fajji.

yi gidin ligama a tan nin, en na en masigama a tan nin, en luma dunuƙa yi a tan nin.’ E mɔn naxa, ‘Ala bɔnsɔnna nan en fan na.’

²⁹ Xa Ala bɔnsɔnna nan en tan na, en nama en miri, a Ala maliga xɛmaan na hanma gbetina hanma gɛmɛ sawuran naxan nafalaxi adamane kɔtɛne nun miriyane xɔn.

³⁰ Ala mi na fe kolontareya waxatine yatɛxi, koni iki, a muxun birin xilima yiren birin yi, a e xa e kɛƙaan maxɛtɛ.

³¹ Amasɔtɔ a bata lɔxɔ keden nagidi a dunuƙa birin kitin bolonma naxan yi tinxinni a muxu yɛbaxin xɔn. A bata na kanna mataxamaseri muxun birin xa, a to a rakeli sayani.”

³² E to Pɔli xuiin mɛ a muxune kelima sayani, nde yi a magele, koni bonne naxa, “Nxu mɔn waxi i ya falan namɛ feni waxati gbɛtɛ.”

³³ Nanara, Pɔli yi keli e tagi.

³⁴ Koni muxuna ndee yi sa a fari, e dɛnkɛleya alo Denisi Areyopagi muxuna nde, e nun ƙaxanla nde naxan yi xili Damarisi e nun ndee gbɛtɛye.

18

Pɔli yi siga Kɔrɛnti taani

¹ Na xanbi ra, Pɔli yi keli Atɛna taani, a siga Kɔrɛnti taani.

² A Yahudiyana nde li na, naxan yi xili Akila Pontu kaana. E nun a ƙaxanla Pirisila yi baxi fade nɛn sa keli Itali yamanani. Amasɔtɔ Manga Kilɔdi bata yi a yamari a Yahudiyane birin xa keli Romi taani. Pɔli yi kafu e ma,

³ bayo e birin yi fatan wali siya kedenni ito ra, kidi dɛgɛna bubun na. A yi lu e fɛma walideni.

⁴ Matabu Lɔxɔn birin, a yi falan tima nɛn Yahudiyane salide banxini, a yi kata Yahudiyane nun Girɛkine masɔtɔdeni.

⁵ Silasi nun Timɔte na li waxatin naxan yi keli Masedoniya yi, Pɔli yi lu kawandin bɛ waxatin birin. A sereyaan ba Yahudiyane xa, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

⁶ Koni Yahudiyane to a matandi, e a rayelefu, a yi a domani kunkun

taxamasenna ra, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa ɛ halagi, ɛ yɛtɛɛn nan funfu na ra. Na goronna mi fa n tan xun ma. Iki n sigama siya gbɛtɛne nan fɛma.”

⁷ Awa, a yi keli na, a siga, a sa so muxuna nde a banxini naxan yi xili Titi-Yusutu. Ala yɛɛragaxu muxun nan yi na ra. A banxin yi salide banxin dɛxɔn ma.

⁸ Salide banxin kuntigin naxan yi xili Kirisipu, na nun a denbayaan birin yi dɛnkɛleya Marigin ma. Kɔrɛnti kaa wuyaxi yi a falan mɛ, e dɛnkɛleya, e rafu igeni e tubi xinla ma.

⁹ Lɔxɔna nde, Pɔli yi fe toon ti kɔɛɛn na alo xiyena. Marigin yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu, koni falan ti! I nama i dundu!

¹⁰ Amasɔtɔ n na i fɔxɔ ra. Muxu yo yii mi i liyɛ, a fe ƙaxin naba i ra, bayo n ma muxu wuyaxi taani ito yi!”

¹¹ Nanara, Pɔli yi lu na yi ƙɛɛ keden kike sennin, a yamaan xaran Alaa falan ma.

¹² Galiyon yi Akaya yamana kanna ra waxatin naxan yi, Yahudiyane birin yi e malan Pɔli xili ma, e siga a ra kiti sadeni.

¹³ E yi a kansun, e naxa, “Xɛmɛni ito yamaan mabandunma Ala batu kina nde nin naxan mi daxa sariyani.”

¹⁴ Benun Pɔli xa falan ti, Galiyon yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “Xa ɛ tan Yahudiyane yi ɛ mawugama tinxintareyana fe yi nun hanma gbalona nde, a yi lan nun nayi n xa n tuli mati ɛ falan na.

¹⁵ Koni ɛ to ɛ bode matandima ɛ falane yi, e nun xinle nun ɛ gbee sariyane, na ɛ tan nan ma. N tan mi waxi findi feni na feen kitisaan na.”

¹⁶ A yi e kedi kiti sadeni.

¹⁷ Awa, e birin yi salide banxin kuntigi Sosaten suxu, e yi a mabɔnbɔ kitisa banxin yɛtagi. Koni Galiyon ma fe mi taran na yi hali!

E xɛtɛ Antiyɔki taani

¹⁸ Pɔli yi soge wuyaxi ti a ngaxakendenne fɛma Kɔrɛnti taani. Na xanbi ra, a yi keli e fɛma. E nun Pirisila nun Akila yi so kunkin kui siga Siriya

yamanani. Koni a bata yi a xunna bi Sankire taani a dɛ tiina nde a fe ra.

¹⁹ E to sa Efɛsi li, Pɔli yi Pirisila nun Akila lu na yi. Koni Pɔli yɛtɛɛn yi siga Yahudiyane salide banxini, e falan ti e bode tagi.

²⁰ E yi a mafan, a a xa bu e fɛma, koni a mi tin.

²¹ A yi sigama waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa Ala tin, n mɔn fama nɛn ɛ fɛma.” A yi dɔxɔ kunkin kui, a siga Efɛsi taani.

²² A Sesariya taan li waxatin naxan yi, a yi siga Yerusalɛn taani, a sa na dɛnkɛleya yamaan xɔntɔn. Na xanbi ra, a yi siga Antiyɔki taani.

²³ A yi waxatidi ti, a yi siga. A yi a masiga ti Galati yamanan nun Firigi yamanan birin yi, a yi Yesu fɔxɔrabirane kawandi, e sɛnbɛn sɔtɔ.

Apolosi Efɛsi nun Kɔrɛnti yi

²⁴ Na waxatini, Yahudiyana nde yi siga Efɛsi taani, a xili Apolosi naxan bari Alesandire taani. A yi falan kolon kati, a yi Kitabun kolon ki faɓi.

²⁵ A yi xaranxi Marigina Kirana fe ma. A yi Yesu a fe xaranna tima a sɔbɛɛn nun tinxinna nin. Koni a yi Yoni a xaranna nan gbansan kolon marafu feen na igeni.

²⁶ A yi falan ti fɔlɔ xaxili ragidini Yahudiyane salide banxini. Pirisila nun Akila a xuiin mɛ waxatin naxan yi, e yi a tongo, e yi Alaa Kirana fe yɛba a xa a kiin yɛtɛni.

²⁷ Siga xɔnla bata yi Apolosi suxu Akaya yamanani. Nanara, dɛnkɛleya muxun naxanye yi Efɛsi taani, ne yi a mali, e kɛdin sɛbɛ Yesu fɔxɔrabirane ma Akaya yi, a e xa a yisuxu na yi. A na li waxatin naxan yi, naxanye yi dɛnkɛleyaxi Ala hinanna barakani, a yi ne mali kati!

²⁸ Amasɔtɔ a yi Yahudiyane falan matandima sɛnbɛni kɛnɛnni, a yi a yita Kitabun kui, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

19

Pɔli yi siga Efɛsi taani

¹ Apolosi yi Kɔrɛnti taani waxatin naxan yi, Pɔli yi geya yamanani siga, a yi fa Efɛsi taani. A yi Yesu fɔxɔrabirana ndee li na yi.

² A yi e maxɔdin, a naxa, “ɛ dɛnkɛleya waxatin naxan yi, ɛ yi Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ ba?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu munma sa Alaa Nii Sarijanxina fe mɛ nɛn.”

³ Pɔli yi e maxɔdin, a naxa, “ɛ rafuxi igeni xaranna mundun xɔn?” E yi a yabi, e naxa, “Yoni gbee marafuun xaranna.”

⁴ Pɔli yi a fala e xa, a naxa, “Yoni yi muxune rafuma igen nin alogo e xa e kɛɓaan maxɛtɛ. A yi a falama yamaan xa nɛn, a e xa dɛnkɛleya na kanna ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan Yesu ra.”

⁵ E na mɛ waxatin naxan yi, e rafu igeni Marigi Yesu xinli.

⁶ Pɔli yi a yiin sa e ma, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e ma, e yi falan ti xui gbetene yi, e yi nabiya falane ti.

⁷ E tan naxanye birin yi na, muxu fu nun firin ɓɔxɔndɔn.

⁸ Pɔli yi siga Yahudiyane salide banxini, a falan ti yamaan xa xaxili ragidini kike saxan. A yi kata a xa e mabandun Alaa Mangayaan ma.

⁹ Koni ndee yi tengbesen, e mi tin dɛnkɛleyɛ, e yi lu Yesu a Kirana fe yibɛsɛ yamaan yɛtagi. Nanara, Pɔli yi a masiga e ra, a Yesu fɔxɔrabirane xali e danna. E yi lu falan tiyɛ lɔxɔ yo lɔxɔ Tiranusi a xarande banxini.

¹⁰ Na yi lu ligɛ han ɓɛɛ firin. Nanara, muxun naxanye birin yi dɔxi Asi yamanani, Yahudiyane nun Girɛkine, ne birin yi Marigina falan mɛ.

Sebaa dii xɛmɛne fe

¹¹ Ala yi kabanako fe gbeene liga Pɔli xɔn ma.

¹² Nanara, dugi dungin nun wali domaan naxanye bata yi din a fatin na, e yi ne tongoma nɛn, e yi e sa furemane fatin ma. E yi kɛndɛya, yinnane fan yi xɛtɛ e fɔxɔ ra.

¹³ Yahudiyen naxanye yi sigama yirene yi yinnane kedideni, ne fan yi kata Marigi Yesu xinla rawalideni e yinnan ɓaxine kedi. E yi a falama

yinnane xa nɛn, e naxa, “N bata ε yamari Yesu xinli, Pɔli naxan ma fe kawandi bama, ε xεtε muxuni ito fɔxɔ ra!”

¹⁴Yahudiyane saraxarali kuntigina nde Sebaa dii xεmε soloferene yi na nan ligama.

¹⁵Koni lɔxɔna nde yinnan yi e yabi, a naxa, “N Yesu kolon, n Pɔli fan ma fe kolon, koni nde ε tan na?”

¹⁶Yinnan yi xεmɛn naxan fɔxɔ ra, na yi dutun e ma sɛnbɛn na, han a yi e birin nɔ. A yi e mabɔnbɔ han e ragenle yi e gi, e maxɔlɔxin yi mini banxini.

¹⁷Yahudiyane nun Girekin naxanye yi dɔxi Efɛsi taani, ne to ito mε, e birin yi gaxu kati! Marigi Yesu xinli binya han!

¹⁸Muxun naxanye dɛnkɛleya, na wuyaxi yi fa, e yi e ti e fe ɲaxine ra kɛnɛnna ma.

¹⁹Naxanye yi woyimɛyaan ligama, ne yi e kɛdine malan, e fa e ra, e yi e gan birin yɛtagi. E yi kɛdine saren yatε, a birin malanxina, gbeti gbanan wuli tonge suulun.

²⁰Alaa falan yi xuyama ayi na kii nin, Marigin sɛnbɛn barakani.

Sɔnxɔ sɔnxɔ naxan te Efɛsi taani

²¹Na feene danguxina, Pɔli yi a miri, a xa siga Masedoniya nun Akaya yamanani, siga han Yerusalɛn taani. A yi a fala, a naxa, “N na siga na waxatin naxan yi, fɔ n xa sa Romi fan to.”

²²Nanara, a yi a mali muxu firin nasiga Masedoniya yamanani, Timɔte nun Erasite. A tan yi lu Asi yamanani ndedi.

²³Na waxatini, sɔnxɔ gbeen yi te Efɛsi taani masɔtɔ Yesu a Kirana fe ma.

²⁴Xabuna nde yi na, a xili Demetiri. A tan nan yi e gbee ala ɲaxalanmana nde Aritemi batu banxin sawura xunxurine rafalama gbeti bɔnbɔxin na. Na yi tɔnɔ gbeen nan sɔtɔma a tan nun a walikε bodene xa.

²⁵Nanara, a yi a walikε bodene birin xili, e nun naxanye yi na wali sifan ligama, a yi a fala e xa, a naxa,

“N fafane, ε a kolon en nafunla sɔtɔma wanli ito nin.

²⁶Pɔli ito feen naxan ligama, ε bata na mε, ε yi a to. A naxa, a muxune suxuren naxanye rafalama e ala ra, Ala mi ne ra mumε! A bata muxu wuyaxi mayenden, a yi e maxεtε Efɛsi taani be e nun fayida Asi yamanan birin.

²⁷Fe xɔdɛxɛn nan na ra. En ma wanli ito fama xili ɲaxin sɔtɔdeni nɛn! En ma ala Aritemi batu banxin fan yi xunna kala. Aritemi naxan batuma Asi yamanan nun dunuɲa yiren birin yi, na binyen bama a ma nɛn.”

²⁸Yamaan falani itoe mε waxatin naxan yi, e bɔɲɛn yi te, e sɔnxɔ sɔnxɔ, e naxa, “Efɛsi kaane gbee ala Aritemi gbo!”

²⁹Sɔnxɔ sɔnxɔn yi te taan yiren birin yi. Yamaan yi Pɔli sigati bodene suxu, Gayi nun Arisitaraki, Masedoniya kaane. E birin gimatɔn yi siga ne ra yamaan malandeni.

³⁰A xɔnla yi Pɔli suxu, a xa siga yamaan yɛtagi koni Yesu fɔxɔrabirane mi tin a siga.

³¹Yamanan muxu gbeena ndee naxanye yi Pɔli xɔyine ra, na ndee yi xɛraan nasiga a ma, e yi a mafan a nama so yamaan yε.

³²Malanden tan yi basanxi han! Ndee yi sɔnxɔma fena nde ra, bonne yi sɔnxɔma fe gbεtε ra, amasɔtɔ e yi malanxi na feen naxanye ma, a wuyaxi mi yi sa ne kolon nɛn.

³³Yahudiyane yi muxuna nde radinma yɛɛn na alogo a xa falan ti naxan yi xili Alesandire. Muxuna ndee yi a yɛbama a xa naxan ligaxi, nayi, a yi yamaan masabari a yiin na alogo a xa falan ti.

³⁴Koni e a kolon waxatin naxan yi, a Yahudiya nan yi a ra, e birin yi sɔnxɔ e bode xɔn ma han waxati xunkuye, e naxa, “Efɛsi kaane gbee ala Aritemi gbo!”

³⁵Dɔnxɛn na, taan sɛbeli tiin yi yamaan masabari, a naxa, “Efɛsi kaane, dunuɲa muxune birin a kolon, a Efɛsi taan nan Aritemi batu banxin kantanma e nun a sawuran naxan godo keli kore!

36 Muxu yo mi nɔɛ feni itoe matandɛ. Nanara, ɛ lan nɛn ɛ yi ɛ sabari. Ɛ nama fefe liga a wolonni.

37 Ɛ bata fa muxuni itoe ra be koni e mi se muɲaxi alane batu banxine yi, e mi en ma suxuren ɲaxalanmaan nayelexuxi hali!

38 Xa mawugana nde Demetiri nun a walikɛɛn bodene kui lan muxu yo ma, kiti banxine nun kitisane na. E xa sa e mawuga mɛnni.

39 Xa ɛ mɔn wama fe gbɛtɛ xɔn ma fɔ ɛ xa a fala taan dugurenne malanni.

40 E nama sa en kansun murutɛ feen na to sɔnxɔ sɔnxɔna fe ra. Bayo en mi nɔɛ dentɛge yo sɛ malanni ito ti xunna ma.” A yelinxini ito fale, a yamaan nasiga.

20

Pɔli Masedoniya nun Akaya yi

1 Sɔnxɔ sɔnxɔn baxina a ra, Pɔli yi Yesu fɔxɔrabirane malan. A yi e ralimaniya, a yi a ɲungu e ma. Na xanbi ra, a siga Masedoniya yamanani.

2 A dangu na yamanan birin yi, a yamaan nalimaniya fala wuyaxi ra. Na danguxina, a siga Gireki yamanani,

3 a kike saxan ti na yi. A yi waxi siga feni Siriya yamanani kunkin kui, koni a to a kolon a Yahudiyane bata yanfan so a ma, a yi a miri, a xa xɛtɛ Masedoniya kiraan xɔn ma.

4 Pirusi a dii xɛmɛn Sopateri Beere kaan yi siga a matideni, e nun Arisitaraki nun Sekondu Tesaloniki kaane nun Gayi Deribe kaan nun Timɔte e nun Tikiko nun Tirofime naxanye kelixi Asi yamanani.

5 Ne yi siga yɛɛn na, e sa nxu legeden Tirowasi taani.

6 Buru Tetaren Sanla* danguxina, nxu yi dɔxɔ kunkin kui keli Filipi taani. Xii suulun danguxina, nxu yi sa bonne li Tirowasi taani, nxu yi lɔxɔ xun keden ti na yi.

Pɔli Eyutiki rakeli fena sayani

* **20:6: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma xii solofere lebɛn mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔrɔyaan 12.15 kui. † **20:7:** Yanyina nde, feni ito findixi Marigina ximɛnna nan na.

7 Simitin ɲinbanna ra, nxu yi malanxi buruni gira feen na nxu bode xɔn ma.† Pɔli yi falan ti yamaan xa, a lu falan tiyɛ han kɔɛ tagini amasɔtɔ a yi sigama nɛn na xɔtɔn bode.

8 Nxu yi malanxi kore banxin naxan kɔɛ ra, lɛnpu wuyaxi yi mɛnni.

9 Banxulanna nde yi na yi a xili Eyutiki, na yi dɔxi kore banxin foye soden nan na. Pɔli to yi falan xunkuyama ayi, na banxulanna yi xi han! Xixɔnla yi gbo ayi han, a yi bira keli kore banxin saxandeni. E yi sa a faxaxin li.

10 Awa, Pɔli yi godo, a yi a felen a xun ma mafurɛn, a yi a tongo, a naxa, “Ɛ nama xamin, a niin mɔn a yi.”

11 Na xanbi ra, Pɔli mɔn yi te sangsoon kɔɛ ra. A yi buruni gira, a yi a don. Pɔli yi falan ti e xa han xɔtɔnni, na xanbi ra a yi siga.

12 E siga banxulanna kɛndɛn na, na yi e ralimaniya ki fajɛ.

Pɔli ɲungu fena Efesi kaane ma

13 Nxu yi siga Pɔli yɛɛ ra kunkin kui Asosi taani, nxu yi Pɔli tongoma kunkin kui dɛnaxan yi. Amasɔtɔ, a yi sigama a sanna nan ma.

14 A to nxu li Asosi taani, nxu yi a tongo kunkin kui, nxu yi siga taana nde yi, naxan yi xili Mitilene.

15 Na xɔtɔn bode, nxu yi keli na yi, siga igen xun ma han Kiyo taani. A soge firindeni, nxu yi fa Samosi yi, a soge saxandena, nxu sa Miletu li.

16 Pɔli yi a ragidi, a xa dangu Efesi taan dɛxɔn kunkin kui amasɔtɔ a mi yi waxi ti feni, alogo a nama bu Asi yamanani. A yi mafuraxi alogo Se Xaba Singen Sanla xa a li Yerusalɛn taani, xa na lanɲɛ.

Pɔli a ɲungu xuina

17 Pɔli yi xɛraan nasiga Efesi taani keli Miletu yi, a dɛnkeleya yamaan fonne xa fa.

18 E to fa, a yi a fala e xa, a naxa, “Xabu n faan soge singena Asi yamanani ε tagi, ε n kewanle kolon.

19 N bata wali Marigin xa yete magodon nun yeegeni. N mon yi tɔɔma Yahudiyane yanfantenyaan bun.

20 E a kolon a n mi ε munanfan fe yo luxunxi ε ma. N bata xaranna ti ε xa yamani e nun ε banxine yi.

21 N bata a rali Yahudiyane nun Girɛkine birin ma a e xa e keɲaan maxete, e tubi Ala ma, e denkeleya en Marigi Yesu ma.”

22 “Nba, Alaa Niin nan sigama n na Yerusalɛn taani iki. Feen naxanye sa ligama n na na yi, n mi ne kolon.

23 N naxan tun kolon fɔ n nema danguma taa yo taa, Alaa Nii Sarijanxina n nakolonma a kaso-rasaan nun tɔɔ wuyaxi n mameen yeen na.

24 Koni n mi n niin yatexi sese ra fɔ n bata kiraan naxan de suxu, n xa na rakamali. Marigi Yesu wanla naxan soxi n yii, n xa na rajan. Na ni ito ra, a n xa Alaa hinanna fe Xibaru Fajin seren ba.”

25 “Iki n na a kolon, fa fala n bata sigan ti ε tan naxanye birin tagi, n yi Alaa Mangayaan kawandin ba ε xa, ε tan sese mi fa n toma sɔnɔn.

26 Nanara, n na a falama ε xa to yeteni, xa ε tan nde yo halagi, na goronna mi fa n tan xun ma.

27 Amasɔtɔ n bata Ala sagoon birin nali ε ma, a sese mi fa luxi.

28 E jɔxɔ lu ε yete xɔn e nun Alaa Nii Sarijanxina ε findixi yamaan naxan birin masuxu muxuye ra. E Alaa yamaan masuxu alo xuruse rabaan nun a kuruna bayo a bata a sara a yete wunla ra.

29 Amasɔtɔ n na kolon, n na keli ε tagi waxatin naxan yi, muxu jaxine fama nen sodeni ε tagi, e kata ε yamaan kaladeni alo kankone xuruse kurun tagi.

30 Muxuna ndee kelima nen ε tagi, e yi fala tinxintarene ti alogo Yesu fɔxɔrabirane xa bira e fɔxɔ ra.

31 Nanara, ε lu ε yeε ra yi! N na ε keden kedenna birin nakolonxi

feen naxanye ma jee saxan kɔeen nun yanyina yeegeni, ε nama jinan ne xɔn!”

32 “Awa, iki n bata ε taxu Ala ra e nun a hinan falan naxan nɔe senben fiye ε ma, a yi na keen fi ε ma naxan maraxi muxu sarijanxine birin xa.

33 N mi kunfahi muxu yo a gbeti xɔn, hanma xemana, hanma dugine.

34 E yetena a kolon, n yeteen yii fɔxɔne nan nxu nun n lanfane makone fanxi.

35 A lan en xa fangatarene mali kii naxan yi, n bata na birin yita ε ra wali xɔdexɛ sifani ito xɔn ma. Marigi Yesu falan naxan ti, ε xaxili lu ne xɔn ma. A naxa, ‘Naxan seen fima, na barayin gbo dangu a sɔtɔ muxun na.’ ”

36 Pɔli to yelin falan tiye e xa, a yi a xinbi sin e fema, e birin yi Ala maxandi.

37 E birin yi wuga, e yi e yiin nabilin Pɔli ma, e yi a sunbu.

38 A to a fala e xa, a naxa, a e mi fa a toma sɔnɔn, na yi e sunu kati. E sa a mati han kunki deen na.

21

Pɔli siga fena Yerusalɛn taani

1 Nxu fata xanbini, nxu yi nxu tinxin Kosi bɔxɔn na kunkin kui. Na xɔtɔn bode, nxu sa so Rɔde bɔxɔni, nxu yi keli menni nxu fa Patara taani.

2 Nxu yi kunkina nde li men naxan yi fɔxɔ igeni gidima siga Fenisa yamaan binni, nxu yi te na kui.

3 Nxu Sipiri bɔxɔn toxina, nxu yi dangu a ra, a lu kɔmen fɔxɔn binni. Nxu yi siga Siriya yamaan binni. Nxu sa Tire taan li, kunkin yi lanma a xa goronne ragodo denaxan yi.

4 Nxu yi Yesu fɔxɔrabirane ndee li men. Nxu yi lɔxɔ xun keden ti ne fema. E yi a fala Pɔli xa Alaa Nii Sarijanxin senbeni, e naxa, a a nama siga Yerusalɛn taani.

5 Koni na xunsagin janxina, nxu yi keli, nxu siga. Yesu fɔxɔrabirane birin yi sa nxu mati, e nun e jaxanle nun e diine han taan fari ma. Nxu yi nxu xinbi sin baan de, nxu yi Ala maxandi menni.

6 Na xanbi ra, nxu yi nxu ɲungu nxu bode ma, nxu so kunkin kui, e tan yi xεte e konni.

7 Nxu yi sigama kunkin kui, keli Tire taani siga Pitolome taani, nxu yi denkeleya muxune xɔntɔn na yi, nxu fεriɲen e fεma.

8 Na xɔtɔn bode nxu yi keli mɛn, nxu yi siga Sesariya taani. Nxu yi sa so Filipi Xibaru Faɲi Raliin konni naxan yi na muxu sugandixi soloferene ye.*

9 Dii tɛmɛ fututare rasɔlɔnxi naanin yi Filipi yii, ne yi nabiya falane tima.

10 Nxu xi dando tixin na, nabiin naxan yi xili Agabusi, na yi fa sa keli Yudaya yi.

11 A yi fa nxu fεma, a yi Pɔli a tagi xidin tongo, a yi a yete sanne nun a yiine xidi na ra, a naxa, “Alaa Nii Sariɲanxin naxa, ‘Yahudiyane tagi xidini ito kanna xidima ikiini Yerusalɛn taani, e a so siya gbɛtɛne yii.’ ”

12 Nxu na mɛ waxatin naxan yi, nxu birin yi Pɔli mafan, a a nama siga Yerusalɛn taani.

13 Koni a yi nxu yabi, a naxa, “Nan-fera ε wugama han ε n bɔɲɛn kala? Amasɔtɔ n yitɔnxi na a ra e xa n xidi Yerusalɛn taani, e yi n faxa Marigi Yesu xinla fe ra.”

14 A to mi tin nxɔ falan suxe, nxu mi kankan a ma, nxu yi a fala, nxu naxa, “Marigin sagoon xa liga.”

15 Na lɔxɔne to dangu, nxu yi nxu yitɔn, nxu yi siga Yerusalɛn taani.

16 Yesu fɔxɔrabirana ndee yi nxu mati keli Sesariya taani. E yi nxu xali Menason Sipiri kaan konni, nxu yi lan nxu xa yigiya denaxan yi. Yesu fɔxɔrabiran nan yi a ra xabu waxati xunkuye.

Pɔli yi Yaki xɔntɔn

17 Nxu Yerusalɛn taan li waxatin naxan yi, denkeleya muxune yi nxu yisuxu sɛwani.

18 Na xɔtɔn bode, nxu nun Pɔli yi siga Yaki xɔntɔndeni. Denkeleya yamaan fonne birin yi malanxi na yi.

19 Pɔli yi e xɔntɔn, a yi a wanla birin dentɛgen sa e xa Ala feen naxanye ligaxi siya gbɛtɛne tagi.

20 E na mɛ waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun. E a fala Pɔli xa, e naxa, “Nxu ngaxakedenna, a mato, Yahudiyen wuli wuyaxi bata denkeleya, e birin mɔn tunnafanxi Musaa sariyan suxudeni.

21 Anu, muxune ito nan falaxi e xa, e naxa, a Yahudiyen naxanye birin siya gbɛtɛne ye, a i ne xaranma e xa xεte Musaa sariyan fɔxɔ ra, a e mɔn nama e diine banxulan, a e nama en ma namunne suxu.

22 En fa nanfe ligan nayi? Amasɔtɔ sike yo mi na, e a mɛma nɛn, a i bata fa.

23 Nanara, nxu naxan falama i xa, i xa na liga. Awa, xɛmɛ naanin be naxanye bata e dɛ ti Ala xa.

24 Siga e fɔxɔ ra, ε sa ε rasariɲan ε bode xɔn ma. I mɔn xa e saren fi, alogo e xa e xunne bi. Nayi, birin a kolonma nɛn, a e feen naxanye falaxi i ya fe yi, a ɲɔndi mi e sese ra, koni a i fan yetɛɛn Musaa sariyane suxi.

25 Koni siya gbɛtɛn naxanye tan bata denkeleya, nxu bata nxɔ miriyane sebe, nxu yi a rasiga ne ma. Nxu naxa, e xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurene ma, e nun sube wunli donna nun suben yifaxi donna nun yanga suxuna.”†

26 Na xɔtɔn bode, Pɔli yi na xɛmɛne tongo e yi rasariɲan e bode xɔn ma. Na xanbi ra, a so Ala Batu Banxini alogo a xa a fala e xa e sariɲan lɔxɔne rakamalima waxatin naxan yi, e yi saraxan ba e keden kedenna birin xa.

Pɔli suxu fena Ala Batu Banxini

27 Soge solofereden ɲanmatɔna, Yahudiyen naxanye keli Asi yamanani, ne yi Pɔli to Ala Batu Banxini. E yi yamaan birin nadin a xili ma, e yi a suxu.

28 E sɔnxɔ sɔnxɔ, e naxa, “Isirayila muxune, ε nxu mali. Xɛmɛni ito nan sigama yiren birin yi, a xaranna ti en ma yamaan nun Musaa sariyan

* 21:8: A mato Xɛrane 6.5 nun Xɛrane 8.5-40 kui.

† 21:25: A mato Xɛrane 15.20 kui.

nun yireni ito xili ma. A yetɛɛn bata Girɛkine raso Ala Batu Banxini, e yi na sariɲanna kala.”

²⁹ E ito falaxi nɛn bayo e bata yi Tirofime Efɛsi kaan to a fɔxɔ ra taani, e yengi yi a ma a Pɔli bata yi a raso Ala Batu Banxini.

³⁰ Taan birin yi maxa, yamaan yi e gi sa keli yiren birin yi. E yi Pɔli suxu, e yi mini a bubuɛ Ala Batu Banxini tande ma. E yi a so dɛɛne ragali keden na.

³¹ Yamaan yi waxi Pɔli faxa feni. Muxuna nde yi fa a fala Romi kaane sofa ganla mangan xa, a sɔnxɔ sɔnxɔn Yerusalɛn taan yiren birin yi.

³² Sofa mangan yi sofane nun sofa kemɛn kuntigine xili, e siga e giyɛ yama gbeen fɛma. Na muxune sofane to waxatin naxan yi, e ba Pɔli bɔnbɛ.

³³ Sofa mangan yi sa Pɔli suxu, a yi e yamari, a e xa a xidi yɔlɔnxɔn firin na. Na xanbi ra, a yi maxɔdinna ti a nde a ra, e nun a naxan ligaxi.

³⁴ Koni muxuna ndee yi sɔnxɔma fena nde ra, bonne sɔnxɔma fe gbɛtɛ ma. Sofa mangan mi yi sese yɛɛ toma sɔnxɔ sɔnxɔni. Nayi, a yi yamarin fi a e xa siga Pɔli ra yire makantanxini.

³⁵ Pɔli to e banxin te dɛɛn li, fɔ so-fane xa yi fa a tongo nɛn, e siga a ra amasɔtɔ yamaan yi ɲaɲaraxi.

³⁶ Yamaan birin yi biraxi a fɔxɔ ra, e sɔnxɔma, e naxa, “A xa faxa!”

Pɔli yi a yetɛ yɛba

³⁷ E yi sigama Pɔli ra yire makan-tanxini waxatin naxan yi, a falan ti sofa mangan xa, a naxa, “I tinɲɛ ba n xa falana nde ti i xa?” Sofa mangan yi a maxɔdin a naxa, “I Gireki xuiin mɛma?”

³⁸ Na Misiran kaan xa mi i tan na ba, naxan baxi yamaan namurutedeni, a siga yɛngɛ so muxu wuli naaninna ra tonbonni?”

³⁹ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Yahudiyan nan n tan na, n barixi Tarise taan nin Silisi yamanani, na taa suturaxin dugurena nan n tan na. Yandi, tin n xa falan ti yamaan xa.”

⁴⁰ Sofa mangan yi tin. Nanara, Pɔli yi keli a ti banxin te dɛɛn na, a yamaan masabari a yiin na. Awa, e dunduxina, Pɔli yi falan ti e xa Heburu xuini.

22

¹ A naxa, “Ngaxakedenne nun n fafane, ɛ tuli mati, n xa n xɔnba ɛ xa!”

² E to a mɛ a Heburu xuiin falama, e yi e raxara. Awa, Pɔli yi siga falan ma, a naxa,

³ “Yahudiyan nan n tan na, n barixi Tarise taan nin, Silisi yamanani. Koni n maxuruxi be nin. Gamaliyɛli nan n xaranxi en benbane sariyan suxu kiin ma. Alaa fe kunfan yi n fan yi alo ɛ tan birin kii naxan yi to.

⁴ N fan yi Yesu a Kiraan muxune bɛsɛnxɔnyama han n yi e faxa. N yi xɛmɛne nun ɲaxanle suxuma, n yi e sa kasoon na.

⁵ Saraxarali Kuntigi Singen nun yamaan fonne birin n seren bɛ nɛn na ma, amasɔtɔ n kedin sɔtɔ e ra nɛn, siga en ngaxakeden Yahudiyane ma Damasi taani. Nanara, n yi siga na yi muxuni itoe suxu xinla ma, n yi e xidi, n xɛtɛ e ra Yerusalɛn taani e ɲaxankatadeni.”

Pɔli yi a tubi feen fala

Xɛrane 9.1-19, 26.12-18

⁶ “Awa, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, n bata yi maso Damasi taan na, tɛɛ dɛgɛ gbeen yi ti n ma mafuren keli kore!”

⁷ N bira bɔxɔni. N fala xuiin mɛ, a naxa, ‘Sɔli, Sɔli, i n bɛsɛnxɔnyama nanfera?’

⁸ N yi a maxɔdin, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na?’ Ayi n yabi, a naxa, ‘Yesu Nasarɛti kaan nan n tan na, i naxan bɛsɛnxɔnyama iki!’

⁹ Muxun naxanye yi n fɔxɔ ra, ne fan yi na tɛɛ dɛgɛn to. Koni naxan yi falan tima n xa, e mi na xuiin mɛ.

¹⁰ N yi maxɔdinna ti, n naxa, ‘Marigina, n xa nanfe liga?’ Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Keli, i siga Damasi taani! Ala i yamarixi naxan birin liga fe ra, ne birin sa falama i xa nɛn mɛnni.’

11 Na tɛɛ dɛgɛ gbeen yi n danxu, na ma, n lanfane yi n yii rasuxu e siga n na Damasi taani.”

12 “Awa, xɛmɛna nde yi na yi, naxan yi xili Ananiyasi. Muxu tɔgɔndiyaxin nan yi a ra, a yi Alaa sariyan suxi, Yahudiyān naxanye birin yi dɔxi mɛnni, ne yi a binyaxi kati!

13 Na yi fa, a ti n dɛxɔn, a naxa, ‘Ngaxakedenna Sɔli, seen to fa!’ N yi toon ti keden na, n yi a tan to.

14 A yi a fala, a naxa, ‘N xu benbane Ala bata i sugandi alogo i xa a sagoon kolon, i yi Tinxin Muxun Yesu to, i yi a xuiin yɛtɛɛn mɛ.

15 Amasɔtɔ i bata feen naxanye to, i yi a mɛ, i findima nɛn na seren na muxune birin xa.

16 Awa, i fa nanse mamɛma iki? Keli, i rafu igeni, i yulubine birin xa ba i ma, i yi a maxandi a xinli.’ ”

Pɔli a xɛrayana siyane ma

17 “N xɛtɛxina Yerusalɛn taani, n yi Ala maxandima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, n yi fe toon ti alo xiyena.

18 N yi Marigin to, a yi a fala n xa, a naxa, ‘I mafura, i keli Yerusalɛn taani keden na, amasɔtɔ i sereyaan naxan bama n ma fe yi, e mi na suxuma.’

19 N yi a yabi, n naxa, ‘Marigina, e a kolon yati a n yi sigama salide banxine yi, naxanye dɛnkɛlyaxi i ma, n yi ne sa kasoon na, n yi e bɔnbɔ.

20 E to yi i serena Etiyɛn faxama, n tan yɛtɛɛn yi na, n tin nɛn. Naxanye yi a faxama, n tan nan yi ne dugine kantanma.’

21 Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Siga, amasɔtɔ n na i rasigama nɛn siya gbɛtɛne ma yire makuyene yi.’ ”

22 Yamaan yi e tuli mati Pɔli xuiin na han a yi na fala. E yi sɔnxɔ fɔlɔ kati, e naxa, “A xa faxa! Muxu sifani ito lu daxi mi a ra a nii ra!”

23 E yi sɔnxɔma, e e domane wolima kore, e gbangbanni te.

24 Romi sofa mangan yi yamarin fi, a e xa so Pɔli ra yire makantanxini. A naxa, a e xa a bulan, e yi a maxɔdin

alogo a xa a kolon yamaan sɔnxɔma a ma feen naxan ma.

25 Koni e to a xidi a bulan xinla ma, sofa kɛmɛn kuntigin naxan yi tixi na, Pɔli yi na maxɔdin, a naxa, “A daxa ɛ xa Romi dugurena nde bulan hali ɛ munma naxan makiti singen?”

26 Sofa kɛmɛn kuntigin na mɛ waxatin naxan yi, a yi siga sofa mangan fɛma, a yi na fala, a yi a maxɔdin, a naxa, “I nanfe ligɛ? Romi dugurena nde nan xɛmɛni ito ra!”

27 Nanara, sofa mangan yi siga, a yi Pɔli maxɔdin, a naxa, “A fala n xa, xa Romi dugurena nde nan i tan na?” Pɔli yi a yabi, a naxa, “ɔn, a tan nan nde n na.”

28 Sofa mangan yi a fala, a naxa, “N gbɛti gbeen nan baxi, n findi Romi dugurena ra.” Pɔli yi a yabi, a naxa, “Koni n tan barixi Romi dugurenyaan nin.”

29 Muxun naxanye yi a bulanma nun alogo a xa falan ti, ne yi keli a fɛma keden na. Sofa mangana a kolon waxatin naxan yi, a bata yi Romi dugurena nde xidi yɔlɔnxɔnna ra nun, na fan yi gaxu.

Yahudiyane yi Pɔli makiti

30 Yahudiyane yi Pɔli kansunma feen naxan na, sofa mangan yi waxi na kolon feni. Nanara, na xɔtɔn bode, e yi Pɔli fulun. Sofa mangan yi saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan yamari, e yi e malan. Na xanbi ra, a yi Pɔli ti e yɛtagi.

23

1 Pɔli yi kitisa yamaan mato kati, a naxa, “Ngaxakedenne, n feen naxanye ligaxi Ala yɛɛ xɔri han to, n mi n yɛtɛ yalagima ne ra.”

2 Muxun naxanye yi tixi Pɔli fɛma, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi ne yamari, a e xa Pɔli dɛɛn garin.

3 Pɔli yi a fala a xa, a naxa, “Ala i fan bɔnbɔma nɛn, i tan naxan luxi alo banxin naxan fari mafixa, koni a kuiin lɔxi. I dɔxi n makitideni sariyan xɔn. Koni i tan sariyan kalama

amasɔtɔ i bata yamarin fi, a e xa n bɔnbɔ!”

⁴ Muxun naxanye yi Pɔli fɛma, ne yi a fala a xa, e naxa, “I Alaa Saraxarali Kuntigi Singen nan konbima na ra.”

⁵ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Ngaxakedenne, n mi yi a kolon a Saraxarali Kuntigi Singen nan a ra. Amasɔtɔ a sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘I nama fala naxin ti i ya yamaan mangan ma.’* ”

⁶ Pɔli yi a kolon, a Saduse muxune nun Farisi muxune nan yi na yamaan na. A yi keli, a yi a fala a xuini texin na kitisa yamaan tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, Farisi muxun nan n na. N fafe fan Farisi muxun na a ra. E n makitima bayo n laxi a ra a faxesa muxune kelima nɛn sayani!”

⁷ A na falaxina, Saduse muxune nun Farisi muxune yi fɔlɔ e bode matandɛ, yamaan yi taxun.

⁸ Saduse muxune yi a falama, e naxa, a muxune mi kelima sayani, e mɔn naxa, a malekane mi na hanma sɛnbɛ totarene. Koni Farisi muxune tan yi laxi ne birin na.

⁹ Nanara, sɔnxɔ sɔnxɔ gbeen yi keli. Awa, sariya karamɔxɔna ndee yi keli Farisi muxune yɛ, e ti, e matandin ti kati! E naxa, “Nɔu mi fe naxi yo toxi xɛmɛni ito a fe yi. Yanyina nde, sɛnbɛ totarena nde hanma malekan falan ti a xa nɛn yati!”

¹⁰ Matandin yi gbo ayi han sofa mangan yi gaxu, a e nama Pɔli yibɔ dungi dungi na. Nanara, a sofane yamari, a e xa sa Pɔli tongo yamaan tagi, e siga a ra yire makantanxini.

¹¹ Na kɔɛɛn na, Marigin yi mini Pɔli xa, a naxa, “I wɛkile! I sereyaan bama n xa nɛn Romi taani alo i a liga Yerusalɛn taani kii naxan yi.”

E yanfɛn so Pɔli ma

¹² Na xɔtɔn bode, Yahudiyane yi e malan e lan a ma, e yi e kɔlɔ, a e mi donseen donma, e mi igen minma fɔ e Pɔli faxesa.

¹³ Naxanye na feni tɔn, e dangu muxu tonge naanin na.

¹⁴ Na xanbi ra, e siga saraxarali kuntigine nun fonne fɛma, e naxa, “Nɔu bata nɔu kɔlɔ, a nɔu nama sese don fɔ nɔu Pɔli faxesa.

¹⁵ Awa, nayi ɛ tan nun kitisa yamaan xa xɛraan nasiga Romi sofa mangan ma, a a xa Pɔli rafa ɛ ma alogo ɛ xa a fe fɛsɛfɛsɛ. Nɔu yitɔnxi nɔu xa a faxesa benun a xa be li.”

¹⁶ Koni Pɔli magilɛna dii xɛmɛn na yanfan mɛxina, a yi siga yire makantanxini, a sa feni ito fala Pɔli xa.

¹⁷ Na xanbi ra, Pɔli yi sofa kɛmɛn kuntigina nde xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Banxulanni ito tongo, i siga a ra sofa mangan fɛma, a waxi falana nde ti feni a xa.”

¹⁸ A yi a tongo, a siga a ra sofa mangan fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, “Pɔli naxan kasoon na, na nan n xilixi, a yi a fala n xa, a naxa, a n xa fa banxulanni ito ra i fɛma amasɔtɔ a waxi fena nde fala feni i xa.”

¹⁹ Sofa mangan yi banxulanna yii rasuxu, a siga a ra a danna, a sa a maxɔdin, a naxa, “I nanfe falama n xa?”

²⁰ Banxulanna yi a fala a xa, a naxa, “Yahudiyane bata lan a ma a tila e xa i mafan, a i xa Pɔli rasiga kitisa yamaan ma alogo e xa a fe fɛsɛfɛsɛ.

²¹ Koni i nama i tuli mati ne ra amasɔtɔ e dangu muxu tonge naanin na naxanye luxunxi Pɔli yɛɛ ra. E birin bata e kɔlɔ, a e nama sese don, e nama e min, han e yi a faxesa. E yitɔnxi na nan ma iki. E i ya yamarin nan tun legedenma.”

²² Sofa mangan yi a fala, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa fa fala i bata na yɛba n xa.” A banxulanna yiba, a yi siga.

Pɔli yi rasiga Felisi ma

²³ Sofa mangan yi sofa kɛmɛn kuntigi firin xili, a naxa, “E sofa kɛmɛ firin tongo, e nun soo kan tonge solofere nun tanba kan kɛmɛ firin. E ne yitɔn, siga Sesariya taani to kɔɛɛn na dɛge waxatin na dangu.

²⁴ E fa soona ndee ra Pɔli tongo xinla ma, alogo a xa sa yamana kanna Felisi konna li bɔɲɛ xunbenli.”

* 23:5: Xɔrɔyaan 22.27

²⁵ Na xanbi ra, a kɛdin sɛbɛ, a naxa,
²⁶ “N tan Kilɔdi Lisiyasa bata i tan Felisi yamana kan fajin xɔntɔn.

²⁷ Yahudiyane xɛmɛni ito suxi, a yi luxi ndedi, e xa a faxa. N to a kolon a Romi dugurena nan a ra, nxu nun n ma sofane yi siga, nxu sa a rakisi.

²⁸ E a kansunma feen naxan na, n yi waxi na kolon feni. Nanara, n siga a ra e kitisa yamaan fɛma.

²⁹ N yi a to, a e a kansunma e sariya kala feen nan na, koni a mi fe yo ligaxi, a faxɛ feen naxan ma hanma e a sɛ kasoon na feen naxan ma.

³⁰ Koni n to a mɛ a Yahudiyane bata yanfan so a ma, n yi a rasiga i ma keden na. N mɔn yi a kansun muxune yamari a e xa sa e mawuga i tan fɛma.”

³¹ Yamarin naxan fi sofane ma e yi na liga. E yi Pɔli tongo, e siga a ra Antipatiri taani.

³² Na xɔtɔn bode sofaan naxanye siga e sanni, ne yi xɛtɛ yire makan-tanxini. Soo kanne yi Pɔli tongo.

³³ E yi siga Pɔli ra Sesariya taani, e yi a so yamana kanna yii, e kɛdin fan so a yii.

³⁴ Yamana kanna yi kɛdin xaran, a Pɔli maxɔdin a kelixi yamanan naxan yi. A a kolon waxatin naxan yi, a a kelixi Silisi yamanan nin,

³⁵ a naxa, “I kansun muxune na be li waxatin naxan yi, n na n tuli matima nɛn i ya fe ra na waxatini.” Na xanbi ra, a yamarin fi a kantan muxune xa Pɔli mara yamana kan banxini.

24

Yahudiyane yi Pɔli kansun

¹ Soge suulun danguxina, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi siga Sesariya taani e nun yamaan fonna ndee nun muxu xun mayɛngɛn naxan xili Teritule. Ne yi e mawuga Pɔli fari yamana kanna yetagi.

² E to Pɔli maxili, Teritule yi Pɔli kansun fɔlɔ falani itoe yi, a naxa, “Felisi manga fajina, nxu bɔɲɛ xunbeli gbeen naxan sɔtɔma i barakani, e nun

i feen naxanye yitɔnxi i ya xaxili-mayani, nxu siyaan sabati feen na,

³ nxu fe fajin naxanye birin sɔtɔma i yii waxatin birin e nun yiren birin yi, nxu barikan birama i xa na ra, manga Felisi.

⁴ Koni hali na, nxu nama i ya waxatin tongo. Nanara, n na i mafanma, yandi i tuli mati nxu dɛntɛgɛ xuiin na ndedi.

⁵ Nxu bata xɛmɛni ito to, muxu tɔrɔ gbeen na a ra naxan sɔnxɔ sɔnxɔn nakelima Yahudiya yamaan yɛ dunuɲa yiren birin yi. A tan nan Yesu Nasareti kaana dinan yɛɛratiin na.

⁶ A mɔn bata kata a xa Ala Batu Banxina sariɲanna kala. Nanara, nxu a suxi. A xɔnla yi nxu ma, nxu xa a makiti alo nxɔ sariyan kii naxan yi.

⁷ Koni sofa mangana, Lisiya yi fa a tongo nxu yii karahanni.

⁸ Na xanbi ra, a yi yamarin fi, a a kansun muxune xa fa i fɛma. Xa i xɛmɛni ito maxɔdin, i yetɛna a kolonma nɛn nxu a kansunma feen naxan birin na.”

⁹ Yahudiyane fan yi tin na falan ma, e naxa, a ɲɔndi nan na birin na.

Pɔli yi a xɔnba Felisi yetagi

¹⁰ Yamana kanna yi Pɔli yamari, a a xa falan ti. Pɔli yi a fala, a naxa, “N na a kolon, a i bata findi kitisaan na siyani ito xun na xabu ɲɛɛ wuyaxi. Nanara, n na n xɔnbama i yetagi xaxili ragidini.

¹¹ I yetɛɛn nɔɛ a kolonɲɛ nɛn yati, a munma dangu xi fu nun firin na singen xabu n siga Yerusalɛn taani Ala batudeni.

¹² E mi n lixi Ala Batu Banxini muxɛ matandide yi, hanma yamaan kui sodeni salide banxine yi hanma yire gbɛtɛ yi taani.

¹³ E n kansunma feen naxanye ra iki, e mi nɔɛ na ɲɔndin yitɛ i ra.

¹⁴ N na n tiyɛ na ra i yetagi fa fala a n na n benbane Ala nan batuma Yesu a Kiraan xɔn e a falan naxan ma a wule dinan nan a ra. Anu, feen naxan birin sɛbɛxi Sariya Kitabun kui e nun nabine kitabune kui, n laxi ne birin na.

15 Nɔu nun itoe birin yigi saxi Ala yi kii kedenna nin, a faxa muxune kelima nɛn sayani, tinxin muxune nun tinxintarene birin.

16 Nanara, n na n fanga bɛrɛn ligama waxatin birin, alogo n nama n yɛtɛ yalagi Ala yɛtagi e nun muxune yɛtagi.”

17 “N bata yi jɛɛ dando ti n mi Yerusalɛn taan li. Koni iki, n sigaxi Yerusalɛn taani nɛn alogo n xa siga kiseene ra n kon kaa yiigelitɔne xa. N mɔn yi saraxane ba Ala xa.

18 N bata yi n yɛtɛ rasarijan, e n li Ala Batu Banxini na ligadeni waxatin naxan yi. Gali mi yi n fɛma, sɔnxɔ sɔnxɔn mi yi na.

19 Koni Yahudiyɛn naxanye kelixi Asi yamanani, ne nan yi lanma e xa fa i yɛtagi n kansundeni, xa fena nde e kui n xili ma.

20 Xanamu, muxun naxanye be, ne xa a fala n kalan naxan tixi, n yi tixi kitisa yamaan yɛtagi waxatin naxan yi.

21 Fɔ n falan naxan tixi e tagi n xuini texin na, n naxa, ‘E n makitima to bayo n laxi a ra a faxa muxune kelima nɛn sayani!’ ”

22 Felisi naxan yi Yesu a Kiraan kolon ki faji, na yi falani so, a yi a fala e xa, a naxa, “Sofa mangan Lisiyasa na fa waxatin naxan yi, n yi i ya kitin bolon.”

23 A yi a fala sofa kɛmɛn kuntigin xa, a xa Pɔli kantan kasoon na, a yi a xɔnbɛnin ndedi, a e mɔn nama tondi a xɔyine xa a mali a makone ra.

Pɔli Felisi nun Dirusila yɛtagi

24 Xi dando danguxina, Felisi nun a jaxanla Dirusila yi fa, Yahudiya jaxanla nan yi na ra. Felisi yi xɛraan nasiga Pɔli xilideni, a yi a tuli mati a falan na lan dɛnkɛleyaan ma Alaa Muxu Sugandixin ma Yesu.

25 Koni Pɔli yi falan tima waxatin naxan yi lan tinxinna nun yɛtɛ suxun nun kiti famatɔna fe ma, gaxun yi Felisi suxu. A yi a fala a xa, a naxa, “Siga singen, xa waxati sa lu n yii, n na i xile.”

26 A mɔn yi waxi a xɔn a Pɔli xa gbetin so a yii. Na nan yi a ra a yi a xilima waxatin birin alogo e xa batu.

27 Nɛɛ firin danguxina, Pɔrusu Fɛsitu yi dɔxɔ yamana kanyani Felisi funfuni. Felisi yi waxi a xɔn ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Pɔli lu kasoon na.

25

Pɔli Fɛsitu yamana kanna yɛtagi

1 A faan xii saxanna yamanani, Fɛsitu yi keli Sesariya taani siga Yerusalɛn taani.

2 Saraxarali kuntigine nun Yahudiya fonne yi e mawuga Pɔli fari.

3 E yi Fɛsitu mafan a a xa e rafan feen liga, a yi fa Pɔli ra Yerusalɛn taani. E bata yi yanfan so a ma nun, e yi wama a faxa feni kira yi.

4 Fɛsitu yi e yabi, a naxa, “Pɔli maraxi kasoon na Sesariya taani, n tan fan yɛtɛɛn mi buma, n siga na yi.

5 Xa a fe jaxi ligaxi, e yɛɛratina ndee xa siga n fɔxɔ ra Sesariya taani, e sa a kansun.”

6 Fɛsitu yi lu e fɛma xii solomasɛɛɛ han fu yatɛ, na xanbi ra, a siga Sesariya taani. Na xɔtɔn bode, a yi dɔxɔ kiti sadeni, a yi e yamari, a e xa Pɔli raso.

7 Pɔli na li waxatin naxan yi, Yahudiyɛn naxanye yi kelixi Yerusalɛn taani, ne yi ti a rabilinni, e fe jaxi wuyaxi sa a xun ma, e mi yi nɔɛ naxanye jɔndin mayitɛ.

8 Koni Pɔli yi a yɛtɛ xɔnba, a naxa, “N mi kala yo tixi Yahudiyane sariyan ma hanma Ala Batu Banxin ma hanma Romi Manga Gbeen ma.”

9 Fɛsitu yi waxi a xɔn ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Pɔli maxɔdin, a naxa, “I waxi a xɔn ma, i xa siga Yerusalɛn taani, i sa makiti feni itoe ma n yɛtagi na yi ba?”

10 Pɔli yi a fala, a naxa, “N tixi Romi Manga Gbeena kiti saden ni ito ra, a lan n xa makiti be. N mi tinxintareya ligaxi Yahudiyane ra hali alo i yɛtɛna a kolon kii naxan yi.

11 Xa n bata tinxintareyaan liga hanma fe gbɛtɛ, n faxɛ naxan ma, n mi

tondimā n xa fāxa. Koni itoe wulen nan sama n xun ma. A mi dāxa muxu yo xa n so e yii. Nba, Manga Gbeen xa n makiti Romi taani!”

¹² Fesitu yelin falan tiyε a maxadi muxune xa waxatin naxan yi, a yi Pōli yabi, a naxa, “I bata Romi Manga Gbeena fe fala, na ma, i sigama nεn Manga Gbeen yetagi!”

Pōli yi ti manga gbete yetagi

¹³ Xii dando to dangu, Manga Agiripa nun Berinisi yi siga Fesitu xōntōndeni Sesariya taani.

¹⁴ E to yi xii wuyaxi radanguma na, Fesitu yi Pōli a fe yεba Mangān xa, a naxa, “Muxuna nde be, Felisi naxan luxi kasoon na.

¹⁵ N siga Yerusalēn taani waxatin naxan yi, Yahudiyane saraxarali kuntigine nun yamaan fonne mawugan sa nεn a fari, a n xa a yalagi.

¹⁶ Koni n yi a fala e xa, n naxa, Romi kaane mi darixi muxun faxε benun e nun a kansun muxune xa ti kitisaan yetagi a yi a yεba.

¹⁷ Nanara, e birin yi fa n fōxō ra be. N mi bu tixi n yi a makiti fōlō na xōtōn bode, n yamarin fi a e xa fa xεmεn na.

¹⁸ A kansun muxune yi ti koni n yi mirixi feen naxin naxanye ma, e mi a kansun ne sese ra

¹⁹ fō e to lu e bode matandε e dinana fe ra e nun Yesu a fe, naxan bata fāxa, koni Pōli naxan ma fe falama a a bata keli sayani.

²⁰ N tan mi yi a kolon n naxan ligε matandi sifani ito yi. Nanara, n yi Pōli maxōdin, xa a yi wama siga feen nin Yerusalēn taani alogo a xa sa makiti feni ito ra mεnni.

²¹ Koni Pōli yi wa a feen xali feni Manga Gbeen yetagi Romi taani. Nanara, n yi yamarin fi a e xa a ramara han n yi a rasiga Romi Manga Gbeen ma.”

²² Agiripa yi a fala Fesitu xa, a naxa, “N fan waxi xεmεni ito xuiin name feni.” Fesitu yi a yabi, a naxa, “I a xuiin namεma nεn tila.”

²³ Na xōtōn bode Agiripa nun Berinisi yi fa, yama gbeen biraxi e fōxō ra binyeni. E tan nun sofa kuntigine nun taan muxu gbeene yi siga malan

banxini. Fesitu yi yamarin fi, a e xa fa Pōli ra.

²⁴ Fesitu yi a fala, a naxa, “Manga Agiripa nun muxun naxanye birin nxu dεxōn ma be, ε bata xεmεni ito to Yahudiya yamaan birin mawugan saxi naxan fari Sesariya taan nun Yerusalēn taani. E birin yi lu sōnxō sōnxε, e naxa, a a mi lan a xa lu a nii ra sōnōn.

²⁵ Koni n mi fefe toxi a faxε naxan ma. Koni a yetεen bata Romi Manga Gbeena fe fala. Na nan a toxi, n yi a ragidi n xa a rasiga.

²⁶ Koni fala kεndε yo mi n yii n naxan sεbεma Manga Gbeen ma. Nanara, n bata fa a ra ε yetagi katarabi i tan Manga Agiripa ma, alogo en na yelin a fεsεfεsεdeni, n nεε fena nde sεbε nεn.

²⁷ Amasōtō n tan yεε ra yi, a mi lan n kasorasaan nasiga Manga Gbeen ma, fō n na a yεba a kalan naxan tixi.”

26

Pōli yi a yetε xōnba

¹ Agiripa yi a fala Pōli xa, a naxa, “Waxatini i yii i falan ti i yetε a fe yi.” Pōli yi a yiini te, a yi a yetε xōnba iki:

² A naxa, “Manga Agiripa, Yahudiyane n kansunma feen naxanye ra, n sεwaxi to, n xa ti i yetagi n xōnbadeni i xa lan ne birin ma.

³ Amasōtō i Yahudiyane namunne nun matandine birin kolon ki fajī. Awa yandi, n bata i mafan, i tuli mati n na ki fajī.”

⁴ “Yahudiyane birin n sōnna kolon xabu n dii nōrεyani. Xabu a fōlōni, n na n ma siimayaan maxalixi n siyaan nun Yerusalēn taan nin.

⁵ E n kolon xabu to mi a ra. E nεε sereyaan bε nεn, xa e sa wa, fa fala n yi Farisi muxune nan yε, naxanye findixi nxō dinan dina xōnxōnne ra.

⁶ Ala en benbane tuli sa naxan na, n yigi saxi na nin. Na nan a ligaxi, e n makitima iki.

⁷ En bōnsōn fu nun firinne birin yigi saxi na tuli sa rakamalixin nan to fe yi, e nεma Ala batuε kōεen nun

yanyin na e sɔbɛɛn birin na. Mangana, Yahudiyane n kansunma na yigin nan ma fe ra.

⁸ Nanfera ε tan mi laxi a ra a Ala faxa muxune rakelima nɛn sayani?”

⁹ “N tan fan ma miriyani, n bata yi a ragidi nun n xa Yesu Nasarɛti kaan xinla yɛngɛ.

¹⁰ N na nan liga Yerusalɛn taani. N nɔɔn sɔtɔ saraxarali kuntigine ra, n yi muxu sariɲanxi wuyaxi sa kasoon na. E na yi e faxa feen nata, n yi n xuiin fi.

¹¹ N yi e ɲaxankatama salide banxine birin yi sanɲa ma wuyaxi. N yi e karahanma e xa e Marigin nayeleftu. N ma xɔlɔn yi gbo ayi e xili ma han n yi e bɛsɛnxɔnya yamana gbɛtɛne taane yi.”

Pɔli yi a tubi feen fala

Xɛrane 9.1-19 nun 22.6-16

¹² “Na ma, lɔxɔna nde, n yi siga Damasi taani saraxarali kuntigine nɔɔn nun e tinna ma.

¹³ Mangana, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, tɛɛ dɛgɛ gbeen yi ti nxu nun n fɔxɔrabirane ma keli kore, a dɛgɛn yi gbo sogen xa.

¹⁴ Nxu birin yi bira bɔxɔni. N yi xuina nde mɛ Heburu xuini naxan yi a falama n xa, a naxa, ‘Sɔli, Sɔli, i n bɛsɛnxɔnyama nanfera? A xɔdɔxɔ i tan ma, i tondi i gbɛngbɛn muxun bun alo turana.’

¹⁵ N yi maxɔdinna ti, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Yesu nan n tan na, i naxan bɛsɛnxɔnyama.

¹⁶ Koni keli, i ti. N minixi kɛnɛnni i xa nɛn alogo i xa findi n ma walikɛɛn na, i feen naxanye toxi n ma fe yi to, i findi ne seren na e nun n naxanye yitama i ra.

¹⁷ N ni i ratangama nɛn i ya yamaan ma e nun siya gbɛtɛne, n na i xɛma naxanye ma

¹⁸ alogo i xa sa e yɛɛne rabi, i yi e ba dimin nun Setana nɔɔn bun ma, i fa e ra Alaa kɛnɛnna ma. Xa e dɛnkɛlɛya n ma, e yulubi xafarin sɔtɔma nɛn, e lu Ala muxu sariɲanxine yɛ.’ ”

Pɔli yi a wanla fe fala

¹⁹ “Nanara, Manga Agiripa, n fe toon naxan ti keli kore, n mi na matandi.

²⁰ N yi kawandin ba Damasi kaane nun Yerusalɛn kaane nun Yudaya kaane birin nun siya gbɛtɛne fan tagi. N yi a fala e xa, n naxa, e xa e xun xanbi so e hakɛne yi, e fa Ala ma, e kɛwanle yi a yita fa fala a e bata tubi.

²¹ Yahudiyane n suxi Ala Batu Banxini na nan ma, e kata n faxa feen na.

²² Koni Ala n malima nɛn han to, n mɔn be alogo n xa sereyaan ba birin xa, muxudin nun muxu gbeen. N mi sese falama fɔ nabine nun Musa bata yi naxan fala nun lan fe famatɔne ma.

²³ E naxa, a Alaa Muxu Sugandixin yi tɔrɔma nɛn, a findi muxu singen na naxan kelima sayani, a yi kɛnɛnna rali a yamaan nun siya gbɛtɛne ma.”

²⁴ Awa, Pɔli to yi a yɛtɛ xɔnbama na kiini, Fɛsitu yi a fala a xuini texin na, a naxa, “Pɔli, seen nan soxi i yi! I ya xaran gbeen bata seen naso i yi!”

²⁵ Pɔli yi a yabi, a naxa, ‘Fɛsitu, muxu faɲina, se mi soxi n yi. N ɲɔndin nun lɔnnin nan falama i xa.

²⁶ Amasɔtɔ Manga Agiripa feni ito kolon, nayi n nɔɛ falan tiyɛ a xa nɛn xaxili ragidini. N laxi a ra, a a feni itoe kolon ki faɲi, bayo e mi rabaxi luxunni.

²⁷ Manga Agiripa, i laxi nabine falane ra ba? N na a kolon a i bata la e ra!”

²⁸ Agiripa yi Pɔli yabi, a naxa, “I n finde Yesu mantonna ra waxatidini ito yi ba?”

²⁹ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Xa waxatin xunkuya ayi ba, xa a dungi ayi ba, n na Ala maxandima nɛn i tan xa e nun naxanye birin tuli matixi n na to, alogo ε xa lu alo n tan kii naxan yi to, ba yɔlɔnxɔnni itoe ra!”

³⁰ Na xanbi ra, mangan nun yamana kanna nun Berinisi nun muxun bonne birin yi keli,

³¹ e to yi minima, e yi lu a falɛ e bode xa, e naxa, “Xɛmɛni ito mi fefe ligaxi a faxɛ naxan ma hanma a sama kasoon na naxan ma.”

³² Agiripa yi a fala Fɛsitu xa, a naxa, “Xa xɛmɛni ito mi yi maxandin ti nun

a Romi Manga Gbeen xa a makiti, en yi a bejinma nen nun.”

27

Pɔli yi siga Romi taani

¹ E lan a ma waxatin naxan yi, a nxu xa siga kunkin kui Itali yamanani, e yi Pɔli nun kaso ra muxuna ndee so sofa kɛmɛn kuntigina nde yii naxan yi xili Yuliyusi, Romi Manga Gbeena sofane yɛ.

² Nxu so kunkina nde kui naxan keli Adiramiti taani. A yi danguma Asi yamanan fɔxɔ igen taa dɛɛne nan na. Arisitaraki yi nxu fɔxɔ ra, Masedoniya kaan naxan keli Tesaloniki yi.

³ Na xɔtɔn bode nxu yi sa so Sidɔn taani. Awa, Yuliyusi yi fe faɟin naba Pɔli xa, a tin a xa siga a xɔyine fɛma fanda fendeni.

⁴ Nxu to keli na yi, nxu siga igen tagini dɛnaxan xili Sipiri, bayo foyen bata yi a xun sa nxu ma.

⁵ Nxu yi fɔxɔ igeni gidi Silisi nun Panfiliya yamanan dɛxɔn ma, nxu yi sa Mira taan li Lisi yamanani.

⁶ Sofa kɛmɛn kuntigin yi kunkina nde li na naxan yi kelixi Alesandire taani, a sigama Itali yamanani. A yi nxu raso na kunkin kui.

⁷ Nxu yi siga ndedi ndedi han xii wuyaxi, han nxu sa Sinidi bɔxɔn li fɔxɔ igen tagi tɔrɔni. Bayo foyen mi yi tinma nxu xa siga mɛn binni, na yi a liga nxu siga Kirɛti bɔxɔn bode fɔxɔn na fɔxɔ igen tagi, nxu yi dangu Salemone gɛmɛn yɛtagi.

⁸ Nxu yi dangu xareyaan dɛxɔn tɔrɔni, nxu yi yirena nde li dɛnaxan yi xili Tide Faɟina Lase taan dɛxɔn ma.

⁹ Nxu bata yi bu sigatini han igen xun ma sigatiin yi magaxu ayi nxu ma. Yahudiyane sun suxu waxatin bata yi dangu nun. Na nan a liga Pɔli yi e rakolon,

¹⁰ a naxa, “Ngaxakedenne, n bata a to, en ma ige xun ma sigatiin findima gbalon nan na. Xa en siga, a findima kala nan na kunkin nun a kui seene ma e nun en tan yɛtɛɛn ma.”

¹¹ Koni sofa kɛmɛn kuntigin yi laxi kunki ragine kuntigin nun kunki kannu xuiin na dangu Pɔli a falan na.

¹² Bayo na bɔxɔni, kunki tiden mi yi fan ɟɛmɛn nadanguden na, muxu wuyaxi yi waxi kata feni, a nxu xa siga Kirɛti bɔxɔn kunki rati-deni ɟɛmɛn nadangudeni dɛnaxan xili Fenixi, dɛnaxan yɛɛ rafindixi sogododen ma.

Foye gbeena fe fɔxɔ igen xun ma

¹³ Foyedin yi fɔlɔ fɛ keli yiifanna ma. E yi e miri, a e waxɔn feen bata liga e xa. Nanara, e yi kunkin nati seen ba igeni, e lu sigɛ Kirɛti bɔxɔn dɛ.

¹⁴ Koni mafurɛn, foye gbeen yi keli xareyaan mabinni, naxan xili, “Kɔmɛn ma foyena.”

¹⁵ Na foyen yi kunkin tuntun. E mi yi nɔɛ kunkin natiyɛ. Nxu yi a lu foyen yi siga nxu ra.

¹⁶ Nxu yi dangu bɔxɔna nde dɛxɔn, naxan xili Kawuda. Nde yi ba foyen na mɛnni. Nxu yi kata gbeen ti nxu xa marakantan kunkidin nate kunkin fari.

¹⁷ E a rate waxatin naxan yi, e yi lutine xidi kunkin na a rabilinni alogo a nama kala. E yi gaxuxi a foyen nama kunkin xali a sa bɔnbɔ Sirite ɟɛmɛnsin gbiligbinle ra. Nanara, e yi kunkin nati seen nagodo, foyen yi lu sigɛ nxu ra.

¹⁸ Foyen yi nxu bɔnbɔ ki faɟi. Na xɔtɔn bode, e yi goronne ramini fɔlɔ kunki gbeen kui, e yi e rawoli ayi igeni.

¹⁹ A soqe saxandeni, kunki ragine yɛtɛɛn yi kunkin nagi seene rawoli ayi igeni.

²⁰ Xii wuyaxi nxu mi sogen to hanma sarene. Koni foyen tan yi gboma ayi nen tun. Dɔnxɛn na nxu yi yigitɛɛ, a nxu mi fa kisima.

²¹ A bata yi xii wuyaxi ti e mi e dɛge. Pɔli yi keli, a ti muxune tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, ɛ yi lanma nun ɛ yi n xuiin suxu ɛ mi keli Kirɛti bɔxɔni. ɛ mi yi kalan nun bɔnbɔ gbeeni itoe sɔtɔma nun.”

²² Nba, iki n na ε mafanma nɛn, ε xa ε wɛkilɛ. Muxu yo mi faxama, kunkin nan tun kalama.

²³ Amasɔtɔ n Marigina Ala, n naxan batuma, na malekana nde bata a maso n na to kɔɛɛn na.

²⁴ A yi a fala n xa, a naxa, ‘Pɔli, i nama gaxu! A fɛrɛ mi na fɔ i xa ti Romi Manga Gbeen yɛtagi. Ala bata i sigati bodene birin fan niin fi i ma a hinanni.’

²⁵ Nanara, ngaxakedenne, ε wɛkilɛ amasɔtɔ n bata dɛnkɛleya Ala ma, a a ligama nɛn alo a falaxi n xa kii naxan yi.

²⁶ Koni ɛn sa dinma nɛn bɔxɔna nde ra igen tagi.”

²⁷ Awa, foyen yi nxu rasigama Adiriyatike fɔxɔ igen xun ma a xi fu nun naaninden, kɔɛ tagini, kunki ragine yi sike a nxu bata maso xareyaan na.

²⁸ E se maliga seen sinxina igeni, e yi a to a igen yi tilin kanke yɛ tonge naanin. E sigaxina ndedi, e mɔn yi a maliga, e yi a to a tilinna kanke yɛ tonge saxan nan lixi.

²⁹ E yi gaxu, a kunkin nama a din gɛmɛne ra. Nanara, e kunkin nati wure naanin nagodo igeni kunkin xanbi ra. E digi kuye baan na.

³⁰ Kunki ragine yi waxi keli feni kunkin kui. E maratanga kunkidin nagodo igen xun ma. E a liga alo e yi kunkin nati sena ndee nan nagodoma kunkin yɛɛ ra igeni.

³¹ Koni Pɔli yi a fala sofa kɛmɛn kuntigi gbeen nun sofane xa, a naxa, “Xa kunki ragini itoe mi lu kunkin kui, ε mi kisima.”

³² Nanara, sofane yi maratanga kunkidin xidi lutine rasɛgɛ ayi, a sin igeni.

³³ Kuye baan masoxina, Pɔli yi e birin mafan a e xa donseen don, a naxa, “A xii fu nun naaninna nan to, ε legeden tiini han iki ε munma donse don.

³⁴ Nanara, n na ε mafanma, alogo ε xa donseen don, bayo ε makona a ma ε kisi. Hali xun sɛxɛ kedenna ε tan sese mi bɔnɔma a yi.”

³⁵ Pɔli yelin falan tiyɛ waxatin naxan yi, a buruna nde tongo, a barikan bira Ala xa e birin yɛɛ xɔri, a buruni gira, a a don fɔlɔ.

³⁶ Bonne fan yi e wɛkilɛ, e birin yi donseen don.

³⁷ Nxu tan naxanye birin yi kunkin kui, muxu kɛmɛ firin muxu tonge solofere muxu sennin.

³⁸ E birin lugo waxatin naxan yi, e donseen nawoli ayi igeni alogo kunkin xa yelefu ayi.

Kunkin kala fena

³⁹ Kuye to yiba, kunki ragine yi bɔxɔn naxan toma, e mi yi na kolon, koni e sa igen to soxi bɔxɔn kui mɛɲɛnsin yirena nde yi. E yi lan a ma a e xa kunkin nasiga mɛɲɛnsinna ma, xa e nɔɛ.

⁴⁰ E yi kunkin nati wurene fulun, e yi e lu fɔxɔ igeni. E mɔn yi kunki matinxin seene xidi lutine fulun. E yi kunkin nasiga dugin nate kunkin yɛɛ ra. Foyen yi lu kunkin nasigɛ xareyaan binni.

⁴¹ Koni kunkin yi sa ɲɛmɛnsinna gbiligbinla li igen bun. Kunkin xunna yi digi, a mi yi fa nɔɛ sigɛ. Walanna sɛnbɛn yi a xanbin kala.

⁴² Sofane yi lan a ma, a e xa kaso ra muxune birin faxa alogo muxu yo nama a futuxulu, a siga igen xun ma.

⁴³ Koni sofa kɛmɛn kuntigin yi waxi a xɔn ma nɛn, a xa Pɔli rakisi. Nanara, a yi e raxɔlɔ, a e nama na liga. Koni naxanye birin yi nɔɛ baan gidɛ, a yi ne yamari, a ne singe xa e bɔxɔn igen ma siga xareyaan na.

⁴⁴ Awa, a dɔnxɛn naxanye yi luxi, a ne xa farinne suxu hanma kunkin wudi dungina ndee, e bira bodene fɔxɔ ra. Nxu birin yi xareyaan li hɛrini.

28

Pɔli Malita fɔxɔ ige tagi bɔxɔni

¹ Nba, nxu to xareyaan li hɛrini, nxu yi a mɛ a na bɔxɔn yi xili nɛn Malita.

² Nxu yi rafan na dugurenne ma kati! Tulen yi fa, xunbenla yi mini.

Nayi, e yi tɛɛn sa nxu xa, e nxu yisuxu ki faɲi.

³ Pɔli yi yegene malan, a yi e sa tɛɛni, tɛɛn wuyenna to gbo ayi, saɲin yi mini, a yi a singan Pɔli yiin na.

⁴ Na dugurenne yi saɲin to singanxi Pɔli yiin na, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxu faxan nan xɛmɛni ito ra, hali a to bata tanga fɔxɔ igen ma, hakɛn mi tinma a xa lu a nii ra.”

⁵ Koni Pɔli yi a yiin lisan, saɲin yi bira tɛɛni, sese mi a to.

⁶ E birin yengi yi a ma, a a yiin yi xungboma nɛn hanma a yi bira a faxa sa! Koni e bu a legedenɲɛ, e mi fefe to lige a ra. Nanara, e yi e miri fe gbɛtɛ ma, a alana nde nan yi Pɔli ra.

⁷ Bɔxɔna nde yi na dɛxɔn ma naxan yi Pubiliyusi gbeen na, mɛnna mangana. Na yi nxu yigiya binyeni xii saxan.

⁸ Pubiliyusi fafe furaxin yi saxi saden ma, fati mawolonna nun wulixɔnden nan yi a ma. Pɔli yi so a konni, a sa a yiin sa a ma, a yi Ala maxandi a xa, a yi a rakɛndɛya.

⁹ Na liga waxatin naxan yi, furemaan naxanye birin yi na bɔxɔni, ne yi fa, e rakɛndɛya.

¹⁰ E yi nxu binya kii wuyaxi. Nxu to yi kelima na, e yi nxu fanda se wuyaxi ra.

Pɔli yi keli Malita yi

¹¹ Kike saxan to dangu, nxu mɔn yi siga kunki gbɛtɛ kui naxan yi kelixi Alesandire yi. Na bata yi ɲɛmɛn nadangu na bɔxɔni. E alane, gulun sawura firin yi tixi na kunkin xunna ma.

¹² Nxu yi Sirakusi taan li, nxu xii saxan ti mɛnni.

¹³ Nxu yi keli na yi, nxu sa Regiyo taan li. Na xɔtɔn bode foyen yi fa folɔ keli sogeteden yiifanna ma, nxu xii firin ti kunkin kui nxu sa Pusɔle taan li.

¹⁴ Nxu yi dɛnkɛɛya muxuna ndee li mɛnni. Ne yi nxu mafan, a nxu xa lɔxɔ xun keden ti e fɛma. Nxu sa Romi taan li na kii nin.

¹⁵ Dɛnkɛɛya muxun naxanye yi Romi taani, ne yi nxu fa feen mɛ. E yi fa nxu ralandeni han Apiyusi

Lɔxɔtiden nun yiren naxan xili “Xɔɲɛ Yigiya Banxi Saxanna.” Pɔli ne to waxatin naxan yi, a yi barikan bira Ala xa, a yi senbɛn sɔtɔ.

Pɔli yi Romi taan li

¹⁶ Nxu Romi taan li waxatin naxan yi, e yi tin a Pɔli xa lu a danna mɛnni, sofana nde yi lu a sanna.

¹⁷ Xi saxan danguxina, Pɔli yi Yahudiya muxu gbeene xili. E malan waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, hali n to mi sese ligaxi en ma yamaan na hanma n yi en benbane namun fena nde kala, e bata n suxu Yerusalɛn taani, e yi n so Romi kaane yii.

¹⁸ Ne yelin xanbini maxɔdinne tiyɛ n ma, e yi lan a ma e xa n beɲin amasɔtɔ e mi fefe toxi n faxɛ feen naxan ma.

¹⁹ Koni Yahudiyane mi tin. Na yi a liga, n yi a fala a Romi Manga Gbeen xa fa n makiti, hali n to mi yi waxi n siyaan xun maxidi feni.

²⁰ Na nan a liga, n yi a fala, n naxa, fɔ n xa i to, n yi falan ti i xa. N xidixi yɔlɔnxɔnni itoe ra Isirayila kaane yigin nan ma fe ra.”

²¹ E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi kɛdi yo sɔtɔxi i ya fe yi sa keli Yudaya yamanani. Nxu ngaxakeden yo mi kelixi na yi naxan fa i xili ɲaxin falaxi.

²² Koni nxu waxi i kui feen kolon feni amasɔtɔ nxu a kolon, muxune dinani ito mafalama yiren birin.”

²³ Nanara, e yi waxatina nde sa Pɔli xa. Muxu wuyaxi yi siga Pɔli yigiyaan na, Pɔli yi Alaa Mangayana fe yeɓa e xa, keli xɔtɔnni han ɲinbanna. A mɔn yi kata Yesu a fe yitadeni e ra Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xɔn alogo e xa la Yesu ra.

²⁴ Ndee yi la a falan na, koni ndee mi tin dɛnkɛɛyɛ.

²⁵ Koni bayo e yi xuyama ayi lantareyani, Pɔli yi ito fala e xa, a naxa, “Alaa Nii Sariɲanxin bata ɲɔndin fala ɛ benbane xa Nabi Esayi xɔn.

²⁶ A naxa, ‘Siga, i sa a fala yamani ito xa, i naxa: ɛ tuli matima nɛn han,

koni ε mi fefe famuma.
 Ε seen matoma nen han,
 koni ε mi a yigβema.

²⁷ Amasotɔ yamani ito bɔnen xɔdɔxɔ,
 e bata e tunla dutun,
 e yi e yeen naxi.

Xa na mi yi a ra nun,
 e yeene yi toon tima nen,
 e tunle yi falan mε,
 e xaxinla yi feen famu,
 e yi xεε n ma,

n yi e rakendeya.*

²⁸ Nanara, ε xa a kolon Alaa kisi feen
 falan bata siga siya gbεtεne ma. Ne
 tan e tuli matima nen.”

²⁹ Pɔli yelin ito fale waxatin naxan yi,
 Yahudiyane yi xεε e bode matandε.

³⁰ Pɔli yi nen firin ti na, a banxi saren
 fima. Naxanye birin yi fama a fεma, a
 yi ne birin nasεnεma.

³¹ A yi Alaa Mangayaan kawandin
 ba, a yamaan xaran Marigi Yesu
 Alaa Muxu Sugandixina fe ma xaxili
 ragidin birin yi. Muxu yo mi a raxɔlɔ.

* **28:27:** Esayi 6.9-10

Romi Kaane Pɔli Alaa Falan Naxan Nasiga Romi Kaane Ma

Nɛɛ dando dangu xanbini Yesu faxan nun a kenla sayani, Yahudiya denkeleya muxune yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali fɔɔ Romi taani, manga taana. Nanara, benun Pɔli xa kawandin ba waxatin naxan yi Siriya nun Asi nun Gireki yamanane yi, denkeleya yamaan yi fa Romi taani. Ala to a fala Pɔli xa fa fala a a xa siga han dunuɗa danna, a yi waxi siga feni Romi taan nun Esipajɗa yamanan nin denaxanye sa Romi taan xanbi ra pon! A Kitabun yireni ito seɓɓexi Romi taan denkeleya muxune nan ma a sigatiin xili yi naxanye yi e malanma Pirisila nun Akila konni. A yi waxi a xɔn ma nɛn, ne xa a mali a sigatini, e sena ndee so a yii alogo a xa sa na yire makuyen li denkeleya yamaan munma yi sɔtɔ denaxan yi.

Pɔli yi katama Kitabun yireni ito yi nɛn a xa a yita mɛnna denkeleya muxune ra a tan a xerayaan nakamalima kii naxan yi siya gbetene ye. Kitabun yireni ito Pɔli a kawandi ti kiin nan yɛbama dangu Kitabun yire gbeteye ra a naxanye seɓɓe alogo mɛn kaane xa tin a mali feen ma. A tan yetɛɛn bata a kawandin falani so iki, a naxa, “N mi yagixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliye, bayo Ala senben na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, fɔɔ Yahudiyane ma siga siya gbetene ma.” (Romi Kaane 1.16).

Xera Pɔli waxatini, matandi wuyaxi yi Yahudiyane nun siya gbetene tagi denkeleya muxune ye. A gbengbenna, siya gbetɛ muxune na findi denkeleya muxune ra, xa a yi lanma ne xa Yahudiyane sariyan suxu hanma e nama a suxu. Na yi findixi matandi gbeen nan na han a fe yi fala Pɔli a kɛdi wuyaxi yi. Kitabun yireni ito yi, Pɔli a falama a a Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, na siyane birin nan gbee ra (Romi Kaane 1.16). A mɔn a yɛbama Ala

hake kanne rakisima kii naxan yi, a findi ndenden na, naxan denkeleyaxi Yesu ma (Romi Kaane 1.18 han 8.39).

Na xanbi ra, a yi a fala Alaa falan nakamalima kii naxan yi Yahudiyane fe ra hali Yahudiya muxuna ndee to tondi Yesu yate Alaa Muxu Sugandixin na. A falama a na tondin mi nɔɛ Alaa falan kale bayo dɔnxɛn na, a hinanna ne fan lima nɛn (Keli Romi Kaane sora 9 ma han 11). Na kui, Ala bata hinan siya gbetene fan na benun Yahudiyane mɔn xa xɛtɛ a ma waxatin naxan yi alogo Yesu a fe Xibaru Fajin xa siya gbetene li, e yi dunuɗa yi gidi sarijanxin liga. (Keli Romi Kaane 12.1 ma han 15.13).

A rananna, Pɔli a falama e xa fa fala a wama siga feni Romi taan nun Esipajɗa yamanani alogo a xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali mɛn kaane fan ma. A yi Romi kaane xɔntɔn (15.14 han 16.27). Naxanye birin wama a kolon feni Ala muxune rakisima kii naxan yi, Kitabun yireni ito e malima nɛn na ra.

Pɔli Xibarun Fajin naxan nalima

¹ N tan Pɔli, Alaa Muxu Sugandixina Yesu a walikɛna, Ala bata naxan xili alogo n xa findi a xeraan na, a yi n yɛba alogo n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali, n bata ito seɓɓe ɛ ma.

² Ala yamaan tuli sa Yesu a fe Xibaru Fajini ito nan na a nabine falane xɔn e Kitabu Sarijanxine kui.

³ A dii xɛmɛna fe nan yi a ra, naxan barixi Dawuda bɔnsɔnni fati bendɛn mabinni,

⁴ Alaa Nii Sarijanxin mɔn yi a mayita senbeni fa fala a Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra, bayo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani.

⁵ Ala bata nxu findi xerane ra a hinanni Yesu xinla barakani alogo siyane birin xa a xuiin suxu denkeleyani.

⁶ ɛ tan fan na muxune ye, Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata naxanye xili.

⁷ Awa, ε tan naxanye birin Romi taani, Ala xanuntenne, a mən naxanye xili, ε yi findi a yama sarijanxin na, n bata ito seβε ε birin ma.

En Fafe Ala nun Marigi Yesu, a Muxu Sugandixin xa hinanna nun bəne xunbenla fi ε ma.

Ala maxandin nun barika birana

⁸ N barikan nan singe birama Ala xa ε birin ma fe ra, Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani. Amasəto muxune ε denkeleyana fe falama dunuɲa yiren birin yi.

⁹ Ala nan n seren na, n walima naxan xa a Dii Xemena fe Xibaru Faɲin nalini n niin birin na. A a kolon a n miriyana ε xən ma waxatin birin

¹⁰ n nema Ala maxandε waxati yo yi. N na Ala maxədinma, xa a sagoon na a ra, a xa fεren fi n ma n siga ε konni.

¹¹ Amasəto ε to xənla n ma kati, alogo Alaa Nii Sarijanxin bata naxan fi n ma, n yi na nde radangu ε ma, ε yi senben sətə

¹² alogo en yi en bode ralimaniya en ma denkeleyani.

¹³ Ngaxakedenne, n waxi a xən ma ε xa a kolon, n bata yi kata nun sanɲa ma wuyaxi, n xa sa ε xəntən koni n mi fεre sətə. N yi waxi a xən ma, n xa denkeleya muxuna ndee sətə ε konni alo n na a sətə siya gbətene ye kii naxan yi.

¹⁴ Goronna n xun ma n xa wali birin fema, Girekine nun xuluntarene e nun xaxilimane nun xaxilitarene.

¹⁵ Nanara, a xənla n ma han, n xa Yesu a fe Xibaru Faɲin nali ε tan Romi kaane fan ma.

Yesu a fe Xibaru Faɲina senbena

¹⁶ N mi yagin Yesu a fe Xibaru Faɲin naliye, bayo Ala senben na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, folə Yahudiyane ma siga siya gbətene ma.

¹⁷ Yesu a fe Xibaru Faɲin bata tinxinyaan makenen, Ala naxan fima muxune ma. Na foləxi denkeleyaan nan ma a ranan denkeleyaan ma, alo a seβexi kii naxan yi Kitabuni, a naxa,

“Naxan na tinxin denkeleyaan xən, na nii rakisin sətəma nen.”*

Muxune yalagi fena

¹⁸ Ala bata a xələn makenen sa keli ariyanna yi lan muxune Ala kolontareyaan nun e tinxintareyaan ma naxanye ɲəndin luxunma tinxintareyani.

¹⁹ Amasəto muxune nəe naxan kolonɲe Ala fe yi, e bata na yigβε, bayo Ala bata yi na makenen e xa.

²⁰ Bayo xabu dunuɲa da, Ala kɲaan naxanye mi toma yeen na alo a habadan senben nun a Alayana, ne yigβema ki faɲi, bayo muxune e famuma a daala xən. Nanara, e mi nəe e yete xun mafale.

²¹ Hali e to Ala kolon, e mi a binyama, e mən mi barikan birama a xa. Koni e miriyane bata lu fuyan. E xaxilitareyaan yi e bəne lu dimini.

²² E bata e yete yate xaxilimane ra, koni e findi daxune ra.

²³ E bata habadan Alaa binyen masara suxurene ra naxanye rafalaxi muxune nun xəline nun subene nun bubu seene maligan na naxanye faxama.

²⁴ Nanara, Ala bata e rabeɲin e xəsi feene yi e bəne kunfaxi naxanye xən, e yi lu e bode fati rayelefue.

²⁵ E yi Alaa ɲəndin masara wulen na, e wali dali seene xa, e yi e batu, benun e xa daala kanna Ala yeten batu naxan lan a batu han habadan. Amina.

²⁶ Na feene ma, Ala yi e lu e kunfa fe rayelefuxi xəsixine yi. Amasəto hali e ɲaxanle fan bata e mε e da kiin na, e kafu ɲəxəya gbətaye liga naxanye mi daxa.

²⁷ Xemene fan na kii nin, e yi e mε e ɲaxanle kafu ɲəxəyaan na, e yi e bode rakunfa. Xemen nun xemen yi e bode rayagi e kafu. E yi e fe ɲaxin saranna sətə.

²⁸ Bayo e to bata tondi Ala kolonɲe, a bata e rabeɲin e xaxilitareyani, e yi lu fe haramuxine lige.

²⁹ E lugoxi tinxintareyaan sifan birin na, fe ɲaxin nun milen nun ɲaxuna. E lugoxi xəxəlɲnyaan nun

* 1:17: Xabakuki 2.4

faxa ti xɔnla nun lantareyaan nun yanfantenyaan nun marapaxun nun muxu mafalan na.

³⁰ E bata findi muxu xili kalane nun Ala yaxune nun yanda muxune nun wasodene nun muxu kanbaxine ra, e fe ɲaxi kɔtɛ nɛnɛne raminima, e murutɛ e bari muxune ma.

³¹ Xaxilitarene nun lannayatarene nun hinantarene nun kininkinintarene nan e ra.

³² Anu, e Alaa sariya tinxinxin kolon, a muxun naxanye feni itoe ligama, ne lan nɛn, e faxa. Hali na, e luma na feene nan ligɛ tun, a mɔn nafan e ma muxu gbɛtɛye fan yi ne liga.

2

Alaa kitina

¹ I findi ndenden na, i tan naxan bodene yalagima, i mi nɔɛ i yetɛ xun mafalɛ. Amasɔtɔ i bodene yalagin feen naxanye ma, i tan fan yetɛɛn ne ligama. Nayi, i bata i yetɛɛn fan yalagi.

² En na a kolon Ala kiti tinxinxin sama nɛn muxune ma, naxanye fe sifani itoe ligama.

³ Koni i laxi a ra a i tan minɛ Alaa kitin bun ba, i tan naxan bodene yalagima feene ma i tan yetɛɛn naxanye ligama?

⁴ Hanma i yoxi Alaa nɛma fisamanten gbeen ma ba, e nun a diɲana? I mi a kolon a Alaa fanna lan nɛn a yi i sigati kiin maxɛtɛ ba?

⁵ Koni i ya tengbesenyaan ma, i mi waxi i bɔɲɛn maxɛtɛ feni. Nanara, i luma Alaa xɔlɔn fari sɛ naxan namaraxi i xili ma, a yi i li Alaa kiti tinxinxin na mini kɛnɛnni waxatin naxan yi.

⁶ Amasɔtɔ na waxatini, Ala “muxun birin saranma nɛn a kɛwanle ra.”*

⁷ A habadan nii rakisini fima nɛn muxune ma naxanye na e tunnafan fe fajin ligadeni e yi binyen nun xun-nayerenna nun faxatareyaan fen.

⁸ Koni a xɔlɔn nun a bɔɲɛ teen kɛlima nɛn muxune xili ma naxanye e

yetɛ yigboma, e tondi ɲɔndin ma, e lu tinxintareyaan bun.

⁹ Awa, tɔrɔn nun kɔntɔfinle sama nɛn fe ɲaxi rabane birin fari, fɔlɔ Yahudiyane ma siga siya gbɛtɛne ma.

¹⁰ Koni Ala binyen nun xunna kenla nun bɔɲɛ xunbenla fima nɛn fe fajin rabane ma, fɔlɔ Yahudiyane ma siga siya gbɛtɛne ma.

¹¹ Amasɔtɔ Ala mi muxune rafisama e bode xa.

¹² Naxanye birin yulubin ligama, e mi Musaa sariyan bun, ne halagima nɛn hali ba na sariyan na. Koni naxanye birin yulubin ligama Musaa sariyan bun, ne yalagima nɛn sariyan xɔn.

¹³ Amasɔtɔ naxan na a tuli mati sariyan na, na xa mi Ala kɛnɛnxi koni naxan na sariyan suxu, Ala na nan yatɛxi tinxin muxun na.

¹⁴ Awa, siya gbɛtɛn naxanye mi Musaa sariyan kolon ne na fena nde liga naxan daxa sariyani e gbee muxu-yaan xɔn, ne bata e gbee sariyan namini hali Musaa sariyan to mi yi e yii.

¹⁵ Na a yitama nɛn a sariyan yamarin naxan fixi, na yi sebɛxi e bɔɲɛn nin. E yetɛ xaxinla fan luma e kawandɛ, a yi e fe kalan yita e ra waxatina nde, a mɔn yi e kɛwanle xun mayɛngɛ waxati gbɛtɛ.

¹⁶ A ligama na kii nin Ala na mini muxune wundo feene makitideni lɔxɔn naxan yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani, alo n Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, na a falan kii naxan yi.

Yahudiyane nun sariyana fe

¹⁷ Koni i tan naxan a falama a Yahudiyani nan i ra, i yengi saxi sariyan ma, i yetɛ matɔxɔma Ala yi,

¹⁸ i a sagoon kolon, sariyan bata i xaran fe fisamantenna sugandin ma.

¹⁹ I laxi a ra fa fala a danxutɔne yii rasuxun nan i tan na, e nun kɛnɛnna naxan muxune malima dimini,

²⁰ naxan xaxilitarene xaranma e nun diidine karamɔxɔna, bayo i laxi

* **2:6:** A mato Yaburin 62.13 nun Sandane 24.12 kui.

a ra a i bata fe kolonna nun jɔndin yetɛɛn sɔtɔ sariyani.

²¹ Nayi, i tan naxan bonne xaranma, i yetɛ xaranma ba? I tan naxan kawandin bama a muxun nama muɗan ti, i tan mi muɗan tiin ba?

²² I tan naxan tɔnna dɔxɔma yalunyaan na, i tan mi yalunyaan ligan ba? Suxurene raɗaxu i tan naxan ma, i mi e batu banxine kui seene tongon ba?

²³ I i yetɛ matɔxɔma sariyani, koni i Ala matandima sariya kalan xɔn!

²⁴ Amasɔtɔ, Kitabun naxa, “Ala xinla rayelefuxi siya gbɛtɛne ye ɛ tan nan ma fe ra.”†

²⁵ Yahudiyane banxulanna lan, xa i sariyan suxu. Koni xa sariya kalan nan i ra, hali i banxulanxi, i fa yatɛxi nɛn alo siya gbɛtɛ banxulantarena.

²⁶ Siya gbɛtɛn naxanye mi banxulanxi, xa ne sariyan suxu, Ala mi na yatɛ alo Yahudiya sariya suxune ba?

²⁷ Xa banxulantarena Alaa sariyan suxu, a mi i tan Yahudiya banxulanna yalagɛ ba? Amasɔtɔ i sariyan kalama, hali a seɓɛxin to i yii.

²⁸ Yahudiya dinan maligan muxun naxan yi, na mi findixi Yahudiya kɛndɛ yetɛɛn na. Banxulan feen mi findixi fati bɛndɛna fe gbansanna ra.

²⁹ Koni muxun findima Yahudiya kɛndɛn na a kui feene nan xɔn. Banxulanya kɛndɛn luma muxun bɔɗɛn nin fata Alaa Nii Sarijanxin na. Sariya seɓɛxi mi a ra. Na muxu sifan mi tantunna sɔtɔma adamadiine ra fɔ Ala yetɛna.

3

¹ Nanse Yahudiyane rafisaxi muxun bonne xa nayi? Banxulanna tɔnɔn nanse ra?

² Tɔnɔ wuyaxi a ra kiin birin yi. A singen naxan na, Ala bata a falane birin taxu Yahudiyane ra.

³ Awa, na di, xa dɛnkɛɛyaan mi muxuna ndee yi, na Alaa tinxinna kalɛ ba?

⁴ ɛn-ɛn de! Jɔndin kanna nan Ala ra hali muxune birin findi wule

falane ra. A seɓɛxi Kitabuni, a naxa, “Nanara, i na falan ti, i tan nan tinxin. I na kitin sa, i yoon sɔtɔ.”*

⁵ Koni xa en ma tinxintareyana Alaa tinxinna raminima kɛɛnni, en nanse falama lan na feen ma? Ala mi tinxintareyaan xan ligama nayi, a na a xɔlɔn nagodo en ma? N falan tima alo muxune.

⁶ ɛn-ɛn de! Xa a yi na kii nin nun, Ala nɔɛ dunuɗa makite di?

⁷ Koni na di? Xa Alaa jɔndin makɛɛnma n ma wulen nan xɔn, a binyen yi fari sa, nanfera n tan mɔn yalagɛ nayi alo yulubi kanna?

⁸ Nayi, nanfera en mi a falama, en naxa, “En fe jaxin liga alogo a xa yatɛ fe fajin na?” Wule falana ndee na falan sama nxu xun ma. Na kanne yalagi daxin na a ra.

Muxu yo mi na naxan tinxin

⁹ A di nayi? Nxu tan fisa bonne xa ba? ɛn-ɛn de! En bata yi a yigbɛ nun fa fala Yahudiyane nun siya gbɛtɛne birin yulubin sɛnbɛn bun ma,

¹⁰ alo a seɓɛxi Kitabuni kii naxan yi, a naxa,

“Tinxin muxu yo mi na hali keden pe!

¹¹ Muxu yo mi na naxan fe kolon.

Muxu yo mi na naxan Ala fenma.

¹² Muxun birin bata kiraan fata. E birin bata lu fufafu.

Muxu yo mi a fajin nabama hali muxu keden pe!

¹³ E kɔɛ yinle rabixi alo gaburuna,

yanfa falane nan e lenne ma. E fala xuine xɔlɔ

alo koson xɔlɛna.

¹⁴ E dɛɛn nafexi dangane nun fala xui xɔlɛne nan na.

¹⁵ E mafura wuli raminideni.

¹⁶ Gbalon nun kalan nan e kirane xɔn.

¹⁷ E mi bɔɗɛ xunbenla kiraan kolon!

¹⁸ E mi gaxuma Ala yeɛ ra mumɛ!”†

† 2:24: Esayi 52.5 * 3:4: Yaburin 51.6 † 3:18: Yaburin 14.1-3 nun 53.2-4 nun 5.10 nun 140.4 e nun Esayi 59.7-8 nun Yaburin 36.2

19 Anu, en na a kolon a sariyan naxan birin falama, a falama muxune nan xa naxanye sariyan bun, alogo birin dæen xa suxu, dunuḡa muxune birin yi kolon fe kalane ra Ala yetagi.

20 Nanara, adamadi yo mi yatæxi tinxin muxun na Ala yeε ra yi sariya suxun xɔn, bayo sariyan yulubin nan tun yitama en na.

21 Koni iki, ba sariyan na, tinxinna nde bata mini kenenni Ala naxan fima muxune ma, Sariya Kitabun nun nabine kitabune bata yi naxan seren ba.

22 Naxanye birin na denkeleya, Ala ne ratinxinma a yeε ra yi nen denkeleyaan xɔn Yesu yi, Alaa Muxu Sugandixina. Amasɔtɔ tagi raba mi na.

23 Muxun birin bata yulubin liga. Nanara, e mi Alaa binyen sɔtɔxi.

24 Koni Ala muxune kima tinxinni a hinanna nan xɔn, a yi e xunba a Muxu Sugandixin Yesu barakani.

25 Ala a tan nan findixi a solona saan na e nun yulubi xafari saraxana, na muxune xa naxanye na denkeleya a wunla ma. Na bata a gbee tinxinna yita. Bayo yulubin naxanye liga benun iki, a mi yi muxune yulubine saranma e ra a dijan waxatini,

26 koni a bata wa a tinxinna yita feni waxatini ito yi, alogo a xa tinxin feu, a mɔn yi muxune ratinxinḡe ayi a yeε ra yi naxanye bata denkeleya Yesu ma.

27 Nayi, muxune lan e xa e yete matɔxɔ nanfe ma? Sese! Nanfera? E to sariyan suxi, e yete matɔxɔma na nan na ba? En-en, na mi a ra, fɔ e denkeleyana.

28 Amasɔtɔ en bata a to muxun tinxinma Ala yeε ra yi denkeleyaan nan xɔn, hali ba sariya suxun na.

29 Yahudiyane nan tun gbee Ala ra ba? Siya gbetene fan ma Ala xa mi a tan na ba? Siya gbetene fan ma Ala na a ra yati!

30 Ala kedenna na a ra naxan Yahudiyane ratinxinma a yeε ra yi

denkeleyaan xɔn e nun siya gbetene fan na denkeleya kedenna xɔn.

31 Na bunna næn a en xa sariyan bejin denkeleyani ba? En-en de! En lan nen en yi sariyan yate.

4

Ibrahimisaala

1 En nanse falama en siyaan benba Ibrahimisaala a fe yi nayi? A nanse kolonxi feni ito yi?

2 Xa Ibrahimisaala tinxinḡe ayi nen Ala yeε ra yi a kewanla xɔn, a yi a yete matɔxe nen na yi. Koni a mi næ na lige Ala yetagi!

3 Kitabun nanse falaxi lan na fe ma? A naxa, "Ibrahimisaala yi denkeleya Ala ma, Ala yi na yate tinxinna ra a xa."*

4 Muxun naxan na wali, a yi a saranna sɔtɔ, na mi yatema kiseen na a xa, bayo a wali saranna na a ra.

5 Koni muxun naxan mi walima, koni a laxi Ala ra naxan Ala kolontarene matinxinma, Ala na kanna denkeleyaan yatema nen tinxinna ra.

6 Dawuda fan muxuna sewana fe falaxi na kii nin, Ala naxan yatæxi tinxin muxun na, ba kewanle ra, a naxa,

7 "Sewan na kanna xa, naxan ma sariya kalane bata mafelu naxan yulubiye bata xafari.

8 Sewan na adaman xa, Marigin bata dija naxan haken ma."†

9 Na sewan findixi Yahudiya banxulanxine nan gbansan gbee ra ba hanma siya gbetene fan? Awa, en baxi a faladeni, en naxa, a Ala Ibrahimisaala denkeleyaan yate nen tinxinna ra a xa.

10 Koni na liga waxatin mundun yi? A bata yi banxulan hanma a munma yi banxulan? A munma yi banxulan.

11 A banxulanyaan sɔtɔ nen a tinxinyaan taxamasenna ra a naxan sɔtɔxi a denkeleyaan xɔn benun a xa banxulan waxatin naxan yi. Nanara, Ibrahimisaala yi findi muxune birin benban na naxanye denkeleyaxi Ala

* 4:3: Dunuḡa Fɔlɔn 15.6 † 4:8: Yaburin 32.1-2

ma, na yi yate e xa tinxinna ra hali e mi banxulanxi.

¹² Naxanye banxulanxi, e mɔn biraxi nxu benba Iburahima denkeleyaan fɔxɔ ra Iburahima yi naxan yi nun benun a xa banxulan, ne fan benban nan Iburahima ra.

Ala Iburahima tuli sa naxan na

¹³ Ala yi Iburahima nun a bɔnsɔnna tuli sa, a naxa, dunuɲa findima nɛn e keɛn na. Koni a mi na tuli saan sɔtɔxi sariyan xan xɔn fɔ a tinxinna denkeleyaan barakani.‡

¹⁴ Xa muxune yi na keɛn sɔtɔxi sariya suxun nan xɔn nun, nayi denkeleyaan tɔnɔ mi na. Ala en tuli saxi nɛn nayi fuyan!

¹⁵ Amasɔtɔ sariyan nan fama Alaa xɔlɔn na, bayo xa sariya mi na, sariya kalan fan mi na.

¹⁶ Nayi, Ala en tuli saxi denkeleyaan nan baraka yi, alogo a xa findi Alaa hinanna ra Iburahima yixɛtene birin xa naxanye sariyan sɔtɔxi e nun naxanye fan denkeleya alo Iburahima. Iburahima nan en birin benban na,

¹⁷ alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “N na i findima nɛn siya wuyaxine benban na.”§ A tan nan en benban na Ala yɛɛ ra yi, Iburahima denkeleya Ala naxan ma, Ala naxan faxa muxune niin birama e yi, Ala naxan seen yamarima naxan mi na, a yi taran na.

¹⁸ Iburahima denkeleya nɛn a yigin ma, hali a yigin xunna to mi yi toma. Na kiini, a yi findi “siya wuyaxine benban na,” alo Ala a fala a xa kii naxan yi, a naxa, “I yixɛtene luma na kii nin.”*

¹⁹ A bata yi jɛɛ kemɛ jɔxɔndɔn sɔtɔ nun, fayida a fati bɛndɛn yi faxa feni, a jaxanla Saran fan yi findixi gbantan na koni a denkeleyaan tan yi kɛnde.

²⁰ Ala a tuli sa naxan na, a mi sikɛ na ma denkeleyatareyani, koni a denkeleyana a senbɛ so nɛn, a yi Ala binya.

²¹ A yi laxi a ra yati, fa fala Ala a tuli saxi naxan na, a senbɛn na rakamalima nɛn.

²² Nanara, Ala na yate nɛn tinxinna ra a xa.†

²³ Koni na falan mi sebexi a tan keden ma fe ra, fa fala, “A yatɛxi tinxinna ra a xa.”

²⁴ A mɔn sebexi en tan nan xa bayo na yatɛma tinxinna ra en tan fan xa, en na denkeleya Ala ma naxan en Marigi Yesu rakelixi sayani.

²⁵ Yesu faxaxi en hakɛne nan ma fe ra, a yi keli sayani, a en natinxin Ala yɛɛ ra yi.

5

Tinxinyana fe Ala yɛɛ ra yi

¹ Bayo en bata tinxinjɛ ayi Ala yɛɛ ra yi denkeleyaan xɔn, lanna bata taran en nun Ala tagi Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

² A bata en nafa a hinanni denkeleyaan xɔn en naxan yi iki. En yi sɛwa Alaa binyen sɔtɔ feen yigin na.

³ En mɔn sɛwaxi en ma tɔrɔne ra amasɔtɔ en na a kolon a tɔrɔn fama tunnafanna nan na.

⁴ Tunnafanna yi fa lannayaan na. Lannayaan yi fa yigin na.

⁵ Na yigin mi en yanfama, amasɔtɔ Ala bata a xanuntenyaan sa en bɔjɛni a Nii Sarijanxin xɔn ma, a bata naxan fi en ma.

⁶ Amasɔtɔ senbɛ mi yi en na waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin faxa nɛn Ala kolontarene fe ra a waxati ragidixini.

⁷ Fayida muxɛ mi yi tinjɛ faxɛ tinxin muxuna fe ra, koni yanyina nde, muxuna nde susɛ nɛn faxɛ muxu fajina fe ra.

⁸ Koni Ala a xanuntenyaan yitaxi en na na kii nin, en mɔn yi yulubi kanne ra waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin yi faxa en xa.

⁹ Iki xa en bata tinxinjɛ ayi Ala yɛɛ ra yi Yesu wunla xɔn ma, a mi sa taganjɛ en kisɛ Alaa xɔlɔn ma a barakani.

‡ 4:13: A mato Dunuɲa Fɔlɔn 12.2-3 nun 17.4-6 nun 22.15-18 kui. § 4:17: Dunuɲa Fɔlɔn 17.5

* 4:18: Dunuɲa Fɔlɔn 15.5 † 4:22: Dunuɲa Fɔlɔn 15.6

¹⁰ Bayo xa Ala yaxun yi en na wax-atin naxan yi, en nun Ala tagin yi yitɔn a Dii Xɛmɛna sayaan xɔn, xa en tagin bata yitɔn nayi, a tagan xun mi na nayi en nakisɛ Yesu a nii rakisin barakani.

¹¹ Koni a birin mi na ra, en mɔn sɛwaxi Ala ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra naxan bata en nun Ala tagini tɔn iki.

En Benba Adama nun Yesu a fe

¹² Nanara, yulubin soxi dunuɗa yi muxu keden peen nan xɔn ma, sayaan fan yi fa yulubin xɔn. Nanara, sayaan bata fa muxun birin ma, amasɔtɔ muxun birin bata yulubin liga.

¹³ Yulubin yi dunuɗa yi nun benun sariyan xa fa, anu xa sariyan mi na, yulubin fan mi yatɛma.

¹⁴ Koni fɔlɔ En Benba Adama wax-atin ma han sa dɔxɔ Musa waxatin na, sayaan mangayaan ligama muxun birin xun na, hali naxanye mi En Benba Adamaa yulubin sifan liga naxan Alaa sariyan kala.

En Benba Adama yi findixi muxu famatɔɔn misaala nan na.

¹⁵ Koni Alaa kiseen mi maligaxi Adama hakɛn na. Hali muxu wuyaxi to bata sayaan sɔtɔ a tan kedenna hakɛn xɔn, Alaa hinanna nun a kiin hinanna gbo na xa, a naxan fixi muxu wuyaxi ma muxu keden peen barakan xɔn, Yesu, a Muxu Sugandixina.

¹⁶ Alaa kiseen nun muxu kedenni ito yulubin mɔn mi rapanma fe kedenna ma. Bayo yulubi keden peen kitin bata a liga adamadiine yi yalagi, koni Alaa kiseen faxi yulubi wuyaxin liga xanbin nin, a yi tinxinyaan nafa.

¹⁷ Xa sayaan bata nɔɔn sɔtɔ muxu kedenna hakɛn xɔn, na muxu kedenna fe ra, na muxune fan mi taganɗe nɔɔn sɔtɛ Alaa Muxu Sugandixin Yesu kedenna dunuɗa yi gidin xɔn, naxanye Alaa hinan jantaren sɔtɔma e nun a kiseen naxan findixi tinxinna ra.

¹⁸ Nanara, birin yalagixi kii naxan yi hakɛ kedenna xɔn, kɛwali tinxinxi

kedenni ito fan bata findi tinxinna ra na kiini naxan nii rakisin nafama muxune birin ma.

¹⁹ Amasɔtɔ muxu wuyaxi findixi hakɛ kanne ra kii naxan yi muxu kedenna fala suxutareyaan xɔn ma, muxu wuyaxi fan natinxinma ayi na kii nin Ala yɛɛ ra yi muxu kedenna a fala suxun barakani.

²⁰ Sariyan bata fa alogo hakɛne xa wuya ayi, koni yulubin gboxi ayi dɛnaxan yi, Alaa hinanna fan bata gbo ayi mɛnni mɔn.

²¹ Nanara, yulubin mangayaan ligaxi kii naxan yi sayani, Alaa hinanna fan mangayaan ligama tinxinyaan xɔn ma na kii nin, a yi en naso habadan nii rakisini, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

6

Sayaan nun siimayana Yesu xɔn

¹ En nanfe falama? En luyɛ yulubine ligɛ ba alogo Alaa hinanna xa gbo ayi?

² En-en de! En luxi nɛn alo en bata faxa yulubin mabinni, en mɔn luyɛ en ma dunuɗa yi gidin ligɛ yulubini di nayi?

³ E mi a kolon ba, a en tan naxanye bata rafu igeni Alaa Muxu Sugandixin Yesu xinli, a en bata rafu a xɔn ma a sayani?

⁴ Nayi, en nun Yesu bata maluxun en bode xɔn ma a sayani en nafuxi igeni waxatin naxan yi, alogo Alaa Muxu Sugandixin kelixi sayani kii naxan yi a fafe a binyeni, en fan xa sigan ti dunuɗa yi gidi nɛnɛni na kiini.

⁵ Amasɔtɔ xa en birin bata findi kedenna ra a sayani, en fan kelima nɛn sayani alo a tan.

⁶ En xa ito kolon: en ma muxuya fonna bata faxa Yesu xɔn wudin ma, alogo en ma muxuya naxan yulubini, na xa jɗan, en yi ba yulubina konyiyani.

⁷ Amasɔtɔ muxun na faxa, a xɔrɔyama nɛn yulubin ma.

⁸ Xa en nun Alaa Muxu Sugandixin bata faxa en bode xɔn ma, en mɔn laxi a ra nayi fa fala en nii rakisin sɔtɔma nɛn en bode xɔn ma.

⁹ Amasotō en na a kolon fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, a mi fa faxama sōnōn, sēnbe mi fa sayaan na a fari sōnōn.

¹⁰ Amasotō a faxa nēn, a faxa yulubin nan ma fe ra sanja ma keden han habadan. Iki a a nii ra, a siimayani Ala nan xa.

¹¹ A na kii nin, ε fan xa ε yete yate muxu faxaxine ra yulubin ma, koni ε luxi ε siimayani Ala xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin.

¹² Nanara, yulubin nama fa mangayaan liga ε fati bēndenī sōnōn naxan faxama, ε lu a waxōn feene ligε.

¹³ ε nama ε fatin yire yo lu yulubini alo yengε so sena tinxintareyaan xa, koni ε yete so Ala yii, alo a bata muxun naxanye rakeli sayani. ε fatin yiren birin so Ala nan yii yengε so seen na tinxinyaan xa.

¹⁴ Na ma, yulubin nama mangayaan liga ε xun na, bayo ε mi fa sariyan bun ma sōnōn, fō Alaa hinanna.

Tinxinyana konyine

¹⁵ Na di nayi? A lan en xa lu yulubin ligε ba, bayo en mi fa sariyan bun ma sōnōn, fō Alaa hinanna? En-en de!

¹⁶ ε mi a kolon ba, ε na ε yete so muxuna nde yii ε findi a xui suxu konyin na, ε findima na kanna konyin nan na ε naxan xui suxuma? A findε yulubin na, i yi faxa, hanma a findε Ala xuiin suxun na, i yi yate tinxin muxun na.

¹⁷ Koni tantunna Ala xa, bayo yulubina konyin nan yi ε ra nun, koni xaranna naxan taxu ε ra, ε bata na suxu ε bōneni.

¹⁸ ε bata xōrōya yulubin ma, ε findi tinxinyana konyine ra.

¹⁹ N dunuḡa misaali ito falama ε xa nēn alogo ε xa a yεε to hali sēnbe to mi ε yi. A fōlōni nun ε bata yi ε fatin birin findi xōsi feene konyin na, ε kεwali ḡaxine yi siga gboε ayi. Koni iki, ε fatin birin xa findi tinxinyana konyin na, ε yi sarijan.

²⁰ ε yi yulubina konyiyani waxatin naxan yi, ε mi yi tinxinyaan bun ma nun.

²¹ ε feen naxanye liga na waxa-tini, ε yagixi naxanye ra iki, ε tōnōn mundun sōtōxi ne yi? Ne rapanna findixi sayaan nan na.

²² Koni iki, ε bata xōrōya yulubin ma, ε findi Alaa konyine ra. ε marasariḡanna nan findixi na tōnōn na, naxan napan findixi habadan nii rakisin na.

²³ Bayo yulubin saranna nan sayaan na koni Alaa kisena, habadan nii rakisin nan na ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

7

Denkeleya muxune bata xōrōya

¹ Ngaxakedenne, ε tan naxanye sariyan kolon, ε a kolon fa fala a sariyan muxun yamarima fanni a daxi.

² A misaala findixi ḡaxanla nan na naxan dōxi xēmen xōn. Na nun a xēmena e bode ra fanni a daxi, koni xa a xēmen faxa, a bata mini sariyan bun naxan yi e xidixi e bode ra.

³ Nanara, xa a dōxō xēme gbete xōn, a xēme singen mōn a nii ra, a bata yalunyaan liga na yi. Koni xa a xēmen faxa, nayi a bata mini na sariyan bun. Nayi, a nōε dōxe gbete xōn nēn, na mi findixi yalunyaan na.

⁴ Ngaxakedenne, ε tan fan bata faxa sariyan mabinni Alaa Muxu Sugandixin fati bēnden xōn ma. Nayi, ε bata findi na gbeen na, naxan kelixi sayani alogo en xa wali fajine kε Ala xa.

⁵ Amasotō fati bēnden napan feene yi en yamarima waxatin naxan yi, yulubin napan fe ḡaxine yi walima en fatine yi sariyan xōn alogo naxan en faxama en yi na liga.

⁶ Koni iki, en bata mini sariyan bun, amasotō en bata faxa sariyan bun, naxan yi en suxi. En fa Alaa Nii Sarijanxina a kira nēnēn nan xōn, en mi fa fe fori sēbexine bun.

Sariyan nun hakεna fe

⁷ En nanfe falama nayi? Sariyan yeteen nan yulubin na ba? En-en de! Sariyan nan a ligaxi n yulubin kolon. Xa sariyan mi yi a fala n xa

nun, i nama mila ayi, n mi yi milan kolonma nun.*

⁸ Na ma, yulubin yi feren soto, a milan sifan birin naso n tan yi sariyan xon ma. Amasoto xa sariyan mi yi na nun, yulubin faxaxin nan yi a ra.

⁹ Sariyan mi yi na waxatin naxan yi, n yi kendε, koni yamarin to fa, yulubin yi fa, n yi faxesa.

¹⁰ Yamarin naxan faxi siimayana fe ra, na faxi sayaan nan na n tan ma.

¹¹ Bayo, yulubin bata feren soto yamarin xon, a yi n yanfa, a n faxesa.

¹² Nanara, sariyan sarijan, yamarin sarijan, a tinxin, a fan.

¹³ Na bunna di? Fa fala naxan fan, na bata findi sayaan na n tan xa? En-en de! Yulubin nan bata n faxesa na se fajin xon, alogo a xa kolon yulubin na. Nayi, yulubin senbe gbeen yi makenen yamarin xon.

Yulubin yi muxun no

¹⁴ En na a kolon fa fala a sariyan fataxi Alaa Nii Sarijanxin nan na, koni fati benden nan n tan na, naxan bata mati a findi yulubina konyin na.

¹⁵ N naxan ligama, n mi na bayen kolon. Amasoto n waxi naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni fo naxan mi rafan n ma n na nan ligama.

¹⁶ N mi waxi naxan liga feni, n na nan ligama. Na a yitama nen fa fala a n bata tin a sariyan fan.

¹⁷ Nayi, n tan xa mi na ligama, koni yulubin nan na ra naxan n yi.

¹⁸ Amasoto n na a kolon a fe fajin mi n tan yi fata n fati benden nafan feene ra, bayo hali fe fajin liga xonla n ma, n mi noε a lige.

¹⁹ N waxi fe fajin naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni n mi waxi fe jaxin naxan liga feni, n luma na nan lige.

²⁰ Feen naxan liga xoli mi n ma, xa n na liga, na bunna nen, fa fala n tan xa mi a ligaxi, koni yulubin naxan n yi.

²¹ Nanara, sariyan naxan walima n tan yi, na ni ito ra. Fe fajin liga xonla

n ma waxatin naxan yi, a fere mi na bayo fe jaxina n yi.

²² Anu, n sewaxi Alaa sariyan na n sondonni.

²³ Koni n sariya gbete nan toma n fati bendeni naxan n xaxinla sariyan yengema, na yi n findi kasorasaan na yulubina sariyan xon ma, naxan walima n fati bendeni.

²⁴ Taro muxun nan n na! Nde n xunbama fati bendeni ito nun a rafan feene yi naxanye n xalima sayani?

²⁵ Tantunna Ala xa en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani!

Nayi, n bata findi Alaa sariyan konyin na n xaxinli, koni n fati benden nafan feene bata n findi yulubina sariyana konyin na.

8

¹ Nanara, muxun naxanye Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, Ala mi fa ne yalagima.

² Amasoto, Alaa Nii Sarijanxina nii rakisin sariyan bata n xaroya yulubin nun sayaan sariyan ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

³ Amasoto sariyan mi yi noε na lige, bayo fati benden nafan feene bata a senben jan. Ala nan na liga, a yi a yetena Dii Xemen nafa adamadi yulubi kanne sawurani, a yulubin yalagi fati bendeni.

⁴ Ala na ligaxi nen alogo sariyan tinxinna xa kamali en yi, en tan naxanye mi fa en fati benden nafan feene ligama, koni fo Alaa Nii Sarijanxin nafan feene.

⁵ Awa, naxanye e fati benden nafan feene ligama, ne luma e mirε na fe sifane nan ma, koni naxanye Alaa Nii Sarijanxin nafan feene ligama, ne luma e mirε Alaa Nii Sarijanxina feene nan ma.

⁶ Fati benden natan miriyane na lu i yi, sayaan nan na ra, koni xa i miriyane keli Alaa Nii Sarijanxin nin, siimayaan nan na ra e nun boje xunbenla.

⁷ Amasoto fati benden natan miriyane findixi Ala yaxun nan na,

* 7:7: A mato Xarayaan 20.17 nun Sariyane 5.21 kui.

bayo e mi nɔɛ i xurɛ Alaa sariyan bun mumɛ!

⁸ Naxanye e fati bɛndɛn nafan feene ligama, ne mi Ala kɛnɛnɲɛ mumɛ!

⁹ Koni ɛ tan mi fa ɛ fati bɛndɛn nafan feene ligama fɔ Alaa Nii Sarijanxin nafan feene, Alaa Nii Sarijanxin to ɛ yi. Amasɔtɔ xa Alaa Muxu Sugandixina Niin mi muxun naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin gbee mi na kannara.

¹⁰ Koni xa Alaa Muxu Sugandixina ɛ tan yi, ɛ fati bɛndɛn bata faxa yulubina fe ra, koni ɛ niina ɛ yi, amasɔtɔ ɛ bata ratinxɲɛ ayi Ala yetagi.

¹¹ Anu, Alaa Niin naxan Yesu rakelixa sayani, xa na lu ɛ yi, a tan naxan Alaa Muxu Sugandixin nakelixa sayani, na mɔn nii rakisin fima nɛn ɛ fati bɛndɛne ma a Nii Sarijanxin barakani naxan luma ɛ yi.

¹² Na ma, ngaxakedenne, goronna en xun ma. Koni fati bɛndɛn tan goronna mi en xun ma en yi a rafan feene liga.

¹³ Amasɔtɔ xa ɛ lu ɛ fati bɛndɛn nafan feene ligɛ, ɛ faxama nɛn. Koni xa ɛ fati bɛndɛn natane faxa Alaa Nii Sarijanxin xɔn, ɛ nii rakisin sɔtɔma nɛn.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin muxun naxanye yii rasuxi, Alaa diin nan ne ra.

¹⁵ Amasɔtɔ ɛ Niin naxan sɔtɔxi, na mi ɛ findixi gaxun konyin na. Koni a bata ɛ findi Alaa diine ra. En xinla tima na nan baraka yi, en naxa, “Baba, n fafe!”

¹⁶ Alaa Nii Sarijanxin yetɛɛn sereyaan bama en niin xa, a Alaa diin nan en tan na.

¹⁷ En to findixi Alaa diine ra, en fama nɛn kɛɛn sɔtɔdeni alo a diine bayo Ala barayin naxan namaraxi a Muxu Sugandixin nun a muxune xa, en na sɔtɔma nɛn. Xa en nun Yesu tɔrɔ en bode xɔn ma, en birin nan a binyen sɔtɔma nayi.

Binyen naxan fama

¹⁸ N bata a kolon a en tɔrɔn naxan sɔtɔma iki, e nun binyen naxan fama, ne tagi kuya kati!

¹⁹ Bayo daala birin luxi nɛn alo a Ala legedenma, a digima na waxatin na han Ala diine nɔrɔn sa minima kɛnɛnni waxatin naxan yi.

²⁰ Amasɔtɔ daala lu nɛn kobiyaan bun.* A sago mi yi a ra, koni Ala sagoon nan a luxi na kiini alogo yigin xa sɔtɔ,

²¹ fa fala daala xɔrɔyama nɛn kalana konyiyaan ma, a yi fa Alaa diine xɔrɔya kɛndɛni.

²² Amasɔtɔ en na a kolon, xabu a fɔlɔni han waxatini ito yi, a luxi alo daala birin kutunma xɔlɛni alo ɲaxanla naxan dii barini.

²³ Koni daala xa mi keden a ra, koni en tan naxanye fan singe Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔxi, en fan sɔxɔlɛxi en bɔɲɛni, en Ala mamɛma waxatin naxan yi a en findi a diine ra, a yi en gbindin xunba.

²⁴ Amasɔtɔ en bata kisi na yigin xɔn. Anu, i yigin saxi feen naxan yi, xa i bata na to, na mi fa xile yigina. En bata yelin naxan sɔtɛ, en fa en xaxili tima na ra di?

²⁵ Koni en munma naxan sɔtɔ, xa en na en yigin sa na fari, en na a mamɛma nɛn tunnafanni.

²⁶ Alaa Nii Sarijanxina en tan sɛnbɛtare kanne malima na kii kedenna nin. Amasɔtɔ en mi a kolon en lan en xa Ala maxandi naxan ma. Koni Nii Sarijanxin yetɛna Ala mafanma en xa kutunni naxan mi nɔɛ falɛ.

²⁷ Ala naxan muxune bɔɲɛ yi feene toma, na a Nii Sarijanxina miriyaan kolon, amasɔtɔ Alaa Nii Sarijanxina Ala mafanma a yama sarijanxin xa alo Ala sagoon kii naxan yi.

²⁸ En na a kolon a Ala feene birin naɲanma a faɲin nan ma a xanu muxune xa, a naxanye xilixi a maragidini.

²⁹ Amasɔtɔ Ala naxanye sugandi a fɔlɔni, a mɔn bata a ragidi a xa ne findi a Dii Xɛmɛn maligane ra, alogo Yesu xa lu alo dii singena a xunyɛne ye.

³⁰ Ala bata yi na ragidi naxanye xa, a mɔn bata ne xili. A naxanye xilixi, a

* **8:20:** A mato Dunuja Fɔlɔn 3.17

mən bata ne ratinxinɲε ayi a yetagi, a mən yi a binyen fi e ma.

Alaa xanuntenyana

³¹ Nayi, en nanse falama na fe ra? Xa Ala en xən, nde fa kelε en xili ma nayi?

³² A tan naxan mi a yetena dii xεmεn natanga, koni a yi a fi en birin xa, nanfera nayi a mi seen birin soε en yii a Dii Xεmεn xən?

³³ Ala bata muxun naxanye sugandi, nde ne kansunɲε? Ala nan yoon fiin kanna ra.

³⁴ Nde nœ en yalagε? Muxu yo, bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata faxa, a mən yi keli sayani, a mən tixi Ala yiifanna ma, a Ala mafanma en xa.

³⁵ Nanse en bε Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyani? Tɔrən nun kəntəfinla ba, hanma bεsɛnɔnyana hanma kamena hanma marabenna hanma gbalona hanma sayana silanfanna ra?† Ne sese mi nœ a ligε.

³⁶ Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa, “E nxu faxama i tan nan ma fe ra ferijɛn gbɛn! E nxu ligama alo yεxεɛn naxan faxa daxi a ra!”‡

³⁷ Koni naxan en xanuxi, en nœn sətəma nɛn na xən feni itoe birin yi fefe.

³⁸ Amasətə n na a kolon yati, sayana hanma dunuɲa yi gidina hanma malekane hanma ɲinanne hanma waxatini itoe hanma waxati famatəne hanma sɛnbε kanne

³⁹ hanma naxanye kore xənna ma hanma naxanye bəxən bun ma, dalise yo mi na yi naxan en bε Alaa xanuntenyani en naxan sətəxi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

9

Ala muxun naxanye sugandixi

¹ N xa ɲəndin fala ε xa Alaa Muxu Sugandixin barakani, n mi wulen falama, n xaxinla mi n yalagima. N seren bama Alaa Nii Sariɲanxini:

² N sunuxi, n bəɲɛn mən səxələxi waxatin birin.

³ Amasətə, n yi waxi nɛn n tan yetɛɛn nan xa Alaa dangan sətə, n yi masiga a Muxu Sugandixin na ngaxakedenne funfuni, n kon kaane,

⁴ Isirayila kaane, e tan naxanye findi Alaa diine ra, e a binyen nun a layirine nun a sariyan nun a batu kiine nun a tulisane sətə.

⁵ E fataxi Nabi singene bənsənnɛ nan na, Alaa Muxu Sugandixin yi mini e tan yi adamadiyaan kii ma. Ala naxan seen birin xun na, na xa tantun habadan! Amina.

⁶ Anu, na xa mi na ra de fa fala a Alaa tuli saan tənə mi fa na, bayo Isirayila kaane birin mi findixi Alaa yamana Isirayila xan na.

⁷ E to barixi Iburahima bənsənni, na mi a ra fa fala e birin findixi Iburahimaa dii kəndɛne nan na. Amasətə Ala a fala nɛn a xa, a naxa, “Naxanye yatema i bənsənnɛ ra, ne minima Isiyaga bənsənnɛ nin.”*

⁸ Na nan na ra, diin naxanye barixi adamadiyaan kii ma, Alaa dii mi ne ra, koni fə Ala Iburahima tuli sa diin naxanye ra, ne nan findixi a dii kəndɛne ra.

⁹ Amasətə Ala Iburahima tuli sa na kii nin, a naxa, “N fama nɛn waxati saxini, Saran yi dii xεmεn bari.”†

¹⁰ A birin mi na ra, Rebeka a dii frinne birin fafe keden nan yi a ra, en benba Isiyaga.

¹¹ Anu, benun gulunni itoe xa bari, benun e xa fe fajin liga hanma a ɲaxina, Ala bata yi a ragidi na nde keden xa sugandi

¹² hali ba e kəwanle ra koni fə a naxan xilixi. A yi a fala Rebeka xa, a naxa, “Tadan luma nɛn xunyeɲa nœn bun ma.”

¹³ A sebexi Kitabun kui ikiini, a naxa, “N bata Yaxuba xanu koni n bata Esayu ɲaxu.”‡

¹⁴ En nanfe falama nayi? Ala tinxintareyaan nan ligaxi nayi ba? En-ɛn de!

† 8:35: *Silanfanna*: Sofane yengεso degεmana. ‡ 8:36: Yaburin 44.23 * 9:7: Dunuɲa Fəlon 21.12 † 9:9: Dunuɲa Fəlon 18.10-14 ‡ 9:13: A mato Dunuɲa Fəlon 25.23 nun Malaki 1.2-3 kui.

15 Amasotō a bata a fala Musa xa, a naxa, “N hinnan̄e naxan na, n hinnanma n̄en na ra, n kininkinin̄e naxan ma, n kininkininma n̄en na ma.”§

16 Na mi fataxi muxun wax̄on feene xan na hanma a kewanle, koni fō Alaa kininkininna.

17 Amasotō a sebexi Kitabuni, Ala a falama Firawona xa denaxan yi, a naxa, “N na i findixi mangan na n̄en alogo n xa n senben mayita i tan x̄on, n xinla yi rali dunuḡa yiren birin yi.”*

18 Nayi, Ala na wa kininkinin feni naxan ma a kininkinin na ma, a na wa naxan natengbesen fe yi ayi, a na ratengbesenma ayi n̄en.

Alaa x̄oln̄ nun a kininkininna

19 Muxuna nde a falama n xa n̄en, a naxa, “Nanfera Ala m̄on nxu yalagima? Amasotō nde Alaa fe ragidixin matand̄e?”

20 Nde i tan na naxan Ala matandima? Feḡen n̄e a fale a rafala muxun ma ba fa fala nanfera i n nafalaxi iki?

21 Awa, n̄on mi feḡe rafalan yii ba, a feḡe firin nafala feḡe bend̄e kedenni, keden binye wanle xa, boden fe fune xa?

22 Nayi, Ala yi wa a x̄oln̄ nun a senben mayita feni, a yi diḡa kati, a ti na muxune bun a x̄ol̄ naxanye ma, naxanye yi halaḡe.

23 A na liga n̄en alogo a xa a binye gbeen yita na muxune ra, a kininkinin naxanye ma, a bata yi naxanye yit̄on a binyen sot̄o xinla ma.

24 Na nan en tan na, a naxanye xilixi, keli Yahudiyane ȳe e nun siya gbetene fan ȳe.

25 Amasotō a fala n̄en Nabi Hose xa, a naxa, “Naxanye mi yi n ma yamaan na, n ne xilima n̄en n ma yamana, n mi yi naxanye xanuxi, n ne xilima n̄en n xanuntenne.”

26 A m̄on sebexi m̄enni, a naxa, “A yi falama e ma denaxan yi, ‘N ma yamaan mi ε ra,’ e fa xili bama n̄en m̄enni

‘Habadan Alaa diine.’† ”

27 Nabi Esayi yi a xuini te Isirayila muxune fe ra, a naxa,

“Hali Isirayila muxune yi wuya ayi alo meḡensinna naxan f̄ox̄o igen d̄e, hali na, e d̄onx̄edin nan tun kisima.

28 Amasotō Marigina a fe ragidixine rakamalima n̄en dunuḡa ma a kiini sa!”‡

29 A na kii nin, alo Nabi Esayi a fala kii naxan yi a f̄ol̄ni, a naxa,

“Xa Marigina Senben Birin Kanna mi yi en yix̄et̄ena ndee lu nun, en yi luma n̄en nun alo Sodoma taana,

en liga alo Gomora taana.”§

Isirayila nun Xibaru Faḡina fe

30 En nanfe falama nayi? Siya gbet̄en naxanye mi yi tinxinna fenma, ne bata a sot̄o denkeḡeyaan barakani.

31 Koni Isirayila kaan naxanye yi sariyan tinxinna fenma, ne mi a sot̄oma.

32 Na di? Bayo e mi a fenxi denkeḡeyaan x̄on f̄o e kewanle. E yi e sanna radin ḡemen na naxan xili, “San nadin ḡem̄ena”

33 Kitabun naxan ma fe fala, a naxa, “A mato, n bata ḡemen sa Siyon yi, yamana e sanna radinma ḡemen naxan na, e bira. Koni naxan na denkeḡeya a ma, na kanna mi nimisama.”*

10

1 Ngaxakedenne, n waxi a x̄on ma n b̄oḡen birin yi, n kon kaane xa kisi. N na Ala maxandima e xa na ra kati!

2 N findima n̄en e tan seren na fa fala Alaa fe kunfana e yi, koni e kolontareyani.

3 Ala muxune ratinxinma kii naxan yi a ȳete ȳe ra yi, e mi na kolon. Nayi, e bata kata, e yi e gbee kiraan sa, e mi xuruxi Alaa tinxinyaan bun.

4 Amasotō Alaa Muxu Sugandixin bata sariyan nakamali. Nanara, naxan na denkeḡeya a ma, na kanna bata tinxin Ala ȳe ra yi.

Kisi fena muxune birin xa

§ 9:15: X̄oḡyaan 33.19 * 9:17: X̄oḡyaan 9.16 † 9:26: Hose 2.1-3 nun 2.25 ‡ 9:28: Esayi 10.22-28 § 9:29: Esayi 1.9. A mato Dunuḡa F̄ol̄n 19.23-28 kui. * 9:33: Esayi 28.16

⁵ Muxune tinxinyaan naxan sətoma sariyan xən, Musa bata na fe seβε, a naxa, “Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sətoma nən e xən.”*

⁶ Koni tinxinyaan naxan sətoma Ala yeε ra yi denkeleyaan xən, na seβεxi Kitabun kui ikiini, a naxa, “I nama a fala i yetε ma fa fala nde nəε te kore?” Na bunna nən, alogo a xa sa Alaa Muxu Sugandixin nagodo.

⁷ Hanma “Nde sigama laxira yi?” A xa sa Alaa Muxu Sugandixin nakeli sayani.

⁸ Koni a nanse falaxi? A naxa, “Alaa falana i dexən ma, a i deen kui, a i bəjəni,”† na nan denkeleyaan falan na, en naxan nalima iki.

⁹ Xa i i tiye a ra i deni fa fala Yesu nan Marigin na, i denkeleya i bəjəni, a Ala a rakeli nən sayani, i kisima nən.

¹⁰ Amasətə muxun denkeleyama a bəjən nin, Ala yi a ratinxinjə ayi a yeε ra yi. A yi a ti a ra a deni, a kisi.

¹¹ Amasətə Kitabun naxa, “Naxan yo na denkeleya a ma, na mi nimisama.”‡

¹² Amasətə tagi raba mi Yahudiyane nun siya gbətene tagi. Marigi keden peen nan e birin xun na naxan a maxandi muxune birin kima a fonisireyani.

¹³ Amasətə Kitabun naxa, “Naxan yo na Marigin xili, na kisima nən.”§

¹⁴ Koni e a xilima di, xa e mi denkeleya a ma? E denkeleyama di, xa e munma a fe me? E na mema di, xa muxu mi kawandin ba e xa?

¹⁵ Na kawandin bama di, xa xerane mi rasiga? A seβεxi Kitabun kui na kii nin, a naxa, “Xera fajni yibane faan lanxi han!”*

¹⁶ Koni Isirayila kaane birin mi na fe Xibaru Fajin suxi. Amasətə, Nabi Esayi a fala nən, a naxa, “Marigina, nde laxi nxə falan na?”†

¹⁷ Anu, denkeleyaan fama Alaa falan mən nan xən ma. Alaa falan fan mema Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin nan xən.

¹⁸ Koni n xa maxədinna ti: E mi a fe mexi ba? En-en, e bata a me! Kitabun naxa,

“E fala xuiin bəxən birin li nən. E falane yi siga han dunuɲa danna.”‡

¹⁹ Awa, n mən xa maxədinna ti, “Isirayila muxune mi a famu ba?” Musa nan singe ito yabi. A naxa, “N na ε raxəxələnma ayi nən muxune xən yama fajin mi naxanye ra. N yi ε raxələ siya xaxilitaren xən.”§

²⁰ Esayi yi susu Alaa falani ito tiye, a naxa, “Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to. Naxanye mi yi n maxədinma, n bata n yetε yita ne ra.”*

²¹ Koni a yi a fala Isirayila a fe ra, a naxa, “N na n yiini bandunma yama fala suxutare murutəxine ma ferijən gbən!”†

11

Alaa kininkininna Isirayila ma

¹ N xa maxədinna ito ti: Ala bata a me a yamaan na ba? En-en de! Amasətə Isirayila kaan nan n tan yetεen na, Iburahima yixetena nde Bunyamin bənsənni.

² Ala yamaan naxan sugandi a yetε xa a fələni a mi ne rabəjinxī. Nabi Eli a mawugama Ala xa Isirayila kaane fe ra Kitabun kui denaxan yi, ε mi menna kolon ba? A naxa,

³ “Marigina, e bata i ya nabine fəxa, e yi i ya saraxa gandene kala, n keden peen nan fa luxi, e mən kataxi n fan fəxa feen na.”*

⁴ Ala a yabi di? A naxa, “N bata muxu wuli solofere ramara n yetε xa naxanye mi e xinbi sinxi Baali suxuren bun ma.”†

⁵ A mən na kii nin iki, Alaa yama dənxeen luxi naxanye sugandixi hinanna xən waxatini ito yi.

⁶ Xa a ligaxi hinanna nan xən, muxune kəwanla mi fa a ra. Xanamu Alaa hinanna mi yi findima hinanna ra.

⁷ Nanfe ligaxi nayi? Isirayila kaane yi naxan fenma nun e səβεen na, e

* 10:5: Saraxaraline 18.5 † 10:8: Amato Sariyane 30.12-14 kui. ‡ 10:11: Esayi 28.16 § 10:13: Yoweli 3.5 * 10:15: Esayi 52.7 † 10:16: Esayi 53.1 ‡ 10:18: Yaburin 19.5 § 10:19: Sariyane 32.21 * 10:20: Esayi 65.1 † 10:21: Esayi 65.2 * 11:3: Mangane Singen 19.10 nun 19.14 † 11:4: Mangane Singen 19.18

mi na sɔtɔxi. Koni fɔ Ala naxanye sugandixi ne nan a sɔtɔxi. A dɔnxene tondixi nɛn

⁸ alo a sɛbɛxi kii naxan yi Kitabuni, a naxa, “Ala bata xaxili xɔdɛxɛn fi e ma, e nun yɛɛn naxanye mi seen toma e nun tunla naxanye mi falan mɛma han to.”‡

⁹ Dawuda yi a fala, a naxa, “Ala xa e naxanaxane findi e suxu fɛrɛn na e nun luti ratixin na e yɛɛ ra naxan e rabirama, e hakene yi saran e ra.

¹⁰ E yɛɛne xa rafɔrɔ ayi, e yi danxu! E fanna xa ba a ra waxatin birin!”§

¹¹ N na ε maxɔdinma, Yahudiyane tantan waxatin naxan yi, e bira nɛn ba habadan? ɛn-ɛn de! Koni e to sin hakeni, siya gbɛtɛne yi kisi feen sɔtɔ alogo xɔxɔlɔnyaan xa Isirayila kaane suxu.

¹² Anu, xa Yahudiyane haken findi hɛri gbɛɛn na dunuɲa muxune xa, xa e bɔnɔn findi hɛrin na siya gbɛtɛne xa, e na a rakamali waxatin naxan yi, na fan mi hɛrin nafɛ nayi ba?

¹³ N falan tima ε tan siya gbɛtɛne nan xa iki. N bata findi xeraan na siya gbɛtɛne xa. N sɛwaxi na wanla ra bayo,

¹⁴ yanyina nde, n xɔxɔlɔnyaan nasoma nɛn n bɔnsɔnna muxuna ndee yi alogo e fan ndee xa kisi.

¹⁵ Amasɔtɔ Isirayila kaane ramɛxi waxatin naxan yi, xa Ala nun dunuɲa muxune tagini tɔn, nanse fa ligama nayi, xa e mɔn so a lannayani? Na findima kenla nan na sayani siga nii rakisini.

¹⁶ Anu, xa buru keden nali Ala ma, e nun naxanye bɔnbɔxi e bode xɔn, ne fan sariɲan.* Xa wudin salenna sariɲan, a yiine fan luma na kii nin.

¹⁷ Koni xa a yiina ndee sɛgɛ wudi binla ma, i tan siya gbɛtɛn naxan luxi alo burunna Oliwi bili yiina, i tan yi xidi wudin binla ma e funfuni, i yi lu na wudin salenna igen sɔtɛ,

¹⁸ i nama i yɛtɛ yite na wudi yii sɛgɛxine ma. Xa i na liga, i nama ɲinan fa fala i tan xa mi salenna baloma de, salenna nan i tan baloma.

¹⁹ Koni waxatina nde i tan a falama nɛn, i naxa, “Wudi yiine sɛgɛxi nɛn alogo n tan xa ti e funfuni.”

²⁰ Nɔndin na a ra, e sɛgɛxi nɛn masɔtɔ e dɛnkɛlyatareyaan ma, i tan yi ti e funfuni dɛnkɛlyaaan xɔn. Nayi, i nama yanda ayi na feen na de, koni a liga i yeren ma.

²¹ Amasɔtɔ, xa Ala mi Yahudiyane ratangaxi, naxanye luxi alo wudi yii singene, a mi i fan natangama.

²² Nayi, en na en miri Alaa nɛmaan nun a yɛ xɔdɛxɛn ma. Naxanye tantanxi, a xɔdɔxɔ ne ma, koni a nɛmaan fan i tan na, koni fɔ i xa lu a nɛmaan bun nɛn, xanamu, a i fan sɛgɛma a binla ma nɛn alo wudi yiina.

²³ Xa Yahudiyane mi lu e dɛnkɛlyatareyani, e mɔn tugunma nɛn e tiden na. Amasɔtɔ Ala nɔɛ e raxɛtɛ nɛn e funfuni.

²⁴ Bayo, xa i tan siya gbɛtɛn ligaxi nɛn alo burunna Oliwi wudi yiin naxan yi sɛgɛxi a binla ma, i yi tugun taa kui Oliwi wudi kɛndɛn na hali i da kii mi yi a ra, nayi Yahudiyani yɛtɛɛn naxanye ligaxi alo taa kui Oliwi wudi kɛndɛn yiine, Ala taganɲɛ ne tiyɛ e yɛtɛ binla ma e funfune yi ba?

Isirayila birin kisima nɛn

²⁵ Ngaxakedenne, n waxi Alaa wundo feni ito yita feni ε ra, alogo ε nama ε yɛtɛ yatɛ fekolonne ra: Isirayila yamaan fɔxɔ kedenna tondixi han siyaan bonne xasabi dɛfexin yi so.

²⁶ Nanara, Isirayila birin kisima nɛn alo a sɛbɛxi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa,

“Xunbaan kelima nɛn Siyon yi, a Ala kolontareyaan birin ɲan Yaxuba bɔnsɔnni.

²⁷ N na e yulubin ba e ma waxatin naxan yi,

n layirin xidima na nan na e xa.”†

²⁸ Yahudiyane bata findi Ala yaxune ra alogo ε tan xa Yesu a fe Xibaru Fajin sɔtɔ. Koni Ala rafan yama sugandixin mɔn e ra e benba nabi singene fe ra.

‡ 11:8: A mato Sariyane 29.3 nun Esayi 6.10 kui. Yatene 15.19-21 kui. † 11:27: Esayi 59.20-21

§ 11:10: Yaburin 69.23-24 * 11:16: A mato

29 Amasotō Alaa kiseene nun maragidin mi kalama.

30 E tan siya gbetene, e munma yi Alaa falan suxu a singeni, koni e bata Ala kininkininna sotō iki amasotō Yahudiyane mi Alaa falan suxi.

31 Na kiini, iki Yahudiyane mi fa Alaa xuiin suxuma alogo e tan siya gbetene kininkininna naxan sotōxi, e fan xa na sotō e tan siya gbetene sabun na.

32 Ala bata muxun birin findi katorasane ra e fala suxutareyaan xon alogo a xa kininkinin e birin ma.

Ala xa tantun

33 Alaa fonisireyaan nun a xaxilimayaan nun a fe kolonna tilin de! Nde nōe Alaa fe ragidixine famunje? Nde nōe a feene famunje?

34 A sebexi Kitabuni, a naxa, “Nde Marigina miriyane kolon? Nde nōe finde a kawandi muxun na?‡

35 Nde nōe Ala dolē, alogo a mōn xa a raxete a ma?”§

36 Amasotō feen birin kelixi a tan yii a tan nan baraka yi a tan xa. Binyena a tan nan xa habadan. Amina!

12

Denkeleya muxun xa wali Ala xa

1 Ngaxakedenne, Ala to kininkin-inxi e ma, n na e mafanma e e fati benden fi Ala ma saraxan na e dunupa yi gidini, a sarijan, a rafan Ala ma. Na nan findixi batu fajin na e naxan ligama Ala xa.

2 E nama e yete lu dunupa feene yi, koni e xa e keɲaan masara xaxilimaya nenēn xon, alogo e xa Ala sa-goon kolon naxan fan, a rayabu, a kamalixi.

3 N na a falama e birin xa Alaa maragidini a naxan fixi n ma, n naxa, e nama a miri xaxilitareyani a e dangu bonne ra, koni e miri e yete ma xaxilimayaan nun yete suxuni alo Ala denkeleyaan yatēn naxan fixi e ma.

4 En fatin yirene wuya, koni e birin nun e wali.

5 A na kii nin, hali en to wuya, en bata findi fati bendē kedenna ra Alaa

Muxu Sugandixini, en lu en bode yi alo fatin yirene.

6 Ala en kixi seen sifa wuyaxi nan na, alo a ragidixi en ma kii naxan yi. Xa muxuna nde kixi nabiyā falane yi, a falane xa lan denkeleyaan ma.

7 Xa wanla na a ra yamaan xa, a xa wanla ke. Naxan nōe xaranna tiye, na xa xaranna ti.

8 Xa naxan nōe muxune ralimaniye, na xa e ralimaniya. Naxan kiin tima, na xa a liga fonisireyani. Xa yeeratiin na a ra, na xa a sōbe so na ma. Xa naxan kininkininna muxune ma, a xa a liga sewani.

9 E xanuntenyaan nama findi nafiyaan na. E e me fe jaxin na. Naxan fan, e na suxu ken!

10 E e bode rafan ngaxakedenyaan xanuntenyani, e yi e bode binya ki fajni.

11 E tunnafanna nama findi salayaan na. Koni e wali Marigin xa wekileni.

12 E sewa e yigina fe ra, e dija tōrōni, e lu Ala maxandini tun.

13 E muxu sarijanxine goronna tongo e makone yi. E fatan muxune yisuxe.

14 E duba e besenxōnya muxune xa, e duba, e nama dangan ti.

15 Naxanye sewaxi, e sewa ne xon ma. Naxanye wugama, e wuga ne xon ma.

16 E kui feene xa findi kedenna ra e bode xa. E nama e waso, koni naxan yo magodoxi e tin na ma. E nama e yete yatē fekolonne ra.

17 E nama fe jaxin jōxō fe jaxin na. E kata fe fajin liga feen na muxune birin ye ra yi.

18 Xa a lanje, fanni na fate e tan na, lanna xa lu e nun muxune birin tagi.

19 N xanuntenne, e nama e gbeen jōxō, koni e a lu Alaa xōlon ma, amasotō a sebexi Kitabuni, Marigin naxa, “N tan nan gbeenjōxō tiin na. N feene saranma nen e jōxōnne ra.”*

20 Koni e tan xa a liga na kiini: Kitabun naxa, “Xa kamēna i yaxun ma, donseen so a yii. Xa min xōnla a

‡ 11:34: Esayi 40.13 § 11:35: Yuba 41.3 * 12:19: Sariyane 32.35 † 12:20: Sandane 25.21-22

ma, igen so a yii, amasotō xa i na liga a xa, na luma a xa nen alo i tee wolonne nan malanma a xunna ma.”†

21 I nama tin fe jaxin xa i nō. Koni fō i xa fe jaxin nō fe fajin xōn.

13

En xuru mangane ma

1 Muxun birin xa xuru mangane ma. Amasotō mangaya yo mi na, naxan mi kelixi Ala ma. Mangan naxanye dōxi, a tan nan ne dōxi.

2 Nanara, naxan na murute mangane ma, na murute xi Alaa yamarin nan ma. Naxanye na ligama, ne kitin nan tima e yete ma.

3 Fe fajin rabaan mi gaxuma mangane yee ra, koni fō fe jaxi rabana. I waxi i nama gaxu mangan yee ra ba? Nayi, fe fajin liga alogo a xa i matōxō.

4 Amasotō a findixi Alaa walikēen nan na alogo a xa fe fajin liga i xa. Koni xa i fe jaxin liga, gaxu a yee ra! Bayo silanfanna mi a yii naxi fuu.* Alaa walikēen nan a ra naxan a xōlōn nagodoma fe jaxi rabaan ma, a a fe jaxin saran a ra.

5 Nanara, fō e xa xuru nen mangane ma, fa fala e nama i tōrō, na mi a ra, koni alogo i nama i yete yalagi i xaxinli.

6 Nanara, e mudun fima, bayo naxanye e rasuxuma, ne Alaa wanla nan na.

7 E muxune donle fi. E lan e xa mudun sifa yo fi, e na fi. Xa e yii seene mudun na a ra, e na fi, xa binyen na a ra, e na fi, xa xunnayerenna na a ra, e na fi.

8 Muxu yo a doli nama lu e ma, fō xanuntenyana e lan e xa naxan namara e bode xa. Naxan na a boden xanu na bata sariyan defe.

9 Bayo yamarine naxa, “I nama yalunyaan liga. I nama faxan ti. I nama munan ti. I nama mila ayi.” E nun yamarin dōnxen bonne birin fala yisoxin ni i ra, “I adamadi boden xanu alo i yetena.”†

* 13:4: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. 5.17-21 nun Saraxaraline 19.18 kui.

10 Xanuntenyana mi tinje fe jaxin ma i boden xa mumε! Xanuntenyana nan sariyan nakamalima.

11 E na suxu bayo e waxatini ito kolon. Waxatini ito bata fa e raxulundeni e xixōnli, bayo en kisi waxatini so iki dangu en ma denkeleyaan fōlō waxatin na.

12 Kōēen bata yanfan, kuye baan bata maso. Nayi, en xete feene fōxō ra naxanye ligama dimini, en yi kenēn ma yēngē sō seene tongo.

13 En xa sigan ti alo naxan daxa, alo a lan kenēni kii naxan yi. En nama haramu sumunne liga, hanma dōlōn minna hanma yanga suxuna hanma haramu feene hanma lantareyana hanma xōxōlōnyana.

14 Koni e xa Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixin tongo alo e domana. E nama lu e mirē e fati bēnden naxan feene liga feen ma.

14

I nama i ngaxakedenna yalagi

1 Muxun naxan ma denkeleya xurun e ye, e xa na yisuxu, e nama a miriyane matandi.

2 Muxuna ndee seen birin donma e denkeleyani, koni ndee tan bogi seene nan tun donma e denkeleyaan senbetareyani.

3 Muxun naxan seen birin donma, na nama muxun napaxu naxan bata a dēen gele sa. Naxan a dēen gele saxi, na nama muxun yalagi naxan seen birin donma, amasotō Ala bata a fan yisuxu.

4 Nde i tan na, i tan naxan muxu gbetena konyin makitima? Xa a bira, hanma xa a ti, na a kanna nan ma. Koni a kelima nen, a ti amasotō a rati senben Marigin yii.

5 Muxuna ndee mirixi nen, a lōxōna nde dangu nde ra. Gbeteye mirixi a ma, a lōxōn birin keden. Fō birin xa la a miriyaan na nen.

6 Naxan mirixi a ma, a lōxōna nde dangu nde ra, na a ligama Marigin binya feen nan na. Naxan seen birin donma, na fan na ligama Marigin

† 13:9: A mato Xōrōyaan 20.13-17 nun Sariyane

binya feen nan na, amasotō a barikan birama Ala xa na donsena fe ra. Naxanye gele donsena nde ra, ne na ligama Marigin binya fe nan na. Ne fan barikan birama Ala xa.

⁷ Amasotō en sese mi en nii ra en yete xa. En sese mi faxama en yete xa.

⁸ Xa en lu en nii ra, en luxi en nii ra Marigin nan xa. Xa en faxesa, en faxaxi Marigin nan xa. Nanara, xa en lu en nii ra, hanma xa en faxesa, Marigin nan gbee en na.

⁹ Amasotō Alaa Muxu Sugandixin faxaxi nen, a keli sayani alogo a xa findi faxesa muxune nun niiramane Marigin na.

¹⁰ Koni i tan, nanfera i i ngaxakedenna yalagima? Nanfera i a rapaxuma? En birin tima nen kiti sadeni Ala yetagi.

¹¹ Amasotō a sebexi Kitabuni, a naxa,

“Marigin naxa,

‘Habadan Ala nan n na,

n bata n kolō n yete yi,

xinbin birin sinma nen n bun ma,

lenna birin yi Alaa binyena fe fala.”*

¹² En keden kedenna birin en yete dentegema nen Ala xa.

Inama muxune ti haken ma

¹³ Nanara, en xa fata en bode yalagin ma. Koni ε kata alogo ε nama fefe liga naxan ε ngaxakedenna ratan-tanɲe hanma a yi a bira yulubini.

¹⁴ Bayo n na a kolon, n bata a famu Marigi Yesu barakani fa fala donse yo mi haramuxi a yete ma, koni xa muxuna a miri fa fala a haramuxi, nayi a haramuxi a tan xa.

¹⁵ Xa i ngaxakedenna xoloxi i ya donsena nde a fe ra, i mi fa xanuntenya kira xon. Alaa Muxu Sugandixin faxaxi muxun naxan ma fe ra, i nama a liga, na yi halagin sotō i ya donseen xon.

¹⁶ Feen naxan fan ε tan xa, na nama findi ε mafala xunna ra.

¹⁷ Amasotō Alaa Mangayaan mi findixi donseen nun minseen xan na, koni fō tinxinna nun bɔɲe xunbenla

nun sewana, fata Alaa Nii Sarijanxin na.

¹⁸ Amasotō muxun naxanye birin walima Alaa Muxu Sugandixin xa na kiini, ne rafan Ala ma e nun muxune.

¹⁹ Nanara, feen naxanye findixi bɔɲe xunbenla nun en senbe soon na fō en xa ne nan liga.

²⁰ I nama Ala kewanla kala donseen xon. Donseen birin donna daxa, koni donseen naxan muxu gbeten birama yulubini, na donseen donna mi daxa.

²¹ A fisa, i nama suben don, i nama manpaan min, i nama fefe liga xa a i ngaxakedenna birε hakeni.

²² I laxi naxan na feni itoe yi, na mara i yete xa Ala yetagi. Sewan na kannaxa naxan mi a yete yalagima a fe raba kiini.

²³ Koni xa naxan sikε donsena nde dondeni, na kannaxa yalagixin na ra Ala xon, amasotō a mi feen ligama denkeleyani. Anu, feen naxan mi ligama denkeleyani, yulubin nan na ra.

15

En misaala tongo Yesu ma

¹ En tan naxanye senbe gbo denkeleyani, a lan en xa diɲa senbetare kanne bun e denkeleya xuriyani. En nama en yete rafan feen liga,

² fō en xa en boden naxan feen nan naba, en yi fan e ra. Nanara, e sabate denkeleyani.

³ Amasotō Alaa Muxu Sugandixin mi a rafan feene xan liga, koni alo a sebexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa, “E i konbin naxanye tima, ne n tan nan lima.”*

⁴ Amasotō naxan birin sebexi waxati danguxine yi, ne sebexi en xaran feen nan ma, alogo Kitabun xuiin xa tunnafanna nun limaniyaan fi en ma, en yi yigin sotō.

⁵ Ala naxan tunnafanna nun limaniyaan fima, na xa ε mali, ε miriyane yi findi kedenna ra ε bode xa, ne yi lan Alaa Muxu Sugandixin Yesu kɛɲaan ma,

* **14:11:** Esayi 45.23 * **15:3:** Yaburin 69.10

⁶ alogo ε xa Ala binya miriya kedenna nun xui kedenni, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe.

Xibaru Faɓin Siyane birin xa

⁷ ε bode yisuxu Alaa binyena fe ra, alo Alaa Muxu Sugandixina ε yisuxi kii naxan yi.

⁸ N xa a fala ε xa, Alaa Muxu Sugandixin bata findi Yahudiyane walikεen na Alaa ɓɔndina fe ra alogo Ala bata en benba nabi singene tuli sa naxan na, a xa na rakamali,

⁹ siya gbεtene fan yi Ala binya a kininkininna fe ra, alo a seβexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “Nanara, n ni i tantunma siyane tagi, n yi i xinla binya βetini.”†

¹⁰ A mɔn yi a fala, a naxa, “Siyane, ε nun Alaa yamaan xa sewa ε bode xɔn.”‡

¹¹ A mɔn yi a fala, a naxa, “Siyane birin xa Marigin tantun! Yamane birin xa a batu!”§

¹² Awa, Esayi fan yi a fala, a naxa, “Yese bɔnsɔnna mɔn kelima nɛn alo wudi salenna naxan a maɓingima, a nɔɔn sɔtɔ siyane xun na. Siyane yi e yigi sa a yi.”*

¹³ Nba, Ala naxan yigin kanna ra, na xa ε ralugo sewan nun bɔɓε xunbenla birin na ε denkeleyani alogo ε yigin xa lu fari se Alaa Nii Sariɓanxin barakani.

Pɔli a wanla

¹⁴ Ngaxakedenne, n na a kolon fa fala ε lugoxi fanna nun fe kolonna birin na. ε nɔε ε bode xaranɓe nɛn.

¹⁵ Koni n bata susu, n yi fena ndee seβε ε ma, alogo n mɔn xa a rabira ε ma bayo Ala bata a ragidi n ma,

¹⁶ n yi findi Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikεen na siya gbεtene xa. N lan n xa wali alo saraxaraliin naxan Alaa falan Xibaru Faɓin nalima alogo siya gbεtene xa findi saraxa se faɓin na Ala xa, e rasariɓan Alaa Nii Sariɓanxin xɔn.

¹⁷ Nayi, n nɔε n kanβε nɛn Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi n ma wanla fe ra Ala xa.

¹⁸ N mi suse falan tiyε sese ma fo Alaa Muxu Sugandixin bata naxan liga n tan xɔn, a yi siya gbεtene findi Alaa fala suxune ra n kewanle nun n ma falane xɔn,

¹⁹ e nun seɓen taxamasenne nun kabanako feene Alaa Nii Sariɓanxin seɓen barakani. Nanara, fofo Yerusalen taan ma han sa dɔxɔ Iliri yamanan na,† n bata Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Faɓin nali na yiren birin yi han a kamali.

²⁰ Na ma, xunnayerenna na a ra n tan xa, n xa Yesu a fe Xibaru Faɓin nali na yirene yi Alaa Muxu Sugandixina fe munma kolon denaxanye yi, alogo n nama banxin ti muxu gbεte a banxin βeten saxin fari.

²¹ A seβexi Kitabuni na kii nin, a naxa, “A fe munma fala naxanye xa singen, ne a toma nɛn. Naxanye munma a fe mε singen, ne a famuma nɛn.”‡

Siga xɔnla yi Pɔli suxu Romi yi

²² Na nan n yikalaxi sigadeni ε konni.

²³ Koni iki, n ma wanla bata ɓan yamanani itoe yi. Nanara, xabu ɓεε wuyaxi n to waxi siga feni ε xɔntɔndeni,

²⁴ n yi a miri n xa na liga n nɛma sigε Sapen yamanani waxatin naxan yi. N yi waxi ε to feni n nɛma dangue, ε yi n mali n ma sigatini, n waxatidi ti ε fema, n siga na yamanani.

²⁵ Koni iki, n sigama Yerusalen taani, n sa yama sariɓanxin mali na.

²⁶ Amasɔtɔ a bata Masedoniya kaane nun Akaya kaane keɓen, e xa e yii malan yiigelitɔne fe ra yama sariɓanxin ye Yerusalen taani.

²⁷ A e keɓen nɛn e xa na liga, koni a donla mɔn yi e ma. Bayo xa siya gbεtene bata Yahudiyane dinan tɔɔne sɔtɔ, siya gbεtene fan lan nɛn e yi Yahudiyane mali e yii seene ra.

† 15:9: Samuyeli 22.50 nun Yaburin 18.50 ‡ 15:10: Sariyane 32.43 § 15:11: Yaburin 117.1

* 15:12: Esayi 11.10 † 15:19: Iliri yamanan sa Gireki yamanan sogeteden kɔmenna ma. ‡ 15:21: Esayi 52.15

²⁸ N na yelin feni ito ra waxatin yi, n yi a tɔnɔn so e yii, n danguma nɛn ε konni n nɛma sigε Sapen yamanani.

²⁹ N na a kolon yati, fa fala n nɛma sigε ε konni waxatin naxan yi, n sigama Alaa Muxu Sugandixin duba kamalixin nin.

³⁰ Ngaxakedenne, n na ε mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli e nun Alaa Nii Sarijanxina xanuntenyani, ε xa ε yixɔdɔxɔ, ε yi Ala maxandi n xa.

³¹ ε Ala maxandi n xa alogo a xa n xunba Yudaya denkelɛyatarene yii, e nun n wanla naxan kɛma Yerusalɛn taani, na xa rafan yama sarijanxin ma na yi.

³² Nayi, xa Ala tin, n fama sɛwani nɛn ε fɛma, en birin yi matabun sɔtɔ en bode xɔn ma.

³³ Bɔɲε xunbenla Ala xa lu ε birin xɔn. Amina.

16

Pɔli a xɔntɔnna

¹ ε en ngaxakeden ɲaxalanmaan Foyibe yatε muxu fajin na, naxan walima Sankire denkelɛya yamaan xa.

² ε a yisuxu Marigin xinli alo a lan yama sarijanxin tagi kii naxan yi, ε a mali kiin birin yi a makoon na lu a ma denaxan yi. A tan yetɛɛn bata muxu wuyaxi mali a gbengbenna n tan.

³ ε Pirisila nun Akila xɔntɔn, n walikε bodene Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa.

⁴ E bata susu sayaan na n tan niina fe ra. N keden xa mi barikan birama e xa, siya gbɛtε denkelɛya yamane birin barikan birama e xa.

⁵ Denkelɛya muxun naxanye e malanma e banxini, ε ne fan xɔntɔn. ε n xanuntenna Epayinεte xɔntɔn, naxan singe denkelɛya Alaa Muxu Sugandixin ma Asi yamanani.

⁶ ε Mariyama xɔntɔn naxan walixi ε xa kati!

⁷ ε Andironiki nun Yuniyasi xɔntɔn n kon kaane, nxu nun naxanye sa kasoon na. E yatɛxi xɛrane yε. E singe denkelɛya Alaa Muxu Sugandixin ma n tan yεε ra.

⁸ ε Anpiliyati xɔntɔn n xa, n xanuntenna Marigini.

⁹ ε Yurubani xɔntɔn n xa, en walikε bodena Alaa Muxu Sugandixin xa, e nun n xanuntenna Satakisi.

¹⁰ ε Apelɛsi xɔntɔn naxan a yetε yita Alaa Muxu Sugandixin gbeen na matoon xɔn. ε Arisitobulaa denbayaan xɔntɔn.

¹¹ ε Herodiyon xɔntɔn, n kon kaana. ε Narisisaa denbayaan muxune xɔntɔn naxanye laxi Marigin na.

¹² ε Tirifina nun Tirifosa xɔntɔn, ɲaxanla naxanye walima Marigin xa han! E nun n xanuntenna Pɛrasi ɲaxalan gbɛtɛn naxan walixi Marigin xa han!

¹³ ε Rufu xɔntɔn, Marigin naxan sugandixi, e nun a nga, naxan lu alo nga.

¹⁴ ε Asinkirite nun Filegon nun Herɛmɛ nun Patirobasi nun Herimasi xɔntɔn e nun en ngaxakedenna naxanye e fɛma.

¹⁵ ε Filologe nun Yuliye xɔntɔn e nun Nere nun a magilɛna, e nun Olinpasi nun yama sarijanxin naxanye birin e fɛma.

¹⁶ ε bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni. Alaa Muxu Sugandixin yamane birin ε xɔntɔnma.

Marakolon dɔnxɛne

¹⁷ Ngaxakedenne, n na ε mafanma, ε a liga ε yeren ma muxune fe yi naxanye muxune tagi taxunma, e yi e bira tantanni. ε xaranna naxan sɔtɔxi, e na matandima. ε masiga ne ra.

¹⁸ Amasɔtɔ na muxu sifane mi walima en Marigina Alaa Muxu Sugandixin xan xa mumε, koni e yetε rafan feene! E sɔntarene mayendenma e fala fajine nun e wule matɔxɔ falane ra.

¹⁹ Muxun birin bata a mε a ε Alaa falan suxuma. Nayi, n sɛwaxi ε fe ra han, koni n wama nɛn ε xa findi xaxilimane ra ε fe fajin kolon, ε yi fe ɲaxin matanga sɔntareyani.

²⁰ Bɔɲε xunbenla Ala Setana halagima nɛn ε sanna bun. En Marigi Yesu xa hinan ε ra.

²¹ N walikε boden Timote ε xɔntɔn e nun Lusiyusu nun Yason nun Sosipateri, n kon kaane.

²² N tan, Teritiyusi nan kɛdini ito sɛbɛxi Pɔli xa, n fan bata ε xɔntɔn Marigin xinli.*

²³ Gayi ε xɔntɔn, nxu nun dɛnkɛɛya yamaan birin yatigina. Erasite, taan gbeti ramarana e nun en ngaxakendenna Kuwaratusi ε xɔntɔn.

²⁴ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinan ε ra. Amina.

Ala maxandin nun Ala tantunna

²⁵ Ala naxan nɔɛ ε sɛnbɛ soɛ n ma Xibaru Faji raliin xɔn, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe kawandi baan xɔn, fata na wundo feen kolonna ra naxan yi luxunxi to mi na ra,

²⁶ naxan bata mini kɛnɛnni iki nabine kitabune xɔn, fata habadan Ala yamarin na fa fala a xa rali siyane birin ma e yi dɛnkɛɛya a ma, e yi a xuiin suxu,

²⁷ Ala naxan keden pe fe kolonna ra, en xa na Ala binya Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani habadan! Amina.

* **16:22:** Teritiyusi nan Pɔli xuiin sɛbɛ a xa. Yanyina nde a wanla nan yi sɛbeli tiin na.

Kɛdi Singen Kɔrɛnti Kaane Ma Pɔli Alaa Falan Kɛdi Singena Kɔrɛnti Kaane Ma

Pɔli a xɛrayaan sigatiin firindeni, a yi kike fu nun solomasɛɛ raba Girɛkine konni Kɔrɛnti taani. A dɛnkɛleya yamaan malanna naxan fɔlɔ na, na muxune yi findixi siya gbɛtɛne nan na naxanye yi suxure batuni nun.

Na waxatini Kɔrɛnti taan yi sabatixi han, fata a kunki tide firinne ra. Yulayaan yi sabatixi han! Namun feene fan yi sabatixi. Dunuɗa fe kolonna xaranna nun suxure batu feene fan yi sabatixi. Fe ɗaxin nun sɔn ɗaxin fan yi gbo. Nayi, na feene yi dɛnkɛleya yama nɛnɛn dɛxɔn ma, ne yi e mabandunma kiin birin yi. En na a toma nɛn nayi fa fala na kɔntɔfli wuyaxi ti nɛn xɛraan ma.

Pɔli keli xanbini na, a yi kɔntɔfli fe wuyaxi mɛ lan mɛn kaane dɛnkɛleya yamaan ma. Nayi, a yi kɛdin sɛbɛ han naanin ɗɔxɔn. Firin yi ne yɛ naxanye ramaraxi Kitabun kui. Koni a dɔnxɛ firinna naxanye mi fa en yii to, ne fe falaxi Kɔrɛnti Kaane Kɛdine kui a Singena, keli a sora 5.9-13. E fe mɔn falaxi a kɛdin firinden kui a sora 2.3 e nun a sora 7.8. Kɛdi firinna naxanye Kitabun kui, ne sɛbɛxi Pɔli a xɛraya sigatiin saxanden nin, a singen sɛbɛxi Efesi taani (a mato Kɔrɛnti Kaane Kɛdi Singen sora 16.8), a firinden sɛbɛxi Efesi taani hanma Masedoniya yi.

Kɛdi singen kui naxan sɛbɛ Kɔrɛnti kaane ma, a yelin xanbini xɔntɔnna tiyɛ, a yi wali faɗi kolonna ti Ala maxandini (1.1 han 9), Pɔli yi a fala mɛn kaane xa, a e xa mayitaxunna ɗan naxan e tagi (1.10 han 4.21), e fe ɗaxin ɗan yamani (sora 5), e yi ba e feene raliyɛ siya gbɛtɛne kiti sadene yi (6.1 han 11). A mɔn a yitama dɛnkɛleya muxune lanma e xa e fati bɛnden nawali kii naxan yi (6.12 han 20). Na xanbi ra, a mɔn yi mɛn kaane

maxɔdin wuyaxi yabi, lan feni itoe ma:

- Futu tiina (sora 7)
- Subena fe naxan baxi saraxan na suxurene xa, e nun muxun lan a xa a yɛɛ suxu kii naxan yi lan suxure batu feene nun namun fonne ma (8.1 han 11.1)

- Dɛnkɛleya yamaan malanna nun Marigina ximɛnna fe (11.2 han 34)

- Alaa Nii Sariɗanxina kiseene fe (sora 12 han 14)

- Faxa muxune keli fena sayani (sora 15)

Kɛdin naɗanxi xibaruna nde nan ma alo xɛrana wanle nun xɔntɔnne (sora 16). Dunuɗa kɔntɔfli feni itoe birin yi, xɛrana a yitama nɛn Yesu nɔɛ muxune kɔntɔfli feene bɛ e ma kii naxan yi, a a xanuntenyaan nan kiraan na naxan dangu feen birin na (sora 13).

¹ N tan Pɔli, Ala naxan xilixi a sagoni, a yi n findi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xɛraan na, nxu nun en ngaxakedenna Sosaten nan ito sɛbɛma ε ma.

² Nxu yi a rasiga Alaa dɛnkɛleya yamaan ma Kɔrɛnti taani, muxun naxanye bata rasariɗan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, naxanye xilixi alogo e xa findi yama sariɗanxin na, e nun muxun naxanye birin Ala maxandima yiren birin yi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, e Marigina, e nun nxu fan gbeena.

³ En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɗɛ xunbenla fi ε ma.

Barika Birana Ala xa

⁴ N barikan birama Ala xa ε fe ra waxatin birin amasɔtɔ a bata hinanna fi ε ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁵ Amasɔtɔ ε feene birin bata sabati Yesu barakani, a yi ε mali falan nun ε fe kolonni.

⁶ Amasɔtɔ nxɔ sereyaan bata raka-mali ε yi Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

⁷ Nayi, Alaa kise yo mi dasaxi ε ma ε nɛma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin mame han a mini kɛnɛnni.

8 A mɔn ε marama nen ken, han waxati rajanna alogo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin nama fe yo li ε ra a Fa Lɔxɔni.

9 Ala naxan ε xilixi alogo ε nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa lan ε bode ma, na tinxin.

Mayitaxunna denkɛleya yamani

10 Ngaxakedenne, n na ε mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, ε birin xa lan ε bode ma, alogo ε nama yitaxun. E findi muxu kedenna ra, ε miriyane nun ε kui feene yi findi kedenna ra.

11 Amasɔtɔ ngaxakedenne, n bata a kolon Kilowe kon kaane xɔn, a lantareyana ε tagi.

12 N waxi naxan fala feni, na ni i ra: muxuna ndee a falama ε ye, e naxa, “N tan Pɔli nan fɔxɔ ra.” Bonna naxa, “N tan Apolosi nan fɔxɔ ra.” Bonna fan naxa, “N tan Piyeri nan fɔxɔ ra.” Nde gbete fan naxa, “N tan Alaa Muxu Sugandixin nan fɔxɔ ra.”

13 Alaa Muxu Sugandixini taxunxin na a ra ba? Pɔli nan gbangban wudin ma ε xa ba? E rafuxi igeni Pɔli nan xili yi ba?

14 N barikan birama Ala xa fa fala n mi ε sese rafuxi igeni ε tubi xinla ma fɔ Kirisipu nun Gayi

15 alogo muxu yo nama a fala fa fala ε rafuxi n xinla nin.

16 N bata yi Esitefana nun a kon kaane fan nafu. Koni n mi fa a kolon xa n bata muxu gbete rafu.

17 Alaa Muxu Sugandixin mi n xexi, a n xa marafuun ti. A n xexi nen, a n xa sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali, anu, n mi na ligama adamadiine lɔnni falane xɔn alogo Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin* senben nama ba a ra na yi.

Xaxilimayaan nun xaxilitareyana

18 Yesu faxa fena wudin ma, na findixi xaxilitareyaan nan na muxune xa naxanye halagima. Koni Ala en tan naxanye rakisima, a findixi Ala senben nan na en tan xa.

19 Ito nan sebexi Kitabun kui: “N fe kolonne fe kolonna kalama nen, n yi xaxilimane xaxilimayani fu.”†

20 Fe kolonna minen yi? Sariya karamɔxɔn minen yi? Waxatini ito muxu lɔnnixin minen yi? Dunuɲa muxune nun e fe kolonna mi Ala kolonxi a fe kolonni. Ala mi dunuɲa fe kolonna findixi daxuyaana na ba?

21 Amasɔtɔ Alaa fe kolonna mi tinxi dunuɲa muxune xa Ala kolon e fe kolonni. A Ala kenexi nen a xa muxu denkɛleyaxine rakisi kawandini ito xɔn naxan luxi alo daxuyana yamaan xa.

22 Yahudiyane taxamasenne maxɔdinma, Girɛkine fe kolonna fenma.

23 Koni Alaa Muxu Sugandixin gbangban feen wudin ma, en na nan ma fe kawandi bama. Yahudiyane mi tinma na nan me, e nun daxuyaana na a ra siya gbete xa.

24 Koni Ala bata naxanye xili, xa a findi Yahudiyan na hanma Girɛkina, Alaa Muxu Sugandixin findixi Ala senben nun a fe kolonna nan na, na kanne xa.

25 Amasɔtɔ hali Alaa fena ndee nun daxuyaana maliga, na daxuyaana dangu muxune fe kolonna ra. Hali Alaa fena ndee nun senbetareyaana maliga, na senbetareyaana gbo muxune senben xa.

26 Ngaxakedenne, ε miri a ma, ε yi findixi muxun sifan naxanye ra Ala ε xilixi waxatin naxan yi. Fe kolon wuyaxi mi yi ε ye adamadiine yeε ra yi. Senbema wuyaxi mi yi ε ye, denbaya barakaxi wuyaxi mi yi ε ye.

27 Koni naxan ma fe findixi daxuyaana na dunuɲa muxune xa, Ala na nan sugandixi a xa fe kolonne rayagi. Naxan findixi senbetaren na dunuɲa muxune xa, a na nan sugandixi alogo a xa senbema rayagi.

28 Dunuɲa muxune yoxi naxan ma, e yi a rajaxu, e yi a bote raba, e mi naxan yatexi se ra, Ala na nan

* 1:17: Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu sayaana findixi **senben** nan na naxan habadan nii rakisin fima muxune ma. Yesu gbangban wudin naxan ma, na bata findi kisin taxamasenna ra. † 1:19: Esayi 29.14

sugandixi a xa dunuḡa se yatexine halagi.

²⁹ Nayi, adamadi yo mi nɔɛ a yetɛ matɔxɛ Ala yetagi.

³⁰ Koni Ala bata ε kafu a Muxu Sugandixin Yesu ma, a yi a findi en ma fe kolonna ra fata Ala ra, e nun en ma tinxinna nun sariḡanna nun xunbana.

³¹ Nanara, a seβexi Kitabun kui, a naxa, “Xa muxun naxan a yetɛ matɔxɔma, a xa a yetɛ matɔxɔ Marigina fe ra.”‡

2

Yesu gbangban feen wudin ma

¹ Ngaxakedenne, n to fa ε fɛma n xa fa Alaa fe sereyaan ba ε xa, n mi fala tilinxi ti ε xa fe kolonni.

² Amasɔtɔ n na a ragidi nɛn fa fala n nama fefe kolon ε tagi, fɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe, naxan gbangban wudin ma.

³ Nanara, n yi ε fɛma senbetareyani, n yi xuruxurunma gaxuni.

⁴ N yi xaranna nun kawandin naxan tima, n mi yi katama muxune mabandundeni adamadiine fe kolonna xan xɔn, fɔ Alaa Nii Sariḡanxin senbena,

⁵ alogo ε nama denkeleya adamadiine fe kolonna ma, fɔ Ala senbena.

Alaa fe kolonna

⁶ Anu, naxanye denkeleyaan bata kɔxɔ, nxu ne xaranma fe kolonna nde ma. Koni dunuḡa ito fe kolonna mi a ra, hanma dunuḡa kuntigine* gbeena, naxanye halagima.

⁷ Nxu tan Alaa fe kolonna wundo feen nan yɛbama, naxan yi luxunxi, koni Ala bata yi naxan nagidi en ma en ma binyena fe ra, benun dunuḡa xa da.

⁸ Dunuḡa kuntigi yo mi na fe kolonna kolonxi. Xa e yi a kolon, e mi yi Marigin binyen kanna gbangbanḡe wudin ma nun.

⁹ Koni alo a seβexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa,

“Ala feen naxan yitɔnxi a xanu muxune yɛɛ ra,

yɛɛn munma na to, tunla munma na mɛ,

muxun xaxinla munma na yɛɛ to.”†

¹⁰ Koni Ala bata a makɛnɛn en tan xa a Nii Sariḡanxin barakani. Alaa Nii Sariḡanxin feen birin bunna fenma hali Alaa fe tilinxine.

¹¹ Amasɔtɔ nde muxune yɛ naxan nɔɛ muxun kui feen kolonḡe, ba a yetɛ nii yi feen na naxan na kanna fatini. Na kiini, Alaa Nii Sariḡanxin nan fan Alaa feene birin kolon.

¹² En mi dunuḡa ito xaxinla xan sɔtɔxi, koni fɔ Alaa Nii Sariḡanxina, Ala naxan nafaxi, alogo Ala seen naxanye birin fixi en ma, en xa ne kolon.

¹³ Nxu na feene nan falama, naxanye mi findixi muxune fe kolonne xaranne ra, koni fɔ Alaa Nii Sariḡanxina xaranna. Nxu Alaa Niina feene yɛbama na kanna nan xa, na niin naxan yi.

¹⁴ Koni Alaa Nii Sariḡanxin mi muxun naxan yi, na kanna mi Alaa Niina feene suxɛ mumɛ. Daxuya feene nan ne ra a yɛɛ ra yi, a mi nɔɛ e famunḡe. Amasɔtɔ Alaa feene kolonna a Nii Sariḡanxin nan xɔn.

¹⁵ Alaa Nii Sariḡanxin muxun naxan bɔḡe yi, na kanna nɔɛ feene birin tagi rabe nɛn, koni muxu yo mi nɔɛ na kanna feene kolonḡe.

¹⁶ Amasɔtɔ, a seβexi Kitabuni, a naxa,

“Nde nɔɛ Marigina miriyane kolonḡe alogo a xa a kawandi a yi a rakɔta?”‡

Koni en tan, Alaa Muxu Sugandixina miriyana en yi.

3

Alaa walikɛne fe

¹ Ngaxakedenne, n mi yi nɔɛ falan tiyɛ ε xa alo muxun naxanye kɔxɔxi Alaa feene yi, koni alo dunuḡa muxune alo muxun naxanye dii ḡɔɛyani Alaa Muxu Sugandixina feene yi.

² N bata xaranna fi ε ma naxan luxi alo xijḡe igena, donse xɔdɛxɛn mi yi a

‡ **1:31:** A mato Yereḡi 9.22-23 kui. * **2:6:** Yanyina nde Pɔli falan tima **dunuḡa kuntigi** ḡaxine nan ma e nun Setana yinnan naxanye na kuntigine ḡaxine senben binla ra. † **2:9:** A mato Esayi 64.3 kui. ‡ **2:16:** Esayi 40.13

ra, bayo ε mi yi nɔε a rasuxε. Koni hali iki, ε mi a nɔε singen.

³ Amasɔtɔ ε mɔn luxi nɛn alo dunuɓa muxune. Bayo xɔxɔlɔnyaan nun lantareyana ε tagi. Na mi a yitaxi ba fa fala a dunuɓa muxune nan ε tan na naxanye sigan tima alo adamadiin bonne?

⁴ Ε tan nde keden na a fala, a naxa, “N tan, Pɔli nan gbee n na,” boden yi a fala, a naxa, “N tan, Apolosi nan gbee n na,” adamadiyaan feene xa mi ne ra ba?

⁵ Nde Apolosi ra? Nde Pɔli ra? Alaa walikεεn nan tun nxu tan na, naxanye ε malixi ε denkelɛya. Birin a wanla rakamalima nɛn Marigin naxan soxi a yii.

⁶ N sansiin si nɛn, Apolosi nan yi a ige sama, koni Ala nan a rasabati.

⁷ Na kiini, sese mi sansiin si muxun nun a ige sa muxun na fɔ Ala naxan a rasabatima.

⁸ Sansiin si muxun nun a ige sa muxun birin lan, Ala ne keden kedenna birin saranma nɛn lan e wanla yaten ma.

⁹ Amasɔtɔ nxu findixi walikεne nan na, naxanye nun Ala walima. Ε tan findixi Alaa xεεn nan na, xanamu, Alaa banxina.

¹⁰ Ala bata a ragidi n ma a hinanni, n yi wali a xa alo banxi tiin naxan fatan, n yi banxin beten sa. Iki, muxu gbete bata banxin ti na fari. Koni fɔ birin xa a liga a yeren ma na banxin ti feni.

¹¹ Amasɔtɔ banxi tiin mi nɔε banxi beten saxin maxete, bayo a bata yelin beten se. Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan a beten saxin na.

¹² Koni, xa muxu yo banxin ti na beten saxin fari, a xema banxin ti, hanma gbeti daxina, hanma bɔxɔ bun nafunle, hanma wudina, hanma seXena,

¹³ birin wali xɔnna makεnɛnma nɛn Yesu Fa Lɔxɔni. Amasɔtɔ tɛεn nan fama, na yi muxun birin wali funfun mayita, xa a fan, xa a mi fan.

¹⁴ Xa muxun wanla nde ke tɛεn mi naxan halage, na kanna na saranna sɔtɔma nɛn.

¹⁵ Koni xa muxun wali xɔnna gan, a bata bɔnɔ na yi. A yetεεn kisima nɛn, koni a luma nɛn alo muxun na dangu tɛεn xun ma.

¹⁶ Ε mi a kolon ba, fa fala a ε findixi Ala Batu Banxin nan na, Alaa Nii Sariɓanxin dɔxɔdena?

¹⁷ Nanara, xa muxu yo Ala Batu Banxin kala, Ala na kanna halagima nɛn. Amasɔtɔ Ala Batu Banxin sariɓan, ε tan yetεεn nan Ala Batu Banxin na.

¹⁸ Nanara, muxu yo nama a yetε mayenden. Xa muxuna nde ε tagi naxan a mirima fa fala a fe kolonna nan a tan na dunuɓa muxune yeε ra yi, a yi lan nɛn, na kanna xa a yetε yate xaxilitaren na, alogo a xa findi fe kolonna yatin na.

¹⁹ Amasɔtɔ dunuɓa fe kolonna findixi daxuyaana nan na Ala yeε ra yi, alo a seβexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “Ala xaxilimane suxuma e yetεna kɔtene nan xɔn.”*

²⁰ A mɔn naxa yire gbete yi, “Marigin fe kolonne miriyane kolon fe fuune nan na.”†

²¹ Nanara, muxu yo nama a kanba adamadiine yi sɔnɔn! Amasɔtɔ ε tan nan gbee itoe birin na:

²² Pɔli yo, Apolosi yo, Piyeri yo, dunuɓa ito yo, siimayana hanma faxana, waxatini ito hanma naxan fama, ε gbeen nan e birin na,

²³ koni Alaa Muxu Sugandixin nan fan gbee ε tan na, Ala nan fan gbee Yesu ra.

4

Yesu a xεrane

¹ Na kui, muxune xa nxu yate Alaa Muxu Sugandixina walikεne nan na, Alaa wundo feene taxuxi naxanye ra.

² Nba, tinxinna nan maxɔdinxi walikεεn ma.

³ Na mi fefe ra n tan xa, xa ε tan n yalagi hanma adamadiine kiti sadena nde. N tan yetεεn mi nɔε n yetε yalage,

⁴ bayo n xaxinla mi n yalagixi. Koni na mi a lige a n tinxin, bayo Marigin nan n makitima.

* **3:19:** A mato Yuba 5.13 kui. † **3:20:** Yaburin 94.11

⁵ Nanara, ε nama kitin sa benun a waxati saxin xa a li, benun Marigin xa fa, naxan dimin fe luxunxine raminima kenenni, a yi bɔɔɛ yi feene makenen. Nayi, birin a binyen sɔtɛ Ala yii.

⁶ Ngaxakedenne, n na feene birin falaxi n yete nun Apolosi ma ε tan nan ma fe ra alogo nxɔ misaala xa sandani ito bunna yita ε ra fa fala “E nama dangu fe seɓexine ra.” E yi waso ayi, ε muxune rafisa e bode xa.

⁷ Nanse i tan danguxi bodene ra? Nanse i yii, naxan mi soxi i yii? Xa a soxi i yii nen, nanfera i fa i yete matɔxɔma alo i tan yeteen nan a sɔtɔxi?

⁸ E bata wasa sinma! E bata findi nafulu kanne ra sinma! E bata findi mangane ra, hali nxu tan mi naxan sɔtɔxi. A yi rafanɛ n ma ε xa findi mangane ra yati alogo nxu fan xa findi a ra ε xɔn.

⁹ Amasɔtɔ n yengi yi a ma fa fala Ala bata nxu tan xerane lu xanbin na alo muxu suxin naxanye yalagixi e xa faxa yamaan yeε ramaxa seen na, nxu to bata findi mato seen na dunɔɔa muxune birin yetagi e nun malekane.

¹⁰ Daxun nan nxu tan na Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Koni xaxilimaan nan ε tan na Alaa Muxu Sugandixini. Senbe mi nxu tan na, koni ε tan, senbena ε tan na. E tan binyaxi, koni nxu tan yarabixi.

¹¹ Kamena nxu suxuma han iki yeteni e nun min xɔnla nun marabenna. Nxu ɲaxankataxi, sigatiin nan fa nxu ra.

¹² Nxu taganma wale nxu yiine ra. E na nxu danga, nxu duba e xa. E na nxu besenxɔnya, nxu limaniya.

¹³ E na nxu mafala, nxu tan yi e ralimaniya. Nxu bata findi dunɔɔa ɲama bɔxɔn daxin na alo se xɔsixine han iki.

¹⁴ N mi ito seɓexi ε ma alogo n xa ε rayagi, koni alogo n xa ε rakolon alo n xanunten diine.

¹⁵ Amasɔtɔ hali karamɔxɔ wuli fu yi tixi ε yeε ra nun naxanye ε xaranma

Alaa Muxu Sugandixina fe ma, fafe keden peen nan ε xa. Amasɔtɔ n bata findi ε fafe ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, n Yesu a fe Xibaru Fajin nali ε ma.

¹⁶ Nanara, n na ε mafanma, ε xa n naliga.

¹⁷ N Timɔte rasigama ε ma na nan ma. N nafan diin nan a tan na e nun tɔgɔndiya muxuna Marigina fe yi. A n ma kirane rabirama ε ma nen Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, n denkeleya yamane birin xaranma naxanye ma yiren birin yi.

¹⁸ E tan ndee ε yete yigboma, a n mi fa fama ε fema sɔnɔn.

¹⁹ Koni xa Marigin tin, n fama nen ε fema iki sa. Nayi, n fama nen na muxu wasoxine senben kolondeni, hali e falan gbansanna mi a ra.

²⁰ Amasɔtɔ falan xa mi Alaa Mangayaan na, fɔ senbena.

²¹ Nanse rafan ε ma? N xa fa bosaan na ε yeε ra? Hanma xanuntenyaan nun limaniyana?

5

Yalunyana fe

¹ Nba, e a falama fa fala a muxuna ndee yanga suxuni ε tagi. Na yanga suxu kiin ɲaxu kati, hali denkeleyatarene mi na ɲɔxɔnna ligama. Muxuna nde bata a nga xuri tongo.

² Hali na, ε mɔn ε wasoma! A yi lan nun, ε xa sunu na ma, muxun naxan na fe sifan ligaxi, ε yi na ba ε tagi.

³ Hali n gbindin mi ε fema koni n xaxili ε xɔn. Muxun naxan bata na fe sifan liga, n bata yelin na kanna yalage alo n nema yi ε fema.

⁴ E na ε malan Marigi Yesu xinli, n fan xaxili ε xɔn ma, Marigi Yesu senben fan ε xɔn ma,

⁵ na waxatini, ε na kanna kedi ε tagi, a lu Setana yii, alogo a fati benden nafan feene xa kala, a niin yi kisi Marigin Fa Lɔxɔni.

⁶ E yete matɔxɔn mi fan mumε! E mi a kolon ba, fa fala a “Buru rate sena* ndedi nan buru fujin birin natema?”

* **5:6: buru rate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

⁷ Nayi, ε yetε rasarijan! Ε haken ba ε tagi naxan luxi ε ye alo buru rate se fonna buru xunni. Ε lu alo buru nenεn naxan mi basanxi se gbete ra. Amasoto Alaa Muxu Sugandixin bata faxes en xa alo Halagi Tiin Dangu Loxon† saraxa yexena.‡

⁸ Nayi, en xa na sanla raba a kiini. En nama a liga buru rate se fonna ra naxan luxi alo maranaxun nun fe paxina. Koni en xa a liga alo buru rate seen mi basanxi burun naxan na, sarijanna nun jondini.§

⁹ N na a seβε nen ε ma n ma kedin kui, a ε nama ε nun yanga suxune malan.

¹⁰ Koni n mi a falaxi dunuja ito muxune xan ma fe ra, naxanye yanga suxuni, hanma milantenne hanma kansun tiine hanma suxure batune. Xa a yi na kii nin nun, fo ε mini dunuja yi feu!

¹¹ Iki, n na a seβεma ε ma fa fala, muxun naxanye bata e yetε findi denkeleya muxune ra, koni e lu yanga suxuni, hanma milantenyana, hanma suxure batuna, hanma nafigiyaana, hanma dolo minna hanma kansun tina. Hali ε nun ne nama ε yii malan donse dondeni.

¹² Anu, n tan ma wali mi a ra, n yi denkeleyatarene makiti. Koni ε tan xa mi lan ε yi denkeleya yamaan muxune makiti ba?

¹³ Ala nan denkeleyatarene kitine bolonma. A seβεxi Kitabuni, a naxa, “E xa muxu paxin kedi ε tagi.”*

6

Kitina ngaxakedenmane tagi

¹ Xa yengen muxu firinna tagi denkeleya yamani, nanfera ε tinma na kitin xa sa tinxintarene tagi, benun a xa sa yama sarijanxin tagi?

² Ε mi a kolon ba, fa fala yama sarijanxin dunujaa kitin sama nen? Nba, xa ε dunuja kitine sama nen, nanfera ε mi nδε fe xuridine kitin σε?

³ Ε mi a kolon ba fa fala a en tan nan malekane makitima? En fa taganje dunuja ito feene ma nayi ba?

⁴ Nba, xa yengene ε tagi dunuja feene ma, ε muxune duxe kitisane ra nayi naxanye mi binyaxi denkeleya yamaan tagi ba?

⁵ N na ε yagi feen nan falama nayi. Na bunna nenεn ba, fa fala fe kolon yo mi ε tagi naxan nδε denkeleya muxu firinna tagi kitin σε?

⁶ Koni denkeleya muxuna nde bata a ngaxakedenma nde xili kitini denkeleyatarene konni denkeleyatarene yee xori!

⁷ Xa kitine ε tagi, bonon nan na ra. Benun na xa liga, a mi yi lan ba, ε xa tin tinxintareyaan yi liga ε ra nayi? Nayi, ε mi yi lan ba, ε tin kansunna ma?

⁸ Koni ε tan yetεen nan tinxintareyaan ligama, ε yi ε ngaxakedenmane yii seene kansun.

⁹ Ε mi a kolon ba fa fala tinxintarene mi keen sotoma Alaa Mangayani? Ε nama ε yetε mayenden. Yanga suxune hanma suxure batune hanma yalundene hanma xemεn naxanye kafuma e bode ma,

¹⁰ hanma mujadene hanma milantenne hanma dolo minne, hanma nafigine, hanma kansun tiine, ne sese mi keen sotoma Alaa Mangayani.

¹¹ Ε tan ndee yi na kii nin nun, koni ε yulubine bata xafari, ε rasarijan, ε yi findi muxu tinxinxine ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli a Nii Sarijanxin barakani.

Ε Ala binya ε fati bendeni

¹² Ε a falama nen, ε naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni tonο mi feen birin na. Ε naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni n tan mi tinje luyε sese a konyiya bun.

¹³ Ε mon a falama, ε naxa, “Kuiin nan gbee donseen na, donseen nan fan gbee kuiin na.” Koni Ala e

† **5:7: Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:** Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxes kδε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine δε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaana 12.1-13 kui. ‡ **5:7:** A mato Xoroyaana 13.7 nun 12.21 kui. § **5:8:** A mato Xoroyaana 12.15-20 nun Sariyane 16.3 kui. * **5:13:** Sariyane 17.7

firinna birin halagima nɛn. Muxun fati bɛndɛn mi rafalaxi yanga suxun xan xili yi bayo Marigin nan gbee fati bɛndɛn na, e nun Marigin fan fati bɛndɛn nan xa.

¹⁴ Ala bata Marigin nakeli sayani, a en tan fan nakelima nɛn a sɛnbɛni.

¹⁵ Ɛ mi a kolon ba fa fala a ɛ fati bɛndɛn findixi Alaa Muxu Sugandixin fati bɛndɛn yirena nde nan na? Nayi, n lan n xa Marigin fati bɛndɛn din yalunden fatin na ba? Ɛn-ɛn de!

¹⁶ Ɛ mi a kolon ba fa fala xɛmɛn naxan nun ɲaxalan yalunden kafuma, a ne bata findi fati bɛndɛ ke-denna ra? Na ma, a sɛbɛxi Kitabuni: Ne firinna bata findi fati bɛndɛ ke-denna ra.*

¹⁷ Koni naxan a yɛtɛ tugunma Marigin na, na nun Marigin findima nɛn kedenna ra.

¹⁸ Ɛ gi yanga suxun bun. Muxun yulubi gbɛtɛn naxanye ligama ne mi a fati bɛndɛni, koni muxun naxan yangan suxuma na yulubin ligama a yɛtɛ fati bɛndɛn nan xili ma.

¹⁹ Ɛ mi a kolon ba fa fala Alaa Nii Sarijanxin Batu Banxin nan ɛ fati bɛndɛn na, Niin naxan ɛ yi, Ala naxan fixi ɛ ma? Ɛ gbee mi ɛ fati bɛndɛn na.

²⁰ Amasɔtɔ a ɛ xunbaxi sare xɔdɛxɛn nan na. Nayi, ɛ Ala binya ɛ fati bɛndɛni.

7

Futu feen maxɔdinna

¹ Ɛ naxan falaxi ɛ kɛdin kui, en fa na ma fa fala xa a lan xɛmɛn nama ɲaxanla tongo.

² Anu, yanga suxun to bata gbo ayi, a lan xɛmɛn birin xa ɲaxalan kɛden futu a yɛtɛ xa. Xɛmɛn birin ma ɲaxalan xa lu a yii, ɲaxanla birin ma xɛmɛ yi lu a yii.

³ Xɛmɛn lan a xa naxan liga a ɲaxanla xa, a xa na liga a xa. ɲaxanla fan na kii nin a xɛmɛn xa.

⁴ ɲaxanla sago mi a yɛtɛ fati bɛndɛni fɔ a xɛmɛna. Na kiini, xɛmɛn fan sago mi a yɛtɛ fati bɛndɛni fɔ a ɲaxanla.

⁵ Ɛ nama tondi ɛ bode ra fɔ xa ɛ firinna bata waxatina nde sa lan na

fe ma alogo ɛ xa lu Ala maxandɛ. Na xanbi ra, ɛ mɔn yi lu ɛ bode ra alogo Setana nama ɛ ratantan ɛ yɛtɛ suxutareyaan xɔn.

⁶ N tinxi naxan ma n na nan falama na ra. A mi findixi yamarin xan na.

⁷ N yi wama nɛn, birin xa findi ɲaxalan dɔxɔtaren na alo n tan, koni birin nun a kiseen na a ra Ala xɔn. Nde na ito sɔtɔ, nde fan yi nde gbɛtɛ sɔtɔ.

⁸ Nba, naxanye mi futun bun e nun kapa gilɛne, n ni ito nan falama ne fe yi. A lan e xa lu e danna alo n tan.

⁹ Koni xa e mi nɔɛ e yɛtɛ suxɛ, a lan nɛn e xa lu futun bun, amasɔtɔ na fisa benun e xa lu kunfa gbeenii.

¹⁰ Nba, naxanye futun bun, n yamarini ito fima ne nan ma fe ra. N tan mi a ra fɔ Marigina. ɲaxanla nama a mɛ a xɛmɛn na.

¹¹ Xa a a mɛ a xɛmɛn na, a nama dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn. Xanamu, e nun a xɛmɛn tagin xa yitɔn. Xɛmɛn fan nama a ɲaxanla rame.

¹² N ni ito nan falama muxun bonne xa. N tan nan a falama, Marigina falan mi a ra. Xa ɲaxalan dɛnkeleyatarena nde xɛmɛ dɛnkeleyaxina nde yii, xa ɲaxanla tin a e xa lu e bode ra, a mi lan xɛmɛn yi a mɛ a ra.

¹³ Xa ɲaxalan dɛnkeleyaxina nde dɔxi xɛmɛ dɛnkeleyatarena nde xɔn, xa xɛmɛn tin a e xa lu e bode ra, a mi lan ɲaxanla yi a mɛ a ra.

¹⁴ Amasɔtɔ xɛmɛ dɛnkeleyataren bata rasarijan a ɲaxanla xɔn. Na kiini ɲaxalan dɛnkeleyataren fan bata rasarijan a xɛmɛ dɛnkeleyaxin xɔn. Xa na mi yi a ra nun, ɛ diine yi findima nɛn muxu sarijantarene ra, anu ɲɔndin naxan na e rasarijanxi.

¹⁵ Koni xa dɛnkeleyataren waxi a mɛ feni a xɛmɛn na hanma a ɲaxanla ra, a lu a xa siga. Dɛnkeleya muxun mi fa xidixi nayi a na findi xɛmɛn na hanma ɲaxanla. Amasɔtɔ Ala en xilixi bɔɲɛ xunbenla nin.

¹⁶ Amasɔtɔ i tan ɲaxanla, i a kolonma di, xa i nɔɛ i ya xɛmɛn nakise? I tan xɛmɛna, i a kolonma di, xa i nɔɛ i ya ɲaxanla rakise?

* 6:16: Dunuɲa Fɔlɔn 2.24

Birin xa lu Ala fe ragidixini

17 Ba na ra, birin xa lu a kiini alo Marigina a ragidixi a ma kii naxan yi Ala a xili waxatin naxan yi. N yamarini ito nan soxi denkeleya yamane birin yii.

18 Alo misaali itoe: Xa xemena nde yi banxulanxi Ala a xili waxatin naxan yi, a nama a banxulanyaan luxun. Koni xa nde gbete mi yi banxulanxi benun Ala xa a xili, a nama tin sɔnɔn, a xa banxulan.

19 Amasɔtɔ xa i banxulanxi, xa i mi banxulanxi, fefe mi na ra fɔ i xa Alaa yamarine nan suxu.

20 Birin xa lu a kiini alo a yi kii naxan yi benun Ala xa a xili.

21 Ala i xili waxatin naxan yi, xa konyin nan yi i tan na, i nama xamin na ra. Koni xa i nɔe ferɛn sɔte i xɔrɔya, na liga.

22 Amasɔtɔ Marigin bata konyin naxan xili, Marigina xɔrɔn nan na ra. Ala bata xɔrɔn naxan xili, na fan bata findi a Muxu Sugandixina konyin na.

23 Ala ε saraxi sare xɔdɛxɛn nan na. E nama findi adamadiine konyine ra.

24 Ngaxakedenne, ε keden kedenna birin xa lu ε kiini Ala yetagi alo ε yi kii naxan yi benun Ala xa ε xili.

Muxun naxanye mi futun bun e nun kaɲa gilene fe

25 Muxun naxanye mi futun bun, ε naxan seβexi ne fe ra, en fa na ma. Marigina yamarin xa mi ito ra, koni Ala tɔ bata n findi tinxin muxun na a kininkininni, n na n ma miriyaan nan falama.

26 Tɔrɔ waxatini ito yi, a lan nɛn muxun xa lu alo a kii naxan yi.

27 Xa ɲaxanla i yii, i nama kata fa fala i xa a bejin. Xa ɲaxalantare kanna nan i ra, i nama ɲaxanla fen.

28 Koni xa i futun ti, yulubin mi na ra. Xa sungutunna dɔxɔ xemε taa ra, yulubin mi na ra. Koni naxanye futun tixi, ne tɔrɔ wuyaxi sɔtɔma nɛn e dunuɲa yi gidini, n waxi n xa ne masiga ε ra.

29 Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra. Waxatin mi fa xunkuya

sɔnɔn. Fɔlɔ iki ma, ɲaxalan kanne xa lu alo ɲaxalan mi e yii.

30 Muxun naxanye wugama, e xa liga alo e mi yi wugama. Muxun naxanye sewaxi, e xa liga alo e mi yi sewaxi. Naxanye bata saren so, ne xa liga alo e mi se ramarama.

31 Muxun naxanye dunuɲa seene rawalima, e xa liga alo e mi tɔnɔ sɔtɔma e yi. Amasɔtɔ dunuɲa ito danguma nɛn.

32 Nba, a xɔli n ma nɛn ε xa xɔrɔya xaminna birin ma. ɲaxalantare kanna a ɲɔxɔ luma Marigina wanla nan tun xɔn alogo a xa Marigin nan kɛnɛn.

33 Koni ɲaxalan kanna a ɲɔxɔ luma dunuɲa feene nan xɔn alogo a xa a ɲaxanla kɛnɛn.

34 Nayi, a feene yitaxunxin na a ra. ɲaxanla naxan fan mi futuxi hanma sungutunna, ne ɲɔxɔ luma Marigina wanle nan tun xɔn alogo e xa findi Ala gbeen na fati bɛndɛn nun niini. Koni ɲaxanla xemε kanna, na a ɲɔxɔ luma dunuɲa feene nan xɔn, alogo a xa a xemɛn kɛnɛn.

35 N na falama ε xa ε mali feen nan na. N mi kataxi, n xa ε raxɔlɔ. Koni n waxi a xɔn ma nɛn ε xa lu fe fajine nan fari naxanye lanxi, alogo ε xa lu biraxi Marigin nan tun fɔxɔ ra.

36 Xa banxulanna bata ɲaxanla masuxu, a yi a miri a a sungutunna tɔrɔma nɛn, xa a fa fori, a mi a dɔxɔ. Xa a waxi a dɔxɔ feni, nayi a xa a waxɔn feen liga, a mi yulubi ligaxi na yi.

37 Koni xa xemena a ragidi a bɔɲeni, karahan mi naxan na, a a nama sungutunna dɔxɔ, a mɔn nɔe a yete suxe, fe fajin nan na fan na.

38 Na ma, naxan bata a gbeen futu, na bata fe fajin liga, koni naxan mi a gbeen futuxi, na bata fe fajin liga dangu bonna ra.

39 ɲaxanla xa dɔxɔ a xemɛn xɔn han a xemɛn yi faxa. Koni xa a xemɛn faxa, a bata xɔrɔya nayi, a nɔe dɔxe nɛn gbete xɔn ma naxan nafan a ma. Koni a xa findi Marigin gbeen nan na.

⁴⁰ Koni n ma miriyani, sewana a xa, xa a lu a kiini. N laxi a ra mən, fa fala Alaa Niina n fan yi.

8

Suben naxan nalixi suxuren ma

¹ E naxan sebexi subena fe yi naxan bata rali suxurene ma, en fa na ma. Fe kolonna en birin yi. Fe kolonna muxun findima wasoden nan na, koni xanuntenyaan maliin nan tima.

² Muxun naxan a mirima fa fala a fe kolon, na mi fe kolon alo a lan a xa a kolon kii naxan yi.

³ Koni muxun naxan bata Ala xanu, Ala na kanna kolon.

⁴ Nanara, donseen naxan bata rali suxurene ma, en fa na nan ma fe falama. En na a kolon fa fala suxuren mi findixi sese ra dunuḡa yi. Ala keden peen na a ra.

⁵ Hali batu se wuyaxi to bəxə xənna nun kore xənna fari, muxun naxanye ma a “alane,” hali “ala” wuyaxi nun “marigi” wuyaxi yi na nun,

⁶ koni en tan mabinni, Ala keden peen na a ra. A tan nan en fafe ra naxan seen birin daxi. En na en ma dunuḡa yi gidin ligama a tan nan xa. Marigi keden peen na a ra, Yesu Alaa Muxu Sugandixina. Seen birin daxi a tan nan baraka yi. En na en ma dunuḡa yi gidin ligama a tan nan baraka yi.

⁷ Koni muxun birin mi ito kolon. Muxuna ndee bata dari suxure kii feene ra. Hali iki, e nema donse sifani ito donḡe, e yengi luma a xən ma nən a e suxuren kiseen nan donma. E xaxili kobin fan e yalagima, a e xəsi.

⁸ Koni donseen mi en masoma Ala ra. Xa en na a don, en mi bənəma sese yi. Xa en mi a don, en mən mi tənə yo sətəma.

⁹ Koni hali feene liga feen xərəyaan to ε yi, ε a liga ε yeren ma, ε nama na muxune bira yulubini naxanye munma senbe sətə denkeleyani.

¹⁰ Amasətə muxun naxan senbe mi gbo denkeleyani feni ito yi naxan xaxinla kobi, xa na i tan fekolonna li i dege suxure banxini, na mi na fan

nawəkile a fan yi suxure kii donseen don ba?

¹¹ Nba, na muxun naxan munma senbe sətə denkeleyani, Alaa Muxu Sugandixin faxaxi naxan xa, na halagima nən i tan fekolonna xən ma na yi.

¹² Nba, ε na haken liga i ngaxakedenna ra na kiini, i yi a xaxili kobin natantan, i mən yulubin ligama Alaa Muxu Sugandixin na na haken nan xən.

¹³ Nanara, xa donsena a ligε ngaxakedenna yi bira yulubini, n tan fan mi fa na suben donḡe sənən mume, alogo n nama a bira yulubini!

9

Feen naxanye lan xerane ma

¹ Xərə mi n tan na ba? Xera mi n tan na ba? N tan mi en Marigi Yesu toxi ba? N wali xənna xa mi ε tan na Marigini ba?

² Hali bonne mi n kolon xeraan na, koni fə ε tan xa a kolon nən! Bayo ε tan to bata denkeleya, na findixi n ma xerayaan taxamasenna nan na Marigini.

³ N na n xənbama falani itoe ra n tənḡe muxune nan xa.

⁴ N naxa, nxu mi daxa nxu xa nxu dege nxu yi nxu min?

⁵ Nxu mi daxa, nxu fan yi denkeleya naxanla nde futu ba, a yi siga nxu fəxə ra sigatini alo xeraan bonne nun Marigin xunyene nun Piyeri a ligan kii naxan yi?

⁶ Nxu nun Baranabasi nan tun daxa ba, nxu wali donse feen na?

⁷ Sofaan mundun a yete goronna tonge a sofa wanli? Nde wudin siye, a mi a bogine don? Nde xuruseene rabε a mi e nənən min?

⁸ N ma falani ito findixi adamadine miriyaan gbansanna nan na ba? Sariya Kitabun fan mi na fe kedenna xan falaxi ba?

⁹ Amasətə, a sebexi Musaa Sariya Kitabun kui, a naxa, “I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a deen xidi.”* Ala a naxə luxi jingene nan gbansan xən ma ba?

* 9:9: Sariyane 25.4

¹⁰ A mi ito falaxi en tan xan ma fe ra ba? Di, ito sebexi en tan nan ma fe ra yati. Xee biin neen xeen bima, malo xaban neen maala xabama, e yigi saxi se xabaxine yitaxunna nan ma.

¹¹ Nxu tan to bata sansiin woli e tagi naxan findixi Alaa feene ra, xa nxu fati benden mali seen soto e yii, na jaxu ba?

¹² Xa a daxa e xa bonne mali seni itoe ra, a mi daxa nxu tan xa dangu ne ra ba? Anu, nxu tan mi sariyani ito rawalixi. A makuya na ra. Nxu bata dija feen birin ma alogo sese nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin madigan.

¹³ E mi a kolon ba, fa fala a muxun naxan walima Ala Batu Banxini, na a donseen sotoma Ala Batu Banxin nin? Naxanye saraxane bama, ne e gbeen sotoma saraxan nin.

¹⁴ Marigina en yamarixi na kii nin fa fala naxan Yesu a fe Xibaru Fajin nalima, na xa a balon soto na xon ma.†

¹⁵ Koni n tan mi sariyani ito sese rawalixi. N mon mi ito sebexi e ma e xandi feen xan ma iki. A rafanje n ma n xa faxa benun n kanba xunni ito xa ba n yii.

¹⁶ Anu, n na Yesu a fe Xibaru Fajin nali, na mi finde kanba xunna ra n xa bayo Ala bata na goronna doxo n xun ma. Gbalona n tan xa, xa n mi Xibaru Fajin nali!

¹⁷ Xa n yi wanli ito kema n jenige fajin nin, n yi saranna sotoma nen, koni bayo n karahanxi nen, n goronna nan tun bama n ma.

¹⁸ N saranna nanse ra na yi? Na ni ito ra: n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali hali n sare mi fi alogo n nama na sariyan nawali n yi seen soto Xibaru Fajin xon.

¹⁹ Xoron nan n tan na, muxu yo a konyi mi n tan na koni n bata n yete findi muxun birin ma konyin na alogo n xa muxu wuyaxi soto n nae naxan na.

²⁰ N nema Yahudiyane tagi, n na n yete lu alo Yahudiyane alogo n xa e masoto. Naxanye sariyan bun ma, n nema ne tagi, n yi n yete lu alo n

sariyan nan bun ma alogo n xa ne masoto, hali n to mi sariyan bun ma.

²¹ Naxanye mi sariyan sotoxi, n yi n yete lu ne ye alo e tan, naxanye mi sariyan kolon alogo n xa ne masoto hali n to mi xoroyaxi Alaa sariyan ma amasoto n fa Alaa Muxu Sugandixina sariyan nan bun.

²² Muxun naxanye munma senben soto denkeleyani, n yi lu ne tagi alo naxan senben xurun denkeleyani, alogo n xa e masoto. N bata n yete findi muxun sifan birin na muxun birin xa alogo n xa ndee rakisi kiin birin yi.

²³ N ni ito birin ligama Alaa falan Xibaru Fajin nan ma fe ra alogo n fan xa n gbeen soto a yi.

²⁴ E mi a kolon ba fa fala naxanye e malanma e gideni xatajoxoya giini alogo xulunden xa to, a e birin e gima nen koni keden nan gbansan yeerati kontonna sotoma. Nayi, e gi alogo e xa kontonna soto.

²⁵ Muxun naxan katama a boden lu feni fe sifani itoe yi fo na kanna xa a yixodoxo, a a yiton yete suxuni. A na ligama nen alogo no soton taxamasenna xa so a xunna naxan mi buma. Koni en tan a ligama nen alogo mangaya taxamasenna xa so en xun na naxan luma habadan.

²⁶ Nanara, n mi n gima n xunna yi. N mi yenge soma alo muxun naxan a yiin wolima foyeni tun.

²⁷ A makuya na ra. N na n fatin suxuma a xodexen nan na alo konyina, alogo n na kawandin ba bonne xa, n tan yeteen nama fula a tonon na.

10

Suxure feen maxadina

¹ Ngaxakedenne, n waxi a xon ma e xa a kolon fa fala en benbane bira nen Musa foxo ra kundaan bun han e birin yi baani gidi.*

² A yi luxi alo e rafu nen e tubi xinla ma Musa xon kundaan nun baa igeni.

³ E birin yi na niin donse kedenna don,

⁴ e yi na siimaya ige kedenna min, bayo e igen min nen keli Alaa

† **9:14:** A mato Matiyu 10.10 nun Luka 10.7 kui. kui.

* **10:1:** A mato Xoroyaan 13.21-22 nun 14.22-29

gemeni gemen naxan findixi a Muxu Sugandixin na naxan yi biraxi e fəxə ra.†

5 Koni hali na, e wuyaxi mi Ala kenən, e binbine yi lu burunna ra.‡

6 Nba, misaala nan ne birin na en tan xa alogo en nama en miri fe jaxin ma alo ne a liga kii naxan yi.

7 En nama suxuren batu alo na ndee a liga kii naxan yi. Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa, “Yamaan yi dəxə e dagedeni e nun e mindeni, e lu keɛ, e sabaan so.”§

8 En nama yangan suxu alo na ndee a liga kii naxan yi, e muxu wuli məxəjən nun saxan yi faxa soqe keddenni.*

9 En nama Alaa Muxu Sugandixin mato bunbani alo na ndee a liga kii naxan yi, saɲine yi e faxa.

10 E nama e mawuga alo na ndee a liga kii naxan yi, Ala yi Halagi Tiin nafa, a yi e faxa.

11 Feni itoe birin liga nən e ra, e findi misaale ra, e yi sebɛ en nakolon seen na, waxati rajanna bata a li en tan naxanye ma.

12 Nayi, naxan na a miri fa fala a a tixi ki fəpi, na xa a liga a yeren ma alogo a nama bira.

13 E ratantan feen naxanye bata e sətə, ne darixi adamadiine liye nən. Koni bayo Ala tinxin, a mi tinjɛ tantan feen xa e sətə dangu e senben yatən na. Na ma, tantan feen nɛma e fəxə ra, Ala yi na yi mini fɛrən fi e ma, alogo e xa lu tinxinni.

14 Nanara, n xanuntenne, e e gi suxure batun bun.

15 N falan tima e xa alo xaxilimane, e yetɛn xa n ma falan mato.

16 En na barikan bira Ala xa Marigina igelengenna xən, en yi en min, na mi en nun Alaa Muxu Sugandixin wunla malanma ba? En burun naxan donma na waxatini, na mi en nun Marigin fati bendən malanma ba?†

17 Buru xun keden to a ra, en birin bata malan en lu alo fati bendɛ keden

peena, hali en to wuya, bayo en birin nde sətəma na buru kedenna nin.

18 E Isirayila kaane mato, naxanye saraxa subene donma, lanna mi ne nun saraxa ganden tagi ba?

19 N waxi nanse fala fe yi nayi? Suxure kiin findixi senbena nde ra ba hanma suxuren findixi se kenden nan na ba?

20 Na mi a ra, koni suxure batune saraxan naxanye bama, e ne ralima Setana malekane nan ma, Alaa fe mi na ra feu! Anu, n mi waxi lanna xa lu e nun yinnane tagi.

21 E mi nəe e minjɛ Marigina igelengenna ra, e mən yi e min suxurene igelengenna ra. E mi nəe Marigina ximenna donjɛ e nun jinanne don seene.

22 En waxi Marigina xəxələnna nan nakeli fe yi ba? En senben gbo a xa ba?

23 E naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa.” Koni tənə mi feen birin yi. E naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa,” koni feen birin xa mi en malima.

24 Muxu yo nama hɛrin fen a yetɛ xa tun, fə muxu gbɛtɛye fan xa.

25 Seen naxan birin sarama ləxə tideni, e na don. E nama maxədinna ti xa e gelen mi a ra.

26 Bayo Kitabun naxa, a Marigin nan gbee bəxən nun ayi seene birin na.‡

27 Xa denkelɛyatarena nde e xili donse dondeni, xa siga xənla e ma, a na donseen naxan so e yii, e na don. E nama maxədinna ti xa e gelen mi a ra.

28 Koni xa muxuna nde a fala e xa, a naxa, “Donseni ito bata rali suxuren ma,” nayi, e nama na donseen don masətə na muxuna fe ra naxan e rakolonxi lan xaxinla yatən ma.

29 E tan xaxinla yatən mi a ra koni fə bonna xaxinla. Anu, nanfera n tan ma xəryaan findɛ yalagin na muxu gbɛtɛ xaxinli?

30 Xa n barikan bira Ala xa n ma donsena fe ra, nanfera muxuna nde n nayelefuma lan na donsena fe ma,

† 10:4: A mato Xəryaan 16.4-35 nun Sariyane 8.3 nun Yatene 20.8-11 kui. ‡ 10:5: A mato Yatene 14.16 nun 14.23 nun 14.29-30 kui. § 10:7: Xəryaan 32.6 * 10:8: A mato Yatene 25.1-9 kui. † 10:16: Marigina ximenna nan ito ra. A mato Luka 22.19 nun Korinti Singen 11.23-26 kui. ‡ 10:26: A mato Yaburin 24.1 kui.

n bata barikan bira Ala xa naxan ma fe ra?

³¹ Na kui, xa ε donseen donma hanma ε ε minma, ε nεma fefe ligε, ε a liga Alaa binyena fe ra.

³² Ε κεwanle nama Yahudiyane ratantan, hanma Girεkine hanma Alaa denkeleya yamana,

³³ alo n tan fan katama n xa muxun birin kenεn kii naxan yi. N mi fe fajin fenma n yetε xan tun xa, fε muxu wuyaxi xa alogo ne fan xa kisi.

11

Feen naxanye daxa sali waxatini

¹ Ε findi n naliga muxune ra, bayo n tan fan Alaa Muxu Sugandixin naligama.

² N bata ε tantun, n ma fe to rabiraxi ε ma feen birin yi, e nun ε to n ma xaranne suxi alo n na a falaxi ε xa kii naxan yi.

³ Koni, n waxi a xεn ma ε xa a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan xεmεne birin xun na. Xεmεn nan jaxanla xun na. Ala nan a Muxu Sugandixin xun na.

⁴ Nanara, xεmεn naxan Ala maxandima, hanma naxan nabiyā falane tima yamaan tagi, xa kεmεtina a xun na, a bata a kuntigin nafεya.

⁵ Jaxanla naxan Ala maxandima, hanma a nabiyā falane tima yamaan tagi, a xunna magenla a ra, na a kuntigin nan nayagima. Na luxi nεn alo a na a xunna gbanan.

⁶ Xa jaxanla mi a xunna maxidi, a mεn lan nεn a yi a xunna gbanan. Koni jaxanla xunna gbananxina, e nun a maxabaxina, na birin to mayagi nεn, a lan nεn nayi a yi a xunna maxidi.

⁷ Xεmεn tan mi lan a yi a xunna maxidi bayo a findixi Ala maligan nun a binyen nan na. Koni jaxanla nan a xεmεna binyen na.

⁸ Amasεtε Ala mi xεmεn xan baxi jaxanli, koni jaxanla nan baxi xεmεni.

⁹ Xεmεn mi daxi jaxanla fe ra, koni jaxanla nan daxi xεmεna fe ra.

¹⁰ Nanara, jaxanla xa a xunna maxidi a xεmεna senben taxam-asenna ra e nun malekane fe ra.

¹¹ Koni Marigina dinani, jaxanla mi fataxi xεmεn na, xεmεn fan mi fataxi jaxanla ra.

¹² Bayo alo jaxanla kelixi xεmεni kii naxan yi, jaxanla fan xεmεn barixi na kii niη. Koni feen birin kelixi Ala nan ma.*

¹³ Ε tan yetεen xa na feen makiti: Xa jaxanla lan a yi Ala maxandi a xunna mi maxidixi.

¹⁴ Nba, Adamadiin keηaan mi ε xaranηε ba, fa fala xa xεmεn xunsexeη kuya ayi, a yagima nεn nayi?

¹⁵ Koni binyen nan na ra jaxanla xa xa a xunsexeη kuya ayi. Bayo a xunsexeη kuyan bata findi a maxidi seen na.

¹⁶ Koni xa muxu yo waxi a xεn ma, a xa tandin ti feni ito ma, n naxan falama nayi, na ni ito ra. Namunni itoe nan nxu nun denkeleya yamaan birin yii nxu nεma Ala batue waxatin naxan yi.

Marigina ximεna fe

Matiyu 26.26-29 Maraka 14.22-25 Luka 22.14-20

¹⁷ N falan naxan tima ε xa iki, n mi ε tantunma na ra amasεtε ε malanna mi fe fajin ligama fε a jaxina.

¹⁸ Fe singena, e bata yi a fala n xa a ε na ε malan denkeleya yamaan kiin ma, mayitaxun feene ε tagi. N laxi na ra han yirena nde.

¹⁹ A fεre mi na fε mayitaxunna nde xa lu ε tagi, alogo naxanye Ala kenεnxi, ne xa kolon.

²⁰ Ε na ε malan waxatin naxan yi, ε mi Marigina ximεna xan donma,

²¹ bayo ε nεma ε dεgema, birin a mafurama nεn a gbee donseen dondeni. Nanara, kamεna ndee ma, koni ndee minxin na a ra.

²² Banxi mi ε yii ba, ε donseen donηe denaxan yi, ε yi ε min? Ε Alaa denkeleya yamaan najaxuma ba, ε to yiigelitεne biran lanbaranni? N nanse falama ε xa? N na ε tantunηe nayi ba? Nayi, n mi ε tantunηe mumε!

* **11:12:** A mato Dunuηa Fεlεn 1.26-27 nun 2.18-23 kui.

²³ Amasotò Marigina n xaranxi naxan ma, n fan bata ε xaran na ma fa fala Marigi Yesu yanfaxi, a so yiini kòεεn naxan na, a burun tongo nεn.

²⁴ A barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a naxa, “N fati bεndεn ni ito ra naxan fixi ε fe ra. Ε ito liga naxan n ma fe rabirε ε ma.”

²⁵ E yelinxina ximenna donjε, a yi igelengenna fan tongo, a naxa, “Layirin nεnεn naxan xidixi en tagi n wunla xɔn, na ni ito ra. Ε nεma ito minjε waxati yo yi, n ma fe xa rabira ε ma.”

²⁶ Amasotò ε nεma buruni ito donjε waxatin naxan yi, ε yi ε min igelengenni ito ra, ε Marigina saya feen nan nalima han a fa.

²⁷ Nanara, xa muxu yo Marigina a burun don, hanma a yi a min Marigina igelengenna ra daxatareyani, na kanna yulubin nan tongoma Marigin fati bεndεn nun a wunla fe yi.

²⁸ Nanara, birin xa a yetε kòròsi, a yi Marigina burun don, a yi a min Marigina igelengenna fan na na kiini.

²⁹ Amasotò naxan na burun don, a yi a min igelengenna ra, e nun Marigin fati bεndεn mi lanxi e bode ma, a kitin nan xilima a yetε ma na ra.

³⁰ Nanara, ε wuyaxi furama, senbe mi ε ra, ndee bata faxes.

³¹ Koni xa en na en yetε rakòròsi, en tangama nεn Alaa kitin ma.

³² Koni Marigin na en kiti, a en maxuruma nεn alogo en nun dunuja muxune nama yalagi en bode xɔn.

³³ Nanara, ngaxakedenne, ε na ε malan waxatin naxan yi ε dεgedeni, ε xa ε bode legeden.

³⁴ Xa kamεna nde ma, a xa a dεge a konni alogo ε malanna nama kitin xili ε ma. N na fa waxatin naxan yi, n fe gbεtεye yεbama nεn.

12

Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe

¹ Ε naxan sεbεxi Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe ra, en fa na ma. Ngaxakedenne, n mi waxi ε xa lu fe kolontareyani.

² Ε a kolon fa fala ε yi denkeleyatareyani waxatin naxan yi, ε yi biraxi suxurene nan fɔxɔ ra e nun naxanye mi falan tima, ε lɔ ayi.

³ Nanara, n na a falama ε xa fa fala, naxan yo falan tima Alaa Nii Sarijanxin barakani, na mi nɔε a fale, a naxa, “Yesu dangaxi.” Muxe mɔn mi nɔε a fale, a naxa, “Marigin nan Yesu ra,” Alaa Nii Sarijanxin xanbi.

⁴ Alaa Nii Sarijanxi keden peen na a ra, koni a kiseen sifan wuya.

⁵ Marigi keden peen na a ra, koni muxune walima a xa kii wuyaxi.

⁶ Wanla sifan wuya, koni Ala kedenna nan ne birin nakamalima muxune birin yi.

⁷ Alaa Nii Sarijanxina fena ndee minima kenenni muxu keden kedenna birin xɔn alogo yamaan birin xa sabati.

⁸ Alaa Nii Sarijanxin muxuna nde kima xaxilimaya falan nan na. Na Nii Sarijanxi kedenna nan mɔn muxu gbεtε fan kima fe kolonna falan na.

⁹ Na Nii Sarijanxi kedenna nan mɔn muxu gbεtε kima denkeleyani. Na Nii Sarijanxi kedenna mɔn yi muxu gbεtε ki muxu rakendeya kiseni.

¹⁰ Muxu gbεtε yi ki kabanako fe liga senbeni, muxu gbεtε yi ki nabiya falane ra, gbεtε yi senbe jaxine nun Ala senben tagi raba, gbεtε yi falan ti xui sifa gbεtεne yi, gbεtε mɔn xui gbεtεye madanguma.

¹¹ Koni a tan Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan na birin ligama. A tan nan muxun birin kima alo a waxi a xɔn ma kii naxan yi.

Gbindi kedenna na a ra

¹² Nba, Alaa Muxu Sugandixin luxi nεn alo gbindi kedenna koni yire wuyaxi a ma. Koni hali a yirene to wuya, gbindi kedenna nan a ra.

¹³ Amasotò en birin nafuxi igeni Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan baraka yi, en so fati bεndε kedenni, Yahudiyane nun Girεkine, konyine nun xòròne, Ala bata a Nii Sarijanxin fi en birin ma.

14 Fati benden mi findixi yire kedenna xan na koni yire wuyaxi.

15 Xa sanna a fala, a naxa, "N tan mi fati bendeni, bayo n mi findixi yiin na," na mi a be fatin na.

16 Xa tunla a fala, a naxa, "N tan mi fati bendeni, bayo n mi findixi yeen na," na mi a be fatin na.

17 Xa fati benden birin yi findi yeen nan tun na, feen yi mema di nayi? Xa fati benden birin yi findi tunla nan tun na, seen xirin yi mema di nayi?

18 Koni Ala bata fati benden yirene birin yeba alo a waxi a xon ma kii naxan yi.

19 Xa a birin yi findi se keden peen na, fati benden yi luma minen?

20 A kii naxan yi iki, fatin yire wuyaxi na koni fati bendε kedenna na a ra.

21 Nanara, yeen mi nε a fale yiin ma, a naxa, "N mako mi i ma." Xunna mi a fale sanne ma, a naxa, "N mako mi ε ma."

22 A makuya na ra. Hali senbe mi fati benden yiren naxanye ra, e tiden na.

23 Hali fatin yiren naxanye mayagi dangu fatin yirene birin na, en ne maxidima binyeni ki faji. Fatin yiren naxanye mi lan e to, en menne suturama bonne xa.

24 Koni fati benden yiren naxanye mi mayagi, ne mako mi na ma. Ala yeteen bata en fati benden yirene yeba, a binyen fi fati benden yirene ma a yi dasaxi naxanye ma,

25 alogo fati benden nama yitaxun, koni fatin yirene birin xa e joxo lu e boden xon ma.

26 Xa fati benden yirena nde xoleni, fatin yire donxen birin saxolema nen a xon. Xa yire keden binyen sotō, bonne birin sewama nen a xon.

27 Nba, ε tan nan Alaa Muxu Sugandixin fati benden na. A fati benden yirena nde nan ε keden kedenna birin na.

28 Ala xerane nan singe luxi denkeleya yamani, a firindena, nabine, a saxandena karamoxone, e nun kabanako feene raba muxune, e nun naxanye kixi muxu rakendeya kiseen nun mali ti kiseen nun yeerati

kiseni e nun naxanye falan tima xui gbetene yi.

29 Birin mi finde xeraan na, hanma nabine hanma karamoxone hanma kabanako feene raba muxune

30 hanma muxun naxan kixi muxu rakendeya kiseni hanma xui gbete falana hanma xui radanguna.

31 Koni, ε sōbe so kise fisamantenne ma. Iki n xa kira fisamantenna yita ε ra. Na ni i ra:

13

Xanuntenyana fe

1 Hali n falan ti adamadiine xuine nun malekane xuine yi, koni xa xanuntenyaan mi n bōneni, n fala xuiin luxi nen nayi alo talan xuiin nun karijan xuina.

2 Hali nabiya falane n de, e nun lonnina han n wundo feene birin kolonna sotō, hali denkeleyana n yi, n geyane ba e funfuni, koni xa xanuntenyaan mi n bōneni, sese mi n tan na na yi.

3 Hali n na n yii seen birin fi yigelitone ma, hali n na n fati benden fi, a gan, koni xa xanuntenyaan mi n bōneni, na mi fefe fanje n ma.

4 Dijan xanuntenyani. A fe fapin nan ligama. Xoxolonyaan mi xanuntenyani. A mi a yete yigboma. Waso mi xanuntenyani.

5 Marayagi mi a yi. A mi a yete a herin xan tun kataxi. A bōnen mi tema fefe ma. A mi xolon namarama.

6 A mi sewama tinxintareyaan na fō jondina.

7 A mafeluun tima feen birin yi. A tōgondiyaxi waxatin birin. Yigina a yi feen birin yi. A tunnafan feen birin yi.

8 Xanuntenyaan mi janje habadan. Nabiya falane danguma nen, xuine yi jan, fe kolonna yi dangu.

9 Amasotō en fe kolon ndedi, en nabiya falane tima ndedi,

10 koni a kamalixin na fa waxatin naxan yi, a kamalitaren janma nen na yi.

11 N to yi dii jōreyani waxatin naxan yi, n yi falan tima alo dii jōrena, n yi n mirima alo dii jōrena, n

yi feene famuma alo dii jərəna. Koni n to findi fonna ra, n mi fa dii jərə fe rabama sənən.

¹² Iki, en sawura yidimixin nan toma alo matoon kiken, koni waxati famatəni, en toon tima nən yee nun yee. Iki, danna n ma fe kolonna ma, na waxatini n feene kolonna nən alo Ala n kolon kii naxan yi.

¹³ Iki fe saxanni itoe luma nən, denkeleyaan nun yigin nun xanun-tenyana, koni xanuntenyaa nan gbo e birin xa.

14

Alaa Nii Sarijanxina kiseene

¹ E yixədxə e lu xanuntenyani. Nii Sarijanxina a kiseene xənla xa e suxu, a gbengbenna e yi nabiya falane ti.

² Amasətə muxun naxan xui gbetən falama, na mi falan tima muxune xan xa, fə Ala, amasətə muxu yo mi a xuiin mema. A wundo feene falama Alaa Nii Sarijanxin barakan nin.

³ Koni naxan nabiya falane tima yamaan xa, na falan tima e sabati feen nan na, a yi e ralimaniya, a yi e bəjən xunbeli.

⁴ Koni muxun naxan falan tima xui gbetəni, na a yetən nan tun malima, koni naxan nabiya falane tima, na denkeleya yamaan birin nan malima.

⁵ Xa e birin xui gbetene falama, na rafan n ma. Koni naxan nafan n ma dangu na ra, e birin xa nabiya falane ti. Amasətə muxun naxan nabiya falane tima, na dangu xui gbetə falan na, fə xa muxuna nde na naxan a xuiin nadangu e alogo denkeleya yamaan birin maliye kii naxan yi.

⁶ Ngaxakedenne, xa n siga e fema, n sa falan ti e xa xui gbetene yi, n nanfe fanxi e ma nayi, xa n mi Alaa fena nde makenən e xa, hanma fe kolonna nde hanma nabiya falana hanma xaranna?

⁷ Hali maxa seene fan na kii nin, alo xulenna nun kondenna. E betin naxan bama, muxun na kolonna di xa e mi e xuine ramini ki faji?

⁸ Xa xətaan xui fajin mi mini, a rafixa, nde a yitənjə yenge so xinla ma?

⁹ A na kii nin e konni, e na falan ti xui gbetene yi, xa a mi findi fala yigbexin na, na bunna kolonna di nayi? Fala fuun nan tun na ra.

¹⁰ Xui wuyaxi nan dunuɲa yi, koni ne sese mi na naxan bun mi na.

¹¹ Koni xuiin naxan falama, xa n mi na mema, naxan a falama, xəjən nan n tan na na yee ra yi. Xəjən nan a fan na n yee ra yi.

¹² A na kii nin e fan xa, e to waxi Alaa Nii Sarijanxina a kiseene xən ma, naxanye denkeleya yamaan malima, e yixədxə ne nan ma.

¹³ Nanara, muxun naxan falan tima xui gbetəni, a xa Ala maxandi alogo a xa nə a bunna fale.

¹⁴ Amasətə xa n na Ala maxandima xui gbetəni, n niin nan Ala maxandima nayi, koni n xaxinla mi walima.

¹⁵ N nanfe ligama nayi? N xa Ala maxandi n niini e nun n xaxinla fan yi. N xa betin ba n niini e nun n xaxinli.

¹⁶ I na barikan bira Ala xa i niini, muxun naxan mi na bunna kolon, na a falama di fa fala “Amina?” Amasətə i naxan falama, a mi na kolon.

¹⁷ Hali i barikan birama Ala xa ki faji, muxu gbetə mi maliin sətə nayi mumə!

¹⁸ N barikan birama Ala xa amasətə n tan xui gbetene falama dangu e birin na.

¹⁹ Koni en nema denkeleya yamaan malanni hali n fala xui suulun nan tun ti, naxanye bunna kolonjə, alogo n xa muxune xaran, na fisa benun n xa falan wuli wuyaxi ti xui gbetəni.

²⁰ Ngaxakedenne, e miriyaan nama liga alo diidine. E xa liga alo dii jərəne fe jaxine fe yi, koni e findi fonne ra e xaxinli.

²¹ A sebexi Sariya Kitabun kui:

“Marigin naxa,
‘N falan tima yamani ito xa ne xən naxanye xəjə xuine falama e nun xəjəne de xuiin xən koni hali na,

* 14:21: Esayi 28.11-12

e mi e tuli matima n na.' ”*

²² Na ma, xui gbɛtɛne findixi taxamasenne ra dɛnkɛlɛyatarene nan xa. A mi ligama dɛnkɛlɛya muxune fe ra. Nabiya falane fan mi findixi taxamasenne ra dɛnkɛlɛyatarene xa fɔ dɛnkɛlɛya muxune.

²³ Nba, xa dɛnkɛlɛya yamaan birin e malan, e falan ti fɔlɔ xui gbɛtɛne yi, xa muxuna ndee fa, naxanye e tuli matima gbansan hanma e mi dɛnkɛlɛyaxi, ne mi a fale ba, fa fala a seen nan soxi ε yi?

²⁴ Koni xa ε birin nabiya falane tima, dɛnkɛlɛyatarena nde yi so ε fɛma, hanma naxan a tuli matima gbansan, na falane birin a sɔnne yitama a ra nɛn, birin yi a kiti.

²⁵ A miriya wundone minima nɛn kɛnɛnni. Nayi, a xinbi sinma nɛn, a yɛtagin yi lan bɔxɔn ma, a yi Ala batu, a yi a fala, a naxa, “Nɔndin na a ra, Ala ε tagi.”

Fe yibasanna dɛnkɛlɛya yamani

²⁶ Ngaxakedenne, ε xa nanse liga ε na ε malan waxatin naxan yi? Birin xa fa e nun bɛtina nde, hanma xaranna, hanma Alaa fe makɛnɛnna, hanma xui gbɛtɛna nde, hanma xui madanguna. Na birin xa findi dɛnkɛlɛya yamaan sɔbɛ so feen na.

²⁷ Xa muxuna ndee falan tima xui gbɛtɛni, muxu firin hanma saxan, ne birin xa falan ti keden keden yɛɛn ma. Koni e naxan falama fɔ muxu gbɛtɛ xa na radangu.

²⁸ Xa muxu mi na naxan a bunna fale, na kannna xa a dundu dɛnkɛlɛya yamani nayi, koni a xa falan ti e nun Ala tagi.

²⁹ Nabine tan, muxu firin hanma saxan naxanye nabiya falane tima, ne xa falan ti, bonne yi e falan fɛsɛfɛsɛ.

³⁰ Koni xa muxuna nde dɔxi ε tagi malanni, Ala yi fena nde makɛnɛn a xa, a lan nɛn, fala ti singen xa a dundu singen.

³¹ Amasɔtɔ a lan nɛn, ε xa nabiya falane ti keden keden yɛɛn ma alogo ε birin yi xaranna sɔtɔ, ε yi ralimaniya.

³² Nabine kisena e nɔɔn nan bun,

³³ bayo Ala mi findixi fe yibasanna Ala ra, koni fɔ bɔɲɛ xunbenla.

A ligan kii naxan yi dɛnkɛlɛya yama sariɲanxine birin yi,

³⁴ ɲaxanle xa e dundu malanni, amasɔtɔ e mi lan e falan ti, koni e xa e yɛtɛ magodo alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

³⁵ Xa e waxi a xɔn ma, e xa yirena nde yɛɛ to, e xa e xɛmɛne maxɔdin e konni. ɲaxanla na falan ti malanni, yagi feen nan na ra.†

³⁶ Alaa falan minixi ε konna nin ba? Hanma a faxi ε tan nan keden ma ba?

³⁷ Xa muxu yo a mirima fa fala nabiin nan a tan na hanma Alaa Nii Sariɲanxina kisena a yii, n feen naxanye sɛbɛma ε ma, a lan nɛn a xa ne kolon fa fala Marigina yamarine nan ne ra.

³⁸ Xa a mi falani ito yatɛ, a fan mi yatɛma.

³⁹ Nanara, ngaxakedenne, nabiya falane ti xɔnla xa ε suxu. E mɔn nama tɔnna dɔxɔ xui gbɛtɛ fala feen na.

⁴⁰ Koni feen birin xa yɛba ki fajɪ a kiraan xɔn ma.

15

Yesu keli fena sayani

¹ Nba, ngaxakedenne, n xa Yesu a fe Xibaru Fajina fe rabira ε ma, n naxan nali ε ma, ε yi a rasuxu, ε sɔbɛ soxi naxan yi,

² ε kisixi naxan xɔn, xa ε a suxu alo n na a ralixi ε ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, ε bata la a ra fuuni na yi.

³ A singen naxan na, n naxan sɔtɔxi, n bata na rali ε ma: Alaa Muxu Sugandixin faxaxi en yulubine nan ma fe ra, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.

⁴ A maluxun nɛn, a sayaan soge saxande lɔxɔni a keli sayani, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.

† 14:35: Yanyina nde ɲaxanla ndee yi Kɔrɛnti taan dɛnkɛlɛya yamani naxanye yi darixi maxɔdinna tiyɛ kawandi ba waxatini, na yi kawandi baani fu yamaan lan e xa e tuli mati waxatin naxan yi. Koni waxati gbɛtɛ ɲaxanle lan e falan ti alo a falan kii naxan yi Kɔrɛnti Singen 11.5 kui.

⁵ A yi a yete yita Piyeri ra, na xanbi ra a xera fu nun firinne.

⁶ Na xanbi ra, denkeleya muxun kemε suulun e nun nde yi a to waxati kedenni. Na wuyaxi mɔn e nii ra, koni nde bata faxa.

⁷ Na xanbi ra, Yaki yi a to, a xerane birin yi a to mɔn.

⁸ Dɔnxɛn na a yi a yete yita n tan fan na, n tan naxan luxi alo diin naxan mi bari a waxatini.

⁹ Amasɔtɔ xeraan birin gbo n tan xa. N tan mi sa lan nɛn, a fala n ma a “xerana,” amasɔtɔ n bata yi Alaa denkeleya yamaan besɛnxɔnya.

¹⁰ Koni Alaa hinanni, a yi n keɲaan masara iki. A hinanna naxan nagidixi n ma na mi luxi fuuni, bayo n wali nɛn dangu xeraan bonne birin na. N tan mi a ra koni Alaa hinanna nan yi n bɔɲeni.

¹¹ Nayi, xa a findi n tan na, xa a findi e tan na, nxu ito nan kawandi bama. E fan bata la na nan na.

En keli fena sayani

¹² Nba, nxu to kawandin bama fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, nanfera ε tan ndee a falama fa fala faxa muxune mi kelima sayani?

¹³ Xa faxa muxune mi kelima, na bunna nɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin yetɛn mi yi kelixi sayani na yi nun.

¹⁴ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi kelixi sayani nun, kawandin ba xun mi yi na nxu xɔn ma nayi, ε denkeleyaan fan bata lu fuyan.

¹⁵ Naxan dangu na ra, en bata wule seren ba Alaa fe ma nayi amasɔtɔ en bata a fala a a bata a Muxu Sugandixin nakeli sayani. Koni xa faxa muxune mi kelima sayani, na bunna nɛn fa fala, Ala mi a fan nake-
lixi sayani.

¹⁶ Amasɔtɔ xa faxa muxune mi kelima sayani, Alaa Muxu Sugandixin fan mi kelixi sayani na yi.

¹⁷ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi keli sayani nun, ε denkeleyaan bata findi fe fuun na, ε mɔn ε yulubine yi na yi.

¹⁸ Na bunna nɛn fa fala, naxan bata yi denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma, e faxa, ne bata lɔ ayi na yi.

¹⁹ Xa en na en yigin saxi Alaa Muxu Sugandixini dunuɲa yi gidini ito nan tun yi, nayi en tan makininkinin dangu muxune birin na.

²⁰ Koni Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani yati! Muxu singe kelixin na a ra sayani faxa muxune ye.

²¹ Bayo sayaan to faxi muxu kedenna nan xɔn, na kiini mɔn, muxune fan kelima sayani muxu keden peen nan fan xɔn.

²² Muxun birin to faxama nɛn adamadiyani, na kiini mɔn, e birin mɔn kelima nɛn sayani Alaa Muxu Sugandixini.

²³ Koni muxun birin nun a waxati saxin na a ra, Alaa Muxu Sugandixin nan muxu singen na naxan keli sayani. Na xanbi ra, a muxune fan kelima nɛn sayani a fa waxatini.

²⁴ Na na dangu, a rapanna na a li, Yesu fama mangayane nun nɔyane nun sɛnbene birin kaladeni nɛn, a yi mangayaan naxete a Fafe Ala ma.

²⁵ Amasɔtɔ a fere mi na fɔ Yesu xa mangayaan liga nɛn han Ala yi a yaxune birin sa a sanna bun ma.

²⁶ Yaxun naxan halagima dɔnxɛn na, na nan sayaan na.

²⁷ Amasɔtɔ Kitabun bata a fala, a naxa, “A bata seen birin lu a sanna bun.”* Koni a to a fala a seen birin bata lu a bun ma, na fixa fa fala Ala mi na ye ma naxan seen birin luxi a tan bun ma.

²⁸ Seen birin na lu a bun ma, nayi a tan yetena, Alaa Dii Xɛmɛn fan luma nɛn Ala bun ma naxan seen birin saxi a bun ma, alogo Ala xa lu seen birin xun na feen birin yi.

²⁹ Xa na kii mi a ra, muxun naxanye rafuxi igeni faxa muxune fe ra ne nanse fenma? Xa faxa muxune mi kelima, nanfera muxune rafuma igeni ne fe ra?

³⁰ Nxu tan fan, nanfera nxu tan gbalon de be waxatin birin?

* 15:27: Yaburin 110.1

31 Ngaxakedenne, n sayaan de lɔxɔ yo lɔxɔ. N binyen naxan sɔtɔxi ε to lu Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n bata n kɔlɔ na nin, nɔndin nan na ra.

32 Xa n dalise xajene yengexi Efesi taani adamadiine feene nan tun yi, na munanfanna mundun yi n ma nayi? Xa faxa muxune mi yi rakele sayani nun, nayi en yi sandani ito suxuma nen nun,

“En na en dege, en yi en min

bayo en faxan nen tila.”†

33 E nama ε mayenden amasɔtɔ, “Xɔyi naxine sɔn fajin kalama nen.”

34 E mɔn xa xaxili sɔtɔ alo a daxa kii naxan yi. E fata yulubi feene ra. E tan nde mi Ala kolon, n na ito falama ε yagin nan ma.

Fati benden keli fena sayani

35 Ndee maxɔdinna tima nen, e naxa, “Faxa muxune kelima sayani di? E fama fati benden sifan mundun yi?”

36 Xaxilitarena! I na sansiin woli i ya xeen ma waxatin naxan yi, a mi solε fɔ a lu faxan yiyani singen.

37 I mi sii se binla xan wolima koni fɔ a sansi kesedin tun, maala hanma sansi gbete.

38 Koni Ala nan sansiin nasolima a binli gbo ayi alo a rafan a ma kii naxan yi. A tan nan sansiin siyaan birin binla keɲaan nagidima a ma.

39 Niimaseen birin fatin keden mi a ra. Muxun fatina a danna, suben fatina a danna, xɔliin fatina a danna, yexen fatina a danna.

40 Kore xɔnna fatine na yi, dunuɲa fatine na yi. Kore xɔnna fatine nɔrɔna a danna, dunuɲa fatine nɔrɔna a danna.

41 Sogen gbee nɔrɔna a danna, kiken gbee nɔrɔna a danna, sarene fan gbee nɔrɔna e danna, saren keden kedenna birin ma nɔrɔna a danna.

42 Faxa muxune na keli, a ligama na kii nin. Fati benden naxan maluxunma, a nɔε kale. Koni a na keli faxa muxune tagi, a mi nɔε kale.

43 A maluxunma waxatin naxan yi, a mi fan, senbe mi a ra. Koni a na keli, a nɔrɔxi, senbena a yi kati!

44 A maluxunma waxatin naxan yi, fati benden nan yi a ra, a na keli, ariyanna fatin nan na ra. Xa fati bendena en yi be, ariyanna fatin fan na yi.

45 Amasɔtɔ a sebexi Kitabun kui iki, a naxa,

“Adama, Alaa Muxu daxi singen yi findi dapɔxɔn na.”

Koni Adama dɔnxε ra xina,‡ Yesu, na yi nii rakisin fi yamaan ma.

46 En mi ariyanna fatini ito singe sɔtɔma fɔ fati bendena, na xanbi ra, en ariyanna fatin sɔtɔma nen na yi.

47 Adama singe ra xina, Ala na daxi bɔxɔni ito benden nan na. Adaman firindena, na kelixi ariyanna nin.

48 Naxan daxi bendeni ito yi, dunuɲa muxune na nan maliga yi. Muxun naxan sa kelixi ariyanna yi, ariyanna gbee muxune nun na nan maliga.

49 En to bata maliga adama ra naxan minixi bendeni, en mɔn fama maligadeni na kiini ariyanna gbee muxun na.

50 Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra fa fala naxan daxi fati benden nun wunla ra, e mi nɔε Alaa Mangayaan sɔte. Seen naxan kunma, na mi luma habadan.

51 E tuli mati, n wundo feen nan falama. En birin mi faxε, koni en birin maxetema nen.

52 Amasɔtɔ xɔta dɔnxen na fe waxatin naxan yi, faxa muxune kelima nen, e habadan nii rakisin sɔtɔ, en birin yi maxete mafuren benun ye magira.

53 Amasɔtɔ en fati benden naxan kalama, a fere mi na fɔ a xa maxete fatin na naxan mi kale. A faxa daxin yi maxete a faxataren na.

54 Nanara, en fatin naxan kalama, a na maxete fati kalataren na waxatin naxan yi, a faxa daxin yi maxete faxataren na. Na na liga, Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, “Sayaan bata halagi nɔ sɔtɔn bun.”

55 “Sayana, i ya nɔɔn minen yi?”

† 15:32: Esayi 22.13 ‡ 15:45: Adama singena fe toma Dunuɲa Fɔlɔn 2.7 kui. **Adama dɔnxε ra xina**, na findixi Yesu nan na. § 15:55: A mato Esayi 25.8 nun Hose 13.14 kui.

Sayana, i faxa ti senben minen yi?"\$

⁵⁶ Sayaan faxa ti senben nan yulubin na, yulubin fan senben nan sariyan na.

⁵⁷ Koni barikan xa bira Ala xa naxan nɔɔn fima en ma a Muxu Sugandixin barakani en Marigi Yesu.

⁵⁸ Nanara, n nafan ngaxakedenne, ε sɔbε so ki fajɪ! Ε nama yimaxa. Ε lu walε Marigin xa waxatin birin amasɔtɔ ε a kolon fa fala ε wanla naxan kεma Marigin xa, fe fuu mi na ra mumε!

16

Yiimalanna Yerusalen denkeleya muxune xa

¹ Ε naxan seβexi yiimalanna fe yi lan yama sarijanxina fe ma Yerusalen taani, en fa na ma. Ε liga alo n yamarin naxan fi Galati yamanan denkeleya yamaan malanne ma.

² Xati yo xati, ε keden kedenna birin xa gbetina nde ramara a danna ε konne yi, lan ε ferεn yatεn ma, alogo ε nama n faan mamε ε yii malan feen na.

³ N na fa waxatin naxan yi, ε na muxun naxanye sugandi, n ne rasigama nen kedina e yii, e yi ε kiseene xali Yerusalen taani.

⁴ Koni xa a lan n tan yetεen xa siga, fɔ nxu birin xa siga na yi.

Pɔli a wanle fe

⁵ N na dangu Masedoniya yamanani waxatin naxan yi, n sigama nen ε konni, bayo n danguma nen na.

⁶ N waxati dando tima nen ε konni, hanma xunbeli waxatin birin. Nayi, ε yi n fanda n ma sigatini.

⁷ Amasɔtɔ n mi waxi a xɔn ma, n xa ε to gbansan, n dangu. N wama nen n xa waxatidi ti ε konni, xa Marigin tin.

⁸ Koni n luma nen Efesi taani han Se Xaba Singen Sali lɔxɔna.

⁹ Bayo dεen bata rabi n xa n yi n ma wanla kε, anu n yεngε faane wuya.

¹⁰ Xa Timɔte fa, ε a yisuxu alogo xamin yo nama a suxu, amasɔtɔ a walima Marigin nan xa alo n tan.

¹¹ Nayi, muxu yo nama a rapaxu. Koni ε a fanda a sigatini bɔne xunbenli, alogo a mɔn xa xεte n fema, amasɔtɔ nxu nun denkeleya muxun bonne a mamεma be.

¹² Ε naxan seβexi en ngaxakedenne Apolosi a fe ra, en fa na ma. N bata a mafan han alogo a xa siga ε konni e nun denkeleya muxun bonne, koni a jεnige ma fe mi yi a ra a xa na liga singen. Xa a ferεn sɔtɔ, a sigama nen.

Yamari dɔnxene nun xɔntɔnne

¹³ Ε lu ε yεε ra yi, ε lu denkeleyani. Ε wεkile, ε senben sɔtɔ.

¹⁴ Ε feen birin liga xanuntenyaan nin.

¹⁵ Ε a kolon a Esitefana nun a denbayaan nan singe tubi Yesu ma Akaya yamanani, e yi e yetε lu yama sarijanxina wanla ra. Ngaxakedenne, n na ε mafanma,

¹⁶ Ε xuru na muxu sifane ma naxanye birin e yixɔdɔxɔma wanli ito yi.

¹⁷ N bata sewa Esitefana fa feen na, e nun Foritunatusi nun Axayikusu. Ε to mi yi be, naxan yi dasaxi n ma e na so nen n yii ε funfuni.

¹⁸ Ε bata n nii yifan n ma alo e ε nii yifan ε ma kii naxan yi. Ε na muxu sifane wali fajɪ kolon.

¹⁹ Asi yamanan denkeleya yamane ε xɔntɔn. Akila nun Pirisila nun denkeleya yamaan naxanye e malanma e banxini, ne ε xɔntɔnma Marigin xinli ki fajɪ!

²⁰ Denkeleya muxun naxanye birin be, ne ε xɔntɔnma. Ε bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni.

²¹ N tan Pɔli nan xɔntɔn xuini itoe seβema n yiin na.

²² Naxan mi Marigin xanuma, dangatɔɔn nan na ra.

N naxa, "Nxu Marigina, fa xulεn!"

²³ En Marigi Yesu a hinanna xa lu ε xɔn.

²⁴ N ma xanuntenyana ε birin xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

Kedi Firindena Korēnti Kaane Ma Poli Alaa Falan Kedi Firindena Korēnti Kaane Ma

Kedi firindeni ito xōdexen nan yitama Poli nun Korēnti denkeleya muxune tagi. Muxuna ndee yi e ye, ne bata yi sike Poli a xerayaan ma e yi a bōte raba. Na feen yi Poli xōbhan! Koni hali na, a mōn yi a xanuntenyaan yitama Korēnti kaane ra e nun a mōn yi wama e lanna xōn ma kii naxan yi. Nanara, a to e xili fajine me, a feene bata lan fōlō, a yi sewa (sora 7.5-15).

Kedin fōlōna, a tan yeteen mantōrō jaxine nan yebama, a naxanye sōtō Efesi yamanani (1.1-11), a fe xōdexē gbeteye fan yeba naxanye dangū e nun Korēnti kaane tagi. A mōn yi xerayaan wanla tōnōna fe fala, Marigi Yesu naxan xēxi. Nayi, a yi a yeba nanfera a yete findi muxu a fe maxōdexen na a kedi danguxin kui e nun a sewaxi kii naxan yi na fe ra bayo a bata a to fa fala na tōnōn bata lu e ma (sora 1.12 han sora 7.16).

A yi yiimalanna fe fala lan Yudaya yamanan denkeleya muxune fe ma (sora 8 han 9). A yi a fala Korēnti kaane xa a e xa kiin ti fonisireyani.

Kedin napanna fala ti kiin masaraxi ndedi (sora 10 han 13). Poli falan tima muxune ma naxanye a falama a Yesu a xera mi a tan na. Kedin napanxi xanuntenya falane nan ma (sora 13.11-13).

Kitabun yireni ito kui, Poli nēma a xerayaan xun mafalama, a mōn Xibaru Fajin yeteen xun mafalama. Xa a kataxi alogo a xerayaan senben xa kolon, a yi na ligama nēn alogo muxune xa tin Yesu a fe Xibaru Fajin na, Alaa Muxu Sugandixin yi kolon Marigin na.

Duban nun xōntōnne

¹ N tan Poli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoni, n tan nan kedini ito

sebema e ma, nxu nun en ngaxakedenna Timote, siga denkeleya yamaan ma Korēnti taani e nun muxu sarijanxine birin Akaya yamanani.

² En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bōje xunbenla fi e ma.

Poli yi barikan bira Ala xa

³ En barikan bira en Marigi Yesu a Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa, en Fafe kininkininna kanna, Ala naxan muxune ralimaniyama.

⁴ A en nalimaniyama en ma tōrōne birin yi nēn alogo en xa nō tōrō muxune ralimaniye na limaniyaan xōn Ala naxan fixi en ma.

⁵ En nun Alaa Muxu Sugandixin tōrōma en bode xōn kii naxan yi, en ma limaniyaan gboma ayi Alaa Muxu Sugandixin barakani na kii nin.

⁶ Xa nxu tōrō, na findixi e ralimaniya feren nun e rakisi feren nan na. Xa nxu limaniyaan sōtō, e fan limaniyaan sōtōma nēn, alogo e xa senben sōtō tōrōne bun, en na tōrō en bode xōn ma waxatin naxan yi.

⁷ Nxu mōn laxi e ra ki fajin, bayo nxu a kolon fa fala en to tōrōma en bode xōn, en limaniyaan sōtōma nēn en bode xōn.

⁸ Nba, ngaxakedenne, nxu tōrōn naxanye sōtō Asi yamanani, nxu waxi e rakolon feni ne ra. Goronna naxan sa nxu xun ma, na yi binya han! Nxu mi yi a nōe! Nxu yigitēge nēn, a nxu mi yi kisima sayaan ma.

⁹ Nxu yi nxu mirixi nun fa fala sayaan bata ragidi nxu ma. Koni na ligaxi nēn alogo nxu nama la nxu yete ra fō Ala naxan faxa muxune rake-lima sayani.

¹⁰ A bata nxu xunba sayaan gbalon ma, a mōn fama nxu xunbadeni nēn. Nxu bata nxu yigi ti Ala ra yati fa fala a mōn luma nxu xunbe,

¹¹ e nēma nxu malima Ala maxandideni. Nayi, Ala hinanma nēn nxu ra masōtō muxu wuyaxi a Ala maxandin xōn, nanara muxu wuyaxi fan mōn nōe nēn barikan birē Ala xa nxō fe yi.

Poli yi a waxōn feene maxete

¹² Nxɔ binyen ni ito ra: Nxu xaxinla sereyaan bama, nxu bata sigan ti dunuɲa yi Alaa sariɲanna nun tinx-inni, a gbengbenna ε mabinni. Muxune fe kolonna mi yi a ra, koni Alaa hinanni.

¹³ Nxu mi sese seβema ε ma ε mi naxan xaranɲe, ε yi a kolon. A xɔnla n na ε xa a kolon a faɲin na,

¹⁴ alo ε to a kolonxi ndedi fa fala nxu findixi ε binyen nan na en Marigi Yesu fa waxatini alo ε fan findixi nxu gbeen na kii naxan yi.

¹⁵ N to laxi ito ra, n yi a miri, fa fala n xa siga ε tan nan fema singen alogo ε xa a tɔnɔn sɔtɔ sanɲa ma firin.

¹⁶ Amasɔtɔ n bata yi a miri, n xa dangu ε xɔntɔɲe n nɛma sigε Masedoniya yi waxatin naxan yi. Na xanbi ra, n xεtεmatɔɔn mɔn yi dangu ε konni keli Masedoniya yi, ε yi n mali siga feen na Yudaya yi.

¹⁷ N feni ito ragidi waxatin naxan yi, n na ligaxi fuun nin ba? Hanma, n ma feene ligε alo adamadiin bonne ba? N yi “ɔn” e nun “εn-εn” falan sanɲa yi kedenni?

¹⁸ Koni Ala to tinxin, nxu falan naxan tixi ε xa, na mi findixi wulen nun ɲɔndin na sanɲa ma kedenni.

¹⁹ Amasɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixina, Alaa Dii Xεmɛna, Silasi nun Timɔte nun n tan yetεen naxan ma fe kawandi ba ε tagi, na falan mi findixi fala firinna ra, alo “ɔn” e nun “εn-εn.” Fala gbεtε mi a tan yi, fɔ “ɔn!”

²⁰ Amasɔtɔ Ala bata en tuli sa feen naxan birin na, ne kamalixi Yesu a falani ito xɔn fa fala “ɔn.” Nanara, nxu fan a falama Yesu barakani fa fala, “amina,” Ala binya feni.

²¹ Amasɔtɔ Ala yetεen nan nxu tan nun ε tan seɲbe soxi a Muxu Sugandixini. A bata en masusan turen na en sugandi feen na,

²² a yi a taxamasenna sa en ma, a a Nii Sariɲanxin naso en bɔɲeni a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa la fe famatɔne ra.

²³ Ala nan n seren na, n bata n kɔlɔn niini: Xa n mi xεtεxi Korinti yi na

ligaxi nɛn alogo n nama ε raxɔlɔ.

²⁴ Fa fala nxu nɔɔn sɔtɔxi ε denkeleyaan xun na, na mi a ra. Koni en walima nɛn en bode xɔn ma ε sewana fe ra amasɔtɔ ε seɲbe soxi denkeleyani.

2

¹ Nanara, n bata a ragidi fa fala n nama xεtε ε konni xɔlɔni.

² Amasɔtɔ xa n na a liga ε xɔlɔ, nde n tan nasewama ba ε tan na, n naxanye raxɔlɔxi?

³ Nanara, n kεdin seβexi ε ma* fa fala n mi yi sigama ε konni, alogo n nama na muxune raxɔlɔ naxanye findε n sewa xunna ra. N yi laxi a ra, a n ma sewan findε en birin ma sewan na.

⁴ N kεdin seβexi ε ma tɔrɔ gbeen nun bɔɲe rafɔrɔn nun yeεgen nin. N mi yi waxi ε raxɔlɔ feni, koni n yi ε rakolonma nɛn, a n na ε xanuxi han!

Fe ɲaxi rabaan mafelu fena

⁵ Xa ε tan nde findi yamaan naxɔlɔ fεrɛn na, a mi n tan xan naxɔlɔxi, koni fɔ ε tan yamaan birin, anu ɲɔndin naxan na, a nde nan tun naxɔlɔxi.

⁶ E wuyaxi to bata a haken saran a ra, na bata a li.

⁷ Nba, iki, fɔ ε xa na kanna mafelu nɛn, ε yi a ralimaniya, alogo a bɔɲen nama fɔrɔ gbeen ti han a yigitεge.

⁸ Nayi, n bata ε mafan, ε mɔn xa ε xanuntenyaan yita a ra.

⁹ Bayo n na a seβexi ε ma nɛn alogo n xa ε sɔnna kolon, xa ε xuruxi feen birin yi.

¹⁰ E na muxun naxan mafelu, n fan na mafeluma nɛn. N tan na naxan mafelu, xa n bata na mafelu, n na ligama ε tan nan ma fe ra Alaa Muxu Sugandixin yeε xɔri,

¹¹ alogo Setana nama en mayenden, bayo en na a waxɔn feene kolon.

¹² Nba, n siga Tirowasi taani Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Faɲin nalideni waxatin naxan yi, n yi a to fa fala Marigin bata dεen nabi n xa mɛnni.

* **2:3:** A *kεdin* naxan ma fe falama be, yanyina nde na mi ramaraxi muxune yii to.

¹³ Koni n xaxili mi yi saxi, amasoto n mi ngaxakedenna Tito lixi na. Nana, n yi n jungu men kaane ma, n siga Masedoniya yi.

Yesu nan tima en yee ra

¹⁴ Koni Ala tantun, amasoto a Muxu Sugandixina en nasoma a fangan bun ma nen, a ti en yee ra siga yiren birin yi, a kolonna yi xuya ayi en xon ma alo se xiri fadin naxan xuyama ayi.

¹⁵ Amasoto en luxi nen alo wusulanna xirina Alaa Muxu Sugandixin naxan ganma, a rali Ala ma yamaan birin tagi, kisi muxune nun kisitarene.

¹⁶ A findixi sayaan xirin nan na muxuna ndee xa naxanye xalima sayani. A findi nii rakisin xirin na ndee gbete ye xa naxanye xalima nii rakisini. Nde nae wanli ito ke?

¹⁷ Anu, nxu tan mi luxi alo muxun naxanye Alaa falan findima yulaya seen na. Koni nxu tan falan tima Alaa Muxu Sugandixin barakan nin fata Ala ra nxu boje fixen na Ala yetagi.

3

Layiri nenen walikene

¹ Nxu mon bata nxu yete matoxo folo ba? Hanma nxu makoon mon nxu dentegge kedine ma ba naxanye nxu tonon falama e xa hanma e naxanye sebema bonne ma nxo fe yi alo muxuna ndee kii naxan yi?

² E tan yeteen findixi nxu dentegge kedin nan na, naxan sebexi nxu bojene yi, muxune birin nae naxan kolonne, e a xaran.

³ E bata findi kedin na Alaa Muxu Sugandixin naxan sebexi nxo wanla xon, naxan mi sebexi duba igen na hanma gemme walaxan fari,* koni habadan Alaa Nii Sarijanxin nan na sebexi fati walaxane ma e bojene yi.

⁴ Na yigin nan en yi Ala yetagi a Muxu Sugandixin barakani.

⁵ Anu, na mi na ra fa fala senbena nxu ra nxu na wanla ke, koni nxu senben kelixi Ala nan yii.

⁶ A tan nan senben fixi nxu ma, a nxu xa layiri nenen wanla ke, naxan mi fataxi sariya sebexin na fo Alaa Nii Sarijanxina. Amasoto sariya sebexin sayaan nan nafama, koni Alaa Nii Sarijanxin nii rakisin nan fima.

⁷ Nba, sariyan naxan sayaan nafaxi, naxan yi kerendenxi gemme walaxan ma, xa na fahi binyeni han Musa yetagin yi mayilen a noroni, Isirayila kaane mi no e yeen tiye a ra hali a yetagin noron to yi sigama janne, xa na fa na binyen sifani,

⁸ Alaa Nii Sarijanxin wanla binyen mi gboma ayi dangu na ra ba?

⁹ Wanla naxan muxune yalagima, xa na findi binyen na, wanla naxan muxune ratinxinma Ala yee ra yi, na binyen gboma ayi nen han dangu na ra.

¹⁰ Naxan yi findixi binyen na nun, na mi fa a ra iki binye fisamantenni ito a fe ra.

¹¹ Awa, noron naxan yi janma, xa na fahi binyena nde yi, nayi naxan luma habadan, na tan ma binyen danma minen?

¹² Nanara, na yigin to en yii, en xaxili ragidixi han!

¹³ En tan mi ligaxi alo Musa, naxan yi dugin soma a yetagin xun na alogo Isirayila kaane nama a mayilenna to, naxan yi sigama janne.

¹⁴ Koni e bojen bata yi xodxo ayi. Bayo han to, e nema Layiri Fonna Kitabun xaranne, a luxi alo na dugin mon na yi, e mi a yee to. A munma ba singen, bayo a mi be fo Alaa Muxu Sugandixini.

¹⁵ Hali to, e nema Musaa Kitabu yirene xaranne, dugin soxi e bojen xun na.

¹⁶ Koni muxun na a yee rafindi Marigin ma, dugin bama nen na yi.†

¹⁷ Bayo Marigin nan Nii Sarijanxin na. Marigina Nii Sarijanxin denaxan

* **3:3:** Nabi Musaa sariyan nan yi sebema **walaxan fari**. A mato Xoroyaan 24.12 kui. Nabi Yeremi fan a fala nen fa fala sariya nenen na fa, na fa sebema muxune bojeni benun a xa sebe walaxan ma. A mato Yeremi 31.33 nun Esekiyeli 11.19 nun 36.26-27 kui. † **3:16:** A mato Xoroyaan 34.34 kui.

yi, xərɔyaan nan mənni.

¹⁸ En tan birin, Alaa binyen nan mayilenma en yetagine ma, anu en mi dugin soma en yetagin xun na. En luma maxete a tan maligan nan na, en ma binyen yi siga gboε ayi, fata Marigin na, naxan findixi Alaa Nii Sarijanxin na.

4

¹ Nanara, wanli ito to en yi Alaa kininkininni, nxu mi tunnaxələma nxu ma.

² Nxu bata nxu mε yagi fe luxunx-ine birin na, nxu mi fefe ligama yanfani, nxu mi Alaa falan maxetema. Koni nxu jəndin nan mayitama, alogo muxune birin xa nxə lannayaan nakərəsi e xaxinle yi Ala yetagi.

³ Nxu Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, xa na mən luxunxi, a luxunxi muxune nan ma naxanye halagima.

⁴ Dunuɟani ito mangan Setana bata denkeleyatarene xaxinle yidimi alogo e nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nərən to dege. Alaa Muxu Sugandixin nan Ala sawuran na.

⁵ Nxu mi nxu yete a fe kawandi xan bama, fə nxu a falama Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan Marigin na, e nun nxu bata findi ε walikene nan na Yesu a fe ra.

⁶ Amasətə Ala naxan a falaxi, a naxa, “Kenenna xa mini dimini,”* na Ala nan a ligaxi kenenna yi lu en bəjəni, alogo en xa Alaa binyen kenenna kolon, naxan a Muxu Sugandixin yetagin ma.

⁷ Koni en na nafulu kenden namaraxi bende feɟene nan kui naxanye findixi en fati bendene ra, naxan a yitama a senbe fisamantenni ito findixi Ala gbeen nan na, a mi kelixi en tan ma.

⁸ Nxu yigbetenxi kiin birin yi, koni nxu mi yilunburunxi! Nxu xaminxi koni nxu mi yigitεgexi!

⁹ Nxu besenxənyaxi, koni nxu mi rabəjinxixi! Nxu rabiraxi koni nxu mi halagixi!

¹⁰ Nxu Yesu a sayaan tərən tongoma nxu fatini waxatin birin, alogo Yesu a dunuɟa yi gidin fan xa makenen nxu fatin xən.

¹¹ Hali nxu to nxu nii ra, nxu sayaan de waxatin birin Yesu a fe ra, alogo a dunuɟa yi gidin xa makenen nxu fati benden xən.

¹² Na bunna neen fa fala sayaan walima nxu tan yi koni nii rakisın nan walima ε tan yi.

¹³ A seβexi Kitabun kui, a naxa, “N denkeleyaxi, nanara n yi falan ti.”† Nxu tan nan fan falan tima denkeleyani na xaxili kedenni amasətə nxu bata denkeleya.

¹⁴ Bayo nxu a kolon fa fala Ala naxan Marigi Yesu rakelixi sayani, na nan en fan nakelima sayani Yesu xən, a yi en birin malan en bode xən a yetagi.

¹⁵ Na birin ligama ε tan nan ma fe ra alogo Alaa hinanna xa siga ware, a yi muxu wuyaxi li, e barika biran yi gbo ayi, na yi findi Alaa binyen na.

En yigin saxi se totarene yi

¹⁶ Nanara, nxu mi tunnaxələma nxu ma. Hali nxu fati benden to danguma, koni niin naxan nxu yi, na findima nen a nenen na ləxə yo ləxə.

¹⁷ Bayo, en tərədin naxan yi waxatidini ito bun ma dunuɟa yi, na mi gbo xa a sa habadan barayi gbeen ma, en naxan sətəma e xən.

¹⁸ Nxu bata nxu yigin sa se totarene fari. Bayo seen naxanye toma, ne mi buma, koni seen naxanye mi toma, ne luma nen habadan!

5

¹ Amasətə en na a kolon fa fala en niin fati benden nin naxan luxi alo en dəxə bubuna dunuɟa yi. Xa na kala, habadan banxina en yii naxan findixi ariyanna fatin na Ala wali xənna, muxune mi naxan nafalaxi.

² Nba, iki en kutunma bubuni ito yi, en fati bendena, bayo en ma habadan dəxəden xənla en suxuma ki fajı, alogo ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina.

* 4:6: Dunuɟa Fəlon 1.3 † 4:13: Yaburin 116.10

³ Bayo en na na dugin so en mi fa luma alo en nagenla na a ra.

⁴ Amasɔtɔ en nɛma bubuni ito kui, en kutunma, en tɔrɔxi. En mi waxi dugi fonna ba feni en ma, koni a xɔnla en na, ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina, alogo seen naxan faxama, nii rakisin xa findi na rajanna ra.

⁵ Ala en daxi na feen nan ma. A bata a Nii Sarijanxin fi en ma, a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa la fe famatɔne ra.

⁶ Nanara, en xaxili ragidixi waxatin birin. En mɔn a kolon fa fala fanni en na en konni fati bendeni ito yi, en nun Marigin dɔxɔden tagi kuya.

⁷ Amasɔtɔ en sigan tima denkeleyaan nan xɔn ma, koni se toxin mi a ra.

⁸ Anu, en xaxili ragidixi. A rafanɲɛ en ma, en keli fati bendeni ito yi, en sa dɔxɔ Marigin konni.

⁹ Naxan xunna kenla ra en xa, en yi Ala kenɛn, xa en lu en fati bendeni hanma en faxa.

¹⁰ Amasɔtɔ a fɛrɛ mi na fɔ en birin xa ti kenɛnni Alaa Muxu Sugandixina kiti saden yetagi nɛn. Muxune birin e kɛwanle saranna sɔtɔma nɛn keden keden yɛɛn ma, a naxan nabaxi a dunuɲa yi gidini, a fajina hanma a paxina.

Ala nun muxune tagini tɔnna

¹¹ Nxu to Marigin yɛragaxun kolon, nanara, nxu kataxi, nxu xa muxune sɔtɔ. Ala nxu kolon ki fajɪ. N ma miriyani, ε fan nxu kolon ε xaxinli.

¹² Nxu mi kataxi nxu mɔn xa nxu yetɛ matɔxɔ ε xa. Koni nxu fɛrɛn nan fima ε ma, ε yi ε kanba nxɔ fe yi, alogo ε xa nɔ na muxune yabɛ naxanye e kanbama e tofanni benun e xa e kanba e bɔɲɛ yi feene yi.

¹³ Xa xaxilitaren nan nxu tan na, na Ala nan ma. Koni xa xaxilimaan nan nxu ra, na ε tan nan xa.

¹⁴ Amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyaan nan nxu karahanma, nxu tan to laxi a ra fa fala a muxu keden peen nan faxaxi birin xa, nayi, birin bata faxa a tan yi.

¹⁵ A bata faxa muxun birin xa. Nanara, muxun naxanye e nii ra, ne mi fa e nii ra e yetɛ xa sɔnɔn, koni fɔ naxan faxaxi, a keli sayani e tan xa.

¹⁶ Nba, iki en mi fa muxu yo yatɛma adamadiyaan kiraan xɔn. Hali en to yi Alaa Muxu Sugandixin yatɛma na kiini nun, en mi fa na ligama.

¹⁷ Nayi, xa muxu yo Alaa Muxu Sugandixini, na kanna bata findi dali nɛnɛn na. A kɛɲa fonne bata dangu, a nɛnɛne bata fa!

¹⁸ Na birin kelixi Ala nan ma, naxan en nun a tan tagini tɔnxi a Muxu Sugandixin xɔn, a yi wanla so en yii a en fan xa a tan nun bonne tagini tɔn.

¹⁹ Bayo, Ala a yetɛɛn nun dunuɲa muxune tagini tɔnma a Muxu Sugandixin nan xɔn, a mi fa e sɔnna yatɛma. A mɔn bata na tagi tɔn fɛrɛn xibarun taxu nxu ra.

²⁰ Nayi, Alaa Muxu Sugandixina xɛrane nan en na. Ala yetɛɛn nan muxune rawɛkilɛma en ma falan xɔn. En naxa, “Nxu bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixin xinli, ε a lu ε nun Ala tagin xa yitɔn.”

²¹ Naxan mi yulubi yo ligaxi, Ala en yulubin saxi na nan ma alogo Ala gbee tinxinna xa lu en yi Yesu barakani.

6

¹ En to walima en bode xɔn, nxu bata ε mafan, ε Alaa hinanna naxan sɔtɔxi, ε nama na tongo fe fuun na.

² Bayo a falaxi nɛn, a naxa, “N bata i yabi n ma marafanna waxatini,

n yi i mali marakisi lɔxɔni.”*

A mato, Ala rafan waxatin ni i ra, marakisi lɔxɔn ni i ra.

³ Nxu mi sese luyɛ naxan muxun bire tantanni, alogo fɛ yo nama to nxɔ wanla ra.

⁴ Koni nxu kataxi kiin birin yi nxu xa findi Alaa walikɛ fajine ra: tunnafan gbeen nun tɔrɔn nun fe xɔdɛxɛne nun kɔntɔfinle yi.

⁵ Xa e nxu bɔnbɔ, nxu nɛma kason na, xa e yamaan nadin

* 6:2: Esayi 49.8

nxu ma, xa nxu wali xɔdɛxene nun xixɔlitareyaan nun kamɛni.

⁶ Nxu kataxi sariɲanna nun fe kolonna nun diɲan nun ɲɛnige fajin nun Alaa Nii Sariɲanxin nun xanun-tenya kɛndɛni,

⁷ e nun ɲɔndi falan nun Ala sɛnbɛni. Nxu tinxinna rawali yɛngɛ so seen nun nxu makantan seen na.

⁸ Nxu nɛɛn binyeni, hanma yagini, nxu nɛɛn xili kalani hanma xili fajina, nxu tinxin hali nxu to yatɛxi yanfantenne ra.

⁹ Nxu suxi alo muxun naxanye mi kolonxi, anu nxu kolonxi ki fajɪ. Nxu yatɛxi alo nxu faxamatɔɔn nan yi a ra nun, anu ɛ mato nxu ɲɛɲɛ mi a ra iki ba? Nxu ɲaxankataxi, koni e munma nxu faxa.

¹⁰ Nxu yatɛxi muxu sunuxine ra, anu nxu sɛwaxi waxatin birin. Nxu suxi alo yiigelitɔne koni nxu bata muxu wuyaxi findi se kanne ra. Sese mi nxu yii, koni nxu gbeen nan seen birin na.

¹¹ Korinti kaane, nxu bata falan ti ɛ xa kɛnɛnni, nxu yi nxu kui feen birin fala ɛ xa.

¹² Nxu mi nxɔ xanuntenyaan luxunxi ɛ ma, koni ɛ tan bata ɛ gbeen luxun nxu ma.

¹³ N bata falan ti ɛ xa alo n ma diine. A daxa, ɛ fan xa ɛ kui feene yita nxu ra!

Denkeleyatarene nun denkeleya muxune nama malan

Korinti Singen 10.14-22, Efesi 5.5-11, Piyeri Singen 2.9-12

¹⁴ E nun denkeleyatarene nama xun xidi wudi kedenna tongo ɛ malan fe kedenna ma. Amasɔtɔ tinxinyaan nun tinxintareyaan lanɲɛ e bode ma feen mundun yi? Kɛnɛnna nun dimin lanɲɛ e bode ma ba?

¹⁵ Alaa Muxu Sugandixin nun Setana nɔɛ lanɲɛ di? Denkeleya muxun lanxi denkeleyataren ma kiin mundun yi?

¹⁶ Layirin mundun xidixi Ala Batu Banxin nun suxurene tagi? Amasɔtɔ

habadan Ala Batu Banxin nan en na, alo Ala a falaxi kii naxan yi, a naxa, “N luma nɛn e yɛ. N yi n masiga ti e tagi, n findi e Ala ra. E yi findi n ma yamaan na.”

¹⁷ Nanara, Marigin naxa,

“E mini ne yɛ, ɛ ɛ masiga e ra. E nama din se sariɲantare yo ra, nayi n tan ɛ rasuxuma nɛn.”

¹⁸ Marigina Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N findima nɛn ɛ fafe ra, ɛ findi n ma dii xɛmɛne nun n ma dii tɛmɛne ra.”†

7

¹ Bayo Ala to bata en tuli sa feni itoe birin na, ngaxakedenne, en ba feen birin ma naxan fati bɛndɛn nun niin xɔsima, en yi lu en ma sariɲanna rakamale Ala yɛɛragaxuni.

Pɔli a sɛwana

² E bɔɲɛni tɔn nxu xa. Nxu mi tinxintareya ligaxi muxe ra, nxu mi e ratantan, nxu mi e yii se kansun.

³ N mi ito falaxi ɛ yalagi feen xan na, amasɔtɔ n bata yi a fala a singeni, n naxa, “E fe nxu bɔɲɛni kii naxan yi, en birin na a ra siimayaan nun sayani.”

⁴ N laxi ɛ tan na kati! N na n kanbama ɛ tan nin. E fe n nalimaniyama han n dɛfe. Hali nxu to tɔrɔn birin yi, n ma sɛwan dan mi na!

⁵ Amasɔtɔ, nxu Masedoniya li waxatin naxan yi, nxu mi matabu yo sɔtɔ. Nxu yi tɔrɔxi kiin birin yi. Matandi tiine yi nxu rabilinni, gaxun yi nxu yi.

⁶ Koni Ala naxan muxu magodoxine ralimaniyama, na yi nxu ralimaniya Tito a faan xɔn ma.

⁷ A fa feen gbansanna xa mi yi a ra, fɔ a limaniyaan naxan sɔtɔ ɛ xɔn. A yi a fala nxu xa, n xɔnla ɛ suxu kii naxan yi, ɛ sunu, n ma fe kunfan yi lu ɛ yi. Nanara, n ma sɛwan yi gbo ayi.

⁸ Hali n tɔ ɛ raxɔlɔxi n ma falan xɔn kɛdin kui,* n tan mi nimisaxi a sɛben na. N nimisa nɛn waxatidi, n to a kolon a na kɛdin bata yi ɛ raxɔlɔ.

⁹ Koni iki, n sɛwaxi, ɛ to nimisaxi na mi a ra, koni na nimisan to ɛ fe raba

† **6:18:** A mato Saraxaraline 26.12 nun Esekiyɛli 37.27 nun Esayi 52.11 nun Yeremi 31.9 nun Esekiyɛli 20.34 nun Samuyɛli Firinden 7.14 nun Esayi 43.6 nun Hose 2.1 kui. * **7:8:** Yanyina nde Pɔli *kɛdina* nde sɛbɛxi e ma naxan mi luxi en yii to.

kiine masaraxi. Ala nan na nimisan nagidixi. Nanara, ε mi tɔrɔ yo sɔtɔxi nxu yii.

¹⁰ Amasɔtɔ nimisan naxan kelixi Ala ma, na a ligam nɛn muxune yi e xun xanbi so e hakɛni, e kisi. Nanara, mɔnε yo mi na yi. Koni nimisan naxan kelixi dunuɗa feene yi, na raɗanma sayaan nan ma.

¹¹ Nimisani ito naxan kelixi Ala ma, ε na mato. A bata ε findi sɔbε ralane ra. E kunfaxi ε sɔntareyaan mayita feen na. E xɔlɔxi fe ɗaxin ma, ε bɔɗɛn bata te, fe faɗin xɔnla bata ε suxu ken! E fe ɗaxi rabane hakɛne saranma e ra. Na bata a yita fa fala fe yo mi ε ra fefe yi.

¹² Xa n na kedɛn sɛbɛxi, n mi a sɛbɛxi fe kalane xan ma fe ra hanma e muxun naxanye tɔrɔxi. Koni alogo ε sɔbε soxi nxu xa kii naxan yi, na xa mini kenɛnni ε yetɛɛn xa Ala yetagi.

¹³ Ne nan birin nxu ralimaniyaxi.

E nun mɔn, ba nxu ralimaniya feen na, ε Tito rasɛwaxi kii naxan yi, nxu sɛwaxi na fan na han! Bayo ε birin bata a nii yifan a ma.

¹⁴ N bata yi ε matɔxɔ Tito xa nun. E mi n nayagixi. Bayo nxu bata ɗɔndin fala ε xa waxatin birin, nxu ε matɔxɔn naxan tixi Tito xa, na fan bata findi ɗɔndin na.

¹⁵ A marafanna luma gboε ayi ε tan ma fe yi, a na rabira a ma ε birin xuruxi feen birin yi kii naxan yi, e nun ε a rasɛnɛxi kii naxan yi binye gbeeni han ε xuruxurun.

¹⁶ N sɛwaxi bayo n laxi ε ra feen birin yi.

8

Yii malanna Yerusalɛn denkeleya muxune xa

¹ Ngaxakedenne, Alaa hinanna walima Masedoniya denkeleya muxune tagi kii naxan yi, nxu waxi a xɔn ε xa na kolon.

² Hali e to yi tɔrɔya ɗaxini, e sɛwa gbeen sa nɛn e yiigelitɔya xɔdɛxɛn fari, e yi kiin ti fonisireya gbeeni.

³ N na e seren bama fa fala e kiin tixi nɛn alo e fanga bɛrɛna, a mɔn yi dangu na ra e ɗɛnige faɗini.

⁴ E nxu mafan nɛn kati, a e xa na binyen sɔtɔ, e fan yi yama sariɗanxin mali Yerusalɛn taani.

⁵ E dangu nɛn nxu gbee miriyaan na. E yi e yetɛ fi Marigin ma singen. Na xanbi ra, e yi e yetɛ fi nxu fan ma Ala sagoni.

⁶ Nayi, Tito naxan hinan wanli ito fɔlɔxi ε konni, nxu bata na mafan, a xa sa a rakamali ε tagi.

⁷ Koni ε to ε sɛnbε soma feen birin yi, denkeleyaan nun falan nun fe kolonna nun wɛkilɛn nun xanun-tenyaan na nxu xa, nayi ε sɛnbε so hinanna fan yi.

⁸ N mi yamarin sama ε ma, koni n nɛma bonne wanla a fe falɛ, n fɛrɛn fima ε ma nɛn alogo ε xa ε xanun-tenyaan mayita.

⁹ Amasɔtɔ ε en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna kolon. Se kanna nan yi a ra, koni a yi a yetɛ findi yiigelitɔn na ε fe ra, alogo ε xa findi se kanne ra a yiigelitɔyaan xɔn.

¹⁰ Nayi, n nan n ma miriyaan nan yitama ε ra feni ito yi: ε tan nan singeye ε yii malan yala, ba na ra mɔn, ε tan nan singe a ɗɛnigexi.

¹¹ Awa, ε na wanla raɗan alogo ε lanxi ɗɛnige faɗin naxan ma a fɔlɔni, ε xa na rakamali na kiini, fata ε fɛrɛne ra.

¹² Amasɔtɔ xa ε ɗɛnigen fan, Ala ε kiseen yatɛma nɛn ε yii seene xasabin ma, seen naxan mi ε yii, na mi a ra.

¹³ Nxu mi waxi a xɔn ma, nxu xa goronna ba bonne xun ma, a dɔxɔ ε tan xun ma, koni nxu waxi nɛn birin xa ye lan.

¹⁴ Koni bayo se wuyaxi ε yii waxatini ito yi, a lan nɛn, ε xa ne mali naxanye mako ε yii seene ma iki. Nayi, ε yii seene na dasa waxatin naxan yi, e fan ε malima nɛn e yii seene ra alogo ε birin yi ye lan.

¹⁵ A sɛbɛxi Kitabuni, a naxa, “Naxanye a gbegbe matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma.”*

* 8:15: Xɔrɔyaan 16.18

Tito nun a lanfane

¹⁶ Nxu barikan birama Ala xa, amasotɔ a bata a liga Tito xa a sɔbɛ so ε xa alo n tan.

¹⁷ Nxu naxan maxɔdinxi Tito ra, a bata tin na ma, a mɔn bata a sɔbɛ so, a yi a ɲɛnige a xa siga ε fɛma.

¹⁸ Nxu e nun nxu ngaxakedenna nde rasigama ε ma, dɛnkɛɛya yamane birin naxan matɔxɔma a wanla fe ra Yesu a fe Xibaru Fajin nali feen na.

¹⁹ Naxan mɔn dangu na ra, dɛnkɛɛya yamaan birin bata a tan sugandi, a xa siga nxu matideni, nxu nɛma kiseni itoe xalɛ waxatin naxan yi, naxanye goron saxi nxu xun ma Marigin yɛtɛn binya feen na e nun nxu ɲɛnige fajin seren na.

²⁰ Nxu a ligama nxu yeren ma alogo muxɛ nama nxu mafala nxu kise gbeeni itoe masuxu kiina fe ra.

²¹ Naxan daxa Marigin yɛtagi e nun muxune yɛtagi, nxu katama na nan ligadeyi.

²² Nxu naxan sama na muxu firinne fari, nxu nxu ngaxakedenna nde rasigama e matideni. Nxu bata a mato sanɲa ma wuyaxi, nxu yi a kolon, a sɔbɛ soxi waxatin birin. A mɔn bata na sɔbɛn yita iki a to laxi ε ra han!

²³ Tito tan, na findixi n xɔyin nun n walikɛ boden nan na. Nxu ngaxakedenna naxanye rasigaxi, dɛnkɛɛya yamana xɛrane nan ne ra Alaa Muxu Sugandixina binyena fe ra.

²⁴ Nanara, ε xa xanuntenyaan yita e ra alogo dɛnkɛɛya yamane xa nxu kanba xunna kolon ε yi, e yi a to.

9*Dɛnkɛɛya muxune mali fena*

¹ E maliin naxan nabama lan yama sariɲanxin ma, a tɔnɔ mi na n xa kɛdin sɛbɛ ε ma lan na ma.

² Bayo, n na a kolon fa fala ε ɲɛnigen fan. N luma ε matɔxɛ Masedoniya kaane xa, n naxa, “Xabu yala, Akaya kaane yitɔnxi mali ti feen na.” E bata muxu wuyaxi rakunfa ε sɔbɛ soon xɔn.

³ Nayi, n na ngaxakedenna ndee rasigama ε ma alogo nxu ε matɔxɔxi kii naxan yi, na nama findi fe fuun na. Koni a xa a li ε yitɔnxi alo n na a falaxi kii naxan yi.

⁴ Xa Masedoniya kaana nde fa n fɔxɔ ra ε fɛma, e yi a li ε mi yitɔnxi, nxu yi yagima nɛn nayi nxu to laxi ε ra, koni katarabi ε tan nan ma.

⁵ Nanara, n bata a miri, fa fala, a lan n xa ngaxakedenna ndee mafan, e siga ε fɛma n yɛɛ ra, ε yi na fonisireya kiseni tɔn, ε bata yi nxu tuli sa naxan na alogo a xa fi fonisireyani benun a xa findi karahanna ra.

⁶ E xaxili lu ito xɔn ma. Naxan na sansina ndedi woli, na ndedi nan xabama. Koni naxan na sansi gbeen woli, na a gbegebe xabama nɛn.

⁷ Birin xa Ala ki alo a bata a ragidi a bɔɲɛni kii naxan yi. A nama findi mɔnɛn na hanma karahanna. Amasotɔ naxan kiin tima sɛwani, na kanna rafan Ala ma.

⁸ Ala nɔɛ ε kiyɛ nɛn a hinan dɛfexini alogo a xa ε makone fan feen birin yi waxatin birin, nde mɔn yi lu ε yii wali fajine birin kɛdeni.

⁹ A sɛbɛxi Kitabuni, a naxa, “A bata tɔrɔ muxune ki fonisireyani.

A tinxinyaan luma nɛn habadan!”*

¹⁰ Nba, Ala naxan sansiin fima xɛɛ biin ma e nun donsena, na sansiin fima ε ma nɛn, a a rawuya ayi, a yi ε tinxinyaan wali xɔnne ragbo ayi.

¹¹ E findima nɛn se kanne ra kiin birin yi, alogo ε xa lu fonisireyani waxatin birin. Nayi, muxu wuyaxi barikan birama nɛn Ala xa, nxu na ε kiseene xali e xɔn.

¹² Amasotɔ ε wanla naxan nabama ito ra, na mi yama sariɲanxin makone xan gbansan fanma, koni a mɔn wali fajin kolonna rayiriwama Ala xa.

¹³ Muxu wuyaxi Ala binyama nɛn ε wanli ito tɔnɔn xɔn, ε to yamari suxun saxi ε tubi feen fari Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajini. E mɔn Ala binyama nɛn ε fonisireyana fe ra ε to e kima ε seene yi e nun muxun bonne.

* 9:9: Yaburin 112.9

14 Nanara, e Ala maxandε ε xa xanuntenyani Alaa hinan gbeena fe ra a naxan nagidixi ε ma.

15 En barikan bira Ala xa a kisenana fe ra naxan jaxan mi na.

10

Poli yi a wanla xun mayenge

1 N tan Poli, n bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixina limaniyaan nun dijani, hali ndee to a falama a n falan tima ε yee xori yete magodon nin, koni a n na keli ε fema, n jaxu ε ra.

2 N bata ε mafan, n na fa ε fema, ε nama n karahan a n xa jaxu ε ra sɔbeena, amasoto n laxi a ra, n susue nen na lige ndee ra yati, naxanye e mirixi a nxu nxo dunuja yi gidin ligama adamadiyaan kiraan nan xon.

3 Amasoto, nxu dunuja yi gidin ligama adamadiyaan nin, koni nxu mi yengen soma adamadiyaan kiraan xon.

4 Bayo nxo yenge so seene mi luxi alo adamadiine gbeene: Alaa yenge so se senbemanen nan e ra, naxanye noe yire makantanxine kale. Nxu wule miriyane kalama ne nan na,

5 e nun wason naxan birin kelima Alaa kolonna xili ma. Nxu yi xaxinle birin yee rafindi Ala ma alogo e xa xuru a Muxu Sugandixin ma.

6 E na Alaa fala suxun nakamali waxatin naxan yi, nxu tinma nen fala suxutarene hakene saranje e ra.

7 E feene fanna nan tun toma. Xa muxuna ndee bata la a yete ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixini, a mon xa a miri ito ma: a Alaa Muxu Sugandixin nan gbee en fan na alo a tan.

8 Marigin non soxi n yii ε senbe so feen nan na, ε kala feen mi a ra. Hali n nan n yete matoxoma na ra jaxi ra, n mi yagixi na feen na.

9 N mi waxi a xon ma, a xa liga alo n na ε magaxuma n ma kedine ra nen.

10 Bayo, ndee a falama, e naxa, "Poli a kedine xoxo, e senben gbo, koni xa a yetena en fema, senbe mi a ra, sese mi a falan na."

11 Na kanna xa a miri nen fa fala nxu kii naxan yi nxu nema kedin sebe, nxu kewanle luma na kii nin nxu nema ε ye.

12 Muxuna ndee na yi naxanye e yete matoxoma, anu nxu mi susue nxu yete se ne ma hanma nxu nun ne yi yate nxu bode xon. E na misaala tongo e yete ma, e yi e yete sa e yete ma, xaxilitaren nan ne ra.

13 Koni nxu tan mi nxu yete matoxe jaxi ra. Ala bata wanla naxan so nxu yii, nxu mi nxu yete matoxoma danguna ra, naxan a ligama nxu fa han ε fema.

14 Bayo nxo yete matoxon mi danguxi nxu danna ra, alo nxu yi naxan ligama nun xa nxu mi yi fa ε konni, anu nxu singe nan faxi han ε fema Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni.

15 Nxu mi nxu yete matoxe bonne wanla fe ra, nxu a radangu ayi. Koni nxu laxi a ra fa fala ε denkeleyaan gboma ayi nen, nxu yi no wali kende gbete rakamale ε tagi hali nxu mi dangu nxu danne ra*

16 Bayo taan naxanye ε konna xanbi ra, nxu noe Yesu a fe Xibaru Fajin naliye nen ne ma, benun nxu xa nxu yete matoxo bonne wanli naxan kexi muxu gbete walideni.

17 Koni, a sebexi Kitabun kui, a naxa, "Xa naxan a yete matoxoma, a xa a yete matoxo Marigina fe ra."†

18 Amasoto muxun naxan a yete matoxoma, Ala mi na rasuxe fo Marigin na naxan matoxo.

11

Poli nun wule xerane

1 E dije ba, xa n fatoyana ndedi fala ε xa? Koni ε dijaxi xe!

2 Bayo xoxolonyaan nan n yi ε fe ra, xoxolonyaan naxan kelixi Ala ma. Amasoto a luxi alo n na ε masuxi futun nin xeme keden peen xa, Alaa Muxu Sugandixina, alogo n xa ε yita a ra alo sungutun nasolonxina.

3 Koni alo sariina Nmahawa mayenden kii naxan yi, n gaxuxi nen ε fan

* 10:15: A mato Romi 15.17-21 kui. † 10:17: A mato Korinti Singen 1.31 kui.

miriyane nama ε yifu ε yi ε masiga ε lannaya kenden nun ε sariyanna ra Alaa Muxu Sugandixin xa.

⁴ Bayo xa muxuna nde fa Yesu gβete a fe kawandi ba ε xa, nxu mi naxan ma fe kawandin ba, hanma xa ε nii gβete soto ε mi naxan soto nxu ra, hanma xa ε Xibaru Fajni gβete me, ε mi naxan nasuxu a singeni, ε tinma nen na birin ma ki fajni!

⁵ Koni muxuni itoe naxanye e yete yatema xera fisamantenne ra, n mi laxi a ra xa ne dangu n tan na kii yo yi.

⁶ Yanyina nde, n mi fatan falan na, koni n fe kolon. Bayo nxu bata na rafixa ε xa kiin birin yi.

⁷ N na Alaa fe Xibaru Fajin nali ε ma waxatin naxan yi, n mi sese rasuxu ε ra, n yi n yete magodo alogo n xa ε tan yite, n haken nan ligaxi ε ra nayi ba?

⁸ N seen nasuxu nen denkeleya yama gβeteye ra, e yi n saranna fi, alogo n xa wali ε xa.

⁹ N yi ε fema waxatin naxan yi, n hayu ramaan yi lu, koni n mi muxu yo tɔrɔ, bayo denkeleya muxun naxanye keli Masedoniya yi, ne n makone fan nen. N mi tin n xa findi goronna ra ε xun ma, n mon n yete suxuma nen na ma.

¹⁰ N bata n kolɔ Alaa Muxu Sugandixina jondini naxan n yi, muxu yo mi n kume binyeni ito yi Akaya yamanani.

¹¹ N na falaxi nanfera? N to mi ε xanuxi ba? Ala a kolon, a n na ε xanuxi!

¹² N naxan ligama, n mon na ligama nen alogo nxu mafala xunna nama taran na naxanye a lige na muxune yi e yete matɔxɔ a nxu nun ne birin lan.

¹³ Ne findixi wule xerane nun mafu tiine nan na, naxanye e yete findixi Alaa Muxu Sugandixina xerane maligan na.

¹⁴ Nba, kabanako fe mi na ra, bayo hali Setana nɔe a yete finde nen kenenna malekan maligan na.

¹⁵ Nayi, na mi finde tere na fe ra xa Setana walikene fan e yete findi

tinxinyaan walikene maligan na. Ne rapanna lanma nen e kewanle saranna ma.

Poli a tɔrɔna xerayani

¹⁶ N mon xa a fala, muxu yo nama n yate xaxilitaren na. Hanma xa ε a mirixi na kiini, ε tin n xa findi xaxilitaren maligan na alogo n fan xa n yete matɔxɔ ndedi.

¹⁷ N falan naxan tima iki, n mi na falama Marigina kiraan xɔn, koni n na a falama xaxilitareyaan nin.

¹⁸ Bayo muxu wuyaxi to e yete matɔxɔma adamadiyaan kiraan xɔn, nanara, n fan n yete matɔxɔma nen.

¹⁹ E tan to findixi xaxilimane ra, ε mafura dijɛ xaxilitarene bun ba?

²⁰ E tinxi e xa ε findi konyine ra, e yi ε rawali, e yi ε yii seene kansun, e yi e yete yite ε ma, e yi ε yetagi garin!

²¹ N xa a fala ε xa, yagin nan na ra, koni nxu mi susuε na lige.

Nayi, muxu gβete nɔe a yete matɔxe denaxan yi, n xa falan ti alo xaxilitarena, n fan susuε nen n yete matɔxe mɛnni.

²² Heburun nan e ra ba? A tan nan n fan na. Isirayila kaan nan e ra ba? A tan nan n fan na. Ibrahima bɔnsɔnna nan e ra ba? A tan nan n fan na.

²³ Alaa Muxu Sugandixina walikɛn nan e ra ba? N falan tima alo xaxilitaren yetena, koni n dangu e tan na! N bata tɔrɔ walideni dangu e tan na pon! N bata sa kasoon na dangu e tan na pon! Muxune yi n bulan dangu e tan na, n yi lu sayaan de waxati wuyaxi.

²⁴ Yahudiyane yi n bulan dɔxɔna ma suulun bosaan ye tonge saxan e nun solomanaanin.*

²⁵ Romi kaane yi n mabɔnbɔ gbelemene ra dɔxɔna ma saxan. E n magɔlɔn n faxa feen na sanja ma keden. Kunkin yi kala n na fɔxɔ igen tagi dɔxɔna ma saxan, n lu fufani yanyi keden kɔe keden, na waxatina nde yi.

²⁶ N yi sigatini waxati wuyaxi gbalon de, baane nun mafu tiine

* 11:24: A mato Sariyane 25.3 kui.

nun n kon kaa Yahudiyane nun siya gbetene gbalone. N yi taan nun burunna nun fɔxɔ igene nun wule denkeleya muxune gbalone de.

²⁷ N tɔrɔ nen waliden nun waxati xɔdexene yi, n lu xii xɔlitareyani waxati wuyaxi, n lu kamɛn nun min xɔnla ra. Donseen mumɛn yi dasa n ma waxati wuyaxi, n lu xunbenla ra marabenni.

²⁸ Naxan saxi na birin fari, n goronna naxan tongoma lɔxɔ yo lɔxɔ, n kɔntɔfilixi denkeleya yamane birin na.

²⁹ Xa muxuna nde senben xurun, n fan senben xurunma nen. Xa muxuna nde bira yulubini, na n bɔɔn ganma nen.

³⁰ Xa n yi daxa nun n xa n yete matɔxɔ, n yi n yete matɔxɔma n ma senbetareyaan nan na.

³¹ En Marigi Yesu Fafe Ala a kolon fa fala n mi wulen falama. Tantunna xa fi a ma habadan!

³² N yi Damasi taani waxatin naxan yi, Yamana Kanna naxan Manga Are-tasi bun ma, na yi muxune ti taan so deen na n suxu xinla ma.

³³ Koni muxune yi n dɔxɔ sagan kui, e yi n nagodo taan nabilin yinna xanbi ra, n nan n futuxulu a yii na kii nin.†

12

Pɔli fe toon naxan ti alo xiyena

¹ A daxa n xa lu n yete matɔxɛ, hali tɔnɔ yo mi a yi. Koni fe toon naxanye tixi alo xiyena, e nun Marigin bata feen naxanye makenen, n xa ne fan fala.

² N muxuna nde* kolon naxan Alaa Muxu Sugandixini. Na rate nen han kore xɔnna saxandena. Na jɛɛ fu nun naaninna ni i ra. A gbengbenna, n mi a kolon xa a fatin nan te kore, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena. Ala nan na kolon.

³ N na a kolon xɛmɛni ito te nen, koni xa a fatin nan te, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena, n mi na tan kolon. Ala nan na kolon.

⁴ A tongo nen a rate ariyanna yi. A yi falane mɛ naxanye mi nɔɛ fale, e nun muxu yo mi nɔɛ xɛɛ naxanye ma.

⁵ N na muxu sifan matɔxɔma nen, koni n tan, n mi n yete matɔxɛ fɔ n ma senbetareyani.

⁶ Xa n yi waxi n yete matɔxɔ feni nun, n mi yi findin xaxilitaren na nun, bayo n yi jɔndin nan falama. Koni n na n yete suxuma alogo muxu yo nama n yate dangu n kewanle ra e naxanye toxi e nun e naxanye fe mɛxi.

⁷ Na ma, Ala tɔrɔ fena nde ragidi nen n ma alo janla na lu fati bendeni, naxan yi findixi Setana xerana nde ra. Na yi n jaxankata alogo n nama lugo wason na, n to fe makenenxi gbeenii itoe toxi.

⁸ N bata Marigin maxandi sanja ma saxan alogo a xa na tɔrɔ feen ba n ma.

⁹ A yi n yabi, a naxa, “N ma hinanna bata i wasa. N senben nakamalima muxuna senbetareyaan nin.” Nayi, n mafura n yete matɔxɛ n ma senbetareyani, alogo Alaa Muxu Sugandixin senben xa lu n xɔn ma.

¹⁰ N na n yete kɛnɛnxi senbetareyaan nun konbine nun fe xɔdexene nun besɛnɔnyaan nun kɔntɔfinle yi Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Amasɔtɔ xa n senben jan waxatin naxan yi, n senben sɔtɔma na waxatin nin.

Pɔli a xaminna

¹¹ N falan tima alo xaxilitarena, koni e n karahanxi nen. E tan yi lan nun e yi n xun mafala, bayo naxanye e yete yatema xera fisamantenne ra, ne mi dangu n na sese yi, hali se mi n na.

¹² Taxamasenna naxanye a yitaxi a xeraan nan n tan na, nxu bata ne liga e tagi tunnafanni, e findi taxamasenne nun kabanako feene nun fe magaxuxine ra.

¹³ Nxu denkeleya yamaan bonne rafisaxi e xa kiin mundun yi? Fɔ n goronna to mi luxi e xun ma tun. E mi dije na haken ma ba?

¹⁴ N yitɔnna saxanden ni ito ra siga feen na e konni. N goronna mɔn mi

† 11:33: A mato Xerane 9.23-25 kui.

* 12:2: **Muxuni** ito findixi Pɔli yetɛn na. A mato Kōrenti Firinden 12.7 kui.

luma ε xun ma. Amasotō n mi ε yii seene xan fōxō ra, koni fō ε yetēna. Na ma, diine xa mi gbetin malanma e sōtō muxune xa, koni denbaya kanne nan gbetin malanma e diine xa.

¹⁵ Nayi, a finde sēwan nan na, n yi n yii seene birin fi, n yi n yetē fi ε niine fe ra. Xa n na n ma xanuntenyaan fari sa ε xa, ε xanuntenyaan xurunje ayi n tan xa ba?

¹⁶ A xa lu na ki. N mi findixi goron na ε xun ma. Koni muxune a falama, a n to findixi yanfantenna ra, n na ε suxi kōtēn nan na.

¹⁷ N xeraan naxanye rasiga ε ma, n na ε rawali nēn na nde xōn ba?

¹⁸ N Tito mafan nēn alogo a xa siga ε konni, n yi denkeleya muxuna nde† rasiga a fōxō ra. Tito ε rawali nēn ba? Nxu birin kui fe keden keja keden xa mi yi a ra nxu sigati kiini ba?

¹⁹ Yanyina nde, ε mirixi fa fala a to mi na ra a nxu kataxi nxu xun mayenge feen nan na ε fema. En-ēn. Nxu falan tima Ala nan yeε xōri a Muxu Sugandixin barakani. N xanuntenne, nxu na birin ligama ε yeε rasiga feen nan ma.

²⁰ N gaxuxi nēn, n na fa waxatin naxan yi, n na ε liye kii naxan yi, na mi rafanje n ma, e nun ε fan n liye kii naxan yi, na mi rafanje ε ma. N gaxuxi nēn lantareyaan nun xōxōlōnyaan nun bōje teen nun yetē yigboon nun fala naxin nun muxu mafalan nun wason nun fe yibasanna nama lu ε tagi.

²¹ N gaxuxi nēn a n na fa, n ma Ala nama n nayagi ε fe yi, n yi wuga muxu wuyaxi a fe ra naxanye bata yi yulubin liga koni han to e mi e xun xanbi soxi e fe xōsixine nun e yanga suxun nun e haramu feene yi, e yi naxanye ligama.

13

Maxadi dōnxen nun xōntōnne

¹ A saxanden ni i ra n fama ε konni. A sēbexi Kitabuni, a naxa, “Feen birin

makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan xōn.”*

² N bata yi ε rakolon n faan firinden ε fema. N to mi ε fema iki, n mōn xa a fala na muxune xa naxanye bata yi yulubin liga a fōlōni e nun bonne birin, n naxa, n na fa ε fema sōnōn, n mi ε xun mafalama ε yulubine fe ra,

³ bayo ε waxi a xōn n xa sereyane yita ε ra fa fala n na Alaa Muxu Sugandixina falane nan tima. A tan mi ε masuxe sēnbetareyani, bayo sēnbε kanna nan a tan na ε tagi.

⁴ Amasotō a gbangban nēn wudin ma a sēnbetareyani, koni a luxi a nii ra Ala sēnbēn barakan nin. Nxu fan bata findi sēnbetarene ra a tan yi, koni nxu nii rakisin sōtōma ε tan ma fe ra, alo a tan kii naxan yi, Ala sēnbēn barakani.

⁵ ε ε yetē rakōrōsi, alogo ε xa a kolon xa ε denkeleyaxi. ε ε yetē fese fese. ε mi a kolon ba fa fala a Yesu Alaa Muxu Sugandixina ε yi? Fō xa a li de, ε bata fula fese fese n na.

⁶ N laxi a ra, ε a kolonma nēn a nxu mi fulaxi fese fese ni.

⁷ Nxu Ala maxandima a ε nama fe naxi yo liga. Nxu mi waxi na xōn ma alogo yamaan xa a kolon a nxu bata nōn sōtō fese fese ni, koni alogo ε xa fe fanin liga, hali a luxi alo nxu fa fulama fese fese ni.

⁸ Bayo nxu mi nōε sese lige Alaa nōndin xili ma, koni nxu nōε wale a xa nēn.

⁹ Nxu sēwama nēn xa sēnbε mi nxu ra, ε tan sēnbēn yi gbo ayi. Na ma, nxu Ala maxandima nēn a ε xa kamali.

¹⁰ Nanara, n feni itoe sēbema ε ma, n to mi ε fema, alogo n na fa ε fema, n nama ε suxu a xōdexen na n ma sēnbemayani, Marigin sēnbēn naxan soxi n yi ε rawekile feen na benun a xa ε halagi.

¹¹ Awa, ngaxakedenne, Ala xa sēwan fi ε ma. ε kata ε xa dēfe, ε yi ε bode ralimaniya, ε lu xaxili kedenna nun bōje xunbenli. Nayi, xanuntenyaan kanna nun bōje xunbenla kanna Ala luma nēn ε xōn.

† **12:18:** Pōli bata yi *denkeleya muxuni* ito a fe fala Korinti Firinden 8.22 kui. * **13:1:** A mato Sariyane 19.15 kui.

¹² Ɛ bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni. Yama sariɲanxin birin ɛ xɔntɔnma.

¹³ Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixina hinanna nun Alaa xanuntenyaan nun Alaa Nii Sariɲanxin lanna xa lu ɛ birin xɔn.

Galati Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Galati Kaane Ma

Galati kaana nde Yesu a fe Xibaru Fajin soto nen Xera Poli a xeraya sigatiin firinden nun a saxanden xon (Xerane 16.6 e nun 18.23). Ne yi e malan, e findi denkeleya yamaan na. Men kaane mi yi Yahudiyane ra fo siya gbete. Koni Yahudiya denkeleya muxuna ndee yi siga Galati kaane fema Poli xanbi. Ne yi Galati kaane xaranma wulen nan ma fa fala denkeleya muxun birin lan e xa Yahudiyane sariyan suxu, a gbengbenna e yi banxulan alogo e xa kamali denkeleyani. Ba Yahudiyane ra, men kaane namunne mi yi darixi gaan tiin na. Nayi, Galati kaane sese mi yi banxulanxi. Na yi gbaxi Yahudiyane denkeleya muxune ra naxanye yi wama siyane birin xa liga alo e tan alogo e xa kamali dinani bayo Yahudiyani nan yi Yesu ra. Poli tan naxa, a na mi lan Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin ma. Amasoto na yi Galati denkeleya muxune findima konyine nan na dinan kiraan xon. Poli naxa, a sariya suxun mi muxu yo nii rakise fo Ala hinanna e na denkeleya Yesu ma. Waxatina nde, Poli yi Efesi taani, a e xibaru me waxatin naxan yi. A yi a me a Galati kaane tinma a yaxune kawandin na. Na ma, a yi xanuntenya kedini ito sebe e ma alogo e xa Alaa fe famu.

Poli yi Kitabun yireni ito sebe doko saxan alogo a xa a ngaxakedenne xili "Xibaru Fajin" keden peen pondin ma. Na yire saxanne ni i ra:

A singena, a yi a yetena feene yeba, a folo a yetena tubi kiin ma Yesu ma. A yi a yeba e nun Yerusalen denkeleya muxune lan feen naxan ma fa fala denkeleya muxun naxanye mi findixi Yahudiyane ra, ne mi luma Yahudiyane sariyan bun. A mon yi a fala e nun Piyeri a feene fataxi kii naxan yi lan na feen ma.

Poli a xerayaan senben nan xun mayengema, a naxa, a Ala nan a findixi xeraan na naxan mi fata adamadi yo ra, hali Yesu xera boden naxanye doki Yerusalen taani. Na bunna nen, Galati kaane mi lan e xa e tuli mati muxu gbete yo ra naxan Poli matandima hali e keli Yerusalen taani (sora 1 han sora 2).

A firindena, Poli yi falan ti fata Layiri Fonna Kitabun na, a naxa, a muxun mi kisima Yahudiyane sariya suxun xan xon, koni fo a xa denkeleya Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan ma (sora 3 han sora 4).

A rananni, a naxa, a Galati kaane lan e xa lu xaroyani Alaa Nii Sarijanxin yamarin bun amasoto Alaa Nii Sarijanxi kewali fajin birin nasoma nen muxuni, katarabi xanuntenyaan ma (sora 5 han sora 6).

Yamaan laxi sariya suxun nan na dinani. E e mirixi a ma fa fala, e sariya suxun na dangu e yulubi ligan na, na e rasoma ariyanna nin. Anu, Kitabun yireni ito naxa, a muxun mi noe tinxinje Ala yee ra yi sariya suxun xon. I na Ala sariya keden kala, i bata findi yulubi tongon na. Xa na yulubi mi ba i ma, Ala mi tinma i yi so ariyanna yi. Fo yulubin xa ba muxun ma singen, a fa so ariyanna kui. Yesu nan findixi na muxun na naxan adamadiine yulubine bama e ma. Naxan na denkeleya Yesu ma, na bata kisin soto. Na kui, denkeleyaan nan en nakisima. Sariya suxun mi a ra.

¹ N tan Poli, Alaa Muxu Sugandixina xerana, n bata kedini ito sebe Galati denkeleya muxune ma. Adama mi n xexi fo Yesu nun Fafe Ala naxan a rakelixi sayani.

² N tan nun ngaxakedenne naxanye birin be, nxu Galati denkeleya yamaan xontonna:

³ En Fafe Ala nun a Muxu Sugandixin Marigi Yesu xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

⁴ Yesu nan a yete fixi en yulubine fe ra, a yi en xunba waxati naxini ito

yi alo en Fafe Ala waxi a xɔn ma kii naxan yi.

⁵ En xa binyen fi a ma habadan han habadan! Amina.

Xibaru Fajni gbetɛ yo mi na yi

⁶ N bata kabɛ ɛ ma amasɔtɔ ɛ bata ɛ xun xanbi so Ala yi mafuren naxan ɛ xilixi a Muxu Sugandixina hinanna xɔn. ɛ yi xibaru gbetɛ suxu.

⁷ Koni Xibaru Fajni gbetɛ yo mi na yi mumɛ! Muxune nan tun ɛ tɔrɔma, e waxi Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin maxɛtɛ feni.

⁸ Koni hali nxu tan hanma malekana nde yi fa sa keli ariyanna yi, a xibaru gbetɛ kawandin ba ɛ xa, nxu tan mi naxan baxi ɛ xa, Ala xa na kanna halagi habadan!

⁹ Nxu bata yi a fala. Iki, n mɔn xa a fala ɛ xa. Xa muxu yo xibaru gbetɛ kawandin bama ɛ xa, ba Yesu a Fe Xibaru Fajin na, ɛ naxan singe suxi, Ala xa na kanna halagi habadan!

¹⁰ Iki n yamaan nan mafanma ba? Hanma Ala? N katama n xa rafan adamadiine nan ma ba? Xa n mɔn yi katama n xa yamaan nan kɛnɛn nun, nayi n mi findɛ Alaa Muxu Sugandixina walikɛɛn na!

Pɔli a xerayana

¹¹ Ngaxakedenne, n xa a fala ɛ xa, n Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalixi ɛ ma, a mi fataxi adamadiine ra.

¹² N mi a sɔtɔxi muxu yo ra. Muxu yo mi n xaranxi a ma. Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan a makɛnɛnxi n xa.*

¹³ Amasɔtɔ ɛ bata n kɛwanle fe mɛ, n naxan naba n yi Yahudiya dinani waxatin naxan yi. N bata denkeleya yamaan jaxankata han a radangu ayi. N yi a kalama nɛn.

¹⁴ N yi danguma nɛn n lanfa wuyaxi ra Yahudiya dinani n siyaan muxune yɛ. Dinan muxu gbee nan yi n tan na n benbane namunne xɔn.

¹⁵ Koni xabu n bari waxatin naxan yi, Ala yi n sugandi, a n xili a hinanni. Bayo a a kɛnɛn nɛn

¹⁶ a xa a Dii Xɛmɛn makɛnɛn n xa, alogo n xa a fe Xibaru Fajin nali

siya gbetɛne ma. Nayi, n mi sigaxi adamadi yo fɛma, a xa n kawandi.

¹⁷ N mi sigaxi Yerusalɛn taani ne fɛma naxanye singe yi xɛrane ra. Koni n siga nɛn Arabu yamanani mafuren! N mɔn yi xɛtɛ Damasi yi.

¹⁸ Nɛɛ saxan dangu xanbini, n yi siga Yerusalɛn taani alogo nxu nun Piyɛri xa nxu bode kolon, n xii fu nun suulun ti a fɛma.

¹⁹ N mi xɛra gbetɛ to na yi fɔ Marigi Yesu xunyɛn Yaki.

²⁰ N naxan sɛbɛxi, Ala nan seren na, jɔndin na a ra.

²¹ Na xanbi ra, n yi siga Siriya yi e nun Silisi yi,

²² koni muxɛ mi yi n kolon Yudaya denkeleya yamane yɛ naxanye Alaa Muxu Sugandixin xɔn.

²³ E ito nan gbansan mɛ: “Xɛmɛn naxan yi en jaxankatama a fɔlɔni, na nan fa denkeleyaan kirana fe kawandin bama iki, a yi naxan kalama.”

²⁴ Nanara, e yi Ala tantun n tan ma fe ra.

2

Pɔli nun xeraan bonne

¹ Nɛɛ fu nun naanin dangu xanbini, n tan nun Baranabasi yi siga Yerusalɛn taani. N Tito fan xali.

² N siga nɛn bayo Ala bata a makɛnɛn n xa. N darixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliyɛ siya gbetɛne ma kii naxan yi, n yi na yɛba e muxu gbeene xa wundoni, alogo n ma wanle birin nama lu fufafu!

³ Koni hali Tito Girɛki kaan naxan yi n fɛma, e mi a karahan a banxulan feen ma.

⁴ Koni nafigina ndee yi basanxi nxu ra alogo e xa nxɔ feene rakɔrɔsi, e yi nxɔ xɔrɔyani gbɛ Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxan fixi nxu ma, e yi nxu findi konyin na.

⁵ Nxu mi tin e xa hali ndedi, alogo nxu xa Yesu a fe Xibaru Fajin jɔndin mara ɛ xa.

⁶ Naxanye yi luxi alo e muxu gbeene, e yi findixi naxan yo ra, n ma kolon, bayo Ala mi muxune rafisama

* **1:12:** A mato Xɛrane 9.3-6 kui.

e bode xa. Na muxu gbeene mi sese saxi n ma xaranna fari.

⁷ A makuya na ra! E a toxi nen a Ala bata Yesu a fe Xibaru Fajin kawandi baan wanla taxu n tan na siya gbetene xa alo a bata a taxu Piyeri ra kii naxan yi Yahudiyane xa.

⁸ Amasoto naxan Piyeri findixi xeraan na Yahudiyane xa, na nan n fan xexi siya gbetene ma.

⁹ Yaki nun Piyeri nun Yoni, naxanye yi luxi alo e yεratine, e to Alaa maragidin kolon a naxan fixi n ma, e yi n tan nun Baranabasi yisuxu ngaxakedenyani alogo nxu xa wali siya gbetene tagi, e tan yi wali Yahudiyane tagi.

¹⁰ E yi nxu mafan, a nxu xa nxu xaxili lu yiigelitone xon ma. N fan yi n sobe soxi na nan ma.

Poli yi Piyeri sanna fe fala a xa

¹¹ Piyeri fa Antiyoki yi waxatin naxan yi, n yi a matandi amasoto a yi tantanxi.

¹² Benun muxuna ndee xa fa keli Yaki fema, Piyeri yi a degema siya gbetε denkeleya muxune nan xon ma nun. Koni ne to fa, a yi keli e fema, a a makuya e ra amasoto a gaxuxi Yahudiyane yεε ra naxanye yi waxi siya gbetene banxulan feni.

¹³ Yahudiya denkeleya muxun bonne fan yi so a tantanni. Hali Baranabasi fan yi so a yi.

¹⁴ N to a to a e mi sigan tima Yesu a fe Xibaru Fajin jondin kira tinxinxin xon ma, n yi a fala Piyeri xa e birin yεε xori, n naxa, "Yahudiyane nan i tan na koni i ya kewanle ligaxi alo siya gbetene, e mi luxi alo Yahudiyane! Nayi, i siya gbetene karahanma di, a e xa Yahudiyane namunne suxu?"

¹⁵ En tan naxan barixi Yahudiyayani, siya gbetε mi en tan na, naxan findixi yulubi kanne ra.

¹⁶ En na a kolon a muxun mi tinxinma ayi Ala yεε ra yi sariya suxun xan xon ma, fo a na denkeleya Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma. Nanara, en bata la Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra alogo en xa

tinxin denkeleyaan xon Alaa Muxu Sugandixin ma. Sariya suxun mi a ra bayo adamadi yo mi nε tinxinjε sariya suxun xon.*

¹⁷ Koni en na kata en xa tinxin Alaa Muxu Sugandixin barakani, xa a li yulubi kanna nan en fan na, nanara ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin walima yulubi nan xa nayi? En-en de!

¹⁸ N bata n mε sariyan naxanye ra, xa n mon tin ne ma, na bunna nεen, n bata findi sariya kalan na.

¹⁹ N luxi nen alo n bata faxa sariyan bun, n mi fa sariyan bun sonon. Nanara, Ala nan gbee n ma dunuja yi gidin na. N bata gbangban wudin ma Alaa Muxu Sugandixin xon ma,

²⁰ nanara, n tan mi fa n nii ra sonon koni Alaa Muxu Sugandixin niin nan fa n yi. N dunuja yi gidin naxan nabama n fati bendeni sonon, n na rabama denkeleyaan nin Alaa Dii Xemeni, naxan bata n xanu, a faxa n ma fe ra.

²¹ N mi n mema Alaa hinanna ra. Amasoto xa muxun yi tinxinma sariyan nan xon ma nun, Alaa Muxu Sugandixin bata faxa nayi fufafu!

3

Sariya suxun nun denkeleyana

¹ Ee! Galati kaa xaxilitarene! Nde ε tirinxi? E tan bata yi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxa feni gbε wudin ma ki fani!

² E xa maxodin keden yabi n xa: E Alaa Niin sotaxi sariya suxun nan xon ma ba hanma denkeleyaan xon ma ε naxan ma fe mexi?

³ E bata yi a folo Alaa Niin barakani, koni iki ε xaxilitareyaan bata radangu ayi, han ε fa waxi a xon ε xa a rajan ε yetε senben na iki ba?

⁴ E toroxi nen fufafu ba? Fufafu mi yi a ra ba?

⁵ Ala a Nii Sarijanxin fima ε ma, a kabanako feene ligama ε tagi sariya suxun nan xon ma ba, hanma denkeleyaan xon ma ba, ε naxan ma fe mexi?

* **2:16:** A mato Yaburin 143.2 nun Romi 3.20 nun 3.23 kui.

⁶ A luxi nēn alo naxan sēbēxi: “Ibura-hima yi dēnkēleya Ala ma, Ala fan yi na yatē tinxinna ra a xa.”*

⁷ E xa a kolon fa fala muxun naxanye dēnkēleyaxi, Iburahima bōnsōnna muxune nan ne ra.

⁸ Kitabun bata yi a fala nun, a Ala siya gbētēne ratinxinma nēn a yētē yēē ra yi dēnkēleyaan barakani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali Iburahima ma benun a waxatin xa a li, a naxa, “Dunuḡa siyane birin duban sōtōma nēn i tan barakani.”†

⁹ Naxanye dēnkēleyaxi, ne duban sōtōma nēn alo dēnkēleya muxuna Iburahima.

¹⁰ Naxanye xaxili tixi sariya suxun na, dangan ne xa. Amasōtō a sēbēxi, “Feen naxanye birin sēbēxi Sariya Kitabuni, naxan mi ne suxuma, Ala xa na kanna danga.”‡

¹¹ Nba, a bata yigbē feu, fa fala muxu yo mi tinxinḡe Ala yēē ra yi sariyan xōn ma. Amasōtō Kitabun naxa, “Naxan na tinxin dēnkēleyaan xōn, na nii rakisin sōtōma nēn.”§

¹² Koni sariyan mi minixi dēnkēleyani, bayo a mōn naxa, “Naxan na itoe suxu, na kanna nii rakisin sōtōma nēn e xōn.”*

¹³ Alaa Muxu Sugandixin findixi danga muxun nan na en tan ma fe ra, a en xunba sariyan dangan bun ma, bayo a sēbēxi, “Naxan yo na singan wudin ma, dangan na kanna xa.”†

¹⁴ A na liga nēn en xa alogo Ala duban naxan nagidixi Iburahima ma, siya gbētēne fan xa na sōtō Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. En mōn yi Alaa Niin sōtō dēnkēleyaan xōn ma, a en tuli saxi naxan na.

Ala en tuli saxi naxan na

¹⁵ Ngaxakedenne, n xa misaala yita ε ra fata dunuḡa yi gidin na. Awa, xa muxu firinna lan fena nde ma, e layirin xidi, muxu yo mi na layirin kale hanma a nde sa a fari.

¹⁶ Na ma, Ala bata Iburahima tuli sa e nun a yixētēna. Kitabun mi a

falaxi fa fala “a yixētēne,” naxan yi findima muxu wuyaxi ra. Koni a naxa, “i yixētēna,”‡ na bunna nēn muxu kedenna na a ra, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁷ N naxan ma, na ni ito ra: Ala bata yi layirin naxan xidi ken, Musaa sariyan mi na kale naxan falaxi ḡēē kēme naanin ḡēē tonge saxan dangu xanbini. Na mi Alaa tuli saan kalama.

¹⁸ Amasōtō xa Alaa kēēn fima sariyan nan xōn ma, a mi findixi tuli saan na na yi. Koni Ala hinan nēn Iburahima ra, a a tuli sa.

¹⁹ Sariyan fa fixi nanfera nayi? A fixi hakēne nan ma fe ra han Iburahima yixētēn fa waxatin yi a li, Ala en tuli sa naxan na. Sariyan fixi malekane nan xōn muxuna nde sabun na.§

²⁰ Sabu wuyaxi na yi, koni Ala kēden peen na a ra!

Sariyan bunna

²¹ Awa, sariyan saxi Alaa tuli saan nan xili ma ba? En-en de! Bayo xa sariyan yi fixi nun naxan yi nōē nii rakisin fiyē, nayi yamaan yi tinxinma ayi nēn Ala yēē ra yi sariyan xōn.

²² Koni Kitabun naxa, a dunuḡa birin yulubin sēnben bun ma. Nanara, naxanye dēnkēleyaxi, ne xa Alaa tuli saan sōtō Yesu a tōḡōndiyaan barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

²³ Koni benun dēnkēleyani ito xa fa waxatin naxan yi, sariyan yi en birin maraxi nēn alo kaso ra saane han dēnkēleyaan yi lankēnemaya.

²⁴ Nanara, sariyan findixi en xuru seen nan na, a en xali Alaa Muxu Sugandixin ma alogo en xa tinxin Ala yēē ra yi dēnkēleyaan xōn ma.

²⁵ Koni dēnkēleyaan bata fa. Nanara, en mi fa na sariyan bun ma sōnōn naxan yi findixi en xuru seen na.

²⁶ Amasōtō ε birin bata findi Alaa di-ine ra dēnkēleyaan xōn ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

* **3:6:** A mato Dunuḡa Fōlōn 15.6 kui. † **3:8:** Dunuḡa Fōlōn 12.3 ‡ **3:10:** Sariyane 27.26 § **3:11:** Xabakuki 2.4 * **3:12:** A mato Saraxaraline 18.5 nun Romi Kaane 10.5 kui. † **3:13:** Sariyane 21.23 ‡ **3:16:** Dunuḡa Fōlōn 12.7 § **3:19:** Yahudiyane namunne kui, e laxi a ra fa fala Musa Alaa sariyane sōtōxi malekane nan xōn.

27 Amasoto ε bata rafu igeni ε tubi xinla ma Alaa Muxu Sugandixin ma. Nayi, Alaa Muxu Sugandixina muxu-yaan bata ragodo ε ma alo domana.

28 Nanara, tagi raba mi fa Girεkine nun Yahudiyane tagi. Tagi raba mi fa konyine nun xorone tagi. Tagi raba mi fa xemen nun naxanla tagi, ε birin bata findi kedenna ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

29 Xa Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan ε tan na, ε bata findi Iburahima bansonna ra e nun a keε tongone alo Ala a tuli saxi kii naxan yi.

4

1 Koni n na ito nan falama: Fanni keε tongon mon dii joreyani, a mi fisa konyin xa hali seen birin kanna to a ra.

2 E diin taxuma a kantani muxune ra naxanye a feene yebama a xa han na waxatin yi a li a fafe naxan saxi.

3 Na kiini, benun en xa koxo denkeleyani, en fan yi konyiyani dunuja gele ma feene yi.

4 Koni a fa waxatin to a li, Ala yi a Dii Xemen nafa. Naxanla yi a bari. A barixi sariyan nan bun ma,

5 alogo a xa ne xorya naxanye sariyan bun ma, a en xa findi Alaa diine ra.

6 Bayo ε bata findi a diine ra, Ala bata a Dii Xemena Nii Sarijanxin nagodo, a so en bopeni. Na Nii Sarijanxin nan Ala xilima en bopeni, a naxa, "Baba! N fafe!"

7 Nayi, konyi mi fa i tan na fo a diina. Xa i bata findi a diin na, Ala mon i findima keε tongon na nen.

Poli a xaminna Galati kaane fe ra

8 A foloni ε mi yi Ala kolon nun, ε yi batu seene nan ma konyiya yi. Ala mi yi ne ra mumε!

9 Koni iki, ε Ala kolon. Ala fan ε kolon. Nanfera ε birama dunuja gele ma feene foxo ra sonon, naxanye senbe mi na? E waxi a xon ma nen ba, ε mon xa findi ne konyine ra?

10 E sali loxone binyama, e nun kikene nun waxatine nun jεene!

11 Ngaxuxi xa n mi toroxi ε fe ra fuu!

12 Ngaxakedenne, n na ε mafanma, ε xa lu alo n tan. Bayo n tan luxi nen alo ε tan. E mi tinxintareya yo dōxi n na.

13 E a kolon fa fala n ma furen nan a ligaxi, n Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba ε xa a foloni.

14 Koni hali n ma furen to ε toroxi, ε mi n naxuxi, ε mi ε mexi n na. Koni ε n yisuxi alo Alaa malekan nan yi n na nun, alo Alaa Muxu Sugandixin Yesu yetena.

15 E yi sewaxi nun kati! Nanfe ligaxi? N sereyaan bama ε fe ra, xa ε yi noε a lige nun, ε yi ε yεene bama nen nun, ε yi e so n yii!

16 Koni iki, n mi findixi ε yaxun na jondi falan xon ba?

17 Muxuni itoe kunfaxi ε xon, koni fe faji mi a ra! E kataxi ε ba feen nan na nxu fema alogo ε fan xa kunfa e xon.

18 Kunfan fan, xa ε fe fajin nan foxo ra, e nun xa ε luyε a fari waxatin birin. Hali n ye xonna mi a ra.

19 N ma diine, n mon toroni ε fe ra alo naxanla kuiin na a ramaxa a ma, han Alaa Muxu Sugandixina muxu-yaan yi sabati ε bopeni.

20 Koni a yi rafanma n ma nun, iki n lu ε fema, alogo n xa n fala ti kiin maxete. E fe n yifuxi kati!

Hagara nun Saran ma fe misaala

21 E xa a fala n xa, ε tan naxanye waxi a xon ma ε xa lu sariyan bun ma, ε mi na sariyan kolon ba?

22 Bayo a sebexi a Iburahima dii xeme firin soto nen. A keden soto konyi gilen ma, a bonna soto xoron gilen ma.*

23 A naxan soto konyi gilen xon ma, na sotoxi nen alo adaman birin sotoma kii naxan yi. Koni a diin naxan sotoxi xoroxanla xon ma, Ala nan a tuli sa na tan na.†

24 Feni itoe luxi nen alo misaala. Layiri firinna misaala nan naxalan firinni itoe ra. Kedenna kelixi Sinayi Geyaan nan fari, naxan diine barima konyiyani. Hagara nan na ra.

* 4:22: A mato Dunuja Folon 16.15 nun 21.2 kui.

† 4:23: A mato Dunuja Folon 17.16 kui.

25 Sinayi Geyaan naxan Arabu yamanani, na misaala nan Hagara ra. E nun Yerusalen taan naxan na yi iki, ne keden. Bayo, Yerusalen nun men kaane birin konyiyaan nin.‡

26 Koni Yerusalen taan naxan kore, xarɔn nan na ra. En nga nan na ra.

27 Bayo Kitabun naxa, “Gbantana, i xa sewa, i tan naxan mi dii barixi! Naxan, i sonxo sewani, naxan mi diin soto xolen kolon. Bayo jaxalan nabexinxina diine wuyama ayi nen

dangu xeme taa ra doxon gbeene ra.”§

28 Nba, ngaxakedenne, e fan bata sa Isiyaga fari, Ala e tuli sa naxan na.

29 Na waxatini diin naxan soto alo adaman birin sotoma kii naxan yi, na yi bonna jaxankata naxan sotoxi Alaa Niin barakani. Han iki, a mon na kiini.

30 Koni Kitabun nanfe falaxi? A naxa, “Konyi jaxanli ito nun a diin kedi. Amasoto konyi jaxanla diin nun xoro jaxanla diin mi keen tonge e bode xon ma mumel!”*

31 Nanara, ngaxakedenne, konyi gile dii mi en tan na fo xoro diine.

5

E lu xaroyani

1 Alaa Muxu Sugandixin bata xaroyaan fi en ma alogo en xa xaroya. Nanara, e kankan na ma, e nama so konyiyaan bun ma sonon.

2 E tuli mati. N tan Pɔli nan ito falama e xa. Xa e tin, e yi e banxulan, Alaa Muxu Sugandixin tonɔ mi fa e ma sonon.

3 N mon ito nan falama muxun birin xa, naxan na tin e xa a banxulan: sariyan birin suxu goronna na xun ma.

4 E tan naxanye katama e xa tinxin Ala yee ra yi sariyan xon, e nun Alaa

Muxu Sugandixin bata taxun. E bata keli Alaa hinanna bun ma.

5 Bayo en xaxili tixi en ma yigin nan na Alaa Niin barakani denkeleyaan xon ma, a en natinxinma nen.

6 Amasoto xa e Yesu Alaa Muxu Sugandixini, banxulanna nun banxulantareyaan tonon mi na, fo denkeleyaan naxan walima xanun-tenyani.

7 E yi a ligama ki fapi! Nde e jandin suxuni kalaxi?

8 Ala naxan e xilixi, a tan mi na ligaxi.

9 “Hali buru rate se* xurudin noe burun birin nagboe ayi nen.”

10 Koni n laxi e ra Marigin barakani fa fala e mi miriya gbete tonge. Nba, muxun naxan e yifuma, a findi muxu yo ra, Ala na yalagima nen.

11 Koni, ngaxakedenne, xa n mon yi banxulan feen kawandin nan bama nun, nanfera e mon n besenxonyama? Nayi, Yesu faxes wudin† mi finde e xa tere na feen na.

12 Nayi, naxanye e yifuma banxulan feen na, ne yi lan e xa e gbeena ngaan ba na!

13 Amasoto e tan, ngaxakedenne, e xilixi xaroyaan nan ma. Anu, e nama xaroyaan findi fati benden nafan feene ra. Koni e xa wali e bode xa xanuntenyani.

14 Amasoto sariyan birin fala yisoxin ni i ra: “I adamadi boden xanu alo i yetena.”‡

15 Koni xa e liga alo subene, e e bode yenge, e yi e balo e bode ra, e xa a liga e yeren ma, xa na mi a ra, e e bode janma nen feu!

Alaa Nii Sariyanxina fe yi

16 Koni n tan naxa, e xa sigan ti Alaa Niin barakani. Nanara, e mi fati benden nafan feene rakamale sonon.

17 Amasoto fati benden nafan feene mi tinje Alaa Niina feene ma. Alaa

‡ 4:25: Yerusalen taan findixi Yahudiyane dinana misaala ra be. Men kaane yi e gbee namunne konyiyaan nin. § 4:27: Esayi 54.1 * 4:30: A mato Dunuja Folon 21.10 kui. * 5:9: **burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. Alo lebenna siyadin burun birin natema kii naxan yi, feen naxan Galati kaane ratantanma, na nan e yamaan birin xunna kalama na kiini. † 5:11: Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxes. Yesu gbangban wudin naxan ma, na findixi kisin soto kiin na. Na nan muxuna ndee tere nama a fe yi. ‡ 5:14: Saraxaraline 19.18

Niin fan mi tinje fati benden wanle ma. Ne firinne yaxun nan e bode ra. Nanara, ε mi ε yete waxon feene ligama.

¹⁸ Xa ε biraxi Alaa Nii Sarijanxin fɔxɔ ra, ε mi fa sariyan bun sɔnɔn.

¹⁹ Fati benden nafan feene kolon mi raxɔɔ: yanga suxuna, xɔsi fena, haramu feene,

²⁰ suxure batuna, kɛrayana, xɔnnantenyana, lantareyana, xɔxɔɔnyana, bɔje teena, yete yigbona, mayitaxunna,

²¹ milena, dɔɔ minna, haramu sumunne, e nun na fe sifane. N na ε rakolonma alo n bata yi a fala kii naxan yi: Naxanye fe sifani itoe ligama, ne mi Alaa Mangayaan toma.

²² Muxun na lugo Alaa Nii Sarijanxin na, kewanli itoe nan findima a bogin na:§ xanuntenyana, sewana, bɔje xunbenla, dijana, jɛnige fajina, fanna, tɔgɔndiyana,

²³ limaniyana, yete suxuna. Tɔn mi dɔxe na feene ra.

²⁴ Naxanye bata findi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen na, ne bata e fati benden wanle gbangban a faxa wudin ma e nun e waxon feene nun e rafan feene.

²⁵ Xa en dunuja yi gidin nabama Alaa Nii Sarijanxin xɔn, fɔ en kewanle xa lan Alaa Nii Sarijanxin ma.

²⁶ En nama waso, en yi en bode rafen, en yi en bode maxɔxɔɔn.

6

ε ε bode mali

¹ Ngaxakedenne, xa muxuna nde bira hakeni, ε tan naxanye Alaa Nii Sarijanxini, ε xa a matinxin limaniyani. Koni ε ε yete rakɔɔsi alogo Setana nama ε fan natantan.

² ε ε bode goron tongo, nayi ε bata Alaa Muxu Sugandixina sariyan nakamali.

³ Xa muxuna nde a miri a ma a a tan se ra koni sese mi a ra, a a yete nan tun mayendenma.

⁴ Muxun birin xa a yete kewanle rakɔɔsi. Xa ne fan, a kanba xunna taranma nen na nayi, a nama a sa muxu gbete ma.

⁵ Muxun birin xa a yete goronna tongo.

⁶ Naxan xaranma Alaa falan ma, na xa a karamɔxɔ ki a se fajin birin yi.

⁷ ε nama ε yete mayenden bayo Ala mi mayendenje. Muxun sansiin naxan sifa wolima, a na nan sifa xabama.

⁸ Nayi, naxan na a fati benden wanle ke, na halagin sɔtɔma nen ne xɔn. Koni, naxan na Alaa Nii Sarijanxin wanle ke, a habadan nii rakisin sɔtɔma nen Alaa Nii Sarijanxin xɔn.

⁹ Nanara, en nama xadan fe fajin rabadeni. Amasɔtɔ xa en lu na fari, en na a tɔnɔn sɔtɔma nen waxati famani.

¹⁰ Nanara, xa a fɛrena en xa, en xa fe fajin liga muxune birin xa, koni katarabi en ngaxakeden denkelɛya muxune nan ma.

Maxadi dɔnxene nun xɔntɔnne

¹¹ ε mi a to, n sebeli xungbeen naxanye seɓema n yete yiin na iki!

¹² Naxanye waxi a xɔn ma, e xa yamaan kenɛn fati benden kiraan xɔn ma, ne nan katama e xa ε karahan a ε xa banxulan. E na ligama nen alogo yamaan nama e besɛnxɔnya Alaa Muxu Sugandixin faxana fe ra wudin ma.

¹³ Hali naxanye banxulanxi, e mi sariyan suxuma. Koni, e waxi a xɔn ma nen, ε xa banxulan alogo e xa e kanba a ε fan bata tin banxulanna ma.

¹⁴ Koni n tan, n na n kanbama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin nan tun yi. N faxaxi dunuja feene yi na wudin nan xɔn, dunuja feene fan bata faxa n yi.

¹⁵ Xa muxun banxulanxi hanma xa a mi banxulanxi, na mi fe ra, fɔ a xa findi dali nenɛn na.

¹⁶ Nba, naxan na falani ito suxu, Ala xa bɔje xunbenla nun kininkininna fi na kanna ma, e nun Ala gbee Isirayila!

§ 5:22: Wudi fajin bogi fajin nan tima. Adamadi fajin fan kɛwali fajin nan ligama. Na luxi nen alo wudin nun a bogina.

¹⁷ Donxen na, muxu yo nama n tɔrɔ, amasɔɔ larun naxanye n fatin ma, ne a yitama a Yesu gbeen nan n na.

¹⁸ Nba, ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε niini. Amina.

Efesi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Efesi Kaane Ma

Poli yi kasoon nan na Romi taani a Kitabun yireni ito sebe waxatin naxan yi, a yi a rasiga Efesi kaane ma. Koni, a mi yi waxi a xon ma Efesi kaane gbansanna xa a xaran. A luxi alo a yi kedini ito rasigama Efesi kaane denkeleya yamaan nun a rabilinna taane denkeleya yamane nan ma Asi yamanani alogo e birin xa a xaran. Nayi, a mi muxu wuyaxi xontanxi a kui, a mon mi Efesi kaane maxadi e sanne fe yi. Kitabun yireni ito sebexi nen alo jee tonge saxan jaxon Yesu te xanbini ariyanna yi.

Xera Poli fa nen Efesi taani a xeraya sigatiin saxandeni, a yi jee saxan naba na. (Xerane 19.1 han 20.1) Kitabun yireni ito sora 3.1 nun 4.1 nan a yitama en na a xeraan yi kasoon nan na a yi ito sebema Efesi kaane ma waxatin naxan yi. A mon itoe fan sebe kasoon nan na: Filipi Kaane, Filemon, e nun Kolosi Kaane.

Kitabun yireni ito fala yisoxini ito ra fa fala Ala feen birin nagidixi nen alogo "A xa seen birin malan, naxanye kore xonna nun boxo xonna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra." (1.10) Ala a denkeleya yamaan nan findixi Yesu fati benden na dunuɗa yi alogo a xa dunuɗa feene birin malan Yesu yamarin bun. Nayi, denkeleya yamaan lan nen e sarijan e dunuɗa yi gidini. Lanna xa lu yamaan ni alogo Yesu a yamaan lanna xa findi a binya xunna ra dunuɗa nun kore xonna ma. Ala to dunuɗa muxune birin malanma alogo a xa binyen sotɔ kore xonna ma, en tan sese mi lan en yi na lanna kala en nun muxun bodene tagi fo en na en yete magodo en bode xa, en sarijan. (5.21)

A Kitabun yireni ito foloxi duban nan ma (1.1-2) a yi a rajan duban ma. (6.21-24) Falan naxan tixi Kitabun kui, a yitaxunxi daxo firin: A singena (1.3-3.21), Ala naxan ligaxi en xa a

Muxu Sugandixin Yesu xon, Poli yelin xanbini a sewan mayite na fe ra, a yi denkeleya muxune lan feen yeba, a yi a yita en na Ala Yahudiyane nun siya gbetene malanxi kii naxan yi, e findi yama kedenna ra, a yamana. A firindena (4.1-6.20), xerana a falama a Kitabun xaran muxune lan nen a e xa findi kedenna ra nii neneni Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin. A yi a yeba lanna luma e nun bonne tagi kii naxan yi denkeleya yamani e nun denbayani.

Poli Alaa yamaan lan feen nan yebama misali saxan xon: fati benden lanna nun banxin ti kiina nun lanna xemmen nun a jaxanla tagi. Alaa Muxu Sugandixin Yesu luxi alo fati benden xunna, e nun alo banxin bundoxo gemena. Denkeleya yamaan mon luxi Alaa Muxu Sugandixin xa nen alo jaxanla a xemmen xa. Nayi, en na a toma nen fa fala lanna mi luye denkeleya muxune tagi xa muxune mi xete haken nun yulubin foxo ra, e la Marigin na.

¹ N tan Poli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xon ma, n tan nan ito sebema yama sarijanxin ma Efesi taani, togondiya muxun naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bojje xunbenla fi e ma.

En barakan naxan sotoma

³ En barikan bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa naxan niin duban birin nagidixi en ma ariyanna yi a Muxu Sugandixini.

⁴ Benun dunuɗa xa da waxatin naxan yi, Ala bata yi en sugandi nun alogo en xa sarijan, en lu fetareyani a yee ra yi. Ala bata yi a ragidi a xanuntenyani,

⁵ a xa en findi a diine ra Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani alo a rafan a ma a yeteen sagoni kii naxan yi.

⁶ Na yi findi Ala hinan gbeen kanna tantun xunna ra a naxan fixi en ma a xanuntenna xon.

7 Amasotō en bata xunba Yesu wunla xōn ma,* en yulubine yi xafari, a yi a hinan defexi gbeen mayita,

8 Ala bata naxan nagidi en ma a fajin na a fekolonna nun a xaxili-mayaan birin yi.

9 A bata a sagoon wundo feen makēnen en xa, a rafan feen naxan nagidi Yesu barakani

10 alogo a xa na rakamali a waxatin na a li. Na sagoon ni i ra fa fala a xa seen birin malan, naxanye kore xōnna nun bōxō xōnna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra.

11 En mōn sugandixi en xa lu Yesu yi, alo Ala bata yi a ragidi en ma kii naxan yi nun, Ala naxan feen birin nakamalima a yete a maragidin nun a sagoon xōn.

12 Na ligaxi nēn alogo en tan naxanye singe bata en yigi sa Alaa Muxu Sugandixini, en xa findi tantun seen na Ala binyen kanna xa.

13 E tan fan bata lu Yesu yi, e to jōndin falan mexi, e rakisi fe Xibaru Fajina, e yi la Yesu ra, Ala yi a Nii Sarijanxin lu e yi a taxamasenna ra, a bata yi en tuli sa naxan na.

14 Alaa Nii Sarijanxin luxi nēn alo Ala se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa a kolon en sa kēen sōtōma nēn Alaa yamaan na xunba waxatin naxan yi, en yi Ala tantun a binyeni.

Pōli a Ala maxandina

15 Nanara, xabu n na e denkeleyana fe me Marigi Yesu ma e nun e xanun-tenyana yama sarijanxin birin xa,

16 n barikan birama Ala xa e fe yi waxatin birin, n nēma Ala maxandē e xa.

17 N Fafe Ala, binyen kanna maxandima e xa, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina Ala alogo a xa a Nii Sarijanxin nagodo e ma naxan fe kolonna fima, a feene makēnen alogo e Ala kolonna xa fari sa.

18 N na Ala maxandima e xa alogo e xa feene yete to e bōjēni, a fixa, alogo a e xilixi yigin naxan ma, e xa na kolon,

a bata kēe nōrōxin binyen naxan lu a yama sarijanxin xa,

19 e nun a senbe fisamantenna en tan denkeleya muxune xa. Na findixi a senbe yeteen nan na a naxan nawalixi a fanga gbeeni

20 a to a Muxu Sugandixin nakeli sayani, a yi a lu a yiifanna ma ariyanna yi.

21 A yi a lu mangayane nun nōyane nun senbene nun kuntigiyane birin xun na e nun xinla naxanye birin nōe fale dunujani ito yi e nun waxati famatōni.

22 Ala bata seen birin lu Yesu sanna bun ma, a yi a findi e xunna ra denkeleya yamaan xa.

23 Denkeleya yamaan luxi nēn alo Yesu fati bendēna. Denkeleya yamaan Yesu a feene birin nakamalima, Yesu naxan feen birin nakamalima kiin birin yi.

2

En kisima Alaa hinanna nan xōn

1 E tan fan, e faxaxin nan yi a ra e hakene nun e yulubine fe ra,

2 e yi sigan tima naxanye yi nun e yi dunuja muxune fōxō ra waxatin naxan yi, e nun bōxōn nun kuyen lan tagin yinnane mangana, na nii jaxin naxan walima Ala matandi muxune yi iki.

3 A fōlōni nun, en fan birin yi en ma dunuja yi gidin ligama nēn alo ne, en yi biraxi en fati bendēn sagoon nan fōxō ra, en yi en fati bendēn nun en yugo jaxine natane liga. Nayi, fata en kējaan na, Alaa xōlōn nan yi ragidixi en ma alo bodene.

4 Koni Alaa kininkininna gbo, a bata en xanu xanuntenya tilinxin na.

5 En tan naxanye yi faxaxi en hakene fe ra, Ala bata en niin bira en yi a Muxu Sugandixin barakani. E kisixi Alaa hinanna nan xōn ma.

6 Ala bata en tan nun Yesu rakeli en bode xōn ma sayani, en yi dōxōden sōtō Yesu Alaa Muxu Sugandixin fema ariyanna yi,

* **1:7: Yesu wunla xōn ma:** Na bunna nēen, fa fala a sayaan xōn ma.

⁷ alogo a xa a hinan tilinxi fisaman-tenna mayita waxati famatone yi a fanna xon a naxan yitaxi en na Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁸ Amasoto e kisixi Alaa hinanna nan xon denkeyaanan barakani. Na mi fataxi e tan xan na, Alaa kiseen na a ra.

⁹ E katan tonon xa mi a ra, nayi muxu yo mi nae a yete mataxe.

¹⁰ Ala wali xonna nan en na. A bata en da Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, alogo en xa wali fajine raba, Ala bata yi naxanye yiton en yee ra, alogo en xa sigan ti ne xon ma.

Yama kedenna nan denkeya muxune birin na

¹¹ E tan naxanye barixi siyaan bonne ye, Yahudiyane naxanye yatexi banxulantarene ra fati benden kiraan xon, n xa a rabira e ma e yi kii naxan yi a foloni nun:

¹² E mi yi Alaa Muxu Sugandixini na waxatini. E mi yi lan nun e Isirayila tonone soto, Alaa yamana. Xone ne nan yi e ra. Layiri yo mi yi e nun Ala tagi. A mi yi e tuli saxi sese ra. Yigi yo mi yi e ma, Ala mi yi e yi dunuja yi.

¹³ Koni iki Yesu Alaa Muxu Sugandixini, e tan naxanye yi makuya nun, iki e bata maso a ra Alaa Muxu Sugandixin wunla xon ma.

¹⁴ A tan nan lanna rasoxi en birin tagi. A bata Yahudiyane nun siya gbetene findi yama kedenna ra, a to a fati benden fi, alogo a xa na danna kala naxan yi en tagi taxunxi yaxuyani.

¹⁵ A tan nan sariyan nun a yamarine nun tonne jan, a yi na yama firinne birin findi muxu nene kedenna ra a yete xa, a bone xunbenla rafa e tagi,

¹⁶ a e nun Ala tagini ton a sayaan xon a faxa wudin ma, e yi lan e bode ma alo gbindi kedenna, a e yaxuyaan kala.

¹⁷ Yesu yi fa, a bone xunbenla Xibaru Fajin nali e tan ma, naxanye yi makuya Ala ra nun e nun Yahudiyane naxanye yi maso a ra.

¹⁸ Yesu nan kiraan nabama en tan yama firinna birin xa, siga Fafe Ala yetagi a Nii Sarijanxin barakani.

¹⁹ Nanara, e tan naxanye mi yi Alaa yamani, bone mi fa e ra. E bata findi dugurenne ra yama sarijanxini. E bata so Alaa denbayani.

²⁰ E bata lu alo banxin naxan beten saxi gemene ra. Na gemene findixi xerane nun nabine nan na. Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeten nan banxin tongon gemene kendon na.

²¹ Banxin yiren birin tugunxi e bode ra, a te a tan barakani, a yi findi Ala Batu Banxi sarijanxin na Marigin xa.

²² A e nun bonne tugunma nen e bode ra a tan barakani, e lu alo banxina Ala dotoma naxan yi a Nii Sarijanxini.

3

Poli a wanla siya gbetene xa

¹ Nanara, n tan Poli Ala maxandima e tan siya gbetene xa, n tan kaso-rasana Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

² N laxi a ra, e bata a me Ala hinanna naxan nagidixi n ma alogo n xa e mali.

³ Ala bata a wundo feen kolonna makenen n xa, alo n bata a fena nde sebe e ma kii naxan yi.

⁴ E na n ma sebenla xaran, n xaxinla naxan sotoxi Alaa Muxu Sugandixina wundo feni, e na yee toma nen.

⁵ Wundo feni ito mi makenenxi singe ra muxune xa, koni Ala bata a makenen a xera sarijanxine nun nabi sarijanxine xa a Nii Sarijanxin barakani.

⁶ Na wundo feen nan ito ra fa fala siya gbetene nun Yahudiyane kee kedenna soto ma nen Yesu a fe Xibaru Fajin barakani. E birin bata findi yama kedenna ra alo fati benden kenden. Ala en tuli sa naxan na, e firinna birin na soto ma nen a Muxu Sugandixin Yesu barakani.

⁷ Ala bata a senben nawali, a n ki a hinanni, alogo n xa findi Yesu a walikeen na naxan a falan Xibaru Fajin nalima.

⁸ Hali n to xurun muxu sarijanxine birin xa, anu Ala bata a hinanna ragidi n ma, a n xa Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nɔɔ tilinxin nali siya gbɛtɛne ma.

⁹ N mɔn xa a makɛnɛn wundo feni ito rakamalima kii naxan yi. Xabu waxati singene, wundoni ito yi luxunxi Daala Mangana Ala xɔn

¹⁰ alogo iki kuntigine nun nɔ kanna naxanye bɔxɔn nun koren lan tagini, denkeleya yamaan xa Alaa fe kolonna keɲaan birin yita ne ra.

¹¹ Na birin findixi a habadan fe ragidixin nan na, a naxan nakamalixi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

¹² Nayi, en nɔɛ en masoɛ Ala ra nɛn en ma denkeleyani Yesu barakani xaxili ragidini, sike yo mi na.

¹³ Nanara, n na ɛ mafanma, ɛ nama yigitɛɛ n ma tɔɔne fe ra ɛ tan xa amasɔɔ ɛ binyen nan ne ra.

Yesu bata en xanu kii naxan yi

¹⁴ Na nan a ligaxi, n nan n xinbi sinma n Fafe Ala bun ma

¹⁵ bɔnsɔnna birin xinla fataxi naxan na naxanye kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna ma.

¹⁶ N na a maxandima fa fala a xa tin a binyen nɔɔni, a ɛ sɔbe so senbeni ɛ muxuyaana feene yi a Nii Sarijanxin barakani,

¹⁷ alogo Alaa Muxu Sugandixin xa lu ɛ bɔɲeni denkeleyaan barakani. N na Ala maxandima ɛ xa, ɛ xa sabati, ɛ bitin xanuntenyani alo salenna

¹⁸ alogo ɛ nun yama sarijanxin birin xa senben sɔɔ ɛ Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyaan gboon nun a tilinna nun a tiden famu,

¹⁹ ɛ yi a xanuntenyaan kolon naxan dangu kolonna birin na, alogo ɛ xa dɛfe Alaa fe kamalixin birin na.

²⁰ Nba, senbena Ala naxan na, a feen birin liga en xa fata senben na naxan walima en yi, en na naxan maxɔdin hali en nɔɛ en mirɛ naxan ma, mɔn hali dangu en ma miriyane ra pon,

²¹ binyen xa fi na ma denkeleya yamani, e nun Yesu Alaa Muxu

Sugandixini, waxatin birin habadan han habadan. Amina!

4

Denkeleya yamaan xa lu lanna nin alo fati bendɛ kedenna

¹ N tan naxan findixi kasorasaan na Marigina fe ra, n na ɛ mafanma, Ala bata ɛ xili naxan liga fe ma, ɛ sigati kiin xa lan na ma.

² ɛ xa ɛ yɛɛ magodo, ɛ limaniya feen birin yi, ɛ yi diɲa. ɛ diɲa ɛ bode xa xanuntenyani,

³ ɛ yi kata kiin birin yi alogo Alaa Nii Sarijanxin lanna naxan fixi ɛ ma, na xa lu ɛ tagi, bɔɲɛ xunbenla yi ɛ tugun ɛ bode ra.

⁴ Denkeleya yamaan luxi nɛn alo fati bendɛ kedenna. Alaa Nii Sarijanxi kedenna na a ra alo ɛ xilixi yigi kedenna ma kii naxan yi.

⁵ Marigi kedenna na a ra e nun denkeleya kedenna e nun marafu kedenna igeni tubi xinla ma.

⁶ Ala kedenna na a ra, muxun birin Fafe naxan seen birin xunna, naxan walima feen birin xɔn, naxan feen birin kui.

⁷ Ala bata kisenana nde fi en keden kedenna birin ma alo a Muxu Sugandixina en kixi kiseen sifan naxan na.

⁸ Nanara, Kitabun naxa, "A te kore waxatin naxan yi, a yi siga suxu muxune ra a yii. A yi kiseene fi adamadiine ma."*

⁹ Nba, fa fala, "A bata te kore," na bunna nanse ra? Na bunna nɛɛn fa fala a godo nɛn dunuɲa yi bɔxɔn ma.

¹⁰ Naxan godo dunuɲa yi, na nan mɔn te kore xɔnna ma pon, alogo a xa feen birin nakamali.

¹¹ A tan nan kiseene yitaxunxi, a yi muxuna ndee findi xɛrane ra, a yi ndee findi nabine ra, a yi ndee findi Xibaru Fajin nali muxune ra, a yi ndee findi yɛɛratine ra, a yi ndee findi karamɔxɔne ra.

¹² A en kixi na kii nin alogo muxu sarijanxine birin xa nɔ a wanla ke, alogo a yamaan xa sabati naxan luxi alo Alaa Muxu Sugandixin fati bendɛna.

* 4:8: Yaburin 68.19

13 Na ligama nen han en birin yi findi kedenna ra denkelayani Alaa Dii Xemen kolonni. En findi muxu kamalixine ra alo Alaa Muxu Sugandixin kamalixi kii naxan yi.

14 Nayi, en mi finde dii jorene ra sonon, alo foyen nun ige walanna kunkin xalin kii naxan yi, en yi bira xaranne birin foxo ra, muxune yi en mayenden e kotene nun wulene xon.

15 Koni xa en jondin fala xanuntenyani, en koxoma nen, en yi findi Alaa Muxu Sugandixin maligane ra feen birin yi, a tan naxan findixi en xunna ra.

16 A tan nan a ligaxi denkelaya yamaan xa findi fati bendekedenna ra, a muxune yi lu e bode yi alo fati benden yirene to tugunxi e bode ra fasane xon. Nayi, xa fatin yirene birin a wanla ke, a gboma nen, a koxo xanuntenyani.

En muxuya nenen naxan sotoma

17 Nba, n xa maxadi falani ito ti e xa Marigin xinli: E nama fa sigan ti alo denkelayatarene. E miriyane biraxi fufafu feene nan foxo ra.

18 E xaxinle yidimixi. E fe mi Alaa nii rakisina fe yi masoto e fe kolontareyaan nun e boje xoxeyaan xon.

19 E mi fa yagima sonon. E yi e yete findi haramu fe rabane ra alogo e xa fe xosixin sifan birin naba han e lu kunfe ayi.

20 Koni e tan mi Alaa Muxu Sugandixina fe xaranxi na kiini.

21 E bata a fe me, e yi xaran Yesu gbee jondin ma yati.

22 Fa fala e xa xete e dari fe fonne foxo ra, e nun e muxuya fonna naxan luma e rakunfe a e ratantan.

23 Koni e niin nun e xaxinla xa findi a nenen na.

24 E mon xa muxuya nenen tongo, Ala muxuya naxan daxi a yete maligan na, tinxinna nun sarijanni.

25 Nanara, e wulen lu, birin yi jondin fala a muxu bodene xa amasoto en findixi gbindi kedenna yirene nan na.

26 Xa e xolo, e nama haken liga. E nama lu xoloxi han sogen bira waxatina

27 alogo e nama feren fi Yinna Manga Setana ma.

28 Xa naxan darixi mujan tiye, a xa a lu. A xa wali kendena nde ke, alogo a xa seen soto a yigelitone maliye naxan na.

29 E nama fala kobi yo ti fo fala fapin tun naxan muxune maliye e hayun naxan ma, alogo na xa findi hinanna ra a rame muxune xa.

30 E nama Alaa Nii Sarijanxin nasunu, Ala naxan findixi taxamasenna ra e yi han a sa fama e xunbadeni laxon naxan yi.

31 E ba xonnantenyaaan nun boje teen nun xolon nun sonxo sonxon nun muxu mafalan nun jaxuyaana ma e tagi.

32 E fanna nun kininkininna yita e bode ra. E yi e bode mafelu alo Ala bata e mafelu Alaa Muxu Sugandixin barakani kii naxan yi.

5

E sigan ti kenenni

1 Nanara, e to findixi Ala xanuntenne nan na, e Ala raliga,

2 e sigan ti xanuntenyani alo Alaa Muxu Sugandixina en xanuxi kii naxan yi, a yi a yete fi en ma fe ra, a liga alo saraxa baxina Ala xa, naxan gan xiri rafaan a ma.

3 Koni yanga suxun nun fe xosixine nun milan nama lu e ye, e fe yeteen nama fala mumu, alo a lan yama sarijanxini kii naxan yi.

4 E mon nama fe xosixine nun xaxilitareya falane nun yagitareya falane ti. Ne mi daxa koni fo barika birana.

5 Amasoto e xa ito kolon yati, fa fala muxun naxan yanga suxun nun fe xosixine nun mile feene ligama, na sese mi keen sotoma Ala nun a Muxu Sugandixina mangayani. Amasoto milen findixi se batun nan na alo suxure kiina.

6 E nama tin muxu yo xa e mayenden fala fuune xon, amasoto Alaa xolon fama fala suxutarene xili ma na fe sifane nan ma fe ra.

7 Nanara, e nama basan ne ra.

⁸ Amasotō ε tan fan yi luxi nen alo dimina koni iki ε bata lu alo kenenna Marigin barakani. Nayi, ε sigan ti alo kenenna muxune.

⁹ Amasotō fe fajin sifan birin nun tinxinyaan nun jəndin fama kenenna nan xən.

¹⁰ Ε feene fεεfεεε ε Marigin nafan feen kolon.

¹¹ Ε fefe nun dimin kewanla fe fune nama malan, koni fō ε xa e ramini kenenna nin.

¹² Amasotō muxune feen naxanye ligama wundoni, hali ne falan gbansanna mayagi.

¹³ Koni kenenna na sənna naxan birinye makenen, ne yigbema nen.

¹⁴ Amasotō naxan birin na yigbe, na bata lu kenenni. A falaxi na nan ma, a naxa,

“Ε tan naxanye xima, ε xulun, ε keli faxa muxune tagi, nayi Alaa Muxu Sugandixina ε luma nen kenenni.”

¹⁵ Nayi, ε a liga ε yeren ma ε sigati kiini, ε nama lu alo fe kolontarene, koni alo fe kolonne.

¹⁶ Ε fεren fen waxatine ma, amasotō waxatini itoe mi fan.

¹⁷ Nanara, ε nama findi xaxilitarene ra, koni ε kata Marigin sagoon kolon feen na.

¹⁸ Ε nama lugo dələn na, amasotō xurutareyaan nan na ra, koni ε lugo Alaa Nii Sarijanxin na.

¹⁹ Nba, ε falan ti ε bode xa Yaburi falane nun betine nun Ala tantun sigi sarijanxine yi, ε betin ba Marigin xa, ε yi a tantun ε bənen birin na!

²⁰ Ε barikan bira Fafe Ala xa seen birin ma fe yi waxatin birin en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli.

Naxanle nun e xemene fe

²¹ Ε xuru ε bode ma Alaa Muxu Sugandixin yeeragaxuni.

²² Naxanle, ε xuru ε xemene ma alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi.

²³ Amasotō xemən nan jaxanla xunna ra, alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan xunna ra kii

naxan yi, naxan luxi alo a fati bendena, a naxan nakisixi.

²⁴ Naxanle lanma nen e yi xuru e xemene ma feen birin yi alo denkeleya yamaan xuruxi Alaa Muxu Sugandixin ma kii naxan yi.

²⁵ Xemene, ε fan xa ε jaxanle xanu alo Alaa Muxu Sugandixin bata denkeleya yamaan xanu kii naxan yi, a yi a yete fi e fe ra,

²⁶ alogo a xa e rasarijan, a yi e rafixa igen nun fala xuiin xən,*

²⁷ alogo a xa e ti a yetagi yama nərəxin na, alo ləxə yo mi dugin naxan na, a mi yijərən mənxi, fe yo mi a ra koni yama sarijanxin na a fetareyani.

²⁸ Xemene lan e xa e jaxanle xanu na kii nin alo e yete gbindina. Xemən naxan a jaxanla xanuma, na bata a yete xanu.

²⁹ Muxu yo munma a yete fati bendən naxaxu singen. Koni a a degema nen ki fajni, a yi a masuxu alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan masuxuma kii naxan yi

³⁰ amasotō a fati bendən yirene nan en tan na.

³¹ Kitabun naxa, “Nanara, xemena a nga nun a fafe bejinma, a yi a maso a jaxanla ra, e findi fati bende kedenna ra.”†

³² Wundo gbeen nan ito ra, koni n na Alaa Muxu Sugandixin nun denkeleya yamaan nan ma fe falama.

³³ Koni ε fan birin xa ε jaxanla xanu alo ε yetena, jaxanla fan yi a xemən binya.

6

Diine nun e sotō muxune fe

¹ Diine, ε ε sotō muxune fala xuiin suxu Marigina fe ra, amasotō na nan tinxin.

² Yamari singen nan ito ra tuli saan saxi naxan fari, a naxa, “I baba nun i nga binya

³ alogo i xa herin nun siimaya xunkuyen sotō dunuja yi.”*

* **5:26:** A muxune rasarijanma *igeni*, a e rafu e tubi xinla ma. A mato Tito 3.5 kui. A mən muxune rasarijanma Yesu nun a *fala xuiin xən*. A mato Yoni 1.1 nun 15.3 kui. † **5:31:** Dunuja Fələn 2.24

* **6:3:** A mato Xərəyaan 20.12 nun Sariyane 5.16 kui.

⁴ Dii fafane, ε nama ε diine raxɔlo. Koni ε e xuru, ε yi e maxadi Marigina kiraan xɔn.

Konyine nun e kanne fe

⁵ Konyine, ε kanne fala xuiin suxu naxanye ε xun na dunuɲa yi, ε yi e binya, ε gaxu e yεε ra. E e sagoon liga ε bɔɲe fajin na alo ε a ligama Alaa Muxu Sugandixin xa kii naxan yi.

⁶ E nama a liga e yε xɔnna gbansan xan yi, alogo ε xa rafan e ma, koni alo Alaa Muxu Sugandixin yεtɛna konyine, ε Ala sagoon liga ε bɔɲen birin na.

⁷ E wali e xa ɲenige fajini, alo ε walima Marigin nan xa, muxune mi a ra.

⁸ Bayo ε a kolon fa fala Marigin muxun birin saranma nɛn a wali fajin na, xa a findi konyin na hanma xɔɔna.

⁹ Konyi kanne, ε fan xa a liga ε konyine xa na kiini. E nama ε kɔnkɔ e ma. E xa a kolon, a ε nun ε konyine birin kari keden peen sa ariyanna yi, naxan mi muxune rafisama a bode xa.

Alaa yengε so seene

¹⁰ Falani soxin naxan na, ε sɔbε so Marigina fe yi a sɛnbɛn barakaxini.

¹¹ E Alaa yengε so seene birin tongo alogo ε xa nɔ tiyε Yinna Manga Setanaa kɔtɛne birin yεε ra.

¹² Amasɔtɔ ɛn mi adamadiine xan yengεma, koni kuntigine nun nɔ kanne nun sɛnbε kanna naxanye dunuɲa yidimixini ito xun na, e nun yinna ɲaxin naxanye koren nun bɔxɔn lan tagini.

¹³ Nanara, iki ε xa Alaa yengε so seene birin tongo alogo waxati ɲaxin na a li, ε xa nɔ tiyε na yaxune yεε ra, ε yi nɔɔn ti feen birin yi, ε yi lu ε funfuni ken!

¹⁴ Nanara, ε xa ti ken! ɲɔndin yi findi ε tagi xidin na, tinxinyaan yi findi ε kanke yε masansanna ra.

¹⁵ E mayitɔnna nun ε wɛkilɛn xa lu alo ε sankidina ε sanni Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni naxan bɔɲe xunbenla fima.

¹⁶ E dɛnkɛleyaan xa lu ε yi alo ε yε masansan wure lefana ε yii ε Fe ɲaxin Kanna xalimakuli radεgɛxine birin natuun naxan na.

¹⁷ E xa kisi feen nasuxu alo xunna makantan wure kɔmɔtina, ε Alaa falan lu ε yii Alaa Nii Sariɲanxina silanfanna ra.†

¹⁸ E Ala maxandi waxatin birin Alaa Nii Sariɲanxin barakani Ala maxandin sifan birin yi. E lu ε yεε ra yi na ma, ε tunnafan Ala maxandin ma yama sariɲanxin birin ma fe ra waxatin birin.

¹⁹ E Ala maxandi n fan xa, alogo n na keli fala tideni waxatin naxan yi, Ala xa falan so n yii, n yi n wɛkile Xibaru Fajin wundo feen makenɛndeni yamaan xa,

²⁰ n findixi xɛraan na naxan ma fe ra hali n to xidixi yɔlɔnxɔnna ra iki. E Ala maxandi, alogo n xa n wɛkile falan tideni alo n daxa kii naxan yi.

Xɔntɔn dɔnxene

²¹ En nafan ngaxakedenna nun en walikε bode tɔgɔndiyaxin Tikiko naxan walima Marigin xa, na n ma fe birin yɛbama nɛn ε xa, alogo ε fan xa n ma fe xibarune kolon e nun n feen naxanye ligama.

²² N na a rasigama ε ma na nan ma alogo ε xa nxɔ fe kolon, a yi ε ralimaniya.

²³ Fafe Ala nun Marigi Yesu a Muxu Sugandixin xa bɔɲe xunbenla nun xanuntenyaan nun dɛnkɛleyaan fi en ngaxakedenne birin ma.

²⁴ Naxanye xanuntenyaan mi ɲanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa, Ala xa hinan ne ra.

† 6:17: *Silanfanna*: Sofane yengεso dεgεmana.

Filipi Kaane

Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Filipi Kaane Ma

Yesu a Xera Poli nan Alaa falani ito seβexi Yesu a muxune ma naxanye yi dɔxi Filipi taani. Waxati danguxini, Poli bata yi kawandin ba na. E denkeleyaan yi sabati ki fajni, han e yi Poli mali a wanla ra yire gβete yi. Na birin yeβaxi Xerane Kewanle kitabu yiren kui a sora 16.

Poli to sa Romi kasoon na a denkeleyana fe ra, Ala yi a liga a xa kedine seβe denkeleya yamane ma. Poli yi keddi keden seβe Filipi kaane ma. A yi e ralimaniya alogo e xa lu Ala sagoon kui, e mɔn xa findi misali fajin na naxan nɔe a lige muxu gβete yi bira Yesu fɔxɔ ra. Poli yi a rabira e ma a e mi nɔe e yete rakise e wali fajine xɔn, fɔ Yesu barakani naxan a yete baxi saraxan na dunuɔa birin xa.

Xera Poli Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba nen Filipi taani Girɛki kaane yamanani, a yi denkeleya yamaan malan fɔlɔ menni a xeraya sigati firinden ni (Xerane Kewanle 16.12-24 mato). Neε dando danguxina, a yi kasoon na waxatin naxan yi (Filipi kaane 1.7 mato), Xera Poli yi ngaxakedenya keddi seβe Filipi kaane ma. A yi wama e nuwali sa feni se fixine fe ra e bata yi naxanye rafa a ma so Epaforodite yii, a tan yeteεn yi tɔrɔni waxatin naxan yi. A mɔn yi wama nen a xa a fala e xa a e xa e senbe so e tinxin Alaa Muxu Sugandixin yeε ra yi. E mɔn nama kunfa wule dinane xɔn ma naxanye e yamaan ye.

Kitabun yireni ito fɔlɔni (1.1-11), Poli a sewan nun a wali fajni kolonna nan mayitama Filipi denkeleya muxune ra. Na xanbi ra, a yi a yete kiin yeβa. A bɔɔe xunbenla naxan sɔtɔma Yesu barakani, a yi na mayita hali a to mi a kolon Romi kaane yi naxan ligama a ra kasoon na. (Filipi Kaane 1.12-26) A yi e kawandi a e xa lu denkeleya kendeni, e yi lanna raso e

tagi, e yi xuru e bode ma, nii fajin yi lu e yi naxan kelixi Yesu ma (1.27-2.18). Benun e mɔn xa e bode to, Poli naxa, a Filipi kaane xera Epaforodite nun Poli fɔxɔrabira Timote xa lu e nun Filipi kaane tagi. (2.19-30)

Na xanbi ra, Poli mɔn yi e rakolon muxune fe ma naxanye mi tinxinxi Yesu a fe Xibaru Fajin xa. A yi a fala Filipi kaane xa a e xa lu alo a tan, e yi e senbe so denkeleyani, e yi lu alo Yesu (Filipi Kaane sora 3). Kitabun yireni ito rajanxi kawandi wuyaxi nan ma e nun nuwali saane nun xɔntɔnne (Filipi Kaane sora 4). To, Yesu a muxune mɔn nɔma limaniyaan sɔtɔdeni Kitabun yireni ito xɔn.

Xɔntɔnne

¹ N tan Poli nun Timote, Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikene, nxu bata ε tan Alaa Muxu Sugandixina yama sarijanxin xɔntɔn naxanye sa Filipi taani e nun denkeleya yamaan xunmatone nun mali tiine.

² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɔe xunbenla fi ε ma.

Poli Ala maxandina Filipi denkeleya muxune xa

³ E fe na rabira n ma waxati yo yi, n barikan birama nen Ala xa.

⁴ N na Ala maxandima ε xa sewan nin waxatin birin!

⁵ Amasɔtɔ ε bata n mali Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni keli lɔxɔ singen ma han to.

⁶ N laxi a ra yati, Ala naxan wali fajini ito fɔlɔxi ε tagi, a a rakamalima nen han a Muxu Sugandixin Yesu fa lɔxɔni.

⁷ A lan xaxinli ito xa lu n ma ε fe yi, amasɔtɔ ε fe ramaraxi n bɔɔeni. Bayo xa n xidixi yɔlɔnxɔnna ra, hanma xa n Yesu a fe Xibaru Fajin xun mayengema, n yi a yeβa, en birin Alaa hinanni.

⁸ Ala nan n seren na a ε rafan n ma xanuntenya kendeni naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteεn ma.

⁹ N ma Ala maxandin ni ito ra: Ala xa lu ε xanuntenyaan fari se fe kolonna nun famun kendeni na han,

10 alogo ε xa nɔ fe fajin kolonje, ε yi lu fetareyaan nun sontareyani han Alaa Muxu Sugandixin fa lɔxɔna.

11 Ε xa dɛfe kɛwali tinxinxine yi naxanye kelima Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, Ala binye feen nun a batu feen na.

Pɔli kasoon na

12 Ngaxakedenne, n waxi a xɔn ma nɛn, ε xa a kolon feen naxanye liga n na, ne bata Yesu a fe Xibaru Fajin mali, a siga yɛɛn na.

13 Amasɔtɔ a bata makɛnɛn man-gana sofane birin nun muxune birin xa, fa fala a n kasoon na Alaa Muxu Sugandixin nan ma fe ra.

14 Ngaxakedenna naxanye e lan-nayaan saxi Marigini, n to saxi kasoon na, ne bata wɛkilɛn sɔtɔ Alaa falan nalideni ki fajni, e mi gaxu.

15 Nɔndin na a ra, e tan ndee Alaa Muxu Sugandixina fe kawandi bama milɛn nun lantareyaan nin, koni ndee a ligama jɛnige fajiyaan nin.

16 Ne a ligama xanuntenyaan nin, amasɔtɔ e a kolon a n ma wanla findixi Yesu a fe Xibaru Fajin xun mayɛngɛ feen nan na.

17 Bodene tan Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin bama yetɛ yigboon nin. E miriyane mi fan. E waxi nde sa feni n ma tɔrɔn fari kasoon na.

18 Fefe mi na ra. Xa e miriyaan findi a fajin na, xa a findi a jaxin na, Alaa Muxu Sugandixina fe bata rali kiin birin yi. Na bata n sɛwa, n mɔn luma nɛn sɛwani.

19 Amasɔtɔ n na a kolon fa fala na birin findima n ma kisin nan na ε Ala maxandine nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina Niin barakan nin.

20 Bayo n naxan mamɛma e nun naxan xɔli n ma, n nama yagi fe yo yi mumɛ. Koni n xa limaniya iki alo waxati danguxine yi alogo yamaan xa Alaa Muxu Sugandixin binya n fati bɛndɛna fe ra, xa n lu n nii ra, hanma xa n faxa.

21 Amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin nan findixi n tan ma dunuɔa yi gidin na, sayaan yi findi tɔnɔn na n xa.

22 Koni xa n lu dunuɔa yi, n nɔɛ wali fajina nde kɛ nɛn. N lan n xa nanse liga? N mi a kolon.

23 Fe firinni itoe birin xɔnla n ma: N waxi keli feni dunuɔani ito yi, n sa lu Alaa Muxu Sugandixin fɛma, na nan fan ki fajni.

24 Koni ε tan ma fe ra, a lan n lu n nii ra fati bɛndɛni.

25 N to laxi na ra, n bata a kolon a n luma nɛn ε yɛ alogo ε xa siga yɛɛn na, ε sɛwa ε dɛnkɛleyani.

26 N mɔn na xɛtɛ ε fɛma, ε Alaa Muxu Sugandixin Yesu matɔxɔn xun masama nɛn n ma fe ra.

27 Koni, ε siga ti kiin xa lan Alaa Muxu Sugandixina Xibaru Fajin ma, alogo xa n fa ε fɛma, hanma xa n be, n xa a mɛ nɛn fa fala ε xaxili kedenni, ε sɔbɛ soxi ε bode xɔn ma dɛnkɛleyani Xibaru Fajina fe ra kii kedenni.

28 Ε nama gaxu ε yɛngɛfane yɛɛ ra mumɛ! Na a yitama e ra nɛn fa fala e halagima nɛn, a ε tan kisin kiraan nan xɔn Ala barakani.

29 Bayo a bata a ragidi a hinanni a ε xa la Alaa Muxu Sugandixin na, ε mɔn yi tɔrɔ a fe ra,

30 ε lu na yɛngɛ kedenna soɛ, ε n to naxan soɛ, alo ε mɔn bata a mɛ kii naxan yi, han iki n na fari.

2

Yesu raliga fena

1 Xa Alaa Muxu Sugandixin sɛnbɛ yo fima ε ma, xa a xanuntenyaan limaniya yo fi ε ma, xa lanbodeya yo ε nun Alaa Nii Sarijanxin tagi, xa xanuntenyaan nun kininkinin yo ε yi,

2 nba, ε xa n ma sɛwan nakamali, ε yi lan ε bode ma, xanuntenya kedenna yi lu ε tagi, e nun xaxili keden.

3 Ε nama fefe liga yetɛ yigboni hanma wasoni, koni ε yetɛ magodo, ε yi bonne yatɛ dangu ε yetɛɛn na.

4 Ε nama ε miri ε makone gbansanna ma fɔ bonne fan gbeena.

5 Ε kɛpaan xa lu ε bode tagi alo Alaa Muxu Sugandixina, Yesu.

6 Alayaan yi a tan naxan yi a mi na ramara a yetɛ yi.

7 Koni a yi a mɛ a yetɛ ra,

a yi a yete findi konyin na,
 a lu adamadiyaan kiini.
 A to adamadiyaan soto,
 8 a yi xuru Alaa falan bun
 han a tin sayaan ma a faxes wudin ma.
 9 Na nan a ligaxi,
 Ala a ratexi binyeni kore xonna ma,
 a yi xinla fi a ma
 naxan gbo xinla birin xa,
 10 alogo naxanye birin kore xonna ma
 naxanye boxo xonna ma e nun a bun
 ma,
 e na Yesu xinla me waxatin naxan yi,
 xinbin birin sinma nen a bun ma,
 11 lenna birin yi a fala
 fa fala Alaa Muxu Sugandixin Yesu
 nan Marigin na,
 Fafe Ala binya feen na.

E dege alo kenenna dunuƴa yi

12 Nayi, n xanuntenne, e darixi n
 ma falan suxe kii naxan yi n yee xori,
 e mon xa a suxu n xanbi dangu na ra
 iki, e yi lu e kisi feen nakamale gaxun
 nun xuruxurunni.

13 Amasoto Ala nan walima e yi, al-
 ogo e nenigen nun e kewanle xa lan a
 waxon feen ma.

14 E feen birin liga hali e nama a
 findi mawugan nun fe matandin na,

15 alogo e xa findi sontarene ra, e
 sarijan. E findi Alaa diine ra, fe
 mi naxanye ra naxanye dege ma alo
 sarene kore xonna ma waxatini ito
 muxu tinxintare sarijantarene ye,

16 e nema nii rakisins falan naliye.
 Xa e na liga, n nan n kanbama e yi
 nen Alaa Muxu Sugandixin fa loxoni
 fa fala n ma dunuƴa yi gidin nun n ma
 wanla mi findixi fe fuun na.

17 Hali n faxes e xa, n lu alo minse
 saraxan naxan nabaxonma e fe ra, sa
 e denkeyaan fari Ala yetagi naxan
 fan luxi alo saraxana, na n nasewama
 nen, en birin yi sewa.

18 E fan xa sewa na kiini, en lu en
 bode yi sewani.

Timote nun Epafrodite a fe

19 N xaxili tixi Marigi Yesu ra, a xa n
 mali Timote rasige e ma xulen, alogo n
 tan yeteen boje xunbele kii naxan yi e
 xibarune fe yi.

20 Muxu gbete mi n dexon naxan
 xaminxi e fe ra alo a tan.

21 Bonne tonon nan tun fenma e yete
 xa. E mi Yesu Alaa Muxu Sugandixin
 gbeen fenma.

22 Koni e yetena a kolon a Timote
 bata a kejaan mayita toni, a yi a
 yete findi Xibaru Fajina walikeen na
 n dexon alo diin nun a fafe.

23 N waxi a rasiga feni e ma, n na n
 ma feene to fixaxi waxatin naxan yi.

24 N laxi a ra Marigin barakani fa
 fala n fan yeteen sigama nen e fema.

25 N bata a miri fa fala a fere mi na fo
 n mon xa ngaxakedenna Epafrodite
 raxete e ma, n wali ke boden nun n
 yenge so bodena, e naxan nafa n ma, e
 seene so a yii n mali feen na.

26 E birin to xonla a ma ki faji! A
 bata kontofili bayo e bata a furena fe
 me.

27 Nondin nan a ra, a fura nen yati!
 A yi luxi ndedi a xa faxes. Koni Ala yi
 kininkinin a ma. A mi kininkinixi
 a kedenna xan ma, koni n tan fan,
 alogo na sunun nama sa n ma ton
 fari.

28 Nanara, n waxi a rasiga feni e
 ma mafuren alogo e na a to waxatin
 naxan yi, e mon yi sewa, n bojen yi sa
 ndedi.

29 E a rasene sewa gbeeni Marigin
 xinli. E na muxu sifan binya,

30 bayo a yi faxama nen nun Alaa
 Muxu Sugandixina wanla fe ra. A yi
 tinxi a niin fi feen ma alogo a xa n
 mali e tan yeteen mi yi noe naxan lig.

3

Kisin soto fena

1 Iki, ngaxakedenne, e sewa Marig-
 ini. Na mi n toxe xa n xete na feene ma
 n bata yi naxanye sebe e ma nun alogo
 na xa e ratanga.

2 E e masiga fe xosixi rabane nun
 fe jaxi rabane ra, e nun muxun nax-
 anye a falama fa fala xa muxun mi
 banxulan a mi kisima.

3 Anu, nondin naxan na, en tan nan
 muxu banxulanxine yeteen na, en tan
 naxanye Ala batuma a Nii Sarijanxin
 barakani, en tan naxanye en kan-
 bama Alaa Muxu Sugandixin Yesu a

fe yi, en tan naxanye mi laxi en yete ra.

⁴ Xa n wa, n fan nɔɛ ɛ n yete ra nɛn. Xa bonne e mirixi nɛn a e nɔɛ e yete rakise nɛn, n dangu ne ra pon!

⁵ Amasɔɔ n banxulan n barin xii solomasɛxede lɔxɔn nin. Isirayila kaan nan n na, keli Bunyamin bɔnsɔnni, Heburune Heburu nan n tan na. N yi biraxi sariyan fɔxɔ ra Farisi muxune* kiin ma nun.

⁶ Yahudiya dina xɔnxɔnna nan yi n na nun han n yi denkeleya yamaan jaxankatama. Fe yo mi yi n ma tinxinna ra sariyan mabinni.

⁷ Koni n yi seen naxanye yatema tɔnɔn na, iki n bata ne yate bɔnɔn na Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

⁸ Koni n feene birin yatexi bɔnɔn nan na fe fisamantenni ito a fe ra naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin kolon feen na, Yesu n Marigina. Amasɔɔ n bata bɔnɔ feen birin yi a fe ra. N bata seen birin yate fe fuune ra alogo n xa Alaa Muxu Sugandixin sɔɔ,

⁹ n yi lu a tan xa. N mi n yete findima tinxin muxun na n ma sariya suxun xɔn, koni fɔ denkeleyaan barakani Alaa Muxu Sugandixin ma. Tinxinyaan na a ra naxan kelixi Ala ma a sɔɔ denkeleyaan barakani.

¹⁰ N fa waxi Yesu kolon feni, e nun senben naxan a rakelixa sayani, nxu nun a tan yi tɔrɔya kedenna kolon, n yi lu alo a tan a sayani

¹¹ alogo n fan xa keli sayani.

Giina han a danna

¹² N munma yelin na birin sɔte singen, hanma n yi kamali. Koni n yixɔdɔxɔxi a fendeni alogo n xa n kɔntɔnna rasuxu bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan n fan nasuxi.

¹³ Nba, ngaxakedenne, n na a kolon, n munma a sɔɔ singen. Koni n fe keden nan nabama iki: feen naxanye n xanbi ra, n bata jinan ne

xɔn. Naxan n yee ra, n kataxi na nan li fe ra iki.

¹⁴ N na n gima, alogo n xa sa a danna li, n yi ariyanna sɔɔ, Ala n xilixi naxan ma a Muxu Sugandixin barakani, Yesu.

¹⁵ Nanara, en tan naxanye bata kɔxɔ denkeleyani, a lan en birin xa na to na kii nin. Koni xa fe gbete ɛ tan nde kui, Ala na fan nafixama nɛn na kanna xa.

¹⁶ Na ma, en xun tixi denaxan na, en xa siga yeen na na kii nin.

¹⁷ Ngaxakedenne, ɛ birin xa n tan naliga. Muxun naxanye sigati ki luxi alo nxu gbeena, ne nan xa findi misaala ra ɛ xa.

¹⁸ N bata yi ito fala ɛ xa nun sanja ma wuyaxi, n wugamatɔɔn mɔn xa a fala ɛ xa iki. Muxu wuyaxi sigati kiina e findixi Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin† xaranna fe yaxune ra.

¹⁹ Na muxune e rapanma yahanama nin. E ala nan e fati benden sagone ra. E rafeya feene nan nafen e ma. Dunuja feene nan tun nafen e ma.

²⁰ Koni ariyanna dugurenne nan en tan na. En na en nakisimaan nan mamɛma keli ariyanna yi, en Marigina Yesu Alaa Muxu Sugandixina.

²¹ A en fati benden senbetaren maxetema nɛn, a lu nɔrɔni alo a gbeena, a yi a liga senben na naxan feen birin saxi a nɔn bun ma.

4

Pɔli a maxadina

¹ Nanara, ngaxakedenne, n xanuntenne nun n nafen muxune, naxanye findixi sɛwan nun xunnayerenna ra n xa, ɛ lu Marigini gben gben, n xanuntenne.

² Ewodi nun Sintiki, n na ɛ mafanma, ɛ lan ɛ bode ma Marigini.

³ I tan, n lanfana, lannaya muxuna, n bata i maxandi, i xa na jaxanle mali amasɔɔ e bata wali n dexɔn Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra, e nun Kilementi

* **3:5: Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyen bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani. † **3:18:** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu sayaan nan habadan nii rakisin fima muxune ma. A faxa wudin yi findi kisin taxamasenna ra.

e nun n lanfane birin naxanye xinle seβexi Nii Rakisin Kitabun kui.

⁴ Ε σεwa Marigini waxatin birin. N mən xa a fala, ε σεwa.

⁵ Muxun birin xa a kolon fa fala ε diɲaxi. Marigin famatəən ni i ra!

⁶ Ε nama xamin fefe ra, koni ε makone fala Ala maxandideni e nun barika birani waxatin birin.

⁷ Nba, Ala bəɲε xunbenla naxan fima, xaxinla mi nəε naxan famuɲε, na ε bəɲεn nun ε xaxinla kantanma nən Marigini, Alaa Muxu Sugandixina Yesu.

⁸ Nba, dənχεn na, ngaxakedenne, feen naxan yo finde ɲəndin na, fe kəndəna, tinxinna, sariɲanna, marafanna, binyen feen naxan yo yi, xa sən fajin na a ra, naxan finde tantunna ra, ne xa findi ε miriyane ra.

⁹ Ε bata xaranna naxanye sətə n na, ε bata naxan mε e nun n kεwanle, ε xa ne liga. Nayi, bəɲε xunbenla Ala luma nən ε xən ma.

Pəli a barika birana

¹⁰ N σεwaxi Marigini ki fajin bayo ε mən bata ε ɲəxə lu n xən. Ε xaxili yi n xən nun yati koni ε mi fεε sətə ε xa a yita n na.

¹¹ N mi ito falama ε xa n makoon xan ma fe ra, bayo n bata dari a ra n xa n wasa so n kiini.

¹² N yiigelitəyaan kolon, n nafulu kanyaan kolon. N bata wundo feni ito kolon fa fala xa n lugoxi hanma xa n kamexi, xa se gbegbe n yii hanma ndedi, n wasa soxi na yi yiren birin e nun waxatin birin bayo

¹³ n nəε feen birin ligε nən Yesu barakani naxan senben fima n ma.

¹⁴ Koni hali na, ε bata fe fajin liga ε n mali n ma tərəne yi.

¹⁵ Ε tan Filipi kaane fan yatina a kolon, ε Yesu a fe Xibaru Fajina fe mε waxatin naxan yi, n kelimatəna Masedoniya yi, ε tan nan tun n mali dənkelεya yamane ye, ε se fajina ndee fi, ε ndee rasuxu.

¹⁶ N yi Tesaloniki taani waxatin naxan yi, sanɲa ma firin, ε seene rafama n ma n makoon yi naxanye ma.

¹⁷ N mi kiseene xan fenma n yeε xa, koni n waxi nən ε xa barayin nan sətə.

¹⁸ Ε seen naxanye birin soxi Epaforodite yii, n bata e birin masətə, ne bata n makone birin li, e n wasa. A ligaxi nən alo wusulanna naxan ganma saraxa fajin na, naxan Ala kεnεnxi.

¹⁹ Nba, n ma Ala ε malima ε makoon birin na nən a nafulu kanyaan xən Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

²⁰ En xa binyen fi en Fafe Ala ma habadan han habadan. Amina.

Xəntən dənχεna

²¹ Ε yama sariɲanxin birin xəntən naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini. En ngaxakedenna naxanye n fεma be, ne fan ε xəntənma.

²² Yama sariɲanxin naxan birin be, ne ε xəntənma, katarabi Romi Manga Gbeena muxune ma.

²³ Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε yi.

Kɔlɔsi Kaane Pɔli Alaa Falan Naxan Nasiga Kɔlɔsi Kaane Ma

Yesu a xeraan Pɔli kitabu yireni ito rasiga denkeleya muxune nan ma naxanye yi dɔxi Kɔlɔsi taani. Pɔli singe xa mi kawandin ba e xa, koni a e fe kolon nen Romi taani, a yi kasoon na denaxan yi. Alaa Nii Sarijanxin yi kawandina nde fi Pɔli ma Kɔlɔsi kaane xa e nun denkeleya muxune birin xa naxanye dunuɗa yi.

Kɔlɔsi taan yi Efesi taan sogeteden binna nin fɔ kilo kemε firin yate. A luxi alo Pɔli mi siga na mumε. A fɔxɔrabirana nde, Epafirasi nan siga na, Kɔlɔsi kaan nan yi Epafirasi ra, naxan singe sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali na taani (Kɔlɔsi kaane sora 1.7 nun sora 4.12).

Pɔli yi kasoon na waxatin naxan yi, yanyina nde Romi taani, Epafirasi yi fa a fala a xa a Kɔlɔsi kaane bata kunfa dina gbete xaranna xɔn. Muxu gbeteɛne bata sa xaranna ti Kɔlɔsi kaane xa, e naxa fa fala a xa i wama Ala kolon feni, xa i wama kisi feni, fɔ i xa senbe gbeteɛne nan batu, i yi so namun fena nde yi, alo banxulanna nun donse donna tɔnne nun minseene tɔnne. E to Pɔli rakolon na feene ma, mafuren a yi Kitabun yireni ito sebe Kɔlɔsi kaane ma, alogo a xa a fala e xa fa fala Ala kisin naxan fima, na sɔtɔ a Muxu Sugandixin Yesu nan xɔn naxan kamalixi. A yi kedindin so Tikiko nun Onesimo yii siga e ma (sora 4.7,9).

A yelin xanbini xɔntɔnna tiye e nun wali fajni kolonna Ala xa (sora 1.1-14), Kitabun yire singen Yesu a mangayaan nan ma fe falama. A naxa, fa fala Yesu senben gbo jinanne birin xa, a Yesu nan keden findixi Alaa falan Xibaru Fajin kanna ra (sora 1.15 han sora 2.3). Pɔli yi falan ti Kɔlɔsi kaane xa lan tantanna fe ma muxuna ndee naxan ligama e konni (sora 2.4-25). Dɔnxen na, a e kawandi lan e kewanle ma e lan e xa naxan liga Alaa Muxu Sugandixin

xɔn, denkeleya kendeni (sora 3.1 han sora 4.6).

A rajanni, a falana nde sebe a kolon muxune ma a yi a rajanna sebe a yete yiin na, a falani so (sora 4.7-18). Kitabun yireni ito Alaa Muxu Sugandixin tiden yebama nxu xa ki fajni.

¹ N tan Pɔli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xɔn ma, n tan nun en ngaxakendenna Timote nan kedini ito sebexi,
² siga ngaxakeden sarijanxine ma naxanye tɔgɔndiyaxi Alaa Muxu Sugandixin ma Kɔlɔsi taani.

En Fafe Ala xa hinanna nun bɔɓe xunbenla fi ε ma.

Barika birana Ala maxandideni

³ Nxu nɛma Ala maxandima ε xa, nxu barikan birama Ala xa ε fe ra waxatin birin, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe.

⁴ Amasɔtɔ nxu bata ε denkeleyana fe me lan Alaa Muxu Sugandixina Yesu a fe ma e nun ε a yama sarijanxin xanuxi kii naxan yi.

⁵ Nanara, ε denkeleyaan nun ε xanuntenyaan xunna tixi na yigin nan na naxan namaraxi ε xa ariyanna yi. E bata na yigin kolon Xibaru Fajin gbee jɔndi falana ε li waxatin naxan yi.

⁶ Xibaru Fajini ito bata fa ε ma alo a fama dunuɗa birin ma kii naxan yi. A fama nen barakan na, a yiriwa. A na kiin fan yi ε tagi xabu ε jɔndin me lɔxɔni, ε yi Ala hinanna kolon.

⁷ Epafirasi nan ε tan xaranxi, en nafan walike bodena, naxan findixi ε tan xa Alaa Muxu Sugandixina xera tɔgɔndiyaxin na.

⁸ A tan nan a falaxi nxu xa, Alaa Nii Sarijanxin xanuntenyaan fixi ε ma kii naxan yi.

⁹ Na nan a toxi, xabu nxu na me lɔxɔni, nxu Ala maxandima ε xa tun! Nxu mafanna tima alogo ε xa kamali Ala sagoon kolonni e nun fekolonna nun xaxilimayaan birin Alaa Nii Sarijanxin naxan fima.

¹⁰ Nayi, ε nòε sigan tiye nèn alo Marigin waxi a xòn ma kii naxan yi, ε yi a kènèn kiin birin yi. Ε sabati ε kèwali fajine xòn ε yiriwa Ala kolonni.

¹¹ Nxu mòn Ala maxandima alogo ε xa senbe gbeen sòtò Ala gbee senbe nòxìn xòn ma, ε nò ε tunnafanje, ε mòn yi limaniya.

¹² Ε xa barikan bira Fafe Ala xa sèwani bayo a tan nan a ligaxi ε yi ε gbee kèèn sòtò naxan kènenna mangayani yama sarijanxin xa.

¹³ A tan bata en xunba dimin nòòn bun ma, a en xali a rafan dii xemèna mangayani

¹⁴ naxan en xunba, a yi en yulubine xafari.

Alaa Muxu Sugandixina

¹⁵ Ala totaren maligan nan a Muxu Sugandixin na. A tan nan dii singen na daala birin ye.

¹⁶ Amasòtò Ala bata seen birin da a tan barakani kore xònna nun bòxòn ma, seen naxanye toma e nun naxanye mi toma, mangayane, kuntigine, nò kanne, e nun senbe kanne. Seen birin daxi a tan nan baraka yi a tan xa.

¹⁷ A yi na benun seen birin xa da. Sena ngaan masuxi a tan nan xòn.

¹⁸ A tan nan denkeleya yamaan xunna ra naxan luxi alo a fatina. A tan nan habadan muxu singe kelixin na sayani, alogo a xa findi yeeratiin na feen birin yi.

¹⁹ Amasòtò a bata rafan Ala ma a xa a kèja kamalixin birin lu Yesu yi.

²⁰ A mòn bata tin, a xa e nun seen birin tagini tòn naxan bòxòn nun kore xònna ma a Muxu Sugandixin barakani. A wunla yi mini a faxa wudin ma alogo a xa bəje xunbenla fi en ma.

²¹ A fòlòni nun, ε yi makuya Ala ra pon! Ε yi ε yete findi a yaxune ra ε miriyane nun ε kèwali jaxine xòn.

²² Koni iki, a bata ε tagini tòn a fati bènèna sayaan xòn ma, alogo a xa fa ε rasarijanxin na a yetagi. Fε mi fa ε tan yi, a mi fa ε magima.

²³ Koni, fò ε xa lu denkeleyaan fari ken, alogo ε nama makuya Xibaru Fajin yigin na ε naxan mexi naxan

nalixi daala birin ma e nun n tan Pòli findi naxan wali muxu ra.

Pòli a wanla

²⁴ Iki, n sèwaxi n ma tərone yi ε fe ra, bayo na tərɔya dònxen naxanye luxi Alaa Muxu Sugandixina təròn na, n na defema nèn n fati bènèni denkeleya yamaan xa naxan findixi a fatin na.

²⁵ Ala nan n findixi denkeleya yamana walikèèn na, a n xa Alaa fala kamalixin nali ε ma.

²⁶ Wundon na a ra naxan yi luxunxi waxati danguxine yi muxun birin ma, koni iki a bata a ye makenèn a yama sarijanxin xa.

²⁷ Ala bata tin a siyane birin yi a wundo fe tilinxi mamirinxin kolon. Na wundon ni i ra: Alaa Muxu Sugandixin luma ε tan yi. Yigin na a ra, a ε xa nòɔ.

²⁸ Nxu Muxu Sugandixina fe ralima muxun birin ma, nxu e kawandi, nxu yi e xaran fekolonna birin na alogo nxu xa fa muxun birin defexin na Alaa Muxu Sugandixin ma.

²⁹ N walima a xòdèxen na na feen nan ma. N na n sòbe so a senbe gbeeni naxan walima n yi fangan na.

2

¹ N wama nèn ε xa a kolon a n yengε gbee sifan naxan yi ε xa e nun Layodise kaane e nun naxanye birin munma n gbindin to.

² N yengen soma e xa nèn alogo e bəjen xa limaniya, e findi gbindi kedenna ra xanuntenyani, e yi fekolonna kamalixin sòtò xaxili-mayani alogo e yi Alaa wundo feen kolon, Alaa Muxu Sugandixina,

³ dahamun fekolonna nun xaxinla birin luxunxi naxan yi.

⁴ Nba, n na a falama ε xa, alogo muxu yo nama ε mayenden fala jaxumene ra.

⁵ Bayo hali n gbindin mi ε fema koni n xaxili ε xòn. N sèwaxi, n na a to sariyan naxan ε tagi e nun ε denkeleya kèndena Alaa Muxu Sugandixin ma!

Nii nènèn defexina Yesu yi

⁶ Nayi, bayo ε bata Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin sòtò, ε lu a tan yi.

⁷ E xa ε salenna bitin, ε sabati a tan yi. E senbe so denkeleyani alo e ε xaranxi kii naxan yi. E xa barikan bira Ala xa waxatin birin.

⁸ E a liga ε yeren ma. Nanara, muxu yo nama ε findi konyin na dunuɗa fala ɗaxumene nun mayanfa feene xɔn, fata adamane namunne nun dunuɗa gele ma feene ra, naxanye mi kelixi Alaa Muxu Sugandixini.

⁹ Amasɔtɔ alaya kamalixin birin luxi Yesu fati benden nin.

¹⁰ E fan bata kamali a tan yi. A tan nan senbene nun nɔone birin xunna ra.

¹¹ E bata banxulan Yesu xɔn, muxune banxulan tiin mi naxan na, koni naxan muxune xɔɗyama fati benden nafan feene senben bun, Alaa Muxu Sugandixin naxan ligama.

¹² Amasɔtɔ ε rafu igeni waxatin naxan yi, ε nun Yesu bata maluxun ε bode xɔn ma. E mɔn bata keli sayani ε bode xɔn ma denkeleyaan barakani Ala senben ma naxan a rakelixi sayani.

¹³ E faxaxin nan yi a ra nun ε hakene fe ra e nun ε fati benden banxulantareyaan ma. Koni iki, Ala bata en hakene mafelu, a ε nun Yesu niin bira ε yi ε bode xɔn ma.

¹⁴ Doli kedindin naxan yitɔnxi en xili ma e nun tɔnna naxanye yi en halagima, a bata ne ba, a e ɗan, a e gbangban a faxes wudin fari.

¹⁵ Na kiini, Ala bata nɔ kanne nun senbe kanne yenge so seene ba e yii, a ti e yeε ra dunuɗa yetagi alo muxu suxine yengeni, a nɔn sɔtɔ e ma a sayaan barakani a faxes wudin ma.

¹⁶ Nanara, ε nama tin muxu yo xa ε kiti ε donsena fe ra hanma ε minsena hanma sali lɔxɔna nde, hanma kike nen malanne, hanma Matabu Lɔxɔna fe ra.

¹⁷ Ne birin findixi fe famatone nininna nan na naxanye yi fama, koni ɗɔndin yeteen findixi Alaa Muxu Sugandixin nan na.

¹⁸ E nama tin, muxu yo xa ε yalagi wulen yete magodoni e nun maleka batun xɔn. Na muxu sifana a kanbama a xiye toxine nan ma fe ra. A

lugoxi waso fuun nan na a munad-abayaan miriyani,

¹⁹ a ba Yesu yi. Anu, a tan nan luxi alo fati benden xunna. Yesu barakani fatin birin baloxi, a findi kedenna ra salen seene nun fasane xɔn, a yi gbo alo Ala waxi a xɔn ma kii naxan yi.

Xɔɗyana Yesu yi

²⁰ Xa ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata faxes ε bode xɔn, a yi ε xɔɗya dunuɗa gele ma feene ma, nanfera nayi ε sigan tima alo dunuɗa gbee muxun nan ε tan na? Nanfera ε tinma e xa tɔn sifani itoe sa ε ma?

²¹ E nama a tongo! E nama a mato ε lenna ra! Yiin nama din a ra!

²² Ne findixi seene nan na naxanye lɔma ayi e na rawali waxatin naxan yi. Ne findixi yamarine nun xaranne nan na fata muxune ra.

²³ Na yamarine maligaxi fekolonna nan na, fata e karahan batu kiin ma, e nun e yete magodona, e nun e fati benden suxu kii xɔdexena, koni senbe mi ne yi, e yi fati benden natane xuru.

3

Alaa kirana

¹ Bayo ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata rakeli sayani, nayi ε xa ariyanna feene fen, Alaa Muxu Sugandixin dɔxi Ala yiifanna ma denaxan yi.

² E xa ε miri ariyanna feene ma, ε nama ε miri dunuɗa feene ma.

³ Amasɔtɔ ε bata faxes, ε dunuɗa yi gidin luxunxi Alaa Muxu Sugandixini Ala xɔn.

⁴ Alaa Muxu Sugandixin na mini kenenni, a tan naxan ε rakisixi, ε fan minima nen a fema a binyeni.

⁵ Nanara, dunuɗa fe kobin naxanye ε yi, ε xa ne yiiba: yanga suxuna, xɔsi feene, kunfa ɗaxine, waxɔn fe ɗaxine, e nun milentenyana, naxan findixi se batun na.

⁶ Sɔnna sifani itoe nan Ala xɔlɔn nafama fala suxutarene ma.

⁷ E tan fan yeteen yi sigan tima na kii nin nun ε to yi ε dunuɗa yi gidin ligama e yi.

⁸ Koni iki, ε xa na feene birin yiiba: xɔlɔna, bɔɗe teena, ɗaxuna, konbina, e nun fala ɗaxin naxan minima ε de.

9 Ε nama wulen fala ε bode xa amasətə ε bata muxuya fonna yiiba e nun a kəwanle.

10 Ε mən bata muxuya nənən sətə naxan luma yitənjε Ala kolonni han a findi a da muxun maligan na.

11 Na dali nənəni, Girekine nun Yahudiyane, banxulanne nun banxulantarene, xəjεne nun xuluntarene, konyine nun xərəne, ne birin keden Alaa Muxu Sugandixini, fangan naxan yi feen birin yi.

12 Nanara, bayo Ala bata ε yeba, a ε findi a rafan yama sarijanxin na, ε xa kininkininna nun fanna nun yetε magodon nun limaniyaan nun dijan tongo.

13 Ε xa dija ε bode xa, ε ε bode mafelu. Xa nde feen liga a lanfaan na, ε xa ε bode mafelu alo Marigin bata ε mafelu kii naxan yi.

14 Ε xa xanuntenyaan sa ne fari, naxan e birin defema.

15 Alaa Muxu Sugandixina bəjε xunbenla xa yiriwa ε bəjεni. Bayo Ala ε xilixi na nan xən, ε findi fati bεndε kedenna ra. Ε findi wali fajı kolonna ra.

16 Alaa Muxu Sugandixina falan xa lu ε yi, a jaxunna birin yi, ε yi ε bode xaran, ε yi ε bode kawandi fekolonna birin yi, e nun Yaburi falane nun bεtine nun Ala tantun sigi sarijanxine ra. Ε barikan bira Ala xa ε bəjεni.

17 Ε naxan birin ligama hanma ε a fala, ε xa na birin liga Marigi Yesu xinli ε yi barikan bira Fafe Ala xa a barakani.

Denbaya sariyana

18 Naxanle, ε xuru ε xεmεne ma alo a lan jaxanle ma kii naxan yi Marigin yetagi.

19 Xεmεne, ε jaxanle xanu, ε nama jaxu e ra.

20 Diine, ε sətə muxune fala xuiin suxu feen birin yi, amasətə na nan nafan Marigin ma.

21 Dii fafane, ε nama ε diine raxəb alogo e nama tunna xəb.

22 Konyine, ε kanne fala xuiin suxu feen birin yi naxanye ε xun na

dunuja yi. Ε nama wali e ye xənna gbansan xan yi, alogo ε xa rafan e ma, koni ε wali bəjε fajın na Marigin binya feen na.

23 Ε nεma fefe ligε, ε xa a liga ε bəjεn birin na alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi koni muxune mi a ra.

24 Bayo ε a kolon, fa fala ε ε saranna sətəma nən Marigin yii, a kεen naxan namaraxi a yamaan xa. Ε kanna nan Alaa Muxu Sugandixin na ε walin naxan xa.

25 Naxan na wali tinxintareyani, a tinxintareyaan saranna sətəma nən, bayo Ala mi muxune rafisama e bode xa.

4

1 Konyi kanne, feen naxan lan, naxan tinxin, ε xa na liga ε konyine xa. Ε a kolon fa fala ε fan kanna ariyanna yi.

Maxadine

2 Ε xa lu Ala maxandε waxatin birin, ε yi lu ε yeε ra yi, ε barikan bira a xa.

3 Ε mən xa Ala maxandi nxu xa. Nanara, Ala xa nxə falan nasənyə alogo n xa nə Alaa Muxu Sugandixina wundo feen nalideni, n kasoon na naxan ma fe ra.

4 Ε xa a mafan, n xa a fala a fixεn na alo n lan kii naxan yi.

5 Ε sigan ti xaxilimayani denkelεyatarene mabinni, ε fεrε fen waxatine ma.

6 Ε falan xa findi hinan fala kεnden nan na. Ε xa a kolon ε muxun birin yabima a fajın na kii naxan yi.

Xəntən dənxe

7 Nxu rafan ngaxakedenna Tikiko nan n ma feen birin fale ε xa. Marigina walike təgəndiyaxin na a ra naxan walima Marigin xa alo n tan.

8 N na a rasigama ε ma alogo ε xa nxu kiin kolon, a yi ε ralimaniya.

9 En nafan ngaxakedenna, təgəndiya muxuna, Onesimo sigama a fəxə ra. Ε muxuna nde na a ra. Feen naxan danguxi be yi, e na birin yebama ε xa nən.

10 N kasorasa bodena Arisitaraki ε xəntənma e nun Maraka, Baranabasi dunbode. Ε bata yi yamarine mε

naxan ma fe ra, xa a fa ε konni, ε xa a rasεε ki fajni.

¹¹ Yisa, naxan xili sa Yusu, na fan ε xòntònma. Yahudiyane tagi ne nan tun walima n xòn ma Alaa Mangayana fe ra, ne nan findixi n niini fan muxune ra.

¹² Epafirasi, ε muxuna nde ε xòntòn Yesu a walikena, Alaa Muxu Sugandixina. A yengen soma ε xa Ala maxandini waxatin birin, alogo ε xa defe, ε yi ε yixòdòxò, ε kamali Ala sagoon birin yi.

¹³ N na seren bama a xa, a tòròxi ε fe ra ki fajni e nun Layodise kaane nun Herapolisi kaane.

¹⁴ En nafa muxuna, Luka dandan tiina, e nun Demasi ε xòntòn.

¹⁵ E ngaxakedenne xòntòn nxu xa naxanye Layodise yi, e nun Nimifa nun denkeleya yamaan naxan malanna tima a banxini.

¹⁶ E na kedini ito xaran ε konni, ε a liga a xa xaran Layodise kaane denkeleya yamaan xa. Naxan fan kelima Layodise yi, ε na fan xaran.

¹⁷ E xa a fala Arikipe xa, ε naxa, “I wanla naxan sòtòxi Marigin na, a liga i yeren ma, i yi a rakamali.”

¹⁸ N tan Pòli nan xòntòn dònxeni ito sèbexi n yiin na: E nama jinan n ma kasorasaan xòn ma.

Ala hinanna xa lu ε xòn.

Kedi Singen Tesaloniki Kaane Ma Poli Alaa Falan Kedi Singen Tesaloniki Kaane Ma

Tesaloniki yi findixi Romi manga taan nan na Masedoniya yamanani, Giriki yamanan kōmen fōxōni. Xera Poli fa nen na taani a xerayaan sigatiin firindeni, a keli xanbini Filipi taani. A yi denkeleya muxuna ndee sōto mēnni, koni a mi bu na, bayo Yahudiyana ndee yi na, naxanye mi yi tinxi a fe ma. Nayi, fō a xa yi keli nen Tesaloniki taani mafuren. Nanara, a yi siga Beere taani (Xerane 17.1-10). Dōnxen na, a yi fa Kōrenti taani, a fōxōrabiran Timote yi sa a li na, a yi Tesaloniki kaane feene ye ba a xa. Nayi, Poli yi kedi singen nasiga Tesaloniki kaane ma. Waxatina nde, a seβε Kōrenti taan nin. Fe kolonne a falama fa fala Kitabun yireni ito nan singe seβε benun Ningila Yesu kitabu yire gbete ye, a a seβε nen fō jee fu nun solofere jōxōn Yesu te xanbini kore xōna ma.

Xibarun naxanye fa sa keli Tesaloniki taani, xeraan yi sewa ne fe ra. A barikan birama Ala xa lan na misali fajin nan ma Tesaloniki kaane naxan yitama yamanan muxun bonne ra. A mōn a falama a waxi e to feni han (1.1-3.13). Nayi, a e kawandima a e xa e tunnafan, e mōn yi yanfan denkeleyani Yesu ma (4.1-12). Na xanbi ra, e bata maxōdinna naxanye ti lan faxa muxune keli feen ma sayani e nun Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma, a yi ne yabi (4.13-5.11). A a kedin napanxi sariyane nun xōntōnne nan ma (5.12-28).

Kitabun yireni ito feene nan yebama lan waxati rapanne fe ma. A falama denkeleya muxune xa nen fa fala e xa seren ba, a e xa a kolon a waxatina nde fama, “e sa luma nen Marigin fema habadan!” (4.17)

¹ Poli nun Silasi nun Timote nan ito sebexi siga Fafe Ala nun a Muxu

Sugandixin Marigi Yesu a denkeleya yamaan ma Tesaloniki taani.

Ala xa hinanna nun bōje xunbenla fi ε ma.

Barika birana

² Nxu barikan birama Ala xa ε birin ma fe yi waxatin birin, nxu nēma Ala maxandε ε xa.

³ Nxu nēma Ala maxandε, nxu xaxili ε feene xōn: ε denkeleyaan wanle nun ε xanuntanya wanle nun ε tunnafanna nun ε yigina Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini en Fafe Ala yetagi.

⁴ Ngaxakedenne, ε tan Ala xanuntenne, nxu a kolon fa fala Ala bata ε sugandi.

⁵ Amasōto nxu to Yesu a fe Xibaru Fajin nali ε ma, na mi findi falan xan tun na, koni fō senben nun Alaa Nii Sarijanxin nun xaxili ragidi kamalixina. Nxu yi sigan tima ε fe ra kii naxan yi ε tagi, ε na kolon.

⁶ E findi nen nxu tan nun Marigin naliga muxune ra. Hali ε to tōrō gbeen sōto, ε falan nasuxu nen sewani Alaa Nii Sarijanxin naxan fixi ε ma.

⁷ Na kui, ε bata findi misaala ra denkeleya muxune birin xa Masedoniya yamanan nun Akaya yamanani.

⁸ Amasōto Marigina falan xuyaxi ayi ε barakan nin, a mi dan Masedoniya yamanan nun Akaya yamanan xan gbansan yi. Koni ε denkeleyana Ala ma, na feen bata kolon yiren birin yi. Nayi, nxu tan mako mi fa a fala feen ma.

⁹ E nxu yisuxu kii naxan yi, muxune na falama e nun ε xete suxurene fōxō ra kii naxan yi, ε tubi Ala ma, ε habadan Ala jōndin kanna batu.

¹⁰ E yi a Dii Xemen fa feen mamε keli kore, Ala bata naxan nakeli sayani, Yesu naxan en xunbama Ala xōlo famatōn ma.

2

Poli a xerayana Tesaloniki yi

¹ Ngaxakedenne, ε yetena a kolon fa fala nxu fa fena ε konni, na mi luxi fuu.

² Nxu bata yi tərən nun ɲaxankatan sətə Filipi taani, alo ε a kolon kii naxan yi, nxu yi nxu wəkile Ala yi, nxu yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali ε ma hali muxu wuyaxin to nxu yenge ε konni.

³ Amasətə nxə kawandi xuine mi fataxi tantanna ra hanma ɲenige sariɲantarena hanma yanfan-tenyana.

⁴ Koni Ala to bata nxu kɛɲaan fεsεfεsε, a yi a falan Xibaru Fajin taxu nxu ra. Nxu falan tima na kii nin. Nxu mi waxi muxune xan kenen fe yi, koni Ala naxan muxune bəɲen fεsεfεsεma.

⁵ Bayo ε a kolon yati, fa fala nxu mi ε rawalixi wulen matəxə xuiin xən hanma nxu mila ε seene xən luxunni. Ala nan nxu seren na.

⁶ Nxu mi binyen fenma muxu yo ra, ε tan hanma ndee gbete ye.

⁷ Alaa Muxu Sugandixina xerane to nxu ra, nxu yi nəε nxə goronna sε nən ε xun ma nun. Koni, nxu findi nən muxu sabarixine ra ε ye, alo dii ngana a diin masuxuma kii naxan yi.

⁸ Nayi, nxu yi tinxi nxə sabarini nxu xa Alaa falan Xibaru Fajin nali ε ma, nxu yi nxu yete niin fi ε fe ra amasətə nxu yi ε xanuxi han!

⁹ Nxu ngaxakedenne, ε xaxili lu nxə yanyin nun nxə kəεen wanla nun yεgbaan xən. Nxu na wanla kε nən alogo goronna nama lu muxu yo xun ma, nxu nεma Yesu a fe Xibaru Fajin nalima ε ma waxatin naxan yi.

¹⁰ Nxu seren nan ε ra, e nun Ala fa fala nxu yi sariɲanna nun tinxinna nun fetareyaan nin ε tan denkeleya muxune tagi.

¹¹ E a kolon fa fala nxu luxi ε keden kedenna birin xa nən alo fafan nun a diine kii naxan yi.

¹² Nxu yi ε ralimaniya, nxu yi ε masabari, nxu yi ε mafan a ε sigati kiin xa lan Ala ma, a tan naxan ε xilixi alogo ε xa so a mangayaan nun a binyeni.

¹³ Na nan a ligaxi, nxu luma barikan bire Ala xa waxatin birin. Bayo ε to Alaa falan mε nxu ra, ε a rasuxu nən Alaa ɲəndi falan yeteen na, alo a lan kii naxan yi, naxan

walima ε tan denkeleya muxune tagi. E mi a suxu alo muxune falana.

¹⁴ Ngaxakedenne, ε bata Alaa denkeleya yamane raliga, naxanye Yudaya yamanani, Yesu Alaa Muxu Sugandixina muxune. E kon kaane ε tərə kii naxan yi, Yahudiyane ne fan tərə nən na kiini.

¹⁵ E tan Yahudiyane nan Marigi Yesu faxa e nun nabine, e yi nxu fan kedi. E mi Ala kenenɲε mume! E muxune birin matandima.

¹⁶ E mi tinma nxu xa falan ti siya gbete ne xa, alogo e xa kisi. Nayi, e luma e yulubin nan tun fari sε han a defe. Koni Alaa xələn bata yelin e liye.

Pəli mən waxi e xəntən feni

¹⁷ Nxu ngaxakedenne, wulana nxu masigaxi ε ra waxatidi, koni nxu bəɲen mi masigaxi ε ra. Nxu katan birin tima alogo nxu xa fa ε fema bayo ε to xənla bata nxu suxu han!

¹⁸ Nxu waxi fa feni ε fema, a gbengbenna n tan Pəli bata kata sanɲa ma firin. Koni Setana yi nxu yikala.

¹⁹ Amasətə nde finde nxu yigin nun nxu sεwa xunna nun nxə xunna kenla ra alogo nxu xa matəxən sətə en Marigi Yesu yetagi a na fa waxatin naxan yi, xa ε tan mi a ra?

²⁰ E tan nan nxə binyen nun nxu sεwa xunna ra yati!

3

¹ Nxu to mi yi fa nəε legedenna tiye sənən, nayi, nxu yi lan a ma a nxu xa lu Atena taani,

² nxu yi en ngaxakedenna Timote rasiga ε ma, naxan walima Ala xa a Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni alogo a xa sa ε senbe so, a ε ralimaniya ε denkeleyani.

³ Nayi, ε tan muxu yo nama kuisan ɲaxankatani itoe fe ra. Bayo ε tan a kolon a na nan nagidixi en ma.

⁴ Amasətə nxu yi ε fema waxatin naxan yi, nxu yi a falama ε xa fa fala a en ɲaxankatama nən. E na kolon, na nan ligaxi.

⁵ Nanara, n to mi yi fa mame tiye, n yi Timote rasiga ε ma alogo a xa sa xibarun sətə lan ε denkeleyaan ma.

Bayo n yi gaxuxi fa fala maratantan tiin nama ε ratantan, nxo wanla yi lu ε ma fuuni.

⁶ Koni Timote baxi fadeni nxu fema, sa keli ε fema. A bata ε denkeleyaan nun ε xanuntenyana fe xibarun nali nxu ma. A naxa, a ε mirixi nxo a fe ma sewani waxatin birin, a nxu to xonla ε ma ki faji alo ε fan to xonla nxu ma kii naxan yi.

⁷ Nanara, nxu ngaxakedenne, hali nxu to tɔrɔn nun jaxankatani, ε denkeleyana nxu ralimaniyaxi.

⁸ Iki ε bata nxu nii yifan nxu ma, bayo ε mɔn Marigina kiraan xɔn gben!

⁹ Nba, nxu lan nxu xa barika biran dan minen yi Ala xa ε fe ra, naxan lanje na sewan yaten ma naxan nxu yi ε fe ra Ala yetagi?

¹⁰ Nxu Ala maxandima kɔeen nun yanyin na han a gbo ayi fa fala a nxu xa ε to, alogo naxan dasaxi ε denkeleyani, nxu yi na rakamali.

¹¹ En Fafe Ala yeteen nun en Marigi Yesu xa kirani tɔn nxu xa, siga ε fema.

¹² Xanuntenyaan naxan ε tagi e nun naxan ε nun muxun birin tagi, Marigin xa na fari sa, a ragbo ayi alo nxu gbeen kii naxan yi ε tan xa.

¹³ A xa ε bɔnen senbe so alogo fe yo nama lu ε sarijanni en Fafe Ala yetagi, en Marigi Yesu nun a sarijantone birin fa waxatini.

4

Sigati kii naxan Ala kenexi

¹ Dɔnxen na, ngaxakedenne, nxu ε mafanma, nxu yi ε kawandi Marigi Yesu barakani. E bata a kolon nxu xɔn ma ε lan ε xa sigan ti kii naxan yi, ε yi Ala kenexi, ε yeteen na ligama koni ε mɔn xa yanfan na kui.

² Bayo ε a kolon nxu yamarin naxan soxi ε yii Marigi Yesu xinli.

³ Ala sagoon ni i ra, ε xa sarijan, ε fata yanga suxun ma.

⁴ E keden kedenna birin xa ε yete fati benden suxu kiin kolon sarijanna nun xunna kenli.

⁵ E nama kunfa fe yalunxine xɔn alo denkeleyatarene, naxanye mi Ala kolon.

⁶ Muxu yo nama haken liga, a yi a denkeya adamadi boden yanfa feni ito nde yi. Nxu bata yi a fala ε xa nun, nxu yi a makoxo ε xa ken, naxan na ito ndee liga, Marigin na feen saranma na kanna ra nen.

⁷ Amasoto, Ala mi en xilixi a en xa fe sarijantaren liga, koni a en xa sarijan.

⁸ Nanara, naxan na tondi falani itoe suxe, na mi tondixi muxune xan xa, koni a tondixi Ala nan xa naxan a Nii Sarijanxin fixi ε ma.

⁹ Hali nxu mi se sebe ε ma denkeya muxun bonne xanu feen ma, amasoto ε ε bode xanuma kii naxan yi, Ala bata ε xaran na ma.

¹⁰ E na nan ligama ngaxakedenne birin xa Masedoniya yamanan yiren birin yi. Koni nxu ε mafanma ngaxakedenne, fa fala ε siga yeen na na kui.

¹¹ Na xa findi xunna kenla ra ε xa ε lu sabarini, ε yi ε xaxili lu ε feene xɔn, ε wali, alo nxu ε yamarixi kii naxan yi,

¹² alogo ε sigati kiin xa findi binyen na denkeleyatarene ye, ε goronna nama lu muxu yo xun ma.

Yesu fa fena

¹³ Ngaxakedenne, nxu mi waxi ε lu feni kolontareyani muxune fe ra naxanye bata laxiraya, alogo ε nama lu sunuxi alo bonne, yigi mi naxanye ma.

¹⁴ En laxi a ra a Yesu bata faha, a mɔn yi keli sayani. Na ma, en mɔn laxi a ra, a Ala faha muxune rakelima nen Yesu xɔn, naxanye yi denkeyaxi a ma.

¹⁵ Awa, nxu Marigina falani ito nan tima ε xa: Marigin fa waxatina en tan naxanye lima en nii ra, en tan singe mi tema faha muxune yeε ra.

¹⁶ Amasoto, yamarin na fi xui yitexi gbeeni, maleka kuntigin xuiin na mini, Alaa xotaan na fe, Marigin yeteen godoma nen keli kore. Nayi, muxun naxanye faxaxi e biraxi Alaa

Muxu Sugandixin fəxə ra, ne nan singe kelima sayani.

¹⁷ Na xanbi ra, en tan naxanye na lu en nii ra na waxatini, en birin natema nən ne fəma kundani kore mafuren, en sa Marigin nalan kore. En mən yi lu Marigin fəma habadan.

¹⁸ Nayi, ε bode ralimaniya falani itoe ra.

5

Ǝ yitən Yesu fa waxatin yεε ra

¹ Nba, ngaxakedenne, hali nxu mi se seβε ε ma feni itoe liga waxatine fe ra,

² amasəto ε yetəna a kolon yati, Marigin Fa Ləxən ligama nən alo mupaden fama kəεen na kii naxan yi.

³ Muxune bəne xunbenla nun maratangana fe falama waxatin naxan yi, halagin godoma e xun ma na waxatin yetəen nin, e ratərəna alo paxanla dii bari kuiin na keli a ra. E mi tangε na ma mumε!

⁴ Koni ngaxakedenne, ε mi fa dimin xan yi sənən, na ləxən yi ε ratərəna alo mupadena.

⁵ Ǝ birin findixi kənenna nun yanyin muxune nan na. Kəεen nun dimin gbee mi en tan na.

⁶ Nayi, en nama xi alo bonne, koni en lu en yεε ra yi, en yi en yetε suxu!

⁷ Xi xəlitəne xima kəεen nan na, dəlo minne fan e minma kəεen nan na.

⁸ Koni en tan naxanye findixi yanyin muxune ra, en na en yetε suxu, en yi xanuntenyaan nun denkeləyaan findi en kanke ye masansanna ra, en yi en kisi feen yigin findi en xunna makantan yenge so kəmətin na.

⁹ Ala mi en sugandixi a xələn xan xili yi, koni a en xa kisin sətə en Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁰ A faxaxi en xa nən, alogo xa en faxa, xa en lu en nii ra, en xa lu a fəma.

¹¹ Nayi, ε lu ε bode ralimaniye, ε lu ε bode senβε soε, alo ε a ligama kii naxan yi iki.

Kawandin nun xəntən dənxeəna

¹² Nba, ngaxakedenne, nxu ε mafanma ε xa ne binya naxanye walima a xədəxen na ε tagi, naxanye tixi ε yεε ra Marigini naxanye ε rakolonma feene ma.

¹³ Ǝ e yatε muxu binyene ra xanuntenyani e wanla fe ra. Lanna xa lu ε tagi.

¹⁴ Ngaxakedenne, nxu ε mafanma ε salantenne maxadi, naxanye tun-naxəlxəxi e ma, ε yi ne ralimaniya, ε senbetarene mali, ε dija muxun birin xa.

¹⁵ Ǝ a liga ε yeren ma muxu yo nama fe paxin saran fe paxin na, koni ε kata fe fajin ligadeni ε bode xa e nun muxun birin xa waxatin birin yi.

¹⁶ Ǝ lu sewaxi waxatin birin.

¹⁷ Ǝ Ala maxandi waxatin birin.

¹⁸ Ǝ barikan bira Ala xa feen birin yi. Ala sagoon nan na ra ε xa, ε to Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

¹⁹ Ǝ nama Alaa Nii Sarijanxini kala a wanli.

²⁰ Ǝ nama nabiyā falane rapaxu.

²¹ Koni ε feen birin fεsεfεsε, ε a fajin namara.

²² Ǝ makuya fe paxin sifan birin na.

²³ Bəne xunbenla Ala xa ε rasarijan ε kəpaan birin yi. Ala xa ε xaxinla nun ε niin nun ε fati benden lu fetareyani en Marigi Yesu fa waxatini, Alaa Muxu Sugandixina.

²⁴ Ala naxan ε xilixi, na tinxin, a tan nan na ligama.

²⁵ Ngaxakedenne, ε Ala maxandi nxu fan xa.

²⁶ Ǝ ngaxakedenne birin xəntən mənni ngaxakedenyaan xəntənna sunbuni.

²⁷ N bata ε yamari Marigin xinli, ε kedini ito xaran denkeləya muxune birin xa.

²⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε birin xəntən ma.

Kedi Firindena Tesaloniki Kaane Ma Poli Alaa Falan Kedi Firinden Tesaloniki Kaane Ma

Kedin firinden kui naxan sebe Tesaloniki kaane ma, Xera Poli xetema feene ma a bata yi naxan fala a kedi singen kui: Maxodinna naxan lanxi Yesu fa feen ma. Na feen mon Tesaloniki denkeleya muxune yimaxama. Muxuna ndee a falama e ye a na laxon bata a li (2.2), nde tondima wale na waxati rajanna fe ra, a to yiso, e goronna yi lu se bonne xun ma (3.6-12). Nayi, Kitabun yireni ito seboxi nen alogo a xa xaxili jaxin ba muxune xunni naxan Tesaloniki denkeleya muxune toroma.

Xera Poli falan foloma Ala tantunna nan ma denkeleyaan nun xanuntenyana fe ra, Tesaloniki denkeleya muxune naxan yitaxi, a mon Ala maxandima alogo a xa e senbe so wanli e xilixi naxan ma (1.1-12). Na danguxina, a yi fa Kitabun yireni ito a fala xonna ma, naxan lanxi Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma binyeni. Na mi ligama fo muxu makabexina nde mini kenenni, "Muxu jaxina," naxan kelima Ala xili ma a murute Alaa Muxu Sugandixin xili ma (2.1-12). Naxuyaan waran senbena fe ra, a lan denkeleya muxune xa e senbe so e denkeleyani Yesu a fe Xibaru Fajini, e yi lu Ala maxande ye yo ye (2.13-3.5). Xera Poli xoloxin nan falan tima salantenne ma, a yi a yita e ra bonne walima kii naxan yi alogo e goronna nama lu muxe xun ma (3.6-15). A a falan napanma duban nun xontonna nan ma (3.16-18).

Kitabun yirena nde naxa, "Xa naxan mi waxi wali feni, hali na kanna fan nama donse don." (3.10) Na falan tima Kitabu xaranne nan xa a e xa a liga e yeren ma a denkeleyaan mi findixi salayaan na, fo wanla xa ken Ala e tixi naxanye ra lxo yo lxo.

¹ Poli nun Silasi nun Timote nan ito seboxi Tesaloniki denkeleya yamaan

ma naxanye bata findi en Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen na.

² Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

Kitina fe Marigin fa waxatini

³ Ngaxakedenne, a lan nen nxu xa barikan bira Ala xa e fe ra waxatin birin. Na nan daxa amasoto e birin ma denkeleyaan gboma ayi kati, e nun e xanuntenyaan fan e bode xa.

⁴ Nanara, nxu yetena e matoxoma Alaa denkeleya yamane tagi e tunnafanna nun e denkeleyana fe ra hali e to toroxi besenxonyani.

⁵ Na feene a yitama nen a Alaa kiti sa kiin tinxin naxan a ligama e xa yate muxu kamalixine ra naxanye soma Alaa Mangayani, e jaxankatani naxan ma fe ra.

⁶ Ala to tinxin, naxanye e jaxankatama, a ne saren fima jaxankatan na nen,

⁷ e tan naxanye jaxankataxi, a yi matabun fi e ma e nun nxu fan. Na ligama nen Marigi Yesu na makenen waxatin naxan yi, keli kore e nun a maleka senbemane

⁸ tee degge gbeeni. A yi Ala kolontarene saran e fe jaxine ra naxanye mi Marigin Yesu a fe Xibaru Fajin falan suxi.

⁹ Ne jaxankatama habadan halagin nan na, e ba Marigin yetagi e nun a binye magaxuxina.

¹⁰ Na ligama nen a na fa laxon naxan yi e tagi, a yama sarijanxin birin yi a binya, e yi kabε a ma naxanye birin denkeleyaxi. E fan taranma nen ne ye amasoto nxu seren naxan ba e xa, e la nen na ra.

¹¹ Na kui, nxu Ala maxandima e xa waxatin birin, alogo, a bata e xili feen naxan ma, e xa kamali, e yi lan na ma. Nxu mon a xandima alogo, e bata fe fajin naxan birin jenige, e nun e na wanla naxan ke e denkeleyani, Ala xa na birin nakamali a senben xon ma.

¹² Nxu na maxandin tima alogo en Marigi Yesu xinla xa binya e xon, e fan yi binyen soto a tan yi, en ma Ala nun

Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna barakani.

2

Fe naxi rabana fe

¹ Ngaxakedenne, en faan Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fa feen nan ma iki e nun en malan fena a fema. Nxu ε mafanma,

² xa ε nabiya falana ndee fe mε hanma xibaruna hanma kεdina naxan a falama Marigin fa lɔxɔn bata a li, ε xaxinla nama mafura yifuyε, ε bɔɔn yi mini, hali e naxa a fataxi nxu tan nan na.

³ E nama tin muxu yo xa ε mayenden kii yo yi, amasɔtɔ na lɔxɔn mi a liyε fɔ na murutε dɔnxena a li singen, Xεmε Sariyataren yi makεnεn, halagin nagidixi naxan ma.

⁴ Muxune seen naxanye birin yatεxi “alane” ra, e yi e batu, a a yetε yitema nεn, a yi keli ne xili ma. Na kui, a dɔxɔma nεn Ala Batu Banxini, a yi a yetε findi ala ra.*

⁵ N yi ε fema waxatin naxan yi, n yi naxan falama ε xa, ε mi ε yengi dɔxi ne xɔn ba?

⁶ Anu, iki ε a kolon ki fajni, naxan na xεmεn makankanxi, alogo a nama mini han a waxatin yi a li.

⁷ Amasɔtɔ iki, sariyatareyaan bata wali fɔlɔ wundoni. A luma na kii nin han naxan a makankanxi, na yi ba na singen.

⁸ Na waxatini, Xεmε Sariyataren makεnεnma nεn, Marigi Yesu naxan halagima a dε foyen na, a yi a njan a fa feen nɔrɔn na.

⁹ Xεmε Sariyataren fama Setana sɛnbɛn barakan nin e nun wule kabanako feene nun wule taxamassenne nun wule fe magaxuxin sifan birin,

¹⁰ e nun tinxintareyaan sifan birin naxanye halagi muxune mayendenma, amasɔtɔ e mi tinxi nɔndin nasuxε, a yi rafan e ma, e kisi.

¹¹ Nanara, Ala tantanna sɛnbɛn nafama nεn, naxan a ligε e la wulen na.

¹² Na birin ligama nεn alogo naxanye mi dɛnkεleyaxi nɔndin ma, tinxintareyaan nafanxi naxanye ma, ne xa makiti.

E sugandixi ε kisi feen nan ma

¹³ Koni ngaxakedenne, Marigin xanuntenne, fɔ nxu xa barikan bira Ala xa ε fe ra waxatin birin, amasɔtɔ xabu a fɔlɔni Ala ε sugandixi ε kisi feen na nεn a Nii Sarijanxin xɔn naxan ε rasarijanma e nun dɛnkεleyaan xɔn nɔndin ma.

¹⁴ A mɔn ε xilixi na nan ma Yesu a fe Xibaru Fajin barakani, nxu naxan nalixi ε ma, alogo ε xa binyen sɔtɔ naxan kelima en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

¹⁵ Nayi, ngaxakedenne, nxu xaranna naxanye radanguxi ε ma, a na findi kawandi xuiin na hanma sɛbɛnla, ε ne suxu, ε lu e yi ken!

¹⁶ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yetεen nun en Fafe Ala naxan en xanuxi, a habadan bɔɔn xunbenla nun yigi fajin fi en ma a hinanni,

¹⁷ na Ala xa ε ralimaniya ε bɔɔnɛni, a ε sɛnbɛ so wali fajin nun fala fajini.

3

E Ala maxandi nxu xa

¹ Dɔnxεn na, nxu ngaxakedenne, ε Ala maxandi nxu xa alogo Marigina falan xa xuya ayi, a yi binya alo a ε konni kii naxan yi,

² alogo nxu xa xunba muxu kobine nun muxu naxine ma, bayo e birin mi dɛnkεleyaxi.

³ Koni Marigin tinxin, a ε sɛnbɛn soma nεn, a yi ε ratanga Fe Naxin Kanna ma.

⁴ Nxu laxi ε ra Marigini, fa fala nxu ε yamarixi naxan na, ε na ligama iki, ε mɔn luma nεn a ligε.

⁵ Marigin xa ε bɔɔnɛn ti Alaa xanuntenyaan nun a Muxu Sugandixina tunnafanna ra.

Wanla tɔnɔna

⁶ Ngaxakedenne, nxu ε yamarima Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu

* 2:4: A mato Daniyel 11.36 nun Esekiyel 28.2 kui.

Sugandixina, ε makuya ε ngaxakedenne birin na naxanye bata e yete lu salayani, e mi sigan tima xaranne xən ε naxanye sətəxi nxu yii.

⁷ Ε yetena a kolon a lan ε xa nxu raliga kii naxan yi. Amasətə nxu mi yi salayaan xan yi ε konni.

⁸ Nxu mi muxu yo a donse don nxu mi a saren fi, koni nxu tin nən tərən nun xadanna ma, nxu wali kəeen nun yanyin na, alogo nxu goronna nama lu ndenden xun ma.

⁹ Na mi na ra fa fala nxu mi nəe na sətε ε yii, koni alogo ε xa misaala tongo nxu ma.

¹⁰ Amasətə, nxu yi ε fema waxatin naxan yi, nxu ε yamari nən fa fala naxan yo mi tinjε wale, na nama a dεge.

¹¹ Anu, nxu bata a mε a muxuna ndee ε ye, salantenne nan ne ra, e mi walima fə e to fe yibasanni.

¹² Nxu bata na muxune yamari, nxu yi e ralimaniya Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, a e xa e raxara, e wali alogo e xa e balon sətə.

¹³ Ε tan, ngaxakedenne, ε nama tagan fe fajin nabe.

¹⁴ Xa muxuna nde mi tin falani itoe suxe nxu naxanye seβexi, ε na kanna rakərəsi, fefe nama lu ε tan nun na kanna tagi, alogo a xa yagi.

¹⁵ Koni ε nama a yatε ε yaxun na, koni ε a rakolon alo ε ngaxakedenna.

Xəntən xuine

¹⁶ Ala xa Marigin bəjε xunbenla kanna xa bəjε xunbenla fi ε ma waxatin birin nun kiin birin yi. Marigin yi lu ε birin xən.

¹⁷ N tan Pəli yeteen nan xəntən xuini itoe seβexi. N ma taxamasenna nan ito ra n ma kədine birin yi, n yii funfun ni ito ra.

¹⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε birin xən.

Kedi Singen Timote Ma Poli Alaa Falan Kedi Singen Timote Ma

Yahudiyān nan yi Timote nga ra, a findi nen denkeleya muxun na, Gireki kaan nan yi a fafe ra. Poli Timote kolon a xerayaan sigatiin firinden nin, a to Lisitire taan li, Asi yamana fonni denaxan xili iki a Turiki (Xerane 16.1-3). Folo na loxon ma, Timote yi findi Xera Poli foxarabira kendēn na. A tan nan yi biraxi a foxo ra a xerayaan sigatiin wuyaxi yi. Na nan yi a ra, Poli yi Timote rasigama taane yi fena nde ra sanja ma wuyaxi a xa sa yamaan mali denkeleyani. Nana, sanja ma wuyaxi a xinla toma Xerane Kewanle Kitabun yiren kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Xerane 17.14-15, 18.5, 19.22. A xinla mon toma Poli a kitabune kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Karenti Singen 4.17 nun 16.10-11 e nun Filipi Kaane 2.19-24 nun Tesaloniki Singen 3.2-6 e nun gbeteeye fan na. Kedi firinna naxanye sebexi Timote ma e nun naxanye sebe Tito ma, muxune e xili bama fa fala: “Yeratine Kitabu Yirene” amasoto e kiraan nan yitama denkeleya yamaan yeratine ra.

Kedi singen naxan sebe Timote ma, na fe dexo saxan kende nan yitama: A singena a denkeleya yamaan nakolonma lan wule dinane ma naxanye Yahudiyane dinan nun suxure feene xaxinle basanma. Na wule dinane yi muxune xaranma nen a dunuja yi seene birin jaxu. E mon naxa a muxun kisin sotoma wundo kolonna nan xon ma, naxan namaraxi e xarandii dando xa. E mon tonne dextoma futu xidin na e nun donsena ndee. Kitabun yireni ito mon yamarine fima lan Ala Batun malanne ma, e nun denkeleya yamaan yeba kiin nun a kuntigine kewanle fe. Donexen na a maxadi xuine nan tima Timote xa lan a wanla kii ma, a mon yi a yengi dexo denkeleya muxune xon, alogo a xa “findi Alaa Muxu Sugandixina walike

fajin na.” (4.6)

¹ N tan Poli, Yesu, Alaa Muxu Sugandixina xeraan nan ito sebexi, fata en nakisimana Alaa yamarin na, e nun Yesu, Alaa Muxu Sugandixina, en yigina.

² N na a sebema Timote ma, n ma diin yetena denkeleyani.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun boje xunbenla fi i ma.

Wule dinane fe

³ N yi i mafanma kii naxan yi, n kelimatona siga Masedoniya yamanani, n mon waxi a xon, i xa lu Efesi taani alogo i xa men kaana ndee yamari e nama fa xaran gbeteeye ti yamaan xa.

⁴ A e xa ba kankanje taline ma, e nun e benbane xinle fesefesen naxan mi janma. Na fe matandine nan nakelima. E mi Alaa wanla kema denkeleyani.

⁵ N yamarini ito fi nen alogo xanuntenyaan xa gbo ayi naxan kelima boje sarijanxin nun nii fajin nun denkeleya kendeni.

⁶ Muxuna ndee bata masara, kiraan yi lo ayi e ma e bira fala fuune foxo ra.

⁷ E waxi a xon ma, e xa findi sariya karamoxone ra, koni e naxan falama, e a rali e sobeen yeteen na, e mi na kolon mumel!

⁸ En na a kolon fa fala sariyan fan, xa a rawalima a sariya kiin ma.

⁹ En mon a kolon fa fala sariyan mi saxi tinxin muxune xan ma fe ra, koni sariya kalane nun muxu murutexine nun Ala kolontarene nun yulubi kanne nun sarijantarene nun dina suxutarene nun fafa faxane nun nga faxane nun faxes tiine

¹⁰ e nun yanga suxune nun xemēn naxanye kafuma xemene xon e nun konyi matine nun wule falane nun wule sere baane e nun feen naxanye birin xaran kendēn matandima.

¹¹ Xaranni ito lanxi Ala barakan kanna falan Xibaru Fajin noron nan ma, a naxan taxu n na.

Poli a barika birana

¹² N barikan birama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa naxan n senbe soxi amasoto a bata n yate tinxin muxun na, a yi n tongo a walikεen na.

¹³ Hali n to bata yi a rayelefu, n yi a naxankata, n yi a rafeya. Koni a bata kininkinin n ma amasoto n ne ligaxi kolontareyaan nun denkeleyatareyaan nin.

¹⁴ En Marigin yi a hinan gbeen nagodo n ma han a yi denkeleyaan nun xanuntenyaan fi n ma, naxan keli xi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁵ Nondin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na, fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxi dunuja yi yulubi kanne nan nakisi fe ra. N tan naxu dangu e birin na.

¹⁶ Koni a yi kininkinin n ma, alogo Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa a dija gbeen yita n tan yulubi kan naxin xon, a findi misaala ra denkeleya muxune xa, naxanye habadan nii rakisinsotoma.

¹⁷ Nba, habadan mangana, niin kanna nun totarena, Ala keden peena, gboon nun binyen xa fi na ma habadan han habadan! Amina.

¹⁸ N ma diin Timote, n bata na yamarin fi i ma, naxan fataxi nabiyafa falane ra naxanye fala lan i ya fe ma, alogo i xa na suxu, i yi no yenge fajin soε.

¹⁹ I xa lu denkeleyaan nun nii fajiyani. Muxuna ndee bata ne rabejin, e denkeleyaan yi jan alo kunkin na godo igen bun.

²⁰ Humeneyo nun Alesandire na muxune ye. N bata ne lu Setana xa,* alogo e xa xaran fa fala e nama Ala rayelefu.

2

Tagi yitonna ε nun Ala tagi

¹ N na ε mafanma fe singen naxan ma, ε Ala mafan, ε yi a maxandi, ε Ala maxandi muxune xa, ε barikan bira a xa muxun birin ma fe ra,

² mangane nun yeratine birin, alogo en ma dunuja yi gidin xa findi boje xunbenla nun xaxili saan na en xa, Ala kolonna nun binyeni.

³ Fe fajin nan na ra naxan lan Ala yeε ra yi, en nakisimana,

⁴ naxan waxi a xon ma muxune birin xa kisi, e yi nondin kolon.

⁵ Bayo Ala keden peen na a ra, e nun tagi yiton keden peena Ala nun muxune tagi, naxan findixi adamadiin na Yesu Alaa Muxu Sugandixina,

⁶ naxan a yete fi muxune birin xunba seen na, naxan findi sere joxoyaan na a waxatini.

⁷ Nanara, n tan yeteen findixi xeraan nun kawandi baan na e nun karamaxon naxan siyane xaranma denkeleyaan nun nondin ma. N nondin nan falama, wulen mi naxan na.

⁸ Nanara, n waxi a xon ma muxune xa Ala maxandi yiren birin yi, e yi e yii saripanxine ti Ala xa. Xolon nun matandin yi ba e tagi.

Naxanle lan e xa naxan liga

⁹ Na kiini, naxanle xa e maxidi ki fajini xurun nun yete suturani. E nama e yete rayabu e xunna denbexin nun xemaan nun geme tofajine nun dugi sare xodexene ra.

¹⁰ Koni e xa rayabu e kewali fajine nan xon, alo a lan naxanle ma kii naxan yi naxanye a falama e Ala binyaxi.

¹¹ Naxanle xa xaran sabarin nun xuru kendeni.

¹² N mi tinje naxanla xa xaranna ti, a yi non soto xemen fari. A xa sabari.

¹³ Amasoto N Benba Adama nan singe daxi, na xanbi ra Nmahawa.

¹⁴ Setana mi n benba Adama xan nakunfa, fo a naxanla, a yi findi yulubiton na.

¹⁵ Koni Ala naxanle ratangama e dii barini, xa e lu denkeleyaan nun xanuntenyaan nun sarijanna nun xuruni.*

* **1:20:** Yanyina nde, na bunna neen fa fala a ne kedi nen keli denkeleya yamaan ye. * **2:15:** Yireni ito bunna mon noε finde ito nan na: Koni Nmahawa rakisima nen a to bata diine bari, xa e lu denkeleyaan nun xanuntenyaan nun sarijanna nun xuruni.

3

Denkeleya yamaan yeeratine fe

¹ Nɔndin nan falani ito ra: Xa mux-una nde waxi findi feni denkeleya yamaan xunmatoon na, a waxi wali fajin nan xɔn.

² Nayi, denkeleya yamaan xunmatoon xa findi sɔntaren na, ɲaxalan keden kanna, a xa findi yete suxun nun muxu xuruxin nun muxu suturaxin nun xɔɲe yisuxun nun xaran tiin na.

³ A nama findi dɔlɔ minna ra, hanma naxan bɔɲe mafura te, koni a xa findi muxu diɲaxin nun fe yitonna ra, a nama findi gbeti xɔnxonna ra.

⁴ A xa a yengi dɔxɔ a denbayaan xɔn ki fajni, a yi a diine suxu xurun nun binyen birin yi.

⁵ Bayo xa muxun mi fatan a yetena denbayaan suxe a fajin na, na a yengi dɔxɔma Alaa denkeleya yamaan xɔn ma di?

⁶ A nama findi muxu tubixi nenen na, alogo a nama a waso ayi, e nun Yinna Manga Setana yi yalagi na fe kedenna ra.

⁷ A mɔn xa findi xili fajni kanna ra denkeleyatarene tagi alogo muxune nama a mafala, a suxu Yinna Manga Setana luti ratixin na.

Denkeleya yamaan mali tiine

⁸ Muxun naxanye findima denkeleya yamaan mali tiine ra, ne fan lan na kiini. E xa findi muxu binyen na. E nama findi nafigine ra hanma dɔlɔ minne. E nama tɔnɔn fen mayifuni.

⁹ E xa denkeleyaan wundon namara e sɔndɔme fixeni.

¹⁰ Fɔ e keɲaan xa fɛsefese nɛn singen. Na xanbi ra, xa fe mi e ra, e nɔe finde nɛn denkeleya yamaan mali tiine ra.

¹¹ Mali ti ɲaxanle fan lan na kiini. E xa findi ɲaxalan binyaxine ra, e nama dari fala ɲaxine tiye, e xa e yete suxu, e tɔgɔndiya feen birin yi.

¹² Denkeleya yamaan mali tiine xa findi ɲaxalan keden kanne ra, e yi e yengi dɔxɔ e diine nun e tanden xɔn a fajin na.

¹³ Amasɔtɔ naxanye denkeleya yamaan malima ki fajni, ne nan

xunna kenla tiden sɔtɔma, e nun yigi gbeena denkeleyani Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁴ N keɲini ito sebeɲi i ma xaxili ragidin nin fa fala a mi fa buma n fa i konni.

¹⁵ Koni xa n bu, i mɔn a kolonɲe nɛn i lan i xa sigan ti kii naxan yi Alaa denbayani, naxan findixi habadan Ala denkeleya yamaan na, naxan findixi ɲɔndin senbetenna nun a beten saxin na.

¹⁶ Nɔndin naxan na, Ala kolonna wundo feen gbo, na ni i ra:

A bata makeɲen fati bendeni,
Alaa Nii Sariɲanxin yi a tinxinyaan mayita,

malekane yi a to,

a fe kawandin yi ba siyane tagi

muxune yi denkeleya a ma dunuɲa yi,
a yi rate binyeni.

4

Wule karamaxone fe

*Yoni Firinden 4.1-3 Kɔlɔsi 2.16-23
Timote Firinden 2.4-6*

¹ Alaa Nii Sariɲanxin bata a fala a fixen na, a muxuna ndee xetema nɛn denkeleyaan fɔxɔ ra waxati rajanne yi, e bira Setanaa ɲinan yanfantenne nun e xaranne fɔxɔ ra.

² E tinma nɛn e yi mayenden wulen kawandi baane filankafuyaan xɔn, naxanye sɔndɔme xɔdɔxɔ alo tee laruna.

³ Na muxu sifane tɔnna dɔxɔma futu xidi feen na nɛn e nun donseen sifana ndee, Ala naxanye da alogo denkeleya muxune xa e rasuxu barika birani, naxanye ɲɔndin kolon.

⁴ Amasɔtɔ Ala seen naxanye birin daxi, e birin fan. A mi lan muxu yo xa a me ne ra, xa e birin nasuxu barika birani.

⁵ Amasɔtɔ Alaa falan nun en ma Ala maxandin ne rasariɲanma nɛn.

Yesu a walike fajina fe

⁶ Xa i ngaxakedenne kawandi na feene ma, i findima nɛn Yesu Alaa Muxu Sugandixina walike fajin na, denkeleya falan nun xaran fajin yi findi i balon na i biraxi naxanye fɔxɔ ra.

⁷ Koni xετε dina suxutare falane nun naxalan fonne taline fɔxɔ ra, i yi i xaran Ala kolonna ma.

⁸ Fati maxɔdɔxɔn tɔnɔn na ndedi, koni Ala kolonna tɔnɔn gbo waxatin birin. Amasɔtɔ a iki nun habadan nii rakisin sɔtɔma nɛn.

⁹ Nɔndin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na:

¹⁰ En tɔrɔma, en yi en yixɔdɔxɔ, bayo en to bata en yigin sa habadan Ala yi, adamadiine birin nakisimana, a gbengbenna denkeleya muxune.

¹¹ I lan i xa yamaan yamari na feene nan ma, i yi e xaran ne ma.

¹² I nama tin muxu yo yi yo i ma i ya foningeyani, koni findi misali fajin na denkeleya muxune xa i fala ti kiin nun i fe raba kiini xanuntenyaan nun denkeleyaan nun sarijanni.

¹³ I lu Alaa falan xaranɲe muxune xa, i kawandin ba, i xaranna ti han n fa.

¹⁴ Ala i kixi kiseen naxan yi fata nabiya falana nde ra, denkeleya yamaan fonne to e yiine sa i xunni, i nama i tunnaɔlɔ na bun ma.*

¹⁵ I yengi dɔxɔ feni itoe xɔn, i lu e fari alogo birin xa i sigati kiin to.

¹⁶ I yete rakɔrɔsi, e nun i ya xaranna. I tunnafan feni itoe yi amasɔtɔ xa i na liga, i kisin sɔtɔma nɛn i yeteen xa e nun naxanye na e tuli mati i ra.

5

Denkeleya muxune masuxu kiina

¹ I nama xεme fonna maxadi a xɔdɔxɔn na, koni a ralimaniya alo i baba na a ra, e nun banxulanne fan alo i xunyene nan e ra.

² E nun naxalan fonne fan alo i nga. E nun sungutunne fan alo i xunyene sarijanna birin yi.

³ I xa kaɲa gilene binya a gbengbenna naxanye luma kedenyani.

⁴ Koni xa diine hanma mamandenne kaɲa gilɛn naxanye yii, fɔ ne xa e Ala kolonna yita na kaɲa gilene nan singe ra, e yi e nɔxɔ lu e xɔn, e yi e fonne saran e wali fajni fonne ra, bayo na nan nafan Ala ma.

⁵ Kaɲa gilɛn naxan keden a ra, a yigin saxi Ala yi, na luma Ala maxandɛ nɛn kɔɛɛn nun yanyin na.

⁶ Koni kaɲa gilɛn naxan biraxi a yete rafan feene fɔxɔ ra, hali a to a nii ra, a faxaxin na a ra.

⁷ I xa e yamari na ra alogo e xa findi sɔntarene ra.

⁸ Xa muxun mi a kon kaane mali katarabi a denbayaan ma, na bata a mɛ denkeleyaan na. Na kanna naxu denkeleyataren xa.

⁹ Kaɲa gilɛn naxan xinla lan a seɓe denkeleya yamaan kaɲa gilene xinle ye fɔ naxan bata nɛɛ tonge senninna sɔtɔ, e nun naxan yi dɔxi xεme kedenna xɔn

¹⁰ naxan kolonxi a wali fajine xɔn dii xuru feen kui hanma xɔɲe yigiyana a konni hanma yama sarijanxin sanne maxa fena* hanma tɔrɔ muxune mali fena hanma bira fena wali fajin birin fɔxɔ ra.

¹¹ Koni kaɲa gilɛn naxanye munma fori i nama ne xinle seɓe bayo e waxɔn feene nɔe e raxete nɛn Alaa Muxu Sugandixin fɔxɔ ra, futu xɔnla yi e suxu.

¹² Nayi, e finde yulubi tongon na nɛn bayo e bata e layiri tongoxi singen kala.

¹³ Na mɔn xanbi ra, bayo wali mi e ma, e luma nɛn sigɛ banxine dɛ ra. E nafigiyaan sa walitareyaan fari, e lu muxune mafalɛ, e feen fala naxanye mi daxa.

¹⁴ Nanara, a xɔli n ma kaɲa gilɛ sungutunne mɔn xa dɔxɔ xεme taa yi, e diine bari, e yi e yengi dɔxɔ e denbayaan xɔn, alogo e nama fɛrɛ yo fi en yaxun ma a fala naxin ti.

¹⁵ Amasɔtɔ kaɲa gilɛna ndee bata kiraan fata, e bira Setana fɔxɔ ra.

¹⁶ Koni xa kaɲa gilɛna ndee denkeleya naxanla nde a denbayani, a xa ne goronna tongo. E nama findi denkeleya yamaan goronna ra, alogo denkeleya yamaan xa nɔ kaɲa gilene maliye naxanye luxi kedenyani.

¹⁷ Denkeleya yamaan fonna naxanye tixi yamaan yeɛ ra ki fajni, ne

* **4:14:** E e **yiine sa a xunni** Ala maxandini alogo e xa a ti wanla nde ra. * **5:10:** Mɛn kaane xɔɲe yisuxu kiina nde nan ito ra.

lan e xa xunna kenla dɔxɔde firin nan sɔtɔ, a gbengbenna naxanye kawandin bama, e nun naxanye xaranna tima.

¹⁸ Amasɔtɔ Kitabun naxa, “I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a dɛɛn xidi.” A mɔn naxa, “Walikɛɛn lan nɛn a yi a saranna sɔtɔ.”†

¹⁹ Xa muxune dɛnkɛɛya yamaan fonna nde tɔjɛgɛma, i nama i tuli mati fɔ xa sereya firin hanma saxan bata mini a ma.

²⁰ Naxanye bata yulubin liga, ne sɔnna xa fala birin yɛtagi, alogo bonne fan xa gaxu.

²¹ N bata i yamari Ala nun Yesu a Muxu Sugandixin nun maleka sugandixine yɛtagi, a i xa kawandini itoe suxu. I nama muxu yo rafisa e bode xa i kɛwanle yi.

²² I nama kɛjɛn i yiin sɛ muxune xunna ma Ala maxandini e ti feen na Alaa wanla ra, i yi i yɛtɛ findi yulubi tongo fɛrɛn na muxune xa. Lu i ya sarijanni.

²³ I nama lu igen gbansanna minjɛ, koni i xa manpana ndedi basan a ra alogo i kuiin xa bɔrɔxɔ, bayo i furama waxatin birin.

²⁴ Muxuna ndee yulubine makɛnɛnma nɛn benun e xa kiti yiren li. Ndee gbeene kolonma e xanbi nɛn.

²⁵ A na kii nin, wali fajine makɛnɛnma nɛn hali naxanye mi ligaxi kɛnɛnna ma, ne mi nɔɛ luxunjɛ.

6

Sariyana dɛnkɛɛya muxune xa

¹ Dɛnkɛɛya muxun naxanye konyiyaan bun ma, ne lan e xa e kanne binya kiin birin yi alogo Ala xinla nama rayelefu e nun nxɔ xaranna.

² Konyin naxanye kariye findixi dɛnkɛɛya muxune ra, na konyine nama e kanne rayelefu e to findixi dɛnkɛɛya muxune ra. Koni fɔ e xa wali nɛn e xa dangu bonne ra bayo dɛnkɛɛya muxune nan e wanla tɔnɔn sɔtɔma, e xanuntenne.

Wule dinane nun nafulu xɔnxɔnne

I xa muxune xaran feni itoe ma, i yi e ralimaniya.

³ Xa muxu yo xaran gbɛtɛ tima, a mi bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fala kɛndɛne fɔxɔ ra, e nun Ala kolonna xaranna,

⁴ na kanna rafexi wason nan na, a mi sese kolon. Fe matandine rafan a ma jaxi ra e nun sɔnxɔ sɔnxɔne falane bunne ma. Na nan fama milɛn nun lantareyaan nun marayelefun nun sike jaxine ra,

⁵ e nun yɛngɛ jantarene muxu xaxili yifuxine tagi, jɔndin mi naxanye yi, naxanye yengi a ma fa fala a Ala kolonna findixi nafulu sɔtɔ fɛrɛn nan na.

⁶ Anu, tɔnɔ gbeen nan Ala kolonna ra, xa en na en wasa so en yii seene yi.

⁷ Amasɔtɔ en mi faxi sese ra en yii dunujani ito yi, en mɔn mi sigan sese ra en yii.

⁸ Nayi, xa donseen nun dugina en yii, en na en wasa so ne yi.

⁹ Koni naxanye waxi findi feni nafulu kanne ra, ne birama nɛn tantan feene yi, e suxu luti ratixin na e nun kunfa xaxilitare jaxi wuyaxin naxanye muxune rasinma halagin nun bɔnɔni.

¹⁰ Amasɔtɔ gbeti xɔnxɔnna nan fe jaxine birin binla ra. Nde bata mila gbetin xɔn, e masiga dɛnkɛɛyaan na, e kɔntɔfili fe wuyaxi ti e yɛtɛ ma.

¹¹ Koni i tan Alaa muxuna, i gi na feene ma. I tinxinna nun Ala kolonna nun dɛnkɛɛyaan nun xanuntenyaan nun tunnafanna nun limaniyaan fen.

¹² I dɛnkɛɛyaan geren fajin so. I habadan nii rakisın suxu, i xilixi naxan ma, i i tixi sereya fajin naxan na sere wuyaxi yɛtagi.

¹³ N na i yamarima Ala yɛtagi naxan niin fima niimaseen birin ma, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin yɛtagi naxan sere fajin ba Pɔnsi Pilati yɛtagi,

¹⁴ i xa yamarini ito suxu sɔntareyaan nun fetareyani, han en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi mini kɛnɛnna waxatin naxan yi.

† 5:18: A mato Sariyane 25.4 nun Kɔrɛnti Singen 9.9 nun Matiyu 10.10 kui.

¹⁵ Na rabama a waxatin nin Ala
naxan saxi,
Ala Barakan Kanna,
Kuntigi Keden Pena,
Mangane Mangana,
Marigine Marigina.

¹⁶ Niin Kan Keden Pena
naxan konna kenɛn gbeeni
muxe mi e masoɛ kenenna naxan na,
muxe munma naxan to,
a mɔn mi nɔɛ toɛ.
Binyen nun senben xa fi a ma
habadan! Amina.

¹⁷ Yamarini ito fi waxatini ito na-
fulu kanne ma, a e nama waso ayi, a
e mɔn nama e yigi sa nafunli naxan
ɲanma, koni e xa a sa Ala yi naxan en
kima seen birin yi fonisireyani alogo
en xa lu sewani.

¹⁸ E xa fe fajin naba, e kewali fajine
yi findi e nafunla ra, e bodene ki fon-
isireyani.

¹⁹ Na kiini, e nafulu kendɛn nama-
rama nɛn e yetɛ xa yɛɛn na, e nii rakisi
yɛtɛɛn sɔtɔ.

²⁰ Timote, seen naxan taxuxi i ra,
na kantan ki fajni. Fala fuune nun
dina suxutare falane, i ne lu na, e
nun wulen naxan yatɛxi fe kolonna
ra naxan en matandima.

²¹ Ndee bata tubi na ma, e masiga
denkɛleyaan na.

Alaa hinanna xa lu ɛ xɔn.

Kedi Firindena Timote Ma Poli Alaa Falan Kedi Firinden Timote Ma

Kedi firinden naxan sebe Timote ma, na sebe Romi taan nin (1.17). Poli suxu nen a sa kasoon na kii xodexeni (2.9) a yi lu a danna (4.10,16), a yi kawandi falani itoe sebe a foxarabira kenden ma xanuntenyani (1.2).

Xerana a falan foloma Ala tantunna nan ma lan Timote a xanuntenyaan nun a denkeleyaan ma. Hali toro gbeen nun matandin to xun tixi Yesu a fe Xibaru Fajin nali muxune ma, a Timote yamarima a xa a senbe so, a yi yengen so wekileni "alo Alaa Muxu Sugandixina sofa tinxinxina" (1.3 han 2.13). A a rakolonma a a xa a liga a yeren ma muxune fe yi naxanye fala fuune tima a findi matandin na e nun sonxo sonxon naxanye ton mi na, naxanye denkeleyaan makuyama muxune ra. A yi a fala a xa, a a xa lu alo a tan yetena, a yi lu tinxinni alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, Timote naxan xaranxi xabu a banxulan jore waxatini (2.14 han 4.5). A kedin najanna ra, xerana a yetena mantorone nan ma fe falama, a yi Ala tantun naxan yi a malima (4.6 han 22).

Xera Poli gerenna so nen Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni han a simayaan najanna (4.7). Kitabun xaran muxune fan lan nen, e yi na gerenna so, denkeleyaan nun dijan nun xanuntenyaan nun senbe soni, hali e mi gaxu Setana yee ra.

¹ N tan Poli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xon ma alogo Ala en tuli saxi nii rakis naxan na Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n xa na rali, n tan nan ito sebexi,

² n yi a rasiga n nafan dii xemmen Timote ma.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun

kininkininna nun boje xunbenla fi i ma.

Barika biran nun kawandina

³ N walima Ala naxan xa boje rafixeni alo n benbane a liga kii naxan yi, n barikan birama na xa, n nema a maxande i xa kosen nun yanyin na waxatin birin.

⁴ Amasoto, n nan n miri i ya wugan ma, a xonla n suxuma nen n xa i to alogo n xa lugo sewan na.*

⁵ N xaxili mon i ya denkeleya kenden xon, naxan yi i mame Lowisi nun i nga Ewunise yi. N laxi a ra, fa fala a i fan yi.

⁶ Nanara, n na a rabirama i ma, Ala kiseen naxan fixi i ma, i xa na rawali i sebeen na, i naxan sotaxi n na n yiin sa i xunni waxatin naxan yi Ala maxandini.

⁷ Amasoto Ala mi Nii gaxuxin xan fixi en ma koni a Nii Sarijanxina naxan senben nun xanuntenyaan nun son fajin fima en ma.

⁸ Nba, i nama yagi sereyaan be en Marigin xa, hanma i yagi n tan ma fe ra hali n to kasoon na a fe ra. Koni en firinna xa tin toro yaan ma en bode xon lan Yesu a fe Xibaru Fajina fe ma Ala senben barakani.

⁹ A tan nan en nakisixi, a yi en xili a en xa sarijan. En kewanle fe mi a ra de, koni a yetena fe ragidixina, e nun a hinanna, a naxan fi en ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani benun dunuja xa da.

¹⁰ Koni iki a bata a yita en na en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin minin xon ma kenenni, naxan faxan senben naxi, a yi nii rakis naxan nun faxatareyaan makenen Yesu a fe Xibaru Fajin xon ma.

¹¹ Ala bata n findi kawandi baan nun xeraan nun karamaxon na Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra.

¹² Nanara, n toroma feni itoe ra, koni n mi yagixi e fe ra amasoto n denkeleyaxi naxan ma, n na kolon. N laxi a ra, a nae n gbeen namare nen han na loxoni.

* **1:4:** Timote **wuga** nen Poli keli Efesi taani waxatin naxan yi. A mato Timote Singen 1.3 kui.

¹³ I fala kenden naxanye mexi n yii, ne ramara misaala ra xanun-tenyaan nun denkeleyani Alaa Muxu Sugandixin Yesu xon.

¹⁴ Se fajin naxanye taxuxi i ra, ne mara Alaa Nii Sarijanxin senben barakani naxan en yi.

¹⁵ I a kolon fa fala naxanye birin Asi yamanani, ne bata n nabepin, hali Figelo nun Heremogene.

¹⁶ Ala xa Marigin kininkinin Onesiforo a denbayaan ma amasoto a n nii yifan nen n ma sanja ma wuyaxi. A mi yagi n ma fe ra hali n to kasoon na.

¹⁷ A Romi taan li waxatin naxan yi, a yi a tunnafan n fenje han a yi n to.

¹⁸ Ala xa Marigin kininkinin a ma na Loxoni. A feen naxanye liga n xa Efesi taani, i ne kolon yati!

2

Yesu a walike fajine

¹ Nba, i tan n ma diina, i senbe so na hinanni naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

² I feen naxanye mexi, n naxanye rali sereya wuyaxi yee xori, ne taxu lannaya muxune ra, naxanye fan nae muxu gbeteye xaranje.

³ En na en wekile toroni en bode xon ma bayo en luxi nen alo Yesu Alaa Muxu Sugandixina sofa fajine.

⁴ Muxun naxan sofa wanli, na mi basanje dununa fe gbete ra xa a waxi a kuntigin kenfeneni.

⁵ Muxun naxan fan a gima xatajoxoyani, xa na mi a yixodoxo a gideni giin sariyani, a mi naon tiye mumu.

⁶ Xee biin naxan wali xodexen kema, na singe xa a gbee xee ma seen soto.

⁷ N naxan falama i xa, i miri na ma, amasoto Marigin famun fima nen i ma ne birin yi.

⁸ I xaxili lu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xon ma naxan kelixi Dawuda bomsanni, naxan keli sayani, alo n na a ralima kii naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajini,

⁹ n toroma naxan ma fe ra han n xidi alo fe jaxi rabana. Koni Alaa falan tan mi xide mumu.

¹⁰ Nanara, n dijaxi torone birin bun ma yama sugandixina fe ra, alogo e fan xa kisin soto naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini, e yi lu habadan binyeni.

¹¹ Nondin nan falani ito ra: Xa en nun a tan bata faxes en bode xon,

en nun a tan nii rakisin soto ma nen.

¹² Xa en na en tunnafan, en nun a tan luma nen mangayani.

Xa en na en me a ra, a fan a mema nen en na.

¹³ Xa en mi tinxinje ayi,

a tan tinxinma nen ayi, amasoto a mi nae a me a yete ra.

¹⁴ Na feene rabira muxune ma, i yi e yamari Ala yetagi, a e xa e yete ratanga matandine ma lan falane bunne ma, matandin naxanye tonoyomi na. A e rame muxune nan halagima tun!

¹⁵ I kata, i yi i yete yita Ala ra walike kenden na, naxan wali xonne mi mayagi, naxan Alaa jondi falan nalima a kiini.

¹⁶ Xete dina suxutare fala fuune foxo ra, amasoto naxanye e falama, ne luma e masige Ala kolonna ra nen tun.

¹⁷ E falan luxi nen alo furen naxan de gboma ayi fatin ma. Humeneyo nun Fileto na muxune nan ye,

¹⁸ naxanye bata e masiga nondin na. E naxa, a muxune rakelima sayani waxatin naxan yi, na bata dangu. E muxuna ndee denkeleyaan kala.

¹⁹ Anu, Alaa banxin beten saxi sandoxo kenden naxan fari, na dxi ken, falani itoe kerendenxi a ma, a naxa, "Marigin gbeen muxun naxanye ra, a ne kolon. Xa naxan yo Marigin xinla falama, na xa a xun xanbi so tinxintareyani."*

²⁰ Waliseen sifa wuyaxi nan banxi gbeeni, gbeti dixin nun xema dixin na koni a wudi dixin nun a bende ganxin fan na. Ndee rawalima binya

* 2:19: Yatene 16.5

feene yi, ndee rawalima binyatare feene yi.

²¹ Xa muxu yo a yete rasarijan na binyatareya feene ma, a luma nen alo walise binyaxina. A to sarijan, a kannan nae a rawale wali fajin birin yi.

²² I gi foningeyaan waxatin kunfa feene ma. E nun naxanye Marigin batuma boje fixen na, e bira tinxinyaan nun denkeleyaan nun xanuntenyaan nun boje xunbenla nan foxo ra e bode xon.

²³ I me xaxilitareyaan nun daxuya fe matandine ra, i yi a kolon fa fala a ne fama yengen nan na.

²⁴ Anu, Marigina walikenen mi lan a yengen so. Koni a lan nen a fan birin na, a findi karamoxo fajin nun muxu dijaxin na.

²⁵ A lan nen a xa fe matandine matinxin limaniyani alogo Ala xa a liga e yi e kewanle maxete, e yi jondin kolon.

²⁶ E yi xaxili soto, e e yete ba Yinna Manga Setanaa luti ratixine ra, e suxi naxanye ra alogo e xa lu a sagoni.

3

Dunya rajanna fe

¹ A kolon fa fala a waxati donxene xodoxoma ayi nen.

² Amasoto muxune findima nen wasodene nun gbeti xonxonne nun yete matoxone nun yandadene nun konbi tiine ra. E murute e soto muxune ma, e findi wali fajin kolontarene nun dina kolontarene ra,

³ e nun hinantarene nun kininkintarene nun muxu xili kalane nun yete suxutarene nun muxu yee xodexene nun fe fajin rabane yaxune

⁴ e nun yanfantenne nun kunfadene nun yete yigboon naxanye waxon feene rafan e ma dangu Ala ra.

⁵ E e yete findi Ala kolonne ra, koni e e mema nen a senben na. I makuya na muxune ra.

⁶ Ndee e ye, ne e yete rasoma nen banxine kui muxu rakunfa feen na, jaxanla naxanye senbe mi gbo dinani, e yi ne masoto yulubin goron

binyen naxanye xun ma naxanye mabandunxi kunfan sifan birin xon.

⁷ Na jaxanle katama nen e xa xaran, koni e mi jondin kolonje mumε!

⁸ Na xemene luxi nen alo Yannesinun Yanberesi naxanye Musa matandi.* Xemeni itoe fan jondin matandima na kii nin. E xaxinli fuxi, e denkeleyaan bata findi bonon na.

⁹ Koni ne mi sigε yeen na mumε amasoto muxun birin e xaxilitareyaan kolonma nen, alo Yannesinun Yanberesi liga kii naxan yi.

Kawandi donxene

¹⁰ Koni i tan bata n ma xaranna kolon, e nun n kewanle nun n jenenigen nun n ma denkeleyaan nun n ma dijan nun n ma xanuntenyaan nun n ma tunnafanna

¹¹ e nun n ma besenxonyaan nun n ma toroyana. Toron sifan mundun na, n mi naxan toxi Antiyoki nun Ikoniyon nun Lisitire taane yi? Besenxonyaan sifan mundun na n mi naxan to? Koni Marigin yi n xunba ne birin yi.

¹² Naxanye birin waxi a xon ma, e xa sigan ti Ala kolonni Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, ne besenxonyama nen.

¹³ Koni muxu jaxine nun naxanye e yete findima dina muxune ra, ne yanfanma jaxuya nin tun, e bonne mayenden, e fan yi mayenden.

¹⁴ Koni i tan, i xaranxi feen naxan ma, i denkeleyaxi naxan ma yati, lu na yi amasoto i i karamoxone kolon.

¹⁵ Xabu i dii jore waxatini, i Kitabu Sarijanxin yire sebexine kolon naxan nae xaxinla fiye i ma lan kisi feen ma denkeleyaan xon Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁶ Amasoto Kitabun sebenla birin fataxi Ala nan na. A fan xaran ti seen nun tantanna yabi seen nun fe matinxin seen nun muxu xuru seen na tinxinna ma

¹⁷ alogo Alaa muxun xa kamali, waliseen yi lu a yii wali fajin birin ke xinla ma.

* **3:8:** Yahudiyane namunne xaranna kui, woyimenen naxanye Musa matandi Misiran yamanani, ne yi xili na kiini. A mato Xoroyaan 7.11 nun 7.22 kui.

4

¹ N na i yamarima Ala yetagi e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxan faxa muxune nun muxu niiramane birin makitima, naxan makenenma a mangayani.

² Alaa falana fe kawandin ba, xa a fala waxatin fan, xa a mi fan, i wekile. I muxune sonna fala, i e maxadi, i e ralimaniya, i yi e xaran dijan birin yi.

³ Amasoto waxatin fama nen, muxune mi tinma xaran kendon ma. E birama e yete waxon feene nan foxo ra, e lu karamoxone malanje e yete xa, naxanye e xaranma e tunla rafan feene ma.

⁴ E yi e tunla ba nondi falane ra, e yi e tuli mati taline ra.

⁵ Koni i tan, i xa i yete suxu feen birin yi, i tunnafan torone bun ma, i Yesu a fe Xibaru Fajin nali, i yi i ya wanla birin nakamali.

⁶ Amasoto, n tan bata lu alo minse saraxa boxonxina, n siga waxatin bata maso.

⁷ N bata yenge fajin so, n nan n ma giin danna li, n lu denkeyani.

⁸ To xanbi ra, n tinxinyaan no soton kantonna sotoma nen Marigin naxan namaraxi n xa, a naxan fima n ma na boxoni, a tan naxan findixi kiti sa tinxinin na. N tan kedenna mi a ra koni a fa feen xonla naxanye birin ma.

⁹ Kata, i fa n fema mafuren!

¹⁰ Dunujani ito to rafan Demasi ma, a bata n nabejin a siga Tesaloniki taani. Kiresen yi siga Galati yamanani. Tito yi siga Dalamatiya yamanani.

¹¹ Luka nan keden pe fa n fema. E nun Maraka birin xa fa amasoto a noe n maliye nen walideni.

¹² N bata Tikiko rasiga Efesi taani.

¹³ I nema fe waxatin naxan yi, n bata n ma gubaan nun n ma kedine lu Karapo konni Tirowasi taani, i fa e xele n xa a gbengbenna naxanye sebexi kidine ma.

¹⁴ Siyakin Alesandire bata fe xolen liga n na han! Marigina a saranje a wanla ra.

¹⁵ I fan xa a fe liga i yeren ma, amasoto a noe falane matandi nen a jaxin na!

¹⁶ N nan n yete xun mafala singen naxan ti kitisadeni, muxu yo mi n mali, birin yi n nabejin. Koni Ala nama e suxu na ra.

¹⁷ Marigin nan n mali, a yi n senbe so alogo n xa kawandi kamalixin ba, siyane birin yi a me, n yi xunba yatane de.

¹⁸ Marigina n xunbama nen fe jaxin wanle birin ma, a yi n nakisi alogo n xa so a mangayani ariyanna yi. Binyen xa fi a tan ma habadan han habadan, amina.

Xanton donxene

¹⁹ N xa Pisisila nun Akila xanton e nun Onesiforo a denbayana.

²⁰ Erasite bata lu Korinti taani, n bata Tirofime furaxin fan lu Milet taani.

²¹ Kata, i xa fa benun xunbeli waxatin xa a li.

Ewubulo i xanton, e nun Pudon nun Linosi nun Kelodiya e nun en ngaxakedenne birin.

²² Marigin xa lu i niini. Ala xa hinan e ra.

Tito Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Tito Ma

Tito findi denkeleya muxun nan na. Yahudiya mi yi a ra (Galati Kaane 2.1-3). Poli foxorabira fajin nan yi a ra, bayo a tan nan yi Koranti Kaane nun xeraan tagini tonma (Koranti Kaane Kedi Firindena 7.6-16). Kitabun yireni ito sebe Tito ma waxatin naxan yi, a yi Kireti foxo ige tagi boxoni. Xera Poli bata yi a yamari a a xa denkeleya muxune xun mato a ra menni, a yi denkeleya yamane yeba ki faji (1.5).

Xerana falan xun soxi a falan folodeni (1.4). Sora singen najanxi denkeleya yamaan kuntigine fe nan ma (1.5-16). Sora firindeni, Tito kawandi xuine nan sotama lan denkeleya muxune masuxu kiin ma denkeleya yamani: Xeme fonne nun jaxalan fonne nun banxulanne nun konyine masuxu kiina (2.1-15). Denkeleya muxune lan e xa naxan liga, sora saxanden na nan yitama en na, e lu e bode yi boje xunbenli, e mayitaxunna matanga (3.1-11). Kedin yi rajan Poli a yamarine nun xanton xuine ma (3.12-15).

Kitabun yireni ito xaran muxune lanma nen e yi a famu fa fala maxadi xuiin naxan a kui, na mi sebe Tito xan keden xa. Kontofili feen naxanye e kui, ne nan denkeleya yamaan ma waxatin birin.

Xantonna

¹ N tan Poli nan ito sebe Tito naxan findixi Alaa walikéen na, e nun Yesu a Muxu Sugandixina xerana alogo a muxu sugandixine xa denkeleya, e jondin kolon, e lu Ala kolonni.

² Na denkeleyaan nun na jondin fataxi habadan nii rakisin soton yigin nan na, Ala en tuli sa naxan na xabu waxatine foloni, Ala naxan mi ne wulen fale.

³ A bata a falan makenen a waxatini kawandin xon ma a naxan taxu n na Alaa yamarin xon ma, en nakisimana.

⁴ N ni ito sebe Tito nan ma, n ma diin yetena en ma denkeleyani.

Fafe Ala nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina en nakisimaan xa hanna nun boje xunbenla fi i ma.

Tito a wanla fe

⁵ N bata i lu Kireti yamanani alogo feen naxan yiton daxi luxi, i xa na yeba, i yi denkeleya yamaan fonne doxo taan birin yi fata n ma yamarine ra.

⁶ Denkeleya yamaan fonne xa findi muxune ra fe mi naxanye ra, jaxalan keden kanne, e diine denkeleyaxi, muxune nama e diine yate yete suxutarene ra hanma xurutarene.

⁷ Denkeleya yamaan xunmatoon xa findi muxun na fe mi naxan na, amasoto Alaa wanla taxuxi a tan nan na, a nama findi yete yigboon na, hanma boje maxolona, hanma dolon minna, hanma naxan bojen mafura te, hanma gbeti xonxonna tinxintareyani.

⁸ Koni a xa xone yisuxu ki faji, fe fajin xa rafan a ma, a xuruxi, a tinxin, a sarijan, a yete suxi.

⁹ A xa a sebe so jondin falan ma alo a xaranxi a ma kii naxan yi, alogo a xa no bonne ralimaniye xaran kendeni, a yi fe matandine tantanna yita e ra.

¹⁰ Muxu wuyaxi na, a gbengbenna Yahudiya denkeleya muxun naxanye banxulanyaan falan tima, naxanye findixi murutedene ra naxanye fala fuune tima, e bodene rakunfa.

¹¹ I xa ne deene suxu, amasoto denbaya kalane nan ne ra, fata e xaranne ra naxanye mi daxa, e na ligama yagitareyaan nin nafulu feen na.

¹² E yeteen kon kaa nabina nde nan a fala, a naxa, "Wule falan nan Kireti kaane ra waxatin birin, alo sube xajene, fudi jaxinten salayaxine."

¹³ Jondin nan na falan na. Nana, e sonna fala e xa kati alogo e xa denkeleya kendén soto,

¹⁴ e yi ba e tuli matiyé Yahudiyane taline ra, e nun yamarin naxanye fata na muxune ra naxanye e mexi jondin na.

15 Seen birin sarijan muxu sarijanxine yii, koni sese mi sarijan muxu x̄sixinē nun d̄enk̄ɛɣatarene yii. E xaxinla nun e s̄ond̄om̄en birin x̄sixi.

16 Ne a falama n̄en a e Ala kolon, koni e e m̄exi Ala ra e k̄ewanle yi. E haramuxi, e mi fala sux̄e, e mi n̄əe wali faj̄ni yo rab̄e.

2

D̄enk̄ɛɣa muxune xa xaran feen naxanye ma

1 Koni i tan ma falane xa lan xaran k̄end̄en nan ma.

2 A fala x̄em̄e fonne xa, a e xa e yet̄e suxu, e findi muxu binyene ra, e nun muxu xuruxine. E yi e s̄ob̄e so d̄enk̄ɛɣaan nun xanuntenyaan nun tunnafanna ma.

3 A fala j̄axalan fonne fan xa, a e k̄ɛjaan xa lan Ala batun ma. E nama findi muxu xili kalane nun d̄ol̄o minne ra. E xa muxune xaran fe faj̄in ma

4 alogo e xa n̄o sungutunne maxaranj̄e e x̄em̄ene nun e diine xanun kiin ma,

5 e findi j̄axalan xuruxine ra, naxanye luma sarijanni, naxanye walima denbayani, e j̄enigen fan, e xuru e x̄em̄ene ma alogo muxu yo nama Alaa falan nayeľefu.

6 I m̄on xa banxulanne fan nalimaniya na kiini, a e xa xuru feen birin yi.

7 I tan yet̄eēn xa findi misali faj̄in na i k̄ewali faj̄ine yi. I ya xaranna xa findi j̄and̄in na binyeni.

8 I fala k̄end̄ene ti, yalagi mi naxanye yi, alogo i ȳenḡefane xa yagi amas̄ot̄o e mi f̄e yo toxi en tan na e naxan fale.

9 A fala konyine xa, a e xa xuru e kanne ma, e yi e k̄en̄en feen birin yi. E nama e tandi,

10 e nama e muja, koni e xa e lan nayaan yita e ra waxatin birin alogo en nakisimana Alaa xaranna xa xun nayerenna s̄ot̄o feen birin yi.

11 Ala bata a hinanna mak̄en̄en muxun birin xa kisin s̄ot̄oma naxan x̄on.

12 Na en xaranma n̄en, a en xa x̄ete Ala kolontareyaan f̄ox̄o ra e nun dunuja rafan feene, en yi en xuru tinxinna nun Ala kolonna ma dunujani ito yi,

13 en n̄ema h̄erin mame en yengi naxan ma, en ma Ala s̄enb̄e kanna nun en nakisimaan Yesu a Muxu Sugandixina binyen mak̄en̄enma l̄ox̄on naxan yi.

14 A bata a yet̄e fi en ma fe ra alogo a xa en xunba en ma sariya suxutareyaan birin yi, a yi yama rasarijanxin s̄ot̄o a yet̄e xa, naxanye s̄ob̄e soxi wali faj̄ine rabaan ma.

15 I lan i xa falan ti muxune xa na kii nin, i yi e ralimaniya, i yi e s̄onna fala i s̄enb̄en birin na. Muxu yo nama i raj̄axu.

3

D̄enk̄ɛɣa muxun lan a xa feen naxanye liga

1 A fala d̄enk̄ɛɣa muxune xa a e xa xuru mangane nun kuntigine ma, e yi e falane suxu. E xa e yit̄on k̄ewali faj̄in sifan birin xili ma.

2 E nama muxu yo rayeľefu, e xa findi fe yit̄onne nun muxu dij̄axine ra, e limaniya muxune birin xa.

3 Amas̄ot̄o a f̄ol̄oni, xaxilitarene nun murut̄ede tununxine nan yi en na. En yi en ma kunfan nun en wax̄on feene birin ma konyiyaan nan bun. En yi en ma dunuja yi gidin nabama j̄axun nun x̄ox̄ol̄onyaan nin. X̄onnantenyaaan yi lu en nun bodene tagi.

4 Koni en nakisimana Ala to a fanna nun a xanuntenyaan mak̄en̄en en xa,

5 a yi en nakisi. Anu, a mi yi na ligaxi nun a en bata fe tinxinxine liga, koni f̄o a kininkininna fe ra. A bata en nakisi fata en ma marafuna igeni, en yi x̄ete, en bari. En yi dunuja yi gidi n̄en̄en s̄ot̄o Alaa Nii Sarijanxin barakani,

6 a naxan d̄efexin nagodo en ma, en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani,

7 alogo en xa tinxin a yet̄e ra yi a hinanna barakani, en yengi yi lu

habadan nii rakisin sɔtɔ feen ma en
kɛɛn na.

⁸ Nɔndin nan na falan na. A xɔli
n ma i xa kankan a falan ma, alogo
naxanye na la Ala ra, ne xa e sɔbɛ so
wali fajin ma. Na feene nan lan, ne
nan tɔnɔ gbo muxune birin ma.

⁹ Koni i yetɛ ratanga fe matandi
xaxilitarene ma e nun muxune ben-
bane xinle fɛsɛfɛsɛn nun lantareyaan
nun sɔnxɔ sɔnxɔn naxanye fataxi
sariyan na, amasɔtɔ ne tɔnɔ mi na, e
ligama fuyan.

¹⁰ Muxun naxan mayitaxunna ra-
soma yamani, i na a rakolon waxatin
naxan yi sanɲa ma keden han firin, i
masiga na ra.

¹¹ A kolon a na kanna xaxinli fuxi.
A nɛma yulubin ligama, a yetɛ yalag-
ima.

Yamari dɔnxɛne

¹² N na Aritema rasiga i fɛma wax-
atin naxan yi hanma Tikiko, kata i fa
n fɛma Nikopoli taani, bayo n waxi
a xɔn ma, n xa xunbeli waxatin ti
mɛnni.

¹³ I xa sariya karamɔxɔ Senasi nun
Apolosi mali e fanda feen na e sigatini
alogo sese nama dasa e ma.

¹⁴ Fɔ en ma muxune fan xa e xaran
nɛn fe fajin rabaan ma e yi e tunnafan,
alogo e xa nɔ e mako xɔdɛxɛne gasɛ, e
mɔn nama lu dɔxi fuu.

¹⁵ N fɔxɔ ra muxune birin i xɔntɔn.
N xu dɛnkɛɛya muxune xɔyine birin
xɔntɔn.

Ala xa hinan ɛ birin na.

Filemōn Pōli Alaa Falan Naxan Nasiga Filemōn Ma

Filemōn yi findixi denkeleya muxu kenden nan na. Yanyina nde, a yi Kōlōsi taan denkeleya yamaan nin. Xera Pōli xoyin nan yi a ra (fala tide 1). Konyina nde yi a yii, naxan yi xili Onesimo, naxan a gi a kanna ma. En mi a kolon Onesimo nun Pōli e bode kolon kii naxan yi, bayo Pōli yi kasoon na. Koni Onesimo fan findixi denkeleya muxun na. Pōli yi a ragidi a xa a raxete a kanna ma, a kedini ito sebe naxan ma, a xa a rasuxu a konni, koni a nama a suxu konyi gixin na, koni alo a ngaxakedenna denkeleyani. Konyin naxan a gi a kanna ma, na yi jaxankatama nen a xodexen na.

A yelin xanbini Filemōn nun a fōxōrabirane xōntōnje (1-3), Pōli yi barika bira Ala xa Filemōn ma denkeleyaan nun a wēkilena fe ra (4-7). A mōn yi mayandin ti Onesimo a fe ra, naxan sigama a kanna fema (8-22). Kitabun yireni ito rapanxi xōntōnne nan ma, en mōn muxu wuyaxi xili toma a kui, naxanye Pōli kedi sebexin kui a naxan nasiga Kōlōsi kaane ma (Kōlōsi Kaane 4.10,12,14 Arikipe fan xinla sebexi fala tide firindeni Kitabun yireni ito yi e nun Kōlōsi Kaane 4.17). Yanyina nde Onesimo siga nen kedi firinne ra Kōlōsi taani Kōlōsi kaane ma e nun Filemōn ma.

En Pōli a fanna toma nen Kitabun yireni ito kui. A ito sebexi a xoyin Filemōn ma, koni a mi yamari yo fixi a ma, a mi a karahanxi sese ma, a mi a sariyane baxi a yii Onesimo xun ma. Koni a a rabirama a ma nen, e nun naxanye birin Kitabun yireni ito xaranma, fa fala a Alaa xanun-tenyaan muxune kejaan maxetema nen.

Xōntōnne

¹ N tan Pōli naxan findixi kaso-rasaan na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, nxu nun ngaxakedenna

Timote nan ito sebexi nxu xanun-tenna nun nxu walike boden Filemōn ma,

² e nun Apiya nxu magilena e nun Arikipe nxu yenge so bodena e nun denkeleya yamaan naxanye e malanma i konni.

³ En Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bōnje xunbenla fi e ma.

Filemōn ma xanuntenyaan nun a denkeleyana fe

⁴ Filemōn, n nema n ma Ala maxande waxati yo yi, n barikan birama a xa nen i ya fe ra,

⁵ amasoto n bata a me i denkeleyaxi Marigi Yesu ma kii naxan yi, i mōn a yama sarijanxin birin xanuxi.

⁶ N na Ala maxandima alogo ngaxakedenyaan naxan fataxi i ya denkeleyaan na, na xa a liga i fe fajin birin kolon ki fajin, en naxanye sotoxi Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁷ Ngaxakedenna, i ya xanun-tenyaan bata sewa gbeen fi n ma, a yi n nalimaniya, bayo i bata yama sarijanxin birin nii yifan e ma.

Pōli yi Filemōn mafan

⁸ Nanara, hali n to nōe susue i yamarē Alaa Muxu Sugandixini fa fala a i xa feen naba naxan daxa,

⁹ koni n ni i mafanma xanun-tenyaan nin, n tan Pōli xeme fonna, e nun iki kasorasana Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

¹⁰ Nayi, n na i mafanma n ma dii Onesimo a fe ra, n findixi naxan baba ra kasoni.

¹¹ A tōnō mi yi i ma waxati danguxini, koni iki, a tōnōn luma en birin ma nen.

¹² N bata a raxete i ma iki, a tan naxan nafan n ma alo n niina.

¹³ A yi rafan n ma nun, a lu n fema be, alogo a xa wali n xa i funfuni, n kasoon na waxatin naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra.

¹⁴ Koni n mi waxi fefe liga feni, ba i sagoon na, alogo i ya wali fajin nama findi karahanna ra, koni a xa findi i jēnige ma feen na.

¹⁵ Yanyina nde, Onesimo masigaxi i ra nēn waxatidi tun, alogo i mōn xa a sōtō habadan,

¹⁶ anu konyi gbansan mi fa a ra sōnōn, koni a bata dangu konyin na, a bata findi i rafan ngaxakedenna ra. A rafan n tan ma, koni a xa rafan i tan ma dangu n tan na adamadiyani e nun Marigini.

¹⁷ Nayi, xa i n yatēxi i xōyin nan na, i xa Onesimo fan yisuxu alo i n yisuxuma kii naxan yi.

¹⁸ Xa a tinxintareyaan ligaxi i ra, hanma xa a lan a xa sena nde raxetē i ma, na goronna sa n tan xun ma.

¹⁹ N tan yetēēn nan ito sēbēxi n yiin na, n tan Pōli. N na i yii raxetēma nēn, koni n mi waxi a fala feni i xa fa fala i tan lan i xa i niin so n yii.

²⁰ Ngaxakedenna, yandi na fe fajin liga n xa Marigina fe ra, n nii yifan n ma Alaa Muxu Sugandixin barakani.

²¹ N to laxi i ra a i n xuiin suxuma nēn, n xa ito sēbē i ma. N na a kolon i nde ligama nēn dangu n ma falan na.

²² I mōn xa yigiya banxina nde yitōn n yēē ra amasōtō n laxi a ra, n mōn xetēma nēn ε ma ε Ala maxandin barakani.

Xōntōn dōnxēne

²³ Epafirasi naxan n fēma kason na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, na i xōntōnma.

²⁴ N walikē bodene Maraka nun Arisitaraki nun Demasi nun Luka, ne birin i xōntōn.

²⁵ Ala xa Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε niini.

Heburune Alaa Falan Naxan Nasiga Heburune Ma

Naxan yo na Kitabun yireni ito xaran a yeren ma, a luma nen na kanna xa alo a kawandi ramɛɛn nin. Kitabun yireni ito sebɛxi nen alo kawandi ba daxin na. Kitabun yireni ito rajanna a yitama a sebɛxi muxune nan ma. A mɔn mi a sebɛ muxun fan mayitaxi. Yanyina nde, Kitabun yireni ito sebɛxi Romi kaane nan ma (13.24). Feen naxan kolonxi Kitabun yireni ito sebɛ muxuna fe yi, Yahudiyana a ra naxan denkeleyaxi Marigi Yesu ma. Muxun naxan a sebɛxi, a Tawureta nun Yaburi Kitabun yirene kolonxi ki faji. A Kitabun yireni ito sebɛxi Yahudiya gbeteye ma naxanye fan bata yi denkeleya Yesu ma alo a tan. Koni, e to naxankataxi Yesu xinla fe ra, e xetematɔn na a ra Yahudiya dinan ma. E yi e mema nen denkeleyaan na Yesu ma. Kitabun sebɛ muxuna e kawandima nen a e xa e senbe so e denkeleyani, a yi Alaa Muxu Sugandixin fisamantenyaa mayita alogo e nama xete e namun fonne ma. Yanyina nde Kitabun yireni ito sebɛ nen jɛɛ tonge saxan Yesu keli xanbi sayani.

Kitabun yireni ito yitaxunxi yire dɔxɔ firin nan na. A yire singena (1.1-10.18) Alaa Muxu Sugandixina fisamantenyana feen nan falama. Fa fala a dangu nabine ra (1.1-3), a mɔn dangu malekane ra (1.4-2.18), a dangu Nabi Musa nun Yosuwe ra (3.1-4.13); a tan nan keden findixi habadan saraxan na, a gbo dangu Layiri Fonne saraxarali gbeene ra (4.14-7.28); a saraxa kamalixin baxi nen naxan ba sanja ma keden pe a muxune rakisi han habadan, a dangu Layiri Fonna saraxa wuyaxine birin na (8.1-10.18).

Kitabun yire firindena (10.19-13.19) na muxune senbe soma alogo

e xa lu denkeleyani (10.19-39) e nama xete dina gbetɛ ma. En misali kendene toma menna nin lan Layiri Fonna denkeleya muxune ma (Sora 11), a mɔn a falama denkeleya muxune yɛɛn xa lu tixi Alaa Muxu Sugandixin na, e yi nɔɔn sɔtɔ alo a tan (12.1-11). A yelin xanbini yamarina nde fiye e ma e nun a yi e kawandi (12.12-13.19), Kitabun sebɛ muxun a rajanna duba tiin nan ma e nun xɔntɔnne (13.20-25).

Kitabun sebɛ muxun mi danma fala naxumene xan tun ma alogo a xa a Kitabun xaran muxune mali e tunnaxɔleni. A a yɛbama e xa a denkeleya muxune tɔrɔma dunuɔna ayi, a mɔn yi Alaa Muxu Sugandixina wanla xunna fala. Fa fala a faxan bata kisi feen nakamali saraxa yo mi yi nɔɛ naxan nakamale. Nayi, a muxune mafanma e xa lu Alaa Muxu Sugandixin fɔxɔ ra. En fan lan en Habadan Alaa Muxu Sugandixi fisamantenna xuiin suxu.

Yesu gbo malekane xa

¹ Waxati danguxini, Ala falan ti nen en benbane xa nabine xɔn sanja ma wuyaxi nun ki wuyaxi yi.

² Koni a falan tixi en tan xa waxati rajanni ito nin a Dii Xɛmɛn xɔn. A bata daala birin sa a Dii Xɛmɛn sagoni alo a keena. A dunuɔna daxi a tan nan baraka yi.

³ Alaa Dii Xɛmɛn findixi a binyen nɔrɔn nan na. Ala maligan yetɛɛn nan a ra. A dunuɔna yisuxi a falan senben nan na. A to yelin yulubi xafarin nakamale, a yi dɔxɔ Ala Senben Birin Kanna yiifanna ma ariyanna yi.

⁴ Alaa Dii Xɛmɛn tiden yi gbo ayi dangu malekane ra, a yi xinla fi a ma naxan dangu e xinle ra.

⁵ Bayo, Ala mi a falaxi a maleka yo xa, a naxa,

“N ma dii xɛmɛn nan i tan na,

n bata findi i fafe ra to.*”

A mɔn mi a fala maleka yo xa, a naxa,

“N findima nen i fafe ra,

i fan yi findi n ma dii xɛmɛn na.†”

* 1:5: Yaburin 2.7 † 1:5: Samuyeli Firinden 7.14 ‡ 1:6: Sariyane 32.43

6 Ala to a diin nafa dunu_{na} yi alo dii singena, a m_{on} naxa,

“Alaa malekane birin xa a batu.”‡

7 A m_{on} yi a fala malekane fe yi, a naxa,

“Alaa malekane luma n_{en} alo foyena, a walikene yi lu alo t_{ee} de_gena. §”

8 Koni a m_{on} yi a fala a dii x_em_ena fe yi, a naxa,

“Ala, i luma n_{en} i ya mangaya gb_edeni habadan!

I ya manga dunganna yi findi tinxinyaan taxamasenna ra.

9 Tinxinna rafan i ma, fe n_{ax}in mi rafan i ma.

Nanara, Ala, i ya Ala bata i rafisa i bodene xa

a s_ewa turen sa i xunni i sugandi feen na.”*

10 A m_{on} naxa,

“Marigina, i b_ox_o x_onna da n_{en}

xabu a f_ol_oni.

I yii f_ox_on nan kore x_onna ra.

11 Ne birin danguma n_{en},

koni i tan luma n_{en} na.

Ne birin forima n_{en}

e kala alo dugina.

12 I yi e yisa alo domana,

e yi masara alo dugina,

koni i tan luma n_{en} i kiini,

i siin fan dan mi na mum_e!”†

13 Ala m_{on} mi a fala a maleka yo xa, a naxa,

“D_ox_o n yiifanna ma,

han n yi i yaxune sa i sanna bun.”‡

14 Malekane mi findixi Alaa walik_e totarene xan na ba, a naxanye rasigama kisi muxune malideni?

2

E n_ox_o lu kisi feen x_on

1 Nanara, en bata feen naxanye m_e, f_o en xa en n_ox_o lu n_{en} ne x_on alogo en nama kiraan bejin.

2 Amas_ot_o, malekane* fa x_erayaan naxanye rali en benbane ma lan sariyan ma, ne birin suxutareyaan saranma n_{en} a kala muxune ra alo a daxa kii naxan yi.

3 Nayi, en fa ratangama di, xa en na en m_e kisi gbee sifani ito ra, Marigin y_et_een singe naxan nali, na xanbi ra, a ram_e muxune fan yi a n_ondin yita en na?

4 Ala fan e sereya baan fari sa n_{en} taxamasenne nun kabanako feene nun s_en_be fe sifa wuyaxi ra, a yi a Nii Sarijanxin kewanle yitaxun e ra a sagoni.

Yesu en nakisimana

5 Awa, en yire famat_on naxan ma fe falama, Ala mi na luma malekane xan sago yi.

6 Koni sereyani ito s_eb_exi Kitabun yirena nde yi, a naxa,

“Nanse da n_ox_on na,

i to i yengi d_oxi a x_on.

Nanfera i n_ox_o luxi adamadiin x_on?

7 I a d_{axi} n_{en},

a n_or_on yi maso malekane ra.

I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

8 I bata seen birin lu a bun.”†

A to seen birin luxi adamadina n_on bun, Ala mi sese lu naxan mi xuru a n_on bun. Hali na, iki en mi a toma fa fala seen birin muxuna n_on bun ma.

9 Koni en na a toma fa fala, Ala Yesu magodo n_{en} waxati dungidi dangu malekane ra, alogo a xa f_{axa} mas_ot_o Alaa hinanna x_on muxune birin xa. Iki en na a mangayaan binyen nun a xunna kenla toma a faxana fe ra a tin naxan ma.

10 Ala naxan seen birin da a y_et_e xa, a yi waxi adamadi wuyaxi raso feni a binyeni. Na yi lanxi, a to en nakisimana fe rakamali a t_or_on x_on.

11 Bayo Yesu naxan muxune rasarijanma e nun a naxanye rasarijanxi, ne birin fafe keden. Nanara, Yesu mi yagima a fal_e ne ma, “Ngaxakedenne.”

12 A naxa Kitabuni,

“N na i xinla ralima n_{en} ngaxakedenne ma.

N ni i mat_ox_oma n_{en} yamaan y_e.”‡

13 Kitabun m_{on} naxa, “N nan n yigi sama Ala nin.” A m_{on} naxa, “Nxu nun

§ 1:7: Yaburin 104.4 * 1:9: Yaburin 45.7-8 † 1:12: Yaburin 102.26-28 ‡ 1:13: Yaburin 110.1

* 2:2: Yahudiyane namunne xaranna kui, Nabi Musa Alaa sariyane s_ot_oxi **malekane** nan x_on ma.

† 2:8: Yaburin 8.5-7 ‡ 2:12: Yaburin 22.23 § 2:13: Esayi 8.17-18

n ma diine nan ito ra, Ala naxanye fixi n ma.”§

¹⁴Nayi, bayo Yesu a muxune findixi adamadiine nan na fati benden nun wunli, Yesu fan yeteen bata lu alo e tan. Na ma, a yi Yinna Manga Setana halagi a yetena sayaan xon ma senben yi naxan yii sayaan xun na.

¹⁵A na ligaxi nen alogo naxanye yi sayaan gaxun konyiyani e dunuḡa yi gidini, a xa ne xarḡya.

¹⁶Amasotḡ a mi faxi malekane xan malideyi, koni fḡ Iburahima bḡnsḡne.

¹⁷Na nan a liga, a yi lu alo a ngaxakedenne feen birin yi, alogo a xa nḡ saraxarali kuntigiyaan wanla ke Ala xa kininkininna nun tḡḡndiyani, a yi Ala solona yamaan yulubine xafari feen na.

¹⁸Bayo Setana kataxi a xa a fan natantan, a tan yeteen yi tḡḡ na feni, nayi, a ferena a xa, a yi muxune mali e nḡma e ratantan feene de waxatin naxan yi.

3

Yesu dangu Nabi Musa ra

¹Nanara, ngaxakeden muxu rasariḡanxine, Ala bata e tan naxanye xili, e xaxili lu Yesu a fe xon, Alaa Xeraan nun Saraxarali Kuntigi Singena, en naxan ma fe falama yamani.

²Muxu tḡḡndiyaxin nan yi a ra Ala xa, naxan a sugandixi alo Musa yi kii naxan yi Alaa banxin birin yi.*

³Banxi tiina xunna kenla gbo dangu banxin yeteen na. Nanara, Yesu a xunna kenla gbo Musaa xunna kenla xa.

⁴Awa, muxune nan banxine tima, koni Ala nan seen birin daxi.

⁵Musa tan tḡḡndiya nen wali kedeni Ala xa a banxin mumeni, a sereyaan ba lan na feene ma Ala yi fama naxanye ligadeni.

⁶Koni Alaa Muxu Sugandixin tan luxi na alo Alaa Dii Xemen naxan a banxin xun na. En findixi a banxin nan na, xa en na en wekilē, en

yi en ma yigin namara en naxan matḡxḡma.

Matabuna Alaa yamaan xa

⁷Nayi, alo Alaa Nii Sariḡanxina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

“Xa e Ala fala xuiin me to,

⁸e nama e bḡḡeni xḡḡxḡ

alo e yi murutēxi Ala ma waxatin naxan yi,

e yi matoon xun ti Ala ra tonbonni.

⁹E benbane n bunba nen menni, e yi n matandi,

hali e to n kewanle birin to ḡee tonge naanin.

¹⁰Nayi, n xḡḡ nen na waxatin muxune ma, n naxa,

‘E bḡḡen makuya n na waxatin birin, e mi n ma kiraan xon.’

¹¹N yi n kḡḡ n ma xḡḡni, n naxa,

‘E mi soe n ma matabudeni mumē!’ †

¹²Ngaxakedenne, e a liga e yeren ma, bḡḡe ḡaxin nun denkeleyatareyaan nama lu e sese yi naxan a lige e xete habadan Ala fḡxḡ ra.

¹³Koni e bode ralimaniya lḡxḡ yo lḡxḡ, fanni en mḡn na waxatini Kitabun naxan ma fa fala “To” alogo e tan nde nama tantan yulubin xon, e tengbesenḡe ayi.

¹⁴Amasotḡ en bata findi Alaa Muxu Sugandixin gbeene ra, xa en lu en ma tḡḡndiyaan singeni, han a raḡanna.

¹⁵Kitabun naxa,

“Xa e Ala fala xuiin me to,

e nama e bḡḡeni xḡḡxḡ

alo e yi murutēxi Ala ma waxatin naxan yi.”‡

¹⁶Awa, ndee yi ne ra, naxanye Alaa falan me, e murute a xili ma? Ne findixi muxune nan na Musa naxanye ramini Misiran yamanani.

¹⁷Ala xḡḡ ndee ma ḡee tonge naanin? Naxanye yulubin liga, e faxa tonbonni.

¹⁸Ala a kḡḡ ndee a fe ra, a e mi soe a matabu yireni? Naxanye tondi a falan suxe, a yi falan tima ne nan ma fe yi.§

* 3:2: A mato Yatene 12.7 kui. † 3:11: Yaburin 95.7-11 ‡ 3:15: Yaburin 95.7-8 § 3:18: A mato Yatene 14.1-35 nun Yaburin 95.11 kui.

19 En bata a to nayi, fa fala e mi yi nœ soe matabudeni lan e denkeleyatareyaan ma.

4

Matabudena Alaa muxune xa

1 Nayi, Ala to en tuli sa, a en nœ soe nen a matabudeni, en na a liga en yeren ma nayi alogo ε tan nde nama lu alo ε fulaxi na ra.

2 Bayo Alaa falan Xibaru Fajin nali nen en fan ma alo na waxati danguxin muxune. Koni e falan naxan me, na tɔnɔ yo mi lu e tan ma, amasɔtɔ naxanye a rame, ne mi a suxu denkeleyani.

3 En tan naxanye denkeleyaxi, en tan soma nen na matabudeni alo Ala a fala kii naxan yi, a naxa,

“N bata n kɔlɔ n ma xɔlɔni, n naxa, ‘E mi soe n ma matabudeni mumε!’ ”*
Anu, Alaa wanla bata yi kamali xabu dunuɲa da waxatini.

4 Amasɔtɔ ito falaxi Kitabun yirena nde yi xii soloferedena fe yi, a naxa, “Ala yi a matabu a wali keen xii soloferede lɔxɔni.”†

5 A mɔn naxa Kitabun yireni ito yi, “E mi soe n ma matabudeni mumε!”

6 Na bunna neen fa fala ndee gbeteɣe soe nen, ba muxune ra naxanye singe Alaa falan Xibaru Fajin me, e mi so lan e fala suxutareyaan ma.

7 Nanara, waxati xunkuye to dangu, Ala mɔn yi lɔxɔ nen en sa, a yi na feen fala Dawuda a Kitabun kui, a yi na lɔxɔ nen en xili sa fa fala “To.” A naxa, “Xa ε Ala fala xuiin me to, ε nama ε bɔɲeni xɔdɔxɔ.”

8 Awa, xa Yosuwe bata yi yamaan naso Alaa matabudeni nun, Ala mi yi lɔxɔ gbete a fe fale na xanbi ra.

9 Na bunna neen fa fala matabuden mɔn Alaa yamaan xa yeen na.

10 Amasɔtɔ muxu yo so Alaa matabudeni, na fan a matabuma nen alo Ala a matabuxi kii naxan yi.

11 Na ma, en kata en so matabudeni, alogo muxu yo nama findi fala suxutaren na alo en benbane.

12 Amasɔtɔ Alaa falana, niiramaan na a ra, a senben gbo, a deen xanxan dangu silanfanna de firin kanna ra.‡
A soma nen han a sɔndɔmen nun niin yeteen fata, e nun fatin nadɔxɔdene nun fasane. A muxun miriyane nun a natane makitima nen.

13 Ala dali se yo mi luxunxi a ma. Ala feen birin toma. En birin en dentegema nen a xa.

Saraxarali kuntigin nan Yesu ra

14 Nanara, bayo saraxarali kuntigi gbeena en yii naxan kelixi kore, Yesu Alaa Dii Xemena, nayi en na en sɔbe so en ma denkeleyani, en naxan ma fe falama yamani.

15 Amasɔtɔ en ma saraxarali kuntigina en ma fangatareyaan kolon, bayo Setana kata nen a fan natantandeni kiin birin yi alo en tan, anu, a mi yulubi yo liga.

16 Nanara, en na en maso Ala hiantenna manga gbeden na xaxili ragidini alogo en xa kininkinina nun hinanna sɔtɔ en makoon naxanye ma.

5

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

1 Saraxarali kuntigine birin sugandima nen adamadiine ye, alogo e xa wali Ala xa, e yi kise ralixine nun saraxane ba yulubi xafarin na.

2 E nœ xaxilitarene nun muxu tantanxine famunɲe nen, bayo e tan fan yeteen tantanma.

3 E yulubi xafari saraxane bama e tan yetena fe ra na nan ma, e nun yamaan xa.

4 Muxu yo mi saraxarali kuntigiyaan xunna kenla fenɲe a yete xa. Ala nan a xilixi alo a Haruna xili kii naxan yi.

5 A na kii nin, Alaa Muxu Sugandixin mi saraxarali kuntigi binyen sɔtɔ a yete ra, koni Ala a fala nen a xa, a naxa,

“N ma dii xem en nan i tan na, n bata findi i fafe ra to.”*

6 A mɔn yi a fala Kitabun yire gbete yi, a naxa,

* 4:3: Yaburin 95.11 † 4:4: Dunuɲa Fɔlɔn 2.2

* 5:5: Yaburin 2.7 † 5:6: Yaburin 110.4

‡ 4:12: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

“Saraxaraliin nan i ra habadan, alo Melikisedeki yi kii naxan yi.”†

7 Yesu yi dunuja yi waxatin naxan yi, a yi Ala maxandima, a xuini te, a yeegen yi mini, a yi Ala mafan naxan yi nɔɛ a rakise sayaan ma. Ala yi a xuiin name bayo a yi xuruxi a ma.

8 Koni hali Alaa Dii Xemen to a ra, a a xaran nen fala suxun ma a tarone yi.

9 Yesu a fe kamali waxatin naxan yi, a yi findi habadan Marakisi Tiin na muxune xa naxanye birin a xuiin suxuma.

10 Ala yi a findi saraxarali kuntigin na alo Melikisedeki yi kii naxan yi.

Senbe soon denkeleyani

11 Fe wuyaxi nxu kui a fala daxin na e xa lan feni ito ma, koni a yeba raxolo e xa, bayo e mi a famuma xulen.

12 A yi lan nun e yi findi karamoxone ra waxatini ito yi, anu han iki e makoon mon e xaran muxun ma lan Alaa falan fe singene ma. E luxi alo dii joren naxan mon xijen na bayo e mi donse xodexen donje singen.

13 Muxun naxan mon xije minni, dii joren nan na ra. A mi xaranna kolon lan tinxinyaan ma.

14 Koni fonne nan gbee donse xodexen na. Naxanye denkeleya bata koxo, ne bata e yete xaran fe fajin nun a jaxin tagi rabaan ma.

6

1 Nanara, en dangu Alaa Muxu Sugandixina xaranna fe singene ra, en siga yeen na, hali en nama fa xete fe folone ma sonon alo itoe: en na en xun xanbi so fena wali jaxine yi naxanye muxun xalima yahannama, e nun denkeleyana Ala ma,

2 e nun xaranna muxu rafu feene ma igeni e tubi xinla ma e nun yii saan muxune ma Ala maxandini e nun faxa muxune rakenla sayani e nun habadan kitina.

3 Xa Ala tin, en sigen nen yeen na.

4 Amasoto naxanye bata yi kenenna soto sanja ma keden, e Ala kisin soto, e yi Alaa Nii Sarijanxin soto,

5 naxanye bata yi Alaa falan jaxunna kolon e nun waxati famatoun senbene,

6 ne na ba denkeleyani, e mi fa nɔɛ raxete sonon, e mon yi tubi. Amasoto ne luxi nen alo e mon Alaa Dii Xemen nan gbangbanma wudin ma, e yi a rayarabi yamaan yetagi.

7 A misaala, boxon naxan tule igen soto ma waxatin birin, a si seene sabati a kanna xa, Alaa barakan nan na ra.

8 Koni boxon naxan janle nun tansinne tunna raminima, na ton mi na, a masoxi Alaa dangan nan na. A rajanni, ten yi a gan.

9 Koni n xanuntenne, hali nxu falan tima na kiini, nxu laxi a ra, a fe gbete nan e tan yeen ra lan e kisi feen ma.

10 Bayo tinxintare mi Ala ra. A mi jinanma e wanle xon, e nun e xanun-tenyaan naxan yitaxi a ra e to a yama sarijanxin malima han iki.

11 Nxu waxi a xon ma, e keden kedenna birin xa lu na tunnafanni han a rajanna alogo e yengi seen naxanye ma, e ne soto.

12 Nxu mi waxi, e xa tunnaxolo ayi. Koni fo e xa na denkeleya muxune raliga naxanye dija alogo Ala e tuli saxi naxan na, e na soto.

Alaa layirina

13 Ala Iburahima tuli sa waxatin naxan yi, a yi a kolo a yete yi, bayo muxe mi na a koloe naxan yi naxan gbo a tan xa.

14 A yi a fala, a naxa, “N na i barakama nen han! I bɔnsanna wuyama ayi nen.”*

15 Iburahima yi dija, a yi a legeden, Ala a tuli sa naxan na, a yi na soto.

16 Adamadiine e koloma fena nde yi naxan gbo e tan xa, e kolon yi e falan senbe so alogo muxune nama e matandi.

17 Nanara, Ala yi Iburahima tuli sa, a yi a kolo alogo naxanye yi lan e na feen soto, ne xa a kolon a na fe ragidixin mi masarama.

18 Ala na liga nen alogo en tan naxanye a falan findixi en yigin na en xaxili tixi naxan na, en xa limaniya

* 6:14: A mato Dunuja Folon 22.16-17 kui.

ki faji, a to na yitaxi en na fe firinna xɔn, naxanye mi maxεε, Ala mɔn mi wulen falε.

¹⁹ Na yigina en yii alo kunkin balana a rati seen na igen bun ma† naxan sigama han yire sarijanxin ye masansan dugin xanbi ra en niin nasuxu seen na barakani

²⁰ Yesu singe soxi en xa denaxan yi, bayo a bata findi habadan saraxarali kuntigin na, a lu alo Melikisedeki.

7

Melikisedeki saraxaraliyani

¹ Melikisedeki* nan yi Salemi mangan na e nun Kore Xɔnna Alaa saraxaralina. Iburahima yi kelima yengeni waxatin naxan yi, a mangane nɔ naxan yi, Melikisedeki yi siga a ralandeni, a yi duba a xa.

² Iburahima yi a se tongoxine birin yaganna so a yii. Melikisedeki xinla bunna neen “Tinxin Mangana.” Salemi mangan nan mɔn yi a ra nun, na fan bunna neen “Bɔne Xunbeli Mangana.”

³ A baba mi kolon, a nga mi kolon, a xabila mi kolon, a siimayaan fɔlɔn nun a rananna mi kolon. A luxi nen alo Alaa Dii Xεmena naxan luma saraxaraliyani habadan.

⁴ ε a gbo kii mato, hali en benba Iburahima yetεen seen naxanye tongo yengeni, a ne yaganna so a tan nan yii.

⁵ Sariyan naxa, a Isirayila yamaan bɔnsɔnne lan e xa yaganna so Lewi bɔnsɔnna muxune nan yii, saraxaraline.† Anu, ngaxakedenmane nan e ra, e birin minixi Iburahima bɔnsɔnna nin.

⁶ Melikisedeki tan mi yi findixi Lewi bɔnsɔnna muxu ra, koni a yaganna sɔtɔ nen Iburahima ra, Ala naxan tuli sa. Melikisedeki yi duba a xa.

⁷ Anu, matandi mi naxan na, naxan duban tima, na dangu duba sɔtɔn na.

⁸ Lewi muxun naxanye yaganne rasuxu, ne faxama nen, koni Melikisedeki tan mabinni, Kitabun naxa a na mi faxaxi.

⁹ Na kui a luxi alo Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yaganna rasuxuma, hali ne fan yaganna ba nen Melikisedeki xa Iburahima sabun na.

¹⁰ Bayo Lewi bɔnsɔnna muxune mɔn yi e benba Iburahima fatini, a naralan Melikisedeki ra waxatin naxan yi.

¹¹ Xa feene yi nɔε rakamalε Lewi bɔnsɔnna saraxaraliyaan barakani nun, yamaan sariyan sɔtɔ naxan xɔn, e makoon mi yi birama saraxaraliya gbεε ma na xanbi ra nun naxan luxi alo Melikisedeki hali ba Haruna bɔnsɔnne ra.

¹² Bayo saraxaraliyaan na masara, fɔ sariyan fan xa masara.

¹³ Feni itoe fala Yesu naxan ma fe ra, na barixi bɔnsɔn gbεteni, saraxaraliin munma yi mini bɔnsɔnna naxan yi.

¹⁴ A kolonxi nayi fa fala en Margin barixi Yuda bɔnsɔnna nin. Awa, Musa saraxarali feen fala waxatin naxan yi, a mi na bɔnsɔnna fe fala.

Saraxarali gbεε alo Melikisedeki

¹⁵ Feni ito fixama nen dangu na ra xa saraxarali gbεε fa naxan luxi alo Melikisedeki

¹⁶ naxan mi findixi saraxaraliin na sariyan xɔn a benbane fe ra, koni a findixi saraxaraliin na a faxatareyaan nan senbε xɔn.

¹⁷ Amasɔtɔ Kitabun bata a fala, a naxa, “Saraxaraliin nan i ra habadan, alo Melikisedeki yi kii naxan yi.‡”

¹⁸ Awa, yamari fonna bata ba na a senbetareyana fe ra, a tɔnɔ to mi yi na.

¹⁹ Bayo sariyan mi sese rakamalixi. Koni yigi fisamantenna bata mini, en na en masoma Ala ra naxan baraka yi.

²⁰ Na fe nenεn mi tixi kɔlɔn xanbi. Bonne findi saraxaraline ra waxatin naxan yi, na kɔlɔ sifan mi ti.

† **6:19: Kunkin balani** ito findixi wure gbee kɔnkɔrɔnxina nde nan na naxan xidima kunkin ma yɔlɔnxɔnna ra. A wolima igeni alogo a xa sa digi gεmena nde ra igen bun ma, a kunkin naxara. Yireni ito niin gbee maraxara seen misalixi na kunki raxara seen nan ma. * **7:1: Melikisedeki** a feen mato Dunuja Fɔlɔn 14.17-20 kui. † **7:5:** A mato Yatene 18.21 kui. ‡ **7:17:** Yaburin 110.4

21 Koni Yesu findixi saraxaraliin na kəlon nan xən, Ala a fala a xa waxatin naxan yi, a naxa,

“Marigin bata a kəlo,

a mi a xuiin maxetema, a naxa,

‘Saraxaraliin nan i ra habadan.’”§

22 Kəloni ito bata Yesu findi layirin xui kenden na en tan xa.

23 Saraxarali singene yi wuya bayo e yi faxama,

24 koni Yesu tan luun nen habadan. A saraxaraliyaan fan luma nen habadan.

25 Nayi, a nœ muxune rakise nen yati naxanye fama Ala ma Yesu barakani amasoto a tan luma nen habadan Ala solona fe nan na.

26 En makoon yi na saraxarali kuntigi sifan nan ma: naxan sarijan, a mi fe jaxi rabama, fe mi naxan na, naxan mi yulubi kanne ye, naxan yitexi kore xonna ma.

27 A tan mi ligaxi alo saraxarali kuntigin bonne, amasoto ne saraxan bama ləxo yo ləxo e yete yulubine fe ra e nun yamaan yulubine fe ra. Koni Yesu tan a yete ba nen saraxan na yamaan yulubine fe ra sanja ma keden pe han habadan.

28 Musaa sariyan yi adamadi senbetarene nan dəxəma saraxarali kuntigine ra, koni Ala a kəlo falan naxan ma sariyan xanbi ra, na a Dii Xemen nan dəxəma naxan bata yelin kamale han habadan.

8

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

1 En ma falan birin xunna nan ito ra: En ma Saraxarali Kuntigin dəxi Alaa Mangaya gbeden yiifanna ma ariyanna yi.

2 A walima yire sarijanxin yeteni, Marigina a yete batuden naxan tixi, adamadiine mi naxan ti.

3 Saraxarali kuntigin birin dəxi nen alogo e xa kiseene nun saraxane rali Ala ma, nayi fo sena nde xa lu a fan yii a naxan be saraxan na.

4 Xa a yi dunujani nun, a mi yi findima saraxaraliin na nun, amasoto gbete ye na naxanye Ala kiseene ralima alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

5 Na saraxaraline walima yire sarijanxin naxan yi, men findixi ariyanna fe misaala nun a nininna nan na. Nanara, Ala Musa rakolon na ki, a to yi Ala Batu Bubun tima, a naxa, “A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na a misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi.*”

6 Koni iki, Yesu bata wanla soto naxan fisa saraxaraliin bonne wanla xa bayo a bata fa layirin na naxan fan Layiri Fonna xa, bayo na en tuli sa feen naxanye ra, ne fan a fonna xa.

7 Xa fe yo mi yi layiri singen na nun,† en mako mi yi fa a firinden ma nun.

8 Koni Ala yi feen to a muxune ra, a yi a fala, a naxa,

“Marigin naxa, ‘Na waxatin fama, n layiri nen nen xidima nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi waxatin naxan yi.

9 A mi ligama alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane tagi,

n to e yii rasuxu n yi e ramini Misiran yamanani. Amasoto e mi n ma layirin suxu, n fan yi e rabejin.’

Marigin naxa na kiini.

10 Layirin ni i ra, n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan tagi.

Marigin naxa iki: Na waxatin na dangu, n na n ma sariyane sama nen e xaxinli,

n yi e sebe e bəneni. N findima nen e Ala ra, e yi findi n ma yamaan na.

11 Muxu yo mi fa a boden maxaranma, muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa,

a naxa, ‘I xa Marigin kolon,’ bayo e birin n kolonma nen, keli muxudin ma han muxu gbeena.

§ 7:21: Yaburin 110.4 * 8:5: Xəroyaan 25.40 † 8:7: *Layiri singena* fe mato Xəroyaan 24.3-8 kui. ‡ 8:12: Yereimi 31.31-34

12 N dijama nen e tinxintareyaan ma, n yi e yulubine xafari.”‡

13 Ala to na layirin xili sa a nenena, na bunna nen a nen bata lu a fonna jaxoni. Seen naxan bata fori, na tunma nen.

9

Yesu saraxana

1 Layiri singen kui, yamarina ndee yi na nun lan Ala batu feen nun a yire sarijanxina fe ma dunuɲa muxune naxan tixi a xa.

2 E Ala batu bubun ti nen nayi. Na bubun kui singen yi xili Yire Sarijanxina. Lenpune daxo seen yi na, e nun tabanla nun burun naxanye ralixi Ala ma.

3 Ye masansan dugin firinden xanbi ra, bubu kui gbete yi na naxan yi xili Yire Sarijanxi Fisamantenna,

4 e nun a wusulan saraxa gande xema daxina, e nun a Layiri Kankirana.* Xemaan yi saxi na kankiraan birin ma. Xema kundidin yi na kui, Manna donseen† fan yi na kui. Haruna dunganna fan yi kankiraan kui naxan bata yi a maringi e nun gemε walaxane layirin yi sebexi naxanye ma.

5 Na Layiri Kankiraan xun ma, maleka gubugubu kan naxaxine sawuran yi na. E gubugubune yi bandunxi kankiraan deraganla xun ma, Ala solonaden na. Koni en nama na feene birin yeba iki.

6 Feene birin to yiton na kiini, saraxaraline yi soma nen na yire singeni waxatin birin alogo e xa e wanla rakamali.

7 Koni yiren firinden, saraxarali kuntigin nan tun keden yi soma na sanɲa ma keden jenen bun ma. Anu, fo a saraxan wunla xali, a yi a rali a yete yulubine nun yamaan yulubine xafari seen na.

8 Alaa Nii Sarijanxin munma yi a kiraan makenen yamaan yi soma yire sarijanxi fisamantenni naxan

xon Ala batu bubu singen yi tixi waxatin naxan yi.

9 Misaala nan na ra waxatini ito xa. Nanara, kiseene nun saraxan naxanye yi ralima Ala ma, ne mi yi nœ Ala batu muxune sɔndɔmene sarijanɲe.

10 Tonna nan tun yi ne ra lan donseene nun min seene ma e nun fati maxana e dinan kiine ma, naxanye yi daxa han waxati nenɛn yi a li.

11 Koni Alaa Muxu Sugandixin to fa alo saraxarali kuntigin naxan fe fɔɲine rafa, a danguxi Ala Batu Banxi fisamantenna nin naxan kamalixi, muxune mi naxan tixi, dunuɲa gbee mi naxan na.

12 Yesu to so Yire Sarijanxi Fisamantenni, a mi koton wunla xan ba saraxan na de hanma tura dina, a yete wunla nan ba sanɲa ma keden pe, a yi en xunba habadan.

13 Amasoto koton wunla hanma turana, e nun jinge gile ganxin xubena, xa ne xuya muxu xosixine ma, na yi e fati benden nasarijan,

14 nayi, Alaa Muxu Sugandixin wunla senben gbo dangu na ra! Amasoto, a bata a yete ba saraxa fetaren na Ala xa, Alaa habadan Nii Sarijanxin barakani. Na wunla en sɔndɔmene sarijanma nen kewali jaxine ma naxanye en faxama, en yi no habadan Ala batuε.

15 Na nan a ligaxi Yesu findixi layiri nenɛn sabun na alogo Ala naxanye xilixi, ne xa no habadan keen sote, a e tuli sa naxan na. A faxesa na nan ma, a findi e xunba seen na yulubine yi naxanye ligaxi na layiri singen waxatini.

16 Amasoto xa layirin xidixi lan muxuna nde keε yitaxunna ma, na mi kamale fo na kanna na faxesa.

17 Keen mi taxunna fanni a kanna mon jɛɲe fo a na faxesa, a layirin yi rakamali.

18 Nanara, hali layiri singen yetena, a mi folo benun wunla xa mini.

19 Musa to yelin yamarine birin fale yamaan birin xa fata sariyan na, a yi

* **9:4: 9.4Layiri Kankirana** fe mon sebexi Xorɔyaan 25.10-22 kui. † **9:4: Manna donsena** a fe mato Xorɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. Donseen nan yi a ra Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni.

turadine nun kətəne wunla tongo, e nun igena, e nun yeχεε xabe gbeela, a yi wunla xuya Sariya Kitabun nun yamaan birin ma ηəχənden na naxan xili hisopina.‡

20 A yi a fala, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Ala ε yamarixi naxan suxu feen ma.Š”

21 Musa mən yi wunla xuya Ala Batu Bubun nun a rawali seene birin ma.

22 Sariyan kui, fayida seen birin nasarijanxi wunla nan xən, anu, xa wunla mi mini, yulubin mi xafare.

Yesu saraxan nan yulubin xafarima

23 A yi daxa na seene xa rasarijan na kii nin, bayo e findixi ariyanna seene misaale nan na. Koni ariyanna seene yetεen yi daxa e rasarijan saraxan na naxan dangu ne ra.

24 Amasətə Alaa Muxu Sugandixin mi soxi yire sarijanxini, muxune naxan tixi, dənaxan findixi ariyanna misaala gbansanna ra, koni a soxi ariyanna yetεen nin, alogo a xa ti Ala yetagi en xa iki.

25 A mi soxi a yetε badeni saraxan na sanja ma wuyaxi alo saraxarali kuntigin soma kii naxan yi yire sarijanxi fisamantenni ηεε yo ηεε sube wunla ra a yii.

26 Bayo xa na nan yi a ra nun, Yesu yi tərəma nən nun sanja ma wuyaxi xabu dunuηa da waxatina. Koni iki, waxati rajanni, a bata mini kenenni sanja ma keden han habadan, a a yetε ba saraxan na, a yi yulubine birin ηan.

27 Adamadiine birin faxan nən sanja ma keden pe, na xanbi ra kitin yi a li.

28 Alaa Muxu Sugandixin fan findixi saraxan na na kii nin sanja ma keden pe, a muxu wuyaxi yulubin ηan. A mən fama nən, koni a mi fama yulubi xafari feen na. A fama a legeden muxune nan nakisideyi.

10

Yesu saraxana

1 Musaa sariyan findixi fe famatəne maligan nan na, e tan yetεen mi a ra. Nanara, saraxan naxanye bama waxatin birin ηεε yo ηεε, ne mi nəε Ala batu muxune rakamale.

2 Xa e yi nəε na ra nun, muxune mi yi luyε e be waxatin birin. Bayo Ala batu muxune yi sarijanma nən nun sanja ma keden han habadan, e mi yi fa e yetε kolonηe yulubi tongon na nun.

3 Koni na ηεε yo ηεε saraxane muxune yulubine rabirama e ma nən.

4 Amasətə turaan wunla nun siin wunla mi nəε yulubin ηanηe mumε!

5 Na nan a ligaxi, Yesu fa dunuηa yi waxatin naxan yi, a yi a fala Ala xa, a naxa,

“I mi waxi saraxane nun kiseene xən, koni i bata n fati bəndeni tən n xa.

6 Saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.

7 Nayi, n yi a fala,

n naxa, ‘N tan ni i ra.

N ma fe seβexi Kitabuni.

Ala, n bata fa i tan sagoon ligadeni.*”

8 Awa, a naxan singe fala, a naxa, “Saraxane nun kiseene nun saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.” Anu, sariyana e ba feen yamarixi.

9 Na xanbi ra, a mən yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra, n bata fa i sagoon ligadeni.” Nayi, a yi saraxa singene ba na, a yi a masara a nənən na.

10 Yesu Alaa Muxu Sugandixina a sagoon naxan ligaxi, a yi a fati bəndən ba saraxan na, na en sarijanma nən sanja ma keden pe han habadan.

11 Saraxaraline birin e wanla kεma ləxə yo ləxə. E saraxane bama yeγε, naxanye mi nəε yulubin xafare mumε!

12 Koni Yesu tan, na saraxa keden peen nan ba yulubine fe ra, a yi dəxə Ala yiifanna ma han habadan.

13 Iki a Ala mamεma alogo a xa a yaxune lu a sanna bun ma.

‡ 9:19: *Hisopi* findixi sansi bili xurudin nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen seβexi Xəɾəyaan 12.22 kui. Š 9:20: Xəɾəyaan 24.3-8 * 10:7: Yaburin 40.7-9

14 Amasotō muxun naxanye rasarijanma, a bata ne rakamali saraxa keden peen xōn han habadan.

15 Alaa Nii Sarijanxin fan na feen seren bama en xa. A fala singen naxan ti, a naxa,

16 “Layirin ni i ra nxu nun Isirayila kaane naxan xidima:

Na waxatin na dangu,
n nan n ma sariyane sama nēn e bōjēni,

n yi e seβe e xaxinla ma.†”

Margin naxa na kiini.

17 A mōn naxa,

“N mi fa n xaxili luma e yulubine nun e sariya kala feene xōn sōnōn.”

18 Anu, ne na mafelu, saraxa mi fa bama yulubina fe ra.

En na en tunnafan

19 Nayi, ngaxakedenne, en xaxili ragidixi so feen na yire sarijanxi fisamantenna nin Yesu wunla barakani.

20 A so dēen naxan nabixi en xa, kira nēnēn nan na ra naxan tixi nii rakisin ma, en nōe sigē ye masansan dugin xanbi ra naxan xōn, kiraan naxan findixi a fati bēnden na.

21 En ma saraxarali kuntigin nan Ala Batu Banxin xunna,

22 nayi, en xa en maso Ala ra bōjē sarijanxin nun dēnkēleya dēfexini, en bōjēn to sarijanxi feene birin ma, en xaxinla en yalagima naxanye ma, en fati bēnden to maxaxi ige sarijanxin na.

23 En lu en tiyē en yigina fe ra yamani, amasotō naxan en tuli saxi, na tinxin.

24 En na en jōxō lu en bode xōn ma, en yi en bode rawēkilē xanuntenyaan nun wali fajī rabaan ma.

25 En nama en mē en ma malanne ra alo muxuna ndee darixi a ligē kii naxan yi. Koni en na en bode rali-maniya waxatin birin, alo en to Marigina lōxōn toon masoē.

26 En yelin xanbini jōndin kolonna sōte, xa en na a rakeli a ma, en lu

yulubin ligē, saraxa mi fa en yii sōnōn yulubin mafelu feen na,

27 fō kiti famatōn nun tēē gbeen gaxuna naxan Ala matandi muxune halagima.

28 Ala sariyan naxan so Musa yii, naxan yo na yi na kala, na kanna yi faxama kininkinintareyaan nin, xa muxu keden hanma firin bata sereyaan ba.‡

29 Awa, na kanna mi sarañjē a kēwanle ra ba, naxan na Alaa Dii Xēmēna fe rayelefu, hanma naxan na Alaa layirin xidi wunla rafēya naxan a sarijanma, hanma naxan na Ala hinantenna Nii Sarijanxin nasotō?

30 Bayo en tan a kolon naxan a falaxi, a naxa, “N tan nan gbeejōxō tiin na, n tan nan donle saranma e yatēne ra.” E nun mōn, a naxa, “Marigina a yamaan makitima nēn. §”

31 Gbalon na a ra xa muxun bira habadan Ala ra.

32 Na lōxō singene fe xa rabira ē ma, ē Alaa kēnēna sōtō waxatin naxan yi. E tunnafan nēn yēngē xōdēxēn nun tōrōyani na waxatini.

33 E yi ē konbima yamaan yētagi waxatina nde yi, e ē tōrō. Waxati gbete, naxanye na fe sifan sōtō, ē kafu nēn ne ma.

34 E yi kininkinin kasorasane ma, ē yi tin sēwani muxune yi ē yii seene tongo, bayo ē yi a kolon fa fala ē yii se fisamantenne ramaraxi habadan.

35 Nayi, ē xaxili ragidixi naxan ma, ē nama na rabējin, bayo a findima nēn kōntōn gbeen na ē xa.

36 E makoon tunnafanna ma, alogo ē na Ala sagoon liga, a ē tuli sa naxan na, ē yi na sōtō.

37 Amasotō Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa,

“A bata lu ndedi, siya di,

naxan fama, na yi fa,

a mi fa buma.

38 Koni n ma tinxin muxun nii rakisin sōtōma nēn

a dēnkēleyaan xōn.*

Anu, xa naxan xete a xanbi ra,

na kanna mi n kēnēnjē.”

† 10:16: Yeremi 31.33-34 naxan bata yi seβe nun Heburune 8.8-12 kui. ‡ 10:28: A mato Sariyane 19.15 kui. § 10:30: Sariyane 32.35-36 * 10:38: Xabakuki 2.3-4

39 En tan mi xetema en xanbi ra, en yi halagi, koni en luma denkelayani nen, en niin yi kisi.

11

Denkelayana fe

1 En na la en yigin na, en yi xaxili ragidi feen ma en mi naxan toma, na nan denkelayaan na.

2 A singe ra muxune sereya fajin sotō e denkelayaan nan xōn.

3 Denkelayaan xōn, en na a kolon fa fala dunuḡa daxi Ala fala xuiin nan ma. Nanara, en seen naxanye toma ne mi fataxi fe toxine ra.

4 Denkelayaan xōn, Habila yi saraxan ba Ala xa naxan yi fisa Kayini gbeen xa. Ala yeteen yi sereyaan ba a saraxana fe ma, fa fala, a tinxin muxun nan a ra. Denkelayaan xōn, hali Habila to bata faxesa, koni a mōn falan tima.*

5 Denkelayaan xōn, Xenōki yi te kore xōnna ma, a mi faxesa, a mi fa to sōnōn. Amasōtō Ala bata yi a xali. Benun a xa xali kore, a bata yi na sereḡoxōyaan sotō nun fa fala a bata Ala kenēn.†

6 Muxu yo mi Ala kenēnḡe denkelayaan xanbi, bayo naxan fama Ala ma, fō na xa la a ra nen fa fala Ala na yi, e nun muxun naxanye a fenma, Ala ne kōntōnna fima nen.

7 Denkelayaan xōn, Nuhan to rakolon fe famatōne fe yi, a munma yi naxanye to, a yi kunkin nafala Ala yēragaxun ma a tan nun a denbayaan nakise naxan kui. A denkelayaan yi findi dunuḡa muxun bonne yalagi xunna ra, a tan yi tinxinyaan sotō a keen na denkelayaan xōn.

8 Denkelayaan xōn, Ala to Iburahima xili, a yi a falan suxu, a siga na yamanani, a yi naxan sotōma a keen na, hali a to mi yi a kolon a sigan denaxan yi.

9 Denkelayaan xōn, Ala a tuli sa yamanan naxan na, a dōxō mēnni xōḡeyani. A yi lu bubune kui, alo

Isiyaga nun Yaxuba fan a liga kii naxan yi, Ala naxanye fan tuli sa na keē kedenna ra.

10 Amasōtō Iburahima yi taan nan mamema nun naxan beten sa kii kēnde, Ala naxan ma fe yitōn, a yi a ti.‡

11 Denkelayaan xōn, Iburahima fan yi senben sotō a nō diin sotē hali a to bata yi fori, hali gbantan to yi Saran fan na, amasōtō naxan bata yi a tuli sa, a yi laxi na kanna tinxinyaan na.

12 Nanara, hali faxan to bata yi maso a ra, a bōnsōn wuyaxi bari nen, naxanye yi wuya alo sarene hanma baan xōn ḡemēsinna naxanye xasabin mi nōe yatē.

13 Na muxune birin faxesa denkelayaan nin. Ala e tuli sa naxanye ra, e mi ne sotō, koni e e to nen wulani, e sēwa e fe ra. E yi e ti a ra fa fala a xōḡen nun sigatiin nan tun e tan na dunuḡani ito yi.§

14 Naxanye falan tima na kiini, ne a yitama nen fa fala a e dōxōden nan fenma e yetē xa.

15 E keli yamanan naxan yi, xa na xōnla yi e suxu nun, waxatina nde e yi feren sotōma nen e xetē na.

16 Koni e yi taa fisamantenna nan fenma, naxan findixi ariyanna ra. Nanara, na yagin mi Ala ma, e na a xili a e Ala, amasōtō a bata taani tōn e xa.

17 Denkelayaan xōn, Ala to wa Iburahima kēḡaan fēsefēse feni, Iburahima mi tondi Isiyaga bē saraxan na a xa. Ala naxan tuli saxi, na yi tin a dii xēmē kedenna bē saraxan na,

18 hali Ala to bata yi a fala a xa nun, a naxa, “Naxanye yatema i bōnsōnna ra, ne minima Isiyaga bōnsōnna nin.”*

19 Iburahima yi laxi a ra nun fa fala a Ala nōe Isiyaga rakele nen sayani. A dii xēmēn mōn yi raxetē a ma, na feen yi findi taxamasenna ra.

20 Denkelayaan xōn, Isiyaga yi duba Yaxuba nun Esayu xa lan waxati famatōne ma.

* 11:4: A mato Dunuḡa Fōlōn 4.3-10 kui. † 11:5: A mato Dunuḡa Fōlōn 5.18-24 kui. ‡ 11:10: A findixi Yerusalēn nēnen nan na naxan ariyanna yi. A mato Heburune 11.16 nun 12.22 kui. § 11:13: A mato Dunuḡa Fōlōn 23.4 kui. * 11:18: A mato Dunuḡa Fōlōn 21.12 nun 22.1-14 kui.

21 Denkeleyaan xɔn, benun Yaxuba xa faxa, a duba nen Yusufu a dii xeme keden kedenne birin xa. A yi a tingilimati a dunganna xunna, a yi Ala batu.

22 Denkeleyaan xɔn, benun Yusufu xa faxa waxatin naxan yi a Isirayila kaane ramini feen fala nen Misiran yamanani, a yamarin fi lan a binbina fe ma.

23 Denkeleyaan xɔn, Musa bari waxatin naxan yi, a soto muxune yi a luxun kike saxan, bayo e bata yi a to, a dii fajin nan yi a ra, e mi gaxu mangana tanna ye ra.

24 Denkeleyaan xɔn, Musa to gbo, a mi tin e xa a xili fa fala Misiran Mangana dii temena dii xemena.

25 A yi tin a ma a e nun Alaa yamaan xa naxankata e bode xɔn, benun a xa lu yulubini naxunni naxan mi buma.

26 A yi rafan a ma, a xa naxankata Alaa Muxu Sugandixina fe ra benun a xa Misiran yamanan nafunle soto bayo a yen yi tixi a konton famaton na.

27 Denkeleyaan xɔn, Musa yi keli Misiran yamanani, a mi gaxu mangaxo feen na. A yi a tunnafan alo a yi Ala totaren toma nun.

28 Denkeleyaan xɔn, a yi Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla† yamarine suxu, a wunla xuya banxine deene ma alogo Halagi Ti Malekan nama Isirayila dii singene faxa.

29 Denkeleyaan xɔn, Isirayila kaane yi Baa Gbeela gidi, alo e yi xaren nan na, koni Misiran kaane to kata gidideni e birin yi mamin igeni.

30 Denkeleyaan xɔn, Yeriko taan nabilinna yinna yi bira, e yelin xanbini a rabilinje xii solofere.

31 Denkeleyaan xɔn, yalunde naxanla Raxabi mi halagi denkeleyatare ena yi en tunnafan xatajoxoya giini naxan nagidixi en ma.

32 N mon nanse fale? Waxati mi n yii, n Gedeyon ma fe fala, hanma Baraki hanma Samison hanma Yefite hanma Dawuda hanma Samuyeli hanma nabine.

33 Ne yamanane no denkeleyaan nan xon. E tinxinyaan liga. Ala e tuli sa naxan na, e yi na soto. E yi yatane de xidi.

34 E teen senben natu. E tanga silanfanna ma,§ e senbetareyaan yi masara senben na, e fangan soto yengeni, e sofa xone kedi.

35 Naxanla ndee faxa muxune yi xete e ma keli sayani.* Muxu gbete yi naxankataxi, koni e tondi e xunbe alogo e xa marakeli fisamantenna soto sayani.

36 E yi ndee magele, e yi ndee bulan. E yi ndee xidi, e yi e sa kason na.

37 E yi e magolon. E yi ndee yixaba seraan na. E yi ndee faxa silanfanna ra. Ndee yi maraberi baxi yexee xabe dugine nun sii xabe dugine nan na, e yii gelixi, e besenxonyaxi, e naxankataxi.

38 E yi xuyaxi ayi burunna xun xon geyane fari. E dexo faranne nun yinle ra. Anu, e tan non mi lan dunuqa muxune ye.

39 Na muxune birin sereya fajin soto e denkeleyaan nan xon, anu, Ala e tuli sa naxan na, e mi na soto.

40 Koni Ala bata a ragidi a xa fe fajini ton en xa alogo na muxune fe nama kamali en xanbi.

12

Ala nan en xuruma

1 Bayo en nabilinxi yama gbee sifani ito nan na en serene ra, nayi, en na en me en yulubine nun en hake goronne ra naxanye en madiganma, ena yi en tunnafan xatajoxoya giini naxan nagidixi en ma.

2 En na en yen ti Yesu ra, naxan denkeleyaan kiraan nabixi en xa e

† 11:28: *Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla:* Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa ke kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorayaan 12.1-13 kui. ‡ 11:31: A mato Yosuwe 6.12-21 kui. § 11:34: *Silanfanna:* Sofane yengeso de gemana. * 11:35: A mato Mangane Singen 17.17-24 kui.

nun naxan mən a rakamalima. A tan naxan a me sewan na naxan yi finde a gbeen na, a yi a wekile faxan ma wudin fari, a mi na yagin yate. Na xanbi ra, a yi dɔxɔ Alaa manga gbeden yiifanna ma.

³ E miri Yesu ma naxan diɲa yulubi kanne beɛɛnɔnya gbee sifani ito bun ma alogo e niin nama rafɔrɔ, e yigitɛɛ.

⁴ Amasɔtɔ e munma yulubin yenge singe han e wunla yi mini.

⁵ E bata ɲinan na falan na, Ala e ralimaniya naxan na, a e xili fa fala “A diine.” A naxa,

“N ma diina,
Marigin nɛma i xurɛ,
i nama yo na ma.

A nɛma i sɔnna yitɛ i ra,
i bɔɲɛn nama kala.

⁶ Amasɔtɔ Marigina a xanuntenne xuruma nɛn.

A naxanye birin yatɛxi a diine ra
a ne fe ɲaxine saranma e ra nɛn.*”

⁷ E tɔrɔne yisuxu e yi, bayo Ala e xuruma nɛn alo a diine. Diin mundun na naxan fafe mi a xuruma?

⁸ Xa Ala mi e xuruma alo a lan birin ma kii naxan yi, na luxi nɛn alo e mi findixi a diine ra fɔ muxu gbɛtɛna diine.

⁹ En birin fafane en xuruma dunuɲa yi, en yi e binya. A mi lanɲɛ nayi ba, en xuru en niin kanna ma dangu ne ra, en yi nii rakisin sɔtɔ?

¹⁰ En fafane en xuruma waxatidi tun, alo a lanxi e miriyani kii naxan yi. Koni Ala en xuruma en munanfanna nan ma, alogo en xa a sariɲanna sɔtɔ.

¹¹ Muxun nɛma xurɛ, a mi sewɛ na ra bayo a xɔlɔ. Koni dɔnɔnɛn na, naxanye xuruxi, ne a tɔnɔn sɔtɔma nɛn bɔɲɛ xunbenla nun tinxinyani.

Xaranna nun maxadina fe

¹² Nanara, e xa e xadan yiine yixɔdɔxɔ, e yi e xinbine sɛnbɛ so ken!

¹³ E sigan ti kira tinxinxine nan xɔn, alogo naxanye godoma e sanna ma, ne sanna nama kala, fɔ e kɛndɛya.

¹⁴ E yixɔdɔxɔ, lanna xa lu e nun muxune birin tagi, e mɔn yi sariɲan. Amasɔtɔ muxu yo mi Marigin toɛ sariɲanna xanbi.

¹⁵ E a liga e yeren ma, muxu yo nama fula Alaa hinanna ra. E sese nama liga alo sansi salen xɔlɛn naxan solima, a yengene rakeli e tagi, a e wuyaxi dabari.

¹⁶ E a liga e yeren ma, muxu yo nama findi yanga suxun na hanma dina rabatutarena alo Esayu naxan a foriya tiden masara donseen na.

¹⁷ E a kolon fa fala dɔnɔnɛn na, a wa nɛn kɛɛn duban xɔn a baba yii, koni a mi a sɔtɔ. A yi feen birin liga, koni na mi feene maxɛtɛ mumɛ, hali a to wuga.

¹⁸ E mi luxi alo Isirayila kaan naxanye e maso geyaan na yiin diɲɛ naxan na e nun tɛɛn nun dimin nun kunda yidimixin nun foyena.

¹⁹ E mi xɔta xuiin nun Ala fala xui magaxuxin mɛxi alo ne. E fala xuiin mɛ waxatin naxan yi, e yi Musa mafan, a e nama fa fala gbɛtɛ mɛ sɔnɔn.

²⁰ Amasɔtɔ e yi gaxuxi Ala yamarin yɛɛ ra, naxan a fala, a naxa, “Naxan na a sanna ti geyaan ma, a xa magɔlɔn han a faxa hali subena.†”

²¹ Na feen yi magaxu ayi han Musa yi a fala, a naxa, “N bata gaxu han n xuruxurunma.”

²² Koni e e masoxi Siyon geyaan nan na, habadan Alaa taana, Yerusalɛn ariyanna yi. A maleka wuli wuli wuyaxi malanxi ɲaxaɲaxani.

²³ E bata maso denkeleya yamaan na, Alaa dii singene, naxanye xili seɓɛxi ariyanna yi. E bata maso Ala ra, muxune birin ma kitisana. E bata maso tinxin muxune ra naxanye niin sariɲan.

²⁴ E bata maso Yesu ra naxan layiri nɛnɛni tɔnxi, a wunla yi mini, a fala ti kiin yi fisa Habila wunla gbeen xa.

²⁵ E a liga e yeren ma naxan falan tima e xa, e nama tondi na xuiin namɛ. Amasɔtɔ Ala to Isirayila kaane rakolon dunuɲa yi, e tondi nɛn, e yi

* **12:6:** Sandane 3.11-12 † **12:20:** A mato Xɔrɔyaan 19.12-13 nun Sariyane 9.19 kui.

ɲaxankata. Nba, en tan kisima nayi di, xa en tondi na falan me naxan fataxi ariyanna ra?

²⁶ Na waxatini, a fala xuiin bɔxɔn naxuruxurun nen, koni iki a bata en tuli sa, a naxa, “N mɔn bɔxɔni maxama nen sanɲa ma keden e nun kore xɔnna fan.‡”

²⁷ Fa fala, “sanɲa ma keden” na bunna neen, naxan yo yimaxama dunuɲa yi, a na bama nen alo dali seene. Naxanye mi mamaxe, ne yi lu.

²⁸ Nanara, en to mangayaan sɔtɔma naxan mi mamaxe, en barikan bira Ala xa, en na Ala batu a tinna kui binyen nun gaxuni.

²⁹ Amasɔtɔ en ma Ala mɔn luxi nen alo halagi ti tɛena.

13

En na Ala kenema kii naxan yi

¹ E lu ngaxakedenyaan xanun-tenyani.

² E nama ɲinan xɔɲe yisuxun xɔn ma amasɔtɔ ndee malekane yisuxu na kii nin, hali e to mi yi a kolon.

³ E ɲɔxɔ lu kasorasane xɔn, a xa liga alo e birin nan kasoon na. E ɲɔxɔ lu muxu ɲaxankataxine xɔn, a xa liga alo e birin nan tɔrɔxi.

⁴ Muxun birin xa futun binya, yalunyaan nama a xɔsi. Ala yanga suxune nun yalundene kitima nen.

⁵ E dunuɲa yi gidin nama findi gbeti xɔnxɔnna ra. Seen naxan e yii, na xa e wasa amasɔtɔ Ala bata a fala, a naxa, “N mi keɛ i dexɔn mumɛ, n mi e rabeɲɲɛ fefe ma.”*

⁶ Nayi, en xa xaxili ragidi fa fala, “Marigin nan n mali muxun na, n mi gaxun sese yeɛ ra! Adamadiin nɔɛ nanfe ligɛ n na?”†

⁷ E xaxili lu e yeɛrati singene xɔn, naxanye Alaa falan ti e xa. E miri e dunuɲa rapanna kiin ma, e yi e raliga e denkeleyani.

⁸ Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi kii naxan yi xoro, a mɔn na kii nin to, a luma na kii nin habadan.

⁹ E nama tin xaran xɔɲe sifa yo ma naxan e ratantanma. Amasɔtɔ a lan en niin xa senben sɔtɔ Alaa hinanni, koni don seene yamarine fe mi a ra, naxanye tɔnɔ mi na.

¹⁰ Saraxa gandena nde en tan yii, Ala Batu Bubuna saraxaraline mi daxa e yi na saraxa seen don.‡

¹¹ Amasɔtɔ saraxarali kuntigin suben naxan ba yulubi xafari saraxan na, a ne wunla xalima yire sariɲanxi fisamantenna nin. Koni e gbindin tan ganma yamaan daaxaden fari ma nen.§

¹² Nanara, Yesu fan faxa taan xanbi ra, alogo a xa yamaan nasariɲan a yeɛɛn wunla xɔn.*

¹³ Nayi, en siga a fɔxɔ ra yamaan dɔxɔden fari ma, en sa a yagin ɲɔxɔnna sɔtɔ.

¹⁴ Amasɔtɔ taa mi en yii dunuɲani ito yi naxan buyɛ. Taan naxan fama, en na nan fenma.

¹⁵ Nayi, en ma tantunna xa findi saraxan na naxan nalima Ala ma waxatin birin, en yi lu en tiye a xinla ra.

¹⁶ E nama ɲinan e fe faɲin naba, e yi e bode mali ngaxakedenyani, amasɔtɔ na saraxa sifan nan nafan Ala ma.

¹⁷ E e yeɛratine fala xuiin suxu e xuru e sariyan bun. Amasɔtɔ e e niin nakantanma, bayo e fan e dentegema nen. Nayi, e liga e xa wanla ke seɁwani benun a xa e tɔrɔ, bayo na tɔnɔ mi e tan ma.

¹⁸ E lu Ala maxandɛ nxu xa. Amasɔtɔ nxu laxi a ra a nxu bata xaxili sɔtɔ, e nun nxu waxi a xɔn ma nxu xa sigan ti fe faɲin nin.

¹⁹ N na e mafanma e Ala maxandi alogo n xa xete e ma mafuren!

Dubana

²⁰ Bɔɲe xunbenla Ala, naxan en Marigi Yesu rakeli sayani habadan layirin xidi wunla barakani, Yesu naxan a ɲɔxɔ luma en xɔn alo xuruse rabana,

‡ 12:26: Xage 2.6 * 13:5: A mato Sariyane 31.6 nun 31.8 nun Yosuwe 1.5 kui. † 13:6: Yaburin 118.6 ‡ 13:10: Na findixi ariyanna gbeen nan na, Yesu soxi denaxan yi. A mato Heburune 9.11-14 kui. § 13:11: A mato Saraxaraline 16.27 kui. * 13:12: A mato Yoni 19.17-20 kui.

²¹ na Ala xa fe fajin birin fi ε ma, alogo ε nɔ a sagoon lige, naxan a keɛɛɛɛ. Ala xa na liga Alaa Muxu Sugandixin Yesu xɔn, binyen fiin naxan ma habadan. Amina.

Fala dɔnxene

²² Ngaxakedenne, n na ε mafanma, ε tuli mati maxadi falani ito ra dijani amasɔɔ n keɛɛɛɛ naxan seɛɛɛɛ ε ma ito ra, a mi gbo.

²³ E xa a kolon a en ngaxakedenna Timɔte bata mini kason na. Xa a fa sinma, nxu birin fe ε fema.

²⁴ Nxu xa ε yeeratine nun ε yama sarijanxin birin xɔntɔn. Itali kaane fan ε xɔntɔn.

²⁵ Ala xa hinan ε birin na.

Yaki Yaki Alaa Falan Naxan Sebe

Denkeleya muxune lan e xa bira kiraan naxanye fɔxɔ ra e dunuɲa yi gidini, ne nan sebexi Yaki a kitabu yiren kui a naxan sebexi Alaa yamaan birin ma naxanye xuyaxi ayi dunuɲa xun xɔn ma (1.1). Muxu wuyaxi laxi a ra, Yaki ito nan findixi Yesu xunyena nde ra. A tan ma fe falaxi Kitabun yireni itoe yi: Xerane 15.13, 21.18, Kɔrenti Singen 15.7, Galati 1.19, 2.9, 2.12, Yudi 1.1. Na nan Kitabun yireni ito sebexi denkeleya muxune ma alogo a xa e sigati kiin yita e ra e bode tagi e nun lan denkeleyatarene ma. Yesu xunye Yaki findixi Yerusalen denkeleya yamaan yeeratina nde nan na. Yaki naxan findixi Yesu a xarandiin na, na mi finde Kitabun yireni ito sebe muxun na bayo Manga Herode bata na Yaki faxa nun sinma naxan findixi Yesu a xarandiin na (a mato Xerane Kewanle 12.2 kui).

A sebe kiin maligaxi Sandane kitabu yiren nan na Layiri Fonna Kitabu yiren kui naxan yi Alaa fe kolonna mayitama a yamaan na. Kitabun yireni ito fan Alaa fe kolonna mayitama Yesu a kiraan xɔn. Yaki fe kolonna nan ma fe singe falama fa fala a a kelixi Ala nan ma e nun muxun lan a Ala maxɔdin a ma denkeleyani (1.2-8). Na na dangu, falane xunna tixi yiigelitɔyaan nun nafulu kanyaan nan ma, e nun tantan feene nun mantɔrone e nun dina kendena, naxan lan a xa wali fajine ke (1.9-27). Yaki mɔn a falama a e nama muxune rafisa e bode xa lan e yii seene ma (2.1-13). Na danguxina a yi fa a fala kenden ma, denkeleyaan nun kewanle tagiin kii naxan yi (2.14-26). A yi a fala a yete suxun xɔdɔxɔ lenna nun fala xuiin mabinni. (3.1-12). Na danguxina, a fa fe kolon kendena fe ma (3.13-18). A yi na muxune maxadi naxanye yengen nakelima e nun naxanye

findixi dunuɲa muxune xɔyine ra, a yi falan ti nafulu kanne xili ma naxanye jaxu e walikene ra (4.1-5.6). Falan najandeni, a yi a fala a muxune xa diɲa, e Ala maxandi waxatin birin yi, e yi e bode mali denkeleyani (5.7-20).

Kitabun yireni ito kankanma falan naxan ma naxan sebexi denkeleya muxune ma a fixa: I nama la Yesu a fe Xibaru Fajin na i xaxili gbansanni tun, fɔ denkeleyaan xa lu i kewanle yi, bayo xa “denkeleyaan naxan mi findi kewanle ra, na faxaxi na a ra.” (2.26).

¹ N tan Yaki, Ala nun Marigi Yesu a Muxu Sugandixina walikena, n ni ito sebexi Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne nan ma naxanye xuyaxi ayi siyane tagi. N bata ε xɔntɔn.

Denkeleyaan nun fe kolonna

² Ngaxakedenne, mantɔron sifa wuyaxi na ε li, ε xa na yate sewan defexin na,

³ bayo ε a kolon, ε denkeleyaan na tɔɔyane raxan, na a ligama nen ε tunnafanna sɔtɔ.

⁴ Koni fɔ tunnafanna xa wali kamalixin nan ke, alogo ε xa kamali ε yi defe. Sese nama dasa ε ma.

⁵ Xa fe kolonna dasaxi ε tan nde ma, a xa a maxɔdin Ala ma, naxan muxune birin kima a fonisireyani, a mɔn mi na kanna yalagima. A soma nen a yii.

⁶ Koni a xa a maxɔdin denkeleyaan nin, a nama sike. Bayo naxan na sike, na luxi nen alo fɔxɔ igen walanna, foyen naxan nasigama, a a raxete.

⁷ Na muxu sifan nama a miri fa fala a seen sɔte Marigin yii nen.

⁸ Amasɔtɔ xaxili firin kanna nan na ra, a mi raxaraxi a feene yi.

Yiigelitɔɔn nun nafulu kanna fe

⁹ Denkeleya muxu yiigelitɔɔn xa sewa amasɔtɔ Ala bata a yite.

¹⁰ Nafulu kanna fan xa sewa amasɔtɔ Ala bata a ragodo, bayo nafulu kanna fe danguma nen alo sexe fuge fajina.

¹¹ Sogen na xɔlɔ, a wuyenna yi sexen xara, a jingine yi lisi a ra, a

fugene yi yolon, a tofanna yi dangu. Nafulu kannna fan ma binyen loma ayi na kii nin a nema a feene rawalima.

Maratantan feene

¹² Sewan na kannna xa naxan a tun-nafanma tɔrɔni, amasɔtɔ Ala na yelin a keɲaan feɛfeɛɛ, a nii rakisin taxam-aseri kɔmɔtin soma nɛn a xun na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na.

¹³ Naxan na bira tantan feni waxatin naxan yi, na kannna nama a fala, a naxa, “Ala nan n natantanma.” Amasɔtɔ Ala mi ratantanɲe fe ɲaxini, a fan mi muxe ratantanma.

¹⁴ Koni muxun birin tantanma a yetena kunfa feene nan xɔn ma naxanye a mabandunma, e yi a keɛnɛn.

¹⁵ Na xanbi ra, kunfa ɲaxin sa findima yulubin nan na. Yulubin na kɔxɔ waxatin naxan yi, a raɲanma sayaan nan ma.

¹⁶ Ngaxakeden xanuntenne, ε nama ε yete mayenden.

¹⁷ Kise faɲin birin, fe mi naxan na, na fataxi kore xɔnna nan na, keli Fafe Ala yii naxan kore xɔnna yanban seene daxi. A mi maxetema alo nininna!

¹⁸ A bata a ragidi a en xa balo a ɲɔndi falan xɔn ma alogo en xa findi a dali fisamantenne ra.

Fe mɛɛn nun a ligana

¹⁹ Ngaxakeden xanuntenne, ε xa a kolon, fa fala muxun birin xa mafura falan name, koni ε nama mafura falan tiye. ε nama xɔlɔ sinma.

²⁰ Amasɔtɔ muxu xɔlɔxin mi fe Alaa tinxinyaan na.

²¹ Nayi, ε xa fe xɔsixine birin yiba e nun fe ɲaxin naxanye waraxi ayi. ε yi na falan suxu limaniyani, a naxan saxi ε bɔɲeni, naxan nɔɛ ε niin nakise.

²² ε nama ε tuli mati Alaa falan na tun, ε yi ε yete mayenden, fɔ ε xa a liga nɛn.

²³ Amasɔtɔ naxan a tuli matima Alaa falan na, a mi a liga, na luxi nɛn alo muxun naxan a yete matoma kikenɛni,

²⁴ a na yelin a yete matoɛ, a siga, a ɲinan a yetagin kiin xɔn sa!

²⁵ Koni naxan na sariya kamalixin tilinna feɛfeɛɛ, sariyan naxan muxun xɔɔyama, a lu a fari, a mi a

tuli mati a ra tun a yi ɲinan a xɔn, koni a yi a liga, na kannna sewan sɔtɔma nɛn a kewanla xɔn.

²⁶ Xa muxuna nde a yete yatɛxi dina muxun na, koni a mi a lenna mara, a bata a yete mayenden, a dinan findima fe fuun nan na.

²⁷ Dinan naxan sariyan, fe mi naxan na Fafe Ala yeɛ ra yi, na ni ito ra: ε ɲɔxɔ lu kiridine nun kaɲa gilene xɔn e tɔrɔne yi. ε yi ε yete ratanga dunuɲa fe xɔsixine ma.

2

ε nama muxune rafisa e bode xa

¹ Ngaxakedenne, ε to denkeleyaxi en Marigin binyen kannna Yesu ma, Alaa Muxu Sugandixina, ε nama muxune rafisa e bode xa.

² Xa muxuna nde so ε malanni xemaan yiisolirasoon soxi a yiin na, doma faɲin nagodoxi a ma, na xanbi ra yiigelitɔɔn fan yi so, dunkobine ragodoxi a ma,

³ ε yi ε yengi dɔxɔ dugi faɲin kannna xɔn, ε yi a fala a xa, ε naxa, “Fa i magodo gbede faɲini,” koni ε a fala yiigelitɔɔn ma fa fala “Ti mɛnni,” hanma, “Dɔxɔ n sanna dexɔn ma bɔxɔni,”

⁴ xa ε na liga, ε mi muxune rafisaxi e bode xa ba? ε mi tagi rabaan xan tima ε miriya ɲaxine yi nayi ba?

⁵ Ngaxakeden xanuntenne, ε tuli mati. Ala mi yiigelitɔne xan sugandi dunuɲa yi, alogo e denkeleyaan xa findi e bannayaan na, e yi mangayaan sɔtɔ e keɛn na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na?

⁶ Koni ε tan yiigelitɔne rafeyama! Nafulu kanne xa mi ε rawalima ba, e yi ε xali kitisadeni?

⁷ Ne xa mi ε kannna xili faɲin kalama ba?

⁸ Xa ε Manga Alaa sariyan nakamalima yati, naxan Kitabun kui, ε bata fe faɲin liga nayi, a naxa, “I adamadi boden xanu alo i yetena.”

⁹ Koni xa ε muxune rafisa e bode xa, nayi ε bata yulubin liga. Na ma, sariyan fan ε sɔnna yitama ε ra nɛn bayo ε mi a suxi.

10 Bayo xa muxun sariyan birin suxu, a yi keden peen kala, a bata e birin kala na yi.

11 Bayo naxan a falaxi fa fala i nama yalunyaan liga, na nan mɔn a falaxi, a i nama faxan ti. Nayi, xa i mi yalunyaan liga koni i muxun faxa, i bata findi sariya kalan na na yi.

12 E sigati kiin nun e falati kiin xalan na sariyan ma naxan xɔɔyaan fima bayo e makitima na nan xɔn.

13 Amasɔtɔ Ala kininkinintarene makitima kininkinintareyaan nin. Anu, kininkininna nan kitin nɔma.

Denkeleyaan nun kewanle fe

14 Ngaxakedenne, tɔnɔn mundun na ra xa muxuna nde a fala a denkeleyaxi, xa a kewanle mi a yitama? Na denkeleyana a rakise ba?

15 A luxi nen alo marabenna nema ngaxakedenna nde ma, xemena hanma naxanla, a balon mi a yii.

16 Awa, xa e tan nde a fala na nde ma, e naxa, “E siga bɔɔne xunbenli. E sa e maxara, e yi lugo.” Xa e mi e ki e fatin mako ma seene yi, na tɔnɔn nanse ra?

17 Denkeleyaan fan na kii nin, xa wali faɔi mi denkeleyani a faxaxin na ra na yi.

18 Koni muxuna nde a falama nen, a naxa, “Denkeleyana i tan yi, koni kewanle nan n tan yi.” N na a yabima nen, n naxa, i ya denkeleyaan yitama n na di, ba i kewanle ra? N tan xa denkeleyaan yita i ra n kewanle xɔn.

19 E laxi a ra ba fa fala Ala keden peen na a ra? Na lanxi. Hali jinanne fan laxi na ra, e xuruxurun gaxuni.

20 I tan xaxilitarena, i mi a kolon ba, fa fala kewali faɔi mi denkeleyaan naxan yi, na neen fuu?

21 En benba Iburahima mi yate tinxin muxun na Ala yeɛ ra yi a kewanle xan xɔn ba, a to a dii xemena Isiyaga ba saraxan na saraxa ganden fari?

22 I bata a to? A denkeleyaan nun a kewanle nan walixi e bode xɔn ma. A kewanla nan a denkeleyaan nakamalixi.

23 Kitabuna falan nakamali na nin, a naxa, “Iburahima yi denkeleya Ala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa.”* Nanara, e yi a fala a ma fa fala “Ala xɔyina.”

24 Awa, e bata a to, fa fala muxun natinxinma Ala yeɛ ra yi a kewanle nan fan xɔn, a denkeleyaan gbansan mi a ra.

25 Na kiini, hali yalunde naxanla, Raxabi fan tinxin nen Ala yeɛ ra yi a kewanle xɔn ma, a to Yahudiyane xerane yisuxu ki faɔi, a yi kira gbete yita e ra.†

26 Fati benden nun niin na fata, fatin bata faxa na yi. Na kiini, denkeleyaan fan faxaxi na a ra xa kewanle mi a yi.

3

Lenna fe

1 Ngaxakedenne, e wuyaxi nama findi karamɔxɔne ra, amasɔtɔ e a kolon fa fala nxu tan karamɔxɔne gbee kitin xɔdɔxɔma ayi nen bonne gbeen xa.

2 En birin tantanma kii wuyaxi. Muxun naxan mi tantanma fala tideni mumɛ, muxu kamalixin nan na ra, a nɔe a yete xure nen.

3 A luxi nen alo en na karafen bira soon deen ma, a a xa en sagoon liga. Nayi, a gbindin birin birama na nan fɔxɔ ra.

4 Kunkin fan na kii nin. Hali a to gbo, foye gbeen mɔn a rasigama, koni se xurudin nan a matinxinma kunki ragiin sagoon ma.

5 Lenna fan na kii nin, a xurun fatin yirene ye koni a kanba fala gbeene nan tima. Teɛdin fan nɔe burun gbeen ganɔe nen.

6 Awa, lenna fan luxi nen alo teɛna. En fati yirene ye, tinxintareyaan birin en lenna nin. A tan nan muxun gbindin birin birama xɔsini, alo a yi teɛn nan soma a dunuɔa yi gidin mumɛen na! Na teɛn yeteɛn kelixi yahannama nin.

7 Adamadiine nɔe burunna suben sifane birin xure nen, xɔline nun bubu seene nun yeɛxene.

* 2:23: A mato Dunuɔa Fɔlɔn 15.6 kui. † 2:25: Yosuwe 2.1-21

⁸ Koni muxu yo munma lenna xuru. Se jaxin nan a ra naxan mi raxaraxi. A rafexi dabarin nan na, muxu faxa xinla ma.

⁹ En barikan birama en Marigin nun en Fafe Ala xa lenna nan na, en mɔn muxune dangama a ra Ala naxanye daxi a maligan na.

¹⁰ Barika biran nun dangan minima de kedenna nin. Ngaxakedenne, na mi daxa mumɛ!

¹¹ Ige bɛxin nun fɔxɔ igen nɔɛ mine tigin mundun kedenna?

¹² Ngaxakedenne, xɔde binla nɔɛ oliwi bogin namine nen ba? Manpa bogi binla nɔɛ xɔde bogin namine ba? Ige bɛxin mɔn mi sɔtɔma fɔxɔ igen de.

Fe kolonna fata Ala ra

¹³ Xaxilimaan nun fekolonna nde ra e ye? A xa na mayita fata a sigati ki fajin na, e nun a kewanla naxanye fataxi limaniyaan nun xaxilimayaan na.

¹⁴ Koni xa xɔxɔlɔnna nun yete yigboon nan e bɔjɛni, e ba e yete matɔxe, e nama wulen fala jɔndin fari.

¹⁵ Na xaxili sifan mi kelixi ariyanna xan yi. Na fataxi dunuɔa nun fati bendɛn nun Yinna Manga Setana nan na.

¹⁶ Amasɔtɔ xɔxɔlɔnyaan nun yete yigboon denaxan yi, fe yibasanna nun fe jaxin sifan birin nan mɛnni.

¹⁷ Koni fe kolonna naxan sa kelixi ariyanna yi, a singen naxan na, a sarijan, a mɔn bɔjɛ xunbenla fima, a dijaxi, a mafan mi raxɔɔ, a lugoxi kininkininna nun kewali fajin nan na. A mi muxune rafisama e bode xa. A mi nafigiyaan ligama.

¹⁸ Fe yitɔnna naxanye walima bɔjɛ xunbenli, ne tinxinna nan sɔtɔma.

4

E xuru Ala ma

¹ Yengene nun matandin naxanye e tagi, ne kelixi minen yi? Ne mi kelixi e rafan fe jaxine xan yi ba naxanye e fati bendɛn nakunfama?

² Sena nde xɔnla e ma, koni e mi a sɔtɔma. Nanara, e faxan tima, e mila,

koni e mi nɔɛ a sɔte. E yengene so, e matandine ti. Se mi e yii bayo e mi Ala maxandima.

³ E na Ala xandi seen naxan yi, e mi a sɔtɔma, bayo e Ala maxandi xunna kobi, amasɔtɔ e yete rafan feene nan tun fɔxɔ ra.

⁴ E tan tinxintarene! E mi a kolon ba, fa fala a dunuɔa xanuntenyaan findixi Alaa fe xɔnnantenyaaan nan na? Muxun naxan na a yete findi dunuɔa xɔyin na, na bata a yete findi Ala yaxun na.

⁵ E laxi a ra ba, a Kitabun falan tixi nen tun? A naxa, “Ala bata Niin naxan sa en yi, na rafan a ma han!”*

⁶ Koni Alaa hinanna luma fari se nen en xa, amasɔtɔ a mɔn a falaxi, a naxa, “Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanma nen yete magodone ra.”†

⁷ Nanara, e xuru Ala ma, e e kankan Yinna Manga Setana yeɛ ra, a gima nen e bun.

⁸ E maso Ala ra, a masoma e ra nen. Yulubitɔne, e e yulubi yiine raxa. E tan nafigine, e bɔjɛne rasarijan!

⁹ E nimisa e hakene fe ra, e sunu, e wuga! E gelen xa maxete wugan na. E sewan yi findi nii yifɔren na.

¹⁰ E magodo Marigin xa, a e yitema nen.

E nama e bode yalagi

¹¹ Ngaxakedenne, e nama e bode mafala. Muxu yo a ngaxakedenna mafala hanma a yi a yalagi, na kanna bata Alaa sariyan mafala, a yi a yalagi. Xa i sariyan yalagi, sariya suxu mi fa i ra nayi sɔnɔn, i to a yalagima.

¹² Sariyasa keden peen nun kitisa keden peen nan na, naxan nɔɛ marakisin nun halagin tiye. Koni i tan, nde i tan na, i to i adamadi boden yalagima?

I nama findi wasoden na

¹³ E tuli mati, e tan naxanye a falama, e naxa, “To hanma tila nxu sigama taana nde yi, nxu sa jɛɛn

* 4:5: Ala waxi a xɔn ma nen, a niin naxan saxi muxune yi, e nama na sa se gbete sagoni, e yi na seen batu. † 4:6: Sandane 3.34

nadangu na, nxu sa yulayaan naba na, nxu tɔnɔna nde sɔtɔ.”

¹⁴ Anu, ε mi a kolon naxan ligama ε dunuɲa yi gidini tila! Amasɔtɔ ε luxi nɛn alo kundaan naxan godoma, a waxatidi ti, na xanbi ra a tunun.

¹⁵ A lanma nɛn ε xa ito nan fala, ε naxa, “Xa Marigin tin, nxu luma nxu nii ra nɛn, nxu feni ito liga hanma na.”

¹⁶ Koni iki ε wasoma, ε yete matɔxɔma. Na yete matɔxɔn sifan birin ɲaxu.

¹⁷ Nanara, xa muxun mi fe fajin liga, anu a kolon a lanma a xa naxan liga, na kanna bata yulubin sɔtɔ.

5

Nafulu kanna fe falana

¹ E tan nafulu kanne, ε tuli mati. E wuga, ε gbelegbele tɔrɔyana fe ra naxan fama ε lideni.

² E nafunle bata kala. Xiine bata ε dugine don.

³ Xɔrinxɔrinna bata ε xεmane nun gbeti gbananne suxu. Xɔrinxɔrinni ito findima nɛn sereyaan na ε xili ma. A yi ε fati benden don alo tɛena, bayo ε nafunla malanxi waxati dɔnxɛn nin.

⁴ Walikɛɛn naxanye ε xεɛ ma seene xabaxi, ε mi naxanye saranna fixi, ε mi ne mawuga xuiin mɛma ε xili ma ba? Naxanye ε se xabaxine malanxi, ne wuga xuiin bata Marigin li, Senben Birin Kanna.

⁵ E bata lu dunuɲa yi ɲaxunna nun yete rafan feene yi. E bata ε yete ɲaxun alo xuruse faxesaxine.

⁶ E bata tinxin muxune yalagi, ε yi e faxesaxine, naxanye mi yi tixi ε kanke.

Dijan nun maxandina fe

⁷ Nanara, ngaxakedenne, ε dija han Marigin yi fa. E miri xεɛ biina dijan ma, a a xεɛn mamɛma waxatin naxan yi, a yi a tɔnɔne sɔtɔ. A dijanama nɛn han tule singene nun a ɲanne yi fa.

⁸ E fan xa dija na kiini, ε yi ε wɛkile amasɔtɔ Marigin fa waxatin bata maso.

⁹ Ngaxakedenne, ε nama ε bode mafala, xanamu Ala ε makitima nɛn. Kitisaan famatɔn ni i ra.

¹⁰ Ngaxakedenne, nabiin naxanye falan ti Marigin fe yi, naxanye dija tɔrɔni, ne fe xa findi misaala ra ε xa.

¹¹ En na a falama ne ma nɛn a sɛwana e xa amasɔtɔ e e tunnafan nɛn. E bata Yuba a tunnafanna fe mɛ, ε mɔn bata a mɛ Marigin naxan liga a xa a ɲannani. Amasɔtɔ kininkininna nun fanna kanna nan Marigin na.

¹² Ngaxakedenne, na birin yi, ε nama ε kɔlɔ ariyanna yi hanma dunuɲa bɔxɔ xɔnna hanma sese. Koni i ya “ɔn” xa findi ɔnna ra, i ya “ɛn-ɛn,” na yi findi ɛn-ɛnna ra alogo i nama bira Alaa kitini.

¹³ Tɔrɔ muxuna nde ε ye ba? Na kanna xa Ala maxandi. Muxuna nde sɛwaxi ε ye ba? Na kanna xa betin ba.

¹⁴ Furetɔna nde ε ye ba? A xa denkeleya yamaan fonne xili, e yi Ala maxandi a xa, e a masusan turen na Marigin xinli.

¹⁵ Ala maxandina denkeleyani, na furetɔni yalanma nɛn. Marigin furetɔn nakelima nɛn. Xa a bata yulubin naxanye liga, Ala a mafeluma nɛn ne ra.

¹⁶ Nanara, ε ti ε yulubine ra ε bode xa, ε yi Ala maxandi ε bode xa, alogo ε xa yiyalan. Tinxin muxuna Ala maxandin senben gbo, a feene gasama.

¹⁷ Adamadiin nan yi Nabi Eli ra alo en tan. A yi Ala maxandi han, a tulen nama fa. Tulen mi fa yamanani han ɲɛɛ saxan e nun a tagi.

¹⁸ A mɔn yi Ala maxandi, tulen yi fa, bogi seene yi bogi.*

¹⁹ Ngaxakedenne, xa muxuna nde a mɛ ɲɔndin na ε ye, muxu gbete yi a raxete ɲɔndin kiraan xɔn,

²⁰ E xa a kolon a muxun naxan yulubi kanna bama a tantanna kiraan xɔn, na bata a niin nakisi faxesaxine ma, a yulubi wuyaxi xafarin sɔtɔ.

* 5:18: Na feen sɛbɛxi Mangane Singen 17.1 kui.

Piyeri a Kedi Singena Piyeri Alaa Falan Kedi Singena

Piyeri a kedi singen seɓe denkeleya muxune nan ma naxanye yi xuyaxi ayi yamana suulunne ma naxanye yi Asi xurin yamanan kɔmɛn fɔxɔn nun sogeteden binna. To, Asi xurin yamanan xili nɛn “Turiki,” Arabune bɔxɔni. Piyeri a seɓexi e ma Romi taan nin a denaxan xili saxi a “Babilɔn” (sora 5.13). A feen naxanye falama lan e ma, ne a yitama nɛn a e yi tɔrɔxi, fe wuyaxi yi sama e xun ma. Nanara, xeraan katama a xa e seɓe so, e la Alaa Muxu Sugandixin na, hali e to tɔrɔni.

Xa a bata fala kedini ito xaran muxune xa a e xa lu denkeleyani hali e tɔrɔxi, a gbengbenna, na rakelixi e sereyaan nan ma fe ma e lan e xa naxan ba dunuɗa yi. Fɔ e dunuɗa yi gidin birin nun e sigati kiin birin xa “Alaa wanle nun binyen nan mayita” (2.9), alogo denkeleyatarene xa “e fe fajine kolon e yi Ala tantun a na fa lɔxɔ naxan yi.” (2.12)

¹ N tan Piyeri, Yesu Alaa Muxu Sugandixina xerana, n tan nan ito seɓema Alaa muxu sugandixine ma, naxanye xuyaxi ayi xɔɗeyani Pontu nun Galati nun Kapadose nun Asi nun Bitini yamanane yi.

² E sugandixi nɛn alo Fafe Ala xaxinla yi a ma kii naxan yi nun. A bata e rasariɗan a Nii Sariɗanxin barakani alogo e xa xuru a Muxu Sugandixin Yesu ma, a wunla yi xuya e ma e rasariɗandeni. Ala xa hinanna nun bɔɗe xunbenla fi e ma han!

Habadan yigina

³ En barikan bira Alaa Muxu Sugandixina en Marigi Yesu Fafe Ala xa. A bata a liga a kininkinin gbeeni, en yi xɛɛɛ, en yi bari a nɛnɛn na, en so nii rakisini yigini Yesu a Muxu Sugandixin nakenla xɔn sayani.

⁴ Keɛn naxan mi kalama, a mi xɔrinxɔrinma, a mi lɔma ayi, na nan namaraxi e xa ariyanna yi,

⁵ E tan naxanye kantanxi a seɓɓeni denkeleyaan xɔn alogo e xa kisin sɔtɔ, naxan minima keɛnɛni waxati rajanne yi.

⁶ Na ma, e seɓa, hali e to tɔrɔxi e bunba feen sifan birin yi waxatidini ito yi

⁷ alogo e denkeleyaan xa rasensɛn. Hali xɛmaan naxan nɔe kale, na raxulunma tɛɛn nan na, a rasensɛn. Nayi, e denkeleyaan naxan tɔnɔn gbo xɛmaan xa, na fan lan a rasensɛn bunbaan xɔn, e yi tantunna nun binyen nun xunna kenla sɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixin mini waxatini keɛnɛni.

⁸ E munma Marigin to singen koni e a xanuxi. E mi a toma iki, koni e denkeleyaxi a ma, e lu seɓa gbeeni naxan mi nɔe yeɓe.

⁹ Amasɔtɔ e e denkeleyaan xunna sɔtɔma nɛn, naxan findixi e niin kisi feen na.

¹⁰ Nabiin naxanye hinanna fe fala, naxan yi ragidixi e ma, naxan findixi kisi feen na, na findi nɛn ne fe ye fenna nun fe feɛfeɛe xunna ra.

¹¹ E yi katama waxatine nun taxamasenne kolon feen na Yesu a Nii Sariɗanxin yi naxanye makeɛnɛnma e xa, a to yi e yi, a yi Alaa Muxu Sugandixina tɔrɔn nun a binye famatɔna fe fala benun a waxatin xa a li.

¹² Ala a makeɛnɛn nɛn nabine xa, a e mi yi walima e yeɛɛ xa koni e tan, e to yi feene falama e naxanye fe mɛxi na muxune ra naxanye Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma Nii Sariɗanxin barakani naxan kelixi ariyanna yi. Hali malekane fan kunfahi na feen feɛfeɛe feni.

En lu Alaa Nii Sariɗanxini

¹³ Nanara, e xaxinli tɔn wanla fe ra, e yeɛɛ suxu, e yi e yigi sa na hinanni e naxan sɔtɔma Yesu Alaa Muxu Sugandixin mini lɔxɔni keɛnɛni.

¹⁴ E lu alo Alaa dii xuruxine, e nama tin luyɛ e kunfa ɗaxine yi, e yi naxanye yi nun e to yi xaxilitareyani.

15 Koni Ala sarijanxi to ε xilixi, ε fan xa sarijan ε kewanle birin yi alo a tan.

16 Amasoto a sebexi, “E xa sarijan, amasoto n tan sarijan.*”

17 E to ε Fafe Ala maxandima, naxan muxune birin kewanle makitima kii kedenni, ε lu alo xone dunuani ito yi waxatidi, ε gaxu Ala yee ra.

18 E a kolon a ε mi xunbaxi ε fafane namun fe fuune ma se kala daxine xan na alo gbetina hanma xema,

19 koni ε xunbaxi Alaa Muxu Sugandixin wuli fisamantenna nan xon, naxan baxi saraxan na alo yexee diina, fe mi naxan na.

20 Ala bata yi na sugandi benun dunu xa da, a yi a ramini kenenni ε tan ma fe ra waxati donxeni itoe yi.

21 E denkeleyaxi Ala ma a tan nan baraka yi, Ala naxan a rakelixi sayani, a binyen fi na ma, alogo ε denkeleyaan nun yigin xa lu Ala yi.

22 Bayo ε bata ε yete niin nasarijan jondi suxun xon ma, ε yi xanuntenya kenden soto ε ngaxakedenne xa, nayi, ε bode xanu ε senben birin na sarijanni.

23 Amasoto ε bata xete, ε mon yi bari a nen na, naxan mi fata adamadiin na naxan faxama, koni fata Alaa falan na naxan niima, a luma habadan.

24 Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa, “Adamadiine birin luxi nen alo sexena,

e binyen birin yi lu alo se fugena.

Sexene xarama nen, e fugene yi yolon.

25 Koni Marigina falan luma nen habadan.”†

Na falan findixi Yesu a fe Xibaru Fajin nan na naxan nalixi ε ma.

2

Yama sarijanxina

1 Na ma, ε ba fe jaxin sifan birin ma e nun yanfantanyaan nun nafiyaan nun milen nun fala jaxin birin.

* 1:16: Saraxaraline 19.2 † 1:25: Esayi 40.6-8 A mato Yaburin 118.22 nun Esayi 8.14 kui.

2 Niin balo kenden xonla xa ε suxu alo xijne xonla dii futen suxuma kii naxan yi, alogo ε fan xa sabati ε kisi feni a xon,

3 ε to bata a mato, ε yi a kolon a Marigin fan.*

4 E maso a ra, naxan findixi siimaya gemen na, adamadiine e mexi naxan na, koni Ala naxan sugandixi, a mon yi a xunna keli.

5 E tan fan bata findi Alaa banxin ti seene ra alo game niiramane, ε yi findi saraxarali yama sarijanxin na, ε yi siimaya saraxane ba Ala tinxi naxanye ra fata a Muxu Sugandixin Yesu ra.

6 Amasoto Kitabuni ito nan falaxi, a naxa,

“N bata gemena nde dexo Siyon taani alo banxin tongon game faji yebaxina.

Naxan na denkeya a ma, yagin mi na kanna liye.”†

7 Gemeni ito xunna kenla ε tan denkeya muxune nan xa, koni Kitabun yireni ito nan lanxi denkeyatarene tan ma, a naxa,

“Banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxi game fisamantenna ra.”

8 A mon sebexi Kitabun kui, a naxa, “Yamana e sanna radinma gemen naxan na,

a findi e rabira gemen na.”‡

E e dinma a ra nen amasoto e mi tinxi falan suxe, anu na nan yi ragidixi e ma.

9 Koni ε tan bata findi yama sugandixin na. Mangane nun saraxaraline nan ε tan na, siya sarijanxina, Ala gbeen yamaan naxan na, alogo ε xa a wali faji gbeene fe rali, a tan naxan ε xilixi, a yi ε ba dimini, siga a kabanako kenenyani.

10 A foloni, Alaa yama mi yi ε ra nun koni iki, ε bata findi a yamaan na. E tan naxan mi yi Alaa kininkininna sotoxi, koni iki, ε bata a kininkininna soto.

Denkeya muxune xa xuru

* 2:3: Yaburin 34.9 † 2:6: Esayi 28.16 ‡ 2:8:

11 Nba, ngaxakedenne, ε tan naxanye luxi alo xɔɾɛne nun sigatine dunuɾa yi, n na ε mafanma, ε yete suxu fati benden kunfa feene ma naxanye ε niin yengema.

12 Ε κewanle xa fanɾe ayi nen denkeleyatarene ye, alogo, e na ε mafala fe ɾaxi rabaan na, e xa ε κewali fanine to, e yi Ala binya a fa lɔxɔni.

13 Ε xuru adamadiyaan mangayane birin bun Marigina fe ra, a na findi manga gbeen na

14 hanma yamana kanne, a naxanye rasigaxi wali kobine sarandeni fe ɾaxi rabane ra, e yi fe fanine rabane tantun e wali fanine ra.

15 Amasɔɔ Ala sagoon na a ra, a ε fe fanine rabaan xa xaxilitarene radundun e xaxilitareyani.

16 Ε findi muxu xɔɔyaxine ra, koni ε nama ε xɔɔyaan findi fe ɾaxin luxun seen na, ε findi Alaa konyi fanine ra.

17 Ε muxun birin binya, ε yi ε denkeleya muxun bonne xanu, ε yi gaxu Ala yeε ra, ε yamana kanna binya.

Yesu a tɔɔne misaala

18 Walikene, ε xuru ε kuntigine ma, ε yi kuntigi ɾaxine binya feen birin yi alo a fanine nun a diɾaxine.

19 Amasɔɔ, na findixi fe fanine nan na, xa muxun limaniya ɾaxankatan bun ma Ala kolonna fe ra, a a li na ɾaxankatan mi lanxi a κewanle ma.

20 Koni na finde binyen na ε xa di, xa ε ɾaxankata ε kala tixine fe ra, ε yi limaniya? Anu, xa ε tɔɔ ε κewali fanine fe ra, ε yi limaniya, fe fanine nan na ra Ala yeε ra yi.

21 Ala ε xilixi na nan ma, bayo Alaa Muxu Sugandixin yeteen tɔɔ nen ε xa, a yi misaala lu ε yii alogo ε xa bira a fɔxɔ ra.

22 Kitabun naxa, “A mi yulubi yo liga, a mi yanfa fala yo ti.”§

23 E a konbi waxatin naxan yi, a tan mi konbi ti. A tɔɔ waxatin naxan yi,

a mi xanle e ma koni a a yete lu kitisa tinxinxina Ala nan yii.

24 Yesu yeteen bata en yulubine goronna tongo a fati bendeni, a to gbangban wudin ma, alogo en xa lu alo faxa muxune yulubine mabinni, en yi lu en nii ra tinxinni. Ε κendeyaan sɔɔxi a maxɔlone nan xɔn.

25 Ε yi luxi nen alo yeteen naxanye lɔxi ayi, koni iki ε mɔn bata xete xuruse rabaan fema naxan ε niin kantanma.

3

Naxanle nun e xemene fe

1 Ε tan ɾaxanle, ε xuru ε xemene ma, alogo xa e tan ndee mi laxi Alaa falan na, e xa findi denkeleya muxune ra, fata e ɾaxanle sigati kiin na, hali ba falan na,

2 e na fa ε sigati kiin nakɔɔsi waxatin naxan yi ε sariɾanna nun binyen naxan yi.

3 Ε marayabun nama fata ε maxidi kii yo ra, alo ε yi ε xunna denbe, hanma ε yi xemaa so hanma ε yi dugi de xɔdexene so,

4 koni ε bɔɔe yi feen xa fanine ayi naxan luxunxi, a mi forima, a xa findi nii limaniyaxin nun nii sabarixin nan na, Ala naxan yatema han!

5 Na nan yi findixi a fɔlɔn ɾaxalan sariɾanxine rayabu seen na, naxanye yi e yigi saxi Ala yi. E yi xuruxi e xemene ma

6 alo Iburahimaa ɾaxanla Saran yi xuruxi a ma kii naxan yi, a yi a xilima nen, a naxa, “N kanna.” Na dii temene nan ε ra, xa ε fe fanine liga, ε mi gaxun sese yeε ra.

7 Ε fan xemene na kii nin, ε a liga xaxinla ra ε nun ε ɾaxanla nema ε dunuɾa yi gidin ligama ε bode xɔn ma, ε yi e binya e fati benden senben to mi ε gbeen lixi, bayo ε nun ne birin nii rakisin hinanna sɔɔma ε keen na nen. Na ma, sese mi ε Ala maxandini kale.

Tɔɔn tinxinni

⁸ Nba, ε birin xa lu xaxili kedenni, ε kininkinin, ε yi ε bode xanu ngaxakedenyani, ε fan ε bode ra, ε yete magodo.

⁹ E nama fe naxin naxo fe naxin na, ε yi konbin naxo konbin na, koni ε xa duban ti, amasoto Ala ε xilixi na nan ma alogo ε xa barakan soto ε keen na.

¹⁰ Bayo Kitabun naxa, “Siimayaan nafan naxan ma, naxan waxi siimaya fajin xon, na kanna xa a lenna suxu fala naxine ma,

a deen suxu wulen ma.

¹¹ A yi a xun xanbi so fe naxini, a fe fajin liga.

A baje xunbenla fen,

a bira a foxo ra.

¹² Marigin yeen tinxin muxune ra, a tuli matixi e maxandi xuiin na. Koni Marigin xun xanbi soxi fe naxi rabane yi.”*

¹³ Xa fe fajin kunfana ε yi, nde nae fe naxin lige ε ra?

¹⁴ Koni hali ε toro ε wali fajine fe ra, sewan nan na ra ε xa. E gaxu naxan yee ra, ε nama gaxu na yee ra, ε nama kuisan.

¹⁵ Koni ε Alaa Muxu Sugandixin binya ε Marigin na ε baje ni. E lu yitonxi ε xun mafala feen na lan ε yigin ma, e na ε maxodin waxatin naxan yi.

¹⁶ Koni ε a liga limaniyaan nun binyeni. E baje xa sarjan waxatin birin alogo ε nema wali fajine kema Alaa Muxu Sugandixina fe ra, muxun naxanye ε mafalama, ne xa yagi e falane ra.

¹⁷ Amasoto xa Ala sagoon na a ra, a fisa muxun yi toro fe fajin nabadeni benun a xa toro a naxin nabadeni.

¹⁸ Bayo Alaa Muxu Sugandixin faxe nen en yulubine fe ra sanja ma keden han habadan, a tan tinxin muxuna tinxintarene xa, alogo a xa fa ε ra Ala ma. A faxe nen fati bendeni, koni Alaa Nii Sarjanxin yi a niin naxete a yi.

¹⁹ Na Nii Sarjanxin xon, a yi siga kawandi badeni niin kasorasane xa,

²⁰ naxanye bata yi murute Ala ma a foloni, Ala yi Nuhan legedenma a

dijani, a yi kunkin nafalama waxatin naxan yi. Muxu dando nan tun kisi igen ma na kui, muxu solomasexe gbansan.

²¹ Na igen findixi marafuun misaala nan na igeni ε tubi xinla ma naxan ε fan nakisima iki. A mi findixi fati benden xosine ba seen xan na, koni de xui tongona Ala xa xaxili sarjanxin. Na marafuun nan ε rakisima iki Yesu, Alaa Muxu Sugandixin nakenla xon sayani,

²² naxan sigaxi ariyanna yi, a doro Ala yiifanna ma malekane nun noyane nun senbe kanne birin xun na.

4

Dunya yi gidi nenna fe

¹ Nanara, Alaa Muxu Sugandixin to toro a fati bendeni, ε fan xa ε yiton na xaxili kedenni, amasoto naxan bata toro fati bendeni, na nun yulubin bata fata.

² Na kanna mi fa a siimayaan ligama adamadiine kunfa feene xon fo Ala sagona.

³ Amasoto ε bata yi bu denkelayatarene rafan feene lige waxati danguxini, ε yi ε sobe so haramu feene nun kunfa naxine nun dolo minna nun haramu sumunne nun dolo min sumunne nun suxure batu xosixin ma.

⁴ Na ma, a bata findi e ratena feen na ε to mi fa ε gima e foxo ra xaxilitare fe tilinxi wuyaxini itoe yi, e yi ε rayelefu.

⁵ Koni e e dentegema nen Ala xa na feen ma, naxan yitonxi faxe muxune nun niiramane makiti feen na.

⁶ Nanara, Alaa falan Xibaru Fajin nali nen hali faxe muxune ma, alogo hali e fati bendena feene to bata yelin makite alo adamadiine birin, e xa lu nii rakisini Ala xon ma a Nii Sarjanxin barakani.

En xa Ala kiseene rawali ki faji

⁷ Feene birin najanna bata maso. Nayi, ε a liga xaxinla ra, ε yi ε yete suxu alogo ε xa no Ala maxande.

⁸ Na birin yi, ε sobe so xanun-tenyaan ma ε bode xa, amasoto

* 3:12: Yaburin 34.13-17

xanuntenyaan nan yulubi wuyaxi janma.*

⁹ E bode yigiya hali ε mi ε mawuga.

¹⁰ Ala kiseen naxan fixi ε keden kedenna birin ma, ε bode mali na ra. Nayi, ε findima nen Alaa walike fajine ra naxanye a hinanna sifane birin nawalima.

¹¹ Xa naxan falan tongo, na xa falan ti alo a Alaa falane nan yete tima. Xa muxuna nde walima bonne xa, a xa wali alo Ala a kixi senbeni kii naxan yi, alogo binyen xa fi Ala ma feen birin yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani. Binyen nun senben xa fi a tan nan ma habadan han habadan. Amina.

Tərəna Yesu xən

¹² Ngaxakedenne, ε tərō xədəxen nama ε ratereña naxan ε lima ε mato feen na, alo fe daxatarena nde na ε li.

¹³ Koni xa ε nun Alaa Muxu Sugandixin tərō ε bode xən, ε xa sewa na ra han, alogo a binyen na mini kenenni ε sewan xa gbo ayi.

¹⁴ Xa e ε konbi Alaa Muxu Sugandixin xinla fe ra, sewana ε xa nayi, amasōtō Alaa Nii Sarijanxi binyaxina ε yi.

¹⁵ Anu, ε tan nde yo nama tərō bayo ε bata findi muxu faxan na hanma mujadena, hanma fe jaxi rabana, hanma nafgina.

¹⁶ Koni xa ε tərō bayo Yesu mantonne nan ε ra, yagi mi na ra, fō ε Ala binya, bayo a xinla bata lu ε xun ma.

¹⁷ Amasōtō kiti sa waxatin bata a li, a fōlōma Alaa yamaan nan ma. Anu, xa a fōlōma en tan nan ma, naxanye tondima Alaa falan Xibaru Fajin suxe ne tan najanna di?

¹⁸ “Xa tinxin muxun kisi raxōlō, Ala kolontarene nun yulubi kanne tan luma di?”†

¹⁹ Nayi, naxanye tərōma Ala sagoni, ne xa e yete lu e Dali Marigin yii naxan tinxin, e yi lu fe fajin ligε.

5

Fonne wanla yamani

¹ N xa denkeleya yamaan fonne fan nalimaniya ε ye amasōtō n fan findixi yamaan fonna nde nan na alo e tan, e nun Alaa Muxu Sugandixina tərōn serena nde. Binyen naxan fama minideni kenenni, n fan na nde sōtōma nen.

² E yengi dōxō Alaa xuruse kurun xən, a naxan taxuxi ε ra. E karahanxin nama e xun mato a ra de, koni jēnige fajini Ala sagoni. E nama a liga yagitareya feene tōnō sōtōn ma koni fō ε sōbeni.

³ Naxanye taxuxi ε ra, ε nama nōyaan liga ne xunna alo kuntigine, koni ε findi misaala ra kurun xa.

⁴ Xuruse Raba Kuntigin na mini kenenni waxatin naxan yi, ε mangayaan taxamasenna kōmōtin sōtōma nen binyeni naxan mi kalε mumε!

⁵ Banxulanne, ε fan xa xuru fonne ma. E birin xa yete magodon lu ε ma alo dugina ε nēma ε bode xən ma. Amasōtō Kitabun naxa, “Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanna nen yete magodone ra.”*

⁶ E ε magodo Ala senben bun, alogo a xa ε yite a waxən waxatini.

⁷ E ε xaminna feene birin lu a ma, amasōtō a yengi ε xən.

⁸ E yete suxu, ε lu ε yee ra yi, amasōtō ε yaxun Yinna Manga Setana sigan tima alo yatan naxan wurundunma. A muxune fenma a naxanye donma.

⁹ E kankan a yee ra denkeleyani ken! E xa a kolon a na tərō sifane ε ngaxakedenne fan fari dunuja yiren birin yi.

¹⁰ E na tərō waxatina nde yi, Ala hinanna birin kanna naxan ε xilixi a habadan binyeni a Muxu Sugandixini, na yetena ε rakelima nen, a yi ε senbe so, a ε maxōdōxō, ε mi mamaxe.

¹¹ Senben xa lu a tan nan xa habadan! Amina.

Fala rajanna nun dubana

¹² Silasi, n naxan yate ngaxakeden tōgōndiyaxin na, na nan n malixi n kedi dungini ito sebe ε ma, alogo n xa ε ralimaniya, n yi sereyaan ba ε xa,

* 4:8: A mato Sandane 10.12 nun Yaki 5.20 kui.

† 4:18: Sandane 11.31 * 5:5: Sandane 3.34

a Alaa hinanna jɔndin nan ito ra, ε naxan yi ken!

¹³ Denkeleya yamaan naxan Babilɔn taani,† Ala naxanye sugandixi alo ε tan, ne ε xɔntɔnma. N ma dii xεmεn Maraka fan ε xɔntɔnma.

¹⁴ Ε bode xɔntɔn ngaxakedenya sunbuni.

Ala xa bɔje xunbenla fi ε birin ma ε tan naxanye a Muxu Sugandixini.

† **5:13: Babilɔn taan** findixi wundo falan nan na naxan bunna neen “Romi Taana.” **N ma dii xεmεn Maraka:** na bunna neen Piyeri Maraka xanuxi alo a diina. Yanyina nde Piyeri nan Maraka xaranxi denkeleyaan ma.

Piyeri a Kedi Firindena Piyeri Alaa Falan Kedi Firindena

Kitabun yireni ito sebexi denkɛleya muxune nan ma. A sebɛ xunna findixi muxune nan yengɛ fe ra naxanye dina fe xaranna tima naxan mi findixi Yesu a fe Xibaru Fajin kedenna ra. Na wule karamɔxɔne bata yi basan denkɛleya muxune ra Piyeri a waxatini.

Wule dinane rali muxune mi janɲɛ dunuɲa yi mumɛ. Nayi, kawandin naxan sebexi Piyeri a Kitabun firinden kui, na feene mɔn ligama to. A denkɛleya muxune kawandima a e xa sɛnbɛ so Marigina fe kolonni, alogo e nama e yetɛ mayenden wule karamɔxɔne tantan fala fuune xɔn.

¹ N tan Simɔn Piyeri Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikɛɛn nun a xerana, n tan nan ito sebexi, siga ɛ ma, ɛ tan naxanye fan bata denkɛleyaan sɔtɔ naxan nun nxu gbee binyen lan ɛ naxan sɔtɔ nxɔ Ala nun nxu rakisi-mana tinxinyaan xɔn ma, Yesu Alaa Muxu Sugandixina.

² Ala xa hinanna nun bɔɲɛ xunbenla fi ɛ ma, a gbo ayi Ala kolonna nun en Marigi Yesu kolonna xɔn ma.

Denkɛleya muxune yugona

³ Ala sɛnbɛn naxan Yesu yi, na bata fɛrɛn birin fi en ma alogo en xa en ma dunuɲa yi gidin naba Ala kolonni naxan en xilixi a binyen nun a fanni.

⁴ Na ma, a bata en tuli sa feene ra, naxanye xunnayerenna nun e gboy-aan dangu a birin na, alogo ɛ xa ɛ yetɛ sɔtɔ xɔsi feene ra kunfan naxanye tima muxune ma dunuɲani ito yi, ɛ fan yi Ala kɛɲaan sɔtɔ.

⁵ Na ma, ɛ kata ɛ sɛnbɛn birin na, ɛ sɔn fajin sa ɛ denkɛleyaan fari, ɛ kolonna sa sɔn fajin fari.

⁶ ɛ yetɛ suxun sa ɛ kolonna fari. ɛ tunnafanna sa yetɛ suxun fari. ɛ Ala kolonna sa tunnafanna fari.

⁷ ɛ ngaxakedenyaan marafanna sa Ala kolonna fari. ɛ xanuntenyaan sa ngaxakedenyaan marafanna fari.

⁸ Xa kɛɲani itoe lu ɛ yi, e yi sabati, e mi ɛ luyɛ tunnaxɔlɛn nun walitareyani en Marigi Yesu kolonni mumɛ, Alaa Muxu Sugandixina.

⁹ Koni xa ne mi muxun naxan yi, na kanna yɛɛn mi feni gbɛma, a luma nɛn alo danxutɔna, a ɲinan fa fala a Ala bata a yulubi fonne xafari.

¹⁰ Nanara, ngaxakedenne, ɛ mɔn xa ɛ yixɔdɔxɔ dangu iki ra Alaa xinla ratindeni e nun a ɛ sugandi naxan tixi, amasɔtɔ xa ɛ na liga, ɛ mi bire mumɛ!

¹¹ Nayi, Yesu Alaa Muxu Sugandixin habadan mangayani so fɛrɛ gbeen fima ɛ ma nɛn en Marigin nun en nakisimana.

¹² Na nan a ligaxi, n feni itoe rabi-rama ɛ ma waxatin birin, hali ɛ to e kolon, ɛ mɔn yi na ɲɔndi feen suxu ken ɛ naxan sɔtɔxi.

¹³ N ma miriyani, fanni n na n niini fati bɛndɛni, n lan n na feene rabira ɛ ma alogo ɛ xa lu ɛ yɛɛ ra yi.

¹⁴ Amasɔtɔ n na a kolon, n niin bama-tɔɔn ni i ra fati bɛndɛni, alo en Marigina Alaa Muxu Sugandixin Yesu yetɛna n nakolon kii naxan yi.

¹⁵ Nayi, n katama nɛn fɛrɛn birin na, alogo n na faxa, feni itoe xa nɔ rabirɛ ɛ ma waxatin birin.

Piyeri bata yi Yesu a binyen to

¹⁶ Nba, Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fa feen sɛnbɛni, nxu mi muxune tali yitɔnxine xan falaxi ɛ xa lan na feene ma, bayo nxu tan yetɛɛn nan a binyen toxi nxu yɛɛne ra.

¹⁷ Amasɔtɔ a xunnayerenna nun binyen sɔtɔxi nɛn Fafe Ala yii, a to na xuiin mɛ fata binye gbee yiren na, a naxa, “N nafan Dii Xɛmɛni ito ra, a bata n kɛnɛn ki fajin!”*

¹⁸ Nxu yetɛɛn yi na fala xuiin mɛ, sa keli kore, nxu yi a fɛma geya sariɲanxin fari waxatin naxan yi.

¹⁹ Nxu laxi nabine fala tixine ra iki dangu waxati danguxine ra. ɛ lan ɛ xa ɛ xaxili ti ne ra alo lɛnpun

* **1:17:** A mato Matiyu 17.1-5 nun Maraka 9.2-7 nun Luka 9.28-35 kui.

naxan dεge ma dimini han kuye yi yiba, tagalan saren fan yi dεge fɔlɔ ε bɔɲeni.

²⁰ Naxan dangu a birin na, ε na kolon, a Kitabun nabiya fala yo mi fataxi nabina fe ye ba kiin na.

²¹ Amasɔtɔ nabiya fala yo mi yi kelima adamadiine sagoon ma, koni Alaa Nii Sariɲanxin nan yi adamadiine malima, e yi falan ti fata Ala ra.

2

Wule karamɔxɔne fe

¹ Koni wule nabine yi yamaan ye a fɔlɔni. A mɔn na kii nin to, wule karamɔxɔne fan ε ye iki. E wule xaranne rasoma ε tagi naxanye muxune halagima han e yi e mε e kanna ra naxan e xunbaxi. Ne halagin nan xilima e ye te ma xulɛn!

² Muxu wuyaxi birama nɛn e haramu feene fɔxɔ ra, na muxune yi a liga ɲɔndi dinan kiraan yi rayelefu.

³ Karamɔxɔni itoe ε rawalima nɛn mayendenni e fala yitɔnxine xɔn e milani. Koni e makiti feen bɔta fɔlɔ to mi na ra, e halagi feen mi fa buma.

⁴ Malekan naxanye yulubin liga a fɔlɔni, Ala mi ne ratanga, koni a e rawoli ayi nɛn yahannama yi. E maraxi yɔlɔnxɔnna ra dimini e kiti sa lɔxɔn ye ra.

⁵ Muxu singene dunuɲa yi, a mi ne fan natanga, a yi fufa gbeen nafa Ala kolontarene ma, koni a muxu solofere nan tun nakisi e nun Nuhan naxan yi tinxinyana fe kawandin bama.*

⁶ Ala mɔn Sodoma nun Gomora taane fan halagi nɛn te en na, e findi xuben na. A yi e findi misaala ra Ala kolontarene xa, feen naxan fama ligadeni e ra.†

⁷ Ala mɔn Loti tinxin muxun xunba nɛn, naxan bɔɲe tɔrɔ na sariyatare kanne haramu feene fe ra.

⁸ Bayo na tinxin muxun to yi dɔxi e tagi, a niin yi lu tɔrɛ lɔxɔ yo lɔxɔ e fe ɲaxine fe ra, a yi naxanye toma, a e mε.

⁹ Na feene birin nan a yitama fa fala Marigin nɔε dina muxune xunbe nɛn maratantan feene yi, a yi tinxintarene mara ɲaxankatan ye ra kiti sa lɔxɔni,

¹⁰ katarabi na muxune ma, naxanye biraxi fe xɔsixinε fɔxɔ ra, e fati bɛndɛn nafan feene, e yi murute Marigina nɔɔn bun.

Wule karamɔxɔni itoe wekilɛxi, e wasoxi. E mi gaxuma binye kanne rayelefu.

¹¹ Hali malekan naxanye sɛnbɛn nun fangan gbo wule karamɔxɔni itoe xa, ne mi na sifane rayelefuma kitini Marigin ye tagi.

¹² Koni muxuni itoe feene rayelefuma e mi naxanye kolon, e lu alo sube xaxilitare suxu daxin naxanye halagima. Na muxune halagima nɛn alo subene,

¹³ e tinxintareyaan birin yi saran e ra. A rafan e ma, e yi wasa e waxɔn fe kobine birin na yanyin na. E nɛma e dεge ε fema, yagin nun xunnagodon nan a ra, e sɛwa e to ε yanfama.

¹⁴ E yalunyaan fenma e ye en na. E mi wasan yulubin na mume! E fangatarene mabandunma. E darixi milɛ feene nan na. Dangatɔne nan e ra.

¹⁵ E bata kira tinxinxin yiba, e yi bira Beyori a dii xεmε Balami a kiraan fɔxɔ ra tantanni naxan ma tinxintareyaan saranna yi rafan a ma.

¹⁶ Koni a sofanla naxan mi nɔε falan tiye, na a muxu xuiin namini nɛn, a yi nabiin danna sa a xaxilitareya wanli.‡

¹⁷ Wule karamɔxɔni itoe luxi nɛn alo tigi yili raxarena, alo foyen kundaan naxan tuntunma kore, dimi tilinxi gbeen nan namaraxi e ye ra.

¹⁸ E waso fala fuune tima, e yi muxune rakunfa fati bɛndɛn nafan haramu feene xɔn, naxanye baxi e sɔtɔdeni muxu tantanxine ra.

¹⁹ E muxune tuli sama xɔrɔyaan na, anu, e tan ye te en xɔsi feene konyiyani. Amasɔtɔ sese muxun nɔ, a bata findi na konyin na.

* 2:5: A mato Dunuɲa Fɔlɔn 6.1 han 7.24 kui. † 2:6: A mato Dunuɲa Fɔlɔn 19.24 kui. ‡ 2:16: A mato Yatene 31.16 kui.

²⁰ Xa e bata futuxulu dunuᵛa xəsi feene ma en Marigin nun en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin kolon feen xən, e mən yi tin na feene yi e nə, e raᵛanna ᵛaxuma ayi nən dangu e fəlon na.

²¹ Bayo a yi fisa nun na kanne nama tinxinyaan kiraan kolon, benun e xa a kolon e mən yi e xun xanbi so yamari sariᵛanxini e naxan sətəxi.

²² Naxan ligaxi e ra, na bata sandani itoe ᵛəndin yita fa fala, “Baren xetema a baxunna ma.”§ E nun “I nēen fa xəsən maxa tun, a mən bata sa a makutukutu boroni.”

3

Marigin fa ləxəna fe

¹ Ngaxakedenne, n ma kedin firinden ni ito ra, n bata naxan səbε ε ma. N na e firinna səbεxi ε ma nən alogo n xa feene rabira ε ma, ε yi xaxili sariᵛanxin sətə,

² alogo, nabi sariᵛanxine bata yi falan naxanye ti, ne xa rabira ε ma e nun en Marigin nun en nakisimana yamarine, xεrane naxanye rali ε ma.

³ E xa a kolon singen fa fala waxati raᵛanne yi, magele tiine fama nən ε mageledeni naxanye birama e kunfa fe ᵛaxine fəxə ra.

⁴ E a falama nən, e naxa, “Yesu ε tuli sa a fa feen naxan na, na minən? Xabu en benbane faxa waxatin naxan yi feene birin mən kii kedenni keli dunuᵛa da waxatin ma han to.”

⁵ Amasətə, e a rakelima a ma nən e ᵛinan ito ra fa fala, to mi na ra Ala yi kore xənna da a fala xuiin na, a bəxən ba igen na a lu igen tagi.

⁶ Na igen nan na waxatin dunuᵛa birin halagi fufaan na.*

⁷ Koni to kore xənna nun bəxə xənna ramaraxi tēen nan xili yi na fala kedenna xən, kiti sa ləxən nun Ala kolontarene halagin yεε ra.

⁸ Koni, ngaxakedenne, ε nama ᵛinan fe kedenni ito xən ma, soḡe kedenna luxi nən Marigin yεε ra yi alo

ᵛεε wuli kedenna, ᵛεε wuli kedenna fan alo soḡe kedenna.

⁹ Marigin mi buma a tuli saan naka-malideni, alo muxuna ndee a mirima kii naxan yi. Koni a diᵛaxi ε xa nən amasətə a mi waxi muxe xa halagi, koni fə muxune birin xa e xun xanbi so nən e hakene yi.

¹⁰ Anu, Marigin fa ləxəna a lima nən, a muxune ratεrena alo muᵛadana. Na ləxəni, kore xənna danguma nən halagi xui gbeeni, a yi seene fan yi gan. Bəxən nun a feene birin yi makenen kitin xili yi.

¹¹ Ne birin to halagima na kii nin, ε lan ε xa findi muxun sifan mundunye ra? E dunuᵛa yi gidin xa sariᵛan Ala kolonni,

¹² ε yi gbeten Ala fa ləxən na, ε kewanle yi a faani fura, dunuᵛa nun a yi seene halagima tēen na ləxən naxan yi.

¹³ Anu, Ala bata en tuli sa kore xəri nənən nun bəxə xəri nənən na, tinxinyaan luma denaxan yi. En na nan mamεma.†

¹⁴ Nanara, ngaxakedenne, ε to na feen mamεma, ε fεren birin naba alogo a xa ε li fetareyaan nun səntareyani, bəᵛε xunbenla yi lu ε nun Ala tagi.

¹⁵ E xa a kolon a en Marigina diᵛan nan muxune rakisima alo en nafaᵛ ngaxakedenna Pəli a səbεxi ε ma kii naxan yi fe kolonna xən Ala naxan fixi a ma.

¹⁶ A na nan səbεxi a kədine birin kui lan feni itoe ma. A kədine yirena ndee famu raxələ, xaxilitarene nun xarantarene yi ne bunne yifu, alo e Kitabun yire gbetene fan ligama kii naxan yi, e yi e yεte rahalagi.

¹⁷ Nanara, ngaxakedenne, ε tan to rakolonxi, ε a liga ε yeren ma, alogo sariyatare kanne tantanna nama ε li, ε yi bənə ε tide barakaxini.

¹⁸ Koni ε lu sigε yēen na en Marigin nun en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna nun a kolonni. Binyen xa fi a tan nan ma iki han habadan. Amina.

§ 2:22: Sandane 26.11 * 3:6: A mato Dunuᵛa Fəlon 1.6-9 nun 7.11 kui. † 3:13: A mato Esayi 65.17 nun 66.22 kui.

Yoni a Kedi Singena Yoni Alaa Falan Kedi Singen Naxan Sebε

Kedi saxan nan xili saxi Yoni xun ma hali a xinla to mi sebεxi e kui. Denkεleya yamaan singe ra muxune nan a falaxi na kiini, a yi findi namunna ra. A singen mi xibaru yo fixi en ma lan a sebε muxun ma, a mɔn mi a falaxi a sebεxi naxanye ma. Kedin i to sebεxi nen alogo a xaran muxune xa e senbε so, e xa lu Alaa yamani, nanara e lu xanuntenya kendeni. A mɔn sebεxi alogo e xa e makuya wule dinane ra naxanye yi Yesu a fe Xibaru Fajini fuma.

Kitabun yireni ito fɔlɔni a sebε xunna nan yebama (1.1-4). A yi yamaan senbε so naxanye lan e lu Alaa nun a Muxu Sugandixin Yesu xɔn, e nun lanna xa lu e tagi. Nayi, e lan nen e yi muxune sereyaan suxu naxanye Yesu to. Kitabun yireni ito sebε muxuna a xaran muxune senbε soma a e xa lu kenenni, bayo kenenna nan Alaa ra. Na feen ma, e lan nen e xanuntenyaan yamarin suxu (1.5-2.17). Na xanbi ra, Kitabun sebε muxuna Yesu a dinan matandi muxune nan ma fe falama en xa, wule falan naxanye a falama a Marigin mi Yesu ra (2.18-29). Na xanbi ra, a mɔn yi Alaa diine kii kendɛn yita en na: E tinxinna, e mɔn e bode xanuxi kii naxan yi (3.1-24). A yelin xanbini tantanna nun jɔndin tagi rase (4.1-6), Kitabun yireni ito sebε muxun mɔn yi xεtε xanuntenyana fe ma: Findi fena Alaa gbeen na, i xanuntenyaan liga, bayo Alaa nan xanuntenyaan na (4.7-21). A a falan napanma denkεleyaan senben nan ma, a mɔn yi a Kitabun fala xɔnne makenen (5.1-21).

Kitabun yireni ito denkεleyaan kii yetεen nan yitama. A denkεleya muxune xaxinla nan yigboma, a yi e mali e xεtε fe jaxin fɔxɔ ra, a yi e senbε so Yesu yi, e nun a xanuntenyana lan bonne ma.

Habadan nii rakisin falana fe

¹ Siimaya falan naxan yi na nun xabu dunuɔa fɔlɔni, nxu bata na mε, nxu yi a to, nxu yi a yigbε, nxu bata nxu yiin din a ra, nxu na nan ma fe ralima ε ma.

² Na siimayaan bata mini kenenni, nxu yi a to. Nxu na nan ma fe sere bama. Nxu yi habadan nii rakisina fe rali ε ma naxan yi Fafe Alaa fεma, naxan minixi kenenni nxu xa.

³ Nxu naxan mεxi, nxu yi a to, nxu na nan ma fe falama ε fan xa, alogo ε xa sa nxu fari ngaxakedenyani, naxan Fafe Alaa nun a Dii Xεmena Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

⁴ Nxu ito sebεxi ε ma nen alogo en ma sewan xa defe.

Ala nan kenenna ra

⁵ Nxu falan naxan mεxi Yesu ra, nxu na nan nalima ε ma fa fala kenenna nan Alaa ra, dimi yo mi a yi!

⁶ Xa en na a fala a en ngaxakedenyaan ligama a tan xɔn ma, koni en sigan tima dimini, en bata wulen fala na yi. Jɔndin mi en kεwanle yi.

⁷ Xa en sigan ti kenenni alo a tan yetεen kenenni kii naxan yi, en bata lu en bode xɔn ngaxakedenyani nayi, Alaa diin Yesu wunla yi en sarijan en yulubine birin ma.

⁸ Xa en na a fala fa fala yulubi mi en ma, en bata en yetε mayenden nayi, jɔndi mi en xa nayi!

⁹ Koni xa en na en ti en yulubin na, a tan lannayaan nabama nen, a tinxin, a en mafeluma nen en yulubine birin na, a yi en sarijan tinxintareyaan birin ma.

¹⁰ Xa en na a fala fa fala en mi yulubi ligaxi, en bata Alaa findi wule falan na nayi. Nayi, a falan mi en yi mumε!

2

Ala solona muxun nan Yesu ra

¹ N ma diine, n ni ito sebεma ε ma nen alogo ε nama yulubin liga. Koni xa muxuna nde yulubin liga, Fafe Alaa solona tiina en yii naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra, Tinxindena.

² Amasotō Yesu bata findi en yulubine xafari saraxan na. En tan gbansanna mi a ra, koni en nun dunuḡa muxune birin.

³ En na a kolonma ito nan xōn a en bata Ala kolon, xa en bata a yamarine suxu.

⁴ Naxan na a fala, a naxa, “N bata Ala kolon” koni a mi a yamarine suxi, wule falan nan na kanna ra, ḡōndi mi a tan yi.

⁵ Koni naxan Alaa falan suxuma, Alaa xanuntenyaan kamalixi na kanni. En na a kolonma na kii nin fa fala en na Ala yi:

⁶ Naxan na a fala a a tan Ala nin, fō na kanna xa sigan ti nēn alo Yesu.

Yamari nēnēna fe

⁷ N xanuntenne, n mi yamari nēnēn xan seβema ε ma fō a fonna naxan yi ε yii xabu a fōlōni. Yamari fonni ito, falan na a ra, ε bata yi naxan mε.

⁸ Anu, n yamari nēnēn seβema ε ma, naxan ḡōndin makenēnxi fata Yesu ra e nun ε tan.* Amasotō dimin danguma. ḡōndin kenēnna nan bata dεε fōlō.

⁹ Muxun naxan a falama a a tan kenēnna nin, koni a a ngaxakedenna rapaxuxi, na kanna mōn dimini singen.

¹⁰ Naxan a ngaxakedenna xanuma, na kanna kenēnna nin. Muxu ratantan fεε yo mi na kanni.

¹¹ Koni naxan a ngaxakedenna rapaxuma, na kanna dimin nin, a sigan tima dimin nin. A mi a sigaden kolon amasotō dimin bata a yēen danxu.

¹² N ma diine, n na a seβema ε ma fa fala ε bata mafelu ε yulubine ra Yesu xinla fe ra.

¹³ Fafane, n na a seβema ε ma fa fala naxan yi na xabu a fōlōni, ε bata na kolon.

Banxulanne, n na a seβema ε ma fa fala ε bata Fe ḡaxin Kanna nō.

¹⁴ N ma diine, n na a seβema ε ma fa fala ε bata Fafe Ala kolon. Fafane, n na a seβema ε ma fa fala naxan yi na nun

xabu a fōlōni, ε na kolon.

Banxulanne, n na a seβema ε ma fa fala, ε senben gbo.

Alaa falana ε yi,

ε mōn bata Fe ḡaxin Kanna nō.

¹⁵ E nama dunuḡa nun a yi seene xanu. Naxan na dunuḡa xanu, Fafe Alaa xanuntenyaan mi na kanni.

¹⁶ Amasotō feen naxan birin dunuḡa yi, alo fati bēndēna kunfa ḡaxine e nun yēen kunfama seen naxanye xōn e nun nafunla naxan muxun wasoma ayi, ne mi fataxi Ala xan na, fō dunuḡa.

¹⁷ Dunuḡa nun a kunfane birin danguma nēn. Koni naxan Ala sa- goon ligama, na kanna luma nēn han habadan.

Yesu yaxune fe

¹⁸ N ma diine, waxati rapanna bata a li. E bata yi a mε nun fa fala Alaa Muxu Sugandixin yaxun fama.† Nba, iki Alaa Muxu Sugandixin yaxu wuyaxi bata mini kenēnni. Nanara, en na a kolonxi fa fala a waxati rapanna bata a li.

¹⁹ Na muxune minixi en tan nan yε, koni en gbee mi yi e ra, bayo xa en gbeen nan yi e ra nun e yi luma nēn en yε. Koni e bata keli en yε. Na nan a yitaxi fa fala en gbee mi yi ne sese ra nun.

²⁰ Koni Sarḡantōn bata a Niin nagodo ε xun ma, ε birin a fe kolon.

²¹ N mi ito seβexi ε ma nayi fa fala a ε mi ḡōndin kolon, koni bayo ε a kolon, e nun wule yo mi kelixi ḡōndini.

²² Wule falana nde ra? Naxan a falama, a naxa, Alaa Muxu Sugandixin mi Yesu ra. Alaa Muxu Sugandixin yaxun nan na ra. Na kanna bata a mε Alaa Diin nun Fafe Ala ra sanḡa ma kedenni.

²³ Bayo naxan yo na a mε Alaa Diin na, Fafe Ala fan mi na kanni. Naxan na a ti Alaa Diina fe ra, Fafe Ala fan na kanni.

²⁴ E a liga ε yeren ma ε falan naxan mε a singeni, na xa lu ε yi ken! Xa na liga, ε fan luma nēn Dii Xēmen nun Fafe Ala yi.

* **2:8:** A mato Yoni 13.34 kui. † **2:18:** A mato Tesaloniki Firinden 2.3-4 kui.

25 Yesu yetεen bata en tuli sa naxan na, habadan nii rakisin nan na ra.

26 N feni itoe seβexi ε ma muxune nan ma fe ra naxanye kataxi ε mayenden feen na.

27 E tan fan, ε Nii Sarijanxin naxan sotoxi a ra, fanni na ε yi ε mako mi fa xaranna ma sɔnɔn. A Nii Sarijanxina ε xaranma nen feen birin ma. Na to findixi jɔndin nan na wule mi naxan yi, nayi ε lu a tan nin alo a ε xaranxi kii naxan yi.

28 N ma diine, iki, ε xa lu a tan yi, alogo a na mini kenenni waxatin naxan yi, en yi lu xaxili ragidini, alogo en nama yagi a yeε ra a fa lɔxɔni.

29 Xa ε a kolon fa fala Yesu tinxin, ε mɔn xa a kolon fa fala muxun naxan tinxinyaan ligama, na bata bari Ala yi.

3

Alaa Diine

1 A mato Fafe Ala xanuntenya sifa gbeen naxan fixi en ma a yi a fala en ma a a diine. Na nan en na yati! Na nan a ligaxi dunuɔa mi en kolon amasoto e mi Ala kolon.

2 N xanuntenne, Alaa diine nan en na iki, koni en sa findima naxan na, na munma mini kenenni singen, koni en na a kolon fa fala a Yesu na mini kenenni waxatin naxan yi, en ligama nen alo a tan amasoto en na a toma nen alo a kii naxan yi.

3 Muxu yo a yigin saxi Yesu yi, na a yetε rasarijanma nen alo Yesu sarijan kii naxan yi.

4 Naxan yo yulubin ligama, na bata sariyan kala. Yulubin nan sariya kalan na.

5 Anu, ε a kolon fa fala a Yesu bata mini kenenni alogo a xa en ma yulubine xafari. Yulubi yo mi a tan yi.

6 Muxu yo luma Yesu yi, na kanna mi luyε yulubin ligε. Naxan luma yulubin ligε, na mi Yesu toxi singen, a mɔn munma a kolon.

7 N ma diine, muxu yo nama ε mayenden. Naxan fe tinxinxin ligama, tinxin muxun nan na ra alo Yesu tinxinxi kii naxan yi.

8 Naxan luma yulubin ligε, na fataxi Yinna Manga Setana nan na amasoto Yinna Manga Setana bata yulubin liga xabu a fɔlɔni. Alaa Dii Xεmεn minixi kenenni ito nan ma fe ra yati, a Yinna Manga Setana wanle kala.

9 Naxan barixi Ala yi, na mi luyε yulubin ligε amasoto Ala senben bata lu a tan yi, a mi nε luyε yulubin ligε, bayo a barixi Ala nin.

10 Alaa Diine nun Yinna Manga Setana a diine tagi rabaan na kii nin. Naxan mi fe tinxinxin ligama na mi fataxi Ala ra hanma naxan mi a ngaxakedenna xanuxi.

ε ε bode xanu

11 E falani ito nan mexi xabu a fɔlɔni, a en xa en bode xanu.

12 En nama liga alo Kayini naxan yi fataxi Fe Naxin Kanna ra, a a xunyεn faxa. Kayini a xunyεn faxa nanfera? Amasoto a tan kewanle yi jaxu, koni a xunyεn yi tinxin.

13 Ngaxakedenne, na nama findi ε tεrena feen na, xa dunuɔa muxune ε rapaxu.

14 En tan a kolon, a en bata keli sayani, en so nii rakisini bayo en bata en ngaxakedenne xanu. Xanuntenyaan mi muxun naxan yi, na mɔn sayani singen.

15 Muxun naxan a ngaxakedenna rapaxuma, faxa tiin nan na kanna ra. E a kolon fa fala habadan nii rakisin mi luxi faxa ti yo yi!

16 En xanuntenyaan kolonma ito nan xɔn ma fa fala Yesu bata a niin fi en ma fe ra. En fan daxa en yi en niin fi en ngaxakedenne fe ra.

17 Xa dunuɔa nafunla muxuna nde yii, a yi a ngaxakedenna to, a makoon sena nde ma, koni a mi kininkinin na kanna ma, Alaa xanuntenyaan luxi a yi di nayi?

18 N ma diine, en ma xanuntenyaan nama findi de yi falan na tun, fɔ en kewanle xa a yita jɔndini.

Xaxili ragidina Ala yetagi

19 En na a kolonma na nan ma, fa fala en jɔndini, en bɔnen yi sa Ala yetagi.

²⁰ Amasotō xa en bōɲena en yalagi, en na a kolon fa fala Ala gbo en bōɲen xa, a feen birin kolon.

²¹ Nanara, n xanuntenne, xa en bōɲen mi en yalagi, en xaxili ragidini Ala yetagi.

²² En na sese maxōdin a ra, en na sōtōma nɛn bayo en na a yamarine suxuma, en yi a kɛnɛn feene liga.

²³ A yamarin nan ito ra, a en xa denkeleya a Dii Xɛmɛn xinla ma, Yesu Alaa Muxu Sugandixina, en yi en bode xanu alo a en yamarixi kii naxan yi.

²⁴ Muxu yo a yamarine suxu, na kanna Ala yi, Ala fan na kanni. En na a kolon fa fala Ala en yi, a to bata a Nii Sariɲanxin fi en ma.

4

Wule nabine fe

¹ N xanuntenne, ε nama la muxune birin na a Alaa Nii Sariɲanxina e yi, koni ε e kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ singen, ε yi a kolon, niin naxan e tan yi, xa na kelixi Ala nan ma. Amasotō wule nabi wuyaxi bata mini dunuɲa xun xɔn.

² ε Alaa Niin kolonma ikii nin: Nii yo a ti a ra fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata fa fati bɛndɛni, ne kelixi Ala nan ma.

³ Koni nii yo mi a ti Yesu a fe ra, na mi kelixi Ala ma. Alaa Muxu Sugandixin yaxun niin nan na ra, ε naxan fa fe mɛxi, anu, a dunuɲa yi iki.

⁴ ε tan, n ma diine, ε fataxi Ala nan na, ε bata ne nɔ. Amasotō sɛnɛn naxan ε tan yi, na gbo dunuɲa gbeen xa.

⁵ Dunuɲa muxune nan e tan na. Nanara, e dunuɲa feene falama, dunuɲa muxune yi e tuli mati e ra.

⁶ Koni en fataxi Ala nan na. Naxan Ala kolon, na a tuli matima en xuiin na nɛn. Koni naxan mi fataxi Ala ra, na mi a tuli matima en xuiin na. En na a kolonma na kii nin, niin naxan findixi ɲɔndin kanna ra e nun tantanna niina.

Ala nan xanuntenyaan na

⁷ N xanuntenne, en na en bode xanu, amasotō xanuntenyaan kelixi Ala nan ma, anu naxan yo muxun

xanu, na barixi Ala nin, na kanna mɔn Ala kolon.

⁸ Naxan mi a boden xanuma, na mi Ala kolon, amasotō Ala nan xanuntenyaan na.

⁹ Ala a xanuntenyaan yitaxi en na ikii nin: Ala bata a Dii Xɛmɛ keden peen nafa dunuɲa yi, alogo en xa nii rakisin sōtō a xɔn ma.

¹⁰ Xanuntenyani ito, fa fala en bata Ala xanu, na xa mi a ra, koni a tan bata en xanu, a yi a Dii Xɛmɛn nafa en yulubi xafari saraxan na.

¹¹ N xanuntenne, xa Ala bata en xanu na kiini, a lan nɛn en fan xa en bode xanu.

¹² Muxu yo munma Ala to singen. Koni, xa en na en bode xanu, nayi Ala bata lu en yi, a xanuntenyaan fan bata kamali en yi nayi.

¹³ En na a kolonma ito nan xɔn ma fa fala en Ala yi, a fan en yi: a to bata a Nii Sariɲanxin fi en ma.

¹⁴ Nxu bata a to, nxu yi a seren ba bonne xa, nxu naxa, “Fafe Ala bata a Dii Xɛmɛn nafa, a findi dunuɲa rakismaan na.”

¹⁵ Naxan na a tiyɛ a ra fa fala Yesu Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni.

¹⁶ Alaa xanuntenyana en xa, en bata na kolon, en mɔn bata denkeleya a ma.

Ala nan xanuntenyaan na. Muxu yo lu xanuntenyani, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni.

¹⁷ Xanuntenyaan kamalixi en tan yi na nan ma, alogo en xa xaxili ragidin sōtō lan Kiti Sa Lɔxɔna fe ma. Amasotō en fan luxi nɛn alo a tan dunuɲani ito yi.

¹⁸ Gaxu mi xanuntenyani. Xanuntenya defexin gaxun kedima nɛn, bayo muxun gaxuma a fe ɲaxin saranna nan yɛɛ ra. Nayi, naxan gaxuma, na mi kamalixi xanuntenyani.

¹⁹ En bata Ala xanu bayo a singe en xanuxi.

²⁰ Xa muxuna a fala, a naxa, “N bata Ala xanu,” koni a ngaxakedenna rapaxu a ma, wule falan nan na kanna ra. Amasotō a a ngaxakedenna naxan toma, xa a mi na xanu, a mi nɔɛ Ala xanuɛ nayi a mi naxan toma.

²¹ Anu, a bata yamarini ito so en yii, a naxa, “Naxan Ala xanuxi, a lan nen na kanna xa a ngaxakedenna fan xanu.”

5

En bata dunuṅa fe ṅaxine nɔ

¹ Naxan yo denkeleyaxi a ma, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, a Alaa Diin nan a ra, na barixi Ala nin. Naxan na Fafe Ala xanu, na bata a Diin fan xanu.

² En na a kolonma ikii nin a en bata Alaa diine xanu: en na Ala xanu, en yi a yamarine suxu.

³ Amasotɔ Ala xanu feen findixi a yamarine suxu feen nan na. Anu, a yamarine mi goron xan na en tan xa,

⁴ amasotɔ naxanye birin barixi Ala yi, ne bata dunuṅa feene nɔ, anu dunuṅa feene nɔ feren findixi en ma denkeleyaan nan na.

⁵ Nde dunuṅa feene nɔɛ? Fɔ naxan na denkeleya Yesu ma fa fala a Alaa Dii Xemen nan a ra.

Sereyaan naxan ba Yesu fe yi

⁶ Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan faxi igen nun wunla ra.* A mi faxi igen xan gbansan na, koni e nun a wunla. Alaa Nii Sariṅanxin nan na sereyaan bama bayo Nii Sariṅanxin nan ṅɔndin na.

⁷ Amasotɔ sere saxan na Yesu a fe yi:

⁸ Alaa Nii Sariṅanxina, igena, e nun wunla, ne birin sereya kedenna nan bama.

⁹ Xa en muxune sereyaan name, Ala sereyaan gbo na xa, amasotɔ Ala sereyaan bama a Dii Xemen nan ma fe yi.

¹⁰ Naxan na denkeleya Alaa Dii Xemen ma, sereyani ito nan na kanna bɔṅeni. Koni xa naxan mi denkeleya Ala ma, na bata Ala yatɛ wule falan na amasotɔ a mi denkeleyaxi Alaa sereya baxin ma a Dii Xemena fe yi.

¹¹ Awa, na sereyaan ni ito ra fa fala Ala bata habadan nii rakisin fi en ma. Habadan nii rakisini ito a Dii Xemen nin.

¹² Dii Xemeni ito nɛma muxu yo yi, nii rakisin fan na kanni. Alaa Dii Xemen mi muxun naxan yi, nii rakisin mi na kanna fan yi.

Habadan Niina fe

¹³ E tan naxanye bata denkeleya Alaa Dii Xemen xinla ma, n feni itoe sebexi e ma nen alogo e xa a kolon fa fala habadan nii rakisina e xa.

¹⁴ Xaxili ragidini ito en yi Ala yetagi fa fala xa en na a maxɔdin fefe ra lan a sagoon ma, a en xuiin namema nen.

¹⁵ Xa en na a kolon a a en xuiin namema nen, nayi en mɔn a kolon a en na a maxɔdin fefe ra, en bata na sotɔ.

¹⁶ Xa muxu yo a ngaxakedenna to yulubin lige naxan mi raṅanma sayaan ma, a xa Ala maxandi a xa, a nii rakisin fima a ma nen. N naxan ma, naxan yulubin mi raṅanma sayaan ma. Koni yulubina nde na naxan raṅanma sayaan ma, n mi a fale e xa fa fala e xa Ala maxandi na feen na.

¹⁷ Tinxintareyaan birin findixi yulubin nan na, koni yulubin birin mi raṅanma sayaan ma.

¹⁸ En na a kolon fa fala naxan yo bata bari Ala yi, na mi luyɛ yulubin nabɛ. Amasotɔ Alaa Dii Xemena a kantanma. Nanara, Fe ṅaxin Kanna mi nɔɛ sese ra a xili ma.

¹⁹ En na a kolon fa fala en fataxi Ala nan na, en mɔn a kolon a dunuṅa birin Fe ṅaxin Kanna senben nan bun ma.

²⁰ En na a kolon fa fala Alaa Dii Xemen bata fa, a yi xaxinla fi en ma alogo en xa ṅɔndin Kanna kolon. En fan luxi ṅɔndin Kanna Ala yi a Dii Xemen Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakan nin. A tan nan ṅɔndin Kanna Ala ra, e nun habadan nii rakisina.

²¹ N ma diine, e masiga suxure feene ra.

* **5:6:** A faxi *igen* naxan na, na findixi marafuun misaala ra. Yesu fan nafu nen igeni. **Wunla** findixi Yesu a faxa feen nan misaala ra.

Yoni a Kεdin Firindena Yoni Alaa Falan Kεdin Firinden Naxan Σεβε

Kitabun yireni ito σεβε muxun finde Xera Yoni nan na. A mɔn a σεβεxi muxun naxanye ma, a naxa, “Naxalan sugandixina Ala xɔn e nun a diine.” Ne findixi denkeleya muxuna ndee nan na. A naxanye ma fa fala “Naxalan sugandixina,” na nɔe finde wundo falan nan na naxan bunna nen “denkeleya yamana.” Kitabun yireni ito σεβεxi nen yanyina nde jεε tonge suulun yate, Yesu te xanbini kore xɔnna ma. A muxune σεnβε soma alogo e xa lu jɔndin nun xanuntenyani. A mɔn e rakolonma wule xεrane fe ma.

¹ N tan denkeleya yamaan fonna nan kedini ito σεβεxi jaxalan sugandixin ma e nun a diine,* n xanuntenne jɔndini. Naxanye birin jɔndin kolon, ne fan e xanuxi

² jɔndina fe ra naxan luma en yi a mɔn luma en xɔn nen habadan.

³ Fafe Ala e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina, Fafe Alaa Dii Xεmena, na xa hinan en na, a kininkinin en ma, a bɔjε xunbenla fi en ma jɔndin nun xanuntenyani.

Nɔndin nun xanuntenyana fe

⁴ N σεwa nen kati, n to ε diina ndee to sigan tiyε jɔndin kiraan xɔn ma alo Fafe Ala a yamari en ma kii naxan yi.

⁵ Iki, i tan jaxalan† sɔn fajina, n naxan maxɔdinma i ma σεbeni ito yi, na mi findixi yamari nenεn xan na fɔ naxan yi en yi xabu a fɔlɔni fa fala en xa en bode xanu.

⁶ Xanuntenyaan ni ito ra fa fala en xa sigan ti a yamarine bun. A yamarin ni ito ra a en xa sigan ti xanuntenyani alo ε bata a mε kii naxan yi xabu a fɔlɔni.

* **1:1:** *Naxalan sugandixin* findixi denkeleya yamana nde nan na. Wundo falan na a ra. **A diine** findixi denkeleya muxune nan na na yamaan ye. † **1:5:** ito findixi wundo falan nan na lan denkeleya yamana nde ma. ‡ **1:13:** Na findixi wundo falan nan na lan sorani ito falatide singen ma. Yoni yi denkeleya yamaan naxan kui, na nan yamaan boden magilen na. **A diine** findixi denkeleya muxun bodene nan na.

⁷ Muxu mayenden wuyaxiye bata mini dunuɔa yi, naxanye mi e tima a ra fa fala a Yesu, Alaa Muxu Sugandixin fa nen fati benden kiini. Muxu mayendenne nun Alaa Muxu Sugandixin yaxune nan na muxu sifane ra.

⁸ Ε a liga ε yeren ma, ε nama en ma wanla tɔnɔn kala, alogo ε xa ε kɔntɔn kamalixin sɔtɔ.

⁹ Naxan mi luma Alaa Muxu Sugandixina xaranni fɔ a dangu a ra, Ala mi na kanni. Naxan na lu Yesu a xaranni, Fafe Ala nun a Dii Xεmen fan luma nen na kanni.

¹⁰ Xa muxu yo fa xaranna ra ε konni naxan mi findixi xaranni ito ra, ε nama a yigiya ε konni, ε nama a xɔntɔn.

¹¹ Amasɔtɔ naxan a xɔntɔnma, na bata kafu a ma a wali jaxine yi.

Fala dɔnxεna

¹² Fe wuyaxi n kui n naxan fale ε xa, koni n mi waxi a σεβε feni kedini. Koni a xɔnla n ma, n xa sa falan ti ε xa yeε nun yeε alogo en ma σεwan xa dεfe.

¹³ Ala i magilen naxan sugandixi, na diine i xɔntɔn.‡

Yoni a Kedin Saxandena Yoni Alaa Falan Kedin Saxanden Naxan Sebε

Xερα Yoni Kitabun yireni ito sebεxi muxuna nde nan ma naxan xili Gayosi. A na muxun nakolon muxu gbεte a fe ma naxan xili Diyotirεfi. En na a rakεrsima Kitabun yireni ito xεn ma, a denkeleya muxune yisuxi kii naxan yi, na findixi xanuntenyaan nun tinxinyaan nan na.

¹ N tan denkeleya yamaan fonna nan ito sebεxi n xanuntenna Gayi ma, naxan nafan n ma jεndini.

² N xanuntenna, n na Ala maxandima alogo feen birin xa siga yeεn na i tan xa, i fatin yi kendεya alo i niin fan kii naxan yi.

³ N sεwaxi kati, amasεtε ngaxakedenne ndee bata fa, e yi sereyaan ba lan i ya jεndi suxun ma, a i sigan tima jεndini.

⁴ Naxan findixi n ma sεwa gbeen na, n to a mε fa fala a n ma diine sigan tima jεndin nin.

Gayi tantun fena

⁵ N xanuntenna, i wanla kεma en ngaxakedenne xa lannayani hali i to mi yi e kolon.

⁶ E bata i ya xanuntenyana fe fala denkeleya yamani be. Nayi, i lan i xa e mali fanda feen na e xεraya sigatini alo Ala wama a xεn kii naxan yi.

⁷ Amasεtε e sigatiin dε suxuma Yesu xinla nan ma fe ra. E mi sese sεtεma denkeleyatarene yii.

⁸ Nayi, en lan en yi muxu sifani itoe mali alogo en xa wali en bode xεn jεndini.

Diyotirεfi nun Demetiri

⁹ N fena nde sebε nen denkeleya yamaan ma, koni a xεnla Diyotirεfi ra a xa findi e yeεratiin na, na mi n ma falan yatεxi sese ra.

¹⁰ Nanara, xa n fa, a feen naxanye birin ligama, a yi fala jaxine raxuya ayi nxe fe yi, nxu ne birin falama

nen. A mi a luxi na ma fε a tondi en ngaxakedenne yisuxε. Naxanye fan yi waxi e yisuxu feni, a yi tεnna sa ne fan na, a yi ne kedi denkeleya yamani.

¹¹ N xanuntenna, i nama fe jaxin naliga fε fe fajina. Naxan fe fajin ligama, na fataxi Ala nan na. Naxan na fe jaxin liga, na mi Ala kolon.

¹² Muxun birin Demetiri xili fajin falama alo a lan jεndin ma kii naxan yi. Nxu fan a fe fajin sereyaan bama. Anu, ε a kolon a jεndin nan nxe sereyaan na.

Xεntεn dεnxεna

¹³ Fe wuyaxi n kui, n xa a fala i xa, koni n mi waxi a sebε feni.

¹⁴ Koni a xεnla n ma n xa i to sinma alogo en xa falan ti yeε nun yeε.

¹⁵ Ala xa bεje xunbenla fi i ma. I xεyine birin i xεntεn. En xεyine birin xεntεn nxu xa menni ki fajni.

Yudi a Kεdina Yudi Alaa Falan Naxan Σεβε

Yudi Kitabun yiren naxan σεβεχι, na kawandin masoxi Piyeri a κedin firinden nan na, a gbengbenna a sora firindena. E firinna birin muxune nan matandima naxanye dina fuune ralima naxanye mi findixi xaxili fajin na.

Xontanne

¹ N tan Yudi nan ito σεβεχι, Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikena, Yaki ngaxakedenna. N yi a rasiga Fafe Alaa muxu xilixine ma, a naxanye xanuxi, Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxanye kantanma.

² Ala xa kininkininna nun bɔɔɛ xunbenla nun xanuntenyaan sabati ε yi.

Wule karamaxone fe

³ Ngaxakedenne, a xɔnla yi n ma nun ki fajin xa ito σεβε ε ma lan en kisi feen ma, koni n na a toxi nen fɔ n xa a σεβε nen lan ε σεβε so feen ma denkeleyaan xun mayengedeni Ala bata naxan fi a yama sarijanxin ma sanja ma keden han habadan.

⁴ Amasoto muxuna ndee bata so ε ye wundoni naxanye yalagi feen bata yi σεβε nun xabu a rakuya. Ala kolontarene nan ne ra, naxanye Alaa hinanna findima haramu feene liga xunna ra, e yi e me Yesu ra, Alaa Muxu Sugandixina, en kari keden peena, en Marigina.

⁵ Koni hali ε to feni ito kolon, n mɔn waxi a rabira feen nin ε ma fa fala Marigina Isirayila yamaan nakisi nen Misiran yamanani, koni a mɔn yi denkeleyatarene fan halagi na xanbi ra.

⁶ Malekana ndee fan to e yete lu binyetareyani, e e me e tiden na, Ala

yi ne balan dimi tilinxin xɔɛ ra, e xidixi habadan yɔlɔnxɔnne ra han kiti sa lɔxɔ gbeena.

⁷ A mɔn na kii nin, Sodoma nun Gomora nun e rabilinna taane fan yi yalunyaan ligama e kafu e bode ma kiina nde yi naxan mi lan adamadine ye. Ala ne fan findi nen misaala ra, a yi e jaxankata habadan tɛeni.*

⁸ Na muxun naxanye soxi ε tagi, ne fan xiyene sama naxanye a ligama e haramu feene raba e fatine yi, e murute sariya kanne ma, e malekane rayefefu.

⁹ Bayo, hali maleka kuntigin Mikeli mi susu Yinna Manga Setana yalagi konbin tiye. E yi fe matandini waxatin naxan yi lan Musa binbina fe ma, a fala nen gbansan, a naxa, “Marigina Ala xa falan ti i xili ma.”†

¹⁰ Koni muxuni itoe tan senbe kanna naxanye rayefefuma, e mi ne kolon. E na ndee kolon e xaxilitareyani alo subene xaxili mi naxanye ma, anu, na nan yati e birama halagini.

¹¹ Gbalona e xa bayo e bata bira Kayini misaala fɔxɔ ra. E bata e gi tɔnɔne fɔxɔ ra tantanni alo Balami. E bata halagi amasoto e bata murute alo Kora.‡

¹² Na muxune bata ε ngaxakedenyaan malanne raharamu, e e dege ε xɔn han! E mi yagima, e e yete nan tun katama. E luxi nen alo tulen na te ayi, foyen yi a tuntun, a dangu. E mɔn luxi nen alo wudin naxanye mi bogima e waxatini, e yi tala, e raxari.

¹³ E luxi nen alo fɔxɔ igen mɔrɔn gbeene,§ e yagitareya feene raxuyama ayi alo baan xunfanna, alo sare tununxin naxanye sa sinma habadan tilin dimi gbeen xɔɛ ra.

¹⁴ N benba Adama bɔnsɔnna yixeten solofereden Xenoki nabiya falane ti e tan nan ma fe ra, a naxa, “Marigin fama nen e nun a maleka sarijanxi wuli wuli wuyaxi,

* **1:7:** Amato Dunuɔa Fɔlɔn 19.1-29 kui. † **1:9:** Taruxun naxan ma fe falaxi be, na mi toma Kitabun kui yire gbete. ‡ **1:11: Kayini** a fe mato Dunuɔa Fɔlɔn 4.3-8 kui. **Balami** a fe mato Yatene 31.16 kui.

Kora a fe mato Yatene 16.1-35 kui. § **1:13: Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni.

¹⁵ alogo a xa fa birin makiti, a yi Ala kolontarene birin sanna yita e ra e Ala kolontare wanle fe ra, e nun Ala kolontare yulubi kanne fala xadexen naxanye birin tixi Ala ma.”

¹⁶ Na muxune luma e mawuge, e mi wasama. E biraxi e kunfa feene nan tun foxo ra, e lu waso falane tiye, e muxune matoxo se feen na.

Kawandina

¹⁷ Koni ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xerane fe famatann naxanye fe falaxi, na xa rabira e ma.

¹⁸ E a fala nen e xa, e naxa, “Muxu magelene fama nen waxati rajanne yi, naxanye biraxi e kunfa feene foxo ra Ala kolontareyani.”

¹⁹ Na fe jaxi rabane nan e yitaxunma, naxanye luxi alo subene, Alaa Nii Sarijanxin mi naxanye yi.

²⁰ Koni e tan, n xanuntenne, e lu sabate e denkeya sarijanxini. E Ala maxandi a Nii Sarijanxini.

²¹ E lu Alaa xanuntenyani, e nema Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna mame waxatin naxan yi, a xa e xali habadan nii rakisini.

²² Siken naxanye yi, e kininkinin ne ma.

²³ E e xasun tenni, e yi e rakisi. E kininkinin bonne fan ma Alaa yεragaxuni, hali e dugin naxanye xosixi e fati benden nafan feene xon, e yi e masiga ne ra.

Ala maxandin nun Ala tantunna

²⁴ Naxan noe e ratange tantan feene birin ma, a yi e ti fetareyani a binyeni a yetagi sewani,

²⁵ binyen nun mangayaan nun senben nun non xa fi na Ala keden peen ma, en nakisimana, Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani en Marigina, xabu a foloni han to han habadan. Amina.

Lankenemayana Fe Toon Naxan Makenen Yoni Xa

Yoni naxan Ningila Yesu a fe yirena nde sebe, na taxamasenne nun misaale nan yebama en xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu naxanye yita a ra. A itoe sebexi nen alogo denkeleya yamaan xa e tunnafan e nema besenxonanyi waxatin naxan yi. A yi Kitabun yireni ito sebema waxatin naxan yi, a yi kedixi Patimosi baxodin nin foxo igen tagi, a lu ramaraxi menni alo a kasoon nan na. Yamana kanna yi denkeleya muxune jaxankatama na waxatini. Kitabun yireni ito yi sebexi Asi baxan denkeleya yama soloferen nan ma.

Fe toone nun misaala naxanye sebexi be, ne yebaxi sanda daxin nin alo xiyena, koni e birin fe kedenna nan falama: a Yesu fe jaxin nun Setana senbene noma nen. A nabiya falane tima be naxanye bata kamali Romi baxan mangaya waxatini. A nabiya falana ndee fan ti naxanye sa kamalima dunuƚa rajanna waxatini. Yesu to senbe jaxine birin kalama dunuƚa rajanni, en na en tunnafan en ma denkeleyani.

Yesu feen naxanye yita Yoni ra

¹ Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan fe famatoni itoe makenenxi a walikene xa fata Ala ra. A a malekan nan xe a walikenen Yoni ma a rakolondeni.

² Na Yoni nan na feene seren bama fa fala a a feen naxanye birin toxi, Alaa falan nan ne ra e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin sereyana.

³ Sewan na kanna xa naxan na nabiya falani itoe xaran e nun naxanye na e tuli mati e ra, e yi a falane suxu naxanye sebexi a kui, amasoto waxatin bata maso.

Xantən xuiin nun Ala tantunna

⁴ N tan Yoni nan bata ito sebe denkeleya yama soloferene ma Asi yamanani.

Ala naxan na, naxan yi na, naxan fama, na Ala xa hinanna nun baje xunbenla fi e ma, fata nii soloferene ra* naxanye a manga gbeden yetagi,

⁵ e nun fata Yesu Alaa Muxu Sugandixin na, sere tinxinin nun habadan muxu singe kelixin sayani e nun dunuƚa mangane mangana.

Naxan bata en xanu, a yi en xoroya en yulubine ma a wunla xon,†

⁶ a mon yi en findi a mangayaan muxune nun saraxaraline ra a Fafe Ala xa, binyen nun senben xa lu na nan xa habadan han habadan. Amina.

⁷ E a mato, a fama kundani!

Muxune birin a toma nen

hali naxanye a saxonxi.‡

Baxan bansonne birin wugama nen a fe ra.

A xa liga na kiini yati! Amina.

⁸ Marigina Ala naxa, “N tan nan a folon na e nun a rajanna, naxan na, naxan yi na e nun naxan fama, Senben Birin Kanna.”

Yoni a fe toona alo xiyena

⁹ N tan Yoni, e ngaxakedenna, naxan findixi e boden na en ma toroƚaan nun mangayaan nun tunnafanni Yesu yi, e bata yi n nasiga Patimosi baxan ma foxo igen tagi Alaa falana fe ra, n to yi Yesu seren bama.

¹⁰ Marigin batu loxona nde yi, n yi Alaa Nii Sarijanxini, n fala xui gbeena nde me n xanbi ra, a gbo alo xota xuina.

¹¹ A naxa, “I feen naxanye toma, e sebe, i yi e rasiga denkeleya yama soloferene ma Efesi taan nun Simirini taan nun Peragama taan nun Tiyatire taan nun Saridesi taan nun Filadelifi taan nun Layodise taani.”

¹² N yi n yee raxete na kanni gbedeni. N to n yee raxete, n yi xema lenpun daxo se solofere to na.

* **1:4:** Solofere bunna nen fa fala “Se defexina.” Yanyina nde **nii soloferene** bunna nen fa fala, “Alaa Nii Sarijanxin defexin birin.” † **1:5:** Na bunna nen fa fala a **wunla** minixi, na yi findi saraxan na en xa a en xoroya. ‡ **1:7:** A mato Sakari 12.10 nun Yoni 19.37 kui.

13 Na lenpu dɔxɔ seene tagi, n yi adamadi maligana nde to. Doma gbeen nagodoxi a ma, xema tagi xidin yi xidixi a kanken ma.

14 A xunna nun a xun seXene yi fixa alo yeXee xabe dugi fixena hanma balabalan kesena, a yeene luxi alo tɛɛ degena,

15 a sanne mayilenma alo sulan tɛɛn na, a xuiin yi gbo alo walan gbeen xuina.

16 Sare solofere yi a yiifanni, silanfan xɛnxɛn de firin kanna yi minima a de, § a yetagin yi mayilenma alo soge xɔlena yanyi tagini.

17 N to a to, n yi bira a san bun ma alo faxa muxuna. A yi a yiifanna sa n fari, a naxa, "I nama gaxu. N tan nan a fɔlɔn nun a rapanna ra.

18 Nii rakisina n tan nan yii. N bata yi faxa nun, koni iki n na n niini han habadan. Sayaan nun laxira deɓinna n tan nan yii.

19 Awa, i naxan toxi, na sebe, naxan ligama iki e nun naxan fama ligadeni.

20 I sare soloferen naxanye toxi n yiifanni, e nun xema lenpu dɔxɔ se soloferene, ne bunna ni ito ra: Sare soloferene findixi denkeleya yama soloferene malekane nan na, xema lenpu dɔxɔ se soloferene, denkeleya yama soloferene nan yi ne ra."

2

Falan naxan ti Efesi denkeleya yamaan xa

1 "A sebe Efesi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Sare soloferene suxi naxan yiifanni, naxan sigan tima xema lenpu dɔxɔ se soloferene tagi, na ito nan falaxi.

2 N na i kewanle kolon, i ya wanla nun i ya tunnafanna. N na a kolon yati, a muxu paxine mi rafan i ma. I bata muxune keɓaan feseɓese naxanye a falaxi a xeraan nan e tan na,

koni jɔndi mi a ra, i yi e kolon wule falane ra.

3 I tunnafanxi, i bata tɔrɔ n ma fe ra, koni i mi tunnaxɔlɔxi i ma.

4 Koni mawugana nde n yii ε xili ma, i bata i mε i ya xanuntenya singen na.

5 Nayi, i biraxi sa keli yire matexin naxan yi, na yirena fe xa rabira i ma, i yi i keɓaan maxete, i mɔn yi i ya wali singene de suxu. Xa i mi tin xete, n fama nen i ma, n yi i ya lenpu xema dɔxɔ seen ba na.

6 Koni i fe fajini ito ligama: na Nikolayiti muxune* kewanle rapaxu i ma, naxanye rapaxu n fan ma."

7 "Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sariɓanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na mε. Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n tinma nen a yi simaya wudi bogin don naxan tixi Alaa nakɔni ariyanna yi."†

Falan naxan sebe Simirini denkeleya yamaan ma

8 "A sebe Simirini denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Naxan a fɔlɔn nun a rapanna ra, naxan faxa, a mɔn yi keli sayani, na ito nan falaxi.

9 N na i ya tɔrɔn nun i ya yigelitɔyaan kolon, anu nafulu kanna nan yati ε ra. Naxanye a falama a Yahudiyen nan e ra, koni a tan mi e ra, n na a kolon ne ε rayelefuma kii naxan yi. E findixi Setana salide banxin yamaan nan na.

10 I nama gaxu i tɔrɔ fe famatone ra sese ma. Yinna Manga Setana ε tan nde se nen kasoon na, alogo a xa ε mato, ε yi xi fu tɔrɔn sɔtɔ. E tɔgɔndiya han ε sayana, n yi nii rakisin mangaya taxamaseri kɔmɔtin so ε xun na."

11 "Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sariɓanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na mε. Naxan na nɔɔn sɔtɔ, sayaan firinden mi na kanna liye mumε."

§ 1:16: *Silanfan xɛnxɛn de firin kanna* a fe mato Heburune 4.12 kui. Alaa falan sama silanfanna ma bayo a senben gbo a sɔndɔmen nun niin yetɛɛn fatama e bode ra, a e keɓaan feseɓese. Efesi 6.17 fan mato. Alaa falan findixi silanfanna ra a Nii Sariɓanxin xa. Silanfanna, sofane yenge so degeɓaan na a ra.

* 2:6: *Nikolayiti muxune* yi xaranna nde tima na waxatini naxan findixi wulen na, koni e fe mi fa kolonxi iki. † 2:7: A mato Dunuja Fɔlɔn 2.8-9 kui.

Falan naxan seɓe Peragama denkeleya yamaan ma

¹² “A seɓe Peragama denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Silanfanden xenxen de firin kanna naxan yii, na naxa iki:

¹³ N na i dɔxɔden kolon, Setanaa manga gbɛden denaxan yi. I kankanxi n xinla ma, i mi i mexi n ma denkeleyaan na, hali e n ma sere tɔgɔndiyaxi Antipasi faxa lɔxɔn naxan yi e konni Setana dɔxɔdeni.

¹⁴ Koni mawugana ndee n yii e xili ma, muxuna ndee i konni naxanye Balami a xaranna suxi, naxan Balaki xaranxi Isirayila kaane rabira kiin ma yulubini sube donna xɔn naxan bata ba saraxan na suxurene xa e nun yalunyaan xɔn.‡

¹⁵ Na kiini, muxuna ndee i konna fan yi naxanye fan Nikolayiti muxune xaranna suxi.

¹⁶ Nayi, i xun xanbi so i hakeni, xanamu, n fama nen i ma sasa, n yi na muxune yenge n de silanfanna§ ra.”

¹⁷ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n Manna donse* luxunxina nde soma nen a yii e nun gemɛ fixɛna xili nenɛn seɓexi naxan ma, muxu yo mi naxan kolon, fɔ naxan a sɔtɔma.”

Falan naxan seɓe Tiyatire denkeleya yamaan ma

¹⁸ “A seɓe Tiyatire denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Dii Xemen naxan yɛen luxi alo tɛɛ deɣena, a sanne mayilenma alo sula xuruxina, a tan naxa:

¹⁹ N na i kewanle nun i ya xanun-tenyaan nun i ya denkeleyaan kolon i walima muxune xa kii naxan yi e nun i ya tunnafanna. N na a kolon i ya wali dɔnxene wuya dangu a singene ra.

²⁰ Koni mawugani ito n yii i xili ma, Yesabele,† jaxanla naxan a falama a nabiin nan a tan na, i bata tin na

xa n ma walikene mayenden, a yi e xaran yalunyaan nun suben donna ma naxan baxi saraxan na suxurene xa.

²¹ N bata waxatin fi a ma alogo a xa a xun xanbi so a hakeni, koni a mi tin xɛtɛ a yalunyaan fɔxɔ ra.

²² Nanara, n na a rasama nen jaxankatani. E nun naxanye yalunyaan ligama e bode xɔn, e tɔrɔ kati, xa e mi xɛtɛ e wali jaxine fɔxɔ ra.

²³ N na a diine faxama nen. Denkeleya yamaan birin yi a kolon a n tan nan muxune miriyane nun bɔɲɛ yi feene feɛfeɛɛma. N na e tan birin saranma nen e kewanle ra.”

²⁴ “Koni e tan muxu dɔnxɛn naxanye birin Tiyatire taani, e tan naxanye mi biraxi xaran jaxini ito fɔxɔ ra, naxanye mi Setana ‘wundo fe tilinxine’ kolonxi, e naxan ma fe falama, n mi goron gbɛtɛ dɔxɔma e xun ma.

²⁵ Naxan e yii, e na suxu tun, han n yi fa.

²⁶ Naxan na nɔɔn sɔtɔ, a n sagoon liga han a rajanna, n senben fima nen na ma siyane xun na. Kitabun naxa,

²⁷ a mangaya xɔdɛxɛn ligama nen e xun na

a mangaya wure dunganna ra, a yi e rayensenɲɛ ayi alo feɲɛna.‡

²⁸ N senben fima a ma nen alo n na a sɔtɔxi n Fafe ra kii naxan yi, n yi tagalan saren fan so a yii.”

²⁹ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me.”

3

Falan naxan seɓe Saridesi denkeleya yamaan ma

¹ “A seɓe Saridesi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Nii soloferene nun a sare soloferene naxan yii, na ito nan falaxi: N na i kewanle kolon, yamaan laxi a ra a i bata nii rakisin sɔtɔ, koni faxa muxun nan i ra.

‡ 2:14: A mato Yatene 31.16 kui. § 2:16: A de silanfanna findixi Alaa falan nan na. * 2:17: Manna donseen findixi donseen nan na Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni lɔxɔ yo lɔxɔ Nabi Musaa waxatini. Na fe mato Xɔrɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. † 2:20: Yesabele findixi jaxanla nde ra naxan yi Alaa muxune yengeɛma. A fe mato Mangane Singen 16.31 nun 19.1-2 nun Mangane Firinden 9.22 nun 9.30 kui. ‡ 2:27: Yaburin 2.9

² Xulun! Senbe dɔnxen naxan luxi i yi, i na masuxu benun a xa ɲan, amasɔtɔ n mi i kɛwali defexin toxi n ma Ala yetagi.

³ Nba, i xaranna naxan mexi, i yi a sɔtɔ, na feen xa rabira i ma, i yi a suxu, i yi i xun xanbi so i hakeni. Xa i mi lu i yeɛ ra yi, n na i raterenama nen alo muɲadena, i mi n fa waxatin kolonɲe.

⁴ Anu, muxuna ndee i konni Saridesi taani naxanye mi e dugine raxɔsɔxi. Ne sigan tima nen n xɔn dugi fixene yi, amasɔtɔ e sarɲan.

⁵ Naxan na nɔɔn sɔtɔ, na dugi fixen soma nen, n mi a xinla be Nii Rakisin Kitabun kui mumɛ. N na n tima a xinla ra nen n Fafe Ala nun a malekane yetagi.”

⁶ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarɲanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na mɛ.”

Falan naxan sebe Filadelifi taan denkeleya yamaan ma

⁷ “A sebe Filadelifi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Sarɲanna nun ɲɔndin Kanna nan ito falaxi, Dawudaa deɲinna naxan yii, naxan deɛn nabima, muxu yo mi nɔe a ragale, naxan deɛn nagalima, muxu yo mi nɔe a rabiye, na naxa:

⁸ N na i kɛwanle kolon. A mato, n bata deɛn nabi i yeɛ ra, muxu yo mi nɔe a ragale, bayo n na a kolon a i senben mi gbo, anu i n ma falan suxu nen, i mi i mɛ n xinla ra.

⁹ Nba, a mato n naxan ligama Setana salide yamaan muxune ra, na wule falan naxanye e yete yatexi Yahudiyane ra, koni a tan mi e ra. N ne rafama nen e yi e xinbi sin i bun ma, e yi a kolon a n bata i xanu.

¹⁰ Amasɔtɔ i to bata n ma yamari falan suxu i yi i tunnafan, n fan yetena i kantanma nen maratantan waxatini, naxan fama dunuɲa muxune birin keɲaan feseɲesedeni bɔxɔn yiren birin yi.

¹¹ N famatɔɔn ni i ra! Naxan i yii, na suxu ken alogo muxu yo nama i ya nɔ sɔtɔn taxamaseri kɔmɔtin ba i xunna ma.

¹² Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n na kanna findima nen senbetenna ra Ala Batu Banxini. A mi fa minɛ na mumɛ! N yi n ma Ala nun a taan xinla sebe a ma, Yerusalen nen naxan godoma keli ariyanna yi n ma Ala fema. N na n xili nen n fan sebeta ma nen a ma.”

¹³ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarɲanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na mɛ.”

Falan naxan sebe Layodise taan denkeleya yamaan ma

¹⁴ “A sebe Layodise denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: N tan nan xili ‘Amina,’* sere tinxinxin nun ɲɔndina, Alaa daala birin xun na, n naxa:

¹⁵ N na i kɛwanle kolon. I mi xunbeli, i mi wolon. A yi lan nun, i wolon hanma i xunbeli.

¹⁶ Koni bayo i tɔxɔfilɔxin nan a ra, i mi wolonxi, i mi xunbelixi, n na i ya fe baxunma nen!

¹⁷ Bayo i a falama, i naxa, ‘Nafulu kanna nan n na, n ma nafunla bata gbo ayi, n mako mi fa sese ma.’ Koni i mi a kolon a i tɔrɔxi, a i makininkinin, se mi i yii, danxutɔɔn nan i ra, marabenna i ma.

¹⁸ Nba, n na i kawandima, i xa xema faɲin sara n ma naxan nasensenxi teen na, alogo i xa findi nafulu kanna ra ɲɔndini. E nun dugi fixene alogo i ragenla nama lu, i yagi. E nun i yeɛn dandan senna alogo i xa seen to.

¹⁹ N na n xanuntenne sɔnna yitama e ra, n yi e xuru. Nayi, i sɔbe so, i yi i xun xanbi so i hakene yi.

²⁰ I tuli mati, n tixi deɛn na, n na a makɔnkɔnma, naxan na n xuiin mɛ, a yi na rabi, n soma nen na kanna konni, nxu yi nxu dege nxu bode xɔn.

²¹ Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n tinma nen na yi dɔxɔ n fema n ma mangaya gbɛdeni alo n tan fan nɔɔn tixi kii naxan yi, n dɔxɔ n Fafe Ala fema a mangaya gbɛdeni.”

²² “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarɲanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na mɛ.”

* 3:14: Na bunna neɛn Yesu nan Alaa falane birin nakamalima.

4

Alaa manga gbɛdɛna ariyanna yi

¹ Na xanbi ra, n yi fe gbɛtɛ to, n yi dɛna nde to rabixi ariyanna yi. N fala xui singen naxan mɛ, naxan yi gbo alo xɔta xuina, na yi a fala, a naxa, “Te be, feen naxanye fama ligadeni to xanbi ra, n xa ne yita i ra.”

² Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi mafurɛn! N yi muxuna nde to dɔxi manga gbɛdɛni ariyanna yi.

³ A yɛtagin yi mayilenma alo yasipi gɛmɛn nun karinɛliya gɛmɛna. Manga gbɛdɛn yi rabilinxi sengunna ra naxan yi mayilenma alo emerodi gɛmɛna.

⁴ Manga gbɛdɛ mɔxɔɲɛn nun naanin gbɛtɛye yi manga gbɛdɛn nabilinni, fori muxu mɔxɔɲɛn nun naanin yi dɔxi naxanye ma e maxidixi dugi fixɛne yi, xɛma mangaya kɔmɔti taxamasenne soxi e xun na.

⁵ Kuyen ɲin masɔxɔnna nun xuine nun galan xuiin yi minima manga gbɛdɛni. Lɛnpu dɛgɛ gbeen solofere yi dɛgɛma mangaya gbɛdɛn yɛtagi. Alaa Nii soloferene nan yi ne ra.

⁶ Lonna nde yi mangaya gbɛdɛn yɛtagi naxan gbo alo fɔxɔ igena, a fixa alo mato kikena alo kilasina.

Dalise naanin yi mangaya gbɛdɛn yireni, e nun a rabilinni, naxanye yɛɛye yi e yɛtagi nun e xun xanbin ma.

⁷ Dalise singen yi maliga yatan nan na. A firinden tan yi luxi alo turana. Muxun yɛtagin yi a saxanden ma. A naaninden yi luxi alo singbinna tunganmatɔna.

⁸ Gubugubu sennin nan yi na daliseene keden kedenna birin ma, e yɛɛne yi e fatin yiren birin ma, e yi bɛtin bama kɔɛɛn nun yanyin birin na, e naxa,

“Marigina Ala Sɛnbɛn Birin Kanna sarijan,
a sarijan, a sarijan,
naxan yi na, naxan na,
e nun naxan fama.”

⁹ Naxan dɔxi mangaya gbɛdɛni naxan luma habadan, dalise naaninne nɛma yi binyen nun xunna kenla nun barikan birɛ na xa waxatin naxan yi,

¹⁰ na fori muxu mɔxɔɲɛn nun naaninne yi e xinbi sinma nɛn a yɛtagi, e yi a batu, e yi e manga kɔmɔtine woli mangaya gbɛdɛn yɛtagi, e yi a fala na kanna xa naxan dɔxi manga gbɛdɛn ma naxan luma habadan, e naxa,

¹¹ “Nxu Marigina, nxɔ Ala,
binyen nun xunna kenla nun sɛnbɛn
daxa a fi i ma,
amasɔtɔ i tan nan seen birin daxi,
e taranxi na i sagoon nin,
e daxi i sagoon nin.”

5

Kɛdin nun Yɛxɛɛ Diina fe

¹ Naxan yi dɔxi mangaya gbɛdɛni, n yi kɛdi mafilinxina nde to suxi na yiifanni sɛbɛnla yi tixi naxan fɔxɔ firinna birin ma. A yi balanxi taxamaseri solofere nan na.

² N yi maleka sɛnbɛmana nde to naxan yi falan tima a xuini texin na, a naxa, “Nde daxa a kɛdini ito taxamasenne kala alogo a xa kɛdi mafilinxin nabi?”

³ Koni muxu yo mi sɔtɔ ariyanna nun bɔxɔ xɔnna ma, hanma bɔxɔn bun ma naxan yi nɔɛ a kɛdin nabiye, hanma a yi a mato.

⁴ N yi wuga kati, amasɔtɔ muxu yo mi sɔtɔ naxan yi daxa a na kɛdin nabi, hanma a yi a mato.

⁵ Nayi, na fonna nde yi a fala n xa, a naxa, “I nama wuga. A mato! Yuda bɔnsɔnna yatan naxan luxi alo salenna naxan maɲingi kelixi Dawuda xabilani, na bata sɛnbɛn sɔtɔ a xa kɛdin nabi e nun a taxamaseri soloferene.”

⁶ Nba, n yi yɛxɛɛ diina nde to tixi manga gbɛdɛn nun dalise naaninne nun fonne tagi. Na Yɛxɛɛ Diin yi luxi alo a kɔɛ raxabaxin nan yi a ra nun. Feri solofere, yɛɛ solofere nan yi a ma, naxanye yi findixi Alaa Nii soloferene ra a naxanye rafa dunuɲa yiren birin yi.

⁷ Naxan yi dɔxi manga gbɛdɛni, Yɛxɛɛ Diin yi sa kɛdi mafilinxin nasuxu na yiifanni.

⁸ A to na rasuxu, dalise naaninne nun fori mɔxɔɲɛn nun naaninne yi e

xinbi sin Yεxεε Diin bun, kondenna yi e keden kedenna birin yii e nun xema wuren naxanye yi rafexi wusulanna ra naxan yi findixi yama sarijanxina Ala maxandi xuine ra.

⁹ E yi beti nenεn ba, e naxa, “I daxa i yi kedi mafilinxin tongo, i yi a taxamasenne ba a ma, alogo a xa rabi. Amasoto i bata yi faxa nun, i yi muxune xunba Ala xa i wunla xon ma, keli bansonne birin nun xuine birin nun yamane birin nun siyane birin yi.

¹⁰ I yi e findi en ma Alaa mangayaan muxune nun a saraxaraline ra, e mangayaan ligama nen boxon xun na.”

¹¹ N yi a matoma waxatin naxan yi, n maleka wuyaxi xuiin me daliseene nun fonne nun manga gbeden nabilinni, e xasabin yi sigehan wuli wuli wuyaxi naxan mi yi yate.

¹² E yi betin bama, e yi e xuini te, e naxa, “Yεxεε Diin naxan bata yi faxa nun, na daxa a xa senben nun nafunla nun xaxinla nun fangan nun xunna kenla nun binyen nun tantunna soto!”

¹³ Daliseene birin kore xonna nun boxo xonna ma e nun boxon bunni, e nun naxanye birin foxo igeni, n yi daala birin xuiin mema, e betin bama, e naxa, “Naxan dōxi manga gbedeni e nun Yεxεε Diina, tantunna nun xunna kenla nun binyen nun senben xa fi ne nan ma habadan!”

¹⁴ Dalise naaninne yi a fala, e naxa, “Amina.” Fonne yi e xinbi sin, e yi Ala batu.

6

Taxamasenne fe

¹ Na xanbi ra, n yi Yεxεε Diin to na taxamaseri soloferena nde keden nabiye, n yi dalise naaninna nde keden xuiin me, a xuiin luxi alo kuye sarinna, a naxa, “Fa be!”

² N yi soo fixen to. Naxan yii dōxi a fari, xanla yi suxi na yii. E yi mangaya kamoti taxamasenna so a xun na. A siga no soton xunna kenli, alogo a xa sa non ti.

³ A to taxamasenna firinden nabi, n yi daliseen firinden xuiin me, a naxa, “Fa be!”

⁴ Soo gbete yi mini naxan yi gbeeli alo tenna. Naxan yi dōxi a fari, dunuɲa muxune boɲe xunbenla kala senben yi so na yii alogo muxune xa e bode faxa, silanfan kuye gbeen yi so a yii.

⁵ A to taxamaseri saxanden nabi, n yi daliseen saxanden xuiin me a fale, a naxa, “Fa be!” N yi soo foren to. Naxan yi dōxi a fari, sikeela yi suxi na yii.

⁶ N yi xuina nde me dalise naaninne tagi alo fala xuina, a naxa, “Ligaseen ye keden maala ra soge keden saranna ra. Ligaseen ye saxan fundenna ra soge keden saranna ra. Koni i nama turen nun manpaan tan kala.”

⁷ A to a taxamaseri naaninden nabi, n yi dalise naaninden xuiin me a fale, a naxa, “Fa be!”

⁸ N yi soo fati joxondede ramaan to. Naxan yi dōxi a fari, na yi xili nen sayana. Laxira yi biraxi a foxo ra. Boxoni taxunxin dōxode naaninna ra, na kedenna halagi senben yi so e yii silanfanna nun fitina kamēn nun fitina furen nun burunna sube xajene xon.

⁹ A to taxamasenna suulunden nabi, muxun naxanye bata yi faxa Alaa falan nun a sereyana fe ra, n yi ne niine yelenne to saraxa ganden bun ma.

¹⁰ E yi gbelegbele, e naxa, “Marigi sarijanxina, jondin kanna, i mon buma han waxatin mundun yi benun i xa kitin sa, i yi nxu faxa feen saran dunuɲa muxune ra?”

¹¹ Doma fixen yi so e keden kedenna birin yii. A yi fala e xa, a e xa e matabu waxatidi singen han e walike bodene nun e ngaxakedenne birin xasabin yi defe naxanye faxama alo e tan.

12 A to taxamasenna senninden nabi, n ni ito nan to: Bəxən yi xurux-urun kati! Sogen yi fəwə alo kasa dug-ina. Kiken fan yi gbeeli alo wunla,

13 kore xənna sarene yi yolon bəxəni, alo foye gbeen na xədən binla yigisan a bogine yi yolon.

14 Kore xənna yi tunun alo kədin na mafilin, geyane nun fəxə ige tagi bəxəne birin yi ba e funfuni.

15 Na xanbi ra, dunuḡa mangane nun a kuntigine nun sofa kuntigine nun nafulu kanne nun sənbe kanne nun muxun birin, konyine nun xərəne birin, ne yi sa e luxun faranne nun geya yinle ra.

16 E lu a falə geyane nun gəməne xa, e naxa, “E bira nxu fari! Naxan manga gbədeni, ε nxu luxun na nun Yəxəe Diina xələn bun.

17 Amasəto e xələ ləxə gbeen bata a li, nde nəe tiyə a yətagi?”

7

Taxamasenna yi sa denkeleya yamaa ma

1 Na xanbi ra, n yi maleka naanin to tixi dunuḡa tongon naaninne ma. Bəxə xənna foye naaninne yi suxi e yii, alogo foye yo nama mini bəxə xənna xun ma, hanma fəxə igena hanma wudine xun ma.

2 N yi maleka gbete to fe, keli sogeteden binni, habadan Alaa taxamasenna yi suxi naxan yii. Bəxə xənna nun fəxə igen tərə sənben so maleka naaninna naxanye yii, a yi sənxa ne ma, a naxa,

3 “E nama fe ḡaxin liga bəxə xənna ra singen hanma fəxə igena hanma wudine han en yi taxamasenna sa en ma Alaa walikene tigi ra.”

4 Nba, Alaa taxamasenna sa naxanye tigi ra, n yi na xasabin mə, muxu wuli kəmə muxu wuli tonge naanin e nun naanin keli Isirayila bənsənne birin yi:

5 Taxamasenna yi sa muxu wuli fu nun firin ma Yuda bənsənni, Rubən bənsənna, muxu wuli fu nun firin, Gadi bənsənna, muxu wuli fu nun firin,

6 Aseri bənsənna, muxu wuli fu nun firin, Nafatali bənsənna,

muxu wuli fu nun firin, Manase bənsənna,

muxu wuli fu nun firin, 7 Simeyən bənsənna,

muxu wuli fu nun firin, Lewi bənsənna,

muxu wuli fu nun firin, Isakari bənsənna,

muxu wuli fu nun firin, 8 Sabulon bənsənna,

muxu wuli fu nun firin, Yusufu bənsənna,

muxu wuli fu nun firin, Bunyamin bənsənna,

muxu wuli fu nun firin taxamasenna yi naxanye ma.

Yama gbeena Ala yətagi

9 Na xanbi ra, n yi yama gbeen to naxan xasabin mi yi yatə, sa keli siyane birin nun bənsənne birin nun yamane birin nun xuine birin yi. E yi tixi manga gbəden nun Yəxəe Diin yətagi, doma fixən nagodoxi e ma, tugu dəene suxi e yii.

10 E yi e xuini te, e naxa, “Kisina en ma Ala nan yii naxan dəxi manga gbədeni e nun Yəxəe Diina.”

11 Malekane birin yi tixi manga gbəden nun fonne nun dalise naaninne rabilinni, ne yi bira manga gbəden yətagi, e yətagine yi lan bəxən ma, e yi Ala batu,

12 e naxa, “Amina! Tantunna nun binyen nun fe kolonna nun barika biran nun xunna kenla nun sənben nun fangan xa lu en ma Ala xa habadan han habadan! Amina.”

13 Na fonna nde yi n maxədin, a naxa, “Doma fixən nagodoxi ndee ma itoe ra? E kelixi minən yi?”

14 N yi a yabi, n naxa, “N fafe, i tan nan na kolon.” A yi a fala n xa, a naxa, “Muxune nan e ra naxanye bata dangu ḡaxankata waxati gbeeni. E bata e domane xa, e yi e rafixa Yəxəe Diin wunli.”

15 Nanara, e tixi Alaa manga gbəden yətagi,

e a batu yanyin nun kœen na a Batu Banxini.

Naxan dœxi manga gbœdeni, na e yigiyama nen a konni.

¹⁶ Kamæn mi fa e suxε sœnœn, min xœnla mi fa e suxε sœnœn, sogen mi fa e ganŋε sœnœn, kuye wolon yo mi minε e ma,

¹⁷ amasœto Yεxεε Diin naxan manga gbœdeni,

na e masuxuma nen

alo xuruse rabana,

a yi ti e yεε ra,

signa siimaya tigi igene yi,

Ala yi e yεεgene birin fitan

e yεε ra yi.

8

Taxamasenna soloferedena fe

¹ Yεxεε Diin to taxamasenna solofereden nabi, kore xœnna yi madundu han waxatidi.

² N yi maleka solofere to tixi Ala yεtagi, xœta solofere yi so ne yii.

³ Maleka gbεε yi fa saraxa ganden yεtagi, wusulan gan se xεma dixin suxi a yii. E wusulan gbegebe so a yii a gan dixin na, sa yama sariŋanxine birin ma maxandi xuine fari, a yi ne gan saraxa ganden xεma dixin fari manga gbœden yεtagi.

⁴ Wusulanna tutin nun yama sariŋanxina Ala maxandi xuine yi te, keli malekan yii signa Ala yεtagi.

⁵ Na xanbi ra, malekan yi wusulan gan seen tongo, a yi a rafe saraxa ganden tœen na, a yi a woli bœxœni. Galan xuiin nun xuine nun kuyenŋin masœxœnna yi mini, bœxœn yi xuruxurun.

Xœta naanin singene yi fe

⁶ Nayi, xœta soloferene yi maleka soloferen naxanye yii, ne yi keli xœtane fedeni.

⁷ Maleka singen yi a gbee xœtaan fe. Balabalan kœen nun tœen nun wunla basanxin yi fa bœxœ xœnna fari. Bœxœni taxunxin dœxœde saxanna ra, na kedenna yi gan, e nun a wudine nun a sεxε xinde birin.

⁸ Malekan firinden yi a xœtaan fe. Gεmε gbeena nde yi sin fœxœ igeni naxan yi gbo alo geyaan ganmatœna. Fœxœ igene yitaxunxin dœxœde saxanna ra, na kedenna yi findi wunla ra,

⁹ daliseen naxanye birin yi ŋεŋε na fœxœ igeni, ne yi faxa, mœnna kunkine fan yi kala.

¹⁰ Malekan saxanden yi a gbee xœtaan fe. Sare gbeen ganmatœn yi keli kore, a ganma alo xaye raxidi dεgεna. Baane nun tigrine birin yitaxunxin dœxœde saxanna ra, saren yi bira na keden yi.

¹¹ Na saren yi xili nen, “Se Xœlena.” Na igene yi xœlœ ayi, muxu wuyaxi yi faxa na ige xœlen mindeni.

¹² Malekan naaninden yi a gbee xœtaan fe. Sogen nun kiken nun sarene yitaxunxin dœxœde saxanna ra, na kedenna yi yidimi, alogo na yatœn ŋœxœn xa ba e dεgεn na. Na kœnœnna ŋœxœn yi ba yanyin nun kœen kœnœnna ra.

¹³ Nba, n yi fe gbεε to, n singbinna nde fala ti xuiin mε, a yi foyeni kore, a naxa, “Gbalona, gbalona, gbalon bœxœ xœnna muxune xa, maleka saxanna bonne na e xœtane fe waxatin naxan yi.”

9

Xœtaan suulunden yi fe

¹ Malekan suulunden yi a xœtaan fe. N yi saren* to kelε kore, a bira bœxœni, yili ŋaxi tilinxin dεŋinna yi so a yii.

² A yi yili ŋaxin dœen nabi, tutin yi te a kui alo sulun gbeen tœen tutina. Na yi sogen nun kuyeni fœrœ.

³ Tuguminne yi mini tœen tutini e xuya ayi bœxœn ma, sœnben yi so ne yii alo tanle bœxœn ma.

⁴ A yi fala e xa a e nama sεxεne halagi bœxœn ma, hanma se xinde yo hanma wudine fœ adamadiine tun, Alaa taxamasenna mi naxanye tigi ra.

⁵ E mi yi daxa e muxune faxa koni e xa e ŋaxankata kike suulun. E yi

* **9:1: Sareni** ito findixi malekana nde taxamasenna ra alo Lankenemayaan 12.4.

səxələn naxan tima muxune ma, na yi luxi nən alo tanla na muxun xin.

⁶ Na ləxəne yi, muxune sayaan fenma nən koni e mi a toma. Sayaan xənla e suxuma nən han, koni sayana a gima nən e ma.

⁷ Na tuguminne yi luxi nən alo soon naxanye yitənxɪ yengɛ so xinla ma. Mangaya kəməti taxamasenna e xunna alo xəmana, e yetagine luxi alo muxun yetagina.

⁸ E xun səxəne luxi alo naxanle xun səxəna. E nɪnne luxi alo yatan nɪnna.

⁹ E xanle yi e kanken ma alo yengɛ so seen kanke masaan wure daxina. E gabutəne xuiin luxi alo soo wuyaxin na xidi wontorone ra, e yi e gi siga yengeni.

¹⁰ E xunle luxi alo tali xunla. Xirinna yi e xunla nan na naxan muxune səxələma han kike suulun.

¹¹ Yili Naxin Malekan nan yi e xun na e mangan na, naxan xili Heburu xuini, Abadən. Girəki xuiin tan yi, a xili nən, Apoliyon. Na bunna nəen, “Halagi Tiina.”

¹² Gbalo singen bata dangu. Gbalo firin mən luxi.

Xətaan senninden yi fe

¹³ Malekan senninden yi a xətaan fe. N yi xuina nde mə keli saraxa gande xəma daxin feri naaninne binni naxan yi Ala yetagi.

¹⁴ Xətaan senninden yi malekan naxan yii, a yi a fala na xa, a naxa, “Malekan naaninna naxanye xidixi Yufareti baa gbeen də, ne fulun.”

¹⁵ Na maleka naaninna naxanye yi yitənxɪ na waxatin nun ləxən nun kiken nun nɛen ma, ne yi fulun alogo dunuɲa muxune yitaxunxin dəxəde saxanna ra, e xa na kedenna faxa.

¹⁶ Yengɛ soon naxanye yi soone fari, muxu wuli məxəjən dəxəde wuli fu. N na xasabin nan məxi.

¹⁷ Na fe toon kui, n soone nun soo ragine to na kiini: E kanke masane yi gbeeli alo tɛna, e mamiloxi alo safiri gɛməna, e neri fujiramana alo dole tɛ fujina. Soone xunne luxi alo yata xunna, tɛen nun tutin nun dole tɛen yi minima e də.

¹⁸ Dunuɲa muxune birin yitaxunxin dəxəde saxanna ra, na kedenna yi faxa na naxankata saxanne xən, tɛen nun tutin nun dole tɛen naxanye yi minima e də.

¹⁹ Amasətə soone sənben yi e dɛen nun e xunla nin. E xunle yi luxi alo saɲine. E xunne na, e muxune maxələma naxanye ra.

²⁰ Na gbalone mi muxun naxanye faxa, ne mi xetɛ e yii fəxən batu feen fəxə ra e mi nɪnanne kiin yiba hanma suxure xəma daxina hanma a sula daxina hanma a gɛmə daxina hanma a wudi daxina naxanye mi seen toma, e mi fe məma, e mi nəe sigan tiyɛ.

²¹ E mi xetɛ e muxu faxan nun e kərayaan nun e yanga suxun nun e muɲan fəxə ra.

10

Malekan nun kədi xurina fe

¹ N yi maleka sənɛma gbɛtɛ to gode keli ariyanna yi, kundaan filinxi a ma alo dugina, sengunna rabilinxi a xunna ma. A yetagin mayilenma alo sogena, a sanne yi tɛen yiyani alo tɛ sənɛtɛnne.

² Kədi mafilinxin xuridin nabixin yi suxi a yii. A yi a yiifari ma sanna ti fəxə igeni, a kəmenna xaren na.

³ A sənɲə xuini te alo yatan wurundun xuina. A to a xuini te, kuye sarin soloferene yi e xui ramini.

⁴ E yi naxan falama, n yi nəe na səbɛ nən nun, koni n yi fala xuina nde mə keli kore, a naxa, “Kuye sarin soloferene naxan falama, na ramara wundoni, i nama a səbɛ!”

⁵ Na xanbi ra, n malekan naxan to tixi fəxə igen nun xaren ma, na yi a yiifanni te kore xənna ma.

⁶ A yi a kələ habadan Ala xinli, naxan kore xənna nun bəxə xənna nun fəxə igen daxi e nun e yi seene birin. Malekan yi a fala, a naxa, “A mi fa buma sənən!”

⁷ Koni maleka solofereden na a xətaan fe waxatin naxan yi, Alaa wundo fe ragidixin kamalima nən nayi alo a rali a nabine ma kii naxan yi, a walikene.”

⁸ Nba, n fala xuiin naxan me a sin-
geni keli kore, na mon yi falan ti n xa,
a naxa, "Siga, i sa kedi rabixin tongo
na malekan yii naxan tixi foxo igen
nun xaren ma."

⁹ N yi n maso malekan na, n yi a fala
a xa, a xa kedi mafilinxi xuridin so n
yii. A yi a fala n xa, a naxa, "A tongo,
i yi a ragerun, a jaxunma ayi nen i de
alo kumina, koni a i kuiin nafema nen
xalen na."

¹⁰ N yi kedi mafilinxi xuridin tongo
malekan yii, n to a raso n deε, a yi
jaxun n deε alo kumina, koni n to a
ragodo n kuini, n kuiin yi rafe xalen
na.

¹¹ Na xanbi ra, e yi a fala n xa, a n
mon xa nabiyā falane ti lan yamane
nun siyane nun xuine nun mangane
ma.

11

Sere firinne

¹ Awa, e yi xayen so n yii naxan yi
luxi alo tamina se maliga seen na, a
naxa, "Keli, i yi Ala Batu Banxin nun
saraxa ganden maliga e nun muxun
naxanye Ala batuma a kui.

² Koni hali i mi Ala Batu Banxin
sansan kuiin tan maliga, na lu na.
Amasoto na bata so siyane yii nax-
anye Taa Sarijanxini bodonma han
kike tonge naanin e nun firin.

³ N nan n sere firinne rasigama nen
nabiyā falane ralideni kasa dugine
ragodoxi naxanye ma sununa fe ra,
xi wuli keden xi kemε firin xi tonge
sennin."

⁴ Na sere firinne findixi oliwi wudi
firinne nun lenpune doxo se firinne
nan na naxanye tixi boxon birin Ma-
rigin yetagi.

⁵ Muxu yo wa fe jaxin naba feni e
ra, teen minima nen e de, a yi e yaxune
halagi. Muxu yo wa fe jaxin naba
feni e ra, fo na kanna xa faxa na kii
nin.

⁶ Kore xonna balan senbena e ra
alogo tulen nama fa e nema nabiyā
falane tiye waxatin naxan yi. Igene
maxete senben fan e ra wunla ra,
e mon yi fitinan sifan birin nadin
dunupa muxune ma, e na wa a xon
waxati yo yi.

⁷ E nema yelin e sereyaan be
waxatin naxan yi, sube magaxuxin
naxan tema yili jaxin kui, na e
yengema nen, a yi e no, a yi e faxa.

⁸ E binbine yi lu saxi taa gbeen
yama malandeni, muxune e Marigin
gbangban wudin ma taan naxan yi.
Na taan luxi nen alo Sodoma hanma
Misiran.

⁹ Yamane nun bonsonne nun xuine
nun siyane birin e binbine toma nen
han soqe saxan e nun a tagi. E mi
tinje ne xa maluxun.

¹⁰ Dunupa muxune sewama nen
muxu firinni itoe faxa feen na, e
jaxan, e sanbane rasiga e bode ma
amasoto na nabi firinne bata yi mux-
une jaxankata boxo xonna fari.

¹¹ Koni na soqe saxan e nun a tagiin
na dangu, niin soma nen e yi fata Ala
ra, e yi keli. Naxanye birin e toma, ne
gaxuma nen kati.

¹² E yi xui gbeena nde me kore
naxan yi a falama, a naxa, "E te be." E
yi te kore kundani, e yaxune yeε xori.

¹³ Na waxatin yeteni, boxon yi xu-
ruxurun gbeen ti. Taani taxunxin
doxode fuun na, na keden yi kala.
Muxu wuli solofere yi faxa na boxo
xuruxurunni. Muxun donxene yi
gaxu, e yi Ala tantun naxan kore.

¹⁴ Gbalon firinden bata dangu, koni
a saxanden famatōn ni i ra.

Xotaan soloferedena

¹⁵ Maleka solofereden yi a xotaan
fe. Fala xui gbeene yi keli kore, e
naxa,

"Dunupa mangayaan bata findi
en Marigin nun a Muxu Sugandixin
gbeen na,

a mangayaan ligama a xun na nen
habadan han habadan!"

¹⁶ Fori mōxojen nun naaninna nax-
anye yi doxi e manga gbēdene yi Ala
yetagi, ne yi e xinbi sin a bun ma, e
yetagine yi lan boxon ma, e yi a batu.

¹⁷ E naxa,
"Marigina Ala Senben Birin Kanna,
naxan na, naxan yi na a foloni!

Nxu bata barikan bira i xa
bayo i bata i senbe gbeen nawali,
i ya mangayaan tixi naxan na.

18 Siyane bata yi xɔlɔ,
koni i ya xɔlɔn yi fa,
faxa muxune makiti waxatin yi a li,
i yi i ya walikene saranna fi,
i ya nabine, muxu sarijanxine,
e nun naxanye gaxuxi i xinla yee ra,
muxudin nun muxu gbeena,
i yi ne halagi
naxanye bɔxɔn halagima.”

19 Ala Batu Banxin naxan ariyanna
yi, na yi rabi. N yi a Layiri Kanki-
raan* to Ala Batu Banxini. Na xanbi
ra, kuyen jin masɔxɔnna nun xuine
nun galan xuiin yi mini, bɔxɔn yi xu-
ruxurun, balabalan kesene yi yolon
han!

12

Naxanla nun ninginangana fe

1 Taxamaseri gbeena nde yi mini
kore: naxanla* maxidixin sogeni,
kikena a sanna bun ma, mangaya
kamoti taxamasenna soxi a xun na
sare fu nun firin yi naxan ma.

2 A fudikanna nan yi a ra, a gbeleg-
belema dii barin sɔxɔleni.

3 Taxamaseri gbete yi mini kore:
Ninginanga gbeeli gbeen† nan yi na
ra, xun solofere yi a ma e nun feri fu,
mangaya kamoti taxamasenna yi soxi
a xun soloferene birin na.

4 Sarene‡ yitaxunxin dɔxɔde sax-
anna ra, a yi na keden bandun kore
a xunla ra, a yi e rayolon bɔxɔni.
Naxanla naxan yi diin barima, ningi-
nangan yi sa ti na yetagi alogo a xa a
diin don a na a bari waxatin naxan yi.

5 Naxanla yi dii xemmen bari, naxan
mangaya xɔdexen ligama siyane
birin xun na a manga wure dun-
ganna ra. Koni a dii xemmen yi rate
kore Ala nun a manga gbeden fema.

6 Naxanla yi a gi, a siga tonbonni Ala
denaxan yitɔnxi a xa, alogo a xa sa
balo na han xi wuli keden kemε firin
xi tonge sennin.

7 Nayi, yenge gbeen yi keli kore
xɔnna ma. Malekan Mikeli nun a
malekane yi na ninginangan yenge.
Ninginangan nun a malekane fan yi
yengen soma.

8 Koni a mi nɔ sɔtɔ, dɔxɔde mi fa lu e
xa kore xɔnna ma.

9 E yi ninginanga gbeen woli
bɔxɔni, sari fonna, naxan xili Yinna
Mangana hanma Setana, naxan
dunuya muxune birin mayendenma.
E nun a malekane birin yi rawoli ayi
bɔxɔ xɔnna ma.

10 Nayi, n yi fala xui gbeena nde me
keli kore, a naxa,
“Iki, en ma Alaa kisin nun a senben
nun a mangayaan waxatin bata a li,
e nun a Muxu Sugandixina senbena.
Amasɔtɔ en ngaxakedenne kansun
muxun bata woli bɔxɔni,
naxan yi e kansunma kɔeen nun
yanyin na

en ma Ala xa.

11 E yi a nɔ Yexee Diin wunla
nun e sereya falan xɔn,
e mi e yete niin natanga,
e tin sayaan ma.

12 Nanara, ε tan naxanye kore xɔnna
ma,
ε sewa.

Koni gbalon bɔxɔ xɔnna nun fɔxɔ igen
xa,
bayo Yinna Manga Setana xanxin
bata godo ε fema,
amasɔtɔ a kolon a waxati xunkuye mi
a xa.”

13 Ninginangan to a to, a bata ra-
woli ayi bɔxɔn ma, naxanla naxan dii
xemmen bari, a yi na sagatan fɔlɔ.

14 Nayi, gubugubune yi so naxanla
yii alo singbin gbeen gubugubune al-
ogo a xa tungan a siga han denaxan
sa yitɔnxi a xa tonbonni, a sa baloma
denaxan yi jee saxan e nun a tagi, a yi
tanga sariin ma.

15 Nayi, sariin yi igen baxun
naxanla fɔxɔ ra alo baana, alogo baan
walanna xa a xali.

* **11:19: 11.19 Layiri Kankirana** fe mɔn sebexi Xɔɔyaan 25.10-22 kui. * **12:1:** Fe tooni ito fɔlɔxina, **naxanli** ito findixi Yesu nga nan na. Koni falatide 12,17 kui, a bɔnsɔnna yi findi denkeleya yamaan na. Yanyina nde, a findixi denkeleya yamaan maligan na fe toon kui. † **12:3: Ninginangan** findixi Setana misaala nan na. ‡ **12:4: Sareni** itoe findixi malekane taxamasenne ra. Setana bata malekana ndee ramurute Ala ma, e yi godo bɔxɔni e findi jinanne nun yinnane ra.

¹⁶ Koni bəxə xənnə yi naxanla mali, a yi rabi, a yi igen min ninginangan naxan baxun naxanla fəxə ra.

¹⁷ Ninginangan yi xələ naxanla ma kati! A yi siga naxanla bənsən dənxe ne yengedeni, naxanye Alaa yamarine suxuma, e nun naxanye Yesu a fe sereyaan bama.

¹⁸ Ninginangan yi sa ti fəxə igen de.

13

Sube magaxuxi firinne fe

¹ Nba, n yi sube magaxuxina* nde to te fəxə igen xəre ra, xun solofere, feri fu a ma. Mangaya kəmōti taxamasenne soxi a feri fune ra, Ala rayelefu xinla nde sebe xi a xunne birin ma.

² N sube magaxuxin naxan to, na yi maliga burunna narin nan na, a sanne yi luxi alo kanko gbeen sanne. A deen luxi alo yatan dena. Ninginangan yi a senben nun a manga gbeden nun nə gbeen so a yii.

³ N yi a xunna nde to, na yi luxi alo e na a maxələ gbeen ti naxan a faxe, koni na yiren bata yi bari. Dunuḡa muxune birin yi kabε gbeen ti sube magaxuxini ito ma, e bira a fəxə ra.

⁴ Muxun birin yi ninginangan batu amasətə a bata yi senben so sube magaxuxin yii. E yi sube magaxuxin batu, e naxa, “Nde luxi alo sube magaxuxini ito, nde nəe a yenge?”

⁵ Waso falan nun marayelefu falan ti fena Ala ma, na senben yi sa sube magaxuxin de, fe naxin naba senben yi so a yii kike tonge naanin e nun firin.

⁶ A yi Ala rayelefu fələ, a lu a xili kale e nun Ala dəxədena e nun naxanye birin ariyanna yi.

⁷ Yama sarijanxin yenge senben yi so a yii, alogo a xa e nə. Senben yi so a yii bənsənnə birin nun yamane birin

nun xuine birin nun siyane birin xun na.

⁸ Dunuḡa muxune birin e xinbi sinma nen a bun ma, naxanye birin xili mi sebe xi Yexee Diina Nii Rakisin Kitabun kui xabu dunuḡa da waxatini, naxan bata yi fəxə nun e fe ra.

⁹ Nba, xa naxan tuli na, a xa a tuli mati.

¹⁰ Xa kasorasaan nagidixi naxan ma, na sama nen kasoon na yati.

Xa sayaan nagidixi naxan ma silanfanna ra,

na faxama nen silanfanna ra yati. Nanara, yama sarijanxin lan e xa e tunnafan e təgəndiya.

¹¹ Nba, n yi sube magaxuxi gbete† to minε bəxəni. Feri firin yi a ma, ne luxi alo Yexee Diin fenne, koni a yi falan tima alo ninginangana.

¹² A yi sube magaxuxi singena nəən birin nawalima a nəxəni, a yi a liga bəxəni nun a muxune birin yi e xinbi sin na sube magaxuxi singen bun ma, naxan maxələde naxin bata yi bari.

¹³ Sube magaxuxi firindenit ito yi kabanako taxamasenne ligama, a yi tēen nagodo bəxəni ma muxune yetagi keli kore.

¹⁴ Senben naxan so a yii a xa kabanako taxamasenne raba sube magaxuxi singen nəxəni, na yi dunuḡa muxune mayenden, a yi a fala dunuḡa muxune xa a e xa sube magaxuxi singen sawuran nafala e suxuren na suben naxan bata yi maxələ silanfanna ra, a yi bari.

¹⁵ Senben yi so sube magaxuxi firindenit alogo a xa niin bira sawurani, alogo na sawuran xa falan ti, a mən xa muxune fəxə naxanye mi e xinbi sinma sawuran bun ma.

¹⁶ A yi a liga a muxune birin xa karahan taxamasenna yi lu e birin yifanna ma hanma e tigi ra, muxudin

* **13:1: Sube magaxuxin** findixi yamanan manga gbeen senben misaala ra na waxatini. Yamanan manga gbeen yi denkeleya muxune naxankatama. A mən finde to dunuḡa mangane senbe naxin misaala ra. † **13:11: Sube magaxuxi gbete** findixi mangane seri batune misaala ra. Na waxatini, yamanan manga gbeen yi batuma alo alana nde. Naxanye findixi yamanan manga gbeen sawurane ki muxune ra, ne senben misaala nan sube magaxuxi firindenit ito ra. Ne nan yi katama yamanan muxune birin xa mangan batu alo ala, anu, denkeleya muxune mi yi nəe na lige. A finde to dunuḡa mangane seri batune fan misaala ra.

nun muxu gbeena, nafulu kannu nun yiigelitona, xaron nun konyina.

¹⁷ Muxu yo mi nae seen sare hanma e seen mati xa na taxamasenna mi a ma, sube magaxuxin xinla hanma a xinla taxamasenna xasabina.

¹⁸ Fo xaxinla xa soto nen feni ito yi. Xa naxan xaxili na, na kannu xa sube magaxuxin xinla taxamasenna xasabini ito yate ki fani, a yi a bunna fala, amasoto xemena nde xinla nan a bunna ra, a tan ni i ra: kemε sennin tonge sennin e nun sennin.‡

14

Muxu xunbaxine betina

¹ Nba, n mon yi Yexee Diin to tixi Siyon Geyaan fari, e nun muxu wuli kemε wuli tonge naanin wuli naanin nan yi a ra a xinla nun a Fafe xinla yi sebexi naxanye tigi ra.*

² N yi fala xuina nde me keli kore, naxan yi luxi alo ige walan gbeen xuina alo kuyen sarin xui gbeena. N fala xuiin naxan me, na yi luxi nen alo kondan maxane nan yi kondan maxani.

³ E yi beti nenenn bama manga gbeden nun dalise naaninne nun fonne yetagi. Muxu yo mi yi nae a maxaranje na betin ma fo na muxu wuli kemε wuli tonge naanin wuli naaninna naxanye yi xunbaxi boxo xonna fari.

⁴ Ne nan mi e yete raxosi jaxanle xon, e sarijan. E yi biraxi Yexee Diin boxo ra a na yi siga dede. E bata yi xunba muxune tagi e lu alo boxon bogise singe fajan naxanye fima Ala nun Yexee Diin ma.

⁵ Wule falan mi yi minima e demumε! Fe yo mi yi e ra.

Maleka saxanne fe

‡ **13:18: 666:** Ndee laxi a ra fa fala na yaten findixi wundo taxamasenna nan na lan Romi taan manga gbeen xinla ma naxan xili Nero. Heburu xuiin nun Gireki xuiin sebelidine keden kedenna birin yi lanxi yatena nde ma men kaane gbee wundo kiini. Muxun na mangan xinla tongo, a yi a xinla sebelidine yatene sa e bode ma, na malanxin lanma kemε sennin tonge sennin e nun sennin nan ma. Men kaane miriyani, solofere nan yate kamalixin na. Sennin fan yi a yita fa fala, na muxuna fe mi kamalixi.

* **14:1:** A mato Lankenemaya 7.4-8 kui. † **14:8: Babilon taan** findixi wundo falan nan na naxan bunna nen fa fala Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan jaxankatama Yoni waxatini alo Babilon taan yi Alaa yamaan jaxankatama Daniyeli waxatini.

⁶ Nba, n yi maleka gbete to tunganje kore xonna ma. Habadan Xibaru Fajan falana a yii, a a ralima dunuja muxune ma, e nun siyane nun bansonne nun xuine nun yamane birin.

⁷ A yi a falama a xuini texin na, a naxa, “E gaxu Ala yee ra, e yi binyen fi a ma, amasoto a kiti sa waxatin bata a li. E a batu, a tan naxan kore xonna nun boxo xonna nun foxo igen nun tigne daxi.”

⁸ Malekan firinden yi fa a foxo ra, a naxa, “Babilon taa gbeen† bata kala! A bata kala, a tan naxan a tinxintareyaan dalon fixi siyane birin ma.”

⁹ Malekan saxanden yi fa e foxo ra, a yi a xuini te, a naxa, “Xa muxu yo sube magaxuxin nun a sawuran batu, a yi tin a taxamasenna xa sa a tigi ra hanma a yiin ma,

¹⁰ na kannu fan Alaa xolon manpaan minna nen naxan saxi xolo igelengenna kui, a yi jaxankata teen nun dole teeni maleka sarijanxine nun Yexee Diin yetagi.

¹¹ E jaxankata teen tutin tema nen habadan han habadan, matabu mi e xa kosen nun yanyin na e tan naxanye sube magaxuxin nun a sawuran batuma e tan naxanye tinma a xinla taxamasenna yi sa e ma.”

¹² Nanara, yama sarijanxin lanma nen e yi e tunnafan, naxanye Ala yamarine suxuma e denkeleya Yesu ma.

¹³ Na danguxina, n yi fala xuiin me keli kore, a naxa, “Ito sebe: Sewan na kanne xa naxanye faxama Marigini folo iki ma.” Alaa Nii Sarijanxin naxa, “Nondin nan na ra, e e matabuma nen e wanli, amasoto e wanle biraxi e boxo ra.”

Se xabana boxoni

14 Nba, n yi kunda fixen to. Adamadi maligana nde yi d̄oxi na kundaan fari, mangaya taxamaseri k̄om̄otin x̄ema d̄axin soxi a xun na, w̄olite x̄enx̄ena a yii.

15 Maleka gbete yi keli Ala Batu Banxini, naxan yi d̄oxi kundaan fari, a yi a xui ramini na ma, a naxa, "I ya w̄oliten tongo, i seen xaba, amas̄ot̄o se xaba waxatin bata a li b̄ox̄oni, a bata m̄o."

16 Nayi, naxan yi d̄oxi kundaan fari, na yi a w̄oliten nadangu b̄ox̄o x̄onna fari, a b̄ox̄o x̄onna se xaba d̄axin jan fefe!

17 Awa, n yi maleka gbete to kele Ala Batu Banxini ariyanna yi, w̄olite x̄enx̄ena nde na fan yii.

18 N m̄on yi maleka gbete to mine ariyanna saraxa badeni, naxan yi t̄een xun na. W̄olite x̄enx̄en yi suxi naxan yii, a yi falan ti na xa a xuini texin na, a naxa, "I ya w̄olite x̄enx̄en naso b̄ox̄o x̄onna manpa bogine ra, i yi e xaba amas̄ot̄o e bata m̄o!"

19 Malekan yi a w̄oliten nadangu b̄ox̄on fari, a manpa bogine xaba. A yi e rawoli Alaa x̄ol̄o gbeen manpa igen badeni.

20 E sa manpa bogine bodon manpa bogi ige badeni taa xanbin na. Wunla yi mini manpa bogi ige badeni, a te han soone d̄eni lanna, a b̄ox̄on manpa ige baden ma han fayida kilo k̄eme saxan j̄ox̄on.

15

Malekane nun fitina d̄onx̄ene fe

1 Nba, n m̄on yi taxamaseri gbee magaxuxi gbete to kore x̄onna ma, maleka solofere nan yi a ra fitina fe solofere yi naxanye yii. Fitina fe d̄onx̄ene nan ne ra, amas̄ot̄o Alaa x̄ol̄on kamalima ne nan x̄on ma.

2 Na xanbi ra, n yi lonna nde to, a gbo alo f̄ox̄o igena naxan mayilenma alo kilasi fix̄ena, a basanxi t̄een na. N yi muxuna ndee fan to tixi na lonna ma naxanye sube magaxuxin n̄o e nun a sawuran nun a xinla xasabina, Alaa kondenne yi suxi e yii.

3 E yi Alaa walik̄een Musaa betin bama e nun Ȳex̄ee Diina betina, e naxa,

"Marigina, Ala Senben Birin Kanna, I ya wanle gbo, e magaxu!

Siyane birin ma mangana,

i ya kiraan tinxin. N̄ondin nan a ra.

4 Marigina, nde mi gaxue i tan ȳee ra, a tondi i xinla binye?

Amas̄ot̄o i tan nan keden pe sarijan.

Siyane birin fama nen,

e yi i batu.

Amas̄ot̄o i ya tinxinyaan bata maken̄en."

5 Na xanbi ra, n yi Ala Batu Banxin d̄een nabixin to kore, Alaa sereya bubuna.

6 Fitina fe soloferene yi maleka soloferen naxanye yii, ne yi mini Ala Batu Banxini, e maxidixi taa dugi sarijanxine yi naxanye yi mayilenma, e kanke yi xidixi x̄ema tagi xidine ra.

7 Awa, na dalise naaninna nde keden yi x̄ema lenge solofere so maleka soloferene yii naxanye yi rafexi habadan Alaa x̄ol̄on na.

8 Ala Batu Banxin yi rafe t̄ee tutin na fata Alaa binyen nun a senben na. Muxu yo mi yi n̄e soe Ala Batu Banxini han maleka soloferene fitina fe soloferene yi kamali.

16

Alaa x̄ol̄o lengenne fe

1 Nba, n yi fala xui gbeen m̄e keli Ala Batu Banxini. A yi a falama maleka soloferene xa, a naxa, "E siga, e sa Alaa x̄ol̄o lengen solofereni itoe yix̄ele b̄ox̄o x̄onna ma!"

2 Maleka singen yi siga, a sa a gbee lengenni x̄ele b̄ox̄on ma. Sube magaxuxin taxamasenna yi muxun naxanye ma, e nun naxanye yi a sawuran batuma, fure j̄axin yi mini ne fatin ma.

3 Malekan firinden yi a gbee lengenni x̄ele f̄ox̄o igeni. Igen yi liga alo muxu faxaxin wunla. Daliseen naxanye birin yi f̄ox̄o igeni, ne birin yi faxa.

4 Malekan saxanden yi a gbee lengenni xεε baane nun tigrine yi, e birin yi findi wunla ra.

5 Malekan naxan yi igene xun na, n yi na xuiin mε, a naxa,
 “I tinxin, i tan naxan na,
 i tan naxan yi na a fɔlɔni,
 i tan sariɲandena,
 i bata kitin sa tinxinni,
 6 bayo e bata i ya yama sariɲanxin
 nun nabine wunla ramini.
 Nayi, i bata wunla so e yii,
 e yi a min.

Na nan lan e ma.”

7 Awa, n yi fala xuiin mε keli saraxa gandeni, a naxa,
 “Nɔndin na a ra,
 Marigina, Ala Sɛnbε Birin Kanna,
 i kitine sama tinxinna nun ɲɔndin
 nin.”

8 Malekan naaninden yi a gbee lengenni xεε sogen fari. Ala yi tin, sogen xa yamaan magan a yilinga gbeen na.

9 A yilinga gbeen yi muxune magan, e yi Ala xinla rayelefu, sɛnbɛn naxan yii a fitina feni itoe rafa. E mi e xun xanbi so e yulubine yi, e yi Ala binya.

10 Malekan suulunden yi a gbee lengenni xεε na sube magaxuxina manga gbɛdɛn ma, a yamanan yi lu dimini, muxune yi lu e lenne xinɲε xɔlɛni.

11 Ala Naxan Kore, e yi na rayelefu e xɔlɛn nun e fure dε ɲaxine fe ra. Koni e mi xεtε e kɛwali ɲaxine fɔxɔ ra.

12 Malekan senninden yi a gbee lengenni xεε Yufareti baa gbeeni. Baan yi xara alogo mangan naxanye fama sa keli sogeteden binni, ne xa kiraan sɔtɔ.

13 Nba, n yi yinna saxan to minε ninginangan nun sube magaxuxin nun wule nabiin dε, e luxi alo xunɲεne.

14 Yinnane nan yi ne ra naxanye kabanako feene ligama. E siga dunuɲa mangane birin fεma alogo e xa e

malan yεngε so xinla ma Sɛnbε Birin Kanna, Alaa lɔxɔ gbeena fe ra.

15 Marigin naxa, “A mato, n fa feen muxune raterɛnama nɛn alo muɲadena. Sɛwan na kanna xa naxan luma a yεε ra yi, a yi a dugine kantan alogo a ragenla nama mini, a yagi.”

16 Nba, yinnane yi mangane malan yirena nde yi dɛnaxan xili Heburu xuini Haramagedon.

17 Malekan solofereden yi a gbee lengenni xεε foyeni. Fala xui gbeen yi keli manga gbɛdɛni Ala Batu Banxini, a yi a fala, a naxa, “A bata ɲan!”

18 Kuyen ɲin masɔxɔnna nun xuine nun galan xuiin yi mini, bɔxɔn yi xuruxurun gbeen ti naxan ɲɔxɔn munma yi liga xabu muxune da!

19 Taa gbeen yi taxun saxanna ra. Siyane taane yi kala. Ala mi ɲinan Taa gbeen Babilɔn* xɔn, a yi a xɔlɔ gbeen manpa lengenna so mɛn kaane yii, alogo e xa Alaa xɔlɔn min.

20 Ige tagi bɔxɔne birin yi tunun. Geyane fan mi yi fa toma.

21 Balabalan kεε binyene yi lu yolonɲε muxune ma naxanye yi kilo tonge naaninna liyε. Muxune yi Ala rayelefu na fitina balabalan kεsɛna fe ra, amasɔtɔ na yi magaxu kati!

17

Yalunde ɲaxalan gbeena fe

1 Na xanbi ra, linge soloferene yi suxi maleka soloferene naxanye yii, na nde keden yi fa n fεma, a naxa, “Fa be, yalunde ɲaxalan gbeena* fe kitin sama kii naxan yi, n xa na yita i ra, naxan findixi taa gbeen misaala ra naxan tixi baa wuyaxi longonna ra.

2 Dunuɲa mangane yalunyaan liga a tan nan xɔn, dunuɲa muxune birin yi e min a yalunyaan dɔlɔn na han e xunne yi keli.”

3 Alaa Nii Sariɲanxin yi so n yi, malekan yi n tongo, a siga n na tonbonni. N yi sa ɲaxanla nde to, a dɔxi

* **16:19: Babilɔn taan** findixi wundo falan nan na naxan bunna nεεn fa fala Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan ɲaxankatama Yoni waxatini alo Babilɔn taan yi Alaa yamaan ɲaxankatama Daniyeli waxatini. * **17:1: Yalunde ɲaxalan gbeeni** ito findixi Romi taan misaala ra.

sube magaxuxi gbeela nde fari, Ala rayelefu falane yi seβexi naxan yiren birin ma a xinle ra. Xun solofere nun feri fu nan yi a ma.

⁴ Na jaxanla yi maxidixi dugi mamiloxin nun a gbeela nan na e nun xεmaan nun bɔxɔ bun nafunle nun gεmε tofajine.† Xεma igelengenna a yii, na rafexi fe haramuxine nun a yalunya fe xɔsixin birin na.

⁵ Xinla nde yi seβexi a tigi ra, wundo feen nan yi na ra, a naxa,

“Babilɔn Taa Gbeena,‡

Yalunde jaxanle nun dunuɔa fe haramuxine birin nga.”

⁶ Awa, n yi na jaxanla to, a minxin nan yi a ra yama sarijanxin wunla nun Yesu a sere tɔgɔndiyaxine wunla ra. N to a to, n yi kabε kati.

⁷ Malekan yi n maxɔdin, a naxa, “I kabεn nanfera? N jaxanla fe wundo feen bunna falama i xa nεn e nun sube magaxuxin naxan a xalima, xun solofere nun feri fu naxan ma.

⁸ I sube magaxuxin naxan toxi, na yi na nun, koni iki, a mi fa na. Anu, a mɔn tema nεn yili jaxin na, a sa halagi. Dunuɔa muxun naxanye birin xili mi seβexi habadan Nii Rakisin Kitabun kui benun dunuɔa xa da waxatin naxan yi, ne na sube magaxuxin to waxatin naxan yi, e kabεma nεn, amasɔtɔ a yi na nun, koni a mi fa na iki, anu a mɔn fama nεn.”

⁹ “Na ma, fɔ xaxinla nun fe kolonna nan xa lu en yi: Xun soloferene findixi na taan geyaan soloferene nan na, jaxanla dɔxi naxanye fari. E mɔn findixi manga soloferene nan na.

¹⁰ Suulun bata kala. Keden mangayani iki, boden munma fa singen. A na fa waxatin naxan yi, a waxatidi nan tun nabama.

¹¹ Sube magaxuxin naxan yi na nun, koni a mi fa na, na yetεen findixi mangan solomasεxeden nan na, a mɔn manga soloferene ye, a sigan halagin nan ma.”

† 17:4: **bɔxɔ bun nafunla:** Gεmεn siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fɔxɔ ige yi xaxunna ndee kui. Na gεmεn xili nεn “pεrili.” ‡ 17:5: **Babilɔn Taa Gbeena:** Wundo falan na a ra naxan Romi taan nan ma fe falama. * 18:2: **Babilɔn taa gbeena:** Wundo falan na a ra naxan bunna nεn fa fala Romi taana.

¹² “I feri fuun naxanye toxi, ne findixi manga fuuna ndee nan na, naxanye munma mangayaan fɔlɔ singen, koni e mangayaan ligama nεn waxatidi bun ma sube magaxuxin waxatini.

¹³ E birin miriyaan keden: e e seɛbεn nun e fangan birin soma nεn sube magaxuxin yii.

¹⁴ E Yεxεε Diin yεngεma nεn, koni Yεxεε Diina e nɔma nεn, amasɔtɔ Marigine Marigin nan a ra, e nun Mangane Mangana. E nun a muxu xilixine nun a muxu sugandixine nun a muxu tɔgɔndiyaxine fan yi nɔɔn sɔtɔ.”

¹⁵ Malekan yi a fala n xa, a naxa, “I igen naxanye toxi, yalunde jaxanla yi dɔxi dεnaxan yi, bɔnsɔnne nun yamane nun siyane nun xuine nan ne ra.

¹⁶ I feri fuune nun sube magaxuxin naxanye toxi, ne yalunde jaxanla ranaxuma nεn, e yi a yii seene birin ba a yii, e yi a rageli. E yi a fati bεndεn don, e yi a gan.

¹⁷ Amasɔtɔ Ala nan na saxi e bɔjɛni, e xa a sagoon liga. E birin yi lan a ma, e yi e seɛbεn nawali sube magaxuxina mangayani han Alaa falan yi kamali.”

¹⁸ “I jaxanla naxan toxi, na findixi taa gbeen nan na naxan mangayaan ligama dunuɔa mangane birin xun na.”

18

Babilɔn kala fena

¹ Na danguxina, n mɔn yi maleka gbεte to gode keli kore naxan seɛbε yi gbo, a nɔrɔn dεgen yi bɔxɔn birin yiyalan.

² A yi a xuini te, a naxa,

“Babilɔn taa gbeen* bata bira,

a bata kala!

A bata findi jinanne nun yinna jaxine birin dɔxɔden na

e nun xɔli jaxin nun sube haramuxi xɔsixin sifan birin konna.

³ Amasotō siyane birin bata a yalun-yaan dōlō xōlēn min.

Dunuḡa mangane birin bata yalun-yaan liga a xōn.

Dunuḡa yulane bata findi nafulu kanne ra a nafulu kanya gbeen xōn.”

⁴ Na xanbi ra, n yi fala xui gbete me keli kore, a naxa,
“N ma yamana, ε keli a yi,
alogo ε nama basan a yulubine ra,
ε nun ne yi fitina fena ndee sotō ε bode xōn.

⁵ Amasotō a yulubine bata e malan e bode fari te han kore xōnna.

Ala mi jinanxi a fe naxine xōn ma.

⁶ E a saranna fi alo a bonne saranxi kii naxan yi,
ε a saranna fi a kewanle ra dōxōde firin.

A dōlōn saxi igelengenna naxan kui,
ε na rafe dōxōde firin.

⁷ A binyen nun yete yinaxunna naxan nagidi a yete ma,
ε na tōrōn nun a sōxōlēn naxōnna ragidi a ma.

Amasotō a fala nen a yete ma, a naxa,
‘A mato,
n bata findi naxalan mangan na,
kapa gile mi n na,
n mi sunε mumε!’

⁸ Na ma, fitina feni itoe birin fama a ma nen lōxō kedenni:
furen nun sunun nun fitina kamēna,
a mōn yi woli tēni, a gan.
Amasotō Marigina Ala senben gbo naxan a kitin saxi.”

⁹ Dunuḡa mangan naxanye luxi yalunyaan nun yete yinaxunni a xōn,
ne na a ganmatōn tutin to te waxatin naxan yi, e sunuma nen, e wuga a fe ra.

¹⁰ E gaxuxin yi sa ti wulani a naxankatana fe ra, e yi a fala, e naxa,
“Gbalona, gbalona,
Babilōn taa gbeena,
taa senbe kanna,
i ya kitin bata fa i ma sanja ma kedenni!”

¹¹ Dunuḡa yulane fan sunuma nen, e wuga a fe ra, amasotō muxu yo mi fa e sare seene sarama sōnōn:

¹² naxanye findixi xēmaan nun gbeti fixēn nun bōxō bun nafunle

nun perili gēme tofajin nun taa dugi fajine nun dugi mamiloxine nun dugi faji gbete nun dugi gbeele nun wudi faji sifane birin na e nun se fajin sifan birin naxanye rafalaxi sama jinna ra, e nun wudi fajine nun sulan nun wuren nun gēme faji fixene,

¹³ e nun sinamon wudi xiri naxumēn nun se xiri naxumēne nun latikōnōnna nun mirihi latikōnōnna nun wusulanna nun dōlōn nun turen nun murutu fujin nun murutun nun jingene nun yexēne nun soone nun wontorone nun konyine nun muxune niine.

¹⁴ Yulane yi a fala taan muxune xa, e naxa,
“Sare seen naxanye birin xōli i ma,
ne bata tunun,
i ya nafunle nun i ya nōrōn bata jan.
E mi fa toma sōnōn!”

¹⁵ Yulan naxanye nafunla sotō na taani yulayani, ne sa tima nen wulani, amasotō e bata gaxu a naxankatan yee ra, e wugama nen, e sunu.

¹⁶ E yi a fala, e naxa,

“Gbalona.

Gbalon taa gbeeni ito xa.

Na kaane yi maxidixi taa dugi fajin nin,

e nun dugi mamiloxin nun a gbeela e nun xēmaan nun gēme tofajine.

¹⁷ Nafulu gbee sifani ito bata raxōri sanja ma kedenni!”

Kunki ragine nun kunki kui muxune nun kunkin walikene birin yi sa ti wulani.

¹⁸ E gbelegbelema, e yēen tixi a ganmatōn tutin tematōn na, e naxa,
“Taa mundun yi maliga taa gbeeni ito ra?”

¹⁹ E lu gbangbanna se e xunne yi sununi, e yi lu wuge, e sunu, e naxa,
“Gbalona,
gbalon taa gbeeni ito xa!

Kunki kanne birin findixi nafulu kanne ra taani ito nin.

A bata raxōri sanja ma kedenni!”

²⁰ E sewa a halagi feen na,

ε tan naxanye kore xōnna ma,

ε tan yama sarijanxin nun a nabine
nun a xεrane,

ε fan xa sεwa.

Amasɔtɔ Ala bata a makiti,
a yi ε xun mafala kitin bolon.

²¹ Nba, maleka senbεmana nde yi
gεmε gbeen tongo alo se din gεmena
a yi a woli fɔxɔ igeni, a naxa,
“Babilɔn taa gbeen nawolima ayi kala
senbe sifani ito nin,
a mi fa to sɔnɔn.

²² Konden xuiin nun yenla xuiin nun
xulen xuiin nun
xɔta xuiin mi fa mεma ayi sɔnɔn!
Walikε kesuxi sifa yo mi fa toma ayi
sɔnɔn.

Se din xuiin mi fa mεma ayi sɔnɔn!

²³ Lenpu dεgen mi fa toma ayi sɔnɔn.
Naxalandin nun naxalandi kannna
xuiin mi fa mεma ayi sɔnɔn.

Na birin bayo ε yulane yi findixi
dunuja senbe kanne nan na.

Na birin bayo ε dunuja muxune birin
mayenden nen ε woyimeya
feene xɔn.

²⁴ Alaa nabine nun a yama
sarijanxin wunla minixi Ba-
bilɔn taan nin
muxun naxanye birin faxa bɔxɔni,
ne wunla goronna a tan nan ma.”

19

¹ Na danguxina, n yi fala xui gbeen
mε kore naxan yi luxi alo gali gbeen
xuina, a naxa,
“Tantunna Ala xa!
Kisin nun binyen nun senbena en ma
Ala nan yii!

² Amasɔtɔ a kitine sama nɔndin nun
tinxinna nin.

A bata naxalan yalunxi gbeen makiti
naxan yi dunuja kalama a yalun-
yaan na.*

A mɔn yi a walikene faxa feen saran a
ra.”

³ E mɔn yi a fala, e naxa,

“Tantunna Ala xa!
Taan gan tutin luma nen tε habadan.”

⁴ Fori mɔxɔnen nun naaninne nun
dalise naaninne yi e xinbi sin, e yi Ala
batu, a dɔxi a manga gbɛdeni, e naxa,
“Amina! Tantunna Ala xa!”

Yεxεε Diina naxalandi tiin naxanaxana

⁵ Na xanbi ra, fala xuiin yi keli
manga gbɛdeni naxan a fala, a naxa,
“E en ma Ala tantun,
ε tan a walikene birin,
ε tan naxanye gaxuxi a yεε ra,
muxudin nun muxu gbeena.”

⁶ Nba, n yi fala xuiin mε, naxan yi luxi
alo gali gbeen xuina, a mɔn yi luxi alo
ige walan gbeen xuina, e nun kuye
sarin gbeen xuina. A naxa,

“Tantunna Ala xa!
Amasɔtɔ en Marigina,
Ala senben birin kannna nan man-
gayaan nabama!

⁷ En sεwa, en naxan.

En yi binyen fi a ma!

Bayo Yεxεε Diina naxalandi tiin wax-
atin bata a li,
a naxalandin bata a yitɔn.

⁸ Dugi faji sarijanxin mayilenxin
bata so a yii a maxidi seen na.”
Dugi fajin findixi yama sarijanxina
tinxinyaan misaala nan na.

⁹ Na xanbi ra, malekan yi a fala
n xa, a naxa, “Ito sebe: ‘Sewan na
kannna xa naxanye xilixi Yεxεε Diina
naxalandi tiin sεwa bande donni.’ ” A
mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Alaa nɔndi
falane nan itoe ra.”

¹⁰ N yi n xinbi sin a bun ma a
batu feen na, koni a yi a fala n xa,
a naxa, “I nama na liga! I walikε
boden nan n tan na e nun i ngax-
akedenna naxanye birin na Yesu a fe
seren ba. Ala nan xa batu!” Bayo
Yesu a fe sereya falan findixi Alaa Nii
Sarijanxin nabiya falane nan na.

Soo ragiin nun soo fixena fe

¹¹ Nba, n yi kore xɔnna to rabixi, n
yi soo fixen to. Naxan yi dɔxi a fari,
na yi xili nen Tinxinna nun Nɔndina.
A kitin nun yengen nabama tinxinna
nin.

¹² A yεene yi luxi alo tεε dεgena.
Mangaya taxamaseri wuyaxi yi soxi
a xun na. Xinla yi sebexi a ma, muxu
yo mi naxan kolon, fɔ a tan.

¹³ Domaan naxan yi ragodoxi a ma,
na bata yi sin wunli. A xili nen, “Alaa
Falana.”

* **19:2: Naxalan yalunxin** findixi wundo falan na lan Romi taan ma.

¹⁴ Ariyanna ganle yi biraxi a fəxə ra, e yi dəxi soo fixene fari. E maxidixi taa dugi fixε sarijanxini.

¹⁵ Silanfan xənχən yi minima a de, a yi siyane nəma naxan na. A tan nan mangaya xədəχən ligama siyane birin xun na a manga wure dun-ganna ra.† A tan nan manpa bogine bodonma Ala Sənβən Birin Kanna xələ gbeen manpa igē badeni.

¹⁶ Xinla seβexi a domaan nun a dan-ban ma, a naxa, “Mangane Mangana, Marigine Marigina.”

¹⁷ Nba, n yi malekan to tixi sogen tagi. Xənlā naxanye birin yi kore foyeni, a yi falan ti ne xa a xuini texin na, a naxa, “E fa be, ε fa ε malan Alaa donse donna malan gbeena fe ra,

¹⁸ alogo ε xa fa mangane suben don e nun sofa kuntigine nun sənβεmane nun soone nun soo ragine e nun muxune birin, xərəne nun konyine, muxu gbeen nun muxudina.”

¹⁹ N yi na sube magaxuxin to, e nun dunuɲa mangane nun e ganle. E yi malanxi alogo e xa na kanna yenge naxan dəxi soo fixen fari, e nun a ganla.

²⁰ E yi sube magaxuxin suxu, e nun wule nabiin naxan yi kabanako feene ligama a yetagi a muxune mayenden naxanye xən e yi tin sube magaxuxin taxamasenna xa sa e ma, e yi a sawuran batu. E firinna birin jεjεn yi woli ayi tεε darani naxan degeɲa dole tεen na.

²¹ Naxan yi dəxi soo fixen fari, silan-fanna naxan yi minima na de, na yi a dənχene faxa, xəline yi lugo e binbine ra.

20

Nεε wuli kedenna mangayana fe

¹ Nba, n yi malekan to gode keli kore, yili jaxin deɲinna a yii e nun yələnxən kuye gbeena.

² A yi ninginangan suxu, saɲi fonna, Yinna Mangana, Setana, a yi a xidi, a lu na han jεε wuli keden.

³ Malekan yi a woli yili jaxin na, a yi na səxən a ma, a taxamasenna sa a ma, alogo a nama fa siyane mayenden han jεε wuli kedenna yi kamali. Na na dangu, fə a mən xa fulun nən han waxatidi.

⁴ N yi manga gbədəne to. Naxanye yi dəxi e yi, kiti sa sənβən yi so ne yii. Naxanye xunne bata yi sege e de Yesu a fe sereyaan nun Alaa falana fe ra, naxanye mi sube magaxuxin nun a sawuran batu, naxanye mi tin a taxamasenna xa sa e tigi ra hanma e yiin ma, n yi ne niine to. E niin mən yi bira e yi e nun Alaa Muxu Sugandixin yi mangayaan liga han jεε wuli keden.

⁵ Faxa muxun dənχene niin mi bira e yi han jεε wuli kedenna yi defe. Faxa muxune kenla sayani, a fəln nan na ra.

⁶ Sewan muxune xa naxanye na lu na keli singeni sayani. Sayaan firinden mi sənβε sətəma e tan ma, e findima nən Ala nun a Muxu Sugandixina saraxaraline ra, e yi mangayaan liga a xən han jεε wuli keden.

Setana nə fena

⁷ Na jεε wuli kedenna na dangu waxatin naxan yi, Setana raminima nən kason na.

⁸ A minima nən a siyane birin mayenden bəxən tongon naaninne birin yi alogo a xa e malan yengen xili ma, na yi xili sa “Gogo nun Magogo.”* E wuya ayi alo fəxə igen meɲensinna.

⁹ E fama nən e bəxən yiren birin li, e sa yama sarijanxin daaxaden nabilin e nun Alaa taa rafanxina. Koni tεen yi godo keli kore, a yi e halagi.

¹⁰ Na Yinna Mangana, Setana naxan e mayenden, na yi woli tεε darani naxan degeɲa dole tεen na, sube magaxuxin nun wule nabiin denaxan yi. E lu jaxankataxi yanyin nun kəεen na habadan han habadan.

Kiti dənχena fe

† 19:15: Yaburin 2.9 * 20:8: Alaa yamaan yaxune xili na kiini Nabi Esekiyəli kitabu yiren kui. A mato Esekiyəli sora 38 han 39 kui.

¹¹ Nba, n yi manga gbɛdɛ fixɛ gbeen to, e nun naxan yi dɔxi a yi. Bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna e gima a yɛɛ ra, e mi fa to sɔnɔn.

¹² Na xanbi ra, n yi faxa muxune to, muxu gbeene nun muxudine, e tixi manga gbɛdɛn yɛtagi. Kitabune yi rabi, Kitabu gbɛtɛ fan yi rabi. Nii Rakisin Kitabun nan yi na ra. Faxa muxune yi makiti alo a yi sɛbɛxi kii naxan yi kitabune kui, lan e kɛwanle ma.

¹³ Fɔxɔ igen yi a gbee faxa muxune ramini, sayaan nun laxira fan yi e gbee faxa muxune ramini, e birin yi makiti e kɛwanle ma.

¹⁴ Nayi, sayaan nun laxira yi woli tɛɛ darani. Na findin sayaan firinden nan na, tɛɛ darani.

¹⁵ Naxan yo xili mi to sɛbɛxi Nii Rakisin Kitabun kui, na wolima ayi nɛn tɛɛ darani.

21

Kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛna fe

¹ Na xanbi ra, n yi kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛn to. Amasɔtɔ kore xɔri singen nun bɔxɔ xɔri singen bata yi tunun, fɔxɔ igen mi yi fa na sɔnɔn.

² Awa, n yi Alaa Taa Sarijanxin to godɛ keli ariyanna yi Ala fɛma, Yerusalɛn nɛnɛna, a yitɔnxi alo ɲaxalandin naxan a yitɔnxi siga a xɛmɛn nalandeni.

³ N yi fala xui gbeen mɛ manga gbɛdɛni, a naxa, “Ala dɔxɔden bata lu adamadiine tagi! A luma nɛn e fɛma, e findi a yamaan na. Ala yɛtɛɛn luma nɛn e fɛma, a findi e Ala ra.

⁴ A yi e yɛɛgen birin fitan e yɛɛ ra yi, sayaan mi fa luma na sɔnɔn hanma sununa hanma wugana hanma xɔlɛna. Amasɔtɔ fe fonne bata ɲan.”

⁵ Na xanbi ra, naxan yi dɔxi manga gbɛdɛni, na yi a fala, a naxa, “N bata feen birin findi a nɛnɛn na!” A mɔn yi a fala, a naxa, “Ito sɛbɛ, amasɔtɔ fe ragidixin nun ɲɔndin nan falani itoe ra.”

⁶ A mɔn yi a fala n xa, a naxa, “N tan nan Alifa nun Omega ra.* Na nan na ra, a fɔlɔn nun a ɲaɲanna. Xa min xɔnla naxan ma, n siimaya tigi igena nde soma nɛn a yii, a sare mi na.

⁷ Na nan findima nɔ sɔtɔ muxun kɛɛn na. N findima nɛn a Ala ra, a yi findi n ma diin na.

⁸ Koni nafigine nun dɛnkɛlyatarene nun muxu xɔsixinɛ nun faxa tiine nun yanga suxune nun kɛramuxune nun suxure batune nun wule falane birin, ne tan gbeen tɛɛ daraan nan na naxan dɛgɛma dole tɛɛn na. Sayaan firinden nan na ra.”

Yerusalɛn nɛnɛna fe

⁹ Lenge soloferen yi suxi maleka soloferen naxanye yii, naxanye yi rafexi fitina fe dɔnxɛ soloferene ra, na nde keden yi fa n fɛma, a naxa, “Fa be, n xa ɲaxalandin yita i ra, Yɛxɛɛ Diina ɲaxanla.”

¹⁰ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, malekan yi siga n na geya gbeen fari pon, a sa Taa Sarijanxin yita n na, Yerusalɛn naxan godo keli ariyanna yi Ala fɛma.

¹¹ Alaa nɔrɔn yi a ma, a mayilenma alo yasipi gɛmɛna alo gɛmɛ fixɛna.

¹² Yinna yi taan nabilinxi, a mate, a gbo. So dɛ fu nun firin yi a ma. Maleka fu nun firin tixi na dɛɛne ra. Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne xinle sɛbɛxi dɛɛne ma.

¹³ Sogeteden binni dɛ saxan, kɔmɛnna ma dɛ saxan, yiifanna ma dɛ saxan, sogegododen binni dɛ saxan.

¹⁴ Betɛn sade fu nun firin nan yi taan yinna bun, Yɛxɛɛ Diina xɛra fu nun firinne xinle sɛbɛxi e ma.

¹⁵ Malekan naxan yi falan tima n xa, se maliga tamin yi suxi na yii naxan yi rafalaxi xɛmaan na, alogo a xa taan maliga e nun a dɛɛne nun a yinna.

¹⁶ Tongon naanin nan yi taan ma. A kuyan nun a yigboon yi lan. Malekan yi taan maliga se maliga tamin na: kilo wuli firin. A kuyan nun a yigboon nun a yiteen birin yi lan.

* **21:6:** Gireki xuiin gbee sɛbelidine fɔlɔn nan Alifa ra, a ɲaɲanna yi findi Omega ra. Na nan na ra, a fɔlɔn nun a ɲaɲanna.

17 Malekan yi yinna maliga adamadiine se maliga kiini, nongonna ye keme tonge naanin e nun naanin.

18 Na yinna yi tixi yasipi gemen nan na, taan yi tixi xema fajin nan na. A fixa alo kilasina.

19 Taan nabilinna yinna beten sadene yi rayabuxi gemε fajin sifan birin na: yasipi gemen nan yi a beten sade singen ma, a firindena safiri gemena, a saxandena agati gemena, a naanindena emerodi gemena,

20 a suulundena onixi gemena, a sennindena karineliya gemena, a soloferedena kirisoliti gemena, a solomasexedena berili gemena, a solomanaanindena topasi gemena, a fudena kirisopirasi gemena, a fu nun kedendena yasinti gemena, a fu nun firindena ametisi gemena.

21 A so de fu nun firinne birin yi rafalaxi gemε fajine nan na. De keden kedenna birin yi rafalaxi perili gemε tofaji keden nan na. Taan kira gbeen yi rafalaxi xema fajin nan na, a fixa alo kilasina.

22 Koni n mi Ala Batu Banxin se to na taani, amasoto Marigina, Ala Senben Birin Kanna nun Yexee Diin nan findixi Ala Batu Banxin na.

23 Taan mako mi yi sogen nun kike degen ma, amasoto Alaa noron yi a yiyalanma. Yexee Diin nan a lenpun na.

24 Dunuɲa siyane sigan tima a degen nan ma, dunuɲa mangane fama nen e binyen na a xon.

25 Taan deene mi ragalin mumε, amasoto kreen mi soma na yi mumε!

26 Siyane birin fama nen e binyene nun e xunnayerenne ra a xon.

27 Koni se sarjantare yo mi soe na taani, hanma fe xosixi rabana hanma wule falana, koni fo naxanye xili sebexi Yexee Diina Nii Rakisin Kitabun kui.

22

Ariyanna

1 Malekan yi siimaya baa igen fan yita n na. A fixa alo kilasina, keli Ala nun Yexee Diina manga gbedeni.

2 Siimaya wudin yi tixi taan yama malanden tagi, e nun baan foxo firinne ra, naxan yi bogima sanja ma fu nun firin jeen bun ma. A yi bogima nen kike yo kike. Siyane rakendeya seen nan yi a deene ra.

3 Danga mi fa na sonon.

Ala nun Yexee Diina manga gbeden luma nen na taani. A walikene yi a batu.

4 E yi a yetagin to, a xinla yi lu e tigi ra.

5 Kreen mi fa soe mumε, e mako mi fa luma lenpu degen ma hanma sogena, amasoto Marigina, Ala nan e luma kenenni. E luma nen mangayani habadan han habadan.

Yesu fa fena fe

6 Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a naxa, "Fe ragidixin nun jandin nan falani itoe ra. Marigina, Ala naxan xaxinla fima nabine ma, na nan a malekan nafaxi alogo a xa sa a yita a walikene ra naxan fama ligadeni."

7 Yesu naxa, "N famatxon ni i ra. Sewan na kanna xa naxan na nabiya fala sebexini itoe suxu."

8 N tan Yoni nan feni itoe mexi, n yi e to. Nba, n to e me, n yi e to, malekan naxan yi e yitama n na, n yi bira na san bun ma, alogo n xa a batu.

9 Koni a yi a fala n xa, a naxa, "I nama na liga de! I walike boden nan n na, e nun i ngaxakeden nabine e nun naxanye birin fala sebexini itoe suxuma. Ala nan batu!"

10 A yi a fala n xa, a naxa, "I nama nabiya fala sebexini itoe findi wundo feene ra de. Amasoto waxatin bata maso.

11 Xa tinxintaren naxan na, na xa lu tinxintareyani. Xa xosiden naxan na, na xa lu xosi fe rabani. Xa naxan tinxin, na xa lu tinxinyaan fari. Xa naxan sarjan, na xa lu sarjanni."

12 Yesu naxa, "N fama ni i ra. N fama nen birin kewanla saranna ra n yii.

13 N tan nan Alifa nun Omega ra, na bunna neen fa fala a singen nun a donxena, a folon nun a rajanna."

14 “SeƵwan na kanne xa naxanye e domane xama alogo e xa siimayaan wudin sɔtɔ, e so taan so dɛɛne ra.

15 Koni fe xɔsixi rabane nun kɔeramuxune nun yalundene nun faxa tiine nun suxure batune nun wule falan nafa naxanye birin ma, ne luma nɛn taan fari ma.”

16 “N tan Yesu bata n ma malekan xɛ ɛ ma alogo a xa sa sereyani ito ba dɛnkɛɛya yamane xa. Dawuda bɔnsɔnna nan n na, keli a denbayani. Tagalan saren nan n tan na, naxan tema xɔtɔnni.”

17 Awa, Alaa Nii Sarijanxin nun jaxalandin yi a fala, e naxa, “Fa be!” Naxan yo na a mɛ, na fan xa a fala, a naxa, “Fa be!” Xa min xɔnla naxan

ma, na xa fa. Xa naxan wama siimaya igen xɔn, na xa a rasuxu, a mi sarama.

Fala Dɔnxɛna

18 N muxune nan maxadima naxanye birin nabiya fala seɓɛxini itoe mɛma, xa naxan nde sa e fari, Ala fitina feene sama nɛn na kanna fari naxanye seɓɛxi kitabuni ito kui.

19 Xa naxan yo nde ba nabiya fala seɓɛxini itoe ra, Ala na kanna gbee bama nɛn siimaya wudin nun taa sarijanxina fe yi, naxanye fe falaxi kitabuni ito kui.

20 Naxan feni itoe seren bama, na naxa, “Nɔndin na a ra, n famaan ni i ra.” Amina! Marigi Yesu fa!

21 Marigi Yesu xa hinan ɛ birin na.